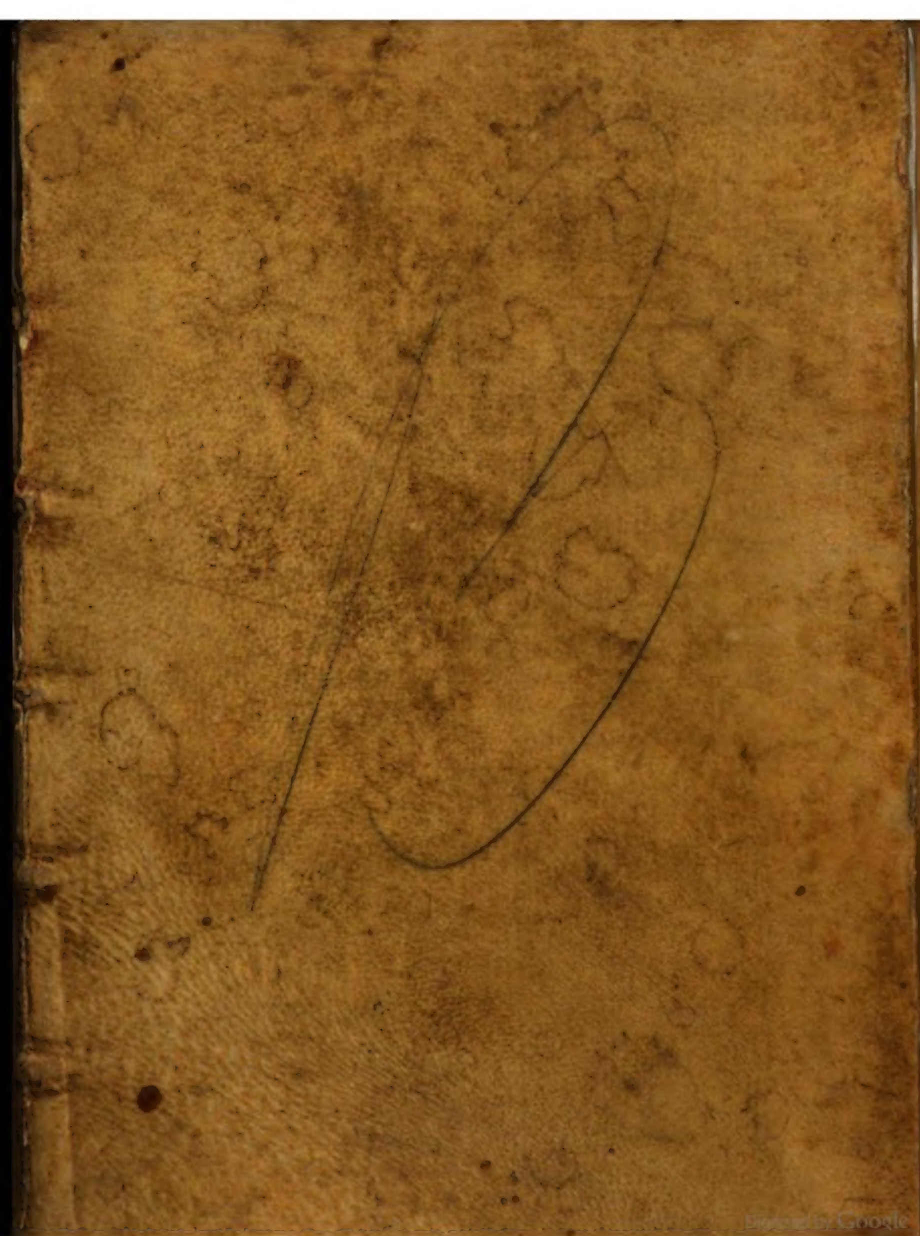

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
36 M F
13

¶ Biblia sacra, integrũ vtriusq; testamẽti corpus cõp
ctẽs, diligẽter recognita et emẽdata. Cũ concordãtijs
mul et argumẽtis: cũq; iuris canonici allegatiõibꝰ pas
adnotatis. Insuꝑ ĩ calce eiusdẽ, annexe sũt noĩm Heb
coꝝ, Chaldeoꝝ, atq; Grecoꝝ iterꝑtatiões. Huic edit
adiectꝰ ẽ Index reꝝ et sententiaꝝ veterꝭ ⁊ noui testamẽ

¶ Ad diuinaꝝ literarū verarūqꝫ diuitiarū amatores exhortatio.

Ui terrenis opib⁹ diuites fie-
ri volunt: incidunt in tētatio-
nē/et in laqueū diaboli et desi-
deria multa et nociua: q̄ mer-
gunt hoīes in interitū et perdi
tionem. Uñ et scriptū est. Qui
confidit in diuitijs suis: corruet. Multos
enim perdidit aurum et argentum. Et se-
pius conseruate sunt diuitie in malum do-
mini sui. Pereunt namqꝫ in afflictione pes-
sima. Neqꝫ proderunt in die vltionis/ꝓphe
ta testante. Argentum inquit eorum et au-
rum eorum non valebit liberare eos in die
furoris domini. Hinc etiam scriptum est.
Qui amat diuitias / non capiet fructum ex
eis. Unde et ab ipso veritatis magistro/fal-
laces et deceptorie diuitie appellate sunt.
Hoc longe ante beatus Job declarauit di-
cens. Diues cum dormierit/nihil secum au-
feret: ⁊ cetera que sequuntur. Hoc idem san
ctus Dauid precinit cum dixit. Dormierūt
somnū suum: et nihil inuenerunt omnes vi-
ri diuitiarum in manib⁹ suis. Hinc aposto-
lus Jacobus exprobrans illis miserias eo-
rum terrendo dicit. Agite nunc diuites: plo
rate vlulantes in miserijs vestris que adue
nient vobis ⁊c. Ipsimet quoqꝫ olim diuites
nunc vero miseri/ in inferno errorem suum
pre angustia spiritus gemētes confitentur.
Quid nobis profuit superbia: aut diuitiarū
iactantia quid contulit nobis? Uos igitur
o literarum amatores/qui vere diuites fie-
ri cupitis/veras diuitias amate/ q̄ nec cor-
rumpi/neqꝫ cōsumi/neque auferri/neqꝫ ex-
hauriri poterunt. Illas querite/ illas vobis
thesaurizate. Hoc thesaurarius vester iesus
christus diues in omnes suadet / hoc idem
ipse magister vester docet et imperat. The-
saurisate inquit vobis thesauros in celo: vbi
nec erugo/nec tinea demolitur/et vbi fures
non effodiunt/neqꝫ furantur. Que autē sint
ille diuitie/propheta expressit cum dixit. Di
uitie salutis/sapientia ⁊ scientia. His profe
cto diuitijs nihil locupletius: nihil preciosi-
us/nihil deniqꝫ desiderabilius ī vita homi-
num inueniri potest. Istas vt vobis com-
paretis/ipsa sapientia inuitat / ad vos cla-
mitat/iuxta portas ciuitatis in ipsis forib⁹
loquitur/dicens. O viri ad vos clamito /et
vox mea ad filios hoim. Intelligite paruu-
li astutiam/⁊ insipiētes animaduertite. Et
paulopost. Accipite inquit disciplinam me-
am/et non pecuniam/doctrinam magis/ q̄
aurum diligite. Melior est enim sapientia cun-
ctis opibus preciosissimis: et omne desidera
bile ei non potest comparari ⁊c. Precipuus
quoqꝫ cultor illius qui a iuuētute eam ama-
uit/vt ad amorē ipsius vos trahat/ ingenti-
bus eam laudum preconijs extollit dicens.
Beatus homo qui inuenit sapientiam: ⁊ qui
affluit prudentia. Melior est acquisitio eius
negociatione auri et argenti ⁊c. Et iterum
alibi. Preposui illam inquit regnis et sedi-
bus: et diuitias nihil esse dixi ī comparatio-
ne illius ⁊c. Et infra. Si diuitie ait appetun-
tur/quid sapientia locupletius/ que opera-
tur omnia? Sed multos fortassis q̄stio pul-
sat / vbi inestimabilis iste thesaurus inue-
niatur. Sic etenīz et beatus Job secum que-
siuit/dicens. Sapientia vero inuenitur / et
quis est locus intelligentie? Et infra sibiipsi
respondendo. Deus inquit intelligit viam
eius/et ipse nouit locum illius. Huius itaqꝫ
questionis solutionem saluator noster deus
et dei verbum sibi reseruauit / quam et ape-
ruit/cum incredulos ⁊ huius thesauri igna-
ros ad scripturas direxit dicēs. Scrutami-
ni scripturas/quia vos putatis in ipsis vi-
tam eternam habere. In scripturis nāqꝫ sa-
cris veluti in agro absconditus est sapien-
tie thesaurus: quo ad eternam vitam perue
nitur. De quo doctus ille scriba euāgelicus
ꝓfert noua noui/et vetera veteris testamen
ti mysteria. Scripture vero sacre/quāuis et
mente teneantur/et voce proferantur: com-
modius tamen et vtilius in libris tanq̄ in
vasis domini reconduntur: ⁊ in illis perma-
nentius conseruantur. Omnes igitur qui
hunc thesaurum inuenire desideratis: in li-
hunc thesaurum inuenire desideratis: in li-
bris diuinis querite. Ibi pulsate/ et aperie-
tur vobis: ibi querite/et inuenietis/ ibi peti-
te/et accipietis. Uerum cum multi ac varij
sint sanctarum scripturarum libri: valde la-
boriosum/atqꝫ difficile esset etiā studiosis /
singulos quosqꝫ cōquirere: et scripta eorum
reuoluere: si separatim duntaxat et sparsim
haberentur. Ideo spiritu sapientie factum
est/vt omnes tam veteris q̄ noui testamēti
libri in vnū volumen coadunati sint. Quod
recte Bibliam/id est librum per excellentiā
appellamus. Quemadmodum autem scri-
niola et capselle gemmis/monilibus/⁊ lapi-
dibus preciosis plena: facilius tractari pos-
sunt/q̄ arce et vasa magna thesauris onu-
sta/ita et parui libri lectorum vsibus sunt
accōmodatiores. Hinc eodē (vt credimus)

spiritu/et inspirante/et cooperante: omnes canonici sacre scripture libri / in hoc paruũ repositorium sunt coacti. Quod quamuis plura et artificiosius singula contineat / quam Biblie que usque ad hoc tempus vel scripte vel impresse reperiuntur: pro sui tamen paruitate aptius Bibliola quam Biblia dici poterit. Que post literatam accuratioremque emendationem: concordes scripturarum sententias annotat: et ob id singula queque habet capitula per literas distincta: quibus scripture concordantes indicantur: et facile citoque reperiuntur. Huic preterea summaria premittitur totius voluminis partitio: cũ breui contentorum expositione: vt sic saltem generalis omnium prenoticia habeatur. Hoc scripturarum singulare scriniolum si comparaueritis: facilius sapientie diuitias inuenire et custodire valebitis: donec in regno celorum apertis thesauris vestris cum magis: id est sapientibus: eterne sapiẽtie Jesu christo grata munera sine fine offeratis. Cui cũ genitore et spiritu eius: honor/gloria/et imperium: in secula seculorum. Amen.

¶ In summarium Biblie ad lectorem Tetrasticon.

Qui memor esse cupit librorum Bibliothece:
Discat opus presens, si retinere velit.
Maxima de minimis, ex partibus accipe totum.
Inuenies quod amas, si studiosus eris.

¶ In ordinem librorum distichon ad eundem.

Perspice nunc lector, quis debitus ordo librorum.
Biblia quos sociat, ordinat, atque probat.

¶ Librorum ordo.

Genesis. Exo. Leui. Numerorum. Deuteronomi.
Post Josue. Judicum. Ruth. Regum. Paralip. Esdre.
Tobias. Judith. Hester. Job. Dauiticusque.
Verba dat Eccle. Cantat. Sapit. Ecclesiastic.
Esai. Hieremi. Baruch. Ezech. Danielque.
Ose. Johel. Amos. Abdi. Jonas. Miche. Naum. Aba.
Sophon. Aggeus. zacha. Malachias. Machabeus.
Mattheus. Marcus. Lucas. postremo Johannes.
Roma. Corin. Galat. Eph. Philippen. Colossenses.
Thessal. et Timotheus. Titus Philemon. Hebreus.
Et Actus. Jacob. Petrus. Johan. et Judas. Apoc.

stitutione bonorũ morum: de nobilitate sapientie ⁊ de laude sctõꝝ. Et habet Capi. li.

Libri prophetales dicũtur: in quibus ventura prenunciant. Et sunt numero. xviij.

- **Psalteriũ.** In quo agit de christi diuinitate: hũanitate: passione: resurrectione: ascẽsione: ⁊ aduẽtu ad iudicium. De penis peccatorum/ et beneficijs dei: atq̃ laudibus eius. Et continet psalmos centum quinquaginta.
- **Esaias.** In quo agitur de reprehensione iudeoꝝ: de aduentu christi in carnem: ⁊ eius passione: de vocatione gẽtium: et de regno iuda ⁊ regno israel. Et habet Capi. lxvi.
- **Hieremi.** In q̃ agit de captiuitate iudeoꝝ: ⁊ destructione ciuitatis hierl'm: de plãctu ⁊ lamẽtatiõe ꝓpter destructionẽ istã. Et hꝫ Capi. lij. Threni vero vltra p̃dicta cõtinent Cap. v.
- **Baruch.** In quo agitur de vbis que legit captiuis in babylonia: de prenunciatione reditus populi israel/ et eorum que futura erunt temporibus vltimis. Et habet Capi. vi.
- **Ezechiel.** In quo agit de visionibus ipsius: ⁊ de sceleribꝰ iudeoꝝ: de ruina hierl'm: ⁊ de eius reparatione. Et habet Capi. xlviij.
- **Daniel.** In q̃ agit de mũdi monarchia: ⁊ de mutationibꝰ temporꝝ: de ptãte et eternitate regni christi: de historia Susanne: de destructiõe bel atq̃ interfectiõe dracõis. Et hꝫ ca. xiiij.
- **Osee.** Qui loquit de idolatria ppl'i israel signata per mulierem meretricem. De inundatione peccatorũ et de admonitione vt filij isrl' ad dñm cõuertant. Et habet capi. xiiij.
- **Johel.** Qui loquit de ꝯsũptiõe t're iudeoꝝ p erucã: bruchũ: locustã: ⁊ rubiginẽ. De iductiõe ad pniam: ⁊ de iudicio futuro. Et hꝫ cap. iij.
- **Amos.** Qui de sceleribꝰ iudeoꝝ et gentiũ loquit. De ira dei ⁊ vindicta super eos vẽtura. Inducit quoq̃ ad penitentiã: ⁊ p̃dicit finalem reparationem. Et habet capi. ix.
- **Abdias.** Qui de cõminatione ⁊ destructione edõ: et esau personat. Et hꝫ Capitulum vnicum.
- **Jonas.** Qui de naufragio ione loquitur: ⁊ in hoc passionem christi prefigurãs: mũdũ ad penitẽtiã reuocat: atq̃ sub noie niniue salutẽ gentium prefigurat. Et habet Capi. iiij.
- **Micheas.** Qui predicit samarie deuastationẽ et captiuitatẽ ac interitũ principũ israel ⁊ pseudo propheta ꝝ: ⁊ de ingratitudine ⁊ malitia eorundem. Et habet Capi. vij.
- **Naum.** Qui loquit de ira dei ⁊ vindicta graui cõtra niniuẽ q̃ ad p̃dicationẽ ione penitẽtiam egerũt de peccatis: postea fuerunt peccatis maioribus inuoluti. Et habet Capi. iij.
- **Abachuc.** Qui loquit de disputatione quaꝫ ꝓpheta fecit cũ deo et hoc mũdo: ⁊ quõ iusti cõculcantur/ ⁊ ꝓsperantur iniqui. Et habet Cap̃. iij.

Itē libri ꝓphetales.

Sopho. — Qui de iudicio dñi ꝯ iudeos ⁊ gētes extraneos loq̄t ⁊ de ꝯsolatiōe ppl'i isrl'. Et hȝ c.iii.

Aggeus. — Qui predicit reuersionem ppl'i iudeoruȝ: et de reedificatione tēpli: ac reuocatiōe ciuitatis. Et habet Capi.ij.

zachari. — Qui loq̄t de liberatiōe iudeoꝝ: ⁊ de vindicta ꝯtra inimicos eoꝝ: ⁊ de hūilitate aduēt⁹ chrī et passionis eiusdē. Et hȝ capi.xiiij.

Malach. — Qui loq̄t de abiectiōe ppl'i iudeoꝝ ⁊ sacrificiorū eius: ⁊ de aduētu xp̄i. Et hȝ ca.iiij.

¶ Nouum testamentum pari modo quo et vetus distinguitur et diuiditur in libros.

Legales/
Historiales/
Sapientiales/
Prophetales/

Libri

Legales. dicūt iq̄b⁹ lex noua a chr̄o tradita cōtinet. Et sunt. 4. s. euāge.

Matthei. — In quo principaliter de christi humanitate agitur. Et habet Capi.xxviij.

Marci. — In quo precipue agit de christi fortitudine et resurrectione. Et habet Capi.xvi.

Luce. — In quo agit specialiter de passiōe ⁊ morte christi. Et habet capi.xxiiij.

Johānis. — In quo christi diuinitatis sacramēta riuntur, Et habet capi.xxi.

Historiales Aplorum xp̄i gesta narrantes q̄ vnico li. cōtinēt.

Actus. — In quo sctūs lucas xp̄o in celū assumpto visibilē spūsscti missionē declarat / gestaq̧ aploꝝ ⁊ ꝑcipue pauli: atq̧ infantiā nascentis ecclesie describit. Et hȝ Capi.xxviij.

Sapiētiales dicunt: in quib⁹ sapientia noue leg' per exēpla et precepta recte viuēdi secūdū christū plenissie traditur. Et sunt 21. videlicet. Epistola Pauli ad.

Roma. — In q̄ aplus reuocat romanos ab erroib⁹ gētiliū ⁊ ceremoniis legis ad verā ⁊ catholicam fidem. Et habet Capi.xvi.

Corin. 1 — In q̄ quosdā a falsis aplis ⁊ philosophis ꝑ eloquētiā: quosdā vo per obseruātiā legis iudaice seductos: reuocat ad veram fidē et euāgelicā sapientiā. Et hȝ Capi.xvi.

2 — In q̄ eosdē ad pniam cōuersos et emēdatos cōsolat ⁊ laudat. Et hȝ Capi.xiij.

Galath. — In qua ipsos galathas seductos a falsis aplis vt ad legē et circūcisionē reuerterent: reuocat ad fidē catholice vitat. Et hȝ c.vi.

Ephesi. — In qua ephesii q̄ ab aplo verbo veritatis accepto pstiterunt in fide: ipsos collaudat apostolus. Et habet Capi.vi.

Philip. — In q̄: qr philippēses accepto vbo veritatis pstitert i fide nec recepert falsos aplos ipsos aplus collaudat. Et hȝ Capi.iiij.

Colossen. — In q̄: qr colossenses q̄ pueti erāt a pseudo aplis: eos corrigit apostolus: ⁊ hortatur ad fidei veritatem. Et hȝ Capi.iiij.

Thes. 1 — In qua apls ipsos thessalonicēses collaudat: qr vbo vitatis accepto: cū psecutioneȝ paterent a ciuib⁹ suis: pstiterunt in fide: nec falsos aplos receperūt. Et hȝ Capi.v.

2 — In q̄ apls eosdē istruit de tpibus nouissi

mis: de aduentu/persecutiõe ⁊ fallaciis antichristi: ⁊ de ipsius exaltatione atq; ruina. Et habet capi.iij.

[illegible] [illegible] pi[illegible] tiales.

- Epistola Pauli ad
  - Tio.
    - 1 In qua timotheum instruit de ordinatione et officio epar⁹ ⁊ diaconatus: atq; omnis ecclesiastice discipline. Et habet capi.vi.
    - 2 In qua hortatur ipsu₃ ad coronã martyrij: et informat eũ de oi regula catholice veritatis: et q̃d futurũ sit nouissimis tẽpibus: et de sua passione. Et habet capi.iiij.
  - Titum. In qua titũ instruit de cõstitutione p̃sbyterorum ⁊ de conuersatione spũali: atq; hereticis vitandis. Et habet capi.iij.
  - Philem̃. In qua philemonem cõmendat de fide ⁊ charitate in sanctos: et rogat eum vt indulgeat onesimo seruo suo ⁊ ip̃m benigne suscipiat. Et habet capitulum vnicum.
  - Hebreos In qua ap̃ls defectũ et euacuationem legis mosaice: ⁊ perfectionẽ legis euangelice ostendit: ⁊ q̃ christ⁹ sit verus deus ⁊ homo: dei et hoim mediator. Et habet capi.xiiij.
- Epistola canõica.
  - Jacobi. In qua iacob⁹ ad patiẽtiam habẽdã suadet: et apud deũ nõ esse p̃sonarum acceptionẽ docet: malaq; ex vitio ligue p̃uenientia aperit: bella ⁊ dissentiões p̃hibet: diuites reprehendit: ⁊ ad virtutes inducit. Et h₃ capi.v.
  - Petri
    - 1 In qua sctũs petrus grãs agit deo: q̃ misericorditer per passionẽ filij sui gen⁹ hũanum saluauit: et ad recte viuendũ diuersos statuũ hoies instruit. Et habet capi.v.
    - 2 In qua ap̃ls inducit credẽtes ad tenẽdã fi dei veritatẽ: notat ⁊ dãnat hereticorum falsitatẽ: et scõm x̃pi aduentũ describit. Et h₃ cap.iij.
  - Joh.
    - 1 In q̃ btũs iohãnes testificat de vbo vitatis ⁊ vite: ad ɔfessionẽ peccatorum hortantia: affirmans nos dñm iesum hr̃e aduocatum apd̃ patrẽ: amorẽ mũdi dissuadẽs: et ad dilectionẽ dei ⁊ p̃ximi inducens. Et h₃ ca.v.
    - 2 In q̃ electã ⁊ filios ei⁹ ɔmẽdat: ad fraternam charitatẽ hortatur: et monet vt hereticorum deuitent. Et habet capi.vnicum.
    - 3 In q̃ gaiũ pietatis causa extollit: quã exercebat in peregrinos: atq; vt in ipsa pietate p̃maneat exhortat. Et habet cap.vnicũ.
  - Jude. In q̃ iudas oẽs d̃ salute p̃p̃a solicite monet: ⁊ inducit altcationẽ michaelis cũ satana: detestat q̃ hereticorum vitã. Et h₃ cap.vnicũ.

Libri prophetales dñr: in q̃b⁹ status futur⁹ eccl'e Christi p̃dicitur: quod beat⁹ iohãnes hic vnico libro facit: qui dicitur liber.

- Apocal. In q̃ agit d̃ reuelatiõib⁹ fact⁹ iohãni p angelũ in pathmos insula: de tribulatiõib⁹ q̃s eccl'ia x̃pi tũc patiebat: et in futurũ passura erit: ⁊ presertim t̃pe antichr̃i: ⁊ de supplicijs dãnatorum ac premijs electorum. Et h₃ cap.xxij.

Tabula alphabetica historiarū.

¶ Tabula alphabetica ex singulis libris et capitulis totius biblie: tā ex veteri q̄ȝ nouo testamento: a reuerendo in sacra scriptura magistro gabriele brunovenero: ordinis minor/ministro ꝓuincie terre scte: summa cura ⁊ solicitudine cōposita ac ordinata: per quā quācūqȝ materiā vel historiā in q̄cunqȝ locor biblie positā: incipiendo q̄nqȝ a vocabulis/quandoqȝ a verbis: ⁊ nonnunq̄ȝ etiā a ꝓprijs nominib⁹: non min⁹ facilime q̄ȝ copiosissime poteris inuenire. Q̄ȝ si vna ⁊ eadem historia sub diuersis vocabulis repetatur: nō ignorāter actū reputet/sed vt facili⁹ talis historia reperiat. Inuenietqȝ diligens lector in hac noua presenti annotatione: nō solum librorū atqȝ capitulorū singulorū quotas: sed etiā per singula interstitia ac paragraphos suas appropriatas literas quibus facile ⁊ ad manum omnia comperiet.

¶ De incipientibus a litera A.

Cenat christ⁹ cū discipulis. Mat.26.b
Cenā suā q̄sq; presumit. 1.Co.11.d
Centū q̄dragīta q̄tuor milia. Apo.14.a
Cepit Jesus lauare pedes. Jo.13.a
Cham patrē Noe irridet. Geñ.9.d
Cain occidit Abel. Geñ.4.b
Cherubin ceruīt a dextris. Eze.10.a
Coronā aureā fecit i tabernaclo. Exo.37.a
Chusi dissipat ɔsiliū Achitophel. 2.Re.17.c
Christ⁹ in synagoga legit. Lu.4.c
Cōgregati sunt filii Jsrael in silo. Jos.18.a
Cōgregatio hypocrite sterilis. Job.15.d
Christ⁹ pontifex futurorū. Heb.9.c
Christ⁹ passus p̄ nobis. 1.Pe.2.d
Christo passo i carne armamini. 1.Pe.4.a
Christo cōfix⁹ sum cruci. Gal.2.d
Cib⁹ Salomonis describit. 3.Re.4.c
Cib⁹ est caro Christi. Jo.6.f
Cinis vitule rufe. Nu.19.b
Circuncisio puerorū. Geñ.17.b
Circuncisio Christi. Lu.2.c
Circūcisionē accipit hō in sabbato. Jo.7.c
Circuncidit Timotheus. Act.16.a
Circundabūt te inimici tui. Lu.19.g
Ciuitas magna. Apo.11.b.vel.16.d
Ciuitas sancta Hierl'm. Apo.21.a
Clarificet nomē Jesu Christi. 2.The.1.d
Clausis predicat apertionē. Esa.61.a
Claues dant Petro. Mat.16.c
Claud⁹ rect⁹ ambulauit. Act.14.b
Claudit et nemo aperit. Apo.3.b
Cognitio peccati per legē. Ro.3.c
Cognoui vos ex oīb⁹ cognatiōib⁹. Amos.3.a
Cōburit sodoma et gomorra. Geñ.19.e
Cōceptio Johānis baptiste. Lu.1.c
Confessio Tobie. Tob.13.a
Cōfitemini alterutrū peccā vr̄a. Jac.5.d
Conflantes stannū et plūbum. Eze.22.d
Confract⁹ est Bel et Nabo. Esa.46.a
Cōfortat dn̄s in tribulatione. Naū.1.b
Collegerūt cōsiliū cōtra Jesum. Jo.11.f
Coluber tortuosus. Job.26.d
Colūne celi cōtremiscūt. Job.26.c
Comederūt ducti ab Eliseo. 4.Re.6.e
Comederūt carnē populi. Mich.3.a
Cōmoda mihi tres panes. Lu.11.a
Comparat⁹ sum luto. Job.30.c
Cōmunicatio sancti spūs. 2.Co.13.d
Corde prudētis requiescit sapiētia. Prouer.14.d
Cor regis in manu dn̄i. Prouer.21.a
Cor tradet ad vigilandū. Eccli.39.a
Corda preparate dn̄o. 1.Reg.7.a
Corde credit ad iustitiā. Ro.10.b
Corneli⁹ timēs deum. Act.10.a
Cornua fecit Sedechias. 2.Pa.18.c
Corripite inquietos. 1.Thes.5.c
Corrūpit thamar a Juda. Geñ.38.c
Corrūpit thamar a fratre Ammō. 2.re.13.b
Constringuntur pincel. Geñ.26.c
Cōseru⁹ tu⁹ sum et fratrū tuorū. Apo.19.b
Cōstās aio fact⁹ sum dixit esdras. 3.Esd.8.c
Cōsurge indue fortitudinē sion. Esa.52.a
Cōtra faciē potētis noli resistere. Eccl.4.d
Cōuertā festiuitates vr̄as in lu. Amos.8.c
Conuertebant gētes cū rege. Jone.9.d
Conuertimini ad me. Zach.1.a
Conuocat principes Dauid. 1.Pa.28.a
Conuersus cōsolat⁹ es me. Esa.12.a
Crede in Jesum et salu⁹ eris. Act.16.f
Crescite i grā dn̄i nr̄i Jesu Christi. 2.pe.3.d
Crisp⁹ archisynagog⁹ credidit. Act.18.c
Cultrū statue in gutture tuo. Prouer.23.a
Cultri lapidei p̄ circūcisione. Jos.5.a
Crudelia fiunt in Judeos. 2.Mach.6.a
Custodes tabernacli describunt. 1.Pa.9.e
Curr⁹ inimicorū dauid subneruat. 2.Re.8.a
Cyro Christo meo. Esa.45.a

¶ De incipientibus a litera D.

Da mihi portionē substātie. Lu.15.c
Dānū negligit amic⁹ p̄ a. Prouer.12.d
Dari⁹ fecit rec dīli. tē. in hieru. 1.Esd.6.a
Dari⁹ misit eq̄tes cū Zorobabel. 3.Esd.5.a
Dathan et Abiron absorbuit t. Nu.16.e
Dat⁹ est mihi stimul⁹ carnis. 2.Co.12.c
Dauid percussit cor suū. 1.Re.24.b
Dragmas duodecī milia. mi. tu. 1.mac.12.g
Decalogi repertio. Deut.5.a
Decē precepta dantur. Exo.20.a
Decē leprosi mundati. Lu.17.d
Decime et primitie dari debēt. Deu.26.c
Decime dant leuiticis. 2.Pa.31.b
Decima pars eligitur. Nee.11.a
Deceperunt eos idola sua. Amos.2.b
Decollat Johānes baptista. Mar.14.a
Decorticauit virgas Jacob. Geñ.30.f
Decor tyri vituperatur. Eze.27.a
Dedit ipsum caput sup oēm eccle. Ephe.1.d
Dedit de⁹ tēp⁹ penitētie. Apoc.2.f
Defert fili⁹ vni⁹ matris vidue. Lu.7.b
Deleuit dn̄s regnū Jsrael. 4.Re.18.c
Delibatio si sancta et massa. Ro.11.b
Demetri⁹ exaltauit Jonathā. 1.Mac.11.c
Demoniac⁹ mut⁹ liberatur. Lu.11.b
Denari⁹ diurn⁹ dat laborātib⁹. Mat.20.a
Deponētes mēdacium. Ephe.4.c
Describit gen⁹ Esau. Geñ.36.a
Designauit christ⁹ .lxxii. discip'los. Lu.10.a
Desiderat paul⁹ dissolui et eē cū chri. phi.1.d
Descēdit Pharao ad inferos. Eze.31.b
Deuorat locusta segetes. Exo.10.d
Deus ipse veniet. Esa.35.b
Deus verax. Ro.3.a
De⁹ operat velle et perficere. Phil.2.b
Deo patri gloria. Phil.4.d
De⁹ pacis det vobis pacē. 2.Thes.3.d
Deus dirigat corda vestra. 2.Thes.4.a

Biblia sacra, integrũ vtriusq₃ testamẽti corpus cõplectẽs, diligẽter recognita et emẽdata. Cũ concordãtijs simul et argumẽtis: cũq₃ iuris canonici allegatiõib⁹ passim adnotatis. Insup i calce eiusdẽ, annexe sũt noim Hebraicoꝝ, Chaldeoꝝ, atq₃ Grecoꝝ iterp̃tatiões. Huic editiõi adiect⁹ẽ Index reꝝ et sentẽtiaꝝ veterꝭ ꝛ noui testamẽti.

¶ Ad diuinarum literarū verarūq; diuitiarū amatores exhortatio.

Ui terrenis opib⁹ diuites fie-
ri volunt: incidunt in tētatio-
nē/et in laqueū diaboli et desi-
deria multa et nociua: q̄ mer-
gunt hoīes in interitū et perdi
tionem. Ubi et scriptū est. Qui
confidit in diuitiis suis: corruet. Multos
enim perdidit aurum et argentum. Et se-
pius conseruate sunt diuitie in malum do-
mini sui. Pereunt namq; in afflictione pes-
sima. Neq; proderunt in die vltionis/ pphe
ta testante. Argentum inquit eorum et au-
rum eorum non valebit liberare eos in die
furoris domini. Hinc etiam scriptum est.
Qui amat diuitias / non capiet fructum ex
eis. Unde et ab ipso veritatis magistro/fal-
laces et deceptorie diuitie appellate sunt.
Hoc longe ante beatus Job declarauit di-
cens. Diues cum dormierit /nihil secum au-
feret: ꝛ cetera que sequuntur. Hoc idem san
ctus Dauid precinit cum dixit. Dormierūt
somnū suum: et nihil inuenerunt omnes vi-
ri diuitiarum in manib⁹ suis. Hinc aposto-
lus Jacobus exprobrans illis miserias eo-
rum terrendo dicit. Agite nunc diuites: plo
rate vlulantes in miseriis vestris que adue
nient vobis ꝛc. Ipsimet quoq; olim diuites
nunc vero miseri/ in inferno errorem suum
pre angustia spiritus gemētes confitentur.
Quid nobis profuit superbia: aut diuitiarū
iactantia quid contulit nobis? Uos igitur
o literarum amatores: qui vere diuites fie-
ri cupitis/veras diuitias amate/ q̄ nec cor-
rumpi/ neq; cōsumi/neque auferri/neq; ex-
hauriri poterunt. Illas querite/ illas vobis
thesaurizate. Hoc thesaurarius vester iesus
christus diues in omnes suadet / hoc idem
ipse magister vester docet et imperat. The-
saurisate inquit vobis thesauros in celo: vbi
nec erugo/nec tinea demolitur/et vbi fures
non effodiunt/neq; furantur. Que autē sint
ille diuitie propheta expressit cum dixit. Di
uitie salutis sapientia ꝛ scientia. His profe
cto diuitiis nihil locupletius: nihil preciosi-
us/nihil denique desiderabilius i vita homi-
num inueniri potest. Istas vt vobis com-
paretis/ipsa sapientia inuitat / ad vos cla
mitat/iuxta portas ciuitatis in ipsis forib⁹
loquitur/dicens. O viri ad vos clamito / et
vox mea ad filios hoim. Intelligite paruu-
li astutiam/ꝛ insipiētes animaduertite. Et

paulopost. Accipite inquit disciplinam me-
am/et non pecuniam/doctrinam magis/ q̄
aurum diligite. Melior est eñi sapientia cun
ctis opibus preciosissimis: et omne desidera
bile ei non potest comparari ꝛc. Precipuus
quoq; cultor illius qui a iuuētute eam ama-
uit, vt ad amorē ipsius vos trahat/ ingenti-
bus eam laudum preconiis extollit dicens.
Beatus homo qui inuenit sapientiam: ꝛ qui
affluit prudentia. Melior est acquisitio eius
negociatione auri et argenti ꝛc. Et iterum
alibi. Preposui illam inquit regnis et sedi-
bus: et diuitias nihil esse dixi i comparatio-
ne illius ꝛc. Et infra. Si diuitie ait appetun-
tur/quid sapientia locupletius/ que opera-
tur omnia? Sed multos fortassis q̄stio pul-
sat / vbi inestimabilis iste thesaurus inue-
niatur. Sic etenim et beatus Job secum que-
siuit/dicens. Sapientia vero inuenitur / et
quis est locus intelligentie? Et infra sibiipsi
respondendo. Deus inquit intelligit viam
eius/et ipse nouit locum illius. Huius itaq;
questionis solutionem saluator noster deus
et dei verbum sibi reseruauit / quam et ape-
ruit/cum incredulos ꝛ huius thesauri igna-
ros ad scripturas direxit dicēs. Scrutami-
ni scripturas/quia vos putatis in ipsis vi-
tam eternam habere. In scripturis nāq; sa-
cris veluti in agro absconditus est sapien-
tie thesaurus: quo ad eternam vitam perue
nitur. De quo doctus ille scriba euāgelicus
pfert noua noui/et vetera veteris testamen
ti mysteria. Scripture vero sacre/quāuis et
mente teneantur/et voce proferantur: com-
modius tamen et vtilius in libris tanq̄ in
vasis domini reconduntur: ꝛ in illis perma-
nentius conseruantur. Omnes igitur qui
hunc thesaurum inuenire desideratis: in li-
hunc thesaurum inuenire desideratis: in li-
bris diuinis querite. Ibi pulsate/ et aperie-
tur vobis: ibi querite/et inuenietis/ ibi peti-
te/et accipietis. Uerum cum multi ac varii
sint sanctarum scripturarum libri: valde la-
boriosum/atq; difficile esset etiā studiosis /
singulos quosq; cōquirere: et scripta eorum
reuoluere: si separatim duntaxat et sparsim
haberentur. Ideo spiritu sapientie factum
est/vt omnes tam veteris q̄ noui testamēti
libri in vnū volumen coadunati sint. Quod
recte Bibliam id est librum per excellentiā
appellamus. Quemadmodum autem scri-
niola et capselle gemmis/monilibus. ꝛ lapi
dibus preciosis plena: facilius tractari pos-
sunt/q̄ arce et vasa magna thesauris onu-
sta/ ita et parui libri lectorum vsibus sunt
accōmodatiores. Hinc eodē (vt credimus)

spiritu/et inspirante/et cooperante: omnes canonici sacre scripture libri / in hoc paruū repositorium sunt coacti. Quod quisplura et artificiosius singula contineat / q̄ Biblie que vsq; ad hoc tempus vel scripte vel impresse reperiuntur: pro sui tamen paruitate aptius Bibliola q̄ Biblia dici poterit. Que post literatam accuratioremq; emendationem: concordes scripturarum sentētias annotat: et ob id singula queq; habet capitula per literas distincta: quibus scripture concordantes indicantur: et facile utroq; reperiuntur. Huic preterea summaria premittitur totius voluminis partitio: cū breui contentorum expositione: vt sic saltem generalis omnium prenoticia habeatur. Hoc scripturarum singulare scriniolum si comparaueritis: facilius sapientie diuitias inuenire et custodire valebitis: donec in regno celorum apertis thesauris vestris cum magis: id est sapientibus: eterne sapiētie Jesu christo grata munera sine fine offeratis. Cui cū genitore et spiritu eius: honor/gloria/ et imperium: in secula seculorum. Amen.

¶ In summarium Biblie ad lectorem Tetrasticon.

Qui memor esse cupit librorum Bibliothece:
  Discat opus presens, si retinere velit.
Maxima de minimis, ex partibus accipe totum.
  Inuenies quod amas, si studiosus eris.

¶ In ordinem librorum distichon ad eundem.

Perspice nunc lector, quis debitus ordo librorum.
  Biblia quos sociat, ordinat, atq; probat.

¶ Librorum ordo.

Genesis. Exo. Leui. Numerorum. Deuteronomi.
Post Josue. Judicum. Ruth. Regum. Paralip. Esdre.
Tobias. Judith. Hester. Job. Dauiticusq;.
Verba dat Eccle. Cantat. Sapit. Ecclesiastic.
Esai. Hieremi. Baruch. Ezech. Danielq;.
Ose. Johel. Amos. Abdi. Jonas. Miche. Naum. Aba.
Sophon. Aggeus. zacha. Malachias. Machabeus.
Mattheus. Marcus. Lucas. postremo Johannes.
Roma. Corin. Galat. Eph Philippen. Colossenses.
Thessal. et Timotheus. Titus Philemon. Hebreus.
Et Actus. Jacob. Petrus. Johan. et Judas. Apoc.

¶ Tota scriptura biblie distinguit̄ i duo testamēta. s. vetꝰ ⁊ nouū.
Vetꝰ: inducit hoīes ad obseruātiā legis veteris ꝑ timorē penarū.
Nouū: inducit hoīes ad obseruātiā legis noue ꝑ amorē virtutum.

¶ Vetus testamētum diuiditur in libros { Legales, Historiales, Sapientiales, Prophetales,

Libri

Legales dicunt̄: in q̄bus leges et iudicia / ore dei edita ꝓmulgant̄. Et sunt. 5. sciliȝ

- **Genesis.** In quo agit̄ de mūdi ⁊ oīm creaturaꝝ exordio. De diluuio / et arca Noe / atq₃ cōfusione linguaꝝ. De electione populi dei / ⁊ descēsu eiusdem in egyptum. Et habet capi. l.
- **Exodus.** In quo agitur de decē plagis pharaonis ⁊ exitu filioꝝ israel de egypto. De decem preceptis ac iudicijs et instructiōe populi dei. De arca federis dn̄i / ⁊ tabernaculo / ⁊ altari ac vestibus aaron. Et habet Capi. xl.
- **Leuiticꝰ.** In quo agit̄ de sacrificijs et hostijs offerēdis: de vrna ⁊ vestibꝰ aaron: de ordine ⁊ ministerio leuitarū. Et habet Capi. xxvii.
- **Numeri.** In quo agit̄ de numeratione ppl'i siue tribuū israel: de ꝓphetia balaam: de mansionibus factis in eremo. Et habet Capi. xxxvi.
- **Deuter.** In quo replicantur ea que in quatuor libris p̄oribꝰ tradita sunt. Et h₃ Cp̄. xxxiiij.

Historiales dicūtur: in q̄bꝰ historie rerū gestarū narrātur. Et sunt 19. scilicet

- **Josue.** In quo agit̄ de trāsitu iordanis: et de subuersione regnoꝝ hostiliū: de introductione populi dei in terrā promissionis: et de diuisione ipsius terre. Et habet Capi. xxiiij.
- **Judicū.** In quo agit̄ de principibus / ⁊ iudicibꝰ ac defensione ppl'i israel: et de victorijs et triūphis habitis cōtra hostes. Et h₃ Capi. xxi.
- **Ruth.** In q̄ agit̄ de m̄rimonio ꝯtracto iter booz et ruth: ex q̄bꝰ christꝰ descēdit. Et h₃ Cp̄. iiij.
- **Reg.**
  - 1 In quo agit̄ de gubernatiōe ppl'i isrl' per iudices: ⁊ de electiōe regis saul: de regimie / gestis / ⁊ morte ipsius. Et habet Capi. xxxi.
  - 2 In q̄ agit̄ d̄ regimīe eiusdē ppl'i ꝑ regē dauid: et de factis per ipsum. Et h₃ Cap̄. xxiiij.
  - 3 In quo agit̄ de morte reg' dauid: et de successione regimine / ⁊ gestis salomonis: aliorūq₃ regū iuda ⁊ israel. Et habet Capi. xxij.
  - 4 De casu regni iuda et isrl' ꝓpter regū suorū preuaricationē: de captiuitate ppl'i: et de subuersione vrbis ac tēpli. Et h₃ Capi. xxv.
- **para.**
  - 1 In quo describit̄ genealogia regis dauid et fit recapitulatio electionis / gubernationis / atq₃ gestoꝝ ipsius. Et habet Capi. xxix.
  - 2 In q̄ recapitulat̄ regimē ppl'i ꝑ salomonē ⁊ alios reges iuda ⁊ isrl'. Et h₃ Capi. xxxvi.

Item libri historiales.

Esdre.

1 In quo agit de reductione ppli isrl' ex captiuitate babylonica: & de instructione ppli reducti p Esdrā legisdoctorē. Et hz capi. x.

2 Qui a Neemia duce editus est. In q̄ agit de reedificatione muri ciuitatis hierl'm: et de correctione malorum subditor̄ in absentia Neemie. Et habet Capi. xiij.

3 Qui apocriphus est. In q̄ repetunt q̄daz alibi scripta circa captiuitatem babylonicā tpe Josie. Quedā etiā que cōtigerūt sub zorobabel et esdra. Interseritur quoq3 solutio cuiusdam questionis. Et habet capi. ix.

4 Qui silr̄ apocriphus est. In quo ponūtur q̄dā visiones & somnia sup ppli iudeorū liberatione a captiuitate: et templi in hierusalem restauratione. Et habet capi. xvi.

Tobie. In quo agit de ipsius pbatione et vrtute multiplici de ministerio archāgeli raphaelis: de instructione prolis / et honestate matrimonij. Et habet capi. xiiij.

Judith. In quo agitur de obsidiōe hierl'm et ppli israel: de honestate & pbitate Judith: de interfectione holofernis / & liberatione populi israel. Et habet Capi. xvi.

Hester. In quo agit de crudelitate Aman & eius suspēsione pcurata per puidentiā et humilitatē hester: & de exaltatione mardochei: et liberatione iudeorum. Et habet Capi. xvi.

Job. In quo agitur de beati Job patientia / et perfectione / ac disputatiōe quā habuit cum amicis: de prouidētia diuina / & corporis resurrectione. Et habet Capi. xlij.

Mach.

1 In q̄ agit de bellis int hebreor̄ duces & gētē psarū: et de liberatiōe ppli sub matathia iuda / ionatha / & symone. Et hz Capi. xvi.

2 In q̄ recapitulant quedā i pmo libro dicta. agit etiā de tribulatiōe ppli: de cōstātia septē fratrū & mris eor̄: & de liberatione populi p Judā machabeū. Et habet Capi. xv.

Libri sapiētiales dicūr: in quibus prudētia et vera sapientia edocetur. & sunt numero. 5. scz.

Prouerb. In quo agitur de instructiōe & disciplina incipientiū seruire deo: de correctiōe morū et informatione virtutū. Et hz Capi. xxxi.

Eccliast. In quo agitur de mundi vanitate: de viciorū contemptu: de profectu ambulantium in via dei. Et habet Capi. xii.

Cantica. In quo agit de viri iusti pfectione: de contēplatione anime sancte: et de coniunctiōe christi et ecclesie. Et habet Capi. viij.

Sapiētie. In quo agit de regimine prelator̄ et conseruatione iustitie / atq3 idolor̄ contemptu. De aduentu et passione christi / qui est vera sapientia. Et habet Capi. xix.

Eccliasti. In quo agit de obediētia subditor̄. De in-

stitutione bonorū morum: de nobilitate sapientie ꝛ de laude sctōꝝ. Et habet Capi.li.

Libri prophetales dicūtur: in quibus ventura prenunciant. Et sunt numero.xviij.

Psalteriū. In quo agit de christi diuinitate: hūanitate: passione: resurrectione: ascēsione: ꝛ aduētu ad iudicium. De penis peccatorum/et beneficijs dei: atq; laudibus eius. Et continet psalmos centum quinquaginta.

Esaias. In quo agitur de reprehensione iudeoꝝ: de aduentu christi in carnem: ꝛ eius passione: de vocatione gētium: et de regno iuda ꝛ regno israel. Et habet Capi.lxvi.

Hieremi. In q̄ agit de captiuitate iudeoꝝ: ꝛ destructione ciuitatis hierl'm: de plāctu ꝛ lamētatiōe ꝓpter destructionē istā. Et hꝫ Capi.lij. Threni vero vltra p̄dicta cōtinent Cap.v.

Baruch. In quo agitur de vbis que legit captiuis in babylonia: de prenunciatione reditus populi israel/et eorum que futura erunt temporibus vltimis. Et habet Capi.vi.

Ezechiel. In quo agit de visionibus ipsius: ꝛ de sceleribꝰ iudeoꝝ: de ruina hierl'm: ꝛ de eius reparatione. Et habet Capi.xlviij.

Daniel. In q̄ agit de mūdi monarchia: ꝛ de mutationibꝰ temporꝫ: de ptāte et eternitate regni christi: de historia Susanne: de destructiōe bel atq; interfectiōe dracōis. Et hꝫ ca.xiiij.

Osee. Qui loquit de idolatria ppl'i israel signata per mulierem meretricem. De inundatione peccatorū et de admonitione vt filij isrl' ad dn̄m cōuertant. Et habet capi.xiiij.

Johel. Qui loquit de ꝯsūptiōe t're iudeoꝝ p erucā: bruchū: locustā: ꝛ rubiginē. De iductiōe ad pniam: ꝛ de iudicio futuro. Et hꝫ cap.iij.

Amos. Qui de sceleribꝰ iudeoꝝ et gentiū loquit. De ira dei ꝛ vindicta super eos vētura. Inducit quoq; ad penitentiā: ꝛ p̄dicit finalem reparationem. Et habet capi.ix.

Abdias. Qui de cōminatione ꝛ destructione edō: et esau personat. Et hꝫ Capitulum vnicum.

Jonas. Qui de naufragio ione loquitur: ꝛ in hoc passionem christi prefigurās: mūdū ad penitētiā reuocat: atq; sub noīe niniue salutē gentium prefigurat. Et habet Capi.iiij.

Micheas. Qui predicit samarie deuastationē et captiuitatē ac interitū principū israel ꝛ pseudo prophetaꝝ: ꝛ de ingratitudine ꝛ malitia eorundem. Et habet Capi.vij.

Naum. Qui loquit de ira dei ꝛ vindicta graui cōtra niniue q̄ ad p̄dicationē ione penitētiam egerūt de peccatis: postea fuerunt peccatis maioribus inuoluti. Et habet Capi.iij.

Abachuc. Qui loquit de disputatione quā ꝓpheta fecit cū deo et hoc mūdo: ꝛ quō iusti cōculcātur/ꝛ ꝓsperantur iniqui. Et habet Cap.iij.

Itē libri p̄phetales.

Sopho. Qui de iudicio dl̄ ꝯ iudeos ꝛ gētes extraneos loq̄t ꝛ de ꝯsolatiōe ppl'i isrl'. Et hꝫ c. iii.

Aggeus. Qui predicit reuersionem ppl'i iudeorū: et de reedificatione tēpli: ac reuocatiōe ciuitatis. Et habet Capi. ij.

zachari. Qui loq̄t de liberatiōe iudeoꝝ: ꝛ de vindicta ꝯtra inimicos eoꝝ: ꝛ de hūilitate aduēt⁹ chr̄i et passionis eiusdē. Et hꝫ capi. xiiij.

Malach. Qui loq̄t de abiectiōe ppl'i iudeoꝝ ꝛ sacrificiorū eius: ꝛ de aduētu xp̄i. Et hꝫ ca. iiij.

❡ Nouum testamentum

pari modo quo et vetus distinguitur et diuiditur in libros.

- Legales/
- Historiales/
- Sapientiales/
- Prophetales/

Libri

Legales. dicūt iq̄b⁹ lex noua a chr̄o tradita cōtinet. Et sunt. 4. s. euāge.

Matthei. In quo principaliter de christi humanitate agitur. Et habet Capi. xxviij.

Marci. In quo precipue agit̄ de christi fortitudine et resurrectione. Et habet Capi. xvi.

Luce. In quo agit̄ specialiter de passiōe ꝛ morte christi. Et habet capi. xxiiij.

Johānis. In quo christi diuinitat̄ sacram[...]riuntur. Et habet capi. xxi.

Historiales Apl'orum xp̄i gesta narrantes q̄ vnico li. cōtinēt.

Actus. In quo scт̄ꝰ lucas xp̄o in celū assumpto visibilē sp̄ūsscti missionē declarat / gestaq; apl'oꝝ ꝛ p̄cipue pauli: atq; infantiā nascentis ecclesie describit. Et hꝫ Capi. xxviij.

Sapiētiales dicunt: in quib⁹ sapientia noue leg̃ per exēpla et precepta recte viuēdi secūdū christū plenissime traditur. Et sunt 21. videlicet. Epistola Pauli ad.

Roma. In q̄ apl'us reuocat romanos ab errorib⁹ gētiliū ꝛ ceremoniis legis ad verā ꝛ catholicam fidem. Et habet Capi. xvi.

Corin.

1 In q̄ quosdā a falsis apl'is ꝛ philosophis p̄ eloquētiā: quosdā vo per obseruātiā legis iudaice seductos: reuocat ad veram fidē et euāgelicā sapientiā. Et hꝫ Capi. xvi.

2 In q̄ eosdē ad p̄riam cōuersos et emēdatos cōsolat̄ ꝛ laudat. Et hꝫ Capi. xiii.

Galath. In qua ipsos galathas seductos a falsis apl'is vt ad legē et circūcisionē reuerterent̄: reuocat ad fidē catholice verita. Et hꝫ c. vi.

Ephesi. In qua ephesii q̄ ab apl'o verbo veritatis accepto p̄stiterunt in fide: ipsos collaudat apostolus. Et habet Capi. vi.

Philip. In q̄: q2 philippēses accepto vbo veritatis p̄stiterūt i fide nec recepert̄ falsos apl'os ipsos apl'us collaudat. Et hꝫ Capi. iiii.

Colossen. In q̄: q2 colossenses q̄ fuerāt a pseudo apl'is: eos corrigit apostolus: ꝛ hortatur ad fidei veritatem. Et hꝫ Capi. iiii.

Thes.

1 In qua apl's ipsos thessalonicēses collaudat: q2 vbo veritatis accepto: cū p̄secutionē paterēt a ciuib⁹ suis: p̄stiterunt in fide: nec falsos apl'os receperūt. Et hꝫ Capi. v.

2 In q̄ apl's eosdē istruit de t̄pibus nouissi

mis: de aduentu/persecutiõe et fallaciis antichristi: et de ipsius exaltatione atq; ruina. Et habet Capi.iii.

[illegible] pu.l tiales.

Epistola Pauli ad

Timo. 1 — In qua timotheum instruit de ordinatione et officio epi[scop]atus et diaconatus: atq; omnis ecclesiastice discipline. Et habet capi.vi.

Timo. 2 — In qua hortatur ipsu[m] ad coronã martyrii: et informat eũ de oi regula catholice veritatis: et q[uod] futurũ sit nouissimis t[em]p[or]ibus: et de sua passione. Et habet capi.iiii.

Titum. — In qua titũ instruit de cõstitutione p[re]sbyteroru[m] et de conuersatione sp[irit]uali: atq; hereticis vitandis. Et habet capi.iii.

Philem. — In qua philemonem cõmendat de fide et charitate in sanctos: et rogat eum vt indulgeat onesimo seruo suo et ip[su]m benigne suscipiat. Et habet capitulum vnicum.

Hebreos — In qua ap[osto]lus defectũ et euacuationem legis mosaice: et perfectionẽ legis euangelice ostendit: et q[uod] christus sit verus deus et homo: dei et hoim mediator. Et habet capi.xiii.

Epistola canõica.

Jacobi. — In qua iacobus ad patiẽtiam habẽdã suadet: et apud deũ nõ esse p[er]sonaru[m] acceptionẽ docet: malaq; ex vitio lingue p[ro]uenientia aperit: bella et dissentiões p[ro]hibet: diuites reprehendit: et ad virtutes inducit. Et h[abet] capi.v.

Petri 1 — In qua sctũs petrus gr[ati]as agit deo: q[ui] misericorditer per passionẽ filii sui genus hũanum saluauit: et ad recte viuendũ diuersos statuũ hoies instruit. Et habet capi.v.

Petri 2 — In qua ap[osto]lus iducit credẽtes ad tenẽdã fi[dei] veritatẽ: notat et dãnat hereticoru[m] falsitatẽ: et sc[un]d[u]m x[rist]i aduentũ describit. Et h[abet] cap.iii.

Joh. 1 — In q[ua] b[ea]tus iohãnes testificat[ur] de verbo veritatis et vite: ad c[on]fessionẽ peccatoru[m] hortantia: affirmans nos d[omi]n[u]m iesum h[abe]re aduocatum apd patrẽ: amorẽ mũdi dissuadẽs: et ad dilectionẽ dei et p[ro]ximi inducens. Et h[abet] ca.v.

Joh. 2 — In q[ua] electã et filios eius c[om]mẽdat: ad fraternam charitatẽ hortatur: et monet vt hereticos deuitent. Et habet capi.vnicum.

Joh. 3 — In q[ua] gaiũ pietatis causa extollit: quã exercebat in peregrinos: atq; vt in ipsa pietate p[er]maneat exhortat[ur]. Et habet cap.vnicũ.

Jude. — In q[ua] iudas oẽs d[e] salute p[ro]p[ri]a sollicite monet: et i[n]ducit altercationẽ michaelis cũ satana: detestat[ur] q[ue] hereticoru[m] vitã. Et h[abet] cap.vnicũ.

Libri propheta-les d[ic]it: in q[uo] [illegible] futur[os] eccl[esi]e [illegible] p[re]dicitur: quod [illegible] iohã[n]nes hic [illegible] libro fa[cit]: qui dicitur liber.

Apocal. — In q[uo] agit[ur] d[e] reuelatiõib[us] fact[is] iohãni p[er] angelũ in pathmos insula: de tribulatiõib[us] q[ua]s eccl[es]ia x[rist]i tũc patiebat[ur]: et in futurũ passura erit: et p[re]sertim t[em]p[o]r[e] antichr[ist]i: et de suppliciis dãnatoru[m] ac premiis electoru[m]. Et h[abet] cap.xxii.

¶ Tabula alphabetica ex singulis libris et capitulis totius biblie: tā ex veteri quam nouo testamento: a reuerendo in sacra scriptura magistro gabriele brunovenero: ordinis minorum/ministro prouincie terre sctē: summa cura et solicitudine cōposita ac ordinata: per quā quācūque materiā vel historiā in quacunque locorum biblie positā: incipiendo quandoque a vocabulis/quandoque a verbis: et nonnunquam etiā a proprijs nominibus: non minus facilime quam copiosissime poteris inuenire. Quod si vna et eadem historia sub diuersis vocabulis reperatur: nō ignorāter actū reputetur/sed vt facilius talis historia reperiatur. Inuenietque diligens lector in hac noua presenti annotatione: nō solum librorum neque capitulorum singulorū quotas: sed etiā per singula interstitia ac paragraphos suas appropriatas literas quibus facile et ad manum omnia comperiet.

¶ De incipientibus a litera A.

¶ De incipientib9 a litera. L.

¶ De incipientibꝰ a litera Q.

¶ De incipientib⁹ a litera T.

¶ De incipientib⁹ a litera V.

¶ De incipiētibus a litera Z.

¶ Finis.

¶ Formauit dñs deus hominem de limo terre: et inspirauit in faciẽ eius spiraculum vite: ⁊ factus est homo in animam viuentem. Gen.ij.

¶ Epistola btí Hieronymi ad Pau=
linum presbyterum: de omnibus di=
uine historie libris.

F Rater Ambrosius tua
[Al's + nō debet esse simul.] mihi munuscula perfe=
rens: detulit + simul et
suauissimas lras: q̄ a
principio amicitiarum
[Al's + ve teri.] fidē ꝓbate iam fidei/et
+ veteris amicitie + no
[Al's + no uam.] ua pferebāt. Uera ē illa necessitu=
do ē: et xpī glutino copulata: quā non
vtilitas rei familiaris: nō p̄sentia tm̄
corporū: nō subdola et palpās adula=
tio: sz dei timor et diuinaꝝ scripturarū
studia ꝯciliāt. Legim⁹ i veterib⁹ histo
riis quosdam lustrasse ꝓuincias: no=
uos adiisse populos: maria transisse
[Pythagoras.] vt eos quos ex libris nouerant: corā
q̄ꝫ viderent. Sic Pythagoras mem
[Plato architas.] phiticos vates. sic Plato egyptū: et
Architā Tarentinū: eāꝫ orā Italie:
(que quōdā magna grecia dicebat'):
laboriosissime peragrauit: vt q̄ Athe
nis magister erat et potēs: cuiusqꝫ do
ctrinā academie gymnasia persona=
bāt: fieret peregrinus atqꝫ discipul⁹:
malēs aliena verecūde discere: quā
sua impudenter ingerere. Deniqꝫ cū
literas quasi toto fugiētes orbe perse
quit': captus a piratis/et venundat⁹
etiam tyranno crudelissimo paruit:
[Al's + maiore mente.] ductus captiuus: vinctus et seruus:
tn̄ q philosophus + maior emēte se
fuit. Ad Titum Liuium lacteo elo=
[Titus Liuius.] quētie fonte manantem: de vltimis
Hispanie Galliarūqꝫ finib⁹ quosdā
venisse nobiles legimus: et quos ad
cōtemplationē sui Roma non traxe
rat: vni⁹ hoīs fama pduxit. Habuit
illa etas inauditū oībus seculis: cele
[Apollonius.] brandumqꝫ miraculū: vt vrbem tan=
tam ingressi: aliud extra vrbē quere=
rent. Apollonius siue ille magus (vt
vulg⁹ loq̄t') siue phūs: vt Pythagorici
tradūt: intrauit Persas: pertrāsiuit
caucasum: Albanos: Scythas: Mas
sagetas: opulentissima Indie regna
penetrauit: et ad extremū latissimo
Physon amne transmisso puenit ad
[Bracmane.] Brachmanas: vt Iarchā in throno
sedentē aureo: et de Tātali fonte po=
[Iarchas.] tantem: inter paucos discipulos de
[Hora. li. i. ser.] natura: de moribus siderū: ac dierū
cursu audiret docentē. Inde p Ela=
mitas: Babylonios: Chaldeos: Me=
[Al's + arabis.] dos: Assyrios Parthos: Syros:
Phenices/ + Arabes/ Palestinos/
reuersus Alexādriā/ perrexit Ethio=
piā. vt gymnosophistas: et famosis=
simā solis mensā videret in sabulo.
Inuenit ille vir vbiqꝫ qd disceret: et
semp ꝓficiēs: semp se melior fieret.
Scripsit sup hoc plenissime octo vo= 2
luminib⁹ + Philostratus. ¶ Quid [Al's + philostrates.]
loquar de sclī hoib⁹: cū ap'lus Paul⁹
vas electionis et magister gentiū: q̄
de cōsciētia tāti in se hospitis loque= [Act. 9. c.]
bat': dicens. An experimentum que= [1. Corin. 13. a.]
ritis ei⁹ q̄ in me loquit' xp̄s: post da=
mascū arabiāqꝫ lustratā ascenderit [Gala. 1. d]
Hierosolymā: vt videret Petrum: et
mansit apud eū dieb⁹ quindecim:
Hoc enim mysterio ebdoadis et og=
doadis futur' gentiū predicator in=
struēd⁹ erat. Rursumqꝫ post annos [Gala. ij. a.]
quatuordecim: assumpto Barnaba
et Tito: exposuerit cū ap'lis euange=
lium ne forte i vacuū curreret aut cu
currisset. Habet enī nescio qd laten=
tis energie + viua vox: et i aures di= [Al's + viue vocis actus.]
scipuli de authoris ore trāsfusa for=
tius sonat. vñ et Eschines cū Rhodi
exularet: et legeret' illa Demosthenis [Demosthenes.]
orō quā aduers⁹ eū habuerat: mirāti=
bus cūctis atqꝫ laudātib⁹ suspirans
ait. Quid si ipsam audissetis bestiā
sua vba resonātē? ¶ Hec nō dico: qd 3
sit in me aliquid tale: qd vel possis a
me audire vel velis discere: sz quo ar
dor tuus et discēdi studiū etiā absqꝫ
nobis p se ꝓbari debeat. Ingenium
docile: et sine doctore laudabile est.
Nō qd inuenias: sz qd q̄ras cōsidera=
mus. Mollis cera et ad formādū fa=
cilis: etiā si artificis et plaste cessent
manus: tn̄ virtute totum est qcqd esse
potest. Paul⁹ ap'ls ad pedes Gama= [act. 22. a.]
lielis legē Moysi et ꝓphas didicisse
se gloriat': vt armat⁹ spūalib⁹ telis:
postea doceret cōfidenter. Arma enī [2. Corin. 10. b.]
nr̄e militie nō carnalia sunt: sed po=
tentia deo ad destructionē munitio=
nū cogitationes destruētes: et omnē
altitudinē extollētē se aduersus sciē=
tiā dei: et captiuātē oēm intellectum
ad obediēdū xp̄o: et parati subiuga=
re omnē inobediētiā. Ad Timotheū [2. Timo. 3. d.]
scribit ab infantia sacris lr̄is erudi=
tum: et hortat' ad studiū lectionis: ne
negligat grām q̄ data sit ei p imposi
tionē manus p̄btī. Tito precipit: vt [1. Timo. 4. d.]
inter ceteras virtutes epī: quē breui
sermone depinxit: scientiā quoqꝫ nō
negligat scripturarum. Obtinentem [Titū. 1. b.]
(inquit) cū: q̄ fm doctrinā est fidelē

sermonem: vt potens sit exhortari in
doctrina sana: et contradicentes reuin
4 cere. ¶ Sacra quippe rusticitas solū
sibi prodest: et quātū edificat ex vite me-
rito ecclesiā xpi tantū nocet si destruē-
Mal. 1. et tibus non resistat. Malachias propheta
2. c. immo per Malachiā dñs interrogauit
sacerdotes legē. In tantū sacerdotis
officiū est interrogatū rñdere de le-
Deutero. ge. Et in Deuteronomio legimus. In-
32. a. terroga patrē tuū: et annūciabit tibi:
Ps. 118. seniores tuos et dicent tibi. In psal-
mo cxviii. Cantabiles mihi erant
iustificationes tue in loco peregrina
tionis mee. Et in descriptione iusti vi-
ri: cū eū arbori vite Dauid que est in
paradiso cōpararet inter ceteras vir
Ps. 1. tutes: hoc etiā intulit. In lege dñi vo
lūtas eius: et in lege eius meditabit die
Dan. 12. ac nocte. Daniel in fine sacratissime
b. visiōis ait iustos fulgere quasi stellas et
intelligentes id est doctos quasi firma-
Ibidem. mentū. Vides quantū inter se distent
iusta rusticitas et docta iustitia. Alii
stellis: alij celo cōparant. Quāquā iu-
xta hebraicā veritatē vtrūque de eru-
ditis possit itelligi. Ita enim apud eos
legimus. Qui enim docti fuerint fulge
būt quasi splēdor firmamēti: et qui ad
iustitiā erudiūt multos: quasi stelle in
perpetuas eternitates. Cur dr Paulus
apostolus vas electiōis? Nēpe quia legis et
scripturarū sctārū erat armariū. Pha-
risei stupēt in doctrina dñi: et mirant
in Petro et Ioāne: quō legem sciant
Act. 4. c. cū lrās nō didicerint. Quicquid enim
mat. 7. b. aliis exercitatio: et quotidiana in le-
ge meditatio tribuere solet: illis hoc
Ioā. 6. e. spūssctūs suggerebat. Et erant iuxta
Luce. 2. f. qd scriptū est theodidacti. Duode-
cim annos saluator impleuerat: et in
tēplo senes de questionibus legis inter-
rogās: magis docet dū prudenter in
terrogat. Nisi forte rusticū Petrum:
rusticū dicimus Ioannē: quorū vterque
dicere poterat. Et si imperitus sermo-
ne: nō tñ scientia. Ioannes rusticus:
2. Corin. piscator indoctus: et vñ illa vox obse-
11. b. cro. In principio erat vbū et verbum
Ioā. 1. a. erat apud deū: et deus erat verbū? Lo-
gos enim grece multa significat. Nā et
vbū est: et ratio et supputatio: et cau
sa vniuscuiusque rei: per quā sunt singu-
la que subsistūt: que vniuersa recte intel-
ligimus in xpo. ¶ Hoc doctus Plato
5 nesciuit: hoc Demosthenes eloquēs
ignorauit. Perdā inquit sapientiā sa-
Abd. 1. a. pientium: et prudentiā prudentiū re

probabo. Vera sapiētia perdet falsam Esa. 28. c.
sapientiā: et quāquā stultitia predicatio- 1. cor. 1. c.
nis in cruce sit: tñ Paulus sapiētiam
loquit inter perfectos. Sapiētiā autem 1. Corint.
nō seculi huius: nec principum seculi 2. b.
istius: que destruit: sed loquit dei sapien
tiā in mysterio abscōditā: quā prede-
stinauit deus ante scla. Dei sapien-
tia xps est. Christus enim dei virtus: et
dei sapiētia. Hec sapientia in myste-
rio abscōdita est: de qua et noni psal
mi titulus prenotat: pro occultis fi-
lij: in quo sunt oēs thesauri sapientie
et scientie dei absconditi. Et qui in my Col. 2. a.
sterio absconditus erat: predestinatus
est ante scla: predestinatus autē et prefi-
guratus in lege et prophetis. Vnde et pro-
phete appellabant videntes: quia vide
bant eum quem ceteri nō videbant.
Abraā vidit diē eius: et letatus est. Ape- Ro. 1. a.
riebant celi Ezechieli: qui populo peccātī 1. re. 9. b.
clausi erāt. Reuela (inquit dauid) ocu- Ioā. 9. g.
los meos et cōsiderabo mirabilia de Ezec. 1. a.
lege tua. Lex enim spiritalis ē: et reue- Ps. 118.
latiōe opus est: vt itelligat ac reuelata Ro. 7. c.
facie dei gloriā cōtemplemur. Liber 2. co. 3. d.
in apocalypsi septē sigillis signatus Apo. 5. a.
ostēdit: quē si dederis hoi scienti lite Esa. 29.
ras vt legat: rñdebit tibi. Nō possum. d.
Signatus est enim. Quāti hodie putant
se nosse lrās: et tenent signatū librū:
nec aperire possunt / nisi ille resera-
uerit: qui habet clauē Dauid: qui aperi- Apo. 3. d.
rit et nemo claudit: claudit et nemo
aperit? In actibus aplorū sanctus Eunu Act. 8. e.
chus: immo vir (sic enim eū scriptura
cognoiat) cū legeret Esaiā prophetā:
interrogatus a Philippo. Putas ne
intelligis que legis? rñdit. Quomodo
possum nisi aliquis me docuerit? Ego
(vt de me loquar interim) nec san-
ctior sum hoc eunucho nec studiosior:
qui de ethiopia: id est de extremis mū-
di finibus venit ad templum: reliquit
aulā regiā: et tantus amator ✠ legis di Alis ✠ nō
uine ✠ que scientie fuit: vt etiā in vehicu hz legis.
lo lrās legeret sacras. Et tñ cū librū Alis ✠ nō
teneret: et verba dñi cogitatione con habet que.
ciperet: lingua volueret: labiis perso
naret: ignorabat eum quem in libro
nesciens venerabatur. Venit Phi-
lippus: ostendit ei Iesum qui clausus
latebat in lrā. O mira doctoris vir-
tus. Eadem hora credit eunuchus:
baptizat: et fidelis et sanctus factus
est: ac magister de discipulo effici-
tur: ✠ plus in deserto fonte ecclesie quam Alis ✠ fac
in aurato synagoge templo reperit. tus.

Hec a me pstricta sunt breuiter (ne=
que enim epistolaris angustia euagari
longius patiebatur) vt intelligeres te
in scripturis sacris sine preuio: et mon
strante semitam non posse ingredi.
6 ¶ Taceo de grammaticis: et rhetori
bus: philosophis: geometris: dialecti=
cis: musicis: astronomis: astrologis:
medicis: quorum scientia mortalibus vel
vtilissima est: et in tres partes scindi=
tur: in doctrinam, rationem, et vsum.
Ad minores artes veniam: et que non
al's + logo tã + lingua quã manu administrantur.
Agricole, cementarii, fabri metallo
rum, lignorumque cesores, lanarii quoque
et fullones: et ceteri qui varia suppel
lectilem et vilia opuscula fabricant
absque doctore esse non possunt: quod cu=
piunt. Quod medicorum est promittunt me=
dici: tractant fabrilia fabri. Sola scri=
pturarum ars est: quam sibi passim om
nes vendicant. Scribimus indocti: docti
poemata passim. Hanc garrula anus:
hanc delirus senex: hanc sophista ver=
bosus: hanc vniuersi presumunt: lace=
rant: docent antequam discant. Alii + ab=
al's + ad= ducto supercilio grandia verba trutinan=
ducto. tes inter mulierculas de sacris literis
philosophantur. Alii discunt (proh pu=
dor) a feminis quod viros doceant. Et
ne parum hoc sit: quadam facilitate ver=
borum: immo audacia edisserunt aliis:
quod ipsi non intelligunt. Taceo de mei
similibus: qui si forte ad scripturas
sanctas post seculares literas vene=
rint: et sermone composito aures po
puli mulserint: quicquid dixerint hoc le=
gem dei putant. Nec scire dignantur: quid
prophete: quid apostoli senserint: sed ad
sensum suum incongrua aptant testi
monia: quasi grande sit: et non vitio=
sissimum docendi genus: deprauare
sententias: et ad voluntatem suam scri=
pturam trahere repugnantem. Quasi
non legerimus Homerocentonas: et
Virgil. in Vergiliocentonas: ac non sic etiam Ma=
buc. eglo= ronem sine Christo possimus dicere chri=
ga. 4. stianum: quia scripserit. Jam redit
Eneid. 1. et virgo: redeunt saturnia regna. Jam
noua progenies celo demittitur al=
Eneid. 2. to. Et patrem loquentem ad filium.
Nate mee vires: mea magna poten=
tia solus. Et post verba saluatoris in
cruce. Talia perstabat memorans: fi
xusque manebat. Puerilia sunt hec: et
circulatorum ludo similia docere quod
ignores: immo vt cum stomacho lo=
quar: ne hoc quidem scire quod ne=

scias. ¶ Videlicet manifestissima est Gene. 10.
Genesis: in qua de creatura mundi: et. 11.
de exordio generis humani: de diuisione Gen. 49.
terre: de confusione linguarum: de descen=
sione vsque ad egyptum scribit hebreo=
rum. ¶ Patet Exodus cum decem pla= Exo. 9.
gis: cum decalogo: cum mysticis diui= Joan. 11.
nisque preceptis. ¶ In promptu est Leuiti 12. 20.
cus liber in quo singula sacrificia im
mo singule pene syllabe et vestes Aa
ron et totus ordo Leuiticus spirant
celestia sacramenta. ¶ Numeri vero Numeri.
none totius Arithmetice: et prophetie 22. 23.
Balaam: et quadraginta duarum per ere= Numeri.
mum mansionum mysteria continent. 33.
¶ Deuteronomium vero secunda lex: et euan= Deutero=
gelice legis prefiguratio: nonne sic ea nomium.
habet que priora sunt: vt tamen noua sint
omnia de veteribus? Hucusque Moyses
hu. usque pentateuchus: quibus quinque
verbis loqui se velle apostolus in ecclesia gloriatur.
¶ Job exemplar patientie: quam non my= Job.
steria suo sermone complectitur? Prosa
incipit: versu labitur: pedestri sermo
ne finitur: omnesque leges dialectice
propositione: assumptione: confirma
tione: conclusione determinat. Sin=
gula in eo verba plena sunt sensibus.
Et (vt de ceteris sileam) resurrectionem
corporum sic prophetat: vt nullus de
ea vel manifestius: vel cautius scri=
pserit. Scio inquit quod redemptor me=
us viuit: et in nouissimo die de terra
surrecturus + sum: et rursum circum= al's + sim
dabor pelle mea: et in carne mea vi=
debo deum: quem visurus sum ego=
ipse: et oculi mei conspecturi sunt et
non alius. Reposita est hec spes mea
in sinu meo. ¶ Veniam ad Jesum na Josue fi=
ue: qui typum domini non solum in ue Jesus
gestis: verumetiam in nomine pre= naue.
fert. Transit Jordanem: hostium re=
gna subuertit: diuidit terram victo=
ri populo: et per singulas vrbes: vi=
culos: montes: flumina: torrentes:
atque confinia ecclesie: celestisque Hie=
rusalem spiritualia regna describit.
¶ In Judicum libro quot principes Lib. Ju.
populi: tot figure sunt. ¶ Ruth Mo= Ruth.
abitis: Esaie explet vaticinium: di= Esa. 61.
centis. Emitte agnum domine do=
minatorem terre de petra deserti ad
montem filie sion. ¶ Samuel in He= Regum.
li mortuo: et in occisione Saul vete= 1. et. 2.
rem legem abolitam monstrat. Por=
ro in Sadoch atque Dauid noui sa=
cerdotii: nouique imperii sacramenta
testatur. ¶ Malachim: id est tertius et

4.regũ. quartus Regum liber: a Salomone
24. vsq; ad Iechoniã: et a Hieroboã fi-
3.reg.12. lio Nabath. vsq; ad Osee: q̃ ductus est
4.reg.7. in assyrios regnũ Iuda: et regnũ de-
scribit Israel. Si historiã respicias
verba simplicia sũt: si in lr̃is sensum
latentẽ inspexeris: eccl'ie paucitas: et
hereticorum cõtra ecclesiam bella nar-
rant. Duodeci pphe i vnius voluminis
angustias coartati: multo aliud q̃ so-
Osee 1. nant in lr̃a: prefigurant. Osee crebro
Osee.2. noiat Ephraim: Samariã: Ioseph: et
Osee.3. Iezrahel: et vxorẽ fornicariã: et for-
Iohel.1. nicationis filios: et adulterã cubicu-
lo clausam mariti multo tpe sedere
viduã: et sub veste lugubri viri ad se
reditũ prestolari. Ioel filius Phatu-
Lr̃a + de el describit terrã + duodeci tribuũ:
cem. eruca: brucho: locusta: rubigine vastã-
Iohel.2. te consumptam: et post euersionẽ prio-
Ephe.1.c. ris ppl'i effusũ iri spiritũ sanctũ super ser-
uos dei et ancillas .i. sup cẽtũ vigin-
ti credẽtiũ noia: et effusũ iri in cena-
culũ Sion. Qui cẽtũ viginti ab vno
vsq; ad quindeci paulati: et p incremẽ-
ta surgẽtes quindeci graduũ numerũ
efficiũt: q̃ in psalterio mystice cõtinent.
Amos.1. Amos pastor et rusticus: et rubos mo-
et.2. ra distringẽs, paucis v̓bis explicari
non pot. Quis em digne exprimat
tria et quatuor scelera Damasci: et Ga-
ze: et Tyri: et Idumee: et filiorũ Amõ:
et Moab: et in septimo et octauo gra-
du Iude: et Isrl': Hic loquit ad vac-
Ibi.6. cas pingues: q̃ sunt i Samarie mon-
te: et ruiturã domũ maiorẽ: minorem-
Ibi.5.b. q; testat. Ipse cernit fictorẽ locuste,
Ibi.7. et stantẽ dñm sup murũ litũ vel ada-
Ibi.3. mantinũ: et vncinũ pomorũ attra-
hentẽ supplicia peccatoribus: et famem i
Abdie. terra: non famẽ panis, nec sitim aq̃:
ca.vnico. sed audiẽdi verbũ dei. Abdias q̃ in-
terpretat seruus dñi: personat cõtra
Edõ: et sanguineũ terrenumq; hoiẽ
fratris quoq; Iacob semp emulum: ha-
sta percutit spirituali. Ionas pulcher-
Ione.2. rima columba naufragio suo passio-
Io.3. nẽ dñi prefigurans: mundũ ad peni-
tẽtiã reuocat: et sub noie Niniue gen-
tibus salutẽ nũciat. Micheas de Mo-
Michee. rasthi coheres xpi, vastationem an-
5. nũciat filie latronis: et obsidionẽ po-
nit cõtra eã: qr maxillã percusserit iu-
dicis Isrl'. Naum consolator orbis
Naum.3. increpat ciuitatẽ sanguinum: et post
Naũ.1.d. euersionẽ illius loquit: Ecce sup mon-
tes pedes euãgelizãtis: et annunciã-
Abac.1. tis pacẽ. Abacuc luctator fortis: et
rigidus stat sup custodiã suam: et fi- Abacuc.
git gradũ sup munitionem: vt Chri- 2.a.
stũ in cruce contẽplet: et dicat: Ope- ibidẽ.3.b.
ruit celos gl'ia eius: et laudis eius ple- Hypalla-
na est terra. Splendor eius vt lux erit: ge est.
cornua in manibus eius. Ibi abscondi-
ta est fortitudo eius. Sophonias spe- Sopho-
culator: et arcanorũ dei cognitor au- nias.
dit clamorẽ a porta piscium: et eiula-
tũ a scda: et contritionẽ a collibus. In-
dicit quoq; vlulatũ habitatoribus pile: q̃a
cõticuit ois pplus Chanaan: disperie-
rũt vniuersi: q̃ inuoluti erãt argento.
Aggeus festiuus et letus: q̃ seminauit i Aggei. 1.
lachrymis, vt in gaudio meteret: de- aggei. 2.
structũ tẽplũ edificat: deũq; patrem b.
inducit loqntẽ. Adhuc vnũ modicũ:
est: et ego cõmouebo celũ, et terrã: et zacha. 3.
mare, et aridã: et mouebo oẽs gentes b.et.d.
et veniet desideratus cunctis gẽtibus. zacha.4.
Zacharias memor dñi sui: multiplex a.
in prophetia Iesũ vestibus sordidis in- zacha.6.
dutũ: et lapidẽ oculorũ septẽ: candela-
brũq; aureũ cũ totidẽ lucernis: quot zacha.9.
oculis: duas q̃ oliuas a sinistris lam- b.
padis cernit, et a dextris: vt post equos
nigros: rufos: varios: et albos: et dis-
sipatas quadrigas ex Ephraim: et equũ Mala.1.
de Hierl'm: et pauperẽ regẽ vaticinet:
et predicet sedentẽ sup pullũ filiũ asi-
ne subiugalis. Malachias aperte: et in
fine oim prophetarũ: de abiectione Isrl'
et vocatione gẽtiũ. Non est mihi ait
volũtas in vobis, dicit dñs exercitu-
um: et munus nõ suscipiã de manu ve-
stra. Ab ortu enim solis, vsq; ad oc-
casum: magnũ est nomẽ meũ in gen-
tibus: et in oi loco sacrificat et offertur
noi meo oblatio munda. Esaiã: Hie- Hier. 1.c.
remiã: Ezechielẽ: et Danielẽ: q̃s pot Hiere.13.
vel intelligere, vel exponere? Quorũ a.ca.40.
primus non prophetiã mihi videt texere vsq; in fi-
sed euãgeliũ. Scdus vgã nuceã et ol- nem.
lã succensã a facie aqlonis: et pardũ
spoliatũ suis coloribus: et quadruplex
diuersis metris nectit alphabetum.
Tertius principia et finẽ tantis hz ob- Danie.9.
scuritatibus inuoluta: vt apd Hebre- ibid.10.
os ipse partes cũ exordio Geneseos a.11.12.
ante ãnos triginta nõ legant. Quar-
tus vero: q̃ et extremus inter quatuor pro-
phetas tpm cõscius: et totius mũdi phi-
listoros lapidẽ pcisum de mõte sine ibidẽ.2.c.
manibus: et regna oia subuertẽtẽ cla-
ro sermone pnũciat. Dauid, Simo-
nides nr̃, Pindarus, et Alceus, Flac-
cus quoq;, Catullus, atq; Serenus, Chri-
stũ lyra psonat: et i decachordo psal-

terio ab inferis excitat resurgētem.
Prouer- bia. Salomon pacificus ⁊ amabilis dñi:
mores corrigit: naturā docet: ecclā
Ecclesia- stes. iungit: et Christū sctārūq; nuptiarū
dulce canit epithalamiū. Hester in
Cantica. eccl'ie typo ppl'm liberat de periculo
Hester. et īterfecto Aman: q̄ interp̄tat iniq̄-
tas pres conuiuy: ⁊ diē celebrē mittit
paralipo- menon. in posteros. Paralipomenō liber id
est instrumenti veteris epitome tan
tus ac talis est: vt absq; illo si q̄s sci
entiā scripturaꝝ sibi voluerit arroga-
re: seipm irrideat. Per singula q̄ppe
noia iuncturasq; verboꝝ: ⁊ p̄termisse in
Regū libris tāgūt historie: et innu-
merabiles explicant euāgelii q̄stio-
Esdras. nes. Esdras et Neemias adiutor vi
Neemi- as. delicet: ⁊ cōsolator a dño: in vnū vo
lumē coartāt: instaurant tēplū: mu-
ros extruūt ciuitatis: oisq; illa tur-
ba ppl'i redeūtis in patriā: et descri-
ptio sacerdotū/leuitaꝝ/Israelis/ꝓ-
selytoꝝ: ac ꝑ singulas familias mu-
roꝝ: ac turriū opa diuisa: aliud ī cor-
tice p̄ferūt: aliud i medulla retinēt.
Cerno me scripturaꝝ amore raptū
excessisse modū ep'le: ⁊ tn̄ nō implesse
ꝑ.18. se qd volui. Audiuim⁹ tn̄ q̄d nosse:
q̄d cupere debeam⁹: et vt nos q̄z pos
sim⁹ discere: Cōcupiuit aīa mea desi
derare iustificatiōes tuas in oī tp̄e.
Ceterū illud Socraticū implet̄ ī no-
bis Hoc tm̄ scio: qd nescio. Tangā ⁊
Matthe⁹ nouū breuit' testm̄: Mattheus Mar
Marcus. cus: Lucas: ⁊ Joānes quadriga dñi
Lucas. et verū Cherubin: qd interp̄tat scien-
Joannes tie plenitudo/ ꝑ totū corpus oculati
sunt. scintille emicāt: discurrunt ful-
gura: pedes hñt rectos: ⁊ in sublime
tendētes/terga pēnata: et vbiq; voli
tātia/tenēt se mutuo: sibiq; perplexi
sūt: ⁊ quasi rota in rota voluunt: ⁊ ꝑ
gūt/ quocūq; eos flat⁹ spūssctī ꝑdu-
Paulus apl's. xerit. Paul⁹ apl's ad septē scribit ec
clesias: octaua enim ad Hebreos a
plerisq; extra numerū ponit. Timo
theū instruit: ac Titū: et Philemo-
nē ꝓ fugitiuo famulo dep̄cat: sup q̄
meli⁹ tacere puto/quā pauca scribe-
Actus aplo'ꝝ. re. Actus aplo'ꝝ nudā quidem vidē-
tur sonare historiā ⁊ nascētis eccl'ie
infantiā texere: sed si nouerim⁹ scri-
ptorē eoꝝ Lucā esse medicū: cuius
laus est in euāgelio: aiaduertemus
Jacobus. pariter oia verba illius aie lāguen-
Petrus. tis esse medicinā. Jacobus: Petrus
Joannes Joannes: Judas septē ep'las edide
Judas. runt: tam mysticas/q̄z succinctas: et
breues pariter ac longas. breues in
verbis, lōgas in sententiis: vt rarus
sit: qui nō in earū cecutiat lectione.
Apocalypsis Joannis tot habet sa-
cramēta/quot vba. Parū dixi: ⁊ pro
merito voluminis/laus ois inferior
est. In verbis singulis / multiplices Eccl'.so. in fine.
latēt intelligentie. Oro te frater cha
rissime inter hec viuere: ista medita
ri: nihil aliud nosse: nihil aliud q̄re-
re: nōne tibi videt̄ iā hic in terris re
gni celestis habitaculū? Nolo offen
daris in scripturis sctis simplicitate:
te: ⁊ quasi vilitate verborū: q̄ vel vi-
tio interpretum: vel de industria sic
ꝓdite sut: vt rusticā cōcionē facili⁹
instruerēt: et in vna eadēq; sententia
aliter doctus/ aliter se iuniꝰ idoct⁹.
Nō sum tā petulās et hebes: vt hec
me nosse polliceār: et coꝝ fruct⁹ car-
pere in terra: quorū radices in celo
fixe sūt: sz ✠ velle fateor. Sedēti me al's ✠ vel le me fa- teor sz eīn tunc pro- fiteor.
prefero: magr̄m renuēs: comitē sp̄-
deo. Petenti dat̄: pulsanti aperit̄: q̄-
renti inuenit. Discamus ī terris: q̄z
scientia nobis ꝑseueret in celo. Ob-
uiis te manib⁹ excipiā: et (vt inepte mat.7.b.
aliq̄d: ac de hermagore tumiditate Luc.11.
effutiā) quicq̄d q̄sieris, tecū scire co- Herma-
nabor. Habes hic amantissimū: tui goras.
fratrē Eusebiū: q̄ literarū tuarū mi-
hi gratiā duplicauit: referens hone-
statē moꝝ tuoꝝ: ꝯtemptū sc'li, fidē
amicitie: amorē xp̄i. Nā prudētiam
et eloquii venustatem: etiā absq; illo
ipsa ep'la preferebat. Festina q̄so te
et herenti in salo nauicule funē ma- g.
gis p̄scinde q̄z solue. Nemo renūcia
turus sc'lo bene pōt vendere: q̄ con-
tēpsit vt vēderet. Quicq̄d in sumpt⁹
de tuo tuleris: ꝓ lucro computa. An
tiquū dictū est. Auaro deest tam qd
habet: q̄z quod nō habet. Credenti to
tus mūdus diuitiarū est. Infidelis
autē etiā obolo indiget. Sic viuam⁹ 2.cor.6.b
quasi nil habētes: ⁊ oia possidentes.
Victus atq; vestit⁹ diuitie xp̄ianorū
sunt. Si habes in p̄tāte rem tuā ven
de: si nō habes ꝓiice. Tollēti tunicā mat.5.g.
et palliū relinq̄ndū est. Scilz nisi tu
sēp retrastinās: ⁊ diē de die trahēs/
caute ⁊ pedetētī tuas possessiūcl'as
vēdideris / non hz xp̄s vñ alat pau- Ibi. 4.c.
peres suos. Totū deo dedit: q̄ se ob- mar.12.d.
tulit. Apl'i tm̄ nauē et retia reliq̄rūt
Vidua duo era misit in gazophyla- lu.21.a.
ciū ⁊ p̄fert̄ Cresi diuitiis. Facile ꝯtē
nit oia: q̄ se sēp cogitat esse moriturū.

¶ Prefatio sancti hieronymi pres-
byteri in pentateuchum Moysi.

Desiderij mei desideratas acce-
pi epistolas: qui quodam pre-
sagio futurorum cum Daniele sorti
tus est nomen: obsecrantis vt trans
latum in Latinam linguam de He-
breo sermone: pentateuchū vestro-
rum auribus traderē. Periculosum
opus certe / et obtrectatorū meorum
latratibus patens: qui me asserunt
in septuaginta interpretum suggil
lationē nova pro veteribus cudere
et ita ingenium quasi vinum probā-
tes: cum ego sepissime testatus sim
me pro virili portione in taberna cu
lo dei offerre q̄ possim: nec opes alte
rius aliorū paupertate fedari. Quod
vt auderē Origenis me studium ꝓ-
uocauit: qui editioni antique trans-
lationē theodotionis miscuit asteri-
sco ꝛ obelo. i. stella et veru omne op⁹
distinguens: dum aut illucescere fa-
cit que minus ante fuerāt: aut super
flua queq̧ iugulat et confodit: ꝛ ma-
xime que euangelistarū et apostolo-
Mat. 2. c. rum auctoritas ꝓmulgauit. In qui
ibid. 2. d. bus multa de veteri testamento legi
ioā. 19. g. mus / q̄ in nostris codicibus nō ha-
Joā. 7. f. bentur. Ut est illud. Ex egypto vo-
1. co. 2. b. caui filiū meū. Et qm̄ nazareus vo-
cabitur. ꝛ videbunt in quē cōpunxe-
runt. et flumina de vētre eius fluent
aque viue: et que nec oculus vidit /
nec auris audiuit: nec ī cor hominis
ascendit / q̄ preparauit deus diligen
tibus se: ꝛ multa alia q̄ propriū syn-
tagma desiderāt. Interrogemus er-
go eos vbi hec scripta sunt: ꝛ cū dice
re non potuerint de libris hebraicis
proferamus. Primū testimoniū est
osee. 11. a. in Osee: scd̄m in Esaia: tertiū in Za-
esa. 11. a. charia: quartū in Prouerbiis: quin-
zach. 12. tum eque in Esaia: qd̄ multi ignorā-
ꝓuer. 5. c. tes apocryphorū deliramenta sectā-
esa. 64. tur: et hiberas nenias libris authen
b. ticis ꝑferūt. Causas erroris non est
meum exponere. Judei prudenti fa
ctū dicunt esse consilio: ne ptolome⁹
vnius dei cultor etiam apud hebre-
os duplicem diuinitatē deprehende
ret. Quod maxime idcirco faciebāt
quia in Platonis dogma cadere vi-
debat. Denique vbicūq̧ sacratum ali-
quid scriptura testat de p̄re / et filio /
et spiritu scō: aut aliter interpretati
sunt: aut oīno tacuerūt: vt et regi sa-
tisfacerēt / et arcanū fidei nō vulga-
rēt. Et nescio q̄s prim⁹ auctor septua
gīta cellulas alexādrie mēdacio suo
exstruxerit: qb⁹ diuisi / eadē scriptita-
rint: cū Aristeus eiusdem Ptolomei
hyperaspistes / ✝ ꝛ nō multo post tē- Al's ✝ nō
pore Joseph⁹ nihil tale retulerit: sed superest.
ī vna basilica cōgregatos contulisse
scribāt nō ꝓphetasse. Aliud est enī
esse vatē: aliud est esse īterpretē. Ibi
spirit⁹ ventura predicit: hic eruditio
et verborū copia ea q̄ intelligit / trāsfert.
Nisi forte putādus est Tullius
economicū xenofontis: et Platonis
pythagorā: ꝛ Demosthenis ꝓ ctheiphonte
afflat⁹ rethorico spū transtulisse.
Aut aliter de eisdem libris per
septuaginta īterpretes: aliter p apo
stolos spiritussanctus testimonia te
xuit: et qd̄ illi tacuerūt / hi scriptum
esse mētiti sunt. Quid igitur? Dāna-
mus veteres? Minime. Sed post ꝓo
rū studia in domo dn̄i qd̄ possumus
laboram⁹. Illi interpretati sunt āte
aduentū christi: et quod nesciebant
dubiis ꝓtulere sententiis: nos post
passionē ꝛ resurrectionem eius: non
tā prophetiā q̄ historiā scribimus.
Aliter enī audita: alit' visa narrant.
Qd̄ melius intelligimus: meli⁹ et ꝓ-
ferim⁹. Audi igitur emule: obtrecta-
tor ausculta. Nō dāno nō reprehen-
do septuaginta: sed cōfidēter cūctis
illis apostolos ꝑfero. Per istorū os
mihi Christus sonat: q̄s ante ꝓphe-
tas inter spiritalia charismata posi-
tos lego: in quibus vltimū pene gra
dū interpretes tenent. Quid liuore
torq̄ris? Quid imperitorū animos
cōtra me concitas? Sicubi in trāsla- 1. co. 12. a.
tiōe tibi videor errare: īterroga hebre-
os / diuersarū vrbiū magros cōsule.
Qd̄ illi habēt de xp̄o: tui codices nō
habēt. Aliud est si ɔtra se postea ab
apl'is vsurpata testimonia ꝓbauerūt
ꝛ emēdatiora sunt exēplaria latina q̄
greca: greca q̄ hebraica. Uerum hec
ɔtra inuidos. Nūc te deprecor Desi
deri charissime: vt q̄ me tantū opus
subire fecisti: ꝛ a Genesi exordiū ca-
pere / orationibus iuues: quo possim
eodē spiritu quo scripti sunt libri / in
latinum eos transferre sermonem.

¶ Incipit liber Genesis qui
dicitur hebraice Bresith.

¶ C. S. De mūdi creatiōe / rerū crea-
tarū distinctione: distinctarū ornatu
hoīsq̧ ꝓpter quē cuncta creata sunt
formatione atq̧ ɔseruatiōe. Cap. 1.

A 1
N principio
creauit deus
celũ ⁊ terram.
Terra autem
erat inanis ⁊
vacua: ⁊ tene
bre erãt super
faciẽ abyssi: ⁊
spiritus dñi fe
rebat sup aq̃s
Dixitq; deus.
Fiat lux. Et fctã est lux. Et vidit de-
us lucem ꝙ esset bona: et diuisit lu-
cẽ a tenebris: appellauitq; lucẽ diẽ:
et tenebras noctem. Factũq; est ve-
spere/et mane dies vnus. Dixit quo
6 q; deus. Fiat firmamentum in me-
dio aquarum: et diuidat aquas ab
7 aquis. Et fecit deus firmamentũ: di-
uisitq; aquas que erant sub firma-
mento/ab his que erãt super firma-
8 mentum. Et factũ est ita. Uocauitq;
deus firmamentum celum. Et factũ
est vespere/et mane dies secundus.
Dixit vero deus. Cõgregentur aque
que sub celo sunt/in locum vnum: et
appareat arida. Et factum est ita.
B Et vocauit deus aridã terrã: cõgre-
gationesq; aquarum appellauit ma
ria. Et vidit deus ꝙ esset bonum: et
ait. Germinet terra herbã virẽtem/
et facientem semẽ: ⁊ lignum pomife
rum faciẽs fructũ iuxta genus suũ:
cuius semen in semetipso sit sup ter
rã. Et factũ est ita. Et protulit terra
herbam virentẽ et facientem semẽ
iuxta genus suũ: lignũq; faciẽs fru-
ctũ: et habẽs vnũquodq; semẽtem sm
speciem suã. Et vidit deus ꝙ esset bo
nũ. Factũq; est vespere/et mane di-
14 ꝑ.135.a. es tertiꝰ. Dixit aũt deꝰ. Fiãt lumina
de maio. ria i firmamẽto celi: et diuidant diẽ
et obe.c. ac noctẽ: ⁊ sint i signa/⁊ tpa/⁊ dies/
15 loiue.§.ꝑ. et ãnos: vt luceãt i firmamẽto celi: ⁊
terra. illuminẽt trã. Et factũ est ita. Fecit
16 q; deꝰ duo luminaria magna: lumi-
nare maiꝰ/vt pesset diei: ⁊ luminare mi
17 nus vt pesset nocti: et stellas. Et po-
suit eas i firmamẽto celi/vt lucerẽt
18 sup trã: ⁊ pessent diei ac nocti: ⁊ diui
C 19 derẽt lucẽ ac tenebras. Et vidit deꝰ
ꝙ esset bonũ. Et factũ est vespe ⁊ ma
20 ne dies q̃rtꝰ. Dixit etiã deꝰ. Produ-
cãt aq̃ reptile aie viuẽtis: et volati-
21 le sup trã sub firmamẽto celi. Crea-
uitq; deꝰ cete grãdia ⁊ omnẽ animã
viuẽtẽ atq; motabilẽ quã pduxerãt
aque in species suas: et oẽ volatile
scdm genꝰ suũ. Et vidit deus ꝙ esset
bonũ bñdixitq; eis dicẽs. Crescite et
multiplicamini: ⁊ replete aquas ma 32.q.1.
ris: auesq; multiplicent super terrã. c.nuptie.
Et factũ est vespe/⁊ mane dies q̃ntꝰ. 35.dis.c.
Dixit q̃q; deꝰ. Producat terra aiã viuẽ sexto die.
uẽtẽ in gñe suo: iumẽta et reptilia et
bestias tre sz spẽs suas. Factũq; est
ita. Et fecit deꝰ bestias tre iuxta spe-
cies suas: iumẽta ⁊ oẽ reptile tre in
gñe suo. Et vidit deꝰ ꝙ esset bonũ: et
ait. Faciamꝰ hoiem ad imaginẽ ⁊ si-
militudinẽ nram et psit piscibꝰ ma-
ris ⁊ volatilibꝰ celi: ⁊ bestiis vniuer
seq; tre: oiq; reptili qd mouet i tra.
Et creauit deus hoiez ad imaginem D
suã ad imaginẽ dei creauit illũ: ma- 40.dis.
sculũ et feminã creauit eos. Bñdixit c.illud.
q; illis deus: ⁊ ait. Crescite et multi- 33.q.5.
plicami ⁊ replete trã/et subiicite eã: c.hoc.
et dñamini piscibꝰ maris ⁊ volatilibꝰ Sap.2.
celi: et vniuersis aiantibꝰ q̃ mouent Ecclsiast.
sup trã. Dixitq; deꝰ. Ecce dedi vobis 17.a.
oẽm herbã afferẽtẽ semẽ sup terrã: ⁊
vniuersa ligna q̃ hñt i semetipsis se-
mẽtẽ gñis sui: vt sint vobis in escã: ⁊
cũctis aiantibꝰ tre: oiq; volucri celi
et vniuersis q̃ mouẽt i terra: et i qbꝰ
est aia viuẽs: vt habeãt ad vescẽdũ.
Et factũ est ita. Uiditq; deus cũcta
que fecerat: et erant valde bona. Et
factũ est vespere ⁊ mane dies sextꝰ.
¶C.S. De operis creationis cõple-
tione: cũ fctõz recapitulatiõe latio-
ris formatiõis hois expõne: lociq;
eiꝰ descriptione et inhabitatione: ac
mulieris ipsius formatione. Cap.ii.
Gitur pfecti sunt celi et terra: ⁊ 1 A
ois ornatꝰ eoz. Cõpleuitq; deꝰ
die septimo opus suũ quod fe
cerat: et requieuit die septimo ab vni-
uerso opere qd patrarat. Et bñdixit
diei septio ⁊ sctificauit illũ: qz i ipso
cessauerat ab oi ope suo qd creauit
deꝰ vt faceret. Iste sũt gñationes ce Exo.20.b.
li ⁊ terre: qñ create sunt i die q̃ fecit
dñs deꝰ celũ et trã: ⁊ oẽ virgultũ agri heb.4.b.
ante q̃ oriret in terra: omnẽq; herbã
regionis priusq̃ germinaret. Nõ eñi B
pluerat dñs deꝰ sup terrã: et hõ non
erat q̃ opareẽ terrã: sed fons ascẽde Tobie.
bat e tra/irrigãs vniuersaz supficiẽ 8.b.
terre. Formauit igit dñs deꝰ hoiem sap.6.a.
de limo terre: ⁊ isspirauit in faciẽ eiꝰ 1.co.15.f.
spiraculũ vite: ⁊ factꝰ est hõ in aiam de ↄse.di.
viuentẽ. Plãtauerat aũtẽ dñs deus 1.ca.hi
paradisũ voluptatis a pncipio: in q̃ duo.
posuit hoiem quẽ formauerat. Pro-

Ecclesia. 24.c. C. 11.q.3. ad mensā .§.euidē-ter.v.vi-dere igit̄. eccl̄.17. a.34.q. 1.cū p bel licam. D 33.q.5. ca.fi. de pe.di. 2.§.adā. in v. vati cinabat. mat.19. a. mar.10.a. 1.cor.6. ephe.5.g 7.q.2.cū societas. 33.q.2. admonē. ꝯ biga. de bitū. ꝯ pe ni.dist.1. vt cogno-uerūt.itē c.sapiēs. Itē.c.sed adam.

duxitq; dñs de⁹ de humo oē lignum pulchꝛū visu: et suaue ad vescendū. lignū etiā vite in medio paradisi: lignūq; sciētie boni et mali. Et fluui⁹ egrediebat̄ de loco voluptat̄ ad irrigādū paradisum: q̄ inde diuidit̄ in quatuoꝛ capita / nomē vni Phison. Ipse est q̄ circuit oēm terrā Heuilath: vbi nascit̄ aurū: et aurū terre illius optimū est. Ibiq; inuenit̄ Bdelliū ⁊ lapis onychin⁹. Et nomē fluuij scd̄i Geon. Ipse est q̄ circuit oēm terram Ethiopie. Nomē vero fluminis tertij Tygris. Ipse vadit cōtra Assyrios fluui⁹ autē quart⁹ ipse est Eufrates. Tulit ergo dñs de⁹ hoiez: ⁊ posuit eū in paradisum voluptatis vt operaret̄ et custodiret illum. Precepitq; ei dicēs. Ex oi ligno paradisi comede: de ligno autē sciētie boni et mali ne cōedas. In quocūq; em̄ die comederis ex eo morte morieris. Dixit quoq; dñs de⁹. Non est bonū hoiem esse solū. faciamus ei adiutoꝛiū simile sibi. Formatis igit̄ dñs de⁹ de humo cunctis animātib⁹ terre ⁊ vniuersis volatilibus celi: adduxit ea ad adam vt videret q̄d vocaret ea. Oē em̄ qđ vocauit adā aie viuētis ipsum est nomē eius. Appellauitq; Adā noib⁹ suis cūcta animātia ⁊ vniuersa volatilia celi: et oēs bestias terre. Ade vero non inueniebat̄ adiutoꝛ silis ei⁹. Immisit ergo dñs de⁹ soporē in Adā. Cūq; obdoꝛmisset tulit vnā de costis eius et repleuit carnē p ea. Et edificauit dñs de⁹ costā quā tulerat de Adā in mulierē: ⁊ adduxit eā ad Adam. Dixitq; Adā. Hoc nūc os ex ossib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea. Hec vocabitur virago: quoniam de viro sumpta est. Quāobrē relinquet homo patrē suum et matrem: et adherebit vxoꝛi sue: et erunt duo in carne vna. Erat autem vterq; nudus: adam scilicz ⁊ vxoꝛ eius: et non erubescebant.

¶ C.S. De hoīs p serpentē temptatione: ipsius trāsgressione / punitione: ⁊ de paradiso eiectione. Capitulū.iii.

A Eccli.15. b.2.co.11. a.35.dist. 6.dic.6. di.ca.1.de pe.dist.1. ca.ante.

Sed et serpēs erat callidioꝛ cūctis animātib⁹ terre q̄ fecerat dñs de⁹. Qui dixit ad mulierē. Cur p̄cepit vob̄ de⁹ vt nō comederetis ex oi ligno paradisi? Cui r̄ndit mulier. De fructu lignoꝝ q̄ sunt in paradiso vescimur: de fructu vero ligni qđ ē i medio paradisi p̄cepit nobis de⁹ ne comederem⁹ et ne tāgeremus illud ne forte moꝛiamur. Dixit autē serpens ad mulierē. Nequaq̄ morte moꝛiemini. Scit em̄ de⁹ ꝙ in quacūq; die comederitis ex eo aperientur oculi vestri: et eritis sicut dij scientes bonū et malū. Uidit igit̄ mulier ꝙ bonū esset lignū ad vescēdū ⁊ pulchꝛū oculis: aspectuq; delectabile: ⁊ tulit de fructu illi⁹ ⁊ cōedit: deditq; viro suo. Qui comedit. Et aperti sunt oculi amboꝝ. Cumq; cognouissent se esse nudos cōsuerūt folia ficus: ⁊ fecerunt sibi perizomata. Et cū audissent vocē dñi dei deambulātis in paradiso: ad aurā post meridiē: abscōdit se Adā et vxoꝛ ei⁹ a facie dñi dei in medio ligni paradisi. Uocauitq; dñs de⁹ Adā: ⁊ dixit ei. Ubi es? Qui ait. Uocē tuā dñe audiui i paradiso et timui eo ꝙ nud⁹ essem: et abscōdi me. Cui dixit dñs. Quis ei indicauit tibi ꝙ nud⁹ esses nisi ꝙ ex ligno: de quo p̄ceperā tibi ne comederes cōedisti? Dixitq; adā. Mulier: quā dedisti mihi sociā: dedit mihi + ꝺ ligno et cōedi. Et dixit dñs de⁹ ad mulierē. Quare hoc fecisti? Que r̄ndit. Serpens decepit me: ⁊ cōedi. Et ait dñs de⁹ ad serpentē. Q2 fecisti hoc: maledict⁹ es īter oia animātia et bestias terre. Sup pect⁹ tuū gradieris: ⁊ terrā comedes cūct̄ dieb⁹ vite tue. Inimicitias ponā īter te ⁊ mulierē: ⁊ inter semē tuū ⁊ semē illi⁹. Ipsa conteret caput tuū: ⁊ tu īsidiaberis calcaneo ei⁹. Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo erūnas tuas ⁊ cōcept⁹ tuos. In doloꝛe paries filios: ⁊ sub viri potestate eris: ⁊ ipe dn̄abit̄ tui. Ade vero dixit. Q2 audisti vocē vxoꝛis tue: et comedisti de ligno ex quo p̄ceperam tibi ne comederes: maledicta terra in opere tuo. In laboꝛibus cōedes ex ea cūctis dieb⁹ vite tue. Spinas ⁊ tribulos germinabit tibi: ⁊ cōedes herbas terre. In sudoꝛe vult⁹ tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terrā de qua sumpt⁹ es: q2 puluis es ⁊ i puluerē reuerteris. Et vocauit Adā nomē vxoꝛis sue eua: eo ꝙ mater esset cūctoꝝ viuētiū. Fecit quoq; dñs de⁹ Ade et vxoꝛi ei⁹ tunicas pelliceas: et iduit eos: ⁊ ait dñs de⁹. Ecce Adā quasi vn⁹ ex nobis fact⁹ est: sciēs bonū ⁊ malū. Nūc ergo ne forte mittat manū suā: et sumat etiā de ligno vite ⁊ comedat: ⁊ viuat in eternū. Emisit eū dñs deus de pa

B dist.40. illð.in fi. di.5.ꝺ ni s dels.dis. 96.cum ad veruz. 15.q.3.§. 1.in fi.de pe.dis.2. vt cognouerunt. Al'as + nō hz de ligno. C de pe.di. 1.c.volūs ser deniq; de pe.dis. 1.serpens dist.5.cuz eniꝫa. 1.co.14. g. 33.q.5. mās: stū et.c. hec imago. in capite 13.q.2.in ecclesia s stico. 34.q.1. c.cū g.§. sed qui. De pe.di. 1.adam. De pe.dis. fis.1.adā. D Dis.40.

q̃libet.c. adam. Di.50. in cap. 24.

radiso voluptatis vt operaret terrã
de q̃ sumpt⁹ est. Eiecitq̃ adã/ꝛ collo-
cauit ante paradisum voluptat; che-
rubin et flammeũ gladiũ atq̃ versa-
tilẽ ad custodiẽdã viã ligni vite.

¶ C.S. De hũani gñis p Adã i cain
et Abel ꝓpagatiõe/fratricidij occa-
sione/ꝑpetratione atq̃ punitione/ꝛ
ipsius Seth generatione. Cap.iiij.

A b. De ꝯse.di 2.ii credẽ in glo. De.11.a. Dist.90. neq̃.3.q.7.in gratibus. 14.q.5. scriptũ. d pe.disti.1. nunq̃d.

ADam vero cognouit euã vxo-
rẽ suã. Que cõcepit ꝛ peperit
Cain dicẽs. Possedi hominẽ
per deũ: rursumq̃ peperit fratrẽ ei⁹
Abel. Fuit autẽ Abel pastor ouiũ/et
Cain agricola. Factũ est autem post
multos dies vt offerret Cain de fru-
ctib⁹ terre munera dño. Abel quoq̃
obtulit de primogenitis gregis sui ꝛ
de adipib⁹ eorũ. Et respexit dñs ad
Abel ꝛ ad munera ei⁹: ad Cain autẽ
ꝛ ad munera illi⁹ nõ respexit. Iratusq̃
q̃ est Cain vehemẽter: ꝛ ꝯcidit vult⁹
ei⁹. Dixitq̃ dñs ad Cain. Quare ira-
tus es: ꝛ cur ꝯcidit facies tua? Non-
ne si bene egeris recipies? Sin autẽ
male: statim in forib⁹ pctm̃ tuũ ade-
rit? Sed sub te erit appetit⁹ ei⁹: et tu
dñaberis illi⁹. Dixitq̃ Cain ad Abel

B

35.dist.c. 6.i v.pre lationis. 1.10.3.b. 7.q̃õe.1. c.aduersitas.§.cũ autẽ.24.q.3.cũ §. .§.sed q̃. de pe.dis.1.voluisset.

fratrẽ suũ. Egrediamur foras. Cũq̃
essent in agro: ꝯsurrexit Cain aduer-
sus fratrẽ suũ Abel: ꝛ interfecit eũ.
Et ait dñs ad Cain. Ubi est Abel fra-
ter tu⁹? Qui respõdit. Nescio. Num-
quid custos fratris mei sum ego? Di-
xitq̃ ad eũ. Quid fecisti. Uox sangui-
nis fratr; tui clamat ad me de terra.
Nunc igit maledict⁹ eris sup terrã
q̃ aperuit os suũ: ꝛ suscepit sanguinẽ
fratris tui de manu tua. Cũ operat⁹
fuer; terrã: nõ dabit tibi fruct⁹ suos.
Uagus et ꝓfug⁹ eris super terram.
Dixitq̃ Cain ad dñm. Maior est ini-
q̃tas mea: q̃̃ vt veniam merear. Ecce
eijc; me hodie a facie terre: ꝛ a facie

C

De pe.di.1.c. voluissent.§.denique.ꝛ ca.venit. Pria mũdi ciuitas.di.6.c.nõ ẽ.v.ius vero. Primus bigam⁹. 31.q.3.an non.

tua abscondar: ꝛ ero vagus ꝛ ꝓfug⁹
in terra. Oĩs igit q̃ inuenerit me: oc-
cidet me. Dixitq̃ ei dñs. Nequaq̃̃
ita fiet: sꝫ oĩs q̃ occiderit Cain/septu-
plũ punietr. Posuitq̃ dñs in Cain si-
gnũ: vt nõ interficeret eũ oĩs q̃ inue-
nisset eũ. Egressusq̃ Cain a facie dñi
habitauit in terra ꝓfugus ad orien-
talẽ plagã edẽ. Cognouit autẽ Cain
vxorẽ suã q̃ ꝯcepit ꝛ peperit Enoch.
Et edificauit ciuitatẽ: et vocauit no-
men eius ex nomine filij sui Enoch.
Porro Enoch genuit irad: ꝛ irad ge-
nuit mauiael: ꝛ mauiael genuit Ma-
thusael/et Mathusael genuit La-
mech. Qui accepit duas vxores: no-
men vni ada/et nõmẽ alteri sella. Ge-
nuitq̃ ada iabel: qui fuit pater habi-
tantium in tentorijs atq̃ pastorũ/et D
nomẽ fratris ei⁹ tubal. Ipse fuit pa-
ter canentiũ cithara et organo. Sel-
la quoq̃ genuit thubalcain: qui fuit Pastoral'
malleator et faber in cũcta opa eris Musicat'.
ꝛ ferri. Soror vo thubalcain noema. Fabrilis.
Dixitq̃ lamech vxoribus suis ade ꝛ Lanificũ
selle. Audite vocẽ meam vxores la- et texture
mech auscultate sermonẽ meũ. Qm̃ artes in-
occidi virũ in vulnus meũ: et adole- uenerunt.
scentulũ in liuorẽ meo. Septuplũ vl-
tio dabitur de Cain: de lamech vero
septuagiesseptiees. Cognouit q̃q̃ ad-
huc Adam vxorẽ suam et peperit fi-
liũ: vocauitq̃ nomẽ ei⁹ Seth dicens.
Posuit mihi deus semen aliud pro
Abel quẽ occidit Cain. Sed et Seth
natus est filius quem vocauit enos. Primi mo-
Iste cepit inuocare nomen dñi. di deum

¶ C.S. De gñationis Ade recapitu- orãdi in-
latiõe ꝛ ipsi⁹ morte: hoim a Seth vsq̃ uentor.
ad Noe ꝛ filios ei⁹ ꝓcreatiõe. Cap.v.

HIc est liber gñationis Adam in A
die q̃ creauit de⁹ hoiem. Ad ✝ si- al's ✝ ad
militudinem dei fecit illũ. masculũ ꝛ imaginẽ
feminã creauit eos. Et benedixit il- et.
lis: ꝛ vocauit nomen eorũ Adã in die Eccli.17.
quo creati sunt. Uixit autẽ Adã cẽtũ a.
triginta annis: ꝛ genuit filiũ ad ima- supra.1.b.
ginem ꝛ similitudinẽ suã: vocauitq̃ 1.pa.1.a.
nomen eius Seth. Et facti sunt dies Al's ✝ nõ
Adam postq̃ genuit Seth octingen- hꝫ filium.
ti anni: genuitq̃ filios ꝛ filias. Et fa-
ctum est omne temp⁹ quod vixit Adã
anni nongenti triginta/ꝛ mortu⁹ est.
Uixit q̃q̃ Seth centũ ꝛ q̃nq̃ annis:
et genuit enos. Uixitq̃ Seth postq̃
genuit enos octingẽt; septẽ annis:
genuitq̃ filios ꝛ filias. Et facti sunt
omnes dies Seth nongẽtorũ duode-
cim annor: ꝛ mortu⁹ est. Uixit vero B
Enos nonaginta annis: ꝛ genuit Cai-
nã. Post cuius ortũ vixit octingẽtis
quindecim annis: ꝛ genuit filios et
filias. Factiq̃ sunt oẽs dies Enos
nongenti quinq̃ anni: et mortu⁹ est.
Uixit quoq̃ Cainã septuaginta an-
nis: ꝛ genuit malalehel. Et vixit Cai-
nã postq̃̃ genuit malalehel octingẽ-
tis quadraginta annis: genuitq̃ fi-
lios ꝛ filias. Et facti sunt oẽs dies
Cainã nongẽti decẽ anni: ꝛ mortuus
est. Uixit autẽ malalehel sexaginta q̃n-
q̃ annis: ꝛ genuit iared. Et vixit ma-

C malalehel postq̄ genuit iared octingen
tis triginta annis/et genuit filios ꝛ
filias. Et facti sunt oēs dies malale-
hel octingēti nonaginta q̄nqꝫ anni/
et mortuꝰ est. Uixitqꝫ iared cētū sexa
ginta duobꝰ annis:ꝛ genuit Enoch.
Et vixit iared postq̄ genuit Enoch:
octingentis annis:et genuit filios ꝛ
filias. Et facti sunt oēs dies Jared:
nongēti sexaginta duo anni/et mor-
tuus est. Porro Enoch vixit sexagin-
ta q̄nqꝫ annis:ꝛ genuit Mathusale/
et ambulauit Enoch cū deo. Et vixit
Enoch postq̄ genuit Mathusale tre
cētis annis:et genuit filios et filias.
Et facti sunt oēs dies Enoch trecen-
ti sexaginta q̄nqꝫ anni. Ambulauitqꝫ
cum deo/ꝛ nō apparuit:quia tulit eū
deus. Uixit quoqꝫ Mathusale centū
octoginta septē annis/ꝛ genuit La-
mech. Et vixit Mathusale postq̄ ge-
nuit Lamech septingētis octoginta
duobꝰ annis:ꝛ genuit filios et filias.
Et facti sunt omnes dies Mathusale
nongēti sexaginta nouē anni/ꝛ mor-
tuus est. Uixit autē Lamech cētum
octoginta duobus annis/ꝛ genuit fi
liū:vocauitqꝫ nomē eius Noe dicēs.
Iste cōsolabit nos ab operibus ꝛ la-
boribꝰ manuū nostrarū:in terra cui
maledixit dñs. Uixitqꝫ Lamech post
q̄ genuit Noe quingētis nonaginta
quinqꝫ annis:ꝛ genuit filios ꝛ filias.
Et facti sunt oēs dies Lamech septi
genti septuaginta septē anni/ꝛ mor
tuus est. Noe vero cū quingētoꝝ esset
annoꝝ:genuit Sem/Chā/ꝛ Japhet.
¶C.S. De cā diluuii ꝛ deletiōis hoīs
gnāli decreto:ipsiꝰ Noe exceptione/
ꝛ arce fabricāde pcepto / accipiēdo-
rūqꝫ secū in arcā informatiōe. Ca.vi.
A 1 Cumqꝫ cepissent hoīes multi-
plicari sup terrā:et filias pro-
creassent:videntes filii dei fi-
lias hoim q essent pulchre: accepe-
runt sibi vxores ex oībus quas elege
rant. Dixitqꝫ deꝰ. Non permanebit
spūs meꝰ in homie in eternū:qr caro
Eccl'ia. est. Eruntqꝫ dies illius/centū viginti
18.a. annoꝝ. Gigantes autē erāt super ter
Po.89. rā in diebus illis. Postq̄ eñ ingressi
35.q.1.c. sunt filii dei ad filias hoim/illeqꝫ ge
cū igit. §. nuerūt:isti sunt potētes a seclo/viri
8.d. famosi. Uidēs autē deꝰ q multa ma-
licia hoim esset in terra/ꝛ cūcta cogi
tatio cordis intenta esset ad malum
omni tēpore:penituit eū q hominē
fecisset in terra. Et pcauēs in futurū

ꝛ tactꝰ dolore cordis intrinsecꝰ. Dele
bo inqt hoiem quē creaui a facie ter-
re/ab hoīe vsqꝫ ad animātia:a repti-
li vsqꝫ ad volucres celi. Penitet eñ
me fecisse eos. Noe vero inuenit gra- B
tiā corā dño. He sunt gnatiōes Noe. Ecclesia.
Noe vir iustus atqꝫ perfectꝰ fuit in 44.c.
generationibꝰ suis:cum deo ambula
uit/ꝛ genuit tres filios/Sem/Chā/ꝛ
Japhet. Corrupta est autē terra corā
deo:ꝛ repleta est iniqtate. Cumqꝫ vi-
disset deus terram esse corruptā (oīs
quippe caro corruperat viam suam
super terram) dixit ad Noe. Finis
vniuerse carnis venit corā me:reple
ta est terra iniqtate a facie eoꝝ:ꝛ ego
disperdam eos cū terra. Fac tibi ar-
cam de lignis leuigatis. Mansiūcu- C
las in arca facies:ꝛ bitumine linies
intrinsecꝰ ꝛ extrinsecus. Et sic facies
eam. Trecentoꝝ cubitoꝝ erit longi-
tudo arce/q̄nquagita cubitoꝝ latitu
do/ꝛ triginta cubitorum altitudo il-
liꝰ. Fenestrā in ✠ arca facies:ꝛ in cu Ab's ✠ in
bito cōsummabis summitatem eius. ea.
Ostiū autē arce pones ex latere deor
sum. Cenacula et tristega facies in
ea. Ecce ego adducam aquas diluuii
super terrā:vt interficiā omnē carnē
in qua spiritꝰ vite est subter celum/ꝛ
vniuersa q̄ in terra sunt consument.
Ponāqꝫ fedus meū tecū:ꝛ ingredie- D
ris arcā tu et filii tui:vxor tua ꝛ vxo-
res filioꝝ tuoꝝ tecū:ꝛ ex cunctis ani
mantibꝰ vniuerse carnis bina indu-
ces in arcā:vt viuant tecū masculini
sexus ꝛ feminini. De volucribꝰ iuxta
genꝰ suū:ꝛ de iumētis in genere suo:
ꝛ ex omni reptili terre ꝫm genꝰ suū:
bina de oībꝰ ingredient tecū/vt pos-
sint viuere. Tolles igit tecū ex oībus
escis que mandi possunt:ꝛ cōporta-
bis apud te/ꝛ erunt tam tibi q̄ illis
in cibum. Fecit igit Noe omnia que Heb.11.b.
preceperat illi deus.
¶C.S. De Noe cū suis i arcā ingres
su/diluuii sup terrā accessu/inunda-
tionis excessu/vniūctisqꝫ creature in-
teritu/soliꝰ Noe et suoꝝ saluatione
atqꝫ diluuii duratione. Cap.vii.
Dixitqꝫ dñs ad eū. Ingredere 1 A
tu ꝛ oīs domꝰ tua in arcā. Te
eñ vidi iustū corā me in gña-
tione hac. Ex oībꝰ animantibus mū- 33.q.5.c.
dis tolle septena et septena mascu- nuptie.
lum ꝛ feminā:de animantibus vero
immūdis duo ꝛ duo/masculum ꝛ fe-
minam. Sed et de volatilibus celi/

ſeptena ⁊ ſeptena maſculũ ⁊ feminã
vt ſaluet ſemen ſup faciem vniuerſe
terre. Adhuc enim ⁊ poſt dies ſeptẽ
ego pluam ſuper terrã quadraginta
dieb⁹ et quadraginta noctib⁹: ⁊ dele-
bo omnẽ ſubſtantiã quã feci de ſup-
B ficie terre. Fecit ergo Noe oia q̄ mã-
dauerat ei dñs. Eratq̄ ſexcentorum
fere annorũ quando diluuij aque in-
Mat. 24 d. undauerunt ſup terrã. Et ingreſſus
eſt Noe et filij eius: vxor eius ⁊ vxo-
res filiorũ ei⁹ cum eo in arcã ꝓpter
aquas diluuij. De animantib⁹ quoq̄
mũdis et immũdis ⁊ de volucribus:
⁊ ex oi qđ mouet ſup terrã duo ⁊ duo
ingreſſa ſunt ad Noe in arcã maſcu
lus et femina: ſicut preceperat dñs
Noe. Cũq̄ trãſiſſent ſeptẽ dies aque
diluuij inundauerunt ſuper terram.
Anno ſexcenteſimo vite Noe: mẽſe
ſecũdo: ſeptimodecimo die mẽſis ru-
pti ſunt oẽs fontes abyſſi magne: et
cataracte celi aperte ſunt: ⁊ facta eſt
pluuia ſuper terrã quadraginta die-
C bus ⁊ quadraginta noctib⁹. In arti-
culo diei illi⁹ ingreſſ⁹ eſt Noe ⁊ Sem
et Chã ⁊ Japhet filij ei⁹: ⁊ vxor illius
⁊ vxores filior ei⁹ cũ eis in arcã: ipſi
⁊ oẽ animal ſm genus ſuũ: vniuer
ſaq̄ iumẽta in gñe ſuo: ⁊ oẽ qđ mo-
Al's ✝ genus ſuũ. uet ſup terrã in gñe ſuo ✝: cunctũq̄
volatile ſm genus ſuum. Uniuerſe
aues omeſq̄ volucres ingreſſe ſunt
ad Noe in arcã: bina ⁊ bina ex omni
carne in qua erat ſpiritus vite. Et q̄
ingreſſa ſunt maſculus et femina ex
omni carne introierunt: ſicut prece-
perat ei deus: ⁊ incluſit eũ dominus
deforis. Factũq̄ eſt diluuiũ q̄dragin
ta diebus ſuper terram: et multipli-
cate ſunt aque / et eleuauerũt arcam
D in ſublime a terra. Uehemẽter enim
Eccli. 39. c. inundauerunt: et omnia repleuerũt
in ſuperficie terre. Porro arca fere-
23. q. 1. qr et ſola. in fi. ⁊ c. qm̄ ver⁹. v. nõ q̄s. batur ſuper aquas: ⁊ aque preualue-
rũt nimis ſuper terrã: opertiq̄ ſunt
omnes montes excelſi ſub vniuerſo
celo. Quindecim cubitis altior fuit
aqua ſup montes: quos operuerat.
13. q. 5. q̄d ergo. Conſumptaq̄ eſt ois caro que moue
batur ſuper terrã: volu rũ / animan-
Sap. 10. tium / beſtiarum / omniũq̄ reptilium
que repũt ſuper terram. Et vniuer-
ſi homines: ⁊ cuncta in quib⁹ ſpira-
Diſt. 6. c. nõ eſt. §. naturale. culũ vite eſt in terra / mortua ſunt. Et
deleuit de⁹ omnẽ ſubſtantiam q̄ erat
ſuper terram: ab homine vſq̄ ad pe-
cus: tam reptile quam volucres celi:
et delete ſunt de terra. Remanſit au
tem ſolus Noe et qui cum eo erãt in
arca. Obtinuerũtq̄ aque terram cen
tum quinquaginta diebus.

¶ C. S. De aquarũ imminutione et
receſſu: receſſuſq̄ experimento / Noe
et ſuorũ de arca egreſſu / ac holocau-
ſtorũ oblatione / diuina acceptatione /
et generalis deletionis vltra nõ fien
de aſſecuratione. Cap. viij.

Recordatus autem dominus Noe cunctorũq̄ animãtium et omnium iumentorum que A
erant cum eo in arca: adduxit ſpiri-
tum ſuper terram et imminute ſunt
aque: ⁊ clauſi ſunt fontes abyſſi ⁊ ca
taracte celi / et prohibite ſunt pluuie
de celo. Reuerſeq̄ ſunt aque de ter-
ra euntes et redeũtes: ⁊ ceperũt mi-
nui poſt cẽtum quinquaginta dies.
Requieuitq̄ arca mẽſe ſeptimo: viceſi
mo ſeptimo die mẽſis ſuper montes
armenie. At vero aque ibãt et decre-
ſcebãt vſq̄ ad mẽſem decimũ. Deci-
mo eñi mẽſe prima die menſis appa-
ruerũt cacumina montiũ. Cũq̄ trãſ- De vb. ſi. c. qđ dr in
iſſent q̄draginta dies: aperiẽs Noe
feneſtram arce quã fecerat dimiſit glo.
coruum. Qui egrediebatur: et nõ re- B
uertebatur donec ſiccarentur aque
ſuper terrã. Emiſit quoq̄ columbam
poſt eũ: vt videret ſi iam ceſſaſſent
aque ſuper faciẽ terre. Que cum nõ
inueniſſet vbi requieſceret pes ei⁹:
reuerſa eſt ad eum in arcam. Aque
enim erant ſuper faciẽ vniuerſe ter
re. Extẽditq̄ manum ſuam: ⁊ appre-
hẽſam intulit in arcam. Expectatis
autem vltra ſeptem dieb⁹ aliis: rur-
ſum dimiſit columbam ex arca. At il De ſacra
la venit ad eum ad veſperam portãs vnctione
ramũ oliue virentibus foliis in ore ca. vnico.
ſuo. Intellexit ergo Noe q̄ ceſſaſſẽt ante finẽ.
aque ſup terrã. Expectauitq̄ nihilo- C
min⁹ ſeptẽ alios dies: ⁊ emiſit colũ-
bã. Que nõ eſt reuerſa vltra ad eum.
Igitur ſexcenteſimo primo anno vi-
te Noe / primo menſe: prima die mẽ-
ſis imminute ſunt aque ſuper terrã.
Et aperiens Noe tectũ arce aſpexit:
viditq̄ q̄ exiccata eſſet ſuperficies
terre. Menſe ſecundo ſeptimo ⁊ vice
ſimo die menſis arefacta eſt terra.
Locut⁹ eſt autẽ dñs ad Noe / dicens.
Egredere de arca tu et vxor tua: filij
tui et vxores filiorũ tuorum tecum.
Cuncta animantia que ſunt apud te
ex omni carne tã in volatilibus q̄ in

bestijs et vniuersis reptilibus que repant sup terrā: educ tecū et ingredimini sup terrā. Crescite et multiplicamini sup eā. Egressus est ergo Noe et filii eius/ vxor illius/ et vxores filiorum eius cū eo. Sed et oia animātia iumēta et reptilia q̄ repūt sup terrā sm gen⁹ suum egressa sunt de arca. Edificauit autē Noe altare dño: et tollens de cunctis pecorib⁹ et volucrib⁹ mundis: obtulit holocausta sup altare. Odoratusq̧ est dominus odorem suauitatis: et ait ad eum. Nequaq̄ vltra maledicam terre ꝓpter hominē: eo q̧ sensus et cogitatio humani cordis in malū prona sunt ab adolescētia sua. Nō igit vltra pcutiā omnē animam viuentem sicut feci. Cūctis diebus terre: semētis et messis/ frig⁹ et estus: estas et hyems: nox et dies non requiescent.

S.i.c.z.s. 9.a. D De cōsec. di. ii. c. nō op3. 12. q. 1. c.

¶ C. S. De Noe benedictiōe: piscium aliorū viuētiū in cibū cōcessione/ sanguinis ꝓhibitione: federis dei cum Noe pactione et cōfirmatione eiusq̧ exercitio/ inebriatione et nudatione/ atq̧ ipsius cham in filio maledictione/ Sem et Japhet benedictione/ ac vita et morte ipsius Noe. Cap. ix.

A 26. dist. c. deinde. Al's ✚ implete. S. c. i.

Benedixitq̧ deus Noe/ et filiis eius: et dixit ad eos. Crescite et multiplicamini et ✚ replete terrā: et terror vester ac tremor sit super cuncta aialia terre/ et sup omnes volucres celi: cū vniuersis q̄ mouentur super terrā. Omes pisces maris manui vestre traditi sunt: et omne qd mouet et viuit/ erit vobis in cibum. Quasi olera virentia tradidi vobis oia. Excepto q̧ carnem cū sanguine non comedetis. Sanguinē eni aiarū vestrarū requirā de manu cūctarum ✚ bestiarū/ et de manu hois. De manu viri et fratris ei⁹ requirā animā hois. Quicūq̧ effuderit humanum sanguinē in terrā: fundet sanguis illius. Ad imaginem quippe dei fact⁹ est homo. Uos autē crescite et multiplicamini: et ingredimini super terram/ et implete eam. Hec quoq̧ dixit de⁹ ad Noe et ad filios eius cum eo.

Usus carnū pmo cōcedit. Al's ✚ oiū Al's ✚ nō h3 de manu. Mat. 26. g. Apoc. 13.

B Ecce ego statuam pactum meum vobiscum: et cum semine vestro post vos et ad omnē animā viuentē que est vobiscum: tam in volucribus q̄ in iumētis et pecudibus terre: cunctisq̧ que egressa sunt de arca/ et vniuersis bestijs terre. Statuam pactum meū vobiscū: et nequaq̄ vltra interficiet ois caro aquis diluuij: nec erit deinceps diluuiū dissipās terrā. Dixitq̧ deus. Hoc est signū federis qd do inter me et vos: et ad omnē animā viuētē q̄ est vobiscū in gñationes sempiternas. Arcū meū ponā in nubib⁹: et erit signū feder, inter me et inter terram. Cūq̧ obduxero nubib⁹ celū: apparebit arc⁹ me⁹ i nubib⁹: et recordabor feder, mei qd pepigi vobiscū: et cū omni aia viuēte: q̄ carnē vegetat: et nō erūt vltra aque diluuij ad delēdā vniuersam carnē. Eritq̧ arc⁹ meus in nubibus/ et videbo illū: et recordabor federis sempiterni: qd pactū est iter deū et omnē animā viuentē vniuerse carnis q̄ est sup terrā. Dixitq̧ de⁹ Noe. Hoc est signū federis qd cōstitui inter me et omnē carnē sup terrā. Erāt ergo filij Noe qui egressi sunt de arca, Sem/ Cham/ et Japhet. Porro Cham ipse est pater Chanaā. Tres isti filij sunt Noe: et ab his disseminatū est oīe gen⁹ hoim sup vniuersam terrā. Cepitq̧ Noe vir agricola exercere terrā/ et plātauit vineā. Bibēsq̧ vinū inebriat⁹ est: et nudatus ✚ est i tabernaculo suo. Q̄d cū vidisset Chā pater Chanaā: verenda sc3 pris sui esse nudata: nunciauit duob⁹ fratribus suis foras. At vo Sem et Japhet palliū iposuerūt humeris suis: et incedentes retrorsum/ operuerūt verenda pris sui. Facies quoq̧ eoꝝ auerse erāt: et pris verēda nō viderūt. Euigilās autē Noe ex vino: cū didicisset que fecerat ei fili⁹ su⁹ minor/ ait. Maledict⁹ puer Chanaā: seruus seruorū erit fratrib⁹ suis. Dixitq̧. Benedict⁹ dñs de⁹ Sem: sit Chanaā seru⁹ eius. Dilatet de⁹ Japhet/ et habitet in tabernaculis Sem: sitq̧ Chanaā seru⁹ ei⁹. Uixit autē Noe post diluuiū trecētis quinquaginta annis. Et impleti sunt oēs dies ei⁹ nongētoꝝ quinquaginta annoꝝ: et mortuus est.

Esa. 54. b. 35. dist. c. i. ante fi. et c. sexto die. Dist. 96. in scripturis. 2. q. 7. qualis. C Al's ✚ lacuit. 15. q. 5. de crimine. i fi. 7. dist. c. q̧tulibet. D 35. dist. c. sexto die. Ui. non esset. i. q. 4. c. ecclesia. 34. q. 3. c. cū ꝑ.

¶ C. S. De multiplicatione humani generis per filios Noe post diluuiū: diuisionisq̧ terre sm linguarū diuersitatem per preoccupationem cōmemoratione. Cap. x.

Hee sunt generationes filiorum Noe/ Sem/ Chā/ et Japhet. Natiq̧ sunt eis filij post diluuium. Filij Japheth/ Gomer/ et Magog/ et Madai/ et Jauan/ et Tubal/ et Mosoch/ et Thyra. Porro filij Gomer/

A Galathe. Schythe. 1. Pa. i. a. medi greci hispa.

ni capadoces tra
ces paphlagones phrygies cyli
ces cyprij
rodij
ethiopes
egyptij.

B
Libies ca
nanei sabei arabes.
1. pa. 1. a.
dist. 6. ca.
nō est v.
lus vero.
al's + ne
phetuim
Alias. +
phetusim
C
Regnū
babyloni
cū ⁊ idolatria le
pit et
ignis adoratur.
hierl'z cō
ditur.
Elamite.
assirij cal
de. lidij.
syrij armenij
messij

Jonit' fi
li' noe in
uēit astro
nomiam.

asenez: ⁊ riphath: ⁊ thogorma. Filij
autē iauan: helisa ⁊ tharsis: cethim
⁊ dodanim. Ab his diuise sunt īsule
gētiū in regionib' suis: vnusq̄sq; sm
linguā suā ⁊ familias in nationibus
suis. Filij autē chā / chus ⁊ mesraim
et phuth / ⁊ chanaan. Filij aūt chus
saba / euila / ⁊ sabatha: et regma ⁊ sa
bathada. Filij regma saba ⁊ dadan.
Porro chus genuit nemrod. Ipse
cepit esse potēs in terra: ⁊ erat robu
stus venator corā dño. Ab hoc exi
uit ꝓuerbiū quasi nemrod robustus
venator corā dño. Fuit autē princi
piū regni ei' babylon ⁊ arad ⁊ acad
et calanne in terra Sennaar. De ter
ra illa egressus est assur: ⁊ edificauit
niniuē: ⁊ plateas ciuitatis et chale.
Resen quoq; inter Niniuen ⁊ chale.
Hec est ciuitas magna. At vo mesra
im genuit ludī et Anamin et Laabī
+ ⁊ neptuim + ⁊ phetrusim ⁊ caslu
im: de q̄b' egressi sunt philistijm ⁊ ca
phtorim. Chanaā aūt genuit sidonē
primogenitū suū: etheū ⁊ iebuseū et
amorrheū ⁊ gergeseū: ⁊ eueū: ⁊ ara
cheū / cyneū / ⁊ aradiū: samaritheū et
amatheū. Et p hos disseminati sunt
populi chananeoꝝ. Factiq; sunt ter
mini chanaan venientib' a sidone ge
rarā vsq; ad gazā donec ingrediaris
sodomā et gomorrā ⁊ adamā ⁊ sebo
ym vsq; lasa. Hi sunt filij chā i cogna
tiōib' ⁊ liguis ⁊ gñationib' t'risq; ⁊ gē
tib' suis. De sem quoq; nati sunt pa
tre oīū filioꝝ heber fratre iaphet ma
iore. Filij sem: helā ⁊ assur: ⁊ arpha
xat: lud ⁊ aran. Filij aran hus ⁊ hul
⁊ gether ⁊ mes. At vo arphaxat ge
nuit sale: de quo ort' est heber. Nati
q; sunt heber filij duo. Nomen vni
phaleg: eo q̄ i dieb' ei' diuisa sit ter
ra ⁊ nomē fratris ei' iectā. Qui iectā
gēuit elmodad ⁊ saleph ⁊ assarmoth
iare ⁊ adurā ⁊ vzal: ⁊ decla: ⁊ hebal
⁊ abimael: saba ⁊ ophir / ⁊ euila: ⁊ io
bab. Oēs isti filij iectan. Et facta est
habitatio eoꝝ de messa pgētib' vsq;
sephar montē orientalē. Isti sunt filij
sem sm cognatiōes ⁊ linguas ⁊ re
giōes in gētib' suis. He familie noe
iuxta pplos ⁊ natiōes suas. Ab his
diuise sūt gētes i terra post diluuiū.
¶ C. S. De presumēriū edificare tur
rim Babel: linguarū ꝯfusiōe: atq; eo
rū dispersiōe: multiplicatiōis quoq;
p sem recapitulatiōe ⁊ vsq; ad Abrā
⁊ nachor ⁊ arā deductiōe. Cap. xi.

Erat autē terra labij vni' ⁊ ser
monū eorūdē. Cūq; ꝓficiscerē
tur de oriēte inuenerūt cāpū in terra
sennaar. ⁊ habitauerūt in eo. Et dixe
runt quisq; ad ꝓximū suū. Uenite:
faciamus lateres et coquamus eos
igni. Habuerūtq; lateres ꝓ saxis: et
bitumē ꝓ cemēto. Et dixerūt. Ueni
te faciam' nobis ciuitatē ⁊ turrē: cu
i' culmē ptingat vsq; + ad celū: ⁊ ce
lebrem' nomē nostrū anteq̄ diuida
mur in vniuersaz terrā. Descēdit au
tē dñs vt videret ciuitatē et turrem:
quā edificabāt filij Adā / ⁊ dixit. Ec
ce vn' est popul': ⁊ vnū est labiū oī
bus. Ceperuntq; hoc facere: nec desi
stēt a cogitationib' suis: donec eas
opere ꝯpleāt. Uenite igit' descēdam'
⁊ ꝯfundam' ibi linguā eoꝝ: vt nō au
diat vnusq̄sq; vocē proximi sui. Atq;
ita diuisit eos dñs ex illo loco in vni
uersaz terrā. Et cessauerūt edificare
ciuitatē. Et idcirco vocatū est nomē
ei' babel q2 ibi ꝯfusum est labiū vni
uerse terre. Et ide dispsit eos dñs su
per faciē cunctarū regionū. He sunt
gñatiōes sem. Sem erat cētū annoꝝ
qñ genuit arphaxat biēnio post dilu
uiū. Uixitq; sem postq̄ gēuit arpha
xat qngētis ānis: ⁊ genuit filios ⁊ fi
lias. Porro Arphaxat vixit triginta
q̄nq; ānis: ⁊ genuit sale. Uixitq; Ar
phaxat postq̄ genuit sale trecētis tri
bus ānis: ⁊ genuit filios et filias. Sa
le q̄q; vixit triginta ānis: ⁊ genuit he
ber. Uixitq; sale postq̄ genuit heber
q̄drigētis trib' ānis: ⁊ genuit filios
⁊ filias. Uixit aūt heber. xxxiiij. ānis
⁊ gēuit phalech. Et vixit heber post
q̄ genuit Phalech q̄dringētis trigī
ta ānis: ⁊ gēuit filios ⁊ filias. vixitq;
Phalech triginta ān': ⁊ gēuit + Reu
Uixitq; Phalech postq̄ gēuit Reu
ducētis nouē ānis: ⁊ genuit filios et
filias. Uixit aūt Reu triginta duob'
ānis ⁊ genuit saruch. Uixit aūt reu
postq̄ genuit sarug ducētis septem
ānis: ⁊ gēuit filios ⁊ filias. Uixit aūt
sarug triginta ānis: ⁊ genuit nachor.
Uixitq; sarug postq̄ genuit nachor
ducētis ānis: ⁊ genuit filios ⁊ filias.
Uixit aūt nachor vigīti nouē annis
⁊ genuit thare. Uixitq; nachor post
q̄ genuit thare cētū decē et nouē an
nis: ⁊ genuit filios et filias. Uixitq;
thare septuaginta ānis: ⁊ genuit abrā
et Nachor ⁊ Arā. He sūt aūt gñatio
nes thare. Thare genuit Abrā Na

A
Dis. vi. c.
nō est. v.
lus vero.
Al's + vs
q; ad.
B
Bel' fili'
nēbroth
rex assyri
orum.
Chres fi
lius nem
broth pri
mus re x
arete.
C
35. q. 1. c.
cū igitur
§. hac.
itaq; i in
pn. 30: oa
stes ma
gice inuē
tor.
Assyrioꝝ
Scythaꝝ
egyptio
rū amazo
num.
D
sichimoꝝ
Bractani
orum.
Al' + ra
gau.
Boemoꝝ
hyspano
rū regna
oriuntur.
Nin' pa
tris belli
statuam
adorari
iubet et
idolatriā

auget. chor ꝛ Arã. Porro Arã genuit loth. Mortuusq̧ est Aran ante thare pa-trẽ suũ in terra natiuitatis sue i hur chaldeoꝝ. Duxerũt aũt abrã et Na-chor vxores. Nomẽ vxoris Abrã sa-rai: ꝛ nomen vxoris Nachor melcha filia Aran patris melche ꝛ p̃ris ies-che. Erat aũt Sarai sterilis: nec ha-bebat liberos. Tulit itaq̧ thare abrã filiũ suũ: ꝛ loth filiũ arã filiũ filij sui ꝛ Sarai nurũ suã vxorem Abrã filij sui: ꝛ eduxit eos de hur chaldeorum vt irẽt i terrã chanaã. Uenerũtq̧ vs-q̧ arã ꝛ habitauerũt ibi. Et facti sũt dies thare ducẽtorum quinq̧ anno-rum: ꝛ mortuus est in Aran.

¶ C. S. De p̃cepto dñi vt abrã de ter-ra sua egrediat: bonorũq̧ ꝓmissiõe abre obediẽtia: dñi appariciõe: abrã grãꝝ actiõe: atq̧ vsq̧ i egyptũ ꝑegri natiõe: vxoꝝ sublatiõe: regis flagel-latiõe ꝛ ↄiug̃ abre restitutiõe. Ca. xij.

A Dixit aũt dñs ad Abrã. Egrede-re de terra tua ꝛ de cognatione tua ꝛ de domo patris tui et veni in terram quam monstrauero tibi. Fa-ciãq̧ te in gentem magnam: ꝛ bñdi-cã tibi: ꝛ magnificabo nomẽ tuũ: eris q̧ bñdict⁹. Bñdicã bñdicẽtib⁹ tibi: et maledicã maledicẽtib⁹ tibi: atq̧ i te bñdicent vniuerse cognatiões terre. Egressus est itaq̧ abrã: sicut p̃cepe-rat ei dñs: ꝛ iuit cũ eo Loth. Septua-ginta quinq̧ annorũ erat abrã cum

B egrederet̃ de arã. Tulitq̧ sarai vxo-rẽ suã: ꝛ loth filiũ fratris sui vniuer-samq̧ substãtiam quã possederãt: et aias q̃s fecerãt i aran: ꝛ egressi sunt vt irẽt in terrã chanaan. Cũq̧ venis-sent in eã: ptrãsiuit abrã terraꝫ vsq̧ ad locũ sichem: ꝛ vsq̧ ad ↄuallẽ illu-strẽ. Chananeus aũt tũc erat in ter-ra. Apparuit aũt dñs abrã ꝛ dixit ei. Semini tuo dabo terrã hãc. Qui edi-ficauit ibi altare dño q̃ apparuerat ei: ꝛ inuocauit ibi nomẽ ei⁹. Et inde trãs-grediẽs ad mõtẽ qui erat cõtra oriẽ-tem bethel: tetendit ibi tabernaculũ suum ab occidẽte habẽs bethel: ꝛ ab

C oriẽte hai. Edificauit quoq̧ ibi altra-re dño: et inuocauit nomẽ ei⁹. Perre-xitq̧ Abrã vadẽs et vltra ꝓgrediẽs ad meridiẽ. Facta est aũt fames in terra. Descẽdit igit̃ abrã in egyptũ: vt peregrinaret̃ ibi. Preualuerat ei fames in terra. Cũq̧ ꝓpe esset vt in-grederet̃ egyptũ: dixit Sarai vxori sue. Noui q̧ pulchra sis mulier: et q̧ cũ viderint te Egyptij dicturi sunt: vxor illi⁹ est: ꝛ interficiẽt me: ꝛ te re-seruabunt. Dic ergo obsecro te q̧ so-ror mea sis: vt bñ sit mihi ꝑpter te: vt viuat aia mea ob gratiã tui. Cum

D itaq̧ ingressus esset Abrã egyptum: viderunt egyptij mulierẽ q̧ esset pul-chra nimis. Et nũciauerũt p̃ncipes Pharaoni: ꝛ laudauerũt eã apud il-lũ. Et sublata est mulier i domũ pha-raonis: Abrã vero bene vsi sunt ꝑpter illã. Fuerũtq̧ ei oues et boues ꝛ asi-ni ꝛ serui et famule ꝛ asine ꝛ cameli. Flagellauit aũt dñs pharaonẽ pla-gis maximis ꝛ domũ ei⁹ propter Sa-rai vxorem Abrã. Uocauitq̧ pharao Abrã et dixit ei. Quidnã est hoc q̃d fecisti mihi? Quare nõ indicasti mi-hi q̧ vxor tua esset? Quã ob causam dixisti esse sororẽ tuã: vt tollerẽ eam mihi in vxorẽ? Nũc igit̃ ecce coniux tua: accipe eam et vade. Precepitq̧ pharao sup Abrã viris et deduxerunt eũ et vxorem ei⁹ et oĩa que habebat.

¶ C. S. De abre et loth ascẽsu de egy-pto: diuitiarum vtriusq̧ rixam et di-uisionem efficientium explicatione: ipsorũq̧ separatione: ac separatiõis per diuinam promissionem abre fa-ctã approbatione. Capitulum. xiij.

A Scendit ergo abrã de egypto ipse ꝛ vxor ei⁹ ꝛ oĩa q̃ hẽbat ꝛ loth cũ eo ad australẽ plagã. Erat aũt diues valde in possessione auri ꝛ argẽti. Reuersusq̧ ẽ p iter q̃ venerat a meridie in Bethel vsq̧ ad locũ vbi prius fixerat tabernaculum inter bethel ꝛ hai: in loco altaris q̃d fecerat pri⁹: ꝛ inuocauit ibi nomẽ dñi. Sed et Loth q̃ erat cũ abrã fuerunt greges ouiũ et armẽta ꝛ tabernacu-la: nec poterat eos capere t̃ra: vt ha-bitarẽt simul. Erat q̃ppe substantia

B eorũ multa: ꝛ neq̧bãt habitare ↄmu-niter. Unde et facta est rixa inter pa- Esra. 36.a storeis gregũ abrã et loth. Eo aũt tẽ-pore chanane⁹ et pherezeus habita-bãt in terra illa. Dixit ergo abrã ad Loth: ne q̃so sit iurgiũ iter me ꝛ te: ꝛ inter pastores meos et pastores tu-os: fratres eñi sum⁹. Ecce vniuersa t̃ra corã te est. Recede a me obsecro. Si ad sinistrã ieris ego dextrã tene-bo: si tu dextrã elegeris: ego ad sini-

C strã pergã. Eleuatis itaq̧ loth ocu-lis vidit omnem circa regionem ior-danis que vniuersa irrigabatur an-teq̃ subuerteret dñs Sodomã et Go-

morrã sicut paradisus domini: et sicut egyptus venientibus in Segor. Elegitq; sibi Loth regionẽ circa iordanẽ: et recessit ab oriente. Diuisiq; sunt alterutrũ a fratre suo. Abrã habitauit in terra chanaã. Loth vero moratus est in oppidis que erant circa iordanẽ et habitauit in sodomis.
D Homines autem sodomite pessimi
.f.27.b. erant: et peccatores corã dño nimis. Dixitq; dñs ad Abrã postq; diuisus est ab eo Loth. Leua oculos tuos i directũ et vide a loco in quo nunc es ad aquilonem et meridiem ad orientẽ et
Ro. 4.g. occidẽtẽ. Omnẽ terrã quã conspicis tibi dabo et semini tuo vsq; in sempiternũ: faciãq; semen tuum sicut pul-
Al's + uerẽ terre. Si quis hominũ + potest
possit. numerare puluerẽ terre: semẽ quoq;
Al's + nõ tuũ numerare poterit. Surge + er-
est ergo. go et perambula terrã in logitudine et latitudine sua: q2 tibi daturus sum eam. Mouens igitur tabernaculum suum abrã venit et habitauit iuxta conuallẽ mambre que est in hebron. Edificauitq; ibi altare domino.

C.S. De belli quatuor regũ cõtra quinq; descriptione: loth captione: et eiusdẽ p abrã liberatiõe. abre quoq; bñdictione et liberalitate. Cap.xiiij.

A Factum est autẽ in illo tẽpore vt Amraphel rex Sennaar: et Arioch rex Ponti: et chodorlaomor rex elamitarũ: et thadal rex
Al's + bara. gẽtiũ: inirẽt bellũ cõtra + basa regẽ sodomorũ/ et cõtra bersa regẽ gomorre/ et cõtra sẽnaar regẽ adame/ et cõtra semeber regẽ seboyin: cõtraq; regẽ bale: ipsa est segor. Oẽs hi cõuenerũt in vallẽ siluestrẽ q̃ nũc est mare salis. Duodecim eñi annis seruierũt chodorlaomor: et tertiodecimo anno recesserũt ab eo. Igit q̃rtodecimo anno venit chodorlaomor et reges qui erãt cũ eo et pcusserũt raphaim i astaroth et carnaym: et zuzim cum eis: et
Al's + sane. emim i + sabe cariathaim et chorreos in mõtib⁹ seyr: vsq; ad cãpestria pharan que est in solitudine. Reuersiq; sunt et venerũt vsq; ad fontem masphat: ipsa est cades: et percusserunt omnem regionem amalechitarum et
B ammorreorũ qui habitabant in asasonthamar. Et egressi sunt rex sodomorum et rex gomorre: rexq; adame et rex seboym necnon et rex bale que est segor: et direxerũt aciẽ cõtra eos in valle siluestri: scilicet aduers⁹ chodorlaomor regẽ elamitarum: et thadal regem gentium: et amraphel regem sennaar: et Arioch regem ponti quatuor reges aduersus q̃nq;. Uallis autem siluestris habebat puteos multos bituminis. Itaq; rex sodomorũ et rex gomorre terga verterũt: ceciderũtq; ibi: et qui remanserant fugerunt ad montem. Tulerunt autẽ omnẽ substantiam sodomorũ et gomorreorum et vniuersa que ad cibũ pertinet: et abierunt. Necnon et loth et substantiam eius: et filium fratris abram qui habitabat i sodomis. Et
ecce vn⁹ qui euaserat nũciauit abrã C
hebreo qui habitabat in conualle mã- Melchise
bre amorrei fratris eschol et fratris dech sm
aner. Hi enim pepigerant fedus cũ aliq̃s fem
abram. Quod cũ audiuisset abram: p̃m⁹ nul⁹
captiuũ videlicet Loth fratrẽ suum noe et pri
numerauit expeditos vernaculos m⁹ dei sa-
suos trecẽtos decẽ et octo: et psecut⁹ cerdos: et
est eos vsq; dan. Et diuisis socijs ir- p̃m⁹ q̃ tem
ruit sup eos nocte. Percussitq; eos pla deo
et psecutus est vsq; choba et phenicẽ cõdidit et
que est ad leuam damasci reduxitq; rex hierlz
omnẽ substantiam: et loth fratrẽ suũ fuit.
cũ substantia illius: mulieres quoq; 16.q.7.c.
et populũ. Egressus est autẽ rex so- decimas
domorũ in occursum eius: postq̃ re- 23.q.5.
uersus est a cede chodorlaomor et re- dicat.
gũ qui cũ eo erant in valle saue q̃ est D
vallis regis. At vero melchisedech Heb.7.
rex salẽ pferẽs panẽ et vinum (erat De cõse.
enim sacerdos dei altissimi) bñdixit dist.2.c.i
ei et ait. Bñdictus abrã deo excelso q̃ calice. et
creauit celum et terrã: et bñdict⁹ deus c. accipit.
excelsus q̃ ptegẽte hostes i manib⁹ 21.dist.
tuis traditi sũt. Et dedit ei decimas deniq;.
ex oibus. Dixit autẽ rex sodomorum De cõse.
ad abram. Da mihi animas: cetera c.si.
tolle tibi. Qui respõdit ei. Leuo manum meã ad dominum deum excelsum possessorem celi et terre: q̃ a filo subtegminis vsq; ad corrigiam caligae nõ accipiam ex omnibus que tua sunt: ne dicas ego ditaui Abram: exceptis his que comederunt iuuenes et partibus virorum qui venerunt mecum aner eschol et mambre. Isti accipient partes suas.

C.S. De Abrã timẽtis cõsolatiõe: plis petitiõe: petitiõis exauditione: et exauditiõis cõfirmatiõe. Cap.xv.

Hijs itaq; transactis factus
est sermo domini ad abram 23.q.5.
per visionem dicens. Noli dicat.
timere abrã: ego protector

tuus sum: et merces tua magna ni-
mis. Dixitq; abrã. Dñe deus q̄d da-
bis mihi? Ego vadã absq; liberis: et
filius procuratoris domus mee iste da-
mascus Eliezer. Addiditq; abram.
Mihi autem nõ dedisti semẽ: ⁊ ecce
vernaculus meus heres meus erit. Statimq;
sermo dñi factus est ad eũ dicens. Nõ
erit hic heres tuus: sed q̄ egredietur de
vtero tuo ipm habebis heredẽ. Edu-
B xitq; eũ foras: ⁊ ait illi. Suspice ce-
lũ et nũera stellas si potes. Et dixit
Al's + nõ ei. Sic erit semẽ tuũ. Credidit + abrã
hz abram deo ⁊ reputatũ est illi ad iustitiam.
Ro. 4. a. Dixitq; ad eũ. Ego dñs q̄ eduxi te de
Gal. 3. a. hur chaldeorũ vt darẽ tibi terrã istã
Jaco. 2. d. et possideres eã. At ille ait. Dñe deus
vñ scire possum q̄ possessurus sim eã?
Et rñdens dñs. Sume (inquit) mihi
vaccã triennẽ et caprã trimã / ⁊ arietẽ
annorũ triũ: turturem quoq; ⁊ colũ-
bã. Qui tollens vniuersa hec / diuisit
Al's + nõ + ea p mediũ: ⁊ vtrasq; partes con-
hz ea. tra se altrinsecus posuit. Aues autem
nõ diuisit. Descenderũtq; volucres
C sup cadauera: ⁊ abigebat eas abrã.
Act. 7. a. Cũq; sol occũberet: sopor irruit sup
23. q. 5. c. abrã: ⁊ horror magnus ⁊ tenebrosus
vltim. v. inuasit eũ. Dictũq; est ad eũ. Scito
scientes. pnoscẽs q̄ pegrinũ futurũ sit semen
tuũ in terra nõ sua: ⁊ subiicient eos
seruituti / ⁊ affligent quadrigẽtis an
nis. Uerũtamen gentẽ cui seruituri sunt
ego iudicabo: ⁊ post hoc egredient cũ
D magna substãtia. Tu autem ibis ad
pres tuos i pace sepultus in senectute
bona. Generatione autẽ q̄rta reuertent
huc. Necdũ enim cõplete sunt iniq̄ta-
tes amorreorũ vsq; ad pñs tps. Cũ er
go occubuisset sol: facta est caligo te
nebrosa: ⁊ apparuit clibanus fumãs ⁊
lãpas ignis trãsiens inter diuisiones
32. q. 5. c. illas. In illo die pepigit dñs fedus
vlti. v. cũ abrã dicẽs. Semini tuo dabo ter-
scientes. ram hãc: a fluuio egypti vsq; ad flu-
uiũ magnũ eufratẽ. Cineos et cene-
seos / cethmõeos ⁊ etheos ⁊ pherese-
os: raphaim q̄z ⁊ ammorreos: eueos
chananeos et gergeseos ⁊ iebuseos.
¶ C. S. De sarai petitiõe vt abrã ad
ancillã ingrediat: abre ꝯsensu: agar
cõceptu / elatiõe / afflictiõe / fuga / re-
uersione / pmissione / cõceptu prolis
noie / conditione ac partu. Cap. xvi.
A Igitur sarai vxor abrã non ge-
32. q. 4. nuerat sibi liberos: sed habẽs
dixit sara ancillã egyptiã noie agar / di-
⁊ ea. q. §. xit marito suo. Ecce cõclusit me dñs
ne parerem. Ingredere ad ãcillam 1. q̄s igno
meã: si forte saltẽ ex illa suscipiã + fi ret.
lios. Cũq; ille acq̄esceret + deprecan Al's + li-
ti: tulit agar egyptiã ãcillã suã post beros.
ãnos decẽ q̄z habitare ceperãt + i ter Al's + ac
ra chanaã: ⁊ dedit eã viro suo vxorẽ. q̄euisset.
Qui ingressus est ad eã. At illa con- Al's + ce-
cepisse se vidẽs / despexit dñam suã. perat.
Dixitq; sarai ad abrã. Inique agis
cõtra me. Ego dedi ancillã meã in si-
nũ tuũ: + q̄ videns q̄ ꝯceperit / despe- B
ctui me habet. Iudicet dñs inter me Al's + in
et te. Cui rñdens abrã. Ecce (ait) an- sinu tuo.
cilla tua in manu tua est: vtere ea vt
libet. Affligente igitur eã sarai: fugã Al's + nõ
iniit. Cũq; inuenisset eã angelus dñi iu- hz aque.
xta fontẽ + aq̄ i solitudine q̄ est in via C
sur in deserto dixit ad illã Agar an- 23. q. 4.
cilla sarai: vnde venis et quo vadis? qñ. ⁊ c. si
Que rñdit. A facie sarai dñe mee e- ecclesia.
go fugio. Dixitq; ei angelus dñi. Re- 32. q. 4.
uertere ad dñam tuã ⁊ humiliare sub recurrat.
manu illius. Et rursum. Multipli- Jud. 13. b
cans (inq̄t) multiplicabo semen tuũ: Luce. 1. c.
et non numerabitur pre multitudine.
Ac deinceps: ecce (ait) ꝯcepisti ⁊ pa-
ries filiũ vocabisq; nomẽ eius hismael D
eo q̄ audierit dñs afflictionem tuã.
Hic erit ferus homo. Manus eius cõ-
tra oẽs: ⁊ manus oim cõtra eũ: ⁊ e re-
gione vniuersorũ fratrũ suorũ figet
tabernacula. Uocauit autẽ agar no-
men dñi q̄ loq̄batur ad eã: tu deus q̄ vi-
disti me. Dixit enim. Profecto hic vi-
di posteriora vidẽtis me. Propter-
ea appellauit puteũ illũ: puteum vi-
uẽtis ⁊ vidẽtis me. Ipse est inter ca-
des ⁊ barad. Peperitq; agar abre fi-
liũ: qui vocauit nomen eius hismael.
Octoginta et sex annorũ erat abram
quando peperit ei agar hismaelem.
¶ C. S. De abre monitione: federis
sponsione: nois mutatione: sponsio-
nis iteratione: pacti preceptione et
expressione: nois sarai alteratione:
filii pmissione: abre gratiarũ actio-
ne: pceptiq; executione. Cap. xvii.
Postq̄ vo nonaginta ⁊ nouem A
annorũ esse ceperat: apparuit
ei deus. Dixitq; ad eum. Ego
deus oipotẽs. Ambula corã me: ⁊ esto
pfectus. Ponãq; fedus meũ inter me
et te: et multiplicabo te vehementer
nimis. Cecidit abram pronus in fa-
ciem. Dixitq; ei deus. Ego sum: ⁊ po
nam + pactũ meũ tecũ: erisq; pater Al's + nõ
multarũ gentiũ. Nec vltra vocabi- est ponã.
tur nomen tuũ abram: sed appella- Infra co.

beris Abraā: qr patrē multarū genti-
um costituit te. Faciamqȝ te crescere
vehementissime: et ponā te in gētib⁹
Eccli. regesqȝ ex te egredient. Et statuā pa
44.c. ctū meū inter me et te: et inter semen
Rom. 4. tuū post te in gñationibus suis fede
c. re sempiterno: vt sim deus tuus et se
B minis tui post te. Daboqȝ tibi et se-
32.q.4.c. mini tuo post te terrā peregrinatio-
recurrat. nis tue oēm terrā chanaā in posses-
.§. is ita- sionē eternā: eroqȝ deus eorū. Dixit
qȝ. iterū de⁹ ad Abraā. Et tu ergo custo-
35.dis.c. dies pactū meū: et semē tuū post te
ab exor- in generationib⁹ suis. Hoc est pactū
dio. meū qd obseruabitis inter me et vos
Lu.2.c. et semen tuū post te. Circumcidet ex
vobis oē masculinū: et circūcidetis
Act.7.a. carnē preputii vestri: vt sit in signū
Ro.4.b. federis inter me et vos. Infans octo
dierū circūcidet in vobis. Omne ma-
sculinū in gñationib⁹ vestris: tā ver
naculus qȝ empticius circumcidet: et
qcūqȝ nō fuerit de stirpe vr̃a. Eritqȝ
pactū meum in carne vestra in fedus
eternū. Masculus cuius preputii ca
ro circūcisa nō fuerit: delebit aīa illa
de populo suo: quia pactum meū irri
C tū fecit. Dixit quoqȝ deus ad Abraā. Sa
rai vxorē tuā non vocabis sarai: sed
sarā. Et benedicā ei: et ex illa dabo ti
bi filiū: cui benedicturus sum: eritqȝ
in nationes: et reges pp̃lorū orient
ex eo. Cecidit abraā in faciē suā: et ri-
sit in corde suo dicens. Putas ne cē
tenario nascet filius: et sara nonage
naria pariet? Dixitqȝ ad deū. Utinā
hismael viuat corā te. Et ait dñs ad
J.18.b.et abraā. Sara vxor tua pariet tibi fili
21.a. um/vocabisqȝ nomen eius Isaac. Et
constituam pactum meum illi in fe-
dus sempiternū: et semini ei⁹ post eū.
Sup hismael quoqȝ exaudiui te: ecce
benedicā ei et augebo et multiplica-
bo eū valde. Duodecim duces gene-
rabit: et faciā illū in gentem magnā.
Pactū vo meū statuā ad isaac quē
pariet tibi sara tpe isto in anno alte-
D ro. Cūqȝ finitus esset sermo loquen-
tis cū eo ascendit de⁹ ab abraā. Tulit
autem abraā hismaelē filium suū et
omnes vernaculos dom⁹ sue: vniuer
sosqȝ quos emerat: et cunctos mares
ex oībus viris domus sue. Et circūci
dit carnem preputii eorum statim in
ipsa die/sicut preceperat ei de⁹. Abraā
nonaginta et nouem erat annorum
quando circūcidit carnē preputii sui
et hismael filius suus tredecim an-
nos ipleuerat tpe circūcisionis sue.
Eadem die circūcisus est abraam et
hismael filius eius: et oēs viri dom⁹
illius/tam vernaculi qȝ emptitii: et
alienigene pariter circūcisi sunt.
C. C. S. De angelor. ppe abraā appa
ritiōe/tēporis ɔcept⁹ et part⁹ pmissi
filii prefixione: ridentis sare increpa
tione: subuersionis sodome reuela-
tione: et abrae pro eius habitatorib⁹
intercessione. Cap. xviii.
Apparuit autē ei dñs in cōual A
le Mambre sedēti in ostio ta- Ac.16.c.
bernaculi sui in ipso feruore
diei. Cūqȝ eleuasset oculos: apparue-
runt ei tres viri stantes prope eum.
Quos cū vidisset/cucurrit in occur-
sum eorū de ostio tabernaculi sui: et
adorauit in terra et dixit. Dñe si inue
ni gratiam in oculis tuis/ne trans-
eas seruū tuū: sed afferam paululū
aque et lauent pedes vestri et requie
scite sub arbore: ponāqȝ buccellā pa-
nis et confortetur cor vestrū/postea
trāsibitis: idcirco enī declinastis ad
seruum vestrū. Qui dixerunt. Fac vt 1. Reg.
locut⁹ es. Festinauit abraā in taber- 28.d.
naculū ad sarā/dixitqȝ ei. Accelera
tria sata simile cōmisce/et fac subci-
nericios panes. Ipse vo ad armētū
cucurrit et tulit inde vitulū tenerri-
mū et optimū: deditqȝ puero/q festi-
nauit et coxit illū. Tulit quoqȝ buty-
rum et lac et vitulū quē coxerat: et po-
suit corā eis. Ipse vo stabat iuxta
eos sub arbore. Cūqȝ comedissent/ B
dixerūt ad eū. Ubi est sara vxor tua. 4. Reg.
Ille rñdit. Ecce in tabernaculo est. 4.c.
Cui dixit. Reuertens veniā ad te tem J.21.a.
pore isto vita comite/et habebit filiū
sara vxor tua. Quo audito/sara risit Ro.6.b.
post ostium tabernaculi. Erant au- Luc.1.b.
tem ambo senes prouecteqȝ etatis: et
desierāt sare fieri muliebria. Que ri-
sit occulte dicens. Postqȝ consenui et
dñs meus vetul⁹ est/voluptati ope-
ram dabo? Dixit autē dñs ad abraā.
Quare risit sara dicēs/num vere pa- 1.pe.3.a.
ritura sum anus? Nūquid deo qcqȝ
est difficile? Iuxta cōdictū reuertar
ad te hoc eodē tpe vita comite: et ha
bebit sara filiū. Negauit sara dicēs.
Nō risi/timore perterrita. Dñs autē:
non est (inqt) ita: sed risisti. Cū ergo
surrexissent inde viri: direxerūt ocu-
los ɔtra sodomā: et abraā simul gra-
diebantur deducēs eos. Dixitqȝ dñs.
Nū celare potero abraā q gesturus C

sum/cū futurus sit in gentē magnā
ac robustissimā: et bñdicēde sint in il
Eccli. lo oēs natiōes terre? Scio enī q̄ p̄ce-
44.c. pturus sit filiis suis et domui sue post
se: vt custodiāt viā dñi: et faciāt iudi
ciū et iustitiā vt adducat dñs ꝓpter
abraā oia q̄ locutus est ad eū. Dixit
Jone.1.a. itaq̄ dñs. Clamor sodomorum et go-
2.q.1.ca. morreorū multiplicatus est/et pctm̄ eo
deus. rū aggrauatū est nimis. Descendā
De accu. et videbo verū clamorē qui venit ad
c.qualiter. me ope cōpleuerint: an non est ita vt
sciā. Cōuerterūtq̄ se inde et abierūt
sodomā. Abraā vero adhuc stabat co
rā dño: et appropinquās ait. Nunqd
pdes iustū cū impio? Si fuerint quin
quaginta iusti in ciuitate / peribunt
simul et nō parces loco illi ꝓpter q̄n
quaginta iustos si fuerint in eo? Ab-
sit a te vt rem hanc facias/et occidas
iustū cum impio: fiatq̄ iustus sicut im
pius. Non est hoc tuum/qui iudicas
omnē terrā: nequaq̄ facies iudiciū
hoc. Dixitq̄ dñs ad eū. Si inuenero
M sodomis q̄nquaginta iustos in me-
dio ciuitatis/dimittam oi loco ꝓpter
eos. Rñdēs abraā ait. Qz semel cepi/
loquar ad dñm meum: cum sim pul-
uis et cinis. Quid si minus quinqua
ginta iustis q̄nq̄ fuerint/ delebis ꝓ-
pter quadragintaquinq̄ vniuersam
vrbē? Et ait. Non delebo si inuenero
ibi quadragitaq̄nq̄. Rursumq̄ locu-
tus est ad eum. Sin autē quadragin-
ta ibi inuenti fuerint/q̄d facies? Ait.
Non pcutiā ꝓpter quadraginta. Ne
queso (inq̄t) indigneris dñe si loquar.
Quid si ibi inuenti fuerint triginta?
Rñdit. Nō faciā si inuenero ibi trigin
ta. Qz semel (ait) cepi/loquar ad do-
minū meū. Quid si ibi inuēti fuerint
viginti? Ait. Non interficiā ꝓpter vi
ginti. Obsecro (inq̄t) ne irascaris dñe si
loq̄r adhuc semel. Quid si inuēti fue-
rit ibi decē? Dixit. Nō delebo ꝓpter de
cē. Abiit dñs postq̄ cessauit loqui ad
abraā/et ille reuersus est i locū suū.
¶ C. S. De āgelorū ad sodomā aduē-
tu: eorūq̄ p loth inuitatiōe: ipsiusq̄ li-
beratiōe: ciuitatis subuersione: vxoris
loth punitiōe: subuersionis ab abraā
pceptiōe: saluatiōis loth ratione: in-
cestu loth occasione: ꝓpetratiōe: et fi-
liorum conceptione atq̄ partu. Cap. xix.
A Ueneruntq̄ duo angeli sodomā
vespere/sedente loth in foribus
ciuitatis. Qui cū vidisset eos/
surrexit: et iuit obuiā eis: adorauitq̄

pronus in terrā et dixit. Obsecro do
mini declinate in domum pueri ve-
stri et manete ibi: lauate pedes vr̄os
et mane ꝓficiscemini in viā vestrā.
Qui dixerūt. Minime: sed in platea
manebimus. Compulit illos oppido
vt diuerterent ad eū. Ingressisq̄ do
mū illius/fecit cōuiuiū et coxit azy-
ma et comederūt. Prius autē q̄ irent
cubitū viri ciuitatis vallauerunt do-
mum illius/a puero vsq̄ ad senē: ois
ppl's simul. Uocaueruntq̄ loth: et di-
xerunt ei. Ubi sunt viri q̄ introierunt
ad te nocte? Educ illos huc vt cogno- B
scamus eos. Egressus ad eos loth post
tergum accludens ostium/ait. Noli- 32.q.7.c.
te queso fratres mei / nolite malum offere-
hoc facere: habeo duas filias que nō- bat.
dum cognouerunt virum: educā eas
ad vos et abutimini eis sicut vobis
placuerit: dummodo viris istis nihil
mali faciatis: qz ingressi sunt sub vm-
bra culminis mei. At illi dixerunt.
Recede illuc. Et rursus. Ingressus
es (inquiūt) vt aduena: nunqd vt iu-
dices? Te ergo ipsum magis q̄ hos
affligemus. Uimq̄ faciebāt loth vehe- 1.pe.2.b.
mentissime. Iāq̄ prope erat vt effrin C
gerent fores: et ecce miserunt manū
viri/et introduxerūt ad se loth: clau-
seruntq̄ ostiū: et eos q̄ foris erant per
cusserunt cecitate a minimo vsq̄ ad Sap.19.
maximū: ita vt ostium inuenire non c.
possent. Dixerunt autē ad loth. Ha- 4.Reg.
bes hic quēpiā tuorū generum aut fi- 6.d.
lios aut filias. Oēs q̄ tui sunt educ de
vrbe hac: delebimus enī locū istū eo
q̄ increuerit clamor eorū corā dño q̄
misit nos vt pdamus illos. Egressus
itaq̄ loth/locutus est ad generos suos
qui accepturi erant filias eius et dixit.
Surgite et egredimini de loco isto:
quia delebit dñs ciuitatē hanc. Et vi- D
sus est eis quasi ludens loqui. Cūq̄
esset mane: cogebant eū angeli dicē
tes. Surge tolle vxorē tuam et duas
filias quas habes: ne et tu pariter pe
reas in scelere ciuitatis. Dissimulan Sap.10.
te illo apprehenderunt manum eius a.
et manū vxoris ac duarū filiarū eius:
eo q̄ parceret dñs illi: eduxeruntq̄
eū et posuerūt extra ciuitatē: ibiq̄ lo-
cuti sunt ad eū/dicentes. Salua ani-
mā tuā: noli respicere post tergū: nec
stes in oi circa regione: sed in monte
saluum te fac: ne et tu simul pereas.
Dixitq̄ loth ad eos. Queso dñe mi:
qz inuenit seruus tuus gratiā corā te:

et magnificasti gloriā et miām tuā
quā fecisti mecū vt saluares animā
meā: nec possum in monte saluari: ne
E forte apphēdat me malū et moriar.
est ciuitas hic iuxta ad quā possum
fugere: parua: et saluabor in ea. Nū
qd non modica est: et viuet aīa mea?
Dixitq₃ ad eū. Ecce etiā in hoc susce-
pi preces tuas vt non subuertā vrbē
Sap.10. pro qua locut⁹ es. Festina et saluare
a. ibi: quia non potero facere quicq₃ do-
nec ingrediaris illuc. Idcirco voca-
tum est nomē vrbis illi⁹ Segor. Sol
egressus est sup terrā: et loth ingres-
Esa.13.d. sus est segor. Igit dn̄s pluit super so-
Hieremi. domā et gomorrā sulphur et ignem
50.f. a dn̄o de celo: et subuertit ciuitates
Ezechie. has et oēm circa regionē vniuersos
16.f. habitatores vrbium et cūcta terre vi
Osee.11 rentia. Respiciensq₃ vxor ei⁹ post se:
c. versa est in statuā salis. Abraā autē
Amos cōsurgens mane vbi steterat pri⁹ cū
4.d. domino: intuit⁹ est sodomā et gomor
Lu.17.f. ram et vniuersam terrā regionis il-
Jude.1.c. lius. Viditq₃ ascendentē fauillā de
Lu. 17.g terra quasi fornacis fumum. Cū enī
f subuerteret domin⁹ ciuitates regio-
Eze.16.f. nis illi⁹: recordat⁹ est abrae: et libera
Sap.10. uit loth de subuersione vrbiū: in qb⁹
a. habitauerat. Ascenditq₃ loth de se-
gor: et mansit in monte: due quoq₃ fi-
lie ei⁹ cū eo: (timuerat enī manere i
segor) et māsit in speluca ipse et due
40.dis.c. filie ei⁹ cum eo. Dixitq₃ maior ad mi
quelibet. norē. Pater noster senex est: et null⁹
B virorū remāsit in terra qui possit in-
gredi ad nos iuxta morem vniuerse
terre. Veni: inebriemus eū vino. dor-
miamusq₃ cū eo: vt seruare possim⁹
ex patre nr̄o semē. Dederūt itaq₃ pa-
tri suo bibere vinū nocte illa. Et in-
gressa est maior: dormiuitq₃ cū pr̄e.
At ille non sensit nec qn̄ accubuit fi-
lia: nec qn̄ surrexit. Altera quoq₃ die
dixit maior ad minorē. Ecce dormi-
ui heri cū patre meo: demus ei bibe-
re vinū etiā hac nocte et dormies cū
eo vt saluem⁹ semē de patre nostro.
Dederunt et illa nocte patri suo bibe
re vinū. Ingressaq₃ minor filia dor-
miuit cū eo: et nec tūc quidem sensit
qn̄ cōcubuerit vel qn̄ illa surrexit. Cō
ceperūt ergo due filie loth de patre
suo. Pepertiq₃ maior filium: et voca-
uit nomē ei⁹ Moab. Ipse est pr̄ moa-
bitarū vsq₃ in presentē diem. Minor
quoq₃ peperit filiū et vocauit nomē
ei⁹ Ammon: id est fili⁹ ppl̄i mei: ipse
est pater Ammonitarū vsque hodie. A
M.S. De abrae pegrinatiōe ✝ C.xx. ✝ vxoris
Profect⁹ inde abraam i terrā ei⁹ p abi-
australē: habitauit inter ca- melech
des et sur: et peregrinat⁹ est i ablatiōe:
geraris. Dixitq₃ de sara vxore sua: so et dei cōmi
ror mea ē. Misit ergo abimelech rex natione:
gerare et tulit eam. Venit autē deus abimelec
ad abimelech p somniū nocte: et ait excusatio
illi. En morieris propter mulierem ne: vxoris
quā tulisti: habet enī virum. Abime- abrae re-
lech vo non tetigerat eā: et ait. Dn̄e: stitutiōe:
nūgentē ignorantē et iustā interfi- et ipsi⁹ p
cies? Nōne ipse dixit mihi: soror mea abimelec
est: et ipsa ait: frater meus est? In oratione.
simplicitate cordis mei et mundicia
manuum mearum feci hoc. Dixitq₃ B
ad eū de⁹. Et ego scio q simplici cor-
de feceris: et ideo custodiui te ne pec
cares in me: et nō dimisi vt tangeres
eā. Nūc ergo redde viro suo vxorē et
orabit pro te qr ppheta est: et viues: si
autē nolueris reddere: scito q morte
morieris tu et oīa q̄ tua sunt. Statimq₃
de nocte cōsurgēs abimelech: vocauit
oēs seruos suos et locut⁹ est vniuer-
sa vba hec i aurib⁹ eorū. Timueruntq₃ C
oēs viri valde. Vocauit autē abime-
lech etiā abraā et dixit ei. Quid feci-
sti nobis? qd peccauimus in te: qr in-
duxisti sup me et sup regnū meū pec
catū grāde: q̄ nō debuisti facere feci-
sti nobis. Rursumq₃ expostulās: ait.
Quid vidisti vt hoc faceres? Rn̄dit
abraā. Cogitaui mecū dicens. Forsi-
tā nō est timor dei i loco isto: et interfi
ciēt me ppt vxorē meā. al's autē ve S.12.c.
soror mea ē: filia pr̄is mei et nō filia
mr̄is mee: et duxi eā i vxorē. Postq̄
autē eduxit me de⁹ de domo pr̄is mei
dixi ad eā. Hāc miam facies mecū. I
oī loco ad quē ingrediemur dices q
frater tu⁹ sim. Tulit igit abimelech D
oues et boues et seruos et ācillas: et de
dit abraā. Reddiditq₃ illi sarā vxorē
suā et ait. Terra corā vobis est: vbicū-
q₃ tibi placuerit habita. Sare autem
dixit. Ecce mille argenteos dedi frī
tuo: hoc erit tibi in velamē oculorū ad
oēs q̄ tecū sunt: et q̄cūq₃ pexeris: me-
mēto te dephēsā. Orāte autē abraā:
sanauit de⁹ abimelech et vxorē: ancil
lasq₃ ei⁹: et pepererūt. Cōcluserat enī
deus omnem vuluam domus abime
lech propter saram vxorem abrae.
¶ C.S. De filii abrae gn̄atiōe / noīa-
tione: circūcisione et ablactatiōe: an-
cille et filij ei⁹ abiectione: abimelech

federis cū abraā petitione: abrae re-
sponsione: et abimelech increpatione:
atqꝫ federis percussione. Cap. xxi.

A
G.17.c. Visitauit autē de⁹ sarā sicut ꝓmi
et.18.b. serat: ⁊ impleuit q̄ locutus est.
Gal. 4.c. Concepitqꝫ et peperit filium in sene-
Heb.11.c. ctute sua: tempore quo predixerat ei
Mat.1.a. deus. Uocauitqꝫ abraā nomē filii sui
quē genuit ei sara / Isaac: et circūci-
dit eum octauo die sicut preceperat
ei deus cum centum esset annorum.
Hac quippe etate patris natus est
isaac. Dixitqꝫ sara. Risum fecit mi-
hi deus: quicūqꝫ audierit corridebit
mihi. Rursumqꝫ ait. Quis auditurus
crederet abraā ꝙ sara lactaret filiū
quē peperit ei iam seni? Creuit igitur
1. Re. 2.c. puer et ablactatus est. Fecitqꝫ abraā
Ro.9.b. grande cōuiuiū in die ablactationis
Gal. 4.d. eius. Cūqꝫ vidisset sara filiū agar egy-
ptie ludentem cum isaac filio suo di-
B xit ad abraā. Eiice ancillam hanc et
Gal. 4.d. filiū ei⁹: nō enī erit heres fili⁹ ancille
45. dist. cū filio meo isaac. Dure accepit hoc
c. q̄cūlib- abraā ꝓ filio suo. Cui dixit deus. Nō
bet. tibi videat asperū sup puero et super
32.q.2.c. ancilla tua: oīa que dixerit tibi sara
non ois. audi vocē ei⁹: q2 in isaac vocabit ti-
et.q. 4.c. bi semen. Sed et filiū ancille faciā in
recurrat. gētē magnā: quia semē tuū est. Sur-
⁊ c. dicat. rexit itaqꝫ abraā mane: et tollēs pa-
nem et vtrē aque / imposuit scapule
eius: tradiditqꝫ puerū ⁊ dimisit eā.
Que cū abiisset: errabat in solitudi-
ne Bersabee. Cumqꝫ consumpta esset
aqua in vtre / abiecit puerum subter
vnā arborē q̄ ibi erat et abiit: seditqꝫ
e regione ꝓcul quātū potest arc⁹ ia-
cere. Dixit enī. Nō videbo morientē
16 puerū. Et sedēs contra / leuauit vocē
suā ⁊ fleuit. Exaudiuit autē de⁹ vocē
C pueri. Uocauitqꝫ angel⁹ dñi agar de
celo dicens. Quid agis agar? Noli ti-
mere: exaudiuit enim de⁹ vocē pueri
de loco in quo est / surge tolle puerum
et tene manum illius: q2 in gentē ma-
gnā faciā eū. Aperuitqꝫ oculos eius
deus. Que videns puteū aque / abiit
et impleuit vtrē: deditqꝫ puero bibere
et fuit cū eo. Qui creuit et moratus
.S.26.a. est in solitudine: factusqꝫ est iuuenis
sagittarius. Habitauitqꝫ in deserto
Pharā / et accepit illi mater sua vxo-
rem de terra egypti. Eodē tpe dixit
abimelech et phicol pīceps exercit⁹
ei⁹ ad abraā. De⁹ tecū est in vniuer-
sis q̄ agis. Jura ergo ꝑ deum ne no-
ceas mihi et posteris meis / stirpiqꝫ

mee: sed iuxta misericordiā quā feci G.20.d.
tibi / facies mihi et terre in qua versa-
tus es aduena. Dixitqꝫ abraā. Ego
iurabo. Et increpauit abimelech pro-
pter puteū aque quē vi abstulerant
serui ei⁹. Rñditqꝫ abimelech. Nesci- D
ui q̄s fecerit hanc rem: sed ⁊ tu nō in-
dicasti mihi: et ego nō audiui preter
hodie. Tulit itaqꝫ abraā oues et bo-
ues / et dedit abimelech. Percusserūt
qꝫ ambo fedus. Et statuit abraā se-
ptē agnas gregis seorsum. Cui dixit
abimelech. Quid sibi volunt septem
agne iste quas stare fecisti seorsum?
At ille. Septē (inqt) agnas accipies
de manu mea: vt sint mihi in testimo-
niū qm̄ ego fodi puteū istū. Idcirco
vocatus est locus ille Bersabee: quia
ibi vterqꝫ iurauit: et inierūt fedus ꝓ
puteo iuramenti. Surrexit autē abi-
melech et phicol princeps exercitus
eius: reuersiqꝫ sunt in terrā Palesti-
noꝝ. Abraā vo plantauit nemus in
bersabee / et inuocauit ibi nomen do-
mini dei eterni: et fuit colonus terre
palestinorum diebus multis.

¶ C. S. De abrae ad isaac immolan-
dum tētatione: et festina eius ad hoc
preparatione: immolationis inchoa-
tione: et consummationis ꝓhibitione:
arietis ꝓ isaac oblatiōe: ꝓmissionis
abrae cōfirmatione: et ꝓlificationis
fratris ei⁹ nunciatione. Cap. xxii. A

Que postq̄ gesta sunt / tenta- Judith
uit de⁹ abraā et dixit ad eū. 8.c.
Abraā abraā? At ille respon- Heb.11.
dit. Adsum. Ait illi. Tolle filiū tuum d.
vnigenitū quē diligis isaac: et vade
in terrā visionis: atqꝫ ibi offeres eū
in holocaustū sup vnum montiū quē
monstrauero tibi. Igitur abraam de
nocte consurgens: strauit asinū suū:
ducens secū duos iuuenes et isaac fi-
liū suū. Cūqꝫ concidisset ligna in ho- 22.q.2.c.
locaustū: abiit ad locum quē precepe- si quelt-
rat ei deus. Die autē tertio: eleuatis bet. §. quā-
oculis: vidit locū procul: dixitqꝫ ad doqꝫ.
pueros suos. Expectate hic cum asi-
no: ego et puer illuc vsqꝫ properātes:
postq̄ adorauerimus: reuertemur
ad vos. Tulit quoqꝫ ligna holocau- B
sti et imposuit sup isaac filium suū:
ipse vo portabat in manib⁹ ignem et
gladiū. Cūqꝫ duo pergerent simul di-
xit isaac patri suo. Pater mi? At ille
respōdit. Quid vis fili? Ecce (inquit)
ignis et ligna: vbi est victima holo-
causti? Dixit autem abraam. Deus

prouidebit sibi victimam holocausti
fili mi. Pergebāt ergo pariter et ve=
nerūt ad locū quē ostēderat ei deus
in quo edificauit altare ꝛ desuper li
Jaco.2.d. gna cōposuit. Cūqꝫ colligasset isaac
filium suū / posuit eū in altare super
struem lignoꝝ / extēditqꝫ manum et
arripuit gladiū vt immolaret filiū
C suū. Et ecce angelus dn̄i de celo cla=
mauit dicēs. Abraam abraam. Qui
respōdit. Adsum. Dixitqꝫ ei. Nō ex=
tendas manū tuā super puerū: neqꝫ
facies illi quicq̄. nunc cognoui ꝙ ti=
meas dominū: et nō pepercisti vni=
genito filio tuo propter me. Leuauit
abraā oculos suos: viditqꝫ post ter=
gū arietē inter vepres herentem cor=
nibus: quem assumens / obtulit holo
caustū ꝓ filio. Appellauitqꝫ nomen
loci illius Dn̄s videt. Unde vsqꝫ ho
die dicit in monte dn̄s videbit. Uo=
cauit aūt angelus dn̄i abraam scd̄o
Ps.104.a. de celo dicens. Per memetipsum iu
Luc.1.g. raui dicit dn̄s: qꝛ fecisti hanc rem: et
Ecclesia. nō pepercisti filio tuo vnigenito / be=
44.d. nedicā tibi ꝛ multiplicabo semē tuū
Heb.6.c. sicut stellas celi: et velut arenā que
D est in litore maris. Possidebit semē
1.macha= tuū portas inimicorū suorū: et bene
beoꝝ.2.f. dicētur in semine tuo oēs gētes ter=
Luce.1.c. re: qꝛ obedisti voci mee. Reuersꝰ est
Gala.3.b. Abraam ad pueros suos / abierūtqꝫ
Ecclesia. bersabee simul: ꝛ habitauit ibi. His
44.d. itaqꝫ gestis / nūciatum est Abraā ꝙ
Melcha quoqꝫ genuisset filios Na=
chor fratri suo. Hus primogenitū:
et Buz fratrē eiꝰ: et Chamuel patrē
Syroꝝ: ꝛ Caseth: et Azau. Pheldas
quoqꝫ ꝛ Jedlaph ac Bathuel: de quo
nata est Rebecca. Octo istos genuit
Melcha / nachor fratri Abraā. Cōcu
bina vero illiꝰ noīe Roma / peperit
thabee et gaon et thaas ꝛ Maacha.
¶ C.S. De sare obitu: et abrae plan=
ctu: lociqꝫ sepulture postulatione: a=
gri in quo erat duplex spelunca em=
ptione: ꝛ sare sepelitione. Cap. xxiii.
A Vixit autem sara centūuiginti=
septem annis: ꝛ mortua est in
ciuitate Arbee: que est Hebron in
terra Chanaan. Uenitqꝫ abraam vt
plangeret et fleret eam. Cumqꝫ surre=
xisset ab officio funeris / locutus est
ad filios Heth / dicens. Aduena sum
et peregrinus apud vos / date mihi
ius sepulchri vobiscum: vt sepeliam
mortuum meum. Respōderunt filii
heth / dicentes. Audi nos dn̄e. Prin=
ceps dei es apud vos / in electis se=
pulchris nostris sepeli mortuū tuū
nullusqꝫ te ꝓhibere poterit quin in
monumēto eius sepelias mortuum
tuum. Surrexit Abraā et adorauit B
populum terre / filios videlꝫ heth: di=
xitqꝫ ad eos. Si placet aie vestre vt
sepeliam mortuū meū: audite me et
intercedite apud Ephron filiū Seor
vt det mihi speluncam duplicē quam
habet in extrema parte agri sui: pe=
cunia digna tradat eā mihi coram
vobis in possessionē sepulchri. Ha=
bitabat aūt Ephron in medio filio=
rum Heth. Responditqꝫ ephron ad
abraā cunctis audiētibus qui ingre=
diebantur portā ciuitatis illius, di=
cēs. Nequaq̄ ita fiet dn̄e mi: sed tu
magis ausculta quod loquor. Agrū C
trado tibi et speluncā que in eo est /
presentibꝰ filiis ppl'i mei / sepeli mor=
tuum tuū. Adorauit Abraam coram
dn̄o ꝛ populo terre: et locutus est ad
Ephron circumstāte plebe eiꝰ. Que=
so vt audias me. Dabo pecuniā pro
agro suscipe eam / et sic sepeliā mor=
tuum meum in eo. Rn̄ditqꝫ ephron.
Dn̄e mi audi me. Terra quā postu= 13.q.2.c.
las quadringētos siclos argenti va postq̄.
let: istud est preciū inter me ꝛ te: sed
quantū est hoc: sepeli mortuū tuū. D
Quod cū audisset abraā / appendit pe=
cuniam quā Ephron postulauerat
audiētibus filiis Heth / quadringen=
tos siclos argenti probate monete
publice. Cōfirmatusqꝫ est ager quon=
dam Ephronis in quo erat spelunca
duplex respiciens Mambre tā ipse
q̄ spelūca: ꝛ oēs arbores eius in cū=
ctis terminis eius p circuitū abrae
in possessionē vidētibus filiis Heth:
et cūctis q̄ intrabāt portā ciuitatis il=
lius. Atqꝫ ita sepeliuit abraam sarā 13.q.2.c.
vxorē suā in spelunca agri duplici: q̄ hebron.
respiciebat Mābre: hec est ebron in
terra chanaā. Et confirmatꝰ est ager
et antrū qđ erat in eo abrae in pos=
sessionem monumenti a filiis Heth.
¶ C.S. De abrahe seruū mittēte de
accipiēda filio suo vxore cōmissiōe /
serui ad exequēdum profectione / si=
gni a dn̄o petiti impletione: consens=
sus parentū requisitione: puelle ab=
ductione: ipsiusqꝫ ab Isaac in vxo=
rem acceptione. Capitulum. xxiiii.
E Rat autē abraā senex dierūqꝫ A
multoꝝ / et dn̄s in cūctis bene Infra.47.
dixerat ei. Dixitqꝫ ad seruum g.

seniorẽ domus sue/qui preerat om-
nibus que habebat. Pone manum
tuã subter femur meum/vt adiurem
te per dñm deum celi et terre: vt non
accipias vxorem filio meo de filiab⁹
Chananeorũ/inter quos habito: sed
ad terrã et cognationẽ meã profici-
scaris/⁊ inde accipias vxorem filio
meo Isaac. Respondit seruus. Si no-
luerit mulier venire mecũ in terram
hanc/nũquid reducere debeo filium
tuum ad locũ de quo tu egressus es?
Dixitq̃ Abraam. Caue nequãdo re-
ducas filiũ meũ illuc. Dñs deus ce-
li et terre qui tulit me de domo prĩs
mei/⁊ de terra natiuitatis mee: qui
locut⁹ est mihi: ⁊ iurauit dicens. Se-
mini tuo dabo terram hanc: ipse mit-
tet angelũ suũ corã te/⁊ accipies
inde vxorẽ filio meo. Sin autem mu-
lier noluerit sequi te/nõ teneberis iu-
ramento: filium meũ tãtum ne redu-
cas illuc. Posuit ergo seruus manũ
sub femore Abraam dñi sui: et iura-
uit illi sup sermone hoc. Tulitq̃ de-
cẽ camelos de grege dñi sui et abiit
ex oĩbus bonis eius portans secũ.
Profectusq̃ perrexit in Mesopota-
B miam ad vrbẽ Nachor. Cũq̃ came-
los fecisset accũbere extra oppidum
iuxta puteũ aque vespere/eo tempo-
re q̃ solent mulieres egredi ad hau-
riẽdam aquam/dixit. Dñe deus dñi
mei Abraam: occurre obsecro mihi
hodie: ⁊ fac miam cum domino meo
Judith. 9.a. Abraam. Ecce ego sto prope fontem
aque: ⁊ filie habitatorum huius ciui-
tatis egredientur ad hauriẽdã aquã.
Igitur puella cui ego dixero. Incli-
na hydriam tuã vt bibã: ⁊ illa respõ-
derit. Bibe: quin et camelis tuis da-
bo potũ: ipsa est quã preparasti ser-
uo tuo Isaac: ⁊ per hoc intelligam q̃
feceris miam cũ dño meo. Necdum
intra se verba cõpleuerat: ⁊ ecce Re-
becca egrediebatur filia Bathuel filij
Melche vxoris Nachor frĩs Abra-
am/habẽs hydriam in scapula sua:
puella decora nimis virgoq̃ pulcher-
rima/et incognita viro. Descẽderat
autẽ ad fontẽ/et impleuerat hydri-
am suã ac reuertebatur. Occurritq̃
C ei seruus/et ait. Pauxillũ aque mi-
hi ad sorbendũ prebe de hydria tua.
Que rñdit. Bibe dñe mi. Celeriterq̃
deposuit hydriã super vlnam suã: et
dedit ei potũ. Cũq̃ ille bibisset/adie-
cit. Quin et camelis tuis hauriam
aquã donec cuncti bibãt. Effundẽsq̃
hydriã in canalibus/recurrit ad pu-
teũ vt hauriret aquã: ⁊ haustã oĩbus
camelis dedit. Ille aũt contẽplaba-
tur eã tacitus/scire volẽs vtrũ pro-
sperum iter suũ fecisset deus/an nõ.
Postq̃ autẽ biberũt cameli: protulit
vir inaures aureas/appendentes si-
clos duos/et armillas totidẽ pondo
siclorũ decẽ. Dixitq̃ ad eã. Cuius es
filia? indica mihi. est ĩ domo patris
tui locus ad manẽdum? Que rñdit.
Filia sum Bathuelis filij Nachor/
quẽ peperit ei Melcha. Et addidit
dicens. Palearum quoq̃ et feni plu-
rimũ est apud nos/et loc⁹ spaciosus
ad manẽdũ. Inclinauit se hõ et ado-
rauit dñm dicẽs. Bñdictus dñs de⁹
domini mei Abraam/q̃ non abstulit
miam ⁊ veritatẽ suã a dño meo: ⁊ re-
cto itinere me perduxit in domũ fra-
tris dñi mei. Cucurrit itaq̃ puella/ D
et nũciauit in domũ matris sue oĩa
que audierat. Habebat aũt Rebecca
fratrẽ noie Laban/q̃ festinus egres-
sus est ad hoĩem vbi erat fons. Cũq̃
vidisset inaures et armillas in ma-
nibus sororis sue/et audisset cuncta
verba referẽtis. Hec locut⁹ est mihi
homo: venit ad virũ q̃ stabat iuxta
camelos/et prope fontẽ aque: dixitq̃
ad eum. Ingredere bñdicte dñi: cur
foris stas? Preparaui domũ et locũ
camelis tuis. Et introduxit eũ in ho-
spitiũ/ac destrauit camelos: deditq̃
paleas/⁊ fenum/⁊ aquam ad lauan-
dos pedes camelorũ/et virorũ q̃ ve-
nerãt cũ eo. Et apposit⁹ est in cõspe-
ctu ei⁹ panis. Qui ait. Nõ comedã/
donec loquar sermones meos. Re-
spõdit ei. Loq̃re. At ille. Seruus (in-
quit) Abraam sũ. Et dñs benedixit
dño meo valde: magnificatusq̃ est/
et dedit ei oues et boues/argentũ et
aurũ/seruos et ancillas/camelos et
asinos. Et peperit Sara vxor domi- S.21.a.
ni mei filiũ dño meo ĩ senectute sua:
deditq̃ illi oĩa q̃ habuerat. Et adiu-
rauit me dñs meus/dicẽs. Nõ acci-
pies vxorẽ filio meo de filiab⁹ Cha-
naneorũ/in quorũ terra habito: sed ad
domũ patris mei perges: et de cogna-
tione mea accipies vxorẽ filio meo.
Ego vero rñdi dño meo. Quid si no- E
luerit venire mecũ mulier? Dñs ait
in cuius conspectu ambulo/mittet an-
gelũ suum tecũ/⁊ diriget viã tuam:
accipiesq̃ vxorẽ filio meo de cogna-

tione mea: et de domo p̄ris mei. Innocēs eris a maledictiōe mea cū veneris ad ꝓximos meos, et nō dederint tibi. Veni ḡ hodie ad fontem aq̄ et dixi. Dñe de⁹ dñi mei Abraā, si direxisti viā meā in qua nūc ambulo: ecce sto iuxta fontē aq̄, ⁊ virgo q̄ egredietur ad hauriendā aquā, audierit a me. Da mihi pauxillum aq̄ ad bibendū de hydria tua: et dixerit mihi. Et tu bibe, et camelis tuis hauriā: ipsa est mulier quā preparauit dñs filio dñi mei. Dūqꝫ hec tacit⁹ mecū voluerem, apparuit Rebecca veniens cū hydria quā portabat in scapula: descēditqꝫ ad fontē et hausit aquā. Et aio ad eā. Da mihi paululum bibē. Que festinās deposuit hydriam de humero et dixit mihi. Et tu bibe: et camelis tuis tribuā potū. Bibi: ⁊ adaquauit camelos. Interrogauiqꝫ eā, et dixi.

F Cuius es filia? Que rñdit. Filia Bathuelis sum filij Nachor, quē peperit ei Melcha. Suspendi itaqꝫ inaures ad ornandā faciē ei⁹: et armillas posui in manib⁹ eius: ꝓnusqꝫ adoraui dñm bñdicēs dño deo dñi mei Abraam, qui ꝑduxit me recto itinere: vt sumerē filiā fratris dñi mei filio ei⁹. Quā ob rē si facitis miam et veritatem cū dño meo, indicate mihi. Sin autē aliud placet: et hoc dicite mihi vt vadā ad dexterā siue ad sinistrā. Rñderūt Laban et Bathuel. A dño egress⁹ est sermo: non possum⁹ extra placitū ei⁹ quicq̄ aliud loq̄ tecū. En Rebecca corā te est: tolle eā, et proficiscere: ⁊ sit vxor filij dñi tui, sicut locut⁹ est dñs. Quod cū audisset puer

32. q. 2. c. honoratur. Abraam, ꝓcidēs adorauit in terra dñm. Prolatisqꝫ vasis argenteis, et aureis: ac vestib⁹: dedit ea Rebecce ꝓ munere. Fratrib⁹ quoqꝫ ei⁹ et matri dona obtulit. Initoqꝫ conuiuio vescentes pariter ⁊ bibentes: manserunt ibi. Surgēs aūt mane: locutus est puer. Dimitte me: vt vadā ad dñm meū. Rñderūt frater eius ⁊ mr̄. Maneat puella saltem decē dies apud nos: et postea ꝓficiscet. Nolite ait me retinere: qr dñs direxit viā meā: dimittite me: vt pergā ad dñm meum. Et dixerūt. Vocem⁹ puellā: ⁊ q̄ram⁹ ipsi⁹ voluntatem. Cūqꝫ vocata venisset: sciscitati sunt. Vis ire cū hoie isto?

G Que ait. Vadā. Dimiserunt ḡ eā: et nutricē illi⁹: seruūqꝫ Abraā: et comites ei⁹: imprecātes ꝓspera sorori sue: atqꝫ dicentes. Soror nr̄a es: crescas in mille milia. ⁊ possideat semē tuū portas inimicoꝝ suoꝝ. Igit̄ Rebecca et puelle illi⁹ ascensis camelis secute sunt virū: q̄ festinus reuertebat ad dñm suū. Eo autē tpe deambulabat Isaac ꝑ viā q̄ ducit ad puteū: cuius nomē ē viuētis ⁊ vidētis. Habitabat enī in t̄ra australi: ⁊ egressus fuerat ad meditādū i agro: inclinata iā die. Cūqꝫ eleuasset oculos: vidit camelos venientes ꝓcul. Rebecca quoqꝫ cōspecto 30. q. 5. c. nec illud. Isaac descendit de camelo: et ait ad puerū. Quis ē ille hō: q̄ venit ꝑ agrū in occursū nobis? Dixitqꝫ ei. Ipse est dñs me⁹. At illa tollēs cito pallium suū operuit se. Seru⁹ aūt cūcta q̄ gesserat: narrauit dño suo Isaac. Qui 32. q. 4. introduxit eā in tabernaculū Sare §. 1. mr̄is sue: ⁊ accepit eā vxorē: ⁊ in tantum dilexit eā: vt dolorē qui ex morte matris eius acciderat tēperaret.

¶ C.S. De Abrae cū alia vxore filiorū ꝓcreatione: de obitu ipi⁹ et sepultura: gñationis quoqꝫ Hismaelis recapitulatione: ꝓlis Isaac multiplicatione: natorū cōuersatione: atqꝫ primogenitoꝝ translatione. Cap. xxv.

A Abraā vero aliā duxit vxorem noie Cethurā: q̄ peperit ei Zarā et Iecsan: ⁊ Madā: ⁊ Madian: ⁊ Iesboc: et Sue. Iecsā quoqꝫ genuit Saba et Dadā. Filij Dadā fuerunt assurim: ⁊ latusim: et laomim. At vero ex 1. Pa. 1. c. madiā ort⁹ est epha: ⁊ epher: ⁊ enoch et abida: et eldaa: oēs hi filij Cethure. Deditqꝫ Abraā cuncta q̄ possederat isaac: filijs aūt cōcubinaꝝ largit⁹ est munera: et separauit eos ab isaac filio suo dū adhuc ipe viueret ad plagā orientalē. Fuerūt autem dies vite 24. dist. abrae cētū septuagintaquinqꝫ āni: ⁊ de c. porro. ficiēs mortu⁹ est i senectute bona ꝓuecteqꝫ etatis ⁊ plen⁹ dierū: ꝯgregat⁹ B qꝫ est ad ppl'm suū. Et sepelierūt eū isaac ⁊ hismael filij sui i spelūca du 13. q. 2. c. plici q̄ sita est i agro ephrō filij seor hebron. ethei e regiōe mābre quā emerat a fi & .23. c. lijs heth. Ibi seplt⁹ ē ipe ⁊ sara vxor de sepult. eius. Et post obitū illi⁹ bñdixit deus ca. 1. isaac filio ei⁹: q̄ habitabat iuxta puteū noie viuētis ⁊ vidētis. He sunt gñationes hismael filij abrae quē peperit ei agar egyptia famula sare: et hec noia filioꝝ eius i vocabulis et gñationib⁹ suis. Primogenit⁹ hismae 1. Par. 1. lis. Nabaioth. deide Cedar: et Adbeel: et Mabsam: Masma quoqꝫ et

Duma/et Massa/Adad/ ⁊ Thema/
et Jetur/et Naphis/et cedma. Isti
sunt filii Ismael/ ⁊ hec noīa per ca
stella ⁊ oppida eoꝝ duodecim prin=
cipes tribuū suarū. Et facti sunt an=
ni vite Ismaelis centūtriginta se=
ptem: deficiensq̧ mortuus est/et ap=
positus ad populū suum. Habitauit
autē ab Euila vsq̧ Sur/ que respicit
Egyptum introeuntibus Assyrios.
corā cūctis fratribus suis obiit. He
quoq̧ sunt generationes Isaac filii
C Abraam. Abraam genuit Isaac: qui
cum quadraginta esset annoꝝ du=
xit vxorē Rebeccā filiam Bathuelis
Syri de Mesopotamia sororem La=
ban. Deprecatusq̧ est Isaac dn̄m ꝓ
7.q.1.c.in vxore sua/eo q̧ esset sterilis. Qui ex
aptibus. audiuit eū/et dedit conceptum Re=
becce: sed collidebātur in vtero eius
paruuli. Que ait. Si sic mihi futurū
erat/q̄d necesse fuit concipere? Per=
rexitq̧ Rebecca vt consuleret dn̄m.
Qui respōdēs ait. Due gentes sunt
in vtero tuo: et duo populi ex ventre
tuo diuident: populusq̧ pplm̄ supe=
Ro.9.c. rabit: et maior seruiet minori. Iam
tēpus pariendi aduenerat: ⁊ ecce ge
mini in vtero eius reperti sunt. Qui
primus egressus est/rufus erat: ⁊ to
tus in morem pellis hispidus: voca=
Osee.12.a. tumq̧ est nomen eius Esau. Proti=
nus alter egrediens: plantā fratris
tenebat manu: et idcirco appellauit
D eū Jacob. Sexagenarius erat Isa=
Mal.1.a. ac cū nati sunt ei paruuli. Quibus
adultis factus est Esau vir gnarus
venādi/et homo agricola. Jacob au
tē vir simplex habitabat in taberna=
culis. Isaac amabat Esau: eo q̧ de
venationibus illi⁹ vesceretur: ⁊ Re
becca diligebat Jacob. Coxit autem
Jacob pulmētum/ad quē cū venis=
set Esau de agro lassus/ait. Da mi=
hi de coctione hac rufa: quia oppido
Abd.1.a. lassus sum. Quā ob causam vocatū
22.q.2.c. est nomen eius Edom. Cui dixit Ja=
querit.§. cob. Uende mihi primogenita tua.
erat §. Ille rn̄dit. En morior/quid mihi ꝓ
derunt primogenita? Ait Jacob. Iu
ra ergo mihi. Jurauit ei Esau: ⁊ ven
didit primogenita: et sic accepto pa
heb.12.d. ne et lentis edulio comedit/ ⁊ bibit/
et abiit/ paruipendens quod primo
genita vendidisset.

¶ C.S. De peregrinatione Isaac in
Geraris: de iurgio ꝓ puteis: et de fe
dere cum Abimelech. Cap.xxvi.

Orta autē fame super terrā A
post eā sterilitatē q̄ accide=
rat in diebus Abraam abiit
Isaac ad Abimelech regē palestino
rū in Gerara. Apparuitq̧ ei dn̄s/et
ait. Ne descēdas in egyptū: sed quie
sce in terra quam dixero tibi: ⁊ pere=
grinare in ea: eroq̧ tecū et benedicā
tibi. Tibi enī et semini tuo dabo vni S.15.b.
uersas regiones has: complēs iura= Rom.
mētum qd̄ spopondi Abraam patri 4.b.
tuo. Et multiplicabo semē tuū sicut
stellas celi: daboq̧ posteris tuis vni
uersas regiones has: et bn̄dicent in
semine tuo omnes gētes terre: eo q̧
obedierit Abraam voci mee: ⁊ custo
dierit ꝓcepta et mādata mea: ⁊ cere
monias legesq̧ seruauerit. Mansit
itaq̧ Isaac in Geraris. Qui cū inter= B
rogaret a viris loci illius sup vxore
sua/rn̄dit. Soror mea est. Timuerat
enim cōfiteri qd̄ sibi esset sociata cō=
iugio/reputans ne forte interficerēt
eū ꝓpter illi⁹ pulchritudinē. Cumq̧
pertransissent dies p̄lurimi/ ⁊ ibidē
moraret/ prospiciēs Abimelech rex
Palestinoꝝ per fenestrā/vidit eum
iocantē cū Rebecca vxore sua: et ac
cersito eo ait. Perspicuum est quod
vxor tua sit: cur mētitus es eā soro=
rem tuā esse? Rn̄dit. Timui ne mo=
rerer ꝓpter eā. Dixitq̧ Abimelech. C
Quare imposuisti nobis? Potuit coi=
re quispiā de pplo cum vxore tua/et
induxeras sup nos grande peccatū.
Precepitq̧ oī pplo dicens. Qui teti
gerit hoīs huius vxorē/morte morietur.
Seuit autē Isaac in terra illa: ⁊ in=
uenit in ipso anno centuplum: bn̄di
xitq̧ ei dn̄s/ ⁊ locupletat⁹ est homo:
⁊ ibat proficiens atq̧ succrescēs: do
nec magnus vehementer effect⁹ est:
habuitq̧ possessiones ouiū/ ⁊ armē=
torum/et familie plurimum. Ob hoc
inuidentes ei Palestini/oēs puteos
quos foderant serui prīs illi⁹ Abra=
am/illo tēpore obstruxerūt/implen=
tes humo/ in tantum vt ipse Abime
lech diceret ad Isaac. Recede a no=
bis quoniā potentior nobis fact⁹ es
valde. Et ille discedēs vt veniret ad D
torrentem Gerare/ habitaretq̧ ibi:
rursum fodit alios puteos/quos fo=
derant serui patris sui Abraam: et
quos illo mortuo olim obstruxerant
Philisthiim: appellauitq̧ eos eisdē
nominibus quibus ante pater voca
uerat. Foderūtq̧ in torrente ⁊ repe=

rerunt aquam viuam. Sed ⁊ ibi iur-
gium fuit paſtorum Gerare aduer-
ſus paſtores Iſaac dicentium. No-
ſtra eſt aqua. Quam ob rem nomen
putei ex eo quod acciderat/vocauit
E Calumniam. Foderūt autē et alium
et pro illo quoq; rixati ſunt: appella-
uitq; eū Inimicitias. Profectus in-
de fodit alium puteum/pro quo non
contenderunt: itaq; vocauit nomen
eius Latitudo/dicens. Nunc dilata-
uit nos dn̄s: et fecit creſcere ſup ter-
ram. Aſcēdit autē Iſaac ex illo loco
in Berſabee: vbi apparuit ei domi-
nus in ipſa nocte/dicens. Ego ſum
deus Abraam patris tui: noli time-
re: quia ego tecū ſum. Bn̄dicā tibi/et
multiplicabo ſemen tuū propter ſer-
uum meum Abraam. Itaq; edifica-
uit ibi altare dn̄o: et inuocato nomi-
ne dn̄i extēdit tabernaculum: prece-
pitq; ſeruis ſuis vt foderēt puteum.
F Ad quem locū cum veniſſent de Ge-
R.21.d. raris Abimelech: et Ochozath ami-
Iudi.11.a cus illius/⁊ Phicol dux militum/lo-
cutus eſt eis Iſaac. Quid veniſtis
ad me hominem quem odiſtis/⁊ ex-
puliſtis a vobis? Qui reſponderunt.
Uidimus tecum eſſe dn̄m: et idcirco
nunc diximus. Sit iuramētum inter
nos/et ineamus fedus/vt nō facias
nobis quicq̄ mali/ſicut et nos nihil
tuorum attigimus: nec fecim⁹ quod
te lederet/ſed cū pace dimiſim⁹ au-
ctū benedictione dn̄i. Fecit ergo eis
conuiuium: ⁊ poſt cibum ⁊ potū ſur-
gentes mane: iurauerūt ſibi mutuo/
dimiſitq; eos Iſaac pacifice in locū
G ſuum. Ecce autem venerunt in ipſo
die ſerui Iſaac annunciantes ei de
puteo quem foderant/atq; dicētes.
Inuenim⁹ aquam. Unde appellauit
eum Abundantiam ⁊ nomē vrbi im-
poſitum eſt Berſabee vſq; in preſen-
tem diem. Eſau vero quadragenari⁹
duxit vxores duas. Iudith filiā Bee-
ri Ethei: et Baſemath filiam Helon
eiuſdem loci: que ambe offenderant
animū Iſaac ⁊ Rebecce.

¶ C.S. Pro Eſau benedicitur Ia-
cob ex conſilio matris: Iacob loqui-
tur patri qui deceptus fuit in omni-
bus ſenſibus excepto auditu: mater
monet fugere Iacob propter odium
fratris. Cap.xxvii.

A Senuit autem Iſaac/et caliga-
uerunt oculi eius ⁊ videre non
poterat: vocauitq; Eſau filium
ſuum maiorem/⁊ dixit ei. Fili mi?
Qui reſpondit. Adſum. Cui pater.
Uides inq̄t quod ſenuerim: et igno-
rem diem mortis mee. Sume arma
tua/pharetram et arcum: et egrede-
re foras. Cumq; venatu aliquid ap-
prehenderis/fac mihi inde pulmen-
tum/ſicut velle me noſti: et affer vt
comedā/⁊ bn̄dicat tibi anima mea/
anteq̄ moriar. Quod cum audiſſet
Rebecca: et ille abiiſſet in agrum vt
iuſſionem patris impleret: dixit fi-
lio ſuo Iacob. Audiui patrem tuum
loquentem cum Eſau fratre tuo: et
dicentem ei. Affer mihi de venatio-
ne tua: ⁊ fac cibos vt comedam/⁊ be-
nedicam tibi coram domino anteq̄
moriar. Nunc ergo fili mi acquieſce
conſiliis meis: ⁊ pergēs ad gregem
affer mihi duos hedos optimos vt
faciam ex eis eſcas patri tuo quibus
libenter veſcitur: quas cum intule- B
ris ⁊ comederit/benedicat tibi priuſ
q̄ moriatur. Cui ille reſpondit. No-
ſti q̄ Eſau frater meus homo pilo-
ſus ſit/et ego lenis: ſi attrectauerit
me pater meus et ſenſerit/timeo ne
putet me ſibi voluiſſe illudere: et in-
ducat ſuper me maledictionē p̄ be-
nedictione. Ad quem mater. In me
ſit ait iſta maledictio fili mi: tantum
audi vocem meam/et pergens affer
que dixi. Abiit ⁊ attulit: deditq; ma-
tri. Parauit illa cibos ſicut velle no-
uerat patrem illius: ⁊ veſtibus Eſau
valde bonis quas apud ſe habebat
domi induit eum: pelliculaſq; hedo-
rum circundedit manibus/et colli C
nuda protexit. Deditq; pulmentum
et panes q̄s coxerat/tradidit. Qui-
bus illatis dixit. Pater mi. At ille re-
ſpondit. Audio: quis es tu fili mi?
Dixitq; Iacob. Ego ſum primogeni- 22.q.2.c.
tus tu⁹ Eſau: feci ſicut tu precepiſti querit.
mihi: ſurge/ſede/⁊ comede de vena-
tione mea vt benedicat mihi anima
tua. Ruſumq; Iſaac ad filium ſu-
um. Quomodo inquit tam cito inue-
nire potuiſti fili mi? Qui reſpondit.
Uoluntas dei fuit: vt cito occurre-
ret mihi q̄d volebam. Dixitq; Iſaac.
Accede huc vt tangam te fili mi/et
probē vtrū tu ſis filius meus Eſau/
an nō. Acceſſit ille ad patrem: ⁊ pal-
pato eo/dixit Iſaac. Uox quidē vox
Iacob eſt: ſed manus/manus Eſau
ſunt. Et non cognouit eum/quia pi-
loſe manus ſimilitudinem maioris

D expresserant. Bñdicēs ergo illi/ait.
Tu es filius me⁹ Esau? Respondit.
22.q.2.c. Ego sum. At ille. Affer mihi (inquit)
querit. cibos de venatione tua fili mi/vt be-
nedicat tibi anima mea. Quos cum
oblatos comedisset/obtulit ei etiam
vinū. Quo hausto/dixit ad eū. Acce-
de ad me: ꝛ da mihi osculum fili mi.
De diuor. Accessit: ꝛ osculatus est eum. Sta-
c. gaude- timq; vt sensit vestimentorum illius
mus. fragrātiam/benedicēs illi/ait. Ecce
Heb.11.d odor filij mei sicut odor agri pleni/
cui benedixit dñs. Det tibi deus de
rore celi/ꝛ de pinguedine terre abun
dantiam frumenti/vini/ꝛ olei: ꝛ ser-
uiant tibi populi/ꝛ adorent te trib⁹.
Esto dñs fratrū tuorum: ꝛ incuruen-
24.q.3. tur ante te filij matris tue. Qui ma-
cū s.§.sꝫ ledixerit tibi/sit ille maledict⁹: ꝛ qui
qui. benedixerit tibi/bñdictionibus re-
E pleatur. Vix Isaac sermonē imple-
uerat/et egresso Jacob foras/venit
Esau/coctosq; de venatiōe cibos in-
tulit patri dicens. Surge pater mi
et comede de venatione filij tui/vt
benedicat mihi anima tua. Dixitq;
illi Isaac. Quis enim es tu? Qui re-
spondit. Ego sum filius tuus primo-
genitus Esau. Expauit Isaac stupo-
re vehementi/ꝛ vltra ꝙ credi potest
admirans/ait. Quis igitur ille est q
dudum captam venationem attulit
mihi/ꝛ comedi ex omnibus prius ꝙ
tu venires? Benedixiq; ei/ꝛ erit be-
nedictus. Auditis Esau sermonibus
patris/irrugiit clamore magno: ꝛ cō
sternatus ait. Benedic etiam ꝛ mihi
pater mi. Qui ait. Venit germanus
tuus fraudulenter: ꝛ accepit benedi
F ctionem tuam. At ille subiunxit. Iu-
ste vocatum est nomen eius Jacob/
supplātauit enim me en altera vice.
Primogenita mea ante tulit: ꝛ nunc
secūdo surripuit benedictionē meā.
Rursumq; ad patrem. Nunquid nō
reseruasti ait et mihi benedictionem?
Rñdit Isaac. Dominū tuū illū con-
stitui: ꝛ omnes fratres eius seruitu-
ti illius subiugaui. Frumento/ꝛ vi-
no/ꝛ oleo stabiliui eū: ꝛ tibi post hec
fili mi vltra quid faciam? Cui Esau.
De pe.di. Num vnā (inquit) tātum bñdictionē
3.c.iudas habes pater? Mihi quoq; obsecro vt
Heb.11.d benedicas. Cumq; heiulatu magno fle
ꝛ.12.c. ret: mot⁹ Isaac dixit ad eum. In pin
guedine terre/ꝛ in rore celi desuper
erit benedictio tua. Viues i gladio/
et fratri tuo seruiēs: tempusq; veniet
cum excutias ꝛ soluas iugū ei⁹ de cer
uicib⁹ tuis. Oderat ergo semp Esau Abd.1.c.
Jacob ꝓ bñdictione qua bñdixerat
ei pater: dixitq; in corde suo. Venient
dies luct⁹ patris mei/ꝛ occidā Jacob
fratrē meū. Nunciata sunt hec Re- G
becce. Que mittēs ꝛ vocās Jacob fi-
lium suū/dixit ad eū. Ecce Esau fra-
ter tuus minat vt occidat te. Nunc
ergo fili mi audi vocē meā: ꝛ consur-
gens fuge ad Labā fratrē meum in
Arā: habitabisq; cū eo dies paucos/
donec requiescat furor fratris tui et
cesset indignatio ei⁹: obliuiscaturq;
eorꝫ que fecisti in eū: postea mittā/et
adducā te inde huc. Cur vtroq; orba-
bor filio in vno die. Dixitq; Rebecca
ad Isaac. Tedet me vite mee ꝓpter
filias Heth si acceperit Jacob vxorē
de stirpe hui⁹ terre nolo viuere.

¶ C.S. Jacob mittit ad Labā/videt
scalā/vouet votū. Cap.xxviij. A

Vocauit itaq; Isaac Jacob/et 35.q.2.c.
benedixit eū: precepitq; ei/di- cū igit.§.
cens. Noli accipere cōiugem hac igit.
de genere Chanaan: sed vade ꝛ pro-
ficiscere in Mesopotamiā Syrie ad
domū Bathuel patrē matris tue/ꝛ
accipe tibi inde vxorē de filiab⁹ La-
ban auunculi tui: de⁹ autē oipotens
benedicat tibi/et crescere te faciat
atq; multiplicet/vt sis in turbas po-
pulorꝫ: ꝛ det tibi bñdictiones Abrae
et semini tuo post te/vt possideas
terrā peregrinationis tue quam pol
licitus est auo tuo. Cumq; dimisisset Osee.12.
eum Isaac/ꝓfect⁹ perueniꝰ in Me-
sopotamiā Syrie ad Laban filium
Bathuel Syri/fratrem Rebecce ma
tris sue. Videns autē Esau qd bene- B
dixisset pater su⁹ Jacob ꝛ misisset eū
in Mesopotamiam Syrie/vt inde
vxorem duceret/ꝛ quod post benedi-
ctionē precepisset ei dicens. Non ac-
cipies vxorem de filiabus Chanaan:
quodq; obediēs Jacob parētib⁹ suis
isset in Syriam: probās quoq; quod
non libēter aspiceret filias Chanaā
pater suus/iuit ad Ismaelem/ꝛ du
xit vxorem absq; his quas prius ha-
bebat Melech filiam Ismael filij
Abraam sororem Nabaioth. Igitur
egressus Jacob de Bersabee/perge-
bat Aran. Cūq; venisset ad quēdam
locū/ꝛ vellet in eo requiescere post so- C
lis occubitū/tulit de lapidibus q ia- 88.di.c.s.
cebāt/ꝛ supponens capiti suo dormi 2.q.7.ca.
uit i eodē loco. Viditq; i somnis scaꝫ pler&q;.

lam stantē sup terram: ⁊ cacumen il-
lius tangēs celū: angelos quoq; dei
ascendētes ⁊ descēdētes per eam: ⁊
dñm innixū scale dicētē sibi. Ego sum
dñs de⁹ Abraam patris tui/et deus
Isaac. Terrā in qua dormis: tibi da-
bo ⁊ semini tuo: eritq; semē tuū quasi
Deu.12. c.7.19.c. pulvis terre. Dilataberis ad oriētē ⁊
occidētē/⁊ septētrionē/⁊ meridiē: et
benedicent in te/⁊ in semine tuo cū-
cte tribus terre. Et ero custos tuus
quocunq; perrexeris: ⁊ reducā te in
terram hāc: nec dimittā nisi cōpleue-
D ro vniuersa q̄ dixi. Cumq; euigilasset
Jacob de somno ait. Vere dñs est in
loco isto: ⁊ ego nesciebam. Pauensq;
q̄ terribilis est (inquit) locus iste:
non est hic aliud nisi dom⁹ dei/⁊ por
ta celi. Surgens ergo Jacob mane:
tulit lapidē quē supposuerat capiti
suo/⁊ erexit in titulū/fundēs oleum
desup. Appellauitq; nomē vrbis Be-
Sap.10.b thel: que prius Luza vocabat. Vouit
Act.12.b. etiā votū/dicēs. Si fuerit dñs mecū
J.13.b. et custodierit me in via per quā ego
ambulo: ⁊ dederit mihi panē ad ve-
scēdū/⁊ vestimētū ad induēdum: re-
uersusq; fuero pspere ad domum pa
tris mei: erit mihi dñs in deum/⁊ la-
pis iste quē erexi in titulū vocabit do
16.q.7. mus dei: cunctorūq; que dederis mi-
ca.decu- hi decimas offeram tibi.
mas deo. ¶C.S. Venit Jacob primo ad pu-
teū ⁊ ad Labā: ⁊ seruit pro Rachel/
supponitur Lia: ⁊ iterum seruit pro
Rachel: Lia quatuor filios peperit
Rachele sterili. Cap. xxix.

A Profect⁹ ergo Jacob venit in
terrā orientalē, ⁊ vidit puteū
in agro: tres quoq; greges
ouiū accubantes iuxta eū. Nā ex illo
adaquabant pecora: ⁊ os ei⁹ grādi la
pide claudebat. Morisq; erat vt cun-
ctis ouibus congregatis deuoluerēt
lapidē: ⁊ refectis gregib⁹ rursum su-
B per os putei ponerēt. Dixitq; ad pa-
stores. Fratres/vnde estis? Qui re-
sponderunt. De Arā. Quos interro-
gās. Nūquid (ait) nostis Labā filiū
Nachor? Dixerūt. Nouimus. San⁹
ne est/inquit? Valet (inquiūt). ⁊ ecce
Rachel filia ei⁹ venit cum grege suo.
Dixitq; Jacob. Adhuc multū diei su
perest: nec est tēpus vt reducantur
ad caulas greges: date ante potum
ouibus: ⁊ sic eas ad pastū reducite.
Qui rñderūt. Non possumus: donec
oia pecora congregentur: ⁊ amouea

mus lapidē de ore putei vt adaque-
mus greges. Adhuc loquebant: ⁊ ec-
ce Rachel veniebat cū ouib⁹ p̄ris sui:
nā gregē ipsa pascebat. Quā cum vi- C
disset Jacob/⁊ sciret cōsobrinā suā/
ouesq; Laban auūculi sui: amouit la
pidē quo puteus claudebat: et ada-
quato grege osculat⁹ est eā. Et eleua-
ta voce fleuit: ⁊ indicauit ei q̄ frater
esset p̄ris sui ⁊ fili⁹ Rebecce. At illa
festinās nūciauit p̄ri suo. Qui cū au-
disset venisse Jacob filiū sororis sue:
occurrit obuiā ei: cōplexusq; eū et in
oscula ruēs/duxit in domū suā. Audi
tis autē causis itineris/rñdit. Os D
meū es ⁊ caro mea. Et postq̄ imple-
ti sunt dies mēsis vnius/dixit ei. Nū
q: frater me⁹ es gratis seruies mihi?
dic q̄d mercedis accipias. Habebat
vero duas filias: nomē maioris Lia:
minor vō appellabat Rachel. Sed
Lia lippis erat oculis/Rachel deco-
ra facie ⁊ venusto aspectu: quam dili-
gēs Jacob/ait. Seruiā tibi p Rachel
filia tua minore septē annis. Rñdit
Labā. Meli⁹ est vt tibi eā dem q̄ alte-
ri viro: mane apud me. Seruiuit er-
go Jacob p Rachel septē annis: ⁊ vi
debant illi pauci dies pre amoris ma-
gnitudine. Dixitq; ad Labā. Da mi- E
hi vxorē meā: q: iam tēp⁹ iplerū est vt
ingrediar ad illā. Qui vocatis mul-
tis amicorū turbis ad cōuiuiū: fecit
nuptias: ⁊ vespere Liā filiā suā intro
duxit ad eum/dans ancillā filie Zel-
phā noie. Ad quā cū ex more Jacob
fuisset ingressus: facto mane vidit
Liā. Et dixit ad socerū suū. Quid est
quod facere voluisti? nōne p Rachel
seruiui tibi? quare imposuisti mihi?
Rñdit Laban. Nō est in loco nr̄o cō- 25.q.1.§.1
suetudinis: vt minores ante trada- F
mus ad nuptias. Imple hebdoma-
dā dierū hui⁹ copule: ⁊ hāc q̄q; dabo
tibi pro opere quo seruitur⁹ es mihi
septē annis aliis. Acquieuit placito: ⁊
hebdomada transacta Rachel duxit
vxorē: cui pater seruā Balā tradide-
rat. Tandēq; potit⁹ optatis nuptiis De regul.
amorē sequētis priori pretulit: seruiēs c. nisi. de
apud eum septē annis aliis. Vidēs regula. ca.
autē dñs q̄ despiceret Liam: aperuit licet.
vuluā ei⁹/sorore sterili permanente. 1.pa.2.a.
Que cōceptū genuit filiū: vocauitq;
nomē ei⁹ Rubē/dicēs. Vidit dñs hu-
militatē meam: nunc amabit me vir
me⁹. Rursumq; cōcepit ⁊ pepit filiū:
et ait. Quoniā audiuit me dñs habe- G

ri cōtēptui/dedit etiā istū mihi. Uo-
cauitq; nomē eiꝰ Simeon. Cōcepitq;
tertio/ꝛ genuit alium filium/dixitq;.
Nūc quoq; copulabit mihi maritus
meꝰ/eo q̄ʒ pepererim ei tres filios:ꝛ
idcirco appellauit nomen eiꝰ Leui.
Quarto cōcepit ꝛ peperit filiū ꝛ ait.
Mat.1.a. Modo cōfitebor dño. Et ob hoc voca-
uit eum Iudā/cessauitq; parere.
¶ C.S. Rachel ancillā dat marito/
post hoc Lia facit silr. Lia mādrago
ras q̄s filius detulit dat/Rachel Io-
seph parit. Iacob reditū parat/mer
ces ei pmittit/pactū statuit. C.xxx.
A Cernens autē Rachel q̄ infecū-
da esset:inuidit sorori sue/ꝛ ait
marito suo. Da mihi liberos/alioqn
32.q.4. moriar. Cui iratus/respōdit Iacob.
.§.1.de di Num pro deo ego sum:qui priuauit
uor.c.gau te fructu ventris tui? At illa. Habeo
demus. (inquit) famulam balam/ingredere
ad illā/vt pariat super genua mea:
et habeam ex ea filios. Deditq; illi
Balā in cōiugiū. Que ingresso ad se
viro ↄcepit ꝛ peperit filium. Dixitq;
Rachel. Iudicauit mihi dñs:ꝛ exau-
diuit vocē meā dans mihi filium/et
idcirco appellauit nomē eiꝰ Dā. Rur
sumq; Bala ↄcipiēs/peperit alterū:
B p q̄ ait Rachel. Comparauit me dñs
cū sorore mea/et inualui. Uocauitq;
eū Neptalim. Sentiēs Lia q̄ʒ pare-
re desiisset/Zelpham ancillā suā ma
rito tradidit. Qua post cōceptū edē-
32.q.4. te filium/dixit. Feliciter. Et idcirco
.§.1. vocauit nomen eiꝰ Gad. Peperit q̄q;
Zelpha alterum. Dixitq; Lia. Hoc p
beatitudine mea/beatam quippe me
dicēt omes mulieres. Propterea ap-
pellauit eū Aser. Egressus autē Ru-
bē tēpore messis triticee in agrū:re-
perit mandragoras/quas matri Lie
tulit. Dixitq; Rachel. Da mihi par-
tē de mādragoris filii tui. Illa respō-
dit. Parū ne tibi videt q̄ preripueris
maritū mihi:nisi etiā mandragoras
filii mei tulerꝫ? Ait Rachel. Dormiat
tecum hac nocte p mādragoris filii
C tui. Redeūtiq; ad vesperā Iacob de
agro/egressa est in occursum eiꝰ Lia
et ait. Ad me (inquit) intrabis:qr mer-
cede conduxi te pro mādragoris filii
mei. Dormiuitq; cum ea nocte illa/ꝛ
exaudiuit deꝰ preces eius:cōcepitq;
et peperit filium quintū et ait. Dedit
deus mercedē mihi:quia dedi ancil-
lam meā viro meo. Appellauitq; no
men eiꝰ Issachar. Rursum Lia con-
cipiēs peperit sextū filiū ꝛ ait. Dota-
uit me deꝰ dote bona:etiā hac vice me
cū erit maritꝰ meꝰ:eo q̄ genuerim ei
sex filios. Et idcirco appellauit no-
mē eiꝰ zabulon. Post quē peperit fi-
liā noīe Dinā. Recordatꝰ quoq; dñs
Rachelis/exaudiuit eam/ꝛ aperuit
vuluā eiꝰ:q̄ ↄcepit ꝛ peperit filiū/di-
cens. Abstulit deꝰ opprobrium meū.
Et vocauit nomē illiꝰ Ioseph dicēs.
Addat mihi dñs filiū alterū. Nato
autē Ioseph/dixit Iacob socero suo.
Dimitte me vt reuertar ī patriā meā D
ꝛ ad terrā meā:da mihi vxores ꝛ libe 3.reg.11.
ros meos p q̄bꝰ seruiui tibi/vt abeā: d.
tu vero nosti seruitutē qua seruiui tibi.
Ait illi Labā. Inueniā gratiā in con
spectu tuo:experimēto didici qr bñdi
xerit mihi deus pter te. Constitue
mercedē tuā:quā dem tibi. At ille rñ
dit. Tu nosti quō seruierī tibi:ꝛ quā-
ta ī manibꝰ meis fuerit possessio tua.
Modicū habuisti ātē q̄ venirē ad te/
ꝛ nūc diues effectꝰ es: bñdixitq; tibi
deꝰ ad introitū meū. Iustū est igit vt
aliquando puideā etiā domui mee.
Dixitq; Labā. Quid tibi dabo? At il- E
le ait. Nihil volo:sʒ si fecerꝭ q̄ʒ postu
lo iterū pascā:ꝛ custodiā pecora tua.
Gyra oēs greges tuos:ꝛ separa cun-
ctas oues varias/et sparso vellere:
ꝛ q̄dcūq; fuluū/ꝛ maculosum/variū-
q; fuerit:tā in ouibꝰ q̄ʒ in capris erit
merces mea. Rñdebitq; mihi cras
iustitia mea:qn placiti tēpꝰ aduene-
rit corā te:ꝛ oīa q̄ nō fuerint varia et
maculosa ꝛ fulua/tā in ouibꝰ q̄ʒ in ca
pris furti me arguēs. Dixitq; Labā.
Gratū habeo q̄ʒ petis. Et separauit ī
die illa capras ꝛ oues:hyrcos ꝛ arie- F
tes varios/atq; maculosos. Cūctū au
tē gregē vnicolorē/id est albi aut ni-
gri velleris:tradidit ī manu filiorū
suoꝝ/ꝛ posuit spaciū itinerꝭ triū die-
rū inter se ꝛ generū/q̄ pascebat reliq̄s
greges eiꝰ. Tollēs ergo Iacob vgas po-
puleas virides ꝛ amygdalinas:ꝛ ex
platanis/ex parte decorticauit eas.
Detractisq; corticibꝰ in his q̄ spolia-
ta fuerāt/candor apparuit: illa vero q̄
integra fuerāt/viridia pmāserūt/atq;
in hunc modū color effectꝰ est variꝰ.
Posuitq; eas in canalibꝰ/vbi effun-
debat aqua:vt cum venissent greges
ad bibēdū/ante oculos haberēt vgas/
ꝛ in aspectu earū ↄciperēt. Factūq;
est vt in ipso calore coitꝰ oues intuerē-
tur vgas/ꝛ parerent maculosa/ꝛ va- G

ria et diuerso colore respersa. Diuisit
q3 gregē Jacob: z posuit vgas in ca-
nalib⁹ añ oculos arietũ. Erãt aũt al-
ba z nigra q̄q3 Labã: cetera vo iacob
separ[illegible] iter se gregib⁹. Igit q̄ñ pri-
mo tpe ascēdebãt oues: ponebat Ja-
cob vgas in canalibus aquarũ ante
oculos arietũ z ouiũ: vt in earũ con-
tēplatiōe cōciperēt. Q̄ñ vo serotina
admissura erat: z ꝯcept⁹ extremus:
nō ponebat eas. Factaq3 sunt ea q̄
erãt serotina / Labã: z q̄ primi tpis:
iacob. Ditatusq3 est homo vltra mo
dum et habuit greges multos / ancil
las et seruos, camelos et asinos.

¶ C.S. Fugit iacob cũ suis / rachel
furat p̄ris idola: labã insedt: rachel
abscōdit idola: iacob z labã fed⁹ ieũt
laban redit ad locũ suũ. Cp̄m. xxxi.

A Postq̄ aũt audiuit verba filiorũ
Laban dicentium. Tulit Jacob
omnia q̄ fuerũt patris nostri: et de
illi⁹ facultate ditat⁹: fact⁹ est incly-
tus: animaduertit quoq3 faciem Labã q
nō eēt erga se sicut heri et nudiuster
ti⁹: maxime dicēte sibi dño. Reuerte-
re in terrã patrũ tuoꝝ: et ad gñatio-
nē tuã: eroq3 tecũ: misit z vocauit ra
chel: z Liã in agrũ: vbi pascebat gre
ges: dixitq3 eis. Uideo faciē p̄ris ve-
stri: q nō sit erga me sicut heri et nu-
diustertiū⁹. De⁹ aũt p̄ris mei fuit me-
cũ: et ipse nostis q totis virib⁹ meis
seruierim patri vestro. Sed z pater
vester circumuenit me: et mutauit
mercedem meam decē vicib⁹: z tñ nō
dimisit eũ deus vt noceret mihi. Si
quando dixit. Uarie erũt mercedes
tue: pariebãt oēs oues varios fetus.
Q̄ñ vero e cōtrario ait / Alba q̄q3 ac-
cipies pro mercede: oēs greges alba
B pepererũt. Tulitq3 de⁹ substãtiã pa-
tris vr̄i / z dedit mihi. Postq̄ eñi cō-
cept⁹ ouiũ tēpus aduenerat / leuaui
oculos meos: z vidi in somnis ascen-
dētes mares sup feminas varios et
maculosos: z diuersoꝝ coloꝝ. Dixit-
q3 angel⁹ dñi ad me i somnis. Jacob.
Et ego respōdi. Adsum. Qui ait. Le-
ua oculos: z vide vniuersos mascu-
los ascēdētes sup feminas / varios
maculosos / atq3 respersos. Uidi enĩ
oia q̄ fecit tibi Laban. Ego sum de⁹
Ge.28.d. Bethel: vbi vnxisti lapidē / z votũ vo
.s.31.c. uisti mihi. Nũc ergo surge: z egrede-
re de terra hac: reuertēs in terrã na-
tiuitatis tue. Respōderũtq3 rachel
z Lia. Nũquid habem⁹ residui q̄cq̄

in facultatib⁹: z hereditate dom⁹ pa
tris nostri: nōne quasi alienas repu-
tauit nos / z vēdidit: comeditq3 p̄ciũ
nostrũ: Sed de⁹ tulit opes p̄ris nr̄i / C
z eas tradidit nob: ac filijs nr̄is: vñ
oia q̄ p̄cepit tibi dñs / fac. Surrexit
itaq3 iacob / z i posit liberis ac cōiu-
gib⁹ suis sup camelos / abijt. Tulitq3
oēm substãtiã suã / z greges: z q̄cq̄d
in mesopotamia acq̄sierat: pgēs ad
Jsaac patrē suũ i terrã Chanaã. Eo
tpe ierat labã ad tōdēdas oues: z ra
chel furata est idola p̄ris sui. Noluit-
q3 iacob ꝯfiteri socero suo q fugeret.
Cũq3 abijsset tã ipse q̄3 oia q̄ iuris sui
erãt: z amne trãsmisso pgeret cōtra
montē Galaad: nũciatũ est labã die
tertio q̄ȝ fugeret iacob. Qui assum-
ptis fratrib⁹ suis psecut⁹ est eũ dieb⁹
septē: z ꝯprehēdit eũ i mōte galaad.
Uiditq3 in somnis dicentē sibi dñm. D
Caue ne q̄cq̄ aspere loquaris cōtra
iacob. Jãq3 iacob extēderat in mōte
tabernaculũ. Cũq3 ille ꝯsecut⁹ fuisset
eũ cũ fratrib⁹ suis: in eodē mōte Ga
laad fixit tētoriũ. Et dixit ad Jacob.
Quare ita egisti: vt clã me abigeres
filias meas quasi captiuas gladio?
Cur ignorãte me fugere voluisti: nec
indicare mihi vt psequerer te cũ gau-
dio, et cãticis / z tympanis / et cithe-
ris? Non es passus vt oscularer fili-
os meos et filias. Stulte operat⁹ es / 2.re.13.c.
z nũc q̄dem valet man⁹ mea redde- 2.para.
re tibi malũ: sed de⁹ p̄ris tui heri di- 16.c.
xit mihi. Caue ne loquaris cōtra Ja-
cob quicq̄ duri⁹. Et si ad tuos ire cu-
piebas z desyderio erat tibi dom⁹ pa
tris tui: cur furatus es deos meos?
Respōdit iacob. Q̄ȝ inscio te psect⁹
sũ: timui ne violēter auferres filias
tuas. Q̄ȝ aũt furti me arguis / apd̄
quēcũq3 inueneris deos tuos / necet
corã fratrib⁹ nostris. Scrutare: quic
q̄d tuoꝝ apud me inueneris / aufer. E
Hec dicēs: ignorabat q rachel fura-
ta esset idola. Ingressus itaq3 Labã
tabernaculũ iacob: z Lie / z vtriusq3
famule nō inuenit. Cũq3 intrasset tē
toriũ Rachelis / illa festinãs abscon-
dit idola subter stramenta cameli: z
sedit desuper: scrutãtiq3 oē tētoriũ: et
nihil inuenienti: ait. Ne irascat dñs
me⁹: q corã te assurgere nequeo / q2
iuxta ꝯsuetudinē feminarũ nũc ac-
cidit mihi. Sic delusa sollicitudo q̄rē-
tis est. Tumēsq3 iacob cũ iurgio ait.
Quã ob culpã meã: et ob q̄ȝ peccatũ

meũ sic exarsisti post me et scrutat⁹
es oẽm suppellectil꞉ meã: Quid inue
nisti de cũcta substãtia domus tue?
Pone hic corã fratrib⁹ meis: et fra-
F trib⁹ tuis: et iudicẽt iter me et te. Id-
circo viginti annis fui tecũ oues tue
et capre steriles nõ fuerunt: arietes
Exo. 22.b gregꝫ tui nõ comedi: nec captũ a be-
stia oñdi tibi: ego dãnũ oẽ reddebã:
q̃cq̃d furto perierat: a me exigebas:
die noctuqꜫ estu vrgebar et gelu: fu-
giebatqꜫ somn⁹ ab oc̃lis meis. Sic ꝑ
viginti annos ĩ domo tua seruiui tibi
q̃tuordeci ꝓ filiab⁹: et sex ꝓ gregib⁹
tuis. Immutasti quoqꜫ merced꞉ meã
decẽ vicib⁹. Nisi de⁹ p̃ris mei abraã
et timor Isaac affuisset mihi: forsitã
modo nudũ me dimisisses. Afflictio-
nẽ meã et laborẽ manuũ meaꝝ respe
xit de⁹: et arguit te heri. Respondit
ei labã. Filie mee et filij ⁊ greges tui
et oĩa q̃ cernis mea sunt: q̃d possum
facere filiis et nepotib⁹ meis? Ueni
ergo ⁊ ineam⁹ fed⁹: vt sit testimoniũ
inter me et te. Tulit itaqꜫ iacob lapi-
dẽ et erexit illũ in titulũ: dixitqꜫ fra-
trib⁹ suis. Afferte lapides. Qui con-
gregãtes fecerunt tumulũ / comede-
runtqꜫ sup eũ. Quẽ vocauit labã tu-
mulũ testis et iacob aceruũ testimo-
nij: vterqꜫ iuxta ꝓprietatẽ lĩgue sue.
Dixitqꜫ labã. Tumul⁹ iste erit testis
ĩter me et te hodie: ⁊ idcirco appella
tũ est nomẽ ei⁹ Galaad / id est tumu-
lus testis. Et adiecit labã. Intueat
et iudicet dñs inter nos qñ recesseri
mus a nobis si afflixerꝫ filias meas
⁊ si ĩtroduxerꝫ alias vxores sup eas.
Null⁹ sermonis nr̃i testis est absqꜫ
deo / q̃ p̃sens respicit. Dixitqꜫ rursus
ad Iacob. En tumul⁹ hic et lapis quẽ
erexi ĩter me et te / testis erit. Tumu-
G lus inquã iste et lapis sint in testimo
niũ: si aut ego trãsiero illũ ꝑgens ad
te: aut tu preterierꝫ: malũ mihi cogi-
tãs. De⁹ abraã et de⁹ nachor iudicet
22.q.1.c. inter nos / de⁹ p̃ris eoꝝ. Iurauit er-
mouet. go iacob ꝑ timorẽ p̃ris sui Isaac: i-
molatisqꜫ victimis in mõte: vocauit
fratres suos vt ederent panem. Qui
cũ comedissent: mãserũt ibi. Laban
vero de nocte ꝯsurgẽs / osculat⁹ est fi
lios et filias suas / et benedixit illis:
reuersusqꜫ est in locum suum.

¶ C. S. Iacob angelos obuiã videt:
ad esau quẽ timebat nuncios mittit
et munera: cum angelo luctatur: et
israel appellatur. Cap. xxxij.

Iacob aũt abijt ĩ itinere q̃d ce- A
perat: fuerũtqꜫ ei obuiã ange-
li dei: q̃s cũ vidisset ait. Ca-
stra dei sũt hec. Et appellauit nomẽ
loci illi⁹ Mahanaim: id est castra. Mi-
sit autẽ ⁊ nũcios ante se ad esau fra-
trẽ suũ ĩ terrã seir regionis edõ / p̃ce-
pitqꜫ eis dicens. Sic loquimini dño
meo Esau. Hec dicit frater tu⁹ iacob.
Apud laban ꝑegrinat⁹ sũ / ⁊ fui vsqꜫ B
in p̃sentẽ diẽ: habeo boues et asinos
et oues et seruos et ancillas: mittoqꜫ
nũc legationẽ ad dñm meũ: vt inue-
niã gratiã in ꝯspectu tuo. Reuersiqꜫ
sunt nũcij ad Iacob: dicẽtes.Ueni-
mus ad esau fratrẽ tuũ: et ecce ꝓpe-
rat ĩ occursum tibi cũ q̃drigẽtꝫ virꝫ.
Timuit iacob valde / ⁊ ꝑterrit⁹ diui-
sit populũ q̃ secũ erat / greges q̃qꜫ et
oues et boues et camelos ĩ duas tur
mas: dicens. Si venerit esau ad vnã
turmã et ꝑcusserit eã: alia turma que
reliq̃ ẽ saluabit꞉. Dixitqꜫ iacob. Deus C
p̃ris mei abraã: et de⁹ p̃ris mei isaac
dñe q̃ dixisti mihi. Reuertere ĩ terrã
tuã: et ĩ locũ natiuitatꝫ tue: ⁊ bñfaciã
tibi: minor sum cunctis miserationi-
bus tuis et v̓itate tua quã expleuisti
s̓uo tuo. In baculo meo transiui ior- S.31.c.
danẽ istũ: ⁊ nũc cũ duabus turmis re
gredior. erue me de manu fr̃is mei
esau: qꜫ valde eũ timeo: ne forte ve-
niẽs ꝑcutiat matrẽ cũ filijs. Tu lo-
cut⁹ es q̃d bñfaceres mihi: et dilata-
res semẽ meũ sicut arenã marꝫ: q̃ pre
multitudie nũerari nõ p̃ot. Cũqꜫ dor D
misset ibi nocte illa: separauit de his
q̃ habebat mũera esau fratri suo ca-
pras ducẽtas: hircos viginti: oues du-
cẽtas: arietes viginti: camelos fetas
cũ pullis suis triginta: vaccas q̃dra-
ginta: et tauros viginti: asinas viginti:
et pullos earũ decẽ. Et misit ꝑ man⁹
seruorũ suorũ singulos seorsum gre-
ges: dixitqꜫ pueris suis. Antecedite
me: et sit spacium inter gregẽ ⁊ gre-
gẽ. Et p̃cepit p̃ori dicẽs. Si obuium
habueris fratrẽ meũ esau: et interro
gauerit te. Cui⁹ es? aut. Quo vadis?
aut: Cui⁹ sunt ista q̃ seq̃ris? r̄ñdebis. E
Serui tui Iacob: munera misit dño
suo esau: ipse q̃qꜫ post nos venit. Sili̓
dedit mãdata s̓cdo et tertio ac cũctꝫ
q̃ seq̃bant꞉ greges: dicẽs. Hisdẽ ver-
bis loq̃mini ad esau cũ iueneritꝫ eũ
et addetis. Ipse q̃qꜫ seru⁹ tu⁹ iacob
iter nr̃m insequit꞉. dixit eñ. Placa-
bo illũ munerib⁹ q̃ p̃cedũt: et postea

videbo illum: forsitā propiciabitur
mihi. Precesserunt itaq; munera an
te eum: ipse vero mansit nocte illa in
castris. Cumq; mature surrexisset/
tulit duas vxores suas et totidem fa
mulas cum vndecim filijs/ et trans-
F tulit vadum Jaboch. Traductisq; o-
bus que ad se pertinebāt/ mansit so-
Osee.12.a. lus. Et ecce vir luctabatur cum eo vs
q; mane: qui cum videret quod eum
superare non posset: tetigit neruum
femoris eius: et statim emarcuit. Di
xitq; ad eum. Dimitte me: iam enim
ascendit aurora. Respondit. Non di
mittam te nisi benedixeris mihi. Ait
ergo. Quod nomen est tibi? Respon
dit. Jacob. At ille. Nequaquam (in-
quit) Jacob appellabis nomen tuū:
sed israel: quoniam si contra deum
fortis fuisti: quanto magis cōtra ho
mines preualebis? Interrogauit eū
G Jacob. Dic mihi quo appellaris no-
mine? Respondit. Cur queris nomē
meum quod est mirabile? Et benedi-
xit ei in eodem loco. Vocauitq; Ja-
cob nomen loci illius Phanuel: di-
Judith. cens. Vidi dominum facie ad faciē:
13.c. ⁊ salua facta est aīa mea. Ortusq; est
ei statim sol postq̄ transgressus est
phanuel. Ipse vero claudicabat pe-
de. Quam ob causam non comedūt
neruum filij israel: qui emarcuit in
femore Jacob: vsq; in presentē diem:
eo ꝙ tetigerit neruum femoris eius
et obstupuerit.

¶ C. S. Esau ad iacob puenit: ⁊ flēs
osculatur: munera vix accipit: esau
coactus a iacob reuertitur domum:
et iacob agri partē a filijs emor emit
vbi inuocat deum. Cap. xxxiij.

A Leuans autē iacob oculos suos:
vidit venientem Esau: ⁊ cum eo
quadringentos viros. Diuisitq; fi-
lios Lie ⁊ Rachel: ambarūq; famu-
larum: et posuit vtramq; ancillam: ⁊
liberos earum in principio: Liam ve
ro ⁊ filios eius in secundo loco: Ra-
chel autem et ioseph nouissimos. Et
ipse progrediens adorauit pronus
in terram septies: donec appropin-
quaret frater eius. Currens itaq; e-
sau obuiam fratri suo: amplexatus
est eum: stringensq; collum eius: et
osculans fleuit: leuatisq; oculis vi-
dit mulieres et paruulos earum et
B ait. Quid sibi volunt isti: et si ad te
pertineant? Respondit. Paruuli sunt
quos donauit mihi deus seruo tuo.
Et appropinquantes ancille et filij
earū incuruati sunt. Accessit quoq;
Lia cum pueris suis: et cum simili-
ter adorassent: extremi Joseph et
Rachel adorauerunt. Dixitq; Esau.
Quenam sunt iste turme quas ob-
uiam habui? Respondit. Ut inuenī-
rem gratiam coram domino meo.
At ille ait. Habeo plurima frater
mi: sint tua tibi. Dixit Jacob. Noli
ita obsecro: sed si inueni gratiam in
oculis tuis: accipe munusculum de
manibus meis. sic enim vidi faciem C
tuam: quasi viderim vultum dei: e- 2.Reg.
sto mihi propitius: et suscipe benedi 19.e.
ctionem quam attuli tibi: et quam 1.Reg.
donauit mihi deus tribuens omnia. 15.e.
Vix fratre compellente suscipiens Hest.15.
ait. Gradiamur simul: eroq; socius d.
itineris tui. Dixitq; Jacob. Nosti
domine mi ꝙ paruulos habeam te-
neros: ⁊ oues ⁊ boues fetas mecum:
quas si plus in ambulando fecero
laborare: morientur vna die cuncti
greges. precedat dominus meus an
te seruum suum: et ego sequar paula
tim vestigia eius sicut videro par-
uulos meos posse/ donec veniam ad
dominum meum in Seir. Respon- D
dit Esau. Oro te/ vt de populo qui
mecum est/ saltem socij remaneant
vie tue. Non est (inquit) necesse: hoc
vno tantum indigeo/ vt inueniam
gratiam in conspectu tuo domine
mi. Reuersus est itaq; illo die Esau
itinere quo venerat in Seir/ et Ja-
cob venit in Soccoth/ vbi edificata
domo ⁊ fixis tentoriis appellauit no
men loci illius Soccoth: id est taber
nacula. Transiuitq; in Salem vrbē
Sichimorum que est in terra Cha-
naan: postq̄ reuersus est de Meso-
potamia Syrie: ⁊ habitauit iuxta op
pidum: emitq; partem agri in qua
fixerat tabernacula: a filiis Emor pa
tris Sichem centum agnis: ⁊ erecto
ibi altari/ inuocauit super illud for-
tissimum deum israel.

¶ C. S. Hic describitur primo vaga
bunda curiositas/ que postpositis pro
priis aliena negocia curat. Ipsa ra-
pitur/ opprimitur/ et violatur. Si-
chimite circumciduntur/ et in stupri
vltionē a duobus filiis Jacob fratri
bus videlicet dine occiduntur. Itē vrbs
in vltionem stupri deuastatur. Filij
duo/ Simeon videlicet et leui a pa-
tre Jacob arguuntur. Cap. xxxiiij.

A Egressa est autē Dina filia Lie:
ut videret mulieres regionis il-
lius. Quam cum vidisset Sichem fi-
lius Emor Euei / princeps terre il-
lius/adamauit eam/et rapuit, ⁊ dor-
miuit cum illa/vi opprimens virgi-
nem. Et conglutinata est aīa eiꝰ cū
ea/tristēq; deliniuit blanditiis et p-
De pe. di. gens ad Emor patrem suum. Accipe
5. c. i. i fi. inquit mihi puellā hanc coniugem.
Quod cum audisset Jacob / absenti-
bus filiis/et in pastu pecorū occupa-
tis/siluit donec rediret. Egresso au-
tem Emor patre Sichem vt loquere
tur ad Jacob/ecce filii eius veniebāt
de agro: auditoq; quod acciderat/
irati sunt valde: eo quod fedam rem
operatꝰ esset in israel: et violata filia
Jacob rem illicitam perpetrasset.
B Locutus est itaq; Emor ad eos. Si-
chē filii mei adhesit aīa filie vestre:
date eā illi vxorē/ et iungamus vicis-
sim cōnubia. Filias vr̄as tradite no
bis/⁊ filias nr̄as accipite ⁊ habitate
nobiscū. Terra in potestate vestra
est; exercete/negociamini/et posside
te eā. Sed et Sichem ad patrē ⁊ ad
fratres eiꝰ ait. Inueniā gratiā corā
vobis/et quecunq; statueritis dabo.
Augete dotē et munera postulate/et
libenter tribuā quod petieritis/ tan-
tum date mihi puellam hanc vxorē.
Responderūt filii Jacob Sichem ⁊
patri eius in dolo/ seuientes ob stu-
prum sororis. Non possumus facere
quod petitis: nec dare sororē nostrā
homini incircunciso: qđ illicitum et
nefarium est apud nos. Sed in hoc
valebimus federari. Si volueritis
esse similes nostri: et circuncidatur in vo
bis oīs masculini sexus / tunc dabi-
mus et accipiemus mutuo filias ve-
stras ac nostras: et habitabimꝰ vo-
biscū/erimusq; vnus populꝰ. Si au-
tem circūcidi nolueritis: tollemꝰ fi-
liam nostrā et recedemus. Placuit
oblatio eoꝝ Emor et Sichē filio eiꝰ:
nec distulit adolescēs: quin statim qđ
petebat expleret: amabat eñ puellā
C valde/et ipse erat inclytus in omni
domo patris sui. Ingressiq; portam
vrbis/locuti sunt ad populum. Ui-
ri isti pacifici sunt: ⁊ volunt habitare
nobiscū. Negocientur ī terra et exer
ceant eam: que spaciosa et lata cultо
ribus indiget. Filias eorum accipie
mus vxores/⁊ nr̄as illis dabimus.
Unum est/quo differtur tm̄ bonum.
Si circumcidamꝰ masculos nostros
ritū gentis imitantes: et substantia
eorū et pecora ⁊ cuncta ꝗ possident/
nostra erūt. tantū in hoc acquiesca-
mus: ⁊ habitantes simul: vnū efficia
mus populū. Assensiq; sunt oēs / cir-
cūcisis cūctis maribꝰ. Et ecce die ter D
tio quando grauissimus vulnerum
dolor est / arreptis duo filii Jacob/
Simeō et Leui fratres Dine gladiis
ingressi sunt vrbē ꝯfidenter/interfe-
ctisq; omnibꝰ masculis / Emor ⁊ Si-
chem pariter necauerūt/tollētes Di
nā de domo Sichē sororē suā. Qui-
bus egressis irruerūt super occisos
ceteri filii Jacob: et depopulati sunt
vrbē ī vltionē stupri: oues eorū: ⁊ ar-
mēta/et asinos: cunctaq; vastātes ꝗ
in domibꝰ ⁊ in agris erāt / paruulos
quoq; eorū et vxores duxerūt capti-
uas. Quibꝰ ꝑpetratis audacter Ja-
cob dixit ad Simeon et leui. Turba-
stis me et odiosum fecistis me Cha-
naneis et Phereзeis habitatoribus
terre huiꝰ. Nos pauci sumus/ illi cō
gregati ꝑcutient me: et delebor ego ⁊
domꝰ mea. Rn̄derūt. Nunqđ vt scor-
to abuti debuere sorore nostra?
¶ C. S. Jacob idola infodit sub tere
binthū: morit delbora rebecce nutrix:
iacob isrl̄ vocat: nascit bēiamin: ⁊ ra
chel eiꝰ mr̄ morit: rubē cū bala cōcu-
bina p̄ris sui dormit: filii iacob nūe-
rant: isaac morit et sepelit. Cp̄. xxxv.
Interea locutꝰ est deus ad Ja A
cob. Surge et ascende Bethel
et habita ibi: facq; altare deo
ꝗ apparuit tibi / qñ fugiebas Esau
fratrē tuū. Jacob vo cōuocata oī do-
mo sua: ait. Abiicite deos alienos ꝗ
in medio vr̄i sunt/et mundamini/ac
mutate vestimēta vestra. Surgite ⁊
ascendamꝰ in Bethel: vt faciamꝰ ibi
altare dn̄o ꝗ exaudiuit me in die tri-
bulatiōis mee: et socius fuit itineris
mei. Dederūt ergo ei oēs deos alie-
nos quos habebāt: et inaures ꝗ erāt
in auribꝰ eoꝝ. At ille infodit eas sub
ter terebinthū: que est post vrbē Si-
chem. Cumq; ꝓfecti essent/terror dei
inuasit oēs per circuitum ciuitates:
et nō sunt ausi ꝑsequi recedētes. Ue
nit igit Jacob Luzan: que est in ter- B
ra chanaan/cognomēto Bethel: ipse
⁊ oīs populꝰ cū eo: edificauitq; ibi al
tare: ⁊ appellauit nomē loci illiꝰ do-
mus dei. Ibi eñ apparuit ei deus cū
fugeret fratrē suū. Eodē tēpore mor-

ima est delbora nutrix rebecce / et se-
E pulta est ad radices Bethel subter
quercũ: vocatũq; est nomẽ loci illius
quercus fletus. Apparuit autem ite-
rum deus iacob postq̃ reuersus est
de mesopotamia syrie / et venit in be-
thel: bñdixitq; ei dicens. Nõ vocabe-
ris vltra iacob: sed israel erit nomen
tuum. Et appellauit eũ israel: dixitq;
S.32.f. ei. Ego de⁹ oĩpotens. Cresce et multi-
C plicare: gentes et ppl'i nationũ ex te
erunt: reges de lũbis tuis egredient:
terrãq; quã dedi abraam et isaac / da-
bo tibi et semini tuo post te. Et reces-
sit ab eo. Ille vero erexit titulũ lapi-
deũ in loco quo locut⁹ fuerat ei deus /
libãs sup eũ libamina / et effundens
oleũ / vocansq; nomẽ loci illi⁹ bethel.
Egressus aũt inde / venit verno tem-
pore ad terram q̃ ducit ephratã. In q̃
cũ parturiret rachel / ob difficultatẽ
part⁹ periclitari cepit. Dixitq; ei ob-
stetrix. Noli timere: q2 et hunc habe-
13.q.2.ca. bis filiũ. Egrediẽte aũt aĩa pre dolo-
uitam.§. re: ⁊ imminente iã morte vocauit no-
eque.13. men filij sui Benoni. i. filius doloris
q.2.§. ecõ mei. Pater vero appellauit eum ben
tra. iamin. i. filius dextre. Mortua est er-
go rachel: et sepulta est in via que du-
cit ephratã: hec est bethleem. Erexit-
q; iacob titulũ super sepulchrũ eius.
D Hic est titul⁹ monumenti rachel: vsq;
in p̃sentẽ diẽ. Egressus inde fixit ta-
bernaculũ trans turrẽ gregis. Cũq;
habitaret i illa regione: abijt ruben ⁊
dormiuit cũ bala cõcubina pr̃is sui.
Q d illũ minime latuit. Erant autem
filij iacob duodecim. Filij Lie primo-
genit⁹ ruben: et simeon: et leui: et iu-
das: et issachar: et zabulon. Filij Ra-
chel ioseph et beniamin. Filij bale an-
cille rachelis: dan et neptalim. Fi-
lij zelphe ancille lie: gad: et aser. Hi
sunt filij iacob q̃ nati sunt ei in meso-
potamia syrie. Venit etiã ad Isaac
patrẽ suũ in mãbre' ciuitatẽ Arbee:
hec est hebrõ in qua peregrinatus est
abrahã et isaac. Et cõpleti sunt dies
isaac centũ octoginta annoꝝ: cõsum-
ptusq; etate mortu⁹ est: et appositus
est ppl'o suo senex et plen⁹ dierũ: et se-
pelierunt eum esau et iacob filij sui.
¶ C. S. Esau: et vxores filij: Esau a
fratre recessit: esau diuersi duces nu-
A merantur. Cap. xxxvi.

HEsunt autẽ generationes esau:
ipse est edom. Esau accepit vxo-
res de filiabus Chanaan. Ada filiam
elon ethei: et oolibama filiam Ane fi-
lie sebeon euei: basemath quoq; filiã
hismael sororem nabaioth. Peperit
autem ada eliphaz: basemath genuit
rahuel. Oolibama genuit iehus ⁊ the-
lon et core. Hi filij esau qui nati sunt
ei in terra chanaã. Tulit autem esau
vxores suas et filios et filias: et oẽm
animam domus sue et substantiã: et
pecora et cũcta q̃ hr̃e poterat i terra
chanaã: et abijt in alterã regionẽ: re-
cessitq; a fratre suo iacob. Diuites ei S.11.a.
erant valde et simul habitare nõ po-
terãt: nec sustinebat eos terra peregri-
nationis eoꝝ pre multitudine gregũ.
Habitauitq; esau in monte seir: ipse
est edom. He autẽ sũt gñationes esau
pr̃is edom in monte seir: et hec noĩa fi-
lioꝝ ei⁹. Eliphaz fili⁹ ada vxoris esau
Rahuel quoq; fili⁹ basemath vxoris ei⁹. B
Fueruntq; eliphaz filij: themã: omar
sepho: et gathã et chenez. Erat aũt
thamna cõcubina eliphaz filij esau:
que peperit ei amalec. Hi sunt filij ada
vxoris esau. Filij autem rahuel: na-
hath et zara: semma et maze. Hi filij
basemath vxoris esau. Isti quoq; erant
filij oolibama filie ane filij Sebeon
vxoris esau quos genuit ei iehus ⁊ the-
lom et core. Hi duces filioꝝ esau. Fi-
lij eliphaz primogeniti esau: dux the-
man: dux omar: dux sephua: dux ce-
nez: dux chore: dux gathã: dux ama-
lec. hi filij eliphaz in terra edom. et hi
filij ade. Hi quoq; filij rahuel: filij esau
dux naath: dux zara: dux sema: dux
meza: hi autẽ duces rahuel in terra
edom: isti filij basemath vxoris esau.
Hi autẽ filij oolibama vxoris esau.
dux iehus: dux thelõ: dux core: hi du-
ces oolibama filie ane vxoris esau. C
Isti sunt filij esau ⁊ hi duces eoꝝ: ipse
est edõ. Isti sũt filij seir hori: habitato-
res t̃re: lotan et sobal ⁊ sebeon ⁊ ana
et dison ⁊ eser et disan. hi duces hori:
filij seir in terra edom. Facti sũt autẽ
filij lotan: hori: et eman. erat autẽ so-
ror lotã tamna. Et isti filij sobal / al-
uan / et manaath / et hebal: et sepho: ⁊
onam. Et hi filij sebeon: ahia: et ana.
iste est ana q̃ inuenit aq̃s calidas in
solitudie: cũ pasceret asinas sebeon
pr̃is sui. Habuitq; filiũ disan et filiã
oolibama. Et isti filij disan: hamdã et
eseban et iethran ⁊ charan. Hi quoq;
filij eser: balaan et zeuan et acan. Ha-
buit autem filios disan: hus: et aran.
Hi duces horreoꝝ: dux lotan: dux so-

¶ C.S. De ioseph et phutiphare dño
suo eunucho pharaonis: ioseph ten-
tatur a dña sua per dies plurimos /
nec consentit: relinquit pallium: tan-
dem incarceratur. Capitulū. xxxix.
A Igitur ioseph ductꝰ est in egy-
ptū: emitq; eū phutiphar eu-
nuchꝰ pharaōis pñceps exer
citꝰ illi / vir egyptiꝰ de manu hismae-
litarū a quibus pductus erat. Fuitq;
dñs cū eo: et erat vir in cūctis pspe-
re agens. Habitauitq; in domo dñi
sui qui optime nouerat dñm esse cum
eo: et oia q̄ gereret ab eo dirigi in ma
nu illius. Inuenitq; ioseph gratiam
corā dño suo et ministrabat ei a quo
prepositus oibus gubernabat credi-
tā sibi domū et vniuersa q̄ ei tradita
fuerant. Bñdixitq; dñs domui egy-
ptii ppt ioseph: et multiplicauit tam
in edibꝰ q̄ in agris cunctā eiꝰ substā-
tiā: nec quicq̄ aliud nouerat nisi pa-
nē quo vescebatur. Erat autē ioseph
B pulchra facie / et decorus aspectu.
Post multos itaq; dies iniecit dña
r. Reg. sua oculos suos i ioseph et ait. Dor-
16.d. mi mecū. Qui nequaq̄ acquiescens
operi nefario / dixit ad eā. Ecce dñs
meus oibus mihi traditis ignorat qd
habeat in domo sua: nec quicq̄ est q̄
non in mea sit potestate vel nō tradi
derit mihi preter te: q̄ vxor eius es.
quomodo ergo possū hoc malū face-
re et peccare in dñm meū? Huiuscē-
modi verbis p singulos dies loque-
batur: et mulier molesta erat adole-
scenti: et ille recusabat stuprū. Acci-
C dit autē quadā die vt intraret ioseph
domū / et operis quippiā absq; arbi-
tris faceret: et illa apprehensa laci-
nia vestimenti eiꝰ diceret. Dormi me
cum. Qui relicto in manu eiꝰ pallio /
fugit et egressus est foras. Cumq; vi-
disset mulier vestē in manibꝰ suis: et
se esse contēptā: vocauit ad se hoīes
domꝰ sue et ait ad eos. En introduxit
virum hebreū vt illuderet nobis. In-
gressus est ad me vt coiret mecum.
Cumq; ego succlamassem et audisset
vocē meā / reliq̄t palliū qd̄ tenebam ⁊
fugit foras. In argumentum ergo fi
D dei retentū palliū ostendit marito re
uertenti domū et ait. Ingressus est
ad me seruus hebreus quē adduxi-
sti vt illuderet mihi. Cumq; audisset
me clamare reliq̄t palliū qd̄ tenebā
et fugit foras. His auditis dñs et ni-
miū credulus vbis cōiugis / iratus
est valde: tradiditq; ioseph in carce-
rem vbi vincti regis custodiebātur:
et erat ibi clausus. Fuit autē dñs cū
ioseph et misertꝰ est illiꝰ: et dedit ei
gratiā in cōspectu pñcipis carceris.
Qui tradidit in manu illius vniuer-
sos vinctos q̄ in custodia tenebant: ⁊
quicquid fiebat sub ipso erat: nec no-
uerat aliq̄d cunctis ei creditis. Dñs
eī erat cū illo ⁊ oia opa eiꝰ dirigebat.
¶ C.S. De duobꝰ eunuchis pharao-
nis et sōniis eorū a ioseph interp̄ta-
tis: et natalicio die pharaonis. C.xl.
His itaq; gestis accidit vt pecca- 1 A
rent duo eunuchi / pincerna re-
gis egypti et pistor domino suo. Ira-
tusq; contra eos pharao (nam alter
pincernis preerat / alter pistoribus)
misit eos in carcerem principis mi-
litum in quo erat vinctus et ioseph.
At custos carceris tradidit eos io-
seph q̄ et ministrabat eis. Aliquātu-
lū tpis fluxerat: et illi in custodia te-
nebantur. Uiderūtq; ambo somniū B
nocte vna iuxta interpretationē cō-
gruā sibi. Ad quos cū introisset io-
seph mane: et vidisset eos tristes / sci
scitatus est eos dicens. Cur tristior
est hodie solito facies vestra? Qui re
spōderūt. Somniū vidimus: et nō est
q̄ interpretet̄ nobis. Dixitq; ad eos
ioseph. Nūquid non dei est interpre-
tatio? Referte mihi quid videritis. I.37.c.
Narrauit prior prepositus pincerna
rū somniū suū. Uidebā corā me vi-
tem: in qua erāt tres ppagines cre-
scere paulatim in gēmas: et post flo-
res vuas maturescere / calicemq; pha-
raonis i manu mea. Tuli ergo vuas
et expressi in calicē quē tenebā ⁊ tra
didi poculū pharaoni. Respōdit io-
seph. Hec est interpretatio somnii. C
Tres propagines tres adhuc dies
sunt post quos recordabitur pharao
ministerii tui: et restituet te in gra-
dū pristinū: dabisq; ei calicem iuxta
officiū tuū sicut ante facere cōsueue-
ras. Tantū memento mei cū tibi be
ne fuerit: et facies mecum miam: vt
suggeras pharaoni vt educat me de
isto carcere: q2 furtim sublatus sum
de terra hebreoꝝ / et hic innocens in
lacū missus sum. Uidēs pistorū ma-
gister q̄ prudenter somniū dissoluis-
set / ait. Et ego vidi somniū q̄ tria ca-
nistra farine haberē sup caput me-
um: et in vno canistro qd̄ erat excel-
sius portare me putabam oēs cibos

qui fiunt arte pistoria: auesqꝫ comē-
dere ex eo. Respōdit ioseph. Hec est
D interpretatio somnij. Tria canistra
tres adhuc dies sunt post quos au-
feret pharao caput tuū ac suspēdet
te in cruce ꝛ lacerabūt volucres car
nes tuas. Exinde dies tertius nata-
litius pharaonis erat: q̄ faciēs gran
de conuiuiū pueris suis: recordatus
est inter epulas magistri pincerna-
rū ꝛ pistorū principis: restituitqꝫ al-
terū in locū suū vt porrigeret ei po-
culū: alterū suspēdit in patibulo: vt
cōiectoris veritas ꝓbaret. Et tn̄ suc-
cedentibus ꝓsperis: prepositus pin
cernarū oblitus est interpretis sui.

¶ C.S. Pharao somniat: ioseph ex-
ponit: egypto preponitur: saluator
mundi vocatur: filii sibi nascunt: an
ni sterilitatis veniūt. Capitulū.xli.

A Post duos annos vidit pha-
rao somniū. Putabat se stare
super fluuium: de quo ascēde-
bant septē boues pulchre ꝛ crasse ni
mis: et pascebant i locis palustrib⁹.
Alie quoqꝫ septē emergebant de flu-
mine fede ꝯfecteqꝫ macie: ꝛ pascebā
tur in ipsa amnis ripa in locis virē-
tibus: deuorauerūtqꝫ eas quarū mi-
ra species ꝛ habitudo corporū erat.
Expgefact⁹ pharao rursuz dormiuit
et vidit alterū somniū. Septem spice
pullulabāt in culmo vno plene atqꝫ
formose. Alie q̄qꝫ totidē spice tenu-
es et ꝑcusse vredine oriebant: deuo-
rātes oēm priorū pulchritudinē. Eui-
gilans pharao post quietem ꝛ facto
mane pauore ꝑterrit⁹: misit ad oēs
B cōiectores egypti cūctosqꝫ sapiētes
et accersitis narrauit somnium: nec
erat q̄ interpretaret. Tunc demū remi
niscēs pincernarū magr̄ ait. Cōfiteor
pctm̄ meū. Irat⁹ rex seruis suis: me ꝛ
magistrū pistorū retrudi iussit in car
cerē principis militū: vbi vna nocte
vterqꝫ vidim⁹ sōniū presagiū futuro
rum. Erat ibi puer hebre⁹ eiusdē du-
cis militū famul⁹ cui narrātes som-
nia: audiuim⁹ q̄cq̄d postea rei ꝓba-
uit euēt⁹. Ego eñ reddit⁹ sum officio
meo ꝛ ille suspēsus est in cruce. Pro
tin⁹ ad regis iperiū eductū de carce
re ioseph totōderūt ac veste mutata
obtulerunt ei. Cui ille ait. Uidi sōnia
nec est q̄ edisserat q̄ audiui te sapiē-
tissime ꝯiicere. Rn̄dit ioseph. Absqꝫ
me deus rn̄debit ꝓspera pharaoni.
Narrauit ergo pharao q̄d viderat.

Putabā me stare sup ripā fluminis C
et septē boues de amne conscendere
pulchras nimis et obesis carnib⁹: q̄
in pastu paludis vireta carpebāt. et
ecce assequebātur alie septē boues in-
tantū deformes et macilēte: vt nūq̄
tales in terra egypti viderim. q̄ de-
uoratis et cōsumptis priorib⁹: nullū
saturitatis dedere vestigiū: sz simili
macie et squalore torpebant. Euigi-
lans: rursus sopore depressus vidi
somniū. Septē spice pullulabant in
culmo vno plene atqꝫ pulcherrime.
Alie q̄qꝫ septē tenues ꝛ ꝑcusse vredi
ne oriebant e stipula que priorū pul-
chritudinē deuorauerunt. Narraui
ꝯiectorib⁹ somniū: ꝛ nemo est q̄ edis-
serat. Rn̄dit ioseph. Somniū regis
vnū est. Que factur⁹ est deus ostēdit
pharaoni. Septem boues pulchre ꝛ
septē spice plene: septē vbertatis an
ni sunt: eādēqꝫ vim somnij cōprehen
dūt. Septē quoqꝫ boues tenues atqꝫ D
macilente que ascēderūt post eas: ꝛ
septē spice tenues et vero vrēte per-
cusse: septē anni venture sunt famis
qui hoc ordine ꝯplebunt. ecce septez
anni venient fertilitatis magne in
vniuersa terra egypti: quos sequen-
tur septē anni: alii tante sterilitatis
vt obliuioni tradat cūcta retro abū-
dantia. Cōsumptura ē ei fames oēm 31
terrā: et vbertatis magnitudinē ꝑdi-
tura est inopie magnitudo. Q̄d aūt 32
vidisti scdo ad eandē rem pertinēs
somniū: firmitatis indiciū est: eo q̄d
fiat sermo dei: et velocius impleatur.
Nūc ergo ꝓuideat rex virū sapiētē
et industriū: ꝛ preficiat eū terre egy
pti: q̄ cōstituat ꝑpositos p cūctas re-
giones: et quintā partē fructuū per
septē annos fertilitatis q̄ iā nunc fu
turi sunt: cōgreget in horrea: ꝛ omne
frumentū sub pharaonis ptāte con-
datur: seruenturqꝫ in vrbib⁹ et prepa-
retur future septē annorū fami q̄ op-
pressura est egyptū: ꝛ nō cōsumetur
terra inopia. Placuit pharaoni con E
siliū et cunctis ministris eius. Locu
tusqꝫ est ad eos. Nū inuenire pote-
rim⁹ talē virū q̄ spū dei plen⁹ sit? Di
xit ergo ad ioseph. Q2 oñdit tibi de⁹
oia que locut⁹ es: nunquid sapiētio-
rē et similē tui inuenire potero? Tu ꝑ.104.b.
eris sup domū meā ꝛ ad tui oris im- 1.ma.2.f.
periū cūctus ppl's obediet. Uno tm̄ Act.7.b.
regni solio te precedam. Dixitqꝫ rur Dan.2.g.
sum pharao ad ioseph. Ecce cōstitui

41 a te sup vniuersã terrã egypti. Tulitq3
anulum de manu sua: ⁊ dedit eũ in
manu ei⁹: vestiuitq3 eũ stola byssina/
et collo torquẽ aureã circumposuit.
43 Feceritq3 eũ ascendere sup currũ suũ
F scdm/clamãte pcone/ vt oẽs corã eo
genu flecterẽt. et pposuũ esse scirent
vniuerse terre egypti. Dixit quoq3 rex
egypti ad ioseph. Ego sum pharao:
absq3 tuo imperio non mouebit q̃sq̃3
manũ aut pedẽ i oĩ tra egypti. Vtit=
q3 nomẽ ei⁹: ⁊ vocauit eũ lingua egy
Ho.80.a. ptiaca/saluatorẽ mũdi. Deditq3 illi
vxorẽ asseneth filiã phutipharis sa=
cerdotis heliopoleos. Egress⁹ est ita=
q3 ioseph ad trã egypti. Triginta aũt
annoꝝ erat qñ stetit i ↄspectu regis
pharaonis: ⁊ circuiuit oẽs regiones
egypti. Veniteq3 fertilitas septẽ an=
noꝝ: ⁊ i manipulos redacte segetes
cõgregate sunt i horrea egypti. Ois
etiã frugũ abundãtia in singulis vr=
bib⁹ cõdita est. Tãtaq3 fuit abundã=
tia tritici: vt arene mar' coequaret /
et copia mẽsuram excederet. Natiq3
sunt ioseph filii duo ãteq̃3 veniret fa
mes/ q̃s pepit ei asseneth filia phuti
J.46.c. pharis sacerdotis heliopoleos. Vo=
cauitq3 nomẽ pmogeniti manasses
G dicẽs. Obliuisci me fecit de⁹ oim la=
boꝝ meoꝝ/et domũ pris mei. Nomẽ
q̃q3 scdi appellauit ephraim dicens.
Crescere me fecit de⁹ i terra paupta
tis mee. Igit trãsactis septẽ vberta=
tis annis q̃ fuerãt in egypto: cepe=
venire septẽ anni inopie q̃s pdixe
rat ioseph: ⁊ in vniuerso orbe fames
pualuit. In cũcta aũt trã egypti fa=
mes erat: q̃ esuriente clamauit ppl's
ad pharaonẽ alimẽta petẽs. Quib⁹
ille rñdit. Ite ad ioseph / ⁊ q̃cq̃d ipse
vobis dixerit/ facite. Crescebat autẽ
q̃tidie fames in oĩ terra / apuitq3 io=
seph vniuersa horrea: et vendebat
egyptiis. Nã et illos oppresserat fa=
mes: omnesq3 prouincie veniebãt in
egyptum vt emerent escas: ⁊ maluz
inopie temperarent.

¶ C.S. Fres ioseph p frumẽto emẽ
do i egyptũ veniũt: ioseph eis dura
loquit: symeõ tenet in carcere: ceteri
redeũt: i ore saccoꝝ pecuniã repiũt:
bẽiamin petit: pr denegat. Cap. xlii.
A
Act.7.b. **A**Udiens aũt iacob qđ alimen
5.q.5.c. ta venderent in egypto: dixit
non ois. filiis suis. Quare negligitis?
Audiui qđ triticũ venundet in egy=
pto. Descẽdite/ ⁊ emite nobis neces=
saria: vt possim⁹ viuere / et nõ ↄsumã=
mamur inopia. Descẽdẽtes igit fra=
tres ioseph decẽ/vt emerent frumen
ta in egypto: beniamin domi retẽto
a iacob/ q̃ dixerat frib⁹ ei⁹. Ne forte
in itinere q̃cq̃3 patiat mali: ingressi
sunt terrã egypti cũ aliis qui perge=
bãt ad emẽdum. Erat autẽ fames in
terra chanaã: et ioseph erat pnceps
in terra egypti: atq3 ad eius nutum
frumenta ppl'is vendebãtur. Cumq3 B
adorassent eũ fres sui/ et agnouisset
eos: q̃si ad alienos duri⁹ loquebat /
interrogans eos. Vñ venistis? Qui
rñderũt. De terra chanaan/vt ema=
mus victui necessaria. Et tñ fres ip=
se cognoscẽs/nõ est cognitus ab eis.
Recordatusq3 somnio:ũ q̃ aliquãdo
viderat / ait ad eos. Exploratores
estis: vt videatis ifirmiora terre ve=
nistis. Qui dixerũt. Non est ita dñe
sed serui tui venerunt vt emerent ci=
bos. Oẽs filii vni⁹ viri sumus: paci=
fici venimus: nec quicq̃3 famuli tui
machinantur mali. Quib⁹ ille rñdit. C
Aliter est: imunita terre huius cõsi=
derare venistis. At illi dixerũt. Duo=
decim inquiunt fratres serui tui su=
mus: filii viri vni⁹ in terra chanaan:
minimus cũ patre nro est: alius non
est sup. Hoc est ait qđ locutus sum.
Exploratores estis. Iã nunc experi= 22.q.i.c.
mẽtum vestri capiam. Per salutem mouet.§.
pharaonis nõ egrediemini hinc: do= sз obucit.
nec veniat frater vester minimus.
Mittite ex vobis vnum: et adducat
eum: vos autẽ eritis in vinculis: do=
nec pbentur q̃ dixistis vtrũ vera an
falsa sint: alioquin per salutem pha=
raonis exploratores estis. Tradidit
ergo illos custodie trib⁹ diebus. Die
autem tertio eductis de carcere ait.
Facite que dixi/ ⁊ viuetis. deũ enim D
timeo. Si pacifici estis/frater vester
vnus liget in carcere: vos autẽ abi=
te/ et ferte frumenta q̃ emistis in do=
mos vras: et frem vrm minimuz ad
me adducite/vt possim vestros pba=
re sermones/et nõ moriamini. Fece=
runt vt dixerat: et locuti sunt ad inui
cem. Merito hec patimur: quia pec=
cauimus in fratrẽ nostruz videntes
angustias anime illi⁹ dum depreca=
retur nos ⁊ nõ audiuim⁹: idcirco ve=
nit super nos ista tribulatio. E quib⁹
bus vnus ruben/ ait. Nũquid nõ di=
xi vobis / nolite peccare in puerum:
et nõ audistis me? En sanguis eius E

exquiriť. Neſciebāt aūt ꝙ intellige-
ret Joſeph: eo ꝙ per interpretē loq̄-
a.4 reť ad eos. Auertitq; ſe parūper / et
fleuit: et reuerſus locutꝰ eſt ad eos.
ſ.43.b. Tollenſq; ſymeon et ligās illis p̄ſen
tibus: iuſſit miniſtris vt implerent
eorū ſaccos tritico et reponerent pe-
cunias ſingulorū i ſacculis ſuis: da-
tis ſupra cibariis i via. Qui fecerunt
ita. At illi portātes frumēta iaſinis
ſuis / ꝓfecti ſunt. Apertoq; vnꝰ ſacco
vt daret iumēto pabulū i diuerſorio /
cōtēplatꝰ pecuniā in ore ſacculi: dixit
F fr̄ibus ſuis. Reddita eſt mihi pecu-
nia: en habeť in ſacco. Et obſtupefa-
cti turbatiq; mutuo / dixeřt. Quidnā
eſt hoc qđ fecit nobiſ deꝰ: Uenerūtq;
ad iacob patrē ſuū in terra chanaā /
et narrauerūt ei oīa q̄ accidiſſent ſi-
bi dicētes. Locutus eſt nobis dn̄s ter
re dure et putauit nos exploratores
eſſe prouincie. Cui r̄ndimꝰ. Pacifici
ſumus: nec vllas molimur inſidias:
duodecim fr̄es vno pr̄e geniti ſumꝰ:
vnus non eſt ſup: minimus cū patre
nr̄o eſt in terra chanaā. Qui ait no-
bis. Sic ꝓbabo quod pacifici ſitis.
Fratrē veſtrum vnū dimittite apud
me: et cibaria domibus vr̄is neceſſa-
ria ſumite et abite. fratrēq; vr̄m mi-
nimū adducite ad me: vt ſciam quod
non ſitis exploratores: et iſtū qui te-
netur in vinculis recipere poſſitis:
ac deinceps q̄ vultis, emendi habea-
G tis licētiam. His dictis cū frumenta
effunderēt / ſinguli repererūt in ore
ſaccorū ligatas pecunias. exterritiſq;
ſimul omnibus / dixit pater Jacob.
Abſq; liberiſ me eſſe feciſtis. Joſeph
nō eſt ſup: ſymeon teneť i vinculis /
et beniamin auferetis: in me hec oīa
mala reciderūt. Cui r̄ndit rubē. Du-
os filios meos interfice / ſi non redu-
xero illū tibi. Trade illum in manu
mea: et ego eum tibi reſtituā. At ille.
Nō deſcēdet (inqť) filꝰ meꝰ vobiſcū:
frater eiꝰ mortuus eſt / et ipſe ſolꝰ re-
māſit. Si qđ ei aduerſitatis accide-
rit in t̄ra ad quā pergitis / deducetis
canos meos cum dolore ad inferos.
¶ C.S. Fr̄es ioſeph cū muneribus
redeunt / beniamin ſecū ducentes: ſi-
mul epulati ſunt cū ioſeph. Ca.xliij.
A Nterim fames oēm terrā ve-
hemēter p̄mebat / cōſumptiſq;
cibis q̄s ex egypto detulerant
dixit iacob ad filios ſuos. Reuerti-
mini et emite nobis pauxillū eſcaꝝ.
R̄ndit iudas. Denūciauit nobis vir
ille ſub atteſtatiōe iuriſiurādi dicēs.
Nō videbitis faciē meā: niſi fratrem
veſtrū minimū adduxeritiſ vobiſcū.
Si ergo vis eū mittere nobiſcū: per-
gemꝰ pariter et ememꝰ tibi neceſſa-
ria: ſi aūt nō vis, nō ibimꝰ. Uir enim
(vt ſepe diximꝰ) denunciauit nobis
dicēs. Nō videbitis faciē meā abſq; B
fratre vr̄o minimo. Dixit eis iſrael.
In meā hoc feciſtis miſeriā / vt indi- Jfra.44.
caretis ei et aliū habere vos fratrē. c.
At illi r̄nderunt. Interrogauit nos
hō per ordinē noſtrā progeniē: ſi pa-
ter viueret: ſi haberemus fratrē. Et
nos r̄ndimus ei ꝯſequenter iuxta id
qđ fuerat ſciſcitatꝰ. Nunqđ ſcire po
teramꝰ qđ dicturꝰ eſſet / adducite fra
trem vr̄m vobiſcū: Judas quoq; dixit
pr̄i ſuo. Mitte puerū mecū / vt ꝓfici-
ſcamur ⁊ poſſimus viuere ne moria-
mur nos et paruuli noſtri. Ego ſuſci
pio puerū: de manu mea require il-
lum: niſi reduxero ⁊ reddidero eū ti- ſ.44.g.
bi / ero pcī reus in te oī tpe. ſi non in
terceſſiſſet dilatio / iā vice altera ve-
niſſemꝰ. Igitur iſrl' pr̄ eorū dixit ad
eos. Si ſic neceſſe eſt / facite qđ vul- C
tis. Sumite de optimis terre frugi-
bus in vaſis vr̄is / ⁊ deferte viro mu-
nera: modicū reſine / ⁊ mellis / et ſto-
racis: ſtactes ⁊ therebinti / ⁊ amigda
larū: pecuniāq; duplicē ferte vobiſ-
cum: ⁊ illā quā inueniſtis in ſacculis
reportate: ne forte errore factum ſit:
ſed ⁊ fratrē vr̄m tollite ⁊ ite ad virū.
Deꝰ aūt meꝰ ofᵒs faciat vobis eū pla
cabilē: ⁊ remittat vobiſcū fratrē vr̄m
quē tenet in vinculis ⁊ hūc bēiamin:
ego aūt quaſi orbatꝰ abſq; liberiſ ero.
Tulerūt ꝗ viri munera / ⁊ pecuniam
duplicē, ⁊ bēiamin: deſcēderūtq; i egy D
ptū ⁊ ſteteřt corā ioſeph. Quos cū il
le vidiſſet ⁊ bēiamin ſil': p̄cepit diſpē
ſatori domꝰ ſue dicens. Introduc vi-
ros domū: et occide victimas / ⁊ iſtrue
ꝯuiuiū qm̄ hodie mecū ſūt comeſtu-
ri meridie. Fecit ille qđ ſibi fuerat i-
peratū: ⁊ itroduxit viros domū: ibiq;
exterriti / dixeřt mutuo. Propter pe-
cuniā quā retulimꝰ priꝰ i ſaccis nr̄is
introducti ſumꝰ / vt deuoluat in nos
calūniā / et violēter ſubiiciat ſeruituti
et nos et aſinos nr̄os. Quam ob rem
in ipſis forib' accedētes ad diſpenſa
torē locuti ſunt. Oramus dn̄e / vt au- ſ.42.a.
dias nos. Jam ante deſcendimus vt E
emeremus eſcas quibus emptis cū

venissemus ad diversorium / aperui-
mus saccos nostros: et invenimus pecu-
niam in ore saccorum: quam nunc eodem pon-
dere reportavimus: sed et aliud attu-
limus argentum / ut emamus que nobis
necessaria sunt: non est in nostra conscien-
tia quis posuerit eam in marsupiis no-
stris. At ille respondit. Pax vobiscum no-
lite timere: deus vester et deus patris vestri
dedit vobis thesauros in saccis ve-
stris: nam pecuniam quam dedistis mihi
probatam ego habeo. Eduxitque ad eos
symeon / et introductis domum / attu-
lit aquam: et laverunt pedes suos: de-
ditque pabulum asinis eorum. Illi vero pa-
rabant munera / donec ingrederetur io-
F seph meridie. Audierant enim quod ibi
comesturi essent panem. Igitur ingres-
sus est ioseph domum suam: obtulerunt-
que ei munera tenentes in manibus
suis: et adoraverunt proni in terram. At
I.29.a. ille clementer resalutatis eis: interro-
gavit eos dicens. Salvus ne est pater
vester senex de quo dixeratis mihi?
Adhuc vivit? Qui responderunt. Sospes
est servus tuus pater noster / adhuc vi-
vit. Et incurvati adoraverunt eum.
Attollens autem ioseph oculos / vidit
beniamin fratrem suum uterinum: et ait.
Iste est frater vester parvulus de quo
dixeratis mihi? Et rursum. Deus inquit
misereatur tui fili mi. Festinavitque
in domum: quia commota fuerant viscera
30 eius super fratre suo: et erumpebant la-
B chrime / et introiens cubiculum fle-
I.4.2.c. vit. Rursumque lota facie egressus /
L.q.3.c. continuit se et ait. Ponite panes. Qui-
bus appositis seorsum ioseph et seor-
sum fratribus egyptiis quoque qui vesce-
bantur simul seorsum (illicitum est enim
egyptiis comedere cum hebreis: et pro-
phanum putant huiuscemodi convivium)
sederunt coram eo primogenitus iuxta
primogenita sua: et minimus iuxta eta-
tem suam. Et mirabantur nimis sumptis
partibus quas ab eo acceperant. Ma-
iorque pars venit Beniamin / ita ut
quinque partibus excederet. Biberuntque /
et inebriati sunt cum eo.

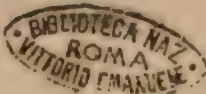
¶ C.S. De cypho reposito et invento
in sacco Beniamin: regressis fratribus
Judas loquitur ad Joseph: et pro benia-
min manere se offert. Capitulum xliiii.

A 1 Precepit autem ioseph dispensa-
tori domus sue dicens. Imple
saccos eorum frumento quantum pos-
sunt capere et pone pecuniam singulorum
in summitate sacci. cyphum autem me-
um argenteum / et precium quod dedit triti-
ci / pone in ore sacci iunioris. Factumque
est ita. Et orto mane: dimissi sunt
cum asinis suis. Iamque urbem exierant et
processerant paululum: tunc ioseph accer-
sito dispensatore domus ait. Surge in-
sequere viros: et apprehensis di-
cito. Quare reddidistis malum pro bo- B
no? Cyphus quem furati estis: ipse est
in quo bibit dominus meus: et in quo augurari
solet: pessimam rem fecistis. Fecit ille
ut iusserat. Et apprehensis per ordinem lo-
cutus est. Qui responderunt. Quare sic lo- 7.
quitur dominus noster / ut servi tui tantum flagitii
commiserint? Pecuniam quam invenimus
in summitate saccorum: reportavimus ad
te de terra chanaan. et quomodo consequens
est ut furati simus de domo domini tui
aurum vel argentum? Apud quemcunque C
fuerit inventum servorum tuorum quod queris
moriatur: et nos erimus servi domini nostri.
Qui dixit eis. Fiat iuxta vestram sen-
tentiam. apud quemcunque fuerit inventum
ipse sit servus meus: vos autem eritis in-
noxii. Itaque festinato deponentes in
terram saccos: aperuerunt singuli. Quos
scrutatus incipiens a maiore usque ad
minimum: invenit cyphum in sacco be-
niamin. At illi scissis vestibus / onera-
tisque rursum asinis: reversi sunt in op-
pidum. Primusque iudas cum fratribus in-
gressus est ad ioseph. Necdum enim de
loco abierat: omnesque ante eum pariter in
terram corruerunt. Quibus ille ait. Cur D
sic agere voluistis? An ignoratis quod
non sit similis mei in augurandi scientia?
Cui iudas. Quid respondebimus (inquit)
domino meo: vel quid loquemur: aut iuste
poterimus obtendere? Deus invenit ini-
quitatem servorum tuorum: en omnes servi su-
mus domini mei: et nos et apud quem in-
ventus est cyphus. Responditque Joseph.
Absit a me ut sic agam: qui furatus est cy-
phum: ipse sit servus meus: vos autem abi-
te liberi ad patrem vestrum. Accedens au-
tem propius iudas: confidenter ait. Oro domine
audi me: ut loquatur servus tuus verbum
in auribus tuis: et ne irascaris famu-
lo tuo: tu es enim post pharaonem dominus E
meus. Interrogasti prius servos tuos:
Habetis patrem aut fratrem? et nos respon-
dimus tibi domino meo. Est nobis pater
senex: et puer parvulus qui in senectu-
te illius natus est: cuius uterinus frater
mortuus est: et ipsum solum habet mater
sua: pater vero tenere diligit eum. Dixisti-
que servis tuis. Adducite eum ad me:
et ponam oculos meos super illum. Sug-

gesim⁹ tibi dño meo. Non põt puer
S.43.a. relinq̃re patrē suū: si eñ illū dimise-
rit: morief. Et dixisti seruis tuis. Nisi
venerit frater vester minim⁹ vobiscū
non videbitis amplius faciē meam.
F Cum ergo ascendissem⁹ ad famulum
tuū patrē nostrū: narrauim⁹ ei oia q̃
locut⁹ est dñs me⁹. Et dixit pater nr̃.
Reuertimini: ⁊ emite nobis parum
tritici. Cui diximus. Ire non possum⁹:
si frater noster minim⁹ descēderit no
biscū/ ꝓficiscemur simul: alioquin illo
absente/ nō audem⁹ videre faciē viri.
S.37.b. Ad q̃ ille respōdit. Uos scit⁹ qȝ duos
filios genuerit mihi vxor mea: egres-
sus est vn⁹: ⁊ dixistis. Bestia deuora-
uit eū: ⁊ hucusq; nō cōparet. Si tule-
ritis ⁊ istū/ ⁊ aliq̃d ei in via contige-
B rit: deducetis canos meos cū merore
ad inferos. Igit̃ si intrauero ad ser-
uū tuū patrē nostrū ⁊ puer defuerit:
cū aĩa illi⁹ ex hui⁹ aĩa depēdeat: vide-
ritq; eū nō esse nobiscū: morief ⁊ de-
ducēt famuli tui canos ei⁹ cū dolore
S.43.b. ad inferos. Ego ꝓprie seru⁹ tu⁹ sim: q̃
in meā hunc recepi fidē et spopondi
dicēs. Nisi reduxero eū: peccati re⁹
ero in patrē meū omni tēpore. Ma-
nebo itaq; seru⁹ tuus ꝓ puero in mi-
nisterio dñi mei: ⁊ puer ascēdat cum
fratribus suis. Non eñ possum redi
re ad patrem absente puero: ne cala-
mitatis que oppressura est patrem
meum: testis assistam.

C.C.S. Joseph se fratribus manife-
stat: mandat ꝓ p̃re: munera mittit: ⁊
adhuc viuere p̃ri nūciat. Ca.xlv.

A 1 Non se poterat vltra cohibere
Joseph multis corā astātib⁹.
Unde precepit vt egrederent̃
cuncti foras: ⁊ null⁹ interesset alien⁹
2 agnitioni mutue. Eleuauitq; vocē cū
fletu/ quā audierūt Egyptii/ oisq; do-
mus Pharaonis: ⁊ dixit f̃ribus suis.
Act.7.b. Ego sum Joseph. Adhuc p̃r me⁹ vi-
uit? Nō poterant r̃ndere f̃res nimio
terrore perteriti. Ad q̃s ille clemēter.
S.42.c.⁊ Accedite (inq̃t) ad me. Et cū accessis-
43.b. sent ꝓpe. Ego sum (ait Joseph) frater
B vester: quē vēdidist⁹ in Egyptū. No-
lite pauere: neq; vobis durum esse vi-
deat̃ qȝ vendidistis me in his regio-
nib⁹. Pro salute eñ vestra misit me
deus ante vos in Egyptū. Biēniū est
eñ ꝙ cepit fames in terra esse: ⁊ ad-
huc q̃nq; anni restant: q̃b⁹ nec arari
poterit nec meti. Premisitq; me de⁹
vt reseruemini sup̃ terrā: et escas ad
viuendū habere possitis. Nō vestro C
consilio: sed dei volūtate huc missus
sum: q̃ fecit me quasi patrē Pharao-
nis: ⁊ dñm vniuerse dom⁹ ei⁹/ ac pncī
pē in omi terra Egypti. Festinate et
ascendite ad patrē meū: et dicetis ei.
Hec mādat fili⁹ tuus Joseph. Deus
fecit me dñm vniuerse terre Egypti:
descēde ad me ne moreris: et habita
in terra Jessen: erisq; iuxta me tu et
filii tui: ⁊ filii filiorū tuorū: oues tue et
armēta tua: ⁊ vniuersa que possides:
ibiq; te pascā (adhuc eñ quinq; anni
residui sunt famis) ne ⁊ tu pereas: ⁊
ois dom⁹ tua/ ⁊ oia que possides. En
oculi vestri ⁊ oculi fratris mei Benia
min vidēt qȝ os meū loquat̃ ad vos.
Nunciate p̃ri meo vniuersam gloriā D
meā: ⁊ cūcta que vidistis in Egypto.
Festinate ⁊ adducite eū ad me. Cūq; 14
amplexat⁹ recidisset in collū Benia-
min fratr⁹ sui fleuit: illo q̃q; silĩr flēte
sup collū ei⁹: osculatusq; est Joseph
oēs fratres suos/ ⁊ plorauit sup sin-
gulos. Postq; ausi sunt loq̃ ad eum.
Auditūq; est ⁊ celebri sermone vul-
gatū in aula regis. Uenerūt fratres E
Joseph. Et gauisus est Pharao/ atq;
ois familia ei⁹. Dixitq; ad Joseph vt
imparet fratrib⁹ suis dicēs. Oneran-
tes iumēta: ite in terrā Chanaā: ⁊ tol
lite inde patrē vestrū/ ⁊ cognationē:
⁊ venite ad me/ ⁊ ego dabo vobis oia
bona Egypti/ vt comedatis medullā
terre. Precipe etiam vt tollant plau
stra de terra Egypti: ad subuectionē
paruulor̃ suor̃ ac coniugū: ⁊ dicite.
Tollite patrē vestrū ⁊ ꝓperate q̃tocius
venientes: nec dimittatis q̃cq̃ de sup
pellectili vr̃a: qȝ oēs opes Egypti vr̃e
erunt. Feceruntq; filii Israel vt eis F
mādatū fuerat. Quib⁹ dedit Joseph
plaustra: s̃m Pharaonis imperiū/ ⁊
cibaria in itinere. Singulis quoq; ꝓ-
ferri iussit binas stolas. Beniamin
vero dedit trecētos argēteos cū q̃n-
q; stolis optimis: tantundē pecunie
⁊ vestiū mittēs patri suo: addens et
asinos decē: qui subueherēt ex oibus
diuitiis Egypti: ⁊ totidē asinas: triti
cum in itinere panesq; portātes. Di
misit ergo fratres suos: ⁊ ꝓficiscētib⁹
ait. Ne irascimini in via. Qui ascen- G
dentes ex Egypto: venerūt in terrā
Chanaā ad patrē suū Jacob: ⁊ nun-
ciauerunt ei dicētes. Joseph fili⁹ tu⁹
viuit: ⁊ ipse dñat̃ in omni terra Egy-
pti. Quo audito Jacob quasi de gra-

venissemus ad diuersoriũ / aperui
mus saccos nr̃os : et inuenim⁹ pecu
niã in ore saccoꝝ: quã nũc eodẽ pon=
dere reportauim⁹: sed et aliud attu=
limus argentũ / vt emamus q̃ nobis
necessaria sunt: nõ est in nr̃a cõsciẽ=
tia qs posuerit eã in marsupiis no=
stris. At ille rñdit. Pax vobiscũ no=
lite timere: de⁹ vester et de⁹ pr̃is vr̃i
dedit vobis thesauros in saccis ve=
stris: nã pecuniã quã dedistis mihi
ꝓbatam ego habeo. Eduxitq̃ ad eos
symeon / et introductis domũ / attu=
lit aquã: et lauerunt pedes suos: de=
ditq̃ pabulũ asinis eoꝝ. Illi vo pa=
rabãt munera / donec ingrederet io=
F seph meridie. Audierãt enim qd ibi
comesturi essent panẽ. Igit ingres=
sus est ioseph domum suã: obtulerũt
q̃ ei munera tenentes in manibus
suis: et adorauerũt ꝓni in terrã. At
G.29.a. ille clemẽter resalutatis eis: interro
gauit eos dicens. San⁹ ne est pater
vester senex de quo dixeratis mihi?
Adhuc viuit? Qui rñderũt. Sospes
est seruus tuus pr̃ noster / adhuc vi=
uit. Et incuruati adorauerunt eum.
Attollens autẽ ioseph oculos / vidit
beniamin fratrẽ suũ vterinũ: et ait.
Iste est frater vester paruul⁹ de quo
dixeratis mihi? Et rursum. De⁹ inq̃t
misereatur tui fili mi. Festinauitq̃
in domũ: q2 cõmota fuerant viscera
30 eius sup fratre suo: et erumpebãt la=
B chrime / et introiens cubiculum fle=
G.42.c. uit. Rursumq̃ lota facie egressus /
L.9.3.c. cõtinuit se et ait. Ponite panes. Qui=
bus appositis seorsum ioseph ⁊ seor
sum fratrib⁹ egyptiis quoq̃ q̇ vesce=
bant simul seorsum (illicitum est eñ
egyptiis comedere cũ hebreis: et ꝓ=
phanũ putãt huiuscemodi cõuiuiũ)
sederũt corã eo primogenitus iuxta
ꝑmogenita sua: ⁊ minim⁹ iuxta eta=
tẽ suã. Et mirabant nimis sumptis
partibus quas ab eo acceperãt. Ma
iorq̃ pars venit Beniamin / ita vt
quinq̃ partib⁹ excederet. Biberũtq̃ /
et inebriati sunt cum eo.

¶ C. S. De cypho reposito et inuẽto
in sacco Beniamin: regressis fr̃ibus
Judas loquit ad Joseph: ⁊ ꝓ benia=
min manere se offert. Capl̃m. xliiij.

A 1 Precepit aũt ioseph dispensa=
tori domus sue dicẽs. Imple
saccos eoꝝ frumẽto q̃tũ pos=
sunt capere ⁊ pone pecuniã singuloꝝ
in summitate sacci. cyphũ autẽ me=
um argenteũ / et ꝓciũ qd dedit triti=
ci / pone in ore sacci iunioris. Factũ
q̃ est ita. Et orto mane: dimissi sunt
cũ asinis suis. Iãq̃ vrbẽ exierant et
ꝓcesserãt paululũ: tũc ioseph accer=
sito dispẽsatore dom⁹ ait. Surge in=
quit et ꝑseq̃re viros: ⁊ apprehẽsis di
cito. Quare reddidistis malũ ꝓ bo= B
no? Cyphus quẽ furati estis: ipse est
in q̊ bibit dñs me⁹: et in q̊ augurari
solet: pessimã rem fecistis. Fecit ille
vt iusserat. Et apphẽsis p ordinẽ lo=
cut⁹ est. Qui rñderunt. Quare sic lo= 7.
quit dñs nr̃ / vt serui tui tãtũ flagitiũ
cõmiserint? Pecuniã quã inuenim⁹
in sũmitate saccoꝝ: reportauim⁹ ad
te de terra chanaan. ⁊ quõ cõsequẽs
est vt furati simus de domo dñi tui
aurũ vel argẽtum? Apud quẽcunq̃ C
fuerit inuentũ seruoꝝ tuoꝝ qd q̃ris
moriat: et nos erimus serui dñi nr̃i.
Qui dixit eis. Fiat iuxta vestrã sen=
tẽtiã. apud quẽcũq̃ fuerit inuẽtum
ipse sit seru⁹ me⁹: vos autẽ eritis in=
noxii. Itaq̃ festinato deponẽtes in
terrã saccos: apuerũt singuli. Quos
scrutatus incipiẽs a maiore vsq̃ ad
minimũ: inuenit cyphũ in sacco bẽ=
iamin. At illi scissis vestibus / onera=
tisq̃ rursũ asinis: reuersi sunt in op=
pidũ. primusq̃ iudas cũ fratrib⁹ in=
gressus est ad ioseph. Necdũ eñ de
loco abierat: oẽsq̃ ãte eũ pariter in
terrã corruerunt. Quib⁹ ille ait. Cur D
sic agere voluistis? An ignoratis q
nõ sit similis mei in augurãdi sciẽtia?
Cui iudas. Quid rñdebim⁹ (inquit)
dño meo: vel q̃d loquemur: aut iuste
poterim⁹ obtẽdere? De⁹ inuenit ini=
quitatẽ seruoꝝ tuoꝝ: en oẽs serui su=
mus dñi mei: et nos et apud quẽ in=
uẽtus est cyphus. Rñditq̃ Joseph.
Absit a me vt sic agã: q̇ furat⁹ est cy
phũ: ipse sit seru⁹ me⁹: vos autẽ abi=
te liberi ad patrẽ vr̃m. Accedẽs au=
tẽ ꝓpi⁹ iudas: cõfidẽter ait. Oro dñe
audi me: vt loquat seru⁹ tuus vbum
in aurib⁹ tuis: et ne irascaris famu=
lo tuo: tu es enĩ post pharaonẽ dñs
me⁹. Interrogasti pri⁹ seruos tuos: E
Habetis patrẽ aut fratrẽ? ⁊ nos rñ=
dim⁹ tibi dño meo. Est nobis pater
senex: ⁊ puer paruul⁹ qui in senectu=
te illi⁹ nat⁹ est: cuius vterin⁹ frater
mortu⁹ est: et ipm solũ habet mater
sua: pr̃ vo tenere diligit eũ. Dixisti=
q̃ seruis tuis. Adducite eũ ad me=
et ponã oculos meos sup illũ. Sug=

gesimꝰ tibi dño meo. Non põt puer
G.43.a. relinq̃re patrẽ suũ: si eñ illũ dimise-
rit: morief. Et dixisti seruis tuis. Nisi
venerit frater vester minimꝰ vobiscũ
non videbitis amplius faciẽ meam.
F Cum ergo ascendissemꝰ ad famulum
tuũ patrẽ nostrũ: narrauimꝰ ei oĩa q̃
locutꝰ est dñs meꝰ. Et dixit pater nr̃.
Reuertimini: ⁊ emite nobis parum
tritici. Cui diximꝰ. Ire non possumꝰ:
si frater noster minimꝰ descẽderit no
biscũ/ pficiscemur simul: alioq̃n illo
absente/ nõ audemꝰ videre faciẽ viri.
G.37.b. Ad q̃ ille respõdit. Uos scitis q̃ duos
filios genuerit mihi vxor mea: egres-
sus est vnꝰ: ⁊ dixistis. Bestia deuora-
uit eũ: ⁊ hucusq̃ nõ cõparet. Si tule-
ritis ⁊ istũ/ ⁊ aliq̃d ei in via contige-
G rit: deducetis canos meos cũ merore
ad inferos. Igit si intrauero ad ser-
uũ tuũ patrẽ nostrũ ⁊ puer defuerit:
cũ aĩa illiꝰ ex huiꝰ aĩa depẽdeat: vide-
ritq̃ eũ nõ esse nobiscũ: morief ⁊ de-
ducẽt famuli tui canos eiꝰ cũ dolore
G.43.b. ad inferos. Ego ppꝛie seruꝰ tuꝰ sim: q̃
in meã hunc recepi fidẽ et spopondi
dicẽs. Nisi reduxero eũ: peccati reꝰ
ero in patrẽ meũ omni tẽpore. Ma-
nebo itaq̃ seruꝰ tuus p puero in mi-
nisterio dñi mei: ⁊ puer ascẽdat cum
fratribus suis. Non eñ possum redi
re ad patrem absente puero: ne cala-
mitatis que oppressura est patrem
meum: testis assistam.

¶ C.S. Joseph se fratribus manife-
stat: mandat p prẽ: munera mittit: ⁊
adhuc viuere prĩ nũciat. Ca.xlv.

A 1 Non se poterat vltra cohibere
Joseph multis corã astãtibꝰ.
Unde precepit vt egrederent
cuncti foras: ⁊ nullꝰ interesset alienꝰ
2 agnitioni mutue. Eleuauitq̃ vocẽ cũ
fletu/ quã audierũt Egyptii omnisq̃ do-
mus Pharaonis: ⁊ dixit fratribus suis.
Act.7.b. Ego sum Joseph. Adhuc pr̃ meꝰ vi-
uit? Nõ poterant rñdere fr̃es nimio
terrore perterriti. Ad q̃s ille clemẽter.
G.42.c.⁊ Accedite (inq̃t) ad me. Et cũ accessis-
43.b. sent ppe. Ego sum (ait Joseph) frater
B vester: quẽ vẽdidistis in Egyptũ. No-
lite pauere: neq̃ vobis durum esse vi-
deat q̃ vendidistis me in his regio-
nibꝰ. Pro salute eñ vestra misit me
deus ante vos in Egyptũ. Bienniũ est
eñi q̃ cepit fames in terra esse: ⁊ ad-
huc q̃nq̃ anni restant: q̃bꝰ nec arari
poterit nec meti. Premisitq̃ me deꝰ
vt reseruemini sup terrã: et escas ad
viuendũ habere possitis. Nõ vestro C
consilio: sed dei volũtate huc missus
sum: q̃ fecit me quasi patrẽ Pharao-
nis: ⁊ dñm vniuerse domꝰ eiꝰ: ac p̃nci
pẽ in omĩ terra Egypti. Festinate et
ascendite ad patrẽ meũ: et dicetis ei.
Hec mãdat filiꝰ tuus Joseph. Deus
fecit me dñm vniuerse terre Egypti:
descẽde ad me ne moreris: et habita
in terra Jessen: erisq̃ iuxta me tu et
filii tui: ⁊ filii filiorũ tuorũ: oues tue et
armẽta tua: ⁊ vniuersa que possides:
ibiq̃ te pascã (adhuc eñ quinq̃ anni
residui sunt famis) ne ⁊ tu pereas: ⁊
oĩs domꝰ tua/ ⁊ oĩa que possides. En
oculi vestri ⁊ oculi fratris mei Benia
min vidẽt q̃ os meũ loquaf ad vos.
Nunciate prĩ meo vniuersam gloriã D
meã: ⁊ cũcta que vidistis in Egypto.
Festinate ⁊ adducite eũ ad me. Cũq̃ 14
amplexatꝰ recidisset in collũ Benia-
min fratris sui fleuit: illo q̃q̃ silr flẽte
sup collũ eiꝰ: osculatusq̃ est Joseph
oẽs fratres suos/ ⁊ plorauit sup sin-
gulos. Postq̃ ausi sunt loq̃ ad eum.
Auditũq̃ est ⁊ celebri sermone vul-
garũ in aula regis. Uenerũt fratres E
Joseph. Et gauisus est Pharao/ atq̃
oĩs familia eiꝰ. Dixitq̃ ad Joseph vt
imparet fratribꝰ suis dicẽs. Onerã-
tes iumẽta: ite in terrã Chanaã: ⁊ tol
lite inde patrẽ vestrũ/ ⁊ cognationẽ:
⁊ venite ad me: ⁊ ego dabo vobis oĩa
bona Egypti/ vt comedatis medullã
terre. Precipe etiam vt tollant plau
stra de terra Egypti: ad subuectionẽ
paruulorũ suorũ ac coniugũ: ⁊ dicite.
Tollite patrẽ vestrũ ⁊ pperate q̃ñ ci-
tiꝰ venientes: nec dimittatis q̃cq̃ de sup
pellectili vr̃a: q2 oẽs opes Egypti vr̃e
erunt. Feceruntq̃ filii Israel vt eis F
mãdatũ fuerat. Quibꝰ dedit Joseph
plaustra: fm Pharaonis imperiũ/ ⁊
cibaria in itinere. Singulis quoq̃ pro-
ferri iussit binas stolas. Beniamin
vero dedit trecẽtos argẽteos cũ q̃n-
q̃ stolis optimis: tantundẽ pecunie
⁊ vestiũ mittẽs patri suo: addens ei
asinos decẽ: qui subueherẽt ex oĩbus
diuitiis Egypti: ⁊ totidẽ asinas: triti
cum in itinere panesq̃ portãtes. Di
misit ergo fratres suos: ⁊ pficiscẽtibꝰ
ait. Ne irascimini in via. Qui ascen-
dentes ex Egypto: venerũt in terrã G
Chanaã ad patrẽ suũ Jacob: ⁊ nun-
ciauerunt ei dicẽtes. Joseph filiꝰ tuꝰ
viuit: ⁊ ipse dñaf in omni terra Egy-
pti. Quo audito Jacob quasi de gra-

ui somno euigilans: tñ non credebat
eis. Illi ecõtra referebãt omnẽ ordi-
nẽ rei. Cũq; vidisset plaustra τ vni-
uersa q̃ miserat: reuixit spiritꝰ eiꝰ et
ait. Sufficit mihi si adhuc Joseph fi-
lius meus viuit: vadam τ videbo illũ
anteq̃ moriar.

¶ C.S. Jacob cũ filiis in Egyptũ de-
scẽdit: eoꝝ q̃ cũ Jacob descẽderũt no
mina/ Joseph pr̃i occurrit. Ca. xlvi.

A Profectusq; Israel cũ oĩbus q̃
habebat/ venit ad puteum iu-
ramenti: τ mactatis ibi victi-
mis deo p̃ris sui Isaac: audiuit eum
per visionẽ nocte vocantẽ se τ dicen-
tẽ sibi. Jacob/ Jacob. Cui rñdit. Ecce
adsum. Ait illi deꝰ. Ego sum fortissi-
mus deꝰ p̃ris tui: noli timere/ sed de-
scẽde in Egyptũ/ q2 in gentẽ magnã
faciã te ibi. Ego descendã tecũ illuc:
τ ego inde adducã te reuertentẽ. Jo-
seph quoq; ponet manus suas super
Act. 7. b. oculos tuos. Surrexit Jacob mane a
puteo iuramenti: tuleruntq; eum fi-
lii cũ paruulis τ vxoribꝰ suis in plau-
stris q̃ miserat Pharao ad portãdũ
senẽ/ τ oĩa q̃ possederat in terra Cha
Esa. 52. b naã. Ueniтq; in Egyptũ cũ omni se-
mine suo: filii eiꝰ τ nepotes: filie τ cũ-
Exo. 1. a. cta simul ꝓgenies. Hec sunt autẽ no
mina filioꝝ Israel q̃ ingressi sunt in
B Egyptũ ipse cũ liberꝭ suis. Primoge
Nu. 16. a. nitꝰ Rubẽ. Filii rubẽ/ Enoch/ τ phal-
1. pa. 5. a. lu/ τ Esrõ/ τ Charmi. Filii Simeõ/ Je
muel/ τ Jamin/ τ Ahod/ τ Jachin/ τ
Saher/ τ Saul filiꝰ Chananitidis. Fi
lii Leui/ Gerson/ τ Caath/ τ Merari.
Filii Juda/ Her/ τ onã/ τ Sela/ τ pha
res/ τ Zara. Mortui sunt autẽ Her τ
S. 14. S. Onã in terra Chanaã. Natiq; sunt fi
lii Phares/ Esrõ/ τ Amul. Filii Issa-
char/ Thola/ τ Phua/ τ Job/ τ Sime
ron. Filii zabulõ/ Sared/ τ Chelon/ τ
Jahelel. Hi filii Lie q̃s genuit ĩ Me-
sopotamia Syrie cũ Dina filia sua.
Omnes aĩe filioꝝ eiꝰ τ filiarũ/ triginta
tres. Filii gad/ sephiõ/ τ aggi/ τ esebõ
τ Suni/ τ Beri/ τ arodi/ τ areli. Filii
aser/ Jẽmna/ τ iesua/ τ iesui/ τ beria.
Sara q̃s soror eoꝝ. Filii beria/ heber/
C τ Melchiel. Hi filii zelphe/ quã dedit
Labã Lie filie sue. Et hos genuit Ja-
cob sedecim aĩas. Filii Rachel vxoꝛꝭ
Jacob: Joseph τ bẽiamin. Natiq; sũt
Joseph filii ĩ terra Egypti/ q̃s genuit
ei Aseneth filia phutiphar/ sacerdo-
tis heliopoleos/ manasses/ τ ephraim.
Filii bẽiamin/ bela/ τ becor/ τ asbel/ τ
gera/ τ Naamã/ τ echi/ τ Ros/ τ Mo
phim/ τ ophim/ τ ared. Hi filii rachel
q̃s genuit Jacob/ oẽs aĩe q̃tuordeci.
Filii Dã/ Usan. Filii neptali/ Jasiel/
τ Guni/ τ Jeser/ τ Sallẽ. Hi filii bale
quã dedit Laban Racheli filie sue: τ
hos genuit Jacob. Omnes aĩe septẽ.
Cũcteq; aĩe q̃ ingresse sũt cũ Jacob ĩ
Egyptũ/ τ egresse sunt de femore il-
lius absq; vxoꝛibꝰ filioꝝ eiꝰ/ sexaginta
sex. Filii aũt ioseph q̃ nati sũt ei ĩ t̃ra
Egypti/ aĩe due. Oẽs aĩe domꝰ Jacob
q̃ ingresse sunt in Egyptũ/ fuere se- Deu. 10. b
ptuaginta. Misit autẽ Jacob Judã
ante se ad Joseph in Egyptũ: vt nũ-
ciaret ei/ τ ille occurreret in Jessen.
Quo cũ peruenisset: iuncto Joseph cur
ru suo/ ascẽdit obuiã pr̃i ad eundẽ lo-
cũ. Uidẽsq; eũ: irruit sup collũ eiꝰ: et
inter amplexꝰ fleuit. Dixitq; pr̃ ad Jo
seph. Jã letꝰ moriar: q2 vidi faciẽ tuã:
et superstitẽ te relinquo. At ille locutꝰ D
est ad fratres suos/ τ ad omnẽ domũ
patris sui. Ascẽdã τ nunciabo Pha-
raoni: dicãq; ei. Fratres mei τ domꝰ
patris mei q̃ erãt in terra Chanaan
venerũt ad me/ τ sunt viri pastores
ouiũ/ curãq; habẽt alẽdoꝝ gregum.
Pecora sua τ armẽta/ τ oĩa q̃ habere
potuerũt adduxerũt secũ. Cũq; voca-
uerit vos τ dixerit. Q̃d est opus ve-
strũ? Respondebitis. Uiri pastores
sumꝰ serui tui/ ab infantia nr̃a vsq; in
presens/ τ nos/ τ patres nr̃i. Hec au-
tem dicetis vt habitare possitꝭ in ter
ra Jessen: quia detestantur Egyptii
omnes pastores ouium.

¶ C.S. Joseph patrem et fratres ad
Pharaonẽ introducit: dat eis terrã
Jessen: Egyptii cibos petunt/ τ peco
ra τ terram vẽdunt: quinta pars fru
ctuũ fit regis: Israel abiurat Joseph
de sua sepultura. Ca. xlvii.

Ingressus ergo Joseph nũcia A
uit Pharaoni/ dicens. Pater
meꝰ τ fratres/ oues eoꝝ τ ar-
mẽta τ cũcta q̃ possidẽt/ venerũt de
terra Chanaã: τ ecce cõsistunt in ter
ra Jessen. Extremos quoq; fratrum
suoꝝ quinq; viros statuit corã rege
quos ille interrogauit. Quid habetꝭ
opis? Rñderũt. Pastores ouiũ sumꝰ
serui tui τ nos τ p̃res nr̃i. Ad pegrinã
dũ in terrã tuã venimꝰ: q2 nõ est her
ba gregibꝰ seruoꝝ tuoꝝ/ ingrauescẽte
fame in terra Chanaã. Petimusq; vt
esse nos iubeas seruos tuos in terra
Jessen. Dixit itaq; rex ad ioseph. Pr̃ B

tu⁹ ꝛ fratres tui venerūt ad te. Terra
Egypti in ↄ̄spectu tuo est, in optimo
loco fac habitare eos/ꝛ trade eis ter
rā Jessen. Q̄ȝ si nosti i eis esse viros
industrios: ↄ̄stitue illos magros pe
coꝝ meoꝝ. Post hec introduxit ioseph
patrē suū ad regē: ꝛ statuit eum corā
eo. Qui bñdicēs illi: ꝛ interrogat⁹ ab
eo. Quot sunt dies annoꝛuȝ vite tue?
R̄ndit. Dies peregrinatiōis vite mee
cētū triginta annoꝝ sunt parui ꝛ ma
C li: ꝛ nō puenerunt vsq̄ ad dies patrū
meoꝝ q̄b⁹ peregrinati sunt. Et bñdi
cto rege egress⁹ est foꝛas. Joseph vo
patri ꝛ fratrib⁹ suis dedit possessionē
in Egypto in optimo terre loco Ra
masses/vt preceperat Pharao/ꝛ ale
bat eos omnē q̄ȝ domū patris sui pre
bēs cibaria singulis. In toto eni oꝛbe
panis deerat: et oppresserat fames
terrā maxime Egypti ꝛ Chanaā. E q̄
bus omnē pecuniā cōgregauit ꝓ ven
ditione frumēti/ꝛ intulit eā i erariū
regis. Cūq̄ defecisset emptoꝛib⁹ pre
D ciū: venit cuncta Egypt⁹ ad Joseph
dicēs. Da nobis panes: quare moꝛi
mur corā te deficiēte pecunia? Qui
bus ille r̄ndit. Adducite pecoꝛa vr̄a:
ꝛ dabo vobis ꝓ eis cibos si preciū nō
habetꝭ. Que cum adduxissent: dedit
eis alimēta ꝓ eq̄s ꝛ ouib⁹ ꝛ bob⁹ ꝛ asi
nis. Sustētauitq̄ eos illo anno ꝓ cō
mutatione pecoꝝ. Venerunt q̄ȝ an
no scd̄o/ꝛ dixerūt ei. Nō celam⁹ dn̄o
nr̄o q̄ deficiēte pecunia pecoꝛa simul
defecerunt: nec clam te est q̄ absq̄
coꝛpoꝛib⁹ ꝛ terra nihil habeam⁹: cur
ergo moꝛimur te vidēte? Et nos ꝛ ter
ra nr̄a tui erim⁹. Eme nos in seruitu
tē regiā: ꝛ p̄be semina ne pereunte
E cultoꝛe redigat terra in solitudinē.
22.q.8.c. Emit igit Joseph oēm terrā Egypti
tributū. vēdentib⁹ singulis possessiones suas
§.quis. pre magnitudine famis. Subiecitq̄
eā Pharaoni ꝛ cūctos populos eius
a nouissimis terminis Egypti vsq̄
ad extremos fines ei⁹: preter terram
sacerdotū que a rege tradita fuerat
eis: q̄bus ꝛ statuta cibaria ex hoꝛreis
publicꝭ p̄bebant: ꝛ idcirco nō sunt
cōpulsi vēdere possessiones suas. Di
xit ergo Joseph ad pplōs. En (vt cer
nitꝭ) ꝛ vos ꝛ terrā vestrā Pharao pos
F sidet: accipite semina ꝛ serite agros
vt fruges hr̄e possitis. Quintā partē
regi dabitis: q̄ttuoꝛ reliq̄s pmitto vo
bis in semētē ꝛ in cibū familiis ꝛ li
berꝭ vr̄is. Qui r̄nderūt. Sal⁹ nr̄a in

manu tua est: respiciat nos tm̄ dn̄s
nr̄/ꝛ leti seruiem⁹ regi. Ex eo tp̄e vsq̄
in p̄sentē diē i vniuersa terra Egypti
regib⁹ q̄nta pars soluit: ꝛ factū est q̄si
in legē absq̄ terra sacerdotali, q̄ libe
ra ab hac ↄ̄ditione fuit. Habitauit ḡ
Jsrael in Egypto/id est in terra Jes
sen ꝛ possedit eā: auctusq̄ est ꝛ mul
tiplicat⁹ nimis: ꝛ vixit in ea decē ꝛ se
ptē annis. Factiq̄ sunt oēs dies vite B
illi⁹ centū quadraginta septē annoꝝ. 3.24.a.
Cūq̄ appropinq̄re cerneret diē moꝛ
tis ei⁹: vocauit filium suū Joseph et
dixit ad eū. Si inueni gratiā in ↄ̄spe
ctu tuo: pone manū tuā sub femoꝛe
meo/ꝛ facies mihi mīsicoꝛdiā ꝛ ve
ritatē vt non sepelias me in Egypto: sȝ
doꝛmiā cū p̄rib⁹ meis/ꝛ auferas me
de terra hac/ↄ̄dasq̄ me in sepulchꝛo
maioꝝ meoꝝ. Cui r̄ndit Joseph. Ego 3.25.D.
faciā qd̄ iussisti. Et ille. Jura ḡ (inq̄t)
mihi. Quo iurante: adoꝛauit Jsrael
dn̄m cōuersus ad lectuli caput.

¶ C.S. Jacob egrotātem visitat Jo
seph: ꝛ secū suos filios ducit q̄b⁹ iacob
bñdicit. Ephraī Manasse p̄ponit: Jo
seph partē extra f̄res dat. Ca.xlviij.

His ita trāsactis nunciatum est A
Joseph q̄ egrotaret pater suus.
Qui assumptis duobus filiis / Ma
nasse ꝛ Ephraim ire perrexit. Dictū
q̄ȝ est seni. Ecce filius tuus Joseph
venit ad te. Qui confoꝛtatus: sedit
in lectulo. Et ingresso ad se Joseph:
ait. De⁹ oipotēs apparuit mihi in Lu
za q̄ est in terra Chanaan: bñdixitq̄
mihi ꝛ ait. Ego te augebo ꝛ multipli
cabo: ꝛ faciā te in turbas pploꝝ. Da
boq̄ȝ tibi terram hanc: et semini tuo
post te in possessionē sempiternam.
Duo ergo filii tui q̄ nati sunt tibi in
terra Egypti ante q̄ȝ huc venirem ad
te: mei erunt Ephraim ꝛ Manasses:
sicut Ruben et Simeon reputabunt
mihi. Reliquos autē quos genueris
post eos: tui erūt. Et noie fratrū suo
rū vocabunt in possessionib⁹ suis. Mi
hi eni q̄n veniebā de Mesopotamia/ B
moꝛtua est Rachel in terra Chanaā
in ipso itinere: eratq̄ vernū tp̄. Et
ingrediebar Ephratā ꝛ sepeliui eam
iuxta viā Ephrate: q̄ alio noie appel
lat Bethleē. Videns autē filios ei⁹ di
xit ad eū. Qui sunt isti? R̄ndit. Filii
mei sunt quos donauit mihi dn̄s in
hoc loco. Adduc (inq̄t) eos ad me: vt
bñdicā illis. Oculi eni Jsrael caliga
uerāt pre nimia senectute: ꝛ clare vi

dere non poterat. Applicitosq ad se
deosculat⁹ ꝛ circumplexus: dixit ad
filiū suum. Non sum fraudat⁹ aspe-
ctu tuo: insuper ostendit mihi de⁹ se-
mē tuum. Cumq tulisset eos Joseph
de gremio patris: adorauit pron⁹ in
terrā: ꝛ posuit Ephraim ad dexterā
suā/id est ad sinistrā Israel. Manas-
sen vero in sinistra sua ad dexteram
scȝ patris/applicuitq ambos ad eū.
C Qui extēdens manū dexterā posuit
sup caput Ephraim iunioris fratris:
sinistrā autē super caput Manasse:
qui maior natu erat commutās ma-
Heb.11.d nus. Bñdixitq Jacob filius Joseph/
et ait. Deus in cui⁹ cōspectu ambula
uerūt patres mei/Abraam ꝛ Isaac:
de⁹ q̄ pascit me ab adolescentia mea
vsq in presentē diem: angel⁹ q̄ eruit
me de cunctis malis bñdicat pueris
istis: ꝛ inuocet sup eos nomen meū:
nomina quoq patrū meoꝝ Abraam
et Isaac/ꝛ crescant in multitudinē
super terram. Uidēs autem Joseph
q posuisset pater suus dexteram ma
num super caput Ephraim: grauiter
D accepit. Et apprehēsam manū patr
leuare conat⁹ est de capite Ephraim:
et trāsferre sup caput Manasse. Di-
xitq ad patrē. Non ita conuenit pa-
ter: quia hic est primogenitus: pone
dexterā tuā sup caput eius. Qui re-
nuēs ait. Scio fili mi/scio: ꝛ iste q̄dē
erit in populos ꝛ multiplicabitur: sȝ
frater eius iunior maior erit illo/et
semē illius crescet in gētes. Benedi-
xitq eis in tēpore illo/dicēs. In te be
nedicet Israel atq dicet. Faciat tibi
de⁹ sicut Ephraim ꝛ sicut Manasse.
Constituitq Ephraim ante Manas-
sen: ꝛ ait ad Joseph filiū suū. En ego
morior: ꝛ erit deus vobiscum: redu-
cetq vos ad terram patrū vestroꝝ.
Joā.4.a. Do tibi partem vnam extra fratres
tuos: quam tuli de manu Amorrei
in gladio ꝛ arcu meo.

¶ C.S. Israel filios bñdicit cuiusq
defectus predicens et futura eorum
ꝓphetizans: sepulture locum decla-
rat: ꝛ moritur. Cap.xlix.

A 1 Vocauit autē Jacob filios suos
et ait eis. Congregamini: vt
annunciē que ventura sunt vo-
bis in diebus nouissimis. Congrega
mini: ꝛ audite filii Jacob: audite Is-
rael patrē vestrum. Rubē primoge-
nit⁹ meus: tu fortitudo mea ꝛ princi
piū doloris mei: prior in donis/maior
in imperio: effus⁹ es sicut aqua. Non
crescas: quia ascēdisti cubile patris
tui: ꝛ maculasti stratū eius. Simeon S.35.b.
et Leui fratres vasa iniquitatis bellā S.34.b.
tia. In cōsiliū eoꝝ non veniat anima
mea: ꝛ in cetu illoꝝ nō sit glīa mea:
quia in furore suo occiderūt virum:
ꝛ in voluntate sua suffoderūt murū.
Maledict⁹ furor eoꝝ/q2 pertinax: et
indignatio eoꝝ/q2 dura. Diuidā eos
in Jacob: ꝛ dispergā eos in Israel.
Juda: te laudabunt fratres tui. Ma-
nus tue in ceruicib⁹ inimicorū tuoꝝ/
adorabūt te filii patris tui. Catulus
leonis Juda. Ad p̄dā fili mi ascendi-
sti/requiescens accubuisti: vt leo et q̄si
leena/q̄s suscitabit eū? Non auferet Joan.1.g
sceptrū de Juda: ꝛ dux de femore ei⁹ B
donec veniat q̄ mittendus est: ꝛ ipse
erit expectatio gētiū. Ligans ad vi-
neā pullū suū/ꝛ ad vitem o fili mi asi
nam suā. Lauabit in vino stolā suā
et in sanguine vue palliū suum. Pul
chriores sunt oculi ei⁹ vino: ꝛ dentes
ei⁹ lacte candidiores. Zabulon in lit-
tore maris habitabit: et in statione
nauiū pringēs vsq ad sidonē. Issa-
char asin⁹ fortis accubans inter ter-
minos/vidit requiē q esset bona/et
terrā q optima: et supposuit hume-
rū suū ad portandū: factusq est tri-
butis seruiens. Dan iudicabit popu- C
lum suū sicut et alia trib⁹ in Israel.
Fiat Dan coluber in via/cerastes in
semita: mordēs vngulas equi/vt ca-
dat ascēsor ei⁹ retro. Salutare tuum
expectabo dñe. Gad accinct⁹ preliabit
ante eum: ꝛ ipse accinget retrorsum.
Aser pinguis panis ei⁹: et prebebit
delitias regib⁹. Neptalim ceru⁹ emis
sus: et dans eloquia pulchritudinis.
Fili⁹ accrescēs Joseph: filius accres
cēs ꝛ decorus aspectu. Filie discur-
rerunt super murū/sed exasperaue-
rūt eū/ꝛ iurgati sunt: inuiderūtq il-
li habētes iacula. Sedit in forti ar-
cus ei⁹: ꝛ dissoluta sunt vincula bra-
chioꝝ ꝛ manuū illi⁹ per man⁹ poten
Jacob. Inde pastor egressus est la-
pis Israel. De⁹ patr tui erit adiutor
tuus: ꝛ oīpotens benedicet tibi bñdi
ctionib⁹ celi desuper: benedictionib⁹
abyssi iacētis deorsum: benedictioni
bus vberū ꝛ vulue. Bñdictiones pa-
tris tui ꝯfortate sunt benedictionib⁹
patrū ei⁹/donec veniret desideriū
colliū eternoꝝ. Fiāt i capite Joseph/ D
ꝛ in vertice nazarei inter fratres suos.

Bëiamin lup⁹ rapax mane comedet
predã: ⁊ vespere diuidet spolia. Oēs
hi i tribub⁹ israel duodecim. Hec lo-
cut⁹ est eis pater suus: bñdixitq; sin-
gulis bñdictionibus ꝓpriis: et prece
pit eis/ dicēs. Ego ꝯgregor ad popu-
lū meū: sepelite me cū patrib⁹ meis
in spelūca duplici q̄ est i agro ephrō
ethei cōtra mābre in terra chanaā/
quā emit Abraā cū agro ab ephron
etheo in possessionē sepulchri. Ibi se
pelierūt eū / et Sarā vxorē eius. ibi
sepultus est Isaac cū Rebecca cōiu-
ge sua. ibi et lia cōdita iacet. Finitis-
q; mādatis qb⁹ filios instruebat col-
legit pedes suos sup lectulū/ et obiit
appositusq; est ad populum suum.

¶ C.S. Joseph patrē sepelit in ebrō fratres patre mortuo timentes ve-
niam a ioseph impetrāt de ossibus
A asportandis. Capitulum. L.

Quod cernens ioseph/ ruit su
per faciē prīs flēs et deoscu-
lās eum. Precepitq; seruis
suis medicis vt aromatib⁹ cōdirent
13.q.1.c. patrē. Quibus iussa explentibus trā
quia alij. sierunt quadraginta dies. iste quippe
mos erat cadauerum cōditorū. Fle-
uitq; eum Egyptus septuaginta die
bus. Et expleto plāct⁹ tpe: locut⁹ est
S.47.g. ioseph ad familiā pharaonis. Si in-
ueni gratiā in cōspectu vestro: loq-
mini in aurib⁹ Pharaonis / eo q pr
me⁹ adiurauerit me/ dicēs. En mori
or in sepulchro meo qd fodi mihi in
terra chanaan/ sepelies me. Ascen-
dā igitur/ et sepeliā patrē meū/ ac re-
uertar. Dixitq; ei pharao. Ascende
B et sepeli patrē tuū sicut adiurat⁹ es.
Quo ascendente ierunt cū eo oēs se-
nes dom⁹ pharaonis: cūctiq; maio-
res natu terre egypti/ dom⁹ Joseph
cū fratribus suis: absq; paruulis et
gregib⁹: absq; armētis q̄ dereliqrūt
in terra iessen. Habuit quoq; in co-
mitatu currus ⁊ equites: et facta est
turba non modica. Veneruntq; ad
areā Adad: q̄ sita est trās iordanem:
vbi celebrātes exequias planctu ma-
gno atq; vehemēti iplcuerunt septē
dies. Quod cū vidissent habitatores
terre Chanaan: dixerunt/ Plāct⁹ ma
gnus est iste egyptiis. Et idcirco vo
catū est nomē loci illi⁹. Planct⁹ egy-
pti. Fecerūt ergo filii iacob sicut ꝑce
Act.7.b. perat eis: et portātes eū in terrā cha
naan: sepelierūt eū in spelūca dupli-
ci quam emerat Abraā cum agro in
possessionem sepulchri ab Ephron
etheo cōtra faciē mābre. Reuersusq; C
est ioseph in egyptū cū fratrib⁹ suis
⁊ omni comitatu sepulto patre. Quo
mortuo/ timentes fratres eius ⁊ mu
tuo colloquentes. Ne forte memor
sit iniurie quā passus est / et reddat
nobis omne malū qd fecimus: man-
dauerūt ei dicētes. Pater tuus pre-
cepit nobis antequā moreret vt hec ti-
bi verbis illi⁹ diceremus. Obsecro vt
obliuiscaris scelerū fratrum tuorum
et peccati atq; malitie quā exercue-
runt in te. Nos quoq; oramus vt ser
uo dei patris tui dimittas iniquitatē
hanc. Quibus auditis fleuit ioseph:
veneruntq; ad eū fratres sui: ⁊ proni S.45.a.
adorantes in terrā/ dixerunt. Serui D
tui sum⁹. Quib⁹ ille respondit. Noli
te timere. nū dei possumus resistere
volūtati? Vos cogitastis de me ma-
lū: sed deus vertit illud in bonū / vt
exaltaret me sicut in presentiarū cer
nitis: ⁊ saluos faceret multos popu-
los. Nolite timere: ego pascā vos et
paruulos vros. Consolatusq; est eos
⁊ blande ac leniter est locutus: et ha-
bitauit in Egypto cū omni domo pa-
tris sui. Vixitq; centū decē annis/ et
vidit Ephraim filios vsq; ad tertiam
generationem. Filii quoq; machir filii Nu.32.g.
manasse nati sunt in genib⁹ ioseph.
Quib⁹ transactis locutus est fratri-
bus suis. Post mortē meā deus visi- Heb.11.d
tabit vos/ et ascendere vos faciet de
tra ista ad terrā quā iurauit abraam
Isaac et iacob. Cūq; adiurasset eos Exo.13.d.
atq; dixisset. De⁹ visitabit vos: aspor Josu.24.
tate ossa mea vobiscum de loco isto g.
mortuus est expletis centum decem
vite sue annis. Et cōditus aromatib⁹
repositus est in loculo in Egypto.

¶ Finis libri Genesis.

¶ Liber Exodus/ Hebraice elleschmoth.

¶ C.S. Noia filiorū q egressi sūt egy-
ptū: et eorū multiplicatio: quāto opp̄s-
si sūt ab egyptiis: tāto magis multi-
plicabant obstetricū clemētia. Ca.i. Gen.46.

Hec sunt nomina filiorū a.b.
Israel qui ingressi sunt A
in Egyptum cū Jacob
singuli cū domibus su-
is introierunt: ruben/
simeō/ leui/ iudas/ issa-
char / zabulon / et beniamin/ dan et
neptalim / Gad / et aser. Erant igit

oēs anime eorum qui egressi sunt de
femore Jacob / septuaginta. Joseph
autē in egypto erat. Quo mortuo et
vniuersis fratribꝰ eiꝰ / oīqꝫ cognatio-
ne sua: filij israel creuerūt / et qsi ger-
minātes multiplicati sunt: ac robo-
B rati nimis / impleuerūt terram. Sur-
rexit interea rex nouꝰ sup egyptū: qui
ignorabat Joseph: et ait ad populuz
suū. Ecce pplˢ filiorꝫ israel multꝰ / et
fortior nobꝫ ē. venite / sapiēter oppri-
mamꝰ eū: ne forte multiplicet: ꝛ si in-
gruerit ꝯtra nos bellū: addat inimi-
cis nr̄is: expugnatisqꝫ nobꝫ egredia-
tur e terra. Prepositi itaqꝫ eis ma-
gistros operū vt affligerent eos one-
ribꝰ. Edificaueruntqꝫ vrbes taberna-
culorū pharaoni / phitoꝫ ꝛ ramesses.
Act. 7. c. Quātoqꝫ opprimebant eos / tāto ma-
C gis multiplicabant ꝛ crescebāt. Ode-
rāntqꝫ filios israel egyptij / et affige-
bāt illudētes eis ꝛ inuidētes: atqꝫ ad
amaritudinē pducebant vitā eorum
operibꝰ duris luti et lateris / oīqꝫ fa-
mulatu / quo in terre operibꝰ pmebā-
tur. Dixit aūt rex egypti obstetrici-
bus hebreorū / quarū vna vocabatur
sephora / altera phua precipiēs eis.
Sa. 18. b. Qñ obstetricabitis hebreas / et par-
tus tēpus aduenerit / si masculus fue-
rit īterficite illū: si femīa / reseruate.
Timuerūt aūt obstetrices deum / et
nō fecerūt iuxta preceptū regis egy-
D pti / sed cōseruabāt mares. Quibꝰ ac-
cersitis ad se rex ait. Quid nam est
hoc qđ facere voluistis / vt pueros
seruaretis? Que rñderūt. Nō sūt he-
bree: sicut egyptie mulieres. ipse eñ
obstetricādi habēt scientiā / et priusq̄
ꝙ veniamus ad eas / pariūt. Bene er-
go fecit deus obstetricibus / et creuit
pplˢ / cōfortatusqꝫ est nimis. Et quia
timuerūt obstetrices deū. edificauit
illis domos. Precepit ergo pharao
omni populo suo dicens. Quicquid
masculini sexꝰ natū fuerit: in flumē
proijcite: quicqđ feminini / reseruate.
¶ C. S. Moyses nascit / occultatur / ī
aquā pijcitur: a filia pharaonis ado-
ptat ꝑcusso egyptio fugit ad trā ma-
diā vbi sephorā ietro filiā vxorē du-
xit: mortuo egypti rege: filij isrl ad
deū clamāt q̄ liberauit eos. Cap. ij.

A Egressus est post hec vir: de do-
mo leui / et accepit vxorē stir-
pis sue / que concepit et peperit
filiū: et videns eū elegantē / abscōdit
tribꝰ mēsibꝰ. Cūqꝫ iā celare non pos-
set sūpsit fiscellā scirpeā: et liniuit eā Sap. 18. b
bitumine ac pice: posuitqꝫ intꝰ īfan- Act. 7. c.
tulū: ꝛ exposuit eū ī carecto ripe flu- Heb. 11. b.
minis / stāte ꝓcul sorore eiꝰ / et cōsiderā-
te euētū rei. Ecce aūt descendebat fi-
lia pharaonis vt lauaret in flumine /
et puelle eiꝰ gradiebant ꝑ crepidinē
aluei. Que cū vidisset fiscellā ī papy-
rione: misit vnam e famulabus suis /
et allata aperiēs: cernensqꝫ in ea par-
uulū vagientē: misereta eiꝰ / ait. De in-
fantibus hebreorūꝫ est hic. Cui soror
pueri. Uis (inq̄t) vt vadā et vocē tibi
mulierē hebreā / que nutrire possit in-
fantulū? Rñdit. Uade. Perrexit pu- B
ella / et vocauit matrē suā. Ad quā lo-
cuta filia Pharaonis. Accipe (ait)
puerū istū / et nutri mihi: ego dabo ti-
bi mercedē tuā. Suscepit mulier / et
nutriuit puerū adultūqꝫ tradidit fi-
lie pharaonis. Quē illa adoptauit in
locū filij / vocauitqꝫ nomen eius moy-
ses dicēs. Quia de aq̄ tuli euꝫ. In diebꝰ Heb. 11. c.
illis postq̄ creuerat moyses / egres-
sus est ad fres suos: viditqꝫ afflictio-
nē eorꝫ: ꝛ viruꝫ egyptiū ꝑcutiētē quē-
dā de hebreis fratribꝰ suis. Cūqꝫ cir-
cūspexisset huc atqꝫ illuc / et nullum
adesse vidisset: ꝑcussum egyptiū abs-
cōdit sabulo. Et egressus die altero Act. 7. d.
ꝯspexit duos hebreos rixantes: dixit-
qꝫ ei qui faciebat iniuriā. Quare ꝑcu-
tis ꝓximū tuū? Qui rñdit. Quis con- C
stituit te principē et iudicē sup nos?
Nū occidere me tu vis: sicut heri oc- De pe. di.
cidisti Egyptiū? Timuit Moyses / 2. c. vt co-
et ait. Quomō palā factū est verbuꝫ gnouerūt
istud? Audiuitqꝫ Pharao sermoneꝫ .§. oppo-
hūc: et q̄rebat occidere moysen. Qui nitur.
fugiēs de cōspectu eiꝰ / moratꝰ est in
terra madiā: et sedit iuxta puteum.
Erāt aūt sacerdoti madiā septem fi-
lie: q̄ venerant ad hauriendā aquā: ꝛ
īpletis canalibꝰ adaquare cupiebāt
greges pr̄is sui. Superuenere pasto-
res: et eiecerūt eas. Surrexitqꝫ moy-
ses: ꝛ defensis puellis / adaq̄uit oues
earū. Que cū reuertissent ad raguel
patrē suū: dixit ad eas. Cur velocius
venistis solito? Respōderūt. Uir egy-
ptius liberauit nos de manu pasto- D
rū. insuper ꝛ hausit aquā nobiscū: po-
tūqꝫ dedit ouibꝰ. At ille. Ubi est in-
q̄t? quare dimisistis hominē? Uoca-
te eū vt comedat panem. Jurauit er-
go moyses qđ habitaret cū eo. Acce- .j. 18. a.
pitqꝫ sephorā filiā eiꝰ vxorē / q̄ pepe-
rit ei filiū: quē vocauit gersan / dicēs.

nō est in hebreo. Aduena fui in terra aliena. (Alterū vero peperit quē vocauit eliezer / dicēs. De⁹ enī prīs mei adiutor me⁹ / ⁊ eripuit me d̄ manu pharaonis.) Post multū vero temporis mortu⁹ est rex Egypti. Et ingemiscētes filij israel/ ꝓpter opera vociferati sunt. Ascenditq clamor eorū ad deū ab operib⁹ et audiuit gemitū eorū: ac recordat⁹ est federis qd̄ pepigerat cū Abraā/ isaac et iacob. Et respexit dominus filios israel/et cognouit eos.

¶ C.S. Dominus moysi de rubo loquitur et in egyptū mittit: et predixit populi liberationem. Capm.iij.

A 1 Moyses autem pascebat oues Jetro soceri sui sacerdotis madiā. Cūq minasset gregē
2 ad interiora deserti: venit ad montē
Act.7.b. dei Oreb. Apparuitq ei dn̄s i flāma ignis de medio rubi:et videbat q rubus arderet ⁊ nō combureret. Dixit er-
3 go moyses. Vadā/et videbo visionē hāc magnā:quare nō cōburatur rub⁹. Cernēs autē dn̄s qd̄ pgeret ad vidēdū/vocauit eū de medio rubi/ et ait. Moyses moyses. Qui rn̄dit. Adsum.
B Et ille. Ne appropies (inquit) huc: solue calceamētum de pedib⁹ tuis. loc⁹ enim i quo stas: terra scā est. Et ait.
mat.22.c. Ego sum de⁹ prīs tui:deus Abraā/et
mar.12.c. de⁹ isaac/et de⁹ iacob. Abscōdit moy-
luc.20.f. ses faciē suā.non enī audebat aspice-
32.q.4.c. re cōtra deū. Cui ait dn̄s. Vidi affli-
recurrat. ctionē populi mei in egypto/⁊ clamo-
de pe.di. rē ei⁹ audiui ꝓpter duritiā eorū qui
1.c.q̄ sūt. ꝑsunt operib⁹:⁊ sciens dolorē ei⁹/descēdi vt liberē eū de manib⁹ egyptiorū/et educā de terra illa in terrā bonā/et spaciosam:in terrā q̄ fluit lacte et melle:ad loca chananei/⁊ ethei/et
C amorrei/et pherezei/et euei / et iebusei. Clamor ergo filiorum israel venit ad me:vidiq afflictionem eorū/q̄ ab egyptijs opprimunt. Sed veni/ mittā te ad pharaonē: vt educas populū meū filios isrl de egypto. Dixitq moyses ad deū. Quis sum ego/vt vadā ad pharaonem/⁊ educā filios isrl de Egypto? Qui dixit ei. Ego ero tecū: et hoc habebis signū qd̄ miserim te. Cū eduxeris populū meū de egypto:immolabis deo sup montē istū.
D Ait Moyses ad deū. Ecce ego vadā ad filios israel: et dicā eis. Deus patrum vestrorū misit me ad vos. si dixerint mihi/ Quod est nomē ei⁹? qd̄ dicā eis? Dixit domin⁹ ad Moysen.

Ego sum q̄ sum. Ait. Sic dices filijs israel. Qui est: misit me ad vos. Dixitq iterū deus ad moysen. Hec dices filijs israel. Dn̄s deus patrū vestrorū:deus Abraā/⁊ deus Jsaac/ et deus Jacob misit me ad vos. Hoc nomē mihi est i eternū:⁊ hoc memoriale meū in generatione et gn̄ationē. Vade cōgrega seniores israel/ et E
dices ad eos. Dn̄s deus patrum vestrorum apparuit mihi: deus abraā: et deus isaac:et de⁹ iacob:dicēs. Visitans visitaui vos:et vidi oia que acciderūt vobis i egypto:⁊ dixi vt educā vos de afflictione egypti in terrā chananei et ethei et amorrei ⁊ pherezei et euei et iebusei:ad terrā fluentē lacte et melle:et audient vocē tuam.
Ingredierisq tu et seniores Jsrael F
ad regem egypti: et dices ad eū. Dominus deus hebreorum vocauit nos ibimus viā triū dierū in solitudinē:
vt immolemus dn̄o deo nostro. Sed .j.8.g.
ego scio quod non dimittet vos rex .j.11.a.
Egypti vt eatis: nisi per manum va- .j.12.c.
lidā. Extendamq manum meam: et percutiam Egyptum in cunctis mi-
rabilibus meis: que facturus sum in G
medio eorū. Post hoc dimittet vos:
daboq gratiam populo huic coram 14.q.5.
Egyptijs. Et cum egrediemini: non c.dixit do
exibitis vacui:sed postulabit mulier minus.
a vicina sua et ab hospita sua vasa argentea ⁊ aurea:ac vestes: ponetisq eas super filios et filias vestras et spoliabitis egyptum.

¶ C.S. Dat deus Moysi tria signa: sociū eloquētiorē se a deo petit:aaron fratrē sociū hz: recedit moyses a ietro:et vxor ei⁹ filiū suū circuncidit ⁊ idignata moysen dimisit:aarō moysi occurrit:loqt ad filios isrl. Cp.iiij.

Respondens moyses ait. Nō cre- A
dent mihi:neq audient vocem De cōse.
meam.sed dicent. Non apparuit ti- di.2.c. re
bi dominus. Dixit ergo ad eum. uera.
Quid est quod tenes in manu tua? Respondit. Virga. Dixitq dominus. Proijce eam in terram. Proiecit:et versa est in colubrum: ita vt fugeret moyses. Dixitq dominus. Extende manum tuā: ⁊ apprehēde caudam eius. Extendit: et tenuit:versaq est in virgam. Vt credāt (inquit) quod apparuerit tibi dn̄s de⁹ patrū suorum:deus Abraam et deus Jsaac et deus Jacob. Dixitq dominus rursum. Mitte manum tuam in sinū

B tuũ. Quã cũ misisset in sinum/ protu-
lit leprosam instar niuis. Retrahe
(ait) manum tuã in sinũ tuũ. Retra-
xit/ et ꝓtulit iterũ: et erat similis carni
reliq̃. Si non crediderit (inquit) tibi
neqꝫ audierint sermonẽ signi prioris
credẽt verbo signi sequentis. Quod
si nec duobꝰ quidem his signis credi
derint: neqꝫ audierint vocẽ tuam: su-
me aquã fluminis: et effunde eã sup
aridã/ et quicq̃d hauseris de fluuio/
vertetur in sanguinem. Ait moyses.
C Obsecro dñe/ non sum eloquẽs ab he
ri et nudiustertius: et ex quo locutꝰ es
ad seruũ tuũ: impeditioris et tardio-
ris lingue sum. Dixit dominꝰ ad eũ.
Quis fecit os hoĩs? aut quis fabrica
tus est mutum et surdũ/ videntẽ et ce
mat.10.c. cũ? Nõne ego? Perge igit: et ego ero
in ore tuo: docebo qꝫ te quid loquaris.
At ille. Obsecro domine (inquit) mit
D te quem missurus es. Iratus dñs in
Ecclesia. moysen ait. Aaron frater tuus leui
45.a. tes: scio q̃ eloquẽs sit: ecce ipse egre
dietur in occursum tuũ: vidensqꝫ te/
letabitur corde. Loquere ad eum/ et
pone verba mea in ore eiꝰ: et ego ero
in ore tuo/ et in ore illius/ et ostendam
vobis quid agere debeatis. Et ipse
loquetur pro te ad populũ et erit os
tuũ/ tu autem eris ei in his q̃ ad deũ
pertinent. Uirgã quoqꝫ hãc sume in
manu tua/ in qua facturus es signa.
E Abiit moyses: et reuersus est ad ie-
Socer tro socerũ suũ. Dixitqꝫ ei. Uadã et re
moysi uertar ad fratres meos in egyptum
habuit se vt videam si adhuc viuant. Cui ait ie
ptẽ noĩa tro. Uade in pace. Dixit ergo dñs ad
Raguel: moysen in madian. Uade et reuerte
Iether: re in egyptũ: mortui sunt omnes qui
Ietro: Ci- querebãt animam tuam. Tulit ergo
neus: Ho moyses vxorẽ suam: et filios suos/ et
bab: He- imposuit eos super asinũ/ reuersusqꝫ
ber: Phu est in egyptum: portãs virgam dei in
tiel. manu sua. Dixitqꝫ ei dominꝰ reuertẽ
ti in egyptũ. Uide vt oĩa ostenta que
posui ĩ manu tua: facias coram pha-
raone. Ego indurabo cor eiꝰ/ et non di-
mittet populum. Diceſqꝫ ad eum.
F Hec dicit dñs. Filius meus primoge
nitꝰ Israel. dixi tibi. Dimitte filium
meũ vt seruiat mihi: et noluisti dimit-
tere eũ. ecce ego interficiã filiũ tuum
primogenitũ. Cumqꝫ esset in itinere
in diuersorio occurrit ei dñs/ et vole-
bat occidere eum. Tulit ilico sephora
acutissimã petrã/ et circumcidit pre-
putiũ filii sui/ tetigitqꝫ pedes eius/.
et ait. Spõsus sanguinũ tu mihi es.
Et dimisit eũ postq̃ dixerat. Sponsꝰ
sãguinũ tu mihi es: ob circumcisionẽ.
Dixitqꝫ dñs ad aaron. Uade in oc- B
cursum moysi in desertum. Qui pre-
xit obuiã ei in montẽ dei: et osculatus
est eũ. Narrauitqꝫ moyses aaron oĩa
verba dñi: ꝑ quibus miserat eum: et si
gna que mandauerat. Ueneruntqꝫ si
mul/ et cõgregauerũt cunctos senio-
res filiorũ israel. Locutusqꝫ est aarõ
oĩa verba q̃ dixerat dominꝰ ad moy-
sen: et fecit signa corã populo: et cre-
didit populꝰ. Audieruntqꝫ quod vi-
sitasset dominꝰ filios israel: et quod
respexisset afflictionẽ illorũ: et proni
adorauerunt.

¶ C.5. Moyses et aaron intrant ad
pharaonẽ. pharao iratus ꝓhibet pa
leas dari pplo: magis affligunt: ro-
gat moyses dñm pro populo. Cap.v.

Ost hec ingressi sunt moyses A
et Aaron/ et dixerũt Pharao-
ni. Hec dicit dñs deus israel.
Dimitte populũ meum vt sacrificet
mihi in deserto. At ille rñdit. Quis
est dñs/ vt audiam vocẽ eius: et dimit
tam israel? Nescio dñm: et israel nõ
dimittam. Dixerunt. Deus hebreorũ
vocauit nos: vt eamꝰ viã triũ dierum
in solitudinem/ et sacrificemus dño
deo nostro/ ne forte accidat nobis pe
stis aut gladius. Ait ad eos rex egy
pti. Quare moyses et aaron sollicita
tis populum ab operibus suis? Ite
ad onera vestra. Dixitqꝫ Pharao.
Multus est populus terre. Uidetis
quod turba succreuerit. quanto ma-
gis si dederitis eis requiem ab operi-
bus? Precepit ergo in die illo prefe- B
ctis operũ et exactoribus populi di-
cẽs. Nequãq̃ vltra dabitis paleas po-
pulo ad conficiendos lateres: sicut
prius: sed ipsi vadant et colligãt sti-
pulas/ et mensurã laterũ: quã prius
faciebant: imponetis super eos/ nec
minuetis quicq̃. Uacãt enim/ et id-
circo vociferant/ dicẽtes. Eamus et
sacrificemus deo nostro. Opprimant
tur operibus: et expleant ea/ vt nõ ac
quiescant verbis mendacibus. Igit
egressi prefecti operũ et exactores/
ad populũ dixerũt. Sic dicit pharao.
Nõ do vobis paleas. ite et colligite. C
sicubi inuenire poteritis/ nec minue-
tur q̃cq̃ de opere vestro. Dispersusqꝫ
est populus ꝑ omnẽ terram Egypti
ad colligendas paleas. Prefecti q̃

operũ instabãt dicẽtes. Cõplete opus
vestrũ quotidie/ vt prius facere sole-
batis qñ dabantur vobis palee. Fla-
gellatiq; sunt q̃ preerãt operib⁹ filio-
rũ isrl' ab exactoub⁹ pharaonis dicẽ-
tibus. Quare nõ impletis mensuram
laterũ sicut prius nec heri: nec hodie?
Veneruntq; ꝑpositi filiorũ isrl'/ et voci-
ferati sunt ad pharaonem dicentes.
D Cur ita agis contra filios tuos? Pa-
lee nõ dant nobis: et lateres similiter impe-
16 rant. En famuli tui flagellis cedimur:
et iniuste agit contra ppl'm tuũ. Qui ait.
Vacatis ocio: et idcirco dicitis. Ea-
mus et sacrificemus dño. Ite ergo: ⁊
operamini. Palee nõ dabunt vobis: et
reddetis cõsuetũ numerum laterum.
Videbãtq; se ꝑpositi filiorũ israel in
malũ/ eo q; diceret eis. Non minuet
quicq̃ de laterib⁹ per singulos dies.
Occurreruntq; moysi et aaron q̃ sta-
bant ex aduerso egredientes a pha-
raone/ et dixerunt ad eos. Videat do-
minus et iudicet: qm̃ fetere fecistis odo-
rẽ nr̃m corã pharaone et seruis eius:
et prebuistis ei gladium vt occideret
nos. Reuersusq; moyses ad dñm ait.
Dñe cur afflixisti ppl'm istum? quare
misisti me? Ex eo enĩ quo ingressus sum
ad pharaonẽ vt loq̃rer ex noĩe tuo/
afflixit ppl'm tuũ: et nõ liberasti eos.
¶ C.S. Dñs promittit vt eruet eos
de manu egyptiorum: popul⁹ israel non
audit: narrant gñationes ruben: sy-
meon: leui/ vsq; ad moysen et aaron
quorum pater et mater noiant. Cap. vi.
A 1 Dixit dñs ad moysen. Nunc vi-
debis que facturus sum pharao-
ni. Per manum enim fortem dimit-
tet eos: et in manu robusta eiciet il-
los de terra sua. Locutusq; est domi-
nus ad moysen dicẽs. Ego dñs q̃ ap-
parui abraã isaac et iacob in deo om-
nipotẽte: et nomen meũ adonai non in-
dicaui eis. Pepigiq; fedus cum eis
vt darẽ illis terrã chanaan/ terram
peregrinationis eorũ in qua fuerunt
aduene. Ego audiui gemitũ filiorum
israel q̃ egyptii oppresserunt eos: et
recordatus sum pacti mei. Ideo dic fi-
liis israel. Ego dñs q̃ educam vos de
ergastulo egyptiorum et eruã de seruitu-
te: ac redimã in brachio excelso et iu-
diciis magnis: et assumam vos mihi
in ppl'm: et ero vester de⁹. Et scietis
B q; ego sũ dñs de⁹ vester/ q̃ eduxeri vos
de ergastulo egyptiorum: ⁊ induxerim
vos in terrã super quã leuaui manum
meã vt darem eam abraam/ isaac/ et
iacob: daboq; illam possidendã vobis
ego dñs. Narrauit ergo moyses oĩa
filiis israel. qui non acquieuerunt ei
propter angustiã spiritus/ et opus
durissimũ. Locutusq; est dñs ad moy-
sen dicẽs. Ingredere et loq̃re ad pha-
raone rege egypti: vt dimittat filios
israel de terra sua. Rñdit Moyses
corã dño. Ecce filii israel nõ audiunt
me/ et quomodo audiet pharao pre-
sertim cum incircuncisus sim labiis.
Locutusq; est dñs ad moysen et aa-
ron: et dedit mandatum ad filios isrl'/
et ad pharaonẽ regẽ egypti/ vt edu-
cerent filios isrl' de terra egypti. Isti C
sunt principes domorũ per familias Gene.
suas. Filii ruben primogeniti israe- 46.b.
lis/ enoch/ et phallu/ esrom/ et char- nu.26.a.
mi. he cognationes ruben. Filii sy- 1. Pa.5.a
meon: iamuel/ et iamin/ et ohad/ ⁊ ia-
chin/ et sahar/ et saul filius chananiti-
dis. he ꝓgenies symeon. Et hec no-
mina filiorũ leui ꝑ cognatiões suas:
Gerson/ et caath/ et merari. Anni au-
tem vite leui fuerunt centũ triginta 1. Para.
septẽ. Filii gerson/ lobeni/ et semei/ ꝑ 23.a.
cognationes suas. Filii caath/ am- nu.26.g.
ram/ et isaar/ et hebron/ et oziel. An-
ni quoq; vite Caath: cẽtum triginta-
tres. Filii Merari: moholi/ et musi.
he cognatiões Leui per familias su-
as. Accepit autem amram vxorem io-
chabed patruelẽ suam/ que peperit ei
aaron/ et moysen/ ⁊ mariã. Fueruntq;
anni vite amram: centum triginta se-
ptem. Filii q̃q; isaar: core/ et napheg:
et zechri. Filii quoq; oziel: misael/ et
elizaphan/ et sethri. Accepit autẽ aa-
ron vxorem elizabeth filiã aminadab D
sororem naason/ q̃ peperit ei nadab/
et abiu/ et eleazar/ et ithamar. Filii
quoq; core/ aser/ et helchana/ et abia-
saph. he sunt cognationes coritarum.
At vero eleazar filius aaron accepit
vxorẽ de filiabus phutiel/ que pepe-
rit ei phinees. hi sunt principes fa-
miliarũ leuiticarũ per cognationes
suas. Iste est aaron/ et moyses/ qui-
bus precepit dñs vt educerent filios
israel de terra Egypti per turmas su-
as. Hi sunt qui loquuntur ad pharao-
nem regem egypti/ vt educãt filios is-
rael de egypto. Iste est moyses ⁊ aa-
ron in die qua locutus est dominus
ad moysen in terra egypti. Et locut⁹
est dominus ad moysen dicens. Ego
dominus: loquere ad pharaonẽ regẽ

egypti / oīa q̄ ego loquor tibi. Et ait
moyses corā dño. En incircūcisus la-
biis sum. Quō audiet me pharao?
¶ C.S. Moyses deus pharaonis con-
stituit: intrant ad pharaonē moyses
et aaron: virga vertit in colubrū: aq̄
virga ꝑcutit et fit sanguis. Cap. vij.
A Dixit dñs ad moysen. Ecce con-
stitui te deum pharaonis et aa-
ron frater tuus erit propheta tuus:
tu loqueris ei omnia q̄ mando tibi:
et ille loquet ad pharaonē vt dimit-
tat filios isrl' de terra sua. Sed ego
indurabo cor eius: ⁊ multiplicabo si-
gna ⁊ ostenta mea in terra egypti/ ⁊
non audiet vos. Immittāq; manum
meā sup egyptū: et educā exercitum
et populū meū filios israel de terra
egypti per iudicia maxima: et scient
egyptij: quia ego sum dñs qui exten-
derim manū meā sup egyptū: et edu-
xerim filios israel de medio eorū. Fe-
cit itaq; moyses et aaron sicut prece-
perat dñs: ita egerunt. Erat autem
moyses octoginta annorum: ⁊ aaron
octogintatrium / quando locuti sunt
B ad pharaonē. Dixitq; dñs ad moy-
sen et aaron. Cum dixerit vobis pha-
rao: ostendite signa: dices ad aaron.
Tolle virgā tuā/ et proijce eam corā
pharaone / ac vertat in colubrū. In-
gressi itaq; moyses et aaron ad pha-
raonē/ fecerunt sicut ꝑceperat dñs.
Tulitq; aaron virgā corā pharaone
et seruis eius: que versa est in colu-
brum. Uocauit autē pharao sapien-
2. Ti. 3. b tes et maleficos: et fecerunt etiā ipsi
per incantatiōes egyptiacas et arca-
na quedam similiter. Proieceruntq;
singuli virgas suas: q̄ verse sunt in
dracones. Sed deuorauit virga aa-
ron/ virgas eorum. Induratumq; est
cor pharaonis/ et nō audiuit eos: si-
C cut preceperat dñs. Dixit autē domi-
J.8.a. nus ad moysen. Ingrauatū est cor
pharaonis: et non vult dimittere po-
pulū. Uade ad eum mane: ecce egre-
dietur ad aquas. Et stabis in occur-
sum eius super ripā fluminis: et vir-
gam q̄ conuersa est in draconē / tol-
les in manu tua: dicesq; ad eū. Dñs
deus hebreorū misit me ad te dicens.
Dimitte populum meū vt sacrificet
mihi in deserto/ et vsq; ad presens au-
dire noluisti. Hec igit dicit dñs. In
hoc scies q̄ sim dñs. ecce percutiam
virga que in manu mea est: aquam
fluminis: et vertet in sanguinē. Pi-
sces quoq; qui sunt in fluuio/ morien-
tur: et cōputrescent aque: ⁊ affligent
egyptij bibentes aquam fluminis.
Dixit quoq; dñs ad moysen. Dic ad
aaron. Tolle virgā tuam: ⁊ extende
manum tuam super aquas egypti: et
super fluuios eorum: et riuos: ac pa-
ludes: et oēs lacus aquarum vt ver-
tantur in sanguinē: et sit cruor in om-
ni terra egypti: tam in ligneis vasis
q̄ȝ in saxeis. Feceruntq; moyses et aa- D
ron sicut preceperat dñs. Et eleuans P̄.77.c.
virgā: percussit aquam fluminis co-
ram pharaone et seruis eius: que ver-
sa est in sanguinē: et pisces q̄ erant ī
flumine mortui sunt. Computruitq;
fluuius: et non poterant egyptij bibe-
re aquā fluminis: et fuit sanguis in
tota terra egypti. Feceruntq; simili- Sa.17.b.
ter malefici egyptiorū incātationib⁹ De cōse.
suis. Et induratum est cor pharao- distin.2.
nis: nec audiuit eos: sicut precepe- c.reuera.
rat dñs. Auertitq; se et ingressus est
domū suā: nec apposuit cor etiā hac
vice. Foderunt autē oēs egyptij per
circuitū fluminis aquā vt biberent.
Non enim poterant bibere aquam flu-
minis. Impletiq; sunt septem dies:
postq̄ȝ percussit dominus fluuium.
¶ C.S. Pharao populum dimittere
promittens: et non faciens percutit
egyptios rana: cyniphe: et musca gra-
uissima: pharao sacrificare populo is-
rael permittit. Cap. viij.
Dixit quoq; dñs ad moysen. In- A
gredere ad pharaonem et dices
ad eum. Hec dicit dominus. Dimitte
populum meum: vt sacrificet mihi. Si
autem nolueris dimittere: ecce ego
percutiā omnes terminos tuos ra-
nis: et ebulliet fluuius ranas q̄ ascen-
dent: et ingredient domum tuam/ et
cubiculū lectuli tui: et super stratum
tuū: et in domos seruorū tuorū: et in
populū tuū: et in furnos tuos: et in
reliquias ciborū tuorū: ⁊ ad te: et ad
populum tuū: et ad oēs seruos tuos
intrabunt rane. Dixitq; dominus ad B
moysen. Dic ad aaron. Extende ma-
num tuā super fluuios ac super ri-
uos et paludes: et educ ranas super
terrā egypti. Extendit aaron manū 27.dist.c.
super aquas egypti: et ascenderunt legim⁹.§.
rane / operueruntq; terram egypti. hic etiā.
Fecerunt autē et malefici per incan- Sa.17.b.
tationes suas similiter: eduxeruntq;
ranas super terram egypti. Uocauit
autē pharao moysen et Aaron: et di-

xit eis. Orate dñm vt auferat ranas
a me et a populo meo: et dimittã po-
pulũ vt ſacrificet dño. Dixitq; moy-
ſes ad pharaonem. Conſtitue mihi
quando deprecer pro te et pro ſeruis
tuis/et pro populo tuo: vt abigantur
rane a te et a domo tua: et a ſeruis tuis
et a populo tuo/et tantum in flumi-
C ne remaneãt. Qui reſpondit. Cras.
At ille. Iuxta (inquit) verbum tuum
faciam: vt ſcias quoniã non eſt ſicut
dñs deus noſter: et recedent rane a
te/et a domo tua/et a ſeruis tuis/et a
populo tuo: et tantum in flumine re-
manebunt. Egreſſiq; ſunt moyſes et
aaron a pharaone/et clamauit moy-
ſes ad dñm pro ſponſione ranarum
quam condixerat pharaoni. Fecitque
dñs iuxta verbum moyſi: et mortue
ſunt rane de domibus/et de villis/et
D de agris. Congregauerũtq; eas in im-
menſos aggeres: et computruit terra.
Videns autem pharao q data eſſet
requies/ingrauauit cor ſuum/et non
audiuit eos/ſicut preceperat domi-
nus. Dixitq; dñs ad moyſen. Loque-
re ad Aaron. Extende virgã tuam/
et percute puluerẽ terre: et ſint cyni-
phes in vniuerſa terra egypti. Fece-
runtq; ita. Et extẽdit aaron manum/
virgam tenens: percuſſitq; puluerẽ
terre: et facti ſunt cyniphes in homi-
E nibus et iumentis. Omnis puluis ter-
re verſus eſt in cyniphes per totam
terrã egypti. Feceruntq; ſimiliter ma-
lefici incantationibus ſuis/vt educe-
rent cyniphes/et nõ potuerũt. Erantq;
cyniphes tam in hominibus/q in iu-
mentis. Et dixerũt malefici ad pha-
raonem. Digitus dei eſt hic. Indura-
tumq; eſt cor pharaonis: et non au-
J.9.c. diuit eos ſicut preceperat dñs. Dixit
quoq; dominus ad moyſen. Cõſurge
diluculo/et ſta corã pharaone/egre-
dietur enim ad aquas: et dices ad eũ.
Hec dicit dñs. Dimitte populũ meũ
vt ſacrificet mihi. Quod ſi non dimi-
ſeris eum. ecce ego immittam in te/
et in ſeruos tuos/et in populũ tuũ/
et in domos tuas omne genus mu-
ſcarum/et implebunt omnes domus
egyptiorũ muſcis diuerſi generis/et
vniuerſa terra in qua fuerint. Faciã-
q; mirabilem in die illa terram Geſ-
F ſen in qua populus meus eſt: vt non
ſint ibi muſce: vt ſcias qm ego dñs in
medio terre: ponamq; diuiſionẽ inter
populũ meũ/et populũ tuum: cras
erit ſignum iſtud. Fecitq; dominus ita.
Et venit muſca grauiſſima in domos ſap.16.b.
pharaonis et ſeruorũ eius: et in omnẽ
terram egypti: corruptaq; eſt terra
ab huiuſcemodi muſcis. Uocauitq;
pharao moyſen et aaron: et ait eis.
Ite et ſacrificate deo veſtro in terra
hac. Et ait moyſes. Non poteſt ita
fieri. abominationes enim egyptio-
rũ immolabimus dño deo nr̃o: quod ſi
mactauerimus ea que colunt egypti
corã eis/lapidibus nos obruent. Uiam G
trium dierũ pergemus in ſolitudinẽ:
et ſacrificabimus dño deo noſtro ſi-
cut precepit nobis. Dixitq; pharao. Ego 3.3.f.
dimittã vos vt ſacrificetis dño deo
veſtro in deſerto: verũtamẽ longius
ne abeatis. Rogate pro me. Et ait
moyſes. Egreſſus a te orabo dominũ:
et recedet muſca a pharaone/et a ſer-
uis ſuis/et a populo eius cras. verũ-
tñ noli vltra fallere: vt non dimittas
populũ ſacrificare domino. Egreſſuſ-
q; moyſes a pharaone orauit domi-
nũ. Qui fecit iuxta verbũ illius: et abſ-
tulit muſcas a pharaone: et a ſeruis
ſuis: et a populo eius. non ſuperfuit
ne vna quidẽ. Et ingrauatũ eſt cor
pharaonis: ita vt nec hac quidẽ vi-
ce dimitteret populum.
¶ C.9. Morte pecudũ: veſice turgen-
tes: tonitrua et grãdo: pharao pmit-
tit dimittẽ pplm: moyſes orat dñm:
et tonitrua et grãdo ceſſant: pharao
ingrauatus pplm nõ dimittit. Cap. ix.
DIxit autẽ dñs ad moyſen. In- A
gredere ad pharaonem: et loq-
re ad eum. Hec dicit dominus deus
hebreorũ. Dimitte populum meũ vt
ſacrificet mihi. qd ſi adhuc renuis:
et retines eos: ecce manus mea erit
ſuper agros tuos: et ſuper equos et
aſinos: et camelos: et oues: et boues:
peſtis valde grauis. Et faciet domi-
nus mirabile inter poſſeſſiones iſrł
et poſſeſſiones egyptiorũ: vt nihil om-
nino pereat ex his q ptinent ad filios
iſrael. Cõſtituitq; dñs tẽpus dicens.
Cras faciet dñs verbum iſtud in ter-
ra. Fecit ergo dominus verbum hoc
altera die: mortuaq; ſunt omnia ani- B
mãlia egyptiorum. De animalibus
vero filiorum Iſrael nihil omnino
periit. Et miſit pharao ad videndũ:
nec erat quicquam mortuum de his
que poſſidebat iſrael. Ingrauatumq;
q; eſt cor pharaonis: et non dimi-
ſit populum. Et dixit dominus ad

moysen:et aarõ. Tollite plenas manus cineris de camino:et spergat illum moyses in celuz corã pharaone: sitq3 puluis super oem̃ terrã egypti. Erunt eni in hoibus et iumentis vicera:et vesice turgẽtes in vniuersa terra egypti. Tuleruntq3 cinerẽ de camino:et steterũt corã pharaone:ꝛ sparsit illũ moyses in celũ. Factaq3 sunt vlcera vesicarũ turgentiuz in hominibus et iumẽtis:nec poterant malefici stare corã moyse propter vlcera

C que in illis erãt:et in omni terra egypti. Indurauitq3 dñs coꝛ pharaonis et non audiuit eos : sicut locutus est dñs ad moysẽ. Dixitq3 dñs ad moysen. Mane consurge:et sta corã pharaone:et dices ad euz. Hec dicit dñs deus hebreoꝝ. Dimitte populũ meuz vt sacrificet mihi:quia ĩ hac vice mittam omnes plagas meas super coꝛ tuum : et super seruos tuos: et super populum tuũ:vt scias q̃ non sit similis mei in omni terra. Nunc enĩ extendens manum percutiaz te:et populuz tuum peste: peribisq3 de terra.

D Idcirco autez posui te:vt ostendã in

Ro.6.d. te fortitudinez meã:et narreť nomen meum in omni terra. Adhuc retines populũ meũ:ꝛ nõ vis eũ dimittere? En pluã cras hac ipsa hora grandinem multã nimis : qualis nõ fuit in egypto a die qua fundata est:vsq3 in presens tẽpus. Mitte ergo iam nunc et cõgrega iumẽta tua:et oĩa que habes in agro. Hoies enim:et iumẽta :

E et vniuersa q̃ inuenta fuerint foris : nec cõgregata de agris : cecideritq3 sup ea grando : morienť. Qui timuit verbum dñi de seruis pharaonis: fecit confugere seruos suos : et iumẽta in domos:qui aũt neglexit sermonez dñi:dimisit seruos suos:et iumenta ĩ agris. Et dixit dñs ad moysen. Extende manum tuaz in celũ:vt fiat grando in vniuersa terra egypti super ho-

Sa.16.c. mines:et sup iumẽta: et sup omnem

et.19.d. herbã agri in terra egypti. Extẽditq3

Agg.2.c. moyses virgã in celum : et dñs dedit tonitrua/et grandinẽ:ac discurrẽtia fulgura sup terrã:pluitq3 dñs grandinẽ sup terram egypti:et grando et ignis mixta pariter ferebanť. Tan-

F teq3 fuit magnitudinis:quanta ante

2.q.1.ec- nunq̃ apparuit ĩ vniuersa terra egy-

clesia.6. pti:ex quo gẽs illa cõdita est. Et per-

tẽ pꝫõ cussit grando in oĩ terra egypti cun-

egyptioꝝ cta q̃ fuerint in agris : ab hoie vsq3 ad iumentũ:cunctamq3 herbaz agri percussit grãdo : et omne lignum regionis cõfregit. Tantũ in terra gessen:vbi erãt filij israel : grando non cecidit. Misitq3 pharao : et vocauit moysen:et aaron dicẽs ad eos. Peccaui etiã nunc. dñs iust⁹:et ego et popul⁹ meus impij. Orate dñm:vt desinãt tonitrua dei:et grando: vt dimittã vos: et nequaq̃ hic vltra maneatis. Ait moyses. Cum egressus fuero de vrbe : extẽdam palmas meas ad

D dñm:et cessabunt tonitrua:ꝛ grando nõ erit:vt scias q2 dñi est terra. Noui autẽ q̃ ꝛ tu:ꝛ serui tui necdũ timeatis dñm deũ. Linũ ergo: et hordeum lesum est:eo q̃ hordeuz esset virens et linũ iã folliculos germinaret. triticum aũt et far nõ sunt lesa:q2 serotina erant. Egressusq3 moyses a pharaone ex vrbe:tetendit man⁹ ad dñm: et cessauerũt tonitrua et grando:nec vltra stillauit pluuia super terram. Videns aũt pharao q̃ cessasset pluuia ꝛ grando:et tonitrua:auxit peccatũ:ꝛ ĩgrauatũ est coꝛ ei⁹:et suoꝝ illi⁹:ꝛ induratũ nimis : nec dimisit filios isrl' sicut p̃ceperat dñs p manũ moysi.

¶ C.S. Venit locusta : pharao filijs israel sacrificare concedit:sed reuocat:veniunt tenebre:iterum permittit:et statim recusat. Capm̃.x.

Et dixit dñs ad moysen. Ingre- A dere ad pharaonem : ego enim indurauī coꝛ eius:et seruoꝛum illius: vt faciam signa mea hec in eo:et narres in auribus filij tui : et nepotum tuoꝝ:quoties contriuerim egyptios et signa mea fecerim in eis:ꝛ sciatis q2 ego dñs deus. Introierunt ergo moyses et aaron ad pharaonẽ:et dixerũt ei. Hec dicit dñs deus hebreo- 3.7.c.8.

rum. Vsq3quo non vis subijci mihi? a.2.9.a.

Dimitte populũ meum vt sacrificet Sa.16.b.

mihi. Sin autem resistis:et non vis dimittere eũ:ecce ego inducã cras locustã in fines tuos:que operiet superficiez terre:ne quicq̃ eius appareat: sed comedat q̃ residuũ fuerit gran-

B dini. Corrodet enim oĩa ligna q̃ germinãt in agris:et implebunt domos tuas:et seruoꝝ tuoꝝ:et oĩm egyptiorum:q̃tã nõ viderunt patres tui : et aui:ex quo orti sunt sup terraz : vsq3 in presentẽ diẽ. Auertitq3 se:et egressus est a pharaone. Dixerunt autem serui pharaonis ad euz. Vsq3quo patiemur hoc scandalum? Dimitte ho-

mines/et sacrificēt dño deo suo: non
ne vides quod perierit egypt⁹? Re-
uocaueruntq̧ moysen et aaron ad
C pharaonem: qui dixit eis. Ite sacrifi
cate dño deo vestro. qui nã sunt / qui
ituri sunt? Ait moyses. Cum paruu-
lis nr̃is/ꝛ senioribus pergemus: cũ
filijs ꝛ filiabus: cũ ouibus et armen-
tis. Est eñ solennitas dñi dei nostri.
Et respondit pharao. Sic dñs sit vo-
biscum. Quomõ ego dimittam vos/
et paruulos vr̃os: cui dubium est qđ
pessime cogitetis? Nõ fiat ita: sed ite
tãtum viri/ꝛ sacrificate dño. hoc eñ
et ipsi petistis. Statimq̧ electi sunt
de cõspectu pharaonis. Dixit autem
dñs ad moysen. Extẽde manũ tuam
super terrã egypti ad locustã/ vt de-
scẽdat sup eam: ꝛ deuoret oẽm herbã
Agg.2.c. que residua fuerit grãdini. Et exten-
dit moyses virgã sup terraȝ egypti:
D et dñs induxit ventum vrentem tota
die illa/et nocte. Et mane facto: ven-
tus vrens leuauit locustas/ q̃ ascen-
derũt super vniuersam terrã egypti
et sederũt in cunctis finib⁹ egyptioꝝ
innumerabiles/q̃les ante illud tem-
pus non fuerũt: nec postea future
sunt. Operuerũtq̧ vniuersam sup fi-
ciem terre vastantes oĩa. Deuorata
est igit herba terre: et quicq̃d pomo-
rũ in arborib⁹ fuit/ que grãdo dimi-
serat. Nihil quoq̧ oĩno virens reli-
ctum est in lignis/et in herbis terre
in cuncta egypto. Quã ob rem festi-
nus pharao vocauit moysen ꝛ aaron
E et dixit eis. Peccaui in dñm deũ ve-
strũ/ꝛ in vos: sed nũc dimittite pec-
catũ mihi etiã hac vice: et rogate do
minũ deum vestruȝ/ vt auferat a me
mortẽ istã. Egressusq̧ est moyses de
cõspectu pharaonis: et orauit dñm.
qui flare fecit ventũ ab occidẽte ve-
hemẽtissimũ: ꝛ arreptã locustã pro-
iecit in mare rubrũ. Nõ remãsit nec
vna quidem in cũctis finib⁹ egypti.
Et indurauit dñs cor pharaõis: nec
dimisit filios israel. Dixit autem dñs
ad moysen. Extende manũ tuã in ce
lũ: et sint tenebre super terrã egypti
F tam dense: vt palpari queant. Exten
ditq̧ moyses manũ in celum: ꝛ facte
sunt tenebre horribiles in vniuersa
Sa.17.a. terra egypti. Tribus dieb⁹ nemo vi-
dit fratrẽ suũ: nec mouit se de loco in
Sa.18.a. quo erat. Ubicũq̧ autem habitabãt
filij isrl̃ lux erat. Uocauitq̧ pharao
moysen et aaron: et dixit eis. Ite sa-
crificate dño: oues tñ vr̃e/et armen-
ta remaneãt: paruuli vestri eant vo-
biscum. Ait moyses. Hostias quoq̧
et holocausta dabis nobis: q̃ offera
mus dño deo nostro. Cũcti greges p- B
gent nobiscum: nõ remanebit ex eis
vngula/ que necessaria sunt in cultũ
dñi nostri/ presertim cũ ignoremus
quid debeat imolari/ donec ad ipsuȝ
locũ perueniamus. Indurauit autẽ
dñs cor pharaonis: et noluit dimitte
re eos. Dixitq̧ pharao ad moysen.
Recede a me/et caue ne vltra vide-
as faciẽ meã: quocũq̧ die apparue-
ris mihi: morieris. Respondit moy-
ses. Ita fiat vt locutus es. non vide-
bo vltra faciem tuam.

¶ C.S. De⁹ Moysi predixit decimã
plagam: et vt populus israel ab egy-
ptijs accommodet vasa. Cap.xi.

ET dixit domin⁹ ad moysen. Ad- A
huc vna plaga tangam pharao
nem ꝛ egyptum: et post hec dimittet
vos: et exire compellet. Dices ergo Ec.47.
omni plebi vt postulet vir ab amico a.
suo: et mulier a vicina sua vasa ar-
gentea ꝛ aurea. Dabit autẽ dñs gra-
tiam pp̃lo suo corã egyptijs. Fuitq̧ Ec.45.a.
moyses vir magnus valde in terra
egypti coram seruis pharaonis/ꝛ oĩ
populo. Et ait. Hec dicit dñs. Media B
nocte ingrediar egyptũ: et morietur
omne primogenitũ in terra egyptio-
rũ: a primogenito pharaonis qui se-
det in solio ei⁹: vsq̧ ad primogenitũ
ancille q̃ est ad molã: ꝛ oĩa primoge-
nita iumẽtorũ. Eritq̧ clamor magn⁹
in vniuersa terra egypti: qualis nec
ante fuit: nec postea futur⁹ est. Apud C
oẽs aũt filios isrl̃ non mutiet canis
ab hoĩe vsq̧ ad pec⁹: vt sciatis q̃ito
miraculo diuidat dñs egyptios et is-
rael. Descẽdẽtq̧ oẽs serui tui isti ad
me: et adorabũt me dicẽtes. Egrede-
re tu et oĩs pp̃lus qui subiect⁹ est ti-
bi. post hec egrediemur. Et exiuit a
pharaone irat⁹ nimis. Dixit autem
dñs ad moysen. Nõ audiet vos pha- D
rao: vt multa signa fiãt in terra egy-
pti. Moyses aũt ꝛ aaron fecerũt oĩa
signa et ostẽta q̃ scripta sunt corã pha
raone: ꝛ indurauit dñs cor pharaonis
nec dimisit filios israel de terra sua.

¶ C.S. De esu agni paschalis prece
ptũ: de sanguine sup postes: de azi-
mis panib⁹: de occisiõe p̃mogenitoꝝ
rũ: de spoliatione egyptioꝝ: de exitu
ex egypto: de religiõe phase. Cap.xij.

A Dixit quoq; dominus ad moysen et
aaron in terra egypti. Mensis
iste vobis principiū mēsium primus
erit in mensib⁹ anni. Loquimini ad
vniuersum cetum filiorum israel/et di
cite eis. Decima die mensis hui⁹: tol
lat vnusquisq; agnum per familias et
domos suas. Sin autē minor est nu-
merus vt sufficere possit ad vescen-
dum agnū/assumet vicinū suum qui
coniunctus est domui eius / iuxta nu-
De cōse. merū animarū que sufficere possunt
di.2.c.q̄.i. ad esum agni. Erit aūt agnus absq;
su sāguis macula: masculus anniculus. Iuxta
quē ritū tolletis et hedū: et seruabitis
eū vsq; ad quartādecimā diē mensis
hui⁹. Immolabitq; eū vniuersa mul-
titudo filiorū israel ad vesperā: et su-
ment de sanguine eius/ac ponent su
per vtrūq; postē: et in superliminarib⁹
B domorū in qb⁹ comedēt illū. Et edent
carnes nocte illa assas agni: et azy-
mos panes: cū lactucis agrestibus.
Non comedetis ex eo crudū qd: nec
coctum aqua: sed assum tm̄ igni. Ca-
put cum pedib⁹ eius et intestinis vo
rabitis: nec remanebit quicq̄ ex eo
vsq; mane. Si qd residuū fuerit: ig-
ne comburetis. Sic autē comedetis
illum. Renes vr̄os accingetis: et cal-
ciamēta habebitis in pedibus: tenē
tes baculos in manib⁹: et comedetis
festinātes. Est eñ phase: id est trāsi-
tus dñi. Et transibo per terrā egypti
nocte illa: percutiāq; omne primoge
nitum i terra egypti: ab homine vsq;
ad pecus: et in cunctis diis egypti fa
ciā iudicia/ego dñs. Erit autem san-
guis vobis in signū in edib⁹ in quib⁹
eritis: et videbo sanguinē et transibo
vos: nec erit i vobis plaga disperdēs
C qñ percussero terrā egypti. Habebi-
tis aūt hunc diē in monimētū: et ce
lebrabitis eā solēnem dño in gñatio-
nib⁹ vr̄is cultu sempiterno. Septem
dieb⁹ azyma comedetis. In die p̄mo
nō erit fermētum in domibus vr̄is:
Quicūq; comederit fermētatū: peri-
bit aīa illa de isrl' / a p̄mo die vsq; ad
diē septimū. Dies p̄ma erit sancta at
q; solēnis: et dies septima eadē festi-
uitate venerabilis. Nihil operis facie
tis in eis: exceptis his q̄ ad vescēdū
ptinēt: et obseruabitis azyma. In eadē
enim ipsa die educā exercitū vr̄m de
terra egypti: et custodietis diē istum
Le.23.a. in gñationes vr̄as ritu ppetuo. Pri-
nu.28.c. mo mēse / q̄rtadecia die mēsis ad ve-
sperā comedetis azyma vsq; ad diem
vicesimāprimā eiusdē mensis ad ve
sperā. Septē dieb⁹ fermentatū nō in
uenietur in domib⁹ vr̄is. Qui comede-
rit fermētatū pibit aīa ei⁹ de cetu is-
rael: tā de aduenis q̄ de idigenis ter
re. Oē fermentatū nō comedetis. In
cūctis habitaculis vr̄is edetis azyma.
Uocauit autē moyses oēs seniores D
filiorū isrl' et dixit ad eos. Ite tollen- Heb.11.c.
tes aīal p familias vr̄as: et imolate
phase. Fasciculumq; hyssopi tingite
in sanguie q̄ est i limine: et aspgite ex
eo superliminare et vtrūq; postē. Nul-
lus vr̄m egrediat ostiū dom⁹ sue vsq;
mane. Transibit eñ dñs percutiens
egyptios. Cūq; viderit sanguinē in
superliminari et i vtroq; poste: trāscen-
det ostiū dom⁹: et non sinet pcussorē
ingredi domos vr̄as et ledere. Custo-
di vbū istud legitimū tibi et filiis tu-
is vsq; in etnū. Cūq; introieritis terrā
quā dñs de⁹ daturus est vobis vt pol
licitus est / obseruabitis cerimonias
istas. Et cum dixerint vobis filii vr̄i.
Que est ista religio? dicetis eis. Ui-
ctima trāsit⁹ dñi est: qñ transiuit sup
domos filiorū isrl' in egypto pcutiens
egyptios / et domos nostras liberās.
Incuruatusq; ppl's adorauit. Et e- Ps.77.
gressi filii isrl' fecerūt sicut p̄ceperat
dñs moysi et aaron. Factū ē aūt i no-
ctis medio / pcussit dñs oē p̄mogeni-
tū in terra egypti: a p̄mogenito pha- Sap.18.b.
raonis q̄ in solio ei⁹ sedebat: vsq; ad
primogenitū captiue q̄ erat in carce
re: et oē primogenitū iumētorū. Sur- E
rexitq; pharao nocte et oēs serui ei⁹
cūctaq; egypt⁹: et ort⁹ est clamor ma-
gn⁹ in egypto: neq; eñ erat dom⁹ in
qua non iaceret mortuus. Uocatisq;
pharao moyse et aaron nocte: ait.
Surgite / egredimini a pplo meo: et
vos et filii isrl'. Ite et immolate dño
sicut dicitis. Oues vr̄as et armenta
assumite vt petieratis et abeūtes be-
nedicite mihi. Urgebātq; egyptii po 3.11.a.
pulū de terra exire velociter / dicen-
tes. Oēs moriemur. Tulit igit' ppl's
conspersam farinā anteq̄ fermentaret
et ligans in palliis posuit sup hume-
ros suos. Feceruntq; filii israel sicut
preceperat dñs moysi: et petierunt
ab egyptiis vasa argentea et aurea:
vestēq; plurimam. Dñs autem dedit
gratiā pplo corā egyptiis vt commo
darent eis: et spoliauerūt egyptios.
Profectiq; sunt filii israel de rameſ- F

se in socoth sexcenta fere millia pedi-
tum virorū absq parvulis ⁊ mulie-
rib⁹: sed et vulgus ꝓmiscuum innu-
merabile ascēdit cum eis / oves et ar
menta ⁊ aiantia diversi gñis multa
nimis. Coxerūtq farinā quā dudum
de egypto cōspersam tulerāt: ⁊ fecerūt
subcinericios panes azymos. Neq
S.ii.a. eñi poterat fermētari cogentib⁹ ex-
re egyptijs: et nullā facere sinētibus
morā: nec pulmēti quicq̄ occurre-
rat ꝑparare. Habitatio autē filiorum
israel qua manserunt in egypto / fuit
quadringētoꝝ triginta annoꝝ. Qui-
bus expletis / eadem die egressus est
oēs exercitus dñi de terra egypti.
B Nox ista est observabilis dñi: quan-
do eduxit eos de terra egypti. hanc
observare debēt oēs filij isrl' in gña-
tionib⁹ suis. Dixitq dñs ad moysen
et aaron. Hec est religio phase. Ois
alienigena non cōedet ex eo. Omnis
autē servus emptitius circūcidetur:
et sic comedet. Advena et mercena-
rius nō edēt ex eo. In vna domo cō-
edetur: nec efferetis de carnib⁹ eius
foras: nec os illius cōfringetis. Ois
Nu.9.b. cetus filioꝝ israel faciet illud. Q̄d si
Joā.19.f. quis peregrinoꝝ in vestrā voluerit
transire coloniā / et facere phase dñi:
circūcidetur pri⁹ oē masculinū eius
et tunc rite celebrabit: eritq sicut in-
digena terre. si qs autē circūcisus nō
fuerit: nō vescet ex eo. Eadē lex erit
indigene ⁊ colono q̄ peregrinat apd
vos. Feceruntq oēs filij israel sicut
preceperat dñs moysi et aaron: ⁊ ea-
dē die eduxit dñs filios israel de ter-
ra egypti per turmas suas.

¶ C.S. De sctificatiōe ꝑmogenitoꝝ isrl': de ꝓgressu ppli isrl' p desertu⁊: ossa ioseph deferuntur: colūna ignis et nubis comitatur. Capitulū.xiii.

A LOcut⁹ est domin⁹ ad moysen
nu.38.c. dicēs. Sctifica mihi oē pri-
Luc.2.d. mogenitū qd aperit vulvā in
ſ.34.g. filijs israel: tam de hoibus q̄ de iu-
de voto. mētis: mea sunt enim omnia. Et ait
c.magne. Moyses ad populum. Mementote
diei huius in qua egressi estis de egy
pto: et de domo servitutis: quoniam
in manu forti eduxit vos domin⁹ de
loco isto / vt non comedatis fermen-
tatum panē. Hodie egredimini mē-
se novarum frugum. Cumq introdu-
xerit te dominus in terram chana-
nei / et Ethei / et Amorrei / et Evei /
et Jebusei quā iuravit prīb⁹ tuis vt
daret tibi terrā fluentē lacte et melle
celebrabis hūc morē sacroꝝ men-
se isto. Septē dieb⁹ vesceris azymis
et in die septimo erit solennitas dñi.
Azyma comedetis septē dieb⁹. Non
apparebit apud te aliqd fermētatu⁊
nec in cūctis finib⁹ tuis. Narrabisq B
filio tuo i die illo dicēs. Hoc est quod
fecit mihi dñs qñ egressus sū de egy
pto. Et erit q̄si signū in manu tua: et
quasi monimentū ante oculos tuos
et vt lex dñi semp sit i ore tuo. In ma
nu eñi forti eduxit te domin⁹ de egy-
pto. Custodies huiuscemodi cultum
statuto tpe a dieb⁹ in dies. Cūq in-
troduxerit te dñs in terrā chananei
sicut iuravit tibi ⁊ patrib⁹ tuis: ⁊ de-
derit tibi eā: separabis omne qd ape
rit vulvā dño: et quod primitivū est
in pecoribus tuis. Quicqd habueris
masculini sexus: cōsecrabis dño. Pri-
mogenitum asini mutabis ove. qd si C
nō redemeris iterficies. Omne autē
ꝑmogenitum hois de filijs tuis ꝑcio
redimes. Cumq interrogaverit te fi-
lius tu⁹ cras / dicēs. Quid est hoc: re-
spondebis ei. In manu forti eduxit
nos dñs de terra egypti: de domo ser
vitutis. Nā cū induratus esset pha-
rao et nollet nos dimittere: occidit
dñs omne primogenitū in terra egy
pti a primogenito hois: vsq ad pri-
mogenitū iumētoꝝ. Idcirco immo-
lo dño omne qd aperit vulvā mascu-
lini sexus: et oia primogenita filioꝝ
meoꝝ redimo. Erit igit quasi signu⁊
in manu tua: et quasi appēsum quid
ob recordationem ante oculos tuos /
eo qd in manu forti eduxit nos dñs
de egypto. Igit cū emisisset pharao D
populū: non eos duxit dñs per viam
terre philistijm que vicina est: repu-
tans ne forte peniteret eū: si vidisset
adversum se bella cōsurgere ⁊ rever
teret in egyptū: sed circūduxit p vi-
am deserti: q̄ est iuxta mare rubrum.
Et armati ascēderunt filij isrl' de ter
ra egypti. Tulit quoq moyses ossa
Joseph secū: eo qd adiurasset filios
israel dicens. Visitabit vos deus: ef- Geñ.fo.
ferte ossa mea hinc vobiscum. Profe d.
ctiq de socoth: castrametati sunt in Jos.24.
ethan i extremis finib⁹ solitudinis. g.
Dominus autem precedebat eos ad nu.14.c.
ostendendam viam per diem in co- 1.co.10.
lumna nubis: et per noctem in co- a.
lūna ignis: vt dux esset itineris vtro- Nee.9.b.
q tempore. Nunq̄ defuit colum-

2.q.2. na nubis per diez/neq̃ colũna ignis
vnaq̃q; per noctem coram populo.
.s.ecõtra ¶ C.S. Insequitur pharao fugien-
Adam. tes: popul⁹ graditur in medio mari
per siccum: pharao submergitur et
equitatus eius. Capitulum.xiiij.

A Locutus est aũt dñs ad moy-
sen dicẽs. Loquere filiis isrl.
Reuersi castrametẽtur e re-
gione phihahiroth q̄ est inter mag-
dalũ z mare cõtra beelsephon: in cõ-
spectu ei⁹ castra ponet' super mare.
Dicturusq; est pharao super filiis is-
rael. Coartati sunt in terra/conclusit
eos desertuz. Et indurabo cor ei⁹: ac
psequet vos. Et gl'ificabor in pharao
ne et in oĩ exercitu eius: scientq; egy
ptij q2 ego sum dñs. Feceruntq; ita.
Et nũciatum est regi egyptior ꝙ fu-
gisset ppl's: immutatũq; est cor pha-
raonis z seruorũ ei⁹ sup ppl'm: et di-
B xerunt. Quid voluimus facere vt di-
mitterem⁹ israel ne seruiret nobis?
Iunxit ergo currũ et omnẽ ppl'z suũ
assumpsit secum. Tulitq; sexcentos
currus electos/et quicquid ĩ egypto
curruũ fuit: et duces toti⁹ exercitus.
Indurauitq; dñs cor pharaonis re-
gis egypti: et psecut⁹ est filios israel.
Iof.24.a. At illi egressi erant in manu excelsa.
1.Mach. Cũq; persequerẽtur egyptij vestigia
4.a. precedẽtiũ/repererũt eos in castris
super mare. Omnis equitat⁹ et cur-
rus Pharaonis et vniuersus exer-
citus erant in phihahiroth contra
C Beelsephon. Cũq; appropinquasset
pharao/leuantes filij israel oculos/
viderunt egyptios post se et timue-
runt valde: clamaueruntq; ad domi-
num. Et dixerunt ad moysen. Forsi-
tã nõ erãt sepulchra in egypto: ideo
tulisti nos vt moreremur in solitudi
ne: quid hoc facere voluisti vt educe-
res nos ex egypto? Nõne iste est ser
mo quem loquebamur ad te in egy-
pto dicentes. Recede a nobis vt ser-
uiamus egyptiis? Multo eñi melius
est seruire eis q̃ mori in solitudine.
D Et ait moyses ad ppl'm. Nolite time
re: state et videte magnalia dñi que
facturus est hodie. Egyptios enim
quos nunc videtis: nequaq̃ vltra vi
debitis vsq; in sempiternũ. Dñs pu-
gnabit p vobis et vos tacebitis. Di-
xitq; dominus ad moysen. Quid cla
mas ad me? Loquere filiis israel vt
pficiscant: tu aũt eleua virgã tuã et
extẽde manũ tuam sup mare et diui

de illud: vt gradiãtur filij isrl' in me-
dio mari per siccũ. Ego aũt indura-
bo cor egyptiorũ vt psequant vos: et
glorificabor in pharaone et in oĩ ex-
ercitu eius et in currib⁹ et in equiti-
bus illius. et scient egyptij quia ego E
sum dñs: cũ glorificat⁹ fuero in pha-
raone et in currib⁹ atq; in equitibus
eius. Tollensq; se angel⁹ domini qui sa.10.d.
precedebat castra israel/abiit post et.18.a.
eos. et cũ eo pariter columna nubis ps.77.
priora dimittẽs post tergũ stetit in- b.z.104.
ter castra egyptior et castra israel. d.
Et erat nubes tenebrosa et illumi- Iof.2.b.
nans noctẽ: ita vt ad se inuicem toto de conse.
noctis tpe accedere nõ valerẽt. Cũq; dist.2.c.
extendisset moyses manũ sup mare reuera.
abstulit illud dñs/flante vento ve- Et.39.c.
hementi et vrẽte tota nocte: et vertit Heb.11.c.
in siccũ. Diuisaq; est aqua et ingres- ps.77.a.
si sunt filij israel per mediũ sicci ma
ris. Erat eñi aqua quasi mur⁹ a dex-
tra eorũ et leua. Persequentesq; egy
ptij ingressi sunt post eos/z oẽs equi
tatus pharaonis currus eius z equi F
tes p mediũ maris. Iamq; aduene-
rat vigilia matutina: et ecce respici-
ens dñs sup castra egyptiorum p co
lumnã ignis et nubis/interfecit ex- sa.18.b.
ercitũ eor: et subuertit rotas curru-
um: ferebãturq; in pfundum. Dixe-
rũt ergo egyptij. Fugiamus israelẽ
dñs eñi pugnat pro eis contra nos.
Et ait dñs ad Moysen. Extende ma
num tuã super mare: vt reuertantur
aque ad egyptios sup curr⁹ et equi- G
tes eorũ. Cumq; extendisset Moyses
manum contra mare: reuersum est
primo diluculo ad priorem locũ. Fu-
gientibusq; egyptiis occurrerũt aq̃/
et inuoluit eos dominus in mediis
fluctib⁹. Reuerseq; sunt aque et ope 23.q.2.
ruerunt curr⁹ et equites cuncti exer- q̃d ergo.
citus pharaonis/qui sequentes in- ps.105.
gressi fuerant mare: nec vn⁹ quidem Esa.11.d.
superfuit ex eis. Filij autẽ israel per
rexerũt p mediũ sicci maris: et aque
eis erant quasi pro muro a dextris z
a sinistris. Liberauitq; dñs in die il-
la israel de manu egyptiorũ: z vide-
runt egyptios mortuos super littus
maris: z manum magnã quam exer-
cuerat dñs contra eos. Timuitq; po-
pulus dominum: et crediderunt do-
mino et moysi seruo eius.
¶ C.S. Decantat cãticum victorie:
veniunt in marath: dulcescit aqua:
postea in helim venerunt. Cap.xv.

A Tunc cecinit Moyses ⁊ filij Is
Sap.10.d rael carmē hoc dn̄o: ⁊ dixerūt.
Cātemꝰ dn̄o/gl'iose em̄ magni-
ficatꝰ est: equum ⁊ ascēsorem deiecit
Esa.12.a. in mare. Fortitudo mea ⁊ laus mea
Ps.117.c. dn̄s: et factus est mihi in salutē. Iste
deus meus ⁊ glorificabo eū: deus pa
tris mei et exaltabo eum. Dn̄s quasi
vir pugnator oipotēs nomē eiꝰ: cur-
rus Pharaonis ⁊ exercitū eius pro-
iecit in mare. Electi principes eius
submersi sunt in mari rubro: abyssi
operuerūt eos/descēderunt in pfun
dum quasi lapis. Dextera tua dn̄e
magnificata est fortitudine: dextera
tua dn̄e pcussit inimicum: ⁊ in multi
tudine glorie tue deposuisti aduersa-
rios tuos. Misisti irā tuā que deuora
uit eos sicut stipulā: ⁊ in spiritu furo
ris tui congregate sunt aque. Stetit
B vnda fluens: congregate sunt abys-
si in medio mari. Dixit inimicꝰ. Per-
sequar ⁊ comprehēdam: diuidā spo-
lia/implebit aīa mea/euaginabo gla
dium meum/interficiet eos manus
mea. Flauit spiritꝰ tuꝰ ⁊ operuit eos
mare: submersi sunt quasi plumbum
in aquis vehementibꝰ. Quis similis
tui in fortibꝰ dn̄e? Quis sicis tui ma-
gnificus in sanctitate/terribilis atq
laudabilis faciens mirabilia. Exten-
disti manū tuā: et deuorauit eos ter-
ra. Dux fuisti in misericordia tua po
pulo quē redemisti. Et portasti eū in
fortitudine tua: ad habitaculū sctm
tuū. Ascēderunt ppli ⁊ irati sunt: do
lores obtinuerūt habitatores Phili-
stiim. Tunc conturbati sunt princi-
pes Edom: robustos Moab obtinuit
tremor/obriguerūt omnes habitato
res Chanaan. Irruat sup eos formi-
do: et pauor in magnitudine brachij
tui. Fiāt immobiles quasi lapis: do-
nec ptranseat populꝰ tuꝰ dn̄e/donec
ptranseat populꝰ tuus iste quē posse-
C disti. Introduces eos ⁊ plantabis in
monte hereditatis tue: firmissimo ha
bitaculo tuo qd̄ operatus es dn̄e. San-
ctuariū tuū dn̄e: qd̄ firmauerūt ma-
nus tue. Dn̄s regnabit in eternum ⁊
vltra. Ingressus est em̄ eques Pha-
rao cū curribꝰ ⁊ equitibꝰ eius in ma-
re: ⁊ reduxit sup eos dn̄s aquas ma-
ris. Filij autē Israel ambulauerūt p
siccū in medio eiꝰ. Sūpsit ergo Ma-
ria prophetissa soror Aaron tympa-
num in manu sua: egresseq sunt oēs
mulieres post eam cum tympanis ⁊
choris: quibus precinebat dicēs. Cā-
temus dn̄o/gloriose enim magnifica
tus est: equum ⁊ ascēsorem deiecit in
mare. Tulit autē Moyses Israel de D
mari rubro: ⁊ egressi sunt in desertū
Sur. Ambulaueruntq tribꝰ diebꝰ p
solitudinē: ⁊ non inueniebant aquā.
Et venerunt in mara: nec poterāt bi
bere aquas de mara/eo q essent ama
re. Unde ⁊ congruū loco nomē impo Iudith.5
suit: vocās illum mara/id est amari- c.
tudinē. Et murmurauit populꝰ cōtra
Moysen dicens. Quid bibemꝰ? At il
le clamauit ad dn̄m/qui ostēdit ei li- Eccl.38.
gnū: qd̄ cum misisset in aquas/in dul a.
cedinem verse sunt. Ibi constituit ei
precepta atq iudicia: ⁊ ibi temptauit
eum/dicēs. Si audieris vocē dn̄i dei
tui/⁊ qd̄ rectum est corā eo feceris/⁊
obedieris mandatis eius: custodie-
risq oīa precepta illiꝰ: cunctum lan-
guorē quē posui in Egypto nō indu-
cam super te: ego enim sum dn̄s deꝰ
saluator tuꝰ. Uenerūt autē in Elim fi Nu.33.a.
lij Israel: vbi erant duodecim fontes
aquarum/⁊ septuaginta palme: ⁊ ca
strametati sunt iuxta aquas.

¶ C.S. Populꝰ p cibo murmurauit: coturnix dat ⁊ manna: ⁊ duplū sexta die colligi precipit. Cap.xvi.

A Profectiq sunt de Elim ⁊ ve-
nit oīs multitudo filiorꝫ Israel Sap.11.a
in desertum Sin: qd̄ est inter
Elim ⁊ Sinai: quintodecimo die men-
sis secundi/postq̄ egressi sunt de ter-
ra Egypti. Et murmurauit oīs con-
gregatio filiorꝫ Israel cōtra Moysen
⁊ Aaron in solitudine. Dixeruntq fi
lij Israel ad eos. Utinā mortui esse-
mus p manū dn̄i in terra Egypti: qn̄
sedebamus super ollas carnium: et
comedebamꝰ panē in saturitate. Cur
induxistis nos in desertū istud/vt oc-
cideretis omnē multitudinem fame?
Dixit autē dn̄s ad Moysē. Ecce ego
pluam vobis panes de celo: egrediat
ppl's ⁊ colligat q̄ sufficiunt p singu-
los dies: vt temptem eum vtrū ambulet
in lege mea/an nō. Die autē sexto pa B
rent qd̄ inferāt: ⁊ sit duplum q̄ colli-
gere solebant p singulos dies. Dixe-
runtq Moyses ⁊ Aaron ad oēs filios
Israel. Uespere scietis q dn̄s eduxe-
rit vos de terra Egypti/⁊ mane vide-
bitis gloriā dn̄i: audiuit em̄ murmur
vestrū contra dn̄m. Nos vero quid su-
mus: quia mussitastis cōtra nos? Et
ait Moyses. Dabit vobis dn̄s vespe-

re carnes edere ⁊ mane panes in sa
turitate: eo ꝙ audierit murmuratio-
nes vestras: quib⁹ murmurati estis cō-
tra eū: nos vero qd sumus? nec cōtra
nos est murmur vestrum/sed contra
dñm. Dixit quoqȝ Moyses ad Aarō.
Dic vniuerse congregationi filiorū Is-
rael. Accedite corā dño: audiuit eñ
C murmur vestrū. Cūqȝ loqret Aaron
Eccl.45.a. ad oēm cetū filiorū Israel: respexerūt
ad solitudinē: ⁊ ecce gloria dñi appa
ruit in nube. Locut⁹ est autē dñs ad
Moysen/dicēs. Audiui murmuratio
nes filiorū Israel: loquere ad eos. Ue
spere comedetis carnes: ⁊ mane sa-
turabimini panibus: scietisqȝ ꝙ ego
sum dñs deus vester. Factū est ergo
vespere: ⁊ ascendens coturnix coope
ruit castra: mane quoqȝ ros iacuit ꝑ
Nu.11.b. circuitum castrorū. Cumqȝ operuisset
Ps.77.c. superficiē terre: apparuit in solitudi
D ne minutum/⁊ quasi pilo tusum in si
Sap.16.c. militudinē pruine sup terrā. Qđ cū
1.Co.10.a. vidissent filii Israel: dixerūt ad inui-
Joā.6.d. cem. Man hu: quod significat. Quid
de Pse.8. est hoc? Ignorabāt enim quid esset.
2.vbi ps. Quibus ait Moyses. Iste est panis
quē dñs dedit vobis ad vescendum.
Hic est sermo quem precepit vobis
dñs. Colligat vnusquisqȝ ex eo quan-
tum sufficit ad vescēdū: gomor ꝑ sin-
gula capita/iuxta numerū aīarū ve-
strarū q̄ habitant in tabernaculo sic
tolletis. Fecerūt ita filii Israel: ⁊ col
legerunt alius pl⁹/alius min⁹: ⁊ mē-
2.Co.8.c. si sunt ad mēsuram gomor. Nec qui
plus collegerat habuit amplius: nec
q̄ min⁹ parauerat/reperit minus: sed
singuli iuxta id qđ edere poterāt con
gregauerūt. Dixitqȝ moyses ad eos.
E Null⁹ relinquat ex eo in mane. Qui
non audierunt eū/sȝ dimiserunt qdā
ex eis vsqȝ mane: ⁊ scatere cepit ver-
mib⁹ atqȝ cōputruit. Et irat⁹ est con-
tra eos Moyses. Colligebāt autē ma
ne singuli quātum sufficere poterat
ad vescēdum. Cūqȝ incaluisset sol/li-
quefiebat. In die autē sexta collige-
rūt cibos duplices/id est duo gomor
ꝑ singulos hoīes. Uenerūt autē oēs
ꝑncipes multitudinis: ⁊ narrauerūt
Moysi. Qui ait eis. Hoc est qđ locut⁹
est dñs. Requies sabbati sctificata est
dño. Cras quodcūqȝ operādū est facite:
et q̄ coquēda sunt coqte: quicqd autē
F reliquū fuerit: reponite vsqȝ i mane.
Feceruntqȝ ita vt ꝑceperat Moyses:
et non cōputruit: neqȝ vermis inuēt⁹
est in eo. Dixitqȝ Moyses. Comedite
illud hodie: qȝ sabbatum est dño: nō
inuenietur hodie in agro. Sex dieb⁹
colligite: in die autē septimo sabbatū
est dñi: idcirco nō inuenietur. Ueniteqȝ
septima dies: ⁊ egressi de ppl'o vt col
ligerēt nō inuenerūt. Dixit autē dñs
ad Moysen. Usqȝquo non vultis cu-
stodire mādata mea ⁊ legē meā? Ui- Exe.20.b
dete ꝙ dñs dederit vobis sabbatū: et
ꝓpter hoc die sexta tribuit vobis ci-
bos duplices. Maneat vnusquisqȝ apđ G
semetipsum: ⁊ nullus egrediatur de lo-
co suo die septimo: ⁊ sabbatizabit ppl's
die septimo. Appellauitqȝ dom⁹ Isrl' Nu.11.b.
nomen ei⁹ man: qđ erat quasi semen
coriandri albū: gustusqȝ ei⁹ quasi si-
mile cum melle. Dixit autē Moyses.
Iste est sermo quē precepit dñs. Im-
ple gomor ex eo: ⁊ custodiatur in futu-
ras retro gñationes: vt nouerint pa-
nē quo alui vos in solitudine/qñ edu
cti estis de terra Egypti. Dixitqȝ moy
ses ad Aaron. Sume vas vnū: ⁊ mit-
te ibi man quātū pōt capere gomor:
⁊ repone corā dño ad seruādū in gña
tiones vestras: sicut ꝑcepit dñs Moysi.
Posuitqȝ illud Aaron in tabernacu
lo reseruādum. Filii autē Isrl' comede Hec.9.a.
rūt man qdraginta annis: donec ve- Judith
nirēt i terrā habitabilē. Hoc cibo ali- 5.c.
ti sūt vsqȝ q̄ tāgerēt fines t're chanaā.
Gomor autē decima est pars ephi.

C.S. In Raphidim ꝓ aq̄ iurgantur: aquā dat petra: pugnāt contra amalech: man⁹ moysi sustētantur. Ca.xvii.

IGit ꝓfecta omnis multitudo A
filiorū Israel de deserto Sin: ꝑ
mansiones suas: iuxta sermo-
nem dñi castrametati sunt in Raphi
dim: vbi nō erat aqua ad bibēdū po-
pulo. Qui iurgat⁹ cōtra Moysen ait.
Da nobis aquā vt bibamus. Quibus
respondit Moyses. Quid iurgamini
contra me: cur tentatis dñm? Sitiuit
ergo ibi populus pre aque penuria: ⁊
murmurauit contra Moysen/dicēs. B
Cur fecisti nos exire de Egypto vt Nu.20.a.
occideres nos et liberos nr̄os ac iu-
menta siti? Clamauit autē Moyses
ad dñm/dicens. Quid faciā populo
huic? adhuc paululum et lapidabit
me. Et ait dñs ad Moysen. Antece-
de populū/et sume tecū de senioribus
Israel: ⁊ virgā qua ꝑcussisti fluuium
tolle in manu tua ⁊ vade: en ego sta-
bo corā te ibi supra petrā Oreb: per- Ps.77.b.⁊
cutiesqȝ petrā et exibit ex ea aqua vt 80.b.

1.Co.10.a bibat ppl's. Fecit Moyses ita coram
senioribus Israel. Et vocauit nomē lo-
ci illius tētatio: ꝓpter iurgiū filiorum Is-
C rael: et quia tentauerunt dn̄m dicētes.
Judith Est ne dn̄s in nobis an nō? Uenit au-
4.d. tē Amalech: et pugnabat contra Israel
Sap.11.a in Raphidim. Dixitq; Moyses ad
Deu.25. Josue. Elige viros: et egressus pugna
De cōse. contra Amalech cras. Ego stabo in
dis.2.c.re vertice collis: habēs virgā dei in ma-
vera.et.c. nu mea. Fecit Josue vt locutus erat
in calice. Moyses: et pugnauit contra Amalech.
Moyses autē et Aaron et Hur ascen-
derūt super verticē collis. Cūq; leuaret
Moyses manus vincebat Israel: sin au-
tē paululū remisisset, superabat Ama-
D lech. Manus autē moysi erāt graues.
Sumētes igitur lapidē posuerunt sub-
ter eū: in quo sedit. Aaron autē et hur
sustētabant manus eius ex vtraq; parte.
Et factū est vt manus ipsius non lassa-
rentur: vsq; ad occasum solis. Fugauit-
q; Josue Amalech, et populum eius in
ore gladii. Dixit autē dn̄s ad Moy-
sen. Scribe hoc ob monimentū in li-
bro: et trade auribus Josue. Delebo enī
memoriā Amalech sub celo. Edifica-
uitq; Moyses altare: et vocauit nomē
eius. Dominus exaltatio mea, dicēs.
Quia manus solius domini et bellū
dei erit contra Amalech a generatio-
ne in generationem.

¶ C.S. Jetro adduxit ad Moysen
vxorē et filios eius: dat ei consiliū de
onere iudicandi viris sapientibus
distribuendo. Cap. xviii.

A Cumq; audisset Jetro sacerdos
madian, cognatus Moysi, om-
nia que fecerat dn̄s Moysi: et Israel
populo suo quod eduxisset dn̄s Israel de
Egypto: tulit Sephorā vxorē Moysi
quā remiserat et duos filios eius: quorum
vnus vocabatur Gersan, dicēte patre. Ad-
uena fui in terra aliena: alter vero
Eliezer. Deus enī ait patris mei ad-
iutor meus: et eruit me de gladio Pha-
raonis. Uenit ergo Jetro cognatus
Moysi et filii eius et vxor eius ad moysen
in desertū vbi erat castrametatus iuxta
montem dei: et mandauit Moysi, di-
cens. Ego Jetro cognatus tuus ve-
nio ad te et vxor tua et duo filii tui
cum ea. Qui egressus in occursum co-
gnati sui: adorauit et osculatus est eū.
B Salutaueruntq; se mutuo verbis paci-
ficis. Cumq; intrasset tabernaculum
narrauit Moyses cognato suo cun-
cta que fecerat dn̄s Pharaoni et Egy-
ptiis ꝓpter Israel: vniuersumq; laborē
qui accidisset eis in itinere: et quod libera-
uerat eos dn̄s. Letatusq; est Jetro su-
per omnibus bonis que fecerat dn̄s Israeli:
eo quod eruisset eū de manu Egyptiorum,
et ait. Benedictus dn̄s qui liberauit vos
de manu Egyptiorum et de manu Pha-
raonis, qui eruit populū suū de manu
Egypti. Nūc cognoui quia magnus dn̄s
super oēs deos: eo quod superbe egerint cō-
tra illos. Obtulit ergo Jetro cogna- De pe.di.
tus Moysi holocausta et hostias do- 1.c.et ve-
mino. Ueneruntq; Aaron et oēs senio- nit.
res filiorum Israel vt comederēt panē cū
eo coram dn̄o. Altera autem die sedit
Moyses vt iudicaret ppl'm: qui assiste-
bat Moysi a mane vsq; ad vesperā.
Quod cū vidisset cognatus eius oia scz que C.
agebat in ppl'o, ait. Quid est quod fa-
cis in plebe? Cur solus sedes et ois po-
pulus prestolatur de mane vsq; ad vespe-
ram? Cui respondit Moyses. Uenit
ad me populus querēs sententiam dei.
Cumq; acciderit eis aliqua disceptatio:
veniūt ad me vt iudicē inter eos:
et ostendā precepta dei et leges eius.
At ille. Nō bonā (inquit) rem facis: stul-
to labore cōsumeris, et tu et ppl's iste
qui tecū est: vltra vires tuas est nego- Deu.1.b.
cium: solus illud nō poteris sustinere:
sed audi verba mea atq; consilia: et erit
dn̄s tecū. Esto tu populo in his que ad
deum pertinēt: vt referas que dicuntur ad
eum: ostēdasq; ppl'o ceremonias et ri-
tum colēdi: viāq; per quam ingredi de-
beāt, et opus quod facere debeant. Pro- D
uide autē de omni plebe viros sapiē-
tes et timētes deum in quibus sit veri-
tas et qui oderint auaritiā: et cōstitue
ex eis tribunos, et cēturiones, et quin-
quagenarios, et decanos qui iudicent
ppl'm omni tēpore. Quicquid autē maius
fuerit, referant ad te: et ipsi minora
tantūmodo iudicent: leuiusq; sit tibi
partito in alios onere. Si hoc feceris,
implebis imperiū dn̄i: et precepta eius
poteris sustētare: et ois hic ppl's re-
uertetur ad loca sua cum pace. Quibus
auditis, Moyses fecit omnia que ille
suggesserat. Et electis viris strenuis
de cuncto Israel, constituit eos prin-
cipes populi, tribunos, et centurio-
nes, et quinquagenarios, et decanos:
qui iudicarēt plebem dn̄i omni tem-
pore. Quicquid autē grauius erat: re-
ferebant ad eum: faciliora tantūmo-
do iudicantes. Dimisitq; cognatum
suum: qui reuersus abiit in terrā suā.

¶ C.S. Peruenerũt ad Sinai: sanctifi-
cat͂ popul⁹: ꝛ eo vidente descẽdit dñs
sup montẽ: in igne loquit͂: vt popul⁹
obediat: ꝓhibet͂ homo ꝛ iumẽtum ne
montem tangant. Cap. xix.

A Mense tertio egressionis Israel
de terra Egypti: in die hac ve-
Nu.33.c. nerũt in solitudinẽ Sinai. Nã ꝓfe-
cti de Raphidim: ꝛ puenientes vsq͂
in desertũ Sinai / castrametati sunt
in eodẽ loco: ibiq͂ Israel fixit tẽtoria
Act.7.e. e regione montis. Moyses autẽ ascẽ-
dit in montẽ ad deum. Vocauitq͂ eũ
dñs de monte: ꝛ ait. Hec dices domui
Iacob: et annunciabis filiis Israel.
Vos ipsi vidistis q̃ fecerim Egyptiis
quõ portauerim vos sup alas aquila-
Deu.29.a. rũ/ et assumpserim mihi. Si ergo au-
dieritis vocẽ meam/ ꝛ custodieritis
pactũ meũ: eritis mihi in peculiũ de
cunctis populis (mea est eñi ois ter-
ra) ꝛ vos eritis mihi in regnũ sacerdo-
1.Pe.2.b. tale/ ꝛ gẽs sancta. Hec sunt vba q̃ lo-
queris ad filios Israel. Venit Moy-
ses: ꝛ cõuocatis maiorib⁹ natu popu-
li: exposuit oẽs sermones quos manda-
B uerat dñs. Rñditq͂ ois popul⁹ simul.
Cuncta q̃ locutus est dñs: faciemus.
Cũq͂ retulisset Moyses verba popu-
li ad dñm: ait ei dñs. Iam nũc veniã
ad te in caligine nubis: vt audiat me
popul⁹ loquentẽ ad te ꝛ credat tibi in
ppetuum. Nunciauit ergo Moyses
verba populi ad dñm. Qui dixit ei.
Vade ad populum: ꝛ sanctifica illos
hodie ꝛ cras: lauentq͂ vestimẽta sua/
ꝛ sint parati in diem tertium. In die
eñi tertia descẽdet dñs corã oĩ plebe
sup montem Sinai. Constituesq͂ ter-
minos populo per circuitũ/ et dices
ad eos. Cauete ne ascẽdatis in mon-
tem/ nec tangatis fines illius. Ois q̃
He.12.e. tetigerit montẽ: morte morietur. Man⁹
non tanget eum: sed lapidibus oppri-
metur/ aut confodietur iaculis: siue iu-
mentum fuerit siue homo/ non viuet.
C Cũ ceperit clãgere buccina: tũc ascẽ-
dant in montẽ. Descẽditq͂ Moyses
de monte ad populũ: et sanctificauit
eum. Cumq͂ lauissent vestimẽta sua:
ait ad eos. Estote parati in diem ter-
tium: ꝛ ne appropinquetis vxoribus
vestris. Iamq͂ aduenerat terti⁹ dies:
et mane inclaruerat: ꝛ ecce ceperunt
audiri tonitrua/ ac micare fulgura
et nubes densissima operire montem.
Clangorq͂ buccine vehementius per-
strepebat: ꝛ timuit populus q̃ erat in
castris. Cũq͂ eduxisset eos Moyses
in occursum dei de loco castrorũ: ste-
terũt ad radices mõtis. Totus autẽ Deu.4.b
mons Sinai fumabat/ eo q̃ descen-
disset dñs desup eum in igne/ ꝛ ascẽ-
deret fumus ex eo quasi de fornace.
Eratq͂ ois mons terribilis: ꝛ sonit⁹
buccine paulatim crescebat in mai⁹:
ꝛ ꝓlixi⁹ tendebat. Moyses loquebat͂: D
ꝛ dñs rñdebat ei. Descẽditq͂ dñs sup
montẽ Sinai in ipso montis vertice:
ꝛ vocauit Moysen in cacumen eius.
Quo cum ascendisset: dixit ad eum.
Descende ꝛ contestare populum ne
forte velit trãscẽdere terminos ad vi-
dẽdum dñm/ ꝛ pereat ex eis plurima
multitudo. Sacerdotes quoq͂ q̃ acce-
dũt ad dñm: sanctificent͂ ne percutiat
eos. Dixitq͂ Moyses ad dñm. Non
poterit vulg⁹ ascẽdere in montẽ Si-
nai: tu eñi testificat⁹ es ꝛ iussisti/ di-
cẽs. Pone terminos circa montẽ: et
sanctifica illũ. Cui ait dñs. Vade/ de-
scẽde: ascẽdesq͂ tu ꝛ Aaron tecũ. Sa-
cerdotes autẽ ꝛ pplũs nõ trãseãt ter-
minos: nec ascẽdãt ad dñm: ne forte
interficiat illos. Descẽditq͂ Moyses
ad pplm/ ꝛ oia narrauit eis.

¶ C.S. De ꝓceptis decalogi: de facien-
do altare de terra: de non ascẽdendo
ad altare p gradus. Cap. xx.

Locutusq͂ est dñs cunctos sermo- A
nes hos. Ego sum dñs deus tu⁹: Deu.5.a.
q̃ eduxi te de terra Egypti de domo
seruitutis. Nõ habebis deos alienos Ps.80.c.
coram me. Non facies tibi sculptile/ Leui.26.
neq͂ omnẽ similitudinẽ q̃ est in celo a.
desup/ ꝛ que in terra deorsum: nec eo- Deu.5.a.
rum q̃ sunt in aquis sub terra. Non Ps.96.b.
adorabis ea: neq͂ coles. Ego sum do-
min⁹ de⁹ tu⁹ fortis zelotes: visitãs ini-
quitatẽ patrũ in filios: in tertiã ꝛ quar-
tam gñationẽ eorũ: q̃ oderũt me: ꝛ fa- B
ciẽs misericordiã in milia his q̃ dili-
gunt me/ ꝛ custodiũt precepta mea.
Nõ assumes nomẽ dñi dei tui in va- Deu.5.b.
nũ. Nec eñi habebit insontẽ dñs eum Leui.19.c
qui assumpserit nomẽ dñi dei sui fru- Mat.5.e.
stra. Memẽto vt diẽ sabbati sanctifi- Eze.20.b.
ces. Sex dieb⁹ operaberis/ ꝛ facies oia Deu.5.b.
opa tua. Septimo autẽ die sabbatum
dñi dei tui est. Nõ facies omne op⁹ in
eo: tu ꝛ fili⁹ tu⁹ ꝛ filia tua/ seru⁹ tu⁹ et
ancilla tua/ iumẽtũ tuum ꝛ aduena
q̃ est intra portas tuas. Sex eñi die- Gen.2.a.
bus fecit de⁹ celum ꝛ terrã/ ꝛ mare/ ꝛ
oia q̃ in eis sunt: ꝛ requieuit die septi-
mo. Idcirco bñdixit dñs diei sabbati

C et sctificauit eū. Honora patrē tuū
Deut.5.b. et matrē tuā/ vt sis lōgeuus sup terrā
Eccl.3.b. quā dn̄s deus tuus dabit tibi. Nō oc-
mat.15.a cides. Nō mechaberis. No furtū fa-
mar.7.b. cies. No loq̄ris cōtra ꝓximū tuū fal
ephe.6.a sum testimoniū. Non cōcupisces do
mat.5.c. mū ꝓximi tui. Nec desiderabis vxo-
Ro.7.b. rē ei9/ nō seruū/ nō ancillā/ non bouē
et.13.c. nō asinū: nec oīa q̄ illi9 sunt. Cuncte9
heb.12.e. autē pplʼs videbat voces ꝛ lāpades/
et sonitū buccine/ mōtēq̄ fumātē: et
ꝑterriti ac pauore cōcussi: steterūt ꝓ
deu.18.c. cul/ dicentes moysi. Loq̄re tu nobis:
D ꝛ audiemus. non loquat nobis dn̄s/
ne forte moriamur. Et ait Moyses
ad populū. Nolite timere. vt eñ ꝓ-
baret vos venit de9: et vt terror illi9 es-
set in vobis et nō peccaretis. Stetit-
q̄ pplʼs de lōge. Moyses aūt accessit
ad caliginē i qua erat de9. Dixit pre-
terea dn̄s ad Moysen. Hec dices fi-
liis israel. Uos vidistis q de celo lo-
cut9 sim vobis. Nō facietis deos ar-
gēteos: nec deos aureos facietis vo-
bis. altare de terra facietis mihi / et
offeretis sup eo holocausta et pacifi-
ca vr̄a: oues vr̄as et boues in oī loco
deu.27.a in quo memoria fuerit nois mei. Ue-
niā ad te/ ꝛ benedicā tibi. Qđ si alta-
Jos.8.f. re lapideū feceris mihi: nō edificabis
illud de sectis lapidib9. Si eñ leuaue-
ris cultrū tuū sup eo: polluetur. Non
ascēdes per gradus ad altare meū/
ne reueletur turpitudo tua.

C.C.S. De ꝑcepťs iudicialib9: scꝫ de
seruo hebreo emptitio: de filia in fa-
mulā vēdita: de homicidio ꝑ casū vel
īdustriā: de ꝑsecutiōe et maledictiōe
A pr̄is ꝛ mr̄is et aliis iudicialib9. c.xxi.
deu.15.c. Hec sunt iudicia que propones
hie.34.c. eis. Si emeris seruum hebreū:
dist.7.c. sex annis seruiet tibi. In septimo e-
in sūma. gredietur liber gratis. Cū quali ve-
ste intrauerit: cū tali exeat. Si habēs
vxorē: et vxor egredieť simul. Si autē
dn̄s dederit illi vxorem/ ꝛ pepererit fi-
lios et filias: mulier et liberi ei9 erūt
dn̄i sui: ipse vo exibit cū vestitu suo.
Qđ si dixerit ser9. Diligo dn̄m meū ꝛ
vxorem ac liberos: non egrediar li-
ber: offerat eū dn̄s diis / ꝛ applicabi-
tur ad ostiū et postes / ꝑforabitq̄ au-
rē eius subula/ ꝛ erit ei seru9 in sclm.
Si q̄s vēdiderit filiā suā in famulā/
nō egredieť sicut ācille exire cōsueue-
B runt. Si displicuerit oculis dn̄i sui:
cui tradita fuerit / dimittet eā. ppl̄o
aūt alieno vēdēdi nō hēbit ptātē / si

spreuerit eā. Si autē filio suo despō-
derit eā iuxta morē filiarū faciet illi:
qđ si alterā ei acceperit: prouidebit
puelle nuptias: et vestimenta: ꝛ pciū
pudicitie nō negabit. Si tria ista nō
fecerit: egredieť gratis absq̄ pecu-
nia. Qui ꝑcusserit hoiem voles occi- Leui.24.
dere morte moriatur. Qui aūt nō est c.
insidiatus: sꝫ de9 illū tradidit i man9
eius: cōstituā tibi locū in q̄ fugere de-
beat. Si q̄s ꝑ industriā occiderit ꝓ-
ximū suū/ ꝛ per insidias / ab altari
meo auelles eū vt moriať. Qui per-
cusserit patrē suū aut matrem: morte leui.20.b.
moriať. Qui maledixerit pr̄i suo vel
mr̄i morte moriať. Qui furatus fue- Prouer.
rit hoiem/ et vēdiderit eū/ cōuict9 no- 20.c.
xe: morte moriať. Si rixati fuerint mat.15.
viri: et ꝑcusserit alter ꝓximū suū la- mar.7.b.
pide vel pugno: et ille mortu9 nō fue- C
rit: sed iacuerit in lectulo: si surrexe-
rit et ābulauerit foris sup baculū su-
um: inocēs erit q̄ ꝑcusserit: ita tñ vt
operas ei9 ꝛ ipēsas i medicos restitu-
at. Qui ꝑcusserit seruū suū/ vel an- leui.24.c
cillā virga: et mortui fuerit i mani-
bus ei9: criminis re9 erit. Si autē vno
die vel duob9 supuixerit: nō subiace-
bit pene: qꝛ pecunia illi9 est. Si rixa-
ti fuerit viri et ꝑcusserit q̄s mulierē
ꝑgnantē: et abortiuū q̄dē fecerit sed
ipsa vixerit: subiacebit dāno quātum
maritus mulieris expetierit: et arbi-
tri iudicauerit. Si autē mors ei9 fue-
rit subsecuta: reddet aīam ꝓ aīa: ocu-
lū ꝓ oculo: dētē ꝓ dēte: manū ꝓ ma- Mat.5.f.
nu: pedē pro pede: adustionē ꝓ adu- le.24.d.
stiōe: vuln9 ꝓ vulnere: liuorē ꝓ liuo- deu.19.d.
re. Si ꝑcusserit q̄spiā oculum serui sui
aut ācille: et luscos eos fecerit: dimit-
tet eos liberos pro oculo quē eruit.
Dentē q̄q̄ si excusserit seruo vel an-
cille sue: sič dimittet eos liberos. Si
bos cornu ꝑcusserit virū aut muli-
rē: et mortui fuerit: lapidib9 obrueť:
ꝛ non comedenť carnes ei9: dn̄s quo-
q̄ bouis innocēs erit. Qđ si bos cor- D
nupeta fuerit ab heri et nudiuster- De iniu-
tius: et contestati sunt dn̄m eius: nec re- riis.ca.i.
cluserit eū: occideritq̄ virū aut mu-
lierē: ꝛ bos lapidib9 obrueť: ꝛ dn̄m il-
li9 occident. Qđ si pciū fuerit ei ipo-
sitū: dabit ꝓ aīa sua q̄cq̄d fuerit po-
stulatus. Filiū q̄q̄ et filiā si cornu ꝑ-
cusserit/ simili sententie subiacebit. Si
seruū ācillāq̄ inuaserit: triginta siclos
argēti dn̄o dabit / bos vo lapidibus
opprimeť. Si q̄s aperuerit cisternā

et foderit et non operuerit eã/ceciderit
q; bos aut asin⁹ in eã / reddet dñs
cisterne p̃ciũ iumentorũ: qđ aũt mor
tuũ est/ipsi⁹ erit. Si bos alteri⁹ bouẽ
alteri⁹ vulnerauerit: et ille mortuus
fuerit: vendent bouẽ viuũ / ꝛ diuidẽt
preciũ: cadauer autem mortui inter
se dispertient. si autem sciebat quod
bos cornupeta esset ab heri et nudi-
ustertius: et non custodiuit eum do-
minus suus: reddet bouem pro boue
ꝛ cadauer integrum accipiet.
¶C.S. De furto: de damno facto: de
cõmẽdatis: de virgĩe seducta: de ma-
leficijs: de idolatrijs: de aduena/pu-
pillo: de vidua: de vsura et pignore.
Non detrahes dijs: de decimis ꝛ pri
mitijs afferendis. Capitulum.xxij.
A S I quis furatus fuerit bouẽ aut
ouẽ/et occiderit / vel vendide-
rit: quinq; boues pro vno boue resti
tuet: et quatuor oues pro vna oue. Si
effringens fur domũ siue suffodiens
fuerit inuentus: et accepto vulnere
mortu⁹ fuerit: percussor non erit re⁹
sanguinis. qđ si orto sole hoc fecerit:
homicidiũ ꝑpetrauit: et ipse morietur.
Si non habuerit qđ ꝓ furto reddat:
ipse venũdabitur. si inuentũ fuerit apud
eum quod furatus est: viuens: siue
bos: siue asinus: siue ouis: duplum
restituet. Si leserit quispiã agrũ vel
vineã: et dimiserit iumentum suũ vt
depascat aliena: quicquid optimum ha-
buerit in agro suo vel in vinea: pro
dãni estimatiõe restituet. Si egres-
sus ignis inuenerit spicas: ꝛ ꝯprehẽ
derit aceruos frugũ: siue stantes se-
getes in agris: reddet damnum qui
B ignẽ succẽderit. Si quis ꝯmẽdauerit
amico pecuniã aut vas in custodiaz
et ab eo qui susceperat furto ablata
fuerint: si inuenitur fur: duplũ reddet.
si latet fur: dñs dom⁹ applicabitur ad
deos: ꝛ iurabit qđ non extẽderit ma-
num in rem proximi sui ad ꝑpetran-
dã fraudẽ: tã in boue quã in asino: et
oue ac vestimento: et quicquid damni
inferre põt. Ad deos vtriusq; causa
ꝑueniet: et si illi iudicauerint: duplũ
restituet ꝓximo suo. Si quis cõmenda
uerit ꝓximo suo asinũ/bouem/ouem
et omne iumentũ ad custodiã: ꝛ mor
tuum fuerit: aut debilitatum vel ca-
ptũ ab hostib⁹: nullusq; hoc viderit:
iusiurãdũ erit in medio qđ nõ exten
derit manũ ad rẽ ꝓximi sui: suscipi-
etq; dñs iuramentum: ꝛ ille reddere
nõ cogetur. qđ si furto ablatum fuerit: gen̄.31.f.
restituet damnũ dño. si comestum a C
bestia: deferat ad eũ qđ occisum est:
et nõ restituet. Qui a ꝓximo suo quic-
quid horũ mutuo postulauerit: et de
bilitatũ aut mortuũ fuerit: dño non
presente: reddere cõpelletur. Qđ si im-
presentiarũ dñs fuerit: non restituet:
maxime si conductũ venerat ꝓ mer-
cede operis sui. Si seduxerit quis vir-
ginẽ/necdũ desponsatã: dormieritq;
cũ ea: dotabit eã et habebit eam vxo-
rẽ. Si pater virginis dare noluerit:
reddet pecuniã iuxta modum dotis:
quã virgines accipere ꝯsueuerũt. Ma
leficos non patieris viuere. Qui co-
ierit cũ iumento: morte moriatur. Qui 23.q.5.c.
immolat dijs: occidetur: preter dño soli. reos san-
Aduenã nõ ꝯtristabis: neq; affliges guis.
eũ. aduene enim et ipsi fuistis in ter- leui.19.g.
ra egypti. Vidue et pupillo nõ noce- D
bitis: si leseritis eos: vociferabuntur zach.7.c.
ad me: et ego audiã clamorẽ eorũ: et
indignabitur furor meus: ꝑcutiãq; vos
gladio/et erunt vxores vr̃e vidue: et
filij vr̃i pupilli. Si pecuniam mutuã De here.
dederis populo meo pauperi qui ha- c. cũ ex in
bitat tecũ: non vrgebis eũ q̃si exactor iũcto.
nec vsuris opprimes. Si pign⁹ a ꝓ-
ximo tuo acceperis vestimẽtũ: ante
solis occasum reddes ei. Ipsum enim
est solũ quo operitur indumẽtũ carnis
ei⁹: nec habet aliud in q̃ dormiat. Si
clamauerit ad me: exaudiã euz: quia
misericors sum. Dijs nõ detrahes: et act.23.a.
principi populi tui non maledices.
Decimas et primitias tuas non tar-
dabis offerre: primogenitum filiorꝫ
tuorũ dabis mihi. De bob⁹ quoq; : et
ouibus sil'r facies: septẽ dieb⁹ sit cum
matre sua: die octaua reddes illum
mihi. Viri sancti eritis mihi. Carnes Le.22.b.
que a bestijs fuerint pregustata: non eze.44.
comedetis: sed proijcietis canibus. g.
¶C.S. De equitate iudicij: de asino
odientis subleuãdo: de munerib⁹ nõ
accipiẽdis: de mia peregrini: de quiete
septimi ãni: ꝛ septimi diei de trib⁹ so-
lẽnitatib⁹: de hedo non coquendo: de
ãgelo p̃cedẽte: terra nõ erit sterilis:
de hostib⁹ eiciẽdis paulatim: ꝛ q̃ terras
infideliũ possidere debent sed nõ eorꝫ
deos colẽ aut fed⁹ cũ eis inire. C.xxiij.
N On suscipies vocem mendacij: A
nec iunges manum tuam vt ꝓ deu.22.b.
impio dicas falsum testimonium.
Non sequeris turbam ad faciẽdum
malũ: nec in iudicio plurimorꝫ acqui-

stos sententie: vt a vero deuies. Pau
peris quoq; non misereberis in iudi
Deu.22.a. cio. Si occurreris boui inimici tui:
aut asino erranti: reduc ad eũ. Si vide
ris asinum odientis te iacere sub one
re: non pertransibis: sed subleuabis
Deu.2.f. cum eo. Non declinabis in iudicium
pauperis. Mẽdaciũ fugies. Insons
Deu.16.d. tem & iustum nõ occides: qr aduersor
Eccl'ia. impiu. Nec accipies munera: q̃ etiã
20.d. excecant prudẽtes: & subuertunt vba
ge.45.a. iustorũ. Peregrino molest' non eris:
scitis eni aduenarum aias qr et ipsi
23.q.4. peregrini fuistis i terra egypti. Sex
c. ne omis annis seminabis terram tuã: et cõgre
so. gabis fruges ei'. Anno aũt septimo
B dimittes eã: et requiescere facies: vt
comedat pauperes populi tui: et quic
q̃d reliquũ fuerit: edant bestie agri.
Ita facies in vinea: & in oliueto tuo.
Sex dieb' operaberis: septima die ces
sabis: vt requiescat bos et asin' tuus: &
refrigeret fili' ancille tue: et aduẽa.
Oia q̃ dixi vobis: custodite. et p no
men externorũ deorũ non iurabitis:
neq; audiet ex ore vr̃o. Trib' vicib'
p singulos annos mihi festa celebra
bitis. Solẽnitatẽ quoq; azymorũ cu
stodies. Septẽ dieb' comedes azy
ma: sicut p̃cepi tibi tẽpore mensis no
uorũ: quãdo egressus es de egypto.
.f.34.c. Nõ apparebis in conspectu meo va
Deu.16.d. cu'. Et solennitatẽ messis primitiuo
Eccl'ia. rũ operis tui: quecunq; seminaueris
35.a. in agro. Solẽnitatẽ q̃q; in exitu an
ni: quando cõgregaueris oẽs fruges
C tuas de agro. Ter in anno apparebit
oẽ masculinũ tuũ corã dño deo tuo.
Nõ immolabis sup fermẽto sangui
nẽ victime tue: nec remanebit adeps
solennitatis mee vsq; mane. Primi
Deu.14.c tias frugũ terre tue deferes i domuz
dñi dei tui. Nõ coques hedum in la
.f.34.d. cte matris sue. Ecce ego mittã angelũ
Deu.14.c meũ / qui precedat te: et custodiat in
via: et introducat in locũ quẽ prepa
raui. obserua eũ / et audi vocem eius:
nec cõtẽnendũ putes: qr nõ dimittet
cũ peccaueris: & est nomẽ meũ i illo.
quod si audieris vocẽ eius: & feceris
oĩa q̃ loquor: inimicus ero inimicis
tuis: et affligã affligẽtes te: p̃cedetq;
.f.23.a. te angelus meus: & introducet te ad
Iof.24.c. amorreũ: et etheum: & pherezeũ. cha
Deu.7.c. naneũq;: & eueum: et iebuseũ: q̃s ego
cõterã. Non adorabis deos eorũ: nec
coles eos. Nõ facies opera eor: sed
destrues eos: et cõfringes statuas eo

rũ. seruietisq; dño deo vestro: vt bene D
dicam panib' tuis: et aquis: et aufe Deu.7.c.
ram infirmitatez de medio tui. Non
erit infecũda: nec sterilis i terra tua.
Numerũ dierũ tuorũ implebo. Ter
rorẽ meuz mittã in precursum tuum:
et occidã oẽm populũ: ad quẽ ingre
dieris: cunctorũq; inimicorũ tuorũ
corã te terga vertã: emittẽs crabro
nes prius: qui fugabũt eueum: & cha
naneũ: et etheũ: anteq̃ introeas. Nõ
eiciam eos a facie tua anno vno: ne
terra in solitudinẽ redigat: & crescãt
cõtra te bestie. Paulatim expellam
eos de cõspectu tuo: donec augearis
et possideas terrã. Ponã autem ter
minos tuos a Mari rubro vsq; ad
mare Palestinorũ: et a deserto vsq;
ad fluuiũ. Tradã i manibus vestris Deu.7.d.
habitatores terre: et eiciã eos de cõ .f.34.b.
spectu vestro. Non inibis cũ eis fe
dus: nec cũ diis eorũ. Non habitent
in terra tua: ne forte peccare te fa
ciant in me: si seruieris diis eorum:
quod tibi certe erit in scandalum.
¶C.S. De ascẽsu moysi: de volumi
ne foederis: de tabulis lapideis: de mo
ra in monte quadraginta diebus et
noctibus. Capitulum.xxiiij.

Moysi quoq; dixit. Ascẽde ad
dñm tu et aaron: Nadab et A
Abiu: et septuaginta senes ex 3.9.b.
isrl: et adorabitis p̃cul. solusq; moy
ses ascẽdet ad dñm: et illi non appro
pinquabũt: nec populus ascẽdet cũ
eo. Uenit ergo moyses: et narrauit
plebi oia verba dñi: atq; iudicia. Re
spunditq; cunctus populus vna vo
ce. Oia verba dñi: que locut' est: fa
ciem'. Scripsit autem moyses vni
uersos sermones dñi. et mane cõsur
gens edificauit altare dño ad radi
ces montis: et duodecim titulos per
duodecim tribus israel. Misitq; iu B
uenes de filiis israel: et obtulerũt ho
locausta: immolaueruntq; victimas
pacificas dño vitulos duodecim.
Tulit itaq; moyses dimidiã partem
sanguinis / & misit in crateras: partẽ
autẽ residuã fudit sup altare. Assu
mensq; volumẽ federis: legit audiẽ
te populo. Qui dixerunt. Oia que lo
cutus est dominus faciemus: & eri
mus obedientes. Ille vero sumptuz
sanguinem respersit in populum: et
ait. Hic est sanguis federis: qd̃ pe Heb.9.c.
pigit dominus vobiscũ super cũctis C
sermonibus his. Ascẽderũtq; moy

ses et Aaron/Nadab et Abiu/⁊ sep-
tuaginta de senioribus Israel/ ⁊ vide-
runt deũ Israel. sub pedibus eius quasi
opus lapidis saphirini/⁊ quasi celum
cũ serenũ est. Nec sup eos qui ꝓcul
recesserant de filiis isrł/ misit manũ
suã. Videruntq; deũ: et comederũt ac
biberũt. Dixit autẽ dñs ad moysen.
Ascende ad me in montẽ/ ⁊ esto ibi/
daboq; tibi tabulas lapideas / et le-
gẽ/ac mãdata que scripsi : vt doceas
filios Israel. Surrexerunt moyses/
et iosue minister eius. ascẽdẽsq; moy-
D ses in montẽ dei/senioribus ait. Expe
ctate hic : donec reuertamur ad vos
habetis aaron et hur vobiscũ: si qd
natũ fuerit questionis/ referetis ad
eos. Cũq; ascẽdisset moyses: operuit
nubes montẽ/et habitauit gloria do
De tenũ. mini sup sinai: tegẽs illum nube sex
c.nisi.'añ diebus. septimo autẽ die vocauit eum
finem. dñs de medio caliginis. Erat aũt spe
.J.34.a. cies glie dñi: quasi ignis ardens sup
verticẽ mõtis i ɔspectu filiorũ israel.
Ingressusq; moyses mediũ nebule
ascendit in montẽ. ⁊ fuit ibi quadra-
ginta diebus/⁊ quadraginta noctibus.
¶ C.S. De materia tabernaculi pre-
parãda/sez de primitiis assumẽdis/
de arca et ad illã ptinentibus: de mẽ
sa/et ad eã ptinẽtibus / de candelabro
⁊ ad eum pertinentibus. Capm. xxv.

A Locutusq; est dñs ad moysen
dicens. Loqre filiis israel/ vt
tollant mihi primitias ab om
hoie: qui offert vltroneus / accipietis
eas. Hec sunt aũt q̃ accipere debetis.
.J.25.a. Aurũ et argẽtum/⁊ es/hyacinthũ et
purpurã/coccumq; bis tinctum/⁊ bys-
sum/pilos caprarũ/ et pelles arietũ
rubricatas / pellesq; hyacinthinas ⁊
ligna sethim/oleũ ad luminaria con-
cinnanda: aromata in vnguẽtum: et
thymiamatha boni odoris / lapides
onychinos / et gẽmas ad ornandum
ephot /ac rõnale. Facientq; mihi san
ctuariũ /et habitabo i medio eorũ/iux-
ta oẽm similitudinem tabernaculi/ qđ
ostendã tibi/⁊ oim vasorũ in cultũ eius
Heb.9.a. sicq; facietis illud. Arcã de lignis se-
thim cõpingite: cuius lõgitudo habeat
duos et semis cubitos: latitudo cubi
B tũ et dimidiũ/altitudo cubitũ sir ac
semissem: et deaurabis eã auro mun-
dissimo intus et foris. Faciesq; supra
coronã aureã p circuitũ: et q̃tuor cir-
culos aureos/ q̃s pones p q̃tuor ar-
ce angulos. duo circuli sint in latere

vno: et duo in altero. Facies quoq;
vectes de lignis sethim: et operies eos
auro. Inducesq; per circulos q̃ sunt
in arce lateribus: vt portet in eis: qui
semp erũt in circulis: nec vnq̃ extra
hent ab eis. Ponesq; in arca testifi-
catione quã dabo tibi. Facies ⁊ ppi-
ciatoriũ de auro mundissimo. Duos
cubitos et dimidiũ tenebit lõgitudo
eius: et cubitũ ac semissem latitudo.
Duos quoq; cherubin aureos: et p-
ductiles facies ex vtraq; parte ora-
culi. Cherub vnus sit in latere vno: ⁊
alter in altero. vtrũq; latus ppitia
torij tegãt expadẽtes alas: ⁊ operien
tes oraculum: respiciantq; se mutuo
versis vultibus in ppitiatoriũ quo ope-
rienda est arca : in qua pones testi-
moniũ qđ dabo tibi. Inde precipiam
et loquar ad te supra : ac de medio
duorũ cherubin q̃ erũt sup arcã testi-
monij: cũcta q̃ mandabo per te filiis
israel. Facies et mẽsam de lignis se- C
thim habẽtẽ duos cubitos lõgitudi-
nis: ⁊ in latitudine cubitũ : et in alti-
tudine cubitũ ac semissem: ⁊ inaura-
bis eã auro purissimo. Faciesq; illi
labiũ aureũ p circuitum: et ipsi labio
coronã interrasilem altã quatuor di-
gitis: et sup illã alterã coronã aureo-
lam. Quatuor quoq; circulos aureos
preparabis: et pones eos in q̃tuor an
gulis eiusdẽ mẽse p singulos pedes.
Subter coronã erũt circuli aurei : vt
mittant vectes p eos: et possit mẽsa
portari. Ipsos quoq; vectes facies
de lignis sethim: ⁊ circumdabis auro
ad subuehendã mensam. Parabis ⁊
acetabula ac phialas : thuribula et
cyathos : in quibus offerenda sunt liba-
mina: ex auro purissimo: et pones su
per mẽsam panes ppositionis in cõ
spectu meo semp. Facies et candela-
brũ ductile de auro mundissimo: ha-
stile eius et calamos cyphos et spheru D
las ac lilia ex ipso pcedentia. Sex ca
lami egredientur de lateribus: tres ex
vno latere et tres ex altero. Tres cy-
phi q̃si in nucis modũ p calamos sin
gulos spheruleq; simul et lilia: ⁊ tres
similiter cyphi instar nucis in calamo
altero: spheruleq; simul et lilia. hoc
erit opus sex calamorũ : q̃ pducẽdi sũt
de hastili. In ipso aũt cãdelabro erũt
quatuor cyphi in nucis modũ sphe-
ruleq; p singulos et lilia. Spherule
sub duobus calamis p tria loca: qui si-
mul sex fiũt pcedẽtes de hastili vno.

Et spherule igitur et calami ex ipso
erunt: vniuersa ductilia de auro pu-
rissimo. Facies et lucernas septē/et
pones eas sup cādelabrū. vt luceant
ex aduerso. Emūctoria quoqꝫ et vbi
que emūcta sunt extinguant: fiāt de
auro purissimo. Omne pondus can-
Heb. 8.b. delabri cū vniuersis vasis suis ha-
Act. 7.f. bebit talentū auri purissimi. Inspice
et fac secundum exemplar quod tibi
in monte monstratum est.

¶ C.S. De quatuor operimentis ta-
bernaculi: de parietibus tabernacu-
li: de duob⁹ velis: de basibus et quīqꝫ
columnis. Cap. xxvi.

A Tabernaculū vero ita fiet. De-
cē cortinas de bysso retorta/et
hyacintho/ac purpura/cocco-
qꝫ bis tincto: variatas opere pluma-
rio facies. Longitudo cortine vnius
habebit vigintiocto cubitos: latitu-
do/quatuor cubitorū erit. Vni⁹ men-
sure fient vniuersa tentoria. Quinqꝫ
cortine sibi iungentur mutuo: et alie
quinqꝫ nexu sibi coherebūt. Ansulas
hyacinthinas in lateribus ac summita
tibus facies cortinarū: vt possint in-
B uicem copulari. Quinquagenas an-
sulas cortina habebit in vtraqꝫ par-
te ita insertas/vt ansa contra ansam
veniat/et altera alteri possit adapta
ri. Facies et quinquaginta circulos
aureos qbus cortinarū vela iungen-
da sunt/vt vnum tabernaculū fiat.
Facies et saga cilicina vndecim: ad
operiendū tectum tabernaculi. Lon-
gitudo sagi vnius habebit triginta
cubitos / et latitudo quatuor. equa
erit mensura sagorū oīm. E quibus
quinqꝫ iunges seorsū/et sex sibi mu
tuo copulabis/ita vt sextū sagum in
fronte tecti duplices. Facies et quin-
C quaginta ansas in ora sagi vnius/vt
coniungi cum altero queat: et quin-
quaginta ansas in ora sagi alterius/
vt cū altero copulet. Facies et quin
quaginta fibulas eneas quibus iun-
gant anse/vt vnum ex oībus operi-
mentū fiat. Qd aūt supfuerit in sa-
gis q̄ parant tecto/id est vnū sagū
qd ampli⁹ est/ex medietate ei⁹ ope-
ries posteriora tabernaculi / et cubi-
tus ex vna parte pēdebit/et alter ex
altera q̄ plus est in sagorū lōgitudi-
ne: vtrūqꝫ lat⁹ tabernaculi ꝓtegens.
Facies et operimentū aliud tecto de
pellib⁹ arietū rubricatis. Et sup hoc
rursum aliud operimentū de hyacin-
thinis pellib⁹. Facies et tabulas stā- D
tes tabernaculi de lignis sethim / q̄
singule denos cubitos ī longitudine
habeant: et in latitudine singulos/ac
semissem. In laterib⁹ tabule due in-
castrature fient: quibus tabula alteri
tabule cōnectat: atqꝫ in hunc modū
cuncte tabule parabunt. Quarum vi
ginti erunt in latere meridiano / qd
vergit ad austrū: qbus quadragin-
ta bases argenteas fundes: vt bine
bases singulis tabulis per duos an-
gulos subijciant. In latere quoqꝫ se-
cundo tabernaculi qd vergit ad aqui
lonē /viginti tabule erunt: quadragin-
ta habētes bases argenteas. bine ba- E
ses singulis tabulis supponētur. Ad
occidentalem vero plagam taberna-
culi facies sex tabulas: et rursum ali-
as duas que in angulis erigant post
tergū tabernaculi. Eruntqꝫ sibi con-
iuncte a deorsum vsqꝫ sursum: et vna
oēs cōpago retinebit. Duab⁹ quoqꝫ
tabulis q̄ in angulis ponende sunt /
similis iunctura seruabitur. Et erunt si-
mul tabule octo: bases earū argētee
sedecim: duab⁹ basib⁹ per vnā tabulam
supputatis. Facies et vectes de lignis
sethim quinqꝫ/ ad cōtinendas tabu-
las in vno latere tabernaculi: et qnqꝫ
alios in altero: et eiusdē numeri ad
occidentalē plagā / qui mittētur per
medias tabulas a sūmo vsqꝫ ad sum F
mum. Ipsas quoqꝫ tabulas deaura-
bis: et fundes in eis anulos aureos
per quos vectes tabulata contineāt:
quos operies laminis aureis. Et eri-
ges tabernaculū iuxta exemplar qd
tibi in monte mōstratū est. Facies et
velum de hyacintho et purpura: coc-
coqꝫ bis tincto et bysso retorta opere
plumario et pulchra varietate con-
textū: qd appēdes ante quatuor colū-
nas de lignis sethim: que ipse quidē
deaurate erunt: et habebūt capita au- G
rea/sed bases argenteas. Inseretur
autē velū per circulos/intra quod po
nes arcā testimonij: quo et sctūariū
et sctūariū sctūaria diuident. Po-
nes et ꝓpiciatoriū sup arcā testimo-
nij in sctā sctōrū: mensamqꝫ extra ve-
lū: et cōtra mēsam cādelabrū in late-
re tabernaculi meridiano. Mēsa enī
stabit ī parte aquilonis. Facies et tē-
toriū ī introitu tabernaculi de hya-
cintho et purpura coccoqꝫ bis tincto
et bysso retorta ope plumarij: et qnqꝫ
colūnas deaurabis lignorum sethim:

ante quas ducetur tentoriũ: quarum
erunt capita aurea/et bases enee.
¶ C.S. De altari tabernacli: et atrio
tabernaculi: ⁊ oleo lucerne. Cꝑ. xxvii.
A Facies et altare de lignis setim:
qđ habebit q̄nq; cubitos in lon
gitudine/et totidē in latitudi=
ne (id est quadrũ) et tres cubitos in
altitudine. Cornua autē per quatuor
angulos ex ipso erũt: ⁊ operies illud
ere. Faciesq; in vsus eius lebetes ad
suscipiēdos cineres: et forcipes: atq;
fuscinulas: et ignium receptacula.
Oia vasa ex ere fabricabis. Craticu=
lāq; in modũ retis eneā/ꝑ cui⁹ q̄tuor
angulos erunt quatuor anuli enei:
quos pones subter arulam altaris. e=
ritq; craticula vsq; ad altaris mediũ.
Facies ⁊ vectes altaris de lignis se=
thim duos: quos operies laminis e=
neis: et induces per circulos: eruntq;
ex vtroq; latere altaris ad portādũ.
B Non solidum: sed inane et cauum in
trinsec⁹ facies illud: sicut tibi i mon=
te monstratum est. Facies et atriũ ta
bernaculi: in cui⁹ australi plaga con
tra meridiē erunt tētoria de bysso re=
torta. Centũ cubitos vnũ latus tene
bit in longitudine et colũnas vigin=
ti cum basib⁹ totidem eneis: q̄ capita
cũ celaturis suis habebunt argētea.
Similiter et in latere aqlonis ꝑ lon=
gum erũt tētoria centũ cubitorũ/ co=
lũne viginti: et bases enee eiusdē nu=
meri: et capita earũ cũ celaturis suis
argētea. In latitudine vero atrij qđ
respicit ad occidentē/ erunt tētoria
per quinquaginta cubitos/⁊ colũne
C decē: basesq; totidem. In ea q̄q; atrij
latitudine q̄ respicit ad orientē/ q̄n=
quaginta cubiti erunt: in q̄bus q̄nde
cim cubitorum tētoria lateri vno de=
putabunt: colũneq; tres/et bases to=
tidē: et in latere altero erunt tētoria
cubitos obtinentia quindeci: colũne
tres/et bases totidē. In introitu ve=
ro atrij fiet tentoriũ cubitorũ vigin=
ti ex hyacintho et purpura: coccoq;
bis tincto: et bysso retorta opere plu=
marij. Colũnas habebit quatuor: cũ
basib⁹ totidē. Oēs colũne atrij ꝑ cir=
D cuitũ vestite erunt argēteis laminis
capitib⁹ argenteis/et basibus eneis.
In lōgitudine occupabit atriũ cubi=
tos cētũ: in latitudine q̄nquaginta:
altitudo q̄nq; cubitorũ erit: fietq; de
bysso retorta: et habebit bases eneas.
Cuncta vasa tabernaculi in omnes
vsus et cerimonias tā paxillos eius
q̄ atrij ex ere facies. Precipe filijs Le.16.b.
israel vt afferant tibi oleũ de arbori=
bus oliuarũ purissimũ: piloq; contu=
sum vt ardeat lucerna semper in ta=
bernaculo testimonij extra velum qđ
oppansum est testimonio/et colloca=
bunt eā aarō et filij ei⁹: vt vsq; mane
luceat corā dño. Perpetu⁹ erit cultus
per successiōes eorũ corā filijs israel.
¶ C.S. De ornamētis summi sacer=
dotis: et filiorum suorũ. Cap. xxviii.
Applica quoq; ad te aaron fra A
trem tuũ cũ filijs suis de me= 21.di.ca.i.
dio filiorũ isrl': vt sacerdotio 75.di.ca.
fungant mihi aaron/nadab/et abiu ordina=
eleazar/et ithamar: faciesq; vestē san tiones.
ctā aaron fratri tuo in gloriā et deco
rē. Et loqueris cũctis sapiētibus cor=
de/q̄s repleui spũ prudentie/vt faci=
ant vestes aaron in q̄bus scificatus
ministret mihi. Hec aũt erunt vesti=
menta q̄ faciēt. Rationale et suphu=
merale: tunicā et lineā strictā: cidarĩ
et baltheũ. Faciēt vestimenta sancta
fratri tuo aaron et filijs ei⁹ vt sacer=
dotio fũgant mihi. Accipiētq; aurũ
et hyacinthũ/et purpuram/ coccũq;
bis tinctũ ⁊ byssũ. Facient aurē sup= B
humerale de auro/ et hyacintho/ et
purpura/coccoq; bis tincto/ et bysso
retorta opere polymito. Duas oras
iũctas habebit in vtroq; latere sum=
mitatũ: vt in vnũ redeant. Ipsa q̄q;
textura et cuncta opis varietas erit
ex auro et hyacintho et purpura coc=
coq; bis tincto: et bysso retorta. Su=
mesque duos lapides onychinos: et
sculpes in eis noīa filiorũ Isrl'. Sex
noīa in lapide vno/et sex reliq̄ in al=
tero/iuxta ordinē natiuitatis eorum.
Ope sculptoris et celatura gēmarũ. Sa.18.d.
sculpes eos noīb⁹ filiorũ isrl'/ inclu=
sos auro atq; circũdatos: et pones in
vtroq; latere suphumeralis/ memo=
riale filijs israel. Portabitq; aaron
noīa eorũ corā dño super vtrũq; hu= C
merũ ob recordationē. Facies et vn=
cinos ex auro: et duas catenulas au=
ri purissimi sibiinuicem coherentes:
quas inseres vncinis. Rōnale quoq;
iudicij facies ope polymito iuxta te=
xturā superhumeralis ex auro/ hya=
cintho/et purpura/ coccoq; bis tin=
cto/et bysso retorta. quadrangulum
erit et duplex. mensurā palmi habe=
bit tā in lōgitudine q̄ in latitudine:
ponesq; in eo quatuor ordines lapi=

dū. In primo vsu erit lapis sardius/
et topazius/ et smaragdꝰ. In scḋo car
bunculꝰ/sapphirꝰ/ et iaspis. In ter=
tio ligurꝰ/achates: et amethystus.
In q̄rto chrysolitꝰ/onychinus/ et be=
ryllus. Inclusi auro erunt ꝑ ordines
suos: habebuntq; noīa filiorū israel.
D Duodecī noībꝰ celabūtur: singuli la=
pides noībꝰ singulorū ꝑ duodecī tri=
bus. Facies in rōnali catenas sibi=
inuicē coherētes ex auro purissimo ⁊
duos anulos aureos quos pones in
vtraq; rōnalis summitate: catenasq;
aureas iunges anulis qui sunt i mar
ginibus eius: et ipsarū catenarū ex
trema duobus copulabis vnciniis in
vtroq; latere superhumeralis: qḋ ra=
tionale respicit. Facies et duos anu=
los aureos quos pones in summita=
tibꝰ rōnalis: et in oris q̄ e regiōe sunt
suꝑhumeralis/et posteriora eꝰ aspi=
ciūt: necnō et alios duos anulos au=
reos q̄ ponendi sunt in vtroq; latere
suꝑhumeralis deorsum: qḋ respicit
E ꝯtra faciē iūcture īferioris: vt aptari
possit cū superhumerali: et stringat
rationale anulis suis cum anulis su=
perhumeralis vitta hyacinthina: vt
maneat iūctura fabrefacta: et a sein=
uicē rōnale et suꝑhumerale nequeāt
separari. Portabitq; aaron nomina
filiorū israel in rōnali iudicii sup pe=
ctus suū: qn̄ ingredietur sctūariū me=
moriale corā dn̄o in eternū. Pones
aūt in rōnali iudicii doctrinā et veri=
tatē/q̄ erunt in pectore aaron qn̄ in=
gredietur corā dn̄o: et gestabit iudiciū
filiorū isrl̄ in pectore suo in conspectu
domini semper. Facies et tunicā sup
humeralis totā hyacinthinā: in cuiꝰ
medio supra erit capitium: et ora per
gyrum eius textilis: sicut fieri solet in
extremis vestium partibus: ne facile
F rūpatur. Deorsum vo ad pedes eiusdē
tunice per circuitū q̄si mala punica
facies ex hyacintho: et purpura/et
4.3.di.ca. cocco bis tincto: et bysso retorta: mi=
fit rector. xtis in medio tintinnabulis: ita vt
tintinnabulū sit aureū et malū pu=
nicū: rursūq; tintinabulū aliud au=
Ec.45.b. reū et malū punicū. Et vestietur ea
aarō in officio ministerii: vt audiatur
sonitꝰ qn̄ igredit et egredit sctūariū
in ꝯspectu dn̄i et nō moriatur. Facies ⁊
laminam de auro purissimo in qua
sculpes ope celatoris/Sanctū dn̄o. Li=
gabisq; eā vitta hyacinthina: et erit
sup tiarā imminēs fronti pontificis.

Portabitq; aaron iniq̄tates eorū: q̄
obtulerunt ⁊ sctificauerūt filii israel
in cūctis muneribꝰ et donariis suis.
Erit autē lamina semp in frōte eius:
vt placatꝰ sit ei dn̄s. Stringesq; tuni= B
cam bysso: et tiarā byssinā facies et
baltheum ope plumarii. Porro filiis
aarō tunicas lineas parabis et bal=
theos ac tiaras in gloriā et decorem
vestiesq; his oībꝰ aarō fratrē tuū/ et
filios eius cū eo. Et cūctorū ꝯsecra=
bis manꝰ: sctificabisq; illos vt sacer=
dotio fungantur mihi. Facies et femi=
nalia linea/vt operiant carnē turpi
tudinis sue a renibꝰ vsq; ad femora
et vtent eis aaron ⁊ filii eiꝰ qn̄ ingre=
dient tabernaculum testimonii: vel
qn̄ appropinquāt ad altare vt mini=
strēt in sctūario/ne iniq̄tatis rei mo=
riantur. Legitimū sempiternum erit
aaron et semini eius post eum.

¶ C.S. De ꝯsecratiōe sacerdotū: de
oblatiōe et obsuātia eorū. Cap.xxix. A

Sed et hoc facies/vt mihi ī sacer Leui.9.a.
dotio consecrentur. Tolle vitulū
de armento/et arietes duos immacu
latos/panesq; azymos et crustulam
absq; fermento que conspersa sint o=
leo: lagana quoq; azyma oleo lita. De
simila triticea cuncta facies/et pos=
ta in canistro offeres: vitulum autē
et duos arietes: et aaron ac filios eiꝰ
applicabis ad ostium tabernaculi te
stimonii. Cumq; laueris patrem cū
filiis suis aqua: indues aaron vesti=
mentis suis: id est linea et tunica su=
perhumerali et rationali/quod con=
stringes baltheo: et pones tiaram ī
capite eius: et laminam sanctam su=
per tiaram: et oleum vnctionis fun=
des super caput eius: atque hoc ritu
consecrabitur. Filios quoq; illiꝰ ap= B
plicabis et indues tunicis lineis: cin
gesq; baltheo aaron scilicet et libe=
ros eius: ⁊ impones eis mitras/eruntq;
sacerdotes mihi religione perpe=
tua. Postq̄ initiaueris manus eorū Leui.1.b.
applicabis et vitulū corā tabernacu
lo testimonii. Imponentq; aaron et
filii eius manꝰ sup caput illiꝰ: et ma=
ctabis eū in ꝯspectu dn̄i: iuxta ostiū
tabernaculi testimonii: sumptūq; de
sanguine vituli: pones super cornua
altaris digito tuo: reliquum autem Leui.3.a.
sanguinem fundes iuxta basim eiꝰ.
Sumes et adipem totum qui operit
intestina et reticulū iecoris: ac duos
renes et adipem qui super eos est: et

offeres incensum sup altare: carnes
vero vituli et corium et fimū cōbures
foris extra castra / eo q pro pctō sit.
Unū quoq arietē sumes: sup cuius
caput ponēt aaron et filij eius man⁹:
quē cū mactaueris / tolles de sangui-
ne ei⁹: et fundes circa altare. ipsum
autē arietē secabis infrusta: lotaq
C intestina ei⁹ ac pedes pones sup con
cisas carnes: et sup caput illi⁹: et offe
res totū arietē in incēsum super alta
re: oblatio est dn̄o / odor suauissimus
victime dn̄i. Tolles quoq arietē alterū
super cui⁹ caput aaron et filij ei⁹ po-
nēt manus. Quē cū immolaueris / su
mes de sanguine eius / et pones sup
extremū auricule dextre aaron et fi-
liorū ei⁹: et sup pollices manus eorū
ac pedis dextri: fundesq sanguinem
super altare per circuitū. Cūq tule-
D ris de sanguine qui est sup altare: et
Ii.di.c.i. de oleo vnctionis: asperges aaron et
vestes ei⁹: filios et vestimenta eorū.
Cōsecratisq ipsis et vestibus: tolles
adipē de ariete: et caudā et aruinam
q operit vitalia: ac reticulum iecoris
et duos renes / atq adipē qui super
eos est: armūq dextrū eo q sit aries
cōsecrationis: tortāq panis vni⁹ cru
stulam conspersam oleo / laganū de
canistro azymorum / quod positū est
in cōspectu dn̄i: ponesq oīa sup ma-
nus aaron et filiorū ei⁹: et sctificabis
eos eleuans coram dn̄o. Suscipiesq
vniuersa de manib⁹ eorū: et incendes
sup altare in holocaustū: odorē sua-
E uissimū in conspectu dn̄i: qr oblatio
ei⁹ est. Sumes quoq pectusculum de
ariete quo initiatus est aaron: sctifi-
cabisq illud eleuatū corā dn̄o: et ce-
det in partē suā. Sctificabisq et pe-
ctusculū consecratum et armū quem
de ariete separasti: quo initiatus est
aaron et filij ei⁹: cedentq in partem
aaron et filiorū ei⁹ iure ppetuo a fili-
is isrl̄: qr primitiua sunt et initia de vi-
ctimis eorū pacificis q offerunt dn̄o.
Uestē autē sctām qua vtet aaron ha-
bebūt filij eius post eū: vt vngant in
ea et cōsecrent man⁹ eorū. Septē die-
bus vtet illa q pontifex pro eo fuerit
constitut⁹ de filijs ei⁹ / et q ingredietur
tabernaculū testimonij: vt ministret
in sctūario. Arietē autē consecratio-
nis tolles / et coques carnes eius in
loco sctō quibus vescet aaron et filij
Leui.8.g. eius. Panes quoq qui sunt in cani-
F stro in vestibulo tabernaculi testimo

nij comedent: vt sit placabile sacrifi-
cium: et sctificent offerentium ma-
nus. Alienigena nō vescet ex eis: qa
sancti sunt. Qd si remāserit de carni
bus consecratis siue de panib⁹ vsq
mane cōbures reliquas igni: non co-
medētur / qr sctificata sunt. Oīa que
precepi tibi / facies sup aaron et filijs
eius. Septem dieb⁹ consecrabis ma-
nus eorū: et vitulū pro pctō offeres p
singulos dies ad expiandum. Mun-
dabisq altare cū imolaueris expia-
tionis hostiā: et vnges illud in scti fi-
catione. Septē dieb⁹ expiabis altare
et sanctificabis: et erit sanctū sctōrū:
oīs qui tetigerit illud: sctificabitur.
Hoc est quod facies i altari. Agnos B
anniculos duos p singulos dies iugi
ter: vnum agnū mane: et alterum ve-
spere: decimā partē simile consperse
oleo tuso: qd habeat mensurā quar-
tam partē hin: et vinū ad libandum
eiusdē mensure in agno vno. Alterū
vero agnū offeres ad vesperā iuxta
ritū matutine oblatiōis: et iuxta ea q
diximus in odorem suauitatis sacrifi
cium est dn̄o / oblatione perpetua in
gn̄ationes vras: ad ostiū tabernacu-
li testimonij corā dn̄o / vbi constituā
vt loquar ad te. Ibiq precipiam filijs
isrl̄: et sanctificabit altare in gloria
mea. Sanctificabo et tabernaculum
testimonij cū altari: et aaron cum fi-
lijs suis: vt sacerdotio fungantur mi
hi. Et habitabo in medio filiorum is-
rael: eroq eis de⁹: et scient qr ego do-
min⁹ deus eorū / qui eduxi eos de ter-
ra Egypti / vt manerem inter illos:
ego dominus deus ipsorum.

¶ C.S. De altari thymiamatis con-
struendo: de pecunia exigenda a po-
pulo: de labio eneo: de cōfectione vn-
ctionis thymiamatis. Cap. xxx.

Facies quoq altare ad adolen- A
dum thymiama de lignis sethi:
habens cubitū longitudinis: et alte-
rum latitudinis: id est quadrangu-
lum: et duos cubitos in latitudine.
Cornua ex ipso pcedent: vestiesq il-
lud auro purissimo: tam craticulam
eius q parietes per circuitū / et cor-
nua. Faciesq ei coronā aureolā per
gyrum: et duos anulos aureos sub co
rona per singula latera: vt mittan-
tur in eos vectes / et altare portetur.
Ipsos quoq vectes facies de lignis se
thim: et inaurabis. Ponesq altare
contra velū: qd ante arcā pēdet testi-

monii coram ꝓpiciatorio quo tegitur
testimoniū vbi loquar tibi: et adole-
bit incēsum sup eo aaron suaue fra-
grās. Mane qñ componet lucernas
incēdet illud: et qñ collocabit eas ad
vesperum: vret thymiama sempiter-
num corā dño in gñationes vestras.
B Non offeretis sup eo thymiama cō-
positionis alterius / nec oblationē et
victimā / nec libabitis libamina. Et
deprecabitur aarō sup cornua altaris
semel ꝑ annum in sanguine / qđ obla
tum est pro pctō / ⁊ placabit sup eo in
generationibus vestris: sanctum san
ctorū erit dño. Locutusqꝫ est dñs ad
Nu.1.a. moysen dicēs. Quādo tuleris summā
filiorū isrl' iuxta numerū / dabūt sin-
guli preciū ꝓ aīabus suis dño / et nō
erit plaga in eis cū fuerint recensiti.
Hoc aūt dabit oīs qui transit ad no-
men / dimidiū sicli iuxta mensurā tē-
Leui.27.c. pli. Siclus viginti obolos habet. Me-
dia pars sicli offeretur dño. Qui ha-
Nu.3.g. betur in numero a viginti annis ⁊ su
Ezechiel. pra / dabit precium. Diues nō addet
45.d. ad mediū sicli: et paup nihil minuet.
Susceptāqꝫ pecuniā q̄ collata est a
filiis isrl' trades in vsus tabernaculi
testimonii: vt sit monimentū eoꝝ co-
C ram dño: ⁊ ꝓpitiet aīabus eoꝝ. Locu
tusqꝫ est dñs ad moysen dicens. Fa-
36.di.c.q̄ cies et labiū eneū cū basi sua ad la-
ecclasti. uādum: ponesqꝫ illud inter taberna-
J.40.d. culū testimonii et altare. Et missa a
qua lauabūt in ea aaron et filii eius
manus suas ac pedes: qñ ingressuri
sunt tabernaculū testimonii: ⁊ quan
do accessuri sunt ad altare vt offerāt
in eo thymiama dño: ne forte moriā-
tur. Legitimū sempiternū erit ipsi:
et semini eius per successiōes. Locu-
tusqꝫ est dñs ad moysen dicens. Su-
me tibi aromata prime myrrhe et ele-
cte quīgētos siclos et cinamomi me-
diū id est ducētos quīquaginta siclos /
calami similiter ducētos quinquaginta
siclos: casie aūt q̄ngētos siclos i pon
dere sanctuarii: oleū de oliuetis mē-
surā hin: faciesqꝫ vnctiōis oleū san-
ctū vnguentū cōpositū ope vnguen-
J.40.b. tarii: et vnges ex eo tabernaculū te-
stimonii: ⁊ arcā testamēti: mēsamqꝫ
cū vasis suis / cādelabrū et vtensilia
ei⁹ / altaria thymiamatis ⁊ holocau-
sti ⁊ vniuersā supellectilē q̄ ad cultū
D eorū ptinet: sctificabisqꝫ oīa et erunt
sctā sctōꝝ: qui tetigerit ea / sctificabi-
tur. Aaron et filios eius vnges: san-
ctificabisqꝫ eos vt sacerdotio fungā-
tur mihi. Filiis quoqꝫ israel dices.
Hoc oleum vnctionis sanctū erit mi
hi in generatiōes vestras. Caro hoīs
non vngetur ex eo: ⁊ iuxta cōpositionē
eius nō facietis aliud: qꝛ sanctifica-
tum est ⁊ sanctum erit vobis. Homo
quicūqꝫ tale cōposuerit et dederit ex
eo alieno exterminabitur de pplo suo.
Dixitqꝫ dñs ad moysen. Sume tibi
aromata stacten et onychen: galba-
nū boni odoris: et thus lucidissimū:
equalis ponderis erunt oīa. faciesqꝫ
thymiama cōposito opere vnguenta
rii mixtū diligēter et purū et sctifica-
tiōe dignissimum. Cūqꝫ i tenuissimū
puluerem vniuersa contuderis: po-
nes ex eo corā tabernaculo testimo-
nii: in loco quo apparebo tibi. sanctū
sanctorum erit vobis thymiama. Ta-
lem cōpositionē non facietis in vsus
vestros: quia sanctum est dño. Homo
quicūqꝫ fecerit simile: vt odore illius
perfruatur / peribit de populis suis.
¶ C.S. De euocatione beseleel magi
stri tabernaculi / et ooliab socii eius:
de obseruantia sabbati: de duabus ta
bulis datis Moysi. Capitulū. xxxi.
Locutusqꝫ est dñs ad moysen A
dicens. Ecce vocaui ex noīe
beseleel filiū huri filii hur de
tribu iuda: et impleui eū spū dei sa-
pientia et intelligētia et sciētia in o-
opere ad excogitandū quicqđ fabre
fieri pōt ex auro et argēto ⁊ ere / mar
more et gēmis: ⁊ diuersitate lignoꝝ:
dediqꝫ ei sociū Ooliab filiū Achisa- B
meth de tribu Dan. Et in corde hoīs
eruditi posui sapientiam: vt faciant
cuncta q̄ precepi tibi: tabernaculū fe
deris ⁊ arcā testimonii et ꝓpiciato-
riū qđ sup eā est: et cūcta vasa taber-
naculi mēsāqꝫ et vasa ei⁹ / cādelabrū
purissimū cum vasis suis: et altaria
thymiamatis ⁊ holocausti et oīa va-
sa eorū labiū cū basi sua: vestes san-
ctas in ministerio aaron sacerdoti ⁊
filiis eius: vt fungātur officio suo in
sacris / oleū vnctionis: et thymiama
aromatū in sanctuario. Oīa q̄ prece- 8.20.b.
pi tibi facient. Et locutus est dñs ad C
moysen dicens. Loquere filiis israel:
et dices ad eos. Uidete vt sabbatum
meū custodiatis: qꝛ signum est inter
me ⁊ vos in gñationib⁹ vris: vt scia-
tis qꝛ ego dñs qui sanctifico vos. Cu-
stodite sabbatū meū: sanctū est enim
vobis: qui polluerit illud: morte mo-

rietur: qui fecerit in eo opus / peribit
anima illius de medio populi sui. Sex
diebus facietis opus: in die septimo
D sabbatũ est requies sancta dño. Om-
nis qui fecerit opus in hac die / mo-
rietur. Custodiant filij isrł sabbatum
et celebrent illud in gñationib[9] suis.
pactum est sempiternũ inter me ꝛ fi
Gen.1.d. lios isrł: signũq́ perpetuũ. Sex enim
dieb[9] fecit dñs cełũ ꝛ terrã: ꝛ in septi
Deu.9.b. mo ab oĩ ope cessauit. Dedit q́q́ dñs
moysi cõpletis huiuscemodi sermo-
nib[9] in mõte Synai duas tabulas te-
stimonij lapideas scriptas digito dei.
¶ C.S. Adorauerunt vitulũ filij isrł
morã faciẽte moyse in monte synai:
cõtra quos irat[9] est de[9]: de fractione ta
bularum: de punitione peti et occisione
vigintitriũ miliũ hoĩm: moyses roga
turus deũ montẽ ascẽdit. Cap. xxxij.
A Videns aũt ppłs q̃ morã face-
ret descẽdendi de monte moy
ses / congregat[9] aduersus aa-
Act.7.e. ron ait. Surge / fac nobis deos qui
nos precedãt. Moysi enim huic viro
qui nos eduxit de terra egypti: igno-
ramus quid acciderit ei. Dixitq́ ad
eos aaron. Tollite inaures aureas
de vxorũ filiorũq́ ꝛ filiarũ vr̃arũ au-
ribus / et afferte ad me. Fecitq́ ppłs
q̃ iusserat / deferẽs inaures ad aaron
quas cũ ille accepisset / formauit ope
re fusorio: ꝛ fecit eis vitulũ cõflatilẽ.
P.105.b. Dixeruntq́. Hi sunt dij tui israel qui
te eduxerunt de terra egypti. Quod
cum vidisset aaron / edificauit altare
coram eo: et p̃conis voce clamauit di
B cens. Cras solẽnitas dñi est. Surgen
1.Corin. tesq́ mane / obtulerũt holocausta / et
10.b. hostias pacificas: et sedit ppłs man
ducare ꝛ bibere: et surrexerunt lude
Deu.9.b. re. Locut[9] est aũt dñs ad moysen di-
cens. Vade / descẽde / peccauit popu-
lus tuus quem eduxisti de terra egy
pti: recesserunt cito de via / quã osten
disti eis: fecerũtq́ sibi vitulũ confla-
tilẽ / et adorauerunt: atq́ immolãtes
1.Regũ. hostias ei dixerunt. Isti sunt dij tui
12.g. israel: qui te eduxerunt de terra egy
pti. Rursumq́ ait dñs ad moysen.
C Cerno q̃ populus iste dure ceruicis
sit: dimitte me / vt irascatur furor meus
contra eos / et deleã eos: faciãq́ te in
P.105.b. gẽtem magnã. Moyses autẽ orabat
dñm deũ suum dicẽs. Cur dñe irasci-
tur furor tuus contra populũ tuum /
quem eduxisti de terra egypti: in for
titudine magna / ꝛ in manu robusta?

Ne queso dicãt egyptij. Callide edu- Nu.14.c.
xit eos vt interficeret in mõtibus: et
deleret e terra: quiescat ira tua: et
esto placabilis super nequitia popłi
tui. Recordare abraam / isaac: et is- Ge.48.c.
rael seruorũ tuorũ / quibus iurasti p
temetipsum dicens. Multiplicabo se Ge.15.b.
men vestrum sicut stellas celi: et vni
uersam terram hanc: de qua locutus
sum. Dabo semini vestro / et posside- Ge.12.b.
bitis eã semper. Placatusq́ est domi D
nus ne faceret malũ qđ locutus fue-
rat aduersus populũ suum. Et reuer
sus est moyses de monte portãs du-
as tabulas testimonij in manu sua
scriptas ex vtraq́ parte: et factas
opere dñi. Scriptura quoq́ dei erat
sculpta in tabulis. Audiens aũt Io-
sue tumultũ populi vociferantis: di-
xit ad moysen. Vlulatus pugne au-
ditur in castris. Qui r̃ndit. Non est
clamor adhortantiũ ad pugnã: neq́
vociferatio cõpellentiũ ad fugam:
sed vocẽ cantantiũ ego audio. Cũq́
appropinquasset ad castra: vidit vi-
tulũ / et choros. Iratusq́ valde / p̃ie-
cit de manu tabulas: et cõfregit eas
ad radicẽ montis. Arripiensq́ vitu- E
lum quem fecerãt: cõbussit: et contri-
uit vsq́ ad puluerem: quem sparsit in
aquã: et dedit ex eo potũ filijs israel.
Dixitq́ ad aarõ. Quid tibi fecit hic
popul[9] / vt induceres super eum pctm
maximũ? Cui ille r̃ndit. Ne indigne-
tur dñs me[9]: tu eñ nosti ppłm istum /
q̃ pronus sit ad malum. dixerũt mihi.
Fac nobis deos: qui nos precedant:
huic eñ Moysi q̃ nos eduxit de ter-
ra egypti: nescimus quid acciderit.
Quibus ego dixi. Quis vestrum ha- F
bet aurũ? Tulerũt: et dederũt mihi:
et proieci illud in ignem: egressusq́
est hic vitulus. Videns ergo moyses
populũ quod esset nudat[9] (spoliaue-
rat enim eum aaron p̃pter ignomi-
niã sordis: et inter hostes nudũ con
stituerat) et stans in porta castrorũ:
ait. Si quis est dñi / iungatur mihi. Con-
gregatiq́ sunt ad eum oẽs filij Leui:
quibus ait. Hec dicit dñs deus israel. Nu.26.a.
Ponat vir gladiũ super femur suũ. 45.di.c.
Ite et redite de porta vsq́ ad portã disciplι-
per mediũ castrorũ: et occidat vnus- narum.
quisq́ fratrẽ: et amicum: et proximũ 23.q.4.
suum. Feceruntq́ filij leui iuxta ser- c.guilisa-
monem Moysi: cecideruntq́ in die il[9]. et ca.
illa quasi tria milia hominum. Et ait quid crux
moyses. Cõsecrastis manus vestras hodie.

hodie domino/vnusquisque in filio/ et in fratre suo: vt detur vobis benedictio. Facto autem altero die locutus est
B moyses ad ppl'z. Peccastis peccatū maximum: ascendam ad dñm: si quo modo quivero eum deprecari pro scelere vestro. Reuersusque ad dominum ait. Obsecro/peccauit pp'lus iste peccatum maximū/feceruntque sibi deos aureos / aut dimitte eis hanc noxam: aut si non facis/ dele me de libro tuo quē scripsisti. Cui respōdit dñs. Qui peccauerit mihi/delebo eum de libro meo: tu aūt vade et duc ppl'm istum quo locutus sum tibi: angelus meus precedet te. Ego autē in die vltionis visitabo et hoc peccatum eorū. Percussit ergo dominus ppl'm pro reatu vituli quem fecerat aaron.

de peñ.di stin.4.c. peccatū.

Eccl'a. 45.a.

¶ C.S. Cōminat' de⁹ ppl'o isrl' ꝓpter pctm: pplus luxit: et ornatū deponit: tabernaculum extra castra tetendit: vbi cōueniebat oīs ppl's ꝓ pace habēda: dñs in columna loquit' moysi: faciem dñi petit videre. Cap.xxxiii.

A L Ocutusque est dñs ad moysen dicens. Uade ascēde de loco isto tu et pp'lus tuus quē eduxisti de terra egypti in terrā quā iuraui abraā/isaac/et iacob/dicēs. Semini tuo dabo eā: et mittā precursorem tui angelū: vt eiciā chananeum et amorreum et etheū et pherezeū et eueū et iebuseū: et intres in terram fluētem lacte et melle. Nō ēm ascēdā tecum: qz pp'lus dure ceruicis est: ne forte disperdam te in via. Audiensque ppl's sermonem hunc pessimū/ luxit et nullus ex more indutus est cultu suo. Dixitque dñs ad moysen. Loquere filiis israel. Populus dure ceruicis es: semel ascendā in medio tui: et
B delebo te. Jam nunc depone ornatū tuū: vt sciā quid faciā tibi. Deposuerūt ergo filii israel ornatū suū a monte oreb. Moyses quoque tollens tabernaculū: tetendit extra castra procul vocauitque nomen ei⁹ tabernaculū federis. Et oīs pp'lus qui habebat aliquā questionē/ egrediebat' ad tabernaculum federis extra castra. Cūque egrederet' Moyses ad tabernaculū surgebat vniuersa plebs: et stabat vnusquisque in ostio papilionis sui/ respiciebantque tergum moysi: donec ingrederetur tētoriū. Ingresso autē illo tabernaculū federis: descendebat colūna nubis et stabat ad ostiū/ loquebatque dñs cū moyse cernentibus vniuersis quod colūna nubis staret ad ostiū tabernaculi. Stabantque ipsi: et adorabāt p fores tabernaculorum suorū. Loquebatur autē dñs ad moysen facie ad faciē: sicut solet loqui homo ad amicū suum. Cūque ille reuerteretur
C in castra: minister eius iosue filius nun puer non recedebat de tabernaculo. Dixit autem moyses ad dñm. Precipis vt educā populū istum: et nō indicas mihi quē missur⁹ es mecū: presertim cū dixeris. Noui te ex noīe: et inuenisti gratiam coram me. Si ergo inueni gratiam in cōspectu tuo: ostende mihi faciē tuā: vt sciā te et inueniā gratiā añ oculos tuos: respice populū tuū gentē hāc. Dixitque dñs. Facies mea ꝓcedet te: et requiē dabo tibi. Et ait moyses. Si non tu ipse precedas: ne educas nos de loco isto. In quo enī scire poterim⁹ ego et ppl's tuus inuenisse nos grām in cōspectu tuo: nisi ambulaueris nobiscū vt glorificemur ab oīb⁹ populis qui habitant sup terram? Dixit aūt dñs
D ad moysen. Et verbum istud qđ locutus es: faciā. inuenisti enī gratiā coram me: et teipsum noui ex noīe. Qui ait. Ostende mihi gloriā tuā. Rñdit. Ego ostendā oē bonū tibi: et vocabo in noīe dñi coram te: et miserebor cui voluero: et clemens ero in quem mihi placuerit. Rursumque ait. Non poteris videre faciē meā. non enī videbit me hō: et viuet. Et iterū. Ecce inquit est locus apud me: et stabis supra petram. Cūque transibit gloria mea: ponam te in foramine petre: et protegam dextera mea: donec transeam tollamque manum meam: et videbis posteriora mea: faciem autem meam videre non poteris.

8.13.ca. Gen.12.b. 8.23.ca. Ios.24.c. Deu.7.c.

8.q.1.ca. moyses.

Ro.9.c.

24.q.1.c. qz ex sola.

¶ C.S. De renouatione tabularū: dominus coram moyse transit: de non habenda societate gētium: repetitio preceptorum: scz de primogenitis redimēdis: de sabbato/ de trib⁹ tēporibus anni: de azymo: de victimis: de hedo non coquendo: quadraginta diebus ieiunauit moyses: descendit de monte cornut⁹: velat faciem: ꝓcepta populo ꝓmulgat. Cap̄m.xxxiiii.

A A C deinceps precide (ait) tibi duas tabulas lapideas instar priorum: et scribam super eas verba que habuerūt tabule quas fregisti. Esto parat⁹ mane: vt ascendas

Deu.10.a.

statim in montē synai: stabisq; mecū
sup verticem mōtis. Nullus ascēdat
tecū / nec videat quispiā p totū mon-
tem: boues quoq; & oues non pascan-
tur econtra. Excidit ergo duas tabu-
las lapideas: quales antea fuerant:
et de nocte cōsurgēs ascendit in mō-
tem synai sicut preceperat ei dñs: por-
tans secū duas tabulas. Cūq; descen-
disset dñs p nubē / stetit moyses cum
eo inuocās nomē dñi. Quo transeun-
te coram eo / ait. Dñator dñe deus mi-
sericors et clemēs / patiens et multe
miserationis ac verax / qui custodis
miam in milia: qui aufers iniquitatē
et scelera atq; peccatā: nullusq; apud te
hie.32.c. p se innocens est. Qui reddis iniqui-
Deu.5.a. tatem patrū filiis ac nepotib⁹ in ter-
B tiam et quartā pgeniem. Festinusq;
moyses / curuatus est pronus in ter-
de pe.dis. rā / et adorās ait. Si inueni gratiā in
4.c.q̄d ē cōspectu tuo dñe / obsecro vt gradia-
qō dicit. ris nobiscum: ppl's eñ dure ceruicis
est: vt auferas iniquitates nr̄as atq;
peccata: nosq; possideas. Rñdit dñs.
Ego inibo pactū vidētibus cunctis:
signa faciā que nūq̄ visa sunt super
terrā nec in vllis gētibus: vt cernat
pplus iste in cui⁹ es medio / opus dñi
tribile qd̄ factur⁹ sū. Obserua cūcta q̄
hodie mādaui tibi: ego ipse eiciā an-
te faciē tuā amorreū / et chananeū et
etheū / pherezeū quoq; et eueū et hie-
Deu.7.a. buseū. Caue ne vnq̄ cum habitatori-
bus terre illius iūgas amicitias: que
sint tibi ī ruinā / sed et aras eorū de-
strue / confringe statuas / lucosq; suc-
ī.23.d. cide. Noli adorare deū alienū. Dñs
Deu.7.a. zelotes nomen eius: deus est emula-
tor. Ne ineas pactum cū hoībus illa-
rum regionū ne cū fornicati fuerint
C cū diis suis / et adorauerint simula-
chra eorū / vocet te quispiam vt com-
3.re.11.a. edas de immolatis. Nec vxorē de fi-
liab⁹ eorū accipies filiis tuis: ne post-
q̄ ipse fuerint fornicate / fornicari
faciant et filios tuos in deos suos.
Deos conflatiles nō facies tibi. So-
lēnitatem azymorū custodies. Septē
diebus vesceris azymis sicut precepi
ī.13.a. tibi in tempore mensis nouorū: men-
se eñ verni tpis egressus es de egy-
pto. Omne qd̄ aperit vuluā generis
masculini meū erit. De cunctis ani-
mantibus tā de bobus q̄ de ouibus /
De voto. meum erit. Primogenitū asini redi-
c. magne. mes oue: sin autē nec precium pro eo
ī.13.b. dederis / occidet. Primogenitū filio-

rum tuorum redimes / nec apparebis deu.16.d.
in conspectu meo vacuus. Sex dieb⁹ Ecclesiast.
operaberis / die septimo cessabis ara- 35.a.
re et metere. Solennitatē hebdoma-
darū facies tibi in primitiis frugum
messis tue triticee: & solēnitatē q̄n re-
deūte anni tpe cūcta cōduntur. Tri-
bus tpib⁹ anni apparebit omne ma-
sculinū tuū in conspectu oipotentis
dñi dei israel. Cū eñ tulero gentes a
facie tua: & dilatauero terminos tu-
os: nullus insidiabit terre tue / ascen-
dente te et apparente in cōspectu dñi
dei tui ter in anno. Non immolabis
sup fermēto sanguinem hostie mee:
neq; residebit mane de victimis so-
lēnitatis phase. Primitias frugum D
terre tue offeres in domo dñi dei tui.
Non coques hedum in lacte matris ī.23.c.
sue. Dixitq; dñs ad moysen. Scribe deu.14.
tibi verba hec: quibus & tecū et cū is- c.
rael pepigi fedus. Fuit ergo ibi cum
domino moyses quadraginta dies / et
quadraginta noctes: panem non cō-
edit & aquā nō bibit: et scripsit in ta-
bulis verba federis decē. Cūq; descē-
deret moyses de monte synai / tene-
bat duas tabulas lapideas testimo-
nii: et ignorabat q cornuta esset fa-
cies sua ex consortio sermonis dñi.
Videntes autē aaron et filii isrl' cor-
nutam moysi faciē: timuerūt prope
accedere. Vocatiq; ab eo / reuersi sūt
tam aaron q̄ principes synagoge.
Et postq̄ locutus est ad eos: vene-
rūt ad eum etiā oēs filii israel. Qui-
bus precepit cuncta que audierat a
dño in monte synai. Impletisq; ser- 2.co.3.c.
monibus posuit velamē sup faciem
suā. Qd̄ ingressus ad dñm et loquēs
cū eo / auferebat: donec exiret: & tunc
loquebatur ad filios israel oia q̄ sibi
fuerant imperata. Qui videbant fa-
ciem egredientis moysi esse cornu-
tam: sed operiebat ille rursus faciem
suam: si quando loquebatur ad eos.
¶ C.S. Moyses mandat sabbatum
custodiri: petit primitias & donaria:
interrogat quis sapiens operarius
vt faciat tabernaculum: ppl's offert
que petita sunt: moyses artifices o-
peris nominat. Capitulum. xxxv.
IGitur cōgregata oi turba filio- A
rū isrl' / dixit ad eos. Hec sunt
q̄ iussit dñs fieri. Sex dieb⁹ fa-
cietis opus: septim⁹ dies erit vobis
sanctus: sabbatū et requies domini:
qui fecerit op⁹ in eo / occidetur. Non

succendetis ignē in oībus habitacu-
lis vestris p diem sabbati. Et ait Moy-
ses ad omnē cateruā filioꝝ Isrl'. Iste
est sermo quem precepit dñs, dicēs.
Separate apud vos primitias dño.
Omnis volūtari⁹ ꝛ prono animo offe
rat eas dño. Aurū/ꝛ argētum/ꝛ es:
hyacinthū ꝛ purpurā/coccumqꝫ bis
tinctū et byssum/pilos caprarū/pel-
lesqꝫ arietū rubricatas: ꝛ hyacinthi-
nas/ligna sethim/ꝛ oleū ad lumina-
ria concinnāda: ꝛ vt conficiatur vn-
guentū: ꝛ thymiama suauissimū: la-
pides onychinos/ꝛ gēmas ad orna-
tum superhumeralis et rationalis.
B Quisquis vestrū sapiens est/veniat
et faciat qđ dñs imperauit: taberna-
culū scʒ ꝛ tectū eius: atqꝫ operimen-
tum/anulos et tabulata cum vecti-
bus/paxillos ꝛ bases/arcā ꝛ vectes/
ꝓpiciatoriū ꝛ velum quod ante illō
oppandit/mēsam cum vectibus ꝛ va
sis ꝛ ꝓpositionis panibus: candela-
brum ad luminaria sustentanda/va
sa illius ꝛ lucernas: ꝛ oleū ad nutri-
mēta ignium/altare thymiamatis: ꝛ
vectes ꝛ oleum vnctionis ꝛ thymia-
ma ex aromatib⁹/tētoriū ad ostium
tabernaculi/altare holocausti ꝛ cra-
ticulā ei⁹ eneā cum vectibus ꝛ vasis
suis/labrū ꝛ bases ei⁹/cortinas atrij
cum colūnis ꝛ basibus/tētoriū in fo-
ribus vestibuli/paxillos tabernacu-
li atrij cū funiculis suis/vestimenta
quoꝝ vsus est in ministerio sanctua-
rij/vestes Aaron pontificis ac filio-
rum ei⁹ vt sacerdotio fungant mihi.
C Egressaqꝫ oīs multitudo filioꝝ Isrl'
de conspectu Moysi/obtulerunt mē-
te promptissima atqꝫ deuota p̄mitias
dño ad faciēdum opus tabernaculi
testimonij. Quicquid ad cultū et ad
vestes sanctas necessariū erat/viri
cum mulierib⁹ prebuerūt/armillas ꝛ
inaures/anulos et dextralia. Omne
vas aureū in donaria dñi separatū
est. Si qs habebat aurū hyacinthū ꝛ
purpurā/coccūqꝫ bis tinctū/byssum
ꝛ pilos caprarū/pelles arietū rubri-
catas ꝛ hyacinthinas/argenti ꝛ au-
ri erisqꝫ metalla obtulerūt domino li
gnaqꝫ sethim in varios vsus. Sed et
mulieres docte que venerāt/dederūt
hyacinthū/purpurā/ꝛ vermiculum/
ac byssum/ꝛ pilos caprarum/sponte
propria cūcta tribuētes. Principes
vo obtulerunt lapides onychinos/ꝛ
gēmas ad superhumerale et ratio-
nale/aromataqꝫ ꝛ oleum ad lumina-
ria concinnāda ꝛ ad preparādum vn
guētum ac thymiama odoris suauis-
simi cōponendum. Oēs viri ꝛ mulie-
res mente deuota obtulerunt dona- D
ria: vt fierent opera q̄ iusserat dñs p
manū Moysi. cūcti filij Israel volun
taria dño dedicauerūt. Dixitqꝫ Moy
ses ad filios Israel. Ecce vocauit dñs
ex noīe Beseleel filiū Vri/filij Hur
de tribu Iuda: impleuitqꝫ eū spiritu
dei sapientia ꝛ intelligentia et scien-
tia/ꝛ omni doctrina ad excogitādū ꝛ
faciēdum opus in auro ꝛ argento/et
ere ꝛ ferro: sculpendisqꝫ lapidib⁹/et
opere carpētario qcqd fabre adinue
niri potest/dedit in corde ei⁹. Ooliab
qꝫ filiū Achisamech de tribu Dan/
ambos erudiuit sapientia: vt faciāt
opa abietarij/polymitarij/ac pluma
rij de hyacintho ac purpura/coccoqꝫ
bis tincto ꝛ bysso: ꝛ texant omnia ac
noua queqꝫ reperiant.
¶ C.S. Executio opis sanctuarij: pl⁹
offert popul⁹ q̄ꝫ sit necesse: ꝛ ꝓhibet
vltra offerre: fit op⁹ tabernaculi. s. de-
cem cortine ꝛ quinquaginta anse/et
quinquaginta sage: quinquaginta fi
bule/fiūt operimēta tabernaculi/ta-
bule/bases/vectes/circuli/ꝛ velū ten
torium/ꝛ colūne quinqꝫ. Ca.xxxvi.
Fecit ergo Beseleel ꝛ Ooliab et A
omnis vir sapiēs/quibus dedit
dñs sapiētiam ꝛ intellectū: vt
scirent fabre operari que in vsu san-
ctuarij necessaria sunt/ꝛ q̄ precepit
dñs. Cumqꝫ vocasset eos Moyses et
omnē eruditū virum cui dederat dñs
sapiētiam. Et q̄ sponte sua obtulerāt
se ad faciēdum op⁹/tradidit eis vni-
uersa donaria filioꝝ Israel. Qui cū
instarent operi quotidie/mane vota
popul⁹ offerebat. Unde artifices ve-
nire cōpulsi/dixerūt Moysi. Pl⁹ of-
fert popul⁹ q̄ necessariū est. Iussit er
go Moyses preconis voce cātari: nec
vir nec mulier quicq̄ꝫ offerat vltra
in opere sanctuarij. Sicqꝫ cessatum
est a muneribus offerendis: eo q͏ ob-
lata sufficerēt ꝛ superabundarēt. Fe
ceruntqꝫ omnes corde sapiētes ad ex-
plendum opus tabernaculi/cortinas
decem de bysso retorta/ꝛ hyacintho/ B
et purpura coccoqꝫ bis tincto opere
vario ꝛ arte polymita quarum vna
habebat in longitudine vigintiocto
cubitos: et in latitudine quatuor.
vna mensura erat omniū cortinarū.

Cōiunxitq; cortinas quinq; alterā al-
teri ⁊ alias quinq; sibiinuicē copula-
uit. Fecit ⁊ ansas hyacinthinas ī ora
cortine vni⁹ ex vtroq; latere/⁊ in ora
cortine alteri⁹ silr: vt ɔtra se inuicē ve
nirēt anse: ⁊ mutuo iungerent. Vñ ⁊
quinquaginta fudit circulos aureos q
morderēt cortinarum ansas. ⁊ fieret
vnū tabernaculū. Fecit ⁊ saga vndes-
cim de pilis caprarū ad operiēdū te-
ctū tabernaculi: vnū sagū in longitu
dine habebat cubitos triginta/⁊ ī la
titudine cubitos quatuor. vni⁹ mēsu-
re erāt oia saga: quor quinq; iunxit
seorsum/⁊ sex alia separati. Fecitq;
ansas quinquaginta in ora sagi vni⁹
⁊ quinquaginta in ora sagi alterius: vt
sibiinuice iungerent. Et fibulas ene-
as quinquaginta/quibus necteret te-
ctū: vt vnū palliū ex oibus sagis fie-
C ret. Fecit ⁊ opertorium tabernaculi de
pellib⁹ arietū rubricatis: aliudq; de-
sup velamentū de pellib⁹ hyacinthi-
nis. Fecit et tabulas tabernaculi de
lignis sethim stantes. Decē cubitoꝝ
erat longitudo tabule vnius: ⁊ vnus
ac semis cubitū latitudo retinebat.
Bine incastrature erant ꝑ singulas
tabulas: vt alteri altera iūgeret. Sic
fecit in oibus tabernaculi tabulis. E
quib⁹ viginti ad plagā meridianā erāt
cōtra austrū cū quadraginta basib⁹
argenteis. Due bases sub vna tabula
ponebant ex vtraq; parte angulorū:
vbi incastrature laterum in angulis
terminant. Ad plagā quoq; taberna
culi que respicit ad aquilonē/fecit vi-
ginti tabulas cum quadraginta basi
bus argēteis: duas bases ꝑ singulas
tabulas. Contra occidentē vero/id est
ad eā partē tabernaculi q̄ mare respi
cit/fecit sex tabulas ⁊ duas alias per
singulos angulos tabernaculi retro
que iuncte erant a deorsum vsq; sur-
sum: ⁊ in vnā cōpaginē pariter fere-
bant. Ita fecit ex vtraq; parte ꝑ sin-
gulos angulos: vt octo essent simul
tabule/⁊ haberent bases argenteas
sedecim: binas sc; bases sub singulis
D tabulis. Fecit ⁊ vectes de lignis se-
thim quinq; ad continendas tabulas
vnius lateris tabernaculi: ⁊ quinq;
alios ad alteri⁹ lateris coaptādas ta-
bulas: ⁊ extra hos quinq; alios vectes
ad occidētalē plagā tabernaculi con
tra mare. Fecit quoq; vectē alium q
ꝑ medias tabulas ab angulo vsq; ad
angulum ꝑueniret. Ipsa autē tabula
ta deaurauit/fusis basib⁹ earū argen
teis. Et circulos eoꝝ fecit aureos: ꝑ
quos vectes induci possēt: quos ⁊ ipsos la
minis aureis operuit. Fecit ⁊ velū de
hyacintho et purpura vermiculo ac
bysso retorta opere polymitario: variū
atq; distinctū: ⁊ quatuor colūnas de li-
gnis sethim: quas cū capitib⁹ deaurauit
fusis basib⁹ earū argēteis. Fecit ⁊ tē-
toriū in introitu tabernaculi ex hya-
cintho/purpura/vermiculo/byssoq;
retorta opere plumarii/⁊ colūnas quinq;
cum capitibus suis quas operuit auro:
basesq; earū fudit eneas. ✠ — ✠ quas ⁊
C C.S. Fit arca ⁊ vectes eius ⁊ ꝓpi- operuit
ciatoriū cherubin: mensa cū circulis auro.
cādelabrū ⁊ lucerne cū emunctorijs:
altare thymiamatis: oleū sanctifica-
tionis ⁊ thymiama. Cap. xxxvii.
Fecit autē beseleel ⁊ arcā de li- A
gnis sethim/habētē duos ⁊ se-
mis cubitos in longitudine/et
cubitū ac semissem in latitudine/ al-
titudo quoq; vnius cubiti fuit ⁊ dimidij
vestiuitq; eam auro purissimo intus
ac foris. Et fecit illi coronā aureā ꝑ
gyrū/conflans quatuor anulos aureos
ꝑ quatuor angulos eius: duos anulos
in latere vno/et duos in altero. Ve-
ctes quoq; fecit de lignis sethim: quos ve-
stiuit auro/⁊ quos misit in anulos/
q erāt in laterib⁹ arce ad portādū eā.
Fecit ⁊ ꝓpitiatoriū id est oraculū de
auro mundissimo duoꝝ cubitoꝝ ⁊ di
midij in longitudine/et cubiti ac se-
mis in latitudine. Duos etiā cherubin
ex auro ductili: quos posuit ex vtraq;
parte ꝓpitiatorij cherub vnū in sum-
mitate vni⁹ ptis. ⁊ cherub alteꝝ ī sum-
mitate partis alterius: duos cherubin
in singulis summitatib⁹ ꝓpitiatorij B
extendētes alas ⁊ tegētes ꝓpitiato-
rium/seq; mutuo ⁊ illud respicientes.
Fecit ⁊ mēsam de lignis sethim ī lō-
gitudine duoꝝ cubitoꝝ: ⁊ in latitudi-
ne vni⁹ cubiti q̄ habebat in altitudi-
ne cubitū ac semissem: circundeditq;
eā auro mundissimo: ⁊ fecit illi labiū
aureum ꝑ gyrum/ipsiq; labio coronā
aureā interrasilē quatuor digitorū:
⁊ sup eandē alterā coronā aureā. Fu
dit ⁊ quatuor circulos aureos/quos
posuit in quatuor angulis ꝑ singulos
pedes mēse ɔtra coronam: misitq; in
eos vectes vt possit mensa portari.
Ipsos quoq; vectes fecit de lignis se-
thim/⁊ circūdedit eos auro. Et vasa
ad diuersos vsus mense/acetabula/

phialas et cyatos ⁊ thuribula ex au-
ro puro in quibꝰ offerenda sunt liba-
C mina. Fecit et candelabꝛū ductile de
auro mundissimo. De cuiꝰ vecte cala
mi/ cyphi: sphęrulęq; simul ⁊ lilia ꝓ-
cedebāt: sed in vtroq; latere: tres ca-
lami ex parte vna, et tres ex altera:
tres cyphi in nucis modū ꝑ calamos
singulos: sphęrulęq; simul et lilia: et
tres cyphi instar nucis in calamo al
tero: sphęrulęq; simul et lilia. Equū
erat opus sex calamoꝝ q̄ ꝓcedebant
de stipite cādelabri. In ipso autē ve-
cte erant quatuoꝛ cyphi in nucis mo
dū: sphęrulęq; per singulos ⁊ lilia: et
sphęrulę sub duobus calamis ꝑ loca
tria/ q̄ simul sex fiunt calami ꝓceden
tes de vecte vno. ⁊ sphęrulę igit̄ ⁊ ca-
lami ex ipso erant vniuersa ductilia
ex auro purissimo. Fecit et lucernas
septē cū emunctoꝛiis suis/ ⁊ vasa vbi
ea q̄ emuncta sunt extinguant/ de au
ro mundissimo. Talentū auri appen
debat candelabꝛū cū oibꝰ vasis suis.
D Fecit et altare thymiamatis de li-
gnis sethim: per quadrum singulos
habēs cubitos: ⁊ in altitudine duos/
e cuius angulis procedebāt cornua:
vestiuitq; illud auro purissimo cum
craticula ac parietibꝰ ⁊ cornibꝰ. Fe-
citq; ei coronā aureolam ꝑ gyrum: et
duos anulos aureos sub corona per
singula latera: vt mittant in eos ve-
ctes et possit altare portari. Ipsos
autē vectes fecit de lignis sethim: et
operuit laminis aureis. Cōposuit et
oleum ad sanctificationis vnguētū:
et thymiamata de aromatibus mun
dissimis opere pigmentarii.

¶ C.S. Fit altare holocausti cum ꝑ-
tinētiis: labrum eneum ⁊ atriū cum
pertinentiis. Cap. xxxviii.

A Fecit et altare holocausti de li-
gnis sethim quinq; cubitoꝝ ꝑ
q̄drū ⁊ triū i altitudie: cuiꝰ cor-
nua de angulis ꝓcedebāt: operuitq;
illō laminis eneis. Et i vsus eiꝰ para-
uit ex ere vasa diuersa: lebetes/ forci-
pes/ fuscinulas/ vncinos ⁊ igniū re-
ceptacula. Craticulāq; eiꝰ i modū re-
tis fecit eneā: ⁊ subter eā i altaris me-
dio arulā fusis q̄tuoꝛ anulis ꝑ totidē
retiaculi summitates ad imittendos
vectes ad portandū: q̄s ⁊ ipsos fecit
36.dis.c. de lignis sethī: ⁊ operuit laminis eneis.
q̄ eccl'ia- induxitq; i circulos q̄ i lateribꝰ altaris
sticis.§. eminebāt. Ipsum autē altare nō erat
cccc. solidū/ sed cauū ex tabulatis: ⁊ intus
vacuū. Fecit et labꝛū eneū cum basi
sua de speculis mulierū que excuba-
bant in ostio tabernaculi. Fecit et
atriū in cuiꝰ australi plaga erāt tēto- B
ria de bysso retoꝛta, cubitoꝝ cētum/
colūne enee viginti cū basibꝰ suis: ca-
pita colūnarū: et tota opis celatura
argentea. Eque ad septētrionalē pla
gā tētoꝛia/ columne/ basesq; ⁊ capita
colūnarū eiusdē mēsure et operis ac
metalli erāt. In ea vero plaga q̄ ad oc-
cidentē respicit/ fuerunt tētoꝛia cubi
toꝝ quinquaginta/ colūne decē cum
basibꝰ suis enee: ⁊ capita colūnarū: ⁊
tota opis celatura argentea. Porro
contra orientem quinquaginta cubi-
toꝝ parauit tētoꝛia: e quibꝰ q̄ndecim
cubitos colūnarū triū cū basibꝰ suis
vnum tenebat latꝰ: ⁊ in parte altera
q̄ inter vtraq; introitū tabernaculi
fecit: quindecim eque cubitoꝛū erant
tētoꝛia/ columneq; tres ⁊ bases toti-
dē. Cuncta atrii tētoꝛia byssus retoꝛ-
ta texuerat. Bases columnarū fuere
enee: capita autē earū cū cūctis cela
turis suis argentea: sed ⁊ ipsas colū
nas atrii vestiuit argento. Et in in- C
troitu eius ope plumario fecit tento-
riū ex hyacintho, purpura/ vermicu
lo ac bysso retoꝛta. qd habebat vigin-
ti cubitos in lōgitudine: altitudo vero
quinq; cubitoꝝ erat iuxta mensuram
quā cuncta atrii tētoꝛia habebāt. Co-
lūne autē in ingressu fuere q̄tuoꝛ cū
basibꝰ eneis: capitaq; eaꝝ ⁊ celature
argētee. Paxillos quoq; tabernaculi et
atriū ꝑ gyrū fecit eneos. Hec sunt in
strumenta tabernaculi testimonii q̄
enumerata sunt iuxta ꝓceptū moysi
in ceremoniis leuitarū ꝑ manū itha-
mar filii Aaron sacerdotis: q̄ beseleel fi
liꝰ huri filii hur de tribu iuda dn̄o per
Moysē iubēte cōpleuerat: iuncto sibi
socio Ooliab filio achisamech de tri-
bu Dan q̄ ⁊ ipse artifex lignoꝝ egre-
giꝰ fuit: ⁊ polymitariꝰ atq; plumariꝰ
ex hyacintho, purpura/ vermiculo ⁊
bysso. Omne aurū qd expēsum est in D
ope sanctuarii: ⁊ qd oblatū est in do-
nariis/ viginti ⁊ nouē talentoꝝ fuit/
et septingētoꝝ triginta sicloꝛum ad
mensurā sanctuarii. Oblatū est autē
ab his qui trāsierunt ad numerum
a viginti annis ⁊ supra: de sexcentis
tribus milibꝰ ⁊ quingētis quinqua-
ginta armatoꝝ. Fuerūt preterea cen
tum talenta argenti: e quibꝰ cōflate
sunt bases sanctuarii/ ⁊ introitꝰ vbi

veluꝫ pendet. Centum bases facte sunt
de talētis centum: singulis talētis per
bases singulas supputatis. De mille
autē septingētis ⁊ septuagintaquinq;
siclis fecit capita columnarū: quas ⁊
ipsas vestiuit argēto. Eris quoq; ob-
lata sunt talēta septuagintaduo mi-
lia: ⁊ quadringētisupra sicli: ex quibus
fuse sunt bases in introitu taberna-
culi testimonii: ⁊ altare eneū cū cra-
ticula sua: oīaq; vasa q̄ ad vsum eius
ptinēt: ⁊ bases atrii tam in circuitu/
quā in ingressu eius: ⁊ paxilli taber-
naculi atq; atrii per gyrum.

¶ C. S. Fiūt ornamēta pōtificalia et
sacerdotalia: ⁊ ficit op⁹: qd oblatum
Moyses benedixit. Ca. xxxix.

A D E hyacintho vo ⁊ purpura ver-
miculo ac bysso fecit vestes qb⁹
indueretur Aaron quando ministra
bat in sanctis: sicut precepit domin⁹
Moysi. Fecit igitur ⁊ superhumera-
le de auro: hyacintho: et purpura coc
coq; bis tincto: ⁊ bysso retorta: opere
polymitario. Inciditq; bracteas au-
reas: ⁊ extenuauit in fila: vt possent
torqueri cum priorum colorum sub
tegmine: duasq; oras sibiinuicem co
pulatas in vtroq; latere summitatū:
⁊ balteū ex eisdē colorib⁹: sicut pre-
B ceperat dñs Moysi. Parauit ⁊ duos
lapides onychinos: astrictos ⁊ inclu
sos auro: ⁊ sculptos arte gemmaria
Hic vsus nō est in heb. nominib⁹ filiorū Israel (sex nomina
in lapide vno/ et sex in altero/ iuxta
ordinē natiuitatis eorum). Posuitq;
eos in lateribus superhumeralis in
monimētum filiorū Israel: sicut pre-
ceperat dñs Moysi. Fecit ⁊ rationa-
le opere polymito iuxta op⁹ superhu
meralis: ex auro/ hyacintho/ purpu-
ra: coccoq; bis tincto ⁊ bysso retorta:
quadrangulum duplex mensure pal
mi: ⁊ posuit in eo gemmarum ordi-
C nes quatuor. in primo versu erat sar-
dius/ topazius/ smaragdus. in secun
do/ carbūculus/ saphirus ⁊ iaspis. in
tertio/ ligurius/ achates et amethy-
stus. in quarto/ chrysolithus/ onychi
nus/ ⁊ berillus/ circundati ⁊ inclusi
auro per ordines suos. Ipsiq; lapi-
des duodecim sculpti erant nomini-
bus duodecim tribuum Israel: singu
li per nomina singulorum. Fecerūt
in rationali ⁊ catenulas sibiinuicem
coherentes de auro purissimo: ⁊ du-
os vncinos: totidemq; anulos aure-
os. Porro anulos posuerūt in vtroq;
latere rationalis: e quibus penderēt
due catene auree: quas inseruerunt
vncinis qui in superhumeralis angu
lis eminebant. Hec ⁊ ante ⁊ retro ita D
conueniebant sibi/ vt superhumera-
le ⁊ rationale mutuo necterent: stri-
cta ad baltheū ex anulis fortius co-
pulata/ quos iungebat vitta hyacin-
thina: ne laxa fluerēt ⁊ a se inuicem
mouerent/ sicut preceperat dñs moy
si. Feceruntq; tunicam superhumera-
lis totā hyacinthinā: ⁊ capitiū in su-
periori parte cōtra medium/ orāq; per
gyrum capitii textilē: deorsum autē
ad pedes mala punica ex hyacintho/
purpura/ vermiculo/ ac bysso retor-
ta: ⁊ tintinnabula de auro purissimo
que posuerūt inter mala granata in
extrema parte tunice per gyrū: tintin-
nabulū autē aureū et malū punicū:
quib⁹ ornat⁹ incedebat pontifex quā-
do ministerio fungebat: sicut prece-
perat dñs Moysi. Fecerūt ⁊ tunicas E
byssinas opere textili Aaron ⁊ filiis
eius: ⁊ mitras cum coronulis suis ex
bysso: feminalia quoq; linea/ byssina:
cingulum vero de bysso retorta/ hya-
cintho/ purpura/ ac vermiculo distin
ctum arte plumaria: sicut preceperat
dñs moysi. Fecerunt ⁊ laminā sacre
venerationis de auro purissimo/ scri
pseruntq; in ea opere gēmario/ San-
ctū dñi: ⁊ strinxerūt eā cum mitra et
vitta hyacinthina: sicut preceperat do
min⁹ Moysi. Perfectū est igit omne
opus tabernaculi ⁊ tecti testimonii. F
Fecerūtq; filii Israel cūcta q̄ prece-
rat dñs Moysi: ⁊ obtulerūt taberna-
culū ⁊ tectū ⁊ vniuersam suppellecti
lem/ anulos/ tabulas/ vectes/ colū-
nas/ ac bases: opertorium de pellib⁹
arietū rubricatis/ ⁊ aliud operimen-
tū de hyacinthinis pellib⁹: veluꝫ/ ar-
cam/ vectes/ ꝓpiciatoriū: mēsam cū
vasis suis ⁊ propositionis panibus:
candelabrū/ lucernas/ ⁊ vtēsilia ea-
rum cum oleo/ altare aureū ⁊ vnguē-
tū/ ⁊ thymiama ex aromatibus: ⁊ tē-
toriū in introitu tabernaculi/ altare
eneum/ retiaculū/ vectes ⁊ vasa eius G
oīa: labrū cum basi sua: tentoria atrii
⁊ colūnas cum basibus suis/ tētoriū
in introitu atrii/ funiculosq; illius et
paxillos. Nihil ex vasis defuit que
in ministeriū tabernaculi: et in tectū
federis iussa sunt fieri. Vestes quo-
q; quibus sacerdotes vtuntur in san
ctuario. Aaron scilicet ⁊ filii ei⁹: ob

tulerunt filij Jsrl': sicut preceperat do-
minus. Que postq̄ Moyses cuncta
vidit completa / benedixit eis.

¶ C.S. Precepit dn̄s vt erigatur ta-
bernaculū: ⁊ oīa vnctionis oleo cōse-
crentur: qđ fit mēse primo āni scđi: q̄
postq̄ perfecta sūt: nubes operit ta-
bernaculū: q̄ incūbit tabernaculo p
diē: ignis p noctem: si nubes deserit
tabernaculū proficiscunt. Cap̄m. xl.

A Locutus est dn̄s ad moysen / di-
cens. Mense primo: prima die
mensis eriges tabernaculū testimo-
nij: et pones in eo arcam / dimittesq̄
ante illā / velū: ⁊ illata mensa pones
sup eam que rite precepta sunt. Can
delabrū stabit cum lucernis suis: et
altare aureū in quo adolet incēsum
corā arca testimonij. Tētoriūz in in-
troitu tabernaculi testimonij pones
et an̄ illud altare holocausti: labrum
inter altare ⁊ tabernaculū: qđ imple
bis aqua. Circūdabisq̄ atrium tēto-
B rij et ingressum ei⁹. Et assumpto vn-
ctiōis oleo vnges tabernaculū cum
vasis suis: vt sanctificent altare ho-
locausti et oīa vasa eius: labrū cum
basi sua. oīa vnctionis oleo cōsecra-
bis: vt sint sancta sanctoꝝ. Applica- J.30.c.
bisq̄ aaron et filios eius ad fores ta
bernaculi testimonij: et lotos aqua
indues sanctis vestib⁹: vt ministrēt
mihi: et vnctio eoꝝ i sacerdotiū sem
piternū proficiat. Fecitq̄ Moyses
oīa q̄ preceperat dn̄s. Igitur mense
primo anni secūdi: in prima die mē-
sis collocatū est tabernaculum. Ere- Nu.7.a.
xitq̄ Moyses illud et posuit tabu-
las ac bases et vectes: statuitq̄ co-
lūnas et expandit tectū sup taberna
culum: imposito desuper operimen-
to: sicut dn̄s imperauerat. Posuit et
testimoniū in arca subditis infra ve
C ctib⁹ et oraculū desuper. Cumq̄ intu-
lisset arcā in tabernaculum testimo-
nij / appendit ante eā velum vt exple
ret dn̄i iussionē. Posuit ⁊ mensam in
tabernaculo testimonij ad plagā se-
ptētrionalē extra velū: ordinatis co-
rā propositionis panibus: sicut prece-
perat dn̄s moysi. Posuit et candela-
brum in tabernaculo testimonij e re-
gione mēse in parte australi. locatis
per ordinē lucernis / iuxta preceptuz
dn̄i. Posuit et altare aureum sub te-
cto testimonij cōtra velū / et adoleuit
super eo incēsum aromatū / sicut iu-
serat dn̄s moysi. Posuit ⁊ tētoriū in
introitu tabernaculi testimonij / ⁊ al
tare holocausti in vestibulo testimo-
nij / offerēs in eo holocaustū et sacri- J.30.c.
ficia / vt dn̄s imperauerat. Labrum D
quoq̄ statuit inter tabernaculū testi
monij / ⁊ altare: implens illud aqua.
Laueruntq̄ in eo moyses et aaron: ac
filij eius man⁹ suas et pedes: cuz in-
grederent tectum federis / et accede
rent ad altare: sicut preceperat dn̄s
moysi. Erexit et atriū per gyrum ta-
bernaculi et altaris: ducto in introitu
ei⁹ tentorio. Postq̄ oīa pfecta sunt / Nu.9.c.
operuit nubes tabernaculū testimo- 3.re.8.b.
nij / ⁊ glīa dn̄i impleuit illud. Nec po
terat moyses ingredi tectū federis:
nube operiente oīa / et maiestate dn̄i
coruscante / quia cuncta nubes ope-
ruerat. Si quando nubes tabernacu
lum deserebat: proficiscebant filij is-
rael per turmas suas / si pendebat
desuper / manebāt in eodē loco. Nu-
bes quippe dn̄i incubabat per diem
tabernaculo / et ignis in nocte / vidē-
tibus cunctis populis israel per cū-
ctas mansiones suas.

¶ Finis libri Exodi.

¶ Liber Leuiticus / hebraice
vaicra.

¶ C.S. De ritu holocaustoꝝ q̄uo fie-
ri debeat si oblatio fit de armento / q̄uo
si de pecorib⁹ / q̄uo si de auibus. Ca. i. A
Vocauit autem moysen
et locutus est ei dn̄s de
tabernaculo testimo-
nij / dicens. Loquere fi-
lijs isrl' / ⁊ dices ad eos.
Hō qui obtulerit ex vo-
bis hostiā dn̄o de pecorib⁹ / id est de
bobus et ouib⁹ offerens victimas: si
holocaustū fuerit ei⁹ oblatio / ac de B
armento / masculū immaculatū offe- Exo.29.b.
ret ad ostiū tabernaculi testimonij /
ad placandū sibi dn̄m: ponetq̄ ma- .J.3.a. et
nus sup caput hostie / et acceptabi- 4.a.
lis erit / atq̄ in expiationē eius pfi-
ciens. Immolabitq̄ vitulū corā dn̄o
et offerēt filij aaron sacerdotis san-
guinē ei⁹: fundētes p altaris circui-
tum qđ est ante ostiū tabernaculi. De
tractaq̄ pelle hostie / artus in frusta
cōcident / ⁊ subijcient in altari ignē:
strue lignoꝝ ante cōposita: et mem-
bra q̄ sunt cesa: desup ordinātes: ca-
put videlicet et cuncta q̄ adherēt te-
coꝝ / intestinis et pedibus lotis aqua:

adolebitq; ea sacerdos super altare
in holocaustū ⁊ suauez odorem dño.
C Q̄d si de pecorib⁹ oblatio est: de oui-
b⁹ siue de capris holocaustū: agnum
anniculum et absq; macula offeret:
immolabitq; ad latus altaris qd̄ re-
spicit aquilonē corā dño. sanguinem
vo illi⁹ fundēt sup altare filij aaron
p circuitū. diuidētq; mēbra: caput et
oīa q̄ adherent iecori/ ⁊ iponēt sup li-
gna: q̄b⁹ subiiciendus est ignis: inte-
stina vero et pedes lauabunt aqua.
Et oblata oīa adolebit sacerdos su-
per altare in holocaustū et odorem
D suauissimū dño. Si autē de auib⁹ ho-
locausti oblatio fuerit dño: de turtu-
rib⁹ et pullis colūbe offeret eā sacer-
dos ad altare: ⁊ retorto ad collū ca-
pite/ ac rupto vulneris loco: decurre-
re faciet sanguinem super crepidinē
altaris: vesiculam vero gutturis et
plumas proiiciat ꝓpe altare ad orien-
talem plagam: in loco in quo cineres
effundi solent. confringetq; ascellas
eius et nō secabit/ neq; ferro diuidet
eam/ et adolebit super altare/ lignis
igne supposito. Holocaustum est et
oblatio suauissimi odoris domino.
¶C.S. De oblatione sacrificiorū ex
rebus viuentibus: de simila decocta
in clibano cū craticula absq; fermen-
to et melle: de adiectione salis: de pri-
mitiis torrendis. Capitulum.ii.
A Anima cū obtulerit oblationem
sacrificii domino: simila erit ei⁹
oblatio: fundetq; super eā oleū: ⁊ po-
net thus ac deferet ad filios Aaron
sacerdotis: quorū vnus tollet pugil-
lum plenum simile et olei: ac totum
thus: et ponet memoriale sup altare
Eccli.7.d in odorem suauissimum dño: qd̄ au-
tē reliquum fuerit de sacrificio: erit
Aaron ⁊ filiorū eius: sanctū sctōrum
de oblationib⁹ dñi. Cū aūt obtuleris
sacrificiū coctuz in clibano de simila
B panes scilicet absq; fermēto cōsper-
sos oleo: ⁊ lagana azyma oleo lita: si
oblatio tua fuerit de sartagine simi-
le cōsperso oleo et absq; fermento: di-
uides eā minutatim: et fundes sup
eam oleū. Si autē de craticula fue-
rit sacrificium: eque simila oleo con-
spergetur: quā offerens domino: tra-
des manib⁹ sacerdotis. Qui cū ob-
C tulerit eam: tollet memoriale de sa-
crificio: et adolebit sup altare i odo-
rem suauitatis dño. quicquid autem
reliquū est/ erit aaron et filiorū eius
sanctū sanctoruz de oblationib⁹ dñi.
Omnis oblatio q̄ offertur dño: absq;
fermento fiet: nec quicq̄ fermēti: ac
mellis adolebitur in sacrificio dñi.
Primitias tantū eorum offeretis ac
munera: sup altare vero nō imponē- D
tur in odorē suauitatis. Quicqd ob-
tuleris sacrificii/ sale cōdies/ nec au-
feres sal federis dei tui de sacrificio
tuo. In oī oblatione offeres sal. Si
autē obtuleris munus primitiarum
frugum tuarum dño de spicis adhuc
virentib⁹/ torrebis eas igni: ⁊ cōfrin-
ges in morē farris: et sic offeres pri-
mitias tuas dño/ fundens super ea
oleum/ ⁊ thus imponens: quia obla-
tio domini est. de qua adolebit sacer-
dos in memoriam muneris partem
farris fracti et olei ac totum thus.
¶C.S. De hostia pacificorum que
fiebat pro beneficii impetratione: si
bos: si ouis: si capra: oīs adeps domi-
ni est. Capitulum.iii.
Q Uod si hostia pacificorum fue- A
rit eius oblatio: et de bob⁹ vo-
luerit offerre marem siue feminam
immaculata offeret coram domino:
ponetq; manuz super caput victime
sue/ que immolabitur in introitu ta-
bernaculi testimonii. fundentq; filij Exo.29.b.
aaron sacerdotis: sanguinem per al-
taris circuitum: et offerent de hostia
pacificorū in oblationē domino adi-
pem qui operit vitalia: et quicqd pin-
guedinis est intrinsecus: duos re-
nes cū adipe quo teguntur ilia: et re-
ticulum iecoris cū renūculis. Adole- B
buntq; ea super altare in holocaustū
lignis igne supposito: in oblationem
suauissimi odoris domino. Si vo de
ouib⁹ fuerit eius oblatio ⁊ pacificorꝫ
hostia: siue masculum obtulerit siue
feminā: immaculata erūt omnia. Si
agnū obtulerit corā dño: ponet ma-
nū suā super caput victime sue: que
immolabitur in vestibulo tabernacu-
li testimonii: fundentq; filij aarō san-
guinem eius per circuitum altaris: C
et offerent de pacificorū hostia sacri-
ficium dño: adipem et caudam totaz
cū renibus: et pinguedinem que ope-
rit ventrem atq; vniuersa vitalia: et
vtrūq; renūculū cū adipe qui est iux-
ta ilia: reticulūq; iecoris cū renun-
culis. et adolebit ea sacerdos super
altare i pabulum ignis ⁊ oblationis
dñi. Si capra fuerit eius oblatio: et
obtulerit eā dño: ponet manū suam

super caput eius: immolabitq̄ eam
in introitu tabernaculi testimonij. ⁊
D effundent filij aaron sanguinē eius
super altaris circuitum: tollentq̄ ex
ea i pastū ignis dominici adipē qui
operit ventrē: et qui tegit vniuersa
vitalia: duos renūculos cum reticulo
qđ est super eos iuxta ilia: et aruinā
iecoris cū renunculis: adolebitq̄ ea
super altare sacerdos in alimoniam
ignis: et suauissimi odoris. Omnis
adeps domini erit iure perpetuo in
generationibus et cunctis habitacu
lis vestris: nec sanguinem / nec adi-
pem omnino comedetis.
¶ C. S. De hostia ꝓ peccato sacerdo
tis: pro ignorātia multitudinis: pro
peccato principis: pro peccato vniº
anime. Capitulum.iiij.
A Locutꝰ est dñs ad moysen / di-
cens. Loquere filiis Israel.
Aīa que peccauerit per igno-
rantiam: et de vniuersis mādatis do
mini que precepit vt nō fierent: quip
piā fecerit: Si sacerdos qui vnctus
est peccauerit: delinq̄re faciēs popu
lū: offeret pro peccato suo vitulū im-
maculatū dño: et adducet illum ad
ostium tabernaculi testimonij corā
domino: ponetq̄ manū super caput
B eiº et imolabit eū dño. hauriet quoq̄
de sanguine vituli: inferens illum in
tabernaculum testimonij. cumq̄ in-
tinxerit digitū in sanguinē: asperget
eū septies coram dño contra velum
sanctuarij: ponetq̄ de eodē sanguie
super cornua altaris thymiamatis
gratissimi dño qđ est in tabernaculo
testimonij. omnem autē reliquū san
guinē fundet in basim altaris holo-
causti in introitu tabernaculi. ⁊ adi-
pem vituli offeret pro pctō: tā eū qui
vitalia operit / q̄ oīa que intrinsecus
sunt. duos renunculos et reticulū: qđ
est super eos iuxta ilia: ⁊ adipē ieco-
ris cū renūculis: sicut offert de vitu-
C lo hostie pacificorū: ⁊ adolebit ea su-
per altare holocausti. pellem vero et
oēs carnes cum capite et pedibus ⁊
intestinis et fimo et reliquo corpore
efferet extra castra in locū mundū /
vbi cineres effundi solent: incēdetq̄
ea super lignorū struem: que in loco
effusorū cinerum cremabunt. Qđ si
oīs turba filiorum israel ignorauerit
et per imperitiā fecerit qđ cōtra mā-
datū dñi est: et postea itellexerit pec
catum suū: offeret pro pctō suo vitu-
lū: adducetq̄ eū ad ostium taberna-
culi: ⁊ ponēt seniores populi manus
super caput eius corā dño. immola- D
toq̄ vitulo in conspectu dñi: inferet
sacerdos qui vnctus est: de sanguie
eius in tabernaculū testimonij: tin-
cto digito aspergēs septies contra ve
lum. ponetq̄ de eodē sanguie in cor- S.3.D.
nibº altaris: qđ est coram dño in ta-
bernaculo testimonij. reliquū autem
sanguinem fundet iuxta basim alta-
ris holocaustorum: qđ est in ostio ta
bernaculi testimonij. omnemq̄ eius
adipē tollet: et adolebit super altare:
sic faciēs et de hoc vitulo quō fecit ⁊
priº: et rogante ꝓ eis sacerdote: pro-
pitiº erit eis dñs. ipm autē vitulum E
efferet extra castra: atq̄ combureret si-
cut et priorē vitulū: q2 est ꝓ pctō mul-
titudinis. Si peccauerit p̄nceps ⁊ fe
cerit vnū e pluribº p ignorantiā: qđ
domini lege prohibetur: et postea in
tellexerit peccatū suū: offeret hostiā
coram dño: hircum de capris imma-
culatum: ponetq̄ manū suam super
caput eius. cūq̄ immolauerit cū in
loco vbi solet mactari holocaustum
corā dño: q2 ꝓ peccato est: tinget sa-
cerdos digitū in sanguine hostie pro
pctō: tāgens cornua altaris holocau
sti: ⁊ reliquū fundens ad basim eius:
adipē vero adolebit supra: sicut i vi-
ctimis pacificorū fieri solet: rogabit-
q̄ ꝓ eo sacerdos: ⁊ ꝓ pctō eius: ⁊ di- F
mittet ei. Qđ si peccauerit aīa per
ignorantiā de populo terre: vt faciat
quicq̄ de his q̄ dñi lege ꝓhibet: atq̄
delinquat: et cognouerit pctm̄ suū:
offeret capram immaculatā: ponetq̄
manus sup caput hostie q̄ ꝓ pctō est: S.3.A.
⁊ immolabit eā in loco holocausti. tol
letq̄ sacerdos de sanguine in digito
suo et tāgēs cornua altaris holocau-
sti: reliquū fundet ad basim eiº. oēm
autem adipē auferens sicut auferri
solet de victimis pacificorum: adole-
bit sup altare i odorē suauitatis dño
rogabitq̄ ꝓ eo: et dimittet ei. Si aūt
de pecoribº obtulerit victimā ꝓ pec- G
cato: ouē scꝫ immaculatā: ponet ma-
nū sup caput eiº: et imolabit eā in lo
co vbi solēt cedi holocaustorū hostie:
sumetq̄ sacerdos de sanguie eius di S.3.A.
gito suo: et tangēs cornua altaris ho
locausti: reliquum fundet ad basim
eiº: oēm quoq̄ adipē auferens sicut
auferri solet adeps arietis: q̄ imolat
pro pacificis: ⁊ cremabit super alta-

re incensum dñi rogabitq̧ pro eo et
pro peccato eius: et dimittetur ei.
¶ C.S. De hostia ꝓ peccatis ex pas=
sione: scȝ quid pro tacente veritatē:
quid pro errore: quid pro iuramento
tracto ex negligētia: q̄d ꝓ abusu sa=
crorum: quid pro errante. Capm. v.
A Si peccauerit aīa et audierit
vocē iurātis: testisq̧ fuerit q̄
aut ipse vidit: aut cōscius est:
nisi indicauerit: portabit iniquitatē
suā. Anima q̄ tetigerit aliq̄d immun
dū: siue qd̄ occisum a bestia est / aut
per se mortuū: aut q̄dlibet aliud re=
ptile: et oblita fuerit immūditie sue:
rea est et deliquit. et si tetigerit q̄cq̄
de immūditia hoīs iuxta oēm impu=
ritatem qua pollui solet: oblitaq̧ co=
gnouerit postea: subiacēbit delicto.
Aīa q̄ iurauerit et protulerit labijs
suis: vt vel male quid faceret vel be=
ne: et nō fecerit: et idipsum iuramen
to et sermone firmauerit: oblitaq̧
postea intellexerit delictū suū: agat
B penitentiā pro pctō: et offerat de gre
gibus agnā siue caprā / orabitq̧ pro
ea sacerdos et pro peccatis eius. sin=
aūt nō potuerit offerre pec⁹: offerat
duos turtures: vel duos pullos co=
lumbarū dño: vnū ꝓ pctō: et alterū
in holocaustū: dabitq̧ eos sacerdo=
ti. Qui primū offerēs ꝓ pctō / retor=
quebit caput eius ad pennulas: ita
vt collo adhereat: ⁊ nō penit⁹ abrū=
patur: et asperget de sanguine eius
parietē altaris. quicq̄d aūt reliquū
fuerit: faciet distillare ad fundamen
tū ei⁹: q2 ꝓ pctō est. Alterum vero in
holocaustum adolebit: vt fieri solet:
Luc. 2. d. rogabitq̧ pro eo sacerdos et ꝓ pctō
C ei⁹: et dimittet ei. Qd̄ si non quiuerit
man⁹ ei⁹ duos offerre turtures / aut
duos pullos columbarū: offeret pro
peccato suo simile partem ephi deci=
mā. nō mittet in eā oleū: nec thuris
aliquid imponet: q2 pro pctō est: tra=
detq̧ eā sacerdoti. q̄ plenū ex eo pu=
gillū hauriēs: cremabit super altare
in monimentū ei⁹ q̄ obtulit: rogans
pro illo et expians: reliquā vero par=
tē ipse habebit i munere. Locutusq̧
est dño ad Moysen: dicens. Anima
D si preuaricās cerimonias p errorem in
his que dño sunt sanctificata pecca=
uerit: offeret ꝓ delicto suo arietē im=
maculatū de gregib⁹: q̄ emi pōt duo=
bus siclis: iuxta pondus sanctuarij:
ipsumq̧ qd̄ intulit dāni restituet: et
quintā partem ponet supra: tradens
sacerdoti: qui rogabit ꝓ eo offerens
arietē: et dimittet ei. Aīa q̄ peccaue=
rit per ignorantiā: feceritq̧ vnum ex
his q̄ dñi lege ꝓhibentur: ⁊ pcti rea: in
tellexerit iniquitatē suā: offeret arie=
tem immaculatū de gregib⁹ sacerdo
ti: iuxta mensurā estimationēq̧ pec=
cati: qui orabit pro eo: quia nesciens
fecerit: ⁊ dimittetur ei: quia per erro
rem deliquit in domino.
¶ C.S. De hostia pro pctō ex certa
malicia: de lege holocausti et igne
ꝑpetuo: ⁊ lege singulorū sacrificiorū:
de oblatione sacerdotis i die vnctio=
nis eius: de hostia pro pctō q̄ hostia
comeditur: et a quibus: et vbi: et que
comburitur. Capitulum. vi.
Locut⁹ est dñs ad moysen: di= A
cēs. Aīa q̄ peccauerit: ⁊ cōtē=
pto dño negauerit proximo
suo depositū: quod fidei ei⁹ creditū
fuerat: vel vi aliq̄d extorserit: aut ca=
lumniā fecerit: siue rem perditā inue
nerit et inficiās insup peierauerit: et
q̄dlibet aliud ex plurib⁹ fecerit in qui=
bus solēt peccare hoīes: cōuicta deli=
cti: reddet oīa que per fraudem vo=
luit obtinere / integra: et quintā insu=
per partē dño cui damnū intulerat.
pro peccato aūt suo offeret arietem
immaculatū de grege: ⁊ dabit eū sa=
cerdoti: iuxta estimationē mēsurāq̧
delicti: qui rogabit pro eo corā dño
et dimittet illi ꝓ singulis q̄ faciendo B
peccauit. Locutusq̧ est dñs ad moy=
sen: dicens. Precipe aarō ⁊ filijs ei⁹.
Hec est lex holocausti. Cremabit i al
tari tota nocte vsq̧ mane: ignis ex
eodē altari erit. vestiet tunica sacer=
dos et feminalib⁹ lineis / tolletq̧ ci=
neres: quos vorans ignis exussit: et
ponēs iuxta altare: spoliabit prioi=
bus vestimentis: indutusq̧ alijs: ef=
feret eos extra castra: et in loco mun
dissimo vsq̧ ad fauillā ꝯsumi faciet.
ignis aūt i altari semp ardebit: quē
nutriet sacerdos: subijciēs ligna ma
ne ꝑ singulos dies: et imposito holo=
causto desup adolebit adipes pacifi=
corū. ignis est iste perpetu⁹: qui nūq̄
deficiet in altari. Hec est lex sacrifi=
cij et libamētorū: q̄ offerēt filij aaron
corā dño: et corā altari. Tollet sacer=
dos pugillū simile: q̄ cōspersa ē oleo:
et totū thus: qd̄ sup similam positum
est: adolebitq̧ illud in altari in mo=
nimentū odoris suauissimi dño. re= C

linquā aūt partē simile comedet aa-
ron cū filijs suis absqʒ fermento: et
comedet in loco scīuarij tabernacu-
li. Ideo autē non fermentabit: quia
pars eiꝰ in dñi offert incensum: sctm
sanctorum erit/sicut pro pctō atqʒ deli-
cto/mares tantū stirpis aarō come-
dent illud. Legitimū ac sempiternū
erit in gñationibꝰ vris de sacrificijs
dñi. Ois qui tetigerit illa/sanctifica-
bitur. Locutusqʒ est dñs ad moysen
dicēs. Hec est oblatio aaron et filio-
rum eius/quā offerre debent dño in
die vnctionis sue. Decimam partem
ephi offerent simile in sacrificio sem-
piterno: mediū eius mane/et mediū
eius vespere/q̄ in sartagine oleo con-
spersa frigetur. Offeret autē eam cali-
dam in odorē suauissimū dño sacer-
dos/qui iure patri successerit/et to-
ta cremabit in altari. Omne enim sa-
D crificiū sacerdotū igne cōsumet: nec
quisqʒ comedet ex eo. Locutꝰ est autē
dominus ad moysen dicens. Loque-
re aarō et filijs eiꝰ. Ista est lex hostie
pro pctō. In loco vbi offertur holo-
caustū/immolabitur corā dño. sanctum
scōrū est. Sacerdos q̄ offert/come-
det eā in loco sancto/in atrio taber-
naculi. Quicqd tetigerit carnes eiꝰ:
sanctificabit. Si de sanguine illius
vestis fuerit aspersa/lauabitur in lo-
co sancto. Vas autē fictile in quo co-
cta est/cōfringetur. qꝫ si vas eneum
fuerit: defricabitur/et lauabit aqua.
Ois masculus de genere sacerdotali
vescetur de carnibus eius: qꝛ sanctū
sanctorū est. Hostia enim que cedit pro
pctō/cuiꝰ sāguis infert i tabernacu-
lū testimonij ad expiādū in sanctua-
rio/non comedet, sed cōburet igni.

¶ C.S. De hostia pacificorum: quis
quando comedi debeat: de adipe et
sanguine/et parte sacerdotis/et pe-
ctusculo eleuationis. Capm.vij.

A Hec quoqʒ est lex hostie pro deli-
cto sancta scōꝝ est: idcirco vbi
immolabitur holocaustum/macta-
bitur et victima pro delicto/sanguis
eius per gyrū altaris fundet. Offe-
rent ex ea caudā et adipē qui operit
vitalia/duos renūculos/et pingue-
dinē que iuxta ilia est/reticulūqʒ ieco-
ris cum renunculis: et adolebit ea sa-
cerdos super altare. incensum est do-
mini pro delicto. Ois masculus de
sacerdotali genere in loco sancto ve-
scetur his carnibus. quia sanctum
sanctorum est. Sicut pro peccato offer-
tur hostia/ita et pro delicto. Vtriusqʒ
hostie/lex vna erit. Ad sacerdotem q
eam obtulerit/pertinebit. Sacerdos
qui offert holocausti victimam habe-
bit pellem eius. Et omne sacrificium
simile/quod coquitur in clibano et qc-
quid in craticula/vel in sartagine p-
paratur/eius erit sacerdotis a quo
offertur: siue oleo conspersa/siue ari-
da fuerit. Cunctis filijs aaron men-
sura equa per singulos diuidet. Hec B
est lex hostie pacificorū que offeret
dño. Si pro gratiarum actione obla-
tio fuerit/offerent panes absqʒ fer-
mento cōspersos oleo/et lagana azy-
ma vncta oleo, coctamqʒ similam/et
collyridas olei admixtione conspers-
sas/panes quoqʒ fermentatos cum
hostia gratiarū/que immolatur pro
pacificis: ex quibus vnus pro primi-
tijs offert dño/et erit sacerdotis qui
fundet hostie sanguinem. cuius car-
nes eadē comedent die: nec remane-
bit ex eis quicqʒ vsqʒ mane. Si voto
vel spōte quispiā obtulerit hostiam/
eadē similiter edetur die: sed et si qd
in crastinū remāserit vesci licitū est.
quicqd autē tertius inuenerit dies/
ignis absumet. Si qs de carnibus vi-
ctime pacificorum die tertio comederit
irrita fiet eiꝰ oblatio/nec proderit of-
ferenti. quinpotius quecūqʒ aia tali se
edulio cōtaminauerit/preuaricatio-
nis rea erit. Caro que aliqd tetigerit C
immundū/nō comedet: sed cōbure-
tur igni. qui fuerit mūdus/vescetur
ex ea. Aia polluta q̄ ederit de carni-
bus hostie pacificorū que oblata est
domino: peribit de populis suis. Et q̄
tetigerit immūdiciā hois/vel iumen-
ti/siue ois rei que polluere potest: et
comederit de huiuscemodi carnibꝰ:
interibit de pplis suis. Locutusqʒ est
dñs ad moysen dicēs. Loquere filijs
israel. Adipē ouis/et bouis/et capre
non comedetis. Adipem cadaueris
morticini/et eius aialis qd a bestia
captū est/habebitis in varios vsus.
Si qs adipem qui offerri debet in in- G.3.a.
censum dñi comederit/peribit de po- 30.di.c.
pulo suo. Sanguinē quoqʒ ois aia- si qs car-
lis non sumetis in cibo: tā de auibus nem.
q̄ de pecoribus. Ois anima q̄ ederit
sanguinē: peribit de populis suis. Lo-
cutusqʒ est dominus ad Moysen: di-
cēs. Loqre filijs isrl dicēs. Qui offert
victimam pacificorum dño/offerat

simul et sacrificium: id est libamenta
eius tenebit manibus adipem hostie
D et pectusculū. Cumq ambo oblata do-
mino cōsecrauerit / tradet sacerdoti
q̄ adolebit adipē sup altare: pectus-
culum autem erit aaron / et filior eius.
Armus quoq dexter de pacificorum
hostiis cedet in primitias sacerdotis.
Qui obtulerit sanguinem / et adipem
filiorum aarō / ipse habebit et armum
dextrum portione sua. Pectusculum
enim eleuationis / et armū separatio-
nis tuli a filiis israel de hostiis eorū
pacificis: et dedi aarō sacerdoti: et fi-
liis eius lege perpetua ab omni pplo is-
rael. Hec est vnctio aaron et filiorū
eius in ceremoniis dñi in die quo obtu-
lit eos moyses vt sacerdotio funge-
rentur: et que precepit eis dari dñs a
filiis israel religione perpetua in gene-
rationibus suis. Ista est lex holocau-
sti / et sacrificii pro pctō atq delicto:
et pro consecratione et pacificorū vi-
ctimis / quam constituit dñs moysi in
monte sinai: quando mandauit filiis
israel vt offerrent oblatiōes suas do-
mino in deserto Sinay.

¶ C. S. De consecratione aaron et fi-
liorum eius: de vnctione tabernacu-
li: q̄ septē diebus finit consecratio: et
tot diebus non exierunt de ostio ta-
bernaculi aaron et filii eius. Cap. viii.

B Locutusq est dñs ad moysen di-
cens. Tolle aaron cū filiis suis
vestes eorum / et vnctionis oleum: vi-
tulum pro peccato: duos arietes: ca-
nistrum cū azymis et congregabis
omnē cetū ad ostiū tabernaculi. Fe-
cit moyses vt dñs imperauerat. Con-
gregataq omni turba ante fores taber-
naculi: ait. Iste est sermo quem iussit
dñs fieri. Statimq obtulit aaron: et
filios eius. Cumq lauisset eos / vestiuit
pontificē subucula linea accingēs eū
balteo: et induens eū tunica hyacin-
thina: et desup humerale iposuit: qd
astringēs cingulo aptauit rationali /
B de cō. alt. in quo erat doctrina et veritas. Cida-
z. c. taber. ri quoq texit caput / et sup eā contra
frontē posuit laminā auream conse-
cratā in sctificatione / sicut precepe-
rat ei dñs. Tulit et vnctionis oleum
quo liniuit tabernaculū cū omni su-
pellectili sua. Cumq sctificās aspersis-
set altare septē vicibus / vnxit illud / et
oīa vasa eius: labrūq cū basi sua scti-
Ec. 45. c. ficauit oleo. Qd fundens sup caput
aaron vnxit eū / et consecrauit: filios
quoq eius oblatos cōsecrauit: vesti-
uitq tunicis lineis: et cinxit baltheis /
imposuitq mitras / vt iusserat domi-
nus. Obtulit et vitulū p pctō. Cumq su- C
per caput eius posuisset aarō / et filii eius
manus suas: imolauit eū hauriēs san-
guinē: et tincto digito / tetigit cornua
altaris p gyrū: quo expiato et sctifica-
to: fudit reliquum sanguinē ad fun-
damēta eius. Adipē vero q̄ erat sup
vitalia / et reticulū iecoris: duosq re-
nunculos cum aruinulis suis adole-
uit sup altare / vitulū cū pelle / et car-
nibus / et fimo / cremās extra castra / si-
cut preceperat dñs. Obtulit et arietē D
in holocaustū: sup cuius caput cū im-
posuissent aarō et filii eius manus suas
immolauit eū: et fudit sanguinē eius
per circuitū altaris: ipsumq arietē
in frusta concidens / caput eius / et
artus: et adipē adoleuit igni: lotis prius
intestinis et pedibus: totūq simul arie-
tem incendit super altare: eo q̄ esset
holocaustū suauissimi odoris dño / si-
cut preceperat ei. Obtulit et arietē se-
cundū in cōsecrationē sacerdotum:
posueruntq sup caput eius aaron et
filii eius manus suas. Quē cum immo-
lasset moyses: sumens de sanguie eius
tetigit extremū auricule dextre aa-
ron: et pollicē manus eius dextre / simi-
liter et pedis: obtulit et filios aaron.
Cumq de sanguine arietis imolati teti- E
gisset extremum auricule singulorū
dextre: et pollices manus ac pedis de-
xtri: reliquū fudit sup altare per cir-
cuitum. adipē vero et caudā / oēmq
pinguedinē q̄ operit intestina: reticu-
lumq iecoris / et duos renes cū adi-
pibus suis / et armo dextro separauit.
Tollēs aūt de canistro azymorū qd
erat corā dño / panes absq fermento
et collyridā cōspersā oleo: laganūq
posuit super adipes: et armū dextrū:
tradens simul omnia aaron et filiis
eius. Qui postq̄ leuauerunt ea corā F
dño: rursum suscepta de manibus eorū
adoleuit super altare holocausti / eo
q̄ consecrationis esset oblatio in odo-
rē suauitatis sacrificii dñi. Tulitq pe-
ctusculū eleuans illud coram dño de
ariete consecrationis in partē suā: si-
cut preceperat ei dñs. Assumēsq vn-
guentū et sanguinē q̄ erat in altari /
aspersit sup aaron et vestimenta eius:
et sup filios illius ac vestes eorū. Cumq
sctificasset eos in vestitu suo: prece-
pit eis dicēs. Coquite carnes ante fo-

pes tabernaculi: et ibi comedite eas.
G Panes quoq; cõsecrationis edite / q̃
posui sunt in canistro: sicut precepit
mihi dñs dicens. Aaron et filij ei⁹ cõ-
Exo.29.f. edent eos. Quicq̃d autẽ reliquũ fue-
rit de carne ⁊ panib⁹: ignis absumet.
De ostio quoq; tabernaculi non exi-
bitis septẽ dieb⁹: vsq; ad diẽ quo com-
plebit tẽpus cõsecrationis vr̃e. Se-
ptem enĩ dieb⁹ finit cõsecratio: sicut
in p̃sentiarũ factũ est: vt ritus sacrifi-
cij cõpleret. Die ac nocte manebitis
in tabernaculo / obseruantes custodi-
as dñi / ne moriamini: sic enim mihi p̃ce-
ptũ est. Feceruntq; aarõ et filij ei⁹ cun-
cta q̃ locut⁹ est dñs p manum moysi.
¶ C.S. De prima imolatione sacer-
dotis ꝓ suo peccõ et ppl'i / q̃liter moy-
ses et aarõ bñdixerunt ppl'o: q̃lr dñs
apparuit eis: q; ignis egressus a deo
deuorauit holocaustum. Cap.ix.

A Facto autem octauo die: vocauit
moyses aaron et filios eius: ac
maiores natu israel: dixitq; ad aarõ.
Exo.29.a Tolle de armento vitulum pro pecca-
to / et arietem in holocaustum vtrũq;
immaculatum: ⁊ offer illos corã dño:
et ad filios israel loqueris. Tollite
31.q.1.ca. hircũ ꝓ peccõ: et vitulum atq; agnum
si q̃ fuerit anniculũ: et sine macula in holocau-
stum: bouẽ et arietẽ pro pacificis: ⁊ im-
molate eos corã dño in sacrificio sin-
gulorum: similã cõspersam oleo offeren-
tes: hodie enĩ dñs apparebit vobis.
Tulerunt ergo cũcta q̃ iusserat moy-
ses ad ostium tabernaculi: vbi cum om-
nis multitudo astaret: ait moyses.
Iste est sermo quẽ precepit dñs: fa-
cite / et apparebit vobis gloria eius.
B Et dixit ad aaron. Accede ad altare:
⁊ immola ꝓ peccõ tuo. offer holocau-
stum: et deprecare pro te / et pro ppl'o.
Cumq; mactaueris hostiã ppl'i: ora pro
eo / sicut p̃cepit dñs. Statimq; aaron
accedẽs ad altare / imolauit vitulum
pro peccõ suo: cui⁹ sanguinem obtule-
runt ei filij sui: in quo tingẽs digitum
tetigit cornua altaris: et fudit residu-
um ad basim eius: adipẽq; / et renun-
culos / ac reticulum iecoris: q̃ sunt ꝓ
peccõ adoleuit sup altare / sicut prece-
perat dñs moysi. carnes vero et pellẽ
C eius extra castra cõbussit igni. Im-
molauit et holocausti victimam: obtu-
leruntq; ei filij sui sanguinẽ ei⁹ quem
fudit per altaris circuitum. ipsam etiã
hostiam in frusta concisam: cum ca-
pite et mẽbris singulis obtulerunt: q̃

oĩa sup altare cremauit igni / lotis a-
qua prius intestinis et pedibus. Et ꝓ
peccõ ppl'i offerens: mactauit hircum:
expiatoq; altari / fecit holocaustũ ad-
dens in sacrificio libamenta: que pa-
riter offeruntur: ⁊ adolẽs ea sup alta-
re absque ceremonijs holocausti ma-
tutini. Immolauit et bouẽ atq; arie-
tẽ hostias pacificas ppl'i: obtulerunt-
q; ei filij sui sanguinem / quẽ fudit sup D
altare in circuitu. Adipe autem bouis
et caudã arietis: renũculosq; cũ adi-
pibus suis: et reticulum iecoris posue-
rũt sup pectora. Cumq; cremati essent
adipes sup altare: pectora eorum / et ar-
mos dextros separauit aarõ eleuans
corã dño: sicut p̃ceperat moyses. Et
extendẽs manũ ad ppl'm: bñdixit ei.
Sicq; cõpletis hostijs ꝓ peccõ / et ho-
locaustis: et pacificis: descendit. In-
gressi aũt moyses et aaron in taber-
naculum testimonij: et deinceps egres-
si: bñdixerunt ppl'o. Apparuitq; gl'ia 2. Mach.
dñi omni multitudini: et ecce egres- 2.c.
sus ignis a dño: deuorauit holocau-
stum: et adipes qui erant sup altare.
Quod cum vidissent turbe / laudaue-
runt dominũ / ruentes in facies suas.
¶ C.S. De morte nadab: et abiu / de
vino nõ bibẽdo qñ intrabãt taberna-
culũ: de parte sacerdotali: de hirco
cõbusto: vñ irat⁹ est moyses. Cap.x.

A Arreptisq; nadab ⁊ abiu filij aa- A
ron thuribulis: iposuerũt ignẽ: Nu.3.a.
et incensum desuper offerentes corã ⁊.26.g.
domino ignem alienum: quod eis p̃- 1. Parali.
ceptum non erat. Egressusq; ignis a 24.a.
dño: deuorauit eos: et mortui sunt co- De.pe.di.
ram dño. Dixitq; moyses ad aaron. 3.c.inter
Hoc est qđ locutus est dñs. Sanctifica- hec hircũ
bor in his q̃ appropinquant mihi: et
in conspectu oĩs ppl'i glorificabor. Quod
audiens: tacuit aaron. Uocatis autẽ
moyses misahele et elisaphan filios
oziel patrui aaron: ait ad eos. Ite et
tollite fr̃es vr̃os de cõspectu sctũarij:
et asportate extra castra. Confestimq;
pgentes / tulerũt eos sicut iacebãt: ve-
stitos lineis tunicis: et eiecerũt foras
vt sibi fuerat iperatũ. Locutusq; est
moyses ad aaron ⁊ ad eleazar ⁊ itha- B
mar filios ei⁹. Capita vr̃a nolite nu-
dare ⁊ vestimẽta nolite scindẽ ne for-
te moriamini: et sup oẽm cetũ oriat in-
dignatio. Fr̃es vr̃i ⁊ oĩs domus isr̃l
plangãt incendiũ / qđ dñs suscitauit:
vos aũt nõ egrediemini fores taber-
naculi: alioquin peribitis. oleũ quip-

pe scte vnctionis est super vos. Qui
fecerunt oia iuxta preceptum moysi.
Dixitqꝫ dñs ad aaron. Uinũ et oẽ qđ
inebriare potest non bibetis tu et filij
tui/qñ intrabitis in tabernaculum te
stimonij ne moriamini:qꝛ preceptuꝫ
sempiternũ est i generationes vr̃as:
et vt habeatis scientiam discernendi
inter sctm̃ et prophanuꝫ:inter pollu
tum ꝛ munduꝫ: doceatisqꝫ filios isrl'
oia legitima mea que locutus suꝫ ad
C eos per manum moysi. Locutusqꝫ est
moyses ad aaron ⁊ ad eleazar ⁊ itha
mar filios eiꝰ qui erant residui. Tol
lite sacrificiuꝫ quod remansit de obla
tione dñi:et comedite illud absqꝫ fer
mento iuxta altare:qꝛ sctm̃ sanctorũ
est. Comedetis autem in loco sancto
qđ datum est tibi et filijs tuis de obla
tionibus dñi:sicut preceptuꝫ est mi
hi:pectusculum quoqꝫ qđ oblatũ est/
et armũ qui separatus est edetis i lo
co mundissimo tu et filij tui : et filie
tue tecum.tibi eniꝫ ac liberis tuis re
posita sunt de hostijs salutaribus fi
liorũ isrl':eo ꝙ armũ et pectus et adi
pes qui cremãtur in altari : eleuaue
runt corã dño: et pertineant ad te et
ad filios tuos lege perpetua/ sicut p̃
D cepit dominus. Inter hec hircuꝫ qui
3.ma.2.c. oblatus fuerat pro pctõ cuꝫ quereret
moyses exustũ reperit: iratusqꝫ con
tra eleazar et ithamar filios aaron
qui remanserant:ait. Cur non come
distis hostiaꝫ pro pctõ in loco sctõ q̃
sancta sctõꝝ est:⁊ data vobis vt por
tetis iniquitateꝫ multitudinis:et ro
getis ꝓ ea in conspectu dñi: presertĩ
cuꝫ de sanguine illiꝰ non sit illatuꝫ in
tra sctã:et comedere debueratis eam
in sanctuario:sicut preceptuꝫ est mi
hi: Rñdit aaron. Oblata est hodie vi
ctima pro pctõ ⁊ holocaustum coram
dño: mihi autẽ accidit qđ vides.quõ
potui cõedere eã:aut placẽ dño in ce
remonijs mente lugubri: Qđ cum au
disset moyses/recepit satisfactioneꝫ.
¶ C.S. De immũdis animalibus ad
esum:⁊ ꝙ sancti debent esse:quia san
ctus est dominus. Capitulum.xi.
A Locutusqꝫ est dominus ad moy
sen et aaron dicens. Dicite filijs
isrl'. Custodite oĩa q̃ scripsi vobis : vt
deut. 14. sim deꝰ vester. Hec sũt animalia que
a. comedere debetis de cunctis animã
tibus terre. Oẽ qđ habet diuisam vn
gulam et ruminat in pecoribus cõ
edetis. Quicqđ autẽ ruminat:et ha
bet vngulã:sed nõ diuidit eam / sicut
camelus et cetera/non comedetis il
lud : et inter immunda reputabitis.
Chirogrillius qui ruminat/ vngulãqꝫ
non diuidit:immũdus est. Lepus q̃qꝫ 1.Mach.
nam et ipse ruminat : sed vngulã non 6.d.
diuidit:et sus qui cuꝫ vngula diuidat
nõ ruminat.horũ carnibꝰ non vesce
mini:nec cadauera contingetis : q̃a
immũda sunt vobis. Hec etiam sunt
q̃ gignunt in aquis:et vesci licitũ est.
Oẽ qđ habet pinnulas et squamas
tam in mari q̃ in fluminibꝰ ⁊ stagnis B
comedetis. Quicq̃d autem pinnulas
et squamas non habet eoꝛuꝫ q̃ i aq̃s
mouent et viuunt/abominabile vobꝭ
execrandũqꝫ erit.carnes eorum non
comedetis : et morticina vitabitis.
Cuncta q̃ nõ habẽt pinnulas et squa
mas in aq̃s /polluta erunt. Hec sunt
que de auibus comedere non debetꝭ
et vitanda sunt vobis. Aquilã:⁊ gry
phem:et halietũ:et miluum:ac vultu
rem iuxta genus suuꝫ:et omne coruĩ
in generis in similitudineꝫ suã:stru
thionẽ:et noctuã:et larum:et accipi C
trẽ iuxta genus suuꝫ:bubonẽ:et mer
guluꝫ:et ibin:⁊ cygnũ:⁊ onocrotalũ:
et porphyrionem:herodioneꝫ:⁊ cha
radrion iuxta genus suum: vpupam
quoqꝫ et vespertilioneꝫ. Omne de vo
lucribus qđ graditꝰ sup quatuor pe
des: abominabile erit vobis . Quic
quid aũt ambulat quidẽ super quatu
or pedes:sꝫ habet lõgiora retro cru
ra:per que salit sup terraꝫ comedere
debetis : vt est bruchus in genere suo
et attacꝰ : atqꝫ ophiomachus : ac lo
custa.singula iuxta genꝰ suuꝫ. Quic
quid autẽ ex volucribꝰ quatuor tm̃ D
habet pedes:execrabile erit vobis:et
quicũqꝫ morticina eorum tetigerit :
polluetꝰ:et erit immũdus vsqꝫ ad ve
sperum : et si necesse fuerit vt portet
quippiaꝫ horũ mortuũ: lauabit vesti
menta sua:et immundus erit vsqꝫ ad
occasum solis. Omne aĩal quod habꝫ
quideꝫ vngulã:sed nõ diuidit eã : nec
ruminat:immundũ erit:et quicq̃d te
tigerit illud:contaminabitꝰ. Qđ am
bulat sup manus ex cũctis aĩantibꝰ
que incedunt quadrupedia: immun
dũ erit:qui tetigerit morticina eorũ:
polluetꝰ vsqꝫ ad vesperum. Et qui por
tauerit huiuscemodi cadauera:laua
bit vestimenta sua:et immũdus erit
vsqꝫ ad vesperum:qꝛ oĩa hec immun
da sunt vobis. Hec quoque inter pol E

lnta reputabuntur de his que mouẽ=
tur in terra: mustela: & mus: & croco=
dilus: singula iuxta genus suum mi=
gale: & chameleõ: & stellio: et lacerta
et talpa: oĩa hec immunda sunt. Qui
tetigerit morticina eorũ / immũdus
erit usq ad vesperũ: et super qđ ceci
derit quicq̃ de morticinis eorũ / pol=
luetur tã vas ligneũ et vestimẽtum:
q̃ pelles et cilicia: et in quocunq fit
opus tingentur aqua: & polluta erũt
usq ad vesperũ: & sic postea munda
S.6.d. buntur. Uas aũt fictile in qđ hor quicq̃
F introceciderit / polluetur: et idcirco
J.15.b. frangendũ est. Dis cibus quẽ come=
detis: si fusa fuerit sup eũ aqua im=
mundus erit: et oẽ liquẽs qđ bibitur
de vniuerso vase: immũdum erit. Et
quicqđ de morticinis huiuscemodi
ceciderit sup illud / immundũ erit: si=
ue clibani: siue sytropodes destruen
tur: & immundi erunt. Fontes vo et
cisterne: & oĩs aquarũ ꝯgregatio mun
da erit. Qui morticinum eorũ tetige=
rit: polluetur. Si ceciderit super semen
tem: non polluet eã. Si autẽ quispiã
aqua sementem perfuderit: et postea
morticinis tacta fuerit: ilico pollue=
tur. Si mortuum fuerit aial qđ lz vo=
bis cõedere: q̃ cadauer ei⁹ tetigerit:
immund⁹ erit usq ad vesperũ. & q̃ cõ
ederit ex eo quippiaz siue portauerit
lauabit vestimẽta sua: et immundus
erit usq ad vesperũ. Oẽ quod reptat
sup terrã abominabile erit: nec assu=
B mẽtur in cibũ. Quicqđ sup pect⁹ qua
drupes graditur: & multos habet pe
des: siue p humũ trahitur / nõ comede=
tis: qr abominabile est. Nolite con=
taminare aĩas vr̃as: nec tãgatis q̃c=
q̃ eorũ: ne imũdi sitis. Ego sum dñs
I.Pe.I.c. de⁹ vr̃. Sancti estote: q: ego sanctus
sum. Ne polluatis aĩas vr̃as in om=
ni reptili / qđ mouetur sup terram. Ego
enim suz dñs: qui eduxi vos de terra
egypti / vt essem vob' in deum. Sãcti
eritis: qr ego sanct⁹ sum. Ista est lex
aĩantiũ ac volucrũ: et oĩs aĩe viuen=
tis q̃ mouetur in aqua: et reptat in ter=
ra: vt differentias noueritis mundi
et immundi: & sciatis quid comede=
re et respuere debeatis.

¶ C. S. De immunditia mulieris
puerpere: et mundatione ipsius: et
A oblatione eius. Capitulum.xij.
5.dis.§.I. Locutusq est dominus ad moy=
et ca.cuz sen dicens. Loquere filiis israel:
enixa. et dices ad eos. Mulier si suscepto
semine pepererit masculum: immun Luce.2.c.
da erit septẽ dieb⁹ iuxta dies separa= Joã.7.c.
tionis menstrue: & die octauo circun Luc.2.d.
cidetur infantul⁹ / ipsa vero triginta
trib⁹ diebus manebit in sanguine pu
rificatiõis sue. Oẽ sanctum nõ tãget B
nec ingredietur in sanctuariũ / donec
impleãtur dies purificationis sue.
Sin autẽ feminã pepererit: immũda
erit duab⁹ ebdomadib⁹ iuxta ritum Luc.2.d.
fluxus menstrui: & sexagintasex dieb⁹
manebit in sanguine purificationis C
sue. Cũq expleti fuerint dies purifi=
cationis sue / pro filio / siue pro filia 25.q.i.c.
deferet agnum anniculũ in holocau ideo.
stũ: & pullũ colũbe siue turturem pro
pctõ ad ostium tabernaculi testimo=
nii & tradet sacerdoti: qui offeret illa
corã dño et rogabit pro ea: & sic mun
dabitur a ꝓfluuio sanguinis sui. Ista est S.5.b.
lex parientis masculuz aut feminam. D
Quod si non inuenerit man⁹ ei⁹ nec po
tuerit offerre agnuz / sumet duos tur
tures vel duos pullos colũbarũ: vnũ
in holocaustũ: et alterũ pro pctõ: ora
bitq p ea sacerdos et sic mũdabitur.

¶ C. S. De immunditia hominis le=
prosi quomodo cognoscatur / et quo=
modo se debet habere: et de lepra ve=
stimentorum. Capitulum.xiij. A
Locutusq est dñs ad moysen et de pe.di.
aaron dicens. Homo in cuius I.ca. vo=
cute et carne ortus fuerit diuersus luissent.
color siue pustula: aut quasi lucens .§.deniq
quippiam: id est plaga lepre: addu=
cetur ad aaron sacerdotem / vel ad
vnũquemlibet filiorũ eius. Qui cum
viderit lepram in cute et pilos in al=
bum mutatos colorẽ: ipsamq speciẽ
lepre humiliorẽ cute & carne reliqua
plaga lepre est & ad arbitriũ ei⁹ sepa
rabitur. Sin aũt lucẽs candor fuerit in
cute nec humilior carne reliqua: & pili
coloris pristini: recludet euz sacerdos
septẽ dieb⁹: et ꝯsiderabit die septimo
et si quidẽ lepra vltra non creuerit:
nec transierit in cute priores termi=
nos: rursum recludet euz septẽ dieb⁹ B
aliis: et die septio ꝯtẽplabitur. si obscu=
rior fuerit lepra et nõ creuerit in cu=
te / mũdabit eam: qr scabies est lauã=
bitq homo vestimẽta sua: et mũdus
erit. Quod si post q̃ a sacerdote visus
est & redditus mũdicie iterũ lepra cre
uerit: adducetur ad eũ & imũditie con=
dẽnabit. Plaga lepre si fuerit in ho=
mine / adducetur ad sacerdotẽ et vide=
bit eũ. Cũq color albus in cute fuerit

et capillorum mutauerit aspectū: ip-
sa quoqꝫ caro viua apparuerit: lepra
vetustissima iudicabitur atqꝫ inolita
cuti. Cōtaminabit itaqꝫ eū sacerdos
et nō recludet: quia ꝑspicue immunditie
est. Sin autē effloruerit discurrēs le-
pra in cute: et operuerit oēm carnē a
capite vsqꝫ ad pedes: quicquid sub aspe-
ctu oculorū cadit/considerabit eū sa-
cerdos: et teneri lepra mūdissima iu-
C dicabit eo ꝙ ois in candorē versa sit: et
idcirco homo mundus erit. Quādo vero
caro viuēs in eo apparuerit: tunc sa-
cerdotis iudicio polluet̄: et inter im-
mundos reputabit̄: caro enim viua si
lepra aspergit̄/immūda est. Quod si rur-
sum versa fuerit in alborem et totū ho-
minē operuerit/considerabit eū sacer-
dos et mūdū esse decernet. Caro autē
et cutis in qua vlcus natū est et sana-
tū: et in loco vlceris cicatrix alba ap-
paruerit siue subrufa/adducetur ho-
mo ad sacerdotē: qui cū viderit locum
lepre humiliorē carne reliqua: et pi-
los versos in candorē/cōtaminabit eū.
Plaga enim lepre orta est in vlcere.
Quod si pilus coloris est pristini/et ci-
catrix subobscura et vicina carne nō
est humilior/recludet eū septē diebus:
et si quidē creuerit/adiudicabit eū le-
pre: sin autē steterit in loco suo: vlce-
ris est cicatrix et homo mūdus erit.
D Caro autē et cutis quā ignis exusse-
rit/et sanata albā siue rufam habue-
rit cicatricē/cōsiderabit eā sacerdos
et ecce versa est in alborē/et locus eius
reliqua cute est humilior: cōtaminabit
eum: quia plaga lepre in cicatrice orta
est. Quod si pilorū color nō fuerit immu-
tatus/nec humilior plaga carne reli-
qua: et ipsa lepre species fuerit sub-
obscura: recludet eū septem diebꝰ: et
die septimo cōtēplabit̄ si creuerit in
cute lepra/cōtaminabit eum: sin autē
in loco suo candor steterit non satis
clarus/plaga combustionis est: et id-
circo mundabit̄/quia cicatrix est cōbu-
sture. Vir siue mulier in cuius capite
vel barba germinauerit lepra/vide-
30 bit eos sacerdos: et si quidem humilior
fuerit locus carne reliqua: et capil-
lus flauus solitoqꝫ subtilior/cōtami-
nabit eos: quia lepra capitis ac barbe
E est. Sin autē viderit locū macule equa-
lē vicine carni et capillū nigrū: reclu-
det eos septē diebꝰ: et die septimo in-
tuebit̄. Si non creuerit macula et ca-
pillꝰ sui coloris est: et locꝰ plage car-
ni relique equalis: radet̄ homo absqꝫ loco
macule: et includet̄ septē diebꝰ alijs.
Si die septimo visa fuerit stetisse pla-
ga in loco suo/nec humilior carne reli-
qua/mūdabit eū: lotisqꝫ vestibꝰ suis
mūdus erit. Sin autē post emūdatio-
nem rursus creuerit macula in cute/ 36
nō quęret amplius vtrū capillꝰ in flauū co-
lorē sit cōmutatꝰ: quia aperte immūdꝰ est.
Porro si steterit macula/et capilli
nigri fuerint/nouerit hominē sanatum
esse: et cōfidēter eū ꝓnūciet mundū.
Vir siue mulier in cuius cute cādor F
apparuerit/intuebit̄ eos sacerdos.
si deprehenderit subobscurū alborē lu-
cere in cute/sciat nō esse leprā: sed ma-
culā coloris cādidi et hominem mūdū.
Vir de cuiꝰ capite capilli fluunt/cal-
uus et mūdus est. et si a frōte ceciderint pili/recaluaster et mundus est.
Sin autē in caluitio siue in recaluatio-
ne albꝰ vel rufus color fuerit exortꝰ
et hoc sacerdos viderit/condēnabit
eū haud dubie lepre que orta est in cal-
uitio. Quicūqꝫ ergo maculatꝰ fuerit
lepra et separatus est ad arbitriū sa-
cerdotis/habebit vestimenta dissuta
caput nudū/os veste cōtectū/cōtami-
natū ac sordidū se clamabit. Omni tpe
quo leprosus est et immundꝰ/solus ha-
bitabit extra castra. Vestis lanea si-
ue linea que leprā habuerit in stamine
atqꝫ subtegmine/aut certe pellis vel
quicquid ex pelle cōfectū est: si alba vel
rufa macula fuerit/infecta lepra re-
putabit̄: ostēdet̄qꝫ sacerdoti. qui cōsi- G
deratā recludet septē diebꝰ: et die se-
primo rursus aspiciēs si deprehēde- 51
rit creuisse/lepra ꝑseuerans est: pol-
lutū iudicabit vestimētū: et omne in
quo fuerit inuēta/et idcirco cōburetur
flāmis. Quod si eā viderit nō creuisse/
precipiet et lauabunt id in quo lepra
est: recludetqꝫ illud septē diebꝰ alijs.
Et cū viderit faciē quidem pristinā
nō reuersam/nec tamen creuisse lepram
immūdū iudicabit et igne cōburet: eo
ꝙ infusa sit in superficie vestimēti vel
per totū lepra. Sin autē obscurior fue-
rit locꝰ lepre postquam vestis est lota ab-
rūpet eū et a solido diuidet. Quod si vl-
tra apparuerit in his locis que prius imma-
culata erant lepra volatilis et vaga:
debet igne comburi. si cessauerit lauabit
aqua ea que pura sunt secūdo/et mūda
erūt. Ista est lex lepre vestimēti lanei
et linei staminis atqꝫ subtegminis:
omnisqꝫ supellectilis pellicee/quo mo-

do mundari debeat vel cōtaminari.
¶C.S. De mundatione leprosi et de sacrificio: de lepra domus: et de purificatione ipsius. Capitulum.xiiij.

A Mat.8.a. Mar.1.d. Luc.5.c. Locutusqꝫ est dominus ad moysen dicens. Hic est ritus leprosi quādo mundādꝰ est. Adducetur ad sacerdotē q̄ egressꝰ de castris cū inuenerit leprā esse mūdatā: p̄cipiet ei qui purificatur vt offerat duos passeres viuos ꝓ se/q̄s vesci licitum est: ꝛ lignū cedrinū vermiculūqꝫ et hyssopū: et vnū ex passeribꝰ imolari iubebit in vase fictili sup aquas viuētes: aliū autē viuū cum ligno cedrino/ et cocco/ et hyssopo tinget in sanguine passeris imolati: q̄ aspget illum qui mundādꝰ est septies/ vt iure purget: et dimittet passerē viuum/ vt in agrū auolet. Cumqꝫ lauerit hō vestimenta sua/ radet oēs pilos corporis/ ꝛ lauabitur aqua: purificatusqꝫ igredietur castra: ita duntaxat vt maneat extra tabernaculū suū septē diebꝰ: ꝛ die septimo radat capillos capitꝭ: barbāqꝫ et supercilia: ac totiꝰ corporis pilos.
B Et lotis rursum vestibꝰ ꝛ corpore: die octauo assumet duos agnos imaculatos: et ouē anniculā absqꝫ macula/ et tres decimas simile in sacrificiū/ q̄ ꝯspersa sit oleo: ꝛ seorsū olei sextariū. Cūqꝫ sacerdos purificās hoīem statuerit eum: et hec oīa corā dn̄o in ostio tabernaculi testimonij: tollet agnū ꝛ offeret eū ꝓ delicto: oleiqꝫ sextariuꝫ. Et oblatis ante dn̄m oībus: immolabit agnū vbi solet imolari hostia ꝓ pctō et holocaustū id est in loco scō. Sicut eñ ꝓ pctō: ita et ꝓ delicto ad sacerdotē ptinet hostia: sancta scōꝝ est.
C Assumēsqꝫ sacerdos de sanguie hostie q̄ imolata est ꝓ delicto: ponet sup extremū auricule dextre eiꝰ q̄ mūdat: et sup pollices manus dextre ꝛ pedis: ꝛ de olei sextario mittet in manū suā sinistrā tingetqꝫ digitū dextrū in eo: et asperget corā dn̄o septies. Q̄d autē reliquū est olei in leua manu: fundet super extremū auricule dextre eiꝰ q̄ mundat: et sup pollices manꝰ ac pedis dextri: et super sanguinē q̄ effusus est ꝓ delicto et sup caput eiꝰ. Rogabitqꝫ ꝓ eo sacerdos corā dn̄o: ꝛ faciet sacrificium pro pctō. tūc imolabit holocaustum et ponet illud in altari cum libamentis suis: et homo rite mundabitur. Quod si pauper est: et nō potest manus eiꝰ inuenire que dicta sunt ꝓ delicto/ assumet agnū ad oblationē/ vt roget ꝓ eo sacerdos: decimāqꝫ partē simile ꝯsperse oleo in sacrificium: et olei sextarium: duosqꝫ turtures siue A.5.b.et duos pullos colūbe: quoꝝ vnꝰ sit ꝓ A.17.d. pctō: et alter in holocaustū/ offeretqꝫ ea die octauo purificationis sue sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonij corā dn̄o. q̄ suscipiēs agnū pro D delicto ꝛ sextariuꝫ olei: leuabit simul. Imolatoqꝫ agno: de sanguine eius ponet sup extremum auricule dextre illius qui mundat: ꝛ sup pollices manus eiꝰ ac pedis dextri. olei v̄o partē mittet in manū suā sinistrā: in quo tingens digitū dextre manus asperget septies corā dn̄o: tangetqꝫ extremum dextre auricule illiꝰ q̄ mundat: et pollices manꝰ ac pedis dextri i loco sanguinis q̄ effusus est ꝓ delicto: reliquā aūt partē olei: que est in sinistra manu: mittet super caput purificati: vt placet ꝓ eo dn̄m: ꝛ turturem siue pullum colūbe offeret: vnū ꝓ delicto: ꝛ alterū in holocaustū cū libamētis suis. hoc est sacrificiū leprosi: q̄ habere nō pōt oīa in emūdationeꝫ sui.
E Locutusqꝫ est dn̄s ad moysen et Aaron: dicēs. Cūqꝫ ingressi fueritis terrā Chanaan: quā ego dabo vobis in possessionem: si fuerit plaga lepre in edibus: ibit cuius est domus: nuncians sacerdoti: et dicet. Quasi plaga lepre videtur mihi esse in domo mea. At ille p̄cipiet vt efferātur vniuersa de domo priusq̄ȝ ingrediat̄ eā: et videat vtrum leprosa sit: ne immunda fiant omnia q̄ in domo sunt. Intrabitqꝫ postea vt consideret leprā domus: et cum viderit in parietibus illius: quasi valliculas pallore siue rubore deformes: et humiliores supficie reliqua: egrediet̄ ostium
F domꝰ: ꝛ statim claudet illam septem diebus. reuersusqꝫ die septimo: considerabit eam. si inuenerit creuisse lepram: iubebit erui lapides in quibus lepra est: et proiici eos extra ciuitatē in locum immūdum: domum autē ipsam radi intrinsecus per circuitum: et spargi puluerē rasure extra vrbē in locum immundum: lapidesqꝫ alios reponi ꝓ his qui ablati fuerint: et luto alio liniri domum. Sin autē postq̄ȝ eruti sunt lapides: et puluis elatus: et alia terra lita: ingressus sacerdos viderit reuersā le-

piam / ⁊ parietes resperſos maculis
lepra eſt pſeuerās et immūda dom⁹
quā ſtatim deſtruent: ⁊ lapides eius
ac ligna atqȝ vniuerſum puluerem
proiciēt extra oppidum in locū im-
mūdū. Qui intrauerit domū quan-
do clauſa eſt / immūdus erit vſqȝ ad
veſperū: et ꝗ dormierit in ea et com-
ederit quippiam / lauabit veſtimenta
B ſua. Qđ ſi introiens ſacerdos vide-
rit leprā nō creuiſſe in domo / poſtꝗ̄
denuo lita fuerit / purificabit eā red-
dita ſanitate: ⁊ in purificatione eius
ſumet duos paſſeres / lignūqȝ cedri-
nū: et vermiculū atqȝ hyſſopū: et im-
molato vno paſſere in vaſe fictili ſu-
per aquas viuas: tollet lignū cedri-
nū et hyſſopū ⁊ coccū ⁊ paſſerē viuū
et tinget oīa in ſanguine paſſeris im-
molati: atqȝ in aquis viuentib⁹: ⁊ aſ-
perget domū ſepties / purificabitqȝ
eam tam in ſanguine paſſeris ꝗ̄ in
aquis viuentib⁹ / et in paſſere viuo li-
gnoqȝ cedrino ⁊ hyſſopo atqȝ vermi-
culo. Cūqȝ dimiſerit paſſerem auola-
re in agrū libere / orabit pro domo / et
iure mundabit. Iſta eſt lex oīs lepre
et percuſſure / lepre veſtiū et domorū /
cicatricis et erumpentiū papularū /
lucentis macule et in varias ſpecies
colorib⁹ immutatis: vt poſſit ſciri quo
tpe mundum quid vel immūdū ſit.
¶ C. S. De immūdicia ſeminifluū et eis
tāgētiū et emūdatione: de coitu cū
menſtruoſa: ⁊ q̄ fluxū ſanguinis pa-
titur: ⁊ emundatione earū. Cap. xv.

A
6. di. c. 1.
45. diſt.
c. 1.
Locutuſqȝ eſt dñs ad moyſen
et aaron dicēs. Loquimini fi-
liis iſrl' ⁊ dicite eis. Uir ꝗ pa-
titur fluxū ſeminis / immundus erit.
et tunc iudicabitur huic vitio ſubia-
cere: cū p ſingula momenta adheſe-
rit carni ei⁹: atqȝ concreuerit fedus
humor. Omē ſtratum in quo dormierit
immūdū erit: ⁊ vbicunqȝ ſederit. Si
ꝗs hoim tetigerit lectum ei⁹ / lauabit
veſtimēta ſua: ⁊ ipſe lotus aqua im-
mundus erit vſqȝ ad veſperū. Si ſe-
derit vbi ille ſederat: et ipſe lauabit
veſtimēta ſua / ⁊ lotus aqua immun-
dus erit vſqȝ ad veſperum. Qui teti-
gerit carnem eius / lauabit veſtimen-
ta ſua: ⁊ ipſe lot⁹ aqua / immund⁹ erit
vſqȝ ad veſperum. Si ſaliuā huiuſce-
modi hō eiecerit ſuper eum qui mun
dus eſt / lauabit veſtimenta ſua et lo-
tus aqua immundus erit vſqȝ ad ve-
B ſperū. Sagma ſup qđ ſederit immū-

dum erit: et quicꝗđ ſub eo fuerit qui
fluxum ſeminis patit: pollutum erit
vſqȝ ad veſperū. Qui portauerit ho-
rum aliquid / lauabit veſtimenta ſua
et ipſe lotus aqua / immundus erit
vſqȝ ad veſperū. Oīs quē tetigerit qui
talis eſt / nō lotis ante manib⁹ / laua-
bit veſtimenta ſua: ⁊ lotus aqua / im-
mundus erit vſqȝ ad veſperū. Uas fi- 3. 6. d. et
ctile qđ tetigerit / cōfringet: vas aūt 11. c.
ligneum lauabit aqua. Si ſanat⁹ fue-
rit qui huiuſcemodi ſuſtinet paſſio-
nē numerabit ſeptē dies poſt emun-
datonē ſui: ⁊ lotis veſtib⁹ et toto cor-
pore in aquis viuentibus / erit mun-
dus. Die autem octauo ſumet duos
turtures aut duos pullos columbe:
et veniet in cōſpectu dñi ad oſtiū ta-
bernaculi teſtimonii: dabitqȝ eos ſa-
cerdoti ꝗ faciet vnum p peccō: ⁊ alte-
rum in holocauſtum: rogabitqȝ pro
eo corā dño vt emundet a fluxu ſemi-
nis ſui. Uir de quo egreditur ſemen C
coitus / lauabit aqua omne corpus 43. diſt.
ſuum / et immundus erit vſqȝ ad ve- c. 1. ante fi.
ſperum. Ueſtem et pellem quam ha-
buerit / lauabit aqua / et immunda
erit vſqȝ ad veſperum. Mulier cum
qua coierit / lauabit aqua: et immun-
da erit vſqȝ ad veſperū. Mulier que
redeunte mēſe patit fluxum ſangui-
nis / ſeptē dieb⁹ ſeparabitur. Oīs qui
tetigerit eā / immundus erit vſqȝ ad
veſperum: et locus in quo dormierit
vel ſederit diebus ſeparationis ſue /
polluetur. Qui tetigerit lectū ſuum /
lauabit veſtimenta ſua / et ipſe lotus
aqua: immundus erit vſqȝ ad veſpe-
rum. Omne vas ſuper qđ illa ſederit
quiſquis attigerit / lauabit veſtimen-
ta ſua: et ipſe lotus aqua / pollutus
erit vſqȝ ad veſperū. Si coierit cum
ea vir tpe ſanguinis mēſtrualis im-
mundus erit ſeptē dieb⁹: et oē ſtratū
in quo dormierit / polluetur. Mulier D
que patit multis dieb⁹ fluxū ſangui-
nis non in tpe menſtruali / vel q̄ poſt
menſtruum ſanguinē fluere non ceſ-
ſat: ꝗ̄diu ſubiacet huic paſſioni im-
munda erit quaſi ſit in tpe mēſtruo.
Oē ſtratū in quo dormierit et vas in 1. q. 1. ca.
quo ſederit pollutū erit: ꝗcunqȝ teti- uētū ⁊ c.
gerit eam / lauabit veſtimenta ſua: ⁊ arianos.
ipſe lot⁹ aqua immund⁹ erit vſqȝ ad
veſperum. Si ſteterit ſanguis ⁊ flue-
re ceſſauerit / numerabit ſeptē dies
purificationis ſue / et die octauo of-
feret p ſe ſacerdoti duos turtures /

aut duos pullos colūbarū ad ostium
tabernaculi testimonii:q̄ vnū faciet
ꝓ peccato/ꝛ alterū in holocaustū:ro
gabitqꝫ ꝓ eo corā dn̄o ꝛ ꝓ fluxu immun
dicie eiꝰ. Docebitis ergo filios Israel
vt caueāt immūdicias ꝛ nō moriant
in sordibꝰ suis/cum polluerint taber
naculū meum qđ est inter vos. Ista
est lex eiꝰ q̄ patit fluxū seminis:et q̄
polluit coitu/ꝛ q̄ mēstruis tēporibus
separat/vel q̄ iugi fluit sanguine/et
hominis qui dormierit cum ea.

¶ C.S.D. sacerdos nō in oī tēpore
ingrediat sanctuariū:de expiatione
sanctuarii tabernaculi: de festo ex
piationis celebrando. Cap.xvi.

A Locutusqꝫ est dn̄s ad Moysen
post mortē duor filior Aarō
qn̄ offerentes ignē alienū in
terfecti sunt:ꝛ precepit ei dicens. Lo
quere ad Aaron fratrē tuū ne omni
tēpore ingrediat sanctuariū qđ est i
tra velū corā ꝓpitiatorio quo tegit
arca vt nō moriat:q2 in nube appa
rebo sup oraculum nisi hec ante fece
rit. Vitulū ꝓ peccato offeret/ꝛ arietē
in holocaustū. Tunica linea vestiet/
feminalibus lineis verenda celabit:
accingetur zona linea/cidarim lineā
imponet capiti. hec enim vestimēta
sunt sancta qbꝰ cunctis cum lotꝰ fue
B rit/induet. Suscipietqꝫ ab vniuersa
multitudine filior Israel duos hir
cos ꝓ peccato/ꝛ vnum arietē in holo
caustū. Cūqꝫ obtulerit vitulū ꝛ oraue
rit pro se et pro domo sua duos hir
cos stare faciet corā dn̄o in ostio ta
bernaculi testimonii: mittēsqꝫ super
vtrumqꝫ sortē/vnā dn̄o ꝛ alteram ca
pro emissario/cuius exierit sors dn̄o
offeret illū ꝓ peccato:cuiꝰ autē in ca
prum emissariū/statuet eum viuū co
ram dn̄o vt fundat preces sup eum/
ꝛ emittat eum in solitudinē. His rite
celebratis/offeret vitulum:et rogās
pro se et pro domo sua/immolabit
C eū. Assumptoqꝫ thuribulo qđ de pru
nis altaris impleuerit/ꝛ hauriēs ma
nu cōpositum thymiama in incēsum
vltra velum intrabit in sancta:vt po
sitis sup ignē aromatibꝰ/nebula eo
rum ꝛ vapor opiat oraculum qđ est
supra testimoniū/ꝛ nō moriat. Tol
let quoqꝫ de sanguine vituli et asper
get digito septies ꝯtra ꝓpitiatorium
Heb.9.d. et.10.a. ad orientem. Cumqꝫ mactauerit hir
cum ꝓ peccato populi inferet sangui
nem eius intra velum sicut prece
ptum est de sanguine vituli:vt asper
gat e regione oraculi/et expiet san
ctuarū ab immūdiciis filior Israel:
et a preuaricationibus eor cunctisqꝫ
peccatis. Iuxta hunc ritum faciet in D
tabernaculo testimonii qđ fixum est Luce.1.a.
inter eos in medio sordium habita
tionis eor. Nullus hominū sit in ta
bernaculo quādo pōtifex sanctuariū
ingredit vt roget pro se et pro domo
sua ꝛ pro vniuerso cetu Israel/donec
egrediat tabernaculum. Cum autem
exierit ad altare quod corā dn̄o est/
oret ꝓ se:ꝛ sumptum sanguinē vitu
li atqꝫ hirci fundat sup cornua eiꝰ ꝑ
gyrum:aspergēsqꝫ digito septies/ex
piet ꝛ sanctificet illud ab immundi
ciis filior Israel. Post q̄ emundaue
rit sanctuariū ꝛ tabernaculū ꝛ alta
re:tunc offerat hircum viuentem:et E
posita vtraqꝫ manu sup caput eiꝰ cōfi
teat omnes iniqtates filior Israel ꝛ
vniuersa delicta atqꝫ peccata eor:q̄
imprecās capiti eius/emittet illum
ꝑ hominē paratū in desertū. Cumqꝫ
portauerit hircus omnes iniqtates
eor in terrā solitariam/et dimissus
fuerit in deserto reuertet Aaron in
tabernaculum testimonii:ꝛ depositis
vestibus quibus prius indutus erat
cū intraret sanctuariū: relictisqꝫ ibi
lauabit carnē suā in loco sancto/in
dutusqꝫ vestibus suis. Et postq̄
egressus obtulerit holocaustū suum
ac plebis:rogabit tam pro se q̄ ꝓ po
pulo:et adipem qui oblatus est pro
peccatis adolebit super altare. Ille
vo q̄ dimiserit caprū emissarium:la F
uabit vestimēta sua et corpus aqua:
et sic ingrediet in castra. Vitulū au
tem ꝛ hircum qui pro peccato fuerāt
immolati: et quor sanguis illatus
est in sanctuarium vt expiatio cōple
ret:asportabunt foras castra et com
burent igni tam pelles q̄ carnes eo
rum ac fimum:ꝛ qcumqꝫ combusserit
ea:lauabit vestimenta sua ꝛ carnem
aqua: et sic ingrediet castra. Eritqꝫ
vobis hoc legitimum sempiternum.
Mēse autē septimo decimo die men
sis affligetis animas vr̄as:nullumqꝫ
opus facietis:siue indigena siue ad G
uena q̄ peregrinat inter vos. In hac J.23.e.
die expiatio erit vr̄i atqꝫ mundatio:
ab oībꝰ peccatis vr̄is corā dn̄o mundabi
mini:sabbatum enī requietionis est:
ꝛ affligetis aīas vr̄as religione ꝑpe
tua. Expiabit autē sacerdos q̄ vnctꝰ

fuerit:⁊ cuiꝰ manꝰ initiate sunt vt sa-
cerdotio fungat̃ ꝓ patre suo. Induet
turq; stola linea ⁊ vestibꝰ sanctis:et
expiabit sanctuariũ ⁊ tabernaculum
testimonij atq; altare: sacerdotes q̃-
q; ⁊ vniuersum populũ. Eritq; vobis
hoc legitimũ sempiternũ:vt oretis ꝓ
filijs Israel ⁊ ꝓ cũctis peccatis eorũ
semel in anno. Fecit igit̃ sicut prece-
perat dñs Moysi.

¶C.S. Q d nõ debẽt occidere nisi ob
tulerint ad ostiũ tabernaculi:de san-
guine offerẽdo ⁊ non mãducãdo: de
morticinio nõ mãducãdo. Ca.xvij.

A Et locutꝰ est dñs ad Moysen/
dicẽs. Loquere Aaron ⁊ filijs
eiꝰ ⁊ cũctis filijs Isrl' dicẽs ad
eos. Iste est sermo quẽ mãdauit dñs
dicens. Homo q̃libet de domo Israel
si occiderit bouẽ aut ouẽ: siue caprã
in castris vel extra castra:⁊ non ob-
tulerit ad ostiũ tabernaculi oblatio-
nẽ dño: sanguinis reus erit: q̃si si san
guinem fuderit: sic peribit de medio
populi sui. Ideo sacerdoti offerre de-
bent filij Israel hostias suas quas oc
cidũt i agro vt sanctificent dño ante
ostiũ tabernaculi testimonij:⁊ imo-
B lent eas hostias pacificas dño. Fun-
de ꝯse.di. detq; sacerdos sanguinẽ sup altare
2.ca.non dñi ad ostiũ tabernaculi testimonij:
oportet. ⁊ adolebit adipẽ in odorem suauita-
tis dño:⁊ nequaq̃ vltra immolabunt
hostias suas demonibꝰ cũ quibꝰ for-
nicati sunt. Legitimum sempiternũ
erit illis et posteris eorũ. Et ad ipsos
dices. Homo de filijs Isrl' ⁊ de adue-
nis q peregrinant̃ apud vos q obtu-
lerit holocaustũ siue victimam: ⁊ ad
ostiũ tabernaculi testimonij non ad-
duxerit eam:vt offerat dño:interibit
C de populo suo. Homo q̃libet de domo
Isrl' ⁊ de aduenis q peregrinant̃ in-
ter vos: si comederit sanguinẽ/obfir
mabo faciẽ meã ꝯtra animã illius:et
disperdã eã de populo suo:q2 aĩa car-
nis in sanguine est:⁊ ego dedi illum
vobis sup altare vt expietis ꝓ aĩa-
bus vr̃is/et sanguis ꝓ aĩe piaculo
sit. Idcirco dixi filijs Israel. Oĩs ani
ma ex vobis non comedet sanguinẽ:
nec ex aduenis q peregrinant̃ apud
vos. Homo q̃cunq; de filijs Isrl' ⁊ de
aduenis qui peregrinant̃ apd vos: si
venatione atq; aucupio ceperit ferã/
vel auẽ quibꝰ vesci licitũ est: fundat
sanguinẽ eius:⁊ operiat illum terra.
D Aĩa enĩ oĩs carnis in sanguine est.
Unde dixi filijs Israel. Sãguinẽ vni
uerse carnis nõ comedetis:q2 anima
carnis i sanguie est:⁊ q̃cũq; comede
rit illũ/interibit. Aĩa que comederit
morticinũ vel captũ a bestia tam de
indigenis q̃ de aduenis/lauabit ve-
stimenta sua et semetipsum aqua:et
contaminatꝰ erit vsq; ad vesperum:
⁊ hoc ordine mundus fiet. Q d si non
lauerit vestimẽta sua vel corpꝰ/porta
bit iniquitatem suam.

¶C.S. De coitibꝰ illicitis tam de vi-
ro q̃ de muliere. Ca.xviij.

Locutus est dñs ad Moysen/ A
dicẽs. Loquere filijs Israel/⁊
dices ad eos. Ego sum dñs
deꝰ vester: iuxta consuetudinẽ terre
Egypti in qua habitastis nõ facietis:
et iuxta morẽ regionis Chanaan ad
quã ego introducturus sum vos/nõ
agetis:nec in legitimis eorũ ambula
bitis: facietis iudi ia mea:⁊ precepta
mea seruabitis:⁊ ambulabitis in eis.
Ego dñs deꝰ vester. Custodite leges Ro.10.a.
meas atq; iudicia/q̃ faciẽs homo vi- Ex.20.b.
uet in eis. Ego dñs deus vester. Oĩs Gala.3.b.
homo ad ꝓximã sanguinis sui non 32.q.2.c.
accedet vt reuelet turpitudinẽ eius. moyses.
Ego dñs. Turpitudinem patris tui ⁊ 35.q.8.c.
turpitudinẽ matris tue non discoope- hec salus
ries. Mater tua est: non reuelabis biter.
turpitudinem eius. Turpitudinem 30.q.3.c.
vxoris patris tui non discooperies: piaculũ.
turpitudo enim patris tui est. Tur- B
pitudinẽ sororis tue ex patre siue ex
matre q̃ domi vel foris genita est nõ
reuelabis. Turpitudinẽ filie filij tui
vel neptis ex filia nõ reuelabis:quia
turpitudo tua est. Turpitudinem fi-
lie vxoris pr̃is tui quam peperit pr̃i
tuo et est soror tua/non reuelabis.
Turpitudinem sororis patris tui nõ
discooperies: q2 caro est patris tui.
Turpitudinẽ sororis mr̃is tue nõ re
uelabis:eo q caro sit mr̃is tue. Tur
pitudinẽ patrui tui nõ reuelabis: nec
accedes ad vxorẽ eiꝰ q tibi affinitate
coniungit̃. Turpitudinem nurꝰ tue
non reuelabis:q2 vxor filij tui est:nec
discooperies ignominiã eiꝰ. Et vxo-
rem fratris sui nullus accipiat. Tur C
pitudinẽ vxoris fratris tui non reue
labis:quia turpitudo fratris tui est.
Turpitudinẽ vxoris tue et filie eius
non reuelabis. Filiã filij eiꝰ et filiã fi
lie illiꝰ nõ sumes:vt reueles ignomi-
niã eiꝰ:q2 caro illius sunt:⁊ talis coi-
tus incestus est. Sororem vxoris tue

In pellicatum illius nõ accipies: nec
reuelabis turpitudinem eius adhuc
J.20.a. illa viuente. Ad mulierem que patit̃
mēstrua non accedes: nec reuelabis
Ez.18.c. feditatem eius. Cum vxore ꝓximi tui
non coibis: nec seminis cõmixtione
maculaberis. De semine tuo nõ da-
bis vt ꝯsecret̃ idolo Moloch: nec pol-
lues nomē dei tui. Ego dñs. Cum ma-
sculo non cõmiscearis coitu femineo:
D qz abominatio est. Cũ omni pecore nõ
coibis: nec maculaberis cum eo. Mu-
lier nõ succũbet iumēto nec miscebi-
tur ei: qz scelus est. Nec polluamini
in oībus his quibus contaminate sunt
vniuerse gētes: quas ego eiiciã ante
conspectum vestrum: ꝛ quibus polluta
est terra: cuius ego scelera visitabo: vt
euomat habitatores suos. Custodi-
te legitima mea atqz iudicia: ꝛ nõ fa-
ciatis ex oībus abominationibus istis
tam indigena q̃ colonus qui peregri-
nat̃ apud vos. Omnes eñi execratio-
nes istas fecerunt accole terre: q̃ fue-
runt ante vos ꝛ polluerunt eã. Caue-
te ergo ne ꝛ vos similiter euomat, cũ
paria feceritis: sicut euomuit gētem
que fuit ante vos. Oīs aīa q̃ fecerit
de abominationibus his quippiã peri-
bit de medio ppl'i sui. Custodite man-
data mea. Nolite facere q̃ fecerũt hi
q̃ fuerunt ante vos: ꝛ ne polluamini
in eis. Ego dñs deus vester.
¶ C.S. De sctitate: de pr̃e metuēdo:
de sabbato: de idolis fugiēdis: de ho-
stia pacificorũ qñ edēda sit: de metēti-
bus segetes: de colligētibus in vinea
quid debeãt dimittere pauperibus: de
furto: de mendacio: de piurio: de ope
mercēnarii nõ retinēdo: de nõ male-
dicēdo surdo: de iusto iudicio: de ꝑso-
na paupis nõ spernēda: nec crimina-
tor: nec contra sanguinē ꝓximi non
quere vltionē: de cõmixtione duorum
generũ: de diuersis semine ꝛ veste: de
eo qui coit cum ancilla: de preputiis
arborum auferendis: de auguriis et
somniis: de coma: de barba non ton-
denda: de filia non prostrata: de ario-
lis ꝛ magis: de cano salutãdo/ de ad-
uena/ de statera/ de pondere/ modio/
et sextario iustis. Ca. xix.
A LOcutus est dñs ad Moysen/ di-
cens. Loquere ad omnē cetũ fi-
1.Pe.1.c. liorũ Israel/ et dices ad eos. Sancti
81.dist.c. estote: qz ego sanctus sum dominus
oportet. deus vester. Vnusquisqz patrē suum
C et matrem suam timeat. Sabbata
mea custodite. Ego dñs deus vester.
Nolite ꝯuerti ad idola, nec deos con-
flatiles faciatis vobis. Ego dñs deus
vester. Si immolaueritis hostiã pa-
cificorum dño vt sit placabilis: eo die
quo fuerit immolata comedetis eam
et die altero. Quicqd autem residuũ B
fuerit in diē tertium: igne combure-
tis. Si quis post biduum comederit
ex ea: prophanus erit et impietatis
reus: portabitqz iniquitatem suam:
qz sanctũ dñi polluit: ꝛ peribit aīa il-
la de medio ppl'i sui. Cũqz messueris J.23.b.
segetes terre tue: non tondebis vsqz
ad solũ superficiē terre: nec remanen-
tes spicas colliges: neqz in vinea tua
racemos ꝛ grana decidentia congre-
gabis: sed pauperibus et peregrinis
carpenda dimittes. Ego dñs deus ve-
ster. Non facietis furtũ: non mentie- C
mini: nec decipiet vnusquisqz ꝓximũ Exo. 20.b
suũ. Non ꝑiurabis in noīe meo: nec Deu. 5.b.
pollues nomē dei tui. Ego dñs. Non Mat. 5.e
facies calũniã ꝓximo tuo: nec vi op- Eccl.10.a
primes eũ. Non morabit̃ opus mer- Deu.24.
cennarii tui apud te vsqz mane. Non c.
maledices surdo: nec corã ceco po- Tob. 4.c
nes offendiculũ: sz timebis dominũ
deũ tuũ: qz ego sum dñs. Non facies Deu.1.c.
qđ iniquũ est: nec iniuste iudicabis. ꝛ.16.d.
Non cõsideres ꝑsonã pauperis: nec Iaco.2.a.
honores vultũ potētis. Iuste iudica Prouer.
proximo tuo. Non eris criminator 24.c.
nec susurro in ppl'is. Nõ stabis ꝯtrã D
sanguinē proximi tui. Ego dñs. Non Eccl.42.
oderis fratrem tuũ in corde tuo: sed a.
publice argue eum: ne habeas super 1.Io.2.b.
illo peccatũ. Nõ queras vltionē: nec ꝛ.3.c.
memor eris iniurie ciuiũ tuorũ. Dili- Eccl.19.b
ges amicũ tuũ sicut teipsum. Ego do- Mat.18.b.
minus. Leges meas custodite. Iumē- Lu.17.a.
ta tua nõ facies coire cũ alterius gñis Mat. 5.g
animãtibus. Agrũ tuũ nõ seres diuer- ꝛ.22.d.
so semine. Veste q̃ ex duobus texta est: Mar.12.e.
non indueris. Homo si dormierit cũ Ro.13.c.
muliere coitu seminis: q̃ sit ancilla Gala.5.c.
etiã nobilis: ꝛ tñ precio nõ redēpta: Iaco.2.b.
nec libertate donata: vapulabũt am- E
bo ꝛ non morient̃: quia non fuit libe-
ra. ꝓ delicto autē suo offeret dño ad
ostiũ tabernaculi testimonii arietē:
orabitqz pro eo sacerdos et pro deli-
cto eius corã dño: ꝛ repropitiabit̃ ei:
dimitteturqz peccatũ. Quãdo ingres-
si fueritis terrã ꝛ plãtaueritis in ea
ligna pomifera: auferetis preputia
eorũ. Poma que germinãt immunda
erũt vobis: nec edetis ex eis. Quar-

to anno oĩs fructus eoꝝ sanctificabi
tur laudabiles dño. Quinto autẽ an=
no comedetis fructus: congregãtes
S.17.d. poma q̃ ꝓferunt. Ego dñs de⁹ vester.
F Nõ comedetis carnẽ cum sanguine.
Non augurabimini / nec obseruabi=
tis somnia: neq̃ in rotundum attõ=
debitis comã / nec radetis barbã. Et
sup mortuo non incidetis carnes ve
stras / neq̃ figuras aliquas / aut sti=
gmata facietis vobis. Ego dñs. Ne
prostituas filiã tuã: ne contaminet
terra / et impleat piaculo. Sabbata
mea custodite: ⁊ sanctuariũ meũ me=
tuite. Ego dñs. Nõ declinetis ad ma
gos: nec ab hariolis aliq̃d sciscitemi
ni / vt polluamini per eos. Ego dñs
deus vester. Corã cano capite consur
ge: ⁊ honora psonã senis: ⁊ time dñm
G deum tuum. Ego sum dñs. Si habi=
Exo.22.c. tauerit aduena in terra vr̃a / ⁊ mora=
tus fuerit inter vos: non exprobretis
ei: sed sit inter vos quasi indigena: et
diligetis eum quasi vosmetipsos: fui=
stis eñi ⁊ vos aduene in terra Egy=
pti. Ego dñs deus vester. Nolite fa=
cere iniquũ aliq̃d in iudicio / in regu=
la / in põdere / in mẽsura. Statera iu=
sta / ⁊ equa sint pondera: iustus mo=
dius / equus q̃ sextari⁹. Ego dñs deus
vester: q̃ eduxi vos de terra Egypti.
Custodite oĩa precepta mea / ⁊ vniuer
sa iudicia: ⁊ facite ea. Ego dñs.

¶ C. S. De morte puniendis. s. de dã=
tibus de semine suo moloch: maledi=
cens pr̃i vel mr̃i: mechus dormiens
cum nouerca / nuru / coiens cũ mascu
lo coitu femineo ambo moriant: ma=
trẽ ducẽs sup filiã: coiens cũ iumẽto
vir vel mulier: cũ sorore: cũ materte=
ra vxore pr̃is: cũ mẽstruata: oẽs mo=
riant: nõ ambulãdũ in legitimis na=
tionum: terra lactis ⁊ mellis dabit:
de separãdo immundo a mũdo phy=
tones debent mori. Ca. xx.

A Locutusq̃ est dñs ad Moysen di
L cens. Hec loqueris filiis Israel.
Homo de filiis Israel: ⁊ de aduenis
qui habitãt in Israel: si quis dederit
S.18.c. de semine suo idolo Moloch: morte
moriatur. Populus terre lapidabit
eum: ⁊ ego ponã faciẽ meã contra il=
lum: succidãq̃ eum de medio popu=
li sui: eo quod dederit de semine suo
Moloch: ⁊ contaminauerit sanctua=
rium meũ: ac polluerit nomẽ sanctũ
meum. Quod si negligẽs popul⁹ ter=
re: ⁊ quasi paruipendens imperium

meum dimiserit hominẽ q̃ dedit de
semine suo Moloch: nec voluerit eũ
occidere: ponã faciẽ meã sup homi=
nẽ illũ / ⁊ cognationẽ eius: succidãq̃
⁊ ipsum: ⁊ omnes q̃ cõsenserunt ei vt
fornicaret cũ Moloch de medio po=
puli sui. Aia que declinauerit ad ma Nu.11.d.
gos et hariolos: et fornicata fuerit Joб.3.b.
cum eis: ponã faciẽ meã contra eã: ⁊
interficiã illã de medio populi sui.
Sãctificamini: et estote sancti: quia B
et ego sanctus sum dñs deus vester. 1. Pe.1.c.
Custodite precepta mea: ⁊ facite ea.
Ego dñs q̃ sanctifico vos. Qui male= Exo.21.c.
dixerit patri suo / aut matri: morte ꝓuer.20.
moriat. patri matriq̃ qui maledixe c.
rit: sanguis ei⁹ sit sup eum. Si mecha mat.15.a.
tus q̃s fuerit cum vxore alterius: et mar.7.b.
adulterium ꝑpetrauerit cum cõiuge Joã.8.a.
proximi sui: morte moriantur ⁊ me= Deu.22.d
chus ⁊ adultera. Qui dormierit cum 15.q.1.
nouerca sua: et reuelauerit ignomi= mulier.
niã patris sui: morte moriant ambo:
sanguis eorum sit sup eos. Si quis
dormierit cum nuru sua: vterq̃ mo=
riat: q2 scelus operati sunt: sanguis
eoꝝ sit sup eos. Qui dormierit cum
masculo coitu femineo: vterq̃ opera
tus est nefas: morte moriant: sit san=
guis eorũ sup eos. Qui supra vxorẽ
filiam / duxerit matrem eius: scelus
operatus est: viu⁹ ardebit cum eis: nec
permanebit tantum nefas in medio
vestri. Qui cum iumẽto ⁊ pecore co= C
ierit: morte moriatur: pecus quoq̃ oc
cidite. Mulier que succubuerit cuili=
bet iumẽto simul interficiet cum eo:
sanguis eoꝝ sit super eos. Qui acce=
perit sororem suã filiã patris sui: vel
filiam matris sue / ⁊ viderit turpitu=
dinem eius: illaq̃ cõspexerit fratris
ignominiã: nefariã rẽ operati sunt:
occident in conspectu populi: eo q8
turpitudinem suam mutuo reuelaue
runt: ⁊ portabunt iniquitatem suam.
Qui coierit cũ muliere in fluxu mẽ=
struo: et reuelauerit turpitudinẽ ei⁹
ipsaq̃ aperuerit fontẽ sanguinis sui:
interficient ambo de medio populi
sui. Turpitudinẽ matertere: et ami=
te tue non discooperies. qui hoc fe=
cerit: ignominiam carnis sue nuda=
uit: portabũt ambo iniquitatem suã.
Qui coierit cum vxore patrui vel auũ
culi sui: et reuelauerit ignominiam
cognationis sue: portabunt ambo
peccatum suum / absq̃ liberis moriẽ=
tur. Qui duxerit vxorem fratris sui D

rē facie Michrā: turpitudinē fratris
sui reuelauit: absq̧ liberis erit. Cu-
stodite leges meas atq̧ iudicia: et
facite ea: ne ꝛ vos euomat terra quā
intraturi estis ꝛ habitaturi. Nolite
ambulare in legitimis nationum:
quas ego expulsurus sum ante vos.
Oia enī hec fecerūt: et abominatus
sum eas. Uobis autē loquor. Possi-
dete terrā eorū: quam dabo vobis in
hereditatē: terrā fluentē lacte ꝛ mel-
le. Ego dn̄s deus vester: qui separa-
ui vos a ceteris populis. Separate
ergo et vos iumentū mundū ab im-
3.11.c. mūdo: ꝛ auem mundā ab immūda:
ne polluatis aīas vestras in pecore
ꝛ auib⁹: ꝛ cūctis q̄ mouent in terra
ꝛ q̄ vobis ostēdi esse polluta. Eritis
mihi sancti: quia sanct⁹ sum ego dn̄s
et separaui vos a ceteris populis:
Deu.18.b. vt essetis mei. Uir siue mulier: in q̄-
1.re.28.b. bus phytonicus: vel diuinationis
fuerit spūs, morte moriāt: lapidib⁹
obruēt eos: sāguis eoꝝ sit sup̄ illos.
¶ C.S. Nō intersint sacerdotes mi-
nores funerib⁹ ciuium: sed tn̄ in cō-
sanguineis ꝛ propinquis: nec radēt
caput siue barbā: nō scissurā in car-
nibus faciāt nō de scorto et ꝓstibu-
lo ducāt vxorem: de vxore et filia sa-
cerdotis fornicata punienda: de se-
mine eius habēte maculā non offe-
rat aliquid in sanctuario. Cp̄m.xxi.
A Dixit quoq̧ dn̄s ad Moysen. Lo-
quere ad sacerdotes filios Aa-
ron: ꝛ dices ad eos. Ne contaminet
sacerdos in mortibus ciuium suoꝝ:
nisi tn̄ in cōsanguineis: ac ꝓpinquis
id est super patrē et matrem ꝛ filiū
ꝛ filiā: fratre quoq̧ ꝛ sororē virginē
que nō est nupta viro: sed nec in p̄n-
cipe populi sui contaminabit. Non
radēt caput: nec barbā, neq̧ in car-
nib⁹ suis faciēt incisuras. Sancti
erunt deo suo: et non polluent nomē
eius. Incensum enī dn̄i: ꝛ panes dei
B sui offerent: et ideo sci erunt. Scor-
tum: et vile prostibulū nō ducet vxo-
rē nec eā q̄ repudiata est a marito:
qr cōsecrat⁹ est deo suo: et panes ꝓ-
positionis offert. Sit ergo scūs: qr
et ego sanct⁹ sum dn̄s: qui sanctifico
9. vos. Sacerdotis filia deprehensa si
fuerit in stupro: ꝛ violauerit nomen
patris sui, flāmis exuret. Pontifex
id est sacerdos maxim⁹ inter fratres
Exo.30.d. suos: super cui⁹ caput fusum est vn-
ctionis oleū: et cuius man⁹ in sacer-
dotio consecrate sunt: vestitusq̧ est
sanctis vestib⁹: caput suū nō discoo-
periet: vestimenta nō scindet: ꝛ ad
oēm mortuū nō ingredietur omnino. C
super patre quoq̧ suo: ꝛ matre nō cō-
taminabit: nec egredietur de sctis:
ne polluat sanctuariū dn̄i: qr oleum
sancte vnctiōis dei sui super eū est.
ego dn̄s. Uirginē ducet vxorē: vidu- Ex.44.f.
am aūt et repudiatā: ꝛ sordidā: atq̧
meretricē non accipiet: sed puellam
de populo suo: ne commisceat stirpem
gn̄is sui vulgo gēris sue: qr ego dn̄s
qui sanctifico eū. Locutusq̧ est dn̄s
ad moysen dicēs. Loq̄re ad aaron.
Homo de semine tuo per familias q̄
habuerit maculam non offeret pa-
nes deo suo: nec accedet ad ministe-
riū ei⁹: si cecus fuerit: si claudus. si
vel paruo vl' grandi: vl' torto naso. si D
fracto pede: si manu, si gibb⁹: si lip-
pus, si albuginē habens in oculo: si
iugē scabiē: si impetiginē in corpore
vel hermiosus. oīs qui habuerit ma-
culā de semine Aaro sacerdotis: nō
accedet offerre hostias dn̄o: nec pa-
nes deo suo: vescet tamē panib⁹ qui
offerunt in sanctuario: ita duntaxat
vt intra velū nō ingrediat: nec acce-
dat ad altare: quia maculā habet: et
cōtaminare non debet sanctuarium
meū. Ego dn̄s qui sanctifico eos. Lo-
cutus est ergo moyses ad Aaron: et
ad filios eius: ꝛ ad omnē israel cun-
cta que fuerant sibi imperata.
¶ C.S. Ab esu sanctificatorū exclu-
dunt octo persone. s. leprosus: fluxū
seminis patiēs: immūdus ex ꝯtactu
alienigena, mercenarius: filia nu-
pta alteri q̄ de genere suo: nec domū
patris reuersa. Transgressionis re-
mediū, de mūdicia aīaliū q̄ offerri
possūt: nihil de manu alienigene est
offerendum: aīal quod est de contri-
tis testiculis vel tonsis vel fractis,
vel ablatis non debet nec pōt offer-
ri dn̄o, aīal āte octauū diē natiuita-
tis offerri nō debet. Capitulū.xxij.
Locutus q̧ est dn̄s ad moysen A
dicens. Loquere ad aaron ꝛ ad
filios eius vt caueant ab his que cō-
secrata sunt filiorum israel ꝛ nō con-
taminent nomen sanctificatorū mi-
hi, que ipsi offerunt. ego dn̄s. Dic ad
eos: et ad posteros eorū. Ois homo
qui accesserit de stirpe vestra ad ea
que cōsecrata sunt: ꝛ q̄ obtulerūt fi-
lij israel dn̄o in quo est immunditia

peribit corã dño. ego sum dñs. Homo de semine Aaron q fuerit leprosus/aut patiẽs fluxũ seminis: nõ vescet de his q sctificata sunt mihi: donec sanet. Qui tetigerit immundũ sup mortuo: et ex quo egredit semen q̃si coit⁹: ⁊ q tãgit reptile: et qdlibet immũdũ. cui⁹ tact⁹ est sordid⁹: immũdus erit vsq ad vesperum: ⁊ nõ vescet his q sanctificata sunt: sed cum lauerit carnẽ suã aqua: ⁊ occubuerit
B sol: tunc mũdatus vescet de sctifica-
Exo.22.d. tis: q cibus illi⁹ est. Morticinum et
Eze.44.g. captũ a bestia nõ comedẽt: nec polluent in eis. ego sum dñs. Custodiãt pcepta mea: vt nõ subiaceãt peccato ⁊ moriãtur in sanctuario: cum polluerint illud. ego dñs qui sctifico eos. Ois alienigena nõ comedet de sanctificatis. Inquilin⁹ sacerdotis: et mercenari⁹ nõ vescent ex eis. quem aũt sacerdos emerit: et q vernacul⁹ dom⁹ ei⁹ fuerit: hi comedent ex eis. Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit: de his q sanctificata sunt: ⁊ de primitiis nõ vescet. sin autem vidua: vel repudiata: et absq liberis reuersa fuerit ad domũ pris sui: sicut puella cõsueuerat: aletur cibis patris sui. Ois alienigena comedẽdi ex eis nõ hz potestatem. Qui comederit de sanctificatis p ignorãtiã: addet quintã partẽ cũ eo qd cõedit: ⁊ dabit sacerdoti i sanctuariũ. Nec cõtaminabũt sctificata filiorum israel: q offerunt dño: ne forte sustineãt iniquitatẽ delicti sui: cũ sanctificata comederint. ego dñs q sancti-
C fico eos. Locutusq est dñs ad moysen dicẽs. Loq̃re ad Aaron/⁊ filios ei⁹/⁊ ad oẽs filios Israel: dicesq ad eos. Hõ de domo isrl'/et de aduenis q habitãt apd vos: q obtulerit oblationẽ suã/vel vota soluẽs/vel spõte offerẽs/qcquid illud obtulerit in holocaustũ dñi vt offeratur p vos/ mascul⁹ imaculat⁹ erit ex bob⁹: ⁊ ex ouib⁹/⁊ ex capris/ si maculã habue-
deu.15.d. rit/nõ offeretis: neq erit acceptabi-
eccl.35.b. le. Hõ qui obtulerit victimã pacificorũ dño/vel vota soluẽs/vel sponte offerens/tã de bob⁹ q de ouib⁹/imaculatũ offeret: vt acceptabile sit: oĩs macula nõ erit in eo. Si cecũ fuerit si fractũ/si cicatricẽ habẽs/si papulas/aut scabiem/aut impetiginem/ non offeretis ea dño/nec adolebitis
D ex eis super altare dñi. Bouẽ ⁊ ouẽ

aure ⁊ cauda amputatis: voluntarie offerre potes/votum aũt ex his solui nõ põt. Omne aial qd vel contritis: vel tõsis: vel sectis ablatisq testiculis est/nõ offeretis dño/⁊ in terra vestra hoc oino ne faciatis. De manu alienigene nõ offeretis panes deo vestro: et qcquid aliud dare voluerit: q corrupta/⁊ maculata sunt oĩa/ nõ suscipietis ea. Locutusq est dñs ad moysen: dicens. Bos/ouis/ ⁊ capra cũ genita fuerit/septẽ dieb⁹ erũt sub vbere matris sue: die autẽ octauo/⁊ deinceps offerri poterunt dño. Siue illa bos/siue ouis/ nõ immolabunt vna die cũ fetibus suis. Si immolaueritis hostiã pro gratiarum actiõe dño: vt possit esse placabilis eodẽ die comedetis eã/ nõ remanebit quicq̃ in mane alterius diei. ego dñs. Custodite mãdata mea: ⁊ facite ea. ego dñs. Ne polluatis nomen meũ sanctũ/ vt sanctificer in medio filiorum isrl'. Ego dñs/qui sanctifico vos/⁊ eduxi de tra egypti: vt essem vobis in deum. ego dominus.

¶C. S. De festiuitatib⁹/de celebratiõe pasche/pẽtecostes/de trib⁹ solẽnitatib⁹ septẽbꝫ. s. de festo tubarũ/ expiatiõis ⁊ tabernaculorũ. C. xxiij.

Locutusq est dñs ad Moysen dicens. Loquere filiis israel/ ⁊ dices ad eos. He sunt ferie dñi: quas vocabitis sanctas. Sex diebus facietis opus: dies septimus q sabbati requies est: vocabitur sanctus. omne opus non facietis in eo. sabbatũ dñi est in cunctis habitationibus vestris. He sunt ergo ferie dñi sancte: qs celebrare debetis tẽporib⁹ suis. A
Mẽse primo: quartadecima die mẽ- Exo.12.c.
sis ad vesperũ: phase dñi est: ⁊ quin- Nu.28.c.
tadecima die mensis hui⁹ solẽnitas
azymorũ dñi est. Septẽ diebus azy- B
ma comedetis. dies prim⁹ erit vobis celeberrim⁹/sanctusq: oẽ opus seruile nõ facietis in eo: sed offeretis sacrificiũ in igne dño septẽ dieb⁹. dies aũt septim⁹ erit celebrior ⁊ sanctior/ nulluq seruile opus facietis in eo. Locutusq est dñs ad moysen: dicẽs. Loq̃re filiis isrl': ⁊ dices ad eos. Cum ingressi fueritis terrã quã ego dabo vobis: et messueritis segetẽ: feretis manipulos spicarũ primitias messis vestre ad sacerdotẽ. qui eleuabit fasciculũ corã dño: vt acceptabile sit p vobis altero die sabbati: ⁊ sanc-

pacificabit illũ: atq3 in eodẽ die q̃ ma-
nipul⁹ ↄsecrat: cedet agn⁹ imaccula-
tus anniculꝰ in holocaustũ dñi: ⁊ li-
bamẽta offerent̃ cũ eo due decime si
mile ↄsperse oleo i incensum dñi: odo
rẽq3 suauissimũ: liba q̃q3 vini quar-
C ta pars hin. Panẽ, ⁊ polentã: ⁊ pul
tes non comedetis ex segete vsq3 ad
diẽ q̃ offeretis ex ea deo vr̃o. Prece
ptũ est sempiternũ i gñationib⁹: cũ-
ctisq3 habitaculis vestris. Numerabi-
tis ergo ab altero die sabbati in quo
obtulistis manipulũ primitiarũ se-
ptẽ hebdomadas plenas: vsq3 ad al
terã diẽ expletiõis hebdomade septi
me: id est q̃nquaginta dies: ⁊ sic offe
retis sacrificiũ nouũ dño ex oib⁹ ha
bitaculis vestris: panes primitiarũ
duos de duab⁹ decimis simile fermẽ
tate: q̃s coquetis in p̃mitias dñi. of-
feretisq3 cũ panib⁹ septẽ agnos ima
culatos ãniculos: ⁊ vitulũ de armen
to vnũ: ⁊ arietes duos: ⁊ erũt in ho-
locaustũ cũ libamẽtis suis: i odorẽ
D suauissimũ dño. Facietis ⁊ hircũ pro
peccato: duosq3 agnos anniculos ho
stias pacificor̃. Cũq3 eleuauerit eos
sacerdos cũ panib⁹ primitiarũ corã
dño: cedẽt in vsum ei⁹. Et vocabitis
hũc diẽ celeberrimũ, atq3 sctissimũ:
oẽ opus seruile nõ facietis in eo. Le
gitimũ sempiternũ erit in cũctis ha
B.19.b. bitaculis, ⁊ gñationib⁹ vr̃is. Postq̃
aũt messueritis segetẽ terre vr̃e: nõ
secabitis eã vsq3 ad solũ: nec rema-
nentes spicas colligetis: sed paupe
rib⁹ ⁊ peregrinis dimittetis eas. ego
sum dñs deus vester. Locutusq3 est
dñs ad moysen: dicens. Loq̃re filiis
israel. Mẽse septimo prima die men
sis erit vobis sabbatum memoriale:
clangentib⁹ tubis, et vocabit̃ sctm:
oĩe opus seruile nõ facietis in eo: ⁊
E offeretis holocaustũ dño. Locutusq3
B.16.g. est dñs ad moysen, dicens. Decimo
nu.29.b. die mẽsis hui⁹ septimi: dies expia-
tionũ erit celeberrimus: et vocabit̃
sanct⁹: affligetisq3 aĩas vestras i eo:
⁊ offeretis holocaustũ dño. oẽ opus
seruile nõ facietis in tẽpore diei hu-
ius: q2 dies ꝓpiciationis est: vt ꝓpi
tiet̃ vobis dñs de⁹ vester. Ois aĩa q̃
afflicta nõ fuerit die hac: peribit de
ppl̃is suis: ⁊ q̃ operis q̃ppiã fecerit:
delebo eã de populo suo. nihil ergo
operis facietis in eo. Legitimũ sem
piternũ erit vobis in cũctis gñatio
nib⁹: ⁊ habitationib⁹ vestris. sabba-
tũ requietionis est: et affligetis aĩas
vestras. Die nono mensis septimi a
vespere vsq3 ad vesperã celebrabitis
sabbata vestra. Et locut⁹ est dñs ad
Moysen dicens. Loq̃re filiis Israel.
A quintodecimo die mensis hui⁹ septi
mi erunt ferie tabernaculor̃ septẽ
dieb⁹ dño. Dies primus vocabit̃ cele F
berrim⁹ atq3 sanctissim⁹: oẽ op⁹ ser-
uile nõ facietis in eo: ⁊ septẽ diebus
offeretis holocausta dño. dies quoq3
octauus erit celeberrim⁹ atq3 sctissi
mus: et offeretis holocaustũ dño: est
eñi cetus atq3 collecte: oĩe opus ser
uile nõ facietis in ea. he sũt ferie dñi
q̃s vocabitis celeberrimas atq3 san
ctissimas: offeretisq3 i eis oblatiões
dño holocausta ⁊ libamẽta iuxta ri-
tũ vniuscuiusq3 diei. exceptis sabba-
tis dñi: donisq3 vestris, ⁊ q̃ offeretis
ex voto: vel q̃ spõte tribuetis dño. A A
quintodecimo ergo die mensis septi
mi: qñ ↄgregaueritis oẽs fruct⁹ ter-
re vestre: celebrabitis ferias dñi se-
ptem dieb⁹. Die primo et die octauo
erit sabbatũ: id est req̃es. Sumetis-
q3 vobis die p̃mo fruct⁹ arboris pul
cherrime spatulasq3 palmarũ, ⁊ ra-
mos ligni densarũ frõdiũ: ⁊ salices
de torrente: ⁊ letabimini corã dño B
deo vestro: celebrabitisq3 solẽnitatẽ
ei⁹ septẽ diebus per annũ. legitimũ
sempiternũ erit in generationib⁹ ve
stris. Mẽse septimo festa celebrabi-
tis: et habitabitis i vmbraculis se-
ptẽ dieb⁹. Ois q̃ de gñe est israel ma
nebit in tabernaculis: vt discant po
steri vestri q2 in tabernaculis habi-
tare fecerim filios israel: cũ educerẽ
eos de terra egypti. ego dñs de⁹ ve-
ster. Locutusq3 est Moyses super so
lẽnitatibus domini ad filios israel.

¶C.S. De cõpositione lucernarũ: de panib⁹ ꝓpositionis: de pena blas
phemi: de pena talionis. Cap. xxiiij.

Et locut⁹ est dñs ad moysen, di- A
cẽs. Precipe filiis israel: vt affe
rant tibi oleum de oliuis purissimũ
ac lucidum: ad concinnãdas lucer-
nas iugit̃ extra velũ testimonii i ta
bernaculo federis: ponetq3 eas aarõ
a vespere vsq3 in mane corã dño, cul
tu rituq3 ꝑpetuo in generationibus
vestris. Super candelabrũ mũdissi-
mum ponẽtur semper in conspectu
dñi. Accipies quoq3 similã: ⁊ coques
ex ea duodecim panes: q̃ singuli ha
bebunt duas decimas: quorũ senos

altrinsecus super mēsam purissimā
corā dn̄o stantes: ꝛ pones super eos
thus lucidissimū: vt sit panis in mo
B nimentū oblationis dn̄i. Per singu-
la sabbata mutabūtur corā dn̄o su-
scepti a filijs israel federe sempiter
no: eruntq; aaron ꝛ filiorū ei⁹: vt cō
edāt eos in loco sancto: quia sanctū
sctōrū est de sacrificijs dn̄i iure per-
petuo. Ecce aūt egressus fili⁹ mulie
ris israelitidis: quē pepererat de vi-
ro egyptio inter filios israel: iurga-
tus est in castris cū viro Jsraelite.
Cumq; blasphemasset nomen dn̄i et
maledixisset ei: adduct⁹ est ad moy
sen. Uocabat autē mater ei⁹ Salu-
mith filia Dabri de tribu dan. Mise-
runtq; eū in carcerē: donec nossent
qd iuberet dn̄s. Qui locutus est ad
C Moysen dicēs. Educ blasphemū ex-
tra castra: ꝛ ponāt oēs q audierunt:
man⁹ suas sup caput ei⁹: et lapidet
eū populus vniuersus. Et ad filios
israel loqueris. Hō qui maledixerit
deo suo portabit peccatū suū: et qui
blasphemauerit nomen dn̄i: morte
moriat. lapidib⁹ opprimet eū omnis
multitudo populi: siue ille ciuis siue
Exo.21.b. peregrin⁹ fuerit. Qui blasphemaue
rit nomē dn̄i: morte moriat. Qui per
cusserit et occiderit hominē: morte
moriat. Qui pcusserit aial: reddet
vicariū: id est animā pro aia. Qui
D irrogauerit maculā cuilibet ciuium
mat.5.f. suorū: sicut fecit: sic fiet ei: fracturā
exo.21.c. pro fractura: oculū pro oculo: dentē
deu.19.d. pro dente restituet. qualē inflixerit
maculā: talē sustinere coget. Qui p-
cusserit iumentū: reddet aliud. Qui
pcusserit hoiem punief. Equū iudi-
ciū sit inter vos: siue peregrin⁹ siue
ciuis peccauerit: qr ego sum dn̄s de⁹
vester. Locutusq; est moyses ad fi-
lios israel: ꝛ eduxerūt eū q blasphe-
mauerat / extra castra: ac lapidibus
oppresserunt. Feceruntq; filij israel
sicut preceperat dominus moysi.

¶ C.S. De sabbato anni septimi / de
āno iubileo / de redditu possessionū
q terra nō vendat i ppetuū / de lege
redēptiōis per ppinquū vēditoris /
nō est recipiēda vsura a frē. C.xxv.

A Locutusq; est dominus ad Moy
sen in mōte sinay / dicens. Lo-
quere filijs Jsrael: ꝛ dices ad eos.
Quando ingressi fueritis terram /
quam ego dabo vobis: sabbatizetis
sabbatum domino. Sex annis seres
agrū tuū: ꝛ sex annis putabis vineā
tuā: colligesq; fructus eius. septimo
aūt anno sabbatū erit terre requietio-
nis dn̄i: agrū nō seres: et vineā non
putabis. Que spōte gignit humus:
nō metes: et vuas primitiarū tuarū
non colliges quasi vindemiā: annus
enim requietionis terre est. sed erūt
vobis in cibū: tibi ꝛ seruo tuo: ancil-
le et mercenario tuo: ꝛ aduene q pe-
regrinat apud te: iumētis tuis ꝛ pe-
corib⁹ oia q nascunt: prebebūt cibū.
Numerabis quoq; tibi septē hebdo B
madas annorū: id est septies septē: q
simul faciūt qdraginta nouē: ꝛ clan
ges buccina mense septimo: decima
die mēsis: propiciationis tēpore in
vniuersa terra vestra. Scificabisq;
annum quinquagesimū: ꝛ vocabis
remissionē cunctis habitatorib⁹ ter
re vestre: ipse est enī iubileus. reuer
tet hō ad possessionē suā: ꝛ vnusquisq;
rediet ad familiā pristinā: qr iubile⁹
est et quinquagesimus annus. Non
seretis atq; metetis sponte in agro
nascētia: ꝛ primitias vindemie nō
colligetis: ob sanctificationē iubilei
sed statim oblata comedetis. Anno
iubilei redient oēs ad possessiones
suas. Qn̄ vēdes quippiam ciui tuo:
vel emes ab eo: ne contristes fratrē
tuū: sed iuxta numerū annorū iubi-
lei emes ab eo: ꝛ iuxta supputatio- C
nē frugū vendet tibi. Quāto plures
anni remāserint post iubileū / tanto
crescet ꝛ preciū: quāto min⁹ tēporis
nūerauerit: tāto minoris ꝛ emptio
cōstabit. tēpus enī frugū vendet ti-
bi. Nolite affligere cōtribulos vros
sed timeat vnusquisq; deū suū: qr ego
dn̄s de⁹ vester. Facite pcepta mea ꝛ
iudicia custodite: ꝛ iplete ea: vt ha-
bitare possitis i terra absq; vllo pa-
uore: ꝛ gignat vobis humus fruct⁹
suos: quib⁹ vescamini vsq; ad satu-
ritatē: nulli⁹ impetum formidātes.
Qd si dixeritis. Quid comedem⁹ an
no septimo: si nō seuerim⁹: neq; col-
legerim⁹ fruges nostras? Dabo be-
nedictionē meā vobis anno sexto: ꝛ
faciet fruct⁹ triū annorū: seretisq; an
no octauo: ꝛ comedetis veteres fru-
ges vsq; ad nonū annū: donec noua
nascant: edetis vetera. Terra quoq; D
non vēdetur in perpetuum: qr mea
est: ꝛ vos aduene ꝛ coloni mei estis:
vnde cuncta regio possessionis vre
sub redēptionis conditione vendet.

Si attenuatus frater tuus vendide-
rit possessiunculā suā: et voluerit pro
pinquus ei⁹: potest redimere qđ ille
vendiderat. Sin aūt nō habuerit pro-
ximū: et ipse preciū ad redimēduz
potuerit inuenire: cōputabuntur fru
ctus ex eo tēpore quo vendidit: et qđ
reliquū est reddet emptori: sicque re-
cipiet possessionē suā. Quod si nō in-
uenerit man⁹ eius vt reddat precium
habebit emptor quod emerat vsq ad
annū iubileū. In ipso enim oīs vendi-
tio redibit ad dīm: et ad possessorem
pristinū. Qui vendiderit domū intra
vrbis muros: habebit licētiam redi-
E mendi donec vn⁹ impleat ann⁹. Si nō
redemerit: et anni circul⁹ fuerit reuo
lut⁹: emptor possidebit eā: et posteri
eius in perpetuū: et redimi non pote
rit etiam in iubileo. Sin autē in villa
fuerit domus que muros non habet:
agrorū iure vendet: si añ redēpta nō
fuerit: in iubileo reuertetur ad dīm
suū. Edes leuitarū q̄ in vrbib⁹ sunt:
semp possunt redimi: si redempte nō
fuerint: in iubileo reuertentur ad do
minos: q: domus vrbiū leuitarū pro
possessionibus sunt inter filios isrł.
Suburbana autē eoꝝ nō veneant: q:
possessio sempiterna est. Si attenua-
tus fuerit frater tu⁹ et infirmus ma-
nu: et susceperis eū quasi aduenā et
pegrinū: et vixerit tecū: ne accipias
vsuras ab eo: nec amplius quam de
disti. Time deū tuū: vt viuere possit
F frater tu⁹ apud te. Pecuniā tuā non
dabis ei ad vsuraz: et frugū supabun
dantiā nō exiges. Ego dñs deus ve-
ster, q̄ eduxi vos de terra egypti: vt
darē vobis terrā chanaan: et essem
vester deus. Si paupertate compulsus
vendiderit se tibi frater tuus: nō eū
opprimes seruitute famulorū: sed q̄si
mercenari⁹ et colon⁹ erit: vsq ad an-
nū iubileū opabiť apud te: et postea
egredietur cum liberis suis: et reuer
teť ad cognationē et ad possessionez
patrū suorū. Mei enī serui sunt: et ego
eduxi eos de terra egypti. Nō vene-
ant cōditiōe seruorū: nec affligas eū
per potentiā: sed metuito deum tuū.
Seruus et ancilla sint vobis de na-
tionibus q̄ in circuitu vrō sunt: et de
aduenis q̄ peregrinantur apud vos:
vel q̄ ex his nati fuerint in terra ve-
stra: hos habebitis famulos: et here-
ditario iure trasmittetis ad posteros/
ac possidebitis in eternum. Fratres
autem vestros filios israel ne oppri-
mati s per potentiam. Si inualuerit
G apud vos manus aduene atq pere-
grini: et attenuat⁹ frater tuus vendi
derit se ei: aut cuiq̄ de stirpe ei⁹: post
venditionem potest redimi / qui vo-
luerit ex fratribus suis / redimet eum
et patruus / et patruelis / et consāguin-
neus: et affinis. Sin autem et ipse po-
tuerit, redimet se: supputatis dūtaxat
xat annis a tempore venditionis sue
vsq in annū iubileū: et pecunia qua
venditus fuerat / iuxta annorū nume
rū et ratione mercenarij supputata.
Si plures fuerint anni qui remanēt
vsq ad iubileū / scđm hos reddet et
pciū. Si pauci: ponet rationē cū eo
iuxta annorū numerū: et reddet em
ptori qđ reliquū est annorū quibus
ante seruiuit mercedib⁹ imputatis:
non affliget eum violenter in conspe
ctu tuo. Qđ si per hec redimi non po
tuerit: anno iubileo egredietur cū li-
beris suis. Mei enim sunt serui filij
israel / quos eduxi de terra egypti.
¶ C. S. Bona ꝓmittunt filiis israel si
seruauerint pcepta dei et cōminatio-
nes nō seruātib⁹ indicunť. Cap. xxvi.
Ego dominus deus vester. Non
A facietis vobis idolum et sculpti-
le: nec titulos erigetis: nec insignem ero.20.a.
lapidē ponetis in terra vestra: vt a- deu.5.a.
doretis eum. Ego enim sum dñs de⁹ ps.96.b.
vr. Custodite sabbata mea: et pauete
ad sanctuarium meū: ego dñs. Si in
pceptis meis ambulaueritis / et man Deutero.
data mea custodieritis / et feceritis 28.a.
ea: dabo vobis pluuias temporibus
suis: et terra gignet germē suū: et po
mis arbores replebūtur. Apprehen-
det messiū tritura vindemiā: et vin-
demia occupabit sementem: et come
detis panē vestrum in saturitate: et
absq pauore habitabitis in terra ve-
stra. Dabo pacē in finibus vestris: Job.11.d.
dormietis et nō erit q̄ exterreat. Au-
feram malas bestias: et gladius non
B transibit terminos vrōs. Persequi-
mini inimicos vrōs: et corruēt corā
vobis. Persequentur quinq de vris
centū alienos: et centū de vobis de-
cē milia. Cadent inimici vri gladio i
conspectu vestro. Respiciā vos / et cre-
scere faciā: multiplicabimini: et firma
bo pactū meum vobiscū. Comedetis
vetustissima veterū: et vetera nouis
superuenientibus proiicietis. Ponā ta
bernaculū meum in medio vestri: et

2.co.6.d. non abijciet vos aīa mea. Ambulabo
inter vos / et ero deus vester. vosque
eritis popul⁹ me⁹. Ego dñs deus ve-
ster: qui eduxi vos de terra egyptio-
rū / ne seruiretis eis: et q̇ confregi ca-
deu.28.b. tenas ceruicū vestrarū / vt incedere-
Thre.2.f. tis erecti. Quod si nō audieritis me
Mal.2.a. nec feceritis oīa mandata mea: sed
spreueritis leges meas et iudicia mea
contempseritis vt non faciatis ea q̄ a
me cōstituta sunt: et ad irritū perdu-
catis pactum meū: ego quoq; hec fa-
ciā vobis. Uisitabo vos velociter in
egestate et ardore / qui conficiat ocu-
los vr̄os: et cōsumat animas vr̄as.
Frustra seretis sementē / que ab ho-
C stib⁹ deuorabitur. Ponā faciē meam
contra vos: et corruetis corā hostib⁹
vestris: et subijciemini his q̇ oderūt
vos. Fugietis nemine persequente.
Si autem nec sic obedieritis mihi:
addam correptiones vestras septu-
plū propter pctā vestra: et conteram
superbiā duritie vr̄e. Daboq; vobis
celū desup sicut ferrū / et terrā eneā.
Cōsumet incassum labor vester: non
pferet terra germē / nec arbores po-
ma prebebunt. Si ambulaueritis ex
D aduerso mihi / nec volueritis audire
me: addā plagas vr̄as vsq; in septu-
plū propter pctā vestra: emittāq; in
vos bestias agri / q̄ cōsumant vos / et
pecora vr̄a: ⁊ ad paucitatē cūcta re-
digant / deserteq; fiant vie vr̄e. Qđ si
nec sic volueritis recipe disciplinā /
sed ambulaueritis ex aduerso mihi
ego quoq; contra vos aduersus ince-
dam: et percutiā vos septies propter
pctā vr̄a: inducāq; super vos gladiū
vltorē federis mei. Cumq; cōfugeri-
tis in vrbes: mittā pestilentiā in me-
dio vr̄i: et trademini in manibus ho-
stiū / postq; confregero baculū panis
vr̄i: ita vt decem mulieres in vno cli-
bano coquāt panes: et reddant eos
ad pōdus: et comedetis: et nō satura-
E bimini. Si autē nec per hec audieri-
tis me / sed ambulaueritis contra me:
et ego incedam aduersus vos in fu-
rore contrario: ⁊ corripiam vos septē
plagis ppter pctā vr̄a: ita vt come-
datis carnes filiorū vr̄oꝝ et filiarum
vestraꝝ. destruā excelsa vr̄a: et simu-
lachra confringā. Cadetis inter rui-
nas idolorū vestrorū: et abominabit
vos aīa mea: intm̄ vt vrbes vr̄as re-
digā in solitudinē: ⁊ deserta faciam
sanctuaria vestra: nec recipiā vltra
odorem suauissimū. Disperdāq; ter-
ram vestrā: et stupebūt super ea ini-
mici vr̄i / cū habitatores illi⁹ fuerint.
Uos aūt dispergā in gentes: et euagi-
nabo post vos gladium: eritq; terra
vestra deserta: et ciuitates vr̄e diruu-
te. Tūc placebunt terre sabbata sua
cūctis dieb⁹ solitudinis sue. Quan- F
do fueritis in terra hostili / sabbatiza-
bit: et requiescet in sabbatis solitudi-
nis sue: eo q; non requieuerit in sab-
batis vestris / qñ habitabitis in ea.
Et q̇ de vobis remanserint / dabo pa-
uorē in cordibus eorū in regionib⁹
hostiū: terrebit eos sonit⁹ folii volan-
tis: et ita fugiēt quasi gladiū. Cadēt
nullo persequente: ⁊ corruent singu-
li sup fratres suos / quasi bella fugiē-
tes: nemo vr̄m inimicis audebit resi-
stere. Peribitis inter gentes: et hosti-
lis vos terra cōsumet. Quod si et de
his aliq̇ remanserint / tabescēt in ini-
quitatib⁹ suis in terra inimicoꝝ suo-
rum: et ppter pctā patrū suorū ⁊ sua
affligent: donec cōfiteant iniq̇tates
suas / et maiorū suorū recordent / q̄b⁹
preuaricati sunt in me: et ambulaue-
runt ex aduerso mihi. Ambulabo igi-
tur et ego contra eos: et inducā illos
in terrā hostilē: donec erubescat in-
circūcisa mens eorū. Tūc orabunt G
pro impietatibus suis / ⁊ recordabor
federis mei quod pepigi cū iacob et
isaac / et abraā. Terre quoq; memor
ero: q̄ cum relicta fuerit ab eis: com-
placebit sibi in sabbatis suis / patiēs
solitudinē ppter illos. Ipsi vero ro-
gabunt pro pctis suis: eo q; abiece-
rint iudicia mea / et leges meas de-
spexerint. Attamen etiam cū essent
in terra hostili / non penitus abieci
eos: neq; sic despexi vt consumerent
et irritū facerē pactū meū cum eis.
Ego eñi sum dñs de⁹ eorū: et recorda-
bor federis mei pristini qñ eduxi eos
de terra egypti in conspectu gentiū
vt essem deus eorum. ego dominus
deus. Hec sunt iudicia atque prece-
pta et leges quas dedit dominus in-
ter se et inter filios israel in monte si-
nai per manum moysi.

C. C.S. De diuersitate votorū et solu-
tiōe: siue hoīz siue agroꝝ siue domo-
rū siue alioꝝ aīalū ⁊ reditu eorū in
iubileo: de decis soluēdis. Cap. xxvij.

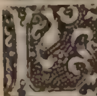
Locutusq; est dñs ad moysen A
dicens. Loq̄re filiis israel / et
dices ad eos. Homo qui vo-

votum fecerit et spopõderit deo aĩam
suã/sub estimatione dabit precium.
Si fuerit masculus a vicesimo anno
vsq; ad sexagesimum annum: dabit
quinquaginta siclos argenti ad men
suram sanctuarij: si mulier/ triginta.
A quinto autem anno vsq; ad vicesi=
mum: masculus dabit viginti siclos
femina decẽ. Ab vno mense vsq; ad
annũ quintũ: pro masculo dabuntur
quinque sicli: pro femina tres. Sexa=
genarius et vltra masculus dabit quĩ=
decim siclos: femina decẽ. Si pauꝑ
fuerit/et estimationẽ reddere nõ va=
lebit: stabit corã sacerdote: et quãtum
ille estimauerit/et viderit eum posse
B reddere: tantũ dabit. Animal autem
quod immolari potest dño: si quis vo
uerit: sanctũ erit: et mutari nõ pote=
rit: id est nec meli⁹ malo: nec peius
bono. Qͦ si mutauerit: et ipsum quod
mutatũ est: et illud pro quo mutatum
est: consecratũ erit dño. Animal im=
mundũ quod immolari dño non po=
test: si quis vouerit: adducetur ante
sacerdotem: qui diiudicans vtrũ bo=
num an malum sit/statuet precium.
De pe. di. 1. ca. quis aliqñ. §. itẽ in leuitico. qđ si dare voluerit is qui offert: ad=
det super estimationẽ quintã partẽ.
Homo si vouerit domum suã: et san=
ctificauerit domino: considerabit eã
sacerdos vtrum bona an mala sit: et
iuxta precium quod ab eo fuerit con
stitutũ/ venũdabitur: si autem ille
qui vouerat: voluerit redimere eam/
dabit quintam partẽ estimatiõis su=
pra: et habebit domũ. Quod si agrũ
possessionis sue vouerit: et consecra=
C uerit dño: iuxta mensuram sementis
estimabit preciũ. Si triginta modi
is hordei seritur terra: quinquagin=
ta siclis venũdetur argenti. Si statim
ab anno incipientis iubilei vouerit
agrum: quanto valere potest: tanto
estimabitur: si autẽ post aliquãtulũ
tẽporis supputabit sacerdos pecuni=
am iuxta annorũ qui reliqui sũt nu=
merũ/vsq; ad iubileũ: et detrahetur
ex precio. Quod si voluerit redime=
re agrũ ille qui vouerat: addet quin=
tam partẽ estimate pecunie: et possi
debit eũ: si autẽ noluerit redimere
sed alteri cuilibet fuerit venũdatus
vltra eũ qui vouerat: redimere non
poterit: quia cũ iubilei venerit dies
sanctificatus erit dño: et possessio cõ=
secrata ad ius pertinet sacerdotum.
Si ager emptus est/et nõ de posses=
sione maiorum sanctificatus fuerit
dño/ supputabit sacerdos iuxta an=
norum numerum vsq; ad iubileũ pre
cium: et dabit ille qui vouerat eũ do=
mino. In iubileo autẽ reuertetur ad
priorẽ dñm qui vendiderat eũ: et ha=
buerat in sortem possessionis sue. Om̃is
estimatio siclo sanctuarij ponderabi=
bitur. Siclus viginti obolos habet. exo. 30. b.
Primogenita q̃ ad deũ pertinẽt: ne Nũe. 3. g.
mo sanctificare poterit et vouere: si= eze. 45. d
ue bos siue ouis fuerit/ domini sunt.
Quod si immundũ est aĩal: redimet D
qui obtulit iuxta estimationẽ suam et
addet quintam partẽ precij. Si redi=
mere noluerit: vendetur alteri quãtũ= 12. q. 2. ca.
cunq; fuerit ante estimatum. Omne nulli.
quod domino consecratur: siue hõ fue= 15. q. 6. c.
rit: siue animal: siue ager: non veniet om̃es de=
nec redimi poterit. Quicquid semel ci. de de=
fuerit consecratũ: sanctũ sanctorum ci. cap. i.
erit dño. Et omnis consecratio q̃ of=
fertur ab homine non redimetur: sed
morte morietur. Om̃s decime terre si=
ue de pomis arborũ siue de frugib⁹/
domini sunt: et illi sanctificantur. Si
quis autem voluerit redimere deci=
mas suas: addet quintã partẽ earũ.
Omniũ decimarum bouis et ouis et
capre/ que sub pastoris virga trans=
eunt: quicquid decimũ venerit/ san=
ctificabitur dño. Nõ eligetur nec bonum
nec malũ: nec altero commutabitur.
Si quis mutauerit: et qđ mutatum est:
et pro quo mutatũ est: sanctificabitur
dño: et nõ redimetur. Hec sunt prece
pta que mandauit dominus Moysi/
ad filios Israel de monte Sinai.

¶ Explicit liber Leuiticus.

¶ Incipit liber Numeri:
Hebraice Vaiedabber.

¶ C. S. Numerantur filij isrl' a vigesi=
mo anno pugne apti: dantur duodecim
pncipes: trib⁹ leui nõ numeratur: sed p
tabernaculo deportãdo ordinatur. Ca. i.

Locutusq; est dominus A
ad moysen in deserto
sinai in tabernaculo fe
deris prima die men=
sis secundi/anno alte=
ro egressionis eorũ ex
egypto dicens. Tollite sũmã vniuer= exo. 30. d.
se cõgregationis filiorũ isrl' p cogna
tiones et domos suas: et noĩa singu=
lorũ quicquid sexus est masculini a vi=
cesimo anno et supra/oĩm virorũ for=
tiũ ex israel: et numerabitis eos per

turmas suas / tu et aaron. Eruntque
vobiscuz principes tribuū ac domoꝝ
in cognationibꝰ suis: quorū ista sunt
noīa. De tribu ruben / elisur filius se-
deur. De tribu symeon / salamihel fi-
lius surisaddai. De tribu iuda / naa-
son filius aminadab. De tribu issa-
char / nathanael filius suar. De tribu
zabulon / heliab filius helon. Filiorū
autem ioseph de tribu ephraim: elisa-
ma filius ammiud. De tribu manas-
se / gamaliel filius phadassur. De tri-
bu beniamin / abidan filius gedeo-
nis. De tribu dan / ahiezer filius ami
B saddai. De tribu aser: phegiel filius
ochran. De tribu gad: heliasaph fili-
us duel. De tribu neptalim: ahira: fi-
lius henan. Hi nobilissimi principes
multitudinis per tribus et cognatio-
nes suas et capita exercitus israel /
quos tulerunt moyses et aaron cū oī
vulgi multitudine: et cōgregauerunt
primo die mensis secūdi recensentes
eos per cognationes et domos ac fa-
milias et capita et noīa singulorꝫ a
vicesimo anno et supra: sicut precepe-
rat dominus moysi. Numeratiq; sūt
in deserto sinai de ruben primogeni-
to israelis per gñationes ⁊ familias
ac domos suas: et noīa capitū singu-
lorū omne qđ sexꝰ est masculini a vi-
cesimo anno et supra: procedentium
ad bellū quadraginta sex milia ꝙngē-
C ti. De filiis symeon per generatiōes
et familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt per nomina et
capita singulorum / omne qđ sexꝰ est
masculini a vicesimo anno et supra:
ꝓcedentiuz ad bellū quinquaginta-
nouē milia trecenti. De filiis gad per
gñationes et familias ac domos co-
gnationū suaꝝ recensiti sunt ꝑ noia
singulorꝫ a viginti annis et supra:
oēs qui ad bella ꝓcederent / quadra-
gintaqnq; milia sexcēti quinquagin-
ta. De filiis iuda per generationes ⁊
familias ac domos cognationū sua-
rum per nomina singulorum a vicesi-
mo āno ⁊ supra: oēs ꝙ poterāt ad bel-
la ꝓcedere: recēsiti sunt septuaginta
D quatuor milia sexcēti. De filiis issa-
char ꝑ gñationes et familias ac do-
mos cognationū suarū per noia sin-
gulorū a vicesimo anno et supra: oēs
ꝙ ad bella ꝓcederēt: recēsiti sunt ꝙn-
quagintaq̄tuor milia q̄dringenti. De
filiis zabulon ꝑ gñationes et famili-
as ac domos cognationū suarū recē-
siti sunt ꝑ noia singulorū a vicesimo
anno et supra: oēs ꝙ poterāt ad bella
ꝓcedere / quinquaginta septē milia
quadringenti. De filiis ioseph filiorū
ephraim ꝑ gñationes et familias ac
domos cognationū suarum recensiti
sunt per noia singulorum a vicesimo
anno et supra: oēs ꝙ poterāt ad bella
ꝓcedere: q̄draginta milia ꝙngenti.
Porro filiorū manasse ꝑ gñationes E
et familias ac domos cognationum
suarū: recēsiti sunt ꝑ noia singulorꝫ
a viginti annis et supra: oēs ꝙ pote-
rant ad bella procedere triginta duo
milia ducēti. De filiis beniamin per
gñationes et familias ac domos co-
gnationū suaruz: recēsiti sunt noībꝰ
singulorū a vicesimo anno et supra:
oēs ꝙ poterant ad bella ꝓcedere: tri-
ginta qnq; milia q̄drigenti. De filiis
dan per gñationes et familias ac do-
mos cognationuz suarū recēsiti sunt
noībus singulorū a vicesimo anno ⁊
supra: oēs ꝙ poterāt ad bella procede-
re: sexaginta duo milia septingenti.
De filiis aser ꝑ gñationes et famili- F
as ac domos cognationū suaꝝ recē-
siti sunt ꝑ noia singulorū a vicesimo
anno et supra: oēs ꝙ poterant ad bel-
la ꝓcedere: q̄draginta milia ⁊ mille
ꝙngēti. De filiis neptalim ꝑ gñatio-
nes ⁊ familias ac domos cognatio-
num suarū recēsiti sunt ꝑ noia singu-
loꝝ a vicesimo anno et supra: oēs qui
poterāt ad bella ꝓcedere: ꝙnquagin-
tatria milia q̄dringenti. Hi sūt quos
numerauerunt moyses ⁊ aarō ⁊ duo
decim ꝓncipes israel: singulos ꝑ do-
mos cognationū suarum. Fueruntq;
oēs filii israel per domos et familias
suas a vicesimo anno et supra: qui po-
terant ad bella procedere: sexcenta-
tria milia virorū ꝙngenti ꝙnquagin-
ta. Levite autē in tribubꝰ familiaruz
suarū non sunt numerati cuz eis. Lo-
cutusq; est dominꝰ ad moysen dicēs.
Tribum levi noli numerare: neq; po- G
nes summā eoꝝ cū filiis isrl': sed cō-
stitues eos super tabernaculuz testi-
monii et cūcta vasa eiꝰ / et ꝙcquid ad
ceremonias pertinet. Ipsi portabunt
tabernaculum et oīa vtensilia eius:
⁊ erunt in ministerio / ac ꝑ gyrum ta-
bernaculi metabunt. Cū proficiscen-
duz fuerit: deponēt levite tabernacu-
lū: cū castrametādū erigent. Quisq̄s
externoꝝ accesserit / occidet. Meta-
bunt autē castra filii isrl' vnusq̄sq; ꝑ

turmas et cuneos/atq; exercitũ suũ.
Porro leuite ꝑ gyrũ tabernaculi fi-
gent tentoria/ne fiat indignatio sup
multitudinẽ filiorꝫ isrl': et excubabũt
in custodiis tabernaculi testimonii.
Fecerunt ergo filii israel iuxta om-
nia que preceperat dominus Moysi.
¶ C.S. Ordinant castra: arca: taber-
naculũ: iudas: issachar: zabulon ad
orientẽ. ruben: symeon: gaad ad me-
ridiẽ. ephraim: manasses: beniamin
ad occidentem. dan: assur: neptalim
ad aquilonem: ⁊ sic ordinati sunt: sic
et castra mouẽt per ordinem: leuite
autem leuant tabernaculum. Cap. ii.
A Locutusq; est dñs ad moysen et
aaron dicens. Singuli per tur-
mas signa atq; vexilla et domos co-
gnationum suarꝫ castrametabuntur
filii israel per gyrum tabernaculi fe-
deris. Ad orientem iudas figet ten-
toria per turmas exercit⁹ sui: eritq;
pnceps filiorꝫ ei⁹ naason fili⁹ amina-
dab: ⁊ ois de stirpe ei⁹ sũma pugnan-
tiũ septuagintaq̃tuor milia sexcento-
rũ. Iuxta eũ castrametati sunt de tri-
bu issachar/ quorũ princeps fuit na-
thanael fili⁹ suar: ⁊ ois numerus pu-
gnatorꝫ ei⁹ quinquagintaq̃tuor milia
quadrigẽti. In tribu zabulõ: pnceps
fuit heliab fili⁹ helon: ciſq; de stirpe
eius exercit⁹ pugnatorũ quinquaginta
septẽ milia q̃dringẽti. Uniuersi q̃ in
castris iude annumerati sunt: fue-
rũt centũ octogintasex milia q̃drin-
gẽti/ ⁊ ꝑ turmas suas pmi egredient.
B In castris filiorũ ruben ad meridia-
nã plagã erit pnceps elisur filius se-
deur: et cũctus exercit⁹ pugnatorum
ei⁹ q̃ numerati sunt quadraginta sex
milia qngenti. Iuxta eũ castrameta-
ti sunt de tribu symeõ: quorꝫ pnceps
fuit salamihel fili⁹ surisaddai: ⁊ cun-
ctus exercit⁹ pugnatorũ ei⁹ q̃ nume-
rati sunt: quinquagintanouẽ milia tre-
cẽti. In tribu gad princeps fuit he-
liasaph fili⁹ duel: ⁊ cũct⁹ exercit⁹ pu-
gnatorꝫ ei⁹ q̃ numerati sunt/ quadra-
gintaquinq; milia sexcẽti quinquaginta.
Oẽs qui recẽsiti sunt in castris rubẽ
cẽtũ quinquaginta milia et mille qua-
dringẽti quinquaginta/ ꝑ turmas suas
in scdo loco ꝓficiscentur. Leuabitur
autẽ tabernaculum testimonii ꝑ offi-
cia leuitarꝫ ⁊ turmas eorꝫ: quõ erige-
C tur/ ita et deponet. Singuli per loca
et ordines suos ꝓficiscẽtur. Ad occi-
dẽtalem plagã erũt castra filiorum
ephraim: quorum princeps fuit heli-
sama fili⁹ ammiud. cunct⁹ exercitus
pugnatorꝫ ei⁹/ q̃ numerati sunt q̃dra-
ginta milia qngẽti. Et cũ eis trib⁹ fi-
liorꝫ manasse: q̃rꝫ pnceps fuit gama-
liel fili⁹ phadassur: cunctusq; exerci-
tus pugnatorꝫ ei⁹ qui numerati sunt/
triginta duo milia ducenti. In tribu
filiorũ beniamin pnceps fuit abidan
fili⁹ gedeonis: ⁊ cunctus exercit⁹ pu-
gnatorꝫ ei⁹/ q̃ recẽsiti sunt trigintaquin-
q; milia q̃dringẽti. Oẽs qui numerati
sunt in castris ephraim centumocto
milia: centũ ꝑ turmas suas tertii ꝓ-
ficiscẽtur. Ad aq̃lonis partẽ castra-
D metati sunt filii dan: q̃rꝫ pnceps fuit
ahiezer fili⁹ amisaddai: cũctusq; ex-
ercit⁹ pugnatorꝫ ei⁹ q̃ numerati sunt/
sexagintaduo milia septingẽti. Iuxta
eũ fixere tẽtoria de tribu azer: quorũ
pnceps fuit phegiel fili⁹ ochran: cun-
ctusq; exercit⁹ pugnatorꝫ ei⁹ qui nu-
merati sunt: q̃draginta milia et mille
qngẽti. De tribu filiorꝫ neptalim prin-
ceps fuit ahira fili⁹ henan: cunctus
exercit⁹ pugnatorꝫ ei⁹/ quinquaginta-
tria milia q̃dringẽti. Oẽs q̃ numera-
ti sunt in castris dan: fuerunt centũ
quinquagintaseptẽ milia sexcẽti: ⁊ no-
uissimi ꝓficiscent. Hic numer⁹ filio-
rũ israel ꝑ domos cognationũ suarũ
et turmas diuisi exercit⁹ sexcẽtatria
milia quingẽti quinquaginta. Leuite aũt
nõ sunt numerati inter filios israel.
sic eñi p̃ceperat dñs moysi. Feceruntq; fi-
lii isrl' iuxta oia q̃ mandauerat dñs.
Castrametati sunt ꝑ turmas suas/ et
ꝓfecti ꝑ fãilias ac domos patrũ suorꝫ.
¶ C.S. Filii leui numerant: assignã-
tur ad ministerium: ꝑ tres familias
ordinant: arcam et tabernaculũ qui
portare debeant assignant: primoge-
niti numerantur: pro eis leuite assu-
muntur: ceteri qui supersunt quinq;
siclis quisquis ordinatur. Cap. iii.
A Hẽ sunt generationes aaron et
moysi in die qua locutus est do-
minus ad moysen in monte synai.
Et hec nomina filiorꝫ aaron. Primo- J.26.g.
genit⁹ ei⁹ nadab: deinde abiu ⁊ elea-
zar et ithamar. Hec noĩa filiorꝫ aarõ
sacerdotũ qui vncti sunt: ⁊ quorꝫ re-
plete ⁊ consecrate manus vt sacerdo-
tio fungerent. Mortui sunt enim na-
dab ⁊ abiu cũ offerrẽt ignẽ alienum Le.10.a.
in ꝯspectu dñi in deserto synai absq; I. Para.
liberis. Functiq; sunt sacerdotio elea- 24.a.
zar et ithamar coram aaron pr̃e suo.

Locutusq̧ est dñs ad moysen dicēs.
Applica tribū leui/ ⁊ fac stare in con
B spectu aarō sacerdotis vt ministrēt
ei: et excubent ⁊ obseruēt quicq̄d ad
cultū pertinet multitudinis corā ta=
bernaculo testimonij: et custodiant
vasa tabernaculi/ seruiētes in mini=
sterio ei⁹. Dabisq̧ dono leuitas aa=
ron et filijs eius quib⁹ traditi sunt a
filijs israel. Aaron autē et filios eius
cōstitues super cultū sacerdotij. Ex=
ternus qui ad ministrādū accesserit
15.q.1.c. morietur. Locutusq̧ est dñs ad moy=
nec is. sen dicēs. Ego tuli leuitas a filijs is=
C rael ꝓ omni primogenito qui aperit
Infra.8.c. vuluam in filijs israel: eruntq̧ leuite
exo.13.a. mei. Meum est enim omne primogeni
tum/ ex quo percussi primogenita in
terra egypti. sanctificaui mihi quic=
quid primū nascit in israel: ab hoīe
vsq̧ ad pecus mei sunt/ ego dñs. Lo=
cutusq̧ est dñs ad moysen in deser=
to synai/ dicens. Numera filios leui
per domos patrū suorū et familias/
oēm masculū ab vno mense ⁊ supra.
Numerauit Moyses vt preceperat
dñs: et inuenti sunt filij leui per noīa
sua Gerson/ ⁊ caath/ et merari. Filij
gerson: lobni/ et semei. Filij caath:
amram/ ⁊ isaar/ hebrō et ozihel. Fi=
lij merari: moholi/ et musi. De ger=
son fuere familie due: lobnitica/ ⁊ se=
meitica: quarū numeratus est popu=
lus sexus masculini ab vno mense et
D supra/ septē milia q̄ngētorū. Hi post
tabernaculū metabūtur ad occiden=
tem sub principe heliasaph filio la=
hel: ⁊ habebunt excubias in taberna
culo federis: ipsum tabernaculum et
operimētum eius tentoriū qđ trahi=
tur ante fores tecti federis et corti=
nas atrij: tētorium quoq̧ qđ appen=
ditur in introitu atrij tabernaculi.
et quicq̄d ad ritum altaris pertinet
funes tabernaculi et oīa vtēsilia ei⁹.
Cognatio caath habebit poplos am=
ramitas: et isaaritas: et hebronitas
et ozihelitas. He sunt familie caathi
tarū/ recēsite per noīa sua oēs gene=
ris masculini ab vno mēse et supra:
octo milia sexcenti. habebunt excu=
bias sanctuarij/ ⁊ castrametabuntur
ad meridianā plagā. Princepsq̧ eo=
rum erit helisaphan filius ozihel: et
custodient arcam/ mensamq̧ et can
delabrum/ altaria ⁊ vasa sanctuarij/
in quib⁹ ministratur: et velum/ cun=
ctamq̧ huiuscemodi supellectilem.

Princeps autem principum leuita= E
rum Eleasar filius Aaron sacerdo=
tis erit super excubitores custodie
sanctuarij. At vero de Merari erunt
populi Moholite et Musite recensi=
ti per nomina sua omnes generis ma
sculini ab vno mense ⁊ supra: sex mi=
lia ducenti. Princeps eorū Suriel fi=
lius Abiahel in plaga septentriona=
li castrametabuntur. Erunt sub cu=
stodia eorū tabule tabernaculi et ve=
ctes et columne ac bases earū: et oīa
que ad cultum huiuscemodi perti=
nent: columneq̧ atrij per circuitum
cum basibus suis: et paxilli cum fu=
nibus. Castrametabuntur ante ta= F
bernaculum federis: id est ad oriēta=
lem plagam/ Moyses et Aaron cum
filijs suis: habentes custodiam san=
ctuarij in medio filiorū israel. Quis=
quis alienus accesserit/ morietur.
Omnes leuite quos numerauerunt
Moyses et Aaron iuxta preceptum
dñi per familias suas in genere ma=
sculino a mense vno et supra: fuerūt
vigintiduo milia. Et ait dominus ad
Moysen. Numera primogenitos se=
xus masculini de filijs israel ab vno
mense et supra: et habebis summam
eorū: tollesq̧ leuitas mihi pro oī pri=
mogenito filiorū israel: ego sum dñs
et pecora eorū pro vniuersis primo=
genitis pecorū filiorū israel. Recen= G
suit moyses sicut preceperat domin⁹
primogenitos filiorū israel: et fuerūt
masculi ꝑ noīa sua a mense vno et su
pra/ vigintiduo milia ducēti septua=
gintatres. Locutusq̧ est dñs ad moy=
sen dicēs. Tolle leuitas ꝓ primoge=
nitis filiorū israel: et pecora leuitarū
pro pecorib⁹ eorū: eruntq̧ leuite mei:
ego sum dñs. In precio aūt ducento=
rum septuagintatrium qui excedūt
numerū leuitarum de primogenitis
filiorum israel/ accipies quinq̧ siclos
per singula capita ad mēsurā sctūa=
rij. Siclus habet viginti obolos. Da=
bisq̧ pecuniā Aaron et filijs ei⁹ pre= exo.30.b.
cium eorū qui supra sunt. Tulit igitur leui.27.c.
moyses pecuniā eorū qui fuerant am eze.45.b.
plius: et quos redemerat a leuitis ꝓ
primogenitis filiorū isrl': mille trecē=
torum sexagintaquinq̧ siclorū iuxta
pōdus sanctuarij/ et dedit eam aarō
et filijs eius iuxta verbum quod pre=
ceperat sibi dominus.
¶ C.S. Ritus ⁊ officia leuitarū ꝑ fa=
milias suas distribuuntur. Cap. iiij.

A Locutusq; est dñs ad moysen
et aaron: dicēs. Tolle summā
filiorū caath de medio leuita-
rū per domos et familias suas a tri-
cesimo anno et supra vsq; ad quinqua-
gesimū annū oīm qui ingrediunt vt
stent et ministrēt in tabernaculo fe-
deris. Hic est cult⁹ filiorū caath. Ta-
bernaculū federis et sanctū sanctorū
ingredient aaron et filij eius: qñ mo-
uēda sunt castra: et deponēt velū qḋ
pēdet ante fores: inuoluēt; eo arcā
testimonij: et operiēt rursum velami-
ne hyacinthinarū pelliū: extendētq;
desuper palliū totū hyacinthinum: et
inducent vectes. Mēsam quoq; ppo
sitionis inuoluēt hyacinthino pallio:
et ponēt cū ea thuribula et mortario-
la: cyathos et crateras ad liba fun-
denda: panes semp in ea erūt. exten
dētq; desup palliū coccineū: qḋ rur-
sum operient velamēto hyacinthina-
rū pelliū: et inducēt vectes. Sument
et palliū hyacinthinum quo operiēt
cādelabrū cū lucernis et forcipibus
suis et emūctorijs et cūctis vasis olei:
que ad concinnādas lucernas necessa-
ria sunt: et sup oia ponēt operimen-
tū hyacinthinarū pelliū: et inducent
vectes. Necnō et altare aureū inuol
B uēt hyacinthino vestimēto: et extēdēt
desup operimētū hyacinthinarū pel-
liū: inducētq; vectes. Oia vasa qb⁹ mi-
nistrant in sctūario inuoluēt hyacinthi-
no pallio: et extēdēt desup operimen
tū hyacinthinarū pelliū: inducētq; ve-
ctes. Sed et altare mūdabūt cinere
et inuoluēt illud purpureo vestimen
to: ponētq; cū eo oia vasa quibus in
ministerio ei⁹ vtunt: id est ignium re-
ceptacula: fuscinulas ac tridentes
vncinos et batilla. Cūcta vasa altaris
operiēt simul velamine hyacinthina-
rū pelliū: et inducēt vectes. Cūq; in-
uoluerint aarō et filij ei⁹ sanctuariū
et oia vasa ei⁹ in cōmotione castro-
rum: tūc intrabunt filij caath vt por-
tent inuoluta: et non tangēt vasa san
ctuarij: ne moriant. Ista sunt onera
filiorū caath in tabernaculo federis:
super quos erit eleazar filius aaron
sacerdotis: ad cuius pertinet curam
oleū ad cōcinnandas lucernas et cō
positionis incensum et sacrificiū qḋ
semper offertur: et oleū vnctionis: et
quicquid ad cultū tabernaculi perti-
net: omniūq; vasorū que in sanctua-
rio sunt. Locutusq; est dñs ad moy-
sen et aaron: dicēs. Nolite pdere po-
pulum caath de medio leuitarū: sed
hoc facite eis: vt viuāt et nō morian-
tur: si tetigerint scta sanctorū. Aaron
et filij ei⁹ intrabunt: ipsiq; disponent
opera singulorū: et diuidēt qd porta-
re quis debeat. Alij nulla curiositate
videāt q̄ sunt i sanctuario priusq̄ in-
uoluant: alioqn morientur. Locutusq;
est dñs ad moysen/dicēs. Tolle sum- C
mā etiā filiorū gerson p domos ac fa-
milias et cognatiōes suas a triginta
annis et supra: vsq; ad annos quin-
quaginta. Numera oēs qui ingredi-
unt/et ministrāt i tabernaculo fede-
ris. Hoc est officiū familie Gersoni-
tarū: vt portent cortinas tabernacu-
li et tectū federis operimētū aliud: et
sup oia velamē hyacinthinū: tētoriūq;
quod pendet in introitu tabernaculi
federis: cortinas atrij et velum in in-
troitu qḋ est āte tabernaculū. Oia q̄
ad altare ptinent funiculos et vasa
ministerij iubēte aaron et filijs eius
portabūt filij gerson: et scient singuli
cui debeant oneri mancipari. Hic est
cult⁹ familie gersonitarū in taberna-
culo federis. eruntq; sub manu itha-
mar filij aarō sacerdotis. Filios quoq;
merari p familias et domos patrum
suorū recēsebis a triginta annis et su-
pra vsq; ad ānos quinquagita: oēs q
ingrediunt ad officiū ministerij sui
et cultū federis testimonij. Hec sunt
onera eorum. Portabūt tabulas ta-
bernaculi et vectes eius: colūnas ac
bases earum: colūnas quoq; atrij p cir-
cuitū cū basib⁹ et paxillis et funibus
suis. Oia vasa et supellectilē ad nūe-
rum accipiēt: sicq; portabunt. hoc est
officiū familie meraritarū et ministe-
riū i tabernaculo federis: eruntq; sub
manu ithamar filij aarō sacerdotis. D
Recēsuerūt igit moyses et aarō et prin-
cipes synagoge filios caath per co-
gnatiōes et domos patrū suorū a tri-
gīta ānis et supra vsq; ad annū quī-
quagesimū: oēs q ingrediunt ad mi-
nisteriū tabernaculi federis: et inuē-
ti sunt duo milia septingenti quinqua-
ginta. Hic est numer⁹ populi caath
qui intrāt tabernaculū federis. Hos
numerauit moyses et aarō iuxta ser
monē dñi per manum moysi. Nume-
rati sunt et filij gerson per cognatio-
nes: et domos patrū suorū a trigin-
ta annis et supra: vsq; ad quinquage-
simum annū omnes qui ingrediun-

tur vt ministrent in tabernaculo federis: ⁊ inuenti sunt duo milia sexcenti triginta. hic est pp̄ls Gersonitarū quos numerauerūt moyses et aaron iuxta verbū dn̄i. Numerati sunt ⁊ filii Merari per cognatiões et domos patrū suoꝝ a triginta annis et supra vsq̄ ad annū quinquagesimum: oēs qui ingrediūtur ad explendos ritus tabernaculi federis: et inuenti sunt tria milia ducenti. hic est numerus filioꝝ merari quos recēsuerunt moyses ⁊ aaron iuxta imperiū dn̄i p manum moysi. Omnes qui recēsiti sunt de leuitis: et quos recenseri fecit ad nomen moyses et aaron ⁊ principes isrl̄ p cognationes ⁊ domos patrum suorum a trigita annis et supra vsq̄ ad annū quinquagesimū ingredientes ad ministeriū tabernaculi ⁊ onera portanda: fuerunt simul octa milia quingenti octoginta. Iuxta verbum dn̄i recensuit eos moyses vnū quēq̄ iuxta officium et onera sua: sicut preceperat ei dominus.

¶ C.S. Interpositio de eiiciēdis extra castra de trāsgressiōe q̄d cōsequi debet: et q̄ reddantur primitie ad sacerdotem de lege zelotypie. Cap. v.

A Ocutusq̄ est dn̄s ad moysen dicens. Precipe filiis israel vt eiiciant de castris omnem leprosum: et qui semine fluit: pollutusq̄ est super mortuo tam masculū q̄ feminā eiicite de castris: ne cōtaminent ea cū habitauerint vobiscū. Feceruntq̄ ita filii isrl̄: ⁊ eiecerunt eos extra castra: sicut locutus erat dn̄s moysi. Locutusq̄ est dn̄s ad moysen dicēs. Loquere ad filios isrl̄. Uir siue mulier cum fecerint ex oībus peccatis que solēt hoībus accidere: et p negligentiam transgressi fuerint mandatum dn̄i atq̄ deliquerint / cōfitebunt peccatū suū et reddent ipm caput: quintāq̄ partē desuper ei in quem peccauerint: sin autē non fuerit q̄ recipiat dabūt dn̄o / ⁊ erit sacerdotis / excepto

B ariete qui offertur pro expiatiōe: vt sit placabilis hostia. Omnes q̄q̄ primitie quas offerunt filii israel / ad sacerdotem ptinēt: et quicquid in sanctuariū offert a singulis: et traditur manibus sacerdotis / ipsius erit. Locutusq̄ est dn̄s ad moysen dicens. Loquere ad filios israel et dices ad eos. Uir cuius vxor errauerit: maritūq̄ cōtēnens dormierit cū altero viro: et hoc maritꝰ deprehēdere nō quiuerit / sed latet adulteriū: et testibus argui nō pōt q2 nō est inuēta in stupro: si spūs zelotypie concitauerit virum contra vxorem suā / q̄ vel polluta est / vel falsa suspitione appetitur: adducet eam ad sacerdotē: et offeret oblationē pro illa decimā partē sati farine hordeacee: non fundet sup eā oleum. nec imponet thus: q2 sacrificium zelotypie est: et oblatio inuestigans adulteriū. Offeret igif eam sacerdos ⁊ statuet corā dn̄o: assumetq̄ aquam sanctam in vase fictili et paulū pulueris terre de pauimento tabernaculi mittet in eam. Cūq̄ steterit mulier C
in conspectu dn̄i / discooperiet caput eius / ⁊ ponet sup manꝰ illius sacrificium recordationis et oblationē zelotypie: ipse aūt tenebit aquas amarissimas in quibꝰ cū execratione maledicta cōgessit: adiurabitq̄ eā et dicet. Si nō dormiuit vir alienꝰ tecum et si nō polluta es deserto mariti thoro: nō te nocebūt aque iste amarissime in quas maledicta ꝯgessi: sin aūt declinasti a viro tuo atq̄ polluta es et cōcubuisti cū altero viro: his maledictionibꝰ subiacebis: det te dn̄s in maledictionē: exemplumq̄ cunctoꝝ in populo suo / putrescere faciat femur tuum / et tumens vterus tuus disrumpat: ingrediātur aque maledicte in ventrē tuum / et vtero tumescente putrescat femur. Et respondebit mulier / Amen amen. Scribetq̄ sacerdos in libello ista maledicta: et delebit ea aquis amarissimis: i quas maledicta ꝯgessit: et dabit ei bibere. D
Quas cum exhauserit / tollet sacerdos de manu eiꝰ sacrificiū zelotypie et eleuabit illud corā dn̄o: imponetq̄ illud sup altare: ita dūtaxat vt primus pugillum sacrificii tollat de eo qd̄ offertur ⁊ incendat sup altare: ⁊ sic potū det mulieri aquas amarissimas. Quas cū biberit / si polluta est et cōtempto viro adulterii rea / pertransibunt eam aque maledictionis: et inflato vētre cōputrescet femur: eritq̄ mulier in maledictionē et in exēpluꝫ cī pp̄lo. Q. ꝙ si polluta nō fuerit: erit innoxia: ⁊ faciet liberos. Ista est lex zelotypie. Si declinauerit mulier a viro suo / et si polluta fuerit: maritusq̄ zelotypie spū cōcitatus / adduxerit eā in conspectu dn̄i / ⁊ fecerit ei sacerdos iuxta omnia que scripta

sunt: maritus absq culpa erit: et illa recipiet iniquitatem suam.

¶ C.S. De lege nazareorum: et oblatione eorum: de benedictione Aaron et filiorum eius: et qualiter debeant benedicere filiis Israel. Cap. vi.

A 35. dist. c. vinolentum. Locutusq est dominus ad Moysen dicens. Loquere ad filios Israel: et dices ad eos. Vir sive mulier cum fecerint votum ut sanctificentur/ et se voluerint domino consecrare/ a vino et omni quod inebriare potest/ abstinebunt. Acetum ex vino et ex qualibet alia potione/ et quicquid de uva exprimitur non bibent: uvas recentes siccasq non comedent cunctis diebus quibus ex voto domino consecrantur: quicquid ex vinea esse potest ab uva passa usq ad acinum non comedent. Omni tempore separationis sue novacula non transibit per caput eius usq ad completum diem quo

B domino consecratur. Sanctus erit crescente cesarie capitis eius. Omni tempore consecrationis sue super mortuum non ingredietur: nec super patris quidem et matris et fratris sororisq funere contaminabitur: quia consecratio dei sui super caput eius est. Omnibus diebus separationis sue sanctus erit domino. Si autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo/ polluetur caput consecrationis eius: quod radet illico in eadem die purgationis sue. et rursum in septima. In octava autem die offeret duos turtures vel duos pullos columbe sacerdoti in introitu federis testimonii: facietq sacerdos unum pro peccato/ et alterum in holocaustum: et deprecabitur pro eo: quia peccavit super mortuo: sanctificabitq caput eius in die illo: et consecrabit domino dies separationis illius: offerens agnum anniculum pro peccato: ita tamen ut dies priores irriti fiant

C quoniam polluta est sanctificatio eius. Ista est lex consecrationis. Cum dies quos ex voto devotus decreverat complebuntur: adducet eum ad ostium tabernaculi federis/ et offeret oblationem eius domino/ agnum anniculum immaculatum in holocaustum/ et ovem anniculam immaculatam pro peccato: et arietem immaculatum hostiam pacificam/ canistrum quoq panum azymorum qui conspersi sint oleo/ et lagana absq fermento uncta oleo/ ac libamina singulorum que offeret sacerdos coram domino: et faciet tam pro peccato quam in holocaustum. Arietem vero immolabit hostiam pacificam domino/ offerens simul canistrum azymorum/ et libamenta que ex more debentur. Tunc radetur nazareus ad ostium tabernaculi federis cesarie consecrationis sue: tolletq capillos eius: et ponet super ignem/ qui est suppositus sacrificio pacificorum: et armum coctum

D arietis/ tortamq absq fermento unam de canistro/ et laganum azymum unum: et tradet in manus nazarei postquam rasum fuerit caput eius. Susceptaq rursum ab eo elevabit in conspectu domini: et sanctificata sacerdotis erunt: sicut pectusculum quod separari iussum est et femur. post hec potest bibere nazareus vinum. Ista est lex nazarei cum voluerit oblationem suam domino tempore consecrationis sue/ exceptis his que invenerit manus eius: iuxta quod mente devoverat/ ita faciet ad perfectionem sanctificationis sue. Locutusq est dominus ad Moysen dicens. Loquere Aaron et filiis eius. Sic benedicetis filiis Israel: et dicetis eis. Benedicat tibi dominus et custodiat te. Ostendat dominus faciem suam tibi et misereatur tui. Convertat dominus vultum suum ad te et det tibi pacem. Invocabuntq nomen meum super filios Israel: et ego benedicam eis.

1. q. 1. dictum est a domino. Eccl. 36. c.

¶ C.S. De numero plaustrorum et boum: et quibus data sunt: et de oblatione principum: et de dedicatione tabernaculi: dominus loquitur de propitiatorio Moysi. Cap. vii.

A Exo. 40. b. Factum est autem in die qua complevit Moyses tabernaculum: et erexit illud. Unxitq et sanctificavit cum omnibus vasis suis: altare similiter et omnia vasa eius. Obtulerunt principes Israel et capita familiarum que erant per singulas tribus prefecti eorum qui numerati fuerant/ munera coram domino sex plaustra tecta cum duodecim bobus. Unum plaustrum obtulere duo duces: et unum bovem singuli: obtuleruntq ea in conspectu tabernaculi. Ait autem dominus ad Moysen. Suscipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi: et trades ea levitis iuxta ordinem ministerii sui. Itaq cum suscepisset Moyses plaustra et boves/ tradidit ea levitis. Duo plaustra et quatuor boves dedit filiis Gerson: iuxta id quod habebant necessarium. Quatuor alia plaustra et octo boves dedit filiis Merari secundum officia et cultum suum sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis. Filiis autem Caath non dedit plaustra et boves: quia in sanctuario serviunt/ et onera propriis portant

humeris. Igitur obtulerunt duces in
dedicationem altaris / die qua vnctũ
est / oblationem suam ante altare. Di
xitq; dñs ad Moysen. Singuli duces
B per singulos dies offerant munera
in dedicationem altaris. Primo die
obtulit oblationẽ suã Naasson filius
Aminadab de tribu Juda: fueruntq;
in ea acetabulum argenteum pondo
centum triginta sicloꝝ / phiala argen
tea habens septuaginta siclos iuxta
pondus sanctuarij / vtrumq; plenum
simila conspersa oleo in sacrificium:
mortariolũ ex decẽ siclis aureis ple-
num incẽso: bouẽ de armento ⁊ arie-
tem ⁊ agnũ anniculũ in holocaustũ:
hircũq; ꝓ peccato: ⁊ in sacrificio pa-
cificorũ boues duos: arietes quinq; /
hircos quinq; / agnos anniculos quin-
q;. hec est oblatio Naasson filij Ami-
nadab. Secundo die obtulit Natha-
nael filius Suar dux de tribu Issa-
char acetabulũ argenteum appẽdẽs
centum triginta siclos / phialã argen
teã habentẽ septuaginta siclos iuxta
pondus sanctuarij / vtrunq; plenum
simila conspersa oleo in sacrificium:
mortariolũ aureum habẽs decem si-
clos plenũ incenso: bouẽ de armento
et arietẽ ⁊ agnũ anniculum in holo-
caustũ: hircũq; ꝓ peccato: ⁊ in sacri-
ficio pacificorum boues duos / arie-
tes quinq; / hircos quinq; / agnos anni
culos quinq;. hec fuit oblatio Natha
nael filij Suar. Tertio die princeps
filioꝝ Zabulon Heliab filius Helon /
obtulit acetabulũ argenteũ appẽdẽs
centum triginta siclos / phialam ar-
genteam habentẽ septuaginta siclos
ad pondus sanctuarij / vtrũq; plenũ
simila conspersa oleo in sacrificium:
mortariolũ aureũ appendẽs decem
siclos plenum incenso: bouem de ar-
mento: ⁊ arietẽ ⁊ agnum anniculum
in holocaustũ: hircumq; ꝓ peccato:
⁊ in sacrificio pacificoꝝ boues duos /
arietes quinq; / hircos quinq; / agnos
anniculos quinq;. hec est oblatio He
C liab filij Helon. Die quarto princeps
filioꝝ Rubẽ Elisur filiꝰ Sedeur obtu
lit acetabulũ argenteũ appẽdens cẽ
tum triginta siclos / phialam argen-
team habentem septuaginta siclos
ad pondus sanctuarij: vtrũq; plenũ
simila conspersa oleo in sacrificium:
mortariolũ aureum appendẽs decẽ
siclos plenum incenso / bouem de ar-
mento ⁊ arietem et agnum anicu-
lum in holocaustum: hircumq; pro
peccato: ⁊ in hostias pacificorum bo
ues duos / arietes quinq; / hircos quin-
q; / agnos anniculos quinq;. hec fuit
oblatio Elisur filij Sedeur. Die quin
to princeps filioꝝ Simeõ Salamihel
filius Surisaddai / obtulit acetabulũ
argenteum: appendens centũ trigin
ta siclos / phialam argenteam habẽ-
tem septuaginta siclos ad pondus
sanctuarij: vtrũq; plenum simila cõ-
spersa oleo in sacrificiũ: mortariolũ
aureum appendens decem siclos ple
num incenso / bouem de armento et
arietẽ et agnum anniculum in holo-
caustũ / hircũq; pro peccato: et in ho-
stias pacificorum boues duos / arie-
tes quinq; / hircos quinq; / agnos an-
niculos quinq;. hec fuit oblatio Sa-
lamihel filij Surisaddai. Die sexto
princeps filioꝝ Gad Heliasaph filius
Duel obtulit acetabulũ argenteũ ap
pendens centũ triginta siclos: phia-
lam argenteã habẽtem septuaginta
siclos ad pondus sanctuarij: vtrũq;
plenũ simila cõspersa oleo in sacrifi-
cium: mortariolũ aureũ appendens
decẽ siclos plenum incẽso / bouem de
armẽto / ⁊ arietem ⁊ agnum annicu-
lum in holocaustũ / hircumq; ꝓ pec-
cato: ⁊ in hostias pacificorum boues
duos / arietes quinq; / hircos quinq; /
agnos anniculos quinq;. hec fuit ob-
latio Heliasaph filij Duel. Die septi-
D mo princeps filioꝝ Ephraim Helisa-
ma filius Ammiud obtulit acetabu-
lum argenteũ appendens centũ tri-
ginta siclos / phialam argenteam ha
bentem septuaginta siclos ad pon-
dus sanctuarij: vtrũq; plenũ simila
cõspersa oleo in sacrificiũ: mortario-
lum aureum appẽdens decem siclos
plenum incenso / bouem de armento /
et arietẽ ⁊ agnum anniculũ in holo-
caustum / hircumq; pro peccato: et in
hostias pacificorũ boues duos / arie-
tes quinq; / hircos quinq; / agnos an-
niculos quinq;. hec fuit oblatio He-
lisama filij Ammiud. Die octauo prin
ceps filioꝝ Manasse Gamaliel filius
Phadassur obtulit acetabulum argẽ
teũ appendẽs centũ triginta siclos:
phialã argenteam habẽtem septua-
ginta siclos ad pondus sanctuarij:
vtrũq; plenum simila conspersa oleo
in sacrificiũ: mortariolũ aureum ap-
pendẽs decẽ siclos plenũ incenso: bo
uem de armẽto ⁊ arietẽ ⁊ agnũ anni-

culũ in holocaustũ: hircũq̧ ꝓ peccõ: ⁊
in hostias pacificorum boues duos:
arietes quinq̧/hircos quinq̧: agnos
E anniculos q̄nq̧. hec fuit oblatio Ga-
maliel filij Phadassur. Die nono p̄n
ceps filiorꝫ Beniamin Abidan filius
Gedeonis obtulit acetabulum argen
teum appẽdens cẽtũ triginta siclos:
phialã argenteã habentẽ septuagin-
ta siclos ad pond° sanctuarij: vtrũq̧
plenũ simila cõspersa oleo in sacrifi-
ciũ: mortariolũ aureũ appẽdens de-
cem siclos plenũ incenso: bouẽ de ar
mento ⁊ arietẽ ⁊ agnũ anniculum in
holocaustũ: hircũq̧ ꝓ peccõ: ⁊ in ho-
stias pacificorũ boues duos/arietes
quinq̧ hircos quinq̧/agnos annicu
los q̄nq̧. hec fuit oblatio Abidã filij
Gedeonis. Die decimo p̄nceps filio-
rũ Dan Ahiezer fili° Amisaddai ob-
tulit acetabulũ argenteũ appendẽs
centũ triginta siclos/phialam argẽ-
teã habẽtẽ septuaginta siclos ad põ-
dus sanctuarij: vtrunq̧ plenũ simila
cõspersa oleo in sacrificiũ: mortario-
lum aureum appendẽs decem siclos
plenũ incẽso: bouẽ de armẽto et arie-
tẽ ⁊ agnũ anniculũ in holocaustũ hir
cunq̧ ꝓ peccõ. ⁊ in hostias pacificorũ
boues duos/arietes q̄nq̧/hircos q̄n-
F q̧: agnos anniculos quinq̧. hec fuit
oblatio Ahiezer filij Amisaddai. Die
vndecimo p̄nceps filiorꝫ Aser Phe-
giel fili° Ochrã obtulit acetabulũ ar-
gẽteũ appẽdẽs cẽtũ triginta siclos/
phialã argẽteã habẽtẽ septuagita si-
clos ad põd° sanctuarij: vtrunq̧ ple
nũ simila ↄspersa oleo in sacrificium
mortariolũ aureũ appẽdens decẽ si-
clos plenũ incenso: bouẽ de armẽto ⁊
arietẽ ⁊ agnũ anniculum in holocau
stum: hircũq̧ ꝓ peccõ: ⁊ in hostias pa
cificorũ boues duos/arietes quinq̧:
hircos q̄nq̧: agnos anniculos q̄nq̧.
hec fuit oblatio Phegiel filij Ochrã.
Die duodecimo princeps filiorꝫ Ne-
ptalim Ahira fili° Henan obtulit ace
tabulũ argẽteum appẽdẽs cẽtum tri
ginta siclos: phialã argẽteã habentẽ
septuaginta siclos ad pondus san-
ctuarij: vtrũq̧ plenũ simila oleo con-
spersa in sacrificium. mortariolum
aureum appendẽs decem siclos ple-
num incenso: bouem de armento et
arietẽ et agnum anniculum in holo-
caustũ: hircũq̧ ꝓ peccõ: et in hostias
pacificorũ boues duos/arietes q̄nq̧/
hircos q̄nq̧/agnos anniculos q̄nq̧.
hec fuit oblatio Ahira filij Henan. G
Hec in dedicatione altaris oblata
sunt a principib° Israel in die qua cõ
secratum est: acetabula argẽtea duo-
decim: phiale argentee duodecim:
mortariola aurea duodecim: ita vt
centum triginta siclos argenti habe
ret vnũ acetabulũ: et septuaginta si-
clos argenti haberet vna phiala: id
est in cõmune vasorꝫ oim ex argento
sicli duo milia quadringẽti pondere
sanctuarij: mortariola aurea duode-
cim plena incenso: denos siclos ap-
pendentia pondere sanctuarij/id est
simul auri sicli centumviginti: boues
de armẽto in holocaustũ duodecim/
arietes duodeci/agni anniculi duo-
decim ⁊ libamenta eorꝫ: hirci duode-
cim ꝓ peccõ: hostie pacificorũ boues
vigintiquatuor/arietes sexaginta/
hirci sexaginta/agni anniculi sexa-
ginta. Hec oblata sunt in dedicatio-
ne altaris quãdo vnctũ est. Cũq̧ in-
grederet Moyses tabernaculũ fede-
ris: vt cõsuleret oraculũ/audiebat vo
cẽ loquentis ad se de ꝓpiciatorio: qđ
erat sup arcã testimonij inter duos
cherubin: vnde ⁊ loquebat ei.

¶ C. S. De candelabro: ⁊ oblatione/
et purificatione/⁊ etate leuitarum.

Capitulum. viij.

Locutusq̧ est dñs ad Moysen di- A
cens. Loquere Aaron et dices
ad eum. Cum posueris septem lucer-
nas: candelabrum in australi parte
erigatur. Hoc igitur precipe vt lu-
cerne contra boream e regione respi
ciant ad mensam panum propositio
nis: contra eam partem quam can-
delabrum respicit/lucere debebunt.
Fecitq̧ Aaron: et imposuit lucer-
nas super candelabrum vt preceperat
rat domin° Moysi. Hec autem erat
factura candelabri ex auro ductili:
tam medius stipes q̄ cuncta que ex
vtroq̧ calamorum latere nasceban-
tur: iuxta exemplum quod ostendit
dominus Moysi: ita operatus est
candelabrum. Et locutus est domi-
nus ad Moysen/dicens. Tolle Leui B
tas ex medio filiorꝫ Israel: ⁊ purifica
bis eos iuxta hunc ritum. Aspergan
tur aqua lustrationis: et radant oẽs
pilos carnis sue. Cũq̧ lauerint vesti-
mẽta sua ⁊ mundati fuerint: tollent
bouem de armentis et libamentum
eius similam oleo conspersam: bouẽ
autẽ alterum de armẽto tu accipies

pro peccato: et applicabis Leuitas
corã tabernaculo federis: conuocata
omni multitudine filiorum Israel. Cũq;
Leuite fuerint coram dño: ponẽt filii
Israel manus suas sup eos: et offeret
Aaron Leuitas munus in ɔspectu dñi
a filiis Israel: vt seruiant in ministe-
rio eius. Leuite quoq; ponẽt manus
suas sup capita boũ: e quibus vnum fa
cies ꝓ peccõ: et alterũ in holocaustum
C dñi: vt depreceris pro eis. Statuesq;
Leuitas in cõspectu Aaron et filiorũ
eius: et consecrabis oblatos dño: ac se-
parabis de medio filiorum Isrl' vt sint
mei: et postea ingrediant tabernacu-
lũ federis vt seruiãt mihi. Sicq; pu-
rificabis et cõsecrabis eos in oblatio-
nem dñi: qm̃ dono donati sunt mihi
S.3.c. a filiis Israel. Pro pmogenitis que
Exo.13.a. aperiũt omnẽ vuluã in Israel: accepi
Luc.2.d. eos. Mea sunt enĩ oĩa pmogenita fi-
liorum Israel: tã ex hoĩb' quã ex iumen
tis. Ex die q̃ pcussi omne primogenitũ
in terra Egypti: sanctificaui eos mi-
hi: et tuli Leuitas ꝓ cunctis primoge
nitis filiorum Israel: tradidiq; eos do-
no Aaron et filiis eius de medio popu-
li: vt seruiant mihi ꝓ Israel in taber
naculo federis: et orent pro eis ne sit
in populo plaga: si ausi fuerint acce-
D dere ad sanctuariũ. Fecerũtq; Moy
ses et Aaron et oĩs multitudo filiorũ
Israel sup Leuitis q̃ preceperat dñs
Moysi: purificatiq; sunt et lauerunt
vestimẽta sua. Eleuauitq; eos Aarõ
in cõspectu dñi: et orauit ꝓ eis vt pu-
rificati ingrederent ad officia sua in
tabernaculũ federis corã Aaron et fi
liis eius. Sicut preceperat dñs Moysi
77. dis. c. de Leuitis: ita factũ est. Locutusq; est
in veteri dñs ad Moysen dicens. Hec est lex
lege. Leuitarũ. A viginti quinq; annis et su-
pra ingredient: vt ministrẽt in taber
naculo federis. Cũq; quinquagesimũ
annũ etatis impleuerit: seruire cessa
bũt: eruntq; ministri fratrum suorũ
in tabernaculo federis: vt custodiãt
que sibi fuerint cõmẽdata: opera au-
tem ipsa non faciãt. Sic dispones Le-
uitas in custodiis suis.

¶ C. S. De phase primo mũdorum post
ea immũdorum: alienigenarum: de
ducatu nubis. Cap. ix.

A Ocutus est dñs ad Moysen
in deserto Sinai anno secun-
do: postq̃ egressi sunt de ter-
ra Egypti mense primo dicens. Fa
ciãt filii Israel phase in tempore suo
quartadecima die mensis huius ad ve-
sperã iuxta oẽs ceremonias et iustifi-
cationes eius. Precepitq; Moyses fi-
liis Israel vt facerẽt phase. Qui fece-
rũt tẽpore suo: qrtadecima die mẽsis
ad vesperã in mõte Sinai. Iuxta oĩa
q̃ mãdauerat dñs Moysi: fecerũt filii
Israel. Ecce autẽ quidã immũdi sup
aĩa hoĩs: qui nõ poterãt facere phase
in die illo: accedentes ad Moysen et B
Aaron: dixerũt eis. Immũdi sumus
sup anima hominis: qre fraudamur
vt nõ valeamus oblationem offerre
dño in tẽpore suo inter filios Israel?
Quibus respondit Moyses. State: et
cõsulã quid precipiat dñs de vobis.
Locutusq; est dñs ad Moysen dicẽs.
Loquere filiis Israel. Homo q̃ fuerit
immundus sup aĩa: siue in via procul
in gente vestra: faciat phase dño in
mense secũdo quartadecima die mẽ-
sis ad vesperã: cũ azymis et lactucis
agrestibus comedẽt illud. Nõ relin- Exo.12.g.
quent ex eo quippiã vsq; mane: et os Joã.19.f.
eius nõ cõfringẽt: omnẽ ritũ phase ob-
seruabũt. Si quis autẽ mundus est,
et in itinere nõ fuit: et tamen nõ fecit
phase: exterminabit aĩa illa de popu
lis suis: qr sacrificium dño nõ obtulit C
tẽpore suo. Peccatũ suũ ipse porta-
bit. Peregrinus quoq; et aduena si
fuerint apud vos: facient phase dño
iuxta ceremonias et iustificationes
suas. Preceptũ idẽ erit apd vos tam Exo.40.
aduene: quã indigene. Igit die qua b.
erectũ est tabernaculũ: operuit illud
nubes. A vespere autem super tento
riũ erat q̃si species ignis vsq; mane.
Sic fiebat iugiter: per diẽ operiebat
illud nubes: et p noctẽ quasi species
ignis. Cũq; ablata fuisset nubes que
tabernaculũ ꝓtegebat: tũc ꝓficisce-
bant filii Isrl': et i loco vbi stetisset nu
bes: ibi castrametabant. Ad iperiũ D
dñi ꝓficiscebant: et ad imperiũ illius 1. Cor. 10.
figebãt tabernaculum. Cunctis die-
bus quibus stabat nubes sup taber-
naculũ: manebant in eodem loco: et
si euenisset vt multo tẽpore maneret
super illud: erãt filii Israel i excubiis
dñi: et non proficiscebantur quotquot
dieb' fuisset nubes super tabernacu-
lum. Ad imperiũ dñi erigebant ten-
toria: et ad imperiũ illius deponebant.
Si fuisset nubes a vespere vsq; ad
mane: et statim diluculo tabernacu
lum reliquisset: ꝓficiscebant. et si post
diem et noctem recessisset: dissipabãt

tentoria: Si vero biduo aut vno mē
se vel longiori tempore fuisset super
tabernaculuz: manebāt filii israel in
eodē loco: z nō proficiscebantur: sta
tim autem vt recessisset: mouebāt ca
stra. Per verbuz dñi figebant tento
ria: z per verbū illi⁹ proficiscebātur:
erātqz in excubiis domini iuxta im=
perium eius per manum Moysi.
¶ C.S. De tubis argēteis z officiis
earum: de ordine mouēdi castra: de
obab cognato moysi quomodo nole
bat sequi filios israel. Capitulum. x.
A Locutusqz est dñs ad moysen di
cens. Fac tibi duas tubas ar=
genteas ductiles: quibus conuocare
possis multitudinem quando mouē
da sunt castra. Cūqz increpueris tu
bis: congregabitur ad te oīs turba
ad ostiū tabernaculi federis. Si se=
mel clangueris: venient ad te princi=
pes: z capita multitudinis israel. Sin
autē prolixior atqz cōcisus clangor
increpuerit: mouebunt castra primi
qui sunt ad orientalē plagā. In secū=
do autem sonitu et pari vlulatu tu=
be / leuabūt tentoria qui habitāt ad
meridiē. z iuxta hūc modum reliqui
facient vlulantib⁹ tubis in profectio=
nē. Quādo autē cōgregand⁹ est po=
pulus: simplex tubarū clangor erit
z nō cōcise vlulabūt. Filii autē aarō
sacerdotis clangēt tubis: eritqz hoc
legitimū sempiternū in gñationib⁹
vestris. Si exieritis ad bellū de ter=
ra vestra contra hostes qui dimicāt
aduersum vos: clangetis vlulantib⁹
tubis: z erit recordatio vestri coram
B dño deo vestro: vt eruamini de ma=
nibus inimicorū vestrorū. Si quan
do habebitis epulū: z dies festos: et
calendas: canetis tubis super holo=
caustis: et pacificis victimis: vt sint
vobis i recordationē dei vestri. ego
dñs deus vester. Anno secūdo: men
se secundo: vicesima die mēsis eleua
ta est nubes de tabernaculo federis.
Profectiqz sunt filii israel per tur=
mas suas de deserto Sinai: et recu=
buit nubes in solitudine Pharan.
Moueruntqz castra primi iuxta im=
periū dñi per manū Moysi. Filii iu=
da per turmas suas: quorū princeps
erat Naason fili⁹ Aminadab. In tri
bu filiorū Issachar fuit princeps na=
thanael filius Suar. In tribu zabu=
lon erat princeps Heliab filius He
lon. Depositūqz est tabernaculū: qd
portātes egressi sūt filii gersō z me=
rari. Profectiqz sunt z filii ruben / p C
turmas z ordinē suum: quorū prin=
ceps erat Helisur filius Sedeur. In
tribu autē filiorū Simeon: princeps
fuit Salamihel filius Surisaddai.
Porro in tribu Gad erat princeps
Heliasaph filius Duel. Profectiqz
sunt z caathite portātes sanctuariū.
Tamdiu tabernaculū portabat / do=
nec venirēt ad erectionis locū. Mo
uerūt castra z filii ephraim per tur=
mas suas: in quorum exercitu prin
ceps erat Helisama filius amiud.
In tribu autē filiorū manasse prin=
ceps fuit gamaliel fili⁹ Phadassur.
z in tribu beniamin erat dux abidā
filius gedeonis. Nouissimi castrorū
oim pfecti sunt filii dā per turmas
suas in quorū exercitu princeps fu=
it Ahiezer filius Amisaddai. In tri=
bu autē filiorum Aser erat princeps
phegiel filius ochran. Et in tribu fi=
liorū Neptalim princeps fuit Ahi=
ra filius Henan. Hec sunt castra: et
profectiones filiorū israel p turmas
suas quādo egrediebantur. Dixitqz
moyses obab filio raguel madiani=
te cognato suo. Proficiscimur ad lo D
cū quē dñs daturus est nobis: veni Hic obab
nobiscū vt benefaciam⁹ tibi: qr dñs est iethro.
bona promisit israeli. Cui ille respō=
dit. Nō vadam tecū: sed reuertar in
terrā meā in qua natus sum. Et ille:
Noli (inquit) nos relinquere. tu eni
nosti in quib⁹ locis per desertum ca=
stra ponere debeamus: z eris ductor
noster. Cūqz nobiscū veneris, quic=
quid optimū fuerit ex opib⁹ qd no=
bis traditur⁹ est dñs: dabimus tibi.
Profecti sunt ergo de mōte dñi viā
triū dierū: arcaqz federis dñi pcede
bat eos p dies tres prouidēs castro
rū locum. Nubes quoqz dñi sup eos
erat per diē cū incederēt. Cumqz ele=
uaretur arca: dicebat moyses. Surs
ge dñe: z dissipentur inimici tui: z fu ps. 67.a.
giāt qui oderūt te a facie tua. Cū au=
tē deponeret aiebat. Reuertere do=
mine ad multitudinē exercit⁹ israel.
¶ C.S. De pena murmuris: de car=
niū cōcupiscētia: de turbatiōe spūs
moysi / loqt de⁹ moysi et pmittit car
nes de coturnicib⁹: de punitiōe ppli
pter cōcupiscētiā carniū. Cpm. xi.
Interea ortum est murmur po= 1
puli: quasi dolentium p labore:
cōtra dñm. Qd cū audisset: irat⁹ est. 2 A

Et accẽsus in eos ignis domini: de-
uorauit extremam castrorum par-
tẽ. Cūq; clamasset populus ad moy-
3 sen: orauit moyses ad dñm: z absor-
ptus est ignis. Uocauitq; nomẽ lo-
ci illius incẽsio: eo q᷑ succẽsus fuis-
4 set cõtra eos ignis dñi. Uulgus q̃p-
pe ꝓmiscuū: q᷑ ascẽderat cū eis: fla
grauit desyderio carnium sedens et
1.co.10.a. flens: iunctis sibi pariter filijs Is-
B raeli: z ait. Quis dabit nobis ad ve-
scẽdū carnes? Recordamur piscium
quos comedebamus in egypto gra-
tis: in mentẽ nobis veniūt cucume-
res: z pepones / porriq; z cepe / et al
exo.16.c. lia. Aīa nostra arida est: nihil aliud
sap.16.c. respiciūt oculi nostri nisi man. Erat
ps.77.c. aūt mā quasi semẽ coriādri coloris
Joā.6.d. bdellij. Circuibatq; ppl's et colligẽs
illud: frāgebat mola: siue terebat in
mortario. coquens in olla: z faciens
ex eo tortulas saporꝫ q̃si panis olea
ti. Cūq; descẽderet nocte sup castra
10 ros / descẽdebat pariter z mā. Audi-
uit ergo moyses flẽtẽ populū p fa-
C milias: singulos p ostia tentorij sui.
11 Iratusq; est furor dñi valde: sed et
moysi intoleranda res visa est: z ait
ad dñz. Cur afflixisti seruū tuū? q̃re
nō inuenio gratiā corā te? et cur impo-
suisti pōdus vniuersi populi huius
12 sup me? Nūquid ego ɔcepi oẽm hāc
multitudinez: vel genui eā: vt dicas
mihi: Porta eos i sinu tuo sicut por-
tare solet nutrix infantulū: z defer i
13 terrā pro q̃ iurasti patrib⁹ eoꝝ? Unī
mihi carnes vt dē tante multitudi-
ni? Flẽt corā me: dicẽtes. Da nobis
14 carnes vt comedam⁹. Non possum
solus sustinere oẽm hūc populū: q2
grauis est mihi. Sin alit̃ tibi videt̃:
obsecro vt interficias me: z inueniā
gratiā i oculis tuis: ne tātis afficiar
D malis. Et dixit dñs ad moysen. Con
grega mihi septuaginta viros de se-
nib⁹ israel: quos tu nosti q̃ senes po
puli sint ac magistri: z duces eos ad
ostium tabernaculi federis: faciesq;
ibi stare tecū: vt descẽdā z loquar ti-
bi: z auferā de spū tuo: tradāq; eis:
vt sustineāt tecū onus populi: z non
tu sol⁹ graueris. Populo q̃q; dices.
Le.20.b. Sāctificamini: cras comedetis car-
Job.3.b. nes. ego eī audiui vos dicere. Quis
1.re.16.b. dabit nobis escas carniū? bñ nobis
erat in egypto. Ut det nobis dñs car
nes: z comedatꝭ: nō vno die nec duo
2 bus: vel quinq; aut decẽ: nec viginti
quidẽ: sed vsq; ad mẽsem dierū: do-
nec exeat p nares vestras: z vtat̃ in
nauseam: eo q᷑ repuleritis dñm q̃ in
medio vr̃i est: z fleueritis corā eo di-
cẽtes. Quare egressi sum⁹ ex egypto E
vt periremꝰ in solitudie? Et ait moy
ses. Sexcẽta milia peditū huius po-
puli sunt: z tu dicis: Dabo eis cibum
carniū mẽse itegro? Nunq̃d ouiū et Joā.6.b.
boū multitudo cedet: vt possit suffi-
cere ad cibū: vel oẽs pisces maris in
vnū ɔgregabunt: vt eos satiẽt? Cui
rñdit dñs. Nūq̃d man⁹ dñi inualida
est? Iā nunc videbis vtrū meus ser- esa.59.a.
mo opere cōpleat̃. Uenit igit̃ Moy-
ses: z narrauit populo verba dñi: cō-
gregās septuaginta viros de senibus
isrl': q̃s stare fecit circa tabernaculū.
Descẽditq; dñs p nube: et locut⁹ est
ad eum: auferens de spū: qui erat in
moyse / z dās septuaginta viris. Cūq; 9
requieuisset i eis spūs: ꝓphetauerūt:
nec vltra cessauerūt. Remāserāt au
tẽ in castris duo viri: quoꝝ vn⁹ vo-
cabat̃ heldad: et alter medad: super
q̃s requieuit spūs. Nā et ipsi descripti
fuerāt z nō exierāt ad tabernaculū.
Cūq; ꝓpheta rẽt in castris: cucurrit
puer: z nūciauit moysi: dicens. Hel-
dad z medad ꝓphetant in castris.
Statim iosue fili⁹ nū: minister moy-
si: z elect⁹ e plurib⁹: ait. Dñe mi moy
ses ꝓhibe eos. At ille. Quid (inquit)
emularis pro me? q̃s tribuat / vt oēs
ppl's ꝓpheret: z det eis dñs spiritū
suū? Reuersusq; est moyses: et ma- G
iores natu israel in castra. Uentus ps.77.c.
aūt egrediēs a dño arreptas trans
mare coturnices detulit: z demisit i
castra itinere quantū vno die cōfici
potest: ex oī parte castrorū per cir-
cuitū: volabātq; in aere duob⁹ cubi-
tis altitudie sup terrā. Surgẽs ẽ po
pul⁹ toto die illo: z nocte: ac die alte-
ro ɔgregauit coturnicū multitudi-
nẽ. q̃ parū: decẽ choros: z siccauerūt
eas p gyrū castrorū. Adhuc carnes ps.77.c.
erāt in dẽtib⁹ eorū: nec defecerat hu
iuscemodi cibus: z ecce furor dñi cō
citat⁹ in ppl'm: pcussit eū plaga ma
gna nimis. Uocatusq; est ille locus /
Sepulchra ɔcupiscẽtie: ibi em̄ sepe-
lierūt populū q̃ desiderauerat car-
nes. Egressi aūt de sepulchris ɔcupi
scẽtie: venerūt i aseroth: z mãserũt ibi.
¶ C.S. Aarō z maria murmurauẽ-
rūt ɔtra moysẽ: maria lepra pcutit̃:
z septẽ dieb⁹ separat̃ a pplo. Cp.xij.

A 2.q.7.c. plerūq. Locutaq; est Maria et Aaron cōtra Moysen propter vxorem eius ethiopissam: et dixerunt. Num per solum moysen locutus est dñs? nōne et nobis similiter est locutus? Quod cū audisset dñs iratus est. Erat 32.q.2. ca. hoc ipsum. enim Moyses vir mitissimus super oēs homines qui morabantur in terra. Statim locut⁹ est dñs ad eum: et Deu.4.c. ad Aarō/ et Mariam. Egredimini
B vos tantum tres ad tabernaculū federis. Cumq; fuissent egressi. descendit dñs in colūna nubis: τ stetit ī introitu tabernaculi vocans Aaron τ Mariā. Qui cū issent: dixit ad eos. Audite sermones meos. Si qs fuerit inter vos propheta dñi: in visione Heb.3.a. apparebo ei: vl' p somniū loquar ad illū. At nō talis seruus me⁹ moyses: qui in oī domo mea fidelissim⁹ est. ore enim ad os loquor ei palā/ et nō per enigmata et figuras dñm videt. Quare ergo nō timuistis detrahere
C seruo meo moysi? Iratusq; contra eos: abiit. Nubes quoq; recessit q̄ erat sup tabernaculū. Et ecce maria apparuit cādēs lepra quasi nix. Cūq; respexisset eā aaron: τ vidisset perfusam lepra: ait ad moysē. Obsecro dñe mi: ne iponas nobis hoc peccatū: qd stulte cōmisim⁹: ne fiat hec q̄si mortua: et vt abortiuū qd proicit de vulua mr̄is sue. ecce iā mediū carnis ei⁹ deuoratū est a lepra. Clamauitq; moyses ad dñm: dicēs. De⁹ ob-
D secro sana eā. Cui respondit dñs. Si pater eius spuisset in faciē illi⁹: nōne debuerat saltē septē diebus rubore suffundi? Separet septem dieb⁹ extra castra: et postea reuocabitur. Exclusa est itaq; maria extra castra septē dieb⁹: τ popul⁹ non est mot⁹ de loco illo donec reuocata est maria.

¶ C.S. De missione exploratorū ad terrā chanaā qualis sit et reportant in vecte vuā τ fruct⁹: reuertunt post q̄dragīta dies: dicētes terrā bonā. murmurat ppls ꝯtra moysē. Cap. xiii.

A Profectusq; est popul⁹ de aseroth fixis tētoriis in deserto pharā. Ibiq; locutus est dñs ad moysen: dicens. Mitte viros qui cōsiderent terrā chanaan: quā daturus sum filiis isrl': singulos de singulis tribub⁹ ex pncipib⁹. Fecit Moyses qd dñs imperauerat/ de deserto pharan mittēs pncipes viros: quorū ista sunt nomia. De tribu ruben: semmua filiū zecur. De tribu symeō saphat filiū huri. De tribu iuda caleb filiū iephone. De tribu issachar: igal filium Ioseph. De tribu ephraī Osee filiū Nun. De tribu beniamī/ Phalti filium Raphu. De tribu zabulon: Geddihel filiū zodi. De tribu Ioseph: sceptri manasse: gaddi filiū Susi. De tribu Dan: amihel filium Gemalli. De tribu Aser: Sathur: filium Michael. De tribu Neptalim: Naabi filiū napsi. De tribu gad: guhel/ filiū machi. hec sunt noīa viroꝝ quos misit moyses ad cōsiderandā terrā: vocauitq; osee filiū nū/ iosue. B
Misit ḡ eos moyses ad cōsiderādaz terrā chanaan: τ dixit ad eos. Ascēdite ad meridianā plagā. Cumq; veneritis ad montes: cōsiderate terrā qualis sit: et populū qui inhabitator est eius: vtrū fortis sit an infirmus: pauci numero an plures: ipsa terra bona an mala: vrbes quales murate an absq; muris: hum⁹ pinguis an sterilis: nemorosa an absq; arboribus. Cōfortamini τ afferte nobis de fructib⁹ terre. Erat aūt tēpus qñ iā pcoque vue vesci possunt. Cūq; ascendissent explorauerūt terram a deserto sin: vsq; roob intrātib⁹ emath. Ascē- C
derūtq; ad meridiē τ venerūt in hebron: vbi erāt achiman τ sisai/ τ tolmai filii enach. nā hebron septē annis ante thanim vrbē egypti condita est. Pergētesq; vsq; ad torrētem Deu.1.d. botri: absciderunt palmitē cum vua sua quē portauerūt ī vecte duo viri. De malis q̄q; granatis τ de ficis loci illi⁹ tulerūt: q̄ appellat⁹ est nehel eschol: id est torrens botri: eo qd botrū portassent inde filii isrl'. Reuersiq; exploratores terre post q̄dragīta dies oī regiōe circuita: venerūt ad moysē τ ad aarō τ ad oēm cetū filiorū isrl' in desertū pharā/ qd est in cades. Locutiq; eis et oī multitudini Iudith. 8.b. ostēderūt fruct⁹ terre τ narrauerūt D
dicētes. Venim⁹ in terrā ad quā misistis nos/ q̄ reuera fluit lacte τ melle: vt ex his fructib⁹ cognosci pōt: sȝ cultores fortissimos habet: et vrbes grādes atq; muratas. Stirpē enach vidim⁹ ibi. Amalech hitat ī meridie et ethęus τ iebuse⁹ τ amorre⁹ ī mōtanis. Chanane⁹ vero morat' iuxta mare et circa fluēta iordanis. Inter hec caleb ꝯpescēs murmur ppl'i qui oriebatur ꝯtra moysen: ait. Ascēdamus

mus ⁊ possideamus terrã: qm̄ poteri-
mus obtinere eã. Alij vero q̄ fuerãt
cũ eo / dicebãt. Nequaq̃ ad hunc po-
pulũ valemus ascendere: qr fortior
nobis est. Detraxeruntq̃ terre / quã
inspexerant apud filios israel dicen
tes. Terra quam lustrauimus deuo
rat habitatores suos: populus quẽ
aspeximus procere stature est: ibi vi
Baruch. 3.c. dimus monstra quedã filioꝝ enach
de genere gyganteo quibus compa-
rati quasi locuste videbamur.

¶ C. Summa. Flet populus ⁊ mur-
murat: caleb: et iosue terrã laudant:
dñs irascitur moyses eum placat: in
deserto moriuntur exploratores: et
populus ab amalech cedit. Cp. xiiij.

A Igitur vociferãs oĩs turba fle
uit nocte illa: et murmurati
sunt contra moysen et aaron
cuncti filij israel dicẽtes. Utinã mor
tui essem⁹ in egypto et nõ in hac va
sta solitudine. Utinã pereamꝰ et nõ
inducat nos dñs in terrã istã ne ca-
damus gladio: ⁊ vxores ac liberi no
stri ducantur captiui. Nõne melius
est reuerti in egyptũ? Dixeruntq̃ al
ter ad alterũ. Cõstituam⁹ nobꝭ ducẽ
et reuertamur in egyptũ. Quo audi
to moyses et aaron ceciderũt proni
in terrã corã oĩ multitudine filiorũ
Eccli͂a. 46.b. israel. At vero iosue fili⁹ nun ⁊ caleb
filius iephone / qui et ipsi lustraue-
runt terrã / sciderũt vestimenta sua:
1. Mach. 2.f. et ad oẽm multitudinẽ filioꝝ israel
locuti sunt. Terra quã circuiuimus
B valde bona est: si ꝓpitius fuerit do-
minus / inducet nos in eam ⁊ tradet
humũ lacte ⁊ melle manantem. No
lite rebelles esse contra dñm: neq̃ ti
meatis populũ terre huius: qr sicut
panem ita eos possumus deuorare.
recessit ab eis oĩe presidiũ: dñs no-
biscum est: nolite metuere. Cũq̃ cla
maret oĩs multitudo ⁊ lapidibus
eos vellet opprimere: apparuit glo-
ria dñi sup tectum federis cũctis vi
dentib⁹ filijs israel. Et dixit dñs ad
moysen. Usq̃quo detrahet mihi po-
pulus iste? Quousq̃ nõ credent mi-
hi in oĩbus signis q̄ feci coram eis?
Feriã igit eos pestilentia atq̃ cõsu-
mam: te autẽ faciã principem super
gentem magnam ⁊ fortiorem q̄ hec
C est. Et ait moyses ad dñm. Ut audiãt
Exo. 32.c. egyptij / de quorum medio eduxisti
populũ istũ: ⁊ habitatores terre hu-
ius qui audierunt q̄ tu dñe in popu

lo isto sis: ⁊ facie videaris ad faciẽ /
et nubes tua ꝓtegat illos: et in colũ Exo. 13.d.
na nubis precedas eos per diẽ: ⁊ in
colũna ignis p noctẽ: qđ si occideris
tantã multitudinẽ quasi vnũ homi-
nẽ: et dicãt. Nõ poterat introducere
populũ in terrã pro qua iurauerat:
idcirco occidit eos in solitudie. Ma
gnificet ergo fortitudo dñi sicut iu- Ps. 102.b.
rasti: dicẽs. Dñs patiẽs ⁊ multe mi
sericordie: auferẽs iniquitatẽ et sce-
lera: nullũq̃ innoxiũ derelinquẽs:
qui visitas pctã patrum in filios in D
terciã ⁊ quartã generationẽ. Dimit
te obsecro pctm̄ populi tui huiꝰ secũ
dũ magnitudinẽ mĩe tue: sicut ꝓpi-
cius fuisti egredientibus de egypto Deu. 1.f.
vsq̃ ad locũ istũ. Dixitq̃ dñs. Dimi
si iuxta verbũ tuũ. Uiuo ego: ⁊ imple-
bitur gl'ia dñi vniuersa terra. Atta-
men oẽs hoĩes qui viderũt maiesta
tem meã et signa que feci in egypto
et in solitudine: ⁊ tẽptauerũt me iam
per decem vices: nec obedierũt voci
mee: nõ videbũt terrã pro qua iura-
ui patrib⁹ eorũ: nec quisq̃ ex illis q̄ Ios. 14.b.
detraxit mihi: intuebit eam. Seruũ
meũ Caleb qui plen⁹ alio spũ secut⁹
est me: inducã in terrã hanc quã cir
cuiuit ⁊ semẽ eius possidebit eã: qm̄
Amalechites ⁊ chananeus habitãt E
in vallib⁹. Cras mouete castra ⁊ re-
uertimini in solitudinẽ per viã ma-
ris rubri. Locutusq̃ est dñs ad moy Ps. 105.c.
sen ⁊ aaron dicens. Usq̃quo multi-
tudo hec pessima murmurat contra 76. di. c.
me? Querelas filiorũ israel audiui. ieiuniũ.
Dic ergo eis. Uiuo ego ait dñs: sicut
locuti estis audiẽte me: sic faciã vo-
bis. In solitudine hac iacebũt cada Deu. 1.f.
uera vestra. Oẽs qui numerati estis
a viginti annis ⁊ supra: ⁊ murmura
stis cõtra me: nõ intrabitis terrã su Iosue. 3.
per quã leuaui manũ meã / vt habi- c. ⁊ d.
tare vos facerẽ: preter caleb filiũ ie-
phone et iosue filiũ nun. Paruulos
autẽ vros de quib⁹ dixistis qđ ꝓre-
de hostib⁹ forent: introducã vt vide F
ant terrã q̄ vobis displicuit. Uestra
cadauera iacebũt in solitudine. Fi
lij vestri erunt vagi in deserto an-
nis quadraginta: et portabũt forni-
cationẽ vestram: donec cõsumãtur
cadauera patrũ in deserto: iuxta nu
merũ quadraginta dierũ quib⁹ con-
siderastis terrã. annus pro die im-
putabit. Et quadraginta annis re- Ps. 94.d.
cipietis iniquitates vestras: et scie-

tis vltionē meã: quoniã sicut locutus
sum/ita faciaz omni multitudini huic
pessime q̃ consurrexit aduersum me
in solitudine hac deficiet et morieť.
Igitur oēs viri quos miserat moy=
ses ad contēplandã terraz/et qui re=
uersi murmurare fecerant contra eũ
oēm multitudinē/ detrahentes terre
q̄ esset mala: mortui sunt atque per=
B cussi in cōspectu dñi. Josue aũt filius
1. co.10.b. num/et caleb filius iephone vixerunt
Heb.3.d. ex oibus qui perrexerãt ad conside=
Jud.1.b. randam terrã. Locutusq; est moyses
vniuersa verba hec ad oēs filios is=
rael: et luxit ppl's nimis. Et ecce ma=
ne primo surgentes: ascenderũt ver=
ticem montis atq; dixerunt. Parati
sumus ascendere ad locuz de quo do=
minus locutus est: q2 peccauimus.
Quibus moyses. Cur inqt transgre=
dimini verbũ dñi: quod vobis non ce
Deu.1.g. det in prosperum? Nolite ascēdere:
nō enim est dñs vobiscũ: ne corrua=
tis corã inimicis vestris. Amalechi=
tes et chananeus ante vos sunt/quoz
gladio corruetis: eo q̄ nolueritis ac
quiescere dño: nec erit dñs vobiscuz.
At illi cōtenebrati ascēderũt in verti
cem mōtis. Arca autē testamenti dñi
et moyses non recesserũt de castris.
Descenditq; amalechites et chana=
neus q̃ habitabant in monte: et per=
cutiens eos atq; concidens: persecu=
tus est eos vsque horma.

¶C.S. De libamentis offerendis: et
p̄mitijs separãd': de peccãte p igno=
rãtiã: vel sīa tã indigena/q̃ aduena
de peccãte p supbiã: de colligente li=
gna i sabbato: de fimbrijs hyacinthi=
nis ponēd' i angulis palliox. Cap.xv.

A Locutus est dñs ad moysen/di=
cens. Loquere ad filios israel/
et dices ad eos. Cum ingressi fueri=
tis terram habitationis vestre/quaz
ego dabo vobis/et feceritis oblatio=
nem domino in holocaustũ aut victi=
mã pacificã vota soluētes/vel spon=
te offerētes munera: aut in solēnita=
tibus vr̃is adolētes odorem suauita=
tis dño: de bobus/siue de ouibus of=
feret q̃cunq; immolauerit victimam
sacrificiũ simile decimaz partē ephi
conspersam oleo/q̄ mensuraz habe=
bit quartã partē hin: et vinum ad li=
ba fundēda eiusdez mēsure dabit in
B holocaustum siue in victimam. Per
agnos singulos et arietes erit sacrifi
cium simile duarũ decimarũ que con
spersa sit oleo tertie partis hin: et vi=
num ad libamētũ tertie partis eius=
dem mensure offeret in odorē suaui=
tatis dño. Quãdo vero de bobus fece
ris holocaustum aut hostiam/vt im=
pleas votum/vel pacificas victimas:
dabis per singulos boues simile tres
decimas consperse oleo quod habeat
mediuz mensure hin: et vinũ ad liba
fundenda eiusdem mensure in obla=
tionē suauissimi odoris domino. Sic
facies per singulos boues et arietes
et agnos et hedos. Tam indigene/q̃
peregrini eodem ritu offerent sacri=
ficia. Unum preceptum erit atq; iu=
dicium/tam vobis/q̃ aduenis terre.
Locutus est dñs ad moysen dicens.
Loquere filijs israel: et dices ad eos.
Cum veneritis in terraz/quam dabo
vobis: et comederitis de panibus re=
gionis illius: separabitis primitias
dño de cibis vestris. Sicut de areis C
primitias separabitis: ita et de pul=
mentis dabitis primitiua dño. Q̄d si
per ignorantiã preterieritis quecq; ho
rum que locut' est dominus ad moy=
sen: et mandauit per euz ad vos: a die
qua cepit iubere et vltra: oblitaq; fue
rit facere multitudo: offeret vitulum
de armento holocaustũ in odorē sua=
uissimum dño et sacrificiũ ei' ac liba
vt ceremonie postulant: hircũq; pro
peccato: et rogabit sacerdos p omni
multitudine filiorũ israel: et dimitte=
tur eis/quoniã non sponte peccaue=
runt: nihilominus offerentes incen=
sum dño pro se et pro peccato atq; er=
rore suo: et dimittetur vniuerse plebi
filiorum israel: et aduenis qui pere=
grinãtur inter eos: quoniã culpa est
omnis populi per ignorãtiam. Quod
si anima vna nesciens peccauerit: of
feret capram anniculam pro pecca=
to suo: et deprecabiť p ea sacerdos/
q̄ inscia peccauerit corã domino/im
petrabitq; ei veniã/et dimittetur illi.
Tam indigenis/q̃ aduenis vna lex
erit omniũ qui peccauerint ignoran=
tes. Anima vero que per superbiam D
aliquid cōmiserit/siue ciuis sit ille/si
ue peregrinus: quoniam aduers' do=
minũ rebellis fuit/peribit de populo
suo. Uerbũ enim domini contempsit/
et preceptum illius fecit irritũ: idcir= 23.q.5.
co delebitur/et portabit iniquitatem ca.q̄d si
suam. Factũ est autem/cũ essent filij fi.de pen.
israel in solitudine: et inuenissent ho= dist.3.c.
minem colligentem ligna in die sab= queras.

bati/obtulerunt eũ moysi et aaron et
vniuerse multitudini. Qui recluse=
runt euz in carcerẽ:nesciẽtes qd sup
eo facere deberent. Dixitq dominus
ad moysẽ. Morte moriat hõ iste:ob=
ruat eum lapidibus omnis turba ex=
tra castra. Cumq eduxissent eum fo=
ras/obruerũt eũ lapidib⁹/et mortu⁹
est sicut p̃ceperat dñs. Dixit quoque
deu. 22.b. dñs ad moysen. Loq̃re filiis israel et
dices ad eos vt faciant sibi fimbrias
p angulos q̃tuor palliorũ: ponẽtes in
eis vittas hyacinthinas: qs cũ vide=
rint/recordent oim mandatorũ dñi:
ne sequant cogitationes suas et ocu=
los per res varias fornicãtes: sz ma=
gis memores preceptorũ dñi faciãt
ea:sintq sancti deo suo. Ego domin⁹
deus vester/qui eduxi vos de terra
egypti/vt essem deus vester.

¶ C.S. De pena schismatis: de ambi
tione dathan ꝛ abiron: de thuribulis
allatis: ignis deuorat core: dathan ꝛ
abiron cum aliis offerentibus incen
sum: precepit dominus thuribula tol
li/et dispergat ignis. Murmurat ite=
rum popul⁹: quare occiduntur qua=
tuordeci milia et septingẽti. Cap. xvi.

A
Eclesia. 45.c.
Jud. 1.d.
1. co. 10.b.

Ecce autem core filius isaar/filii
caath/filii leui: et dathan atque
abiron filii eliab. Hon quoque filius
pheleth de filiis ruben/surrexerunt
contra moysen:aliiq filiorum israel
ducẽti quinquaginta viri proceres syn
agoge:et qui tẽpore concilii per noĩa
vocabant. Cũq stetissent aduersum
moysen et aaron dixerunt. Sufficiat
vobis/q: ois multitudo sctõrũ est: et
in ipsis est dñs: cur eleuamini super
populũ dñi? Quod cũ audisset moy=
ses/cecidit pronus in faciem: locutusq
ad core ꝛ ad oẽz multitudinẽ. Ma=
ne (inq̃t) notũ faciet dñs q̃ ad se per=
tineãt: ꝛ sctõs applicabit sibi: ꝛ quos
elegerit appropinquabunt ei. Hoc igit
facite. Tollat vnusquisq thuribuluz
suũ/tu core et omne conciliuz tuũ: et
hausto cras igne ponite desuper thy
miama corã dño: et quẽcũq elegerit
ipse erit sctũs: multuz erigimini filii
B leui. Dixitq rursum ad core. Audite
filii leui. Num parũ vobis est q̃ se=
parauit vos de⁹ israel ab oi pp̃lo: et
iunxit sibi vt seruiretis ei in cultu ta=
bernaculi: et staretis corã frequentia
populi/et ministraretis ei? idcirco
ad se fecit accedere te/et oẽs fratres
tuos filios leui: vt vobis etiaz sacer=

dotiũ vendicetis: ꝛ ois globus tuus
stet contra dominũ: quis est ei aarõ/
vt murmuretis cõtra eum? Misit er=
go moyses vt vocaret dathan et abi=
ron filios eliab. Qui responderunt.
Non venimus: nũquid parũ est tibi
q̃ eduxisti nos de terra egypti/que
lacte et melle manabat vt occideres
in deserto/nisi et dñatus fueris nr̃i?
Reuera induxisti nos in terraz que
fluit riuis lactis ꝛ mellis: et dedisti
nobis possessiones agrorũ ꝛ vinea= C
rũ et oculos nr̃os vis eruere? Non ve
nimus. Iratusque moyses valde: ait
ad dominum. Ne respicias sacrificia
eorũ: tu scis q̃ nec asellũ quidẽ vnq̃
acceperi ab eis/nec afflixerim quẽ=
piam eorũ. Dixitq ad core. Tu ꝛ om=
nis cõgregatio tua state seorsum co=
ram dño/et aaron die crastino sepa=
ratim. Tollite singuli thuribula ve=
stra: et ponite sup ea incẽsum offeren
tes dño ducenta quinquaginta thuri=
bula/aaron quoque teneat thuribu=
lum suũ. Quod cum fecissent/stanti=
bus moyse ꝛ aaron/et coaceruassent
aduersum eos oẽm multitudinez ad
ostium tabernaculi/apparuit cũctis
gloria domini. Locutusq domin⁹ ad
moysen et aarõ/ait. Separamini de
medio congregationis huius/vt eos
repẽte disperdã. Qui ceciderunt pro
ni in faciẽ/atq dixerunt. Fortissime 7.q.1.ca. deniq.
deus spirituũ vniuerse carnis: num D
vno peccante/contra oẽs ira tua de=
seuiet? Et ait dñs ad moysen. Preci=
pe vniuerso populo vt separet a ta=
bernaculis core et dathan et abiron.
Surrexitq Moyses/et abiit ad da=
than et abiron: et sequentibus euz se=
nioribus israel: dixit ad turbam. Re=
cedite a tabernaculis hoim impiorũ
et nolite tangere q̃ ad eos pertinẽt/
ne inuoluamini i peccatis eorũ. Cũq
recessissent a tentoriis eorum per cir
cuitum/dathan et abiron egressi sta=
bant in introitu papilionum suorum
cum vxoribus et liberis/oiq frequẽ=
tia. Et ait moyses. In hoc scietis q̃ 1.q.1.ca. si quando
dñs miserit me vt facerem vniuersa
que cernitis/et nõ ex pprio ea corde
protulerim. Si consueta hoim morte
interierint/et visitauerit eos plaga
qua et ceteri visitari solent: non misit
me dñs. Sin aũt nouam rem fecerit E
dñs/vt aperiens terra os suũ deglu=
tiat eos et oia que ad illos pertinẽt:
descenderintq viuentes in infernũ:

scietis q͞d blasphemauerit dominum.
Po.105.b. Confestim igit͞ vt cessauit loq͞ / disru-
pta est terra sub pedib͞ eorū: et ape-
deu.11.a. riens os suum deuorauit illos cum ta-
bernaculis suis et vniuersa substan-
tia eorū. Descēderūtq͞ viui in infer-
nū operti humo: et perierunt de me-
dio multitudinis. At vero ois israel
qui stabat per gyrū fugit a clamore
pereuntiū/ dicēs: ne forte et nos ter-
J.16.a. ra deglutiat. Sed et ignis egressus a
dn̄o interfecit ducentos q̄nquaginta
viros q̄ offerebant incēsum. Locutus
q͞ est dn̄s ad moysen dicens. Preci-
pe eleazaro filio aaron sacerdoti vt
tollat thuribula q̄ iacent in incendio
et ignē huc illucq͞ dispergat: q̄m san-
ctificata sunt in mortib͞ peccatorum:
p̄ducatq͞ ea in laminas ⁊ affigat al-
tari: eo q͞ oblatū sit in eis incensum
dn̄o: et sctificata sint / vt cernant ea p̄
F signo et monimento filii israel. Tulit
ergo eleazar sacerdos thuribula enea in
quibus obtulerant hi quos incendiū
deuorauit: et produxit ea in laminas
affigens altari: vt haberent postea fi-
lii israel quibus cōmonerentur: ne q͞s
accedat alienigena: et qui non est de
semine aaron ad offerendum incen-
sum dn̄o / ne patiatur sicut passus est
core / et ois congregatio eius loquen-
te dn̄o ad moysen. Murmurauit au-
tem ois multitudo filiorū isrl͞ sequen-
ti die cōtra moysen et aaron dicens.
Vos interfecistis populū dn̄i. Cumq͞
oriret seditio / ⁊ tumultus incresceret
G moyses et aaron fugerunt ad taber-
naculū federis. Quod postq̄ ingres-
si sunt: operuit nubes: et apparuit
gloria dn̄i. Dixitq͞ dn̄s ad moysen.
Recedite de medio hui͞ multitudi-
nis / etiā nunc delebo eos. Cūq͞ iace-
rent in terra: dixit moyses ad aaron.
Tolle thuribulum / et hausto igne de
altari mitte incensum desup: pergēs
Sa.18.d. cito ad populum vt roges p̄ eis. Iam
enī ingressa est ira a dn̄o: et plaga de-
seuit. Quod cum fecisset aaron ⁊ cucur-
risset ad mediā multitudinem quam
iam vastabat incendiū: obtulit thy-
miama: et stans inter mortuos ac vi-
uētes / pro p̄plo deprecat͞ est: et pla-
ga cessauit. Fuerunt autē q̄ percussi
sunt quatuordecim milia hoim et se-
ptingenti absq͞ his q̄ perierant in se-
ditione core. Reuersusque est aaron
ad moysen ad ostium tabernaculi fe-
deris postq̄ quieuit interitus.

¶ C.S. De v͞ga aaron q̄ floruit inter
alias virgas filio͞r isrl͞: filii israel se
cōsumptos moysi dicunt. Cap. xvii.

Et locut͞ est dn̄s ad moysen / di-
cens. Loquere ad filios israel A
et accipe ab eis virgas singu-
las per cognationes suas a cunctis
principibus tribuū virgas duodecim
et vniuscuiusq͞ nomē superscribes vir-
ge sue. Nomen aūt aaron erit in tri-
bu leui: et vna virga cunctas eorū fa-
milias continebit: ponesq͞ eas in ta-
bernaculo federis coram testimonio
vbi loquar ad te. Quem ex his elege-
ro germinabit v͞ga eius: et cohibebo
a me querimonias filiorū israel: q̄b͞ B
contra vos murmurant. Locutusq͞
est moyses ad filios isrl͞: et dederunt
ei oēs principes virgas per singulas
tribus. Fueruntq͞ virge duodecim
absq͞ virga aarō. Quas cū posuisset
moyses corā domino in tabernaculo
testimonii: sequenti die regressus in- C
uenit germinasse virgā aaron in do-
mo leui: et turgentibus gēmis erupe-
rāt flores q̄ foliis dilatatis in amy-
gdalas deformati sunt. Protulit er-
go moyses oēs virgas de conspectu
dn̄i ad cunctos filios israel: viderūt-
q͞ et receperunt singuli virgas suas.
Dixitq͞ dn̄s ad moysen. Refer vir-
gam aaron in tabernaculum testimo- D
nii: vt seruet ibi in signum rebellium
filiorū israel: et quiescāt querele eorū
a me / ne moriant͞. Fecitq͞ moyses si-
cut preceperat dn̄s. Dixerūt autem fi-
lii israel ad moysen. Ecce consumpti
sum͞: oēs perimus: q̄cūq͞ accedit ad
tabernaculum dn̄i morit͞. Nū vsq͞ ad 1.reg.2.
internecionē cuncti delendi sumus?

¶ C.S. De onere et dignitate aaron
et excubiis leuitarū: p̄mitie sacerdo-
tib͞: decie leuit͞ assignant: et reddūt
leuite decimā decie aaron. Cap. xviii.

Dixitq͞ dominus ad aaron. Tu A
et filii tui: et domus patris tui
tecum / portabitis iniquitatem san-
ctuarii: et tu et filii tui simul susti-
nebitis peccata sacerdotii vestri.
Sed et fratres tuos de tribu leui /
et sceptro patris tui sume tecum:
presto q͞ sint / et ministrent tibi. Tu
autem et filii tui ministrabitis in ta-
bernaculo testimonii. Excubabunt-
q͞ leuite ad precepta tua: et ad cūcta
opa tabernaculi: ita dūtaxat vt ad
vasa sanctuarii ⁊ altare nō accedant
ne ⁊ illi moriantur: et vos pereant

simul. Sint autẽ tecum: et excubẽt in
custodijs tabernaculi: ⁊ in omnibus
ceremonijs eius. Alienigena non mi-
scebitur vobis. Excubate in custodia
sanctuarij: et in ministerio altaris:
ne oriatur indignatio super filios is-
rael. Ego dedi vobis fratres vestros
leuitas de medio filiorũ israel: et tra-
didi donum domino: vt seruiant in
ministerijs tabernaculi eius. Tu au-
tem et filij tui custodite sacerdotium
vestrũ: et omnia que ad cultum alta-
ris pertinent/et q̃ intra velum sunt: p
B sacerdotes administrabũtur. Si quis
externus accesserit/occidetur. Locu-
tusq; est dñs ad aaron. Ecce dedi ti-
bi custodiã primitiarũ mearum. Om-
nia q̃ sanctificant a filijs israel: tra-
didi tibi et filijs tuis ꝓ officio sacer-
dotali legitima sempiterna. Hec er-
go accipies de his q̃ sanctificãtur: et
oblata sunt dño. Ois oblatio et sacrifi-
cium: et quicqd pro pctõ atq; delicto
redditur mihi: et cedit in scã scõrũ: tu-
um erit: et filiorũ tuorũ. In sanctua-
rio comedes illud. Mares tñ edent
ex eo: q2 consecratũ est dño. Primiti-
as autẽ quas vouerint et obtulerint
filij israel: tibi dedi: et filijs tuis: ac
filiabus tuis iure perpetuo. qui mun-
dus est i domo tua/vescet eis. Omnẽ
medullã olei et vini ac frumẽti/quic-
quid offerunt primitiarum dño: tibi
dedi. Uniuersa frugum initia/que gi-
gnit humꝰ: et dño deportãtur: cedent
in vsus tuos: qui mundus est in do-
mo tua/vescetur eis. Omne qđ ex vo-
to reddiderint filij israel: tuum erit.
Quicqd primũ erũpet e vulua cun-
C cte carnis/quam offerunt dño siue ex
hoibus: siue de pecoribꝰ fuerit: tui iu-
ris erit: ita dũtaxat/vt ꝓ hoie primo-
exo.13.b. genito preciũ accipias: et oẽ aial qđ
Le.27.e. imundũ est redimi facias: cuiꝰ redẽ-
Ex.4.5. ptio erit post vnũ mẽse: siclis argen-
b. ti qnq; põdere sanctuarij. Siclus vi-
s.3.g. ginti obolos hʒ. Primogenita autem
bouis et ouis et capre non facies re-
dimi: q2 scĩficata sunt dño: sanguinẽ
tñ eorum fundes sup altare: et adi-
pes adolebis in suauissimum odorem
dño: carnes vero in vsum tuũ cedent
sicut pectusculũ cõsecratũ: et armus
dexter tua erunt. Oẽs primitias san-
ctuarij qs offerũt filij israel dño: tibi
dedi et filijs: ac filiabꝰ tuis iure ppe-
tuo. Pactũ salis est sempiternũ corã
domino tibi ac filijs tuis. Dixitq; do-
minus ad aaron. In terra eorũ nihil deu.18.a.
possidebitis: nec habebitis partem
inter eos. Ego pars et hereditas tua
in medio filiorũ israel. Filijs autem le-
ui dedi oẽs decimas israel in posses-
sionem pro ministerio: quo seruiunt
mihi in tabernaculo federis: vt non
accedant vltra filij israel ad taberna-
culũ: nec cõmittant pctm mortiferũ:
solis filijs leui mihi in tabernaculo
seruiẽtibꝰ/et portãtibus pctã populi.
Legitimum sempiternum erit in ge- D
nerationibus vr̃is. Nihil aliud pos- deu.18.a.
sidebũt/decimarũ oblatione conten-
ti: quas in vsus eorũ et necessaria se-
paraui. Locutusque est dñs ad moy-
sen dicens. Precipe leuitis: atq; de-
nuncia. Cũ acceperitis a filijs israel
decimas quas dedi vobis: primitias
earũ offerte dño: id est decimã partem
decime: vt reputetur vobis in obla-
tionẽ primitiuorũ: tam de areis q̃ de
torcularibꝰ: et vniuersis/quorum accipi-
tis primitias offerte dño: et date ea
aaron sacerdoti. Oia q̃ offeretis ex
decimis: et i donaria dñi separabitis:
optima ⁊ electa erunt cũcta. Dicesq;
ad eos. Si preclara et meliora queq;
obtuleritis ex decimis/reputabit vo-
bis: quasi de area et torculari dederi-
tis primitias: et comedetis eas in oĩ-
bus locis vestris tam vos q̃ familie
vr̃e: q2 pciũ est pro ministerio quo ser-
uitis i tabernaculo testimonij: et nõ
peccabitis super hoc egregia vobis
et pinguia reseruantes: ne polluatis
oblationes filiorũ isrl': et moriamini.
¶ C.S. De vacca rufa: de moriẽte in
tabernaculo: de vase nõ habente op-
culũ: de tangente cadauer hominis:
de anima expiationis. Cap.xix.
Locutusq; est dñs ad moysen/et A
aaron dicens. Ista est religio
victime/quam constituit dominus.
Precipe filijs israel vt adducant ad
te vaccam rufam etatis integre: in
qua nulla sit macula: nec portaue-
rit iugũ: tradesq; eã eleazaro sacer-
doti. Qui eductã extra castra: immo- He.13.b.
labit in cõspectu oim: et tingens digi-
tum in sanguine eiꝰ: asperget contra 5
fores tabernaculi septẽ vicibꝰ: com-
buretq; eã cunctis vidẽtibꝰ/tã pelle
et carnibꝰ eiꝰ q̃ sanguine ⁊ fimo flã-
me traditis. Lignum quoq; cedrinũ et 6
hyssopũ/coccũq; bis tinctũ sacerdos
mittet in flãmã: q̃ vaccam vorat. Et
tunc demũ lotis vestibus: et corpore

suo/ingredietur i castra: cõmacula=
B tus qz erit vsqz ad vesperum. Sed z il
le qui cõbusserit eã lauabit vestimen
ta sua et corp⁹: et immũdus erit vsqz
ad vesperũ. Colliget aũt vir mũdus
cineres vacce: et effundet eos extra
castra in loco purissimo: vt sint mul=
titudini filiorz israel i custodiã: et in
aquã aspsionis: qz pro pctõ vacca cõ=
busta est. Cũqz lauerit qui vacce por=
tauerat cineres vestimenta sua: im=
mundus erit vsqz ad vesperũ. Habe=
bũt hoc filii isrl' z aduene q habitant
inter eos sctm iure ppetuo. Qui teti=
gerit cadauer hoĩs: z propter hoc se=
ptem dieb⁹ fuerit immũdus: aspget
ex hac aqua die tertio et septimo et
sic mundabit. Si die tertio aspersus
C non fuerit: septimo nõ poterit emun
dari. Ois q tetigerit hũane aĩe mor=
ticinũ: et aspsus hac cõmixtione non
fuerit/ polluet tabernaculum dñi: et
peribit ex israel: qz aqua expiationis
nõ est aspsus/immũd⁹ erit: et mane
bit spurcitia ei⁹ sup eum. Ista est lex
hoĩs q morit i tabernaculo. Oẽs qui
ingrediunt tẽtorium illi⁹ z vniuersa
vasa que ibi sunt: polluta erũt septẽ
diebus. Uas qd nõ habuerit opercu=
lũ/ nec ligaturã desup immũdũ erit.
Si qs in agro tetigerit cadauer occi=
si hoĩs: aut p se mortui/siue os illius
vel sepulchrũ: immũd⁹ erit septẽ die=
bus. Tollentqz de cinerib⁹ cõbustio=
nis atqz pcti: et mittẽt aquas viuas
sup eos in vas: in quib⁹ cũ hʒ mun=
dus tinxerit hyssopum/ aspget ex eo
omne tẽtorium/ et cũctã supellectilẽ
et hoĩes huiuscemodi ɔtagione pol=
D lutos: atqz hoc modo mũdus lustra=
bit imundũ tertio et septimo die. Ex=
piatusqz die septimo: lauabit se z ve=
stimẽta sua: z immund⁹ erit vsqz ad
vesperũ. Si qs hoc ritu nõ fuerit ex=
piat⁹/pibit aĩa illius de medio eccle=
sie: qz sanctuarium dñi polluit: z non
est aqua lustrationis aspersus. erit
hoc pceptum legitimũ sempiternuz.
Ipse quoqz q aspgit aqs: lauabit ve=
stimenta sua. Ois q tetigerit aqs ex=
piationis: imũd⁹ erit vsqz ad vespe=
rũ. Quicqd tetigerit imũd⁹/imundũ
faciet: et aĩa q horũ quippiã tetigerit
immunda erit vsqz ad vesperum.
¶ C.S. De morte marie: de murmu=
ratione ppl'i contra moysen et defe=
ctu aque: et dedit eis deus aquã: pre=
dixit deus moysi et aarõ nõ ingressu
ros in terram promissiõis: de nũcii=
ad edom: de morte aaron in monte
hor: de substitutiõe eleazari loco ei⁹:
de fletu populi pro aaron. Cap. xx.
Uenerũtqz filii isrl' z ois mul= A
titudo in deserto Sin mense
primo: et mãsit popul⁹ in ca=
des. Mortuaqz est ibi maria et sepul
ta in eodẽ loco. Cũqz indigeret aqua
ppl's/cõuenerunt aduersum moysen
et aaron/ z versi in seditionem/ dixe=
runt. Utinam periissemus inter fres
nros corã dño. Cur eduxistis ecclesiã exo. 17. b.
dñi in solitudinẽ: vt et nos et nra iu=
mẽta moriamur? quare nos fecistis
ascendere de egypto et eduxistis in
locũ istũ pessimũ/qui seri nõ põt/qui
nec ficum gignit/nec vineas/nec ma
la granata: insup et aquã non habet
ad bibẽdum? Ingressusqz moyses et
aaron dimissa multitudine in taber=
naculum federis/corruerũt proni in
terrã (clamaueruntqz ad dñm atqz di= (Hebrei
xerunt. Dñe de⁹ audi clamorẽ huius hũc v. pa
ppl'i: et aperi eis thesaurũ tuũ fontẽ renthesi
aque viue / vt satiati cesset murmu= signatũ
ratio eorũ.) Et apparuit gl'ia dñi su= nõ hñt.
per eos. Locutusqz est dñs ad moy= B
sen dicẽs. Tolle virgam et congrega
ppl'm tu et aaron frater tu⁹ et loqui= exo. 17. b.
mini ad petrã corã eis: et illa dabit
aquas. Cũqz eduxeris aquam de pe=
tra: bibet ois multitudo et iumenta
eius. Tulit igit moyses virgam que sap. 11. a.
erat in cõspectu dñi sicut preceperat
et/ congregata multitudine ante pe=
trã. Dixitqz eis. Audite rebelles z in
creduli. Num de petra hac vobis a=
quã poterimus eiicere? Cũqz eleuas= p. 77. b.
set moyses manũ pcutiẽs virga bis 1. co. 10. a.
silicẽ / egresse sunt aque largissime /
ita vt popul⁹ biberet et iumenta. Di=
xitqz dñs ad moysen et aaron. Quia
non credidistis mihi vt sanctificare=
tis me corã filiis isrl'/non introduce=
tis hos pplos in terrã quã dabo eis.
Hec est aqua cõtradictionis vbi iur= Nũe. 11. c
gati sunt filii isrl' cõtra dñm/et scifi= C
catus est in eis. Misit interea nun=
tios moyses de cades ad regez edõ/
q dicerẽt. Hec mãdat frater tu⁹ isrl'.
Nosti oẽm laborẽ q apprehẽdit nos/
quomõ descenderint pres nri in egy
ptum z habitauerim⁹ ibi multo tpe:
afflixerintqz nos egyptii et pres no=
stros: z quõ clamauerim⁹ ad dñm et
exaudierit nos: misitqz angelum q
eduxerit nos de egypto. Ecce in vrbe

cades / que est in extremis finibus
tuis positi obsecramꝰ / vt nobis trāsi-
re liceat per terrā tuā. Non ibimus
per agros / nec per vineas: non bibe-
mus aquas de puteis tuis: sed gra-
diemur via publica / nec ad dexterā /
nec ad sinistram declinantes: donec
transeamus terminos tuos. Cui rñ-
dit edom. Non trāsibis per me / alio-
quin armatꝰ occurrā tibi. Dixerunt
q̄ filii isrl'. Per tritā gradiemur viā
et si biberimꝰ aquas tuas nos et pe-
cora nr̄a / dabimus qđ iustū est. Nul-
D la erit in ꝓcio difficultas: tm̄ veloci-
ter trāseamꝰ. At ille respondit. Non
trāsibitis. Statimq̄ egressus est ob-
uius / cū infinita multitudine / et ma
nu forti: nec voluit acquiescere depre
canti / vt cōcederet trāsitū per fines
suos. Quam ob rem diuertit ab eo is-
rael. Cumq̄ castra mouissent de ca-
des / venerūt in montem hor: qui est
in finibꝰ terre edō: vbi locutꝰ est do-
minꝰ ad moysen / dicens. Pergat in
quit aaron ad pplos suos. Nō enim
intrabit terrā quam dedi filiis israel
I.33.e. eo q̄ incredulus fuerit ori meo / ad
deu.32.g. aquas contradictionis. Tolle aaron
et filiū eiꝰ cū eo: ⁊ duces eos in mon-
tem hor. Cūq̄ nudaueris patrem ve-
ste sua / indues ea eleazar filiū eius:
et aaron colligetur et morietur ibi. Fe-
cit moyses vt ꝓceperat dñs: ⁊ ascen-
derunt in montem hor coram omni
deu.10.b. multitudine. Cūq̄ aaron spoliasset
vestibus suis: induit eis eleazarū fi-
liū eius. Illo mortuo in montis sup-
cilio: descēdit cum eleazaro. Omnis
autem multitudo videns occubuisse
aaron / fleuit super eo triginta diebꝰ
per cunctas familias suas.

¶ C.S. De inuasione aradii cōtra is-
rael: ⁊ victoria post votū contra eum
murmurat ppl's: q̄re deꝰ misit in eum
serpētes ignitos: ⁊ ozone moysi sana
tur ppl's eneo serpēte ꝓ signo eleua-
to: de trāsitu arnō: de puteo: de victo-
ria contra seon ⁊ og reges. Cap.xxi.

A Quod cum audisset chananē-
us rex arad q̄ habitabat ad
meridiē / venisse scilz israel
per exploratorū viā / pugnauit cōtra
illū: ⁊ victor existēs / duxit ex eo pre-
dā. At israel voto se dño obligās ait.
Si tradideris ppl'm istum in manu
mea / delebo vrbes eius. Exaudiuitq̄
dñs p̄ces isrl' / et tradidit chananeū /
quē ille interfecit subuersis vrbibus
eiꝰ: ⁊ vocauit nomen loci illiꝰ horma
id est anathema. Profecti sunt autē
de monte hor: per viā q̄ ducit ad ma-
re rubrum / vt circuirēt terrā edō. Et B
tedere cepit pplz itineris ac laboris:
locutusq̄ contra dñm et moysen ait.
Cur eduxisti nos de egypto: vt mo-
reremur in solitudine? Deest panis /
nō sunt aq̄: aīa nr̄a iā nauseat super Sa.16.a.
cibo isto leuissimo. Quā ob rem misit I.co.10.b.
dñs in populū ignitos serpentes / ad Iudi.8.c.
quor plagas et mortes plurimorum
venerunt ad moysen atq̄ dixerunt.
Peccauimus / q2 locuti sumus cōtra
dñm ⁊ te: ora vt tollat a nobis serpen
tes. Orauit moyses pro pplo: ⁊ locu- C
tus est dñs ad eū. Fac serpētem ene-
um: et pone eū pro signo. q̄ percussus
aspexerit eū: viuet. Fecit ergo moy- Ioan.3.b
ses serpētem eneū: ⁊ posuit eū pro si-
gno. Quē cum percussi aspicerent: sa
nabātur. Profectiq̄ filii isrl': castra-
metati sunt in oboth. Unde egressi fi
xere tētoria in ieabarim: in solitudi-
ne que respicit moab ɔtra orientalem
plagā: ⁊ inde mouentes / venerūt ad
torrētem zareth. Quē relinquentes /
castrametati sunt contra arnon / que
est i deserto ⁊ ꝓminet in finibꝰ amor
rei. Siquidē arnō terminꝰ est moab Iud.11.c.
diuidens moabitas ⁊ amorreos. Uñ
dicitur i libro bellor dñi. Sicut fecit D
in mari rubro: sic faciet in torrentibꝰ
arnon. Scopuli torrētium inclinati
sunt: vt requiescerēt in arnon: ⁊ recube
rent in finibꝰ moabitar. Et ex eo lo-
co apparuit puteus sup quo locutus
est dominus ad moysen. Cōgrega po
pulū: et dabo ei aquā. Tūc cecinit is-
rael carmen istud. Ascēdat puteus.
Cōcinebāt / Puteꝰ quē foderūt p̄nci-
pes ⁊ parauerunt duces multitudis
in datore legis / ⁊ i baculis suis. Pro-
fectiq̄ sunt de solitudīe mathana: de
mathana in nahaliel: de nahaliel in
bamoth. Bamoth vallis est in regio- E
ne moab in vertice phasga: qđ respicit
cōtra desertū. Misit autē isrl' nūcios
ad seon regē amorreor dicens. Obse Deu.2.f.
cro vt transire mihi liceat p terrā tu- Iud.11.d.
am: nō declinabimꝰ in agros ⁊ vine- I.ma.2.f.
as: non bibemꝰ aq̄s ex puteis. via re-
gia gradiemur: donec transeamꝰ ter-
minos tuos. Qui cōcedere noluit vt
transiret israel p fines suos / quin po
tiꝰ exercitu ɔgregato / egressꝰ est ob-
uiā i desertū: et venit in iasa: pugna-
uitq̄ cōtra eū. A q̄ percussus est in ore Am.2.c.

H.13 4.c. gladij: ⁊ poſſeſſa eſt terra eius ab ar=
non vſq; ieboc: ⁊ filios ammõ: q̄ꝛ for=
ti pſidio tenebant terminũ ãmonita=
F rũ. Tulit ergo iſrl' oẽs ciuitates eiꝰ:
et habitauit in vrbibꝰ amorrei i eſe=
bon ſcʒ et viculis eius. Urbs eſebon
fuit ſeon regis amorrei: q̇ pugnauit
cõtra regẽ moab / ⁊ tulit oẽm terram
que ditionis illius fuerat vſq; arnõ.
Idcirco dicit in ꝓuerbio. Uenite in
eſebon / edificet et cõſtruatur ciuitas
A G. ſeon. Ignis egreſſus eſt de eſebon:
flamma de oppido ſeon: ⁊ deuorauit
arnon moabitarũ et habitatores ex=
celſorũ arnon. Ue tibi moab: periſti
popule chamos. Dedit filios eius in
fugam / et filias in captiuitatem regi
Iudi. 11.c. amorreoꝝ ſeon. Iugũ ipoꝝ diſperiit
ab eſebon vſq; dibon: laſſi puenerũt
B in tophe et vſq; medaba. Habitauit
itaq; iſrael in terra amorrei. Miſitq;
moyſes q̇ explorarẽt iazer: cuius ce=
Deu. 3.a. perunt viculos et poſſederũt habita=
et. 29.b. tores. Uerteruntq; ſe et aſcenderunt
per viam Baſan: et occurrit eis Og
rex baſan cum omni populo ſuo / pu=
gnaturus in Edrai. Dixitq; dñs ad
moyſen. Ne timeas eum: quia in ma
nu tua tradidi illũ et oẽm populum
ac terram eius: facieſq; illi ſicut feci=
ſti Seon regi amorreorũ habitatori
Eſebon. Percuſſerunt igitur et hunc
cum filiis ſuis: vniuerſumq; popu=
lum eius vſq; ad internecionem: et
poſſederunt terram illius.

¶ C.S. Balach mittit ſemel et ſcđo
ad balaã vt veniat ad maledicẽdum
pplo: dñs p̄mo ꝓhibet: ſcđo pmittit
ire: et angelꝰ obuiat: aſina loquitur:
balaã reprehẽditur: balach ei occur=
rit et mittit ei munera. Caplm. xxii.

A
Ioſ. 24.
b. PRofectiq; caſtrametati ſunt
in cãpeſtribꝰ moab: vbi trans
iordanẽ hiericho ſita eſt. Ui=
dens aũt balach filiꝰ ſephor oĩa q̄ fe
cerat iſrl' amorreo: et q̄ pertimuiſſent
eũ moabite / ⁊ impetũ eius ferre non
poſſent: dixit ad maiores natu ma=
dian. Ita delebit hic ppl's oẽs qui in
nr̃is finibꝰ cõmorãtur: quõ ſolet bos
herbas vſq; ad radices carpere. Ipſe
autem erat eo tpe rex in moab. Mi=
ſit ergo nuncios ad Balaam filium
Beor ariolũ: q̇ habitabat ſuper flu=
men terre filiorũ ammon vt vocarẽt
B eũ ⁊ dicerent. Ecce egreſſus eſt ppl's
ex egypto: qui operuit ſuperficiem ter=
re: ſedens contra me. Ueni igitur et

maledic populo huic / qui fortior me
eſt: ſi quomodo poſſim percutere et
eiicere eũ de terra mea. noui ei quod
benedictꝰ ſit / cui benedixeris: et ma=
ledictꝰ in quẽ maledicta cõgeſſeris.
Perrexeruntq; ſeniores moab: et ma=
iores natu madian habentes diuina
tionis precium in manibus. Cũq; ve
niſſent ad balaã: et narraſſent ei oĩa
verba balach: ille reſpõdit. Manete
hic nocte: ⁊ reſpondebo quicq̇d mihi
dixerit dñs. Manentibꝰ autem illis
apud balaã venit deus: et ait ad eũ.
Quid ſibi volunt hoĩes iſti apud te?
Reſpondit balach filius ſephor rex
Moabitarũ miſit ad me: dicens. Ec= S. eodem.
ce populꝰ qui egreſſus eſt de egypto: C
operuit ſupficiẽ terre: veni et male=
dic ei: ſi quomodo poſſim pugnans
abigere eum. Dixitq; deus ad balaã.
Noli ire cum eis: neq; maledicas po
pulo: q̄ꝛ bñdictus eſt. Qui mane con=
ſurgẽs dixit ad principes. Ite in ter=
ram veſtrã: q̄ꝛ prohibuit me deus ve=
nire vobiſcum. Reuerſi principes di
xerunt ad Balach. Noluit balaã ve=
nire nobiſcũ. Rurſum ille multo plu
res et nobiliores quam ãte miſerat /
miſit. Qui cũ veniſſent ad balaã di=
xerũt. Sic dicit balach filiꝰ Sephor.
Ne cũcteris venire ad me: paratus
ſum honorare te: et quicquid volue= D
ris dabo tibi. veni / ⁊ maledic populo
iſti. reſpondit balaã. Si dederit mihi
balach plenam domum ſuã argẽti et I. 24. c.
auri: nõ potero immutare verbũ dñi
dei mei vt vel plus vel minꝰ loquar.
Obſecro vt hic maneatis etiã hac no=
cte: vt ſcire queã quid mihi rurſum
reſpondeat dñs. Uenit ergo deus ad
Balaam nocte: ⁊ ait ei. Si vocare te
venerint homines iſti / ſurge: ⁊ vade
cũ eis: ita duntaxat: vt qđ tibi pcepe=
ro facias. Surrexit balaam mane: et
ſtrata aſina profectus eſt cũ eis. Et 2. pe. 2. c.
iratus eſt deꝰ. Stetitq; angelus dñi iude. 1. d.
in via contra Balaam: qui ſedebat
aſine: ⁊ duos pueros habebat ſecuʒ.
Cernens aſina angelũ ſtãtem in via
euaginato gladio: auertit ſe de itine=
re: ⁊ ibat per agrũ. Quam cũ verbe= E
raret balaam: et vellet ad ſemitã re=
ducere: ſtetit angelus in anguſtiis
duarũ maceriarũ: quibus vinee cin=
gebãtur. Quem videns aſina: iunxit
ſe parieti: et attriuit ſedentis pedẽ.
At ille iterum verberabat eam: et ni=
hilominꝰ angelus ad locũ anguſtũ

transiens/vbi nec ad dexterā nec ad
sinistrā poterat deuiari / obuius ste-
tit. Cumq̧ vidisset asina stantem an-
gelum / concidit sub pedibus seden-
tis. Qui iratus / vehementius cede-
bat fuste latera eius. Aperuitq̧ dn̄s
os asine ⁊ locuta est. Quid feci tibi?
cur percutis me /ecce iā tertio? Respō
dit balaā. Quia cōmeruisti et illu-
sisti mihi : vtinam haberē gladium vt
F te percuterem. Dixit asina. Nōne aial
tuū sum cui semꝑ sedere consueuisti
vsq̧ in presentem diem? Dic quid si-
mile vnquaȝ fecerim tibi? At ille ait.
Nunq̄. Protinus aperuit dn̄s ocu-
los balaam et vidit angelum stantē
in via euaginato gladio : adorauitq̧
eum pronus in terram. Cui angelus.
Cur inquit tertio verberas asinam
tuā? Ego veni vt aduersarer tibi : qꝛ
peruersa est via tua mihiq̧ contraria.
et nisi asina declinasset de via dans
locū resistēti/te occidissem: et illa vi-
ueret. Dixit balaā. Peccaui/nesciēs
q̧ tu stares cōtra me. Et nunc si dis-
plicet tibi vt vadā/ reuertar. Ait an-
gelus. Uade cū istis/⁊ caue ne aliud
G q̄ precepero tibi/ loquaris. Iuit igi-
tur cū principib⁹. Quod cū audisset
balach. Egressus est in occursum ei⁹
in oppido moabitarum/qđ situ ū est in
extremis finibus arnon. Dixitq̧ ad
balaam. Misi nuncios vt vocarent
te / cur non statim venisti ad me? an
quia mercedē aduentui tuo reddere
nequeo? Cui ille respondit. Ecce ad-
sum: numquid loqui potero aliud nisi
qđ deus posuerit in ore meo? Perre-
F.23.b. xerunt ergo simul ⁊ venerūt in vrbē
que in extremis regni eius finibus
erat. Cūq̧ occidisset balach boues et
oues/ misit ad balaā ⁊ principes qui
cum eo erant/ munera. Mane autē
facto duxit eū ad excelsa baal / et in-
tuitus est extremā partem populi.

¶ C.S. Balaā in montē ducit ad ma
ledicendū pplo: aras septē edificari
iubet ⁊ victimas imponit: ꝓ maledi-
ctione bn̄dicit:et ꝓphetat de cōuale-
scentia ⁊ multiplicatione ppli cōtra
inimicos.et iterū in montē aliū du
citur:et tertio etiā ducit. Cap.xxiii.

A Dixitq̧ balaam ad balach. Edi-
fica mihi hic septem aras:et pa
ra totidem vitulos : eiusdemq̧ nu-
meri arietes. Cūq̧ fecisset iuxta ser-
monem balaā/ imposuerūt simul vi-
tulum et arietem sup aram. Dixitq̧
Balaam ad Balach. Sta paulisper
iuxta holocaustū tuū donec vadā : si
forte occurrat mihi dn̄s/et quodcūq̧
mihi imperauerit / loquar tibi. Cūq̧
abiisset velociter / occurrit illi deus.
Locutusq̧ est ad eū balaam. Septē
inquit aras erexi : et imposui vitulū
et arietem desuper. Dn̄s autē posuit
verbū in ore ei⁹ et ait. Reuertere ad
balach/⁊ hec loqueris. Reuersus in-
uenit stantem balach iuxta holocau
stum suū: et oēs principes moabita-
rum : assumptaq̧ parabola sua / di-
xit. De arā adduxit me Balach rex
moabitarū / de mōtibus orientis. Ue- B
ni inquit et maledic iacob : propera
et detestare israel. Quomodo male-
dicā cui nō maledixit deus? Qua ra-
tione detester quem dn̄s non detesta
tur? De summis silicib⁹ videbo eum:
et de collibus cōsiderabo illum. Po-
pulus solus habitabit : et inter gētes
non reputabitur. Quis dinumerare
possit puluerem iacob/⁊ nosse nume-
rum stirpis israel? Moriatur anima
mea morte iustorū: ⁊ fiant nouissima
mea horū similia. Dixitq̧ balach ad
balaam. Quid est hoc quod agis? Ut
malediceres inimicis meis vocaui
te: et tu ecōtrario benedicis eis. Cui
ille respōdit. Num aliud possum lo-
qui nisi qđ iusserit dn̄s? Dixit ergo
balach ad balaam. Ueni mecū in al-
terum locum vnde partem israel vi-
deas:⁊ totū videre nō possis: ⁊ inde C
maledicito ei. Cūq̧ duxisset eum in
locum sublimē sup verticem montis
phasga/edificauit balaā septē aras
et impositis supra vitulis atq̧ arie-
tibus dixit ad balach. Sta hic iuxta
holocaustum tuū / donec ego obuius
pergam. Cui cum dn̄s occurrisset/po
suissetq̧ verbum in ore eius/ait. Re-
uertere ad balach/ ⁊ hec loqueris ei.
Reuersus inuenit eum stantē iuxta
holocaustū suum ⁊ principes moabi
tarum cum eo. Ad quē balach. Quid
inquit locut⁹ est dn̄s? At ille assum-
pta parabola sua/ ait. Sta balach et
ausculta / audi fili sephor. Non est
deus quasi homo vt mentiatur / nec
vt filius hois vt mutetur. Dixit ergo
et nō faciet? locutus est ⁊ non imple
bit? Ad benedicēdum adduct⁹ sum/
benedictionem prohibere nō valeo.
Non est idolū in iacob / nec videtur
simulachrū in israel. Dn̄s deus eius
cū eo est: et clangor victorie regis in

J.24.b. illũ. Deus eduxit illũ de Egypto: cu-
D ius fortitudo similis est rhinocero-
tis. Non est augurium in Jacob/ nec
diuinatio in Israel. Tẽporib⁹ suis di-
cet Jacob ⁊ Israel qd opat⁹ sit de⁹.
Ecce popul⁹ vt leena ꝯsurget ⁊ quasi
leo eriget. Nõ accubabit donec deuo-
ret predã: ⁊ occisoꝝ sanguinẽ bibat.
Dixitq; Balach ad Balaã. Nec ma-
ledicas ei: nec benedicas. Et ille ait.
Nonne dixi tibi ꝙ ꝗcꝗd mihi de⁹ im-
peraret: hoc facerẽ? Et ait Balach ad
eum. Ueni ⁊ ducã te ad alium locũ: si
forte placeat deo vt inde maledicas
eis. Cũq; duxisset eũ sup verticẽ mõ-
tis phogor ꝗ respicit solitudinẽ, dixit
ei Balaam. Edifica mihi hic septem
aras: ⁊ para totidẽ vitulos: eiusdẽq;
numeri arietes p singulas aras. Fe-
cit Balach vt balaã dixerat: īposuitq;
vitulos ⁊ arietes p singulas aras.

¶ C. S. Balaã nõ vadit ad cõsulẽdũ dñm: sꝫ statim ꝓphetat de regno Israel futuro: postea ꝓphetat de aduẽtu Christi ⁊ ꝑsona ei⁹. Ca. xxiiij.

A Cumq; vidisset Balaã ꝙ place-
ret dño vt benediceret Israeli/
nequaꝗ̃ abiit vt ante perrexe-
rat vt auguriũ quereret: sed dirigẽs
cõtra desertũ vultũ suum: ⁊ eleuans
oculos vidit Israel in tẽtoriis cõmo-
rantem per tribus suas: ⁊ irruẽte in
se spũ dei assumpta parabola ait. Di-
xit Balaã filius Beor/ dixit homo cu-
ius obturatus est oculus/ dixit audi-
tor sermonum dei/ qui visionẽ oipo-
tentis intuitus est/ ꝗ cadit ⁊ sic ape-
riuntur oculi eius. Quã pulchra ta-
bernacula tua Jacob/ ⁊ tentoria tua
Israel: vt valles nemorose: vt horti
iuxta fluuios irrigui: vt tabernacula
que fixit dñs quasi cedri ꝓpe aquas.
Fluet aqua de situla eius: ⁊ semen il-
B lius erit in aquas multas. Tolletur
S.23.d. ꝓpter Agag rex ei⁹: ⁊ auferet regnũ
illius: de⁹ eduxit illũ de Egypto: cu-
ius fortitudo similis est rhinocero-
tis. Deuorabunt gentes hostes illi⁹:
ossaq; eorum confringent ⁊ perfora-
bunt sagittis. Accubans dormiuit vt
leo: ⁊ quasi leena quam suscitare nul-
lus audebit. Qui benedixerit tibi:
erit ⁊ ipse benedictus. qui maledixe-
rit tibi: in maledictione reputabitur.
Iratusq; Balach contra Balaã/ cõplo-
sis manibus ait. Ad maledicendum
inimicis meis vocaui te: quib⁹ e con-
trario tertio bñdixisti: reuertere ad

locũ tuũ. Decreuerã quidẽ magnifi- C
ce honorare te: sꝫ dñs priuauit te ho-
nore disposito. Respondit Balaam
ad Balach. Nõne nunciis tuis quos S.22.d.
misisti ad me/ dixi. Si dederit mihi
Balach plenã domũ suã argẽti ⁊ au-
ri/ non potero preterire sermonẽ dñi
dei mei/ vt vel boni quid vel mali ꝓ-
ferã ex corde meo: sed quicquid dñs
dixerit/ hoc loquar? Uerũtamẽ per-
gens ad populũ meũ: dabo tibi consi-
lium qd popul⁹ tu⁹ populo huic faciat
extremo tẽpore. Sumpta igit̃ para-
bola: rursum ait. Dixit Balaam fili⁹
Beor/ dixit homo cuius obturat⁹ est
oculus/ dixit auditor sermonum dei/
qui nouit doctrinam altissimi/ et vi-
siones omnipotentis videt/ qui ca-
dens apertos habet oculos. Uidebo
eum/ sed non modo: intuebor illum/
sed non prope. Orietur stella ex Jacob Mat.2.a.
⁊ cõsurget virga de Israel: ⁊ pcutiet
duces Moab/ vastabitq; oĩes filios
Seth: ⁊ erit idumea possessio ei⁹: he-
reditas Seir cedet inimic' suis: Is-
rael vero fortiter aget. De Jacob erit ꝗ D
dominet: ⁊ pdat reliquias ciuitatis.
Cũq; vidisset Amalech: assumẽs pa-
rabolã/ ait. Principiũ gẽtium Ama-
lech: cuius extrema perdẽtur. Uidit
quoq; Cineum: ⁊ assumpta parabola
ait. Robustum qdẽ est habitaculum
tuum: sꝫ si in petra posueris nidum
tuum/ ⁊ fueris electus de stirpe Cin/
ꝗ̃diu poteris pmanere? Assur eñi ca-
piet te. Assumptaq; parabola: iterũ
locutus est. Heu quis victur⁹ est quã-
do ista faciet de⁹? Uenient i trierib⁹ Dañ.2.c.
de Italia superabunt Assyrios/ va-
stabũtq; Hebreos/ ⁊ ad extremũ etiã
ipsi peribũt. Surrexitq; Balaã: ⁊ re-
uersus est in locũ suũ. Balach quoq;
via qua venerat/ rediit.

¶ C. S. Fornicatur populus cum filiabus Moab: iubet deus vt omnes culpabiles occidãtur tam principes ꝗ̃ alii: Phinees occidit Zambri et Cozbi in scorto: ⁊ ideo sibi sacerdotiũ eternum statuitur. Ca. xxv.

Morabat̃ autẽ eo tẽpore Israel A
in Sethim: ⁊ fornicat⁹ est po-
pul⁹ cũ filiab⁹ Moab ꝗ voca-
uerunt eos ad sacrificia sua. At illi
comederũt ⁊ adorauerũt deos earũ:
initiatusq; est Israel Beelphegor. Et Joſ.22.d.
irat⁹ dñs: ait ad Moysen. Tolle cun- Deu.4.a
ctos principes populi: ⁊ suspẽde eos
contra solem in patibulis: vt auerta-

tur furor me⁹ ab Isrl'. Dixitq₃ Moy-
ses ad iudices Israel. Occidat vnus-
quisq₃ ꝓximos suos qui initiati sunt
B Beelphegor. Et ecce vn⁹ de filiis Isrl'
2.q.7.si intrauit corã fratrib⁹ suis ad scortũ
nos. madianitidẽ videnre Moyse ⁊ omni
1. ma.2.c. turba filiorum Israel/ q̃ flebant ante fo
Ps. 105.c. res tabernaculi. Q̃d cũ vidisset phi-
nees fili⁹ Eleazari filii Aaron sacer-
dotis / surrexit de medio multitudi-
nis /et arrepto pugione ingressus est
post virũ Israelitẽ in lupanar/⁊ ꝑfo-
dit ambos simul: virũ scʒ et mulierẽ
in locis genitalib⁹. Cessauitq₃ plaga
1. co.10.b. a filiis Israel:⁊ occisi sunt viginti q-
C tuor milia hominum. Dixitq₃ dñs ad
Moysen. Phinees fili⁹ Eleazari fi-
lii Aaron sacerdotis auertit irã meã
a filiis Israel: q₂ zelo meo cõmot⁹ est
cõtra eos: vt non ipse delerem filios
Israel in zelo meo. Idcirco loquere
1.ma.2.f. ad eũ. Ecce do ei pacẽ federis mei:⁊
Ec.45.d. erit tã ipsi q̃₃ semini ei⁹ pactũ sacer-
dotii sempiternum: q₂ zelatus est ꝓ
deo suo:⁊ expiauit scel⁹ filiorum Israel.
Erat autẽ nomẽ viri Israelite q̃ occi-
sus est cum madianitide Zãbri fili⁹
Salumi, dux de cognatiõe ⁊ tribu Si
meonis. Porro mulier madianitis
que pariter interfecta est/vocabatur
D Cozbi filia Sur principis nobilissimi
madianitarũ. Locutusq₃ est dñs ad
J.31.a. Moysen/dicens. Hostes vos sentiãt
madianite et percutite eos: q₂ et ipsi
hostiliter egerunt cõtra vos: et dece-
perunt insidiis per idolum Phogor
⁊ Cozbi filiã ducis Madian sororem
suam/que percussa est in die plage ꝓ
sacrilegio Phogor.

¶C.S. Numerantur filii Israel qui-
bus terra diuidenda est a viginti an
nis ⁊ supra: q₂ omnes primo mortui
sunt. Trib⁹ autẽ Leui seorsum nume-
rant: q₂ illius possessio non datur: q₂
dñs est possessio eius. Ca.xxvi.

A Postq̃₃ noxiorum sanguis effusus
est / dixit dñs ad Moysen et
Eleazarũ filium Aaron sacer-
dotẽ. Numerate omnẽ summã filiorum
Israel a viginti annis ⁊ supra/ꝑ do-
mos ⁊ cognationes suas/cũctosq₃ q̃
possũt ad bella ꝓcedere. Locuti sunt
itaq₃ Moyses ⁊ Eleazar sacerdos in
cãpestrib⁹ Moab sup iordanẽ contra
Iericho ad eos q̃ erãt a viginti annis
⁊ supra sicut dñs imperauerat/quorum
Ge. 46.b iste est numerus. Ruben primogeni
Exo.6.b. tus Israel. huius filius Enoch a quo
familia enochitarũ: et Phallu a quo 1. pa.5.a.
familia Phalluitarũ:⁊ Esrom a quo
familia esromitarũ:⁊ Charmi a quo
familia charmitarũ. he sunt familie
de stirpe Rubẽ: quarũ numerus in-
uẽtus est quadraginta tria milia et
septingenti triginta. Filius Phallu B
Eliab: huius filii Namuel ⁊ Dathã ⁊
Abiron. Isti sunt Dathan ⁊ Abiron S.16.a.g.
principes ppl'i q̃ surrexerunt contra
Moysen ⁊ Aaron in seditione Core:
quãdo aduers⁹ dñm rebellauerunt: et
aperiẽs terra os suũ deuorauit Core
moriẽtib⁹ plurimis/quãdo combussit
ignis ducẽtos quinquaginta viros.
Et factũ est grãde miraculũ: vt Core
pereũte filii illi⁹ nõ perirẽt. Filii Si-
meon ꝑ cognatiões suas/Namuhel:
ab hoc familia namuhelitarũ:⁊ Ia-
min/ab hoc familia iaminitarũ: Ia-
chin/ab hoc familia iachinitarũ: za-
re/ab hoc familia zareitarũ: Saul/ab
hoc familia saulitarũ. he sunt fami-
lie de stirpe Simeon/quarũ oĩs nu-
mer⁹ fuit vigintiduo milia ducenti.
Filii Gad ꝑ cognatiões suas sephon
ab hoc familia sephonitarũ: aggi/ab
hoc familia aggitarum: suni/ab hoc fa-
milia sunitarũ: ozni/ab hoc familia
oznitarũ: her/ab hoc familia herita-
rum: arod/ab hoc familia aroditarũ:
Arihel/ab hoc familia arihelitarũ. C
Iste sunt familie Gad: quarũ oĩs nu
merus fuit quadraginta milia quin- Gen.38.
gẽti. Filii Iuda/Her ⁊ Onan/q̃ am- a.b.
bo mortui sunt in terra Chanaã. Fue
rũtq₃ filii Iuda ꝑ cognationes suas:
Sela/a q̃ familia selaitarũ: phares/
a q̃ familia pharesitarũ: Zare/a quo
familia zareitarũ. Porro filii Pha-
res/Esrom: a q̃ familia esromitarũ:
⁊ Amul a quo familia amulitarum.
Iste sunt familie Iuda/quarum oĩs nu
mer⁹ fuit septuaginta sex milia quin-
gẽti. Filii Issachar per cognationes
suas: Thola/a q̃ familia tholaitarũ:
Phua/a q̃ familia phuaitarum: Iasub/
a quo familia iasubitarũ. Semram/a
quo familia semramitarũ. he sunt co
gnationes Issachar quarũ numer⁹
fuit sexaginta q̃tuor milia trecẽti. Fi-
lii zabulon ꝑ cognationes suas Sa- D
red/a q̃ familia sareditarũ: helon a q̃
familia helonitarum: Ialel/a q̃ familia
ialelitarũ. he sunt cognatiões zabu-
lon/q̃rũ numer⁹ fuit sexaginta milia
q̃ngẽti. Filii Ioseph ꝑ cognatiões su
as Manasse ⁊ Ephraim. De Manasse

eius est machir: a quo familia machi
ritarũ. Machir genuit galaad: a quo
familia galaaditarũ. Galaad habuit
filios iezer/ a quo familia iezeritarũ:
et elech a quo familia elechitarum: ⁊
asrihel/ a quo familia asrihelitarũ: et
sechem/ a quo familia sechemitarũ: ⁊
semida/ a quo familia semidaitarũ:
et Epher/ a quo familia Epheritarũ.
J.27.a. Fuit autẽ epher pater salphaad/ q̄ fi
lios nõ habebat: sed tm̃ filias: quarũ
ista sunt nõia: maala ⁊ noa et egla et
melcha ⁊ thersa. he sunt familie ma
nasse: ⁊ numer⁹ earũ quinquaginta
duo milia septingenti. Filij autem
Ephraim p̱ cognatiões suas fuerũt
hi. Suthala/ a quo familia suthalai
tarũ. Becher/ a q̄ familia becherita
rum. Theen a quo familia theenita
rum. Porro filius suthala fuit heran
a quo familia heranitarum. He sunt
cognationes filiorũ Ephraim: quarũ
E numer⁹ fuit triginta duo milia quin
gentorũ. Isti sunt filij Joseph p̱ fami
lias suas. Filij Beniamin in cogna
tionib⁹ suis. Bale/ a quo familia ba
leitarũ. Azbel/ a quo familia azbeli
tarum. Achiram/ a quo familia achi
ramitarum. Supham: a quo familia
suphamitarum. Upham/ a quo fami
lia vphamitarum. Filij bale hered et
noemã: de hered familia hereditarũ:
de noemã familia noemanitarũ. Hi
sunt filij Beniamin per cognatiões
suas quorũ numer⁹ fuit quadraginta
quinq̃ milia sexcenti. Filij Dan p̱ co
gnationes suas: suhan/ a quo fami
lia suhanitarũ. he sunt cognationes
Dan p̱ familias suas: oẽs fuere suha
nite: quorũ numer⁹ erat sexaginta qua
tuor milia quadringenti. Filij aser p̱
cognationes suas. Jemna/ a quo fa
milia iemnaitarũ. Jessui/ a quo fami
lia iessuitarũ. Brie/ a q̄ familia briei
tarũ. Filij brie/ heber: a quo familia
heberitarũ. ⁊ melchiel: a quo familia
F melchielitarũ. Nomẽ autẽ filie aser
fuit sara. he sunt cognationes filiorũ
aser: ⁊ numer⁹ eorũ q̄nq̄ginta tria mi
lia q̄drigẽti. Filij neptalim p cogna
tiões suas: iassiel/ a quo familia ias
sielitarũ. Guni: a quo familia guni
tarũ. Jeser: a quo familia ieseritarũ.
Sellẽ a quo familia sellemitarũ. he
sunt cognatiões filiorũ neptalim p fa
milias suas: quorũ numer⁹ q̄draginta
taq̃ milia q̄drigẽti. Ista est sum
ma filiorũ Isrl' q̄ recẽsiti sunt sexcẽta
milia ⁊ mille septingẽti triginta. Lo
cutusq̃ est dñs ad Moysen/ dicens.
Istis diuidet terra iuxta numerũ vo
cabulorũ in possessiones suas. Plu
rib⁹ maiorem partẽ dabis/ ⁊ paucio
ribus minorẽ: singulis sicut nunc recẽ
siti sunt tradet possessio: ita dũtaxat
vt sors terrã tribub⁹ diuidat ⁊ fami
lijs. Quicq̄d sorte contigerit/ hoc vel
plures accipiant vel pauciores. Hic
quoq̃ est numer⁹ filiorũ Leui p̱ fami
lias suas. Gerson/ a quo familia ger Exo.6.c.
sonitarum. Caath: a quo familia caa
thitarũ. Merari: a quo familia mera G
ritarum. he sunt familie Leui. Fami
lia lobeni/ familia hebroni/ familia
mooli/ familia musi/ familia core. At
vero Caath genuit amram/ q̄ habuit
vxorẽ iochabeth filiã Leui: q̄ nata est
ei in Egypto. hec genuit amram vi
ro suo filios Aaron ⁊ Moysen ⁊ Ma
riã sororẽ eorũ. De Aarõ orti sunt Na J.3.a.
dab/ ⁊ Abiu/ ⁊ Eleazar/ ⁊ Ithamar: Leui.10.a
quorũ Nadab ⁊ Abiu mortui sunt cũ 1. Para.
obtulissent ignẽ alienũ corã dño. Fue 24.a.
runtq̃ omnes q̄ numerati sunt viginti
tria milia gñis masculini ab vno
mense ⁊ supra q̄ non sunt recẽsiti in
ter filios Israel: nec eis cũ ceteris da
ta possessio est. Hic est numer⁹ filiorũ
Israel: qui descripti sunt a Moyse ⁊
Eleazaro sacerdote: in campestrib⁹
Moab supra iordanẽ cõtra Hierico: 1.Cor.10.a
inter quos null⁹ fuit eorũ/ q̄ ante nu
merati sunt a Moyse ⁊ Aaron in de
serto Sinai. Predixerat enim dñs q̄
omnes morerent in solitudine. Nul
lusq̃ remansit ex eis/ nisi caleb filius
Jephone/ ⁊ Josue filius Nun.

ℭ C.S. Dat lex de hereditatione filia
rum Salphaat: ostẽdit de⁹ Moysi de
mõte terrã pmissionis: precepit dñs
Moysi vt manũ imponat Josue corã
Eleazaro in ducẽ ppli. Cap.xxvij.

Accesserũt autẽ filie salphaat/ A
filij Epher/ filij Galaad/ filij J.26.d.
machir/ filij manasse q̄ fuit fi J.36.a.
lius Joseph: quarũ sunt nõia maala Jos.17.a
⁊ noa ⁊ egla ⁊ melcha ⁊ thersa: stete
runtq̃ corã Moyse ⁊ Eleazaro sacer
dote ⁊ cunctis p̄ncipib⁹ ppli ad ostiũ
tabernaculi federis: atq̃ dixerunt. Pr̃ J.20.d.
noster mortu⁹ est in deserto: nec fuit
in seditione q̄ cõcitata est cõtra dñm
sub core: sed in pctõ suo mortu⁹ est:
hic non habuit mares filios. Cur tol
litur nomẽ illi⁹ de familia sua: qr non
habet filium? Date nobis possessionẽ B

inter cognatos patr᷑ nři. Retulitqꝫ
Moyses causam earū ad iudicium
dñi. Qui dixit ad eū. Iustā rē postu-
lāt filie Salphaat. da eis possessionē
inter cognatos pr̄is sui: ꝛ ei in here-
ditatē succedāt. Ad filios autē Isrl'
loquer᷑ hec. Homo cū mortu⁹ fuerit
absqꝫ filio: ad filiam ei⁹ transibit he-
reditas. si filiā non habuerit: habebit
successores fratres suos. qꝫ et si fra-
tres nō fuerint: dabitis hereditatem
fratrib⁹ pr̄is ei⁹. sin autē nec patruos
habuerit: dabitur hereditas his qui
ei ꝓximi sunt. eritqꝫ hoc filiis Israel
sanctū lege ꝑpetua: sicut precepit do
min⁹ Moysi. Dixit quoqꝫ dñs ad Moy-
C sen. Ascēde in montē istū Abarim: ꝛ
ꝯtēplare inde terrā quā datur⁹ sum fi
liis Isrl'. Cūqꝫ vider᷑ eā: ibis ꝛ tu ad
ppl'm tuū: sicut iuit frater tu⁹ Aarō:
J.20.b. qr offendistis me in deserto sin in cō
tradictione multitudinis: nec sancti
ficare me voluistis corā ea sup aq̄s:
he sunt aque ꝯtradictionis in cades
deserti sin. Cui rñdit Moyses. Proui
deat dñs de⁹ spūm oīs carnis: hominē
qui sit sup multitudinē hāc: ꝛ possit
exire et intrare añ eos: et educere eos
vel introducere: ne sit ppl's dñi sicut
D oues absqꝫ pastore. Dixitqꝫ dñs ad
Deu.3.d. Moysen. Tolle Iosue filiū Nū virū i
quo est spūs dei: ꝛ pone manū tuā sup
eū. qui stabit corā Eleazaro sacerdo-
te ꝛ omni multitudine: ꝛ dabis ei pre-
cepta cūct᷑ vidētib⁹ ꝛ partē glīe tue:
vt audiat eum oīs synagoga filiorū
Israel. Pro hoc si quid agēdum erit:
Eleazar sacerdos consulet dñm. Ad
verbum eius egredietur ꝛ ingrediet
ipse: ꝛ oēs filii Israel cum eo: ꝛ cete-
ra multitudo. Fecit Moyses vt prece
perat dñs. Cūqꝫ tulisset Iosue: statuit
eum corā Eleazaro sacerdote ꝛ omni
frequentia populi: ꝛ impositis capiti
eius manibus cuncta replicauit que
mandauerat dominus.

¶ C. S. De diuersis solēnitatib⁹ āni:
qd in qualibet offerēdum sit: ꝛ cum q̄-
bus libamēt᷑: postea qd quotidie: se-
cundo qd sabbato: tertio qd in calen
dis: quarto qd in pascha: q̄nto qd in
festo pentecostes. Ca. xxviii.

A Dixit quoqꝫ dñs ad Moysen. Pre-
cipe filiis Israel ꝛ dices ad eos.
mat.12.a. Oblationem meam ꝛ panes ꝛ incen
sum odoris suauissimi offerte per tē-
pora sua. Hec sunt sacrificia que of-
ferre debetis. Agnos anniculos im-
maculatos duos q̄tidie in holocau-
stum sempiternum: vnum offeretis
mane / ꝛ alterum ad vesperum: deci-
mā partē ophi simile: q̄ conspersa sit
oleo purissimo: ꝛ habeat quartā par-
tē Hin. Holocaustum iuge est qđ ob-
tulistis in monte Sinai in odorē sua- De cōse.
uissimum incēsi dñi: ꝛ libabitis vini dist. 2. c.
quartā partē Hin per agnos singu- non opor
los in sanctuario dñi. Alterūqꝫ agnū tet.
similiter offeretis ad vesperam iuxta
omnē ritū sacrificii matutini: ꝛ liba-
mentoꝝ eius: oblationem suauissimi
odoris dño. Die autem sabbati offere B
tis duos agnos anniculos immacu-
latos / ꝛ duas decimas simile oleo cō-
sperse in sacrificio ꝛ liba q̄ rite fun-
dunt per singula sabbata in holocau
stū sempiternū. In calendis autē / id
est in mensium exordiis: offeretis ho
locaustum dño: vitulos de armento
duos: arietē vnum: agnos anniculos
septē immaculatos: ꝛ tres decimas si-
mile oleo cōsperse in sacrificio ꝑ sin-
gulos vitulos: ꝛ duas decimas simi-
le oleo cōsperse per singulos arietes:
et decimā decime simile ex oleo in sa-
crificio ꝑ agnos singulos. Holocau-
stū suauissimi odoris atqꝫ incensi est
dño. Libamēta autē vini que per sin-
gulas fundenda sunt victimas: ista
erūt. Media pars Hin ꝑ singulos vi-
tulos: tertia ꝑ arietē: quarta ꝑ agnū.
Hoc erit holocaustum ꝑ oēs mēses: C
qui sibi anno vertēte succedunt. Hir-
cus quoqꝫ offeretur dño pro peccatis
in holocaustum sempiternum cum li-
bamētis suis. Mense autem primo: Exo.12.c.
quartadecima die mensis / phase dñi leui.23.a.
erit: ꝛ quintadecima die solennitas.
Septē diebus vescētur azymis: qua-
rum dies prima venerabilis ꝛ sancta
erit. omne op⁹ seruile non facietis in
ea: offeretisqꝫ incēsum holocaustum
dño vitulos de armento duos: arietē
vnum: agnos anniculos immacula-
tos septē: et sacrificia singuloꝝ ex si-
mila q̄ ꝯspersa sit oleo: tres decimas
ꝑ singulos vitulos: et duas decimas
ꝑ arietē: ꝛ decimā decime per agnos
singulos: id est ꝑ septē agnos: et hir-
cū ꝓ peccato vnū: vt expiet᷑ ꝓ vobis pre-
ter holocaustū matutinū: qđ semper
offeretis. Ita facietis ꝑ singulos dies
septem dierum in fomitē ignis / et in
odorē suauissimum dño: q̄ surget de
holocausto et de libationib⁹ singulo-
rum. Dies quoqꝫ septim⁹ celeberri- D

mus & sctũs erit vobis. oẽ opus ser-
uile nõ facietis in eo. Dies etiã pri-
mitiuorũ qñ offeretis nouas fruges
dño: expletis hebdomadib⁹ venera-
bilis & scã erit. oẽ opus seruile non
facietis in ea. offeretisq; holocaustũ
in odorẽ suauissimũ dño: vitulos de
armẽto duos: arietẽ vnũ: agnos an
niculos imaculatos septẽ: atq; in sa
crificiis eorũ simile oleo ɔspersę: tres
decimas p singulos vitulos: p arie-
tes duos: p agnos decimam decime
qui simul sunt agni septem: hircum
quoq; qui mactatur pro expiatione
preter holocaustum sempiternum &
liba ei⁹. Immaculata offeretis om-
nia cum libationibus suis.

¶ C.S. De trib⁹ solennitatib⁹ septẽ-
bris q̃d i vnaq̃q; offerẽdũ sit. s. festo
tubarũ & expiationis & festo taberna
culorũ qđ octo dies agitur. Ca. xxix.

A Mensis etiã septimi prima dies
venerabilis & scã erit vobis.
omne opus seruile nõ facietis in ea:
quia dies clangoris est & tubarũ. of-
feretisq; holocaustũ in odorẽ suauis
simum dño: vitulũ de armẽto vnũ:
arietẽ vnũ: et agnos ãniculos imma
culatos septẽ: et in sacrificiis eorũ si
mile oleo ɔspersę tres decimas p sin
gulos vitulos: duas decimas p arie
tẽ: vnã decimã p agnũ: q̃ simul sunt
agni septẽ: & hircũ p pctõ: q̃ offert i
expiationẽ ppli: pter holocaustũ ca-
lẽdarũ cũ sacrificiis suis: & holocau
stũ sempiternũ cũ libatiõib⁹ solitis.

leui. 16. g. 7. 13. e. Eisdẽ ceremoniis offeretis in odorẽ
suauissimum incẽsum dño. Decima
B q̃q; dies mẽsis hui⁹ septimi erit vo-
bis scã atq; venerabilis: & affligetis
aias vras. Oẽ opus seruile nõ facie
tis in ea. offeretisq; holocaustũ dño
in odorẽ suauissimũ: vitulum de ar-
mento vnũ: arietẽ vnũ: agnos anni
culos imaculatos septẽ: & in sacrifi-
ciis eorũ simile oleo ɔspersę tres deci
mas p singulos vitulos: duas deci-
mas p arietẽ: decimam decime per
agnos singulos: q̃ sunt simul agni se
ptem: & hircũ p pctõ: absq; his q̃ of-
ferri p delicto solẽt in expiationẽ et
holocaustũ sempiternũ: in sacrificio
& libaminib⁹ eorũ. Quintadecima ve
ro die mẽsis septimi: q̃ vobis sancta
erit atq; venerabilis: oẽ opus ser-
uile nõ facietis in ea/ sʒ celebrabitis
solẽnitatẽ dño septẽ dieb⁹. offeretis-
q; holocaustũ in odorẽ suauissimum
dño: vitulos de armẽto tredeci: arie-
tes duos: agnos anniculos imacula
tos q̃tuordecim: & in libamẽtis eorũ
simile oleo ɔspersę tres decimas p
vitulos singulos: q̃ sunt simul vituli
tredecim: et duas decimas arieti
vno: id est simul arietib⁹ duob⁹: & de
cimã decime agnis singulis: q̃ sũt si
mul agni q̃tuordecim: & hircũ p pec
cato absq; holocausto sempiterno: &
sacrificio et libamine eius. In die al
tero offeretis vitulos de armento C
duodecim: arietes duos: agnos ãni
culos immaculatos quatuordeci: sa
crificiaq; & libamina singulorũ p vi-
tulos & arietes & agnos rite celebra-
bitis: & hircũ p pctõ absq; holocau-
sto sempiterno: sacrificioq; & libami
ne eius. Die tertio offeretis vitulos
vndecim: arietes duos: agnos anni
culos immaculatos q̃tuordecim: sa-
crificiaq; & libamina singulorũ p vi-
tulos & arietes & agnos rite celebra
bitis: & hircũ p pctõ absq; holocau-
sto sempiterno: sacrificioq; & libami
ne ei⁹. Die quarto offeretis vitulos
decẽ: arietes duos: agnos ãniculos
imaculatos q̃tuordeci: sacrificiaq; &
libamina singulorũ p vitulos & arie-
tes et agnos rite celebrabitis: & hir-
cũ pro pctõ absq; holocausto sempi-
terno: sacrificioq; ei⁹ & libamie. Die
q̃nto offeretis vitulos nouẽ arietes
duos: agnos anniculos imaculatos
quatuordecim: sacrificiaq; & libami-
na singulorũ per vitulos & arietes et
agnos rite celebrabitis: & hircũ pro
pctõ absq; holocausto sẽpiterno: sa-
crificioq; ei⁹ & libamie. Die sexto of-
feretis vitulos octo: arietes duos:
agnos anniculos imaculatos q̃tuor
deciʒ: sacrificiaq; & libamina singu-
lorũ p vitulos & arietes & agnos rite
celebrabitis: & hircũ p pctõ absq; ho
locausto sempiterno: sacrificioq; ei⁹
& libamine. Die septimo offeretis vi D
tulos septem: & arietes duos: agnos
anniculos imaculatos q̃tuordecim
sacrificiaq; & libamina singulorũ p
vitulos et arietes & agnos rite cele-
brabitis: & hircũ p pctõ absq; holo-
causto sempiterno: sacrificioq; ei⁹ &
libamine. Die octauo q̃ est celeberri
mus: oẽ op⁹ seruile non facietis: of-
ferẽtes holocaustũ in odorẽ suauis-
simũ dño: vitulũ vnũ: arietẽ vnum:
agnos ãniculos imaculatos septẽ:
sacrificiaq; ei⁹ & libamina singulorũ p

vitulos ⁊ arietes ⁊ agnos rite cele-
brabitis: ⁊ hircū ꝓ pctō absq; holo-
causto sempiterno: sacrificioq; ei' ⁊ li
bamine. Hec offeretis dn̄o in solēni
tatib' vr̄is: preter vota ⁊ oblatiōes
spōtaneas in holocausto: in sacrifi-
cio: in libamine: ⁊ i hostijs pacificis.
¶ C.S. De voto dato: qn̄ voto tenet
A vir vel mulier: ⁊ qn̄ nō. Capm. xxx.
Narrauitq; moyses filijs israel
oīa q̄ ei dn̄s ipērauerat: ⁊ locu-
tus est ad principes tribuū filiorum
israel. Iste est sermo quem precepit
dn̄s. Si qs viroꝝ votū dn̄o vouerit:
aut se cōstrinxerit iuramento: nō fa
ciet irritū verbū suū: sed oē qđ ꝓmi-
sit iplebit. Mulier si quippiam voue
rit: ⁊ se cōstrinxerit iuramēto q̄ est i
domo pr̄is sui: ⁊ i etate adhuc puel-
laris: si cognouerit pater votū quod
pollicita est: ⁊ iuramentū q̄ obliga-
uit aiam suā ⁊ tacuerit: voti rea erit
B quicqd pollicita est ⁊ iurauit: opere
cōplebit. Sin autē statim vt audie-
rit ɔtradixerit pater: ⁊ vota ⁊ iura-
mēta ei' irrita erūt: nec obnoxia te-
nebit spōsioni: eo ꝙ cōtradixerit pr̄.
Si maritum habuerit: ⁊ vouerit ali-
quid: ⁊ semel de ore ei' verbū egredi
ens animā ei' obligauerit iuramen-
to: q̄ die audierit vir ⁊ nō cōtradixe
rit: voti rea erit: reddetq; qđcūq; ꝓ-
C miserat. Sin autē audiēs statim cō-
tradixerit: ⁊ irritas fecerit pollicita
tiōes ei': verbaq; quib' obstrinxerat
animā suā: ꝓpici' erit ei dn̄s. Uidua
et repudiata quicqd vouerint / red-
dēt. Uxor in domo viri cū se voto cō
strinxerit ⁊ iuramēto: si audierit vir
⁊ tacuerit: nec ɔtradixerit spōsioni:
reddet qđcūq; ꝓmiserat. sin autē ex tē
plo ɔtradixerit: nō tenebit ꝓmissio-
nis rea: q2 marit' ɔtradixit: ⁊ dn̄s ei
ꝓpici' erit. Si vouerit / ⁊ iuramento
se cōstrinxerit vt p ieiuniū vel cete-
rarū rerū abstinentiā affligat aiam
suā: in arbitrio viri erit si faciat: siue
nō faciat. qđ si audiēs vir tacuerit:
D ⁊ in alterā diē distulerit sententiā: que
qd vouerat atq; ꝓmiserat: reddet:
q2 statim vt audiuit tacuit. sin autez
ɔtradixerit postq̄ rescíuit: portabit
ipse iniquitatē ei'. Iste sunt leges q̄s
constituit dominus Moysi inter vi-
rum et vxorem: inter patrem ⁊ filiā
que in puellari adhuc etate est: vel
que manet in parentis domo.
¶ C.S. De pugna ɔtra madiā: de ba
laā interfecto: de mulierib' madiani
tarū captiuis interficiēdis: de diuisio
ne p̄de ex equo: de pte pontificis ⁊ le-
uitarū: de donarijs dn̄i. Capm. xxxi.
Locutusq; est dn̄s ad Moysen: A
dicens. Ulciscere prius filios is-
rael de madianitis: ⁊ sic colligeris
ad populum tuum. Statimq; moy- 3.25.b.
ses / Armate inquit ex vobis viros
ad pugnam: q̄ possint vltionem dn̄i
expetere de madianitis. mille viri de
singulis tribub' eligant ex isrl' qui
mittant ad bellū. Dederūtq; mille-
nos de singulis tribubus: id est duo-
decim milia expeditoꝝ ad pugnā:
quos misit moyses cū phinees filio
eleazari sacerdotis: vasaq; sctā ⁊ tu-
bas ad clangēdū tradidit eis. Cūq;
pugnassēt ɔtra madianitas atq; vi-
cissent: oēs mares occiderūt: ⁊ reges
eorū eui ⁊ recē ⁊ sur ⁊ vr ⁊ rebe: qnq;
principes gētis: Balaā quoq; filiū B
Beor interfecerūt gladio: ceperūtq;
mulieres eoꝝ ⁊ paruulos: oiaq; pe- 10
cora ⁊ cunctā supellectilē qcqd habe
re potuerāt depopulati sunt: tam vr-
bes q̄ viculos ⁊ castella flāma ɔsū-
psit. Et tulerūt p̄dā: ⁊ vniuersa que
ceperāt tā ex hoib' quā ex iumētis:
⁊ adduxerūt ad moysen ⁊ eleazarū
sacerdotē: ⁊ ad oēm multitudinē fi-
lioꝝ israel. reliq̄ aūt vtēsilia porta-
uerūt ad castra in cāpestrib' moab:
iuxta iordanē cōtra hierico. Egressi
sūt aūt moyses et eleazar sacerdos
⁊ oēs p̄ncipes synagoge i occursum
eoꝝ extra castra. Iratusq; moyses
principib' exercit': tribunis: ⁊ cētu-
rionib' q̄ venerant de bello: ait. Cur
feminas reseruastis? Nōne iste sūt C
q̄ deceperūt filios isrl' ad suggestio-
nē balaā: et preuaricari vos fecerūt
in dn̄o sup pctō Phogor: vn̄ ⁊ pcus-
sus est ppl's? Ergo cūctos interficite iudi.21.b.
qcqd est gn̄is masculini etiā in par-
uulis: ⁊ mulieres q̄ nouerūt viros i
coitu: iugulate: puellas autem ⁊ oēs
feminas virgines reseruate vobis:
⁊ manete extra castra septē diebus.
Qui occiderit hoiem / vel occisū te-
tigerit: lustrabit die tertio et septimo.
Et de oi p̄da siue vestimentū fuerit
siue vas: ⁊ aliqd in vtēsilia prepara
tū: de capraꝝ pellib' ⁊ pilis et ligno
expiabit. Eleazar q̄q; sacerdos ad
viros exercit': q̄ pugnauerāt sic lo-
cut' est. Hoc est p̄ceptū legis qđ mā- D
dauit dn̄s moysi. Aurū ⁊ argētum ⁊ 23

es ⁊ ferrū ⁊ plumbū ⁊ stannū: ⁊ om̄e
qđ pōt trāsire per flāmas: igne pur-
gabit. quicq̄d aūt ignē nō pōt susti-
nere: aqua expiatiōis sanctificabit:
et lauabitis vestimēta vr̄a die septi-
mo: ⁊ purificati postea castra intra-
bitis. Dixitq̄ dn̄s ad moysen. Tolli-
te summā eorū q̄ capta sunt ab ho-
mine vsq̄ ad pecus: tu ⁊ Eleazar sa-
cerdos: ⁊ oēs principes vulgi: diui-
desq̄ ex equo predā inter eos q̄ pu-
gnauerunt egressiq̄ sunt ad bellū: ⁊
inter oēm reliquā multitudinē: ⁊ se-
parabis partē dn̄o ab his q̄ pugna-
uerunt ⁊ fuerūt in bello: vnā animā
de quingētis/ tā ex hoibꝰ quā ex bo-
bus ⁊ asinis ⁊ ouibꝰ: ⁊ dabis eā elea-
E zaro sacerdoti: q2 primitie dn̄i sunt.
Ex media quoq̄ parte filiorū israel
accipies quinquagesimū caput ho-
minū ⁊ boū et asinor̄ ⁊ ouiū: cūcto-
rūq̄ animātiū: ⁊ dabis ea leuitis: q̄
excubant in custodiis tabernaculi
dn̄i. Feceruntq̄ moyses ⁊ eleazar/ si-
cut preceperat dn̄s. Fuit aūt preda
quā exercitꝰ ceperat: ouiū sexcēta se-
ptuagintaquinq̄ milia: boum septua-
ginta duo milia: asinorū sexaginta
milia ⁊ mille: aīe hominū sexꝰ femi-
nei: q̄ nō cognouerāt viros: triginta-
duo milia. Dataq̄ est media pars
his q̄ in prelio fuerāt: ouiū trecenta
triginta septē milia quingente: e qbꝰ
in partem dn̄i supputate sunt oues
sexcēte septuagintaqnq̄: ⁊ de bobus
trigintasex milibꝰ: boues septuagin-
F ta ⁊ duo. de asinis triginta milibus
quingētis: asini sexaginta vnus. De
animabꝰ hominū sedecim milibꝰ:
cesserūt i partē dn̄i trigintadue aīe.
Tradiditq̄ moyses nūerū primitia-
rū dn̄i eleazaro sacerdoti: sicuti fue-
rat ei ĩperatū ex media parte filiorū
israel: quā separauerat his qui in p̄-
lio fuerant. De media vero parte q̄
cōtigerat reliquē multitudini: id est
de ouibꝰ trecētis trigintaseptē mili-
bus quingētis: et de bobꝰ triginta sex
milibꝰ: ⁊ de asinis triginta milibꝰ qn-
gentis: ⁊ de hominibꝰ sedecim mili-
bus: tulit moyses qnquagesimū ca-
put: ⁊ dedit leuitis: q̄ excubabāt i ta-
bernaculo dn̄i: sicut preceperat dn̄s.
Cūq̄ accessissent principes exercitꝰ
ad moysen et tribuni: centurionesq̄/
G dixerūt. Nos serui tui recēsuimꝰ nu-
merū pugnatorū/ quos habuimus
sub manu nostra: ⁊ nec vnꝰ q̄dē de-

fuit. Ob hanc causam offerimꝰ i do-
nariis dn̄i singuli: qđ in preda auri
potuimꝰ inuenire: periscelides et ar-
millas/ anulos et dextralia ac mu-
renulas: vt depreceris p̄ nobis dn̄m.
Susceperuntq̄ moyses ⁊ eleazar sa-
cerdos om̄e aurū in diuersis specie-
bus pondo sedecim milia septingen-
tos quinquaginta siclos a tribunis
et cēturionibꝰ. Unusquisq̄ eni qđ in
p̄da rapuerat: suū erat. Et susceptū
intulerūt i tabernaculū testimonii: i
monimentū filiorū israel corā dn̄o.
¶C.S. Filii ruben ⁊ Gad querunt
moysi iaser et galaad circa iordanē
i possessionē. Q̄s iustificata petitio-
ne: in sortē acceperūt vna cum dimi-
dia tribu manasse/ vbi edificauerūt
ciuitates. Capitulum.xxxii.

Filii autē rubē ⁊ gad habebāt
pecora multa: ⁊ erat illis i iu- A
mētis infinita substātia. Cūq̄
vidissent Jaser ⁊ Galaad aptas ani
malibus alēdis terras: venerūt ad
moysē ⁊ eleazarū sacerdotē: ⁊ ad prī
cipes multitudis: atq̄ dixerūt. Asta-
roth/ ⁊ dibon: ⁊ iaser/ ⁊ nemra et ese-
bon/ ⁊ eleale: ⁊ sabam/ ⁊ nebo/ ⁊ beō
terra quā percussit dn̄s i conspectu
filiorum israel: regionis vberrime
est ad pastū animaliū: et nos serui
tui habemus iumēta plurima/ p̄ca-
murq̄ si inuenimꝰ gratiā corā te: vt
des nobis famulis tuis eā in posses-
sionē: nec facias nos trāsire iorda-
nem. Quibꝰ respōdit moyses. Num- B
quid fratres vestri ibunt ad pugnā:
⁊ vos hic sedebitis? Cur subuertitis
mētes filior̄ israel: ne trāsire audeāt
in locū quē eis daturus est dn̄s? non
ne ita egerunt patres vestri: quādo
misi de cades barne ad explorandā
terram? Cūq̄ venissent vsq̄ ad val
lē Botri lustrata omni regione: sub-
uerterūt cor filiorū Israel: vt nō in-
trarēt fines quos eis dn̄s dedit: qui-
bus iratꝰ iurauit/ dicēs. Si videbūt
hoies isti qui ascēderūt ex egypto a
viginti annis ⁊ supra: terrā quā sub S..14.c.
iuramento pollicitus sum Abraam/
Isaac/ et Jacob: et noluerūt seq̄ me:
p̄ter Caleb filiū Jephone Cenezeū/
et Josue filiū Num: isti impleuerūt
volūtatē meā. Iratusq̄ dn̄s aduer-
sum israel circumduxit eū per deser-
tū quadraginta annis: donec consu- C
meretur vniuersa gn̄atio q̄ fecerat
malū in ꝯspectu eius. Et ecce (inq̄t)

vos surrexistis pro patrib⁹ vestris
incrementa: ⁊ alumni hoim peccatoꝝ: vt
augeretis furorem dñi cōtra israel.
Qđ si noluerit sequi eū: i solitudie
.f. eodē. pplꝫ derelinquet: ⁊ vos causa eritis
necis oim. At illi prope accedētes:
dixerūt. Caulas ouiū fabricabimus
et stabula iumētoꝝ: paruulis quoq3
nostris vrbes munitas: nos aūt ipsi
armati ⁊ accincti pergemus ad pre
liū ante filios isrł: donec introduca-
D mus eos ad loca sua. Paruuli nři ⁊
quicqđ habere possum⁹: erunt in vr
bib⁹ munitis: propter habitatoꝝ in-
sidias. Nō reuertemur i domos no-
stras: vsq3dū possideāt filii isrł here
ditatē suā: nec quicq̄ q̄rem⁹ trās ior
danē: q2 iā habem⁹ nostrā possessio-
iosue.1.a. nē in orientali ei⁹ plaga. Quib⁹ moy-
ses ait. Si facitis qđ promittitis: ex
pediti pergite corā dño ad pugnā: et
ois vir bellator armatus iordanem
trāseat: donec subuertat dñs inimi-
cos suos: ⁊ subiiciat ei ois terra. tūc
eritis iculpabiles apud deū ⁊ apud
israel: et obtinebitis regiones quas
E vultis corā dño. Sin autē qđ dicitis
nō feceritis: nulli dubiū est qn pecce-
tis in deum. ⁊ scitote qm peccatū ve
strū apprehendet vos. Edificate er-
go vrbes paruulis vestris: ⁊ caulas
et stabula ouib⁹ ac iumētis: et quod
polliciti estis / implete. Dixerūtq3 fi-
lii Gad ⁊ Ruben ad moysen. Serui
tui sum⁹: faciemus qđ iubet dñs nř.
Paruulos nřos ⁊ mulieres / ⁊ peco-
ra ac iumēta relinq̄mus in vrbibus
galaad: nos autē famuli tui oēs ex-
pediti pergem⁹ ad bellū: sicut tu dñe
loq̄ris. Precepit ergo moyses elea-
zaro sacerdoti: et Josue filio Nū: et
F principib⁹ familiarū ꝑ trib⁹ israel: et
Jos.4.c. dixit ad eos. Si trāsierint filii Gad
et filii ruben vobiscū iordanē omes
armati ad bellū coram dño: ⁊ vobis
fuerit t̄ra subiecta: date eis galaad
in possessionem. Sin autē noluerint
trāsire vobiscū in terrā chanaan: in-
ter vos habitādi accipiāt loca. Rñ-
B.eodem. deruntq3 filii Gad: et filii ruben. Si-
cut locut⁹ est dñs seruis suis: ita fa-
ciemus: ipsi armati pergem⁹ coram
dño in terrā chanaan: et possessionē
Jos.22.a. iā suscepisse nos cōfitemur trās ior-
Deu.3.b. danē. Dedit itaq3 moyses filiis gad
et rubē ⁊ dimidie tribui manasse fi-
lii ioseph regnū seon regis amorrei:
et regnū Og regis basan: ⁊ terrā eo-

rum cū vrbibus suis per circuitum.
Igitur extruxerūt filii gad / dibon et G
astaroth et aroer et roth et sophā et
iazer ⁊ iechaa ⁊ bethnemra ⁊ betha
ran vrbes munitas ⁊ caulas pecori
bus suis. Filii vo ruben edificauerūt
esebon et eleale ⁊ chariathaim ⁊ na
bo et baalmeon versis noibus Sa-
bama quoq3 imponentes vocabula gen.50.d.
vrbibus quas extruxerāt. Porro fi-
lii machir filii manasse perrexerūt i
galaad et vastauerunt eā interfecto
amorreo habitatore eius. Dedit er-
go moyses terram galaad machir fi
lio manasse qui habitauit i ea. Iair
autē filius manasse abiit: et occupa
uit vicos ei⁹ quos appellauit auoth
iair: id ē villas iair. Nobe quoq3 pre
xit ⁊ apprehendit canath cū viculis
suis: vocauitq3 eā ex noie suo nobe.
¶ C.S. Recapitulatio precedentiū
ab egypto vsq3 ad iordanem scilicet
māsionum filiorum israel in deserto:
de disperdendis chananeis ⁊ eorum
idolis. Capitulum.xxxiii.

HE sunt māsiones filioꝝ israel/ A
qui egressi sunt de egypto per
turmas suas in manu moysi ⁊ aarō
quas descripsit moyses iuxta castro
rum loca / que domini iussione muta
bant. Profecti igitur de ramesse mē
se primo quintadecima die mensis
primi / altera die phase / filii israel in
manu excelsa videntibus cunctis
egyptiis / ⁊ sepelientibus primogeni
tos quos percusserat domin⁹ (nam
⁊ in diis eoꝝ exercuerat vltionem)
castrametati sunt in socoth. Et de so
coth venerūt i etham: q̄ est in extre-
mis finibus solitudinis. Inde egres
si venerunt cōtra phihahiroth q̄ re- B
spicit beelsephō: ⁊ castrametati sunt
ante magdalum. Profectiq3 de phi-
hahiroth transierūt per mediū ma-
re in solitudinē: ⁊ ambulantes trib⁹
dieb⁹ per desertū etham / castrame-
tati sunt in mara. Profectiq3 de ma
ra venerunt in helim vbi erant duo- exo.15.d.
decim fontes aquarum / ⁊ palme se-
ptuaginta: ibiq3 castrametati sunt.
Sed ⁊ inde egressi fixerūt tentoria
sup mare rubrū. Profectiq3 de mari
rubro / castrametati sunt in deserto
sin. Unde egressi venerūt i daphca.
Profectiq3 de daphca castrametati
sunt in alus. Egressiq3 de alus / in ra
phidim fixere tentoria: vbi pplo de- exo.19.a.
fuit aqua ad bibendum. Profectiq3 C

de raphidim/castrametati sunt i de=
serto sinay. Sz et de solitudine sinay
egressi/venerũt ad sepulchra concu=
piscẽtie. Profectiq; de sepulchris cõ=
cupiscentie/castrametati sunt in ase
roth. Et de aseroth venerunt in reth=
ma. Profectiq; de rethma: castrame
tati sunt in remmon phares. Unde
egressi venerunt in lebna. De lebna
castrametati sunt in ressa. Egressiq;
de ressa/venerunt in ceelatha. Unde
ꝓfecti/castrametati sunt in monte se
pher. Egressi de monte sepher: vene=
rũt in arada. inde ꝓficiscẽtes: castra
D metati sunt in maceloth. Profectiq;
de maceloth/venerunt in thaath. De
thaath/castrametati sunt in thare.
Uñ egressi: fixere tentoria i methca:
Et de methca/castrametati sunt in
esmona. Profectiq; de esmona: ve=
nerunt in moseroth. Et de moseroth:
castrametati sunt i bene iachã. Pro=
fectiq; de bene iacham/venerunt in
montẽ gadgad. Unde ꝓfecti: castra
metati sunt in ietebatha. Et de ie=
tebatha venerunt i hebrona. Egres=
siq; de hebrona/castrametati sunt in
asiongaber. Inde profecti: venerunt
E in desertũ sin: hec est cades. Egressi
q; de cades: castrametati sunt in mõ
tem hor i extremis finib⁹ terre edom.
S.20.d. Ascẽditq; aaron sacerdos in montẽ
Deu.32.g. hor iubente dño: ⁊ ibi mortuus est an
no quadragesimo egressionis filiorũ
israel ex egypto: mẽse quinto: prima
die mensis: cum esset annorũ centũ vi
gintitriũ. Audiuitq; chananeus rex
arad: q habitabat ad meridiẽ/in ter=
ram chanaã venisse filios israel. Et
profecti de monte hor/castrametati
F sunt in salmona. Unde egressi/vene=
runt in phunon. Profectiq; de phu=
non/castrametati sunt in oboth. Et
de oboth venerunt in ieabarim/q̃ est
in finibus moabitarũ. Profectiq; de
ieabarim/fixere tẽtoria in dibõ gad.
Unde egressi/castrametati sunt in
helmõ deblathaim. Egressiq; de hel=
mon deblathaim: venerunt ad mon=
tes abarim contra nabo. Profectiq;
de mõtibus abarim/trãsierũt ad cã=
pestria moab/supra iordanẽ contra
hiericho. Ibiq; castrametati sunt de
bethsimon/vsq; ad belsathim in pla=
G nicib⁹ locis moabitarũ vbi locutus
est dñs ad moysen. Precipe filiis is=
Deu.7.a. rael et dic ad eos. Quãdo trãsieritis
Iud.2.a. iordanem/intrãtes terrã chanaan/
disperdite cunctos habitatores ter=
re illi⁹ confringite titulos/⁊ statuas
comminuite/atq; oĩa excelsa vastate/
mundantes terram/⁊ habitantes in
ea. Ego enĩ dedi vobis istã in posses=
sionem quam diuidetis vobis sorte.
Pluribus dabitis latiorẽ: et paucio=
ribus angustiorem. Singulis vt sors
ceciderit: ita tribuet hereditas. Per
tribus et familias possessio diuidet.
Si autẽ nolueritis interficere habi=
tatores terre: q remãserint/erunt vo
bis q̃si claui in oculis/et lancee in la=
terib⁹: et aduersabunt vobis in terra
habitationis vr̃e: et quicquid illis co=
gitaueram facere vobis faciam.

¶ C.S. De limitatione terre scẽ: de
ipsa diuidẽda sorte: de noib⁹ eorum q̃
terrã deberẽt diuidere. Cap.xxxiiii.

Locutusq; est dñs ad moysen
dicens. Precipe filiis israel/ A
et dices ad eos. Cum ingressi
fueritis terraz chanaam/et in posses
sionez vobis sorte ceciderit/his fini=
bus terminabit. Pars meridiana in
cipiet a solitudine sin/que est iuxta
edom: et habebit terminos ꝯtra oriẽ=
tem mare salsissimũ: qui circuibunt
australẽ plagam per ascensum scor=
pionis: ita vt transeant in senna: ⁊ ꝑ
ueniant ad meridiem vsq; ad cades
barne: vnde egredientur confinia ad
villam noie adar: et tendent vsq; ad
asemona. Ibitq; per gyrũ terminus B
ab asemona vsq; ad torrentem egy=
pti: et magni maris litore finietur.
Plaga aũt occidentalis a mari ma=
gno incipiet/et ipso fine claudetur.
Porro ad septẽtrionalẽ plagam/a
mari magno termini incipiẽt: perue=
nientes vsq; ad montẽ altissimum: a
quo venient in emath vsq; ad termi=
nos sedada: ibuntq; cõfinia vsq; ad
sephrona/et villam henam. Hi erunt
termini in parte aquilonis. Inde me
tabunt fines contra orientalẽ plagã:
de villa henam vsq; sephama: et de se
phama descendent termini in rebla=
ta contra fontez daphnim. Inde per C
uenient cõtra orientẽ ad mare cene=
reth: et tendẽt vsq; ad iordanẽ: et ad
vltimũ salsissimo claudentur mari.
Hanc habebitis terrã per fines suos
in circuitu. Preceptiq; moyses filiis
israel: dicens. Hec erit terra quam
possidebitis sorte: et quam iussit dñs
dari nouẽ tribub⁹/et dimidie tribui.
Tribus enim filiorũ ruben per fami=

lias suas: et tribus filiorū gad iuxta
cognationū numerum: media quoqꝫ
tribus manasse/id est due semis tri=
bus acceperunt partē suā trans ior=
danē cōtra hierico ad orientalē pla=
D gā. Et ait dominus ad moysen. Hec
Ios.14.a. sunt noīa virorū/q̄ terrā vobꝫ diuidēt.
Eleazar sacerdos: et iosue filius nun:
et singuli ꝑncipes de tribubꝰ singu=
lis: quorū ista sunt vocabula. De tri=
bu iuda: caleb filius iephone. De tri=
bu symeon: samuel filius amiud. De
tribu beniamin: helidat filꝰ caselon.
De tribu filiorū dan: bocci filꝰ iogli.
Filioꝝ ioseph de tribu manasse: han
nihel filꝰ ephot. De tribu ephraim:
camuhel filius sephtan. De tribu za=
bulon: helisaphan filius pharnach.
De tribu issachar dux phaltihel filꝰ
ozam. De tribu aser: Ahiud filius
salomi. De tribu nepthalim / pheda=
hel filius amiud. Hi sunt quibus pre
ceperat dominus vt diuiderent filijs
israel terram chanaan.

¶C.S. De ciuitatibus et suburbanis
dandis leuitis: de ciuitatibus refugij
vltra iordanem ⁊ citra: de lege homi
cidij vel homicide / siue volens siue
nolens fecerit: ad testimonium vnꝰ
nullus puniatur. Capitulū.xxxv.

A HEc quoque locutus est dn̄s ad
moysen in campestribus moab
supra iordanem cōtra hierico. Pre=
Ios.21.a. cipe filijs israel / vt dent leuitis de
possessionibus suis vrbes ad habi=
tandum/⁊ suburbana earum per cir=
cuitum/vt ipsi in oppidis maneant:
et suburbana sint pecoribus ac iumē
tis: q̄ a muris ciuitatū forinsecꝰ per
circuitū mille passuū spacio tenden=
tur. Contra orientē duo milia erunt
cubiti: et ꝯtra meridiē similiter erunt
duo milia. Ad mare quoqꝫ qđ respi=
cit ad occidentē/eadē mēsura erit: et
septētrionalis plaga equali termino
finietur: eruntqꝫ vrbes in medio: et
Ios.20.a. foris suburbana. De ipsis autē oppi=
Deu.4.g. dis/q̄ leuitis dabitis: sex erunt in fu=
gitiuorū auxilia separata: vt fugiat
ad ea q̄ fuderit sanguinē: et exceptis
his alia quadragintaduo oppida: id
est simul quadragintaocto cum sub=
vrbanis suis. Ipseqꝫ vrbes q̄ dabun=
B tur de possessionibꝰ filiorū israel / ab
his q̄ plus habent/plures auferētur:
et qui minus/pauciores: singuli iu=
xta mensurā hereditatis sue dabunt
oppida leuitis. Ait dn̄s ad moysen.
Loquere filijs israel/et dices ad eos.
Qn̄ transgressi fueritis iordanem in Deu.19.a.
terrā chanaan/decernite q̄ vrbes es= Jos.20.a.
se debeāt in ꝑsidia fugitiuorū: q̄ nolē
tes sanguinē fuderint/in quibꝰ cum
fugerit ꝓfugꝰ/cognatꝰ occisi non po
terit eū occidere: donec stet in cōspe=
ctu multitudinis: et causa illiꝰ iudice
tur. De ipsis autem vrbibꝰ/que ad fu
gitiuorum subsidia separantur: tres
erunt trās iordanem: et tres in terra
chanaan: tā filijs israel q̄ aduenis=
atqꝫ peregrinis: vt confugiat ad eas
qui nolens sanguinē fuderit. Si q̄s
ferro percusserit: et mortuꝰ fuerit qui
percussus est: reus erit homicidij: et
ipse morietur. Si lapidē iecerit: et ictus C
occubuerit: similiter punietur. Si li=
gno percussus interierit: percussoris
sanguine vindicabitur. Propinquus
occisi homicidam interficiet: statim
vt apprehēderit eū: interficiet. Si per Deu.19.c.
odiū quis hominem impulerit: vel iece=
rit quippiā in eum per insidias: aut
cū esset inimicꝰ manu percusserit: et il=
le mortuꝰ fuerit: percussor homicidij
reus erit: cognatus occisi statim vt
inuenerit eū/iugulabit. Quod si for=
tuitu: et absqꝫ odio: ⁊ inimicitijs q̄cq̄
horum fecerit: et hoc audiente popu=
lo fuerit cōprobatū: atqꝫ inter percus=
sorē et propinquū sanguinis questio
ventilata: liberabit innocens de vlto=
ris manu: et reducet per sententiam
in vrbē ad quā cōfugerat: manebitqꝫ
ibi/donec sacerdos magnus qui oleo
sancto vnctus est/moriatur. Si interfe
ctor extra fines vrbiū/q̄ exulibus de= D
putate sunt fuerit inuentꝰ/et percus=
sus ab eo q̄ vltor est sanguinis: absqꝫ
noxa erit qui eū occiderit: debuerat
eñ profugus vsqꝫ ad mortē pontifi=
cis in vrbe residere. Postq̄ autem il=
le obierit: homicida reuertetur i ter=
ram suā. Hec sempiterna erunt/et le
gitima in cunctis habitationibus ve
stris. Homicida sub testibus punietur:
ad vnius testimoniū nullus condēna=
bitur. Nō accipietis preciū ab eo q̄ reus
est sanguinis/statim et ipse morietur.
Exules et ꝓfugi ante mortē pontifi=
cis nullo modo in vrbes suas reuer=
ti poterunt: ne polluatis terram habi=
tationis vestre q̄ insontiū cruore macu=
latur: nec aliter expiari pōt/nisi p eius
sanguinē/q̄ alterius sanguinē fude
rit. Atqꝫ ita emūdabitur vestra possessio
ne cōmorante vobiscū. Ego enim sum

dominus:qui habito inter filios isrl'.
¶ C.S. De lege cōmiscēdarꝫ tribuum
occasione filiarꝫ salphaat. Cap.xxxvi.
A Ccesserūt aūt ⁊ principes fa-
miliarū galaad filij machir/fi
lij manasse de stirpe filiorum
ioseph:locutiq; sunt moysi coram ꝓn
cipib⁹ israel/atq; dixerunt. Tibi dño
nostro precepit dñs:vt terrā sorte di-
uideres filijs israel:et vt filiabus sal-
8.27.a. phaat fratris nr̄i dares possessionē
debitā prī:quas si alterius tribus ho-
mines vxores acceperint / sequetur
possessio sua:et translata ad aliaꝫ tri
bum de nr̄a hereditate minuet: atq;
B ita fiet/vt cū iubileus/id est quinquage
simus annus remissionis aduenerit
cōfundat sortiū distributio:et aliorū
possessio ad alios trāseat. Respondit
moyses filijs isrl': et dño precipiente
ait. Recte trib⁹ filiorū ioseph locuta
est: ⁊ hec lex sup filiabus salphaat a
C dño ꝓmulgata est. Nubant quibus
Tho.7.d. volunt:tm̄ vt sue trib⁹ hoibus/ne cō-
1.Cro.2. misceat possessio filiorū isrl' de tribu
in tribuꝫ. Oēs eni viri ducent vxores
de tribu et cognatione sua: et cuncte
femine de eadē tribu maritos acci-
piēt:vt hereditas ꝑmaneat in fami-
lijs/nec sibi misceant tribus: sed ita
maneāt vt a dño separate sunt. Fece
D runtq; filie salphaat vt sibi fuerat im
peratum:et nupserunt maala/⁊ ther
sa/et egla/et melcha/et noa filijs pa-
trui sui de familia manasse / qui fuit
filius ioseph:et possessio que illis fue
rat attributa/mansit in tribu ⁊ fami-
lia patris earum. Hec sunt mandata
atq; iudicia q̄ mandauit dñs per ma
nū moysi ad filios isrl'/ i cāpestribus
moab supra iordanē contra hierico.

¶ Explicit liber Numeri.

¶ Incipit liber Deuteronomij:
hebraice Elle haddebarim.
¶ C.S. Recapitulatio de nūeratione
et reuersione ad montē amorreorꝫ:de
exploratorib⁹: de murmuratiōe ppl'i
de ira dei:de ascēsu i malach. Cap.i.
A Ec sunt verba que locu
tus est moyses ad om-
nem israel trans iorda
nem in solitudine cam
pestri/contra mare ru-
brum / inter pharan et
thofel et laban et ase-
roth(vbi auri est plurimum) vndeci
diebus de oreb per viaꝫ montis seir/
vsq; ad cades barne. Quadragesimo
anno / vndecimo mense / prima die
mensis locutus est moyses ad filios
israel omnia que preceperat illi do-
minus/vt diceret eis:postq̄ percus-
sit seon regē amorreorū qui habita-
uit in esebon:et og regem basan / qui
mansit in asteroth:⁊ i edrai a trās ior
danem in terra moab. Cepitq; moy-
ses explanare legē et dicere. Domi-
nus deus noster locutus est ad nos
in oreb dicens. Sufficit vobis quod i
hoc mōte mā sistis:reuertimini et ve-
nite ad montem amorreorum: et ad
cetera q̄ ei ꝓxima sunt campestria
atq; montana et humiliora loca con-
tra meridiē:et iuxta lit⁹ maris terrā
chananeorum/et libani vsq; ad flu-
men magnum euphraten. En inquit
tradidi vobis. Ingredimini et possi- B
dete eam / super qua iurauit domi-
nus patribus vestris abraā isaac et
iacob/vt daret illā eis / et semini eo- exo.18.c.
rum post eos. Dixique vobis illo in
tempore. Non possum solus sustine-
re vos: quia dñs deus vester multi-
plicauit vos:et estis hodie sicut stel-
le celi plurimi. Dñs deus patrum ve-
strorum addat ad hunc numerum
multa milia et benedicat vobis sicut
locut⁹ est. Nō valeo sol⁹ negocia ve-
stra sustinere: et pondus ac iurgia.
Date ex vobis viros sapiētes ⁊ gna-
ros/et quorū conuersatio sit probata
in tribubus vestris:vt ponā eos vo-
bis principes. Tunc rn̄distis mihi.
Bona res est quā vis facere. Tuliq;
de tribub⁹ vr̄is viros sapiētes et no-
biles/et cōstitui eos ꝓncipes tribu-
nos et cēturiōes et q̄nq̄genarios ac. C
decanos q̄ docerēt vos singula. Pre- Joā.7.d.
cepiq; eis dicēs. Audite illos: et qđ
iustū est iudicate. Siue ciuis sit ille
siue ꝑegrin⁹: nulla erit distantia ꝑso
narū. Ita paruū audietis vt magnuꝫ .J.18.d.
nec accipietis cuiusq̄ ꝑsonā:qr dei iu- Le.19.c.
diciū est:qđ si difficile vobis visuꝫ ali- p.24.c.
qđ fuerit referte ad me:⁊ ego audiā. ec.42.a.
Precepiq; eis oia q̄ facere deberetis. Jac.2.a.
Profecti aūt de oreb trāsiuim⁹ ꝑ ere-
mū terribilē et maximā solitudineꝫ/
quā vidistis ꝑ viā mōtis amorrei/si-
cut ꝓceperat dñs de⁹ nr̄ nobis. Cumq;
venissem⁹ in cades barne/dixi vobis.
Venistis ad montem amorrei/quem
dñs deus nr̄ daturus est nobis. Vide
terrā quaꝫ dñs deus tuus dabit tibi

ascēde et possíde eam: sicut locutus
est dñs deus noster patribus tuis.
D Noli timere: nec quicq̄ paueas. Et
accessistis ad me oēs / atq̄ dixistis.
Mittamus viros qui considerēt ter-
ram: et renunciēt per qd̄ iter debea-
mus ascēdere: ⁊ ad quas pergere ci-
uitates. Cūq̄ mihi sermo placuisset
misi ex vobis duodecim viros / singu-
Numeri. los de tribub⁹ suis. Qui cū perrexis-
13.c.⁊.d. sent / et ascēdissent in montana: vene
runt vsq̄ ad vallē botri: et considera
ta terra sumētes de fructibus ei⁹ vt
ostenderent vbertatē: attulerunt ad
nos / atque dixerunt. Bona est terra /
quā dominus deus nr̄ daturus est no
bis. Et noluistis ascēdere / sed incre-
duli ad sermonez dñi dei nostri mur-
murastis in tabernaculis vr̄is / atq̄
dixistis. Odit nos dñs et idcirco edu
xit nos de terra egypti: vt traderet
E nos in manu amorrei: atque deleret.
Quo ascēdemus? nuncii terruerunt
cor nostrū dicentes. Maxima multi-
tudo est / et nobis statura procerior:
vrbes magne: et ad celū vsque muni-
te: filios enachim vidimus ibi. Et di-
xi vobis. Nolite metuere: nec timea-
tis eos. Dñs deus qui ductor est no-
ster: pro vobis ipse pugnabit: sicut fe
cit in egypto cunctis videntibus: et
in solitudine ipsi vidistis. Portauit
te dñs deus tuus / vt solet homo ge-
stare paruulū filiuz suū: in omni via
per quā ambulastis: donec veniretis
ad locum istum. Et nec sic quidez cre
exo.13.d. didistis dño deo vestro / qui precessit
vos in via: et metat⁹ est locuz in quo
tentoria figere deberetis: nocte osten
F dens vobis iter per ignē: et die p co-
lumnā nubis. Cūq̄ audisset dñs vo-
cem sermonum vestrorum: iratus iura-
Nu.14.c uit et ait. Non videbit quispiā de ho-
minibus generatiōis huius pessime
terrā bonā / quaz sub iuramēto polli-
citus sum pr̄ibus vr̄is / p̄ter caleb fi-
liū iephone. Ipse enim videbit eaz: ⁊
ipsi dabo terrā quaz calcauit / et filiis
eius: quia secut⁹ est dñm. Nec miran
da indignatio in ppl'm: cuz mihi q̄q̄
iratus dñs propter vos dixerit. Nec
tu ingredieris illuc: sed iosue filius
nun minister tuus / ipse intrabit pro
te: hūc exhortare et robora: et ipse sor-
te terrā diuidet israeli. Paruuli vr̄i
de qb⁹ dixistis q̄ captiui ducerent: et
filii q̄ hodie boni ac mali ignorāt di-
stantiā ipsi ingredient: et ipsis dabo

terrā / et possidebūt eam: vos autē re- B
uertimini / et abite in solitudinez per
viam maris rubri. Et rn̄distis mihi.
Peccauim⁹ dño: ascendem⁹ et pugna
bim⁹ / sicut p̄cepit dñs de⁹ nr̄. Cumq̄
instructi armis pergeretis in mon-
tem / ait mihi dñs. Dic ad eos. Nolite nu.14.g.
ascendere / neq̄ pugnetis: non enim
sum vobiscū: ne cadatis coraz inimi-
cis vr̄is. Locutus sum ⁊ nō audistis.
sed aduersantes iperio dñi: et tumen
tes supbia ascēdistis in montez. Ita
q̄ egressus amorreus: qui habitabat
in montib⁹: et obuiā veniēs psecutus
est vos / sicut solēt apes persequi: et ce-
cidit de seir vsq̄ horma. Cumq̄ reuer
si ploraretis coraz dño / non audiuit
vos: nec voci vr̄e voluit acquiescere.
Sedistis ergo in cades barne multo tpe.
C.C.S. Recapitulatio bñficiorū po-
pulo post legē datorū: scz de p̄hibitio
ne pugnādi cōtra moab et amon: de
victoria habita: de seon rege. Cap.ii.

Profectiq̄ inde venim⁹ in soli- B
tudinem / q̄ ducit ad mare ru-
brum: sicut mihi dixerat dñs
et circuiuim⁹ montez seir longo tpe.
Dixitque dñs ad me. Sufficit vobis
circuire montez istū: ite ꝯtra aquilo-
nem: et pplo p̄cipe dicens. Trāsibitis
per terminos fratrū vr̄orum filiorum
esau: qui habitant in seir et timebunt
vos. Uidete ergo diligenter ne mo-
ueamini contra eos: neq̄ enim dabo
vobis de terra eorū quātū pōt vnius
pedis calcare vestigium: q2 in posses
sionem esau dedi montem seir. Cibos
emetis ab eis pecunia et comedetis:
aquā emptam haurietis / et bibetis. B
Dñs deus tu⁹ bñdixit tibi in omi ope
re manuū tuarum. Nouit iter tuum.
quō trāsieris solitudinez hāc magnā
per q̄dragīnta annos habitās tecum
dñs de⁹ tuus: et nihil tibi defuit. Cū-
q̄ transissem⁹ fr̄es nr̄os filios esau
qui habitabant in seir / p viā cāpestrē
de helath / et de asion gaber / venim⁹
ad iter qd̄ ducit in desertū moab. Di-
xitq̄ dñs ad me. Non pugnes cōtra
moabitas: nec ineas aduersus eos
preliū: nō enī dabo tibi quicq̄ de ter-
ra eorū: q2 filiis loth tradidi ar i pos-
sessionē. Emim primi fuerūt habita-
tores ei⁹: ppl'us magn⁹ / et validus / ⁊
tam excelsus: vt de enachim stirpe
quasi gigantes crederent: et essent si- C
miles filiorū enachim. Denique moa-
bite appellāt eos emim. In seir autē

prius habitauerunt horrei: quibꝰ ex-
pulsis atq; deletis habitauerunt filii
esau: sicut fecit israel in terra posses-
sionis sue quã dedit illi dñs. Surgẽ-
tes ergo vt transiremus torrẽtem za
reth venimus ad eum. Tempus aũt
quo ambulauimus de cades barne
vsq; ad transitum zareth: triginta et
octo annorũ fuit: donec cõsumeretur
ois cõgregatio hominũ bellatorũ de
castris: sicut iurauerat dominꝰ: cuiꝰ
manus fuit aduersum eos: vt interi-
D rẽt de castrorum medio. Postq̃ autẽ
vniuersi ceciderunt pugnatores: lo-
cutus est dñs ad me dicẽs. Tu trans-
ibis hodie terminos moab vrbẽ no-
mine ar: ⁊ accedẽs in vicinia filiorũ
ammon: caue ne pugnes cõtra eos:
nec mouearis ad preliũ. non enim da-
bo tibi de terra filiorũ ammon: quia
filiis loth dedi eã in possessionẽ. Ter
ra gigantium reputata est: et in ipsa
olim habitauerũt gigãtes: quos am-
monite vocant zomzommim: populꝰ
magnus, et multus, ⁊ procere longi-
tudinis sicut enachim: quos deleuit
dñs a facie eorũ. ⁊ fecit illos habita-
re pro eis: sicut fecerat filiis esau: q̃
habitant in seir: delẽs horreos: ⁊ ter
ram eorũ illis tradens: quã possident
E vsq; in presens. Eueos quoq; qui ha-
bitabant in asarim vsq; gazam cap-
padoces expulerunt: qui egressi de
cappadocia deleuerunt eos: et habi-
tauerunt pro illis. Surgite et transi-
te torrentem arnon. ecce tradidi in
manu tua seon regem esebon amor-
reorum: et terrã eius incipe posside-
re: ⁊ cõmitte aduersus eum prelium.
Hodie incipiã mittere terrorem atq;
formidinẽ tuam in populos qui habi
tant sub omni celo: vt audito nomi-
ne tuo paueãt: et in morẽ parturien-
tium contremiscãt: et dolore teneãn-
nu.21.e. tur. Misi ergo nuncios de solitudine
cademoth ad seon regem esebõ ver-
F bis pacificis dicẽs. Trãsibimus per
terram tuã: publica gradiemur via
nõ declinabimꝰ neq; ad dexterã neq;
ad sinistram. Alimẽta precio vende
nobis vt vescamur: aquam pecunia
tribue: et sic bibemus. Tãtum est vt
nobis cõcedas trãsitũ: sicut fecerunt
filii esau qui habitãt in seir: et moa-
bite q̃ morãtur in ar: donec veniamꝰ
ad iordanẽ: et trãseamus ad terram
quã dñs deus noster daturus est no-
bis. Noluitq; seon rex esebon dare
nobis trãsitum: q2 indurauerat dñs
deꝰ tuus spiritum eius: et obfirmaue-
rat cor illiꝰ: ita vt traderetur in ma-
nus tuas sicut nũc vides. Dixitq; do
minus ad me. Ecce cepi tibi tradere au.2.c.
seon et terram eiꝰ: incipe possidere eã.
Egressusq; est seon obuiã nobis cum G
oi pplõ suo ad preliũ in iasa: et tradi
dit eũ dñs deus noster nobis: ꝑcussi-
musq; eum cum filiis suis ⁊ omni po
pulo suo: cunctasq; vrbes in tpe illo
cepimus: interfectis habitatoribus
earũ viris ac mulieribus ⁊ paruulis.
Nõ reliquimꝰ in eis quicq̃ absq; iu-
mentis q̃ in partẽ venerunt predan
tiũ: et spoliis vrbiũ quas cepimus ab
aroer: q̃ est sup ripã torrentis arnon
oppido qđ in valle situm est vsq; ga-
laad. Non fuit vicus et ciuitas q̃ no-
stras effugeret manus: oẽs tradidit
dñs deus noster nobis absq; terra fi-
liorũ ammon ad quã nõ accessimus:
et cũctis q̃ adiacẽt torrenti ieboch: ⁊
vrbibꝰ montanis: vniuersisq; locis a
quibꝰ nos ꝓhibuit dñs deus noster.
¶ C.S. De pugna contra og regẽ ba
san: de lecto eius: de sorte duarum tri
buũ et semis: ⁊ dixit moysi deus non
transire iordanem. Capitulum.iii.
Taq; conuersi ascẽdimꝰ ꝑ iter A
basan. Egressusq; est Og rex Jo.29.b.
basan in occursum nobis cum Nu.21.G.
pplõ suo ad bellandum in edrai. Di-
xitq; dñs ad me. Ne timeas eũ: q2 in
manu tua traditus est cũ oi pplõ ac
terra sua: faciesq; ei sicut fecisti seon
regi amorreorũ q̃ habitauit in esebõ.
Tradidit ergo dñs deꝰ noster in ma-
nibꝰ nris etiã Og regẽ basan: et vni-
uersum pplm eius: ꝑcussimusq; eos
vsq; ad internecionẽ: vastantes cun
ctas ciuitates illiꝰ vno tpe: non fuit
oppidũ qđ nos effugeret: sexaginta
vrbes et omnẽ regionẽ Argob regni
Og in basan. Cũcte vrbes erant mu-
nite muris altissimis: portisq; et ve-
ctibꝰ: absq; oppidis innumeris que
non habebãt muros. Et deleuimꝰ eos 23.q.5.
sicut feceramꝰ seon regi esebon: dis- remittut.
ꝑdẽtes oẽm ciuitatẽ: virosq; ac mu-
lieres ⁊ paruulos. iumẽta aũt et spo-
lia vrbium diripuimus. Tulimusq; il B
lo in tpe terrã de manu duorũ regum
amorreorũ qui erãt trans iordanem
a torrente arnon vsq; ad mõtem her
mon: quem sidonii Sarion vocant: ⁊
amorrei Sanir: oẽs ciuitates q̃ site
sunt in planitie ⁊ vniuersam terram

Galaad et Basan vsqꝫ ad Selcha et
Edrai ciuitates regni Og in basan.
Solus quippe Og rex basan restite-
rat de stirpe gigantũ. Et monstratur
lectus eius ferreus qui est in rabath
filiorũ Ammon nouem cubitos ha-
bens longitudinis et quatuor latitu-
dinis ad mensurã cubiti virilis ma-
Nu.32.f. nus. Terrãqꝫ possedimus in tpe illo
ab aroer q̃ est sup ripã torrentis ar-
non: vsqꝫ ad mediã partem montis
galaad: ⁊ ciuitates illꝰ dedi ruben et
gad: reliquã aũt partẽ galaad ⁊ om-
nem basan regni Og tradidi medie
tribui manasse omnẽ regionẽ argob.
Cũctaqꝫ basan vocabit terra gigan-
tum. Jair filꝰ manasse possedit om-
nem regionem argob vsqꝫ ad termi-
C nos gessuri et machati. Uocauitqꝫ ex
nomine suo basan auoth iair: id est
villas iair vsqꝫ in presentẽ diẽ. Ma-
chir quoqꝫ dedi galaad: et tribubus
Ruben et Gad dedi de terra galaad
vsqꝫ ad torrentẽ arnon mediũ torrẽ-
tis et cõfiniũ vsqꝫ ad torrẽtem ieboch
qui est terminus filiorum ammon: ⁊
planiciem solitudinis atqꝫ iordanem
et terminos Cenereth vsqꝫ ad mare
deserti qđ est salsissimuꝫ ad radices
montis phasga cõtra orientem. Pre-
cepiqꝫ vobis in tpe illo dicens. Dñs
deus vester dat vobis terram hãc in
hereditatem: expediti precedite fra-
tres vestros filios israel oẽs viri ro-
busti absqꝫ vxoribꝰ et paruulis atqꝫ
iumẽtis. Noui enim ꝙ plura habea-
tis pecora: et in vrbibꝰ remanere de-
bebũt q̃s tradidi vobis donec requiẽ
tribuat dñs fratribꝰ vestris sicut vo-
bis tribuit: ⁊ possideant ipsi etiã ter-
ram quam daturus est eis trans ior-
Nu.27.d. danẽ: tunc reuertetur vnusquisqꝫ in
possessionẽ suam quã dedi vobis. Jo
D sue quoqꝫ in tpe illo precepi dicens.
Oculi tui viderũt q̃ fecit dñs deꝰ ve-
ster duobꝰ his regibꝰ: sic faciet oĩbus
regnis ad q̃ trãsiturꝰ es. Ne timeas
eos: dñs enim deus vester pugnabit
pro vobis. Precatusqꝫ sum dñm in tẽ
pore illo/ dicens. Dñe deus tu cepisti
ostendere seruo tuo magnitudinem
tuam/ manũqꝫ fortissimã: neqꝫ enim
est alius deus: vel in celo vel in ter-
ra/ qui possit facere opera tua: ⁊ com-
parari fortitudini tue. Transibo igi-
tur et videbo terram hanc optimam
trans iordanem: et montem istum
egregium et libanum. Iratusqꝫ est

dominꝰ mihi propter vos/ nec exaudi
uit me: sed dixit mihi. Sufficit tibi/ J.31.et
nequaq̃ vltra loquaris de hac re ad 34.a.
me. Ascende cacumen phasge: ⁊ ocu
los tuos circumfer ad occidentem et
aquilonem austrumqꝫ ⁊ orientem: et
aspice: nec enim transibis iordanem
istum. Precipe iosue et corrobora eũ
atqꝫ conforta: qr ipse precedet popu-
lum istum: et diuidet eis terrã quam
visurus es. Mansimusqꝫ in valle cõ-
tra phanum phogor.

¶ C.S. Moyses exhortatur pplm et
declarat legis date eminentiam: nar
rat que facta sunt in oreb: prohibet
omnẽ similitudinẽ adorari: mortem
propriã predicit: ⁊ eos puniendos si
transgrediẽtur dñi mandata: narrat
bñficia dñi q̃ fecit: separat ciuitates
refugii et eox noĩa ponit. Capm.iiij.

Et nunc israel audi precepta et A
iudicia que ego doceo te: vt fa-
ciens ea viuas: et ingrediens possi-
deas terraꝫ quam dñs deus patrum
vestrorum daturus est vobis. Non
addetis ad verbum quod vobis lo-
quor/ nec auferetis ex eo: custodite
mandata dñi dei vri q̃ ego precipio
vobis. Oculi vestri viderunt omnia Nu.25.a.
que fecit dominus cõtra beelphegor
quomodo cõtriuerit omnes cultores
eius de medio vestri. Uos autem qui
adheretis domino deo vestro/ viuitis
vniuersi vsqꝫ in presentem diem. Sci
tis quod docuerim vos precepta atqꝫ
iustitias/ sicut mandauit mihi domi-
nus deꝰ meus/ sic facietis ea in terra
quã possessuri estis/ et obseruabitis
et implebitis opere. Hec est enim ve-
stra sapientia et intellectus corã po-
pulis/ vt audientes vniuersi prece-
pta hec dicant. En populus sapiens
et intelligens/ gens magna: nec est
alia natio tam grandis que habeat
deos appropinquantes sibi/ sicut de-
us noster adest cunctis obsecratio-
nibus nostris. Que est enim alia gens B
sic inclyta/ vt habeat ceremonias/ iu
staqꝫ iudicia: et vniuersam legem
quam ego proponam hodie ante ocu
los vestros? Custodi igitur temetip-
sum et animam tuam solicite. Ne ob-
liuiscaris verborum/ que viderunt
oculi tui: ⁊ ne excidant de corde tuo
cunctis diebus vite tue. Docebis ea
filios ac nepotes tuos/ die in quo ste-
tisti coram domino deo tuo in Oreb/
quando dñs locutus est mihi dicẽs. exo.19.c.

Cõgrega ad me populum vt audiãt
sermones meos: et discãt timere me
oĩ tempore quo viuũt in terra: doce-
antq; filios suos. Et accessistis ad
radices montis qui ardebat vsq; ad
celũ: erãtq; in eo tenebre: et nubes: et
caligo. Locutusq; est dñs ad vos de
medio ignis. Vocẽ verborũ eius au-
distis: et formã penit⁹ nõ vidistis. Et
ostẽdit vobis pactũ suum qđ ꝑcepit
vt faceretis: et decem verba q̃ scripsit
in duabus tabulis lapideis. Mihiq;
mãdauit in illo tẽpore: vt docerẽ vos
ceremonias et iudicia que facere de-
beretis in terra quã possessuri estis.
C Custodite igit̃ solicite aĩas vestras.
Nõ vidistis aliquã similitudinem in
die qua locut⁹ est vobis dñs in Oreb
de medio ignis: ne forte decepti fa-
ciatis vobis sculptã similitudinẽ: aut
imaginẽ masculi vel femine: similitu
dinẽ oĩm iumẽtorũ q̃ sunt sup terrã:
vel auiũ sub celo volãtium: atq; repti
liũ que mouẽtur in terra: siue pisciũ
qui sub terra morãtur in aq̃s: ne for-
te eleuatis oculis ad celũ videas so-
lem et lunam: et oĩa astra celi / terrore
deceptus adores ea et colas: q̃ crea-
uit dñs deus tuus in ministeriũ cun
Hiere.i. ctis gentibus que sub celo sunt. Vos
ii.c. autem tulit dñs: et eduxit de fornace
ferrea egypti: vt haberet pplm here-
ditariũ sicut est in pñti die. Iratusq;
est dñs contra me propter sermones
vestros: et iurauit vt nõ transirẽ ior-
danẽ: nec ingrederer terrã optimaz
quã daturus est vobis. Ecce morior
in hac humo: nõ transibo iordanem
vos transibitis et possidebitis terrã
D egregiã. Caue ne quãdo obliuiscaris
pacti dñi dei tui: qđ pepigit tecum: et
facias tibi sculptã similitudinẽ eorũ
que fieri dñs prohibuit: q2 dñs deus
Heb.12.g. tuus ignis cõsumens est: de⁹ emula-
tor. Si genueritis filios ac nepotes /
et morati fueritis in terra: deceptiq;
feceritis vobis aliquã similitudinem
patrantes malũ corã dño deo vestro
vt eũ ad iracundiã ꝓuocetis: testes
inuoco hodie celũ et terrã cito peri-
Infra.30.d. turos vos esse de terra: quã transito
iordãne possessuri estis. non habita-
bitis in ea lõgo tempore: sed delebit
vos dñs atq; disperget in oẽs gẽtes:
et remanebitis pauci in nationibus:
ad quas vos ducturus est dñs. ibiq;
seruietis diis qui hominum manu
fabricati sunt ligno et lapidi: qui nõ
vident / nec audiunt / nec comedunt
nec odorãt. Cũq; quesieris ibi domi-
num deum tuum / inuenies eum: si ta-
men toto corde quesieris: et tota tri-
bulatione anime tue: postq̃ te inue-
nerint omnia que predicta sunt. No
uissimo aũt tẽpore reuerteris ad do- E
minũ deũ tuũ: et audies vocem eius
quia deus misericors dñs deus tuus
est. Nõ dimittet te / nec oĩno delebit
neq; obliuiscetur pacti in quo iura-
uit patribus tuis. Interroga de die-
bus antiquis q̃ fuerũt ante te ex die
quo creauit dñs deus hominẽ super
terrã: a summo celo vsq; ad summũ
eius / si facta est aliqñ huiuscemodi
res: aut vnq̃ cognitum est vt audiret
populus vocem dñi dei loquentis de
medio ignis / sicut tu audisti et vidi-
sti: si fecit de⁹ vt ingrederet̃ et tolle-
ret sibi gẽtem de medio nationũ per
temptationes / signa / atq; portẽta per
pugnã et robustã manũ / extentumq;
brachiũ / et horribiles visiones iuxta
oĩa que fecit pro nobis dñs de⁹ nr̃ in
egypto: vidẽtibus oculis tuis: vt sci-
res quoniam dñs ipse est deus: et nõ
est alius preter vnũ. De celo te fecit F
audire vocẽ suã vt doceret te: et ĩ ter-
ra ostendit tibi ignẽ suũ maximũ: et
audisti verba illius de medio ignis
quia dilexit patres tuos: et elegit se-
mẽ eorum post eos. Eduxitq; te pre- Exo.13.d.
cedens in virtute sua magna ex egy-
pto: vt deleret nationes maximas et
fortiores te in introitu tuo: et intro-
duceret te: daretq; tibi terrã earũ in
possessionez / sicut cernis in presenti
die. Scito ergo hodie / et cogitato in
corde tuo q᷑ domin⁹ ipse est de⁹ in ce-
lo sursum / et in terra deorsum: et non
est alius. Custodi precepta eius atq;
mandata q̃ ego precipio tibi: vt bene
sit tibi et filiis tuis post te. et perma-
neas multo tẽpore sup terraz: quam
dñs de⁹ tuus daturus est tibi. Tunc
separauit moyses tres ciuitates trans Nu.35.a.
iordanẽ ad orientalẽ plagam / vt con-
fugiat ad eas qui occiderit nolẽs ꝓ-
ximum suuz nec sibi fuerit inimicus
ante vnũ et alterũ diẽ: et ad harũ ali-
quã vrbium possit euadere. Bosor in G
solitudine q̃ sita est in terra cãpestri
de tribu ruben / et ramoth in galaad /
que est in tribu gad: et golan in ba-
san / que est ĩ tribu manasse. Ista est
lex quam proposuit Moyses coram
filiis Israel: et hec testimonia et ce-

remonie atq; iudicia q̄ locut⁹ est ad
filios isrl' qn̄ egressi sunt de egypto
trans iordanem in valle cōtra pha-
nū phogor in terra seon regis amor-
rei q̄ habitauit in esebō quem pcussit
moyses. Filij quoq; israel egressi ex
egypto possederunt terrā eius ꝛ ter-
ram Og regis Basan duorū regum
amorreorū qui erāt trans iordanem
ad solis ortū: ab aroer q̄ sita est sup
ripā torrentis arnon vsq; ad mōtem
sanir qui est et hermon/omnē plani-
tiem trans iordanem ad orientalem
plagam vsq; ad mare solitudinis: et
vsq; ad radices montis Phasga.

¶ Ca. V. De preceptis decalogi re-
capitulatio et explanatio: de dona-
tione legis. Capitulum quintum.

A Uocauitq; moyses oēm israelē
et dixit ad eū. Audi isrl' cere-
monias atq; iudicia q̄ ego lo-
quor in aurib⁹ vrīs hodie / discite ea
et ope cōplete. Dn̄s deus noster pe-
pigit nobiscū fedus in oreb. Non cū
patribus nostris iniit pactū: sed no-
Exo.19. b.c. biscū qui impresentiarū sumus ꝛ vi-
uimus. Facie ad faciē locut⁹ est no-
bis in monte de medio ignis. Ego se-
quester et medius fui inter deum et
vos in tpe illo: vt annunciarē vobis
verba eius. Timuistis eīm ignem: et
non ascendistis in montem. Et ait.
Exod. 20.a. Ego dn̄s de⁹ tuus qui eduxi te de ter-
ra egypti de domo seruitutis. Non
Exod. 20.a. habebis deos alienos in conspectu
Leuiti. meo. Nō facies tibi sculptile: nec si-
26.a. militudinē oīm que in celo sunt desu-
ps.96.b. per: et q̄ i terra deorsum: ꝛ q̄ versan-
exo.34. tur in aquis sub terra. Non adora-
a. bis ea et non coles. Ego eīm sum dn̄s
deus tuus: deus emulator/ reddens
iniquitatē patrū sup filios in tertiā
et quartam generationē his qui ode-
runt me: et faciens miam in multa
B milia diligētib⁹ me et custodiētibus
exo.20.b. precepta mea. Nō vsurpabis nomen
leui.19.c. dei tui frustra: qz nō erit impunitus
mat.5.e. qui super re vana nomen eius assum
eze.20.b. pserit. Obserua diem sabbati vt san-
ctifices eū sicut precepit tibi domin⁹
deus tuus. Sex dieb⁹ opaberis et fa-
cies oīa opa tua. Septimus dies sab
bati est: id est requies dn̄i dei tui. Nō
facies in eo q̄cq̄ opis: tu ꝛ fili⁹ tuus
et filia: seruus et ancilla: bos ꝛ asin⁹
et oē iumētū tuū: ꝛ peregrin⁹ qui est
intra portas tuas: vt requiescat ser-
uus et ancilla tua sicut et tu. Memē-
to q ꝛ ipse seruieris in egypto ꝛ edu-
xerit te inde dn̄s deus tuus in manu
forti ꝛ brachio extento. Idcirco pre-
cepit tibi vt obseruares diem sabba-
ti. Honora patrem tuum ꝛ matrē: si- exo.20.c.
cut pcepit tibi domin⁹ deus tuus / vt eccl.3.b.
longo viuas tpe ꝛ bene sit tibi in ter- mat.15.a
ra quam dn̄s deus tuus daturus est mar.7.b
tibi. Nō occides. Neq; mechaberis. ephe.6.a.
Furtū nō facies. Nec loqueris con- mat.5.c.
tra pximū tuū falsum testimonium. et.d.
Non concupisces vxorē proximi tui. Ro.7.b.
non domū: nō agrū: nō seruū: nō an-
cillā: nō bouem: nō asinum ꝛ vniuer-
sa que illi⁹ sunt. Hec vba locutus est C
dn̄s ad oēm multitudinem vestrā in
monte de medio ignis ꝛ nubis et ca-
liginis voce magna nihil addēs am-
plius: et scripsit ea in duab⁹ tabulis
lapideis quas tradidit mihi. Uos
autē postq̄ audistis vocem de medio
tenebrarū: et montē ardere vidistis:
accessistis ad me oēs principes tri-
buum et maiores natu atq; dixistis.
Ecce ostendit nobis dn̄s deus noster
maiestatem ꝛ magnitudinem suam:
vocem eius audiuim⁹ de medio
ignis: ꝛ pbauimus hodie q loquen-
te deo cū hoīe vixerit homo. Cur er-
go moriemur et deuorabit nos ignis
hic maximus? Si eīm audierimus vl-
tra vocem dn̄i dei nostri / moriemur.
Quid est omnis caro vt audiat vocē
dei viuentis / qui de medio ignis lo-
quitur sicut nos audiuimus: ꝛ possit
viuere? Tu magis accede ꝛ audi cū- D
cta q̄ dixerit dn̄s deus noster tibi: lo-
querisq; ad nos / ꝛ nos audientes fa-
ciemus ea. Quod cum audisset dn̄s/
ait ad me. Audiui vocē verborū ppli
hui⁹ que locuti sunt tibi: bene omnia
sunt locuti. Quis det talē eos habe-
re mētem vt timeāt me ꝛ custodiant
vniuersa mandata mea in oī tpe: vt
bene sit eis et filiis eorū in sempiter-
num? Uade ergo et dic eis. Reuerti-
mini in tentoria vestra. Tu vero hic
sta mecū ꝛ loquar tibi oīa mandata
mea: ꝛ ceremonias atq; iudicia que
doceb' eos vt faciāt ea in t'ra quā da-
bo illis in possessionē. Custodite igi- s.17.b.
tur ꝛ facite ea que precepit dn̄s deus
vobis. Nō declinabitis neq; ad dex-
teram neq; ad sinistram: sed p viam
quam precepit dominus deus vester
ambulabitis: vt viuatis et bene sit
vobis: et protelentur dies vestri in
terra possessionis vestre.

¶ C.S. De diligẽdo deũ: de memorā-
dis ꝛ scribẽdis mãdatis ei⁹: ꝙ timeãt
dñm: ꝙ non tentẽt eum: ꝙ legem do-
ceant filios suos. Cap.vi.

A Ec sunt precepta et ceremonie
atq; iudicia que mandauit do-
minus deus vester vt docerem vos:
vt faciatis ea in terra ad quam trãs-
gredimini possidendam: vt timeas
dñm deũ tuũ: ꝛ custodias oĩa mãda-
ta et precepta ei⁹ q̃ ego precipio tibi
et filiis ac nepotib⁹ tuis cunctis die-
bus vite tue: vt prolongentur dies tui.
Audi Israel ꝛ obserua vt facias que
pcepit tibi dñs ꝛ bene sit tibi: ꝛ mul-
tipliceris amplius/sicut pollicit⁹ est
dñs deus patrum tuoꝝ tibi terrã la-
mat. 22. d cte ꝛ melle manãtẽ. Audi Israel: dñs
mar. 12 c. deus noster/deus vnus est. Diliges
Lu. 10. e. dñm deum tuũ ex toto corde tuo/ꝛ ex
J. 11. c. tota anima tua/ꝛ ex tota fortitudine
B tua. Eruntq; verba hec que ego preci
pio tibi hodie in corde tuo/et narra-
bis ea filiis tuis: et meditaberis se-
dens in domo tua: ꝛ ambulans in iti-
nere/dormiens atq; consurgens. Et
ligabis ea quasi signum in manu tua
eruntq; et mouebuntur inter oculos
tuos: scribesq; in limine et ostiis do-
mus tue. Cumq; introduxerit te dñs
deus tuus in terram: pro qua iurauit
patribus tuis Abraam/Isaac/ꝛ Ja-
cob: ꝛ dederit tibi ciuitates magnas
et optimas quas non edificasti: do-
mos plenas cunctarum opum quas
non extruxisti/cisternas quas nõ fo-
disti/vineta ꝛ oliueta q̃ non plãtasti:
et comederis et saturatus fueris: ca-
ue diligenter ne obliuiscaris dñi dei
tui qui eduxit te de terra Egypti: de
C domo seruitutis. Dñm deum tuum ti-
mat. 4. b. mebis: ꝛ illi soli seruies: ac ꝑ nomen
Luc. 4. b. illius iurabis. Non ibitis post deos
alienos cunctarũ gẽtium que in cir-
cuitu vestro sunt: qm̃ deus emulator
dñs deus tu⁹ in medio tui: nequando
irascat furor dñi dei tui contra te/et
mat. 4. b. auferat te de superficie terre. Non tẽ-
Lu. 4. b. tabis dñm deum tuum sicut tentasti
Nu. 21. b. in loco tẽtationis. Custodi precepta
dñi dei tui ac testimonia et ceremo-
nias quas precepit tibi: ꝛ fac qd pla-
citũ est ꝛ bonum in conspectu dñi vt
bene sit tibi: et ingressus possideas
terrã optimã de qua iurauit dñs pa-
trib⁹ tuis: vt deleret omnes inimicos
D tuos corã te sicut locut⁹ est. Cum in-
terrogauerit te fili⁹ tu⁹ cras dicens.

Quid sibi volũt testimonia hec ꝛ ce-
remonie atq; iudicia q̃ precepit dñs
de⁹ noster nobis? dices ei. Serui era-
mus Pharaonis in Egypto: et edu-
xit nos dñs de Egypto in manu for-
ti. fecitq; signa atq; ꝓdigia magna ꝛ
pessima in Egypto ɔtra Pharaonẽ/
et omnẽ domũ illi⁹ in ɔspectu nostro:
et eduxit nos inde: vt introducti da-
ret terrã super qua iurauit patribus
nostris. Precepitq; nobis dñs vt fa-
ciam⁹ oĩa legitima hec: et timeamus
dñm deum nostrũ: vt bene sit nobis
cunctis dieb⁹ vite nostre sicut est ho-
die. Eritq; nostri misericors si custo-
dierimus ꝛ fecerimus omnia prece-
pta ei⁹ corã domino deo nostro/sicut
mandauit nobis.
¶ C.S. Prohibet societas gẽtiũ: pre-
cipitur idolatrie destructio: auxiliũ
se prestare dicit adiiciẽdos ꝓ ꝓ̃os si
seruauerint mãdata: vbertas in oĩb⁹
populo ꝓmittit. Cap.vii.
Um vero introduxerit te dñs A
deus tuus in terram quã pos- J. 31. a.
sessurus ingredieris: ꝛ deleue-
rit gentes multas corã te Etheum et
Gergeseũ/ꝛ Amorreũ Chananeũ/et
Phereseũ/ꝛ Eueũ/ꝛ Jebuseũ/septẽ 23. q. 5. c.
gentes multo maioris numeri q̃ tu remittũt.
es ꝛ robustiores te: tradideritq; eas
dñs de⁹ tuus tibi: percuties eas vsq;
ad internecionem. Non inibis cum Exo. 23. d
eis fedus: nec misereberis earum/ et. 34. b.
neq; sociabis cum eis coniugia. Fi-
liã tuã non dabis filio eius: nec filiã J. 12. a.
illius accipies filio tuo: qꝛ seducet fi-
lium tuum ne sequatur me: ꝛ vt magis
seruiat diis alienis: irasceturq; furor
dñi ꝛ delebit te cito. Quin potius hec
facietis eis. Aras eoꝝ subuertite et 28. q. 1. ca.
confringite statuas: lucosq; succidi- sic enim.
te/ꝛ sculptilia comburite: qꝛ popul⁹ 35. q. 1. c.
sanctus es dño deo tuo. Te elegit do- cũ igitur.
minus deus tuus: vt sis ei popul⁹ pe- B
culiaris de cunctis populis q̃ sunt su- J. 14. a. ꝛ
per terrã. Non qꝛ cunctas gẽtes nu- 26. d.
mero vincebatis vobis iunct⁹ est dñs
ꝛ elegit vos/cum oĩbus sitis populis
pauciores: sed qꝛ dilexit vos dñs/et
custodiuit iuramentũ qd iurauit pa-
trib⁹ vestris. Eduxitq; vos in manu
forti et redemit de domo seruitutis:
de manu Pharaonis regis Egypti.
Et scies qꝛ dñs de⁹ tuus ipse est deus
fortis ꝛ fidelis: custodiẽs pactum et
misericordiã diligentibus se: ꝛ his q̃
custodiunt precepta eius in mille ge-

nerationes: ꝛ reddēs odiētib⁹ se sta-
tim/ita vt disperdat eos ꝛ vltra non
differat/ꝓtinus eis restituens quod
merentur. Custodi ergo precepta et
ceremonias atq₃ iudicia que ego mā-
do tibi hodie vt facias. Si postq̄ au-
dieris hec iudicia/custodieris ea et
feceris: custodiet et dñs de⁹ tuus pa-
ctū tibi et misericordiā quā iurauit
patrib⁹ tuis: et diliget te ac multipli-
cabit/benedicetq₃ fructui ventris tui
et fructui terre tue: frumēto tuo atq₃
vindemie/oleo ꝛ armētis / gregibus
ouium tuarū super terrā: ꝓ qua iura-
C uit patribus tuis vt daret eā tibi. Be-
Exo.23.d nedict⁹ eris inter oēs populos. Nō
erit apud te sterilis vtriusq₃ sexus:
tam in hoībus q̄ in gregib⁹ tuis. Au-
feret dñs a te omnē languorē/ꝛ infir-
mitates Egypti pessimas quas no-
uisti nō inferet tibi: sed cūctis hosti-
bus tuis. Deuorabis oēs pplos q̄s
dñs de⁹ tu⁹ datur⁹ est tibi. Nō parcet
eis ocul⁹ tu⁹: nec seruies diis eoꝝ: ne
sint ī ruinā tui. Si dixer' ī corde tuo.
Plures sunt gētes iste q̄ ego: quomo-
do potero delere eas? noli metuere:
s₃ recordare q̄ fecerit dñs de⁹ tu⁹ pha-
raoni ꝛ cūctis Egyptiis plagas ma-
ximas quas viderunt oculi tui: et si-
gna atq₃ portenta manumq₃ robustā
et extentum brachium vt educeret te
dñs de⁹ tu⁹: sic faciet cūctis populis
Exo.23.e. quos metuis. Insuper et crabrones
ꝛ.33.a. mittet dñs de⁹ tuus in eos donec de-
Jos.24.c leat omnes atq₃ disperdat q̄ te fuge-
D rint: et latere nō potuerint. Nō time-
bis eos: q₂ dñs deus tu⁹ in medio tui
est: de⁹ magnus ꝛ terribilis/ipse con-
sumet nationes has in cōspectu tuo
paulatim atq₃ per partes. Non pote-
ris eas delere pariter: ne forte mul-
tiplicentur contra te bestie terre. Da-
bitq₃ eos dñs deus tuus in cōspectu
tuo: ꝛ interficiet illos donec penitus
deleant'. Tradetq₃ reges eoꝝ in ma-
nus tuas: et disperdes noīa eoꝝ sub
2.Macc. celo. Null⁹ poterit resistere tibi/do-
12.f. nec cōteras eos. Sculptilia eoꝝ igne
cōburēs. Non cōcupisces argentū ꝛ
aurum de quib⁹ facta sunt: neq₃ assu-
mes ex eis tibi quicq̄ ne offendas/
propterea q₂ abominatio est dñi dei
tui: nec inferes q̄ppiā ex idolo in do-
mū tuā: ne fias anathema sicut et il-
lud est. Quasi spurcitiam detestabe-
ris: ꝛ velut inquinamētū ac sordes abo-
minatiōi habebis: q₂ anathema est.

¶ C.S. Memorant' afflictiōes ꝛ bñfi-
cia q̄ receperūt in deserto. Ca.viii.
Omne mandatū qđ ego preci- A
pio tibi hodie caue diligēter
vt facias/vt possitis viuere:
ꝛ multiplicemini ingressiq₃ possidea-
tis terrā pro qua iurauit dñs patri-
bus vestris. Et recordaberis cuncti
itineris per qđ adduxit te dñs deus
tuus quadraginta annis ꝑ desertū/
vt affligeret te atq₃ temptaret: et nota
fierēt que in tuo aīo versabant': vtrū
custodires mandata illius/an non?
Afflixit te penuria/ꝛ dedit tibi cibū
manna quod ignorabas tu et patres
tui: vt ostēderet tibi q̄ non in solo pa- Mat.4.a.
ne viuat homo: sed in omni verbo qđ Luc.4.a.
egredit' de ore dñi. Vestimentū tuum J.29.a.
quo operiebaris nequaq̄ vetustate
defecit: ꝛ pes tuus non est subtritus.
En quadragesimus annus est: vt re- B
cogites in corde tuo: q₂ sicut erudit
filium suum homo / sic dñs deus tu⁹
erudiuit te/vt custodias mādata do-
mini dei tui ꝛ ambules in viis eius: ꝛ
timeas eum. Dñs eñi de⁹ tuus intro-
ducet te in terrā bonā/terrā riuorum
aquarūq₃ ꝛ fontiū: in cui⁹ campis et
montib⁹ erumpunt fluuioꝝ abyssi/
terrā frumenti hordei ac vinearū: in
qua ficus et mala granata et oliueta
nascuntur/terram olei ac mellis/vbi
absq₃ vlla penuria comedas panem
tuum: ꝛ rerū oīm abundātia perfrue-
ris: cuius lapides ferrum sunt: et de
montibus eius eris metalla fodiunt':
vt cum comederis ꝛ satiatus fueris/
benedicas dño deo tuo ꝓ terra opti-
ma quam dedit tibi. Obserua ꝛ caue C
ne quando obliuiscaris dñi dei tui: et
negligas mādata eius atq₃ iudicia ꝛ
ceremonias quas ego precipio tibi
hodie: ne postq̄ comederis ꝛ satiat⁹
fueris / domos pulchras edificaue-
ris et habitaueris in eis/habuerisq₃
armēta boum ꝛ ouium greges/argē-
ti ꝛ auri cūctarūq₃ rerū copiā/eleue-
tur cor tuum et non reminiscaris dñi
dei tui/qui eduxit te de terra Egypti
de domo seruitutis: et ductor tuus
fuit in solitudine magna atq₃ terri- 15
bili/in qua erat serpens flatu adu-
rens/et scorpio ac dipsas et nulle oī-
no aque: q̄ eduxit riuos de petra du- Nu.21.b.
rissima/ꝛ cibauit te manna in solitu- ꝛ.20.b.
dine/qđ nescierūt pr̄es tui. Et postq̄ Exo.17.a
afflixit ac probauit te/ad extremum ꝛ.16.d.
misertus est tui/ne diceres in corde D

tuo. Fortitudo mea et robur manus
mee hec mihi oia prestiterunt: sed re
corderis dñi dei tui/qd ipse vires tibi
prebuerit vt impleret pactũ suũ: sup
quo iurauit patrib⁹ tuis sicut presens
indicat dies. Sin autẽ oblitus dñi dei
tui/secutus fueris deos alienos: co
luerisq; illos ꝛ adoraueris: ecce nunc
predico tibi q omnino dispereas sicut
gentes quas deleuit dñs in introitu
tuo: ita ꝛ vos peribitis/si inobedien
tes fueritis voci dñi dei vestri.
¶ C.S. Reprimit victorie future sup
bia ne sibi attribuãt sꝫ deo: ꝛ memo
rat culpa preterita: de vitulo adorato
ꝛ murmure ꝛ sepulchris cõcupiscen
tie. supra Numeri. xi. Ca. ix.
B Audi Israel. Tu trãsgredieris
hodie iordanẽ vt possideas na
tiones maximas et fortiores te: ci
uitates ingentes ꝛ ad celum vsq; mu
ratas/populũ magnũ atq; sublimẽ:
filios Enachim quos ipse vidisti et
audisti: quibus nullus potest ex ad
uerso resistere. Scies ergo hodie q
dñs deus tuus ipse transibit ante te
ignis deuorãs atq; cõsumẽs: qui con
terat eos et deleat atq; disperdat an
te faciẽ tuã velociter/sicut locut⁹ est
tibi ne dicas in corde tuo cum deleue
rit eos domin⁹ deus tu⁹ in conspectu
tuo. Propter iustitiã meam introdu
xit me dñs: vt terrã hãc possiderem:
cũ ppter impietates suas iste delete
sunt nationes. Neq; eñ ppter iusti
tias tuas: et equitatẽ cordis tui in
gredieris/vt possideas terras earũ:
sed q2 ille egerũt impie: introeũte te
delete sunt: ꝛ vt cõpleret verbũ suum
dñs qd sub iuramẽto pollicit⁹ est pa
tribus tuis Abraã/Isaac/et Jacob.
B Scito ergo q nõ ppter iustitias tuas
dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi terrã hãc opti
mã in possessionẽ/cum durissime cer
uicis sis ppl's. Memento ꝛ ne obliui
scaris quomodo ad iracũdiã puoca
ueris dñm deũ tuũ in solitudine: ꝛ ex
eo die quo egressus es ex Egypto/
vsq; ad locũ istum semper aduersum
Exo. 17. b dñm cõtendisti. Nã ꝛ in Oreb puoca
c. 19 a. 32 sti eum: ꝛ irat⁹ delere te voluit quan
do ascẽdi in montẽ: vt acciperẽ duas
tabulas lapideas pacti qd pepigit vo
biscum deus: ꝛ perseueraui in monte
quadraginta dieb⁹ ac noctib⁹/panẽ
non comedẽs ꝛ aquã non bibẽs. De
Exo. 31. d. ditq; mihi dñs duas tabulas lapi
deas scriptas digito dei: ꝛ continen
tes oia verba que vobis locutus est
in monte de medio ignis: quãdo con
cio populi congregata est. Cũq; trãs
issent quadraginta dies ꝛ totidẽ no
ctes/dedit mihi dñs duas tabulas la Exo. 32. b
pideas/tabulas federis: dixitq; mi
hi. Surge ꝛ descende hinc cito: quia
populus tuus quem eduxisti de Egy
pto: deseruerunt velociter viã quam
demonstrasti eis: feceruntq; sibi con
flatile. Rursumq; ait dñs ad me. Cer C
no q populus iste dure ceruicis sit:
dimitte me vt conterã eũ ꝛ deleã no
men eius de sub celo: ꝛ constituam te
super gẽtem que hac maior ꝛ fortior
sit. Cumq; de monte ardente descẽde
rem et duas tabulas federis vtraq;
tenerem manu: vidissemq; vos pec
casse dño deo vestro: et fecisse vobis
vitulum conflatilẽ ac deseruisse velo
citer viam eius quam vobis ostende
rat: proieci tabulas de manib⁹ meis:
confregiq; eas in cõspectu vestro. Et
pcidi ante dñm sicut prius quadra
ginta diebus ꝛ noctibus panem non
comedens ꝛ aquam non bibens: p
pter oia peccata vestra que gessistis
ante dñm: ꝛ cum ad iracũdiã prouo
castis. Timui enim indignationẽ et
iram illius qua aduersum vos com
citatus delere vos voluit. Et exau
diuit me dñs etiam hac vice. Aduer
sum Aaron quoq; vehementer irat⁹
voluit eum conterere: ꝛ pillo simili
ter deprecatus sum. Peccatum autẽ
vestrũ qd feceratis/id est vitulũ: ar
ripiens igne cõbussi: ꝛ in frusta cõ
minuens/omninoq; in puluerẽ redi
gens/proieci in torrentẽ qui de mon
te descendit. In incendio quoq; ꝛ in D
temptatione ꝛ in sepulchris ꝯcupiscẽ Nu. 11. a.
tie prouocastis dñm: ꝛ quando mis̃it 16. a. 21. a
vos de cades barne dicens. Ascẽdi
te et possidete terrã quã dedi vobis:
ꝛ contempsistis imperium dñi dei ve
stri ꝛ non credidistis ei: neq; vocem
eius audire voluistis: sed semper fui
stis rebelles a die qua nosse vos ce
pi. Et iacui coram dño quadraginta
dieb⁹ ac noctib⁹ quibus eum suppli
citer deprecabar ne deleret vos: vt
fuerat cõminatus ꝛ orans dixi. Dñe
de⁹ ne disperdas populũ tuum: ꝛ he
reditatem tuã quã redemisti in ma
gnitudine tua/quos eduxisti de Egy
pto in manu forti. Recordare seruo
rũ tuor Abraã/Isaac/et Jacob. Ne
aspicias duriciã populi huius: ꝛ im

pietatē atq; pctīi:ne forte dicāt ha=
bitatores terre:de q̄ eduxisti nos. Nō
poterat dñs introducere eos in terrā
quā pollicit⁹ est eis:ꝛ oderat illos:id=
circo eduxit/vt interficeret eos in so
litudine:q̄ sunt popul⁹ tu⁹ ꝛ heredi=
tas tua:q̄s eduxisti i fortitudine tua
magna/ꝛ in brachio tuo extēto.
¶C.S. De scdis tabulis recapitula=
tio:de morte Aarō:de ministerio tri=
bus Leui: de timēdo amādoq; dñm:
q; circūcidāt ꝑputia cordiū:peregri=
nos amēt:ꝑ nomē dei iurēt. Ca.x.
A In tēpore illo dixit dñs ad me.
Exo.34.a. Dola tibi duas tabulas lapi=
deas sicut priores fuerunt: et
ascēde ad me in montē:faciesq; arcā
ligneā:ꝛ scribā in tabulis verba que
fuerunt in his quas ante cōfregisti/
ponesq; eas in arca. Feci igit arcam
de lignis Sethim. Cumq; dolassem
duas tabulas lapideas instar prioꝝ:
ascendi in montē habens eas in ma
nibus. Scripsitq; in tabulis iuxta id
qd̄ prius scripserat: verba decē:q̄ lo=
cutus est dñs ad vos in monte de me
dio ignis:quādo pplꝰs cōgregat⁹ est:
ꝛ dedit eas mihi. Reuersusq; de mon
te:descēdi:et posui tabulas in arcam
quā fecerā:que hucusq; ibi sunt:sicut
B mihi ꝑcepit dñs. Filii autē israel mo
uerūt castra ex Beroth filioꝝ Iachā
in mosera:vbi Aaron mortu⁹ ꝛ sepul
tus est:pro quo sacerdotio funct⁹ est
Nu.20.d. Eleazar filius eius. Inde venerūt in
Gadgad: de quo loco ꝓfecti castra=
metati sunt in Jethabatha:in terra
aquarū atq; torrētiū. Eo tēpore sepa
raui tribū Leui:vt portaret arcā fe=
deris dñi:ꝛ staret corā eo in ministe=
rio:ac benediceret in noīe illius vsq;
in presentē diē. Quā obrē non habuit
Leui partē:neq; possessionē cū fratri
bus suis:qz ipse dñs possessio ei⁹ est:
C sicut ꝓmisit ei dñs de⁹ tuus. Ego autē
steti in monte:sicut pri⁹ quadragin=
ta dieb⁹ ac noctibus:exaudiuitq; me
dñs etiā hac vice:ꝛ te perdere noluit.
Ex.9.d. Dixitq; mihi. Uade/ꝛ precede popu
lum:vt ingrediatur/ꝛ possideat ter=
ram quā iuraui patrib⁹ eoꝝ:vt trade
rem eis. Et nunc Israel q̄d dñs deus
tu⁹ petit a te/nisi vt timeas dominū
deū tuū:ꝛ ambules in viis ei⁹:et dili=
gas eū:ac seruias dño deo tuo in to=
to corde tuo:ꝛ in tota aīa tua: custo=
diasq; mandata dñi:et ceremonias
eius quas ego hodie precipio tibi:vt

bene sit tibi? En dñi dei tui celum est/
ꝛ celū celi:terra et oīa que in ea sunt:
et tū patrib⁹ tuis cōglutinat⁹ est dñs
et amauit eos:elegitq; semen eorum
post eos:id est vos de cunctis gētib⁹.
sicut hodie cōprobat. Circūcidite igi= D
tur preputiū cordis vestri:ꝛ ceruicē Act.10.a
vestrā ne induretis amplius: qz dñs
de⁹ vester ipse est de⁹ deoꝝ/ꝛ dñs do=
minantiū:ꝛ de⁹ magn⁹ ꝛ potēs ꝛ terri=
bilis/q̄ personā nō accipit/nec mu=
nera. Facit iudiciū pupillo ꝛ vidue: 2.pa.19.c
amat peregrinum:ꝛ dat ei victū atq; Job.34.
vestitum. ꝛ vos ergo amate peregri= b.
nos:qz ꝛ ipsi fuistis aduene in terra Sap.6.b.
Egypti. Dñm deū tuū timebis: et ei Ecc.35.b
soli seruies:ipsi adherebis/iurabisq; Ro.2.b.
in noīe illi⁹. Ipse est laus tua/ꝛ deus galo.2.b.
tuus:q̄ fecit tibi hec magnalia ꝛ ter= mat.4.b
ribilia que viderunt oculi tui. In se= Luc.4.b.
ptuaginta aīab⁹ descēderunt patres ge.46.c.
tui in Egyptū:ꝛ ecce nūc multiplica Exo.1.a.
uit te dñs de⁹ tu⁹ sicut astra celi.
¶C.S. De signis fact̄ ꝯtra Pharao
nē ꝛ Egyptū:de Dathā ꝛ Abyron:q;
terra ꝓmissa nō est sicut Egyptus:de
scribēda lege in cordib⁹:ꝛ ꝓ signo in
manib⁹:ꝛ inter oculos collocet:de be
nedictione si custodiāt mādata: ma=
ledictione si negligāt. Ca.xi.
A Ma itaq; dñm deū tuum:et ob= A
seruа precepta eius et ceremo=
nias:iudicia atq; mādata omni tem
pore. Cognoscite hodie que ignorant
filii vestri:q̄ non viderunt disciplinā
dñi dei vestri:magnalia eius ꝛ robu=
stam manum/extētumq; brachiū:si=
gna ꝛ opera q̄ fecit in medio Egypti
Pharaoni regi/ꝛ vniuerse terre ei⁹:
oīq; exercitui Egyptioꝝ:et equis ac
curríb⁹:quōmodo operuerint eos aque
maris rubri:cū vos persequerent̄:et
deleuerit eos dñs vsq; i presentē diē:
vobisq; q̄ fecerit in solitudine:donec
veniret̄ ad hunc locū. ꝛ Dathā atq; Nu.16.
Abiron filiis Eliab:q̄ fuit filius Ru=
ben:quos aperto ore suo terra absor=
buit cum domibus ꝛ tabernaculis:et
vniuersa substātia eorum quā habe=
bāt in medio israelis. Oculi vestri vi= B
derunt oīa opera dñi magna q̄ fecit:
vt custodiatis vniuersa mādata illi⁹:
que ego hodie precipio vobis:ꝛ pos=
sitis introire:et possidere terram ad
quā ingredimini:multoq; in ea viua=
tis tēpore:quā sub iuramento polli=
citus est dñs patribus vestris:ꝛ semi
ni eoꝝ lacte ꝛ melle manantē. Terra

tem ad quã ingredieris possidendã: nõ est sicut terra egypti de qua existi: vbi iacto semine in hortorũ morẽ aque ducunt irrigue: sed mõtuosa est: et cãpestris de celo expectans pluuias: quã dñs de⁹ tu⁹ semper inuisit: et oculi illi⁹ in ea sunt a principio anni vsq ad finem eius Si ergo obedieritis mãdat⁹ meis: q̃ ego hodie precipio vobis: vt diligatis dñm deũ vestrũ: et seruiatis ei in toto corde vestro: et ĩ tota anima vestra: dabit pluuiã terre vrẽ temporaneã et serotinã: vt colligatis frumẽtũ: et vinũ/ et oleũ: fenũq ex agris ad pascẽda iumẽta: et vt ipsi comedatis ac saturemini. Cauete ne forte decipiatur cor vestrũ: et recedatis a dño: seruiatisq diis alienis: et adoretis eos: iratusq dñs claudat celũ: et pluuie non descẽdãt: nec terra det germẽ suum: pereatisq velociter de terra optima quã dñs daturus est vobis.

C

S.6.b. Ponite hec verba mea in cordib⁹ et in animis vestris: et suspendite ea ꝓ signo in manib⁹: et inter oclos vestros collocate. Docete filios vros: vt illa meditentur. Qñ sederis in domo tua: et ambulaueris in via: et accubueris atq surrexeris: scribes ea super postes: et ianuas dom⁹ tue: vt multiplicent dies tui: et filioꝝ tuoꝝ in terra quã iurauit dñs patrib⁹ tuis: vt daret eis quãdiu celũ imineret terre. Si eñi custodieritis mãdata q̃ ego precipio vobis: et feceritis ea: vt diligatis dñm deũ vestrũ: et ambulet⁹ in oibus viis ei⁹ adherentes ei: disperdet dñs o͞es gẽtes istas añ faciẽ vestrã: et possidebitis eas q̃ maiores: et

Iosue. I.a. fortiores vobis sunt. Ois loc⁹ quem calcauerit pes vester: vester erit. A deserto: et a libano: et flumine magno eufrate vsq ad mare occidẽtale erũt termini vri. Nulli⁹ stabit cõtra vos. Terrorẽ vestrũ et formidinẽ dabit dñs deus vester super omnẽ terram quã calcaturi estis: sicut locutus est

D vobis. En ꝓpono in conspectu vestro hodie benedictionẽ et maledictionẽ: bñdictionẽ/ si obedierit⁹ mãdatis dñi dei vestri q̃ ego hodie ꝓcipio vobis: maledictionẽ/ si non obedieritis mandatis dñi dei vestri: et recesseritis de via quã ego nũc ostẽdo vobis: et ãbulaueritis post deos alienos/ quos ignoratis. Cum vero introduxerit te dñs deus tu⁹ in terrã: ad quã ꝑgis habitãdã pones benedictionẽ sup montẽ garizim: maledictionẽ super montẽ Hebal: qui sunt trãs iordanẽ post viã q̃ vergit ad solis occubitũ in terra chananei qui habitat in cãpestrib⁹ con ra galgalã: q̃ est + iuxta vallẽ tẽdẽtẽ et intrã tẽ procul. Uos eñi trãsibitis iordanẽ vt possideatis terrã quã dñs de⁹ vester datur⁹ est vobis: vt habeatis et possideatis illã. videte ergo vt impleatis ceremonias atq iudicia q̃ ego hodie ponã in conspectu vestro. + Hebr. iuxta vallẽ more.

¶ C.S. De destruenda idolatria: de decimis et primitijs: de mãducãdo ĩ loco quem dominus elegerit: de sanguine non comedẽdo. Capitulũ. xij.

A Hec sunt ꝑcepta atq iudicia q̃ facere debetis in terra quã dominus deus patrũ tuoꝝ daturus ẽ tibi: vt possideas eam cunctis diebus quibus sup humum gradieris. Subuertite oia loca in quib⁹ coluerũt gẽtes quas possessuri estis: deos suos super mõtes excelsos: et colles: et subter oẽ lignũ frondosum. Dissipate aras earũ: et ɔfringite statuas: lucos igne ɔburite: et idola cõminuite: disperdite noia eoꝝ de locis S.7.a. illis. Nõ facietis ita dño deo vestro sed ad locũ quẽ elegerit dñs de⁹ vester de cũctis tribub⁹ vestris: vt ponat nomẽ suũ ibi: et habitet in eo/ venietis: et offeretis ĩ loco illo holocausta et victimas vestras: decimas et primitias manuũ vestrarũ: et vota atq donaria ꝑmogenita boũ et ouiũ et comedetis ibi in conspectu dñi dei vestri: ac letabimini in cũctis ad q̃ miseritis manũ vos et dom⁹ vestre ĩ quib⁹ bñdixerit vobis dñs deus vr. Nõ facietis ibi q̃ nos hic facim⁹ hodie: singuli qd sibi rectũ videt. Neq eñi vsq in ꝑsens tẽpus venistis ad requiẽ/ et possessionẽ: quã dñs deus

B vester datur⁹ est vobis. Transibitis iordanẽ: et habitabitis in terra quã dñs deus vester datur⁹ est vobis: vt requiescatis a cunctis hostib⁹ ꝑ circuitu: et absq vllo timore habitetis in loco quem elegerit dñs deus vr: vt sit nomẽ eius in eo. Illuc oia que ꝑcipio: conferetis holocausta: et hostias: ac decimas/ et primitias manuũ vestrarũ et quicqd precipuum est in munerib⁹ q̃ vouistis dño. Ibi epulabimini coram dño deo vestro: vos et filij ac filie vestre/ famuli et fa

mule atq leuites q in vrbibus vr is
cõmorant. neq enim habet alia partẽ
de cõse.di. ꝛ possessionẽ inter vos. Caue ne offe-
i.ca.sicut ras holocausta tua in omni loco quẽ vi
non. deris: sed in eo quẽ elegerit dñs: in
vna tribuũ tuarũ offeres hostias: ꝛ
facies quecũq; pcipio tibi. Si autẽ
comedere volueris: ꝛ te esus carniũ
delectauerit: occide ꝛ comede iuxta
bñdictionẽ dñi dei tui: quã dedit tibi
in vrbibus tuis: siue immundũ fue-
rit hoc est maculatũ: et debile. siue
mũdũ: hoc est integrũ et sine macu-
la: qd offerri licet sicut caprea ꝛ cer-
uũ comedes absq; esu dũtaxat san-
C guinis: quẽ super terra quasi aquã
23.q.i.Ec- effundes. Non poteris comedere in
clesias. oppidis tuis decimã frumẽti/ ꝛ vini
De deci. ꝛ olei tui: primogenita armentorũ et
cap.i. pecorum: ꝛ omnia q voueris: et spõte
offerre volueris: ꝛ primitias manuũ
tuarũ: sed corã dño deo tuo comedes
ea in loco quẽ elegerit dñs deus tuus
tu ꝛ filius tuus ꝛ filia: seruus et fa-
mula: atq; leuites qui manet in vrbi
bus tuis: ꝛ letaberis: ꝛ reficieris co-
rã dño deo tuo in cunctis ad que ex
tẽderis manũ tuã. Caue ne derelin-
.J.19.c. quas leuitẽ in omni tẽpore quo versa
ris in terra. Quãdo dilatauerit dñs
deus tuus terminos tuos: sicut locu
Ge.28.c. tus est tibi: et volueris vesci carni-
.J.19.c. bus: quas desiderat aïa tua / locus
autẽ quẽ elegerit dñs deus tuus: vt
sit nomẽ eius ibi: si procul fuerit: oc-
cides de armentis ꝛ pecorib9 que ha
bueris: sicut pcepit tibi: et comedes
in oppidis tuis: vt tibi placet. Sicut
.J.15.d. comedit caprea et ceruus: ita vesce-
ris eis: ꝛ mũdus et immũdus in cõ-
mune vescent: hoc solũ caue ne san-
D guinẽ comedas. Sanguis enim eorũ
pro aïa est/ ꝛ idcirco nõ debes aïam
comedere cũ carnib9: sed super ter-
rã fundes quasi aquã: vt bene sit ti-
bi ꝛ filiis tuis post te: cũ feceris qd
placet in cõspectu dñi. Que aũt san-
ctificaueris ꝛ voueris dño: tolles et
venies ad locũ quẽ elegerit dñs: et
offeres oblationes tuas carnem et
sanguinẽ sup altare dñi dei tui. san-
guinẽ hostiarũ fundes in altari: car
nibus autẽ ipse vesceris. Obserua et
audi omnia que ego precipio tibi: vt
bene sit tibi ꝛ filiis tuis post te i sem
piternũ: cũ feceris qd bonũ est ꝛ pla
citũ in cõspectu dñi dei tui. Quando
.J.19.a. disperdiderit dñs deus tuus ante fa

ciem tuã gentes ad quas ingredie-
ris possidendas: ꝛ possederis eas: at-
q; habitaueris in terra earum: caue
ne imiteris eas: postq̃ te fuerint in
troeũte subuerse: et requiras ceremo-
nias earũ: dicens. Sicut coluerunt
gẽtes iste deos suos: ita et ego colã.
Non facies similiter dño deo tuo.
Oẽs enim abominationes quas auer-
sat dñs: fecerũt diis suis/ offerentes
filios ꝛ filias: ꝛ cõburẽtes igni. Qd
precipio tibi: hoc tantũ facito dño:
nec addas quicq̃ nec minuas.
¶C.S. De falso ꝓpheta: de persua-
dente idolatriã: de anathemate ver-
bis perfidis. Capitulum.xiij.
Si surrexerit in medio tui pro- A
phetes: aut qui somniũ vidisse
se dicat: ꝛ predixerit signũ atq; por-
tentũ: ꝛ euenerit qd locutus est: ꝛ di-
xerit tibi. Eamus ꝛ sequamur deos
alienos quos ignoras: ꝛ seruiamus
eis: et non audies verba prophete il
lius aut somniatoris: qr tentat vos
dominus deus vester: vt palam fiat
vtrũ diligatis eũ an nõ: in toto cor-
de: ꝛ i tota aïa vestra. Dominũ deũ
vestrũ sequimini: et ipsum timete: ꝛ
mãdata illi9 custodite: ꝛ audite vo-
cẽ eius: ipsi seruietis: ꝛ ipsi adhere-
bitis. Propheta autẽ ille aut fictor B
somniorũ interficietur: qr locutus est
vt vos auerteret a dño deo vestro: q
eduxit vos de terra egypti: et rede-
mit vos de domo seruitutis: vt erra-
re te faceret de via quã tibi precepit
dominus deus tuus: ꝛ auferes malũ
de medio tui. Si tibi voluerit psua- 23.q.v.c.
dere frater tuus fili9 matris tue: aut igitur.
fili9 tuus vel filia: siue vxor que est
in sinu tuo: aut amic9 quẽ diligis vt
animã tuã: clã dicens. Eamus ꝛ ser-
uiamus diis alienis: quos ignoras
tu ꝛ patres tui cunctarũ in circuitu
gentiũ q iuxta vel ꝓcul sunt: ab ini-
tio vsq; ad finẽ terre: nõ acquiescas
ei: nec audias: neq; parcat ei oculus
tuus vt miserearis et occultes eum/
sed statim interficies. Sit primũ ma-
nus tua super eũ: ꝛ post te oĩs ppl's C
mittat manũ. Lapidib9 obrut9 neca
bitur: qr voluit te abstrahere domi-
no deo tuo: q eduxit te de terra egy-
pti de domo seruitutis: vt ꝛ oĩs Isrl'
audiens timeat: ꝛ nequaq̃ vltra fa-
ciat quippiã hui9 rei simile. Si audi
eris in vna vrbium tuarũ: quam dñs 23.q.5.c.
deus tuus dabit tibi ad habitãdum: si audiere

dicẽtes aliquos. Egressi sunt filij be-
lial de medio tui: ⁊ auerterunt habi-
tatores vrbis tue: atq; dixerunt. Ea-
mus ⁊ seruiamꝰ dijs alienis q̃s igno-
ratis: q̃re sollicite: ⁊ diligẽter rei veri
tate perspecta: si inueneris certũ esse
qḋ dicitur: ⁊ abominationẽ hãc ope-
re ꝑpetratã: statim ꝑcuties habita-
tores vrbis illius in ore gladij: ⁊ de-
lebis eã: oĩaq; que i illa sunt vsq; ad
D pecora. Quicq̃d etiam supellectilis
fuerit: ꝯgregabis in medio plateaꝝ
eius: ⁊ cũ ipsa ciuitate succẽdes: ita
vt vniuersa cõsumas dño deo tuo: et
sit tumulus sempiternꝰ. non edifica
bitur ampliꝰ: ⁊ nõ adherebit de illo
anathemate quicq̃ in manu tua: vt
auertat dñs ab ira furoris sui: ⁊ mi-
sereat tui: multipliceta; te: sicut iura
uit pr̃ibus tuis: qñ audieris vocem
dñi dei tui: custodiẽs oĩa ꝓcepta eiꝰ
q̃ ego ꝓcipio tibi hodie: vt facias qḋ
placitũ est in conspectu dñi dei tui.
¶C.S. De nõ imitãdo ritũ gẽtium
suꝑ mortuo: de aĩalibꝰ mũdis ⁊ imũ
dis ad esuꝫ: hedũ i lacte mr̃is nõ co
quẽdũ: de decimis vẽdẽdis. Ca. xiiij.

Aꝰ
Leui.11.a Filij estote dñi dei vestri. Non
vos incidetis: nec facietis cal
uitiũ suꝑ mortuo: qm̃ populꝰ
3.7.a. sanctus es dño deo tuo: ⁊ te elegit vt
.j.26.d. sis ei in populũ peculiarẽ de cũctis
gentibꝰ q̃ sunt super terrã. Ne com-
Leui.11.a edatis q̃ immũda sunt. Hoc est aĩal
qḋ comedere debetis. Bouẽ ⁊ ouem:
et caprã / ⁊ ceruũ / et capreã: bubalũ /
tragelaphũ / pigargũ / orygez / came
lopardũ. Omne aĩal qḋ in duas par
tes findit vngulã ⁊ ruminat: cõede
tis. De his autẽ q̃ ruminãt: ⁊ vngu-
lã nõ findũt: hec comedere nõ debe-
tis / camelũ / leporẽ / chirogryllũ: q2
ruminãt: ⁊ nõ diuidũt vngulã: imũ-
da erũt vobis. Sus quoq; qm̃ diuidit
vngulã: ⁊ nõ ruminat: immunda erit.
carnibꝰ eoꝝ nõ vescemini. ⁊ cadaue-
ra nõ tãgetis. Hec comedetis ex oĩ-
D bus q̃ morantur i aquis. Que habẽt
pinnulas: et squamas / comedite: q̃
absq; pinnulis ⁊ squamis sũt: ne co
medatis: quia immunda sunt. Oẽs
aues mũdas comedite. immundas
ne comedatis: aquilã scilicet: ⁊ gry-
phẽ / ⁊ haliectũ / ixion / et vulturẽ ac
miluũ iuxta genꝰ suum: ⁊ omne cor-
uini generis: ⁊ struthionẽ ac noctuã
et larum atq; accipitrem iuxta ge-
nus suũ / herodium ac cygnũ: ⁊ ibin
ac mergulum: porphyrionẽ ⁊ nycti-
coracẽ / onocrotalũ: ⁊ caradriũ: sin-
gula in genere suo. vpupam quoq; ⁊ 13.q.1.ec-
vespertilionẽ. ⁊ omẽ qḋ reptat et pẽ- clesiae.§.
nulas habet: immũdũ erit: nec come hiclita.
det. Omne quod mundũ est: comedi E
te. Quicq̃d autẽ morticinũ est: ne ve 16.q.3.
scamini ex eo. Peregrino qui intra c.placuit
portas tuas est / da vt comedat: aut .§. sic etiã
vẽde ei. quia tu populꝰ sanctus dñi exo.23.c.
dei tui es. Nõ coquẽs hedũ in lacte et.34.d.
mr̃is sue. Decimã partẽ separabis exo.23.c.
de cũctis frugibꝰ tuis q̃ nascũtur in
terra ꝑ annos singulos: et comedes
in cõspectu dñi dei tui in loco quem
elegerit: vt in eo nomẽ illius inuoce
tur decimã frumẽti tui: ⁊ vini: ⁊ olei
⁊ primogenita de armẽtis ⁊ ouibus
tuis: vt discas timere dñm deũ tuuꝫ
in omni tẽpore. Cũ autẽ longior fue D
rit via: ⁊ locus quẽ elegerit dñs deꝰ
tuus: tibiq; bñdixerit / nec potueris
ad eum hec cuncta portare: vendes
omnia: et i preciũ rediges: portabisq;
manu tua: et proficisceris ad locum
quẽ elegerit dñs deus tuus: ⁊ emes
ex eadem pecunia quicquid tibi pla
cuerit: siue ex armẽtis / siue ex ouibꝰ
vinũ quoq; ⁊ sicerã: ⁊ omẽ quod desi
derat aĩa tua: et comedes corã dño
deo tuo: ⁊ epulaberis tu ⁊ domꝰ tua:
et leuita qui intra portas tuas est.
caue ne derelinquas eũ: quia nõ ha- de deci.
bet aliã partẽ in possessione tua. An ca.1.
no tertio separabis aliam decimã ex
oĩbus que nascunt tibi eo tempore:
et repones intra ianuas tuas. venietq;
leuites qui aliã nõ habet partem
nec possessionẽ tecũ: et peregrinꝰ ac
pupillus ⁊ vidua: qui intra portas
tuas sunt: ⁊ comedet: ⁊ saturabũt: vt
bñdicat tibi dñs deꝰ tuꝰ i cũctis ope
ribus manuum tuarum que feceris.
¶C.S. De remissiõe anni septimi:
de seruo hebreo vẽdito ⁊ ancilla: de
sanctificatione ⁊ opere: ⁊ esu ⁊ mas-
cula primogenitorum. Capm. xv.
Septimo anno facies remissio A
nẽ: que hoc ordine celebrabit.
Cui debet aliq̃d ab amico vel
proximo ac fratre suo: repetere non
poterit: q2 annus remissionis est dñi.
A peregrino et aduena exiges: ciuẽ
et ꝓpinquũ repetẽdi nõ habebis po
testatẽ. Et oĩno indigẽs: ⁊ mẽdicus
nõ erit inter vos: vt bñdicat tibi dñs
deus tuꝰ in terra quã traditurꝰ est ti
bi in possessionẽ. si tñ audieris vo-

cē dñi dei tui: et custodieris vniuer-
sa q̄ iussit: ⁊ q̄ ego hodie p̄cipio tibi:
.ꝼ.28.b. bñdicet tibi: vt pollicit⁹ est. Fenera
B bis gētib⁹ multis: ⁊ ipse a nullo ac-
cipies mutuū. Dñaberis nationib⁹
plurimis: ⁊ tui nemo dñab.t. Si vn⁹
de fratrib⁹ tuis q̄ morant̄ intra por-
tas ciuitatis tue in terra quam dñs
de⁹ tu⁹ daturus est tibi: ad pauper-
tatem deuenerit: non obdurabis cor
tuū: nec ꝯtrahes manū: sed aperies
eā pauperi: et dabis mutuū quo eū
indigere perspexeris. Caue ne forte
subrepat tibi ipia cogitatio: et dicas
in corde tuo. Appropinquat septi-
mus ann⁹ remissiōis: ⁊ auertas ocu-
los tuos a paupere fratre suo: nolēs
ei quod postulat mutuū commoda-
re: ne clamet cōtra te ad dñm: ⁊ fiat
tibi i peccatū: sed dabis ei. nec ages
quippiā callide i eius necessitatib⁹
subleuādis: vt bñdicat tibi dñs deus
tu⁹ in omni tpe: ⁊ in cūctis ad q̄ ma-
nū miseris. Nō deerūt pauperes in
terra habitationis tue / idcirco ego
p̄cipio tibi vt aperias manū fratri
tuo egeno ⁊ pauperi: qui tecū versa
tur in terra. Cū tibi venditus fuerit
C frater tu⁹ hebreus aut hebrea: ⁊ sex
exo.21.a. annis seruierit tibi: i septimo anno
hie.34.c dimittes eū liberū: ⁊ quem libertate
donaueris: nequaq̄ vacuū abire pa-
tieris: sed dabis viaticū de gregib⁹:
et de area ⁊ torculari tuo: quib⁹ dñs
deus tu⁹ bñdixerit tibi. Memēto q̄d
et ipse seruieris in terra egypti: ⁊ li-
berauerit te dñs deus tu⁹: et idcirco
ego nūc p̄cipio tibi. Sin aūt dixerit.
Nolo egredi: eo q̄d diligat te: et do-
mū tuā: ⁊ bene sibi apd te esse sentiat
assumes subulam: ⁊ perforabis au-
rē eius in ianua dom⁹ tue: et seruiet
tibi vsq̄ in eternū. ancille quoq̄ si-
militer facies. Non auertas ab eis
oculos tuos qn̄ dimiseris eos libe-
ros: qm̄ iuxta mercedē mercenarij
per sex annos seruiuit tibi: vt bñdi-
cat tibi dñs de⁹ tu⁹ in cunctis operi
bus q̄ agis. De primogenitis q̄ na-
D scunt̄ in armētis: ⁊ ouib⁹ tuis: q̄cq̄d
est sexus masculini: scrificabis dño
deo tuo. Nō operaberis in primoge-
nito bouis: ⁊ nō tōdebis primogeni
ta ouiū. In conspectu dñi dei tui cō-
edes ea per annos singulos in loco
quem elegerit dñs: tu ⁊ domus tua.
leui.22.c. Sin aūt habuerit maculā: ⁊ vel clau
eccl.35.b dū fuerit vel cecū: aut in aliqua par

te deforme vel debile: nō immolabit
dño deo tuo: sed intra portas vrbis
tue comedes illud: tā mūdus q̄ im-
mūdus similiter vescētur eis / quasi
caprea: ⁊ ceruo. hoc solū obseruabis ꝼ.12.c.
vt sanguinē eoꝝ non comedas: sed
effundas in terram quasi aquam.
C.C.S. De immolatione phase: ⁊ nō
in quolibet loco: de aliis duab⁹ solen
nitatib⁹ hebdomadaꝝ ⁊ tabernacu-
loꝝ: de iudicib⁹ constituēdis in por-
tis ⁊ q̄ nō accipiāt p̄sonā et mūera
de luco ⁊ statua nō faciēdis. Cꝓ.xvi.
Obserua mēsem nouarū fru- A
gū: et verni primū tēporis:
vt facias phase dño deo tuo
qm̄ in isto mense eduxit te dñs deus
tu⁹ de Egypto nocte. Immolabisq̄
phase dño deo tuo de ouib⁹: ⁊ de bo-
bus i loco quē elegerit dñs de⁹ tu⁹:
vt habitet nomē eius ibi. Non com-
edes in eo panē fermentatū. Septē
dieb⁹ comedes absq̄ fermēto affli-
ctionis panē: qm̄ in pauore egressus
es de egypto: vt memineris diei egres
sionis tue de egypto oībus dieb⁹ vi-
te tue. Nō apparebit fermentatū in
oīb⁹ terminis tuis septē dieb⁹: ⁊ non
remanebit de carnib⁹ ei⁹ q̄d immo-
latū est vespere in die primo vsq̄ ad
mane. Nō poteris immolare phase B
in quolibet vrbiū tuarū / quas dñs
deus tuus datur⁹ est tibi: sed in loco
quē elegerit dñs de⁹ tuus: vt habitet
nomē ei⁹ ibi. Immolabisq̄ phase ve
spere ad solis occasum: qn̄ egressus
es de egypto: et coques: et comedes
in loco quē elegerit dñs de⁹ tu⁹: ma-
neq̄ cōsurgens vades in tabernacu
la tua. Sex dieb⁹ comedes azyma: et
in die septima: qz collecta est dñi dei
tui: nō facies opus. Septem hebdo-
madas numerabis tibi ab ea die /
qua falcē i segetē miseris: ⁊ celebra-
bis diē festū hebdomadaꝝ dño deo
tuo / oblationē spōtaneā manus tue:
quā offeres iuxta bñdictionē dñi dei
tui: et epulaberis corā dño deo tuo /
tu ⁊ fili⁹ tuus / ⁊ filia tua: ⁊ seru⁹ tu⁹
et ancilla tua: ⁊ leuites qui est intra
portas tuas: et aduena ac pupillus
et vidua qui morant̄ vobiscū in lo-
co quē elegerit dñs de⁹ tuus: vt ha-
bitet nomen ei⁹ ibi: et recordaberis
qm̄ seruus fueris in egypto: custo-
diesq̄ ac facies q̄ tibi precepta sunt.
Solēnitatē quoq̄ tabernaculoꝝ ce- C
lebrabis per septem dies qn̄ collegē

ris de area et torculari fruges tuas
et epulaberis in festiuitate tua tu et
filius tuus et filia / et seruus tuus et
ancilla: leuites quoqꝫ et aduena: et pu-
pillus ac vidua: q̄ intra portas tuas
sunt. Septem diebus dn̄o deo tuo fe-
sta celebrabis in loco quem elegerit
dn̄s: benedicetqꝫ tibi dn̄s deus tuus
in cunctis frugibus tuis / et in omni
opere manuū tuarū: erisqꝫ in leticia.
Tribus vicibus per annū apparebit
omne masculinū tuum in conspectu
dn̄i dei tui in loco quē elegerit in so-
lēnitate azymoꝝ / et i solēnitate heb-
domadarū: et in solēnitate taberna-
D culoꝝ. Nō apparebit ante dominū
exo.23.b. vacuꝰ: sed offeret vnusquisqꝫ s̄m qđ
ex.34.c. habuerit iuxta benedictionē domi-
Ec.16.d. ni dei sui / quā dederit ei. Iudices et
magistros constitues in oībus por-
tis tuis / quas dn̄s deus tuus dede-
11.q.3.ca. rit tibi per singulas tribus tuas: vt
pauper. iudicēt populū iusto iudicio: nec in
3.ca.1.c. alterā partē declinent. Non accipies
Le.19.c. personā nec munera: quia munera
exo.23.a. excecant oculos sapientū / ꝛ mutant
Ec.20.d. verba iustoꝝ. Iuste quod iustum est
persequeris / vt viuas: et possideas
terrā quā dn̄s deus tuus dederit ti-
bi. Nō plantabis lucum: et omnē ar-
borē iuxta altare dn̄i dei tui: nec fa-
cies tibi atque constitues statuam / q̄
odit dominus deus tuus.

¶ C.S. De hostia hn̄te maculam: de pena idolatrie: de difficultate iudicii: de pena inobediētie: de electione regis: de religione ipsius. Cap. xvii.

A Non immolabis dn̄o deo tuo
bouē et ouem in quo est ma-
cula / aut quippiā vitij: quia
abominatio est dn̄o deo tuo. Cumqꝫ
reperti fuerint apud te intra vnam
portarum tuarū / quas dominꝰ deus
tuꝰ dabit tibi: vir aut mulier qui faci-
ant malum in conspectu domini dei
tui ꝛ transgrediant pactū illius vt va-
dant et seruiāt dijs alienis et adorēt
eos / solem / et lunā / et oēm militiā ce-
li: que non precepi et hoc tibi fuerit
nunciatū: audiensqꝫ inquisieris dili-
gēter / et verū esse reperteris: et abo-
minatio facta est in israel: educes vi-
rum ac mulierē qui rem sceleratissi-
mā perpetrarunt ad portas ciuita-
B tis tue / et lapidibus obruentur. In
.f.19.d. ore duoꝝ aut triū testiū peribit qui
mat.18.b. interficief. Nemo occidat vno con-
Ioā.8.c. tra se dicēte testimoniū. Manus te-
stium prima interficiet eū: et manus 2.co.13.a.
reliqui populi extrema mittetur: vt Ioā.8.a.
auferas malum de medio tui. Si dif- 2.q.5..§.
ficile et ambiguum apud te iudiciū 1.35.q.6.
esse ꝓspexeris inter sanguinē et san- .§.fina.
guinē / causam et causam / lepram et
nō leprā: ꝛ iudiciū intra portas tuas
videris verba variari: surge / et ascē-
de ad locum quem elegerit dominus
deus tuus: veniesque ad sacerdotes
leuitici generis / et ad iudicem q̄ fue-
rit illo tempore / queresqꝫ ab eis: q̄ iu-
dicabunt tibi iudicij veritatem: et fa-
cies quodcunqꝫ dixerint qui presunt
loco quē elegerit dn̄s: et docuerint te
iuxta legē eius: sequerisqꝫ sententiā 3.5.d.
eoꝝ: nec declinabis ad dexterā neqꝫ
ad sinistram. Qui autem superbierit
nolens obedire sacerdotis imperio
qui eo tēpore ministrat dn̄o deo tuo: C
ex decreto iudicis morief homo ille
et auferes malū de israel: cunctusqꝫ
populus audiens timebit / vt nullus
deinceps intumescat superbia. Cum
ingressus fueris terrā quā dn̄s deus .f.26.a.
tuus dabit tibi / et possederis eam /
habitaueris qꝫ in illa / et dixeris. Con-
stituam sup me regem / sicut habent
omnes per circuitum nationes: eum
constitues quem dn̄s deus tuus ele-
gerit de numero fratrum tuoꝝ. Non
poteris alterius gentis hominem re-
gem facere / qui non sit frater tuus.
Cūqꝫ fuerit constitutus / nō multipli-
cabit sibi equos / nec reducet popu- D
lum in egyptū: equitatꝰ numero sub-
leuatus / presertim cū dn̄s precepe-
rit vobis vt nequaqꝫ amplius ꝑ ean-
dem viam reuertamini. Non habe-
bit vxores plurimas q̄ alliciant ani-
mum eius: neqꝫ argēti et auri immē-
sa pōdera. Postqꝫ autē sederit in so-
lio regni sui / describet sibi Deutero-
nomiū legis huius in volumine / acci-
piens exemplar a sacerdotibus leui-
tice tribꝰ / et habebit secū: legetqꝫ il-
lud oībus diebꝰ vite sue: vt discat ti-
mere dn̄m deū suū: et custodire ver-
ba et ceremonias eius q̄ in lege pre-
cepta sunt. Nec eleuef cor eius in su-
perbiam super fratres suos: neqꝫ de-
clinet: in partem dexteram vel sini-
stram: vt longo tempore regnet ipse
et filii eius super israel.

¶ C.S. De nulla parte leui dedita: de parte ipsiꝰ falsi ꝓphete: de sacrificijs ꝙ leuita vbiqꝫ ministret libere: ꝛ partes accipiat ciboꝝ: de lustratio

ne filiorum et augurio: de propheta
suscitando: de ludibrio. Capm. xviij.
A Non habebūt sacerdotes et le-
Numeri uite: et oēs qui de eadē tribu
18. c. et. d. sunt: partē et hereditatē cum
1. co. 9. b. reliquo pplo israel: qȝ sacrificia domi
12. q. 1. ca. ni et oblationes eius comedent: ꝛ ni
clericus. hil aliud accipiēt de possessione fra-
nu. 18. c. trū suorū: dñs eni ipse est hereditas
eorū / sicut locut⁹ est illis. Hoc erit iu-
diciū sacerdotū a pplo: et ab his qui
offerunt victimas: siue bouem / siue
ouē immolauerint: dabunt sacerdoti
armū ac ventriculum: primitias fru-
menti / vini et olei: et lanarū partem ex
ouiū tonsione. Ipsum enim elegit do-
minus deus tu⁹ de cunctis tribubus
tuis: vt stet et ministret nomini dñi
dei sui: ipse et filij eius ī sempiternū.
B Si exierit leuites ex vna vrbium tua-
rū ex omni israel in qua habitat / et
voluerit venire / desiderans locū quē
elegerit dñs: ministrabit in noīe dñi
dei sui: sicut omnes fratres ei⁹ leuite
qui stabunt eo tēpore corā dño. Par-
tem ciborū eandē accipiet quā ꝛ cete-
ri / excepto eo ꝙ in vrbe sua ex pater-
na ei successione debet. Quū ingress⁹
fueris terrā quā dñs deus tuus da-
bit tibi: caue ne imitari velis abomi-
Le. 20. d. nationes illarū gentiū: nec inueniat
1. re. 18. a. in te q̄ lustret filiū suū / aut filiā du-
cens per ignem: aut q̄ hariolos sciscī-
tetur: et obseruet somnia atqȝ augu-
ria: ne sit malefic⁹ / nec incātator / ne-
qȝ phitones cōsulat / nec diuinos: et
C querat a mortuis veritatē. Oia enim
hec abominatur dñs: et ppter istius-
modi scelera delebit eos in introitu
tuo: pfectus eris et absqȝ macula cū
dño deo tuo. Gentes iste quarū possi-
debis terrā / augures et diuinos au-
diunt: tu aūt a dño deo tuo aliter in-
ioan. 1. g. stitut⁹ es. Prophetā de gente tua / et
Act. 3. d. de fratribus tuis sicut me / suscitabit
et. 7. e. tibi dñs deus tuus / ipsum audies vt
petisti a dño deo tuo in oreb / qñ con-
exo. 20. e. tio cōgregata est: atqȝ dixisti. Ultra
nō audiā vocē dñi dei mei: et ignem
hunc maximū amplius non videbo:
D ne moriar. Et ait dñs mihi Bñ oīa
ioan. 1. g. sunt locuti. Prophetam suscitabo eis
de medio fratrum suorū similē tui: et
ponā verba mea ī ore eius: loquetur-
qȝ ad eos oia que p̄cepero illi. Qui au-
tem verba eius q̄ loquet in nomine
meo audire noluerit: ego vltor exi-
stam. Propheta autem qui arrogan-
tia depravatus voluerit loqui in no-
mine meo: que ego nō precepi illi vt
diceret: aut ex noīe alienorū deorum
interficiet. Quod si tacita cogitatio-
ne responderis. Quomodo possum in-
telligere verbum quod dñs non est lo-
cutus: hoc habebis signum. Quod in
noīe dñi ppheta ille p̄dixerit: et non
euenerit: hoc dñs nō est locutus: sed
per tumorem animi sui ppheta con-
finxit: et idcirco non timebis eum.
C. S. De homicida fugiēte: de tri-
bus ciuitatib⁹ refugij: de terris non
trāsferēdis: de falso teste: non misere-
beris ei⁹: sed aīam pro aīa. Cap. xix.
Cum disperdiderit dñs de⁹ tu⁹ A
gentes: quarū tibi traditurus d. 12. d.
est terram: et possederis eam nu. 35. d.
habitaueris qȝ in vrbib⁹ eius: et in edi Jos. 20. a.
bus tres ciuitates separabis tibi in 15. q. 1. ca.
medio terre quā dñs deus tuus da- illa.
bit tibi in possessionē sternens dilige-
ter viā: ꝛ in tres equaliter partes to-
tā terre tue prouinciam diuides: vt ha-
beat e vicino qui propter homicidium
profugus est quo possit euadere. Hec
erit lex homicide fugiētis: cuius vita
seruanda est. Qui percusserit proximum B
suū nesciēs: et qui heri et nudiuster-
tius nullū contra eū odium habuisse
comprobatur: sed abiisse cum eo simpli-
citer in syluā ad ligna cedenda: et in
succisiōe lignorū securis fugerit ma-
num: ferrumqȝ lapsum de manubrio
amicū eius percusserit: et occiderit:
hic ad vnam supradictarū vrbiū con-
fugiet et viuet: ne forsitan proximus
eius cuius effusus est sanguis: dolo-
re stimulatus persequatur: et apprehen-
dat eū si longior via fuerit: et percutiat
animam ei⁹ qui non est reus mortis:
qȝ nullū contra eum qui occisus est
odiū prius habuisse mōstratur. Id-
circo precipio tibi: vt tres ciuitates C
equalis inter se spatij diuidas. Cum d. 12. a.
aūt dilatauerit dñs deus tuus termi-
nos tuos: sicut iurauit patrib⁹ tuis:
et dederit tibi cūctam terram quam
eis pollicit⁹ est (si tamen custodieris
mandata ei⁹: et feceris q̄ hodie prece-
pio tibi: vt diligas dñm deū tuum: et
ambules in viis eius omni tempore)
addes tibi tres alias ciuitates: et su-
pradictarū trium vrbiū numerū du-
plicabis: vt non effundatur sanguis
innoxius in medio terre quam dñs
deus tuus dabit tibi possidendā: ne
sis sanguinis reus. Si quis autem odio nu. 35. a.

habēs proximū suū3 insidiatus fue-
rit vite eius: surgēsq; percusserit il-
lum/et mortuus fuerit: fugeritq; ad
vnā de supradictis vrbibus: mittent
seniores ciuitatis illius/et arripient
eū de loco effugij: tradentq; in manu
pximi/ cuius sanguis effusus est: et
D moriet. Nō misereberis eius: et aufe
res noxium sanguinē de israel: vt be-
23.q.4. ne sit tibi. Non assumes: et transferes
est iniusta. terminos proximi tui quos fixerunt
12.q.2.in priores in possessione tua quam dñs
legi. de⁹ tuus dabit tibi in terra quā acce-
S.17.b. peris possidendā3. Non stabit testis
mat.18.b. vnus contra aliquē / quicquid illud
Joā.8.c. peccati et facinoris fuerit: sed in ore
2.co.13.a. duorū aut triū testiū stabit omne ver
heb.10.e. bum. Si steterit testis mendax con-
tra hoiem/accusans eum preuarica-
tionis/stabunt ambo quoq; causa est/
ante dominū in cōspectu sacerdotū3
et iudicū qui fuerint in diebus illis.
Cūq; diligentissime perscrutātes in-
dan.13.a. uenerint falsum testē dixisse contra
fratrē3 suū mendacium: reddent ei si
cut fratri suo facere cogitauit: et au-
feres malū de medio tui: vt audien-
tes ceteri timorē habeāt / et nequaq;
Mat.5.f. talia audeant facere. Non misereber-
Exo.21.c. ris eius/sed aīam pro aīa: oculum ꝓ
oculo: dentē pro dente: manū pro ma
nu: pedem pro pede exiges.

¶ C.S. De remittēdis a ꝑlio: de ciui-
tate victa in forte vel extra: de arbo-
ribus fructuosis non succidendis s3
solū infructuosis ad instruēdas ma-
chinas. Capitulum.xx.

A Si exieris ad bellū cōtra hostes
tuos: et videris equitatus ⁊ cur-
rus: et maiorē q̄3 tu habeas aduersa-
rij exercitus multitudinem: non ti-
mebis eos: quia dominus deus tuus
tecū est /q̄ eduxit te de terra egypti.
Appropinquāte autē iam prelio: sta-
bit sacerdos ante aciem et sic loque-
tur ad poplm. Audi isrl: vos hodie
cōtra inimicos vr̄os pugnam cōmit-
titis: nō pertimescat cor vr̄m: nolite
metuere: nolite cedere: nec formide-
tis eos: q2 dñs deus vester in medio
vr̄i est: et ꝓ vobis ɔtra aduersarios
dimicabit: vt eruat vos de periculo.
1.ma.3.g. Duces quoque per singulas turmas
audiēte exercitu proclamabūt. Quis
est homo qui edificauit domum no-
B uam: et non dedicauit eam? vadat et
reuertat i domū suā: ne forte moriat
in bello: et ali⁹ dedicet eam. Quis est
hō q̄ plātauit vineā: et necdū fecit eā
esse comunē: et de qua vesci omnibus li
ceat vadat ⁊ reuertat in domū suam
ne forte moriat in bello: et ali⁹ homo
ei⁹ fungat officio. Quis est hō q̄ de-
spōdit vxorē et nō accepit eā3? vadat
et reuertat in domū suā: ne forte mo-
riat in bello: et ali⁹ homo accipiat eā.
His dictis addēt reliqua: et loquen-
tur ad pplm. Quis est hō formido- Jud.7.a.
losus et corde pauido? vadat ⁊ reuer
tat i domū suā: ne pauere faciat cor-
da frm suorū: sicut ipse timore pter- C
rit⁹ est. Cūq; siluerint duces exerci-
tus: et finē loquēdi fecerint: vnusq̄sq;
suos ad bellādū cuneos preparabit.
Si qn̄ accesseris ad expugnandā ci-
uitatē: offeres ei primū pacem. Si re
ceperit et aperuerit tibi portas: cun-
ctus pplo q̄ in ea est: saluabit: et ser-
uiet tibi sub tributo: sin autem fedus
inire noluerit: et ceperit cōtra te bel-
lū: oppugnabis eā3. Cūq; tradiderit
dñs de⁹ tu⁹ illā3 in manu tua: percu-
ties oē quod in ea gn̄is masculini est
in ore gladij absq; mulierib⁹: ⁊ infan
tib⁹: iumentis et ceteris q̄ in ciuitate
sunt. Oēm predā exercitui diuides: ⁊
comedes de spolijs hostiū tuorum: q̄
dñs deus tu⁹ dederit tibi. Sic facies
cunctis ciuitatib⁹ q̄ a te ꝓcul valde
sunt: et nō sunt de his vrbib⁹ q̄s i pos
sessionē accepturus es. De his autē3 D
ciuitatibus que dabuntur tibi: nul-
lum omnino permittes viuere: sed
interficies in ore gladij Ethēum vi-
delicet: et amorreum: et chananeū3:
pherezeum: et eueū: et iebuseū3: sicut
precepit tibi dñs deus tuus: ne for-
te doceant vos facere cunctas abo-
minationes quas ipsi operati sunt
dijs suis: et peccetis in dominū deū3
vestrum. Quando obsederis ciuita-
tem multo tempore: et munitioni-
bus circundederis vt expugnes eā3
non succides arbores de quib⁹ vesci
potest: nec securib⁹ per circuitum de-
bes vastare regionē: qm̄ lignū3 est: et
non homo: nec potest bellantiū con-
tra te augere numerū. Si qua autem
ligna non sunt pomifera: s3 agrestia
et in ceteros apta vsus: succide ⁊ in-
strue machinas: donec capias ciuita
tem que contra te dimicat.

¶ C.S. De cadauere hois inuento:
de muliere captiua assumenda i vxo
rē: de duabus vxorib⁹: de filio contu-
mace: de iudicato ad mortē. Cap̄.xxi.

A Quando inuentuz fuerit i ter-
ra quam dñs deus tuus da-
turus est tibi hominis cadauer
occisi/et ignorabit cedis reus/ egre-
dient maiores natu/et iudices tui/⁊
metientur a loco cadaueris singula-
rum per circuitum spatia ciuitatũ:et
quã viciniorẽ ceteris esse perspexe-
rint: seniores ciuitatis illius tollent
vitulã de armẽto/q̃ non traxit iugum
nec terrã scidit vomere:et ducent eã
ad vallez asperam atq; saxosam que
nunq̃ arata est/nec sementem rece-
pit:et cedẽt in ea ceruices vitule/ac-
cedentq; sacerdotes filii leui/quos
elegerit dñs deus tuus vt ministrent
ei/et benedicãt in noie ei⁹: et ad ver-
bum eoruz omne negociũ pendet. Et
quicquid mundũ vel immunduz est/
iudicet. Et venient maiores natu ci-
B uitatis illi⁹ad interfectũ/ lauabũtq;
manus suas super vitulam que i val
le percussa est/et dicent. Manus no-
stre non effuderunt sanguinẽ hunc/
nec oculi viderunt:propitius esto po
pulo tuo israel/quez redemisti domi-
ne:et ne reputes sanguinez innocen
tem i medio populi tui israel. Et au-
feret ab eis reatus sanguinis: tu au-
tẽ alienus eris ab innocentis cruore
qui fusus est/cũ feceris quod prece-
pit dñs . Si egressus fueris ad pu-
gnam contra inimicos tuos:et tradi
derit eos dñs deus tuus in manu tua
captiuosq; duxeris:et videris in nu-
mero captiuorũ mulierez pulchram/
et adamaueris eã/voluerisq; habere
vxorem:introduces eã in domũ tuã.
C Que radet cesariem/et circuncidet
vngues:et deponet vestem in qua ca
pta est:sedensque in domo tua/flebit
patrem et matrem suam vno mẽse:⁊
postea intrabis ad eaz: dormiesq; cũ
illa/et erit vxor tua. Si autez postea
nõ sederit i aio tuo/dimittes eaz libe
ram/ nec vendere poteris pecunia/
nec opprimere per potentiam: q̃a hu
miliasti eaz. Si habuerit homo vxo-
res duas:vnã dilectã/et alterã odio-
sam:genuerintq; ex eis liberos:et fue-
rit fili⁹ odiose primogenitus/ volue-
ritq; substantiã inter filios suos diui
dere:non poterit filium dilecte face-
re primogenitũ/⁊ p̃ferre filio odiose:
sed filiũ odiose agnoscet primogeni-
tum:dabitq; ei de his q̃ habuerit cun
cta duplicia. Iste est eñ principium
liberorũ ei⁹: et huic debent primoge-
nita. Si genuerit hõ filiũ cõtumacez D
et proteruuz/ qui nõ audierit patris
ac matris imperiũ/et coercitus obe-
dire contẽpserit/apprehendent eũ/⁊
ducẽt ad seniores ciuitatis illius / et
ad portã iudicii/dicentq; ad eos. Fi-
lius nr̃ iste proteruus ⁊ cõtumax est:
monita nr̃a audire contẽnit: comes-
sationib⁹ vacat/et luxurie atque con
uiuiis:lapidib⁹ eũ obruet pp̃ls ciui-
tatis et moriet: vt auferatis malum
de medio vr̃i:et vniuersus israel au-
diẽs pertimescat. Quando peccaue-
rit homo qđ morte plectenduz est/et
adiudicat⁹ morti appensus fuerit in
patibulo/ non permanebit cadauer
eius in ligno:sed in eadẽ die sepeliet:
quia maledictus a deo est qui pẽdet Gal.3.b.
in ligno: et nequaq̃ contaminabis
terram tuam quam dominus deus
tuus dederit tibi in possessionem.
¶ C.S. De reducendo boue vel oue
fr̃is tui:de veste alterius sex⁹: de in-
uẽto nido:de morte: de circuitu tecti:
de non cõmiscẽdis reb⁹ diuersi gene-
ris: de fimbriis/ de signis vginitaƺ:
de corrumpente virginitatem vel cõ
tractam in ciuitate vel in agro:de vxo
re patris non ducenda. Caþm.xxii.
Non videbis bouẽ fratris tui A
aut ouem errantez et preteri- Exo.23.a.
bis / sed reduces fratri tuo/
etiã si non est propinquus frater tu⁹
nec nosti euz/duces in domũ tuam/⁊
erunt apud te/q̃diu querat ea frater
tu⁹et recipiat. Similiter facies de asi
no/et de vestimẽto:et de omni re fra-
tris tui que perierit: si inueneris eã:
ne negligas quasi alienã. Si videris
asinũ fratris tui aut bouez cecidisse
in via/nõ despicies: sed subleuabis
cũ eo. Non induet mulier veste virili 30.di.ca.
nec vir vtetur veste feminea: abomi- si qua mu
nabilis eniz apud deũ est q̃ facit hec. lier.
Si ambulans per viaz in arbore vel
in terra niduz auis inueneris/et ma-
trẽ pullis vel ouis desup incubantez
non tenebis eã cuz filiis:sed abire pa
tieris/ captos tenens filios/ vt bene-
sit tibi/et longo viuas tempore. Cum B
edificaueris domũ nouã/ facies mu-
rũ tecti p circuitum:ne effundat san
guis in domo tua:et sis reus labente
alio/et in p̃ceps ruẽte. Non seres vi-
neã tuã altero semine/ ne ⁊ semẽtis 16.q.7.in
quaz seuisti/et q̃ nascunt ex vinea:pa noua.
riter sanctificent. Non arabis in bo-
ue simul et asino. Nõ indueris vesti-

mēto qđ ex lana linoq̄ contextū est.
Nu.15.d. Funiculos in fimbrijs facies p qua-
De ele.cū tuor angulos pallij tui/quo operieris.
causa. Si duxerit vir vxorē/et postea odio
de apost. habuerit eā: que sieritq̄ occasiones
c.quidā. quibus dimittat eā: obijciēs ei nomē
pessimū: ꝛ dixerit. Uxorē hanc acce-
pi: ꝛ ingressus ad eā nō inueni virgi-
nē: tollēt eā pater ꝛ mater eius: et fe-
rēt secum signa v̄ginitatis ei⁹ ad se-
niores vrbis q̄ in porta sunt/ et dicet
C pater. Filiam meā dedi huic vxorē/
quā quia odit imponit ei nomē pessi-
mū/vt dicat. Nō inueni filiam tuam
virginē: ꝛ ecce hec sunt signa virgini-
tatis filie mee: expādēt vestimētum
33.q.5. corā senioribus ciuitatis: apprehen-
hec ima dētq̄ senes vrbis illi⁹ virū/et verbe-
go. rabunt illū/ condēnantes insup cen-
tū siclis argenti/q̄s dabit p̄ri puelle:
q̄m diffamauit nomē pessimū super
virginē israel: habebitq̄ eam vxorē
et non poterit dimittere oib⁹ diebus
vite sue. Q̄d si verum est qđ obijcit/ꝛ
nō est in puella inuēta v̄ginitas/ eij-
cient eā extra fores domus p̄ris sui/
et lapidib⁹ obruēt viri ciuitatis illi⁹/
et morietur: q̄m fecit nefas in israel/
vt fornicaret in domo p̄ris sui: et au-
D feres malū de medio tui. Si dormie-
Le.20.b. rit vir cū vxore alteri⁹/ vterq̄ morie-
tur/id est adulter et adultera: et au-
feres malū de isrł. Si puellam virgi-
nē despōderit vir/ et inuenerit eā ali-
quis in ciuitate/et cōcubuerit cū ea:
34.q.2. educes vtrūq̄ ad portā ciuitatis il-
nō satis. lius/et lapidib⁹ obruētur. Puella q̄
non clamauit cū esset in ciuitate: vir
q̄ humiliauit vxorē p̄rimi sui: ꝛ au-
feres malū de medio tui. Si autem
in agro reperit vir puellā que de-
sponsata est: ꝛ apprehendēns cōcu-
buerit cū ea/ ipse morietr sol⁹: puella
nihil patietr/ nec est rea mortis: quo-
niā sicut latro cōsurgit contra fratrē
suū/et occidit aīam ei⁹: ita et puella
perpessa est. sola erat in agro: clama
uit: ꝛ null⁹ affuit qui liberaret eā. Si
inuenerit vir puellā virginem/q̄ non
habet spōsum/ꝛ apprehendēns cōcu
buerit cū illa/et res ad iudiciū vene-
rit/ dabit q̄ dormiuit cū ea: p̄ri puel-
le quinquaginta siclos argenti/ꝛ habe
bit eā vxorē q̄: humiliauit illam: non
poterit dimittere eā cunctis dieb⁹ vi-
te sue. Nō accipiet homo vxorē p̄ris
sui: nec reuelabit operimentū eius.
¶ C.S. De nō intrantibus ecclesiā:
de non abominando idumeo/ et egy
ptio: de pollutione nocturna: de pa-
xillo: de seruo fugitiuo: de mercede
prostibuli: de vsura: de voto: de vinea
de segete proximi. Cap.xxiij.
NOn intrabit eunuchus attritis A
vel amputatis testiculis: et ab-
scisso veretro ecclesiā dn̄i. Non ingre
dietur manzer/ hoc est de scorto na-
tus/ in ecclesiā dn̄i vsq̄ ad decimam
gn̄ationem. Ammonites ꝛ moabites
etiam post decimā gn̄ationē non in-
trabunt ecclesiā dn̄i in eternū: q̄ no- Nee.13.a
luerūt vobis occurrere cum pane et
aqua in via q̄n egressi estis de egy- Nu.22.a.
pto: ꝛ q̄ cōduxerūt cōtra te balaam
filium beor de mesopotamia syrie/vt
malediceret tibi: et noluit dn̄s deus
tuus audire balaam/ vertitq̄ male-
dictionē eius in benedictionem tuā
eo q̄ diligeret te. Nō facies cum eis
pacē: nec q̄ras eis bona cunctis die-
bus vite tue in sempiternum. Non
abominaberis idumeum/ quia frater
tu⁹ est: nec egyptiū/ q̄ aduena fuisti
in terra ei⁹. Qui nati fuerint ex eis/ B
tertia generatione intrabūt in eccle-
siam dn̄i. Quādo egressus fueris ad
uersus hostes tuos i pugnam: custo-
dies te ab oī re mala. Si fuerit inter
vos homo qui nocturno pollutus sit
somnio/egredietr extra castra/ ꝛ non
reuertetr priusq̄ ad vesperā lauetur
aqua: ꝛ post solis occasum regredie-
tur in castra. Habebis locum extra
castra ad quē egrediaris ad requisita C
nature/gerens paxillum in baltheo.
Cūq̄ sederis/fodies per circuitum:
et egesta humo operies quo releua-
tus es. Dn̄s enī deus tuus ambulat
in medio castrorū vt eruat te/ et tra-
dat tibi inimicos tuos: vt sint castra
tua sancta: et nihil in eis appareat
feditatis: ne derelinquat te. Non tra
des seruū dn̄o suo q̄ ad te cōfugerit:
habitabit tecū in loco q̄ ei placuerit
et in vna vrbiū tuarū requiescet: ne cō
tristes eū. Nō erit meretrix de filia-
bus isrł: nec scortator de filijs israel.
Nō offeres mercedē prostibuli: nec
preciū canis in domo dn̄i dei tui: q̄c
quid illud est qđ voueris: q̄ abomi-
natio est vtrūq̄ apud dn̄m deū tuū.
Non fenerabis fratri tuo ad vsuram D
pecuniam: nec fruges: nec quamlibet
aliā rem: sed alieno. Fratri autē tuo
absq̄ vsura id quo indiget commo-
dabis: vt benedicat tibi dominus deus

tuus in omni opere tuo in terra ad
Eccl.5.a. quã ingredieris possidẽdam. Cũ vo-
tum voueris dño deo tuo: non tarda-
bis reddere: quia requiret illud do-
minus deus tuus. et si moratus fue-
ris / reputabitur tibi in peccatum. Si
nolueris polliceri: absq; peccato eris.
Quod autẽ semel egressum est de la-
bijs tuis / obseruabis: et facies sicut
promisisti dño deo tuo: ꝛ propria vo-
luntate ꝛ ore tuo locutus es. Ingres-
sus vineã proximi tui comede vuas
quantũ tibi placuerit: foras autẽ ne ef-
feras tecum. Si intraueris segetem
amici tui: franges spicas / et manu
conteres: falce autem non metes.

¶ Ca.S. De libello repudij: de nuper
cõiugato: de nõ accipiẽdo molã ꝓ pi
gnore: de vẽdẽte ꝓximũ: caue plagã
lepre: non ingrediaris domũ ꝓximi
vt auferas pign⁹: non negabis mer-
cedẽ: nõ occidẽtur p̃res ꝓ filijs: de iu
dicio aduene / ꝛ pignore vidue: de re-
liquijs messis ꝛ vindemie. Cap. xxiiij.

A Si acceperit homo vxorem / ꝛ ha-
Mat.5.e. buerit eam / et nõ inuenerit gra-
et.19.a. tiam ante oculos eius propter ali-
mar.10. quam feditatẽ / scribet libellum repu
a. dij / et dabit in manu illi⁹: et dimittet
eam de domo sua. Cũq; egressa alte-
rũ maritũ duxerit / et ille quoq; ode-
rit eam: dederitq; ei libellũ repudij
et dimiserit de domo sua / vel certe
mortuus fuerit: nõ poterit prior ma-
ritus recipere eã in vxorẽ: quia pol-
luta est: ꝛ abominabilis facta est co-
ram dño: ne peccare facias terrã tu-
am quam dñs deus tuus tradiderit
tibi possidẽdam. Cũ acceperit homo
B nuper vxorẽ / non procedet ad bellũ
nec ei quippiã necessitatis iniunge-
tur publice: sed vacabit absq; culpa
domui sue: vt vno anno letetur cum
vxore sua. Non accipies loco pigno-
ris inferiorẽ et superiorẽ molã: quia
✠ Hebr. aiam suã apposuit tibi. Si deprehen-
hñt furãs sus fuerit homo ✠ solicitãs frẽm su-
frẽm suũ. um de filijs israel: ꝛ vendito eo acce-
perit preciũ / interficietur: et auferes
malũ de medio tui. Obserua diligen-
ter ne incurras plagã lepre: sed facies
es quecũq; docuerint te sacerdotes
leuitici generis iuxta id quod prece-
Nu.12.a. pi eis / et imple solicite. Mementote
que fecerit dñs deus vester Marie
in via cum egrederemini de egypto.
Cum repetes a proximo tuo rem ali-
quam quam debet tibi / nõ ingredie-
ris domum eius vt pignus auferas:
sed stabis foris et ille tibi ꝓferet qd̃ C
habuerit: sin autem pauper est / non
pernoctabit apud te pignus: sed sta-
tim reddes ei ante solis occasum / vt
dormiens in vestimento suo benedi
cat tibi / et habeas iustitiam coram
dño deo tuo. Nõ negabis mercedem leui.19.e.
indigentis / et pauperis fratris tui tobie.4.c
siue aduene qui tecũ moratur in ter-
ra et intra portas tuas est: sed eadẽ
die reddes ei precium laboris sui an-
te solis occasum qr pauper est: et ex
eo sustẽtat animam suam / ne clamet
contra te ad dñm ꝛ reputetur tibi in
peccatum. Non occidentur patres 4.re.4.b
pro filijs nec filij pro patribus: sed 2.Para-
vnusquisq; ꝓ peccato suo morietur. lip.25.b.
Non peruertes iudicium aduene et eze.18.e.
pupilli: nec auferes pignoris loco vi D
due vestimentũ. Memento q̃ seruie-
ris in egypto: et eruerit te dominus
deus tuus inde. Idcirco precipio ti-
bi vt facias hanc rem. Quando mes-
sueris segetem in agro tuo: ꝛ oblitus
manipulum reliqueris / non reuerte-
ris vt tollas illum: sed aduenam et
pupillum et viduam auferre patie-
ris vt benedicat tibi dominus deus
tuus in omni opere manuũ tuarum.
Si fruges collegeris oliuarum quic-
quid remanserit in arboribus / non
reuerteris vt colligas: sed relinques
aduene pupillo ac vidue. Si vinde-
miaueris vineã tuã nõ colliges rema
nentes racemos: sed cedent in vsus
aduene pupilli ac vidue. Memento
q̃ et tu seruieris in egypto: et idcirco
precipio tibi vt facias hanc rem.

¶ C.S. De iudicio et plagarũ nume-
ro: de boue triturãte: de semine susci-
tando: de domo discalciati: de mulie-
re apprehẽdẽte verenda: de equitate
põderis et mensure: de amalech qui
occidit extremos agminis. Cap. xxv.

Si fuerit causa inter aliquos / et A
interpellauerint iudices: quem
iustum esse perspexerint / illi iustitie
palmam dabũt: quem impium con-
demnabunt impietatis. Sin autem
eũ qui peccauit / dignũ viderint pla-
gis / prosternent et coram se facient
verberari. Pro mensura peccati erit
et plagarum modus: ita duntaxat
vt quadragenarium numerum non
excedant: ne fede laceratus ante ocu
los tuos abeat frater tuus. Non li- B
gabis os bouis triturantis in area 1.Co.9.a.

i.re.22.c. fruges tuas. Quando habitauerint
mat.22.c. fratres simul: ⁊ vn⁹ ex eis absq; libe-
mar.12.b. ris mortuus fuerit: vxor defuncti nō
Lu.20.d. nubet alteri: sed accipiet eam frater
13.q.i.ec- eius: et suscitabit semē fratris sui: et
clesias. primogenitū ex ea filiū nomine illi⁹
ruth.4.b appellabit: vt nō deleat nomen ei⁹ ex
israel. Sin autem noluerit accipere
vxorē fratris sui que ei lege debetur:
perget mulier ad portā ciuitatis: et
interpellabit maiores natu / dicetq;.
Nō vult frater viri mei suscitare se-
mē fratris sui in israel: nec me in cō-
C iugē sumere. Statimq; accersiri eum
faciēt: ⁊ interrogabunt. Si responde
rit. Nolo eā vxorē accipere: accedet
mulier ad eū corā senioribus: et tollet
calceamētū de pede eius: spuetq; in
faciem illius: ⁊ dicet. Sic fiet homini
qui non edificat domū fratris sui. Et
vocabit nomē illi⁹ in isrl. Dom⁹ dis-
calciati. Si habuerint inter se iurgiū
viri duo: ⁊ vn⁹ cōtra alterū rixari ce-
perit: volensq; vxor alteri⁹ eruere vi-
rum suū de manu fortioris: miseritq;
manū: et apprehēderit verēda eius:
D abscides manum illi⁹: nec flecteris
super eā vlla mia. Nō habebis i sac-
culo diuersa pōdera: maius et min⁹:
nec erit in domo tua modi⁹ maior et
minor: pōdus habebis iustū et verū:
et modius equalis: ⁊ verus erit tibi:
vt multo viuas tpe super terrā quam
dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi. abominatur
exo.17.c. eū dñs eū qui fecit hec / et auersatur
omē iniustitiam. Memento q̄ fecerit
tibi amalech in via qñ egrediebaris
ex egypto: quō occurrerit tibi: et ex-
tremos agminis tui: q̄ lassi residebāt
ceciderit: qñ tu eras fame et labore
cōfect⁹: et non timuerit deū. Cū q̄ dñs
de⁹ tu⁹ dederit tibi requiē: ⁊ subiece-
rit cūctas p circuitū natiōes i terra
quā tibi pollicit⁹ est / delebis nomen
eius sub celo. Caue ne obliuiscaris.
¶ Ca. S. De primitiis offerendis: et
quod completis decimis coram do-
mino loquatur. Capitulum. xxvi.
A CUmq; intraueris terrā quam
dñs deus tuus tibi daturus est
possidendam: et obtinueris eā
atq; habitaueris in ea: tolles de cun-
ctis frugibus tuis primitias / et po-
nes in cartallo: pergesq; ad locū quē
gen.13.d. dñs deus tuus elegerit: vt ibi inuo-
cetur nomen eius: accedesq; ad sa-
cerdotē qui fuerit in dieb⁹ illis: ⁊ di-
ces ad eū. Profiteor hodie coram do-
mino deo tuo: quod ingressus sum in
terram pro qua iurauit patribus no-
stris: vt daret eā nobis. Suscipiensq; B
sacerdos cartallum de manu tua: po
net ante altare dñi dei tui: ⁊ loqueris
in conspectu dñi dei tui. Syrus per-
sequebatur patrē meū: qui descendit
in egyptū: ⁊ ibi peregrinatus est in
paucissimo numero: creuitq; in gen-
tem magnā ac robustam: et infinite
multitudinis. Afflixeruntq; nos egy-
ptii: ⁊ persecuti sunt: imponētes one-
ra grauissima: et clamauimus ad do-
minum deum patrū nostrorum / qui ex-
audiuit nos: ⁊ respexit humilitatem
nostram: et laborē / atq; angustias: et
eduxit nos de Egypto in manu for-
ti / et brachio extento: in ingenti pa-
uore: in signis atq; portētis: et intro-
duxit ad locū istū: et tradidit nobis
terrā lacte et melle manantem. Et id C
circo nunc offero primitias frugum
terre quam dñs deus dedit mihi. Et
dimittes eas in conspectu domini
dei tui: et adorato domino deo tuo:
epulaberis in omnib⁹ bonis que do-
minus deus tuus dederit tibi: et do-
mui tue: tu et leuites: et aduena qui
tecum est. Quādo compleueris deci-
mam cunctarum frugum tuarū: an-
no decimarum tertio dabis leuite et
aduene / et pupillo / et vidue / vt com-
edant intra portas tuas: et saturen-
tur: loquerisq; in conspectu domini
dei tui. Abstuli quod sanctificatum est
de domo mea: et dedi illud leuite: et
aduene / et pupillo ac vidue: sicut ius-
sisti mihi. Non preterii mandata
tua: nec sum oblit⁹ imperii tui. Non D
comedi ex eis in luctu meo: nec sepa-
raui ea in qualibet immunditia: nec
expēdi ex his quicquam in re fune-
bri. Obediui voci domini dei mei: et
feci omnia sicut precepisti mihi. Re- isa.63.d.
spice de sanctuario tuo: et de excel- Baruch.
so celorum habitaculo: ⁊ benedic po- 2.d.
pulo tuo Israel: et terre quam dedi-
sti nobis: sicut iurasti patribus no-
stris: terre lacte ⁊ melle mananti. Ho-
die dominus deus tuus precepit ti-
bi vt facias mandata hec: atq; iudi-
cia: vt custodias et impleas ex toto
corde tuo: ⁊ ex tota anima tua. Dñm
elegisti hodie: vt sit tibi de⁹: ⁊ ambu-
les in viis eius: ⁊ custodias ceremo-
nias illi⁹: ⁊ mandata atq; iudicia et
obedias eius imperio. En dñs elegit Ē.7
te hodie: vt sis ei popul⁹ peculiaris

sicut locutus est tibi: et custodias oia
precepta illius: et faciat te excelsiorē
cunctis gētibus quas creauit in lau-
dē et nomen et gloriā suā: vt sis ppl's
sanctus dñi dei tui sicut locutus est.

¶ C.S. De altari lapideo faciēdo et
de lege supscribēda: de benedictioni-
bus in garizim et maledictionib' in
monte hebal faciēdis. Capm. xxvii.

A Precepit autem moyses et senio-
res ppl'o israel dicentes. Custo-
dite omne mādatum quod precipio
Iosu.4.a. vobis hodie. Cūq; transieris iorda-
nem in terrā quam dñs de' tuus da-
bit tibi: eriges īgētes lapides et cal-
ce leuigabis eos/ vt possis in eis scri-
bere omnia vba legis huius. Jorda-
ne transmisso/ vt introeas terram
quā dñs deus tuus dabit tibi/ terram
lacte et melle manantē: sicut iurauit
patribus tuis. Quando ergo transie-
ris iordanē/ erige lapides quos ego
Exo.20.d. hodie precipio tibi in monte hebal: et
Iosu.8.f. leuigabis eos calce: et edificabis ibi
altare dño deo tuo de lapidib' quos
ferrum non tetigit: et de saxis infor-
mibus et impolitis: et offeres sup eo
holocausta dño deo tuo: et immola-
B bis hostias pacificas: comedesq; ibi
et epulaberis coram dño deo tuo. Et
scribes sup lapides omnia vba legis
hui' plane et lucide. Dixeruntq; moy-
ses et sacerdotes leuitici generis ad
omnē israelē. Attende et audi israel.
Hodie fact' es populus dñi dei tui:
audies vocem eius et facies māda-
ta atq; iustitias quas ego precipio ti-
bi. Precepitq; moyses populo in die
illo dicens. Hi stabunt ad benedicen-
dum dño sup montem garizim Jor-
dane transmisso/ Symeon/ leui/ iu-
das/ issachar/ ioseph/ et beniamin.
Et e regiōe isti stabūt ad maledicen-
dum in monte hebal/ ruben/ gad/ et
C aser et zabulon/ dan/ et neptalim. Et
Dañ.9.c. pronunciabunt leuite dicētq; ad oēs
viros isrl' excelsa voce. Maledictus
homo qui facit sculptile et conflatile
abominationem dñi/ opus manuum
artificū: ponitq; illud in abscondito.
Et respondebit ois populus et dicet/
Amen. Maledictus qui nō honorat
patrē suum et matrē suā. Et dicet ois
ppl's Amen. Maledictus qui trans-
fert terminos pximi sui. Et dicet ois
pplus Amen. Maledictus qui erra-
re facit cecum in itinere. Et dicet ois
ppl's Amen. Maledict' qui peruer-
tit iudicium aduene pupilli et vidue.
Et dicet ois ppl's Amen. Maledict'
qui dormit cū vxore patris sui: et re-
uelat operimentū lectuli eius. Et di-
cet ois ppl's Amen. Maledictus qui
dormit cum oi iumento. Et dicet ois
ppl's/ Amē. Maledictus qui dormit D
cū sorore sua filia patris sui vel ma-
tris sue. Et dicet ois populus/ Amē.
Maledictus qui dormit cum socru
sua. Et dicet ois ppl's/ Amen. Male-
dictus qui clā percusserit proximum
suum. Et dicet ois ppl's/ Amen. Ma- hic vsus
ledictus qui dormit cū vxore pximi non hr̄ in
sui. Et dicet ois popul'/ Amen. Ma- hebreo.
ledictus qui accipit munera vt percu-
tiat animam sanguinis innocentis.
Et dicet ois populus/ Amen. Male-
dict' qui non pmanet in sermonibus
legis huius: nec eos opere perficit. Gal.3.b.
Et dicet omnis populus/ Amen.

¶ Ca.S. Explicatio benedictionum
et maledictionum. Capitulū. xxviii.

Si autē audieris vocem dñi dei A
tui/ vt facias atq; custodias
oia mandata eius q̄ ego preci-
pio tibi hodie/ faciet te dñs deus tu-
us excelsiorē cunctis gētib' que ver-
santur in terra: venientq; sup te vni-
uerse benedictiones iste/ et apprehē-
dent te: si tn̄ precepta eius audieris.
Benedictus tu in ciuitate et benedi-
ctus in agro. Benedict' fructus ven-
tris tui et fructus terre tue/ fructusq;
iumentor tuorū: greges armētorum
tuor et caule ouiū tuarū. Benedicta
horrea tua: et benedicte reliquie tue.
Benedictus eris ingrediens et egre-
diens. Dabit dñs inimicos tuos qui
consurgent aduersū te/ corruentes
in conspectu tuo per vnam viam ve-
nient cōtra te/ et p septē fugient a fa-
cie tua. Emittet dñs bñdictionē sup
cellaria tua: et sup oia opera manuū
tuar: benedicetq; tibi in terra quam
acceperis. Suscitabit te dñs sibi in
populum sanctū/ sicut iurauit tibi: si
custodieris mandata dñi dei tui: et
ambulaueris in viis ei'. Videbuntq;
oēs terrarū populi q nomen dñi in-
uocatū sit sup te: et timebūt te. Abun-
dare te faciet dñs omnib' bonis/ fru-
ctu ventri tui et fructu iumentor tuo-
rum/ fructu terre tue quam iurauit
dñs patribus tuis vt daret tibi. Ape-
riet dñs thesaurū suū optimū celū/
vt tribuat pluuiā terre tue i tempore
suo: bñdicetq; cunctis operibus ma-

B nium tuarum. Et fenerabis gētibus
multis: et ipse a nullo fenꝰ accipies.
Constituet te dñs deus tuus in caput
et non in caudā: ⁊ eris semper supra
et non subter: si tñ audieris manda-
ta dñi dei tui q̃ ego precipio tibi ho-
die/⁊ custodieris ⁊ feceris ac nō de-
clinaueris ab eis, nec ad dexterā nec
ad sinistram: nec secutus fuerꝭ deos
Leui.26. alienos neq; colueris eos. Q̄d si au-
b. dire nolueris vocem dñi dei tui vt cu-
Thre.2.f. stodias ⁊ facias omnia mādata eius
Mal.2.a. et ceremonias quas ego precipio ti-
Baruch bi hodie/venient super te oēs maledi-
1.d. ctiones iste et apprehendent te. Ma
ledictus eris in ciuitate/maledictus
2.Co.2.f. in agro. Maledictū horreum tuū: et
maledicte reliquie tue. Maledictus
fructus ventris tui et fructus terre
tue: armenta boum tuorū/et greges
ouium tuarum. Maledictus eris in-
grediens: et maledictus egrediens.
Mittet dñs super te famē ⁊ esuriem/
et increpationem in oīa opera tua q̃
tu facies/donec conterat te ⁊ perdat
velociter propter adinuētiones tuas
pessimas in quibꝰ reliquisti me. Ad-
iungat tibi dñs pestilentiam/donec
cōsumat te de terra ad quā ingredie-
ris possidendā. Percutiat te dominꝰ
egestate/febri et frigore/ardore et
estu/et aere corrupto ac rubigine/⁊
persequatur donec pereas. Sit celū
qd̄ supra te est/eneū: ⁊ terra quā cal-
cas/ferrea. Det dñs ymbrem terre
tue puluerē: ⁊ de celo descēdat sup te
C cinis/donec conteraris. Tradat te
dominꝰ corruētē ante hostes tuos: et
per vnā viam egrediaris cōtra eos/
⁊ per septē fugias: ⁊ dispergaris per
oīa regna terre: sitq; cadauer tuū in
escā cunctꝭ volatilibꝰ celi ⁊ bestiis ter
re ⁊ non sit qui abigat. Percutiat te
dñs vlcere Egypti/et partē corporis
per quam stercora digerūtur/scabie
quoq; et prurigine/ita vt curari ne-
queas. Percutiat te dñs amentia et
cecitate ac furore mentis: et palpes
in meridie sicut palpare solet cecus
in tenebris: ⁊ non dirigas vias tuas.
Oiq; tēpore calūniā sustineas et op-
primaris violentia: nec habeas q̃ libe
ret te. Uxorem accipias: ⁊ alius dor-
miat cū ea. Domū edifices/⁊ non ha
bites in ea. Plantes vineā ⁊ non vin
demies eā. Bos tuus immolet coram
D te: ⁊ non comedas ex eo. Asinꝰ tuus
rapiatur in conspectu tuo: ⁊ non red-

datur tibi. Oues tue dentur inimi-
cis tuis: et non sit qui te adiuuet. Fi-
lii tui et filie tue tradant alteri pplo
videntibꝰ oculis tuis: et deficientibꝰ
ad cōspectū eoꝝ tota die: ⁊ nō sit for-
titudo in manu tua. Fructus terre
tue: et oēs labores tuos comedat po-
pulꝰ quē ignoras: ⁊ sis semper calum
niam sustinens/⁊ oppressus cunctis
diebꝰ: ⁊ stupens ad terrorem eoꝝ que
videbunt oculi tui. Percutiat te dñs
vlcere pessimo in genibꝰ et in suris:
sanariq; non possis a planta pedis
vsq; ad verticē tuū. Ducetq; te dñs
et regē tuū quē constitueris sup te in
gente quam ignoras tu ⁊ patres tui:
et seruies ibi diis alienis ligno et la-
pidi: ⁊ eris perditꝰ in puerbiū ac fa-
bulam oībꝰ populis ad quos te intro- Michee
duxerit dñs. Semētem multā iacies 6.d.
in terrā: ⁊ modicū cōgregabis: qr lo- Agg.1.b.
custe deuorabunt oīa. Uineā planta- Leui.26.
bis ⁊ fodies: ⁊ vinum non bibes/nec b.
colliges ex ea quippiā/qm̄ vastabit
vermibꝰ. Oliuas habebis in omnibꝰ
terminis tuis: ⁊ non vngerꝭ oleo/qr
defluēt ⁊ deperibunt. Filios genera-
bis ⁊ filias/⁊ non frueris eis: qm̄ du-
cētur in captiuitatē. Oēs arbores
tuas et fruges terre tue rubigo con-
sumet. Aduena qui tecū versatur in E
terra ascēdet sup te/eritq; sublimior.
tu autē descēdes/⁊ erꝭ inferior. Ipse
fenerabit tibi: ⁊ tu non fenerabis ei.
Ipse erit in caput: ⁊ tu erꝭ in caudā.
Et venient sup te oēs maledictiones
iste/⁊ persequētes apprehēdēt te do-
nec intereas: qr non audisti vocē dñi
dei tui: nec seruasti mandata eius et
ceremonias quas precepit tibi. Et
erunt in te signa atq; prodigia: ⁊ in
semine tuo vsq; in sempiternum: eo
q̄ nō seruierꝭ dño deo tuo in gaudio
cordisq; letitia, pp̄ter rerū oīum abun-
dātiā. Seruies inimico tuo quē imit-
tet tibi dñs in fame ⁊ siti ⁊ nuditate ⁊
omni penuria: ⁊ ponet iugū ferreū sup
sup ceruicē tuā/donec te cōterat. Ad-
ducet dñs sup te gētē de longinquo/
et de extremis terre finibꝰ in similitu
dinem aquile volantis cum impetu:
cuiꝰ linguam intelligere non possis/
gentem pcacissimā que non deferat
seni nec misereat̄ paruuli: ⁊ deuoret
fructū iumentoꝝ tuoꝝ ac fruges ter-
re tue donec intereas: et nō relinquat
tibi triticū/vinum/⁊ oleum/armēta
boum/⁊ greges ouiū/donec te disper

dat ⁊ cōterat in cunctis vrbib⁹ tuis:
et destruantur muri tui firmi atq̧
sublimes in q̄b⁹ habebas fiduciā in
F omni terra tua. Obsideberis intra por
4.re.6.f. tas tuas in oī terra tua quā dabit ti-
Baru.2.a bi dn̄s deus tu⁹: ⁊ comedes fructum
vteri tui: ⁊ carnes filioꝝ tuorum ⁊ fi-
liarum tuarū quas dederit tibi dn̄s
deus tuus/in angustia et vastitate
qua opprimet te hostis tuus. Homo
delicatus in te et luxuriosus valde
inuidebit fratri suo/et vxori que cu-
bat in sinu suo: ne det eis de carnib⁹
filiorū suorū quas comedet: eo q̧ ni-
hil aliud habeat in obsidione ⁊ penu
ria qua vastauerint te inimici tui in-
tra omnes portas tuas. Tenera mu-
lier ⁊ delicata q̄ super terrā ingredi
non valebat: nec pedis vestigiū fige
re ꝑpter mollicie͂ et teneritudine͂ ni-
miā/inuidebit viro suo qui cubat in
sinu eius super filii ⁊ filie carnibus:
⁊ illuuie secundinarū que egrediunt
de medio feminū ei⁹/⁊ super liberis
qui eadem hora nati sunt: comedent
enim eos clam ꝑpter rerū omniū pe
nuriam/in obsidione ⁊ vastitate qua
opprimet te inimicus tuus intra por
tas tuas. Nisi custodieris et feceris
oīa verba legis huius q̄ scripta sunt
in hoc volumine ⁊ timueris nomen
ei⁹ gloriosum ⁊ terribile/hoc est do-
minum deum tuum/augebit dn̄s pla
gas tuas et plagas seminis tui/pla-
gas magnas ⁊ perseuerantes/infir-
mitates pessimas ⁊ perpetuas: ⁊ con
uertet in te oēs afflictiones Egypti/
G quas timuisti ⁊ adherebunt tibi. In-
super et vniuersos languores et pla-
gas q̄ nō sunt scripte in volumine le-
gis hui⁹ inducet domin⁹ super te do
nec te conterat: ⁊ remanebitis pauci
numero qui prius eratis sicut astra
celi pre multitudine: qm̄ nō audistis
vocem dn̄i dei vestri. Et sicut ante le-
tat⁹ est domin⁹ super vos bene vobis
faciens vosq̧ multiplicans: sic leta-
bitur disperdens vos atq̧ subuer-
tēs: vt auferamini de terra ad quam
ingredimini possidendā. Disperget
te dn̄s in oēs ppl'os a summitate ter-
re vsq̧ ad terminos eius: et seruies
ibi diis alienis quos et tu ignoras et
patres tui lignis ⁊ lapidib⁹. In gen-
tibus quoq̧ illis non quiesces: neq̧
erit requies vestigio pedis tui. Da-
bit enim tibi dn̄s ibi cor pauidū: ⁊ defi-
cientes oculos: ⁊ animā cōsumptam
merore: ⁊ erit vita tua quasi pendēs
ante te. Timebis nocte ⁊ die: ⁊ nō cre
des vite tue. Mane dices. Quis mi-
hi det vesperū: et vespere. Quis mi-
hi det mane: ꝑpter cordis tui formi-
dinē qua terreberis: ⁊ ꝑpter ea q̄ tuis
videbis oculis. Reducet te dn̄s clas-
sib⁹ in Egyptū p viam de qua dixit ti
bi/vt eam ampli⁹ non videres. Ibi vē
deris inimicis tuis in seruos ⁊ ancil
las: ⁊ non erit qui emat.

¶ C.S. De federe ⁊ iuramēto populi
ad dn̄m: memoratio beneficioꝝ ⁊ cō-
miserationum. Cap. xxix. A

Hec sunt verba federis quod pre
cepit dominus Moysi / vt feri-
ret cum filiis Israel in terra Moab/
preter illud fedus quod cum eis pe- Exo.19.a
pigit in Oreb. Vocauitq̧ moyses om
nem Israel: ⁊ dixit ad eos. Vos vidi-
stis vniuersa q̄ fecit dn̄s coram vobis
in terra Egypti Pharaoni ⁊ oib⁹ ser-
uis eius/vniuerseq̧ terre illius: ten-
tationes magnas quas viderūt ocu-
li tui: signa illa portētaq̧ ingentia: ⁊
non dedit vobis dn̄s cor intelligēs/⁊
oculos videntes/⁊ aures que possint 5.g.e.
audire vsq̧ in presentē diem. Addu-
xit vos quadraginta annis per deser
tum: non sunt attrita vestimenta ve-
stra: nec calceamēta pedum vestrorū B
vetustate cōsumpta sunt. Panē non
comedistis: vinū ⁊ siceram nō bibistis
vt sciretis q2 ipse est dn̄s de⁹ vester: 3.3.e.
et venistis ad hūc locum. Egressusq̧
est Seon rex Esebon/et Og rex Ba- Nu.21.g.
san occurrētes nobis ad pugnam/et
percussim⁹ eos ⁊ tulimus terrā eorū
ac tradidimus possidendam Ruben
et Gad et dimidie tribui Manasse.
Custodite ergo verba pacti huius et
implete ea: vt intelligatis vniuersa
que facitis. Vos statis hodie cuncti
coram dn̄o deo vestro principes ve-
stri ⁊ trib⁹ ac maiores natu atq̧ do-
ctores/oīs populus Israel/ liberi et
vxores vestre/et aduene qui tecum
morantur in castris: exceptis ligno-
rum cesoribus/⁊ his qui comportant
aquas: vt transeas in federe dn̄i dei
tui: ⁊ in iureiurando quod hodie dn̄s
de⁹ tuus percutit tecū: vt suscitet te si
bi in populū: ⁊ ipse sit dn̄s de⁹ tuus si
cut locutus est tibi: ⁊ sicut iurauit pa
trib⁹ tuis Abraā/Isaac/⁊ iacob. Nec
vobis solis ego hoc fedus ferio: ⁊ hec
iuramēta cōfirmo: sed cunctis presen-
tibus ⁊ absentibus. (vos enim nostis

quomodo habitauerimꝰ in terra Egy
pti/⁊ quomodo transierimꝰ ꝑ mediū
nationum/quas transeūtes vidistis
abominationes ⁊ sordes/id est idola
eoꝝ/lignum ⁊ lapidem/argentum et
aurum q̄ colebāt.) Ne forte sit inter
vos vir aut mulier/familia aut tri-
bus/cuiꝰ cor auersum est hodie a do-
mino deo vestro: vt vadat et seruiat
diis illarū gētium: et sit inter vos ra-
dix germinans fel ⁊ amaritudinem.
Cumq; audierit verba iuramenti hu-
ius/benedicat sibi in corde suo di-
cens. Pax erit mihi: et ambulabo in
prauitate cordis mei: ⁊ assumat ebria
sitientem/⁊ dominꝰ non ignoscat ei:
sed tunc q̄maxime furor eiꝰ fumet et
zelꝰ contra hominē illum: et sedeant
super eum oīa maledicta que scripta
sunt in hoc volumine: ⁊ deleat domi-
nus nomen eiꝰ sub celo/⁊ cōsumat eū
in ꝑditionem ex oībꝰ tribubꝰ Israel:
iuxta maledictiones que in libro le-
gis huius ac federis cōtinentur. Di-
D cetq; sequens generatio ⁊ filij qui na
scentur deinceps/⁊ peregrini qui de
longe venerint videntes plagas ter
re illiꝰ ⁊ infirmitates quibꝰ eam affli-
xerit dominus sulphure ⁊ salis ardo-
re comburens: ita vt vltra non seratur:
nec virēs quippiam germinet in exē-
Ge.19.e. plum subuersionis Sodome et Go-
morre/Adame ⁊ Seboim/quas sub-
uertit dominꝰ in ira ⁊ in furore suo: ⁊
dicent omnes gētes. Quare sic fecit
dominꝰ terre huic? que est hec ira fu-
3.Re.9.b roris eiꝰ immensa? Et respondebūt.
Hie.22.c Quia dereliquerunt pactum domini
qđ pepigit cum patribꝰ eorū quando
eduxit eos de terra Egypti: ⁊ seruie-
runt diis alienis et adorauerunt eos
quos nesciebant ⁊ quibꝰ non fuerant
attributi: idcirco iratus est furor do-
mini contra terram istam/vt induce
ret super eam omnia maledicta que
in hoc volumine scripta sunt: ⁊ eiecit
eos de terra sua in ira et in furore/et
in indignatione maxima: proiecitq;
in terram alienam sicut hodie com-
probatur. Abscondita a dño deo no-
stro que manifesta sunt nobis ⁊ filiis
nostris vsq; in sempiternum: vt facia
mus vniuersa legis huius.

¶ C.S. De misericordia dñi si peni-
tuerint: de proximitate mandati: de
inuocatione elementorū in testimo-
niū q ꝓpositū est eis malū/⁊ bonum
eligant quod velint. Ca.xxx.

CUm ergo venerint super te oēs 21
sermones isti/benedictio siue Po.105.
maledictio quam ꝓposui in conspe-
ctu tuo: et ductus penitudine cordis
tui in vniuersis gentibus/in quas di-
sperserit te dominꝰ deꝰ tuus ⁊ reuer-
sus fueris ad eum ⁊ obedieris eiꝰ im-
perijs: sicut ego hodie precipio tibi
cum filijs tuis in toto corde tuo et in
tota anima tua: reducet te dñs deus
tuus de captiuitate tua/ac miserebit
tui: ⁊ rursum congregabit te de cun-
ctis populis in q̄s te ante dispersit.
Si ad cardines celi fueris dissipatꝰ:
inde te retrahet dñs deus tuus ⁊ as-
sumet atq; introducet in terrā quam
possederunt patres tui et obtinebis 1.Macc.
eam: et benedicens tibi maioris nu- 1.f.⁊.2.c.
meri te esse faciet q̄s fuerint patres
tui. Circuncidet dominꝰ deꝰ tuus cor B
tuum ⁊ cor seminis tui: vt diligas do
minū deū tuū ex toto corde tuo et in
tota aīa tua vt possis viuere. Omnes
autē maledictiones has cōuertet su-
per inimicos tuos/et eos qui oderūt
te ⁊ ꝑsequunt. Tu autē reuerteris et
audies vocē dñi dei tui: faciesq; vni-
uersa mādata q̄ ego precipio tibi ho-
die: et abundare te faciet dñs deꝰ tuꝰ
in cūctis operibꝰ manuū tuarū in so-
bole vteri tui: ⁊ in fructu iumentorū
tuorū in vbertate terre tue/⁊ in rerū
oīm largitate. Reuertet enim dñs vt
gaudeat sup te in oībus bonis/sicut
gauisus est in patribꝰ tuis: si tamē au
dieris vocē dñi dei tui ⁊ custodieris pre
cepta eiꝰ ⁊ ceremonias que in hac le-
ge scripta sunt: ⁊ reuertaris ad dñm
deū tuum in toto corde tuo/et in tota
aīa tua. Mādatum hoc qđ ego preci- C
pio tibi hodie/non supra te est/neq; Ro.10.b.
ꝓcul positū/nec in celo situm/vt pos-
sis dicere. Quis nostrū valet ad celū
ascendere vt deferat illud ad nos vt
audiamꝰ atq; opere cōpleamus? Neq;
trans mare positum vt causeris ⁊ di-
cas. Quis e nobis poterit transfreta
re mare et illud ad nos vsq; deferre:
vt possimus audire ⁊ facere qđ prece
ptū est? Sed iuxta te est sermo valde
in ore tuo ⁊ in corde tuo vt facias il-
lum. Considera q hodie ꝓposuerim D
in cōspectu tuo vitā ⁊ bonū: ⁊ e cōtra-
rio mortem ⁊ malum: vt diligas dñm
deum tuū ⁊ ambules in viis eiꝰ: ⁊ cu-
stodias mandata illiꝰ ac ceremonias
atq; iudicia: et viuas atq; multipli-
cet te: bñdicatq; tibi in terra ad quā

ingrediēꝛ possidendā. Si autē auer
sum fuerit coꝛ tuum: ⁊ audire nolue-
ris: atq; errore deceptus adoraueris
deos alienos et seruieris eis: predico
tibi hodie q̄ pereas: ⁊ paruo tēpoꝛe
moreꝛ in terra ad quā iordane trās-
misso ingredieris possidendam. Te-
S.4.d. stes inuoco hodie celū ⁊ terrā: quod
proposuerim vobis vitā ⁊ bonum: be-
nedictionē ⁊ maledictionē. Elige er-
go vitā: vt ⁊ tu viuas / ⁊ semē tuū: ⁊ di
ligas dn̄m deū tuū: atq; obedias voci
ei⁹: ⁊ illi adhereas (ipse est enim vita
tua ⁊ longitudo dierū tuoꝝ) vt habi-
tes in terra ꝑ qua iurauit domin⁹ pa
trib⁹ tuis Abraam / Isaac / ⁊ Jacob:
vt daret eam illis.

¶ C. S. De substitutione Josue post
Moysē: de legēdo Deuteronomio: p̄-
cepit dn̄s vt scribaꝛ Cāticū Deutero-
nomij: scribitꝛ ⁊ ī arca ponitꝛ. Ca. xxxi.
A Abiit quoq; Moyses: ⁊ locut⁹ est
omnia verba hec ad vniuersum
Israel: ⁊ dixit ad eos. Centum vigin-
ti annoꝛum sum hodie: non possum
vltra egredi et ingredi: presertim cū
⁊ dn̄s dixerit mihi. Non trāsibis ioꝛ-
S.3.d. danem istum. Domin⁹ ergo de⁹ tuus
Nu.27.c transibit ante te: ipse delebit omnes
gentes has in conspectu tuo: ⁊ possi-
debis eas. Et Josue iste transibit an-
te te: sicut locut⁹ est dn̄s. Facietq; do-
min⁹ eis sicut fecit Seon ⁊ Og regib⁹
amorreoꝛum / et terre eoꝝ: delebitq;
S.7.a. eos. Cū ergo et hos tradiderit vobis:
similiter facietꝭ eis / sicut precepi vo-
bis. Viriliter agite: et confoꝛtamini.
Nolite timere: nec paueatꝭ ad con-
spectū eoꝝ: q2 domin⁹ de⁹ tu⁹ ipse est
ductoꝛ tu⁹: ⁊ nō dimittet nec dereliu-
quet te. Vocauitq; Moyses Josue: et
B dixit ei corā oī Israel. Confoꝛtare: et
Jos.1.b. esto robust⁹. tu enim introduces po-
3.Re.2.a pulū istū in terrā quā daturum se pa
trib⁹ eoꝝ iurauit dn̄s: et tu eam soꝛte
diuides. Et dn̄s qui ductoꝛ est vester:
ipse erit tecū: nō dimittet / nec dereli-
quet te: noli timere / nec paueas. Scri
psit itaq; Moyses legē hanc: ⁊ tradi-
dit eā sacerdotib⁹ filiis Leui: q̄ poꝛta-
bāt arcā federꝭ dn̄i: ⁊ cūctꝭ seniorib⁹
C Israel. Precepitq; eis dicens. Post
septē annos anno remissionis in so-
lēnitate tabernaculoꝛū conuenietib⁹
cunctꝭ ex Israel: vt appareāt in con-
spectu dn̄i dei tui in loco quem elege-
rit dn̄s: leges verba legis huius coꝛā
omni Israel: audientib⁹ eis: ⁊ in vniū

omni populo congregato tam virꝭ q̄
mulieribus: paruulis et aduenis qui
sunt intra poꝛtas tuas: vt audientes
discāt: ⁊ timeāt dn̄m deū vestrū et cu-
stodiāt: impleantq; oēs sermones le
gis hui⁹. filij quoq; eoꝛum qui nunc
ignoꝛāt: vt audire possint: ⁊ timeant
dn̄m deū suum cunctꝭ dieb⁹ quib⁹ ver
santꝛ in terra ad quam vos ioꝛdane
trāsmisso pergitꝭ obtinēdam. Et ait D
dn̄s ad Moysen. Ecce ꝓpe sunt dies
moꝛtis tue: voca Josue: ⁊ state in ta-
bernaculo testimonij: vt precipiā ei.
Abierūt ergo Moyses ⁊ Josue: ⁊ ste-
terunt in tabernaculo testimonij: ap
paruitq; dn̄s ibi in colūna nubis que
stetit ī introitu tabernaculi. Dixitq;
dn̄s ad Moysen. Ecce tu doꝛmies cū
patribus tuis: ⁊ populus iste consur
gens foꝛnicabitꝛ post deos alienos in
terra ad quā ingrediētꝛ vt habitet in
ea: ibi derelinquet me: ⁊ irritū faciet
fedus qd̄ pepigi cū eo. Et irascetꝛ fu-
roꝛ me⁹ contra eum in die illo: ⁊ dere-
linquā eum: ⁊ abscondā faciē meā ab
eo: ⁊ erit in deuoꝛationē. Inuenient E
eum oīa mala ⁊ afflictiones: ita vt di
cat in illo die. Vere: quia non est de⁹
mecum: inuenerūt me hec mala. Ego
autē abscondā: et celabo faciē meam
in die illo ꝓpter oīa mala que fecit:
quia secutus est deos alienos. Nunc
itaq; scribite vobis Canticū istud: et
docete filios Israel: vt memoꝛiter te-
neāt ⁊ oꝛe decantēt: ⁊ sit mihi carmē
istud ꝓ testimonio inter filios Isrl'.
Introducā enī eum in terram ꝓ qua
iuraui patrib⁹ eius: lacte ⁊ melle ma
nantē. Cumq; comederint ⁊ satura-
ti crassiq; fuerint: auertentꝛ ad deos
alienos: et seruient eis: detrahentq;
mihi: ⁊ irritum facient pactum meū.
Post q̄ inuenerint eū mala multa et F
afflictiones: respondebit ei Canticum
istud ꝓ testimonio: quod nulla dele-
bit obliuio ex oꝛe seminis tui. Scio
enī cogitationes ei⁹ que facturus sit
hodie anteq̄ introducā eū in terrā /
quā ei pollicitus sum. Scripsit ergo
Moyses Canticum: ⁊ docuit filios
Israel. Precepitq; dn̄s Josue filio
Nun: ⁊ ait. Cōfoꝛtare: ⁊ esto robust⁹: S.eodem.
tu enī introduces filios Israel in ter
rā quā pollicit⁹ sum: ⁊ ego ero tecum.
Post q̄ ergo scripsit Moyses verba
legis huius in volumine: atq; cōple-
uit: precepit Leuitis: qui poꝛtabāt ar
cam federis dn̄i, dicēs. Tollite librū G

istũ:⁊ ponite eũ in latere arce federis dñi dei vestri: vt sit ibi contra te in testimoniũ. Ego em̃ scio contẽtionem tuã:⁊ ceruicẽ tuam durissimã. Adhuc viuẽte me:et ingrediente vobiscũ: semper cõtentiose egistis contra dñm: quãto magis: cũ mortuus fuero? Cõgregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras atq; doctores:⁊ loquar audiẽtib⁹ eis sermones istos: et inuocabo cõtra eos celũ et terrã. Noui em̃ qđ post mortẽ meã inique agetis: ⁊ declinabitis cito de via quã ꝓcepi vobis:⁊ occurrent vobis mala in extremo tempore: quando feceritis malum in conspectu domini: vt irritetis eũ ꝑ opera manuum vestrarum. Locut⁹ est ergo moyses audiente vniuerso cetu israel vba carminis huius: et ad finem vsq; compleuit.

¶ C.S. Cãticũ deuteronomij: iubet moyses ascẽdere in montẽ abarim: de cõtemplatiõe terrarũ. Cap̃. xxxij.

A Audite celi que loquor: audiat terra verba oris mei. Concrescat in pluuiam doctrina mea: fluat vt ros eloquium meum. Quasi hymber super herbam:⁊ quasi stille sup gramina: quia nomen domini inuocabo. Date magnificentiam deo nostro: dei perfecta sunt opera:⁊ omes vie ei⁹ iudicia. Deus fidelis ⁊ absq;
.J. eodem vlla iniquitate: iust⁹ et rectus. Pec-
Job.8.b. cauerũt ei:⁊ nõ filij eius in sordib⁹. Generatio praua atq; ꝑuersa: heccine reddis dño popule stulte et insipiẽs? Nũquid nõ ipse est pater tu⁹ qui possedit te:⁊ fecit: et creauit te? Memẽto dierũ antiquorũ: cogita generationes singulas. Interroga patrẽ tuũ/ ⁊ annũciabit tibi: maiores tuos:⁊ dicẽt tibi. Quãdo diuidebat altissim⁹ gentes: quando separabat filios Adã: constituit terminos po-
B pulorũ: iuxta numerum filiorũ israel. Pars autẽ dñi populus eius: iacob funiculus hereditatis ei⁹. Inuenit eũ in terra deserta/ in loco horroris: ⁊ vaste solitudinis. Circũduxit eũ/ ⁊ docuit ⁊ custodiuit quasi pupillã oculi sui. Sicut aquila ꝓuocans ad volãdũ pullos suos: ⁊ super eos volitãs: et pãdit alas suas:⁊ assumpsit eum/ atq; portauit in humeris suis. Dominus solus dux eius fuit:⁊ non erat cũ eo deus alienus. Cõstituit eũ sup excelsam terram: vt comederet fructus agrorũ: vt sugeret mel de petra: oleũq; đ saxo durissimo. Butyrũ de armento:⁊ lac de ouib⁹ cũ adipe agnorũ:⁊ arietũ filiorũ basan. Et hircos cũ medulla tritici:⁊ sanguinem vue biberet meracissimũ. Incrassa-
tus est dilect⁹: ⁊ recalcitrauit: icras- C
sat⁹/ impinguat⁹/ dilatat⁹. Dereliqt deũ factorẽ suũ:⁊ recessit a deo salutari suo. Prouocauerũt eum in dijs alienis:⁊ in abominationib⁹ ad iracundiã cõcitauerũt. Immolauerũt demonijs ⁊ nõ deo/ dijs quos ignorabãt. Noui recẽtesq; venerũt: quos nõ coluerũt patres eorũ. Deũ qui te genuit dereliquisti: ⁊ oblitus es dñi creatoris tui. Vidit dñs/ ⁊ ad iracũdiã cõcitatus est: qꝛ ꝓuocauerũt eũ filij sui et filie. Et ait. Abscõdã faciẽ meã ab eis: et cõsiderabo nouissima
eorũ. Generatio em̃ peruersa est: ⁊ infi- .J. eodem
deles filij. Ipsi me ꝓuocauerunt in
eo qui nõ erat deus: ⁊ irritauerũt in Ro.10.d.
vanitatibus suis. Et ego prouocabo Mt.15.c.
eos in eo q̃ nõ est populus: ⁊ in gẽte stulta irritabo illos. Ignis succẽsus est in furore meo: et ardebit vsq; ad inferni nouissima. Deuorabitq; terrã cũ germine suo:⁊ montiũ fundamẽta cõburet. Cõgregabo super eos
mala:⁊ sagittas meas cõplebo i eis. D
Consumentur fame: et deuorabunt eos aues morsu amarissimo. Dẽtes bestiarum immittã i eos: cũ furore trahentiũ sup terrã/ atq; serpentiũ. Foris vastabit eos gladi⁹:⁊ int⁹ pauor: iuuenẽ simul ac virginẽ lactentẽ cũ hoĩe sene. Et dixi. Vbi nã sunt? Cessare faciã ex hominib⁹ memoriã eorũ. Sed propter irã inimicorũ distuli: ne forte supbirẽt hostes eorum: et dicerẽt. Manus nr̃a excelsa:⁊ nõ dñs fecit hec oĩa. Gens absq; cõsilio est:⁊ sine prudẽtia: vtinã saperẽt: et intelligerẽt: ac nouissima ꝓuiderẽt. Quomõ persequebat vnus mille et
duo fugarẽt decẽ milia? Nõne ideo E
qꝛ de⁹ suus vẽdidit eos: et dñs con- Mi.9.c.
clusit illos? Nõ enim est deus nr̃ vt dij eorũ:⁊ inimici nostri sũt iudices. De vinea sodomorũ: vinea eorũ/ ⁊ de suburbanis gomorre. Vua eorũ vua fellis:⁊ botri amarissimi. Fel draconũ vinũ eorũ: et venenũ aspidũ insanabile. Nõne hec cõdita sunt apud
me:⁊ signata i thesaur' meis? Mea Ec.28.a.
est vltio/ et ego retribuã eis in tẽpe: Ro.12.d.
vt labat pes eorũ. Iuxta est dies ꝑdi Heb.10.c.

rionis:et adesse festināt tēpora. Iu-
dicabit dñs populū suū: et in seruis
suis miserebit. Uidebit q̄d infirmā
ta sit man⁹: et clausi quoq; defecerūt
residuiq; consumpti sunt. Et dicent.
Ubi sunt dii eoꝝ: in quib⁹ habebant
fiduciā? De quorū victimis comede
bāt adipes: et bibebant vinū libami-
F nū. Surgāt/et opitulent̄ vobis: et in
necessitate vos protegāt. Uidete q̄d
I.reg.2.a. ego sim sol⁹: et non sit ali⁹ deus p̄ter
tho.13.a. me. Ego occidā: et ego viuere faciā:
sap.16.b. p̄cutiā et ego sanabo: et nō est qui de
manu mea possit eruē. Leuabo ad
celū manū meā/et dicā. Uiuo ego in
eternū. Si acuero vt fulgur gladiū
meū: et arripuerit iudiciū man⁹ mea:
reddā vltionē hostib⁹ meis: et his q̄
oderunt me retribuā. Inebriabo sa-
gittas meas sanguine: et gladi⁹ me⁹
deuorabit carnes. De cruore occiso-
rū: et de captiuitate nudati inimico-
2.mach. rū capitis. Laudate gentes populū
7.b. eius: quia sanguinē seruorū suoꝝ vl
ciscet̄. Et vindictā retribuet i hostes
eoꝝ: et p̄piti⁹ erit terre ppl'i sui. Ue-
nit ergo moyses: et locut⁹ est oia ver
ba cātici huius in auribus ppl'i ipse
et iosue filius Nun. Cōpleuitq; oēs
G s̄mones istos: loquēs ad vniuersū
israel: et dixit ad eos. Ponite corda
vestra in oia verba mea: q̄ ego testi-
ficor vobis hodie: vt mandetis ea fi-
liis vr̄is custodire/et facere/et iple-
re vniuersa q̄ scripta sunt i volumie
legis hu⁹: quia nō incassum p̄cepta
sunt vobis: sed vt singuli in eis viue
rēt: q̄ facientes lōgo p̄seuerets tpe in
terra ad quā io:dane trāsmisso igre
diemini possidēdam. Locutusq; est
dñs ad moysen in eadem die/dicēs.
Ascēde in montē istū abarim: id est
trāsitū in montē nebo: qui est in ter-
ra Moab cōtra hiericho: et vide ter-
ram chanaā: quā ego tradā filiis is-
rael obtinendā: et morere in monte
quem cōscendens iungeris populis
nu.20.d. tuis: sicut mortu⁹ est Aaron frater
et.33.e. tuus in mōte hor: et appositus ppl'is
nu.20.a. suis: q2 preuaricati estis contra me
et.27.d. in medio filiorū isrl' ad aq̄s contra-
dictiōis i cades deserti sin: et nō san
ctificastis me inter filios israel. Ecō-
tra: videbis terram: et nō ingredie-
ris in eam quā ego dabo filiis israel.
¶ C.S. Benedictio Moysi qua vlti-
mo benedixit israel: et commenda-
uit populū israel. Capitulū.xxxiii.

Hec est benedictio qua benedi- A
xit moyses homo dei filiis isra-
el ante mortem suam. Et ait. Dñs de
sina venit: et de Seir ortus est nob̄.
apparuit de monte pharan: et cū eo
sanctoꝝ milia. In dextera ei⁹ ignea
lex: duxit populos. Omnes sancti Sa.3.d.
in manu illius sunt: et qui appropin
quāt pedib⁹ ei⁹: accipiēt de doctrina
illius. Legē precepit nobis moyses
hereditatē multitudinis iacob. Erit
apud rectissimū rex: cōgregatis p̄n-
cipibus ppl'i cū tribubus isrl'. Uiuat
ruben/et nō moriat: et sit paruus in
nūero. Hec est iude bñdictio. Audi
dñe vocē Iude: et ad populū suū in-
troduc eū. man⁹ eius pugnabūt pro
eo: et adiutor illius cōtra aduersari
os eius erit. Leui q̄q; ait. Perfectio
tua: et doctrina tua a viro sācto tuo:
quē probasti in tētatione: et iudica-
sti ad aquas cōtradictiōis. Qui di-
xit patri suo: et m̄ri sue. Nescio vos:
et fratribus suis. Ignoro illos: et ne
scierūt filios suos. Hi custodierunt
eloquiū tuū: et pactū tuū seruauerūt:
iudicia tua o iacob: et legē tuā o isrl'.
Ponent thymiama in furore tuo: et Mat.19.
holocaustū super altare tuū. Bene- b.
dic dñe fortitudini ei⁹: et opera ma-
nuū illi⁹ suscipe. Percute dorsa ini- B
micoꝝ eius: et qui oderunt eū nō cō-
surgant. Et beniamin ait. Amātissi-
mus dñi habitabit cōfidenter in eo:
quasi in thalamo tota die morabit̄/
et inter humeros illi⁹ requiescet. Io
seph quoq; ait. De benedictione dñi
terra eius de pomis celi: et rore: atq;
abysso subiacēte. De pomis fructuū
solis ac lune: de vertice antiquorum
montium: de pomis collium eterno-
rū: et de frugib⁹ terre: et de plenitudi
ne eius. Bñdictio illius: q̄ apparuit
in rubo: veniat sup caput Ioseph: et
sup verticē nazarei inter fratres suos.
Quasi primogeniti tauri pulchritu-
do eius: cornua rhinocerotis cornua
illius. In ipsis ventilabit gētes vsq;
ad terminos terre. He sunt multitu
dines ephraim: et hec milia manas-
se. Et zabulō ait. Letare zabulon in C
exitu tuo: et issachar in tabernaculis
tuis: populos vocabūt ad montē: ibi
imolabūt victimas iustitie. Qui in-
undationē maris q̄si lac sugēt: et the-
sauros abscōditos arenarū. Et gad
ait. Benedictus in latitudine Gad/
q̄si leo requieuit: cepitq; brachiū et ver

tice: et vidit principatū suū: q̄ in par
te sua doctor esset repositus: q̄ fuit
cū p̄ncipib⁹ populi: et fecit iusticias
D dn̄i: et iudicium suū cum Israel. Dā
quoq; ait. Dan catul⁹ leonis / fluet
largiter de Basā. Et neptalim dixit.
Neptali abundātia p̄fruet: et plen⁹
erit bn̄dictionib⁹ dn̄i: mare et meridiē
possidebit. Aser quoq; ait. Bn̄dict⁹
in filijs Aser: sit placens fratribus
suis: et tingat in oleo pedē suū. Fer-
rū et es calceamētū eius. Sicut dies
iuuētutis tue: ita et senect⁹ tua. Non
est deus ali⁹ vt de⁹ rectissimi. Ascen
sor celi auxiliator tu⁹. Magnificen-
tia eius discurrunt nubes: habitacu
lū ei⁹ sursum: et subter brachia sem-
piterna: eijciet a facie tua inimicū/
Hie.33.b. dicetq;. Cōterere. Habitabit isrl' cō-
fidēter et solus. Ocul⁹ iacob in terra
frumēti et vini: celiq; caligabūt rore.
Beat⁹ es tu israel: q̄s similis tui po-
pule: qui saluaris in dn̄o? Scutū au-
xilij tui: et gladi⁹ glie tue. Negabūt
te inimici tui: et tu eoꝝ colla calcabis.
¶ C.S. De ascēsu moysi in montē et
cōtēplatiōe terre: de morte et sepul-
tura ipsius: de fletu populi: et iosue
implet sapientia: comēdat moyses:
de familiaritate dei: et de his que fe-
cit deus per eum. Capitulū. xxxiiij.

A
2.ma.2.a.
B.3.d.
Ascēdit ergo moyses de cam-
pestrib⁹ Moab super montē
nebo: in verticē phasga cōtra
hiericho: ostēditq; ei dn̄s oēm terrā
galaad vsq; dan: et vniuersum Ne-
ptalim: terrāq; ephraim et manasse:
et oēm terrā iuda vsq; ad mare no-
uissimū: et australē partē: et latitudi-
nē cāpi hiericho ciuitatis palmarū
vsq; segor. Dixitq; dn̄s ad eum. Hec
B est terra p̄ qua iuraui abraā / isaac/
Gen.12. et iacob: dicēs. Semini tuo dabo eā.
et.15.d. Vidisti eā oculis tuis: et nō trāsibis
ad illam. Mortuusq; est ibi moyses
seruus dn̄i in terra Moab: iubente
dn̄o et sepeliunt eū in valle terre mo-
ab cōtra phogor: et non cognouit ho-
mo sepulchrū eius vsq; in presentē
diē. Moyses centū et viginti annoꝝ
C erat: quādo mortu⁹ est. Non caliga-
uit ocul⁹ ei⁹ nec dētes illi⁹ moti sunt.
Fleuerūtq; eum filij israel in cāpe-
stribus moab triginta dieb⁹: et com-
pleti sunt dies planctus lugentium
moysen. Josue vero filius nun reple
tus est spiritu sapientie: q2 moyses
posuit super eū manus suas. Et obe
dierunt ei filij israel: feceruntq; sicut
precepit dn̄s moysi. Et non surrexit D
vltra propheta in israel sicut moy-
ses: quem nosset dn̄s facie ad faciē
in omnibus signis atq; portētis: que
misit per eū: vt faceret in terra egy-
pti Pharaoni: et oībus seruis eius:
vniuerseq; terre illius: et cunctā ma-
nū robustam: magnaq; mirabilia: q̄
fecit moyses corā vniuerso israel.

¶ Finis Deuteronomij.

¶ Prologus beati Hieronymi pres-
byteri in librum Josue.

Tandem finito pentateucho
moysi velut grandi fenore li-
berati ad iesū filiū naue ma-
num mittamusq; quē hebrei iosue ben
num: id est iosue filiū nun vocant: et
ad Judicū librū / quem sophtim ap-
pellant / ad Ruth q̄q; et Hester quos
eisdē nominib⁹ efferūt. Monemusq;
lectorē vt syluam hebraicoꝝ nomi-
nū et distinctiōes per membra diui-
sas diligēs scriptor cōseruet: ne et no-
ster labor et illius studiū pereat. Et
vt in p̄mis qd̄ sepe testatus sū sciat
me nō in reprehensionem veterum
noua cudere: sicut inimici mei crimi-
nant: sed pro virili portione offerre
lingue mee hominibus quos tamen
nostra delectāt: vt pro grecoꝝ hexa-
plis que et sumptu et labore maximo
indigent editionē nostrā habeat. Et
sicubi in antiquoꝝ voluminū lectio-
ne dubitarint: hec illis cōferētes in-
ueniāt qd̄ requirūt. Maxime cū apud
latinos tot sint exēplaria quot codi-
ces et vnusquisq; p̄ arbitrio suo / vel
addiderit vel subtraxerit qd̄ ei visū
est: et vtiq; non possit verū esse quod
dissonat. Vn̄ cesset arcuato vulnere
cōtra nos insurgere scorpius: et san-
ctū opus venenata carpere lingua
desistat: vel suscipiens si placet: vel
cōtēnens si displicet memineritq; il-
lorū versuū. Os tuū abundauit ma- Ps.49.
licia: et lingua tua cōcinnabat dolos.
Sedēs aduers⁹ fratrē tuū loq̄baris:
et aduersus filiū matris tue ponebas
scandalū. Hec fecisti et tacui. Existi-
masti inique q̄ ero tui similis: argu-
am te et statuam cōtra faciem tuā.
Que eni audientis vel legētis vtili-
tas est nos laborādo sudare / et alios
detrahendo laborare: dolere iudeos
q̄ calūniādi eis et irridēdi xp̄ianos
sit oblata occasio: et eccl'ie hoīes id
despicere / imo lacerare vnde aduer

sarii torqueant. Q8 si veteris eis tra
slatio placet: q̄ z mihi nō displi-
cet: z nihil extra recipiendū putant
cur ea que sub astericis z obelis vel
addita sunt vel amputata legunt et
negligūt? Quare danielē iuxta theo
dotionis traditionē ecclie susceperūt? Cur origenē mirant / et eusebiū
pāphili cunctas editiones siīr disse
rētes? Aut q̄ fuit stulticia postq̄ ve-
ra dixerint / pferre q̄ falsa sunt? Un
de aūt in nouo testamēto pbare po
terūt assūpta testimonia q̄ in libris
veterib⁹ nō habētur. Nec dicim⁹: ne
oīno calūniantib⁹ tacere videamur.
Ceterū post scē Paule dormitionē
cui⁹ vita virtutis exemplū est: z hos
libros q̄s eustochio vgini xp̄i nega-
re nō potui: decreuim⁹ dū spūs hos
regit art⁹ pphetaꝝ explanationi in
cūbere: z omissum iam diu op⁹ qua-
si quodā postliminio repetere. Pre-
sertim cū et admirabilis sanctusq̄
vir Pāmachius: hoc idē literis fla-
gitet z nos ad patriam festinantes
mortiferos sirenarum cantus / sur-
da debeamus aure transire.

¶ Explicit plogus scti hieronymi.

¶ Incipit argumentum.

Jesus filius naue: typum dn̄i
nō solū in gestis / verūetiā in
noīe gerēs transit iordanem
hostiū regna subuertit: diuidit ter-
ram victori pplo: z per singulas vr-
bes / viculos: montes: flumina: torrē
tes: atq̄ confinia ecclesie celestisq̄
hierusalē spiritalia regna describit.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit liber Josue.

¶ C. S. Confortat dn̄s Josue: facit
pparari cibaria ad eundū post diē
tertium: illi obedire pmittūt. Cap. I.

A Et factū est post mor-
tem Moysi serui dn̄i /
vt loqueret dn̄s ad Io-
sue filiū Nū ministrū
Moysi: et diceret ei.
Moyses seruus meus
mortuus est. Surge z transi iorda-
nem istum: tu et oīs ppls tecū in ter
rā quā ego dabo filiis israel. Omnē
deu. II. c. locum quē calcauerit vestigiū pedis
vestri vobis tradā: sicut locutus sū
moysi. A deserto et libano vsq̄ ad
fluuiū magnū eufratē: omnis terra
etheoꝝ vsq̄ ad mare magnū contra
solis occasum erit terminus vester:
null⁹ poterit vobis resistere cūctis
dieb⁹ vite tue. Sicut fui cum moyse infra. 3. b.
ita ero tecū. Nō dimittā nec derelin heb. 13. a.
quā te: cōfortare et esto robust⁹. Tu B
eñ sorte diuides pplo huic terrā p .J. eodem
qua iuraui prib⁹ tuis vt traderē eā deu. 31. b.
illis. Cōfortare igit z esto robustus 3. re. 2. a.
valde vt custodias z facias oēz legē
quā pcepit tibi moyses bu⁹ me⁹. Nō
declies ab ea ad dexterā vel ad sini-
strā vt itelligas cūcta q̄ agis. Nō re
cedat volumē legis hui⁹ ab ore tuo /
sed meditaberis in eo dieb⁹ ac nocti
bus: vt custodias z facias oia q̄ scri
pta sunt in eo: tunc diriges viā tuā:
z intelliges eam. Ecce precipio tibi / C
cōfortare z esto robustus. Noli me
tuere z noli timere: qm̄ tecū est dn̄s
deus tuus in oibus ad quecūq̄ per-
rexeris. Precepitq̄ iosue pricipib⁹
populi dicens. Trāsite p mediū ca-
strorū: z impate pplo ac dicite. Pre
parate vobis cibaria qm̄ post diem
tertiū transibitis iordanē: z intrabi
tis ad possidendā terrā quā dn̄s de⁹
vester daturus est vobis. Rubeni-
tis quoq̄ et gadditis / z dimidie tri-
bui manasse ait. Mementote sermo nu. 32. b.
nis quem precepit vobis moyses fa z. J. 4. c.
mulus dn̄i dicens. Dn̄s deus vester
dedit vobis requiem z oēm terram.
Uxores vr̄e z filij vr̄i ac iumēta ma D
nebūt in terra quā dedit vobis moy
ses trans iordanē: vos aūt transite
armati ante fratres vestros oēs for
tes manu z pugnate p eis donec det
dn̄s requiem fratrib⁹ vestris sicut z
vobis dedit: et possideant ipsi quoq̄
terrā quā dn̄s deus vester daturus
est eis: z sic reuertimini in terrā pos
sessionis vestre: et habitabitis in ea
quam vobis dedit moyses famulus
dn̄i trans iordanē ɔtra solis ortum.
Respōderūtq̄ ad iosue atq̄ dixerūt.
Oia q̄ precepisti nobis faciemus: et
quocūq̄ miseris: ibimus. Sicut obe-
diuimus in cūctis moysi ita obedie-
mus et tibi: tm̄ sit dn̄s de⁹ tecū sicut
fuit cū moyse. Qui cōtradixerit ori
tuo: z non obedierit cūctis sermoni-
bus quos preceperis ei: moriat. Tu
tantum confortare et viriliter age.

¶ C. S. De exploratorib⁹ missis ad
explorādā terrā et vrbem hiericho:
de raab exploratores abscondēte z
de pacto finali. Capitulum. II.

Misit igitur iosue filius nun A
de sethim duos viros explo
ratores in abscōdito z dixit

eis. Ite et considerate terrā: vrbēq; hie-
iaco.2.d. richo. Qui pgentes ingressi sunt do-
heb.11.f. muz mulieris meretricis noīe Raab
et quieuerunt apud eam. Nūciatūq;
est regi hiericho et dictū. Ecce viri i-
gressi sunt huc per noctem de filiis is-
rael/vt explorarent terram. Misitq;
rex hiericho ad raab meretricem di-
cens. Educ viros q̄ venerunt ad te/et
ingressi sunt domū tuam: explorato-
res quippe sunt et oēm terrā conside-
rare venerunt. Tollensq; mulier vi-
ros abscondit et ait. Fateor/venerūt
ad me: sz nesciebā vnde essent. Cūq;
porta clauderetur in tenebris: et illi
pariter exierunt/nescio quo abierūt:
psequimini cito et cōprehendetis eos.
Ipsa autē fecit ascendere viros in so
B larium domus sue: operuitq; eos sti-
pula lini q̄ ibi erat. Hi autē qui missi
fuerant secuti sunt eos p viam q̄ du-
cit ad vada iordanis: illisq; egressis
statim porta clausa est. Necdum ob-
dormierant qui latebant/et ecce mu-
lier ascēdit ad eos et ait. Noui q dō-
minus tradiderit vobis terraz: etenī
irruit in nos terror vester et elangue-
exo.14.c. runt oēs habitatores terre. Audiui-
mus q siccauerit dominꝰ aquas ma-
ris rubri ad vestrū introitum quādo
egressi estis ex egypto: et q̄ feceritis
duobus amorreorū regibꝰ qui erant
trans iordanem Seon et Og quos
interfecistis. Et hec audientes perti-
muimus et elanguit cor nostrū: nec
C remansit in nobis spiritus ad introi-
tum vestrū. Dūs eñ deus vester ipse
est deꝰ in celo sursum et in terra deor-
sum. Nunc ergo iurate mihi p dūm
vt quō ego misericordiaz feci vobis-
cū/ita et vos faciatis cū domo patris
mei: detisq; mihi verū signuz: vt sal-
uetis patrē meū et matrez fratres ac
sorores meas et oīa que illorū sunt: et
.J.6.c. eruatis aīas nostras a morte. Qui
responderūt ei. Aīa nostra sit pro vo
bis in mortez/si tñ nō pdideris nos:
cūq; tradiderit nobis dñs terraz/fa-
ciemus in te misericordiam et verita-
tē. Demisit ergo eos per funem de fe
nestra. Domus eñi eius herebat mu-
ro. Dixitq; ad eos. Ad montana con-
scendite/ne forte occurrant vobis re
uertentes: ibiq; latitate tribus die-
bus donec redeant: et sic ibitis per vi
am vestram. Qui dixerunt ad eam.
Innoxii erimus a iuramēto hoc quo
adiurasti nos/si ingredientibus no-
bis terram signum non fuerit funicu
lus iste coccineus/et ligaueris euz in
fenestra p quam demisisti nos: et pa-
trem tuū ac matrem fratresq; et oēm
cognationez tuā cōgregaueris .in do
mū tuā. Qui ostiū domꝰ tue egres-
sus fuerit/ reus sibi erit: sanguis ip-
sius erit in caput eius: et nos erimus D
alieni. Cunctorū aūt sanguis q̄ tecū
in domo fuerint/redūdabit in caput
nostrū/si eos aliquis tetigerit. Quod
si nos prodere volueris et sermonem
istū proferre in mediū/erimus mun-
di ab hoc iuramento/quo adiurasti
nos. Et illa rñdit. Sicut locuti estis
ita fiat. Dimittēsq; eos vt pergerent/
appendit funiculū coccineū in fene-
stra. Illi vero ambulantes peruene-
runt ad mōtana/et manserūt ibi tres
dies/donec reuerterent qui fuerant
persecuti. Querentes eniz per omnē
viā/non repererūt eos. Quibus vr-
bem ingressis/reuersi sunt et descen-
derūt exploratores de mōte: et trans-
misso iordane venerūt ad iosue filiū
num: narraueruntq; ei omnia q̄ acci
derant sibi: atq; dixerunt. Tradidit
dñs oēm terrā hāc in manꝰ nr̄as: et ti
more pstrati sūt cūcti hitatores eiꝰ.
¶ C.S. Uenit ppl's ad iordanem: sic-
cant aque: populus transit. Cap̄.iii.

Igitur Josue de nocte consur-
gens mouit castra: egredien- A
tesque de sethim/venerunt ad
iordanē ipse/et oēs filii israel: et mo-
rati sunt ibi per tres dies. Quibꝰ eua
liins transierūt precones per castro-
rum medium: et clamare ceperunt.
Qñ videritis arcam federis dñi dei
vr̄i: et sacerdotes stirpis leuitice por
tātes eā: vos quoq; cōsurgite/et seq̄-
mini precedētes: sitq; inter vos et ar
cam spatiū cubitorū duum miliū/vt
procul magis videre possitis: et nos-
se per quam viaz ingrediamini: quia
prius nō ambulastis per eā: et caue-
te ne appropinq̄tis ad arcā. Dixitq;
iosue ad ppl'm. Sāctificamini: cras
eñi faciet dñs inter vos mirabilia. Et
ait ad sacerdotes. Tollite arcā fede- B
ris: et precedite populum. Qui iussa leu.20.a.
complentes: tulerunt et ambulauerūt nu.11.d.
ante eos. Dixitq; dñs ad iosue. Ho- 1.re.26.b.
die incipiā exaltare te coraz oī israel
vt sciant qō sicut cū moyse fui: ita et
tecū sum. Tu autē precipe sacerdoti-
bus qui portāt arcam federis: et dic
eis. Cū ingressi fueritis partez aque

F.I.a. iordanis: state i ea. Dixitq; iosue ad
C filios israel. Accedite huc: et audite
verbuz dñi dei vestri. Et rursum. In
hoc (inquit) scietis q dominus de⁹ vi
uens in medio vr̃i est: et disperdet in
conspectu vr̃o chananeũ: et etheum:
eueum: ꝛ phereзeũ: gergeseũ quoq;: ꝛ
iebuseũ: et amorreũ. Ecce arca fede-
ris dñi oĩs terre antecedet vos ꝑ ior
danem. Parate duodecim viros de
duodeci tribub⁹ israel: singulos per
singulas trib⁹. Et cũ posuerint vesti-
gia pedũ suorum sacerdotes qui por-
tant arcam federis dñi dei vniuerse
terre in aquis iordanis / aque que in
feriores sunt: decurrẽt atq; deficiẽt:
que autẽ desup veniunt: in vna mole
cõsistent. Igit̃ egressus est popul⁹ de
tabernaculis suis: vt trãsiret iorda-
Act. 7. f. nẽ: et sacerdotes q̃ portabant arcã fe
D deris pergebant ante eũ. Ingressisq;
eis iordanẽ: ꝛ pedibus eorũ in parte
Ec. 14. c. aque tinctis (iordanis aũt ripas al-
de ꝯſe. di. ueí sui tẽpore messis ipleuerat) stete-
2. reuera. runt aque descendẽtes in loco vno: et
vſſ. iorda instar montis intumescentes appa-
nis. rebant procul ab vrbe q̃ vocat̃ edom
Ec. 14. c. vsq; ad locũ sarthan. Que autẽ infe-
riores erant: in mare solitudinis (qđ
nunc vocat̃ mortuũ) descẽderũt vsq;
quo oĩno deficerẽt. Popul⁹ autem in-
cedebat ꝯtra iordanẽ: et sacerdotes q̃
portabãt arcam federis domini: sta-
bant super siccam humum in medio
iordanis accincti: omnisq; populus
per arentem aluеum transibat.

¶ C. S. Eligunt duodeci viri de sin-
gulis tribub⁹: de duodecim lapidib⁹
positis in alueo: de duodecim in sic-
co: vt sit in signũ posteris. Cap. m. iiij.

D Quibus transgressis dixit dñs
ad iosue. Elige duodecim vi-
ros singulos ꝑ singulas tri-
bus: et precipe eis vt tollãt de medio
iordanis alueo: vbi steterunt pedes
sacerdotuз: duodeci durissimos lapi-
des: quos ponetis in loco castrorũ:
vbi fixeritis hac nocte tentoria. Uo-
cauitq; iosue duodecim viros q̃s ele-
gerat de filiis isrl̃ singulos de singu-
lis tribub⁹: et ait ad eos. Ite ante ar-
cam dñi dei vestri ad iordanis me-
diũ: et portate inde singuli singulos
lapides in humeris vr̃is / iuxta nu-
merũ filiorũ israel: vt sit signũ inter
vos. Et qñ interrogauerint vos filij
vestri cras dicentes. Quid sibi volũt
isti lapides: ꝛ rñdebitis eis. Defece-
runt aque iordanis ante arcam fede-
ris dñi cum transiret eũ: idcirco posi-
ti sunt lapides isti in monimentum
filiorũ israel vsq; in eternũ. Fecerũt B
ergo filij isrl̃ sicut precepit eis iosue
portantes de medio iordanis alueo
duodeci lapides: vt dñs ei imparat
iuxta numerũ filiorũ israel: vsq; in lo
cum in quo castrametati sunt: ibique
posuerunt eos. Alios quoque duode-
cim lapides posuit iosue in medio ior
danis alueo vbi steterũt sacerdotes
qui portabant arcã federis dñi: et sũt
ibi vsq; in presentez diẽ. Sacerdotes
aũt qui portabant arcã: stabãt in ior-
danis medio: donec oĩa cõplerent̃
q̃ iosue vt loqueret̃ ad ppl'm preceꝑe-
rat dñs: ꝛ dixerat ei moyses. Festina
uitq; popul⁹ et transiit. Cũq; transis-
sent oẽs trãsiuit et arca dñi: sacerdo- C
tes quoq; pergebant ante populũ. Fi
lij quoq; ruben: et gad / ꝛ dimidia tri-
bus manasse: armati ꝑcedebant fra
tres suos filios israel: sicut eis prece- nu. 32. D.
perat moyses: et quadraginta pugna-
torũ milia per turmas / et cum eis in-
cedebant per plana atq; cãpestria v:
bis hiericho. In die illo magnifica-
uit dñs iosue corã omni israel / vt ti-
merẽt eum / sicut timuerant moysen
dum adhuc viueret. Dixitq; ad eum.
Precipe sacerdotib⁹ qui portant ar-
cam federis dñi / vt ascendant de ior-
dane. Qui ꝑcepit eis dicens. Ascẽdi-
te de iordane. Cũq; ascendissent por- deu. 27. a.
tãtes arcã federis dñi / et siccã humũ
calcare cepissent: reuerse sunt aque
in alueũ suũ: et fluebãt sicut ante con
sueuerãt. Popul⁹ autẽ ascẽdit de ior- D
dane decimo die mensis primi / et ca-
strametati sunt in galgalis cõtra o-
rientalem plagã vrbis hiericho. Duo
decim quoq; lapides quos de iorda-
nis alueo sumpserant / posuit iosue
in galgalis: et dixit ad filios Israel.
Qñ interrogauerint filij vr̃i cras pa-
tres suos / et dixerint eis. Quid sibi
volunt lapides isti: docebitis eos at-
q; dicetis. Per arentẽ alueũ transi-
uit israel iordanẽ istum: siccante dño exo. 14. c.
deo nostro aquas eius i cõspectu no-
stro / donec transiremus sicut fecerat
prius in mari rubro: qđ siccauit do-
nec transirem⁹: vt discãt oẽs terrarũ
populi fortissimã dñi manũ: vt ꝛ vos
timeatis deum vestrũ omni tẽpore.

¶ C. S. De circũcisione in galgalis:
de celebratione pasche: de esu polẽte:

de defectu mãne/et angelo quẽ vidit
iosue stantem contra se. Capm.v.
A Postq̃ ergo audierunt oẽs re-
ges amorreorũ/q̃ habitabant
trãs iordanẽ ad occidẽtalem
plagã/et cuncti reges chanaan:q̃ p-
pinqua possidebant magni maris lo
ca/q̃ siccasset dñs fluenta iordanis
corã filiis isrl' donec transirẽt dissolu
tũ est cor eorũ:& nõ remãsit in eis spi
rit⁹ timentiũ introitũ filiorũ israel.
Eo tẽpore ait dñs ad iosue. Fac tibi
cultros lapideos:et circũcide secũdo fi
lios israel. Fecit quoque qđ iusserat
dñs:et circũcidit filios israel in colle
preputiorũ. Hec autẽ causa est scđe
B circũcisionis. Ois ppl's qui egressus
est de egypto gñis masculini vniuer-
si bellatores viri mortui sunt in deser
to/per longissimos vie circuitus/qui
oẽs circũcisi erãt:ppl's autẽ q̃ natus
est in deserto/per q̃draginta annos iti-
neris latissime solitudinis incircũci-
sus fuit/donec consumerent̃ qui non
audierant vocẽ dñi:et quib⁹ ante iura
uerat vt ostenderet eis terrã lacte et
melle manantẽ. Horũ filii in locum
successerunt patrũ:et circũcisi sunt a
iosue:q: sicut nati fuerant in prepu-
tio erant:nec eos in via aliq̃s circũci
derat. Postq̃ aũt oẽs circũcisi sunt
C manserunt in eodẽ castrorũ loco/do-
nec sanarent̃. Dixitq̃ dñs ad iosue.
Hodie abstuli opprobrium Egypti a
Gigal id vobis. Uocatũq̃ est nomẽ loci illius
est deuo- galgala vsq̃ in p̃sentẽ diẽ. Manserũt
lutio. q̃ filii isrl' in galgalis:& fecerũt pha-
se quartadecima die mensis ad vespe
rum i cãpestrib⁹ hiericho:et comede-
26.q.2.§ runt de frugib⁹ terre die altero/azy-
et illud. mos panes/et polentẽ eiusdẽ anni.
Defecitq̃ mãna postq̃ comederunt
de frugib⁹ terre:nec vsi sunt vltra ci-
bo illo filii isrl':sed comederũt de fru-
D gibus presentis anni terre chanaã.
Cũ autẽ esset iosue in agro vrbis hie
richo:leuauit oculos et vidit virũ stan
Exo.3.b. tem cõtra se/euaginatũ tenentẽ gla-
Act.7.d. diũ:perrexitq̃ ad eum/et ait. Noster
es/an aduersariorũ? Qui r̃ndit. Ne-
quaq̃:sed sum princeps exercit⁹ do-
mini:et nũc venio. Cecidit iosue pro-
nus in terram. Et adorans ait. Quid
dñs meus loquitur ad seruum suum?
Solue (inquit) calceamentum tuum
de pedibus tuis. Locus enim in quo
stas/sanctus est. Fecitq̃ Josue/ vt si
bi fuerat imperatum.

C. S. De circuitu hiericho p septẽ
dies: de subuersione et anathemate
hiericho:de raab & maledictiõe. C.vi.
Hiericho autem clausa erat atq̃ A
munita timore filiorũ israel: et
nullus egredi audebat aut ingredi. 23.q.5.c.
Dixitque dñs ad iosue. Ecce dedi in remittun
manus tuas hiericho/et regẽ ei⁹:om tur.
nesq̃ fortes viros. Circuite vrbẽ cun
cti bellatores semel per diem sic fa-
cietis sex diebus. Septimo autẽ die
sacerdotes tollent septem buccinas/
quarum vsus est in iubileo: et prece-
dent arcam federis: septiesque cir-
cuibitis ciuitatẽ:et sacerdotes clan-
gent buccinis. Cumq̃ insonuerit vox
tube longior atq̃ concisior: et in au-
ribus vestris increpuerit: conclama
bit ois populus vociferatione maxi-
ma:et muri funditus corruent ciuita
tis: ingredientur q̃ singuli per locũ
contra quem steterint. Uocauit ergo
iosue filius nun sacerdotes: et dixit
ad eos. Tollite arcam federis: et se-
ptem alii sacerdotes tollant septem
iubileorũ buccinas:et incedant ante
arcam dñi. Ad populum quoque ait.
Ite et circuite ciuitatẽ armati:p̃ce-
dentes arcam dñi. Cũq̃ iosue verba B
finisset:et septem sacerdotes septem
buccinis clangerent ante arcã fede
ris dñi:omnisq̃ populus precederet
armati exercitus: reliquum vulgus
arcam sequebatur: ac buccinis om-
nia concrepabant. Preceperat autẽ
iosue populo dicens. Non clamabi-
tis/nec audiet̃ vox vestra:neq̃ vllus
sermo ex ore vestro egrediet̃: donec
veniat dies i quo dicã vobis: clama-
te et vociferamini. Circuiuit ergo ar-
ca domini ciuitatẽ semel per diẽ: & re
uersa i castra:mansit ibi. Igit̃ iosue
de nocte consurgente:tulerunt sacer
dotes arcam dñi:et septem ex eis se-
ptem buccinas/quarum in iubileo
vsus est:precedebantq̃ arcã domini
ambulantes atque clangentes:et ar-
matus populus ibat ante eos: vul-
gus autem reliquum sequebatur ar-
cam/et buccinis personabat. Cir-
cuieruntq̃ ciuitatem secundo die se-
mel:et reuersi sunt in castra. Sic fe-
cerunt sex diebus. Die autẽ septimo
diluculo consurgentes/ circuierunt
vrbem sicut dispositum erat septies.
Cumque septimo circuitu clange-
rent buccinis sacerdotes/dixit iosue
ad omnem israel. Uociferamini:tra-

C didit eñ vobis dñs ciuitatem. Sitq
ciuitas hec anathema: et oia q̄ in ea
B.2.a. sunt dño: sola raab meretrix viuat: cũ
vniuersis qui cum ea in domo sunt:
abscondit enim nuncios quos direxi
mus. Uos autẽ cauete ne de his que
precepta sunt vobis quippiam cõtin
gatis: et sitis preuaricationis rei: et
omnia castra israel sub pctõ sint: atq
turbent. Quicqd aũt auri et argenti
fuerit: et vasoꝝ eneorum ac ferri: dño
consecretꝰ: repositũ in thesauris eius.
Igit omni pplo vociferante: et clan-
gentibꝰ tubis postq̄ in aures multi-
tudinis vox sonitusq increpuit: mu-
Heb.11.f. ri illico corruerunt: et ascendit vnus-
quisq per locũ qui contra se erat. Ce-
2. Mach. peruntq ciuitatem: et interfecerũt oia
12.c. que erant in ea: a viro vsq ad mulie-
rem: ab infante vsq ad senẽ. Boues
B.2.c. quoq et oues: et asinos in ore gladij
D percusserunt. Duobus aũt viris: qui
exploratores missi fuerant: dixit io-
sue. Ingredimini domum mulieris
meretricis: et pducite eã: et oia q̄ illi-
us sunt: sicut illi iuramento firma-
Heb.11.f. stis. Ingressiq iuuenes: eduxerunt
raab: et parentes eiꝰ: fratres quoque
et cũctã supellectilẽ ac cognationem
illiꝰ: et extra castra israel manere fe-
cerunt. Urbem autẽ: et oia que inuen
ta sunt in ea: succenderunt: absq au-
ro et argento: et vasis eneis: ac ferro:
que in erariũ dñi consecrarũt. Raab
vero meretricẽ: et domũ patris eius
et oia q̄ habebat: fecit iosue viuere: et
habitauerunt in medio israel vsq in
presentem diẽ: eo q absconderit nun
cios q̄s miserat vt explorarent hieri-
cho. In tpe illo imprecatus est Josue
3.re.16.g. dicẽs. Maledictꝰ vir corã dño / qui
suscitauerit: et edificauerit ciuitatem
hiericho. In primogenito suo funda
mẽta illiꝰ iaceat: et in nouissimo libe-
rorum ponat portas eius. Fuit ergo
dominus cum iosue: et nomen eiꝰ vul
gatum est in omni terra.

¶ C.S. De pctõ anathemat: de expu
gnatiõe hai de fletu iosue et lapidatio
ne achã pro furto anathemat. Cp.vij.

A
.J.22.d. Filij autẽ israel preuaricati sunt
mandatum et vsurpauerunt de
anathemate. Nam achã filius char-
mi filij zabdi: filij zare de tribu iuda
tulit aliquid de anathemate. Iratusq
est dominus cõtra filios isrl. Cũq
mitteret iosue de hiericho viros con-
1.pa.2.a. tra hai / q̄ est iuxta bethauen ad ori-
entalem plagã oppidi bethel: dixit
eis. Ascendite et explorate terrã. Qui
precepta complentes: explorauerũt
hai. Et reuersi dixerunt ei. Nõ ascen- .J.8.a.
dat ois populus: sed duo vel tria mi-
lia virorũ pergãt: et deleant ciuitatẽ
quare omnis populꝰ frustra vexabit:
cõtra hostes paucissimos? Ascende-
runt ergo tria milia pugnatorũ. Qui
stati terga vertentes: percussi sunt a
viris vrbis hai: et corruerunt ex eis
triginta et sex hoies. Persecutiq sũt
eos aduersarij de porta vsque ad sa-
barim: et ceciderũt per prona fugien
tes. Pertimuitq cor ppli: et ad instar B
aque liquefactũ est. Josue vero scidit
vestimenta sua: et pronus cecidit in
terram corã arca dñi vsque ad vespe-
ram: tam ipse q̄ oẽs senes isrl. Mise-
runtq puluerẽ sup capita sua: et di-
xit iosue. Heu dñe deus: quid voluisti
traducere pplm istũ iordanẽ fluuiũ:
vt traderes nos in manus amorrei: et
perderes? vtinam vt cepimus man-
sissemus trans iordanem. Mi domi-
ne deus: quid dicã videns israelem ho
stibꝰ suis terga vertentem? Audient
chananei: et oẽs habitatores terre: et
pariter conglobati circũdabunt nos
atq delebũt nomen nostrũ de terra.
Et qd facies magno noi tuo? Dixitq
dominus ad iosue. Surge: cur iaces p-
nus in terra? Peccauit israel: et pre-
uaricatꝰ est pactũ meum: tuleruntq
de anathemate: et furati sunt atq mẽ
titi: et absconderunt inter vasa sua.
Nec poterit israel stare ante hostes B.3.b.
suos: eosq fugiet: qr pollutus est ana Le.10.b.
themate: nõ ero vltra vobiscum: do- Nu.11.d.
nec cõteratis euz qui huiꝰ sceleris re
us est. Surge: sanctifica populum: et C
dic eis. Sanctificamini in crastinũ: 1.re.16.b.
hec eñ dicit dñs deus israel. Anathe
ma in medio tui est isrl: non poteris
stare corã hostibꝰ tuis: donec deleat
ex te qui hoc cõtaminatus est scelere.
Accedentisq mane singuli per tribus
vras: et quãcũq tribuũ sors inuene-
rit accedet per cognationes suas et
cognatio per domos: domusq per vi-
ros. Et quicũq ille in hoc facinore
fuerit deprehensus: cõburet igni cũ
omni substantia sua: qm preuaricatꝰ 26.q.2.§.
est pactũ dñi: et fecit nephas in isrl. cecid'r
Surgens itaq iosue mane: applicuit sors.
israel per tribꝰ suas: et inuẽta est tri-
bus iuda. Que cum iuxta familias
suas esset oblata: inuẽta est familia

zare. Illam quoq per domos offerēs
reperit zabdi : cuius domum in sin=
gulos diuidēs viros : inuenit achan
filium charmi: filij zabdi: filij zare de
tribu iuda. Et ait iosue ad achā. Fi=
li mi/da gloriā dño deo israel: et con=
fitere/ atq indica mihi quid feceris
ne abscondas. Rñditq achā iosue /
D et dixit ei. Vere ego peccaui dño deo
israel: et sic et sic feci. Vidi eñ inter
spolia palliū coccineū valde bonum/
et ducentos siclos argēti: regulamq
aureā quinquaginta sicloꝝ: et concu
piscēs abstuli / ꝛ abscōdi in terra cō=
tra mediū tabernaculi mei: argentū
q fossa humo operui. Misit ergo io=
sue ministros: q currentes ad taber=
naculū illi⁹: repererūt cūcta abscon=
dita in eodē loco/ ꝛ argentum simul.
Auferētesq de tentorio : tulerunt ea
ad iosue/ ꝛ ad oēs filios israel: proie=
ceruntq ante dñm. Tollens itaq io=
sue achan filiū zare: argētūq et pal=
liū: et aureā regulā: filios quoq et fi=
lias ei⁹: boues/ et asinos/ et oues: ip=
sumq tabernaculū/ ꝛ cunctā supelle
ctilē: et oīs isrl' cum eo: duxerunt eos
ad vallem achoꝛ: vbi dixit Iosue. Q ꝛ
turbasti nos : exturbet te dñs in die
2.Regū. hac. Lapidauitq eum oīs isrl: ꝛ cun=
18.d. cta q illius erāt/ igne ꝯsumpta sunt.
Iudi.2.a. Cōgregauerūtq sup eū aceruū ma=
gnum lapidū / qui permanet vsq in
presentem diez. Et auersus est furoꝛ
dñi ab eis. Vocatumq est nomen lo=
ci illius / vallis achoꝛ: vsq hodie.
¶ Ca.8. De captione hai: et suspen=
sione regis eius: de constructione al
taris lapidei / cum descriptione deu=
teronomij. Iosue ꝑmo benedixit po=
pulo israel : nec quicq pretermisit a
moyse mandatum. Capitulum.viij.

A Dixit aūt dñs ad iosue. Ne ti=
meas: neq formides. Tolle te
cū oēm multitudinem pugna=
toꝛū: et cōsurgēs ascēde in oppidum
hai. Ecce tradidi in manū tuā regez
eius: ꝛ populū/ vrbēq/ ꝛ terram. Fa=
ciesq vrbi hai/ et regi ei⁹ sicut fecisti
hiericho : ꝛ regi illi⁹. Predā vō ꝛ oīa
aiantia diripietis vobis. Ponite insi=
dias vrbi post eā. Surrexitq iosue /
et oīs exercitus bellatoꝛū cum eo: vt
ascēderent in hai. Et electa triginta
milia viroꝝ foꝛtiū misit nocte: prece
pitq eis dicēs. Ponite insidias post
ciuitatē: nec lōgius recedatis: et eri=
I.7.a. tis oēs parati. Ego autem et reliqua
multitudo q mecum est ascendemus
ex aduerso contra vrbem. Cūq exie=
rint contra nos / sicut ante fecimus
fugiemus et terga vertemus donec
persequentes ab vrbe longius ꝑtra=
hantur: putabūt enim nos fugere si=
cut prius. Nobis ergo fugiētibus: et
illis persequētib⁹/ cōsurgetis de insi=
dijs et vastabitis ciuitatē : tradetq B
eam dñs deus vester in manus vr̄as.
Cūq ceperitis/ succendite eam: ꝛ sic
oīa facietis vt iussi. Dimisitq eos et
perrexerunt ad locū insidiarū: sede=
runtq inter bethel et hai ad occidē=
talem plagam vrbis hai. Iosue autē
nocte illa in medio māsit populi: sur=
gensq diluculo recensuit socios : et
ascēdit cum senioribus in fronte ex=
ercitus / vallatus auxilio pugnato=
rum. Cūq venissent et ascendissent
ex aduerso ciuitatis/ steterunt ad se=
ptentrionalem vrbis plagam inter
quā ꝛ eos erat vallis media. Quinq
autem milia viros elegerat ꝛ posue=
rat in insidijs inter bethauen et hai
ex occidētali parte eiusdē ciuitatis.
Oīs vō reliquus exercitus ad aqui= C
lonē aciem dirigebat: ita vt nouissi=
mi multitudinis occidētalē plagam
vrbis attingerent. Abijt ergo Iosue
nocte illa / et stetit in vallis medio.
Quod cū vidisset rex hai / festinauit
mane: ꝛ egressus est cum oī exercitu
ciuitatis/ direxitq aciem contra de=
sertum: ignorās q post tergum late=
rent insidie. Iosue vō et oīs isrl' ces=
serūt loco/ simulantes metum: et fu=
gientes p solitudinis viā. At illi vo=
ciferantes pariter ꝛ se mutuo cohoꝛ=
tātes/ persecuti sunt eos. Cūq reces= D
sissent a ciuitate et ne vnus quidem
in vrbe hai et bethel remansisset qui
nō persequeretᵉ israel: sicut eruperāt
aperta oppida relinquētes/ dixit do=
min⁹ ad Iosue. Leua clypeum qui in
manu tua est contra vrbem hai: quo=
niā tibi tradam eam. Cūq eleuasset
clypeum ex aduerso ciuitatis / insi=
die que latebant surrexerunt confe=
stim/ ꝛ pergentes ad ciuitatem cepe
runt ꝛ succenderunt eam. Viri autē
ciuitatis q psequebātur iosue/ respi=
cientes ꝛ vidētes fumū vrbis ad ce=
li vsq cōscēdere / nō potuerūt vltra
huc illucq diffugere: presertim cum
hi q simulauerāt fugā : et tēdebāt ad
solitudinē cōtra psequentes/ foꝛtissi=
me restitissent: vidensq iosue et oīs E

israel ꝙ capta esset ciuitas/⁊ fumus
vrbis ascenderet/reuersus percussit
viros hai. Siquidē et illi q̄ ceperant
et succenderāt ciuitatē/egressi ex vr-
be contra suos/medios hostiū ferire
ceperūt. Cū ergo ex vtraq̧ parte ad-
uersarij cederentur: ita vt nullꝰ de tan-
ta multitudine saluaret: regē quoq̧
vrbis hai apprehēderūt viuentem/et
obtulerunt iosue. Igit̄ oībus interfe-
ctis qui israelē ad deserta tendētem
fuerant persecuti: et in eodē loco gla
dio corruentibꝰ/reuersi filij isrl' per-
cusserūt ciuitatē. Erāt aūt qui in eo-
dē die ceciderāt a viro vsq̧ ad mu-
lierē/duodecim milia hoīz oīs vrbis
F hai. Josue vero non cōtraxit manum
quam in sublime porrexerat/tenens
clypeū/donec interficerētur oēs ha-
bitatores hai. Jumenta aūt ⁊ predā
ciuitatis diuiserunt sibi filij israel/si-
cut preceperat dn̄s iosue. Qui succē-
dit vrbē: ⁊ fecit eā tumulū sempiter-
nū. Regē quoq̧ eiꝰ suspendit in pati
bulo vsq̧ ad vesperā ⁊ solis occasum.
Precepitq̧ iosue/et deposuerunt ca-
dauer eiꝰ de cruce: proiecerunṫq̧ in
ipso introitu ciuitatis: cōgesto super
eo magno aceruo lapidū/qui perma
net vsq̧ in presentē diē. Tūc edifica-
uit iosue altare dn̄o deo isrl' in monte
hebal/sicut preceperat moyses famu
exo.20.d. lus dn̄i filijs isrl': et scriptū est in vo-
deu.27.a lumine legis moysi/altare de lapidi-
bus impolitis q̄s ferrū nō tetigit: et
obtulit sup eo holocausta dn̄o: immo-
G lauitq̧ pacificas victimas: ⁊ scripsit
super lapides Deuteronomiū legis
moysi: qđ ille digesserat corā filijs
israel. Ois autē ppl's/⁊ oēs maiores
natu: ducesq̧ ac iudices stabant ex
vtraq̧ parte arce in conspectu sacer
dotū qui portabant arcā federis dn̄i
vt aduena/ita et indigena. Media
pars eoꝝ iuxta mōtē garizim: et me-
dia iuxta mōtem hebal: sicut p̄cepe-
rat moyses famulus dn̄i. Et primum
quidē bn̄dixit ppl'o isrl'. Post hec le-
git oīa verba bn̄dictionis et maledi-
ctionis: ⁊ cūcta q̄ scripta fuerāt in le-
gis volumie. Nihil ex his q̄ moyses
iusserat reliquit intactū: sȝ vniuersa
replicauit coram omni multitudine
israel/mulieribus ac paruulis et ad-
uenis qui inter eos morabantur.

¶ C.S. De simulatione gabaonitarū
et murmuratiōe populi ꝓ federe ini
to cū gabaonitis q̄ saluabātur in vi-
ta: sed in ministerium cedēdi ligna/
et portādi aquā deputabant. Cap. ix.

Quibus auditis/cuncti reges A
trans iordanē q̄ versabātur
in montanis ⁊ cāpestribꝰ: in
maritimis ac litore magni maris: hi
quoq̧ q̄ hitabant iuxta libanū: ethe-
et amorreus/chananeꝰ/pherezeus/
et eueus/⁊ iebuseus cōgregati sunt
pariter/vt pugnarent contra iosue ⁊
israel vno animo/eadēq̧ sententia.
At hi q̄ habitabāt in gabaon/audiē-
tes cūcta que fecerat iosue hiericho
et hai: et callide cogitātes/tulerunt
sibi cibaria: saccos veteres asinis im
ponētes: ⁊ vtres vinarios scissos at-
q̧ cōsutos: calceamētaq̧ perantiqua
que ad indiciū vetustatis pitacijs cō-
suta erant/induti veteribꝰ vestimen
tis: panes quoq̧ q̄s portabāt ob via
ticū/duri erant/⁊ in frusta cōminuti
perrexeruntq̧ ad iosue/q̄ tunc mora
bat in castris galgale/et dixerunt ei B
atq̧ simul oī israeli. De terra lōgin-
qua venimꝰ: pacē vobiscū facere cu-
pientes. Rn̄deruntq̧ filij isrl' ad eos
atq̧ dixerunt. Ne forte in terra q̄ no
bis sorte debet/habitetis: ⁊ nō possi-
mus fedꝰ inire vobiscū. At illi ad io-
sue. Serui/inquiūt: tui sumus. Qui-
bus iosue ait. Quinam estis vos: aut
vnde venistis? Rn̄derunt. De terra
lōginqua valde venerūt serui tui in
noīe dn̄i dei tui. Audiuimꝰ ei famam
potētie eiꝰ: cūcta q̄ fecit in egypto: et
duobꝰ regibꝰ amorreorū qui fuerunt
trās iordanem. Seon regi esebon: et
og regi basan q̄ erant in astaroth: di
xeruntq̧ nobis seniores/⁊ oēs habita
tores terre nostre. Tollite in manibꝰ
vr̄is cibaria ob longissimā viā/et oc-
currite eis: et dicite. Serui vr̄i sumꝰ
fedus inite nobiscū. En panes quan
do egressi sumus de domibus nr̄is vt
veniremꝰ ad vos calidos sumpsimꝰ
nūc sicci facti sūt: ⁊ vetustate nimia
cōminuti. Utres vini nouos imple- C
uimꝰ: nūc rupti sunt et soluti. Uestes
et calceamēta quibus induimur: ⁊ q̄
habemꝰ in pedibꝰ/ob lōgitudinē lon
gioris vie trita sunt/⁊ pene cōsūpta.
Susceperūt igitur de cibarijs eoꝝ: et
os dn̄i non interrogauerunt. Fecitq̧
iosue cū eis pacē: et inito federe pol-
licitꝰ est vt non occiderētur. Princi-
pes quoq̧ multitudinis iurauerunt
eis. Post dies autē tres initi federis
audierunt ꝙ in vicino habitarent: et

inter eos futuri essent. Moueruntq;
castra filii israel ⁊ venerūt in ciuita-
tes eoꝝ die tertio: quarum hec voca-
bula sunt / gabaon et caphira et be-
roth et cariathiarim. Et nō percusse-
runt eos: eo ꝙ iurassent eis princi-
pes multitudinis in nomie dñi dei is-
rael. Murmurauit itaq; omne vul-
gus contra principes israel. Qui re-
sponderūt eis. Iurauimus eis in no-
mine dñi dei isrl': ⁊ idcirco nō possu-
mus eos contingere. Sed hoc facie-
D mus eis. Reseruētur quidē vt viuāt
ne contra nos ira dñi cōcitet̄ si peie-
rauerimus: sed sic viuant vt in vsus
vniuerse multitudinis ligna cedāt /
aquasq; cōportēt. Quib⁹ hec loquen-
tibus vocauit gabaonitas iosue / et
dixit eis. Cur nos decipere fraude
voluistis vt diceretis. Procul valde
habitamus a vobis: cū in medio no-
stri sitis. Itaq; sub maledictione eri-
tis: et non deficiet de stirpe vestra li-
gna cedens / aquasq; comportans in
domum dei mei. Qui responderunt.
Nunciatum est nobis seruis tuis ꝙ
promisisset dñs deus tuus moysi ser-
uo suo vt traderet vobis oēm terram
et disperderet cunctos habitatores
eius. Timuimus igitur valde et pro-
uidimus aiabus nostris / vestro ter-
rore cōpulsi: et hoc cōsiliū iniuimus:
nunc autē in manu tua sumus: qđ ti-
bi bonum ⁊ rectū videtur / fac nobis.
Fecit ergo iosue vt dixerat / ⁊ libera-
uit eos de manib⁹ filioꝝ israel / vt nō
occiderentur. Decreuitq; in illo die
eos esse in ministerio cūcti ppli ⁊ al-
taris domini / cedētes ligna / ⁊ aquas
cōportantes vsq; in presens tempus
in loco quem dominus elegisset.

CC.S. De pugna in gabaon et regi-
bus quinq; absconsis in spelunca: de
prolongatione diei ⁊ aliis multis ab
israel deuictis. Capitulum. x.

A Que cū audisset adonisedech
rex Hierusalē ꝙ scz cepisset
iosue Hai et subuertisset eā.
(sicut eñ fecerat hiericho et regi ei⁹
sic fecit hai ⁊ regi illius) et ꝙ trans-
fugissent gabaonite ad isrl' et essent
federati eorum / timuit valde. Urbs
enim magna erat gabaon ⁊ vna ciui-
tatum regaliū: et maior oppido hai
oēsq; bellatores eius fortissimi. Mi-
sit ergo adonisedech rex hierusalem
ad oham regem hebron: et ad pharā
regem hierimoth / ad iaphie quoq;
regem lachis / ⁊ ad Dabir regē eglon
dicens. Ad me ascēdite: ⁊ ferte presi-
dium. vt expugnem⁹ gabaon: quare
trāsfugerit ad iosue: et ad filios isrl'.
Congregati igitur ascēderunt quinq;
reges amorreorū: rex hierl'm: rex he-
bron / rex hierimoth: rex lachis: rex
eglō: simul cū exercitibus suis: et ca-
strametati sunt circa gabaon: oppu-
gnātes eā. Habitatores aūt gabaon B
vrbis obsesse miserūt ad iosue: q̄ tūc
morabat̄ in castris apud galgalā: et
dixerunt ei. Ne retrahas man⁹ tuas
ab auxilio seruoꝝ tuorū ascende cito
et libera nos: ferq; presidiū. conuene-
runt eñ aduersuz nos omnes reges
amorreoꝝ / qui habitant in mōtanis.
Ascenditq; iosue de galgalis: et oīs
exercitus bellatoꝝ cū eo viri fortissi-
mi: dixitq; dñs ad iosue. Ne timeas
eos: in manus enim tuas tradidi il-
los: nullus eñ ex eis tibi resistere po-
terit. Irruit itaq; iosue super eos re-
pente: tota nocte ascēdens de galga-
lis. Et cōturbauit eos dñs a facie is-
rael: cōtriuitq; plaga magna in Ga-
baon: ac ꝑsecut⁹ est eos ꝑ viam ascen-
sus bethoron: ⁊ percussit vsq; azecha
et maceda. Cūq; fugerent filios isrl': C
et essent in descensu Bethoron: dñs
misit sup eos lapides magnos de ce-
lo vsq; ad azecha: ⁊ mortui sunt mul-
to plures lapidibus grandinis: quā
quos gladio percusserant filii israel.
Tunc locut⁹ est Iosue dño in die qua
tradidit amorreū in conspectu filio-
rū israel: dixitq; corā eis. Sol contra
Gabaon ne mouearis: ⁊ luna contra
vallē haion. Steteruntq; sol et luna Ecclesi.
donec vlcisceret̄ se gens de inimicis 46.a.
suis. Nonne scriptū est in hoc libro
iustorū? Stetit itaq; sol in medio ce- esa.28.f.
li: et nō festinauit occumbere spacio
vni⁹ diei. Nō fuit antea et postea tā
longa dies obediente dño voci homi-
nis / et pugnante pro israel. Reuer-
susq; est iosue cum oi israel in castra
galgale. Fugerāt eñ quinq; reges /
et se absconderant in spelunca vrbis
Maceda. Nunciatumq; est Iosue
quod inuenti essent quinq; reges: la-
tentes in spelunca vrbis Maceda.
Qui precepit Iosue: et ait. Uoluite D
saxa ingentia ad os spelunce: et po-
nite viros industrios qui clausos cu-
stodiant: vos autem nolite stare: sed
persequimini hostes: et extremos
quosq; fugientiū cedite. nec dimittas

tis eos vrbiũ suarũ intrare presidia
quos tradidit dñs deus in manꝰ ve-
stras. Cesis ergo aduersarijs plaga
magna et vsqꝫ ad internectionẽ pene
cõsumptis: hi qui israel effugere po-
tuerũt ingressi sunt ciuitates muni-
tas. Reuersusqꝫ est oĩs exercitus ad
iosue in maceda vbi tunc erant ca-
stra/sani ꝛ integro numero. Nullusqꝫ
contra filios isrl' mutire ausus est.
Precepitqꝫ iosue dicens. Aperite os
spelunce ꝛ ꝓducite ad me quinqꝫ re-
ges qui in ea latitant. Feceruntqꝫ mi-
nistri vt sibi fuerat imperatũ: et ad-
duxerunt ad eũ quinqꝫ reges de spe-
lunca: regem hierusalẽ/regẽ hebron/
regem hierimoth/regẽ lachis/regeꝫ
eglon. Cumqꝫ adducti essent ad eum/
vocauit oẽs viros isrl'/ ꝛ ait ad prin-
cipes exercitus qui secũ erant. Ite ꝛ
ponite pedes sup colla regum istoꝝ.
E Qui cũ perrexissent et subiectoꝝ col-
la pedibus calcarent/ rursum ait ad
eos. Nolite timere nec paueatis/cõ-
fortamini et estote robusti: sic enĩ fa-
ciet dñs cunctis hostibus vestris ad-
uersum quos dimicabitis. Percus-
sitqꝫ iosue ꝛ interfecit eos: atqꝫ suspen-
Deu.21.d. dit sup qnqꝫ stipites: fueruntqꝫ suspẽ-
si vsqꝫ ad vesperũ. Cumqꝫ occumberet
sol/precepit socijs vt deponerent eos
de patibulis. Qui depositos proiece-
runt in speluncã in qua latuerant: et
posuerunt sup os eius saxa ingentia
que permanẽt vsqꝫ in presens. Eodẽ
die macedã quoqꝫ cepit iosue ꝛ ꝑcus-
sit in ore gladij/regemqꝫ illius inter-
fecit: ꝛ oẽs habitatores eius: non di-
misit in ea saltem paruas reliquias.
Fecitqꝫ regi maceda sicut fecerat re-
gi hiericho. Trãsiuit autẽ cũ oĩ israel
de maceda in lebna/et pugnabat cõ-
tra eã/quã tradidit dñs cuꝫ rege suo
in manus israel. Percusseruntqꝫ vr-
bem in ore gladij/et oẽs habitatores
F eius: nõ dimiserunt in ea vllas reli-
quias. Feceruntqꝫ regi lebna sicut fe-
cerant regi hiericho. De lebna trans-
iuit in lachis cũ oĩ isrl': et exercitu ꝑ
gyrum disposito oppugnabant eam
tradiditqꝫ dñs lachis in manꝰ filioꝝ
israel: ꝛ cepit eã die altero atqꝫ ꝑcus-
sit in ore gladij: oẽmqꝫ animam que
fuerat ĩ ea/sicut fecerat lebna. Eo tẽ-
pore ascẽdit hiram rex gazer vt au-
xiliaretur lachis: queꝫ ꝑcussit Josue
cum oĩ ppl'o eius vsqꝫ ad internecio-
nem. Transiuitqꝫ de lachis in eglon
et circumdedit atqꝫ expugnauit eam
in eadẽ die: percussitqꝫ in ore gladij
oẽs animas que erãt in ea/ iuxta oĩa
que fecerat lachis. Ascendit quoqꝫ
cũ omni israel de eglon in hebron: et
pugnauit cõtra eam: cepitqꝫ et ꝑcus-
sit in ore gladij/ regem quoqꝫ eius et
oĩa oppida regionis illius: vniuer-
sasqꝫ aĩas que in ea fuerant commo-
rate/ nõ reliquit in ea vllas reliqui-
as. Sicut fecerat Eglon/ sic fecit et G
Hebron: cuncta que in ea reperit cõ-
sumens gladio. Inde reuersus in da-
bir/cepit eam atqꝫ vastauit: regem
quoqꝫ eiꝰ atqꝫ omnia per circuitũ op-
pida ꝑcussit in ore gladij: nõ dimisit
in ea vllas reliquias. Sicut fecerat
hebron ꝛ lebna ꝛ regibus earũ: sic fe-
cit dabir et regi illiꝰ. Percussit itaqꝫ
iosue oẽm terram montanã et meri-
dianã atqꝫ campestrẽ: ꝛ aseroth cum
regibus suis. Non dimisit in ea vl-
las reliquias: sed oẽ qđ spirare pote-
rat interfecit sicut preceperat ei do-
minus deꝰ israel a cades barne vsqꝫ
gazam. Oẽm terram gosen vsqꝫ ga-
baon vniuersosqꝫ reges et regiones
eorũ vno impetu cepit atqꝫ vastauit
dominꝰ enĩ deus israel pugnabat pro
eo. Reuersusqꝫ est cũ omni israel ad
locum castrorum in galgala.

C. S. De iabin rege asor ꝛ alijs re-
gibꝰ stratis multo tpe enachi. Ca. xi.

Que cum audisset Jabin rex A
asor/ misit ad Jobab regem
madon et ad regẽ Semeron
atqꝫ ad regem Achsaph: ad reges
quoqꝫ aquilonis qui habitabant in
montanis ꝛ in planitie contra meri-
diem Ceneroth/ in cãpestribꝰ quoqꝫ
et in regionibꝰ Dor iuxta mare: cha-
naneũ quoqꝫ ab oriente et occidente
et amorreũ atqꝫ etheũ ac pherezeum
et iebuseum in montanis. Eueum
quoqꝫ qui habitabat ad radices her-
mon in terra maspha. Egressiqꝫ sunt
oẽs cũ turmis suis/ ppl's multus ni-
mis sicut arena q̃ est ĩ littore maris:
equi quoqꝫ et currus immense multi-
tudinis. Conueneruntqꝫ oẽs reges isti
in vnũ ad aquas merõ/ vt pugnarẽt
contra isrl'. Dixitqꝫ dñs ad iosue. Ne B
timeas eos/ cras enĩ hac eadẽ hora
ego tradã oẽs istos vulnerandos in
conspectu isrl': equos eorũ subneruia-
bis: et currus igne cõbures. Ueni tqꝫ
iosue et omnis exercitus cum eo ad-
uersus illos ad aquas meron subi-

ro/et irruerunt super eos:tradiditq3
illos dñs in manus Israel. Qui per=
cusserunt eos ꝛ ꝑsecuti sunt vsq3 ad
Sidonem magnã ꝛ aquas Masere=
phot/campumq3 masphe qui est ad
orientalem illius partẽ. Itaq3 ꝑcussit
oẽs vt nullas dimitteret ex eis reli=
quias. Fecitq3 sicut preceperat ei do=
minus/equos eorũ subneruauit/cur=
rusq3 combussit igni. Reuersusq3 sta=
tim cepit Asor/ꝛ regem eius ꝑcussit
gladio. Asor enim antiquitus inter
oia regna hec principatum tenebat.
C Percussitq3 oẽs aias que ibidem mo
rabant:non dimisit in ea vllas reli=
quias:sed vsq3 ad internecionẽ vni=
uersa vastauit:ipsamq3 vrbem pere=
mit incendio/ꝛ oẽs ꝑ circuitum ciui
tates. Reges quoq3 earum cepit/ꝑ=
cussit atq3 deleuit sicut preceperat ei
Deu.7.a. Moyses famul⁹ domini. Absq3 vrbi=
13 bus q̃ erant in collibus ꝛ in tumulis
site/ceteras succẽdit Israel:vnã tñ
Asor munitissimã flãma cõsumpsit.
Omnẽq3 predã istarũ vrbium ac iu=
mẽta diuiserunt sibi filij Israel/cun=
Exo.34.b. ctis hoibus interfectis. Sicut prece=
perat dñs Moysi seruo suo:ita prece
Deu.7.a. pit Moyses Josue:ꝛ ille vniuersa cõ=
pleuit. Nõ preterijt de vniuersis mã=
datis:nec vnum quidem verbum qđ
iusserat dñs Moysi. Cepit itaq3 Josue
omnẽ terrã montanã et meridianã:
terrãq3 Gosen ꝛ planitiem ꝛ occiden
talẽ plagã/montẽq3 Israel ꝛ campe=
stria eius:ꝛ partẽ montis que ascen
dit Seir vsq3 Baalgad ꝑ planitiem
libani subter montem Hermon/oẽs
reges eorũ cepit/percussit ꝛ occidit.
D Multo tẽpore pugnauit Josue cõtra
reges istos. Nõ fuit ciuitas q̃ se non
traderet filijs Israel:preter Eueum
qui habitabat in Gabaon. Oẽs enim
bellando cepit. Dñi enĩ sententia fue
rat vt indurarẽtur corda eorũ et pu=
gnarent cõtra Israel ꝛ caderẽt:ꝛ nõ
mererẽtur vllam clemẽtiam/ac peri=
rent sicut ꝓceperat dñs Moysi. In il
lo tẽpore venit Josue ꝛ interfecit ena
chim de montanis Hebron ꝛ Dabir
et Anab:ꝛ de oĩ monte Juda ꝛ Isrl':
vrbesq3 eoꝝ deleuit. Nõ reliq̃t vllũ de
stirpe Enachim ĩ terra filioꝝ Israel
absq3 ciuitatib⁹ Gaza/ꝛ Geth/ꝛ Azo=
to:in quibus solis relicti sunt. Cepit
ergo Josue omnẽ terrã sicut locutus
est dñs ad Moysen ꝛ tradidit eã in
possessionẽ filijs Israel ꝑm partes ꝛ
tribus suas:quieuitq3 terra a prelijs.

C C.S. Numeratio regũ ꝑcussoꝝ cir=
ca iordanẽ ꝛ vltra:q̃s ꝑcussit Josue:
ꝛ sunt triginta vnus. Ca.xij.

Hi sunt reges quos percusserunt A
filij Israel: ꝛ possederunt terrã
eorum trãs iordanem ad solis ortũ/
a torrente Arnon vsq3 ad montẽ Her
mon et omnem orientalem plagam
q̃ respicit solitudinẽ. Seon rex Amo=
reoꝝ q̃ habitabat in Esebon/domina
tus est ab Aroer que sita est sup ripã
torrẽtis Arnon/ꝛ medie part' in val
le/dimidieq3 Galaad vsq3 ad torren=
tem Jeboch q̃ est terminus filiorum
Ammon:ꝛ a solitudine vsq3 ad mare
Ceneroth cõtra orientẽ:ꝛ vsq3 ad ma
re deserti qđ est mare salsissimum ad
orientalẽ plagam ꝑ viam ducit Beth
Jesimoth:ꝛ ab australi parte q̃ sub= B
iacet Asedoth vsq3 Phasga. Termi=
nus Og regis Basan/de reliquijs
Raphaim/q̃ habitauit in Astaroth
ꝛ in Edrai:ꝛ dominatus est in mon=
te Hermon ꝛ in Salacha:atq3 in vni
uersa Basan vsq3 ad terminos Gessu
ri ꝛ Machati:ꝛ dimidie partis Ga=
laad:ꝛ terminũ Seon regis Esebon.
Moyses famul⁹ dñi ꝛ filij Israel per=
cusserũt eos:tradiditq3 terrã eorum
Moyses in possessionẽ Rubenitis/ꝛ ✝ heb. vs=
Gaddit' ꝛ dimidie tribui Manasse. q3 ad mõ=
Hi sunt reges terre quos ꝑcussit Jo= tẽ diuisio=
sue ꝛ filij Israel trans iordanem ad nis q̃ ascẽ
occidẽtalẽ plagã:a Baalgad in cãpo dit ĩ seir.
Libani vsq3 ad montẽ Libani: ✝ cui⁹ C
pars ascẽdit in Seir. Tradiditq3 eã Ho.134.
Josue in possessionẽ tribubus Israel
singulis partes suas:tam in monta=
nis q̃ in planis atq3 cãpestribus. In
Aseroth et in solitudine ac in meri=
die Etheus fuit ꝛ Amorreus/Chana
neus ꝛ Pherezeus/Eueus ꝛ Jebu=
seus. Rex Hiericho vnus:rex Hai/q̃
est ex latere Bethel/vnus:rex Hieru
salẽ/vnus:rex Hebron vnus:rex Hie
rimoth vnus:rex Lachis vnus:rex
Eglon vnus:rex Gazer vnus:rex Da
bir vnus:rex Gader vn⁹:rex Herma D
vn⁹:rex Hereth vn⁹:rex Lebna vn⁹:
rex Odollã vn⁹:rex Maceda vn⁹:rex
Bethel vn⁹:rex Taphua vnus:rex
Ofer vn⁹:rex Aphec vn⁹:rex Saron
vn⁹:rex Madã vn⁹:rex Asor vn⁹:rex
Semerõ vn⁹:rex Ascaph vn⁹:rex the
nach vn⁹:rex Mageddo vn⁹:rex Ce=
des vn⁹:rex Jachanaã carmeli vn⁹:
rex Dor ꝛ ꝓuincie dor vnus:rex Gẽ=

rium galgal vnus: rex thersa vnus:
omnes reges triginta ⁊ vnus.

¶ C.S. De terra diuidenda: ⁊ descri-
ptione sortium Ruben ⁊ Gad ⁊ dimi
die tribus Manasse. Ca. xiii.

A Josue senex prouectęq; etatis
erat: et dixit dñs ad eum. Se-
nuisti et longeuus es: terraq;
latissima derelicta est: q̄ necdũ sorte
diuisa est: oĩs videlicet galilea/philis-
thiim/⁊ vniuersa gessuri/a fluuio tur-
bido qui irrigat Egyptum vsq; ad ter
minos Accaron contra Aquilonem
terra Chanaan/q̄ in quinq; regulos
Philisthiim diuidit: Gazeos/et Azo-
tios/Ascalonitas/Gethęos/⁊ Acca-
ronitas. Ad meridiẽ vero sunt euei
oĩs terra Chanaã ⁊ maara sidonio-
rum vsq; apheca/⁊ terminos Amor-
rei/eiusq; confinia. Libani quoq; regio
contra orientẽ Abaalgad sub mon-
te hermon/donec ingrediar(emath.
Omniũ qui habitabãt in monte a Li
bano vsq; ad aquas Masserephoth/
vniuersiq; sidonij. Ego sum qui dele-
B bo eos a facie filiorũ Isrł. Ueniat er-
go in partẽ hereditatis Israel/sicut
precepi tibi. Et nunc diuide terram
in possessionẽ nouẽ tribubus: et dimi
die tribui Manasse: cũ qua Ruben ⁊
Gad possederunt terrã quã tradidit
eis Moyses famulus dñi trans fluẽ
ta iordanis ad orientalem plagã ab
aroer q̄ sita est in ripa torrentis Ar-
non: ⁊ in vallis medio/vniuersaq; cã
pestria medaba vsq; ad dibon: ⁊ cun-
ctas ciuitates Seon regis amorrei q̄
regnauit in Esebõ vsq; ad terminos
filiorũ ammon: ⁊ galaad: ac terminũ
gessuri ⁊ machati: ⁊ omnẽ montẽ her
mon/⁊ vniuersam basan vsq; ad sa-
lecha: omne regnũ Og in basan q̄ re
gnauit in astaroth ⁊ Edrai: ipse fuit
de reliquiis Raphaim. Percussitq;
eos moyses atq; deleuit. Noluerũtq;
disperdere filij Israel gessuri ⁊ ma-
chati/⁊ habitauerũt in medio Israel
vsq; in presentem diem. Tribui autẽ
Leui nõ dedit possessionẽ: sed sacrifi
cia ⁊ victime dñi dei Isrł. ipsa est eius
hereditas sicut locutus est illi. Dedit
ergo Moyses possessionẽ tribui filio-
rum Rubẽ iuxta cognationes suas.
Fuitq; terminus eorũ ab Aroer que
sita est in ripa torrentis Arnon: ⁊ in
valle eiusdẽ torrẽtis media: vniuer-
sam planitiem que ducit Medaba ⁊
C Esebon: cũctosq; viculos earũ q̄ sunt
in cãpestribus. Dibon quoq; ⁊ Ba-
mothbaal: et oppidum Baalmaon/et
gessa ⁊ Cedimoth ⁊ mepheth ⁊ Caria-
taim ⁊ sabama ⁊ sarathasar in mon-
te conuallis Bethphogor ⁊ asedoth/
phasga ⁊ Beth Jesimoth: omnes vr-
bes campestres: vniuersaq; regna
Seon regis Amorrei q̄ regnauit i ese-
bon quẽ percussit Moyses cũ principi
bus Madian/Eueũ ⁊ Recen ⁊ Sur ⁊
Ur ⁊ Rebee duces seon habitatores
terre: ⁊ Balaã filiũ Beor ariolũ occi-
derũt filij Israel gladio cũ ceteris in-
terfectis. Factusq; est terminus filiorũ
Rubẽ iordanis fluuius. Hec est posses
sio Rubenitarũ per cognationes suas
vrbiũ ⁊ viculorũ. Deditq; Moyses tri
bui Gad ⁊ filiis eius per cognationes suas
possessionẽ/cuius hec diuisio est. Ter-
minus Gazer ⁊ omnes ciuitates Ga-
laad/⁊ dimidiam partẽ terre filiorũ
Ammon vsq; ad Aroer/que est con-
tra Rabba: ⁊ ab esebõ vsq; Ramoth/ C
Masphe ⁊ Bethanim: ⁊ a Manaim
vsq; ad terminos Dabir. In valle D
quoq; Betharan ⁊ Bethnemra ⁊ so-
coth ⁊ Saphon reliquã partẽ regni
Seon regis Esebon. Huius quoq; fi-
nis/iordanis est vsq; ad extremam
partẽ maris Cenereth trans iorda-
nem ad orientalẽ plagã: hec est pos-
sessio filiorũ Gad per familias suas: et
ciuitates ⁊ ville earũ. Dedit et dimi-
die tribui Manasse/filiisq; eius iuxta
cognationes suas possessionem: cuius
hoc principiũ est. A manaim vniuer-
sam Basan ⁊ cuncta regna Og regis
Basan: oẽsq; vicos iahir q̄ sunt in ba-
san sexaginta oppida/⁊ dimidiã par
tem Galaad ⁊ Astaroth ⁊ Edrai vr-
bes regni Og in basan filiis Machir
filij manasse dimidie parti filiorũ ma
chir iuxta cognationes suas. Hanc
possessionẽ diuisit moyses in cãpestri
bus Moab trans iordanẽ cõtra Hie-
richo ad orientalem plagam. Tribui
autẽ Leui nõ dedit possessionẽ: quo-
niam dñs deus Israel ipse est posses Nu.18.d.
sio eius: vt locutus est illi.

¶ C.S. De diuisione terre Chanaan:
de Hebron data Caleb. Ca. xiiii.

Hoc est qđ possederũt filij Israel
in terra Chanaan/quam dede- A
runt eis Eleazar sacerdos ⁊ Josue fi Nu.34.d
lius Nun: ⁊ principes familiarũ per
tribus Israel sorte omnia diuiden- Nu.32.d.
tes. sicut preceperat dominus in ma
nu Moysi nouem tribubus et dimi-

die tribui Manasse. Duabus eñi tri-
bubus et dimidie dederat Moyses
trans iordanē possessionē absq; Le-
uitis/qui nihil terre acceperunt in-
ter fratres suos:sed in eoꝝ successe-
rant locū filij Joseph in duas diuisi
trib⁹:Manasse ꝛ Ephraim:nec acce-
perūt Leuite aliā in terra partē/nisi
vrbes ad habitandum:ꝛ suburbana
earum ad alenda iumenta ꝛ pecora
B sua.Sicut preceperat dñs Moysi/ita
fecerūt filij Israel:ꝛ diuiserūt terrā.
Accesserūt itaq; filij Juda ad Josue
in Galgala:locutusq; est ad eum Ca-
Nu.14.d leb filius Jephone Cenezeus. Nosti
quid locutus sit dñs ad Moysen ho-
minē dei de me ꝛ te in cades Barne?
Quadraginta annoꝝ erā quādo mi-
sit me Moyses famul⁹ dñi de cades
barne vt considerarem terram:nun-
ciauiq; ei qđ mihi verum videbatur.
Fratres autē mei ꝗ ascenderāt me-
cum dissoluerūt cor populi:ꝛ nihilo-
min⁹ ego secutus sum dñm deū meū.
C Jurauitq; Moyses in die illo/dicēs.
F.1.a. Terra quam calcauit pes tuus: erit
Ec. 46.b possessio tua ꝛ filiorum tuoꝝ in eter-
num:q2 secutus es dñm deum tuum.
Concessit ergo dñs vitam mihi sicut
pollicitus est vsq; in presentem diē.
Quadraginta ꝛ quinq; anni sunt ex
quo locutus est dñs verbum istud ad
Moysen/quādo ambulabat Israel p
Ec. 46.b solitudinem. Hodie octogintaquinq;
annorum sum sic valēs vt eo valebam
tempore/quādo ad explorandū mis-
sus sum:illius in me temporis forti-
tudo vsq; hodie perseuerat/tam ad
bellandum/ꝙ ad gradiendum:da er
D go mihi montem istum quem pollici
tus est dñs te quoq; audiente/in quo
Enachim sunt/ꝛ vrbes magne atq;
munite:si forte sit dñs mecum:ꝛ po-
tuero delere eos sicut promisit mihi.
1. ma.2.f. Benedixitq; ei Josue et tradidit ei
Hebron in possessionē atq; ex eo fuit
Hebron Caleb filio Jephone Cene-
zeo vsq; in presentem diem:quia se-
cutus est dominum deum Israel.
23.q.2. Nomen Hebron ante vocabatur Ca
hebron. riatharbe. Adam maximus ibi in-
ter Enachim situs est : et terra ces-
sauit a prelijs.

¶C.S. De sorte Jude:de carietharbe
de qua caleb deleuit tres filios:de ca-
riath sepher quē cepit Othoniel:ꝛ de
axa filia Caleb:de numero ciuitatū ꝛ
villarū Jude tribus. Ca.xv.

Igitur sors filioꝝ Jude per co- A
gnatiōes suas ista fuit. A ter-
mino Edom vsq; ad desertum
Sin contra meridiē:ꝛ vsq; ad extre-
mam partē australis plage. Initium
eius a summitate maris salsissimi:et
a lingua eius que respicit meridiem
egredieturq; contra ascensum scor-
pionis/ꝛ pertransibit in Sina:ascē-
ditq; in cades Barne:et peruenit in
Esrom/ascendens ad Daran et cir-
cuiēs cariathaa:atq; inde ptransiēs
in asemona ꝛ pueniens ad torrētem
Egypti:eruntq; termini ei⁹ mare ma-
gnū:hic erit finis meridiane plage.
Ab oriente vo erit initiū mare salsis-
simū vsq; ad extrema iordanis:et ea
que respiciunt ad aquilonē a lingua
maris vsq; ad eundem iordanis flu-
uium. Ascēditq; terminus in Betha- B
gla/ꝛ transit ab Aquilone in betha-
raba:ascendens ad lapidē boem filij
Ruben:ꝛ tendens vsq; ad terminos
Debera de valle Achor ꝯtra Aquilo-
nem respiciens Galgala:ꝙ est ex ad-
uerso ascensionis adommim/ab au-
strali parte torrētis:transitq; aquas
que vocantur fons solis:ꝛ erunt exi-
tus eius ad fontem rogel:ascenditq;
per vallem filij Ennon ex latere Je-
busei ad meridiē:hec est Hierusalē:
ꝛ inde se erigēs ad verticē montis ꝙ
est cōtra gehennon ad occidētem in
summitate vallis Raphaim contra
Aquilonē:ptransitq; a vertice montꝫ
vsq; ad fontē aque nephtoa:ꝛ perue-
nit vsq; ad vicos montꝫ Ephron:in-
clinaturq; in Bala ꝙ est Cariathia-
rim/id est vrbs syluarū:ꝛ circuiuit de
Bala cōtra occidentē vsq; ad montē
Seir. Trāsitq; iuxta lat⁹ montis Ja- C
rim ad aquilonē in cheslon:ꝛ descen
dit in bethsames:trāsitq; in thamna
et puenit ꝯtra Aquilonē partis Ac-
caron ex latere:inclinaturq; sechrona
et trāsit montem Baala:peruenitq; in
gebneel:ꝛ magni marꝫ ꝯtra occidētē
fine cōcludit. Hi sunt termini filioꝝ
Juda p circuitū i cognationib⁹ suis.
Caleb vo filio iephone dedit partē in
medio filioꝝ Juda, sicut pceperat ei
dñs. Cariatharbe pris Enach/ ipsa Judi.1.b.
est hebron:deleuitq; ex ea Caleb tres
filios enach:sesai et haiman ꝛ Thol-
mai de stirpe Enach. Atq; inde ꝯscē-
dens/venit ad habitatores Dabir ꝙ
pri⁹ vocabat Cariath Sepher : id est
ciuitas literarū. Dixitq; Caleb. Qui D

percusserit Cariath sepher: et ceperit eā: dabo ei Axā filiam meā uxorē. Cepitq; eā Othoniel filius genez frater Caleb iunior: deditq; ei Axam filiam suā uxorē. Qui cū pgerēt simul: suasa est a viro suo ut peteret a patre suo agrū: suspirauitq; ut sedebat in asino. Cui Caleb. Quid habes (inqt)? At illa rndit. Da mihi bñdictionē. Terram australē et arentē dedisti mihi: iunge et irriguā. Dedit itaq; ei Caleb irriguum superius et inferi⁹. Hec est possessio trib⁹ filiorū Juda p cognationes suas: erantq; ciuitates ab extremis partib⁹ filior Juda iuxta terminos Edō a meridie: Cabseel et eder et Jagur et Cina et dimona et adada et Cedes et asor et iethnan: ziph et telem et Baloth: asor/noba et carioth: Esrō/ hec est asor/Amam/same/et molada et Aser: gadda et assemon et bethphelet et asersual et Bersabee et baziothia et baala et Jim et Esem et eltholad et cesil et harma et sicelech et medemena et Sensenna: Lebaoth et sell et aen et remon. omnes ciuitates viginti nouē et ville earū. In cāpestrib⁹ vo/Estaol et sarea et alena et zanoe et enganim et taphua et anahim et hierimoth et adulā: Soccho et azecha et Sarim et adithaim et gedera et Giderothaim: vrbes quatuordecim/et ville earum. Sanan et adesa et magdalgad: delean et masepha et iecthel. Lachis et baschat et eglon: Chebbon et Leemas et cethlis et giderotb et bethdagon et naama et maceda: ciuitates sedecim/et ville earū. Labana et ether et asan/ sepna et esna et nesib: et cella et achzib et maresa: ciuitates nouē/et ville earū. Accaron cū vicis et villulis suis. Ab accaron vsq; ad mare oia q vergunt ad azotū et viculos ei⁹. Azotus cum vicis et villulis suis. Gaza cū vicis et villulis suis: vsq; ad torrentem Egypti: et mare magnū termin⁹ ei⁹: et in monte samir et iecter et socoth et danna et Cariathsenna. hec est Dabir/anab et histemo et anim: gosen et olon et gilo: ciuitates vndeci/et ville earū. Arab et ruma et esaan et ianū et bethaphua et apheca: athmatha et cariatharbe: hec est Hebron et sior: ciuitates nouem/et ville earum. Maon et chermel et ziph et iota: iezrahel et Jacadā et zanoe/accaim: gabaa et thāna: ciuitates decē/et ville earū. Alul/ et bethsur/et gedor/mareth/et betha-

noth/et heltecon: ciuitates sex/et ville earū. Cariathbaal: hec est Cariathiarim vrbs syluarū et arebba: ciuitates due/et ville earum. In deserto betharaba: meddin/et saccha/et cepsan: et ciuitas salis/et engaddi: ciuitates sex/ et ville earū. Fiunt simul centū quindecim. Iebuseū autē habitatorē hierusalē nō potuerūt filii Juda delere: habitauitq; Iebuse⁹ cū filiis Juda in Hierusalē vsq; in presentē diē.

¶ C.S. De sorte Ephraim chananeo tributario: et chanane⁹ habitauit iter filios Ephraim semper. Ca. xvi.

Cecidit quoq; sors filior Joseph ab iordane contra Hiericho et ad aquas eius: ab oriente solitudo q ascendit de Hiericho ad montē Bethel: et egredit de bethel luzā: trāsitq; terminum archiatharoth: et descendit ad occidentem iuxta terminum Ieffeti: vsq; ad terminos bethoron inferioris et gazer: finiunturq; regiones ei⁹ mari magno: possederūtq; filii Joseph manasses et Ephraim. Et fact⁹ est termin⁹ filior Ephraim p cognationes suas: et possessio eor ɔtra orientem Atharoth addar vsq; Bethoron superiorē: egrediunturq; cōfinia in mare. Macmethath vero aquilonem respicit: et circuit terminos cōtra orientem in thanathselo. et pertransit a oriente Janoe: descēditq; de Janoe in atharoth et naaratha: et puenit i Hiericho: egrediturq; ad iordanē de taphua: ptransitq; cōtra mare in vallē arūdineti: suntq; egressus ei⁹ in mare salsissimū. Hec est possessio tribus filior Ephraim p familias suas: vrbesq; separate sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorū Manasse et ville earū. Et non interfecerūt filii Ephraim Chananeum qui habitabat in Gazer: habitauitq; Chananeus in medio Ephraim vsq; in diē hanc tributarius.

¶ C.S. De sorte medie tribus Manasse: augmento sortis filiarum Joseph tribus Jude. Ca. xvii.

Cecidit autē sors tribui Manasse (ipse enim est primogenitus Joseph) Machir pmogenito manasse patri Galaad/qui fuit vir pugnator: habuitq; possessionē Galaad et Basan: et reliqs filiorum Manasse iuxta familias suas: filiis Abiezer et filiis Elech/et filiis ezribel: et filiis sechen/et filiis epher/et filiis semida. Nu. 26. a

Isti sunt filij Manasse filij Joseph:
nu. 17.a. mares p cognationes suas. Salpha
c.36.a. at vero filio Epher filij Galaad filij
machir filij manasse nō erāt filij / sz
sole filie: quar ista sunt noīa: maala
et noa et egla et melcha et thersa. Ve-
nerūtq; i cōspectu eleazari sacerdo-
nu.27.b. tis / et iosue filij Nun / et principū / di-
centes. Dñs pcepit per manū moysi
B ut daretur nobis possessio in medio
fratrū nostror. Deditq; iuxta impe-
riū dñi possessionē in medio fratrū
patris earū: et ceciderūt funiculi ma-
nasse decē absq; terra galaad et ba-
san trās iordanē. Filie eni Manasse
possederūt hereditatē i medio filio-
rū eius. Terra aūt galaad cecidit i
sortē filiorum manasse q reliq erāt.
Fuitq; terminus Manasse ab Aser
machmata: q respicit sichem: et egre-
ditur ad dexterā iuxta habitatores
fontis taphue. Etenim in sorte ma-
nasse ceciderat terra Taphue: q est
iuxta terminos manasse filior ephra-
im. Descēditq; terminus vallis arū-
dineti in meridiē torrentis ciuitatū
ephraim: q in medio sunt vrbiū ma-
C nasse. Terminus manasse ab aquilōe
torrētis: et exitus eius pergit ad mare:
ita ut possessio ephraī sit ab austro:
et ab aquilone Manasse: et vtramq;
claudat mare: et cōiungant sibi in tri-
bu Aser ab aquilone: et in tribu issa-
char ab oriente. Fuitq; hereditas
manasse in Jssachar et in aser: Ber-
san et viculi eius: et ieblaan cū vicu-
lis suis: et habitatores dor cū oppi-
dis suis: habitatores quoq; Endor
cū viculis suis: similiterq; habitato-
res tenach cū viculis suis: et habita-
tores mageddo cum viculis suis: et
tertia pars vrbis napheth. Nec po-
tuerunt filij manasse has ciuitates
subuertere: sed cepit chananeus ha-
bitare in terra sua. Postq aūt con-
ualuerūt filij isrl: subiecerūt chana-
neos: et fecerūt sibi tributarios: nec
interfecerūt eos. Locutiq; sunt filij
ioseph ad iosue: et dixerūt. Quare de-
D disti mihi terrā in possessionē sortis
et funiculi vnius: cū sim tāte multitu-
dinis: et bñdixerit mihi dñs? Ad qs
iosue ait. Si populus multus es: ascen-
de i syluā: et succide tibi spatia i ter-
ra pherezei et raphaim: qz angusta
est tibi possessio montis Ephraim.
Cui respōderūt filij ioseph. Non po-
terimus ad mōtana cōscendere: cū
ferreis curribus vtant chananei qui
habitāt in terra cāpestri: in qua sitī
sunt bersan cū viculis suis: et Jezra-
hel mediā possidēs vallē. Dixit io-
sue ad domum ioseph et ephraim et
manasse. Populus multus es / et ma-
gne fortitudinis: non habebis sortē
vnā: sz transibis ad mōtē / et succides ti-
bi: atq; purgabis ad habitādū spa-
tia / et poteris vltra pcedere: cū sub-
uerteris chananeū quē dicis ferre-
os habere currus et esse fortissimū.
¶C.S. De missione ad scribendam
terram septem tribuum: et de sorte
beniamin. Capitulū.xviij.
Congregatiq; sūt oēs filij israel A
in silo: ibiq; fixerunt taberna-
culū testimonij: et fuit eis terra sub-
iecta. Remanserant autem filiorum
israel septē tribus: que necdum acce-
perant possessiones suas. Ad qs io-
sue ait. Usqquo marcetis ignauia
et nō intratis ad possidendā terrā:
quā dñs deus patrū vestror dedit vo-
bis? Eligite de singulis tribubus ter-
nos viros: ut mittā eos: et pgāt atq;
circūeant terrā: et describāt eā iuxta
numerū vniuscuiusq; multitudinis /
referātq; ad me: qd descripserit. Di-
uidite vobis terrā in septem partes.
Judas sit i terminis suis ab austra-
li plaga: et domus Joseph ab aqlone:
mediā inter hos terrā in septez par-
tes describite: et huc venietis ad me
ut corāz dño deo vestro mittā vobis
hic sortē: qz nō est inter vos pars le-
uitarū: sed sacerdotiū dñi est eorum
hereditas. Gad aūt et ruben / et dimi-
dia tribus manasse iā acceperāt pos-
sessiones suas trās iordanē ad oriē-
talē plagā: quas dedit eis Moyses B
famulus dñi. Cūq; surrexissent viri ut
pergerēt ad describēdā terrā: prece-
pit eis iosue / dicēs. Circuite terram
et describite eam: ac reuertimini ad
me ut hic corā dño deo vestro in Si-
lo mittā vobis sortē. Itaq; pterierūt
et lustrantes eā in septē partes / diui-
serūt: scribētes in volumine. Reuer-
siq; sunt ad iosue in castra silo. Qui
misit sortes corā dño i silo: diuisitq;
terrā filijs israel in septē partes. Et
ascēdit sors prima filior beniamin
p familias suas: ut possiderēt terrā
inter filios iuda et filios ioseph. Fu-
itq; terminus eor cōtra aquilonē a
iordane: pergēs iuxta latus hiericho
septētrionalis plage: et inde contra

occidentē ad mōtana conscendēs: ꝛ ꝑueniens ad solitudinē bethauen atq; ptrāsiens iuxta Luzā ad meridiē: ipsa est bethel: descēditq; i Astaroth addar in montē qui est ad meridiē bethoron inferioris: ꝛ inclinat circuiens cōtra mare ad meridiem montis ꝙ respicit bethorō ꝯtra africū.
C Suntq; exit⁹ ei⁹ in Cariathbaal: que vocat ꝛ cariathiarim/ vrbē filiorū iuda. hec est plaga ꝯtra mare ad occidentē. A meridie autē ex parte Cariathiarim egredit terminus cōtra mare: ꝛ peruenit vsq; ad fontem aquarū Nepthoa. Descēditq; i partē mōtis qui respicit vallē filiorum ennon: ꝛ est ꝯtra septētrionalē plagā i extrema parte vallis raphaim. Descēditq; i gehēnom: id est vallis ennō: iuxta lat⁹ iebusei ad austrū: ꝛ ꝑuenit ad fontē rogel: trāsiens ad aquilonē: ꝛ egrediēs ad ensemes: id est fontē solis: ꝛ ptransit vsq; ad tumulos ꝙ sunt e regiōe ascēsus adōmim: descēditq; habēboen: id est lapidē boen: filij ruben: ꝛ ptrāsit ex latere aquilonis ad cāpestria: descenditq; in planiciē: ꝛ ꝑtergredit cōtra aquilonē bethagla: suntq; exit⁹ eius ꝯtra linguā maris salsissimi ab aquilone in fine iordanis ad australem plagā: ꝙ est terminus illius ab oriē-
D te. Hec est possessio filioꝝ beniamin ꝑ terminos suos in circuitu: ꝛ familias suas. Fueritq; ciuitates ei⁹ hiericho ꝛ bethagla ꝛ vallis casis. Betharaba ꝛ samaraim ꝛ bethel ꝛ auim et affara ꝛ Offora villa Hemona ꝛ ofni ꝛ gabee: ciuitates duodecim ꝛ ville earū. Gabaon ꝛ rhama ꝛ beroth ꝛ mesphe: ꝛ caphara ꝛ Amosa et recē: iarephel ꝛ tharela ꝛ sela: heleph ꝛ iebus: que est hierusalē: gabaad et cariath: ciuitates quatuordecim: et ville earū. Fuerūtq; omnes ciuitates viginti sex. Hec est possessio filiorum beniamin iuxta familias suas.

¶ C.S. De assignatiōe sortis sex tribuū scꝫ symeō zabulō issachar aser neptalim i medio filioꝝ isrł. Cꝑ. xix.

A Et egressa est sors secunda filioꝝ symeon per cognatiōes suas: fuitq; hereditas eoꝝ in medio possessionis filioꝝ iuda/ Bersabee ꝛ sabee et molada ꝛ asersual/ baala ꝛ asem ꝛ heltholad: Bethul arma ꝛ sicelech et bethmarchaboth et asersua ꝛ bethlebaoth ꝛ sarohen: ciuitates tredecī/ ꝛ ville earū. Aehim ꝛ remmon ꝛ athar et asan: ciuitates quatuor: ꝛ ville earū: oēs viculi per circuitum vrbium istarū vsq; ad balaath: beerramoth contra australē plagā. Fuerūtq; oēs ciuitates decē ꝛ septē. Hec est hereditas filiorū symeon iuxta cognatiōes suas in possessiōe ꝛ funiculo filiorū iuda: quia maior erat: ꝛ idcirco filij symeō possederūt in medio hereditatis ei⁹. Ceciditq; sors tertia filiorū zabulon ꝑ cognatiōes suas: ꝛ fact⁹ est termin⁹ possessiōis filioꝝ zabulō vsq; sarith. Ascēditq; de mari ꝛ medala: ꝑuenit in debbaseth vsq; ad torrentē ꝙ est cōtra iechonā/ et reuertit de sarith contra orientē in finē cheseleth thabor: ꝛ egredit ad dabereth: ascenditq; cōtra Jafie: ꝛ inde ptrāsit vsq; ad orientalē plagā Gethefer et thacasin: ꝛ egredit in remmon/ amthar ꝛ noa: ꝛ circuit ad aqlonē anathon.
Suntq; egressus ei⁹ vallis iephtahel ꝛ cathetheth ꝛ naalol et semron ꝛ iedaba ꝛ bethleem: ciuitates duodecim: ꝛ ville eaꝝ. Hec est hereditas trib⁹ filiorū zabulon ꝑ cognationes suas: vrbes/ ꝛ viculi earū. Issachar egressa est sors quarta ꝑ cognationes suas: fuitq; ei⁹ hereditas iezrahel ꝛ casaloth ꝛ sunē ꝛ apharim et Seon et anaarath et rabboth ꝛ Cesion/ ꝛ abes et rameth et Engānim ꝛ henadda et bethpheses: et ꝑuenit termin⁹ eius vsq; thabor ꝛ sesema ꝛ bethsemes: erāntq; exit⁹ eius iordanis ciuitates sexdecim: ꝛ ville earū. Hec est possessio filioꝝ issachar per cognationes suas/ vrbes et viculi earū. Ceciditq; sors qnta tribui filioꝝ aser per cognatiōes suas: fuitq; terminus eoꝝ alcath et chali et bethen ꝛ Axab ꝛ elmelech et Amaad ꝛ messal: ꝛ ꝑuenit vsq; ad carmelū maris ꝛ sior ꝛ labanath: ac reuertit contra orientē bethdagon: ꝛ ptransit vsq; zabulon et vallem iephtahel contra aquilonem in bethemeth ꝛ Nehiel: egreditq; ad leuā cabul ꝛ achran et roob ꝛ amon ꝛ cana: vsq; ad Sidonē magnā: reuertitq; in horma vsq; ad ciuitatē munitissimā tyrū: ꝛ vsq; osa: erūtq; exit⁹ eius in mare de funiculo acziba et amma ꝛ Afeg ꝛ roob: ciuitates viginti due: ꝛ ville earū. Hec est possessio filioꝝ aser ꝑ cognationes suas: vrbesq; et viculi earū. C

Filioꝝ neptalim sexta pars cecidit
p familias suas: et cepit termin⁹ de
heleb ⁊ helō in saananim et adami/
que est neceb ⁊ iebnael vsq; locū: et
egressus eoꝝ vsq; ad iordanē: reuer
titurq; termin⁹ contra occidentē in
azanoth thabor atq; īde egredit̄ in
vcuca: ⁊ pertransit in zabulō ɔtra me
ridiē: ⁊ in aser ɔtra occidētē: ⁊ in iu
da ad iordanem cōtra ortū solis: ci
uitates munitissime assedim: Ser et
ammath et Rechath et Cenereth et
Edema et Arama/Asor et Cedes et
edrai/enasor ⁊ girō ⁊ magdihel: ho
rem ⁊ bethanath ⁊ bethsemes: ciui
tates decē ⁊ nouē/⁊ ville earū. Hec
est possessio trib⁹ filioꝝ Neptalim
per cognationes suas: vrbes/⁊ vicu
li eaꝝ. Tribui filioꝝ dan p familias
suas egressa est sors septima: ⁊ fuit
termin⁹ possessionis ei⁹ saraa/⁊ he
staol: ⁊ heirsemes/id est ciuitas so
lis: selebin/⁊ aialon ⁊ iethela helō
et themna ⁊ achron: Helchetē iebeō
et baaladiud ⁊ bane ⁊ barath et Ge
thremmon: atq; Hiercon ⁊ arechon:
D cū termino qui respicit ioppē: ⁊ ipso
fine ɔcluditur. Ascēderuntq; filij dā
et pugnauerūt ɔtra lesen: ceperūtq;
eā: et percusserūt eā in ore gladij: et
possederūt: et habitauerūt in ea: vo
cantes nomen eius lesendā et noīe
dan patris sui. Hec est possessio tri
bus filioꝝ dan: p cognationes suas
vrbes et viculi earū. Cūq; cōplesset
sorte diuidere terrā singulis p trib⁹
suas: dederūt filiis Israel possessio
nē Josue filio nun ī medio sui: iuxta
preceptū dñi: vrbez/quā postulauit:
Thamnath saara ī mōte Ephraim.
Et edificauit ciuitatē/habitauitq; ī
ea. He sunt possessiones: quas sorte
diuiserunt Eleazar sacerdos: ⁊ iosue
filius nun: ⁊ principes familiarum:
ac tribuum filiorum Israel/in silo/
corā domino ad ostium tabernaculi
testimonij/partitiq; sunt terram.

¶ C.S. De ciuitatib⁹ refugij: ꝙ post
mortē sacerdotis magni profugus
reuertatur in suam ciuitatem: et do
mum de qua fugerat. Capitulū.xx.

A Et locutus est dñs ad Josue/di
cens. Loquere filiis israel: ⁊ dic
eis. Separate vrbes fugitiuorum de
quibus locutus sum ad vos per ma
num moysi: vt cōfugiat ad eas quis
nu.35.a. cunq; animā percusserit nesciens et
deu.19.a. possit euadere irā proximi qui vltor
est sanguinis: cū ad vnā harum con
fugerit ciuitatū: stabitq; ante portā
ciuitatis: ⁊ loquetur senioribus vr
bis illius ea que se comprobēt inno
centem: sicq; suscipiēt eum: ⁊ dabūt
ei locū ad habitādū. Cūq; vltor san B
guinis eū fuerit persecutus: nō tra
dent in manus eius: quia ignorans
percussit proximū eius: nec ante bi
duum triduūve eius probat̄ inimi
cus. Et habitabit in ciuitate illa: do
nec stet ante iudiciū causaz reddēs
facti sui: et moriatur sacerdos ma
gnus qui fuerit in illo tēpore. Tunc
reuertet̄ homicida/et ingrediet̄ ciui
tatē/et domū suam: de qua fugerat. C
Decreuerūtq; cedes in galilea mō
tis Neptalim: ⁊ sichē ī mōte ephra
im: ⁊ cariatharbe: ipsa est ebron in
monte iuda: et trans iordanem con
tra orientalē plagā hiericho: statue
rūt bosor: que sita est in cāpestri so
litudine de tribu ruben: ⁊ ramoth in
galaad de tribu gad: ⁊ gaulon in ba D
san de tribu Manasse. He ciuitates
constitute sunt cūctis filiis israel: et
aduenis: qui habitabant inter eos
vt fugeret ad eas qui animā nesci⁹
percussisset: ⁊ non moreretur in ma
nu proximi effusum sanguinē vindi
care cupiētis: donec staret ante po
pulum expositurus causam suam.

¶ C.S. De ciuitatibus et suburba
nis leuitarum numero quadragin
taocto: de pace data. Capitulū.xxi.

Accesserūtq; p̄ncipes familia A
rū leui ad eleazarū sacerdo
tē: ⁊ iosue filiū nū: ⁊ ad duces
cognationū p singulas trib⁹ filiorū
isrl': locutiq; sunt ad eos in silo terre
chanaā: atq; dixerūt. Dñs p̄cepit p nu.35.a.
manū moysi: vt darent̄ nobis vrbes
ad habitandū: ⁊ suburbana earū ad
alēda iumēta. Dederūtq; filij israel
de possessionib⁹ suis iuxta imperiū
dñi: ciuitates et suburbana earum.
Egressaq; est sors in familiā caath
filiorū aaron sacerdotis de tribu iu
da et symeon et beniamin: ciuitates
tredecim: ⁊ reliquis filioꝝ caath: id
est leuitis qui supfuerāt de tribub⁹
ephraim/et dan: ⁊ dimidie trib⁹ ma
nasse ciuitates decem. Porro filiis
gerson egressa est sors: vt acciperēt
de tribub⁹ issachar ⁊ aser ⁊ neptali/
dimidiaq; tribu manasse ī basā ciui
tates nūero tredeci. Et filijs merari
p cognatiōes suas de tribub⁹ ruben

et Gad et zabulon vrbes duodecim.
B Dederūtq; filii israel leuitis ciuitates
tes & suburbana earū; sicut precepit
dñs per manū moysi singulis sorte
tribuētes. De tribub⁹ filiorū iuda et
Symeō dedit iosue ciuitates: quarū
ista sunt noīa filiis aarō p familias
caath leuitici generis. Prima enim
sors illis egressa est cariatharbe pa-
tris enach: q̄ vocat hebron in mōte
iuda: & suburbana ei⁹ per circuitū.
Agros vero / & villas ei⁹ dederat ca-
leb filio iephone ad possidendū. De-
dit ergo filiis aaron sacerdotis he-
bron cōfugii ciuitatē: ac suburbana
ei⁹: & Lobnā cū suburbanis suis / et
iether & Istimon & helon & Dabir &
ain & iethan et bethsames cū subur-
banis suis: ciuitates nouē de tribu-
bus: vt dictū est de duab⁹. De tribu
aūt filiorū bēiamin / gabaō & gabae
et anathot et almō cum suburbanis
suis ciuitates quatuor. Omes simul
ciuitates filior aarō sacerdotis / tre-
decim: cū suburbanis suis. Reliq̄s
vero p familias filiorū caath leuiti-
ci gñis hec est data possessio. De tri-
bu ephraim vrbes ꝯfugii sichem cū
suburbanis suis in monte ephraim:
et gazer & iebsam & bethoron cū sub-
urbanis suis ciuitates quatuor. De
tribu quoq; dā helthecoet gabathō
C et haialon & gethremon cū suburba-
nis suis ciuitates quatuor. Porro de
dimidia tribu manasse thanach et
iethremmō cū suburbanis suis ciui-
tates due. Oēs ciuitates decem: et
suburbana earū date sunt filiis ca-
ath inferioris gradus. Filiis quoq;
gersō leuitici gñis dedit de dimidia
tribu Manasse confugii ciuitates.
Gaulon in basan: et bosran cū subur-
banis suis ciuitates duas. Porro
de tribu Issachar: cesion & dabrath
et iaramoth & engānim cū suburba-
nis suis ciuitates quatuor. De tri-
bu autē Aser: masan & abdon et El-
rath & rooth cū suburbanis suis ciui-
tates quatuor. De tribu quoq; Ne-
ptalim ciuitates ꝯfugii cedes in ga-
lilea: & Ammothdor et carthan: cum
suburbanis suis ciuitates tres. Oēs
vrbes familiarū Gerson / tredecim
cū suburbanis suis. Filiis autē me-
rari leuitis inferioris grad⁹ p fami-
lias suas data est de tribu zabulon:
Jecnal et charta & dāna & naalol ci-
uitates quatuor cū suburbanis suis.

De tribu gad ciuitates cōfugii: Ra- D
moth in galaad: & manaim et Esebō
et iazer ciuitates q̄tuor cū suburba-
nis suis. + De tribu ruben vltra ior- +heb. sic
danē cōtra hiericho ciuitates refu- de tribu
gii / Bosor in solitudine: Misor & Ja- ruben bo-
zer & iethson & maspha: ciuitates q̄- sor et iah-
tuor cū suburbanis suis. Omnes vr- sa: Cade-
bes filiorū merari p familias: & co- moth et
gnationes suas duodecim. Itaq; ci- mephaat
uitates vniuerse leuitarū in medio cū subur-
possessionis filior israel fuerūt qua- banis su-
draginta octo cū suburbanis suis: is ciuita-
singule per familias distribute. De- tes qua-
ditq; dñs deus israel oēm terrā: quā tuor.
traditurū se patrib⁹ eor iurauerat /
& possederūt illā: atq; habitauerunt
in ea. Dataq; est ab eo pax in oēs per
circuitum nationes / nullusq; eis ho-
stium resistere ausus est: sed cuncti
in eor ditionē redacti sunt. Ne vnū
quidem verbū / quod illis prestitu-
rum se esse promiserat: irritum fuit:
sed rebus expleta sunt omnia.

C.S. De duabus & semis tribubus
remissis ad propria: et de altari qd̄
fecerūt infinite magnitudinis: & de
excusatione duarum tribuum: & se-
mis pro altari constructo. Cap. xxii.

Eodem tēpore vocauit Josue ru- A
benitas / et gadditas: et dimi-
diā tribū Manasse: dixitq; ad eos.
Fecistis omnia que precepit vobis
moyses famulus dñi: mihi quoq; in
oibus obedistis: nec reliquistis fra-
tres vestros lōgo tpe. vsq; in p̄sentē
diē: custodiētes imperiū dñi dei vri.
Q. igit dedit dñs de⁹ vr fratrib⁹ ve-
stris quietē & pacē: sicut pollicit⁹ est
reuertimini / & ite in tabernacula ve-
stra: & in terrā possessionis: quā tra- nu.32.f.
didit vobis moyses famul⁹ dñi trās
iordanē: tm̄ obseruate / vt custodiatis
attēte: et opere cōpleatis mandatū
et legē quā p̄cepit vobis moyses fa-
mulus dñi vt diligatis dñm deū ve-
strū: & ambuletis in oibus viis eius:
et obseruetis mādata illi⁹: adhereatis-
q; ei: ac seruiatis in oi corde / et in
oi aīa vestra. Bñdixitq; eis iosue: et
dimisit eos. Qui reuersi sunt in ta-
bernacula sua. Dimidie autē tribui B
manasse possessionē Moyses dede-
rat in Basan: & idcirco medie q̄ sup-
fuit dedit iosue sortē inter ceteros fra-
tres suos trās iordanē ad occiden-
talē eius plagā. Cūq; dimitteret eos
in tabernacula sua: & bñdixisset eis.

dixit ad eos. In multa substantia at-
q; diuitiis reuertimini ad sedes ve-
stras cũ argẽto et auro: ere ac ferro:
et veste multiplici: diuidite predam
hostium cum fratribus vr̃is. Reuer-
siq; sunt/et abierũt filii ruben/et filii
gad/⁊ dimidia trib⁹ manasse a filiis
isrl' de silo/q̃ sita est in chanaan/vt in
trarent galaad terram possessionis
C sue/quã obtinuerant iuxta imperiũ
dñi in manu moysi. Cumq; venissent
ad tumulos iordanis in terra Cha-
naan/edificauerunt iuxta iordanem
altare infinite magnitudinis. Qd cũ
audissent filii Israel/ et ad eos certi
nũcii detulissent edificasse filios ru-
ben/et gad/⁊ dimidie trib⁹ manasse
altare in terra chanaan/super iorda
nis tumulos contra filios isrl': conue-
nerunt oẽs in silo: vt ascẽderẽt et di-
micarent cõtra eos. Et interim mise-
runt ad illos in terrã galaad phine-
es filiũ eleazari sacerdotis: et decem
principes cum eo singulos de singu-
lis tribubus. Qui venerunt ad filios
ruben/⁊ gad: et dimidie trib⁹ manas-
se in terrã galaad: dixerũtq; ad eos.
D Hec mãdat oĩs popul⁹ dñi. Que est
ista transgressio? Cur reliq̃stis dñm
Nu.25.a. deũ israel/edificantes altare sacrile-
gũ/et a cultu illi⁹ recedentes? An pa
rum vobis est qđ peccastis in beel-
phegor/et vsq; in presentẽ diem ma-
cula hui⁹ sceleris in vobis pmanet:
multiq; de pplo corruerunt: et vos ho
die reliq̃stis dñm et cras in vniuer-
suz israel ira ei⁹ deseuiet? Quod si pu
tatis immũdã esse terrã possessionis
vr̃e: trãsite ad terrã in qua taberna-
culum dñi est/ et habitate inter nos
tm̃ vt a dño et a nostro consortio non
recedatis edificato altari preter alta
Jos.7.a. re domini dei vr̃i. Nõne achan fili⁹ za
re preterijt mandatũ dñi: et sup oẽm
pplm israel ira eius incubuit? Et ille
E erat vnus hõ: atq; vtinã solus perijs-
set in scelere suo. Rñderuntq; filii ru
ben et gad: et dimidie trib⁹ manasse
principib⁹ legationis israel. Fortissi
mus dñs de⁹ isrl' ipse nouit: et israel
simul intelligat: si p̃uaricationis animo
hoc altare cõstruxim⁹: non custodiat
nos: sz puniat nos in p̃senti. Et si ea
mente fecim⁹: vt holocausta ⁊ sacrifi
cium et pacificas victimas super eo
imponeremus: ipse querat et iudicet
et nõ ea magis cogitatione atq; tra-
ctatu: vt diceremus. Cras dicent fi-
lii vestri filiis nostris. Quid vobis ⁊
et dño deo israel? Terminum posuit
dñs inter nos et vos o filii ruben/ et
filii gad iordanẽ fluuium: et idcirco
partẽ non habetis in dño: ⁊ per hanc
occasionẽ auertent filii vestri filios
F nostros a timore domini. Putauim⁹
itaq; melius: et diximus. Extruamus
nobis altare: non in holocausta/neq;
ad victimas offerendas: sed in testi-
moniũ inter nos et vos: et sobolẽ no-
stram vestrãq; progeniem: vt seruia-
mus dño: et iuris nr̃i sit offerre et ho
locausta/et victimas/⁊ pacificas ho-
stias: et nequaq̃ dicant cras filii ve-
stri filiis nr̃is. Nõ est vobis pars in
domino. Quod si voluerint dicere/re
spõdebũt eis. Ecce altare dñi quod fe
cerũt patres nr̃i: non in holocausta/
neq; in sacrificiũ/ sed in testimoniuz
nostrũ ac vestruz. Absit a nobis hoc
scelus vt recedam⁹ a dño: et ei⁹ vesti-
gia relinq̃m⁹ extructo altari ad holo
causta/et sacrificia/et victimas offe-
rendas: preter altare domini dei nr̃i
qđ extructuz est ante tabernaculum
eius. Quibus auditis: phinees sacer
G dos/et principes legationis israel q̃
erant cũ eo/placati sunt: et verba fi-
liorũ ruben/et gad/⁊ dimidie tribus
manasse libẽtissime susceperunt. Di-
xitq; phinees fili⁹ eleazari sacerdos
ad eos. Nũc scimus qđ nobiscum sit
dñs: qm̃ alieni estis a preuaricatione
hac: et liberastis filios israel de ma-
nu domini. Reuersusq; est cũ princi-
pib⁹ a filiis ruben ⁊ gad de terra ga-
laad ĩ terrã chanaã ad filios israel/⁊
retulit eis. Placuitque sermo cũctis
audientibus. Et laudauerunt deum filii
israel: et nequaq̃ vltra dixerunt vt a-
scenderent contra eos atque pugna
rent: et delerent terram possessionis
eorum. Uocaueruntq; filii ruben ⁊ filii
gad altare qđ extruxerant/testimoniũ
nostrum/quod dominus ipse sit de⁹.

¶ C.S. Exhortatio iosue prohibet so-
cietatem cum gentibus. Capm̃.xxiii.

A Euoluto autẽ multo tpe/postq̃
pacem dederat domin⁹ israeli:
subiectis in gyro nationibus vniuer
sis: et iosue iam longeuo/et persenii-
lis etatis: postq̃ diuiserat terram
filiis israel sm̃ q̃ dominus impera-
uerat: vocauit Josue omnem israe-
lem maioresque natu/et principes/
ac duces/ac magistros: dixitque ad
eos. Ego senui: et progressioris eta-

tis sum: vosqꝫ cernitis omnia que fe-
cerit dñs deus vester cunctis per cir
cuitum nationibus: quomodo pro vo
bis ipse pugnauerit: et nunc quia vo
bis sorte diuisit omnem terram: ab o-
rientali parte iordanis vsque ad ma
re magnũ: multeqꝫ adhuc supersunt
nationes: dñs deus vester disperdet
eas: et auferet a facie vestra et possi-
debitis terraꝫ: sicut vobis pollicitus
est. Tantũ confortamini: et estote so-
B licit ut custodiatis cuncta que scri-
pta sunt in volumine legis moysi: et
non declinetis ab eis / neqꝫ ad dexte-
ram: neqꝫ ad sinistrã: ne postꝙ intra-
ueritis ad gentes que inter vos futu
re sunt: iuretis in noĩe deorum earuꝫ
et seruiatis eis: et adoretis illos: sed
adhereatis domino deo vestro qđ fe-
cistis vsqꝫ in diem hanc: ꝛ tunc aufe-
deu. 32. d. res dñs deus in conspectu vestro gen
C tes magnas et robustissimas: et nul-
lus vobis resistere poterit. Unus ex vo
bis persequetur hostium mille viros
quia dñs deus vester pro vobis ipse
pugnabit: sicut pollicitus est: hoc tã-
tum diligentissime precauete: ut dili-
gatis dñm deum vestrũ. Q. d si volue-
ritis gentiuꝫ harũ que inter vos ha-
bitant erroribꝰ adherere / et cũ eis mi-
scere connubia / atqꝫ amicitias copu-
lare: iam nũc scitote ꝙ dñs deus ve-
ster non eas deleat ante faciẽ vestraꝫ
sed erunt vobis in foueã ac laqueuꝫ /
et offendiculũ ex latere vestro: et su-
des in oculis vr̃is: donec vos aufe-
rat atqꝫ disperdat de terra hac opti-
D ma quam tradidit vobis. En ego ho-
die ingrediar viam vniuerse terre: ꝛ
toto aĩo cognoscetis ꝙ de oĩbus ver-
bis q̃ se dñs prestiturum vobis esse
pollicitus est / vnum non preterierit
incassum. Sicut ergo impleuit opere
quod promisit / et prospera cuncta ve
nerunt: sic adducet super vos quicqđ
malorũ cõminatus est: donec vos au
ferat atqꝫ disp̃dat de terra hac opti-
ma quaꝫ tradidit vobis: eo ꝙ p̃terieri
tis pactum domini dei vestri qđ pepi
git vobiscum / et seruieritis diis alie-
nis / et adoraueritis eos. Cito atqꝫ ve-
lociter consurget in vos furor domi-
ni: et auferemini ab hac terra opti-
ma quam tradidit vobis.

¶ C. S. De commemoratione benefi-
ciorum dñi: et federe populi ad dñm:
de morte Josue / et sepultura ossium
Joseph: de morte eleazari. Cap. xxiiij.

Congregauitqꝫ iosue oẽs tribus A
israel in sichem: et vocauit ma
iores natu ac principes et iu-
dices / et magistros: steteruntqꝫ in cõ-
spectu dñi: et ad populuꝫ sic locutus
est. Hec dicit dñs deus israel. Trans
fluuium habitauerunt p̃res vestri ab
initio / Thare pr̃ abraham ꝛ nachor: gen. 11. d.
seruieruntqꝫ diis alienis. Tuli ergo
patreꝫ vestrũ abraam de mesopota-
mie finibꝰ / et adduxi eũ in terrã cha-
naan / multiplicauiqꝫ semen eius: et gen. 21. a.
dedi ei ysaac: illiqꝫ rursuꝫ dedi iacob ꝛ et. 25. d.
esau. E quibus esau dedi montẽ seir
ad possidendum: iacob vero et filii eiꝰ
descenderunt in egyptum. Misique
moysen et aaron / et percussi egyptuꝫ
multis signis atqꝫ portẽtis: eduxiqꝫ
vos et patres vr̃os de egypto / et veni exo. 4. d.
stis ad mare: persecutiqꝫ sunt egyptii
patres vestros cum curribus et equi
tatu vsqꝫ ad mare rubrum. Clamaue B
runt autem ad dñm filii israel / qui po-
suit tenebras inter vos et egyptios:
et adduxit sup eos mare / et operuit
eos. Uiderunt oculi vestri cuncta q̃
in egypto fecerim: et habitastis in so
litudine multo tempore: et introduxi
vos in terram amorrei qui habitabat
trans iordanẽ. Cũqꝫ pugnarent con-
tra vos tradidi eos in manus vr̃as:
et possedistis terrã eorũ: atqꝫ interfe
cistis eos. Surrexit aũt balach filius nu. 22. a.
sephor rex moab / et pugnauit contra
israelẽ. Misitqꝫ et vocauit balaam fi-
liũ beor ut malediceret vobis: et ego
nolui audire eũ: sed ecõtrario per il-
lum bñdixi vobis et liberaui vos de
manu eius. Transistisqꝫ iordanẽ: et
venistis ad hiericho: pugnaueruntqꝫ C
contra vos viri ciuitatis eius amor- exo. 23. c.
reus et pherezeꝰ ꝛ chananeꝰ ꝛ etheꝰ / et. 33. a.
et gergeseus et eueus ꝛ iebuseus: et deu. 7. c.
tradidi illos in manus vr̃as. Misi-
qꝫ ante vos crabrones: et eieci eos de
locis suis duos reges amorreorum
non in gladio et ĩ arcu tuo: dediqꝫ vo
bis terraꝫ in qua nõ laborastis: et vr-
bes quas nõ edificastis ut habitare-
tis in eis: vineas et oliueta q̃ nõ plã-
tastis. Nunc ergo timete dñm / et ser-
uite ei pfecto corde atqꝫ verissimo: et
auferte deos quibus seruierunt p̃res 1. re. 7. a.
vr̃i in mesopotamia et in egypto: ac tob. 14. c.
seruite dño. Sin autẽ malũ vobis vi-
detur ut dño seruiatis / optio vobꝭ da-
tur. Eligite hodie qđ placet / cui ser- D
uire potissimuꝫ debeatis vtrum diis

quibus seruierũt patres vr̃i in meso-
potamia/an diis amorreorũ in quo-
rum terra habitatis. Ego autẽ et do-
mus mea seruiemus dño. Rñditque
pplš et ait. Absit a nobis vt relinqua-
mus dñm/et seruiamus diis alienis.
Dñs deus nr̃ ipse eduxit nos et pa-
tres nr̃os de terra egypti et de domo
seruitutis: fecitq; videntibus nobis si-
gna ingentia: et custodiuit nos in oĩ
via per quã ambulauimus/et in cun-
ctis pplš per quos transiuimus: et eiecit
vniuersas gentes amorreorũ habita-
torẽ terre quã nos intrauimus. Ser-
uiem⁹ igit̃ dño: q2 ipse est de⁹ nr̃. Di-
E xitq; iosue ad pplm. Non poteritis
seruire dño: deus enim sctũs et fortis
emulator est: nec ignoscet sceleribus
vr̃is atq; pctĩs. Si dimiseritis dñm
et seruieritis diis alienis: cõuertet se
et affliget vos atq; subuertet postq̃
vobis prestiterit bona. Dixitq; pplš
ad iosue. Nequaq̃ ita vt loq̃ris erit
sed dño seruiem⁹. Et iosue ad pplm.
Testes (inquit) vos estis/q2 ipsi ele-
geritis vobis dñm/vt seruiatis ei. Re-
spõderuntq;. Testes. Nunc ergo ait
auferte deos alienos de medio vr̃i: ꝛ
inclinate corda vr̃a ad dominũ deuȝ
israel. Dixitq; popul⁹ ad Josue. Dño
deo nr̃o seruiem⁹ et obedientes erim⁹
p̃ceptis eius. Percussit ergo iosue in
die illo fedus: ꝛ ꝓposuit pplo p̃cepta
atq; iudicia in sichẽ. Scripsit quoq;
oĩa vba hec in volumine legis dñi: et
tulit lapidem pergrandem: posuitq;
eum subter quercũ q̃ erat in sctũario
dñi: et dixit ad oẽȝ pplȝ. En lapis iste
erit vob' in testimoniuȝ ꝙ audierit'
oĩa vba dñi que locut⁹ est vobis: ne
forte postea negare velitis et mẽtiri
dño deo vr̃o. Dimisitq; pplm singu-
los in possessionẽ suam. Et post hec
F mortu⁹ est iosue fili⁹ nun seru⁹ dñi:
centũ et decẽ annorũ: sepelierũtq; eũ
in finib⁹ possessionis sue in thãnath
sare q̃ est sita i mõte ephrai a septẽ-
trionali parte mõtis gaas. Seruiuit-
q; isrl' dño cũctis dieb⁹ iosue et senio-
rũ/q lõgo vixerant tpe post iosue: ꝛ q
nouerãt oĩa opa dñi q̃ fecerat in isrl.
Ossa quoq; ioseph q̃ tulerãt filii isrl'
de egypto/sepelierũt in sichem i par-
13.q.2.ca. hebron. te agri quem emerat Jacob a filiis
emor pr̃is sichẽ cẽtũ nouellis ouibus
et fuit in possessiõe filiorum ioseph.
Eleazar q̃q; fili⁹ aaron mortu⁹ est: et
sepelierũt euȝ in gabaath phinees fi-
lii ei⁹: q̃ data est ei in mõte ephraim.

¶ Explicit liber Josue.

¶ Incipit liber Sophtim: quem nos Judicum appellamus.

¶ C.S. Josue mortuo iudas cõstitu-
tus dux belli cũ quo symeon ascẽdit
cõtra chananeũ: de adonibezech: de
t̃ra tradita caleb. de irriguo duplici
de gẽtib⁹ cũ isrl' sub tributo. Capitm.i.

Ost mortem iosue con- A
suluerunt filii israel do-
minuȝ dicentes. Quis
ascendet ante nos con-
tra chananeum/et erit
dux belli? Dixitq; dñs.
Judas ascendet: ecce tradidi terraȝ
in manu eius. Et ait iudas symeoni
fratri suo. Ascende mecum in sorteȝ
meam: et pugna contra chananeuȝ/
vt et ego pergam tecum in sortẽ tuã.
Et abiit cum eo symeon. Ascenditq;
iudas/et tradidit dñs chananeuȝ ac
pherezeum in manus eorum: et per-
cusserunt in bezech decem milia vi-
rorum. Inueneruntq; adonibezech
in bezech: ꝛ pugnauerunt contra eũ:
ac percusserunt chananeum et phe-
rezeum. Fugit autem adonibezech:
quem persecuti comprehenderunt/
cesis summitatibus manuum eius/
ac pedum. Dixitque Adonibezech.
Septuaginta reges amputatis ma- B
nuum ac pedum summitatibus/colli-
gebant sub mensa mea ciborum reli-
quias: sicut feci/ita reddidit mihi
dominus. Adduxeruntq; eũ in hieru-
salẽ: et ibi mortu⁹ est. Oppugnantes
ergo filii iuda hierlm/ceperunt eaȝ:
et percusserunt in ore gladii: traden-
tes cũctã incẽdio ciuitateȝ. Et postea
descendẽtes pugnauerũt contra cha-
naneum qui habitabat in montanis
et ad meridiẽ in cãpestrib⁹. Pergẽs-
q; iudas cõtra chananeuȝ qui habi-
tabat in hebrõ/cuius nomen fuit an- Jos.15.c.
tiquit⁹ cariatharbe percussit sesai/et
ahiman/ꝛ tholmai: atq; inde ꝓfect⁹
abiit ad habitatores dabir/cui⁹ nomen
vet⁹ erat cariathsepher/id ẽ ciuitas
literarum. Dixitq; caleb. Qui percusse- C
rit cariathsepher et vastauerit eam:
dabo ei axam filiam meam vxorem. 1.pa.2.d.
Cumq; cepisset eam othoniel filius
Cenez frater Caleb minor/dedit ei
axam filiam suam coniugem. Quam
pergẽtem in itinere monuit vir suus

vt peteret a patre suo agruz. Que cũ
suspirasset sedens in asino: dixit ei
Caleb. Quid habes? At illa respõdit.
Da mihi benedictionem: quia terraz
arētē dedisti mihi: da et irriguā aqs.
Dedit ergo ei caleb irriguũ superi⁹:
et irriguũ inferius. Filii autē cinei co
gnati moysi ascenderunt de ciuitate
palmarũ cũ filiis iuda in desertuz sor
tis ei⁹/quod est ad meridiez arad: et
habitauerunt cũ eo. Abiit aũt iudas
D cum symeone fratre suo: et percusse=
runt simul chananeuz qui habitabat
in sephat: et interfecerũt eum. Voca=
tũq est nomen vrbis horma/id est a=
nathema. Cepitque iudas gazan cuz
finibus suis: et ascalonē: atq accarõ
cũ terminis suis. Fuitq dñs cum iu=
da/et mõtana possedit: nec potuit de
lere habitatores vallis: quia falcatis
nu. 14. d. curribus abundabãt. Dederũtq ca=
Jos. 15. g. leb hebron/sicut dixerat Moyses: q
deleuit ex ea tres filios enach. Ie=
buseuz aũt habitatorē hierl'm non de
leuerunt filii beniamin: habitauitq
iebuseus cũ filiis beniamin in hie=
E rusalē vsq in presentem diē. Domus
quoq ioseph ascendit in bethel: fuit
q dñs cuz eis. Nam cũ obsiderent vr
bem/q̃ prius luza vocabatur: viderũt
hoīem egredientem de ciuitate: dixe=
rũtq ad euz. Ostēde nobis introituz
ciuitatis: et faciemus tecum miām.
Qui cuz ostēdisset eis/percusserunt
vrbē in ore gladii: hominē autē illum
et oēm cognationē eius dimiserunt.
Qui dimissus abiit in terrā ethim: et
edificauit ibi ciuitatez: vocauitq eaz
luzam: q̃ ita appellat̃ vsq in presen=
tem diem. Manasses quoq non dele
F uit bethsan/et canath cũ viculis su=
is: et habitatores dor et ieblaā: et ma
geddon cuz viculis suis: cepitq cha=
naneus habitare cuz eis. Postq̃ au=
tē confortatus est israel/fecit eos tri
butarios: et delere noluit. Ephraim
etiā non interfecit chananeũ qui ha=
bitabat in gazer: sed habitauit cũ eo.
Zabulon non deleuit habitatores ce=
thron/et naalon: sed habitauit cha=
naneus in medio eius: factusq est ei
tributarius. Aser quoq non deleuit
habitatores accho: et sidonis/alab/et
achazib/et amma/et aphech: et ro=
ob: habitauitq in medio cananei ha
G bitatoris illius terre: nec iterfecit eũ.
Neptalim quoq non deleuit habita
tores bethsemes/et bethanat/et ha=
bitauitq inter chananeum habitato
rem terre: fueruntq ei bethsemite et
Bethanite tributarii. Artauitque a=
morreus filios dan in monte: nec de=
dit eis locuz/vt ad planiora descēde=
rent: habitauitq in monte hares: qd
interpretat̃ testatio in hailon et sala
bim. Et aggrauata est man⁹ domus
ioseph: factusq est ei tributari⁹. Fuit
autem terminus amorrei ab ascensu
scorpionis petra/et superiora loca.

¶ C. S. Mittitur angelus ad locum
flentium: peccat israel et traditur ho
stibus et penitet et liberatur. Cap. ii.

1 A Scenditq angelus dñi de gal= II
galis ad locum flentium: et ait.
Eduxi vos de egypto: et introduxi in
terram p qua iuraui pr̃ibus vestris Ge. 22. d.
et pollicitus sum vt nõ facerē irritũ exo. 33. a.
pactũ meũ vobiscũ in sempiternum:
ita dũtaxat vt non feriretis fedus cũ
habitatorib⁹ terre huius: et aras eo=
rum subuerteretis: et noluistis audi=
re vocez meā: cur hoc fecistis? Quaz
ob rem nolui delere eos a facie vr̃a/
vt habeatis hostes: et dii eorũ sint vo=
bis in ruinam. Cumq loqueret̃ ange 4
lus dñi hec verba ad oēs filios isrl':
eleuauerunt vocē suā: et fleuerunt. Et Jos. 7. d.
vocatũ est nomē loci illi⁹/loc⁹ flētiuz 5
siue lachrymarũ: immolauerũtq ibi
hostias dño. Dimisit ergo iosue popu
lum: et abierunt filii israel vnusq̃sq Jos. 24.
in possessionem suā/vt obtinerēt eā: g.
seruierũtq dño cũctis diebus eius: et
seniorũ qui longo post eũ vixerũt tē=
pore: et nouerãt oīa opera dñi q̃ fece=
rat cũ israel. Mortuus est autem io=
sue filius nun/famulus dñi centuz et D
decē annorũ: et sepelierũt eũ in finib⁹
possessionis sue in thamnathsare in
monte ephraim: a septētrionali pla=
ga mõtis gaas. Omnisq illa generatio
congregata est ad pr̃es suos: et surre
xerunt alii/qui non nouerũt dñm: et
opera q̃ fecerat cũ israel. Fecerũtq. J. 3. a. et
filii israel malũ in cõspectu dñi et ser= 4. a. et 6.
uierunt baalim: ac dimiserunt dñz de a.
um patrum suorũ/qui eduxerat eos
de terra egypti et secuti sũt deos alie=
nos/deos quoq pplorũ qui habita=
bãt in circuitu eorũ/et adorauerunt
eos: et ad iracundiaz concitauerunt
dñm/dimittētes eũ/et seruiētes ba= E
al et astaroth. Iratusq dñs contra
israel/tradidit eos in man⁹ diripien
tium: qui ceperũt eos: et vēdiderunt
hostibus qui habitabant per gyrum

nec potuerant resistere aduersariis
suis: sed quocunq̃ pergere voluissent
manꝰ domini super eos erat/ sicut lo
cutus est/ et iurauit eis: ⁊ vehemen=
ter afflicti sunt. Suscitauitq̃ dñs iu=
dices q̃ liberarēt eos de vastantium
manibus: sed nec eos audire volue=
rũt: fornicantes cum diis alienis: et
adorãtes eos. Cito deseruerũt viam
per quã ingressi fuerant patres eorũ
et audiētes mandata dñi oia fecere
contraria. Cũq̃ dominus iudices su=
scitaret/ in diebus eorum flectebatur
D misericordia/ et audiebat afflictorũ
gemitus: et liberabat eos de cede va
stantium. Postq̃ autem mortuus
esset iudex/ reuertebantur: et multo
faciebant maiora quam fecerant pa
tres eorum/ sequentes deos alienos:
seruiētes eis/ et adorãtes illos. Non
dimiserũt adinuentiones suas: et vi=
am durissimã per quã ambulare con=
sueuerant. Iratusq̃ est furor dñi in
israel: et ait. Quia irritum fecit gens
ista pactũ meũ quod pepigerã cum
patribus eorum: ⁊ vocē meam audi=
re contempsit: ⁊ ego non delebo gen=
tes quas dimisit iosue/ et mortuus
est: vt in ipsis experiar israel/ vtrum
custodiant viam dñi/ et ambulent in
ea/ sicut custodierunt patres eorum/
an non. Dimisit ergo dñs oẽs natio=
nes has/ et cito subuertere noluit:
nec tradidit in manus Josue.

¶ C.S. Nominantur gentes derelic=
te ad exercitãdum israel: sed et ipsi
cum eis connubia iungunt: tradun=
tur aũt israelite in manus chusanra
sathaim regis mesopotamie octo an
nis quos liberat othoniel: post hoc
premit eos eglon rex moab decem et
octo annis q̃s liberat aioth: post hũc
sangar filius anath defendit Israel
percutiēs sexcētos vomere. Cap.iii.

A Hee sunt gẽtes quas dominus de=
reliquit/ vt erudiret in eis isra=
elem/ et omnes qui non nouerãt bel=
la chananeorum: et postea discerent
filii eorum certare cum hostibus: et
habere cõsuetudinē preliandi/ quinq̃
satrapas philistinorũ: omnemq̃ cha=
naneum/ et sidoniũ atq̃ eueum: qui
habitabant in monte libano de mon
te baal hermon: vsq̃ ad introitum
emath. Dimisitq̃ eos: vt in ipsis ex=
periretur israelē vtrũ audirēt man=
data dñi que preceperat patribus eo
rum per manũ moysi: an non. Itaq̃
filii israel habitauerũt in medio cha=
nanei/ ⁊ ethei/ ⁊ amorrei/ et pherezei
et euei/ et iebusei: ⁊ duxerũt vxores
filias eorũ: ipsiq̃ filias suas filiis eo=
rum tradiderunt ⁊ seruierũt diis eo=
rum. Feceruntq̃ malũ in conspectu
domini: ⁊ obliti sunt dei sui seruiētes
baalim et ✠ astaroth. Iratusq̃ contra ✠ Hebr. Aseroth.
israel dñs/ tradidit eos in manꝰ chu
san rasathaim regis mesopotamie:
B seruieruntq̃ ei octo annis. Et clama
uerunt ad dñm: qui suscitauit eis sal
uatorē et liberauit eos/ Othoniel vi=
delicet filiũ cenez/ fratrē caleb mino
rem: fuitq̃ in eo spiritꝰ dñi ⁊ iudica=
uit israel. Egressusq̃ est ad pugnã. et
tradidit dñs in manus eius chusan
rasathaim regē syrie/ et oppressit eũ.
Quieuitq̃ terra quadraginta ãnis:
et mortuus est othoniel filius cenez.
Addiderũt aũt filii israel facere ma=
lum in cõspectu dñi/ qui confortauit
aduersum eos eglon regem moab: q2
fecerũt malũ in cõspectu eius. Et co
pulauit ei filios ammon et amalech
abiitq̃ ⁊ percussit isrl': atq̃ possedit vr=
bem palmarũ. Seruieruntq̃ filii isrl'
eglon regi moab decē et octo annis:
et postea clamauerunt ad dñm. Qui
suscitauit eis saluatorem vocabulo
Aioth filium Gera filii Jemini: qui
vtraq̃ manu pro dextera vtebatur.
Miserũtq̃ filii israel p illũ munera
eglon regi moab. Qui fecit sibi gla=
dium ancipitē habentē in medio ca=
C pulũ longitudinis palme manus: et
accinctus est eo subter sagum in dex
tro femore. Obtulitq̃ munera Eglon
regi moab: erat autem eglon crassus
nimis. Cumq̃ obtulisset ei munera/
prosecutꝰ est socios qui cum eo vene=
rant. ⁊ reuersus de galgalis vbi erãt
idola/ dixit ad regē. Verbũ secretum
habeo ad te o rex. Et ille imperauit
silētium. Egressisq̃ oibꝰ qui circa eũ
erant/ ingressus est aioth ad eũ. sede
bat autē in estiuo cenaculo solus: di=
xitq̃. Verbum dei habeo ad te. Qui
statim surrexit de throno: Extēditq̃
aioth sinistram manũ: ⁊ tulit sicam
de dextro femore suo/ infixitq̃ eã in
ventrem eiꝰ tã valide: vt capulus se=
queret ferrũ in vulnere ac pinguissi=
mo adipe stringeret. Nec eduxit gla
diũ/ sed ita vt percusserat reliqt in cor
pore: statimq̃ p secreta nature alui
stercora proruperũt. Aioth aũt clau=
sis diligentissime ostiis cenaculi/ et

obfirmatis sera/ p posticũ egressus
est. Seruiq; regis ingressi viderũt
clausas fores cenaculi atq; dixerũt.
D Forsitan purgat aluum in estiuo ce=
naculo. Expectantesq; diu donec eru
bescerent/ ⁊ videntes ꝙ nullus aperi=
ret/tulerũt clauẽ: ⁊ aperientes inue=
nerũt dñm suũ in terra iacentẽ mor=
tuũ. Aioth aũt dũ illi turbarẽtur/ ef=
fugit ⁊ ptrãsiit locũ idolorũ vnde re=
uersus fuerat. Uenitq; in Seirath: ⁊
statim insonuit buccina in monte e=
phraim: descenderũtq; cũ eo filii isrl'
ipso in frõte gradiente. Qui dixit ad
eos. Sequimini me: tradidit eñ dñs
inimicos nr̃os moabitas in manus
nr̃as. Descenderũtq; post eũ/ ⁊ occu
pauerũt vada iordanis que trãsmit=
tunt in moab: et nõ dimiserũt transi=
re quemq̃: sed percusserũt moabitas
in tpe illo circiter decẽ milia: oẽs ro=
bustos et fortes viros/ nullus eorum
euadere potuit. Humiliatusq; est mo=
ab i die illo sub manu isrl': et quieuit
terra octoginta ãnis a prelus. Post
hunc fuit samgar filius anath: qui
pcussit de philistum sexcentos viros
vomere: ⁊ ipse quoq; defendit israel.
¶ Ca. S. De debora ꝓphetissa et pu=
gna barach ꝯtra sisaram ducem mi=
litie iabin: sisara a iahel vxore aber=
cinei occiditur. Capitulum. iiii.
A Ddiderũtq; filii israel facere
malũ in ꝯspectu dñi post mor
tẽ aioth: et tradidit illos dñs
in manus iabin regis chanaã qui re=
gnauit in asor: habuitq; ducẽ exerci=
tus sui noĩe sisarã. Ipse autẽ habita=
bat in aroseth gẽtiũ. Clamaueruntq;
B.2.b. et filii israel ad dñm/ nongentos eñ ha
B.3.a. et bebat falcatos currus/ et per viginti
J.6.a. annos vehementer oppresserat eos.
23.q.5. Erat aũt debora ꝓphetes vxor lapi=
remittũt doth/ que iudicabat ppl'z in illo tpe:
.§. cũ er= et sedebat sub palma q̃ noĩe illius vo
go. cabatur: inter rama ⁊ bethel in mon
te ephraim: ascẽdebãtq; ad eam filii
israel in oẽ iudiciũ. Que misit et vo=
cauit Barach filiũ abinoẽ de cedes
neptalim: dixitq; ad eũ. Precepit ti=
bi dñs deus israel. Uade/ descende ⁊
duc exercitum in mõtem thabor: tol=
lesq; tecum decem milia pugnato=
rum de filiis neptalim et de filiis za=
bulon: ego autẽ adducã ad te in loco
torrentis Cison/ sisarem principem
exercitus iabin et currus eius atq;
omnẽ multitudinem: et tradã eos in

manu tua. Dixitq; ad eam barach.
Si venis mecum/ vadam: si nolueris B
venire mecũ/ nõ pergam. Que dixit
ad eum. Ibo quidem tecũ: sed in hac
vice victoria nõ reputabit' tibi: qr in
manu mulieris tradetur sisara. Sur
rexit itaq; debora et perrexit cũ ba=
rach in cedes. Qui accitis zabulon
et neptalim/ ascendit cum decẽ mili=
bus pugnatorũ/ habens deboram in
comitatu suo. Aber aũt cineus reces
serat quõdam a ceteris cineis fratri
bus suis filiis Obab/ cognati moy=
si/ et tetenderat tabernacula vsq; ad
vallem q̃ vocatur Sennim: ⁊ erat iu=
xta cedes. Nunciatumq; est sisare ꝙ
ascẽdisset barach filius abinoem in
montẽ thabor cũ debora: ⁊ congrega
uit nõgentos falcatos currus: ⁊ om=
nem exercitũ de aroseth gentium ad
torrentem Cison. Dixitq; debora ad
barach. Surge/ hec est enim dies in
qua tradidit dñs sisaram in man⁹ tu=
as: en ipse ductor est tuus. Descẽdit C
itaq; barach de monte thabor/ et de=
cem milia pugnatorũ cũ eo. Perter= Ps.82.c.
ruitq; dñs sisaram/ et oẽs curr⁹ eius
vniuersamq; multitudinẽ in ore gla
dii ad cõspectum barach/ ita vt
sisara de curru desiliẽs/ pedibus fu=
geret: ⁊ barach pseq̃retur fugientes
currus/ et exercitum vsq; ad aroseth
gentiũ/ et ois hostiũ multitudo vsq;
ad internecionẽ caderet. Sisara aũt
fugiẽs peruenit ad tentorium iahel
vxoris aber cinei. Erat autẽ pax in=
ter iabin regem asor: ⁊ domũ aber ci
nei. Egressa igit' Jahel in occursum
sisare/ dixit ad eũ. Intra ad me dñe
mi: ne timeas. Qui ingressus taber=
naculũ eius/ et opertus ab ea pallio
dixit ad eã. Da mihi obsecro paulu=
lum aque: quia sitio valde. Que ape=
ruit vtrem lactis ⁊ dedit ei bibere: et
operuit illũ. Dixitq; sisara ad eam.
Sta ante ostiũ tabernaculi/ et cũ ve=
nerit aliquis interrogãs te ⁊ dicens.
Nũquid hic est aliquis? respõdebis.
Nullus est. Tulit itaq; Jahel vxor
Aber clauum tabernaculi assumens D
pariter ⁊ malleum: ⁊ ingressa abscõ=
dite ⁊ cum silentio posuit supra tem=
pus capitis eius clauum: pcussumq;
malleo defixit in cerebrũ vsq; ad ter=
ram: qui soporem morti socians de=
fecit/ et mortuus est. Et ecce barach
sequens sisaram veniebat: egressaq;
Jahel in occursum eius dixit ei. Ue=

ni et ostendã tibi virum quẽ queris.
Qui cum intrasset ad eam vidit sisa-
ram iacentẽ mortuũ: et clauum infi-
xum in tẽpore eius. Humiliauit ergo
de⁹ in die illo iabin regem chanaan
corã filiis israel: q̃ crescebant quoti-
23.q.5.c. die / et forti manu opprimebãt iabin
remittũt regem chanaan / donec delerẽt eum.
.§.cũ er- ¶ C.S. De cantico qd̃ cecinerunt de
go. bora et barach post victoriã. Cap.v.
A Ecineruntq̃ debora et barach
filius abinoem in illo die dicẽ-
tes. Qui spõte obtulistis de is-
rael animas vestras ad periculum
benedicite dño. Audite reges: auri-
bus percipite principes. Ego sum / ego
sum que dño canam: psallã dño deo
israel. Dñe cũ exires de seir / et transi-
res per regiones edom / terra mota
est: celiq̃ ac nubes distillauerunt a-
quis. montes fluxerunt a facie dñi / et
synai a facie dñi dei israel. In dieb⁹
samgar filii anath: in dieb⁹ iahel que-
uerunt semite: et qui ingrediebantur
per eas / ambulauerũt per calles de-
uios. Cessauerunt fortes in israel: et
quieuerunt donec surgeret debora /
surgeret mater in israel. Noua bella
elegit domin⁹: et portas hostium ipse
B subuertit. Clypeus et hasta si appa-
ruerint in quadraginta milibus isrl'.
Cor meũ diligit principes israel: qui
propria volũtate obtulistis vos dis-
crimini benedicite dño. Qui ascẽdi-
tis super nitentes asinos: et sedetis
supra in iudicio / et ambulatis in via
loquimini. Ubi collisi sunt currus / et
hostium suffocatus est exercitus / ibi
narrent iustitie dñi / et clemẽtia i for-
tes isrl'. Tunc descendit ppl's dñi ad
portas: et obtinuit principatũ. Sur-
ge surge debora: surge surge / et loque-
re canticũ. Surge barach: et appre-
hende captiuos tuos filii abinoem
saluate sunt reliq̃e populi. dñs in for-
tibus dimicauit. Ex ephraim dele-
uit eos in Amalech: et post eum ex
Beniamin in populos tuos o ama-
lech. De machir principes descende-
rũt: et de zabulon qui exercitum du-
cerent ad bellandum. Duces Issa-
C char fuere cum Debora / et Barach
vestigia sunt secuti: qui quasi in pre-
ceps ac barathrum se discrimini de-
dit. Diuiso contra se ruben / magna-
nimorum reperta est cõtentio. Qua-
re habitas inter duos terminos: vt
audias sibilos gregum? Diuiso con-
tra se Ruben: magnanimorũ reper-
ta est contentio galaad trans iorda-
nem quiescebat: et dan vacabat naui-
bus. Aser habitabat in litore maris /
et in portubus morabat. Zabulon ve-
ro et neptalim obtulerunt aias suas
morti in regione merome. Venerunt
reges et pugnauerunt. Pugnauerũt
reges Chanaã in tanach: iuxta aq̃s
mageddon: et tamen nihil tulere pre-
dantes. De celo dimicatũ est contra
eos: stelle manentes in ordine et cur-
su suo aduersus sisarã pugnauerũt.
Torrẽs cison traxit cadauera eorũ:
torrens cadumin: torrens cison. Cõ-
culca anima mea robustos. Ungule
equorum ceciderũt fugientib⁹ impe-
tu: et per preceps ruẽtib⁹ fortissimis
hostiũ. Maledicite terre Meroz: di-
xit angelus dñi: maledicite habitato-
ribus eius: quia nõ venerunt ad au-
xilium dñi in adiutoriũ fortissimorũ
eius. Benedicta inter mulieres Ia- D
hel vxor Aber cinei: et benedicatur
in tabernaculo. Aquã petenti lac de-
dit: et in phiala principũ obtulit bu-
tyrum. Sinistram manum misit ad
clauum: et dexteram ad fabrorũ mal-
leos: percussitq̃ Sisaram: querens
in capite vulneri locũ: et tempus va-
lide perforãs. inter pedes eius ruit /
defecit: et mortuus est. Voluebatur
ante pedes eius: et iacebat exanimis
et miserabilis. Per fenestram respi-
ciẽs: vlulabat mater ei⁹: et de cenacu-
lo loq̃bat. Cur morat regredi currus
eius: quare tardauerunt pedes qua-
drigarum illius? Una sapientior ce-
teris vxoribus eius: hec socrui ver-
ba respondit. Forsitan nunc diuidit
spolia: et pulcherrima feminarũ eli-
gitur ei. Vestes diuersorum colorum
Sisare traduntur in predam: et su-
pellex varia ad ornanda colla cõge-
ritur. Sic pereant omnes inimici tui
dñe: qui autem diligũt te: sicut sol in
ortu suo splendet: ita rutilent. Quie-
uitq̃ terra per quadraginta annos.
¶ C.S. Isrl' a madiã opprimit: de ge-
deone et sacrificio ei⁹: de ara baal de-
structa: de signo dato i vellere. Ca.vi. A
F Ecerũt autẽ filii israel malum
in cõspectu domini: qui tradi- S.2.b.et.3
dit illos in manu Madian se- et.4.a.
ptem annis: et oppressi sunt valde ab
eis. Feceruntq̃ sibi antra et spelũcas
in mõtibus. et munitissima ad repu-
gnandum loca. Cũq̃ seuisset Israel:

ascēdebat madian et amalech: cete-
riqꝫ orientalium nationū: et apud eos
figentes tentoria / sicut erant in her-
bis cuncta vastabant vsqꝫ ad introi-
tum gaſe: nihilqꝫ oīno ad vitam perti-
nens relinquebant in israel: nō oues
non boues nō asinos. Ipsi em̄ et vni-
uersi greges eoꝝ veniebant cū taber-
naculis suis: ⁊ ī israel locustarū vni-
uersa cōplebant / innumera multitu-
do hoīm et camelorū quicq̄d tetige-
rant deuastantes. Humiliatusqꝫ est
B israel valde in cōspectu madian. Et
clamauit ad dn̄m postulans auxiliū
cōtra madianitas. Qui misit ad eos
virum prophetam ⁊ locutus est. Hec
dicit dn̄s de⁹ israel. Ego vos feci con
scendere de egypto / et eduxi vos de
domo seruitutis / et liberaui de ma-
nu egyptioꝝ et oīm inimicoꝝ q̄ affli-
gebant vos: eiecīqꝫ eos ad introitum
vestrū: et tradidi vobis terrā eoꝝ et
dixi. Ego dn̄s deus vester / ne timea-
tis deos amorreoꝝ in quoꝝ terra ha
bitatis. Et noluistis audire vocem
meā. Uenit aūt angelus dn̄i et sedit
sub quercu que erat in ephra: ⁊ perti
nebat ad Joas patrem familie Ezri.
Cūqꝫ gedeon filius ei⁹ excuteret atqꝫ
purgaret frumenta in torculari vt
fugeret madian / apparuit ei angel⁹
domini et ait. Dn̄s tecū viroꝝ fortis-
C sime. Dixitqꝫ ei gedeon. Obsecro mi
dn̄e si dn̄s nobiscum est / cur ergo ap-
prehēderūt nos hec omnia? vbi sunt
mirabilia eius que narrauerunt pa-
tres nostri / atqꝫ dixerunt: de egypto
eduxit nos dn̄s? Nunc autē dereliq̄t
nos dn̄s et tradidit in manu madiā.
I.re.12.b. Respexitqꝫ ad eum dn̄s et ait. Uade
in hac fortitudine tua: et liberabis
israel de manu madian: scito ꝙ mise-
rim te. Qui r̄ndens ait. Obsecro mi
domine / in quo liberabo isrl̄? Ecce fa
milia mea infima est in manasse: et
ego minimus in domo patris mei.
Dixitqꝫ ei dn̄s. Ego ero tecū et ꝑcu-
ties madian quasi vnū virū. Et ille.
D Si inueni inquit gratiam corā te / da
mihi signū ꝙ tu sis qui loqueris ad
me. Ne recedas hinc / donec reuer-
tar ad te portans sacrificium ⁊ offe-
rens tibi. Qui respondit. Ego p̄stola
bor aduentū tuū. Ingressus est itaqꝫ
Gedeon et coxit hedum / et de farine
modio azymos panes / carnesqꝫ po-
nēs in canistro: et ius carniū mittēs
in ollam / tulit oīa sub quercu ⁊ obtu-
lit ei. Cui dixit angel⁹ dn̄i. Tolle car-
nes et azymos panes et pone supra
petram illā: et ius desuꝑ funde. Cūqꝫ
fecisset ita / extēdit angelus dn̄i sum-
mitatem virge quā tenebat in manu
et tetigit carnes et panes azymos:
ascenditqꝫ ignis de petra: et carnes
azymosqꝫ panes cōsumpsit: angelus
autē dn̄i euanuit ex oculis eius. Ui- E
densqꝫ gedeon ꝙ esset angelus dn̄i /
ait. Heu me dn̄e de⁹ / q: vidi angelum
dn̄i facie ad faciem. Dixitqꝫ ei dn̄s.
Pax tecum / ne timeas nō morieris.
Edificauit ergo ibi gedeō altare do-
mino: vocauitqꝫ illud / Dn̄i pax / vsqꝫ
in presentē diē. Cūqꝫ adhuc esset in
ephra q̄ est familie ezri / nocte illa di-
xit dn̄s ad eum. Tolle taurū patris
tui et alterū taurū annoꝝ septē: de-
struesqꝫ arā baal que est patris tui:
et nemus qđ circa aram est succide /
et edificabis altare domino deo tuo in
summitate petre hui⁹ / suꝑ quam an-
te sacrificiū posuisti: tollesqꝫ taurum
secūdum ⁊ offeres holocaustū super
struem lignoꝝ q̄ de nemore succide-
ris. Assumptis ergo gedeon decem
viris de seruis suis / fecit sicut prece-
perat ei dn̄s. Timēs autem domum F
patris sui ⁊ hoīes illi⁹ ciuitatis / per
diem noluit facere: sed oīa nocte cō-
pleuit. Cumqꝫ surrexissent viri oppi-
di eius mane / viderunt destructam
aram baal: lucūqꝫ succisum et taurū
alteꝝ impositū super altare qđ tunc
edificatum erat / dixerūtqꝫ ad inuicē.
Quis hoc fecit? Cūqꝫ ꝑquirerent au-
thorē facti / dictū est. Gedeon filius
Joas fecit hec oīa. Et dixerūt ad Jo-
as. Produc filium tuū huc vt moria-
tur: q: destruxit aram baal et succi-
dit nemus. Quib⁹ ille respōdit. Nun
quid vltores estis baal vt pugnetis
pro eo? qui aduersarius est eius / mo-
riatur anteq̄ lux crastina veniat.
Si deus est / vindicet se de eo q̄ suffo
dit aram eius. Ex illo die vocatus est
gedeon hierobaal eo ꝙ dixisset ioas
vlciscat se de eo baal q̄ suffodit aram
eius. Igit oīs madian et amalech et G
orientales ppl'i cōgregati sunt simul:
et transeūtes iordanē / castrametati
sunt in valle iezrael. Sp̄us autē dn̄i
induit gedeon: q̄ clāgēs buccina con
uocauit domum abiezer vt seq̄ret se.
Misitqꝫ nūcios ī vniuersum manas-
sen / q̄ ⁊ ipse secut⁹ est eū: ⁊ alios nun
cios ī aser ⁊ zabulon ⁊ neptalim: qui

occurrerunt ei. Dixitq; Gedeon ad
dñm. Si saluũ facis p manũ meã po-
pulũ Israel sicut locut⁹ es/ponã hoc
vell⁹ lane in area. Si ros in solo velle-
re fuerit ⁊ in oĩ terra siccitas/sciã q
p manũ meã sicut locut⁹ es liberabis
Isrl. Factũq; est ita. Et de nocte ↄsur-
gẽs expresso vellere/conchã rore im-
pleuit. Dixitq; rurs⁹ ad dñm. Ne ira-
scat furor tu⁹ ↄtra me si adhuc semel
tẽtauero/signum querens in vellere.
Oro vt solũ vell⁹ siccũ sit: ⁊ oĩs terra
rore madens. Fecitq; dñs nocte illa
vt postulauerat: ⁊ fuit siccitas in solo
vellere: ⁊ ros in omni terra.

¶ C. S. De pbatione ppli ad aq̃s: de
somnio narrato in castr; madiã: ⁊ la-
genis vacuis cõplosis: de lucernis in
medio lãpadarũ ⁊ turbis: de Oreb et
Zeb interfectis ab Ephraim. Ca.vij.

A Igitur Hierobaal q ⁊ Gedeon de
nocte cõsurgẽs/⁊ oĩs populus
cum eo venit ad fontẽ q vocat
Arad. Erãt autẽ castra madiã in val-
le ad septentrionalẽ plagã collis ex-
celsi. Dixitq; dñs ad Gedeon. Mult⁹
tecũ est popul⁹: nec tradet Madiã in
man⁹ ei⁹/ne gloriet ↄtra me Israel et
dicat. Meis virib⁹ liberat⁹ sum. Lo-
quere ad populũ ⁊ cunct; audiẽtib⁹
I. macha. predica. Qui formidolosus et timi-
3.g. dus est/reuertat. Recesseruntq; de
Deu.20. monte galaad: ⁊ reuersi sunt ex pplo
viginti duo milia virorũ/⁊ tñ decem
B milia remanserunt. Dixitq; dñs ad
Gedeon. Adhuc ppls mult⁹ est. Duc
eos ad aquas/⁊ ibi probabo illos: et
de quo dixero tibi vt tecũ vadat/ipse
pergat: quem ire phibuero/reuertat.
Cũq; descendisset ppls ad aquas: di-
xit dñs ad Gedeon. Qui manu ⁊ lin-
gua lambuerint aquas sicut solẽt ca-
nes lambere/separabis eos seorsum:
q autẽ curuatis genib⁹ biberint/in al-
tera parte erunt. Fuit itaq; numer⁹
eoꝝ q manu ad os proiicientes aquas
lãbuerãt trecẽti viri: oĩs autẽ reliqua
multitudo flexo poplite biberat. Et
ait dñs ad Gedeon. In trecẽt; vir; q
lambuerunt aquas/liberabo vos/et
tradã in manu tua madian: oĩs autẽ
reliqua multitudo reuertat in locum
C suũ. Sumptis itaq; pro numero ciba-
riis ⁊ tubis/omnẽ reliquã multitudi-
nem abire precepit ad tabernacula
sua: ⁊ ipse cũ trecentis viris se certa-
mini dedit. Castra autẽ madiã erant
subter in valle. Eadẽ nocte dixit do-

minus ad eũ. Surge ⁊ descẽde in ca-
stra: quia tradidi eos in manu tua.
Sin autẽ solus ire formidas: descẽdat
tecum Phara puer tuus. Et cum au-
dieris qd loquant/tunc cõfortabun-
tur manus tue: ⁊ securior ad ostium
castra descẽdes. Descẽdit ergo ipse
et Phara puer eius in partẽ castro-
rum vbi erant armatoꝝ vigilie. Ma-
diã autẽ ⁊ Amalech ⁊ omnes oriẽta-
les populi fusi iacebant in valle/vt
locustarum multitudo. Cameli au- D
tem innumerabiles erant sicut are-
na que iacet in littore maris. Cumq;
venisset Gedeon/ narrabat aliquis
somnium proximo suo: ⁊ in hunc mo-
dum referebat quod viderat. Uidi
somniũ et videbat mihi quasi subci-
nericius panis ex hordeo volui/⁊ in
castra madiã descendere. Cumq; p-
uenisset ad tabernaculum/pcussit il-
lud atq; subuertit/et terre funditus
coequauit. Respondit is cui loque-
bat. Nõ est hoc aliud nisi gladi⁹ Ge-
deonis filii Joas viri Israelite: tra-
didit eñ dñs in manus eius Madiã
⁊ oĩa castra eius. Cumq; audisset Ge-
deon somniũ et interpretationẽ ei⁹/
adorauit: et reuersus est ad castra
Israel/⁊ ait. Surgite/tradidit enim E
dñs in manus nostras castra Ma-
dian. Diuisitq; trecentos viros in
tres partes: et dedit tubas in manu-
bus coꝝ: lagenasq; vacuas/ac lampa-
des in medio lagenarũ. Et dixit ad J.9.f.
eos. Qđ me facere videritis: hoc fa-
cite. Ingrediar partẽ castroꝝ: ⁊ qđ
fecero/sectamini. Quando psonue-
rit tuba in manu mea/vos quoq; per
castroꝝ circuitum clangite ⁊ cõcla-
mate dño ⁊ Gedeoni. Ingressusq; est
Gedeon et trecenti viri q erant cum
eo in partem castroꝝ/incipientibus
vigiliis noctis medie/et custodibus
suscitatis/ceperunt buccinis clange-
re ⁊ cõplodere inter se lagenas. Cũq; F
p gyrum castrorum in tribus psona-
rent locis et hydrias confregissent:
tenuerunt sinistris manib⁹ lãpades:
et dextris sonantes tubas/clamaue-
runtq;. Gladius dñi ⁊ Gedeonis stã-
tes singuli in loco suo p circuitũ ca-
stroꝝ ostium. Oĩa itaq; castra turba-
ta sunt: ⁊ vociferãtes vlulantesq; fu-
gerũt. Et nihilominus insistebãt trecẽ-
ti viri buccinis psonãtes. Immisitq; Po.82.c.
dñs gladiũ in omnib⁹ castris/⁊ mu-
tua se cede truncabãt fugientes vsq;

ad bethsecca ⁊ crepidinē Abelmeula
B in Thebbath. Coclamātes autē viri
Isrl' de neptalim ⁊ aser ⁊ oi manasse
psequebant madiā. Et dedit dñs vi-
ctoriā pplo Isrl' i die illa. Misitqꝫ Ge-
deon nūcios i omnē mōtē Ephraim
dicēs. Descēdite i occursum madiā/
⁊ occupate aqͣs vsqꝫ bethbera atqꝫ ior
danē. Clamauitqꝫ ois Ephraim ⁊ pre
occupauit aquas atqꝫ iordanem vsqꝫ
Esa.10.f. Bethbera. Apprehensosqꝫ duos vi-
Ps.82.c. ros Madian/Oreb/⁊ Zeb: interfecit
Oreb in petra Oreb. Zeb vo in torcu
lari zeb. Et psecuti sunt Madian/ca-
pita Oreb ⁊ zeb portātes ad Gedeon
trans fluenta iordanis.

¶ C.S. Viri ephrai ↄtra gedeō insur
gūt zebee ⁊ salmana occisis a gedeo-
ne: de viris Socoth ⁊ phanuel occisio
dant gedeoni inaures: de septuagita
filiis gedeonis: ⁊ de abimelech nato:
de ↄcubina: de morte gedeō. Ca. viij.

A Dixerūtqꝫ ad eū viri Ephraim.
Quid est hoc qđ facere volui-
sti/vt nos nō vocares cum ad
pugnā pgeres cōtra madian: iurgan
tes fortiter/⁊ prope vim inferentes.
Quib⁹ ille rñdit. Quid enī tale face-
re potui: quale vos fecistis? Nonne
melior est racemus Ephraim vinde-
miis Abiezer? In man⁹ vestras dñs
tradidit principes madian/Oreb et
zeb. Quid tale facere potui q̄le vos fe
cistis? Qđ cum locutus esset/requie-
uit spūs eorꝫ quo tumebāt ↄtra eum.
Cumqꝫ venisset Gedeon ad iordanē
trāsiuit eum cū trecentis viris q̄ secū
erāt: ⁊ pre lassitudine/fugiētes psequi
B nō poterāt. Dixitqꝫ ad viros socoth.
Date obsecro panes populo qui me-
cum est: qꝛ valde defecerunt vt possi-
mus psequi zebee ⁊ Salmana reges
madian. Respōderūt principes So-
coth. Forsitan palme manuū zebee ⁊
Salmana in manu tua sunt: ⁊ idcir-
co postulas vt dem⁹ exercitui tuo pa-
nes? Quibus ille ait. Cum ergo tradi
derit dñs zebee ⁊ Salmana in man⁹
meas: ⁊ cum reuersus fuero victor in
pace: cōterā carnes vestras cum spi-
nis/tribulisqꝫ deserti. Et inde cōscen
dens/venit in phanuel/locutusqꝫ est
C ad viros loci illi⁹ similia. Cui ⁊ ille respō
derunt sicut responderāt viri socoth.
Dixit itaqꝫ eis. Cū reuersus fuero vi-
ctor in pace: destruam turrim hanc.
Zebee autē ⁊ salmana requiescebant
cū oi exercitu suo. Quindecim enim

milia viri remanserant ex oībus tur-
mis orientaliū populorꝫ/cesis centū
viginti milibus bellatorū ⁊ educētiū
tium gladiū. Ascendensqꝫ Gedeon p
viam eorū qui in tabernaculis mora-
bant ad orientalem partem Nobe et Osee.x.d
Iecbaa/percussit castra hostium qui
securi erant/⁊ nihil aduersi suspica-
bantur. Fugeruntqꝫ zebee ⁊ Salma-
na/quos psequēs Gedeon cōprehen
dit turbato oī exercitu eorum. Reuer
tensqꝫ de bello ante solis ortum/ap-
prehendit puerū de viris Socoth: in-
terrogauitqꝫ eum nomina principū
et seniorꝫ socoth: et descripsit septua-
ginta septem viros. Venitqꝫ ad So- D
coth/⁊ dixit eis. En zebee et Salma-
na sup quib⁹ exprobrastis mihi dicē-
tes. Forsitan man⁹ zebee ⁊ Salmana
in manibus tuis sunt/et idcirco po-
stulas vt demus viris q̄ lassi sunt et
defecerunt panes. Tulit ergo senio-
res ciuitatis/⁊ spinas deserti ac tri-
bulos/⁊ contriuit cū eis atqꝫ commi-
nuit viros Socoth. Turrim quoqꝫ
Phanuel subuertit occisis habitato-
ribus ciuitatis. Dixitqꝫ ad zebee et
salmana. Quales fuerunt viri quos
occidistis in Thabor? Qui responde
runt. Similes tui: ⁊ vn⁹ ex eis quasi
fili⁹ regis. Quib⁹ ille respondit. Fra-
tres mei fuerūt filii matris mee. vi- E
uit dñs: qꝛ si seruassetis eos/non vos
occiderem. Dixitqꝫ Iether primoge-
nito suo. Surge et interfice eos. Qui
non eduxit gladium: timebat enī qꝛ
adhuc puer erat. Dixeruntqꝫ zebee ⁊
salmana. Tu surge ⁊ irrue in nos: qꝛ
iuxta etatē robur est hominis. Surre
xit Gedeon ⁊ interfecit zebee ⁊ Sal-
mana: et tulit ornamenta ac bullas Ps.82.c.
quibus colla regaliū camelorꝫ decora
ri solēt. Dixerūtqꝫ oēs viri Israel ad
Gedeon. Dominare nostri tu et fi-
lius tuus/⁊ filius filii tui: quia libera
sti nos de manu madian. Quib⁹ ille
ait. Non dominabor vestri nec domi-
nabit in vos fili⁹ me⁹/sed dominabit
vobis dñs. Dixitqꝫ ad eos. Unam pe
titionem postulo a vobis. Date mihi F
inaures ex preda vestra. Inaures
enī aureas Ismaelite habere ↄsueue
rant. Qui responderunt. Libētissime
dabimus. Expādentesqꝫ sup terram
pallium: proiecerunt in eo inaures
de preda: et fuit pondus postulatarū
inauriū/mille septingenti auri sicli:
absqꝫ ornamentis ⁊ monilib⁹ et veste

purpurea/quibus reges madian vti
soliti erant:⁊ preter torques aureas
camelorꝝ. Fecitq́ȝ ex eo gedeō ephot:
et posuit illud in ciuitate sua ephra.
Fornicatusq́ȝ est ois Israel in eo: et
factū est Gedeoni ⁊ omni domui eiꝰ
in ruinā. Humiliatꝰ est autē madian
corā filiis Israel: nec potuerūt vltra
ceruices eleuare: sed quieuit terra ꝑ
quadraginta annos/quibus Gedeon
B prefuit. Abiit itaq́ȝ Hierobaal filius
Joas/⁊ habitauit in domo sua: ha-
buitq́ȝ septuaginta filios qui egressi
sunt de femore eius: eo ꝙ plures ha-
beret vxores. Cōcubina autē illiꝰ quā
habebat in sichē genuit ei filiū noīe
Abimelech. Mortuusq́ȝ est Gedeon
filiꝰ Joas in senectute bona: ⁊ sepul-
tus est in sepulchro Joas patris sui
in ephra de familia ezri. Postq̄ȝ autē
mortuus est Gedeon/auersi sunt filij
Israel: et fornicati sunt in Baalim.
Percusserūtq́ȝ cū Baal fedꝰ vt esset
eis in deū: nec recordati sunt dn̄i dei
sui q̄ eruit eos de manibꝰ inimicorum
suorꝝ oīm ꝑ circuitū: nec fecerūt mise-
ricordiā cū domo Hierobaal Gedeon
iuxta oīa bona q̄ fecerat Israeli.
¶ C. S. Abimelech fr̄es suos .lxx. occi-
dit: ioathā minimꝰ saluat̄: ad sichimi-
tas mittit: de Gaal ⁊ zebul: ⁊ pugna
abimelech ꝯ gaal: in ciuitate sal spar-
git: phanū berith succendit: Abime-
lech ciuitatē thebes oppugnat virilit̄
capiti eiꝰ fragmē mole illisit. Ca. ix.
A Abijt autē Abimelech filiꝰ hiero-
baal in Sichem ad fratres ma-
tris sue: ⁊ locutꝰ est ad eos ⁊ ad omnē
cognationem domus patris matris-
q́ȝ sue/dicens. Loquimini ad omnes
viros Sichem. Quid vobis est meliꝰ
vt dominentur vestri septuaginta vi-
ri omnes filij hierobaal: an vt domi-
netur vobis vnus vir: simulq́ȝ consi-
derate quia os vestrum ⁊ caro vestra
sum. Locutiq́ȝ sunt fratres matris
eiꝰ de eo ad omnes viros Sichē vni-
uersos sermones istos/et inclinaue-
runt cor eorū post Abimelech dicen-
tes. Frater noster est. Dederūtq́ȝ il-
li septuaginta pondo argenti de pha-
no baal Berith. Qui conduxit sibi ex
eo viros inopes et vagos / secutiq́ȝ
sunt eū. Et venit in domū patris sui
in ephra: ⁊ occidit fratres suos filios
Hierobaal septuaginta viros sup la-
pidē vnū. Remāsitq́ȝ Joathā filiꝰ hie-
robaal minimꝰ/⁊ absconditꝰ est. Con-
gregati sunt autē oēs viri Sichem/⁊
vniuerse familie vrbis Mello: abie-
runtq́ȝ ⁊ cōstituerūt regē Abimelech
iuxta quercū q̄ stabat in Sichē. Quod
cū nunciatū esset Joathā/iuit et ste-
tit in vertice montis garizim: eleuataq́ȝ
D voce clamauit ⁊ dixit. Audite me vi-
ri sichem; ita vt audiat vos dn̄s. Je-
runt ligna vt vngerēt sup se regē: di-
xeruntq́ȝ oliue. Impera nobis. Que
rn̄dit eis. Nunq̄d possum deserere pi-
guedinē meam qua ⁊ dij vtunt̄ ⁊ ho-
mines: ⁊ venire vt inter ligna ꝓmo-
uear? Dixeruntq́ȝ ligna ad arborē fi-
cum. Veni et sup nos regnū accipe.
Que rn̄dit eis. Nunquid possum de-
serere dulcedinē meā fructusq́ȝ sua-
uissimos; et ire vt inter cetera ligna
promouear? Locutaq́ȝ sunt ligna ad
vitē. Veni et īpera nobis. Que rn̄dit
eis. Nūquid possum deserere vinum
meū qd letificat deū et hoīes/⁊ inter
ligna cetera promoueri? Dixeruntq́ȝ
oīa ligna ad rhamnū. Veni ⁊ impe-
ra super nos. Que rn̄dit eis. Si vere
me regē vobis constituistis/venite et
sub vmbra mea requiescite: si autem
nō vultis/egrediat̄ ignis de rhamno
et deuoret cedros libani. Nūc igitur
si recte et absq́ȝ pctō cōstituistis sup
vos regē Abimelech/et bene egistis
cū Hierobaal ⁊ cū domo eiꝰ ⁊ reddi-
distis vicē beneficijs eiꝰ q̄ pugnauit
ꝓ vobis: ⁊ animā suā dedit periculis
vt erueret vos de manu madian qui
nūc surrexistis ꝯtra domū pr̄is mei:
⁊ interfecistis filios eiꝰ septuaginta
viros sup vnū lapidē: ⁊ constituistis
regē Abimelech filiū ancille eiꝰ sup
habitatores sichē: eo ꝙ frat̄ vr̄ sit: si
C ergo recte ⁊ absq́ȝ vitio egistis cū Hiero-
baal ⁊ domo eiꝰ hodie letamini ī Abi-
melech/⁊ ille letet̄ in vobis: si autem
puerse/egrediat̄ ignis ex eo ⁊ consu-
mat habitatores sichē ⁊ oppidū mel-
lo: egrediat̄q́ȝ ignis de virꝰ sichē ⁊ de
oppido mello/⁊ deuoret Abimelech.
Que cū dixisset; fugit ⁊ abiit ī Bera:
habitauitq́ȝ ibi ob metū Abimelech
fr̄is sui. Regnauit itaq́ȝ Abimelech
sup isrl̄ trībꝰ annis. Misitq́ȝ dn̄s spm̄
pessimū iter abimelech ⁊ habitatores
sichē: q̄ ceperunt eū detestari/⁊ scelꝰ
interfectionis septuaginta filiorꝝ hie-
robaal ⁊ effusionē sāguinis eorꝝ ꝯfer-
re in Abimelech fratrē suū: ⁊ inter ce-
teros sichimorū ꝑncipes q̄ eum adiu-
uerāt. Posuerūtq́ȝ insidias aduersū

eũ in summitate montiũ: ꝛ dum illi⁹
prestolarent aduentũ: exercebant la
trocinia: agẽtes predas de pretereũ-
D tib⁹. Nunciatũq; est Abimelech. Ue-
nit autẽ Baal fili⁹ Obed cũ fratribus
suis: ꝛ trãsiuit in Sichimã. Ad cuius
aduentũ erecti habitatores Sichem:
egressi sunt i agros vastãtes vineas:
vuasq; calcãtes: ꝛ factis cãtantium
choris ingressi sunt phanũ dei sui: et
inter epulas ꝛ pocula maledicebant
Abimelech: clamãte gaal filio Obed.
Quis est iste Abimelech / ꝛ que est si-
chem / vt seruiamus ei? numquid non
est ipse filius Hierobaal: ꝛ constituit
principẽ zebul seruũ suum sup viros
Emor patris Sichẽ? Cur ergo serui-
mus ei? Utinã daret aliqs populum
istum sub manu mea: vt auferrem de
medio Abimelech. Dictũq; est Abi-
melech. Cõgrega exercit⁹ multitudi-
nẽ: ꝛ veni. Zebul enĩ princeps ciuita-
tis auditis sermonib⁹ Baal filij Obed
irat⁹ est valde: ꝛ misit clam ad Abi-
melech nũcios / dicẽs. Ecce Baal fili⁹
Obed: venit in sichimã cũ fratribus
suis: ꝛ oppugnat aduersum te ciuita-
tem. Surge itaq; nocte cũ populo q̃
tecũ est: ꝛ latita in agro: ꝛ primo ma-
ne oriente sole: irrue sup ciuitatem.
E Illo autẽ egrediente aduersum te cũ
populo suo: fac ei qđ potueris. Sur-
rexit itaq; Abimelech cũ oi exercitu
suo nocte: ꝛ tetẽdit insidias iuxta Si
chimam in quatuor locis. Egressusq;
est Baal fili⁹ Obed: ꝛ stetit in introi-
tu porte ciuitatis. Surrexit autem
Abimelech: ꝛ ois exercitus cũ eo de
insidiarũ loco. Cũq; vidisset populũ
Baal: dixit ad Zebul. Ecce de montib⁹
multitudo descendit. Cui ille rñdit.
Umbras montiũ vides q̃si capita ho
minum: ꝛ hoc errore deciperis. Rur-
sumq; Baal ait. Ecce popul⁹ de vmbi
lico terre descẽdit: ꝛ vnus cuneus ve
nit p viã / q̃ respicit quercum. Cui di-
xit zebul. Ubi est nunc os tuũ quo lo-
quebaris. Quis est Abimelech vt ser
uiamus ei? Nonne hic populus est
quẽ despiciebas? Egredere et pugna
cõtra eum. Abijt ergo Baal: expectã-
te sichimorũ populo: ꝛ pugnauit con
tra Abimelech qui psecutus est eum
fugientẽ ꝛ in vrbem compulit: cecide
runtq; ex parte eius plurimi vsq; ad
portã ciuitatis: ꝛ Abimelech sedit in
F ruma. Zebul autem Baal / et socios
eius expulit de vrbe: nec in ea passus

est cõmorari. Sequẽti ergo die egres-
sus est popul⁹ in campum. Qđ cum
nunciatũ esset Abimelech: tulit exer
citũ suũ: ꝛ diuisit in tres turmas: ten
dens insidias in agris. Uidensq; q̃
egrederet populus de ciuitate: sur-
rexit ꝛ irruit in eos cũ cuneo suo / op-
pugnãs ꝛ obsidẽs ciuitatẽ: due autẽ
turme palãtes p campum aduersa-
rios psequebat. Porro Abimelech
omni die illo oppugnabat vrbẽ: quã
cepit: interfectis habitatoribus ei⁹:
ipsaq; destructa: ita vt sal in ea disp-
gerer. Qđ cum audissent qui habita-
bant in turri sichimorũ: ingressi sunt
phanũ dei sui Berith (vbi fedus cum Hoc ab in-
eo pepigerãt: ꝛ ex eo loc⁹ nomẽ acce- terprete
perat: q̃ erat munitus valde). Abime additum
lech quoq; audiens viros turris si- est.
chimorum pariter conglobatos: ascẽdit
in montẽ Selmon cũ oi populo suo: ꝛ
arrepta securi: pcidit arboris ramũ
impositumq; ferẽs humero / dixit ad
socios. Qđ me vidistis facere / cito
facite. Igit certatim ramos de arbo-
ribus precidẽtes / sequebant ducem.
Qui circũdãtes presidiũ: succẽderũt G
atq; ita factũ est vt fumo ꝛ igne mil-
le hominum necarent: viri pariter et
mulieres habitatorũ turris Sichem.
Abimelech autẽ inde proficiscens ve
nit ad oppidũ thebes: qđ circumdãs
obsidebat exercitu. Erat autẽ turris
excelsa in media ciuitate: ad quã cõ-
fugerãt simul viri ac mulieres: ꝛ oẽs
principes ciuitatis clausa firmissime
ianua: ꝛ sup turris tectũ stãtes p ppu
gnacula. Accedẽsq; Abimelech iuxta
turrim / pugnabat fortiter: ꝛ appropi
quãs ostio / ignẽ supponere nitebat.
Et ecce vna mulier fragmẽ mole de- 2. Re. 11. c
sup iaciẽs: illisit capiti Abimelech: ꝛ
confregit cerebrũ ei⁹. Qui vocauit ci
to armigerũ suum: ꝛ ait ad eũ. Eva-
gina gladiũ tuũ / ꝛ percute me: ne forte
dicat quod a femina interfect⁹ sim.
Qui iussa pficiens: interfecit eũ. Il- 1. Re. 31. b
lo quoq; mortuo: oẽs q̃ cũ eo erãt: de 1. pa. 10. a
Israel reuersi sunt in sedes suas: et
reddidit deus malũ qđ fecerat Abi-
melech cõtra patrẽ suum interfectis
septuaginta fratrib⁹ suis. Sichimitis
quoq; qđ operati erant / retributum
est: ꝛ venit super eos maledictio Ioa
tham filij Hierobaal.

¶ C. S. De duobus ducibus Israel
Thola ꝛ Iair: ꝛ de idolatria filiorum
Israel ꝛ penitentia. Cap. x.

A Post Abimelech surrexit dux
in israel Thola filiꝰ phua pa-
trui Abimelech: vir de Issa-
char/qui habitauit in samir montis
ephraim: ⁊ iudicauit israel viginti ⁊
tribus ānis: mortuusq; est ac sepul-
tus in samir. Huic successit iair ga-
laadites: q̄ iudicauit isrl' ꝑ viginti ⁊
duos annos: habens triginta filios
sedētes sup triginta pullos asinarū:
⁊ principes triginta ciuitatum · q̄ ex
noīe eius sunt appellate auoth iair:
id est oppida iair: vsq; in presentem
B diē in terra galaad. Mortuusq; est
iair ac sepultus in loco: cui est voca-
bulū camon. Filij aūt isrl' pctīs ve-
F.2.b.et teribus iungentes noua: fecerūt ma
.J.13.a. lū in ɔspectu dñi: ⁊ seruierūt idolis
baalim ⁊ astaroth: ⁊ dijs syrie ac sy-
donis ⁊ moab et filioꝝ ammō ⁊ phi-
listijm: dimiserūtq; dñm: ⁊ nō colue-
rūt eū. Cōtra quos dñs iratꝰ: tradi-
dit eos in manus Philistijm ⁊ filio
rū ammō. afflictiq; sunt: ⁊ vehemen
ter oppressi p annos decē ⁊ octo oēs
qui habitabāt trās iordanē in terra
amorrei/q̄ est in galaad: intantū vt
filij ammō iordane trāsmisso vasta-
rēt iudā ⁊ beniamin ⁊ ephraim. Af-
C flictusq; est israel nimis. Et claman
tes ad dñm: dixerūt. Peccauimus ti
bi: q2 dereliquimꝰ te dñm deū nr̄m: ⁊
seruiuimꝰ baalim. Quibꝰ locutꝰ est
dñs. Nūquid nō egyptij ⁊ amorrei:
filijq; ammon ⁊ philistijm Sidonij
quoq; ⁊ amalech ⁊ canaā oppresse-
runt vos: et clamastis ad me: ⁊ erui
vos de manu eoꝝ? Et tamē reliqui-
stis me: et coluistis deos alienos: id
circo nō addā: vt vltra vos liberem.
ite/et inuocate deos quos elegistis:
D ipsi vos liberēt in tēpore angustie.
Dixerūtq; filij israel ad dñz. Pecca-
uimus: redde tu nobis quicquid ti-
bi placet: tm̄ nūc libera nos. Que di-
centes oīa de finibꝰ suis alienoꝝ
deoꝝ idola proiecerūt: et seruierunt
dño deo: qui doluit sup miserijs eo-
rū. Itaq; filij ammon ɔclamātes in
galaad: fixere tentoria: contra quos
cōgregati filij israel: in Maspha ca-
strametati sunt. Dixeruntq; princi-
pes galaad singuli ad proximos su-
os. Qui primus ex nobis contra fi-
lios ammon ceperit dimicare: erit
dux populi galaad.
¶C.S. De iepte q̄ priꝰ abiectꝰ eligit
ad regē filioꝝ ammō pro terra habē
da: mittit ille non aquiescit: sed pu-
gnat cōtra israel et vincit de voto ie
pthe: et filia eius immolata. Cap.xi.
Fuit itaq; illo in tpe iepthe ga- A
laadites vir fortissimꝰ atq; pu-
gnator: filiꝰ mulieris meretricis: q̄
natꝰ est de galaad. Habuit autē ga-
laad vxorem/de qua suscepit filios:
qui postq̄ creuerant: eiecerunt iep-
the/dicentes. Heres in domo patris
nostri esse nō poteris: q2 d' adultera
mr̄e natꝰ es. Quos ille fugiens / at-
q; deuitās habitauit in terra Thob.
Congregatiq; sunt ad eum viri in-
opes: ⁊ latrocinantes et quasi prin-
cipē sequebant. In illis diebꝰ pugna
bāt filij ammon cōtra isrl'. Quibus
acriter īstātibꝰ perrexerūt maiores
natu de galaad: vt tollerēt in auxi-
liū sui iepthe de terra thob: dixerūt-
q; ad eū. Ueni: et esto princeps nr̄: ⁊
pugna cōtra filios ammon. Quibus
ille respōdit. Nōne vos estis q̄ odi-
stis me: et eiecistis de domo pr̄is mei
et nūc venitis ad me necessitate cō-
pulsi? Dixerūtq; principes Galaad
ad iepthe. Ob hanc igit causam nūc B
ad te venimꝰ/vt proficiscaris nobis- Ge.26.R.
cū: ⁊ pugnes cōtra filios ammō: sisq;
dux omniū qui habitant in galaad.
Iepthe quoq; dixit eis. Si vero veni
stis ad me: vt pugnē pro vobis con-
tra filios ammon: tradideritq; eos
dñs in manꝰ meas: ego ero vr̄ prin-
ceps? Qui responderūt ei. Dñs qui
hec audit: ipse mediator ac testis est
q̄d nr̄a ꝓmissa faciemꝰ. Abijt itaq;
Iepthe cū principibꝰ Galaad: fecit-
q; eū oīs populꝰ principē sui. Locu-
tusq; est iepthe oēs sermones suos
corā dño in maspha. Et misit nūcios
ad regē filioꝝ ammon: qui ex psona
sua dicerēt. Quid mihi ⁊ tibi est: q2
venisti contra me: vt vastares terrā
meā? Quibꝰ ille respōdit. Q2 tulit is-
rael terrā meā: qn̄ ascēdit de egypto
a finibꝰ arnō vsq; ieboch atq; iorda- C
nē: nūc ergo cū pace redde mihi eā. Nu.21.f.
Per quos rursum mādauit iepthe:
et imperauit eis vt dicerēt regi am-
mon. Hec dicit iepthe. Nō tulit isrl'
terrā moab: nec terrā filioꝝ ammō:
sed qn̄ de egypto cōscēderūt: ambu-
lauit per solitudinē vsq; ad mare ru
brū: ⁊ venit in cades. Misitq; nūci-
os ad regē edom/dicēs. Dimitte vt Nu.20.
trāseā terrā tuā. Qui noluit acquie-
scere precibus eius. Misit quoq; ad

regē moab: qui ⁊ ipse transitū ꝑbere
cōtēpsit. Mãsit itaq; in cades et cir-
cuiuit ex latere t'rã edō: ⁊ terrã Mo
ab. Venitq; ad orientalē plagã terre
moab: ⁊ castrametatus est trãs ar-
Nũe.21. non: nec voluit itrare terminos mo-
c.e.d. ab. Arnon quippe cōfiniū est terre
D moab. Misit itaq; israel nūcios ad
seon regē amorreorũ: q̄ habitabat in
esebon: et dixerūt ei. Dimitte vt trãs
eã per terrã tuã vsq; ad fluuiū. Qui
⁊ ipse israel v'ba despiciēs: nō dimi-
sit eū trãsire ꝑ terminos suos: sed in-
finita multitudine cōgregata egres-
sus est cōtra eū in iasa: ⁊ fortiter re-
sistebat. Tradiditq; eū dñs i manus
israel cū oñi exercitu suo: ⁊ ꝑcussit
eū: ⁊ possedit oēm terrã amorrei ha-
bitatoris regionis illiꝰ: ⁊ vniuersos
fines eius de arnon vsq; ieboch: ⁊ de
solitudine vsq; ad iordanē. Dñs er-
go deꝰ israel subuertit amorreū: pu-
gnãte cōtra illum populo suo isrl': et
tu nūc vis possidere terrã eiꝰ? Non-
ne ea q̄ possedit chamos deus tuus:
tibi iure debent? Que aūt dñs deus
E nr' victor obtinuit: in nostrã cedent
possessionē: nisi forte melior es Ba-
Nũ.22.a. lach filio sephor rege moab: aut do-
cere potes: q̄ iurgatꝰ sit cōtra isrl': ⁊
pugnauerit contra eū: qñ habitauit
in esebon, ⁊ viculis eiꝰ: ⁊ in aroer: et
villis illius: vel in cūctis ciuitatibꝰ
iuxta iordanē per trecentos annos.
Quare tãto tpe nihil super hac repe
titiōe tētasti? Igit nō ego pecco i te:
sed tu cōtra me male agis: indicens
mihi bella nō iusta. Judicet dñs ar-
biter huiꝰ diei iter israel: ⁊ filios am
mon. Noluitq; acquiescere rex filiorũ
ammon verbis iepthe: q̄ ꝑ nuncios
mãdauerat. Factꝰ est ergo super ie-
pthe spūs dñi: et circuiēs galaad: et
manasse: Masphã quoq; galaad: et
inde trãsiens ad filios ammō votū
vouit dño: dicēs. Si tradideris fili-
F os ammon in manꝰ meas: quicūq; pri
mus fuerit egressus de foribꝰ domꝰ
mee: mihiq; occurrerit reuertēti cū
pace a filijs ammon: eū holocaustū
offerã dño. Transiuitq; iepthe ad fi-
lios ammon: vt pugnaret ꝯtra eos:
quos tradidit dñs in manꝰ eiꝰ: ꝑcus-
sitq; ab aroer vsq; dū venias i men-
nith: viginti ciuitates: ⁊ vsq; ad abel:
q̄ est vineis cōsita: plaga magna ni-
mis: humiliatiq; sunt filij ammon a
filijs israel. Reuertenti aūt Jepthe
i maspha domū suã: occurrit ei vni-
genita filia sua cū tympanis ⁊ cho-
ris: nō enim habebat filios liberos.
Qua visa: scidit vestimēta sua: ⁊ ait.
Heu me filia mi: decepisti me: ⁊ ipsa G
decepta es: aperui enī os meū ad do
minū: ⁊ aliud facere nō potero. Cui
illa respōdit. Pater mi, si aperuisti
os tuū ad dñm: fac mihi qđcūq; pol
licitꝰ es: ꝯcessa tibi vltiōe atq; victo
ria de hostibus tuis. Dixitq; ad pa-
trē. Hoc solū mihi ꝑsta qđ dep̄cor.
Dimitte me vt duobꝰ mēsibꝰ circūeã
mōtes: ⁊ plãgã virginitatē meã cū
sodalibꝰ meis. Cui ille r̄ndit. Vade.
Et dimisit eã duobꝰ mēsibus. Cumq;
abijsset cū socijs ac sodalibꝰ suis fle-
bat virginitatē suã in mōtibus. Ex-
pletisq; duobꝰ mēsibus, reuersa est
ad patrē suum: ⁊ fecit ei sicut voue-
rat: q̄ ignorabat virū. Exinde mos in
creuit in isrl': et consuetudo seruata
est: vt post anni circulū cōueniãt in
vnū filie israel: et plangant filiã Je-
pthe Galaadite diebus quatuor.
¶ C. S. De pugna Jepthe contra
Ephraim de illo qui dicebat Zibbo-
leth ꝓ sibboleth: de morte triū ducū
qui fuerūt post eum. Capitulū. xij.
Ecce autē in ephraim orta est A
sedițio: nã trãseuntes contra
aquilonē, dixerūt ad iepthe.
Quare vadēs ad pugnã ꝯtra filios
ammon vocare nos noluisti, vt ꝑge
remꝰ tecū? Igit icēdemꝰ domū tuã.
Quibus ille r̄ndit. Disceptatio erat
mihi et populo meo cōtra filios am
mon vehemēs: vocauiq; vos vt ꝑbe-
retis mihi auxiliū: ⁊ facere noluistis.
Quod cernēs, posui animã meã in ma
nibꝰ meis: trãsiuiq; ad filios ammō
et tradidit eos dñs in manꝰ meas.
Quid cōmerui vt aduersum me cō- B
surgatis i prelium? Vocatis itaq; ad
se cūctis viris de galaad: pugnabat
contra ephraim. Percusseruntq; viri
galaad ephraim: q' dixerat. Fugiti-
uus est galaad de ephraī: et habitat
in medio ephraim ⁊ manasse. Occu-
pauerūtq; galaadite vada iordanis:
per q̄ ephraim reuersurꝰ erat. Cumq;
venisset ad ea de ephraim nūero fu-
giens atq; dixisset. Obsecro vt me
trãsire permittas: dicebant ei galaadi
te. Nūquid ephrateus es? Quo dicen-
te. Nō sum: interrogabãt eū. Dic er-
go Sibboleth: qđ interpretat' spica. C
Qui respōdebat. Zibboleth: eadem

sitera spicam exprimere non valēs.
Statimq̄ apprehensum iugulabāt
in ipso iordanis trāsitu. Et ceciderūt
in illo tēpore de ephraim quadragin-
ta duo milia. Judicauit itaq̄ iepthe
galaadites israel sex annis: ⁊ mor-
tuꝰ est: ac sepultꝰ in ciuitate sua ga-
laad. Post hūc iudicauit isrl' Abes-
san de bethleē: qui habuit triginta fi-
lios/et totidē filias: quas emittens
foras/maritis dedit: et eiusdē nūeri
filiis suis accepit vxores: introducēs
D in domū suā. Qui septē annis iudi-
cauit israel: mortuusq̄ est ac sepultꝰ
in bethleē. Cui successit helon Zabu-
lonites: ⁊ iudicauit israel decē ānis
mortuusq̄ est ac sepultus in zabulō.
Post hūc iudicauit isrl' abdon: filiꝰ
hellel pharaonites: q̄ habuit q̄dra-
ginta filios/ et triginta ex eis nepo-
tes: ascendentes super septuaginta
pullos asinarum: et iudicauit israel
octo annis: mortuusq̄ est ac sepul-
tus in Pharaton: terre ephraim in
monte Amalech.
¶ C. D. De manue ⁊ vxore eiꝰ: de na
tiuitate sāpsonis ꝑnūciata ab āgelo
de locutiōe angeli cū manue: ⁊ obla-
tiōe manue in q̄ ascēdit āgelꝰ. Cp̄. xiii.
A Rursumq̄ filii israel fecerunt
malū in cōspectu dn̄i: q̄ tradi-
dit eos i manus philistinorū
quadraginta annis. Erat autē quidā
vir de saraa/⁊ de stirpe dan nomine
Manue: habēs vxorē sterilē: cui ap-
paruit angelꝰ dn̄i: ⁊ dixit ad eā. Ste-
rilis es: ⁊ absq̄ liberis: sed cōcipies
et paries filiū: caue ergo ne bibas vi
nū ac siccerā: nec immūdū quicq̄ cō-
edas: q: cōcipies ⁊ paries filiū: cuiꝰ
non tanget caput nouacula: erit enī
nazareꝰ dei ab infantia sua: ⁊ ex ma
tris vtero: ⁊ ipse incipiet liberare is-
1. reg. 1. b. rael de manu Philistinoꝝ. Que cū
gen̄. 16. c. venisset ad maritū suū: dixit ei. Uir
B. dei venit ad me: habēs vultū ange-
Luce. 1. b. licū/terribilis nimis. Quē cū inter-
rogassem quis esset/⁊ vn̄ venisset: et
quo noīe vocaret/ noluit mihi dice-
re: sed hoc respōdit. Ecce cōcipies et
paries filiū: caue ne vinū bibas nec
siccerā: ⁊ ne aliquo vescaris imundo:
erit enī puer nazareus dei ab infan
tia sua/ et ex vtero matris sue/ vsq̄
ad diē mortis sue. Orauit itaq̄ ma-
nue dn̄m/et ait. Obsecro dn̄e: vt vir
dei quē misisti: veniat iterū: ⁊ doceat
nos quid debeamus facere de puero
qui nasciturus est. Exaudiuitq̄ dn̄s
deprecantē manue: et apparuit rur-
sum angelꝰ dn̄i vxori eius sedēti in
agro. Manue autē maritus eiꝰ non
erat cū ea. Que cū vidisset angelū:
festinauit et cucurrit ad virū suum.
nūciauitq̄ ei/dicens. Ecce apparuit
mihi vir quē ante viderā. Qui surre-
xit/⁊ secutꝰ est vxorē suā: veniensq̄
ad virū dixit ei. Tu es qui locutꝰ es
mulieri? Et ille respondit. Ego sum.
Cui Manue. Qn̄ inquit sermo tuus C
fuerit expletꝰ: q̄d vis vt faciat puer:
aut a quo se obseruare debebit? Di-
xitq̄ angelus dn̄i ad manue. Ab om
nibꝰ que locutꝰ sum vxori tue/ absti-
neat se: ⁊ quicq̄d ex vinea nascitur/
nō comedat: vinū ⁊ siccerā nō bibat:
nullo vescat immūdo: et qd̄ ei ꝑcepi
impleat atq̄ custodiat. Dixit itaq̄ ma
nue ad āgelū dn̄i. Obsecro te / vt ac-
quiescas precibꝰ meis: ⁊ faciamꝰ ti-
bi hedū de capris. Cui respōdit āge-
lus. Si me cogis/ nō comedā panes
tuos: si autē vis holocaustū facere:
offer illud dn̄o. Et nesciebat manue
q̄ angelus dn̄i esset: dixitq̄ ad eum.
Qd̄ est tibi nomē: vt si sermo tuꝰ fue
rit expletus/honoremus te? Cui ille
respōdit. Cur queris nomen meum:
quod est mirabile? Tulit itaq̄ ma- D
nue hedum de capris: ⁊ libamēta/et
posuit sup petram: offerens dn̄o qui
facit mirabilia: ipse autē et vxor eiꝰ
intuebantur. Cumq̄ ascēderet flam- A
ma altaris in celū: angelꝰ dn̄i pari-
ter in flāma ascēdit. Qd̄ cū vidisset
manue et vxor eiꝰ: proni ceciderunt
in terrā: ⁊ vltra eis nō apparuit an-
gelꝰ dn̄i. Statimq̄ intellexit manue
angelū dn̄i esse: ⁊ dixit ad vxorē suā.
Morte moriemur: quia vidimus do
minū. Cui respondit mulier. Si dn̄s
nos vellet occidere: de manibus no-
stris holocaustum ⁊ libamenta non
suscepisset/nec ostēdisset nobis hec
oīa: neq̄ ea que sunt ventura dixis-
set. Peperit itaq̄ filium / et vocauit
nomen eius sampson. Creuitq̄ puer
et benedixit ei dominꝰ. Cepitq̄ spiri-
tus domini esse cū eo in castris dan
inter Saraa ⁊ Esthaol.
¶ C. S. Sampson descendit ⁊ duxit
vxorem de philistiim in Thāmatha/
de catulo leonis occiso: ⁊ fauo in ore
eiꝰ reperto: de ꝓblemate eiꝰ soluto:
recedit Sampson iratus: et vxor eiꝰ
datur alteri. Capitulum. xiiii.

A Descendit ergo sampson in thã=
natha: videnſqȝ ibi mulierē de
filiabus philiſtijm: aſcendit et nun=
ciauit patri ſuo/ ⁊ matri ſue: dicens.
Uidi mulierem in thamnatha de fi=
liabus philiſtinorū: quā queſo vt mi
hi accipiatis vxorē. Cui dixerunt pa
ter et mater ſua. Nunqd non eſt mu
lier in filiabꝰ fratrū tuorū: ⁊ in omni
populo tuo: qr vis accipere vxorem
de philiſtijm: q̄ incircūciſi ſunt? Di=
J.15.c. xitqȝ Sampſon ad patrē ſuū. Hanc
mihi accipe: qr placuit oculis meis.
Parētes aūt eius neſciebāt qḋ res
a domino fieret: et quereret occaſio=
nem ↄtra philiſtijm: eo enim tēpore
philiſtijm dominabant̄ Iſrael. De=
B ſcendit itaqȝ Sampſon cū patre ſuo
⁊ mrē i thamnatha. Cūqȝ veniſſent
ad vineas oppidi: apparuit catulus
leonis ſeuꝰ: et rugiens/ ⁊ occurrit ei.
Irruit aūt ſpūs dñi in Sampſon: et
dilacerauit leonē: quaſi hedū in fru=
ſta decerperet: nihil omnino habens in
manu: ⁊ hoc patri ⁊ matri noluit in=
dicare. Deſcenditqȝ: ⁊ locutꝰ eſt mu
lieri q̄ placuerat oculis eiꝰ. Et poſt
aliquot dies reuertens/ vt acciperet
eā: declinauit vt videret cadauer leo
nis: ⁊ ecce examen apū in ore leonis
erat ac fauus mellis. Quem cū ſum
pſiſſet in manibꝰ: comedebat in via:
veniēſqȝ ad patrē ſuū ⁊ matrē: de=
dit eis partē: qui ⁊ ipſi comederūt:
nec tamen eis voluit indicare qḋ mel
de corpore leonis aſſumpſerat. De=
ſcēdit itaqȝ pater eius ad mulierē: ⁊
fecit filio ſuo Sampſon ↄuiuiū. Sic
enī iuuenes facere conſueuerāt. Cū
C ergo ciues loci illiꝰ vidiſſent eū: de=
derūt ei ſoboles triginta q̄ eſſent cū
eo. Quibꝰ locutꝰ eſt Sampſon. Pro=
ponā vobis problema: qḋ ſi ſolueri=
tis mihi intra ſeptē dies cōuiuij: da
bo vobis triginta ſindones: ⁊ totidē
tunicas. Sin aūt nō potueritis ſolue
re vos dabitis mihi trigīta ſindōes
⁊ eiuſdē nūeri tunicas. Qui rñderūt
ei. Propone problema: vt audiamꝰ.
Dixitqȝ eis. De cōedēte exiuit cibꝰ:
et de forti egreſſa ē dulcedo. Nec po
tuerunt p tres dies propoſitionē ſol
uere. Cūqȝ adeſſet dies ſeptimus: di
xerunt ad vxorē Sampſon. Blādire
viro tuo/ ⁊ ſuade ei vt indicet tibi qd
ſignificet ꝓblema: quod ſi facere no
lueris/ incēdemꝰ te: et domū patris
tui: an idcirco vocaſtis nos ad nu=
ptias vt ſpoliaretis? Que fundebat
apud ſampſon lachrymas: ⁊ q̄reba=
tur: dicens. Odis me et non diligis/ D
idcirco ꝓblema qḋ ꝓpoſuiſti filiis
populi mei: non vis mihi exponere.
At ille rñdit. Patri meo/ et mři no
lui dicere: ⁊ tibi indicare potero? Se
ptē igit̄ diebꝰ cōuiuij flebat ante eū:
tandēqȝ die ſeptimo cū ei eſſet mole
ſta/ expoſuit. Que ſtatim indicauit ci=
uibꝰ ſuis. Et illi dixerūt ei die ſepti=
mo āte ſolis occubitū. Quid dulciꝰ
melle ⁊ qḋ fortiꝰ leone? Qui ait ad
eos. Si nō araſſetis i vitula mea: nō J.15.a.
inueniſſetis ꝓpoſitionē meā. Irruit
itaqȝ in eū ſpūs dñi: deſcēditqȝ aſca
lone: ⁊ percuſſit ibi triginta viros:
quorū ablatas veſtes dedit his qui
problema ſoluerant. Iratuſqȝ nimis
aſcendit in domum patris ſui: vxor
autem eius accepit maritum vnum
de amicis eius ⁊ pronubis.
¶ C.S. De vulpibꝰ et ſegetibꝰ phili=
ſtinorū ſuccēſis: de genere ⁊ vxore ſā
pſonis ſuccenſis a philiſtinis ⁊ ſurā
femori imponūt: de mille viris māḋi
bula aſini occiſis: de aquis ex maxil
la dentis molaris fluentibꝰ. Cap. xv.
Poſt aliquantulū aūt tēporis/ A
cū dies triticee meſſis inſta=
rēt: venit Sampſon inuiſere
volens vxorē ſuā: et attulit ei hedū
de capris. Cumqȝ cubiculū eius ſoli=
to vellet intrare: prohibuit illū pa=
ter illiꝰ dicēs. Putaui qȝ odiſſes eā:
et ideo tradidi illā amico tuo: ſȝ ha=
bet ſororē: que iunior ⁊ pulchrior il=
la eſt: ſit tibi ꝓ ea vxor. Cui ſampſon
reſpōdit. Ab hac die nō erit culpa i
me cōtra philiſteos: faciā enī vobis
mala. Perrexitqȝ et cepit trecentas
vulpes: caudaſqȝ earū iūxit ad cau=
das: ⁊ faces ligauit in medio: quas
igne ſuccēdēs dimiſit vt huc illucqȝ B
diſcurrerēt. Que ſtatim p̄rexerūt in
ſegetes philiſtinorū. Quibꝰ ſuccēſis: F.
et cōportate iā fruges: ⁊ adhuc ſtan
tes in ſtipula/ cōcremate ſunt: intā=
tū vt vineas quoqȝ/ ⁊ oliueta / flam=
ma ↄſumeret. Dixerūtqȝ philiſtijm.
Quis fecit hāc rē? Quibꝰ dictū eſt.
Sampſon gener thānathei: qr tulit
vxorē eius: ⁊ alteri tradidit: hec ope
ratꝰ eſt. Aſcēderūtqȝ philiſtijm: ⁊ cō
buſſerūt tā mulierē: quā patrē eius.
Quibꝰ ait Sampſon. Licet hec fece
ritis: tñ adhuc ex vobis expetā vltio
nē: ⁊ tūc deſiā. Percuſſitqȝ eos ingē

ti plaga:ita vt stupentes surā femori
imponerēt. Et descendens habitauit in
speluca petre ethā. Igit ascendētes
philistum in terrā iuda castrameta=
ti sunt in loco/ q̄ postea vocatus est le
chi:id est maxilla: vbi eorū fusus est
exercit⁹. Dixeruntq̧ ad eos de tribu
iuda. Cur ascēdistis aduersum nos?
C Qui rñderunt. Ut ligemus sampson
venimus/et reddamus ei q̄ in nobis
operatus est. Descenderūt ergo tria
milia virorū de iuda ad specuȝ silicis
etham:dixeruntq̧ ad sampson. Ne=
scis q̧ philistum imperēt nobis: qua
re ergo hoc facere voluisti? Quibus
ille ait. Sicut fecerunt mihi/sic feci
eis. Ligare (inquiunt) te venimus:
et tradere in manus philistinorum.
Quibus sampson. Jurate ait et spon
dete mihi:qđ nō occidatis me. Dixe=
runt. Non te occidem⁹. sed vinctum
trademus. Ligaueruntq̧ eū duobus
nouis funib⁹:et tulerunt eū de petra
etham. Qui cū venisset ad locū ma=
xille/et philistiim vociferātes occur=
rissent ei/irruit spūs dñi in euȝ: et si=
cut solēt ad ardorē ignis ligna consu
mi:ita vincula quibus ligatus erat/
dissipata sunt et soluta. Inuentamq̧
D maxillā/id est mandibulaȝ asini que
iacebat arripiēs/interfecit in ea mil=
le viros/et ait. In maxilla asini/in
mādibula pulli asinarū deleui eos: et
percussi mille viros. Cumque hec ver
ba canens cōplesset/proiecit mandi=
bulā de manu:et vocauit nomen loci
illius Ramath lechi:quod interpreta=
tur eleuatio maxille. Sitiensq̧ valde
clamauit ad dñm: et ait. Tu dedisti i
manu serui tui salutem hanc maxi=
mam atq̧ victoriā/et en siti morior:
incidāq̧ in manus incircuncisorum.
Aperuit itaq̧ dñs molarē dentem in
maxilla asini:et egresse sūt ex eo aq̄.
Quibus haustis refocillauit spiritū:
et vires recepit. Idcirco appellatum
est nomen loci illius/fons inuocan=
tis de maxilla:vsq̧ in presentem diē.
Judicauitque israel in diebus phili=
stium viginti annis.

C. S. De portis gaze sublatis: de
dalila qualiter decepit Sāpsoneȝ: de
excecatione sampsonis ab hostibus:
de morte eius cum philistinis in do=
mo corruentis. Capitulum.xvi.

A Abijt quoq̧ in gazam: et vidit
ibi mulierē meretricē: ingres=
susq̧ est ad eā. Quod cum au=
dissent philistiim et percrebuisset apđ
eos intrasse vrbem sampson/ circun=
dederunt eū positis in porta ciuita=
tis custodibus: et ibi tota nocte cum
silentio prestolantes: vt facto mane
exeuntē occiderent. Dormiuit autē
sampson vsq̧ ad mediū noctis et in=
de cōsurgēs apprehēdit ambas por=
te fores cū postib⁹ suis et sera/impo=
sitasq̧ hūeris suis portauit ad verti=
cem montis q̄ respicit hebron. Post
hec amauit mulierē/ q̄ habitauit in
valle soreth/et vocatur dalila. Uene=
runtq̧ ad eā principes philistinorū/at
que dixerūt. Decipe eū:et disce ab illo
in quo habeat tantā fortitudinem:et
quomodo eū superare valeamus/et
vinctū affligere. Qđ si feceris, dabi=
B mus tibi singuli mille centum argen
teos. Locuta est ergo dalila ad sam=
pson. Dic mihi obsecro in quo sit tua
maxima fortitudo:et qđ sit quo liga=
tus erūpere neq̄as? Cui rñdit sam=
pson. Si septē neruiceis funibus nec
dum siccis et adhuc humentib⁹ liga=
tus fuero/ infirmus ero vt ceteri ho=
mines. Attuleruntq̧ ad eam satrape
philistinorū septē funes vt dixerat/
quib⁹ vinxit euȝ/latētibus apud se in
sidijs:et in cubiculo finē rei expectan
tib⁹. Clamauitque ad eū. Philistiim
sup te sampson. Qui rupit vincula/
quomodo si rumpat qđs filū de stupa
tortuȝ sputamine cū odorē ignis ac=
ceperit:et nō est cognitū in quo esset
fortitudo ei⁹. Dixitque ad eū dalila.
Ecce illusisti mihi et falsum locutus
es:saltē nunc indica mihi quo ligari
C debeas. Cui ille respōdit. Si ligatus
fuero nouis funibus, qui nunq̄ fue=
runt in opere/infirmus ero:et aliorū
hoim silis. Quib⁹ rursum dalila vin=
xit eū et clamauit. Philistiim sup te
sampson:in cubiculo insidijs prepa=
ratis. Qui ita rupit vincula quasi fi=
la telarū. Dixitq̧ dalila rursuȝ ad eū.
Usq̧quo decipis me:et falsum loque
ris? Ostende de quo vinciri debeas.
Cui rñdit sampson. Si inq̄t septē cri=
nes capitis mei cum licio plexueris:
et clauuȝ his circumligatū terre fixe=
ris/infirmus ero. Qđ cū fecisset da=
lila/dixit ad euȝ. Philistiim super te
sampson. Qui cōsurgens de somno/
D extraxit clauū cū crinib⁹/et licio. Di=
xitq̧ ad euȝ Dalila. Quō dicis quod
amas me cū anim⁹ tu⁹ nō sit mecuȝ?
Per tres vices mētit⁹ es mihi:et no=

luisti dicere in quo sit maxima forti=
tudo tua. Cumqꝫ molesta esset ei: ꝛ ꝑ
multos dies iugiter adhereret / spa=
tium ad quietē non tribuens: defecit
aīa eius: et ad mortē vsqꝫ lassata est.
Tunc aperiens veritatē rei / dixit ad
eam. Ferrū nunqꝫ ascendit super ca=
put meuz / q2 nazareus .i. deo est conse=
cratus dn̄o sum de vtero matris mee:
si rasum fuerit caput meū: recedet a
me fortitudo mea et deficiā: eroqꝫ si=
cut ceteri hoīes. Uidensqꝫ illa ꝙ con
fessus ei esset oēm animū suum / misit
ad principes philistinorū ac manda
D uit. Ascendite adhuc semel: q2 nunc
mihi aperuit cor suuz. Qui ascende=
runt assumpta pecunia quā promise
rant. At illa dormire eū fecit sup ge=
nua sua / et in sinu suo reclinare ca=
put. Uocauitqꝫ tonsorez ꝛ rasit septē
crines eius: et cepit abigere eū ꝛ a se
repellere. Statim etenim de eo fortitu=
do discessit / dixitqꝫ: philistiim super
te sampson. Qui de somno cōsurgēs
dixit in aīo suo. Egrediar sicut ante
feci / et me excutiā: nesciēs ꝙ recessis=
set ab eo dn̄s. Quem cū apprehēdis=
sent philistiim / statim eruerunt ocu=
E los eius / et duxerunt gazam vinctum
catenis / et clausum in carcere mo=le=
re fecerunt. Iamqꝫ capilli eius rena=
sci ceperant: ꝛ principes philistinoꝝ
conuenerunt in vnū / vt immolarent
hostias magnificas dagon deo suo /
et epularent dicentes. Tradidit de⁹
noster inimicū nostrū sampson ī ma
nus nr̄as. Quod etiaz populus videns
laudabat deū suum / eademqꝫ dicebat.
Tradidit deus nr̄ aduersarium nr̄m
in manus nr̄as: qui deleuit terrā no=
strā / et occidit plurimos. Letantesqꝫ
per conuiuia / sumptis iā epulis pre=
ceperunt vt vocaret sampson / et ante
eos luderet. Qui adductus de carce=
re ludebat ante eos: feceruntqꝫ eum
stare inter duas colūnas. Qui dixit
puero regenti gressus suos. Dimitte
F me vt tangaz colūnas quib⁹ oīs imi=
net dom⁹: et recliner sup eas / et pau=
lulū requiescā. Domus aūt erat ple=
na viroꝝ ac mulierū: et erant ibi oēs
principes philistinorū / ac de tecto et
solario circiter tria milia vtriusqꝫ se=
xus spectātes ludentē sampson. At
ille inuocato dn̄o ait. Dn̄e de⁹ meus
memēto mei: et redde mihi nūc forti
tudinē meā pristinā deus meus: vt
vlciscar me de hostibus meis: et pro

amissione duoꝝ luminuz / vnā vltio=
nez recipiā. Et apprehendēs ambas
colūnas quib⁹ innitebat domus: al=
terāqꝫ earū dextera / et alterā leua te=
nēs ait. Moriat aīa mea cum phili=
stum. Cōcussisqꝫ fortiter colūnis / ce=
cidit domus super oēs principes / et
ceterā multitudinē q̄ ibi erat. Multo S.14.D.ꝛ
qꝫ plures interfecit moriens q̄ꝫ ante 15.D.
viuus occiderat. Descendentes au=
tem fratres eius et vniuersa cogna=
tio tulerunt corpus eius / et sepelie=
runt inter saraa et esthaol in sepul=
chro patris sui manue / iudicauitque
israel viginti annis.

¶ C. Sū. De micha / et idolo eius: et
de adolescente Bethleemita sacerdo
te eius. Capitulum. xvii.

Uitqꝫ eo tēpore vir quidam de A
monte ephraim noīe michas: q̄
dixit matri sue. Mille centum argen
teos quos separaueras / et super qui=
bus me audiente iuraueras: ecce ego
habeo / et apud me sunt. Cui illa re=
spondit. Bn̄dictus filius meus dn̄o.
Reddidit ergo eos matri sue: q̄ dixe=
rat ei. Cōsecraui et voui hoc argentū
dn̄o: vt de manu mea suscipiat filius
meus: et faciat sculptile atqꝫ cōflatı=
le: et nunc trado illud tibi. Reddidit B
igit̄ eos matri sue: que tulit ducentos
argēteos / et dedit eos argentario / vt
faceret ex eis sculptile atqꝫ cōflatile
qd̄ fuit in domo Miche. Qui edicu= S.8.a.et
lā quoqꝫ in ea deo separauit: et fecit 21.D.
ephot et theraphim: id est vestem sa
cerdotalē / et idola. Impleuitqꝫ vni⁹
filioꝝ suoꝝ manū: et fact⁹ est ei sacer C
dos. In dieb⁹ illis non erat rex in is=
rael: sed vnusqꝫqꝫ qd̄ sibi rectuz vide=
bat / hoc faciebat. Fuit quoqꝫ in tēpo=
re illo alter adolescens de bethleē iu=
da ex cognatione ei⁹: eratqꝫ ipse leui=
tes: et habitabat ibi. Egressusqꝫ de ci=
uitate bethleem / peregrinari voluit
vbicunqꝫ sibi commodum reperisset.
Cumqꝫ venisset in mōtē ephraim iter
faciens: et declinasset paruper in do
mo miche: interrogat⁹ est ab eo vnde
venisset. Qui rn̄dit. Leuita sum de
bethleem iuda: et vado vt habitē vbi
potuero / ꝛ vtile mihi esse prospexero.
Dixitqꝫ micha. Mane apud me (in= D
quit) ꝛ esto mihi parens ac sacerdos:
daboqꝫ tibi ꝑ annos singulos decem
argēteos / ac vestē duplicem: et q̄ ad
victū sunt necessaria. Acquieuit ꝛ man
sit apud hoīem: fuitqꝫ illi quasi vnus

de filiis. Impleuitq; micha manum
eius:et habuit pueruꝫ sacerdotē apud se.
Nūc scio dicēs q̄ð bñ faciet mihi deus
habenti leuitici generis sacerdotem.
¶ C.S. De filiis dā q̄ obtulerūt deos
et sacerdotē miche cepert. Cap. xviij.
A IN diebus illis nō erat rex in
israel:et tribus dan querebat
possessionē sibi/vt habitaret i
ea. Usq; ad illuꝫ enim diē inter cete=
ras trib⁹ sorteꝫ nō acceperat. Mise=
runt ergo filii dan stirpis et familie
sue quinq; viros fortissimos de saraa
et esthaol vt explorarēt trā/et diligē=
ter inspicerēt:dixerūtq; eis. Ite et cō=
siderate terrā. Qui cū pergentes ve=
nissent in montem ephraim:et intras=
sent domū miche/requieuerūt ibi: et
agnoscētes vocē adolescentis leuite/
vtētesq; illi⁹ diuersorio/dixerunt ad
eum. Quis te huc adduxit: quid hic
agis:quaꝫ ob causam huc venire vo=
luisti: Qui rñdit eis. Hec et hec pstite=
B rit mihi michas et me mercede cōdu
xit: vt sim ei sacerdos. Rogauerunt
autē eū vt cōsuleret dñm/et scire pos=
sent an ꝓspero itinere pergerent: et
res haberet effectum. Qui rñdit eis.
Ite cū pace/dñs respicit viaꝫ vestrā:
et iter quo pgitis. Eūtes igit quinq;
viri venerunt lais/videruntq; popu=
lū habitantē in ea absq; vllo timore
iuxta cōsuetudinē sidoniorū securum
et quietum/nullo eis penit⁹ resistēte/
magnarūq; opū:et ꝓcul a sidone at=
q; a cunctis hoībus separatū. Reuer
iiii.13.d. sīq; ad frēs suos in saraa et esthaol
C et q̄d egissent sciscitātibus responde
runt. Surgite/et ascēdamus ad eos.
Uidim⁹ eniꝫ terrā valde opulentam
et vberē:nolite negligere/nolite ces=
sare:eamus et possideam⁹ eā/nullus
erit labor. Intrabim⁹ ad securos in
regionē latissimam/tradetque nobis
dñs locū in quo nullius rei est penu=
ria eorū que gignunt in terra. Profe=
cti igit sunt de cognatiōe dan/id est
de saraa et esthaol sexcēti viri accin=
cti armis bellicis: ascēdētesq; man=
D serūt in cariathiarim iude:q̄ locus ex
eo tēpore castrorū dan nomē accepit
et est post tergū cariathiarim. Inde
trāsierūt in monteꝫ ephraim. Cumq;
venissent ad domuꝫ miche: dixerunt
quinq; viri q̄ prius missi fuerant ad
considerandā terrā lais/ceteris fra=
tribus suis. Nostis q; in domibus
istis sit ephot/theraphim et sculpti=
le atq; cōflatile:videte q̄d vobis pla=
ceat. Et cum paululuꝫ declinassent/
ingressi sunt domū adolescētis leui=
te/qui erat in domo miche:salutaue=
runtq; euꝫ verbis pacificis. Sexcēti
autē viri ita vt erant armati/stabant
E ante ostiū. At illi q̄ ingressi fuerant
domuꝫ iuuenis/sculptile et ephot et
theraphim/atq; cōflatile tollere nite
bantur:et sacerdos stabat ante osti=
um/sexcētis viris fortissimis haud
procul expectantibus. Tulerunt igit
q̄ intrauerāt sculptile ephot et idola
atq; conflatile. Quib⁹ dixit sacerdos.
Quid facitis: Cui rñderunt. Tace et
pone digitum sup os tuū/veniq; no=
biscū:vt habeam⁹ te patrē ac sacer=
dotē. Quid tibi melius est/vt sis sa=
cerdos in domo vni⁹ viri/an in vna
tribu et familia in isrl: Quod cū audis=
set/acquieuit sermonib⁹ eorū: et tulit
F ephot et idola ac sculptile:et ꝓfectus
est cū eis. Qui cū pergerēt/et ante se
ire fecissent paruulos ac iumenta/et
omne q̄ð erat p̄ciosum/iāq; a domo
miche essent ꝓcul viri q̄ habitabant
in edib⁹ miche ꝯclamātes secuti sunt
et post tergū clamare ceperunt. Qui
cum respexissent/dixerūt ad michā.
Quid tibi vis:cur clamas: Qui rñ=
dit. Deos meos quos mihi feci tulis=
tis:et sacerdotē/et oīa q̄ habeo/et di=
citis. Quid tibi est: Dixerūtq; ei filii
dan. Caue ne vltra loquaris ad nos:
et veniāt ad te viri aīo cōcitati:et ip=
se cū oī domo tua peas. Et sic cepto
itinere pexerunt. Uidēs autē micha
G q; fortiores se essent/reuersus est in
domū suā. Sexcēti autē viri tulerunt
sacerdotē/et que supra dixim⁹:vene=
rūtq; in lais ad pplm quiescēteꝫ atq;
securū/et percusserūt eos in ore gla=
dii:vrbēq; incēdio tradiderunt/nul=
lo penit⁹ ferente presidiuꝫ:eo q; ꝓcul
habitarēt a sidone: et cum nullo ho=
minuꝫ haberent quicq̄ societatis ac
negocii. Erat autē ciuitas sita in re=
gione roob:quā rursū extruentes ha
bitauerunt in ea/vocato noīe ciuita=
tis dan/iuxta vocabulum patris sui
queꝫ genuerat isrl/q̄ prius lais dice=
bat. Posuerūtq; sibi sculptile/et io=
nathan filiū gersan filii moysi: ac fi=
lios eius sacerdotes in tribu dan/vs=
q; ad dieꝫ captiuitatis sue. Mansitq;
apud eos idolum miche omni tem=
pore quo fuit domus dei in silo. In
diebus illis non erat rex in israel.

¶ C.S. De leuita et vxore eius quali
ter ad parentes reuersa: et qualiter a
marito reducitur: a viris gabaa illu-
sa mortua est: et a viro suo in duode-
cim partes diuisa: in omnem termi-
num israel mittitur. Capitulum. xix.
A FUit quidam vir leuites habitās
in latere montis Ephraim / qui
accepit vxorem de bethleem iuda: q̄
reliquit eum / et reuersa est in domū
patris sui in bethleem: mansitq; apud
eum quattuor mensibus. Secutusque
est eam vir suus / volens reconciliari
ei atq; blādiri et secum reducere: ha-
bens in comitatu puerum et duos asi-
nos. Que suscepit eum / et introduxit
in domū pr̄is sui. Quod cū audisset
socer eius / eūq; vidisset / occurrit ei le-
tus / et amplexatus est hoiem. Mansitq;
gener in domo soceri tribus diebus
B comedēs cū eo et bibēs familiariter.
Die aūt quarto de nocte consurgēs /
proficisci voluit. Quem tenuit socer /
et ait ad eū. Gusta prius pusillū pa-
nis / et conforta stomachū: et sic profi-
cisceris. Sederūtque simul: ac come-
derūt et biberūt. Dixitque pater puel-
le ad generū suū. Queso te vt hodie
hic maneas: pariterq; letemur. At il-
le cōsurgens / cepit velle proficisci. Et
nihilominus obnixe eū socer tenuit: et
apud se fecit manere. Mane autē fa-
cto / parabat Leuites iter. Cui socer
rursum. Obsecro (inquit) vt paululum
cibi capias: et assūptis viribus donec
increscat dies / postea proficiscaris.
Comederunt ergo simul: surrexitque
C adolescēs / vt pergeret cū vxore sua
et puero. Cui rursū locutus est socer.
Considera q dies ad occasum decli-
uior sit: et propinquat ad vesperum:
mane apud me etiā hodie: et duc le-
tum diē: et cras proficisceris: vt va-
das in domū tuā. Noluit gener ac-
quiescere sermonibus eius: sed statim
perrexit: et venit cōtra hiebus: q̄ alte-
ro nomine vocat hierl'm: ducens secū
duos asinos onustos et concubinam.
Iamq; aderant iuxta hiebus: et dies
mutabat in noctem. Dixitq; puer ad
dñm suū. Ueni obsecro: declinemus
ad vrbē hiebuseorū et maneamus in
ea. Cui rn̄dit dñs. Nō ingrediar oppi
dum gentis aliene: q̄ non est de filiis
israel: sed trāsibo vsq; gabaa / et cum
illuc puenero manebimus in ea: aut
D certe in vrbe rama. Transierunt er-
go hiebus: et ceptū carpebāt iter: oc
cubuitq; eis sol iuxta Gabaa: q̄ est in
tribu beniamin: diuerteruntq; ad eā
vt manerent ibi. Quo cū intrassent:
sedebāt in platea ciuitatis: et nullus
eos recipere volebat hospitio. Et ec-
ce apparuit homo senex reuertēs de
agro et de opere suo vesperi: qui et ipse
de monte erat ephraim: et peregri-
nus habitabat i gabaa. Homines au-
tem regionis illius erāt filii iemini.
Eleuatisq; oculis: vidit senex seden-
tem hoiem cū sarcinulis suis in pla-
tea ciuitatis: et dixit ad eū. Unde ve- E
nis? et quo vadis? Qui rn̄dit ei. Pro
fecti sumus de bethleē iuda: et pergi
mus ad locum nostrū q̄ est in latere
montis ephrai: vnde ieramus in beth-
leē: et nūc vadimus ad domū dei: nul-
lusq; sub tectū suū nos vult recipe-
re: habētes paleas et fenū in asinorū
pabulum et panē ac vinū in meos et
ancille tue vsus: et pueri qui mecum
est: nulla re indigemus: nisi hospitio.
Cui respōdit senex. Pax tecū sit ego
prebebo oia q̄ necessaria sunt: tantū
queso ne in platea maneas. Intro-
duxitq; eū in domū suā: et pabulum
asinis prebuit: ac postq̄ lauerunt pe-
des suos: recepit eos in cōuiuiū. Il- F
lis epulātibus: et post laborē itineris
cibo et potu reficientibus corpora: ve
nerunt viri ciuitatis illius filii belial
id est absq; iugo: et circumdantes do-
mū senis: fores pulsare ceperūt cla-
mantes ad dñm domus atq; dicētes.
Educ virum qui ingressus est domū gen.19.a.
tuā: vt abutamur eo. Egressusq; est
ad eos senex: et ait. Nolite fratres
nolite facere malū hoc: q2 ingressus
est homo hospitiū meū: et cessate ab
hac stulticia: habeo filiā virginem: et
hic hō habet cōcubinā: educam eas
ad vos vt humilietis eas: et vestram
libidinē cōpleatis: tm̄ obsecro ne sce-
lus hoc contra naturā operemini in
virū. Nolebāt acq̄escere sermonibus
illius. Quod cernens homo: eduxit ad
eos cōcubinā suā: et eis tradidit illu-
dendā. Qua cū tota nocte abusi es-
sent: dimiserunt eā mane. At mulier
recedētibus tenebris: venit ad ostiū G
domus vbi manebat dñs suus: et ibi
corruit. Mane facto surrexit homo: et
aperuit ostiū vt ceptā expleret viā:
et ecce concubina eius iacebat ante
ostiū: sparsis in limine manibus. Cui
ille putās eā quiescere loquebatur.
Surge: et ambulemus. Qua nihil re-

spondente/intelligēs ꝙ erat mortua
tulit eā/et imposuit asino: reuersusqꝫ
est in domū suam. Quam cum esset
ingressus/arripuit gladium: ⁊ cada-
uer vxoris cū ossib⁹ suis in duodecim
partes ac frusta concidens/misit in
oēs terminos israel. Qꝫ cū vidissent
singuli/conclamabāt. Nunꝗ̄ res ta-
lis facta est ī israel/ex eo die ꝗ ascen
derunt patres nr̄i de egypto/vsqꝫ in
presens tēpus: ferte sententiam/⁊ in
cōmune decernite ꝗd facto opus sit.
¶ C. S. De pugna toti⁹ isrl' ꝓ scelere
hoc cōtra tribū beniamin: qualiter filii
isrl' ab eis hic ꝑmo et scđo victi sunt:
tertio tñ vicit isrl' beniamin: nec sup
sunt de eo nisi sexcēti viri: qꝛ duo mi-
lia quingenti mortui sunt. Capm. xx.
A Egressi itaqꝫ sunt oēs filii israel/
esdre.10.c. et pariter congregati quasi vir
vn⁹ de dan vsqꝫ bersabee/et terra ga
laad ad dñz in maspha/omnesqꝫ an-
guli populorum et cuncte tribus is-
rael in ecclesiā populi dei/ꝯuenerūt
quadringēta milia peditum pugna-
torum. Nec latuit filios Bēiamin ꝙ
ascēdissent filii israel in maspha. In
terrogatusqꝫ leuita maritus mulie-
ris interfecte/quomodo tantum scel⁹
perpetratū esset/rn̄dit. Ueni in ga-
baa bēiamin cum vxore mea/illicqꝫ
diuerti: et ecce hoīes ciuitatis illius
circūdederūt nocte domū in qua ma
nebā/volētes me occidere: ⁊ vxorem
meā incredibili furore libidinis ve-
xantes: deniqꝫ mortua est. Quā arre
ptam in frusta cōcidi: misiqꝫ partes
in oēs terminos possessionis vr̄e: qꝛ
nunꝗ̄ tantū nefas: ⁊ tam grāde pia-
culū factū est in israel. Adestis oēs
filii israel: decernite ꝗd facere debea
tis. Stansqꝫ ois ppl's: ⁊ quasi vnius
hois sermone rn̄dit. Nō recedemus
in tabernacula nr̄a: nec suam quisꝗ̄
intrabit domū: sed hoc contra gabaa
B in cōmune faciem⁹. Decē viri eligan
tur e centum ex oībus tribub⁹ israel:
et centū de mille: ⁊ mille de decē mi-
libus: vt cōportent exercitui cibaria
et possimus pugnare contra gabaa
bēiamin: ⁊ reddere ei ꝓ scelere quod
meretur. Cōuenitqꝫ vniuersus israel
ad ciuitatē quasi homo vnus eadem
mēte: vnoqꝫ cōsilio: ⁊ miserūt nunci-
os ad oēm tribū beniamin qui dice-
rēt. Cur tantū nefas in vobis reper-
13 tum est? Tradite hoīes de gabaa: qui
hoc flagitiū perpetrarunt vt morian
tur/et auferat malum de israel. Qui
noluerunt fratrum suoꝝ filioꝝ israel
audire mādatum: sed ex cunctis vr-
bib⁹ que sortis sue erāt/cōuenerūt in
gabaa/vt illis ferrēt auxiliū: et con-
tra vniuersum populū israel dimica-
rēt. Inuētiqꝫ sunt vigintiquinqꝫ mi-
lia de bēiamin educētium gladium/
ꝑter habitatores gabaa: qui septin-
gēti erant viri fortissimi: ita sinistra
vt dextra ꝑliantes: et sic fundis lapi
des ad certū iacientes/vt capillū ꝗ̄
possent percutere: et nequaꝗ̄ in alte
ram partē ictus lapidis deferretur. C
Uiroꝝ quoqꝫ israel absqꝫ filiis ben-
iamin inuēta sunt quadringenta mi
lia educentiū gladios/et paratoꝝ in
ad pugnā. Qui surgētes venerunt in
domum dei: hoc est in silo cōsuluerūt
qꝫ dñm/atqꝫ dixerūt. Quis erit in ex-
ercitu nr̄o princeps certaminis con-
tra filios beniamin? Quibus rn̄dit
dn̄s. Judas sit dux vester. Statimqꝫ
filii isrl' surgētes/mane castrameta-
ti sunt iuxta gabaa: ⁊ inde proceden
tes ad pugnā contra beniamin vrbē
oppugnare ceperunt. Egressiqꝫ filii
beniamin de gabaa/occiderūt de fi-
liis isrl' die illo vigintiduo milia vi-
roꝝ. Rursum filii isrl' et fortitudine
et numero confidētes in eodē loco in
quo prius certauerant/aciem direxe
runt: ita tñ vt prius ascenderēt ⁊ fle-
rent corā dn̄o vsqꝫ ad noctē: consule-
rentqꝫ eū/⁊ dicerēt. Debemus vltra
D procedere ad dimicādū cōtra filios
beniamin fratres nr̄os/an nō? Qui-
bus ille rn̄dit. Ascēdite ad eos: et in-
ite certamen. Cūqꝫ filii isrl' altera die
contra filios beniamin ad prelium
processissent/eruperūt filii bēiamin
de portis gabaa: et occurrentes eis
tāta in illos cede bacchati sūt: vt de-
cem ⁊ octo milia viroꝝ educentium
gladiū prosternerent. Quam ob rem
oēs filii israel venerunt in domū dei:
et sedentes flebāt corā dn̄o: ieiunaue
rūtqꝫ die illo vsqꝫ ad vesperā: ⁊ obtu-
lerunt ei holocausta/atqꝫ pacificas
victimas: et super statu suo interro-
gauerūt. Eo tempore ibi erat arca fe-
deris dn̄i: et phinees fili⁹ eleazari fi-
lii aaron preposit⁹ domus. Consulue
runt igit' dn̄m atqꝫ dixerūt. Exire vl-
tra debem⁹ ad pugnam contra filios
beniamin fratres nr̄os/an quiesce-
re? Quibus ait dn̄s. Ascendite: cras
enim tradā eos in manus vestras.

Posueruntq; filii israel insidias per
circuitum vrbis gabaa: et tertia vice
sicut semel et bis / cotra beniamin ex-
E ercitū produxerūt. Sed et filii benia-
min audacter eruperūt de ciuitate /
et fugiētes aduersarios lōgius pse-
cuti sunt: ita vt vulnerarēt ex eis si-
cut primo die et scdo: et cederent per
duas semitas vertentes terga: quarū
vna ferebat in bethel / et altera in ga
baa: atq; prosternerēt triginta circi-
ter viros. Putauerunt enī solito eos
more cedere. Qui fugā arte simulan
tes inierunt cōsiliū / vt abstraherent
eos de ciuitate: et quasi fugientes ad
supradictas semitas pducerēt. Om-
nes itaq; filii isrl' surgētes de sedib⁹
suis tetenderunt aciē in loco qui vo-
catur baalthamar. Insidie quoq; q̄
circa vrbē erāt / paulatim se apire ce-
perūt: et ab occidētali vrbis parte p-
cedere. Sed et alia decē milia virorū
de vniuerso israel habitatores vrbis
ad certamina puocabant. Ingraua-
tūq; est bellum cōtra filios bēiamin:
et nō intellexerūt qd' ex omni parte
illis instaret interitus. Percussitq;
eos dn̄s in cōspectu filiorū isrl' / et in-
terfecerunt ex eis in illo die viginti
quinq; milia / et cētum viros: oēs bel-
F latores et educentes gladiū. Filii au-
tem bēiamin cū se inferiores esse vi-
dissent / ceperunt fugere. Qd' cernen
tes filii israel / dederūt eis ad fugien
dum locum: vt ad pparatas insidias
deuenirent / quas iuxta vrbem posue
rant. Qui cū repēte de latibulis sur-
rexissent: et bēiamin terga cedētibus
daret / ingressi sunt ciuitatē: et pcusse
runt eā in ore gladii. Signuz autem
dederant filii israel his quos in insi-
diis collocauerant: vt postq̄ vrbē ce
pissent / igne accēderēt: vt ascenden-
te in altū fumo / captā vrbem demon
strarēt. Quod cū cernerēt filii israel
in ipso certamine positi (putauerunt
enim filii beniamin eos fugere / et in-
stanti⁹ persequebant: cesis de exerci
tu eorū triginta viris) et viderūt q̄si
colūnā fumi de ciuitate cōscendere.
40 Bēiamin quoq; respiciēs retro / cum
captā cerneret ciuitatē / et flammas
in sublime ferri: qui prius simulaue-
rant fugā / versa facie fortius resiste-
bāt. Quod cum vidissent filii benia-
min / in fugā versi sunt: et ad viā de-
G serti ire ceperūt: illuc quoq; eos ad-
uersariis psequentib⁹. Sed et hi qui
vrbem succenderāt / occurrerunt eis
atq; ita factum est vt ex vtraq; parte
ab hostib⁹ cederent / nec erat vlla re-
quies morientiū. Ceciderūt atq; pro-
strati sunt ad orientalem plagā vrbis
gabaa. Fuerūt aūt q̄ in eodē loco in-
terfecti sunt decē et octo milia virorū
oēs robustissimi pugnatores. Quod
cū vidissent qui remāserant de beia-
min / fugerunt in solitudinē: et perge-
bant ad petrā cui⁹ vocabulū est rem-
mon. In illa quoq; fuga palantes / et
in diuersa tēdētes / occiderūt quinq;
milia viros. Et cū vltra tēderet: pse-
cuti sunt eos et interfecerūt etiā alia
duo milia. Et sic factuz est vt oēs qui
ceciderant de bēiamin in diuersis lo
cis / essent viginti quinq; milia pugna
tores ad bella promptissimi. Remanse
rūt itaq; de omni numero bēiamin /
qui euadere potuerūt et fugere in so
litudinē sexcēti viri / sederūtq; in pe-
tra remmon mensibus quatuor. Re-
gressi aūt filii isrl' oēs reliquias ciui- 48
tatis a viris vsq; ad iumenta gladio
pcusserūt: cunctasq; vrbes et viculos
bēiamin vorax flamma cōsumpsit.
C. C. S. Filii isrl' ducti penitentia sup
iuramēto qd' fecerant. et ecce. vgines
dant in vxores viris q̄ remāserāt de
bēiamin: de iabis galaad quē pcusse-
runt: reliquias captūt ex virginibus
silo ducētib⁹ choros. In diebus illis
nō erat rex in israel. Capitulum. xxi.
Iurauerūt quoq; filii israel in 1
maspha et dixerūt. Null⁹ no-
strū dabit filiis bēiamin de fi-
liabus suis vxorem. Veneruntq; om-
nes ad domum dei in silo: et in cōspe-
ctu eius sedentes vsq; ad vesperam:
leuauerunt vocem et magno vlulatu
ceperunt flere dicētes. Quare domine
deus israel factū est hoc malū in po-
pulo tuo / vt hodie vna tribus aufer-
retur ex nobis? Altera aūt die dilucu
lo consurgentes / extruxerunt altare
obtuleruntq; ibi holocausta et pacifi-
cas victimas et dixerunt. Quis non
ascendit in exercitum dn̄i de vniuer-
sis tribubus israel? Grandi enī iura-
mēto se cōstrinxerant / cum essent in
maspha / interfici eos qui defuissent.
Ductiq; penitentia filii israel super
fratre suo bēiamin / ceperunt dicere.
Ablata est tribus vna de israel / vn-
de vxores accipient? Oēs enī in com
mune iurauimus non daturos nos
his filias nostras. Idcirco dixerunt

Quis est de vniuersis tribubus Is-
rael: qui non ascẽdit ad dñm in mas-
pha? Et ecce inuẽti sunt habitatores
iabis Galaad in illo exercitu nõ fuis-
se. Eo quoq; tempore cum essent in si-
lo: nullus ex eis ibi repertus est. Mise-
rũt itaq; decẽ milia viros robustissi-
mos: ⁊ preceperũt eis. Ite et percutite
habitatores iabis galaad in ore gla-
dii: tam vxores q̃ paruulos eorum: ⁊
hoc erit quod obseruare debebitis.
Nu. 31. c. Omne genus masculini / ⁊ mulieres
que cognouerũt viros interficite: vir-
gines aũt reseruate. Inuenteq; sunt
de iabis galaad quadringente vgi-
nes q̃ nescierunt viri thorũ: et addu-
xerunt eas ad castra in silo: in terrã
chanaã. Miserũtq; nũcios ad filios
beniamin qui erant in petra Rem-
mon et preceperũt eis vt eas suscipe-
C rẽt in pace. Veneruntq; filii bẽiamin
in illo tẽpore: et date sunt eis vxores
de filiabus iabis galaad: alias autem
nõ repererũt: quas simili modo tra-
derent. Uniuersusq; israel valde do-
luit: et egit penitẽtiam super interfe-
ctione vnius tribus ex israel. Dixerũtq;
maiores natu. Quid faciemus reliq̃s
qui nõ acceperũt vxores? Omnes in
beniamin femine conciderunt: ⁊ ma-
gna nobis cura ingẽtiq; studio pro-
uidẽdũ est: ne vna tribus deleat̃ ex is-
rael. Filias enim nostras eis dare non
possumus cõstricti iuramẽto: et ma-
ledictiõe qua diximus. Maledictus
q̃ dederit de filiabus suis vxorẽ benia-
min. Ceperũtq; consiliũ atq; dixerũt.
Ecce solẽnitas dñi est in silo anniuer-
saria: que sita est ad septentrionẽ vr-
bis bethel ad orientalẽ plagã vie: que
de bethel tẽdit ad sichimam: et ad
meridiẽ oppidi lebona. Preceperũt-
q; filiis beniamin atq; dixerunt. Ite /
et latitate i vineis: cũq; videritis fi-
lias silo ad ducendos choros ex mo-
re procedere: exite repẽte de vineis:
et rapite ex eis singuli vxores singu-
D las / ⁊ pergite i terrã Bẽiamin. Cũq;
venerint patres earum ac fratres / ⁊
aduersum vos q̃ri ceperint atq; iur-
gari: dicemus eis. Misereminí eorum.
Nõ enim rapuerũt eas iure bellãtium
atq; victorũ sed rogantibus vt acci-
perẽt non dedistis: et a vestra parte
peccatum est. Feceruntq; filii beniamin vt
sibi fuerat imperatũ: et iuxta numerũ
suũ rapuerũt sibi de his que ducebãt
choros vxores singulas: abieruntq; in
possessionẽ suam edificãtes vrbes: et
habitantes in eis. Filii quoq; israel Ju. 17. c. ⁊
reuersi sunt per tribus et familias in 18. a.
tabernacula sua. In diebus illis non
erat rex in israel: sed vnusquisq; qd si-
bi rectum videbatur hoc faciebat.

¶ Finis libri Judicum.

¶ Liber Ruth.

¶ C. S. Elimelech cũ vxore noemi et
filiis peregrinat̃ in moab: quo mortuo
cũ filiis noemi vxor eius in bethleẽ re
dit cum ruth nuru sua ⁊ dicit: nolite
me vocare noemi s; mara. ⁊c. Capitulum i.

In diebus vnius iudicis /
quando iudices pr̃erãt
facta ẽ fames in terra.
A Abiitq; homo de beth-
leẽ iuda: vt peregrina-
retur in regiõe moabi-
tide cum vxore sua: ac duobus libe-
ris. Ipse vocabatur Elimelech ⁊ vxor
eius noemi et duo filii / alter maalõ /
⁊ alter chelion ephratei de bethleem
iuda. Ingressiq; regionem moabiti-
dem morabantur ibi. Et mortuus est
elimelech maritus noemi: remansitq;
ipsa cum filiis. Qui acceperunt vxo-
res moabitidas: quarũ vna vocaba-
tur orpha / altera ruth. Manserũtq;
ibi decẽ annis: ⁊ ambo mortui sunt:
Maalon videlicet et chelion: reman-
sitq; mulier orbata duobus liberis ac
B marito. Et surrexit / vt in patriã per-
geret cum vtraq; nuru sua de regiõe
moabitide. Audierat enim q̃ respexis-
set dñs populum suum: et dedisset eis
escas. Egressa est itaq; de loco pere-
grinatiõis sue cũ vtraq; nuru: ⁊ iam
in via reuertẽdi posita in terrã iuda:
dixit ad eas. Ite in domũ matris ve-
stre: faciat vobiscũ dñs misericordiam /
sicut fecistis cũ mortuis et mecũ. Det
vobis inuenire requiem in domibus
virorũ: quos sortiture estis. Et oscu-
lata est eas. Que eleuata voce flere
ceperunt ⁊ dicere. Tecũ pergemus ad
populũ tuum. Quibus illa rñdit. Re-
uertimini filie mee: cur venitis mecũ?
Nũ vltra habebo filios i vtero meo:
vt viros ex me sperare possitis? Reuer-
E timini filie mee et abite. Iã enim senectu-
te confecta sum: nec apta vinculo coniugali
etiã si possẽ hac nocte concipere: ⁊ pa-
rere filios si eos expectare velitis? do-
nec crescãt: et annos pubertatis im-

pleant/a nec eritis vetule & innubatis.
Nolite queso filie mee facere hoc q2
vestra angustia magis me premit/ 7
egressa est man⁹ domini contra me.
Eleuata igitur voce/rursum flere ce-
perunt. Orpha osculata est socrū/ac
reuersa est. Ruth adhesit socrui sue
cui dixit noemi. En reuersa est cogna
ta tua ad ppl'm suū et ad deos suos :
2. Regū. 15. a. vade cū ea. Que r̄ndit. Ne aduerse-
ris mihi vt relinquā te et abeā : quo-
cūqȝ eni perrexeris/pergā: 7 vbi mo-
rata fueris et ego pariter morabor.
Ppl's tuus/ppl'us me⁹: et deus tuus
deus me⁹. Que de terra morientē suscepe-
perit/in ea moriar: ibiqȝ locū acci-
piā sepulture. Hec mihi faciat de⁹: et
hec addat / si non sola mors me et te
D separauerit. Uidens ergo noemi φ
obstinato aīo ruth decreuisset secum
pgere/aduersari noluit : nec ad suos
vltra reditum psuadere. Profecteqȝ
sunt simul et venerunt in bethleem.
Quib⁹ vrbē ingressis/velox apd cun-
ctos fama percrebuit: dicebantqȝ mu-
lieres. Hec est illa noemi. Quib⁹ ait.
Ne vocetis me noemi id est pulchrā
sed vocate me mara id est amarā: q2
amaritudine valde repleuit me om-
nipotēs. Egressa sum plena: 7 vacuā
reduxit me dn̄s. Cur ergo vocatis me
noemi /quā dn̄s humiliauit/ 7 afflixit
om̄s? Uenit ergo noemi cū ruth moa
bitide nuru sua de terra peregrina-
tiōis sue: ac reuersa est in bethleem :
quando primū hordea metebantur.

¶ C. S. Ruth in agro booz cognati
noemi cū gr̄a ei⁹ spicas colligit post
messores: 7 dat socrui sue de cib' q̄b⁹
A fuerat saturata apud booz. Cap. ij.

Erat aūt viro elimelech ɔsan-
guineus/ homo potens et ma
gnarū opum / noīe Booz. Di-
xitqȝ Ruth moabitis ad socrū suam.
Si iubes vadā in agrū et colligā spi-
cas q̄ fugerint man⁹ metētium: vbi-
cūqȝ clemētis in me patrisfamilias
repperero gratiam. Cui illa r̄ndit. Ua
de filia mi. Abiit itaqȝ et colligebat
spicas post terga metētium. Accidit
autem vt ager ille haberet dn̄m noīe
booz/q̄ erat de cognatiōe elimelech.
Et ecce ipse veniebat de bethleem/di
xitqȝ messoribus. D n̄s vobiscū. Qui
r̄nderūt ei. Bn̄dicat tibi dn̄s. Dixitqȝ
booz iuueni qui messoribus preerat.
B Cuius est hec puella? Cui respondit.
Hec est moabitis q̄ venit cum noemi
de regione moabitide / et rogauit vt
spicas colligeret remanētes : sequēs
messor̄ vestigia: et de mane vsqȝ nūc
stat in agro / 7 nec ad momentū qui-
dem domū reuersa est. Et ait Booz
ad Ruth. Audi filia / ne vadas in al-
terum agrū ad colligendū / nec rece-
das ab hoc loco : sed iungere puellis
meis /et vbi messuerint seq̄re. mādaui
eni puer' meis vt nemo molest⁹ sit ti
bi: sȝ etiā si sitieris : vade ad sarcinu-
las et bibe aq̄s de q̄b⁹ 7 pueri mei bi-
bunt. Que cadēs in faciē suā et ado-
rās super terram / dixit ad eū. Unde
mihi hoc vt inuenirē gratiam ante
oculos tuos / et nosse me dignareris
peregrinā mulierem? Cui ille r̄ndit.
Nūciata sunt mihi oīa q̄ feceris so- C
crui tue post mortē viri tui: et φ reli-
queris parentes tuos/ 7 terrā in qua
nata es: et veneris ad ppl'm quē an-
tea nesciebas. Reddat tibi dn̄s pro
opere tuo et plenā mercedē recipias
a domino deo israel ad quē venisti/ 7
sub cuius confugisti alas. Que ait.
Inueni gratiam coram oculis tuis
dn̄e mi/ qui consolatus es me et locu
tus es ad cor ancille tue : q̄ non sum
similis vnius puellarū tuarum. Di-
xitqȝ ad eam Booz. Quādo hora ve-
scendi fuerit/veni huc 7 comede pa-
nem: 7 intinge buccellam tuā in ace-
to. Sedit itaqȝ ad messorū latus: 7 cō-
gessit polentā sibi: comeditqȝ et satu-
rata est/ 7 tulit reliquias. Atqȝ inde sur-
rexit vt spicas ex more colligeret.
Precepit autē Booz pueris suis / di-
cens. Etiam si vobiscū metere volue-
rit/ne prohibeatis eam: et de vestris
quoqȝ manipulis proicite de indu-
stria/et remanere permittite : vt absqȝ
rubore colligat/et colligentem nemo
corripiat. Collegit ergo in agro vsqȝ
ad vesperā / et que collegerat virga D
cedens et excutiens / inuenit hordei
quasi ephi mensuram/id est tres mo
dios/ quos portans reuersa est in ci-
uitatē et ostendit socrui sue : insuper
protulit / et dedit ei de reliquiis cibi
sui quo saturata fuerat. Dixitqȝ ei
socrus sua. Ubi hodie collegisti : et
vbi fecisti opus? Sit benedict⁹ q̄ mi-
sertus est tui. Indicauitqȝ ei apud
quem esset operata: 7 nomē dixit vi-
ri φ booz vocaret. Cui r̄ndit noemi.
Benedictus sit a dn̄o: qm̄ eandē gra
tiam quam prebuerat viuis seruauit
et mortuis. Rursumqȝ ait. Propin-

quus noster est homo. Et Ruth. Hoc
quoq (inquit) precepit mihi vt tam-
diu messoribus eius iungerer / donec oẽs
segetes meterent. Cui dixit socrus.
Melius est filia mi vt cum puellis eius
exeas ad metẽdũ: ne in alieno agro
quispiã resistat tibi. Juncta est itaq
puellis Booz et tamdiu cum eis mes-
suit / donec hordea et triticum in hor-
reis conderentur.

C.S. Juxta consiliũ Noemi / Ruth
in agro ad pedes Booz dormit: petit
extendi pallium sup se: et dormit secũ
vsq ad mane: sex hordei modios ad
socrum reportat. Ca.iii.

A Ostq̃ autem reuersa est ad so-
crum suam / audiuit ab ea. Fi-
lia mi / queram tibi requiem et
prouidebo vt bene sit tibi. Booz iste
cuius puellis in agro iuncta es: pro-
pinquus noster est / et hac nocte aream
hordei ventilat. Lauare igitur et vn-
gere et induere cultioribus vestimen-
tis / et descende in aream. Non te vi-
deat homo / donec esum potũq finie-
rit. Quãdo autẽ ierit ad dormiendũ:
nota locũ in quo dormiat. Veniesq
et discooperies pallium quo operit a
parte pedum / et proicies te et ibi ia-
cebis. Ipse autẽ dicet tibi quid agere
debeas. Que rñdit. Quicq̃d precepe-
B ris / faciã. Descẽditq in areã: et fecit
oĩa que sibi imperauerat socrus sua.
Cũq comedisset Booz et bibisset: et fa-
ctus esset hilarior / issetq ad dormien-
dum iuxta aceruum manipulorũ: ve-
nit abscondite: et discooperto pallio a
pedibus eius / se piecit. Et ecce nocte
iam media expauit homo / et contur-
batus est. Viditq mulierẽ iacentem
ad pedes suos: et ait illi. Que es? Il-
laq rñdit. Ego sũ Ruth ancilla tua:
expãde pallium tuũ sup famulã tuã:
q2 ppinquus es. Et ille. Benedicta
(inquit) es a dño filia: et priorẽ miseri-
cordiam posteriore superasti: q2 non
es secuta iuuenes pauperes siue di-
C uites. Noli ergo metuere: sed quicquid
dixeris mihi / faciã tibi. Scit enĩ oĩs
populus qui habitat intra portas
vrbis mee mulierem te esse virtutis.
Nec abnuo me propinquum: sed est
alius me propinquior. Quiesce hac
nocte: et facto mane / si te voluerit p-
pinquitatis iure retinere / bene res
acta est: sin autẽ ille noluerit / ego te
absq vlla dubitatione suscipiã: viuit
dñs / dormi vsq mane. Dormiuit ita-
q ad pedes eius vsq ad noctis abces-
sum. Surrexit itaq anteq̃ homines se
cognoscerent mutuo: et dixit Booz.
Caue ne quis nouerit q hucveneris.
D Et rursum. Expãde (inquit) pallium
tuũ quo operiris / et tene vtraq manu.
Qua extendente et tenente: mensus
est sex modios hordei: et posuit sup
eam. Que portans / ingressa est ciui-
tatem / et venit ad socrũ suã. Que di-
xit ei. Quid egisti filia? Narrauitq
ei oĩa que sibi fecisset homo. Et ait.
Ecce sex modios hordei dedit mihi:
et ait. Nolo vacuam te reuerti ad so-
crum tuã. Dixitq Noemi. Expecta fi-
lia / donec videamus quẽ res exitũ ha-
beat: neq enĩ cessabit homo / nisi com-
pleuerit quod locutus est.

C.S. Booz suscipit ius ppinquitatis
a ppinquo viri premortui Ruth: cal-
ceamento soluto accipit Ruth vxorẽ:
generat Obed patrẽ Dauid: narrat
generatio Phares. Ca.iiii.

A Scendit ergo Booz ad portã
et sedit ibi. Cumq vidisset p-
pinquũ preterire de quo prius
sermo habitus est / dixit ad eum. De-
clina paulisper et sede hic: vocans eũ
nomine suo. Qui diuertit et sedit. Tol-
lens autem Booz decem viros de se-
nioribus ciuitatis: dixit ad eos. Se-
dete hic. Quibus residentibus locutus
est ad ppinquũ. Partẽ agri fratris
nostri Elimelech vendidit Noemi: q
reuersa de regione Moabitide: quod
audire te volui / et tibi dicere coram
cunctis sedentibus et maioribus natu de
populo meo. Si vis possidere iure p-
pinquitatis / eme et posside: sin autem
displicet tibi hoc ipsum / indica mihi
vt sciã q̃d facere debeã: nullus enim
est propinquus excepto te qui prior
es: et me / qui secũdus sum. At ille re-
spondit. Ego agrum emam. Cui di-
B xit Booz. Quando emeris agrum de
manu mulieris / Ruth quoq moabi-
tidem que vxor defuncti fuit debes
accipere / vt suscites nomen ppinqui
tui in hereditate sua. Qui respondit.
Cedo iuri ppinquitatis: neq enĩ po-
steritatẽ familie mee delere debeo:
tu meo vtere priuilegio / quo me li- deu.25.b.
benter carere pfiteor. Hic autẽ erat
mos antiquitus in Israel inter ppin-
quos / vt si quãdo alter alteri suo iuri ce-
debat / vt esset firma concessio: solue-
bat homo calceamentũ suũ / et dabat
ppinquo suo. Hoc erat testimonium

cessionis in Israel. Dixit ergo ppinquo
suo Booz. Tolle calceamentũ. Q̃d statim
solutũ de pede suo. At ille maiori
bus natu et vniuerso populo. Testes
vos (inquit) estis hodie q̃ possederim
oĩa que fuerũt Elimelech et Chelion
C et Maalon: tradente Noemi: et Ruth
Moabitidem vxorẽ Maalon in cõiu-
gium sumpserim: vt suscitem nomen
defuncti in hereditate sua: ne voca-
bulum ei9 de familia sua ac fratrib9
et populo deleat: vos inquã huius rei
testes estis. Rñdit oĩs popul9 q̃ erat
in porta et maiores natu. Nos testes
sumus: faciat dñs hanc mulierẽ que
ingredit domum tuã sicut Rachel et
Liam q̃ edificauerũt domũ Israel: vt
sit exemplum virtutis in Ephrata: et
habeat celebre nomen in Bethleem:
fiatq̃ domus tua sicut domus Pha-
res quẽ thamar peperit Jude de se-
mine q̃d tibi dederit dñs ex hac puel-
la. Tulit itaq̃ Booz Ruth / et accepit
vxorem: ingressusq̃ est ad eam / et de-
dit illi dñs vt cõciperet et pareret fi-
D liũ. Dixeruntq̃ mulieres ad Noemi.
Benedict9 dñs qui non est passus vt
deficeret successor familie tue: et voca
ret nomẽ ei9 in Israel / et habeas q̃ cõ-
solet animã tuã, et enutriat senectutẽ:
de nuru enĩ tua nat9 est q̃ te diliget: et
multo tibi melior est q̃ si septẽ habe-
res filios. Susceptũq̃ Noemi puerũ
posuit in sinu suo: et nutricis ac geru-
le fungebat officio. Vicine autẽ mu-
lieres cõgratulãtes ei et dicẽtes. Na-
tus est fili9 Noemi: vocauerũt nomẽ
eius Obed. Hic est pater Isai patris
Mat. 1. a. Dauid. He sunt generationes Pha-
res. Phares genuit Esrom. Esrõ ge-
nuit Aram. Arã genuit Aminadab.
Aminadab genuit Naasson. Naas-
son genuit Salmon. Salmon genuit
Booz. Booz genuit Obed. Obed ge-
nuit Isai. Isai genuit Dauid regẽ.

Explicit liber Ruth.

Hieronymi in libros Regum prefatio.

VIginti et duas literas
esse apd Hebreos / Sy-
rorum quoq̃ lingua et
Chaldeor testat: q̃ he-
brice magna ex parte
cõfinis est: nam et ipsi
viginti duo elementa habẽt / eodem
sono, sed diuersis characterib9. Sa-
maritani etiam pentateuchũ Moysi
totidẽ literis scriptitant: figuris tã-
tum et apicib9 discrepantes. Certũq̃
est Esdram scribã legisq̃ doctorem /
post captã Hierosolymã et instaura-
tionẽ templi sub Zorobabel alias lite-
ras reperisse quibus nunc vtimur:
cum ad illud vsq̃ tempus idem Samarita-
norum et Hebreor characteres fue-
runt. In libro quoq̃ Numerorũ hec
eadẽ supputatio sub Leuitarũ ac sa-
cerdotũ sensu mystice ostenditur. Et
nomen dñi tetragrãmaton in quibus-
dam grecis voluminibus vsq̃ hodie
antiquis expressum literis inueni-
mus. Sed et psalmi tricesimusseptimus
et centesimus decimus / et centesimus
vndecimus / et centesimus decimus-
octauus / et centesimus quadragesi-
mus quartus: q̃q̃ diuerso scribant
metro: tñ eiusdẽ numeri texuntur al-
phabeto. Et Hieremie lamẽtationes
et oratio ei9. Salomonis quoq̃ in fi-
ne Prouerbia: ab eo loco in quo ait.
Mulierẽ fortẽ quis inueniet: iisdem Prouer.
alphabetis vel incisionib9 supputan 31. b.
tur. Porro q̃nq̃ litere duplices apud
Hebreos sunt. Caph / Mem / Nun /
Phe / Sade. aliter enim scribunt per
has principia medietatesq̃ verborũ
aliter fines. Unde et q̃nq̃ a plerisq̃
libri duplices estimantur. Samuel /
Malachim / Dibrehaiamim / Esdras /
Hieremias cũ Cinoth: id est lamen-
tationibus suis. Quomodo igit vi-
gintiduo elementa sunt per q̃ scribi-
mus hebraice oẽ q̃d loquimur / et eorũ
initiis vox humana comprehẽditur /
ita vigintiduo volumina supputan-
tur: quib9 quasi literis et exordiis in
dei doctrina tenera adhuc et lactens
viri iusti eruditur infantia. Primus
apud eos liber vocat Bresith quem
nos Genesim dicim9. Secũdus / Vel-
lesmoth / q̃ Exodus appellat. Terti9 /
Vaiecra / id est Leuiticus. Quartus /
Vaiedabber / quem Numeros voca-
mus. Quintus / Elleaddebarim / q̃
Deuteronomiũ prenotatur. Hi sunt
quinq̃ libri Moysi / quos ppriẽ Tho-
rad id est legẽ appellant. Scd̃m pro-
phetarũ ordinẽ faciũt: et incipiũt ab
Jesu filio Naue qui apud eos Jeho-
sua Bennum dicit. Deinde subtexũt
Sophtim id est Judicũ librum. Et in
eundẽ compingũt Ruth: q2 in dieb9
Judicũ facta ei9 narrat historia. Ter-
tius sequitur Samuel / quem nos re-
gnorum primũ et secũdum dicimus.

Quartus Malachim/id est regum: qui tertio ⁊ quarto regnorum volumine continetur. Meliusq; multo est Malachim id est regū q̄ȝ Malachoth id est regnorū dicere. Nō enī multarū gentiū describit regna: sed vnius Israelitici pp̄li, q̄ tribub⁹ duodecim continet. Quintus/est Esaias. Sextus/Hieremias. Septimus/Ezechiel. Octau⁹/liber duodecim prophetarum: qui apud illos vocat̄ Thereasar. Terti⁹ ordo/agiographa possidet. Et primus liber incipit ab Job. Secūdus a Dauid, quē quinq; incisionib⁹ et vno psalmorū volumine comprehendunt. Tertius/est Salomon tres libros habens. Prouerbia: que illi parabolas id est Masloth appellant. Quartus: Ecclesiasten, id est Coheleth. Quintus: Canticū Canticorū/quē titulo Sirhasirim prenotant. Sextus: est Daniel. Septim⁹: Dibrehaiamim id est verba dierū: qđ significātius chronicon totius diuine historie possumus appellare: q̄ liber apud nos Paralipomenon primus ⁊ secundus inscribit̄. Octauus: Esdras/q̄ et ipse similiter apud Grecos et Latinos in duos libros diuisus est. Non⁹: Esther. Atq; ita fiunt pariter veteris legis libri vigintiduo/id est Moysi quinq;: et ꝓphetarū octo: agiographorū nouē. Quāq; nōnulli Ruth ⁊ Cinoth inter agiographa scriptitent, ⁊ hos libros in suo putent numero supputandos: ac ꝑ hoc esse prisce legis libros vigintiquatuor: quos sub numero vigintiquatuor seniorū Apocalypsis Joannis inducit adorātes agnum/et coronas suas ꝓstratis vultib⁹ offerentes stantib⁹ corā quatuor aīalibus oculatis ante et retro: id est in preteritū et in futurū respicientibus, et indefessa voce clamantib⁹. Sāct⁹/sanct⁹/sanct⁹ dn̄s de⁹ oīpotēs: q̄ erat/⁊ qui est/⁊ qui venturus est. Hic ꝓlogus scripturarū quasi galeatū principium oib⁹ libris quos de hebreo vertim⁹ in latinum cōuenire potest: vt scire valeamus q̄cquid extra hos est, inter apocrypha esse ponendū. Igit̄ sapiētia q̄ vulgo Salomonis inscribit̄: ⁊ Jesu filii Syrach liber ⁊ Judith/⁊ Tobias/et Pastor: non sunt in canone. Machabeorū primū librū hebraicū reperi. Secūd⁹ grec⁹ est: qđ ex ipsa phrasi probari potest. Que cum ita se habeāt/obsecro te lector ne laborē meū reprehensionē estimes antiquorum. In tabernacula dei offert vnusq̄sq; qđ pōt: alij aurū ⁊ argentū ⁊ lapides preciosos: alij byssum ⁊ purpuram et coccū offerūt ⁊ hyacinthū: nobiscum bene agetur si obtulerimus pelles ⁊ caprarū pilos. Et tn̄ apl's cōtēptibiliora nostra magis necessaria iudicat. I. Co.12.c Unde ⁊ tota illa tabernaculi pulchritudo, ⁊ ꝑ singulas species eccl'ie presentis futureq; distinctio, pellib⁹ tegitur ⁊ ciliciis: ardorēq; solis ⁊ iniuriā imbriū ea q̄ viliora sunt/ꝓhibēt. Lege ergo primū Samuel et Malachim meū: meū inquā meū. Quicq̄d em̄ crebrius vertēdo ⁊ emendādo sollicitius ⁊ didicim⁹ ⁊ tenem⁹/nostrum est. Et cum intellexeris qđ antea nesciebas: vel interpretē me estimato si gratus es: vel paraphrasten/si ingratus. Quāq; mihi omnino cōscius nō sim mutasse me quippiam de hebraica veritate. Certe si incredulus es/lege grecos codices ⁊ latinos: ⁊ confer cum his opusculis: ⁊ vbicunq; discrepare inter se videris/interroga quemlibet hebreorū cui magis accommodare debeas fidē. Et si nostra firmauerit/puto qđ eū nō estimes cōiectorē: vt in eodē loco mecū similiter diuinarit. Sȝ ⁊ vos famulas Christi rogo/q̄ dn̄i discūbentis preciosissima fidei myrrha vngitis caput: que nequaq̄ saluatorem queritis in sepulchro/qb⁹ iam ad patrē Christ⁹ ascendit: vt cōtra latrātes canes q̄ aduersum me rabido ore deseuiunt ⁊ circūeunt ciuitatē: atq; in eo se doctos arbitrant si aliis detrahant/orationū vestrarum clypeos opponatis. Ego sciēs humilitatē meā illi⁹ semꝑ sententie recordabor. Dixi custodiam vias meas: vt nō delinquā in lingua mea. Ps.38.a. Posui ori meo custodiā: cū cōsisteret peccator aduersum me. Obmutui et humiliatus sum: ⁊ silui a bonis.

Apo.4.c

¶ Explicit Prologus.

¶ Liber primus Samuelis: quē nos primū Regum dicimus.

¶ C. S. De Helchana ⁊ duab⁹ vxoribus eius/Phenēna: secunda emulat̄ Annam pulchrā ⁊ sterilē: Anna flet nec capit cibum. Anna a dn̄o prolem postulat: Samuel nascit̄/ablactatur et dn̄o offertur. Cap.i.

A Uir vnus de Rama
thaim sophim/de mon
te Ephraim/et nomen
ei⁹ Helchana: fili⁹ Hie-
roboam: filij Heliu: filij
Thau: filij Suph ephra
teus/et habuit duas vxores: nomen
vni Anna: ⁊ nomē secūde Phenēna.
Fuerūtq; Phenēne filij. Anne autē
non erant liberi. Et ascēdebat vir ille
de ciuitate sua statutis dieb⁹: vt ado-
raret et sacrificaret dño exercituū in
Silo. Erant autem ibi duo filij Heli/
ophni ⁊ phinees sacerdotes dñi. Ue-
nit ergo dies ⁊ immolauit helchana: de-
ditq; phenēne vxori sue: ⁊ cunctis fi-
lijs eius/⁊ filiab⁹ partes: Anne autē
dedit partē vnā tristis/qꝛ Annā dili-
gebat. Dñs autē cōcluserat vuluam
eius. Affligebat quoq; eā emula eius
et vehemēter angebat: intantū vt ex-
probraret qđ dñs cōclusisset vuluam
ei⁹. sicq; faciebat ꝑ singulos annos:
cū redeūte tēpore ascēderēt ad tēplū
B 7 dñi: ⁊ sic prouocabat eam. Porro illa
flebat: ⁊ nō capiebat cibum. Dixit er-
8 go ei helchana vir su⁹. Anna cur fles
⁊ q̄re nō comedis: ⁊ quāobrē affligit
cor tuum: nunquid nō ego melior ti-
9 bi sum/q̄ decem filij? Surrexit autē
Anna postq̄ comederat ⁊ biberat in
10 Silo. Et Heli sacerdote sedēte super
sellā ante postes dom⁹ dñi: cum esset
Anna amaro aīo orauit ad dñm flēs
largiter: ⁊ votū vouit/dicēs. Dñe exer
cituum: si respiciens videris afflictio
nem famule tue: ⁊ recordat⁹ mei fue-
ris: nec oblitus ancille tue: dederisq;
serue tue sexū virilē: dabo eū dño oī-
bus diebus vite eius: ⁊ nouacula non
ascēdet sup caput ei⁹. Factū est autē
Jud.13.a cū illa multiplicaret ꝑces corā dño:
vt Heli obseruaret os ei⁹. Porro An
na loquebat in corde suo: tantūq; la-
bia illi⁹ mouebant/⁊ vox penit⁹ non
C audiebatur. Estimauit ergo eam He
li temulētā: dixitq; ei. Usq;quo ebria
eris: digere paulisper vinū quo ma-
des. Respōdēs Anna. Nequaq̄ (in-
quit) dñe mi. nā mulier infelix nimis
ego sum: vinū ⁊ oē qđ inebriare po
test nō bibi: sed effudi animā meā in
conspectu dñi. Ne reputes ancillam
tuā: quasi vnam de filiabus Belial: qꝛ
ex multitudine doloris et meroris
mei locuta sum vsq; in presens. Tūc
Heli ait ei. Uade in pace: ⁊ de⁹ Isrl'
det tibi petitionem tuam quā rogasti
eū. Et illa dixit. Utinā inueniat ancil J.10.c.
la tua gratiā in oculis tuis. Et abijt
mulier in viā suā ⁊ comedit: vultusq;
illi⁹ nō sunt amplius in diuersa mu-
tati. Et surrexerunt mane: ⁊ adora-
uerunt corā dño: reuersiq; sunt/et
venerunt in domū suā in Ramatha.
Cognouit autē Helchana Annā vxo
rem suam. Et recordat⁹ est eius dñs.
Et factū est post circulū dierum. con
cepit Anna ⁊ peperit filiū: vocauitq;
nomen eius Samuel/eo q̄ a domino
postulasset eū. Ascendit autē vir eius
Helchana ⁊ oīs dom⁹ ei⁹ vt immola-
ret dño hostiā solēnem ⁊ votū suum/
⁊ Anna non ascēdit. Dixit enim viro D
suo. Non vadā/donec ablactetur in-
fans ⁊ ducā eū: vt appareat ante con
spectū dñi/et maneat ibi iugiter. Et
ait ei Helchana vir suus. Fac qđ bo-
num tibi videtur/⁊ mane donec abla
ctes eū: precorq; vt impleat dñs ver-
bum suum. Mansit ergo mulier ⁊ la-
ctauit filiū suū/donec amoueret eum
a lacte. Et adduxit eum secum postq̄
ablactauerat in vitulis tribus/et tri-
bus modijs farine et amphora vini:
⁊ adduxit eū ad domum dñi in Silo.
Puer autem erat adhuc infantul⁹ et
immolauerunt vitulum/⁊ obtulerūt
puerū Heli. Et ait Anna. Obsecro mi
dñe: viuit anima tua dñe: ego sum il-
la mulier que steti corā te: hic orans
dominū pro puero isto. Oraui/⁊ de-
dit mihi dñs petitionem meam quā
postulaui eum. Idcirco et ego com-
modaui eum domino cunctis dieb⁹/
quibus fuerit accommodatus domi-
no. Et adorauerunt ibi dominum. Et
orauit Anna/⁊ ait.

¶ C.S. De cantico Anne: de peccato
filiorꝫ Heli/Ophni/⁊ Phinees: de tu
nica Samuelis ⁊ fecūditate matris
ei⁹. Heli morit: reprehēdit filios: ve-
nit vir dei ad Heli qui mortem filiorꝫ
eius ⁊ oblationem sacerdotij predi-
cit ⁊ Christum promittit. Ca. ij.

Exultauit cor meum in domino/ A
et exaltatum est cornu meum
in deo meo. Dilatatum est os meum
super inimicos meos: qꝛ letata sum
in salutari tuo. Non est sanctus vt
est dominus: neq; enim est alius ex-
tra te: et non est fortis sicut deus no
ster. Nolite multiplicare loqui subli-
mia: gloriantes. Recedant vetera de
ore vestro: quia deus scientiarum do-
minus est: et ipsi preparantur cogi-

tationes. Arcus fortiũ superat⁹ est:
⁊ infirmi accincti sunt robore. Re-
pleti prius pro panibus se locaue-
runt: ⁊ famelici saturati sunt. Donec
sterilis peperit plurimos: ⁊ que mul
tos habebat filios: infirmata est. Do-
den.32.f. minus mortificat ⁊ viuificat: dedu-
tob.13.a. cit ad inferos ⁊ reducit. Dñs paupe-
sap.16.b. rẽ facit ⁊ ditat: humiliat ⁊ subleuat.
B Suscitat de puluere egenũ: ⁊ de ster
core eleuat pauperẽ: vt sedeat cum
principibus/ ⁊ solium glorie teneat.
Dñi enim sunt cardines terre: ⁊ po-
suit super eos orbẽ. Pedes sanctorũ
suorum seruabit: ⁊ impii in tenebris
conticescent: quia nõ in fortitudine
sua roborabitur vir. Dominum for-
midabunt aduersarii eius: et super
ipsos in celis tonabit. Dñs iudica-
bit fines terre/ ⁊ dabit imperiũ regi
suo: ⁊ sublimabit cornu Christi sui.
Et abiit helchana i ramatha: in do-
mũ suam. Puer autẽ erat minister
in cõspectu dñi ante faciẽ heli sacer
C dotis. Porro filii heli filii belial/ ne-
scientes dominũ/ neqꝫ officiũ sacer-
dotũ ad populũ: sed quicũqꝫ immo-
lasset victimã/ veniebat puer sacer-
dotis dũ coquerentur carnes/ ⁊ ha-
bebat fuscinulã tridentem in manu
sua: ⁊ mittebat eã in lebetem: vel in
caldariã: aut in ollã: siue in cacabũ:
et oẽ qd leuabat fuscinula tollebat
sacerdos sibi: sic faciebat vniuerso
israeli/ venientiũ in silo. Etiã anteqꝫ
adolerẽt adipẽ: veniebat puer sacer
dotis ⁊ dicebat immolanti. Da mihi
carnẽ/ vt coquã sacerdoti: non enim
accipiã a te carnẽ coctã: sed crudã.
Dicebatqꝫ illi immolãs. Incendat
primum iuxta morem hodie adeps:
⁊ tolle tibi quantumcũqꝫ desiderat
D aīa tua. Qui respondens aiebat ei.
Nequaqꝫ: nũc enim dabis/ alioquin
tollã vi. Erat ergo peccatũ puerorũ
grãde nimis coram dño/ quia detra-
hebãt hoies a sacrificio dñi. Samu-
el autẽ ministrabat ante faciez dñi:
puer accinctus ephot lineo. Et tuni-
cam paruam faciebat ei mater sua:
quã afferebat statutis diebus: ascen
dens cũ viro suo: vt immolaret ho-
stiã solemnẽ ⁊ votũ suum. Et benedi-
xit Heli helchane ⁊ vxori ei⁹: dixitqꝫ
ei. Reddat tibi dñs semen de mulie-
re hac: pro fenore qd cõmodasti do-
mino. Et abierũt in locũ suum. Visi-
tauit ergo dñs annam/ ⁊ concepit/ ⁊

peperit tres filios et duas filias: et
magnificat⁹ est puer Samuel apud E
dñm. Heli aũt erat senex valde/ et
audiuit omnia que faciebant filii sui
vniuerso israeli: ⁊ quomodo dormie- fo.dis.c.
bãt cũ mulieribus que obseruabant alienũ ẽ.
ad ostium tabernaculi: et dixit eis.
Quare facitis res huiuscemodi: quas
ego audio res pessimas ab omi po-
pulo? Nolite filii mei: non enim est bo-
na fama quã ego audio: vt trãsgre- de pe. dis.
di faciatis populũ domini. Si pecca- i.ca. si sa
uerit vir in virum: placari ei potest cerdos.
deus: si autẽ in deũ peccauerit vir:
quis orabit pro eo? Et nõ audierũt
vocẽ patris sui: quia voluit domin⁹
occidere eos. Puer autẽ samuel pro-
ficiebat atqꝫ crescebat: ⁊ placebat tã
deo qꝫ hominibus. Venit autem vir
dei ad heli: ⁊ ait ad eũ. Hec dicit do-
minus. Nunquid nõ aperte reuela-
tus sum domui patris tui: cum esset F
in Egypto in domo Pharaonis? Et
elegi eũ ex oib⁹ tribubus israel mihi
in sacerdotem: vt ascẽderet ad alta-
re meũ ⁊ adoleret mihi incensum/ et
portaret ephot coram me/ ⁊ dedi do-
mui patris tui omnia de sacrificiis fi-
liorũ Israel. Quare calce abiecistis
victimã meã/ et munera mea q̃ pre-
cepi vt offerrentur in templo: et ma
gis honorasti filios tuos qꝫ me/ vt
comederetis primitias omnis sa-
crificii Israel populi mei? Propter
ea ait dñs deus Israel. Loquens lo- 3.re.2.c.
cutus sum vt domus tua: et domus 48.di.c.
patris tui ministraret in conspectu sicut hi.
meo/ vsqꝫ in sempiternũ. Nũc autẽ De simo.
dicit dñs. Absit hoc a me: sed quicũ- c. licet.
qꝫ honorificauerit me glorificabo eũ/
qui autem cõtemnunt me erũt igno-
biles. Ecce dies veniũt/ et precidam
brachiũ tuũ: et brachiũ domus pa-
tris tui: vt nõ sit senex in domo tua. G
Et videbis emulũ tuũ in templo in
vniuersis prosperis israel: ⁊ nõ erit
senex in domo tua oibus dieb⁹. Ve-
rumtamen non auferã penitus viriũ
ex te ab altari meo: sed vt deficiant
oculi tui: ⁊ tabescat aīa tua: et pars
magna domus tue morietur/ cum ad
virilẽ etatẽ venerit. Hoc autem erit
tibi signũ: quod venturũ est duobus
filiis tuis ophni ⁊ Phinees. In die .j.10.b.
vno morientur ambo. Et suscitabo mi- esa.38.c.
hi sacerdotem fidelẽ: qui iuxta cor .j.4.c.
meũ: et animã meã faciet: ⁊ edifica-
bo ei domũ fidelem: ⁊ ambulabit co-

ram christo meo cũctis diebꝰ. Futu-
rũ est autem vt quicũq; remanserit
in domo tua veniat vt oretur ꝓ eo:
⁊ offerat nummum argenteũ: ⁊ tor-
tã panis: dicatq;. Dimitte me obse-
cro ad vnam partem sacerdotalem
vt comedam buccellam panis.
¶ C.S. De vocatione samuelis dor-
mientis: de visione et reuelata quã
indicat heli: samuel fidelis ꝓpheta
dñi esse cognoscit: ⁊ dñs addidit vt
appareret i silo: vbũ samuelis eue-
nit vniuerso israeli. Capitulum. iii.
A Puer aũt samuel ministrabat
dño corã heli: ⁊ sermo domini
erat preciosus. In diebꝰ illis
non erat visio manifesta. Factũ est
ergo in die quadã: Heli iacebat in le-
.f.4.c. ctulo suo: ⁊ oculi eius caligauerant
nec poterat videre lucernã dei: añq;
extingueretur. Samuel autẽ dormie-
bat i tẽplo dñi: vbi erat arca dei. Et
vocauit dominus Samuel. Qui re-
spõdẽs ait. Ecce ego. Et cucurrit ad
heli: et dixit. Ecce ego vocasti enim
me. Qui dixit. Non vocaui te fili: re-
uertere et dormi. Et abiit: et dormi-
uit. Et adiecit dñs rursum vocare
samuel. Cõsurgẽsq; samuel abiit ad
heli: et dixit. Ecce ego: qr vocasti me.
Qui respõdit. Nõ vocaui te fili mi:
reuertere et dormi. Porro Samuel
necdũ sciebat dñm: nec reuelatꝰ fue-
rat ei sermo dñi. Et adiecit dñs: ⁊ vo-
B cauit adhuc samuel tertio. Qui con-
surgens abiit ad heli: ⁊ ait. Ecce ego
quia vocasti me. Intellexit ergo he-
li qr dñs vocaret puerũ: ⁊ ait ad Sa-
muel. Uade ⁊ dormi: ⁊ si deinceps vo-
cauerit te / dices. Loquere dñe: quia
audit seruus tuus. Abiit ergo Sa-
muel / et dormiuit in loco suo. Et ve-
nit dominus ⁊ stetit: ⁊ vocauit sicut
vocauerat secundo Samuel samu-
el. Et ait Samuel. Loquere domine
quia audit seruꝰ tuus. Et dixit dñs
ad samuel. Ecce ego facio verbũ in
israel: qd quicũq; audierit: tinnient
ambe aures eius. In die illa suscita-
bo aduersum heli: oĩa q̃ locutus sum
C super domũ eiꝰ. Incipiã et cõplebo.
Predixi enĩ ei qd iudicaturꝰ essem
domũ eius in eternũ propter iniqui-
tatẽ eiꝰ: eo qd nouerat indigne age-
re filios suos: et nõ corripuerit eos.
Idcirco iuraui domui Heli: ꝙ non
expiet iniquitas domus eius victi-
mis ⁊ muneribus vsq; in eternum.

Dormiuit autem samuel vsq; mane:
aperuitq; ostia domꝰ dñi. Et samuel
timebat indicare visionẽ heli. Uoca-
uit ergo heli samuelẽ: ⁊ dixit. Samu-
el fili mi. Qui respõdẽs / ait. Presto
sum. Et interrogauit eum. Quis est
sermo quẽ locutꝰ est dñs ad te? Oro
te / ne celaueris me. Hec faciat tibi
deꝰ ⁊ hec addat si absconderis a me
sermonẽ: ex oĩbꝰ verbis q̃ dicta sunt
tibi. Indicauit itaq; ei Samuel vni- D
uersos ſmones: ⁊ nõ abscõdit ab eo.
Et ille respõdit. Dñs est qd bonum
est in oculis suis / faciat. Creuit aũt
samuel ⁊ dñs erat cũ eo: ⁊ non ceci-
dit ex oĩbus verbis eius in terrã. Et
cognouit vniuersus isrl' a Dan vsq;
Bersabee: ꝙ fidelis samuel ꝓpheta
esset dñi. Et addidit dñs vt appare-
ret i silo: quoniã reuelatꝰ fuerat do-
minus Samueli in silo: iuxta verbũ
domini. Et euenit sermo Samuelis
vniuerso israeli.
¶ C.S. De bello philistim ⁊ fuga is-
rael: de arca capta: ⁊ morte filiorum
Heli et de morte ipsius heli: de mor-
te nurus sue vxoris phinees et ortu
Icabod. Capitulum. iiii.
Et factum est in diebus illis: cõ- A
uenerũt philistum in pugnam.
Egressus est nãq; israel obuiam phi-
listum in prelium: ⁊ castrametatus
est iuxta lapidem adiutorii. Porro
philistum venerũt in aphec: ⁊ istru-
xerũt aciẽ cõtra israel. Inito autem
certamine terga vertit isrl' philisteis:
⁊ cesa sunt in illo certamine passim
ꝑ agros: quasi quatuor milia virorũ.
Et reuersus est populus ad castra.
Dixerũtq; maiores natu de Israel.
Quare ꝑcussit nos dominus hodie
corã philistum? Afferamꝰ ad nos de
silo arcã federis dñi: et veniat in me-
dium nostri: vt saluet nos de manu
inimicorũ nostrorũ. Misit ergo popu-
lus in silo: ⁊ tulerunt inde arcã fede-
ris dñi exercituũ sedentis super che-
rubim. Erantq; duo filii heli cum ar- B
ca federis dñi: ophni ⁊ phinees. Cũ-
q; venisset arca federis dñi in castra
vociferatꝰ est oĩs israel clamore grã-
di ⁊ personuit terra: et audierũt phi-
listum vocem clamoris: dixeruntq;.
Quenã est hec vox clamoris magni
in castris Hebreorum? Et cognoue-
rũt ꝙ arca dñi venisset i castra. Ti-
muerũtq; philistum dicẽtes. Uenit
deus in castra. Et ingemuerũt / dicẽ-

tes. Ve nobis nō enim fuit tanta ex
ultatio heri ⁊ nudiustertius: ve no-
bis. Quis nos saluabit de manu deo
rum sublimiū istoꝝ? Hi sunt dij qui
percusserunt egyptū omni plaga in
deserto. Confortamini/ et estote viri
philistijm: ne seruiatis hebreis sicut
⁊ illi seruierunt nobis. Cōfortamini
et bellate. Pugnauerunt ergo phili-
stijm: ⁊ cesus est Israel/⁊ fugit vnus-
quisq; in tabernaculū suū. Et facta
C est plaga magna nimis: ⁊ ceciderūt
de israel triginta milia peditū: ⁊ ar
ca dei capta est: duo quoq; filij Heli
mortui sunt ophni et phinees. Cur-
rens autē vir de Beniamin ex acie
venit in silo in die illa: scissa veste: ⁊
conspersus puluere caput. Cūq; ille
venisset/ heli sedebat super sellā cō-
tra viā expectans. Erat enim cor ei⁹
pauens pro arca dñi. Vir autem ille
postq̄ ingressus est nūciauit vrbi: et
vlulauit oīs ciuitas. Et audiuit he-
li sonitū clamoris: dixitq;. Quis est
hic sonitus tumultus huius? At ille
festinauit ⁊ venit: ⁊ nunciauit Heli.
B.3.a. Heli autē erat nonaginta ⁊ octo an-
1.q.4.c. norū/⁊ oculi eius caligauerant ⁊ vi
eccl'ia.h. dere non poterat. Et dixit ad heli.
itē pctō. Ego sum q̄ veni de prelio: ⁊ ego qui
37.di.c. de acie fugi hodie. Cui ille ait. Quid
legant. actū est fili mi? Respondēs aūt ille
qui nūciabat. Fugit inquit israel co-
rā philistijm: et ruina magna facta
est in populo. Insup et duo filij tui
mortui sunt ophni et phinees: et ar-
ca dei capta est. Cūq; ille nominasset
arcā dei: cecidit de sella retrorsū iu-
xta ostiū: ⁊ fractis ceruicib⁹ mortu⁹
D est. Senex enī erat vir ⁊ grādeuus:
⁊ ipse iudicauit israel quadraginta
annis. Nurus autem eius vxor phi-
nees pregnās erat vicinaq; partui:
et audito nuncio qḋ capta esset arca
dei ⁊ mortuus esset socer suus: ⁊ vir
suus: incuruauit se ⁊ peperit: irrue-
rant enī in eā dolores subiti. In ipo
autē momento mortis eius: dixerūt
ei qui stabant circa eam. Ne timeas
q: filiū peperisti. Que nō respondit
eis: neq; animaduertit. Et vocauit
puerum ichabod dicens. Translata
est gl'ia dñi de israel: quia capta est
arca dei. Et pro socero suo: ⁊ pro vi-
ro suo ait. Trāslata est gloria dei ab
israel: eo q̄ capta esset arca dei.
¶ C.5. Arca dñi iuxta dagō colloca-
tur: dagō ante arcā cadēs psternit:
iterūq; cadēs caput ⁊ manus ei⁹ ab-
sciduntur: flagellant philistijm in se
cretiori parte natiū: q: arca detine-
tur: alij moriuntur. Capitulum.v.
Philistijm autē tulerūt arcam A
dei ⁊ asportauerūt eā a lapi-
de adiutorij in Azotū. Tule-
rūtq; philistijm arcam dei/ ⁊ intule-
runt eam in templū dagon/⁊ statue-
runt eam iuxta dagon. Cumq; surre-
xissent diluculo azotij altera die: ec-
ce dagon iacebat pron⁹ in terra an-
te arcam dñi. Et tulerūt dagon ⁊ re-
stituerūt eū in locū suū. Rursumq;
mane die altera consurgentes/ inue-
nerunt dagon iacentem sup faciem
suā in terra coram arca dñi. Caput
autē dagon ⁊ due palme manuū ei⁹
abscise erant super limē. Porro da- B
gon solus truncus remanserat in lo
co suo. Propter hāc causam nō cal-
cant sacerdotes dagon/ et oēs q̄ in-
grediunt templū eius sup limē da-
gon in azoto vsq; in hodiernā diem.
Aggrauata est autē manus dñi sup p.77.d.
Azotios/⁊ demolitus est eos. Et per
cussit in secretiori parte natiū azo-
tum ⁊ fines eius. (Et ebullierūt ville nō est in
et agri in medio regionis illius/ et hebreo.
nati sunt mures: ⁊ facta est confusio
mortis magna ī ciuitate.) Videntes
aūt viri azotij huiuscemodi plagā/
dixerūt. Non maneat arca dei israel C
apud nos: quoniā dura est manus
eius super nos ⁊ sup dagon deū no-
strum. Et mittentes cōgregauerunt
oēs satrapas philistinoꝝ ad se ⁊ di- .j.6.a.
xerunt. Quid faciemus de arca dei
israel? Responderuntq; gethei. Cir-
cūducatur arca dei israel. Et circum
duxerunt arcā dei israel. Illis autē
circūducentibus eam/ fiebat manus
dñi dei p singulas ciuitates interfe
ctiōis magne nimis: et percutiebat
viros vniuscuiusq; vrbis/ a paruo
vsq; ad maiorem: ⁊ cōputrescebant
pminētes extales eoꝝ. (Inieruntq;
gethei consiliū ⁊ fecerunt sibi sedes nō est in
pelliceas). Miserūt ergo arcā dñi in hebreo.
accaron. Cumq; venisset arca dñi dei D
in accaron/ exclamauerūt accaroni
te dicentes. Adduxerunt ad nos ar-
cam dei israel vt interficiat nos ⁊ po-
pulū nostrū. Miserunt itaq; ⁊ con-
gregauerunt oēs satrapas philisti-
norum. Qui dixerunt. Dimittite ar-
cam dei israel ⁊ reuertatur in locum
suum: vt non interficiat nos cum

populo nostro. Fiebat enim pauor
mortis in singulis vrbibus: et gra=
uissima valde manus domini dei. Ui=
ri quoq; qui mortui non fuerāt per=
cutiebantur in secretiori parte na=
tium: et ascendebat vlulatus vniuſ=
cuiuſq; ciuitatis in celum.

¶ C. S. De remissione arce cū mulie
ribus: de vaccis ducentib⁹ plaustrū
et vitulis earū domi relictis: bethsa
mite qz vidēt arcā pcutiunt: nūcios
mittunt in cariathiarim. Capitulum. vi.

A Fuit ergo arca dñi in regione
philistinorū septē mēsibus. Et
post hec vocauerūt philistiim
3.5.a. sacerdotes et diuinos/dicētes. Quid
faciem⁹ de arca dei? Indicate nobis
quomō remittam⁹ eā in locū suum.
Qui dixerūt. Si remittitis arcā dei
israel: nolite dimittere eā vacuā: sed
qđ debetis: reddite ei pro pccō: ꝛ tūc
curabimini: ꝛ scietis quare nō rece=
dat man⁹ ei⁹ a vobis. Qui dixerūt.
Quid est qđ pro delicto reddere de=
beam⁹ ei? Respōderūtq; illi. Iuxta
numerū prouinciarū Philistinorū
quinq; anos aureos facietis: ꝛ quinq;
mures aureos: quia plaga vna fuit
oibus vobis: ꝛ satrapis vestris. Fa=
cietisq; similitudines anorū vestrorū:
ꝛ similitudines murū qui demoliti
sunt terrā. ꝛ dabitis deo israel gloriā:
si forte releuet manū suā a vobis: et
a dijs vestris: ꝛ a terra vestra. Qua=
B re aggrauatis corda vestra sicut ag
grauauit egypt⁹: et pharao cor suū?
Nōne postq; pcussus est: tunc dimi=
Exo.12.d. sit eos ꝛ abierūt? Nūc ergo arripite
et facite plaustrū nouū vnū: ꝛ duas
vaccas fetas: quib⁹ nō est impositū
iugū: iūgite in plaustro: et recludite
vitulos earū domi. Tolletisq; arcā
dñi ꝛ ponetis in plaustro: ꝛ vasa au=
rea q̄ exoluistis ei pro delicto pone=
tis i capsellā ad latus eius: ꝛ dimit=
tite eam vt vadat: ꝛ aspicietis. Et si=
quidē per viā finiū suorū ascenderit
ꝯtra bethsames: ipse fecit nobis hoc
malum grāde: sin autē minime: scie=
mus qz neq̄q̄ man⁹ ei⁹ tetigit nos:
sed casu accidit. Fecerūt ergo illi hoc
modo: et tollētes duas vaccas q̄ la=
C ctabant vitulos: iunxerunt ad plau
strū: vitulosq; earū ꝯcluserūt domi.
Et posuerunt arcā dei sup plaustrū:
et capsellā q̄ habebat mures aureos
ꝛ similitudinē anorum. Ibāt autem
in directū vacce p viā q̄ ducit beth=
sames/et itinere vno gradiebantur
pergētes ꝛ mugientes/ ꝛ nō declina
bāt neq; ad dexterā neq; ad sinistrā.
Sed ꝛ satrape philistiim sequebant
vsq; ad terminos bethsames. Porro
bethsamite metebāt triticum in val
le. Et eleuantes oculos suos / vide=
runt arcam: ꝛ gauisi sunt cum vidis
sent. Et plaustrū venit in agrum io=
sue bethsamite/ꝛ stetit ibi. Erat autē
ibi lapis magn⁹/ꝛ conciderūt ligna
plaustri/vaccasq; imposuerūt super
ea holocaustū dño. Leuite aūt depo=
suerūt arcā dei: ꝛ capsellā q̄ erat iux
ta eam in qua erant vasa aurea: et
posuerūt sup lapidem grandē. Uiri
autē bethsamite obtulerūt holocau=
sta: ꝛ immolauerūt victimas in die
illa dño. Et quinq; satrape philisti= D
norū viderūt/et reuersi sunt in acca
ron in die illa. Hi sunt autē ani au=
rei quos reddiderūt philistiim pro
delicto/dño. Azotus vnū / gaza vnū
ascalon vnum/ Geth vnum/accaron
vnū: ꝛ mures aureos sm numerum
vrbium philistiim quinq; prouincia=
rum: ab vrbe murata vsq; ad villam
que erat absq; muro: et vsq; ad abel
magnū sup quē posuerunt arcā dñi
que erat vsq; in die illa i agro iosue
bethsamitis. Percussit autē dñs de
viris bethsamitib⁹ eo q; vidissent ar
cam dñi: ꝛ pcussit de pplo septuagin
ta viros ꝛ quinquaginta milia ple=
bis. Luxitq; ppls/ eo q; dñs pcussis=
set plebē plaga magna. Et dixerunt
viri bethsamite. Quis poterit stare
in cōspectu dñi dei sancti huius? Et
ad quē ascēdet a nobis? Miseruntq;
nūcios ad habitatores cariathiari/
dicētes. Reduxerūt philistiim arcā
dñi/descēdite ꝛ reducite eā ad vos.

¶ C. S. De transitu arce in caria=
thiarim: de federe populi ad dñz: iu=
dicio samuelis qui iudicauit ppłm:
de oblatione samuelis: ꝛ de humili=
tate philistiim ꝛ pace israel. Cap. vii.

Uenerunt ergo viri cariathia= A
rim ꝛ reduxerunt arcā dñi: et
intulerunt eam in domū Abi
nadab in gabaa. Eleazarū aūt filiū
eius sanctificauerunt vt custodiret
arcam dñi. Et factum est ex qua die
mānsit arca dñi in cariathiarim/mul
tiplicati sunt dies: erat quippe iā an
nus vicesimus. Et requieuit oīs do=
mus isrł post dñm. Ait autē samuel
ad vniuersam domū israel / dicens.

Si in toto corde vr̄o reuertimini ad
dn̄m: auferte deos alienos de medio
vestri baalim ⁊ astaroth: et prepara-
deu.6.c. te corda vestra dn̄o: et seruite ei soli:
mat.4.b. et eruet vos de manu philistim. Abs-
B tulerunt ergo filij isr̄l baalim et asta-
roth: et seruierūt dn̄o soli. Dixit autē
samuel. Cōgregate vniuersum israel
in masphat: vt orem pro vobis dn̄m.
Et conuenerunt in masphat. Hause-
rūtque aquā / ⁊ effuderūt i conspectu
dn̄i: et ieiunauerūt i die illa atque di-
xerūt. Tibi peccauimus domine. Iu-
dicauitque samuel filios isr̄l i Mas-
phat. Et audierūt philistim q̄ con-
gregati essēt filij israel in masphat:
et ascēderūt satrape philistinorū ad
israel. Quod cū audissent filij israel: ti-
muerunt a facie philistinorum. Dixe-
rūtq̄ ad samuelē. Ne cesses pro no-
bis clamare ad dn̄m deū nostrū / vt
saluet nos de manu philistinorū. Tu-
lit autem samuel agnum lactentem
C vnū: et obtulit illū holocaustū inte-
grū dn̄o. Et clamauit samuel ad do-
minū pro israel: et exaudiuit eū dn̄s.
Factū est autē / cum samuel offerret
holocaustū domino. philistim inire
ec.46.d. preliū cōtra israel. Intonuit autē do-
minus fragore magno in die illa su-
per philistim / et exterruit eos: ⁊ cesi
sunt a filijs israel. Egressiq̄ filij isr̄l
de masphat / persecuti sūt philisteos
et percusserūt eos vsq̄ ad locū q̄ erat
subter bethchar. Tulit autē samuel
lapidē vnū: et posuit eum inter mas-
phat et inter sen: et vocauit nomē lo-
ci illi⁹ lapis adiutorij. Dixitq̄. Huc-
D vsq̄ auxiliat⁹ est nob' domin⁹. Et hu-
miliati sunt philistim: nec apposue-
runt vltra vt venirēt in terminos is-
rael. Facta est itaq̄ manus dn̄i super
philisteos cunctis dieb⁹ samuelis / et
reddite sunt vrbes quas tulerāt phi-
listum ab isr̄l israeli: ab accaron vsq̄
geth / et terminos suos. Liberauitq̄
israel de manu philistinorum: eratq̄
pax inter israel ⁊ amorreū. Iudica-
bat quoq̄ samuel israelē cunctis die-
bus vite sue: et ibat per singulos an-
nos circuiens bethel et galgala et
masphat: et iudicabat israelem in su-
pradictis locis. Reuertebaturque in
ramatha: ibi enim erat domus eius
et ibi iudicabat Israelem. Edifica-
uit etiam ibi altare domino.

¶ C.8. De filijs samuelis q̄ declina-
uerunt ad auariciā: et pp̄l's petijt re-
gē quib⁹ ius regis p̄dicit. Cap̄m.viij.

Factum est autē cum senuisset A
samuel / posuit filios suos iu-
dices super israel. Fuitque nomen fi-
lij eius primogeniti Iohel: et nomen
scd̄i abia iudicū in bersabee. Et non
ambulauerunt filij illi⁹ in vijs eius:
sed declinauerūt post auariciā: acce-
peruntq̄ munera / ⁊ peruerterunt iu-
diciū. Congregati ergo vniuersi ma-
iores natu israel / venerūt ad samue-
lem in ramatha: dixeruntq̄ ei. Ecce
tu senuisti: et filij tui non ambulāt in osee.9.b.
vijs tuis. Cōstitue nobis regē vt iu- et.13.c.
dicet nos: sicut et vniuerse habēt na- act.13.e.
tiones. Displicuitq̄ sermo in oculis
samuelis: eo q̄ dixissent. Da nobis re- B
gē / vt iudicet nos. Et orauit samuel
ad dn̄m. Dixit autem dn̄s ad samue-
lem. Audi vocē populi in oibus que
loquunt tibi: non enim te abiecerunt
sed me: ne regnē sup eos. Iuxta oia
opera sua q̄ fecerunt a die qua eduxi
eos de egypto vsq̄ ad diem hanc: si-
cut dereliq̄runt me / et seruierūt dijs
alienis / sic faciunt etiam tibi. Nunc
ergo vocē eorum audi. Uerumtamen
cōtestare eos: et predic eis ius regis
qui regnatur⁹ est sup eos. Dixit itaq̄
samuel oīa verba dn̄i ad populum
qui petierat a se regē: et ait. Hoc erit
ius regis q̄ imperaturus est vobis.
Filios vestros tollet / ⁊ ponet in cur-
ribus suis: facietq̄ sibi equites et pre-
cursores quadrigarū suarū: et cōsti- C
tuet sibi tribunos et centuriones: et
aratores agrorū suorū: ⁊ messores se-
getum / et fabros armorū et curruum
suorū. Filias quoq̄ vr̄as faciet sibi
vnguentarias / et focarias / et panifi-
cas. Agros quoq̄ vr̄os, et vineas / et
oliueta optima tollet: et dabit seruis
suis. Sed et segetes vr̄as et vinearū
redditus addecimabit: vt det eunu-
chis et famulis suis. Seruos etiam
vr̄os / ⁊ ancillas / et iuuenes optimos
et asinos auferet / et ponet in opere
suo. Greges quoq̄ vr̄os addecima- D
bit: vosq̄ eritis ei serui. Et clamabi-
tis in die illa a facie regis vr̄i quem
elegistis vobis: et non exaudiet vos
dn̄s in die illa / q2 petistis vobis re-
gem. Noluit autē popul⁹ audire vo- .I.10.c.
cem samuelis: sz dixerunt. Nequaq̄.
Rex enī erit sup nos: et erimus nos
quoq̄ sicut oēs gentes: et iudicabit
nos rex noster: et egredietur an̄ nos
et pugnabit bella nostra pro nobis.

Et audiuit samuel oĩa verba populi:
et locutus est ea in auribus domini.
Dixit autem dñs ad samuelē. Audi
vocē eorū: et cōstitue sup eos regem.
Et ait Samuel ad viros israel. Va-
dat vnusquisq; in ciuitatem suam.

¶ C. S. De saule et inquisitione asi-
narum: et de aduentu eius ad samue-
lem: de armo dextro dato Sauli i con
uiuio Samuelis. Capitulum. ix.

Et erat vir de beniamin / nomie
A cis / filius abiel / filii seor / filii Be
1.pa.8.c. chorath / filii Aphia / filii viri iemini
fortis robore. Et erat ei filius voca-
bulo saul / electus et bonus et nō erat
.J.14.g. vir de filiis israel melior illo. Ab hu-
mero et sursum eminebat super om-
nem populum. Perierant autem asi-
ne cis patris saul. Et dixit cis ad saul
.J.10.d. filium suū. Tolle tecū vnum de pue
ris: et consurgens vade / et quere asi-
nas. Qui cum trāsissent per montem
ephraim / et per terrā salisa et non in
uenissent / transierunt etiā per terrā
salim et nō erāt: sz et p terrā iemini τ
minime repererūt. Cū autē venissent
in terrā zuph et nō inuenissent: dixit
saul ad puerū qui erat cū eo. Veni et
reuertamur ne forte dimiserit pater
meus asinas: τ sollicitus sit pro nob̄.
Qui ait ei. Ecce vir dei est in ciuita-
te hac vir nobilis: omne qđ loquit̄ si-
ne ambiguitate venit. Nunc ergo ea
mus illuc: si forte indicet nobis de
via nostra propter quam venimus.
Dixitq; saul ad puerū suū. Ecce ibi-
mus: quid feremus ad virū dei? Pa-
B nis defecit in sitarchiis nr̄is: et spor-
tulam non habemus vt demus homi
ni dei: nec quicq̄ aliud. Rursum pu-
er respondit sauli: et ait. Ecce inuen-
ta est in manu mea quarta pars sta-
teris argenti: demus homini dei: vt
indicet nobis viam nostrā. Olim in
israel sic loquebatur vnusquisque va-
dens cōsulere deū. Venite: τ eamus
ad vidētem. Qui enim ꝓpheta dici-
tur hodie: vocabat olim videns. Et
dixit saul ad puerū suum. Optimus
3.re.2.f. τ 18.d. sermo tuus: veni eamus. Et ierunt in
ciuitatem: in qua erat vir dei. Cumq;
ascenderent cliuum ciuitatis: inuene
rūt puellas egredientes ad haurien-
dam aquā: et dixerunt eis. Num hic
est vidēs? Que rn̄dētes dixerūt illis.
Hic est: ecce ante te: festina nunc: ho
die eni venit in ciuitatem: qz sacrifi-
cium est hodie populi in excelso. In-
grediētes vrbem: statim inuenietis
eum anteq̄ ascendat excelsum ad ve
scendū. Neq; eni comesturus est po
pulus donec ille veniat: qz ipse bene-
dicet hostie: et deinceps comedent q̄
vocati sunt. Nunc ergo conscendite:
qz hodie reperietis eū. Et ascēderūt i
ciuitatem. Cūq; illi ambularēt in me
dio vrbis: apparuit samuel egrediēs C
obuiam eis vt ascēderet in excelsum.
Dominus autē reuelauerat auriculā
samuelis ante vnam diem q̄ veniret
saul dicens. Hac ipsa hora que nunc Act.13.e.
est: cras mittā virum ad te de terra
beniamin: et vnges eū ducem super
populū meū israel: et saluabit popu-
lum meū de manu philistinoꝝ: quia
respexi populū meū. venit enim cla-
mor eorū ad me. Cumq; aspexisset sa-
muel saulē: dñs dixit ei. Ecce vir quē
dixerā tibi: iste dñabitur ppl'o meo.
Accessit autē saul ad samuelē in me-
dio porte: et ait. Indica (oro) mihi:
vbi est domus videntis: Et rn̄dit sa-
muel sauli dicēs. Ego sū vidēs. ascen
de ante me in excelsum: et comedas
mecū hodie / et dimittam te mane: et
om̄ia que sunt in corde tuo indicabo
tibi. Et de asinis quas nudiustertius
perdidisti: ne solicitus sis quia inuē- D
te sunt. Et cuius erunt optima queq;
israel? nōne tibi et omni domui pr̄is
tui? Rn̄dēs aūt saul ait. Nunqđ non
filius iemini ego sum de minima tri-
bu israel: et cognatio mea nouissima
inter omnes familias de tribu benia
min. Quare ergo locut⁹ es mihi ser-
monē istū? Assumens itaq; samuel de sacra.
saulem et puerū eius / introduxit eos vnctio.c.
in tricliniū: et dedit eis locū i capite vnico.
eorū qui fuerant inuitati. Erant enī
quasi triginta viri. Dixitq; Samuel
coco. Da partē quam dedi tibi: et pre
cepi vt reponeres seorsum apud te.
Leuauit autē cocus armū: et posuit
ante saul Dixitq; samuel. Ecce quod
remansit / pone ante te et comede: qz
de industria seruatū est tibi / qñ po-
pulū vocaui. Et comedit saul cū sa-
muele in die illa: τ descēderunt de ex
celso in oppidū: et locut⁹ est cum sau- nō est in
le in solario (strauitq; saul in solario hebreo.
et dormiuit.) Cūq; mane surrexissent
et iā dies lucesceret / vocauit samuel
saulē i solario: dicēs. Surge: τ dimit-
tā te. Et surrexit saul / egressiq; sunt
ābo: ipse videlz et samuel. Cūq; descen
derēt i extrema pte ciuitatis / samu-

ei dixit ad saul. Dic puero/ vt antece-
dat nos & transeat: tu autem subsiste
paulisper/ vt indicem tibi verbũ dñi.
¶ C.S. De vnctione saulis in regem
et signis datis sibi: et precepto expe-
ctationis: & de prophetatione saulis/
et de confirmatione regni eius/ popu
li sorte in masphat. Capitulum.x.
A Tulit autem samuel lenticulã
Act.13.c. olei/ et effudit sup caput eius
Osee.9.d. et deosculatus est eũ: et ait. Ecce
1.q.1.c.sa- vnxit te dñs super hereditatem suã
cramẽta. in principẽ: et liberabis populũ suũ
et.c.dñs. de manib⁹ inimicorũ eius qui in cir-
et.c.pro- cuitu eius sunt. Et hoc tibi signum:
phetauit. quia vnxit te dñs in principem. Cũq;
abieris hodie a me: inuenies duos vi-
ros iuxta sepulchrum Rachel in fini
bus beniamin in meridie salientes
magnas foueas/ dicentesq; tibi. Inuẽ-
te sunt asine/ ad quas ieras perqui-
rendas: et intermissis pater tuus asi
nis: sollicitus est pro vobis/ et dicit.
Quid faciã de filio meo? Cũq; abie-
ris inde/ et vltra transieris et vene-
ris ad quercum thabor: inuenient te
ibi tres viri ascẽdentes ad deũ in be-
thel/ vnus portãs tres hedos/ et ali⁹
tres tortas panis/ et alius portans
lagenam vini. Cũq; te salutauerint/
dabunt tibi duos panes/ et accipies
de manu eorum. Post hec venies in
collem dñi: vbi est statio philistino-
B rũ. Et cũ ingressus fueris ibi vrbem:
obuiũ habebis gregẽ pphetarũ de-
scẽdentiũ de excelso: et ante eos psal
teriũ/ et tympanũ/ et tibiã/ et citharã
ipsosq; pphetãtes: et insiliet in te spi
ritus dñi: et pphetabis cũ eis/ et mu-
taberis in virũ alium. Quando ergo
euenerint signa hec oĩa tibi: fac que-
cũq; inuenerit man⁹ tua/ qr dñs te-
cum est. Et descendes ante me in gal
gala. Ego quippe descendã ad te: vt
offeras oblationẽ/ et immoles victi-
.J.13.b. mas pacificas. Septẽ diebus expe-
ctabis/ donec veniã ad te: et ostendã
tibi qd facias. Itaq; cum auertisset
humerũ suum/ vt abiret a samuele:
immutauit ei deus cor aliud: et vene-
runt oĩa signa hec in die illa. Uene
runtq; ad predictũ collem: et ecce cu-
.J.11.b. neus pphetarũ obuius ei. Et insiluit
super eum spũs dñi: et prophetauit i
medio eorum. Uidentes aũt oẽs qui
nouerant eũ heri: et nudiustertius ꝙ
C esset cũ prophetis et prophetaret/ di
.J.19.d. xerunt adinuicẽ. Quenam res acci-
dit filio cis? Num et saul inter pro-
phetas? Respondit alius ad alterũ:
dicẽs. Et quis pater eorũ? Propterea
versum est in prouerbium. Num et
Saul inter pphetas? Cessauit autẽ
prophetare: et venit ad excelsum. Di
xitq; patruus saul ad eũ/ et ad pue-
rũ eius. Quo abistis? Qui rñderunt.
Querere asinas. quas cum non repe
rissemus/ venimus ad samuelẽ. Et di
xit ei patru⁹ suus. Indica mihi quid
dixerit tibi samuel. Et ait saul ad pa-
truũ suũ. Indicauit nobis ꝙ inuen-
te essent asine. De sermone autem re
gni nõ indicauit ei quem locut⁹ fue-
rat ei samuel. Et conuocauit samuel
populũ ad dñũ in masphat: et ait ad
filios israel. Hec dicit dñs de⁹ israel.
Ego eduxi isrl̃ de egypto: et erui vos
de manu egyptiorũ: et de manu oĩm
regũ q̃ affligebant vos. Uos autẽ ho J.8.d.et
die preiecistis dñm deũ vestrũ/ q̃ sol⁹ .J.12.c.
saluauit vos de vniuersis malis/ et
tribulationibus vr̃is: et dixistis. Ne-
quaq̃. sed regẽ constitue super nos.
Nũc ergo state coram dño p trib⁹ ve-
stras/ et p familias. Et applicuit sa-
muel oẽs trib⁹ isrl̃. et cecidit sors su-
per tribũ beniamin. Et applicuit tri- D
bũ beniamin et cognationes eius: et
cecidit sors sup cognationẽ methri
et peruenit vsq; ad Saul filiũ Cis.
Quesierũt ergo eũ: et nõ est inuentus
illic. Et cõsuluerũt post hec dominũ
vtrũ nã venturus esset illuc. Rñditq;
dñs. Ecce absconditus est domi. Cu-
currerũt itaq;/ et tulerũt eũ inde: ste- J.9.a.
titq; in medio ppl'i: et altior fuit vni-
uerso pplo ab humero et sursum. Et
ait samuel ad oẽs populũ. Certe vide-
tis quẽ elegit dñs: qm nõ sit similis illi
in oi pplo. Et clamauit ois ppl'us/ et
ait. Uiuat rex. Locut⁹ est aũt samuel
ad populũ legẽ regni/ et scripsit in li
bro/ & reposuit coram dño: et dimisit
Samuel oẽm ppl'm singulos i domũ
suã. Sed et saul abiit in domũ suam
in gabaa. Et abiit cum eo pars exer-
citus quorum tetigerat deus corda.
Filii vero belial dixerunt. Num sal-
uare nos poterit iste? Et despexerũt
eum: et non attulerunt ei munera. Il
le vero dissimulabat se audire.
¶ C.S. De naas obsidente iabes ga
laad: de victoria Saulis: de quibus
dicẽtibus vnde saluare poterit iste? &
de innouatione regni eius: Saul re-
gnat in Galgala. Capitulum.xi.

A Et factũ est quasi post mensem
ascendit naas ammonites: Et
pugnare cepit aduersum Jabes ga-
laad. Dixeruntque omnes viri Ja-
bes ad Naas. Habeto nos federa-
tos: et seruiemꝰ tibi. Et rñdit ad eos
naas ammonites. In hoc feriam vo-
biscũ fedus: vt eruã oĩm vestruz ocu-
los dextros: ponãq; vos opprobium
in vniuerso israel. Et dixerunt ad eũ
seniores Jabes. Côcede nobis septez
dies: vt mittamus nuncios ad vni-
B uersos terminos israel: et si non fue-
rit qui defendat nos: egrediemur ad
te. Venerunt ergo nuncii in gabaa
saulis: et locuti sunt verba hec audiẽ-
te populo. Et leuauit ois populus vo-
cem suã: et fleuit. Et ecce saul veniе-
bat: sequens boues de agro: et ait.
Quid habet populus q; plorat? Et
narrauerunt ei verba virorũ Iabes.
Et insiliuit spũs dñi in saul cum au-
disset verba hec: et iratꝰ est furor eiꝰ
nimis. Et assumẽs vtrũq; bouẽ con-
cidit in frusta: misitq; in omes termi
nos israel per manũ nunciorũ dicẽs.
Quicũq; non exierit: et secutꝰ fuerit
saul et samuel: sic fiet bobus eius. In
uasit ergo timor dñi populũ: et egres-
si sunt quasi vir vnus: et recẽsuit eos
in bezec. Fueruntq; filiorũ israel tre-
C cẽta milia: virorũ autẽ iuda triginta
milia. Et dixerunt nunciis qui vene-
rãt. Sic dicetis viris qui sunt in ia-
bes galaad. Cras erit vobis salꝰ: cuz
incaluerit sol. Venerũt ergo nuncii:
et annunciauerunt viris Jabes. Qui
letati sunt et dixerunt. Mane exibi-
mus ad vos: et facietis nobis omne
quod placuerit vobis. Et factum est
cũ dies crastinus venisset: constituit
saul pplm in tres partes. Et ingres-
sus est media castra in vigilia matu
tina: et percussit ammon vsque dum
incalesceret dies. Reliq autẽ disper-
si sunt: ita vt non relinquerent ex eis
D duo pariter. Et ait pplus ad samue-
lem. Quis est iste q dixit: saul non re
gnabit super nos? Date viros: et in-
terficiemꝰ eos. Et ait saul. Non occi-
detur quisq; in die hac: quia hodie fecit
dñs salutẽ i israel. Dixit autẽ samuel
ad populum. Venite et eamus in gal
gala: et innouemus ibi regnũ. Et per
rexit ois populus in galgala: et fece-
runt ibi regez saul corã dño in galga-
la. Et imolauerũt ibi victimas paci-
ficas coram domino. Et letatus est
ibi saul: et cuncti viri israel nimis.

C. S. De innocentia et mansuetu-
dine samuelis: de correptione popu-
li: de signis datis de celo. Capm. xij.

Dixit autẽ samuel ad vniuersum A
israel. Ecce audiui vocem ve-
stram iuxta omnia que locuti estis
ad me: et côstitui sup vos regẽ: et nũc
rex graditur ante vos. Ego autez senui
et incanui. Porro filii mei vobiscum
sunt. Itaq; conuersatus corã vobis
ab adolescẽtia mea vsq; ad hãc diez/
ecce psto sum. Loquimini de me coram Ec. 46. d.
dño/et corã xpo eius: vtrum bouẽ cu-
iusq; tulerim: aut asinũ/si quẽpiã calũ-
niatus sum: si oppressi aliquem: si de
manu cuiusq; munꝰ accepi: et contẽ-
nã illud hodie/restituamq; vobis. Et
dixerunt. Nõ es calũniatꝰ nos: neq;
oppressisti: neq; tulisti de manu ali-
cuius quippiaz. Dixitq; ad eos. Te-
stis est dñs aduersum vos: et testis
christꝰ eiꝰ in die hac: qz non inueneri-
tis in manu mea quippiam. Et dixe-
runt. Testis. Et ait Samuel ad pplz.
Dñs q fecit moysen et aaron: et edu-
xit pres nros de terra egypti adest.
Nũc ergo state: vt iudicio contendã B
aduersum vos corã dño de oibꝰ mise-
ricordiis dñi quas fecit vobiscum/ et
cuz pribus vris: quõ iacob ingressus ge. 46. a.
est egyptum/et clamauerũt pres vri
ad dñm: et misit dñs moysen et aarõ
et eduxit pres vros de egypto: et col-
locauit eos i loco hoc: qui obliti sunt Jud. 4. a.
dñi dei sui: et tradidit eos in manꝰ si
sare magistri militie azor: et in manu
philistinorũ/et in manu regis moab:
et pugnauerunt aduersuz eos. Post-
ea aũt clamauerunt ad dominũ/et di-
xerũt. Peccauimus qz dereliqmꝰ do
minũ: et seruiuimus baalim et asta-
roth. Nunc ergo erue nos de manu
inimicorum nrorũ/et seruiemus tibi. Et Jud. 6. c.
misit dñs hierobaal et badan et iep-
the et samuel/et eruit vos de manu
inimicorũ vrorum per circuitũ: et habi-
tastis confidenter. Videntes autez q C
naas rex filiorũ ammon venisset ad
uersum vos/dixistis mihi. Nequaq;
sed rex imperabit nobis/cuz dñs de-
us vester regnaret in vobis. Nunc
ergo psto est rex vester: quẽ elegistis
et petistis. Ecce dedit vobis dñs re-
gem. Si timueritis dñm/et seruieri-
tis ei/et audieritis vocem eius: et nõ
exasperaueritis os dñi: eritis et vos
et rex qui imperat vobis sequentes

dominū deū vestrū. Si autē non au-
dieritis vocem dñi / sed exasperaue-
ritis sermones eius / erit manus do-
mini sup vos / et sup patres vestros.
Sed ⁊ nūc state et videte rem istam
grandem / quam facturus est dñs in
conspectu vro. Nunquid non messis
tritici est hodie? Inuocabo dñm / et
dabit voces ⁊ pluuias: ⁊ scietis ⁊ vi-
debitis quia grande malū feceritis
vobis in cōspectu dñi / petētes super
vos regem. Et clamauit samuel ad
dñm: et dedit dñs voces / et pluuias
in illa die. Et timuit oīs populus ni-
D mis dñm ⁊ samuelē. Et dixit vniuer-
sus populus ad samuelē. Ora p ser-
uis tuis ad dñm deum tuum / vt non
moriamur. addidimus enim vniuer-
sis peccatis nostris malū: vt petere-
mus nobis regem. Dixit aūt samuel
ad populum. Nolite timere: vos feci
stis vniuersum malum hoc. Verūta-
men nolite recedere a tergo dñi: sed
seruite domino in omni corde vestro:
et nolite declinare post vana que nō
proderunt vobis / neqꝫ eruent vos:
quia vana sunt: ⁊ nō derelinquet do-
minus populum suum / propter no-
mē suum magnum: quia iurauit do-
minus facere vos sibi populum. Ab-
sit autem a me hoc peccatū in dño: vt
cessem orare p vobis: et docebo vos
viam bonam et rectā. Igitur timete
dñm: et seruite ei in veritate: ⁊ ex to-
to corde vestro. vidistis enim magni
fica que in vobis gesserit dñs. Quod
si perseueraueritis in malitia: et vos
et rex vester pariter peribitis.
¶ Ca. S. De philisteis pcussis a sau-
le ⁊ ionatha / et iterum congregatis:
de filiis isrl' qui abscōderūt se in an-
tris: de holocausto saulis ⁊ de repre-
hensione eius a samuele: nō stabit re
gnū ei': de diuisione regni: de tribus
cuneis philistinorū post trāsgressio-
nem pris: de armorū defectu in israel
nisi in saule ⁊ ionatha. Cpm. xiii.
A Filius vnius anni erat saul cū
regnare cepisset: duob' autem
ānis regnauit super israel. Et
elegit sibi saul tria milia de israel. Et
erant cū saul duo milia in machmas
et in monte bethel: mille aūt cū iona
tha in gabaa beniamin. Porro cete-
rum populum remisit vnumquēqꝫ in
tabernacula sua. Et percussit iona-
thas stationem philistinorū q̄ erat in
gabaa. Quā cū audissent philistijm /
saul cecinit buccina ī omni terra / di-
cens. Audiant hebrei. Et vniuersus
Israel audiuit huiuscemodi famam.
Percussit saul statioē philistinorū.
Et erexit se isrl' aduersus philistijm.
Clamauit ergo ppl's post saul in gal-
gala. Et philistijm ꝯgregati sunt ad
pr(e)liandū ꝯtra isrl' / triginta milia cur-
ruū et sex milia equitū: et reliquum
vulg' sicut arena q̄ est in littore ma- B
ris plurima. Et ascēdētes castrame-
tati sunt in machmas ad orientem
bethauen. Quod cum vidissent viri isrl'
se in arcto positos (afflictus enī erat
ppl's) abscōderūt se in speluncis et in
abditis: in petris quoqꝫ et in antris
et in cisternis. Hebrei aūt trāsierunt 3.10.b.
iordanē in terrā gad et galaad. Cūqꝫ
adhuc esset saul in galgala / vniuer-
sus ppl's perterrit' est q̄ sequebat eū.
Et expectauit septē dieb' iuxta pla-
citū samuelis / ⁊ non venit samuel in
galgala. Dilapsusqꝫ est ppl's ab eo.
Ait ergo saul. Afferte mihi holocau-
stum et pacifica. Et obtulit holocau-
stū. Cūqꝫ cōplesset offerens holocau-
stum / ecce samuel veniebat. Et egres-
sus est saul obuiā ei vt salutaret eū.
Locutusqꝫ est ad eum samuel. Quid
fecisti? Rñdit saul. Quia vidi q ppl's
dilaberet a me / ⁊ tu non veneras iu-
xta placitos dies: porro philistijm
cōgregati fuerāt in machmas / dixi.
Nunc descēdent philistijm ad me in C
galgala: et faciē dñi nō placaui. Ne-
cessitate compulsus / obtuli holocau- Gen.13.d
stum dño. Dixitqꝫ Samuel ad Saul. 1.Pa.16.
Stulte egisti / nec custodisti manda- c.
ta dñi dei tui que precepi tibi. Quod
si non fecisses / iā nūc pparasset dñs
regnū tuū sup israel in sempiternū:
sed nequaqꝫ regnū tuum vltra cōsur
get. Quesiuit dñs sibi virum iuxta
cor suum: ⁊ pcepit ei dñs vt esset dux
sup ppl'm suum: eo q nō seruaueris
que precepit dñs. Surrexit autem sa
muel et ascēdit de galgalis in gabaa
beniamin. (Et reliqui ppl'i ascende- hic versus
runt post saul obuiā populo qui ex- nō est in
pugnabant eos venientes de galga- hebreo.
la in gabaa in colle bēiamin.) Et re-
censuit saul populū / qui inuenti fue-
rant cum eo quasi sexcentos viros: ⁊
saul et ionathas fili' eius populusqꝫ
qui inuentus fuerat cum eis / erat in D
gabaa beniamin. Porro philistijm
consederant in machmas. Et egressi
sunt ad preliādum / de castris phili-

stinoꝝ tres cunei. Unus cuneus per
gebat contra viã ephraim ad terram
saul. Porro ali⁹ ingrediebatur ꝑ vi-
am bethoron. Tercius autẽ verterat
se ad iter termini in terra sabaa/ im-
minẽtis vallis seboim cõtra desertũ.
Porro faber ferrarius non inueniebatur in omni terra israel. Cauerant
enim philistiim/ne forte facerent he
brei gladiũ aut lãceam. Descẽdebat
ergo ois israel ad philistiim vt exa-
cueret vnusquisq; vomerẽ suum: ⁊ li-
gonẽ/⁊ securim/⁊ tridẽtem/et sarcu-
lum. Retuse itaq; erant acies vome-
rum/⁊ ligonũ/⁊ tridẽtiũ/⁊ securium
vsq; ad stimulum corrigẽdum. Cũq;
venisset dies prelii/non est inuentus
ensis ⁊ lancea in manu totius popu-
li qui erat cum saul et ionatha: exce-
pto saul et ionatha filio eius. Egres-
sa est autem statio philistiim vt tran
scenderet in machmas.

¶ C. S. De ionatha et armigero eius
qui ascẽdũt ad philistiim: dat signũ
armigero ꝙ tradatur philistiim in
man⁹ eorũ in modo loq̄ndi de victo-
ria eius: de adiuratione ppl'i facta a
saule: de melle gustato a Jonatha ꝗ
sorte deprehendit: ⁊ a morte per po-
pulum liberat. Nomina generis sau
lis: ⁊ quorundã de familia. Cap. xiiii.

A Et accidit in quadam die vt di
ceret ionathas filius saul/ad
adolescentem armigerum su-
um. Ueni ⁊ trãseamus ad stationem
philistinorũ/que est trans locũ illũ.
Patri aũt suo hoc ipsum nõ indica-
uit. Porro saul morabatur in extre-
ma parte gabaa sub malo granato ꝗ
erat in agro gabaa: et erat populus
cũ eo quasi sexcẽtorũ viroꝝ. Et achi-
as fili⁹ achitob fratris ichabod filij
phinees/ꝗ ortus fuerat ex heli sacer
dote dñi in silo portabat ephot. Sed
et populus ignorabat quo isset iona-
thas. Erãt autem inter ascensus per
quos nitebatur ionathas trãsire ad
stationẽ philistinorũ/eminentes pe-
tre ex vtraq; parte: ⁊ quasi in modũ
dentium scopuli hincinde prerupti
nomen vni boses/⁊ nomen alteri se-
ne: vn⁹ scopulus prominẽs ad aqui-
lonem ex aduerso machmas: ⁊ alter
ad meridiem cõtra gabaa. Dixit aũt
ionathas ad adolescẽtem armigerũ
suũ. Ueni trãseamus ad stationẽ in
circũcisorũ hoꝝ/si forte faciat dñs ꝓ
nobis: qꝛ non est dño difficile salua-
re vel in multis/vel ĩ paucis. Dixitq;
ei armiger suus. Fac oia que placẽt B
aio tuo: perge quo cupis/⁊ ero tecũ
vbicunq; volueris. Et ait ionathas.
Ecce nos transimus ad viros istos.
Cũq; apparuerimus eis/si taliter lo
cuti fuerint ad nos. Manete/donec
veniamus ad vos: stemus in loco no
stro/nec ascẽdamus ad eos. Si autẽ
dixerint. Ascendite ad nos: ascende-
mus ad eos: quia tradidit eos dñs in
manib⁹ nr̃is. Hoc erit nobis signum.
Apparuit igitur vterq; stationi phili-
stinorũ. Dixerũtq; philistiim. En he- Iudi. 14.
brei egrediũtur de cauernis in quib⁹ c.
abscõditi fuerant. Et locuti sunt viri
de statione ad ionathan/et ad armi-
gerũ suũ: dixerũtq;. Ascẽdite ad nos
et ostendemus vobis rem. Et ait io-
nathas ad armigerũ suum. Ascẽda-
mus/sequere me. Tradidit enĩ dñs 1. ma. 4.
eos in man⁹ israel. Ascẽdit aũt iona- d.
thas manib⁹ ⁊ pedib⁹ reptans: et ar-
miger ei⁹ post eũ. Itaq; cũ vidissent
faciem ionathe/alii cadebãt ante io-
nathã: alios armiger eius interficie-
bat sequens eum. Et facta est plaga
prima/quã percussit ionathas et ar-
miger ei⁹/quasi viginti viroꝝ in me-
dia parte iugeri: quam par boum in
die arare cõsueuit. Et factum est mi-
raculũ in castris/et per agros: sed et
ois popul⁹ stationis eorũ qui ierant
ad predãdum obstupuit: ⁊ conturba-
ta sunt castra. Et accidit quasi mira-
culũ a deo. Et respexerũt speculato- C
res saul/qui erãt in gabaa bẽiamin/
et ecce multitudo prostrata: et huc il
lucq; diffugiens. Et ait saul ppl'o qui
erat cũ eo. Requirite: et videte quis
abierit ex nobis. Cumq; requisissent
repertũ est non adesse ionathã/et ar
migerũ eius. Et ait saul ad achiam.
Applica arcã dñi. Erat enim ibi arca
dñi in die illa cũ filiis israel. Cũq; lo-
queretur saul ad sacerdotẽ: tumult⁹
magn⁹ exortus est in castris philisti-
norũ: crescebatq; paulatim: et clari⁹
resonabat. Et ait saul ad sacerdotẽ.
Contrahe manũ tuã. Cõclamauit er-
go saul/et ois ppl's qui erat cum eo:
et venerũt vsq; ad locũ certaminis.
Et ecce versus fuerat gladius vniusc-
uiusq; ad proximũ suũ: ⁊ cedes ma-
gna nimis. Sed et hebrei qui fuerãt
cum philistiim heri ⁊ nudiustertius:
ascẽderãtq; cũ eis in castris: reuersi
sunt vt essent cũ israel/⁊ his ꝗ erant

cum saul ⁊ ionatha. Omnes quoque isra-
elite qui se absconderant in monte
ephraim/ audientes ꝙ fugissent phi-
listei/sociauerũt se cũ suis in prelio.
D (Et erãt cum saul quasi decem milia
non est in hebreo. virorum:) et saluauit dñs deus israel in
die illa. Pugna autem peruenit usque
ad bethauen. Et viri israel sociati
sunt sibi in die illa. Adiurauit autem
saul populũ dicens. Maledictus vir
qui comederit panem usque ad vespe-
rũ / donec vlciscar de inimicis meis.
Et non manducauit vniuersus ppl's
panẽ. Omnisque terre vulgus venit in
saltum: in quo erat mel super faciem
agri. Ingressus est itaque ppl's saltum ⁊
apparuit fluens mel: nullusque appli-
cuit manũ ad os suum: timebat enim
ppl's iuramentum. Porro Jonathas
nõ audierat cũ adiuraret pater eius
populũ: extenditque summitatẽ virge
quam habebat in manu/ intinxit in
fauũ mellis ⁊ conuertit manũ suam
ad os suum / et illuminati sunt oculi
eius. Respondensque vnus de ppl'o ait.
Jureiurando constrinxit pater tuus
populum dicẽs. Maledictus vir qui
comederit panem hodie. Defecerat
autem ppl's. Dixitque ionathas. Tur-
bauit pater meus terram. Vidistis ipsi
quia illuminati sunt oculi mei eo ꝙ
gustauerim paululum de melle isto:
quanto magis si comedisset ppl's de
preda inimicorũ suorũ quã reperit?
Nonne maior plaga facta fuisset in
philistiim? Percusserunt ergo in die
E illa Philisteos a machmis usque in
Haialon. Defatigatus est aũt populus
nimis: et versus ad predã tulit oues
et boues et vitulos et mactauerũt in
terra. Comeditque populus cũ sangui-
ne. Nunciauerũt aũt sauli dicẽtes ꝙ
ppl's peccasset dño/comedẽs cũ san-
guĩe. Qui ait. Preuaricati estis: vol-
uite ad me iam nunc saxum grande.
Et dixit saul. Dispergimini in vul-
gus et dicite eis vt adducat ad me
vnusquisque bouem suũ et arietem: et
occidite sup istud ⁊ vescimini: ⁊ non
peccabitis dño comedẽtes cum san-
guine. Adduxit itaque omnis populus
vnusquisque bouem in manu sua usque
ad noctem/et occiderũt ibi. Edifica-
uit autẽ saul altare dño. Tuncque pri-
mum cepit edificare altare dño. Et
dixit saul. Irruamus super philiste-
os nocte: et vastemus eos usque dum
illucescat mane: nec relinquamus ex
eis virum. Dixitque populus. Omne
quod bonum tibi videtur in oculis tuis:
fac. Et ait sacerdos. Accedamus huc F
ad deũ. Et cõsuluit saul dñm: dicens.
Num persequar philistiim: si trades
eos in manus israel? Et non respon-
dit ei in die illa. Dixitque saul. Appli-
cate huc vniuersos angulos populi:
et scitote ⁊ videte per quem acciderit
peccatũ hoc hodie. Viuit dominus sal- 22.q.2.c.
uator Israel / quia si per ionathan filiũ querit.§.
meũ factũ est absque retractatiõe mo- episcopus.
rietur. Ad quod nullus cõtradixit ei 3.q.7.§.
de omni populo. Et ait ad vniuersum fina.
israel. Separamini vos in partem 22.q.2.
vnam: ⁊ ego cũ ionatha filio meo ero .§.2.
in parte altera. Responditque populus
isrl' ad Saul. Quod bonum tibi videt' in
oculis tuis/fac. Et dixit saul ad dñm
deum israel. Dñe deus Israel/da iu-
dicium: quid est quod nõ respõderis
seruo tuo hodie? Si in me aut in Jo-
natha filio meo est iniquitas hec/da
ostensionem. aut si hec iniquitas est
in populo tuo da sanctitatẽ. Et depre-
hensus est ionathas ⁊ saul: populus
autem exiuit. Et ait saul. Mittite sor-
tem inter me: et inter ionathan filiũ
meum. Et captus est ionathas. Di-
xit autem saul ad Jonathan. Indica G
mihi quid feceris. Et indicauit ei io-
nathas et ait. Gustãs gustaui in sum-
mitate virge que erat in manu mea
paululum mellis / ⁊ ecce ego morior.
Et ait saul. Hec faciat mihi deus ⁊ hec
addat: quia morte morieris ionatha. ƒ.22.c.
Dixitque populus ad Saul. Ergo ne
ionathas morietur: qui fecit salutem
hanc magnam in israel? Hoc nefas
est: viuit dñs si ceciderit capillus de
capite eius in terrã: quia cũ deo ope-
ratus est hodie. Liberauit ergo po-
pulus ionathan: vt non moreretur.
Recessitque Saul: nec persecutus est
Philistiim. Porro Philistiim abie-
runt in loca sua. At saul confirmato
regno super israel: pugnabat per cir-
cuitũ aduersum oẽs inimicos eius cõ-
tra moab ⁊ filios ammon et edom et
reges soba ⁊ philisteos: ⁊ quocũque se
verterat/superabat. Congregatoque exer-
citu percussit amalech: et eruit isrl' de
manu vastatorũ eius. Fuerũt aũt filii
saul ionathas ⁊ iesui ⁊ melchisua: et
noĩa duarum filiarũ eius nomẽ pri-
mogenite merob et nomen minoris
Michol: et nomen vxoris saul: achi- ƺ.9.
noem filia achimaas. Et nomẽ prin- 1.Pa.8.c.

cipis milicie eius Abner filius Ner
patruelis Saul. Porro Cis fuerat
pater Saul / et Ner pater Abner fi-
lius Abiel. Erat autē bellum potens
aduersum philistheos omnib⁹ dieb⁹
Saul. Nam quemcūq̄ viderat Saul
virum fortem et aptum ad prelium
sociabat eum sibi.

¶ C.S. De precepto dato sauli vt dele-
ret amalech: de transgressione ei⁹: q̄r
pepercit agag regi: de commēdatio-
ne obedientie: de expulsione saulis
de regno: samuel luget saul. Ca. xv.

A ET dixit samuel ad Saul. Me
misit dn̄s vt vngerem te in re-
gem super populū eius israel.
Nunc ergo audi vocem dn̄i. Hec di-
exo.17.c. cit dn̄s exercituū. Recensui quecūq̄
1.q.4.c. fecit amalech israeli: quō restitit ei
ecclesia. in via cū ascenderet de egypto. Nūc
24.q.3. ergo vade ꝛ percute amalech et demo-
.§.1. lire vniuersa eius. Non parcas ei / et
non concupiscas ex rebus ipsius ali-
quid: sed interfice a viro vsq̄ ad mu-
lierem: ꝛ paruulū atq̄ lactētem / bo-
uem ꝛ ouem / camelū ꝛ asinū. Prece-
pit itaq̄ Saul populo: ꝛ recensuit eos
quasi agnos ducēta milia peditum:
et decē milia viroꝝ iuda. Cūq̄ venis-
set saul vsq̄ ad ciuitatē amalech / te-
tendit insidias in torrente. Dixitq̄
B saul cineo. Abite / recedite atq̄ disce-
dite ab amalech / ne forte inuoluā te
cum eo. Tu enī fecisti miaꝫ cū oībus
filiis israel cū ascenderēt de egypto.
Et recessit Cine⁹ de medio amalech.
Percussitq̄ Saul amalech ab euila
donec veniret ad sur / q̄ est e regione
egypti. Et apprehendit agag regem
amalech viuum. Omne autē vulgus
interfecit in ore gladii. Et pepercit
saul ꝛ ppl's Agag et optimis gregi-
bus ouiū et armentorū ꝛ vestibus et
arietib⁹ et vniuersis q̄ pulchra erāt:
C nec voluerunt disperdere ea. quicq̄d
vo vile fuit et reprobū / hoc demoliti
sunt. Factū est autē verbū dn̄i ad sa-
muel dicens. Penitet me ꝙ cōstitue-
rim saul regē: q̄r dereliquit me ꝛ ver-
ba mea opere nō impleuit. Contrista-
tusq̄ est samuel et clamauit ad dn̄m
tota nocte. Cūq̄ de nocte surrexisset
samuel vt iret ad saul mane / nuncia-
tum est samueli eo ꝙ venisset saul in
carmelū ꝛ erexisset sibi fornicē triū-
phalem. et reuersus transisset descē-
dissetq̄ in galgala. Venit ergo Sa-
muel ad saul: et saul offerebat holo-
caustū dn̄o de initiis predarum que
attulerat ex amalech. Et cū venisset
samuel ad saul / dixit ei saul. Benedi-
ctus tu dn̄o: impleui verbum dn̄i. Di-
xitq̄ samuel. Et q̄ est hec vox gregū D
que resonat in aurib⁹ meis / ꝛ armen-
torꝝ quam ego audio? Et ait saul. De
amalech adduxerunt ea. Pepercit
enī ppl's melioꝛib⁹ ouibus et armen-
tis: vt imolarēt dn̄o deo tuo / reliqua
vero occidimus. Ait autē samuel ad
saul. Sine me et indicabo tibi q̄ locu-
tus sit dn̄s ad me nocte. Dixitq̄ ei.
Loquere. Et ait samuel. Nonne cum
paruulus esses in oculis tuis / caput
in tribub⁹ israel factus es? Vnxitq̄
te dn̄s in regem sup israel: et misit te
dn̄s in viam et ait. Vade et interfice
peccatores amalech: ꝛ pugnabis cō-
tra eos vsq̄ ad internecionem eorū.
Quare ergo non audisti vocem dn̄i: E
sed versus ad predā es ꝛ fecisti ma-
lum in oculis dn̄i? Et ait saul ad sa-
muelem. Immo audiui vocem dn̄i / ꝛ
ambulaui in via p quam misit me do-
min⁹: et adduxi agag regē amalech:
et amalech interfeci. Tulit autem de
preda ppl's oues et boues primitias
eorum que cesa sunt / vt immolet dn̄o
deo suo in galgalis. Et ait samuel.
Nunquid vult dn̄s holocausta et vi-
ctimas / ꝛ non potius vt obediat vo-
ci dn̄i? Melior est enim obediētia q̄ ecclesiast.
victime / ꝛ auscultare magis q̄ offer- 4.d.
re adipem arietū: quoniā quasi pec- osee.6.c.
catū ariolādi est / repugnare: et qua-
si scelus idololatrie nolle acquiesce-
re. Pro eo ergo ꝙ abiecisti sermoneꝫ F
dn̄i abiecit te dn̄s ne sis rex. Dixitq̄
saul ad samuelē. Peccaui / q̄r preua-
ricatus sum sermonē dn̄i et v̄ba tua
timens ppl'm et obediens voci eorū.
Sed nunc porta queso peccatū meū
et reuertere mecuꝫ vt adorē dn̄m. Et
ait samuel ad saul. Non reuertar te-
cum: q̄r ꝓiecisti sermonē dn̄i et ꝓie-
cit te dn̄s ne sis rex sup israel. Et con-
uersus est samuel vt abiret. Ille autē
apprehēdit summitatem pallii eius
que et scissa est. Et ait ad eū samuel. J.28.c.
Scidit dn̄s regnum isrl'a te hodie: ꝛ
tradidit illō proximo tuo meliori te.
Porro triūphatoꝛ in israel non par-
cet / et penitudine nō flectetur. Neq̄
enī homo est vt agat penitētiam. At
ille ait. Peccaui: sed nūc honora me
coram senioꝛib⁹ ppl'i mei et corā isrl'
et reuertere mecum vt adorem dn̄m

deum tuum. Reuersus ergo Samuel
secutus est Saulē. Et adorauit Saul
B dñm. Dixitq; Samuel. Adducite ad
23.q.5. me Agag regē Amalech. Et oblatus
ca.reos. est ei Agag pinguissimus ⁊ tremēs. Et
dixit Agag. Siccine separat amara
mors? Et ait Samuel. Sicut fecit abs
q; liberis mulieres gladius tuus: sic
absq; liberis erit inter mulieres ma-
ter tua. Et in frusta concidit eū Sa-
2.q.7.ca. muel corā dño i galgalis. Abiit autē
nos.§.itē Samuel in Ramatha: Saul vo ascē-
Dauid. dit in domū suā in Gabaa: ⁊ nō vidit
Samuel vltra Saul vsq; ad diē mortis
sue. Uerūtamē lugebat Samuel Sau
lem: quoniā dñm penitebat q; cōstitu-
isset regē Saul super Israel.

¶ C.S. De vnctione Dauid in regē
in domo patris sui: de spiritu nequā
q̄ vexabat Saul: de Dauid qui percu
tiebat citharam. Cap.xvi.

A
De pe.di. Dixitq; dñs ad samuelē. Usq;-
1.ca.pre- quo tu luges Saul/cū ego pie
dixerat. cerim eū ne regnet sup Isrl?
Imple cornu tuū oleo ⁊ veni: vt mit-
tam te ad Isai bethleemitem. Proui-
di enim in filijs eius mihi regem. Et
ait Samuel. Quomodo vadam? Au-
diet enī saul ⁊ interficiet me. Et ait
dñs. Uitulū de armēto tolles in ma-
nu tua ⁊ dices. Ad immolādum dño
veni. Et vocabis Isai ad victimam: ⁊
ego ostēdam tibi quid facias: et vn-
ges quēcūq; monstrauero tibi. Fecit
ergo Samuel sicut locutꝰ est ei dñs.
Ueniteq; in Bethleē ⁊ admirati sunt
seniores ciuitatis/occurrentes ei: di-
3.Reg.2. xeruntq;. Pacificus ne est ingressus
ca. tuus? Et ait. Pacificus: ad immolan
Leui.20. dum dño veni: sanctificamini et ve-
b. nite mecum vt immolem. Sanctifica
uit ergo Isai ⁊ filios eius: et vocauit
B eos ad sacrificiū. Cūq; ingressi essent
vidit Eliab et ait. Num corā dño est
Christꝰ eiꝰ? Et dixit dñs ad Samuelē.
Ne respicias vultum eiꝰ neq; altitu-
dinē stature eiꝰ: quoniā abieci eum: nec
iuxta intuitum hoīs ego iudico. Ho-
Ho.7.c. mo enī videt ea q̄ parent: dñs autem
intuetur cor. Et vocauit Isai Amina-
dab: ⁊ adduxit eum corā Samuele.
Qui dixit. Nec hunc elegit dñs. Ad-
duxit autē Isai Samma. De quo ait.
Etiam hūc non elegit dñs. Adduxit
itaq; Isai septē filios suos corā Sa-
muele. Et ait Samuel ad isai. Nō ele
git dñs ex istis. Dixitq; Samuel ad
Isai. Nunquid iam cōpleti sunt filij?
Qui respondit. Adhuc reliquus est
paruulus et pascit oues. Et ait Sa-
muel ad Isai. Mitte ⁊ adduc eū: nec
enī discūbemus prius q̄ huc ille ve-
niat. Misit ergo et adduxit eū. Erat 2.Re.7.b
autem rufus ⁊ pulcher aspectu deco- 3.10.a.
raq; facie: et ait dñs. Surge et vnge C
eum: ipse est enī. Tulit ergo Samuel Ho.77.d.
cornu olei: et vnxit eum in medio fra ⁊.88.b.
trum eius. Et directus est spūs dñi a Act.7.f.
die illa in Dauid: ⁊ deinceps. Sur- ⁊.13.d.
gensq; Samuel abiit in Ramatha.
Spūs autē dñi recessit a Saul: ⁊ exa
gitabat eū spūs nequā a dño. Dixe-
runtq; serui saul ad eū. Ecce spūs dñi
malꝰ exagitat te. Iubeat dñs noster
rex/⁊ serui tui qui corā te sunt/que-
rent hominē scientem psallere cithara
ra: vt quando arripuerit te spūs dñi
malus/psallat manu sua et leuius
feras. Et ait Saul ad seruos suos.
Prouidete ergo mihi aliquem bene
psallentem/et adducite eum ad me.
Et respondens vnus de pueris ait. D
Ecce vidi filiū Isai bethleemitē scien
tem psallere: ⁊ fortissimum robore: et
virum bellicosum ⁊ prudentē in ver-
bis/⁊ virū pulchrū: ⁊ dñs est cum eo.
Misit ergo Saul nūcios ad Isai/di-
cēs. Mitte ad me Dauid filiū tuum
qui est in pascuis. Tulit itaq; Isai
asinū plenū panibus ⁊ lagenā vini ⁊
hedū de capris vnū: ⁊ misit p manū
Dauid filij sui Sauli: ⁊ venit Dauid
ad Saul/⁊ stetit corā eo. At ille dile-
xit eū nimis: ⁊ factꝰ est eiꝰ armiger.
Misitq; Saul ad Isai/dicens. Stet
Dauid in cōspectu meo: inuenit enī
gratiā in oculis meis. Igit quando-
cunq; spiritus dñi malus arripiebat
Saul/Dauid tollebat citharā: ⁊ percu
tiebat manu sua: ⁊ refocillabat Saul
⁊ leuius habebat: recedebat enim ab
eo spiritus malus.

¶ C.S. De bello Philistiim contra
Israel: de victoria Dauid contra Go
liath. Ca.xvii.

A
Congregātes autē Philistiim
agmina sua in preliū: cōuene-
runt in Socoth Iude: ⁊ castra
metati sunt inter Socoth ⁊ Azecha i
finibꝰ dommim. Porro Saul ⁊ filij Is
rael cōgregati venerūt in valle tere-
binthi/⁊ direxerūt aciē ad pugnādū
cōtra Philistiim. Et philistiim stabāt
sup mōtē ex parte hac: ⁊ Isrl stabat
supra montē ex altera parte: vallisq;
erat inter eos. Et egressus est vir spu

rius de castris philistinoꝝ noīe Go-
liath de Geth/altitudinis sex cubito-
rū et palmi: et cassis erea sup caput
eius/ꝛ lorica squamata induebatur:
porro pondꝰ lorice eius quinqꝫ milia
sicloꝝ eris erat/ꝛ ocreas ereas habe-
bat in cruribus: ꝛ clypeus ereus tege-
bat humeros eiꝰ. Hastile autē haste
1. Regū 12. b. eiꝰ erat q̄si liciatoriū texētiū. Ipsum
autē ferrum haste eius sexcentos si-
clos habebat ferri. Et armiger eius
antecedebat eum. Stansqꝫ clamabat
aduersum phalangas Isrl': ꝛ dicebat
eis. Quare venistis parati ad pre-
liū? Nunquid ego nō sum philisteus:
ꝛ vos serui Saul. Eligite ex vobis vi-
rū: ꝛ descēdat ad singulare certamē.
si quiuerit pugnare mecū ꝛ percusse-
rit me/erimus vobis serui: si autē ego
preualuero et percussero eū/vos serui
eritis ꝛ seruietꝭ nobis. Et aiebat phi-
B listeꝰ. Ego exprobraui agminibꝰ Isrl'
hodie: date mihi virū/ꝛ ineat mecum
singulare certamen. Audiēs autem
Saul ꝛ oēs Israelite sermones phili-
stei huiuscemodi/stupebant ꝛ metue-
bāt nimis. Dauid autē erat filius vi-
ri Ephratei de quo supra dictum est
de Bethleē iuda: cui nomē erat Isai/
qui habebat octo filios: ꝛ erat vir in
diebꝰ Saul senex ꝛ grādeuus inter vi-
ros. Abierūt autē tres filii eiꝰ maio-
res post Saul in preliū. Et noīa triū
filioꝝ eius qui perrexerunt ad belliū/
Eliab primogenitꝰ/ꝛ secūdꝰ Amina-
dab/tertiꝰ quoqꝫ samma: Dauid autē
erat minimꝰ. Tribꝰ ergo maioribus
secutis Saulem/abiit dauid et reuer-
sus est a Saul vt pasceret gregē pa-
tris sui in Bethleē. Procedebat vero
Philisteus mane ꝛ vespere: ꝛ stabat
q̄draginta diebꝰ. Dixit autē Isai ad
Dauid filiū suū. Accipe fratribꝰ tuis
Ephi polente et decem panes istos/
et curre in castra ad fratres tuos: et
decē formellas casei has deferes ad
tribunum. Et fratres tuos visitabis
si recte agāt: ꝛ cū quibꝰ ordinati sunt
disce. Saul autē ꝛ illi ꝛ oēs filii Isrl'
in valle terebinthi pugnabāt aduer-
sum Philisthim. Surrexit itaqꝫ Da-
uid mane ꝛ cōmēdauit gregē custo-
di: et onustus abiit sicut preceperat
C ei Isai. Et venit ad locum magala: et
ad exercitū q̄ egressus ad pugnā vo-
ciferatus erat in certamine. Direxe-
rat eñi aciem Israel: sed ꝛ philisthim
ex aduerso fuerant preparati. Dere-
linquens ergo Dauid vasa que attu-
lerat sub manu custodis ad sarci-
nas/cucurrit ad locū certaminis et
interrogabat si omnia recte agerent
erga fratres suos. Cumqꝫ adhuc ille
loqueretur eis/apparuit vir ille spu-
rius ascendens/Goliath noīe/philis-
teus de geth de castris Philistino-
rum. Et loquēte eo hec eadem verba
audiuit dauid. Oēs autē israelite cū
vidissent virū/fugerunt a facie eius
timentes eum valde. Et dixit vnus
quispiam de Israel. Num vidisti vi-
rum hūc qui ascēdit? ad exprobrādū
eñi Israel ascendit. Virū ergo q̄ per-
cusserit eum/ditabit rex diuitiis ma-
gnis et filiā suā dabit ei: et domū pa-
tris eiꝰ faciet absqꝫ tributo in Israel.
Et ait Dauid ad viros qui stabāt se-
cum dicēs. Quid dabit viro qui per-
cusserit philisteum hunc ꝛ tulerit op-
probrium de Israel? Quis est eñi hic
philisteus incircuncisus q̄ exprobra-
uit aciē dei viuentis? Referebat au-
tē ei populꝰ eundē sermonē dicens.
Hec dabunt viro qui percusserit eum.
Qd cum audisset Eliab frater eiꝰ ma- D
ior loquēte eo cum aliis: iratꝰ est con-
tra dauid/ꝛ ait. Quare venisti ꝛ qua-
re dereliquisti pauculas oues illas
in deserto? Ego noui superbiam tuā ꝛ
nequitiam cordis tui: qꝛ vt videres
prelium descendisti. Et dixit Dauid.
Quid feci? Nunquid non verbū est?
Et declinauit paululū ab eo ad aliū:
dixitqꝫ eūdem sermonē. Et respōdit
ei populus verbū sicut prius. Audita
sunt autē verba que locutꝰ est dauid:
et annūciata in conspectu Saul. Ad
quem cum fuisset adductus/locutus
est ei. Non cōcidat cor cuiusqꝫ in eo:
ego seruus tuus vadam et pugnabo
aduersus Philisteum. Et ait Saul
ad dauid. Non vales resistere phili-
steo isti/nec pugnare aduersus eum:
qꝛ puer es: hic autem vir bellator est
ab adolescentia sua. Dixitqꝫ Dauid
ad Saul. Pascebat seruus tuus pa- Eccl'. 47
tris sui gregem: et veniebat leo vel a.
vrsus/et tollebat arietem de medio
gregis/ꝛ persequebar eos ꝛ percutie-
bam: eruebamqꝫ de ore eorum: et illi
consurgebant aduersum me/et ap-
prehēdebam mentum eorum et suffo-
cabam: interficiebamqꝫ eos. Nam ꝛ
leonem et vrsum interfeci ego ser-
uus tuus. Erit igitur et Philisteus
hic incircumcisus quasi vnus ex eis.

E Nunc vadam et auferã opprobrium populi: qm̃ quis est iste Philiste⁹ incircuncisus: q̃ ausus est maledicere exercitui dei viuentis? Et ait Dauid. Dns q̃ eripuit me de manu leonis/et de manu vrsi: ipse me liberabit de manu Philistei hui⁹. Dixit autẽ Saul ad Dauid. Uade et dñs tecum sit. Et induit Saul dauid vestimẽtis suis: et imposuit galeã ereã super caput ei⁹: et vestiuit eũ lorica. Accinct⁹ ergo dauid gladio eius super vestẽ suam: cepit tẽtare si armat⁹ posset incedere: (nõ eñ habebat cõsuetudinẽ) dixitq̃ Dauid ad Saul. Nõ possum sic incedere: quia non vsum habeo. Et deposuit ea/et tulit baculũ suũ quẽ semper habebat in manib⁹: et elegit sibi q̃nq̃ limpidissimos lapides de torrente: et misit eos in peram pastoralẽ quam habebat secum: et fundam manu tulit et processit aduersum Philisteum. Ibat autẽ philisteus incedens et appropinquans aduersum dauid: et armiger ei⁹ ante eum. Cũq̃ inspexisset eum philiste⁹ et vidisset dauid: despexit eũ. Erat autẽ adolescens rufus: et pulcher aspectu. Et dixit Philisteus

F ad dauid. Nunq̃d ego canis sum/q̃ tu venis ad me cũ baculo? Et maledixit Philisteus Dauid in diis suis: dixitq̃ ad dauid. Ueni ad me: et dabo carnes tuas volatilibus celi et bestiis terre. Dixit autẽ dauid ad Philisteũ. Tu venis ad me cum gladio/et hasta/et clypeo: ego autẽ venio ad te in noĩe dñi exercituum dei agminum Israel quib⁹ exprobrasti hodie: et dabit te dñs in manu mea: et percutiam te et auferã caput tuum a te. Et dabo cadauera castrorũ philistijm hodie volatilib⁹ celi et bestijs terre: vt sciat oĩs terra q2 est dñs deus in Israel: et nouerit vniuersa ecclesia hec: q2 non in gladio nec in hasta saluat dñs: ipsi⁹ eñ est bellũ/et tradet vos in manus nr̃as. Cũ ergo surrexisset philisteus/et veniret/et appropinquaret cõtra dauid: festinauit dauid/et occurrit ad pugnam ex aduerso philistei. Et misit manũ suam in perã: tulitq̃ vnũ lapidẽ et funda iecit: et circũducens pcussit eũ in fronte. Et infixus est lapis in fronte eius: et cecidit in faciẽ suam super terrã. Preualuitq̃ dauid aduersum philisteum in funda et lapide: percussumq̃ Philisteũ interfecit. Cũq̃ gladiũ nõ haberet in manu dauid/cucurrit/et stetit super philisteũ: et tulit gladium ei⁹/et eduxit eum de vagina sua/et interfecit eum, preciditq̃ caput eius. Uidẽtes autem philistijm q᷑ mortu⁹ esset fortissimus eorũ fugerũt. Et cõsurgẽtes viri israel et Juda vociferati sunt: et psecuti sunt philisteos vsq̃ dũ venirẽt in vallem: et vsq̃ ad portas Accaron. Cecideruntq̃ vulnerati de philistijm in via sarim: et vsq̃ ad geth/et vsq̃ ad Accaron. Et reuertentes filii Israel postq̃ persecuti fuerant philisteos: inuaserũt castra eorum. Assumẽs autẽ dauid caput philistei attulit illud in Hierusalẽ: arma vo ei⁹ posuit in tabernaculo suo. Eo autẽ tẽpore quo viderat Saul dauid egredientẽ cõtra philisteũ: ait ad Abner principẽ militie sue. De qua stirpe descẽdit hic adolescẽs? Dixitq̃ Abner. Uiuit aĩa tua rex si noui. Et ait rex. Interroga tu cui⁹ fili⁹ sit iste puer. Cumq̃ regressus esset dauid pcusso Philisteo tulit eũ abner: et introduxit corã saule caput philistei habentem in manu sua. Et ait ad eũ Saul. De q̃ pgenie es o adolescẽs? Dixitq̃ Dauid. Fili⁹ serui tui Isai bethleemite ego sum.

Ec.47.a

G

¶ C.S. De amicitia et cõfederatione dauid et Ionathe filii regis saul: de cãtu mulierũ, pcussit saul mille et dauid decem milia: de ira Saulis p hoc cãtu: de ipso prophetãte in domo sua: et volente configere dauid lancea cum pariete. Saul autẽ ammonet Dauid et pmittit ei filiã suam maiorẽ Merob que alteri dat: postea Saul pmittit ei Michol filiã in vxorem: sponsalia petit: centũ preputia: Dauid psoluit/et fit gener regis. Ca.xviii.

A Et factũ est cũ cõplesset loqui ad Saul: aĩa Jonathe cõglutinata est aĩe Dauid: et dilexit eũ Jonathas quasi animã suã. Tulitq̃ eũ Saul in die illa: et nõ cõcessit ei vt reuerteret in domũ pris sui. Inierũt autẽ dauid et Jonathas fed⁹: diligebat eñ eũ q̃si animã suã. Nã expoliauit se Jonathas tunica q̃ erat indutus: et dedit eã dauid: et reliqua vestimẽta sua vsq̃ ad gladium et arcũ suum: et vsq̃ ad baltheũ. Egrediebat quoq̃ Dauid ad oĩa quecunq̃ misisset eum Saul: et prudenter se agebat.

B Posuitq̃ eũ Saul super viros belli: et acceptus erat in oculis vniuersi populi: maximeq̃ in cõspectu famulo-

1. macha. 4.d. Fo.77.

rum Saul. Porro cū reuerteret̄ per-
cusso philisteo Dauid ⁊ ferret caput
eiꝰ in Hierusalē. Egresse sunt mulie-
res de vniuersis vrbibꝰ Israel: cantā-
tes chorosq̄ ducentes in occursum
Saul regꝭ in tympanis leticie ⁊ in si-
stris: ⁊ precinebāt mulieres ludētes
Ec.47.a atq̄ dicētes. Percussit Saul mille: ⁊
J.12.d. Dauid decē milia. Iratus est autem
J.29.b. Saul nimis: ⁊ displicuit in oculis eiꝰ
sermo iste/ dixitq̄. Dederunt Dauid
decē milia ⁊ mihi mille dederunt: qd
C ei superest nisi solū regnū? Nō rectꝭ
ergo oculis Saul aspiciebat dauid a
die illa ⁊ deinceps. Post diē autē al-
terā: inuasit spūs dei malus Saul/ et
prophetabat in medio domꝰ sue. Da-
uid autē psallebat manu sua sicut p
singulos dies. Tenebatq̄ Saul lan-
ceā ⁊ misit eā: putās ꝙ configere pos-
set Dauid cū pariete. Et declinauit
Dauid a facie eius secūdo. Et timuit
Saul Dauid: eo ꝙ dn̄s esset cum eo/ ⁊
a se recessisset. Amouit ergo eū Saul
a se: ⁊ fecit eū tribunū super mille vi-
ros. Et egrediebat̄: ⁊ intrabat in con
spectu populi. In omnibꝰ quoq̄ viis
suis Dauid prudenter agebat: ⁊ dn̄s
D erat cum eo. Uidit itaq̄ Saul ꝙ pru-
dens esset nimis: ⁊ cepit cauere eum.
Ois autē israel ⁊ iuda diligebat Da-
uid. ipse eñ ingrediebat̄ ⁊ egredieba
tur ante eos. Dixitq̄ Saul ad dauid.
Ecce filia mea maior Merob/ ipsam
dabo tibi vxorē: tāmmodo esto vir
fortis ⁊ preliare bella dn̄i. Saul autē
reputabat/ dicēs. Non sit manꝰ mea
in eo: sed sit super eum manꝰ Phili-
2.Re.9.a stinor. Ait autē dauid ad saul. Quis
ego sum aut que est vita mea aut co-
gnatio pr̄is mei in Israel: vt fiam ge
E ner regis? Factū est autē tēpus cum
deberet dari Merob filia Saul dauid
data est Hadrieli Molathite vxor.
Dilexit autē Dauid Michol filiam
saul alterā. Et nūciatū est saul ⁊ pla-
cuit ei. Dixitq̄ Saul. Dabo eā illi vt
fiat ei in scādalū: ⁊ sit super eū manꝰ
philistinor. Dixitq̄ Saul ad dauid.
In duabꝰ rebus gener meus eris ho-
die. Et mandauit Saul seruis suis.
Loquimini ad Dauid clā me/ dicētes.
Ecce places regi: ⁊ oēs serui eiꝰ dili-
F gunt te. Nunc ergo esto gener regis.
Et locuti sunt serui Saul in auribus
Dauid oīa verba hec/ et ait Dauid.
Nū parū videtur vobis generū esse
regis? Ego autē sum vir pauper ⁊ te-
nuis. Et renunciauerunt serui Saul
dicentes. Huiuscemodi verba locutꝰ
est Dauid. Dixit autē saul. Sic loqui-
ni ad Dauid. Nō habet rex sponsalia
necesse: nisi tantū cētū preputia phi-
listinor vt fiat vltio de inimicis re-
gis. Porro Saul cogitabat dauid tra-
dere in manꝰ Philistinorum. Cumq̄
renūciassent serui eius Dauid vba q̄
dixerat saul: placuit sermo in oculis
Dauid: vt fieret gener regis. Et post B
paucos dies surgens Dauid abijt in
Accaron cū viris q̄ sub eo erāt: ⁊ per-
cussit ex Philistim ducētos viros: et
attulit eor preputia: ⁊ annumerauit
ea regi vt esset gener eiꝰ. Dedit itaq̄
Saul ei Michol filiā suā vxorē. Et vi-
dit Saul ⁊ intellexit ꝙ dn̄s esset cum
Dauid. Michol autē filia Saul dili- 2.Re.3.c
gebat eū. Et Saul magis cepit time-
re Dauid. Factusq̄ est Saul inimicꝰ
Dauid cunctis diebꝰ. Et egressi sunt
pncipes philistinor. A pncipio autē
egressionis eor: prudentiꝰ se gerebat
Dauid q̄ omnes serui Saul: ⁊ cele-
bre factū est nomen eius nimis.
¶ C.S. De Saule qui precepit occidi
dauid: indicat hoc ei Jonathas: saul
iterū inuadit̄ a spū malo: ⁊ vult lan-
cea cōfigere dauid: Michol eum sal-
uat: fugit Dauid ad Samuelē: Saul
mittit nūcios vt rapiāt Dauid: tribꝰ
vicibꝰ mittunt̄ nūcii ⁊ omnes cū Sa-
muele pphetāt: de Saule pphetante
cum pphetantibus. Ca.xix.
LOcutꝰ est autē Saul ad Jonathā A
filium suum: ⁊ ad omnes seruos
suos vt occiderent dauid. Porro Jo
nathas filius Saul: diligebat Dauid
valde. Et indicauit Jonathas dauid
dicens. Querit Saul pater meus oc-
cidere te: quapropter obserua te que-
so mane: ⁊ manebis clam et abscon-
deris. Ego autem egrediens stabo
iuxta patrem meum in agro vbicūq̄
fuerit: et ego loquar de te ad patrem
meū: ⁊ qdcunq̄ videro nūciabo tibi.
Locutꝰ est ergo Jonathas de Dauid
bona: ad Saul patrē suū. Dixitq̄ ad
eū. Ne pecces rex in seruū tuū dauid:
qr non peccauit tibi/ ⁊ opera eiꝰ bona
sunt tibi valde/ ⁊ posuit animā suam
in manu tua: ⁊ pcussit philisteū ⁊ fe-
cit dn̄s salutē magnā vniuerso Israe-
li. Uidisti: ⁊ letatus es. Quare ergo B
peccas in sanguine innoxio: interfi-
ciens Dauid qui est absq̄ culpa? Q̄d
cū audisset Saul/ placatus voce Jo-

nathe iurauit. Viuit dñs: q2 nõ occi-
detur. Uocauit itaqz ionathas da-
uid ꝛ indicauit ei oia verba hec. Et
introduxit ionathas dauid ad saul:
et fuit ante eum sicut erat heri ꝛ nu-
diustertius. Motũ est autẽ rursum
bellum: ꝛ egressus dauid pugnauit
aduersum philistijm: pcussitqz eos
plaga magna/ꝛ fugerũt a facie ei⁹.
Et fact⁹ est spũs dñi malus in saul.
Sedebat aũt in domo sua ꝛ tenebat
lanceam: porro dauid psallebat ma-
nu sua. Nisusqz est saul cõfigere da-
uid lancea in pariete. Et declinauit
dauid a facie saul. Lancea aũt casso
vulnere pfixa est i pariete: ꝛ dauid
fugit/ꝛ saluatus est nocte illa. Mi-
sit ergo saul satellites suos nocte in
C domũ dauid/vt custodirent eũ et in-
terficeret mane. Qd cũ annũciasset
dauid michol vxor sua/ dicens. Ni-
si saluaueris te nocte hac / cras mo-
rieris: deposuit eũ p fenestrã. Por-
ro ille abiit ꝛ aufugit atqz saluatus
est. Tulit aũt michol statuam: ꝛ po-
suit eã sup lectũ / et pellem pilosam
caprarũ posuit ad caput eius: ꝛ ope-
ruit eam vestimẽtis. Misit aũt saul
apparitores qui raperent dauid: et
responsũ est q egrotaret. Rursumqz
misit saul nũcios vt viderent dauid
dicens. Afferte eũ ad me in lecto: vt
occidat. Cũqz venissent nũcij/inuẽ-
tum est simulachrũ sup lectũ ꝛ pel-
les caprarũ ad caput eius. Dixitqz
saul ad michol. Quare sic illusisti
mihi: ꝛ dimisisti inimicũ meũ vt fu-
geret? Et respondit michol ad saul.
Q2 ipse locutus est mihi/dicẽs. Di-
mitte me/alioquin interficiã te. Da-
uid aũt fugiens/saluatus est. Et ve-
nit ad samuel in ramatha: ꝛ nũcia-
uit ei oia q̃ fecerat sibi saul. Et abie-
runt ipse ꝛ samuel/et morati sunt in
naioth. Nunciatũ est aũt sauli a di-
centib⁹: Ecce dauid in naioth in ra-
D matha. Misit ergo saul lictores / vt
raperent dauid. Qui cũ vidissent cu-
neum pphetarũ vaticinãtiũ: et sa-
muelem stantem sup eos: factus est
etiam spũs dñi in illis: et pphetare
ceperũt etiã ipsi. Qd cum nunciatũ
esset sauli/misit et alios nũcios: p-
phetauerũt aũt ꝛ illi. Et rursum mi-
sit saul tertios nuncios / qui et ipsi
pphetauerũt. Et iratus iracundia
saul/abiit etiã ipse in ramatha: ꝛ ve-
nit vsqz ad cisternã magnã que est
in socoth: ꝛ interrogauit ꝛ dixit. In
quo loco sunt samuel ꝛ dauid? Di-
ctum est ei. Ecce i naioth sunt in ra-
matha. Et abiit in naioth in rama-
tha. Et factus est etiã sup eum spũs
dñi: ꝛ ambulabat ingrediẽs ꝛ pphe-
tabat vsqzdum veniret in naioth in
ramatha. Et expoliauit etiã ipse se
vestimẽtis suis: ꝛ pphetauit cũ ce-
teris corã samuele: et cecidit nudus
tota die illa ꝛ nocte. Uñ ꝛ exiuit pro-
uerbiũ. Num ꝛ saul inter pphetas? S.10.c.

C.C.S. De renouatiõe et ↄfirmatio-
ne federis dauid ꝛ ionathe: ꝛ qualr
ionathas apud saul excusat dauid
absentẽ: ꝛ ille ↄfudit eũ opprobriis:
de signis triũ sagittarũ iter ionathã
et dauid: saul arripit lanceã vt pcu-
tiat ionathã excusantẽ dauid: de fle-
tu ionathe: ꝛ dauid ꝛ osculo. Ca.xx.

Fugit aũt dauid de naioth que A
est in ramatha: veniensqz locut⁹ De peni.
est coram ionatha. Quid feci? que ẽ di.2.c. fu
iniquitas mea: ꝛ quod peccatũ meũ gerat aũt
in patrem tuum: quia querit animã
meam? Qui dixit ei. Absit a te: non
morieris: neqz enim faciet pater me-
us quicqz grande vel paruũ. nisi pri-
us indicauerit mihi. Hunc ergo ce-
lauit a me pater meus sermonez tã-
tummodo? Nequaqz erit istud.
Et iurauit rursum dauid. Et ille ait.
Scit profecto pater tuus q2 inueni
gratiã i oculis tuis ꝛ dicet. Nesciat
hoc ionathas ne forte tristet. Quin
immo viuit dñs: et viuit aia tua: q2
vno tantum (vt ita dicã) gradu: ego
morsqz diuidimur. Et ait ionathas
ad dauid. Qdcũqz dixerit mihi aia
tua: faciam tibi. Dixit aũt dauid ad
ionathã. Ecce calende sunt crastino
et ego ex more sedere soleo iuxta re-
gem ad vescendũ. Dimitte ergo me S.17.d. et
vt abscõdar in agro vsqz ad vespe- J.16.c.
rã diei tertie. Si respiciens requisie-
rit me pater tu⁹: rñdebis ei. Roga- B
uit me dauid vt iret celeriter i beth-
leẽ ciuitatẽ suã: q2 victime solennes
ibi sunt vniuersis cõtribulib⁹ suis.
Si dixerit bene: pax erit seruo tuo.
si aũt fuerit iratus: scito q2 cõpleta
est malitia ei⁹. Fac ergo miam i ser-
uũ tuum: q2 fedus dñi me famulum
tuũ tecũ inire fecisti. Si aũt est iniq-
tas aliqua in me: tu me interfice: et
ad patrẽ tuũ ne introducas me. Et
ait ionathas. Absit hoc a me. Neqz
em̃ fieri potest vt si certe cognouero

cōpletā esse patris mei maliciā con
tra te: nō annunciē tibi. Respōditq̄
dauid ad ionathā. Quis renūciabit
mihi si quid forte respōderit tibi pa
ter tu⁹ dure de me? Et ait Jonathas
ad dauid. Uēi: ⁊ egrediamur foras
C in agrū. Cūq̄ egressi essent ambo i agrū:
ait ionathas ad dauid. Dñe de⁹ isrl'
si inuestigauero sententiā p̄ris mei
crastino vl' perendie: ⁊ aliquid boni
fuerit super dauid: ⁊ nō statim mise
ro ad te: ⁊ notū tibi fecero hec faciat
deus ionathe et hec augeat: si autē
pseuerauerit patris mei malicia ad
uersum te: reuelabo aurē tuam ⁊ di
mittā te vt vadas in pace: ⁊ sit dñs
tecū sicut fuit cū patre meo. Et si vi
xero facies mihi misericordiā dñi: si
vero mortu⁹ fuero nō auferes mise
ricordiā tuā a domo mea vsq̄ i sem
piternū. Aut si non fecero qñ eradi
cauerit dñs inimicos dauid vnum
quēq̄ de terra: auferat dauid iona
thā de domo sua: et requirat dñs de
manu inimicorū dauid. Pepigit er
go ionathas fedus cū domo dauid.
Et requisiuit dñs de manu inimico
rū dauid. Et addidit ionathas deie
rare dauid eo q̄ diligeret illū. Sicut
D enim animā suā ita diligebat eū. Dixit
q̄ ad eū ionathas. Cras calēde sūt:
⁊ requireris. Requiret enī sessio tua
vsq̄ perendie. Descēdes ergo festi
nus ⁊ venies in locū vbi celādus es
in die qñ operari licet / ⁊ sedebis iu
xta lapidē cui nomē est ezel. Et ego
tres sagittas mittā iuxta eū: ⁊ iaciā
quasi exercens me ad signū. Mittā
quoq̄ ⁊ puerū dicens ei. Uade ⁊ af
fer mihi sagittas. Si dixero puero.
Ecce sagitte intra te sunt tolle eas:
tu veni ad me q2 pax tibi est ⁊ nihil
est mali: viuit dñs. Si autē sic locu
tus fuero puero. Ecce sagitte vltra
te sunt: vade in pace q2 dimisit te do
min⁹. De verbo aūt qd locuti sum⁹
ego ⁊ tu sit dñs inter me ⁊ te vsq̄ in
sempiternū. Abscōdit⁹ est ergo da
uid in agro ⁊ venerūt calēde: ⁊ sedit
rex ad comedendū panē. Cūq̄ sedis
E set rex super cathedrā suā secūdum
consuetudinē que erat iuxta parie
tē: surrexit ionathas / ⁊ sedit Abner
ex latere saul: vacuusq̄ apparuit loc⁹
dauid. Et non est locutus saul q̄cq̄
in die illa. Cogitabat enī q̄ forte eue
nisset ei vt nō esset mundus nec pu
rificat⁹. Cūq̄ illuxisset dies secūda

post calendas: rursus apparuit va
cuus locus dauid. Dixitq̄ Saul ad
ionathā filiū suū. Cur nō venit fili⁹
ysai nec heri nec hodie ad vescendū?
Respōditq̄ ionathas sauli. Roga
uit me obnixe vt iret in bethleem / et
ait. Dimitte me: quoniā sacrificiū so
lenne est in ciuitate mea: vn⁹ de fra
tribus meis accersiuit me: nūc ergo
si inueni gratiā in oculis tuis: vadā
cito ⁊ videbo fratres meos. Ob hāc
causā nō venit ad mēsā regis. Ira
tus aūt saul aduersum ionathan: di
xit ei. Fili mulieris virū vltro rapiē
tis: numquid ignoro quia diligis fi
liū ysai in confusionē tuā: ⁊ in cōfu
F sionē ignominiose matris tue. Oib⁹
enim diebus quibus filius ysai vixe
rit super terram: non stabilieris tu
neq̄ regnū tuū. Itaq̄ iā nunc mitte
⁊ adduc eū ad me: quia fili⁹ mortis
est. Respondens aūt ionathas sau
li patri suo ait. Quare morie?: qd fe
cit? Et arripuit saul lanceam vt pcu
teret eū. Et itellexit ionathas q̄ de
finitū esset a patre suo: vt interfice
ret dauid. Surrexit ergo ionathas
a mensa in ira furoris: ⁊ nō comedit
in die calendarū secūda panem. Cō
tristat⁹ est enī super dauid: eo quod
cōfudisset eū pater suus. Cūq̄ illu
xisset mane venit ionathas in agrū
iuxta placitū dauid: et puer paruu
lus cū eo. Et ait ad puerū suū. Ua
de: ⁊ affer mihi sagittas q̄s ego ia
cio. Cūq̄ puer cucurrisset / iecit aliā
sagittam trans puerū. Uenit itaq̄
puer ad locū iaculi: qd miserat iona
thas. Et clamauit ionathas post ter
G gum pueri: ⁊ ait. Ecce ibi est sagitta
porro vltra te. Clamauitq̄ iterū Jo
nathas post tergū pueri dicēs. Fe
stina velociter ne steteris. Collegit
autē puer ionathe sagittas et attu
lit ad dominum suum: ⁊ quid agere
tur penitus ignorabat: tantūmmo
do enim ionathas ⁊ dauid rē noue
rāt. Dedit ergo ionathas arma sua
puero: ⁊ dixit ei. Uade / ⁊ defer in ci
uitatem. Cūq̄ abiisset puer surrexit
dauid de loco q̄ vergebat ad austrū
et cadēs pronus in terrā: adorauit
tertio: et osculantes se alterutrum
fleuerunt pariter: Dauid autem am
plius. Dixit ergo ionathas ad Da
uid. Uade in pace. Quecunq̄ iura
uimus ambo in nomine domini: di
centes. Dominus sit inter me et te

et inter semen tuum: et semen meū
vsq̧ in sempiternum. Et surrexit da
uid ⁊ abiit: sed ⁊ ionathas ingressus
est ciuitatem.
¶ C. S. De fuga dauid in Nobe ad
achimelech sacerdotē: qui dedit pa-
nes propositiōis ⁊ gladiū goliath et
dn̄m pro eo consuluit: post hoc fugit
dauid ad achis regē geth: vbi pre ti-
more furorē ⁊ insaniā simulat emit-
tendo saliuā per barbam. Cap̄m. xxi.
A Venit autē dauid in Nobe ad
achimelech sacerdotem: ⁊ ob
stupuit achimelech: eo q̄d ve-
nisset dauid ⁊ dixit ei. Quare tu solꝰ
et nullus est tecum? Et ait dauid ad
achimelech sacerdotē. Rex precepit
mihi sermonē: ⁊ dixit. Nemo sciat rē
ꝓpter quā missus es a me / ⁊ cuiuſ-
.s.25.b. modi p̄cepta tibi dederi. Nā ⁊ pue-
ris meis cōdixi in illū ⁊ illū locum.
Nūc ergo si q̄d habes ad manū: vel
quinq̧ panes / da mihi aut quicquid
inueneris. Et respondens sacerdos
ad dauid: ait illi. Non habeo laicos
panes ad manū: sed tantū panē san
ctū. Si mundi sunt pueri maxime a
B mulieribꝰ manducent. Et respondit
dauid sacerdoti / ⁊ dixit ei. Equidē si
de mulieribꝰ agit̄: continuimus nos
ab heri ⁊ nudiustertius q̄n egredie-
bamur: ⁊ fuerunt vasa puerorū san-
cta. Porro via hec polluta est: sed et
ipsa hodie sanctificabit in vasis. De
mat.12.a. dit ergo ei sacerdos sanctificatū pa-
mar.2.d. nē: neq̧ eni erat ei panis nisi tātum
Luc.6.a. panes propositiōis: qui sublati fue-
rāt a facie dn̄i vt ponerēt panes ca-
lidi. Erat aūt ibi vir q̄dam de seruis
saul: in die illa intus in tabernaculo
dn̄i: ⁊ nomē eius doeg idumeus po-
tentissimꝰ pastorū saul / hic pascebat
mulas Saul. Dixit autem dauid ad
C achimelech. Si habes hic ad manū
hastā aut gladiū da mihi: q2 gladiū
meū et arma mea non tuli mecū: ser
mo enī regis vrgebat. Et dixit sacer-
dos. Ecce hic gladius Goliath phi-
listei: quē pcussisti in valle terebin-
thi est inuolutꝰ pallio post Ephod.
Si istū vis tollere / tolle: neq̧ enī hic
est aliꝰ absq̧ eo. Et ait dauid. Non
ec.47.a. est huic alter similis: da mihi eum.
.s.12.c. Surrexit itaq̧ dauid ⁊ fugit ī die il-
la a facie saul: ⁊ venit ad achis regē
geth. Dixerūtq̧ serui achis cum vi-
dissent dauid. Nunquid nō iste est
D dauid rex terre? Nonne huic canta-
bant per choros dicentes. Percussit
Saul mille / ⁊ dauid decē milia? Po-
suit autem dauid sermones istos in
corde suo: et extimuit valde a facie
Achis regis geth. Et immutauit os
suū corā achis: ⁊ collabebat inť ma-
nus eorū / ⁊ impingebat in ostia porte:
defluebāt q̧ saliue eius in barbā. Et
ait Achis ad seruos suos. Vidistis
hoīem insanū: quare adduxistis eū
ad me? An desūt nobis furiosi q̧ in-
troduxistis istum vt fureret me pre-
sente? Dimitte illum hinc: ne ingre-
diatur domum meam.
¶ C. S. De conuenientibꝰ ad dauid
in speluncā odollā: et de transitu eiꝰ
ad regē moab: de gad ꝓpheta q̄ mi-
sit dauid in terrā iuda: de doeg idu-
meo q̄ irruit ī sacerdotes octogita-
quinq̧: d̄ abiathar q̄ fugiēs vēit ad dd̄
et nūciauit mortē sacerdotū. C. xxij.
Abiit ergo dauid inde: ⁊ fugit A
in speluncā odollā. Q̄d cū au-
dissent fratres eiꝰ ⁊ oīs do-
mus p̄ris eius descēderūt ad eum il
luc. Et conuenerūt ad eū omnes qui
erant in angustia cōstituti et oppssi
ere alieno ⁊ amaro aīo: ⁊ factꝰ est eo
rum princeps. Fuerūtq̧ cū eo quasi
quadrigēti viri. Et ꝓfectꝰ est dauid
inde ī masphat: q̄ est moab. Et dixit
ad regē moab. Maneat oro p̄r meꝰ
et mater mea vobiscū donec sciā q̄d
faciat mihi deꝰ. Et reliq̄t eos ante fa
ciē regis moab. Mānserūtq̧ apud eū
cūctis diebꝰ quibꝰ dauid fuit ī presi-
dio. Dixitq̧ gad ꝓpheta ad dauid.
Noli manere ī presidio. ꝓficiscere: ⁊
vade in terrā iuda. Et profectus est
dauid: ⁊ venit in saltū areth. Et au-
diuit saul q̧ apparuisset dauid: ⁊ vi-
ri qui erāt cū eo. Saul aūt cū mane-
ret in gabaa: ⁊ esset in nemore q̄d est
in ramatha: hastā manu tenēs cun-
ctiq̧ serui eiꝰ circūstarent eū: ait ad
seruos suos q̄ assistebant ei. Audite
me nunc filij iemini. Nūquid oībus B
vobis dabit filius isai agros: ⁊ vine
as et vniuersos vos faciet tribunos
et centuriones: q̄m coniurastis om-
nes aduersum me et nō est qui mihi
renūciet maxime cū ⁊ filius meꝰ fe-
dus inierit cū filio isai? Nō est q̄ vi-
cē meā doleat ex vobis: nec q̄ annun
ciet mihi: eo q̧ suscitauerit filiꝰ meꝰ
seruū meū aduersum me: insidiantē
mihi vsq̧ hodie. Respondēs autem
doeg idumeus qui assistebat et erat

pr̄imus inter seruos saul. Vidi (in-
quit) filiū isai in nobe apud achime-
lech filiū achitob sacerdotē/qui con-
suluit ꝓ eo dn̄m: et cibaria dedit ei.
Sed ⁊ gladium goliath philistei de-
dit illi. Misit ergo rex ad accersien-
dū achimelech sacerdotē filiū achi-
tob: ⁊ omnē domū patris eius sacer-
C dotū qui erant in nobe: qui vniuersi
venerūt ad regē. Et ait saul ad achi-
melech. Audi fili Achitob. Qui rn̄-
dit. Presto sum dn̄e. Dixitq; ad eum
saul. Quare cōiurastis aduersū me
tu ⁊ filius isai: et dedisti ei panes et
gladiū: et cōsuluisti pro eo dn̄m: vt
cōsurgeret aduersum me insidiator
vsq; hodie permanens? Rn̄densq;
achimelech regi/ait. Et quis in oibus
seruis tuis sicut dauid fidelis/ ⁊ ge-
ner regis: et pergēs ad imperiū tuū
et gloriosus in domo tua? Num ho-
die cepi pro eo cōsulere dn̄m? Absit
hoc a me/ ne suspicet rex aduersus
seruū suū rem huiuscemodi in vni-
uersa domo patris mei. Nō enim sciuit
seruus tuus quicq̄ super hoc nego-
cio/vel modicū vel grande. Dixitq;
rex. Morte morieris achimelech tu
⁊ omnis domus pr̄is tui. Et ait rex
emissariis q̄ circūstabāt eū. Cōuer-
timini/et interficite sacerdotes dn̄i:
nā manus eorū cū dauid est/scientes
D ꝙ fugisset: ⁊ nō indicauerunt mihi.
Noluerūt autē serui regis extēdere
man⁹ suas in sacerdotes dn̄i. Et ait
rex ad doeg. Conuertere ⁊ tu: ⁊ irrue
in sacerdotes dn̄i. Conuersusq; doeg
idumeus/irruit in sacerdotes: ⁊ tru-
cidauit in die illa octogintaquinq; vi-
ros vestitos ephod lineo. Nobe au-
tē ciuitatē sacerdotū percussit i ore
gladii viros/et mulieres/ et paruu-
los/ ⁊ lactentes/bouēq;/ ⁊ asinum/ ⁊
ouē in ore gladii. Euadēs aūt vnus
filius achimelech filii achitob / cui⁹
nomē erat abiathar fugit ad dauid
et annūciauit ei ꝙ occidisset saul sa-
cerdotes dn̄i. Et ait dauid ad abia-
thar. Sciebam eni i die illa/ ꝙ cū ibi
esset doeg idumeus / ꝓculdubio an-
nūciaret sauli. Ego sū re⁹ oīm aiarū
dom⁹ pr̄is tui. Mane mecū: ne time
as. Si quis q̄sierit aīam meā/ q̄ret et
animam tuam: mecūq; seruaberis.
¶ C. S. Q. dauid liberauit ceilā: ꝙ
etiā dauid timore saul fugit i deser-
tū ziph vbi ionathas ꝯfortauit ma-
nus ei⁹ i deo: de zipheis q̄ dauid sau-
li accusauerūt: ⁊ ille venit ad q̄rēdū
eū: dauid hoc vidēs descēdit i deser-
tū maon: sauli nūciat/ ⁊ iterū ꝓsequi-
tur eum: desperat dauid de euasione
sed tandē liberatur. Capitulū. xxiii.
Et annūciauerūt dauid dicen- A
tes. Ecce Philistim oppugnāt
ceilam et diripiunt areas. Consuluit
ergo dauid dn̄m: dicens. Nū vadā
et percutiam Philisteos istos. Et
ait dn̄s ad dauid. Vade ⁊ percuties
philisteos: ⁊ ceilā saluabis. Et dixe-
rūt viri qui erant cū dauid: ad eum.
Ecce nos hic in iudea cōsistentes ti-
memus: quanto magis si ierimus in
ceilā aduersum agmina philistinorū?
Rursum ergo dauid consuluit dn̄m.
Qui respōdēs ait ei. Surge et vade
in ceilā: ego enim tradā philisteos in
manu tua. Abiit ergo Dauid et viri
eius in ceilā: et pugnauit aduersum
philisteos: ⁊ abegit iumenta eorū/et
percussit eos plaga magna ⁊ salua-
uit dauid habitatores ceile. Porro
eo tempore quo fugiebat abiathar fi-
lius achimelech ad dauid i ceilam:
ephod secū habēs descēderat. Nun-
ciatū est autē sauli ꝙ venisset dauid
in ceilā. Et ait saul. Tradidit eū dn̄s
in man⁹ meas: conclususq; est introi- B
gressus vrbē i qua porte ⁊ sere sunt.
Et pcepit saul oīni populo vt ad pu-
gnā descenderet in ceilā: ⁊ obsideret
dauid ⁊ viros eius. Quod cū dauid re-
scisset q2 prepararet ei Saul clā ma- .f.30.b.
lū: dixit ad abiathar sacerdotē. Ap-
plica ephod. Et ait dauid. Dn̄e deus
israel audiuit famā seru⁹ tu⁹ ꝙ dis-
ponat saul venire i ceilā: vt euertat
vrbē propter me. Si tradent me vi-
ri ceile in man⁹ ei⁹: ⁊ si descēdet saul
sicut audiuit seru⁹ tu⁹ dn̄e de⁹ israel
indica seruo tuo. Et ait dn̄s. Descen-
det. Dixitq; dauid rursum. Si tra-
dēt me viri ceile ⁊ viros q̄ sunt me-
cū in man⁹ Saul? Et dixit dn̄s. Tra-
dent. Surrexit ergo dauid ⁊ viri ei⁹
q̄si sexcēti ⁊ egressi de ceila huc atq;
illuc vagabant incerti. Nunciatūq;
est sauli ꝙ fugisset dauid de ceila: et
saluat⁹ esset: quā ob rem dissimula-
uit exire. Morabat aūt dauid in de-
serto in locis firmissimis: mansitq; in
mōte solitudinis Ziph in mōte opa-
co. Querebat eū tn̄ saul cūctis dieb⁹:
et nō tradidit eū dn̄s i manus eius.
Et vidit dauid ꝙ egressus esset saul C
vt quereret animā ei⁹. Porro dauid

erat in deserto ziph in sylua. Et surrexit ionathas fili⁹ saul: et abiit ad dauid in syluā/ et cōfortauit manus ei⁹ in deo dixitq̄ ei. Ne timeas: neq̄ enim inueniet te manus saul patris mei: et tu regnabis sup israel: et ego ero tibi secūdus: sz et saul pater me⁹ scit hoc. Percussit ergo vterq̄ fedus corā dño. Mansitq̄ dauid in sylua: ionathas autē reuersus est in domum suā. Ascēderūt aūt ziphei ad saul in gabaa dicētes. Nōne ecce dauid latitat apud nos i locis tutissimis syluę in colle achylle q̄ est ad dexterā deserti? Nunc ergo sicut desiderauit aīa tua vt descēderes, descende: nostrū aūt erit vt tradam⁹ eū in manus regis. Dixitq̄ saul. Benedicti vos a dño q2 doluistis vicem meam. Abite ergo oro/ et diligentius preparate/ et curiosi⁹ agite: et cōsiderate locū vbi sit pes ei⁹ velocit: vel q̄s viderit eum ibi vbi dixistis/ recogitat enim de me q̄ callide insidier ei. Cōsiderate et videte oīa latibula ei⁹ in quib⁹ absconditur/ et reuertimini ad me ad rem certā vt vadam vobiscū. Q̄ si etiā in terram se obstruxerit/ pscrutabor eū in cūctis milib⁹ iuda. At illi surgentes abierūt in ziph ante saul. Dauid aūt et viri ei⁹ erant in deserto maon in campestrib⁹ ad dexterā iesimuth. Iuit ergo saul et socii eius ad querēdum eū. Et nunciatū est dauid/ statimq̄ descendit ad petrā: et versabat̄ in deserto maon. Quod cū audisset saul/ persecutus est dauid in deserto maon. Et ibat Saul et viri eius ad latus montis ex parte vna. Dauid aūt et viri eius erant in latere mōtis ex parte altera. Porro dauid desperabat se posse euadere a facie sau. Itaque saul et viri eius in modum coronę cingebant dauid et viros ei⁹ vt caperent eos. Et nuncius venit ad saul dicens. Festina et veni quoniā infuderunt se philistiim super terrā. Reuersus est ergo saul desistens persequi dauid/ et prexit in occursum philistinorum. Propter hoc vocauerunt locum illum Petram diuidentem.

¶ C.S. De fuga Dauid in engaddi vbi in spelūca manēs pscidit orā chlamydis saul: de iuramēto dd: inde dd ad tutiora loca ascendit. Capitulum. xxiiij.

A Scendit ergo Dauid inde/ et habitauit in locis tutissimis engaddi. Cūq̄ reuersus esset saul/ postq̄ persecutus est philisteos nunciauerunt ei dicētes. Ecce dauid in deserto est engaddi. Assumens ergo saul tria milia electorum virorum ex oī israel: perrexit ad vestigandum dauid et viros eius/ etiā super abruptissimas petras/ que solis ibicibus peruie sunt. Et venit ad caulas ouiū que se offerebant vianti. Eratque ibi spelūca/ quam ingressus est Saul vt purgaret ventrē. Porro dauid et viri ei⁹ in interiori parte spelūce latebant. Et dixerunt serui dauid ad eū. Ecce dies de qua locutus est dñs ad te. Ego tradā tibi inimicū tuū: vt facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo dauid/ et p̄cidit orā chlamydis saul silent. Post hec percussit cor suum dauid: eo q̄ abscidisset orā chlamydis saul. Dixitque ad viros suos. Propici⁹ sit mihi domin⁹ ne faciam hāc rem dño meo xp̄o dñi/ vt mittā manū meā in eū: q2 xp̄s domini est. Viuit dñs: q2 nisi dñs percusserit eum/ aut dies eius venerit vt moriat̄/ aut descendens in preliū perierit: propicius mihi sit dñs/ vt non mittā manū meā in xp̄m dñi. Et confregit dauid viros suos sermonibus istis: et nō permisit eos vt consurgerent in saul. Porro saul exurgens de spelūca: pergebat cepto itinere. Surrexit autē dauid post eū/ et egressus de spelūca clamauit post tergū saul dicens. Dñe mi rex. Et respexit saul post se: et inclinans se dauid pron⁹ in terram/ adorauit: dixitque ad Saul. Quare audis verba hominū loquentiū/ dauid q̄rit malū aduersum te? Ecce hodie viderunt oculi tui q̄ tradiderit te dominus in manu mea i spelūca/ et cogitaui vt occiderem te: sed pepercit tibi ocul⁹ meus. Dixi enim. Nō extendā manū meā i dñm meū: quia christus dñi est. Quinpotius pater mi/ vide et cognosce orā chlamydis tue in manu mea: qm̄ cū prescinderem summitatem chlamydis tue nolui extēdere manū meā in te. Animaduerte/ et vide: qm̄ non est in manu mea malū/ neq̄ iniq̄tas: neq̄ peccaui in te: tu aūt insidiaris aīe mee vt auferas eā. Iudicet dñs inter me et te/ et vlciscat̄ me dñs ex te: manus autem mea non sit in te: sicut et i prouerbio antiquo dicit̄. Ab impiis egredietur impietas. Manus ergo mea non sit in te. Quem persequeris rex

Marginal letters: D (left, beside "q̄ callide insidier ei"); A (left, beside "Scendit ergo Dauid"); B (right); C (right).

1.q.1.ca. domin⁹. 2.q.7.ca. plerūq.
de pe.dis. 2.c. vt cognouerit. §. opponitur. §.17.di.

de pe.dif. israel: quem persequeris? Canē mor-
1.s. oppo tuum persequeris: et pulicem vnum.
nitur. Sit dñs iudex: et iudicet inter me et
D te: et videat et iudicet causam meā: et
eruat me de manu tua. Cum autem
complesset dauid loquens sermones
huiuscemodi ad saul: dixit saul. Nū-
quid vox hec tua est fili mi Dauid?
Et leuauit saul vocē suam: et fleuit/
dixitque ad Dauid. Iustior tu es/ q̄
ego. Tu enī tribuisti mihi bona: ego
autem reddidi tibi mala. Et tu indi-
casti mihi hodie que feceris mihi bo-
na: quomodo tradiderit me dominus
in manu tua/ et non occideris me.
Quis enim cum inuenerit inimicum
suum dimittet eum in via bona? Sed
dñs reddat tibi vicissitudinē hanc/
pro eo q̄ hodie operatus es in me. Et
nunc quia scio quod certissime regna
turus sis/ et habiturus in manu tua
regnū israel: iura mihi in domino ne
deleas semen meū post me/ neq̄ au-
feras nomē meū de domo patris mei.
Et iurauit Dauid Sauli. Abijt ergo
saul in domum suam: et dauid et viri
eius ascenderunt ad tutiora loca.

¶ C.S. De morte samuelis: de ira da
uid contra nabal/ de prudentia abigail
q̄ venit obuiā dauid/ quā post mortē
nabal/ dauid duxit in vxorem: et q̄d
Saul dedit michol phalti. Cap. xxv.

A M Ortuus est autē samuel et cō-
Ec. 46.d gregatus est vniuersus is-
rael/ et planxerunt eū nimis:
et sepelierunt eū in domo sua in ra-
matha. Consurgensq̄ dauid descen-
dit in desertū pharan. Erat autē vir
quispiam in solitudine maon/ et pos-
sessio eius in carmelo: et homo ille ma-
gnus nimis. Erantq̄ ei oues tria mi-
lia: et mille capre. Et accidit vt tonde-
retur grex eius in carmelo. Nomen
autem viri illius erat nabal: et no-
men vxoris eius abigail. Eratq̄ mu-
lier illa prudentissima et speciosa: por
ro vir eius durus/ et pessimus/ et ma
litiosus. erat autem de genere caleb.
Cum autē audisset dauid in deserto/
q̄ tonderet nabal gregem suū: misit
decē iuuenes/ et dixit eis. Ascendite
in carmelū/ et venietis ad nabal/ et
salutabitis eū ex noīe meo pacifice/
et sic dicetis. Sit fratribus meis et tibi
pax: et domui tue pax: et oībus q̄cunq̄
habes sit pax. Ex multis annis sal-
uos faciens tuos et oīa tua. Audiui q̄
tonderēt pastores tui greges tuos q̄
erant nobiscū in deserto. Nunq̄ eis
molesti fuimus: nec aliquando defuit
quicq̄ eis de grege omni tēpore quo
fuerunt nobiscum in carmelo. Inter B
roga pueros tuos/ et indicabunt tibi.
Nūc ergo inueniāt pueri tui gratiā
in oculis tuis: in die enī bona veni-
mus ad te. Quodcūq̄ inuenerit ma- 3.21.c.
nus tua/ da seruis tuis: et filio tuo da-
uid. Cumq̄ venissent pueri dauid: lo-
cuti sunt ad nabal oīa verba hec ex
noīe dauid: et siluerūt. Rñdens autē
nabal pueris dauid: ait. Quis est da-
uid? et q̄s est filius isai? Hodie incre-
uerunt serui q̄ fugiūt dños suos. Tol
lā ergo panes meos/ et aquas meas
et carnes pecorū q̄ occidi tōsoribus
meis: et dabo viris quos nescio vnde
sint. Regressi sunt itaq̄ pueri dauid
per viā suā: et reuersi venerūt/ et an
nunciauerunt ei oīa verba q̄ dixerat
nabal. Tunc ait dauid pueris suis.
Accingatur vnusquisq̄ gladio suo. Et C
accincti sunt singuli gladijs suis: ac-
cinctusq̄ est et dauid ense suo: et secu
ti sunt dauid q̄si quadringenti viri.
Porro ducenti remanserunt ad sar-
cinas. Abigail aūt vxori nabal nūcia
uit vnus de pueris suis dicens. Ecce
dauid misit nūcios de deserto/ vt bñ-
dicerent dño nrō/ et auersatus est eos.
Hoīes isti boni satis fuerunt nobis/
et non molesti: nec quicq̄ aliquando
periit oīni tēpore quo fuimus conuersa
ti cū eis in deserto: pro muro erant no-
bis tam i nocte q̄ in die omnibus die-
bus quibus pauimus apud eos greges.
Quam ob rem considera/ et recogita
q̄d facias: qm̄ cōpleta est malitia ad
uersum virū tuū/ et aduersum domū
tuā: et ipse est filius belial/ ita vt nemo
possit ei loq̄. Festinauit igit̄ abigail
et tulit ducentos panes et duos vtres
vini/ et q̄nq̄ arietes coctos et quinq̄
sata polente/ et centū ligaturas vue
passe/ et ducētas massas caricarū/ et
imposuit sup asinos: dixitq̄ pueris
suis. Precedite me: et ecce ego post
tergū sequar vos. Viro autē suo na-
bal non indicauit. Cū ergo ascēdisset
asinū: et descēderet ad radicē mōtis D
dauid et viri eius descēdebāt in occur-
sum eius: quibus et illa occurrit. Et ait
dauid. Vere frustra seruaui oīa q̄ hu-
ius erant in deserto: et nō periit q̄cq̄
de cunctis que ad eū pertinebant: et
reddidit mihi malū pro bono. Hec fa-
ciat dñs inimicis dauid: et hec addat.

22.q.4. ca. qd da-uid. et ca. iurauit. et ca. si ali-quid.

Si reliq̃ro de oībus q̃ ad ipsum per-
tinent vsq; mane mingentē ad pa-
rietē. Cum autem vidisset abigail da-
uid/festinauit et descendit de asino/
et procidit corā dauid super faciem
suā/et adorauit sup terrā/et cecidit
ad pedes ei⁹ et dixit. In me sit domi-
ne mi hec iniquitas. Loquat̃ obsecro
ancilla tua in auribus tuis /et audi
verba famule tue. Ne ponat oro do-
minus meus rex cor suū super virū
istum iniquum nabal: quia scdm no-
men suum stultus est: et stulticia est
cum eo. Ego aūt ancilla tua non vidi
pueros tuos domine mi q̃s misisti.
Nūc ergo domine mi viuit dñs/et vi-
uit aīa tua: qui prohibuit te ne veni-
res in sanguinē/et saluauit animam
E tuā tibi. Et nunc fiant sicut nabal ini-
mici tui/et qui querunt dño meo ma-
lum. Quapropter suscipe benedictio-
nem hanc quā attulit ancilla tua tibi
dño meo: et da pueris qui sequuntur
te dñm meū. Aufer iniquitatē famu-
le tue. Faciens enim faciet dñs tibi
dño meo domum fidelē/ quia prelia
domini dñe mi tu p̃liaris. Malitia er-
go non inueniat̃ in te oībus dieb⁹ vi-
te tue. Si enī surrexerit aliquādo ho-
mo persequens te et querens animā
tuā: erit aīa dñi mei custodita quasi ī
fasciculo viuentium apud dominum
deū tuum. Porro inimicorū tuorum
anima rotabit̃ quasi in impetu et cir-
culo funde. Cū ergo fecerit tibi domi-
nus dño meo oīa hec q̃ locutus est bo-
na de te: et cōstituerit te ducē super is-
rael/non erit tibi hoc ī singultū/et in
scrupulum cordis dño meo/ꝙ effude-
ris sanguinem innoxium: aut ipse te
vltus fueris. Et cū benefecerit dñs
dño meo recordaberis ancille tue: et
F tu benefacies ei. Et ait dauid ad abi-
gail. Benedictus dñs deus israel: qui
misit te hodie in occursum meum/ et
bñdictum eloquiū tuū: et benedicta
tu q̃ prohibuisti me hodie ne irē ad
sanguinē: ⁊ vlciscerer me manu mea.
Alioquin viuit dñs deus israel q̃ pro-
hibuit me ne malū facerē tibi: nisi ci-
to venisses in occursum mihi: non re-
mansisset nabal vsq; ad lucē matuti-
nam mingens ad parietē. Suscepit
ergo dauid de manu eius oīa q̃ at-
tulerat ei: dixitq; ei. Uade pacifice in
domū tuam: ecce audiui vocem tuā
et honoraui faciē tuam. Uenit autē
abigail ad nabal. Et ecce erat ei con-
uiuium in domo ei⁹ quasi conuiuium
regis: et cor Nabal iucundum/ erat
enim ebrius nimis. Et non indicauit
ei verbū pusillum aut grande / vsq;
mane. Diluculo autem cum digessis-
set vinū nabal: indicauit ei vxor sua
verba hec: et emortuū est cor eius in-
trinsecus: et factus est quasi lapis. B
Cumq; pertransissent decē dies/per-
cussit dominus nabal: et mortuus est.
Quod cum audisset dauid mortuum
nabal/ait. Benedictus dñs qui vindi-
cauit causam opprobrij mei de manu
nabal: et seruum suum custodiuit a
malo: et malitiam nabal reddidit do-
minus in caput eius. Misit ergo da-
uid: et locutus est ad abigail vt sume-
ret eam sibi in vxorem. Et venerunt
pueri dauid ad abigail in carmelū:
et locuti sunt ad eam dicentes. Da-
uid misit nos ad te vt accipiat te sibi
in vxorem. Que consurgens adora-
uit prona in terram: et ait. Ecce fa-
mula tua sit in ancillam: vt lauet pe-
des seruorum domini mei. Et festina-
uit et surrexit abigail: et ascendit su-
per asinum: et quinq; puelle ierūt cū
ea pedisseque ei⁹/⁊ secuta est nūcios
dauid: et facta est illi vxor. Sz et achi-
noem accepit dauid de iezrael: ⁊ fuit
vtraq; vxor ei⁹. Saul autē dedit mi-
chol filiā suam vxorē dauid alio viro
phalti filio lais qui erat de gallim.

¶ C. S. De zipheis qui indicant sau-
li dauid: ille venit ad q̃rēdū: dauid cū
abisai descendit ad saul in castra: de
cypho aque et lancea ei⁹ sublata: qd
cum indicaret saul: ille reuocat eum
et cognoscit culpam suam. Cap. xxvi.

ET venerunt ziphei ad saul in ga- A
baa dicentes. Ecce Dauid ab-
sconditus est in colle achile que est
ex aduerso solitudinis. Et surrexit
saul/et descendit in desertum ziph et
cum eo tria milia virorum de electis
israel/ vt quereret dauid in deserto
ziph. Et castrametatus est saul in ga-
baa achile que erat ex aduerso solitu-
dinis in via: dauid autem habitabat
in deserto. Uidens autem ꝙ venisset
saul post se in desertū/misit explora-
tores/ et didicit ꝙ illuc venisset cer-
tissime. Et surrexit dauid clam/et ve-
nit ad locum vbi erat saul. Cumq; vi-
disset locum in quo dormiebat saul
et abner filius ner princeps militie
eius: et Saulem dormientem in ten-
torio/et reliquum vulgus per cir-

ethiteum eius / ait dauid ad achime-
lech etheū/et abisai filiū saruie fra-
B trē ioab dicēs. Quis descēdet mecū
ad saul i castra? Dixitq abisai. Ego
descēdā tecū. Uenerunt ergo dauid
et abisai ad populū nocte: et inuene-
runt saul iacentē et dormientē in ten-
torio: et hastā fixā in terra ad caput
ei⁹: abner autē et pplm dormiētes in
circuitu ei⁹. Dixitq abisai ad dauid.
Cōclusit de⁹ inimicū tuum hodie in
man⁹ tuas. Nunc ergo perfodiā eū
lācea in terra semel: et scdo opus nō
erit. Et dixit dauid ad abisai. Ne in-
terficias eum. Quis enī extēdet ma-
num suā in xpm dñi et innocēs erit?
F.14.b. Et dixit dauid. Uiuit dñs / quia nisi
dñs percusserit eū: aut dies eius vene-
rit vt moriat: aut in preliū descēdēs
perierit/ ppitius sit mihi dñs ne ex-
tendā manū meā in xpm dñi. Nunc
igit tolle hastā q est ad caput eius: et
cyphū aq: et abeamus. Tulit igit da-
uid hastā/et cyphū aque qui erat ad
caput saul/et abierūt. Et nō erat qs-
quā qui videret/et intelligeret/ et euigi-
laret/sed oēs dormiebant: qz sopor do-
mini irruerat sup eos. Cūq transis-
set dauid ex aduerso/ et stetisset i verti-
ce montis de lōge/et esset grande inter-
uallū inter eos: clamauit dauid ad
C pplm/et ad abner filium ner dicens.
Nōne rñdebis abner? Et rñdens ab-
ner/ait. Quis es tu q clamas / et in-
quietas regem? Et ait dauid ad ab-
ner. Nunqd non vir tu es? Et qs ali⁹
similis tui in israel? Quare ergo non cu-
stodisti dñm tuū regē? Ingress⁹ est
enī vnus de turba/vt interficeret re-
gem dñm tuū. Non est bonum hoc qd
fecisti. Uiuit dñs/ quoniā filii mor-
tis estis vos/qi nō custodistis domi-
num vestrū xpm dñi. Nunc ergo vi-
de vbi sit hasta regis: et vbi sit cyph⁹
aque/q erat ad caput ei⁹. Cognouit
aūt saul vocē dauid et dixit. Nunqd
vox hec tua fili mi dauid? Et ait da-
F.20.d. uid. Uox mea domine mi rex. Et ait.
Quā ob causam dñs meus persequit
seruū suū? Quid feci/aut quod est ma-
lum in manu mea? Nunc ergo audi
oro dñe mi rex vba serui tui. Si dñs
incitat te aduersū me/odoret sacrifi-
ciū. Si aūt filii hoim: maledicti sunt
in cōspectu dñi/ qi eiecerunt me ho-
die/vt non habitē in hereditate dñi
D dicētes. Uade/serui diis alienis. Et
nunc nō effundatur sanguis meus i

terra corā dño: quia egressus est rex
israel/vt quęrat pulicē vnum / sicut
persequit perdix in montibus. Et ait
saul. Peccaui. Reuertere fili mi da-
uid. Nequaquā enī vltra tibi malefaci-
am: eo q preciosa fuerit anima mea
in oculis tuis hodie. Apparet enim
q stulte egerim/ et ignorauerim mul-
ta nimis. Et respondens dauid ait.
Ecce hasta regis: transeat vnus de
pueris regis/et tollat eā. Dñs autē
retribuet vnicuiq scdm iustitiā suā
et fidē. Tradidit enim te dñs hodie
in manū meā: et nolui extendere ma-
nū meam in christū domini. Et sicut
magnificata est aia tua hodie i ocu-
lis meis: sic magnificet aia mea i ocu-
lis dñi: et liberet me de omni angu-
stia. Ait ergo saul ad dauid. Benedi-
ctus tu fili mi dauid. Et quidē faci-
ens facies: et potens poteris. Abiit
autem dauid in viam suam: et Saul
reuersus est in locum suum.
¶ C.Sū. De fuga dauid ad achis re-
gem geth/q dedit ei sicelech: de pre-
dis quas agebat dauid. Capm. xxvii. A
Et ait dauid in corde suo. Ali-
quando incidam vna die in ma-
nus saul. Nonne melius est vt fugiā
et saluer in terra philistinorum: et de-
speret saul: cesseretq me qrere in cun-
ctis finib⁹ israel? Fugiam ergo ma-
nus eius. Et surrexit dauid / et abiit .F.30.a.
ipse et sexcenti viri cū eo ad achis fi-
lium maoch regē geth. Et habitauit
dauid cū achis i geth: ipse et viri ei⁹ et
domus eius/et due vxores eius achi-
noem iezraelites/et abigail vxor na-
bal carmeli. Et nunciatum est saul q
fugisset dauid in geth: et nō addidit B
vltra qrere eū. Dixit autē dauid ad
achis. Si inueni gratiā in oculis tu-
is/detur mihi locus in vna vrbium
regionis hui⁹/vt habitē ibi. Cur enī
manet seruus tuus in ciuitate regis
tecū? Dedit itaq ei achis in die illa
siceleg. Propter quam causam facta
est siceleg regū iuda/vsq in diē hāc.
Fuit aūt numerus dierū quibus ha-
bitauit dauid in regione philistino-
rum/quatuor mensium. Et ascendit C
dauid et viri eius: et agebant predas
de gessuri/et de gezri: et de amalechi-
tis. Hi enim pagi habitabantur in
terra antiquitus euntibus sur vsque
ad terram egypti. Et percutiebat da-
uid omnem terram illorū: nec relin-
quebat viuentem virum et mulierē.

Tollensq; oues/ et boues/ et asinos/
et camelos / et vestes reuertebatur
et veniebat ad achis. Dicebat autem
D et achis. In quē irruisti hodie? Re=
spondebat dauid. Contra meridiem
iude: et contra meridiem hierameel:
et contra meridiem ceni. Uirū et mu
lierem nō viuificabat dauid: nec ad=
ducebat in geth: dicens. Ne forte lo=
quantur aduersum nos. Hec fecit
dauid: et hoc erat decretum illi om=
nibus diebus quibus habitauit in
regione philistinorum. Credidit er=
go achis dauid dicens. Multa enim
mala operatus est contra populum
suum israel. erit igitur mihi seruus
sempiternus.

¶ C.S. Philistim contra israel con
greganť: Saul interfecit Pytho=
nes: Saul Pythonissam consulit/
Samuelem iubet suscitari: Samuel
suscitatus Sauli dixit. Cras mecum
eris tu ⁊ filij. Capitulum. xxviij.

A Factum est autem in diebus il=
lis. Cōgregauerunt philistim
agmina sua: vt prepararentur
ad bellum contra israel. Dixitq;
achis ad Dauid. Sciens nunc scito
quoniā mecū egredieris in castris/
tu ⁊ viri tui. Dixitq; dauid ad achis.
Nunc scies que facturus est seruus
tuus. Et ait achis ad dauid. Et ego
custodem capitis mei ponam te cun
3.25.a. ctis diebus. Samuel autem mortuus
est: planxitq; eum omnis israel/ et se
pelierūt eum in Ramatha vrbe sua.
Et Saul abstulit magos et hariolos
de terra: et interfecit eos qui Py=
thones habebant in ventre. Congre
gatiq; sunt philistim/ et venerunt et
castrametati sunt in sunam. Congre
gauit autem et Saul vniuersum is=
Act.6.c. rael/ et venit in gelboe. Et vidit saul
castra philistinn/ et timuit: et expa=
uit cor eius nimis. Cōsuluitq; domi=
num/ et non respondit ei: neq; p som
nia/ neq; per sacerdotes/ neq; p pro=
phetas. Dixitq; saul seruis suis. Que=
rite mihi mulierem habētem pytho=
nem/ ⁊ vadam ad eam: et sciscitabor
B per illam. Et dixerunt serui eius ad
eum. Est mulier Pythonem habens
in endor. Mutauit ergo habitum su=
um: vestitusq; est aliis vestimentis/
et abiit ipse et duo viri cum eo: vene=
runtq; ad mulierem nocte: et ait illi.
Diuina mihi in Pythone: et suscita
mihi quem dixero tibi. Et ait mulier
ad eum. Ecce tu nosti quanta fece=
rit Saul: et quomodo erraserit ma=
gos et hariolos de terra. Quare er=
go insidiaris anime mee vt occidar? Et
iurauit ei saul in dño dicens. Uiuit
dñs: qr non eueniet tibi quicq; mali
propter hanc rem. Dixitq; ei mulier.
Quem suscitabo tibi? Qui ait. Sa=
muelem mihi suscita. Cum autem vi
disset mulier samuelem/ exclamauit
voce magna et dixit ad saul. Quare
imposuisti mihi? Tu es enī saul. Di=
xitq; ei rex. Noli timere. Quid vidi=
sti? Et ait mulier ad saul. Deos vidi
ascēdentes de terra. Dixitq; ei. Qua= C
lis est forma eius? Que ait. Uir se=
nex ascendit: et ipse amictus est pal=
lio. Et intellexit saul q samuel esset:
et inclinauit se super faciem suam in Ecclesia.
terra/ et adorauit. Dixit autē samuel 46.d.
ad saul. Quare inquietasti me vt su=
scitarer? Et ait saul. Coartor nimis
siquidem philistim pugnant aduer=
sum me/ et deus recessit a me ⁊ exau=
dire me noluit/ neq; in manu prophe
tarum neq; per somnia. Uocaui ergo
te vt ostenderes mihi quid faciam.
Et ait samuel. Quid interrogas me: 3.15.f.
cum dñs recesserit a te: et transierit
ad emulū tuum? Faciet enim tibi dñs
sicut locutus est i manu mea: et scin=
det regnum tuum de manu tua: ⁊ da
bit illud proximo tuo dauid: quia non
obedisti voci domini: neq; fecisti irā
furoris ei9 in amalech. Idcirco quod
pateris/ fecit tibi dñs hodie et dabit
dñs etiam israel tecū in manus phi=
listiim. Cras aūt tu et filii tui mecum
eritis: sed et castra israel tradet dñs
in manus philistiim. Statimq; saul
cecidit porrectus in terrā. Extimue= D
rat enim verba samuelis: ⁊ robur non
erat in eo: qr non comederat panē to
ta die illa. Ingressa est itaq; mulier
illa ad saul (cōturbat9 enim erat val=
de) dixitq; ad eum. Ecce obediuit an
cilla tua voci tue: et posui aiam meā
in manu mea: ⁊ audiui sermones tu=
os quos locut9 es ad me. Nūc igitur
audi ⁊ tu vocē ancille tue: et ponam
corā te buccellā panis/ vt comedens
conualescas ⁊ possis iter agere. Qui
renuit ⁊ ait. Non comedā. Coegerūt
aūt eum serui sui et mulier: et tādem
audita voce eorū surrexit de terra/ et
sedit sup lectum. Mulier aūt illa ha=
bebat vitulum pascualem in domo: ⁊
festinauit et occidit eū. Tollensq; fa=

rinam miscuit eam/et coxit azyma ⁊
posuit ante saul et ante seruos eius.
Qui cum comedissent/surrexerũt et
ambulauerũt per totam noctẽ illã.
¶ C.S. De reuersione dauid ab exer
citu Philistiim. Capitulum. xxix.
A Ongregata sunt ergo Phili-
stiim vniuersa agmina i aphec.
Sed et israel castrametatꝰ est
sup fontem qui erat in iezrael. Et sa-
trape quidem philistiim incedebant
in centurijs et milibꝰ. Dauid autẽ et
viri eius erant in nouissimo agmine
cum achis. Dixerũtqꝫ principes phi
listiim ad achis. Quid sibi volũt he-
brei isti? Et ait Achis ad principes
philistiim. Nunquid ignoratis Da-
uid qui fuit seruꝰ saul regis israel: ⁊
est apud me multis diebus ⁊ annis?
B Et non inueni in eo quicq̃ mali ex die
qua transfugit ad me vsqꝫ ad diem
hanc. Irati sunt autẽ aduersus eum
principes Philistiim et dixerunt ei.
1.Pa.12.d. Reuertatur vir et sedeat in loco suo
in quo cõstituisti eũ: et non descẽdat
nobiscum in preliũ ne fiat nobis ad-
uersarius cum preliari ceperimus.
Quomodo enim aliter poterit placa
re dñm suũ/ nisi in capitibꝰ nostris?
S.18.b.et Nonne iste est dauid cui cantabant
infra.21.c. in choris dicentes. Percussit saul in
milibus suis: ⁊ dauid in decem mili-
bus suis? Uocauit ergo Achis Da-
C uid/et ait ei. Uiuit dñs: quia rectꝰ es
tu ⁊ bonus in cõspectu meo: ⁊ exitus
Ecclesia. tuus et introitus tuus mecum est in
47.a. castris. Et nõ inueni in te quicq̃ ma
li ex die qua venisti ad me vsqꝫ in diẽ
hanc: sed satrapis non places. Re-
uertere ergo ⁊ vade in pace: et nõ of-
fendas oculos satraparũ philistiim.
Dixitqꝫ dauid ad Achis. Quid enim
feci ⁊ quid inuenisti in me seruo tuo
a die qua fui in conspectu tuo vsqꝫ in
diem hãc: vt non veniam et pugnem
D contra inimicos dñi mei regis? Re-
spondẽs autem achis locutus est ad
dauid. Scio quia bonus es tu in ocu-
lis meis sicut angelus dei: sed princi
pes philistinorum dixerũt. Nõ ascen
det nobiscum in prelium. Igitur con
surge mane tu ⁊ serui dñi tui qui ve-
nerunt tecum: ⁊ cũ de nocte surrexe-
ritis et ceperit dilucescere/ pergite.
Surrexit itaqꝫ de nocte dauid ipse ⁊
viri eius: vt proficiscerentur mane
et reuerterent ad terram philistiim:
philistiim autẽ ascẽderunt in iezrael.

¶ C.S. Dauid reuertens siceleg suc-
censum inuenit: cõsuluit dñm ⁊ psecu
tus est latrunculos: cibauitqꝫ puerũ
egyptiũ: irruit dauid in hostes: et ac
cepit predam: et diuisit eam equali-
ter remanentibus ad sarcinas et ad
prelium descendentibus dona mittit
senioribus iuda. Capitulum. xxx.
C Umqꝫ venissent dauid et viri A
eius in siceleg die tertia/ ama
lechite impetũ fecerãt ex par-
te australi in siceleg/ et percusserant
siceleg/ ⁊ succẽderãt eã igni: et capti-
uas duxerant mulieres ex ea a mini
mo vsqꝫ ad magnum: et nõ interfece
rãt quẽq̃: sed secũ duxerãt/ et perge-
bant itinere suo. Cum ergo venisset
dauid ⁊ viri eius ad ciuitatẽ/ et inue-
nissent eam succẽsam igni/ et vxores
suas/ et filios suos/ et filias ductas
esse captiuas: leuauerunt dauid ⁊ po
pulus qui erat cum eo voces suas/ et
planxerũt donec deficerẽt in eis la- S.17.b.
chryme. Siquidem ⁊ due vxores da-
uid captiue ducte fuerãt: achinoem
iezraelites/ ⁊ abigail vxor nabal car-
meli. Et contristatꝰ est dauid valde. B
Uolebat enim eũ populus lapidare
q2 amara erat aïa vniuscuiusqꝫ viri S.23.b.
sup filijs suis ⁊ filiabus. Cõfortatus
est autẽ dauid in dño deo suo: et ait ad
abiathar sacerdotẽ filium Achime-
lech. Applica ad me Ephod. Et ap-
plicuit abiathar ephod ad dauid: et
consuluit dauid dñm dicens. Perse-
quar latrunculos hos: ⁊ comprehen-
dã eos/ an non? Dixitqꝫ ei dñs. Per-
sequere: absqꝫ dubio enim comprehẽ-
des eos/ et excuties predã. Abijt er-
go dauid ipse ⁊ sexcẽti viri qui erant
cũ eo: et venerunt vsqꝫ ad torrentem
besor: et lassi quidã substiterũt. Per- C
secutus est autem dauid ipse et qua-
dringẽti viri cũ eo. Substiterant eñi
ducenti/ q̃ lassi transire non poterãt
torrẽtem besor. Et inuenerunt virum
egyptiũ in agro: et adduxerũt eũ ad
dauid. Dederuntqꝫ ei panẽ vt come-
deret ⁊ biberet aquã: sed et fragmen
masse caricarum: et duas ligaturas
vue passe. Que cum comedisset/ re-
uersus est spiritus eius/ et refocilla-
tus est. Non enim comederat panẽ/
neqꝫ biberat aquam tribus diebus
et tribus noctibus. Dixit itaqꝫ ei da-
uid. Cuias es tu? vel vnde: et quo per
gis? Qui ait. Puer egyptiꝰ ego sum
seruus viri amalechite. Dereliquit D

nutē me dn̄s meus: quia egrotare cepi nudiustertius. Siquidē nos erupimus ad australē plagam cherethi et contra iudā ⁊ ad meridiē caleb: et siceleg succendimꝰ igni. Dixitqꝫ ei dauid. Potes me ducē ad cuneū istū? Qui ait. Jura mihi per deū ꝙ nō occidas me: ⁊ nō tradas me in manus dn̄i mei / et ego ducam te ad cuneum istū. Et iurauit ei dauid. Qui cum duxisset eū ecce illi discūbebāt super faciē vniuersę terre comedētes ⁊ bibētes ⁊ quasi festū celebrantes diē: pro cūcta preda ⁊ spolijs que ceperāt de

E terra philistijm et de terra Juda. Et percussit eos dauid a vespere vsqꝫ ad vesperam alterius diei. ⁊ non euasit ex eis quisqꝫ nisi tantū quadringenti viri adolescentes qui ascenderant camelos et fugerant. Eruit ergo dauid omnia que tulerāt Amalechite: ⁊ duas vxores suas eruit. Nec defuit quisqꝫ a paruo vsqꝫ ad magnū: tam de filijs ꝙ de filiabus et de spolijs: et quecūqꝫ rapuerant oia reduxit Dauid. et tulit vniuersos greges et armenta: ⁊ minauit ante faciem suam. Dixeruntqꝫ. Hec est preda dauid. Uenit aūt dauid ad ducentos viros qui

F lassi substiterant nec sequi poterant dauid et residere eos iusserat in torrente besor. Qui egressi sunt obuiam dauid: ⁊ populo qui erat cū eo. Accedens aūt dauid ad populum: salutauit eos pacifice. Respōdēsqꝫ omnis vir pessimus: et iniquus de viris qui erāt cum dauid dixit. Qui nō venerūt nobiscū nō dabimus eis ꝗcꝗ de preda quā eruimꝰ: sed sufficiat vnicuiqꝫ vxor sua ⁊ filij: quos cum acceperint / recedāt. Dixit aūt dauid. Non sic facietis fratres mei de his que tradidit nobis dominꝰ ⁊ custodiuit nos: ⁊ dedit latrūculos qui eruperant aduersum nos in manus nostras: nec audiet vos quisqꝫ super sermone hoc. equa enim pars erit descendētis ad

G prelium et remanentis ad sarcinas: et similiter diuidēt. Et factum est hoc ex die illa: ⁊ deinceps cōstitutū ⁊ prefinitū ⁊ quasi lex in israel vsqꝫ in diem hanc. Uenit ergo dauid in siceleg: et misit dona de preda senioribus iuda et proximis suis dicens. Accipite benedictionem de preda hostiū domini: His qui erant in bethel et qui in ramoth ad meridiē: et qui in gether et qui in aroer et qui in Sephamoth

et q̄ i esthama et q̄ i Rachal et q̄ i vrbibꝰ hierameli et q̄ in vrbibꝰ ceni et q̄ in arama et qui i lacu asan et qui in athach ⁊ q̄ in hebron: et reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus fuerat dauid ipse ⁊ viri eius.

¶ C. S. De fuga et cede isrl': de morte saulis et trium filiorum eius: de armis eius et capite: de viris iabes galaad q̄ tulerūt cadauera saulis: et filiorum eius de muro bethsan: et sepelierunt in nemore iabes. Capm. xxxi.

Philistijm autem pugnabant A
aduersum Jsrael. Et fugerūt 1.pa.10.a
viri israel ante faciem philistijm ⁊ ceciderunt interfecti in monte gelboe. Irrueruntqꝫ philistijm in Saul et in filios eius: et percusserūt Jonathan et aminadab ⁊ melchisue filios saul: totūqꝫ pondus prelij versum est in saul. Et cōsecuti sunt eum viri sagittarij et vulneratus est vehementer a sagittarijs. Dixitqꝫ saul B
ad armigerū suū. Euagina gladium tuum et percute me: ne forte veniant incircūcisi isti et interficiant me illudētes mihi. Et noluit armiger eius: fuerat enī nimio terrore perterritus. Arripuit itaqꝫ saul gladiū suū et irruit sup eum. Quod cum vidisset armiger eius: videlicet ꝙ mortuꝰ esset Saul irruit etiam ipse super gladiū suum: ⁊ mortuus est cū eo. Mortuus est ergo saul ⁊ tres filij eius et armiger illius et vniuersi viri eius in die illa pariter. Uidentes autem filij is- C
rael qui erant trans vallem et trans iordanem ꝙ fugissent viri israelite ⁊ ꝙ mortuus esset saul ⁊ filij eius: reliquerūt ciuitates suas ⁊ fugerūt. Ueneruntqꝫ philistijm et habitauerunt ibi. Facta aūt die altera venerūt philistijm vt expoliarent interfectos: et inuenerūt saul ⁊ tres filios eiꝰ iacentes in monte gelboe. Et preciderunt caput saul et expoliauerūt eū armis et miserunt in terrā philistinorū per circuitum: vt annunciaretur in templo idolorum ⁊ in populis. Et posue- D
rūt arma eius in tēplo astaroth: corpus vero eius suspenderunt in muro bethsan. Quod cum audissent ha- 2.reg.2.a
bitatores iabes galaad quecunqꝫ fecerāt philistijm saul surrexerunt oēs viri fortissimi: ⁊ ambulauerunt tota nocte ⁊ tulerūt cadauer saul et cadauera filiorū eiꝰ de muro bethsan. venerūtqꝫ viri Jabes Galaad et com-

busserunt ea igni: et tulerunt ossa eo-
rum: et sepelierunt in nemore iabes:
et ieiunauerunt septem diebus.
¶ Explicit liber primus samuelis.

¶ Secundus liber Samuelis: quem
nos secundum Regum dicimus.

¶ C.S. De cede eius qui attulit dia-
dema et armillã saulis dicẽs ꝙ occi-
derat saul: de planctu dauid sup saul
et Jonathan. Capitulum primum.
A F Actum est autẽ postꝙ
mortuus est saul/ vt da
uid reuerteretur a cede
amalech/ et maneret in
siceleg duos dies. In
die autem tertia appa-
ruit homo veniẽs de ca
stris saul veste cõscissa et puluere cõ-
spersus caput. Et vt venit ad dauid
cecidit sup faciẽ suã et adorauit. Di-
xitqꝫ ad eũ dauid. vñ venis? Qui ait
ad eum. De castris isrl' fugi. Et dixit
ad eũ dauid. Qđ est vbũ quod factũ
est? indica mihi. Qui ait. Fugit po-
pulus ex prelio/ et multi corruẽtes e
populo mortui sunt: sed et saul et io-
nathas fili' eius interierũt. Dixitqꝫ
dauid ad adolescẽtem qui nũciabat
ei. Unde scis quia mortu' est saul et
ionathas filius eius? Ait adolescens
B qui annũciabat ei. Casu veni in mon
tem gelboe/ et saul incumbebat super
hastã suam. Porro currus et equites
appropinquabãt ei: et cõuersus post
tergum suum/ vidensqꝫ me vocauit.
Cui cum respondissem/ Adsum: di-
xit mihi. Quis nam es tu? Et aio ad
eum. Amalechites ego sum. Et locu-
tus est mihi. Sta sup me et interfice
me: quoniam tenent me angustie: et
adhuc tota aia mea in me est. Stãsqꝫ
sup eum/ occidi illũ. Sciebam enim
ꝙ viuere non poterat post ruinam.
Et tuli diadema qđ erat in capite ei'
et armillã de brachio illius et attuli
J.3.f.t.J. ad te dñm meũ huc. Apprehendens
13.G. aũt dauid vestimenta sua scidit/ om-
nesqꝫ viri qui erãt cum eo/ et planxe-
runt et fleuerũt/ et ieiunauerunt vsqꝫ
ad vesperam sup saul et super Jona
than filium eius: et super populum
dñi et sup domũ israel: eo ꝙ corruis-
sent gladio. Dixitqꝫ dauid ad iuue-
nem qui nunciauerat ei. Unde es
tu? Qui respondit. Filius hominis
C aduene amalechite ego sum. Et ait
ad eum dauid. Quare non timuisti ꝑ.104.b.
mittere manũ tuã vt occideres chri- de pe.dis.
stum domini? Uocansqꝫ dauid vnum 2.§.oppo
de pueris suis/ ait. Accedens irrue nitur.
in eum. Qui percussit illum et mor-
tuus est. Et ait ad eum dauid. San-
guis tuus sup caput tuum: os enim
tuum locutum est aduersum te/ di-
cẽs. Ego interfeci christum domini.
Planxit autem dauid planctum hu-
iuscemodi super saul et sup ionathan
filium eius: et precepit vt docerent
filios iuda arcum: sicut scriptum est
in libro iustorũ. Et ait. Considera is-
rael pro his qui mortui sunt super
excelsa tua vulnerati: inclyti israel
super montes tuos interfecti sunt.
Quomodo ceciderunt fortes? Noli D
te annunciare in Geth: neqꝫ annun-
cietis in compitis ascalonis: ne for-
te letentur filie Philistijm: ne exul-
tent filie incircumcisorum. Montes
gelboe nec ros nec pluuia veniant
super vos/ neqꝫ sint agri primitiarũ:
quia ibi abiectus est clypeus fortiũ
clypeus saul quasi non esset vnctus
oleo: a sanguine interfectorũ/ ab adi-
pe fortium. Sagitta ionathe nunꝗ
redijt retrorsum: et gladius saul non
est reuersus inanis. Saul et Jona-
thas amabiles et decori valde in vi-
ta sua/ in morte quoqꝫ non sunt diui-
si: aquilis velociores/ leonib' fortio-
res. Filie israel sup saul flete: qui ve-
stiebat vos coccino in delitijs/ qui
prebebat ornamẽta aurea cultui ve-
stro. Quomodo ceciderunt fortes
in prelio? Jonathas in excelsis tuis
occisus est. Doleo super te frater mi
ionatha decore nimis et amabilis su
per amorem mulierum. Sicut mater
vnicum amat filium suum ita ego te
diligebam. Quomodo ceciderunt ro
busti: et perierunt arma bellica?
¶ C.S. De prima vnctione dauid in
hebron: de nũcio ei' ad viros iabes
galaad: de isboseth: de prelio puero-
rum dauid et puerorũ saul: de morte
asahel: ioab et abisai fratres ꝑsequũ-
tur abner ꝓpter mortem asahel fra-
tris eorum et reuertuntur. Capm.ij.
I Gitur post hec cõsuluit dauid A
dñm dicens. Num ascendã in
vnam de ciuitatibus iuda? Et
ait dñs ad eum. Ascende. Dixitqꝫ da
uid. Quo ascẽdam? Et respondit ei.
In hebron. Ascendit ergo dauid et
due vxores eius achinoem iezraeli

tes/ & Abigail vxor Nabal carmeli: sed
et viros qui erant cũ eo duxit David
singulos cum domo sua: & manserũt
in oppidis Hebron. Veneruntq; viri
1.ma.2.f. Juda: & vnxerũt ibi David/ vt regna-
ret sup domũ Juda. Et nũciatum est
David q viri Jabes galaad sepelis-
1.re.31.d. sent Saul. Misit ergo David nũcios
ad viros Jabes Galaad/ dixitq; ad
eos. Benedicti vos a dño q fecistis
B misericordiam hanc cum dño vestro
Saul & sepelistis eum. Et nunc retri-
buet vobis q̃dem dñs misericordiã et
veritatẽ: sed & ego reddã gratiam: eo
q fecistis verbũ istud. Confortentur
manus vestre et estote filij fortitudi
nis: licet enim mortuus sit dñs vester
Saul: tamẽ me vnxit dom⁹ Juda in
regem sibi. Abner autẽ fili⁹ Ner prin
ceps exercit⁹ Saul/ tulit Isboseth fi-
lium Saul/ & circũduxit cũ p castra:
regẽq; cõstituit sup Galaad et super
gessuri & sup Jezrael & sup Ephraim
& sup Beniamin/ & sup Israel vniuer
j.5.a. sum. Quadraginta annor erat Isbo
C seth filius Saul/ cũ regnare cepisset
super israel: & duob⁹ annis regnauit.
Sola autẽ dom⁹ Juda sequebat Da-
uid. Et fuit numerus dierũ quos cõ-
moratus est David imperans in He
bron sup domũ Juda/ septẽ annor &
sex mẽsium. Egressusq; est Abner fi-
lius Ner/ & pueri Isboseth filij Saul
de castris in gabaon. Porro Joab fi-
lius saruie & pueri dauid egressi sunt
et occurrerũt eis iuxta piscinam Ga-
baon. Et cũ in vnũ conuenissent e re-
gione: sederunt hi in vna parte pisci-
ne: & illi ex altera. Dixitq; Abner ad
Joab. Surgãt pueri & ludant coram
nobis. Et respondit Joab. Surgant.
D Surrexerunt ergo et transierunt nu
mero duodecim de Beniamin ex par
te Isboseth filij saul/ et duodecim de
pueris David. Apprehensoq; vnus-
quisq; capite cõparis sui: defixit gla-
dium in latus contrarii: & ceciderũt
simul. Vocatũq; est nomẽ loci illius
Ager robustorũ in Gabaon. Et ortũ
est bellũ durũ satis in die illa. Fuga-
tusq; est Abner & viri Israel a pueris
dauid. Erãt autẽ ibi tres filij Saruie
Joab & Abisai/ & Asahel. Porro asa-
hel cursor velocissimus fuit quasi vn⁹
de capreis que morantur in syluis.
Persequebat autẽ Asahel Abner/ et
non declinauit ad dexterã neq; ad si-
nistrã omittens persequi Abner. Re

spexit itaq; Abner post tergũ suũ/ et
ait. Tu ne es Asahel? Qui respõdit.
Ego sum. Dixitq; ei Abner. Vade ad E
dexterã siue ad sinistrã: & apprehen-
de vnũ de adolescẽtibus/ et tolle tibi
spolia ei⁹. Noluit autẽ Asahel omit-
tere quin vrgeret eum. Rursumq; lo-
cut⁹ est Abner ad Asahel. Recede/ &
noli me sequi ne forte compellar con
fodere te in terrã: & leuare non pote
ro faciem meam ad Joab fratrẽ tuũ.
Qui audire cõtempsit & noluit decli-
nare. Percussit ergo eũ Abner auer-
sa hasta in inguine/ et transfodit: et F
mortu⁹ est in eodẽ loco. Omnesq; qui
transibant per locum in quo cecide- j.20.d.
rat Asahel et mortuus erat/ subsiste-
bant. Persequẽtib⁹ autẽ Joab & Abi-
sai fugientem Abner/ sol occubuit.
Et venerunt vsq; ad collem aqueduc-
tus/ q est ex aduerso vallis & itine-
ris deserti in Gabaon. Congregatiq;
sunt filij Beniamin ad Abner: & con
globati in vnum cuneum/ steterũt in
summitate tumuli vni⁹. Et exclama-
uit Abner ad Joab/ et ait. Num vsq;
ad internecionem tuus mucro dese-
uiet? An ignoras q periculosa sit de-
speratio? Vsq;quo non dices populo
vt omittat persequi fratres suos? Et
ait Joab. Viuit dñs/ si locutus fuis-
ses mane: recessisset popul⁹ psequẽs G
fratrẽ suũ. Insonuit ergo Joab buc-
cina/ & stetit ois exercitus: nec perse-
cuti sunt vltra Israel: neq; inierũt cer
tamen. Abner autẽ & viri eius abie-
runt per campestria Moab tota no-
cte illa et transierũt iordanem: & lu-
strata omni bethoron/ venerũt ad ca
stra. Porro Joab reuersus omisso j.20.g.
Abner/ congregauit omnẽ populũ: &
defuerunt de pueris David decem &
nouem viri/ excepto Asahele. Serui
autẽ David pcusserũt de Beniamin
et de viris qui erant cum Abner tre-
centos sexaginta/ qui & mortui sunt.
Tulerũtq; Asahel et sepelierũt eum
in sepulchro patris sui in Bethleem.
Et ambulauerũt tota nocte Joab & vi
ri q erant cum eo: & in ipso crepuscu
lo peruenerunt in Hebron.
¶ C.3. De filiis David natis in He-
bron: quomodo Abner irat⁹ cõtra Is-
boseth p cõcubina Respha patr; sui
misit ad David: dauid michol vxorẽ
suam petiit et ad Isboseth misit: illa
autẽ venit ad dauid: & abner dimisso
a David Joab fecit reduci eũ & occi-

dit: david plangit Abner. Ca. iij

A Facta est ergo longa concertatio inter domũ david / et inter domum Saulis. David proficiens et semper seipso robustior: domus autẽ Saul decrescens quotidie. Na-

1.Pa.3.a. tiq; sunt sex filii David in Hebron. Fuitq; primogenitus eius Amnon de Achinoem Jezraelitide: et post eũ Cheleab de Abigail uxore Nabal carmeli. Porro tertius Absalon filius Maacha filie Tholmai regis Gessur. Quartus autẽ Adonias filius Aggith. Et quintus Saphatia filius Abital. Sextus quoq; Jethraã de Egla uxore David. Hi nati sunt David in Hebron. Cũ ergo esset preliũ inter domũ Saul et domũ david: Abner filius Ner regebat domũ Saul. Fuerat autem Sauli concubina nomine Respha filia Achia. Ingressusq; est ad eã Abner.

B Dixitq; Isboseth ad Abner. Quare ingressus es ad cõcubinã patris mei? Qui iratus nimis propter verba Isboseth / ait. Nunquid caput canis ego sum adversum Judam hodie / qui fecerim misericordiã sup domũ Saul patris tui / et super fratres et proximos eius: et non tradidi te in manus David: et tu requisisti in me quod argueres pro muliere hodie? Hec faciat deus Abner et hec addat ei: nisi quomodo iuravit dñs David / sic faciam cum eo: ut transferatur regnum de domo Saul / et elevetur thronus David super Israel et super Judam / a Dan usq; Bersabee. Et non potuit respondere ei quicq;: quia metuebat illum. Misit ergo Abner nuncios ad David in Hebron pro se dicẽtes. Cuius est terra? Et ut loquerentur. Fac mecum amicitias: et erit manus mea tecũ et reducã ad te universum Israel. Qui ait. Optime / ego faciã tecum amicitias: sed unam rem peto a te / dicens. Nõ videbis faciẽ meã antequã adduxeris mihi Michol filiã Saul: et sic venies et videbis me. Misit autẽ david nũcios ad Isboseth filiũ Saul dicẽs.

C

1.re.18.g. Redde uxorem meam Michol quam despondi mihi centũ preputiis Philistiim. Misit ergo Isboseth / et tulit eam a viro suo Phaltiel filio Lais. Sequebaturq; eam vir suus plorans usq; bahurim. Et dixit ad eum Abner. Vade et revertere. Qui reversus est. Sermonẽ quoq; intulit Abner ad seniores Israel / dicens. Tam heri quã nudiustertius querebatis David ut regnaret super vos. Nunc ergo facite: quoniã dominus locutus est ad David dicẽs. In manu servi mei David salvabo populũ meum Israel de manu Philistiim et oim inimicorum eius. Locutus est autẽ Abner etiam ad Beniamin. Et abiit ut loqueretur ad David in Hebron oia que placuerant Israeli et universo Beniamin: venitq; ad David in Hebron cũ viginti viris. Et fecit David Abner et viris eius qui venerant cum eo convivium. Et dixit Abner ad David. Surgã ut congregem ad te dñm meum regem omnẽ Israel / et ineam tecũ fedus: et imperes omnibus sicut desiderat anima tua. Cũ ergo deduxisset David Abner et ille isset in pace / statim pueri David et Joab venerũt cesis latronibus cum preda magna nimis. Abner autẽ nõ erat cũ david in hebron: quia iam dimiserat eum / et profectus fuerat in pace: et Joab et ois exercitus qui erant cum eo / postea venerant. Nunciatũ est itaq; Joab a narrantibus. Venit Abner filius Ner ad regẽ: et dimisit eum et abiit in pace. Et ingressus est Joab ad regẽ et ait. Quid fecisti? Ecce venit Abner ad te: quare dimisisti eum et abiit et recessit? Ignoras Abner filiũ Ner quoniam ad hoc venit ad te ut deciperet te et sciret exitum tuum et introitum tuum: et nosset oia que agis? Egressus itaq; Joab a David / misit nũcios post Abner: et reduxit eum a cisterna sira / ignorante David. Cumq; redisset Abner in Hebron seorsum: adduxit eum Joab ad mediũ porte ut loqueretur ei in dolo: et percussit illum ibi in inguine: et mortuus est in ultionem sanguinis Asahel fratris eius. Quod cum audisset David rem iam gestã / ait. Mũdus ego sum et regnũ meum apud deum usq; in sempiternum a sanguine Abner filii Ner: et veniat sup caput Joab / et sup omnẽ domum patris eius: nec deficiat de domo Joab fluxum seminis sustinens / et leprosus / et tenens fusum / et cadens gladio et indigens pane. Igitur Joab et Abisai frater eius interfecerunt Abner eo quod occidisset Asahel fratrẽ eorum in Gabaon in prelio. Dixit autẽ David ad Joab et ad omnẽ populum qui erat cum eo. Scindite vestimenta vestra et accingimini saccis / et plã-

Marginalia, right column: D; E; Dañ.13.e / Act.20.f.; 3.Re.2.a; F; 3.1.b.c.F. / 13.f.

gite ante exequias abner. Porro rex
Dauid sequebatur feretrum. Cumq́
sepelissent Abner in hebron/leuauit
rex Dauid vocem suam ꝛ fleuit sup tu-
mulum Abner. Fleuit autē ꝛ oīs po-
pulus. Plangensq́ rex ꝛ lugens Ab-
ner/ait. Nequaq̄ vt mori solēt igna-
B uí mortuus est Abner. Manus tue li-
gate non sunt: et pedes tui non sunt
compedibus aggrauati: sed sicut so-
lent cadere coram filiis iniquitatis
sic corruisti. Congeminansq́ oīs po-
J.eodem. pulus fleuit sup eum. Cumq́ venisset
vniuersa multitudo cibum capere
cum Dauid/clara adhuc die iurauit
Dauid dicens. Hec faciat mihi deus
ꝛ hec addat/si ante occasum solis gu-
stauero panem vel aliud quicq̄. Om-
nisq́ populus audiuit/et placuerunt
eis cuncta que fecit rex in conspectu
toti⁹ populi. Et cognouit omne vulg⁹
ꝛ vniuersus Israel in die illa quoniā
non actum fuisset a rege vt occidere-
tur Abner fili⁹ Ner. Dixit quoq́ rex
ad seruos suos. Num ignoratis quo-
niam princeps et maximus cecidit
hodie in Israel? Ego autem adhuc
delicatus sum et vnctus rex. Porro
viri isti filij Saruie duri sunt mihi.
Retribuat dominus facienti malum
iuxta maliciam suam.

¶C.S. De Rechab ꝛ Baana q̄ occi-
derunt Isboseth: ꝛ ipsi a pueris Da-
uid occisi sunt in vlcionē. Ca.iiij.

A AUdiuit autem Isboseth filius
Saul ꝙ cecidisset Abner in He
bron/ꝛ dissolute sunt man⁹ ei⁹: oīsq́
Israel perturbatus est. Duo autem
viri principes latronum erant filio
Saul/nomen vni Baana/ꝛ nomē al-
teri Rechab filij Remmon berothite
de filijs Beniamin. Siquidem ꝛ Be-
roth reputata est in Beniamin. Et fu-
gerunt Berothite in gethaim fuerūt
q́ ibi aduene vsq́ ad tempus illud.
Erat autem Jonathe filio Saul fili⁹
B debilis pedibus. Quinquēnis enim
fuit quādo venit nuncius de Saul et
Jonatha ex Jezrael. Tollēs itaq́ eū
nutrix sua/fugit. Cumq́ festinaret
vt fugeret: cecidit et claudus effe-
ctus est: habuitq́ vocabulum Miphi
boseth. Uenientes igitur filij Rem-
mon berothite Rechab ꝛ Baana in-
gressi sunt feruente die domum Isbo
seth. Qui dormiebat sup stratū suum
meridie: et ostiaria domus purgans
triticum obdormiuit. Ingressi sunt
autē domum latenter assumētes spi-
cas tritici: ꝛ percusserunt eū in ingui-
ne Rechab ꝛ Baana frater ei⁹/ꝛ fu-
gerunt. Cū autē ingressi fuissent do- C
mum/ille dormiebat sup lectū suum
in conclaui: ꝛ percutiētes interfece-
rūt eum. Sublatoq́ capite eius/abie-
runt per viam deserti tota nocte: ꝛ at
tulerūt caput Isboseth ad Dauid in
Hebron. Dixeruntq́ ad regem. Ecce
caput Isboseth filij Saul inimici tui
qui querebat animā tuā: ꝛ dedit dñs
domino nostro regi vltionē hodie de
Saul ꝛ de semine eius. Respondens
autē Dauid Rechab ꝛ Baana fratri
ei⁹ filijs Remmon berothite/dixit ad
eos. Uiuit dñs q̄ eruit animā meā de D
omni angustia: qm̄ eum qui annun-
ciauerat mihi et dixerat. Mortuus est J.i.b.
est Saul: qui putabat se prospera nū-
ciare/tenui ꝛ occidi eum in Siceleg:
cui oportebat me mercedē dare pro
nuncio: quanto magis nunc cum ho
mines impij interfecerūt virū inno-
xium in domo sua super lectū suum:
non queram sanguinem eius de ma-
nu vestra vt auferam vos de terra?
Precepit itaq́ Dauid pueris suis: ꝛ
interfecerūt eos. Precidentesq́ ma-
nus ꝛ pedes eorū/suspenderunt eos
sup piscinā in Hebron. Caput autem
Isboseth tulerunt ꝛ sepelierūt in se-
pulchro Abner in Hebron.

¶C.S. De secunda vnctione Dauid
super Israel ꝙ abstulit cecos ꝛ clau-
dos quando cepit arcem sion: de Hi-
ram rege qui misit ad Dauid ligna
cedrina ꝛ artifices lignoꝝ ꝛ lapidū:
de filijs natis in hierusalem: ꝛ de bel
lo Dauid in Baalpharasim vbi per-
cussit Philistijm. Cap.v.

ET venerunt vniuerse tribus A
Israel ad Dauid in Hebrō/di I.pa.xi.a.
cētes. Ecce nos os tuum ꝛ ca-
ro tua sumus. Sed et heri et nudiuſ-
terti⁹ cum esset Saul rex sup nos: tu
eras educens ꝛ reducens Israel. Di-
xit autē domin⁹ ad te. Tu pasces po-
pulū meū Israel: ꝛ tu eris dux super
Israel. Uenerūt quoq́ ꝛ seniores Is
rael ad regem in Hebron: et percussit
cum eis rex Dauid fed⁹ in Hebron
coram dño: vnxeruntq́ Dauid in re-
gem super Israel. Filius triginta an-
noꝝ erat Dauid cū regnare cepisset:
et quadraginta annis regnauit. In
hebron regnauit super Judā septem J.2.d.
annis et sex mensibus. In Hierusa-

lem autẽ regnauit triginta tribus an
nis sup omnẽ Israel ⁊ Iudã. Et abiit
rex ⁊ omnes viri q̄ erãt cũ eo in Hie
rusalẽ ad Iebuseũ habitatorẽ terre.
B Dictũq; est Dauid ab eis. Nõ ingre
dieris huc nisi abstuleris cecos ⁊ clau
dos dicentes. Non ingredietur Da
uid huc. Cepit autem Dauid arcem
sion: hec est ciuitas dauid. Proposue
rat enim dauid in die illa premiũ qui
pcussisset Iebuseũ/⁊ tetigisset doma
tũ fistulas et abstulisset cecos ⁊ clau
dos odientes animã dauid. Idcirco
dicit in prouerbio. Cecus et claudus
non intrabunt in templũ. Habitauit
autẽ dauid in arce sion: ⁊ vocauit eã
ciuitatẽ dauid et edificauit p gyrũ a
mello et intrinsecus. Et ingrediebat
proficiẽs atq; succrescẽs: ⁊ dñs deus
1. pa. 14. exercituum erat cum eo. Misit quoq;
Hiram rex tyri nũcios ad dauid/⁊ li
gna cedrina ⁊ artifices lignorum/ar
tificesq; lapidum ad parietes: ⁊ edifi
C cauerũt domum Dauid. Et cognouit
dauid quoniã cõfirmasset eũ dñs re
gẽ sup Israel: ⁊ quoniã exaltasset re
gnũ ei⁹ sup populũ suũ Isrl. Accepit
ergo Dauid adhuc cõcubinas ⁊ vxo
res de Hierusalem postq̃ venerat de
Hebron. Natiq; sunt dauid ⁊ alii filii
et filie: et hec nõia eorũ qui nati sunt
ei in Hierusalẽ: Samua/⁊ Sobab/et
Nathã/⁊ Salomõ/⁊ Ibaar/⁊ Heli
sua/⁊ Nepheg/⁊ Iaphia/⁊ Helisa
ma/⁊ Helida/⁊ Helipheleth. Audie
rũt ergo philistiim q̄ vnxissent dauid
in regẽ sup Isrl: ⁊ ascẽderũt vniuersi
vt quererẽt dauid. Q̄d cũ audisset da
uid descendit in presidiũ. Philistiim
D autẽ venientes: diffusi sunt in valle ra
phaim. Et cõsuluit dauid dñm dicẽs.
Si ascendã ad philistiim: ⁊ si dabis
eos in manu mea? Et dixit dñs ad da
uid. Ascẽde: q2 tradens dabo Phili
stiim in manu tua. Uenit ergo dauid
Esa. 28. f. in baal pharasim: ⁊ percussit eos ibi
⁊ dixit. Diuisit dñs inimicos meos co
rã me sicut diuidunt aque. Propter
ea vocatũ est nomen loci illius baal
pharasim: ⁊ reliquerũt ibi sculptilia
sua que tulit dauid ⁊ viri ei⁹. Et addi
derũt adhuc Philistiim vt ascende
rẽt: ⁊ diffusi sunt ĩ valle raphaim. Cõ
suluit autẽ dauid dñm. Si ascendam
cõtra philisteos: ⁊ tradas eos in ma
nus meas? Qui respõdit. Non ascen
das cõtra eos: sed gyra post tergum
eorũ: ⁊ venies ad eos ex aduerso py
rorũ. Et cum audieris sonitũ clamo
ris gradiẽtis in cacumine pyrorum:
tunc inibis preliũ: q2 tunc egredietur
dominus ante faciem tuam vt percu
tiat castra philistiim. Fecit itaq; da
uid sicut preceperat ei dominus: ⁊ per
cussit Philistiim de Gabaa vsq; dum
venias gezer.

¶ C. S. De reductione arce dñi de do
mo Aminadab: de percussione oze: q̄
dauid noluit dimittere arcã in domũ
suã/sz in domũ obededõ Gethei: quã
postmodũ inde reduxit in ciuitatem
dauid: quõ ludebat coram dño: ⁊ Mi
chol eum despexit. Ca. vi.

Congregauit autẽ rursum dauid A
omnes electos ex Israel trigin 1. pa. 13. b
ta milia. Surrexitq; dauid et abiit: et
vniuersus popul⁹ qui erat cum eo de
viris Iuda vt adducerẽt arcã dei sup
quã inuocatũ est nomẽ dñi exercituũ
sedẽtis in cherubin sup eã. Et impo
suerũt arcã dei sup plaustrũ nouũ: tu
leruntq; eã de domo Aminadab qui
erãt in Gabaa. Oza autẽ ⁊ Haio filii
Aminadab minabãt plaustrũ nouũ.
Cũq; tulissent eam de domo Amina
dab q̄ erat in Gabaa custodiẽs arcã
dei: Haio precedebat arcam dei. Da
uid autẽ ⁊ oẽs Israel ludebãt coram
dño in omnib⁹ lignis fabrefactis: ⁊ ci
tharis/⁊ lyris/⁊ tympanis/⁊ sistris/
⁊ cymbalis. Postq̃ autẽ venerũt ad B
aream Nachor: extendit Oza manũ
ad arcã dei ⁊ tenuit eã: quoniã calci
trabãt boues ⁊ declinauerãt eã. Ira
tusq; est indignatione dñs cõtra Ozã:
⁊ percussit eum super temeritate: qui
mortu⁹ est ibi iuxta arcã dei. Contri
stat⁹ est autẽ dauid eo q̄ percussisset
dñs Ozam: ⁊ vocatum est nomen loci
illius Percussio Oze vsq; in diẽ hãc.
Et extimuit dauid dñm in die illa: di
cens. Quomodo ingredietur ad me
arca dñi? Et noluit diuertere ad se
arcam domini in ciuitatem dauid:
sz diuertit eam in domum Obededõ
Gethei. Et habitauit arca dñi in do
mo Obededom gethei tribus mensi
bus: ⁊ benedixit dñs Obededõ ⁊ om
nem domũ eius. Nũciatumq; est re
gi dauid q̄ bñdixisset dñs Obededõ: C
⁊ oĩa ei⁹ propter arcam dei. (Dixitq;
dauid. Ibo ⁊ reducã arcã cũ benedi Hec parẽ
ctione in domũ meã). Abiit ergo da thesi inclu
uid ⁊ adduxit arcã dei de domo obe sanõ sunt
dedom in ciuitatẽ dauid cum gaudio in heb.
(⁊ erãt cum dauid septẽ chori ⁊ victi 1. pa. 15. b

ma vituli) Cunq̧ transcendissent q̄
portabāt arcā dn̄i sex passus immo-
labāt bouē ꝛ ouē ꝛ arietē: ꝛ dauid (p-
cutiebat in organis armigat(ꝛ) sal-
tabat totis virib⁹ ante dn̄m. Porro
dauid erat accinctus ephod lineo: ꝛ
dauid ꝛ oīs domus israel ducebant
arcā testamēti dn̄i in iubilo ꝛ in clā
gore buccine. Cūq̧ intrasset arca dn̄i
in ciuitatē dauid michol filia saul ꝓ
spiciēs p fenestrā: vidit regē dauid
subsilientē atq̧ saltantē corā dn̄o: et
despexit eū in corde suo. Et introdu-
xerūt arcā dn̄i ꝛ imposuerūt eā in lo
co suo in medio tabernaculi qđ terē-
derat ei dauid. Et obtulit dauid ho-
D locausta ꝛ pacifica corā dn̄o. Cunq̧
cōplesset offerēs holocausta ꝛ paci-
fica benedixit populo in noīe dn̄i ex
ercituū. Et partit⁹ est vniuerse mul-
titudini israel tā viro q̄ mulieri sin-
gulis collyridā panis vnā ꝛ assatu-
rā bubale carnis vnā et similam fri-
xam oleo. Et abiit oīs popul⁹ vnus-
quisq̧ in domuz suā. Reuersusq̧ est
dauid vt benediceret domui sue: et
egressa michol filia saul in occursuz
dauid ait. Quā gloriosus fuit hodie
rex israel discooperiens se ante an-
cillas seruoꝝ suoꝝ ꝛ nudat⁹ est qua-
si si nudet vnus de scurris. Dixitq̧
dauid ad michol. Uiuit dn̄s quia lu-
dā ante dn̄m qui elegit me potius q̄
patrē tuū et q̄ omnē domū ei⁹: ꝛ pre
cepit mihi vt essem dux super omnē
populū dn̄i in israel. Et ludā ꝛ vilior
fiā plus q̄ factus sum: ꝛ ero humilis
in oculis meis ꝛ cū ancillis de qui-
bus locuta es: gloriosior apparebo.
Igitur michol filie saul non est nat⁹
filius vsq̧ in diem mortis sue.

¶ C. S. De dauid volēte edificare do
mū dn̄i: de nathā ꝓpheta q̄ ei rn̄dit:
de vbo q̧ ei dn̄s mandauit q̧ filium
suscitaret q̄ edificaret ei domū: vbi
ꝓmittit xp̄o dauid grās agit. C. vii.

A 1.pa.17.a Factū est aūt cuz sedisset rex in
domo sua: ꝛ dn̄s dedisset ei re-
quiem vndiq̧ ab vniuersis inimicis
suis: dixit ad nathan ꝓphetam. Ui-
des ne q̧ ego habitē in domo cedri
na et arca dei posita sit in medio pel
liū? Dixitq̧ nathan ad regē. Omne
qđ est in corde tuo: vade fac qz dn̄s
tecū est. Factū est aūt in illa nocte:
ꝛ ecce sermo dn̄i ad nathan dicens.
Uade ꝛ loq̄re ad seruuz meū dauid.
Hec dicit dn̄s. Numquid tu edifica-
bis mihi domū ad habitādū? Ne q̧
eñ habitaui in domo ex die illa qua
eduxi filios israel de terra egypti/
vsq̧ in diem hanc: sed ambulabā in
tabernaculo ꝛ in tentorio p cuncta
loca que transiui cum oībus filijs is
rael. Nūquid loquens locutus sum
ad vnā de tribubus israel: cui prece-
pi vt pasceret populū meū israel di-
cens. Quare non edificasti mihi do-
mum cedrinam? Et nunc hec dices B
seruo meo dauid. Hec dicit dn̄s exer
cituū. Ego tuli te de pascuis sequen- 1.re.16.c.
tem greges: vt esses dux sup popu-
lum meū israel: ꝛ fui tecuz in oībus
vbicunq̧ ambulasti: et interfeci vni
uersos inimicos tuos a facie tua: fe
ciq̧ tibi nomē grande iuxta nomen
magnoꝝ qui sunt in terra. Et ponaz
locum pp̄lo meo israel: et plantabo
eum/ ꝛ habitabo cuz eo. Et nō turba- 4.re.8.c.
bitur amplius: nec addent filij iniq̄-
tatis vt affligant euz sicut prius ex
die qua cōstitui iudices sup populū
meū israel. Et requiem dabo tibi ab
oībus inimicis tuis: predicitq̧ tibi
dn̄s q̧ domū faciat tibi dn̄s. Cūq̧ cō
pleti fuerint dies tui / et dormieris
cum patribus tuis/ suscitabo semen
tuum post te qđ egredietur de vtero
tuo / et firmabo regnum eius. Ipse 3.re.5.a.
edificabit domū nomini meo: ꝛ sta- 1.pa.22.c.
biliaz thronū regni eius vsq̧ in sem Heb.1.b.
piternū. Ego ero ei in patrem: ꝛ ipse
erit mihi in filium. Qui si inique ali C
quid gesserit: arguam eum in virga
virorum: ꝛ in plagis filioꝝ hominū.
Misericordiā aūt meā non auferaz
ab eo sicut abstuli a saul/ quē amoui
a facie mea. Et fidelis erit domus Ps.88.a.
tua: ꝛ regnum tuuz vsq̧ in eternum
ante faciem meam: et thronus tuus
erit firmus iugiter. Secundum oīa
verba hec ꝛ iuxta vniuersam visio-
nem istam/ sic locut⁹ est nathan ad
dauid. Ingressus est aūt rex dauid
et sedit coram dn̄o ꝛ dixit. Quis ego Heb.1.b.
sum dn̄e deus: ꝛ que domus mea: qz
adduxisti me hucusq̧? Sed et hoc
parum visum est in cōspectu tuo do
mine de⁹/ nisi loquereris etiam de
domo serui tui in longinquum. Ista
est eñ lex adam dn̄e deus. Quid er-
go addere poterit adhuc dauid vt
loquatur ad te? Tu eñ scis seruum
tuum dn̄e deus. Propter verbū tu-
um ꝛ sm̄ cor tuū fecisti oīa magna-
lia hec / ita vt notum faceres seruo

tuo. Idcirco magnificatus es dñe
deꝰ: qꝛ nõ est similis tui neqꝫ est deꝰ
D extra te in oibus que audiuimus au
ribus nostris. Que est aũt vt popu
lus tuus israel gẽs in terra: propter
quã iuit deus vt redimeret eã sibi in
pplm: ⁊ poneret sibi nomen/faceret
qꝫ eis magnalia ⁊ horribilia sup ter
rã a facie ppli tui quẽ redemisti ti
bi ex egypto gentibus et dijs eorũ?
Firmasti eñ tibi populũ tuũ israel
in populũ sempiternũ: et tu dñe deꝰ
factus es eis in deũ. Nunc ergo dñe
deus verbũ qđ locutus es super ser
uum tuũ ⁊ super domũ eius: suscita
in sempiternũ: et fac sicut locutꝰ es
vt magnificet nomẽ tuũ vsqꝫ in sem
piternũ atqꝫ dicat. Dñs deus exerci
tuum deus super israel. Et domꝰ ser
ui tui dauid erit stabilita corã dño:
quia tu dñe exercituũ deꝰ israel reue
lasti auriculã serui tui dicens. Domũ
edificabo tibi: propterea inuenit ser
uus tuus cor suum vt oraret te ora
tione hac. Nũc ergo dñe deus tu es
deus: ⁊ verba tua erunt vera. Locu
tus es enim ad seruũ tuũ bona hec.
Incipe ergo ⁊ benedic domui serui
tui: vt sit in sempiternum coram te:
quia tu dñe deꝰ locutus es hec: ⁊ be
nedictione tua benedicetur domus
serui tui in sempiternum.
¶ C.S. De victorijs dauid qui tulit
frenũ tributi de philistijm: de Ada
dezer: de tributis gentiũ moab syrie
idumee: de cõgratulatione thou ad
dauid: de officialibꝰ dauid. Cꝑ.viij.
A
1.pa.18.a. FActũ est autẽ post hec pcussit
dauid philistijm et humiliauit
eos: ⁊ tulit dauid frenum tributi de
manu philistijm et pcussit moab: et
mensus est eos funiculo coequans
terre. Mensus est autem duos funi
culos vnum ad occidendum ⁊ vnũ
ad viuificandũ. Factusqꝫ est moab
dauid seruẽs sub tributo. Et pcus
sit dauid adadezer filiũ roob regem
soba qñ profectus est vt dñaret sup
flumẽ euphratẽ. Et captis dauid ex
parte eius mille septingentis equiti
bus ⁊ viginti milibꝰ peditũ: subner
B uauit omnes iugales curruũ. Dere
liquit aũt ex eis centũ currꝰ. Uenit
quoqꝫ syria damasci vt presidiũ fer
ret adadezer regi soba. Et percussit
dauid de syria viginti duo milia vi
rorũ: ⁊ posuit dauid presidiuz in sy
ria damasci factaqꝫ est syria dauid
seruiẽs sub tributo. Seruauitqꝫ do
minus dauid in oibus ad quecunqꝫ
ꝓfectus est. Et tulit dauid arma au
rea q̃ habebant serui adadezer: ⁊ de
tulit ea in hierusalez. Et de bethe et
de beroth ciuitatibꝰ Adadezer tulit
rex dauid es multũ nimis (de quo fe Nõ est in
cit salomon oĩa vasa erea in tẽplo: ⁊ hebreo.
mare eneũ ⁊ colũnas ⁊ altare). Au C
diuit aũt thou rex emath qꝫ pcussis
set dauid oẽ robur adadezer: ⁊ misit
thou iorã filiũ suũ ad regẽ dauid vt
salutaret eũ cõgratulans et gratias
ageret: eo qꝫ expugnasset adadezer
⁊ pcussisset eũ. Hostis quippe erat
thou adadezer et in manu eius erãt
vasa aurea et vasa argentea et vasa
erea: q̃ ⁊ ipsa sanctificauit rex dauid
dño cũ argento ⁊ auro que sanctifi
cauerat de vniuersis gẽtibus quas
subegerat de syria et Moab et filijs
ammon et philistijm ⁊ amalech ⁊ de
manubijs adadezer filij roob regis
soba. Fecit quoqꝫ sibi dauid nomen D
cũ reuerteret capta syria in valle sa
linarũ cesis decẽ ⁊ octo milibꝰ (⁊ in Nõ est in
gebelẽ ad viginti tria milia) ⁊ posuit hebreo.
in idumea custodes: statuitqꝫ presi
dium. Et facta est vniuersa idumea
seruiens dauid: et seruauit dñs da
uid in oibus ad q̃cunqꝫ ꝓfectus est.
Et regnauit Dauid sup oẽm israel.
Faciebat quoqꝫ dauid iudiciũ ⁊ iu
sticiã oĩ populo suo. Ioab aũt filius
saruie erat sup exercitũ. Porro iosa
phat filiꝰ ahilud erat a cõmẽtarijs: ⁊ .3.10.g.
Sadoc filius achitob et achimelech
filius abiathar erant sacerdotes: et
saraias scriba. Banaias aũt filius
ioiade super cerethi et Phelethi. filij
autem dauid sacerdotes erant.
¶ C.S. De syba seruo miphiboseth
de misericordia quã fecit dauid Mi
phiboseth claudo filio ionathe. C.ix.
ET dixit dauid. Putasne est ali A
quis qui remãserit de domo sa
ul: vt faciam cum eo misericordiam
propter ionathan? Erat autez de do
mo saul seruus noie siba. Quem cuz
vocasset rex ad se: dixit ei. Tu ne es
siba? Et ille rñdit. Ego sum seruus
tuus. Et ait rex. Nunquid superest
aliqs de domo saul: vt faciã cũ eo mi
sericordiã dei? Dixitqꝫ siba regi. Su
perest filius ionathe debilis pedibꝰ.
Ubi inquit est? Et siba ad regẽ. Ec B
ce ait i domo est machir filij amihel
in Lodabar. Misit ergo rex dauid ⁊

ralit eū de domo machir filij amihel
de lodabar. Cū autē venisset miphi-
boseth filius ionathe filij saul ad da-
uid corruit in faciē suā et adorauit.
.J.19.a. Dixitq̧ Dauid. Miphiboseth? Qui
respōdit. Adsum seruus tuꝰ. Et ait
ei dauid. Ne timeas quia faciēs fa-
ciā in te misericordiā propter iona-
than patrē tuū: ꝛ restituā tibi omes
agros saul patris tui: et tu comedes
C panē in mensa mea semp. Qui ado-
rans eū dixit. Quis ego sum seruus
tuus quoniā respexisti super canem
mortuū similem mei? Uocauit itaq̧
rex sibā puerū saul / ꝛ dixit ei. Omnia
que cūq̧ fuerāt saul ꝛ vniuersam do-
mū eius dedi filio dn̄i tui. Operare
igit ei terrā tu ꝛ filij tui ꝛ serui tui: ꝛ
inferes filio dn̄i tui cibos vt alatur.
D Miphiboseth autē filius dn̄i tui cō-
edet semp panē super mēsam meā.
Erant autē sibe quindecim filij ꝛ vi-
ginti serui. Dixitq̧ siba ad regē. Si-
cut iussisti dn̄e mi rex seruo tuo: sic
faciet seruus tuus: et Miphiboseth
comedet sup mēsam tuā quasi vnus
de filijs regis. Habebat aūt miphi-
boseth filiū paruulū nomine micha.
Dis vero cognatio domus sibe ser-
uiebat miphiboseth. Porro Miphi-
boseth habitabat in hierusalem: qꝛ
de mensa regis iugiter vescebatur ꝛ
erat claudus vtroq̧ pede.

¶ C.S. De nuncijs dauid quibꝰ rex
ammō fecit radi dimidiam barbā et
vestes vsq̧ ad nares: de pugna ꝛ vi-
ctoria ioab ꝛ abisai fratris ꝯtra am-
mon ꝛ syros: de syris q̄ erāt trās flu-
men conducti ab adadezer admoni-
tis quos postea ꝑcussit dauid. Cꝑ. x.

A Actū est autem post hec vt mo-
1.pa.19.a reretur rex filiorū ammon et
regnauit anon filius eius pro eo.
Dixitq̧ dauid. Faciā misericordiā
cū anon filio naas sicut fecit pater
eius mecū misericordiā. Misit ergo
dauid cōsolās eū ꝑ seruos suos sup
p̄ris interitu. Cū autē venissent ser-
ui dauid in terrā filiorū ammon / di-
xerūt principes filiorū ammon ad
anon dominū suū. Putas ꝙ ꝓpter
honorē patris tui miserit dauid ad
te cōsolatores: et nō ideo vt te inue-
stigaret ꝛ explorarct ciuitatē ꝛ euer-
teret eā: misit dauid seruos suos ad
te. Tulit itaq̧ Anon seruos dauid:
rasitq̧ dimidiā partē barbe eorū / et
precidit vestes eorū medias vsq̧ ad
nares ꝛ dimisit eos. Qd̄ cū nūciatū
esset dauid misit in occursum eorū.
Erant enī viri ꝯfusi turpiter valde.
Et mandauit eis dauid. Manete in B
Hiericho donec crescat barba vr̄a /
et tūc reuertimini. Uidētes aūt filij
Ammō ꝙ iniuriā fecissēt dd̄ miserunt
et ꝯduxerūt mercede syrū roob ꝛ sy-
rū soba viginti milia peditū ꝛ a rege
maacha mille viros et ab istob decē
milia virorū. Qd̄ cū audisset dauid
misit ioab ꝛ oēm exercitū bellatorū.
Egressi sūt ergo filij āmō ꝛ direxerūt
aciē ante ipsum introitū porte. Syrꝰ
aūt soba et roob et Istob ꝛ Maacha
seorsum erāt i cāpo. Uidēs igit ioab
ꝙ ꝑparatū esset aduersum se preliū
ꝛ ex aduerso ꝛ post tergū: elegit sibi
ex oībꝰ electis israel: ꝛ istruxit aciē
ꝯtra syrū: reliquā aūt partē ppl'i tra-
didit abisai fratri suo. Qui direxit
aciē aduersꝰ filios āmō. Et ait ioab.
Si ꝓualuerint aduersū me syri: eris
mihi i adiutoriū: si aūt filij ammon C
ꝓualuerint aduersum te: auxiliabor
tibi. Esto vir fortis et pugnemꝰ pro
ppl'o nr̄o / ꝛ ciuitate dei nr̄i. Dn̄s au-
tē faciet qd̄ bonū est in ꝯspectu suo.
Iniit itaq̧ ioab ꝛ ppl's eiꝰ q̄ erat cū
eo certamē cōtra syros: q̄ statim fu-
gerūt a facie eius. Filij aūt ammon
vidētes qꝛ fugissent syri fugerunt ꝛ
ipsi a facie abisai ꝛ igressi sunt ciui-
tatē. Reuersusq̧ est ioab a filijs am-
mon ꝛ venit hierusalē. Uidētes igit
filij ammō qm̄ syrus expauit: ꝛ qm̄
corruisset corā israel cōgregati sunt
pariter. Misitq̧ adadezer et eduxit
syros qui erāt trans fluuiū: ꝛ addu-
xit eorū exercitum. Sobach aūt ma-
gister militie adadezer erat ꝑnceps
eorum. Quod cum nunciatum esset D
Dauid contraxit omnem israelem:
et transiuit iordanem: venitq̧ in he-
lam. Et direxerunt aciem syri ex ad-
uerso Dauid: et pugnauerūt contra
israel. Fugeruntq̧ syri a facie israel
et occidit Dauid de Syris septingē-
tos currus / et quadraginta milia
equitum ꝛ sobach principem militie
percussit qui statim mortuꝰ est. Ui-
dentes autē vniuersi reges qui erāt
in presidio Adadezer se victos esse
ab israel (expauerūt ꝛ fugerūt quin- Nō est in
quaginta ꝛ octo milia coram israel. hebreo.
Et) fecerunt pacem cum israel ꝛ ser-
uierunt eis: timueruntq̧ Syri auxi-
lium prebere filijs Ammon.

¶ C. Sum. De adulterio dauid cum bethsabee: de liberis ⁊ morte vrie: de nuncio Joab ad dauid / de filio nato bethsabee. Capitulum. xi.

A Factū est aūt vertente anno: eo tēpore quo solent reges ad bella procedere misit dauid Joab ⁊ seruos suos cum eo: ⁊ vniuersum israel et vastauerunt filios Ammon: ⁊ obsederunt Rabbath. Dauid autem remāsit in hierusalē. Dū hec agerētur accidit quadā die vt surgeret dauid de strato suo post meridiē: ⁊ deābularet i solario domus regie: viditq; mulierem se lauantē ex aduerso sup solariū suū. Erat autem mulier pulchra valde. Misit ergo rex ⁊ requisiuit q̄ esset mulier. Nunciatūq; est ei q̄ ipsa esset bethsabee filia Heliam vxor vrie ethei. Missis itaq; dauid nūciis tulit eā. Que cū ingressa esset ad illū: dormiuit cū ea. Staticq; sanctificata est ab immūditia sua: ⁊ reuersa est in domū suam cōcepto fe-
B tu. Mittensq; nūciauit dauid: ⁊ ait. Concepi. Misit aūt dauid ad ioab dicēs. Mitte ad me vriā etheū. Misitq; Joab vriā ad dauid. Et venit vrias ad Dauid. Quesiuitq; Dauid q̄ recte ageret ioab ⁊ populus: ⁊ quō administraret bellū. Et dixit dauid ad vriā. Uade in domū tuā: ⁊ laua pedes tuos. Et egressus est vrias de domo regis: secutusq; est eū cibus regius. Dormiuit aūt vrias ante portam domus regis cum aliis seruis dñi sui: ⁊ nō descēdit ad domū suā. Nunciatūq; est dauid a dicētibus. Non iuit vrias in domū suā. Et ait dauid ad vriā. Nūquid nō de via venisti? Quare nō descendisti in domū tuā? Et ait vrias ad dauid. Archa dei ⁊ israel et iuda habitāt in papilionibus: et dominus meus ioab et serui dñi mei super faciē terre manēt: ⁊ ego ingrediar domū meā vt comedā ⁊ bibā et dormiā cū vxore mea? Per salutem tuam: ⁊ per salutē anime tue non faciam rē hāc. Ait ergo dauid ad vriā. Mane hic etiā hodie ⁊ cras dimittā te. Māsit vrias in hierusalē in die il-
C la ⁊ altera: ⁊ vocauit eum dauid: vt comederet corā se et biberet ⁊ inebriauit eū. Qui egressus vespere dormiuit in strato suo cū seruis dñi sui: et in domū suā non descendit. Factum est ergo mane ⁊ scripsit Dauid epistolā ad ioab: misitq; per manū vrie scribens in epistola. Ponite vriā ex aduerso belli vbi fortissimū est prelium: et derelinquite eū vt percussus intereat. Igitur cū ioab obsideret vrbē posuit vriā i loco vbi sciebat viros esse fortissimos. Egressiq; viri de ciuitate bellabant aduersum Joab: ⁊ ceciderūt de populo seruorum dauid: et mortuus est etiā vrias etheus. Misit itaq; ioab ⁊ nūciauit dauid oīa verba prelii: precepitq; nūcio dicēs. Cū cōpleueris vniuersos sermōes belli ad regē: si eū videris indignari ⁊ di-
xerit. Quare accessistis ad murū vt Iud. 9. g.
preliaremini? an ignorabatis q̄ multa desup ex muro tela mittātur? Quis percussit Abimelech filiū hierobaal? Nōne mulier misit sup eū fragmen mole de muro: et interfecit eū in thebes? Quare iuxta murū accessistis? dices. Etiā seruus tuus vrias etheus
occubuit. Abiit ergo nuncius et ve- D
nit ⁊ narrauit dauid omnia q̄ ei preceperat ioab ⁊ dixit nūcius ad dauid. Preualuerūt aduersum nos viri: et egressi sunt ad nos in agrū. Nos autē facto impetu persecuti eos sumus vsq; ad portas ciuitatis: ⁊ direxerūt iacula sagittarii ad seruos tuos ex muro desuper: mortuiq; sunt de seruis regis. Quin etiam seruus tuus vrias etheus mortuus est. Et dixit dauid ad nunciū. Hec dices Joab. Nō te frangat ista res: varius enī euentus est belli: ⁊ nūc hūc ⁊ nūc illū cōsumit gladius. Conforta bellatores tuos aduersus vrbē vt destruas eam et exhortare eos. Audiuit autē vxor vrie q̄ mortuus esset Urias vir suus et planxit eū. Trāsactoq; luctu misit dauid et introduxit eā in domū suā: et facta est ei vxor peperitq; ei filiū. Et displicuit verbum hoc quod fecerat dauid coram domino.

¶ C. S. De parabola nathan ad dauid: de oue paupis: de puero dauid: de morte paruuli filii / de natiuitate salomonis qui vocatus est amabilis dño / de captione Rabbath / et de victoria dauid in ea. Capitulum. xii.

Misit ergo dñs nathan ad dauid. Qui cū venisset ad eū: A
dixit ei. Respōde mihi iudicium. Duo viri erāt in ciuitate vna: vnus diues et alter pauper. Diues habebat oues / et boues plurimos valde: pauper aūt nihil habebat omnino preter ouē vnā paruulā quā emerat

rat et nutrierat: que creuerat apud
eum cum filijs eius/simul de pane il
lius comedens/et de calice eius bibens/
et in sinu illius dormiens: eratqꝫ illi
sicut filia. Cũ autẽ peregrinus quidam
venisset ad diuitẽ/parcens ille sume-
re de ouibus/et de bobus suis/vt exhi-
beret conuiuiũ peregrino illi qui ve-
nerat ad se: tulit ouẽ viri pauperis/et
preparauit cibos homini illi qui vene-
B rat ad se. Iratus autẽ indignatione
dauid aduersus hominẽ illũ nimis
dixit ad nathan. Uiuit dñs: quoniam filius
mortis est vir qui fecit hoc. Ouẽ red-
det in quadruplum/eo ꝙ fecerit ver-
bum istud/et nõ pepercerit. Dixit au-
tem nathan ad dauid. Tu es ille vir
qui fecisti hanc rem. Hec dicit domi-
nus deus israel. Ego vnxi te in regẽ sup
israel: et ego erui te de manu saul: et
dedi tibi domũ dñi tui: et vxores dñi
tui in sinu tuo: dedique tibi domũ isrl' et
iuda: et si parua sunt ista/adijciam
C tibi multo maiora. Quare ergo con-
tẽpsisti verbũ dñi/vt faceres malum
in conspectu meo? Uriam etheũ per-
cussisti gladio: et vxorẽ illius accepi-
sti in vxorẽ tibi: et interfecisti eũ gla-
dio filiorũ ammon. Quã ob rem non
recedet gladius de domo tua vsque in
sempiternum: eo ꝙ despexeris me et
tuleris vxorẽ vrie ethei/vt esset vxor
tua. Itaque hec dicit dñs. Ecce ego su-
scitabo sup te malum de domo tua: et
tollam vxores tuas in oculis tuis/et
dabo ꝓximo tuo: et dormiet cũ vxo-
ribus tuis in oculis solis huius. Tu
enim fecisti abscõdite: ego autẽ faciã
verbũ istud in cõspectu omnis israel:
et in conspectu solis huius. Et dixit da-
D uid ad nathan. Peccaui domino. Di-
ec. 47.b. xitque Nathan ad dauid. Dñs quoque
de pe.dis. transtulit peccatũ tuũ: non morieris.
1.c. voluis Uerumtamen quoniam blasphemare feci-
sent. §. de- sti inimicos nomen dñi propter ver-
nique. et c. bum hoc: filius qui natus est tibi mor-
peccatum te morietur. Et reuersus est nathan in
dauid. domum suam. Percussit quoque domi-
nus paruulum quem pepererat vxor
vrie dauid: et desperatus est. Depre-
catusque est dauid dominũ ꝓ paruulo
et ieiunauit dauid ieiunio: et ingres-
sus seorsum iacuit super terram. Ue-
nerunt autẽ seniores domus eius/co-
gentes eum vt surgeret de terra. Qui
noluit nec comedit cũ eis cibũ. Ac-
cidit autem die septima vt moreretur
infans: timueruntque serui dauid nun-
ciare ei ꝙ mortuus esset paruulus. Di-
xerunt enim. Ecce cum paruulus adhuc A
viueret/loquebamur ad eum/et non
audiebat vocem nostrã: quanto magis si
dixerimus mortuus est puer/se affli-
get? Cum ergo dauid audisset seruos
suos mussitantes: intellexit ꝙ mortuus
esset infantulus. Dixitque ad seruos
suos. Num mortuus est puer? Qui rñ-
derunt ei. Mortuus est. Surrexit ergo
dauid de terra: et lotus vnctusque est. Cũque
mutasset vestẽ/ingressus est domum
dñi: et adorauit/et venit in domũ suã
petiuitque vt ponerent ei panẽ: et com-
edit. Dixerunt autẽ ei serui sui. Quis
est sermo quem fecisti? Propter infan-
tem cum adhuc viueret/ieiunasti et
flebas: mortuo autẽ puero surrexisti
et comedisti panẽ. Qui ait. Propter E
infantẽ dum adhuc viueret/ieiuna-
ui et fleui. Dicebã enim. Quis scit si
forte donet eũ mihi dominus/et viuat
infans? Nunc autem quia mortuus est/
quare ieiunẽ? Nunquid potero reuo-
care eũ amplius? Ego vadam magis
ad eum: ille vero nõ reuertetur ad me.
Et consolatus est dauid bethsabee vxo-
rem suã: ingressusque ad eam/dormiuit
cũ ea. Que genuit filium: et vocauit mat. 1.a.
nomen eius salomon: et dominus dilexit
eũ. Misitque eum in manu nathan pro
phete: et vocauit nomen eius amabi
lis dño: eo ꝙ diligeret eum dñs. Igitur
pugnabat ioab contra rabbath filio-
rum Ammon: et expugnabat vrbem F
regiã. Misitque ioab nuncios ad da- 1. Paral.
uid dicẽs. Dimicaui aduersum rab- 20.a.
bath: et capienda est vrbs aquarum.
Nunc igitur congrega reliquã partem
populi/et obside ciuitatẽ/et cape eã:
ne cum a me vastata fuerit vrbs/no-
mini meo ascribatur victoria. Congre-
gauit itaque dauid oẽm pplm: et pro-
fectus est aduersum rabbath. Cumque
dimicasset: cepit eam. Et tulit diade-
ma regis eorum de capite eius pondo
auri talentũ/habens gemmas precio-
sissimas/et impositũ est sup caput da-
uid. Sed et predã ciuitatis asporta-
uit multam valde: populũ quoque eius
adducens serrauit: et circũegit super
eos ferrata carpenta. Diuisitque cul-
tris: et traduxit in typo laterum. Sic
fecit vniuersis ciuitatibus filiorum
ammon. Et reuersus est dauid: et om-
nis exercitus in hierusalem.

¶ C.S. De incestu ammon cum so-
rore sua thamar: et quomodo absa-

lon occidit eum in conuiuio/ de fuga
Absalon in Gessur/ Dauid cessat per
sequi Absalon. Capitulum. xiij.
A Factum est autẽ post hec/ vt ab-
salon filij dauid sororẽ specio-
sissimã vocabulo thamar ada-
maret amnon filius dauid: et depe-
riret in eã valde: ita vt ꝓpter amorẽ
eius egrotaret: q2 cũ esset virgo/ dif-
ficile ei videbat/ vt quippiã inhone-
ste ageret cum ea. Erat autẽ amnon
amicus noie ionadab filius semmaa
fratris Dauid / vir prudens valde.
Qui dixit ad eũ. Quare sic attenua-
ris macie fili regis per singulos di-
es? Cur non indicas mihi? Dixitq̄ ei
amnon. Thamar sororẽ fratris mei
absalon amo. Cui rñdit ionadab. Cu-
ba sup lectũ tuũ: et languorẽ simula.
Cũq̄ venerit pater tuus vt visitet te/
dic ei. Ueniat oro thamar soror mea
vt det mihi cibũ/ et faciat pulmentũ
et comedam de manu ei⁹. Accubuit
B itaq̄ amnon/ ⁊ quasi egrotare cepit.
Cũq̄ venisset rex ad visitandum eũ/
ait amnon ad regẽ. Ueniat obsecro
thamar soror mea/ vt faciat in ocu-
lis meis duas sorbitiunculas: et ci-
bum paratũ capiam de manu eius.
Misit ergo dauid ad thamar domũ
dicẽs. Ueni in domũ amnon fratris
tui: et fac ei pulmentũ. Uenitq̄ tha-
mar in domũ amnon fratris sui: ille
autẽ iacebat. Que tollẽs farinã com-
miscuit: et liquefaciẽs in oculis eius
coxit sorbitiunculas: tollẽsq̄ qđ coxe-
rat/ effudit et posuit corã eo: et no-
luit comedere. Dixitque amnon. Ei-
cite vniuersos a me. Cumq̄ eiecissent
oẽs: dixit amnon ad thamar. Infer
cibũ in conclaue: vt vescar de manu
tua. Tulit ergo thamar sorbitiuncu-
las quas fecerat/ et intulit ad amnõ
C fratrẽ suũ in cõclaui. Cumq̄ obtulis-
set ei cibũ apprehendit eã/ et ait. Ue-
ni cuba mecũ soror mea. Que rñdit
ei. Noli frat mi/ noli opprimere me
neq̄ eni hoc fas est in israel: noli fa-
cere stultitiã hanc. Ego eni ferre non
potero opprobriũ meũ: et tu eris q̄si
vnus de insipientibus in israel: quin
potius loquere ad regẽ/ et non nega-
bit me tibi. Noluit aũt amnon acq̄e-
scere precib⁹ eius/ sed preualẽs viri-
bus oppressit eam: ⁊ cubauit cum ea.
47. dis. c. Et exosam eam habuit odio magno
hi sicut. nimis: ita vt maius esset odium quo
.§. necesse oderat eam/ amore quo ante dilexe-
rat. Dixitq̄ ei amnon. Surge/ et va-
de. Que rñdit ei. Maius est hoc ma-
lum quod nũc agis aduersum me/ q̄
qđ aň fecisti expellens me. Et noluit
audire eam: sed vocato puero qui mi-
nistrabat ei/ dixit. Eijce hanc a me fo-
ras: et claude ostiũ post eã. Que in- D
duta erat talari tunica. huiuscemodi
enim filie regis virgines vestib⁹ vte-
bant. Eiecit itaq̄ eã minister illi⁹ fo-
ras/ clausitque fores post eam. Que
aspergens cinerẽ capiti suo/ scissa ta-
lari tunica/ impositisq̄ manibus sup
caput suũ ibat ingrediẽs et clamãs.
Dixit autem ei absalon frater suus.
Nunqđ amnon frater tu⁹ concubuit
tecum? Sed nunc soror tace: frater
tuus est. Neq̄ affligas cor tuũ ꝓ hac
re. Mansit itaq̄ thamar cõtabescens
in domo absalon fratris sui. Cum au-
tẽ audisset rex dauid verba hec/ con- nõ est in
tristatus est valde (et noluit cõtrista- hebreo.
re spiritũ amnon filij sui / qm̃ diligebat
eũ: q2 primogenitus erat ei.) Porro
non est locut⁹ absalon ad amnon: nec
malũ/ nec bonũ. Oderat enĩ absalõ
amnon: eo q̄ violasset thamar soro-
rem suã. Factũ est aũt post tempus
biennij/ vt tonderentur oues absalõ E
in baalsor/ que est iuxta ephraim. Et
vocauit absalon oẽs filios regis: ve-
nitq̄ ad regẽ/ et ait ad eũ. Ecce ton-
dentur oues serui tui: veniat oro rex
cũ filijs suis ad seruum suũ. Dixitq̄
rex ad absalon. Noli fili mi/ noli roga-
re vt veniamus omnes / et grauem⁹
te. Cũ aũt cogeret eũ et noluisset ire
bñdixit ei. Et ait absalon ad dauid.
Si non vis venire/ veniat obsecro no-
biscũ saltẽ amnõ frater me⁹. Dixitq̄
ad eum rex. Non est necesse vt vadat
tecum. Coegit itaque absalon eum/ ⁊
dimisit cũ eo amnon/ et vniuersos fi-
lios regis. Fecerat itaq̄ absalon con-
uiuiũ/ quasi cõuiuium regis. Prece-
perat aũt absalõ pueris suis dicens.
Obseruate cũ temulentus fuerit am-
non vino: et dixero vobis / percutite
eũ/ et interficite/ nolite timere. Ego F
eni sum q̄ precipio vobis: roboramini-
ni/ et estote viri fortes. Fecerunt er-
go pueri absalon aduersum amnon/
sicut preceperat eis absalõ. Surgen-
tesq̄ oẽs filij regis ascenderũt singu-
li mulas suas/ et fugerunt. Cũq̄ ad-
huc pergerent in itinere: fama perue-
nit ad dauid: dicens. Percussit absa-
lon oẽs filios regis: et nõ remãsit ex

eis saltem vnus. Surrexit itaq̧ rex dauid/et scidit vestimenta sua/⁊ cecidit sup terrã/et oẽs serui illius q̃ assistebant ei/sciderunt vestimenta sua. Rñdens autẽ ionadab filiꝰ semmaa fratris dauid dixit. Ne estimet dominus meꝰ rex qđ oẽs pueri regis occisi sint. Amnõ solus mortuꝰ est/qm̃ in
B odio absalon erat positus ex die qua oppressit thamar sororeꝫ eius. Nunc ergo ne ponat dñs meus rex sup cor suũ verbũ istud dicens. Oẽs filij regis occisi sunt: qm̃ amnon solus mortuus est. Fugit autem absalon/et eleuauit puer speculator oculos suos: et aspexit: et ecce pplˀs multus veniebat per iter deuiuꝫ ex latere montis. Dixit autẽ ionadab ad regeꝫ. Ecce filij regis adsunt: iuxta verbum serui tui/sic factuꝫ est. Cumq̧ cessasset loq̃ apparuerunt et filij regis. Et intrantes leuauerunt vocẽ suã: et fleuerunt. Sed et rex et oẽs serui eiꝰ fleuerunt ploratu magno nimis. Porro absalon fugiens/abijt ad tholomai filiuꝫ ammiud regẽ gessur. Luxit ergo dauid filiũ suũ amnon multis diebus. Absalõ autẽ cũ fugisset et venisset in gessur: fuit ibi tribꝰ annis: cessauitq̧ rex dauid persequi absalon: eo q̧ consolatus esset super amnon interitu.

¶C.S. De ioab et muliere thecuite ⁊ parabola eius ad dauid. De reuocatione absalon de gessur in hierusalẽ: q̧ faciem regis non vidit tribus annis: de pulchritudine absalon: de põdere capillorum eius ducẽtis siclis: de segete ioab succensa: ioab irat ad regem rogans pro Absalon: vocatur absalon et osculatur a rege. Cap.xiiij.

A Intelligens autẽ ioab filiꝰ saruie/qđ cor regis versum esset ad absalon/misit thecuam/et tulit inde mulierẽ sapientem/dixitq̧ ad eaꝫ. Lugere te simula/et induere veste lugubri: et ne vngaris oleo: vt sis quasi mulier plurimo iam tẽpore lugens mortuũ: et ingredieris ad regem/et loqueris ad eũ sermones huiuscemodi. Posuit autẽ ioab verba in ore eiꝰ. Itaq̧ cũ ingressa fuisset mulier thecuites ad regẽ: cecidit coram eo super terram et adorauit: et dixit.
4.re.6.f. Serua me rex. Et ait ad eam rex: qđ
B cause habes? Que rñdit. Heu mulier vidua ego sum. Mortuus est enim vir meꝰ: et ancille tue erant duo filij: qui rixati sunt aduersum se in agro nullusq̧ erat qui eos prohibere posset/et percussit alter alterũ/et interfecit eum: et ecce consurgẽs vniuersa cognatio aduersuꝫ ancillã tuã/dicit. Trade eũ qui pcussit fratrem suũ/vt occidamus eum pro aĩa fratris sui quẽ interfecit/et deleamus heredẽ: et querunt extinguere scintillam meã q̃ relicta est/vt non supsit viro meo nomen/et reliq̧e sup terrã. Et ait rex ad mulierẽ. Vade in domum tuaꝫ: et C
ego iubebo p te. Dixitq̧ mulier thecuites ad regẽ. In me dñe mi rex sit iniq̃tas/et in domum patris mei: rex autẽ et thronꝰ eiꝰ sit innocens. Et ait rex. Qui cõtradixerit tibi/adduc euꝫ ad me. et vltra nõ addet vt tangat te. Que ait. Recordetur rex dñi dei sui vt nõ multiplicentur pximi sanguinis ad vlciscendũ: et nequaq̃ interficiãt filiũ meũ. Qui ait. Uiuit dñs/q2 non cadet de capillis filij tui sup terram. Dixit ergo mulier. Loquatur ancilla tua ad dñm meũ regẽ verbuꝫ. Et ait. Loquere. Dixitq̧ mulier. Quare cogitasti huiuscemodi rem contra populũ dei/et locutꝰ est rex verbuꝫ istud vt peccet/et nõ reducat eiectũ suum? Oẽs morimur: ⁊ q̃si aq̃ dilabimur in D
terraꝫ/que non reuertũtur. Nec vult Eze.18.f.
deus perire aĩam: sed retractat cogi- et.33.c.
tãs/ne penitꝰ pereat qui abiectꝰ est. Nunc igitur veni/et loquar ad dñm meũ regẽ verbũ hoc presente populo. Et dixit ancilla tua. Loquar ad regem/si quo modo faciat rex verbum ancille sue. Et audiuit rex verba. Ut liberaret ancillaꝫ suã de manu oĩm q̃ volebant de hereditate dñi delere me et filiũ meũ simul. Dicat ergo ancilla tua vt fiat verbuꝫ dñi mei regis si- .f.19.d.
cut sacrificium. Sicut enim angelus domini/sic est dominus meus rex: vt nec benedictione/nec maledictione moueatur. Unde et dominus deus tuus est tecum. Et respondens rex/dixit ad mulierẽ. Ne abscondas a me verbum quod te interrogo. Dixitque 3.11.b.
ei mulier. Loquere domine mi rex. E
Et ait rex. Nunquid manus ioab tecum est in omnibꝰ istis? Respondit mulier/et ait. Per saluteꝫ anime tue domine mi rex/nec ad sinistram nec ad dexteram est ex omnibus his que locutus est dominus meus rex. Seruus eñ tuus ioab: ipse precepit mihi: et ipse posuit in os ancille tue omnia verba hec/vt verterem figuram

sermonis huius: seruus enim tuus
ioab precepit istud. Tu autez dñe mi
rex/sapiens es: sicut habet sapientiã
angel⁹ dei: vt intelligas oia sup ter:
rã. Et ait rex ad ioab. Ecce placatus
feci verbũ tuũ. Uade ergo: et reuoca
puerũ absalon. Cadensq; ioab super
faciẽ suã in terrã/adorauit et benedi
xit regi. Et dixit ioab. Hodie intelle:
xit seruus tuus quia inuenit gratiaz
in oculis tuis dñe mi rex. fecisti enim
sermonẽ dñe mi rex serui tui. Surre:
F xit ergo ioab et abiit in gessur/et ad
duxit absalon in hierusalẽ. Dixit au:
tem rex. Reuertat in domũ suam: et
faciẽ meã non videat. Reuersus est
itaq; absalon in domũ suã: et faciem
regis non vidit. Porro sicut absalon
vir nõ erat pulcher in omni israel: et
decorus nimis: a vestigio pedis vs:
q; ad verticẽ/non erat in eo vlla ma:
cula. Et qñ tondebat capilluz (semel
autez in anno tondebat: q2 grauabat
eũ cesaries) ponderabat capillos ca:
pitis sui ducentis siclis põdere publi
co. Nati sunt autẽ absalon filii tres:
et filia vna noĩe thamar/eleg ãtis for:
me. Mãsitq; absalon in hierl'm duo:
bus annis/z faciem regis nõ vidit.
Misit itaq; ad Joab/vt mitteret euz
ad regẽ. Qui noluit venire ad eum.
Cũq; scðo misisset/et ille noluisset ve:
G nire ad eum: dixit seruis suis. Scitis
agrum ioab iuxta agrũ meũ/haben:
tẽ messem hordei? Ite igit/et succen:
dite eũ igni. Succenderũt ergo serui
absalon segetẽ igni. Et venientes ser
ui ioab: scissis vestib⁹ suis/dixerunt.
Succenderunt serui absalon partez
agri igni. Surrexitq; Joab/et venit
ad absalon in domũ e⁹ et dixit. Qua:
re succẽderũt serui tui segetẽ meam
igni? Et rñdit absalon ad ioab. Misi
ad te obsecrans vt venires ad me/et
mitterem te ad regem: et diceres ei.
Quare veni de gessur? Melius mihi
erat ibi esse. Obsecro ergo vt videam
faciem regis. Quod si memor est ini:
quitatis mee/interficiat me. Ingres:
sus itaq; ioab ad regem: nunciauit ei
omnia hec. Uocatusq; est absalon/et
intrauit ad regem: et adorauit super
faciem terre coram eo. Osculatusque
est rex absalon.

¶ C. S. De absalon quõ incuruabat
corda virorũ post se volens regnare:
de cõiuratione ei⁹ contra patrẽ: de fu
ga dauid: de ethai getheo qui transi:
uit cũ rege: sadoc et abiathar missis
in hierl'm: de chusi remisso ad absalõ
vt dissipet cõsiliũ achitofel. Cap. xv.

Igitur post hec fecit sibi absa: A
lon currus et eq̃tes: et q̃nqua:
ginta viros q̃ precederent eũ.
Et mane consurgens absalon: stabat
iuxta introitũ porte in via: et oẽm vi:
rum qui habebat negocium vt veni:
ret ad regis iudiciũ/vocabat absalon
ad se/et dicebat. De qua ciuitate es
tu? Qui rñdens aiebat. Ex vna tribu
israel ego sum seru⁹ tu⁹. Rñdebatq;
ei absalon. Uident mihi s̃mones tui
boni et iusti: sed nõ est qui te audiat
cõstitut⁹ a rege. Dicebatq; absalon.
Quis me constituat iudicẽ sup terrã
vt ad me veniant oẽs qui habent ne:
gociũ/et iuste iudicẽ? Sed et cũ acce
deret ad eũ homo vt salutaret illum/
extẽdebat manum suam/et apprehẽ B
dens osculabatur eũ. Faciebatq; hoc
oĩ israel venienti ad iudiciũ/vt audi:
ret a rege: et sollicitabat corda virorũ
israel. Post quadraginta autem an:
nos/dixit absalon ad regem dauid.
Uadam et reddã vota mea/que voui
dño in hebron. Uouens eñi vouit ser:
uus tuus/cuz esset in gessur syrie di:
cens. Si reduxerit me dñs in hierl'm
sacrificabo dño. Dixitq; ei rex dauid.
Uade in pace. Et surrexit/et abiit in
hebron. Misit autẽ absalon explora:
tores in vniuersas trib⁹ israel dicẽs.
Statĩ vt audieritis clangorẽ bucci:
ne dicite. Regnabit absalõ in hebrõ.
Porro cũ absalon ierunt ducenti vi:
ri de hierl'm vocati/euntes simplici
corde: et causam penitus ignorãtes.
Accersiuit quoq; absalon achitophel C
gilonitẽ cõsiliariũ dauid de ciuitate
sua gilo. Cũq; immolaret victimas:
facta est coniuratio valida: populus:
q; concurrens augebat cuz absalon.
Uenit igit nũcius ad dauid dicens.
Toto corde vniuersus israel sequitur
absalõ. Et ait Dauid seruis suis qui
erant cum eo i hierl'z. Surgite/fugia
mus: neq; enim erit nobis effugiuz a
facie Absalon. Festinate egredi/ne
forte veniens occupet nos: et impel: 23. q. 5. de
lat sup nos ruinaz/et percutiat ciui: enim.
tatẽ in ore gladii. Dixeruntq; serui re:
gis ad euz. Oĩa quecunq; preceperit
dñs nr̃ rex/libenter exequimur serui
tui. Egressus est ergo rex: et vniuer:
sa domus ei⁹ pedibus suis. Et dereli:
quit rex decem mulieres concubinas

D ad custodiendam domū. Egressusq;
rex et oīs ūrl' pedib⁹ suis / stetit pro-
cul a domo: ⁊ vniuersi serui eius am-
bulabāt iuxta eū: et legiones cerethi
et phelethi / et oēs gethei pugnato-
res validi sexcēti viri q̄ secuti eū fue-
rant de geth pedites / p̄cedebāt regē.
Dixit autē rex ad ethai getheū. Cur
venis nobiscum? Reuertere ⁊ habita
cū rege / qr peregrinus es / ⁊ egressus
es de loco tuo. Heri venisti / et hodie
ruth.1.c. cōpelleris nobiscū egredi. Ego autē
vadā quo iturus sum reuertere ⁊ re-
duc tecum fratres tuos / ⁊ dñs faciet
tecum miam ⁊ veritatē / qr ostendisti
gratiam ⁊ fidē. Et rñdit ethai regi di-
E cens. Uiuit dñs / et viuit dñs me⁹ rex
qm̄ in quocūq; loco fueris dñe mi rex
siue in morte siue in vita: ibi erit ser-
uus tuus. Et ait dauid ethai. Ueni et
transi. Et transiuit ethai getheus: et
rex ⁊ oēs viri qui cum eo erant: ⁊ re-
liqua multitudo. Oēsq; flebant voce
magna / ⁊ vniuersus ppl's transibat.
Rex quoq; trāsgrediebatur torrentē
cedrō / ⁊ cūctus ppl's incedebat con-
tra viā oliue q̄ respicit ad desertum.
Uenit autem ⁊ sadoc sacerdos / ⁊ vni-
uersi leuite cum eo / portātes arcā fe-
deris dei: et deposuerunt arcā dei. Et
ascēdit abiathar: donec explet⁹ esset
oīs ppl's qui egressus fuerat de ciui-
F tate. Et dixit rex ad sadoc. Reporta
arcā dei in vrbē. Si inuenero gratiā
in oculis dñi / reducet me: ⁊ ostendet
mihi eā et tabernaculū suum. Si aūt
dixerit mihi / non places: presto sum
faciat qd̄ bonū est coram se. Et dixit
rex ad sadoc sacerdotē. O videns re-
uertere in ciuitatem in pace: et achi-
maas filius tuus / ⁊ Jonathan filius
abiathar duo filij vr̄i sint vobiscum.
Ecce ego abscondar in cāpestrib⁹ de-
serti / donec veniat sermo a vobis / in-
dicans mihi. Reportauerūt ergo sa-
doc et abiathar arcā dei in hierl'm: et
māserunt ibi. Porro dauid ascende-
bat cliuum oliuarū / scandēs et flens
nudis pedibus incedēs / ⁊ operto ca-
pite. Sed ⁊ oīs ppl's qui erat cum eo
operto capite ascendebat plorans.
Nunciatum est aūt dauid q̄ achito-
phel esset in cōiuratione cū absalon.
G Dixitq; dauid. Infatua queso domi-
ne consiliū achitophel. Cūq; ascende-
ret dauid summitatem mōtis in quo
adoratur⁹ erat deum / ecce occurrit ei
chusai arachites scissa veste / et ter-
ra pleno capite. Et dixit ei dauid. Si
veneris mecū eris mihi oneri: si aūt
in ciuitatem reuertaris / ⁊ dixeris ab-
salon / seruus tuus sum rex: patere
me viuere / sicut fui seruus patris tui
sic ero seruus tuus: dissipabis consi-
liū achitophel. Habes aūt tecum sa- 3.17.c.
doc et abiathar sacerdotes: et omne
verbū quodcunq; audieris in domo
regis / indicabis sadoc ⁊ abiathar sa-
cerdotib⁹. Sunt enim cū eis duo filij
eorū achimaas fili⁹ sadoc / ⁊ ionathā
fili⁹ abiathar: et mittetis per eos ad
me oē verbū qd̄ audieritis. Ueniente
ergo chusai amico dauid in ciuitatē
absalon quoq; ingressus est hierusa-
lem et achitophel cum eo.

¶ Ca. S. De syba seruo miphiboseth
cum duobus asinis: de semei q̄ male-
dixit dauid: de abisai qui voluit oc-
cidere semei: de chusi quare non isset
cum dauid: venit absalon ad cōcubi-
nas patris sui. Capitulum. xvi.

Cumq; dauid trāsisset paululum A
montis verticem / apparuit siba
puer miphiboseth / in occursum eius
cum duobus asinis qui onerati erāt
ducentis panibus / et centum alliga-
turis vue passe / et centum massis pa-
latarum / et duob⁹ vtribus vini. Et di-
xit rex sibe. Quid sibi volūt hec? Re-
spondit q; siba. Dñe mi rex / asini do-
mesticis regis vt sedeant / ⁊ panes ⁊
palate ad vescēdum pueris tuis: vi-
num aūt vt bibat si quis defecerit in
deserto. Et ait rex. Ubi est fili⁹ dñi tui.
Rñditq; siba regi. Remansit in hie-
rusalem dicēs. Hodie restituet mihi
domin⁹ israel regnū pr̄is mei. Et ait
rex sibe. Tua sint oīa que fuerunt mi-
phiboseth. Dixitq; Siba. Oro vt inue- B
niam gratiā apud te dñe mi rex. Ue-
nit ergo rex dauid vsq; bahurim. Et
ecce egrediebatur inde vir de cogna- 3.reg.2.b.
tione dom⁹ saul noīe semei fili⁹ gera
procedebatq; egrediens / ⁊ maledice-
bat: mittebatq; lapides cōtra dauid:
et contra vniuersos seruos regis da-
uid. Oīs aūt populus / ⁊ vniuersi bel-
latores a dextro et a sinistro latere
regis incedebāt. Ita aūt loquebatur
semei cum malediceret regi. Egrede-
re / egredere vir sanguinū / ⁊ vir beli-
al. Reddidit tibi dñs vniuersum san-
guinē domus saul: quoniā inuasisti
regnum pro eo: et dedit dñs regnum
in manu absalon filij tui: et ecce pre-
munt te mala tua / quoniam vir san-

guinum eo. Dixit aūt abisai filiꝰ sar-
Infra.19.b. uie regi. Quare maledicit canis hic
Ec.23.c. moriturꝰ domino meo regi? Uadam/
J.20.b. et amputabo caput eius. Et ait rex.
Quid mihi et vobis est filij saruie?
Dimittite eū/ vt maledicat. dn̄s enī
precepit ei vt malediceret dauid. Et
quis est qui audeat dicere quare sic
fecerit? Et ait rex abisai/ ⁊ vniuersis
C seruis suis. Ecce filiꝰ meus qui egres-
sus est de vtero meo/ querit animam
meā: quātomagis hic filius iemini ma
ledicet mihi? Dimittite eum vt male
dicat iuxta preceptū domini: si forte
respiciat dn̄s afflictionē meā: et red-
dat mihi dn̄s bonum pro maledictio
ne hac hodierna. Ambulabat itaqꝫ
dauid et socij eius per viā cum eo: se-
mei aūt per iugum montis ex latere
cōtra illū gradiebatur maledicēs/ et
mittens lapides aduersum eum: ter-
ramqꝫ spargens. Uenit itaqꝫ rex da-
uid / et vniuersus populus cum eo
lassus: ⁊ refocillati sunt ibi. Absalon
autem ⁊ omnis populus eius ingres
si sunt hierusalem: sed et achitophel
cū eo. Cum autē venisset chusai ara-
chites amicꝰ dauid ad absalon: locu-
tus est ad eum. Salue rex: salue rex.
Ad quē absalon. Hec est (inquit) gra
tia tua ad amicum tuum? Quare nō
D fuisti cum amico tuo? Rn̄ditqꝫ chu-
sai ad absalon. Nequaquā quia illius
ero quem elegit dn̄s: et omnis hic po
pulus et vniuersus israel: et cum eo
manebo. Sed vt et hoc inferam / cui
ego seruiturus sum. Nonne filio re-
gis? Sicut parui patri tuo: ita pare-
bo et tibi. Dixit aūt absalon ad achi-
tophel. Inite cōsilium quid agere de
47.dis. beamus. Et ait achitophel ad absa-
c.sicut.§. lon. Ingredere ad cōcubinas patris
necesse. tui quas dimisit ad custodiēdam do-
mū: vt cū audierit omnis israel ꝙ fe
daueris patrem tuum: roborētur te-
cum manus eorū. Tetenderunt ergo
Absalon tabernaculū in solario: in-
gressusqꝫ est ad concubinas pr̄is sui
coram vniuerso Israel. Cōsilium au-
tem achitophel quod dabat in die-
bus illis: quasi si quis cōsuleret deū.
Sic erat omne consilium achito-
phel: et cum esset cum Dauid: et cum
esset cum Absalon.
¶C.S. De consilio achitophel dissi-
pato ꝑ consiliū chusai: de ionatha ⁊
achimaas qui retulerūt cōsilium ad
dauid: et qualiter descēderūt ad pu-
teū: de suspēdio achitophel: de ama-
sa cōstituto ꝓ ioab ab absalon: de vi-
ris offerentibus munera dd̄ ne ppl's
fame vel siti periclitetur. Cap. xvij.
Dixit ergo achitophel ad absalon. A
Eligam mihi duodecim milia
virorū: et cōsurgēs ꝑsequar da-
uid hac nocte: et irruens super eum
quippe qui lassus est / et solutis ma-
nibus percutiā eū. Cūqꝫ fugerit oīs
ppl's qui cū eo est/ percutiā regē deso
latum: et reducā vniuersum populū
quō vnus homo reuerti solet. Unum
enim virū tu queris: et oīs ppl's erit
in pace. Placuitqꝫ sermo eius absa-
lon et cūctis maioribus natu israel.
Ait autē absalon. Uocate et Chusai
arachiten / et audiamus quid etiam
ipse dicat. Cumqꝫ venisset chusai ad
absalon/ ait absalon ad eū. Huiuscee- B
modi sermonem locutus est achito-
phel / facere debemus an non? quod
das cōsilium? Et dixit chusai ad ab-
salon. Nō est bonū consiliū quod de-
dit achitophel hac vice. Et rursum
intulit chusai. Tu nosti patrē tuum/
et viros qui cum eo sunt esse fortissi-
mos et amaro aīo: veluti si vrsa ra-
ptis catulis in saltu seuiat. Sed et pa-
ter tuus vir bellator est: nec morabi-
tur cū populo. Forsitan nunc latitat
in foueis: aut in vno quo voluerit lo-
co: et cum ceciderit vnus quilibet in
principio: audiet quicūqꝫ audierit et
dicet. Facta est plaga in ppl'o qui se-
quebatur absalon/ ⁊ fortissimꝰ quisqꝫ
cuiꝰ cor est quasi leonis / pauore sol-
uetur. Scit enī oīs populus isrl' fortē
esse patrē tuum: et robustos oēs qui
cum eo sunt. Sed hoc mihi videtur C
rectū esse cōsilium. Congreget ad te
vniuersus populus israel a dan vsqꝫ
bersabee quasi arena maris innu-
merabilis: et tu eris in medio eorū:
et irruemus sup eū in quocunqꝫ loco
inuentus fuerit: et operiemus eum
sicut cadere solet ros super terrā: et
non relinquemus de viris qui cum
eo sunt nec vnū quidē. Quod si vrbē
aliquā fuerit ingressus/ circundabit
oīs israel ciuitati illi funes: et trahe-
mus eā in torrētē/ vt non reperiatur
nec calculus quidem ex ea. Dixitqꝫ
absalon ⁊ oēs viri israel. Melius est
cōsiliū chusai arachite cōsilio achito-
phel. Dn̄i aūt nutu dissipatū est con- S.15.G.
silium achitophel vtile/ vt induceret
dominꝰ super absalon malum. Et ait

D Chusai sadoch et abiathar sacerdo-
tibus. Hoc et hoc modo cõsilium de-
dit Achitophel absalon ꝛ senioribus
israel: ꝛ ego tale et tale dedi cõsiliuȝ.
Nũc ergo mittite cito et nũciate da-
uid dicentes. Ne moreris nocte hac
in cãpestribꝰ deserti: sȝ absqȝ dilatio-
ne trãsgredere ne forte absorbeatur
rex / et oĩs populꝰ qui cum eo est. Jo-
nathan autem et achimaas stabant
iuxta fontem rogel. Abiit ancilla et
nũciauit eis: et illi ꝓfecti sunt vt re-
ferrẽt ad regem dauid nũcium. Non
enim poterant videri aut introire ci-
E uitatem. Uidit autẽ eos quidã puer
et indicauit absalon. Illi vero conci-
to gradu ingressi sunt domuȝ cuius-
dam viri in bahurim qui habebat pu
teum in vestibulo suo. Et descende-
runt in eum. Tulit autẽ mulier et ex-
pandit velamẽ super os putei: qua-
si siccans ptisanas: et sic latuit res.
Cumqȝ venissent serui absalon in do
mũ ad mulierẽ dixerũt. Ubi est achi-
maas et ionathan? Et respondit eis
mulier. Trãsierũt festinanter: gusta-
ta paululuȝ aqua. Et hi qui querebãt
cũ nõ reperissent reuersi sunt in hie-
rusalem. Cũqȝ abiissent ascenderunt
illi de puteo: et pergẽtes nũciauerũt
regi dauid et dixerũt. Surgite et trãs-
F ite cito fluuiũ: quoniaȝ huiuscemodi
dedit consiliũ cõtra vos achitophel.
Surrexit ergo dauid et omnis popu
lus qui cũ eo erat et trãsierũt iorda-
nẽ donec dilucesceret anteq̃ denuda
retur verbum / et nec vnus quidẽ re-
siduus fuit qui non trãsisset fluuiũ.
Porro achitophel vidẽs qꝺ nõ fuis-
set factũ consilium suum strauit asi-
num suũ: surrexitqȝ et abiit in domũ
suã et in ciuitatẽ suã: et disposita do-
mo sua suspendio interiit / ꝛ sepultus
est in sepulchro pr̃is sui. Dauid au-
tem venit in castra et absalon trãsiit
iordanẽ: ipse et oẽs viri israel cũ eo.
G Amasam vero cõstituit absalon pro
ioab super exercitum. Amasa autem
erat filius cuiusdam viri qui vocaba
tur iethra de iezraeli: qui ingressus
est ad abigail filiã naas sororem sar
uie que fuit mater Joab. Et castra-
metatus est israel cũ absalon in ter-
ra galaad. Cumqȝ venisset dauid in
castra: sobi filius naas de rabbath
filiorũ ammon: et machir filius am-
mihel de lodabar: et berȝellai galaa-
dites de rogelim: obtulerunt ei stra-
toria ꝛ tapetia ꝛ vasa fictilia frumẽ-
tum et hordeum et farinam et polẽ-
tam et fabam et lentem: et frixum
oleo cicer / et mel et butyrum oues et
pingues vitulos: dederuntqȝ dauid
et populo qui cum eo erat ad vescen-
dum. Suspicati enim sunt populum
fame et siti fatigari in deserto.

¶ C.S. De commissione prelii exer-
cituum Dauid et Absalon: de absa-
lon in quercu pendente ꝛ interfecto:
de achimaas et chusai q̃ nũciauerũt
Dauid exitum prelij: de planctu da-
uid super absalon. Capitulũ. xviij.

Igitur considerato dauid po- A
pulo suo constituit super eos
tribunos ꝛ centuriones: et de-
dit populi tertiam partẽ sub manu
ioab ꝛ tertiam partem sub manu abi
sai filij saruie fratris Joab: et tertiaȝ
partem sub manu ethai qui erat de
geth. Dixitqȝ rex ad populũ. Egredi-
ar et ego vobiscũ? Et rñdit populus.
Nõ exibis. siue enim fugerimus non ʃ.21.d.
magnopere ad eos de nobis pertine
bit. siue media pars ceciderit e no-
bis non satis curabunt: quia tu vnus
solus pro decem milibus computa-
ris. Melius est igitur: vt sis nobis in
vrbe ꝑsidio. Ad quos rex ait. Quod
vobis videt rectum: hoc faciã. Stetit
ergo rex iuxta portaȝ. Egrediebatqȝ
populus per turmas suas centeni et
milleni. Et precepit rex ioab ꝛ abisai
et ethai dicens. Seruate mihi puerũ B
absalon. Et omnis populus audie-
bat precipiẽtem regem cunctis prin
cipibus pro absalon. Itaqȝ egressus
est populus in campũ cõtra Israel:
et factũ est preliuȝ in saltu ephraim.
Et cesus est ibi populus israel ab ex-
ercitu Dauid: factaqȝ est plaga ma-
gna in die illa viginti milium. Fuit
autem ibi prelium dispersum super
faciem omnis terre: et multo plures
erant quos saltus consumpserat de
populo: q̃ hi quos vorauerat gla-
dius in die illa. Accidit autem vt oc-
curreret absalon seruis dauid sedẽs
mulo. Cũqȝ ingressus fuisset mulus 47.dis.
subter condensam quercum et ma- ca. sicut
gnã adhesit caput eius quercui et il- necesse.
lo suspenso inter celum et terram:
mulus cui insederat pertrãsiuit. Ui- C
dit autem hoc quispiam et nuncia-
uit ioab dicens. Uidi absalon pende-
re de quercu. Et ait Joab viro qui
nunciauerat ei. Si vidisti quare non

confodisti eum cū terra: ꝛ ego dedissem tibi decem argēti siclos et vnum baltheum. Qui dixit ad Joab. Si appenderes in manibus meis mille argenteos/ nequaꝙ̄ mitterem manum meā in filiū regis. Audientibus enim nobis precepit rex tibi/ et abisai/ et ethai dicens. Custodite mihi pueruꝫ absalon. Sed et si fecissem cōtra animā meā audacter: nequaꝙ̄ hoc regē latere potuisset: et tu stares ex aduerso. Et ait ioab. Nō sicut tu vis: sed aggrediar euꝫ corā te. Tulit ergo ioab tres lāceas in manu sua: ꝛ infixit

D eas in corde absalon. Cumqꝫ adhuc palpitaret herens in quercu: cucurrerūt decem iuuenes armigeri ioab et percutiētes interfecerunt eū. Cecinit autē ioab buccina et retinuit populū ne persequeretur fugiētem isrl' volens parcere multitudini. Et tulerunt absalon et proiecerunt eum in saltu in foueā grandem: ꝛ comportauerūt sup eum aceruū lapidum magnum nimis. Ois aūt israel fugit in tabernacula sua. Porro absalon erexerat sibi cum adhuc viueret titulum qui est in valle regis. Dixerat enim. Non habeo filium/ et hoc erit monimētum nois mei. Uocauitqꝫ titulum noie suo: et appellatur Manus absalon vsqꝫ ad hanc diē. Achimaas aūt

E filius sadoc ait. Curram et nunciabo regi/ qꝛ iudiciū fecerit ei deus de manu inimicorū eius. Ad quem ioab dixit. Non eris nuncius in hac die: sed nunciabis in alia. Hodie nolo te nūciare/ filius enim regis est mortuus. Et ait Joab chusai. Uade/ et nuncia regi que vidisti. Adorauit chusai ioab et cucurrit. Rursꝰ autē achimaas filius sadoc dixit ad ioab. Quid impedit si etiam ego currā post chusai? Dixitqꝫ ei ioab. Quid vis currere fili mi? Ueni huc. Non eris boni nunciū baiulus. Qui respondit. Quid enī si cucurrero? Et ait ei. Curre. Currēs ergo achimaas per viam compēdij/

F transiuit chusai. Dauid autem sedebat inter duas portas. Speculator vero qui erat in fastigio porte super murum eleuans oculos/ vidit hominem currentem solū: et exclamās indicauit regi. Dixitqꝫ rex. Si solꝰ est/ bonus est nuncius in ore eius. Properante autē illo ꝛ accedente ꝓpius vidit speculator hominē alterū currentem: ꝛ vociferans in culmine ait. Apparet mihi ꝛ alter homo currens solus. Dixitqꝫ rex. Et iste bonus est nuncius. Speculator autem. Cōtemplor ait cursum prioris quasi cursum achimaas filij sadoc. Et ait rex. Uir bonus est: et nuncium portans bonum/ venit. Clamans aūt achimaas dixit ad regem. Salue rex. Et adorans regem coram eo pronus in terram ait. Benedictus dñs deus tuus/ qui ɔclusit hoies qui leuauerunt manus suas contra dñm meum regem. Et ait rex. Est ne pax puero absalon? B

Dixitqꝫ achimaas. Uidi tumultum magnum cum mitteret ioab seruus tuus o rex me seruum tuum/ nescio aliud. Ad quem rex. Transi ait: ꝛ sta hic. Cumqꝫ ille transisset ꝛ staret: apparuit chusai. Et veniēs ait. Bonum apporto nūcium dñe mi rex. Judicauit enim ꝓ te dñs hodie de manu omniū qui surrexerunt contra te. Dixit autē rex ad chusai. Est ne pax puero Absalon? Cui respondens Chusai. Fiant inquit sicut puer inimici dñi mei regis: ꝛ vniuersi ꝗ cōsurgunt aduersus eū in malū. Contristatꝰ itaqꝫ rex/ ascendit cenaculum porte/ et fleuit. Et sic loquebat/ vadens. Fili mi absalon/ absalon fili mi: quis mihi tribuat vt ego moriar pro te? Absalon fili mi/ fili mi absalon. ſ.19.a.

C C.S. De verbis ꝗ locutus est ioab ad dauid cū lugeret absalon interfectū: rex sedet in porta: isrl' ɔciliatꝰ est vt reduceret regē: de mandato regis ad principes iuda et ad amasa: de semei qui venit postea ad regem penitentia ductus quia maledixerat ei: de miphiboseth ꝙ diuidat possessionem cum siba seruo: de berzellai galaadite: de contentione israel ꝛ iuda pro dauid. Capitulum.xix. A

Nunciatum est aūt ioab ꝙ rex fleret et lugeret filium suū: et versa est victoria in luctuꝫ in die illa oī pplo. Audiuit enī pplo in die illa dici/ Dolet rex super filio suo. Et declinauit pplo in die illa ingredi ciuitatē: quō declinare solet ppls versus et fugiēs de prelio. Porro rex operuit caput suū/ et clamabat voce magna. Fili mi absalon/ absalon fili mi. Ingressus ergo Joab ad regeꝫ in domū dixit. Confudisti hodie vultus oim seruorū tuoꝝ qui saluā fecerunt animā tuā et animā filiorū tuorum et filiarū tuarū: ꝛ aiam vxorum ſ.18.g.

tuarũ et animã concubinarũ tuarũ.
Diligis odientes te: ⁊ odio habes di
ligentes te. Et ostẽdisti hodie q: non
curas de ducibus tuis / et de seruis
tuis: ⁊ vere cognoui modo q: si Absa-
lon viueret ⁊ omnes nos occubuisse-
B mus / tunc placeret tibi. Nunc igitur
surge et ꝓcede: ⁊ alloquẽs eos satisfac
seruis tuis. Iuro enĩ tibi ꝑ dominum
ꝙ si non exieris / ne vnus quidem re-
mansurus sit tecum nocte hac: et pe-
ius erit hoc tibi q̃ omnia mala que
venerũt super te ab adolescentia tua
vsqꝫ in presens. Surrexit ergo rex et
sedit in porta. Et omni populo nũcia-
tũ est ꝙ rex sederet in porta. Venitqꝫ
vniuersa multitudo corã rege. Israel
autem fugit in tabernacula sua. Omnis
quoqꝫ populus certabat in cunctis tri
bubus Israel / dicens. Rex liberauit
nos de manu inimicorũ nostrorum: ipse
saluauit nos de manu Philistinorũ:
et nunc fugit de terra propter Absa-
lon. Absalon autem quem vnximus
sup nos: mortuus est in bello. Vsqꝫ-
quo siletis ⁊ non reducitis regem? Et
consilium totius Israel venit ad re-
gẽ. Rex vero Dauid misit ad Sadoc ⁊
Abiathar sacerdotes / dicẽs. Loqui-
mini ad maiores natu Iuda dicẽtes.
C Cur venitis nouissimi ad reducen-
dum regem in domũ suam? Sermo
autẽ oĩs Israel peruenerat ad regẽ
vt reducerẽt eum in domũ eius: quia
dixerat rex. Hec dicetis ad populum
Iuda. Fratres mei vos: os meum et
caro mea vos. Quare nouissimi re-
ducitis regẽ? Et amase dicite. Non-
ne os meum et caro mea es? Hec fa-
ciat mihi deus ⁊ hec addat: si non ma-
gister militie fueris corã me omni tẽ-
pore pro Ioab. Et inclinauit cor oĩm
virorũ Iuda quasi viri vnius. Mise-
runtqꝫ ad regem dicentes. Reuerte-
re tu et oẽs serui tui. Et reuersus est
rex. Et venit vsqꝫ ad iordanẽ: ⁊ oĩns
Iuda venit vsqꝫ in Galgala vt occur-
reret regi / ⁊ traduceret eũ iordanẽ.
3. Re.2.b Festinauit autẽ Semei filius gera filij
Iemini ⁊ bahurim: ⁊ descendit cũ vi
ris Iuda in occursum regis Dauid cũ
mille viris de Beniamin: ⁊ Siba puer
de domo Saul ⁊ quindecim filij eius / ac
viginti serui erãt cũ eo: ⁊ irrũpentes
iordanem ante regẽ trãsierũt vada /
vt traducerẽt domũ regis ⁊ facerent
iuxta iussionẽ eius. Semei autẽ filius
Gera prostratus corã rege / cum iam
transisset iordanem: dixit ad eũ. Ne D
reputes mihi dñe mi iniquitatẽ: neqꝫ
memineris iniuriarũ serui tui in die 3.16.c.
qua egressus es dñe mi rex de Hieru-
salem: neqꝫ ponas rex in corde tuo.
Agnosco enim seruus tuus peccatũ
meũ: ⁊ idcirco hodie primus veni de
oĩ domo Ioseph: descẽdiqꝫ in occur-
sum dñi mei regis. Rñdens vero Abi-
sai filius Saruie / dixit. Nunquid pro
his verbis nõ occidet Semei qui ma
ledixit Christo domini? Et ait Dauid.
Quid mihi ⁊ vobis filij Saruie? Cur
efficimini mihi hodie in satan? Ergo
ne hodie interficietur vir in Israel? An
ignoro hodie me factũ regẽ sup israel?
Et ait rex Semei. Nõ morieris. Iura-
uitqꝫ ei. Miphiboseth quoqꝫ filius
Saul descendit in occursum regis il-
lotis pedibus ⁊ intonsa barba: vestesqꝫ
suas non lauerat a die qua egressus
fuerat rex vsqꝫ ad diem reuersionis
eius in pace. Cũqꝫ Hierusalẽ occur-
risset regi / dixit ei rex. Quare non ve-
nisti mecũ Miphiboseth? Et respon-
dens ait. Dñe mi rex / seruus meus cõ- E
tempsit me: dixiqꝫ ei / ego famulus
tuus vt sterneret mihi asinũ / ⁊ ascen
dens abirem cum rege: claudus enĩ
sum seruus tuus. Insuper et accusa-
uit me seruũ tuũ ad te dñm meum re
gem. Tu autẽ dñe mi rex sicut angelus Geñ.33.b
dei es. Fac qđ placitũ est tibi. Neqꝫ Hest.15.b.
enim fuit domus patris mei nisi mor 3. Re.2.b
ti obnoxia dño meo regi: tu autẽ po- 3.14.b.
suisti me seruum tuũ inter conuiuas 3.9.b.
mense tue. Quid ergo habeo iuste
querele: aut quid possum vltra vocife-
rari ad regem? Ait ergo ei rex. Quid
vltra loqueris? Fixum est qđ locutus
sum. Tu ⁊ Siba diuidite possessiões.
Rñditqꝫ Miphiboseth regi. Etiã cũ-
cta accipiat / postq̃ reuersus est do-
minus meus rex pacifice in domũ suam.
Berzellai quoqꝫ galaadites senex val- 3. Re.2.b
de descẽdẽs de rogelim traduxit re- F
gem iordanẽ / paratus etiã vltra flu-
uiũ ꝓsequi eũ. Erat autẽ berzellai ga
laadites senex valde: id est octogena
rius: ⁊ ipse prebuit alimẽta regi cum
moraretur in castris: fuit quippe vir
diues nimis. Dixit itaqꝫ rex ad Ber-
zellai: veni mecũ vt requiescas secu-
rus in Hierusalẽ. Et ait Berzellai ad
regem. Quot sunt dies annorum vite
mee vt ascẽdã cũ rege in Hierusalẽ?
Octogenarius sum hodie: nunquid vi-
gẽt sensus mei ad discernẽdũ suaue

aut amarũ: aut delectare potest ser-
uum tuum cibus ⁊ potus? vel audire
35 possum vltra vocẽ cantorũ atq3 can-
tatricũ? Quare seruus tuus sit oneri
dño meo regi? Paululũ procedat fa-
mulus tuus a iordane tecum. Non
indigeo hac vicissitudine: sed obse-
cro vt reuertar seruus tuus/ et mo-
riar in ciuitate mea: ⁊ sepeliar iuxta
sepulchrũ patris mei et matris mee.
Est autẽ seruus tuus Chamaã/ ipse
vadat tecũ dñe mi rex: et fac ei quic-
quid bonũ tibi videt. Dixit itaq3 ei
B rex. Mecũ transeat Chamaã/ et ego
faciam ei quicquid tibi placuerit: et
omne quod petieris a me/ impetra-
bis. Cũq3 trãsisset vniuersus popul⁹ ⁊
rex iordanem/ restitit: et osculat⁹ est
rex Berzellai ⁊ benedixit ei: ⁊ ille re-
uersus est in locũ suũ. Transiuit er-
go rex in Galgalã/ et Chamaã cũ eo.
Ois autẽ popul⁹ Juda traduxerat re
gem: ⁊ media tantũ pars affuerat de
pplo Israel. Itaq3 oẽs viri Israel cõ
currentes ad regẽ/ dixerũt ei. Quare
te furati sunt fratres nostri viri Ju-
da/ ⁊ traduxerũt regẽ ⁊ domũ ei⁹ ior-
danẽ: oẽsq3 viros Dauid cũ eo? Et rñ-
dit ois vir Juda ad viros Isrl. Quia
mihi ppior est rex. Cur irasceris sup
hac re? Nunqd comedim⁹ aliquid ex
rege: aut munera nobis data sunt? Et
rñdit vir Israel ad viros Juda: ⁊ ait.
Decẽ partib⁹ maior ego sum apud re
gem: magisq3 ad me ptinet Dauid q̃
ad te. Cur fecisti mihi iniuriã: ⁊ non
mihi nunciatũ est prior vt reducerẽ
regẽ meũ? Durius autẽ responderũt vi
ri Juda viris Israel.

¶ C.S. De separatiõe Isrl a dauid p
Sebã filiũ bochri: de morte Amase p
Joab: de sapiẽte muliere in abela: de
capite Sebe ad ioab misso p mur: de
noib⁹ eorũ q̃ erãt in officiis. Ca. xx.

A Accidit quoq3 vt ibi esset vir
Belial noie Seba fili⁹ Bochri
vir iemineus: ⁊ cecinit bucci-
na ⁊ ait. Nõ est nobis pars i Dauid/
neq3 hereditas i filio Isai: reuertere
in tabernacula tua Israel. Et separa
tus est ois Israel a dauid: secutusq3
est Seba filiũ Bochri. Viri autẽ Ju-
da adheserũt regi suo a iordane vsq3
Hierusalem. Cumq3 venisset rex in do
mũ suã in Hierusalẽ: tulit decẽ mulie
res cõcubinas suas/ quas dereliquẽ-
rat ad custodiendam domũ/ ⁊ tradi-
dit eas in custodiã/ alimenta eis pre-
bens: ⁊ non est ingressus ad eas/ sed
erant clause vsq3 in diem mortis sue/
in viduitate viuentes. Dixit autẽ rex
Amase. Conuoca mihi oẽs viros Ju- B
da in diẽ tertiũ: ⁊ tu adesto presens.
Abiit ergo Amasa vt conuocaret Ju-
dam: et moratus est extra placitum
qđ ei cõstituerat rex. Ait autẽ Dauid
ad Abisai. Nunc magis afflicturus S.16.c.
est nos Seba fili⁹ Bochri q̃ Absalõ.
Tolle igit seruos dñi tui et psequere
eũ: ne forte inueniat ciuitates muni
tas/ ⁊ effugiat nos. Egressi sunt ergo
cum eo viri Joab/ Cerethi quoq3 et
Phelethi: ⁊ omnes robusti exierũt de
Hierusalẽ ad psequẽdũ Seba filium
Bochri. Cũq3 illi essent iuxta lapidẽ C
grandẽ q̃ est in Gabaon/ Amasa ve-
niens occurrit eis. Porro Joab ve-
stitus erat tunica stricta ad mensu-
ram habitus sui: ⁊ desuper accinctus
gladio dependente vsq3 ad ilia in va-
gina/ qui fabricat⁹ leui motu egredi
poterat et percutere. Dixit itaq3 Joab
ad Amasam. Salue mi frater. Et te-
nuit manu dextera mentum Amase
quasi osculãs eũ. Porro Amasa non
obseruauit gladiũ quẽ habebat Joab.
Qui percussit eum in latere/ et effu- 3. Re. 2. a
dit intestina eius in terrã/ ⁊ mortu⁹
est: nec secũdũ vuln⁹ apposuit. Joab D
autẽ ⁊ Abisai frater ei⁹ psecuti sunt
Seba filiũ Bochri. Interea quidã vi-
ri cũ stetissent iuxta cadauer Amase
de sociis Joab/ dixerũt. Ecce qui esse S.2.f.
voluit p Joab comes Dauid. Amasa
autem conspersus sanguine iacebat
in media via. Vidit hoc quidã vir q
subsisteret ois popul⁹ ad videndum
eũ: ⁊ amouit Amasam de via in agrũ:
operuitq3 eum vestimẽto ne subsiste-
rent transeuntes pp̄ter eum. Amoto E
ergo illo de via/ transibat ois vir se-
quẽs Joab ad psequendum Seba fi-
liũ Bochri. Porro ille transierat per
omnes trib⁹ Israel vsq3 in Abelam et
in Bethmacha: oẽsq3 viri electi con-
gregati fuerãt ad eũ. Venerũt itaq3
et oppugnabant eum in Abela et in
Bethmacha: ⁊ circumdederũt muni-
tionibus ciuitatẽ/ ⁊ obsessa est vrbs.
Ois autẽ turba q̃ erat cum Joab/ mo
liebatur destruere muros. Et excla-
mauit mulier sapiẽs de ciuitate. Au-
dite audite/ dicite Joab. Appropin-
qua huc ⁊ loquar tecũ. Qui cum ac- F
cessisset ad eam/ ait illi. Tu es Joab?
Et ille respondit. Ego sum. Ad quem

sic locuta est. Audi sermones ancil-
le tue. Qui respondit. Audio. Rur-
sumq; illa. Sermo (inquit) dicebatur
in veteri ꝓuerbio. Qui interrogant/
interrogent in Abela: ⁊ sic ꝓficiebant.
Nonne ego sum qui respondeo veri-
tatem in Israel: ⁊ tu queris subuerte-
re ciuitatē/ ⁊ euertere matrem in Is-
rael? Quare precipitas hereditatem
dñi? Respondensq; Joab ait. Absit
absit hoc a me/ nō precipito neq; de-
molior. Non sic se habet res/ sed ho-
mo de monte Ephraim Seba filius Bo-
chri cognomine/ leuauit manū suam
B cōtra regē Dauid: tradite illum solū
et recedemus a ciuitate. Et ait mu-
lier ad Joab. Ecce caput eius mittet
ad te ꝑ murum. Ingressa est ergo ad
omnē populū/ ⁊ locuta est eis sapien-
s.2.g. ter. Qui abscissum caput Sebe filij
s.8.d. Bochri: ꝓiecerūt ad Joab. Et ille ce-
cinit tuba: ⁊ recesserunt ab vrbe vnus-
quisq; in tabernacula sua. Joab au-
tem reuersus est in Hierusalē ad re-
gē. Fuit ergo Joab sup omnē exerci-
tum Israel. Banaias autē filius Jo-
iade sup cerethẽos ⁊ pheleteos. Adu-
rā vero sup tributa. Porro Josaphat
filius ahilud a commentarijs. Siba
autem scriba. Sadoc vero et Abia-
thar sacerdotes. Hira autem Jairi-
tes erat sacerdos Dauid.

¶ C.S. De fame trium annorum ꝓ-
pter domum Saul: de septem viris:
de genere saul crucifixis: de Respha
cōcubina Saul: de sepultura ossium
Saul ⁊ Jonathe: de bellis q̄tuor Da-
uid contra Philisteos. Ca.xxi.

A Facta est quoq; fames in dieb᷒
Dauid tribus annis iugiter. Et
consuluit Dauid oraculum domini.
Dixitq; dñs. Propter Saul ⁊ domū
eius sanguinum: q2 occidit Gabaoni-
tas. Uocatis ergo Gabaonitis: rex
dixit ad eos. Porro Gabaonite non
erāt de filijs Israel: sȝ reliquie Amor-
reorū. Filij quippe Israel iurauerant
eis: ⁊ voluit Saul percutere eos zelo/
quasi pro filijs Israel et Juda. Dixit
ergo Dauid ad Gabaonitas. Quid
faciā vobis/ ⁊ qđ erit vestri piaculum
vt benedicatis hereditati dñi? Dixe-
runtq; ei Gabaonite. Non est nobis
sup argento ⁊ auro questio: sed cōtra
Saul ⁊ contra domū eius. Neq; volu-
mus vt interficiatur homo de Israel.
Ad quos rex ait. Quid ergo vultis
B vt faciam vobis? Qui dixerunt regi.

Uirum qui attriuit nos et oppressit
inique: ita delere debem᷒: vt nec vn᷒
quidem residuus sit de stirpe eius in
cunctis finibus Israel. Dentur no-
bis septem viri de filijs eius vt cruci-
figam᷒ eos domino in Gabaa Saul
quondam electi dñi. Et ait rex. Ego
dabo. Pepercitq; rex Miphiboseth
filio Jonathe filij Saul/ ꝓpter iusiu-
randū dñi qđ fuit inter Dauid et in- I.re.18.a.
ter Jonathan filiū Saul. Tulit itaq;
rex duos filios Respha filie Ahia: q̄s
peperit Saul armoni ⁊ miphiboseth
⁊ q̄nq; filios Michol filie Saul/ quos
genuerat Hadrieli filio Berzellai: q̄
fuit de molathi: ⁊ dedit eos in man᷒
Gabaonitarum: qui crucifixerūt eos
in monte corā dño. Et ceciderunt hi
septem simul occisi in diebus messis
primis/ incipiente messione hordei.
Tollēs autē Respha filia Ahia cili-
ciū substrauit sibi supra petrā ab ini-
tio messis/ donec stillaret aqua super
eos de celo/ ⁊ nō dimisit aues lacera-
re eos per diem: neq; bestias per no-
ctem. Et nunciata sunt Dauid que fe- C
cerat Respha filia Ahia concubina
Saul. Et abijt dauid ⁊ tulit ossa saul:
et ossa Jonathe filij eius a viris Ja-
bes Galaad: qui furati fuerant ea de
platea Bethsan/ in qua suspēderant
eos philistijm cū interfecissent Saul
in monte Gelboe: et asportauit inde
ossa Saul ⁊ ossa Jonathe filij eius: ⁊
colligētes ossa eorū q̄ affixi fuerāt/ se-
pelierūt ea cū ossib᷒ Saul ⁊ Jonathe
filij eius in terra Beniamin/ in late-
re: in sepulchro Cis patris eius. Fe-
ceruntq; omnia que preceperat rex:
et repropitiatus est deus terre post
hec. Factum est autem rursum pre-
lium Philistinorū aduersum Israel: I.re.17.a.
et descendit Dauid ⁊ serui eius cum
eo: et pugnabant contra Philistijm.
Deficiēte autē Dauid. Jesbi de Nob
q̄ fuit de genere Arapha/ cui᷒ ferrū
haste trecētas vncias appendebat: ⁊
accinctus erat ense nouo/ nisus est
percutere Dauid: presidioq; ei fuit
Abisai filius Saruie: et percussum
Philisteum interfecit. Tunc iurauē-
runt viri Dauid/ dicentes. Jam non D
egredieris nobiscū in bellū: ne extin- s.18.a.
guas lucernā Israel. Secūdū quoq;
bellū fuit in Gob contra Philisteos.
Tunc percussit Sobochai de Usathi
Seph de stirpe arapha de genere gi-
gantū. Tertium quoq; fuit bellū in I.pa.20.c

Gob contra philisteos in quo percus
sit Adeodat' filius Saltus polymita
rius bethleemites Goliath getheum
cuius hastile haste erat quasi liciato
rium texentiũ. Quartũ bellũ fuit in
Geth: in quo vir fuit excelsus: q̄ senos
in manibus pedibusq; habebat digi
tos/ id est vigintiquatuor: ⁊ erat de ori
gine Arapha ⁊ blasphemauit israel.
Percussit autẽ eũ Jonathas filiꝰ Sẽ
maa fratris David. Hi quatuor nati
sunt de Arapha in Geth: ⁊ ceciderũt
in manu David ⁊ seruoꝝ eius.
¶ C.S. Uerba carminis David do
mino pro liberatione ab omnibꝰ ini
micis suis. Ca. xxij.
A Locutꝰ est autẽ David dño ver
ba carminis huius in die qua
liberauit eũ dominꝰ de manu
omnium inimicorũ suorũ/ ⁊ de manu
Saul. Et ait. Dñs petra mea/ ⁊ robur
meum/ ⁊ saluator meus. Deus meꝰ/
fortis meꝰ sperabo in eum. Scutum
meum et cornu salutis mee: eleuator
meus ⁊ refugiũ meũ saluator meus/
Ps.17.a. de iniquitate liberabis me. Laudabi
lem inuocabo dominũ: ⁊ ab inimicis
meis saluus ero. Quia circũdederũt
me contritiones mortis: torrẽtes Be
lial terruerunt me. Funes inferi cir
cũdederũt me: preuenerũt me laquei
mortis. In tribulatione mea inuoca
bo dñm: ⁊ ad deũ meum clamabo. Et
exaudiet de templo sancto suo vocem
meã: ⁊ clamor meus veniet ad aures
eius. Cõmota est ⁊ contremuit terra/
et fundamẽta montiũ cõcussa sunt: ⁊
cõquassata q̄ñ iratꝰ est eis dñs. Ascẽ
dit fumꝰ de naribꝰ eiꝰ/ ⁊ ignis de ore
B eius volauit: carbones succensi sunt
ab eo. Et inclinauit celos ⁊ descẽdit:
⁊ caligo sub pedibꝰ eius. Et ascendit
super cherubin et volauit: et lapsus
est super pennas venti. Posuit tene
bras in circuitu suo latibulum: cri
brans aquas de nubibus celorũ. Pre
fulgore in conspectu eiꝰ: succẽsi sunt
carbões ignis. Tonabit de celo dñs:
⁊ excelsus dabit vocẽ suam. Misit sa
gittas suas et dissipauit eos: fulgu
ra et consumpsit eos. Et apparuerũt
effusiones maris/ ⁊ reuelata sunt fun
damenta orbis ab increpatione dñi:
ab inspiratione spiritꝰ furoris eius.
Misit de celo ⁊ assumpsit me: ⁊ extra
xit me de aquis multis. Liberauit
me ab inimico meo potẽtissimo/ ⁊ ad
his qui oderant me: quoniam robu
stiores me erant. Preuenit me in die
afflictionis mee: ⁊ factus est dñs fir
mamẽtum meũ: ⁊ eduxit me in latitu
dinẽ: liberauit me quia complacui ei.
Retribuet mihi dñs sm iustitiã meã: C
⁊ sm munditiam manuũ mearũ red Ps.17.c.
det mihi. Quia custodiui vias dñi: et
non egi impie a deo meo. Omnia eñi
iudicia eius in conspectu meo: ⁊ pre
cepta eius non amoui a me. Et ero
perfectus coram eo: ⁊ custodiam me
ab iniquitate mea. Et restituet mihi
dñs sm iustitiam meam: ⁊ sm mun
ditiam manuum mearum/ in conspe
ctu oculorum suorũ. Cum sancto san
ctus eris: ⁊ cum robusto perfectus.
Cum electo electus eris: ⁊ cum per
uerso peruerteris. Et populum pau
perem saluũ facies: oculisq; tuis ex
celsos humiliabis. Quia tu lucerna
mea dñe: ⁊ tu dñe illuminabis tene
bras meas. In te enim currã accin
ctus: in deo meo transiliã murũ. Deꝰ
immaculata via eiꝰ/ eloquiũ dñi igne
examinatum: scutum est omniũ spe
rantiũ in se. Quis est deꝰ preter dñm:
⁊ quis deꝰ fortis preter deũ nostrum?
Deus qui accinxit me fortitudine: et
complanauit perfectã viam meam.
Coequans pedes meos ceruis: ⁊ sup Ps.17.c.
excelsa mea statuens me. Docẽs ma
nus meas ad prelium: ⁊ componens
quasi arcum ereum brachia mea.
Dedisti mihi clypeum salutis tue: et Ps.143.
mansuetudo tua multiplicauit me.
Dilatasti gressus meos subtus me: ⁊ D
non deficient tali mei. Persequar ini
micos meos et conteram: et non re
uertar donec consumam eos. Consu
mam eos ⁊ confringam vt non cõsur
gant: cadent sub pedibus meis. Ac
cinxisti me fortitudine ad preliũ: in
curuasti resistentes mihi subtus me.
Inimicos meos dedisti mihi dorsum:
odientes me et disperdã eos. Clama
bunt/ ⁊ non erit qui saluet ad dñm: et
non exaudiet eos. Delebo eos vt pul
uerem terre: quasi lutũ plateaũ cõ
minuã eos atq; confringã. Saluabis
me a contradictionibus populi mei:
custodies me in caput gentium. Po
pulus quem ignoro seruiet mihi: filij
alieni resistẽt mihi: auditu auris obe
dient mihi. Filij alieni defluxerunt:
et cõtrahentur in angustijs suis. Uiuit
dñs ⁊ benedictꝰ deus meus: ⁊ exalta
bitur deꝰ fortis salutis mee. Deus q̄
das vindictas mihi: et deijcis popu

los sub me. Qui educis me ab inimi-
cis meis: ⁊ a resistētibꝰ mihi eleuas
me a viro iniquo liberabis me. Pro
Ps.17.d. pterea cōfitebor tibi dñe in gentibꝰ:
Ro.15.b. ⁊ nomini tuo cantabo. Magnificās
salutes regis sui/⁊ faciēs misericor
diam christo suo dauid ⁊ semini eiꝰ
vsq in sempiternum.
¶ C.S. De nouissimis vbis dauid:
⁊ nominibus fortiū eius. Cap̄m.xxiij.
A
36.di.c.q̄ Hec aūt sunt verba nouissima q̄
ecclesiasti- dixit dauid filius Isai. Dixit
cis.§.ecce vir cui constitutū est de christo dei
iacob: egregiꝰ psaltes Israel. Spiri-
tus dñi locutus est per me: et sermo
eius per linguā meam. Dixit deus
israel mihi locutus est fortis israel:
Dñator hominum iustus: dñator in
timore dei. Sicut lux aurore oriente
sole mane absq nubibꝰ rutilat: et si-
cut pluuijs germinat herba de terra.
Nec tanta est domus mea apud de-
um: vt pactū eternum iniret mecum
firmū in oibus atq munitū. Cūcta
enim salus mea ⁊ ois voluntas: nec
est quicq̄ ex eo qđ nō germinet. Pre-
uaricatores autē quasi spine euellē-
tur vniuersi q̄ nō tolluntur manibus:
2.pe.11.b. ⁊ si quis tangere voluerit eas arma
bitur ferro ⁊ ligno lāceato: igneq succē
census cōburentur vsq ad nihilū. Hec
sūt noīa fortiū dauid. Dauid sedēs
in cathedra sapientissimꝰ princeps
B inter tres: ipse est quasi tenerrimꝰ li
gni vermiculus: qui octingentos in-
terfecit impetu vno. Post hūc elea-
zar filiꝰ patrui eiꝰ ahohites inter tres
fortes qui erāt cū dauid quando ex
probrauerūt philistijm ⁊ cōgregati
sunt illuc in pliū. Cūq ascendissent
viri isrl' ipse stetit ⁊ pcussit philiste-
os donec deficeret manꝰ eiꝰ: ⁊ obri-
gesceret cū gladio. Fecitq dñs salu-
tē magnā in die illa: ⁊ populꝰ q̄ fuge
rat reuersus est ad cesoꝝ spolia de-
trahēda. Et post hūc: semmaa filius
age de arari. Et cōgregati sunt phili
stijm in statiōe. Erat q̄ppe ibi ager
lente plenus. Cūq fugisset populꝰ a
facie philistijm: stetit ille in medio
agri/⁊ tuitus est eum. Percussitq
philisteos ⁊ fecit dñs salutē magnā.
Necnō ⁊ añ descenderāt tres q̄ erāt
principes inter triginta ⁊ venerant
tēpore messis ad dauid in speluncā
odollam. Castra autē philistinorum
erāt posita i valle gigantū: ⁊ dauid
C erat in psidio. Porro statio philisti-
noꝝ tūc erat i bethleē. Desiderauit
ē dauid aquā de lacu ⁊ ait. O si q̄s
mihi daret potū aq̄ de cisterna q̄ est
i bethleē iuxta portā. Irruperūt er- 41.dist.
go tres fortes castra philistinoꝝ et ca.1.
hauserunt aquā de cisterna bethleē
q̄ erat iuxta portā: ⁊ attulerūt ad da-
uid. At ille noluit bibere: sed libauit
eā dño/dicēs. Propitius sit mihi do-
minꝰ ne faciā hoc. Num sanguinem
hominū istoꝝ qui pfecti sunt ⁊ ani-
maꝝ periculū bibā? Noluit ergo bi-
bere: hec fecerunt tres robustissimi.
Abisai quoq frater Ioab filius sar-
uie: princeps erat de tribus: ipse est
qui leuauit hastā suā contra trecen-
tos quos interfecit noiatus in tribꝰ:
⁊ inter tres nobilior: eratq eoꝝ prin
ceps: sed vsq ad tres primos nō p-
uenerat. Et banaias filius ioiade vi
ri fortissimi magnoꝝ operū de cap-
seel. Ipse pcussit duos leones moab
⁊ ipse descēdit ⁊ pcussit leonē in me
dia cisterna i diebꝰ niuis. Ipse quoq
interfecit virū Egyptiū virū dignū
spectaculo habentē in manu hastā.
Itaq cū descēdisset ad eū in virga:
vi extorsit hastā de manu egyptij/et
interfecit eū hasta sua: hec fecit ba-
naias filius ioiade. Et ipse nomina D
tur inter tres robustos: q̄ erant inter
triginta nobiliores: veruntamen vsq
ad tres non peruenerat. Fecitq eū
sibi dauid auricularium a secreto.
Asahel frater Ioab inter triginta.
Eleanā filius patrui eiꝰ de bethleē:
Semma de arodi. Elicha de Arodi:
heles de phalti: Hyra filiꝰ Acces de
thecua: abiezer de anatoth: Mobō-
nai de vsathi: Selmon ahohites: Ma
charai netophatites. Eleph filiꝰ ba-
ana: ⁊ ipse netophatites: Ithai filius
ribai de gebeeth filioꝝ bēiamin: Ba
nai pharathonites: Heddai de tor-
rēte gaas: Abialbō arbathites: Az-
maueth de beromi: Eliaba de salbo-
ni. Filij iasen ionathan: Semma de
orori. Haiā filiꝰ sarar arorites: Eli-
phelet filiꝰ aasbai filij machati: He-
liā filiꝰ achitophel gelonites. Esrai
de carmelo: Pharai ð arbi. Igaal fi-
liꝰ nathā de soba. Bani ð gaddi: Se-
lech de āmoni: Naarai Berothites
armiger ioab filij Saruie: Hira he-
thures: Gareb ⁊ ipse hiethrites: Uri-
as Ethēus. Oēs triginta septem.
¶ C.S. Numeratur populꝰ iubente
dauid: Optio ei dat de tribꝰ p pene

pcci ppl's pcutit in gladio angelico de ,pphcta gad: dauid emit areã: & i ea sacrificat & plaga cessat. Cp. xxiiij.

A I.pa.21.a. ET addidit furor dñi irasci cõtra israel: cõmouitq; dauid in eis dicẽtẽ ad ioab. Uade: numera isrl' & iudã. Dixitq; rex ad ioab: principẽ exercit⁹ sui. Perambula oẽs tribus israel a dan vsq; bersabee: & numera populũ vt sciam numerũ eius. Dixitq; ioab regi. Adaugeat dñs deus tu⁹ ad populum tuum quantus nunc est: iterũq; centuplicet in cõspectu dñi mei regis. Sed quid sibi dñs me⁹ rex vult in re huiuscemodi? Obtinuit aũt sermo regis verba Joab & principũ exercit⁹. Egressusq; est ioab & pricipes militũ a facie regis: vt numerarent populũ israel. Cũq; pertransissent iordanẽ venerunt in aroer ad dexterã vrbis q̃ est in valle gad: & per iazer trãsierũt in galaad/ & in terrã inferiorẽ hodsi & venerũt in Dan silvestria. Circumeũtesq; iuxta sidonẽ trãsierunt prope menia Tyri: & omnẽ terrã euei et chananei/ veneruntq; ad meridiẽ iuda in bersabee: et lustrata vniuersa terra affuerũt post nouẽ mẽses & viginti dies i hierusalẽ.

B Dedit ergo ioab numerũ descriptionis populi regi. Et inuenta sunt de israel octingẽta milia virorũ fortiũ qui educerent gladiũ: & de iuda qngenta milia pugnatorũ. Percussit autẽ cor Dauid eũ/ postq̃ numerat⁹ est populus. Et dixit dauid ad dñm. Peccaui valde in hoc facto: sed precor dñe vt transferas iniquitatem serui tui/ qr stulte egi nimis. Surrexit itaq; Dauid mane/ & sermo dñi fact⁹ est ad Gad prophetã & videntez dauid/ dicens. Uade/ et loquere ad dauid. Hec dicit dñs. Triũ tibi datur optio: elige vnũ qd volueris ex his vt faciã tibi. Cũq; venisset gad ad dauid: nũciauit ei dicẽs. Aut septẽ annis veniet tibi fames in terra tua: aut trib⁹ mẽsibus fugies aduersarios tuos & illi te persequent: aut certe trib⁹ dieb⁹

C Dan. 13.c erit pestilẽtia in terra tua. Nunc ergo

Phil. 1.c. go delibera & vide quẽ respondeã ei

1.pa.21.b. qui me misit sermonẽ. Dixit aũt dauid ad gad. Coartor nimis/ sed melius est vt incidã in manus dñi (multe enim misericordie eius sunt) quã in manus hominum. Immisitq; dominus pestilẽtiam in israel: de mane vsq; ad tẽpus constitutũ: et mortui sunt ex populo a dan vsq; ad bersabee septuaginta milia virorum. Cumq; extendisset manum suam angelus dñi super hierusalem vt disperderet eam misertus est dominus super afflictionem: & ait angelo percutienti populum. Sufficit nunc: contine manum tuam. Erat autem angelus domini iuxta aream Areuna Jebusei. Dixitq; dauid ad dominuz cum vidisset angelum cedentem populum. Ego sum qui peccaui et ego inique egi: isti qui oues sunt quid fecerunt? Uertatur obsecro man⁹ tua contra me: & contra domum patris mei. Uenit autem gad propheta ad dauid in die illa: & dixit ei. Ascende & constitue altare dño in area Areuna Jebusei. Et ascendit dauid iuxta sermonem gad: quem preceperat ei dominus. Conspiciensq; Areuna animaduertit regem & seruos ei⁹ transire ad se: & egressus adorauit regem D
prono vultu in terram et ait. Quid cause est vt veniat dominus meus rex ad seruum suum? Cui dauid ait. Ut emam a te aream et edificez altare domino: & cesset interfectio q̃ grassat in populo. Et ait Areuna ad dauid. Accipiat et offerat domin⁹ meus rex sicut placet ei. Habes boues in holocaustũ: & plaustrũ et iuga boum in vsum lignorum. Omnia dedit Areuna regi. Dixitq; areuna ad regem. Dominus deus tuus suscipiat votum tuũ. Cui respondens rex ait. Nequaq̃ vt vis: sed emã precio a te/ & non offerã domino deo meo holocausta gratuita. Emit ergo dauid aream et boues argenti siclis quinquaginta: & edificauit ibi dauid altare dño et obtulit holocausta & pacifica. Et propiciatus est dominus terre: & cohibita est plaga ab Israel.

¶ Finis secundi libri Regum.

¶ Liber tertius Regum: secũdũ Hebreos prim⁹ Malachim.

¶ C.S. De senio dauid et abisac: de adonia volente regnare: de consilio nathã ,pphete qd dedit bethsabee ,p filio ei⁹ salomone; de vnctione salomonis i regẽ ꝙ adonias timẽs salomonẽ tenuit cornu altaris: & postea igressus adorauit salomonẽ. Cp m.i.

A T rex dauid senuerat:
habebatq; etatis plu-
rimos dies. Cumq; ope
riretur vestibus nō ca
lefiebat. Dixerūt ergo
ei serui sui. Queramꝰ
domino nostro regi adolescentulam
virginē ⁊ stet corā rege et foueat eū:
dormiatq; in sinu suo / et calefaciat
dominum nostrum regem. Quesie-
runt igitur adolescentulam specio-
sam in omnibus finibus israel: ⁊ in-
uenerūt abisac sunamitidē et addu
xerūt eam ad regē. Erat autē puella
pulchra nimis: dormiebatq; cum re
ge ⁊ ministrabat ei: rex vero non co-
gnouit eā. Adonias aūt filiꝰ aggith
eleuabatur: dicens. Ego regnabo. Fe-
citq; sibi currū et equites: ⁊ quinqua-
ginta viros qui currerent ante eū.
Nec corripuit eum pater suus aliqñ
dicens. Quare hoc fecisti? Erat aūt
et ipse pulcher valde secūdus natu
post absalon. Et sermo eiꝰ cū Joab
filio saruie et cū abiathar sacerdote
qui adiuuabant partes adonie. Sa-
doc vero sacerdos ⁊ banaias filius
ioiade ⁊ nathan propheta ⁊ semei ⁊
B cerethi ⁊ phelethi ⁊ omē robur exerci
tus dauid non erat cū adonia. Im-
molatis ergo Adonias arietibus et
vitulis / et vniuersis pinguibꝰ iuxta
lapidē Zoeleth qui erat vicinus fon
ti rogel / vocauit vniuersos fratres
suos filios regis: ⁊ omnes viros iu-
da seruos regis. Nathan aūt pphe
tam et Benaiam et robustos quosq;
et salomonē fratrē suū non vocauit.
Dixit itaq; nathā ad bethsabee ma-
trē salomonis. Nū audisti ꝙ regna-
uerit adonias filius aggith: et dñs
noster dauid hoc ignorat? Nunc er-
go veni accipe cōsiliū a me: ⁊ salua
animam tuā / filiiq; tui salomonis.
Uade: ⁊ ingredere ad regē dauid et
dic ei. Nōne tu dñe mi rex iurasti mi
hi ancille tue dicens ꝙ Salomon fi-
lius tuus regnabit post me: ⁊ ipse se-
debit in solio meo? Quare ergo re-
C gnat Adonias? Et adhuc ibi te lo-
quente cū rege / ego veniā post te: et
complebo sermones tuos. Ingressa
est itaq; bethsabee ad regē i cubicu-
lo. Rex autem senuerat nimis: ⁊ abi
sac sunamitis ministrabat ei. Incli-
nauit se bethsabee: ⁊ adorauit regē.
Ad quā rex. Quid tibi inquit vis?
Que rñdēs ait. Dñe mi rex: tu iura-
sti per dñm deū tuū ancille tue: Sa-
lomō filius tuus regnabit post me /
et ipse sedebit i solio meo: ⁊ ecce nūc
adonias regnat te dñe mi rex igno-
rāte. Mactauit boues et pinguia quęq;
et arietes plurimos: et vocauit oēs
filios regis: Abiathar quoq; sacer-
dotē et ioab pncipē milicie / salomo-
nem autē seruū tuū nō vocauit. Ue-
runtamē dñe mi rex in te oculi respi
ciunt totius israel vt indices eis qs
sedere debeat in solio tuo dñe mi rex
post te: eritq; cū dormierit dñs meꝰ
rex cū patribus suis: erimus ego et
filius meus Salomon peccatores.
Adhuc illa loquente cū rege nathā
propheta venit: ⁊ nunciauerūt regi
dicentes. Adest Nathan propheta.
Cūq; introisset in cospectu regis: et
adorasset eū pronus in terram: dixit
Nathan. Dñe mi rex tu dixisti: ado-
nias regnet post me: ⁊ ipse sedeat sup D
thronū meū? Quia descēdit hodie ⁊
immolauit boues et pinguia ⁊ arie-
tes plurimos: et vocauit vniuersos
filios regis et principes exercitus /
Abiathar quoq; sacerdotē: illisq; ve
scentibus ⁊ bibentibꝰ corā eo ⁊ dicē-
tibus. Uiuat rex adonias: me seruū
tuū et Sadoc sacerdotē et banaiam
filiū ioiade: ⁊ salomonē famulū tuū
non vocauit. Nunquid a domino meo
rege exiuit hoc verbum: et mihi non
indicasti seruo tuo quis sessurꝰ esset
super thronū dñi mei regis post eū?
Et respondit rex Dauid dicens. Uo
cate ad me Bethsabee. Que cū fuis-
set ingressa corā rege / et stetisset an-
te eum: iurauit rex et ait. Uiuit dñs
qui eruit animā meā de oī angustia:
quia sicut iuraui tibi per dominum
deū Israel dicēs. Salomon filiꝰ tuꝰ
regnabit post me: ⁊ ipse sedebit sup
soliū meū pro me / sic faciam hodie.
Summissoq; bethsabee in terra vul-
tu adorauit regē dicens. Uiuat dñs
meꝰ rex dauid i eternū. Dixit quoq;
rex dauid. Uocate mihi Sadoc sa-
cerdotē ⁊ nathan prophetā: et bana E
iam filiū ioiade. Qui cū igressi fuis-
sent corā rege: dixit ad eos. Tollite
vobiscū seruos dñi vestri ⁊ imponite
salomonē filiū meū sup mulā meam
et ducite eū i gion: ⁊ vngat ibi eū sa-
doc sacerdos et Nathan propheta
in regē super israel. Et canetis buc- 78. di. §.
cina atq; dicetis. Uiuat rex Salo- hoc regu-
mon. Et ascendetis post eum: et ve- lariter.

nieris in hierłm: ⁊ sedebit sup soliū
meū ⁊ ipse regnabit ꝓ me: illiq; pre-
cipiā vt sit dux super israel et super
iudā. Et respōdit banaias fili⁹ ioia-
de regi dicēs. Amē. Sic loquat̃ dñs
deus dñi mei regis. Quō fuit dñs cū
dño meo rege sic sit cum salomone: ⁊
sublimius faciat soliū ei⁹ a solio dñi
mei regis dauid. Descēdit ergo Sa-
doc sacerdos ⁊ Nathan propheta ⁊
banaias fili⁹ ioiade ⁊ cerethi ⁊ phe-
leti: ⁊ imposuerūt salomonē sup mu
lā regis dauid: ⁊ adduxerūt eum in
F gion. Sumpsitq; sadoc sacerdos cor
nu olei de tabernaculo: ⁊ vnxit salo-
monem et cecinerūt buccina ⁊ dixit
oīs populus. Uiuat rex salomon. Et
ascēdit vniuersa multitudo post eū:
et populus canētiū tibiis ⁊ letantiū
gaudio magno ⁊ insonuit terra a cla-
more eorū. Audiuit aūt adonias et
oēs qui inuitati fuerant ab eo. Iāq;
conuiuiū finitū erat. Sed ⁊ ioab au-
dita voce tube ait. Quid sibi vult
clamor ciuitatis tumultuantis? Ad
huc illo loquēte: ionathan fili⁹ abia-
thar sacerdotis venit. Cui dixit ado
nias. Ingredere qꝛ vir fortis es ⁊ bo-
na nuncians. Respōditq; ionathan
adonie. Nequaq̃: dñs enī noster rex
dauid regē constituit salomonē: misit-
q; cū eo sadoc sacerdotē ⁊ nathā ꝓ-
phetā ⁊ banaiam filiū ioiade ⁊ cere-
thi ⁊ phelethi: et imposuerūt eū sup
mulā regis: vnxerūtq; eū sadoc sa-
cerdos ⁊ nathan propheta regem in
gion: ⁊ ascenderūt inde letātes et in-
sonuit ciuitas. hec est vox quā audi-
G stis. Sed et salomon sedet sup soliū
regni: ⁊ ingressi serui regis bñdixe-
runt dño nostro regi dauid dicētes.
Amplificet deus nomen salomonis
super nomē tuū: et magnificet thro-
num eius super thronū tuū. Et ado-
rauit rex dauid in lectulo suo: insu-
per ⁊ hec locutus est. Benedict⁹ dñs
deus israel q̃ dedit hodie sedentē in
solio meo: vidētib⁹ oculis meis. Ter
riti sunt ergo ⁊ surrexerūt oēs q̃ in-
uitati fuerāt ab adonia: ⁊ iuit vnus-
quisq; in viam suā. Adonias aūt ti-
mēs salomonē surrexit ⁊ abiit in ta
bernaculū dñi: tenuitq; cornu alta-
ris. Et nūciauerunt salomoni dicen
tes. Ecce adonias timens regē Sa-
lomonē tenet cornu altaris dicens.
Iuret mihi rex salomō hodie ꝙ non
interficiat seruū suū gladio. Dixitq;
salomon. Si fuerit vir bonus / non
cadet nec vnus quidē capillus ei⁹ in
terrā, sin autē malū inuentum fuerit
in eo morietur. Misit ergo salomon et
eduxit eū ab altari / ⁊ ingressus ado-
rauit regē salomonē. Dixitq; ei rex
Salomon. Uade in domum tuam.

¶ C. S. De morte dauid / de manda-
tis ei⁹ ad filiū: de interfectione ado-
nie qꝛ petiit abisac sunamitē: de eie-
ctione abiathar a sacerdotio / de in-
terfectione Ioab ⁊ Semei. Capm. ii.

Appropinquauerūt aūt dies A
dauid vt moreretur: precepitq;
salomoni filio suo dicēs. Ec-
ce ego ingredior viam vniuerse ter-
re. Cōfortare ⁊ esto vir fortis: et ob-
serua vt custodias mandata dñi dei
tui: vt ambules in viis eius / ⁊ custo-
dias ceremonias ei⁹: ⁊ precepta ei⁹:
et iudicia ⁊ testimonia sicut scriptū
est in lege moysi / vt intelligas vni-
uersa que facis / ⁊ quocūq; te verte-
ris: vt confirmet dñs sermones suos
quos locutus est de me dicēs. Si cu-
stodierint filii tui vias meas / ⁊ am-
bulauerint corā me in veritate in oī
corde suo ⁊ in omni aīa sua: nō aufe Iof.23.d.
retur tibi vir de solio isrł. Tu quoq; deu.31.b.
nosti que fecerit mihi ioab fili⁹ sar- 2.re.3.e.
uie / que fecerit duob⁹ principib⁹ ex- 2.Regū.
ercit⁹ israel / Abner filio ner: ⁊ Ama 20.c.
se filio Iether / quos occidit et effu-
dit sanguinē belli in pace: et posuit
cruorē prelii in baltheo suo qui erat
circa lumbos eius: et in calceamēto
suo qđ erat in pedibus eius. Facies B
ergo iuxta sapientiā tuā: ⁊ nō dedu-
ces caniciem ei⁹ pacifice ad inferos. 2.re.19.f.
Sed ⁊ filiis berzellai galaaditis red-
des gratiam / erūtq; comedentes in
mensa tua. Occurrerūt enī mihi qñ
fugiebā a facie absalon fratris tui.
Habes quoq; apud te Semei filium 2.re.16.b.
gera filii iemini de bahurim / q̃ ma-
ledixit mihi maledictione pessima / 2.re.19.c.
quando ibā ad castra. Sed qꝛ descē-
dit mihi in occursum cum trāsirem
iordanem: et iuraui ei ꝑ dñm dicēs.
Non te interficiā gladio: tu noli pa-
ti eum esse innoxiū. Uir aūt sapiēs
es: vt scias q̃ facies ei: deducesq; ca-
nos eius cum sanguine ad inferos. Act.2.c.
Dormiuit igitur dauid cū patribus et.13.c.
suis: ⁊ sepultus est i ciuitate dauid.
Dies aūt quib⁹ regnauit dauid sup C
israel / quadraginta anni sunt. In he-
bron regnauit septem annis: in hie-

1. Paral. rusalē triginta tribus. Salomon au-
29.f. tem sedit super thronū dauid patris
sui: et firmatū est regnū eius nimis.
Et ingressus est adonias filius ag-
gith ad bethsabee matrē salomonis.
Que dixit ei. Pacificus ne est ingres-
sus tuus? Qui rñdit. Pacificus. Ad-
diditq;. Sermo mihi ē ad te. Cui ait.
Loquere. Et ille. Tu (inquit) nosti q̄
meum erat regnum: et me preposue-
rat oīs israel sibi in regē/ sed transla-
tum est regnū: et factum est fratris
mei: a dño enī constitutū est ei. Nūc
ergo petitionē vnā deprecor a te: ne
confundas faciē meā. Que dixit ad
eum. Loquere. Et ille ait. Precor vt
dicas salomoni regi (neq; enī nega-
re tibi quicq̄ potest) vt det mihi abi-
sac sunamitidē vxorē. Et ait bethsa-
bee. Bene ego loquar pro te regi. Ue-
nit ergo bethsabee ad regem salomo-
nē: vt loqueret ei pro adonia. Et sur-
rexit rex in occursum ei9: adorauitq;
eam: et sedit super thronum suū. Po-
situsque est thronus matri regis/ que
D sedit ad dexteram eius. Dixitque ei.
Petitionem vnā paruulam ego de-
precor a te: ne confundas faciē meā.
Et dixit ei rex. Pete mater mea: neq;
enim fas est vt auertā faciem tuam.
Que ait. Detur abisac sunamites ado-
nie fratri tuo vxor. Rñditque rex sa-
lomon: et dixit matri sue. Quare po-
stulas Abisac sunamitidē adonie?
Postula ei et regnū. Ipse est enī fra-
ter meus maior me: et habet abiathar
sacerdotem: et ioab filiū saruie. Iu-
rauit itaq; rex salomon per dñm di-
cens. Hec faciat mihi deus: et hec ad-
dat: quia contra aīam suā locutus est
adonias verbū hoc. Et nunc viuit do-
min9 q̄ firmauit me: et collocauit me
super solium dauid patris mei: et q̄ fe-
cit mihi domū sicut locutus est quia
hodie occidet adonias. Misitq; rex
salomon per manū banaie filij ioia-
de: qui interfecit eū et mortuus est.
Abiathar quoq; sacerdoti dixit rex.
Uade in anathoth ad agrum tuum.
Et quidē vir mortis es: sed hodie te
nō interficiā: q̄ portasti arcam domi-
ni dei corā dauid patre meo: et susti-
nuisti laborē in oībus in quibus la-
E borauit pater meus. Eiecit ergo salo-
1. reg. 2. f. mon abiathar/ vt non esset sacerdos
domini: vt impleretur sermo domini
quē locutus est super domum heli in
silo. Uenit autē nuncius ad salomo-
nem q̄ ioab declinasset post adoniā
et post salomonē nō declinasset. Fu-
git ergo ioab in tabernaculum domi-
ni: et apprehendit cornu altaris. Nū-
ciatumq; est regi salomoni quod fu-
gisset Ioab in tabernaculum domini
et esset iuxta altare. Misitq; salomon
banaiam filium ioiade dicens. Uade
interfice eum. Et venit banaias ad
tabernaculū domini et dixit ei. Hec di-
cit rex. Egredere. Qui ait. Non egre-
diar: sed hic moriar. Renūciauit ba-
naias regi sermonē dicens. Hec lo-
cutus est ioab: et hec rñdit mihi. Di-
xitq; ei rex. Fac sicut locut9 est: et in-
terfice eū et sepeli/ et amouebis san-
guinē innocentē qui effusus est a io-
ab a me et a domo patris mei: et red-
det dñs sanguinem eius super caput
eius: q̄ interfecit duos viros iustos 2. re. 3. g.
melioresq; se: et occidit eos gladio pa- et. 20. c.
tre meo dauid ignorante: abner filiū
ner principem militie israel/ et ama-
sam filium iether principem exerci-
F tus iuda. Et reuertet sanguis illorū
in caput ioab: et in caput seminis ei9
in sempiternū. Dauid autem et semi-
ni eius/ et domui/ et throno illius sit
pax vsq; in eternum a dño. Ascendit
itaq; banaias fili9 ioiade/ et aggres-
sus eū interfecit: sepultusq; est in do-
mo sua in deserto. Et cōstituit rex ba-
naiam filium ioiade pro eo super ex-
ercitū: et sadoc sacerdotē posuit pro
abiathar. Misit quoq; rex/ et vocauit
Semei: dixitq; ei. Edifica tibi domū
in hierusalem: et habita ibi: et non e-
grederis inde huc/ atq; illuc. Qua- 1. re. 9. b.
cūq; autē die egressus fueris et trāsie- .i. 18. d.
ris torrentē cedrō: scito te interficien-
dum: sanguis tuus erit super caput
tuū. Dixitq; semei regi. Bon9 est ser-
mo: sicut locut9 est dñs meus rex/ sic
faciat seruus tuus. Habitauit itaq;
semei in hierusalem diebus multis.
Factū est aūt post annos tres vt fu-
gerēt serui semei ad achis filiū maa-
G cha regē geth. Nunciatūq; est semei
q̄ serui eius issent in geth. Et surre-
xit semei et strauit asinū suū/ iuitq;
ad achis in Geth ad requirendū ser-
uos suos: et adduxit eos de geth. Nū-
ciatum est autē regi Salomoni q̄ is-
set semei in geth de hierusalem et re-
disset. Et mittens vocauit eum: di-
xitq; illi. Nonne testificatus sum ti-
bi per dñm/ et predixi tibi. Quacūq;
die egressus fueris huc et illuc: scito-

te esse moriturum? Et respondisti mi
hi. Bonus sermo quem audiui. Qua
re ergo non custodisti iusiurandum
dñi: et preceptũ quod preceperã tibi?
Dixitq; rex ad semei. Tu nosti om
ne malũ: cuius tibi conscium est cor
tuum quod fecisti dauid patri meo.
Reddidit dñs malitiam tuam in ca
2.re.16. put tuum: ⁊ rex salomon benedictus
et thronus dauid erit stabilis coram
domino vsq; in sempiternum. Iussit
itaq; rex banaie filio ioiade / qui ag
gressus percussit eũ: et mortuus est.
¶ C.3. Salomon ducit filiam Pha
raonis vxorem / de somno et sapien
tia Salomonis / de iudicio duarum
meretricum. Capitulum.iii.
A
1.Pa.1.a. Confirmatũ est igitur regnũ in
manu salomonis: et affinitate
coniũctus est pharaoni regi egypti.
Accepit namq; filiam eius / et addu
xit in ciuitatem Dauid: donec com
pleret edificans domum suam / et do
mum domini: et murũ hierusalẽ per
circuitum. Attamen populus immo
labat in excelsis. Non enim edifica
tum erat templum nomini dñi vsque
in diem illum. Dilexit autem Salo
mon dominũ ambulans in preceptis
dauid patris sui: excepto quod in ex
celsis immolabat / et accendebat thy
miama. Abiit itaque Salomon in ga
baon vt immolaret ibi: illud quippe
erat excelsum maximum. Mille ho
stias in holocaustum obtulit salomõ
super altare illud in gabaon. Appa
ruit autem domin⁹ Salomoni p som
niũ nocte dicens. Postula quod vis
vt dem tibi. Et ait salomon. Tu feci
sti cum seruo tuo Dauid patre meo
miam magnam / sicut ambulauit in
conspectu tuo in veritate et iustitia:
et recto corde tecũ. Custodisti ei mi
sericordiã tuam grandẽ: ⁊ dedisti ei
filium sedentem super thronum eius
sicut est hodie. Et nunc domine deus
tu regnare fecisti seruũ tuum pro da
uid patre meo. Ego autem sum puer
paruulus et ignorans egressum ⁊ in
B troitum meũ: et seruus tuus in me
dio est populi quẽ elegisti populi in
finiti qui numerari et supputari non
potest pre multitudine. Dabis ergo
seruo tuo cor docile: vt populum tuum
iudicare possit / et discernere inter bo
36.dis.ec num et malũ. Quis enim potest iudi
clesiasti care populũ istũ / populũ tuum hũc
c.§.ecce. multũ? Placuit ergo sermo coram

domino / q̃ Salomon postulasset hu
iuscemodi rem. Et dixit dñs salomo
ni. Quia postulasti verbũ hoc: et non
petisti tibi dies multos: nec diuitias
aut aĩas inimicorũ tuorũ: sed postu
lasti tibi sapientiã ad discernendũ
iudiciũ: ecce feci tibi scḋm sermones
tuos: et dedi tibi cor sapiens et intel
ligens: intantũ vt null⁹ ante te simi
lis tui fuerit: nec post te surrecturus
sit. Sed et hec que non postulasti de
di tibi: diuitias scilicet ⁊ gloriam: vt sap.7.b.
nemo fuerit similis tui in regib⁹ cun
ctis retro diebus. Si autẽ ambulaue
ris in vijs meis: et custodieris prece
pta mea et mãdata mea: sicut ambu
lauit pater tuus: longos faciã dies
tuos. Igit̃ euigilauit salomon: et in
tellexit qḋ esset somniũ. Cumq; uenis C
set hierusalẽ: stetit coram arca fede
ris dñi et obtulit holocausta: et fecit
victimas pacificas et grande conui
uium vniuersis famulis suis. Tunc
venerunt due mulieres meretrices
ad regẽ: steteruntq; coram eo: quarũ
vna ait. Obsecro mi dñe / ego et mu
lier hec habitabam⁹ in domo vna: et
peperi apud eã in cubiculo. Tertia
autẽ die postq̃ ego peperi / peperit et
hec. Et eramus simul / nullusq; alius
nobiscũ i domo: exceptis nobis dua
bus. Mortuus est autẽ filius mulie
ris hui⁹ nocte: dormiens quippe op
pressit eũ. Et consurgens intempeste
noctis silentio / tulit filiũ meũ de la
tere meo ancille tue dormiẽtis: ⁊ collo
cauit in sinu suo: suũ aũt filiũ q̃ erat
mortuus / posuit in sinu meo. Cumq;
surrexissem mane vt darem lac filio
meo / apparuit mortuus. Quem dili
gẽtius intuẽs clara luce / deprehẽdi
non esse meũ quem genuerã. Respõ
ditq; altera mulier. Nõ est ita vt di
cis: sed filius tuus mortuus est: me⁹
autem viuit. Econtrario illa dicebat.
Mẽtiris. Filius quippe me⁹ viuit: et D
fili⁹ tuus mortuus est. Atq; in hunc
modũ contẽdebant corã rege. Tunc
rex ait. Hec dicit. Filius meus viuit /
et filius tuus mortuus est. Et ista re
spondit. Non: sed filius tuus mortu⁹
est: meus autẽ viuit. Dixit ergo rex.
Afferte mihi gladium. Cumq; attu de p̄sũp.
lissent gladiũ corã rege. Diuidite in c. afferte.
quit infantem viuũ in duas partes: Luc.7.b.
et date dimidiam partẽ vni / et dimi
diam partẽ alteri. Dixit autẽ mulier
cuius fili⁹ erat viuus ad regẽ (cõmo

ta sunt q̄ppe viscera ei⁹ sup filio suo)
Obsecro dn̄e/date illi infantē viuū:
et nolite interficere eū. Econtrario illa
dicebat. Nec mihi/nec tibi sit: sed di=
uidat. R̄ndit rex/et ait. Date huic in
fantē viuū/et non occidat: hec est ei
mater ei⁹. Audiuit itaq̄ oīs israel iu=
dicium quod iudicasset rex: et timue
runt regem/videntes sapientiaz dei
esse in eo ad faciendum iudicium.
C.S. De p̄ncipib⁹ z p̄fectis salomo
nis: de cibis mense ei⁹: de multiplica
tione eq̄r ei⁹: de parabolis et carmi=
nibus ei⁹ sup lignis a cedro vsq̄ ad
hyssopū q̄ egredit de pariete. Cap.iiii.
A Erat aūt rex salomon regnans
super omnē isrl': et hi principes
quos habebat: azarias filius sadoc
sacerdos: helioreph et ahia filij sisa
scribe: iosaphat filius ahilud a com=
mentarijs: banaias fili⁹ ioiade super
exercitum: sadoch autē et abiathar
sacerdotes: azarias filius nathan su
per eos q̄ assistebant regi: zabud fili⁹
nathan sacerdos amic⁹ regis: et ahi=
sar p̄positus dom⁹: et adonirā filius
abda sup tributa. Habebat autē salo=
mon duodecim p̄fectos sup omnē is=
rael qui p̄bebant annonā regi/et do=
mui ei⁹. Per singulos eniz menses i
anno: singli necessaria ministrabāt.
Et hec nomina eoz: benhur in monte
ephraim: bendecar in macces/et in
B salebim/et in bethsames/et in helō/
et in bethanan: benesed in araboth:
ipsius enim erat soccho/et oīs terra
epher: ben/abinadab: cuius oīs ne=
phaddor/taphet filiā salomonis ha=
bebat vxorem: bana filius ahilud re=
gebat thanach et mageddo/vniuer=
sam bethsan/q̄ est iuxta Sarthana
subter iezrahel: a bethsan vsque abel
meula e regione iecmaam: bengaber
in ramoth galaad/habebat auoth
iair filij manasse in galaad/ipse pre=
erat in oī regione argob/que est i ba=
san sexagita ciuitatib⁹ magnis atq̄
muratis q̄ habebant seras ereas: abi
nadab fili⁹ addo p̄erat in manaim:
achimaas in neptalim: sed z ipse ha
bebat basemath filiā Salomonis in
cōiugio: baana fili⁹ husi in aser/et in
baloth: iosaphat fili⁹ pharue in issa=
char: semei fili⁹ hela i beniamin: ga=
ber fili⁹ suri in terra galaad/et i ter=
ra seon regis amorrei/et og regis ba
san super oīa q̄ erāt in illa terra. Iu=
da et israel innumerabiles/sicut are=
na maris in multitudine comedētes
et bibētes/atq̄ letantes. Salomō au
tē erat in ditione sua/habens oīa re= C Ec.47.c.
gna secuz/a flumine terre philistijm
vsq̄ ad terminū egypti: offerētiū si=
bi munera/et seruientiū ei cūctis die
bus vite ei⁹. Erat autē cibus salomo=
nis p dies singulos triginta cori si=
mile/et sexagita cori farine/decē bo=
ues pingues: et viginti boues pascua=
les: et centū arietes: excepta venatio
ne ceruorū/caprearū/atq̄ bubalorū/
et auium altiliū. Ipse enī obtinebat
oēm regionē que erat trans flumen
quasi a thapsa vsq̄ ad gazam: et cun
ctos reges illarū regionū: z habebat
pacē ex omni parte in circuitu. Habi
tabatque iuda et israel absq̄ timore
vllo: vnusq̄sq̄ sub vite sua/et sub ficu
sua a dan vsq̄ bersabee cunctis die=
bus salomonis. Et habebat salomon
quadraginta milia presepia equorū
curriliū/et duodecī milia equestriuz.
Nutriebantq̄ eos supradicti regis
prefecti: sed et necessaria mēse regis
salomonis cū ingēti cura prebebant
in tēpore suo. Hordeū quoq̄/et pale=
as equorū et iumētoz deferebāt in lo D
cum vbi erat rex/iuxta constitutum
sibi. Dedit quoq̄ de⁹ sapientiā salo= Ec.47.c.
moni/et prudentiaz multā nimis: et
latitudinē cordis quasi arenā que est
in litore maris. Et p̄cedebat sapia sa
lomonis sapientiā oīm orientaliū: et
egyptiorū: z erat sapiētior cūctis hōi
bus: sapiētior ethan/ezrahite/et he=
man/et chalcol: et darda filiis maol:
et erat nōiatus in vniuersis gētib⁹ p
circuitū. Locutus est quoq̄ salomon
tria milia parabolas: et fuerunt car=
mina eius q̄nq̄ milia. Et disputauit
sup lignis a cedro q̄ est in libano vsq̄
ad hyssopum q̄ egredit de pariete: et
disseruit de iumētis et volucrib⁹ et re=
ptilib⁹ et piscib⁹. Et veniebāt de cun=
ctis ppl'is ad audiendā sapientiā sa=
lomonis: et ab vniuersis regibus ter=
re/qui audiebant sapientiā eius.
C.S. Hiram mittit ad Salomonē
seruos suos: Salomon mittit ad hi=
ram regē tyri: ligna petens ad edifi=
candū domū dn̄i: ideo mercedez pro
mittit seruis: leuat sup Hirā incisio=
ne lignorum postulata: cibos domui
sue postulat: de nūero artificū. Cap.v.
MIsit q̄q̄ hirā rex tyri seruos A
suos ad salomonem. Audi= 2.pa.2.a.
uit enim q̄ ipsum vnxissent

regem super israel pro patre eius: quia
amicus fuerat hiram dauid omni tem-
pore. Misit autem salomon ad hiram
dicens. Tu scis voluntatem dauid pa-
tris mei: et quia non poterat edificare
domum nomini domini dei sui propter bel-
la imminentia per circuitum: donec da-
ret dominus eos sub vestigio pedum eius.
de cõse.di. 1.ca.i. Nunc autem requiem dedit deus meus
mihi per circuitum: et non est satan, ne-
que occursus malus. Quam ob rem cogi-
to edificare templum nomini domini
2.re.7.b. dei mei / sicut locutus est dauid patri
1.pa.22.c. meo dicens. Filius tuus quem dabo pro
te super solium tuum: ipse edificabit do-
mum nomini meo. Precipe igitur / vt
B precidant mihi serui tui cedros de li-
bano: et serui mei sint cum seruis tuis:
mercedem autem seruorum tuorum dabo tibi
quamcumque petieris. Scis enim quo-
modo non est in populo meo vir qui
nouerit ligna cedere / sicut sidonij.
Cum ergo audisset hiram verba salo-
monis: letatus est valde / et ait. Be-
nedictus dominus deus hodie qui de-
dit dauid filium sapientissimum super po-
pulum hunc plurimum. Et misit hiram
ad salomonem dicens. Audiui quecun-
que mandasti mihi. Ego faciam omnem
voluntatem tuam in lignis cedrinis et
C abiegnis. Serui mei deponent ea de
libano ad mare: et ego componam ea in
ratibus in mari: vsque ad locum quem si-
gnificaueris mihi: et applicabo ea ti-
bi: et tu tolles ea. Prebebisque necessa-
ria mihi: vt detur cibus domui mee.
Itaque hiram dabat salomoni ligna
cedrina: et ligna abiegna iuxta omnem
voluntatem eius. Salomon autem prebe-
bat hiram viginti milia coros tritici in
cibum domui eius / et viginti coros
purissimi olei. hec tribuebat salomon
hiram per singulos annos. Dedit quo-
que dominus sapientiam salomoni /
sicut locutus est ei. Et erat pax inter
hiram / et salomonem / et percusserunt
ambo fedus. Elegitque rex salomon
operarios de omni israel: et erat in-
dictio triginta milia virorum. Mit-
tebatque eos in libanum decem milia per
menses singulos vicissim / ita vt duo-
bus mensibus essent in domibus suis.
Et adoniram erat super huiuscemodi
D indictionem. Fueruntque salomoni se-
ptuaginta milia eorum qui onera porta-
bant: et octoginta milia latomorum in
monte: absque prepositis qui preerant sin-
gulis operibus numero trium milium: et

trecentorum precipientium populo: et his qui
faciebant opus. Precepitque rex vt
tollerent lapides grandes: lapides pre-
ciosos in fundamentum templi: et qua-
drarent eos: quos dolauerunt cemen-
tarij salomonis / et cementarij hiram.
Porro biblij preparauerunt ligna et
lapides ad edificandum domum.

¶ C.S. Describit figura templi: et fa-
brica porticus eius: altare oraculi /
cum alijs intus edificatis. Capitulum vi.

Factum est ergo quadringente- A
simo et octogesimo anno egres- 2.pa.3.a.
sionis filiorum israel de terra egypti /
in anno quarto / mense zio (ipse est
mensis secundus) regni salomonis
super israel / edificare cepit domum
domino. Domus autem quam edificabat
rex salomon domino: habebat sexa-
ginta cubitos in longitudine / et vigin-
ti cubitos in latitudine / et triginta cu-
bitos in altitudine. Et porticus erat
ante templum viginti cubitorum longi-
tudinis / iuxta mensuram latitudinis
templi: et habebat decem cubitos latitu-
dinis ante faciem templi. Fecitque in tem-
plo fenestras obliquas. Et edificauit
super parietem templi tabulata per
gyrum in parietibus domus per circuitum
templi et oraculi: et fecit latera in cir-
cuitu. Tabulatum quod subter erat /
quinque cubitos habebat latitudinis
et medium tabulatum sex cubitorum latitu-
dinis / et tertium tabulatum septem ha-
bens cubitos latitudinis. Trabes au-
tem posuit in domo per circuitum fo-
rinsecus: vt non hererent muris tem-
pli. Domus autem cum edificaretur de la-
pidibus dolatis atque perfectis edifi-
cata est: et malleus et securis et om-
ne ferramentum non sunt audita in do- B
mo cum edificaretur. Ostium lateris me-
dij in pariete erat domus dextre: et
per cochleam ascendebant in medium
cenaculum: et a medio in tertium. Et edi-
ficauit domum: et consummauit eam. Te-
xit quoque domum laquearibus cedrinis
et edificauit tabulatum super omnem
domum quinque cubitis altitudinis: et
operuit domum lignis cedrinis. Et fa-
ctus est sermo domini ad salomonem di-
cens. Domus hec quam edificas: si am-
bulaueris in preceptis meis / et iudi-
cia mea feceris / et custodieris omnia
mandata mea gradiens per ea: firma-
bo sermonem meum tibi / quem locutus sum
ad dauid patrem tuum et habitabo in
medio filiorum israel: et non derelinquam

ppl'm meũ israel. Igit edificauit salomon domũ/et consummauit eã. Et edificauit parietes dom⁹ intrinsecus tabulatis cedrinis. A pauimento domus vsq3 ad summitatẽ parietum/ꝛ vsq3 ad laq̃aria/operuit lignis cedrinis intrinsec⁹: et texit pauimẽtũ domus tabulis abiegnis. Edificauitq3 viginti cubitoꝝ ad posterioꝛem partẽ tẽpli tabulata cedrina/a pauimento vsq3 ad supioꝛa: et fecit interioꝛẽ domũ oꝛaculi in sctũ sctoꝝ.

C Porro quadraginta cubitoꝝ erat ipsum tẽplum pꝛe foꝛib⁹ oꝛaculi: et cedro oĩs domus intrinsecus vestiebat: habẽs toꝛnaturas/et iuncturas suas fabre factas/ꝛ celaturas eminentes. Oĩa cedrinis tabulis vestiebãtur: nec oĩno lapis apparere poterat ĩ pariete. Oꝛaculũ aũt in medio dom⁹ in interioꝛi parte fecerat: vt poneret ibi arcã federis dñi. Porro oꝛaculũ habebat viginti cubitos lõgitudinis: ꝛ viginti cubitos latitudinis: et viginti cubitos altitudinis: et operuit illud atq3 vestiuit auro purissimo. Sed et altare vestiuit cedro. Domũ q̃q3 ante oꝛaculũ operuit auro purissimo: et affixit laminas clauis aureis. Nihilq3 erat in tẽplo qd non auro tegeret. Sed et totum altare oꝛaculi texit auro. Et fecit in oꝛaculo duos cherubim de lignis oliuarũ decẽ cubitoꝝ altitudinis. Quinq3 cubitoꝝ ala cherub vna: et q̃nq3 cubitoꝝ ala cherub altera: id est decem cubitos habẽtes a summitate ale vni⁹ vsq3 ad ale alterius summitatẽ. Decẽ quoq3 cubitoꝝ erat cherub scḋs in mensura pari: et opus vnũ erat in duobus cherubim/ id est altitudinẽ habebat vnus cherub decẽ cubitoꝝ: et silr cherub scḋs.

D Posuitq3 cherubĩ in medio tẽpli interioꝛis. Extendebãt autẽ alas suas cherubim: ꝛ tãgebat ala vna parietẽ et ala cherub scḋi tãgebat parietem alterũ: ale autẽ altere ĩ media parte tẽpli seinuicẽ cõtingebãt. Texit q̃q3 cherubĩ auro. Et oẽs parietes tẽpli per circuitũ sculpsit variis celaturis et toꝛno. Et fecit ĩ eis cherubĩ/et palmas/et picturas varias/quasi pminentes de pariete/ꝛ egredientes. Sed et pauimẽtum domus texit auro intrinsec⁹ et extrinsecus. Et in ingressu oꝛaculi fecit duo ostiola de lignis oliuarũ: postesq3 angulorũ q̃nq3: et duo ostia de lignis oliuarũ. Et sculpsit in eis picturam cherubim ꝛ palmarum species ꝛ anaglypha valde pminentia et texit ea auro: et operuit tã cherubim q̃ palmas et cetera auro. Fecitq3 in introitu templi postes de lignis oliuarũ quadrãgulatos et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus: et vtrũq3 ostiũ duplex erat et seinuicem tenẽs aperiebat. Et sculpsit cherubim et palmas et celaturas valde eminẽtes: operuitq3 oĩa laminis aureis ope quadro ad regulam. Et edificauit atriũ interius tribus oꝛdinibus lapidũ politoꝝ et vno oꝛdine lignoꝝ cedri. Anno quarto fundata est domus dñi in mẽse zio. et in anno vndecimo mense bul (ipe est mensis octauus) pfecta est dom⁹ in oĩ opere suo: et in vniuersis vtensilibus suis. Edificauitq3 eam annis septem.

¶ C. 7. De domo salomonis edificata tredecim annis: de domo salt⁹: de domo filie pharaonis: de hirã artifice erario: de duab⁹ colũnis: de mari fusili: de basib⁹ eneis: de luteribus: de vasis templi: de mensa aurea: de candelabris aureis. Capitulum. vii. A

Domum autem suam edificauit salomon tredecim annis: et ad perfectum vsq3 perduxit. Edificauit quoq3 domum saltus libani centum cubitorũ lõgitudinis ꝛ quinquaginta cubitoꝝ latitudinis/ꝛ triginta cubitorũ altitudinis et q̃tuoꝛ deambulatoꝛia īter columnas cedrinas. Ligna quippe cedrina exciderat ĩ colũnas: et tabulatis cedris vestiuit totã camerã q̃ q̃draginta q̃nq3 colũnis sustentabat. Un⁹ aũt oꝛdo habebat colũnas quindecim ꝯtra seinuicẽ positas et e regione se respiciẽtes equali spatio inter colũnas: et super columnas quadrãgulata ligna in cunctis equalia ꝛ porticũ colũnaꝝ fecit quinquaginta cubitoꝝ lõgitudinis et triginta cubitorum latitudinis et alteram porticum in facie maioꝛis porticus: et colũnas et epistilia sup colũnas fecit. Porticũ q̃q3 soliũ in qua tribunal est fecit: et texit lignis cedrinis a pauimẽto vsq3 ad summitatẽ: et domũcula in q̃ sederet ad iudicandũ erat in media porticu simili opere. B Domũ quoq3 fecit filie pharaonis (quam vxoꝛẽ duxerat salomon) tali opere quali ꝛ hanc porticum. Oĩa lapidibus p̃ciosis q̃ ad normã quandã atq3 mẽsurã tã intrinsec⁹ q̃ extrĩsec⁹

ferrati erant a fundamento vsqꝫ ad
summitatẽ parietũ: et intrinsecꝰ vsqꝫ
ad atriũ maius. Fũdamẽta autẽ de
lapidibꝰ preciosis / lapidibꝰ magnis
decẽ siue octo cubitoꝝ: et desup lapi-
des ꝑciosi equalis mẽsure secti erant
similiterqꝫ de cedro. Et atriũ maius ro-
tundũ triũ ordinũ de lapidibꝰ sectis
et vniꝰ ordinis de dolata cedro: nec-
nõ ꝛ in atrio domꝰ dñi interiori: et in
porticu domus. Misit quoqꝫ rex salo-
mon / ꝛ tulit hirã de tyro / filiũ mulie-
ris vidue de tribu neptalim / prẽ ty-
rio / artificẽ erariũ / et plenũ sapiẽtia
et intelligẽtia ꝛ doctrina ad faciẽdũ
omne opus ex ere. Qui cũ venisset
ad regẽ salomonẽ / fecit oẽ opus eiꝰ
et finxit duas colũnas ereas / decẽ et
octo cubitoꝝ altitudinis columnam
vnã / ꝛ linea duodeci cubitoꝝ ambie-
C bat columnam vtrãqꝫ. Duo quoqꝫ ca
pitella fecit / q̃ ponerẽtur sup capita
colũnaꝝ fusilia ex ere quinqꝫ cubito-
rũ altitudinis capitellũ vnũ / et q̃nqꝫ
cubitoꝝ altitudinis capitellũ alterũ
et quasi in modum retis: ꝛ catenarũ
sibiinuicẽ miro ope cõtextaꝝ. Vtrũ-
qꝫ capitellũ colũnarũ / fusile erat. Se-
ptena versuũ retiacula in capitello
vno: et septena retiacula in capitello
altero. Et perfecit columnas / ꝛ duos
ordines per circuitũ retiaculorũ sin-
guloꝝ: vt tegerẽt capitella q̃ erãt sup
summitatẽ malorũ granatorum. Eo-
dẽ modo fecit ꝛ capitello scdo. Capi-
tella aũt q̃ erãt sup capita colũnarũ
quasi opere lilij fabricata erãt in por
ticu / quatuor cubitoꝝ: et rursum alia
capitella i summitate colũnaꝝ desu-
per iuxta mẽsurã colũne ꝯtra retia-
cula. Malorũ granatorũ aũt duceñti
ordines erãt in circuitu capitelli se-
cũdi. Et statuit duas colũnas in por-
ticu tẽpli. Cũqꝫ statuisset colũnã dex-
terã / vocauit eam noĩe iachin. Simi
liter erexit colũnã scdam: et vocauit
D nomẽ eius booz. Et sup capita colũ-
narũ opus in modũ lilij posuit: perfe
ctũqꝫ est opus colũnaꝝ. Fecit quoqꝫ
mare fusile decẽ cubitoꝝ a labio vsqꝫ
ad labiũ rotundũ in circuitu. quinqꝫ
cubitorum altitudo eius: et resticula
triginta cubitorũ cingebat illud per
circuitũ: et sculptura subter labium
circuibat illud decẽ cubitis ambiens
mare. Duo ordines sculpturarum hi
striatarũ erãt fusiles: et stabãt super
duodecim boues / e quibꝰ tres respi-

ciebãt ad aquilonem / et tres ad occi-
dẽtem / et tres ad meridiẽ / et tres ad
oriẽtem: et mare sup eos desup erat:
quorũ posteriora vniuersa intrinsecꝰ
latitabant. Grossitudo autẽ lateris
triũ vnciarũ erat: labiũqꝫ eius quasi
labiũ calicis / et folium repandi lilij.
Duo milia batos capiebat et tria mi-
lia metratas. Et fecit decẽ bases ene
as quatuor cubitorum longitudinis
bases singulas: ꝛ quatuor cubitorum
latitudinis: et triũ cubitorũ altitudi-
nis / et ipsum opus basium interrasile
erat. Et sculpture inter iuncturas / et
inter coronulas et plectas: leones et
boues ꝛ cherubim: et in iuncturis si-
militer desup. Et subter leones et bo E
ues quasi lora ex ere dependentia: et
quatuor rote per bases singulas / et
axes erei: ꝛ per quatuor partes quasi
humeruli subter luterem fusiles con
tra se inuicem respectãtes. Os quoqꝫ
luteris intrinsecꝰ erat in capitis sum-
mitate: ꝛ quod forinsecꝰ apparebat /
vniꝰ cubiti erat totũ rotũdum: pari-
terqꝫ habebat vnum cubitũ ꝛ dimidi-
um. In angulis autẽ colũnarũ varie
celature erãt: et media intercolũnia
quadrata nõ rotunda. Quatuor q̃qꝫ
rote / que per quatuor angulos basis
erant / coherebant sibi subter basim.
Una rota habebat altitudinis cubi-
tum ꝛ semis. Tales autẽ rote erant /
quales solent in curru fieri. Et axes
earum / et radij / ꝛ canthi / et modioli:
oĩa fusilia. Nã et humeruli illi q̃tuor
per singulos angulos basis vniũs: ex
ipsa basi fusiles / et coniuncti erant.
In summitate aũt basis erat q̃dã ro-
tunditas vnius et dimidij cubiti ita
fabrefacta: vt luter desup posset im-
poni / habens celaturas suas / variasqꝫ
qꝫ sculpturas ex semetipsa. Sculpsit
quoqꝫ in tabulatis illis q̃ erãt ex ere
et in angulis cherubim / et leones / et
palmas / quasi i similitudinẽ hoĩs stan-
tis: vt non celata: sed apposita p cir-
cuitũ viderent. In hũc modum fecit
decem bases: fusura vna: et mensura
sculpturaqꝫ cõsimili. Fecit quoqꝫ de- F
cem luteres eneos. Quadraginta ba
tos capiebat luter vnus / eratqꝫ q̃tuor
cubitoꝝ. Singulos q̃qꝫ luteres p sin-
gulas / id est decẽ bases posuit: ꝛ con
stituit decẽ bases: quinqꝫ ad dexterã
partẽ tẽpli: et q̃nqꝫ ad sinistrã. Mare
autem posuit ad dexterã partẽ tem-
pli contra oriẽtẽ ad meridiem. Fe-

cit ergo hiram lebetes et scutras / et
amulas: et perfecit omne opus regis salo-
monis in templo domini. Columnas duas:
et funiculos capitellorum super capitel-
la columnarum duos et retiacula duo
ut operirent duos funiculos qui erant
super capita columnarum: et mala gra-
nata quadringenta in duobus retia-
culis. Duos versus malorum grana-
torum in retiaculis singulis ad operien-
dos funiculos capitellorum qui erant
super capita columnarum: et bases de-
cem: et luteres decem super bases: et
mare unum / et boues duodecim sub-
ter mare: et lebetes et scutras et amu-
B las. Omnia vasa que fecit Hiram regi sa-
lomoni in domum domini / de aurichalco
erant. In campestri regione iordanis
fudit ea rex in argillosa terra inter
sochot et sarthan: et posuit Salomon
omnia vasa in domo domini. Propter mul-
titudinem autem nimiam non erat pondus
12.q.2.c. eris. Fecitque salomon omnia vasa in do-
gloria. mo domini / altare aureum / et mensam super
quam ponerent panes propositionis au-
ream / et candelabra aurea quinque ad
dexteram et quinque ad sinistram contra
oraculum ex auro puro et quasi lilii
flores: et lucernas desuper aureas: et
forcipes aureos / et hydrias et fusci-
nulas / et phialas / et mortariola / et
thuribula de auro purissimo. Et car-
dines ostiorum domus interioris san-
cti sanctorum / et ostiorum domus templi
2.pa.5.a. ex auro erant. Et perfecit omne opus quod
faciebat Salomon in domo domini / et
intulit que sanctificauerat Dauid pa-
ter suus / argentum / et aurum / et vasa: re-
posuitque in thesauris domus domini.

¶ C.8. Arca introducitur in templo:
nebula implet domum: salomon bene-
dicit templum: post hoc orat ut exau-
diantur orantes in templo: surgens qui-
dem ab oratione benedicit omni ecclesie
israel et eos instruit: immolant victi-
me et fit festiuitas celebris. Cap.viij.

A T Unc congregati sunt omnes ma-
2.pa.5.a. iores natu israel cum princip-
ibus tribuum / et duces famili-
arum filiorum israel ad regem salomonem
in hierusalem ut deferrent arcam fede-
ris domini de ciuitate dauid: id est
de Sion. Conueneruntque ad regem salomo-
nem uniuersus israel in mense betha-
nim / in solenni die: ipse est mensis se-
ptimus. Veneruntque cuncti senes de
israel / et tulerunt arcam sacerdotes
et portauerunt arcam domini / et ta-
bernaculum federis et omnia vasa
sanctuarii que erant in tabernacu-
lo et ferebant ea sacerdotes et leuite.
Rex autem salomon et omnis multi-
tudo israel que conuenerat ad eum:
gradiebatur cum illo ante arcam: et im-
molabant oues et boues absque esti-
matione et numero. Et intulerunt sa-
cerdotes arcam federis domini in locum
suum in oraculum templi: in sanctum
sanctorum subter alas cherubim. Si-
quidem cherubim expandebant alas
super locum arce et protegebant ar-
cam et vectes eius desuper. Cumque emi- heb.9.a.
nerent vectes et apparerent summi-
tates eorum foris sanctuarium ante
oraculum non apparebant ultra extrin-
secus qui et fuerunt ibi usque in presen-
tem diem. In arca autem non erat aliud B
nisi due tabule lapidee quas posuerat exo.34.
in ea Moyses in oreb: quando pepi- d.
git dominus fedus cum filiis israel cum egre-
derentur de terra egypti. Factum est
autem cum exissent sacerdotes de san-
ctuario nebula impleuit domum domini et
non poterant sacerdotes stare et mi-
nistrare propter nebulam. Impleue-
rat enim gloria domini domum domini.
Tunc ait Salomon. Dominus dixit ut ha- 2.pa.6.a.
bitaret in nebula. Edificans edifica-
ui domum in habitaculum tuum: fir-
missimum solium tuum in sempiternum.
Conuertitque rex faciem suam et bene-
dixit omni ecclesie israel. omnis enim
ecclesia israel stabat. Et ait salomon.
Benedictus dominus deus israel qui
locutus est ore suo ad dauid patrem
meum: et in manibus eius perfecit
dicens. A die qua eduxi populum
meum israel de egypto: non elegi ciui-
tatem de uniuersis tribubus israel ut
edificaretur domus et esset nomen
meum ibi: sed elegi dauid ut esset su-
per populum meum israel. Voluitque 2.re.7.a.
Dauid pater meus edificare domum
nomini domini dei Israel: et ait do- 1.q.7.c.
minus ad Dauid patrem meum. Quod 2.
cogitasti in corde tuo edificare do-
mum nomini meo bene fecisti hoc
ipsum mente tractans. Verumtamen
tu non edificabis mihi domum: sed
filius tuus qui egredietur de renibus
tuis: ipse edificabit domum nomini
meo. Confirmauit dominus sermo-
nem suum quem locutus est: stetique
pro Dauid patre meo et sedi super
thronum israel sicut locutus est do-
minus et edificaui domum nomini

dñi dei israel: et cõstitui ibi locũ arce
in qua fed⁹ dñi est quod pcussit cum
patrib⁹ nostris quando egressi sunt
C de terra egypti. Stetit autẽ salomon
ante altare dñi in conspectu ecclesie
israel: et expandit manus suas in ce=
2.Mach. lum et ait. Dñe deus israel non est si
2.b. milis tui deus in celo desup: et super
terram deorsum: qui custodis pactũ
et misericordiam seruis tuis qui am
bulãt corã te in toto corde suo: qui
custodisti seruo tuo dauid patri meo
que locutus es ei. Ore locutus es: et
manib⁹ pfecisti: vt hec dies probat.
Nunc igitur dñe deus israel conser=
ua famulo tuo dauid patri meo que
1.reg.7. locutus es ei dicens. Non auferetur
b.c. de te vir coram me qui sedeat super
thronum israel: ita tñ si custodierint
filij tui viam suã: vt ambulent coram
me: sicut tu ambulasti in conspectu
meo. Et nũc dñe deus israel firmen=
tur verba tua que locutus es seruo
tuo dauid patri meo. Ergo ne putan=
dũ est q vere deus habitet super ter=
ram? Si enim celũ ⁊ celi celorũ te ca=
pere nõ possunt: quãto magis dom⁹
hec quam edificaui tibi? Sed respice
ad orationem serui tui et ad preces
eius dñe deus meus. Audi hymnum
et orationem quam seruus tuus orat
coram te hodie: vt sint oculi tui aper
ti sup domũ hanc nocte ac die: super
deu.12.b. domũ de qua dixisti. Erit nomẽ me=
um ibi: vt exaudias orationez quam
orat in loco isto ad te seruus tuus / vt
exaudias deprecationem serui tui et
populi tui isrl / quodcunq orauerint
in loco isto: et exaudies in loco habi=
taculi tui in celo: et cũ exaudieris ppi=
D pici⁹ eris. Si peccauerit homo in p=
ximum suũ: ⁊ habuerit aliquod iura=
mentũ quo teneatur astrict⁹: et vene
rit propter iuramẽtum coram altari
tuo in domum tuã / tu exaudies in ce
lo: et facies et iudicabis seruos tuos
cõdemnans impiũ / et reddens viam
suã sup caput eius: iustificãsq iustũ:
et retribuens ei fm iustitiã suam. Si
fugerit popul⁹ tuus israel inimicos
suos: qz peccaturus est tibi / et agen=
tes penitentiã / ⁊ confitentes nomini
tuo venerint et adorauerint: et depre
cati te fuerint i domo hac / exaudi in
celo et dimitte peccatum populi tui
isrl et reduces eos in terrã quã dedi=
sti patrib⁹ eorũ. Si clausum fuerit ce=
lum et nõ pluerit ppter peccã eorũ: ⁊
orantes in loco isto penitentiam ege
rint nomini tuo / ⁊ a pctis suis cõuersi
fuerint ppter afflictionẽ suam / exau
di eos in celo et dimitte peccata ser=
uorũ tuorũ et ppli tui isrl: et ostende
eis viam bonã p quã ambulent: ⁊ da
pluuiã super terrã quã dedisti popu=
lo tuo in possessionem. Fames si ob=
orta fuerit in terra / aut pestilentia /
aut corruptus aer / aut erugo / aut lo=
custa / vel rubigo: et afflixerit euz ini=
micus eius portas obsidens / omnis
plaga / vniuersa infirmitas / cuncta
deuoratio / imprecatio que acciderit
omni hoi de pplo tuo israel: si qs co= 2.q.5.c.
gnouerit plagã cordis sui ⁊ expãde= cõsuluisti.
rit man⁹ suas in domo hac / tu exau= 18.q.2.
dies in celo in loco habitationis tue: c.pnicio=
et repropitiaberis et facies / vt des sam.
vnicuiq fm oẽs vias suas sicut vide de cõse.di.
ris cor ei⁹: qz tu nosti sol⁹ cor omniũ 1.c.si.
filiorũ hoim: vt timeãt te cũctis die= E
bus quibus viuunt sup faciem terre
quã dedisti patrib⁹ nostris. Insuper
et alienigena qui non est de pplo tuo
israel: cũ venerit de terra longinqua
propter nomen tuũ (audietur enĩ no
men tuũ magnuz et manus tua for=
tis ⁊ brachiũ tuum extentum vbiq)
Cũ venerit ergo et orauerit in hoc lo
co / tu exaudies in celo in firmamen=
to habitaculi tui: ⁊ facies oĩa p qui=
bus inuocauerit te alienigena: vt di=
scant vniuersi ppli terrarum nomẽ
tuũ timere: sicut ppl's tuus israel: et
probent qz nomẽ tuum inuocatũ est
super domũ hanc quam edificaui. Si
egressus fuerit ppl's tuus ad bellum
contra inimicos suos p viã quocũq
miseris eos / orabũt te contra viã ci=
uitatis quã elegisti / et cõtra domum
quã edificaui noi tuo: et exaudies in
celo orationes eorũ / et preces eorũ: ⁊
facies iudicium eorũ. Qd si peccaue 2.pa.6.g.
rint tibi (nõ est enĩ homo qui nõ pec= 1.ioã.1.d.
cet) et iratus tradideris eos inimi= eccl.7.c.
cis suis / et captiui ducti fuerint in ter
ram inimicorũ longe vel ppe / et ege=
rint penitẽtiam in corde suo in loco
captiuitatis et cõuersi deprecati te fue
rint in captiuitate sua dicẽtes / Pec= dañ.3.c.
cauimus / inique egimus / impie ges=
simus: et reuersi fuerint ad te in vni
uerso corde suo ⁊ tota aĩa sua in ter=
ra inimicorũ suorũ ad quã captiui du=
cti fuerint ⁊ orauerint te cõtra viam
terre sue quã dedisti patribus eorũ: ⁊
ciuitatis quã elegisti: et tẽpli qd edi=

ficaui nomini tuo: exaudies i celo in firmamento solij tui orationes eorũ et preces eorũ: et facies iudiciũ eorũ et ꝓpitiaberis populo tuo q̃ peccauit tibi: ꝛ oĩbus iniquitatibꝰ eorũ quibus preuaricati sunt in te: et dabis mise-
F ricordiam corã eis qui eos captiuos habuerint vt misereant eis. Populꝰ enim tuus est et hereditas tua: quos eduxisti de terra Egypti de medio fornacis ferree: vt sint oculi tui aperti ad deprecationẽ serui tui ꝛ populi tui Israel: ꝛ exaudias eos in vniuersis ꝑ q̃bꝰ inuocauerint te. Tu enim separasti eos tibi in hereditatẽ de vniuersis populis terre: sicut locutus es ꝑ Moysen seruũ tuũ quando eduxisti patres nr̃os de terra Egypti dñe deus. Factũ est autẽ cũ cõplesset Salomon orãs dñm omnẽ orationem et deprecationẽ hãc/ surrexit de conspectu altaris dñi. Utrunq̃ enim genu in terrã fixerat: ꝛ manus expãderat in celũ. Stetit ergo ꝛ bñdixit oĩ ecclesie Israel voce magna/ dicẽs. Bñdictus dñs deꝰ q̃ dedit requiem populo suo Israel/ iuxta oĩa q̃ locutus est. Non cecidit ne vnꝰ quidẽ sermo ex omnibus bonis q̃ locutus est per Moysen seruũ suum. Sit dñs deus noster nobiscũ/ sicut fuit cũ patribus nr̃is: nõ derelinquens nos neq̃ ꝓijciens: sed inclinet corda nr̃a ad se/ vt ambulemus in vniuersis vijs eiꝰ: ꝛ custodiamus mãdata eiꝰ ꝛ ceremonias eiꝰ: et iudicia quecũq̃ mãdauit patribꝰ nostris: ꝛ sint sermones mei isti quibus deprecatus sum corã dño/ appropinquantes dño deo nr̃o die ac nocte: vt faciat iudiciũ seruo suo ꝛ populo suo Israel ꝑ singulos dies: ꝛ sciãt oĩes populi terre q: dñs ipse est deꝰ: et nõ est vltra absq̃ eo. Sit quoq̃ cor nr̃m ꝑfectum cum domino deo nr̃o: vt am-
G bulemus in decretis eius: ꝛ custodiamus mandata eiꝰ sicut ꝛ hodie. Igitur rex ꝛ oĩs Israel cũ eo immolabãt victimas corã dño. Mactauitq̃ Salomon hostias pacificas quas immolauit domino/ boũ viginti duo milia/ et ouiũ centũ viginti milia. Et dedicauerũt templũ dñi rex ꝛ filij Israel. In die illa sanctificauit rex medium atrij qđ erat ante domum dñi. Fecit quippe holocaustũ ibi ꝛ sacrificium/ et adipem pacificorũ: quoniã altare eneum quod erat corã dño minus erat: et capere non poterat holocaustum ꝛ sacrificiũ ꝛ adipem pacificorum. Fecit ergo Salomon in tẽpore illo festiuitatẽ celebrẽ: ꝛ oĩs Israel cum eo multitudo magna ab introitu emath vsq̃ ad riuum Egypti corã domino deo nostro septem diebus et septem diebus: id est quattuordecim diebus: et in die octaua dimisit populos. Qui benedicentes regi: profecti sunt in tabernacula sua letantes: ꝛ alacri corde super omnibus bonis que fecerat dominꝰ Dauid seruo suo/ et Israel populo suo.

de ꝯse.di. 1.ca. fecit ergo Salomon. et ca. solennitates.

¶ C.S. De apparitione scđa dñi ad Salomonẽ: de oppidis datis Hirã a Salomone: Pharao dat Gazer in dotẽ filie: Salomon edificat ciuitates: omnẽ pplm̃ ppl'o Israel excepto facit tributarios: de filijs Israel neminẽ seruire cõstituit: classem mittit in Ophir ad aurũ reportãdũ. Ca. ix.

A
2.Pa.7.c.

Factũ est autẽ cũ ꝑfecisset Salomon edificium domus dñi/ ꝛ edificiũ regis: ꝛ oĩe qđ optauerat ꝛ voluerat facere/ apparuit ei dominꝰ secundo sicut apparuerat ei in Gabaon. Dixitq̃ dñs ad eum. Exaudiui orationẽ tuam ꝛ deprecationem tuam quam deprecatus es corã me: sanctificaui domũ hanc quã edificasti: vt ponerẽ nomen meũ ibi in sempiternũ: ꝛ erunt oculi mei et cor meũ ibi cunctis diebus. Tu quoq̃ si ambulaueris coram me sicut ambulauit pater tuus in simplicitate cordis et in equitate: ꝛ feceris oĩa que precepi tibi/ et iudicia mea et legitima mea seruaueris/ ponam thronũ regni tui sup Israel in sempiternũ: sicut locutus sum Dauid pr̃i tuo/ dicens. Non auferetur vir de genere tuo de solio Israel. Si autẽ auersione auersi fueritis vos ꝛ filij vestri nõ sequẽtes me nec custodientes mandata mea ꝛ ceremonias quas proposui vobis sed abieritis et colueritis deos alienos et adoraueritis eos: auferam Israel de supficie terre quã dedi eis: ꝛ templum qđ sanctificaui nomini meo ꝓijciã a ꝯspectu meo: eritq̃ Israel in ꝓuerbiũ ꝛ in fabulam cunctis populis: et domus hec erit in exemplum. Ois qui transierit ꝑ eam stupebit ꝛ sibilabit et dicet. Quare fecit dñs sic terre huic et domui huic? Et respondebunt. Quia dereliquerunt dominum deum suum/ q̃ eduxit patres eorũ de terra Egypti: ꝛ secuti sunt deos alie-

3.6.b.
B
2.Re.7.b.c.
Deu.29.d
Hie.22.c.

nos et coluerunt eos et adorauerunt
2.pa.8.a. eos: idcirco induxit dominus super eos omne malum hoc. Expletis autem annis viginti postquam edificauerat Salomon duas domos: id est domum domini et domum regis Hiram rege Tyri prebente Salomoni ligna cedrina et abiegna: et aurum iuxta omne quod opus habuerat: tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galilee. Et egressus est Hiram de Tyro vt videret oppida que dederat ei Salomon/ et
C non placuerunt ei: et ait. Heccine sunt ciuitates quas dedisti mihi frater? Et appellauit eas terram Chabul vsque in diem hanc. Misit quoque hiram ad regem Salomonem centum viginti talenta auri. Hec est summa expensarum quam obtulit rex Salomon ad edificandam domum domini et domum suam: et mello/ et murum Hierusalem/ et heser/ et mageddo/ et gazer. Pharao rex Egypti ascendit et cepit gazer/ succenditque eam igni: et Chananeum qui habitabat in ciuitate interfecit: et dedit eam in dotem filie sue vxori Salomonis. Edificauit ergo Salomon Gazer/ et Bethoron inferiorem/ et Baalath/ et palmiram in terra solitudinis: et omnes vicos qui ad se pertinebant: et erant absque muro. Muniuit et ciuitates curruum et ciuitates equitum: et quodcunque ei placuit vt edificaret in Hierusalem et in libano/ et in omni terra potestatis sue. Uniuersum populum qui remanserat de Amorreis et de Ethteis/ et phereseis/ et eueis/ et iebuseis: qui non sunt de filiis Israel: horum filios qui remanserant in terra quos scilicet non potuerant filii Israel exterminare/ fecit Salomon tributarios vsque in
D diem hanc. De filiis autem Israel non constituit rex Salomon seruire quemquam: sed erant viri bellatores et ministri eius et principes et duces et prefecti curruum et equorum. Erant autem principes super omnia opera Salomonis prepositi quingenti quinquaginta/ qui habebant subiectum populum/ et statutis operibus imperabant. Filia autem Pharaonis ascendit de ciuitate Dauid in domum suam quam edificauerat ei Salomon. Tunc edificauit mello. Offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta et pacificas victimas super altare quod edificauerat domino: et adolebat thymiama coram domino. Perfectumque est templum. Classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber que est iuxta ahilam in littore maris rubri/ in terra Idumee. Misitque Hiram in classe illa seruos suos viros nauticos et gnaros maris/ cum seruis Salomonis. Qui cum venissent in Ophir/ sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum detulerunt ad regem Salomonem.

CC.S. Uenit regina saba Hierusalem et obstupescit: dat et accipit munera: fecit rex Salomon ducenta scuta aurea et thronum eburneum: de classe regis et abundantia et equis. Cap. x.

Sed et regina Saba audita fama Salomonis/ in nomine domini venit temptare eum in enigmatibus. A 2.pa.9.a. mat.12.d. Lu.11.d. 8 q.1.ca. verctor.
Et ingressa Hierusalem multo cum comitatu et diuitiis/ camelis portantibus aromata et aurum infinitum nimis/ et gemmas preciosas: venit ad regem Salomonem/ et locuta est ei vniuersa que habebat in corde suo. Et docuit eam Salomon omnia verba que proposuerat. Non fuit sermo qui regem posset latere/ et non responderet ei. Uidens autem regina saba omnem sapientiam Salomonis et domum quam edificauerat/ et cibos mense eius/ et habitacula seruorum/ et ordines ministrantium/ vestesque eorum et pincernas/ et holocausta que offerebat in domo domini: non habebat vltra spiritum/ et dixitque ad regem. Uerus est sermo quem audiui in terra mea super sermonibus tuis/ et super sapientia tua: et non credebam narrantibus mihi/ donec ipsa veni et vidi oculis meis: et probaui quod media pars mihi nunciata non fuerit. Maior est sapientia et opera tua/ B
quam rumor quem audiui. Beati viri tui et beati serui tui hi qui stant coram te semper et audiunt sapientiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus cui complacuisti: et posuit te super thronum Israel eo quod dilexerit dominus Israel in sempiternum: et constituit te regem vt faceres iudicium et iustitiam. Dedit ergo regi centum viginti talenta auri et aromata multa nimis et gemmas preciosas. Non sunt allata vltra aromata tam multa quam ea que dedit regina Saba regi Salomoni. Sed et classis Hiram que portabat aurum de Ophir/ attulit ex Ophir ligna thina multa nimis et gemmas preciosas. Fecitque rex de lignis thinis fulcra domus domini et domus regie/ et ci-

tharas lyrasqꝫ cantoribus. Non sunt
allata huiuscemodi ligna thina neqꝫ
visa vsqꝫ in presentem diem. Rex au
tem Salomon dedit regine saba om-
nia que voluit et petiuit ab eo: excep-
tis his que vltro obtulerat ei mu-
nere regio. Que reuersa est: et abijt
C in terrã suam cum seruis suis. Erat
autem põdus auri quod offerebatur
Salomoni per annos singulos, sex-
centorum sexagintasex talentorum au-
ri: excepto eo quod offerebãt viri qui
super vectigalia erant, et negociato-
res: vniuersiqꝫ scruta vẽdentes, ⁊ om-
nes reges Arabie, ducesqꝫ terre. Fe-
cit quoqꝫ rex Salomon ducenta scu-
ta de auro purissimo. Sexcentos au-
ri siclos dedit in laminas scuti vni⁹:
et trecentas peltas ex auro probato.
Trecenteqꝫ mine auri vnam peltam
vestiebant. Posuitqꝫ eas rex in do-
mo saltus libani. Fecit etiam rex sa-
lomon thronum de ebore grandem: ⁊
vestiuit eum auro fuluo nimis, qui
habebat sex gradus. Et summitas
throni rotunda erat in parte poste-
riori, ⁊ due manus hinc atqꝫ inde te-
nentes sedile, et duo leones stabant
iuxta manus singulas, et duodecim
leunculi stantes sup sex gradus hinc
D atqꝫ inde. Non est factum tale opus
in vniuersis regnis. Sed ⁊ omnia va-
sa de quibus potabat rex Salomon,
erant aurea: et vniuersa supellex do-
mus saltus libani de auro purissimo.
Non erat argẽtum nec alicuius pre-
cij putabatur in diebus Salomonis,
quia classis regis per mare cũ classe
Hiram semel per tres annos ibat in
Tharsis deferens inde aurũ ⁊ argen
tum, ⁊ dentes elephantorũ, ⁊ simias,
et pauos. Magnificatus est ergo rex
Salomon super omnes reges terre
diuitijs et sapientia. Et vniuersa ter-
ra desiderabat vultũ Salomonis vt
audiret sapiẽtiam eius quã dederat
deus in corde eius. Et singuli defere-
bant ei munera, vasa argentea ⁊ au-
rea, vestes et arma bellica, aromata
quoqꝫ et equos et mulos per annos
singulos. Cõgregauitqꝫ salomon cur-
rus ⁊ equites, ⁊ facti sunt ei mille qua-
dringenti currus et duodecim milia
equitum: et disposuit eos per ciuita-
tes munitas, ⁊ cum rege in Hierusa-
lem. Fecitqꝫ vt tanta esset abundan-
tia argenti in Hierusalem, quanta ⁊
lapidum et cedrorum prebuit mul-
titudinem quasi sycomoros, que na-
scuntur in campestribus. Et educe-
bantur equi salomoni de Egypto et
de Coa. Negociatores eñ regis eme-
bant de Coa, ⁊ statuto precio perdu-
cebant. Egrediebat autem quadriga
ex Egypto sexcentis siclis argenti: ⁊
equus cẽtumquinquaginta. Atqꝫ in
hunc modũ cuncti reges Ethęorum
et syrie equos venundabant.

¶ C.S. De septingentis vxoribus et
trecentis concubinis regis per quas
Salomon preuaricatus est: commi-
natur ei dominus, ⁊ suscitat aduersa-
rios ei Adad Razon ⁊ Hieroboam:
de conscisione regni: de Ahia ꝓphe-
ta ad Hieroboam misso: Salomon vo-
luit interficere Hieroboam sed fugit:
de morte Salomonis. Ca.xi.

Rex autẽ Salomon adamauit A
mulieres alienigenas mul- Ec. 47.c
tas, filiã quoqꝫ Pharaonis, ⁊ deu.17.d.
moabitidas, et ammonitidas, Idu- Can.6.c.
meas, ⁊ sidonias, et cetheas: de gen-
tib⁹ sup quib⁹ dixit dñs filijs Israel. exo.34.b
Non ingrediemini ad eas, neqꝫ de il-
lis ingredientur ad vestras: certissi-
me enim auertent corda vestra, vt
sequamini deos earum. His itaqꝫ co-
pulatus est Salomon ardentissimo
amore. Fueruntqꝫ ei vxores quasi
regine septingente: et concubine tre-
cente. Et auerterunt mulieres cor
eius. Cumqꝫ iam esset senex, deprauatum
est cor eius per mulieres vt se-
queretur deos alienos: nec erat cor
eius perfectum cum dño deo suo, si-
cut cor Dauid patris eius, sed cole-
bat Salomon Astarthen deam Si-
doniorũ ⁊ Chamos deum Moabita-
rum, et Moloch idolum Ammonita-
rum. Fecitqꝫ Salomon qđ non pla- B
cuerat corãm dño: et nõ adimpleuit
vt sequeret dominũ sicut Dauid pa-
ter eius. Tunc edificauit Salomon
phanũ Chamos idolo moab: in mon-
te q̃ est contra Hierusalẽ: ⁊ moloch ido-
lo filiorum Ammon. Atqꝫ in hũc modũ
fecit vniuersis vxorib⁹ suis alienige-
nis q̃ adolebãt thura et immolabant
dijs suis. Igit irat⁹ est domin⁹ Salo-
moni ꝙ auersa esset mens eius a dño
deo Israel q̃ apparuerat ei secundo: S.9.b.
et preceperat de verbo hoc ne seque-
retur deos alienos: ⁊ non custodiuit
que mandauit ei domin⁹. Dixit itaqꝫ C
dominus Salomoni. Quia habuisti
hoc apud te ⁊ non custodisti pactum

meum ⁊ precepta mea que mandaui
tibi disrumpēs scindam regnū tuum
⁊ dabo illud seruo tuo. Ueruntamen
in diebus tuis non faciā propter Da
uid patrē tuū. De manu filii tui scin-
dam illud: nec totū regnū auferam/
sed tribum vnam dabo filio tuo pro-
pter Dauid seruū meū/⁊ Hierusalē
1.Re.8.d. quā elegi. Suscitauit autē dn̄s aduer
sariū salomoni Adad idumeū de se-
mine regio: qui erat in Edom. Cum
enī esset Dauid in idumea/⁊ ascēdis-
set Joab princeps milicie ad sepeliē-
dum eos q̄ fuerant interfecti: ⁊ occi-
disset om̄e masculinū in idumea (sex
enim mensibus ibi moratus est Joab
et oīs Israel/donec interimeret om̄e
masculinum in idumea) fugit Adad
ipse ⁊ viri idumei de seruis p̄ris eius
cum eo vt ingrederent̄ Egyptū. Erat
autē Adad puer paruul⁹. Cūq̄ surre-
xissent de Madiā: venerūt in pharā.
Tuleruntq̄ secū viros de Pharan: ⁊
introierūt Egyptū ad Pharaonem
regē Egypti. Qui dedit ei domū ⁊ ci-
D bos constituit ⁊ terram delegauit. Et
inuenit Adad gratiā corā pharaone
valde intantum vt daret ei vxorē: so-
rorē vxoris sue germanam taphnes
regine. Genuitq̄ ei soror taphnes Ge
nebath filiū: ⁊ enutriuit eū taphnes
in domo Pharaonis. Eratq̄ Gene-
bath habitans apud Pharaonē cū
filiis eius. Cumq̄ audisset Adad in
Egypto dormisse Dauid cū patrib⁹
Re.30.d. suis: et mortuū esse Joab principem
milicie/dixit Pharaoni. Dimitte me
vt vadā in terrā meā. Dixitq̄ ei pha-
rao. Qua enim re apud me indiges
vt queras ire ad terrā tuā? At ille re-
E spondit. Nulla: sed obsecro te/vt di-
mittas me. Suscitauit quoq̄ ei deus
aduersariū razon filiū eliada q̄ fuge-
rat Adadezer regē Soba dn̄m suum:
et cōgregauit cōtra eū viros/⁊ fact⁹
est p̄nceps latronū cum interficeret
eos Dauid: abierūtq̄ Damascū ⁊ ha
bitauerūt ibi ⁊ constituerūt eum re-
gem in Damasco: eratq̄ aduersari⁹
Isrl' cunctis dieb⁹ Salomonis. Et hoc
est malū Adad ⁊ odiū contra Israel:
regnauitq̄ in Syria. Hieroboā q̄q̄ fi
lius Nabat Euphrateus de Sareda
seruus Salomonis: cuius mater erat
nomine Serua / mulier vidua/leua-
uit manum contra regem. Et hec est
causa rebellionis aduers⁹ eum: quia
Salomon edificauit mello: ⁊ coequa
uit voraginē ciuitatis Dauid patris
sui. Erat autē Hieroboam: vir fortis
⁊ potens. Uidensq̄ Salomon adole-
scentē bone indolis ⁊ industriū: con-
stituerat eū prefectum super tributa
vniuerse dom⁹ Joseph. Factū est igi-
tur in tēpore illo: vt Hieroboam egre
deretur de Hierusalē: ⁊ inueniret eū
Ahias silonites p̄pheta in via/oper-
tus pallio nouo. Erant autē duo tan- F
tum in agro. Apprehēdensq̄ Ahias
palliū suū nouum quo coopert⁹ erat
scidit in duodecim partes/et ait ad
Hieroboā. Tolle tibi decē scissuras.
hec enim dicit dn̄s deus Israel. Ecce
ego scindā regnū de manu Salomo-
nis: ⁊ dabo tibi decem tribus. Porro
vna tribus remanebit ei propter ser-
uum meū Dauid ⁊ propter Hierusa-
lem ciuitatē quam elegi ex oībus tri-
bubus Israel: eo q̄ dereliquerit me ⁊
adorauerit Astarthen deam sidonio
rū ⁊ Chamos deū Moab et Moloch
deū filior̄ Ammon: ⁊ nō ambulaue-
rit in viis meis vt faceret iustitiam
corā me et precepta mea/⁊ iudicia si-
cut Dauid pater eius. Nec auferam
omne regnū de manu eius: sed ducē
ponam eū cunctis diebus vite sue: p̄-
pter Dauid seruū meum quem elegi
qui custodiuit mandata mea et pre-
cepta mea. Auferam autē regnū de
manu filii eius ⁊ dabo tibi decem tri-
bus: filio autē eius dabo tribū vnam
vt remaneat lucerna Dauid seruo
meo cunctis dieb⁹ coram me in Hie-
rusalem ciuitate quam elegi vt esset
nomen meum ibi. Te autem assumā
⁊ regnabis sup omnia que desiderat G
aīa tua: erisq̄ rex super Israel. Si igi
tur audieris omnia que precepero ti
bi/⁊ ambulaueris in viis meis/⁊ fe-
ceris qd̄ rectum est coram me: custo-
diens mandata mea ⁊ precepta mea
sicut fecit dauid seru⁹ meus: ero tecū
⁊ edificabo tibi domū fidelē. quomo-
do edificaui dauid domū/⁊ tradā ti-
bi Israel: ⁊ affligā semen Dauid sup
hoc/verūtamē nō cunctis dieb⁹. Uo-
luit ergo Salomon interficere Hiero 2.Pa.9.g.
boā. Qui surrexit ⁊ aufugit in Egy-
ptū ad Sesac regem Egypti: ⁊ fuit in
Egypto vsq̄ ad mortē Salomonis.
Reliquū autem verbor̄ Salomonis
et oīa que fecit et sapientia eius: ecce
vniuersa scripta sunt in libro verbo-
rū dierū Salomonis. Dies autē q̄s
regnauit Salomon in Hierusalē sup

omnē israel quadraginta anni sunt.
Dormiuitqꝫ salomon cum patribus
suis: et sepultus est in ciuitate dauid
patris sui: regnauitqꝫ Roboam filiꝰ
eius pro eo.

¶ C.S. De roboam qui consilio vsus
est iuuenū et tantū super duabus tri
bubus rex cōstituitur: hieroboā au
tem sup decem tribubus: de semeia
propheta ad roboā misso: de vitulis
aureis quos fecit hieroboā. Cap. xii.

A 3. pa. 10. a. Uenit autē Roboam in sichē: il
luc enim congregatus erat om
nis populus israel ad constituendū
eum regem. At vero hieroboam fi
lius nabat cum adhuc esset in egy
pto profugus a facie regis salomo
nis: audita morte eius reuersus est
de egypto. Miseruntqꝫ: et vocauerūt
eū. Uenit ergo hieroboam et omnis
multitudo israel: et locuti sunt ad ro
boam dicētes. Pater tuꝰ durissimū
iugū imposuit nobis: tu itaqꝫ nunc
imminue paululū de imperio pris
tui durissimo: et de iugo grauissimo
qd̄ iposuit nobis et seruiemus tibi.
Qui ait eis. Ite vsqꝫ ad tertiū diem
et reuertimini ad me. Cumqꝫ abiisset
populus / iniit consiliū rex roboam
cū senioribꝰ qui assistebant corā sa
B lomone patre eius: cū adhuc viue
ret et ait. Qd̄ datis mihi cōsiliū vt re
spondeā populo huic? Qui dixerunt
ei. Si hodie obedieris populo huic
et seruieris et petitioni eorū cesseris:
locutusqꝫ fueris ad eos verba leuia
erūt tibi serui cūctis diebus. Qui de
16. q. 1. c. reliquit consiliū senū qd̄ dederāt ei:
ecclesia. et adhibuit adolescentes qui nutriti
fuerāt cū eo et assistebāt illi: dixitqꝫ
ad eos. Qd̄ mihi datis cōsiliū vt re
spondeā populo huic? qui dixerunt
mihi. Leuius fac iugum: qd̄ imposu
it pater tuꝰ super nos. Et dixerūt ei
iuuenes q̄ nutriti fuerant cū eo. Sic
loquere populo huic / qui locuti sunt
C ad te dicentes. Pater tuus aggraua
ec. 47. d. uit iugum nostrum: tu releua nos.
Sic loqueris ad eos. Minimus digi
tus meus grossior est dorso patris
mei. Et nunc pater meus posuit sup
vos iugū graue: ego autē addā sup
iugū vestrū. Pater meꝰ cecidit vos
flagellis: ego autē cedā vos scorpio
nibꝰ. Uenit ergo hieroboam: et ois
populus ad roboam die tertia: sicut
locutꝰ fuerat rex dicens. Reuertimi
ni ad me die tertia. Respōditqꝫ rex
populo dura derelicto consilio senio
rū qd̄ ei dederant et locutus est eis
secundū consiliu iuuenū dicēs. Pa
ter meus aggrauauit iugū vestrum
ego autē addam iugo vestro. Pater 11. D
meus cecidit vos flagellis: ego autē
cedā vos scorpionibus. Et nō acqe
uit rex populo: quoniam auersatus
fuerat eū dñs vt suscitaret verbum 3. 11. f.
suū qd̄ locutus fuerat in manu ahie
silonite ad hieroboā filiū nabat. Ui
dens itaqꝫ populus q̄ noluisset eos
audire rex: respondit ei dicēs. Que
nobis pars in dauid? vel que heredi
tas in filio isai? Uade in tabernacu
la tua Israel: nūc vide domū tuam
dauid. Et abiit israel in tabernacula 2. pa. 10. d.
sua. Super filios autē israel: quicun
qꝫ habitabāt in ciuitatibus iuda: re
gnauit roboā. Misit ergo rex roboā E
aduram qui erat super tributa: et la
pidauit eum ois israel et mortuꝰ est.
Porro rex Roboā festinus ascēdit 7. q. 1. ca.
currū et fugit in hierusalē: recessitqꝫ deniqꝫ.
israel a domo dauid vsqꝫ in presentē
diem. Factū est autē cū audisset om
nis israel q̄ reuersus esset hieroboā
miserūt et vocauerūt eū congregato
cetu: et cōstituerūt eū regē super om
nē israel nec secutus est quispiā do
mū dauid preter tribū iuda solam.
Uenit autē roboam hierusalē et con
gregauit vniuersam domū iuda et
tribū beniamin centū octoginta mi
lia electorū virorū et bellatorū: vt pu Tob. 1. a.
gnarent cōtra domū israel et reduce F
rent regnū Roboā filio salomonis. 2. pa. 11. a.
Factus est autē sermo dñi ad seme
iam virū dei dicens. Loquere ad ro
boam filiū salomonis regem iuda: et
ad omnē domū iuda et beniamin et
reliquos de populo dicens. Hec di
cit dñs. Nō ascendetis: neqꝫ bellabi
tis contra fratres vestros filios is
rael: reuertatur vir in domum suā:
a me enim factū est verbū hoc. Au
dierunt sermonē dñi: et reuersi sunt
de itinere sicut eis preceperat dñs.
Edificauit autē hieroboam sichem
in monte ephraim et habitauit ibi.
Et egressus inde edificauit phanu
el. Dixitqꝫ hieroboam in corde suo.
Nūc reuertetur regnū ad domū da
uid si ascenderit populus iste vt fa
ciat sacrificia in domo dñi in hieru
salē: et cōuertetur cor populi huius
ad dominū suū Roboam regē iude exo. 32. b.
interficientqꝫ me et reuertent ad eū.

Et excogitato consilio fecit duos vi
tulos aureos: et dixit eis. Nolite vl-
B tra ascendere in hierusalē. Ecce dij
Exo. 32.b tui israel: qui te eduxerunt de terra
egypti. Posuitq; vnū in bethel: et al-
terum in dan: et factū est verbū hoc
in peccatū. Ibat eñ popul⁹ ad ado-
2.pa.11.c. rādū vitulū vsq; in dan. Et fecit pha
na in excelsis: et sacerdotes de extre
mis populi q̄ nō erant de filiis leui.
Constituitq; diem solennem in men
se octauo quintadecima die mensis
in similitudinem solennitatis que
celebrabat in iuda. Et ascendēs al-
tare similiter fecit in bethel vt imo-
laret vitulis quos fabricat⁹ fuerat.
Cōstituitq; in bethel sacerdotes ex-
celsorū que fecerāt et ascēdit sup al-
tare qd̄ extruxerat ī Bethel quinta-
decima die mēsis octaui quē finxe-
rat de corde suo. Et fecit solēnitatē
filiis israel et ascendit super altare
vt adoleret incensum.

¶ C.S. De viro dei q̄ venit ī bethel q̄
de iosia nascituro ꝓphetauit signū
dat de effusione cineris: et man⁹ hiero
boā q̄liter aruit et restituta est: q̄ pa-
nē cū rege noluit comedere a ꝓphe-
ta q̄dā reduct⁹ est: et cū eo panē com
edit et a leōe percussus ē: q̄ leo et asin⁹
stabāt iuxta cadauer: et sepultura ei⁹
facta a ꝓpheta q̄ eū seduxerat c. xiij

A ET ecce vir dei venit de iuda in
sermone dñi in bethel hierobo
am stāte super altare: et thus faciē
te: et exclamauit contra altare in ser
mone dñi et ait. Altare altare: hec di
cit dñs. Ecce filius nascet̄ domui da-
uid iosias nomine et immolabit su-
4.re.23. per te sacerdotes excelsorū qui nūc
d. in te thura succendunt et ossa homi-
num super te incēdet. Deditq; in il-
la die signū dicens. Hoc erit signum
qd̄ locutus est dñs. Ecce altare scin-
det et effundet̄ cinis q̄ in eo est. Cūq;
audisset rex sermonem hominis dei
quem inclamauerat cōtra altare in
B bethel: extēdit manū suam de altari
dicens. Apprehēdite eū. Et exaruit
manus eius quā extenderat contra
eū: nec valuit retrahere eā ad se. Al
tare quoq; scissum est et effusus est
cinis de altari: iuxta signū qd̄ predi
xerat vir dei in sermone dñi. Et ait
rex ad virū dei. Deprecare faciē dñi
dei tui et ora pro me: vt restituatur
manus mea mihi. Orauitq; vir dei
faciē dñi et reuersa est manus regis
ad eū: et facta est sicut prius fuerat.
Locutus est autē rex ad virum dei.
Veni mecū domū vt prādeas: et da-
bo tibi munera. Respōditq; vir dei
ad regē. Si dederis mihi mediā par
tem dom⁹ tue nō veniā tecū nec cō-
edam panē neq; bibā aquā in loco
isto: sic enim mādatū est mihi in ser
mone dñi precipiētis. Nō comedes
panē neq; bibes aquā: nec reuerter̄
per viā qua venisti. Abiit ergo per
C aliā viā: et non est reuersus p iter q̄
venerat in bethel. Prophetes autē
quidā senex habitabat in bethel ad
quē venerūt filij sui: et narrauerunt
ei oia opera q̄ fecerat vir dei illa die
in bethel: et verba que locut⁹ fuerat
ad regē: et narrauerūt patri suo. Et
dixit eis pater eorū. Per quā viam
abiit? Ostēderunt ei filij sui viam p
quā abierat vir dei: q̄ venerat de iu-
da. Et ait filijs suis. Sternite mihi
asinū. Qui cū strauissent ascendit et
abiit post virū dei: et inuenit eū sedētē
D subtus therebinthum. Et ait illi. Tu
ne es vir dei q̄ venisti de iuda? Re-
spōdit ille. Ego sum. Dixitq; ad eū.
Veni mecū domū: vt comedas pa-
nē. Qui ait. Nō possum reuerti neq;
venire tecū nec comedā panem ne
q; bibam aquā in loco isto: q: locut⁹
est dñs ad me in sermone dñi dicēs.
Non comedes panem et non bibes
aquam ibi: nec reuerteris per viam
qua ieris. Qui ait illi. Et ego ꝓphe-
ta sum similis tui. Et angelus locu-
tus est mihi in sermone dñi dicens.
Reduc eū tecū i domū tuam vt cō-
edat panē et bibat aquā. Fefellit eū
et reduxit secū. Cōedit ergo panē in
domo eius: et bibit aquā. Cūq; sede-
rent ad mēsam factus est sermo dñi
ad ꝓphetam qui reduxerat eum. Et
E exclamauit ad virū dei qui venerat
de iuda dicēs. Hec dicit dñs. Q: nō
obediens fuisti ori dñi et non custo-
disti mandatū qd̄ precepit tibi dñs
deus tu⁹: et reuersus es et comedisti
panem et bibisti aquā in loco in quo
p̄cepit tibi ne comederes panē neq;
biberes aquā: nō inferetur cadauer
tuum in sepulchrum patrū tuorum.
Cumq; comedisset et bibisset strauit
asinum suum propheta quē reduxe-
rat. Qui cū abijsset inuenit eū leo in
via et occidit: et erat cadauer ei⁹ pro-
iectum in itinere. Asinus autē sta-
bat iuxta illū: et leo stabat iuxta ca-

daver. Et ecce viri transeuntes viderunt cadaver proiectũ in via: et leo-
F nem stãtem iuxta cadaver. Et venerunt & divulgaverunt in civitate: in
qua prophetes ille senex habitabat. Q̃d cũ audisset ꝓpheta ille q̃ reduxerat eũ de via ait. Vir dei est q̃ inobediens fuit ori dñi: et tradidit eũ dñs leoni & confregit eũ & occidit iuxta verbũ dñi qđ locutus est ei. Dixitq; ad filios suos. Sternite mihi asinũ. Qui cũ stravissent & ille abiisset: invenit cadaver eius proiectũ in via: & asinũ & leonẽ stantes iuxta cadaver. Nõ comedit leo de cadavere nec lesit asinũ. Tulit quoq; prophetes cadaver viri dei & posuit illud super asinũ: & reversus intulit in civitatẽ prophete senis / vt plangerent
G eum & posuit cadaver eius in sepulchro suo. Et planxerũt eũ. Heu / heu mi frater. Cũq; planxissent eũ: dixit ad filios suos. Cũ mortuus fuero sepelite me in sepulchro in quo vir dei sepultus est: iuxta ossa eius ponite ossa mea. Profecto enĩ veniet sermo quẽ predixit in sermone dñi contra altare qđ est in bethel & cõtra oĩa phana excelsorũ que sunt in vrbibus samarie. Post verba hec non est reversus Hieroboam de via sua pessima: sed econtrario fecit de novissimis populis sacerdotes excelsorũ. Quicunq; volebat / implebat manũ suã: & fiebat sacerdos excelsorum. Et propter hanc causaz peccavit domus hieroboam et eversa est: et deleta de superficie terre.

¶ C. S. De prophetia ahie ad vxorẽ hieroboam: de morte ahie filii eius: de morte hieroboã / de regno nadab filii eius / de peccatis iude / de sesac rege egypti q̃ spoliavit hierusalem / de scutis aureis & ereis / de morte roboam & regno filii eius. Capitulũ. xiiii.

A In tẽpore illo egrotavit abia filius hieroboã. Dixitq; hieroboam vxori sue. Consurge et cõmuta habitũ ne cognoscaris q̃ sis vxor Hieroboam & vade in silo: vbi est Ahias propheta qui locutus est mihi q̃ regnaturus essem super populũ hunc. Tolle quoq; in manu tua decem panes et crustulũ et vas mellis: & vade ad illũ. Ipse enim indicabit tibi quid eventurũ sit puero huic. Fecit vt dixerat vxor hieroboã et cõsurgens abiit in silo: & venit in domum ahie. At ille non poterat videre quia caligaverant oculi eius pre senectute. Dixit autẽ dñs ad Ahiam. 4. re. 8. c.
B Ecce vxor Hieroboã ingreditur / vt ꝯsulat te super filio suo qui egrotat. Hec & hec loqueris ei. Cũ ergo illa intraret / et dissimularet se esse q̃ erat: audivit Ahias sonitũ pedũ eius introeuntis per ostiũ & ait. Ingredere vxor hieroboã / quare aliam te esse simulas? Ego autem missus sum ad te durus nuncius. Vade & dic Hieroboam. Hec dicit dñs deus Israel. Quia exaltavi te de medio populi: et dedi te ducem super populum meuz israel: & scidi regnũ domus david: et dedi illud tibi & nõ fuisti sicut servus meus david qui custodivit mãdata mea et secutus est me in toto corde suo faciens qđ placitũ esset in cõspectu meo: sed operatus es male super omnes q̃ fuerunt ante te & fecisti tibi deos alienos & ꝯflatiles vt me ad .s. 16. b.
C iracundiã provocares: me autẽ proiecisti post tergũ tuũ. Idcirco ecce ego inducã mala super domũ hieroboã: & percutiã de hieroboã mingentem ad parietẽ & clausum & novissimũ in israel / et mundabo reliquias domus hieroboã: sicut mũdari solet fimus vsq; ad purũ. Qui mortui fuerint de hieroboã i civitate comedẽt eos canes: qui autem mortui fuerit in agro vorabũt eos aves celi / quia dñs locutus est. Tu igitur surge et vade in domũ tuã: & in ipso introitu pedũ tuorũ in vrbem morietur puer et planget eum oĩs israel & sepeliet. Iste enim solus inferetur de hieroboam in sepulchrũ: q2 inventus est
D super eo sermo bonus a dño deo Israel in domo hieroboam. Constituet autẽ sibi dñs regẽ super israel q̃ percutiet domũ hieroboã i hac die & in hoc tempore: et percutiet dñs deus israel: sicut moveri solet arundo in aqua. Et evellet israel de terra bona hac quã dedit patribus eorũ et ventilabit eos trãs flumen: q2 fecerunt sibi lucos vt irritarẽt dominũ: & tradet dñs deus israel propter peccã hieroboã qui peccavit & peccare fecit israel. Surrexit itaq; vxor hieroboã &
E abiit & venit in thersa. Cũq; illa ingrederet limẽ domus puer mortuus est et sepelierũt eũ. Et planxit eũ oĩs israel iuxta sermonem dñi / quem locutus est in manu servi sui Ahie propha-

re. Reliqua aũt verboꝝ hieroboam
quō pugnauerit et quō regnauerit/
ecce scripta sunt in libro verborum
dierum regũ israel. Dies aũt quib⁹
regnauit hieroboã viginti duo anni
sunt. Et dormiuit hieroboã cũ patri-
bus suis. Regnauitq́ꝫ nadab filius
eius pro eo. Porro roboam filius sa-
lomonis regnauit in iuda. Quadra-
F ginta et vnius anni erat roboam cũ
2.pa.12.d regnare cepisset: decem ꝛ septem an-
nos regnauit ĩ hierl'm ciuitate / quã
elegit dñs vt poneret nomen suum
ibi/ex oĩbus tribub⁹ israel. Nomen
aũt matris eius Naama ammani-
tes. Et fecit iudas malũ corã dño: et
irritauerũt eum sup oĩbus que fece-
rãt patres eorũ in peccatis suis que
peccauerũt. Edificauerũt eñi et ipsi
sibi aras ꝛ statuas et lucos sup om-
nem collem excelsum/ et subter oẽm
arborem frondosam: sed ꝛ effemina-
ti fuerunt in terra: feceruntq́ꝫ omnes
abominationes gentiũ / quas attri-
uit dñs ante faciem filioꝝ israel. In
G quinto aũt anno regni roboaꝫ/ascẽ-
dit sesac rex egypti in hierl'm: ꝛ tulit
thesauros domus dñi: et thesauros
regios et vniuersa diripuit: scuta
quoq́ꝫ aurea que fecerat salomon ꝓ
quibus fecit rex roboã scuta erea: et
tradidit ea in manũ ducũ scutario-
rum/ ꝛ eorũ ꝙ excubabant ante ostiũ
dom⁹ regis. Cũq́ꝫ ingrederet̃ rex in
domũ dñi portabant ea qui preeun-
di habebant officiũ: ꝛ postea repor-
tabant ad armamentariũ scutario-
rum. Reliqua aũt sermonũ roboam
et oĩa que fecit: ecce scripta sunt in
libro sermonũ dierum regum iuda.
Fuitq́ꝫ bellum inter roboam et hie-
roboam cũctis diebus. Dormiuitq́ꝫ
roboam cũ patrib⁹ suis: et sepultus
est cũ eis in ciuitate dauid. Nomen
aũt matris ei⁹ naama ãmanites / ꝛ
regnauit Abia filius eius pro eo.

¶ Capi. Sũmariũ. De abia qui fecit
malum ꝛ ꝙ dauid fecit rectum exce-
pto sermõe vrie ethei: de pugna abie
cum hieroboam/de asa qui regnauit
post abiam qui fecit rectum: de pre-
lio inter asa ꝛ baasa regem israel: de
adiutorio benadad regi asa: de mor-
te asa ꝛ de dolore pedũ eius / de iosa
phat qui successit ei: de nadab rege
filij hieroboam occiso/ de basa ꝙ re-
gnauit post eũ qui percussit omnem
domũ hieroboam. Capitulum. xv.

Igitur in octauodecimo anno A
regni hieroboam filij nabat/
regnauit abia sup iudã. Tri-
bus annis regnauit in hierusalem
Nomen matris eius Maacha filia
Abesalom. Ambulauitq́ꝫ in oĩbus
peccatis patris sui que fecerat ante
eum: nec erat cor eius ꝑfectũ cũ do-
mino deo suo sicut cor dauid patris
eius. Sed propter dauid dedit ei do-
minus deus suus lucernã in hieru-
salem vt suscitaret filium eius post
eum: ꝛ staret in hierusalẽ: eo ꝙ fecis-
set dauid rectum in oculis dñi: et nõ
declinasset ab oĩbus que preceperat
ei cunctis dieb⁹ vite sue: excepto ser-
mone vrie ethei. Attamen bellũ fuit 2.pa.13.a.
inter roboam ꝛ hieroboã oĩ tpe vite
eius. Reliqua aũt sermonũ Abie/ et B
oĩa que fecit/ nonne hec scripta sunt
in libro verborũ dierum regũ iuda?
Fuitq́ꝫ preliũ inter abiã ꝛ inter hie- 2.pa.14.
roboã. Et dormiuit abia cũ patribus a.
suis/ ꝛ sepelierunt eũ in ciuitate da-
uid. Regnauitq́ꝫ Asa filius eius pro
eo. In anno ergo vicesimo hieroboã
regis israel regnauit Asa rex iuda/
et quadraginta et vno anno regna-
uit in hierusalem. Nomẽ matris ei⁹
maacha filia abesalom. Et fecit asa
rectum ante conspectũ dñi sicut da-
uid pater eius: et abstulit effemina-
tos de terra / purgauitq́ꝫ vniuersas
sordes idolorũ que fecerant patres
eius. Insup ꝛ maachã matrẽ suam C
amouit/ne esset princeps in sacris
priapi/et in luco eius quem conse-
crauerat. Subuertitq́ꝫ specũ eius: et
confregit simulachrũ turpissimũ et
combussit in torrẽte cedron: excelsa
aũt nõ abstulit. Uerũtamen cor asa
perfectũ erat cũ dño cunctis diebus
suis: ꝛ intulit ea que sanctificauerat
pater suus /et vouerat in domũ dñi
argentũ ꝛ aurũ ꝛ vasa. Bellum aũt
erat inter Asa et baasa regem israel
cunctis dieb⁹ eorũ. Ascendit quoq́ꝫ
baasa rex israel in iudã: ꝛ edificauit
rama: vt nõ posset quispiam egredi
vel ingredi de parte Asa regis iude. D
Tollens itaq́ꝫ Asa omne argentũ et
aurũ qđ remãserat in thesauris do-
mus dñi et in thesauris domus re-
gie: dedit illud in manus seruorum
suoꝝ: ꝛ misit ad Benadad filiũ Ta-
bremon filij Ezion regem Syrie/ qui
habitabat in Damasco/ dicens. Fe-
dus est inter me ꝛ te: ꝛ inter patrem

meū/et patrē tuū: ideo misi tibi mu-
nera argētū et aurū: et peto vt venias
et irritum facias fedus quod habes
cū baasa rege israel: et recedat a me.
Acq̄esceñs benadad regi Asa / misit
principes exercit⁹ sui in ciuitates is-
rael/et percusserūt ahion et dan et abel
domū maacha/et vniuersam cenne-
E roth/omnē scilicet terram nephtalim.
Quod cū audisset baasa/ intermisit
edificare rama/et reuers⁹ est in ther-
sa. Rex aūt asa nunciū misit in oēm
iudam dicens. Nemo sit excusatus.
Et tulerūt lapides de rama: et ligna
eius quib⁹ edificauerat baasa: et ex-
truxit de eis rex asa: gabaa beniamin
1.pa.10.b. et masphat. Reliqua aūt oīm sermo-
nū asa et vniuerse fortitudines ei⁹/
et cūcta q̄ fecit: et ciuitates quas ex-
truxit nōne hec scripta sunt in libro
verborū dierum regū iuda? Verūta-
men in tempore senectutis sue doluit
pedes/et dormiuit cū patrib⁹ suis: et
sepult⁹ est cū eis i ciuitate dauid pa-
tris sui. Regnauitq̄ Josaphat filius
F eius ꝓ eo. Nadab vero filius hiero-
boam regnauit sup israel anno scd̄o
asa regis iuda: regnauitq̄ sup israel
duob⁹ annis: et fecit quod malum est
in cōspectu dñi: et ambulauit in viis
patris sui/et in peccatis eius quib⁹ pec-
care fecit israel. Insidiat⁹ est autē ei
baasa fili⁹ ahie de domo isachar/et
percussit eū in gebbethon/q̄ est vrbs
philistinorū. Siquidē nadab/et oīs
israel obsidebant gebbethon. Inter-
fecit ergo illū Baasa in anno tertio
asa regis iuda: et regnauit ꝓ eo. Cūq̄
regnasset/percussit omnem domum
G hieroboam. Nō dimisit nec vnā qui-
dem aiam de semine ei⁹/donec dele-
ret eū iuxta verbū dñi qd̄ locutus fue-
3.14.c. rat in manu serui sui ahie silonitis/
propter pctā hieroboam q̄ peccaue-
rat: et quib⁹ peccare fecerat israel: et
propter delictū quo irritauerat do-
minū deū isrl'. Reliqua autē sermo-
num nadab/et oīa q̄ operat⁹ est: non-
ne hec scripta sunt in libro verborum
dierū regū israel? Fuitq̄ bellū inter
asa et baasa regē israel cunctis dieb⁹
eorū. Anno tertio asa regis iuda re-
gnauit baasa fili⁹ ahie sup oēm israel
in thersa viginti quattuor annis: et fe-
cit malū corā dño: ambulauitq̄ in
viis hieroboam: et in peccatis eius
quibus peccare fecit israel.

¶ C.S. De Jehu propheta misso ad
Baasa/de morte Baasa/et q̄ Baasa
interfecit Jehu/cui successit Hela fi-
lius eius quem occidit Zambri: et re-
gnauit pro eo/qui postea semetipsū
succēdit cum obsideret eum Amri/
quē elegerat Israel: media pars po-
puli sequebatur Thebni/preualuit
tamen populus qui erat cum Amri
de regno Achab filii eius/de reedifi-
catione Hiericho ab Ahiel. Cap. xvi.

Factus est autē sermo dñi ad ie- A
hu filiū anani cōtra baasa di-
cens. Pro eo q̄ exaltaui te de
puluere: et posui te ducē super popu-
lum meū israel: tu autē ambulasti in
via hieroboam: et peccare fecisti po-
pulū meum israel: vt me irritares in
peccatis eorū: ecce ego demetā poste-
riora baasa: et posteriora dom⁹ eius: 3.14.c.
et faciā domū tuā sicut domū hiero- 3.15.f.
boam filii nabat. Qui mortuus fue-
rit de baasa in ciuitate: comedēt eū
canes: et q̄ mortu⁹ fuerit ex eo in re-
gione/ comedent eum volucres celi. B
Reliqua aūt sermonū baasa/et que-
cūq̄ fecit/et prelia ei⁹: nōne hec scri-
pta sunt in libro verborū dierū regū 2.Para.
israel? Dormiuit ergo baasa cum pa- 16.a.
trib⁹ suis/sepultusq̄ est in thersa: et
regnauit hela fili⁹ eius ꝓ eo. Cū au-
tem in manu iehu filii anani ꝓphete
verbū dñi factū esset contra baasa/et
contra domū ei⁹/et cōtra omne ma-
lum qd̄ fecerat corā dño ad irritan-
dum eū in operib⁹ manuū suarū: vt
fieret sicut dom⁹ hieroboam: ob hanc
causam occidit eū/hoc est iehu filium
anani prophetā. Anno vicesimo sex-
to Asa regis Juda/regnauit Hela fi-
lius Baasa super israel in thersa duo- C
bus annis: et rebellauit contra eum
seruus suus zamri dux medie partis
equitum. Erat aūt hela in thersa bi-
bens: et temulētus in domo arsa pre-
fecti thersa. Irruēs ergo zamri/per- 4.re.9.g.
cussit et occidit eū anno vicesimo se-
ptimo asa regis iuda: et regnauit ꝓ
eo. Cumq̄ regnasset et sedisset sup so-
liū eius: percussit oēm domum baasa
et nō dereliq̄t ex ea mingentē ad pa-
rietē/et ꝓpinquos et amicos ei⁹. De-
leuitq̄ zamri omnē domū baasa iu-
xta verbū dñi qd̄ locutus fuerat ad
baasa in manu iehu ꝓphete propter
vniuersa pctā baasa: et pctā hela filii
eius/qui peccauerunt et peccare fece-
runt israel/prouocantes dñm deum
israel in vanitatibus suis. Reliqua D

autē sermonū hela: et oīa que fecit/
nōne hec scripta sunt in libro verbo-
rum dierū regū israel? Anno vicesi-
moseptimo asa regis iuda: regnauit
zamri septē dieb⁹ in Thersa. Porro
exercitus obsidebat gebbethon vrbē
philistinorum. Cumq3 audisset rebel
lasse zamri, et occidisse regem: fecit
sibi regē ois israel amri: q̄ erat prin-
ceps militie sup israel in die illa i ca-
stris. Ascendit ergo amri: et oms is-
rael cū eo de gebbethon: et obsidebāt
thersa. Uidens autē zamri q̄d expu-
gnanda esset ciuitas / ingressus est
palatiū: et succēdit se cū domo regia
et mortuus est in pctis suis que pec-
cauerat faciens malū corā dño: et
ambulās in via hieroboā / et in pec-
E cato ei⁹ quo fecit peccare israel. Re-
liqua autē sermonū zamri: et insidia-
rum eius et tyrānidis: nōne hec scri-
pta sunt in libro verborū dierū regū
israel? Tunc diuisus est populus is-
rael in duas partes. Media pars po
puli sequebatur thebni filiū gineth/
vt cōstitueret eū regē: z media pars
amri. Preualuit autem populus qui
erat cum amri, populo q̄ sequebatur
Thebni filiū gineth. Mortuusq3 est
thebni: et regnauit amri. Anno trice-
simoprimo asa regis iuda regnauit
amri sup israel duodecim annis. In
thersa regnauit sex ānis: emitq3 mō
tem samarie a samer duobus talen-
tis argenti: et edificauit eū: z vocauit
F nomen ciuitatis quā extruxerat: no-
mine semer dñi montis samarie. Fe-
cit autē amri malū in cōspectu dñi: z
operatus est nequiter super oēs qui
fuerunt ante eū. Ambulauitq3 in oī
via hieroboā filij nabat: et in pecca-
tis eius q̄bus peccare fecerat israel:
vt irritaret dñm deum israel in vani
tatibus suis. Reliqua autem sermo-
num amri: et prelia eius q̄ gessit: nō-
ne hec scripta sunt in libro verborū
dierum regū israel? Dormiuitq3 am-
ri cū patribus suis: et sepultus est in
samaria. regnauitq3 achab fili⁹ eius
pro eo. Achab vero fili⁹ amri regna-
uit super israel anno tricesimoocta-
uo asa reg⁹ iuda. Et regnauit achab
filius amri sup israel in samaria vi-
G ginti z duobus annis. Et fecit achab
filius amri malū in cōspectu dñi su-
per oēs qui fuerunt ante eum. Nec
suffecit ei vt ambularet in peccatis
hieroboam filij nabat; insuper duxit

vxorē Jezabel filiam ethbaal regis
sidoniorū. Et abijt et seruiuit baal, et 4. Regū.
adorauit eum / et posuit arā baal in 10. d.
tēplo baal / quod edificauerat in sa-
maria: et plantauit lucum. Et addi-
dit achab in opere suo / irritans do-
minū deum israel super oēs reges is-
rael qui fuerunt ante eū: in dieb⁹ ei⁹
edificauit Ahiel de bethel Hierico.
In abiram primitiuo suo fundauit
eam: et in segub nouissimo suo posuit
portas ei⁹ iuxta verbū dñi quod locu- Jos. 6. d.
tus fuerat in manu iosue filij nun.
¶ C. S. Uenit elias ad achab / clau-
dit celū ne pluat / pascitur a coruis /
z postea a muliere sarepthana susci-
pitur / et farina de hydria nō deficit /
nec lecythus olei minuitur / etiā eius
filium suscitat elias. Capitulū. xvij.
ET dixit elias thesbites de ha- A
bitatorib⁹ galaad ad achab.
Uiuit dñs deus israel: in cui⁹ ec. 48. a.
conspectu sto: si erit annis his ros et iaco. 5. d.
pluuia / nisi iuxta oris mei verba. Et
factū est verbū dñi ad eum: dicens.
Recede hinc / et vade cōtra orientē /
et abscondere in torrente carith qui
est contra iordanē: et ibi de torrente
bibes: coruisq3 precepi / vt pascant te
ibi. Abijt ergo et fecit iuxta verbum
dñi. Cumq3 abijsset / sedit in torrente
carith / qui est contra iordanē. Corui
quoq3 deferebant ei panē et carnes
mane: similiter panē et carnes vespe
ri: et bibebat de torrente. Post dies ps. 106. d.
autē aliquantos siccatus est torrens 41. di, ca.
non enim pluerat super terrā. Fact⁹ de lite.
est ergo sermo dñi ad eū dicēs. Surge Lu. 4. d.
et vade i sarepta sidoniorū: z mane- B
bis ibi. Precepi enim ibi mulieri vi-
due vt pascat te. Surrexit et abijt in
sarepta sidoniorū. Cumq3 venisset
ad portā ciuitatis: apparuit ei mu-
lier vidua colligens ligna / et voca-
uit eā: dixitq3 ei. Da mihi paululum
aque in vase / vt bibam. Cūq3 illa per-
geret vt afferret / clamauit post ter-
gum eius dicēs. Affer mihi obsecro iud. 4. c.
et buccellā panis in manu tua. Que ec. 48. a.
respondit. Uiuit dominus de⁹ tuus /
quia non habeo panē / nisi quantum
pugillus capere potest farine in hy-
dria: et paululum olei in lecytho. En
colligo duo ligna / vt ingrediar et fa-
ciam illud mihi et filio meo / vt com-
edamus et moriamur. Ad quā elias
ait. Noli timere: sed vade et fac sicut
dixisti. Uerūtamen mihi primū fac

de ipsa farinula subcinericiũ panem
paruulum: et affer ad me: tibi autẽ ⁊
C filio tuo facies postea. Hec autem di
cit dñs deꝰ israel. Hydria farine non
deficiet: nec lecythus olei minuetur
vsqꝫ ad diem in qua dñs daturus est
pluuiã super faciem terre. Que abijt
et fecit iuxta verbũ elie. Et comedit
ipse / et illa / et domꝰ eius: et ex illa die
hydria farine nõ defecit: et lecythus
olei non est imminutus: iuxta verbũ
domini quod locutus fuerat in ma-
nu elie. Factũ est autem post verba
hec: egrotauit filiꝰ mulieris matris-
familias: et erat languor fortissimus
ita vt non remaneret in eo halitus.
Dixit ergo ad eliam. Quid mihi et
tibi vir dei? Ingressus es ad me / vt
rememorarentur iniquitates mee / ⁊
D interficeres filium meum? Et ait ad
eam elias. Da mihi filiũ tuum. Tu-
litqꝫ eum de sinu eius: et portauit in
cenaculũ vbi ipse manebat: et posuit
super lectulum suum: et clamauit ad
dominum / et dixit. Domine deꝰ me-
4.re.4.f us / etiam ne viduã apud quam ego
vtcumqꝫ sustẽtor afflixisti: vt interfi-
Act.20.c. ceres filiũ eius? Et expandit se: atqꝫ
mensus est super puerũ tribus vici-
bus: et clamauit ad dñm et ait. Do-
mine deus meus reuertatur obsecro
anima pueri huius in viscera eius.
Et exaudiuit dominus vocem elie: et
reuersa est anima pueri intra eum: ⁊
reuixit. Tulitqꝫ elias puerum: et de-
posuit eum de cenaculo in inferiorẽ
domum: et tradidit matri sue / ⁊ ait il-
li. En viuit filius tuus. Dixitqꝫ muli-
er ad eliam. Nunc ĩ isto cognoui quo
niam vir dei es tu: et verbum domini
in ore tuo verum est.

¶ C.S. Mittitur elias ad achab vt
detur ei pluuia: de abdia qui prophe-
tas domini abscondit centum et pa-
uit: de ostẽsione elie ad achab: de in-
terfectione sacerdotum baal ab elia
post ꝯsũmationẽ holocausti: et igne
misso ꝺ celo: de pluuia data. Cap. xviij.

A Post dies multos / factum est
verbum domini ad eliã in an-
no tertio dicens. Vade ⁊ ostẽ-
de te achab: vt dem pluuiam sup fa-
ciem terre. Iuit ergo elias vt ostende
ret se achab. Erat autem fames vehe
mens in samaria. Vocauitqꝫ achab
abdiam dispensatorem domus sue.
Abdias autem timebat dominũ de-
um valde. Nam cũ interficeret ieza

bel prophetas dñi / tulit ille centum 23.q.4.c.
prophetas et abscondit eos quinqua nunium.
genos et quinquagenos in speluncis
et pauit eos pane et aqua. Dixit er-
go achab ad abdiam. Vade in ter-
ram ad vniuersos fontes aquarum:
et in cunctas valles si forte possimꝰ
inuenire herbam et saluare equos et
mulos: et non penitus iumẽta inter-
eant. Diuiseruntqꝫ sibi regiones: vt
circuirent eas. Achab ibat per viam
vnam: et abdias per viam alteram
seorsum. Cumqꝫ esset abdias in via:
elias occurrit ei. Qui cum cognouis- D
set eum / cecidit super faciem suam:
et ait. Num tu es domine mi elias?
Cui ille respondit. Ego. Et dixit. Va-
de et dic domino tuo. Adest elias. Et
ille. Quid peccaui inquit quoniam
trades me seruũ tuũ in manu achab
vt interficiat me? Viuit dñs deꝰ tuꝰ:
quia non est gens aut regnũ / in quo
non miserit dñs meus te requirens.
Et respondentibus cunctis: non est
hic: adiurauit regna singula: et gen-
tes: eo ꝙ minime reperireris. Et nunc
tu dicis mihi. Vade et dic domino
tuo. Adest elias. Cũqꝫ recessero a te
spiritus dñi asportabit te in locum
quem ego ignoro: et ingressus nũcia E
bo achab: et nõ inueniẽs te / interficit
et me: seruꝰ autẽ tuus timet dñm ab
infantia sua. Nunqd nõ indicatum
est tibi dño meo qd fecerim cũ inter-
ficeret iezabel ꝓphetas dñi / ꝙ abscõ
derim de ꝓphetis dñi centum viros
quinquagenos et qnquagenos ĩ spe-
luncis: et pauerim eos pane et aqua?
Et nunc tu dicis. Vade ⁊ dic dño tuo 3.17.c.
adest elias: vt interficiat me? Et di- 4.re.4.
xit elias. Viuit dñs exercituũ / añ cu- b.
ius vultũ sto: qꝛ hodie apparebo ei.
Abijt ergo abdias ĩ occursum achab
et indicauit ei. Venitqꝫ achab in oc-
cursũ elie. Et cũ vidisset eũ / ait. Tu
ne es ille q̃ cõturbas isrl'? Et ille ait.
Nõ ego turbaui isrl': sed tu / et domꝰ
patris tui: qui dereliq̃stis mandata
dñi / et secuti estis baalim. Veruntñ
nunc mitte / et congrega ad me vni-
uersum Israel in monte carmeli: et
prophetas baal quadringentos qn-
quaginta / prophetasqꝫ lucorum qua
dringentos: qui comedunt de mẽsa
iezabel. Misit achab ad omnes fili-
os israel: et congregauit prophetas D
in monte carmeli. Accedens autem
elias ad omnẽ populum israel / ait:

49.dist. Usquequo claudicatis in duas par=
ca.si. tes? Si dñs est deꝰ sequimini eum: si
autē baal/seqmini illū. Et nō respon
dit ei ppl's verbū. Et ait rursus elias
ad populum. Ego remansi propheta
dñi solus: prophete autem baal qua=
dringenti ꝛ quinquaginta. Prophe=
teqꝫ lucorum quadringenti viri sunt.
Dent nobis duo boues: et illi eligant
sibi bouē vnum/ꝛ in frusta cedentes
ponāt sup ligna/ignē autē non sup=
ponāt. Et ego faciā bouē alterum: et
imponā sup ligna/ignē aūt non sup=
ponā. Inuocate noīa deorū vestrorū
et ego inuocabo nomē dei mei: et de=
us q̄ exaudierit per ignē/ipse sit de=
us. Rñdēs oīs ppl'us ait. Optima ꝓ=
positio quam locutus est elias. Dixit
ergo elias ꝓphetis baal. Eligite vo=
bis bouē vnū/et facite primi: qꝛ vos
E plures estis: et inuocate noīa deorū
vestrorum/ignēqꝫ nō supponatis. Qui
cum tulissent bouē quē dederat eis
fecerunt: ꝛ inuocabāt nomen baal de
mane vsqꝫ ad meridiē dicētes. Baal
exaudi nos. Et non erat vox: nec qui
rñderet. Trāsiliebātqꝫ altare qđ fece
rāt. Cūqꝫ esset iā meridies: illudebat
illis elias dicens. Clamate voce ma=
iore. Deus eñ vester est: et forsitā lo=
quit: aut in diuersorio est: aut in iti=
nere: aut certe dormit vt excitet. Cla=
mabāt ergo voce magna: et incidebāt
se iuxta ritū suū cultris/et lanceolis:
donec pfunderent sanguine. Postq̄
autem trāsiit meridies: et illis ꝓphe=
tantibus venerat tēpus quo sacrifi=
ciū offerri solet: nec audiebatur vox/
nec aliquis rñdebat/nec attendebat
orātes: dixit elias oñi populo. Veni=
te ad me. Et accedēte ad se ppl'o/cu=
rauit altare dñi/qđ destructum fue=
rat: et tulit duodecim lapides iuxta
numerū tribuū filiorū iacob: ad quē
Gen.32.f. factꝰ est sermo dñi dicens. Isrl' erit
nomen tuū. Et edificauit de lapidi=
F bus altare in noīe dñi. Fecitqꝫ aque
ductum quasi p duas aratiūculas in
circuitu altaris/ꝛ composuit ligna:
diuisitqꝫ per mēbra bouem: et posuit
super ligna: et ait. Implete q̄tuor hy=
drias aqua: et fundite super holocau
stum: ꝛ super ligna. Rursumqꝫ dixit.
Etiā scđo hoc facite. Qui cū fecissent
scđo/ait. Etiā tertio idipsum facite.
Feceruntqꝫ et tertio: et currebāt aque
circū altare: et fossa aqueductus re=
pleta est. Cūqꝫ iam tēpus esset vt of=
ferret holocaustū: accedens elias ꝓ=
pheta ait. Dñe deus abraā/et isaac/
et israel: ostēde hodie qꝛ tu es deus is
rael: et ego seruus tuus: et iuxta pre= 1.q.1.cum
ceptū tuū feci oīa verba hec. Exaudi scriptura.
me dñe/exaudi me: vt discat populꝰ
iste qꝛ tu es dñs deus/et tu conuerti=
sti corda eorū iterū. Cecidit aūt ignis
dñi/et vorauit holocaustū/et ligna/
et lapides: puluerē quoqꝫ et aquam
que erat in aqueductu lambens. Qđ
cū vidisset oīs populꝰ: cecidit in fa=
ciem suā/et ait. Dñs ipse est deꝰ: do=
minus ipse est deꝰ. Dixitqꝫ elias ad B
eos. Apprehendite ꝓphetas baal: et
ne vnꝰ quidē effugiat ex eis. Quos
cū apprehendissent: duxit eos elias
ad torrentē cison: ꝛ interfecit eos ibi.
Et ait elias ad achab. Ascēde/come= 1.q.4.§.
de et bibe: qꝛ sonus multe pluuie est. petō q̄qꝫ
Ascēdit achab/vt comederet ꝛ bibe= plebis.
ret. Elias aūt ascendit in verticē car= §.7.a.
meli: et pronꝰ in terrā posuit faciem Jac.5.d.
suā inter genua sua: et dixit ad puerū
suū. Ascēde et prospice cōtra mare.
Qui cū ascēdisset et contēplatꝰ esset
ait. Nō est quicq̄. Et rursum ait illi.
Reuertere septē vicibꝰ. In septima
autem vice/ecce nubecula parua q̄si
vestigium hoīs ascēdebat de mari.
Qui ait. Ascēde et dic achab. Junge
currū tuū et descende/ne occupet te
pluuia. Cūqꝫ se verteret huc atque il=
luc/ecce celi contenebrati sunt: et nu
bes/et vētus: et facta est pluuia grā=
dis. Ascendens itaqꝫ achab abiit in
iezrahel: et manus dñi facta est sup
eliam: accinctisqꝫ lūbis currebat an=
te achab: donec veniret in iezrahel.
¶ C.S. Fugit elias iezabel: dormit
sub vmbra iuniperi: manet in spelū=
ca: petit anime sue mortem: videt do=
minum: mittit vngere azahel regem
super syriā/et iehu super israel et he=
liseum in prophetam pro se: heliseus
sequitur et sibi ministrat. Cap. xix.
Nunciauit autē achab iezabel A
oīa que fecerat elias: et quo=
modo occidisset vniuersos ꝓ=
phetas baal gladio. Misitqꝫ iezabel
nuncium ad eliam dicens. Hec mihi
faciant dii/ꝛ hec addant: nisi hac ho=
ra cras posuero aīam tuā sicut ani=
mam vnīꝰ ex illis. Timuit ergo eli=
as/et surgens abiit quocumqꝫ eū fere
bat voluntas: venitqꝫ in bersabee iu=
da/et dimisit ibi puerū suum: et per=
rexit in desertū viā vnius diei. Cūqꝫ

venisset / et sederet subter vnam iu-
niperum / petiuit anime sue vt mori-
retur: et ait. Sufficit mihi dñe / tolle
animā meam. neq; enim melior sum / q̄
Jone. 4. patres mei. Proiecitq; se: et obdor-
miuit in vmbra iuniperi. Et ecce an-
gelus dñi tetigit eū / et dixit illi. Sur-
ge / et comede. Respexit ꝛ ecce ad ca-
put suum subcinericius panis / ꝛ vas
aque. Comedit ergo ꝛ bibit: ꝛ rursum
obdormiuit. Reuersusq; est angelus
dñi scd̄o et tetigit eū: dixitq; illi. Sur-
ge / comede / grandis enim tibi restat
B via. Qui cū surrexisset comedit et bi-
bit: et ambulauit in fortitudine cibi
illius quadraginta diebus / et qua-
draginta noctib⁹ vsq; ad mōtem dei
oreb. Cumq; venisset illuc / mansit in
spelunca. Et ecce sermo dñi ad eū: di-
Ro.11.a. xitq; illi. Quid hic agis elia? At ille
respondit. Zelo zelatus sum pro dño
deo exercituum: q2 dereliquerunt pa-
ctum dñi filij israel. Altaria tua de-
struxerunt: ꝛ prophetas tuos occide-
runt gladio: et derelict⁹ sum ego sol⁹
et querunt animam meā vt auferant
eam. Et ait ei. Egredere ꝛ sta in mon-
te corā dño. Et ecce dñs transit / ꝛ spi-
ritus grandis et fortis subuertens
montes / ꝛ conterens petras ante do-
minum. Non in spū dñs / ꝛ post spiri-
tum ꝯmotio. Non in cōmotione dñs:
C et post ꝯmotionē ignis. Non in igne
dñs et post ignē sibilus aure tenuis.
Quod cū audisset elias: operuit vul-
tum suum pallio: ꝛ egressus stetit in
ostio spelūce: ꝛ ecce vox ad eū dicēs.
Quid hic agis elia? Et ille rñdit. Ze-
lo zelat⁹ sum pro dño deo exercituum
quia dereliquerunt pactum tuum fi-
lij israel. Altaria tua destruxerunt:
et ꝓphetas tuos occiderunt gladio /
et derelict⁹ sum ego solus: ꝛ querunt
de sacra. animam meā vt auferant eam. Et ait
vnct.ca- dñs ad eū. Uade ꝛ reuertere in viam
vnico. tuā per desertum in damascuz. Cūq;
ec.48.a. perueneris illuc / vnges Azahel re-
gem super Syriā: et iehu filiū namsi
vnges regē super israel. Heliseū au-
tem filiū saphat qui est de abelmeu-
la / vnges prophetam pro te. Et erit /
quicumq; fugerit gladiū azahel / occi-
det eum iehu: et quicūq; fugerit gla-
dium iehu: interficiet eum heliseus.
D Et derelinquam mihi in israel septē
Ro.11.a. milia virorum / quorū genua nō sunt
incuruata ante baal: ꝛ oē os quod nō
adorauit eum osculās manum. Pro-
fectus ergo inde Elias reperit heli-
seum filiū Saphat / arantem in duo-
decim iugis boum et ipse in duode-
cim iugis boum arantib⁹ vnus erat.
Cūq; venisset elias ad eū / misit pal-
lium suum sup illum. Qui statim reli-
ctis bobus cucurrit post Eliam / et
ait. Osculor oro te patrē meum ꝛ ma-
trem meā / ꝛ sic sequar te. Dixitq; ei. 86.di.c.
Uade et reuertere. Qd̄ enim meū erat nō sat; ē.
feci tibi. Reuersus autē ab eo / tulit
par boum et mactauit illud / ꝛ in ara-
tro boum coxit carnes / et dedit popu-
lo / et comederunt. Cōsurgensq; abijt
et secutus est Eliā: ꝛ ministrabat ei.

¶ C.S. De ꝑma obsidiōe samarie: et
fuga benadad reg⁹ syrie per pueros
principū ꝓuinciarū: de pugna in qua
syri cesi et benadad tentus et dimis-
sus est: de ꝓpheta q̄ dixit alteri: per-
cute me: qui prophetauit ad achab
custodi virum istum. Capitulū. xx.

Porro benadad rex syrie con- A
gregauit oēm exercitū suū / et
triginta duos reges secum: et
equos et currus: et ascēdens pugna-
uit cōtra samariā / ꝛ obsedit eā. Mit-
tensq; nuncios ad Achab regē israel
in ciuitatē / ait. Hec dicit Benadad.
Argētum tuū et aurū tuū meum est:
vxores tue ꝛ filij tui optimi mei sunt.
Respōditq; rex israel. Juxta verbum
tuum dñe mi rex / tuus sum ego ꝛ oīa
mea. Reuertētesq; nuncij / dixerunt.
Hec dicit benadad qui misit nos ad
te. Argētum tuū / et aurū tuū / et vxo-
res tuas / et filios tuos dabis mihi.
Cras igitur hac eadem hora mittam
seruos meos ad te / et scrutabuntur
domum tuā ꝛ domū seruoꝝ tuoꝝ: et
oē qd̄ eis placuerit ponent in mani-
bus suis et auferent. Uocauit autem
rex israel omnes seniores terre ꝛ ait. B
Animaduertite ꝛ videte: qm̄ insidia-
tur nobis. Misit enim ad me pro vxo-
ribus meis et filijs: et pro argento et
auro ꝛ nō abnui. Dixeruntq; oēs ma-
iores natu et vniuersus ppl's ad eū.
Nō audias neq; acquiescas illi. Re-
spōdit itaq; nuncijs Benadad. Dici-
te dño meo regi. Oia ꝓpter que misi-
sti ad me seruū tuum in initio / faciā:
hanc aūt rem facere nō possum. Re-
uersiq; nuncij retulerunt oia ei. Qui
remisit et ait. Hec faciant mihi dij et
hec addant / si suffecerit puluis Sa-
marie pugillis oīs populi qui sequi-
tur me. Et respondens rex israel / ait.

Dicite ei. Ne glorief accinctus eque
vt discinctus. Factū est aūt cum au-
disset benadad verbum istud / bibe-
bat ipse et reges i vmbraculis: et ait
seruis suis. Circūdate ciuitatem. Et
circūdederūt eam. Et ecce propheta
vnus accedens ad achab regem isra
C el/ait ei. Hec dicit dominus. Certe vi
disti omnē multitudinē hāc nimiā?
ecce/ ego tradā eā in manum tuā ho
die: vt scias quia ego sum dñs. Et ait
Achab. Per quē? Dixitq; ei. Hec di-
cit dñs. Per pedissequos principū
prouinciarum. Et ait. Quis incipiet
preliari? Et ille dixit. Tu. Recensuit
ergo pueros principū prouinciarū:
et reperit numerū ducentorū trigin-
taduorū: et recensuit post eos ppl'm
oēs filios israel septē milia: et egres-
si sunt meridie. Benadad autē bibe-
bat temulentus in vmbraculo suo /
et reges trigintaduo cum eo: qui ad
auxilium eius venerāt. Egressi sunt
autē pueri principū ꝓuinciarum in
prima fronte. Misit itaq; benadad.
Qui nunciauerunt ei dicentes. Viri
egressi sunt de samaria. At ille ait.
Siue pro pace veniunt/ apprehendi
te eos viuos: siue vt prelientur / vi-
D uos eos capite. Egressi i sunt ergo pu
eri principum ꝓuinciarum / ac reli-
quis exercit⁹ sequebatur. Et pcussit
vnusquisq; virum q contra se venie-
bat: fugeruntq; Syri/et psecutus est
eos isrl'. Fugit quoq; Benadad rex
syrie in equo cū equitibus suis. Nec-
nō egressus rex israel pcussit equos
et currus: ꝛ pcussit syriam plaga ma
gna nimis. Accedēs autem ꝓpheta
ad regem israel/dixit ei. Vade et con
fortare/et scito et vide quid facias.
sequēti eniꝫ anno rex syrie ascendet
contra te. Serui vo regis syrie dixe-
runt ei. Dii mōtium sunt dii eorum /
ideo superauerunt nos: sed meli⁹ est
vt pugnemus contra eos in cāpestri
bus / et obtinebimus eos. Tu ergo
verbum hoc fac. Amoue reges singu
los ab exercitu tuo / et pone princi-
pes pro eis: ꝛ instaura numerum mi
litū qui ceciderunt de tuis: et equos
ſm equos pristinos / et currus scdm
currus quos ante habuisti: ꝛ pugna
bimus contra eos in cāpestribus / et
videbis q obtinebimus eos. Credi-
dit consilio eorum et fecit ita. Igitur
postq̄ annus transierat / recensuit
benadad syros et ascendit in aphec

vt pugnaret cōtra israel. Porro filii
israel recensiti sunt: et acceptis ciba
riis profecti ex aduerso / castrame-
tati sunt contra eos / quasi duo par-
ui greges caprarum: syri aūt reple-
rūt terram. Et accedēs vnus vir dei E
dixit ad regem israel. Hec dicit dñs.
Quia dixerūt syri: deus mōtium est
dñs/et nō est deus valliū: dabo oēm
multitudinem hanc grandem in ma
nu tua/et scietis q ego sum dñs. Di
rigebant itaq; septem diebus ex ad-
uerso hi atq; illi acies: septima autē
die commissum est bellum. Percusse
runtq; filii israel de syris centum mi
lia peditū in die vna. Fugerunt autē
syri qui remanserunt in aphec/in ci-
uitatem: et cecidit murus sup vigin-
tiseptem milia hominum qui remā-
serant. Porro benadad fugiens in-
gressus est ciuitatē in cubiculū quod
erat intra cubiculū / dixeruntq; ei ser-
ui sui. Ecce audiuim⁹ q reges dom⁹
israel clementes sint. Ponam⁹ itaq;
saccos in lumbis nostris / et funicu-
los in capitibus nostris: et egredia-
mur ad regem israel: forsitan salua-
bit aīas nostras. Accinxerūt saccis
lumbos suos/ꝛ posuerunt funiculos
in capitib⁹ suis: veneruntq; ad regē
israel et dixerūt ei. Seruus tuus Be-
nadad dicit. Viuat oro te aīa mea.
Et ille ait. Si adhuc viuit frater me-
us est. Quod acceperūt viri pro homie
et festinantes rapuerunt verbum ex
ore ei⁹ atq; dixerūt. Frater tu⁹ bena- F
dad viuit. Et dixit eis. Ite ꝛ adduci-
te eum ad me. Egressus est ergo ad
eum benadad /et leuauit eum in cur-
rū suū. Qui dixit ei. Ciuitates quas
tulit pater me⁹ a patre tuo reddam:
et plateas fac tibi in damasco / sicut
fecit pater meus in samaria: et ego
federatus recedam a te. Pepigit er-
go fed⁹ et dimisit eum. Tūc vir qui-
dam de filiis prophetarū dixit ad so-
ciū suū in sermone domini. Percute
me. At ille noluit percutere. Cui ait.
Quia noluisti audire vocem dñi: ec-
ce recedes a me / et pcutiet te leo. Cū
q; paululū recessisset ab eo: inuenit
eū leo atq; pcussit. Sed et alterū in-
ueniens virum dixit ad eū. Percute
me. Qui pcussit eum et vulnerauit.
Abiit ergo propheta et occurrit regi G
in via: et mutauit aspersione pulue-
ris os et oculos suos. Cūq; rex trans
isset/clamauit ad regem et ait. Ser-

uus tuus egressus est ad preliãdum
comimus. Cũq3 fugisset vir vnus: ad-
duxit eum quidã ad me: et ait. Custo
di virum istuz. Qui si lapsus fuerit:
erit aĩa tua pro anima ei⁹: aut talen-
tum argenti appendes. Dum autem
ego turbatus huc illucq3 me verte-
rem: subito nõ comparuit. Et ait rex
israel ad eum. Hoc est iudiciũ tuum
qđ ipse decreuisti. At ille statim abs-
tersit puluerẽ de facie sua: et cogno-
uit eũ rex israel q̃ esset de prophetis.
Qui ait ad eum. Hec dicit dñs. Quia
dimisisti virum dignũ morte de ma-
nu tua: erit anima tua pro aĩa eius
et populus tuus pro populo eius.
Reuersus est igitur rex israel in do-
mum suã audire contemnens: et fu-
ribundus venit in samariam.

¶ Ca. S. De occisione naboth pro vi-
nea sua: Jezabel mittit vt occidatur
Naboth: lapidatur Naboth: de elia
qualiter increpauit Achab: de peni-
tentia Achab. Capitulum. xxi.

A Post verba aũt hec: tempore il-
lo vinea erat naboth iezrahe-
lite qui erat in iezrahel: iuxta
palatiũ achab regis samarie. Locu-
tus est ergo achab ad naboth dicẽs.
Da mihi vineam tuã: vt faciaz mihi
hortum olerũ: quia vicina est: et pro-
pe domuz meã: daboq3 tibi pro ea vi-
neam meliorem. Aut si cõmodius ti-
bi putas: argenti precium quantũ di-
23. q. 5. c. ꝯuenio. gna est dabo. Cui rñdit naboth. Pro
pitius sit mihi dñs: ne dem heredita
tem patrũ meorum tibi. Venit ergo
achab in domum suam indignans ⁊
frendens super verbo quod locutus
fuerat ad eum naboth iezrahelites
dicẽs. Nõ dabo tibi hereditatem pa-
B trum meorũ. Et ꝓiciens se in lectu-
lum suum: auertit faciem suã ad pa-
rietẽ: et non comedit panẽ. Ingressa
est autẽ ad eum Jezabel vxor sua: di-
xitq3 ei. Quid est hoc vnde aĩa tua
contristata est? et quare nõ comedis
panẽ? Qui rñdit ei. Locutus sum na
both iezrahelite: et dixi ei. Da mihi
vineam tuam accepta pecunia: aut
si tibi placet dabo tibi vineam melio
rẽ ꝓ ea. Et ille ait. Non dabo tibi vi-
neã meaz. Dixit ergo ad eum iezabel
vxor eius. Grandis authoritatis es:
et bene regis regnũ israel. Surge et
comede panem: et equo animo esto:
C ego dabo tibi vineã naboth iezrahe-
lite. Scripsit itaq3 literas ex nomi-
ne Achab et signauit eas anulo eius
et misit ad maiores natu et optima-
tes qui erant in ciuitate eius: et habi
tabãt cum naboth. Literaruz autem
hec erat sententia. Predicate ieiuniũ
et sedere facite naboth inter primos
populi: et submittite duos viros fili-
os belial contra eum, et falsum testi-
monium dicant. Benedixit naboth Act. 4. g.
deum et regem. Et educite eũ et lapi
date: sicq3 moriatur. Fecerunt ergo
ciues eius maiores natu et optima-
tes qui habitabant cum eo in vrbe si-
cut preceperat eis Jezabel et sicut
scriptum erat in literis quas mise-
rat ad eos. Predicauerũt ieiunium D
et sedere fecerunt naboth inter pri-
mos populi: et adductis duobus vi-
ris filijs diaboli: fecerunt eos sedere
contra eũ. At illi: scilicet vt viri dia-
bolici: dixerũt cõtra eũ testimonium
coram multitudine. Benedixit Na-
both deũ et regem. Quã obrem edu-
xerunt eum extra ciuitatem: et lapi-
dibus interfecerunt. Miseruntq3 ad
Jezabel dicentes. Lapidatus est na-
both, et mortuus est. Factum est au-
tem: cum audisset Jezabel lapida-
tum naboth et mortuum locuta est
ad Achab. Surge posside vineaz na-
both Jezrahelite qui noluit tibi ac-
quiescere et dare eam accepta pecu-
nia. nõ enim viuit Naboth: sed mor-
tuus est. Quod cum audisset achab E
mortuum videlicet Naboth surre-
xit ⁊ descendebat in vineam naboth
Jezrahelite vt possideret eam. Fa-
ctus est igiť sermo domini ad Eliam
Thesbiten dicens. Surge et descen-
de in occursum Achab regis Israel
qui est in samaria: ecce ad vineam
naboth descendit vt possideat eam:
et loqueris ad eum dicens. Hec dicit de pe. di. 1
dominus deus. Occidisti: insuper et stin. 3. c.
possedisti. Et post hec addes. Hec achab.
dicit domin⁹. In loco hoc in quo lin-
xerunt canes sanguinem Naboth:
lambent quoq3 sanguinem tuum. Et F
ait Achab ad Eliam. Num inueni-
sti me inimicum tibi? Qui dixit. In-
ueni eo q̃ venũdatus sis vt faceres
malum in conspectu domini. Hec di-
cit domin⁹. Ecce ego inducam super 4. Regū
te malum et demetã posteriora tua: 9. b.
⁊ interficiam de Achab mingentem
ad parietem: et clausum et vltimum
in Israel. Et dabo domum tuam si-
cut domum hieroboam filij Nabat: S. 15. g.

3.16.a. et sicut domum baasa filij Ahia: quia
egisti vt me ad iracūdiam prouoca=
res: et peccare fecisti israel. Sz et de
Jezabel locutus est dñs dicens. Ca=
4.regū. nes comedēt Jezabel in agro Jezra=
9.g. el. Si mortuus fuerit Achab in ciui=
tate/comedēt eum canes: si aūt mor=
tuus fuerit in agro / comedent eum
B volucres celi. Igitur non fuit alter
talis sicut Achab qui venūdatus est
vt faceret malū in cōspectu dñi. Con=
citauit enim eum Jezabel vxor sua: et
abominabilis factus est: intantum vt
sequeretur idola q̄ fecerāt Amorrei:
quos cōsumpsit dñs a facie filiorum
israel. Itaq3 cum audisset Achab ser
mones istos / scidit vestimenta sua
et operuit cilicio carnē suam: ieiuna=
uitq3 et dormiuit in sacco: et ambula=
uit demisso capite. Et factus est ser=
mo dñi ad Eliam Thesbiten dicens.
Nonne vidisti humiliatum Achab
coram me? Quia igitur humiliatus
est mei causa: non inducam malum
4.Regū. in diebus eius / sed in diebus filij sui
10.c. inferam malum domui eius.
¶ C.S. De cōuētu achab et iosaphat
regū: de pseudo pphetis: de michea
de bello vbi periit achab et regnauit
post euz ochozias: de Josaphat rege
iuda: et classib⁹ eius post quē regna=
uit ioram filius eius. Capm. xxij.
A TRansierunt igitur tres anni
2.Para. absq3 bello inter Syriā et Is=
18.a. rael. In anno aūt tertio descē
2.re.3.a. dit Josaphat rex iuda ad regem Is=
rael. Dixitq3 rex israel ad seruos su=
os. Ignoratis ꝙ nostra sit ramoth
galaad/et negligimus tollere eaz de
manu regis Syrie? Et ait ad Josa=
phat. Venies ne mecū ad preliādum
in Ramoth Galaad? Dixitq3 Josa=
phat ad regez israel. Sicut ego sum/
ita et tu. populus meus et pplꝰ tuus
vnū sunt: et equites mei equites tui.
Dixitq3 Josaphat ad regem israel.
Quere oro te hodie sermonē domini.
Congregauit ergo rex israel prophe=
tas quadringentos circiter viros:
et ait ad eos. Ire debeo in Ramoth
Galaad ad bellanduz/ an quiescere?
Qui responderunt. Ascende / et dabit
eam dñs in manu regis. Dixit autez
B iosaphat. Non est hic propheta dñi
quispiā vt interrogem⁹ p eum? Et ait
rex israel ad iosaphat. Remansit vir
vnus p quem possumus interrogare
dñm: sed ego odi eū: q2 non pphetat

mihi bonū: sed malū/ Micheas fili⁹
Jemla. Cui Josaphat ait. Ne loqua=
ris ita rex. Vocauit ergo rex israel
eunuchū quendā et dixit ei. Festina
adducere micheā filiuz Jemla. Rex
autē israel et iosaphat rex iuda sede=
bant vnusquisq3 in solio suo vestiti
cultu regio/ in area iuxta ostiuz por=
te samarie: et vniuersi pphete pphe
tabāt in conspectu eorū. Fecit quoq3
sibi Sedechias filius Chanaan cor=
nua ferrea et ait. Hec dicit dñs. His
ventilabis Syriā/ donec deleas eaz.
Omnesq3 prophete similiter prophetabāt
dicētes. Ascende in ramoth galaad
et vade prospere: et tradet eā dñs in
manus regis. Nuncius vero q̄ ierat vt
vocaret Micheā/ locutus est ad eum
dicens. Ecce sermones prophetaruz
ore vno regi bona predicant. Sit er=
go et sermo tu⁹ similis eorū: et loque= C
re bona. Cui micheas ait. Viuit dñs 2.Para.
q2 quodcumq3 dixerit mihi dñs / hoc lo= 18.b.
quar. Venit itaq3 ad regem: et ait illi
rex. Michea/ ire debemus in ramoth
galaad ad preliandū/ an cessare. Cui
ille rñdit. Ascende et vade psperé: et
tradet dñs in man⁹ regis. Dixit autē
rex ad eū. Iterū atq3 iterū adiuro te
vt nō loquaris mihi nisi quod verum
est in noie dñi. Et ille ait. Vidi cūctū
israel dispersum in montibus quasi
oues non habētes pastorē: et ait dñs.
Nō habēt isti dñm/ reuertatur vnus=
quisq3 in domū suā in pace. Dixit er=
go rex israel ad iosaphat. Nunquid
non dixi tibi q2 nō pphetat mihi bo=
num/ sed semp malū? Ille vero addēs
ait. Propterea audi sermonem dñi.
Vidi dñm sedentē super soliū suū et
oēm exercitū celi assistentē ei a dex= Esa.6.a.
tris et a sinistris: et ait dñs. Quis de=
cipiet achab regem israel vt ascēdat D
et cadat in Ramoth galaad? Et di=
xit vnus verba huiuscemodi/ et alius 2.Para.
aliter. Egressus est autem spūs et ste 18.d.
tit corā dño/ et ait. Ego decipiā illum.
Cui locutus est dñs. In quo? Et ille
ait. Egrediar/ et ero spūs mendax in
ore oim prophetarum eius. Et dixit
dñs. Decipies et preualebis/ egrede
re et fac ita. Nunc igitur ecce dedit
dñs spiritum mēdacii in ore omniuz
prophetarum tuorum qui hic sunt/ et
dñs locutus est cōtra te malum. Ac=
cessit aūt Sedechias filius Chanaā
et percussit micheā in maxillam et di=
xit. Me ne ergo dimisit spūs dñi et

locutus est tibi? Et ait Micheas. Ui-
surus es in die illa quando ingredie-
ris in cubiculum intra cubiculum vt
abscondaris. Et ait rex Israel. Tolli-
te Micheam et maneat apud Amon
principem ciuitatis: ⁊ apud Joas fi-
lium Amalech/ ⁊ dicite eis. Hec dicit
rex. Mittite virū istum in carcerem/
⁊ sustentate eum pane tribulationis
E et aqua angustie/ donec reuertar in
pace. Dixitq; Micheas. Si reuersus
fueris in pace: non est locutus in me
dñs. Et ait. Audite populi oēs. Ascen
dit itaq; rex Israel et Josaphat rex
Juda in ramoth galaad. Dixit itaq;
rex Israel ad Josaphat. Sume arma
et ingredere preliū ⁊ induere vestib⁹
tuis. Porro rex Israel mutauit ha-
bitum suum/ ⁊ ingressus est bellum.
Rex autē Syrie preceperat principi
bus curruū triginta duobus/ dicens.
Non pugnabitis contra minorem et
maiorem quempiā: nisi cōtra regem
Israel solū. Cum ergo vidissent prin-
cipes curruum Josaphat/ suspicati
sunt ꝙ ipse esset rex Israel: ⁊ impetu
facto pugnabāt cōtra eū. Et exclama
uit Josaphat. Intellexerūtq; princi-
pes curruum ꝙ nō esset rex Israel/ ⁊
cessauerunt ab eo. Uir autē quidā te-
tēdit arcū/ in incertū sagittā dirigēs
et casu percussit regē Israel inter pul-
monē ⁊ stomachum. At ille dixit au-
rige suo. Uerte manū tuā et eijce me
de exercitu: quia grauiter vulnerat⁹
sum. Commissum est ergo prelium in
die illa. Et rex Israel stabat in curru
suo contra syros: ⁊ mortu⁹ est vespe-
F re. Fluebat autē sanguis plage in si-
num currus/ ⁊ preco insonuit in vni-
uerso exercitu antequā sol occumberet
dicens. Unusquisq; reuertatur in ci-
uitatē et in terrā suam. Mortuus est
autē rex: ⁊ plat⁹ est in Samariā. Se-
pelierūtq; regem in Samaria/ ⁊ laue
runt currū eius in piscina Samarie/
⁊ linxerunt canes sanguinem eius: ⁊
3.R.C. habenas lauerunt/ iuxta verbum dñi
qđ locutus fuerat. Reliqua autē ser-
monū Achab ⁊ vniuersa que fecit: et
domus eburnea quā edificauit/ cunc-
tarūq; vrbium quas extruxit: nōne
hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regum Israel? Dormiuit er-
go Achab cum patrib⁹ suis/ ⁊ regna-
uit Ochozias filius eius pro eo. Jo-
saphat vero filius Aza regnare cepe-
rat sup Judam anno quarto Achab
regis Israel. Trigintaquinq; annorū
erat cum regnare cepisset/ ⁊ viginti-
quinq; annis regnauit in Hierusalē.
Nomē matris eius Azuba filia Sa-
lai, ⁊ ambulauit in omni via Asa pa-
tris sui/ ⁊ nō declinauit ex ea. Fecitq;
quod rectum erat in conspectu dñi:
verūtamen excelsa non abstulit. Ad-
huc enim popul⁹ sacrificabat ⁊ adole
bat incensum in excelsis. Pacēq; ha-
buit Josaphat cum rege Israel. Reli
qua autem vborum Josaphat ⁊ ope-
eius que gessit et prelia: nonne hec
scripta sunt in libro vborum dierum
regum Juda? Sed et reliquias effe-
minatorū qui remanserant in diebus
Asa patris eius/ abstulit de terra.
Nec erat tunc rex constitutus in B
Edom. Rex vero Josaphat fecerat clas
ses in mari que nauigarēt in Ophir
propter aurū: ⁊ ire nō potuerant/ qr
confracte sunt in Asiongaber. Tunc
ait Ochozias filius Achab ad Josa-
phat. Uadant serui mei cum seruis
tuis in nauib⁹. Et noluit Josaphat.
Dormiuitq; Josaphat cū prib⁹ suis:
⁊ sepult⁹ est cū eis in ciuitate Dauid
prīs sui. Regnauitq; Jorā fili⁹ eius p
eo. Ochozias autē fili⁹ Achab regna-
re ceperat sup Israel in Samaria
anno septimodecimo regni Josaphat
regis Juda/ regnauitq; sup Israel
duob⁹ annis. Et fecit malū in cōspe-
ctu dñi: ⁊ ambulauit in via prīs sui et
matris sue: ⁊ in via Hieroboā filii na
bat q̄ peccare fecit Israel. Seruiuit
quoq; Baal ⁊ adorauit eū: ⁊ irritauit
dñm deū Israel/ iuxta omnia que fe-
cerat pater eius.

¶ Explicit primus liber Malachim
id est tertius Regum.

¶ Quartus liber Regū: sm Hebreos
Malachim secundus liber.

¶ C.S. De preuaricatione Moab et
casu Ochozie ⁊ egrotatione eius: de
vbis angeli ad Eliā sup Ochoziam:
de duobus quinquagenariis igne cō-
sumptis tertio humilitate liberato:
de morte Ochozie ⁊ Joram frater ei⁹
regnauit pro eo. Ca.i.

P Reuaricatus est autē A
Moab in Israel postquā
mortuus est Achab.
Ceciditq; Ochozias p
cancellos cenaculi sui
qđ habebat in Sama-
ria/ et egrotauit: misitq; nuncios di-

cens ad eos. Ite/cõsulite Beelzebub
deum Accaron vtrum viuere queam
de infirmitate mea hac. Angel⁹ autẽ
dñi locutus est ad Eliam thesbiten/
dicens. Surge/et ascende in occur-
sum nunciorum regis Samarie/ et dices
ad eos. Numquid nõ est de⁹ in Israel/
vt eatis ad cõsulendũ Beelzebub deũ
Accaron? Quamobrem hec dicit do-
min⁹. De lectulo sup quẽ ascendisti/
non descendes: sed morte morieris.
Et abiit Elias. Reuersiq; sunt nun-
cii ad Ochoziã. Qui dixit eis. Quare
reuersi estis? At illi responderunt ei.
B Uir occurrit nobis / et dixit ad nos.
Ite et reuertimini ad regem qui mi-
sit vos et dicetis ei. Hec dicit domin⁹.
Numquid quia non erat deus in Israel
mittis vt cõsulat Beelzebub deus Ac-
caron. Idcirco de lectulo sup quem
ascendisti non descendes/sed morte
morieris. Qui dixit eis. Cuius figure
et habitus est vir ille qui occurrit vo-
bis/et locutus est verba hec? At illi
dixerunt. Uir pilosus et zona pellicea
accinct⁹ renibus. Qui ait. Elias thes-
bites est. Misitq; ad eum quinqua-
genarium principẽ et quinquaginta
qui erant sub eo. Qui ascẽdit ad eũ:
sedentiq; in vertice montis/ait. Ho-
23. q. 4. mo dei/rex pcepit vt descendas. Re-
c. si illic. spondensq; Elias/dixit quinquage-
nario. Si homo dei sum/descendat
ignis de celo et deuoret te et quinqua-
ginta tuos. Descendit itaq; ignis de
celo: et deuorauit eũ et quinquaginta
qui erãt cum eo. Rursumq; misit ad
eum principẽ quinquagenariũ alte-
rum/ et quinquaginta cum eo. Qui
C locutus est illi. Homo dei/hec dicit
rex. Festina/descende. Respondens
Elias ait. Si homo dei ego sum de-
scendat ignis de celo et deuoret te et
quinquaginta tuos. Descendit ergo
ignis de celo/et deuorauit illũ et quin-
quaginta ei⁹. Iterũ misit principem
quinquagenariũ tertiũ/et quinquagin-
ta q erãt cũ eo. Qui cũ venisset/cur-
uauit genua contra Eliã et precatus
est eum/ et ait. Homo dei noli despice-
re animã meã et aĩas seruorũ tuorum q
mecũ sunt. Ecce descẽdit ignis de ce-
lo/ et deuorauit duos principes quin-
quagenarios primos et quinquage-
nos q cum eis erant. Sed nunc obse-
cro vt miserearis anime mee. Locut⁹
est autẽ angelus dñi ad Eliã dicens.
D Descende cũ eo/ne timeas. Surrexit

igit et descẽdit cum eo ad regem/ et lo-
cutus est ei. Hec dicit dñs. Quia misisti
nũcios ad consulendum Beelzebub
deũ Accaron/quasi nõ esset deus in
Israel a quo posses interrogare sermo-
nem: ideo de lectulo sup quẽ ascendi-
sti nõ descẽdes/sed morte morieris.
Mortuus est autẽ iuxta sermonẽ do-
mini quẽ locutus est Elias/ et regna-
uit Ioram frater eius p eo/anno se-
cundo Ioram filii Iosaphat regis
Iude: non enim habebat filiũ. Reliqua
autẽ verborũ Ochozie que operatus est:
nõne hec scripta sunt in libro sermo-
num dierum regum Israel?
¶ C. S. Elias et Heliseus simul ambu-
lant: Elias aquam Iordanis pallio
diuidit: in celum rapitur: sup Heliseũ
spiritus Elie requiescit: pallio Elie
aquas diuidit Heliseus: de viris mis-
sis ad querendum Eliã: de sale misso
in vas quo sanarentur aque Hieri-
cho: de irrisione puerorum laceratorum
rum ab vrsis. Ca. ii.
Factũ est autẽ cũ leuare vellet A
dñs Eliã p turbinẽ in celum/
ibãt Elias et Heliseus de Gal-
galis. Dixitq; Elias ad Heliseũ. Se-
de hic: quia dñs misit me vsq; i Bethel.
Cui ait Helise⁹. Uiuit dñs/ et viuit anĩ-
ma tua: quia non derelinquam te. Cũq;
descẽdissent Bethel/egressi sunt filii
pphetarũ q erant in Bethel ad He-
liseũ/ et dixerũt ei. Numqd nosti quia
hodie dñs tollet dñm tuum a te? Qui
rñdit. Et ego noui: silete. Dixit autẽ
Elias ad Heliseum. Sede hic: quia dñs
misit me in Hiericho. Et ille ait. Ui-
uit dñs et viuit aĩa tua: quia non derelin-
quam te. Cũq; venissent Hiericho ac-
cesserunt filii pphetarum q erant in
Hiericho ad Heliseũ/ et dixerunt ei.
Numqd nosti quia dñs hodie tollet do-
minũ tuũ a te? Et ait. Et ego noui: si-
lete. Dixit autẽ ei Elias. Sede hic: quia
dñs misit me vsq; ad Iordanem. Qui
ait. Uiuit dñs et viuit aĩa tua: quia non B
derelinquã te. Ierunt igit ambo pari-
ter: et quinquaginta viri de filiis p-
phetarũ secuti sunt eos. Qui et stete-
runt ecõtra lõge. Illi autẽ ambo sta-
bant sup Iordanẽ. Tulitq; Elias pal-
lium suũ/et inuoluit illud/et percussit
aquas: que diuise sunt in vtrãq; par-
tem/ et transierunt ambo per siccum.
Cũq; trãsissent/Elias dixit ad Heli-
seum. Postula qd vis vt faciam tibi/
anteq̃ tollar a te. Dixitq; Heliseus.

Obsecro vt fiat in me duplex spiritus
tuus. Qui respondit. Rem difficilem
J.13.c. postulasti: attamē si videris me quādo
tollar a te/erit tibi qđ petisti: si autē
non videris/nō erit. Cūq̧ pgerent et
incedentes sermocinarent̄/ecce cur-
rus igneus et equi ignei diuiserunt
Eccli.48 vtrūq̧. Et ascendit Elias p turbinē
a. in celū/Heliseus autē videbat ꝛ cla-
mabat. Pater mi/pater mi/ currus
C Israel ꝛ auriga eius. Et non vidit eū
amplius. Apprehenditq̧ vestimen-
ta sua/et scidit illa in duas partes.
Et leuauit palliū Elie qđ ceciderat
ei. Reuersusq̧ stetit sup ripam Iorda
nis: ꝛ pallio Elie qđ ceciderat ei p-
cussit aquas/ꝛ non sunt diuise. Et di-
xit. Ubi est deus Elie etiam nunc?
Percussitq̧ aquas: et diuise sunt huc
atq̧ illuc/ꝛ transiit Heliseus. Uiden
tes autē filij prophetarū qui erant in
Hiericho/ecōtra dixerūt. Requieuit
spiritus Elie sup Heliseū. Et venien-
tes in occursum eius/adorauerunt
eum proni in terram/dixeruntq̧ illi.
Ecce cum seruis tuis sunt quinqua-
ginta viri fortes/q̄ possunt ire ꝛ que-
rere dn̄m tuum/ne forte tulerit eum
spiritus dn̄i ꝛ proiecerit eum in vnū
montium/aut in vnam vallium. Qui
ait. Nolite mittere. Coegeruntq̧ eum
donec acquiesceret et diceret. Mitti-
te. Et miserunt quinquaginta viros.
Qui cum quesissent trib⁹ diebus/non
B inuenerunt. Et reuersi sunt ad eum.
At ille habitabat in Hiericho/ꝛ dixit
eis. Numquid non dixi vobis/nolite
mittere? Dixerunt quoq̧ viri ciuita-
tis ad Heliseū. Ecce habitatio ciuita
tis huius optima est: sicut tu ipse dn̄e
prospicis: sed aque pessime sunt/et
terra sterilis. At ille ait. Afferte mi-
hi vas nouum/et mittite in illud sal.
Quod cum attulissent/egressus ad
fontē aquarum: misit in illum sal/et
ait. Hec dicit domin⁹. Sanaui aquas
has: ꝛ nō erit vltra in eis mors/neq̧
sterilitas. Sanate sunt ergo aque/
vsq̧ in diē hanc: iuxta vbum Helisei
1.ma.2.f. qđ locutus est. Ascēdit autē inde He-
liseus in Bethel. Cumq̧ ascēderet p
viā/pueri parui egressi sunt de ciui-
tate: ꝛ illudebant ei dicentes. Ascen-
de calue/ascēde calue. Qui cū respe-
xisset: vidit eos/et maledixit eis in
nomine dn̄i. Egressiq̧ sunt duo vrsi
de saltu: et lacerauerunt ex eis qua-
draginta duos pueros. Abiit autem
inde in montem Carmeli/et inde re-
uersus est in Samariam.

¶ C.S. De Joram qui fecit malum: de tribus regibus congregatis contra regem Moab: quibus Helise⁹ dat aquas sine pluuia: vincit rex Moab/ et iratus filium suum primogenitum immolat. Cap.iii.

Joram vo fili⁹ Achab regna- A
uit sup Israel in Samaria an
no decimo octauo Josaphat
regis Jude. Regnauitq̧ duodecim
annis: ꝛ fecit malum coram dn̄o: sed
non sicut pater suus et mater. Tulit
eñ statuas Baal quas fecerat pater
eius: verumtamen in peccatis Hiero
boam filij Nabat q̄ peccare fecit Is-
rael adhesit/nec recessit ab eis. Por-
ro Mesa rex Moab nutriebat peco-
ra multa: ꝛ soluebat regi Israel cen-
tum milia agnorum/et centum mi-
lia arietum cū velleribus suis. Cumq̧
mortuus fuisset Achab: preuarica-
tus est fed⁹ quod habebat cum rege
Israel. Egressus est igitur rex Jo-
ram in die illa de Samaria: ꝛ recen-
suit vniuersum Israel. Misitq̧ ad
Josaphat regem Juda/dicens. Rex
Moab recessit a me: veni mecum cō-
tra eum ad prelium. Qui respondit.
Ascēdam: qui meus est/tuus est: po- B
pulus meus/populus tuus: et equi 3.Regū
mei/equi tui. Dixitq̧. Per quā viam 22.a.
ascendemus? At ille respondit. Per
desertum Idumee. Perrexerunt igi-
tur rex Israel/et rex Juda/et rex
Edom: et circuierunt per viam se-
ptem dierum: nec erat aqua exer-
citui/et iumentis que sequebantur
eos. Dixitq̧ rex Israel. Heu/heu/heu
congregauit nos dominus tres re-
ges vt traderet in manu Moab. Et
ait Josaphat. Est ne hic propheta
dn̄i vt deprecemur dominū per eum?
Et respondit vnus de seruis regis
Israel. Est hic Helise⁹ filius Saphat/
q̄ fundebat aquam sup manus Elie.
Et ait Josaphat. Est apud eū sermo
dn̄i? Descenditq̧ ad eū rex Israel et
Josaphat rex Juda ꝛ rex Edom. Di-
xit autem Heliseus ad regem Israel.
Quid mihi et tibi est? Uade ad pro-
phetas patris tui et matris tue. Et
ait illi rex Israel. Quare congrega- 3.Re.17.
uit dominus tres reges hos/vt tra- a.ꝛ.18.c.
deret eos in manus Moab? Dixitq̧ C
ad eum Heliseus. Uiuit domin⁹ ex-
ercituum/in cuius conspectu sto: q̧

si nõ vultũ Josaphat regis Jude eru
bescerẽ non attẽdissem quidẽ te/nec
respexissem. Nũc autẽ adducite mi
hi psaltem. Cumqꝫ caneret psaltes fa
cta est sup eum man⁹ dñi:⁊ ait. Hec
dicit dñs. Facite alueũ torrentis hu
ius fossas ⁊ fossas. Hec enim dicit do
minus. Nõ videbitis ventũ neqꝫ plu
uiam:⁊ alueus iste replebit aquis et
bibetis vos ⁊ familie vestre ⁊ iumen
ta vestra. Parumqꝫ est hoc in conspe
ctu dñi:insup tradet etiam Moab in
man⁹ vestras. Et percutietis omnem
ciuitatẽ munitã ⁊ omnem vrbem ele
ctam ⁊ vniuersum lignum fructiferũ
succẽdetis:cunctosqꝫ fontes aquarũ
obturabitis:et omnẽ agrũ egregium
operietis lapidibus. Factum est igit
mane quando sacrificiũ offerri solet:
⁊ ecce aque veniebant p viam Edom.
Et repleta est terra aquis. Uniuersi
autẽ Moabite audiẽtes ꝙ ascendis
sent tres reges vt pugnarent aduer
sum eos:cõuocauerũt oẽs ꝗ accincti
erant baltheo desuper:⁊ steterunt in
terminis. Primoqꝫ mane surgentes
⁊ orto iam sole ex aduerso aquarũ:vi
derũt Moabite ecõtra aquas rubras
D quasi sanguinẽ/dixerũtqꝫ. Sanguis
gladij est:pugnauerũt reges contra
se:⁊ cesi sunt mutuo. nũc pge ad pre
dã moab. Perrexerũtqꝫ in castra Is
rael. Porro ꝯsurgens Israel:pcussit
moab. At illi fugerũt corã eis. Uene
runt igit qui vicerant et pcusserunt
moab et ciuitates destruxerũt:⁊ om
nem agrũ optimũ mittẽtes singuli la
pides repleuerunt:et vniuersos fon
tes aquarũ obturauerũt:⁊ omnia li
gna fructifera succiderunt ita vt mu
ri tantũ fictiles remanerẽt. Et circũ
data est ciuitas a fimdibularijs et
magna ex parte percussa. Quod cũ
vidisset rex Moab preualuisse scili
cet hostes tulit secum septingẽtos vi
ros educentes gladios:vt irrumpe
rent ad regem Edom ⁊ nõ potuerũt.
Arripiensqꝫ filium suum primoge
nitum qui regnaturus erat pro eo:
obtulit holocaustum super murum:⁊
facta est indignatio magna i Israel.
Statimqꝫ recesserunt ab eo:⁊ reuersi
sunt in terram suam.

¶ C.S. De vasis vacuis replet̃ oleo
de muliere magna hospita helisei: ꝗ
pregnãs pepit filiũ:de morte filij ei⁹:
de resuscitatiõe facta p heliseũ:de pa
nib⁹ ꝓmitiarũ augmẽtat̃. Ca. iiij.

A Mulier autem quedam de vxori
bus prophetarum clamabat ad
Heliseum/ dicens. Seruus tuus vir
meus mortuus est:⁊ tu nosti quia ser
uus tuus fuit timens deum. Et ecce
creditor venit vt tollat duos filios
meos ad seruiendũ sibi. Cui dixit He
liseus. Quid vis vt faciam tibi? Dic
mihi quid habes in domo tua? At il
la respondit. Non habeo ancilla tua
ꝗcqꝫ in domo mea/nisi parũ olei quo
vngar. Cui ait. Uade/pete mutuo ab
omnibus vicinis tuis vasa vacua non
pauca:et ingredere et claude ostium
tuũ cũ intrinsec⁹ fueris tu et filij tui:
et mitte inde in omnia vasa hec:⁊ cũ
plena fuerint tolles. Iuit itaqꝫ mu
lier ⁊ clausit ostium sup se ⁊ super fi
lios suos. Illi offerebant vasa:et illa
infundebat. Cumqꝫ plena fuissent va
sa/dixit ad filium suũ. Affer mihi ad
huc vas. Et ille respondit. Non ha B
beo. Stetitqꝫ oleũ. Uenit autẽ illa:et
indicauit homini dei. Et ille. Uade
(inquit) vende oleũ ⁊ redde credirori
tuo:tu autẽ et filij tui viuite de reliꝗ.
Facta est autẽ quedam dies:⁊ trans
ibat Heliseus per sunam ciuitatem.
Erat autem ibi mulier magna que te
nuit eũ/vt comederet panẽ. Cũqꝫ fre
quenter inde trãsiret:diuertebat ad
eã vt comederet panẽ. Que dixit ad
virum suum. Animaduerto ꝙ vir dei
sanctus est iste qui transit p nos fre
quenter. Faciam⁹ ergo ei cenaculum
paruum ⁊ ponam⁹ ei in eo lectulum ⁊
mensam ⁊ sellã ⁊ candelabrũ:vt cum
venerit ad nos maneat ibi. Facta est
ergo dies quedã ⁊ veniẽs diuertit in
cenaculũ ⁊ requieuit ibi. Dixitqꝫ ad
Giezi puerũ suũ. Uoca sunamitidem
istam. Qui cum vocasset eam et illa C
stetisset corã eo/dixit ad puerũ suum.
Loquere ad eã. Ecce sedule in oĩbus
ministrasti nobis quid vis vt faciam
tibi? Numqd habes negociũ ⁊ vis vt
loquar regi siue ꝓncipi militie? Que
respõdit. In medio populi mei habi
to. Et ait. Quid ergo vult vt faciam
ei? Dixitqꝫ Giezi. Ne queras:filium Ge.18.b.
eñi non habet ⁊ vir ei⁹ senex est. Pre
cepit itaqꝫ vt vocaret eam. Que cũ vo
cata fuisset ⁊ stetisset ante ostium/di
xit ad eã. In tempore isto in hac ea
dẽ hora si vita comes fuerit:habebis
in vtero filiũ. At illa respondit. Noli
queso dñe mi vir dei:noli mentiri an
cille tue. Et cõcepit mulier et peperit

filiū in tēpore: ꝛ in hora eadē qua di
xerat heliseus. Creuit autē puer. Et
cū esset quedā dies et egressus isset
ad prēʒ suū ad messores ait prī suo.
Caput meū doleo: caput meū doleo.
At ille dixit puero. Tolle: duc eū ad
D matrē suā. Qui cū tulisset et duxis-
set eū ad matrē suā: posuit eū illa su
per genua sua vsq ad meridiem et
mortu⁹ est. Ascēdit aūt ꝛ collocauit
eū super lectulū hominis dei ꝛ clau
sit ostiū: ꝛ egressa vocauit virū suuʒ
et ait. Mitte mecū obsecro vnum de
pueris et asinā: vt excurram vsq ad
hominē dei ꝛ reuertar. Qui ait illi.
Quā ob causam vadis ad eū? hodie
non sunt calēde neq sabbatuʒ. Que
respōdit. Vadā. Strauitq asinam:
et precepit puero. Mina et propera
ne mihi morā facias in eūdo: et hoc
age qđ ꝑcipio tibi. Profecta est igit
ꝛ venit ad virū dei in monte carme-
.J.5.f. li. Cūq vidisset eam vir dei decōtra
ait ad giezi puerū suū. Ecce sunami
tis illa: vade ergo in occursum eius
E ꝛ dic ei. Recte ne agit circa te ꝛ cir-
ca virū tuū: ꝛ circa filium tuū? Que
respōdit recte. Cūq venisset ad virū
.J.9.a. dei in montē: apprehēdit pedes ei⁹
ꝛ accessit giezi vt amoueret eam. Et
ait homo dei. Dimitte illā: aīa enim
eius in amaritudine est: ꝛ dn̄s cela-
uit a me ꝛ nō idicauit mihi. Que di-
xit illi. Nunquid petiui filium a dn̄o
meo? Nunqđ nō dixi tibi ne illudas
me? Et ille ait ad giezi. Accinge lū-
bos tuos ꝛ tolle baculū meū in ma-
nu tua ꝛ vade. Si occurrerit tibi ho-
mo nō salutes eū: ꝛ si salutauerit te
quispiā non respōdeas illi et pones
baculū meū super faciē pueri. Por-
ro mat' pueri ait. Uiuit dn̄s ꝛ viuit
aīa tua nō dimittā te. Surrexit ergo
ꝛ secut⁹ est eā. Giezi autē ꝑcesserat
3.re.17.d ante eos ꝛ posuerat baculum sup fa
Act.20.c. ciē pueri: ꝛ nō erat vox neq sensus.
F Reuersusq est i occursum ei⁹: ꝛ nū-
ciauit ei dicēs. Nō surrexit puer. In
gressus est ergo helise⁹ domū. Et ec-
ce puer mortu⁹ iacebat i lectulo ei⁹.
Ingressusq clausit ostiū super se et
super puerum: ꝛ orauit ad dn̄m. Et
ascēdit ꝛ incubuit super pueruʒ: po-
suitq os suuʒ sup os eius et oculos
suos sup oculos eius ꝛ manus suas
super man⁹ ei⁹: et incuruauit se sup
eū ꝛ calefacta est caro pueri. At ille
reuersus deābulauit in domo semel
huc atq illuc: ꝛ ascendit ꝛ incubuit
super euʒ. Et oscitauit puer septies:
aperuitq oculos. Et ille vocauit gie
zi: ꝛ dixit ei. Uoca sunamitidē hanc. Luce.7.b
Que vocata: ingressa est ad eū. Qui .J.8.a.
ait. Tolle filiū tuū. Uenit illa ꝛ cor-
ruit ad pedes eius: et adorauit sup
terrā. Tulitq filiū suū ꝛ egressa est:
ꝛ Heliseus reuersus est in galgala.
Erat autē fames in terra ꝛ filii pro-
phetaruʒ habitabāt corā eo: dixitq
vni de pueris suis. Pone ollā gran-
dē ꝛ coque pulmentum filiis ꝓphe- B
tarū. Et egressus est vn⁹ in agrum:
vt colligeret herbas agrestes. Inue-
nitq quasi vitē siluestrē et collegit
ex ea colocynthidas agri: et īpleuit
palliū suū et reuersus cōcidit in ol-
lā pulmēti: nesciebat enī quid esset.
Infuderunt ergo sociis vt comede-
rent. Cūq gustassent de coctione: ex
clamauerunt dicētes. Mors in olla
vir dei. Et nō potuerūt comedere. At
ille. Afferte inquit farinā. Cūq tu-
lissent: misit in ollam ꝛ ait. Infunde
turbe: vt comedāt. Et nō fuit āplius
quicqͣ amaritudinis i olla. Uir au-
tē quidā venit de balsalisa deferens
viro dei panes primitiarū ꝛ viginti
panes hordeaceos et frumentū no-
uū i pera sua. At ille dixit. Da popu-
lo: vt comedat. Respōditq ei mini-
ster eius. Quantum est hoc vt appo
nā corā cētū viris? Rursum ille ait.
Da pplo: vt comedat. Hec enī dicit
dn̄s. Comedent: ꝛ supererit. Posuit
itaq coram eis. Qui comederunt: ꝛ
superfuit iuxta verbum domini.

¶ C.S. De naaman leproso curato
per heliseum prophetam: de giezi q̄
accepit argentū ꝛ vestes a naamā:
cui adheserat lepra naamā. Cap.v.

NAaman princeps milicie regis
Syrie erat vir magn⁹ apud do
minum suum et honoratus. Per il-
lum enim dedit dominus salutē sy-
rie. Erat autem vir fortis et diues:
sed leprosus. Porro de syria egressi A
fuerant latrunculi: et captiuā duxe-
rant de terra israel puellā paruulaʒ
que erat in obsequio vxoris naamā
q̄ ait ad dominā suam. Utinā fuisset
dn̄s meus ad prophetā qui est in sa-
maria: profecto curasset euʒ a lepra
quā habet. Ingressus est itaq naa-
mā ad dn̄m suū: ꝛ nūciauit ei dicēs.
Sic ꝛ sic locuta ē puella de t'ra isrl'.
Dixitq ei rex syrie. Uade: ꝛ mittam B

literas ad regē israel. Qui cū pfect⁹
esset ⁊ tulisset secū decē talēta argē-
ti ⁊ sex milia aureos ⁊ decē mutato
ria vestimentorū: detulit literas ad
regē israel in hec verba. Cū accepe-
ris epistolā hāc scito ꝙ miserim ad
te naamā seruū meū vt cures eū a le
deut.32.f pra sua. Cūq; legisset rex israel lite-
ras scidit vestimenta sua et ait. Nū
quid deus ego sum vt occidere pos-
sim ⁊ viuificare: q2 iste misit ad me
vt curē hoiem a lepra sua? Animad-
uertite et videte ꝙ occasiones que-
C rat aduersum me. Qd cum audisset
heliseus vir dei: scidisse videlicet re-
gē israel vestimenta sua misit ad eū
dicēs. Quare scidisti vestimēta tua.
Veniat ad me: ⁊ sciat esse prophetā
in israel. Venit ergo naamā cū eq̄s
⁊ currib⁹: ⁊ stetit ad ostiū dom⁹ heli-
sei. Misitq; ad eū heliseus nūciū di-
cens. Vade ⁊ lauare septies in ior-
dane: ⁊ recipiet sanitatē caro tua at
ꝙ mūdaberis. Irat⁹ Naaman rece-
debat dicens. Putabā ꝙ egrederet
ad me / ⁊ stans inuocaret nomē dñi
D dei sui: ⁊ tangeret manu sua locū le-
pre ⁊ curaret me. Nunqd nō melio-
res sūt abana ⁊ pharphar fluuij da-
masci oibus aquis israel vt lauer in
eis ⁊ mūder? Cū ergo vertisset se et
abiret idignās accesserūt ad eū serui
sui ⁊ locuti sunt ei. Pater ⁊ si rē grā-
dē dixisset tibi ppheta certe facere
debueras: quāto magis q2 nūc dixit
tibi. Lauare ⁊ mūdaberis? Descen-
dit ⁊ lauit in iordane septies iuxta
Luc.4.e. sermonē viri dei: ⁊ restituta est caro
eius sicut caro pueri paruuli ⁊ mun
datus est. Reuersusq; ad virum dei
cū vniuerso comitatu suo venit ⁊ ste
tit coram eo ⁊ ait. Vere scio ꝙ nō sit
alius deus in vniuersa terra nisi tm̄
E in Israel. Obsecro itaq; vt accipias
benedictionē a seruo tuo. At ille re-
spondit. Viuit dñs ante quem sto: q2
nō accipiā. Cūq; vim faceret: penit⁹
nō acquieuit. Dixitq; Naaman. Vt
vis: sed obsecro concede mihi seruo
tuo vt tollā onus duoꝝ burdonū de
terra. Nō enī faciet vltra seru⁹ tuus
holocaustū aut victimā diis alienis
nisi dño. Hoc aūt solū est de quo de-
preceris dñm p seruo tuo. Qn̄ igre-
dit dñs me⁹ tēplū remmō vt adoret:
⁊ illo innitēte sup manū meā si ado-
rauero in tēplo remmon: adorāte eo
ī eodē loco: vt ignoscat mihi dñs ser

uo tuo p hac re. Qui dixit ei. Vade F
in pace. Abijt ergo ab eo electo tem-
pore. Dixitq; giezi puer viri dei. Pe-
percit dñs me⁹ naaman syro isti vt
non acciperet ab eo q̄ attulit. Viuit
dñs q2 currā post eū ⁊ accipiā ab eo
aliquid. Et secutus est giezi post ter-
gū naamā. Quē cū vidisset ille cur-
rentē ad se desilijt de curru in occur-
sum ei⁹ ⁊ ait. Recte ne sunt oīa? Et il
le ait. Recte. Dñs me⁹ misit me ad 3.4.b.
te dicēs. Modo venerūt ad me duo
adolescētes de mōte ephraim ex fi-
lijs prophetarū: da eis talētū argen
ti ⁊ vestes mutatorias duplices. Di-
xitq; naaman. Melius est vt accipi-
as duo talēta. Et coegit eū: ligauitq; G
duo talenta argenti in duob⁹ saccis
⁊ duplicia vestimenta et iposuit duo
bus pueris suis qui et portauerunt
corā eo. Cūq; venisset iā vesperi tu-
lit de manu eorū ⁊ reposuit in domo
dimisitq; viros ⁊ abierūt: ipse autē
ingressus stetit corā dño suo. Et di-
xit helise⁹. Vñ venis giezi? Qui re-
dit. Nō iuit seruus tu⁹ quoq̄. At il-
le ait. Nōne cor meū in p̄senti erat:
qn̄ reuersus est hō de curru suo in oc
cursum tuū? Nūc igit accepisti argē 1.q.1.ca.q
tum ⁊ accepisti vestes vt emas oli- studet.
ueta et vineas ⁊ oues et boues ⁊ ser
uos ⁊ ancillas. Sed et lepra naamā
adherebit tibi et semini tuo vsq; in
sempiternum. Et egressus est ab eo
leprosus quasi nix.

C.S. Helise⁹ ferrū dilapsum reuo
cat ad lignū: rex syrie pugnat cōtra
isrl' dirigit p heliseo q̄ secreta eccli
rū pādit israeli: excecant directi ⁊ in
samariā ducti: ⁊ refecti dimittūt sal-
ui: vēditur .lxxx. argēteis caput asi-
ni: ⁊ q̄rta pars cabi stercoris colum-
barū quinq; argēteis: due mulieres
comedūt ifantes p̄ fame: homicida
mittit vt p̄dat caput helisei. C.vi.

Dixerūt autem filij prophetarū A
ad heliseum. Ecce locus in quo 2.pa.26.
habitamus corā te angustus est no- b.
bis. Eamus vsq; ad iordanem: ⁊ tol-
lāt singuli de silua materias singu-
las vt edificemus nobis ibi locū ad
habitādū. Qui dixit. Ite. Et ait vn⁹
ex illis. Veni ergo et tu cū seruis tuis.
Rn̄dit. Ego veniā. Et abijt cum eis. De cōse.
Cūq; venissent ad iordanē cedebāt di.2.c.res
ligna. Accidit aūt vt cū vn⁹ materiā uera.
succidisset caderet ferrū securis in
aquā. Exclamauitq; ille ⁊ ait. Heu

heu heu dñe mi: et hoc ipsum mutuo
B acceperā. Dixit autē homo dei. Ubi
cecidit? At ille monstrauit ei locū.
Precidit ergo lignū & misit illuc: na
tauitq; ferrū: & ait. Tolle. Qui exten
dit manū: et tulit illud. Rex autem
syrie pugnabat ꝯtra israel: cōsiliūq;
iniit cū seruis suis: dicēs. In loco il
lo & illo ponam⁹ īsidias. Misit itaq;
vir dei ad regem israel: dicēs. Caue
ne trāseas in locū illū / qr ibi syri in
insidijs sunt. Misit itaq; rex Israel
ad locū quē dixerat ei vir dei et pre
C occupauit eū et obseruauit se ibi: nō
semel / neq; bis. Cōturbatūq; est cor
regis syrie pro hac re: et conuocatis
seruis suis ait. Quare nō indicatis
mihi quis proditor mei sit apud re
gē israel? Dixitq; vn⁹ seruorū eius.
Nequaq̄ dñe mi rex: sed helise⁹ pro
pheta q̄ est ī israel: indicat regi isrl
oīa verba quecunq; locut⁹ fueris in
cōclaui tuo. Dixitq; eis. Ite & vide
te vbi sit: vt mittā & capiā eum. An
nūciauerūtq; ei dicētes. Ecce in do
thaim. Misit ergo illuc equos & cur
rus & robur exercitus. Qui cū venis
sent nocte: circundederunt ciuitatē.
Cōsurgēs autē diluculo minister vi
ri dei egressus est: viditq; exercitū
D in circuitu ciuitatis et equos & cur
rus. Nūciauitq; ei: dicens. Heu heu
heu dñe mi: quid faciem⁹? At ille re
spōdit. Noli timere: plures enim no
2. Para. biscū sūt: q̄ cū illis. Cūq; orasset he
32.b. liseus ait. Dñe aperi oculos hui⁹ vt
videat. Et aperuit dñs oculos pueri
et vidit: & ecce mons plenus equoꝝ
et curruū igneoꝝ in circuitu helisei.
Hostes vero descenderunt ad eū.
Gen.19.a. Porro Heliseus orauit ad dominū
dicens. Percute obsecro gentē hāc
cecitate. Percussitq; eos dñs ne vi
derent iuxta verbū helisei. Dixit au
tem ad eos helise⁹. Non est hec via:
neq; ista est ciuitas: sequimini me: &
ostendā vobis virū quē q̄ritis. Di
xit ergo eos ī samariā. Cūq; ingres
E si fuissent in samariā: dixit heliseus.
Dñe aperi oculos istorum / vt vide
ant. Aperuitq; dominus oculos eo
rū: & viderūt se esse in medio Sama
rie. Dixitq; rex Israel ad heliseū: cū
vidisset eos. Nunquid percutiam
eos pater mi? Et ille ait. Non percu
ties: neq; enim cepisti eos gladio et
arcu tuo vt percutias: sed pone pa
nem & aquā corā eis vt comedant
et bibāt & vadāt ad dñm suū. Appo
sitaq; est eis ciboꝝ magna p̄paratio
et comederūt & biberūt & dimisit eos:
abierūtq; ad dominum suum. Et vl
tra non venerunt latrones Syrie in
terrā israel. Factū est autē post hec
cōgregauit Benadad rex syrie vni
uersum exercitum suū: & ascendit et
obsidebat samariam. Factaq; est fa Deu.28.f.
F mes magna in samaria: & tādiu ob
sessa est donec venundaretur caput
asini octoginta argenteis: & quarta 2. Regū.
pars cabi stercoris columbaꝝ q̄nq; 14.a.
argenteis. Cūq; rex israel transiret Tre.4.b.
per murum: mulier quedam excla
mauit ad eum: dicens. Salua me do
mine mi rex. Qui ait. Non / te saluet
dominus: vnde te possū saluare? de
area / vel de torculari? Dixitq; ad eā
rex. Quid tibi vis? Que respondit.
Mulier ista dixit mihi. Da filiū tuū
vt comedamus eum hodie et filium
meū comedemus cras. Coximus er
go filiū meū: & comedimus. Dixitq;
ei die altera. Da filiū tuū vt comeda
mus eum. Que abscondit filiū suū.
Quod cū audisset rex scidit vestimen
ta sua & trāsibat per murū. Viditq; A
oīs populus ciliciū: quo vestitus
erat rex ad carnē intrinsecus. Et ait
rex. Hec mihi faciat deus et hec ad
dat si steterit caput Helisei filij Sa
phat super ipsum hodie. Helise⁹ autē
sedebat ī domo sua: & senes sedebāt
cū eo. Premisit itaq; virū: et antē q̄ 3. Regū.
veniret nuncius ille dixit ad senes. 19.a.
Nunquid scitis q̄ miserit filius ho
micide huc: vt precidat caput meū?
Uidete ergo cū venerit nūcius clau
dite ostium: et non sinatis eum in
troire: ecce enim sonitus pedum do
mini eius post eum est. Adhuc illo
loquente eis apparuit nuncius / qui
veniebat ad eum: et ait. Ecce tantū
malum a domino est: quid amplius
expectabo a domino?

¶ C. S. Premittit̄ consolatio vberta
tis abundātis: de quatuor viris le
prosis qui nūciant fugā syroꝝ: de co
pia simile et hordei / de morte ducis
non credentis Heliseo. Capm. vij.

Dixit autem heliseus. Audite
verbū dñi. Hec dicit domin⁹. A
In tempore hoc cras modi⁹
simile vno statere erit: & duo modij
hordei statere vno in porta Sama
rie. Respōdens vn⁹ de ducib⁹ super
cuius manum rex incumbebat ho

mini dei ait. Si dn̄s fecerit etiā cata
ractas i celo: nunqd poterit esse qđ
loqueris? Qui ait. Uidebis oculis
tuis: ⁊ inde non comedes. Quatuor
ergo viri erant leprosi iuxta introi
tum porte: q̄ dixerūt ad inuicē. Quid
hic esse volumus donec moriamur?
Siue ingredi voluerimus ciuitatē
fame moriemur: siue manserim⁹ hic
moriendū nobis est. Uenite ergo: et
transfugiamus ad castra Syrie. Si
pepercerint nobis viuem⁹: si aūt oc
cidere voluerint / nihilomin⁹ morie
B mur. Surrexerūt ergo vesperi: vt ve
nirent ad castra syrie. Cumqꝫ venis
sent ad principiū castrorū syrie nul
lū ibidē repererūt. Siquidē dn̄s so
nitū audiri fecerat in castris Syrie
curruū ⁊ equorū et exercitus pluri
mi. Dixerūtqꝫ ad inuicem. Ecce mer
cede coduxit aduersum nos rex isrl'
reges gethęorꝫ ⁊ egyptiorꝫ ⁊ venerūt
super nos. Surrexerūt ergo et fuge
runt in tenebris: ⁊ dereliquerūt ten
toria sua et equos ⁊ asinos i castris
fugerūtqꝫ alas tm̄ suas saluare cu
pientes. Igit cū venissent leprosi il
li ad principiū castrorꝫ ingressi sunt
vnū tabernaculū ⁊ comederūt et bi
berunt. Tulerūtqꝫ inde argentum ⁊
aurū ⁊ vestes ⁊ abierūt et absconde
rūt. Et rursum reuersi sunt ad aliud
tabernaculū: ⁊ inde similiter auferē
tes abscōderunt. Dixerūtqꝫ ad inui
cem. Non recte facim⁹. Hec em̄ dies
boni nūcii est. Si tacuerim⁹ ⁊ nolue
rim⁹ nūciare vsqꝫ mane: sceleris ar
guemur. Uenite: eam⁹ ⁊ nunciemus
in aula regis. Cūqꝫ venissent ad por
C tā ciuitatis: narrauerūt eis dicētes.
Iuimus ad castra syrie ⁊ nullū ibi
dem reperim⁹ hoiez nisi equos ⁊ asi
nos alligatos ⁊ fixa tentoria. Iuerūt
ergo portarii: ⁊ nūciauerūt in pala
tio regis intrinsecus. Qui surrexit
nocte: ⁊ ait ad seruos suos. Dico vo
bis quid fecerint nobis syri. Sciunt
qꝛ fame laboramus ⁊ idcirco egressi
sunt de castris: ⁊ latitāt in agris di
cētes. Cū egressi fuerint de ciuitate
capiemus eos viuos: ⁊ tūc ciuitatez
ingredi poterimus. Respōdit autez
vnus seruorū ei⁹. Tollamus quinqꝫ
equos qui remāserūt in vrbe: qꝛ ipsi
tantū sunt in vniuersa multitudine
israel / alii enī consumpti sunt: ⁊ mit
tentes explorare poterim⁹. Adduxe
rūt ergo duos equos: misitqꝫ rex in
castra Syrorū dicens. Ite ⁊ videte.
Qui abierūt post eos vsqꝫ ad iorda
nē. Ecce aūt ōis via plena erat vesti
bus ⁊ vasis q̄ ꝓiecerāt Syri cū turba
rent. Reuersiqꝫ nuncii indicaue
runt regi. Et egressus ppl's diripuit D
castra syrie. Factusqꝫ est modius si
mile statere vno: et duo modii hor
dei statere vno iuxta verbū domini.
Porro rex ducē illū in cuius manu
incubuerat cōstituit ad portā: quem
cōculcauit turba in introitu porte et
mortu⁹ est iuxta qđ locutus fuerat
vir dei quādo descēderat rex ad eū.
Factūqꝫ est scđm sermonem viri dei
quē dixerat regi qn̄ ait. Duo modii
hordei statere vno erūt ⁊ modi⁹ simi
le statere vno: hoc eodē tēpore eras
in porta samarie: quādo respōderat
dux ille viro dei ⁊ dixerat. Etiā si do
min⁹ fecerit cataractas in celo: nū
quid poterit fieri qđ loqris? Et dixit
ei. Uidebis oculis tuis: et inde non
comedes. Euenit ergo ei sicut predi
ctum erat et conculcauit eum popu
lus in porta ⁊ mortuus est.
¶ C. S. De fame septē annorū ⁊ su
namite peregrinante / de morte be
nadad ⁊ regno azahel recedit edom
ab iuda facto sibi rege morit rex iu
A da ⁊ regnat ochozias fili⁹ ei⁹. Cꝫ. viii.
Heliseus autem locutus est ad
mulierem cui⁹ viuere fecerat 4.4.f.
filium dicens. Surge ⁊ vade tu ⁊ do
mus tua: ⁊ peregrinare vbicunqꝫ re
pereris. Uocabit enim dominus fa
mem: et veniet super terrā septē an
nis. Que surrexit et fecit iuxta ver
bū hois dei: ⁊ vadēs cum domo sua:
peregrinata est in ťra philistiim die
bus multis. Cūqꝫ finiti essent ānī se
ptem reuersa est mulier de ťra phili
stiim. Et igressa est vt interpellaret re
gē ꝓ domo sua ⁊ ꝓ agris suis. Rex
aūt loquebať cū giezi puero viri dei
dicens. Narra mihi omnia magna
B lia q̄ fecit heliseus. Cumqꝫ ille narra
ret regi quō mortuum suscitasset ap
paruit mulier cuius viuificauerat fi
liū clamās ad regē pro domo sua: et
ꝓ agris suis. Dixitqꝫ Giezi. Dn̄e mi
rex hec est mulier: ⁊ hic est fili⁹ eius
quē suscitauit helise⁹. Et interroga
uit rex mulierē. Que narrauit ei va
esse. Deditqꝫ ei rex eunuchū vnū di
cēs. Restitue ei oīa q̄ sua sūt ⁊ vni
uersos reddit⁹ agrorum a die qua
reliquit terrā vsqꝫ ad ꝑsens. Uenit

quoq helyseus damascum / et benadad rex syrie egrotabat. Nunciaueruntq ei: dicētes. Uenit vir dei huc.
C
3. Regū. 19.a. Et ait rex ad azahel. Tolle tecū munera / et vade in occursum viri dei: et consule dñm per eum dicens. Si euadere potero de infirmitate mea hac? Iuit igit azahel in occursum eiꝰ / habens secum munera / et oīa bona damasci: onera quadraginta camelorꝫ. Cumq stetisset corā eo: ait. Filius tuus benadad rex syrie / misit me ad te dicēs. Si sanari potero de infirmitate mea hac? Dixitque ei helyseus. Uade / dic ei. Sanaberꝭ. Porro ostendit mihi dñs quia morte morietur.
D Stetitq cū eo: et cōturbatus est vsq ad suffusionem vultus. Fleuitq vir dei. Cui azahel ait. Quare dñs meus flet? At ille dixit. Quia scio que facturus sis filiis israel mala. Ciuitates eorū munitas igne succendes: ꝛ iuuenes eorū interficies gladio: et paruulos eorꝫ elides: et pregnātes diuides. Dixitq azahel. Quid enī sum seruꝰ tuus canis vt faciā rem istā magnā. Et ait heliseus. Ostendit mihi dñs te regē syrie fore. Qui cū recessisset ab heliseo: venit ad dñm suū: qui ait ei. Quid dixit tibi helyseus? At ille rñdit. Dixit mihi. Recipies sanitatē. Cūq venisset dies altera: tulit stragulū et infudit aquā: et expandit sup faciem eius. Quo mortuo regnauit azahel pro eo. Anno quinto Ioram filii achab regis israel: regnauit
E Ioram filiꝰ iosaphat rex iuda. Triginta duorū annorū erat cū regnare cepisset:
2. Para. 21.b. et octo annis regnauit in hierusalē. Ambulauitq in viis regū israel: sicut ambulauerat domꝰ achab. Filia enī achab erat vxor eius. Et fecit quod malum est in cōspectu dñi. Noluit aūt dñs disperdere iudā pro-
2.re.7.b. pter dauid seruū suū: sicut promiserat ei: vt daret illi lucernā et filiis eiꝰ cunctis diebꝰ. In diebus eius recessit edom ne esset sub iuda: et consti-
F tuit sibi regē. Uenitq ioram seira: et oīs exercitus cū eo. Et surrexit nocte: percussitq idumeos qui eū circumdederant: et principes curruum. Populus autē fugit in tabernacula sua. Recessit ergo edom ne esset sub iuda: vsq ad diem hanc. Tunc recessit et lobna in tempore illo. Reliqua autē sermonū ioram: et vniuersa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro verborū dierum regum iuda? Et dormiuit Ioram cum patribus suis: sepultusq est cū eis in ciuitate dauid et regnauit ochozias filius eiꝰ ꝑ eo.
Anno duodecimo ioram filii achab regis israel: regnauit ochozias filius 2. Para. 22.a.
ioram regis iude. Uiginti duorū annorum erat Ochozias cum regnare cepisset: et vno anno regnauit in hierusalem. Nomen matris eius athalia filia amri regis israel: et ambulauit in viis domꝰ achab: et fecit quod B
malum est corā domino sicut domꝰ achab. Gener enī domus achab fuit. Abiit quoque cū ioram filio Achab ad preliandū contra azahel regē syrie in ramoth galaad: et vulnerauerunt syri ioram: qui reuersus est vt curaretur in iezrahel: quia vulnerauerant eū syri in ramoth preliantē contra azahel regem syrie. Porro ochozias filius ioram rex iuda: descendit inuisere Ioram filium Achab in iezrahel / quia egrotabat ibi.

¶ C. S. De vnctione iehu i regē sup isrl' q pcussit ioiā: et interfecit ochoziā et iezabel quā cōederūt canes. Ca. ix.

Heliseus autem propheta voca- A
uit vnum de filiis prophetarū: 3.14.c.
et ait illi. Accinge lumbos tuos / ꝛ tolle lenticulam olei hanc in manu tua et vade in ramoth galaad. Cumque 3. Regū.
veneris illuc: videbis iehu filium io- 19.c.
saphat filii namsi. Et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum et introduces in interius cubiculum tenensq lenticulā olei / fundes super caput eius / et dices. Hec dicit dominus. Unxi te regē super israel. Aperiesq ostiū et fugies: et non ibi subsistes. Abiit ergo adolescens puer prophete in ramoth galaad: ꝛ ingressus est illuc. Ecce aūt principes exercitꝰ sedebāt / et ait. Uerbum mihi ad te o princeps. Dixitq iehu. Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit. Ad te o B
princeps. Et surrexit et ingressus est cubiculū. At ille fudit oleū super caput eius: et ait. Hec dicit dñs deus israel. Unxi te regē super populum domini israel / et percuties domū achab dñi tui: et vlciscar sanguinē seruorū meorū prophetarum / et sanguinem omniū seruorū domini de manu Iezabel / perdamq oēm domū Achab. Et interficiā de domo achab mingentem ad parietē: et clausum et nouissi- 3. Regū.
mum in israel: et dabo domū achab / 21.f.

3.Regū. ſicut domū hieroboam filij nabat : et
15.g. ſicut domum baaſa filij ahia. Jezabel
3.Regū. quoqꝫ comedent canes in agro iezra
16.a. hel: nec erit q̄ ſepeliat eaꝫ. Aperuitqꝫ
oſtium et fugit. Jehu autē egreſſus
eſt ad ſeruos domini ſui / qui dixerūt
E ei. Recte ne ſunt oīa? quid venit in-
ſanus iſte ad te? Qui ait eis. Noſtis
hominē / et quid locut⁹ ſit? At illi re-
ſponderunt. Falſum eſt : ſed magis
narra nobis. Qui ait eis. Hec et hec
locut⁹ eſt mihi: et ait. Hec dicit dñs.
Unxi te regem ſuper iſrael. Feſtina-
uerunt itaqꝫ: et vnuſquiſqꝫ tollens pal-
lium ſuum poſuerunt ſub pedibus
eius in ſimilitudinē tribunalis: et ce-
cinerunt tuba / atqꝫ dixerunt. Regna
bit Jehu. Cōiurauit ergo iehu filius
ioſaphat filij Namſi cōtra ioram. Por
ro ioram obſederat ramoth galaad
ipſe et omīs iſrael cōtra azahel regē
Syrie: et reuerſus fuerat vt curaret
in Jezrahel propter vulnera: q2 per-
cuſſerant eum Syri / preliantē cōtra
azahel regem ſyrie. Dixitqꝫ iehu. Si
placet vobis / nemo egrediat profu-
D gus de ciuitate : ne vadat et nunciet
3.8.g. in iezrahel. Et aſcēdit: et profect⁹ eſt
in Jezrahel. Joram enim egrotabat
ibi: et ochozias rex iuda deſcenderat
ad viſitandum ioram. Igitur ſpecu-
lator qui ſtabat ſuper turrim iezra-
hel / vidit globū iehu venientis / et ait.
Uideo ego globum. Dixitque ioram.
Tolle currū: et mitte in occurſum eo
rum: et dicat vadens. Recte ne ſunt
omnia? Abiit ergo qui aſcēderat cur-
rum in occurſum eius: et ait. Hec di-
cit rex. Pacata ne ſunt oīa? Dixitqꝫ
iehu. Quid tibi et paci? trāſi et ſeque
re me. Nunciauit quoqꝫ ſpeculator
dicens. Uenit nuncius ad eos: ⁊ non
reuertit. Miſit etiam currum equo-
E rum ſecundū. Uenitqꝫ ad eos et ait.
Hec dicit rex. Nunquid pax eſt? Et
ait iehu. Quid tibi et paci? trāſi et ſe-
quere me. Nūciauit autē ſpeculator
dicens. Uenit vſque ad eos / et nō re-
uertitur: eſt aūt inceſſus quaſi inceſ-
ſus iehu filii namſi: preceps eni gra-
ditur. Et ait ioram. Jungite currum.
Junxeruntqꝫ currū eius. Et egreſſus
eſt ioram rex iſrael / et Ochozias rex
iuda ſinguli in curribus ſuis. Egreſ-
ſiqꝫ ſunt in occurſum iehu: ⁊ inuene-
runt eū in agro naboth Jezrahelite.
Cūqꝫ vidiſſet ioram iehu: dixit. Pax
eſt iehu? At ille reſpōdit. Que pax?

Adhuc fornicationes iezabel matris
tue / et veneficia eius multa vigent.
Cōuertit aūt ioram manū ſuā : et fu-
giens ait ad ochoziā. Inſidie Ocho-
zia. Porro iehu tetendit arcū manu /
et percuſſit ioram inter ſcapulas. Et
egreſſa eſt ſagitta per cor eius: ſtatiſ-
que corruit in curru ſuo. Dixitque ie-
hu ad badacer ducem. Tolle / proiice F
eū in agro naboth Jezrahelite. Me-
mini enim quando ego et tu ſedētes i
curru ſequebamur achab patrem hu 3.Regū.
ius / ꝙ dñs onus hoc leuauerit ſuper 21.f.
eum dicens. Si non pro ſanguine na
both / et pro ſanguine filiorū ei⁹ quē
vidi heri: ait dominus: reddam tibi
i agro iſto dicit dñs. Nunc ergo tolle
et proiice eū in agro iuxta verbū do
mini. Ochozias aūt rex iuda videns
hoc / fugit per viā domus horti: per-
ſecutuſqꝫ eſt eū iehu / et ait. Etiā hūc
percutite in curru ſuo. Et percuſſe-
runt eum in aſcenſu gaber / qui eſt iu-
xta ieblaam. Qui fugit in mageddo
et mortuus eſt ibi. Et impoſuerūt eū
ſerui eius ſuper currum ſuum / et tu-
lerunt in hieruſalē: ſepelieruntqꝫ eum
in ſepulchro cum patribus ſuis in ci
uitate dauid. Anno vndecimo ioram
filii achab regis iſrl' / regnauit ocho-
zias ſup iudā / venitqꝫ iehu in iezra-
hel. Porro iezabel introitu eius au-
dito / depinxit oculos ſuos ſtibio / ⁊ or
nauit caput ſuum et reſpexit per fe-
neſtrā ingredientem iehu per portam /
et ait. Nunquid pax poteſt eſſe zamri G
qui interfecit dñm ſuū? Leuauitqꝫ ie- 3.Regū.
hu faciē ſuā ad feneſtrā / ⁊ ait. Que 16.a.
eſt iſta? Et inclinauerunt ſe ad eum
duo vel tres eunuchi (⁊ dixerūt. Hec nō eſt in
eſt illa Jezabel.) At ille dixit eis. Pre hebreo.
cipitate eam deorſum. Et precipita-
uerūt eā : aſperſuſqꝫ eſt ſanguine pa-
ries: et equorū vngulis cōculcauerunt
eam. Cūqꝫ introgreſſus eſſet vt com-
ederet biberetque / ait. Ite / et videte
maledictā illā / et ſepelite eam: q2 filia
regis eſt. Cumqꝫ iiſſent vt ſepelirent
eam / non inuenerunt niſi caluariā / ⁊
pedes / et ſummas man⁹. Reuerſiqꝫ
nunciauerunt ei. Et ait iehu. Sermo
domini eſt quē locutus eſt per ſeruū
ſuū eliam theſbitem: dicēs. In agro 3.re.21.f.
iezrahel comedēt canes carnes ieza
bel et erunt carnes iezabel / ſicut ſter
cus ſuper faciem terre in agro iezra
hel: ita vt pretereuntes dicāt. Hecci-
ne eſt illa iezabel?

¶ C. X. De occisione septuaginta fi-
liorũ achab: de quadraginta duobus
viris fratribus ochozie iugulatis: de
Ionadab filio rechab: et sacerdotibus
baal occisis et tẽplo destructo: ꝑmis-
sũ regnũ israel iehu vsq; ad quartã
gñationẽ: ꝓpter pctm̃ Iehu pcussit
azahel vniuersum isrl̃: mortu⁹ est: et
ꝓ eo regnat Ioachã fili⁹ eius. Cap. x.
A ERant autem achab septuagita
filii in samaria. Scripsit ergo ie
hu lr̃as / et misit in samariã ad opti-
mates ciuitatis / et ad maiores natu
et ad nutritios achab dicens. Stati
vt acceperitis literas has qui habe-
tis filios domini vestri / et currus / et
equos / et ciuitates firmas / et arma /
eligite meliorẽ / et eum qui vobis pla
cuerit de filiis domini vestri: et eum
ponite super solium patris sui: et pu-
gnate pro domo domini vr̃i. Timue-
runt illi vehemẽter / et dixerũt. Ecce
duo reges nõ potuerunt stare coram
eo / et quomodo nos valebimus ei resi
stere? Miserũt ergo prepositi domus
et prefecti ciuitatis / et maiores na-
tu / et nutritii ad iehu dicentes. Ser-
ui tui sumus: quecunq; iusseris facie
mus / nec constituem⁹ nobis regem.
B quecũq; tibi placent / fac. Rescripsit
autẽ eis lr̃as secundo / dicẽs. Si mei
estis et obeditis mihi: tollite capita
filiorũ dñi vestri / et venite ad me hac
eadẽ hora cras in Iezrahel. Porro
filii regis septuagita viri apud opti-
mates ciuitatis nutriebãtur. Cumq;
venissent lr̃e ad eos / tulerunt filios
regis / et occiderunt septuaginta vi-
ros / et posuerũt capita eorum in co-
phinis / et miserũt ad eũ in iezrahel.
Uenit autẽ nuncius ad eum: et indi
cauit ei dicens. Attulerunt capita fi-
liorũ regis. Qui rñdit. Ponite ea ad
duos aceruos iuxta introitũ porte /
vsq; mane. Cumq; diluxisset egressus
est et stans dixit ad oẽm ppl̃m. Iusti
estis. Si ego coniuraui contra dñm
meũ / et interfeci eum: quis percussit
oẽs hos? Uidete ergo nunc quoniã
nõ cecidit de sermonib⁹ dñi in terrã
quos locutus est dñs super domum
3.re.21.f. achab: et dñs fecit qđ locutus est in
manu serui sui elie. Percussit igitur
iehu omnes qui reliq̃ erant de domo
achab in iezrahel: et vniuersos opti-
mates eius / et notos / et sacerdotes:
donec nõ remanerẽt ex eo reliq̃e. Et
surrexit et venit in samariã. Cumq; ve-
nisset ad camerã pastorũ / in via in-
uenit fratres ochozie regis iuda: di-
xitq; ad eos. Quinam estis vos? Qui
rñderunt. Fr̃es ochozie regis sumus
et descẽdim⁹ ad salutandos filios re-
gis / et filios regine. Qui ait. Compre
hendite eos viuos. Quos cũ compre
hendissent viuos: iugulauerunt eos
in cisterna iuxta camerã quadragin
taduos viros: et nõ reliq̃t ex eis quẽ-
q̃. Cumq; abiisset inde: inuenit iona- D
dab filiũ rechab in occursum sibi. Et
bñdixit ei. Et ait iehu ad eum. Nun-
quid est cor tuũ rectũ cũ corde meo
sicut cor meum cum corde tuo? Et ait
ionadab. Est. Si est (inquit) da mihi
manũ tuã. Qui dedit ei manũ suam.
At ille leuauit eũ ad se in currũ: di-
xitq; ad eũ. Ueni mecũ: et vide zelũ
meũ ꝓ dño. Et impositũ curru suo
duxit in samariã. Et percussit oẽs q̃
reliq̃ fuerant de achab in samaria vs-
q; ad vnũ: iuxta verbũ dñi quod locu
tus est per eliã. Cõgregauit ergo ie-
hu oẽm ppl̃m et dixit ad eos. Achab 3.re.16.g.
coluit baal parũ: ego autẽ colã eum
ampli⁹. Nũc igit oẽs ꝓphetas baal 22.q.2.c.
et vniuersos seruos eius / et cunctos vtilem.
sacerdotes ipsi⁹ vocate ad me: null⁹
sit / q̃ non veniat. Sacrificiũ eñ gran
de est mihi baal. Quicũq; defuerit /
nõ viuet. Porro iehu faciebat hoc in
sidiose vt disꝑderet cultores baal: et E
dixit. Sctificate diem solennẽ baal.
Uocauitq; et misit in vniuersos ter-
minos isrl̃: et venerũt cũcti serui baal.
Nõ fuit residu⁹ / ne vn⁹ quidẽ q̃ non
veniret. Et ingressi sunt tẽplũ baal.
Et repleta est dom⁹ baal: a sũmo vs-
q; ad summũ. Dixitq; his q̃ preerant
sup vestes. Proferte vestimenta vni-
uersis seruis baal. Et ꝓtulerunt eis
vestes. Ingressusq; iehu et ionadab
fili⁹ rechab tẽplũ baal / ait cultoribus
baal. Perq̃rite et videte ne quis forte
vobiscum sit de seruis domini / sed vt
sint serui baal soli. Ingressi sunt igi-
tur / vt facerent victimas et holocau
sta: iehu autem preparauerat sibi fo-
ris octoginta viros: et dixerat eis.
Quicũq; fugerit de hominibus his
quos ego adduxero in manus ve-
stras / anima eius erit pro anima il-
lius. Factum est autẽ cum comple- F
tum esset holocaustũ / precepit iehu
militibus et ducibus suis. Ingredi-
mini / et percutite eos: null⁹ euadat.
Percusseruntq; eos in ore gladii: et

proiecerūt milites et duces. Et ierūt
in ciuitatē templi baal: et protulerūt
statuā de phano baal: et cōbusserunt
et comminuerunt eam. Destruxerunt
quoq; edem baal: et fecerunt pro ea
latrinas vsque in diem hanc. Deleuit
itaq; iehu baal de israel: verūtamen
a peccatis hieroboam filij nabat/qui
peccare fecit israel: non recessit nec
dereliquit vitulos aureos q̄ erant in
bethel et in dan. Dixit aūt dñs ad ie-
hu. Quia studiose egisti quod rectū
·J.15.c. erat et placebat in oculis meis/ et om
nia que erant in corde meo fecisti cō
tra domum Achab: filij tui vsque ad
B quartam gñationē sedebunt sup thro
num israel. Porro iehu non custodi-
uit vt ambularet in lege dñi dei israel
in toto corde suo: non enim recessit a
peccatis hieroboam/ q̄ peccare fece-
rat israel. In dieb⁹ illis cepit dñs te-
dere sup israel. Percussitq; eos aza-
hel in vniuersis finibus israel/ a ior-
dane contra orientalē plagam: oēm
terram galaad et gad et ruben et ma
nasse: ab aroer que est sup torrentem
arnō: et galaad et basan. Reliqua au
tem verbor̄ iehu/ et vniuersa q̄ fecit
et fortitudo eius/ nonne hec scripta
sunt in libro verborū dierū regū isrl'?
Et dormiuit iehu cū prībus suis: sepe
lieruntque eum in samaria: et regna
uit ioachaz fili⁹ ei⁹ pro eo. Dies autē
quos regnauit iehu sup israel: vigin-
ti et octo anni sunt in samaria.

¶ C. S. De athalia regina que occi-
dit oē semen regiū: ioas occultato et
facto rege in iuda per ioiadā sacer-
dotem: de morte athalie regine: ioia-
da pepigit fedus inter deum et regē
et populum et preponitur. Cap̄z. xi.

A
2.pa.22.
b. Athalia vero mater ochozie/ vi-
dens mortuū filium suum/ sur-
rexit et interfecit omne semen regi-
um. Tollens autem iosaba filia re-
gis ioram soror ochozie ioas filium
ochozie furata est eū de medio filio-
rum regis q̄ interficiebantur: et nutri-
cem eius de triclinio: et abscōdit eū
a facie athalie vt non interficeretur:
2. Para. eratq; cum ea sex annis clam in do-
23.a. mo dñi. Porro athalia regnauit sup
terram septem annis. Anno aūt se-
ptimo misit ioiada pontifex: et assu-
mēs cēturiones et milites introduxit
ad se in tēplū dñi: pepigitq; cū eis fe-
dus. Et adiurans eos in domo dñi/
ostēdit eis filiū regis/ et precepit il-
lis dicens. Iste est sermo quē facere
debetis. Tertia pars vestrum intro-
eat sabbato: et obseruet excubias do-
mus regis. Tertia autem pars sit ad
portā sur: et tertia pars sit ad portā
que est post habitaculū scutariorū/
et custodietis excubias domus mes- B
sa. Due vero partes e vobis omnes
egredientes sabbato custodiant ex-
cubias domus dñi circa regē/ et val-
labitis eum habentes arma in mani
bus vr̄is. Si quis autē ingressus fue-
rit septū templi/ interficiatur. Eritisq;
cum rege introeunte et egrediente. Et
fecerunt centuriones iuxta oīa que
preceperat eis ioiada sacerdos. Et
assumentes singuli viros suos qui in
grediebantur ad sabbatū cum his qui
egrediebantur e sabbato/ venerunt ad
ioiadā sacerdotem. Qui dedit eis ha-
stas/ et arma regis dauid que erant
in domo dñi. Et steterunt singuli ha-
bentes arma in manu sua a parte tē-
pli dextera/ vsq; ad partem sinistram
altaris/ et edis circum regē. Produ- C
xitq; filiū regis/ et posuit super eum
diadema et testimonium. Feceruntq;
eum regē et vnxerunt: et plaudentes
manu dixerunt. Viuat rex. Audiuit
autē athalia vocē populi currentis
et ingressa ad turbas in templū dñi
vidit regē stantem super tribunal iu
xta morē: et cantores et tubas prope
eum: omnēq; populū terre letantē et
canentem tubis: et scidit vestimēta
sua/ clamauitq;. Coniuratio coniura
tio. Precepit autem ioiada sacerdos
cēturionibus q̄ erant super exercitū
et ait eis. Educite eā extra septa tem
pli: et quicūq; eā secut⁹ fuerit/ feriatur
gladio. Dixerat enim sacerdos. Non
occidatur in tēplo dñi. Imposueruntq;
ei man⁹: et impegerunt eā per viā in
troitus equor̄ iuxta palatiū: et inter
fecta est ibi. Pepigit ergo ioiada fe- D
dus inter dñm et regē/ et inter ppl'm:
vt esset ppl'us dñi/ et inter regē et po
pulum. Ingressusq; est oīs populus
terre templum baal: et destruxerunt
aras ei⁹: et imagines cōtriuerūt vali-
de. Mathan quoq; sacerdotē baal/
occiderunt corā altari. Et posuit sa-
cerdos custodias in domo dñi: tulit-
q; centuriones/ et cerethi et phelethi
legiones: et oēm populū terre: dedu-
xeruntq; regē de domo dñi. Et vene-
runt per viā porte scutariorū in pala
tium: et sedit sup thronum regū. Le-

tatuſq; eſt omnis populus terre: et
ciuitas conquieuit. Athalia autem
occiſa eſt gladio in domo regis / ſe-
ptemq; annorum erat ioas / cum re-
gnare cepiſſet.
¶ C.S. Quia ſacerdotes non inſtau-
rauerũt domũ dñi: ꝓhibiti ſunt a re-
ge ioas vltra pecunias accipe a trã-
ſeuntib⁹: de pecunia in gazophylacio
īuẽto: de aſcẽſu azahel regis ſyrie/
qui aſportauit theſaurũ hierl'm mit-
tente ſibi rege ioas: duo ex ſuis ioas
occiderunt ipſum ioas: et regnauit
amaſias filius eius pro eo. Cap. xij.
A 2. Para. 24. a. Anno ſeptimo iehu regnauit
ioas: quadraginta annis re-
gnauit in hierl'm: nomen ma-
tris eius ſebea de berſabee. Fecitq;
ioas rectum corã dño cunctis diebus
quib⁹ docuit eũ ioiada ſacerdos: ve-
rũtamen excelſa non abſtulit. adhuc
enim populus immolabat / et adole-
bat in excelſis incenſum. Dixitq; io-
as ad ſacerdotes. Omnẽ pecuniam
ſanctorũ que illata fuerat in tẽplum
dñi a pretereuntib⁹ que offertur pro
precio anime: et quam ſponte ⁊ arbi-
trio cordis ſui inferunt in templum
dñi: accipiãt illam ſacerdotes iuxta
ordinem ſuũ: et inſtaurẽt ſartatecta
dom⁹: ſi quid neceſſariũ viderint in-
ſtauratiõe. Igitur vſq; ad viceſimũ
tertium annũ regis ioas non inſtau
rauerunt ſacerdotes ſartatecta tem
B pli. Uocauit rex ioas ioiadam ponti
ficem ⁊ ſacerdotes / dicens eis. Qua-
re ſartatecta nõ inſtauratis templi?
Nolite ergo amplius accipere pecu-
niam iuxta ordinẽ veſtrũ: ſed ad in-
ſtaurationẽ tẽpli reddite eam. Pro-
hibitiq; ſunt ſacerdotes vltra acci-
pere pecuniam a populo / et inſtaura
re ſartatecta domus. Et tulit ioiada
põtifex gazophylaciũ vnũ: aperuitq;
foramen deſuper: et poſuit illud iux-
ta altare ad dexterã ingredientium
domum dñi: mittebantq; in eo ſacer-
dotes qui cuſtodiebant oſtia oẽm pe
cuniã que deferebat ad templuz dñi.
Cũq; viderẽt nimiã pecuniam eſſe in
gazophylacio / aſcendebat ſcriba re-
gis et pontifex: effundebantq; et nu-
merabãt pecuniã que inueniebat in
domo dñi: et dabãt eam iuxta nume-
rum atq; mẽſurã in manu eorum qui
preerãt cementariis domus domini.
Qui impẽdebant eã in fabris ligno-
C rum / et in cemẽtariis his qui opera-
bantur in domo dñi / et ſartatecta fa-
ciebãt: et in his qui cedebant ſaxa / et
vt emerent ligna et lapides qui exci-
debãtur: ita vt impleretur inſtaura-
tio domus dñi in vniuerſis que indi-
gebant expenſa ad muniẽdã domũ.
Uerũtamen nõ fiebant ex eadem pe
cunia hydrie tẽpli dñi: et fuſcinule ⁊
thuribula et tube: et omne vas aure-
um et argenteũ / de pecunia que infe
rebatur in tẽplum dñi. His enim qui
faciebant opus dabatur vt inſtaura-
retur tẽplum dñi: et non fiebat ratio
his hoĩbus qui accipiebãt pecuniã /
vt diſtribuerent eam artificibus: ſed
in fide tractabãt eam. Pecuniam ve
ro pro delicto: ⁊ pecuniam pro pecca
tis non inferebant in templũ dñi: q̃
ſacerdotum erat. Tunc aſcendit aza
hel rex ſyrie: et pugnabat cõtra geth
cepitq; eã: ⁊ direxit faciẽ ſuã vt aſcen
deret in hieruſalem. Quam obrem D
tulit ioas rex iuda omnia ſanctificata
que conſecrauerãt ioſaphat et ioram
et ochozias patres eius reges iuda
et que ipſe obtulerat: ⁊ vniuerſum ar
gentum quod inueniri potuit in the-
ſauris tẽpli domini / et in palatio re-
gis: miſitq; azaheli regi ſyrie ⁊ receſ-
ſit ab hieruſalẽ. Reliqua aũt ſermo-
nũ ioas / et vniuerſa que fecit: nonne
hec ſcripta ſunt in libro verborũ die-
rum regum iuda? Surrexerunt autẽ
ſerui eius: et coniurauerunt inter ſe:
percuſſeruntq; ioas in domo mello
in deſcẽſu ſela. Iozachar nãq; filius
ſemaath / ⁊ iozabad filius ſomer ſer-
ui eius percuſſerunt eum ⁊ mortuus
eſt. Et ſepelierũt eum cum patribus
ſuis in ciuitate dauid: regnauitq; a-
maſias filius eius pro eo.
¶ Ca. S. De regno ioachaz: et ꝙ fecit
malum ⁊ traditus eſt in man⁹ ſyrie:
de ioas filio eius qui regnauit ꝓ eo:
de ioas et ſagittis ei⁹ quas iecit co-
rã heliſeo p feneſtram orientalem: de
morte heliſei: de reſuſcitatione mor-
tui ad tactũ oſſiũ heliſei ĩ ſepulchro:
de morte azahel / ꝓ quo regnauit be-
nadad ĩ ſyria / quẽ percuſſit ioas tri-
bus vicibus. Capitulum. xiij.
Anno viceſimo tertio ioas filij A
ochozie regis iude / regnauit
ioachaz filius iehu ſuper iſrael in ſa-
maria decem ⁊ ſeptem annis et fecit
malum coram domino. Secutuſq;
eſt peccata hieroboaz filij nabat: qui
peccare fecit iſrael / ⁊ non declinauit

ab eis. Iratusq; est furor dñi contra
israel: et tradidit eos i manu azahel
regis syrie: et in manu benadad filij
azahel cunctis diebus. Deprecat⁹ est
autē ioachaz faciē dñi: et audiuit eū
dñs. Uidit eni angustiā israel/qz at=
triuerat eos rex syrie. Et dedit dñs
saluatorē israeli: et liberatus est de
B manu regis syrie: habitaueruntq; filij
israel in tabernaculis suis: sicut he=
ri et nudiustertius. Uerūtñ nō reces=
serūt a pctis domus hieroboam/ qui
peccare fecit israel: sed i ipsis ambu=
lauerūt. Siquidē et lucus pmansit in
samaria: et nō sunt derelicti ioachaz
de pplo/nisi quinquaginta equites/et
decē curr⁹: et decē milia peditū. In=
terfecerat enim eos rex syrie: et rede=
gerat quasi pulverē in tritura aree.
Reliqua autē sermonum ioachaz/ et
vniuersa q̄ fecit/et fortitudo ei⁹ / nō=
ne hec scripta sunt in libro sermonū
dierum regū israel? Dormiuitq; ioa=
chaz cum patribus suis: et sepelierūt
eū in samaria: regnauitq; ioas filius
eius pro eo. Anno tricesimoseptimo
C ioas regis iuda: regnauit ioas filius
ioachaz super israel in samaria sede=
cim annis: et fecit qd malū est in con=
spectu dñi. Non declinauit ab oībus
pctis hieroboam filij nabat: qui pec=
care fecit israel: sed in ipsis ambula=
uit. Reliqua aūt sermonū ioas/ et vni=
uersa q̄ fecit: et fortitudo ei⁹ quomo=
do pugnauerit contra amasiā regez
iuda: nonne hec scripta sunt in libro
sermonū dierū regū israel? Et dormi=
uit ioas cum pñbus suis: hieroboam
autē sedit sup soliū eius. Porro ioas
sepult⁹ est in samaria cuz regib⁹ isrl.
Heliseus autē egrotabat infirmita=
te/qua et mortuus est. Descēditq; ad
eū ioas rex israel / et flebat coram eo
dicebatq;. Pater mi/pater mi: curr⁹
israel et auriga ei⁹. Et ait illi helise⁹.
Affer arcum et sagittas. Cūq; attulis=
set ad eū arcū et sagittas: dixit ad re=
3.2.b. gē israel. Pone manū tuā sup arcuz.
Et cū posuisset ille manuz suā: super
posuit heliseus man⁹ suas manibus
regis: et ait. Aperi fenestrā orientalē.
Cumq; aperuisset/dixit heliseus. Ja=
ce sagittam. Et iecit. Et ait heliseus.
Sagitta salutis dñi/ et sagitta salutis
contra syriam: percutiesq; syriam in
D aphec donec cōsumas eā. Et ait. Tol=
le sagittas. Qui cum tulisset: rursum
dixit ei. Percute iaculo terrā. Et cū

percussisset tribus vicibus et stetisset:
iratus est vir dei contra eū/ et ait. Si
percussisses quinquies aut sexies siue
septies: pcussisses Syriā vsq; ad con=
summationem: nūc aūt trib⁹ vicibus
percuties eam. Mortu⁹ est ergo He=
liseus et sepelierūt eum. Latrunculi
aūt de moab venerūt in terrā in ipso
anno. Quidā autē sepeliētes hoiem/
viderūt latrūculos: et proiecerunt ca=
dauer in sepulchrum Helisei. Quod
cum tetigisset ossa helisei/reuixit ho=
mo et stetit super pedes suos. Igitur
azahel rex syrie afflixit israel cūctis
diebus ioachaz. Et misertus est do=
minus eorum/et reuersus est ad eos
propter pactū suum qd habebat cum
abraam et isaac et iacob: et noluit dis=
perdere eos / neq; proicere penitus
vsq; ad presens tempus. Mortuus
est autē azahel rex syrie: et regnauit
benadad filius eius pro eo. Porro ec. 48.b.
ioas fili⁹ ioachaz tulit vrbes de ma=
nu benadad filij azahel / quas tule=
rat de manu Joachaz patris sui iure
prelij. Tribus vicibus percussit eum
ioas/et reddidit ciuitates israel.
¶ Ca. S. De amasia filio ioas regis
iude qualiter regnauit et vicit: sed
victus est ioas a rege israel et ductus
est in hierusalem: de spoliatione hie=
rusalem quam fecit ioas rex israel:
cui successit filius eius hieroboam
in regem super israel. amasias vero
rex iuda occisus est i lachis / cui suc=
cessit azarias filius eius: hieroboam
restituit israel: hieroboe successit za=
charias. Capitulum. xiiii.

In anno secundo ioas filij ioa= A
chaz regis isrl regnauit ama= 2.pa.25.a
sias filius Joas regis iuda.
Uigintiquinq; annorū erat cū regna=
re cepisset. Uiginti aūt et nouem an=
nis regnauit in hierl'm. Nomen ma=
tris eius ioaden de hierl'm. Et fecit
rectum coram dño: verūtamen nō vt
dauid pater ei⁹. Iuxta omnia que fe=
cit ioas pater suus fecit: nisi hoc tan=
tum q excelsa non abstulit: adhuc
enim popul⁹ adolebat et immolabat
incensum in excelsis. Cūq; obtinuis=
set regnuz/ percussit seruos suos qui B
interfecerant regē patrē suuz: filios
aūt eorū qui occiderāt nō occidit/iu=
xta vbū qd scriptuz est in libro legis deu.24.c
moysi: sicut precepit dñs dicēs. Non eze.18.e.
morient patres p filiis: neq; filij pro 2.pa.22.
patribus: sed vnusquisq; in pecca= a.

ro suo morietur. Ipse percussit edom
in valle salinarum decē milia / et ap=
prehēdit petram in prelio: vocauitq3
nomē eius iezechel vsq3 in presentem
diem. Tunc misit amasias nuncios
ad ioas filiuz ioachaz filij iehu regis
israel dicēs. Ueni et videamus nos.
Remisitq3 ioas rex isrl' ad amasiam
regem iuda dicens. Carduus libani
misit ad cedrum qui est in libano di=
cens. Da filiā tuā filio meo vxorem.
C Trāsieruntq3 bestie saltus que sunt
in libano: et cōculcauerūt carduum.
Percutiēs inualuisti super edom: et
subleuauit te cor tuum. Cōtētus esto
gloria: et sede in domo tua. Quare ꝓ=
uocas malum: vt cadas tu et iudas
tecū? Et non acquieuit amasias. Ascē=
ditq3 ioas rex israel et viderūt se ipse
et amasias rex iuda i bethsames op=
pido iude. Percussusq3 est iuda co=
rā israel: et fugerūt vnusquisq3 in ta=
bernacula sua. Amasiam vero regez
D iuda filiū ioas filij Ochozie cepit io=
as rex israel in bethsames et adduxit
eum in hierusalē. Et interrupit mu=
rum hierusalē a porta ephraim vsq3
ad portam anguli quadringentis cu
bitis. Tulitq3 oē aurum et argētum:
et vniuersa vasa que inuenta sunt in
domo dñi et in thesauris regis et obsi
des et reuersus est in samariam. Re=
liqua autem verboꝝ ioas que fecit et
fortitudo eius qua pugnauit contra
amasiam regem iuda: nōne hec scri=
pta sunt in libro sermonū dierum re=
gum israel? Dormiuitq3 ioas cum pa
tribus suis et sepultus est in sama=
ria cū regib9 israel et regnauit hiero=
boam filius eius pro eo. Uixit autem
Amasias filius ioas rex iuda: post=
q̄ mortuus est ioas filius Joachaz
E regis israel vigintiquinq3 ānis. Re=
liqua autem sermonū amasie: nonne
hec scripta sunt in libro sermonū die
rum regū iuda? Factaq3 est contra
eum coniuratio in hierusalem: at il=
le fugit in lāchis. Miserūtq3 post eū
in lachis et interfecerūt eū ibi et as=
portauerunt in equis: sepultusq3 est
in hierusalem cum patribus suis in
2. Para. ciuitate dauid. Tulit autē vniuersus
26.a. populus iude azariam annos natuz
sedecim: et cōstituerūt eū regē pro prē
F eius amasia. Ipse edificauit ahilam
et restituit eam iude post q̄ dormiuit
rex cū patribus suis. Anno quinto=
decimo Amasie filij ioas regis Iu=
da regnauit hieroboam filius ioas
regis israel in samaria quadraginta
et vno anno: et fecit quod malum est
corā dño. Non recessit ab oibus pec=
catis Hieroboam filij Nabat q̄ pec=
care fecit israel. Ipse restituit termi=
nos israel ab introitu amath vsq3 ad
mare solitudinis iuxta sermonē do=
mini dei israel quem locut9 est ꝑ ser=
uum suum ionam filium amathi ꝓ=
phetā qui erat de geth q̄ est i opher.
Uidit enim domin9 afflictionē israel
B amaram nimis et q2 cōsumpti essent
vsq3 ad clausos carcere et extremos
et nō esset qui auxiliaret israel. Nec
locutus est dñs vt deleret nomen is=
rael de sub celo: sed saluauit eos in
manu Hieroboā filij ioas. Reliqua
autem sermonū Hieroboā et vniuer=
sa q̄ fecit et fortitudo ei9 qua prelia=
tus est et quomodo restituit Dama=
scū et emath iude in israel: nōne hec
scripta sunt in libro sermonū dieruz
regū isrl'? Dormiuitq3 hieroboā cum
patribus suis regibus israel et regna=
uit zacharias filius eius pro eo.
¶ Ca. S. Azarie leproso successit Jo=
atham filius eius super iudam: za=
chariam quoq3 occidit Sellum et re=
gnauit pro eo super Israel: et hunc
occidit manahem et regnauit pro eo
qui occidit omnes pregnātes de ter=
ra. Qui instituit tributa dari regi
Assyriorum: huic manahem succes=
sit phaceia filius eius: hunc occidit
Phacee filius Romelie: in diebus il
lis ascendit thelathphalasar rex As=
sur et vastat terram: Israel in assy=
rios transfert: Phacee occiditur ab
Osee et regnauit pro eo: Joathan fi=
lius ozie rex iuda fecit placitum co=
ram dño iuxta omnia que fecit ozias
pater eius mortuus est et regnauit
Achaz filius eius pro eo. Cap. xv.

Anno vicesimoseptimo hiero=
boam regis Israel regnauit A
Azarias filius amasie regis
Juda. Sedecim annorum erat cum
regnare cepisset: et quiquagintaduo
bus annis regnauit in hierusalem.
Nomē matris ei9 iechelia de hieru=
salē. Fecitq3 quod erat placituz corā
domino: iuxta omnia que fecit Ama
sias pater eius veruntamen excelsa
nō est demolitus. adhuc populus sa=
crificabat et adolebat incensum in
excelsis. Percussit autem dominus 2. Para.
regem: et fuit leprosus vsq3 in diem 36.d.

mortis sue: et habitabat in domo li=
B bera seorsum. Joathan vo filius regis
gubernabat palatiū: et iudicabat po=
pulum terre. Reliqua aūt sermonū
Azarie et vniuersa q̄ fecit / nōne hec
scripta sunt in libro verborū dierum
regū iuda? Et dormiuit Azarias cum
patrib⁹ suis: sepelieruntq3 eū cū ma
ioribus suis in ciuitate dauid: et re=
gnauit Joatham filius eius pro eo.
Anno tricesimo octauo Azarie re=
gis iude regnauit Zacharias filius
Hieroboā super israel i samaria sex
mensibus: et fecit qđ malū est coram
dño sicut fecerant patres eius. Non
recessit a peccat' hieroboam filii na=
C bat / qui peccare fecit israel. Cōiura=
uit aūt ɔtra eū Sellum filius Jabes
percussitq3 eū palā et interfecit: regna=
uitq3 ꝑ eo. Reliqua aūt vborū zacha
rie nōne hec scripta sunt in libro ser=
monū dierū regis israel? Iste est ser=
3.10.f. mo dñi quem locutus est ad Jehu di
cens. Filii tui vsq3 ad quartam gene
rationem sedebūt de te sup thronum
israel. Factūq3 est ita. Sellum filius
Jabes regnauit tricesimonono an=
no Azarie regis iude. Regnauit au=
tem vno mense in samaria: et ascen=
dit manahem filius gaddi de ther=
sa: ingressusq3 in samariā et percussit Sel=
lum filium Jabes in samaria et inter
fecit eū: regnauitq3 pro eo. Reliqua
aūt vborū Sellum et cōiuratio eius
per quā tetendit insidias / nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierū
regum israel? Tunc percussit Mana
hem Thapsam: et oēs q̄ erant in ea:
et terminos eius de thersa. Nolue=
rāt enim aperire ei. Et interfecit oēs
D pregnantes eius et scidit eas. Anno
tricesimonono Azarie regis iude re=
gnauit Manahem filius Gaddi su=
per israel decem annis in Samaria
fecitq3 quod erat malū corā dño. Nō
recessit a peccat' hieroboam filii na=
bat / qui peccare fecit israel cunctis
diebus eius. Veniebat Phul rex As=
syriorū in thersa / et dabat manahem
Phul mille talenta argenti: vt esset
ei in auxiliū / et firmaret regnū eius.
Indixitq3 manahem argentū super
israel cunctis potētibus / et diuitib⁹:
vt daret regi assyriorū quinquagin=
ta siclos argenti per singulos. Re=
uersusq3 est rex assyriorū et nō est mo=
ratus in thersa. Reliqua aūt sermo=
nū manahē et vniuersa q̄ fecit nōne
hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regū isrl'? Et dormiuit mana E
hē cū patrib⁹ suis. Regnauitq3 pha=
ceia filius eius ꝑ eo. Anno quinqua=
gesimo Azarie regis iude regnauit
phaceia filius manahē sup israel in sa
maria biennio: et fecit qđ erat malū
coram dño. nō recessit a peccatis hie
roboā filii nabat q̄ peccare fecit isrl'.
Coniurauit aūt aduersus eū phacee
filius romelie dux ei⁹ / et percussit eum
in samaria in turre dom⁹ regie iuxta
argob et iuxta arie: et cū eo quinqua=
ginta viros de filiis galaaditarū / et
interfecit eū: regnauitq3 pro eo. Re=
liqua aūt sermonum phaceia et vni=
uersa q̄ fecit / nonne hec scripta sunt
in libro sermonū dierū regū israel?
Anno quinquagesimo secundo aza=
rie regis iude regnauit phacee filius
romelie sup israel in samaria vigin=
ti annis: et fecit qđ erat malū coram F
dño: nō recessit a peccat' hieroboam
filii nabat / q̄ peccare fecit israel. In
dieb⁹ phacee regis israel venit The
glatphalasar rex Assur et cepit A=
hion et Abel domū maacha / et ianoe
et cedes et azor et galaad et galileā: et
vniuersam terrā neptalim: et trāstu
lit eos in assyrios. Cōiurauit autē et
tetendit insidias Osee fili⁹ Hela con
tra phacee filiū romelie et percussit eū
et interfecit. regnauitq3 pro eo vice=
simo anno ioathā filii ozie. Reliqua
aūt sermonū phacee et vniuersa que
fecit / nonne hec scripta sunt in libro
sermonū dierū regū isrl'? Anno secū=
do phacee filii romelie regis israel /
regnauit ioathā filius ozie regis iu= G
da. Viginti quinq3 annorū erat cū re= 1. Para.
gnare cepisset: et sedecim annis re= 17.a.
gnauit in hierl'm. Nomen mr̄is eius
hierusa filia sadoc. Fecitq3 qđ erat
placitum corā dño. Iuxta oia q̄ fecit
Ozias pater ei⁹ operatus est: veruntā
excelsa non abstulit: adhuc ppl's im=
molabat et adolebat incensum in ex=
celsis. Ipse edificauit portā domus
dñi sublimissimam. Reliqua autē ser
monū ioathā et vniuersa q̄ fecit / nō=
ne hec scripta sunt in libro verborum
dierū regū iuda? In dieb⁹ illis cepit
dñs mittere in iudā rasin regē syrie
et phacee filium romelie: et dormiuit
ioathā cum patribus suis: sepultusq3
est cū eis in ciuitate dauid pr̄is sui:
et regnauit achaz filius eius pro eo.
¶ Ca. XVI. De rege achaz in iuda post

Ioathā q̄ fecit malū: filiū suū ꝑ ignē
consecrauit: Teglatphalasar inuoca
uit in auxiliū ↄtra reges Israel ⁊ Sy
rie: de similitudine altaris: de Dama-
sco misit vasa que postq̄ cōmutauit
mortu⁹ est: ⁊ Ezechias fili⁹ ei⁹ regna-
uit pro eo in Iuda. Ca.xvi.

A 2.Pa.28.a. Anno decimoseptimo phacee
filii Romelie regnauit Achā
fili⁹ Ioathā regis Iuda. Ui
ginti annorū erat Achaz cū regnare
cepisset: ⁊ sedecim annis regnauit in
Hierusalē. Nō fecit qđ erat placitū i
conspectu dñi dei sui sicut Dauid pa-
ter eius: sed ambulauit in via regum
Israel. Insup ⁊ filium suū cōsecrauit
transferens per ignem ſm idola gen
tium que dissipauit dñs corā filiis
Israel. Immolabat quoq̄ victimas
⁊ adolebat incensum in excelsis/⁊ in
collibus/et sub omni ligno frondoso.
Esa.7.a. Tūc ascēdit Rasin rex Syrie ⁊ Pha
cee fili⁹ Romelie rex Israel in Hieru
salē ad preliandū. Cumq̄ obsiderent
Achaz/non valuerūt superare eū. In
tēpore illo restituit Rasin rex Syrie
Hailā Syrie/⁊ eiecit Iudeos de hai-
la. Et Idumei ⁊ Syri venerūt in hai-
lā: ⁊ habitauerūt ibi vsq̄ in diē hanc.
B Misit autem Achaz nūcios ad The-
glathphalasar regē Assyrioꝝ/dicēs.
Seruus tuus et filius tuus ego sum.
Ascende ⁊ saluū me fac de manu re-
gis Syrie ⁊ de manu regis Israel q̄
consurrexerūt aduersum me. Et cum
collegisset argentū ⁊ aurum qđ inue-
niri potuit in domo dñi ⁊ in thesau-
ris regis, misit regi Assyrioꝝ mu-
nera: qui ⁊ acquieuit voluntati eius.
Ascēdit enim rex Assyrioꝝ in Dama-
scum ⁊ vastauit eam: ⁊ transtulit ha-
bitatores eius Cyrenen/Rasin autē
interfecit. Perrexitq̄ rex Achaz in
occursum Theglathphalasar regi as
syrioꝝ in Damascū. Cūq̄ vidisset
altare Damasci/misit rex Achaz ad
Uriā sacerdotē exēplar eius ⁊ simili-
C tudinē iuxta omne opus eius. Extru-
xitq̄ Urias sacerdos altare iuxta
oīa que preceperat rex Achaz de Da
masco/ita fecit sacerdos Urias/do-
nec veniret rex Achaz de Damasco.
Cūq̄ venisset rex de Damasco/vidit
Nō est in hebreo. altare (⁊ veneratus est illud.) Ascen-
ditq̄ et immolauit holocausta et sa-
crificiū suum: ⁊ libauit libamina: ⁊ fu
dit sanguinem pacificorum que obtu
lerat super altare. Porro altare ereū
quod erat corā domino: transtulit
de facie templi ⁊ de loco altaris/⁊ de
loco templi dñi: posuitq̄ illud ex la-
tere altaris ad aquilonem. Prece-
pit quoq̄ rex Achaz Urie sacerdoti/
dicens. Sup altare maius offer ho-
locaustum matutinum/⁊ sacrificium
vespertinum/⁊ holocaustum regis ⁊
sacrificium ei⁹: et holocaustum vni-
uersi populi terre ⁊ sacrificia eorū et
libamina eorū: ⁊ omnē sanguinē ho-
locausti: et vniuersum sanguinem vi-
ctime sup illud effundes. Altare vo
ereum erit paratum ad voluntatem
meā. Fecit igit Urias sacerdos iuxta D
omnia que preceperat ei rex Achaz.
Tulit autē rex Achaz celatas bases/
et luterem qui erat desuper: et mare
deposuit de bobus ereis qui susten-
tabāt illud: ⁊ posuit super pauimen-
tum stratum lapide. Musach quoq̄
sabbati quod edificauerat in templo:
et ingressum regis exterius conuer-
tit in templū dñi propter regem As-
syrioꝝ. Reliqua autem verborum
Achaz ⁊ oīa que fecit/nonne hec scri
pta sunt in libro sermonum dierum
regum Iuda? Dormiuitq̄ Achaz cū
patribus suis: ⁊ sepultus est cum eis
in ciuitate Dauid: et regnauit Eze-
chias filius ei⁹ pro eo.

¶ C.S. Ascēdit ↄtra Osee Salmana
sar ⁊ eū sibi tributariū fecit: uerū re-
bellat Osee ⁊ incarcerat eū Salma-
nasar: Israel translatus est in Assy-
rios: de colonis missis in Samariam
quos occidebāt leones: mittit sacer-
dos de Israel q̄ eos doceat legē dei q̄
ei credere noluerunt. Ca.xvii.

Anno duodecimo Achaz re- A
gis Iuda regnauit Osee fili⁹
Hela in Samaria sup Isrl' no
uem annis. Fecitq̄ malū corā dño:
sed nō sicut reges Israel q̄ ante eum
fuerunt. Contra hunc ascendit Sal-
manasar rex Assyrioꝝ: et factus est
ei Osee seruus: reddebatq̄ illi tribu-
ta. Cūq̄ deprehendisset rex Assyrio-
rum/Osee q̄ rebellare nitens misis-
set nuncios ad Sua regē in Egypti/
ne prestaret tributa regi Assyriorum
sicut singulis annis solitus erat/ob-
sedit eum ⁊ vinctū misit in carcerem:
peruagatusq̄ est omnē terrā: ⁊ ascen
dens Samariā obsedit eā tribus an-
nis. Anno autē nono Osee/cepit rex
Assyriorum Samariam: ⁊ transtulit
Isrl' i assyrios: posuitq̄ eos in hailā

et in Habor iuxta fluuium Gozan in
B ciuitatibus Medoꝝ. Factum est eñ
cū peccassent filii Israel dño deo suo
qui eduxerat eos de terra Egypti de
manu Pharaonis regis Egypti co-
luerunt deos alienos: et ambulaue-
runt iuxta ritum gentium quas con-
sumpserat dñs in conspectu filiorum
Israel ꝛ regū Israel: qꝛ similiter fece
rant ꝛ irritauerūt filii Israel verbis
nō rectis dñm deum suum: ꝛ edifica-
uerunt sibi excelsa in cunctis vrbi-
bus suis a turre custodum vsqꝫ ad ci-
uitatē munitam. Feceruntqꝫ sibi sta-
tuas ꝛ lucos in omni colle sublimi: et
subter omē lignū nemorosum: ꝛ ado-
lebant ibi incensum sup aras in mo-
rem gentium quas transtulerat dñs
a facie eorum. Fecerūtqꝫ verba pessi-
ma irritantes dñm/ et coluerunt im-
mundicias de quib⁹ precepit eis dñs
ne facerent verbum hoc. Et testifica-
tus est dñs in Israel ꝛ ĩ Juda p ma-
num oīm prophetarum et videntiū/
Hie.25.b dicens. Reuertimini a viis vestris
pessimis: et custodite precepta mea
et ceremonias iuxta omnē legē quā
precepi patribus vestris: ꝛ sicut misi
ad vos in manu seruoꝝ meoꝝ pro-
C phetarū. Qui nō audierūt: sed indu-
rauerunt ceruicē suam iuxta ceruicē
patrum suoꝝ qui noluerunt obedire
dño deo suo/ et abiecerunt legitima
eius/ ꝛ pactum qđ pepigit cum patri
bus eoꝝ/ ꝛ testificationes quibus cō-
testatus est eos: secutiqꝫ sunt vani-
tates et vane egerunt: et secuti sunt
gentes que erant p circuitum eorū:
sup quibus preceperat dñs eis vt non
facerent sicut ꝛ ille faciebant. Et de-
reliquerunt oīa precepta dñi dei sui.
Feceruntqꝫ sibi cōflatiles duos vitu-
los et lucos/ et adorauerunt vniuer-
sam miliciā celi. Seruieruntqꝫ Baal
et cōsecrauerūt ei filios suos et filias
suas p ignē. Et diuinationibus inser
uiebant ꝛ auguriis: ꝛ tradiderunt se
vt facerent malum corā dño: ꝛ irrita-
uerūt eum. Iratusqꝫ est dñs vehemē
ter Israeli: ꝛ abstulit eos a cōspectu
suo/ ꝛ non remansit nisi tribus Juda
tantummodo. Sed nec ipse Juda cu
stodiuit mandata dñi dei sui: verun-
tamē ambulauit in erroribus Israel
quos operatus fuerat. Proiecitqꝫ do
min⁹ omne semē Israel/ ꝛ afflixit eos
et tradidit eos in manu diripientium
donec proiiceret eos a facie sua: ex
eo iam tēpore quo scissus est Israel a D
domo Dauid: ꝛ cōstituerunt sibi regē 3.re.12.c.
Hieroboam filiū Nabat. Separauit
enim Hieroboā Israel a dño/ ꝛ pecca
re eos fecit peccatū magnum. Et am
bulauerunt filii Israel in vniuersis
peccatis Hieroboā que fecerat/ ꝛ nō
recesserunt ab eis/ vsqꝫquo dominus
auferret Israel a facie sua: sicut locu Hie.25.b
tus fuerat in manu oīm seruoꝝ suoꝝ
pphetarū. Trāslatusqꝫ est Israel de
terra sua in Assyrios vsqꝫ in diē hāc.
Adduxit autē rex Assyrioꝝ viros de
Babylone/ ꝛ de cutha/ ꝛ de aua/ et de
emath/ et de sepharuaim: et colloca-
uit eos in ciuitatibus Samarie p fi-
liis Israel: qui possederūt Samariā
et habitauerunt in vrbib⁹ eius. Cūqꝫ
ibi habitare cepissent/ non timebant
dominū: ꝛ immisit eis domin⁹ leones
qui interficiebant eos. Nūciatumqꝫ E
est regi Assyriorum ꝛ dictum. Gētes
quas transtulisti et habitare fecisti
in ciuitatib⁹ Samarie/ ignorant legi
tima dei terre: et immisit in eos dñs
leones/ et ecce interficiunt eos/ eo qꝫ
ignorent ritū dei terre. Precepit au-
tem rex Assyrioꝝ/ dicens. Ducite il-
luc vnū de sacerdotibus quos inde
captiuos adduxistis: vt vadat ꝛ habi
tet cū eis: et doceat eos legitima dei
terre. Igitur cum venisset vnus de
sacerdotibus his qui captiui ducti
fuerāt de Samaria/ habitauit in Be
thel: ꝛ docebat eos quomodo colerēt
dominū. Et vnaqueqꝫ gens fabricata
est deū suū. Posueruntqꝫ eos in pha
nis excelsis que fecerant Samarite
gens et gens in vrbib⁹ suis in quibus
habitabant. Uiri enī Babylonii fece- F
runt Socoth benoth: viri autē cuthei
fecerūt nergel: ꝛ viri de Emath fece-
runt asima. Porro euei fecerunt nes
bahan et tharthac. Hi autē qui erant
de Sepharuaim comburebant filios
suos igni: Adramelech et Aname-
lech diis Sepharuaim: ꝛ nihilomin⁹
colebant dñm. Fecerunt autē sibi de
nouissimis sacerdotes excelsorum: et
ponebant eos in phanis sublimib⁹.
Et cum dominū colerent/ diis quoqꝫ
suis seruiebant iuxta cōsuetudinem
gentium de quibus translati fuerāt
Samariam. Usqꝫ in presentem diem
morem sequuntur antiquum/ non ti-
ment dñm: neqꝫ custodiunt ceremo-
nias eius atqꝫ iudicia ꝛ legē ꝛ man-
datū quod preceperat dñs filiis Ja- Gen.32.

cob/quē cognominauit Israel:⁊ per-
cusserat cū eis pactū:⁊ mandauerat
B eis dicens. Nolite timere deos alie-
nos/⁊ non adoretis eos neqꝫ colatis
eos/et non immoletis eis: sed domi-
num deum vestrum/qui eduxit vos
de terra Egypti in fortitudine ma-
gna et in brachio extento:ipsum ti-
mete/⁊ illum adorate/⁊ ipsi immola-
te. Ceremonias quoqꝫ et iudicia ⁊ le-
gem:⁊ mandatum qđ scripsit vobis
custodite:vt faciatis cunctis diebus
et non timeatis deos alienos:et pa-
ctum qđ percussit vobiscum nolite obli-
uisci:nec colatis deos alienos/sed do-
minū deū vestrū timete:⁊ ipse eruet
vos de manu omnium inimicoꝝ ve-
strorum. Illi vero nō audierunt/sed
iuxta cōsuetudinem suam pristinam
perpetrabant. Fuerunt igitur gētes
iste timentes quidem dominum/sed
nihilominus ⁊ idolis suis seruiētes.
Nam filij eorum ⁊ nepotes/sicut fe-
cerunt patres sui/ita faciunt vsqꝫ in
presentem diem.

¶ C.S. De regno Ezechie ꝗ fecit re-
ctū:qui serpentē eneū confregit quē
fecit Moyses/⁊ plura alia huiusce-
modi:⁊ cōtra eum ascēdit Salmana-
sar ꝗ trāstulit Israel ī Assyrios:post
hunc ascēdit rex Sennacherib cepit
vniuersas ciuitates Juda ⁊ indixit
Ezechie regi Jude trecēta talēta ar-
gēti ⁊ trigīta auri ꝗ misit ad rabsacē
ꝗ noluit loqui Syriace. Ca.xviij.

A
1.pa.29.a Anno tertio Osee filij hela re-
gis Israel regnauit ezechias
filius Achaz regis Juda. Uigi-
tiquinqꝫ annoꝝ erat cum regnare ce-
pisset:et vigintinouem annis regna-
uit in Hierusalem. Nomen matris
eius Abi filia Zacharie. Fecitqꝫ quod
3.dist.§. erat bonum corā dño/iuxta oīa que
verum. fecerat Dauid pater eius. Ipse dissi-
pauit excelsa/et contriuit statuas:⁊
succidit lucos : confregitqꝫ serpentē
Nu.21.c. eneum quē fecerat Moyses. Siqui-
dem vsqꝫ ad illud tempus filij Israel
adolebant ei incensum. Uocauitqꝫ
B nomē eius Nehustam. Et in dño deo
Israel sperauit. Itaqꝫ post eū nō fuit
similis ei de cunctis regibus Juda:sed
neqꝫ in his ꝗ ante eum fuerunt:⁊ ad-
hesit domino:⁊ nō recessit a vestigijs
eius. Fecitqꝫ mandata eius ꝗ prece-
perat dñs Moysi:vnde ⁊ erat domi-
nus cum eo:⁊ in cunctis ad ꝗ proce-
debat/sapienter se agebat. Rebella-
uit quoqꝫ contra regē Assyriorum:et
non seruiuit ei. Ipse percussit phili-
steos vsqꝫ ad Gazā/⁊ omnes termi-
nos eoꝝ/a turre custodum vsqꝫ ad ci-
uitatem munitam. Anno quarto re-
gis Ezechie qui erat annus septimus
Osee filij hela regis Israel/ascendit
Salmanasar rex Assyrioꝝ Samariā
C ⁊ oppugnauit eam:⁊ cepit. Nam post
annos tres/anno sexto ezechie:id est 3.17.a.
nono anno Osee regis Israel/capta
est Samaria:⁊ trāstulit rex Assyrio-
rum Israel in assyrios/collocauitqꝫ
eos in hala ⁊ in Habor fluuijs Go-
zan in ciuitatibus Medoꝝ:quia nō au-
dierunt vocē domini dei sui/sed pre-
tergressi sunt pactum eius/omnia ꝗ
preceperat Moyses seruus domini 2.pa.32.a
non audierunt neqꝫ fecerunt. Anno Esa.36.a
quartodecimo regis Ezechie/ascen- Ec.48.c.
dit Sennacherib rex Assyriorum ad
vniuersas ciuitates Juda munitas/
⁊ cepit eas. Tunc misit Ezechias rex
Juda nuncios ad regem Assyrioꝝ
in Lachis/dicens. Peccaui: recede
a me/et omne quod imposueris mi-
hi/feram. Indixit itaqꝫ rex Assyrio-
rum Ezechie regi Jude trecenta ta-
lenta argenti/⁊ triginta talenta au-
D ri. Deditqꝫ Ezechias omne argen-
tum quod repertum fuerat in domo
domini/⁊ in thesauris regis. In tem-
pore illo confregit Ezechias valuas
templi domini/⁊ laminas auri quas
ipse affixerat/et dedit eas regi As-
syriorum. Misit autem rex Assyrio-
rum Tharthan et Rabsaris et Rab-
sacen de Lachis ad regem Eze-
chiam cum manu valida / Hieru-
salem. Qui cum ascendissent/vene-
runt Hierusalem : ⁊ steterunt iuxta
aqueductum piscine superioris que
est in via agri fullonis : vocaue-
runtqꝫ regem. Egressus est autem ad
eos Eliachim filius Helchie prepo-
situs domus / et Sobna scriba / et
Joahe filius Asaph a commētarijs:
dixitqꝫ ad eos Rabsaces. Loquimi-
ni Ezechie. Hec dicit rex magnus rex
Assyriorum. Que est ista fiducia qua
niteris? Forsitan inisti consilium vt
E prepares te ad prelium. In quo con-
fidis vt audeas rebellare? An spe-
ras in baculo arundineo atqꝫ confra-
cto Egypto? Super quē si incubuerit
homo/cōminutus ingredietur manū
eius/⁊ perforabit eam:sic est Pharao
rex Egypti omnibus ꝗ confidunt in

23.q.3.c.1.§.itē vasa. se. quod si dixeritis mihi. In dño deo nostro habemus fiduciā/nonne iste est cuius abstulit Ezechias excelsa & altaria: & pcepit Jude & hierusalē ante altare hoc: adorabitis in Hierusalē. Nunc igit trāsite ad dominum meū regem Assyriorum: & dabo vobis duo milia equorū: & videte an habere valeatis ascēsores eorum. Et quomodo potestis resistere ante vnū satrapam de seruis dñi mei minimis? An fiduciā habetis in Egypto propter currus et equites? Nunquid sine dñi voluntate ascēdi ad locū istū vt demolirer eū?

F Dñs dixit mihi. Ascende ad terram hanc: & demolire eā. Dixerunt autem Eliachim fili⁹ helchie & sobna scriba & Joahe rabsaci. Precamur vt loquaris nobis seruis tuis Syriace siquidē intelligim⁹ hanc linguā: & non loquaris nobis Judaice audiente populo qui est super murū. Responditque eis Rabsaces dicens. Nunquid ad dominū tuū & ad te misit me dñs meus vt loquerer sermones hos et non potius ad viros qui sedēt super murum vt comedant stercora sua et bibant vrinā suā vobiscū? Stetit itaque Rabsaces: & exclamauit voce magna Judaice/& ait. Audite verba regis magni regis Assyriorum. Hec dicit rex. Nō vos seducat Ezechias: nō enim poterit eruere vos de manu mea: neque fiduciā vobis tribuat super dñm/

3.pa.22.c B dicens. Eruens liberabit nos dñs: et non tradetur ciuitas hec in manu regis Assyriorū. nolite audire Ezechiā. Hec enim dicit rex Assyriorum. Facite mecum quod vobis est vtile: et egredimini ad me. Et comedet vnusquisque de vinea sua & de ficu sua: & bibetis aquas de cisternis vestris donec veniam: & transferā vos in terrā que similis est terre vre in terrā fructiferam & fertilē vini terrā panis et vinearū terrā oliuarū & olei ac mellis: & viuetis & non moriemini. Nolite audire Ezechiam qui vos decipit/dicens. Dñs liberabit nos. Nunquid liberauerunt dii gentiū terram suam de manu regis Assyriorum? Ubi est deus Emath & Arphad? Ubi est de⁹ Sepharuaim/Hena et Aua? Nunquid liberauerūt Samariā de manu mea? Quinam illi sunt in vniuersis diis terrarum qui eruerunt regionē suam de manu mea vt possit eruere dñs Hierusalem de manu mea? Tacuit itaque populus: & non respōdit ei quicquā. Siquidem preceptum regis acceperant vt non responderent ei. Venitque Eliachim filius Helchie prepositus domus & Sobna scriba & Joahe filius Asaph a cōmētariis ad Ezechiam scissis vestibus & nunciauerūt ei verba Rabsacis.

C.S. Mittit Ezechias ad Esaiam: Ezechias expandit literas corā dño: mittit Esaias ad confortandum Ezechiā: angel⁹ centū octogintaquinque milia occidit de Assyriis nocte illa: & reuertit Sēnacherib in Niniuem: et ibi adorans in tēplo deum suum/a filiis ppriis interficitur. Ca. xix.

A Esa. 37.a Que cū audisset ezechias rex: scidit vestimenta sua & opertus est sacco: ingressusque est domū dñi/et misit Eliachim prepositum dom⁹ & Sobnā scribā & senes de sacerdotib⁹ opertos saccis ad Esaiā prophetā filiū Amos. Qui dixerunt. Hec dicit Ezechias. Dies tribulationis et increpationis: et blasphemie dies iste. Venerunt filii vsque ad partum: & vires non habet parturiēs. Si forte audiat domin⁹ deus tu⁹ vniuersa vba Rabsacis quē misit rex Assyriorū dñs suus/vt exprobraret deum viuentem/et argueret verbis que audiuit dñs deus tuus: & fac orationem pro reliquiis que reperte sunt. Venerūt ergo serui regis Ezechie ad Esaiā.

B Dixitque eis Esaias. Hec dicetis dño vestro. Hec dicit domin⁹. Noli timere a facie sermonū quos audisti: quibus blasphemauerūt pueri regis Assyriorum me. Ecce ego immittam ei spiritū/& audiet nūciū & reuertet in terrā suā: & deiciā eum gladio in terra sua. Reuersus est ergo Rabsaces et inuenit regem Assyriorum expugnātem Lobnā. Audierat enim quod recessisset de Lachis. Cūque audisset de tharacha rege Ethiopie dicentes. Ecce egressus est vt pugnet aduersum te: et iret cōtra eū/misit nūcios ad Ezechiā dicens. Hec dicite Ezechie regi Juda. Non te seducat de⁹ tu⁹/in quo habes fiduciam: neque dicas. Nō tradet Hierusalē in manus regis Assyriorum. Tu enim ipse audisti que fecerūt reges Assyriorum vniuersis terris quomodo vastauerūt eas. Nū ergo solus

C poteris liberari? Nunquid liberauerūt dii gentium singulos: quos vastauerūt patres mei/Gozā videlicet & Arā

⁊ reſeph ⁊ filios eden ꝗ erãt in The
laſſar? Ubi eſt rex Emath ⁊ rex Ar-
phad ⁊ rex ciuitatꝭ ſepharuaim ha-
na ⁊ aua? Itaqꝫ cũ accepiſſet ezechi-
as litteras de manu nũciorũ ⁊ legiſ-
ſet eas aſcẽdit in domũ dñi ⁊ expan
dit eas corã dño: ⁊ orauit in conſpe-
ctu eiꝰ dicẽs. Dñe deꝰ iſrael ꝗ ſedes
ſuper cherubin: tu es deꝰ ſolꝰ regum
oim̃ terre/tu feciſti celũ ⁊ trã: inclina
aurẽ tuam ⁊ audi. Aperi dñe oculos
tuos ⁊ vide: ⁊ audi oĩa verba ſenna-
cherib qui miſit vt exprobraret no-
D bis deũ viuentẽ. Uere dñe diſſipaue-
runt reges aſſyrioꝝ gentes ⁊ terras
oim: ⁊ miſerũt deos eoꝝ in ignem.
Nõ eñ erant dii: ſed opera manuũ
hominũ ex ligno ⁊ lapide ⁊ perdide
rũt eos. Nũc igit dñe deꝰ noſter ſal-
uos nos fac de manu eius vt ſciant
oĩa regna terre: q2 tu es dñs deꝰ ſo-
lus. Miſit autẽ eſaias filius amos
ad Ezechiã dicẽs. Hec dicit dñs deꝰ
iſrael. Que deprecatꝰ es me ſup ſen-
nacherib rege aſſyrioꝝ audiui. Iſte
eſt ſermo quẽ locutus eſt dñs de eo.
Spreuit te ⁊ ſubſannauit te virgo fi
lia ſion: poſt tergũ tuũ caput mouit
filia hieruſalem. Cui exprobraſti: ⁊
quẽ blaſphemaſti? Cõtra quẽ exalta
ſti vocem tuã: ⁊ eleuaſti in excelſum
oculos tuos? Cõtra ſctm̃ iſrael. Per
manũ ſeruoꝝ tuoꝝ exprobraſti do-
E mino ⁊ dixiſti. In multitudine cur-
ruũ meoꝝ aſcẽdi excelſa montiũ in
ſũmitate libani et ſuccidi ſublimes
cedros eiꝰ et electas abietes illius ⁊
ingreſſus ſum vſqꝫ ad terminos eiꝰ
⁊ ſaltũ carmeli eiꝰ ego ſuccidi. Et bi-
bi aquas alienas ⁊ ſiccaui veſtigiis
pedũ meorũ oẽs aq̃s clauſas. Nun
quid nõ audiſti ꝗd ab initio fecerim?
Ex diebꝰ antiquis plaſmaui illud: et
nũc adduxi. Eruntqꝫ in ruinã collium
ꝯpugnantiũ ciuitates munite. Et ꝗ
ſedẽt i eis: humiles manu. Cõtremue-
rũt ⁊ confuſi ſũt: facti ſunt velut fe
nũ agri: ⁊ virẽs herba tectorũ q̃ are
F facta eſt añq̃ veniret ad maturita-
tẽ. Habitaculũ tuũ et egreſſum tuũ
⁊ introitũ tuũ ⁊ viã tuã ego p̃ſciui:
⁊ furorẽ tuũ contra me. Inſaniſti in
me ⁊ ſupbia tua aſcẽdit in aures me
as. Ponã itaqꝫ circulũ in naribus
tuis et chamũ in labiis tuis: ⁊ redu-
cã te in viã per quã veniſti. Tibi au-
tẽ ezechias hoc erit ſignũ. Comede
hoc anno que reperceris: in ſecundo
autẽ anno que ſpõte naſcunt: porro
in tertio anno ſeminate ⁊ metite: plã
tate vineas ⁊ comedite fructus ea-
rum. Et quodcũqꝫ reliquũ fuerit de
domo iuda: mittet radicẽ deorſum
et faciet fructũ ſurſum. De hieruſa-
lem quippe egredient reliquie: ⁊ qđ
ſaluetur de monte ſion zelus dñi exer
citmũ faciet hoc. Quam ob rẽ hec B
dicit dñs de rege aſſyrioꝝ. Non in-
gredietur vrbẽ hãc nec mittet in eã
ſagittã nec occupabit eã clypeꝰ nec
circũdabit eã munitio. Per viã qua
venit reuertetur: et ciuitatẽ hanc nõ
ingredietur dicit dñs. Protegãqꝫ vr
bem hanc ⁊ ſaluabo eã propter me
⁊ propter dauid ſeruũ meũ. Factũ Tob.1.d.
eſt igitur in nocte illa venit angelꝰ ec.48.d.
dñi: ⁊ pcuſſit in caſtris aſſyrioꝝ cen eſa.37.g.
tum octogintaquinqꝫ milia. Cumqꝫ 1.ma.7.f.
diluculo ſurrexiſſet vidit oĩa corpo- 2.ma.8.e.
ra mortuoꝝ ⁊ recedẽs abijt ⁊ reuer-
ſus eſt ſennacherib rex aſſyrioꝝ et
manſit in niniue. Cumqꝫ adoraret in
templo neſrach deum ſuum. Adra-
melech ⁊ ſarazar filij eius percuſſe-
runt eum gladio fugeruntqꝫ in ter-
ram Armeniorum et regnauit Aſa-
raddon filius eius pro eo.

¶ C.S. De egritudine ezechie de ſi-
gno in ſole: de pueris ⁊ litteris ⁊ mu
neribꝰ que miſit merodach rex baby
lonie ad eum: de cõminatione: quia
aſcenderat domum ſuam. Cap̃m. xx.

In diebus illis egrotauit eze- A
chias vſqꝫ ad mortem: ⁊ venit 2.pa.32.f.
ad eũ eſaias filius amos pro- eſa.38.a.
pheta dixitqꝫ ei. Hec dicit dñs deus. ec.48.d.
Precipe domui tue: morieris eñ tu
et nõ viues. Qui conuertit faciẽ ſuã
2 ad parietem: et orauit dñm dicens.
Obſecro dñe memẽto q̃ſo quomodo
ambulauerim coram te in veritate ⁊
in corde perfecto: ⁊ qđ placitum eſt
3 corã te fecerim. Fleuit itaqꝫ ezechi-
as fletu magno. Et anteq̃ egrederet-
tur eſaias mediã partẽ atrij factus
eſt ſermo dñi ad eum dicens. Reuer
tere ⁊ dic Ezechie duci populi mei.
Hec dicit dominus deus dauid pa-
tris tui. Audiui orationẽ tuã: ⁊ vidi
lachrymam tuam ⁊ ecce ſanaui te.
D Die tertio aſcendes tẽplũ dñi ⁊ ad-
dam diebus tuis quindecim annos.
Sed et de manu regis aſſyrioꝝ libe-
rabo te ⁊ ciuitatẽ hanc et protegam
vrbem iſtam propter me et propter
Dauid ſeruum meũ. Dixitqꝫ eſaias

Afferte massam ficoꝝ. Quã cum at=
tulissent ꝛ posuissent super vlc⁹ eius
curatus est. Dixerat autẽ ezechias
ad esaiam. Q̃d erit signuꝫ quia dñs
me sanabit: ꝛ q2 ascensurus sum die
tertia tẽplũ dñi? Cui ait esaias. Hoc
erit signum a dño ꝙ facturus sit dñs
sermonẽ quẽ locutus est. Uis vt ascẽ
dat vmbra decẽ lineis: an vt reuerta
ecc.48.d tur totidẽ gradibus? Et ait ezechi=
C as. Facile est vmbrã crescere decem
lineis: nec hoc volo vt fiat: sed vt re=
uertatur retrorsum decẽ gradibus.
esa.39.a. Inuocauit itaq; Esaias ꝓpheta do=
minũ ꝛ reduxit vmbrã per lineas q̃=
b⁹ iã descẽderat in horologio achaꝫ
retrorsum decẽ gradibus. In tẽpore
illo misit merodach baladan filius
baladan rex babyloniorũ literas ꝛ
munera ad ezechiam: audierat eniꝫ
ꝙ egrotasset ezechias. Letatus est
autẽ in aduẽtu eoꝝ ezechias ꝛ osten
dit eis domũ aromatũ et aurũ ꝛ ar=
gentuꝫ ꝛ pigmenta varia vnguenta
quoq; ꝛ domũ vasorũ suorum: ꝛ oĩa
que habere poterat in thesauris su=
is. Non fuit qd nõ mõstraret eis eze
chias in domo sua: ꝛ in omni potesta
te sua. Uenit autẽ esaias propheta
ad regẽ Ezechiam: dixitq; ei. Quid
dixerũt viri isti: aut vnde venerunt
ad te? Cui ait ezechias. De terra lon
ginqua venerũt ad me de babylõe.
At ille respõdit. Quid viderũt in do
mo tua? Ait ezechias. Oĩa quecunq;
sunt in domo mea: viderũt: nihil est
enim qd nõ mõstrauerim eis in the
D saurís meis. Dixit itaq; Esaias eze=
chie. Audi sermonẽ domini. Ecce di
es venient ꝛ auferent omnia q̃ sunt
in domo tua ꝛ que condiderunt pa=
tres tui vsq; in diem hanc in Baby=
lonẽ. Non remanebit quicq̃ ait do=
minus: sed ꝛ de filiis tuis qui egre=
dientur ex te quos generabis tollent
et erunt eunuchi in palatio regis ba
bylonis. Dixitq; ezechias ad esaiã.
Bonus sermo dñi quem locutus est:
sit tñ pax ꝛ veritas in diebus meis.
Reliqua autem sermonum ezechie
ꝛ omnis fortitudo eius et quomodo
fecerit piscinam ꝛ aqueductum ꝛ in
troduxerit aquas in ciuitatẽ: nonne
hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regum Juda? Dormiuitq;
ezechias cũ patribus suis ꝛ regna
uit Manasses filius eius pro eo.
¶ C.S. De manasse ꝛ sceleribꝰ eius:
de comminatione domini: ꝛ de amõ
filio eius iste amon occidit a seruis
suis cui successit iosias filiꝰ eiꝰ. c.xxi
Duodecim annorũ erat manas A
ses cũ regnare cepisset ꝛ quin= 2.pa.32.a
quagintaquinq; annis regnauit in
hierusalem. Nomen matris eius
Aphsiba: fecitq; malum in cõspectu
dñi iuxta idola gentium: quas dele=
uit dñs a facie filioꝝ israel. Conuer=
susq; est ꝛ edificauit excelsa q̃ dissi=
pauerat ezechias pater eius: et ere=
xit aras baal ꝛ fecit lucos sicut fece
rat achab rex israel: et adorauit om=
nem militiam celi ꝛ coluit eã. Extru=
xitq; aras in domo dñi: de qua dixit
dñs. In hierusaleꝫ ponã nomẽ meũ. 2.re.7.d.
Et extruxit altaria vniuerse militie
celi in duobus atriis templi dñi. Et
traduxit filiũ suũ per ignẽ: ꝛ hario=
latus est ꝛ obseruabat auguria ꝛ fe=
cit phytones ꝛ haruspices multipli
cauit vt faceret malũ corã dño et ir=
ritaret eũ. Posuit quoq; idolũ luci B
quẽ fecerat in templo dñi: sup quo lo
cutus est dñs ad dauid ꝛ ad salomo
nem filiũ eius. In tẽplo hoc ꝛ in hie 2.re.7.b.
rusalẽ quã elegi de cunctis tribubus 3.re.8.b.
israel ponã nomen meũ in sempiter
nũ ꝛ vltra non faciã cõmoueri pedẽ
israel de terra quã dedi patribꝰ eoꝝ:
si tamen custodierint opere oĩa que
precepi eis ꝛ vniuersam legẽ quam
mãdauit eis seruus meus moyses.
Illi vero non audierunt: sed seducti
sunt a manasse vt facerent malũ su=
per gentes quas ꝯtriuit dñs a facie
filiorũ Israel. Locutusq; est dñs in
manu seruoꝝ suorũ prophetarũ di=
cẽs. Quia fecit Manasses rex iuda
abominationes istas pessimas sup
oĩa que fecerũt amorrei ante eum: et
peccare fecit etiam iuda in immun= Hie.19.a
dictiis suis / propterea hec dicit dñs
deus Israel. Ecce ego inducam mala C
super hierusalem ꝛ iudã: vt quicũq;
audierit tinniant ambe aures eius.
Et extendã super hierusalem funicu
lum samarie ꝛ põdus domꝰ achab:
ꝛ delebo Hierusalem sicut deleri so=
lent tabule. Delens vertam: ꝛ ducaꝫ
crebrius stylũ super faciẽ eius. Di=
mittam vero reliquias hereditatis
mee ꝛ tradam eas in manꝰ inimico=
rum eius. Eruntq; in vastitatem ꝛ in
rapinam cũctis aduersariis suis eo
ꝙ fecerint malũ corã me: ꝛ perseue=
rauerint irritantes me ex die qua

egressi sunt patres eoꝝ ex egypto
vsqꝫ ad hanc diẽ. Insuper ⁊ sangui-
nẽ innoxiũ fudit manasses multum
nimis donec impleret hierusalẽ vsqꝫ
ad os absqꝫ peccatis suis quibꝰ pec-
care fecit iudam vt faceret malũ co-
ram dño. Reliqua autẽ sermonum
manasse et vniuersa que fecit ⁊ pec-
D catũ eius qd̕ peccauit: nõne hec scri
pta sunt in libro sermonũ dierum re
gũ iuda? Dormiuitqꝫ manasses cũ
patribꝰ suis ⁊ sepultus est in horto
domus sue/in horto oza: ⁊ regnauit
amon filius eiꝰ pro eo. Uigintiduo-
rum annoꝝ erat amon cũ regnare
cepisset: duobus quoqꝫ annis regna
uit in hierusalẽ. Nomẽ matris eius
Messalemeth filia arus de iethaba.
Fecitqꝫ malũ in conspectu dñi sicut
fecerat manasses pater eiꝰ: ⁊ ambu-
lauit in omi via per quã ambulaue-
rat pater eiꝰ: seruiuitqꝫ immũdiciis
quibꝰ seruierat pater eius ⁊ adora-
uit eas et dereliquit dñm deũ patrũ
suoꝝ ⁊ nõ ambulauit ĩ via dñi. Te-
tenderũtqꝫ ei insidias serui sui: ⁊ in-
terfecerũt regẽ in domo sua. Percus-
sit autẽ populus terre omes qui con
iurauerant contra regem Amon: et
constituerunt sibi regem Josiam fi-
lium eius pro eo. Reliqua autẽ ser-
monum Amon que fecit: nonne hec
scripta sunt in libro sermonum die-
rum regum iuda? Sepelieruntqꝫ eũ
in sepulchro suo in horto Oza: et re-
gnauit Josias filius eius pro eo.
¶C.S. Regnauit iosias filiꝰ amon
inuenit liber deuteronomii / Josias
mittit ad ꝯsulẽdũ dñz de vbis olde
ꝓphete ꝑ quẽ ꝯsuluerit dñm. Cap.xxij.

A
2. Para.
34.a.

Octo annoꝝ erat iosias cũ re-
gnare cepisset: ⁊ triginta vno
anno regnauit in hierusalẽ.
Nomen matris eius idida: filia ha-
daia de besecat. Fecitqꝫ qd̕ placitũ
erat corã dño: et ambulauit per oẽs
vias dauid patris sui: non declina-
uit ad dexteram/siue ad sinistram.
Anno autẽ octauodecimo regis Jo-
sie misit rex saphan filiũ Asalia filij
messulã scribã templi dñi: dicens ei.
Uade ad Helchiam sacerdotẽ ma-
gnũ vt confletur pecunia que illata
est in templũ dñi quã collegerũt ia-
nitores tẽpli a ppl̕o: deturqꝫ fabris
B per ꝑpositos domꝰ dñi: q̃ ⁊ distribuãt
eam his qui operantur in tẽplo dñi
ad instaurãda sartatecta templi do-
mini tignariis videlicet ⁊ cemẽtariis
et his qui interrupta cõponunt: ⁊ vt
emãtur ligna ⁊ lapides de lapidici-
nis ad instaurãdũ templũ dñi. Ue-
runtamen nõ supputetur eis argen
tũ quod accipiũt sed in potestate ha
beant ⁊ in fide. Dixit aũt Helchias
pontifex ad sapham scribam. Librũ
legis reperi ĩ domo dñi. Deditqꝫ hel
chias volumen saphan scribe q̃ ⁊ le-
git illud. Uenit quoqꝫ saphan scriba
ad regẽ: ⁊ renũciauit ei qd̕ precepe-
rat ⁊ ait. Cõflauerũt serui tui pecu-
niam que reperta est in domo domi-
ni et dederunt vt distribueretur fa-
bris ac prefectis operũ templi domi C
ni. Narrauit quoqꝫ saphã scriba re-
gi dicẽs. Librũ legis dedit mihi hel-
chias sacerdos. Quẽ cũ legisset Sa-
phan corã rege: ⁊ audisset rex verba
libri legis dñi: scidit vestimẽta sua ⁊
precepit helchie sacerdoti ⁊ Ahicã
filio saphan et achobor filio michai
et saphan scribe et asaie seruo regis
dicens. Ite ⁊ cõsulite dominum sup
me ⁊ super populo et super omni iu-
da: de verbis voluminis istius quod
inuentũ est. Magna eni ira domini
succensa est cõtra nos: quia non au-
dierunt patres nři verba libri huius
vt facerẽt omne quod scriptũ est no
bis. Ierunt itaqꝫ helchias sacerdos
et ahicã ⁊ achobor ⁊ saphan ⁊ asaia
ad Oldam prophetidem vxorem sel
lũ filiũ Thecue filiũ Araas custodis
vestiũ que habitabat in Hierusalem
in Secũda locutiqꝫ sunt ad eam. Et
illa respondit eis. Hec dicit dominꝰ
deꝰ israel. Dicite viro qui misit vos
ad me. Hec dicit dominus. Ecce ego
adducam mala super locũ istum et
super habitatores eiꝰ omnia verba
legis que legit rex iuda: quia dereli-
querũt me ⁊ sacrificauerũt diis alie
nis irritãtes me in cũctis operibus D
manuũ suarũ. Et succẽdet indigna-
tio mea in loco hoc ⁊ non extinguet.
Regi autẽ iuda qui misit vos vt cõ-
suleretis dominũ sic dicetis. Hec di-
cit dñs deus israel. Pro eo qd̕ audi-
sti verba voluminis ⁊ perterritũ est
cor tuũ ⁊ humiliatꝰ es corã dño: au-
ditis sermonibꝰ cõtra locũ istũ: ⁊ ha
bitatores eiꝰ: quod videlicet fierent
in stuporẽ ⁊ in maledictũ et scidisti
vestimenta tua et fleuisti coram me
et ego audiui te ait dominꝰ: idcirco
colligã te ad patres tuos ⁊ collige-

ris ad sepulchꝝ tuū in pace: vt non
videant oculi tui omnia mala q̄ in-
troducturus sum super locū istum.
¶ C. S. Josias verba federis coram
pplo legit: idola ð iuda ⁊ samaria ex-
tirpātur: ossa sacerdotū sup altaria
ɔburunt: verba ꝓphete dei implent:
pascha solēne celebrat: iosias in ma-
geddo occidit ioachaz filꝰ eius rex
eligit quē vinctū pharao in egypto
adduxit: ⁊ mulcta in iuda imposita
ioachim regē cōstituit. Capm. xxiij.

A
2. Para.
34. f.
Et renūciauerūt regi qð dixe-
rat: qui misit ⁊ cōgregati sūt
ad eū oēs senes iuda ⁊ hieru-
salem: ascenditq̄ʒ rex templū dñi/ et
oēs viri Juda: vniuersiq̄ʒ q̄ habita-
bāt in hierl'm cū eo sacerdotes ⁊ ꝓ-
phete: ⁊ ois populꝰ a paruo vsq̄ʒ ad
magnū: legitq̄ʒ cūctis audiētibꝰ oia
verba libri federis qui inuentus est
in domo dñi. Stetitq̄ʒ rex super gra-
dū ⁊ fedus pcussit corā dño: vt am-
bularēt post dñm et custodirēt prece-
pta eius ⁊ testimonia ⁊ ceremonias
in omni corde ⁊ in tota aia: ⁊ suscita-
rent verba federis huiꝰ que scripta
erant in libro illo. Acqeuit populus
pacto. Et precepit rex helchie ponti-
fici et sacerdotibꝰ secūdi ordinis et
ianitoribꝰ vt proiicerēt de tēplo dñi
oia vasa q̄ facta fuerāt baal ⁊ i luco
et vniuerse militie celi: ⁊ cōbussit ea

B
Ecclesia.
49. a.
foris hierusalem in cōualle cedron
et tulit puluerē eorū in bethel. Et de-
leuit haruspices quos posuerant re-
ges Juda ad sacrificādū in excelsis
per ciuitates iuda et in circuitu hie-
rusalē ⁊ eos qui adolebāt incensum
baal ⁊ soli ⁊ lune ⁊ duodecim signis
et oi militie celi. Et efferri fecit lucū
de domo dñi foras hierusalē in con-
ualle cedrō: ⁊ cōbussit eū ibi ⁊ rede-
git in puluerem ⁊ proiecit super se-
pulchra vulgi. Destruxit quoq̄ʒ edi-
culas effeminatorū q̄ erāt in domo
dñi pro q̄bus mulieres texebāt qua-
si domunculas luci. Congregauitq̄ʒ
oēs sacerdotes de ciuitatibꝰ iuda: ⁊
contaminauit excelsa vbi sacrifica-
bāt sacerdotes de gabaa vsq̄ʒ bersa-
bee: ⁊ destruxit aras portarum in in-
troitu ostii iosue principis ciuitatis
qð erat ad sinistram porte ciuitatis.
Veruntamē nō ascendebāt sacerdo-
tes excelsorū ad altare dñi in hieru-
salē: sed tantū comedebāt azyma in
C
medio fratrū suorū. Contaminauit

quoq̄ʒ thophet qð est in cōualle filii
Ennon: vt nemo consecraret filium
suū aut filiā p ignē/ moloch. Abstu-
lit quoq̄ʒ equos/ quos dederant re-
ges iude soli: in introitu templi dñi:
iuxta exedrā Nathanmelech eunu-
chi qui erat in pharurim: currꝰ aūt
solis cōbussit igni. Altaria quoq̄ʒ q̄
erant sup tecta cenaculi Achaz: que
fecerant reges iuda: ⁊ altaria q̄ fece-
rat manasses in duobꝰ atriis templi
dñi destruxit rex/ et cucurrit inde et
dispersit cinerem eorū in torrentem
cedron. Excelsa quoq̄ʒ q̄ erāt in hie-
rusalem ad dexteram partē montis
offensionis que edificauerat Salo- 3. Regū.
mon rex Jsrael astaroth idolo sido- 11. b.
niorū: ⁊ chamos offensioni moab/ et
melchom abominationi filiorꝝ Am-
mon polluit rex: et cōtriuit statuas:
et succidit lucos: repleuitq̄ʒ loca eo-
rum ossibꝰ mortuorū. Insup ⁊ alta-
re qð erat i bethel: et excelsum qð fe- 3. Regū.
cerat hieroboā filius nabat qui pec- 12. g.
care fecit israel: et altare illud excel-
sum destruxit atq̄ʒ cōbussit ⁊ cōmi-
nuit in puluerē: succenditq̄ʒ etiā lu- D
cum. Et cōuersus iosias vidit ibi se-
pulchra q̄ erant in monte: misitq̄ʒ et
tulit ossa de sepulchris/ ⁊ combussit
ea super altare: ⁊ polluit illud iuxta
verbū dñi qð locutus est vir dei qui 3. re. 13. a.
predixerat verba hec/ ⁊ ait. Quis est
titulus ille quē video? Rñderuntq̄ʒ
ei ciues vrbis illius. Sepulchrū est
hominis dei qui venit de iuda ⁊ pre-
dixit verba hec q̄ fecisti sup altare
bethel. Et ait. Dimittite eum: nemo
cōmoueat ossa eius. Et intacta man-
serunt ossa illius cū ossibus prophe-
te qui venerat de samaria. Insup et
oia phana excelsorū q̄ erant in ciui-
tatibꝰ samarie q̄ fecerāt reges israel
ad irritandū dñm/ abstulit iosias: ⁊
fecit eis fm oia opera q̄ fecerat in
bethel. Et occidit vniuersos sacer-
dotes excelsorū qui erant ibi sup al-
taria: ⁊ cōbussit ossa humana super E
ea. Reuersusq̄ʒ est hierl'm/ et prece-
pit omni populo dicēs. Facite phase
dño deo vestro fm qð scriptū est in 2. Para.
libro federis huiꝰ. Nec eni factū est 35. a.
phase tale a diebus iudicū qui iudi- 3. Esd. 1. a.
cauerunt israel: ⁊ oim dierū regum
israel et regū iuda: sicut i octauodeci-
cimo anno regis iosie factū est pha-
se istud dño in hierl'z. Sed ⁊ Phitones
nes ⁊ hariolos ⁊ figuras idolorū et

immūdicias / et abominationes que
fuerūt in terra iuda et hierl'm: abstu:
lit Josias / vt statueret verba legis
que scripta sunt in libro quē inuenit
helchias sacerdos in templo dñi. Si:
milis illi nō fuit ante eū rex q̄ reuer:
teret ad dñm in oīm corde suo / et in
tota aīa sua / et vniuersa virtute sua
iuxta omnē legē moysi: neq; post eū
surrexit similis illi. Uerūtamē non est
auersus dominº ab ira furoris sui ma
gni / quo iratº est furor eius cōtra iu:
D dā / ꝓpter irritationes quibus prouo
cauerat eum manasses. Dixit itaque
dñs. Etiā iudā auferā a facie mea si:
cut abstuli israel: et proiciā ciuitatē
hanc quā elegi hierl'm: et domum de
qua dixi. Erit nomen meum ibi. Reli:
qua vero sermonū Josie / et vniuersa
que fecit: nōne hec scripta sunt in li:
2. Para. 35.a. bro verborū dierū regū iuda? In die:
bus eiº ascendit pharao nechao rex
egypti cōtra regē assyrioꝝ ad flumē
euphraten. Et abiit iosias rex in oc:
cursum eius: et occisus est in maged:
do cū vidisset eū: et portauerunt eū
serui sui mortuū de mageddo: et per:
tulerūt in hierusalē: et sepelierūt eū
2. Para. in sepulchro suo. Tulitq; populº ter:
36.c. re ioachaz filiū iosie / et vnxerunt eū
et cōstituerūt eū regē pro patre suo.
Uigintitriū annorū erat ioachaz cū
regnare cepisset: et tribº mēsibus re:
gnauit in hierl'm. Nomē matris eiº
amithal / filia hieremie de lobna. Et
fecit malū corā dño / iuxta oīa q̄ fece:
E rant patres eiº. Uinxitq; eū pharao
nechao in reblatha / que est in terra
emath / ne regnaret in hierl'm. Et im:
posuit mulctā terre centū talētis ar:
gēti / et talēto auri: regemq; cōstituit
pharao nechao eliacim filium Josie
pro iosia p̄re eiº: vertitq; nomen eius
ioacim. Porro ioachaz tulit / et du:
xit in egyptū. Argentū autē et aurū
dedit ioacim pharaoni cū indixisset
terre per singulos vt conferret iuxta
preceptū pharaonis. Et vnūquenq;
iuxta vires suas exegit tam argentū
q̄ aurū de populo terre / vt daret pha
raoni nechao. Uigintiquinque anno
rum erat ioacim cum regnare cepis:
set: et vndecim annis regnauit i hie:
rusalem. Nomen matris eius zebu:
da filia phadaia d̄ ruma. Et fecit ma
lum coram domino iuxta omnia que
fecerant patres eius.
¶ C.S. De morte ioacim / et qualiter
tribus annis seruiuit Nabuchodo:
nosor / de latrunculis quos misit do:
minus in iudā: hierusalē obsidetur:
ioacim egredit in occursum nabucho
donosor cū matre sua / et seruis suis
et ꝓncipibº / ⁊ eunuchis: istū ioacim
nabuchodonosor rex transtulit in ba
bylonē cum populo suo. ꝓ quo regna
uit sedechias patruus eius constitu:
tus a nabuchodonosor. Capitm. xxiiij.
In diebus eius ascendit nabu A
chodonosor rex babylonis: et
factus est ei ioacim seruus tri
bus annis: et rursum rebellauit con:
tra eum. Immisitq; ei dñs latruncu:
los chaldeorū: et latrunculos syrie: ⁊
latrūculos moab / et latrunculos fi:
lioꝝ ammon: et immisit eos in iudam /
vt disperderēt eum iuxta verbū dñi
quod locutus fuerat per seruos suos
prophetas. Factū est autem hoc per
verbum dñi contra iudam / vt aufer:
ret eū coram se propter peccata ma:
nasse vniuersa que fecit / et propter
sanguinē innoxiū quē effudit / et im:
pleuit hierusalē cruore innocentiū /
et ob hanc rem noluit deus propicia: B
ri. Reliqua autē sermonū ioacim / et
vniuersa que fecit: nōne hec scripta
sunt in libro sermonū dierum regum
iuda? Et dormiuit Joacim cū patri:
bus suis: et regnauit Joacim filius
eius pro eo. Et vltra non addidit rex
egypti / vt egrederetur de terra sua.
Tulerat enim rex babylonis a riuo
egypti / vsq; ad fluuium euphratem
oīa que fuerant regis egypti. Decem
et octo annorū erat ioacim cum re:
gnare cepisset / et tribus mensibus re
gnauit in hierusalē. Nomen matris
eius neustha filia helnathan de hie: C
rusalem. Et fecit malū corā dño / iux: Dan. 1.g.
ta omnia que fecerat pater eius. In
tēpore illo ascenderunt serui Nabu:
chodonosor regis babylonis in hie:
rusalē / et circundata est vrbs muni:
tionibus. Uenitque Nabuchodono:
sor rex babylonis ad ciuitatē / cū ser
ui eius oppugnarent eā. Egressusq;
est ioacim rex iuda ad regem babylo
nis / ipse et mater eius / et serui eius /
et principes eius / et eunuchi eius: et
suscepit eū rex babylonis anno octa:
uo regni sui. Et ꝓtulit inde oēs the:
sauros domus dñi / et thesauros do:
mus regie: et concidit vniuersa vasa
aurea que fecerat salomō rex Israel
in tēplo dñi iuxta verbū dñi / et trans:

tulit omnẽ hierl'ȝ: et vniuersos prin=
cipes / et oẽs fortes exercitꝰ: decẽ mi=
lia in captiuitatẽ: ⁊ omnẽ artificẽ: et
inclusorẽ: nihilq; relictũ est: exceptis
D pauperibꝰ ppl'i terre. Transtulit quoq;
hest. 2. a. ioacim in babylonem: ⁊ matrẽ regis
et vxores regis / et Eunuchos regis /
et iudices terre duxit in captiuitateȝ
de hierl'm in babylonẽ / et oẽs viros
robustos septem milia: et artifices et
inclusores mille: oẽs viros fortes et
bellatores / duxitque eos rex babylo=
nis captiuos in babylonẽ. Et consti=
tuit matthaniã patruuȝ eius pro eo /
imposuitq; nomẽ ei sedechiã. Uicesi=
Hie. 37. mum et primũ annũ etatis habebat
a. et. 52. a. sedechias cuȝ regnare cepisset / et vn
decim annis regnauit ĩ hierl'm. No=
men mr̃is eiꝰ erat amithal filia hie=
remie de lobna. Et fecit malũ coram
dño: iuxta oia q̃ fecerat ioacim. Ira=
scebat eñi dñs ꝯtra hierl'm et ꝯtra iu
dã donec ꝓiceret eos a facie sua: re=
cessitq; sedechias a rege babylonis.
¶ C. Sũ. Nabuchodonosor obsedit
hierl'm: q2 sedechias recesserat ab eo
quẽ cepit ⁊ excecauit: filios eius occi=
dit hierl'm cepit: tẽplũ destruxit: iuda
captiuatur: godoliam reliqt quem is=
mahel occidit / ioacim de carcere est
subleuatꝰ p euilmerodach: ãnona ei
ꝯstituit cũct⁊ diebꝰ vite sue. Cap. xxv.
A Actum est autẽ anno nono re=
hie. 39. a. gni eius: mẽse decimo: decima
et. 52. a. die mensis: venit nabuchodo=
nosor rex babylonis: ipse et ois exer=
citꝰ eiꝰ in hierl'm: et circũdederũt eã
et extruxerũt in circuitu eius muni=
tiones. Et clausa est ciuitas atq; val=
lata / vsq; ad vndecimum annũ regis
sedechie nona die mensis. Preualuit
q; fames in ciuitate / nec erat panis
ppl'o terre. Et interrupta est ciuitas
et oẽs viri bellatores nocte fugerunt
per viã porte q̃ est inter duplicẽ mu=
B rum ad hortum regis. Porro chaldei
obsidebant in circuitu ciuitateȝ. Fu=
git itaq; sedechias per viam q̃ ducit
ad cãpestria solitudinis: et ꝑsecutus
est exercitꝰ chaldeorũ regẽ: cõprehẽ=
ditq; eum in planitie hiericho: et oẽs
bellatores q̃ erãt cuȝ eo dispersi sunt
et reliquerũt eũ. Apprehensum ergo
regẽ duxerunt ad regẽ babylonis in
reblatha: q̃ locutꝰ est cũ eo iudicium.
Filios aũt sedechie occidit coraȝ eo:
et oculos eiꝰ effodit: vinxitq; euȝ ca=
tenis: et adduxit in babylonẽ. Mẽse

quinto: septima die mẽsis: ipse est an=
nus nonusdecimus regis babylonis
venit nabuzardan princeps exerci=
tus seruꝰ regis babylonis in hierusa
lem. Et succendit domũ dñi: et domũ
regis: et domos hierl'm oẽmq; domũ Po. 73. b.
magnã cõbussit igni: et muros hieru C
salẽ in circuitu destruxit ois exerci= eze. 19. c.
tus chaldeorũ: q̃ erat cũ principe mi= 76. dis. c.
litũ. Reliquã aũt popl'i partẽ que re= ieiunium.
mãserat in ciuitate: ⁊ ꝓfugas q̃ trãs=
fugerãt ad regem babylonis: et reli=
quum vulgus trãstulit nabuzardan
princeps militie: et de pauperibꝰ ter=
re reliqt vinitores et agricolas. Co= Hieremi.
lũnas aũt ereas q̃ erãt in tẽplo dñi: ⁊ 17. d.
bases et mare ereum quod erat in do
mo dñi cõfregerũt chaldei / et trãstu=
lerunt es omne in babyloneȝ. Ollas
quoq; ereas et trullas et tridentes et
cyphos et mortariola: et omnia vasa
erea in quibus ministrabãt / tulerunt
necnon et thurbula et Phialas. Que D
aurea / aurea / et q̃ argẽtea argentea:
tulit princeps militie: id est colum=
nas duas: mare vnum: et bases quas
fecerat rex salomon in tẽplo dñi. Nõ
erat põdus eris oim vasorũ. Decem
et octo cubitos altitudinis habebat
colũna vna: ⁊ capitellũ ereum sup se
altitudinis triũ cubitorũ: et retiacu=
lum: et mala granata sup capitellum
colũne oia erea: similẽ et columna se E
cunda habebat ornatũ. Tulit quoq;
princeps militie saraiam sacerdoteȝ
primũ: et sophoniã sacerdotẽ secun=
dum: et tres ianitores: et de ciuitate
eunuchũ vnũ qui erat prefectus su=
per bellatores viros: et quinq; viros
de his q̃ steterant corã rege: quos re=
perit in ciuitate: et sopher principem
exercitus: qui ꝓbabat tyrones de po=
pulo terre: et sex viros e vulgo: qui in
uenti fuerant in ciuitate. Quos tol=
lens Nabuzardan princeps militum
duxit ad regem babylonis in rebla=
tha: percussitq; eos rex babylonis: et
interfecit eos in Reblatha in terra F
emath. Et translatꝰ est iuda de terra hie. 40. c.
sua. Populo aũt q̃ relictꝰ erat in ter=
ra iuda: queȝ dimiserat nabuchodo=
nosor rex babylonis: ꝓfecitꝰ godoliam
filiũ ahicã filii saphã. Quod cuȝ audis=
sent oẽs duces militũ: ipsi et viri qui
erãt cuȝ eis: videlicet q; constituisset
rex babylonis godoliã: venerunt ad
godoliã in masphã: hismael filiꝰ na=
thanie et iohannan filius caree: et sa

raia filius thanehumeth netopha-
thites/et iezonias filius maachathi
ipsi et socijs eorum. Iurauitque godolias
ipsis et socijs eorum dicens. Nolite ti-
mere seruire chaldeis. Manete in ter-
ra/et seruite regi babylonis: et bene erit
B vobis. Factum est autem in mense septio
venit hismael filius nathanie filii eli-
sama de semine regio/et decem viri cum
eo: percusseruntque godoliam/qui et mor-
tuus est: sed et iudeos et chaldeos qui
erant cum eo in masphat. Consurgensque
omnis populus a paruo usque ad magnum: et
principes militum venerunt in egyptum
timentes chaldeos. Factum est vero in
anno tricesimoseptimo transmigra-
tionis ioachin regis iude/mense duo-
decimo/vicesima et septima die men-
sis: subleuauit euilmerodach rex ba-
bylonis anno quo regnare ceperat
caput ioachim regis iuda de carcere
et locutus est ei benigne. Et posuit
thronum eius super thronum regum qui erant
cum eo in babylone: et mutauit vestes
eius quas habuerat in carcere/et com-
edebat panem semper in conspectu eius
cunctis diebus vite sue. Annonam quo-
que constituit ei sine intermissione que
et dabatur ei a rege per singulos di-
es omnibus diebus vite sue.

¶ Explicit secundus liber ma-
lachim: id est Regum quartus.

¶ Incipit prologus sancti hieronymi in li-
brum dibre haiamim: quod est paralipome-
non quod nos dicere possumus verba dierum.

Si septuaginta interpretum pu-
ra/et ut ab eis in grecum versa est
editio permaneret superflue me mi
chromati episcoporum sanctissime atque do-
ctissime impelleres: ut hebrea tibi vo-
lumina latino sermone transferrem.
Quod enim semel aures hominum occupa-
uerat: et nascentis ecclesie roborauerat
fidem: iustum erat etiam nostro silentio
comprobari. Nunc vero cum pro varietate
regionum diuersa ferantur exemplaria
et germana illa antiquaque translatio
corrupta sit atque violata nostri arbi-
trii putas: aut e pluribus iudicare
quid verum sit aut nouum opus in vete-
ri opere cudere: illudentibusque iude-
is cornicum (ut dicitur) oculos confige-
re. Alexandria et egyptus in septua-
ginta suis hesichium laudat autho-
rem: constantinopolis usque antiochiam
Luciani martyris exemplaria probat.
Medie inter has prouincie Palesti-
nos codices legunt: quos ab origine
elaboratos Eusebius et Pamphilus
vulgauerunt. Totusque orbis hac in-
ter se trifaria varietate compugnat.
Et certe Origenes non solum exem-
pla composuit quatuor editionum e
regione singula verba describens: ut
vnus dissentiens statim ceteris in-
ter se consentientibus arguatur: sed
quod maioris audacie est: in editio-
ne septuaginta theodotionis editio-
nem miscuit: astericis videlicet desi-
gnans que minus fuerint et virgulis que
ex superfluo videbantur apposita. Si
igitur alijs licuit non tenere quod se-
mel susceperant: et post septuaginta
cellulas que vulgo sine authore iactan-
tur singulas cellulas aperuere: hoc-
que in ecclesijs legitur/quod septuaginta
nescierunt: cur me non suscipiant lati-
ni mei: qui inuiolata editione veteri/
ita nouam condidi: ut laborem meum
hebreis et quod his maius est apostolis
authoribus comprobem. ¶ Scripsi nu- Osee.11.a
per librum de optimo genere interpre- Zac.12.a.
tandi ostendens illa de euangelio. esa.64.b
Ex egypto vocaui filium meum: et quoniam 1.Co.2.c.
nazareus vocabitur: et videbunt in
quem compunxerunt. Et illud aposto-
li. Quod oculus non vidit: nec auris
audiuit: et in cor hominis non ascendit que
preparauit deus diligentibus se. Ce-
teraque his similia in hebreorum libris
inueniri. Certe apostoli et euangeliste se-
ptuaginta interpretes nouerant: et unde
de eis hec dicere que in septuaginta in-
terpretibus non habentur? Christus Jo.7.f.
dominus noster utriusque testamenti condi-
tor in euangelio secundum ioannem. Qui cre-
dit inquit in me sicut dicit scriptura/
flumina de ventre eius fluent aque vi-
ue. Utique scriptum est quod saluator scri-
ptum esse testatur. Ubi scriptum est.
Septuaginta non habent apocrypha
nescit ecclesia. Ad hebreos igitur re-
uertendum est: vnde et dominus loquitur: et
discipuli exempla presumunt. Hec pa-
ce veterum loquor et obtrectatoribus
meis tantum respondeo: qui canino
dente me rodunt in publico detrahen-
tes et legentes in angulis: id est ac-
cusatores et defensores cum in alijs pro-
bent quod in me reprobant: quasi vir-
tus et vitium non in rebus sit: sed cum
authore mutetur. Ceterum memini
editionem septuaginta translatorum olim
de greco emendatam tribuisse me nostris

nec inimicum debere estimari eorum quos in conuentu fratrũ semper edisse ro. Et quod nunc dibrehaiamim / id est verba dierũ interpretatus sum: idcirco feci vt inextricabiles moras et syluã nominum que scriptorũ cõfusa sunt vitio: sensuũq; barbariẽ apertius: et per versuũ colla digererẽ mihimetipsi et meis iuxta hismeniũ canens si aures surdescunt ceterorum.

¶ Item alius prologus.

¶ Ad domnionẽ et rogatianũ in librũ paralipomenon / prefatio hieronymi.

Quomodo grecorũ historias magis intelligũt qui athenas viderint: et tertium virgilii librum qui a troiade per leucathen / et acroceraunia ad siciliam: et inde ad ostia tyberis nauigauerint: ita sanctã scripturã lucidius intuebitur: qui iudeam oculis contemplatus est / et antiquarũ vrbium memorias / locorũq;: vel eadem vocabula: vel mutata cognouerit. Unde et nobis iure fuit cũ eruditissimis hebreorũ hũc laborem subire: vt circuiremus prouinciam / quã vniuerse christi ecclesie sonant. Fateor enim mi domnion et rogatiane charissimi / nunq̃ me in diuinis voluminibus / propriis viribus credidisse: nec habuisse opinionẽ meã: sed ea etiã de quibus scire me arbitrabar / interrogare me solitũ: quãto magis de his super quibus anceps erã: Denique / cum a me nuper literis flagitassetis / vt vobis paralipomenõ latino sermone transferrẽ: de tyberiade quondam legis authorem / qui apud hebreos admirationi habebatur assumpsi: et contuli cũ eo a vertice (vt aiunt) vsq; ad extremũ vnguem: et sic cõfirmatus / ausus sum facere quod iubebatis. Libere enim vobis loquor. Ita enim in grecis et latinis codicibus hic nominum liber vitiosus est / vt non tam hebrea / q̃ barbara quedã / et sarmatica nomia conuecta arbitrandũ sit. Nec hoc septuaginta interpretibus / qui spũ sancto pleni / ea que vera fuerũt trãstulerãt: sed scriptorũ culpe ascribẽdũ / dũ de inemendatis inemẽdata scriptitant: et sepe tria nomina / subtractis e medio syllabis / in vnũ vocabulũ cogũt: vel e regione vnũ nomen / propter latitudinẽ suam / in duo vel tria vocabula diuidunt. Sed et ipse appellationes / non hoies vt pleriq; existimant: sed vrbes et regiones / et saltus / et prouincias sonant: et oblique sub interpretatiõe et figura eorũ / quedã narrãtur historie: de quibus in regnorũ libro dicit. Nonne ecce hec scripta sunt in libro verborũ dierũ regũ iuda? Que vtique in nostris codicibus non habentur. Hoc primum sciendum / q apud hebreos / paralipomenon liber / vnus sit: et apud illos vocatus dibre haiamim / id est verba dierũ: qui propter magnitudinẽ / apud nos diuisus est quod nõnulli etiam in bruto ciceronis dialogo faciũt / vt eũ in tres partes secẽt / cum vnus a suo authore sit editus. Deinde etiã illud attendendum / q frequẽter nola / non vocabula hominũ / sed rerũ (vt dixi) significãtias sonãt. Ad extremũ / q ois eruditio scripturarũ in hoc continetur: et historie que vel pretermisse sunt in suis locis / vel perstricte leuiter hic per quedam verborum compendia explicantur. Orationum itaq; vestrarũ adiutus auxilio / misi librum beniuolis placiturũ / tamen inuidis displiciturum esse non ambigo. Optima enim queq; (vt ait plinius) malunt contẽnere pleriq; / quã discere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere / interroget hebreos / suã conscientiã recolat / videat ordinẽ textũq; sermonis: et tũc nostro labori / si potuerit detrahat. Ubicunq; ergo asteriscos / id est stellas radiare in hoc volumine videritis: ibi sciatis de hebreo additum / quod in latinis codicibus non habetur. Ubi vero obelus / transuersa scilicet virga / preposita est / illic signatur quid septuaginta interpretes addiderint / vel ob decoris gratiã / vel ob spiritus sancti authoritatem / licet in hebreis voluminibus non legatur.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit argumentum in librum Paralipomenon.

Paralipomenõ liber instrumẽti veteris epithome: tantus ac talis est / vt absq; illo si qs scientiam scripturarũ sibi voluerit arrogare semetipsum irrideat: per singula quippe noia iuncturasq; verborum et pretermisse in libris regũ tanguntur hystorie: et innumerabiles explicantur euangelii questiones.

¶ Explicit argumentum.

¶ Liber Paralipomenon primus: Hebraice dibre haiamim.

¶ C.S. Generationes ab Adam vſq; ad Noe: de generationibus filiorum Noe: primo de filiis Iaphet: ſcḋo de filiis Cham: ⁊ tertio de filiis Sem vſq; ad Abraam: ⁊ deinde vſq; ad filios Iacob et Eſau: primo de filiis Eſau vbi primo nominant hoīes priuati: ſcḋo principes/ et reges/ et duces. Cap. i.

A
Geñ.5.a. ADam Seth enos cainam malaleel iared enoch/ Mathuſale lamech noe ſem chā ⁊ iaphet.
geñ.10.a. Filii iaphet: gomer: et magog et madai et iauā thubal moſoch thiras. Porro filii gomer: aſcenem ⁊ riphath ⁊ thogorma. Filii aūt iauā eliſa et tharſis cethim et dodanim. Filii cham: chus et mezraim et phut et chanaā. Filii aūt chus: ſaba et euila ſabatha et regma et ſabathacha. Porro filii regma: ſaba et dadā. Chus autem genuit nemroth. iſte ce
geñ.10.a. pit eſſe potens in terra. Mezraim vero genuit ludim ⁊ anamim ⁊ laabim et nepthuim: phethruſim quoq; et chaſluim: de quibꝰ egreſſi ſunt philiſtiim ⁊ capthorim. Chanaan vero genuit ſidonē primogenitū ſuū: etheum quoq; iebuſeū et amorreū et gerge
B ſeum: eueumq; et araceum ⁊ ſineum aradiū quoq; et ſamareū et amatheum. Filii ſem: elam ⁊ aſſur et arpha
nō eſt in xad et lud ⁊ arā (Hi ſunt filii aram:)
hebreo. huz et hul et gether et moſoch. Ar
geñ.10.c. phaxad aūt genuit ſale: ꝗ et ipſe genuit heber. Porro heber nati ſunt duo filii: nomē vni phalech: ꝗ in diebus eiꝰ diuiſa eſt terra: et nomen fr̄is eius iectan. Iectan aūt genuit elmodad et ſaleph et aſarmoth et iare adurā ꝗq; et vzal et decla hebal etiam et abimael ⁊ ſaba: necnon et ophir et euila et iobab. oēs iſti filii iectā: ſem arphaxad ſale heber phaleg ragau
Geñ.11.d. ſerug nachor thare abram/ iſte eſt abraam. Filii autem abraam iſaac et iſmael. He ſunt generationes eorum.
Ge.25.b. Primogenitus hiſmaelis: nabaioth et cedar et abdeel et mabſam ⁊ maſma ⁊ duma/ maſſa adad ⁊ thema: iethur naphis cedma. hi ſunt filii iſmahelis. Filii autē cethure concubine
C
geñ.25.c. abraam ꝗs genuit: zamrā iecſan madan madian ieſboc et ſue. Porro filii iecſan: ſaba et dadan (Filii autem dadā: et aſſuri et lathuſim et laomi.) nō eſt in
Filii autem madian: epha ⁊ epher ⁊ hebreo.
enoch ⁊ abida et eldaa. oēs hi filii cethure. Genuit aūt abraam iſaac: cuius fuerūt filii Eſau et iſrl̄. Filii eſau ge.36.b.
eliphaz rahuel gehus ihelom et core. Filii eliphaz: themā omar ſephi gatham cenez thāna amalech. Filii rahuel: naath zara ſamna maze. Filii ſeir: lotā ſobal ſebeon ana diſon eſer diſan. Filii lotam: hori omam. Soror autem lotā fuit thamna. Filii ſobal: aliam et manaath ⁊ hebal ſephi: ⁊ onam. Filii ſebeon: ahia et ana. Filii ana: diſon. Filii diſon: hamarā et eſeban et iethran et charan. Filii eſer: balaam et zauan et iahecan. Filii diſon: hus et aran. Iſti ſunt reges qui imperauerunt in terra edom: anteꝗ̄ eſſet rex ſup filios iſrl̄. Bale filiꝰ be D
or: et nomē ciuitatis eiꝰ denaba. Mortuus eſt aūt bale: ⁊ regnauit ꝓ eo iobab filiꝰ zare de boſra. Cūq; et iobab fuiſſet mortuꝰ: regnauit ꝓ eo huſan de terra themanorum. Obiit quoq; ⁊ huſam: et regnauit pro eo adad filiꝰ badad: qui percuſſit madiā in terra moab: et nomē ciuitatis eius auith. Cūq; et adad fuiſſet mortuus: regnauit pro eo ſemla de maſreca. Sed et ſemla mortuꝰ eſt: et regnauit pro eo ſaul de rooboth: que iuxta amnem ſita eſt. Mortuo quoq; ſaul: regnauit pro eo balanan filiꝰ achobor. Sed et hic mortuꝰ eſt: ⁊ regnauit ꝓ eo adad: cuiꝰ vrbis nomen fuit phau: et appellata eſt vxor eius meetabel filia matred filie mezaab. Adad autem mortuo/ duces pro regibus in edō eſſe ceperunt: dux thamna: dux alia: dux ietheth dux oolibama, dux ela dux phi ge.37.b.
non: dux cenez: dux themā: dux mabſar: dux magdiel: dux hiram. Hi duces edom.

¶ C.S. De .xii. patriarchis filiis iſrael: de generatione iude vſq; ad iſai patrem dauid: noia filiorum et filiarum iſai nominant: de cognatione ſcribarū qui venerūt de chalore domꝰ rechab. Cap. ii.

A
FIlii aūt iſrl̄: ruben ſymeon le Ge.29.g.
ui iuda iſſachar et zabulō dan et.30.a.
ioſeph bēiamin neptalim gad et aſer. Filii iuda: her onan et ſela. hi tres nati ſunt ei de filia Sue chananitidis. Fuit autē her primogenitus
iuda/ malus corā dn̄o: et occidit eum. Ge.38.g.
Thamar aūt nurꝰ eius peperit ei pha Mat.1.a.
res ⁊ zara. oēs ergo filii iuda/ quinq;.

Filij autē phares: esrom et chamul.
Filij quoq; zare: zāri et ethā et emā/
chalcal quoq; et daran simul quinq;.
Jos.7.a. Filij charmi: achar/ q̄ turbauit isrl':
et peccauit i furto anathematis. Fi-
lij ethā: azarias. Filij aūt esrom qui
B nati sūt ei: ierameel ⁊ ram ⁊ calubal.
Porro ram genuit aminadab. Ami-
nadab autē genuit naasson principē
filiorū iuda. Naasson quoq; genuit
salma: de quo ortus est booz. Booz
vero genuit obed: qui et ipse genuit
isai. Isai autē genuit primogenitum
eliab: secūdum abinadab: tertiū sim-
maa: quartum nathanahel: quintū
raddai: sextū asom: septimū dauid.
Quorū sorores fuerūt saruia et abi-
gail. Filij saruie: abisai ioab et asa-
hel/ tres. Abigail aūt genuit amasa
cuius pater fuit iether ismahelites.
Caleb vero filius esrō accepit vxorē
nomie azuba: de qua genuit ierioth.
C Fueruntq; filij eius iaser et sobab et
ardon. Cumq; mortua fuisset azuba:
accepit vxorem caleb ephrata: que pe-
perit ei hur. Porro hur genuit vri:
et vri genuit beseleel. Post hec ingres-
sus est esrom ad filiam machir prīs
galaad: et accepit eā cū esset annorū
sexaginta: q̄ peperit ei segub. Sed et
segub genuit iair: et possedit viginti
tres ciuitates in terra galaad. Cepit-
q; gessur et aram oppida iair et ca-
nath et viculos eius sexaginta ciuita-
tū. omnes isti filij machir patris ga-
laad. Cum aūt mortuus esset esrom:
ingressus est caleb ad ephrata. Ha-
buit quoq; esrom vxorē abia: q̄ pepe-
D rit ei assur patrem thecue. Nati sunt
aūt filij ierameel primogeniti esrom
ram primogenitus eius: et buna/et
aran/et asom/et achia. Duxit quoq;
vxorē alterā ierameel noīe athara:
que fuit mater onan. Sed ⁊ filij ram
primogeniti ierameel fuerunt moos
iamin et acar. Onam aūt habuit fili-
os semei ⁊ iada. Filij autē semei: na-
dab et abisur. Nomen vero vxoris
abisur/abihail: que peperit ahobban
et molid. Filij aūt nadab fuerunt sa-
led ⁊ apphaim. Mortuus est autem
saled absq; liberis. Filius vero ap-
phaim iesi: q̄ iesi: genuit sesan. Por-
E ro sesan genuit ahalai. Filij autem
iada fratris semei: iether ⁊ ionathā.
Sed et iether mortuus est absq; libe-
ris. Porro ionathan genuit phaleth
et ziza. Isti fuerūt filij ierameel pri-
mogeniti esrō. Sesan aūt nō habuit
filios/sed filias ⁊ seruū egyptiū noīe
ieraa. Deditq; ei filiā suā vxorē: que
peperit ei ethei. Ethei aūt genuit na-
than: ⁊ nathan genuit zabad. Zabad
quoq; genuit ophal: et ophal genuit
obed. Obed genuit ieu. Ieu genuit
azariā. Azarias genuit helles: ⁊ hel-
les genuit elasa. Elasa genuit sisa-
moi. Sisamoi genuit sellum. Sellum
genuit icamia. Icamia autē genuit
elisama. Filij aūt caleb fratris iera- F
meel/ mesa primogenitus eius: ipse
est pater ziph: et filij maresa patris
hebron. Porro filij hebron/ core et
taphua et recem et samma. Samma
aūt genuit raham patrem ieracaā: ⁊
recem genuit sammai. Filius autem
sammai/maon: et maon pater beth-
sur. Epha aūt concubina caleb pepe-
rit aran et mosa et gezez. Porro arā
genuit gezez. Filij autē iaddai/regō
et ioatham et gesan ⁊ phalet ⁊ epha
et saaph. Concubina caleb maacha
peperit saber et tharana. Genuit au- G
tem saaph pater madmena: sue pa-
trem machbena ⁊ patrem gabaa. Fi-
lia vero caleb fuit achsa. Hi erāt filij
caleb: filij hur primogeniti ephratha:
sobal pater cariathiarim: salma pa-
ter bethleē: ariph pater bethgader.
Fuerunt aūt filij sobal patris caria-
thiarim qui videbat dimidiū requie-
tionū: ⁊ de cognatione cariathiarim
ietherei ⁊ aphuthei ⁊ samathei ⁊ ma-
serei. Ex his egressi sunt saraithe et
esthaolite. Filij salma patris beth-
leem et netophathi corone domus
ioab: et dimidiū requietionis sarai.
Cognationes quoq; scribarum habi-
tantium in iabes canentes atq; reso-
nantes: ⁊ in tabernaculis cōmorantes.
Hi sunt cinei qui venerūt de ca-
lore patris domus rechab.

C.S. De dauid et regibus iuda: et
primo de his q̄ nati sunt dauid in he-
bron: scdo de his qui nati sunt in hie-
rusalem: de roboā filio salomonis: et
de omnibus regibus iuda et filiis et
filiabus eorum. Capitulum. iii.

A Dauid vero hos habuit filios qui
ei nati sunt in hebron: primoge-
nitum ammon ex achinoam iezrahe-
litide: secundum daniel de abigail
carmelitide. tertium absalom fili-
um maacha filie tholmai regis ges-
sur: quartū adoniā filiū agith: quin-
tum saphatiam ex abital: sextū ieth-

rahā de egla vxore sua. Sex ergo na-
B ti sunt ei in hebron: vbi regnauit se-
ptē annis et sex mēsib⁹. Triginta au
2.re.5.c. tē ⁊ trib⁹ annis regnauit in hierusa-
lē. Porro in hierusalē nati sunt ei fi-
lij: simmaa ⁊ sobad et nathā ⁊ Salo-
mon q̄tuor de bethsua filia amiel Je-
baar quoq; et elisama ⁊ Eliphalet et
noge ⁊ napheg ⁊ iaphie necnō elisa-
ma ⁊ eliade et eliphalet nouē. oēs hi
filij dauid absq; filijs cōcubinarum:
habuerūtq; sororē thamar. Fili⁹ au-
C tem salomonis roboā: cui⁹ abia filius
genuit asa. De hoc quoq; nat⁹ est io-
saphat pater iorā: qui ioram genuit
ochoziā ex quo ort⁹ est Joas: et hui⁹
amasias filius genuit azariā. Porro
azarie filius ioathā procreauit achaz
patrē ezechie de q̄ natus est manas-
ses. Sed ⁊ manasses genuit amō pa-
trē iosie. Filij aūt iosie fuerunt: p̄mo-
genit⁹ ionahā: secundus ioacim: ter-
tius sedechias quartus sellū. De ioa
cim nat⁹ est iechonias et sedechias.
mat.1.b. Filij iechonie fuerūt: asir salathiel/
melchirā phadaia sennasar et iece-
mia sama et Nadabia. De phadaia
orti sunt zorobabel et semei. Zoroba-
D bel genuit mosollā Ananiam et Sa-
lomith sororem eorū: Asabā quoq; et
ohol et barachiā ⁊ asadiā iosabesed
quinq;. Filius autē ananie phaltias
pater ieseie cui⁹ filius raphaia. hui⁹
quoq; fili⁹ arnā de quo natus est ob-
dia cuius fili⁹ fuit sechenias. Filius
sechenie semeia: cui⁹ filij attus ⁊ Je-
gal et baria et naaria et Saphat sex
numero. Fili⁹ naarie elioenai et eze-
chias et ezricā tres. Filius elioenai
oduia et heliasub et pheleia et accub
et iohanā ⁊ Dalaia et anani septem.
¶ C. S. De gñationibus iude et ora-
tione iabes: de filijs simeon q̄ percusse-
runt reliquias amalech. Ca. iiij.

A Filij iuda phares esrō et char-
mi et hur ⁊ subal. Rahia vero
fili⁹ subal genuit iaath: de quo
nati sunt ahumai et laad. he cogna-
tiones sarathi. Ista quoq; stirps erā
iezrahel et iesema et iedebos. Nomē
quoq; sororis eorum Asalephuni.
Phanuel autem pater gedor et Eser
pater osa: isti sunt filij hur primoge-
niti ephrata patris bethleem. Assur
vero patris Thecue erant due vxo-
res Alaa et Naara. Peperit autem ei
Naara ozam ⁊ epher et themam et
B Aastari. Isti sunt filij Naara. Por-
ro filij alaa: Sereth isaar et ethnan.
Cos autem genuit Anob et soboba/⁊
cognationes aharel filij Arum. Fu-
it autem iabes inclytus pre fratri-
bus suis: et mater eius ⁊ vocauit no-
men illius iabes dicēs. Q. peperi eū
in dolore. Inuocauit ergo iabes deū
israel dicens. Si benedicens benedi
xeris mihi et dilataueris terminos
meos ⁊ fuerit manus tua mecū: ⁊ fe-
ceris me a malitia non opprimi. Et
prestitit deus que precatus est. Ca-
leb autē frater Sua genuit machir
qui fuit pater esthon. Porro esthon C
genuit betrapha et phesse ⁊ tehinna
patrem vrbis Naas. hi sunt viri re-
cha. Filij autē cenez: othoniel et Sa-
raia. Porro filij othoniel athath et
maonathi. Maonathi genuit ophra.
Saraia autē genuit ioab patrē val-
lis artificū: ibi q̄ppe artifices erant.
Filij vero caleb filij iephone: Hir et
hela et naham. Filij quoq; hela: Ce-
nez. Filij quoq; iallelel: ziph et zipha
thiria et asrahel. Et filij esra: iether
et mered et epher et ialon. Genuitq;
Mariam et sammai et Jesba patrē
esthamo. Uxor quoq; eius Judaia
peperit Jared patrem gedor et He-
ber patrem socho et Jcuthiel patrē
zanoa. hi autem filij bethie filie pha-
raōis quā accepit mered et filij vxo-
ris odaie sororis Naham patris cei-
la garmi et esthamo qui fuit de ma-
chati. Filij quoq; symon: Amnon et
Rina. Filius Anan: Ethilon. Et fi- D
lij Jesi: Zoeth et benzoeth. Filij Se-
la filij iude: Et pater Lecha et Laa-
da pater Maresa: ⁊ cognationes do-
mus operātium byssum in domo iu-
ramenti et qui stare fecit solem: viri-
q; mendacij et securus ⁊ incendens
qui principes fuerunt in Moab et
qui reuersi sunt in Lehem. Hec au-
tem verba vetera. Hi sunt figuli ha-
bitantes in plantationibus et in se-
pibus apud regē in operibus eius:
commoratiq; sunt ibi. Filij Syme-
on: Namuel et Jamin Jarib. Zara E
Saul. Sellum filius eius Mabsam
filius ei⁹: masma fili⁹ ei⁹. Filij mas-
ma: amuhel fili⁹ ei⁹. Zachur fili⁹ ei⁹.
Semei fili⁹ ei⁹. Filij semei sedecī ⁊ fi-
lie sex. Fratres aūt eius non habue-
runt filios multos ⁊ vniuersa cogna-
tio nō potuit adequare summam fi-
liorum iuda. Habitauerunt autem F
in Bersabee et molada et hasarsual

et in baala et in asom et in cholad et
in bathuel et in horma et in siceleg et
in bethbarchaboth et in asarsusim
et in bethberai et in saarim. he ciui-
F tates eorū usq ad regē David. Uil-
le quoq eorum etam et aen remmon et
thocen et asan ciuitates quinq. Et
vniuersi viculi eorum per circuitū ciui-
tatum istarū usq ad baal. hec est ha-
bitatio eorū et sediū distributio. Mo-
sobab quoq et iemlech et iosa filius
amasie: et iohel / iehu filius iosabie fi-
lii saraie filii asihel et elioenai et ia-
coba et isuaia et asaia et adihel et isi-
mihel et benaia: ziza quoq filius se-
phei filii allō filii idaia filii semri filii
samaia: isti sunt nominati principes i
cognationibus suis et i domo affinita-
tum suarum multiplicati sunt vehe-
menter. Et profecti sunt vt ingrede-
rentur in gador usq ad oriētem val-
lis: et vt quererent pascua gregibus
G suis. Inueneruntq pascuas vberes
et valde bonas: et terrā latissimam et
quietem et fertilem i qua ante habi-
tauerant de stirpe cham. Hi ergo ve-
nerunt quos supra descripsimus no-
minatim in diebus ezechie regis iuda
et percusserūt tabernacula eorū: et ha-
bitatores qui inuenti fuerant ibi / et
deleuerūt eos usq in presentē diem:
habitaueruntq pro eis: quoniā vber-
rimas pascuas ibidem repererunt.
De filiis quoq symeon abierunt in
montem seir viri quingenti: haben-
tes principes phaltiam et naariam
et raphiā et ozihel filios iesi: et percus-
serunt reliquias qui euadere potue-
rant amalechitarū: et habitauerunt
ibi pro eis usq ad diem hanc.

C. S. De ruben primogenito israe-
lis et de filiis eius: primogenita non
sunt data reben quia ascendit cubile
patris sui: sed filiis ioseph sunt da-
ta: de filiis gad et dimidie tribus ma-
nasses qui percusserūt agarenos: de
captiuitate illarū tribuum scz ruben
et gad et c. et filiorum eius. Capitulum .v.

A Filii quoq ruben primogeniti
israel (ipse quippe fuit primo-
genitus eius: sed cum violasset
gen.35.d. thorum patris sui / data sunt primo-
et.49.a. genita eius filiis ioseph filii israel /
et nō est ille reputatus in primoge-
nitum. Porro iudas qui erat fortis-
simus inter fratres suos / de stirpe
eius principes germinati sunt: pri-
mogenita aūt reputata sūt ioseph.)
filii ergo Ruben primogeniti israel ge.46.b.
enoch et phallu / esrom et charmi. Fi- Exo.6.c.
lii iohel samaia filius eius: gog filius nu.26.a.
eius: semei filius eius: micha filius eius:
rechia filius eius: baal filius eius:
beera filius eius: quē captiuū duxit
theglathphalasar rex assyriorum: et
fuit princeps in tribu ruben. Fra-
tres autem eius et vniuersa cognatio
eius quando numerabāntur per fami-
lias suas / habuerūt principes iehiel
et zachariam. Porro bala filius azan
filii samma filii iohel / ipse habitauit
in aroer usq ad nebo et beelmeon.
Cōtra orientalem quoq plagam ha- B
bitauit usq ad introitū eremi et flu-
men euphraten. Multum quippe iu-
mentorū numerū possidebant in ter-
ra galaad. In diebus autē saul pre-
liati sunt contra agarenos et interfe-
cerunt illos: habitaueruntq pro eis
in tabernaculis eorū in omni plaga que
respicit ad oriētem galaad. Filii vo
gad e regione eorum habitauerūt in ter-
ra basan usq selcha: iohel in capite
et sapham secūdus. Ianai autē et sa-
phat in basan. Fratres vero eorum sm
domos cognationum suarum / michael
et mossollam et sebe et iore et iachan
et zie et heber septē. Hi filii abihail fi-
lii huri filii iara filii galaad filii mi-
chael filii iesesi / filii ieddo filii buz.
Fratres quoq filii abdihel / filii gu-
ni principes domus in familiis suis:
et habitauerunt in galaad et in ba-
san et in viculis eius: et in cūctis sub-
urbanis Saron usq ad terminos.
Omnes hi numerati sunt in diebus ioa- C
tham regis iuda: et in diebus hierobo-
am regis israel. Filii ruben et Gad
et dimidie tribus manasse viri bella-
tores / scuta portantes et gladios / et
tendētes arcum: eruditiq ad prelia
quadraginta quatuor milia et septin-
genti sexaginta procedentes ad pu-
gnā / dimicauerunt cōtra agarenos.
Iturei vero et naphei et nodab prebue-
runt eis auxilium. Traditiq sunt in
manus eorū agareni: et vniuersi qui
fuerant cū eis: quia deum inuocauerūt
cum preliarentur / et exaudiuit eos i
eo quod credidissent in eum. Ceperūtq
omnia que possederant / camelorum quin-
quaginta milia: et ouiū ducēta quin-
quaginta milia: et asinos duo milia
et animas hominum centū milia. Uulnerati D
autē multi corruerunt: fuit enim bel-
lum domini. Habitaueruntq pro eis usq

ad transmigrationem. Filij quoq; di
midie tribus Manasse possederunt
terrā a finibꝰ Basan vsq; Baal/her-
mon ⁊ sanir ⁊ montem hermon. in-
gēs quippe numerus erat. Et hi fue-
runt principes domus cognationis
eoꝝ/ Epher/ Jesi/ ⁊ Elihel/ ⁊ Ezrihel/
⁊ Hieremia/ ⁊ Odoia/ ⁊ Jedihel viri
fortissimi ⁊ potētes ⁊ noiati duces in
familijs suis. Reliquerūt autē deum
patrum suorum/ ⁊ fornicati sunt post
deos populorum terre quos abstulit
deus coram eis: ⁊ suscitauit deus Is-
rael spiritū Phul regis Assyriorū/ et
spiritū Theglathphalasar regis As-
sur: ⁊ abstulit Rubē ⁊ Gad: ⁊ dimidiā
tribū Manasse/ ⁊ adduxit eos i. Ala/
et in Abor/ ⁊ Ara: ⁊ fluuium Gozan
vsq; ad diem hanc.

C. C. S. De filijs Leui q̄ fuerāt canto-
res: ⁊ de his q̄ adolebāt incēsum: ⁊ de
vrbibꝰ filioꝝ Leui quas habuerūt ex
singulis tribubꝰ filioꝝ Israel: ⁊ q̄ ciui
tates refugij fuerunt. Ca. vi.

A Filij Leui/ Gersom/ Caath/ et
Ge. 46. b Merari. Filij Caath/ Amrā/
I. 23. b. Isaar/ Hebron/ ⁊ Oziel. Filij
Amrā/ Aarō/ Moyses ⁊ Maria. Fi-
lij Aarō/ Nadad ⁊ Abiu/ Eleazar et
Ithamar. Eleazar genuit Phinees/
⁊ Phinees genuit Abisue. Abisue vo
genuit Bocci/ ⁊ bocci genuit Ozi. Ozi
genuit Zaraiā: ⁊ zaraias genuit me-
raioth. Porro meraioth genuit ama
riā: ⁊ amarias genuit achitob. Achi-
tob genuit Sadoch: ⁊ sadoch genuit
achimaas. Achimaas genuit azariā.
Azarias genuit Johanan. Johanan
genuit Azariā: ipse est q̄ sacerdotio
functus est in domo quam edificauit
Salomon in Hierusalē. Genuit autē
Azarias amariā: ⁊ Amarias genuit
Achitob. Achitob genuit Sadoc: et
Sadoc genuit sellum. Selluz genuit
Helciā: ⁊ helcias genuit azariā. Aza-
rias genuit saraiā: ⁊ Saraias genuit
B Josedec. Porro Josedec egressus est
qn̄ trāstulit dn̄s Judā ⁊ Hierusalē p
manus Nabuchodonosor. Filij ergo
Leui/ Gersom/ Caath/ ⁊ Merari. Et
hec noīa filioꝝ Gersom/ Lobni ⁊ Se-
mei. Filij Caath/ Amrā ⁊ Isaar ⁊ He
bron ⁊ Oziel. Filij Merari/ Mooli/ ⁊
Musi. He autē gn̄ationes Leui s̄m
familias eoꝝ. Gersom/ Lobni filiꝰ eiꝰ:
Jaiath filiꝰ eiꝰ: zamma filiꝰ eiꝰ: Joaa
filius eiꝰ: Addo filiꝰ eiꝰ: Zara filiꝰ eiꝰ:
Jethrai filiꝰ eiꝰ. Filij Caath/ Aminadab filiꝰ eiꝰ: Core filiꝰ eiꝰ: Asir filiꝰ eiꝰ:
Elcana filiꝰ eiꝰ: Abiasaph filius eius:
Asir filius eius: Thaath filius eius:
Uriel filius eius: Ozias filius eius:
Saul filius eius. Filij Elcana/ Ama-
sai ⁊ Achimoth ⁊ Elcana. Filij Elca-
na Sophai filiꝰ eiꝰ: Naath filius eiꝰ:
Eliab filiꝰ eiꝰ: Jeroā filiꝰ eiꝰ: Elcana fi
liꝰ eiꝰ. Filij Samuel primogenitꝰ vas-
seni ⁊ Abia. Filij autē Merari/ Moo C
li/ Lobni filiꝰ eiꝰ: Semei filiꝰ eiꝰ: Oza
filiꝰ eiꝰ: Samaa filiꝰ eiꝰ: Aggia filius
eius: Asaia filiꝰ eiꝰ. Isti sunt quos cō
stituit Dauid sup cantores domꝰ dn̄i
ex quo collocata est arca: ⁊ ministra-
bant coram tabernaculo testimonij/
canentes donec edificaret Salomon
domum dn̄i in Hierusalē. Stabāt au-
tem iuxta ordinem suum in ministe-
rio. Hi vero sunt qui assistebāt cum fi-
lijs suis: de filijs Caath Heman can-
tor filiꝰ Johel/ filij Samuel/ filij Elca-
na/ filij Jeroā/ filij Eliel/ filij Thohu/
filij Suph/ filij elcana/ filij iohel/ filij
Maath/ filij amasai/ filij Elcana/ filij
Johel/ filij azarie/ filij Sophonie/ filij
Thaath/ filij Asir/ filij abiasaph/ filij
Core/ filij Isaar/ filij Caath/ filij leui/
filij Israel: ⁊ frater eius Asaph q̄ sta-
bat a dextris eius/ Asaph filiꝰ Bara-
chie: filij samaa/ filij michael/ filij ba-
saie/ filij Melchie/ filij Athanai/ filij
zara/ filij adaia/ filij Ethan/ filij zam-
ma/ filij semei/ filij Jeth/ filij gersom/
filij leui. Filij autē merari fratres eo- D
rum ad sinistrā Ethan filij Chusi/ fi-
lij abdi/ filij Maloch/ filij azabie/ filij
amasie/ filij Helcie/ filij Amasai/ filij
Boni/ filij somer/ filij mooli/ filij mu-
si/ filij merari/ filij Leui. Fratres q̄q;
eorū leuite qui ordinati sunt in cun-
ctum ministeriū tabernaculi domus
dn̄i. Aaron vero ⁊ filij eius adolebāt
incensum super altare holocausti/ et
sup altare thymiamatis in oē opꝰ
sanctisanctorū: et vt precarentur pro
Israel iuxta oīa que preceperat moy
ses seruꝰ dei. Hi sunt autē filij Aaron
Eleazar filiꝰ eiꝰ: Phinees filius eiꝰ:
abisue filiꝰ eiꝰ: Bocci filiꝰ eiꝰ: Ozi filiꝰ
eiꝰ: Zaraia filius eius: meraioth filiꝰ
eius: amaria filius eius: Achitob fi-
lius eius: Sadoc filius eiꝰ: Achimaas
filius eius. Et hec habitacula eorum
per vicos atq; confinia filioꝝ scilicet
Aaron/ iuxta cognationes caathita-
rū: ipsis enī sorte contigerant. De-
derunt igitur eis hebron in terra Ju

da & suburbana eius per circuitum:
E agros autē ciuitatis & villas Caleb fi
lio Jephone. Porro filiis Aaron de
derūt ciuitates ad confugiendū/ He
bron & Lobna & suburbana eius: Je
ther quoq; & Esthemo cum suburba
nis suis: sed & Helon & Dabir cū sub
urbanis suis: Asan quoq; & Bethse
mes & suburbana earū. De tribu au
tē Bēiamin/ Gabee & suburbana ei⁹:
& Almath cū suburbanis suis: Ana
thoth quoq; cū suburbanis suis: oēs
ciuitates tredecim per cognationes
suas. Filiis autem Caath residuis de
cognatione sua dederunt ex dimidia
tribu Manasse in possessionem vr
bes decem. Porro filiis Gersom per
cognationes suas de tribu Isachar/
& de tribu Aser/ & de tribu neptalim/
& de tribu Manasse in Basan vrbes
tredecim. Filiis autē merari per co
gnationes suas/ de tribu Rubē/ & de
tribu Gad/ & de tribu zabulon dede
runt sorte ciuitates duodecim. De
F derūt quoq; filii Israel Leuitis ciui
tates & suburbana earū. Dederuntq;
per sortem ex tribu filiorū Juda: et ex
tribu filiorū Simeon: & ex tribu filio
rum Beniamin/ vrbes has quas vo
cauerūt nominib⁹ suis: & his qui erāt
de cognatione filiorum Caath. Fue
rūtq; ciuitates in terminis eorū de tri
Jos.21.b. bu Ephraim. Dederūt ergo eis vrbes
ad confugiēdum/ Sichē cum subur
banis suis in monte Ephraim: & Ga
zer cum suburbanis suis: Jecmaan
quoq; cum suburbanis suis/ & Betho
ron similiter: necnō & Helon cū sub
urbanis suis/ & Gethremon in eundē
modū. Porro ex dimidia tribu Ma
nasse/ Aner et suburbana eius/ Ba
laam & suburbana eius: his videlicet
qui de cognatione filiorū Caath reli
qui erant. Filiis autē Gersom de co
gnatione dimidie tribus Manasse/
Gaulon in Basan & suburbana eius/
G et Astaroth cū suburbanis suis. De
tribu Isachar/ cedes et suburbana
ei⁹/ & Dabereth cū suburbanis suis:
Ramoth quoq; & suburbana eius/ et
Anem cum suburbanis suis. De tri
bu vero Aser/ Masal cum suburbanis
suis/ & Abdon similiter: acuc quoq; &
suburbana eius/ & Roob cū suburba
nis suis. Porro de tribu Neptalim/
cedes in Galilea et suburbana eius:
hamon cum suburbanis suis/ et Ca
riathaim et suburbanis eius. Filiis
autē merari residuis de tribu zabulō
remmono & suburbana eius/ & Tha
bor cum suburbanis suis: trans ior
danem quoq; ex aduerso Hiericho
contra orientem iordanis: de tribu ru
ben/ Bosor in solitudine cū suburba
nis suis/ & Jassa cū suburbanis suis:
Cademoth quoq; & suburbana eius/
et Miphaath cum suburbanis suis:
necnon de tribu Gad/ Ramoth in ga
laad et suburbana eius/ & Manaim
cum suburbanis suis: sed et Esebon
cū suburbanis suis/ & Jezer cū subur
banis suis.

CC.S. De filiis Isachar et Benia
min/ et Neptalim/ et Manasse/ et
Ephraim/ & Aser. Ca.vii.

Porro filii Isachar/ Thola/ et A
Phua/ Jasub/ & simeron qua Ge.46.b
tuor. Filii thola/ ozi & raphaia
et Jeriel & Jemai/ & Jebsen & samuel
principes per domos cognationum
suarum. De stirpe thola viri fortissi
mi numerati sunt in dieb⁹ Dauid vi
gintiduo milia sexcenti. Filii Ozi/
Izrahia: de quo nati sunt Michael &
Obadia & Johel & Jesia quinq;: oēs prin
cipes cum eis per familias: et popu
los suos accincti ad prelium viri for
tissimi/ triginta & sex milia. Multas
autē habuerūt vxores et filios. Fra B
tres quoq; eorū per omnē cognationem
Isachar robustissimi ad pugnandū
octoginta septē milia numerati sunt.
Filii Bēiamin/ Bela & Bechor/ & Ja Ge.46.c
dihel tres. Filii Bela/ Esbon & Ozi &
Ozihel & Jerimoth & Urai quinq;: prin
cipes familiarū & ad pugnādum ro
bustissimi: numerus autē eorū vigin
tiduo milia & trigintaquatuor. Por
ro filii Bechor/ zamira & Joas & elie
zer & elioenai et amri et hierimoth et
abia & Anathoth & Almathā: omnes
hi filii Bechor. Numerati sunt autē
per familias suas principes cogna
tionum suarū ad bella fortissimi vi
ginti milia et ducenti. Porro filii Ja C
dihel/ Balan. Filii autē Balā/ Jehus
et Bēiamin & Aoth & Chanana & io
han & tharsis & haisaac: omnes hi filii
Jadihel principes cognationū suarū
viri fortissimi decem & septem milia
et ducenti ad prelium procedentes.
Sapham quoq; & hapham filii Hir/
et Asim filii Aher. Filii autē Nepta
lim/ Jasihel & guni & ieser & sellū filii
Balaa. Porro fili⁹ manasse/ Esrihel:
cōcubinaq; ei⁹ Syra peperit Machir

patrem Galaad. Machir autē acce-
pit vxorem filiis suis Haphim ⁊ Sa-
pham: ⁊ habuit sororē nomine Maa-
cha: nomen autē secundi Salphaad.
D Natęqꝫ sunt Salphaad filię / ⁊ pepe-
rit Maacha vxor machir filiū: voca-
uitqꝫ nomē eius Phares. Porro no-
men fratris eius Sares / et filij eius
Ulam ⁊ Recem. Filius autem Ulā
badan. hi sunt filij Galaad, filij Ma-
chir / filij manasse. Soror autē eiꝰ re-
gina peperit virū decorū: ⁊ abiezer: ⁊
moola. Erāt autē filij semida / ahin / ⁊
sechem / ⁊ leci ⁊ Aniam. Filij autem
Ephraim / Suthala / Bared filius eiꝰ.
Thaath filius eius. Elada filius eiꝰ.
Thaath filius eius: ⁊ huius filiꝰ Za-
E bad: ⁊ huius filiꝰ Suthala: ⁊ huius fi-
lius Ezer / ⁊ Elad. Occiderunt autem
eos viri Geth indigene: q2 descende-
rant vt inuaderent possessiones eo-
rum. Luxit igitur Ephraim pater eo-
rum multis diebus: et venerunt fra-
tres eius vt consolarentur eum. In-
gressusqꝫ est ad vxorem suā: que con-
cepit et peperit filium: ⁊ vocauit no-
men eius Beria: eo ꝙ in malis domꝰ
eius ortus esset: filia autem eius fuit
Sara / que edificauit Bethoron in-
feriorem et superiorem ⁊ Ozenzara.
F Porro filius eius Rapha ⁊ Reseph
⁊ thale: de quo natus est Thaā q̄ ge-
nuit Laadā. Huius quoqꝫ filius Am-
miud / qui genuit Elisama: de quo or-
tus est eum / qui habuit filium Josue.
Possessio autem eorum ⁊ habitatio
Bethel cum filiabus suis / et contra
orientem noran: ad occidentalē pla-
gā Gazer ⁊ filię eius. Sichem quoqꝫ
cum filiabus suis vsqꝫ ad Aza cum
filiabus eius. Juxta filios quoqꝫ ma-
nasse / Bethsan ⁊ filias eiꝰ. Thanach
⁊ filias eius. Mageddo ⁊ filias eiꝰ.
Dor ⁊ filias eius. In his habitaue-
rūt filij Joseph / filij israel / filij azer /
G Jomna ⁊ Jesua ⁊ Jsui ⁊ baria ⁊ sara
sororem eorū. Filij autē Baria / Heber ⁊
melchiel: ipse est pater barzaith. He-
ber autem genuit Jephlat ⁊ Somer
et othā ⁊ Suaa sororē eoꝝ. Filij Je-
phlat / Phosech ⁊ Chamaal ⁊ Asoth.
hi filij Jephlat. Porro filij somer ahi
et Roaga ⁊ Jaba ⁊ Arā. Filij autem
Helem fratris eius / supha ⁊ Jemna
⁊ selles ⁊ Amal. Filij supha / sue / Ar-
napher ⁊ Sual ⁊ beri ⁊ Jamra: bosor
⁊ Od ⁊ Samma ⁊ Salusa ⁊ Jethrā ⁊
bera. Filij Jether / Jephonne ⁊ phas-
pha ⁊ Ara. Filij autē olla / aree ⁊ ani-
hel ⁊ resia. Omnes hi filij Azer princi-
pes cognationum electi atqꝫ fortissi-
mi duces ducum. Numerus autē eo-
rum etatis / que apta esset ad bellum
vigintisex milia.

C.C.S. De generationibus Benia-
min qualiter qui supra nominati hic
nominantur. Cap. viij.

BEniamin autem genuit Bale A
primogenitum suum / Asbal
secundum / Ahara tertiū / Ne-
haha quartum / ⁊ Rapha quintum.
Fueruntqꝫ filij Bale / Addar / ⁊ Ge-
ra / ⁊ Abiud. Abisue quoqꝫ ⁊ Naa-
mā ⁊ Ahoe: sed ⁊ Gera ⁊ Sephuphā
et Uram. Hi sunt filij Ahoc / princi-
pes cognationum habitantium in
Gabaa / qui translati sunt in Ma-
nath. Naaman autem ⁊ Achia ⁊ Ge-
ra ipse transtulit eos: et genuit Oza
et Abiud. Porro Saharaim genuit
in regiones Moab / postꝙ dimisit
Usim ⁊ Bara vxores suas. Genuit
autem de Odes vxore sua / Jobab / et
Sebia / et Mosa ⁊ Melchom. Jehus
quoqꝫ ⁊ Sechia et Marma. Hi sunt B
filij eius principes in familiis suis.
Mehusim vero genuit Abitob ⁊ El-
phaal. Porro filij Elphaal / Heber / et
Misaam / ⁊ Samad. Hic edificauit
Ono ⁊ Lod ⁊ filias eius. Bara autē
et Sama principes cognationum ha-
bitantium in Aialon: hi fugauerunt
habitatores Geth. Et Halo / ⁊ Sesac /
et Jerimoth / ⁊ zabadia / ⁊ Arod / ⁊ he-
der: michael quoqꝫ ⁊ Jespha / ⁊ Joas
filij Baria. Et zabadia / ⁊ mosollam / ⁊
Ezeci / ⁊ Heber / ⁊ Jesamari / ⁊ Jezlia /
⁊ Jobab filij Elphaal. Et Jacim / ⁊ ze-
chri ⁊ zabdi / ⁊ Elioenai / ⁊ Selethai.
Et Eliel / ⁊ Adaia / ⁊ Baraia / ⁊ Sama-
rath filij Semei. Et Jesphan / ⁊ He- C
ber / ⁊ Eliel / ⁊ Abdon / ⁊ zechri / ⁊ Ha-
nan / ⁊ Anania / ⁊ Ailam / ⁊ Anatho-
thia / ⁊ Jephdaia / ⁊ Phanuel filij Se-
sac. Et Samsari / ⁊ Sororia / et Otho-
lia / ⁊ Jersia / ⁊ Helia / ⁊ zechri filij Je-
roā. Hi patriarche ⁊ cognationū prin-
cipes qui habitauerunt in Hierusa-
lem. In Gabaon autem habitauerūt J.9.F.
Abigabaon ⁊ nomen vxoris eiꝰ Maa-
cha: filiusqꝫ eius primogenitus Ab-
don / ⁊ Sur / ⁊ Cis / ⁊ Baal / ⁊ Nadab:
Gedor quoqꝫ et Ahio / et Zacher / et
Macelloth genuit Samaa. habitaue-
runtqꝫ ex aduerso fratrum suorum
in Hierusalē cum fratribꝰ suis. Ner

D autem genuit Cis/⁊ cis genuit saul.
Porro Saul genuit Jonathā ⁊ mel-
chisue:⁊ Abinadab ⁊ Esbaal. Filius
autem Jonathan Meribbaal:⁊ Me-
ribbaal genuit Micha. Filii Micha
phithon ⁊ Melech ⁊ thaara et ahaz:
et ahaz genuit Joiada:⁊ Joiada ge-
nuit aimoth ⁊ azmot ⁊ zamri. Porro
zāri genuit mosa:⁊ mosa genuit baa-
na:cuius filius fuit Rapha de quo ortus
est Elasa q̄ genuit Asel. Porro Asel
sex filii fuerunt his nominibus Ezricā
Bochru Ismael Saria obdia ⁊ anā:
omnes hi filii asel. Filii autem Esec
fratris eius: Ulam primogenitus et
Hus secundus et Eliphalet tertius.
Fueruntq̄ filii Ulam viri robustissi-
mi ⁊ magno robore tendentes arcū:
⁊ multos habentes filios ac nepotes
vsq̄ ad centū quinquaginta. Omnes
hi filii Beniamin.

¶ C.S. De sacerdotibus ⁊ leuitis:et
officiis eorum ⁊ generatione Saul ⁊
filiorum eius. Cap. ix.

A Niuersus ergo Israel dinu-
meratus est ⁊ summa eorū scri-
pta est in libro regum Israel ⁊
Juda:translatiq̄ sunt in Babylonē
propter delictū suum. Qui autem ha
bitauerunt primi in possessionibus ⁊
in vrbibus suis: Israel ⁊ sacerdotes ⁊
leuite ⁊ nathinei. Commorati sunt in
Hierusalem de filiis Juda ⁊ de filiis
Beniamin:de filiis quoq̄ Ephraim
et Manasse. Othei filius Ammiud/
filius amri/filii omrai/filii bonni de
filiis phares filii Juda. Et de siloni:
Asaia primogenitus ⁊ filii eius. De
filiis autem Zara:Jehuel et fratres
B eorum sexcenti nonaginta. Porro de
filiis Beniamin: Salo filius mosollā
filii Oduia filii Asana:⁊ Jobania fi-
lius Jerohā:⁊ hela filius Ozi filii Mo-
chori ⁊ Mosolā filius saphatie filii Ra
huel filii Jebanie ⁊ fratres eorū per
familias suas nongenti quinquagin
ta sex:omnes hi principes cognatio-
num per domos patrum suorum. De
sacerdotibus autem Jedaia Joiarib
⁊ Jachin: Azarias quoq̄ filius Hel-
cie filii mosollam filii Sadoc filii ma-
raioth filii Achitob pontifex domus
dei. Porro Adaias filius Jerohā fi-
C lii Phasor filii melchia:⁊ Masai fi-
lius adihel filii iezra filii mosollam fi
lii Mosolamoth filii emmer. fratres
quoq̄ eorum principes per familias
suas mille septingenti sexaginta:for
tissimi robore ad faciēdum opus mi-
nisterii in domo dei. De leuitis autē
Semeia filius Assub filii ezricam fi-
lii Asebia de filiis merari. Bacbacar
quoq̄ carpentarius ⁊ galal ⁊ matha
nia filius micha filii zechri filii asaph:
et Obdia filius Semeie filii Galal filii
Iduthun/⁊ Barachia filius asa filii
Helcana qui habitauit in atriis Ne-
tophati. Janitores autem:sellum et
Acub ⁊ Thelmon ⁊ ahiman/⁊ frater
eorum sellum princeps:vsq̄ ad illud
tēpus in porta regis ad orientem ob-
seruabant per vices suas de filiis Le-
ui. Sellū vero filius Core filii Abia-
saph filii Core cū fratribus suis et do-
mo patris sui.hi sunt core sup ope-
ra ministerii custodes vestibulorum
tabernaculi et familie eorū per vices
castrorū dn̄i custodientes introitum.
Phinees autem filius Eleazar:erat D
dux eorū corā dn̄o. Porro zacharias
filius Mosollamia/ianitor porte ta-
bernaculi testimonii. Omnes hi electi
in ostiarios per portas ducenti duo-
decim/et descripti in villis propriis:
quos cōstituerunt Dauid ⁊ Samuel
vidēs/in fide sua tam ipsos q̄ filios
eorū in ostiis domus domini:⁊ in ta-
bernaculo vicibus suis. Per quatuor
ventos erant ostiarii/id est ad orien
tem ⁊ ad occidētem ⁊ ad aquilonem
et ad austrū. Fratres autem eorū in
viculis morabant:⁊ veniebant in sab
batis suis de tempore vsq̄ ad tēpus.
His quatuor leuitis creditus erat om-
nis numerus ianitorū:⁊ erant super
exedras ⁊ thesauros domus dn̄i. Per E
gyrum quoq̄ templi dn̄i morabātur
in custodiis suis:vt cum tempus fuis
set ipsi mane aperirent fores. De ho-
rum grege erāt ⁊ super vasa ministe-
rii:ad numerū enim et inferebantur
vasa ⁊ efferebant. De ipsis ⁊ qui cre-
dita habebant vtensilia sanctuarii
preerant simile et vino et oleo ⁊ thu-
ri et aromatibus. Filii autem sacer-
dotum vnguenta ex aromatibus con
ficiebāt. Et mathathias leuites pmo-
genitus sellum core:prefectus erat
eorum que in sartagine frigebantur.
Porro de filiis Caath fratribus eo-
rum super panes erāt propositionis
vt semper nouos per singula sabba-
ta prepararent:hi sunt principes cā-
torū per familias leuitarū qui in exe-
dris morabantur:ita vt die ac nocte F
iugiter suo ministerio deseruirēt.ca-

pta leuitarū per familias suas: pn-
8.8.c. cipes manserūt in hierusalē. In ga-
baon autē cōmorati sunt pater ga-
baon iahiel: ⁊ nomē vxoris ei⁹ maa-
cha. Filius primogenitus ei⁹ abdō
⁊ sur ⁊ cis ⁊ baal ⁊ ner ⁊ nadab gedor
quoq; et ahio ⁊ zacharias et mace-
loth. porro maceloth genuit sama-
am: isti habitauerunt e regione fra-
B trū suorum in hierusalē cū fratrib⁹
suis. Ner aūt genuit cis ⁊ cis genu-
it saul: ⁊ saul genuit ionathā et mel-
chisue ⁊ abinadab et esbaal. Filius
autē ionathā meribbaal et meribba
al genuit micha. Porro filij micha:
phiton et melech ⁊ tharaa ⁊ ahaz: a-
haz autē genuit iara: ⁊ iara genuit
alamath ⁊ azmoth ⁊ zamri. Zamri
autem genuit mosa: Mosa vero ge-
nuit baana: cuius filius raphala ge
nuit elasa: de quo ort⁹ est asel. Por-
ro asel sex filios habuit his nomini
bus ezricam bochru ismahel saria
obdia anan: hi sunt filij asel.

¶ C.S. De bello in quo occisus est
saul de amputatione capitis ⁊ sepul
tura eius et causa necis eius. Cp̄z. x.

A
1.re.31.a. Philistiim autē pugnabāt con
Iud.9.g. tra israel fugeruntq; viri Is-
1.re.13.b. rael Philisteos ⁊ ceciderunt
vulnerati in monte gelboe. Cūq; ap
propinquassent philistei persequen
tes saul ⁊ filios ei⁹ / percusserunt io
nathan ⁊ abinadab et melchisue fili
os saul. Et aggrauatū est pliū con
tra saul: inueneruntq; eū sagittarij ⁊
vulnerauerunt iaculis. Et dixit saul
ad armigerū suū. Euagina gladiū
tuum ⁊ interfice me: ne forte veniāt
B incircūcisi isti et illudant mihi. No-
luit autē armiger eius hoc facere ti-
more perterritus. Arripuit ergo sa-
ul ensem: ⁊ irruit in eum. Qd cū vi-
disset armiger ei⁹: videlicet mortuū
esse Saul irruit etiā ipse in gladiū
suum ⁊ mortu⁹ est. Interiit ergo sa-
ul ⁊ tres filij eius: et omnis dom⁹ il-
lius pariter ꝯcidit. Qd cū vidissent
viri israel qui habitabāt in campe-
stribus fugerūt: ⁊ saul ac filiis eius
mortuis dereliquerunt vrbes suas ⁊
huc illucq; dispersi sunt: veneruntq;
philistiim et habitauerūt in eis. Die
C igitur altero detrahētes philistiim
spolia cesorum inuenerunt saul ⁊ fi-
lios eius iacentes in monte gelboe.
Cūq; spoliassent eū et amputassent
caput: armisq; nudassent miserunt

in terram suā vt circūferret ⁊ osten-
deretur idolorū templis et populis.
arma autē ei⁹ consecrauerūt in pha
no dei sui ⁊ caput affixerunt in tem-
plo dagō. Hoc cum audissent viri ia D
bes galaad: oīa scilicet q̄ philistiim
fecerant super saul consurrexerunt
singuli virorum fortium et tulerunt
cadauera saul et filiorum eius: attu-
leruntq; ea in Jabes et sepelierunt
ossa eorum subter quercū q̄ erat in
iabes et ieiunauerunt septem dieb⁹.
Mortu⁹ est ergo Saul ꝑpter iniqta
tes suas: eo ꝙ preuaricat⁹ sit māda-
tū dn̄i qd̄ p̄ceperat ⁊ nō custodierit
illud: sed insuper etiā phytonissam
cōsuluerit nec sperauerit in dn̄o ꝓ-
pter qd̄ interfecit eū ⁊ transtulit re-
gnum eius ad dauid filium isai.

¶ C.S. De vnctiōe dauid in regē in
hebrō: de hiebuseis: de trigita fortis-
simis militū dauid ⁊ potētia ⁊ stren
nuitate principum dauid. Capm. xi.

A
Congregatus est igitur omnis
israel ad dauid i hebron dicēs. 2.re.5.a.
Os tuū sumus et caro tua. Heri quo
q; ⁊ nudiustertius cū adhuc regna-
ret saul tu eras qui educebas ⁊ intro-
ducebas israel. Tibi enim dixit dn̄s
deus tuus. Tu pasces populū meū
israel: et tu eris princeps super eū.
Venerunt ergo omnes maiores na-
tu israel ad regem in hebron et iniit
dauid cum eis fedus corā domino.
Vnxeruntq; eū regem super israel: iu
xta sermonē dn̄i quem locutus est in
manu samuel. Abiit quoq; dauid et
omīs israel in hierusalē: hec est hie-
bus vbi erant hiebusei habitatores
terre. Dixeruntq; qui habitabant in
hiebus ad dauid. Non ingredieris B
huc. Porro dauid cepit arcē sion: q̄
est ciuitas dauid dixitq;. Ois qui p-
cusserit hiebuseum in p̄mis erit pri
ceps ⁊ dux. Ascendit igit primus io
ab fili⁹ saruie ⁊ factus est princeps.
Habitauit autē Dauid in arce: ⁊ id
circo appellata est ciuitas Dauid.
Edificauitq; vrbē in circuitu a mel-
lo vsq; ad gyrum: ioab autē reliqua
vrbis extruxit. Proficiebatq; Da-
uid vadens ⁊ crescens et dn̄s exerci
tuū erat cum eo. Hi principes viro
rum fortiū dauid q̄ adiuuerūt eū vt 2.re.23.a.
rex fieret super omnem israel: iuxta
verbū dn̄i qd̄ locutus est ad israel: ⁊
iste numerus robustorum dauid: ies
baam filius achamoni princeps in-

ter triginta:iste leuauit hastam suā
sup trecentos vulneratos vna vice.
C Et post eū eleazar filius patrui eius
ahoites qui erat inter tres potētes.
iste fuit cū dauid ī asphesdomim qñ
philistijm cōgregati sunt ad locū il-
lum in preliū. Et erat ager regionis
illius plenus hordeo fugeratq; po-
pulus a facie philistinorū. Hi stete-
rūt in medio agri:ꝛ defenderūt eū.
Cumq; pcussissent philisteos: dedit
dñs salutē magnā populo suo. De-
scenderūt aūt tres de triginta prin-
cipib⁹ ad petram in qua erat dauid
ad speluncā odollā: quādo philistijm
fuerant castrametati in valle rapha
im. Porro dauid erat in presidio: et
D statio philistinorū in bethleem. De-
I.re.23.c. siderauit igitur dauid et dixit. O si
quis daret mihi aquam de cisterna
bethleem: que est in porta. Tres er-
go isti per media castra philistinorū
perrexerunt/ꝛ hauserūt aquā de ci-
sterna bethleē q̄ erat ī porta: ꝛ attu-
lerūt ad dauid vt biberet. Qui nolu-
it sed magis libauit illā dño dicens.
Absit vt in conspectu dei mei hoc fa
ciā et sanguinē istorū virorū bibam:
quia in periculo animarū suarū attu
lerūt mihi aquā. Et ob hanc causam
noluit bibere:hec fecerūt tres robu-
stissimi. Abisai quoq; frater ioab ip-
E se erat princeps triū ꝛ ipse leuauit
hastam suā cōtra trecētos vulnera-
tos et ipse erat inter tres nominatis
simus:inter tres secundus inclytus
et princeps eorū:verūtamen vsq; ad
tres primos nō peruenerat. Banaia
filius Ioiade viri robustissimi qui
multa opera ꝑpetrarat decabsehel:
ipse pcussit duos ariel moab. Et ipse
descendit ꝛ īterfecit leonē in media
cisterna tpe niuis: et ipse percussit
virū egyptiū cui⁹ statura erat quin-
F q; cubitorū ꝛ habebat lāceā vt licia-
toriū texentiū. Descendit igitur ad
eū cū virga et rapuit hastā quā tene
bat manu et interfecit eū hasta sua.
Hec fecit banaia fili⁹ ioiade q̄ erat
inter tres robustos nominatissimus
inter triginta prim⁹. Verūtamē ad
tres vsq; nō peruenerat. Posuit au-
tem eū dauid ad auriculā suā. Por-
ro fortissimi viri in exercitu Asahel
frater ioab ꝛ Eleanan filius patrui
eius de bethleē sammoth Arorites
helles phalonites iras filius acces
thecuites abiezer anathothites sob-
bochai vsathites/ilai achohites,ma
rai netophatites heled filius baana
netophatites: Ethai fili⁹ Ribai de
gabaath filiorū beniamin: Banaia
pharathonites: hirai de torrēte ga-
as: Abihel Arabathites: Azmoth
Bauramites: Eliaba Salabonites. G
Filij assem gezonites: Jonathan fi-
lius Sage ararites:achiam fili⁹ Sa
char arariteo:eliphal fili⁹ vr: apher
mecherathites:ahia phellonites:es-
rai carmelites:naarai fili⁹ azbai:io-
hel frater nathan:mibaar fili⁹ aga-
rai:selec āmonites: naarai berothi-
tes armiger ioab filij saruie:iras ie-
threus:gareb iethreus: vrias ethe⁹:
Zabad fili⁹ ooli:adina filius sechar
rubenites pnceps rubenitarū ꝛ cū
eo triginta:hanan fili⁹ maacha: ꝛ io
saphat mathanites: ozias astarothi
tes:samma ꝛ iahihel filij hotā arori
tes:iedihel fili⁹ zāri ꝛ ioha frater ei⁹
thosaites: helihel mahumites ꝛ ieri
bai ꝛ iosoia filij elnaē ꝛ iethma moa
bites:elihel ꝛ obed et iasihel de ma-
sobia.

¶ C.S. De his q̄ trāsierūt a dauid ī
sicelech cū adhuc fugeret saul et de
principib⁹ qui venerūt ad eū in he-
bron:ꝛ quō elegerūt eū ī regē.ca.xii.

HI quoq; venerunt ad Dauid in A
sicelег cū adhuc fugeret saul fi
lium cis qui erāt fortissimi et egre-
gii pugnatores tendentes arcum ꝛ
vtraq; manu fundis saxa iacientes
ꝛ dirigentes sagittas. De frīb⁹ saul
ex tribu Beniamin pцiceps abiezer
ꝛ Joas filij Samaa gabaathites: et
Jazihel ꝛ Phallet filij Azmoth ꝛ ba
racha et iehu anathothites: sama-
ias quoq; gabaonites fortissimus
inter triginta et super triginta hie-
remias ꝛ Jezihel et iohanan ꝛ ieza-
bad gaderothites et elusai et ierii-
muth et baalia et samaria et Sapha
tia aruphites:elcana et iesia et azra
hel et ioezer ꝛ iesbaan de carehim:ioe
la quoq; ꝛ zabadia filij geroā de ge-
dor. Sed ꝛ de gaddi trāsfugerūt ad
dauid cū lateret in deserto viri robu B
stissimi et pugnatores optimi tenen
tes clypeū et hastā:facies eorū q̄si fa
cies leonis et veloces quasi capree ī
montib⁹. Ezer pnceps obdias scds:
Eliab terti⁹:masmana quart⁹: hiere
mias q̄nt⁹:ethi sext⁹:heliel septim⁹:
Johanā octau⁹:helzebad non⁹: hie-
remias decim⁹: cabanai vndecim⁹.

hi d filijs gad principes exercit⁹. No
uissim⁹ centū milib⁹ preerat: ⁊ maxim⁹
mille. Isti sunt q transierūt iordanē
mēse pmo qn inundare ɔsueuit sup
ripas suas: ⁊ oēs fugauerunt q mo-
C rabant in vallib⁹ ad orientalē plagā
et occidentalē. Venerūt aūt ⁊ de ben-
iamin et de iuda ad psidiū i q mora-
bat dauid. Egressusq; est dauid ob-
uiā eis: ⁊ ait. Si pacifice venistis ad
me vt auxiliemini mihi cor meū iun-
gat vobis: si aūt insidiamini mihi p
aduersarijs meis cū ego iniqtatē in
manib⁹ nō habeā: videat de⁹ patrū
nostrorum ⁊ iudicet. Spūs vo dñi in-
duit amasai pncipē int triginta ⁊ ait.
Tui sumus o Dauid ⁊ tecū filij isai.
Pax pax tibi ⁊ pax adiutorib⁹ tuis:
te eñ adiuuat de⁹ tuus. Suscepit er-
go eos dauid: ⁊ ɔstituit pncipes tur-
me. Porro de manasse trāsfugerunt
ad Dauid qn veniebat cū philistijm
1.Regū. aduersus saul vt pugnaret: ⁊ non di-
29.b. micauit cū eis: qr inito ɔsilio remise-
D rūt eū pncipes philistinorū dicētes.
Periculo capitis nři reuertet ad dñz
suū saul. Qñ igit reuersus est in sice-
leg: transfugerūt ad eū de manasse
ednas ⁊ iozabad ⁊ iedihel ⁊ micha-
el ⁊ Ednas ⁊ iosabad ⁊ heliu ⁊ sala-
thi pncipes miliū i manasse: hi pre-
buerūt auxiliū dauid aduers⁹ latrun-
culos. Oēs eñ erāt viri fortissimi et
facti sunt pncipes i exercitu. Sed et
p singulos dies veniebāt ad dauid:
ad auxiliandū ei vsq; dū fieret grā-
dis nūer⁹ qsi exercit⁹ dei. Iste quoq;
est nūerus principū exercit⁹ q vene-
rūt ad dauid cū esset i hebrō vt trās-
ferrent regnū saul ad eū: iuxta ver-
bū dñi: filij iuda portantes clypeū ⁊
E hastā: sex milia octingenti expediti
ad prelū. De filijs symeon virorum
fortissimorū ad pugnandū septē mi-
lia centū. De filijs leui: qttuor milia
sexcēti. Ioiada q; pnceps de stirpe
aaron: ⁊ cū eo tria milia septingēti.
Sadoc etiā puer egregie idolis ⁊ do-
mus pris ei⁹ principes viginti duo.
De filijs aūt beniamin fratrib⁹ saul
tria milia: magna eñ pars eorū ad-
huc seqbat domū saul. Porro de fi-
lijs ephraim viginti milia octingēti
fortissimi robore viri noiati i cogna-
tionib⁹ suis. Et ex dimidia parte tri-
bus manasse decē et octo milia: sin-
F guli p noia sua venerūt: vt cōstitue-
rēt regē dauid. De filijs quoq; Issa-
char viri eruditi q nouerāt singula
tpa ad pcipiedū qd facē deberet isrl
pncipes ducēti. Ois aūt reliq trib⁹
eorū cōsiliū seqbat. Porro de zabulō
q egrediebāt ad pliū ⁊ stabāt i acie
istructi armis bellicis: qnqginta milia
venerūt i auxiliū nō corde duplici. Et
de neptalī pncipes mille: ⁊ cū eis in-
structi clypeo ⁊ hasta triginta ⁊ septē
milia. De dā etiā pparati ad pliū vi-
gintiocto milia sexcenti. Et de Aser
egredientes ad pugnā ⁊ i acie puocā-
tes: qdraginta milia. Trās iordanē G
aūt de filijs rubē: ⁊ d gad ⁊ dimidia
parte trib⁹ manasse instructi armis
bellicis: cētū viginti milia. Oēs isti vi-
ri bellatores ⁊ expediti ad pugnan-
dū: corde pfecto venerūt in hebrō: vt
ɔstituerēt regē dd sup vniuersū isrl.
Sz ⁊ oēs reliq ex isrl: vno corde erāt
vt rex fieret dauid. Fueruntq; ibi apd
dauid trib⁹ dieb⁹ comedētes et bibē-
tes: pparauerāt ei eis fres sui. Sz et
q iuxta eos erant vsq; ad issachar et
zabulō ⁊ neptalī afferebāt panes in
asinis ⁊ camelis ⁊ mulis et bob⁹ ad
vescēdū: farinā palathas vuā pas-
sam vinū oleū boues arietes ad oēz
copiā: gaudiū quippe erat in israel.
CL.S. De reductiōe arce de caria-
thiari: de morte oza: d declinatiōe ar-
ce i domū obededō cui dñs bñdixit. Cap. xiij.
Iniit aūt cōsiliū dauid cū tri-
bunis ⁊ cēturionib⁹: ⁊ vniuer- A
sis pncipib⁹ ⁊ ait ad oēz cetū
isrl. Si placet vobis ⁊ a dño deo nřo
egredit sermo quē loquor: mittam⁹
ad fres nřos reliqs in vniuersas re-
giōes isrl: ⁊ ad sacerdotes ⁊ leuitas
q habitāt i suburbanis vrbiū vt con-
gregēt ad nos: ⁊ reducam⁹ arcā dei
nři ad nos: nō eñ reqsiuim⁹ eā i die-
b⁹ saul. Et rñdit vniuersa multitudo B
vt ita fieret: placuerat ei sermo oī po-
pulo. Cōgregauit g dauid cūctū isrl
a sior Egypti vsq; dum ingrediaris
emat: vt adduceret arcam dei de ca-
riathiari. Et ascēdit dauid ⁊ ois vir 2.re.6.a.
isrl ad collē cariathiari q ē i iuda vt
afferret inde arcā dñi dei sedētis sup
cherubin: vbi inuocatū est nomē ei⁹. C
Imposuerūtq; arcā dei super plau-
strū nouū de domo Abinadab. Oza
autē ⁊ fratres eius minabant plau-
strum. Porro Dauid et vniuersus
israel ludebant corā deo o. virtute
in canticis ⁊ in citharis ⁊ psalterijs
et tympanis et cymbalis et tubis.

Cum aūt puenissent ad aream Chi-
don/tetendit oza manū suā vt sustē-
taret arcam: bos quippe lasciuiens
paululū/inclinauerat eam. Iratus
est itaqꝫ dn̄s contra Ozam ⁊ ꝑcussit
eum eo ꝙ tetigisset arcā: ⁊ mortuus
est ibi coram dn̄o. Contristatusqꝫ est
D dauid eo ꝙ diuisisset dn̄s ozam / vo-
cauitqꝫ locū illum Diuisio oze vsqꝫ
in presentem diem. Et timuit deum
tunc tp̄is dicens. Quomodo possum
ad me introducere arcam dei? Et ob
hanc causam non adduxit eā ad se/
hoc est in ciuitatem dauid/ sed auer
tit in domū obededom gethei. Man
sit ergo arca dei in domo obededom
tribus mensibꝰ/et benedixit dn̄s do-
mui eius et omnibus que habebat.
¶ C.S. De hiram rege tyri qualiter
misit ad dauid nūcios ⁊ ligna cedri
na/de filijs dauid in hier̄lm natis/
de duabꝰ victorijs dauid cōtra phi-
listeos/vnam fecit ī baalpharasim/
alterā ex aduerso pyroꝝ. Cāp̄m.xiiii.
A Misit quoqꝫ hirā rex tyri nun
2.re.5.b. cios ad dauid/⁊ ligna cedri
na ⁊ artifices parietū ligno
rūqꝫ vt edificarent ei domū. Cogno-
uitqꝫ dauid ꝙ cōfirmasset eum dn̄s
in regē sup israel: et sublevatū esset
regnū suū sup pp̄lm eiꝰ israel. Acce
pit quoqꝫ dauid alias vxores in hie-
rusalem: genuitqꝫ filios et filias. Et
hec nōīa eoꝝ qui nati sunt in hieru-
B salem. samma ⁊ sobab/ nathan ⁊ sa-
lomon/iebar ⁊ elisu ⁊ eliphalet / no-
ga quoqꝫ et Napheg ⁊ Japhie/elisa
ma ⁊ baliada et eliphalet. Audiētes
aūt philistiim eo ꝙ vnctus esset Da
uid in regem sup vniuersum israel/
ascenderunt oēs/vt quererent eum.
Qd cū audisset dauid / egressus est
obuiā eis. Porro philistiim venien-
tes/diffusi sunt in valle raphaim.
Consuluitqꝫ dauid dn̄m: dicens. Si
C ascēdā ad philisteos ⁊ si trades eos
in manu mea? Et dixit ei dn̄s. Ascen
de: ⁊ tradā eos in manu tua. Cūqꝫ il
li ascendissent in baalpharasim/per
cussit eos ibi Dauid ⁊ dixit. Diuisit
deus inimicos meos ꝑ manū meā/
sicut diuidunt aque: ⁊ idcirco voca-
tum est nomē illius loci baalphara-
sim. Dereliqueruntqꝫ ibi deos suos
quos dauid iussit exuri. Alia etiam
D vice philistiim irruerūt ⁊ diffusi sūt
in valle. Consuluitqꝫ rursum Dauid
deum ⁊ dixit ei deus. Non ascēdas

post eos/recede ab eis: ⁊ venies con
tra illos ex aduerso pyroꝝ. Cūqꝫ au-
dieris sonitum gradientis in cacu-
mine pyroꝝ/tunc egredieris ad bel
lum: egressus est eñ deus ante te vt
ꝑcutiat castra Philistiim. Fecit er-
go Dauid sicut preceperat ei deus/
⁊ percussit castra philistinoꝝ de Ga
baon vsqꝫ Gazera. Diuulgatūqꝫ est
nomen dauid in vniuersis regioni-
bus: ⁊ dominus dedit pauorem eius
super omnes gentes.
¶ Ca.S. De filijs aaron ⁊ leuitis et
principibus quos ꝯgregauit dauid
ad reducendā arcam dn̄i in hierusa
lem/de michol vxore dauid ꝗ despe
xit saltantem ante arcā. Cāp̄m.xv.
Fecit ꝗqꝫ sibi domos ī ciuitate A
dd: ⁊ edificauit locū arce dei/
tetēditqꝫ ei tabernaculū. Tūc
dixit dauid. Illicitū est vt a quocun-
qꝫ portet̄ arca dei nisi a leuitis quos
elegit dn̄s ad portandū eā et ad mi-
nistrandum sibi vsqꝫ in eternū. Con
gregauitqꝫ vniuersum israel in hie-
rusalem vt afferret̄ arca dei in locū
suum quem preparauerat ei: necnō
et filios aaron/⁊ leuitas de filijs ca-
ath: vriel princeps fuit ⁊ fratres eiꝰ
centū viginti: de filijs merari/ asaia
princeps et fratres eius ducenti vi-
ginti: de filijs gerson / iohel pīceps
et fratres eius cētum triginta: de fi-
lijs elisaphan/ semeias princeps et
fratres eius ducēti: de filijs hebron/
elihel princeps/ ⁊ fratres eius octo-
ginta: de filijs oziel/ aminadab prin
ceps ⁊ fratres eius centū duodecī. B
Vocauitqꝫ dauid sadoc et abiathar
sacerdotes et leuitas/ vriel/ asaiam/
Johel/semeiam/elihel ⁊ aminadab:
et dixit ad eos. Vos qui estis princi-
pes familiarū leuiticarū/sanctifica
mini cū fratribꝰ vestris: ⁊ afferte ar
cam dn̄i dei israel ad locū qui ei pre-
paratus est: ne vt a principio / qꝛ nō
eratis p̄ntes/ ꝑcussit nos dn̄s / sic et
nunc fiat illicitū quid nobis agenti-
bus. Sanctificati sunt ergo sacerdo
tes ⁊ leuite vt portarent arcam dn̄i
dei israel. Et tulerūt filij leui arcam
dei/sicut preceperat Moyses iuxta
verbū dn̄i/humeris suis in vectibꝰ.
Dixitqꝫ dauid principibꝰ leuitarum
vt cōstituerent de fratribꝰ suis can-
tores in organis musicoꝝ/nablis vi
delꝫ et lyris ⁊ cymbalis: vt resona-
ret in excelsis sonitus leticie. Cōsti-

merũtq leuitas: heman filiũ Johel:
et de fratrib⁹ eius asaph filiuz bara-
chie: de filiis vo merari et fratribus
eorũ: ethan filiũ casaie: et cuz eis fra
tres eorũ/ in sc̃do ordine: zachariam
et ben ꝛ iazihel et semiramoth ꝛ iahi
hel et ani eliab ꝛ banaiam et maasiã
et mathathiã ꝛ eliphalu et macemã
et Obededom et Jehihel ianitores.
Porro cãtores: hemã asaph ꝛ ethã:
C in cymbalis eneis concrepantes. Za
charias aũt et Ozihel et semiramoth
et Jahihel et ani ꝛ eliab ꝛ maasias ꝛ
banaias: in nablis arcana cãtabant.
Porro mathathias ꝛ eliphalu et ma
cemas et obededom et iehihel ꝛ oza
ziu: in citharis pro octaua canebant
epinicion. Chonenias aũt princeps
leuitarũ ꝓphetie preerat: et ad pre-
cinendã melodiã: erat quippe valde
sapiens. Et barachias et helcana: ia-
nitores arce. Porro sebenias et iosa-
phat et nathanael ꝛ Amasai ꝛ zacha
rias et banaias ꝛ eliezer sacerdotes
clãgebãt tubis corã arca dei: et obed
edom ꝛ Ahias erant ianitores arce.
Igit dauid et oẽs maiores natu isrl'
D et tribuni ierunt ad deportandam ar
2.re.6.c. cam federis dñi de domo Obededom
cũ leticia. Cumq adiuuisset de⁹ leui-
tas q portabant arcã federis dñi: im-
molabant septẽ tauri: ꝛ septem arie-
tes. Porro Dauid erat indut⁹ stola
byssina: et vniuersi leuite qui porta-
bant arcã federis cãtoresq et chone-
nias princeps ꝓphetie inter cãtores:
dauid aũt indutus erat ephod lineo.
Uniuersusq Israel deducebãt arcã
federis dñi in iubilo et sonitu bucci-
ne/ et tubis: et cymbalis: et nablis: et
citharis cõcrepãtes. Cũq peruenis-
set arca federis dñi vsq ad ciuitatez
dauid: michol filia saul prospiciens
per fenestrã: vidit regem dauid sal-
tantem atq ludentem: ꝛ despexit eũ
in corde suo.

¶ C. S. De reductione arce et festiui
tate: de ministrantibus corã arca: de
cantico asaph et fratrũ eius: de his q
constituti sunt ad ministrandum in
tabernaclo qđ erat i gabaõ. Cap. xvi.

A
1.re.6.d. ATulerunt igitur arcam dei: et
constituerunt eam in medio ta
bernaculi: quod tetenderat ei dauid
et obtulerunt holocausta et pacifica
coram deo. Cumq complesset dauid
offerẽs holocausta et pacifica: bñdi-
xit pp̃lo in noĩe dñi: et diuisit vniuer-
sis per singulos a viro vsque ad mu
lierẽ tortã panis et partẽ asse carnis
bubale/ et frixã oleo similã. Cõstituit-
q corã arca dñi de leuitis qui mini
strarent ꝛ recordarentur operũ eius
et glorificarent: atq laudarent dñm
deũ israel: asaph principẽ/ et secũdũ
eius zachariã. Porro iahihel et semi-
ramoth et Jehihel ꝛ mathathiam et
eliab ꝛ banaiam ꝛ Obededom et ie-
hihel sup organa psalterij et lyras.
Asaph autẽ vt in cymbalis ꝑsonaret
Banaiam vero et azihel sacerdotes:
canere tuba iugiter coraz arca fede-
ris dñi. In illo die fecit dauid princi- B
pem ad confitendũ dño/ asaph ꝛ fra- ps.104.b.
tres eius. Cõfitemini dño et inuocate Esa.12.a.
nomen eius: notas facite in populis
adinuentiones eius. Cãtate ei ꝛ psal
lite ei/ et narrate oĩa mirabilia eius:
laudate nomen sanctuz ei⁹/ letet cor
querentiũ dñm. Querite dñm et vir-
tutẽ eius: querite faciẽ eius semper.
Recordamini mirabiliũ eius que fe-
cit: signorũ illius et iudiciorũ oris ei⁹.
Semẽ israel serui ei⁹: filij Jacob ele-
cti ei⁹. Ipse dñs deus nr̃: in vniuersa
terra iudicia eius. Recordamini in
sempiternũ pacti ei⁹/ sermonis quez
precepit in mille generationes. Quẽ
pepigit cũ abraam et iuramẽti illius
cum isaac. Et constituit illud iacob i
preceptum: et israel i pactum sempi-
ternum. Dicẽs/ tibi dabo terrã cha-
naam: funiculũ hereditatis vr̃e. Cuz
essent pauci numero/ parui et coloni
eius. Et transierũt de gente in gentẽ
et de regno ad pp̃lm alterũ. Non di-
misit quẽq calũniari eos: sed incre- C
pauit pro eis reges. Nolite tangere ps.104.b.
christos meos: et in prophetis meis Po.95.a.
nolite malignari. Cãtate dño omnis
terra: annũciate ex die in diẽ saluta-
re ei⁹. Narrate in gentibus gloriam
eius: et in cũctis pp̃lis mirabilia ei⁹.
Quia magnus dñs et laudabilis ni-
mis: et horribilis super omnes deos.
Oẽs enim dij pp̃lorũ idola: dño autez
celos fecit. Cõfessio et magnificentia
coraz eo: fortitudo et gaudiũ in loco
eius. Afferte dño familie pp̃lorũ/ af-
ferte dño gloriã et imperiũ: date dño
gloriã nomini eius. Leuate sacrificiũ
et venite in conspectu eius: et adora-
te dñm in decore scõ. Cõmoueatur a
facie eius oĩs terra: ipse eniz funda-
uit orbẽ immobilẽ. Letent celi et exul
tet terra: et dicant in nationibus dñs

regnauit. Tonet mare et plenitudo
Ps.95. eius: exultēt agri et oīa q̄ in eis sunt.
Tunc laudabunt ligna saltus coram
dño: quia venit iudicare terram. Con
fitemini dño quoniā bonus: quoniaȝ
in eternū misericordia eius. Et dici-
te/ salua nos deus saluator noster: et
cōgrega nos/ et erue de gentibus. Ut
confiteamur nomini sancto tuo: et ex
D ultemus in carminibus tuis. Bene-
dictus dominus deus israel: ab eter-
no et vsq̃ in eternū: et dicat oīs pplꝰ
amen/ et hymnū deo. Dereliq̄t itaq̃
ibi corā arca federis dñi asaph et fra
tres eius/ vt ministrarent in conspe-
ctu arce iugiter per singulos dies/ et
vices suas. Porro obededom et fra-
tres eiꝰ sexagintaocto: et obededom
filiū idithun/ et osa constituit ianito-
res: sadoc autē sacerdotem ⁊ fratres
eius sacerdotes coram tabernaculo
dñi in excelso quod erat i gabaon: vt
offerrent holocausta dño super alta-
re holocaustomatis iugiter mane et
vespere iuxta oīa que scripta sunt in
lege dñi quaȝ precepit israeli: et post
eum hemā et idithun ⁊ reliquos ele-
ctos/ vnumquēque vocabulo suo ad
confitendum dño: quoniā in eternuȝ
misericordia eius. Heman quoque et
idithun canentes tuba/ et quatiētes
cymbala/ et oīa musicorū organa ad
canendū dño. Filios aūt idithun fe-
cit esse portarios. Reuersusq̃ est oīs
populus in domū suam et Dauid: vt
benediceret etiam domui sue.
C.L.S. Prohibet Dauid edificare tē
plum: pphetat Nathan de xp̄o: Da-
uid grās agit et orat dñm. Capz. xvij.
A CUm autē habitaret dauid in do
2.re.7.a. mo sua: dixit ad nathan pphe-
tam. Ecce ego habito in domo cedri
na/ arca autem federis domini sub
pellibꝰ est. Et ait nathā ad dd. Oīa
que in corde tuo sunt fac: deus enim
tecū est. Igitur nocte illa factus est
sermo dei ad nathan dicēs. Uade/ et
loquere dauid seruo meo. Hec dicit
.f.2.d. dñs. Nō edificabis tu mihi domum
ad habitanduȝ. Neq̃ enim mansi in
domo ex eo tēpore quo eduxi Israel
de terra egypti: vsq̃ ad diē hanc: sed
fui semper mutans loca tabernaculi
et in tentorio manēs cū omni israel.
Numq̄d locutus sum saltē vni iudicū
israel: quibus preceperam vt pasce-
rent populum meum: et dixi. Quare
nō edificasti mihi domuȝ cedrinam?

Nunc itaque sic loqueris ad seruum
meū dauid. Hec dicit dñs exercituuȝ.
Ego tuli te cuȝ in pascuis sequereris B
gregē vt esses dux populi mei israel
et fui tecū quocunq̃ perexisti: et inter
feci oēs inimicos tuos corā te: feciq̃
tibi nomen quasi vnius magnorum
qui celebrātur in terra. Et dedi locuȝ
populo meo israel. Plantabit/ et ha-
bitabit in eo: et vltra non cōmouebit
nec filii iniquitatis atterent eos/ si-
cut a principio ex diebus quibꝰ dedi
iudices pplo meo israel: et hūiliaui
vniuersos inimicos tuos. Annuncio
ergo tibi q̄ edificaturus sit tibi domi
nus domum. Cumq̃ impleueris dies
tuos vt vadas ad patres tuos: susci-
tabo semen tuuȝ post te/ quod erit de
filiis tuis: et stabiliā regnū eius: ipse
edificabit mihi domū: et firmabo so- C
lium eius vsq̃ in eternū. Ego ero ei i
patrem/ et ipse erit mihi in filium: et
miam meā non auferam ab eo: sicut
abstuli ab eo qui ante te fuit. Et sta- .f.27.b.
tuam eum in domo mea/ et in regno
meo vsq̃ in sempiternum: ⁊ thronus
eius erit firmissimus in perpetuum.
Iuxta oīa verba hec et iuxta vniuer-
sam visionē istā: sic locutꝰ est nathan
ad dauid. Cūq̃ venisset rex dauid/ et
sedisset corā dño dixit. Quis ego sum
dñe deus/ et que domus mea/ vt pre-
stares mihi talia? Sed et hoc parum
visum est in cōspectu tuo: ideoque lo
cutus es super domū serui tui etiam
in futurū: et fecisti me spectabilē sup
oēs hoīes dñe deus. Quid vltra ad D
dere potest dauid cuȝ ita glorificaue
ris seruū tuū/ et cognoueris euȝ? Do
mine propter famulū tuum iuxta cor
tuū fecisti oēm magnificentiā hanc:
et nota esse voluisti vniuersa magna
lia. Dñe non est similis tui/ et non est
alius deus absq̃ te ex oībus quos au
diuimus auribus nr̄is. Quis eniȝ est
alius/ vt populus tuus israel: gens
vna in terra ad quaȝ perrexit deus/
vt liberaret et faceret populū sibi: et
magnitudine sua atq̃ terroribus eij-
ceret nationes a facie eius/ quem de
egypto liberarat? Et posuisti popu-
lum tuū israel tibi in populū vsque i
eternū: et tu dñe factus es deus eius.
Nunc igit dñe sermo quem locutꝰ es
famulo tuo/ et sup domū eiꝰ cōfirme-
tur in perpetuum/ ⁊ fac sicut locutus
es: pmaneatq̃ et magnificet nomen
tuū vsq̃ in sempiternū: ⁊ dicat. Dñs

exercituū de⁹ israel/et dom⁹ Dauid
serui ei⁹ permanēs corā eo. Tu enim
dñe deus me⁹ reuelasti auriculā ser-
ui tui/vt edificares ei domū/ et idcir-
co inuenit seru⁹ tuus fiduciam/vt oret
corā te. Nūc ergo dñe tu es deus: ꝛ lo
cutus es ad seruū tuū tanta benefi-
cia: et cepisti benedicere domui serui
tui: vt sit semper corā te. Te enim
domine benedicente/ benedicta erit
in perpetuum.

C.S. De prelijs dauid et tributis
gentiū: et de officialib⁹ ei⁹. Cap.xviij.

A 2.re.8.a. Factū est autē post hec vt percu
teret dauid philistum: et humi-
liaret eos/et tolleret geth ꝛ filias ei⁹
de manu philistum: percuteretq̧ mo
ab/et fierent moabite serui dauid of-
ferentes ei munera. Eo tempore per
cussit dauid etiā adadezer regem so-
ba regionis emath/quādo perrexit vt
dilataret imperiū suū vsq̧ ad flumē
euphraten. Cepit ergo dauid mille
quadrigas ei⁹: et septē milia equitū:
B ac viginti milia virorū peditū: sub-
neruauitq̧ oēs equos curruū/ exce-
ptis centū quadrigis quas reserua-
uit sibi. Superuenit aūt: et syrus da-
mascenus/vt auxiliū preberet ada-
dezer regi soba: sed et huius percus-
sit dauid viginti duo milia virorū. Et po
suit milites in damasco/ vt syria q̄q̧
seruiret sibi et offerret munera. Ad-
iuuitq̧ eū dñs in cunctis ad q̄ perre-
xerat. Tulit q̄que Dauid pharetras
aureas quas habuerant serui adade
zer: et attulit eas in hierlm: necnō de
thebath et chū vrbibus adadezer eris
plurimū: de quo fecit salomon mare
C eneū/et columnas/et vasa enea. Q̄d
cū audisset thou rex emath percussis-
se videlicet dauid omnem exercitum
adadezer regis soba: misit aduram
filiū suum ad regē dauid: vt postula-
ret ab eo pacem: ꝛ cōgratularet̄ ei eo
q̧ percussisset et expugnasset adade-
zer. Aduersarius quippe erat thou
adadezer. Sed et oia vasa aurea: et
argentea/et enea consecrauit dauid
rex dño cū argento et auro qd̄ tulerat
ex vniuersis gentib⁹ tam de idumea
et moab et filijs ammon/ q̄s de phili-
stijm et amalech. Abisai vero filius
saruie percussit edō in valle salinarū
decē ꝛ octo milia: et constituit in edō
D presidiū vt seruiret idumea dauid.
Saluauitq̧ dñs dauid in cunctis ad
que perrexerat. Regnauit ergo da-
uid super vniuersum israel: et facie-
bat iudiciū atq̧ iustitiā cuncto pplo
suo. Porro ioab fili⁹ saruie erat super
exercitū: et iosaphat filius ahilud a
cōmentarijs: sadoc autē filius achi-
tob/et achimelech filius abiathar sa-
cerdotes: ꝛ susa scriba: banaias q̄que
filius ioiade super legiones cerethi
et phelethi. Porro filij Dauid/ primi
ad manum regis.

C.S. Dehonestat Anon nuncios
Dauid: de prelijs cōtra Anon et Sy-
ros et adiutores eius. Capitulū.xix.

Accidit autem vt moreret̄ naas
rex filiorū ammon: et regnaret A 2.re.10.a.
filius eius pro eo. Dixitq̧ dauid. Fa-
ciam miam cū anon filio naas: pre-
stitit enim mihi pater eius gratiam.
Misitq̧ dauid nuncios ad consolan
dum eū super morte patris sui. Qui
cum peruenissent in terram filiorum
ammon/vt cōsolarentur anon: dixe-
rūt p̄ncipes filiorū ammon ad anon.
Tu forsitan putas q̧ dauid honoris
causa in patrē tuū miserit q̄ consola-
rētur te: nec animaduertis q̧ vt explo-
rent et inuestigent et scrutent̄ terrā
tuam venerint ad te serui ei⁹. Igitur B
anon pueros dauid decaluauit et ra-
sit: et precidit tunicas eorū a natibus
vsq̧ ad pedes: et dimisit eos. Qui cū
abijssent/ et hoc mandassent dauid
misit in occursum eorū (grandē3 em̄
contumeliā sustinuerant) et precepit
vt manerēt in hiericho donec cresce-
ret barba eorū: et tūc reuerterent̄. Ui
dētes autē filij ammon qd̄ iniuriam
fecissent dauid/tam anon q̄s reliqu⁹
pplus/miserunt mille talēta argēti vt
cōducerent sibi de mesopotamia/ et
de syria maacha: et de soba currus et
eq̄tes. Cōduxerūtq̧ triginta duo mi-
lia curruum: et regē maacha cū pplo
eius. Qui cū venissent/ castrameta-
ti sunt e regione medaba. Filij quoq̧
ammon congregati de vrbib⁹ suis ve
nerūt ad bellū. Q̄d cum audisset da-
uid: misit ioab et omnem exercitum
virorum fortium: egressique filij am-
mon: direxerunt aciē iuxta portam
ciuitatis. Reges autem qui ad auxi- C
lium eius venerant/separatim in a-
gro steterūt. Igitur ioab intelligens
bellum ex aduerso/et post tergum cō
tra se fieri elegit viros fortissimos
de vniuerso Israel/ et perrexit con-
tra syrum. Reliquam autem partem
populi dedit sub manu Abisai fra-

tris sui: et preperũt contra filios am-
mon. Dixitque. Si vicerit me syrus:
auxilio eris mihi: si autem superaue-
rint te filii ammon: ero tibi in presidi
um: confortare et agamus viriliter
pro populo nostro: et pro vrbibus dei
nri: dñs autez quod in conspectu suo
bonũ est/faciat. Perrexit ergo ioab ꝛ
populus qui cũ eo erat contra syrum
ad preliũ: et fugauit eos. Porro filii
D ammõ videntes ꝙ fugisset syrus: ipi
quoqꝫ fugerunt abisai fratrem ei⁹: et
ingressi sunt ciuitatez: reuersusqꝫ est
etiã ioab in hierusalẽ. Uidens autez
syrus qꝺ cecidisset corã israel misit
nuncios/et adduxit syrum qui erat
trans fluuiuz: sophach autez pnceps
militie adadezer erat dux eorum. Qꝺ
cum annunciatũ esset dauid/congre
gauit vniuersum israel: ꝛ trãsiuit ior
danẽ: irruitqꝫ in eos/ꝛ direxit ex ad-
uerso aciẽ/illis contra pugnãtibus.
Fugit autẽ syrus israel. Et interfecit
dauid de syris septez milia curruum
et quadraginta milia peditum: et so-
phach exercitus principem. Uidẽtes
autẽ serui adadezer se ab isrl'esse su-
peratos/trãsfugerũt ad dauid et ser-
uierũt ei. Noluitque vltra syria auxi-
lium prebere filiis ammon.

¶ C.Sũ. De victoria Dauid: de de-
structione Rabba: et de tribus bellis
famosis. Capitulum.xx.

A Factũ est autez post anni circu-
2.re.11.a. lum/eo tẽpore quo solent reges
et.12.g. ad bella procedere: congregauit io-
ab exercitum et robur militie: et va-
stauit terram filiorũ ammon. Perre-
xitqꝫ et obsedit rabba. Porro dauid
manebat in hierl'm/quãdo ioab pcus
B sit rabba/et destruxit eã. Tulit autez
dauid coronã melchõ de capite eius:
et inuenit in ea auri põdo talentũ: et
preciosissimas gemmas: fecitque sibi
inde diadema. Manubias quoqꝫ vr-
bis plurimas tulit. Populum autẽ ꝗ
erat in ea eduxit et fecit super eos tri
bulas et trahas et ferrata carpenta
transire/ita vt dissecarent et contere
C rent. Sic fecit dauid cunctis vrbibus
filiorũ ammon: et reuersus est cũ om
2.re.21.d. ni pplo suo in hierl'm. Post hec ini-
tum est bellũ in gazer aduersum phi
listeos in quo percussit sobochai vsa-
thites/sapphai de genere raphaim:
et humiliauit eos. Aliud quoque bel-
lũ gestuz est aduersus philisteos/in
quo pcussit adeodat⁹ filius salt⁹ beth
lehemites fratrẽ goliath gethei: cui⁹
haste lignum erat quasi liciatorium
texentiuz. Sed et aliud bellũ accidit
in geth: in quo fuit hõ longissim⁹/se D
nos habẽs digitos: id est simul viginti
quatuor: qui et ipse de rapha fuerat
stirpe generatus. Hic blasphemauit
israel: ꝛ percussit euz ionathan filius
samaa fratris dauid. Hi sunt filii ra-
pha in geth: qui ceciderunt in manu
dauid et seruorum eius.

¶ C.S. Numeratur populus/et per-
cutitur ab angelo: Dauid placat do-
minum et erigit altare in area Ornã
Hiebusei. Capitulum.xxi.

Consurrexit autez satan cõtra is- A
rael/et incitauit dauid vt nume- 2.re.24.
raret israel. Dixitque dauid ad ioab a.
et ad principes populi. Ite et nume-
rate israel a bersabee vsque dan et af
ferte mihi numerũ vt sciaz. Rũditqꝫ
ioab. Augeat dñs populuz suum cen
tupluz ꝙ sunt: nonne dñe mi rex om-
nes serui tui sunt? Quare hoc querit
domin⁹ meus/quod in peccatũ reputet
israeli? Sed sermo regis magis pre-
ualuit. Egressusqꝫ est ioab/et circũ- 2.re.24.
iuit vniuersum israel: et reuersus est a.7.24.b.
hierl'm: dedit qꝫ dauid numerũ eoruz
quos circuierat: et inuentus est oĩs
numer⁹ israel mille milia: et centum
milia virorũ educentiũ gladium: de
iuda aũt/quadringẽta septuaginta
milia bellatorũ. Nã leui et beniamin
nõ numerauit: eo ꝙ inuitus exeque-
retur regis iperiũ. Displicuit autem
deo qꝺ iussum erat ꝛ percussit israel.
Dixitqꝫ dauid ad eum. Peccaui ni-
mis: vt hoc facerẽ: obsecro aufer ini-
quitatẽ serui tui: qꝛ insipienter egi. B
Et locut⁹ est dñs ad gad videntem
dauidis dicens. Uade et loquere ad
dauid: et dic ei. Hec dicit dñs. Trium
tibi optionẽ do: vnũ qꝺ volueris eli-
ge/vt faciam tibi. Cũqꝫ venisset gad
ad dauid: dixit ei. Hec dicit dñs. Eli-
ge qꝺ volueris. Aut tribus annis pe-
stilentiã: aut trib⁹ mensibus te fuge-
re hostes tuos: et gladiũ eorũ nõ pos
se euadere: aut trib⁹ diebus gladium
dñi/et mortem versari in terra: et an
gelũ dñi interficere in vniuersis fini-
bus isrl'. Nũc igit vide qd responde-
am ei ꝗ misit me. Et dixit dauid ad
gad. Ex omni parte me angustie pre
munt: sed melius mihi est vt incidaz
in manus dñi (quia multe sunt mise-
rationes eius) ꝙ in man⁹ hominuz.

2.Regū. 24.c. 1.q.4.c. eccl'ia.§. pre dauid. Misit ergo dñs pestilētiam in israel
et ceciderunt de israel septuaginta
milia virorū. Misit quoq3 angelum
in hierl'm/vt percuteret eam. Cumq3
percuteretur vidit dñs/et misert⁹ est
super magnitudine mali: et impera=
C uit angelo qui percutiebat. Sufficit
iam cesset manus tua. Porro ange=
lus dñi stabat iuxta aream ornan Je
busei: leuansq3 dauid oculos suos/vi
dit angelū dñi stantē inter celū ꝛ ter
ram/ꝛ euaginatū gladium in manu
eius/ꝛ versum contra hierusalem/ ꝛ
ceciderunt tam ipse: q3 maiores na=
tu vestiti ciliciis proni in terram. Di
xitq3 dauid ad deū. Nōne ego sum q̄
iussi vt numeraret popul⁹? Ego qui
peccaui: ego qui malū feci/iste grex
quid cōmeruit? Dñe deus meus ver
tatur obsecro manus tua in me et in
domū patris mei: populus aūt tuus
nō percutiat. Angel⁹ autem dñi pre=
cepit gad/ vt diceret dauid vt ascen=
deret / extrueretq3 altare dño deo in
area ornan iebusei. Ascēdit ergo da=
uid iuxta sermonē gad / quē locutus
ei fuerat ex nomine dñi. Porro ornā
cum suspexisset et vidisset angelum:
quatuorq3 filii eius cū eo / abscondes
runt se: nā eo tēpore terebat in area
triticum. Igitur cum veniret dauid
ad ornā/conspexit eum ornā: et pro=
cessit ei obuiam de area: et adorauit
eū pronus in terrā. Dixitq3 ei dauid.
Da mihi locum aree tue vt edificem
in ea altare dño: ita vt quantum va=
D let argēti accipias / et cesset plaga a
populo. Dixit autem ornan ad Da=
uid. Tolle/et faciat dñs me⁹ rex qd=
cunq3 ei placet. sed ꝛ boues do in ho=
locaustū: ꝛ tribulas in ligna: et triti=
cum in sacrificiū: oīa libens prebeo.
Dixitq3 ei rex Dauid. Nequaq3 ita
fiet: sed argentū dabo quantū valet.
neq3 enim tibi auferre debeo ꝛ sic of=
ferre dño holocausta gratuita. De=
dit ergo dauid ornan pro loco siclos
auri iustissimi ponderis sexcētos: et
edificauit ibi altare dño: obtulitq3
holocausta/et pacifica / et inuocauit
deum: et exaudiuit eū in igne de celo
super altare holocausti. Precepitq3
dñs angelo/et conuertit gladiū suū
in vaginā. Protinus ergo dauid vi=
dens q3 exaudisset eū dñs in area or=
nā Jebusei/immolauit ibi victimas.
Tabernaculum autē dñi quod fece=
rat moyses in deserto/ ꝛ altare holo=
caustorū / ea tempestate erat i excel=
so Gabaon: et non preualuit Dauid
ire ad altare vt ibi obsecraret deum.
Nimio eniȝ fuerat timore perterritus
videns gladium angeli domini.

C. S. De materia cōquisita ad edi=
ficium templi: et iniungit dauid hoc
opus Salomoni. Capitulum. xxii.

Dixitq3 dauid. Hec est domus A
dei: et hoc altare in holocaustū
israel. Et precepit vt cōgregarentur
omnes proseliti de terra israel: ꝛ con
stituit ex eis latomos ad cedendos
lapides et poliendos: vt edificare=
tur domus dei. Ferrum quoq3 pluri=
mum ad clauos ianuarū/et ad com=
missuras atq3 iuncturas preparauit
dauid: et eris pondus innumerabi=
le. Ligna quoq3 cedrina nō poterant
estimari: que sidonii ꝛ tyrii deporta=
uerant ad dauid. Et dixit dauid. Sa=
lomon filius me⁹ puer paruulus est
et delicatus. Domus aūt quem edifi
care volo dño: talis esse debet vt in
cunctis regionibus nominetur. Prepa=
rabo ergo ei necessaria. Et ob hanc
causam ante mortem suā oēs prepa=
rauit impensas. Uocauitq3 salomo=
nem filium suū: et precepit ei vt edi=
ficaret domum dño deo isrl'. Dixitq3
dauid ad salomonem. Fili mi: volun
tatis mee fuit vt edificarē domū no=
mini dei mei: sed fact⁹ est sermo dñi
ad me dicens. Multū sanguinē effu=
disti et plurima bella bellasti/nō po=
teris edificare domum noi meo/tan=
to effuso sanguine corā me: filius qui
nascetur tibi / erit vir quietissimus.
Faciā eñ eū requiescere ab oīb⁹ ini=
micis suis per circuitum: et ob hanc
causam Pacificus vocabitur: et pa=
cem et ocium dabo in israel cunctis
diebus eius. Ipse edificabit domum C
noi meo: ꝛ ipse erit mihi in filium: et 2.re.7.b.
ego ero illi in patrē: firmaboq3 soliū 3.re.5.a.
regni eius super israel in eternum.
Nunc ergo fili mi sit dñs tecū ꝛ pro=
sperare: et edifica domū dño deo tuo
sicut locutus est de te. Det quoq3 tibi
domin⁹ prudentiā et sensum vt rege=
re possis israel: et custodire legē dñi
dei tui. Tunc enim proficere poteris
si custodieris mādata et iudicia que
precepit dñs moysi vt doceret isrl'.
Cōfortare et viriliter age: ne timeas
neq3 paueas. Ecce ego i paupertatecu=
la mea preparaui impensas domus
dñi/auri talenta centū milia: ꝛ argē=

ti mille milia talētoꝝ: eris vo et fer-
D ri nō est pond⁹: vincitur enim nūer⁹
magnitudine. Ligna et lapides pre-
paraui ad vniuersa inpendia. Ha-
bes quoqꝫ plurimos artifices lato-
mos ⁊ cemētarios / artificesqꝫ ligno-
rum et oīm artiū ad faciēdum opus
prudentissimos in auro ⁊ argento et
ere et ferro / cuius non est numerus.
Surge igitur et fac: et dn̄s erit tecū.
Precepit quoqꝫ dauid cūctis princi-
pibus israel vt adiuuarent salomo-
nem filium suū. Cernitis inquiens ꝙ
dn̄s deus vester vobiscū sit: et dede-
rit vobis requiē ꝑ circuitū: et tradi-
derit oēs in manus vestras: et subie-
cta sit terra corā dn̄o et coraꝫ populo
eius. Prebete igitur corda vestra et
aias vestras vt queratis dn̄m deum
vestrū: et consurgite et edificate san-
ctuarium dn̄o deo: vt introducatur
arca federis dn̄i: ⁊ vasa domino con
secrata in domum que edificatur no
mini domini.

¶ C. S. De dauid sene quomodo con
stituit salomonē regem sup israel: de
numero leuitarū a viginti annis ⁊ su-
pra et officiis eorum. Capitulū. xxiij.

A Igitur dauid senex et plen⁹ die-
rum / regem cōstituit salomo-
nem filiū suū sup israel: et con
gregauit oēs principes israel et sa-
cerdotes atqꝫ leuitas. Numeratiqꝫ
sunt leuite a triginta annis et supra
et inuēta sunt triginta octo milia vi-
rorum. Ex his electi sunt ⁊ distributi
in ministeriū domus dn̄i vigintiqua-
tuor milia: prepositorū aūt et iudicū
sex milia. Porro quatuor milia ianí-
tores: et totidem psaltes canētes do-
mino in organis ꝙ fecerat ad canen
dum: et distribuit eos dauid ꝑ vices
filiorū leui: gersom videlꝫ et caath et
J. 6. a. merari. Filij gersom / leedā et semei.
Filij leedan / princeps iehiel ⁊ zethā
et ioel tres. Filij semei / salomith et
oziel et aran / tres isti principes fa-
Exo. 6. c. miliarum leedan. Porro filij semei /
Exo. 2. c. ieeth et ziza et iaus et baria: isti filij
B semei quatuor. Erat autē ieeth prior
Ziza secundus. Porro iaus et baria
non habuerūt plurimos filios / et id-
circo in vna familia vnaqꝫ domo cō-
putati sunt. Filij caath / Amram et
isaar / hebron et oziel / quatuor. Filij
amram / aarō et moyses. Separatusqꝫ
est aaron vt ministraret in sancto
heb. 5. b. sctōrū ipse et filij ei⁹ in sempiter-
num et adoleret incensum dn̄o scḋm
ritum suum / ac bn̄diceret noi eius in
sempiternum. Moysi quoqꝫ hois dei
filij annumerati sunt in tribu Leui.
Filij moysi / gersom et eliezer. Filij
gersom / subuel primus. Fuerūt autē
filij eliezer / roobia prim⁹: et nō erant
Eliezer filij alij. Porro filij Roobia
multiplicati sunt nimis. Filij isaar C
salomith prim⁹. Filij hebron / ieriau
prim⁹ / amarias secundus / iaziel ter-
tius / Iecmaan quartus. Filij oziel:
micha primus / iesia secundus. Filij
merari / mooli et musi. Filij mooli /
eleazar et cis. Mortuus est aūt elea-
zar et non habuit filios sed filias: ac-
ceperuntqꝫ eas filij cis fratres earū.
Filij musi mooli et eder ⁊ hierimoth
tres. Hi filij Leui in cognationibus
et familiis suis: principes ꝑ vices: ⁊
numerū capitū singulorū ꝗ faciebāt
opera ministerij domus dn̄i a vigin-
ti annis ⁊ supra. Dixit enim Dauid.
Requiem dedit dn̄s deus israel po-
pulo suo et habitationeꝫ hierl'm vsqꝫ
in eternum: nec erit officij leuitaꝝ vt
vltra portent tabernaculū et oia va- D
sa eius ad ministrādum. Iuxta pre-
cepta quoqꝫ Dauid nouissima sup-
putabitur numerus filiorū leui a vi-
ginti annis et supra: et erunt sub ma
nu filiorū aaron in cultū domus dn̄i
in vestibulis et in exedris: et in loco
purificationis et in sanctuario et in
vniuersis operib⁹ ministerij templi
dn̄i. Sacerdotes aūt sup panes pro-
positionis / ⁊ ad simile sacrificium: et
ad lagana et azima ⁊ sartaginem / et
ad torrendum / et super omne pon-
dus atqꝫ mēsurā. Leuite vero vt stēt
mane ad confitēdum et canēdū dn̄o:
similiterqꝫ ad vesperam tam in oblatio
ne holocaustorū dn̄i ꝙ in sabbatis et
calēdis et solēnitatibus reliquis iu-
xta numerū et ceremonias vniuscu-
iusqꝫ rei iugiter corā dn̄o: et custodi-
ant obseruationes tabernaculi fede-
ris / et ritum sanctuarij / ⁊ obseruatio
nem filiorum aaron fratrū suorū: vt
ministrent in domo domini.

¶ C. S. De dispositiōe ⁊ ordinatione
filioꝝ aaron: de vigintiquatuor sum-
mis sacerdotib⁹ et doctorib⁹: et de of-
ficio et vicib⁹ eorū. Capitulū. xxiiij.

Porro filiis aaron he partitio- A
nes erant. Filij aaron / nadab
et abiu et eleazar et ithamar.
Mortui sunt autē nadab et abiu an- Le. 10. a.

te patr⁹ suū absq; liberis sacerdotio-
q; functus est eleazar et ithamar. Et
diuisit eos dd et sadoc de filijs elea-
zari : et ahimelech de filijs ithamar
sc͞dm vices suas et ministeriū: inuen-
tiq; sunt multo plures filij eleazar in
principib⁹ viris / q̄ filij ithamar. Di-
uisit aūt eis / hoc est filijs eleazar p̄n-
cipes p familias sedeci: et filijs itha-
mar p familias et domos suas octo.
Porro diuisit vtrasq; inter se fami-
B lias sortibus. Erant enim principes
sanctuarij / et principes dei tam de fi-
lijs eleazar / q̄ de filijs ithamar. De-
scripsitq; eos semeias filius natha-
nael scriba leuites corā rege et prin-
cipibus: et sadoc sacerdote: z ahime-
lech filio abiathar / principib⁹ quoq;
familiarum sacerdotaliū et leuitica-
rū: vnā domū q̄ ceteris preerat elea-
zar: et alterā domū q̄ sub se habebat
ceteros ithamar. Exiuit autem sors
prima ioiarib: sc͞da iedeie : tertia ha-
rim: quarta seorim : quinta melchia:
sexta maiman: septima accos : octa-
ua abia: nona iesu: decima sechenia:
vndecima eliasib : duodecima iacim
tredecima hoppha: decimaquarta is-
baab: decimaquinta belga: decimase-
xta emmer: decimaseptima ezir : de-
C cimaoctaua apses: decimanona phe-
theia: vicesima iezecel : vicesimapri-
ma iachin: vicesima sc͞da gamul : vi-
cesimatertia dalaiau: vicesimaquar-
ta maaziau. He vices eorū sc͞dm mi-
nisteria sua vt ingrediant domū dei
et iuxta ritum suū sub manu aaron
patris eorū / sicut preceperat dn͞s deus
israel. Porro filiorū leui qui reliqui
fuerant de filijs amram erat subahel
et de filijs subahel iedeia : de filijs q̄
roobe princeps iesias : isaaris vero
filius salemoth : filiusq; salemoth ia-
ath: filiusq; eius ieriau primus: ama-
rias secūdus: iazihel terti⁹: iechmoā
D quart⁹. Fili⁹ ozihel micha: filius mi-
cha samir: frater micha iesia : filius-
q; iesie zacharias. Filij merari moo-
li et musi. Fili⁹ iosiau : benno. Filius
quoq; merari : oziau et soam et zac-
chur et hebri. Porro mooli fili⁹ elea-
zar : qui non habebat liberos. Filius
vo cis: hieramehel. Filij musi : moo-
li eder et hierimoth. Isti filij leui se-
cundū domos familiarū suarū. Mi-
seruntq; et ipsi sortes contra fratres
suos filios aaron coram dauid rege
et sadoc et ahimelech et principibus
familiarum sacerdotaliū z leuitica-
rum: tā maiores q̄ minores : omnes
sors equaliter diuidebat.

C. L.S. De cantoribus et vicib⁹ eorū
et vigintiquatuor sortib⁹. Cap.xxv.

Sicut dauid et magistrat⁹ ex- A
ercitus segregauerūt in mini-
steriū filios asaph et Heman
et idithun qui prophetarēt in citha-
ris et psalterijs z cymbalis secundū
numerū suū dedicato sibi officio ser-
uiētes. De filijs asaph: zacchur et io-
seph et Nathania z Asarela filij A-
saph: sub manu asaph pphetātes iu-
xta regē. Porro edithū : filij idithun
godolias sori iesaias z sabias z ma-
thathias sex sub manu pris sui idi-
thū q̄ in cithara pphetabat sup cōfi-
tentes z laudātes dn͞m. Hemā quoq; B
filij heman: Bocciau mathania Ozi-
hel subuhel et Hierimoth Ananias
anani eliatha gedelthi et romanthi
ezer iesbacasa mellothi othir mazi-
oth : oēs isti filij heman videntis re-
gis i sermonib⁹ dei vt exaltaret cor-
nu. Deditq; deus heman filios qua-
tuordecī: et filias tres. Uniuersi sub
manu patris sui ad cantādum in tē-
plo dn͞i distributi erant in cymbalis
et psalterijs z citharis in ministeria
dom⁹ dn͞i iuxta regē: asaph videlicet
et idithū z heman. Fuit aūt nūerus
eoz cū fratrib⁹ suis q̄ erudiebāt can-
ticū dn͞i cuncti doctores ducēti octo-
ginta octo. Miserūtq; sortes p vices
suas ex equo tam maior q̄ minor do-
ctus pariter et indoctus. Egressaq; C
est sors p̄ma ioseph q̄ erat de asaph
secūda godolie ipsi et filijs ei⁹ et fra-
tribus ei⁹ duodecim : tertia zacchur
filijs et fratrib⁹ ei⁹ duodecim : quar-
ta isari filijs et fratrib⁹ eius duode-
cim: quinta nathanie filijs et fratri-
bus eius duodecim : sexta Bocciau
filijs et fratribus eius duodecim : se-
ptima israhela filijs et fratrib⁹ eius
duodecim: octaua isaie filijs et fratri-
bus ei⁹ duodecim : nona Mathanie
filijs et fratribus eius duodecim: de-
cima semeie filijs et fratribus eius
duodecim : vndecima Azrael filijs D
et fratribus eius duodecim: duodeci-
ma Asabie filijs et fratribus ei⁹ duo-
decim : tertiadecima Subahel filijs
et fratribus eius duodecim: quarta-
decima Mathathie filijs z fratribus
eius duodecim : quintadecima Hie-
rimoth filijs z fratribus eius duode-

cim:sextadecima ananie filiis et fra-
tribus eius duodecim: septimadeci-
ma iesbocase / filiis et fratribus eius
duodeci : octauadecima anani:filiis
et fratrib⁹ eius duodecim: nonadeci
ma mellothi filiis et fratrib⁹ ei⁹ duo-
decim:vicesima eliatha / filiis et fra-
tribus eius duodecim : vicesimapri-
ma othir / filiis et fratribus eius duo-
decim: vicesimasecūda goddolathi
filiis et fratrib⁹ ei⁹ duodecim: vicesi-
matertia maziuth:filiis et frīb⁹ eius
duodeci : vicesimaq̄rta romāthiezer
filiis et fratribus eius duodecim.

¶ C.S. De ianitorib⁹ et sortibus eo-
rum quis quam portam et quam pla-
gam conseruat. Capitulum. xxvi.

A D Iuisiones autem ianitoꝝ de co-
ritis mesellemia filius core / de
filiis Asaph filii Mesellemie : Za-
charias primogenitus : iadihel se-
cundus:zabadias tertius : iathana-
el quartus : ahslan quintus : iohanā
sextus:elioenai septimus . Filii au-
tem obededom / semeias primogeni-
tus : iosabad secundus:ioa tertius:
sachar quartus:nathanael quintus:
amihel sext⁹:issachar septim⁹: phol-
lati octauus: quia benedixit illi dñs.
Semele autē filio eius nati sunt filii
prefecti familiarū suarū:erant enim
viri fortissimi . Filii ꝗ semeie / othni
et raphael et obedi. Elzabad et fra-
tres eius viri fortissimi. Heliu quoq;
et samachias: oēs hi de filiis obed
edō:ipsi et filii et fratres eorū fortis-
simi ad ministrandū : sexagintaduo
de obededom . Porro mesellemie fi-
lii et fratres eoꝝ robustissimi decem
B et octo. De hosa autem id est de filiis
merari / semri princeps (nō enim ha-
buerat primogenitum:et idcirco po-
suerat eum pater eius in principē)
Helchias secūdus : tabelias tertius
zacharias quartus: oēs hi filii et fra-
tres hosa tredecim. Hi diuisi sunt in
ianitores : vt semper principes custo
diarū sicut et fratres eorū ministra-
rēt in domo domini. Misse sunt ergo
sortes ex equo et paruis et magnis ꝑ
familias suas in vnāquāq; portarū .
Cecidit ergo sors orientalis selemie.
porro zacharie filio ei⁹ viro pruden-
tissimo et erudito sortito obtigit pla-
ga septentrionalis. Obededom vō et
filiis eius ad austrū: in qua parte do-
mus erat seniorū concilium. Sephim
et hosa ad occidētē iuxta portā q̄ du-
cit ad viā ascēsionis / custodia cōtra
custodiā. Ad oriētem vō Leuite sex :
et ad aquilonē quatuor ꝑ diem : atq;
ad meridiem similiter in die quatuor: et
vbi erat conciliū, bini et bini. In cel-
lulis q̄q; ianitoꝝ ad occidētem / qua-
tuor in via : biniq; per cellulas. (Ad
septētrionē vero et meridiē quaterni
ꝑ dies singulos mutabātur:et ad ba-
silicā cōcilii ad occidentē bini / habē-
tes subiectos alios in via / biniq; per
cellulas.) Hec sunt diuisiones ianito-
rum filiorum core et merari . Porro
achias erat super thesauros domus
dei et vasa sanctorū. Filii quoq; ledā
filii gersomni: de ledan principes fa
miliarū. Ledan et gersomni iehieli.
Filii iehieli / zathā et ioel fratres eius
sup thesauros domus dñi / amrami-
tis et isaaritis et hebronitis et ozihe-
litis. Subahel autē fili⁹ gersom filii
moysi prepositus thesauris. Fratres
quoq; ei⁹ eliezer / cui⁹ filius raabia:et
huius fili⁹ esaias:et hui⁹ filius iorā :
huius quoq; filius zechri:et huius fi-
li⁹ selemith. Ipse selemith et fratres
eius sup thesauros sanctorū q̄ sancti-
cauit dauid rex et principes familia-
rū:et tribuni: et centuriones: et duces
exercitus / de bellis et manubiis pre-
lioꝝ q̄ consecrauerāt ad instauratio-
nem et supellectilem templi dñi. Hec D
aūt vniuersa sanctificauit samuel vi
dēs:et Saul filius Cis: et abner fili⁹
ner: et ioab filius saruie : oēs q̄ sanctifi-
cauerant ea ꝑ manū salemith et fra-
trū ei⁹. Isaaritis vō preerat chone-
nias et filii eius ad opera forinsecus
sup isrł ad docendū et iudicādū eos.
Porro de hebronitis asabias et fra-
tres eius viri fortissimi mille septin-
genti preerāt israeli trās iordanem
cōtra occidētem in cunctis operibus
dñi:et in ministeriū regis. Hebroni-
tarū autē princeps fuit Ieria ſm fa-
milias et cognatiōes eorū. Quadra-
gesimo anno regni Dauid recensiti
sunt:et inuenti sunt viri fortissimi in
iazer galaad : fratresq; ei⁹ robustio-
ris etatis duo milia septingēti prin-
cipes familiarum. Preposuit autem
eos Dauid rex rubenitis et gaddi-
tis et dimidie tribui manasse in om-
ne ministerium dei et regis .

¶ C.S. De prefectis ministrantibus
regi: et q̄ sup q̄ negocia erāt. C.xxvii.

F Ilii aūt isrł ſm numerum suū A
principes familiarū / tribuni et

C nō ē i hebreo nec i antiq̄s latinis exemplaribus.

centuriones ⁊ prefecti q̄ ministrabāt
regi iuxta turmas suas: ingredien-
tes ⁊ egrediētes p̱ singulos mēses in
anno/vigintiq̄tuor milib⁹ singuli pre
erant. Prime turme in primo mense
Jesboā preerat fili⁹ zabdihel: ⁊ sub eo
vigintiq̄tuor milia. De filiis Phares
princeps cūctor̄ p̱ncipū in exercitu
mēse primo. Secundi mēsis habebat
turmā Dudia Ohites: ⁊ post se alter
noie Macelloth: q̄ regebat partem
exercit⁹ vigintiq̄tuor milia. Dux q̄q̧
turme tertie in mense tertio erat Ba
naias fili⁹ Joiade sacerdos: ⁊ in diui
sione sua vigintiquattuor milia: ipse
est Banaias fortissim⁹ inter triginta/
et sup triginta. Preerat autē turme
B ipsius Amizabad filius ei⁹. Quart⁹
mēse q̄rto Azahel frater Joab ⁊ za-
badias fili⁹ ei⁹ post eum: ⁊ in turma
eius vigintiquattuor milia. Quintus
mēse quinto princeps Samaoth Je-
zarites: ⁊ in turma eius vigintiq̄tuor
milia. Sextus mēse sexto/Hira filius
acces thecuites: ⁊ in turma ei⁹ vigin
tiquattuor milia. Septimus mense
septimo/Helles phallonites de filiis
Ephraim: ⁊ in turma ei⁹ vigintiq̄tuor
milia. Octauus mense octauo/Soba
chai vsathites de stirpe zarai: et in
turma ei⁹ vigintiq̄tuor milia. Nonus
mense nono/Abiezer anathothites
de filiis Jemini: ⁊ in turma ei⁹ vigin
q̄tuor milia. Decimus mense decimo
Marai ⁊ ipse netophatites de stirpe
zarai: ⁊ in turma ei⁹ vigintiq̄tuor mi-
lia. Undecim⁹ mense vndecimo/Ba-
naias pharatonites de filiis Ephraī:
et in turma eius vigintiq̄tuor milia.
Duodecimus mēse duodecimo/Hol-
dai Netophatites de stirpe Gotho-
niel: ⁊ in turma eius vigintiq̄tuor mi
C lia. Porro tribub⁹ preerāt in Israel
rubenitis dux Eliezer filius zechri: Si-
meonitis dux saphatias filius Maa-
cha. Leuitis Azabias fili⁹ Chamuel
Aaronitis/Sadoc. Judaitis/Heliu
frater Dauid Issacharitis/Amri fi-
lius Michael. Zabulonitis/iesmaias
fili⁹ Abdie. Nephthalitib⁹/hierimoth
fili⁹ ozihel. Filiis Ephraim/Osee fili⁹
ozazui. Dimidie tribui manasse/Joel
filius Phadaie ⁊ dimidie tribui Ma
nasse in Galaad/Jaddo fili⁹ zacharie.
Beniamin autē Jasihel fili⁹ Abner.
Dan vo/ezrihel fili⁹ Jeroā. Hi prin-
cipes filior̄ isrl'. Noluit autē Dauid
numerare eos a vigintī annis infe-
rius: quia dixerat dn̄s vt multiplica-
ret Israel quasi stella celi. Joab fi-
lius Saruie ceperat numerare/nec
compleuit: q̄ sup hoc ira irruerat in
Israel: ⁊ idcirco numer⁹ eor̄ q̄ fuerāt
recensiti/non est relatus in fastos re
gis Dauid. Sup thesauros autē re-
gis fuit Asmoth filius Adihel. His
autē thesauris q̄ erāt in vrbibus ⁊ in
vicis ⁊ in turribus presidebat Jona-
D thā filius Ozie. Operi autē rustico et
agricolis q̄ exercebāt terrā/preerat
Ezri filius Chelub: vinearumq̧ culto
ribus/Semeias Ramathites: cellis
autē vinariis/zabdias Saphonites.
Nā super oliueta ⁊ ficeta que erāt in
cāpestribus/Balanā gaderites: sup
apothecas autē olei/Joas. Porro ar
mentis que pascebant in sarona pre
positus fuit Setrai Saronites: ⁊ sup
boues in vallibus Saphat fili⁹ Adli:
super camelos vo Ubil Ismaelites:
et super asinos Jadias Meronathi-
tes: sup oues quoq̧ Jaziz Agaren⁹.
Omnes hi principes substātie regis
Dauid. Jonathā autem patruus Da
uid consiliarius vir prudens ⁊ litera
tus: ipse et Jahiel filius Achamoni
erant cum filiis regis. Achitophel
etiam consiliarius regis/et Chusai
Arachites amicus regis. Post Achi
tophel fuit Joiada filius Banaie: et
Abiathar. Princeps autem exercit⁹
regis erat Joab.

¶ C.S. De monitis Dauid ad populū
⁊ ad Salomonē: ⁊ de descriptiōe oīm
q̄ ptinēt ad tabernaculū. Ca.xxviii.

Conuocauit igit Dauid oēs A
principes Israel duces tribuū B.22.c.
et prepositos turmarū qui mi 3.Re.3.a
nistrabāt regi: tribunos quoq̧ ⁊ cen- Sap.9.a
turiones ⁊ qui preerant substantie et
possessionibus regis/filiosq̧ suos cū
eunuchis ⁊ potētes et robustissimos
quosq̧ in exercitu Hierl'm. Cūq̧ sur-
rexisset rex ⁊ stetisset/ait. Audite me
fratres mei ⁊ popul⁹ me⁹. Cogitaui vt
edificarē domū in qua requiesceret
arca federis dn̄i ⁊ scabellum pedum
dn̄i dei nostri: ⁊ ad edificādū oīa pre-
parauit: deus autē dixit mihi. Nō edi 2.Re.7.b
ficabis domum nomini meo: eo q̄ sis
vir bellator ⁊ sanguinē fuderis. Sed
et elegit dn̄s deus Israel me de vni-
uersa domo patris mei vt essem rex
sup Israel in sempiternū. De Juda
enī elegit principes. Porro de domo
Juda domū p̄ris mei: ⁊ de filiis pa-

tris mei/placuit ei vt me eligeret re-
Sap.9.b. gẽ super cunctũ Israel:sed ꝛ de filiis
B meis (filios enim mihi multos dedit
dñs)elegit Salomonẽ filium meũ vt
sederet in throno regni dñi sup Isrl'
dixitq; mihi. Salomon filius tu⁹ edi-
ficabit domũ meã ꝛ atria mea. Ipsũ
3.7.a. eñi elegi mihi in filiũ:ꝛ ego ero ei in
patrem:ꝛ firmabo regnum eius vsq;
in eternũ/si pseueraverit facere pre-
cepta mea et iudicia sicut et hodie.
Nũc ergo corã vniuerso cetu Israel
audiente deo nostro/custodite ꝛ per-
quirite cuncta mandata dñi dei no-
stri: vt possideatis terrã bonam/et re-
linquatis eam filiis vestris post vos
vsq; in sempiternum. Tu autẽ Salo-
mon fili mi/scito deũ patris tui:ꝛ ser
ui ei corde perfecto ꝛ aio voluntario.
Ps.7. Oia enim corda scrutatur dñs:ꝛ vni-
uersas mẽtium cogitationes intelli-
C git. Si quesieris eũ/inuenies:si autẽ
dereliqueris eum/proiiciet te in eter
num. Nunc ergo qȝ elegit te dñs vt
edificares domũ sanctuarii/cõforta-
re ꝛ perfice. Dedit autẽ Dauid Salo
moni filio suo descriptionem porti-
cus/ꝛ templi/ꝛ cellariorũ/et cenacu-
li/ꝛ cubiculorum in adytis/ꝛ domus
ꝓpitiationis: necnõ ꝛ oim q̃ cogita-
uerat atriorũ et exedrarũ ꝑ circuitũ
in thesauros domus dñi/ꝛ in thesau-
ros scõꝝ:diuisionũq; sacerdotalium
et leuiticarũ in oĩa opa domus dñi et
in vniuersa vasa ministerii tẽpli do-
mini:aurũ in pondere per singula va
sa ministerii. Argenti quoq; pondus
pro vasoꝝ ꝛ operũ diuersitate. Sed ꝛ
ad candelabra aurea et ad lucernas
eoꝝ/aurũ pro mensura vniuscuiusq;
candelabri ꝛ lucernarum. Similiter
et in candelabra argentea ꝛ in lucer
nas eorum/pro diuersitate mensure/
pondus argẽti tradidit. Aurũ quoq;
dedit in mensas propositionis pro
D diuersitate mensarũ. Similiter et ar-
gentum in alias mensas argenteas.
Ad fuscinulas quoq; et phialas et
thuribula ex auro purissimo:ꝛ leun-
culos aureos pro qualitate mensu-
re pondus distribuit in leunculum et
leunculum. Similiter ꝛ in leones ar-
genteos diuersum argenti pond⁹ se-
parauit. Altari autẽ in quo adoletur
incensum aurum purissimũ dedit:et
vt ex ipso fieret similitudo quadri-
ge cherubin extendentium alas:ꝛ ve
lantium arcam federis dñi. Omnia

(inquit) venerunt scripta manu dñi
ad me:vt intelligerẽ vniuersa opera
exẽplaris. Dixit quoq; Dauid Salo-
moni filio suo. Uiriliter age ꝛ confor-
tare et fac:ne timeas et ne paueas.
Dñs eñi deus meus tecum erit:ꝛ nõ
dimittet te nec derelinquet/donec p-
ficias omne opus ministerii domus
dñi. Ecce diuisiones sacerdotũ et le-
uitarum in omne ministeriũ domus
dñi assistunt tibi et parati sunt ꝛ no-
uerunt tam principes q̃ populus fa
cere omnia precepta tua.

¶C.S. De oblationibus Dauid:ꝛ de
oblationibus principũ:de leticia Da-
uid:ꝛ de oratione:de secunda vnctio
ne Salomonis: de morte Dauid: de
equis ꝛ quadrigis eius. Ca.xxix.

Dixitq; est Dauid rex ad A
omnẽ ecclesiã/Salomonẽ fi-
lium meum vnum elegit deus
adhuc puerum et tenellum. Opus
enim grande est:neq; eñi homini pre
paratur habitatio/sȝ deo. Ego autem
totis viribus meis preparaui impen
sas domus dei mei. Aurum ad vasa
aurea et argentum in argẽtea: es in
enea/ferrum in ferrea/ligna ad li-
gnea/et lapides onychinos/ꝛ quasi
stibinos ꝛ diuersoꝝ coloꝝ:omnemq;
preciosum lapidem/et marmor pa-
rium abundantissime: et super hec
que obtuli in domũ dei mei/de pecu-
lio meo aurum ꝛ argentũ do in tem-
plum dei mei:exceptis his que pre-
paraui in edem sanctã tria milia ta-
lenta auri de auro Ophir/et septem
milia talentorũ argenti probatissimi
ad deaurandos parietes templi: et
vbicunq; opus est aurum de auro:et
vbicunq; opus est argentũ de argen-
to. Opera fiãt per manus artificum. B
Et si quis sponte offert/impleat ma-
num suam hodie/ꝛ offerat qd volue-
rit dño. Polliciti sunt itaq; principes
familiarũ ꝛ proceres tribuũ Israel:
tribuni quoq; ꝛ centuriones et prin-
cipes possessionum regis:dederũtq;
in opera domus dei auri talẽta q̃nq;
milia:ꝛ solidos decẽ milia: argenti
talenta decẽ milia:ꝛ eris talenta de-
cem ꝛ octo milia:ferri quoq; centum
milia talentorũ. Et apud quemcunq;
inuenti sunt lapides/dederũt in the-
sauros domus dñi per manũ Iehiel
gersonitis. Letatusq; est populus/cũ C
vota sponte promitterẽt:quia corde
toto offerebant ea dño. Sed et Da-

uid rex letatus est gaudio magno:
et benedixit dño corā vniuersa mul-
titudine/et ait. Benedictus es dñe
deus Israel patris nostri ab eterno
in eternū. Tua est dñe magnificētia
et potentia et gloria atq; victoria: et
tibi laus. Cuncta enī que in celo sunt
et in terra tua sunt. Tuum dñe re-
gnū: ⁊ tu es super omnes principes.
Tue diuitie/et tua est gloria: tu do-
minaris omniū. In manu tua virtus
et potentia: in manu tua magnitudo
et imperium omniū. Nūc igitur de⁹
noster confitemur tibi: et laudamus
D nomen tuum inclytum. Quis ego/et
quis populus meus: vt possim⁹ hec
tibi vniuersa promittere? Tua sunt
Ge.15.c. omnia: et que de manu tua accepi-
Sap.2.b. mus/dedimus tibi. Peregrini enim
sumus coram te et aduene: sicut om-
nes patres nostri. Dies nostri quasi
vmbra super terram: ⁊ nulla est mo-
ra. Dñe de⁹ noster/omnis hec copia:
quam parauimus vt edificaretur do-
m⁹ nomini sancto tuo: de manu tua
est/⁊ tua sunt omnia. Scio de⁹ meus
ꝙ probes corda ⁊ simplicitatem dili-
gas: vnde ⁊ ego in simplicitate cor-
dis mei letus obtuli vniuersa hec: et
populū tuum qui hic repertus est: vi-
di cum ingēti gaudio tibi offerre do-
E naria. Dñe deus Abraam ⁊ Isaac et
Israel patrum nostrorū/custodi in
eternum hanc voluntatem cordis eo-
rum: et semper in veneratione tui
mēs ista ꝑmaneat. Salomoni quoq;
filio tuo da cor perfectum: vt custo-
diat mandata tua/⁊ testimonia tua
et ceremonias tuas: et faciat vniuer-
sa et edificet edem cuius impensas
paraui. Precepit autē Dauid vniuer
se ecclesie. Bñdicite dño deo nr̄o. Et
bñdixit oīs ecclīa dño deo patrū suo-
rum: ⁊ inclinauerūt se ⁊ adorauerūt
deū/⁊ deinde regē. Immolaueruntq;
victimas dño:⁊ obtulerunt holocau-
sta die sequenti/tauros mille/arie-
tes mille/agnos mille cum libami-
nibus suis: ⁊ vniuerso ritu abundan-
F tissime in omnem Israel. Et comede-
runt et biberunt coram dño in die il-
lo cum grandi leticia: et vnxerunt
3.Re.1.c. secundo Salomonem filium Dauid.
Vnxerunt autē eum domino in prin-
cipem/et Sadoc in pontificem. Se-
ditq; Salomon super solium dñi in
regē pro Dauid patre suo/et cunctis
placuit/⁊ paruit illi oīs Israel. Sed
et vniuersi ꝑncipes ⁊ potētes: ⁊ cuncti
filii regis Dauid dederūt manum/et
subiecti fuerunt Salomoni regi. Ma-
gnificauit ergo dñs Salomonē sup
omnē Israel: ⁊ dedit illi gloriā regni/
qualē null⁹ habuit ante eū rex Israel.
Igit Dauid filius Isai regnauit sup B
vniuersum Israel: ⁊ dies qb⁹ regna-
uit sup Israel/fuerunt quadraginta
anni. In Hebron regnauit septē an-
nis: ⁊ in Hierusalē annis triginta tri-
bus. Et mortu⁹ est in senectute bona:
plen⁹ dierū ⁊ diuitiis ⁊ gloria. Et re-
gnauit Salomon filius ei⁹ ꝓ eo. Ge-
sta autē Dauid regis priora ⁊ nouis-
sima scripta sunt in libro Samuelis
vidētis: ⁊ in libro Nathan prophete
atq; in volumine Gad videntis: vni-
uersiq; regni ei⁹ ⁊ fortitudinis ⁊ tem-
porū q̄ transierūt sub eo: siue in Israel
siue in cunctis regnis terrarū.

¶ Explicit Dibre Haiamin liber
primus.

¶ Secūdus liber Paralipomenon:
hebraice Dibre Haiamin.

¶ C.S. De hostiis oblatis a Salomōe
in gabaon: dñs i nocte apparet Salo-
moni: petit sapiētiā ⁊ dat ei: ⁊ addu-
cebant ei equi de Egypto. Ca.i.

Onfortat⁹ est ergo Sa-
lomon fili⁹ dauid in re-
gno suo: ⁊ dñs erat cū A
eo: ⁊ magnificauit eū 3.Re.3.a
in excelsū. Precepitq; Exo.38.a
Salomon vniuerso Is-
raeli tribunis et centurionibus ⁊ du-
cibus et iudicibus oīs Israel ⁊ prin-
cipib⁹ familiarum: et abiit cum vni-
uersa multitudine i excelsum gabaō
vbi erat tabernaculū federis dñi qđ fe-
cit Moyses famul⁹ dei in solitudine.
Arcā autē dei adduxerat dauid de ca-
riathiarim in locū quē ꝑparauerat ei/
⁊ vbi fixerat illi tabernaculū: hoc est
in Hierl'm. Altare quoq; eneū qđ fabri-
cat⁹ fuerat beseleel fili⁹ huri filii hur:
ibi erat corā tabernaculo dñi qđ ⁊ req-
B sinit Salomon ⁊ oīs ecclīa. Ascēditq;
Salomon ad altare eneū corā taber-
naculo federis dñi ⁊ obtulit in eo mil-
le hostias. Ecce autē i ipsa nocte ap-
paruit ei de⁹ dicēs. Postula qđ vis vt
dē tibi. Dixitq; Salomon deo. Tu fe- 1.Pa.28.a
cisti cū dauid pr̄e meo miām magnā: Sap.9.b.
et cōstituisti me regem pro eo. Nunc
ergo dñe deus impleat sermo tuus/
quem pollicit⁹ es Dauid patri meo.

1.pa.28.b Tu enim me fecisti regẽ super populũ tuũ multũ q̃ tã innumerabilis est
Sap.9.b. ꝙ puluis terre. Da mihi sapientiã et
C intelligẽtiã: vt ingrediar ⁊ egrediar
coram populo tuo. Quis enim potest
hunc populum tuum digne q̃ tã grãdis est iudicare? Dixit autẽ deus ad
36.di. ca. q̃ eccl'iasticis. Salomonẽ. Quia hoc magis placuit
cordi tuo: ⁊ non postulasti diuitias ⁊
substantiã ⁊ gloriã/ neq̃ animas eorũ
qui te oderunt/ sed nec dies vite plurimos: petisti autẽ sapientiã ⁊ scientiã vt iudicare possis populũ meum
super quẽ constitui te regẽ: sapientia
et scientia data sunt tibi: diuitias autem ⁊ substantiã ⁊ gloriam dabo tibi:
ita vt nullus in regibus nec ante te nec
D post te fuerit similis tui. Venit ergo
Salomon ab excelso Gabaon in Hierusalẽ corã tabernaculo federis ⁊ regnauit super Israel. Cõgregauitq̃ sibi currus ⁊ equites ⁊ facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim
milia equitũ: ⁊ fecit eos esse in vrbibus quadrigarũ ⁊ cũ rege in Hierusalẽ. Prebuitq̃ rex argentũ ⁊ aurum
in Hierusalẽ quasi lapides ⁊ cedros
quasi sycomoros que nascunt in cãpestribus multitudine magna. Adducebãtur autem ei equi de Egypto
⁊ de Coa a negociatoribus regis q̃ ibãt
et emebãt precio quadrigã equorum
sexcẽtis argẽteis ⁊ equũ centũ quinquaginta: similiter de vniuersis regnis Getheorum et a regibus Syrie
emptio celebrabatur.

¶ C.S. De mandato Salomonis ad Hirã regẽ sup artificibus ⁊ lignis: ⁊ de sumptibus datis artificibus. Ca.ii.

A Decreuit autẽ Salomon edificare domũ nomini dñi ⁊ palatium
sibi. Et numerauit septuaginta milia virorum portantium humeris: et
octoginta milia qui cederent lapides in montibus: prepositosq̃ eorum
3.Re.5.a tria milia sexcentos. Misit quoq̃
ad Hiram regem Tyri/ dicẽs. Sicut
egisti cũ Dauid patre meo et misisti
ei ligna cedrina vt edificaret sibi domũ in qua et habitauit: sic fac mecũ
vt edificẽ domũ nomini dñi dei mei
vt consecrẽ eã ad adolendũ incẽsum
corã illo: ⁊ fumigãda aromata et ad
propositionẽ panũ sempiternã et ad
holocaustomata mane ⁊ vespere: sabbatis quoq̃ ⁊ neomenijs et solẽnitatibus domini dei nostri in sempiternũ que mandata sunt Israeli. Domus

enim quam edificare cupio magna est.
magnus est enim deus noster super
omnes deos. Quis ergo poterit preualere vt edificet ei dignã domũ? Si celum et celi celorũ capere eũ nequeunt: B
quantus ego sum vt possim edificare
ei domũ? Sed ad hoc tantũ: vt adoleat
incensum corã illo. Mitte ergo mihi
virũ eruditũ qui nouerit operari in
auro ⁊ argento ere et ferro/ purpura
coccino ⁊ hyacintho: ⁊ qui sciat sculpere celaturas cum his artificibus quos
mecũ habeo in Judea ⁊ hierusalẽ quos
preparauit Dauid pater meus. Sed et
ligna cedrina mitte mihi ⁊ ✠ arceuthina et pinea de libano. Scio enim ꝙ
serui tui nouerint cedere ligna de libano: ⁊ erũt serui mei cũ seruis tuis
vt parẽtur mihi ligna plurima. Domus enim quã cupio edificare: magna C
est nimis et inclyta. Preterea operarijs q̃ cesuri sunt ligna seruis tuis dabo in cibaria tritici coros viginti milia ⁊ hordei coros totidẽ: oleiq̃ sata
viginti milia. Dixit autẽ Hirã rex tyri p literas quas miserat Salomoni.
Quia dilexit dñs populũ suũ: idcirco te
regnare fecit super eum. Et addidit
dicens. Benedictus dñs deus Israel q̃
fecit celũ ⁊ terrã qui dedit Dauid regi filiũ sapiẽtẽ ⁊ eruditũ et sensatum
atq̃ prudẽtem vt edificaret domum
dño ⁊ palatium sibi. Misi ergo tibi virũ prudentẽ ⁊ scientissimũ Hirã patrẽ meũ filiũ mulieris de filiabus Dan
cuius pater fuit Tyrius qui nouit operari in auro ⁊ argento/ ere et ferro et
marmore et lignis: in purpura quoq̃
et hyacintho et bysso et coccino: et q̃
sciat celare omnẽ sculpturã et adinuenire prudenter quodcũq̃ in opere
necessariũ est cũ artificibus tuis ⁊ cum
artificibus dñi mei Dauid patris tui.
Triticũ ergo ⁊ hordeum ⁊ oleum ⁊ vinũ: q̃ pollicitus es dñe mi mitte seruis D
tuis. Nos autẽ cedemus ligna de libano quot necessaria habueris et applicabimus ea ratibus p mare in Joppẽ: tuum autem erit trãsferre ea in Hierusalẽ. Numerauit igitur Salomon
omnes viros proselytos qui erant in
terra israel post dinumerationẽ quã
dinumerauit Dauid pater eius: ⁊ inuenti sunt cẽtum quinquaginta tria
milia ⁊ sexcẽti. Fecitq̃ ex eis septuaginta milia qui humeris onera portarẽt/ ⁊ octoginta milia q̃ lapides de
montibus cederẽt: tria autem milia et

✠ Vetera exemplaria habẽt: thina ⁊ pinea.

exactos prepositos operũ populi.

¶ C.S. De edificatiõe templi ⁊ porticus: ⁊ de velo ⁊ duabus cõlũnis. C.iij.

A 3.re.6.a. Et cepit salomon edificare domũ dñi in hierusalẽ in monte moria qui demõstrat⁹ fuerat dauid patri eius: i loco quẽ parauerat dauid in area ornan iebusei. Cepit autem edificare mẽse secũdo: anno quarto regni sui. Et hec sunt fundamẽta que iecit salomon vt edificaret domuz dei longitudinis cubitos in mẽsura prima sexaginta latitudinis cubitos vigĩti. Porticũ vero ante frontẽ que tendebat in longũ iuxta mẽsuram latitudinis domus cubitorũ viginti: porro altitudo centũ
B viginti cubitorũ erat. Et deaurauit eã intrinsecus auro mũdissimo. Domũ quoq; maiorem texit tabulis ligneis abiegnis ⁊ laminas auri obrizi affixit per totũ. Sculpsitq; in ea palmas ⁊ quasi catenulas se inuicẽ cõplectẽtes. Strauit quoq; pauimẽtũ templi preciosissimo marmore decore multo. Porro aurũ erat probatissimũ de cui⁹ laminis texit domũ ⁊ trabes eius ⁊ postes ⁊ parietes et ostia ⁊ celauit cherubim in parietibus. Fecit quoq; domũ sancti sctõꝝ longitudinem iuxta latitudinẽ domus cubitorũ viginti ⁊ latitudinez similiter viginti cubitorũ. Et laminis aureis texit eã quasi talẽtis sexcentis: sed ⁊ clauos fecit aureos ita vt singuli clauĩ siclos q̃nquagenos
C appenderent. Cenacula quoq; texit auro. Fecit etiã in domo sancti sanctorũ cherubin duos opere statuario ⁊ texit eos auro. Ale Cherubim vigĩti cubitis extẽdebant ita vt vna ala haberet cubitos quinq; ⁊ tangeret parietẽ dom⁹: ⁊ altera q̃nq; cubitos habens alam tangeret alterius cherub. Similiter cherub alteri⁹ ala quinq; habebat cubitos et tangebat parietẽ: ⁊ ala eius altera quinq; cubitorũ alam cherub alterius contingebat. Igitur ale vtriusq; Cherub expãse erant ⁊ extendebant ꝑ cubitos viginti: ipsi autẽ stabãt erectis pedibus et facies eorum erant verse ad exteriorẽ domum. Fecit quo-
D q; velũ ex hyacintho purpura cocco ⁊ bysso: ⁊ intexuit et cherubim: ante fores etiã templi duas colũnas que triginta ⁊ quinq; cubitos habebant altitudis: porro capitella eaꝝ q̃nq; cubitorũ: necnon et quasi catenulas in oraculo: ⁊ superposuit eas capitibus colũnarũ. Mala granata etiaz centũ. que catenulis interposuit. Ipsas quoq; colũnas posuit in vestibulo tẽpli vnã a dextris et altera a sinistris. Eã q̃ a dextris erat vocauit iachin: ⁊ que ad leuam vocauit booz.

¶ C.S. De altari eneo ⁊ mari ⁊ decẽ cõchis vbi lauabãt q̃ offerebant in holocaustum: de cãdelabris: de mẽsa ⁊ panibus propositionis: et vnde hec oĩa facta sunt. Capitulum. iiij.

Fecit quoq; altare eneũ viginti cubitorũ lõgitudinis et viginti cubitorum latitudinis ⁊ decẽ cubitorũ altitudinis. Mare etiã eneũ fusile decẽ cubitis a labio vsq; ad labiũ: rotundũ per circuitum quinq; cubitos habebat altitudinis: ⁊ funicul⁹ triginta cubitorũ ambiebat gyrũ eius. Similitudo quoq; boũ erat subter illud. Et decẽ cubitis quedam extrinsecus celature quasi duobus versibus labiũ maris circuibãt. Boues autẽ erant fusiles: et ipsum mare super duodecim boues impositũ erat quorũ tres respiciebãt ad aquilonẽ ⁊ alij tres ad occidentẽ: porro tres alij meridiẽ et tres q̃ reliq̃ erãt orientẽ habẽtes mare superpositũ. Posteriora autẽ boũ erant intrinsecus sub mari. Porro vastitas eius habebat mensurã palmi ⁊ labiũ illi⁹ erat quasi labium calicis vel repandi lilij: capiebatq; tria milia metretas. Fecit quoq; conchas decẽ ⁊ posuit quinq; a dextris ⁊ quinq; a sinistris vt lauarẽt in eis omnia que in holocaustũ oblaturi erãt. Porro in mari sacerdotes lauabãt. Fecit aũt ⁊ candelabra aurea decem secundũ speciẽ qua iussa erant fieri: ⁊ posuit ea in tẽplo quinq; a dextris et q̃nq; a sinistris. Necnõ ⁊ mensas decẽ et posuit eas in tẽplo: quinq; a dextris ⁊ quinq; a sinistris. Phialas quoq; aureas centũ. Fecit etiã atriũ sacerdotũ et basilicã grandẽ: ⁊ ostia i basilica que texit ere. Porro mare posuit in latere dextro contra orientez ad meridiẽ. Fecit autẽ hirã lebetes: ⁊ creagras ⁊ phialas. Et compleuit oẽ opus regis in domo dei: hoc est columnas duas ⁊ epistylia ⁊ capita ⁊ quasi quedã retiacula que capita tegerent super epistylia. Mala granata quoq; quadringenta ⁊ retiacu-

la duo ita vt bini ordines malorum
granatorū singulis retiaculis iūge-
rent q̄ protegerēt epistylia ꝛ capita
colūnarū. Bases etiā fecit ꝛ cochas
quas [illegible] posuit basib⁹: mare vnū
boues quoqꝫ duodecim sub mari et
D lebetes ꝛ creagras ꝛ phialas. Oīa
vasa fecit salomoni hirā pater eius
in domo dñi ex ere mūdissimo in re-
gione iordanis fudit ea rex in argil
losa terra inter socoth ꝛ saredatha.
Erat aūt multitudo vasorū innume
rabilis ita vt ignoraret pōdus eris.
Fecitqꝫ salomo oīa vasa dom⁹ dei: et
altare aureū ꝛ mēsas ꝛ sup eas pa-
nes ꝑpositionis. Candelabra quoqꝫ
cū lucernis suis vt lucerēt ante ora-
culū iuxta ritū ex auro purissimo: et
florentia q̄dā ꝛ lucernas ꝛ forcipes
aureos: oīa de auro mundissimo fa-
cta sūt. Thymiamateria q̄qꝫ ꝛ thuri
bula ꝛ phialas ꝛ mortariola ex au-
ro purissio. Et ostia celauit tēpli inte-
rioris id ē i scō scōꝝ ꝛ ostia tēpli fo
risec⁹ aurea. Sicqꝫ ꝯpletū est oē op⁹
qđ fecit Salomon in domo domini.
¶ C. S. De donariis illatis: ꝛ arca i-
troducta in oraculū: de gloria dñi q̄
impleuit domum domini. Capi̅m. v.
A 3. re. 7. g. Intulit igit salomon oīa que
vouerat dauid pater suus ar
gentū ꝛ aurū et vniuersa va-
sa posuit in thesauris domus dñi.
3. re. 8. a. Postqꝫ cōgregauit maiores natu is
rael ꝛ cūctos principes tribuū ꝛ ca-
pita familiaꝝ de filiis israel in hie-
rusalē: vt adducerēt arcam federis
dñi de ciuitate dauid q̄ est sion. Ue-
nerūt itaqꝫ ad regē oēs viri israel in
die solēni mēsis septimi. Cūqꝫ venis-
sent cūcti seniorū israel portauerūt
B leuite arcā ꝛ intulerūt eā ꝛ omnē pa-
raturā tabernaculi. Porro vasa san
ctuarii q̄ erant in tabernaculo: por-
tauerūt sacerdotes cū leuitis. Rex
autē salomon ꝛ vniuersus cet⁹ isrl'
ꝛ oēs q̄ fuerūt congregati ante arcā
imolabāt arietes ꝛ boues absqꝫ vllo
numero: tāta eñ erat multitudo vi-
ctimarū. Et intulerūt sacerdotes ar-
cā federis dñi in locū suū: id est ad
oraculū tēpli in sancta sanctoꝝ sub-
ter alas cherubin: ita vt cherubim
expāderent alas suas sup locū in q̄
posita erat arca ꝛ ipaꝫ arcā tegerēt
C cū vectib⁹ ei⁹. Uectiū aūt qb⁹ porta
45. di. c. bat arca qꝛ paululū lōgiores erant
disciplia. capita parebant ante oraculū: si vo

q̄s paululū fuisset extrinsec⁹ eos vi-
dere nō poterat. Fuit itaqꝫ arca ibi
vsqꝫ i p̄sentē diē. Nihilqꝫ erat aliud
in arca nisi due tabule q̄s posuerat
moyses in oreb: qñ legē dedit dñs fi-
liis israel egredientibus ex egypto.
Egressis aūt sacerdotib⁹ de sanctua
rio (oēs eñ sacerdotes q̄ ibi potue-
rāt inueniri sanctificati sūt: nec ad-
huc in illo tēpore vices ꝛ ministerio
rū ordo inter eos diuisus erat) tā le-
uite q̄ꝫ cantores id est ꝛ q̄ sub Asaph D
erant ꝛ q̄ sub heman ꝛ q̄ sub idithuꝫ
filii et fratres eorum vestiti byssinis
cymbalis ꝛ psalteriis ꝛ citharis cō-
crepabāt stātes ad orientalē plagaꝫ
altaris ꝛ cū eis sacerdotes centū vi
ginti canētes tubis. Igit cūctis pa-
riter ꝛ tubis ꝛ voce ꝛ cymbalis ꝛ or
ganis ꝛ diuersi generis musicorum
cōcinentib⁹ ꝛ vocē in sublime tollē-
tib⁹ lōge sonitus audiebat: ita vt cū
dñm laudare cepissent ꝛ dicere. Con
fitemini dño qm̄ bon⁹ qm̄ in eternuꝫ
mia ei⁹: impleret dom⁹ dei nube: ne
possent sacerdotes stare ꝛ ministra
re ꝑpter caliginē. Compleuerat eñ
gloria domini domum dei.
¶ C. S. De sermone salomōis ad po
pulū ꝛ de oratiōe ei⁹ ad dñm. Ca. vi.
Tunc salomon ait. Dñs pollici- A
tus est vt habitaret i caligine: 3. re. 8. b.
ego autem edificaui domum nomi-
ni ei⁹ vt habitaret ibi in perpetuū. 2. re. 7. a.
Et cōuertit rex faciē suā ꝛ benedixit
vniuerse multitudini israel (nā oīs
turba stabat intenta) ꝛ ait. Bñdict⁹
dñs deus Israel qui qđ locutus est
dauid patri meo opere compleuit di
cens. A die qua eduxi populū meuꝫ
de terra egypti: nō elegi ciuitatē de
cūctis tribub⁹ israel vt edificaretur
in ea dom⁹ noi meo: neqꝫ elegi quē q̄
aliū virū vt esset dux in populo meo
israel: sed elegi hierusalē vt sit nomē
meū in ea et elegi dauid vt cōstitue-
rē eū sup populū meum israel. Cūqꝫ
fuisset voluntatis dauid patris mei
vt edificaret domū noi dñi dei israel B
dixit dñs ad eū. Qꝛ hec fuit volun- de ꝯse. di.
tas tua vt edificares domū noi meo i. ca. i.
bene quidē fecisti huiuscemodi ha-
bere volūtatē: sed non tu edificabis
mihi domū verūtamē fili⁹ tuus qui
egredietur de lūbis tuis: ipse edifica
bit domū nomini meo. Cōpleuit er-
go dñs sermonē suum quem locutus
fuerat ꝛ ego surrexi ꝓ patre meo da

uid ⁊ sedi super thronū Israel sicut
locut⁹ est dñs et edificaui domū no-
mini dñi dei israel ⁊ posui i ea arcā
in qua est pactū dñi qđ pepigit cum
filijs israel. Stetit ergo corā altari
dñi ex aduerso vniuerse multitudi-
nis israel et extēdit manus suas. Si
quidem fecerat salomon basiz eneā
et posuerat eam i medio basilice ha-
bentem quinqꝫ cubitos lōgitudinis
et quinqꝫ latitudinis et tres cubitos
altitudinis: stetitqꝫ super eā: ⁊ dein-
de flexis genib⁹ cōtra vniuersā mul
C titudinē israel ⁊ palmis i celū leua-
2. Mac. 2. b. tis ait. Dñe deus israel nō est simi-
lis tui deus in celo ⁊ in terra qui cu-
stodis pactū ⁊ misericordiā cū ser-
uis tuis qui ambulāt corā te in toto
corde suo: qui pstitisti seruo tuo da-
uid patri meo q̄cunqꝫ locut⁹ fueras
ei: ⁊ que ore ꝓmiseras opere ꝯplesti
sicut ⁊ p̄sens tēpus probat. Nūc er-
go dñe de⁹ israel imple sermo tuo pa-
tri meo dauid quecūqꝫ locut⁹ es di-
cēs. Non deficiet ex te vir corā me q̄
sedeat super thronū israel: ita tamē
si custodierint filij tui vias suas et
ambulauerint in lege mea sicut ⁊ tu
ambulasti corā me. Et nunc dñe de⁹
israel firmetur sermo tu⁹ quē locut⁹
es seruo tuo dauid. Ergo ne credibi-
le est vt habitet deus cū hoībus sup
terrā? Si celū et celi celorū nō te ca-
piūt: quāto magis dom⁹ ista quam
D edificaui? Sed ad hoc tātum facta
est vt respicias orationē serui tui et
obsecrationē eius dñe deus meus et
audias preces quas fundit famul⁹
tu⁹ corā te: vt aperias oculos tuos
sup domū istam diebus ac noctibus
sup locū in quo pollicit⁹ es vt inuo-
caret nomē tuū: ⁊ exaudires orationē
quā seruus tuus orat in eo: et exau-
dias preces famuli tui ⁊ populi tui
3. re. 8. d. israel. Quicūqꝫ orauerit in loco isto
exaudi de habitaculo tuo: id est de
celis ⁊ ꝓpiciare. Si peccauerit quis-
piā in proximū suum ⁊ iurare cōtra
eū parat⁹ venerit: seqꝫ maledicto cō
strinxerit coram altari in domo ista:
tu audies de celo ⁊ facies iudicium
seruorū tuorū ita vt reddas iniquo
viā suā i caput propriū ⁊ vt vlcisca-
ris iustū retribuēs ei secundū iusti-
tiā suā. Si superat⁹ fuerit populus
tu⁹ israel ab inimicis (peccabūt enī
tibi) ⁊ cōuersi egerint penitētiam et
obsecrauerint nomen tuū ⁊ fuerint

deprecati te in loco isto tu exaudies
de celo et propitiare peccato populi
E tui israel ⁊ reduc eos in terram quā
dedisti eis ⁊ patribus eorū. Si clau-
so celo pluuia nō fluxerit ꝓpter pec-
cata populi tui ⁊ deprecati te fuerit
in loco isto et ꝯfessi nomini tuo ⁊ cō-
uersi a peccatis suis cū eos afflixe-
ris: exaudi de celo dñe ⁊ dimitte pec
cata seruis tuis ⁊ populi tui Israel:
et doce eos viā bonā per quā ingre-
diant et da pluuiā terre quam dedi-
sti populo tuo ad possidendum. Fa-
mes si orta fuerit in terra ⁊ pestilen
tia erugo et aurugo ⁊ locusta ⁊ bru-
chus et hostes vastatis regionibus
portas obsederint ciuitatis: omnisqꝫ
plaga et infirmitas presserit: si quis
de populo tuo israel fuerit depreca-
tus cognoscens plagā ⁊ infirmitatē
suā ⁊ expanderit manus suas in do-
mo hac: tu exaudies de celo de subli
mi scilicet habitaculo tuo: ⁊ ꝓpicia-
re ⁊ redde vnicuiqꝫ scđm vias suas
quas nosti eū habere in corde suo.
F Tu enī solus nosti corda filiorū ho-
minū vt timeāt te ⁊ ambulēt in vijs
tuis cūctis dieb⁹ quib⁹ viuūt super
faciē terre quā dedisti patrib⁹ nr̄is.
Externū quoqꝫ q̄ nō est de pplo tuo
isrl̄ si venerit de t̄ra lōgiqua ꝓpter
nomen tuū magnū ⁊ ꝓpt̄ manū tuā
robustā ⁊ brachiū tuū extētū ⁊ ado-
rauerit i loco isto: tu exaudies de ce-
lo firmissimo habitacl'o tuo ⁊ facies
cuncta pro quib⁹ inuocauerit te ille
peregrinus/ vt sciāt oēs populi ter-
re nomē tuū ⁊ timeāt te sicut popu-
lus tu⁹ israel ⁊ cognoscāt qr nomen
tuū inuocatū est sup domū hāc quā
edificaui. Si egressus fuerit popul⁹
tu⁹ ad bellū cōtra aduersarios suos
per viā i qua miseris eos adorabunt
te cōtra viam in qua ciuitas hec est
quā elegisti ⁊ domus quā edificaui
nomini tuo et exaudies de celo pre-
G ces eorū ⁊ obsecrationem ⁊ vlcisca-
ris. Si autē peccauerint tibi (neqꝫ 3. re. 8. e.
enim est homo qui non peccet) ⁊ ira Ecc. 7. c.
tus fueris eis et tradideris hostib⁹ 1. ioā. 1. b.
et captiuos duxerint eos in terrā lō
ginquā vel certe que iuxta est ⁊ con
uersi in corde suo in terra ad quam
captiui ducti fuerant egerint peni-
tentiam/ ⁊ deprecati fuerint in ter-
ra captiuitatis sue dicētes Peccaui
mus inique fecim⁹ iniuste egimus:
et reuersi fuerint ad te in toto corde

suo ⁊ in tota anima sua: in terra ca-
ptiuitatis sue ad quā ducti sūt ado-
rabunt te cōtra viā terre sue quā de-
disti patribus eorū ⁊ vrbis quā ele-
gisti ⁊ domus quā edificaui nomini
tuo: tu exaudies de celo / hoc est de
firmo habitaculo tuo preces eorū / ⁊
facias iudicium et dimittas populo
tuo cūctis peccatis. Tu es enī deꝰ meus
aperiant quęso oculi tui ⁊ aures tue
intente sint ad orationē que fit in lo-
Pso.131.c. co isto. Nūc igit consurge dñe deus
in requiem tuā: tu ⁊ arca fortitudi-
nis tue. Sacerdotes tui dñe deus in-
duantur salutem: ⁊ sancti tui letent
in bonis. Domine deus meꝰ ne auer-
teris faciē christi tui: memento mi-
sericordiarum dauid serui tui.

¶ C.S. De igne deuorāte sacrificiū:
de maiestate dñi: de solēnitate dedi-
cationis / de scđa apparitione dñi sa-
lomoni in nocte. Capitulum. vii.

A
2. Mac. 2.c. CUmq̄ cōplesset Salomō fun-
dēs preces: ignis descēdit de
celo / et deuorauit holocausta
⁊ victimas ⁊ maiestas dñi impleuit
domū nec poterāt sacerdotes ingre-
di templū dñi eo q̄ implesset maie-
stas dñi templū dñi. Sed ⁊ omnes fi-
lij israel videbāt descēdentē ignem:
et gloriā dñi super domū: ⁊ corruen-
tes proni in terrā sup pauimentum
stratū lapide adorauerunt ⁊ lauda-
uerūt dominū quoniā bonꝰ: quoniā
in seculū misericordia eiꝰ. Rex autē
⁊ oīs populꝰ immolabant victimas
corā dño. Mactauit igit rex salomon
hostias boum vigintiduo milia arie-
B tū centum viginti milia. Et dedica-
uit domū dei rex ⁊ vniuersus pplꝰs.
Sacerdotes aūt stabāt i officiis suis
⁊ leuite in organis carminū dñi que
fecit dauid rex ad laudādū dñm qm̄
bonus / qm̄ in eternū mīa eius hym-
nos dauid canētes per manꝰ suas.
Porro sacerdotes canebāt tubis an-
te eos: cunctusq̄ israel stabat. Sācti-
ficauit quoq̄ salomō medium atrij
ante templū dñi. Obtulerat enī ibi
holocausta / ⁊ adipes pacificorū / qr
altare eneum qđ fecerat nō poterat
sustinere holocausta et sacrificia / et
adipes pacificoꝝ. Fecit ergo salomō so-
C lennitatē in tēpore illo septē diebꝰ:
⁊ oīs israel cū eo ecclesia magna val-
de ab introitu emath vsq̄ ad torren-
tem egypti. Fecitq̄ die octauo colle-
ctam eo q̄ dedicasset altare septem
diebus: ⁊ solēnitatē celebrasset diebꝰ
septē. Igit in die vicesimotertio mē-
sis septimi: dimisit pplos ad taber-
nacula sua letantes atq̄ gaudentes
super bono qđ fecerat dñs Dauid et
salomoni et israel populo suo. Com- 3.re.9.a.
pleuitq̄ salomon domū dñi ⁊ domū
regis ⁊ omnia q̄ dispoſuerat in corde
suo: vt faceret in domo dñi ⁊ i domo
sua ⁊ prosperatꝰ est. Apparuit autē
ei dñs nocte: et ait. Audiui orationē
tuā: ⁊ elegi locū istū mihi i domū sa-
crificij. Si clausero celū ⁊ pluuia nō
fluxerit ⁊ mādauero et p̄cepero locu-
ste vt deuoret terrā ⁊ misero pestilē-
tiā in populū meū: cōuersus autem
populus meus super quos inuoca-
tū est nomē meū deprecatus me fue-
rit, ⁊ exquisierit faciem meā ⁊ egerit
penitētiā a vijs suis pessimis: ⁊ ego
exaudiā de celo et propitiꝰ ero peccatis
eorū ⁊ sanabo terrā eorū. Oculi quoq̄
mei erūt aperti: et aures mee erecte
ad orationē eius qui i loco isto ora-
uerit. Elegi enim ⁊ sāctificaui locū D
istū vt sit nomē meū ibi in sempiter-
nū ⁊ p̄maneāt oculi mei: ⁊ cor meū
ibi cūctis diebꝰ. Tu quoq̄ si ambu-
laueris corā me sicut ambulauit da-
uid pater tuꝰ ⁊ feceris iuxta oīa que
p̄cepi tibi ⁊ iustitias meas: iudicia-
q̄ seruaueris suscitabo thronū regni
tui sicut pollicitus sum Dauid pa-
tri tuo dicens. Nō auferetur de stir-
pe tua vir q̄ nō sit princeps i israel.
Si autē auersi fueritis ⁊ dereliquē-
ritis iustitias meas ⁊ precepta mea
q̄ proposui vobis: ⁊ abeūtes seruie-
ritis dijs alienis ⁊ adoraueritis eos:
euellā vos de terra mea quā dedi vo-
bis ⁊ domū hāc quā sanctificaui no-
mini meo proiiciā a facie mea: ⁊ tra-
dam eā in parabolā ⁊ in exemplum
cunctis populis: ⁊ domꝰ ista erit in
prouerbium vniuersis trāseuntibus
et dicent stupētes. Quare fecit dñs
sic terre huic: ⁊ domui huic? Respon-
debuntq̄. Quia dereliquerūt dñm deū
patrū suorū: qui eduxit eos de terra
egypti ⁊ apprehenderunt deos alie-
nos ⁊ adorauerūt eos ⁊ coluerūt: idcir-
co venerūt sup eos vniuersa hec mala

¶ C.S. De ciuitatibꝰ edificatis p̄ sa-
lomonē: de edificijs ⁊ classe salomo-
nis: ⁊ auro sibi ab hirā misso. C. viii. A

EXpletis autem viginti annis 3.re.9.b.
postq̄ edificauit salomon do-
mū dñi ⁊ domū suā: ciuitates

quas dederat hiram salomoni edifi-
cauit: et habitare ibi fecit filios isrl.
6 Abijt quoq; in emath suba: et obtinuit
eã/et edificauit palmirã in deserto/ꝛ
alias ciuitates munitissimas edifi-
cauit in emat. Extruxitque Betho-
ron superiorẽ et bethoron inferiorem
ciuitates muratas habentes portas
et vectes et seras. Balaath etiam et
oẽs vrbes firmissimas q̃ fuerunt sa-
B lomonis: cunctasq; vrbes quadriga-
rũ/et vrbes equitũ. Oia quecũq; vo-
luit fecit rex salomon atq; disposuit
edificauit in hierlm/et ĩ libano: et in
vniuersa terra potestatis sue. Oẽm
populũ q̃ derelict⁹ fuerat de ethcis/
et amorreis/et pherezeis/et eueis et
iebuseis/q̃ non erant de stirpe israel:
de filijs eorũ: et de posteris quos non
interfecerãt filij israel: subiugauit salo
mon in tributarios: vsq; in diẽ hanc.
Porro de filijs isrl non posuit vt ser-
uirent operibus regis. Ipsi eñ erant
viri bellatores et duces primi et prin
cipes quadrigarũ et equitum eius.
Oẽs autẽ principes exercitus regis
salomonis fuerũt ducenti quinqua-
ginta/q̃ erudiebant populũ. Filiã ve-
ro pharaonis transtulit de ciuitate
C dauid in domũ quã edificauerat ei.
Dixit eñ rex. Nõ habitabit vxor mea
in domo dd̃ regis israel: eo q; sctificas
ta sit: q2 ingressa est in eam arca dñi.
Tunc obtulit salomon holocausta do
mino sup altare dñi qd̃ extruxerat an
te porticũ/vt per singulos dies offer-
ret in eo iuxta preceptũ moysi in sab
batis/et in calẽdis/et in festis dieb⁹
ter per annũ: id est in solẽnitate azy-
moꝝ/et in solẽnitate hebdomadarũ
et in solẽnitate tabernaculorũ. Et cõ-
stituit iuxta dispositionẽ dauid pris
sui officia sacerdotum in ministerijs
suis/et leuitas in ordine suo: vt lau-
darent et ministrarent coram sacer-
dotib⁹ iuxta ritũ vniuscuiusq; diei/
et ianitores in diuisionibus suis per
portã et portã: sic eñ preceperat da-
D uid homo dei. Nec pretergressi sunt
de mãdatis regis tã sacerdotes q̃ le-
uite ex oibus que p̃ceperat. Et in cu-
stodias thesauroꝝ oẽs impensas pre
paratas habuit salomon/ex eo die q̃
fundauit domũ dñi/vsq; in diẽ quo
perfecit eã. Tunc abijt Salomon in
asiongaber: et in ahilath ad orã ma-
ris rubri: que est in terra edom. Mi-
sit ergo ei hiram per manus seruo-
rum suorum naues/et nautas gna-
ros maris: et abierũt cum seruis sa-
lomonis in Ophir. Tuleruntq; inde
quadringẽta quinquaginta talenta au-
ri/et attulerũt ad regẽ salomonem.

¶ C. S. De regina saba et muneri⁹
datis et acceptis de scutis ꝛ lãceis ar-
gẽteis: de scutis et lanceis aureis: de
solio salomonis/de abũdãtia et gl'ia
et eq̃s salomonis et obitu ei⁹. Cap.ix. II

Regina quoq; saba cum audis- 3.re.10.a.
set famã salomonis/venit vt mat.12.d.
tẽtaret eum in enigmatibus Lu.11.d.
in hierusalẽ/cũ magnis opibus ꝛ ca-
melis/qui portabãt aromata et auri
plurimũ: gẽmasq; preciosas. Cumq;
venisset ad salomonem/locuta est ei
quecũq; erant in corde suo. Et expo-
suit ei Salomon oĩa q̃ proposuerat
nec quicq̃ fuit quod non perspicuũ
ei fecerit. Que postq̃ vidit sapienti-
am scilicet salomonis/et domũ quã
edificauerat: necnõ et cibaria mense
eius/et habitacula seruorũ/et officia
ministrorũ eius et vestimenta eorum
pincernas quoq; et vestes eorũ/ꝛ vi-
ctimas quas imolabat ĩ domo domi-
ni nõ erat pre stupore vltra in ea spi-
ritus. Dixitq; ad regẽ. Uerus est ser- B
mo quẽ audieram ĩ terra mea de vir-
tutibus et sapientia tua. Non crede-
bam narrãtib⁹: donec ipsa venissem
et vidissent oculi mei/et probassem
vix medietatẽ sapiẽtie tue mihi fuis-
se narratã: vicisti famam virtutibus
tuis. Beati viri tui/et beati serui tui
hi qui assistunt corã te omni tempore
et audiunt sapientiã tuã. Sit domi-
nus deus tuus benedictus/qui voluit
te ordinare super thronũ suum regẽ
domini dei tui. Quia diligit deus is-
rael/et vult seruare eũ in eternũ: id-
circo posuit te super eum regẽ/vt fa-
cias iudicia atq; iustitiã. Dedit autẽ C
regi centũ viginti talẽta auri et aro-
mata multa nimis: et gẽmas p̃ciosis-
simas. Non fuerũt aromata talia: vt
hec q̃ dedit regina saba regi salomo-
ni. Sed et serui hirã cum seruis salo-
monis attulerũt aurum de ophir: et
ligna thyina: ꝛ gẽmas p̃ciosissimas.
De quib⁹ fecit rex: de lignis scilicet
thyinis/gradus in domo dñi et in do
mo regia: citharas quoq; ꝛ psalteria cã
toribus. Nunq̃ visa sunt in terra iu-
da ligna talia. Rex autẽ salomon de-
dit regine saba cuncta que voluit/et
que postulauit/et multo plura q̃ at-

D tulerat ad eum. Que reuersa/abijt in
terram suaz cum seruis suis. Erat au
tem pondus auri quod afferebat sa=
lomoni per singulos annos sexcenta
sexagintasex talenta auri: excepta ea
summa quam legati diuersarum gen
tium et negociatores afferre consue=
uerant: oēsq; reges arabie et satrape
terrarū: qui cōportabāt aurū et argē
tum salomoni. Fecit igit rex salomō
ducentas hastas aureas de summa
sexcentorum aureoruz/qui in singulis
hastis expēdebantur. Trecēta quoq;
scuta aurea trecentorū aureorū qui=
bus tegebāt singula scuta. Posuitq;
ea rex in armamētario quod erat con=
situm nemore. Fecit quoque rex soli=
um eburneum grande/et vestiuit il=
lud auro mundissimo. Sex quoq; gra
E dus quibus ascēdebat ad soliū: et sca
bellū aureū/et brachiola duo altrin=
secus: et duos leones stantes iuxta bra
chiola: sed et alios duodecim leuncu
los stantes sup sex gradus ex vtraq;
parte: non fuit tale solium in vniuer=
sis regnis. Oia quoque vasa conuiuij
regis erant aurea: et vasa domus sal=
tus libani ex auro purissimo. Argen=
tum enim in diebus illis pro nihilo re
putabatur. Siquidem naues regis
ibant in tharsis cū seruis hiram se=
mel in annis tribus: et deferebant in
de aurū/et argētū/et ebur/et simias
et pauos. Magnificatus est igitur sa
lomon super oēs reges terre pre diui
tiis et gloria. Omnesq; reges terrarū
F desiderabāt videre faciē salomonis
3. Regū. vt audirēt sapientiaz quam dederat
10.d. deus in corde ei9: et deferebant ei mu
nera vasa argentea/et aurea/et ve=
stes/et arma/et aromata/equos/et
✠ heb. fu mulos p singulos annos. ✠ Habuit
erūt salo= quoq; Salomon quadraginta milia
moni. 4. equorū in stabulis: et curruū equitūq;
milia sta= duodecim milia. Constituitq; eos in
bula equo vrbibus quadrigarū/et vbi erat rex
rum. in hierusalem. Exercuit etiā potesta=
tem super cunctos reges a flumine
euphrate vsq; ad terrā philistinoruz
G et vsq; ad terminos egypti. Tantāq;
copiā prebuit argenti in hierl'z quasi
lapidum/et cedrorū tantā multitudi=
nem velut sycomorū que gignūtur in
cāpestrib9. Adducebant autem ei eq;
de egypto/cūctisq; regionibus. Reli=
qua aūt opera Salomonis priorum
et nouissimorū scripta sunt in verbis
nathan ,pphete/et in libris ahie silo=
nitis/in visione quoq; iaddo viden=
tis/contra hieroboam filiuz nabath.
Regnauit autem salomon in hieru=
salem super omnē Israel quadragin
ta annis. Dormiuitq; cū prib9 suis:
et sepelierūt eū in ciuitate dauid: re=
gnauitq; roboam filius eius pro eo.
C. X. De obitu Salomonis/de ro=
boam et cōsilio iuuenū et dato: de sciss=
sione regni: et de hieroboā quomodo
israel elegit eum in regem. Capitl'm. x.
PRofectus est aūt roboam in §. A
sichē. Illuc eniz cūctus israel 3. Regū.
cōuenerat: vt constituerent euz 12.a.
regē. Quod cū audisset hieroboam fi
lius nabath qui erat in Egypto (fu=
gerat quippe illuc ante salomonez) sta
tim reuersus est. Uocaueruntq; eum
et venit cum vniuerso israel: et locuti
sunt ad roboā dicentes. Pater tuus
durissimo iugo nos pressit/tu leuio=
ra impera pre tuo/q̄ nobis imposuit
graue seruitutez/et paululū de onere
subleua/vt seruiamus tibi. Qui ait.
Post tres dies reuertimini ad me.
Cūq; abijsset pop'ls/iniit consiliū cū
senibus/qui steterant corā patre ei9
salomone/dū adhuc viueret dicens.
Quod datis consiliū vt respōdeā ppl'o? B
Qui dixerunt ei. Si placueris ppl'o
huic/et lineris eos verbis clementi=
bus: seruiēt tibi oī tēpore. At ille reli=
quit consiliuz senū: et cū iuuenib9 tra
ctare cepit: qui cū eo nutriti fuerant
et erāt in comitatu illius: dixitq; ad
eos. Quid vobis videt: vel qd rūde=
re debeo ppl'o huic q̄ dixit mihi/sub=
leua iugū quod imposuit nobis pater
tuus? At illi rūderunt vt iuuenes/et
nutriti cū eo in delitiis: atq; dixerūt.
Sic loqris ppl'o qui dixit tibi/pater C
tuus aggrauauit iugum nostrum/tu
subleua: et sic rūdebis eis. Minimus 3. Regū.
digit9 me9 grossior est lumbis patris 12.c.
mei. Pater me9 imposuit vobis gra=
ue iugū: et ego maius pondus appo=
nā. Pater me9 cecidit vos flagellis: 11.
ego vero cedā vos scorpionibus. Ue
nit ergo hieroboam/et vniuersus po
pulus ad roboā die tertio/sicut prece
perat eis. Rūditque rex dura/dereli=
cto cōsilio seniorū: locutusq; est iuxta
iuuenū voluntatez. Pater meus gra
ue vobis iposuit iugū: qd ego grauius
faciam. Pater meus cecidit vos fla=
gellis: ego vero cedam vos scorpioni
bus. Et nō acqeuit ppl'i pcibus. Erat
eniz voluntatis dei vt cōpleret sermo

eius quē locut⁹ fuerat p manū ahie
silonitis ad hieroboā filium nabath.
D Pp̄ls autē vniuers⁹ rege duriora di-
7.q.1.ca. deniq. cēte: sic locut⁹ est ad eū. Non est no-
bis pars in dauid: neq heredidas in
filio isai. Reuertere in tabernacula
tua isrl': tu aūt pasce domū tuam da-
uid. Et abijt isrl' in tabernacula sua.
Sup filios aūt isrl' q̄ hitabant in ciui
tatibus iuda / regnauit roboā. Misit-
q rex roboā adurā qui p̄erat tributis:
3.re.2.d. et lapidauerunt eum filij isrl' / et mor
tu⁹ est. Porro rex roboā currū festi-
nauit ascēdere: et fugit i hierl'm. Re-
cessitq israel a domo dauid vsq ad
diē hanc. (Factū est aūt cū audisset
Hoc ex li- ōis isrl' q reuers⁹ esset hieroboā: mi-
bro regū serunt ꝛ vocauerūt eū congregato ce
tertio huc tu: et cōstituerūt eum regē super oēs
assumptū israel: nec secutus est quispiā domū
est. dauid, preter tribum iuda solam.)
C. C.S. De semeia pp̄heta quem mi-
sit dominus ad roboam / ne pugna-
ret ipse et populus contra israel: ꝛ de
vxoribus roboam. Capitulum .xi.

A
3.re.12.e. VEnit aūt roboam in hierusalē:
et cōuocauit vniuersā domū iu-
da et beniamin cētum octoginta mi-
lia electorū / atq bellātiū: vt dimica-
ret cōtra isrl' / et conuerteret ad se re-
gnū suū. Factusq est sermo dn̄i ad se-
meiā hoiem dei dicēs. Loq̄re ad robo
am filium salomonis regē iuda: ꝛ ad
vniuersū isrl' q̄ est i iuda et bēiamin.
Hec dicit dn̄s. Nō ascendetis / neque
pugnabitis cōtra frēs vr̄os: reuerta-
tur vnusq̄sq in domū suā: quia mea
hoc gestū est volūtate. Qui cū audis-
sent sermonē dn̄i / reuersi sunt: nec p-
B rexerūt cōtra hieroboā. Habitauit autē
roboā in hierl'm: et edificauit ciuita-
tes muratas in iuda: extruxitq beth
leē et ethā ꝛ thecue: bethsur q̄q ꝛ soc
cho et odollā: nec nō et geth ꝛ maresa
et ziph. Sed ꝛ adurā ꝛ lachis et azeca:
saraa q̄q et ahialō et hebrō q̄ erant i
iuda ꝛ beniami ciuitates munitissimas.
Cumq clausisset eas muris posuit in
eis p̄ncipes / ciborūq horrea / hoc est
olei et vini. Sed ꝛ in singulis vrbib⁹
fecit armamētaria scutorū ꝛ hastarū
firmauitq eas sūma diligētia / et im-
C perauit sup iudā et beniamī. Sacer-
dotes aūt et leuite q̄ erāt in vniuerso
israel: venerūt ad eū de cunctis sedi-
bus suis / relinquētes suburbana / et
possessiones suas: et transeuntes ad
iudam et hierl'm: eo q abiecisset eos
hieroboam et posteri eius: ne sacer-
dotio dn̄i fungerent: qui constituit si
bi sacerdotes excelsor̄ et demonior̄
vitulorumq quos fecerat. Sed et de 3.re.12.g.
cūctis tribubus israel quicūq dede-
rant cor suum vt quererēt dn̄m deū
israel / venerunt in hierusalē ad im-
molandū victimas suas corā dn̄o
deo patrū suorū / et roborauerunt re-
gnum iuda: et cōfirmauerunt roboā
filium Salomonis per tres annos.
Ambulauerūt enim in vijs dauid: et
salomonis annis tm̄ tribus. Duxit D
autem roboam vxorē mahalath filiam
hierimoth filij dauid: abiail quoq fi-
liam heliab filij isai / q̄ peperit ei fili-
os eius et somoriā et zoom. Post hāc
quoq accepit maacha filiā absalon
que peperit ei abia et ethai et ziza et
salomith. Amauit autē roboā maa-
cha filiam absalom sup oēs vxores
suas et cōcubinas. Nā vxores decē
et octo duxerat: cōcubinas aūt sexa-
ginta: et genuit vigintiocto filios / et
sexaginta filias. Constituit vero in ca-
pite abiam filiū maacha ducē super
oēs fratres suos: ipsum enim regē fa-
cere cogitabat: quia sapientior fuit ꝛ
potentior super omnes filios eius: et
in cunctis finibus iuda et beniamin:
et in vniuersis ciuitatibus muratis.
Prebuitq ei escas plurimas: ꝛ mul-
tas petiuit vxores.
C. C.S. De Sesac rege Egypti q̄ spo
liauit hierusalem: de scutis ereis que
fecit Roboā pro scutis aureis a Se
sac sublatis. Capitulum .xii.
CUmq roboratū fuisset regnū A
roboā et cōfortatū / dereliquit le
gē dn̄i: et ōis isrl' cū eo. Anno autem
quinto regni roboam ascendit sesac
rex egypti in hierl'm (q2 peccauerāt
dn̄o) cū mille ducētis curribus: et sexa
ginta milib⁹ eqtū. Nec erat numer⁹
vulgi qd venerat cū eo ex egypto / li-
byes scz et troglodyte / ꝛ ethiopes: ce
pitq ciuitates munitissimas in iu-
da: et venit vsq in hierl'm. Semeias
autē pp̄heta ingressus est ad robo-
am et p̄ncipes iuda q̄ cōgregati fue-
rāt in hierl'm fugiētes sesac: dixitq
ad eos. Hec dicit dn̄s. Vos reliq̄stis
me / et ego reliqui vos in manu sesac. B
Cōsternatiq principes isrl' et rex di-
xerunt. Iustus est dn̄s. Cumq vidis-
set dominus q humiliati essent: fa-
ctus est sermo domini ad semeiam /
dicens. Quia humiliati sunt non dis-

per dã eos: daboq; eis pauxillum au-
xilii: et nõ stillabit furor meus super
hierl'm per manũ sesac. Verũtñ ser-
uient ei: vt sciãt distantiã seruitutis
C mee et seruitutis regni terrarũ. Re-
cessit itaq; sesac rex egypti ab hieru-
salẽ/sublatis thesauris domus dñi &
domus regis: omniaque secũ tulit: et
clypeos aureos q̃s fecerat salomon
pro quibus fecit rex eneos: & tradidit
illos principib' scutariorũ q̃ custodie-
bant vestibulũ palatii. Cũq; introiret
rex domum dñi: veniebãt scutarii et
tollebant eos: iterũq; referebant eos
ad armamentariũ suũ. Verũtñ q̃a
humiliati sunt / auersa est ab eis ira
D dñi nec deleti sunt penit'. Siquidẽ in
iuda inuẽta sunt opa bona. Conforta-
3.re.14.f tus est ergo rex roboam in hierusa-
lem: atq; regnauit. Quadraginta au-
tem et vnius anni erat cum regnare
cepisset: et decẽ et septẽ annis regna-
uit in hierl'm vrbe quã elegit dñs vt
confirmaret nomẽ suũ ibi de cunctis
tribub' israel. Nomen autem matris
ei' naama ammanitis. Fecitque ma-
lũ et nõ preparauit cor suũ: vt quere-
ret dñm. Opa vero roboam prima et
nouissima scripta sũt in libris semeie
pphete/et addo videntis: & diligenter
exposita. Pugnaueruntq; aduersum
se roboam et hieroboam cunctis die-
bus. Et dormiuit roboã cum prib'
suis: sepultusq; est in ciuitate dauid.
Et regnauit abia filius eius pro eo.

¶ C.S. De regno abie filii roboam: et
de bello et victoria abie contra isrl' et
hieroboã: & de morte hieroboã. C.xiii.

A Anno octauodecimo regis hie-
roboã regnauit abia super iu-
dam. Trib' annis regnauit in hieru-
salem. Nomenq; mris ei' michala fi-
lia vriel de gabaa. Et erat bellum in-
3.re.15.a. ter abia et hieroboam. Cumq; iniisset
abia certamen/& haberet bellicosissi-
mos viros/et electorũ quadraginta
milia hieroboã instruxit ecõtra aci-
em octoginta milia virorũ/qui et ipsi
electi erãt/et ad bella fortissimi. Ste-
tit ergo abia sup montẽ semeron/qui
erat in ephraim/et ait. Audi hiero-
boam/et oĩs israel. Nũ ignoratis q
dñs de' isrl' dederit regnũ dauid sup
israel in sempiternũ: ipsi et filiis eius
in pactũ salis? Et surrexit hieroboã
B filius nabath/seruus salomonis filii
dauid & rebellauit cõtra dominũ suũ.
Congregatiq; sunt ad eũ viri vanissi-
mi/et filii belial: et preualuerunt con-
tra roboam filium salomonis. Porro
roboam erat rudis / et corde pauido
nec potuit resistere eis. Nunc ergo
vos dicitis q resistere possitis regno
dñi: qđ possidet per filios dauid. Ha-
betisq; grandẽ populi multitudinẽ:
atq; vitulos aureos quos fecit vobis 3.re.12.g.
hieroboam in deos. Et eiecistis sacer-
dotes domini filios aaron atq; leui-
tas: et fecistis vobis sacerdotes: sicut
oẽs ppli terrarũ. Quicumq; venerit &
initiauerit manũ suã in tauro in bo-
bus/et in arietib' septẽ: fit sacerdos
eorũ q̃ non sunt dii. Noster autẽ dñs C.
de' est/quẽ nõ relinquim'. Sacerdo-
tesq; ministrãt dño de filiis aaron: et
leuite sunt in ordine suo: holocausta
quoq; offerunt dño per singulos dies
mane et vespere: et thymiama iuxta
legis pcepta confectũ: et proponunt
panes in mensa mundissima. Estque
apud nos candelabrũ aureũ: et lucer-
ne eius/ vt accẽdant semp ad vespe-
ram. Nos quippe custodimus prece-
pta dñi dei nři/ quẽ vos reliquistis.
Ergo in exercitu nostro dux deus est:
et sacerdotes eius qui clangunt tu-
bis/et resonãt contra vos. Filii israel
nolite pugnare contra dñm deum pa-
trum vestrorũ: quia non vobis expe-
dit. Hec illo loquente: hieroboam re-
tro moliebat insidias. Cumq; ex ad-
uerso hostiũ staret/ ignorantẽ iudaã
suo ambiebat exercitu. Respiciensq;
iudas/vidit instare bellũ ex aduerso
et post tergum: et clamauit ad dñm: D
ac sacerdotes tubis canere ceperunt
oẽsq; viri iuda vociferati sunt. Et ec-
ce illis clamantibus perterruit deus
hieroboam: et oẽm israel qui stabat
ex aduerso abia et iuda: fugeruntq; fi-
lii israel iudã: et tradidit eos deus in
manu eorũ. Percussit ergo eos abia
et ppl's eius plaga magna: et corrue-
runt vulnerati ex israel quingenta
milia virorũ fortium. Humiliatique
sunt filii isrl' in tẽpore illo: & vehemen-
tissime confortati filii iuda: eo q spe-
rassent in dño deo patrũ suorũ. Per-
secutus est autẽ abia fugientẽ hiero-
boam: et cepit ciuitates eius bethel &
filias eius: et iesana cũ filiabus suis:
ephron quoq; et filias ei': nec valuit
vltra resistere hieroboam in diebus
abia. Quẽ percussit dñs: et mortuus
est. Igit' abia confortato imperio suo
accepit vxores quatuordecĩ / pcrea-

genuitqꝫ viginti duos filios: et sedecim fi-
lias. Reliqua autē sermonum Abia:
viarūqꝫ ⁊ operū eius: scripta sunt di-
ligentissime in libro addo prophete.
¶ Ca. S. De morte Abie: pro quo re-
gnauit filius eius Asa / ⁊ de bello asa
contra ethiopes. Capitulum. xiiij.
A Dormiuit autē abia cum patri-
3.re.15.b. bus suis: et sepelierūt eum in
ciuitate Dauid. Regnauitqꝫ
Asa filius eius pro eo. In cuiꝰ diebus
quieuit terra annis decē. Fecit ergo
asa qđ bonū ⁊ placitū erat in conspe
ctu dei sui: et subuertit altaria pere-
grini cultꝰ / et excelsa: et cōfregit sta-
tuas / lucosqꝫ succidit: et precepit iu-
de vt quereret dñm deū patrum suo
rum: et faceret legē et vniuersa man
data. Et abstulit de cunctis vrbibus
iuda aras ⁊ phana: ⁊ regnauit in pa
B ce. Edificauit quoqꝫ vrbes munitas
in iuda qꝛ quietus erat: et nulla tem-
poribus eius bella surrexerant: pacē
dño largiente. Dixit autē iude. Edifi-
cemꝰ ciuitates istas / et vallemꝰ mu-
ris / ⁊ roboremus turribꝰ / ⁊ portis / et
seris: donec a bellis quieta sunt oīa
eo qꝫ quesierimus dñm deū patrum
nostrorū: ⁊ dederit nobis pacem per
gyrū. Edificauerunt igitur: ⁊ nullum
in extruēdo impedimētum fuit. Ha-
buit autē asa in exercitu suo portan-
tium scuta et hastas de iuda trecenta
milia / de beniamin vero scutariorum
et sagittariorū ducēta octoginta mi-
C lia: oēsqꝫ isti viri fortissimi. Egressus
est autē contra eos zara ethiops cum
exercitu suo decies centena milia / et
curribꝰ trecentis: et venit vsqꝫ mare-
sa. Porro asa perrexit obuiā ei: et in-
struxit aciē ad bellum in valle sepha
tha / que est iuxta maresa: et inuoca-
uit dñm deū: ⁊ ait. Dñe non est apud
te vlla distantia / vtrum in paucis au
xilieris: an in pluribus: adiuua nos
dñe deus nr̄. In te enim et in tuo noīe
habētes fiduciā / venimꝰ contra hanc
multitudinē. Dñe / deus nr̄ tu es: nō
preualeat contra te homo. Exterruit
itaqꝫ dñs ethiopes corā asa ⁊ iuda.
D Fugeruntqꝫ ethiopes / et persecutus
est eos asa: ⁊ pplꝰs qui cū eo erat vsqꝫ
gerara. et ruerunt ethiopes vsqꝫ ad
internecionē: quia domino cedēte con
triti sunt / ⁊ exercitu illius preliante.
Tulerunt ergo spolia multa. Et per-
cusserunt ciuitates oēs per circuitū
gerare. Grandis quippe cunctos ter
rori inuaserat. Et diripuerunt vrbes /
et multā predā asportauerunt: sed et
caulas ouium destruentes / tulerunt
pecorū infinitā multitudinē / ⁊ came
lorum: reuersiqꝫ sunt in hierusalem.
¶ C. S. De verbis azarie pphete: de
asa / de federe populi et iuramēto: vt
toto corde dñm quererent. Cpm. xv.
Azarias autē filiꝰ oded facto ī se A
spiritu dei: egressus est ī occur-
sum asa: et dixit ei. Audite me asa et
omnis iuda et beniamin. Dominus
vobiscū: qꝛ fuistis cū eo. Si quesieri-
tis eū inuenietis: si autē dereliqueri-
tis eum / derelinquet vos. Transibūt
autē multi dies in isrl̄ absqꝫ deo vero
et absqꝫ sacerdote absqꝫ doctore quoqꝫ
et absqꝫ lege. Cūqꝫ reuersi fuerint in
angustia sua ⁊ clamauerint ad domi
num deum Israel / et quesierint eum
reperient eum. In tempore illo non
erit pax egredienti / ⁊ ingredienti: sed
terrores vndiqꝫ in cunctis habitato
ribus terrarū. Pugnabit enim gens B
contra gentem / et ciuitas cōtra ciui-
tatem: quia dñs conturbabit eos in oī
angustia. Vos ergo confortamini et
nō dissoluantur manꝰ vestre: erit enim
merces operi vestro. Qđ cū audisset
asa verba scilicet / ⁊ prophetiā azarie
filij oded prophete / cōfortatus est: et
abstulit idola de oī terra iuda et de
beniamin: et ex vrbibus quas ceperat
montis ephraim: et dedicauit altare
dño / qđ erat ante porticū dñi. Cōgre-
gauitqꝫ vniuersum iudam / et benia-
min et aduenas cum eis de ephraim
et de manasse et de symeon. Plures C
enim ad eum cōfugerāt ex israel: vi-
dentes qꝫ dñs deꝰ illius esset cum eo.
Cūqꝫ venissent in hierlm mense ter-
tio / anno decimoquinto regni asa / im-
molauerunt dño in die illa de manu-
bijs ⁊ preda quam adduxerāt: boues
septingētos / ⁊ arietes septem milia.
Et intrauit ex more ad corroboran-
dum fedus: vt quererent dñm deum
patrum suorum in toto corde: ⁊ in to
ta aīa sua. Si quis autē (inquit) non
quesierit dñm deū isrl̄ / moriat a mi-
nimo vsqꝫ ad maximū: et a viro vsqꝫ
ad mulierem. Iurauerūtqꝫ dño voce
magna in iubilo / et in clangore tube /
et in sonitu buccinarum oēs qui erāt
in iuda cū execratione. In omni enī D
corde suo iurauerūt: et in tota volun-
tate quesierunt eum / et inuenerunt.
Prestititqꝫ eis dñs requiem per cir-

eiuitum. Sed et maacham matrē asa
regis ex augusto deposuit imperio /
eo φ fecisset in luco simulachrū pria=
pi: qđ omne cōtriuit / ꝛ in frusta com=
minuēs combussit in torrēte cedron.
Excelsa autē derelicta sunt in israel.
Attamē cor asa erat perfectum cun=
ctis diebus eius. Ea q̄ vouerat pater
suus ꝛ ipse intulit in domū dñi argē=
tum et auruz: vasorūq; diuersam su=
pellectilē. Bellum vero non fuit vsq;
ad tricesimum annum regni Asa.
¶ Ca. S. De Baasa / et de federe Asa
cum Benadab / de Anani propheta
increpante Asa pro inito federe / et
morte Asa propter fedus. Cpm. xvi.
A Anno autē tricesimosexto regni
eius ascendit Baasa rex israel
in iudam: et muro circūdabat rama
vt nullus tute posset egredi et ingre=
di de regno Asa. Protulit autez Asa
argentum et aurum de thesauris do=
mus dñi / et de thesauris regiis: mi=
sitq; ad benadab regē Syrie q̄ habi=
tabat in damasco dicens. Fedꝰ inter
me et te est: pater quoq; meꝰ et pater
tuus habuere concordiā: quā ob rem
misi tibi argentū et aurū: vt rupto fe
dere quod habes cuz baasa rege isrł
B facias eū a me recedere. Quo cōper=
to Benadab misit principes exerci=
tuū suorū ad vrbes israel: q̄ percusse=
runt ahion ꝛ dan ꝛ abelmaim: ꝛ vni=
uersas vrbes neptalim muratas. Q̄d
cum audisset baasa / desiit edificare
ram: et intermisit opus suum. Porro
asa rex assumpsit vniuersum iudam
et tulerunt lapides de rama / et ligna
que edificationi preparauerat baa=
sa: edificauitq; ex eis Gabaa et mas=
pha. In tempore illo venit anani ꝓ=
pheta ad asam regē iuda: et dixit ei.
C Quia habuisti fiduciam in rege syrie
et non in dño deo tuo: idcirco euasit
Syrie regis exercitus de manu tua.
Nōne ethiopes et libyes multo plu=
res erant quadrigis et equitibus et
multitudine nimia quos cū dño cre=
2. Mac. 9. a. Joā. 7 f. didisses tradidit in manu tua? Oculi
enim dñi contēplant vniuersam ter=
ram: ꝛ prebent fortitudinem his qui
corde perfecto credunt in eum. Stul
te igitur egisti: et propter hoc ex pre=
senti tempore aduersum te bella con
surgent. Iratusq; Asa aduersus vi=
dentem / iussit eum mitti in neruum.
Valde quippe super hoc fuerat indi
gnatus: et interfecit de populo in tē=

pore illo plurimos. Opera autez asa D
prima et nouissima scripta sunt in li 2. Regū.
bro regum iuda et israel. Egrotauit 13. c.
etiam asa anno tricesimonono regni
sui dolore pedum vehemētissimo / et
nec in infirmitate sua q̄siuit dñz: sed
magis in medicoꝝ arte confisus est.
Dormiuitq; cū patribꝰ suis. Et mor=
tuus est anno quadragesimoprimo
regni sui / ꝛ sepelierunt eum in sepul=
chro suo quod foderat sibi ī ciuitate
dauid. Posueruntq; eum sup lectum
suū plenū aromatibus et vnguentis
meretriciis que erant pigmentario=
rum arte confecta / et combusserunt
super eum ambitione nimia.
¶ Capi. Sum. De regno iosaphat et
qualiter misit doctores: et de diui=
tiis eius: et principibus et numero
bellatorum eius. Capitulum. xvii.
Regnauit autez iosaphat filius A
eius pro eo / et inualuit contra
israel. Constituitq; militū nu=
meros in cūctis vrbibꝰ iuda q̄ erant
vallate muris. Presidiaq; disposuit
in terra iuda et in ciuitatibꝰ ephraim
quas ceperat asa pater eius. Et fuit
dñs cuz iosaphat: quia ambulauit in
viis dauid patris sui primis: et non
sperauit in baalim / sed in deo patris
sui: et perrexit in preceptis illius: et
non iuxta pctā israel. Confirmauitq;
dñs regnū in manu eius: et dedit oīs
iuda munera iosaphat: factεq; sunt
ei infinite diuitie et multa gl'ia. Cūq; B
sumpsisset cor eius audaciam ꝓpter
vias dñi: etiam excelsa ꝛ lucos de iu=
da abstulit. Tertio autez anno regni
sui misit de principibꝰ suis Benail et
Abdiam et Zachariā et Nathanael
et micheā vt docerent in ciuitatibus
iuda: ꝛ cū eis leuitas semeiam et na=
thaniā et zabadiā. Asael quoq; et se=
miramoth et ionathan: adoniāq; et
thobiā ꝛ thobadoniā leuitas: et cum
eis elisama et ioram sacerdotes: do=
cebātq; populū in iuda: habentes li=
brū legis dñi: et circuibāt cūctas vr=
bes iuda atq; erudiebāt pplm. Itaq; C
factꝰ est pauor dñi sup omnia regna
terraꝝ q̄ erāt p gyrū iuda nec aude=
bant bellare contra iosaphat. Sed et
philistei iosaphat munera deferebāt
et vectigal argenti. Arabes quoq;
adducebant pecora arietū septē mi=
lia septingētos et hircos totidē. Cre=
uit ergo iosaphat / et magnificatꝰ est
vsq; in sublime: atq; edificauit in iu=

D da domos ad instar turrium: vrbesqꝫ muratas et multa opera parauit in vrbibus iuda. Uiri quoqꝫ bellatores ꝛ robusti erant in hierusalē quorum iste numer⁹ p domos atqꝫ familias singulorū. In iuda principes exercitus ednas dux ꝛ cū eo robustissimi viri trecenta milia. Post hunc iohanā princeps et cū eo ducēta octoginta milia. Post istuꝫ quoqꝫ amasias filius zechri cōsecratus dño et cū eo ducēta milia virorū fortium. Hūc sequebatur robust⁹ ad ꝓlia eliada et cū eo tenētiū arcū et clypeū ducenta milia. Post istū etiā iozabad: et cum eo cētū octoginta milia expeditoruꝫ militū. Hi oēs erāt ad manum regis exceptis alijs quos posuerat in vrbibus muratis et in vniuerso iuda.

¶ Cap. Sum. Descendit iosaphat ad achab qui insimul ascenderunt ad bellum in ramoth Galaad: de mendacijs falsorum prophetarum: et de prophetia Michee ad maxillaꝫ percussi: de morte Achab: incarceratur Micheas. Capitulum. xviij.

A
3. Regū. 22. a.

Fuit ergo iosaphat diues et inclytus multū et affinitate coniūctus est achab. Descēditqꝫ post duos ānos ad eū i samariā. Ad cui⁹ aduētum mactauit achab arietes et boues plurimos ipsi et populo q̄ venerat cum eo: persuasitqꝫ illi vt ascēderet in Ramoth Galaad. Dixitqꝫ achab rex israel ad iosaphat regem iuda. Ueni mecū in ramoth galaad. Cui ille respondit. Ut ego et tu: sicut populus tuus sic ꝛ populus meus: tecūqꝫ erimus in bello. Dixit iosaphat ad regē isrl'. Consule obsecro impresentiarū sermonē domini. Congregauit igit rex israel prophetarum quadringentos viros et dixit ad eos. In ramoth galaad ad bellādum ire debemus an quiescere? At illi. Ascēde inquiūt et tradet eos de⁹ i manu reg'. Dixitqꝫ iosaphat. Nūquid nō est hic prophetes dñi vt ab illo etiā requiramus? Et ait rex israel ad iosaphat. Est vir vn⁹ a quo possum⁹ q̄rere dñi voluntatē: sed ego odi eū qꝛ non prophetat mihi bonum sed malū oi tempore. est aūt micheas fili⁹ iemla. Dixitqꝫ ei iosaphat. Ne loquaris rex hoc modo. Uocauit ergo rex israel vnum de eunuchis et dixit ei. Uoca cito micheā filium iemla. Porro rex israel ꝛ iosaphat rex iuda vterqꝫ sedebant in

B

solio suo vestiti cultu regio. Sedebāt autē in area iuxta portā samarie oēsqꝫ ꝓphete vaticinabant corā eis. Sedechias vo filius chanaana fecit sibi cornua ferrea ꝛ ait. Hec dicit domin⁹. His vētilabis syriā donec conteras eā. Oēsqꝫ ꝓphete similiter prophetabant atqꝫ dicebāt. Ascēde in ramoth galaad ꝛ prosperaberis et tradet eos dñs in manu regis. Nūcius aūt qui ierat ad vocādum micheam ait illi. En verba oim prophetarum vno ore bona regi annūciant: q̄so ergo te vt ꝛ ſmo tuus ab eis nō dissentiat: loquarisqꝫ prospera. Cui respondit micheas. Uiuit dñs: qꝛ quodcūqꝫ dixerit mihi deus meus hoc loquar. Uenit ergo ad regē. Cui rex ait. Michea ire debemus in ramoth galaad ad bellādū an quiescere? Cui ille respondit. Ascendite: cūcta eñ prospera euenient ꝛ tradētur hostes in manus vestras. Dixitqꝫ rex. Iteruꝫ atqꝫ iterū te adiuro vt mihi non loquaris nisi qđ verū est in noie domini. At ille ait. Uidi vniuersum israel dispersum in mōtibus sicut oues absqꝫ pastore. Et dixit domin⁹. Nō habēt isti dños reuertatur vnusq̄sqꝫ in domum suā in pace. Et ait rex israel ad iosaphat. Nonne dixi tibi q̄ nō ꝓpheta- ret iste mihi quicq̄ boni sed ea q̄ mala sūt? At ille. Idcirco ait audite verbū dñi. Uidi dominū sedentē in solio suo: et oēm exercitū celi assistētem ei a dextris et a sinistris et dixit dñs. Quis decipiet achab regem israel vt ascēdat et corruat i ramoth galaad? Cūqꝫ diceret vn⁹ hoc mō et alter alio ꝓcessit spūs et stetit corā dño et ait. Ego decipiā euꝫ. Cui dñs. In quo inq̄t decipies? At ille rñdit. Egrediar ꝛ ero spūs mendax in ore oim prophetarum eius. Dixitqꝫ dñs. Decipies ꝛ preualebis: egredere ꝛ fac ita. Nunc igit ecce dñs dedit spm̄ mendacii in ore oim ꝓphetarū tuorū: et dñs locutus est de te mala. Accessit autē Sedechias filius chanaana ꝛ percussit michee maxillā et ait. Per quā viam trāsiuit spūs dñi a me vt loqueret tibi? Dixitqꝫ micheas. Tu ipse videbis i die illo quādo ingressus fueris cubiculū de cubiculo vt abscōdaris. Precepit autē rex israel dicēs. Tollite Micheā et ducite eum ad Amon principē ciuitatis et ad ioas filiū amalech ꝛ dicetis. Hec dicit rex. Mit-

C

D

E
4. Regū 22. d.

F

tite hūc in carcerem: ⁊ date ei panis
modicū ⁊ aque pauxillum: donec re-
uertar in pace. Dixitq; micheas. Si
reuersus fueris in pace / non est locu
tus dñs in me. Et ait. Audite omnes
populi. Igitur ascēderunt rex israel
et iosaphat rex iuda in ramoth ga-
B laad. Dixitq; rex israel ad iosaphat.
Mutabo habitū: et sic ad pugnā va-
dam: tu autē induere vestibus tuis.
Mutatoq; rex israel habitu / venit
ad bellum. Rex aūt syrie preceperat
ducibus equitatus sui / dicens. Ne
pugnetis cōtra minimum aut cōtra
maximū: nisi cōtra solū regem israel.
Itaq; cū vidissent principes equita-
tus iosaphat / dixerūt. Rex israel est
iste. Et circundederūt eum dimican-
tes. At ille clamauit ad dñm: ⁊ auxi-
liatus est ei: atq; auertit eos ab illo.
Cum enim vidissent duces equitatus
q᷑ nō esset rex israel / reliquerūt eum.
Accidit autē vt vnus e pplo sagittā
in incertū iaceret / et percuteret regem
israel inter ceruicē ⁊ scapulas. At il-
le aurige suo ait. Conuerte manum
tuā: ⁊ educ me de acie: q2 vulneratus
sum. Et finita est pugna in die illo.
Porro rex israel stabat in curru suo
contra Syros vsq; ad vesperam: et
mortuus est occidente sole.

¶ Ca. Sū. De correptione iosaphat
per prophetam iehu: de consilio iosa-
phat ad iudices. Capitulum. xix.

A Reuersus est autē iosaphat rex
iuda in domū suā pacifice in
hierl'm. Cui occurrit Iehu fi-
lius anani videns / et ait ad eū. Im-
pio prebes auxiliū / et his qui oderūt
dñm amicitia iungeris: et idcirco irā
quidem dñi merebaris: sed bona ope
ra inuenta sunt in te / eo q᷑ abstule-
ris lucos de terra iuda: et prepara-
ueris cor tuū vt requireres deum pa
trum tuoꝝ. Habitauit ergo iosaphat
B in hierl'z. Rursumq; egressus est ad
populum de bersabee vsq; ad mōtem
ephraim: et reuocauit eos ad domi-
num deū patrū suorū / cōstituitq; iu-
dices terre in cunctis ciuitatibus iu-
da munitis per singula loca / et pre-
cipiens iudicib9. Uidete ait quid fa-
ciatis: nō eñi hoīs exercetis iudiciū
sed dñi: et quodcūq; iudicaueritis:
in vos redundabit. Sit timor dñi vo
biscū: ⁊ cum diligētia cuncta facite.
C Nō est enim apud dñm deū nostrum
Deu.10.b. iniquitas: nec psonarū acceptio: nec
cupido munerū. In hierusalē quoq; Iob.34.b.
constituit iosaphat leuitas et sacer- Sa.6.b.
dotes: et principes familiarū ex isrl' Ecclesia.
vt iudicium et causam dñi iudicarēt 35.b.
habitatoribus eius: precepitq; eis di Ro.2.b.
cens. Sic agetis in timore dñi fideli- Gal.2.b.
ter ⁊ corde pfecto. Oēm causam que Eph 6.b.
venerit ad vos fratrum vestroꝝ qui Colos.3.d.
habitant in vrbib9 suis / inter cogna- Act.10.e.
tionem et cognationem: vbicūq; que 1.pe.1.c.
stio est de lege / de mandato / de cere-
monijs / de iustificationibus: ostēdi-
te eis / vt nō peccent in dñm: et ne ve-
niat ira dei sup vos et sup fr̄es vros.
Sic ergo agentes / non peccabitis. D
Amarias aūt sacerdos et pōtifex ve-
ster / in his q̄ ad deū ptinent presidē-
bit. Porro zabadias filius ismael qui
est dux in domo iuda super ea opera
erit que ad regis officiū ptinēt. Ha-
betisq; magistros leuitas corā vo-
bis: ⁊ cōfortamini et agite diligēter:
et erit dñs vobiscum in bonis.

¶ Ca. Sū. De filijs ammon et moab
et seir contra iosaphat congregatis:
de oratione iahihel prophete: de ho-
stibus Iosaphat cesis mutuo: de cor-
reptione iosaphat pro inito federe
cum Ochozia rege israel facta per
Eliezer. Capitulum. xx.

Post hec congregati sunt filij A
moab et filij ammon / et cū eis
de ammonitis ad Iosaphat
vt pugnarent cōtra eum. Ueneruntq;
nuncij ⁊ indicauerūt iosaphat / dicē-
tes. Uenit contra te multitudo ma-
gna de his locis qui trās mare sunt:
et de syria: et ecce cōsistūt in asason-
thamar que est engaddi. Iosaphat
aūt timore perterrit9 / totū se cōtulit
ad rogandū dñm: et predicauit ieiu-
nium vniuerso iuda. Congregatusq;
est iudas ad deprecandū dñm: sed ⁊
oēs de vrbibus suis venerunt ad ob-
secrādum eū. Cūq; stetisset iosaphat
in medio cetu iude et hierl'z in domo
dñi ante atrium nouū / ait. Dñe deus
patrū nostroꝝ / tu es deus in celo / et
dominaris cunctis regnis gentium.
In manu tua est fortitudo et poten- B
tia: nec quisq̄ tibi pōt resistere. Non-
ne tu deus noster interfecisti oēs ha
bitatores terre hui9 corā populo tuo
isrl': et dedisti eā semini abraā amici
tui in sempiternū? Habitaueruntq; in
ea: et extruxerunt in illa sanctuariū
nomini tuo dicētes. Si irruerint sup
nos mala / gladi9 iudicij / pestilentia /

⁊ fames/stabimus corã domo hac in
cõspectu tuo/in qua inuocatũ est no-
men tuũ:⁊ clamabim⁹ ad te in tribu-
lationibus nostris:et exaudies nos
saluosq̧ facies. Nunc igitur ecce filij
Ammon ⁊ Moab ⁊ mons Seyr p q̃s
nõ cõcessisti filijs Israel vt trãsirent
q̃n egrediebant de Egypto/sed decli-
nauerũt ab eis/⁊ non interfecerũt il-
los:ecõtrario agunt ⁊ nituntur eijcere
nos de possessione quã tradidisti no-
bis deus noster. Ergo non iudicabis
E eos:In nobis quidẽ non est tãta for-
titudo:vt possimus huic multitudini
resistere/que irruit sup nos. Sz cum
ignoremus q̃d agere debeamus:hoc
solũ habemus residui vt oculos nr̃os
dirigam⁹ ad te. Oĩs vo Juda stabat
corã dño cũ paruulis ⁊ vxoribus ⁊ li-
beris suis. Erat autẽ Jaziel filius Za-
charie/filij Banaie/filij Jehiel/filij
Mathaniel:leuites de filijs Asaph/
sup quem fact⁹ est spũs dñi in medio
turbe/⁊ ait. Attẽdite oĩs Juda:⁊ qui
habitatis in Hierusalẽ:⁊ tu rex Josa-
phat. Hec dicit dñs vobis. Nolite ti-
mere:nec paueatis hanc multitudi-
nem. Non est eñ vestra pugna:sed
D dei. Cras descẽdetis cõtra eos. Ascẽ-
suri eñ sunt p cliuũ noĩe Seis:⁊ in-
uenietis illos in summitate torrentis
qui est cõtra solitudinẽ Jeruhel. Nõ
eñ eritis vos q̃ dimicabitis/sed tan-
tummodo confidẽter state:⁊ videbi-
tis auxilium dñi sup vos. O Juda et
Hierusalẽ nolite timere/nec paueá-
tis:cras egrediemini ɔtra eos/⁊ dñs
erit vobiscum. Josaphat ergo ⁊ Juda
et oẽs habitatores Hierusalẽ ceciderũt
ꝓni in terrã corã dño:⁊ adorauerũt eũ. Porro Leuite de filijs Caath
et de filijs Core laudabãt dñm deum
Israel voce magna in excelsum. Cũq̧
mane surrexissent egressi sunt p de-
sertũ thecue:ꝓfectisq̧ eis/stans Jo-
saphat in medio eorũ/dixit. Audite
me viri Juda ⁊ oẽs habitatores Hie-
rusalẽ. Credite in dño deo vestro/et
securi eritis:credite ꝓphetis eius/⁊
F cuncta euenient ꝓspera. Deditq̧ con-
siliũ populo/⁊ statuit cãtores dñi:vt
laudarẽt eũ in turmis suis/⁊ ante ce-
derent exercitũ ac voce consona dice-
Fo.135. rent. Cõfitemini dño:qm̃ in eternum
mia ei⁹. Cũq̧ cepissent laudes cane-
re/vertit dñs insidias eoꝝ in semet-
ipsos/filioꝝ scʒ Ammon ⁊ Moab/et
montis Seir:qui egressi fuerãt vt pu-
gnarent contra Judã/⁊ pcussi sunt.
Nãq̧ filij Ammon ⁊ Moab cõsurre-
xerunt aduersum habitatores mon-
tis Seir vt interficerẽt ⁊ delerẽt eos.
Cũq̧ hoc opere perpetrassent/etiã in
semetipsos versi mutuis concidere
vulneribus. Porro Juda cũ venisset
ad speluncã q̃ respicit solitudinẽ/vi-
dit ꝓcul omnẽ late regionem plenã
cadauerib⁹:nec supesse quenq̃/q̃ ne-
cẽ potuisset euadere. Venit ergo Jo- G
saphat ⁊ oĩs populus cum eo ad de-
trahẽda spolia mortuoꝝ:inuenerũtq̧
inter cadauera variam supellectilẽ:
vestes quoq̧ ⁊ vasa p̃ciosissima ⁊ di-
ripuerunt:ita vt omnia portare non
possent/nec per tres dies spolia au-
ferre pre prede magnitudine. Die au-
tem quarto congregati sunt in valle
bñdictionis. Etenim qm̃ ibi benedixe-
rant dño/vocauerũt locũ illũ Vallis
benedictionis vsq̧ in presentẽ diem.
Reuersusq̧ est oĩs vir Juda ⁊ habita-
tores hierl'm ⁊ Josaphat ante eos in
hierl'm cũ leticia magna/eo q dedis-
set eis dñs gaudiũ de inimicis suis.
Ingressiq̧ sunt in Hierl'm cũ psalte-
rijs ⁊ citharis et tubis in domũ dñi.
Irruit autẽ pauor dñi sup vniuersa
regna terrarũ/cum audissent q pu-
gnasset dñs contra inimicos Israel.
Quieuitq̧ regnum Josaphat/⁊ pre-
buit ei deus pacem p circuitum. Re-
gnauit igit Josaphat sup Judam/et
erat trigintaquinq̧ annoꝝ/cum re-
gnare cepisset. Viginti autẽ ⁊ quinq̧ H
annis regnauit in hierusalẽ ⁊ nomẽ
matris ei⁹ Azuba filia selai. Et ambu-
lauit in via patris sui Asa/nec decli-
nauit ab ea:faciens q̃ placita erãt co-
rã dño. Verũtamen excelsa nõ abstu-
lit:⁊ adhuc ppl's nõ direxerat coꝝ suũ
ad dñm deũ patrũ suoꝝ. Reliqua au-
tem gestoꝝ Josaphat prioꝝ ⁊ nouissi-
moꝝ scripta sunt in verbis Jehu filij
Anani:q̃ digessit in libro regum Is-
rael. Post hec iniuit amicitias Josa-
phat rex Juda cũ Ochozia rege Is-
rael:cui⁹ opa fuerũt impijssima:⁊ parti-
ceps fuit vt faceret naues que irẽt in
tharsis/feceruntq̧ classem in Asion-
gaber. Prophetauit autẽ Eliezer fili⁹
dodau de maresa ad Josaphat dicẽs.
Q:z habuisti fed⁹ cũ Ochozia:pcussit
dñs opa tua:contriteq̧ sunt naues nec
potuerunt ire in Tharsis.
¶ C.S. De morte Josaphat:⁊ regno
Joiã qui occidit sex fratres suos:et

ambulauit in viis Achab: de litis Helie ad eum missis in quibus erat scriptũ quali morte moreret ipse Jorã: et de eius longa tabe. Ca. xxi.

A
4. re. 8. a. Dormiuit autẽ Josaphat cũ patribus suis / et sepultus est cum eis in ciuitate Dauid: regnauitq; Joram filius eius pro eo / q̃ habuit fratres filios Josaphat / azariã / et Jahel / et zachariã / et Azariã / et michael / et saphatiã. oẽs hi filii Josaphat regis Juda. Deditq; ei pater suus multa munera argenti / et auri / et pensationes / cũ ciuitatibus munitissimis in Juda. Regnũ autẽ tradidit Jorã: eo q' esset primogenitus. Surrexit autẽ Joram sup regnum pr̃is sui. Cumq; se cõfirmasset / occidit omnes fratres suos gladio / et quosdã de p̃ncipibus Israel.
B Triginta duorũ annorũ erat Jorã cum regnare cepisset: et octo annis regnauit in Hierl'm: ambulauitq; i viis regũ Israel / sicut egerat domus Achab. Filia quippe Achab / erat vxor eius. Et fecit malum in conspectu dñi. Noluit autem dñs disperdere domũ David propter pactũ qd' inierat cũ eo: et quia p̃miserat vt daret ei lucernã / et filiis ei' omni tẽpore. In diebus illis rebellauit Edom / ne esset subditus Jude / et cõstituit sibi regẽ. Cũq; trãsiret Joram cum principibus suis et cuncto equitatu qui erat secum: surrexit nocte et p̃cussit Edom qui se circumdederat: et oẽs duces equitatus eius. Attamen rebellauit Edom ne esset sub ditione Juda vsq; ad hanc diem.
C Eo tempore et Lobna recessit ne esset sub manu illius. Dereliquerat enĩ dñm deum patrũ suorũ: insup et excelsa fabricatus est in vrbibus Juda: et fornicari fecit habitatores Hierusalẽ / et preuaricari Judã. Allate sunt autem ei litere ab Elia propheta: in quibus scriptũ erat. Hec dicit dominus deus David pr̃is tui. Quoniam non ambulasti in viis Josaphat pr̃is tui / et in viis Asa regis Juda: sed incessisti p iter regum Israel: et fornicari fecisti Judam et habitatores Hierusalẽ: imitatus fornicationẽ domus Achab: insup et fratres tuos domum pr̃is tui meliores te occidisti: ecce dñs p̃cutiet te plaga magna cũ populo tuo: et filiis et vxoribus tuis: vniuersaq; substantia tua. tu autẽ egrotabis pessimo languore vteri / donec egrediantur vitalia tua paulatim per singulos dies.

2. Re. 7. b

Suscitauit ergo dñs cõtra Jorã spiritum Philistinorũ et Arabũ q' confines sunt Ethiopibus: et ascenderunt in terrã Juda / et vastauerũt eã. Diripueruntq; cunctã substãtiã que inuẽta est in domo regis / insup et filios eius et vxores. Nec remansit ei filius nisi Joachaz q' minimus natu erat. Et sup hec oĩa p̃cussit eum dñs alui languore insanabili. Cũq; diei succederet dies et temporũ spacia voluerent' duorũ annorũ expletus est circulus: et sic longa consumptus est tabe / ita vt egereret etiam viscera sua languore pariter: et vita careret. Mortuusq; est in infirmitate pessima: et non fecit ei populus s'm morẽ combustionis exequias / sicut fecerat maioribus eius. Triginta duorũ annorũ fuit cum regnare cepisset: et octo annis regnauit in Hierusalem. Ambulauitq; nõ recte / et sepelierunt in ciuitate Dauid: verũtamen non in sepulchro regum. D

¶ C. S. De regno Ochozie: et qualiter ipse et Joram rex Israel occisi sunt a Jehu: de regno Athalie qualiter occidit omne semen regium: et de Joas abscondito. Ca. xxii.

Constituerũt autẽ habitatores Hierl'm Ochoziã filiũ ei' minimum regẽ pro eo. Oẽs enĩ maiores natu / qui ante eum fuerant / interfecerũt latrones arabũ qui irruerant in castra: regnauitq; Ochozias filius Joram regis Juda. Quadraginta duorũ annorũ erat Ochozias cũ regnare cepisset: et vno anno regnauit in Hierusalem: et nomen matris eius Athalia filia Amri. Sed et ipse ingressus est p vias domus Achab. Mater enim ei' impulit eum vt impie ageret. Fecit igit' malum in conspectu dñi sicut domus Achab. Ipsi enĩ fuerunt ei consiliarii post mortẽ patris sui in interitum eius: ambulauitq; in consiliis eorũ. Et perrexit cũ Jorã filio Achab rege Israel in bellũ cõtra Azahel regẽ Syrie in Ramoth Galaad: vulnerauerũtq; Syri Jorã. Qui reuersus est vt curaret in Jezrael: multas enim plagas acceperat in supradicto certamine. Igit' Ochozias filius Jorã rex Juda descẽdit vt inuiseret Jorã filiũ Achab in Jezrahel egrotantẽ. Voluntatis q̃ppe fuit dei aduersus Ochoziã vt veniret ad Jorã: et cum venisset / egrederet' cum eo aduersum Jehu filiũ Namsi / quẽ

A 4. re. 8. f.
B
C

vnxit dñs vt deleret domum Achab.
Cū ergo euerteret Jehu domū achab
inuenit principes Juda ⁊ filios fra-
trū Ochozie q̄ ministrabāt ei/⁊ inter-
fecit illos. Ipsum quoq; perquirens
Ochoziā/cōprehendit latitantem in
Samaria: adductūq; ad se occidit/⁊
sepelierūt eū: eo q̄ esset filiꝰ Iosaphat
qui quesierat dñm in toto corde suo.
D
4.re.11.a Nec erat vltra spes aliqua vt de stir-
pe quis regnaret Ochozie. Siquidē
Athalia mater eiꝰ vidēs q̄ mortuus
esset filius suus/surrexit ⁊ interfecit
omnē stirpē regiam domus Joram.
Porro Josabeth filia regis tulit Jo-
as filiū Ochozie/⁊ furata est eum de
medio filiorum regis cum interfice-
rentur: absconditq; eum cum nutri-
ce sua in cubiculo lectulorum. Josa-
beth autem que absconderat eum/
erat filia regis Joram vxor Joiade
pontificis/soror Ochozie: et idcirco
Athalia non interfecit eum. Fuit er-
go cum eis in domo dei absconditus
sex annis/quibus regnauit Athalia
super terram.

¶ C.S. De Joiada quomodo vnxit
Joas regē Juda: de occisione Atha-
lie. Cap.xxiii.

A Anno autē septimo confortatus
Joiada/assumpsit centuriones
Azariā videlicet filiū Hieroboam: ⁊
Hismael filiū Johanan. Azariā q̄q;
filiū Obed/⁊ maasiā filiū Adaie/et
Elisaphat filiū zechri: ⁊ iniit cū eis fe-
dus. Qui circūeuntes Judā/congre-
gauerunt leuitas de cunctis vrbibus
Juda/⁊ principes familiarū Israel:
veneruntq; in Hierusalem. Iniit ergo
oīs multitudo pactum in domo dñi
cū rege. Dixitq; ad eos Joiada. Ecce
filius regis regnabit sicut locutꝰ est
dñs sup filios Dauid. Iste est ergo
sermo quem facietis. Tertia pars ve-
strū qui veniūt ad sabbatū/sacerdo-
tum ⁊ leuitarū/⁊ ianitorū erit in por-
tis: tertia vero pars ad domū regis: et
tertia ad portā q̄ appellat fundamē-
ti. omne vero reliquū vulgꝰ sit in atriis
domus dñi/nec quispiam aliꝰ ingre-
B diatur domum dñi nisi sacerdotes ⁊
q̄ ministrant de leuitis. Ipsi tantū-
modo ingrediant: q2 sanctificati sūt
⁊ omne reliquū vulgꝰ obseruet custo-
dias dñi. Leuite autem circumdent
regem/habentes singuli arma sua.
Et si quis alius ingressus fuerit tem-
plum/interficiat: sintq; cū rege ⁊ in-

trante ⁊ egrediente. Fecerunt ergo
leuite et vniuersus Juda iuxta oīa q̄
preceperat Joiada pontifex. Et as-
sumpserunt singuli viros qui sub se
erant/⁊ veniebant per ordinem sab-
bati cum his qui impleuerant sab-
batum et egressuri erant. Siquidem
Joiada pontifex nō dimiserat abire
turmas q̄ sibi p singulas hebdoma-
das succedere cōsueuerant. Deditq; C
Joiada sacerdos centurionibus lan-
ceas clypeosq; et peltas regis Da-
uid quas cōsecrauerat in domo dñi.
Cōstituitq; omnē populū tenētiū pu-
giones a parte templi dextra/vsq;
ad partem templi sinistrā corā alta-
ri/⁊ templo p circuitum regis: ⁊ edu-
xerunt filium regis/⁊ imposuerūt ei
diadema ⁊ testimoniū (dederūtq; in Nō est in
manu eius tenendam legē) et consti hebreo.
tuerūt eum regē. Vnxit quoq; illum
Joiada pontifex et filii eius. Impre-
catiq; sunt ei atq; dixerūt. Viuat rex.
Q̄d cū audisset Athalia vocē scilicet
currentiū atq; laudātium regem: in-
gressa est ad populū in tēplum dñi.
Cumq; vidisset regē stantē sup gra-
dū in introitu/⁊ principes/turmasq;
circa eū/omnēq; populū terre gaudē-
tem atq; clangentem tubis/⁊ diuersi
generis organis concinētem/vocēq;
laudantium/scidit vestimenta sua et
ait. Insidie/insidie. Egressus autem
Joiada pontifex ad centuriones et
principes exercitus/dixit eis. Edu-
cite illā extra septa templi/⁊ interfi-
ciatur foris gladio. Precepitq; sa-
cerdos ne occideretur in domo dñi.
Et imposuerunt ceruicibus eius ma- D
nus. Cūq; intrasset portā equorū do- 4.re.11.c
mus regis/interfecerunt eā ibi. Pe-
pigit autē Joiada fedus inter se/vni-
uersumq; populū ⁊ regē/vt esset po-
pulus dñi. Itaq; ingressus est omnis
populus domū Baal/⁊ destruxerunt
eam ⁊ altaria ac simulachra illiꝰ cō-
fregerunt. Mathan quoq; sacerdotē
Baal interfecerunt ante aras. Cōsti-
tuit autem Joiada prepositos in do-
mo dñi: ⁊ sub manibus sacerdotum ⁊
leuitarū/quos distribuit Dauid in
domo dñi: vt offerrēt holocausta do-
mino/sicut scriptū est in lege Moysi:
in gaudio et canticis/iuxta disposi-
tionem Dauid. Cōstituit quoq; iani-
tores in portis domus dñi/vt non in-
grederetur eam immundus in oī re.
Assumpsitq; centuriones et fortis-

ſſimos viros ac principes populi et
omne vulgus terre: ⁊ fecerunt deſcē-
dere regē de domo domini ⁊ introire
per mediū porte ſuperioris in domū
regis/⁊ collocauerunt eū in ſolio re-
gali. Letatuſq; eſt omnis popul⁹ ter-
re ⁊ vrbs quieuit. Porro Athalia in-
terfecta eſt gladio.
¶C.S. De operib⁹ Joas bonis q̄diu
vixit Joiada: de morte Joiade: de pec
catis Joas poſt mortē Joiade: q̄liter
interfecit filiū ei⁹ Zachariā: qualiter
contra Joas inſurrexerūt ſerui ſui/⁊
eum interfecerunt. Cap. xxiiii.
A 4. re. 12. a. Septē annorū erat Joas cum re-
gnare cepiſſet: et quadraginta
annis regnauit in Hieruſalem. No-
men matris ei⁹ Sebia de Berſabee.
Feciteq; qd bonū eſt corā dño cunctis
dieb⁹ Joiade ſacerdotis. Accepit au-
tem ei Joiada vxores duas e quibus
genuit filios et filias: poſt que pla-
cuit Joas vt inſtauraret domum do-
mini: congregauitq; ſacerdotes ⁊ le-
uitas/⁊ dixit eis. Egredimini ad ci-
uitates Juda: ⁊ colligite de vniuerſo
Iſrael pecuniā ad ſartatecta templi
dei veſtri per ſingulos annos/feſti-
B natoq; hoc facite. Porro leuite ege-
re negligentius. Vocauitq; rex Joia
dam principē/⁊ dixit ei. Quare tibi
non fuit cure vt cogeres leuitas in-
ferre de Juda ⁊ de Hieruſalem pecu
niā q̄ cōſtituta eſt a Moyſe ſeruo dñi
vt inferret eam oīs multitudo Iſrael
in tabernaculū teſtimonij? Athalia
eñ impiiſſima ⁊ filij ei⁹ deſtruxerunt
domum dei ⁊ de vniuerſis que ſancti-
ficata fuerāt in tēplo dñi ornauerunt
phanū baalim. Precepit ergo rex et
fecerūt arcā: poſueruntq; eam iuxta
portam dñi forinſecus. Et predicatū
eſt in Juda ⁊ Hieruſalē vt deferrent
ſinguli preciū dño qd cōſtituit Moy-
ſes ſerui⁹ dei ſup omnē Iſrael in de-
C ſerto. Letatiq; ſunt cuncti principes
⁊ oīs populus: ⁊ ingreſſi contulerūt
in arcā dñi atq; miſerūt ita vt imple-
ret. Cumq; tempus eſſet vt deferrent
arcā corā rege p manus leuitarum
(videbant eñ multā pecuniā) ingre-
diebat̄ ſcriba regis ⁊ quē prim⁹ ſacer
dos cōſtituerat: effundebantq; pecu-
niā q̄ erat in arca. Porro arcā repor-
tabāt ad locū ſuum: ſicq; faciebant p
ſingulos dies. Et congregata eſt infi
nita pecunia: quā dederūt rex ⁊ Joia-
da his qui preerant operib⁹ domus
dñi. At illi conducebāt ex ea ceſores
lapidū ⁊ artifices operū ſingulorum
vt inſtaurarent domū dñi: fabros
quoq; ferri ⁊ eris: vt qd cadere cepe-
D rat/fulciret. Egeruntq; hi qui opa-
bant̄ induſtrie ⁊ obducebat̄ parietū
cicatrix p manus eorū: ac ſuſcitaue-
rūt domū dñi in ſtatū priſtinū/⁊ fir-
miter eā ſtare fecerunt. Cūq; cōpleſ-
ſent oīa opa detulerunt coram rege
⁊ Joiada reliquā partē pecunie: de q̄
facta ſunt vaſa tēpli in miniſteriū et
ad holocauſta/phiale quoq; et cete-
ra vaſa aurea et argentea. Et offere-
bant holocauſta in domo dñi iugiter
cunctis diebus Joiade. Senuit autē
Joiada plenus dierū/⁊ mortu⁹ eſt cū
E eſſet cētū triginta annorū: ſepelierūtq;
eum in ciuitate Dauid cū regib⁹ eo
q; feciſſet bonū cū Iſrael et cū domo
ei⁹. Poſtq̄ autē obijt Joiada: ingreſ-
ſi ſunt principes Juda ⁊ adorauerūt
regem. Qui delinitus obſequijs eorū
acquieuit eis. Et dereliquerunt templū
dñi dei patrū ſuorū: ſeruierūtq; lucis
⁊ ſculptilib⁹: ⁊ facta eſt ira dñi cōtra
Judā ⁊ Hieruſalē ppter hoc pecca-
tum. Mittebatq; eis prophetas vt re-
uerterent̄ ad dñm quos proteſtantes
illi audire nolebant. Spūs itaq; dei Mat. 23. b.
induit Zachariā filiū Joiade ſacer-
dotē: ⁊ ſtetit in cōſpectu populi/⁊ di-
xit eis. Hec dicit dñs deus. Quare
trāſgredimini preceptū dñi qd vobis
non pderit: et dereliquiſtis dominū
F vt derelinqueret vos? Qui cōgregati
aduerſus eū miſerunt lapides iuxta
regis imperiū in atrio dom⁹ dñi. Et
nō eſt recordat⁹ Joas rex miſericor-
die quā fecerat Joiada pater illius
ſecū/ſed interfecit filiū eius. Qui cū
moreret̄/ait. Videat domin⁹ ⁊ requi-
rat. Cumq; euolut⁹ eſſet ann⁹/aſcen-
dit contra eū exercit⁹ Syrie: venitq; in
Judā ⁊ hieruſalē/⁊ interfecit cūctos
principes populi atq; vniuerſam pre
dā miſerūt regi in Damaſcū. Et cer-
te cum pmodicus veniſſet numerus
Syrorum/tradidit dñs in manibus eorū
infinitā multitudinē eo q; dereliquiſ-
G ſent dominū deū patrū ſuorum. In
Joas quoq; ignominioſa exercuere iu-
dicia: ⁊ abeuntes dimiſerunt eum in
languoribus magnis. Surrexerunt
autē cōtra eum ſerui ſui in vltionem
ſanguinis Zacharie filij Joiade ſa-
cerdotis/⁊ occiderūt eum in lectulo
ſuo ⁊ mortuus eſt: ſepelierūtq; eū in

ciuitate dauid sed nõ in sepulchris
regũ. Insidiati vero sunt ei Zabad
filius semaath Ammonitidis et io=
zabat filius semarith Moabitidis.
Porro filii eius ac summa pecunie
que adunata fuerat sub eo: ꝛ instau=
ratio domus dei scripta sunt diligẽ=
tius in libro Regum. Regnauit au=
tem amasias filius eius pro eo.
¶ C.S. De regno amasie: ꝛ de victo=
ria eiꝰ ꝯtra edõ: de captiõe eiꝰ ꝛ bel=
lo cõtra ioas regẽ isrl': de spoliatio=
A ne hierl'm ꝛ morte amasie. Cp̃ 3.xxv.
4.re.14. Viginti quinq; annorum erat
a. amasias cũ regnare cepisset
ꝛ viginti nouẽ annis regna=
uit in hierusalem. Nomẽ matris eiꝰ
Joadan de hierusalẽ. Fecitq; bonũ
in cõspectu dñi: verũtamẽ nõ in cor
de perfecto. Cũq; roboratũ sibi vide
ret imperiũ: iugulauit seruos qui oc
ciderãt regem patrem suum: sed fi=
lios eorum non interfecit sicut scriptũ
est in libro legis moysi vbi precepit
dñs dicens. Non occidentur patres
B pro filiis neq; filii pro patribꝰ suis:
Deu.24.c sed vnusquisq; in suo peccatõ morieẽ. Con
4.re.4.b gregauit igitur amasias iudã ꝛ con
Eze.18.e. stituit eos per familias tribunosq;
ꝛ cẽturiones in vniuerso iuda ꝛ bẽ=
iamin ꝛ recẽsuit a viginti ãnis ꝛ sur
sum: inuenitq; triginta milia iuue=
nũ qui egrederentur ad pugnam et
tenerẽt hastam et clypeũ. Mercede
quoq; conduxit de israel centum mi=
lia robustorũ centũ talentis argẽti.
Uenit autẽ homo dei ad illũ ꝛ ait. O
rex: ne egrediaẽ tecũ exercitꝰ israel:
C nõ est enim dñs cũ israel et cunctis
filiis ephraim. Quod si putas in robo=
re exercitus bella cõsistere: superari
te faciet deus ab hostibꝰ. Dei quip=
pe est ꝛ adiuuare: ꝛ in fugam cõuer
tere. Dixitq; amasias ad hominem
dei. Quid ergo fiet de centũ talẽtis
que dedi militibꝰ israel? Et respõdit
ei homo dei. Habet dñs vñ tibi dare
possit multo his plura. Separauit
itaq; amasias exercitum qui vene=
rat ad eũ ex ephraim vt reuerteret
in locũ suum. At illi cõtra iudã ve=
hementer irati reuersi sunt in regio
D nem suam. Porro amasias confidẽ=
ter eduxit populũ suũ et abiit in val
lem salinarũ: percussitq; filios seir de
cẽ milia. Et alia decẽ milia virorum
ceperũt filii iuda et adduxerunt ad
preruptũ cuiusdã petre: precipitaue
rũtq; eos de summo in preceps: qui
vniuersi crepuerunt. At ille exercitꝰ
quẽ remiserat amasias ne secũ iret
ad preliũ: diffusus est in ciuitatibꝰ
iuda a samaria vsq; ad bethoron et
interfectis tribꝰ milibꝰ diripuit pre=
dã magnã. Amasias vero post cedẽ
idumeorũ ꝛ allatos deos filiorũ seir
statuit illos in deos sibi et adorabat
eos ꝛ illis adolebat incẽsum. Quam E
ob rem iratus dñs cõtra Amasiam:
misit ad illũ prophetã qui diceret ei.
Cur adorasti deos q̃ nõ liberauerũt
populũ suũ de manu tua? Cumq; hec
ille loqueretẽ respõdit ei. Num cõsi=
liarius regis es? Quiesce: ne interfi
ciam te. Descendẽsq; propheta: scio
inquit q̃d cogitauerit dñs occidere
te qui ꝛ fecisti hoc malum ꝛ insuper
non acquieuisti cõsilio meo. Igitur
Amasias rex iuda inito pessimo cõ=
silio misit ad ioas filiũ ioachaz filii
iehu regẽ israel dicens. Ueni videa=
mus nos mutuo. At ille remisit nũ=
cios dicens. Carduꝰ qui est in liba= F
no misit ad cedrũ libani dicens. Da
filiã tuã filio meo vxorẽ. Et ecce be=
stie q̃ erãt in silua libani trãsierunt
ꝛ ꝯculcauerũt carduũ. Dixisti. Per
cussi edom: ꝛ idcirco erigit cor tuũ i
superbiã. Sede in domo tua: cur ma
lum aduersum te ꝓuocas vt cadas
ꝛ tu et iudas tecũ? Noluit autẽ au=
dire Amasias eo q̃ dñi esset volun=
tas vt traderetur in manus hostiũ
propter deos edom. Ascendit igitur
ioas rex israel: ꝛ mutuos sibi p̃bue=
re cõspectus. Amasias autẽ rex iu=
da erat in bethsames iude. Corruit
q; iudas corã israel: ꝛ fugit in taber
nacula sua. Porro amasiam regem
iuda filiũ ioas filii ioachaz cepit io=
as rex israel in bethsames et addu=
xit in hierusalẽ: destruxitq; murum
eius a porta ephraim vsq; ad portã G
anguli quadringẽtis cubitis. Omne
quoq; aurũ ꝛ argentum ꝛ vniuersa
vasa q̃ repererat in domo dei et apud
obededom in thesauris etiã domus
regie necnõ ꝛ filios obsidum redu=
xit in samariã. Uixit autẽ Amasias
filius ioas rex Juda postq̃ mortuꝰ
est Joas filius ioachaz rex israel q̃n
decim annis. Reliqua autẽ sermo
num amasie priorũ ꝛ nouissimorum
scripta sunt i libro regũ iuda et isra=
el. Qui postq̃ recessit a dño: tetẽde=
rũt ei insidias in hierusalem. Cumq;

fugisset lachis miserunt et interfece-
runt eum ibi: reportantesque super equos
sepelierunt eum cum patribus suis
in ciuitate dauid.

¶ C.S. De ozia rege iuda qui primo fe-
cit quod rectum erat in oculis domini: sed ro-
boratus in regno eleuatus est: et adolens
incensum contra legem lepra percussus est. C. xxvi.

A
4. Regum
14. c.
OMnis autem populus iuda filium
eius Oziam annorum sedecim
constituit regem pro amasia patre suo.
Ipse edificauit ahilath et restituit eam
ditioni iude postque dormiuit rex cum
patribus suis. Sedecim annorum erat
ozias cum regnare cepisset et quin-
quaginta duobus annis regnauit in
hierusalem. Nomen matris eius ie-
chelia de hierusalem. Fecitque quod
erat rectum in oculis domini iuxta omnia
que fecerat amasias pater eius: et exqui-
siuit deum in diebus zacharie intelli-
gentis et videntis deum. Cumque requireret
dominum: direxit eum in omnibus. Denique egres-
sus est et pugnauit contra philistiim
et destruxit murum geth et murum iab-
ne murumque azoti. Edificauit quoque
oppida in azoto et in philistiim et ad-
iuuit eum deus contra philistiim et con-
B
tra arabes qui habitabant in gurba-
al et contra ammonitas. Appende-
bantque ammonite munera ozie et diuul-
gatum est nomen eius vsque ad introitum
egypti propter crebras victorias.
Edificauitque ozias turres in hieru-
salem super portam anguli et super por-
tam vallis et reliquas in eodem mu-
ri latere: firmauitque eas. Extruxitque
turres in solitudine et effodit cister-
nas plurimas eo quod haberet multa
pecora tam in campestribus quam in ere-
mi vastitate. Vineas quoque habuit
et vinitores in montibus et in carmelo:
erat quippe homo agriculture dedi-
tus. Fuit autem exercitus bellato-
rum eius qui procedebant ad prelia
sub manu iehiel scribe Maasieque do-
ctoris et sub manu ananie qui erat
de ducibus regis. Omnisque numerus prin-
cipum per familias virorum fortium duo-
rum milium sexcentorum et sub eis vni-
uersus exercitus trecentorum et septem
milium quingentorum: qui erant apti
ad bella et pro rege contra aduersari-
C
os dimicabant. Preparauit quoque eis
ozias id est cuncto exercitui clypeos
et hastas et galeas et loricas: arcusque
et fundas ad iaciendos lapides et fe-
cit in hierusalem diuersi generis ma-

chinas quas in turribus collocauit
et in angulis murorum vt mitterent sa-
gittas et saxa grandia. Egressumque
est nomen eius procul eo quod auxiliare-
tur ei dominus et corroborasset illum. Sed
cum corroboratus esset eleuatum est cor
eius in interitum suum et neglexit dominum
deum suum: ingressusque templum domini ado-
lere voluit incensum super altare thy-
miamatis. Statimque ingressus post
eum azarias sacerdos et cum eo sacer-
dotes domini octoginta viri fortissimi:
restiterunt regi atque dixerunt. Non
est tui officii ozia vt adoleas incen-
sum domino: sed sacerdotum hoc est filio-
rum aaron qui consecrati sunt ad hu-
iuscemodi ministerium. Egredere de
sanctuario ne contempseris: quia non
reputabitur tibi in gloriam hoc a domino
deo. Iratusque ozias et tenens in ma- D
nu thuribulum vt adoleret incensum
minabatur sacerdotibus. Statimque Iac. 14. a.
orta est lepra in fronte eius coram sa- 2. q. 7. c.
cerdotibus in domo domini super alta- nos si inco
re thymiamatis. Cumque respexisset eum petenter.
azarias pontifex et omnes reliqui sacer-
dotes viderunt lepram in fronte eius
et festinato expulerunt eum. Sed et ipse
perterritus accelerauit egredi eo quod
sensisset ilico plagam domini. Fugit igitur 4. re. 15.
ozias rex leprosus vsque ad diem mor- a.
tis sue et habitauit in domo separa-
ta plenus lepra ob quam eiectus fue-
rat de domo domini. Porro ioatham filius
eius rexit domum regis et iudicauit
populum terre. Reliqua autem sermonum
ozie priorum et nouissimorum scripsit
Esaias filius Amos propheta. Dor-
miuitque ozias cum patribus suis et se-
pelierunt eum in agro regalium sepul-
chrorum: eo quod esset leprosus: regna-
uitque ioatham filius eius pro eo.

¶ C.S. De ioathan filio ozie qui vi-
cit regem filiorum ammon et de mor-
te eius. Capitulum. xxvij.

VIgintiquinque annorum erat ioa- A
tham cum regnare cepisset et sede- 4. re. 15.
cim annis regnauit in hieru- g.
salem. Nomen matris eius hierusa
filia sadoch. Fecitque quod rectum erat
coram domino iuxta omnia que fecerat
Ozias pater suus excepto quod non est
ingressus templum domini: et adhuc popu-
lus delinquebat. Ipse edificauit por- B
tam domus domini excelsam et in muro
ophel multa construxit. Urbes quo-
que edificauit in montibus iuda et in
saltibus castella et turres. Ipse pu-

gnauit cōtra regem filiorū ammon: et vicit eū.
C Dederūtq; ei filij ammō in tempore illo centum talenta argē ti, ⁊ decem milia coros tritici ac totidem coros hordei. Hec ei prebuerunt filij Ammon in anno secūdo ⁊ tertio. Corroboratusq; est ioatham eo q̄d direxisset vias suas corā dn̄o
D deo suo. Reliqua autem sermonum ioatham ⁊ omnes pugne eius et opera scripta sunt in libro regum israel et iuda. Uiginti quinq; annorū erat cū regnare cepisset et sedecim annis regnauit in hierusalem. Dormiuitq; ioatham cū patribus suis: ⁊ sepelierūt eū in ciuitate dauid: ⁊ regnauit achaz filius eius pro eo.

¶ C. S. De regno Achaz regis iude et sceleribus eius: que fecit ei filius romelie rex israel: de oded propheta q̄ locutus est p̄ captiuis: de populatiōe terre a theglathphalasar rege assyriorum: Achaz spoliata domo dn̄i: et principum dedit regi assyriorū ⁊ nihil ei profuit: q̄ fecit victimas dijs damasci: q̄ extruxit aras ⁊ fecit altaria i angulis hierl'm clausa porta domus dn̄i: de morte eius cui successit Ezechias filius eius. Capi. xxviii.

A
4. Regū
16.a.
Uiginti annorū erat Achaz cū regnare cepisset: ⁊ sedecim annis regnauit in Hierusalem. Non fecit rectū in conspectu dn̄i sicut Dauid pater eius: sed ambulauit in vijs regum israel insup ⁊ statuas fudit baalim. Ipse est qui adoleuit incēsum in valle benhennom: ⁊ lustrauit filios suos in igne iuxta ritū gentiū quas interfecit dominus i aduentu filiorum israel. Sacrificabat quoq; et thymiama succendebat in excelsis et in collibus ⁊ sub omni ligno frondoso. Tradiditq; eū dominus deus eius i manu regis Syrie: qui percussit eū, magnāq; predā cepit de eius imperio ⁊ adduxit in damascū. Manibus quoq; regis israel traditus est ⁊ percussus plaga grandi. Occiditq; Phacee filius romelie de iuda cētū viginti milia in die vno omnes viros bellatores: eo q̄ reliquissent dominū deum patrū suorū. Eodem tēpore occidit zechri vir potēs ex ephraim Maasiam filiū regis et Ezricā ducē domus eius helcanam
B quoq; secundū a rege. Ceperūtq; filij israel de fratribus suis ducenta milia mulierum puerorum ⁊ puellarum et infinitam predam, pertuleruntq; eam in Samariam. Ea tempestate erat ibi ꝓpheta domini nomine oded: qui egressus obuiam exercitui venienti in Samariam dixit eis. Ecce iratus dominus deus patrum vestrorū contra iudam tradidit eos in manibus vestris ⁊ occidistis eos atrociter, ita vt ad celū pertingeret vestra crudelitas. Insuper filios iuda ⁊ Hierusalem vultis vobis subijcere in seruos et ancillas: quod nequaq̄ facto opus est: peccatis enim super hoc dn̄o deo vestro. Sed audite consilium meū ⁊ reducite captiuos quos adduxistis de fratribus vestris, quia magnus furor dn̄i imminet vobis. Steterunt itaq; viri de principibus filiorū ephraim azarias filius iohanan barachias filius mosollamoth ezechias filius sellum ⁊ amasias filius hadali contra eos qui veniebāt de prelio ⁊ dixerūt eis. Non introducetis huc captiuos ne peccemus dn̄o. Quare vultis adijcere super peccata n̄ra: ⁊ vetera cumulare delicta: Grande quippe peccatū est: ⁊ ira furoris dn̄i imminet super israel. C
Dimiseruntq; viri israel bellatores predā et vniuersa que ceperāt corā principibus ⁊ omni multitudine: steteruntq; viri quos supra memorauimus ⁊ apprehēdētes captiuos oēsq; qui nudi erant vestierūt de spolijs. Cūq; vestissent eos et calciassēt ⁊ refecissent cibo ac potu: vnxissētq; ꝓpter laborē et adhibuissent eis curam: quicūq; ambulare non poterāt et erant imbecillo corpore imposuerunt eos iumētis ⁊ adduxerunt hiericho ciuitatē palmarū ad fratres eorū: ipsiq; reuersi sunt in samariā. Tēpore illo misit rex achaz ad regē Assyriorū postulās auxilium. Ueneruntq; idumei ⁊ percusserūt multos ex iuda ⁊ ceperūt p̄dā magnā. Philistijm quoq; diffusi sunt p vrbes cāpestres ⁊ ad meridiē iude: ceperūtq; bethsames et aialon et gaderoth socho quoq; ⁊ thamnā ⁊ gāzo cū viculis suis: ⁊ habitauerūt in eis.
Humiliauerat eñi dn̄s iudā ꝓpter achaz regē iuda eo q̄ nudasset eū auxilio ⁊ cōtēptui habuisset dn̄m: adduxitq; contra eum theglath phalasar regē assyriorū q̄ ⁊ afflixit eū ⁊ nullo resistente vastauit. Igit achaz spoliata domo dn̄i ⁊ domo regū ac principū dedit regi assyriorum D

rum munera: et tñ nihil ei profuit.
Insup ꝛ tpe angustie sue auxit con-
temptũ in dñm. Ipse p se rex achaz
imolauit diis damasci victimas per
cussoribꝰ suis ꝛ dixit. Dii regũ syrie
auxiliant eis quos ego placabo ho-
stiis ꝛ aderũt mihi: cũ ecõtrario ipi
fuerint ruine ei/ ꝛ vniuerso Israel.
Direptis itaqꝫ achaz oibꝰ vasis do-
mus dei atqꝫ confractis/ cl'sit ia-
nuas tẽpli dei/ ꝛ fecit sibi altaria in
vniuersis angulis hierl'm. In oibus
quoqꝫ vrbibꝰ iuda extruxit aras ad
cremandũ thus; atqꝫ ad iracũdiam
prouocauit dñm deum patrũ suorũ.
Reliqua aũt sermonũ eius ꝛ omniũ
operũ suoꝝ prioꝝ ꝛ nouissimoꝝ scri-
pta sunt in libro regũ iuda ꝛ israel.
Dormiuitqꝫ achaz cum patribꝰ suis
et sepelierũt eum in ciuitate hieru-
salẽ: neqꝫ enim receperũt eum in se-
pulchro regum israel. Regnauitqꝫ
Ezechias filius eius pro eo.

¶ Ca. Sum. De regno Ezechie qui
templum aperiri mandauit et resti-
tuit sacerdotes. Capitulum.xxix.

A 4. Regũ 18.a.

Igitur ezechias regnare cepit
cũ vigintiquinqꝫ esset annoꝝ
et vigintinouẽ annis regna-
uit in hierusalẽ. Nomẽ matris eius
abia filia Zacharie: fecitqꝫ qđ erat
placitũ in conspectu dñi: iuxta oia q̃
fecerat dauid pater eius. In ipo an
no ꝛ mense primo regni sui aperuit
valuas domꝰ dñi/ ꝛ instaurauit eas
adduxitqꝫ sacerdotes: atqꝫ leuitas
et cõgregauit eos in plateã orientalẽ:
dixitqꝫ ad eos. Audite me leui-
te ꝛ sanctificamini/ mundate domũ
B dñi dei patrũ vestroꝝ: ꝛ auferte om-
nem immũdiciã de sanctuario. Pec
cauerũt patres nostri ꝛ fecerũt ma-
lum in conspectu dñi dei nostri dere
linquẽtes eũ: auerterũt facies suas
a tabernaculo domini dei nostri/ et
prebuerunt dorsum: clauserũt ostia
que erant in porticu: et extinxerunt
lucernas/ incensumqꝫ non adoleue
runt: ꝛ holocausta nõ obtulerunt in
sanctuario deo israel. Cõcitatus est
itaqꝫ furor dñi sup iudam et hierl'm:
tradiditqꝫ eos in cõmotionem et in
interitũ ꝛ in sibilum: sicut ipsi cerni-
tis oculis vestris. En corruerũt pa-
tres nostri gladiis. Filii nostri et fi-
lie nostre et coniuges captiue ducte
sunt propter hoc scelus. Nunc ergo
placet mihi/ vt ineamus fedus cum
dño deo israel: ꝛ auertet a nobis fu
rorẽ ire sue. Filii mei nolite neglige C
re: vos elegit dñs vt stetis corã eo et
ministretis illi: colatisqꝫ eũ ꝛ creme
tis ei incẽsum. Surrexerũt ergo leui
te Mahath filius amasie ꝛ iohel filiꝰ
azarie đ filiis caath. Porro de filiis
merari: cis filius abdai ꝛ azarias fi-
lius ialaleel. De filiis autẽ gersom:
ioha filius zẽma ꝛ edẽ filius ioahe.
At vero de filiis elisphan: samri ꝛ ia
hiel. De filiis quoqꝫ asaph: zachari-
as et mathanias. Necnon de filiis
heman iahihel et semei. Sed ꝛ de fi-
liis idithun semeias et oziel. Cõgre-
gaueruntqꝫ fratres suos ꝛ sanctifica
ti sũt ꝛ ingressi sũt iuxta mãdatũ re- D
gis ꝛ imperiũ dñi vt expiarẽt domũ
dei. Sacerdotes quoqꝫ ingressi tem-
plũ dñi vt sanctificarent illud extu-
lerũt oẽm immũdiciã quã intro re-
pererãt in vestibulo domꝰ dñi/ quã
tulerũt leuite ꝛ asportauerũt ad tor-
rentẽ cedron foras. Ceperunt autẽ
prima die mẽsis primi mũdare ꝛ in
die octauo eiusdẽ mẽsis ingressi sunt
porticũ tẽpli dñi: expiaueruntqꝫ tem-
plũ diebꝰ octo: ꝛ in die sextadecima
mẽsis eiusdẽ qđ ceperãt impleuerunt.
Ingressi quoqꝫ sunt ad ezechiã regẽ
et dixerũt ei. Sãctificauimus omnẽ
domũ dñi ꝛ altare holocausti vasaqꝫ
eius: necnon et mẽsam propositio-
nis cũ oibus vasis suis: cunctãqꝫ tẽ-
pli supellectilem quã pollueras rex
achaz in regno suo postq̃ preuarica
tus est: ꝛ ecce exposita sunt oia corã E
altari dñi. Cõsurgensqꝫ diluculo eze-
chias rex adunauit oẽs principes
ciuitatis ꝛ ascendit in domũ dñi: ob
tulerũtqꝫ simul tauros septẽ ꝛ arie-
tes septem/ agnos septem/ ꝛ hircos
septẽ ꝓ peccato/ pro regno pro sanctua
rio pro iuda. Dixitqꝫ sacerdotibus
filiis aaron vt offerrent super alta-
re dñi. Mactauerũt igitur tauros et
susceperũt sanguinem sacerdotes ꝛ
fuderũt illũ super altare. Mactaue-
runt etiã arietes ꝛ illoꝝ sanguinẽ
super altare fuderunt. Immolaue-
runt agnos et fuderunt super alta-
re sanguinem. Applicuerũt hircos
ꝓ peccato corã rege ꝛ vniuersa mul
titudine: imposueruntqꝫ manus suas
super eos ꝛ imolauerũt illos sacer-
dotes ꝛ asperserũt sanguinẽ eorũ corã
altari pro piaculo vniuersi israelis. F
Pro oĩ quippe israel p̃ceperat rex

vt holocaustuz fieret pro peccato. Cō
F stituit quoque leuitas in domo dñi cū
cymbalis ꝛ psalterijs ꝛ citharis scđ'z
dispositionem dauid regis et gad vi-
dentis et nathan prophete: siquidez
dñi preceptū fuit per manū prophe-
tarū eius. Steteruntq; leuite tenen-
2. Para. 15.d. tes organa dauid: et sacerdotes tu-
bas: et iussit ezechias vt offerrent ho
locausta sup altare. Cūq; offerrentur
holocausta / ceperunt laudes canere
domino / et clāgere tubis / atq; i diuer
sis organis q̄ Dauid rex israel repe-
rerat concrepare. Omni autez turba
adorāte / cantores et hi qui tenebant
tubas erāt in officio suo / donec com-
pleretur holocaustū. Cūq; finita esset
oblatio / incuruat' est rex / et oēs qui
erant cum eo / et adorauerunt. Prece
pitq; ezechias et principes leuitis vt
laudarent dñz sermonibus dauid et
asaph videntis: qui laudauerūt deuz
magna leticia: ꝛ icuruato genu ado-
B rauerunt. Ezechias autē etiā hec ad-
didit. Implestis man' vestras dño /
accedite: et offerte victimas / et lau-
des i domo domini. Obtulit ergo vni
uersa multitudo hostias et laudes / ꝛ
holocausta mente deuota. Porro nu-
merus holocaustorum q̄ obtulit mul-
titudo / hic fuit: tauros septuaginta /
arietes centum: agnos ducentos: san
ctificaueruntque dño boues sexcen-
tos: et oues tria milia. Sacerdotes
vero pauci erant: nec poterant suffi-
cere vt pelles holocaustorū detrahe-
rent. Unde et leuite fratres eoruz ad
iuuerunt eos / donec iplreretur opus ꝛ
sanctificarent antistites. Leuite q̄p-
pe faciliori ritu sanctificantur / q̄ sa-
cerdotes. Fuerunt ergo holocausta
plurima / adipes pacificorum / et liba
mina holocaustorum: et complet' est
cultus domus domini. Letatusq; est
Ezechias / et omnis populus / eo q̄ mi
nisterium domini esset expletum / de
repente quippe hoc fieri placuerat.
¶ C.S. De cursoribus quos ezechias
misit in omnē israel vt venirent et ce-
lebrarent phase dño: et de pascha eze
D chie dño celebrato. Capitulum. xxx.

Misit quoq; ezechias ad oēm
israel et iudā: scripsitq; ep̄las
ad ephraī et manassen vt ve
nirent ad domū dñi in hierusalem: et
facerent phase dño deo israel. Inito
ergo consilio regis et principum / et
vniuersi cetus hierusalem / decreue-
runt vt facerent phase mense secun-
do. Non enim occurrerat facere in
tēpore suo: quia sacerdotes qui pos-
sent sufficere: sanctificati nō fuerāt:
et populus nodum congregatus fue-
rat in hierusalē. Placuitq; sermo re-
gi / ꝛ omni multitudini: et decreuerūt
vt mitterēt nūcios in vniuersum isrl'
de bersabee vsq; dan / vt venirent et
facerent phase dño deo israel in hie-
rusalē. Multi enim non fecerant sicut
in lege prescriptuz est. Perrexeruntq;
cursores cū epistolis ex regis impe-
rio / et principum eius in vniuersum
israel et iuda, iuxta id quod rex iusse
rat predicantes. Filij israel reuerti-
mini ad dñm deuz abraam / et Isaac /
et Israel: et reuertetur ad reliquias
que effugerunt manus regis assyrio
B rū. Nolite fieri sicut patres vestri: et
fratres qui recesserunt a dño deo pa-
trū suorū: et tradidit eos in interitū:
vt ipsi cernitis. Nolite indurare cer-
uices vestras: sicut patres vestri. Tra
dite manus vestras domino et veni-
te ad sanctuarium eius quod sancti-
ficauit in eternum. Seruite domino
deo patrum vestrorum: et auertetur
a vobis ira furoris eius. Si enim vos
reuersi fueritis ad dominum: fratres
vestri: et filij habebunt misericordiā
coram dominis suis qui illos duxe-
runt captiuos: et reuertentur in ter-
ram hanc. Pius enim et clemens est
dominus de' vester: et non auertet fa
ciē suaz a vobis: si reuersi fueritis ad
eū. Igitur cursores pergebant veloci
ter de ciuitate in ciuitatem per terrā
Ephraim et manasse: vsque ad zabu-
lon: illis irridentibus et subsannan-
tibus eos. Attamen quidam viri ex
Aser et manasse: et zabulon acquie-
scentes consilio: venerunt hierusalē.
In Juda vero facta est man' domini:
vt daret eis cor vnuz: vt facerent iux
ta preceptū regis et principū verbuz
dñi. Congregatiq; sunt in hierusalem
populi multi: vt facerent solennitatē
azymorum in mense secundo. Et sur-
C gentes destruxerunt altaria que erāt
in hierusalez: atq; vniuersa in quibus
idolis adolebatur incensum: subuer-
tētes: proiecerunt in torrentē cedrō.
Immolauerunt autez phase quarta-
decima die mensis secundi. Sacerdo
tes quoq; atq; leuite tandem scifica
ti obtulerunt holocausta i domo dñi:
steteruntq; in ordine suo iuxta dispō-

ſtionē ⁊ legē moyſi hoīs dei. Sacer-
dotes vero ſuſcipiebant effundendū
ſanguinē de manibus leuitarū: eo ꝙ
multa turba ſctificata nō eſſet: et id-
circo immolarent leuite phaſe his q̄
non occurrerāt ſanctificari dn̄o. Ma-
gna etiaꝫ pars populi de ephraim et
manaſſe et Iſſachar et zabulon / que
ſanctificata nō fuerat/comedit pha-
ſe/non iuxta quod ſcriptū eſt: et ora-
uit pro eis ezechias: dicens. Dn̄s bo-
nus propiciabitur cūctis qui in toto
corde requirunt dn̄m deū patruꝫ ſuo-
rum/et non imputabit eis ꝙ minus
ſctificati ſunt. Quem exaudiuit dn̄s
⁊ placatus eſt populo. Feceruntq̄ filij
iſrael q̄ inuēti ſunt in hierl'm ſolēni-
tatem azimorū ſeptē dieb⁹ in leticia
D magna: laudantes dn̄m per ſingulos
dies. Leuite quoq̄ ⁊ ſacerdotes per
organa q̄ ſuo officio congruebant. Et
locutus eſt Ezechias ad cor oīm leui-
tarum qui habebant intelligentiam
bonam ſuper dn̄o/⁊ comederūt ſeptē
diebus ſolennitatis immolātes victi-
mas pacificoꝝ: ⁊ laudātes dn̄m deuꝫ
pr̄m ſuoꝝ. Placuitq̄ vniuerſe mul-
titudini vt celebrarēt etiā alios dies
ſeptē: qđ ⁊ fecerūt cū ingenti gaudio.
Ezechias autēꝫ rex Iuda prebuerat
multitudini mille tauros et ſeptem
milia ouiū. Principes vero dederant
populo tauros mille / et oues decem
milia. Sctificata eſt ergo ſacerdotuꝫ
plurima multitudo: et hilaritate per-
fuſa oīs turba Iuda tam ſacerdotuꝫ
et leuitarum/q̄ꝫ vniuerſe frequentie
que venerat ex iſrl': ꝓſel ytoꝝ quoq̄
de terra iſrael: et habitantiū in iuda.
Factaq̄ eſt grādis celebritas in hie-
ruſalē qualis a diebus ſalomonis fi-
lij dauid regis Iſrael in ea vrbe non
fuerat. Surrexerunt aūt ſacerdotes
atq̄ leuite benedicētes populo: et ex-
audita eſt vox eoꝝ: peruenitq̄ ora-
tio in habitaculum ſanctum celi.

¶ C. S. Ezechias ſacerdotū et leuita-
rū diuiſit offertoriū: de collatione de-
cimarū danť colligunť diſtribuunťur
repelluntť bona que fecit ezechias: et
quomodo ꝓſperatus eſt. Cap. xxxi.

A Cumq̄ hec fuiſſent rite celebra-
ta/egreſſus eſt oīs iſrael qui i-
uentus fuerat in vrbibus iu-
da/et fregerunt ſimulachra: ſuccide-
runtq̄ lucos/demoliti ſunt excelſa: ⁊
altaria deſtruxerunt: nō ſolū de vni-
uerſo iuda et bēiamin: ſꝫ et de ephraī
quoq̄ et manaſſe: donec penit⁹ euer-
terent. Reuerſiq̄ ſunt oēs filij iſrael
in poſſeſſiones et ciuitates ſuas. Eze-
chias autē conſtituit turmas ſacer-
dotales / et leuiticas per diuiſiones
ſuas / vnumquenq̄ ī officio proprio:
tam ſacerdotuꝫ videlicet q̄ꝫ leuitarū
ad holocauſta et pacifica: vt miniſtra-
rent et cōfiterentur: canerentque ī por-
tis caſtroꝝ dn̄i. Pars aūt regis eoꝝ
erat/vt de ꝓpria eius ſubſtantia of-
ferretur holocauſtum mane ſemꝑ et
veſpere / ſabbatis quoq̄ et calendis
et ſolennitatib⁹ ceteris: ſicut ſcriptū
eſt in lege moyſi. Precepit etiam po- B
pulo habitantiū hieruſalē: vt darent leu. 34. c.
partes ſacerdotib⁹ et leuitis: vt poſ- nu. 18. b.
ſent vacare legi dn̄i. Q̄d cum percre-
bruiſſet in auribus multitudinis plu-
rimas obtulere primitias filij iſrael
frumenti vini et olei: mellis quoq̄ et
oīm que gignit humus decimas ob-
tulerūt. Sed et filij iſrael et iuda qui
habitabant in vrbibus iuda / obtule-
runt decimas boum et ouium: deci-
maſq̄ ſctōꝝ que vouerāt domino deo
ſuo: atq̄ vniuerſa portantes / fecerūt
aceruos plurimos. Menſe tertio ce-
perūt aceruoꝝ iacere fundamenta
et menſe ſeptimo compleuerunt eos.
Cūq̄ ingreſſi fuiſſent ezechias ⁊ prin-
cipes ei⁹ /viderūt aceruos et bn̄dixe-
rūt dn̄o ac ppl'o iſrl'. Interrogauitq̄
Ezechias ſacerdotes ⁊ Leuitas: cur
ita iacerent acerui. Reſpōdit illi Aza-
rias ſacerdos prim⁹ de ſtirpe ſadoc
dicens. Ex quo ceperūt offerri primi- C
tie in domo dn̄i/comedim⁹ et ſatura-
ti ſumus /et remanſerūt plurima / eo
ꝙ bn̄dixerit dn̄s ppl'o ſuo: reliquia-
rum autē copia eſt iſta quam cernis.
Precepit igiť Ezechias vt prepara-
rent horrea in domo dn̄i. Q̄d cum fe-
ciſſent / intulerunt tam primitias q̄ꝫ
decimas / et quecūq̄ vouerant fideli-
ter. Fuit autēꝫ prefectus eoꝝ chone-
nias leuita / et ſemei frater eius ſecūn-
dus: poſt quē Iehiel et azarias ⁊ na-
oth et Aſahel et Hierimoth / iozabad
q̄ꝫ et Elihel ⁊ ieſmachias et maath:
et banaias ꝓpoſiti ſub manibus cho-
nenie ⁊ ſemei fratris ei⁹ ex imperio
ezechie regis et azarie pontificis do-
mus dn̄i / ad quos oīa pertinebant.
Core vero filius iemna leuites et ia-
nitor orientalis porte / prepoſit⁹ erat
his que ſponte offerebantur dn̄o: pri-
mitijs et cōſecratis in ſancta ſctōꝝ

et sub cura eius eden et beniamin: ie-
sue et semeias: amarias quoque et se-
chenias in ciuitatibus sacerdotū: vt
fideliter distribuerent fratrib⁹ suis
partes minorib⁹ atque maioribus: ex-
ceptis marib⁹ ab annis tribus et su-
D pra/cunctis q̄ ingrediebantur templum
dn̄i. Et quicq̄d per singulos dies con
ducebant in ministerio atque obserua-
tionibus iuxta diuisiones suas/sacer
dotibus per familias/et leuitis a vi-
cesimo anno et supra per ordines et
turmas suas/vniuerseque multitu-
dini tam vxoribus q̄ liberis eorum
vtriusque sexus fideliter cibi de his q̄
sanctificata fuerant prebebant. Sed
et filiorum aaron per agros/et subur
bana vrbium singularū dispositi erāt
viri qui partes distribuerent vniuer
so sexui masculino de sacerdotibus et
leuitis. Fecit ergo ezechias vniuersa
que diximus in omni iuda: operatusque
est bonū et rectū et verū coram dn̄o
deo suo: in vniuersa cultura ministe-
rii domus domini iuxta legem et ce-
remonias volens requirere deum su-
um in toto corde suo. Fecitque/et pro-
speratus est.

¶ C. S. De strage facta ab angelo in
castris sennacherib: de morte ipsius:
de egritudine ezechie: de supbia cor-
dis eius et humilitate: de diuitiis ei⁹
de peccato ei⁹ in nunciis babylonis
eis ostendendo oīa: de morte eius: de
regno manasses filii eius. Cap. xxxii.

A
4.re.18.e
esa.36.a.
Post q̄ et huiuscemodi verita-
tem venit sennacherib rex as-
syriorum et ingressus iudā/obse-
dit ciuitates munitas: volens eas
capere. Quod cum vidisset Ezechias
venisse scz sennacherib et totum belli
impetū verti contra hierl'm inito cū
principibus consilio virisque fortissi-
mis: vt obturarent capita fontiū qui
erant extra vrbē: et hoc oīm decernē-
te sententia/cōgregauit plurimā mul-
titudinē/et obturauerūt cūctos fon-
tes et riuum q̄ fluebat in medio ter-
re: dicētes. Ne veniant reges assyrio-
rum et inueniāt aquaꝝ abundantiā.
Edificauit quoque agēs industrie om-
nem murū qui fuerat dissipat⁹: et ex-
truxit turres desup et forinsecus al-
terū murū. Instaurauitque mello in
B ciuitate dauid: et fecit vniuersi gene-
ris armaturā/et clypeos. Constituit-
que principes bellatorum in exercitu.
Et conuocauit vniuersos in platea

porte ciuitatis: ac locutus est ad cor
eorū dicens. Viriliter agite et confor-
tamini/nolite timere: nec paueatis
regē assyriorum/et vniuersam multitu-
dinē que est cum eo. Multo enim plu-
res nobiscū sunt: q̄ cum illo. Cum illo
enim est brachiū carneum: nobiscum 4.re.6.d.
dn̄s deus nr̄: q̄ auxiliator est nr̄: pu-
gnatque pro nobis. Cōfortatusque est
populus huiuscemodi verbis ezechie
regis iuda. Que postq̄ gesta sūt: mi-
sit sennacherib rex assyriorū seruos
suos hierl'm. (Ipse eīn cum vniuerso
exercitu obsidebat lachis) ad ezechi-
am regem iuda: et ad oēm ppl'm q̄ erat
in vrbe dicēs. Hec dicit sennacherib
rex assyriorū. In quo habētes fiduci- C
am / sedetis obsessi in hierusalem? 4.re.18.f
Nū ezechias decepit vos: vt tradat
morti in fame et siti: affirmās q dn̄s
deus vester liberet vos de manu re-
gis assyriorū? Nunqd nō iste est eze-
chias q̄ destruxit excelsa illi⁹ et alta-
ria: et precepit iude et hierl'm dicens.
Corā altari vno adorabitis: et in ipso
comburetis incensum. An ignoratis
que ego fecerim: et patres mei cunctis
terrarū ppl'is? Nunquid preualue-
runt dii gentiū oīmque terrarum libera-
re regionē suā de manu mea? Quis
est de vniuersis diis gentiū quas va-
stauerūt patres mei q̄ potuerit erue-
re populum suum de manu mea: vt
possit etiam deus vester eruere vos
de hac manu? Non vos ergo decipi-
at ezechias nec vana persuasione de-
ludat: neque credatis ei. Si enim nul-
lus potuit deus cunctarū gentiū at- D
que regionum liberare populum suum
de manu mea et de manu patrū meo-
rum: consequenter nec deus vester
poterit eruere vos de hac manu. Sed
et alia multa locuti sunt serui ei⁹ con
tra dominum deum/et contra ezechi-
am seruum eius. Epistolas quoque scri-
psit plenas blasphemie in dominū de-
um israel: et locutus est aduersum
eum. Sicut dii gentium ceterarū nō
potuerunt liberare populum suum
de manu mea: sic et deus ezechie erue-
re nō poterit populum suum de ma- A
nu ista. Insuper et clamore magno
lingua iudaica contra populum qui
sedebat in muris hierusalem perso-
nabat: vt terreret eos et caperet ciui-
tatem. Locutusque est contra deum
hierl'm / sicut aduersum deos popu-
lorum terre opera manuum hominū.

Orauerūt igit̄ ezechias rex/ꝛ esaias
filiꝰ amos ꝓphetes aduersum hanc
blasphemiā/ac vociferati sunt vsque
in celū. Et misit dñs angelū suū qui
percussit omnem virū robustū ꝛ bel-
latorē/ꝛ principē exercitus regis as-
syriorū. Reuersusq; est cum ignomi-
nia in terrā suā. Cumq; ingressus es-
set domū dei sui/filij qui egressi fue-
rant de vtero eius/interfecerunt eū
gladio. Saluauitq; dñs ezechiam: et
habitatores hierl'm de manu senna-
cherib regis assyriorū/ꝛ de manu oīm
et prestitit ei quietem per circuitum.
F Multi etiā deferebāt hostias et sacri
ficia dño i hierl'm et munera ezechie
regi iuda. Qui exaltatꝰ est post hec
4.re.20.a. coram cunctis gentibus. In diebꝰ il-
esa.38.a. lis egrotauit ezechias vsq; ad mortē
et orauit dominū. Exaudiuitq; eū: et
dedit ei signū: sz nō iuxta beneficia q̄
acceperat/retribuit: qr eleuatum est
cor eiꝰ. Et facta est contra eum ira: et
contra iudā et hierl'z. Humiliatusque
est postea: eo ꝙ exaltatum fuisset cor
eius: tam ipse q̄ habitatores hierl'm:
et idcirco non venit sup eos ira dñi in
diebꝰ ezechie. Fuit autē ezechias di-
ues/et inclytus valde: et thesauros si
bi plurimos congregauit/argenti et
auri et lapidis p̄ciosi aromatū et ar-
morū vniuersi generis et vasorū ma
gni precij: apothecas quoq; frumen-
ti vini et olei et presepia oīm iumēto-
rum: caulasq; pecoribus/et vrbes sex
edificauit. Habebat quippe greges
ouiū et armentorū innumerabiles eo
ꝙ dedisset ei dñs substantiā multam
nimis. Ipse est ezechias qui obtura-
uit superiorē fontē aquarum gyon: ꝛ
auertit eas subter ad occidentem vr-
bis dauid. In oībus operibꝰ suis fe-
cit prospere q̄ voluit. Attamen in le-
gatione principū babylonis q̄ missi
fuerant ad eū vt interrogarēt de por-
tēto qđ acciderat super terrā: dereli-
quit eū dñs vt tentaret: et nota fierēt
oīa que erant in corde eius. Reliqua
aūt sermonū ezechie et misericordia
rum eiꝰ scripta sunt in visione esaie
filij amos ꝓphete/et in libro regum
iuda et israel. Dormiuitq; Ezechias
cum patribus suis: et sepelierūt eum
super sepulchra filiorum Dauid. Et
celebrauit eius exequias vniuersus
iuda: et oēs habitatores hierusalem.
Regnauitq; manasses filiꝰ eiꝰ ꝓ eo.
C. S. De regno manasses ꝛ sceleri
bus eius: capitur ab assyrijs/et duci-
tur in babyloniā: penitet et orat do-
minum: ꝛ reducit in hierl'm: destruit
idola de domo dñi et aras quas fece-
rat ipse: sed populus adhuc immola-
bat in excelsis: de morte eius et de re
gno filij eius amon et occisione eius
a seruis suis proprijs: cui successit fi-
lius eius iosias. Capitulum. xxxiij.
Duodecim annorū erat manas- A
ses cū regnare cepisset/et quin 4.re.21.a.
quaginta quinque annis regnauit in
hierl'm. Fecit autē malū coram dño
iuxta abominationes gentium quas
subuertit dominus coram filijs israel
et cōuersus instaurauit excelsa q̄ de-
moliuus fuerat ezechias pater eius.
Cōstruxitq; aras baalim et fecit lu-
cos et adorauit oēm militiā celi: et co
luit eam. Edificauit quoq; altaria in 2.re.7.b.
domo dñi de qua dixerat dñs/in hie-
rusalē erit nomen meū in eternum.
Edificauit aūt ea cūcto exercitui ce-
li: in duobꝰ atrijs domꝰ dñi: transire-
q; fecit filios suos per ignē in valle
beenom. Obseruabat somnia/secta-
batur auguria/maleficijs artibus in
seruiebat: habebat secū magos et in-
cantatores: multaq; mala operatus
est corā dño: vt irritaret eū. Sculpti- B
le quoq; et cōflatile signū posuit i do
mo dñi: de qua locutꝰ est dñs ad da-
uid et ad salomonē filiū eius dicens.
In domo hac et in hierl'm quā elegi
de cunctis tribubꝰ israel: ponam no-
mē meū in sempiternū: et mouere nō
faciā pedē israel de terra quā tradi-
di patribus eorum: ita dūtaxat/si cu-
stodierint facere que precepi eis/cū-
ctamq; legē et ceremonias atq; iudi-
cia que mandaui per manum moysi.
Igitur manasses seduxit iudā et ha-
bitatores hierl'm: vt facerēt malum
super oēs gētes quas subuerterat
dñs a facie filiorū isrl'. Locutusq; est
dñs ad eū/et ad populū illiꝰ: et atten
dere noluerunt. Idcirco supinduxit 1.q.7.c.1.
eis principes exercitꝰ regis assyrior. De pe.di.
ceperuntq; manassen: et vinctū cate- 2.c.si enim
nis atq; cōpedibꝰ duxerunt in baby- ante fi.
lonē. Qui postq̄ coangustatus est: C
orauit dñm deū suū/et egit peniten-
tiam valde corā deo patrum suorū.
Deprecatusq; est eū: ꝛ obsecrauit in
tente: et exaudiuit orationē eius: re-
duxitq; eum hierusalē in regnū su-
um. Et cognouit Manasses ꝙ dñs ip-
se esset deus. Post hec edificauit mu-

rum extra ciuitatē dauid/ ad occidē-
tem gyon in cōualle ab introitu por-
te pisciū per circuitū vsq; ad ophel:
et exaltauit illū vehemēter. Cōstitui-
tq; pricipes exercitus in cunctis ci-
uitatib⁹ iuda munitis/ et abstulit de-
os alienos et simulachrum de domo
dn̄i: aras quoq; quas fecerat in mon
te domus dn̄i/ et in hierl'm: et proiecit
omnia extra vrbem. Porro instaura-
uit altare dn̄i/ et immolauit super il-
lud victimas et pacifica et laudem.
D Precepitq; iude vt seruiret dn̄o deo
israel. Attamen adhuc populus im-
molabat in excelsis dn̄o deo suo. Re-
liqua aūt gestorū manasse et obsecra-
tio eius ad deum suū/ verba quoq; vi
dentiū: que loquebant ad eū in noīe
dn̄i dei israel/ cōtinētur in sermonib⁹
regū israel. Oratio quoq; eius et ex-
auditio et cūcta peccata atq; contem-
ptus: loca etiā in quib⁹ edificauit ex-
celsa et fecit lucos: et statuas anteq̄
ageret penitentiā: scripta sunt in ser
monib⁹ ozai. Dormiuit ergo manas-
ses cum patribus suis: et sepelierunt
eum in domo sua. Regnauitq; pro eo
filius eius amon. Uigintiduorum an
norum erat amon/ cum regnare ce-
pisset: et duob⁹ annis regnauit in hie-
rusalē. Fecitq; malū in cōspectu dn̄i
sicut fecerat manasses pater ei⁹: et
cunctis idolis q̄ manasses fuerat fa
bricat⁹: immolauit atq; seruiuit: et nō
est reuerit⁹ faciē dn̄i/ sicut reuerit⁹
est manasses pater eius/ et multo ma
iora deliquit. Cumq; coniurassent ad
uersus eū serui sui/ interfecerunt eū
in domo sua. Porro reliqua populi
multitudo/ cesis his qui amon per-
cusserant constituit regem Josiam fi
lium eius pro eo.

¶ C.S. De regno iosie et eius pieta-
te: de inuentione Deuteronomii: de
Olda prophetissa: de federe populi
ad dominum. Capitulum.xxxiiii.

A
4. Regū
22.a.

Octo annorum erat iosias cū
regnare cepisset: et triginta
et vno anno regnauit in hie-
rusalem. Fecitq; qđ erat rectū in cō-
spectu domini/ et ambulauit i vijs da
uid patris sui/ nō declinauit neq; ad
dexteram/ neq; ad sinistram. Octauo
autē anno regni sui cum adhuc esset
puer/ cepit querere deum patris sui
Dauid: et duodecimo anno postq̄
regnare ceperat mundauit iudam et
hierusalē ab excelsis et lucis: simula-
chrisq; et sculptilib⁹. Destruxeruntq;
corā eo aras baalim et simulachra q
superposita fuerant demoliti sunt.
Lucos etiā et sculptilia succidit atq;
comminuit: et sup tumulos eorū qui
eis immolare consueuerant fragmē
ta dispersit. Ossa preterea sacerdo- B
tum combussit in altarib⁹ idolorum:
mundauitq; iudā et Hierusalē. Sed
et in vrbibus manasse et ephraim et
Symeō vsq; nepthalim cūcta subuer-
tit. Cūq; altaria dissipasset et lucos
et sculptilia cōtriuisset in frusta: cun
ctaq; delubra demolitus esset de vni
uersa terra israel: reuersus est in hie
rusalē. Igitur anno octauodecimo
regni sui mūdata iam terra et tēplo
dn̄i misit saphā filiū eselie et maasi-
am principē ciuitatis et ioha filiū io-
achaz a commētarijs vt instaurarēt
domum dn̄i dei sui. Qui venerunt ad
Helchiā sacerdotē magnū: acceptā-
q; ab eo pecuniā que illata fuerat in
domū dn̄i et quā cōgregauerant leui-
te et ianitores de manasse et ephraim
et vniuersis reliquijs israel ab omni
quoq; iuda et beniamin et habitato-
ribus hierusalē: tradiderūt in mani-
bus eorum qui preerant operarijs in
domo dn̄i vt instaurarent templū et C
infirma queq; sarcirent. At illi dede-
rūt eā artificib⁹ et cemētarijs vt eme-
rent lapides de lapidicinis et ligna
ad cōmissuras edificij et ad cōtigna-
tionē domorū quas destruxerant re-
ges iuda: q fideliter cūcta faciebāt.
Erant autē prepositi operātium Ja-
bath et Abdias de filijs merari Za-
charias et mosollam de filijs Caath
qui vrgebāt opus omnes leuite sciē-
tes organis canere. Sup eos vero qui
ad diuersos vsus onera portabant
erant scribe et magistri de leuitis ia-
nitores. Cūq; efferrēt pecuniam que
illata fuerat in tēplū dn̄i reperit hel
chias sacerdos librū legis dn̄i q da-
tus fuerat p manū Moysi/ et ait ad
saphan scribā. Librum legis inueni
i domo domini. Et tradidit ei. At ille D
intulit volumē ad regem et nuncia-
uit ei dicens. Ois que dedisti in ma-
nu seruorum tuorum: ecce cōplētur.
Argētum quod repertū est in domo
dn̄i cōflauerūt: datūq; est prefectis ar-
tificū et diuersa opera fabricantium.
Preterea tradidit mihi Helchias
sacerdos hunc librū. Quem cum re-
ge presente recitasset: audissetq; ille

verba legis/scidit vestimenta sua: et
precepit helchie et ahicham filio sa-
phan/et abdon filio micha: saphan
quoq; scribe et asaie seruo regis di-
cens. Ite et orate dñm pro me: et pro
reliquiis israel et iuda: super vniuer-
sis sermonib⁹ libri istius qui reper-
tus est. Magnus enim furor dñi stil-
lauit sup nos: eo q non custodierint
patres nostri verba dñi vt facerent
omnia q̃ scripta sunt in isto volumi-
C ne. Abiit ergo helchias: et hi qui si-
mul a rege missi fuerãt ad oldam pro-
phetadẽ vxorẽ sellum filii thecuath/
filii asra custodis vestium/que habi-
tabat in hierl'm in secunda: et locuti
sunt ei verba que supra narrauimus.
At illa respõdit eis. Hec dicit domi-
nus deus israel: dicite viro qui misit
vos ad me. Hec dicit dñs. Ecce ego
inducã mala super locũ istũ/et super
habitatores eius: cunctaq; maledi-
cta que scripta sunt in libro hoc quẽ
legerũt corã rege iuda: qr dereliquẽ-
runt me et sacrificauerunt diis alie-
nis vt me ad iracũdiam prouocarẽt
in cũctis operibus manuum suarũ.
D Idcirco stillabit furor me⁹ super lo-
cum istũ/et nõ extinguetur. Ad regẽ
autẽ iuda qui misit vos pro dño de-
precãdo/sic loquimini. Hec dicit do-
minus de⁹ israel. Quoniam audisti
verba voluminis/atq; emollitum est
cor tuum: et humiliatus es in cõspe-
ctu dñi super his que dicta sunt con-
tra locum hunc et habitatores hieru-
salem: reueritusq; faciẽ meã scidisti
vestimẽta tua/ et fleuisti coram me:
ego quoq; exaudiui te dicit domin⁹.
Iam enim colligã te ad patres tuos/
et infereris i sepulchrum tuũ in pa-
ce: nec videbũt oculi tui omne malũ
quod ego inducturus sum super locũ
4. Regũ 23.a. istum/et sup habitatores eius. Retu-
lerunt itaq; regi cũcta q̃ dixerat. At
ille conuocatis vniuersis maioribus
natu iuda et hierl'm/ ascẽdit i domũ
dñi: vnaq; oẽs viri iuda et habitato-
res hierusalẽ sacerdotes et leuite: et
cunctus pplś a minimo vsq; ad ma-
E ximũ. Quib⁹ audientib⁹ in domo dñi
legit rex oĩa verba voluminis: et stans
in tribunali suo percussit fedus co-
ram dño vt ambularet post eũ: et cu-
stodiret precepta et testimonia et iu-
stificationes eius in toto corde suo:
et in tota anima sua: faceretq; q̃ scri-
pta sunt in volumine illo quod lege-
rat. Adiurauit quoq; super hoc om-
nes qui reperti fuerant in hierusalem
et beniamin: et fecerunt habitatores
hierusalẽ iuxta pactũ domini dei pa-
trum suorũ. Abstulit ergo iosias cun-
ctas abominationes de vniuersis re-
gionibus filiorũ israel: et fecit oẽs qui
residui erãt in israel seruire dño deo
suo. Cũctis dieb⁹ vite sue non reces-
serunt a dño deo patrum suorum.
¶ Ca. B. De phase quod fecit iosias et
de morte eius: de lamentationibus
suorum super eum. Cap. xxxv.
Fecit adẽ iosias in hierl'm pha- A
se domio/ quod immolatum est 4. re. 23. c
quartadecima die mensis primi. Et 3. esd. 1. a.
constituit sacerdotes in officiis su-
is: hortatusq; est eos / vt ministra-
rent in domo dñi. Leuitis quoq; ad
quorum eruditionem omnis israel
sanctificabatur dño locutus est. Po-
nite arcam in sanctuario tẽpli quod
edificauit salomon filius dauid rex
israel. nequaq̃ enim eam vltra por-
tabitis. Nũc ergo ministrate domi-
no deo vestro et populo eius israel: et
preparate vos per domos et cogna-
tiones vestras in diuisionib⁹ singu-
lorũ/ sicut precepit dauid rex israel/
et descripsit salomon filius ei⁹/et mi-
nistrate in sanctuario eius per fami-
lias turmasq; leuiticas: et sanctifica-
ti immolate phase. Fratres etiam ve-
stros / vt possint iuxta verba q̃ locu-
tus est dñs i manu moysi facere pre-
parate. Dedit preterea iosias omni
populo qui ibi fuerat inuentus in so-
lennitate phase: agnos et hedos de
gregibus / et reliqui pecoris trigin-
ta milia: boum quoq; tria milia. hec
de regis vniuersa substantia. Duces
quoq; ei⁹ sponte quod vouerant/ ob-
tulerũt tam populo q̃ sacerdotibus
et leuitis. Porro helchias et zacha- B
rias et iehiel principes domus dñi
dederunt sacerdotib⁹ ad faciendum
phase pecora commixtim duo milia
sexcenta/et boues trecẽtos. Chonen-
ias autẽ et semeias etiã et nathanael
fratres eius: necnõ asabias et iahiel
et iozabad principes leuitarũ dede-
runt ceteris leuitis ad celebrandum
phase quinq; milia pecorũ/ et boues
quingẽtos. Preparatumq; est mini-
sterium: et steterũt sacerdotes in of-
ficio suo. Leuite quoq; in turmis iux-
ta regis imperiũ: et immolatum est
phase. Asperserũtq; sacerdotes ma-

tuas suas sanguine: et leuite detraxe-
rūt pelles holocaustorum/ et separa
uerunt ea vt darent per domos et fa
milias singulorū: et offerrent dño/ si-
cut scriptum est in libro moysi. de bo-
bus quoque fecerunt similiter. Et assa
uerunt phase super ignē: iuxta quod
in lege preceptū est. Pacificas vero
hostias coxerunt in lebetis/ et cacca-
bis/ et ollis: et festinato distribuerūt
vniuerse plebi. sibi autē et sacerdoti-
bus postea parauerunt. Nā in obla-
tione holocaustorum et adipū/ vsque
ad noctē sacerdotes fuerūt occupa-
ti: vnde et leuite sibi et sacerdotibus
filijs aaron parauerunt nouissimis.
C Porro cātores filij asaph stabant in
ordine suo iuxta preceptum dauid: et
asaph et emani et idithun propheta-
rū regis dauid. Janitores vero per
portas singulas obseruabant: ita vt
nec puncto quidē discederēt a mini-
sterio. quā ob rem et fratres eorū le-
uite parauerūt eis cibos. Omnis igi
tur cultura dñi rite cōpleta est in die
illa vt facerent phase/ et offerrēt ho-
locausta super altare dñi/ iuxta pre-
ceptum regis iosie. Feceruntque filij is-
rael qui reperti fuerant ibi/ phase in
tēpore illo et solennitatē azimorū se-
ptem diebus. Non fuit phase simile
huic in israel a diebus samuelis pro-
phete: sed nec quisquā de cunctis regib⁹
israel fecit phase/ sicut iosias sacer-
dotibus/ et leuitis/ et omni iude/ et is-
rael qui repert⁹ fuerat: et habitanti-
bus in hierusalē. Octauodecimo an-
no regni Josie: hoc phase celebratū
4. Regū 23.f. est. Postquam instaurauerat Josias tē-
plum/ ascēdit nechao rex egypti ad
pugnandū in charchamis iuxta eu-
phratē: et processit in occursum eius
Josias. At ille missis ad eum nūcijs
D ait. Quid mihi et tibi est rex iuda? nō
aduersum te hodie venio: sed contra
aliā pugno domum: ad quā me deus
festinato ire precepit. Desine aduer-
sum deum facere qui mecū est/ ne in-
terficiat te. Noluit iosias reuerti: sed
preparauit cōtra eum bellū: nec ac-
quieuit sermonibus Nechao ex ore
dei: verū perrexit vt dimicaret in cā-
Za.12.d. po mageddo. Ibique vulneratus a sa-
gittarijs/ dixit pueris suis. Educite
me de prelio: quia oppido vulneratus sum.
Qui trāstulerūt eū de curru in alte-
rum currū/ qui sequebatur eum more
regio: et asportauerunt eum in hieru

salem. Mortuusque est/ et sepultus in
mausoleo patrum suorū. Et vniuer-
sus iuda et hierusalē luxerunt eum.
Hieremias maxime: cuius oēs cāto-
res atque cātatrices/ vsque in presentē
diem lamētationes super iosiam re-
plicant/ et quasi lex obtinuit in isra-
el: ecce scriptū fertur in lamētationi-
bus. Reliqua autem sermonum iosie
et misericordiarū eius que lege pre-
cepta sunt domini: opera quoque illi⁹
prima et nouissima scripta sunt in li-
bro regum iuda et israel.
C Ca. S. De ioachaz rege captiuato
in egyptū: de eliachim frē eius quo-
modo captiuauit eum rex babylonis
et de sedechia et de destructiōe hierl'm
et de syro rege persarum. Cap. xxxvi.
Tulit ergo populus terre ioachaz A
filiū iosie/ et cōstituit regē pro 4. Regū
patre suo in hierl'm. Viginti triū 23.f.
um annorū erat ioachaz cū regnare
cepisset: et tribus mensibus regnauit
in hierl'm. Amouit aūt eum rex egy-
pti cum venisset in hierl'm: et condē-
nauit terrā centū talētis argenti/ et
talento auri. Constituitque pro eo re-
gem Eliachim fratrē eius super iu- Mat.1.b.
dam et hierusalem: et vertit nomen
eius ioacim. Ipsum vero ioachaz tu-
lit secum: et adduxit in egyptum. Vi-
ginti quinque annorū erat ioacim cum
regnare cepisset: et vndecim ānis re-
gnauit in hierl'm. Fecitque malum co-
ram dño deo suo. Contra hunc ascen-
dit nabuchodonosor rex chaldeorū/
et vinctū catenis duxit in babylonē
ad quā et vasa dñi trāstulit: et posuit
ea in templo suo. Reliqua autē ver- B
borum ioacim et abominationū eius
quas operatus est/ et que inuenta
sunt in eo: continentur in libro regū
iuda et israel. Regnauit autem ioa-
chim filius eius pro eo. Octo anno-
rum erat ioachin cum regnare cepis-
set: et tribus mēsibus/ ac decem die-
bus regnauit in hierusalem: fecitque
malum in conspectu dñi. Cumque an-
ni circulus volueretur/ misit nabu-
chodonosor rex nuncios qui/ et ad-
duxerunt eum in babylonem/ asporta-
tatis simul preciosissimis vasis do-
mus dñi. Regem vero constituit se- 4. Regū
dechiam patruum eius super iudam 24.d.
et hierusalem. Viginti et vnius an- hie.37.a.
ni erat Sedechias/ cum regnare ce-
pisset: et vndecim annis regnauit in
hierusalem. Fecitque malum in ocu-

tis dñi dei sui / nec erubuit faciē hie-
remie pphete loquentis ad se ex ore
hie.38.a. dñi. A rege quoq; nabuchodonosor
E recessit qui adiurauerat eū p deū: ꝛ
indurauit ceruicem suā ꝛ cor vt nō
reuerteref ad dñm deū israel. Sed ꝛ
vniuersi principes sacerdotum ꝛ po-
pulus preuaricati sunt inique iuxta
vniuersas abominationes gētium:
et polluerūt domum dñi quā sancti-
ficauerat sibi in hierusalē. Mittebat
aūt dñs deus patrū suorū ad illos p
manū nunciorū suoꝝ / de nocte ɔsur-
gens ꝛ quotidie cōmonēs: eo ꝙ par-
ceret populo et habitaculo suo. At il-
li subsannabant nūcios dei / ꝛ paruī-
pendebāt sermones eiꝰ / illudebātq;
prophetis donec ascēderet furor do-
mini in populum eius / et esset nulla
curatio. Adduxit enim sup eos regē
chaldeorū et interfecit iuuenes eoꝝ
gladio in domo sanctuarii. Non est
misertus adolescentis et virginis et
senis: nec decrepiti quidē: sꝫ oēs tra-
didit in manibꝰ eius: vniuersaq; va-
sa domus domini tā maiora ꝙ mino-
ra: et thesauros tēpli ꝛ regis ꝛ prin-
D cipum transtulit in babilonē. Incen-
derunt hostes domum dei / destruxe-
runtq; murū hierlm. Uniuersas tur-
res cōbusserūt: et quicqd preciosum
fuerat / demoliti sunt. Si quis euase-
rat gladium / ductus in babylonē ser-
uiuit regi et filiis eius / donec impe-
raret rex persarū: et cōpleref sermo
dñi ex ore hieremie: et celebraret ter-
ra sabbata sua. Cūctis enim diebꝰ de-
solationis egit sabbatū / vsq; dū com-
pleref septuaginta anni. Anno au-
tem primo cyri regis persarum / ad
explēdum sermonē dñi / quē locutus
fuerat p os hieremie: suscitauit dñs
hie.25.c. spiritū Cyri regis persarū / qui iussit
et.29.c. predicari in vniuerso regno suo / etiā
1.esd.1.a. p scripturā dicens. Hec dicit Cyrus
rex persarum. Oia regna terre dedit
mihi dñs deus celi et ipse pcepit mi-
hi vt edificarē ei domū i hierlm que
est in iudea. Quis ex vobis est in oī
populo eius? Sit dominus deus suꝰ
cum eo / et ascendat.

¶ Explicit liber Dibre haiamim:
siue paralipomenon secundus.

¶ Oratio Manasses regis Juda /
cū captiuus teneretur in Babylone
que non est in hebreo nec greco.

Domine deus oīpotens patrum
nostrorū abrahā isaac et iacob /
et semini eorum iusto / qui fecisti ce-
lum ꝛ terram cum omni ornatu eoꝝ.
qui signasti mare verbo precepti tui.
qui conclusisti abyssum ꝛ signasti ter-
ribili et laudabili noi tuo qd oēs pa-
uent ꝛ tremunt: et vultu virtutis tue.
et insustenabilis ira super peccato-
res cōminationis tue / immensa vero
et inuestigabilis mia promissionis
tue: qm tu es dñs deꝰ altissimꝰ super
omnē terrā longanimis ꝛ multū mi-
sericors et penitēs sup malitiam ho-
minum. Tu autem dñe sm bonitatē
tuā promisisti penitentiam remissio-
nis pctōꝝ: et tu deꝰ iustorū nō posui- 2
sti penitētiā iustis / abraā isaac / et ia-
cob: his qui tibi nō peccauerunt: qm
peccaui super numeꝝ arene maris /
multiplicate sunt iniquitates mee /
incuruatus sum multo vinculo fer-
ri: ꝛ nō est respiratio mihi: qꝛ excita-
ui iracundiā tuā et malum corām te
feci statuēs abominationes / et mul-
tiplicans offensiones. Et nunc fle-
cto genua cordis mei / precans a te
bonitatem dñe. Peccaui dñe pecca-
ui: et iniquitatem meā agnosco. Pe-
to rogās te dñe: remitte mihi remit-
te mihi: ne simul perdas me cum ini-
quitatibus meis / neq; in eternuꝫ re-
serues mala mihi: qꝛ indignū salua-
bis me sm magnā misericordiā tuā
et laudabo te semp oībus diebꝰ vite
mee: qm te laudat oīs virtꝰ celorū: et
tibi est glīa in secla seculorū. Amen.

¶ Explicit oratio Manasses
regis Juda.

¶ Hieronymus ad Domnionem et
Rogationum / in Esdram ꝛ Neemi-
am prefatio.

Utrum difficilius sit facere qd
poscitis / an negare necdū sta-
tui. Nam neq; vobis aliquid
imperātibus abnuere / sententie est:
et magnitudo oneris ipositi ita cer-
uices premit / vt ante sub fasce ruen-
dum sit ꝙ leuādū. Accedunt ad hoc
inuidorū studia / qui omne qd scribi-
mus reprehendēdum putant. Et in-
terdū contra se cōscientia repugnā-
te / publice lacerant que occulte le-
gunt: intantū vt clamare cōpellar et
dicere. Dñe libera animam meā a la-
bis iniquis: et a lingua dolosa. Ter- Ps.119.
tius annus est ꝙ semp scribitis atq;
rescribitis vt esdre librū ꝛ hester vo-

bis de hebreo transferam: quasi non habeatis greca et latina volumina: aut quicquid illud est quod a nobis vertit/non statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autē (vt ait quidam) niti/neq̄ aliud fatigando nisi odium querere extreme dementie est. Itaq̄ obsecro vos mi Domnion ⁊ rogatione charissimi, vt priuata lectione contenti/librū nō offeratis in publicum/nec fastidiosis cibos ingeratis: vitetisq̄ eorū supercilium qui iudicare tantum de aliis/⁊ ipsi facere nihil nouerūt. Si qui autē fratrū sunt quibus nostra non displicent, his tribuatis exemplar: admonentes vt hebrea nōia quorum grandis in hoc volumine copia est/distincte et p interualla transcribant. Nihil enim proderit emēdasse librum/nisi emendatio librariorū diligētia ꝯseruet. Nec quēq̄ moueat q̄ vnus a nobis liber editus est: nec apocriphorum tertii et quarti libri somniis delectetur: quia et apud Hebreos Esdre Neemieq̄ sermones in vnum volumen coartantur ⁊ que non habent apud illos/nec de vigintiquatuor senibus sunt procul abiicienda. Si quis autē septuaginta vobis opposuerit interpretes: quorū exemplaria varietas ipsa lacerata ⁊ inuersa demōstrat/nec potest vtiq̄ verum asseri quod diuersum est: mittite eum ad euangelia/in quibus multa ponunt quasi de veteri testamento/que apud septuaginta interpretes non habent: velut illud. Quoniam
Osee.11.a
nazarenus vocabit. ⁊: Ex Egypto voca
Mat.2.c.
ui filium meum. ⁊: Videbūt in quem
Zac.12.c.
cōpunxerunt. multaq̄ alia que latiori operi reseruamus: ⁊ querite ab eo vbi scripta sunt. Cumq̄ proferre non potuerit/vos legite de his exemplaribus que nuper a nobis edita/maledicorum quotidie linguis confodiuntur. Sed vt ad cōpendium veniā/certe qđ illaturus sum/equissimum est. Edidi aliquid quod nō habet in greco/aut aliter habetur q̄ a me versum est. Quid interpretem laniant? Interrogēt hebreos: et in ipsis authoribus/translationi mee vel arrogent vel derogent fidem. Porro aliud est si clausis (quod dicitur) oculis mihi volunt maledicere et non imitantur grecorū studium ⁊ beneuolētiam/qui post septuaginta translatores/iam Christi euāgelio coruscante/Iudeos et Hebionitas legis veteris interpretes: Aquilā videlicet ⁊ Symmachū/et Theodotionem/⁊ curiose legunt/et per origenis laborem in hexaplis ecclesiis dedicarunt. Quanto magis latini grati esse deberent/q̄ exultantem cernerent greciam a se aliquid mutuari? Primū enim magnorū sumptuum est ⁊ infinite difficultatis/exemplaria posse habere oīa: deinde etiā q̄ habuerint/⁊ hebrei sermonis ignari sunt/magis errabunt: ignorātes quo e multis verius dixerit. Quod etiam sapientissimo cuidā nuper apud grecos accidit/vt interdū scripture sensum relinquens: vniuscuiuslibet interpretis sequeret errorē. Nos autē qui hebree lingue saltē paruam habemus scientiam: ⁊ latinus nobis vtcūq̄ sermo nō deest: ⁊ de aliis magis possumus iudicare/⁊ ea que ipsi intelligimus in nostra lingua ꝓmere. Itaq̄ licet hydra sibilet/victorq̄ Sinon incendia iactet: nunq̄ meū iuuante Christo/silebit eloquiū: etiam precisa lingua balbutiet. Legāt q̄ volūt: q̄ nolunt/abiiciāt. Euētilēt apices: literas calumniēt. Magis vestra charitate ꝓuocabor ad studium/q̄ illorū detractione ⁊ odio deterrebor.

Explicit prefatio.

Esdre liber primus.

C.S. Cyrus soluit captiuitatem populi: et redditis vasis ac numeratis precepit populum ire in Hierusalē ⁊ edificare templum. Ca.i.

In anno primo Cyri re- A
gis Persarū: vt cōple-
ret vbū dñi ex ore Hie-
remie/suscitauit domi- Hie.25.c.
nus spiritum Cyri re- ⁊.29.c.
gis Persarū: ⁊ tradu- 1.pa.36.d
xit vocē in omni regno suo/etiā p scri 3.esd.2.a.
pturā dicēs. Hec dicit Cyrus rex Per-
sarū. Omnia regna terre dedit mihi
dñs deus celi: ⁊ ipse precepit mihi vt
edificarē ei domū in Hierusalē q̄ est in
Iudea. Quis est in vobis de vniuer-
so populo eius? Sit deus illius cū ipso. B
Ascēdat in Hierusalē que est in Iu-
dea/et edificet domū dñi dei Israel.
ipse est deus qui est in Hierusalem.
Et omnes reliq̄ in cunctis locis vbi-
cunq̄ habitant/adiuuēt eum viri de

loco suo argento et auro et substan-
tia et pecoribus: excepto quod voluntarie
offerunt templo dei quod est in Hieru-
C salem. Et surrexerunt principes pa-
trum de Juda et Beniamin et sacerdo-
tes et leuite: et omnis cuius deus suscita-
uit spiritum vt ascenderet ad edifi-
candum templum domini quod erat in Hieru-
salem. Uniuersique qui erant in circui-
tu/adiuuerunt manus eorum in vasis
argenteis et aureis in substantia et
iumentis in supellectili: exceptis his
que sponte obtulerant. Rex quoque Cy-
rus protulit vasa templi domini que
tulerat Nabuchodonosor de Hieru-
salem/et posuerat ea in templo dei sui.
D Protulit autem ea Cyrus rex Persarum per
manum mitridat/filii gazabar/et annu-
merauit ea Sassabasar principi Iu-
de. Et hic est numerus eorum. Phiale au-
ree triginta/phiale argentee mille/cul-
tri viginti nouem/cyphi aurei triginta:
cyphi argentei secundi quadringenti
decem/vasa alia mille: omnia vasa aurea
et argentea quinque milia quadringen-
ta. Uniuersa tulit Sassabasar cum his
qui ascendebant de transmigratione
Babylonis in Hierusalem.

C. S. Numerus reuertentium in Iu-
deam cum duce Zorobabel: et de sum-
ma pecunie que templi instauratio-
ni offertur. Ca. ii.

A Hi sunt autem prouincie filii qui
3.Esd.5. ascenderunt de captiuitate quam
transtulerat Nabuchodonosor rex Ba-
bylonis in Babylonem: et reuersi sunt
in Hierusalem et Iudeam vnusquisque
in ciuitatem suam/qui venerunt cum
zorobabel et Iesua/Neemia/Saraia/
Rahelaia/Mardochai/Belsan/mes-
phar/Beguai/Reum/Baana. Nu-
merus virorum populi Israel filii
pharos duo milia centum septuagin-
taduo. filii Saphatia trecenti septua-
gintaduo. filii area septingenti septua-
gintaquinque. filii Phethmoab filiorum
Joasue Joab duo milia octigenti duo-
decim. filii Helam mille ducenti quin-
quagintaquatuor. filii Zethua nonge-
ti quadragintaquinque. filii zachai se-
ptingenti sexaginta. filii Baani sex-
centi quadragintaduo. filii Bebai sex-
centi vigintitres. Filii Azgad mille
ducenti vigintiduo. filii Adonicam sex-
centa sexagintasex. filii Beguai duo
milia quinquagintasex. filii Adin qua-
dringenti quinquagintaquatuor. fi-
B lii Ather qui erant ex Ezechia nona-
gintaocto. filii Besai trecenti viginti
tres. filii Iora centum duodecim. fi-
lii Asum ducenti vigintitres. filii Geb-
bar nonagintaquinque. filii Bethleem
centum vigintitres. Uiri Netupha
quinquagintasex. Uiri Anathoth cen-
tum vigintiocto. filii Azmaueth qua-
dragintaduo. filii Cariathiarim/Ce-
phira/et Beroth septingenti quadra-
gintatres. filii Rama et Gabaa sex-
centi viginti vnus. Uiri machmas
centum vigintiduo. Uiri Bethel et
Hai ducenti vigintitres. Filii Nebo
quinquagintaduo. Filii Megbis cen-
tum quinquagintasex. Filii Helam al-
terius mille ducenti quinquaginta-
quatuor. filii Arim trecenti viginti. filii
Lodadid et Ono septingenti viginti-
quinque. filii Hiericho trecenti quadra-
gintaquinque. filii Senaa tria milia sex-
centi triginta. Sacerdotes filii Idaia
in domo Iesue nongenti septuaginta-
tres. Filii Emmer mille quinquagin-
taduo. filii Phessur mille ducenti qua-
dragintaseptem. filii Arim mille de-
E cem et septem. Leuite filii Iesue et Ced-
mihel filiorum Odouie septuagintaqua-
tuor. Cantores filii Asaph centum vi-
gintiocto. filii Ianitor/filii Sellum/fi-
lii Ather/filii Thelmon/filii Accub/
filii Atita/filii Sobai/vniuersi centum
trigintanouem. Nathinei filii Sia/fi-
lii Asupha/filii Thabbaoth/filii Ce-
ros/filii Siaa/filii Phadon/filii Leba-
na/filii Agaba/filii accub/filii agab/
filii Selmai/filii Anan/filii Saddel/fi-
lii Gaer/filii Raahia/filii Rasin/filii
nechoda/filii gazam/filii asa/filii pha-
sea/filii besee/filii asena/filii munim/
filii Nephusim/filii baghue/filii acu-
pha/filii Azur/filii besluth/filii mai-
da/filii Arsa/filii bercos/filii sisara/
filii thema/filii nasia/filii Atupha/fi-
lii seruorum Salomonis/filii sothai/filii
sophereth/filii pharuda/filii Iala/fi-
lii Dercon/filii geddel/filii saphatia/
filii Atil/filii phochereth qui erant de
asebaim/filii Ami. omnes nathinei et fi-
lii seruorum Salomonis trecenti nona-
gintaduo. Et hi qui ascenderunt de
thelmela/thelarsa/cherub/et don/et
mer: et non potuerunt indicare domum
patrum suorum et semen suum: vtrum ex
Israel essent. Filii dalaia/filii tobia/
filii Nechoda: sexcenti quinquagin-
taduo. Et de filiis sacerdotum/filii
Obia/filii accos/filii berzellai qui ac-
cepit de filiabus Berzellai Galaaditis

D vxorem: ⁊ vocatꝰ est nomine eorum: hi quesierunt scripturam genealogie sue et non inuenerunt: ⁊ eiecti sunt de sacerdotio. Et dixit Athersatha eis vt non comederent de sanctosanctorum donec surgeret sacerdos doctus atq; perfectus. Omnis multitudo quasi vir vnus quadragintaduo milia trecēti sexaginta: exceptis seruis eorum ⁊ ancillis qui erāt septem milia trecenti trigintaseptem: et in ipsis cantores atq; cantatrices ducenti. Equi eorum/ sexcenti trigintasex: muli eorum/ ducenti quadragintaquinq;: cameli eorum/ quadringenti trigintaquinq;: asini eorū sex milia septingenti viginti. Et de principibꝰ patrum cum ingrederētur templum domini/ quod est in Hierusalē sponte obtulerunt in domum dei ad extruendam eam in loco suo ſm vires suas dederunt impensas operis/ auri solidos quadraginta milia et mille: argenti minas quinq; milia: ⁊ vestes sacerdotales cētum. Habitauerunt ergo sacerdotes ⁊ leuite ⁊ de populo/ et cantores/ ⁊ ianitores/ ⁊ Nathinei in vrbibus suis: vniuersusq; Israel in ciuitatibus suis.

¶ C.S. Congratulatur populus in Hierusalem: et facto altari fecit scenophegia et ceteras solemnitates tabernaculorū: alij vociferant gaudentes: alij flentes. Cap.iij.

A 3.esd.5.c. 50.dist.c. Jesus. Iamq; venerat mensis septimus: ⁊ erant filij Israel in ciuitatibꝰ suis. Congregatus est ergo populus quasi vir vnus in Hierusalem: ⁊ surrexit Josue filius Josedech/ et fratres eius sacerdotes/ ⁊ zorobabel filiꝰ Salathiel ⁊ fratres eiꝰ/ et edificauerunt altare dei Israel: vt offerrent in eo holocaustomata/ sicut scriptum est in lege Moysi viri dei. Collocauerūt autē altare dei sup bases suas/ deterrentibus eos per circuitum populis terrarum: et obtulerunt sup illud holocaustum dn̄o mane et vespere. B Feceruntq; solennitatem tabernaculorum sicut scriptum est: et holocaustum diebus singulis per ordinem ſm preceptum opus diei in die suo: et post hec holocaustum iuge tam in calendis/ q̄ in vniuersis solennitatibus domini que erant consecrate: et in omnibus in quibus vltro offerebatur munus domino. A primo die mensis septimi ceperunt offerre holocaustum domino. Porro tēplum dei nondum fundatum erat. Dederunt autem pecunias latomis et cementarijs/ cibum quoq; et potum et oleum sidonijs tyrijsq; vt deferrent ligna cedrina de libano ad mare Joppen/ iuxta quod preceperat Cyrus rex Persarum eis. Anno C autem secundo aduentus eorum ad templum dei in Hierusalem mense secundo ceperunt Zorobabel filius Salathiel/ ⁊ Josue filiꝰ Josedec: ⁊ reliqui de fratribus eorum sacerdotes et leuite ⁊ omnes qui venerant de captiuitate in Hierusalem: ⁊ constituerunt Leuitas a viginti annis et supra: vt vrgerent opus domini. Stetitq; Josue ⁊ filij eius et fratres eius Cedmihel ⁊ filij eiꝰ ⁊ filij Juda: quasi vir vnus: vt instarent super eos qui faciebant opus in templo dei/ filij Enadab ⁊ filij eorum ⁊ fratres eorū Leuite. Fundato igitur a cementarijs templo domini/ steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis: ⁊ leuite filij Asaph in cymbalis/ vt laudarent deum per manus Dauid regis Israel. Et cōcinebant in hymnis D et confessione domino quoniam bonus: quoniam in eternum misericordia eius super Israel. Omnis quoq; populus vociferabatur clamore magno in laudādo dominum/ eo ꝙ fundatum esset templum domini. Plurimi etiam de sacerdotibus ⁊ leuitis E et principes patrum: et seniores qui viderant templum prius cum fundatum esset: et hoc templum in oculis eorum/ flebāt voce magna: ⁊ multi vociferantes in letitia/ eleuabant vocem: nec poterat quisq; agnoscere vocem clamoris letantium: et vocem fletus populi. Commixtim enim populꝰ vociferabatur clamore magno ⁊ vox audiebatur procul.

¶ C.S. Impedit edificatio ab hostibus Samarie: scribūt epistolas accusationis: ⁊ dicūt ꝙ si edificat ciuitas tributa regi Persarū non dabunt: ꝓhibetur opus templi. Ca.iiij.

A 3.esd.5.g. Audierunt autē hostes Jude et Beniamin: qꝛ filij captiuitatis edificarēt templum dn̄o deo Israel: et accedentes ad zorobabel ⁊ ad principes patrū/ dixerunt eis. Edificemꝰ vobiscū: qꝛ ita vt vos querimꝰ deum vestrum: ecce nos immolauimus victimas a diebꝰ Asoradan regis As-

tur q̄ adduxit nos huc. Et dixit eis
Zorobabel ⁊ Josue ⁊ reliqui p̄ncipes
patrū Israel. Non est nobis ⁊ vobis
vt edificemus domum deo nostro: sꝫ
nosipsi soli edificabimus dn̄o deo no-
stro Israel sicut precepit nobis Cyrus
rex Persarū. Factum est igit̄ vt po-
pulus terre impediret manus popu
li Jude/⁊ turbaret eos in edificādo.
Cōduxerunt quoq; aduersus eos cō-
siliatores vt destruerent consiliū eo-
rum cūctis dieb⁹ Cyri regis Persarum:
⁊ vsq; ad regnū Darii reg' Persarū.
3.esd.2.d. In regno autē Assueri (ipse est arta-
xerxes) in principio regni eius scri-
pserunt accusationē aduersus habi-
tatores Jude ⁊ Hierusalē. Et in die-
bus Artaxerxis scripsit beselam mi-
B thridates ⁊ thabeel ⁊ reliqui q̄ erant
in consilio eorum ad Artaxerxem regē
Persarum. Epistola autem accusa-
tionis scripta erat syriace/et legeba-
tur sermone Syro. Reum Beelthēē
⁊ Samsai scriba scripserunt epistolā
vnā de Hierusalē Artaxerxi regi hu-
iuscemodi reū beelteē ⁊ Samsai scri-
ba ⁊ reliqui cōsiliatores eorum Dinei et
Apharsathachei. Terphalei/Arpha
sei/erculei/babylonii/susanechei de
ei ⁊ elamite: ⁊ ceteri de gētibus quas
transtulit Assenaphar magn⁹ ⁊ glo-
riosus: et habitare eas fecit in ciuita
tib⁹ Samarie ⁊ in reliquis regionib⁹
C trans flumen in pace. (Hoc est exem
plar epistole quā miserūt ad eū) Ar-
taxerxi regi serui tui viri q̄ sunt trās
fluuiū salutē dicunt. Notū sit regi qꝛ
Judei qui ascēderunt a te ad nos ve-
nerunt in Hierusalē ciuitatē rebellē:
et pessimā quam edificant extruētes
muros eius ⁊ parietes componētes.
Nunc igit̄ notum sit regi: quia si ciui
tas illa edificata fuerit et muri eius
instaurati tributum ⁊ vectigal/⁊ an-
nuos reddit⁹ nō dabunt/⁊ vsq; ad
reges hec nora puenient. Nos autem
memores salis qd' in palatio comedi
mus: ⁊ qꝛ lesiones reg' videre nefas
ducimus: idcirco misimus ⁊ nuncia-
uimus regi: vt recenseas in libris hi-
storiarum patrum tuorū et inuenias
scriptum in commētariis: ⁊ scies qm̄
vrbs illa vrbs rebellis est: ⁊ nocens
regibus ⁊ prouinciis ⁊ bella concitā-
tur in ea ex diebus antiquis: quā ob-
rē ⁊ ciuitas ipsa destructa est. Nūcia
mus nos regi quoniā si ciuitas illa
edificata fuerit ⁊ muri ipsius instau-
rati possessionē trans fluuiū non ha
bebis. Uerbū misit rex ad reum beel- D
theē ⁊ Samsai scribā ⁊ ad reliquos
qui erāt in consilio eorū habitatores
Samarie: ⁊ ceteris trans fluuiū salu
tem dicens ⁊ pacē. Accusationē quā
misistis ad nos manifeste lecta est co
rā me/⁊ a me preceptū est: ⁊ recēsue-
rūt: inueneruntq; quoniā ciuitas illa
a dieb⁹ antiq̄s aduersum reges rebel
lat/⁊ seditiones ⁊ prelia cōcitant in
ea. Nā ⁊ reges fortissimi fuerunt in
Hierusalē: q ⁊ dominati sunt omni re
gioni que trans fluuiū est. Tributum
quoq; ⁊ vectigal ⁊ reddit⁹ accipiebāt.
Nunc ergo audite sententiā. Prohi-
bete viros illos vt vrbs illa nō edi-
ficet donec si forte a me iussum fue-
rit. Uidete ne negligēter hoc implea
tis: ⁊ paulatim crescat malū contra
reges. Itaq; exēplum edicti artaxer-
xis regis lectū est corā reū Beelthēē
et Samsai scriba ⁊ consiliariis eorū.
Et abierunt festini in Hierusalē ad
Judeos/⁊ phibuerūt eos in brachio
⁊ robore. Tunc intermissum est op⁹
domus dei in Hierusalē: ⁊ non fiebat
vsq; ad annum secundum regni Da-
rii regis Persarum.

¶ C. 5. Ad exhortationē Aggei ⁊ za-
charie/Zorobabel ⁊ Josue iterū edifi
care tēplum incipiūt: ⁊ regionis dux
trans flumē consuluit Darium p epi
stolas super hoc. Ca. v.

A
Prophetauerunt autē Agge⁹
propheta et Zacharias filius 3.esd.6.a
Addo prophetantes ad Ju-
deos q̄ erant in Juda ⁊ Hierusalē in
noīe dei Israel. Tunc surrexerūt zo-
robabel fili⁹ Salathiel ⁊ Josue filius
Josedec: ⁊ ceperūt edificare tēplum
dei in Hierusalē/⁊ cū eis pphete dei
adiuuantes eos. In ipso autem tem-
pore venit ad eos Tharanai qui erat
dux trans flumen ⁊ Starbuzanai et
consiliarii eorum: sicq; dixerunt eis.
Quis dedit vobis consilium vt domū
hāc edificaretis ⁊ muros eius instau
raretis? Ad quod respondimus eis q̄
essent nomina hominū authorū edi-
ficationis illius. Oculus autem dei B
eorum factus est sup senes Judeorum:
et non potuerunt inhibere eos. Pla-
cuitq; vt res ad Darium referret: et
tunc satisfaceret aduersus accusatio
nem illam. Exēplar epistole quā mi-
sit Tharanai dux regiōis trās flumē
et Starbuzanai et consiliatores eius

arphasachei qui erant trās flumen
ad dariū regē. Sermo quē miserant
ei sic scriptus erat. Dario regi pax oīs.
Notū sit regi isse nos ad iudeā pro=
uinciā ad domū dei magni que edi=
ficat lapide impolito ⁊ ligna ponū=
tur i parietibus: opusqꝫ illud dilligē
ter exstruitur ⁊ crescit in manibꝰ eo=
C rū. Interrogauimꝰ ergo senes illos
⁊ ita diximus eis. Quis dedit vobis
potestatē vt domū hanc edificaretis
⁊ muros hos instauraretis? Sed et
nomina eorū quesiuimus ab eis vt
nūciaremus tibi: scripsimusqꝫ nomia
eorū virorū qui sunt pricipes i eis.
Huiuscemodi autē sermonē respon=
derūt nobis dicētes. Nos sumus ser
ui dei celi ⁊ terre ⁊ edificamꝰ tēplū
qd erat extructum ante hos annos
multos: qdqꝫ rex israel magnꝰ edifi=
cauerat et extruxerat. Postqꝫ autē
ad iracundiā prouocauerūt patres
nostri deū celi tradidit eos in manꝰ
nabuchodonosor regis babylonis
chaldei: domū quoqꝫ hāc destruxit
⁊ populū eius transtulit in babylo=
ne. Anno autē primo cyri regis ba=
D bylonis cyrus rex proposuit edictū
vt domus dei edificaret. Nā ⁊ vasa
templi dei aurea ⁊ argentea que na
buchodonosor tulerat d tēplo quod
erat in hierusalē ⁊ asportauerat ea
in templū babylonis: ptulit cyrus
rex de tēplo babylonis et data sunt
sassabasar vocabulo quē ⁊ principē
cōstituit dixitqꝫ ei. Hec vasa tolle et
vade: et pone ea in templo qd est in
hierusalē ⁊ domus dei edificetur in
loco suo. Tunc itaqꝫ sassabasar ille
venit et posuit fundamenta templi
dei in hierusalē: et ex eo tempore vs=
qꝫ nunc edificatur et necdū cōpletū
est. Nunc ergo si videtur regi bonū
recēseat in bibliotheca regis que est
in babylone: vtrum nam a cyro rege
iussum fuerit vt edificaretur domꝰ
dei in hierusalem ⁊ voluntatem re=
gis super hac remittat ad nos.

¶ C.S. Darius bibliothecas baby=
lonis pqri faciēs inuenit decretū cy
ri regis pcepisse: ⁊ q ipse tēplū edifi
cauerit ppriis sūptibꝰ: dat ⁊ ipse pce
ptū q edificet domꝰ dn̄i / ⁊ dedit iu=
deis fortissimū priuilegiū: celebran
tur solēnitates azymorū. Capm.vi.

A TUnc darius rex precepit: ⁊ re=
censuerunt in bibliotheca libro
3.esd.6.c. rum qui erant repositi in babylone
⁊ inuentum est in ecbathanis quod
est castrū in medena pruincia volu=
men vnū: taliterqꝫ scriptus erat in eo
comentarius. Anno primo cyri re=
gis cyrus rex decreuit vt domus dei
edificaretur que est i hierusalem in
loco vbi immolant hostias: ⁊ vt po=
nāt fundamenta supportātia altitu=
dinē cubitorū sexaginta et latitudi=
nē cubitor sexaginta: ordines de la=
pidibꝰ impolitis tres et sic ordines
de lignis nouis. Sumptus autē de
domo regis dabunt. Sed ⁊ vasa tem
pli dei aurea ⁊ argentea q nabucho=
donosor tulerat de tēplo hierusalē
⁊ attulerat ea in babylonē reddan=
tur ⁊ referant in templū hierusalē
in locū suū que ⁊ posita sunt in tem=
plo dei. Nunc ergo thathanai dux re= B
gionis que est trans flumē stharbu=
zanai et ɔsiliarii vestri apharsachei
qui estis trans flumē: procul recedi=
te ab illis ⁊ dimittite fieri tēplū dei
illud a duce iudeorū et a senioribus
eorū ⁊ domū dei illā edificent in lo=
co suo. Sz ⁊ a me preceptū est quid
oporteat fieri a presbyteris iudeorū
illis vt edificet domus dei scilicet vt
de arca regis id est de tributis que
dantur de regiōe trās flumē studio=
se sumptus dent viris illis ne impe=
diatur opꝰ. Qd si necesse fuerit ⁊ vi=
tulos ⁊ agnos et hedos in holocau=
stū deo celi frumētū sal vinū ⁊ oleū
secundū ritū sacerdotū qui sunt in
hierusalē dent eis per singulos dies:
ne sit i aliquo querimonia ⁊ offerāt
oblatiōes deo celi: orentqꝫ pro vita
regis ⁊ filior eiꝰ. A me ergo positū
est decretū. Ut omnis homo q hanc
mutauerit iussionē tollatur lignum
de domo ipsius ⁊ erigatur et cōfigat
in eo: domus autē eiꝰ publicet. Deꝰ
autē qui habitare fecit nomē suum C
ibi dissipet omnia regna et populū q
extenderit manū suā vt repugnet ⁊
dissipet domū dei illā que est in hie=
rusalē. Ego darius statui decretum
qd studiose impleri volo. Igit tha=
thanai dux regionis trans flumē et
Starbuzanai ⁊ cōsiliarii eius secun 3.esd.7.a
dū q preceperat darius rex: sic dili=
genter executi sunt. Seniores autē
iudeorū edificabant et prosperabā=
tur iuxta prophetiā aggei prophe=
te ⁊ zacharie filii Addo. Et edifica=
uerunt et construxerunt iubēte deo
israel ⁊ iubente cyro ⁊ dario et arta=

xerxe regib⁹ persarum: ꝛ complene-
runt domum dei istam vsq; ad diem
tertium mensis adar: qui est annus
sextus regni Darii regis. Fecerunt
D autem filii Israel sacerdotes ꝛ leui-
te ꝛ reliqui filiorum transmigratio-
nis dedicationem dom⁹ dei in gau-
dio: ꝛ obtulerunt in dedicationē do-
mus dei vitulos centum arietes du-
centos agnos quadringētos hircos
caprarum pro peccato totius Israel
duodecim iuxta numerum tribuum
israel. Et statuerunt sacerdotes in
ordinibus suis ꝛ leuitas in vicibus
suis super opera dei in hierusalem
sicut scriptum est in libro moysi. Fe-
cerunt autem filii israel transmigra-
tiōis pascha quartadecima die mē-
sis primi. Purificati enim fuerāt sa-
cerdotes ꝛ leuite quasi vnus: omes
mundi ad immolandū pascha vni-
uersis filiis transmigrationis ꝛ fra-
tribus suis sacerdotibus ꝛ sibi. Et
comederunt filii Israel qui reuersi
fuerant de transmigratione ꝛ omes
qui se separauerāt a coinquinatiōe
gentium terre ad eos vt quererent
dn̄m deum israel. Et fecerunt solen-
nitatem azymorū septem diebus in
letitia: quoniā letificauerat eos dn̄s
ꝛ cōuerterat cor regis assur ad eos
vt adiuuaret manus eorum in ope-
re domus domini dei israel.

¶ C. A. Ascendit esdras de babylo-
ne de edicto Artaxerxis: d honore tē-
pli: de libertate ministrorum eius.
Capitulum. vii.

A Post hec autē verba in regno
3.esd.8.a Artaxerxis regis persarum
esdras filius saraie filii aza-
rie filii helchie filii sellum filii sadoc
filii achitob filii amarie filii azarie
filii maraioth filii zaraie filii ozi fi-
lii bocci filii abisue filii phinees filii
eleazar filii aaron sacerdotis: ab ini-
tio ipse esdras ascendit de babylone
ꝛ ipse scriba velox in lege moysi quā
dominus deus dedit israel. Et dedit
ei rex secundū manum domini dei
eius bonam super eum omnem peti-
tionem eius: ꝛ ascenderunt de filiis
israel ꝛ de filiis sacerdotū ꝛ de filiis
leuitarum ꝛ de cātoribus et de iani-
toribus ꝛ de nathineis in hierusalē
anno septimo artaxerxis regis: ꝛ ve-
nerunt in hierusalem mense quinto
ipse est annus septim⁹ regis. Quia in
primo die mensis primi cepit ascen-
dere de babylone: ꝛ in primo die mē-
sis quinti venit in hierusalem iuxta
manū dei sui bonā super se. Esdras B
autem parauit cor suū vt inuestiga-
ret legē dn̄i ꝛ faceret ꝛ doceret in is-
rael preceptū ꝛ iudiciū. Hoc est au-
tē exemplar epistole edicti qd̄ dedit
rex artaxerxes esdre sacerdoti scri-
be erudito in sermonibus ꝛ precepti͛
dn̄i ꝛ ceremoniis eius in israel. Ar-
taxerxes rex regum esdre sacerdoti
scribe leg͛ dei celi doctissimo salutē.
A me decretū est vt cuicunq; placue-
rit in regno meo de populo israel et
de sacerdotibus eius ꝛ de leuiti͛ ire
in hierusalē tecū vadat. A facie enī
regis et septem cōsiliatorū eius mis-
sus es vt visites Iudeā ꝛ hierusalē
in lege dei tui que est in manu tua: ꝛ
vt feras argentum ꝛ aurū qd̄ rex et
cōsiliatores eius sponte obtulerunt
deo israel cuius in hierusalē taber-
naculū est. Et omne argentū ꝛ aurū C
quodcūq; inueneris in vniuersa p-
uincia babylonis ꝛ populus offerre
voluerit ꝛ de sacerdotibus qui spon-
te obtulerit domui dei sui que est in
hierusalem: libere accipe et studiose
eme de hac pecunia vitulos arietes
agnos ꝛ sacrificia ꝛ libamina eorū:
ꝛ offer ea super altare templi dei ve-
stri qd̄ est in hierusalē. Sed et si qd̄
tibi ꝛ fratribus tuis placuerit de re-
liquo argento ꝛ auro vt faciatis: iu-
xta voluntatem dei vestri facite. Va-
sa quoq; que dantur tibi in ministe-
rium domus dei tui: trade in conspe-
ctu dei tui in hierusalem. Sed et ce-
tera quibus opus fuerit i domo dei
tui quantumcunq; necesse est vt ex-
pendas dabis de thesauro et de fis-
co regis et a me. Ego Artaxerxes
rex statui atq; decreui omnibus cu-
stodibus arce publice qui sunt trās
flumen vt quodcunq; petierit a vo-
bis esdras sacerdos scriba legis
dei celi absq; mora detis vsq; ad ar-
genti talenta centum ꝛ vsq; ad fru-
menti coros centum ꝛ vsq; ad vini
batos centū ꝛ vsq; ad batos olei cē-
tum sal vero absq; mensura. Omne D
qd̄ ad ritum dei celi ptinet tribuat
diligenter in domo dei celi: ne forte
irascatur cōtra regnū regis et filio-
rū eius. Vobis quoq; notū facimus
de vniuersis sacerdotib⁹ ꝛ leuitis ꝛ
cantorib⁹ ꝛ ianitorib⁹ nathineis et
ministris dom⁹ dei hui⁹ vt vectigal

et tributū ⁊ annonas non habeatis
potestatem imponendi super eos.
Tu autem Esdra secundum sapien-
tiam dei tui que est in manu tua: cō-
stitue iudices et presides vt iudicēt
omni pplo q̄ est trās flumen his vi-
delicet qui nouerūt legē dei tui: sed
et imperitos docete libere. Et ois q̄
nō fecerit legē dei tui: ⁊ legem regis
diligēter iudicium erit de eo: siue in
mortē siue in exiliū siue in condēna-
tionē substātie ei⁹ vel certe in carce-
rem. Bndictus dñs de⁹ patrū nostro-
rum qui dedit hoc in corde regis vt
glorificaret domū dñi q̄ est in hieru-
salē ⁊ in me inclinauit miām suā co-
ram rege ⁊ cōsiliatorib⁹ eius et vni-
uersis principib⁹ regis potētibus: ⁊
ego cōfortat⁹ manu dñi dei mei que
erat in me cōgregaui de israel prin-
cipes qui ascenderent mecum.

C.C.S. De his q̄ ascēderūt cū esdra
et directiōe itineris post fletū ⁊ ieiu-
niū appēdunt vasa tēpli ⁊ offerūt ea
cū holocaustomatib⁹ i hierl'm. C.viii.

A
1.esd.8.c. Hi sunt ergo principes familia-
rum et genealogia eorum qui
ascenderūt mecum i regno artaxer-
xis regis de Babylone: de filiis phi-
nees Gersom. De filiis Ithamar da-
niel. De filiis Dauid attus. De fi-
liis sechenie/⁊ de filiis Pharos Za-
charias: ⁊ cū eo numerati sunt viri
centū q̄nquaginta. De filiis Pheth
moab elioenai fili⁹ zaree: ⁊ cū eo du-
centi viri. De filiis sechenie fili⁹ eze-
chiel: ⁊ cū eo trecenti viri. De filiis
adan nabed filius Ionathā: ⁊ cū eo
q̄nquaginta viri. De filiis helā esa-
ias filius Athalie: ⁊ cū eo septuagin-
ta viri. De filiis Saphatie zebedia fi-
lius michael: ⁊ cū eo octoginta viri.
B De filiis Ioab obedia filius iehihel
et cū eo ducēti decē ⁊ octo viri. De fi-
liis Selomith filius iosphie: ⁊ cū eo
centū sexaginta viri. De filiis bebai
zacharias fili⁹ bebai: ⁊ cū eo viginti
octo viri. De filiis ezead iohanan fi-
lius eccetan: ⁊ cū eo centū ⁊ decē vi-
ri. De filiis adonicam qui erant no-
uissimi: ⁊ hec nomina eorū helipheleth
⁊ iehihel ⁊ samaias: ⁊ cū eis sexa-
ginta viri. De filiis beguai vthai ⁊ zac-
cur: ⁊ cū eis septuaginta viri. Cōgre-
gauit autē eos ad fluuiū qui decur-
rit ad ahaua: et māsimus ibi tribus
diebus. Quesiuiq; in populo: ⁊ in sa-
cerdotib⁹ de filiis leui et non inueni

ibi. Itaq; misit Heliezer ⁊ ariel ⁊ se- C
meiā ⁊ helnathā ⁊ iarib ⁊ alterū hel-
nathā ⁊ nathan ⁊ zachariā ⁊ mosol-
lā principes: ⁊ ioarib ⁊ helnathā sa-
piētes: ⁊ misi eos ad heddo q̄ est pri-
mus in Casphie loco/et posui in ore
eorū verba q̄ loq̄rent ad heddo: ⁊ ad
fratres eius nathineos in loco Cas-
phie vt adducerēt nobis ministros
dom⁹ dei nostri. Et adduxerūt nob̄
per manū dei nostri bonā sup nos
virū doctissimū de filiis Mooli filii
leui filii israel ⁊ sarabiā ⁊ filios ei⁹ ⁊
fratres ei⁹ decē ⁊ octo: ⁊ asabiā ⁊ cū
eo Esaiā de filiis Merari: fr̄esq; ei⁹ D
et filios eius viginti. Et de nathineis
quos dederat dauid ⁊ principes ad
ministeria leuitarū nathineos ducē-
tos viginti. omnes hi suis noībus vo-
cabant. Et p̄dicaui ibi ieiuniū iuxta
fluuiū Ahaua/vt affligeremur corā
dño deo nr̄o: ⁊ peteremus ab eo viam
rectam nobis ⁊ filiis nostris: vniuer-
seq; substantie nr̄e. Erubui enī pete-
re a rege auxiliū et eq̄tes qui defen-
derēt nos ab inimico in via: q2 dixe-
ram⁹ regi. Man⁹ dei nostri est super
oēs q̄ q̄rūt eū i bonitate: ⁊ imperiū
eius ⁊ fortitudo ei⁹/⁊ furor sup oēs
qui dereliquūt eū. Ieiunauim⁹ au-
tē et rogauim⁹ deū nostrū pro hoc:
et euenit nobis prospere. Et separa-
ui de p̄ncipib⁹ sacerdotū duodecim
sarabiam ⁊ asabiam ⁊ cū eis de fra-
tribus eorū decem: appēdiq; eis ar-
gentū ⁊ aurū ⁊ vasa ꝯsecrata dom⁹
dei nr̄i q̄ obtulerat rex ⁊ ꝯsiliatores
eius et principes ei⁹: vniuersusq; is-
rael eorū qui inuenti fuerant. et ap-
pēdi in manibus eorū argēti talēta
sexcēta quinquaginta ⁊ vasa argen-
tea centū auri centū talenta: ⁊ cra-
teres aureos viginti qui habebāt so-
lidos millenos et vasa eris fulgētis
optimi duo pulchra vt aurū: et dixi
eis. Uos sancti dñi ⁊ vasa sancta et
argentū ⁊ aurū qđ sponte oblatum
est dño deo patrum vestrorū vigila-
te ⁊ custodite donec appendatis co-
ram principib⁹ sacerdotum et leui-
tarū ⁊ ducibus familiarū Israel in
hierusalem: in thesaurū domus dñi.
Susceperunt autem sacerdotes ⁊ le-
uite pondus argenti et auri/ et va-
sorum/vt deferrent Hierusalem in
domū dei nostri. Promouim⁹ ergo
a flumine Ahaua duodecimo die mē-
sis primi vt pergeremus hierusalē

et manus dei nostri fuit super nos:
et liberauit nos de manu inimici: et
insidiatoris in via: et venimus hie-
B rusalem et mansimus ibi tribus die-
bus. Die autē quarta appensum est
argentū et aurū et vasa in domo dei
nostri per manū Remoth filii Urie
sacerdotis: et cum eo Eleazar filius
phinees: et cum eis iosabed filius io-
sue: et Noadaia filius bennoi leuite:
iuxta numerum et pondus oim. De-
scriptūq; est omne pondus in tpe il-
lo. Sed et qui venerant de captiuita-
te filii transmigrationis: obtulerūt
holocaustomata deo israel: vitulos
duodecim pro oi populo israel: arie-
tes nonaginta sex: agnos septuagin
ta septem: hircos pro peccato duo-
decim: oia in holocaustū dño. Dede-
rūt autē edicta regis satrapis q̄ erāt
de ɔspectu regis et ducib⁹ trans flu-
mē: et eleuauerūt ppl'm et domū dei.
¶ Capi. Sū. Nunciatur esdre ꝙ filii
israel nō sunt separati a populo ter-
re: immo etiā duxerunt in vxores fi-
lias eorum sibi et filiis suis: hoc au-
dito Esdras scidit pallium suum et
tunicam euellit pilos capitis eius et
sedens plorat. Capitulum. ix.

A
3. esd. 8. e
POstq̄ autē hec cōpleta sunt:
accesserunt ad me principes
dicentes. Non est separatus
populus israel et sacerdotes et leui-
te a populis terrarū: et de abomina-
tionibus eoꝝ: Chananei videlicet et
Ethei et Pherezei et Iebusei et Am-
monitarū et Moabitarū et Egyptio-
rū et Amorreoꝝ: tulerūt eñi de filiab⁹
eoꝝ sibi et filiis suis vxores: et cōmi-
scuerunt semen sanctū cum populis
terraꝝ. Manus etiā principū et ma-
gistratuū fuit in transgressione hac
prima. Cūq; audissem sermonē istū
scidi pallium meū et tunicam et euel
li capillos capitis mei et barbe: et se-
di merens. Conuenerūt autē ad me
oēs qui timebant verbū dei israel ꝓ
transgressione eoꝝ qui de captiuita-
te venerāt: et ego sedebā tristis vsq;
B ad sacrificiū vespertinū. Et in sacri
ficio vespertino surrexi de afflictio-
ne mea: et scisso pallio: et tunica: cur-
uaui genua mea: et expandi manus
meas ad dñm deū meū: et dixi. De⁹
meus ɔfundor et erubesco leuare fa-
ciem meā ad te: qm̄ iniquitates no-
stre multiplicate sunt sup caput no
strū: et delicta nostra creuerunt vsq;
ad celum: a diebus patrū nostroꝝ.
Sed et nosipsi peccauimus grauiter
vsq; ad diem hāc: et in iniquitatibus
nostris traditi sumus ipsi: et reges
nostri: et sacerdotes nostri in manū
regum terrarū: et in gladiū: in capti
uitatē: et rapinam: et confusionē vul-
tus sicut in die hac. Et nunc quasi
parū et ad momentū facta est depre
catio nostra ad dñm deū nostrū: vt
dimitterentur nobis reliquie: et dare-
tur pax illius in loco sancto eius: et
C illuminaret oculos nostros deus no
ster: et daret nobis vitam modicā in
seruitute nostra: quia serui sumus: et
in seruitute nostra non dereliqt nos
deus noster: et inclinauit super nos
miam corā rege persarū vt daret no
bis vitā/ et sublimaret domū dei no-
stri: et extrueret solitudines eius: et
daret nobis spem in iuda et hierl'm.
Et nunc quid dicemus dñe deus no
ster post hec: q: dereliquimus man-
data tua que precepisti in manu ser
uoꝝ tuoꝝ prophetaꝝ: dicens. Ter- deu. 7. a.
ra ad quā vos ingredimini vt possi-
deatis eā: terra immunda est iuxta
immundiciā ppłoꝝ ceterarūq; ter-
rarū: abominationib⁹ eoꝝ qui reple
uerunt eā ab ore vsq; ad os coinqui-
D natiōe sua. Nūc ergo filias vestras
ne detis filiis eorum: et filias eorum
ne accipiatis filiis vestris: et nō que
ratis pacē eoꝝ et prosperitatē eoꝝ
vsq; in eternū: vt ɔfortemini et come-
datis que bona sunt terre: et here-
des habeatis filios vestros vsq; in
seculū. Et post oia que venerunt su-
per nos in operib⁹ nostris pessimis
et in delicto nostro magno: q: tu de⁹
noster liberasti nos de iniqtate no-
stra: et dedisti nobis salutē sicut est
hodie vt nō ɔuerteremur et irrita fa
ceremus mandata tua: neq; matri-
monia iungeremus cū populis abo-
minationū istarum. Nūquid iratus
es nobis vsq; ad consummationem:
ne dimitteres nobis reliquias ad sa
lutem? Domine deus israel iustus
es tu: quoniam derelicti sumus: qui
saluaremur sicut die hac. Ecce corā
te sumus in delicto nostro. Non eñi
stari potest coram te super hoc.
¶ Ca. S. Penitet et luget ppl's: sepa-
rant vxores alienigene: describūtur
illi qui eas abiecerunt. Capitulū. x.
SIc ergo orante Esdra et implo- A
rante deū: et flente et iacente an 3. esd. 8. g

te templum dei:collectus est ad eum
de israel cetus grandis nimis viro=
rum et mulierum et puerorum. Et fleuit
populus fletu multo. Et respondit Se=
chenias filius iehiel de filiis helam
et dixit Esdre. Nos preuaricati su=
mus in deum nostrū:⁊ duximus vxo=
res alienigenas de populis terre. Et
nunc si est penitentia in israel super
hoc/percutiamus fedus cum domi=
no deo nostro: vt proiiciamus vniuer
sas vxores/et eos q̄ de his nati sunt
iuxta voluntatem dn̄i / et eorum qui
timent preceptū dn̄i dei nostri: scdm̄
legem fiat. Surge/tuum est discerne=
re:nosq̄ erimus tecum: confortare/et
fac. Surrexit ergo esdras/et adiura=
uit principes sacerdotū ⁊ leuitarum/
et oēm israel vt facerent scdm̄ verbū
3. Es.9.a. hoc. Et iurauerūt. Et surrexit esdras
ante domum dei/et abijt ad cubiculum
iohanam filij eliasib/et ingressus est
illuc. Panē non comedit:⁊ aquā non
B bibit. Lugebat enim trāsgressionem
eorū qui venerant de captiuitate. Et
missa est vox in Juda:et in hierusalē
oībus filiis transmigrationis vt con
gregarent in hier̄l'm/et omnis q̄ non
venerit in tribus diebus iuxta consi=
lium principū et seniorū/auferet vni
uersa substantia eius:et ipse abiicietur
de cetu transmigrationis. Conuene=
runt igitur oēs viri iuda et bēiamin
in hier̄l'm tribus diebus/ipse est mē=
sis nonus/vicesima die mensis/et se=
dit oīs populus in platea domus dei
trementes pro pctō et pluuiis. Et sur
rexit esdras sacerdos ⁊ dixit ad eos.
Uos trāsgressi estis/et duxistis vxo=
res alienigenas/vt adderetis super
delictū israel. Et nunc date confessio
nem dn̄o deo patrū vestrorū:et facite
placitum eius:et separamini a popu
lis terre/et ab vxoribus alienigenis.
Et rn̄dit vniuersa multitudo: dixitq̄
voce magna. Juxta verbum tuum ad
nos/sic fiat. Uerumtamē q̄a populus
multus est:et tēpus pluuie: et non su
stinemus stare foris/et opus non est
diei vnius vel duorum (vehemēter quip=
pe peccauimus in sermone isto) consti
tuantur principes in vniuersa multi=
tudine:et oēs ī ciuitatibus nostris qui
duxerunt vxores alienigenas/veni=
ant in temporibus statutis:et cū his
seniores per ciuitatē ⁊ ciuitatē: et iu=
dices eius/donec auertatur ira dei no=
C stri a nobis sup peccato hoc. Igitur
ionathan filius azahel/et iaazia filius
thecue steterunt super hoc: et mosol=
lam et Sebethai leuites adiuuerunt
eos:fecerūtq̄ sic filij transmigratio=
nis. Et abierunt esdras sacerdos/et
viri pricipes familiarum in domos pa=
trum suorū:et oēs per noīa sua:et se=
derunt in die primo mēsis decimi vt
quererent rem. Et consummati sunt
oēs viri qui duxerāt vxores alienige
nas vsq̄ ad diem primam mensis pri=
mi. Et inuenti sunt de filiis sacerdo=
tum/qui duxerāt vxores alienigenas.
De filiis iosue filij iosedec et fratres
eius Maasia et eliezer et iarib:et go=
dalia. Et dederunt manus suas/vt
eiicerent vxores suas: et pro delicto
suo arietē de ouibus offerrent. Et de fi=
liis emmer anani et zebedia. Et de fi= D
lijs erim: Maasia et helia ⁊ semeia ⁊
Jehiel et Ozias. Et de filijs phessur:
elioenai maasia hismael nathanael
iosabed et elasa. Et de filiis leuitarū/
iozabed ⁊ semei ⁊ celaia/ipse est ca=
lita phathaia Juda et Eliezer. Et de
cantoribus Eliasub. Et de ianitoribus:
sellum et telem et vri. Et ex israel: de
filiis Pharos/remia/et Ezia/et mel=
chia et miamin ⁊ eliezer et melchia ⁊
banea. Et de filiis helan/mathania
Zacharias et Jehiel et Abdi ⁊ Jeri=
moth et helia. Et de filiis zethua elioe
nai eliasib mathania ⁊ hierimuth et
zabed et Aziza. Et de filijs bebai/io=
hanā anania zabbai Athalai. Et de
filiis bani mosollā/et melluch et ada
ia iasub et saal et ramoth. Et de filiis
phaethmoab edna ⁊ chalal banaias
et maasias mathanias beseleel ben=
nui et manasse. Et de filiis herē: elie=
zer iesue/melchias/semeias simeon
beniamin Maloch/samarias. Et de
filiis ason: mathanai mathet zabad/
elipheleth iermai manasse semei. De
filiis bani maaddi amram et Huel/
baneas/et badaias cheliau vania/
marimuth et eliasib mathanias ma=
thanai et iasi et bani ⁊ bennui semei:
et salmias ⁊ nathā ⁊ adaias mechne
debai sisai sarai Ezrel ⁊ seleman se=
meria sellū amaria ioseph. De filiis
nebui Jahiel mathathias zabed za=
bina ieddu et iohel et banai. Omnes
hi acceperant vxores alienigenas/et
fuerunt ex eis mulieres que pepere=
rant filios.

¶ Explicit liber Esdre primus.

¶ Incipit liber Neemie/qui et
Esdre secundus dicitur.
¶ C.S. Neemias pincerna regis ar
taxerxis audita afflictione iudeorū
qui erant in hierusalem ieiunat:ōrāt
A misericordiam a deo. Capitulum.i.

Erba Neemie filii hel-
chie. Et factū est i men
se casleu āno vicesimo
⁊ ego erā i susis castro.
Et venit ad me anani
vnus de fratrib⁹ meis
ipse et viri ex iuda. Et
interrogaui eos de iudeis qui reman
serant ⁊ supererant de captiuitate/⁊
de hierl'm. Et dixerunt mihi. Qui re-
manserūt et derelicti sunt de captiui
tate ibi in ꝓuincia:in afflictione ma-
gna sunt/et in opprobrio/et murus
B hierl'm dissipat⁹ est:et porte eius cō-
buste sunt igni. Cumq; audissem ver-
ba huiuscemodi:sedi/et fleui/et luxi
Dan.9.a. dieb⁹ multis: et ieiunabā et orabam
ante faciē dei celi/et dixi. Queso dñe
deus celi fortis magne atq; terribi-
lis/qui custodis pactū et miam cum
his q̄ te diligūt et custodiunt manda
ta tua:fiant aures tue auscultantes:
et oculi tui aperti: vt audias oratio-
nem serui tui/quam ego oro coram te
C hodie:nocte et die pro filiis israel ser
uis tuis:et cōfiteor pro peccatis filiorū
israel quibus peccauerūt tibi. Et ego
et dom⁹ p̄ris mei peccauim⁹:vanita-
te seducti sum⁹/et nō custodiuimus
mādatū tuū/et ceremonias/et iudi-
Deu.30.a. cia q̄ precepisti Moysi famulo tuo.
Memento verbi qd' mandasti moysi
seruo tuo:dicens. Cū trāsgressi fueri-
tis:ego disperdam vos in pp'los. Et si
reuertamini ad me:et custodiatis pre
cepta mea et faciatis ea:etiā si abdu-
cti fueritis ad extrema celi/inde con
D gregabo vos et reducā in locū quem
elegi/vt habitaret nomē meum ibi.
Et ipsi serui tui et popul⁹ tuus quos
redemisti in fortitudine tua magna
et in manu tua valida:obsecro domi-
ne/sit auris tua attendens ad oratio
nem serui tui/et ad orationē seruorū
tuorum qui volunt timere nomen tu-
um:et dirige seruum tuum hodie: et
da ei misericordiam ante virum hūc.
Ego enim eram pincerna regis.
¶ C.S. Neemias ab artaxerxe impe
trat l'ras ad duces regiōis trans flu-
men:cū quib⁹ venit in hierl'm: consi-
derat ruinas murorū de nocte et cau-
sam itineris sui aperit pp'lo:ad edifi
candū confortat muros. Capi'm.ii.
Actū est autē in mense Nisan A
anno vicesimo Artaxerxis re-
gis/et vinū erat ante eū. Et le-
uaui vinū/et dedi regi:et eram quasi
lāguid⁹ ante faciez ei⁹. Dixitq; mihi
rex. Quare vultus tu⁹ tristis est/cuz
te egrotū nō videā? Non est hoc fru-
stra:sed malū nescio qd' in corde tuo
est. Et timui valde ac nimis/et dixi
regi. Rex in eternū viue. Quare non
mereat vult⁹ me⁹: q̄a ciuitas domus
sepulchrorū patris mei deserta est:et
porte eius combuste sunt igni? Et ait
mihi rex. Pro qua re postulas? Et o-
raui deum celi/et dixi ad regez. Si vi-
det regi bonū/et si placet seru⁹ tuus
ante faciē tuā/vt mittas me in iudeā
ad ciuitatem sepulchri p̄ris mei/⁊ e-
dificabo eam. Dixitq; mihi rex ⁊ regi B
na q̄ sedebat iuxta euz. Usque ad qd'
tēpus erit iter tuū: et qn̄ reuerteris?
Et placuit ante vultum regis:et misit
me. Et constitui ei tēpus/et dixi regi.
Si regi videt bonum/ep'las det mihi
ad duces regionis trans flumen/vt
traducant me/donec veniā in iudeā:
et ep'lam ad asaph custodez saltus re
gis:vt det mihi ligna/vt tegere pos-
sim portas templi/turres domus/et
muros ciuitatis/et domū quam in-
gressus fuero. Et dedit mihi rex iu-
xta manuz dei mei bonā mecū. Et ve-
ni ad duces regionis trans flumen/
dediq; eis ep'las regis. Miserat autē
rex mecum principes militum ⁊ eq-
tes. Et audierunt sanaballat horoni-
tes/et Tobias seruus ammanites/⁊
contristati sunt afflictione magna/q
venisset homo q̄ quereret prosperita-
tem filiorū israel. Et veni hierl'm/et
eram ibi trib⁹ dieb⁹: et surrexi nocte C
ego/et viri pauci mecū:et non indica
ui cuiq; quid dñs dedisset in corde
meo/vt facerē in hierl'm:et iumentū
non erat mecū/nisi aial cui insidebā:
et egressus sum per portam vallis no
cte:et ante fontez draconis/⁊ ad por
tā stercoris/et cōsiderabam murum
hierl'm dissipatū:et portas eius con-
sumptas igni. Et transiui ad portam
fontis/et ad aqueductū regis:et non
erat loc⁹ iumēto cui sedebā/vt transi
ret. Et ascendi per torrentē nocte/et
considerabā murū: et reuersus veni
ad portā vallis et redii. Magistrat⁹
aūt nesciebāt q̄ abiissem: aut qd' ego

facerē. Sed et iudeis et sacerdotibus
et optimatib⁹/et magistratib⁹/⁊ reli
quis q̄ faciebant opus vsq; ad id loci
D nihil indicaueram. Et dixi eis. Uos no-
stis afflictionē in q̄ sum⁹/quia hierl'z
deserta est:et porte e⁹ consumpte sunt
igni. Uenite et edificem⁹ muros hie-
rusalē:et nō sim⁹ vltra opprobrium.
Et indicaui eis manū dei mei q̄ es-
set bona mecū:et vba regis q̄ locut⁹
esset mihi:et aio. Surgam⁹/⁊ edifice
mus. Et cōfortate sunt manus eoꝝ
in bono. Audierunt autē sanaballat
horonites/et tobias seruus ammani
tes/et gosem arabs et subsannaue-
rūt nos/et despexerunt / dixerūtque.
Que est hec res quā facitis? Numq̄d
contra regē vos rebellatis? Et reddi-
di eis sermonem / dixiq; ad eos. De⁹
celi ipse nos iuuat:et nos serui eius
sumus:surgam⁹/et edificemus: vo-
bis autem non est pars/et iustitia/⁊
memoria in hierusalem.

¶ C.S. Muri/turres/porte edifican
tur: incipit eliasib sacerdos magn⁹:
noianturq; viri iuxta q̄s edificēt. C.iii.

A Et surrexit Eliasib sacerdos ma-
gnus/et fratres e⁹ sacerdotes:
et edificauerunt portam gregis:ipsi
sanctificauerunt eam/et statuerunt
valuas e⁹:et vsq; ad turrī centum cu-
bitorū sctificauerūt eā / vsq; ad turrī
ananeel. Et iuxta eū edificauerūt vi-
ri hierico:et iuxta eū edificauit zac-
chur fili⁹ amri. Portā aūt pisciū edifi
cauerunt filii asnaa:et ipsi texerūt eā:
et statuerunt valuas eius/et seras/⁊
vectes. Et iuxta eos edificauit ma-
rimuth filius vrie/filii accus. Et iu-
xta eos edificauit mosollā fili⁹ bara-
chie/filii Mesezabel. Et iuxta eos edi
B ficauit Sadoc filius Baana. Et iu-
xta eos edificauerūt Thecueni. Opti
mates autem eorū nō supposuerunt
colla sua in ope dn̄i dei sui. Et portā
veterē edificauerūt ioiada fili⁹ pha-
sea/et mosollā fili⁹ besodia:ipsi texe
rūt eā:et statuerūt valuas eius/et se-
ras et vectes. Et iuxta eos edificaue-
runt melchias gabaonites: et iadon
meronathites viri de gabaon:et mas
pha: p duce q̄ erat i regione trās flu-
mē. Et iuxta eū edificauit eziel filius
araia aurifex. Et iuxta eū edificauit
C ananias fili⁹ pigmētarii:et dimiserūt
hierl'm vsq; ad murū platee latioris.
Et iuxta eū edificauit raphaia filius
hur princeps vici hierl'm. Et iuxta

eos edificauit ieiada filius aromaph
contra domū suā. Et iuxta eū edifica
uit acc⁹ fili⁹ asebonie. Mediā partem
vici edificauit melchias fili⁹ herē:et
asub fili⁹ phaethmoab/et turriꝫ furno
rū. Et iuxta eū edificauit sellū filius
alohes princeps medie partis vici hie
rusalem/ipse et filii ei⁹. Et portā val-
lis edificauit anū/et habitatores zanoe
ipsi edificauerunt eā/et statuerūt val-
uas ei⁹/et seras/⁊ vectes/⁊ mille cu-
bitos in muro vsq; ad portā sterquili-
nii. Et portam sterquilinii edificauit
melchias filius rechab/ princeps vici
bethacharā:ipse edificauit eā/et sta- D
tuit valuas e⁹/et seras et vectes. Et
portā fōtis edificauit sellū fili⁹ colo-
zai princeps pagi masphe:ipse edifica
uit eam et texit et statuit valuas e⁹/
et seras et vectes ⁊ muros piscine si-
loe in hortū regis/et vsq; ad grad⁹ q̄
descēdūt de ciuitate dauid. Post eū edi
ficauit neemias fili⁹ azboc / princeps
dimidie partis vici bethsur vsq; cōtra
sepulchrū dauid:⁊ vsq; ad piscinā q̄
grādi ope cōstructa est/et vsq; ad do-
mū fortiū. Post eū edificauerunt le-
uite/reū fili⁹ benni. Post eū edifica-
uit asebias princeps dimidie partis vi-
ci ceile i vico suo. Post eū edificaue-
rūt fr̄es eorū bauai fili⁹ enadad prin- E
ceps dimidie partis ceile. Et edifica-
uit iuxta eū azer filius iosue princeps
maspha mēsurā scđam cōtra ascēsuꝫ
firmissimi anguli. Post eum in mōte
edificauit baruch fili⁹ zachai mēsu-
rā scđam/ab āgulo vsq; ad portā do-
mus eliasib sacerdotis magni. Post
eū edificauit merimuth filius vrie fi
lii acc⁹ mēsurā scđam: a porta dom⁹
eliasib donec extēderet dom⁹ eliasib.
Et post eū edificauerūt sacerdotes
viri de cāpestrib⁹ iordanis. Post eos F
edificauit bēiami et asub cōtra domū
suā. Et post eū edificauit azarias fili-
us maasie filii ananie cōtra domū su-
am. Post eū edificauit bennui filius
enadad mensurā scđam a domo aza-
rie vsq; ad flexurā et vsq; ad angulū.
P⁹ eū edificauit phalel fili⁹ ozi cōtra
flexurā et turrī q̄ eminet de domo re-
gis excelsa:id ē i atrio carceris. Post
eū edificauit phadaia filius pheros.
Nathinei aūt hitabāt in ophel vsq;
cōtra portā aq̄rū ad orientē et turrim
q̄ pminebat. Post eū edificauerunt
thecueni mensurā scđaꝫ e regione/a
turre magna ⁊ eminēti vsq; ad muꝝ

templi. Sursum autẽ ad portã equorum edificauerunt sacerdotes / vnusquisq; contra domũ suam. Post eos edificauit seddo fili⁹ emmer contra domũ suã. Et post eum edificauit semaia fili⁹ sechenie custos porte orientalis. Post eum edificauit anania filius selemie / et anon filius seleph sextus mensurã secũdam. Post euʒ edificauit mosollã filius barachie contra gazophylaciũ suuʒ. Post eũ edificauit melchias filius aurificis / vsq; ad domũ nathineorum / et scuta vendentiũ contra portã iudicialẽ: et vsq; ad cenaculũ anguli. Et inter cenaculum anguli ĩ porta gregis edificauerunt artifices et negociatores.

A ¶ C. S. Sanaballat et Tobias edificantes subsannabãt ꝛ ꝓhibere volebant: ꝛ moliunt̃ isidias: at illi armati muros edificabant: vna manu ꝑpẽ edificat: altera tenet gladiũ. Cpʒ. iiij.

Factum est autem cum audisset sanaballat ꝙ edificarem⁹ murum / iratus est valde: et mot⁹ nimis subsannauit iudeos: et dixit coram fratribus suis / et frequentia samaritanorum. Quid iudei faciunt imbecilles? Num dimittent eos gentes? Num sacrificabunt et complebunt ĩ vna die? Nunquid edificare poterũt lapides de aceruis pulueris / q̃ combusti sunt? Sʒ et tobias ammanites ꝓximus eius ait. Edificẽt: si ascenderit vulpes: transiliet murum eorum lapideum. Et dixit Neemias. Audi deus noster / quia facti sumus despectui. Conuerte opprobrium super caput eorũ: et da eos in despectionẽ in terra captiuitatis. Ne operias iniquitatẽ eorũ: et peccatũ eorũ corã facie tua non deleatur: qꝛ irriserũt edificãtes. Itaq; edificauimus murũ / et coniunximus totũ vsq; ad partẽ dimidiã: et prouocatum est cor populi ad operanduʒ.

B Factũ est autem cum audisset sanaballat ꝛ tobias et arabes ꝛ ammonite et azotii / ꝙ obducta eẽt cicatrix muri hierl̃m: et qꝺ cepissent interrupta cõcludi: irati sunt nimis. Et congregati sunt omnes pariter vt venirẽt ꝛ pugnarent cõtra hierusalẽ / et molirent̃ insidias. Et orauimus deum nostrũ: et posuim⁹ custodes super muruʒ die ac nocte contra eos. Dixit autẽ iudas. Debilitata est fortitudo portantis / ꝛ humus nimia est: et nos nõ poterim⁹ edificare murum. Et dixerũt hostes nr̃i. Nesciant et ignorent donec veniamus in mediũ eorũ / ꝛ interficiam⁹ eos: et cessare faciamus opus. Factũ est aũt venientibus iudeis q̃ habitabant iuxta eos: et dicentibus nobis ꝑ decẽ vices ex oib⁹ locis q̃bus venerant ad nos / statui in loco post murũ per circuitũ populũ in ordinẽ cum gladijs suis ꝛ lanceis / et arcubus. Et perspexi atq; surrexi: et aio ad optimates et magistratus / et ad reliquaʒ partem vulgi. C

Nolite timere a facie eorũ. Dñi magni et terribilis memẽtote et pugnate pro fratribus vestris filiis vr̃is et filiab⁹ vr̃is / et vxorib⁹ vr̃is / et domibus vr̃is. Factũ est aũt cũ audissent inimici nr̃i nũciatũ esse nobis: dissipauit de⁹ consiliũ eorũ. Et reuersi sumus oẽs ad muros: vnusquisque ad opus suũ. Et factuʒ est a die illa media pars iuuenũ eorũ faciebat op⁹ et media ps parata erat ad bellũ: et lãcee / et scuta / et arcus / ꝛ lorice: et principes post eos in oĩ domo iuda edificantium in muro / et portantiũ onera: et imponentiũ: vna manu sua faciebat opus: et altera tenebat gladium. Edificantiũ eniʒ vnusquisq; gladio erat accinctus renes. Et edificabant ꝛ clangebant buccina iuxta me. D

Et dixi ad optimates ꝛ ad magistratus: et ad reliquã partem vulgi. Op⁹ grande est et latũ / et nos separati sumus in muro ꝑcul alter ab altero: in loco quocũq; audieritis clangorẽ tube / illuc cõcurrite ad nos. De⁹ noster pugnabit pro nobis: et nosipsi faciamus opus. Et media pars nr̃m teneat lanceas ab ascensu aurore / donec egrediant̃ astra. In tẽpore quoq; illo dixi populo. Unusquisq; cum puero suo maneat ĩ medio hierusalẽ: ꝛ sint vobis vices per noctẽ et diẽ ad operandum. Ego autem et fratres mei / et pueri mei / et custodes q̃ erant post me non deponebam⁹ vestimenta nr̃a vnusq̃sq; tñi nudabat̃ ad baptismuʒ.

¶ C. S. Clamat populus fame pressus: Neemias prohibet vsuras: annonas que ducibus debent̃ non exigit: de cibo mense eius. Capitulũ. v.

Et factus est clamor populi / et vxorum eius magn⁹ aduersus fratres suos iudeos. Et erant qui dicerent. Filii nr̃i et filie nr̃e multe sunt nimis: accipiam⁹ pro precio eorũ frumentũ: ꝛ comedamus et viuamus. A

num⁹. Et erant q̄ dicerent. Agros no
stros et vineas / ꝛ dom⁹ nostras op-
ponamus: ꝛ accipiam⁹ frumētum in
fame. Et alij dicebant. Mutuo suma
mus pecunias in tributa regis / de-
musq̄ agros nr̄os ꝛ vineas: et nunc
sicut carnes fratrū nostrorū / sic car-
nes nostre sunt / et sicut filij eorū ita
et filij nr̄i. Ecce nos subiugauimus
filios nostros / ꝛ filias nostras in ser
uitutē: et de filiab⁹ nr̄is sunt famule
B nec habemus vnde possint redimi:
et agros nr̄os et vineas nostras alij
possident. Et iratus sum nimis cum
audissem clamorem eorū sm̄ verba
hec / cogitauitq̄ cor meum. Et increpa-
ui optimates ꝛ magistratus: ꝛ di-
xi eis. Usuras ne singuli a fratribus
vestris exigitis? Et congregaui aduer-
sum eos concionē magnā: ꝛ dixi eis.
Nos vt scitis redemim⁹ fratres no-
stros iudeos qui vēditi fuerant gen-
tibus sm̄ possibilitatē nostrā. Et vos
igitur vendetis fratres vr̄os: ꝛ redi-
memus eos? Et siluerunt nec inuene-
rūt quid respōderēt. Dixiq̄ ad eos.
Nō est bona res quā facitis. Quare
non in timore dei nostri ambulatis /
ne exprobretur nobis a gentib⁹ inimi-
cis nostris? Et ego / et fratres mei et
pueri mei cōmodauim⁹ plurimis pe-
cuniā ꝛ frumentū. Non repetam⁹ in
commune istud / es alienum cōceda-
C mus qd̄ debetur nobis. Reddite eis
hodie agros suos et vineas suas et
oliueta sua et domos suas quinpo-
tius et cētesimam pecunie frumenti
vini ꝛ olei quā exigere soletis ab eis
date pro illis. Et dixerūt. Reddem⁹
et ab eis nihil queremus: sicq̄ facie-
mus vt loqueris. Et vocaui sacerdo-
tes et adiuraui eos vt facerent iuxta
qd̄ dixerā. Insup excussi sinum meū
et dixi. Sic excutiat deus omnē virū
qui non cōpleuerit verbum istud de
domo sua ꝛ de laborib⁹ suis: sic excu-
tiatur ꝛ vacuus fiat. Et dixit vniuer-
sa multitudo / Amē. Et laudauerunt
deum. Fecit ergo populus sicut erat
dictū. A die autē illa qua preceperat
rex mihi vt essem dux in terra iuda
ab anno vicesimo vsq̄ ad annum tri
D cesimūsecūdū artaxerxis regis per
annos duodecim: ego et fratres mei
annonas q̄ ducib⁹ debebantur nō cōme-
dim⁹. Duces autē primi qui fuerant
ante me grauauerunt ppl̄m et acce-
perunt ab eis in pane ꝛ vino ꝛ pecu
nia q̄tidie siclos quadraginta. Sed
et ministri eorū depresserant ppl̄m.
Ego autē non feci ita ꝓpē timorē dei
quin potius in opere muri edificaui
et agrū nō emi: et oēs pueri mei con-
gregati ad opus erant. Iudei quoq̄
et magistrat⁹ cētū quinquaginta vi-
ri: et qui veniebāt ad nos de gētibus
que in circuitu nr̄o sunt / in mēsa mea
erant. Parabatur autē mihi p dies sin-
gulos bos vnus: arietes sex electi:
exceptis volatilib⁹: ꝛ inter dies decē
vina diuersa et alia multa tribuebā.
Insup et annonas ducatus mei non
quesiui: valde enī attenuat⁹ erat po-
pulus. Memēto mei deus me⁹ in bo-
num: sm̄ oia que feci populo huic.
¶ Ca. S. Sanaballat et socij eius ad
neemiā pro federe faciēdo mittunt:
retrahere ab edificatiōe murorū vo-
lūt: opus tn̄ ad plenū complet: mul-
te epl'e mittūt ab optimatib⁹ iudeo-
rum ad tobiā et econtra. Capm̄. vi.
Actum est autē cū audisset sa- A
naballat et tobias et Gosem
Arabs: et ceteri inimici nr̄i q̄
edificassem ego murū ꝛ nō esset i ipso
residua interruptio (vsq̄ ad tp̄s autē
illud valuas non posuerā in portis)
miserūt sanaballat ꝛ tobias ꝛ gosem
arabs ad me dicētes. Ueni et percu-
tiamus fedus pariter in viculis in
cāpo Ono. Ipsi autē cogitabant vt fa
cerent mihi malū. Misi ergo ad eos
nuncios dicēs. Opus grande ego fa
cio / ꝛ non possum descēdere ne forte
negligatur cū venero et descēdero ad
vos. Miserūt autē ad me sm̄ verbum
hoc p quatuor vices: et respondi eis
iuxta sermonem priorem. Et misit ad B
me sanaballat iuxta verbum prius
quinta vice puerū suū: ꝛ epistolā ha-
bebat in manu sua scriptam hoc mo
do. In gentibus auditum est et go-
sem dixit q̄ tu et iudei cogitetis re-
bellare: ꝛ ꝓpterea edifices murum /
leuare te velis sup eos regem: ꝓpter
quā causam et ꝓphetas posueris q̄
p̄dicēt de te in hierl'm dicentes. Rex
in iudea est. Auditurus est rex ver-
ba hec. Idcirco nūc veni vt ineam⁹
cōsiliū pariter. Et misi ad eos dicēs.
Non est factū sm̄ vba hec que tu lo-
queris: de corde enim tuo tu cōponis
hec. Oēs enī hi terrebāt nos cogitan
tes q̄ cessarēt manus nostre ab ope-
re et quiescceremus. Quā ob causam
magis confortaui manus meas. Et C

ingressus sum domū samaie filij da-
laie filij metabehel secreto. Qui ait.
Tractemus nobiscū in domo dei in
medio templi: et claudamus portas
edis: quia venturi sunt vt interficiant
te: et nocte venturi sunt ad occiden-
dum te. Et dixi. Num quisq̄ similis
mei fugit? Et quis vt ego ingredietur
templū / et viuet? Non ingrediar. Et
intellexi q̄ deus non misisset eū: sed
quasi vaticinans locut⁹ esset ad me:
et tobias et sanaballat conduxissent
eū. Acceperat eñ preciū vt territus
facerem et peccarē: et haberent ma-
A.5.b. lum qđ exprobrarent mihi. Memen-
to mei dñe p̄ Tobia et Sanaballat
D iuxta opera eorū talia: sed et noadie
prophete et ceterorum prophetarū
qui terrebant me. Cōpletus est autē
murus vicesimoquinto die mensis
elul quinquagintaduob⁹ diebus. Fa-
ctū est ergo cū audissent omnes ini-
mici nostri: vt timerēt vniuerse gen-
tes que erant in circuitu nostro: et
conciderent intra semetipsos: et sci-
rent q̄ a dño factum esset opus hoc.
Sed et in dieb⁹ illis multe optimatū
iudeorū epistole mittebant ad tobiā
et a tobia veniebant ad eos. Multi
eñ erant in iudea habētes iuramen
tum eius: quia gener erat sechenie fi-
lij orei: et iohanan filius eius accē-
perat filiā mosollā filij barachie: sed
et laudabant eum corā me: et verba
mea nunciabant ei. Et tobias mitte-
bat epistolas vt terreret me.

¶ C. S. Murata ciuitate porte clau-
dunt̄ ⁊ apponūtur custodes: legitur
liber cēsus eorū q̄ ascenderant de ba-
bylonia et reuersi sunt ī hierl'm et in
iudeā: eiiciunt̄ de sacerdotio qui suā
genealogiā non inuenerūt hucusq; re-
fertur sine decreto historia: neemie
dantur munera in opus. Capm. vij.

A
Ecclesia.
49.d.

Postq̄ autē edificatus est mu-
rus / et posui valuas et recen-
sui ianitores ⁊ cantores et le-
uitas: precepi anani fratri meo: et
ananie principi domus de hierusa-
lem. Ipse enim quasi vir verax et ti-
mens deū pl⁹ ceteris videbatur. Et
dixi eis. Non aperiant̄ porte hieru-
salem vsq; ad calorem solis. Cumq;
adhuc assisterēt / clause porte sunt et
oppilate. Et posui custodes de habi-
tatoribus hierl'm singulos per vices
suas: et vnūquēq; cōtra domū suam.
Ciuitas aūt erat lata nimis et gran-
dis: ⁊ pp̄l's paruus in medio eius: et
non erāt domus edificate. Deus aūt B
dedit in corde meo ⁊ cōgregaui opti-
mates et magistratus et vulgus vt
recenserem eos. Et inueni librū cen- 1.Esd.2.a.
sus eorū qui ascēderant primū: et in-
uētum est scriptū in eo. Isti filij pro-
uincie qui ascēderunt de captiuita-
te migrātium quos transtulerat na-
buchodonosor rex babylonis: et re-
uersi sunt in hierl'm ⁊ in iudeā / vnus-
quisq; in ciuitatē suam: qui venerūt
cum zorobabel / iosue / neemias / aza-
rias / raamias / naamin / mardoche⁹ /
belsar / mespharat / begoai / naū / ba-
ana. Numerus virorū pp̄li isrl': filij
pharos duo milia cētum septuagin-
taduo. Filij saphatia trecēti septua-
gintaduo. Filij area sexcenti quin-
quagintaduo. Filij phaethmoab fi-
liorū iosue ⁊ ioab duo milia octingen-
ti decē et octo. Filij helam mille du-
centi quinquagintaquatuor. Filij ze- C
thua octingēti quadragintaquinq;.
Filij zacchai septingenti sexaginta.
Filij bannui sexcenti quadragintaa-
octo. Filij bebai sexcēti vigintiocto.
Filij azgad duo milia trecēti viginti-
duo. Filij adonicam sexcēti sexagin-
taseptē. Filij baguai duo milia sexa-
gintaseptē. Filij adin sexcenti quin-
quagintaquinq;. Filij ather: filij eze-
chie nonagintaocto. Filij Asem tre-
centi vigintiocto. Filij besai trecen-
ti vigintiquatuor. Filij areph centū
duodecim. Filij gabaon nonaginta-
quinq;. Filij bethleē et netupha cen- D
tum octogintaocto. Uiri anathoth /
centū vigintiocto. Uiri bethazmoth
quadragintaduo. Uiri cariathiarim
cephira et beroth septingēti quadra-
gintatres. Uiri rama et geba sexcen-
ti viginti vnus. Uiri machmas cen-
tum vigintiduo. Uiri bethel et hai /
cētum vigintitres. Uiri nebo alteri⁹
quinquagintaduo. Uiri helam alte-
rius mille ducēti quinquagintaqua-
tuor. Filij arem trecēti viginti. Filij
hierico trecēti quadragintaquinq;.
Filij lodadid ⁊ ono septingēti vigin-
tivn⁹. Filij senaa tria milia nōgenti
triginta. Sacerdotes / filij idaia ī do-
mo iesua nōgēti septuagintatres. Fi-
lij emmer mille quinquagintaduo.
Filij phassur mille ducēti quadragi-
taseptē. Filij arē mille decē et septē.
Leuite: filij iosue et cadmihel filiorū E
oduie septuagintaquatuor. Cātores

filii asaph centum quadragintaocto.
Janitores: filii sellum filii atter filii
telmon filii accub filii attra filii so-
bai: centum trigintaocto. Nathinei
filii soa filii asupha filii tebbaoth:
filii ceros: filii siaa: filii phadon: filii
lebana: filii agaba filii selmon: filii
anan: filii geddel: filii gaer: filii Ra-
aia: filii rasin: filii necoda: filii Gezē:
filii Aza: filii Phasea: filii besai: filii
munim: filii nephusim: filii bacbuc:
filii acupha: filii arur: filii besloth: fi-
lii meida: filii arsa: filii bercos: filii si-
sara: filii thema: filii Nesia: filii Ati-
pha filii seruorū salomonis: filii So-
tai: filii sophereth: filii pherida: filii
iahala: filii dercon: filii ieddel: filii sa-
F pharia: filii attil: filii Phochereth q̄
erat ortus ex sabaim filio amon. Om-
nes nathinei et filii seruorū salomo-
nis trecenti nonagintaduo. Hi sunt
autē qui ascenderunt de thelmalath
thelarsar cherub addon et emmer: et
nō potuerūt indicare domū patrum
suorum et semen suū vtrū ex Israel es-
sent. Filii dalaia: filii tobia: filii Ne-
coda sexcēti quadragintaduo. Et de
sacerdotibus filii abia: filii accos filii
berzellai q̄ accepit de filiabus berzel
lai gaaladitis vxorē et vocatus est no-
mine eorū. hi quesierunt scripturam
suam in cēsu et nō inuenerūt: et electi
sunt de sacerdotio. Dixitque athersa-
tha eis vt nō māducarēt de sanctis
sanctorum donec staret sacerdos do-
ctus et eruditus. Ois multitudo quasi
vir vnus quadragintaduo milia sex-
centi sexaginta: absque seruis et ancil-
lis eorū qui erāt septē milia trecenti
triginta septē: et inter eos cātores et
G cātatrices ducenti quadragintaqu-
que. Equi eorum sexcenti trigintase-
ptem: muli eorū ducēti quadragin-
taquinque. cameli eorum quadringēti
trigintaquinque. asini sex milia septin-
genti viginti. ¶ Hucusque refert q̄ in
cōmentario scriptū fuerit et in nee-
mie historia textū. ¶ Nōnulli autem
de principibus familiarū dederunt in
opus. Athersatha dedit in thesaurū
auri drachmas mille phialas quin-
quaginta tunicas sacerdotales quin-
quagita triginta. Et de principibus
familiarū dederūt in thesaurū ope-
ris auri drachmas viginti milia: et
argenti mnas duo milia ducentas.
Et qd̄ dedit reliquus ppl's auri dra-
chmas viginti milia et argēti mnas
duo milia et tunicas sacerdotales se-
xagintaseptem. Habitauerūt aūt sa-
cerdotes et leuite et ianitores et cāto-
res et reliquū vulgus et Nathinei et
omnis israel in ciuitatibus suis.
¶ C. S. Cōgregat ppl's in hierlm es-
dras stat super gradū ligneū et leui
tis imperantibus silentiū aperte et di-
stincte legit pplo legem dei: afferūt
populi de mōte frondes et celebrant
tabernaculorum festum. Cap̄m. viii.
Et venerat mensis septimus: fi- A
lii autem israel erāt in ciuita-
tibus suis. Congregatusque est
ois ppl's quasi vir vnus ad plateam
que est ante portā aquarū: et dixerūt
esdre scribe vt afferret librum legis
moysi quam preceperat dn̄s Israeli.
Attulit ergo Esdras sacerdos legem
coram multitudine virorū et mulie-
rum: cunctisque qui poterāt intellige-
re in die prima mensis septimi. Et le-
git in eo aperte in platea q̄ erat an-
te portam aquarum de mane vsque ad
mediam diem in conspectu virorum
et mulierū et sapiētiū. Et aures om-
nis populi erāt erecte ad librū. Ste-
tit aūt esdras scriba super gradū li-
gneum quē fecerat ad loquēdum: et
steterunt iuxta eum Mathathias et
semeia et ania et vria et helcia et maa-
sia ad dexteram eius: et ad sinistram
phadaia misahel et melchia et asum
et aseph dana zacharia et mosollam.
Et aperuit esdras librum corā omni B
populo: super vniuersum quippe po
pulum eminebat. Et cum aperuisset
eum: stetit omnis populus. Et bn̄di-
xit Esdras dn̄o deo voce magna. Et
respondit omnis populus Amen a-
men: eleuans manus suas. et incur-
uati sunt et adorauerūt deum proni
in terram. Porro iosue et Bani et se-
rabia Jamin Accub Sebthai Odia
Maasia Celita Azarias Jozabed
Anani Phalaia Leuite: silentium
faciebant in populo ad audiendam
legē. Populus autem stabat in gra-
du suo. Et legerunt in libro legis dei
distincte et aperte ad intelligendum:
et intellexerunt cū legeret. Dixit au-
tem neemias (ipse est athersatha) et
esdras sacerdos et scriba et leuite in-
terpretantes vniuerso populo. Di- C
es sanctificatus est domino deo no-
stro / nolite lugere et nolite flere.
Flebat enim omnis populus cum au-
diret verba legis. Et dixit eis. Ite

comedite pinguia: et bibite mulsum
et mittite partes his qui non prepa-
rauerunt sibi: quia sanctus dies domini est:
et nolite contristari: gaudium etenim domini
est fortitudo nostra. Leuite autem si-
lentium faciebant in omni populo dicentes.
Tacete / quia dies sanctus est: et nolite
dolere. Abiit itaque omnis populus ut com-
ederet et biberet: et mitteret partes /
et faceret leticiam magnam: quia intellexe-
rant verba que docuerant eos. Et in
die secundo congregati sunt principes
familiarum vniuersi populi: sacerdo-
tes et leuite ad Esdram scribam: ut in-
terpretaretur eis verba legis. Et inue-
nerunt scriptum in lege precepisse do-
minum in manu moysi ut habitent fi-
lii israel in tabernaculis in die solem-
ni mense septimo: et ut predicent et
diuulgent vocem in vniuersis vrbibus
D suis et in hierusalem dicentes. Egredimini
in montem: et afferte frondes oliue
et frondes ligni pulcherrimi / fron-
des myrti / et ramos palmarum / et fron-
des ligni nemorosi ut fiant taberna-
cula sicut scriptum est. Et egressus
est populus et attulerunt. Feceruntque sibi
tabernacula vnusquisque in domate
suo et in atriis suis et in atriis domus
dei et in platea porte aquarum et in
platea porte Ephraim. Fecit ergo
vniuersa ecclesia eorum qui redierant
de captiuitate tabernacula: et habi-
tauerunt in tabernaculis. Non enim
fecerant a diebus iosue filii nun tali-
ter filii israel usque ad diem illum. Et fuit
leticia magna nimis. Legit autem es-
dras in libro legis dei per dies singu-
los a die primo usque ad diem nouissimum.
Et fecerunt solennitatem septem diebus: et
in die octauo collectam iuxta ritum.

¶ C. S. De penitentia populi alienige-
ne vxores et filii abiciuntur: esdras
narrat domini beneficia: et peccata prin-
cipum commemorat: fedus percutiunt cum
domino tam populus quam esdras. Capitulum .ix.

A IN die autem vicesimoquarto
mensis huius conuenerunt filii is-
rael in ieiunio et in saccis: et hu-
mus super eos. Et separatum est semen
filiorum israel ab omni filio alienigena.
3. Esdre. 9. c. Et steterunt et confitebantur peccata sua et
iniquitates patrum suorum. Et consurrexe-
runt ad standum. Et legerunt in volumi-
ne legis domini dei sui quater in die: et qua-
ter in nocte confitebantur et adorabant
dominum deum suum. Surrexerunt autem super
gradum leuitarum iosue et bani et ced-
mihel / sabania / bonni / sarebias / ba-
ni et chanani: et clamauerunt voce ma-
gna ad dominum deum suum. Et dixerunt leui-
te iosue et cedmihel / bonni / asebnia /
serebia / odaia / sebna / pharaia. Sur-
gite / benedicite domino deo vestro ab e-
terno usque in eternum. Et benedicant
nomini glorie tue excelso in omni benedictio-
ne et laude. Et dixit esdras. Tu ipse
domine solus: tu fecisti celum et celum celorum
et omnem exercitum eorum / terram et vniuer-
sa que in ea sunt: maria et omnia que in eis sunt
et tu viuificas omnia hec: et exercitus ce-
li te adorat. Tu ipse domine deus qui ele- B
gisti abram et eduxisti eum de igne
chaldeorum: et posuisti nomen eius
abraam: et inuenisti cor eius fidele co-
ram te: et percussisti cum eo fedus: ut da-
res ei terram chananei / ethei / et euei /
et amorei / et pherezei / et iebusei / et
gergesei: ut dares semini eius. Et im-
plesti verba tua quoniam iustus es. Et vi-
disti afflictionem patrum nostrorum in
egypto: clamoremque eorum audisti super
mare rubrum: et dedisti signa atque por-
tenta in pharaone et in vniuersis ser-
uis eius: et in omni populo terre illius.
Cognouisti enim quia superbe egerant
contra eos: et fecisti tibi nomen sicut
et in hac die. Et mare diuisisti ante
eos: et transierunt per medium maris
in sicco. Persecutores autem eorum pro-
iecisti in profundum quasi lapidem in
aquas validas: et in columna nubis
ductor eorum fuisti per diem: et in co-
lumna ignis per noctem: ut appare-
ret eis via per quam ingrediebantur.
Ad montem quoque synai descendisti C
et locutus es cum eis de celo: et dedisti
eis iudicia recta et legem veritatis
ceremonias et precepta bona. Et sab-
batum sanctificatum tuum ostendisti eis:
et mandata et ceremonias: et legem
precepisti eis in manu Moysi serui
tui. Panem quoque de celo dedisti eis:
in fame eorum: et aquam de petra eduxi-
sti eis sitientibus. Et dixisti eis ut in-
grederentur et possiderent terram super
quam leuasti manum tuam: ut traderes
eis. Ipsi vero et patres nostri superbe
egerunt: et indurauerunt ceruices su-
as: et non audierunt mandata tua / et
noluerunt audire et non sunt recor-
dati mirabilium tuorum que feceras eis.
Et indurauerunt ceruices suas: et de-
derunt caput ut conuerterentur ad
seruitutem suam quasi per contentio-
nem. Tu autem deus propitius clemens

et misericors: longanimis et multe
miserationis non dereliquisti eos: et
quidē cum fecissent sibi vitulum con-
D flatilē/ et dixissent. Iste est deus tuus
qui eduxit te de Egypto. Feceruntq;
blasphemias magnas: tu autē in mi-
sericordijs tuis multis non dimisisti
eos in deserto. Columna nubis non
recessit ab eis per diem / vt duceret
eos in viā: et colūna ignis per noctē
vt ostenderet eis iter p quod ingre-
derent. Et spiritum tuum bonū de-
disti qui doceret eos: et manna tuum
non prohibuisti ab ore eorum: et aquam
Exo.16.g dedisti eis in siti. Quadraginta an-
nis pauisti eos in deserto: nihilq; eis
defuit. Vestimēta eorum non inuetera-
uerunt: et pedes eorum non sunt attriti.
Et dedisti eis regna et populos: et par
titus es eis sortes. Et possederunt
terrā Seon/ et terrā regis Esebon/ et
terram Og regis Basan. Et multipli
casti filios eorum sicut stellas celi: et
adduxisti eos ad terram de qua dixe-
ras patribus eorum vt ingrederent
et possiderent. Et venerunt filij et pos
sederunt terram: et humiliasti coram
eis habitatores terre Chananeos: et
dedisti eos in manu eorū: et reges eo-
rum et populos terre: vt facerent eis
E sicut placebat illis. Ceperūt itaq; vr-
bes munitas et humū pinguē: et pos-
sederunt domos plenas cunctis bo-
nis: cisternas ab eis fabricatas / vi-
neas et oliueta / et ligna pomifera
multa. Et comederūt et saturati sunt
et impinguati sunt: et abundauerunt
delicijs in bonitate tua magna. Pro-
uocauerūt autē te ad iracundiam: et
recesserunt a te: et proiecerunt legem
tuam post terga sua. Et prophetas
tuos occiderunt qui contestabantur
eos vt reuerterent ad te. Feceruntq;
blasphemias grandes. Et dedisti
eos in manum hostium suorum: et af-
flixerūt eos. Et in tēpore tribulatio-
nis sue clamauerūt ad te/ et tu de celo
audisti: et sm miserationes tuas mul
tas dedisti eis saluatores qui salua-
F rent eos de manu hostium suorum.
Cumq; requieuissent/ reuersi sunt vt
facerent malum in conspectu tuo: et
dereliquisti eos in manu inimicorum
suorum: et possederunt eos. Conuer-
siq; sunt et clamauerūt ad te: tu autē
de celo exaudisti/ et liberasti eos in
misericordijs tuis multis tempori-
bus: et contestatus es eos vt reuerte-
rent ad legem tuam. Ipsi vero super-
be egerunt: et non audierunt mādata
tua: et in iudicijs tuis peccauerunt
que faciet homo et viuet in eis. Et
dederunt humerum recedentem: et
ceruicem suam indurauerunt / nec
audierunt. Et protraxisti super eos
annos multos: et contestatus es eos
in spiritu tuo per manum propheta-
rū tuorū: et non audierūt: et tradidisti
eos in manum populorū terrarum.
In misericordijs autē tuis plurimis 1.b.
non fecisti eos in consumptionem/ nec
dereliquisti eos quoniam deus mise-
rationū et clemens es tu. Nunc itaq;
deus noster magne fortis et terribi-
lis/ custodiens pactum et misericor-
diam: ne auertas a facie tua omnem
laborem qui inuenit nos/ reges no-
stros et principes nostros et sacer-
dotes nostros et prophetas nostros
et patres nostros: et omnem populū
tuū a diebus regis Assur vsq; in diē
hanc. Et tu iustus es in omnib⁹ que
venerunt sup nos: quia veritatem fe-
cisti nobis: nos autē impie egimus.
Reges nostri / principes nostri/ sa- B
cerdotes nostri/ et patres nostri non
fecerunt legem tuā/ et nō attenderūt
mandata tua et testimonia tua que
testificat⁹ es in eis. Et ipsi in regnis
suis bonis: et in bonitate tua multa
quam dederas eis: et in terra latissi-
ma et pingui quā tradideras in con-
spectu eorum nō seruierunt tibi/ nec re-
uersi sunt a studijs suis pessimis. Ec-
ce nosipsi hodie serui sumus: et terra
quā dedisti patrib⁹ nostris vt comede
rēt panem eius: et que bona sunt ei⁹:
et nosipsi serui sumus in ea. Et fru-
ges eius multiplicant regibus quos
posuisti sup nos propter peccata no-
stra: et corporibus nostris dominant:
et iumentis nostris sm voluntatem
suā: et in tribulatione magna sumus.
Sup omnibus ergo his nosipsi per-
cutimus fedus/ et scribimus/ et signāt
principes nostri/ leuite nostri/ et sa-
cerdotes nostri.

¶ C.S. De signatoribus federis ad dñm: statuerūt de oblationib⁹ facien dis: offerunt primitie: dant decime de terris: de operibus. Ca.x.

Signatores autē fuerunt: Nee-
mias / Athersatha filius Ache- A
lai/ et Sedecias / Saraias / Aza-
rias / Hieremias / phessur / Amarias/
Melchias / attus / Sebenia / melluch/

Arem/merimuth/obdias/daniel/gē
thon/Baruch/mosollam/Abia/mia-
min/mazia/belgua/semeia:hi sacer-
dotes. Porro leuite Josue filius aza-
rie:bennui de filijs Enadad Cedmi-
hel ꝛ fratres eoꝝ:Sechenia/odeuia/
Celita/phalaia/Anan/micha/roob/
Asebia/zacchur/Serebia/Sabania/
Odia/bani/baninu. Capita ppl'i phe
ros/Phaetmoab/Elam/zethu/Ba-
ni/bonni/azgad/bebai/adonia/Beg
goai/adin/ather/ezechia/Azur/ode-
uia/Asum/Besai/areph/Anathoth/
nebai/megphias/mosollā/Azir/me-
sizabel/Sadoch/Jeddua/Pheltia/
Anan/anaia/osee/anania/asub/alo-
heo/Phalea/Sobec/reum/Asebna/
Maasia/Ethaia/hanan/Anan/mel-
luc/Arē/Baana:ꝛ reliq̄ de populo sa-
B cerdotes/leuite/ianitores/et canto-
res Nathinei:ꝛ oēs q̄ se separauerūt
de populis terrarū ad legē dei vxores
eoꝝ:filij eoꝝ ꝛ filie eoꝝ: omnes q̄ po-
terant sapere spondentes ꝓ fratrib⁹
suis optimates eoꝝ:ꝛ q̄ veniebāt ad
pollicendum ꝛ iurandum vt ambula-
rent in lege dei quam dederat in ma-
nu Moysi serui sui:vt facerent et cu-
stodirent vniuersa mandata domini
dei nostri ꝛ iudicia ei⁹ ꝛ ceremonias
eius:ꝛ vt non daremus filias nostras
populo terre:ꝛ filias eorum non acci-
peremus filijs nostris. Populi quoq̄
terre qui important venalia ꝛ omnia
ad vsum per diem sabbati vt vēdant:
non accipiemus ab eis in sabbato et
C in die sanctificato. Et dimittem⁹ an-
num septimum ꝛ exactionem vniuer
se manus. Et statuemus super nos
precepta vt demus terciam partem
sicli per annum ad opus domus dei
nostri ad panes ꝓpositionis ꝛ ad sa-
crificium sempiternum:ꝛ in holocau
stum sempiternū in sabbatis/in ca-
lendis/in solēnitatibus/et in sancti-
ficatis et pro peccato:vt exoret pro
Israel:ꝛ in omnē vsum domus dei no
stri. Sortes ergo misim⁹ sup oblatio-
nem lignoꝝ inter sacerdotes leuitas
ꝛ populum:vt inferrent in domū dei
nostri p domos patrū nostroꝝ p tem
pora a tēporib⁹ anni vsq̄ ad annū:vt
arderent sup altare dn̄i dei nostri:si-
cut scriptū est in lege Moysi:ꝛ vt af-
ferremus primogenita terre nostre:
et primitiua vniuersi fruct⁹ omnis li-
gni ab anno in annum in domo dn̄i:
et primitiua filioꝝ nostrorū ꝛ pecorū

nostroꝝ sicut scriptū est in lege dn̄i:ꝛ
primitiua boum nostrorū ꝛ ouiū no-
strarum vt offerrent in domo dei no-
stri sacerdotibus q̄ ministrant in do-
mo dei nostri. Et primitias ciborum D
nostrorū ꝛ libaminum nostroꝝ:ꝛ po-
ma ois ligni:vindemie quoq̄ et olei
afferemus sacerdotibus ad gazophy
lacium dei nostri:ꝛ decimam partem
terre nostre leuitis. Ipsi leuite deci-
mas accipient ex omnibus ciuitati-
bus operum nostroꝝ. Erit autē sacer
dos filius Aaron cum leuitis in deci
mis leuitarū:ꝛ leuite offerēt decimā
partē decime sue in domo dei nostri
ad gazophylacium in domo thesau-
ri. Ad gazophylaciū eni deportabunt
filij Israel ꝛ filij Leui primitias fru-
menti vini ꝛ olei:ꝛ ibi erunt vasa dn̄i
sanctificata:ꝛ sacerdotes:ꝛ cātores/
ꝛ ianitores:ꝛ ministri:ꝛ non dimitte
mus domum dei nostri.

¶ C.S. Decima pars populi tollitur
ad habitandum in Hierusalem:qui-
dam sponte se offerunt:nominantur
qui habitauerunt in Hierusalem ꝛ in
ciuitatibus Juda. Ca. xi.

Habitauerunt autem principes A
populi in Hierusalem. Reliqua
vero plebs misit sortem vt tolleret
vnam partem de decem qui habita-
turi essent in Hierusalē ciuitate san-
cta:nouē vo partes in ciuitatib⁹. Bn̄-
dixit autē popul⁹ oib⁹ viris q̄ se sponte
obtulerāt vt habitarēt in Hierusalē.
Hi sunt itaq̄ principes prouincie q̄ ha
bitauerūt in Hierusalē ꝛ in ciuitati-
bus Juda. Habitauit autē vnusq̄sq̄
in possessione sua:in vrbibus suis Is-
rael/sacerdotes/leuite/Nathinei/et
filij seruoꝝ Salomonis. Et in Hieru-
salē habitauerunt de filijs Juda:ꝛ de
filijs beniamin. De filijs iuda athaias
filius aziā:filij zacharie/filij amarie/
filij saphatie/filij malaleel. De filijs
phares maasia filius Baruch:filius
Colloza:filius azia:filius Adaia:fili⁹
Joiarib:filius zacharie:filius siloni-
tis. omnes hi filij Phares q̄ habitaue- B
runt in Hierusalē:quadringēti sexa-
ginta nouem viri fortes. Hi sunt au-
tem filij Beniamin:sellum filius mo-
sollam:filius Joed:filius Phadaia:
fili⁹ Colaia:filius Masia:fili⁹ etheel:
filius Isaia:ꝛ post eū Gebbai:Sellai
nongenti viginti octo:et Johel filius
zechri prepositus eorū:ꝛ Judas fili⁹
Senuua super ciuitatē secundus. Et

de sacerdotibus Idaia filius Ioarib:
Iachin: saraia filius helcie: filiꝰ Mo-
sollam: filius Sadoch: filiꝰ meraioth:
filius Achitob princeps domus dei:
et fratres eorū facientes opera tem-
pli: octingenti vigintiduo. Et Adaia
filius Ieroam: filius Phelleta: filius
Amzi: filius zacharie: filius phessur:
filius Melchie et fratres eius princi-
pes patrū: ducenti quadragintaduo.
Et Amassai filius Azrihel: filiꝰ aazi:
filius Mosollamoth: filius Emmer et
fratres eorum potentes nimis: cen-
tum vigintiocto: et prepositus eorum
C zabdihel filius potentium. Et de leui-
tis Semeia filius asob: filius azaricā
filius Asabia: filius boni et sabathai
et Iosabed: super oīa opera que erāt
forinsecus in domo dei a principibꝰ
leuitarū. Et mathania filius mi-cha:
filius zebedei filius Asaph princeps
ad laudandū et ad confitendū in ora
tione et becbecia secundus de fratri-
bus eius: et Abda filius sammuha: fi-
lius galal: filius Idithun. oēs leuite
in ciuitate sancta ducenti octogintaa-
quatuor. Et ianitores accub / telmon/
et fratres eorū qui custodiebant ostia
centum septuagintaduo. Et reliqui
ex Israel sacerdotes et leuite in vni-
uersis ciuitatibus Iuda vnusquisqꝫ
in possessione sua: et Nathinei qui ha
bitabant in Ophel et siaha et gaspha
de Nathineis. Et episcopus leuitarū
in Hierusalē: azzi filius bani / filiꝰ asa-
bie / filius mathanie / filiꝰ Miche. De
filiis Asaph cantores in ministerio
D domus dei. Preceptum quippe regis
sup eos erat: et ordo in cantoribꝰ per
dies singulos: et phathaia filius me-
sezebel de filiis zara filii Iuda in ma-
nu regis iuxta omne verbum populi:
et in domibꝰ p omnes regiones eorū.
De filiis Iuda habitauerunt in Ca-
riatharbe et in filiabꝰ eius: et in dibon
et in filiabꝰ eius: et in Cabseel et in vi-
culis eius: et in Iesue: et in molada: et
in bethphalet: et in asersual: et in ber-
sabee: et in filiabꝰ eiꝰ: et in Siceleg: et
in Mochona: et in filiabus eius: et in
Remmon: et in sara: et in Hierimuth /
zonoa / Odollam / et in villis earum:
lachis et in regionibus eius: azecha et
in filiabꝰ eius. Et manserunt in ber-
sabee vsqꝫ in vallem Hennom. Filii
autem Beniamin a geba / mechmas /
et hai / et Bethel / et filiabus eius ana-
thoth / Nob / anania / asor / Rama / ge-

thaim / hadid / seboim et neballat: lod
et ono valle artificum. Et de leuitis
portiones Iude et Beniamin.
CC.S. Recensentur sacerdotes et le
uite qui venerunt cum zorobabel: de-
dicatur murus ciuitatis: populo in
Hierusalem congregato recensen-
tur custodes thesaurorum ad oblatio
nem sanctorum. A

Capitulum .xii.

Hi sunt autem sacerdotes et le-
uite qui ascenderunt cum Zo-
robabel filio Salathiel: et Iosue / Sa-
raia / Hieremias / Esdras / Amaria /
Melluch / Attus / Sechenias / Reū /
merimuth: addo: genthon: abia: Mia-
min: madia: belga: semaia: et ioiarib:
Idaia: sellū. amoc: elchela: idaia: isti
principes sacerdotū et fratres eorū in
diebꝰ Iosue. Porro leuite / iesua / ben-
nui / cedmihel / sarabia: iuda / Matha-
nias super hymnos ipsi et fratres
eorum, et Becbecia atqꝫ Ethanni / et
fratres eorum vnusquisqꝫ in officio
suo. Iosue autem genuit Ioacim: et
Ioacim genuit heliasib / et heliasib ge-
nuit Ioiada / et Ioiada genuit Iona-
than / et Ionathā genuit Ieddoa. In
diebus autē Ioacim erāt sacerdotes
et principes familiarum / Saraia /
Maraia / Hieremia: Anania: Esdra:
Mesollam: Amaria: Iohanan: Mi-
licho / Ionathan / Sebenie / Ioseph /
Arem / Edna / maraioth / Elci / adaia /
Zacharia / Genthon / Mosollā / abie /
Zechri / Miamin / et Moadie / Phelti /
Belgi / sammua / Semaia / Ionathā /
Ioiarib / Mathanai / Iodaia / Azzi /
Sellai / Celai / Amoc / Heber / Elcie / B
Asebie / Idaie / Nathanahel / Leuite
in diebus Eliasib / et Ioiada / et Io-
hanan / et Ieddoa scripti principes
familiarum / et sacerdotes in regno
Darii Perse. Filii Leui principes fa-
miliarum: scripti in libro verborū die-
rum / et vsqꝫ ad dies Ionathā filii Elia
sib. Et principes leuitarum / Asebia /
Serebia / et Iesue filius Cedmihel / et
fratres eorum per vices suas: vt lau-
darent et confiterentur iuxta prece-
ptum Dauid viri dei: et obseruarent
eque per ordinem. Mathania / et bec-
becia / Obedia / mosollam / Thelmon /
Accub / custodes portarum / et vesti-
bulorum ante portas. Hi in diebus
Ioacim filii Iosue / filii Iosedec: et in
diebus Neemie ducis et Esdre sacer-
dotis scribeqꝫ. In dedicatione autē

muri Hierusalē requisierunt leuitas
de omnibus locis suis vt adducerent
eos in Hierusalē: ⁊ facerēt dedicatio
nē ⁊ leticiā in actione gratiarū ⁊ can
tico/ ⁊ in cymbalis/ psalterijs/ ⁊ cytha
ris. Congregati sunt autē filij canto-
rum de campestrib⁹ circa Hierusalē/
⁊ de villis Netuphati ⁊ de domo Gal-
gal ⁊ de regionib⁹ geba ⁊ azmaueth:
quoniā villas edificauerūt sibi canto
res in circuitu Hierusalem. Et mūda
ti sunt sacerdotes ⁊ leuite: ⁊ munda-
uerunt populum ⁊ portas ⁊ murum.
C Ascendere autē feci principes Iuda
super murū: et statui duos magnos
choros laudantiū. Et ierūt ad dexte-
ram sup murum ad portam sterquili
nij. Et iuit post eos Osaias et media
pars ꝑncipū Iuda ⁊ azarias/ esdras
et mosollā/ Iuda ⁊ bēiamin ⁊ semeia
et Hieremias. Et de filijs sacerdotū
in tubis zacharias filius Ionathan/
filius semeie/ filius mathanie/ filius
Michaie/ filius zechur/ filius Asaph
et fratres eius semeia ⁊ Azarel ma-
lalai/ galalai/ maai/ nathanael ⁊ Iu-
da ⁊ anani in vasis cātici Dauid viri
dei/ ⁊ Esdras scriba ante eos in por-
ta fontis. Et contra eos ascenderunt
in gradib⁹ ciuitatis Dauid in ascēsu
muri super domum Dauid ⁊ vsq₃ ad
portam aquarum ad orientē. Et cho-
rus secūdus gratias referentiū ibat
ex aduerso et ego post eum: et media
pars populi super murum ⁊ sup tur-
rim furnorū ⁊ vsq₃ ad murum latissi-
mū: ⁊ super portam Ephraim/ ⁊ sup
portā antiquā/ ⁊ super portā pisciū:
⁊ turrim ananehel/ ⁊ turrim emath/
⁊ vsq₃ ad portā gregis: ⁊ steterunt in
porta custodie. steteruntq₃ duo chori
laudantiū in domo dei/ ⁊ ego ⁊ dimi-
D dia pars magistratuum mecū. Et sa-
cerdotes eliacim/ maasia/ miniamin
michea/ elioenai/ zacharia/ Anania i
tubis: et maasia ⁊ semeia et eleazar ⁊
ozzi ⁊ Iohanan ⁊ melchia ⁊ Elam et
Ezer. Et clare cecinerunt cantores et
Iezraia prepositus: ⁊ immolauerunt
in die illa victimas magnas et letati
sunt: deus enim letificauerat eos le-
ticia magna. Sed et vxores eorū et li
beri gauisi sunt: et audita est leticia
Hierusalē procul. Recēsuerūt quoq₃
in die illa viros super gazophylacia
thesauri ad libamina ⁊ ad primitias
⁊ ad decimas vt introferrent per eos
principes ciuitatis in decore gratia-
rum actiones sacerdotes et leuitas:
quia letificatus est Iuda in sacerdo-
tibus et leuitis astantibus. Et custo-
dierunt obseruationē dei sui ⁊ obser-
uationē expiationis/ ⁊ cantores ⁊ ia-
nitores iuxta preceptū Dauid et Sa-
lomonis filij eius: q2 in dieb⁹ Dauid
⁊ Asaph ab exordio erant principes
constituti cantorū in carmine laudā-
tiū ⁊ cōfitentiū deo. Et omnis Israel
in diebus zorobabel ⁊ in diebus Nee
mie dabāt partes cātoribus ⁊ ianito-
ribus per dies singulos: ⁊ sanctifica-
bant leuitas/ ⁊ leuite sanctificabant
filios Aaron.

¶ C.S. Deuteronomiū legit: separa-
tur a Hierusalē alienigene: sacerdo-
tū partes ⁊ leuitarū ponunt in gazo-
phylaciū dom⁹ dñi: de vasis Tobie q̄
Esdras ꝓiecit extra gazophylaciū:
ministris tēpli reddunt partes de nō
faciēdo opus in sabbato. Cap. xiij.

IN die autē illo lectū est in vo- A
lumine Moysi audiēte popu- Deu. 23. d
lo. Et inuētum est scriptum in Nūe. 22.
eo ꝙ non debeant introire ammoni-
tes ⁊ moabites in ecclesiā dei vsq₃ in
eternū: eo ꝙ nō occurrerint filijs Is-
rael cum pane ⁊ aqua: ⁊ conduxerint
aduersum eos Balaam ad maledicē
dum eis: ⁊ conuertit deus noster ma
ledictionē in benedictionē. Factum
est autem cum audissent legē: separa
uerūt omnē alienigenā ab Israel: et
sup hoc erat Eliasib sacerdos qui fue
rat prepositus in gazophylacio do-
mus dei nostri ⁊ proxim⁹ Tobie. Fe-
cit ergo sibi gazophylaciū grande: et
ibi erant ante eū reponētes munera
⁊ thus ⁊ vasa/ ⁊ decimā frumenti vi-
ni ⁊ olei partes leuitarū ⁊ cantorum
et ianitoꝝ ⁊ primitias sacerdotales.
In oībus autem his nō fui in Hieru-
salem: q2 anno tricesimosecundo Ar-
taxerxis regis Babylonis veni ad re
gē. Et in fine dierū rogaui regē: ⁊ ve-
ni in Hierusalē. Et intellexi malū qđ
fecerat Eliasib Tobie vt faceret ei
thesaurū in vestibulis domus dei: et
malum mihi visum est valde. Et ꝓie- B
ci vasa domus Tobie foras de gazo-
phylacio: precepiq₃ et emūdauerunt
gazophylaciū. Et retuli ibi vasa do-
mus dei sacrificiū ⁊ thus. Et cogno-
ui ꝙ partes leuitarū non fuissent eis
date: ⁊ fugisset vnusquisq₃ in regionem
suam de leuitis ⁊ cantoribus ⁊ de his
qui ministrabāt: ⁊ egi causam aduer-

sum magistratꝰ ⁊ dixi. Quare dere-
liquimus domũ dei? Et congregaui
eos: ⁊ feci stare in stationibꝰ suis. Et
omnis iuda apportabat decimã fru-
menti vini ⁊ olei in horrea. Et cõsti-
tuimus super horrea selemiã sacer-
dotẽ ⁊ sadoc scribã ⁊ phadaiam de
leuitis ⁊ iuxta eos anan filium Zac-
chur filiũ mathanie: quia fideles cõ-
probati sunt ⁊ ipsis credite sunt par
tes fratrũ suorũ. Memento mei deꝰ
meꝰ pro hoc/ ⁊ ne deleas miseratiões
meas quas feci in domo dei mei: ⁊ in
ceremoniis eius. In diebus illis vi-
di in iuda calcãtes torcularia in sab-
bato portãtes aceruos et onerantes
super asinos vinũ ⁊ vuas et ficus et
omne onus: ⁊ inferẽtes in hierusalẽ
die sabbati. Et cõtestatꝰ sum eos vt
in die qua vendere liceret venderẽt.
Et tyrii habitauerũt in ea inferẽtes
pisces ⁊ oĩa venalia: ⁊ vendebãt in
sabbatis filiis iuda ⁊ hierusalem et
C obiurgaui optimates iuda et dixi
eis. Que est hec res mala quam vos
facitꝭ ⁊ prophanatis diem sabbati?
Nunquid nõ hec fecerũt patres no
stri: et adduxit deus noster sup nos
omẽ malũ hoc ⁊ super ciuitatẽ hãc?
Et vos additis iracundiã super Is-
rael violãdo sabbatũ. Factũ est au-
tem cũ quieuissent porte hierusalez
in die sabbati dixi: ⁊ clauserũt ianu-
as ⁊ precepi vt non aperirẽt eas vsq
post sabbatũ. Et de pueris meis con
stitui super portas vt nullus infer-
ret onus in die sabbati. Et mãserunt
negociatores ⁊ vendẽtes vniuersa
venalia foris hierusalẽ semel et bis:
⁊ contestatꝰ sum eos et dixi eis. Quare
manetis ex aduerso muri? Si secun
do hoc feceritis: manũ mittã in vos.
Itaq ex tẽpore illo non venerunt in
sabbato. Dixi quoq leuitis vt mun-
darentur et venirent ad custodien-
das portas et sanctificandã diẽ sab
D bati: ⁊ pro hoc ergo memento mei deꝰ
meus et parce mihi secundũ multi-
tudinem miserationũ tuarũ. Sed et
in diebus illis vidi iudeos ducẽtes
vxores Azotidas Ammonitidas et
Moabitidas. Et filii eorũ ex media
parte loquebantur azotice ⁊ nescie-
bant loqui iudaice et loquebant iu-
xta linguã populi et populi. Et obiur-
gaui eos ⁊ maledixi. Et cecidi ex eis
viros et decaluaui eos et adiuraui
in deo vt nõ darent filias suas filiis

eorũ: ⁊ non acciperẽt de filiabus eo-
rum filiis suis ⁊ sibimetipsis dicẽs.
Nunquid nõ in huiuscemodi pecca
uit salomõ rex israel? Et certe in gẽ- 3.re.3.b.
tibus multꝭ nõ erat rex similis ei: et
dilectus deo suo erat ⁊ posuit eũ deꝰ
regem super oẽm israel: ⁊ ipsum er- 3.re.11.a.
go duxerunt ad peccatum mulieres
alienigene. Nunquid ⁊ nos inobedi
entes faciemus omne malũ grande
hoc: vt preuaricemur in deo nostro
⁊ ducamus vxores peregrinas? De
filiis autem ioiada filii eliasib sacer
dotis magni gener erat sanaballat
horonitis quẽ fugaui a me. Recor-
dare dñe deus meus aduersum eos
qui polluunt sacerdotium: iusq sa-
cerdotale ⁊ leuiticũ. Igitur munda
ui eos ab oĩbus alienigenis: ⁊ cõsti-
tui ordines sacerdotũ et leuitarum:
vnũquẽq in ministerio suo: ⁊ in obla-
tione lignorum in temporibus con-
stitutis ⁊ in primitiis. Memẽto mei
deus meus in bonum. Amen.

¶ Finis secundi libri Esdre.

¶ Liber esdre tertius qui inter
apocripha ponitur.

¶ C.S. Quomodo iosias celebrans
pascha dedit populo oues et agnos
moritur iosias et constituitur iecho
nias filius eius pro eo quem amouit
rex egypti constituens fratrez eius
ioachim pro eo: de ioachim ⁊ transmi
gratiõe babylonis: de sedechia ⁊ de
structione hierusalẽ. Capitulum.i.

ET fecit iosias pascha A
in hierosolymis dño ⁊ 4.re.23.e
imolauit phase quar- 2.pa.35.a
tadecima luna primi
mensis statuens sacer
dotes per vices dierũ
stolis amictos in templo dñi: et di-
xit leuitis sacris seruis israel vt san
ctificarent se dño in positiõe sancte
arce dñi in domo quã edificauit Sa-
lomon filius dauid rex. Nõ erit vo-
bis tollere super humeros eã. Et nunc
deseruite dño vestro ⁊ curã agite gẽ
tis illius israel ex parte secundũ pa
gos ⁊ tribus vestras secundum scri
pturã dauid regis isrl' ⁊ secũdũ ma-
gnificentiam salomonis filii eiꝰ: oẽs
in templo ⁊ secundũ particulã prin-
cipatus paternã vestram eorum qui
stant in conspectu fratrũ filiorũ isrl'.
Immolate pascha ⁊ sacrificia para

de fratribus vestris ⁊ facite secūdū
preceptū dñi qđ datū est Moysi. Et
donauit iosias in plebē que inuenta
est / ouiū agnoꝝ ⁊ hedoꝝ ⁊ capraꝝ
triginta milia / vitulos tria milia. hec
de regalibus data sunt secundū pro
B missionem populo: et sacerdotibus
in pascha oues numero duo milia ac
vitulli centum. Et iechonias ⁊ semei-
as ⁊ nathanael fratres ⁊ asabias et
oziel ⁊ corabain phase oues quinqȝ
milia vitulos quingētos. Et hec cū
fierent eleganter steterūt sacerdotes
⁊ leuite habentes azyma ꝑ tribus.
Et secūdū partes principat⁹ patrū
in cōspectu populi offerebāt dño se-
cundū ea que in libro moysi scripta
sunt: ⁊ assauerunt phase igni prout
oportebat: ⁊ hostias coxerūt i eneo-
lis et in ollis cū beneuolētia: ⁊ attu-
lerunt omnibus qui erant ex plebe: et
post hec parauerūt sibi ⁊ sacerdoti-
bus. Sacerdotes enī offerebant adi-
pes vsqȝ dū finita esset hora: et leui-
te parauerūt sibi et fratrib⁹ suis fi-
liis aaron. Et sacrificatores filii a-
saph erant per ordinē secundū pre-
ceptum dauid: ⁊ asaph et zacharias
⁊ ieddin⁹ qui erat a rege. Et ostia-
rii per singulas ianuas ita vt nō p̄-
uaricaretur vnusq̄sqȝ suam: fratres
enī illorū parauerūt illis. Et cōsum-
mata sunt q̄ pertinebant ad sacrifi-
C ciū dñi. In illa die egerūt phase ⁊ of-
ferebant hostias sup̄ dñi sacrificiū
secundū preceptū regis iosie. Et ege-
runt filii israel qui inuenti sunt in tē-
pore illo phase: ⁊ diē festū azymoꝝ
per dies septē: ⁊ non est celebratum
phase tale in israel a tēporib⁹ samu-
el prophete: ⁊ oēs reges israel nō ce-
lebrauerūt tale pascha quale egit io-
sias et sacerdotes et leuite ⁊ iudei et
omnis israel qui inuenti sunt in cō-
moratione hierosolymis. Octauode-
cimo anno regnāte Josia celebratū
est phase. Et directa sūt opera iosie
in conspectu dñi sui in corde pleno
timoris: ⁊ que circa illū quidē cō-
scripta sunt in pristinis tēporib⁹ de
eis qui peccauerūt quiqȝ irreligiosi
fuerunt in dominū pre omni gente
⁊ qui non quesierūt verba dñi super
4.re.23. israel. Et post omnē actū hunc iosie
2.pa.35. ascēdit pharao rex Egypti veniens
c. in charcamis ab itinere sup̄ euphra-
ten: ⁊ exiit obuiā illi Josias. Et mi-
sit rex egypti ad iosiā dicens. Quid
mihi ⁊ tibi est rex iude? Nō sū missus
sus a dño vt pugnem cōtra te: super
euphraten enim bellū meū est festi-
nans descēde. Et nō est reuersus io- D
sias super currū: sed expugnare eū
conabat non attendens verbū pro-
phete ex ore dñi: sed cōstituit ad eū
belluū in campo mageddo. Et descen-
derunt principes ad regem iosiam.
Et dixit rex pueris suis. Amouete
me a prelio: infirmatus sum enī val-
de. Et statim amouerūt eū pueri ip-
sius de acie. Et ascēdit super currū
secundarium suū: ⁊ perueniens hie-
rosolymā vita functus est et sepul-
tus est i paterno sepulchro. Et in to-
ta iudea luxerunt iosiam: et qui pre-
sidebāt cū vxoribus lamentabāt eū
vsqȝ in hunc diem. Et datum est hoc
fieri semper in omne gen⁹ israel. Hec
autem prescripta sunt in libro histo-
riarum regum iude: ⁊ singula gesta
actus iosie ⁊ eius gloria ⁊ intellect⁹
eius in lege dñi: queqȝ gesta sunt ab
eo et que nō scripta sunt in libro re-
gum israel ⁊ iude. Et assumentes q̄ E
erant ex gēte iechoniā filiū iosie cō-
stituerūt regē ꝓ Josia patre suo cū
esset annoꝝ triginta triū. Et regna-
uit super Israel mensibus trib⁹. Et
amouit eū rex egypti ne regnaret in
hierosolymis: ⁊ mulctauit gentē ar-
genti talenta centum et auri talentū
vnū. Et cōstituit rex egypti ioacim
fratrē ipsius regem iude et hierusa-
lem: ⁊ alligauit magistrat⁹ Joacim
⁊ zaracelem fratrē suū ⁊ apprehen-
dens reduxit in egyptū. Annorum
erat ioacim vigintiquinqȝ cū regna-
re cepisset in terra iuda ⁊ hierusalē:
⁊ fecit malū in conspectu dñi. Post
hunc autē ascendit Nabuchodono-
sor rex Babylonis et alligans eū in
ereo vinculo perduxit in Babyloni-
am: ⁊ sacra vasa domini accepit na-
buchodonosor et tulit et consecrauit
in templo suo i babylonia. Nā de im-
mūdicia illi⁹ et irreligiositate scri-
ptū est i libro tēpoꝝ regū. Et regna- F
uit ioachin fili⁹ eius pro eo. Cū autē
cōstitutus esset rex erat annoꝝ de-
cē ⁊ octo. Regnauit autē mēses tres
⁊ dies decē in hierusalē: ⁊ fecit malū
in cōspectu dñi et post annū misit
nabuchodonosor transmigrauit eū
in babyloniā simul cum sacris vasis
dñi. Et cōstituit sedechiā regē iuda
⁊ hierusalē cū esset annoꝝ viginti

vnus. Regnauit autem annis vnde-
cim. Et fecit malum in conspectu do
mini ꝛ non est veritus a verbis q̄ di
hier.38. cta sunt ab hieremia ꝓpheta ex ore
dn̄i: ꝛ adiuratus a rege nabuchodo-
nosor peruirans discessit: et indura-
ta ceruice sua et corde suo transgres
sus est legitima dn̄i dei israel. Et du-
ces populi dn̄i multa inique gesserūt
et impie egerūt super oēs immundi
tias gentiū: et polluerūt templū dn̄i
quod sanctū erat i hierosolymis. Et
misit deus patrū ipsorum per ange-
lū suū reuocare eos propter qd par-
ceret illis ꝛ tabernaculo suo. Ipsi ve
ro subsannabāt in angelis suis: et q̄
B die locutus est dn̄s erant illudentes
prophetis eius. Qui vsq ad iracun
diam cōcitatus est super gentē suaz
propter irreligiositatem suā ꝛ prece
pit ascēdere reges chaldeorū. Hi oc
ciderūt iuuenes eorum in gladio in
circuitu sancti templi eoꝝ et nō pe-
percerūt iuueni ꝛ seni ꝛ virgini ꝛ ado
lescenti: sed omnes traditi sunt in ma
nus ipsorum ꝛ oia sacra vasa dn̄i/ et
regales apothecas resumentes tule
runt in babyloniam: et incenderunt
domū dn̄i ꝛ demolierunt muros hie-
rusalē: ꝛ turres eiꝰ incēderunt igne
et consummauerunt oia honorifica
eius ꝛ ad nihilum redegerunt ꝛ reli
quos a gladio duxerūt in babylonē.
Et erant serui illius vsq dū regna-
rent Perse i repletione verbi dn̄i in
hie.25.c. ore Hieremie quousq benigne age-
et.29.c. ret terra sabbata sua oī tpe desertio
nis sue sabbatizauit in applicatione
annorum septuaginta septem.

¶ C.S. Cyrus dat licentiam iudeis vt redeant in hierl'm dās etiā eis va sa tēpli: mittit artaxerxi epistola accusans iudeos ne redificent ciuitatem: intermittit edificatio vsq ad secundum annum darii. Capitulū.ij.

A
1.esd.1.a. Regnante cyro rege Persarū
in ꝯsummatione verbi dn̄i in
ore Hieremie suscitauit dn̄s
spiritum Cyri regis Persarū ꝛ pre-
dicauit in toto regno suo simul per
scripturā dicēs. Hec dicit cyrus rex
persarū. Me cōstituit regē orbi ter-
rarū dn̄s israel dn̄s excelsus ꝛ signi-
ficauit mihi edificare domuz sibi in
hierusalem que est in iudea. Si quis
est ex genere vestro dominus ipsius
ascendat cū eo in Hierusalē. Quot-
quot ergo circa loca habitant adiu-
uent eos qui sunt in loco ipso in au-
ro et argēto in dationibus cū equis
et iumētis: cūq aliis que secūdū vo
ta apponunt in edē dn̄i que est i hie
rusalē. Et stātes principes tribuum
pagorū et iudee ex tribu Beniamin
ꝛ sacerdotes ꝛ leuite quos excitauit
dn̄s ascendere et edificare domū do
mini q̄ est in hierusalē ꝛ qui erant in
circuitu eorū adiuuerunt in omni au-
ro ꝛ argento eius et iumētis ꝛ votis
q̄ pluribus: multi quorum sensus ex-
citatus est. Et cyrus rex protulit va- B
sa sacra dn̄i que transtulit nabucho-
donosor rex babylonis ex hierusalē:
et consecrauit ea idolo suo: et profe-
rens ea Cyrus rex Persarum tradi
dit mithridato q̄ erat super thesau-
ros ipsius. Per hunc autem tradita
sunt salmanasaro presidi iudee. Nu
rū autē hic nūerꝰ. Libatoria argen-
tea duo milia quadrigēta/ athisce ar
gētee triginta/ phiale auree trigīta/
itē argētee duo milia quadrigēte/ et
alia vasa mille: oia autē vasa aurea
et argētea q̄nq milia octigēta sexa-
gīta. Et enūerata sūt salmanasaro
simul cū his q̄ ex captiuitate Baby-
lonie venerāt in hierosolymā. In ar 1.es.4.a.
taxerxis autē regis persarū tēpibus
scripserūt ei de his q̄ inhabitabāt in
iudea et hierusalē balsamꝰ ꝛ mithri-
datꝰ ꝛ sebelliꝰ ꝛ rathimꝰ balthemus
sameliꝰ scriba ꝛ reliq̄ inhabitātes in
samaria ꝛ ceteris locis subiectā epi C
stolā regi artaxerxi. Dn̄e pueri tui
rathimus ab accidētibꝰ ꝛ sabellius
scriba et reliq̄ curie tue iudices i ce-
lesyria ꝛ phenice. Et nūc notū sit do
mino regi qm̄ iudei q̄ ascenderunt a
vobis ad nos veniētes in hierusalē
ciuitatē refugā et pessimā/ edificant
furnos eius ꝛ statuūt muros ꝛ tem-
plum suscitant. Qd si ciuitas ista et
muri cōsummati fuerint: non tāntū
tributa nō sustinebunt pendere/ sed
etiā regibus resistēt. Et qr id agitur
circa templū recte haberi arbitrati
sumꝰ nō despicere hoc ipsum: sed no
tum facere domino regi vt si videbi
tur regi queratur in libris patrum
suorum ꝛ inuenies in admonitioni-
bus scripta de his: et scies quoniam
ciuitas fuit refuga ꝛ reges ꝛ ciuita-
tes cōcutiēs ꝛ iudei refuge et prelia
cōmittentes in ea ab eterno: ob quā D
causam ciuitas ista deserta est. Nūc
ergo notum facimus domine rex/

quoniã si ciuitas hec edificata fue-
rit ⁊ huius muri erecti fuerint desceñ
sus tibi nõ erit in celesyriã ⁊ phenis
cẽ. Tunc scripsit rex rathimo q̃ scri-
bebat accidẽtia ⁊ balthemo ⁊ sabel-
lio scribe ⁊ ceteris cõstitutis ⁊ inha-
bitantib⁹ in Syria ⁊ phenice ea que
subiecta sunt. Legi epistolã quã mi-
sistis mihi. Precepi ergo inquiri ⁊ in-
uentũ est quoniã ciuitas illa est ab
euo regibus resistens et hoies refu-
ge ⁊ bella in ea efficiẽtes ⁊ reges for-
tissimi erãt in hierusalẽ dominãtes
et tributa exigentes celesyria ⁊ phe
nice. Nũc ergo p̃cepi ꝓhibere hoies
illos edificare ciuitatem ⁊ prohibe-
re ne quid vltra hec fiat sed nec pro
cedant in plurimũ ex quo sunt mali
tie: ita vt regibus molestia inferre-
tur. Tũc recitatis his que a rege ar-
taxerxe scripta fuerant rathimus/⁊
sabellius scriba et qui cũ his ꝯstitu-
ti erant iungentes festinanter vene
runt in hierusalẽ cũ equitatu ⁊ tur-
ba et agmine: ceperũtq̃ edificantes
prohibere ⁊ vacabãt ab edificatione
templi in hierusalem vsq̃ secũdo an
no regni darij regis Persarum.

¶ Ca. S. De dario rege persarũ q̃ fe-
cit cenã magnã: de trib⁹ custodienti
bus corp⁹ regis: de fortitudie cõtẽdẽ
tib⁹ primus hoiũ sua ꝓponit. Cap. iii.

A R Et Darius fecit cenã magnã
oibus vernaculis suis ⁊ omni-
bus magistratibus Medie ⁊
Persidis ⁊ oibus purpuratis ⁊ pre-
toribus ⁊ cõsulibus/ ⁊ prefectis sub
illo ab india vsq̃ ethiopiã centũ vi-
gintiseptẽ prouinciis. Et cũ mandu
cassent ⁊ bibissent et saturati reuerte-
rentur: tunc darius rex ascẽdit in cu
biculo suo et dormiuit ⁊ expergefa-
ctus est. Tunc illi tres iuuenes cor-
poris custodes: qui custodiebãt cor-
B pus regis dixerũt alter alteri. Dica
mus vnusquisq̃ nr̃z sermonẽ q̃ precel
lat: ⁊ cuiuscũq̃ apparuerit sermo sa
pientior alterius dabit illi rex darius
dona magna purpura cooperiri ⁊ in
auro bibere ⁊ super aurũ dormire ⁊
currũ aureofreno et cydarim byssi-
nam ⁊ torquẽ circa collũ: ⁊ secundo
loco sedebit a Dario propter sapien
tiã suã et cognatus darij vocabitur.
Tunc scribentes singuli suum ver-
bũ significauerũt ⁊ posuerũt subtus
C ceruical darij regis ⁊ dixerũt. Cũq̃
surrexerit rex dabim⁹ illi scripta no-
stra: ⁊ qðcũq̃ iudicauerit rex ⁊ trib⁹
et magistratus persidis qm̃ vbũ ei⁹
sapientius est ipsi dabitur victoria
sicut scriptũ est. Unus scripsit. For
te est vinum. Alius scripsit/ Fortior
est rex. Tertius scripsit: Fortiores
sunt mulieres super omnia autem
vincit veritas. Et cũ surrexisset rex
acceperũt scripta sua et dederũt illi
et legit. Et mittens vocauit oẽs ma
gistratus persarũ ⁊ medos ⁊ purpu
ratos ⁊ pretores ⁊ p̃fectos: ⁊ sederũt
in cõsilio: ⁊ lecta sunt scripta coram
ipsis. Et dixit. Uocate adolescẽtes D
et ipsi indicabũt verba sua. Et voca-
ti sũt: ⁊ introierũt. Et dixit illis. In-
dicate nobis de his q̃ scripta sunt.
Et cepit prior qui dixerat de fortitu
dine vini: et dixit. Uiri q̃ preualet
vinũ omnib⁹ hominibus qui bibunt
illud? Seducit mentẽ. Itẽq̃ regis et
orphani facit mentẽ vanam. Itẽ ser
ui ac liberi pauperis ac diuitis ⁊ om-
nem mentẽ conuertit in securitatẽ ⁊
iucunditatẽ: ⁊ non meminit oẽm tri
stitiã ⁊ debitũ et oia precordia facit
honesta ⁊ nõ meminit regẽ nec ma-
gistratũ: ⁊ oĩa per talenta loqui fa
cit. Et non meminerunt cũ biberunt
amicitiam nec fraternitatẽ: sed non
multum post sumunt gladios: ⁊ cuȝ
a vino merserint et surrexerint non
meminerunt/ que gesserunt. O viri
num precellit vinum? Quis sic cogi
tat facere? Et tacuit hoc dicto.

¶ C. S. Secũdus ⁊ tertius similiter
ꝓponunt ⁊ cõcludit veritas fortior
esse oibus: tunc rex memor voti sui
scripsit epistolas ad oẽs dispensato
res et prefectos: vt deducerent zoro-
babel quibus acceptis profectus est
in babyloniam. Capitulum. iiii. A

E T inchoauit sequens dicere
qui dixit de fortitudie regis.
O viri nũ precellunt homies
qui terram ⁊ mare obtinent et oia q̃
in eis sunt? Rex autẽ super oia pre-
cellit et dominat eorũ: ⁊ oĩe qðcũq̃
dixerit illis faciunt. Et si miserit il-
los ad bellatores vadunt et demoli-
unt montes et muros et turres. Iu-
gulant ⁊ iugulant/ ⁊ regis verbũ nõ
pretereunt: nã si vicerint/ afferũt re
gi oia q̃cunq̃ predati fuerint. Simi
liter ⁊ alij oẽs ⁊ quotquot non mili-
tant nec pugnãt sed colũt terrã: rur
sum cũ fuerint metentes afferũt tri
buta regi: et ipse vnus solus si dixe-

rit occidite/occidunt: dixerit remitti
te remittunt: dixerit percutite percu
tiũt: dixerit exterminate exterminant
dixerit edificate edificãt: dixerit exci
dite excidũt: dixerit plãtate plãtant
et ois plebs et virtutes eũ obaudiũt
B et super hoc ipse recumbit/et bibit/et
dormit. Hi autẽ custodiũt in circuitu
eum/et non possunt ire singuli et fa-
cere opa sua: sed in dicto obaudien-
tes sunt ei. Uiri quomodo non precel
lit rex/q̃ sic diffamat? Et tacuit. Ter-
tius q̃ dixerat de mulierib⁹ et verita-
te/hic est Zorobabel: cepit loqui. Uiri
non magn⁹ rex/et multi hoies: nec vi
nuz precellit. Quis est ergo qui dña-
tur eorũ? Nõne mulieres genuerunt
regẽ/et oẽm pplm qui dñatur mari ⁊
terre: et ex illis nati sunt: et ipse edu-
cauerũt eos qui plantauerũt vineas
ex quibus vinũ fit? Et ipse faciũt sto-
las oim hoim: et ipse faciũt gloriam
hoibus: ⁊ nõ possunt hoies separari
a mulieribus. Si congregauerint au
rum et argentum/et oẽm rem specio
sam: et viderit mulierẽ vnã bono ha-
bitu/et bona specie/oia hec relinquen-
tes in eã intendunt/⁊ apto ore cõspi-
ciunt: et eã alliciũt magis q̃ aurũ et
C argentũ: et oẽm rem pciosam. Homo
patrẽ suũ relinquit q̃ enutriuit illum ⁊
suam regionez et ad mulierem se cõ
iungit. Et cuz muliere remittit aiam
et neq̧ patrem meminit/neq̧ matrẽ
neq̧ regionẽ. Et hic oportet vos sci-
re: qm̃ mulieres dominantur vestri.
Nõne doletis? Et accepit hõ gladiuz
suũ: et vadit in viam facere furta et
homicidia/et mare nauigare et flu-
mina: et leonẽ videt et in tenebris in
greditur: et cũ furtũ fecerit et fraudes
et rapinas: amabili sue affert. Et ite-
rum diligit homo vxorẽ suam magis
q̃ patrẽ aut matrẽ. Et multi demen-
tes facti sunt propter vxores suas: et
serui facti sunt ꝓpter illas: et multi
perierunt et iugulati sunt: ⁊ peccaue-
runt ꝓpter mulieres. Et nunc credi-
te mihi: qꝛ magnus est rex in potesta
te sua: quoniã oẽs regiones verentur
tangere eũ. Uidebam tamẽ apemen
filiã Bezacis/mirifici concubinã re-
gis sedentẽ iuxta regez ad dexteram
et auferẽtem diadema de capite ei⁹:
D et imponentẽ sibi: et palmis cedebat
regez de sinistra manu. Et super hec
aperto ore intuebatur eã: et si arrise-
rit ei ridet: nam si indignata fuerit:
ei blandit̃/donec reconsilietur i gra-
tiã. O viri cur non sunt fortiores mu
lieres? Magna est terra et excelsum
est celũ que ista agunt. Et tunc rex et
purpurati intuebantur in alterutrũ.
Et inchoauit loqui de veritate. O vi-
ri/nonne fortes sunt mulieres? Ma-
gna est terra/et excelsuz est celũ: ⁊ ve
lox cursus solis: conuertit in gyro ce-
lũ in locũ suũ in vna die. Nonne ma-
gnific⁹ est/qui hec facit? Et veritas
magna/et fortior pre oibus. Ois ter-
ra veritatẽ inuocat: celuz etiã ipsam
benedicit: et oia opera mouent̃ ⁊ tre-
munt eã: et non est cum ea quicq̃ ini-
quum. Iniquz iniquum: iniquus rex:
inique mulieres: iniqui oẽs filii ho
minũ: et iniqua illoꝝ oia opera: ⁊ nõ
est in ipsis veritas. Et in sua iniqta-
te peribunt: et veritas manet: et inua
lescit in eternũ/et viuit: et obtinet in
secula seculorũ. Nec est apud eã acci E
pere personas/neq̧ differentias/sz
que iusta sunt facit omnib⁹/iniustis
ac malignis: et oẽs benignant̃ in ope
ribus eius. Et non est in iudicio eius
iniquũ: sed fortitudo/et regnũ/et po
testas/et maiestas oim euorũ. Bene-
dictus de⁹ veritatis. Et desiit loquen
do. Et oẽs populi clamauerunt/et di-
xerunt. Magna est veritas/et preua
let. Tunc rex ait illi. Pete si quid vis
amplius/q̃ que scripta sunt: et dabo
tibi scdm q̧ inuentus es sapiẽtior ꝓ-
ximis: et proximus mihi sedebis ⁊ co
gnatus meus vocaberis. Tunc ait re
gi. Memor esto voti tui quod vouisti
edificare hierusalem/in die qua re-
gnum accepisti: et oia vasa que acce-
pta sunt ex hierlm remittere: que se-
parauit cyrus quando mactauit ba-
byloniam/et voluit remittere ea ibi.
Et tu voluisti edificare templum/qḋ
incenderũt idumei/quãdo extermi-
nata ẽ iudea a Chaldeis. Et nũc hoc
est quod postulo domine: et quod pe-
to hoc est maiestas qḋ a te postulo/vt
facias votum quod vouisti regi celi
ex ore tuo. Tunc surgens darius rex F
osculatus est illũ: et scripsit epistolaz
ad oẽs dispensatores et prefectos et
purpuratos/vt deducerent eum: et
eos qui cum illo erant oẽs ascenden-
tes edificare Hierusalẽ. Et omnibus
prefectis qui erant in syria et phoeni-
ce et libano scripsit epistolas vt tra-
herent ligna cedrina a libano in hie
rusalẽ: vt edificarent cũ eis ciuitatẽ.

Et scripsit omnibus iudeis qui ascende-
bant a regno in iudeam pro libertate
omnem potentē / et magistratū / et prefe-
ctum non superuenire ad ianuas ipso-
rum: et omnem regionē quam obtinue-
rāt immunē esse eis / et idumei relin-
quant castella q̄ obtinent iudeorū: et
in structurā tēpli dare per singulos
annos talenta viginti vsq; dum edi-
ficaret: et super sacrarium holocau-
stomata hostiare quotidie sicut ha-
bent preceptū: alia talenta decē offer-
re per singulos annos: et omnibus qui
procedunt a babylonia condere ciui-
tatē: vt esset libertas tam ipsis q̄ fi-
liis eorum: et omnibus sacerdotibus qui
B precedūt. Scripsit autē et quantitatē
et sacrā stolā iussit dari in qua deser-
uirent: et leuitis scripsit dare prece-
pta vsq; in diem qua cōsummabit do-
mus: et hierl'm extruetur: et omnibus cu-
stodientibus ciuitatē: scripsit dare ei
sortes et stipendia. Et dimisit omnia va-
sa quecunq; separauerat cyrus a ba-
bylonia: et omnia quecunq; dixit cyrus
et ipse precepit fieri et mitti hierl'm.
Et cū processisset ille adolescēs: ele-
uans faciem in hierl'm: benedixit re-
gem celi et dixit. Abs te est victoria
et abs te est sapientia et claritas. Et
ego seruus tuus sum. Benedictus es
qui dedisti mihi sapientiā: et tibi con-
fitebor dn̄e deus patrum nostrorum.
Et accepit epistolas: et profectus est
in babyloniam. Et venit et nunciauit
fratribus suis omnibus qui fuerunt
in babylonia / et benedixerunt deum
patrum suorum: quoniam dedit illis
remissionem et refrigerium: vt ascen-
derent et edificarent hierusalē: et tem-
plum vbi nominatum est nomen eius
in ipso: et epulauerūt cum musicis et
leticia diebus septem.

C. S. Numerantur ascendētes de
captiuitate trāsmigrationis / agitur
festū tabernaculorum: et fiunt obla-
tiones / fundatur templū / sed inimici
eorum resistebant / structura templi
per biennium protrahitur. Capitulum. v.

A
1.E.2.a. Post hec autē electi sunt vt ascē-
derent principes pagorū per
domos et tribus suas / et vxo-
res illorū / et filii et filie eorum. Et serui et
ancille ipsorum: et pecora eorum. Et darius
rex misit vna cum eis equites mille
donec deducerent eos in hierusalem
cum pace / et cū musicis / et cum tym-
panis / et tibiis / et omnes fratres erant
ludentes: et fecit eos ascēdere simul
cum eis. Et hec sunt nomina virorū /
qui ascenderunt per pagos suos in
tribus et in partem: principatus ipso-
rum. Sacerdotes / filii phinees / filii
aaron / iesus filius iosedec / ioachim
filius zorobabel / filii salathiel de do-
mo dauid, ex progenie phares / de tri-
bu iuda / qui locutus est sub dario re-
ge persarum sermones mirificos in
secundo anno regni ipsius / mense ni-
san primo. Sunt autem hi qui ascen-
derunt ex iudea de captiuitate trans-
migrationis quos transmigrauit na-
buchodonosor rex Babylonie in ba-
byloniā: et reuersus est in hierusalem.
Et requisiuit partē Iudee vnusquisq;
in ciuitatem suā qui venerunt cum zo-
robabel / et Iesu / neemias / areores /
elimeo / emmanio / mardocheo / beel-
suro / mechpiarochoi / Oloro / Emo-
nia vnus de principibus eorum. Et
numerus a gentibus eorum / ex pre-
positis eorum: filii Phares: duo milia
centum septuaginta duo / filii Ares /
tria milia centum quinquagintaseptē /
filii phemo / centum quadragintaduos
in filiis Iesu et ioabes / mille trecenti
duo / filii demu / duo milia quadrin-
genti septuaginta / filii Choraba: du-
centi quinq; filii bamca: centū sexa-
gintaocto: filii bebech / quadringenti
tres filii archad / quadringenti vigin-
tiseptē / filii chan / trigintaseptem: filii
zoroar: duo milia sexagintaseptem:
filii Adinu: quadringenti sexaginta
vnus: filii aderecteis: cētumocto: filii
ciaso et zelas: cētumseptem: filii azo-
roc: quadringenti triginta nouē: filii
iedarbone: centum trigintaduo: filii
ananie: centum triginta: filii asom: no-
naginta: filii marsar: quadringenti
vigintiduo: filii zaberus: nonaginta-
quinq;: filii sepolemon / centumvigin-
titres: filii nepopas: quinquaginta-
quinq;: filii hechanatos: centum quin-
quagintaocto: filii cebethamus / cen-
tum trigintaduo: filii crearpatros:
qui enocadies / et modie: quadringē-
ti vigintitres: q̄ ex gramas et gabea
centū viginti vnus: qui ex bessolon:
et ceagge: sexagintaquinq;: qui ex Ba-
staro: centumvigintiduo. Qui ex Be-
chenobes: quinquagintaquinq;: filii Li-
prie: centū quinquagintaquinq;: filii
labonni: trecenti quinquagintaseptem.
filii sichem / trecenti septuaginta: filii
Suadon: et cliomus: trecenti septua- D

ginta octo: filii erleas / duo milia centum quadragintaquinque: filii anaas:
C trecenti septuaginta. Sacerdotes: filii ieddus: filii eurixer: filii eliasib: trecenti septuagintaduo: filii cinerus: ducenti quinquagintaduo: filii phasuru: trecenti quinquagintaseptem: filii carec: ducenti vigintiseptem. Leuite: filii iesu in caduhel: et banius: et serebias et edias: septuagintaquatuor. Omnis numerus a duodecimo anno / triginta milia quadringenti sexagintaduo. Filii: et filie: et vxores: omnis computatio quadraginta milia ducenti quadragintaduo. Filii sacerdotum qui psallebant in templo. filii asaph: centumvigintiocto. Ostiarii vero: filii esmenni: filii aser: filii amon: filii accuba: topa filii tobi: omnes centum trigintanouem. Sacerdotes seruientes in templo: filii sel: filii gaspha: filii tobloch / filii carie: filii su / filii helu: filii labana: filii armacha: filii accub / filii vrha: filii cetha: filii aggab / filii abai: filii anani / filii canna / filii geddu / filii an filii raain: filii desanon: filii nechoba: filii caseba: filii gaze / filii ozui: filii sinone. filii atre: filii hastem: filii asiana: filii manei: filii nasisim: filii accusu: filii agisba: filii azin: filii fauon: filii phasalon: filii meedda: filii phusa: filii caree: filii barcus: filii saree: filii coesi: filii nasith: filii agisti filii pedon. Salomon filii eius asophot filii phazida: filii celi: filii dedon: filii gaddahel: filii sephegi: filii aggia filii sachareth: filii sabathē: filii caroneth: filii malsith: filii ame: filii sasus: filii addus: filii suba: filii eura filii rahotis: filii phasphat: filii mal-
D mon. Omnes sacro seruientes: et pueri salomonis: quadringenti octogintaduo. Hi sunt filii qui ascenderunt a thelmela thelarsa: principes eorum carmellan: et careth: et nō poterāt edicere ciuitates suas: et progenies suas quēadmodum sint ex isrl'. Filii dalari: filii tubal: filii nechodaici: et sacerdotibus qui fungebātur sacerdotio: et non sunt inuēti. Filii obia: filii achisos: filii addin: qui accepit vxorem ex filiabus phargelen: et vocati sunt noīe eius. Et horū quesita est generis scriptura in pedatura: et non est inuēta: et prohibiti sunt sacerdotio fungi. Et dixit illis neemias: et astharas ne participent sctā: donec exurgat pōtifex doctus in ostēsionē et veritatē. Ois autē

israel erat: exceptis seruis et ancillis quadragintaduo milia trecenti quadraginta. Serui horū et ancille: septē milia trecenti trigintaseptē. Cātores et cātatrices: ducēti sexagintaquinque. Cameli: quadringēti trigintaquinque. Equi septē milia trigintasex. Muli: ducenta milia quadragintaquinque. Subiugalia quinque milia vigintiquinque. Et de prepositis ipsis per pagos: cū venirent in templū dei qd erat in hierl'z: innouare et suscitare templū in loco suo:
E scdm suā virtutē: et dari in tēplū thesaurū operum sacrū auri mnas duodecim milia: et mnas argēti quinque milia: et stolas sacerdotales centum. Et habitauerūt sacerdotes et leuite et qui exierant de plebe i hierl'm in regione et sacri cātores: et ostiarii: et ois isrl' in regionibus suis. Instante autē septi- 1.Esd.3.a.
mo mense: cūque essēt filii isrl' vnusquisque in suis rebus: conuenerunt vnanimes in atriū qd erat ante ianuā orientalem. Et stātes iesus filius iosedec: et fratres eius sacerdotes: et zorobabel filius salathiel: et huius fratres parauerūt altare: vt offerrent sup illud holocaustomata: scdm quod i libro moysi hominis dei scripta sūt. Et conuenerūt ibi ex aliis nationibus terre: et erexerūt sacrariū in loco suo oēs gentes terre: et offerebant hostias et holocaustomata dño matutina. Et egerūt scenophegiā: et diē solennē: sicut preceptū est in lege: et sacrificia quotidie sicut oportebat: et post hec oblationes institutas: et hostias sabbatorū: et neomeniarum: et dierū solēniū oim sctificatorū. Et quot quot vouebant dño a neomenia septimi mēsis ceperunt hostias offerre deo et tēplū dñi nōdū erat edificatū. Et dederūt pecuniā lapidariis et fabris: et
F potū et pabula cum gaudio. Et dederūt carra sidoniis et tyriis vt transueherent illis de libano trabes cedrinas et facerēt rates in ioppe portū scdm decretū qd scriptū erat eis a cyro rege persarū. Et in scdo anno veniētes in templū dei in hierl'm: mense scdo inchoauit Zorobabel filius Salathiel: et iesus filius iosedec: et fratres ipsorū et sacerdotes: et leuite: et omnes qui venerant de captiuitate in hierusalem: et fundauerunt templū dei nouilunio secūdi mēsis: secūdi anni cū venissent in iudeam et hierusalē. Et statuerūt leuitas a viginti annis super opera domini: et stetit Jesus et

filius eius et fratres/oẽs leuite cõspi-
rãtes/et executores legis facientes
opera in domo dñi. Et steterũt sacer-
dotes habẽtes stolas cũ tubis: et le-
uite filii Asaph hñtes cymbala col-
laudantes dñm/et bñdicẽtes scdz da
uid regẽ israel. Et cãtabãt canticum
dño quoniam dulcedo eius et honor
in secula super oẽm israel. Et oĩs po-
pulus tuba cecinerunt/et proclama-
uerunt voce magna collaudãtes do-
minũ in suscitatione dom⁹ domini.
B Et venerunt ex sacerdotib⁹ et leuitis
et presidentibus scdm pagos seniori
bus qui viderant pristinã domum: et
ad hui⁹ edificationẽ cum clamore et
planctu magno: et multi cũ tubis et
gaudio magno: ita vt populus nõ
audiret tubas ꝓpter planctũ popu-
li. Turba eñi erat tubis canens ma-
1. Es. 4. a. gnifice/ita vt longe audiretur. Et au
dierunt inimici tribus iude et benia-
min/et venerũt scire que esset vox tu
barum. Et cognouerunt: quoniã qui
erant ex captiuitate/edificãt templũ
dño deo israel. Et accedẽtes ad zoro-
babel et iesum prepositos pagorum
dixerunt eis. Edificabimus vna vo-
biscũ: similiter enĩ audiuimus dñm
vestrũ/et ipsi pariter incedim⁹ a die-
bus asbazareth regis assyriorũ/qui
transmigrauit nos huc. Et dixit illis
zorobabel/et iesus/et principes pa-
gorum israel. Non est nobis et vobis
edificare domum dei nostri: nos enĩ
soli edificabimus dño israel scdm ea
que precepit nobis cyrus rex persa-
rum. Gentes aũt terre incumbentes
his qui sunt in iudea/et leuãtes op⁹
edificationis/et insidias/et populos
adducentes ꝓhibebant eos edifica-
re: et aggressuras exercentes ĩpedie-
runt ne cõsummaret edificiũ oĩ tpe
vite cyri regis: et ꝓtraxerũt structu-
rã per bienniũ vsq ad darii regnum.
¶ C.S. Prophetant aggeus ⁊ zacha
rias: edificat domus dñi: subregulus
syrie et sodales eius ꝗrunt per episto
lã volũtatẽ regis darii: precepit dari
us ne edificatio impediat. Capm. vi.
A 1. Es. 5. a. IN secundo autem anno regni
darii ꝓphetauit aggeus et za-
charias filius addin ꝓphete
apud iudeã ⁊ hierusalem in noĩe dei
israel super eos. Tunc stans zoroba-
bel filius salathiel/et iesus filius io-
sedech/inchoauerunt edificare domũ
dñi que est in hierusalẽ: cũ adessent
eis prophete dñi/et adiuuarent eos.
In ipso tempore venit ad illos sisen
nes subregul⁹ syrie et phenicis et sa-
trabuzanes/et sodales eius/et dixe-
runt eis. Quo precipiente vobis do-
mum hanc edificatis/et tectũ istud
et alia oĩa pficitis? Et qui sunt stru-
ctores q̃ hec edificant? Et habuerunt
gratiã visitatione facta super eos/q̃
erant ex captiuitate a dño seniores
iudeorũ/et nõ sunt impediti edifica-
re donec significaret dario de omni-
bus istis/et responsum acciperetur.
Exẽpluz epistole quã miserunt dario.
Sisennes subregul⁹ syrie/et pheni-
cis: et satrabuzanes: et sodales eius
in syria et phenice presides/regi da-
rio salutẽ. Oĩa nota sint domino re-
gi/q cũ venissemus ĩ regionẽ iudee/
et introissemus in hierusalem/inue-
nimus edificãtes domũ dei magnã:
et templũ ex lapidib⁹ politis et ma-
gnis et preciosis materiis in parie-
tibus/et opera illa instanter fieri/et
suffragare et prosperare in manibus
eorũ: et in omni gloria q̃ diligentissi-
me perfici. Tũc interrogauimus se- B
niores dicentes. Quo permittẽte vo-
bis edificatis domũ istam: et opera
hec fundatis? Ideo autẽ interroga-
uimus eos/vt notum faceremus tibi
hoies et prepositos: et nominaz scri-
pturam prepositorum postulauim⁹ il
los. At illi respõderunt nobis dicen-
tes. Nos sumus serui dñi qui fecit ce
lum et terrã: et edificabat hec dom⁹
ante annos istos multos a rege isrl̃
magno et fortissimo/et consummata
est. Et qñ patres nostri exacerban-
tes erãt: et peccauerunt in deũ israel
tradidit eos in manus nabuchodo-
nosor regis babylonie regis chaldeo
rũ: et domũ istã demolientes incẽde-
rũt: et ppl'm captiuũ duxerunt in ba-
bylonẽ. In primo anno regnante cy
ro rege babylonie scripsit cyrus rex
domũ hanc edificare: et illa sacra va-
sa aurea et argẽtea q̃ extulerat nabu
chodonosor de domo q̃ est in hierl'm
et consecrauerat ea in suo tẽplo: rur-
sus ꝓtulit ea cyrus rex de templo qđ
erat in babylonia/et tradita sunt zo-
robabel: et salmanasaro subregulo: e
preceptum est eis vt offerrent hec va
sa et reponerẽt in templo qđ erat in
hierl'm: et ipsum templũ dei edifica-
re ĩ loco suo. Tũc salmanasarus sub-
iecit fundamenta domus dñi que est C

in hierl'm: et exinde vsq nūc edifica-
tur: et non accepit cōsummationem.
Nūc ergo si iudicat a te o rex / pquira-
tur i regalib⁹ bibliothecis cyri re-
gis q̄ sunt in babylonia: et si inuentū
fuerit consilio cyri regis ceptam esse
I.Es.6.a. structurā domus dñi q̄ est in hierl'm
et iudicabitur a dño rege nostro: scri-
bat de his nobis. Tunc dari⁹ rex pre-
cepit inqri in bibliothecis: et inuen-
tus est i ecbathanis oppido quod est
in media regiōe locus vnus: in quo
scripta erāt ista. Anno primo regnā-
te cyro: rex cyrus precepit domū do-
mini q̄ est in hierl'm edificare: vbi in-
cendebant igni assiduo: cuius altitu-
do sit cubitorū decē / et latitudo cubi-
torū sexaginta / quadratū lapidibus
politis trib⁹ / et meniano ligneo eius-
dem regionis / et meniano vno nouo
et impendia dari de domo cyri regis
et sacra vasa dom⁹ dñi tam aurea q̄
argentea: que extulit nabuchodono-
sor in domū dñi que est in hierusalē
vbi erāt posita vt ponant illic: et pre-
cepit curā agere sisennē subregulū
syrie: et phenicis: et satrabuzanem: et
sodales ei⁹: et qui ordinati erāt in sy-
ria et phenice psides / vt abstinerent
D se ab eodem loco. Et ego quoq̄ prece-
pi in totū edificare: et pspexi vt ad-
iuuēt eos qui sunt ex captiuitate iu-
deor / donec cōsummaret tēplū edis
dñi: et a vexatione tributor celesyrie
et phenicis / diligēter quātitatē dari
his hoibus ad sacrificium dñi / zoro-
babel pfecto ad tauros / et arietes / et
agnos: siliter autem et frumētum / et
sal: et vinum / et oleū instanter per sin-
gulos annos / prout sacerdotes qui
sunt in hierl'm: dictauerint consumi
quotidie sine vlla dilatione / vt offe-
rātur libationes summo deo pro re-
ge et pueris ei⁹: et orent pro ipsor vi-
ta: et denunciet vt quicūq transgres-
si fuerint aliquid ex his que scripta
sunt / aut spreuerint: accipiat lignū
de suis ppriis et suspendant: et bona
ipsorū regi ascribātur. Propterea et
domin⁹ cuius nomē inuocatū est ibi
exterminet oēm regē et gentē / q̄ ma-
num suā extēderit phibere / aut ma-
le tractare domū dñi illā q̄ est in hie-
rusalem. Ego darius rex decreui q̄
diligentissime scdm hec fieri.

¶ C.S. Consummata est domus do-
mini: de dedicatione templi: de festo
azimorum. Capitulum. vij.

Tunc sisennes subregulus cele- A
syrie / et phenicis, et satrabuza- I.Esd.6.c.
nes: et sodales obsecuti his que a da-
rio rege erant decreta insistebant sa-
crosanctis operibus diligentissime /
cooperantes cum senioribus iudeo-
rum principibus syrie / et prosperata
sunt sacrosancta opera / prophetan-
tibus Aggeo et zacharia prophetis.
Et consummauerunt omnia per pre-
ceptum dñi dei israel: et ex consilio
cyri et darij et artaxerxis regis per- B
sarum. Et consummata est dom⁹ no-
stra vsq ad tertiā et vicesimam diem
mensis adar / sexto anno darij regis.
Et fecerunt filij israel / et sacerdotes /
et leuite / et ceteri qui erant ex capti-
uitate / qui appositi sunt scdm ea que
scripta sunt in libro moysi. Et obtu-
lerūt in dedicationem templi domi-
ni / tauros cētum: arietes ducentos /
agnos quadringentos: et hedos pro
peccatis vniuersi israel duodecim: secū-
dum numerū tribuum israel. Et ste- C
terūt sacerdotes et leuite amicti sto-
lis per tribus super oia opera domi-
ni dei isrl' scdm librū moysi: et ostia-
rij per singulas ianuas. Et egerunt
filij israel cū his qui erāt ex captiui-
tate illud phase quartadecima luna
mensis primi / quando scificati sunt
sacerdotes et leuite. Oēs filij capti-
uitatis non sunt simul sanctificati:
quia leuite oēs simul scificati sunt. D
Et immolauerunt phase vniuersi fi-
lii captiuitatis: et fratrib⁹ suis sacer-
dotibus: et sibimetipsis. Et mandu-
cauerunt filij israel qui erant ex ca-
ptiuitate omnes qui remāserant ab
omnibus execrationibus gentiū ter-
re querentes dñm / et celebrauerunt
diem festum azimor septem diebus
epulantes in conspectu dñi: quoniā
conuertit cōsilium regis assyriorum
in eos confortare manus eorum ad
opera domini dei israel.

¶ C.S. Ascēdit esdras cū aliis de ba-
bylone et venit in hierl'm: exēplū scri-
pti qd artaxerxes dedit esdre scribe
et sacerdoti cōtinēs grās factas iu-
deis: hi sunt q̄ ascēderunt de babylo-
nia sub artaxerxe: cōmittit aurum et
argētum sacerdotib⁹ vt offerrent in
tēplum dñi: oratio esdre commonēs
populum ad penitentiam. Cap. viij.

Et post hunc regnāte artaxer- A
xe persarum rege accessit Es- I.Es.7.a.
dras fili⁹ azarie: filij helchie:

filii solome: filii sadoch: filii achitob
filii ameri: filii azahel: filii bocci: filii
abisue: filii phinees: filii eleazari: fi-
lii aarō primi sacerdotis. Hic esdras
ascēdit de babylonia: cum esset scri-
ba et ingeniosus in lege moysi: q̄ da-
ta est a dn̄o deo israel docere et face-
re. Et dedit ei rex gloriā q̄ inuenisset
gratiā in omni dignitate et desiderio
in conspectu eius. Et ascenderunt si
mul cum ipso ex filiis israel et sacer-
dotib⁹ et leuitis et sacris cantoribus
tēpli: et ostiariis et seruis tēpli in hie-
rusalē. Anno septimo regnante arta
xerxe in quīto mēse: hic annus septi
mus est regni exeuntes de babylo-
nia nouilunio quinti mensis vene-
runt hierosolymam iuxta preceptū
illius scd̄m prosperitatem itineris a
dn̄o ipsorum datam eis. In his enī
esdras magnā disciplinā obtinebat
ne pretermitteret quicq̄ eorum que
essent ex lege dn̄i et preceptis: et docē
do vniuersum israel/omnē iustitiam
et iudicium. Accedentes autem qui
scribebant scripta artaxerxis regis
tradiderunt scriptum quod obtinue-
rat ab artaxerxe rege ad esdram sa-
cerdotē: et lectorem legis domini: cu-
ius exēplum subiectum est. Rex ar-
taxerxes esdre sacerdoti et lectori le-
gis domini salutem. Humanior ego
iudicās in beneficiis precepi eis qui
desiderant ex gente iudeorū sua spon
te: et ex sacerdotibus et leuitis qui
sunt in regno meo comitari tecū in
B hierusalē. Si qui ergo cupiunt ire te-
cum: conueniant et proficiscantur si
cut placuit mihi: et septē amicis me-
is consiliariis: vt visitent ea q̄ agun
tur scd̄m iudeam et hierusalē: obser-
uantes sicut habes in lege domini:
et ferant munera dn̄o deo israel: que
voui ego et amici hierusalē: et omne
aurum et argentum quod inuentum
fuerit in regione babylonie domino
in hierusalē cum illo quod est dona-
tum pro ipsa gente in templo domi-
ni eorum quod est in hierusalem: vt
colligatur hoc aurum et argentum
et tauros: et arietes: et agnos: et he-
dos: et que his sunt congruentia: vt
offerant hostias domino super alta-
re domini ipsorum quod est in hie-
rusalem. Et omnia quecunq̄ volue-
ris cum fratribus tuis facere auro
et argento perfice pro voluntate tua
scd̄m preceptum domini dei tui: et sa-
crosancta vasa que data sunt tibi ad
opera domus domini dei tui/ q̄ est in
hierusalē: et cetera que cūq̄ tibi sub-
uenerint ad opera templi dei tui: da-
bis de regali gazophylacio: cum vo-
lueris cum fratrib⁹ tuis facere auro
et argento/ perfice scd̄m voluntatē do
mini. Et ego quidē rex Artaxerxes
precepi custodibus thesaurorū Sy-
rie et Phenicis: vt quecūq̄ scripse-
rit Esdras sacerdos/ et lector legis
dn̄i: diligenter detur ei vsq̄ ad argē-
ti talenta centum/ similiter et auri: et
vsq̄ ad frumenti modios centum: et
vini amphoras centū: et alia quecū-
q̄ abundant sine taxatione. Omnia
scd̄m legem dei fiant deo altissimo: ne
forte exurgat ira in regno regis et fi-
lii et filiorū eius. Vobis autem dicitur
vt omnib⁹ sacerdotibus et leuitis et
sacris cantoribus et seruis templi: et
scribis tēpli huius nullū tributū neq̄
vlla alia indictio irrogetur: nec ha-
beat quisq̄ potestatem obiicere eis
quicq̄. Tu autem Esdra scd̄m sapien- C
tiam dei constitue iudices et arbi-
tros in tota Syria et Phenice: et om
nes qui legem dei tui nō nouerunt/
doce: vt quotquot trāsgressi fuerint
legem/diligenter plectantur: siue mor-
te siue cruciatu: siue etiam pecunie
mulctatiōe vel abductione. Et dixit
Esdras scriba. Benedictus deus pa
trum nostrorū qui dedit hanc volun
tatem in cor regis/ clarificare domū
suā que est in hierusalē: et me hono-
rificauit in cōspectu regis et cōsilia-
riorum et amicorū et purpuratorum
eius: et ego constans animo factus
sum scd̄m opitulationem dn̄i dei mei:
et congregaui ex israel viros: vt si-
mul ascenderent mecum. Et hi sunt I.esd.8.a.
prepositi scd̄m suas patrias: et princi-
patus portionales eorū qui mecum
ascenderunt de babylonia in regno
Artaxerxis. Et ex filiis phares/ ger-
sonus: ex filiis siemarith amenus: fi-
liorū Dauid/ acchus filius secelie
et filius phares zacharias: et cum eo
reuersi sunt viri cētum quinquagin-
ta: ex filiis ductoris moabilonis za-
raei/ et cum ipso viri ducenti quin-
quaginta: ex filiis zachues/ iechoni-
as zechoeli: et cum ipso viri ducenti
quinquaginta: ex filiis sala: maasi-
as gotholie: et cum ipso viri septua-
ginta ex filiis saphatie/ zarias mi-
cheli et cum ipso viri octoginta: ex fi-

lijs iob/abdias/ieheli: et cū ipso viri ducenti duodecim: ex filijs bame/salimoth filius iosaphie/et cū ipso viri cētum sexaginta: ex filijs beer/zacharias/bebei/et cū ipso viri ducenti octo: ex filijs ezead/ioannes eccetan/et cū ipso viri cētūdecē. ex filijs adonicā ipsis postremis: et hec sunt noīa eorū/eliphalā filius gebel et semeias: et cū ipso viri septuaginta et

D congregaui eos ad fluuiū qui dicitur thia et metati fuimus illic triduo et recognoui eos. Et ex filijs sacerdotū et leuitarū nō inueni illic. Et misi ad eleazarum et eccelon et masman et maloban et enathan et Samea et iozibun nathā eluagan zachariam et molosamum ipsos ductores et peritos: et dixi eis vt venirent ad loddeū qui erat apud locum gazophylacii. Et mandaui eis vt dicerent loddeo et fratribus eius et illis qui erāt in gazophylacio vt mitterent nobis eos qui sacerdotio fungerētur in domo dñi dei nostri/et adduxerunt nobis secūdum manum validā dñi dei nostri viros peritos: ex filijs mooli filii leui filii israel sebebian et filios et fratres qui erāt decem et octo: Asbiam et amin ex filijs filiorū chananei et filii eorū viri viginti. Et ex his qui in templo seruiebant quos dedit Dauid et ipsi principes ad operationem leuitis tēplo seruientis ducenti viginti. Omnia nomina significata sunt in scripturis. Et voui illic ieiunium iuuenibus in conspectu dei vt quererem ab eo bonum iter nobis et qui nobiscū erant et filijs et pecoribus propter insidias. Erubui enim petere a rege pedites et equites in comitatu tutele gratia contra aduersarios nostros. Diximus enim regi quoniam virtus dñi erit cuz eis: qui inquirunt eū in omni affectu. Et iterum deprecati sumus dominū deum nostrum secūdū hec: quem et propitium habuimus et cōpotes facti sumus deo nostro. Et separaui: ex plebis prepositis et sacerdotibus templi viros duodecim et sedebian et Asamiam et cum eis ex fratribus eorū viros decem. et appendi eis aurum et argentum et vasa sacerdotalia domus dei nostri que donauerat rex et cōsiliarii eius et principes et omnis Israel. Et cum appendissem tradidi argenti talenta centum quinquaginta et vasa argentea talentorum centum et auri talenta centum et vasorum aureorum septies viginti et vasa erea de bono eramento splendentia duodecim auri speciem reddētia: et dixi eis. Et vos sancti estis dño et vasa sunt sancta et aurū et argētum votū est domino deo patrum

E nostrorum. Uigilate et custodite donec tradatis ex plebis prepositis et sacerdotibus et leuitis et principibus ciuitatum israel i hierusalem in pastoforio domus dei nostri. Et hi qui susceperūt sacerdotes et leuite aurū et argentū et vasa tulerunt in hierusalē in templū domini. Et promouimus a fluuio thia die duodecima mensis primi vsqquo introiuimus in hierusalem. Et cum factus fuisset tertius dies quarta autem die ponderatum aurum et argentum traditum est in domo domini dei nostri Marimoth filio iori sacerdoti: et cuz ipso erat eleazar filius phinees: et erāt cum ipsis iosadus filius Jesu et medias et Panni filius Leuite ad numerum et ad pondus vniuersa. Et scriptum est pōdus ipsorum eadem hora. Qui autē venerunt ex captiuitate obtulerūt sacrificiū dño deo Israel tauros duodecim pro omni Israel/arietes octoginta sex/agnos septuaginta duos/hircos pro peccato duodecim et pro salute vaccas duodecim oīa in sacrificium dñi. Et relegerunt precepta legis legalibus dispensatoribus et subregulis celesyrie et phenicis: et honorificauerunt gentem et tēplum dñi. Et consummatis his: accesserunt ad me prepositi dicentes. Non segregauerūt genus israel et principes et sacerdotes et leuite et alienigene gentes: et nationes terre immundicias suas a chananeis et etheis et pherezeis et iebuseis et moabitis et egyptijs et idumeis. coniuncti enim sunt filiabus eorū et ipsi et filii eorū: et mixtū est semen sanctū alienigenis gentibus terre et participes erant prepositi et magistratus iniquitatis eius ab initio ipsius regni. Et mox vt audiui ista cōscidi vestimenta et sacram tunicam: et lacerans capillos capitis et barbam sedi dolens et mestus. Et cōuenerunt quotquot tūc mouebantur in verbo domini dei Israel ad me lugentem super iniquitatem istam et

1.esd.9.a. F

sedebam tristis vsq ad sacrificiū vespertinū. Et cōsurgens a ieiunio/cōscissa habens vestimenta ⁊ sacrā tunicā:ingeniculans et extendens manus ad dn̄m dicebam. Dn̄e confusus sum et reueritus sum ante faciē tuā. Peccata enim nostra multiplicata sunt super capita nostra:et iniquitates nostre exaltate sunt vsq ad celū quoniā a tēporibus patrū nostrorū sumus in magno peccato vsq ad diē hunc. Et propter peccata nostra et patrum nostrorū sumus traditi cum fratribus nostris: et cum sacerdotibus nostris regibus terre in gladiū et captiuitatē ⁊ depredationem cum confusione vsq in hodiernum diem. Et nunc quātum est hoc qđ contigit nobis misericordia abs te dn̄e deus et relinque nobis radicem et nomen in locū sanctificatiōis tue: deregere luminare nostrū in domo dn̄i dei nostri: dare nobis cibum in omni tempore seruitutis nostre. Et cum seruiremus / non fuimus derelicti a dn̄o deo nostro:sed constituit nos in gratia/ ponens nobis reges Persarum dare cibum et clarificare tēplum dn̄i dei nostri: et edificare deserta sion: dare nobis stabilitatem in iudea et hierl'm. Et nunc qđ dicimus domine habentes hec? Trāsgressi enī sum⁹ precepta tua: que dedisti in manus puerorū tuorū prophetarum dicēs. Quoniā terra in qua introistis possidere hereditatem eius / terra polluta est coinquinationibus alienigenarū terre:et immūditie illorū repleuerūt eam totam immūditia sua. Et nunc filias vestras non coniungeris filiis eorū: et filias eorū nō accipietis filiis vestris:et nō inquiretis pacem habere cum illis oī t̄pe/vt inualescētes manducetis optima terre: et hereditatem distribuatis filiis vestris vsq in euum. Et que contingunt nobis /omnia fiunt ꝓpter opera nostra maligna et magna peccata nostra. Et dedisti nobis talem radicē et rursum reuersi sumus transgredi legitima tua: vti cōmisceremur immunditie alienigenarū gētiū terre hui⁹. Nonne irasceris nobis perdere nos quoadusq non relinquatur radix:et nomen nostrum? Dn̄e deus israel verax es. Derelicta est enim radix vsq in hodiernum diē. Ecce nunc sumus in cōspectu tuo in iniquitatib⁹ nr̄is.

Non est enim adhuc stare ante te in his. Et cum adorando confiteretur 1. Esdre.
esdras flens / humi prostratus ante 10.a.
tēplum: cōgregati sunt ante eum ex hierl'm turba magna valde / viri et mulieres et iuuenes ⁊ iuuēcule. Fletus enim erat magnus in ipsa multitudine. Et cum clamasset/iechonias iehelī ex filiis isrl' dixit esdre. Nos in dn̄m peccauim⁹ q collocauimus nobis in matrimoniū mulieres alienigenas ex gētibus terre. Et nūc es sup oēm israel. In his ergo sit iusiurandum a dn̄o expellere oēs vxores nostras que ex alienigenis sunt cū filiis earum. Sicut tibi decretū est a maioribus s̄m legem dn̄i exurgens explica. Ad te enī spectat negociū: et nos tecū sum⁹: viriliť fac. Et exurgens esdras adiurauit principes sacerdotū et leuitas ⁊ oēm israel facere s̄m hec:et iurauerunt.

C.L.S. De separatione mulierū alienigenarū: stans esdras sup ligneum tribunal legit corā omni populo legem domini: digressi post ad ꝓprīa comedunt pinguia. Capitulum.ix.

Et exurgens Esdras ab ante atrium templi / abiit in pastoforium ionathe filii nasabi/et hospitatus illic non gustauit panem nec aquam bibit sup iniquitatē multitudinis. Et facta est predicatio in omni iudea et in hierl'm oīb⁹ q̄ erant ex captiuitate in hierl'm cōgregati: vt quicūq non occurrerit biduo vel triduo dei s̄m iudicium assidentiū seniorū/tollerentur facultates sue:et ipse alienus iudicaretur a multitudine captiuitatis. Et cōgregati sunt oēs qui erant ex tribu iuda et beniamin in tribus diebus in hierl'm. Hic mensis est nonus/dies mensis vicesimus. Et sedit omnis multitudo in area templi tremētes ꝓpter hyemē presentem. Et exurgēs esdras /dixit illis. Uos inique fecistis collocātes vobis in matrimoniū vxores alienigenas/vt adderetis ad peccata isrl'. Et nunc date confessionē et magnificētiam dn̄o deo patrū nostrorū: et p̄ficite volūtatem ipsius: et discedite a gētibus terre/et ab vxorib⁹ alienigenis. Et clamauit oīs multitudo ⁊ dixerunt voce magna. Sicut dixisti faciemus. Sed quoniam multitudo magna est et tēpus hybernum:et nō possumus insubsidiati stare: et hoc

Margin: II 1. Esdre. 10.b.

opus non est nobis vnius diei/neqꝫ
biduũ/multum enĩ in his peccauimꝰ:
stent prepositi multitudinis ⁊ omnes
qui nobiscum inhabitant:⁊ quotquot
habent vxores apud se alienigenas
et assistãt accepto tẽpore ex omni lo-
co presbyteri ⁊ iudices:vsqꝫquo sol-
uãt irã dñi negocii huius. Ionathas
autẽ filius ezeli ⁊ ozi ꝛs thecam susce
perunt sm̃ hec:⁊ bosoramus ⁊ leuis
et sabbatheus simul cooperati sunt
cum illis. Et steterũt sm̃ hec omnia
vniuersi qui erant ex captiuitate. Et
elegit sibi viros Esdras sacerdos prin-
cipes magnos de patribus eorũ sm̃
noĩa:⁊ consederunt nouilunio men-
sis decimi examinare negociũ istud.
C Et determinatum est de viris qui ha-
bebant vxores alienigenas vsqꝫ ad
neomeniam primi mensis:⁊ inuenti
sunt ex sacerdotibꝰ permixti qui habe-
bant alienigenas vxores. Et filiis
Iesu filii Iosedec ⁊ fratribꝰ eius: ma-
seas ⁊ eliozerus ⁊ Ioubꝰ ⁊ ioadeus:
et iniecerunt manus vt expellerent
vxores suas:⁊ ad litandum in exora
tionem arietem pro ignorantia sua:
⁊ ex filiis Semmeri: maseas ⁊ esses ⁊
Ieelech azarias. ⁊ ex filiis fosere/Li-
mosias/hismaenis/⁊ Nathanee iussi-
sio/reddus ⁊ Thalsas. Et ex leuitis/
Iozabdus/⁊ semeis/⁊ colnis/⁊ calli-
tas/⁊ facetas/⁊ coluas/⁊ elionas: et
ex sacris cantoribus/Eliasib/zacca-
rus: ⁊ ex ostiariis/Salumus/⁊ thol-
banes: ⁊ ex Israel/ex filiis foro/ori ⁊
remias/⁊ geddias/⁊ melchias/⁊ mi-
chelus/⁊ eleazarus/⁊ iemmebias/et
Bannas. Et ex filiis Iolamam/Cha-
mas/⁊ zacharias/⁊ Iezrelus/⁊ Iod-
D dius/⁊ erimoth/⁊ helias. Et ex filiis
zathoim/eliadas ⁊ liasumꝰ zochias/
et Larimoth/⁊ zabdis/⁊ Thebedias.
Et ex filiis zebes/Iohannes ⁊ Ama-
nias ⁊ zabdias ⁊ emens. Et ex filiis
Banni/Olamus ⁊ maluchus ⁊ Ied-
deus ⁊ Iasub ⁊ Asabus ⁊ hierimoth.
Et ex filiis Addin/Naathus/⁊ moos-
sias/⁊ Caleus/⁊ Raanas: maaseas/
Mathatias/⁊ Beseel/⁊ Bonnus/et
manasses. Et ex filiis nuae/noneas/
et Afeas/⁊ Melchias/⁊ Sameas/⁊
Simon: Beniamin/⁊ malchꝰ/⁊ mar-
ras. Et ex filiis Asom/carianeus: ma
thathias/⁊ Bannus/⁊ eliphalach/⁊
manasses/⁊ semei. Et ex filiis banni/
Hieremias/⁊ moadias/⁊ abramus/
⁊ iohel/⁊ baneas/⁊ pelias/⁊ Ionas/
et marimoth/⁊ eliasib/et mathaneꝰ/
⁊ eliasis/⁊ ozias/et dielus/et Semi-
dius/⁊ zambris/⁊ Iosephus. Et ex fi- E
liis nobei/idelus ⁊ mathathias et sa
badus ⁊ techeda: Sedmi ⁊ Iessei ba
neas. oẽs isti coniunxerunt sibi vxo-
res alienigenas/⁊ dimiserunt eas cũ
filiis. Et inhabitauerunt sacerdotes
et leuite:⁊ qui erant ex Israel in Hie
rusalem: et in tota vna regione noui-
lunio mensis septimi. Et erant filii
Israel in cõmorationibꝰ suis. Et con-
gregata est omnis multitudo simul in 2.esd. 8.a
areã que est ab oriente porte sacre:⁊
dixerunt Esdre pontifici et lectori: vt
afferret legẽ Moysi que tradita est a
dño deo Israel. Et attulit Esdras põ-
tifex legẽ omni multitudini eorũ a vi-
ro vsqꝫ ad mulierem: et omibꝰ sacerdo-
tibus audire legem nouilunio men-
sis septimi. Et legebat in area que est
ante sacram portã templi: a prima lu
ce vsqꝫ ad vesperã corã viris ⁊ mu- F
lieribꝰ. Et dederũt omnes sensum ad
legem. Et stetit Esdras sacerdos/et
lector legis super ligneũ tribunal qđ
fabricatũ erat. Et steterunt ad eum
mathathias et samꝰ: Ananias/Aza-
rias/ozias/Ezechias: et Balsamꝰ ad
dexteram: et ad sinistrã/faldeus/mi-
sael/Malachias/Abusthas/sabus/
Nabadias/et Zacharias. Et assum-
psit Esdras librũ corã omni multitu-
dine: presidebat enĩ in gloria in cõspe-
ctu omnium. Et cum absoluisset legẽ
oẽs erecti steterũt. Et bñdixit esdras
dñm deũ altissimũ/deũ sabaoth omni-
potentem. Et respondit oĩs populus
amen. Et eleuatis sursum manibus
procidentes in terram/adorauerunt
dñm: Iesus/⁊ banaeus/⁊ sarebias/⁊
iaddinus/et accubus/et sabbatheꝰ/
et calithes/et azarias/et ioradus/et
Ananias/et philias leuite qui doce-
bant legẽ dñi: et in multitudine lege-
bant legem dñi: et preferebant singu
li eos qui intelligebant lectionem: et
dixit atharathes Esdre pontifici: et G
lectori et leuitis q̃ docebant multitu-
dinẽ/dicens. Dies hic sanctꝰ est dño
et oẽs flebant cum audissent legem.
Et dixit Esdras. Digressi ergo mãdu
cate pinguissima queqꝫ: et bibite dul-
cissima queqꝫ: et mittite munera his
qui non habent. Sanctꝰ enim est hic
dies dñi: et nolite mesti esse. Dominꝰ
enĩ clarificabit vos: et leuite denun-
ciabãt in publico omibꝰ dicentes. Dies

dies sanctus est / nolite mesti esse. Et
abierunt oẽs manducare et bibere et
epulari et dare munera his qui non
habebant vt epularentur. Magnifice
enim sunt exaltati verbis quibus edo-
cti sunt. Et congregati sunt vniuersi
in Hierusalẽ celebrare leticiã ſm te-
stamentum dñi dei Israel.

¶ Explicit liber Esdre tertius.

¶ Liber Esdre quart⁹: qui inter apo-
cripha ponitur.

¶ Nicolaus de lyra dicit ꝙ liber Es-
dre videtur magis ab alio / nescitur
quo doctore cõscript⁹: ⁊ ex plurib⁹ col
lect⁹: nã scribunt hic q̄lur q̄ue in pri
mo Esdre valde sufficienter sunt de-
scripta: nec verisimile est ꝙ ipse ter
repetierit sine necessitate. Ca. i.

A
Iber Esdre ꝓphete se-
cũd⁹ filii Sarei filii aza
rei / filii helchie / filii sa
danie / filii sadoc / filii a-
chitob / filii Achie / filii
Phinees / filii heli / filii
amerie / filii asiei / filii marimoth / filii
arna / filii ozie / filii borith filii abisei /
filii phinees / filii eleazar / filii Aaron
ex tribu Leui: q̄ fuit captiu⁹ in regio-
ne medoꝝ in regno Artaxerxis reg̃
Persarũ. Et factũ est vbũ dñi ad me
dicẽs. Vade ⁊ nuncia pplo meo faci-
nora ipsoꝝ: ⁊ filiis eoꝝ iniq̄tates q̄s in
me admiserũt: vt nũciẽt filiis filioꝝ:
q2 pctã parentũ ipsoꝝ in illis creue-
rũt. Obliti em̄ mei sacrificauerũt diis
alienis. Nõne ego eduxi eos de ter-
ra Egypti de domo seruitutis? Ipsi au
tẽ irritauerũt me: ⁊ cõsilia mea spre-
uerunt. Tu autẽ excute comã capitis
tui: ⁊ ꝓiice oĩa mala sup illos: quoniã
nõ obedierunt legi mee. Popul⁹ autẽ
B est indisciplinat⁹. Vsq̄quõ eos sustine-
bo q̄b⁹ tanta beneficia cõtuli? Reges
multos ꝓpter eos subuerti: Pharao
nem cum pueris suis ⁊ omnẽ exerci-
tum ei⁹ percussi. Omnes gẽtes a facie
eoꝝ pdidi: ⁊ in oriente ꝓuinciarum
Exo. 14. c. duarũ populos tyri et sydonis dissi-
paui / ⁊ oẽs aduersarios eoꝝ interfe-
ci. Tu vero loquere ad eos / dicẽs. Hec
dicit dñs. Nempe ego vos per mare
transmeaui: et plateas vobis initio
Nee. 9. b. munitas exhibui: ducem vobis dedi
Moysen / ⁊ Aaron sacerdotem: lucẽ
vobis per columnam ignis prestiti: ⁊
magna mirabilia feci in vobis: vos Exo. 16. c
autẽ mei obliti estis dicit dñs. Hec di Ps. 104. d
cit dñs omnipotens. Coturnix vobis
in signo fuit: castra vobis ad tutelam
dedi / ⁊ illic murmurastis: ⁊ non triũ-
phastis in nõie meo de pditione ini-
micorũ vestroꝝ: sed adhuc nunc vsq̄
murmurastis. Ubi sunt beneficia q̄
prestiti vobis? Nonne in deserto cum
esurietis: proclamastis ad me dicẽ-
tes. Ut quid nos in desertum istud
adduxisti interficere nos? melius no
bis fuerat seruire Egyptiis q̄ mori
in deserto hoc. Ego dolui gemitus
vestros: ⁊ dedi vobis manna in escã. Sap. 16. c
Panem angeloꝝ mãducastis. Non-
ne cum sitiretis petram excidi: ⁊ flu-
xerunt aque in saturitate? Propter
estus foliis arborum vos texi. Diuisi C
vobis terras pingues / Chananeos /
⁊ phereseos ⁊ philisteos a facie ve-
stra proieci: quid faciam vobis ad-
huc dicit dñs? Hec dicit dñs omnipo-
tens. In deserto cum essetis in flumi
ne amorreo sitientes et blasphemantes
tes nomen meũ: nõ ignem vobis pro
blasphemiis dedi: sed mittens lignũ
in aquã dulce feci flumen. Quid ti-
bi faciã Iacob? Noluisti obedire Iu-
da. Transferam me ad alias gẽtes:
et dabo eis nomen meum / vt custo-
diant legitima mea. Quoniã me de-
reliquistis: et ego vos derelinquam.
Petentibus vobis a me misericor-
diam: non miserebor. Quando inuo-
cabitis me: ego non exaudiam vos.
Maculastis enim manus vestras san-
guine: et pedes vestri impigri sunt
ad cõmittẽda homicidia. Non quasi
me dereliquistis: sed vosipsos dicit do
min⁹. Hec dicit dñs omnipotẽs. Nõ-
ne ego vos rogaui vt pater filios: ⁊
vt mater filias: et vt nutrix paruu-
los suos: vt essetis mihi in populũ: et
ego vobis in deum: ⁊ vos mihi in fi- Mat. 23.
lios / ⁊ ego vobis in patrem? Ita vos
collegi vt gallina pullos suos sub
alas suas. Modo autẽ quid faciã vo-
bis? Proiiciã vos a facie mea. Obla-
tionẽ cũ mihi attuleritis: auertam fa D
ciem meam a vobis. Dies enim festos
vestros et neomenias et circuncisio- Esa. 1. d.
nes repudiaui. Ego misi pueros meos Osee. 1. b.
prophetas ad vos: quos acceptos
interfecistis: ⁊ laniastis corpora eo-
rum: quorũ sanguinẽ exquiram dicit
dñs. Hec dicit dñs oĩpotens. Domus
vestra deserta est. Proiiciam vos si

cut ventus stipulam:⁊ filii procrea-
tionem non facient.quoniam māda-
tum meū neglexerunt:⁊ qđ malū est
coram me fecerūt.Tradā domos ve-
stras populo venienti:q̄ me non au-
dientes credūt:quibꝰ signa non ostē
di facient que precepi. Prophetas
non viderunt:⁊ memorabunt iniqui-
tatum eorū.Testor populi venientis
gratiam:cuius paruuli exultant cum
leticia/me non videntes oculis car-
nalibꝰ/sed spiritu credētes que dixi.
Et nunc frater aspice que gloria:et
vide populum venientem ab orien-
te quibus dabo ducatum Abraam/
Isaac/et Jacob/et Osee/et Amos/et
Michee/⁊ Joel/⁊ Abdie/et Jone/et
Naum/⁊ Abacuc:Sophonie/aggei/
Zacharie/⁊ Malachie/q̄ ⁊ angelꝰ do
mini vocatus est.

A Capitulum.ij.

Hec dicit dominꝰ. Ego eduxi po-
pulum istum de seruitute: qui-
bus mandata dedi per pueros meos
prophetas quos audire noluerunt:
sed irrita fecerunt mea consilia. Ma
ter que eos generauit/dicit illis. Ite
filii:quia ego vidua sum ⁊ derelicta.
Educaui vos cum leticia:et amisi vos
cum luctu ⁊ tristicia:quoniam pecca
stis coram dn̄o deo vestro:⁊ quod ma
lum est coram eo fecistis. Modo au-
tem quid faciam vobis? Ego vidua
sum ⁊ derelicta:ite filii ⁊ petite a dn̄o
misericordiā.Ego autē te pater testē
inuoco super matrē filiorū qui nolue-
runt testamentū meū seruare/vt des
eis confusionem:⁊ matrem eorū in di
reptionem/ne generatio eorum fiat.
Dispergantur in gentes nomina eorū:
deleantur a terra quoniam spreuerūt
sacramentū meū. Ve tibi Assur qui
abscondis iniquos penes te. Gens
mala:memorare quid fecerim Sodo
me ⁊ Gomorre: quorū terra iacet in
Ge.19.c. piceis/glebis/⁊ aggeribus cinerum:
sic dabo eos qui me non audierunt/
dicit dn̄s oīpotens. Hec dicit domi-
nus ad Esdram. Nuncia populo meo
quoniam dabo eis regnum Hierusa-
lem:quod daturus eram Israel. Et
sumam mihi gloriam illorum: et da-
bo eis tabernacula eterna que pre-
paraueram illis. Lignum vite erit
illis in odore vnguenti:et non labo-
rabunt neq̧ fatigabuntur.Ite et ac-
B cipietis.Rogate vobis dies paucos
vt minorentur. Jam paratum est
vobis regnum:vigilate. Testare ce-
lum et terram.Contriui enim malū:
et creaui bonum: quia viuo ego di-
cit dominus. Mater amplectere fi-
lios tuos:educa illos cum leticia.
Sicut columba confirma pedes eo-
rum:quoniā te elegi dicit dominus.
Et resuscitabo mortuos de locꝭ suis:
et de monumentis educā illos: quo-
niam cognoui nomen meū in Israel.
Noli timere mater filiorum: quoniā
te elegi dicit dominus. Mittam tibi
adiutorium pueros meos Esaiam et
Hieremiam:ad quorum consiliū san
ctificaui:et paraui tibi arbores duo-
decim/grauatas variis fructibus:
⁊ totidem fontes fluētes lac ⁊ mel:⁊
montes immensos septem habētes
rosam ⁊ lilium:in quibus gaudio im-
plebo filios tuos. Viduam iustifica/
pupillo iudica/egenti da/orphanum
tuere/nudum vesti/confractū et de-
bilem cura/claudum irridere noli/tu
tare mancum/⁊ cecum ad visionē cla
ritatis mee admitte.Semen ⁊ iuue-
nē intra muros tuos serua:mortuos
vbi inueneris signans commēda se-
pulchro:⁊ dabo tibi primā sessionem
in resurrectione mea. Pausa ⁊ quie-
sce populus meus:quia veniet requies
tua. Nutrix bona nutri filios tuos:
confirma pedes eorū. Seruos quos C
tibi dedi nemo ex eis interiet:ego enī
eos requirā de numero tuo. Noli fa-
tigari. Cum enī venerit dies pressu-
re et angustie:alii plorabunt et tri-
stes erunt:tu autē hilaris et copiosa
eris.Zelabunt gentes: et nil aduer-
sus te poterūt dicit dominꝰ. Manus
mee tegent te:ne filii tui gehennam
videant.Jucūdare mater cum filiis
tuis: quia ego te eripiam dicit dn̄s.
Filios tuos dormientes memorare:
quoniam ego eos educam de lateri-
bus terre:⁊ misericordiam cum illis
faciam:quoniam misericors sum di-
cit dominꝰ omnipotēs. Amplectere
natos tuos vsq̧ dum venio: et pre-
stem illis misericordiā: quoniā exu-
berant fontes mei:⁊ gratia mea non
deficiet. Ego Esdras preceptum ac-
cepi a domino in monte Oreb: vt
irem ad Israel. Ad quos cum veni-
rem/reprobauerunt me: et respue-
runt mandatum domini. Ideoq̧
vobis dico gentes que auditis et in-
telligitis. Expectate pastorem ve-
strum:requiem eternitatis dabit vo-

bis:quoniã in proximo est ille q̃ in fi-
ne seculi aduenict. Parati estote ad
premia regni:quia lux perpetua lu-
cebit vobis per eternitatẽ temporis.
Fugite vmbram seculi huius:accipi-
te iucũditatem glorie vestre. Ego te-
stor palã saluatorẽ meum. Cõmenda-
tũ donũ accipite ⁊ iucundamini gra
tias agentes ei/qui vos ad celestia
regna vocauit. Surgite et state et vi-
dete numerũ signatorum in cõuiuio
D dñi. Qui se de vmbra seculi transtule
runt:splendidas tunicas a dño acce
perũt. Recipe sion numerũ tuũ ⁊ cõ-
clude cãdidatos tuos qui legem dñi
cõpleuerũt. Filiorum tuorũ quos opta-
bas:plenus est numer⁹. Roga impe-
riũ dñi vt sanctificetur populus tuus
Apo.7.b. qui vocat⁹ est ab initio. Ego Esdras
vidi in monte sion turbã magnã quã
numerare nõ potui:⁊ oẽs cãticis col-
laudabãt dñm. Et in medio eorũ erat
iuuenis statura celsus eminẽtior o-
bus illis ⁊ singulis eorum capitibus
imponebat coronas et magis exalta
batur. Ego autem miraculo tenebar.
Tũc interrogaui angelũ/ ⁊ dixi. Qui
sunt hi dñe? Qui respondẽs/dixit mi
hi. Hi sunt qui mortalẽ tunicam depo
suerũt:⁊ immortalẽ sumpserũt ⁊ con
fessi sunt nomen dei. Modo coronan
tur:⁊ accipiũt palmas. Et dixi ange-
Apoc.1.c. lo. Ille iuuenis q̃s est q̃ eis coronas
imponit:⁊ palmas in manus tradit?
Et respondens dixit mihi. Ipse est fi-
lius dei quẽ in seculo cõfessi sunt:ego
autẽ magnificare eos cepi q̃ fortiter
ꝓ nomine dñi steterunt. Tunc dixit
mihi angelus. Uade annuncia popu
lo meo:qualia ⁊ quanta mirabilia do
mini dei vidisti. Cap.iii.
A Anno tricesimo ruine ciuitatis
eram in Babylone: et contur-
batus sum super cubiculo meo recũ-
bens et cogitationes mee ascende-
bant super cor meum:quoniã vidi de-
sertionẽ sion ⁊ abundãtiam eorũ qui
habitabant in Babylone: ⁊ ventilat⁹
est spiritus meus valde:⁊ cepi loqui
ad altissimũ verba timorata/et dixi.
O dñator dñe tu dixisti ab initio qñ
plantasti terrã ⁊ hoc solus etimpera
sti populo:et dedisti Adã corp⁹ mor-
tuum:sed ⁊ ipsum figmentũ manuũ
tuarũ erat:⁊ insufflasti in eum spiri-
tum vite/et factus est viuens coram
te/⁊ induxisti eum in paradiso quem
plantauerat dextera tua anteq̃ ter-
ra aduentaret. Et huic mandasti dili
gere viam tuã ⁊ preteriuit eam:⁊ sta
tim instituisti in eo mortem et in na-
tionibus eius:et nate sunt gentes et
tribus et populi et cognationes qua-
rum non est numerus. Et ambulauit
vnaqueq̃ gens in voluntate sua: et B
mira agebant coram te ⁊ spernebant
precepta tua. Iterũ autẽ in tempore
induxisti diluuiũ super inhabitãtes
seculum ⁊ perdidisti eos. Et factũ est
in vnoquoq̃ eorũ sicut Ade mori sic
his diluuiũ. Dereliquisti autẽ vnum
ex his Noe cũ domo sua:⁊ ex eo iusti
oẽs. Et factũ est cũ cepissent multi-
plicari qui habitabant super terram:
et multiplicauerãt filios et populos
et gentes multas:⁊ ceperunt iterato
impietatẽ facere plus q̃ priores. Et
factũ est cum iniquitatẽ facerent co-
ram te elegisti tibi virũ ex his cui no-
mẽ erat Abraam. Et dilexisti eũ ⁊ de-
monstrasti ei soli voluntatem tuam:
et disposuisti ei testamentũ eternũ/⁊
dixisti ei vt non vnq̃ derelinqueres
semẽ ei⁹. Et dedisti ei Isaac:⁊ Isaac
dedisti Jacob ⁊ Esau. Et segregasti ti
bi Jacob/Esau autẽ separasti. Et fa-
ct⁹ est Jacob in multitudine magna.
Et factũ est cum educeres semẽ eius
ex Egypto:adduxisti super montem C
Sina. Et inclinasti celos et statuisti
terram ⁊ cõmouisti orbem:et treme-
re fecisti abyssos ⁊ conturbasti secu-
lum ⁊ transiit gloria tua portas qua-
tuor ignis:⁊ terremotus et spirit⁹ et
gelu vt dares semini Jacob legem et
generationi Israel diligẽtiam. Et nõ
abstulisti ab eis cor malignum vt fa-
ceret lex tua in eis fructũ. Cor enim
malignũ baiulãs prim⁹ Adam trans-
gressus ⁊ vict⁹ est: sed ⁊ omnes q̃ de
eo nati sunt. Et facta est permanens
infirmitas ⁊ lex cum corde populi cũ
malignitate radicis:⁊ discessit q̃ bo-
num est ⁊ mãsit malignũ. Et transie-
runt tempora ⁊ finiti sunt anni:⁊ su-
scitasti tibi seruũ nomine Dauid ⁊ di
xisti ei edificare ciuitatem nominis
tui ⁊ offerre tibi in eadẽ thus ⁊ obla-
tiones. Et factũ est hoc annis multis/
et dereliquerunt qui habitabant ciui-
tatem in omnib⁹ facientes sicut fecit
Adam ⁊ omnes generationes ei⁹. vte-
bantur enim ⁊ ipsi corde maligno. Et
tradidisti ciuitatẽ tuam in manibus D
inimicorum tuorum. Nunquid melio-
ra faciunt qui habitãt Babylonem?

Et propter hoc dominabitur sion. Factum est cū venissem huc ⁊ vidissem impietates quarū non est numerus: ⁊ delinquētes multos vidit aīa mea hoc tricesimo anno ⁊ excessit cor meū quoniā vidi quomodo sustines eos peccantes et pepercisti impie agentibus et perdidisti populum tuum et conseruasti inimicos tuos et non significasti. Nihil memini quomodo debeat dereliqui via hec. Nunquid meliora facit babylon q̄ sion? aut alia gens cognouit te preter Israel? Aut que tribus crediderunt testamentis tuis sicut iacob? Quarū merces non comparuit neq̧ labor fructificauit. Pertransiens enī pertransiui in gentibus ⁊ vidi abundātes eas et non memorantes mandatorum tuorū. Nūc ergo pondera in statera nostras iniquitates ⁊ eorum qui habitant in seculo: ⁊ nō inuenietur nomen tuum nisi in israel. Aut quando non peccauerūt in conspectu tuo qui habitant terram? aut q̄ gens sic obseruauit mandata tua? Hos quidem per nomina inuenies seruasse mandata tua: gentes autē non inuenies. Capitulum.iiii.

A Et respondit ad me angelus q̄ missus est ad me cui nomē Uriel ⁊ dixit mihi. Excedēs excessit cor tuum in seculo hoc ⁊ comprehendere cogitas viam altissimi. Et dixi. Ita dn̄e meus. Et respondit mihi et dixit. Tres vias missus sum ostendere tibi ⁊ tres similitudines proponere coram te: de quibus mihi si renunciaueris vnam ex his ⁊ ego tibi demonstrabo viam quam desideras videre ⁊ docebo te vnde sit cor malignum. Et dixi. Loquere dn̄e meus. Et dixit ad me. Uade pondera mihi ignis pondus aut mensura mihi flatū venti aut reuoca mihi diem que preterijt. Et respondi et dixi. Quis natorū poterit facere: vt me interroges de his? Et dixit ad me. Si essem interrogans et dicens. Quante habitationes sunt in corde maris aut quāte vene sunt in principio abyssi: aut quāte vene sunt super firmamētū aut qui sunt exitus paradisi: diceres mihi fortassis. In abyssum non descēdi neq̧ in infernū adhuc neq̧ in celum vnq̄ ascēdi: nunc autē non interrogaui te nisi de igne ⁊ vento ⁊ die per quē transisti et a quibus separari non potes: et non respōdisti mihi de eis. Et dixit mihi. Tu q̄ tua sunt tecū condolescētia nō potes cognoscere: ⁊ quomō poterit vas tuū capere altissimi viam et iam exteri⁹ corrupto seculo intelligere corruptionem euidentem in facie mea? Et dixi illi. Melius erat nos nō eē q̄ adhuc viuentes viuere in impietatib⁹ et pati et non intelligere de qua re. Et respondit ad me et dixit. Proficiscens profectus sum ad syluā lignorum campi et cogitauerunt cogitationem et dixerunt. Uenite et eamus ⁊ faciamus ad mare bellū vt recedat corā nobis et faciamus nobis alias syluas. Et similiter fluctus maris et ipsi cogitauerūt cogitationem et dixerunt. Uenite ascendentes debellemus syluas campi vt et ibi cōsumemus nobismetipsis aliam regionē. B Et factus est cogitat⁹ sylue i vanū: venit enim ignis: ⁊ cōsumpsit eam. Similiter ⁊ cogitatus fluctuū maris: stetit eī arena et prohibuit eos. Si enī esses iudex horum quē inciperes iustificare aut quem condemnares? Et respondi ⁊ dixi. Utriq̧ vanā cogitationē cogitauerūt. Terra enī data est sylue et mari locus portare fluctus suos. Et respondit ad me et dixit. Bene tu iudicasti: et quare nō iudicasti tibimetipsi? Quēadmodū enim terra sylue data est ⁊ mare fluctibus suis: sic qui super terram inhabitāt que sunt super terrā intelligere solūmodo possunt: ⁊ qui super celos que sup altitudinem celorum. Et respondi: ⁊ dixi. Deprecor te dn̄e vt mihi detur sensus intelligēdi: nō enim volui interrogare de superioribus tuis sed de his que pertranseūt per nos quotidie: propter quid israel datus in opprobriū gentibus quem dilexisti populū datus est tribubus impijs: ⁊ lex patrū nostrorum in interitum deducta est ⁊ dispositiones scripte nusq̄ sunt: et pertransiuim⁹ de seculo vt locuste ⁊ vita nostra stupor ⁊ pauor ⁊ nec digni sumus misericordiā consequi. Sed q̄d faciet nomini suo qd̄ inuocatum est sup nos? C Et de his interrogaui. Et respondit ad me: ⁊ dixit. Si fueris plurimum scrutat⁹ frequenter miraberis: quoniā festinās festinat seculū pertrāsire et nō capit portare que i futuris tēporib⁹ iustis repromissa sunt: quīa

plenū iniusticia est seculū hoc ⁊ infir-
mitatibꝰ. De quibꝰ autē interrogas
dicā. Seminatū enī est malū ⁊ nec-
dū venit destructio ipsius. Si ergo
nō inuersum fuerit qđ seminatū est
⁊ discesserit locus vbi seminatū est
malū: nō veniet vbi seminatū est bo
nū. Quoniā granū seminis mali seminatū
est i corde adā ab initio: ⁊ quātū īpie-
tatis generauit vsq; nūc ⁊ generat vsq;
cū veniat area? Estima autē apud te
granū mali seminis quantū fructū
impietatis generauit: quādo secate
fuerint spice quarū nō est numerus
q̄ magnā aream incipiēt facere? Et
respōdi ⁊ dixi. Quomodo ⁊ qñ hec?
Quare modici et mali anni nostri?
Et respōdit ad me: ⁊ dixit mihi. Nō
festines tu super altissimū. Tu enim
festinas inaniter esse super ipsum.
nam excessus tuus multus. Nonne
de his interrogauerunt aīe iustorum
in promptuariis suis dicētes. Usq;
quo spero sic: et quando veniet fru-
ctus aree mercedis nr̄e? Et respōdit
ad eas hieremiel archāgelus et dixit.
Quādo īpletus fuerit numerus se-
minū in vobis quoniā in statera pō-
derauit seculum ⁊ mēsura mensura
uit tempora ⁊ nūero numerauit tē-
pora ⁊ nō cōmouit: nec excitauit vs-
q; dū impleat̄ p̄dicta mēsura? Et re-
D spōdi ⁊ dixi. O dñator dñe: sed ⁊ nos
omēs pleni sumus impietate. Et ne
forte propter nos non impleant̄ iu-
storū aree: propter peccata inhabi-
tantiū super terram. Et respōdit ad
me: ⁊ dixit. Uade ⁊ interroga pregnā
tem si quādo impleuerit nouē men-
ses suos adhuc poterit matrix eius
retinere partum in semetipsa? Et di
xi. Non potest dñe. Et dixit ad me.
In inferno promptuaria animarum
matrici assimilata sunt. Quēadmo-
dū enim illa festinat que parit effu-
gere necessitatē partus: sic et hec fe
stinat reddere ea que commendata
sunt. Ab initio tibi demonstrabit̄ de
his que cōcupiscis videre. Et respō-
di et dixi. Si inueni gratiā ante ocu-
los tuos ⁊ si possibile est ⁊ si idoneꝰ
sum demōstra mihi si plus q̄ preter-
itū sit habet venire: aut plura ptrans
ierit̄ supra q̄ futurū est. Quid per-
trāsiuit scio: quid autem futurum sit
ignoro. Et dixit ad me. Sta super de
xterā partē: ⁊ demōstrabo tibi inter-
pretationē similitudinis. Et steti et

vidi: ⁊ ecce fornax ardens trāsiit co-
ram me: ⁊ factū est cū transiret flā-
ma vidi ⁊ ecce superauit fumꝰ. Post
hec trāsiit corā me nubes plena aq̄-
⁊ inmisit pluuiā impetu multā. et cum
transisset impetus pluuie superaue-
runt in ea gutte. Et dixit ad me. Co-
gita tibi sicut crescit pluuia ampliꝰ
q̄ gutte et ignis q̄ fumus: sic super-
abundauit q̄ trāsiuit mensura. Su-
perauerunt autē gutte ⁊ fumꝰ ⁊ ora
ui ⁊ dixi. Putas viuo vsq; in diebus
illis? vel quid erit in diebꝰ illis? Re-
spōdit ad me: ⁊ dixit. De signis de q̄
bus me interrogas ex parte possum
tibi dicere: de vita autē tua nō sū mis-
sus dicere tibi, sed nescio. Capm. v.
DE signis autē: ecce dies venient A
in quibus apprehendentur qui
inhabitant terram in censu multo: ⁊
abscondetur veritatis via: ⁊ sterilis
erit a fide regio: et multiplicabitur
iniusticia super hanc quā ipse tu vi-
des ⁊ super quā audisti olim: et erit
imposito vestigio quam nūc vides
regnare regionem ⁊ videbunt eam
desertam. Si autē tibi dederit altissi-
mus viuere videbis post tertiam tu-
bā et relucescet subito sol noctu ⁊ lu-
na ter in die ⁊ de ligno sanguis stil-
labit et lapis dabit vocem suā ⁊ po-
puli commouebunt̄: ⁊ regnabit quē
non sperāt qui inhabitant super ter
ram ⁊ volatilia cōmigrationem fa-
cient: ⁊ mare sodomiticū pisces reii-
ciet ⁊ dabit vocē noctu quā non no-
uerāt multi. omēs autē audient vo-
cē eius et chaos fiet per loca multa
⁊ ignis frequenter remittet̄ ⁊ bestie
agrestes trāsmigrabunt ⁊ mulieres
mēstruate parient monstra ⁊ in dul
cibus aquis salse inuenient̄ ⁊ amici
oēs semetipsos expugnabūt: et abs-
condetur tūc sensus ⁊ intellectus se
parabitur in promptuariū suū: ⁊ q̄-
retur a multis et nō inuenietur: ⁊ mul
tiplicabitur iniusticia et incōtinētia
sup terrā. Et interrogabit regio pro
ximā suam et dicet. Nunquid per te p-
trāsiit iusticia iustū faciens? Et hoc
negabit. Et erit i illo tēpore ⁊ sperā-
būt homines et nō impetrabunt: la-
borabunt ⁊ non dirigent̄ vie eorum.
Hec signa dicere tibi permissum est
mihi: et si oraueris iterum ⁊ ploraue
ris, sicut et nūc et ieiunaueris septē
diebus audies iterato horū maiora.
Et euigilaui ⁊ corpus meum horruit B

valde: ⁊ anima mea laborauit vt de-
ficeret: et tenuit me qui venit angelus
qui loquebatur in me et confortauit
me: et statuit me super pedes. Et fa-
ctū est i nocte secūda ⁊ venit ad me
Salathiel dux populi et dixit mihi.
Ubi eras? ⁊ quare vultus tuus tri-
stis? An nescis: qm̄ tibi creditus est
israel in regiōe transmigratiōis eo-
rū? Exurge ergo et gusta panē ⁊ nō
d. relinquas nos sicut pastor gregē
suum in manib⁹ luporū malignorū.
Et dixi ei. Uade a me: et non appro-
pies ad me. Et audiuit vt dixi: et re-
cessit a me: et ego ieiunaui diebus se-
ptē vlulās ⁊ plorans sicut mihi mā-
dauit Uriel angelus. Et factum est
post dies septem: et iterū cogitatio-
nes cordis mei moleste erant mihi
valde et resumpsit anima mea spiri-
tum intellectus: ⁊ iterū cepi loqui co-
ram altissimo sermones: et dixi. Do
minator dñe ex oīni sylua terre ⁊ o-
bus arboribus eius elegisti vineam
vnicā: ⁊ ex oī terra orbis elegisti ti-
bi foueā vnam: ⁊ ex oībus floribus
orbis elegisti tibi liliū vnū: ⁊ ex oī-
bus abyssis maris replesti tibi riuū
vnū: ⁊ ex omnib⁹ edificatis ciuitati-
bus sanctificasti tibimetipsi Sion ⁊
ex oībus creatis volatilib⁹ nomina-
sti tibi columbam vnā: et ex oībus
plasmatis pecoribus prouidisti tibi
ouem vnā: ⁊ ex omnibus multiplica-
tis populis acquisiuisti tibi populū
vnum: ⁊ ab omnib⁹ probatam legē
donasti huic quem desiderasti popu
C lo. Et nunc dñe: vt quid tradidisti v-
num pluribus? Et preparasti super
vnā radicē alias ⁊ disperdidisti vni
cū tuū in multis: ⁊ cōculcauerūt eū
qui cōtradicebāt sponsionibus tuis:
quiq₃ tuis testamentis nō credebāt.
Et si odiens odisti populū tuū: tuis
manib⁹ debet castigari. Et factū est
cū locut⁹ essem sermōes ⁊ missus est
angel⁹ ad me q̄ ante venerat ad me
preterita nocte: ⁊ dixit mihi. Audi me
et instruā te: ⁊ intēde mihi ⁊ adijciā
corā te. Et dixi. Loq̄re dñe meus. Et
dixit ad me. Ualde tu in excessu mē-
tis factus es pro israel: an plus dile-
xisti eū q̄ qui eū fecit? Et dixi ad eū.
Nō dñe: sed dolens locut⁹ sum. Tor-
quēt enī me renes mei p oēm horā:
querentē apprehēdere semitā altissi-
mi: ⁊ inuestigare partē iudicij eius.
Et dixit ad me. Non potes. Et dixi.

Quare dñe? Ad quid nascebar aut
quare nō fiebat matrix matris mee
mihi sepulchrū vt nō viderē laborē
Jacob: ⁊ defatigationē gñis isrl? Et
dixit ad me. Numera mihi q̄ necdū ve-
nerunt/et collige mihi dispersas gut-
tas ⁊ reuirida mihi aridos flores et
aperi mihi clausa promptuaria ⁊ pro-
duc mihi inclusos in eis flat⁹: demō-
stra mihi vocis imaginē: ⁊ tūc osten
dā tibi laborē quē rogas videre. Et
dixi. Dñator dñe/ q̄s eni est qui pot
hec scire nisi q̄ cū hominib⁹ habita-
tionē nō habet? Ego autē insipiens
et quomō potero dicere de his q̄bus
me interrogasti? Et dixit ad me. Quo
D modo nō potes facere vnū de his q̄
dicta sunt. sic nō poteris inuenire iu-
diciū meū: aut i fine charitatē quā
pplo promisi. Et dixi. Sed ecce dñe tu
prope es his q̄ in finē sunt: ⁊ q̄d facient
q̄ añ me fuerūt aut nos aut hi q̄ post
nos? Et dixit ad me. Corone assimi-
labo iudiciū meū. Sicut nō nouissi-
morū tarditas: sic nec priorū veloci-
tas. Et rñdi: ⁊ dixi. Nec poteras fa-
cere eos q̄ facti sunt: ⁊ q̄ sunt ⁊ q̄ fu-
turi sunt in vnū: vt celerius iudiciū
tuū ostēdas? Et rñdit ad me ⁊ dixit.
Nō pōt festinare creatura sup crea
torē: nec sustinere seculū eos q̄ in eo
creādi sunt in vnū. Et dixi. Quomo
do dixisti seruo tuo qm̄ viuificās vi-
uificasti a te creatā creaturā in vnū
et sustinebat creatura: poterit ⁊ nūc
portare pñtes i vnū. Et dixit ad me.
Interroga matricē mulieris: et dices
ad eam. Et si paris q̄re p tpa? Roga
ergo eā: vt det decē in vnum. Et dixi.
Non vtiq₃ poterit: sed scdm tpa. Et
dixit ad me. Et ego dedi matricē ter-
re his q̄ seminati sunt sup eā p tpa.
Quēadmodū eñi īfans nō parit ea
q̄ senū sūt: sic ego disposui a me crea
tū seculū. Et interrogaui: et dixi. Cū
iā dederis mihi viā loq̄r corā te: nā
mat̄ nr̄a de q̄ dixisti mihi adhuc iu-
uenis est iā senectuti appropiquat.
Et respōdit ad me: et dixit. Interro-
ga eā q̄ parit: ⁊ dicet tibi. Dices eñi
ei. Quare quos peperisti nūc nō sūt
similes his q̄ ante te: sȝ minores sta-
tura? Et dicet tibi ⁊ ipsa. Alij sunt q̄
in iuuētute virtutis nati sunt: ⁊ alij
qui sub tempore senectutis deficiēte
matrice sunt nati. Considera ergo ⁊
tu quoniā minori statura estis pre
his q̄ ante vos et q̄ post vos minori

ꝙ vos quasi iam senescentes creatu
re ⁊ fortitudinem iuuentutis preter
euntes. Et dixi. Rogo domine si in-
ueni gratiam ante oculos tuos de-
monstra seruo tuo per quem visites
creaturam tuam. Capitulum. vi.
A Et dixit ad me. Initio terreni
orbis et anteꝙ starent exitus
seculi ⁊ anteꝙ spirarent con-
uentiones ventorum et anteꝙ sona
rent voces tonitruum et anteꝙ splē
derent nitores coruscationum ⁊ an-
teꝙ cōfirmarentur fundamenta pa
radisi et anteꝙ viderētur decori flo-
res ⁊ anteꝙ confirmarent̄ mote vir
tutes ⁊ anteꝙ colligerētur innume-
rabiles milicie angelorū ⁊ anteꝙ ex
tollerent̄ altitudines aeris ⁊ anteꝙ
nominarent mensure firmamentoꝝ
et anteꝙ estuarent camini in sion ⁊
anteꝙ inuestigarētur presentes an-
ni ⁊ anteꝙ abalienarent eorū q̄ nūc
peccant adinuētiones ⁊ anteꝙ cōsi
gnati essent qui fidem thesaurizaue
rūt: tūc cogitaui ⁊ facta sunt per me
solū ⁊ nō per aliū. Et finis per me et
nō per aliū. Et respondi ⁊ dixi. Que
erit separatio temporū: aut quando
prioris finis et sequentis initiū? Et
dixit ad me. Ab abraā vsq; ad isaac
quando nati sunt ab eo iacob ⁊ esau
manus iacob tenebat ab initio calca-
neū esau: finis enim huiꝰ seculi esau
et principiū sequētis iacob. Hominis
manꝰ inter calcaneū ⁊ manū. Aliud
noli querere esdra. Et respondi ⁊ di
xi. O dn̄ator dn̄e si inueni gratiā an-
te oculos tuos oro vt demōstres ser-
uo tuo finē signoꝝ tuorū quorū par-
tem mihi demōstrasti nocte precedē
te. Et respondit: et dixit ad me. Sur-
ge super pedes tuos: et audi vocem
plenissimā sonitus. Et erit sicut com
motio/ nec cōmouebit̄ locus in quo
stas super eū. Ideo cū loquit̄ tu non
expauescas quoniam de fine verbū et
fundamētum terre intelligitur: qm̄
de ipsis sermo tremiscit ⁊ cōmouet̄.
B Scit enim quoniā finē eorū oportet
cōmutari. Et factū est cū audissem
surrexi super pedes meos ⁊ audiui:
et ecce vox loquens ⁊ sonus eiꝰ sicut
sonus aquarum multarum et dixit.
Ecce dies veniunt et erit quādo ap-
propinquare incipiā/ vt visitem ha-
bitantes in terra: ⁊ quando inquire-
re incipiam ab eis qui iniuste nocue
runt iniustitia sua et quando supple
ta fuerit humilitas sion: et cū superse-
gnabit̄ seculū qđ incipiet pertransi-
re: hec signa faciā. Libri aperientur
ante faciem firmamenti: ⁊ oēs vide
bunt simul: et anniculi infantes lo-
quentur vocibus suis: ⁊ pregnantes
immaturos parient infantes trium
et quatuor mensium ⁊ viuent ⁊ susci
tabuntur: ⁊ subito apparebunt se-
minata loca non seminata: et plena
promptuaria subito inuenientur va
cua: ⁊ tuba canet cum sono: quā cum
omnes audierint/ subito expauescent
et erit in illo tp̄e/ debellabunt amici
amicos vt inimici/ ⁊ expauescet ter-
ra cum his: ⁊ vene fontiū stabunt et
non decurrent in horis tribꝰ: et erit:
oīs qui derelictus fuerit ex omnibꝰ
istis quibꝰ predixi tibi/ ipse saluabi-
tur et videbit salutare meū: ⁊ finem
seculi vestri: et videbunt qui recepti
sunt hoies qui mortem non gustaue
runt a natiuitate sua: et mutabitur
cor inhabitantiū ⁊ cōuertetur in sen
sum aliud. Delebitur enī malum: et
extinguet̄ dolus. Florebit aūt fides
et vincetur corruptela: ⁊ ostendetur
veritas que sine fructu fuit diebus
tantis: et factū est cum loqueretur
mihi: et ecce paulatim intuebar sup
eum ante que stabam: ⁊ dixit ad me
hec. Ueni tibi ostendere tēpus ven-
ture noctis. Si ergo iterum rogaue
ris: ⁊ iterum ieiunaueris septem die
bus: iterū tibi renunciabo horū ma-
iora per diē quā audiui. Audita est
enim vox tua apud altissimū. Uidit C
enī fortis directionem tuā: ⁊ ꝓuidit
pudicitiam quā a iuuentute tua ha-
buisti: ⁊ ꝓpter hoc misit me demon-
strare tibi hec oīa et dicere tibi. Con
fide ⁊ noli timere ⁊ noli festinare cū
prioribus temporibꝰ cogitare vana
vt nō properes a nouissimis tempo-
ribus: et factum est post hec: et fleui
iterum: et similiter ieiunaui septem
diebus: vt suppleam tres hebdoma-
das que dicte sunt mihi et factū est
in octaua nocte: ⁊ cor meū turbaba-
tur iterato in me: ⁊ cepi loqui coram
altissimo. Inflammabatur enī spūs
meus valde: et aīa mea anxiabatur
et dixi. O dn̄e loquens locutus es ab
initio creature in primo die: dicens.
Fiat celum et terra: ⁊ tuum verbum
opus perfectū: et erat tunc spiritus
et tenebre circumferebantur: ⁊ silen-
tium/ sonus vocis hoīs nōdum erat

abs te. Tūc dixisti de thesauris tuis
proferri lumen luminosum: quo ap-
pareret opus tuū. Et die scdo creasti
spiritū firmamēti: et imperasti ei vt di-
uideret & diuisionē faceret inter aqˉs
vt pars qdā sursum recederet / pars
vo deorsū maneret. Et tertia die im-
perasti aqˉs ꝯgregari in septima par
te terre: sex vero partes siccasti & cō-
seruasti: vt ex eis sint corā te mini-
strātia seminata a deo et culta. Uer-
bum em̄ tuū ꝓcessit: et opus stati fie-
bat. Processit em̄ subito fruct⁹ mul-
titudinis immēs⁹: et cōcupiscētie gu-
stus multiformes: et flores colore im
mutabili: et odores odoramēti inue-
D stigabilis: et die tertia hec facta sūt.
Quarta autē die impasti fieri solis
splēdorē: lune lumen stellax̄ disposi-
tionē: et impasti eis vt deseruirēt fu-
turo plasmato hoi. Quinto autē die
dixisti septime parti vbi erat aqˉ con-
gregata: vt ꝓcrearet aialia: et vola-
tilia: et pisces: et ita fiebat: aqua mu-
ta et sine aia q̄ dei nutu iubebāt: aia-
lia faciebat: vt ex hoc mirabilia tua
nationes enarrēt. Et tunc cōseruasti
duas aias: nomē vni vocasti Enoch
et nomen scde vocasti leuiathan / et
separasti ea ab alterutro. Non enim
poterat septima pars vbi erat aqua
cōgregata cape ea. Et dedisti enoch
vnā partē q̄ siccata est tertio die: vt
habitet in ea vbi sunt montes mille.
Leuiathan aūt dedisti septimā par-
tē humidā et seruasti eā: vt fiat in de-
uorationē quibus vis: et qñ vis. Sex-
to aūt die imperasti terre: vt crearet
corā te iumēta: et bestias / et reptilia /
et sup his Adā: quē cōstituisti ducem
sup oīb⁹ factis q̄ fecisti: et ex eo edu-
cimur nos oēs quē elegisti populū.
Hec aūt oīa dixi corām te dñe: qr pro
pter nos creasti sclm. Residuas au-
tē gentes ab adā natas dixisti / eas
nil esse / et qsi saliue assimilate sūt / et
qsi stillicidiū de vase similasti abun-
dātiā eox. Et nūc dñe ecce iste gētes
q̄ i nihilū deputate sūt ceperūt dñari
nostri et deuorare: nos autē pplˉs tu⁹
quem vocasti primogenitū vnigeni-
tū emulatorē tuū traditi sum⁹ in ma-
nib⁹ eorū: et si propter nos creatū est
sclm: q̄re nō hereditatē possidemus
cum seculo? Usq̄ quo hec? Ca. vii.

P Et factū est cum finissem loq̄
verba hec: miss⁹ est ad me an-
gelus q̄ missus fuerat ad me

primis noctibus: & dixit ad me. Sur-
ge esdra / et audi sermones quos ve-
ni loqui ad te. Et dixi. Loquere deus
me⁹. Et dixit ad me. Mare positū est
in spatioso loco / vt esset altum et im-
mēsum: erit aūt ei introitus in angu
sto loco posit⁹: vt esset similis flumi-
nibus. Quis enī volens voluerit in-
gredi mare / et videre eum vel dñari
eius: si non transierit angustū in lati
tudinem quomodo venire poterit?
Item aliud. Ciuitas est edificata / et
posita in loco cāpestri: est autē plena
omniū bonorū. Introitus eius angu
stus et in precipiti positus: vt esset a
dextris quidē ignis: a sinistris aqua
alta: semita aūt est vna sola inter eos
posita: hoc est inter ignem & aquā: vt
nō capiat semita / nisi solūmodo ve-
stigiū hois. Si autē dabitur ciuitas
hoi in hereditatē / si nunq̄ antepositū
tum periculū pertransierit: quomo-
do accipiet hereditatē suā? Et dixi.
Sic dñe. Et dixit ad me. Sic est et is-
rael pars. Propter eos em̄ feci sclm
et quādo trāsgressus est Adā consti-
tutiones meas / iudicatum est quod
factū est. Et facti sunt introitus hu-
ius scli angusti / et dolentes / et labo-
riosi / pauci aūt et mali / et periculorū
pleni / et labore magnopere fulti. Nā
maioris scli introitus spatiosi et se-
curi / et facientes immortalitatis fru-
ctum. Si ergo ingredientes non fue-
runt ingressi qui viuunt / angusta et
vana hec: nō poterūt recipere q̄ sunt
reposita. Nūc ergo quare tu contur-
baris / cum sis corruptibilis? et quid
moueris tu / cū sis mortalis? Et qua-
re nō accepisti in corde tuo quod est
futurū: sed quod in presenti? Respō-
di / et dixi. Dominator dñe / ecce dis-
posuisti lege tua / quoniā iusti here-
ditabunt hec / impii autē peribunt /
iusti autē ferent angusta / sperantes
spatiosa: qui enim impie gesserūt / et
angusta passi sunt: & spatiosa non vi-
debunt. Et dixit ad me. Non est iu-
dex super deū / neq̄ intelligēs super
altissimū. Pereunt enī multi presen-
tes: quia negligūt que anteposita est
dei lex. Mādans enim mādauit de⁹
venientibus / quando venerunt: quid
facientes viuerent / et q̄d obseruantes
nō punirent. Illi aūt non sunt persua-
si / et cōtradixerūt ei / et cōstituerūt si-
bi cogitamen vanitatis: et ꝓposue-
rūt sibi circūuentiones delictorū: & su-

p̄dixerũt altissimo nõ esse: et vias ei⁹ nõ cognouerũt: et legẽ ei⁹ spreuerunt et spõsiones eius abnegauerũt: et in legitimis eius fidẽ non habuerũt: et opera eius nõ perfecerũt: ꝓpter hoc esdra vacua vacuis: et plena plenis. Ecce tempus veniet: et erit qñ venient signa q̃ predixi tibi ⁊ apparebit sponsa: et apparescẽs ostendet q̃ nũc subducit terra/et ois qui liberat⁹ est de predictis malis: ipse videbit mirabilia mea. Reuelabit eni fili⁹ meus iesus cũ his q̃ cũ eo sunt: et iocũdabũtur q̃ relicti sunt in annis quadringentis. Et erit post annos hos: ⁊ morietur fili⁹ me⁹ christus: et oẽs q̃ spiramentũ habẽt hoies: et cõuertet seclm in antiquũ silentiũ dieb⁹ septem sicut in priorib⁹ iudiciis: ita vt nemo derelinquat. Et erit post dies septẽ: et excitabit qd nondũ vigilat seclm: et morietur corruptũ. et terra reddet q̃ in ea dormiũt: et puluis q̃ in eo silentio habitãt: et promptuaria reddẽt q̃ eis commẽdate sunt aie. Et reuelabit altissimus sup sedẽ iudicii: et pertransibunt miserie: et lõganimitas cõgregabit. Iudiciũ autẽ solũ remanebit: veritas
C stabit: et fides cõualescet: et opus subsequet: ⁊ merces ostendet: et iustitie vigilabũt: et iniustitie non dñabunt. Et dixi. Prim⁹ abraam ꝓpter sodomitas orauit: et moyses ꝓ patribus qui in deserto peccauerunt: et q̃ post eũ ꝓ israel in dieb⁹ achaz et Samuelis ⁊ Dauid pro confractione: et salomon ꝓ eis q̃ venerunt in sctificationẽ/et helias ꝓ his q̃ pluuiaz acceperũt: ⁊ ꝓ mortuo vt viueret: ⁊ ezechias pro populo in dieb⁹ Sennacherib/ et multi ꝓ multis. Si ergo modo quando corruptibile increuit: et iniustitia multiplicata est: et orauerũt iusti ꝓ impiis: quare et nũc sic nõ erit? Et respõdit ad me/et dixit. Presens seclm nõ est finis: gloria in eo frequẽs manet: ꝓpter hoc orauerunt pro inualidis. Dies eni iudicii erit finis tẽporis hui⁹: et initiũ tẽporis future immortalitatis in quo transiuit corruptela/soluta est intẽperãtia/abscissa est incredulitas: creuit autem iustitia: orta est veritas. Tunc eniz nemo poterit saluare eum qui perit: neque demergere q̃ vicit. Et respõdi et dixi. Hic est sermo me⁹ primus ⁊ nouissimus: qm̃ melius erat non dare terrã Adam: vel cum iam dedisset coercere eum: vt non peccaret. Quid enim prodest hoibus in presenti viuere in tristitia et mortuos sperare punitionem? O tu qd fecisti Adam? Si enim tu peccasti/non est fact⁹ solius tuus casus: sed et noster qui ex te aduenimus. Quid enim ꝓdest nobis si promissum est nobis immortale tẽpus/ nos autez mortalia opa egimus? Et quoniã predicta est nobis perennis spes: nos vero pessimi vani facti sumus. Et qm̃ reposita sunt nobis habitacula sanitatis et securitatis/nos vero male cõuersati sumus. Et quoniam reposita est gloria altissimi protegere eos qui tarde cõuersati sunt/ nos aũt pessimis viis ambulauim⁹.
Et quoniã ostendet paradisus/cui⁹ fructus incorruptus perseuerat/in quo est securitas et medela: nos vero non ingrediemur: in ingratis enim locis cõuersati sumus. Et quoniam super stellas fulgebunt facies eorum qui abstinentiam habuerunt: nostre autẽ facies sup tenebras nigre. Non eniz cogitauim⁹ viuentes quando iniquitatẽ faciebamus: qd incipiemus post mortez pati. Et respondit: et dixit. Hoc est cogitamẽtuz certaminis qd certabit: qui super terrã natus est homo: vt si vict⁹ fuerit/patiat quod dixisti: si aũt vicerit recipiet qd dico quoniã hec est via quã Moyses dixit cũ viueret ad populũ dicens. Elige tibi vitam/vt viuas. Nõ crediderunt autẽ ei: sed nec post eum ꝓphetis: sed nec mihi qui locutus sum ad eos: quoniã non esset tristitia in perditionẽ eorũ/sicut futurũ est gaudiũ super eos quibus persuasa est salus. Et respondi: et dixi. Scio dñe quoniã vocatus est altissimus misericors in eo q̄ misereat his qui nondũ in seclo aduenerũt: et q̄ miseret illis qui conuersionẽ faciunt in lege ei⁹: et longanimis est: quoniam longanimitatem prestat his q̃ peccauerunt quasi suis operibus: et munificus est: quoniam quidem donare vult pro exigentiis ⁊ multe misericordie/quoniam multiplicat magis misericordias his q̃ presentes sunt/et qui preterierunt/⁊ qui futuri sunt. Si enim non multiplicauerit misericordias suas/non viuificabitur seculũ cum his qui inhereditabant in eo: et donat: quoniã si non donauerit de bonitate sua: vt alleuietur hi qui iniquitatem fecerunt/de

suis inhabitantibus/ non poterit decies
millesima pars viuificari hominũ: et
iudex si non ignouerit his qui curati
sunt verbo eius/ et deleuerit multitu-
dinez contemptionum: nõ forsitan de
relinquerentur in innumerabili multi
tudine/ nisi pauci valde. Capitulum. viii.

A Et respondit ad me ꝛ dixit. Hoc
seculum fecit altissimus ꝓpter
multos: futurũ autem propter pau-
cos. Dicã autem coraz te similitudi-
nem Esdra. Quomodo autem inter-
rogabis terrã: et dicet tibi: quoniam
dabit terram multam magis vnde
fiat fictile/ paruũ autez puluerẽ vnde
aurum fit: sic et actus presentis seculi.
Multi quidẽ creati sunt: pauci autez
saluabunt. Et respondi/ et dixi. Ab-
sorbe ergo aĩa sensuz/ et deuora quod
sapit. conuenisti eniz obaudire/ ꝛ pro
phetare volens. Nec enim tibi da-
tum est spatium/ nisi solummodo vi-
uere. O domine/ si nõ permittas ser-
uo tuo vt oremus coram te/ et des no
bis semen cordi/ et sensui culturam
vnde fructus fiat/ vnde viuere pos-
sit omnis corruptus: qui portabit lo-
cum hominis? Solus enim es/ et vna
plasmatio non sumus manuũ tuarũ
sicut locutus es: et quomodo nunc in
matrice plasmatũ est corpus/ et pre-
stas mẽbra: cõseruat in igne et aqua
tua creatio: et nouẽ mẽsibus patitur
tua plasmatio tuam creaturam que
in ea creata est: ipsum autem quod
seruat/ et quod seruat/ vtraqꝫ serua-
buntur: seruataqꝫ quandoqꝫ iterum
reddit matrix que in ea creuerunt.
Imperasti enim ex ipsis membris/
hoc est mammillis prebere lac fru-
ctui mãmillaruz: vt nutriat id quod
plasmatũ est vsqꝫ in tẽpus aliquod:
et postea disponas eũ tue misericor-
die: enutristi eum tua iustitia: et eru-
disti eum ĩ lege tua: et corripuisti eũ
tuo intellectu: et mortificabis eum/
B vt tuam creaturã: et viuificabis euz/
vt opus tuum. Si ergo perdideris
eum qui tantis laboribus plasmatus
est: tuo iussu facile est ordinari: vt et
id quod fiebat seruaret. Et nunc dñe
dicaz: de omni homine tu magis scis:
de pp'lo aũt tuo ob quem doleo: et de
hereditate tua propter quã lugeo: et
propter israel ꝓpter quez tristis sũ:
et de iacob ꝓpter quẽ doleo: ideo in-
cipiã orare corã te ꝓ me et ꝓ eis: qm̃
video lapsus nr̃os q̃ inhabitamus
terrã. Sed audiui celeritatẽ iudicis
qui futurus est. Ideo audi vocẽ meaz/
et intellige sermonẽ meum: et loquar
corã te. Initiũ verborum Esdre priusq̃
assumeret: ꝛ dixit. Dñe/ qui inhabitas
seculum: cuius oculi eleuati in superna et
aere: et cuius thronus inestimabilis/ ꝛ
gloria incõprehẽsibilis: cui astat ex
ercitus angelorũ cũ tremore/ quoruz
seruatio in vẽto et igni conuertit: cu-
ius verbũ verũ/ et dicta pseuerãtia:
cuius iussio fortis/ ꝛ dispositio terribi-
lis: cuius aspectus arefacit abyssos: et
indignatio tabescere facit montes/ ꝛ
veritas testificat: exaudi orõnez ser-
ui tui: et auribus percipe precationẽ fi-
gmenti tui. Dũ eñ viuo/ loquar: ꝛ dũ
sapio/ rñdebo. Nec respicias populi
tui delicta: sed q̃ tibi in veritate serui
unt. Nec intendas impia gẽtiũ stu-
dia: sz q̃ tua testimonia cũ doloribus
custodierũt. Nec cogites q̃ in cõspe-
ctu tuo false conuersati sunt: sed me
morare q̃ ex voluntate tua timorẽ co
gnouerunt. Neqꝫ volueris pdere/ q̃
pecudũ mores habuerunt: sed respi-
cias eos/ q̃ legẽ tuã splendide docue-
rũt. Nec indigneris eis/ q̃ bestijs pe
iores iudicati sunt: sed diligas eos:
qui semper in tua iustitia cõfidũt/ et
C gl'ia. Qm̃ nos et pres nr̃i talibus mor-
bis lãguemus: tu aũt ꝓpter nos peccã-
res misericors vocaberis. Si eñ desi-
deraueris vt nr̃i miserearis: tũc mi-
sericors vocaberis/ nobis autẽ nõ ha-
bentibus opera iustitie. Iusti eniz quibus
sunt opa multa reposita/ ex proprijs
operibus recipiẽt mercedẽ. Quid est
eñ homo/ vt ei indigneris? aut genus
corruptibile/ vt ita amarus sis de ipso?
In veritate eniz nemo de genitis est
qui nõ impie gessit: et de cõfitẽtibus/ q̃
nõ deliq̃t. In hoc eñ annũciabit iu-
stitia tua/ et bonitas tua dñe: cuz mi-
sertus fueris eis q̃ non habẽt substan-
tiã bonorũ operum. Et rñdit ad me: ꝛ di
xit. Recte locutus es aliq̃: ꝛ iuxta ser-
mones tuos/ sic et fiet: qm̃ non vere
cogitabo sup plasma eorũ qui pecca-
uerũt ante mortẽ/ ante iudiciũ/ ante
perditionẽ: sed iocundabor super iu-
storũ figmẽtũ: ꝛ memorabor peregri
nationis quoqꝫ/ ꝛ saluationis/ et mer-
cedis receptionis. Quomodo ergo lo
cutus sum/ sic et est. Sicut eniz agri-
cola serit super terraz semina multa:
et plantationes multitudinis plan-
tas: sed non in tempore omnia que

seminata sunt saluantur: sed nec oia
que plātata sunt / radicabunt: sic et q̄
in seculo seminati sunt / non oēs sal-
uabunt. Et respondi / et dixi. Si inue-
ni gratiā / loquar. Quomodo semen
agricole si nō ascēderit / aut nō acce-
perit pluuiā tuā in tēpore / aut si cor-
ruptum fuerit multitudine pluuie:
sic perit et similiter homo q̄ manib⁹
tuis plasmatus est / et tu ei imago no-
minat⁹: qm̄ similat⁹ es ei / ꝓpter quē
omnia plasmasti: et similasti semini
agricole. Non irascaris sup̄ nos / sed
parce ppl'o tuo / et miserere heredita-
ti tue. Tu autē creature tue misere-
D ris. Et r̄ndit ad me / et dixit. Que sūt
presentia presentibus: et que futura
futuris. Multum enim tibi restat / vt
possis diligere meā creaturam super
me: tibi aūt frequenter et ipsi ꝓxima-
ui: tu aūt nunq̄. Sed et in hoc
mirabilis es corā altissimo / qm̄ hu-
miliasti te sicut decet te: et nō iudica-
sti te / vt inter iustos plurimū glorifi-
ceris. Propter quod miserie multe /
et miserabiles efficiētur eis qui habi-
tant seculū in nouissimis: qui in mul-
ta supbia ambulauerunt. Tu autē ꝓ
te intellige: et de similib⁹ tuis inqui-
re gloriā. Vobis enī apertus est pa-
radisus / et plātata est arbor vite / pre-
paratū est futurū tēpus: preparata
est abundantia: edificata est ciuitas:
probata est requies: perfecta est bo-
nitas: et pfecta sapiētia. Radix mali
signata est a vobis: infirmitas et ti-
nea a vobis abscōsa est: et in infernū
fugit corruptio in obliuione. Trāsie-
rūt dolores: et ostensus est in fine the-
saur⁹ imortalitatis. Noli ergo adiice-
re inquirendo de multitudine eorū
qui pereunt. Nā et ipsi accipiētes li-
bertatē / spreuerūt altissimū: et legē
eius contēpserunt: et vias eius dere-
liquerunt. Adhuc aūt iustos eius cō-
culcauerūt / et dixerunt in corde suo
nō esse deū: et quidē scientes qm̄ mo-
riunt. Sicut enī vos suscipient q̄ pre-
dicta sunt: sic eos sitis et cruciatus
que preparata sunt. Non enī voluit
hominē disperdi. Sed et ipsi q̄ creati
sunt / coinquinauerūt nomen eius q̄
fecit eos: et ingrati fuerūt ei q̄ prepa-
rauit eis vitā. Quapropter iudicium
meū modo appropinquat. Que non
oībus demōstraui nisi tibi: et tibi si-
milibus paucis. Et respondi / et dixi.
Ecce nunc domine demonstrasti mi-
hi multitudinem signorum que inci-
pies facere in nouissimis: sed nō de-
mōstrasti mihi quo tēpore. Capitulū .ix.
Et respondit ad me et dixit. Me- A
tiens metire tēpus in temetip-
so: et erit. Cū videris quando trāsie-
rit pars quedam signorū que predi-
cta sunt / tūc intelliges quoniam ip-
sum est tēpus in quo incipiet altissi-
mus visitare seculum quod ab eo fa-
ctū est. Et qn̄ videbit in seculo motio
locorum / et populorū turbatio: tunc
intelliges qm̄ de his erat altissimus
locutus a diebus qui fuerunt ante te
ab initio. Sicut enī omne qđ factum
est in sc'lo initiū habet / pariter et cō-
summationē / et cōsummatio est ma-
nifesta: sic et altissimi tēpora initia
habēt manifesta in ꝓdigijs / et virtu-
tib⁹ / et cōsummationes in actu et in
signis. Et erit / oīs qui saluus factus
fuerit: et qui poterit effugere per ope-
ra sua et per fidē in qua credidistis
relinquet de ꝑdictis periculis / et vi-
debit salutare meū in terra mea / et
in finibus meis: qm̄ sanctificaui me a
seculo. Et tūc miserebūtur / qui nunc
abusi sunt vias meas: et in tormentis
commorabuntur hi qui eas proiece-
runt in contēptu. Qui enim non co-
gnouerunt me / viuētes bn̄ficia conse-
cuti: et qui fastidierūt legē meā / cum
adhuc erant habentes libertatē: et cū
adhuc esset eis apertus penitētie lo-
cus non intellexerūt / sed spreuerunt:
hos oportet post mortem in crucia-
mento cognoscere. Tu ergo noli ad-
huc curiosus esse / quomodo impii cru-
ciabuntur: sed inqre quomodo iusti
saluabuntur: et quorū sc'lm: et ꝓpter B
quos seculū / et quādo. Et respondi: et
dixi. Olim locut⁹ sum / et nūc dico / et
postea dicā: qm̄ plures sunt q̄ pere-
unt / q̄ qui saluabunt: sicut multipli-
cat fluct⁹ sup̄ guttā. Et r̄ndit ad me et
dixit. Qualis ager / talia et semina: et
quales flores / tales et tincture: et q̄-
lis operator: talis et creatio: et qua-
lis agricola: talis cultura: quoniam
tempus erat seculi. Et nunc cū essem
parans eis his qui nunc sunt / anteq̄
fieret sc'lm / in quo habitarent: et ne-
mo mihi contradixit: tunc enī quisq̄
et nunc creatur in mūdo hoc parato /
et messe indeficienti: et lege inuestiga-
bili corrupti sunt mores eorū. Et con-
sideraui sc'lm / et ecce erat periculum
ꝓpter cogitationes q̄ in eo aduene-

runt. Et vidi/ et peperci ei valde: et
seruaui mihi acinū de botro/ ꝛ plan-
tationem de tribu multa. Pereat er-
go multitudo/ que sine causa nata est
et seruet acinꝰ meꝰ/et plātatio mea:
qꝛ cū multo labore perfeci. Tu autē
si adhuc intromittas septē dies ali-
os/sed non ieiunabis in eis: ibis in
cāpum flor / vbi domus non est edi-
ficata: et māducabis solummodo de
floribꝰ cāpi:et carnē non gustabis:ꝛ
E vinū nō bibes /sed solūmodo flores.
Depcare altissimū sine intermissio-
ne: et veniā/ꝛ loquar tecū. Et ꝑfecꝰ
sum/sicut dixit mihi in campum/qui
vocat ardad; et sedi ibi in floribꝰ. Et
de herbis agri māducaui: et factā est
esca earum mihi in saturitatē. Et fa-
ctum est post dies septē:et ego disci-
bebā sup̄ a terrā:ꝛ cor meū iterū tur-
babatur sicut ante. Et apertū est os
meū: ꝛ inchoaui dicere coram altissi
mo/ꝛ dixi. O dñe te nobis ostendens
ostēsus es pr̄ibus nr̄is in deserto qd
nō calcat ꝛ infructuoso qñ erant ex-
eūtes de egypto: et dicēs dixisti. Tu
isrl̄ audi me:ꝛ semē iacob intēde ser-
monibus meis. Ecce eñ ego semino
in vobis legē meā: et faciet in vobis
fructū: et glorificabimini in eo p̄ se-
culū. Nā patres vr̄i accipiētes legē
nō seruauerunt: ꝛ legitima mea non
custodierunt:et factꝰ est fructꝰ legis
non parēs: nec eñ poterat/qñ tuus
erat. Nā qui acceperūt perierūt: nō
custodientes qd in eis seminatū fue-
rat. Et ecce cōsuetudo est:vt cū acce-
perit terra semen: vel nauem mare:
vel vas aliqd escam vel potū:cū fue-
rit exterminatū id in quo seminatū
est:vel in qd missum est: simul id qd
seminatū vel missū est:vel que susce-
pta sunt exterminant: et suscepta iā
D non manet apud nos. Sed nobis sic
nō factū est. Nos quidē q legē acce-
pimꝰ:peccātes periuimus:et cor no-
strū qd suscepit eā:nā lex non perit:
sed permansit in suo labore. Et cū lo-
querer hec in corde meo: respexi ocu-
lis meis ꝛ vidi mulierem in dextera
parte. Et ecce hec lugebat: et plora-
bat cum voce magna: et aio dolebat
valde:ꝛ vestimēta eius discissa: ꝛ ci-
nis sup caput eiꝰ. Et dimisi cogitatꝰ
in quibꝰ erā cogitās:et cōuersus sum
ad eā: et dixi ei. Ut qd fles? et qd do-
les animo? Et dixit ad me. Dimitte
me dñe meus vt defleā me et adaugeā

dolorem: quoniam valde amaro sum
animo et humiliata sum valde. Et dixi
ei. Quid passa es? Dic mihi. Et dixit
ad me. Sterilis fui ego famula tua
et nō peperi: habēs maritū annis tri-
ginta. Ego enim p̄ singulas horas ꝛ
p̄ singulos dies:ꝛ ānos triginta hos
depcor altissimū nocte ac die. Et fa-
ctū est post trigita annos exaudiuit
me deus ancillam tuā et vidit humi-
litatem meā et attendit tribulationē
mee et dedit mihi filiū: et iocundata
sum super eū valde ego et vir meus
et omnes ciues mei et honorificaba-
mus valde fortē. Et nutriui eū cū la-
bore multo. Et factum est cū creuis-
set et venisset accipere vxorem feci
diem epuli. Capitulum.x.

Et factū est cū introisset filius A
meus in thalamo suo cecidit
et mortuus est: et euertimus
oēs lumina et surrexerunt oēs ciues
mei ad cōsolandū me: et quieui vsq
in aliū diē vsq nocte. Et factum est
cū oēs quieuissent vt me cōsolarētur
vt quiescerē:et surrexi nocte et fugi:
et veni sicut vides in hoc cāpo:et co-
gito iā non reuerti in ciuitatē sed hic
consistere: et neq māducare neq bi-
bere:sed sine intermissione lugere et
ieiunare vsq dū moriar. Et dereliqui
sermones in quibus erā: et respondi
cū iracūdia ad eā et dixi. Stulta sup
omnes mulieres non vides luctū no-
strū et que nobis cōtingūt? Qm̄ syon
mater nostra omni tristitia cōtristat
et humilitate hūiliata est ꝛ luget va-
lidissime. Et nūc quoniā omes luge-
mus et tristes sumꝰ: quoniā oēs con-
tristati sumꝰ/ tu autē contristaris in
vno filio? Interroga enim terrā ꝛ di-
cet tibi: qm̄ hec est que debeat luge-
re casum tantorū super eā germinā-
tiū. Et ex ipsa ab initio omes nati et
alij venient: et ecce pene oēs in per-
ditionē ābulāt et exterminiū fit mul-
titudo eor. Et quis ergo debet luge-
re magis nisi hec q tā magnā multi-
tudinē perdidit q̄ tu que ꝑ vno do-
les? Si autē dicis mihi. Qm̄ non est
planctꝰ meꝰ similis terre: qm̄ fructū
ventris mei p̄didi quē cū meroribus
peperi et cū doloribꝰ genui:terra au-
tē scdm viā terre: abiitq in ea multi-
tudo p̄sens quo modo euenit: et ego
tibi dico sicut tu cū labore peperisti
sic et terra dat fructū suū homini ab
initio ei q fecit eā. Nūc ergo retine

apud temetipsam dolorē tuū: et fortiter fer qui tibi cōtigerūt casus. Si enī iustificaueris terminū dei/ et consilium suū recipies in tēpore/ et in talib⁹ collaudaberis. Ingredere ergo in ciuitatē ad virū tuum. Et dixit ad me. Nō faciā/ neq₃ ingrediar ciuitatem: sed hic moriar. Et apposui adhuc loqui ad eā: et dixi. Noli facere hunc sermonē: sed cōsenti persuadēti. Quod enim casus sion? Consolare propter dolorē hierl'm. Uides enim quoniam sctificatio nr̄a deserta effecta est: et altare nr̄m demolitū est: et tēplū nostrū destructū est: et psalteriū nr̄m humiliatū est: et hymn⁹ cōticuit: et exultatio nr̄a dissoluta est: et lumē cādelabri nr̄i extinctū est: et arca testamēti nr̄i direpta est: et sancta nr̄a contaminata sunt: et nomen quod inuocatum est super nos/ pene prophanatū est: et liberi nostri cōtumeliam passi sunt: et sacerdotes nr̄i succensi sunt: et leuite nr̄i in captiuitatē abierūt: et virgines nr̄e coinquinate sunt: et mulieres nr̄e vim passe sunt: et iusti nr̄i rapti sunt: et paruuli nr̄i perditi sunt: et iuuenes nr̄i seruierūt: et fortes nr̄i inualidi facti sunt: et quod omnium maius signaculum sion/ quoniā resignata est de gloria sua. Nā et tradita est in manib⁹ eorum/ qui nos oderūt. Tu ergo excute tuā tristitiā multā: et depone abs te multitudinē dolorū: vt tibi repropicietur fortis: et requiem faciet tibi altissimus requietionē laborū. Et factum est cū loquebar ad eam: facies eius fulgebat subito et species/ coruscus fiebat visus eius/ vt essem pauens valde ad eam: et cogitarē quid esset hoc. Et ecce subito emisit sonitum vocis magnū timore plenū: vt cōmoueretur terra a mulieris sono. Et vidi: et ecce amplius mulier nō cōparebat mihi: sed ciuitas edificabatur: et loc⁹ demōstrabatur de fundamentis magnis: et timui et clamaui voce magna: et dixi. Ubi est vriel āgelus/ qui a principio venit ad me? quoniam ipse me fecit venire in multitudine in excessu mētis hui⁹: et fact⁹ est finis meus in corruptionē: et oratio mea in improperiū. Et cū essem loquens ego hec: ecce venit ad me/ et vidit me: et ecce erā posit⁹ vt mortu⁹: et intellectus meus alienat⁹ erat/ et tenuit dexterā meā: et cōfortauit me: et statuit me super pedes meos/ et dixit mihi. Quid tibi est? et quare coturbat⁹ est intellectus tu⁹/ et sensus cordis tui? et quare conturbaris? Et dixi. Quoniam dereliquisti me et ego quidē feci scd'm sermones tuos: et exiui in campū: et ecce vidi et video qd' nō possum enarrare. Et dixit ad me. Sta vt vir: et commouebo te. Et dixi. Loq̄re dn̄e me⁹ tu in me: noli me derelinquere vt nō frustra moriar quoniam vidi q̄ non sciebā: et audio q̄ non scio. Aut nunquid sensus me⁹ fallitur: et aīa mea somniat? Nūc ergo deprecor te: vt demōstres seruo tuo de excessu hoc. Et rn̄dit ad me et dixit. Audi me/ et doceā te: et dicā tibi de quib⁹ times: quoniam altissim⁹ reuelauit tibi mysteria multa. Uidit rectā viam tuā: quoniam sine intermissione cōtristabaris pro pplo tuo: et valde lugebas propter sion. Hic ergo intellectus visionis q̄ tibi apparuit ante paululum. Quā vidisti lugētem/ inchoasti consolari eā. Nūc aūt iam speciem mulieris nō vides/ sed apparuit tibi ciuitas edificari: et quoniam enarrabat tibi de casu filii sui: hec absolutio est. Hec mulier quam vidisti: hec est sion: et quoniam dixit tibi: quā et nūc conspicies vt ciuitatem edificatā. Et quoniam dixit tibi: quia sterilis fuit annis triginta: propter quod erant anni scilicet triginta quoniam nō erat in ea adhuc oblatio oblata. Et factum est post annos D
triginta: edificauit salomon ciuitatē: et obtulit oblationes: tunc fuit quoniam peperit sterilis filium. Et qd' tibi dixit quoniā nutriuit eū cum labore: hoc erat habitatio in hierl'm. Et quoniam dixit tibi: quod filius me⁹ veniens in suo thalamo mortuus esset: et contigisset ei casus: hoc erat que facta est ruina hierl'm. Et ecce vidisti similitudinem ei⁹: et quoniā filiū lugeret: inchoasti cōsolari eā: et de his que contigerunt: hec erant tibi aperiēda. Et nunc videt altissimus: quoniam ex animo contristatus es: et quoniā ex toto corde pateris pro ea: ostendit tibi claritatē glorie eius: et pulchritudinem decoris eius. Propterea enim dixi tibi: vt maneres in cāpo vbi domus nō est edificata. Sciebam enim ego: quoniam altissimus incipiebat tibi ostendere hec: propterea dixi tibi: vt venires in agrum vbi non est fundamentum edificii. Nec enim poterat opus edificii hominis sustinere

ri in loco vbi incipiebatur altissimi
ciuitas ostendi. Tu ergo noli time-
re neq; expauescat cor tuū: sed ingre-
dere ⁊ vide splendorē et magnitudi-
nem edificij quātū capax est tibi vi-
sus oculorum videre: ⁊ post hec audies
quātum capit auditus auriū tuarū
audire. Tu enim beatus es pre multis:
et vocatus es apud altissimum sicut
et pauci. Nocte autē que in crastinū
futura est / manebis hic: et ostendet
tibi altissimus has visiones supre-
morū que faciet altissim⁹ his qui ha-
bitāt sup terrā in nouissimis diebus.
Et dormiui illā noctē et aliā: sicut di-
xerat mihi. Capitulum. xi.

A Et vidi somnium / et ecce ascen-
debat de mari aquila / cui erant
duodecim ale pennarum et capita
tria. Et vidi ⁊ ecce expandebat alas
suas in omnem terram: et oēs venti
celi insufflabāt in eā: et colligebant.
Et vidi / ⁊ de pennis eius nascebant
cōtrarie penne: et ipse fiebant in pē-
naculis minutis et modicis. Nā ca-
pita eius erāt quiescētia: et dimidiū
caput erat maius aliorū capitū: sed
ipsa quiescebat cū eis. Et vidi ⁊ ecce
aquila volauit in pennis suis / et re-
gnauit sup terrā et sup eos qui habi-
tant in ea. Et vidi qm̄ subiecta erant
ei oīa sub celo: ⁊ nemo illi cōtradice-
bat: neq; vn⁹ de creatura q̄ est super
terrā. Et vidi / et ecce surrexit aquila
sup vngues suos: et misit vocem pē-
nis suis dicens. Nolite oēs simul vi-
gilare / dormite vnusq̄sq; in loco suo
et p tpe vigilate. Capita autē in no-
uissimo seruent. Et vidi / et ecce vox
nō exibat de capitib⁹ ei⁹: sed de me-
dietate corporis eius. Et numeraui
cōtrarias pēnas ei⁹: et ecce ipse erāt
B octo. Et vidi / et ecce a dextera parte
surrexit vna pēna: et regnauit super
oēm terrā. Et factū est cū regnaret /
venit ei finis: et non apparuit locus
ei⁹: et sequēs exurrexit et regnabat.
Ipsa multū tenuit tps. Et factū est
cum regnaret / et veniebat finis eius
vt non appareret sicut prior. Et ecce
vox emissa est illi dicēs. Audi tu que
tanto tpe tenuisti terrā: hec annun-
cio tibi antequā incipias non appare-
re. Nemo post te tenebit tps tuum:
sed nec dimidiū eius. Et leuauit ter-
tia: et tenuit principatū sicut et prio-
res. et nō apparuit ⁊ ipsa. Et sic con
tingebat et omnib⁹ aliis singulatim

principatum gerere et iterum nusq̄
comparere. Et vidi et ecce in tēpore
sequentes penne erigebantur a de-
xtera parte vt tenerent et ipse prin-
cipatū: et ex his erant que tenebant
sed tamē statim non cōparescebant.
Nam et alique ex eis erigebant: sed
non tenebāt principatū. Et vidi post
hec et ecce nō cōparuerūt duodecim
penne ⁊ duo pennacula: ⁊ nihil sup-
erat in corpore aquile nisi duo capi-
ta quiescentia et sex pēnacula. Et vi-
di et ecce sex pennaculis diuise sunt
due et māserunt sub capite: quod est
ad dexterā partē. Nā quatuor māse- C
runt in loco suo. Et vidi et ecce sub-
alares cogitabāt se erigere et tenere
principat⁹. Et vidi et ecce vna erecta
est sed statim non comparuit. Et se-
cūde velocius: quā priores nō compa-
ruerūt. Et vidi et ecce due q̄ supera-
uerunt apud semetipsas cogitabant
et ipse regnare: ⁊ in eo cū cogitarent
ecce vnū quiescentiū capitū qd̄ erat
mediū euigilabat. hoc enim erat duo-
rū capitū maius. Et vidi quomā cō-
plexa sunt duo capita secū: et ecce cō-
uersum est caput cum his qui cum eo
erāt et comedit duas subalares que
cogitabant regnare. Hoc etiam ca-
put perconterruit omnem terram et
dominabatur in ea his qui habitant
terrā cū labore multo: et potentatum
tenuit orbis terrarum super omnes
alas que fuerunt. Et vidi post hec
et ecce mediū caput subito non com
paruit et hoc sicut ale. Superauerūt
autē duo capita que et ipsa similiter
regnauerūt super terram et sup eos
qui habitant in ea. Et vidi et ecce de-
uorauit caput a dextera parte illud
quod a leua. Et audiui vocē dicētem
mihi. Conspice contra te et consyde-
ra qd̄ video. Et vidi et ecce sicut leo
concitatus de sylua rugiens: et vidi
quoniam emittebat vocem hominis
ad aquilam. Et dixit / dicens. Audi D
tu et loquar ad te: et dicet altissimus
tibi. Nonne tu es qui superasti de
quatuor animalibus que feceram re-
gnare in seculo meo: et vt per eos
veniret finis tempoꝝ eoꝝ? Et quar-
tus veniens deuicit omnia animalia
que transierunt et potentatū tenuit
seculum cū tremore multo ⁊ omnem
orbem cum labore pessimo et inha-
bitauit tot tēporibus orbem terrarū
cum dolo. Et iudicasti terrā nō cum

veritate. Tribulasti eñ mãsuetos et
lesisti quiescentes/ ⁊ dilexisti mēda=
ces/ et destruxisti habitationes eorũ
qui fructificabãt: et hũiliasti muros
eorũ qui te non nocuerunt. Et ascen=
dit contumelia tua vsq ad altissimũ
et sṗbia tua vsq ad fortē. Et respe=
xit altissimus superba tēpora: et ec=
ce finita sunt et scelera eius comple=
ta sunt. Propterea non appareas tu
aquila ⁊ ale tue horribiles/ ⁊ penna=
cula tua pessima: et capita tua mali=
gna: et vngues tui pessimi: et oē cor=
pus tuũ vanum vt refrigeretur ois
terra et reuertat̃ liberata de tua vi/
et speret iudicium et misericordiam
A eius qui fecit eam. Capitulum. xii.
Et factũ est cũ loqueretur leo
verba hec ad aquilã: et vidi et
ecce qd̄ superauerat caput: et
non cõparuerũt quatuor ale ille que
ad eũ transierũt: et erecte sunt vt re=
gnarent: ⁊ erat regnũ eoꝝ exile ⁊ tu=
multu plenũ. Et vidi et ecce ipsa nõ
apparebãt: et oē corpus aquile incē=
debatur: et expauescebat terra val=
de: et ego a tumultu et excessu men=
tis et a magno timore vigilaui et di=
xi spiritui meo. Ecce tu ꝓstitisti mi=
hi hoc in eo qd̄ scrutaris vias altissi=
mi. Ecce adhuc fatigatꝰ sum animo
et spũ meo inualidus sum valde: et
nec modica est in me virtus a multo
timore quam expaui nocte hac. Nũc
ergo orabo altissimũ: vt me cõfortet
vsq in finē. Et dixi. Dominator dñe
si inueni gratiã ante oculos tuos: et
si iustificatus sum apud te pre mul=
tis/ ⁊ si certe ascēdit deprecatio mea
ante faciem tuã/ cõforta me et osten=
de seruo tuo mihi interpretationem
et distinctionem visus horribilis hu=
ius: vt plenissime ꝯsoleris aiam me=
am. Dignũ eñ me habuisti ostēdere
mihi tempoꝝ nouissima. Et dixit ad
me. Hec est interꝑtatio visionis hu=
ius. Aquilã quã vidisti ascēdentem
de mari: hoc est regnum qd̄ visum est
in visione danielis fratri tuo. Sed nõ
est illi interpretatũ qm̄ ego nunc ti=
bi interpretor. Ecce dies veniunt/ et
exurget regnũ super terram ⁊ erit ti
mor terrior oim regnoꝝ q̄ fuerũt an=
B te eum. Regnabunt aũt in eo reges
duodecim vnꝰ post vnum. Nã secun=
dus incipiet regnare: et ipse tenebit
amplius tp̄s pre duodecim. Hec est
interpretatio duodecim alarũ quas
vidisti. Et quam audisti vocē que lo=
cuta est/ non de capitibus eiꝰ exiuit
sed de medio corporis eiꝰ: hec est in=
terpretatio: qm̄ post tp̄s regni illius
nascent̃ cõtētiones nõ modice: et pe=
riclitabit̃ vt cadat: et non cadet tũc:
sed iterum cõstituetur in suũ initiũ.
Et quoniã vidisti subalares octo co=
herentes alis eius: hec est interpre=
tatio. exurgēt in ipo octo reges quo=
rum erunt tp̄a leuia/ ⁊ anni citati: et
duo quidem ex ipsis peribunt. Appro=
pinquante autē tp̄e medio/ quatuor
seruabũtur in tp̄e/ cũ incipiet appro=
pinquare tp̄s eiꝰ vt finiatur. duo vo
in finē seruabunt̃. Et qm̄ vidisti tria
capita quiescētia/ hec est interpreta=
tio. In nouissimis eius suscitabit al=
tissimꝰ tria regna et reuocabit in ea
multa: ⁊ dominabũtur terrã et q̄ ha=
bitant in ea cũ labore multo sup om=
nes qui fuerunt ante hos: ꝓpter hoc
ipsi vocati sunt capita aquile. Isti
eñ erunt qui recapitulabunt impie=
tates eius: et qui ꝑficient nouissima
eius. Et qm̄ vidisti caput maius non
apparens/ hec est interpretatio eius
quoniã vnus ex eis super lectũ suum
morietur: et tamē cũ tormentis. Nã C
duo qui ꝑseuerauerint/ gladius eos
comedet. Unꝰ enim gladiꝰ comedet
qui cũ eo: sed tamē hic gladio in no=
uissimis cadet. Et quoniã vidisti du=
as subalares traiicientes sup caput
qd̄ est in dextera parte/ hec est inter=
pretatio: hi sunt quos cõseruauit al=
tissimus in finem suũ: hoc est regnũ
exile et turbationis plenũ. Sicut vi=
disti et leonem quem vidisti de sylua
euigilantem et rugientē ⁊ loquētem
ad aquilã ⁊ arguentem eã: ⁊ iniusti=
tias ipsiꝰ per oēs sermones eius si=
cut audisti: hic est ventus quem ser=
uauit altissimus in finem ad eos/ et
impietates ipoꝝ: ⁊ arguet illos et in=
cutiet corã ipsis discerptiones eorũ.
Statuet eñ eos in iudicio viuos: et
erit/ cum arguerit eos tunc corripiet
eos. nam residuũ populũ meum libe=
rabit cũ misericordia/ qui saluati sunt sup
fines meos: et iocũdabit eos quoad=
usq veniet finis dies iudicii: de quo
locutus sum tibi ab initio. Hoc som=
niũ qd̄ vidisti ⁊ he interpretationes.
Tu ergo solꝰ dignꝰ fuisti scire altis=
simi secretũ hoc. Scribe ergo omnia
ista in libro q̄ vidisti ⁊ pone ea in lo=
co abscondito: ⁊ docebis ea sapientes

de pplo tuo/quoꝝ corda scis posse ca
D pere ⁊ seruare secreta hec. Tu autem
adhuc sustine hic alios dies septem:
vt tibi ostendat quicquid visum fuerit al-
tissimo ostendere tibi. Et ꝓfectꝰ est a
me. Et factū est cū audisset ois popu
lus quoniā pertransierūt septē dies
⁊ ego non fuissem reuersus in ciuita
tē/⁊ cōgregauit se ois a minimo vsqꝫ
ad maximū: ⁊ venit ad me ⁊ dixerunt
mihi/dicētes. Quid peccauimꝰ tibi: ⁊
qd iniuste egimꝰ in te quoniā derelin
quēs nos sedisti in loco hoc? Tu eñ
nobis superes solꝰ ex oibꝰ populis si-
cut botrꝰ de vinea: ⁊ sicut lucerna in
loco obscuro: ⁊ sicut portus et nauis
saluata a tempestate. Aut non suffi-
ciunt nobis mala que contingūt? Si
ergo tu nos dereliqueris quanto no-
bis erat melius si essemus succensi ⁊
nos cum incendio sion? Nec eñ nos
sumꝰ meliores eoꝝ q ibi mortui sunt.
Et plorauerūt voce magna. Et respō-
di ad eos ⁊ dixi. Confide Israel: ⁊ no
li tristari tu domus Jacob. Est enim
memoria vestri corā altissimo/⁊ for-
tis non est oblitus vestri in tentatio-
ne. Ego enim nō dereliqui vos/neqꝫ
excessi a vobis: sed veni in hunc lo-
cum vt deprecarer pro desolatione
sion: vt quererē misericordiā ꝓ humi
litate sanctificationis vestre. Et nūc
ite vnusquisqꝫ vestrū in domū suam: et
ego veniā ad vos post dies istos. Et
ꝓfectus est populꝰ sicut dixi ei in ci-
uitatē: ego autē sedi in campo septē
diebus sicut mihi mandauit: ⁊ man-
ducabam de floribus solūmodo agri:
de herbis facta est esca mihi in die-
bus illis. Cap. xiii.
A Et factum est post dies septem:
et somniaui somnium nocte. Et
ecce de mari vētus exurgebat vt con-
turbaret omnes fluctus eius. Et vi-
di et ecce conualescebat ille homo
cum nubibꝰ celi: ⁊ vbi vultū suū verte
bat vt consideraret/tremebant oīa
que sub eo videbant: ⁊ vbicunqꝫ exi-
bat vox de ore eius/ardescebant oēs
qui audiebant voces eius/sicut quie-
scit terra quando senserit ignem. Et
vidi post hec/⁊ ecce cōgregabat mul
titudo hoim quoꝝū nō erat numerus
de quattuor ventis celi: vt debellarent
hominē qui ascēderat de mari. Et vi-
di/⁊ ecce sibimet ipsi sculpserat mon-
tem magnū: ⁊ volauit super eū. Ego
autē quesiui videre regionē vel locum

vnde sculptus esset mons/et non po
tui. Et post hec vidi ⁊ ecce oēs q con-
gregati sunt ad eū vt expugnarēt eū
timebāt valde: tñ audebant pugnare.
Et ecce vt vidit impetū multitudinis
venientis non leuauit manū suā: neqꝫ
frameā tenebat: neqꝫ aliquod vas
bellicosum: nisi solummodo: vt vidi
quoniā emisit de ore suo sicut flatum
ignis: ⁊ de labijs eiꝰ spūs flāme: ⁊ de
lingua eiꝰ emittebat scintillas ⁊ tēpe-
states: ⁊ cōmixta sunt oia simul. hic
flatꝰ ignis: ⁊ spūs flamme: ⁊ multitu
do tēpestatis: ⁊ cecidit sup multitu-
dinē in impetu q preparata erat pu-
gnare: ⁊ succendit oēs/vt subito ni-
hil videret de innumerabili multitu-
dine nisi solummodo puluis et fumi
odor: ⁊ vidi ⁊ extimui. Et post hec vi- B
di ipsum hominē descēdentē de mon-
te ⁊ vocantem ad se multitudinē aliā
pacificā: ⁊ accedebat ad eum vultus
hoim multoꝝ quoꝝūdā gaudentium:
quoꝝūdā tristantiū: aliqui vero alliga-
ti/aliqui adducentes ex eis q offere-
bantur: ⁊ egrotaui a multitudine pa-
uoris: ⁊ expergefactꝰ sum ⁊ dixi. Tu
ab initio demonstrasti seruo tuo mi-
rabilia hec: ⁊ dignū me habuisti vt su
sciperes deprecationē meā: ⁊ nūc de-
monstra mihi adhuc interpretationē
somnij huiꝰ. Sicut eñ existimo i sen-
su meo: ve q derelicti fuerint in diebꝰ
illis: et multo plus ve his q non sunt
derelicti. Qui eñ non sunt derelicti:
tristes erāt. Intelligo nūc q sunt re-
posita in nouissimis diebꝰ ⁊ occurrēt
eis: sꝫ ⁊ his q derelicti sunt. Propter
hoc venerūt eñ in pericula magna:
⁊ necessitates multas sicut ostēdunt
somnia hec. Attamen faciliꝰ est peri-
clitantē venire in hūc/q pertrāsire:
sicut nubē a seculo: ⁊ nunc videre que
cōtingunt in nouissimo. Et rñdit ad
me ⁊ dixit. Et visionis interpretatio-
nem dicā tibi: ⁊ de quibus locutus es
aperiam tibi. Quoniam de his dixisti
qui derelicti sunt/hec est interpreta-
tio. qui aufert periculum illo tēpore/
hic se custodiuit. qui in periculo in-
ciderunt/hi sunt qui habent opera et
fidem ad fortissimum. Scito ergo
quoniā magis beatificati sunt q de-
relicti super eos qui mortui sunt. He
interpretationes visionis: qꝛ vidisti
virū ascendentē de corde maris: ipse
est quē conseruat altissimus multis
tēporibus/qui per semetipsum libe-

rabile creaturā suam: ⁊ ipse disponet
qui derelicti sunt. Et quoniam vidisti
de ore eius exire/ vt spiritum ⁊ ignem
et tempestatē: ⁊ quoniam nō tenebat
phrameā neq; vas bellicosum: corru-
pit enim impetus eius multitudinem
C que venerat expugnare eum: hec est
interpretatio: ecce dies veniūt quan-
do incipiet altissimus liberare eos:
qui super terrā sunt: et veniet in ex-
cessu mētis super eos qui inhabitant
terrā. Et alij alios cogitabunt debel-
lare: ciuitas ciuitatem: et locus locū/
et gens aduersus gentem/ ⁊ regnum
aduersus regnū. Et erit cum fiet hec
et contingent signa que ante ostendi
tibi: ⁊ tunc reuelabit filius meus/ quē
vidisti vt virum ascendētem. Et erit
quando audierint oēs gentes vocem
eius: et derelinquet vnusquisq; in re-
gione sua bellū suum/ qd habēt ad al-
terum: ⁊ colliget in vnum multitudo
innumerabilis/ sicut volentes venire
et expugnare eū. Ipse autē stabit su-
per cacumen montis sion. Sion autē
veniet et ostendetur oibus parata et
edificata sicut vidisti montem sculpi
sine manibus. Ipse autē filius meus
arguet q adinuenerūt gentes/ impie-
tates eorum has que tempestati appro-
pinquauerunt: propter mala cogita-
menta eorū ⁊ cruciamēta quibus inci-
pient cruciari: q assimilate sunt flam-
me/ ⁊ perdet eos sine labore p legē q
4. Regū 17.a. igni assimilata est. Et qm vidisti eū
colligentem ad se aliam multitudinē
pacificā: he sunt decē tribus que ca-
ptiue facte sunt de terra sua/ in die-
bus Osee regis quē captiuum duxit
Salmanasar rex Assyriorum: ⁊ transtu-
lit eos trans flumen: et trāslati sunt
in terrā aliā. Ipsi autē sibi dederunt
consiliū hoc vt derelinquerent mul-
titudinem gentium: ⁊ pficiscerētur
in vlteriorem regionē/ vbi nunq in-
habitauit genus humanum: vel ibi
obseruare legitima sua/ q non fuerāt
seruantes in regione sua. Per introi-
tus autē angustos fluminis euphra-
D tem introierūt. Fecit enim eis tunc al-
tissimus signa: et statuit venas flu-
minis vsq; quo transirent. Per eam
enim regionē erat via multa itineris/
anni vnius ⁊ dimidij: nam regio illa
vocatur arsareth. Tunc inhabitaue-
rūt ibi vsq; in nouissimo tēpore: ⁊ nūc
iterū cū ceperint venire/ iterū altissi-
mus statuet venas fluminis vt pos-
sint trāsire: ppter hec vidisti multi-
tudinē cū pace. Sed ⁊ q derelicti sunt
de pplo tuo/ hi sunt q inueniunt in-
tra terminū meū. Factum erit ergo
qn incipiet pdere multitudinē earū
que collecte sunt gentes/ proteget eos
qui superauerūt populū: ⁊ tunc osten-
det eis multa plurima portēta. Et di-
xi ego. Dnator dñe hoc mihi ostēde, p-
pter qd vidi virum ascendentē de cor-
de maris. Et dixit mihi. Sicut nō po-
tes hec vel scrutari vel scire que sunt
in pfundo maris: sic nō poterit qsq;
sup terrā videre filiū meū vel eos qui
cum eo sunt nisi in tempore diei. Hec
est interpretatio somnij qd vidisti: et
ppter qd illuminatus es hic solus. Dere-
liquisti enim tuam: ⁊ circa meam vaca-
sti legē ⁊ quesisti. Vitā enim tuā dispo-
suisti in sapientia: ⁊ sensum tuū voca-
sti matrem: ⁊ ppter hec ostendi tibi
merces apud altissimū: erit enim post
alios tres dies ad te alia loquar/ ⁊ ex-
ponam tibi grauia ⁊ mirabilia. Et pro-
fectus sum ⁊ transij in campū/ mul-
tum glorificans ⁊ laudans altissimū
de mirabilibus que per tēpus faciebat:
⁊ quoniā gubernat ipsum/ ⁊ que sunt
in temporibus illata: et sedi ibi tri-
bus diebus. Cap. xiiii.

Et factum est tertio die/ ⁊ ego A
sedebam sub quercu. Et ecce
vox exiuit contra me de rubo/
et dixit. Esdra/ Esdra. Et dixi. Ecce
ego dñe. Et surrexi sup pedes meos.
Et dixit ad me. Reuelans reuelatus
sum sup rubū: et locutus sum Moysi
quando populus meus seruiebat in Egy-
pto: ⁊ misi eū ⁊ eduxi populū meū de
Egypto et adduxi eū sup montē Si-
na/ ⁊ detinebam eum apud me diebus
multis: et enarraui ei mirabilia mul-
ta/ et ostendi ei temporū secreta/ ⁊ fi-
nē: ⁊ precepi ei dicens. Hec in palam
facies verba/ et hec abscondes. Et
nunc tibi dico: signa que demōstraui
et somnia que vidisti: et interpreta-
tiones quas tu vidisti/ in corde tuo
repone ea: tu enim recipieris ab oibus
cōuerteris residuus cū consilio meo/
⁊ cum similibus tuis vsq; quo finiantur
tēpora, quoniam seculum perdidit iu-
uentutē suā/ ⁊ tēpora appropinquāt
senescere. Duodecim enim partibus di-
uisum est seculum/ ⁊ transierūt eius
decima et dimidium decime partis:
supersunt autē eius post mediū deci-
me partis. Nunc ergo dispone domū B

tuam/⁊ corripe populum tuum/⁊ cōso-
lare humiles eoꝝ/⁊ renuncia iam cor-
ruptele/⁊ dimitte abs te mortales co
gitationes/⁊ proiice abs te pondera
humana/⁊ exue te iam infirmam na-
turam/⁊ repone in vnam partem mo
lestissima tibi cogitamenta/⁊ festina
trāsmigrare a tēporibus: his que enī
vidisti nunc contigisse mala/iterum
horū deteriora facient: quātum enim
inualidum fiet seculū a senectute: tā-
tum multiplicabunt super inhabitā-
tes mala. Prolongauit enī se magis
veritas: et appropinquauit menda-
cium. Jam enim festinat venire quā
vidisti visionem. Et respondi ⁊ dixi
coram te dn̄e. Ecce enī ego abibo sicut
precepisti mihi: ⁊ corripiā presentē
populū. Qui autē iterū nati fuerint:
quis cōmonebit? Positum est ergo se
culum in tenebris: ⁊ qui inhabitant
in eo sine lumine. Quoniā lex tua in-
cēsa est: ꝓpter quod nemo scit que a
te facta sunt/vel que incipient ope-
ra. Si enī inueni in te gratiā/immitte
in me spiritū sanctū: ⁊ scribā omne
qd̄ factum est in seculo ab initio que
erant in lege tua scripta/vt possint
hoīes inuenire semitam: ⁊ qui volue-
rint viuere in nouissimis/viuant. Et
respondit ad me ⁊ dixit. Uadens cō-
grega populū: ⁊ dices ad eos vt non
C querant te diebus quadraginta. Tu
autem prepara tibi buxos multos/et
accipe tecū Sarcam/Dabriā/Sale-
miā/Echanū/⁊ Asiel quinqꝫ hos: qui
parati sunt ad scribendū velociter: et
venias huc: ⁊ ego accendam in cor-
de tuo lucernā intellectus/q̄ non ex-
tinguet quoadusqꝫ finiant que inci-
pies scribere. Et tunc perfectꝭ quedā
palā facies: quedā sapiētib⁹ absconse
tradēs: in crastinū enī hac hora inci-
pies scribere. Et profectus sum sicut
mihi precepit: ⁊ cōgregaui omnē po-
pulū ⁊ dixi. Audi Israel verba hec.
Peregrinati sunt patres nostri ab
initio in egypto/⁊ liberati sunt inde:
⁊ acceperūt legē vite quā nō custodie-
runt: quam ⁊ vos post eos transgres-
si estis: ⁊ data est vobis terra in sor-
tē/⁊ terra sion/⁊ patres vestri ⁊ vos
iniq̄tatē fecistis ⁊ non seruastis vias
quas precepit vobis altissim⁹ ⁊ iustus
iudex cū sit/abstulit a vobis in tēpore
qd̄ donauerat. Et nunc vos hic estis
et fratres vestri introrsum vestrum
sunt. Si ergo imperaueritꝭ sensui ve-
stro: ⁊ erudieritis cor vestrū/viui con
seruati eritis/⁊ post mortē misericor-
diā cōseq̄mini. Judiciū enī post mor-
tem veniet/quando iterum reuiuisce-
mus: ⁊ tūc iustoꝝ nomina parebunt
⁊ impiorum facta ostendent. Ad me
igitur nemo accedat nunc: neqꝫ req̄-
rat me vsqꝫ dies quadraginta. Et ac- D
cepi quinqꝫ viros sicut mādauit mi-
hi: ⁊ ꝓfecti sumus in campum/⁊ mā-
simus ibi. Et factus sum in crastinū:
⁊ ecce vox vocauit me/dicens. Esdra
aperi os tuū: ⁊ bibe quod te potauero.
Et aperui os meū: et ecce calix plen⁹
porrigebatur mihi. Hoc erat plenum si-
cut aqua: color autē eius vt ignis si-
milis. Et accepi ⁊ bibi: ⁊ in eo cū bi-
bissem/cor meū cruciabat intellectu/
et in pectus meum increscebat sapiē-
tia. Nam spiritus meus conseruaba-
tur memoria. Et apertū est os meum
⁊ non est clausum ampli⁹. Altissim⁹
dedit intellectum quinqꝫ viris/⁊ scri-
pserunt que dicebant excessiones no
ctis quas non sciebāt. Nocte autem
manducabāt panē: ego autē ꝑ diem
loquebar: ⁊ per noctē non tacebam.
Scripti sunt autem per quadragin-
ta dies libri ducenti quatuor. Et fa-
ctum est cum compleuissent quadra-
ginta dies/locutus est altissimus di-
cens. Priora que scripsisti/in palam
pone: ⁊ legant digni ⁊ indigni: nouis-
simos autem septuaginta conserua-
bis: vt tradas eos sapientibus de po-
pulo tuo. In his enim est vena intel- A
lectus/⁊ sapientie fons/⁊ sciētie flu-
men. Et feci sic. Ca.xv.

Ecce loquere in aures plebis
mee sermones ꝓphetie quos
immisero in os tuū dicit dn̄s:
et fac vt in charta scribantur: qm̄ fi-
deles ⁊ veri sunt. Ne timeas a cogi-
tationibus aduersum te: nec turbent
te incredulitates dicētium. Quoniā
ois incredulus in incredulitate sua
morietur. Ecce ego induco: dicit dn̄s
sup orbē terrarū mala/gladiū/et fa-
mem/⁊ mortē/⁊ interitum: ꝓpter qd̄
superpolluit iniquitas omnē terrā: ⁊
adimpleta sunt opera nociua illorū.
Propterea dicit dn̄s: iam non silebo
de impietatibus eorū que irreligiose
agūt: nec sustinebo in his que inique
exercent: ecce sanguis innoxius et
tristis clamat ad me: ⁊ anime iusto-
rum clamāt pseuerāter. Uindicans Apo.6.e.
vindicabo illos dicit domin⁹: ⁊ accis ⁊.19.a.

piā omnē sanguinē innocētum ex illis
ad me. Ecce popul⁹ meus quasi grex
ad occisionē ducit iam non patiar il-
lū habitare in terra Egypti: sed edu-
cam eū in manu potēti ⁊ brachio ex-
celso/ et percutiā plaga sicut prius/ et
corrūpam omnē terrā eius. Lugebit
Egyptus et fundamenta eius plaga
verberata: ⁊ castigatione quas indu-
cet ei deus. Lugebunt cultores ope-
rantes terrā: quoniā deficient semi-
na eoꝝ ab rubigine ⁊ grandine ⁊ a sy-
dere terribili. Ue seculo ⁊ q̄ habitant
in eo: quia appropinquauit gladi⁹ et
cōtritio eoꝝ: ⁊ exurget gens cōtra gē-
tem ad pugnā/ ⁊ romphea in manib⁹
eoꝝ. Erit enī inconstabilitio hoib⁹ et
alij alijs inualescētes nō curabūt re-
gem suū ⁊ principes vie gestoꝝ suoꝝ
B in potentia sua. Concupiscet enī ho-
mo in ciuitatē ire/ et nō poterit. Pro-
pter superbiā enī eoꝝ ciuitates tur-
babunt/ dom⁹ exterent/ homines me-
tuent. Non miserebitur homo proxi-
mum suū ad irritū faciēdum domos
eoꝝ in gladiū ad diripiēdas substan-
tias eorum propter famē panis ⁊ tri-
bulationē multā. Ecce ego cōuoco di-
cit de⁹: oēs reges terre ad me veren-
dum qui sunt ab oriente/ ⁊ ab austro
ab euro/ ⁊ a Libano ad conuertēdos
ad se/ ⁊ reddere q̄ dederūt illis: sicut
faciunt vsq; hodie electis meis: sic fa-
ciam et reddā in sinu eoꝝ. Hec dicit
dn̄s deus. Non parcet dextera mea
sup peccatores: nec cessabit rōphea
super effundentes sanguinē innoxiū
super terrā. Exiit ignis ab ira eius: ⁊
deuorauit fundamēta terre/ ⁊ pecca-
tores quasi stramē incensum. Ue eis
qui peccāt ⁊ non obseruāt mandata
mea dicit dn̄s. non parcā illis. Disce-
dite filij a potestate. Nolite contami-
nare sanctificationē meā quoniā no-
uit dn̄s omnes q̄ delinquūt in illū. p̄-
pterea tradidit eos in mortē ⁊ in oc-
cisionē. Jam enī venerunt super orbē
terrarum mala ⁊ manebitis in illis:
non enim liberabit vos deus propter
quod peccastis in eum. Ecce visio hor-
ribilis: ⁊ facies illius ab oriente. Et
exient nationes draconum Arabū in
curribus multis: ⁊ sicut flatus eorum
numerus fertur super terram vt iam
timeant ⁊ trepidēt omnes qui illos
audiēt carmonij insanientes in ira: et
exient vt apri de sylua/ et aduenient
in virtute magna ⁊ cōstabunt in pu-
gnam cum illis: ⁊ vastabūt portionē
terre Assyrioꝝ. Et post hec superua-
lescent dracones natiuitatis sue me-
mores/ ⁊ conuertēt se conspirātes in
virtute magna ad persequēdos eos.
Isti turbabuntur ⁊ silebunt in virtu-
te illoꝝ/ ⁊ cōuertēt pedes suos in fu-
gam et a territorio Assyrioꝝ subses-
sor obsidebit eos ⁊ consumet vnū ex
illis/ ⁊ erit timor ⁊ tremor in exercitu
illorum ⁊ contentio in reges ipsoꝝ.
Ecce nubes ab oriente ⁊ a septētrio- C
ne vsq; ad meridianū et facies earū
horrida valde plena ire ⁊ procelle/ et
collident se inuicē/ ⁊ collident sydus
copiosum super terrā ⁊ sydus illoꝝ:
et erit sanguis a gladio vsq; ad ven-
trē/ ⁊ fimus hominis vsq; ad substra-
mē cameli/ ⁊ erit timor ⁊ tremor mul-
tus super terrā/ ⁊ horrebunt qui vide-
bunt iram illā/ ⁊ tremor apprehēdet
illos: ⁊ post hec mouebunt nimbi co-
piosi a meridiano et septentrione et
portio alia ab occidēte: ⁊ sup inuale-
scent venti ab oriēte ⁊ recludent eā ⁊
nubem quā suscitauit in ira/ ⁊ sydus
ad faciendā exterminationē ad orien-
talē ventum ⁊ occidentē violabitur:
et exaltabunt nubes magne et val-
de plene ire ⁊ sydus vt exterreāt om-
nem terrā ⁊ inhabitātes eam ⁊ infun-
dent super omnē locū altū ⁊ eminen-
tem sydus terribile ignē ⁊ grandinē
et rompheas volantes ⁊ aquas mul-
tas vt etiā impleant omnes campi ⁊
omnes riui plenitudine aquarū mul-
tarū: ⁊ demolient ciuitates ⁊ muros
⁊ montes/ ⁊ colles/ ⁊ ligna syluarū/ ⁊
fenum pratorum/ ⁊ frumēta eoꝝ. Et
transibūt cōstantes vsq; Babylonem
et exterent eā: conuenient ad ipsam
⁊ circuibunt eam ⁊ effundent syd⁹ et
omnē irā super eam et subibit puluis
et fumus vsq; in celū ⁊ omnes in cir-
cuitu lugebūt eā: ⁊ qui sub ea reman-
serint seruient his qui exterruerunt.
Et tu Asia concors in spem Babylo-
nis ⁊ gloria persone eius: ve tibi mi-
sera propter quod assimilasti et et or-
nasti filias tuas in fornicatione ad
placēdum ⁊ gloriandū in amatorib⁹
tuis qui tecū cupierūt semper forni-
cari. Odibilem imitata es in oibus
operibus eius ⁊ in adinuētionib⁹ eī⁹
propterea dicit dn̄s. Immittam tibi
mala viduitatē/ paupertatem/ et fa- D
mem/ ⁊ gladiū/ ⁊ pestē ad deuastan-
das domos tuas a violatione ⁊ morte

te et gloria virtutis tue. Sicut flos
siccabit cum exarget ardor q emis-
sus est super te infirmaberis vt pau
percula plagata et castigata a mu-
lierib⁹ vt nō possint te suscipere po-
tentes ⁊ amatores. Nunquid ego sic
zelabor te dicit dñs nisi occidisses e-
lectos meos in omi tēpore exaltans
percussionē manuū ⁊ diceres super
mortē eoꝝ cū inebriata esses. Exor-
na speciē vultus tui? Merces forni-
cationis tue in sinu tuo: propter hoc
redditionem accipies. Sicut facies
electis meis dicit dñs sic faciet tibi
deus et tradet te in malū. Et nati tui
fame interient: et tu rhōphea cades
⁊ ciuitates tue cōterentur / ⁊ oēs tui
in cāpo gladio cadēt. Et qui sunt in
mōtibus fame peribunt ⁊ māduca-
būt carnes suas ⁊ sanguinem bibēt
a fame panis et siti aque. Infelix p
maria venies ⁊ rursum accipies ma
la. Et in transitu allidēt ciuitatē oc-
cisam ⁊ exterent aliquā portionem
terre tue / et partez glorie tue exter-
minabunt: rursum reuertentes con-
uersam. Et demolita eris illis ꝓ sti-
pula et ipsi erūt tibi ignis: ⁊ deuora-
bunt te et ciuitates tuas terrā tuam
et montes tuos omes syluas tuas:
et lignū fructiferū igni comburent.
Filios tuos captiuos ducent et cen-
sum tuū i predā habebūt: ⁊ gloriā fa
ciei tue exterminabunt. Capm.xvi.
A Ve tibi Babylon ⁊ Asia: ve ti-
bi Egypte et Syria. Precin-
gite vos saccis ⁊ ciliciis ⁊ plā
gite filios vestros et dolete: quoniaz
appropinquauit contritio vestra.
Immissus est vobis gladi⁹: et quis
est q auertat illuz? Immissus est in
vobis ignis: et qs est qui extinguat
illū? Immissa sunt vob mala: et qs
est qui repellat ea? Nunquid repel-
let aliquis leonē esurientē in sylua:
aut extinguet ignem in stipula mox
quādo ceperit ardere? Nunquid re-
pellet aliqs sagittā a sagittario for-
ti missam? Dñs fortis immittit ma-
la: et quis est qui repellat ea? Exiit
ignis ex iracundia eius: et quis est
qui extinguat eū? Coruscabit: et qs
nō timebit? Tonabit: et quis nō pa-
uebit? Dñs cōminabitur: ⁊ quis non
funditus conteretur a facie ipsius?
Terra tremuit ⁊ fundamenta eius:
mare fluctuat de profundo: ⁊ fluct⁹
eius disturbabunt ⁊ pisces ei⁹ a fa-
cie dñi et a gloria virtutis eius: quia
fortis dextera eius q arcū tendit sa-
gitte eius acute q ab ipso mittuntur:
nō deficiēt cū ceperit mitti in fines
terre. Ecce mittunt mala ⁊ nō reuer
tent donec veniant sup terrā. Ignis
succēditur et nō extinguetur: donec
consumat fundamenta terre. Quē-
admodū nō redit sagitta missa a va
lido sagittario: sic nō reuertent ma-
la que missa fuerint in terrā. Ve mi-
hi ve mihi: quis me liberabit in illis
diebus? Initiū dolorū et multi gemi
tus initium famis ⁊ multi interitus
initiū bellorū et formidabunt pote-
states: initiū maloꝝ et trepidabunt
omes. In his quid faciā cū venerint
mala? Ecce fames ⁊ plaga et tribu- B
latio et angustia missa sunt flagella
in emēdatione: et in his omib⁹ se nō
cōuertent ab iniquitatib⁹ suis: neq
flagelloruz memores erunt semper.
Ecce erit annone vilitas super terrā
sic vt putent sibi esse directā pacē et
tunc germinabunt mala super terrā
gladius: fames: et magna confusio.
A fame eni plurimi qui inhabitant
terrā interient ⁊ gladius perdet ce-
teros q superauerint a fame: ⁊ mor-
tui sicut stercora ꝓiicientur et nō erit
qui consoletur eos. Derelinquet eni
terra deserta: et ciuitates eius deii-
cientur. Non derelinquetur qui colat
terram ⁊ qui seminet eā. Ligna da-
bunt fructus: et quis vindemiabit
illa? Vua matura fiet et quis calca-
bit illā? Erit eni locis magna deser-
tio. Cupiet enim homo hominē vide
re: vel vocē eius audire. Relinquen-
tur enim de ciuitate decē: et duo de
agro qui absconderint se in densis
nemorib⁹ et scissuris petrarū: quē-
admodum duz derelinquunt in oli-
ueto et singulis arboribus tres aut
quattuor oliue: aut sicut in vinea vin
demiata racemi relinquunt ab his
qui diligenter vineā scrutant: sic re-
linquent in dieb⁹ illis tres aut qua-
tuor scrutantib⁹ domos eoꝝ in rhō-
phea. Et relinquetur terra deserta ⁊
agri eius inueterabūt et vie eius et
omes semite eius germinabunt spi-
nas eo qd nō transient homines per
eam. Lugebunt virgines nō haben-
tes sponsos: lugebunt mulieres non
habentes viros: lugebunt filie earū
non habentes adiutoriuz sponsi ea-
rum in bello cōsumentur et viri ea-

rum in fame exterentur. Audite ve-
ro ista: ⁊ cognoscite ea serui dñi. Ec-
ce verbum dñi excipite illud ne diis
credatis de quib⁹ dicit dñs. Ecce ap
propinquant mala: et non tardant.
Quemadmodũ pregnãs cum parit
in nono mẽse filium suum appropin
quante hora partus eius ante horas
duas vel tres dolores circũeunt ven
trem eius et prodeũte infante de vẽ
tre nõ tardabunt vno puncto: sic nõ
morabuntur mala ad prodeundum
super terram ⁊ seculum gemet ⁊ do-
lores circumtenebunt illud. Audite
verbum plebs mea. Parate vos in
pugnam: ⁊ in malis sic estote quasi
aduene terre. Qui vendit quasi qui
fugiat: ⁊ qui emit quasi q̃ perditur⁹.
Qui mercatur quasi qui fructum
non capiat: ⁊ qui edificat quasi non
habitaturus. Qui seminat quasi qui
non metet: sic et qui vineam putat
quasi qui non vindemiaturus. Qui
nubunt sicut quasi filios nõ facturi:
et qui non nubunt sic quasi vidui.
Propter quod qui laborãt sine cau-
sa laborant. Fructus enim illorum
alienigene metent ⁊ substantiam il
lorũ rapient ⁊ domos euertẽt et fili-
os eorũ captiuabunt quia in captiui
tate ⁊ fame generãt natos suos. Et
qui negociantur in rapina quantũ
diu exornant ciuitates ⁊ domos su-
as ⁊ possessiones ⁊ personas suas tã
to magis adzelabor eos super pecca
ta sua dicit dñs. Quo modo zelatur
fornicaria mulierem idoneam ⁊ bo-
nam valde sic zelabitur iustitia ini-
quitatem cũ exornat se et accusat eã
in facie cũ venerit qui defendat ex-
quirẽtem omne peccatũ super terrã.
Propterea nolite similari et nec ope
ribus eius: quoniã adhuc pusillum
⁊ tolletur iniquitas a terra et iusti-
tia regnabit in vos. Nõ dicat pecca-
tor se nõ peccasse: quoniã carbones
ignis cõburet super caput eius qui
dicit. Non peccaui corã dño deo: et
gloria ipsi⁹. Ecce dñs cognoscet om
nia opera hominũ ⁊ adinuentiones
illorũ ⁊ cogitationes illorũ ⁊ corda
illorũ. Dixit enim. Fiat terra et fa-
cta est: fiat celũ et factum est. Et in
verbo illi⁹ stelle fundate sunt ⁊ no-
uit numerũ stellarum. Qui scruta-
tur abyssum et thesauros illarum:
qui mensus est mare et conceptum
eius. Qui conclusit mare in medio
aquarum et suspendit terram super
aquas verbo suo. Qui extendit ce-
lũ quasi cameram: super aquas fun-
dauit eũ. Qui posuit in deserto fon-
tes aquarũ: ⁊ super verticẽ montiũ
lacus ad emittẽdũ flumina ab emi-
nẽti petra vt potaret terrã. Qui fin- D
xit hominẽ et posuit cor suum in me
dio corporis ⁊ misit ei spiritum vitã
et intellectum ⁊ spiramẽ dei omnipo-
tẽtis qui fecit omnia: ⁊ scrutinat om-
nia abscõsa i abscõsis terre. Hic no-
uit adinuentionem vestrã/ et que co
gitatis in cordibus vestris: peccan-
tes et volentes occultare peccata ve
stra. Propter quod dñs scrutinãdo
scrutinauit omnia opera vestra ⁊ tra
ducet vos omnes ⁊ vos confusi eritis
cum processerint peccata vestra co-
ram hominibus: ⁊ iniquitates erũt
que accusatores stabunt in die illo.
Quid facietis: aut quomodo abscõ-
detis peccata vestra corã deo et an-
gelis eius? Ecce iudex deus: timete
eũ. Desinite a peccatis vris ⁊ obliui
scamini iniquitates vestras tã age-
re eas in sempiterno et deus educet
vos et liberabit de omni tribulatio-
ne. Ecce enim incenditur ardor sup
vos turbe copiose ⁊ rapiẽt quosdam
ex vobis ⁊ cibabunt idolis occisos:
et qui consenserint eis erunt illis in
derisum et improperium et in con-
culcationem: erit enim locis locus:
⁊ i vicinas ciuitates exurrectio mul
ta super timentes dñm. Erunt qua-
si insani nemini parcentes: ad diri-
piendũ ⁊ deuastãdum adhuc timen
tes dominum quia deuastabunt ⁊ di
ripiẽt substãtias ⁊ de domibus suis
eos eiicient. Tunc parebit probatio
electorum meorum vt aurũ qd̃ pro-
batur ab igne. Audite dilecti mei di-
cit domin⁹. Ecce adsunt dies tribu-
lationis et de his liberabo vos. Ne
timeatis nec hesitetis: quoniam de⁹
dux vester est. Et qui seruat manda
ta ⁊ precepta mea dicit dominus de-
us/ ne preponderent vos peccata ve-
stra ne superleuẽt se iniquitates ve
stre. Ue qui cõstringuntur a pecca-
tis suis ⁊ obteguntur ab iniquitati-
bus suis: quẽadmodũ ager cõstrin-
gitur a sylua et spinis tegit̃ semita
eius p̃ quã non trãsit homo et exclu-
dit̃ ⁊ mittit̃ ad deuorationem ignis.

¶ Finis quarti libri Esdre.

¶ Hieronymus ad Chromatiū et He-
liodorum in Tobiā Prefatio.

Mirari nō desino exactionis
vestre instantiam. Exigitis
enim vt librū Chaldeo sermo-
ne conscriptū ad latinū stylū trahā:
librū vtiq; Tobie/ quē Hebrei de ca-
talogo diuinarū scripturarum secā-
tes his que Agiographa memorant
manciparūt. Feci satis desiderio ve-
stro: nō tamen meo studio. Arguunt
et nos hebreorū studia: et imputant
nobis cōtra suū canonē latinis au-
ribus ista transferre. Sed melius es-
se iudicans phariseorum displicere
iudicio/ et episcoporū iussionibus de-
seruire: institi vt potui. Et quia vici-
na est Chaldeorū lingua sermoni he-
braico vtriusq; lingue peritissimum
loquacem reperiens vnius diei labo-
rē arripui: et quicquid ille mihi He-
braicis verbis expressit/ hoc ego ac-
cito notario sermonibus latinis ex-
posui. Orationibus vestris mercedē
huius operis cōpensabo cū gratū vo-
bis didicero me/ quod iubere estis di-
gnati complesse.

¶ Liber Tobie.

¶ Ca. S. Tobias captiuus in diebus
Salmanasar fugit idola primitiuas/
et decimas soluit: duxit Annam vxo-
rem et generat ex ea Tobiā/ fit gra-
tus Salmanasar: et pergit in rages
vbi tradidit raguelī decē talenta ar-
gēti sub chyrographo: moritur Sal-
manasar cui succedit Sēnacherib:
qui audiēs Tobiā sepelire mortuos
querit eū interficere: et ipse occidit a fi-
liis suis: tobias in domū suā reuertit
omni substātia sua restituta. Cap. i.

A
4.re.12.c.

Obias ex tribu et ciuita-
te nephtalim que est in su-
perioribus galilee supra
Naasson post viā que du-
cit ad occidentē in sini-
stro habēs ciuitatē Se-
phet: cū captiuus esset in die-
bus salmanasar regis assyriorū in ca-
ptiuitate tñ positus viā veritatis non
deseruit: ita vt oia que habere poterat
quotidie concaptiuis fratribus qui erāt ex
eius gñe impertiret. Cūq; esset iunior
oibus in tribu nepthalim: nihil tñ pue-
rile gessit in opere. Deniq; cum irent
oēs ad vitulos aureos/ quos hieroboā
3.re.12.f. fecerat rex israel hic solus fugiebat
cōsortia oim: et pgebat ad hierlm ad
tēplū dñi: et ibi adorabat dñm deū is-
rael oīa primitiua sua et decimas
suas fideliter offerēs: ita vt in tertio
anno proselitis et aduenis ministra-
ret oēm decimationē. Hec et his simi- B
lia secundū legē dei puerulus obser-
uabat. Cū vero factus fuisset vir ac-
cepit vxorē Annam de tribu sua: ge-
nuitq; ex ea filiū nomē suū imponens
ei quē ab infantia timere deū docuit
et abstinere ab oī pctō. Igit dū p ca-
ptiuitatē deuenisset cū vxore sua et
filio in ciuitatē Niniuen cū omi tri-
bu sua: et cū oēs ederent ex cibis gē-
tiliū iste custodiuit aīam suā et nunq̄
cōtaminatus est in escis eorū. Et quia
memor fuit dñi in toto corde suo de-
dit illi deus gratiā in cōspectu salma-
nasar regis: et dedit illi potestatē quo-
cūq; vellet ire habēs libertatē quecūq;
facere voluisset. Pergebat ergo per
oēs qui erant in captiuitate: et monita
salutis dabat eis. Cū aūt venisset in C
rages ciuitatē medorū et ex his quibus
honoratus fuerat a rege habuisset de-
cē talēta argēti: et cū in multa turba
gñis sui gabelū egētē videret qui erat
ex tribu eius sub chirographo dedit il-
li memoratū pōdus argēti. Post mul-
tū vero tpis mortuo salmanasar re-
ge cū regnaret sennacherib filius eius
pro eo: et filios israel exosos haberet in
cōspectu suo. Tobias quotidie perge-
bat per oēm cognationē suā et conso-
labat eos: diuidebatq; vnicuiq; prout
poterat de facultatibus suis: esurien- D
tes alebat: nudisq; vestimēta prebe-
bat et mortuis atq; occisis sepultu-
rā sollicitus exhibebat. Deniq; cū re- 4.r.19.g
uersus esset rex sennacherib fugiēs ec.48.d.
a Iudea plagā quā circa eū fecerat esa.37.g.
deus propter blasphemiā suā et iratus mul- 1.ma.7.f.
tos occideret ex filiis isrl: tobias se- 2.2.mac.
peliebat corpa eorū. At vbi nūciatū 8.e.
est regi iussit eū occidi: et tulit omnē
substātiā eius. Tobias vero cū filio suo
et cū vxore fugiēs nudus latuit quia mul-
ti diligebāt eū. Post dies vero quadragi-
taquinq; occiderūt regē filii ipsius et re-
uersus est Tobias in domū suā: om-
nisq; facultas eius restituta est ei.
¶ C. S. In die festo tobias prandium
bonū parat: mittit filiū ad vicinos
et parētes timētes deū ad epulādū
secū: inuenit iugulatus vnus ex filiis
israel: nunciat patri a filio et sepeliuit
eū: arguit a propinquis: nec tñ propter hoc
destitit ab operibus mie: cecus factus
ex stercore hirūdinis gratias agis

amicos irridentes eum de bono ope
re corrigit: et precipue de hedo vitu
peratur ab vxore sua anna. Capm. ii.
A Post hec vero cũ esset dies fest⁹
dñi: ⁊ factũ esset prandiũ bo-
num in domo Tobie / dixit fi-
lio suo. Vade / et adduc aliquos de
tribu nostra timẽtes deum / vt epu-
lentur nobiscũ. Cumq; abisset / reuer
sus nũciauit ei vnum ex filiis israel
iugulatũ iacere in platea. Statimq;
exiliens de accubitu suo / relinquens
prandiũ ieiunus peruenit ad corpus
tollensq; illud portauit ad domum
suam occulte. vt dum sol occubuisset
caute sepeliret eũ. Cumq; occultasset
corpus / mãducauit panẽ cum luctu
et tremore: memorans illũ sermonẽ
amos. 8. c quem dixit dñs per Amos prophetã.
B Dies festi vestri cõuertẽtur in lamẽ
3. 1. d. tationẽ ⁊ luctũ. Cũ vero sol occubuis-
set / abiit et sepeliuit eũ. Arguebant
aũt eũ oẽs proximi ei⁹ dicẽtes. Iam
huius rei causa interfici iussus es
et vix effugisti mortis imperiũ: ⁊ ite
rum sepelis mortuos. Sed Tobias
plus timens deum q̃ regem / rapie-
bat corpora occisorũ ⁊ occultabat in
domo sua / et mediis noctib⁹ sepelie-
bat ea. Contigit aũt vt quadã die fa-
tigatus a sepultura veniens in do-
mũ suã / iactasset se iuxta parietem
⁊ obdormisset: et ex nido hyrundinũ
dormiẽti illi / calida stercora incide-
C rent sup oculos eius / fieretq; cecus.
Hanc autẽ temptationẽ ideo permisit
dñs euenire illi / vt posteris daretur
exemplũ patiẽtie eius sicut et sancti
Iob. Nam cũ ab infantia sua semp
deum timuerit et mandata eius cu-
stodierit / non est cõtristatus contra
deum q; plaga cecitatis euenerit ei:
sed immobilis in dei timore permã-
sit: agens gratias deo oĩbus diebus
vite sue. Nã sicut beato iob insultã-
bant reges: ita isti parẽtes ⁊ cogna-
ti eius irridebãt vitã eius: dicentes.
J. 8. a. Ubi est spes tua pro qua elemosy-
nas et sepulturas faciebas? Tobias
vero increpabat eos dicẽs. Nolite ita
loqui: qm̃ filii sanctorũ sumus: et vi-
tam illam expectamus quã deus da
D turus est his qui fidem suam nunq̃
mutãt ab eo. Anna vero vxor ei⁹ ibat
ad opus textrinũ quotidie / et de la-
bore manuũ suarũ victũ quem conse
qui potuisset deferebat. Unde factũ
est vt hedũ caprarũ accipiens domũ
lisset domi. Cuius cũ vocem balan-
tis vir eius audisset / dixit. Videte
ne forte furtiuus sit. Reddite eũ do
minis suis: qr nõ licet nobis aut ede
re ex furto aliquid / aut contingere.
Ad hec vxor eius irata / respondit.
Manifeste vana facta est spes tua /
et elemosyne tue modo apparuerũt.
Atq; his et aliis huiuscemodi ver-
bis exprobrabat ei.
¶ C. 3. De oratione tobie: de sara fi-
lia raguelis qualit̃ exprobrat ei ab
ancilla / de oratione eius et ieiunio
trium dierum et trium noctium / ex
audiuntur preces eorum: ⁊ raphael
ad curandũ eos est missus. Capm. iii.
Tunc Tobias ingemuit / ⁊ ce- A
pit orare cũ lachrymis dicẽs.
Iustus es dñe / et oĩa iudicia
tua vera sunt: ⁊ oẽs vie tue mĩa ⁊ ve
ritas ⁊ iudiciũ. Et nunc dñe memor
esto mei: ⁊ ne vindictã sumas de pec
catis meis / neq; reminiscaris delic-
ta mea vel parentũ meorum. Quoniã
nõ obediuimus preceptis tuis: ideo
traditi sumus in direptionẽ ⁊ capti
uitatem ⁊ mortẽ ⁊ in fabulã / ⁊ in im
properiũ oĩbus nationib⁹ in quibus
dispersisti nos. Et nunc dñe magna
iudicia tua: qr nõ egimus sm̃ prece-
pta tua / et nõ ambulauimus synce-
riter coram te. Et nunc dñe sm̃ volũ
tatem tuã fac mecũ / ⁊ precipe in pa-
ce recipi spiritũ meũ. Expedit ei mi- B
hi mori magis q̃ viuere. Eadẽ itaq;
die contigit vt Sara filia Raguelis in
Rages ciuitate medorum: ⁊ ipsa audi
ret improperium ab vna ex ancillis
patris sui / qm̃ tradita fuerat septẽ
viris: ⁊ demonium noĩe Asmodeus
occiderat eos mox vt ingressi fuissent
ad eam. Ergo cũ pro culpa sua incre
paret puellam / respondit ei: dicens.
Amplius ex te nõ videamus filium
aut filiã sup terrã / interfectrix viro
rum tuorũ. Nunquid ⁊ occidere me
vis sicut etiã occidisti septẽ viros?
Ad hanc vocem perrexit in superi⁹
cubiculũ domus sue: et tribus dieb⁹
⁊ tribus noctib⁹ nõ mãducauit neq;
bibit / sed in oratione persistẽs cum
lachrymis deprecabatur deũ / vt ab
isto improperio liberaret eã. Factũ
est aũt die tertia dum cõpleret ora- C
tionem / benedicẽs dñm dixit. Bene
dictum est nomen tuum deus patrũ
nostrorum / qui cũ iratus fueris mĩam
facies: ⁊ in tpe tribulationis pecca-

ta dimittis his qui inuocāt te. Ad te
dn̄e faciem meā conuerto: ad te ocu-
los meos dirigo. Peto dn̄e vt de vin-
culo improperii huius absoluas me:
aut certe desuper terram eripias me.
Tu scis dn̄e quia nunq̄ concupiui vi-
rum: et mundā seruaui aīam meam
ab omni concupiscentia. Nunq̄ cum
ludētibus miscui me: neq̄ cū his q̄
in leuitate ambulāt / participem me
prebui. Uirum autē cum timore tuo/
non cū libidine mea cōsensi suscipe-
re. Et aut ego indigna fui illis: aut il-
D li forsitan mihi non fuerunt digni: q̄
forsitan viro alii cōseruasti me. Non
est eñ in hoīs potestate consiliū tuū.
Hoc aūt pro certo habet oīs q̄ te co-
lit: q̄ vita eius si in probatione fue-
rit/coronabit: si autē in tribulatione
fuerit/liberabit: et si in corruptione
fuerit/ad mīam tuam venire licebit.
Non enī delectaris in perditionib'
nr̄is: q̄ post tempestatē trāquillum
facis: et post lachrymationē et fletū
exultationē infundis. Sit nomē tuū
de' israel benedictū in secula. In il-
lo tēpore exaudite sunt p̄ces ambo-
rum in cōspectu glorie summi dei: et
missus est angel' dn̄i sctūs raphael:
vt curaret eos ambos: quorū vno tp̄e
sunt orōnes ī cōspectu dn̄i recitate.

¶ C.S. Tobias putās se mori filium
instruxit de sepultura corporis sui: ho-
nore matris: et precipue de eleemosy-
nis: superbiam / fornicationē / aliaq̄
vetat: pecuniā mutuatam sub chyro
grapho indicat. Capitulum. iiii.

A Igitur cū tobias putaret ora-
tionē suam exaudiri / vt mori
potuisset: vocauit ad se tobiā
filiū suū: dixitq̄ ei. Audi fili mi verba
oris mei: et ea in corde tuo quasi fun-
damentum construe. Cum acceperit
deus aīam meā / corpus meū sepeli:
et honorē habebis matri tue omnibus
Ecc.7.c. diebus vite eius. Memor eñ esse de-
13.q.2.ca. beas/q̄ et quāta pericula passa sit pro-
hebron. pter te in vtero suo. Cum aūt et ipsa
cōpleuerit tempus vite sue /sepelias
eā circa me. Omnibus autē diebus vite
tue ī mēte habeto deū: et caue ne ali-
quādo peccatō cōsentias / et p̄termittas
B precepta dn̄i dei nr̄i. Et substantia
Lu.14.c. tua fac eleemosynā: et noli auertere
Pro.3.b. faciē tuā ab vllo paupere: ita eñ fiet
Ecc. 4.a. vt nec a te auertat facies dn̄i. Quo-
et.14.b. modo potueris / ita esto misericors.
Si multū tibi fuerit/abundāter tri-
bue: si exiguū tibi fuerit / etiā exiguū
libenter impertiri stude. Premium
enim bonum tibi thesaurizas in die De penl.
necessitatis: q̄m eleemosyna ab omī di.1.c.mi-
peccato/et a morte liberat: et non pa- rol.
titur aīam ire in tenebras. Fiducia Ec.29.c.
magna erit corā summo deo: eleemo
syna oibus facientibus eam. Atten-
de tibi fili mi ab omni fornicatione
et preter vxorem tuam nunq̄ patia-
ris crimen scire. Superbiā nunq̄ in C
tuo sensu/aut in tuo verbo domina-
ri permittas: in ipsa eñ initiū sum-
psit oīs p̄ditio. Quicunq̄ tibi aliq̄d Leui.19.
operat' fuerit/statim ei mercedē re- deu.24.
stitue: et merces mercenarii tui apd̄
te oino non remaneat. Quod ab alio mat.7.b.
odieris fieri tibi: vide ne tu aliquan-
do alteri facias. Panē tuū cum esu-
rientib' et egenis comede: et de vesti-
mentis tuis nudos tege. Panē tuū /
et vinū tuū super sepulturā iusti con
stitue: et noli ex eo māducare et bibe- 3.1.c.
re cum peccatorib'. Cōsilium semp̄ a sa- D
piēte p̄quire. Omni tēpore benedic
deum: et pete ab eo vt vias tuas diri-
gat: et oia cōsilia tua in ipso perma-
neant. Indico etiā tibi fili mi dedisse
me decē talēta argēti / dū adhuc in-
fantulus esses gabelo, in rages ciui-
tate medorū: et chirographū ei' apd̄
me habeo: et ideo perquire quomodo
ad eum peruenias/et recipias ab eo
supra memoratū pondus argenti/et
restituas ei chirographū suum. No-
li timere fili mi / pauperē quidem vi-
tam gerim': sed multa bona habebi-
mus si timuerim' deū et recesserim'
ab omni peccato/et fecerimus bene.

¶ C.S. Tobias sociū itineris q̄rit/
raphaelē inuenit: ad patrē introdu-
cit: eo comitāte profectus est: mater
flet/quam pater consolatur. Ca. v.

Tunc rn̄dit tobias patri suo et
dixit. Oia quecūq̄ precepisti
mihi/faciā pater. Quomodo
autē pecuniā hanc requirā / ignoro.
Ille me nescit et ego eū ignoro: qd̄ si-
gnum dabo ei? Sz neq̄ viā per quā A
pergat illuc aliq̄n cognoui. Tunc pa
ter suus rn̄dit illi/et dixit. Chirogra-
phum quidē illius apud me habeo:
quod dum illi ostenderis / statim re-
stituet. Sed perge nūc / et inquire tibi
aliquem fidelem virū/qui eat tecum
salua mercede sua: dum adhuc viuo
vt recipias eam. Tunc egressus to-
bias/inuenit iuuenē splendidū stan-

tem p̄cinctū: et quasi paratū ad am-
bulandū. Et ignorans q angelus dei
esset: salutauit eum: et dixit. Unde te
B habemus bone iuuenis? At ille respōdit.
Ex filiis israel. Et tobias dixit ei. Nosti
viam que ducit in regionem medorū?
Cui rñdit. Noui: et oīa itinera eius fre-
quēter ambulaui: et mansi apud ga-
belū fratrē nr̄m q̄ morat in rages ci-
uitate medorū: q̄ posita est in monte
ecbathanis. Cui tobias ait. Sustine
me obsecro: donec hec ipsa nunciem
patri meo. Tūc ingressus tobias: in-
dicauit vniuersa hec prī suo. Super
que admiratus pater: rogauit vt in-
troiret ad eū. Ingressus itaq̄ saluta-
uit eum: et dixit. Gaudiū tibi sit sem-
per. Et ait Tobias. Quale gaudium
mihi erit q̄ in tenebris sedeo: et lumē
celi non video? Cui ait iuuenis. Forti
animo esto: in p̄ximo est vt a deo cu-
C reris. Dixit itaq̄ illi Tobias. Num-
quid poteris perducere filiū meū ad
gabelū in rages ciuitatem medorū?
Et cū redieris: restituā tibi mercedē
tuā. Et dixit ei angelus. Ego ducam: et
reducā eum ad te. Cui tobias rñdit.
Rogo te indica mihi de qua domo:
aut de qua tribu es tu? Cui raphael
angelus dixit. Genus q̄ris mercenna-
rii: an ipsum mercennariū qui cū fi-
lio tuo eat? Sed ne forte sollicitum te
reddā: ego sum azarias anania ma-
gni filius. Et tobias rñdit. Ex magno
genere es tu. Sed peto ne irascaris/
q voluerim cognoscere genus tuū.
Dixit aūt illi angelus. Ego sanū du-
D cā/et sanū tibi reducā filiū tuū. Re-
spondens aūt tobias/ait. Bene am-
s.J.10.b. buletis/et sit deus in itinere vr̄o/ et an-
gelus eius comitet vobiscū. Tunc pa-
ratis oībus q̄ erant in via portanda
fecit tobias vale prī suo et matri sue
et ambulauerunt ambo simul. Cūque
profecti essent: cepit mater eius flere/
et dicere. Baculū senectutis nr̄e tuli-
sti: et trāsmisisti a nobis. Nunq̄ fuis-
set ipsa pecunia p qua misisti eum.
Sufficiebat enim nobis paupertas no-
stra/ vt diuitias cōputaremus hoc qđ
videbamus filiū nr̄m. Dixitq̄ ei to-
bias. Noli flere: saluus perueniet filius
noster: et saluus reuertetur ad nos/ et
oculi tui videbūt illū. Credo enim q
angelus dei bonus comitet ei/ et bene
disponat omnia q̄ circa eum gerun-
tur/ ita vt cum gaudio reuertatur ad
nos. Ad hanc vocem cessauit mater
eius flere/ et tacuit.

C. S. Liberat angelus tobiā ne de-
uoretur a pisce/ docet eum de corde et
iecore et felle piscis cuius vtilitatis
sint: persuadet ei nuptias Sare/ do-
cet sanctitatē nuptiarum. Capm. vi. A

Profectus est autē Tobias/ et
canis secutus est eum: et mansit
p̄ima mansione iuxta fluuiū
tigris. Et exiuit vt lauaret pedes su-
os: et ecce piscis immanis exiuit ad de-
uorandū eū. Quē expauescēs tobias
clamauit voce magna dicēs. Domi-
ne: inuadit me. Et dixit ei angelus.
Apprehēde branchiā eius: et trahe eū
ad te. Qđ cum fecisset: attraxit eū in
siccum: et palpitare cepit ante pedes
eius. Tunc dixit ei angelus. Exintera
hūc piscē: et cor eius/ et fel/ et iecur re-
pone tibi. Sūt enim hec necessaria ad B
medicamēta vtiliter. Qđ cū fecisset
assauit carnes eius/ et secū tulerunt in
via: cetera salierunt q̄ sufficerēt eis/
quousq̄ peruenirent in rages ciuitatē
medorū. Tūc interrogauit tobias an-
gelum: et dixit ei. Obsecro te azaria
frater/ vt dicas mihi qđ remediū ha-
bebūt ista q̄ de pisce seruare iussisti?
Et rñdēs angelus: dixit ei. Cordis eius
particulam si sup carbones ponas/
fumus eius extricat omne genus demo-
niorū/ siue a viro/ siue a muliere. ita
vt vltra nō accedat ad eos. Et fel va-
let ad vngendos oculos in q̄bus fue-
rit albugo et sanabunt. Et dixit ei to-
bias. Ubi vis vt maneamus? Respon- C
dēsq̄ angelus ait. Est hic raguel noīe
vir propinquus de tribu tua: et hic ha-
bet filiā noīe sarā: sed neq̄ masculū
neq̄ femīnam vllā habet aliā preter
eā. Tibi debet oīs substantia eius: et
oportet eā te accipere coniugē. Pete
ergo eā a patre eius: et dabit tibi eā in
vxorē. Tunc respōdit tobias/ et dixit.
Audio quia tradita est septē viris/
et mortui sunt: sed et hoc audiui: quia
demoniū occidit illos. Timeo ergo
ne forte et mihi hec eueniāt: et cū sim
vnicus parētibus meis/ deponā sene-
ctutē illorū cum tristitia ad inferos.
Tunc angelus raphael dixit ei. Audi D
me: et ostendā tibi q̄ sunt q̄bus preua- Ho.31.
lere potest demoniū. Hi nāq̄ qui con-
iugiū: ita suscipiūt: vt deum a se/ et a
sua mēte excludāt/ et sue libidini ita
vacent/ sicut equus et mulus quibus
non est intellectus/ habet potestatē
demoniū super eos. Tu aūt cum ac-

ceperis eam / ingressus cubiculum/
per tres dies continens esto ab ea: et
nihil aliud nisi orationibus vacabis
cum ea. Ipsa autē nocte incenso ieco-
re piscis, fugabit demoniuꝫ. Secun-
da vero nocte, in copulatione sctōrū
patriarcharum admitteris. Tertia
autē nocte bñdictionem cōsequeris
vt filij ex vobis procreentur inco-
lumes. Transacta autē tertia nocte/ ac-
cipies virginē cum timore dñi: amo-
re filiorū magis q̄ libidine ductus:
vt in semine Abrae benedictionem i
filijs consequaris.

¶ C. S. Venerunt ad domum Ra-
guelis: datur sara Tobie vxor cū be-
nedictione coniugali: et scribitur in
charta coniugium. Capitulum.vij.

A Ingressi sunt autē ad Rague-
lem: et suscepit eos raguel cū
gaudio. Intuensq; tobiam ra-
guel. dixit anne vxori sue. Quaꝫ simi-
lis est iuuenis iste cōsobrino meo. Et
cum hec dixisset/ ait. Unde estis iu-
uenes fratres nostri? At illi dixerūt.
Ex tribu nepthalim sumus/ ex capti-
uitate niniue. Dixitq; illis Raguel.
Nostis tobiam fratrē meū? Qui di-
B xerunt. Nouimus. Cūq; multa bona
loqueretur de eo: dixit angelus ad ra-
guelem. Tobias/ de quo interrogas
pater istius est. Et misit se raguel/ et
cum lachrymis osculatus est eum: et
plorās supra collū eius dixit. Bene-
dictio sit tibi fili mi: quia boni et opti-
mi viri filius es. Et anna vxor eius et
sara ipsorum filia lachrymate sunt.
Postq̄ autē locuti sunt/ precepit ra-
guel occidi arietē/ et parari cōuiuiuꝫ.
Cūq; hortaretur eos discumbere ad
prandium/ tobias dixit. Hic ego ho-
die non māducabo/ neq; bibam: nisi
prius petitionē meam confirmes: et
C promittas mihi dare Sarā filiā tuaꝫ.
Quo audito verbo raguel / expauit:
sciens qd euenerit illis septē viris q̄
ingressi sunt ad eā: et timere cepit ne
forte et huic similiter cōtingeret. Et
cum nutaret / et nō daret petēti vllū
respōsum/ dixit ei angelus. Noli ti-
mere dare eā isti: quoniā huic timen-
ti deū debetur coniunx filia tua: pro-
pterea alius non potuit habere illam.
Tunc dixit Raguel. Non dubito / q̄
deus preces et lachrymas meas in cō-
D spectu suo admiserit. Et credo quo-
niam ideo fecit vos venire ad me vt
et ista coniungeretur cognationi sue
scdm legem Moysi: et nunc noli du- Nu.36.c.
bium gerere/ q̄ tibi eam tradam. Et
apprehendens dexteram filie sue/ de-
xtere Tobie tradidit / dicens. Deus
abraam/ et deus isaac / et deus iacob
vobiscū sit: et ipse coniungat vos/ im-
pleatq; benedictionē suam in vobis.
Et accepta charta/ fecerunt conscri-
ptionē coniugij. Et post hec epulati
sunt/ benedicētes deum. Uocauitque
raguel ad se Annam vxorem suam:
et precepit ei vt prepararet alterum
cubiculuꝫ. Et introduxit illuc saram
filiam suam/ et lachrymata est. Di-
xitq; ei. Forti animo esto filia mea.
Dominus celi det tibi gaudium pro
tedio quod perpessa es.

¶ C. S. Tobias iecur piscis incēdit:
angelus domini demoniū ligat: To-
bias et Sara dñm orant: fossa para-
tur: viui reperti sūt: raguel gratias
agit celebrato conuiuio: Raguel di-
midium bonorum suorū dat genero:
et scripturā facit eum habiturū reli-
quā partē post mortē eius. Capꝫ.viij.

Ostq̄ vero cenauerunt, intro- A
duxerunt iuuenē ad eam. Re-
cordatus itaq; tobias sermo-
nū angeli: protulit de cassidili suo par-
tē iecoris / posuitq; eā sup carbones
viuos. Tūc raphael angelus apprehen-
dit demoniū/ et religauit illō i deser-
to superioris egypti. Tunc hortatus est
virginē tobias/ dixitq; ei. Sara / exur-
ge et deprecemur deū hodie/ et cras/ et
scdm cras: quia his tribus noctibus deo
iungimur: tertia aūt trāsacta nocte/ i
nro erimus cōiugio. Filij quippe sctōrū
sumus/ et nō possumus ita coniūgi / sicut B
gētes q̄ ignorāt deū. Surgētes autē
pariter instāter orabant ambo simul
vt sanitas daret eis. Dixitq; tobias.
Dñe deus patrū nrorū, bñdicāt te celi
et terre/ mareq;/ et fontes/ et flumina
et oēs creature tue q̄ in eis sunt. Tu Gen.2.b.
fecisti adā de limo terre: dedistiq; ei
adiutoriū euam. Et nunc dñe tu scis
quia non luxurie causa accipio soro-
rem meā coniugē: sed sola posterita-
tis dilectione, in qua benedicat no-
men tuū in secula seculorꝫ. Dixit ita-
q; sara. Miserere nobis domine: mi-
serere nobis: et consenescamus am-
bo pariter sani. Et factum est circa
pullorū cantū/ accersiri iussit raguel
seruos suos: et abierunt cum eo pa-
riter: vt foderent sepulchrum. Dice-
bat enim. Ne forte simili modo eue-

nerit ei/quo z ceteris illis septem vi-
C ris/qui sunt ingressi ad eã. Cumq̃ pa-
rassent fossam/reuersus raguel ad
vxorẽ suã/dixit ei. Mitte vnã ex an-
cillis tuis/et videat si mortuus est/
vt sepeliã eum antequã illucescat dies.
At illa misit vnam ex ancillis suis.
Que ingressa cubiculum/reperit eos
saluos et incolumes/secũ pariter dor-
mientes. Et reuersa nũciauit bonum
nũciũ/z bñdixerũt dñm raguel vide-
licet et anna vxor eius/et dixerũt. Be-
nedicimus te dñe deus israel/qz non
contigit nobis quemadmoduz puta-
bamus. Fecisti enĩ nobiscum miseri-
cordiã tuam: et exclusisti a nobis ini-
micũ persequentẽ nos. Misertus es
D autẽ duobꝰ vnicis. Fac eos dñe ple-
nius benedicere te: et sacrificiũ lau-
dis tue/z sue sanitatis offerre: vt co-
gnoscat vniuersitas gentiuz qz tu es
deus solꝰ in vniuersa terra. Statimq̃
precepit seruis suis raguel/vt reple-
rẽt terra fossam quã fecerãt/priusq̃
elucesceret. Vxori autez sue dixit vt
instrueret conuiuium: et prepararet
oia que in cibos erãt iter agentibus
.I.9.a. necessaria. Duas quoq̃ pingues vac-
cas/et quatuor arietes occidi fecit:
et parari epulas oibus vicinis suis
cũctisq̃ amicis. Et adiurauit raguel
tobiam/vt duas hebdomadas mora-
retur apud se. De oibus autẽ q̃ possi-
debat raguel/dimidiã partem dedit
tobie/et fecit hanc scripturã: vt pars
dimidia que supererat post obitũ eo-
rum/tobie dominio deueniret.
¶ C. S. Iuit angelus in rages: rece-
pit pecuniam a gabelo: et rediit cum
eodem gabelo ad tobiam. Capm. ix.
A TUnc vocauit Tobias angelum
ad se/quẽ quidem hoiem existi-
mabat: dixitq̃ ei. Azaria frater: peto
vt auscultes verba mea. Si meipsum
tradam tibi seruum: non ero condi-
gnus prouidentie tue. Tamen obse-
cro te vt assumas tibi aialia siue ser-
uitia: et vadas ad gabelum in rages
ciuitatez Medorũ: reddasq̃ ei chiro-
graphũ suũ/et recipies ab eo pecuni-
am/et roges eum venire ad nuptias
B meas. Scis enim ipse/quoniam numerat
.I.8.d. pater meus dies: et si tardauero vna
die plus/contristat aia eius. Et certe
vides quomodo adiurauit me Ra-
guel: cuiꝰ adiuramentũ spernere non
possum. Tunc raphael assumẽs qua-
tuor ex seruis raguelis/et duos ca-
melos in rages ciuitatẽ medorũ per-
rexit: et inueniens gabelum/dedit ei
chirographũ suũ/et recepit oẽm pe-
cuniã. Indicauitq̃ ei de tobia filio to- C
bie omnia que gesta sunt: fecitq̃ euz
secũ venire ad nuptias. Cũq̃ ingres-
sus esset domũ raguelis/inuenit to-
biam discumbentẽ: et exiliẽs/osculati
sunt se inuicẽ: et fleuit gabelus/bñ- .I.7.b.
dixitq̃ deũ/et dixit. Bñdicat te deus
israel: qz filius es optimi viri/et iusti D
et timẽtis deũ: et eleemosynas faciẽ-
tis: et dicat bñdictio super vxorez tu-
am: et sup parẽtes vestros: et videa-
tis filios vr̃os/et filios filiorũ vestro-
rum/vsq̃ in tertiã et quartã genera-
tionẽ/et sit semen vestrũ bñdictum a
deo israel/q̃ regnat in secula sclorũ.
Cũq̃ oẽs dixissent amen: accesserunt
ad conuiuium: sed et cum timore do-
mini nuptiarũ conuiuiũ exercebant.
¶ C. S. De cõtristatione tobie senio-
ris: et etiam anne pro mora filii: tobi-
as rediit cum vxore. Capitulum. x.
CUm vero moras faceret tobias A
causa nuptiarum: solicitus erat
pater eius tobias/dicẽs. Putas qua-
re moratur filius meus: aut quare de-
tentus est ibi? Putas ne gabelus mor-
tuus est: z nemo reddet illi pecuniã?
Cepit autem contristari nimis ipe et
anna vxor eius cum eo: et ceperunt
ambo simul flere: eo q̃ die statuto mi-
nime reuerteretur filius eorũ ad e-
os. Flebat igitur mater eius irreme-
diabilibus lachrymis: atque dicebat.
Heu me fili mi/vt quid te misimꝰ pe- B
regrinari lumen oculorum nostrorũ: .I.5.b.
baculum senectutis nostre/solatium
vite nostre/spem posteritatis nostre?
Oia simul in te vno habentes/te nõ
debuimus dimittere ire a nobis. Cui
dicebat tobias. Tace/et noli turbari
sanꝰ est filius nr̃: satis fidelis est vir
ille cũ quo misimus eũ. Illa aũt nul-
lo modo cõsolari poterat/sed quoti-
die exiliens circũspiciebat et circui-
bat vias omnes per quas spes remeã-
di videbat/vt procul videret eũ si fieri
posset venientem. At vero raguel di- C
cebat ad generum suũ. Mane hic/et
ego mittã nunciũ salutis de te ad to-
biam patrẽ tuũ. Cui tobias ait. Ego
noui qz pater meus z mater mea mo-
do dies cõputant: z cruciat spiritus
eorũ in ipsis. Cũq̃ verbis multis ro-
garet raguel tobiam/et ille eũ nulla
ratione vellet audire/tradidit ei sa-

ram/et dimidiā partē omnis substā-
tie sue in pueris/in puellis / in pecu-
dibus/in camelis/et in vaccis/ ⁊ pe-
cunia multa:et saluū atq; gaudētem
D dimisit eum a se dicens. Angelus do
mini sanctꝰ sit in itinere vestro: per-
ducatq; vos incolumes : et inueniā-
tis oīa recte circa parētes vr̄os:et vi
deāt oculi mei filios vestros priꝰ q̄
moriar. Et apprehendētes parentes
filiā suā/osculati sunt eam/⁊ dimise-
runt ire / monētes eam honorare so-
ceros /diligere maritū/ regere fami-
liam /gubernare domum/et seipsam
irreprehensibilem exhibere.
¶ C.S. Tobias dimissa sara et fami-
lia in medio itinere cum angelo pre-
cessit / linit oculos patris de felle pi-
scis: post septem dies venit sara ⁊ ce
lebrant conuiuium: venerunt conso-
brini tobie/et fit gaudium immēsum
A per alios septem dies. Capitulū.xi.

Et cum reuerterentur: peruene
runt ad charran que est in me-
dio itinere contra niniuen vn
decimo die. Dixitq; angelus. Tobia
frater / scis quēadmodum reliquisti
patrē tuū. Si placet itaq; tibi prece-
damus : et lento gradu insequantur
iter nostrū familie/ simul cum coniu
ge tua/⁊ cum animalibꝰ. Cumq; hoc
placuisset vt irent/dixit raphael ad
tobiam. Tolle tecum ex felle piscis :
erit enim necessariū. Tulit itaq; To-
bias ex felle illo/⁊ abierūt. Anna au
tem sedebat secus viā quotidie in su
percilio montis/vnde respicere pote-
B rat de longinquo. Et dum ex eodē lo
co specularet aduentum eius / vidit a
longe:⁊ illico cognouit venientē filiū
suum: currensq; nunciauit viro suo/
dicens. Ecce venit filꝰ tuus. Dixitq;
raphael ad tobiaz. At vbi introieris
domum tuā / statim adora dn̄z deum
tuum:⁊ gr̄as agens ei accede ad pa-
trē tuū /et osculare eū. Statimq; lini
super oculos eius ex felle isto piscis
quod portas tecuz. Scias enim quo-
niā mox aperient oculi eius /et vide-
bit pater tuus lumen celi: et in aspe-
ctu tuo gaudebit. Tunc precucurrit
canis /qui simul fuerat in via:⁊ qua-
si nuncius adueniens: blandimento
C sue caude gaudebat. Et consurgens
cecus pater eius:cepit offendens pe
dibus currere: et data manu puero :
occurrit obuiā filio suo. Et suscipiēs
osculatus est eum cum vxore sua : et

ceperūt flere pre gaudio. Cūq; ado-
rassent deū et gratias egissent/ cōse-
derūt. Tunc sumēs Tobias de felle
piscis : liniuit oculos patris sui. Et
sustinuit quasi dimidiā fere horā : et
cepit albugo ex oculis eiꝰ quasi mem
brana oui egredi. Quā apprehēdēs
Tobias traxit ab oculis eius:statimq;
visum recepit. Et glorificabāt deum
ipse videlz ⁊ vxor eiꝰ et oēs q̄ sciebāt
euz. Dicebatq; Tobias. Benedico te
dn̄e deꝰ isrl': q2 tu castigasti me/et tu
saluasti me: et ecce ego video Tobiā
filiū meū. Ingressa est etiam post se- D
ptem dies Sara vxor filii eius: ⁊ oīs
familia ⁊ pecora sana/ ⁊ cameli ⁊ pe
cunia multa vxoris : sed et illa pecu-
nia quā receperat a Gabelo : et narra-
uit parētibꝰ suis oīa bn̄ficia dei q̄ fe-
cisset circa eū p hoiem q̄ eū duxerat.
Ueneruntq; achior et nabath cōsobri
ni tobie gaudētes ad tobiā et cōgra-
tulātes ei de oībꝰ bonis q̄ circa illum
ostēderat deꝰ. et p septē dies epulātes
oēs cum gaudio magno gauisi sunt.
¶ C.S. Tobias filius cōmemorat pa
tri bn̄ficia p raphaelē sibi facta:tunc
vterq; offert ei medietatem bonoruz
suorū: et ille aperiēs eis oēm verita-
tem:ablatꝰ est ab eis:pr̄ ⁊ filꝰ p tres
horas iacebāt ꝓstrati in t̄ra. Ca.xii.

Tunc vocauit ad se Tobias fi- A
liū suum: dixitq; ei. Quid pos-
sumꝰ dare viro isti sancto qui
venit tecum? Rn̄dens Tobias/dixit
patri suo. Pater: quā mercedē dabi-
mus ei? aut q̄d dignū poterit esse bn̄-
ficiis eiꝰ? Me duxit et reduxit sanū :
pecuniā a gabelo ipse recepit : vxorē
ipse me habere fecit:et demoniuz ab
ea ipse cōpescuit: gaudiū parētibus
eius fecit : me ipm a deuoratione pi-
scis eripuit : te quoq; videre fecit lumē
celi: et bonis oībꝰ p euz repleti sumꝰ.
Quid illi ad hec poterimꝰ dignū da- B
re? Sed peto te pater mi / vt roges
eū si forte dignabit medietatē de oī-
bus que allata sunt sibi assumere. Et
vocātes eum pater scz et filius / tule-
rūt eū in partē : et rogare ceperūt vt
dignaret dimidiā partē oim q̄ attu-
lerāt acceptā habere. Tunc dixit eis
occulte. Bn̄dicite deū celi:et corā oī-
bus viuētibus cōfitemini ei : q2 fecit
vobiscū miam suā. Etenim sacramē
tū regis abscondere bonū est: opera
aūt dei reuelare ⁊ cōfiteri honorificū
est. Bona est orō cuz ieiunio: et elee-

mosyna magis q̄ thesauros auri re-
cōdere: qm̄ eleemosyna a morte libe
rat: et ipsa est q̄ purgat peccata et fa
C cit inuenire vitā eternā. Qui aūt fa-
ciunt peccatū et iniquitatem hostes
sunt aīe sue. Manifesto ergo vobis
veritatē: et nō abscondā a vobis oc-
cultum sermonē. Quādo orabas cū
lachrymis ꝛ sepeliebas mortuos: et
derelinq̄bas prandiū tuū et mortu-
os abscondebas per diem in domo
tua ꝛ nocte sepeliebas eos: ego obtu
li orationē tuam dn̄o. Et qr acceptus
eras deo: necesse fuit vt tētatio pro-
baret te. Et nunc misit me dn̄s vt cu
rarem te: ꝛ sarā vxorem filij tui a de-
monio liberarē. Ego eīm sum rapha-
el angelus vnus ex septem qui asta-
mus ante dn̄m. Cūq̄ hec audissent/
turbati sunt: et tremētes ceciderunt
D sup terrā in faciē suā. Dixitq̄ eis an
gelus. Pax vob̄. Nolite timere. Et-
enim cū essem vobiscū p voluntatem
dei eram: ipsum benedicite et canta-
te illi. Uidebar quidē vobiscum man
ducare et bibere: sed ego cibo inuisi-
bili et potu qui ab hoībus videri non
potest vtor. Tempus est ergo vt re-
uertar ad eū qui me misit: vos autē
benedicite deum: ꝛ narrate oīa mira
bilia eius. Et cū hec dixisset/ ab aspe-
ctu eoꝝ ablatus est: et vltra eū vide-
re nō potuerunt. Tunc prostrati per
horas tres in faciem benedixerunt
deum: et exurgentes narrauerūt om
nia mirabilia eius.

¶ Cap. S. Uerba tobie benedicentis
dominū: et prophetie eius sub nomi-
ne hierusalem. Capitulum xiij.

A Periens autē Tobias senior
os suū/ bn̄dixit dn̄m et dixit.
Magn⁹ es dn̄e in eternū: ꝛ in
oīa secula regnū tuum: qm̄ tu flagel-
las/ et saluas: deducis ad inferos/ et
Deu.32.f. reducis: et nō est qui effugiat manū
1.reg.2.a. tuā. Confitemini dn̄o filij israel: et in
Sap.16.b. cōspectu gentiū laudate eū: qm̄ ideo
dispersit vos inter gentes que igno-
rāt eum: vt vos enarretis mirabilia
eius: et faciatis scire eos qr non est
alius deus oīps preter eū. Ipse casti-
gauit nos ꝑpter iniquitates nr̄as:
et ipse saluabit nos propter miseri-
B cordiam suā. Aspicite ergo que fecit
vobiscū: et cū timore et tremore cōfi-
temini illi: regemq̄ seculorum exal-
tate in operibus vestris. Ego autem
in terra captiuitatis mee confitebor
illi: quoniā ostendit maiestatem suā
in gētem peccatricem. Cōuertimini
itaq̄ peccatores et facite iustitia co-
ram deo: credentes q̄ faciat vobiscū
miam suā. Ego aūt et aīa mea in deo
letabimur. Benedicite dn̄m oēs ele-
cti eius: agite dies letitie ꝛ ꝯfitemini
illi. Hierusalē ciuitas dei castigauit
te dn̄s in operib⁹ manuū tuarū. Con C
fitere dn̄o in bonis tuis: et benedic
deum seculorū: vt reedificet in te ta-
bernaculū suum: ꝛ reuocet ad te oēs
captiuos: et gaudeas in omnia secl'a
seculoꝝ. Luce splendida fulgebis: et
oēs fines terre adorabunt te. Natio-
nes ex longinquo ad te venient. ꝛ mu-
nera deferētes adorabūt in te dn̄m:
et terram tuā in sanctificationē ha-
bebunt. Nomē enim magnū inuoca-
bunt in te. Maledicti erunt qui con-
tēpserint te: et cōdemnati erunt om-
nes qui blasphemauerint te: benedi-
ctiq̄ erunt qui edificauerint te. Tu
aūt letaberis in filijs tuis: quoniam
oēs benedicētur et cōgregabūtur ad
dn̄m. Beati oēs qui diligunt te: ꝛ qui D
gaudēt super pace tua. Anima mea
benedic dn̄m: quoniam liberauit hie
rusalē ciuitatem suā a cunctis tribu-
lationibus ei⁹ dn̄s deus noster. Bea-
tus ero si fuerint reliquie seminis
mei ad videndā claritatem hierusa-
lem. Porte hierl'm ex saphiro et sma Apo.21.
ragdo edificabunt: et ex lapide pre-
cioso oīs circuitus muroꝝ eius. Ex
lapide candido et mūdo oēs platee
eius sternentur: et p vicos eius alle-
luia cātabitur. Benedictus dn̄s qui
exaltauit eam: vt sit regnum eius in
secula seculorum super eam. Amen.

¶ C. S. De annis et obitu et sepultu-
ra tobie et ꝓpheria ei⁹: de perditiōe
niniue et restauratione hierusalē: de
reditu Tobie ad soceros suos: et de
morte ipsius. Capitulum. xiiij.

ET cōsummati sunt sermones A
tobie: et postq̄ illuminat⁹ est
tobias/ vixit annis quadragin-
taduobus: et vidit filios nepotū suo-
rum. Cōpletis itaq̄ annis cētūduo-
bus/ sepultus est honorifice in niniu-
ue. Quinquaginta nāq̄ et sex anno-
rum lumen oculoꝝ amisit: sexagena-
rius vero recepit. Reliquū vero vite sue
in gaudio fuit: ꝛ cū bono profectu ti-
moris dei perrexit in pace. In hora B
autē mortis sue vocauit ad se tobiā
filiū suū: et septē iuuenes filios eius

nepotes suos dixitq; eis. Prope erit
interitus niniue. nō enī excidit vbuz
dñi: ⁊ fratres nostri qui dispersi sunt
a terra israel, reuertētur ad eā. Om-
nis autē deserta terra ei⁹ replebitur
et domus dei que in ea incēsa est, ite-
rum reedificabitur: ibiq; reuertētur
oēs timētes deū, et relinquēt gentes
idola sua, et veniēt in hierusalē, ⁊ in
habitabunt in ea: ⁊ gaudebunt in ea
oēs reges terre, adorātes deum isrl'.
C Audite ergo filij mei patrē vestrum.
Jos. 4. c. Seruite dño in veritate: et inquirite
vt faciatis q̄ placita sunt illi: et filiis
vestris mādate vt faciant iustitias,
et elemosynas, vt sint memores dei
et bñdicant eū in omni tēpore in ve-
ritate, et in tota virtute sua. Nunc er-
go filij audite me, et nolite manere
hic: sed quacūq; die sepelieritis ma-
trē vestrā circa me i vno sepulchro:
ex eo dirigite gress⁹ vestros, vt exea-
tis hinc. Uideo enī q; iniquitas ei⁹
D finē dabit ei. Factū est autē post obi-
tuz matris sue, tobias abscessit ex ni-
niue cū vxore sua, ⁊ filiis, ⁊ filiorū fi-
liis, et reuersus est ad soceros suos.
Inuenitq; eos incolumes in senectu-
te bona. ⁊ curā eoꝝ gessit, ⁊ ipse clau-
sit oculos eoꝝ: et oēm hereditatē do-
mus raguelis ipse percepit: viditq;
quintā generationē, filiosq; filiorum
suorū. Et cōpletis annis nonaginta-
nouē i timore domini cuz gaudio, se-
pelierūt eum. Omnis autem cogna-
tio eius, et omnis generatio eius in
bona vita, et in sancta conuersatio-
ne pmansit, ita vt accepti essent tam
deo q̄ hominibus: et cunctis habi-
tantibus in terra.

Explicit liber Tobie.

Hieronymi prefatio in Judith.

Apud hebreos liber iudith in-
ter agiographa legit': cui⁹ au-
thoritas ad roboranda illa q̄
in cōtentionē veniūt, minus idonea
iudicat'. Chaldeo tñ sermone conscri-
ptus, inter historias computatur.
Sed quia hunc librum synodus ni-
cena in numero sanctarū scriptura-
rum legitur cōputasse, acquieui po-
stulationi vestre, imo exactioni: et se-
positis occupationibus quib⁹ vehe-
mēter artabar, huic vnam lucubra-
tiunculā dedi: magis sensum e sensu
q̄ ex verbo verbū transferens. Mul-
torum codicuz varietatem vitiosissi-
mam amputaui: sola ea q̄ intelligen-
tia integra in verbis Chaldeis inue-
nire potui latinis expressi. Accipite
Judith viduā castitatis exēplum et
triūphali laude perpetuis eā preco-
niis declarate. Hāc enī nō solū femi-
nis sed et viris imitabilē dedit q̄ ca-
stitatis ei⁹ remunerator virtutē ei ta-
lē tribuit vt inuictū oib⁹ hominibus
vinceret et insuperabilē superaret.

Liber Judith.

C. S. De potentia arphaxad et no-
bilitate ciuitatis ei⁹ qua edificauit et
ipsum nabuchodonosor vicit mittēs
nūcios ad oēs prouincias: quos cuz
vacuos remisissent: iurat se vindica-
turum de omnibus. Capitulum. i.

Rphaxad itaq; rex me- A
dorum subiugauerat
multas gētes imperio
suo: ⁊ ipse edificauit ci-
uitatem potētissimam
quam appellauit ecba-
thanis. Ex lapidib⁹ q̄-
dratis et sectis fecit muros eius in
altitudine cubitoꝝ septuaginta, ⁊ in
latitudine cubitorū triginta: turres
vero ei⁹ posuit in altitudine cubito-
rum cētum. Per quadrū vero earum B
latus vtrūq; vicenorū pedum spacio
tendebatur: posuitq; portas eius in
altitudine turrium. Et gloriabatur
quasi potens in potentia exercitus
sui et in gloria quadrigarum suarū.
Anno igit' duodecimo regni sui Na-
buchodonosor rex Assyriorum qui
regnabat in niniue ciuitate magna
pugnauit contra arphaxad: et obti- C
nuit eū in campo magno qui appel-
latur Ragau circa Euphraten et ti-
grin ⁊ Jadason in campo Erioch re-
gis Elicorum. Tunc exaltatum est
regnum nabuchodonosor ⁊ cor eius
eleuatum est: et misit ad omnes qui
habitabant in Cilicia et Damasco I. mach.
et libano: et ad gentes que sunt in I. a.
Carmelo et Cedar et inhabitantes
Galileam in campo magno Esdre-
lon: et ad omnes qui erant in sama-
ria: et trans flumen Jordanem vsq;
ad Hierusalem et omnem terram D
Jesse quousq; perueniatur ad mon-
tes Ethiopie. Ad hos omnes misit
nuncios Nabuchodonosor rex assy-
riorum qui omnes vno animo con-

tra diserūt ⁊ remiserunt eos vacuos
ac sine honore abiecerūt. Tunc indi-
gnat⁹ Nabuchodonosor rex ad om-
nem terram illam: iurauit per thro-
num et regnū suū ꝙ defenderet se de
omnibus regionibus his.
¶ C. S. Nabuchodonosor habito cō-
silio mittit holofernē ad regna occi-
dētis q̄ egrediēs vastabat oīa. Ca. ii.
A Anno tertiodecimo nabucho-
Ezechiel. 9.b. donosor regis vicesima et se-
cūda die mēsis p̄mi: factū est
vbū in domo nabuchodonosor regis
assyriorū vt defenderet se. Uocauitq;
omnes maiores natu: oēsq; duces et
bellatores suos: et habuit cū eis my-
sterium cōsilii sui. Dixitq; cogitationē
suā in eo esse vt omnē terrā suo subiu
garet imperio. Q̄d dictū/cū placuis-
set oībus/vocauit Nabuchodonosor
B rex Holofernē principē militie sue:
et dixit ei. Egredere aduersuz omne
regnū occidentis: et cōtra eos preci-
pue qui cōtempserunt imperiū meū.
Non parcet oculus tuus vlli regno:
omnēq; vrbem munitam subiugabis
mihi. Tunc holofernes vocauit du-
ces et magistratus virtutis assyrio-
rum: ⁊ dinumerauit viros in expedi
tione sicut precepit ei rex/cētum vi-
ginti milia peditū pugnatorū: ⁊ equi-
tes sagittarios duodecim milia. Om
nēq; expeditionez suā fecit preire in
multitudine innumerabiliū camelo-
rū: cū his que exercitibus sufficerēt
copiose: boum quoq; armenta: gre-
C gesq; ouiū: quorū nō erat numerus.
Frumētum ex omni syria in transitu
suo parari constituit. Aurū vo et ar-
gentū de domo regis assumpsit mul-
tum nimis. Et profectus est ipse et
oīs exercitus cū quadrigis ⁊ equiti-
bus et sagittariis/qui cooperuerunt
faciem terre sicut locuste. Cūq; per-
transisset fines assyriorum: venit ad
magnos montes ange: qui sunt a si-
nistro cilicie: ascenditq; oīa castella
eorū: et obtinuit oēm munitionē. Ef-
fregit aūt ciuitatē opinatissimā me
lothi: predauitq; oēs filios tharsis:
et filios hismael qui erant contra fa
D ciem deserti: et ad austrū terre chel-
lon. Et transiuit euphraten et venit
in mesopotamiā: et fregit oēs ciuita-
tes excelsas q̄ erāt ibi: a torrēte mā-
bre vsq;quo perueniat ad mare: et oc-
cupauit terminos eius: a cilicia vsq;
ad fines Japheth q̄ sunt ad austrū.
Adduxitq; oēs filios madian: ⁊ pre-
dauit omnē locupletationem eorū:
omnesq; resistētes sibi occidit in ore
gladii. Et post hec descendit in cam-
pos damasci in dieb⁹ messis: ⁊ succē
dit oīa sata/oēsq; arbores et vineas
fecit incidi: ⁊ cecidit timor illius su-
per omnes inhabitantes terram.
¶ C. S. Ciuitates se vltro tradiderūt
holoferni de quib⁹ ipse sibi cepit au-
xiliatores: et tamen ipsas ciuitates
et deos eorum subuertit. Capitm. iii.
Tunc miserūt legatos suos vni A
uersarum vrbium ac prouin-
ciarū reges ac principes Sy-
rie scz et Mesopotamie ⁊ Syrie So-
bal et Lybie atq; Cilicie: qui venien-
tes ad Holofernē dixerunt. Desinat
indignatio tua circa nos. Meli⁹ est
enim vt viuentes seruiam⁹ Nabucho-
donosor regi magno/et subditi sim⁹
tibi: q̄ morientes cum interitu nostro
ipsi seruitutis nostre damna patia- B
mur. Ois ciuitas nostra omnisq; pos-
sessio oēs montes et colles et campi
et armenta boum: gregesq; ouium ⁊
caprarū: equorūq; et camelorū ⁊ vni-
uerse facultates nostre atq; familie
in conspectu tuo sunt: sint oīa sub le-
ge tua. Nos etiam ⁊ filii nostri serui
tui sumus. Ueni nob' pacific⁹ dñs ⁊
vtere seruitio nr̄o sicut placuerit ti-
bi. Tūc descēdit holofernes de mon-
tib⁹ cū eq̄rib⁹ i virtute magna: et obti-
nuit oēm ciuitatē munitā et oēm in- C
habitātē terrā. De vniuersis aūt vr-
bibus assumpsit sibi auxiliarios vi-
ros fortes et electos ad bellū. Tan-
tusq; metus prouinciis illis incubuit
vt vniuersarum vrbium habitatores
principes et honorati simul cum po-
pulis exirent in obuiā venienti: exci-
pientes eū cum coronis et lampadi-
bus: ducentes choros in tympanis D
et tibiis. Nec ista tñ facientes fero-
citatē eius pectoris mitigare potue-
runt. Nam et ciuitates eorū destru-
xit: et lucos eorū excidit. Preceperat
enim illi Nabuchodonosor rex vt oēs
deos terre exterminaret/videlicz vt
ipse solus diceret deus ab his natio-
nibus q̄ potuissent holofernis potē-
tia subiugari. Pertrāsiēs aūt syriam
sobal: et oēm appamiā: oēsq; meso
potamiā/venit ad idumeos in terra
gabaa et sceptopoli: accepitq; ciuita-
tes eorū: et sedit ibi p triginta dies: in
quibus dieb⁹ adunari precepit vni-

uersum exercitum virtutis sue.
¶ C.S. Tunc filij Israel munitiones
preparabant: quos hortat Eliachim
sacerdos clamare ad dñm: qđ faciũt
A cum instantia magna. Ca.iiij.
Unc audiẽtes hec filij Israel
qui habitabãt in terra Juda:
timuerunt valde a facie eius.
Tremor etiã ⁊ horror inuasit sensus
eoꝝ ne hoc faceret Hierusalẽ ⁊ tẽplo
dñi: qđ fecerat ceteris ciuitatibus et
templis earũ. Et miserũt in omnẽ sa-
mariam per circuitũ vsqꝫ Hiericho:
⁊ preoccupauerũt oẽs vertices mon-
B tium. Et muris circumdederunt vi-
cos suos / ⁊ congregauerunt frumen-
ta in preparationem pugne. Sacer-
dos etiã Eliachim scripsit ad vniuer-
sos qui erant cõtra esdrelon: que est
contra faciẽ campi magni iuxta do-
thaim: ⁊ vniuersis per quos vie trans
itus esse poterat: vt obtinerent ascen
sus montium ꝑ quos via esse poterat
ad Hierusalẽ: ⁊ illic custodirẽt vbi an
gustũ iter esse poterat inter montes.
Et fecerũt filij Israel ſm qđ cõstitue-
C rat eis sacerdos dñi Eliachim. Et cla
mauit omnis populꝰ ad dñm instan-
tia magna: ⁊ humiliauerunt animas
suas i ieiunijs ⁊ orationibꝰ ipsi ⁊ mu-
lieres eoꝝ. Et induerunt se sacerdo-
tes cilicijs: ⁊ infantes prostrauerũt
contra faciem tẽpli dñi / ⁊ altare dñi
operuerunt cilicio. Et clamauerunt
ad dñm deũ Israel vnanimiter: ne da
rentur in predã infantes eoꝝ: ⁊ vxo-
res eoꝝ in diuisionẽ / ⁊ ciuitates eorũ
in exterminiũ / ⁊ sancta eoꝝ in pollu-
tionem / ⁊ fierent in opprobrium gen
tibꝰ. Tũc Eliachim sacerdos dñi ma-
gnꝰ circuiuit omnẽ israel: allocutusqꝫ
D est eos dicens. Scitote qm̃ exaudiet
dñs preces vestras si manentes per-
mãseritis in ieiunijs et orationibus
in cõspectu domini. Memores estote
Exo.17.d Moysi serui dñi: q̃ Amalech cõfiden-
tem in virtute sua ⁊ in potentia sua /
⁊ in exercitu suo / ⁊ in clypeis suis / et
in curribus suis / et in equitibꝰ suis:
non ferro pugnando / sed precibus
sanctis orando deiecit: sic erunt vni-
uersi hostes Israel si ꝑseuerauerit is
in hoc opere qđ cepistis. Ad hãc igi-
tur exhortationem eius deprecantes
dñm ꝑmanebant in cõspectu dñi: ita
vt etiã hi qui offerebãt dño holocau-
sta: precincti cilicijs offerrent sacrifi
cia domino: ⁊ erat cinis supra capita
eoꝝ. Et ex toto corde suo oẽs orabant
deũ vt visitaret populũ suũ Israel.
¶ C.S. Indignatus Holofernes in-
quirit de gẽte: ⁊ respondit ei Achior
dux filiorum Ammon qualiter deus
celi defendit illos: auditisqꝫ vbis achior
indignantur principes Holofernis.
Capitulum. v.
Unciatumqꝫ est Holoferni pͥn- A
cipi militie Assyrioꝝ q̃ filij Is
rael pͥpararẽt se ad resisten
dum: ac montiũ itinera cõclusissent:
et furore nimio exarsit in iracundia
magna: vocauitqꝫ omnes principes
Moab ⁊ duces Ammon: et dixit eis.
Dicite mihi qs sit populꝰ iste q̃ mon-
tana obsidet: aut q̃ ⁊ quales ⁊ quan-
te sint ciuitates eorũ: que etiã sit vir-
tus eoꝝ: aut que sit multitudo eorũ:
vel quis rex militie illorum: ⁊ quare
pre oĩbus qui habitant in oriente isti
contempserunt nos ⁊ non exierũt in
obuiã nobis vt susciperent nos cum
pace? Tunc Achior dux omniũ filio- Jo.13.c.
rum Ammon respondens ait. Si di- Jo.11.b.
gneris audire dñe mi: dicã veritatem
in conspectu tuo de populo isto qui
in montanis habitat: ⁊ non egredietᷣ
verbum falsum ex ore meo. Popu-
lus iste ex progenie Chaldeorum est: Gen.11.d.
primum in Mesopotamia habitauit Exo.1.a.
quoniã noluerũt sequi deos patrum
suorũ qui erant in terra Chaldeorũ.
Deserẽtes itaqꝫ ceremonias patrum B
suoꝝ que in multitudine deoꝝ erant: Exo.12.c.
vnum deum celi coluerunt: qui ⁊ pre-
cepit eis vt exirent inde ⁊ habitarẽt
in Charran. Cumqꝫ operuisset omnẽ
terrã fames / descenderũt in Egyptũ
illicqꝫ per quadringentos annos sic
multiplicati sunt: vt dinumerari eo-
rum non posset exercitus. Cũqꝫ gra- Exo.14.a.
uasset eos rex Egypti atqꝫ in edifica
tionibus vrbium suarũ in luto ⁊ late-
re subiugasset eos / clamauerunt ad
dñm suũ: ⁊ percussit totã terrã Egy-
pti plagis varijs. Cũqꝫ eiecissent eos Jo.6.c.
Egyptij a se: ⁊ cessasset plaga ab eis
et iterũ eos vellent capere ⁊ ad suũ
seruitiũ reuocare / fugiẽtibꝰ his deus
celi mare aperuit / ita vt hincinde:
aque quasi murus solidarentᷣ: et isti
pede sicco fundũ maris perambulã
do transirẽt. In quo loco dum innu-
merabilis exercitus Egyptiorũ eos
persequeretur: ita aquis coopertus
est vt nõ remaneret vel vnus qui fa-
ctum posteris nunciaret. Egressus

etiam mare rubrum / deserta Sina
montis occupauerũt: in quibus nunq̃
homo habitare potuit / vel fili⁹ ho=
minis requieuit. Illic fontes amari
obdulcati sunt eis ad bibẽdum: et p
C annos quadraginta annonam de ce
Exo.16.g lo consecuti sunt. Ubicunq̃ ingressi
sunt sine arcu et sagitta et absq̃ scu=
to et gladio deus eorũ pugnauit pro
eis et vicit. Et non fuit qui insultaret
populo isti: nisi quãdo recessit a cul=
tu dñi dei sui. Quotiẽscunq̃ autẽ pre=
ter ipsum deum suum alterum colue=
runt / dati sunt in predã et in gladiũ
et in opprobriũ. Quotienscunq̃ autẽ
penituerũt se recessisse a cultura dei
sui: dedit eis deus celi virtutem resi=
Jos.10.b stendi. Deniq̃ Chananeũ regẽ et Je=
Nu.21.f. buzeũ / et pherezeũ / et Etheũ / et Eueũ /
et Amorreũ / et oẽs potẽtes in Esebon
prostrauerũt: et terras eorũ et ciuita=
tes eorũ ipsi possederunt: et vsq̃ dum
nõ peccarẽt in conspectu dei sui / erãt
cum illis bona. Deus enĩ illorũ odit
iniquitatẽ. Nam et ante hos annos
cum recessissent a via quam dederat
illis deus vt ambularent in ea: ex=
terminati sunt prelijs a multis na=
tionibus: et plurimi eorũ captiui ab=
D ducti sunt in terrã non suam. Nuper
4. Regũ autẽ reuersi ad dominũ deũ suum ex
35.c. dispersione qua dispersi fuerant / adu
1.Esd.1. nati sunt: et ascenderũt montana hec
oĩa: et iterum possident Hierusalẽ vbi
sunt sancta sanctorũ. Nunc ergo mi
dñe perquire si est aliqua iniquitas
eorũ in conspectu dei eorũ: ascẽdamus
ad illos / quoniã tradens tradet illos
de⁹ eorũ tibi: et subiugati erunt sub iu=
go potẽtie tue. Si vero non est offen=
sio populi huius coram deo suo: non
J.6.e. poterimus resistere illis: qm̃ de⁹ eo=
J.13.d. rum defendet illos: et erimus in op=
probriũ vniuerse terre. Et factum est
cũ cessasset loqui Achior verba hec:
irati sunt omnes magnates Holofer=
nis: et cogitabant interficere eum di=
cẽtes ad alterutrum. Quis est iste q̃
filios Israel posse dicat resistere regi
Nabuchodonosor et exercitibus ei⁹:
homines inermes et sine virtute et si=
ne peritia artis pugne? Ut ergo agno=
scat Achior qm̃ fallit nos / ascenda=
mus in montana: et cũ capti fuerint
potentes eorũ: tunc cum eisdẽ gladio
transuerberabitur: vt sciat omnis gẽs
quoniam Nabuchodonosor de⁹ ter=
re est: et preter ipsum alius non est.

¶ C.6. Holofernes irat⁹ iubet achior
ligatũ duci in bethuliã: tunc̃ ligant
Achior ad arborẽ: filii Israel soluen=
tes causa cognita eum cõsolant et cla
mant ad dominũ. Ca.vi.
Factũ est autẽ cum cessassent lo A
qui / indignatus Holofernes
vehementer: dixit ad Achior.
Quoniam prophetasti nobis dicens
q̃ gens Israel defendat a deo suo: vt
ostendã tibi quoniã non est deus nisi
Nabuchodonosor: cum percusserimus
eos oẽs sicut hominẽ vnũ: tũc et ipse
cum illis Assyriorũ gladio interibis /
et oĩs Israel tecũ pdirione disperiet:
et pbabis quoniam Nabuchodono=
sor dñs sit vniuerse terre: tuncq̃ gla=
dius militie mee transiet per latera
tua: et confixus cades inter vulnera=
tos Israel / et non respirabis vltra do=
nec extermineris cũ illis. Porro au=
tem si pphetiam tuã verã existimas:
non concidat vultus tuus / et pallor q̃
faciẽ tuam obtinuit: abscedat a te si
vba mea hec putas impleri non pos=
se. Ut autẽ noueris q: simul cũ illis B
hec experieris: ecce ex hac hora illo=
rum populo sociaberis: vt dũ dignas
mei gladii penas exceperint: ipse si=
mul vltioni subiaceas. Tũc Holofer=
nes precepit seruis suis vt cõprehen
derent Achior et ducerẽt eum in Be=
thuliã / et traderent eũ in man⁹ filiorũ
Israel. Et accipientes eũ serui Holo
fernis profecti sunt in cãpestria: sed
cum appropinquassent ad mõtana:
exierunt cõtra eos fundibularii. Illi
autẽ diuertentes a latere montis / li=
gauerũt Achior ad arborẽ manib⁹ et
pedibus: et sic vinctum de restibus di
miserunt eum: et reuersi sunt ad dñm
suum. Porro filii Israel descẽdentes
de Bethulia: venerunt ad eum. Quẽ
soluẽtes duxerunt ad Bethuliã: atq̃
in mediũ populi illũ statuentes / per=
cunctati sunt quid rerũ esset q̃ illum
vinctum Assyrii reliquissent. In die= C
bus illis erant illic principes / Ozias
fili⁹ Micha de tribu Simeon: et char=
mi / qui et Gothoniel. In medio itaq̃
seniorũ et in conspectu oĩm Achior di=
xit omnia q̃ locut⁹ ipse fuerat ab Ho
loferne interrogatus: et qualiter po=
pulus Holofernis voluisset propter
hoc verbũ interficere eum: et quẽad=
modũ ipse Holofernes iratus iusse=
rit eũ Israelitis hac de causa tradi
vt dum vinceret filios Israel: tunc et

ipsum Achior diuersis iubeat interi-
re supplicijs: ꝓpter hoc qḋ dixisset.
Deus celi defensor eorum est. Cumqꝫ
B.5.d. 14 Achior vniuersa exposuisset/ ois po-
pul⁹ cecidit in faciẽ adorãtes dñm: et
cõmuni lamentatione ⁊ fletu vnani-
mes preces suas dño effuderũt dicẽ-
15 tes. Dñe de⁹ celi ⁊ terre intuere sup-
D biam eoꝝ: ⁊ respice ad nostram humi-
litatem ⁊ faciem sanctoꝝ tuoꝝ atten-
de: ⁊ ostẽde qm̃ nõ derelinquis presu-
mentes de te: et presumentes de se ⁊
de sua virtute gloriantes humilias.
16 Finito itaqꝫ fletu: et ꝑ totam diẽ ora-
tione populoꝝ cõpleta: cõsolati sunt
Achior dicentes. Deus patrũ nostro-
rum cuius tu virtutem predicasti/
ipse tibi hanc dabit vicissitudinẽ: vt
eorũ magis tu interitũ videas. Cum
vero dñs deus noster dederit hanc li-
bertatem seruis suis: sit ⁊ tecum de⁹
in medio nostri: vt sicut placuerit ti-
bi/ita cũ tuis omnibus conuerseris no-
biscum. Tũc Ozias finito cõsilio ei⁹:
suscepit eum in domũ suã/et fecit ce-
nam magnã. Et vocatis oib⁹ presby-
terꝭ: simul expleto ieiunio refecerũt.
Postea vo cõuocat⁹ est ois popul⁹: et
ꝑ totã noctẽ intra ecclesiã orauerunt
petẽtes auxiliũ a deo Israel.

¶ C.S. Holofernes obsidet bethuliã: ciues siti coartant: ⁊ volũt vrbẽ tradere: Ozias adhuc quinqꝫ dies postulat: ⁊ expectare persuadet. Cap. vij.

B 1 Holofernes autem altera die pre-
cepit exercitibus suis: vt ascen-
derent contra Bethuliam. Erant au-
tem pedites bellatorum cẽtũ viginti
milia/⁊ eqtes viginitiduo milia: pre-
ter preparationes viroꝝ illoꝝ quos
occupauerat captiuitas: et adducti
fuerant de prouinciis: ⁊ vrbibus vni-
uerse iuuentutis. Oẽs parauerunt se
pariter ad pugnã ꝯtra filios Israel:
⁊ venerunt ꝑ crepidinẽ montis vsqꝫ
C ad apicẽ q̇ respicit super Dothaim a
loco q̇ dicit Belma vsqꝫ ad Chelmon
q̇ est ꝯtra Esdrelon. Filii autẽ Israel
vt viderunt multitudinẽ illoꝝ: pro-
strauerunt se sup terrã mittentes ci-
nerem super capita sua/vnanimes
orãtes vt de⁹ Israel misericordiã suã
ostẽderet super populũ suũ. Et assu-
mentes arma sua bellica sederũt per
loca que ad angusti itineris trami-
tem dirigunt inter montosa: ⁊ erant
custodientes ea tota die et nocte.
B Porro Holofernes dum circuit per
gyrum: reperit ꝙ fons qui influebat 6
in aqueductum illoꝝ a parte austra-
li extra ciuitatem dirigeretur: ⁊ incidi 7
precepit aqueductum illorum. Erant
tamen non longe a muris fontes/ex
quibus furtim videbantur haurire
aquam ad refocillandum potius q̄
ad potandum. Sed filii Ammon et
Moab accesserunt ad Holofernẽ/di-
centes. Filii Israel nõ in lancea nec
in sagitta confidunt: sed montes de-
fendunt illos/⁊ muniunt illos colles
in precipitio constituti. Ut ergo si-
ne congressione pugne possis supe-
rare eos/pone custodes fontium/vt
non hauriant ex eis: ⁊ sine gladio in-
terficies eos: vel certe fatigati tra-
dent ciuitatem suam/quam putãt in
montibus positam superari non pos-
se. Et placuerunt verba hec corã Ho-
loferne et coram satellitibus eius: et
constituit per gyrum cẽtenarios per
singulos fontes. Cumqꝫ ista custodia C
per dies viginti fuisset expleta/defe-
cerunt cisterne et collectiones aqua-
rum omnibus inhabitãtibus Bethu-
liam: ita vt non esset intra ciuitatem
vnde satiarentur vel vna die: quo-
niam ad mẽsuram dabatur populis
aqua quotidie. Tunc ad Oziam con-
gregati oẽs viri femineqꝫ iuuenes ⁊
paruuli: omnes simul vna voce dixe-
runt. Iudicet deus inter nos et te:
quoniam fecisti in nos mala: nolens
loqui pacifice cum Assyriis: ⁊ ꝓpter
hoc vendidit nos deus in manibus
eoꝝ. Et ideo nõ est qui adiuuet: cum
prosternamur ante oculos eorum in
siti ⁊ perditione magna. Et nunc cõ- Thr. 4.
gregate vniuersos q̇ in ciuitate sunt d.
vt sponte tradam⁹ nos oẽs populo
Holofernis. Melius est eñi vt capti-
ui benedicam⁹ dñm viuentes: q̄ mo-
riamur ⁊ sim⁹ opprobriũ omni carni
cum videamus vxores nostras et in-
fantes nostros mori ante oculos no-
stros. Contestamur hodie celũ ⁊ ter- D
ram: ⁊ deum patrum nostroꝝ qui vl-
ciscitur nos ꝑm peccata nostra: vt iam
tradatis ciuitatem in manu militie
Holofernis: vt sit finis noster breuis
in ore gladii: qui longior efficitur in ari-
ditate sitis. Et cum hec dixissent: fa- 18
ctus est fletus et vlulatus magnus
in ecclesia ab oibus: et ꝑ multas ho-
ras vna voce clamauerunt ad deũ di- 19
centes. Peccauimus cum patrib⁹ no-
stris: iniuste egimus: iniquitatem fe- Ho. 105. a.

20 cimus. Tu quia pius es miserere no-
stri/ et in tuo flagello vindica iniqui-
21 tates nostras/ ꝛ noli tradere confitē-
tes te populo qui ignorat te: vt nō di-
22 cant inter gētes. Ubi est de⁹ eoꝝ? Et
cum fatigati his clamorib⁹ ꝛ his fle-
tib⁹ lassati siluissent: exurgēs Ozias
infus⁹ lachrymis dixit. Equo animo
estote fratres: ꝛ hos quinq; dies expe-
ctem⁹ a dño misericordiā. Forsitā enī
indignationē suam abscidet: ꝛ dabit
gloriā nomini suo. Si autē transactis
quinq; dieb⁹ nō venerit adiutoriū: facie-
mus hec verba que locuti estis.

¶ C.S. Judith arguit sacerdotes q
cōsenserūt tradere ciuitatē quos mo-
net orare: etiā ipsam vt ꝓ se oret ro-
gāt sacerdotes: dixit se exiturā de ci-
uitate cum abra: sed quid factura sit
inquiri prohibet. Ca. viij.

A Et factū est cū audisset hec ver-
ba Judith vidua que erat filia
merari/ filii idox/ filii Joseph/
filii ozie/ filii Elai/ filii iamnor/ filii ge-
deon/ filii raphoim/ filii Achitob/ filii
melchie/ filii enan/ filii nathanie/ filii
salathiel/ filii Simeon/ filii ruben/ ꝛ vir
ei⁹ fuit Manasses q mortu⁹ est in die-
bus messis hordeacee: instabat enim
super alligantes manipulos in cam-
po/ ꝛ venit estus super caput eius/ et
mortuus est in bethulia ciuitate sua/
ꝛ sepultus est illic cum patrib⁹ suis.
Erat autem Judith relicta eius vi-
dua iam annis tribus ꝛ mensib⁹ sex.
Et in superioribus domus sue fecit
sibi secretum cubiculum in quo cum
puellis suis clausa morabatur: et ha-
bens super lūbos suos ciliciū/ ieiuna-
bat oībus dieb⁹ vite sue preter sabba-
ta/ ꝛ neomenias ꝛ festa dom⁹ Israel.
Erat autē elegāti aspectu nimis cui
vir su⁹ reliquerat diuitias multas et
familiā copiosam ac possessiones ar-
mentis boū ꝛ gregib⁹ ouium plenas.
Et erat hec in oīb⁹ famosissima qm
B timebat dominū valde: nec erat q lo-
queret de illa verbū malū. Hec itaq;
cum audisset qm Ozias ꝓmisisset q
trāsacto quinto die traderet ciuitatē
assyriis: misit ad ꝑsbyteros chambri
ꝛ charmi. Et venerūt ad illā: ꝛ dixit il-
lis. Quod est hoc verbū in quo cōsensit
ozias vt tradat ciuitatem Assyriis: si
intra quinq; dies non venerit vobis
adiutoriū? Et qui estis vos q tētatis
dñm? Non est iste sermo q misericor-
diā prouocet: sed potius qui iram ex-
citet et furorem accendat. Posuistis
vos tēpus miserationis dñi: ꝛ in ar-
bitriū vestrū diē constituistis ei. Sed
qr patiēs dñs est in hoc ipso peniteā-
mus/ ꝛ indulgentiā ei⁹ fusis lachry-
mis postulemus: non enī quasi homo
sic de⁹ cōminabit: neq; sicut filius ho-
minis ad iracundiam inflāmabit. Et 17
ideo humiliem⁹ illi aīas nostras/ ꝛ in
spiritu cōstituti humiliato seruiētes
illi dicam⁹ flētes dño vt sm voluntatē
suā sic faciat nobiscū misericordiam
suam: vt sicut cōturbatum est cor no-
strū in superbia eoꝝ: ita etiam de no-
stra humilitate gloriemur quoniā nō
sumus secuti peccata patrū nostroꝝ
qui dereliquerunt deum suum ꝛ ado-
rauerūt deos alienos: ꝓ quo scelere
dati sunt in gladiū et in rapinā et in
confusionē inimicis suis: nos autem C
alterū deū nescim⁹ preter ipsum. Ex-
pectem⁹ humiles cōsolationē eius/ et
exqret sanguinē nostrum de afflictio-
nibus inimicorū nostroꝝ: ꝛ humilia-
bit omnes gētes quecūq; insurgūt cō-
tra nos: ꝛ faciet illas sine honore do-
min⁹ deus noster. Et nūc fratres qm
vos estis presbyteri in populo dei: ꝛ
ex vobis pendet anima illoꝝ ad elo-
quium vestrū corda eorum erigite vt
memores sint: qr tentati sunt patres
nostri vt probarent si vere colerent Geñ.22.a
deū suū. Memores esse debēt quomo- Heb.11.b
do pater noster Abraā tentat⁹ est ꝛ ꝑ
multas tribulationes probatus: dei 1.Co.10.b
amic⁹ effect⁹ est. Sic Isaac/ sic Jacob/
sic Moyses: ꝛ oēs q placuerūt deo ꝑ
multas tribulationes trāsierūt fide-
les. Illi autē q tentationes non susce-
perunt cum timore dñi ꝛ impatiētiā
suā ꝛ improperium murmurationis
sue contra dñm ꝓtulerūt: extermina-
ti sunt ab exterminatore et a serpen- 1.Co.10.b
tibus perierūt. Et nos ergo non vlci- D
scamur nos ꝓ his q patimur: sed re- 27
putātes peccatis nostris hec ipsa sup-
plicia minora esse flagella dñi quasi
serui qui corripimur ad emendatio-
nē et nō ad ꝑditionē nostrā euenisse
credam⁹. Et dixerūt illi ozias ꝛ pres-
byteri. Oīa q locuta es vera sunt: et
non est in sermonib⁹ tuis vlla repre-
hensio. Nunc ergo ora ꝓ nobis quo-
niā mulier sancta es: ꝛ timens deū.
Et dixit illis Judith. Sicut q potui
loqui dei esse cognoscitis: ita q face-
re disposui ꝓbate si ex deo est: et ora-
te vt firmū faciat deus consiliū meū.

Stabitis vos ad portã nocte ista et
ego exeã cũ abra mea: ⁊ orate vt si-
cut dixistis in dieb' quinqꝫ respiciat
dñs populũ suũ israel. Uos aũt no-
lo vt scrutemini actũ meũ: ⁊ vsqꝫ dũ
renũciem vobis nihil aliud fiat nisi
oratio pro me ad dominũ deum no-
strũ. Et dixit ad eã Ozias princeps
iude. Uade in pace et domin' sit te-
cum in vltionem inimicorũ nostro-
rum. Et reuertentes abierunt.
¶ C.S. Judith ingressa oratorium
suum cilicio vestitur cinerem sup ca
put ponẽs orat ad dominũ. Cpꝫ.ix.
A Ge.34.d. QUibus ascendentib' Judith
ingressa est oratoriuꝫ suum:
⁊ induẽs se cilicio posuit ci-
nerẽ super caput suũ: et prosternẽs
se dño clamabat ad dñm dicẽs. Dñe
deus patris mei simeon qui dedisti i
lli gladiũ in defensionẽ alienigena
rũ qui violatores extiterũt in coinq-
natione sua: ⁊ denudauerunt femur
virginis in cõfusionẽ: ⁊ dedisti mu-
lieres illorũ in predã ⁊ filias illoruꝫ
in captiuitatem: ⁊ omnẽ predã in di
uisionem seruis tuis qui zelauerunt
B zelũ tuuꝫ: subueni queso te dñe deus
Exo.14.f. me' mihi vidue. Tu eñ fecisti prio-
ra/ ⁊ illa post illa cogitasti: ⁊ hoc fa-
ctũ est qd ipse voluisti. Oẽs eniꝫ vie
tue parate sunt ⁊ tua iudicia in tua
prouidẽtia posuisti. Respice castra
Assyriorũ nũc sicut tunc castra egy-
ptiorũ videre dignat' es qñ post ser
uos tuos armati currebãt cõfiden-
tes in quadrigis et i equitatu suo et
in multitudine bellatorũ. Sed aspe-
xisti super castra eorꝫ: et tenebre fati
gauerũt eos. Tenuit pedes eorum
C abyssus: ⁊ aque operuerũt eos. Sic
fiant ⁊ isti dñe qui confidunt in mul
titudine sua et in curribꝰ suis ⁊ in cõ
tis ⁊ in sagittis suis et in lãceis glo
riant: ⁊ nesciũt quia tu ipse es deus
noster qui cõteris bella ab initio et
dñs nomẽ est tibi. Erige brachiũ tu-
um sicut ab initio: ⁊ allide virtutẽ il
lorũ in virtute tua: cadat virtus eorꝫ
in iracũdia tua qui ꝓmittunt se vio
lare sancta tua ⁊ polluere taberna-
culuꝫ nominis tui ⁊ deijcere gladio
suo cornu altaris tui. Fac domine vt
gladio proprio eius superbia ampu
tet: capiatur laqueo oculorũ suorum
in me ⁊ percuties eũ ex labijs charita
tis mee. Da mihi in animo cõstãtiã
vt contemnã illũ: ⁊ virtuteꝫ eius vt

euertã illũ. Erit enim hoc memoria D
le nominis tui: cũ man' femine deie
cerit eũ. Non eñ in multitudine est
virtus tua dñe: neqꝫ in equorꝫ virib'
voluntas tua est. Nec supbi ab ini-
tio placuerũt tibi: sꝫ humiliũ ⁊ man-
suetorꝫ semper tibi placuit deprecatio.
Deus celorũ creator aquarũ et dñs
totius creature/ exaudi me miseram
deprecantẽ ⁊ de tua misericordia pre-
sumẽtẽ. Memẽto dñe testamenti tui Ec.36.a.
et da verbum in ore meo/ ⁊ in corde
meo consiliũ corrobora vt dom' tua
in sanctificatione tua permaneat: ⁊
oẽs gẽtes agnoscãt quia tu es deus
et non est alius preter te.
¶ C.S. Post orõnẽ iudith se lauit
et vnxit: ⁊ oibus ornamentis suis se
ornãs cũ abra sua exit sacerdotibus
benedicẽs: inuenta vero ab explora
toribus ducitur ad holofernẽ qui in
eius pulchritudine capitur: ⁊ princi
pes sese pugnare pro tam pulchris
mulieribus hortantur. Capituluꝫ.x.
FActũ est autẽ cũ cessasset cla- A
mare ad dñm surrexit de loco
in quo iacuerat prostrata ad
dñm. Uocauitqꝫ abram suã ⁊ descen
dẽs in domũ suam abstulit a se cili-
cium ⁊ exuit se vestimentis viduita-
tis sue ⁊ lauit corpus suũ ⁊ vnxit se
myrro optimo ⁊ discriminauit crinẽ .J.16.b.
capitis sui ⁊ imposuit mitrã sup ca-
put suum ⁊ induit se vestimentis io-
cũditatis sue: induitqꝫ sandalia pe-
dibus suis/ assumpsitqꝫ dextrariola
et lilia ⁊ inaures ⁊ anulos ⁊ oibus
ornamentis suis ornauit se. Cui etiã
dñs cõtulit splẽdorẽ: quoniã ois ista
cõpositio nõ ex libidine sed ex virtu
te pendebat: ⁊ ideo dñs hanc in illaꝫ
pulchritudinẽ amplificauit vt incõpa-
rabili decore omniũ oculis appare-
ret. Imposuit itaqꝫ abre sue ascopaꝫ
vini ⁊ vas olei ⁊ polẽtam ⁊ palates
et panes ⁊ caseũ ⁊ profecta est. Cũqꝫ B
venissent ad portam ciuitatis: inue
nerũt expectantẽ Oziã: ⁊ pñbyteros
ciuitatis. Qui cũ vidissent eã: stupẽ
tes mirati sũt nimis pulchritudinẽ
eius. Nihil tamẽ interrogãtes eam
dimiserunt transire dicentes. Deus
patrũ nostrorũ det tibi gratiã et oẽ
cõsiliũ tui cordis sua virtute corro-
boret ⁊ glorietur super te hierusaleꝫ
⁊ sit nomen tuũ in numero sanctorꝫ
⁊ iustorꝫ. Et dixerũt hi qui illic erant
oẽs vna voce: Fiat fiat. Judith ve-

ro orās dñm trāsiuit p portas ipsas
C 7 abra ei⁹. Factū est autē cū descēde
ret mōtē circa ortū diei: occurrerūt
ei exploratores assyriorū 7 tenuerūt
eā dicētes. Unde venis aut quo vadis.
Que rñdit. Filia sum hebreor. Ideo
ego fugi a facie eorū quoniā futurū
agnoui q dent vobis in depredatio-
nem pro eo q cōtēnētes vos noluerūt
tradere seipsos vt inuenirēt miam
in cōspectu vestro. Hac de causa cogi
taui mecū dicēs. Uadā ad faciē prin-
cipis holofernis vt indicē illi secre-
ta illorū 7 ostēdā illi quo aditu pos-
sit obtinere eos: ita vt nō cadat vir
vn⁹ de exercitu eius. Et cū audissent
viri illi verba ei⁹: cōsiderabāt faciē
eius: 7 erat in oculis eorū stupor: qm
pulchritudinē ei⁹ mirabant nimis.
D Et dixerūt ad eā. Cōseruasti animā
tuā eo q tale reperisti consiliū vt de
scenderes ad dñm nostrū. Hoc autē
scias qm cū steteris in cōspectu ei⁹
bene tibi faciet 7 eris gratissima in
corde eius. Duxerūtq; illā ad taber-
naculū holofernis annūciantes eā.
Cūq; intrasset ante faciem eius: sta-
tim capt⁹ est in suis oculis holofer-
f.9.c. nes. Dixeruntq; ad eū satellites ei⁹.
Quis contēnat populum hebreorū
qui tam decoras mulieres habent vt
non pro his merito pugnare contra
eos debeam⁹? Uidens itaq; Judith
Holofernē sedentem in conopeo qd
erat ex purpura 7 auro 7 smaragdo
et lapidibus preciosis intextū: 7 cū in
faciem eius intendisset adorauit eū
prosternens se super terram. Et ele-
uauerunt eā serui holofernis iuben
te domino suo.

¶ C. S. Holofernes cōfortat iudith: causam quare venerit querit: que respondit verba adulatoria placentia Holoferni. Capitulum. xi.

A Tunc Holofernes dixit ei. Equo
animo esto et noli pauere in
corde tuo: qm ego nunq̄ no-
cui virū qui voluit seruire nabucho-
donosor regi. Populus autem tuus
si nō cōtempsisset me nō alleuassem
lanceam meā super eū. Nūc aūt dic
mihi qua ex causa recessisti ab illis:
7 placuit tibi vt venires ad nos? Et
dixit illi Judith. Sume verba ancil-
le tue: quoniā si secut⁹ fueris verba
ancille tue perfectā rē faciet dñs te-
cū. Uiuit enī Nabuchodonosor rex
terre 7 viuit virt⁹ eius que est in te
ad correptionē oīm animarū erran
tiū: quoniā non solū homines serui-
unt illi per te: sed 7 bestie agri obtē-
perāt illi. Nunciat enim animi tui B
industria vniuersis gentib⁹ et indi-
catū est oī seculo quoniā tu solus
bonus 7 potēs es in oī regno eius
7 disciplina tua omnib⁹ prouinciis
predicat. Nec hoc latet qd locut⁹ est
Achior: nec illud ignorat qd ei iusse f.5.
ris euenire. Constat eī deū nostrū
sic peccatis offensum vt mādauerit
per prophetas suos ad populū: q tra-
dat eū pro peccatis suis. Et quoniā sci-
unt se offendisse deū suū filii israel
tremor tuus sup ipsos est. Insuper
etiā fames inuasit eos et ab aridita
te aque iam inter mortuos compu-
tant. Denique hoc ordinant vt interfi
ciant pecora sua 7 bibant sanguinē
eorū: et sancta dñi dei sui que precepit
deus nō contingi in frumento vino
et oleo hec cogitauerūt impēdere: et
volunt cōsumere que nec manib⁹ de-
berēt cōtingere. Ergo quoniā hec fa C
ciūt certū est q in perditionē dabū-
tur. Et ego ancilla tua cognoscens
fugi ab illis: 7 misit me dñs hec ipsa
nunciare tibi. Ego enim ancilla tua
deū colo etiam nunc apud te: 7 exiet
ancilla tua 7 orabo deū 7 dicet mihi
quādo eis reddat peccatū suū 7 ve-
niēs nūciabo tibi ita vt ego adducā
te p mediā hierusalē: 7 habebis oēm
populū israel sicut oues qbus nō est
pastor et non latrabit vel vn⁹ canis
cōtra te: qm hec mihi dicta sunt p p
uidētiā dei. Et qm irat⁹ est illis de⁹:
hec ipa missa sum nūciare tibi. Pla- D
cuerūt autē oia verba hec corā holo-
ferne et corā pueris ei⁹: 7 mirabant
ad sapientiā eius et dicebāt alter ad
alterū. Non est talis mulier sup ter-
rā in aspectu in pulchritudie 7 i sen-
su vborū. Et dixit ad illā holofernes.
Bñfecit de⁹ q misit te aū pplz vt des
illū tu i manib⁹ nris. Et qm bona est
pmissio tua si fecerit mihi hoc deus
tu⁹ erit 7 de⁹ me⁹ 7 tu in domo Na-
buchodonosor magna eris et nomē
tuum nominabit in vniuersa terra.

¶ C. S. Judith in domo thesaurorū manere precipitur de cibis propriis se manducaturā dicit: libertas exeūdi ad orationem largitur: mittitur vagao vt iudith cōsentiat holoferni: illa intrat comedens 7 bibēs coram eo: holofernes inebriatur. Cpm. xii.

A Tunc iussit eā introire vbi re-
positi erant thesauri eius / et
iussit illic manere eā: ꝛ cōstitu-
tuit qd daret illi de cōuiuio suo. Cui
rn̄dit iudith: ꝛ dixit. Nūc nō potero
manducare ex his q̄ mihi pcipis tri-
bui ne veniat sup me offensio: ex his
aūt que mihi detuli mādūcabo. Cui
holofernes ait. Si defecerīt tibi ista
q̄ tecū detulisti qd faciem⁹ tibi? Et
B dixit iudith. Uiuit aīa tua dn̄e me⁹:
qm̄ nō expendet oīa hec ancilla tua
donec faciat de⁹ in manu mea hec q̄
cogitaui. Et induxerūt illā serui ei⁹
i tabernaculū qd pceperat. Et petijt
dū introiret / vt daretur ei copia no-
cte: ꝛ ante lucē egrediendi foras ad
orationē ꝛ deprecādi dn̄m. Et pcepit
cubicularijs suis vt sicut placeret il-
li exiret ꝛ introiret ad adorādū deū
suū per triduū. Et exibat noctib⁹ in
valle bethulie: ꝛ baptizabat se i fon-
te aque. Et vt ascendebat orabat ad
dn̄m deū Israel / vt dirigeret viā ei⁹
ad liberationē ppli sui. Et introiens
munda manebat i tabernaculo vsq̄
dum acciperet escam suā in vespere.
Et factū est i quarto die: holofernes
C fecit cenā seruis suis: ꝛ dixit ad Ua-
gao eunuchum suum. Uade ꝛ suade
hebreā illam vt spōte ꝯsentiat habi-
tare mecū. Fedū est eñ apud Assy-
rios si femina irrideat virū agendo
vt immunis ab eo trāseat. Tūc introi-
uit Uagao ad iudith: ꝛ dixit. Nō ve-
reatur bona puella introire ad do-
minū meū vt honorificet ante faciē
eius: ꝛ manducet cū eo et bibat vinū
in iucunditate. Cui iudith respōdit.
Que ego sum: vt ꝯtradicā dn̄o meo?
Omne qd erit ante oculos ei⁹ bonū
et optimū faciā. Quicquid autē illi
D placuerit: hoc mihi erit optimū oib⁹
dieb⁹ vite mee. Et surrexit ꝛ ornauit
se vestimēto suo: ꝛ ingressa stetit ante
faciē ei⁹. Cor autē holofernis cōcus-
sum est: erat eñ ardēs in cōcupiscē-
tia ei⁹. Et dixit ad eā holofernes. Bi-
be nunc ꝛ accūbe i iucunditate: quo-
niā inuenisti gratiā corā me. Et dixit
iudith. Bibā domine: quoniā magni-
ficata est anima mea hodie pre om-
nib⁹ dieb⁹ meis. Et accepit et man-
ducauit et bibit corā ipso: ea q̄ para-
uerat illi ancilla ei⁹. Et iucundus fa-
ctus est holofernes ad eam: bibitq̄
vinum multum nimis quantū nūq̄
biberat in vita sua.

¶ C. S. Holofernes nimia ebrietate
sopit⁹: puella ad ostium obseruat: iu-
dith caput ei⁹ pcidit / ciuib⁹ suis ca-
put holofernis defert ꝛ ostendit / iu-
dith benedicit / Achior obstupescit. Cap̄m. xiij.
A Ut autē sero factum est festina-
uerunt serui illius ad hospitia
sua et conclusit Uagao ostia cubicu-
li et abijt: erant autem oēs fatigati
a vino. Eratq̄ iudith sola in cubicu-
lo. Porro holofernes iacebat in le-
cto nimia ebrietate sopitus. Dixitq̄
iudith puelle sue vt staret foris ante
cubiculū ꝛ obseruaret. Stetitq̄ Iu-
dith ante lectū orans cū lachrymis
et labiorū motu in silentio dicēs. Cō-
firma me dn̄e de⁹ Israel: ꝛ respice in
hac hora ad opera manuū mearum
vt sicut ꝓmisisti hierl'm ciuitatē tuā
erigas ꝛ hoc qd credēs p te posse fie-
ri cogitaui pficiā. Et cū hec dixisset
accessit ad colūnā q̄ erat ad caput le-
ctuli ei⁹: ꝛ pugionē ei⁹ q̄ i ea ligat⁹ pē-
debat exoluit. Cūq̄ euaginasset illū
B apphēdit comā capitis ei⁹ ꝛ ait. Cō-
firma me dn̄e de⁹ i hac hora: ꝛ pcus-
sit bis in ceruicē ei⁹ ꝛ abscidit caput
ei⁹: ꝛ abstulit conopeū ei⁹ a colūnis
ꝛ euoluit corp⁹ ei⁹ truncū. Et post pu-
sillū exiuit ꝛ tradidit caput holofer-
nis ācille sue ꝛ iussit vt mitteret illō
in perā suā. Et exierūt due sm̄ ꝯsuetu-
dinē suā q̄si ad orōnē: ꝛ trāsierūt ca-
stra: ꝛ gyrātes vallē venerūt ad por-
tā ciuitatis. Et dixit iudith a lōge cu-
stodib⁹ murorū. Aperite portas: qm̄
nobiscū est de⁹ q̄ fecit virtutē i isrl'. Et
factū est cū audissent viri vocē ei⁹ /
vocauerūt presbyteros ciuitatis. Et
occurrerūt ad eā oēs a minimo vsq̄
ad maximū: qm̄ sperabāt eā iā nō eē
ventura. Et accēdētes luminaria ꝯgy-
rauerūt circa eā vniuersi: illa aūt ascē-
dēs i eminētiorē locū iussit fieri silē-
C tiū. Cūq̄ oēs tacuissent: dixit iudith.
Laudate dn̄m deū nr̄m q̄ nō deseruit
sperātes i se: ꝛ i me ācilla sua adimple-
uit misiam suā quā ꝓmisit domui isrl':
et interfecit i manu mea hostē popu-
li sui i hac nocte. Et ꝓferēs de pera
caput holofernis ondit illis dicens.
Ecce caput holofernis principis mi-
litie Assyriorū. Et ecce conopeū illi⁹
in quo recūbebat i ebrietate sua vbi
et p manū femine pcussit illū dn̄s de⁹
noster. Uiuit autē ipse domin⁹ quo-
niā custodiuit me angel⁹ eius ꝛ hinc
euntē ꝛ ibi commorātem: ꝛ inde huc

reuertentē: ꝛ nō permisit me dñs an-
cillā suā coinquinari / sed sine pollu-
tione peccati reuocauit me vobis gau-
dentē in victoria sua in euasiōe mea
Ps. 105. A ꝛ in liberatione vestra. Cōfitemini
106. A. illi omnes qm̄ bonꝰ: qm̄ in seculū mīa
eius. Uniuersi aūt adorātes dñm di-
xerūt ad eā. Benedixit te dñs in vir-
tute sua quia per te ad nihilū rede-
git inimicos nostros. Porro Ozias
princeps populi israel: dixit ad eaʒ.
Luce. 1. c. Benedicta es tu filia a dño deo excel-
D so pre omnibus mulieribꝰ sup terrā.
Bñdictus dñs qui creauit celū ꝛ ter-
ram qui te direxit ī vulnera capitis
principis inimicorū nostrorū qꝛ ho-
die nomē tuum ita magnificauit / vt
non recedat laus tua de ore hominū
qui memores fuerint virtutis dñi in
eternū, p quibus non pepercisti aīe
tue, ppter angustias et tribulationē
generis tui: sʒ subuenisti ruine ante
S. 10. b. ꝛ conspectū dei nostri. Et dixit oīs po-
15. D. pulus. Fiat fiat. Porro achior voca-
tus venit: ꝛ dixit ei Judith. Deꝰ isrl
cui tu testimonū dedisti qd̄ vlciscā-
tur se de inimicis suis ipse caput oīm
incredulorum incidit ī hac nocte in
manu mea. Et vt, pbes qꝛ ita est ec-
ce caput holofernis / qui in contemptu
superbie sue deū Israel cōtempsit / ꝛ
tibi interitū minabat̄ dicens. Cū ca-
S. 5. D. et ptus fuerit populꝰ israel gladio per
S. 6. a. forari pcipiā latera tua. Uidēs autē
achior caput holofernis angustiatꝰ
pre pauore cecidit in faciē suā super
terrā ꝛ estuauit aīa eiꝰ. Postea vero
q̄ resumpto spiritu recreatꝰ est pro-
cidit ad pedes eius: ꝛ adorauit eā: ꝛ
dixit. Benedicta tu a deo tuo ī omni
tabernaculo iacob quoniaʒ in omni
gente que audierit nomen tuum ma-
gnificabitur super te deus israel.
¶ Ca. S. Caput holofernis in muro
suspēdit̄: achior circūcidit̄ / facto ar-
mor strepitu assyrii volentes holo-
fernem excitare inuenerūt mortuū.
Ch. xiiii. A Dixit autē iudith ad omnē po-
pulū. Audite me fres. Suspē-
dite caput hoc super muros
nostros: ꝛ erit cū exierit sol accipiat
vnusquisq̄ arma sua et exite cū im-
petu: nō vt descendatis deorsuʒ / sed
quasi impetū facientes. Tūc explo-
ratores necesse erit vt fugiāt ad prī-
cipē suū excitandū ad pugnā. Cūq̄
duces eorū cōcurrerint ad taberna-
culū holofernis: et inuenerint eum
truncum, in suo sanguine volutatū
decidet sup eos timor. Cūq̄ cogno-
ueritis fugere eos / ite post illos secu-
ri: quoniā dñs conteret eos sub pedi- B
bus vestris. Tunc achior vidēs vir-
tutē quā fecit deus israel relicto gē-
tilitatis ritu credidit deo et circūci-
dit carnē preputii sui: et appositꝰ est
ad populū israel: et oīs successio ge-
neris eiꝰ vsq̄ in hodiernū diē. Mox
autem vt ortus est dies suspenderūt
super muros caput holofernis: acce-
pitq̄ vnusquisq̄ vir arma sua ꝛ egres-
si sunt cū grandi strepitu ꝛ vlulatu.
Q̄d videntes exploratores ad taber-
naculū holofernis cucurrerūt. Por-
ro hi qui in tabernaculo erāt venien-
tes ꝛ ante ingressum cubiculi pstre-
pētes excitādi gratia inquietudinē
arte moliebant̄ vt nō ab excitātibus
sed a sonātibus holofernes euigila- C
ret. Nullus enim audebat cubicu-
lū virtutis assyriorū pulsando / aut
intrādo aperire. Sed cum venissent Luc. 14. D
eius duces ac tribuni ꝛ vniuersi ma-
iores exercitus regis assyrior̄ dixe-
rūt cubiculariis. Intrate et excitate
illū: quoniā egressi mures de cauer-
nis suis ausi sunt prouocare nos ad
preliū. Tunc ingressus vagao cubi-
culū eius stetit ante cortinā ꝛ plau-
suʒ fecit manibꝰ suis: suspicabat̄ enim
illū cū iudith dormire. Sed cuʒ nul-
lum motū iacentis sensu aurium cape-
ret accessit proximans ad cortinā ꝛ
eleuās eā: vidēsq̄ cadauer absq̄ ca- 14
pite holofernis in suo sanguine tabe-
factū iacere super terrā exclamauit
voce magna cum fletu ꝛ scidit vesti-
mēta sua. Et ingressus tabernaculū D
iudith nō inuenit eā: ꝛ exiliuit foras
ad populum ꝛ dixit. Una mulier he-
brea fecit confusionē in domo regis
nabuchodonosor: ecce enim holofer-
nes iacet in terra et caput eius non
est in illo. Q̄d cū audissent pricipes
virtutis assyriorum sciderūt oēs ve-
stimenta sua et intolerabilis timor
et tremor cecidit super eos: ꝛ turba-
ti sunt animi eorum valde. Et factꝰ
est clamor incomparabilis ī medio
castrorum eorum.
¶ C. S. Fugerunt Assyrii et filii Is-
rael persequentes in ore gladii dira-
ti sunt spolia eorū: per triginta dies
vix spolia colligentes: venit ponti-
fex cum clero ꝛ benedixit Judith.

Capitulum decimumquintum.

A Cumq; omnis exercitus decolla-
tum holofernẽ audisset: fugit
mens et consiliũ ab eis: et solo
tremore et metu agitati / fuge presi-
diũ sumunt: ita vt nullꝰ loqueretur cum
proximo suo: sed inclinato capite / re-
lictis omnibus euadere festinabant he-
breos / quos armatos super se veni-
re audierãt / fugiẽtes per vias cam-
porum et semitas collium. Videntes
itaq; filii israel fugiẽtes / secuti sunt
illos. Descenderũtq; clangentes tu-
bis / et vlulãtes post ipsos. Et quoniã
B assyrii non adunati in fugam ibant
precipites / filii autẽ israel vno agmi-
ne persequentes: debilitabant omnes
q̃s inuenire potuissent. Misitq; ozias
nũcios per omnes ciuitates et regio-
nes Israel. Omnis itaq; regio / omnisq;
vrbs / electam iuuẽtutem armatã mi-
sit post eos / et persecuti sunt eos in
ore gladii quousq; peruenirent ad ex-
tremitatẽ finiũ suorũ. Reliqui autem
qui erant i bethulia / ingressi sunt ca-
stra assyriorũ / et predã quã fugiẽtes
assyrii reliquerant / abstulerũt: et onu-
C stati sunt valde. Hi vero qui victo-
res reuersi sunt ad bethuliam omnia
que erant illorum abstulerunt secum:
ita vt nõ esset numerus in pecoribus
et iumẽtis / et vniuersis mobilibꝰ eo-
rum / vt a minimo vsq; ad magnum
oẽs diuites fierẽt de predationibꝰ eorũ
Joachim autẽ summus pontifex de
hierl'm: venit in bethuliam cum vni-
uersis presbyteris suis: vt videret iu-
dith. Que cũ exisset ad illum / bñdixe-
D runt eam oẽs vna voce dicentes. Tu
F.13.b. gloria hierl'm: tu leticia isrl': tu hono-
rificentia populi nostri / quia fecisti
viriliter / et confortatũ est cor tuum:
eo q; castitatem amaueris / et post vi-
rum tuũ alterũ nesciens: ideo et ma-
nus dñi cõfortauit te / et ideo eris be-
nedicta in eternum. Et dixit omnis
populus. Fiat fiat. Per dies autem
triginta / vix collecta sunt spolia as-
syriorũ a populo israel. Porro autem
vniuersa que holofernis peculiaria
fuisse probata sunt / dederũt Judith
in auro et argento / et vestibus et gem-
mis / et omni supellectili / et tradita
sunt omnia illi a populo. Et omnes
populi gaudebant cum mulieribus
et virginibus / et iuuenibus / in orga-
nis / et citharis.

¶ C.S. Canticum Judith: et quomo-
do omnis populus venit in Hierl'm
adorare / de morte iudith. Capitulum .xvi.

Tunc cantauit canticũ hoc do- A
mino Judith: dicẽs. Incipite
dño in tympanis / cantate dño
i cymbalis / modulamini illi psalmum
nouum: exultate et inuocate nomen
eius. Dominus conterens bella: dñs
nomẽ est illi. Qui posuit castra sua i
medio populi sui / vt eriperet nos de
manu oim inimicorum nr̃oꝝ. Venit
assur ex montibus ab aqlone / in multi-
tudine fortitudinis sue. Cuiꝰ multi-
tudo obturauit torrẽtes: et eq̃ eorum
cooperuerũt valles. Dixit se incẽsu-
rũ fines meos: et iuuenes meos occi-
surũ gladio / infantes meos dare in
predã: et virgines in captiuitatẽ. Do-
minus aũt oipotẽs nocuit eũ: et tra-
didit eũ in manus femine / et confu- B
dit eũ. Non eñ cecidit potẽs eorũ a F.10.a.
iuuenibꝰ / nec filii titan percusserunt
eũ: nec excelsi gygãtes imposuerunt
se illi: sed Judith filia merari in spe-
cie faciei sue dissoluit eũ. Exuit enim
se vestimẽto viduitatis: et induit se
vestimẽto leticie in exultatione filio-
rum isrl'. Unxit faciẽ suã vnguẽto /
et colligauit cincinnos suos mitra ad
decipiendum illum. Sandalia eiꝰ ra-
puerunt oculos eiꝰ: pulchritudo eius
captiuã fecit aiam eius: amputauit
pugione ceruicẽ eiꝰ. Horruerunt per-
se cõstantiã eiꝰ: et medi audaciã eiꝰ.
Tũc vlulauerũt castra assyriorum qñ
apparuerũt humiles mei arescentes
in siti. Filii puellarum cõpũxerũt eos: et
sicut pueros fugientes occiderunt
eos: perierũt in prelio a facie dñi dei
mei. Hymnũ cantemus dño: hymnũ
nouũ cantemꝰ deo nr̃o. Adonai dñe
deꝰ magnꝰ es tu: et preclarus in virtute
tua: et quem superare nemo potest. C
Tibi seruiat oĩs creatura tua: q̃a di- Fo.32.b.
xisti et facta sunt: misisti spm̃ tuũ / et
creata sunt: et nõ est qui resistat voci
tue. Montes a fundamẽtis mouebũ-
tur cum aquis: petre sicut cera lique-
scent ante faciẽ tuã. Qui autẽ timẽt
te: magni erunt apud te per oĩa. Ve
genti insurgẽti sup genus meũ. Do-
minus eñ oipotẽs vindicabit in eis:
i die iudicii visitabit illos. Dabit enim
ignẽ et vermes in carnes eorum: vt vrã-
tur et sentiant vsq; ad sempiternũ. Et
factum est post hec / oĩs pp'ls post vi-
ctoriã venit in hierusalẽ adorare do-
minum: et mox vt purificati sunt: ob-
tulerunt oẽs holocausta: et vota: et

re

repromissiones suas. Porro iudith
vniuersa vasa bellica holofernis q̄
dedit illi populus et conopeū quod
ipsa sustulerat de cubili ipsius / obtu-
D lit in anathema obliuionis. Erat au-
tem populus iucundus scḋm faciem
sanctorū: et per tres menses gaudiū
huius victorie celebratū est cum iu-
dith. Post dies aūt illos vnusquisq̄
rediit in sua / et Judith magna facta
est in bethulia: et preclarior erat vni-
uerse terre israel. Erat etiam virtuti
castitas adiuncta: ita vt non cogno-
sceret virum oībus diebus vite sue /
ex quo defunctus est Manasses vir
eius. Erat aūt dieb⁹ festis procedēs
cum magna gloria. Mansit autē in
domo viri sui annos centū quinq̄: et
dimisit abram suā liberā: et defuncta
est ac sepulta cum viro suo in bethu-
lia. Luxitq̄ illā oīs popul⁹ diebus se-
ptem. In omni autē spatio vite eius /
non fuit q̄ perturbaret israel: et post
mortē eius annis multis. Dies autē
victorie hui⁹ festiuitatis ab hebreis
in numero scōrū dierum accipitur /
et colitur a iudeis ex illo tempore / vs-
que in presentem diem.

Explicit liber Judith.

Hieronymi in librū hester ꝓfatio.

Librum Hester variis transla-
toribus constat esse viciatum
quē ego de archiuis hebreorū
releuās: verbum e verbo expressius
transtuli. Quē librū editio vulgata
laciniosis hinc inde verborū funibus
trahit: addēs ea q̄ ex tēpore dici pote-
rant et audiri: sicut solitū est schola-
rib⁹ disciplinis sumpto themate: ex-
cogitare quib⁹ verbis vti potuit: qui
iniuriā passus est / vel qui iniuriā fe-
cit. Vos autē o Paula et Eustochiū
quoniā et bibliothecas hebreorum
studuistis intrare: et interpretū cer-
tamina cōprobastis / tenētes Hester
hebraicum librum per singula verba
nostrā translationē aspicite: vt pos-
sitis agnoscere me nihil etiā augmen-
tasse addendo / sed fideli testimonio
simpliciter (sicut in hebreo habetur)
historiā hebraicā latine lingue tra-
didisse. Nec affectam⁹ laudes homi-
num nec vituperationes expauesci-
mus: deo enim placere curantes: mi-
nas hominū penitus non timemus:
quoniam deus dissipat ossa eorū qui
hominibus placere desiderant: et secūdū a-
postolum qui huiusmodi sunt / serui xp̄i
esse non possunt. Rursum in libro He- Bal. I. b.
ster alphabetum ex minio vsq̄ ad
Teth litteram fecimus diuersis in lo-
cis / volentes scilicet septuaginta in-
terpretum ordinem per hoc insinua-
re studioso lectori. Nos enim iuxta
morem Hebraicū ordinem prosequu-
tum i septuaginta editione maluimus.

Incipit liber Hester.

C. S. De cōuiuio assueri regis / de
vasthi regina q̄ noluit intrare ad re-
gē / de repudiatione ei⁹ ex ꝯsilio septē
sapientū: de decreto ꝓmulgato q̄ viri
dominentur vxoribus. Capitulum. I.

In dieb⁹ assueri q̄ regna- I
uit ab india vsq̄ ethio- ·I·8·c·
piā super centū viginti ·I·16·a·
septē prouincias / quan-
do sedit in solio regni
sui: Susa ciuitas regni
eius exordium fuit. Tertio igitur an-
no imperii sui fecerat grande conui-
uium cunctis principibus / et pueris
suis fortissimis persarum et medorū
inclytis / et prefectis prouinciarum
corā se vt ostenderet diuitias glorie
regni sui: ac magnitudinē atq̄ iactā-
tiā potentie sue multo tēpore / centum
videlicet et octoginta diebus. Cumq̄
implerentur dies conuiuii / inuitauit
omnē populū qui inuentus est in su-
sis / a maximo vsq̄ ad minimū: et ius-
sit septē diebus conuiuiū preparari i
vestibulo horti et nemoris / quod re-
gio cultu / et manu cōsitū erat. Et pen-
debant ex omni parte tentoria aerei
coloris / et carbasini / ac hyacinthini
sustētata funibus byssinis / atq̄ pur-
pureis / qui eburneis circulis inser-
ti erant: et colūnis marmoreis fulcie-
bantur. Lectuli quoq̄ aurei et argen-
tei sup pauimētum smaragdino / et
pario stratum lapide dispositi erant
quod mira varietate pictura decora-
bat. Bibebant aūt qui inuitati erant
aureis poculis / et aliis atq̄ aliis va-
sis cibi inferebantur. Vinū quoq̄ vt
magnificētia regia dignū erat / abun-
dans: et precipuū ponebat. Nec erat
qui nolētes cogeret ad bibendū / sed
sic rex statuerat: preponens mensis
singulos de principib⁹ suis: vt sume-
ret vnusquisq̄ qḋ vellet. Vasthi quoq̄
regina fecit cōuiuiū feminarū in pa-
latio: vbi rex assuer⁹ manere consue-

uerat. Itaq3 die septimo cū rex esset
hilarior/et post nimiā potationē3 in-
caluisset mero/precepit mauman et
bazatha ⁊ arbona et bagatha et ab-
gatha ⁊ zethar et charcas septē eu-
nuchis q̄ in cōspectu eius ministra-
bant/vt introducerent reginā vasthi
corā rege posito super caput eius dia-
demate vt ostenderet cunctis popu-
C lis et principib⁹ pulchritudinē illi⁹:
erat enim pulchra valde. Que renuit
et ad regis imperiū quod per eunu-
chos mādauerat/venire cōtempsit.
.f.2.a. Unde irat⁹ rex/et nimio furore suc-
census/interrogauit sapiētes/qui ex
more regio semper ei aderāt: et illo3
faciebat cūcta cōsilio scientiū leges
ac iura maio3 (erāt autē primi et p̄-
ximi charsena et sethar et admatha
et tharsis et mares et marsana ⁊ ma-
muchan/septē duces Persarum atq3
Medo3/qui videbant faciē regis/et
primi post eum residere soliti erant)
cui sentētie vasthi regina subiaceret:
que assueri regis imperiū qd per eu-
nuchos mandauerat/facere noluis-
set. Rñditq3 mamuchan audiēte re-
ge atq3 p̄ncipib⁹. Non solū regē lesit
regina vasthi: s3 et oēs pp̄los et prin-
cipes q̄ sunt in cunctis prouinciis re-
gis assueri. Egredietur em̄ sermo regi-
ne ad oēs mulieres/vt cōtemnāt vi-
D ros suos et dicant. Rex assuer⁹ iussit
vt regina vasthi intraret ad eū/et il-
la noluit. Atq3 hoc exēplo oēs princi-
pum coniuges persarū atq3 medorū
paruipendēt imperia maritorū: vnde
regis iusta est idignatio. Si ergo ti-
bi placet egrediatur edictū a facie tua
et scribatur iuxta legē persarū atq3 me-
dorū/quā preteriri illicitū est/vt ne-
quaq̄ regina vasthi ingrediatur ad
regē: sed regnū illi⁹ altera q̄ melior
est illa/accipiat. Et hoc in omne (qd
latissimū est) p̄uinciar3 tuarū diuul-
getur imperiū/vt cūcte vxores tā ma-
iorū q̄3 minorū deferant maritis suis
honorē. Placuit cōsiliū eius regi et
1.re.10.f. principibus: fecitq3 iuxta ɔsiliū ma-
mucha/et misit ep̄las ad vniuersas
prouincias regni sui: vt queq3 gens
audire ⁊ legere poterat diuersis lin-
guis et literis: esse viros principes
ac maiores i domib⁹ suis: et hoc per
cunctos populos diuulgari.

¶C.S. De virginib⁹ q̄sitis regi iter q̄s
erat hest: de introitu ei⁹ ad cubiculum
reg: q̄ regina facta ē: de mardocheo
reuelāti p̄ditionē eunuchoȝ. Cap. ij.

A His itaq3 gestis/postq̄3 regis as-
sueri indignatio deferbuerat/
recordatus est vasthi/et que fecisset
vel que passa esset: dixeruntq3 pueri
regis/ac ministri ei⁹. Querantur re-
gi puelle virgines/ac speciose: ⁊ mit-
tantur qui considerent per vniuersas
prouincias puellas speciosas/et vir-
gines: et adducant eas ad ciuitatem
susan/et tradāt eas i domū femina-
rū sub manu egei eunuchi/q̄ est p̄po-
sit⁹ et custos mulierū regiarū: ⁊ acci-
piāt mundū muliebrem/et cetera ad
vsus necessaria: et q̄cunq3 inter oēs
oculis regis placuerit/ipsa regnet p̄
vasthi. Placuit sermo regi: et ita vt
suggesserant/iussit fieri. Erat vir iu-
de⁹ in Susis ciuitate/vocabulo mar-
docheus filius iair/filii semei/filii
cis de stirpe iemini: q̄ trāslatus fue-
rat de hier̄lm eo tēpore quo iechoni-
am regē iuda nabuchodonosor rex 4. Regū
babylonis transtulerat/q̄ fuit nutri- 24.d.
tius filie fr̄is sui edisse: q̄ altero noīe
vocabat hester: et vtrumq3 parente3
amiserat: pulchra nimis/⁊ decora fa-
cie. Mortuisque patre eius ac matre B
mardoche⁹ sibi eā adoptauit i filia3.
Cūq3 p̄crebruisset regis īperiū/et iu-
xta mādatū illi⁹ multe pulchre v̄gi-
nes adducerent susan/et egeo trade- S.r.c.
rent eunucho: hester quoq3 inter cete- et.f.eo.
ras puellas ei tradita est/vt seruare-
tur in numero feminaȝ. Que placu-
it ei/⁊ inuenit gratiā in cōspectu illi⁹.
Et precepit eunucho/vt acceleraret
mundū muliebrē: et traderet ei par-
tes suas: et septē puellas speciosissi-
mas de domo regis: et tā ipsam q̄3 pe-
dissequas ei⁹ ornaret atq3 excoleret.
Que noluit indicare ei pp̄lm/et pa-
triā suā3. Mardocheus em̄ p̄ceperat
ei vt de hac re omnino reticeret: q̄ deam-
bulabat q̄tidie añ vestibulum dom⁹/
in q̄ electe virgines seruabant/curā
agens salutis hester/⁊ scire volēs q̄d
ei accideret. Cū autē venisset tēpus
singularū per ordinē puellarū/vt in-
trarēt ad rege3/expletis oībus q̄ ad
cultum muliebrē pertinebant/men-
sis duodecimus vertebatur: ita dum-
taxat/vt sex mensibus oleo vngeren-
tur myrrhino/et aliis sex quibusdam
pigmētis/et aromatibus vterentur.
Ingredientesq3 ad regem/quicquid E
postulassent ad ornatū p̄tinens/ac-
cipiebant: et vt eis placuerat/com-

poſite de triclinio feminaꝝ ad regis
cubiculum trāſibāt. Et q̄ intrauerat
veſpere egrediebat̄ mane: atqꝫ inde
in ſecūdas edes deducebātur: q̄ ſub
manu ſuſagazi eunuchi erāt: qui con
cubinis regis preſidebat: nec habe-
bat poteſtatē ad regē vltra redeun-
di: niſi voluiſſet rex: et eā venire iuſ-
ſiſſet ex nomie. Euoluto autē tēpore
per ordinē / iſtabat dies quo Heſter
filia Abiahil frīs Mardochei: quam
ſibi adoptauerat in filiā / deberet in-
trare ad regē. Que non queſiuit mu-
liebrē cultū: ſed quecūqꝫ voluit ege⁹
eunuchus cuſtos virginū: hec ei ad
ſ.1.c.3.e. ornatū dedit. Erat em̄ formoſa val-
de / et incredibili pulchritudine / om-
nium oculis gratioſa ꝛ amabilis vi-
debat̄. Ducta eſt itaqꝫ ad cubiculum
regis aſſueri menſe decimo qui voca
tur tebeth: ſe primo anno regni eius.
Et adamauit eā rex pl⁹ q̄ oēs mu-
lieres: habuitqꝫ gratiā et miſericor-
diam corā eo ſuper oēs mulieres: et
poſuit diadema regni in capite eius
D feciqꝫ eā regnare in loco vaſthi. Et
iuſſit cōuiuiū preparari permagnifi-
cum cūctis principibus: et ſeruis ſuis
pro coniunctione et nuptiis Heſter.
Et dedit requiē vniuerſis ꝓuinciis
ac dona largitus eſt iuxta magnifi-
centiā principalem. Cūqꝫ et ſecundo
quererent̄ virgines / et cōgregarent̄:
mardocheus manebat ad ianuā re-
gis: necdū prodiderat heſter patriā
et populum ſuum / iuxta mandatum
eius. Quicqd enim ille precipiebat
obſeruabat heſter: et ita cūcta facie-
bat: vt eo tēpore ſolita erat / quo eam
ſ.6.a. paruulā nutriebat. Eo igit̄ tempore
quo mardocheus ad regis ianuam
morabatur: irati ſunt bagathan / et
thares duo eunuchi regis qui ianito-
res erant: et in primo palatii limine
preſidebant: volueruntqꝫ inſurgere
in regē: et occidere eū. Quod mardo
cheum non latuit: ſtatimque nunciа-
uit regine heſter: ꝛ illa regi ex nomi-
ne mardochei qui ad ſe rem detule-
rat. Queſitum eſt et inuentum: et ap
penſus eſt vterqꝫ eorum in patibulo.
Nō eſt in hebreo. (Et iuſſit rex vt i libro mēorialī ſcri-
beret̄: vt ꝓ vita ſua aliqd repenſaret
ei.) Mādatūqꝫ eſt hiſtoriis: et anna-
libus traditum coram rege.
¶ C.3. De exaltatione amā cui mar-
doche⁹ genu non flectit: ſors in vrna
mitti: a rege petiit amā vt iudei oc-
cidant̄: ſic mittūt̄ ꝑ curſores ad vni-
uerſas ꝓuincias: iudei lugent. Cap. iii.
A Oſt hec rex Aſſuerus exalta-
uit Aman filium amadathi /
qui erat de ſtirpe agag: et po-
ſuit ſolium eius ſuper oēs principes
quos habebat. Cunctiqꝫ ſerui regis
qui in foribus palatii verſabātur / fle-
ctebant genua: et adorabāt aman: ſic
enim ꝑceperat eis imperator: ſolus
mardoche⁹ non flectebat genu / neqꝫ
adorabat eū. Cui dixerunt pueri re-
gis: qui ad fores palatii reſidebant.
Cur preter ceteros nō obſeruas man
datum regis? Cūqꝫ hoc crebrius dice
rent: ꝛ ille nollet audire: nūciauerūt
B aman / ſcire cupientes vtrū perſeue-
raret in ſententia. Dixerat enim eis
ſe eſſe iudeū. Qd cum audiſſet aman
et experimento probaſſet: ꝙ mardo-
cheus non flecteret ſibi genu / nec ſe
adoraret: iratus eſt valde: et pro ni-
hilo duxit in vnū mardocheū mitte-
re manus ſuas: audierat em̄ ꝙ eſſet
gentis iudee: magiſqꝫ voluit omnem
iudeorū qui erāt in regno aſſueri per ſ.9.f.
dere nationē. Menſe primo (cuius
vocabulū eſt Niſan) anno duodeci-
mo regni aſſueri / miſſa eſt ſors in vr-
nam / q̄ hebraice dicitur phur / corā
aman: quo die et quo menſe gens iu-
deorū deberet interfici: ꝛ exiuit men
ſis duodecimus qui vocat̄ adar. Di- ſ.23.b.
xitqꝫ aman regi aſſuero. Eſt popul⁹
per oēs prouincias regni tui diſper-
ſus: et a ſe mutuo ſeparatus / nouis
vtens legib⁹ ꝛ cerimoniis / inſuper ꝛ
C regis ſcita contēnens. Et optime no
ſti ꝙ nō expediat regno tuo vt inſole
ſcat per licētiam: ſi tibi placet / decer-
ne vt pereat: et decē milia talentoꝝ
appendam arcariis gaze tue. Tulit
ergo rex anulum quo vtebat̄ de ma-
nu ſua: et dedit eum aman filio ama-
dathi de ꝓgenie agag hoſti iudeorū
dixitqꝫ ad eū. Argentū qđ tu pollice
ris tuū ſit: de ꝑplo age qđ tibi placet.
Vocatiqꝫ ſunt ſcribe regis mēſe pri-
D mo niſan: tertiadecima die eiuſdem
mēſis: et ſcriptū eſt vt iuſſerat amā /
ad oēs ſatrapas regis: et iudices ꝓ-
uinciarū / diuerſarumqꝫ gentium / vt
queqꝫ gens legere poterat et audire
pro varietate linguarū ex noie regis
aſſueri: et litere ſignate ipſius anu-
lo miſſe ſunt ꝑ curſores regis ad vni-
uerſas prouincias: vt occiderēt atqꝫ
delerent omnes iudeos / a puero vſ-

q ad senē: paruulos ꝛ mulieres vno
die / hoc est tertiodecimo mēsis duo-
decimi / q̄ vocat adar: ꝛ bona eoꝝ di-
riperent. Summa autē epl'arum hec
fuit vt oēs prouincie scirent ꝛ para-
F.g.d. rent se ad predictā diē. Festinabant
cursores qui missi erant regis impe-
15 riū explere. Statimq; in susis pepen
dit edictum / rege et aman celebrāte
conuiuium: et cunctis iudeis qui in
vrbe erant flentibus.

¶ C.S. Mardocheus mandat hester
vt ad regē intrās roget pro iudeis:
illa excusationem pretendit iterum
admonita iubet orari ꝓ se. Cap. iiij.

A 1 Que cū audisset mardoche⁹:
scidit vestimenta sua / et in-
dutus est sacco, spargens ci
nerē capiti: ꝛ in platea medie ciuita-
tis voce magna clamabat: ostēdens
2 amaritudinē animi sui: et hoc ciula-
tu vsq; ad fores palatii gradiens.
Nō enī erat licitū: indutū sacco au-
3 lam regis intrare. In omnib⁹ quoq;
prouinciis: oppidis: ac locis: ad que
crudele regis dogma puenerat: plā-
ctus ingens erat apud iudeos: ieiu-
niū: vlulatus: ꝛ fletus: sacco ꝛ cine-
re multis pro strato vtentibus. In-
gresse aūt sunt puelle hester et eunu
B chi: nunciaueruntq; ei. Quod audi-
ens consternata est: et vestē misit vt
ablato sacco indueret eam: quam ac-
cipere noluit. Accitoq; athach eunu-
cho: quem rex ministrum ei dederat:
precepit vt iret ad mardocheū: ꝛ di-
sceret ab eo cur hoc faceret. Egres-
susq; athach: iuit ad mardocheū: stan
tem in platea ciuitatis ante ostium
palatii. qui indicauit ei oīa que acci-
derant: quomodo aman promisisset
vt in thesauros regis pro iudeoꝝ ne-
ce inferret argentū. exemplar quoq;
edicti quod pēdebat in susis: dedit ei
vt regine ostēderet: et moneret eā vt
intraret ad regē: et deprecaretur eū
C pro populo suo. Regressusq; athach
nūciauit hester omnia q̄ mardoche⁹
dixerat. Que rñdit ei: ꝛ iussit vt dice-
ret mardocheo. Oēs serui regis ꝛ cū-
cte que sub ditione eius sunt nouiunt
prouincie: q̄ siue vir siue mulier non
vocat⁹ interius atrium regis intra-
uerit: absq; vlla cunctatione statim
interficiat: nisi forte rex auream vir-
gam ad eum tetenderit pro signo cle
mētie: atq; ita possit viuere. Ego igi-
tur quomodo ad regē intrare pote-
ro / q̄ triginta iā dieb⁹ non sum voca-
ta ad eū? Q̄d cū audisset mardoche-
us, rursuz mādauit hester dicēs. Ne
putes q̄ aiam tuam tm̄ liberes / q̄ in
domo regis es pre cunctis iudeis. Si
enī nunc silueris / per aliā occasionē D
liberabūtur iudei: et tu et domus pa-
tris tui peribitis. Et q̄s nouit / vtrum
idcirco ad regnuz veneris / vt in tali
tpe parareris? Rursum Hester hec
mardocheo verba mādauit. Uade et
congrega oēs iudeos quos in susis
reperieris / ꝛ orate ꝓ me. Non come-
datis et nō bibatis trib⁹ dieb⁹ et tri-
bus noctib⁹: et ego cū ancillulis me-
is similiter ieiunabo: et tūc igrediar ad
regem / cōtra legē faciēs nō vocata:
tradensq; me morti et periculo. Iuit
itaq; mardoche⁹ / et fecit omnia que
ei Hester preceperat.

¶ C.S. Hester intrat ad regē: placet
regi: dicit ei / pete q̄d vis: etiā dimidi-
um regni mei: petit vt rex et Amā se-
cū ad ꝯuiuiū veniāt sero petit vt ite-
rū altero die ambo ad ꝯuiuiū veniāt
amā mardocheo crucē parat. Cap. v.

Die autē tertio induta est hester 1 A
regalibus vestimentis / et stetit
in atrio domus regie quod erat inte-
rius contra basilicam regis. At ille
sedebat super soliū suuz in cōsistorio
palatii contra ostiū domus. Cūq; vi-
disset hester reginā stantem: placuit
oculis ei⁹ / et extendit cōtra eā virgā
aureā quā tenebat manu. Que acce-
dēs / osculata est summitatem virgē
eius. Dixitq; ad eam rex. Quid vis B
hester regina? Que est petitio tua?
etiā si dimidiā partez regni petieris
dabit tibi. At illa rñdit. Si regi pla-
cet / obsecro vt venias ad me hodie /
et aman tecū ad cōuiuiū qd̄ paraui.
Statimq; rex. Uocate (inq̄t) cito amā
vt hester obediat voluntati. Uenerūt
itaq; rex et Aman ad cōuiuiū qd̄ ei Mar. 6.
regina parauerat. Dixitq; ei rex post- b.
q̄ vinum biberat abundanter. Quid
petis vt det tibi? et pro qua re postu-
las? Etiam si dimidiā ptē regni mei C
petieris / impetrabis. Cui rñdit Hester.
Petitio mea / et pces sunt iste. Si in-
ueni in cōspectu regis gratiā / ꝛ si re-
gi placet vt det mihi quod postulo et
meā impleat petitionē / veniat rex et D
aman ad conuiuiū qd̄ paraui eis / et
cras aperiā regi voluntatem meam.
Egress⁹ est itaq; illo die aman letus
et alacer. Cūq; vidisset mardocheum

sedētem ante fores palatii/et non so
lum non assurrexisse sibi/sed nec mo
tum quidem de loco sessionis sue/in-
dignat⁹ est valde: et dissimulata ira
reuersus in domū suā/ cōuocauit ad
se amicos suos/ et zares vxorē suam:
et exposuit illis magnitudinem diui
tiarū suarū/filiorūq; turbā/ et quāta
D eū gloria sup oēs principes et ser-
uos suos rex eleuasset. Et post hec
ait. Regina quoq; hester nullū aliuz
vocauit ad cōuiuium cū rege preter
me: apud quā etiā cras cū rege pran
surus sum. Et cū hec oīa habeā/nihil
me habere puto / q̄diu videro mar-
docheū iudeū sedētem ante fores re
gias. Rñderuntq; ei zares vxor eius
et ceteri amici. Jube parari excelsā
trabē/habentē altitudinis quinqua-
ginta cubitos: et dic mane regi vt ap
pendat sup eā mardoche⁹: et sic ibis
cū rege let⁹ ad cōuiuiū. Placuitq; ei
cōsiliū: et iussit excelsā pparari crucē.
¶ C.S. Rex noctē insomnem duxit:
in annalibus fidelitatem Mardo-
chei inuenit: precepit euz honorari:
Aman confusus est. Capitulum.vi.
A N Octem illam duxit rex insom-
I.2.d. nē: iussitq; sibi afferri historias
J.12.a. et annales priorum temporum. Que
cum illo presente legerentur/ ventum
est ad illū locū vbi scriptū erat quo-
modo nūciasset mardocheus insidi-
as bagathan et thares eunuchorum
regem assuerū iugulare cupiētium.
Q̄d cuz audisset rex ait. Quid p hac
fide honoris ac premii Mardoche⁹
cōsecut⁹ est? Dixerūt ei serui illius/
B ac ministri. Nihil oīno mercedis ac-
cepit. Statimq; rex. Quis est inquit in
atrio? Amā q̄ppe interi⁹ atriū dom⁹
regis intrauerat vt suggereret regi
et iuberet mardocheū affigi patibu-
lo qd ei fuerat preparatū. Rñderunt
pueri. Amā stat in atrio. Dixitq; rex.
Ingrediatur. Cūq; esset ingressus ait
illi. Quid debet fieri viro / quem rex
honorare desiderat? Cogitās autē in
corde suo aman/ et reputans q nullū
aliū rex nisi se vellet honorare rñdit.
Hō quē rex honorare cupit/ debet in
dui vestib⁹ regiis/ et iponi sup equū
q de sella regis ē/ et accipe regiū dia-
C dema sup caput suū/ et primus de re
giis principibus ac tyrannis teneat
equū eius: et p plateā ciuitatis inces
dens/ clamet et dicat. Sic honorabi-
tur quemcumq; voluerit rex honora-
re. Dixitq; ei rex. Festina/ et sumpta
stola et equo / fac ita vt locutus es
mardocheo iudeo qui sedet ante fo-
res palatii. Caue ne quicq̄ de his que
locutus es pretermittas. Tulit itaq;
aman stolam et equū: indutūq; mar-
docheū in platea ciuitatis et imposi-
tuz equo precedebat atq; clamabat.
Hoc honore cōdignus est quemcūq; D
rex voluerit honorare. Reuersusq;
est mardocheus ad ianuā palatii: et
aman festinauit ire in domū suā lu-
gens et operto capite: narrauitq; za-
res vxori sue et amicis oīa q̄ euenis-
sent sibi. Cui rñderunt sapientes
quos secū habebat in cōsilio et vxor
ei⁹. Si de semine iudeorū est mardo-
cheus ante quem cadere cepisti non
poteris ei resistere: sed cades in con
spectu eius. Adhuc illis loquētibus
venerunt eunuchi regis: et cito eum
ad cōuiuiū quod regina parauerat/
pergere compulerunt.
¶ C.S. De accusatione hester cōtra
aman: de suspensione aman in pati-
bulo mardocheo preparato. Cap.vii.
I Ntrauit itaq; rex et aman vt A
biberent cū regina. Dixitq; ei
rex etiā secunda die postq̄ vi-
no incaluerat. Que est petitio tua
hester vt detur tibi? et quid vis fibi
fieri? Etiam si dimidiā partem regni
mei petieris/ impetrabis. Ad quem
illa respondit. Si inueni gratiam in
oculis tuis o rex et si placet dona mi-
hi aiam meā pro qua rogo: et pplm B
meuz pro quo obsecro. Traditi enim
sumus ego et ppls meus vt contera-
mur/ iugulemur/ et pereamus. Atq;
vtinā in seruos et famulas venderes-
mur: esset tolerabile malū/ et gemēs
tacerem. Nunc autē hostis noster est
cuius crudelitas redūdat in regem.
Respōdēsq; rex assuerus/ ait. Quis
est iste? et cuius potentie vt hec au-
deat facere? Dixitq; hester. Hostis
et inimicus noster pessimus iste est
amā. Q̄d ille audiēs/ ilico obstupuit: C
vultū regis ac regine ferre nō susti-
nens. Rex autē iratus surrexit: et de
loco conuiuii intrauit in hortū arbo-
rib⁹ cōsitum. Amā quoq; surrexit vt
rogaret hester reginā pro aia sua:
intellexit enī a rege sibi paratū ma-
lum. Qui cū reuersus esset de horto
nemorib⁹ consito/ et intrasset cōuiuii
locū/ reperit aman super lectulū cor-
ruisse in quo iacebat Hester / et ait.

D Etiā reginā vult opprimere me pre-
sente in domo mea. Necdū verbū de
ore regis exierat: et statim operuerūt
faciē eius. Dixitq; arbona: vnus de
eunuchis qui stabant in ministerio
regis. En lignū qđ parauerat Mar-
docheo qui locutus est pro rege stat
in domo Aman habens altitudinis
quinquaginta cubitos. Cui dixit rex.
Appendite eum in eo. Suspēsus est
itaq; amā in patibulo qđ parauerat
mardocheo: et regis ira quieuit.
¶ C.S. Mardocheꝰ exaltat a rege et
hester rogat lrās nouas fieri/irritas
faciētes amā veteres: fit gaudiū iu-
deis q̄ noua lux oriri visa est. C.viii.
A DIe illo dedit rex assuerus he-
ster regine domū aman aduer-
sarii iudeorū et mardocheus ingres-
sus est ante faciē regis. Confessa est
enim ei hester qđ esset patruus suus.
F.3.c. Tulitq; rex anulū quē ab aman re-
cipi iusserat et tradidit mardocheo.
Hester aūt constituit mardocheum
super domū suā. Nec his cōtenta ꝓ-
cidit ad pedes regis: fleuitq; ⁊ locu-
ta ad eū orauit vt malitiam Aman
agagite et machinatiōes eius pessi-
mas quas excogitauerat ɔtra iude-
os iuberet irritas fieri. At ille ex mo-
re sceptrū aureū ꝓtendit manu quo
signum clemētie monstrabat. Illaq;
B cōsurgēs stetit ante eū et ait. Si pla-
cet regi: ⁊ si inueni gratiā in oculis
eius: et deprecatio mea non ei videt̄
esse contraria obsecro vt nouis epi-
stolis veteres aman litere insidiato-
ris ⁊ hostis iudeorū quibꝰ eos in cun-
ctis regis ꝓuinciis perire ꝓceperat
corrigant. Quomodo enī potero su-
stinere necē et interfectionē populi
mei? Respōditq; rex assuerꝰ Hester
regine et Mardocheo iudeo. Domū
aman ɔcessi hester regine: ⁊ ipm̄ ius-
si affigi cruci quia ausus est manum
mittere in iudeos. Scribite ergo iu-
deis sicut vobis placet ex regis no-
F.2.d. mine signantes literas anulo meo.
Hec enim ɔsuetudo erat vt ep̄lis que
ex regis nomie mittebant̄ ⁊ illius a-
nulo signate erāt nemo auderet cō-
tradicere. Accitisq; scribis et libra-
riis regis (erat aūt tēpus tertii men-
C sis q̄ appellat̄ sibā) vicesima ⁊ tertia
die illiꝰ scripte sunt ep̄le vt mardo-
cheus voluerat ad iudeos ⁊ ad prin-
cipes procuratoresq; et iudices qui
centum viginti septem prouinciis ab
india vsq; ad ethiopiam presidebāt F.1.a.
prouincie atq; prouincie populo et J.16.a.
populo iuxta liguas et literas suas:
et iudeis prout legere poterāt et au-
dire. Ipseq; epistole que ex regis no-
mine mittebantur anulo ipsius obsi-
gnate sunt et misse per veredarios: qui
per oēs prouincias discurrentes ve-
teres literas nouis nunciis preueni-
rent. Quibus imperauit rex vt cōue-
nirēt iudeos per singulas ciuitates.
et in vnū preciperēt ɔgregari vt sta-
rent ꝓ aīabus suis: et omnes inimi-
cos suos cū coniugibus ac liberis et
vniuersis domibus interficerēt atq;
delerēt. Et cōstituta est per oēs pro-
uincias vna vltionis dies: id est ter-
tiadecima mensis duodecimi Adar.
Sūmaq; epistole hec fuit vt in omni- D
bus terris ac populis q̄ regis Assue-
ri subiacebāt imperio notū fieret pa-
ratos esse iudeos ad capiēdam vin-
dictā de hostibꝰ suis. Egressiq; sunt F.3.d.
veredarii celeres nūcios pferētes et
edictū regis pepēdit in Susis. Mar-
docheus aūt de palatio ⁊ de conspe-
ctu regis egrediens fulgebat vesti-
bus regiis hyacinthinis videlicet et
aerinis coronā aureā portans in ca-
pite: et amictꝰ serico pallio atq; pur-
pureo. Omnisq; ciuitas exultauit: atq;
letata est. Iudeis autē noua lux ori-
ri visa est: gaudium/honor/et tripu-
dium. Apud oēs populos vrbes atq;
prouincias quocūq; regis precepta
veniebant mira exultatio epule atq;
conuiuia et festus dies: in tantum vt
plures alterius gētis et secte eorum
religioni et ceremoniis iūgerentur.
Grandis enim cunctos iudaici no-
minis terror inuaserat.
¶ C.S. De cede quam exercuerūt iu-
dei i hostes suos: et de filiis amā su-
spensis: de rescripto Mardochei ad
iudeos: ⁊ diebus assignatis solenni-
ter celebrandis. Capitulum.ix.
A IGitur duodecimi mēsis quem
adar vocari ām iā diximꝰ ter-
tiadecima die qñ cūctis iude-
is interfectio parabat̄/et hostes eorū
inhiabāt sanguini: versa vice iudei su-
periores esse ceperunt ⁊ se de aduer-
sariis vindicare. Cōgregatiq; sunt ꝑ
singulas ciuitates et oppida et loca
vt extenderēt manū cōtra inimicos
et persecutores suos. Nullusq; ausus
est resistere eo q; omnes ppl'os ma-
gnitudinis eorum formido penetra-

ret. Nam ⁊ prouinciarum iudices et
duces et ꝓcuratores: omnisq̄ dignitas
q̄ singulis locis ac operibus preerat/
extollebat iudeos timore mardochei:
quē principē esse palatij et plurimū
B posse cognouerant. Fama quoq̄ no-
minis eius crescebat quotidie: ⁊ per
cunctoꝝ ora volitabat. Itaq̄ ꝑcusse-
runt iudei inimicos suos plaga ma-
gna: et occiderūt eos: reddentes eis
qđ sibi parauerāt facere: intantum vt
etiam in Susis quingētos viros in-
terficerēt extra decem filios Aman
agagite hostis iudeorum: quorū ista
sunt noīa. Pharasandatha et Del-
phon ⁊ Esphata ⁊ Phorata et Ada-
lia ⁊ Aridatha ⁊ ephermestha et A-
risai et Aridai et Vaizatha. Quos
cū occidissent/ predas de substantiis
eorū agere noluerunt. Statimq̄ nu-
merus eorū qui occisi erāt in Susis/
ad regem relatus est. Qui dixit regi
ne. In vrbe Susis interfecerunt iu-
dei quingētos viros: et alios decem
filios Aman: quātā putas eos exer-
cere cedem in vniuersis prouinciis?
C Quid vltra postulas: et quid vis vt
fieri iubeam? Cui illa rūdit. Si regi
placet: detur potestas iudeis: vt si-
cut fecerūt hodie i Susis/ sic et cras
faciant: ⁊ decem filii Amā in patibu-
lis suspēdant. Precepitq̄ rex vt ita
fieret. Statimq̄ in Susis pependit
edictum: et decē filii Aman suspensi
sunt. Congregatis iudeis quartade-
cima die mēsis Adar interfecti sunt
in Susis trecenti viri: nec eorū ab il-
lis direpta substātia est: sed et p oēs
ꝓuincias que ditioni regis subiace-
bant pro animab⁹ suis steterūt iudei
interfectis hostib⁹ ac persecutoribus
suis: intantum vt septuagintaquinq̄
milia occisorū implerētur: ⁊ null⁹ de
D substātiis eorū q̄cq̄ cōtingeret. Dies
aūt tertiusdecim⁹ mēsis Adar vnus
apud oēs interfectiōis fuit: et quar-
tadecima die cedere desierūt. Quem
cōstituerunt esse solēnem vt in eo oī
tpe deinceps vacarent epulis/ gau-
dio atq̄ cōuiuiis. At hi q̄ in vrbe su-
sis cedē exercuerant/ terciodecimo ⁊
quartodecimo die eiusdem mēsis in
cede versati sunt: quintodecimo aūt
die percutere desierūt. Et idcirco eūdē
diē cōstituerunt solēnē/ epularū atq̄
leticie. Hi vero iudei q̄ in oppidis non
muratis ac villis morabātur/ quar-
tūdecimū diē mēsis adar cōuiuiorū

et gaudij decreuerunt: ita vt exultēt
in eo: et mittāt sibi mutuo ptes epu-
larū et ciboꝝ. Scripsit itaq̄ mardo- E
cheus oīa hec/ et lrīs cōprehensa mi-
sit ad iudeos qui in oīb⁹ regis ꝓuin-
ciis morabantur tā in vicino positis
q̄ procul/ vt quartādecimam ⁊ quin-
tadecimā diem mēsis Adar ꝓ festis
susciperēt: et reuertēti semꝑ anno so-
lenni celebrarent honore: q2 in ipsis
diebus se vlti sunt iudei de inimicis
suis: et luctus atq̄ tristitia in hilari-
tatē gaudiūq̄ conuersi sunt/ essentq̄
dies isti epularꝝ atq̄ leticie/ et mitte-
rent sibi inuicē ciboꝝ partes ⁊ pau-
perib⁹ munuscula largirētur. Susce-
perūtq̄ iudei in solennē ritū cuncta
que eo tpe facere ceperāt/ et q̄ Mar-
docheus lrīs facienda mādauerat.
Aman enim fili⁹ Amadathi stirpis F
Agag/ hostis et aduersarius iudeo- S.3.b.
rū: cogitauit cōtra eos malū/ vt occi-
deret illos atq̄ deleret: et misit phur
(qđ nostra lingua vertit in sortem)
postea ingressa est hester ad regem
obsecrans vt conat⁹ ei⁹ lrīs regis ir-
riti fierēt: ⁊ malū qđ ꝯtra iudeos co-
gitauerat/ reuerteretur in caput ei⁹.
Deniq̄ et ipm ⁊ filios ei⁹ affixerunt
cruci: atq̄ ex illo tpe dies isti appel-
lati sunt phurim: id est sortium eo q̄
phur id est sors in vrnā missa fuerit.
Et cūcta que gesta sunt eplē id est li-
bri hui⁹ volumie ꝯtinent: queque su-
stinuerūt ⁊ q̄ deinceps immutata sunt
susceperūt iudei suꝑ se ⁊ semē suū: et
suꝑ cunctos qui religioni eoꝝ volue-
runt copulari: vt nulli liceat duos
hos dies absq̄ solēnitate transigerē
quos scriptura testat: et certa expe-
tunt tpa annis sibi iugiter succeden-
G tibus. Isti sunt dies quos nulla vnq̄
delebit obliuio: ⁊ ꝑ singulas genera-
tiones cūcte in toto orbe ꝓuincie ce-
lebrabūt: nec est vlla ciuitas in qua
dies phurim id est sortiū non obser-
uēt a iudeis et ab eoꝝ ꝓgenie: q̄ his
ceremoniis obligata est. Scripserūt
q̄ hester regina filia abiahil et mar-
docheus iudeus etiā secūdā episto-
lā: vt oī studio dies ista solēnis san-
ciretur in posterū. Et miserūt ad oēs
iudeos q̄ in centū viginti septē ꝓuin-
ciis regis assueri versabātur: vt habe-
rēt pacem ⁊ susciperent veritatē/ ob-
seruātes dies sortium: ⁊ suo tpe cum
gaudio celebrarēt: sicut cōstituerant
mardoche⁹ et hester. Et illi obseruan

da susceperūt a se ꝛ a semine suo ieiunia ꝛ clamores ꝛ sortium dies: ꝛ oīa que libri huius qui vocatur Hester / historia continentur.

¶ C.S. De cōsummatione dictoꝝ ad dicendū: de expositione somnij Mardochei. Capitulum. x.

A Rex vo Assuer⁹ oēm terrā, ꝛ cūctas maris insulas fecit tributarias cui⁹ fortitudo et imperium ꝛ dignitas atq₃ sublimitas qua exaltauit Mardocheū / scripta sunt in libris Medoꝝ atq₃ Persarū: ꝛ quō Mardoche⁹ iudaici gñis secūd⁹ a rege Assuero fuerit: ꝛ magn⁹ apud Iudeos: ꝛ acceptabilis plebi fratrū suorū querēs bona populo suo: ꝛ loquēs ea q̄ ad pacē seminis sui pertinerēt.

B ¶ Que habent in hebreo plena fide expressi. Hec autē q̄ sequunt scripta reperi in editione vulgata: q̄ grecoꝝ lingua ꝛ literis continentur: ꝛ interim post finem libri hoc capitulū ferebatur: quod iuxta ꝯsuetudinē nostram obelo id est veru prenotauimus.

¶ Dixitq₃ Mardoche⁹. A deo facta sunt ista. Recordat⁹ sum somnij qđ viderā / hec eadem significantis: nec

C eoꝝ quicq̄₃ irritū fuit. Paruus fons qui creuit in fluuium ꝛ in lucē solēq₃ conuersus est: et in aquas plurimas redūdauit: Hester est quam rex accepit vxorē et voluit esse reginā. Duo autē dracones / ego sum ꝛ Amā. Gentes que conuenerant, hi sunt q̄ conati sunt delere nomen Iudeorū. Gens autē mea Israel est: que clamauit ad dñm: ꝛ saluū fecit dñs populū suum: liberauitq₃ nos ab oībus malis: et fecit signa magna atq₃ portenta inter gentes, et duas sortes esse precepit: vnā populi dei / ꝛ alterā cūctarum

D gentiū. Venitq₃ vtraq₃ sors in statutum ex illo iam tēpore diem corā deo vniuersis gentibus: ꝛ recordatus est dñs populi sui / ac misertus est hereditatis sue. Et obseruabuntur dies isti in mense adar quartadecima: et quintadecima die eiusdē mēsis cum omni studio ꝛ gaudio in vnū cetū populi cōgregati: in cunctas deinceps generationes populi Israel.

¶ C.S. De diuersitate literarū qualiter in hebreos ꝓmulgata est editio: de somnio Mardochei. Cap. xi.

A Anno quarto regnantib⁹ ptolemeo ꝛ cleopatra: attulerunt dosistheus qui se sacerdotem ꝛ Leuitici generis ferebat: et Ptolemeus filius eius hanc epistolam phurim quā dixerūt interpretatā esse lysimachū Ptolemei filiū in Hierusalē.

¶ Hoc quoq₃ principium erat in editione vulgata: qđ nec in hebreo, nec apud vllum fertur interpretatum.

¶ Anno secundo regnante Artaxerxe maximo / prima die mensis nisan B vidit somniū Mardoche⁹ fili⁹ Iairi filij semei filij Cis de tribu Beniamin homo Iude⁹ q̄ habitabat in vrbe Susis: vir magn⁹ ꝛ excelsus inter primos aule regie. Erat autem de eo numero captiuorū quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis de Hierusalē cum Iechonia rege Iuda: ꝛ hoc eius somnium fuit. Apparuerunt vo- C ces ꝛ tumultus / tonitrua ꝛ terremotus / ꝛ cōturbatio super terram: ꝛ ecce duo dracones magni / paratiq₃ cōtra se in preliū. Ad quoꝝ clamorem cuncte concitate sunt nationes vt pugnarent contra gentē iustoꝝ. Fuitq₃ dies illa tenebrarū ꝛ discriminis: tribulationis et angustie / et ingens formido super terram. Conturbataq₃ est gens iustorū timentium mala sua: et Ꝥ.10.c. preparata ad mortē. Clamaueruntq₃ D ad deū: ꝛ illis vociferātib⁹ fons paruus creuit in fluuium maximū, et in aquas plurimas redundauit. Lux et sol ort⁹ est: ꝛ humiles exaltati sunt et deuorauerūt inclytos. Qđ cū vidisset Mardoche⁹ ꝛ surrexisset de strato: cogitabat qđ deus facere vellet: ꝛ fixū habebat in animo scire cupiēs quid significaret somnium.

¶ C.S. De iteratione manifestationis insidiarū quā misit Artaxerxes prouinciarum ducib⁹ quibus omnibus preerat. Ca. xii.

Morabat autē eo tēpore in aula regis cū Gabatha ꝛ Thares eunuchis regis: qui ianitores erant palatij. Cumq₃ intellexisset cogitationes eoꝝ ꝛ curas diligentius preuidisset: didicit q̄ conarētur in regem Artaxerxem manus mittere: ꝛ nunciauit super eo regi. Qui de vtroq₃ habita questione / cōfessos iussit duci ad mortem. Rex autem quod gestum erat / scripsit in cōmentariis: sed ꝛ Mardocheus rei memoriā literis tradidit. Precepitq₃ ei rex vt in aula palatij moraretur / datis ei pro delatione munerib⁹. Aman vo filius Amadathi bugeus erat gloriosissi-

mus corã rege: & voluit nocere Mar-
docheo & populo eius pro duobus eunuchis
regis/ q fuerant interfecti.

verba hie- ¶ Huc usq; proemiũ. Que sequunt/ in
ronymi. eo loco posita erant: vbi scriptum est
involumine. Et diripuerunt bona vel
substantias eorum: que in sola vulga-
ta editione reperimus. Epistole au-
tem hoc exemplar fuit.

¶ C.S. De edicto repẽtino: de Aman
& eius exẽplar epl'e quã misit Artaxer-
xes cẽtũ viginti puinciarũ ducibus oĩ-
bus quibus preerat: sumptum de vulgata
editione apd Judeos: de cõdẽnatione
eoꝝ: de oõne Mardochei. Ca. xiii.

A Rex maximus Artaxerxes ab In-
dia usq; Ethiopiã centum vigin-
tiseptem provinciarum principibus et
ducibus / qui eius imperio subiecti
sunt / salutem. Cum plurimis genti-
bus imperarem: & vniversum orbem
mee ditioni subiugassem: volui ne-
quaq; abuti potentie magnitudine/
sed clementia et lenitate gubernare
subiectos: vt absq; vllo terrore vitam
silentio transigentes / optata cunctis
mortalibus pace fruerent. Querens
te autem me a consiliariis meis quo-
modo posset hoc impleri: vnus q sa-
pientia et fide ceteros precellebat: et
erat post regẽ secundus Aman noĩe
B indicauit mihi in toto orbe terrarũ
populũ esse dispersum: q novis vte-
ret legibus: & cõtra omniũ gentiũ con-
suetudinẽ faciens / regum iussa con-
temneret: & vniversarũ cõcordiã na-
tionum sua dissensione violaret. Quod
cum didicissemus / videntes vnã gen-
tem rebellẽ adversus omne hoĩm ge-
nus perversis vti legibus / nostrisq;
iussionibus cõtraire: & turbare subie-
ctarum nobis provinciarũ pacẽ atq;
cõcordiã: iussimus vt quoscũq; Aman
qui oĩbus puinciis prepositus est & se-
cundus a rege: & quẽ patris loco coli-
mus monstraverit: cũ cõiugibus ac li-
beris deleant ab inimicis suis: nul-
lusq; eoꝝ misereat: quartadecima die
duodecimi mẽsis Adar / anni presen-
C tis: vt nepharii hoĩes vno die ad infe-
ros descẽdentes / reddãt imperio no-
2 stro pacẽ quam turbauerant.

verba hie- ¶ Huc usq; exẽplar epistole. q sequũ-
ronymi. tur post eũ locũ scripta reperi / vbi le-
git. Pergensq; Mardocheus fecit oĩa
que ei mãdaverat Hester. Nec tamẽ
habet in hebraico: & apud nullum pe-
nitus fertur interpretum.

¶ Mardocheus autẽ deprecatus est
dñm / memor oĩm operũ eius, et dixit.
Dñe, dñe rex oĩpotens / in ditione eñi
tua cuncta sunt posita: & nõ est q pos-
sit tue resistere voluntati / si decreve-
ris salvare Israel. Tu fecisti celũ et
terrã / & quicquid celi ambitu cõtinet:
dñs omniũ es / nec est q resistat maie-
stati tue. Cuncta nosti & scis qz nõ pro D
superbia & cõtumelia & aliqua glie cu-
piditate fecerim hoc / vt non adorarẽ
Aman superbissimũ / libenter eñi pro
salute Israel etiã vestigia pedum eius
deosculari paratus essem: sed timui ne
honorem dei mei transferrẽ ad homi-
nem: & ne quẽq; adorarẽ excepto deo
meo. Et nunc dñe rex deus Abraam
miserere populi tui: quia volunt nos
inimici nostri perdere & hereditatẽ
tuam delere. Ne despicias partẽ tuã
quam redemisti tibi de Egypto. Exau-
di deprecationem meam: & propitius
esto sorti et funiculo tuo: & converte
luctum nostrum in gaudium: vt viven-
tes laudemus nomen tuum dñe: & ne
claudas ora te canentium. Oĩs quo-
q; Israel pari mente et obsecratione
clamavit ad dominum / eo q eis cer-
ta mors impenderet.

¶ C.S. De planctu Hester: de oõne
eius qua adoravit dñm: & qd sit reper-
tum in vulgata editione. Ca. xiiii.

Hester quoq; regina confugit ad A
dominum pavẽs periculũ quod
imminebat. Cũq; deposuisset vestes 2
regias / fletibus et luctui apta indu-
menta suscepit: & pro vnguentis va-
riis / cinere et stercore implevit ca-
put / et corpus suum humiliavit ieiu-
niis: omniaq; loca in quibus antea
letari cõsueverat / crinium laceratione
cõplevit. Et deprecabatur dominum
deum Israel dicens. Dñe mi qui rex
noster es solus adiuva me solitariã /
et cuius preter te nullus est auxilia-
tor alius. Periculũ meũ in manibus
meis est. Audivi a patre meo q tu B
dñe tulisses Israel de cunctis genti-
bus: & patres nostros ex omnibus re-
tro maioribus suis: vt possideres he-
reditatem sempiternam: fecistiq; eis
sicut locutus es. Peccavimus in con-
spectu tuo: et idcirco tradidisti nos
in manus inimicorũ nostrorum. Co-
luimus enim deos eorum. Iustus es
dñe. Et nũc non eis sufficit q durissi-
ma nos opprimunt servitute: sed ro-
bur manuũ suarum idoloꝝ potestati

deputantes:volunt tua mutare pro-
missa:et delere hereditatem tuam:et
claudere ora laudantium te/atq; ex-
tinguere gloriam tẽpli et altaris tui
C vt aperiant ora gentium:et laudent
idolorum fortitudinẽ:⁊ predicẽt car-
nalem regẽ in sempiternum. Ne tra-
das dñe sceptrũ tuum his q̃ nõ sunt/
ne rideant ad ruinã nostram:sed cõ-
uerte consilium eorũ sup eos:et eũ q̃
in nos cepit seuire/disperde. Memẽ-
to dñe ⁊ ostẽde te nobis in tẽpore tri-
bulationis nostre:et da mihi fiduciã
dñe rex deorum ⁊ vniuerse potestatis
tribue sermonem compositum in ore
meo in conspectu leonis:et transfer
cor illius in odium hostis nostri/ vt
et ipse pereat et ceteri qui ei consen-
tiunt. Nos autẽ libera in manu tua/
⁊ adiuua me ancillam tuam:nullum
aliud auxilium habentem:nisi te dñe
q̃ habes omniũ scientiam:et nosti q̃
oderim gloriam iniquorũ/⁊ detester
D cubile incircumcisorũ ⁊ oĩs alienige-
ne. Tu scis necessitatẽ meam ꝙ abo-
miner signũ superbie et glorie mee/
quod est super caput meum in dieb⁹
ostentationis mee /et detester illud
quasi pannum menstruate:et nõ por-
tem in diebus silentij mei et ꝙ non
comederim in mensa Aman:nec mi-
hi placuerit cõuiuium regis:⁊ nõ bi-
berim vinũ libaminũ:et nunq̃ leta-
ta sit ancilla tua:ex quo huc transla-
ta sum vsq; in presentẽ diem/nisi in
te domine deus Abraam. Deus for-
tis super omnes exaudi vocem eorũ
qui nullam aliam spem habent:et li-
bera nos de manu iniquorũ/et erue
me a timore meo.

verba hieronymi. ¶ Hec quoq; addita reperi in edi-
tione vulgata.

¶ C.S. Additio reperta in vulgata
editione qualiter Mardoche⁹ mãda-
uit Hester vt intraret ad regẽ/quali-
ter intrauit:de pulchritudine ei⁹ q̃li-
ter territa est ad aspectum regis.

Capitulum.xv.

A Et mandauit ei (haud dubium
quin Hester Mardocheus) vt
ingrederet ad regem/et roga-
ret pro populo suo ⁊ pro patria sua.
Memorare (inquit) dierum humilita-
tis tue/quomodo nutrita sis in ma-
nu mea:q̃ Aman secũdus a rege lo-
cutus est contra nos in mortem:⁊ tu
inuoca dominũ:⁊ loquere regi ꝓ no-
bis ⁊ libera nos de morte.

¶ Necnon ⁊ ista que subdita sunt in verba hie-
editione vulgata reperi. ronymi.

¶ Die autẽ tertio deposuit vestimen-
ta ornatus sui:⁊ circumdata est glo- B
ria sua. Cũq; regio fulgeret habitu/
et inuocasset omniũ rectorẽ ⁊ salua-
torem deum/assumpsit duas famu-
las:et super vnam quidem innitieba-
tur/quasi pre delitijs et nimia tene-
ritudine corpus suũ ferre non susti-
nens:altera autẽ famularũ sequeba-
tur dominam:defluentia in humum
indumenta sustentans. Ipsa autem
roseo colore vultum perfusa:et gra-
tis ac nitentibus oculis tristem ce-
labat animũ ⁊ nimio timore contra-
ctum. Ingressa igitur cuncta per or-
dinem ostia/stetit contra regem vbi
ille residebat super solium regni sui
indutus vestibus regijs:auroq; ful-
gens et preciosis lapidibus : erat q; C
terribilis aspectu. Cũq; eleuasset fa-
ciem:et ardentibus oculis furorem
pectoris indicasset/regina corruit et
in pallorem colore mutato /lassum
super ancillã reclinauit caput. Con-
uertitq; deus spiritum regis in man-
suetudinem : et festinus ac metuens
exiliuit de solio/et sustentans eam
vlnis suis / donec rediret ad se/his
verbis blandiebatur. Quid habes
Hester? Ego sum frater tuus:noli
metuere. Non morieris:non enim pro
te:sed pro omnibus hec lex constitu-
ta est. Accede igit ⁊ tange sceptrũ.
Cumq; illa reticeret/tulit auream vir- D
gam et posuit super collum eius : et
osculatus est eam / et ait. Cur mihi
non loqueris? Que respondit. Vi-
di te domine quasi angelum dei / et
conturbatum est cor meum pre timo-
re glorie tue. Valde enim mirabilis
es dñe:et facies tua plena est gratia-
rum. Cumq; loqueretur/ rursus cor-
ruit:et pene exanimata est. Rex au-
tem turbabat/⁊ omnes ministri eius
consolabant eam.

¶ Exẽplar epistole reg Artaxerxis verba hie-
quã ꝓ Iudeis ad totas regni sui ꝓ- ronymi.
uincias misit:qđ ⁊ ipsum in hebrai-
co volumine non habetur.

¶ C.S. Aliud exẽplar epistole qđ in
hebreo nõ habet:de reuocatione lite-
rarũ Aman : ⁊ qđ Iudei hanc diẽ in
festiuitatẽ suscipiant. Ca.xvi.

Ex magn⁹ Artaxerxes ab In- A
dia vsq; Ethiopiã cẽtũ viginti
septẽ ꝓuinciarũ ducib⁹ ac prin-

cipib⁹ q̄ nostre iussioni obediũt salu-
te, dicit. Multi bonitate principũ et
honore qui in eos collatus est/abusi
sunt in superbiã: et nõ solũ subiectos
regibus nituntur opprimere/sed datã
sibi gloriã non ferentes in ipsos q̄ de-
derunt,moliunt insidias. Nec conten-
ti sunt gratias non agere beneficiis
et humanitatis in se iura violare:sed
dei quoq̧ cuncta cernẽtis arbitrant
se posse fugere sententiam. Et in tã-
tum vesanie proruperunt vt eos qui
credita sibi officia diligenter obser-
uant et ita cuncta agunt/vt omnium
laude digni sint mendaciorũ cuniculis
conentur subuertere:cum aures
principum simplices/et ex sua natu-
ra alios estimantes callida fraude
B decipiunt. Que res et ex veterib⁹ pro-
bat historiis/et ex his q̄ geruntur quoti-
die quomodo malis quorũdam sug-
gestionib⁹ regũ studia deprauentur.
Unde prouidendũ est paci omniũ p-
uinciarum. Nec putare debetis si di-
uersa iubeamus ex animi nostri ve-
nire leuitate:sed pro qualitate et ne-
cessitate temporum vt reipublice po-
E.3.a. scit vtilitas ferre sentẽtiã. Et vt ma-
nifestius qd̄ dicim⁹ intelligatis: Amã
filius Amadathi et animo et gẽte mace-
do alienusq̧ a Persarũ sanguine et
pietatẽ nostrã sua crudelitate cõma-
culãs peregrinus a nobis susceptus
est:et tantam in se expertus huma-
nitatẽ vt pater noster vocaret et ado-
raret ab oibus post regẽ secundus:q̄
in tantũ arrogantie tumorẽ subleua-
tus est vt regno priuare nos niteret
B.1.d. et spiritu. Nã Mardocheũ cui⁹ fide
C et beneficiis viuimus/et consortẽ re-
gni nostri Hester cũ omi gẽte sua no-
uis quibusdã atq̧ inauditis machi-
nis expetiuit in mortẽ:hoc cogitans
vt illis interfectis insidiaretur no-
stre solitudini et regnum Persarum
transferret in Macedonas. Nos au-
tem a pessimo mortaliũ Judeos neci
destinatos in nulla penitus culpa
reperimus:sed ecõtrario iustis vten-
tes legib⁹ et filios altissimi et maxi-
mi semperq̧ viuentis dei/cuius be-
neficio et patribus nostris et nobis
regnum est traditum/et vsq̧ hodie
custoditur. Unde eas literas quas
sub nomine nostro ille direxerat:scia-
tis esse irritas. Pro quo scelere an-
te portas huius vrbis/id est susis et
ipse qui machinatus est et omnis co-
gnatio eius pendet in patibulis:non
nobis sed deo reddente ei qd̄ meruit.
Hoc autẽ edictum qd̄ nũc mittimus D
in cunctis vrbibus proponatur vt li-
ceat iudeis vti legibus suis. Quibus
debetis esse adminiculo vt eos q̄ se ad
necẽ eorũ parauerant/possint interfi-
cere tertiadecima die mensis duode-
cimi q̄ vocat Adar. Hanc eñ diẽ deus
oĩpotens merous et luct⁹ eis vertit in
gaudium. Unde et vos inter ceteros
festos dies hãc habetote diẽ celebra-
re eam cum omi letitia/vt et in poste-
rum cognoscant omnes qui fideliter
Persis obediũt dignã p fide recipe-
re mercedẽ:q̄ autẽ insidiantur regno
eorũ perire p scelere. Omnis autem
puincia et ciuitas q̄ noluerit solẽnita-
tis hui⁹ esse particeps gladio et igne
pereat:et sic deleat vt non solum ho-
minib⁹ sed etiam inuia bestiis sit in
sempiternum pro exemplo cõtẽptus
et inobedientie.

¶ Finis libri Hester.

¶ Hieronymi in librũ Job
prefatio.

Cogor per singulos scripture di-
uine libros aduersariorũ respon-
dere maledictis:qui interpretationẽ
meam reprehensionem septuaginta
interpretum criminant:quasi non et
apud grecos aqla symmach⁹ et theo-
dotio vel verbũ e verbo/vel sensum e
sensu/vel ex vtroq̧ cõmixtũ et medi-
ocriter temperatum genus translationis ex-
presserint:et omnia veteris instrumẽ-
ti volumina Origenes obelis asteri-
cisq̧ distinxerit quos vel additos vel
de theodotione sumptos translatio-
ni antique inseruit pbãs defuisse qd̄
additum est. Discant igit obtrectato-
res mei recipere in toto qd̄ in partis
bus susceperunt:aut interpretationẽ
meã cum astericis suis radere. Neq̧
eñ fieri potest/vt quos plura inter-
misisse susceperint nõ eosdẽ etiã in q̄-
busdam errasse fateant: precipue in
Job/cui si ea q̄ sub astericis addita
sunt subtraxeris pars maxima detrũ-
cabitur/et hoc dũtaxat apud grecos.
Ceterũ apud latinos ante eam trans-
lationẽ quam sub astericis et obelis
nuper edidim⁹ septingẽti ferme aut
octingenti versus desunt:vt decurta-
tus et laceratus:corrosusq̧ liber fedi-

tatẽ suis publice legẽtibꝰ p̄beat. Nec
aũt translatio nullũ de veteribꝰ sequi-
tur interpretẽ: sed ex ipso hebraico:
arabicoq̃ sermone ⁊ interdum syro
nũc verba nunc sensus / nunc simul
vtrũq̃ resonabit. Obliquꝰ enĩ etiam
apud hebreos totꝰ liber fertur ⁊ lu-
bricus: ⁊ quod greci rhetores vocãt
eschematismenos dũ quis aliud loq̃-
tur aliud agit: vt si velis anguillam
vel murenulã strictis tenere mani-
bus quãto fortius presseris tanto ci-
tius elabit̃. Memini me ob intelligẽ
tiam huius voluminis liddeũ quen-
dã p̄ceptorẽ qui apud hebreos p̄mꝰ
haberi putabat̃ nõ paruis redemis-
se nummis cuiꝰ doctrina an aliquid
profecerim nescio. Hoc vnũ scio nõ
potuisse me iterpretari nisi qd ante
intellexeram. A p̄ncipio itaq̃ volu-
minis vsq̃ ad verba iob apud hebre
os prosa oratio est. Porro a verbis
iob: in quibꝰ ait. Pereat dies in qua
natꝰ sum: ⁊ nox in qua dictũ est / Cõ-
ceptꝰ est hõ: vsq̃ ad eũ locũ vbi ante
finẽ voluminis scriptũ est. Idcirco
ipse me reprehẽdo ⁊ ago penitentiã
in fauilla ⁊ cinere: hexametri: versus
sunt dactylo: spondeoq̃ currentes ⁊
p̄pter lingue idioma crebro recipiẽ
tes ⁊ alios pedes nõ earũdem sylla
barũ sed eorũdem tẽporũ. Interdũ
quoq̃ rhythmus ipse dulcis ⁊ tinnu-
lus fertur numeris pedũ solutis: qd
metrici magis q̃ simplex lector itel-
ligũt. A supradicto autẽ versu vsq̃
ad finem libri paruũ cõma qd rema
net prosa orone cõtexitur. Q̃d si cui
videtur icredulũ metra scilicet esse
apud hebreos: ⁊ in morẽ nostri flac-
ci: grecorũq̃ pindari et alcei ⁊ sapphꝰ
vel psalteriũ vel lamentationes hie
remie vel oĩa ferme scripturarum
cãtica cõprehẽndit: legat philonẽ / io
sephũ / origenẽ / cesariensem eusebiũ
et eorum testimonio me verum dice
re cõprobabit. Audiant quapropter
canes mei idcirco me in hoc volumi
ne laborasse: non vt interpretationẽ
antiquã reprehenderem: sed vt ea q̃
in illa aut obscura sunt aut omissa
aut certe scriptorũ vicio deprauata
manifestiora nostra interpretatio-
ne fierent qui ⁊ hebreum sermonem
ex parte didicimus et in latino pe-
ne ab ipsis cunabulis inter gram-
maticos et rhetores ⁊ philosophos
detriti sumꝰ. Quod si apud grecos

post septuaginta editionẽ iã christi
euangelio coruscante iudeus aqui-
la et symmachꝰ ac theodotio Iudai
zantes heretici sunt recepti q̃ multa
mysteria saluatoris subdola interp̄-
tatione celarũt ⁊ tñ in hexaplis ha-
bẽtur apd̃ eccl̃ias ⁊ explanant̃ ab ec-
clesiasticis viris: quanto magis ego
christianꝰ ⁊ de parẽtibꝰ christianus
natꝰ ⁊ vexillũ crucis in mea fronte
portãs (cuiꝰ studiũ fuit omissa repe-
tere / deprauata corrigere / ⁊ sacramẽ
ta ecclesie puro et fideli aperire ser-
mõe) vł a fastidiosis vł a maliuolis
lectoribꝰ nõ debeo reprobari? Habe-
ant q̃ volũt veteres libros vel i mẽ-
branis purpureis auro argẽtoq̃ de
scriptos vel vncialibus (vt vulgo
aiũt) literis onera magł exarata q̃
codices: dũmõ mihi meisq̃ p̄mittãt
pauperes habẽ schedulas ⁊ nõ tã pul-
chros codices q̃ emẽdatos. Vtraq̃
autẽ editio ⁊ septuaginta iuxta gre-
cos ⁊ mea iuxta hebreos in latinum
meo labore trãslata est. Eligat vnus
quisq̃ qd vult: et studiosum me ma-
gis quam maleuolum probet.

¶ Itẽ alius p̄logus sancti hierony-
mi in Job scđm hebraicum.

SI aut fiscellã iũco texerem aut
palmarũ folia cõplicarẽ vt in
sudore vultꝰ mei comederem panẽ
⁊ vẽtris opus solicita mẽte pertra-
ctarẽ nullꝰ morderet: nemo rep̄hẽde
ret. Nũc aũt q: iuxta sententiã salua
toris volo operari cibũ qui nõ perit et
antiquã diuinorũ voluminũ viã sen-
tibꝰ virgultisq̃ purgare error mihi
geminꝰ ĩfigit̃: corrector viciorũ falsa
rius vocor: ⁊ errores nõ auferre: sed
serere. Tãta est enĩ vetustatis cõsue
tudo vt etiã cõfessa plerisq̃ vicia pla
ceant: dũ magis pulchros habere vo
lũt codices q̃ emendatos. Quapro-
pter fratres dilectissimi vnicũ nobi-
litatł ⁊ humilitatł exẽplar: p̄ flabello
calathł sportellisq̃ munusculis mo-
nachorũ spiritalia hec ⁊ mansura do
na suscipite: ac beatũ iob q̃ adhuc apd̃
latinos iacebat i stercore ⁊ vermibꝰ
scatebat: errorũ itegrũ imaculatũq̃
gaudere. Q̃mo ei post p̄bationẽ atq̃
victoriã duplicia sũt ei vniuersa red-
dita: ita ego i ligua nr̃a: vt audacter
loq̃r feci eũ habere q̃ amiserat. Ideo
⁊ vos ⁊ vnũquẽq̃ lectorẽ solita p̄fa-
tiõe cõmoneo ⁊ in p̄ncipiis librorũ ea
dẽ semp̄ annectens rogo vt vbicũq̃

semp pcedētes vgulaõ viderit': sciat
nõ ea q̄ subiecta sūt in hebraicis vo-
luminib⁹ nō haberi. Porro vbi stel-
le imago pfulserit: ex hebreo in ser-
mone nr̄o addita sunt. Necnō ꝛ illa
q̄ haberi videbantur ꝛ ita corrupta
erāt vt sensum legētib⁹ tollerēt: orā-
tib⁹ vob' magno labore correxi: ma-
gis vtile quid ex odio meo ecclesijs
xp̄i venturū rat⁹: q̄ ex aliorū negocio.

¶ Argumētū in librū Job.

IN terra quidē habitasse Job
Usitidi i finib⁹ idumee ꝛ ara-
bie fertur: ꝛ erat ei ante nomē
iobab. Et accepit vxorē Arabissam
ꝛ genuit filiū quem vocauit ennon.
Erat aūt ipse filius quidē zarath de
esau filijs filii⁹: de matre vero bosra:
Gen. 36. d ita vt sit quint⁹ ab abraam. Et hi sūt
reges qui regnauerūt in edō in qua
et ipse regnauit: sed primus in ea re-
gnauit balach filius beor: ꝛ nomē ci-
uitatis eiusdē denaba. Post hūc au-
tē balach iobab qui vocat' iob. Post
iob autē husam qui erat dux ex the-
manorum regione. Et post illum re-
gnauit adad filius badad qui exci-
dit madiā in campo moab: ꝛ nomen
ciuitatis eius Auith.

¶ Liber Job.

¶ C. S. De sctītate iob ꝛ filijs ꝛ sub-
stātia ei⁹ de puiuio filiorū: de sathā q̄
expetita licētia a dn̄o pcussit came-
los: boues et asinos: oues ꝛ pueros:
ad vltimum liberos ei⁹: de mestitia
iob: ꝛ laude ei⁹ ad dn̄m. Cap. primū.

A
.J. 2. d.

VIr erat in terra Us no-
mine iob. Et erat vir il-
le simplex ꝛ rect⁹ ac ti-
mēs deum ꝛ recedēs a
malo. Natiq; sunt ei se-
ptē filij ꝛ tres filie. Et
fuit possessio eius septē
milia ouiū / ꝛ tria milia camelorum
q̄ngēta q̄q; iuga boū ꝛ q̄ngēte asine
.J. 42. b. ac familia multa nimis. Eratq; vir
ille magn⁹ inter oēs orientales. Et ibāt
filij ei⁹ et faciebāt cōuiuia p domos
vnusq̄sq; i die suo. Et mittētes voca-
bāt tres sorores suas vt comederēt
et biberēt cū eis. Cūq; in orbē trans-
issent dies conuiuij mittebat ad eos
Job ꝛ sctificabat illos: cōsurgēsq; di-
luculo offerebat holocausta p singu-
B los. Dicebat eñ. Ne forte peccaue-
rint filij mei: ꝛ bn̄dixerint deo in cor-
dib⁹ suis. Sic faciebat iob cūctis die-
bus. Quadā aūt die cū venissent fi-
lij dei vt assisterēt corā dn̄o affuit in-
ter eos etiā satan. Cui dixit dn̄s. Un-
de venis? Qui rn̄dēs ait. Circuiui ter-
rā: ꝛ pambulaui eā. Dixitq; dn̄s ad
eū. Nūquid cōsiderasti seruū meū
Job q̄ nō sit ei similis i terra: homo
simplex ꝛ rect⁹ ac timēs deum ꝛ re-
cedēs a malo. Cui respondens satan
ait. Nūquid iob frustra timet deū?
Nonne tu vallasti eū ac domū eius
vniuersamq; substantiā ei⁹ per cir-
cuitū? Operib⁹ manuū eius benedi-
xisti: ꝛ possessio eius creuit in terra.
Sed extēde paululū manū tuam et
tāge cūcta q̄ possidet / nisi i faciē be-
nedixerit tibi. Dixit ergo dn̄s ad sa- C
tan. Ecce vniuersa q̄ habet in manu
tua sunt: tantū in eū ne extēdas ma-
num tuā. Egressusq; est satā a facie
dn̄i. Cū aūt quadā die filij ꝛ filie eius
comederēt et biberēt vinū in domo
fratris sui primogeniti: nūci⁹ venit
ad Job qui diceret. Boues arabāt ꝛ
asine pascebant iuxta eos ꝛ irruerūt
sabei: tuleruntq; oia ꝛ pueros percusse-
runt gladio: ꝛ euasi ego solus vt nū-
ciarem tibi. Cūq; adhuc ille loquere-
tur venit alter ꝛ dixit. Ignis dei cecei-
dit e celo et tactas oues puerosq; cō-
sumpsit: ꝛ effugi ego solus vt nūcia-
rem tibi. Sed ꝛ adhuc illo loquente:
venit ali⁹ ꝛ dixit. Chaldei fecerunt
tres turmas ꝛ inuaserūt camelos et
tulerunt eos necnō ꝛ pueros percus-
serūt gladio: ꝛ ego fugi sol⁹ vt nūcia- D
rē tibi. Adhuc loquebat' ille: et ecce
alius intrauit ꝛ dixit. Filijs tuis et
filiab⁹ vescētib⁹ ꝛ bibētib⁹ vinū in
domo fratris sui primogeniti repen-
te vent⁹ vehemēs irruit a regiōe de-
serti ꝛ concussit q̄tuor angulos domus
q̄ corruens oppressit liberos tuos ꝛ
mortui sūt: ꝛ effugi ego sol⁹ vt nūcia-
rē tibi. Tūc surrexit iob ꝛ scidit vesti-
mēta sua ꝛ tōso capite corruēs i ter-
rā: adorauit ꝛ dixit. Nud⁹ egressus eccl. 5. c.
sum de vtero mr̄is mee: ꝛ nud⁹ reuer- 1. Ti. 6. b.
tar illuc. Dn̄s dedit dn̄s abstulit: si-
cut dn̄o placuit ita factum est: sit no-
mē dn̄i bn̄dictum. In oībus his non
peccauit iob labijs suis: neq; stultum
quid contra deum locutus est.

¶ C. S. De plaga vlcerū qua pcussit
eū satā: de temptatione p vxorē facta:
de amicis qui venerāt ad cōsolādum
eū: hi tres sederūt in terra cum eo se-
ptē dieb⁹ ꝛ noctibus non loquentes
propter dolorem vehementem. Cap. ij.

A A.1.e. Factū est autē cū quadam die venissent filii dei et starent coram dño: venisset quoqꝫ satan inter eos et staret in conspectu eius vt diceret dñs ad satā. Unde venis? Qui respōdēs ait. Circuiui terrā: et perambulaui eā. Et dixit dñs ad satā. Nūquid cōsiderasti seruū meū Job
B q non sit ei similis in terra/ vir simplex ꝛ rect⁹ ac timēs deū ꝛ recedens a malo ꝛ adhuc retinēs innocētiā? Tu aūt cōmouisti me aduersus eū: vt affligerē eum frustra. Cui respon
A.1.a. dens satan ait. Pellē pro pelle ꝛ cūcta que habet homo dabit ꝓ anima sua: alioqn mitte manū tuā ꝛ tange os eius et carnē: ꝛ tunc videbis q in faciem benedicat tibi. Dixit ergo dominus ad satan. Ecce in manu tua est: veruntamen animā illius serua. Egressus igit satan a facie dñi percussit Job vlcere pessimo a plāta pedis vsqꝫ ad verticē eius: qui testa saniē
C A.1.a. radebat sedens in sterquilinio. Dixit aūt illi vxor sua. Adhuc tu permanes in simplicitate tua? bñdic deo et morere. Qui ait ad illā. Quasi vna de stultis mulierib⁹ locuta es: si bona suscepimus de manu dñi mala quare nō sustineamus? In oībus his nō peccauit iob labiis suis. Igit audiētes tres amici Job omne malum qd accidisset ei venerunt singuli de loco suo Eliphas Themanites ꝛ Bal-
D 23.q.1. pueniot. dad Suites et Sophar Naamathites. Condixerant enim vt pariter venientes visitarent eū ꝛ consolarent. Cumqꝫ eleuassent procul oculos suos non cognouerunt eum. Et exclamātes plorauerūt scissisqꝫ vestib⁹ sparserunt puluerem super caput suum in celū. Et sederunt cū eo in terra septem diebus et septem noctibus: et nemo loquebatur ei verbum. Videbant enim dolorem esse vehemētem.

¶ Ca. 3. Uerba Job vbi ostendit q miserabilis est vita presens: ꝛ felix iustorum exitus. Capitulum. iii.

A Hie.20.d. Post hec aperuit iob os suum et maledixit diei suo ꝛ locut⁹ est. Pereat dies in qua nat⁹ sum: ꝛ nox in qua dictum est. Conceptus est homo. Dies illa vertatur in tenebras: non requirat eum deus desuper: et non illustretur lumine. Obscurent eū tenebre: ꝛ vmbra mortis. Occupet eū caligo: ꝛ inuoluat amaritudine. Noctem illam tenebrosus turbo possideat: non computetur in diebus anni: nec numeretur in mensibus. Sit nox illa solitaria nec laude digna. Maledicāt ei qui maledicūt diei: qui parati sunt suscitare leuiathan. Obtenebrentur stelle caligine eius: expectet lucem et non videat: nec ortum surgentis aurore. B
Quia non conclusit ostia vētris qui portauit me: nec abstulit mala ab oculis meis. Quare nō in vulua mortu⁹ sum? qre egressus ex vtero nō statim perij? Quare exceptus genib⁹? cur lactatus vberibus? Nūc enī dormiens silerem et somno meo requiescerem cū regibus ꝛ consulibus terre qui edificāt sibi solitudines. Aut cum pricipibus qui possident aurū et replent domos suas argento. Aut sicut abortiuum absconditū nō subsisterem vel qui cōcepti nō viderunt lucem. Ibi impij cessauerunt a tumultu: ꝛ ibi requieuerunt fessi robore. Et quōdā vincti pariter sine molestia: non audierunt vocem exactoris. Paruus et magnus ibi sunt: et seruus liber a dño suo. Quare misero data est lux: et vita his qui in amaritudine anime sunt? Qui expectāt mortē ꝛ non venit: quasi effodiētes thesaurū. Gaudētqꝫ vehementer cū inuenerint sepulchrum. Viro cuius abscondita est via: ꝛ circumdedit eū deus tenebris. Antequā comedam suspiro: ꝛ quasi inundātes aque sic rugitus me⁹. Quia timor quē timebā euenit mihi: ꝛ qd verebar accidit. Nonne dissimulaui? nonne silui? ꝛ nonne quieui? ꝛ venit super me īdignatio.

¶ C. 4. Eliphas notat iob de īpatiētia ꝛ imulticia ꝓpter quā flagellat: ꝛ de iani gl'ia q se iustū putauit. C. iiij.

A Respōdēs aūt eliphas themanites dixit. Si ceperim⁹ loqui tibi: forsitan moleste accipies. Sed cōceptū sermonē tenere qs poterit? Ecce docuisti multos: ꝛ man⁹ lassas roborasti. Uacillātes confirmauerūt sermōes tui: ꝛ genua tremētia cōfortasti. Nūc aūt venit sup te plaga ꝛ defecisti: tetigit te ꝛ cōturbatus es. Ubi est timor tu⁹: fortitudo tua: patiētia tua: et pfectio viarū tuarū? B
Recordare obsecro te: qs vnqꝫ innocens periit: aut quando recti deleti sunt? Quin potius vidi eos qui operantur iniquitatē ꝛ semināt dolores ꝛ metūt eos flante deo perisse C

10 et spiritu ire eius esse cõsumptos. Ru
gitus leonis ꝛ vox leene et dẽtes ca
11 tulorꝫ leonũ cõtriti sunt. Tigris pe
rijt eo ꝙ non haberet predã: ꝛ catuli
C 12 leonis dissipati sunt. Porro ad me
dictũ est verbũ absconditũ: et quasi
furtiue suscepit auris mea venas su
13 surri eius. In horrore visiõis noctur
ne/quando solet sopor occupare ho
mines: pauor tenuit me/ꝛ tremor: et
oĩa ossa mea perterrita sunt. Et cum
spũs me presente trãsiret/ inhorrue
runt pili carnis mee. Stetit quidam
cuius nõ agnoscebam vultũ /imago
D corã oculis meis/et vocẽ quasi aure
lenis audiui. Nũquid homo dei cõ
paratione iustificabit/ aut factore
suo purior erit vir? Ecce q̃ seruiũt ei
2.pe.2.a. non sunt stabiles: et in angelis suis
Esa. 38.c. reperit prauitatẽ. Quãtomagis hi q̃
habitant domos luteas/qui terrenũ
habẽt fundamẽtũ: ꝯsumentur velut a
tinea? De mane vsqꝫ ad vesperã suc
cidentur/ꝛ qꝛ nullus intelligit in eter
num peribunt. Qui autem reliqui
fuerint/auferentur ex eis/ morien
tur/ꝛ non in sapientia.

¶ C. S. De exitu stulti: de iustitia dei
ꝙ dñs suos flagellat/ꝛ sibi eos libe
rat/ꝛ liberatos dirigit. Capitulũ. v.

A Uoca ergo si est q̃ tibi respõdeat
et ad aliquem sanctorum con
uertere. Uirum stultũ interficit ira
cundia/et paruulũ occidit inuidia.
Ego vidi stultũ firma radice/ ꝛ ma
ledixi pulchritudini eius statim. Lon
ge fient filij eius a salute/ ꝛ cõterẽtur
in porta: ꝛ nõ erit q̃ eruat. Cuius mes
sem famelicus comedet: et ipm rapiet
armatus: ꝛ bibẽt sitiẽtes diuitias eius.
Nihil in terra sine causa fit: ꝛ de hu
mo nõ egredietur dolor. Homo nascit
B ad laborem/et auis ad volatũ. Quã
ob rem ego deꝑcabor dñm: ꝛ ad deũ
ponã eloquium meũ. Qui facit ma
gna ꝛ iscrutabilia: ꝛ mirabilia absqꝫ
numero. Qui dat pluuiã sup faciem
terre: et irrigat aquis vniuersa. Qui
ponit humiles in sublime: et meren
tes erigit sospitate. Qui dissipat co
C gitationes malignorꝫ: ne possint im
1.cor.3.d. plere manus eorũ qđ ceperant. Qui
apprehẽdit sapiẽtes in astutia eorꝫ:
et consiliũ prauorũ dissipat. Per diẽ
incurrẽt tenebras: ꝛ quasi ĩ nocte sic
palpabũt ĩ meridie. Porro saluũ fa
ciet egenũ a gladio oris eorꝫ de ma
F nu violẽti pauperem. Et erit egeno

spes: iniquitas aũt cõtrahet os suũ.
Btũs homo qui corripit a dño: incre
pationem ergo dñi ne reprobes. Qꝛ Iaco.1.b.
ipse vulnerat ꝛ medet: ꝑcutit et ma
nus eius sanabũt. In sex tribulatio
nibus liberabit te: ꝛ in septima nõ tan
get te malum. In fame eruet te de
morte: ꝛ in bello de manu gladij. A 21 D
flagello lingue absconderis/ ꝛ nõ ti
mebis calamitatẽ cũ venerit. In va
stitate et fame ridebis: ꝛ bestias ter
re nõ formidabis. Sed cũ lapidibus
regionũ pactum tuũ / et bestie terre
pacifice erunt tibi. Et scies ꝙ pacem
habeat tabernaculũ tuũ/ et visitans
speciẽ tuã nõ peccabis. Et scies qm̃
multiplex erit semen tuũ: ꝛ ꝓgenies
tua quasi herba terre. Ingredieris
in abundantia sepulchrũ sicut infer
tur aceruus tritici in tẽpore suo. Ec
ce hoc vt inuestigauimus ita est/ qđ
auditum mente pertracta.

¶ C. S. Respondet iob/dicit penam
suam excedere culpam: ꝛ tamen de
lectari in pena. Capitulum. vi.

Respondens aũt iob dixit. Uti A
nã appẽderent peccata mea
quibus irã merui: ꝛ calamitas
quam patior ĩ statera. Quasi arena
maris hec grauior appareret: vnde
et verba mea dolore sunt plena. Qꝛ
sagitte dñi in me sunt: quarum indi
gnatio ebibit spm̃ meum et terrores amos.3.a
dñi militãt cõtra me. Nunq̃d rugiet
onager cũ habuerit herbam? aut mu
giet bos cũ ante presepe plenũ stete
rit? Aut poterit comedi insulsum qđ
non est sale cõditũ? aut potest aliqs
gustare quod gustatũ affert mortẽ?
Que ei esuriẽti: etiã amara dulcia es B
videntur. Que prius nolebat tãgere aĩa
mea: nũc ꝓ ãgustia cibi mei sunt. Quis
det vt veniat petitio mea: ꝛ qđ expe
cto tribuat mihi deus/ꝛ q̃ cepit ipse
me conterat: soluat manũ suã ꝛ suc
cidat me? Et hec mihi sit ꝯsolatio vt
affligẽs me dolore nõ parcat: nec cõ
tradicã sermonibus sancti? Que est enĩ
fortitudo mea vt sustineã? aut q̃s fi
nis meus vt patienter agã? Nec forti
tudo lapidum fortitudo mea: nec ca
ro mea enea est. Ecce nõ est auxiliũ
mihi in me ꝛ necessarij quoqꝫ mei re C
cesserunt a me. Qui tollit ab amico
suo miam: timorẽ dñi derelinqt. Fra
tres mei ꝑterierũt me: sicut torrẽs q̃
raptim trãsit in ꝯuallibus. Qui timẽt
pruinã/irruet sup eos nix. Ixe quo

fuerit dissipati perierūt: et vt incalue
rint, soluent̄ de loco suo: inuolute sunt
semite gressuū eorū, ambulabūt i va
cuū et peribūt. Cōsiderate semitas the
mā itinera saba: et expectate paulisp.
Cōfusi sunt q2 sperauī: venerūt q3 vsq
ad me: 7 pudore cooperti sunt. Nūc ve
nistis: 7 modo vidētes plagā meā ti
metis? Nūqd dixi: afferte mihi et de
substātia vr̄a donate mihi? Uel libe
rate me de manu hostis: et de manu
robustorum eruite me? Docete me et
ego tacebo: et si qd forte ignoraui, in
struite me. Quare detraxistis s̄mo
nib9 veritatis: cū e vobis null9 sit q pos
sit arguē me? Ad icrepādū tm̄ eloqa
cōcinnatis et i vētū vba pferti9. Sup
pupillū irruitis: et subuertere nitimi
ni amicū vr̄z: verūtm̄ qd cepisti9 exple
te: p̄bete aurē et videte an mentiar.
Rn̄dete obsecro absq3 ɔtētione: et lo
quētes id qd iustū est iudicate. Et nō
inuenietis i lingua mea iniqtatez: nec
in faucib9 meis stultitia psonabit.
¶ C. S. Ondit iob vitā labore ēe 7 mor
tē festinare: 7 non esse reuersionē: q̄p
obrē penitet 7 clamat ad dn̄z. Cp. vij.

A de pe. dis. 2. ca. si el. ·J·14·b. Militia est vita hoīs super ter
ra: et sicut dies mercenarij
dies ei9. Sicut ceru9 deside
rat vmbrā: et sicut mercēnari9 pre sto
lat̄ finē opis sui, sic et ego habui men
ses vacuos et noctes laboriosas enu
meraui mihi. Si dormiero, dicaz qn̄
cōsurgā, 7 rursuz expectabo vesperaz
7 replebor dolorib9 vsq3 ad tenebras.
Induta est caro mea putredie: 7 sor
B dib9 pulueris: cutis mea aruit, et cō
tracta est. Dies mei veloci9 trāsierūt
q̄z a texēte tela succidit̄: 7 ɔsūpti sunt
absq3 vlla spe. Memēto q2 vēt9 est vi
ta mea: et nō reuertet̄ oculus me9 vt
videat bona. Nec aspiciet me visus
·J·9·c. hoīs: oculi tui i me, et nō subsistā. Si
cut ɔsumit̄ nubes, et ptrāsit: sic q de
scēderit ad inferos, nō ascēdet. Nec
reuertet̄ vltra in domū suā: neq3 co
C gnoscet eū ampli9 loc9 ei9. Quapropt̄
et ego nō parcā ori meo loqr in tribu
latiōe spūs mei: ɔfabulabor cū ama
ritudie aīe mee. Nūqd mare ego suz
aut cet9: q2 circūdedisti me carcere?
Si dixero: consolabit̄ me lectul9 me9
et releuabor loquens mecū in stratu
meo. Terrebis me p sōnia, et p visio
nes horrore cōcuties. Quā ob rē ele
D git suspendiū aīa mea, et mortē ossa
mea. Desperaui: nequāq̄ vltra iā vi
uā: parce mihi: nihil ei sunt dies mei.
Quid est ho q2 magnificas eum? aut
quid apponis erga eū cor tuū? Uisi
tas eū diluculo: et subito pbas illuz.
Usq3quo nō parcis mihi: nec dimit
tis me vt glutiā saliuā meā? Pecca ·J·15·b.
ui: qd faciā tibi o custos hoīm? quare
me posuisti cōtrariū tibi, et fact9 sum
mihimetipsi grauis? Cur non tollis
pctm̄ meū: et qre non auferes iniqtatē
meā? Ecce nunc in puluere dormiaz,
et si mane me quesieris nō subsistaz.
¶ C. S. Baldad notat Job flagella
meruisse: 7 pn̄iaz nō fecisse: describit
q̄z hypocritā 7 ruinā ei9: monet Job
clamare ad dn̄m ondēs ipm ēē mise
cordē 7 rephēdit hypocritas. Ca. viij.
Respōdēs aūt baldad Suites A
dixit. Usq3quo loqris talia, et
spūs multiplex sermonis oris
tui? Nūquid de9 supplantat iudiciū?
aut oīpotens subuertit qd iustuz est?
Etiā si filij tui peccauerūt ei: et dimi
sit eos in manu iniqtatis sue: tu tn̄ si
diluculo cōsurrexeris ad deū, et oīpo B
tentē fueris depcat9 si mūdus et re
ctus incesseris: statī euigilabit ad te
et pacatum reddet hitaculū iustitie
tue. Intm̄ vt priora tua fuerint parua
et nouissima tua mltiplicent̄ nimis.
Interroga eñ gn̄ationē pristinā: et dili
gēter inuestiga patrū memoriā (Hes deu. 32. a.
terni qppe sum9 et ignoram9: qm̄ si p. 143.
cut vmbra dies nr̄i sūt sup terrā). Et
ipsi docebūt te: loquent̄ tibi, et de cor
de suo pferēt eloqa. Nūquid virere
pōt scirp9 absq3 humore, aut cresce
re carectū sine aq? Cū adhuc sit in flo C
re: nec carpat̄ manu, añ oēs herbas
arescit. Sic vie oīm q obliuiscūt deuz
et spes hypocrite peribit. Nō ei pla
cebit vecordia sua: et sicut tela ara
nearū fiducia ei9. Innitet̄ sup domū
suā et nō stabit: fulciet eā 7 nō cōsur
get. Humect9 videt̄ añq̄ veniat sol, 7
in ortu suo germē ei9 egredietur. Su D
per aceruū petrarū radices ei9 densa
bunt̄: et inter lapides cōmorabit̄. Si
absorbuerit eum de loco suo: negabit
eū: et dicet. Nō noui te. Hec est eñ le
titia vie ei9: vt rursū de terra alij ger
minent̄. De9 nō piciet simplicē: nec
porriget manū malignis. Donec im
pleat̄ risu os tuuz: 7 labia tua iubilo.
Qui oderūt te induent̄ confusione: 7
tabernaculū impiorū nō subsistet.
¶ C. S. Job exponit magnalia dei: cui
ɔparatiōe nulle sūt hoīs iustitie. Ca. ix.

10 et spiritu ire ei⁹ esse cōsumptos. Ru
gitus leonis ꝛ vox leene et dētes ca
11 tulorꝝ leonū cōtriti sunt. Tigris pe
rijt eo ꝙ non haberet predā: ꝛ catuli
B 12 leonis dissipati sunt. Porro ad me
dictū est verbū absconditū: et quasi
furtiue suscepit auris mea venas su
13 surri ei⁹. In horrore visiōis noctur-
ne/quando solet sopor occupare ho-
mines: pauor tenuit me/ꝛ tremor: et
oīa ossa mea perterrita sunt. Et cum
spūs me presente trāsiret/ inhorrue
runt pili carnis mee. Stetit quidam
cuius nō agnoscebam vultū/imago
D corā oculis meis/et vocē quasi aure
lenis audiui. Nūquid homo dei cō-
paratione iustificabit/ aut factore
suo purior erit vir? Ecce q̄ seruiūt ei
2.pe.2.a. non sunt stabiles: et in angelis suis
Esa.38.c. reperit prauitatē. Quātomagis hi q̄
habitant domos luteas/qui terrenū
habēt fundamētū: ꝯsumentur velut a
tinea? De mane vsqꝫ ad vesperā suc
cidentur/ꝛ qr nullus intelligit in eter
num peribunt. Qui autem reliqui
fuerint/auferentur ex eis/ morien-
tur/ꝛ non in sapientia.

¶ C.S. De exitu stulti: de iustitia dei
ꝙ dns suos flagellat/ꝛ sibi eos libe-
rat/ꝛ liberatos dirigit. Capitulū.v.

A Uoca ergo si est q̄ tibi respōdeat
et ad aliquem sanctorum con-
uertere. Utrum stultū interficit ira-
cundia/et paruulū occidit inuidia.
Ego vidi stultū firma radice/ꝛ ma-
ledixi pulchritudini ei⁹ statim. Lon
ge fient filij ei⁹ a salute/ꝛ cōterētur
in porta: ꝛ nō erit q̄ eruat. Cui⁹ mes-
sem famelic⁹ comedet: et ipm rapiet
armat⁹: ꝛ bibēt sitiētes diuitias ei⁹.
Nihil in terra sine causa fit: ꝛ de hu
mo nō egredietur dolor. Homo nascit
B ad laborem/et auis ad volatū. Quā
ob rem ego deprecabor dnm: ꝛ ad deū
ponā eloquium meū. Qui facit ma-
gna ꝛ iscrutabilia: ꝛ mirabilia absqꝫ
numero. Qui dat pluuiā sup faciem
terre: et irrigat aquis vniuersa. Qui
ponit humiles in sublime: et meren
tes erigit sospitate. Qui dissipat co-
C gitationes malignorꝝ: ne possint im
1.cor.3.d. plere manus eorū qđ ceperant. Qui
apprehēdit sapiētes in astutia eorꝝ:
et consiliū prauorū dissipat. Per diē
incurrēt tenebras: ꝛ quasi i nocte sic
palpabūt i meridie. Porro saluū fa-
ciet egenū a gladio oris eorꝝ: de ma
nu violēti pauperem. Et erit egeno
spes: iniquitas aūt cōtrahet os suū.
Btūs homo qui corripit a dño: incre
pationem ergo dñi ne reprobes. Qi iaco.1.b.
ipse vulnerat ꝛ medetur: pcutit et ma-
nus eius sanabūt. In sex tribulatio
nib⁹ liberabit te: ꝛ in septima nō tan
get te malum. In fame eruet te de
morte: ꝛ in bello de manu gladij. A 21 D
flagello lingue absconderis/ꝛ nō ti
mebis calamitatē cū venerit. In va
stitate et fame ridebis: ꝛ bestias ter-
re nō formidabis. Sed cū lapidib⁹
regionū pactum tuū/et bestie terre
pacifice erunt tibi. Et scies ꝙ pacem
habeat tabernaculū tuū/ et visitans
speciē tuā nō peccabis. Et scies qm̄
multiplex erit semen tuū: ꝛ pgenies
tua quasi herba terre. Ingredieris
in abundantia sepulchrū sicut infer
tur aceruus tritici in tēpore suo. Ec
ce hoc vt inuestigauimus ita est/ qđ
auditum mente pertracta.

¶ C.S. Respondet iob/dicit penam
suam excedere culpam: ꝛ tamen de-
lectari in pena. Capitulum.vi.

R Espondens aūt iob dixit. Uti A
nā appēderentur peccata mea
quib⁹ irā merui: ꝛ calamitas
quam patior i statera. Quasi arena
maris hec grauior appareret: vnde
et verba mea dolore sunt plena. Qꝛ
sagitte dñi in me sunt: quarum indi-
gnatio ebibit spm̄ meum et terrores amos.3.a
dñi militāt cōtra me. Nunqđ rugiet
onager cū habuerit herbam? aut mu
giet bos cū ante presepe plenū stete
rit? Aut poterit comedi insulsum qđ
non est sale cōditū? aut potest aliqs
gustare quod gustatū affert mortē?
Que ei esurienti: etiā amara dulcia eē B
videntur. Que pri⁹ nolebat tāgere aīa
mea: nūc p̄ āgustia cibi mei sunt. Quis
det vt veniat petitio mea: ꝛ qđ expe
cto tribuat mihi deus/ꝛ q̄ cepit ipse
me conterat? soluat manū suā ꝛ suc-
cidat me? Et hec mihi sit ꝯsolatio vt
affligēs me dolore nō parcat: nec cō
tradicā sermonib⁹ sancti? Que est enī
fortitudo mea vt sustineā? aut qs fi-
nis me⁹ vt patienter agā? Nec forti
tudo lapidum fortitudo mea: nec ca
ro mea enea est. Ecce nō est auxiliū
mihi in me ꝛ necessarij quoqꝫ mei re C
cesserunt a me. Qui tollit ab amico
suo miam: timorē dñi derelinquit. Fra
tres mei preterierūt me: sicut torrēs q̄
raptim trāsit in ꝯuallib⁹. Qui timēt
pruinā/irruet sup eos nix. Tye quo

fuerit dissipati peribūt: et vt incalue
rint, soluent de loco suo: inuolute sunt
semite gressuū eorū, ambulabūt i va
cuū et peribūt. Cōsiderate semitas the
mā itinera saba: et expectate paulisp.
Cōfusi sunt qr sperauit: venerūt qz vsq
ad me: et pudore cooperti sunt. Nūc ve
nistis: et modo videntes plagā meā ti
metis? Nūqd dixi: afferte mihi et de
substātia vr̄a donate mihi? Uel libe
rate me de manu hostis: et de manu
robustorum eruite me? Docete me et
ego tacebo: et si qd forte ignoraui, in
struite me. Quare detraxistis sermo
nib9 veritatis: cū e vobis nullus sit q pos
sit arguere me? Ad increpādū tm̄ eloqa
cōcinnatis et iventū vba pfertis. Sup
pupillū irruitis: et subuertere nititi
ni amicū vrm: verūm qd cepistis exple
te: pbete aurē et videte an mentiar.
Rn̄dete obsecro absq contentione: et lo
quētes id qd iustū est iudicate. Et nō
inuenietis i lingua mea iniquitatē: nec
in faucib9 meis stulticia psonabit.
¶ C. S. Ondit iob vitē laborē et tēmo
rē festinare: et non esse reuersionē: quā
obrē penitet et clamat ad dn̄z. Cap. vij.
A M Ilitia est vita hois super ter
de pe. dis. ra: et sicut dies mercennarij
2. ca. si ei. dies ei9. Sicut ceru9 deside
.J. 14. b. rat vmbrā: et sicut mercēnari9 presto
lat finē opis sui, sic et ego habui men
ses vacuos et noctes laboriosas enu
meraui mihi. Si dormiero, dicā qn̄
cōsurgā, et rursuz expectabo vesperā
et replebor dolorib9 vsq ad tenebras.
Induta est caro mea putredie: et sor
B dib9 pulueris: cutis mea aruit, et cō
tracta est. Dies mei veloci9 trāsierūt
q a texēte tela succidit: et cōsūpti sunt
absq vlla spe. Memēto qr vēt9 est vi
ta mea: et nō reuertet oculus me9 vt
videat bona. Nec aspiciet me visus
.J. 9. c. hois: oculi tui i me, et nō subsistā. Si
cut cōsumit nubes, et pertrāsit: sic q de
scēderit ad inferos, nō ascēdet. Nec
reuertet vltra in domū suā: neq co
C gnoscet eū ampli9 loc9 ei9. Quapropt
et ego nō parcā ori meo loqr in tribu
latiōe spūs mei: cōfabulabor cū ama
ritudie aie mee. Nūqd mare ego sum
aut cet9: qr circūdedisti me carcere?
Si dixero: cōsolabit me lectul9 me9
et releuabor loquens mecū in strato
meo. Terrebis me p sōnia, et p visio
nes horrore cōcuties. Quā ob rē ele
D git suspendiū aia mea, et mortē ossa
mea. Desperaui: nequaq vltra iā vi
uā: parce mihi: nihil eī sunt dies mei.
Quid est ho qr magnificas eum? aut
quid apponis erga eū cor tuū? Uisi
tas eū diluculo: et subito pbas illū.
Usquequo nō parcis mihi: nec dimit .J. 15. b.
tis me vt glutiā saliuā meā? Pecca
ui: qd faciā tibi o custos hoim: quare
me posuisti cōtrariū tibi, et fact9 sum
mihimetipsi grauis? Cur non tollis
pctm̄ meū: et qre non aufers iniqtatē
meā? Ecce nunc in puluere dormiā,
et si mane me quesieris nō subsistā.
¶ C. S. Baldad notat Job flagella
meruisse: et pn̄iā nō fecisse: describit
qz hypocrita et ruinā ei9: monet Job
clamare ad dn̄m ondēs ipm eē miseri
cordē: repĥēdit hypocritas. Ca. viij.
R Espōdēs aūt baldad Suites A
dixit. Usquequo loqris talia, et
spūs multiplex sermonis oris
tui? Nūquid de9 supplantat iudiciū:
aut oipotens subuertit qd iustū est?
Etiā si filij tui peccauerūt ei: et dimi
sit eos in manu iniqtatis sue: tu tm̄ si B
diluculo cōsurrexeris ad deū, et oipo
tenē fueris depcat9 si mūdus et re
ctus incesseris: statī euigilabit ad te
et pacatum reddet hitaculū iusticie
tue. Intm̄ vt priora tua fuerint parua
et nouissima tua multiplicent nimis.
Interroga eīm gn̄ationē pristinā: et dili deu. 13. a.
gēter inuestiga patrū memoriā (Hes
terni qppe sum9 et ignoram9: qm̄ si ps. 143.
cut vmbra dies nr̄i sūt sup terrā). Et
ipsi docebūt te: loquent tibi, et de cor
de suo pferēt eloqa. Nūquid virere
pōt scirp9 absq humore, aut cresce C
re carectū sine aq? Cū adhuc sit in flo
re: nec carpat manu, añ oēs herbas
arescit. Sic vie oim q obliuiscūt deū
et spes hypocrite peribit. Nō ei pla
cebit vecordia sua: et sicut tela ara
nearū fiducia ei9. Innitet sup domū
suā et nō stabit: fulciet eā et nō cōsur
get. Humect9 videt añq veniat sol, et
in ortu suo germē ei9 egredietur. Su D
per aceruū petrarū radices ei9 dēsa
bunt: et inter lapides cōmorabit. Si
absorbuerit eum de loco suo: negabit
eū: et dicet. Nō noui te. Hec est eīm le
ticia vie ei9: vt rursū de terra alij ger
minent. De9 nō pijciet simplicē: nec
porriget manū malignis. Donec im
pleat risu os tuū: et labia tua iubilo.
Qui oderūt te induent confusione: et
tabernaculū impiorū nō subsistet.
¶ C. S. Job exponit magnalia dei: cui9
cōparatiōe nulle sūt hois iusticie. Ca. ix.

A Et rñdens iob/ait. Uere scio q
ita sit/et q nõ iustificet hõ com=
positus deo. Si voluerit contendere
cum eo/non poterit ei rñdere vnuz ,p
mille. Sapiẽs corde est ⁊ fortis robore
qs restitit ei/et pacem habuit? Qui
trãstulit mõtes ⁊ nescierũt hi:qs sub
uertit in furore suo. Qui cõmouet ter
rã de loco suo:⁊ colũne eiꝰ cõcutiunt.
Qui pcipit soli ⁊ nõ oritur: ⁊ stellas
claudit qsi sub signaculo. Qui exten=
dit celos solꝰ:et gradit sup fluctꝰ ma=
ris. Qui facit arcturũ ⁊ oriona et hy=
adas ⁊ interiora austri. Qui facit ma=
gna ⁊ icõpꝛehẽsibilia ⁊ mirabilia qrũ
B nõ est nũerꝰ. Si venerit ad me nõ vi
debo eũ:si abierit nõ intelligã. Si re=
L pẽte interroget:qs rñdebit ei:vel quis
dicere ei põt/cur ita facis? Deꝰ cuius
ire nemo resistere põt:et sub q curuã=
tur q portãt orbẽ. Quãtꝰ & sum ego vt
rñdeã ei:⁊ loqr vbis meis cũ eo? Qui
etiã si habuero qppiã iustũ nõ rñde=
bo:sz meũ iudicẽ depcabor. Et cũ in=
uocantẽ me exaudierit/ non credo q
audierit vocẽ meã. In turbie eñi con
teret me et mltiplicabit vulnera mea
C etiã sine causa. Nõ cõcedit requiescere
spm meuz:⁊ iplet me amaritudinibꝰ.
Si fortitudo qrit/robustissimus est:
si eqtas iudicii/nemo audet ,p me te
stimoniũ dicere. Si iustificare me vo=
luero/os meũ ɔdẽnabit me: si inocen
tẽ oñdẽ/pꝛauũ me cõprobabit. Etiaz
.J.39.d. si simplex fuero:hoc ipsum ignorabit
aĩa mea/et tedebit me vite mee. Unũ
est qd locutꝰ sũ:⁊ inocẽtẽ ⁊ ipiũ ipse
ɔsumit. Si flagellat occidat semel:⁊
nõ de penis innocẽtũ rideat. Terra
B.7.b. data est i manꝰ ipii:vultũ iudicuz eiꝰ
D opit:q si nõ ille ẽ qs & est? Dies mei
.J.10.d. velociores fuerunt cursore:fugerũt
nõ viderũt bonũ. Ptrãsierunt qsi
naues poma portãtes/sicut aqla vo=
lans ad escã. Cũ dixero: neqqs ita lo=
quar:ɔmuto faciẽ meã/ ⁊ dolore tor=
queor. Uerebar oĩa opa mea sciens
q nõ parceres delinquenti. Si autẽ ⁊
sic impiꝰ sũ/qre frustra laboraui? Si
lotꝰ fuero qsi aqs niuis/⁊ fulserint ve
lut mundissime manꝰ mee: tñ sordi=
bꝰ intinges me:⁊ abomiabunt me ve=
stimẽta mea. Neq eñi viro q similis
mei est rñdebo:nec q mecũ i iudicio
ex eq possit audiri. Nõ est qui vtrũq
valeat arguere:⁊ ponere manuz suã
i abobꝰ. Auferat a me vgã suã:et pa
uor eiꝰ nõ me terreat. Loqr et nõ timebo
eũ:nec eñi possum metuens rñdere.

¶ C.S. Job penitet et ɔfitet: allegat
ad iudicem q opus suum est lutum
fragile:et ,ppter penas in se militan
tes plangit se natũ:et petit locum pe
nitẽtie anteq moriatur. Capitulũ.x.

T Edet aĩaz meã vite mee:dimit A
tã aduersũ me eloquiũ meũ.
Loqr i amaritudie aie mee:di
cã deo/noli me ɔdẽnare. Indica mi= Deu.23.f.
hi/cur me ita iudices. Nunqd bonuz Esa.45.b
tibi videt si calũnieris me ⁊ opprimas
me opꝰ manuũ tuarũ:⁊ cõsiliũ ipioꝝ
adiuues? Nũqd ocli carnei tibi sunt
aut sicut videt hõ/⁊ tu videbis? Nun
qd sicut dies hoĩs dies tui/et ãni tui B
sicut hũana sunt tpa? Ut qras iniqui
tatẽ meaz/et pctm meuz scruteris. Et
scias qr nihil ipiũ fecerim:cũ sit nemo
q de manu tua possit eruere. Manus
tue fecerũt me/et plasmauerunt me
totũ i circuitu: et sic repẽte pcipitas
me. Memẽto qso q sicut lutũ feceris
me:et in puluerẽ reduces me. Nõne
sicut lac mulsisti me:et sicut caseũ me
coagulasti? Pelle et carnibꝰ vestisti
me:ossibꝰ et neruis cõpegisti me. Ui
tã et misam tribuisti mihi: et visitatio C
tua custodiuit spm meum. Licet hec
celes i corde tuo:tñ scio quia vniuer=
sorꝝ memineris. Si peccaui ⁊ ad horã B.3.b.
pepercisti mihi: cur ab iniqtate mea
mũdũ me esse nõ pateris? Et si ipiꝰ
fuero ve mihi ẽ: et si iustꝰ/nõ leuabo
caput:saturatꝰ afflictione ⁊ miseria.
Et ,ppt supbiã qsi leenã capies me/
reuersusq mirabilit me crucias. In
stauras testes tuos ɔtra me:et multi B.9.B.
plicas irã tuã aduersum me: ⁊ pene D
militãt i me. Quare de vulua eduxi=
sti me:q vtinã cõsũptꝰ essez:ne oculꝰ
me videret. Fuissẽ qsi nõ essem de vte
ro trãslatꝰ ad tumulũ. Nunquid non
paucitas dierũ meoꝝ finiet breui? di= .Pue.2.d.
mitte & me vt plãgã paululũ dolorez
meũ:anteq vadã et non reuertar ad
terrã tenebrosaz/et opertã mortis cali=
gine. Terrã miserie et tenebrarũ vbi
vmbra mortis/et nullus ordo:sz sem
piternus horror inhabitans.

¶ Ca.S. Sophar iniuste iob arguit:
deũ incõpꝛehensibilẽ ostẽdit:et peni
tenti misericordẽ ostendit. Capm.xi.

R Espõdẽs autẽ sophar naama
thites/dixit. Nunqd q multa A
loquit/non et audiet? aut vir
verbosus iustificabit? Tibi soli tace=
bunt hoĩes/et cũ ceteros irriseris/a

nullo confutaberis. Dixisti enim. Pu-
rus est sermo meus: et mundus sum in cõ-
J.6.d. spectu tuo. Atq; utinã deus loqueretur
tecũ: et aperiret labia sua tibi. Ut osten-
deret tibi secreta sapiẽtie: et q multi-
plex esset lex eius / et intelligeres q mul-
to minora exigaris ab eo / q meret ini-
B quitas tua. Forsitã vestigia dei cõprehen-
des: et usq; ad pfectũ oĩpotentẽ repe-
ries. Excelsior celo ẽ / q̃d facies: pro-
fundior iferno / et vñ cognosces: Lõ-
gior terra mẽsura eius: et latior mari.
Si subuerterit oĩa / vel in unũ coarta-
uerit / q̃s cõtradicet ei: vel q̃s dicere
C ei potest cur ita facis: Ipse enim nouit
hoim vanitatẽ / et vidẽs iniq̃tatẽ nõ-
ne cõsiderat: Uir vanus in supbiã eri-
gitur: et tanq̃ pullũ onagri se liberũ na-
tum putat. Tu autẽ firmasti cor tuũ: et
expãdisti ad eum manus tuas. Si iniq̃-
tatẽ q̃ est i manu tua abstuleris a te:
et non mãserit in tabernaculo tuo in-
iustitia. Tũc leuare poteris faciẽ tuã
absq; macula: et eris stabilis / et non
D timebis. Miserie q̃q; obliuisceris et q̃si
aquarũ q̃ preterierũt nõ recordaberis.
Le.26.a. Et q̃si meridianus fulgor consurget ti-
bi ad vesperã: et cũ te cõsumptum pu-
taueris: orieris vt lucifer. Et habebis
fiduciã ppositã tibi spe / et defossus
securus dormies. Requiesces / et nõ erit
qui te exterreat: et deprecabunt faciem
tuã plurimi. Oculi autẽ impiorum defi-
cient: et effugiũ peribit ab eis: et spes
illorum abominatio anime.

¶ C.S. Job ostendit suam patientiã
et dei potentiam. Capitulũ.xii.

A Respondẽs autem Iob / dixit. Ergo
vos estis soli hoies: et vobiscum
morietur sapientia: Et mihi est cor si-
cut et vobis: nec inferior vestri sum: q̃s
enim hec q̃ nostis ignorat: Qui deride-
tur ab amico suo sicut ego: inuocabit
Pro.14.a deũ et exaudiet eum: deridetur enim iusti
simplicitas. Lãpas cõtẽpta apud cogi-
tatiões diuitũ / parata ad tẽpus sta-
tutum. Abundãt tabernacula predonũ
et audacter prouocant deum / cũ ipse de-
derit oĩa i manus eorum. Nimirum interro-
B ga iumẽta et docebunt te: et volatilia
celi / et indicabunt tibi. Loq̃re terre et
rñdebit tibi / et narrabunt pisces ma-
ris. Quis ignorat q oĩa hec manus
dñi fecerit: In cuius manu aĩa oĩs vi-
uẽtis: et spũs uniuerse carnis hoĩs.
Nõne auris verba diiudicat: et fau-
ces comedentis saporẽ: In antiquis
est sapiẽtia: et in multo tpe prudẽtia.

Apud ipm est sapientia et fortitudo:
et ipse hz cõsiliũ et itelligẽtiã. Si de- Esa.22.f.
struxerit nemo est q̃ edificet: si inclu- Apo.3.b.
serit hoiem / nullus est q̃ apiat. Si con-
tinuerit aq̃s / oĩa siccabunt: et si emi-
serit eas subuertent terram. Apud ipm C
est fortitudo et sapiẽtia: ipse nouit et
decipientẽ / et eũ q̃ decipit. Adducit J.32.b.
cõsiliarios i stultum finẽ: et iudices in
stuporẽ. Balthecũ regum dissoluit / et
precingit fune renes eorum. Ducit sacer-
dotes igloriosos: et optimates supplã-
tat. Cõmutãs labium veraciũ et doctri- D
nã senũ auferẽs. Effundit despectio-
nẽ sup principes: et eos q̃ oppssi fue-
rãt releuat. Qui reuelat pfunda de
tenebris: et pducit in lucem umbrã mor-
tis. Qui multiplicat gẽtes et perdit
eas: et subuersas in integrum restituit.
Qui imutat cor pncipum ppli terre: et
decipit eos vt frustra icedãt p inuium.
Palpabũt q̃si in tenebris et non in lu-
ce: et errare eos faciet quasi ebrios.

¶ C.S. Job arguit amicos ex verbis
suis / et condemnat hypocrisim: con-
ditionem suam allegat. Capitm.xiii.

A Ecce oĩa hec vidit oculus meus et
audiuit auris mea / et intellexi
singula. Scdm scientiã vestrã et ego
noui: nec inferior vestri sum. Sed tñ ad
oĩpotẽtẽ loq̃r: et disputare cum deo cu-
pio. Prius vos ostẽdens fabricatores
mẽdacii: et cultores puersorũ dogma-
tũ. Atq; utinam taceretis: vt putare-
mini esse sapientes. Audite ergo corre-
ptiões meas: et iudiciũ labiorũ meo-
rũ attẽdite. Numq̃d deus indiget vestro
mẽdacio: vt pro illo loq̃mini dolos:
B Numq̃d faciẽ eius accipitis: et p deo iu-
dicare nitimini: Aut placebit ei quem
celare nihil põt: aut decipietur vt hõ
vestris fraudulẽtiis: Ipse vos arguet
q̃m in abscondito faciẽ eius accipitis.
Statim vt se cõmouerit turbabit vos:
et terror eius irruet sup vos. Memo-
ria vestra cõparabitur cineri: et redigent
in lutum ceruices vestre. Tacete paulisp
vt loq̃r q̃decũq; mihi mẽs suggesserit.
Quare lacero carnes meas dẽtibus
meis / et aĩam meã porto i manibus me-
is: Etiam si occiderit me / i ipso spabo.
C Uerumtñ vias meas in cõspectu eius
arguam. Et ipse erit saluator meus
non enim veniet in cõspectu eius om-
nis hypocrita. Audite sermonẽ me-
um: et enigmata percipite auribus ve-
stris. Si fuero iudicatus: scio q iustus
inueniar. Quis est q̃ iudicetur mecum:

Ueniat. q̄re facē cōſumor? Duo tm̄
ne facias mihi/et tūc a facie tua non
.ſ.14.c. abſcōdar. Manū tuā lōge fac a me: ⁊
formido tua non me terreat. Uoca
me/et ego rn̄debo tibi: aut certe loq̄r
et tu rn̄de mihi. Quātas habeo iniq̄-
D tates et peccā: ſcelera mea et delicta
mea oñde mihi. Cur faciē tuā abſcon
dis: et arbitrar͛ me inimicū tuū? Cō-
tra foliū qḋ vēto rapit͛ oſtēdis poten
tiā tuā: et ſtipulā ſiccā ꝑſeq̄ris. Scri-
bis em̄ cōtra me amaritudīes: et con
ſumē me vis peccatis adoleſcentie mee.
.ſ.33.b. Poſuiſti ī neruo pedē meū/et obſer-
uaſti oēs ſemitas meas: et veſtigia
pedū meorū conſideraſti. Qui quaſi
putredo conſumendus ſum/et quaſi
veſtimētum quod comedit͛ a tinea.
¶ C.S. Deſcribit vitā hoīs ꝓphetat
reſurrectionē: et petit ꝓtectionē ī iu-
dicio: et ponit ꝯditionē hoīs. Ca. xiiii.
A Homo nat⁹ de muliere/ breui vi-
uens tp̄e: repletur multis miſe-
2 riis. Qui quaſi flos egredit͛ et conte-
ritur/et fugit velut vmbra: et nūq̄ȝ in
3 eodem ſtatu ꝑmanet. Et dignum du-
cis ſup huiuſcemodi apire oculos tu-
os: et adducere eum tecū in iudiciū?
4 Quis poteſt facere mūdū de īmūdo
ꝯceptū ſemie? nōne tu q̄ ſol⁹ es? Bre-
ues dies hoīs ſūt: numer⁹ mēſiū eius
apḋ te eſt. Cōſtituiſti terminos ei⁹/qui
ꝑteriri nō poterūt. Recede ḡ paulu-
lū ab eo vt q̄eſcat donec optata veni-
B at: et ſicut mercēnarii dies eius. Li-
.ſ.7.a. gnū hȝ ſpē: ſi p̄ciſū fuerit/rurſum vi-
reſcit: et rami ei⁹ pullulant. Si ſenue-
rit ī terra radix ei⁹ et ī puluere emor-
tu⁹ fuerit truncus illius: ad odorē aq̄
germiabit: et faciet comā q̄ſi cū ꝑmū
plātatū eſt. Hō vō cū mortu⁹ fuerit ⁊
nudat⁹ atq̄ȝ cōſumptus/vbi q̄ſo eſt?
Quomodo ſi recedāt aq̄ de mari/et
fluui⁹ vacuefact⁹ areſcat: ſic hō cum
dormierit non reſurget/donec atte-
rat͛ celū non euigilabit/nec ꝯſurget
de ſōno ſuo. Quis mihi hoc tribuat
C vt in iferno ꝓtegas me/et abſcōdas
me donec ꝑtrāſeat furor tu⁹/et cōſti-
tuas mihi tp̄s in q̄ recorderis mei?
Putas ne mortu⁹ hō rurſum viuet?
.ſ.13.c. cunctis dieb⁹ q̄b⁹ nūc milito expecto
donec veniat immutatio mea. Uoca-
bis me: ⁊ ego rn̄debo tibi: opi manu-
um tuaꝝ porriges dexterā. Tu q̄dem
ꝓuer.5.d greſſ⁹ meos dinumeraſti: ſed parce
peccatis meis. Signaſti q̄ſi in ſacculo
D delicta mea: ſȝ curaſti iniq̄tatē meā

Mōs cadens defluit: et ſaxū trāſfert
de loco ſuo. Lapides excauant aq̄: et
alluuiōe paulati terra cōſumit: ⁊ ho-
mines ḡ ſilr̄ perdes. Roboraſti eum
paululū vt in ꝑpetuū trāſiret. Im-
mutab͛ faciē ei⁹: et emittes eū. Siue
nobiles fuerit filii ei⁹ ſiue ignobiles
nō intelliget. Uerū caro ei⁹ duȝ viuit
dolebit ⁊ aīa illi⁹ ſ͛ ſemetipo lugebit.
¶ C.S. Eliphaz arguit iob ꝯ arrogā-
tia ſapiētie ⁊ mūdicie: agit quoq̄ȝ de
impio ſupbo et hypocrita. Capȝ. xv.
Reſpondēs autē eliphaz thema- A
nites/dixit. Nūquid ſapiēs rn̄-
debit q̄ſi in vētū loquens/et implebit
ardore ſtomachum ſuum? Arguis
vbis eum q̄ nō eſt eq̄lis tibi: et loq̄ris
qḋ tibi nō expedit. Quantū in te eſt
euacuaſti timorē et tuliſti p̄ces corā
deo. Docuit em̄ iniq̄tas tua os tuū:
et imitaris līguā blaſphemātiū. Con
dēnabit te os tuū et nō ego: et labia
tua rn̄debūt tibi. Nūq̄d p̄mus hō tu
nat⁹ es: et an̄ colles format⁹? Nunq̄d B.
cōſiliū dei audiſti: ⁊ iferior te erit ei⁹
ſapiētia? Quid noſti qḋ ignoremus?
Quid intelligis qḋ neſciam⁹? Et ſe- Ec.18.b.
nes et antiq̄ ſunt ī nobis multo vetu- de pe.di.
ſtiores: q̄ȝ p̄res tui. Nūq̄d grāde eſt 1.c. fina.ī
vt ꝯſolet te deus? ſed vba tua praua fine.
hoc ꝓhibēt. Quid te eleuat cor tuū:
et q̄ſi magna cogitās attonitos ha-
bes oculos? Quid tumet cōtra deum
ſpūs tu⁹ vt proferas de ore tuo hu-
iuſcemodi ſermones? Quid eſt hō vt
īmaculatus ſit/⁊ vt iuſtus appareat
nat⁹ de muliere? Ecce iter ſctōs eius
nemo īmutabilis: ⁊ celi nō ſunt mun
di in cōſpectu ei⁹. Quātomagis ab-
ominabilis et inutilis hō/q̄ bibit q̄ſi
aq̄s iniq̄tatē? Oñdā tibi audi me: q̄d C
vidi narrabo tibi. Sapiētes cōfitent͛
et nō abſcōdūt p̄res ſuos. Quib⁹ ſo-
lis data eſt t͛ra: et nō trāſiuit alienus
ꝑ eos. Cunctꝭ dieb⁹ ſuis ipi⁹ ſuperbit
et nūer⁹ annorū icert⁹ eſt tyrānidis
ei⁹. Sonit⁹ terroris ſēp ī aurib⁹ illi⁹:
et cū pax ſit ille ſēp īſidias ſuſpicat͛.
Nō credit q̄ reuerti poſſit de tn̄bris
ad lucē/circūſpectās vndiq̄ȝ gladiū.
Cū ſe mouerit ad q̄rendū panē/no-
uit q̄ parat⁹ ſit ī manu ei⁹ tenebrarū D
dies. Terrebit eū tribulatio/⁊ angu-
ſtia vallabit euȝ ſicut regē q̄ ꝑparat͛
ad preliuȝ. Tetēdit em̄ aduerſ⁹ deum
manū ſuā: et cōtra oīpotētē robora-
tus euȝ. Cucurrit aduerſus eū erecto
collo: et pigui ceruice armat⁹ ē. Ope

nuit faciē eiꝰ crassitudo: et de lateri-
bus eiꝰ aruina dependet. Habitauit in
ciuitatibꝰ desolatꝭ: et ĩ domibꝰ desertis
q̃ in tumulos sunt redacte. Nõ dita-
bit/ nec pseuerabit substãtia eiꝰ: nec
30 mittet in t̃ra radicē suã. Nõ recedet
de tenebris: ramos eiꝰ arefaciet flãma
et auferetur spũ oris sui. Nõ credet
frustra errore deceptus/ ꝙ aliq̃ p̄cio
redimendꝰ sit. Anteq̃ dies eiꝰ ĩpleãtur
peribit: et manꝰ eiꝰ arescent. Ledet q̃si
vinea in p̄mo flore botrꝰ eiꝰ: ⁊ q̃si oli-
ua ꝓiciēs florē suũ. Cõgregatio enĩ
hypocrite sterilis et ignis deuorabit
tabernacula eoꝝ q̃ munera libēter ac-
esa.59.a. ceperunt. Cõcepit dolorē ⁊ peperit ini-
ps.7.d. quitatē: et vterus eiꝰ p̄parat dolos.

¶ C.S. Job dolorē suum dissimulat/ et crudelitatē hostiũ suoꝝ: et dicit se pati hoc absq̃ iniq̃tate manꝰ sue: cũ haberet ad d̃m mũdas p̄ces. C.xvi.

A 1 Respõdēs aũt iob: dixit. Audi-
ui freq̃nter talia: cõsolatores
2 onerosi oēs vos estis. Nunq̃d
habebunt finē v̄ba vētosa? aut aliq̃d
3 tibi molestũ est si loq̃ris? Poteram ⁊
ego similia v̄ri loq̃: atq̃ vtinam esset aia
4 v̄ra ꝓ aia mea. Cõsolarer et ego vos
sermonibꝰ/ ⁊ mouerē caput meũ sup
5 vos. Roborarem vos ore meo: et mo
B 6 uerē labia mea q̃si parcēs vobis. Sz
q̃d agã? si locutꝰ fuero/ non q̃escet do
lor meꝰ: ⁊ si tacuero nõ recedet a me.
7 Nunc aũt oppssit me dolor meꝰ: ⁊ in
8 nihilũ redacti sunt oēs artꝰ mei. Ru
ge mee testimoniũ dicũt ꝯtra me/ et
suscitat falsiloquꝰ aduersꝰ faciē me-
9 am cõtradicēs mihi. Collegit furorē
suũ ĩ me: et cõminãs mihi infremuit
10 cõtra me dentibꝰ suis. hostis meꝰ ter
11 ribilibꝰ oculis me intuitꝰ est. Aperue-
rũt sup me ora sua/ exprobrãtes per-
cusserũt maxillã meã: satiati sunt pe
C 12 nis meis. Conclusit me deꝰ apud ini-
quũ: et manibꝰ impioꝝ me tradidit.
13 Ego ille quõdã opulētꝰ repente ꝯtri-
tꝰ sum: tenuit ceruicē meã: ꝯfregit me
14 et posuit me sibi q̃si ĩ signũ. Circũde-
dit me lanceis suis: cõuulnerauit lum
bos meos et nõ pepcit: ⁊ effudit ĩ t̃ra
15 viscera mea. Cõcidit me vulnere sup
16 vulnꝰ: irruit in me q̃si gigas. Saccũ
cõsui sup cutē meã: ⁊ opui cinere car
17 nē meam. Facies mea intumuit a fletu
D 18 et palpebre mee caligauerũt. Nec pas
sus sũ absq̃ iniq̃tate manꝰ mee cũ ha-
19 berē mundas ad deũ p̄ces. Terra ne
operias sanguinē meũ: neq̃ inueniat

in te locũ latēdi clamor meꝰ. Ecce enĩ 20
in celo testis meꝰ: ⁊ cõsciꝰ meꝰ ĩ excel-
sis. Verbosi amici mei: ad deum stil- 21
lat oculꝰ meꝰ. Atq̃ vtinã sic iudica- 22
ret vir cũ deo: quõ iudicat filius ho-
minis cum collega suo. Ecce enĩ bre- 23
ues anni transeunt: ⁊ semitã per quã
non reuertar ambulo.

¶ C.S. In breuitate dierũ et caligatione oculorũ: ⁊ putrefactiõe carnis dicit se patiēter prestolari. Cap.xvii.

Spiritus meꝰ attenuabit/ dies 1 A
mei breuiabũt: et solũ mihi su-
perest sepulchrũ. Nõ peccaui
et ĩ amaritudinibꝰ moratꝰ oculꝰ meꝰ.
Libera me/ ⁊ pone me iuxta te: et cu-
iusuis manus pugnet ꝯ me. Cor eo-
rũ lõge fecisti a disciplina: ꝓpterea
nõ exaltabuntꝰ. Predã pollicetꝰ sociis B
et oculi filioꝝ eiꝰ deficiēt. Posuit me
q̃si in ꝓuerbiũ vulgi: et exēplũ sũ co-
rã eis. Caligauit ab indignatiõe ocu
lus meꝰ: et mēbra mea q̃si ĩ nihilũ re-
dacta sunt. Stupebũt iusti sup hoc: ⁊
innocēs cõtra hypocritã suscitabitꝰ.
Et tenebit iustus viã suã: et mundis C
manibꝰ addet fortitudinem. Igitꝰ oēs
vos ꝯuertimini ⁊ venite: ⁊ nõ inueniã
in vobꝭ vllũ sapiētē. Dies mei trãsie
rũt: cogitatiões mee dissipate sũt tor
quētes cor meũ. Noctē v̄terũt ĩ diē: et am.5.b.
rursum post tenebras spero lucē. Si D
sustinuero ĩfernꝰ domꝰ mea ē: et ĩ te-
nebris straui lectulũ meum. Putredĩ
dixi. Pr̃ meꝰ es: mr̃ mea et soror mea
v̄mibꝰ. Vbi ē ḡ nũc p̄stolatio mea et
patiētia mea? q̃s ꝯsiderat? In ꝓfun-
dissimũ ĩfernũ descēdēt oīa mea. pu-
tasne saltem ibi erit requies mihi?

¶ C.S. De luce: de captione et impii electione baldad dicit. Capm.xviii.

Respõdēs autē baldad suites: 1 A
dixit. Vsq̃ ad quē finē verba 2
iactabis? ĩtellige p̄ꝰ: ⁊ sic lo-
quamur. Quare reputati sumꝰ vt iu- 3
mēta et sorduimus corã te? Quid p- 4
dis animã tuã ĩ furore tuo? nunq̃d ꝓ-
pter te derelinq̃tꝰ t̃ra: ⁊ trãsferētꝰ mõ-
tes de loco suo? Nõne lux impii extin- 5
guetꝰ: nec splēdebit flãma ignis eiꝰ? ⁊
Lux obtenebrescet in tabernaculo il 6 B
liꝰ: et lucerna q̃ sup eũ est extinguetꝰ.
Artabũtꝰ gressꝰ virtutis eiꝰ: ⁊ p̄cipita-
bit eũ ꝯsiliũ suũ. Immisit enim ĩ rete 7
pedes suos: ⁊ in maculis eiꝰ ãbulat.
Tenebitꝰ plãta illius laq̃o: ⁊ exardes- 8
scet cõtra eũ sitis. Abscondita est in 9
terra pedica eiꝰ: et decipula illiꝰ sup

semitā. Undiq₃ terrebūt eū formidi-
C nes: ⁊ īuoluēt pedes ei⁹. Attenuetur
fame robur ei⁹: ⁊ media inuadat co-
stas illi⁹. Deuoret pulchritudinē cu-
tis ei⁹ ⁊ ɔsumet brachia illi⁹ primoge-
nita mors. Auellatur de tabernaclo
suo fiducia ei⁹ et calcet sup eū q̄si rex
interit⁹. Habitēt i tabernaculo illi⁹ socij
ei⁹ q̄ nō est/aspgat i tabernaclo eius
sulphur. Deorsuʒ radices ei⁹ siccent
D sursuʒ autē atterat messis ei⁹. Memo-
Pro.2.d. ria illi⁹ pereat de t̄ra: et non celebret
nomen ei⁹ in plateis. Expellet eū de
luce i tn̄bras: ⁊ de orbe trāsferet euʒ.
Nō erit semē ei⁹ neq₃ pgēies i pplo
suo: nec vlle reliq̄e in regiōib⁹ ei⁹. In
die ei⁹ stupebunt nouissimi: et p̄mos
inuadet horror. Hec sūt ḡ tabernacla
iniq̄: ⁊ iste locus eius q̄ ignorat deū.
¶ C.S. Job flagella sua describit p-
phetat de passiōe xp̄i: et resurrectiōe
gn̄ali: ⁊ monet fugere a facie gladij.
Cap.xix. A Respōdēs autē iob/dixit. Usq₃
quo affligitis aīam meā: ⁊ at-
teritis me s̄monib⁹? En deci-
es ɔfundit; me: et nō erubescitis op-
p̄mētes me. Nēpe et si ignoraui: me-
cū erit ignorātia mea. At vos contra
me erigimi: ⁊ arguitis me opprobri-
is meis. Saltē nūc intelligite: q₂ de⁹
6 nō eq̄ iudicio afflixerit me: et flagel
lis suis me cixerit. Ecce clamabo vim
patiēs/et nēo exaudiet: vociferabor
Abacuc. et nō est qui iudicet. Semitā meā cir
1.a. cūsepsit/⁊ trāsire nō possum: ⁊ in cal
B le meo tn̄bras posuit. Spoliauit me
gl̄ia mea: et abstulit coronā de capi-
te meo. Destruxit me vndiq₃ ⁊ pereo
et q̄si euulse arbori abstulit spē meā.
Irat⁹ est cōtra me furor ei⁹: et sic me
habuit q̄si hostē suum. Simul venere
latrones ei⁹: et fecerūt sibi viā p me:
⁊ obsedert i gyro tabernaculuʒ meū.
Fr̄es meos longe fecit a me: et noti
mei q̄si alieni recesserūt a me. Dere-
C liq̄runt me ppinqui mei: ⁊ q̄ me noue
rāt obliti sūt mei. Inq̄lini dom⁹ mee
et ancille mee sicut alienū habuerūt
me: et q̄si pegrinus fui in oculis eoꝝ.
J.30.c. Seruū meū vocaui/et non r̄ndit: ore
ppō dep̄cabar illū. Halitū meum ex-
horruit vxor mea/et orabam filios
vteri mei. Stulti q̄z despiciebāt me:
et cū ab eis recessissē detrahebāt mi-
hi. Abominati sunt me quōdā ɔsilia-
rij mei: ⁊ quē maxime diligebā auer-
sat⁹ est me. Pelli mee ɔsūptis carni-
bus adhesit os meū: et derelicta sunt

tātummodo labia circa dētes meos.
Misemini mei/miseremi mei/saltē
vos amici mei: q₂ manus dn̄i tetigit
me. Quare psequimini me sicut de⁹: et
carnib⁹ meis saturami? Quis mihi D
tribuat vt scribantur sermones mei?
Quis mihi det vt exarent i libro sty-
lo ferreo ⁊ plūbi lamina: vl' celte scul-
pantur in silice? Scio eñi q̄ redēptor
me⁹ viuit: et i nouissimo die de terra
surrecturꝰ suʒ. Et rursum circūdabor
pelle mea: ⁊ i carne mea videbo deū.
Quē visur⁹ sum egoipse: ⁊ oclī mei cō
specturi sunt: et nō ali⁹. Reposita est
hec spes mea/ in sinu meo. Quare ḡ
nunc dicit; /psequāmur eū: ⁊ radicē vbi
inueniam⁹ cōtra eum? Fugite ergo a
facie gladij: quoniā vltor iniquitatum
gladius est: et scitote esse iudicium.
¶ C.S. Sophar de ipso et hypocrita
auaro calūniatore et paupere dicit.
Respondēs autē sophar naama- Cap.xx.
thites/dixit. Idcirco cogitatio- A
nes mee varie succedunt sibi: et mēs
in diuersa rapit. Doctrinam qua me
arguis audiā: et spiritus intelligen-
tie mee r̄ndebit mihi. Hoc scio a p̄n-
cipio ex q̄ posit⁹ est hō sup terraʒ: qd
laus impioꝝ breuis sit: ⁊ gaudium hy-
pocrite ad instar puncti. Si ascēderit
vsq₃ ad celū supbia ei⁹: et caput eius
nubes tetigerit. Quasi sterq̄liniū in
fine pdet: ⁊ q̄ eū viderant/dicēt. Ubi
est? Uelut somniuʒ auolās nō inuenietꝰ:
transiet sicut visio nocturna. Ocul⁹ q̄
eū viderat nō videbit: nec vltra intue- B
bit euʒ loc⁹ su⁹. Filij ei⁹ atterent ege-
state: et man⁹ illius reddēt ei dolorē
suum. Ossa ei⁹ implebunt vitiis adole-
scētie ei⁹: ⁊ cū eo in puluere dormiēt.
Cum eī dulce fuerit i ore ei⁹ malum/
abscōdet illō sub lingua sua. Parcet
illi/⁊ nō derelinquet illud: ⁊ celabit in
gutture suo. Panis ei⁹ in vtero illius
vertet in fel aspidū intrinsec⁹. Diui-
tias quas deuorauit euomet: ⁊ de vē-
tre illi⁹ extrahet eas de⁹. Caput aspi- C
dū suget: ⁊ occidet eū ligua vipe. Nō
videat riuulos fluminis torrētis mel-
lis et butyri. Luet q̄ fecit oīa/nec tñ
cōsumet: iuxta multitudinē adinuē-
tionū suaꝝ/sic et sustinebit. Q̄m con
fringens nudauit paupis domū: ra-
puit et nō edificauit eā: nec est satia-
tus vēter ei⁹. Et cū habuerit q̄ cōcu- Eccl.5.c.
pierat possidē nō poterit. Nō remāsit
de cibo ei⁹: et ppterea nil pmanebit de
bonis ei⁹. Cū satiat⁹ fuerit/ artabit;

estuabile: et oīs dolor irruet sup eum.
D Utinā impleat venter eiꝰ vt emittat
in eū irā furoꝛ suī: ⁊ pluat sup illum
bellū suum. Fugiet arma ferrea: ⁊ ir-
ruet in arcū ereū. Gladiꝰ eductꝰ ⁊ e-
grediēs de vagina sua: et fulgurās ī
amaritudine sua. Uadent ⁊ venient
sup eū horribiles. Oēs tenebre abs-
cōdite sunt in occultis eiꝰ: deuorabit
eū ignis q̄ nō succēdit: affliget᷑ reli-
ctus ī tabernaculo suo. Reuelabunt
celi iniquitatē eiꝰ: et terra ꝯsurget ad-
uersꝰ eum. Apertum erit germē domꝰ
illiꝰ: detrahet᷑ in die furoris dei. Hec
est pars hoīs impii a deo: et heredi-
tas verborum eius a domino.
¶ C.S. De ꝓsperitate ⁊ gaudio et re
tributiōe ipīꝰ: de paupe q̄ simul perit
cum ipso ⁊ diuite loquitur. Cap. xxi.
A Respondēs autem iob/dixit. Au-
Mat.3.a. dite queso sermones meos: et
et.4.c. agite penitentiam. Sustinete me: vt
ego loq̄r: et post mea si videbit verba
ridete. Nunquid ꝯ hoīem disputatio
mea est: vt merito nō debeā contrista-
ri: Attēdite me ⁊ obstupescite: ⁊ sup
ponite digitum ori vr̄o. Et ego qn̄ re-
cordatꝰ fuero pertimesco: ⁊ ꝯcutit car-
hie.12.a. nem meā tremor. Quare ergo impii
abac.1.a. viuūt sublevati sunt: ꝯfortatiq̄ diui-
B tiis: Semē eoꝝ pmanet corā eis: pro
pinquoꝝ turba ⁊ nepotū in ꝯspectu
eoꝝ. Domꝰ eoꝝ secure sunt ⁊ pacate:
et non est vⁱga dei sup illos. Bos eoꝝ
concepit ⁊ nō abortiuit: vacca pepe-
rit ⁊ nō est puata fetu suo. Egrediun
tur q̄si greges paruuli eoꝝ/ et infan-
tes eoꝝ exultāt lusibꝰ. Tenēt tympa-
num ⁊ citharā: ⁊ gaudēt ad sonitū or
gani. Ducunt ī bonis dies suos: ⁊ in
pūcto ad iferna descēdunt. Qui dixe
runt deo recede a nobis: scientiā viaꝝ
tuaꝝ nolumus. Quid est oīps vt ser-
uiamꝰ ei: ⁊ quid nob᷑ ꝓdest si oraue-
mal.3.b. rimꝰ illum: Uerumtn̄ q2 nō sunt ī ma
ꝓuerbio- nu eoꝝ bona sua: ꝯsilium impioꝝ lōge
rū.24.c. sit a me. Quotiens lucerna impioꝝ ex-
C tinguet᷑: ⁊ supueniet eis inundatio: et
dolores diuidet furoris sui: Erunt si-
cut palee ante faciē venti: et sicut fa-
uilla quā turbo dispergit. Deꝰ serua-
bit filiis illiꝰ dolorē pr̄is: ⁊ cū reddi
derit tunc sciet. Uidebunt oculi eius
interfectionē suā: ⁊ de furore oīpotē-
tis bibet. Quid ei ad eū ptinet de do
mo sua post se: ⁊ si numerꝰ mēsiū eiꝰ
dimidiet᷑: Nunq̄d deū docebit q̄s ptā
scientiā q̄ excelsos iudicat: Iste mori
tur robustꝰ ⁊ sanꝰ: diues et felix. Ui-
scera eiꝰ plena sunt adipe: et medul-
lis ossa illiꝰ irrigātur. Aliꝰ vo morit᷑
in amaritudie anime sue absq̄ vllis
opibꝰ. Et tn̄ simul ī puluere dormiēt
⁊ vermes operiēt eos. Certe noui co- D
gitatiōes vr̄as et sententias cōtra me
iniq̄s. Dicitis enī. Ubi est domꝰ ꝑnci
pis: et vbi tabernacula impioꝝ: In-
terrogate quēlibꝫ de viatoribꝰ et hec
eade illū itelligere cognoscet᷑. Q2 in
die ꝑditiōis seruat malꝰ: et ad diē fu-
roꝛ᷑ ducet᷑. Quis arguet corā eo viā
eiꝰ: ⁊ q̄ fecit: quis reddet illi: Ipe ad
sepulchra ducet᷑ et ī ꝯgerie mortuoꝝ
vigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti
et post se oēm hoīem trahet: et ante
se innumerabiles. Quō igitur con-
solamini me frustra: cum respōsio ve-
stra repugnare ostēsa sit veritati:
¶ C.S. Eliphaz arguit iob de oppres-
siōe pauperum et immisericordia: et
de contēptu iudicii: et penitēti mul-
ta bona promittit. Capitulum. xxii.
Respōdens autē eliphaz themani- A
tes dixit. Nūquid deo pōt cō-
parari hō: etiā cū pfecte fuerit sciē-
tie: Quid prodest deo si iustus fue-
ris: aut quid ei confers si immaculata
fuerit via tua: Nūquid timēs te ar-
guet te ⁊ veniet tecū ī iudiciū. Et nō
ꝓpt᷑ maliciā tuā plurimā et īfinitas
iniquitates tuas: Abstulisti enī pignꝰ
fratrū tuoꝝ sine causa: ⁊ nudos spo
liasti vestibꝰ. Aquā lasso nō dedisti:
et esurienti subtraxisti panē. In forti- B
tudine brachii tui possidebas t̄rā: et
potētissimus obtinebas eā. Uiduas
dimisisti vacuas: ⁊ lacertos pupillo-
rū ꝯminuisti. Propterea circūdatꝰ es
laqis et cōturbat te formido subita.
Et putabas te tenebras non visuꝝ: ⁊
impetu aq̄ꝝ inundātiū nō oppssum iri.
An non cogitas q̄ deus excelsior ce-
lo sit: et sup stellaꝝ verticē sublimet᷑:
Et dicis. Quid enī nouit deꝰ: et q̄si p
caliginem iudicat. Nubes latibulū
eiꝰ nec nr̄a ꝯsiderat: ⁊ circa cardines
celi pambulat. Nūquid semitā sc̄loꝝ C
custodire cupis: quā calcauerunt vi-
ri iniq̄: qui sublati sunt aīi t̄ps suum:
et fluuiꝰ subuertit fundamentū eoꝝ.
Qui dicebāt deo. Recede a nobis. et s.21.b.
quasi nihil possit facere oīps estima-
bāt eum. Cum ille impleisset domos eo-
rū bonis/ quoꝝ sententia procul sit
a me. Uidebūt iusti et letabunt᷑: ⁊ in-
nocēs subsannabit eos. Nōne succi- p.106.

sũt erectio eoꝝ: et reliq̃as eoꝝ deuo-
rauit ignis? Acq̃esce igr̃ ei: et habeto
pacẽ: et p hec hẽbis fructꝰ optimos.
Suscipe ex ore illiꝰ legẽ: ꝛ pone ſmo
D nes eiꝰ ĩ corde tuo. Si reuersꝰ fueris
ad oĩpotẽtẽ / edificaberis: et lõge faci-
es iniq̃tatez a tabernaclo tuo. Dabit
ꝓ terra silicẽ: et ꝓ silice torrẽtes aure-
os. Eritq; oĩps ꝯ hostes tuos: et ar-
gẽtũ coaceruabit tibi. Tũc sup oĩpo-
tentẽ delitiis afflues: et eleuabis ad
deũ faciẽ tuã. Rogabis eũ et exaudi-
et te: ꝛ vota tua reddes. Decernes rẽ
et veniet tibi: ꝛ in viis tuis splẽdebit
puerbio. lumẽ. Qui ei hũiliatꝰ fuerit erit ĩ glo
29.d. ria: et q̃ ĩclinauerit oculos suos ipse
saluabit. Saluabit innocens: salua-
bitur aũt in mũdicia manuũ suarũ.
¶ C.S. Job respõdet se nosse et time-
re potentiam et sententiã iudicis et
A in iustitia ambulasse. Caþm. xxiii.
Respondens aũt iob ait. Nũc q̃
in amaritudine est sermo meꝰ:
et manus plage mee aggrauata est
super gemitum meũ. Quis mihi tri-
buat vt cognoscã ꝛ inueniã illũ: et ve-
niã vsq; ad soliũ eiꝰ? Ponã coram eo
iudiciũ: ꝛ os meũ replebo increpatio-
B nibꝰ: vt sciã vba q̃ mihi rñdeat: et in-
telligã qd loquat̃ mihi. Nolo multa
fortitudine ꝯtẽdat mecũ: nec magni-
tudinis sue mole me pmat. Proponat
eq̃tatẽ cõtra me: ꝛ pueniat ad victo-
riam iudiciũ meũ. Si ad orientẽ iero
nõ apparet: si ad occidẽtẽ nõ intelli-
gã eũ. Si ad sinistrã qd agã? non ap
prehẽdam eũ. Si me vtã ad dexterã
C nõ videbo illũ. Ipse vo scit viã meã
et ꝓbabit me quasi aurũ qd p ignem
trãsit. Vestigia eiꝰ secutꝰ est pes meꝰ
viã eiꝰ custodiui: ꝛ nõ declinaui ex ea.
A mãdatis labioꝝ eiꝰ nõ recessi: ꝛ ĩ si-
nu meo abscõdi vba oris eiꝰ. Ipse eñ
solꝰ est: ꝛ nemo auertere pt cogitatio
nẽ eiꝰ: ꝛ aĩa eiꝰ qdcũq; voluit hoc fe-
D cit. Cũq; expleuerit in me voluntatẽ
suã: ꝛ alia multa siĩa psto sunt ei. Et
idcirco a facie eiꝰ turbatꝰ suz: ꝛ ꝯside-
rãs eũ timore sollicitor. Deꝰ molliuit
cor meũ: et oĩps cõturbauit me. Non
eñ perii ꝓpter imminentes tenebras:
nec faciem meam operuit caligo.
¶ C.S. Aliorũ iniquitates describit
iob et dãnationẽ impioꝝ. Caþ. xxiiii.
A Ab oĩpotẽte nõ sunt abscõdita
tpa: q̃ aũt nouerũt eum igno-
rant dies illiꝰ. Alii terminos
trãstulerũt: diripuerũt greges et pa-
uerũt eos. Asinũ pupilloꝝ abegerũt:
et abstulerũt ꝓ pignore bouẽ vidue.
Subuerterunt pauperꝝ viã: ꝛ oppsse-
runt pariter mãsuetos terre. Alii q̃si
onagri ĩ deserto egrediũt ad opꝰ suũ
vigilantes ad pdã: pparãt panẽ libe
ris. Agrũ nõ suũ demetunt: et viineã
eiꝰ quẽ vi oppsserit vindemiãt. Nudos B
dimittunt hoĩes indumẽta tollẽtes: q̃-
bꝰ nõ ẽ opimẽtũ ĩ frigore. Quos im-
bres mõtiũ rigãt: ꝛ nõ habẽtes vela-
mẽ ãplexãt̃ lapides. Vim fecerũt dep-
dãtes pupillos: et vulgum pauperez
spoliauerũt. Nudis et incedẽtibꝰ absq;
vestitu: ꝛ esurientibꝰ tulerũt spicas. In
ter aceruos eoꝝ meridiati sunt: q̃ cal
catis torcularibꝰ sitiũt. De ciuitatibꝰ
fecerũt viros gemere: ꝛ aĩa vulnerato
rũ clamauit: ꝛ deꝰ inultũ abire nõ pa-
tit̃. Ipsi fuerũt rebelles lumini: nescie
rũt vias eiꝰ: nec reuersi sunt p semi-
tas eiꝰ. Mane pmo ꝯsurget homici- C
da: interficiet egenũ ꝛ pauperẽ: p no
ctẽ vo erit q̃si fur. Oculꝰ adulteri ob-
seruat caliginẽ dicens. Nõ me videbit
oculꝰ: ꝛ operiet vultũ suũ. Perfodit in
tenebris domos: sicut ĩ die cõdixerãt
sibi: ꝛ ignorauerũt lucẽ. Si subito ap-
paruerit aurora arbitrantur vmbrã
mortis: ꝛ sic ĩ tenebris q̃si ĩ luce ãbu-
lãt. Leuis est sup faciẽ aq̃ maledicta
sit pars eiꝰ ĩ terra / nec ãbulet p viã vi-
nearꝝ. Ad nimiũ calorẽ transiet ab a-
q̃s niuiũ et vsq; ad iferos pctm illiꝰ.
Obliuiscat̃ eiꝰ mĩa: dulcedo illiꝰ ver-
mes: nõ sit ĩ recordatiõe sz ꝯterat̃ q̃si D
lignũ ĩfructuosuz. Pauit ei sterilẽ et
q̃ nõ parit: ꝛ vidue bene nõ fecit. De-
traxit fortes ĩ fortitudie sua: ꝛ cũ ste-
terit nõ credet vite sue. Dedit ei deꝰ Apo.2.f.
locũ pnie et ille abutit̃ eo ĩ superbiã:
oculi aũt eiꝰ sũt ĩ viis illiꝰ. Eleuati sunt
ad modicũ ꝛ nõ subsistẽt ꝛ hũiliabũ-
tur sicut oĩa et auferẽt̃: et sicut sũmi-
tates spicaꝝ ꝯterẽt̃. Qd si nõ est ita:
quis me potest arguere esse mẽtitũ
et ponere ante deum verba mea?
¶ Ca.S. Probat baldad q nemo in
cõspectu dei mũdus existat. Ca. xxv.
Respondens autẽ baldad suites / A
dixit. Potestas et terror apd eũ S.4.d.
est qui facit concordiam in sublimi-
bꝰ suis. Nũqd est nũerꝰ militũ eiꝰ: et
sup quẽ nõ surget lumẽ illiꝰ? Nunqd B
iustificari põt hõ cõparatus deo: aut
apparere mũdꝰ natꝰ de muliere? Ecce
luna etiã nõ splẽdet: et stelle nõ sunt
munde in ꝯspectu eiꝰ. Quãto magis

homo putredo ⁊ filiꝰ hois vermis?
¶ C.S. Job dicit ꝙ nullū est deo ab homine adiutorium: probat ꝑ eius magnalia. Cap.xxvi.

A Respondēs autem Job dixit. Cuius adiutor es? nūquid imbecillis/
⁊ sustētas brachium eius q̄ nō est fortis? Cui dedisti ꝯsiliū? forsitā illi q̄ nō
hꝫ sapiētiā: ⁊ prudentiā tuā ostēdisti
plurimā. Quē docere voluisti? nonne
B eū q̄ fecit spiramētū? Ecce gigantes
gemūt sub aq̄s/ ⁊ q̄ habitāt cum eis.
Nudꝰ est infernꝰ corā illo: ⁊ nullū est
operimētū ꝑditioni. Qui extēdit aq̄lonē sup vacuū: ⁊ appēdit terrā sup
nihilū. Qui ligat aquas in nubibus
C suis: vt non erūpāt pariter deorsum.
Qui tenet vultū solij sui: ⁊ expandit
sup illū nebulā suā. Terminū circundedit aq̄s vsq̄ dū finiant lux ⁊ tenebre.
D bre. Colūne celi cōtremiscūt: ⁊ pauēt
ad nutū eiꝰ. In fortitudine illiꝰ repēte maria cōgregata sunt: ⁊ prudētia
eius ꝑcussit supbum. Spūsꝰ eius ornauit celos: et obstetricante manu
eius eductus est coluber tortuosus.
Ecce hec ex parte dicta sunt viarꝰ eiꝰ:
⁊ cum vix paruā stillā sermonis eius
audierimꝰ: quis poterit tonitruū magnitudinis illius intueri?
¶ C.S. De ꝯstātia ⁊ ꝑfectiōe iustitie
Job ⁊ parte ipsi apō deū. Ca.xxvii.
A Addidit quoq̄ Job assumēs parabolā suā/ ⁊ dixit. Uiuit deus q̄
abstulit iudicium meū: ⁊ oipotēs q̄ ad amaritudinē adduxit aiam
meā. Quia donec supest halitꝰ in me/ et
spūs dei in naribꝰ meis: non loquent
labia mea iniq̄tatē/ nec lingua mea
46.di.c. meditabit mēdaciū. Absit a me vt iusunt non- stos vos esse iudicē: donec deficiā nō
nulli. recedā ab innocentia mea. Justificationē meā quā cepi tenere nō deserā:
neq̄ enī reprehēdit me cor meū i omni
B vita mea. Sit vt ipiꝰ inimicꝰ meꝰ: ⁊ aduersariꝰ meꝰ q̄si iniquꝰ. Que est enim
1.Joā.3. spes hypocrite si auare rapiat: ⁊ nō liberet deꝰ animā eiꝰ? Nunq̄d deus audiet clamorē eiꝰ: cū venerit sup eū angustia? Aut poterit in oipotēte delectari: ⁊ inuocare deū omī tēpore? Docebo vos ꝑ manū dei q̄ omīpotēs habeat/ nec abscōdā. Ecce vos oēs nostis:
C ⁊ vt q̄d sine causa vana loq̄mini? Hec
est pars hois ipii apō deū: ⁊ hereditas violētoꝝ quā ab omnipotēte suscipiēt. Si multiplicati fuerit filii eiꝰ in
gladio erūt: ⁊ nepotes eiꝰ nō saturabunt pane. Qui reliq̄ fuerit ex eo/ sepelient in interitu: ⁊ vidue illiꝰ nō plorabūt. Si cōportauerit q̄si terrā argētū: ⁊ sicut lutū preparauerit vestimēta. Preparabit q̄dē sed iustꝰ vestiet illis: ⁊ argētū innocēs diuidet. Edificauit sicut tinea domū suā: ⁊ sicut custos fecit vmbraculū. Diues cum dormierit nihil secū auferet: aperiet oculos suos/ ⁊ nihil inueniet. Apprehendet eū q̄si aq̄ inopia: nocte opprimet eū tēpestas. Tollet eū vētꝰ vrēs ⁊ auferet: ⁊ velut turbo rapiet eū de loco suo. Et mittet sup eū ⁊ non parcet: de manu eiꝰ fugiēs fugiet. Stringet sup eum manus suas: ⁊ sibilabit sup illū intuens locum eius. D Po.48.
¶ C.S. De ecclia ⁊ synagoga: de inuētiōe sapiā: de aduētu xpi. C.xxviii.
Habet argētū venarū suarū ꝑncipia: ⁊ auro locꝰ est in quo cōflat. A Jo.di.ca. ferrum.
Ferrū de terra tollit: ⁊ lapis solutus calore in es vertit. Tēpꝰ posuit tenebris/ ⁊ vniuersoꝝ finē ipse cōsiderat: lapidē quoq̄ caliginis ⁊ vmbrā mortis. Diuidit torrēs a populo peregrināte: eos q̄s oblitꝰ est pes egētis hois ⁊ inuios. Terra de q̄ oriebat panis in loco suo: ignis subuersa est. Locꝰ saphyri lapides eiꝰ: ⁊ glebe illiꝰ aurum. B
Semitā ignorauit auis: nec intuitus est eam oculꝰ vulturis. Nō calcauerūt eā filii institoꝝ: nec ptrāsiuit p eā leena. Ad silicē extēdit manū suam: subuertit a radicibꝰ montes. In petris riuos excidit: ⁊ omne preciosum vidit oculꝰ eiꝰ. Profunda quoq̄ fluuioꝝ scrutatꝰ est: ⁊ abscondita ꝓduxit in lucē. Sapiētia vo vbi inuenit: ⁊ q̄s est locus itelligētie? Nescit hō ꝑciū eiꝰ nec C
inuenit in terra suauiter viuentium. Abyssus dicit/ nō est in me: ⁊ mare loquit/ nō est mecū. Nō dabit aurū obrizū ꝓ ea: nec appēdet argētū in cōmutatione eiꝰ. Nō ꝯferet tinctis Indie coloribus: nec lapidi sardonyco ꝑciosissimo vel saphyro. Nō adeq̄bit ei aurū vel vitrū: nec cōmutabunt ꝓ ea vasa auri. Excelsa ⁊ eminētia non cōmemorabunt cōparatione eiꝰ: trahit autē sapiētia de occultis. Nō adeq̄bit ei topaziꝰ de ethiopia: nec tincture mūdissime cōponent. Unū ergo sapiētia venit: ⁊ q̄s est locus intelligētie? Sap.7.a Puer.3.d D
Abscōdita est ab oculis oīm viuētiū: volucres quoq̄ celi latet. Perditio ⁊ mors dixerunt: auribꝰ nr̄is audiuimꝰ famā eiꝰ. Deꝰ intelligit viā eiꝰ: ⁊ ipse

nouit locū illi⁹. Ipse eñ fines mūdi i-
tuet: ⁊ oīa q̄ sub celo sūt respicit. Qui
fecit vēti pōd⁹: ⁊ aq̄s appēdit in mē-
Ps.110.b. sura. Qn̄ ponebat pluuiis legē: ⁊ viā
Prouer.1.a. procellis sonātib⁹. Tūc vidit illā ⁊ enar
rauit: ⁊ preparauit ⁊ inuestigauit. Et
dixit hoī: ecce timor dn̄i ipsa est sapiē
tia: ⁊ recedere a malo intelligētia.
¶ C.S. Enarrat Job ⁊ plāgit elapsā
psperitatē ⁊ iocūditatē prioris tēpo
ris in psona ecclesie. Cap.xxix.
A Ddidit quoq̄ Job assumēs pa-
rabolā suā/ ⁊ dixit. Quis mihi
tribuat vt sim iuxta mēses pri
stinos s̄m dies q̄b⁹ deus custodiebat
me. Qn̄ splēdebat lucerna ei⁹ sup ca-
put meū: ⁊ ad lumē ei⁹ ambulabā i te
nebris. Sicut fui in dieb⁹ adolescētie
mee: qn̄ secreto de⁹ erat i tabernaclo
meo. Qn̄ erat oipotēs mecū: ⁊ i circui
tu meo pueri mei. Qn̄ lauabā pedes
meos butyro: ⁊ petra fundebat mihi
B riuos olei. Qn̄ pcedebā ad portā ciui
tatis: ⁊ i platea parabāt cathedrā mi-
hi. Videbāt me iuuenes ⁊ abscōdebā
tur: ⁊ senes assurgētes stabāt. Princi
pes cessabāt loq̄: ⁊ digitū supponebāt
ori suo. Vocē suā cohibebāt duces: et
lingua eorū gutturi suo adherebat.
Auris audiēs beatificabat me: ⁊ ocul⁹
vidēs testimoniū reddebat mihi. Eo
q̄ liberassē pauperē vociferātē: ⁊ pu-
pillum cui nō esset adiutor. Bn̄dictio
C pituri sup me veniebat: ⁊ cor vidue cō
solat⁹ sum. Justitia idut⁹ sum: ⁊ vesti-
ui me sicut vestimēto ⁊ diademate iu
dicio meo. Ocul⁹ fui ceco: ⁊ pes clau-
do. Pr erā pauperū: ⁊ causā quā ne-
sciebā diligētissime inuestigabā. Cō
terebā molas iniq̄: ⁊ de dētib⁹ illi⁹ au-
ferebā pdā. Dicebāq̄/ in nidulo meo
moriar: et sicut palma multiplicabo
D dies. Radix mea apta est sec⁹ aq̄s: et
ros morabit i messiōe mea. Gl'a mea
semper innouabit: ⁊ arc⁹ me⁹ i manu
mea istaurabit. Qui me audiebāt ex-
pectabāt sentētiā: ⁊ intēti tacebāt ad
cōsiliū meū. Verbis meis addere ni-
hil audebāt: ⁊ sup illos stillabat elo-
quium meū. Expectabāt me sicut plu
uiā: ⁊ os suū apiebāt q̄si ad imbrē sero-
tinū. Si qn̄ ridebā ad eos non crede-
bāt: ⁊ lux vult⁹ mei nō cadebat in ter-
rā. Si voluissem ire ad eos sedebā pri
mus: cūq̄ sederē q̄si rex circūstāte
exercitu: erā tn̄ merētiū cōsolator.
¶ C.S. Enarrat ⁊ plangit Job mala
presentis tēporis: ⁊ hereticorū prefigu
rat futurā maliciam. Ca.xxx.
N Unc autē derident me iunio- A
res tēpore: quorū nō dignabar
patres ponere cū canib⁹ gregis
mei. Quorū virt⁹ manuū mihi erat p ni
hilo: ⁊ vita ipsa putabantur indigni.
Egestate ⁊ fame steriles/ q̄ rodebāt i
solitudine: squalētes calamitate ⁊ mi
seria. Et mādebāt herbas ⁊ arborum
cortices: ⁊ radix iuniperorū erat cib⁹
eorū. Qui de cōuallib⁹ ista rapiētes: cū
singula repperissent ad ea cū clamore
currebāt. In desertis habitabāt torrē-
tium: ⁊ in cauernis terre vel sup gla-
reā. Qui inter huiuscemodi letabant:
⁊ esse sub sentib⁹ delitias cōputabāt.
Filii stultorū ⁊ ignobiliū: ⁊ in terra pe
nit⁹ nō parētes. Nūc i eorū cāticū vrs⁹ B
sum: ⁊ fact⁹ sum eis in pūerbiū. Abo-
minant me: ⁊ longe fugiūt a me ⁊ fa
ciē meā cōspuere nō verent. Pharetrā
enī suā aperuit ⁊ afflixit me: ⁊ frenū
posuit in os meū. Ad dexterā orientis
calamitates mee ilico surrexerūt: pe-
des meos subuerterūt ⁊ oppresserūt
q̄si fluctib⁹ semitis suis. Dissipauerūt
itinera mea: insidiati sunt mihi ⁊ pre
ualuerūt: ⁊ nō fuit q̄ ferret auxilium.
Quasi rupto muro ⁊ aperta ianua ir
ruerunt sup me: ⁊ ad meas miserias
C deuoluti sunt. Redact⁹ sū in nihilū:
abstulisti q̄si vēt⁹ desideriū meū: ⁊ ve-
lut nubes ptrāsiit sal⁹ mea. Nūc autē
in memetipso marcescit aīa mea: et
possidēt me dies afflictionis. Nocte
os meū pforat doloribus: ⁊ q̄ me com-
edūt nō dormiūt. In multitudie eorū
cōsumit vestimētū meū: ⁊ q̄si capitio
tunice succinxerūt me. Cōparat⁹ sum
luto: ⁊ assimilat⁹ sum fauille ⁊ cineri. J.19.a.
Clamo ad te ⁊ non exaudis me: sto ⁊
nō respicis me. Mutat⁹ es mihi i cru
delē: ⁊ in duricia man⁹ tue aduersaris
mihi. Eleuasti me: ⁊ q̄si sup vētum po
nēs elisisti me valide. Scio q̄ morti
trades me: vbi cōstituta est dom⁹ oīm
viuēti. Verūtamē nō ad cōsumptionē
eorū emittis manū tuā: ⁊ si corruerint
ipse saluabis. Flebā quondā sup eo q̄ D
afflict⁹ erat: ⁊ cōpatiebat anima mea
pauperi. Expectabā bona ⁊ venerunt
mihi mala: prestolabar lucē ⁊ erupe-
rūt tenebre. Interiora mea efferbue-
runt absq̄ vlla reqe: preuenerunt me
dies afflictionis. Merēs incedebā/ si
ne furore cōsurgēs: in turba clama-
bā. Frater fui draconum: ⁊ soci⁹ stru-
tionū. Cutis mea denigrata est super

me: ꝛ ossa mea aruerūt pre caumate.
31 Uersa est in luctū cithara mea: ꝛ or-
ganum meum in vocē flentium.

¶C.S. Cathalogus virtutum ipsius Job ponit: cum attestatione appetit testem iudicem. Ca.xxxi.

A Epigi fedꝰ cū oculis meis: vt
ne cogitarē q̄dē de vgie. Quā
enī partē haberet in me deus
desup: ꝛ hereditatē oipotēs de excel-
J.34.c. sis: Nunq̄d nō ꝑditio est iniq̄: ꝛ alie-
Hier. 5.d natio operātibꝰ iniustitiā: Nōne ipse
ꝯsiderat vias meas: ꝛ cūctos gressus
meos dinumerat: Si ambulaui in va
nitate: ꝛ festinauit in malo pes meꝰ.
Appēdat me in statera iusta: ꝛ sciat
deus simplicitatē meā. Si declinauit
gressus meꝰ de via: ꝛ si secutꝰ est ocu-
lus meꝰ cor meū: ꝛ si in manibꝰ meis
adhesit macula. Serā / ꝛ aliꝰ comedat:
ꝛ ꝓgenies mea eradicet. Si deceptū
est cor meū sup mulierē: ꝛ si ad ostiū
amici mei insidiatꝰ sum. Scortū alte-
rius sit vxor mea: ꝛ sup illā incuruen
B tur alij. Hoc enī nefas est: ꝛ iniq̄tas
maxia. Ignis est vsq̄ ad ꝑditionē de
uorās: ꝛ oīa eradicans genimina. Si
cōtēpsi subire iudiciū cū seruo meo ꝛ
ancilla mea: cū disceptarēt aduersū
me. Quid enī faciā cū surrexerit ad
iudicādū deꝰ: ꝛ cū quesierit q̄d rn̄de-
bo illi: Nunq̄d nō in vtero fecit me q̄
et illū opatꝰ est: ꝛ formauit me in vul-
ua vnus: Si negaui qđ volebant pau
peribus: ꝛ oculos vidue expectare fe-
ci. Si comedi buccellā meam solus: ꝛ
nō comedit pupillus ex ea. Q2 ab in-
fantia mea creuit mecū miseratio: et
de vtero mr̄is mee egressa est mecū.
C Si despexi pretereūtē eo q̄ nō habue
rit indumētū: ꝛ absq̄ operimēto pau
perē. Si non bn̄dixerunt mihi latera
eiꝰ: ꝛ de velleribꝰ ouium mearū calefa
ctꝰ est. Si leuaui sup pupillū manum
meā: etiā cum viderē me in porta su-
periorē. Humerꝰ meꝰ a iunctura sua
cadat: ꝛ brachiū meū cū suis ossibus
ꝯfringat. Sēper enī q̄si tumētes sup
me fluctꝰ timui deum: ꝛ pōdꝰ eiꝰ ferre
nō potui. Si putaui aurū robur meū:
et obrizo dixi fiducia mea. Si letatus
sum sup multis diuitiis meis / ꝛ q2 plu
rima reperit manꝰ mea. Si vidi solē
cum fulgeret: ꝛ lunā incedētē clare.
Et letatū est in abscōdito cor meum:
ꝛ osculatꝰ sum manum meā ore meo.
Prouer. 17.a. Que est iniq̄tas maxima: ꝛ negatio
ꝯtra deū altissimū. Si gauisus sum ad
ruinā eiꝰ q̄ me oderat: ꝛ exultaui q̄ in-
uenisset eū malū. Nō enī dedi ad pec
cādū guttur meū: vt expeterē maledi
cēs animā eiꝰ. Si nō dixerunt viri ta- D
bernaculi mei: q̄s det de carnibꝰ eius
vt saturemur: Foris nō mansit ꝑegri-
nus: ostiū meū viatori patuit. Si abs-
cōdi q̄si hō peccatū meū: ꝛ celaui i sinu
meo iniq̄tatē meā. Si expaui ad mul De pe.di.
titudinē nimiā ꝛ despectio ꝓpinquoꝝ 1.agite.
terruit me: ꝛ nō magis tacui / nec egres
sus sum ostiū. Quis mihi tribuat au-
ditorē vt desideriū meū audiat oipo-
tēs: ꝛ librū scribat ipse q̄ iudicat. Ut
in humero meo portē illum: ꝛ circum-
dē illum q̄si coronā mihi: Per singu-
los gradꝰ meos ꝓnunciabo illum: et
q̄si principi offerā eum. Si aduersum
me terra mea clamat: ꝛ cum ipsa sul-
ci eiꝰ deflēt. Si fructꝰ eiꝰ comedi absq̄
pecunia: ꝛ animā agricolarū eiꝰ afflix
i. ꝓ frumento oriat̄ mihi tribulꝰ: ꝛ ꝓ
hordeo spina. Finita sunt vba Job.

¶C.S. Respōdere Job tres viri omi-
serunt eo q̄ iustus sibi videret̄: tacēti-
bus amicis Job indignat̄ Eliu / eo-
rum insipientiam arguit: et suam iac-
tat sapientiam. Ca.xxxii.

A O Miserunt autē tres viri isti
respōdere Job: eo q̄ iustꝰ sibi
videret. Et iratꝰ idignatusq̄
est Eliu filiꝰ Barachel buzites: de co-
gnatiōe ram: iratꝰ est autē aduersum
Job: eo q̄ iustum se esse diceret corā
deo. Porro aduersum amicos eiꝰ in-
dignatꝰ est: eo q̄ nō inuenissent rn̄sio
nem rationabilē: s3 tātummodo ꝯdē-
nassent Job. Igitur Eliu expectauit
Job loquentē: eo q̄ seniores essent q̄
loquebant̄. Cum autē vidisset q̄ tres B
rn̄dere nō potuissent / iratus est vehe
mēter. Respondensq̄ Eliu filius Ba
rachel buzites / dicit. Iunior sum tem
pore: vos autē antiq̄ores: idcirco de-
misso capite veritus sum vobis indi-
care meā sententiam. Sperabā enī q̄
etas prolixior loqueret: et annorum
multitudo doceret sapientiā. Sed vt 8.12.b.
video spiritꝰ est in hominibꝰ: et inspi-
ratio omnipotētis dat intelligētiam.
Non sunt lōgeui sapiētes: nec senes
intelligūt iudiciū. Ideo dicā / audite C
me: ostēdam vobis etiā ego meam sa
pientiā. Expectaui enī sermones ve-
stros: audiui prudentiam vestrā / do-
nec disceptaremini sermonibus. Et
donec putabā vos aliquid dicere: cō-
siderabam / sed vt video non est qui

possit arguere Job ⁊ rñdere ex vobis
sermonibꝰ eiꝰ. Ne forte dicatis. Inue-
nimꝰ sapiētiā: deꝰ piecit eū nō hō. Ni
hil locutꝰ est mihi: ⁊ ego nō ſm sermo
nes vr̃os rñdebo illi. Extimuerūt nec
rñderūt vltra: abstuleruntq; a se elo-
D quiū. Qm̄ igit expectaui ⁊ nō sunt lo-
cuti: steterūt nec vltra rñderūt. Rñ-
debo ⁊ ego partē meā: ⁊ ostēdā scien-
tiā meā. Plenꝰ sum em̄ sermonibꝰ: ⁊
coartat me spūs vteri mei. En venter
meꝰ quasi mustū absq; spiraculo qđ
lagunculas nouas dirūpit. Loquar ⁊
respirabo paululū: aperiā labia mea
⁊ respōdebo. Nō accipiā psonā viri: ⁊
deū homini nō equabo. Nescio enim
quādiu subsistam: ⁊ si post modicum
tollat me factor meus.

¶ C.S. De Eliu qualiter deꝰ loquit vt erudiat/increpet/⁊ ppiciet/⁊ tribus diebꝰ operet: vbi q̄q; de incarnatione dñi pphetauit. Cap. xxxiii.

A Udi igit Job eloq̄a mea: ⁊ oēs
sermones meos ausculta. Ecce
aperui os meum: loquat lingua mea
in faucibꝰ meis. Simplici corde meo
sermones mei: ⁊ sententiā labia mea
purā loquent. Spūs dei fecit me: ⁊ spi-
raculū oipotētis viuificauit me. Si po-
tes rñde mihi: ⁊ aduersus faciē meā
cōsiste. Ecce ⁊ me sicut ⁊ te fecit deꝰ:
⁊ de eodē luto ego quoq; formatꝰ sum.
Verūtamē miraculū meū non te ter-
reat: ⁊ eloquētia mea nō sit tibi gra-
uis. Dixisti ergo in auribꝰ meis: ⁊ vo-
B cē vborū tuorū audiui. Mūdꝰ sum ego
⁊ absq; delicto immaculatꝰ: ⁊ non est
iniq̄tas in me. Q2 querelas in me re-
perit: ideo arbitratꝰ est me inimicum
S.13.d. sibi. Posuit in neruo pedes meos: cu-
stodiuit oēs semitas meas. Hoc est
ergo in quo nō es iustificatꝰ. Rñde-
bo tibi: q2 maior sit deꝰ hoīe. Aduersꝰ
eū contēdis q nō ad oīa vba rñderit
tibi. Semel loquit deꝰ: ⁊ scđo idipsum
nō repetit. Per somniū in visione no-
cturna: quādo irruit sopor sup hoīes
⁊ dormiūt in lectulo. Tūc aperit au-
C res virorū: ⁊ erudiēs eos instruit di-
sciplina. Ut auertat hominē ab his q̄
fecit: ⁊ liberet eū de supbia. Eruens
animā eiꝰ a corruptiōe: ⁊ vitā illiꝰ vt
nō trāseat in gladiū. Increpat q̄q; p
dolorē in lectulo: ⁊ oīa ossa eius mar-
cescere facit. Abominabilis ei fit i vi-
ta sua panis: ⁊ aīe illiꝰ cibꝰ ante desi-
derabilis. Tabescet caro eiꝰ: ⁊ ossa q̄
tecta fuerāt nudabunt. Appropinq̄-
bit corruptiōi aīa eiꝰ ⁊ vita illiꝰ morti-
feris. Si fuerit pro eo angelꝰ loquēs vnū
de millibꝰ vt annūciet hoīs equitatem:
miserebit eiꝰ. Et dicet. Libera eum vt D
nō descēdat i corruptionē: inueni in
q̄ ei ppitier. Cōsumpta est caro eiꝰ a
suppliciis: reuertat ad dies adolescē-
tie sue. Deprecabit deū ⁊ placabilis
ei erit: ⁊ videbit faciē eiꝰ i iubilo: ⁊ red
det homini iustitiā suā. Respiciet ho
mines ⁊ dicet. Peccaui ⁊ vere deliq̄: ⁊
vt erā dignꝰ nō recepi. Liberauit ani-
mā suā ne pgeret in interitū: sed viuēs
lucē videret. Ecce hec oīa opat deꝰ tri
bus vicibꝰ p singulos. Ut reuocet ani-
mas eorū a corruptiōe: ⁊ illuminet lu-
ce viuētiū. Attēde Job ⁊ audi me: ⁊ ta
ce dū ego loquor. Si autē habes q̄d
loquaris: respōde mihi. Loquere/volo
em̄ te apparere iustū. Q si non habes
audi me: tace/⁊ docebo te sapiētiā.

¶ C.S. Laudat Eliu equitatē dei iustitiā considerantē ⁊ visionē: increpat Job flagellis. Cap. xxxiiii.

P Ronūciās itaq; Eliu etiā hec A
locutꝰ est. Audite sapiētes ver
ba mea: et eruditi auscultate
me. Auris em̄ vba pbat: ⁊ guttur escas
gustu diiudicat. Iudiciū eligamꝰ no-
bis: ⁊ inter nos videamꝰ q̄d sit meliꝰ.
Quia dixit Job. Iustꝰ sum ⁊ deꝰ sub-
uertit iudiciū meū. In iudicando em̄
me mēdacium est: ⁊ violenta sagitta
mea absq; vllo pctō. Quis est vir vt est
Job: q̄ bibit subsannationē q̄si aquā.
Qui gradit cū operantibꝰ iniq̄tatē: ⁊
ambulat cum viris impiis? Dixit em̄.
Nō placebit vir deo: etiā si cucurrerit
cum eo. Ideo viri cordati audite me
absit a deo impietas: ⁊ ab oīpotēte iniq̄-
tas. Opus em̄ hoīs reddet ei: ⁊ iuxta B
vias singulorū restituet eis. Vere em̄
deꝰ nō cōdēnabit frustra: nec oīpotēs
subuertet iudiciū. Quē cōstituit aliū
sup terrā? aut quē posuit sup orbē quē
fabricatꝰ est? Si direxerit ad eum cor 14
suū: spiritū illiꝰ ⁊ flatū ad se trahet.
Deficiet oīs caro simul: ⁊ homo in ci
nerē reuertet. Si habes ergo intelle-
ctū: audi qđ dicit/⁊ ausculta vocē elo
quii mei. Nunq̄d q̄ non amat iudiciū
sanari pōt? ⁊ quō tu eū q̄ iustꝰ est intā
tum cōdēnas? Qui dicit regi aposta-
ta: q̄ vocat duces impios. Qui nō ac- Deu.10.d
cipit psonas principū nec cognouit 2.pa.19.c
tyrānū cum disceptaret cōtra paupe- Sap.6.b.
rem: opꝰ em̄ manuū eiꝰ sunt vniuersi. C
Subito morient: ⁊ i media nocte tur- Ecc.35.b

Ro.2.b. babunt ppl'i ꝛ ptrāsibūt et auferent
gala.2.b. violētū absq manu. Oculi eī ei⁹ sup
ephe.6.b. vias hoīz: ꝛ oēs gress⁹ eoꝝ ꝯsiderat.
colos.3.d. Nō sūt tenebre ꝛ nō est vmbra mor-
act.10.e. tis vt abscōdant ibi q̄ operant iniq-
1.pet.1.c. tatē. Neqz eñ vltra ī hoīs ptāte est
vt veniat ad deū ī iudiciū. Conteret
multos innūerabiles: ꝛ stare faciet
alios ꝓ eis. Nouit eñ opera eoꝝ: et
idcirco īducet noctē ꝛ ꝯterēt. Quasi
ipios ꝑcussit eos ī loco videntiū. Qui
q̄si de īdustria recesserāt ab eo: ꝛ oēs
vias ei⁹ itelligere noluerūt. Ut pue-
D nire facerēt ad eū clamorē egeni: et
audiret vocē pauperū. Ipso eñ ꝯce-
dēte pacē: q̄s est q̄ ꝯdēnet? ex q̄ abs-
cōderit vultū q̄s est q̄ ꝯtēplet eū? et
sup gētes: ꝛ sup oēs homīes. Qui re-
gnare facit hominē hypocritā: ꝑpt
pctā ppl'i. Qr̄ g̊ ego locut⁹ sū ad deū
te q̄qz nō ꝓhibebo. Si erraui tu do-
ce me: si iniq̄tatē locut⁹ sum vltra nō
addā. Nunqd a te de⁹ expetet eā q̄r
displicuit tibi? tu eī cepisti loq̄: ꝛ nō
ego: q̄ si q̄d nosti meli⁹/loq̄re. Uiri ī-
telligētes loquant mihi: ꝛ vir sapiēs
audiat me. Job aūt stulte locut⁹ est:
ꝛ v̄ba illi⁹ nō sonāt disciplinā. Pat̄
mi: ꝓbet iob vsqz ad finē: ne desinas
ab hoīe iniq̄tatis. Qui addidit sup
pctā sua blasphemiā: inter nos īterī-
rim constringat ꝛ tunc ad iudicium
prouocet sermonibus suis deum.

¶C.S. Nō deo sz hoī ꝓdest aut no-
cet pietas aut īpietas hoīs: q̄ ꝓ iu-
sto iudicio de⁹ differt vīdictā. c.xxxv.

A Sicut eliu hec rursum locut⁹ est.
Nunquid eq̄ videt tibi tua cogi-
tatio vt diceres. Iustior sū deo? Di-
xisti eñ. Nō tibi placet q̄d rectū est
vel quid tibi proderit si ego pecca-
B uero? Itaqz ego rn̄debo s̄monibus
tuis et amicis tuis tecum. Suspice
celum ꝛ intuere: ꝛ contēplare ethe-
1.q.4.c. ra q̄ altior te sit. Si peccaueris: q̄d
homini. ei nocebis? ꝛ si multiplicate fuerint
iniq̄tates tue quid facies cōtra eū?
Porro si iuste egeris q̄d donabis ei:
aut q̄d de manu tua accipiet? Hoī q̄
similis tui est nocebit īpietas tua: et
filiū homīs adiuuabit iustitia tua.
C Propter multitudinē calūniatoꝝ
clamabūt: ꝛ eiulabūt ꝑpt vim bra-
chii tyrannorū. Et nō dixit. Ubi est
de⁹ q̄ fecit me: q̄ dedit carmina ī no-
cte? Qui docet nos sup iumenta ter-
re ꝛ super volucres celi erudit nos.
Ibi clamabūt ꝛ nō exaudiet: ꝑpter

superbiā maloꝝ. Non ergo frustra D
audiet de⁹: ꝛ oīpotēs causas singu-
lorū intuebit. Etiā cū dixeris. Non
considerat: iudicare corā illo: et ex-
pecta eū. Nunc enim nō infert furo-
rem suum: nec vlciscitur scelus val-
de. Ergo Job frustra aperit os suū:
ꝛ absqz scientia verba multiplicat.

¶C.S. Dicit Eliu secundo q̄ deus
flagellat vt erudiat: tribulat vt sal-
uet: q̄ iob humiliat vt timeat excel-
sum: quem et describit. Cp̄m.xxxvi.

Addēs quoqz Eliu hec locutus A
est. Sustine me paululū: ꝛ indi-
cabo tibi: adhuc eniz habeo quod ꝓ
deo loquar. Repetam sciētiam meā
a principio: ꝛ operatorem meum ꝓ-
bato iustū. Uere eñ absqz mēdacio
s̄mōes mei: ꝛ ꝑfecta sciētia ꝓbabi-
tur tibi. Deus potentes non abiicit
cū ꝛ ipse sit potens. Sed non saluat
impios ꝛ iudiciū pauperib⁹ tribuet.
Non auferet a iusto oculos suos et
reges in solio collocat in perpetuū:
ꝛ illi erigunt. Et si fuerit in catenis:
ꝛ vinciāt funibus paupertatis. Indi-
cabit eis opera eoꝝ ꝛ scelera eorum:
quia violēti fuerit. Reuelabit quoqz B
aurem eorū vt corripiat: ꝛ loquet vt
reuertant ab iniq̄tate. Si audierint
ꝛ obseruauerint ꝯplebunt dies suos
in bono ꝛ annos suos in gloria. Si
autē nō audierit trāsibūt ꝑ gladium
ꝛ ꝯsument ī stultitia. Simulatores
ꝛ callidi ꝓuocāt irā dei: neqz clama-
bunt cū vincti fuerint. Morietur in
tēpestate aīa eorū et vita eoꝝ inter
effeminatos. Eripiet de āgustia sua
pauperē: ꝛ reuelabit in tribulatione
aurē ei⁹. Igit saluabit te de ore an-
gusto latissime/ꝛ nō habēte funda-
mētū subter se: requies autē mēse tue C
erit plena pinguedie. Causa tua q̄si
impii iudicata est: causam iudiciū-
qz recipies. Non te ergo superet ira
vt aliquē opp̄mas: nec multitudo do-
norū īclinet te. Depone magnitudi-
nē tuā absqz tribulatiōe: ꝛ oēs robu-
stos fortitudie. Ne protrahas noctē
vt ascendant ppl'i ꝓ eis. Caue ne de-
clines ad iniquitatē: hāc enim cepi-
sti sequi post miseriā. Ecce deus ex-
celsus in fortitudine sua: ꝛ nullus ei si-
milis in legislatorib⁹. Quis poterit
scrutari vias ei⁹: aut q̄s audet ei di-
cere. Operar⁹ es iniq̄tatē? Memēto D
q̄ ignores opus ei⁹: de quo cecinerūt
viri. Oēs hoīes vident eū: vnusq̄sqz

intuet̄ ꝓcul. Ecce deꝰ magnꝰ vincēs
sciētiā nostrā: nūer' ānor eiꝰ iestima
bilis. Qui aufert stillas pluuie: ⁊ ef
fūdit imbres ad istar gurgitū. Qui
de nubibꝰ fluūt: q̄ ꝑtexūt cūcta desu
ꝑ. Si voluerit extēdere nubes q̄si tē
toriū suū: ⁊ fulgurare lumie suo de
sup: cardines quoq̄ maris operiet.
Per hec em̄ iudicat populos ⁊ dat
escas mltis mortalibꝰ. In mānibꝰ abs
cōdit lucē: ⁊ ꝓcipit ei vt rursꝰ aduēi
at. Annūciat de ea amico suo q̄ pos
sessio eiꝰ sit: ⁊ ad eā possit ascēdere.
¶ C.S. De ꝓdicatoribꝰ designatis ꝑ
nubes: ⁊ de ꝓdicatiōe ꝑ lucē: ⁊ pluui
as: ⁊ q̄ deꝰ enarrari nō pōt. .xxxvii.
A Super hoc expauit cor meum: et
emotum est de loco suo. Audiet
auditionem in terrore vocis eiꝰ: ⁊ so
num de ore illius ꝓcedentē. Subter
oēs celos ipse ꝯsiderat: ⁊ lumē illiꝰ
sup terios terre. Post eū rugiet soni
tus: tonabit voce magnitudinis sue:
⁊ non inuestigabit cū audita fuerit
vox eiꝰ. Tonabit deꝰ i voce sua mira
biliť: q̄ facit magna ⁊ inscrutabilia.
Qui ꝓcipit niui vt descēdat sup trā
⁊ hyemis pluuijs ⁊ imbri fortitudi
nis sue. Qui i manu oīz hoīz signat
B vt nouerit singuli opera sua. Ingre
diet̄ bestia latibulū: ⁊ i ātro suo mo
rabit̄. Ab interioribꝰ egrediet̄ tēpe
stas: ⁊ ab arcturo frigus. Flāte deo
ꝯcrescit gelu: ⁊ rursuz latissime fun
dūt̄ aq̄. Frumētū desiderat nubes:
⁊ nubes spargūt lumē suū. Que lu
strāt cūcta ꝑ circuitū quocūq̄ eas
voluntas gubernātis duxerit ad oē
qd̄ ꝓceperit illis sup faciē orbis ter
rarū. Siue i vna tribu siue i tra sua
siue i quocūq̄ loco mie sue eas iusse
rit inueniri. Ausculta hec iob: sta et
C ꝯsidera mirabilia dei. Nūquid scis
qn̄ ꝓceperit deꝰ pluuijs: vt oñderent
lucē nubiū eiꝰ? Nūquid nosti semi
tas nubiū magnas: ⁊ ꝑfectas scien
tias? Nonne vestimenta tua calida
sunt: cū ꝑflata fuerit terra austro?
Tu forsitā cū eo fabricatꝰ es celos:
q̄ solidissimi q̄si ere fusi sunt. Oñde
nobis q̄d dicamꝰ illi: nos q̄ppe inuolui
mur tenebris. Quis narrabit ei q̄ lo
D quor? etiā si locutꝰ fuerit hō deuora
bit̄. At nūc nō vidēt lucē: subito aer
coget̄ i nubes: ⁊ vētus trāsiēs fuga
bit eas. Ab aqlone aurum venit: et a
deo formidolosa laudatio. Digne
eū inuenire nō possumꝰ: magnꝰ forti
tudīe ⁊ iudicio ⁊ iustitia: ⁊ enarrari
nō pōt. Ideo timebūt eū viri et non
audebunt contēplari omnes qui sibi
videntur esse sapientes.
¶ C.S. Loquens dominus ad iob et
enarrās mirabilia q̄ fecit ab initio:
ꝓbat q̄ nō sit similis sibi: item de ho
mine gallo leena ⁊ coruo. C. xxxviii.
Respondens aūt dn̄s iob de tur A
bine dixit. Quis est iste inuol .J.40.a.
uens sententias sermonibus imperi
tis? Accinge sicut vir lūbos tuos: in
terrogabo te ⁊ rn̄de mihi. Ubi eras
qn̄ ponebā fundamēta terre? indica
mihi si habes itelligentiā. Quis po
suit mēsuras eiꝰ si nosti: vel q̄s tetē
dit sup eā lineā? Sup quo bases illiꝰ
solidate sunt? aut q̄s dimisit lapidez
angularē eiꝰ. Cū me laudarēt simul
astra matutina: ⁊ iubilarēt oēs filij
dei? Quis ꝯclusit ostijs mare: qn̄ erū
pebat q̄si de vulua ꝓcedens. Cū po
nerem nubē vestimētū eiꝰ ⁊ caligie
illud q̄si pānis infantie obuoluerē?
Circūdedi illō terminis meis: ⁊ posui B
vectē ⁊ ostia. Et dixi. Usq̄ huc veni
es ⁊ nō ꝓcedes āpliꝰ ⁊ hic ꝯfringes
tumētes fluctꝰ tuos. Nunq̄d post or
tū tuū ꝓcepisti diluculo et ostēdisti
aurore locū suū: ⁊ tenuisti ꝯcutiens
extrema terre/et excussisti impios ex
ea? Restituet̄ vt lutū signaculum: et
stabit sicut vestimentū. Auferet̄ ab
impijs lux sua ⁊ brachiū excelsum ꝯfri
get̄. Nūq̄d igressus es ꝓfunda ma
ris: ⁊ in nouissimis abyssi deābula
sti? Nūq̄d apte sunt tibi porte mor
tis: ⁊ ostia tenebrosa vidisti? Nūq̄d
cōsiderasti latitudies tre: idica mi
hi si nosti oīa. In q̄ via lux habitet: ⁊
tenebrarū q̄s locꝰ sit. Ut ducas vnū
q̄dq̄ ad terminos suos: ⁊ itelligas se
mitas domꝰ eiꝰ. Sciebas tunc q̄ na
scuturꝰ esses: ⁊ numerū dierū tuorū C
noueras? Nūq̄d igressus es thesau
ros niuis: aut thesauros grandinis
aspexisti. Que ꝓparaui i tp̄s hostis
in diē pugne ⁊ belli? Per quā viam
spargit̄ lux: diuidit̄ estꝰ sup terram?
Quis dedit vehemētissimo imbri cur
suz ⁊ viā sonātis tonitrui. Ut plueret
sup terrā absq̄ hoīe i d̄serto: vbi nul
lꝰ mortaliū ꝯmorat̄. Ut ipleret iuiā
⁊ desolatā: ⁊ ꝓduceret herbas virē
tes? Quis ē pluuie pr̄? vl' q̄s genuit
stillas roris? De cuiꝰ vtero egressa est
glacies? ⁊ gelu d̄ celo q̄s genuit? In
similitudinē lapidis aq̄ durāt̄: ⁊ supfi

cleo abyssi ↄstrigit. Nūqd cōiūgere
valebis micantes stellas Pleiades
aut gyrū arcturi poteris dissipare?
D Nūqd ꝓduces luciferū i tpe suo: ⁊ ve
sperū sup filios terre cōsurgere facies?
Nūqd nosti ordinē celi: ⁊ pones ra-
tionē ei9 i terra? Nūqd eleuabis ad ne
bulā vocē tuā: ⁊ impet9 aquaꝝ operiet
te? Nunqd mittes fulgura ⁊ ibūt: et
reuertētia dicēt tibi. Adsum9? Quis
posuit in visceribus hois sapiētiā? vel
qs dedit gallo itelligētiā? Quis enar
rabit celoꝝ rationē / ⁊ ↄcentū celi qs
dormire faciet? Qn̄ fūdebat puluis i
terra: ⁊ glebe ↄpigebāt? Nūqd capi-
es leene pdā: ⁊ aiaꝫ catuloꝝ ei9 iple-
bis. Qn̄ cubāt i antris: ⁊ i specub9 in-
p.146.b. sidiant? Quis pparat coruo escā suā
quando pulli eius clamāt ad deū va
gantes: eo q non habeant cibos?
¶ C.S. Enarrat dn̄s magnalia q̄ fe-
ca. xxxix. cit de ibicib9: ⁊ cet'is aialib9 ⁊ auib9.
A Nunqd nosti tps part9 ibicuꝫ
in petris: vel parturiētes cer-
uas obseruasti? Dinūerasti
mēses cōcept9 eaꝝ: ⁊ scisti tps part9
earū? Incuruant ad fetū ⁊ pariūt /
et rugit9 emittūt. Separāt filii earū
pgūt ad pastū: egrediūt ⁊ nō reuer-
tūt ad eas. Quis dimisit onagrū li-
berū / ⁊ vicula ei9 qs soluit? Cui dedi
in solitudie domū: ⁊ tabernacula ei9
in terra salsuginis. Cōtēnit multitudineꝫ
B ciuitatis: clamorē exactoris nō audit.
Circūspicit mōtes pascue sue: ⁊ virē
tia qq pquirit. Nūqd volet rhinoce-
ros seruire tibi / aut morabit ad pse-
pe tuū? Nūqd alligabis rhinocerota
ad arādū loro tuo? aut cōfringet gle-
bas valliū post te? Nūquid fiduciā
habebis i magna fortitudie ei9: ⁊ de-
relinqs ei labores tuos? Nūqd cre-
des illi qm semētē reddat tibi ⁊ are-
am tuā ↄgreget? Pēna struthiōis si
milis est pēnis herodii ⁊ accipitris.
Qn̄ derelinquit oua sua i terra: tu for
C sitā in puluere calefacies ea. Obliui
scit q pes ↄculcet ea aut bestia agri
ↄterat. Durat ad filios suos q̄si non
sint sui / frustra laborauit nullo ti-
more cogēte. Priuauit eni eā de9 sa-
piētia: nec dedit illi intelligētiā. Cum
tps fuerit i altū alas erigit: deridet
equū ⁊ ascēsorē ei9. Nūquid pbebis
equo fortitudinē: aut circūdabis col-
lo ei9 hinnitū? Nūquid suscitabis eū
q̄si locustas? glia narium ei9 terror.
Terram vngula fodit: exultat auda-

cter: i occursū pgit armatis. Cōtēnit
pauorē nec cedit gladio. Sup ipsū so
nabit pharetra: vibrabit hasta ⁊ cly
pe9. Feruēs ⁊ fremēs sorbet terrā / nec
reputat tube sonare clāgorē. Ubi au
dierit buccinā dicet. Uah: pcul odo-
rat bellū / exhortationē ducū et vlu-
latū exercit9. Nūqd p sapientiā tuā
plumescit accipiter: expādēs alas su-
as ad austrū? Nūqd ad pceptū tuū
eleuabit aqla ⁊ i arduis ponet nidū D
suū. In petris manet i pruptis silicib9
ↄmorat: atq inaccessis rupib9. Inde
ↄtēplat escā: ⁊ de lōge oculi ei9 ꝓspi-
ciūt. Pulli ei9 lābūt sāguinē: ⁊ vbicū
q cadauer fuerit stati adest. Et ad-
iecit dn̄s: ⁊ locut9 ē ad Iob. Nūqd q
ↄtēdit cū deo: tā facile ↄqescit? vtiq
q arguit deū debꝫ rn̄dere ei. Rn̄dēs
autē Job dn̄o dixit. Qui leuit' locut9
sūꝫ: rn̄dere qd possū? manū meā po-
nam super os meum. Unum locut9
sum qd vtinam non dixissem: ⁊ alte-
rum quibus vltra non addam.
¶ C.S. De behemoth ⁊ malitia ei9. Cap. xl.
Respōdens autē dn̄s Iob de turbine dixit. Accinge sicut vir lum- A
bos tuos: interrogabo te ⁊ idica mi-
hi. Nūqd irritū facies iudiciū meuꝫ
et ↄdēnabis me vt tu iustificeris? Et si
hēs brachiū sicut de9: ⁊ si voce simili
tonas. Circunda tibi decorē ⁊ i subli-
me erigē ⁊ esto glios9 ⁊ speciosis in-
duere vestib9. Disperge supbos i furo B
re tuo: ⁊ respiciēs oēꝫ arrogātē humi
lia. Respice cūctos supbos ⁊ ↄfunde
eos: ⁊ ↄtere impios i loco suo. Abscō
de eos i puluere sil': ⁊ facies eoꝝ de-
merge i foueā. Et ego ↄfitebor q sal-
uare te possit dextera tua. Ecce behe dan. 4. c.
moth quē feci tecuꝫ: fenuꝫ q̄si bos cō de pe. di.
edet. Fortitudo ei9 i lumbis ei9 ⁊ vir9 2.c. si enī ⁊
tus i vmbilico vētris ei9. Stringit cau ca. princi-
dā suā q̄si cedruꝫ neruī testiculoꝝ ei9 pium.
pplexi sūt. Ossa ei9 velut fistule eris: C
cartilago illius quasi lamine ferree.
Ipse est principium viaꝝ dei: qui fe-
cit euꝫ: applicabit gladiuꝫ ei9. Huic
mōtes herbas ferūt: oēs bestie agri
ludent ibi. Sub vmbra dormit in se-
creto calami i locis humētib9. Pro-
tegunt vmbre vmbrā eius: circunda-
bunt euꝫ salices torrētis. Ecce absor-
bebit fluuium ⁊ nō mirabitur: et habet
fiduciam / q influat Jordanis in os
eius. In oculis eius quasi hamo ca-
piet eum / et in sudibus perforabit
nares eius. An extrahere poteris

leuiathan hamo: ⁊ fune ligabis lin-
D guā ei⁹? Nūqd pones circulū in na-
rib⁹ ei⁹: aut armilla pforab' maxillā
ei⁹? Nūqd multiplicabit ad te p̄ces:
aut loquet tibi mollia? Nūqd feriet
tecū pactū: et accipies eū seruū sem-
piternū? Nūqd illudes ei quasi aui?
aut ligab' eū ancillis tuis? Cōcidēt
eū amici: diuidēt illū negociatores.
Nūqd implebis sagenas pelle ei⁹/ ⁊
gurgustiū pisciū capite illi⁹? pones
sup eū manū tuā: memēto belli/ nec
vltra addas loq. ecce spes ei⁹ frustra
bit eū: ⁊ videntib⁹ cūctis p̄cipitabit.
¶ C.S. De reprehēsione malicie be-
hemoth/ de membris ei⁹/ de duricia
et superbia eius. Capitulum. xli.
A N On q̄si crudelis suscitabo eū
hie. 50. g. quis ei resistere p̄t vultui meo?
et quis ante dedit mihi vt red
dam ei? oia q̄ sub celo sūt mea sūt. Nō
parcā ei ⁊ vbis potētib⁹: ⁊ ad depre-
candū cōpositis. Quis reuelabit fa
ciē indumēti ei⁹? ⁊ in mediū oris ei⁹
quis intrabit? Portas vult⁹ ei⁹ quis ape-
riet? p gyrū dentiū ei⁹ formido. Cor
pus illi⁹ quasi scuta fusilia: cōpactū
squamis se p̄mētib⁹. Una vni cōiūgi-
tur: ⁊ ne spiraculū quidē icedit p eas.
B Una alteri adherebit: et tenentes se
nequaq̄ separabūtur. Sternutatio
ei⁹ splēdor ignis: ⁊ oculi ei⁹ vt palpe
bre diluculi. De ore ei⁹ lāpades pce-
dūt sicut tede ignis accēse. De nari
bus ei⁹ pcedit fum⁹ sicut olle succē
se atq̄ feruētis. Halitus ei⁹ prunas
12 ardere facit: ⁊ flāma de ore ei⁹ egre-
C dit. In collo ei⁹ morabit fortitudo: ⁊
faciē ei⁹ p̄cedit egestas. Mēbra car
niū ei⁹ coherētia sibi: mittet cōtra eū
fulmina: ⁊ ad locū aliū nō ferent. Cor
ei⁹ indurabit tanq̄ lapis: ⁊ stringet
quasi malleatoris incus. Cū sublat⁹
fuerit timebūt āgeli: ⁊ territi purga-
būtur. Cū app̄hēderit eū gladi⁹ sub-
sistere non poterit neq̄ hasta / neq̄
thorax. Reputabit ei q̄si paleas fer
rū: ⁊ q̄si lignū putridū es. Nō fuga-
bit eū vir sagittari⁹: in stipulā versi
D sūt ei lapides funde. Quasi stipulā
estimabit malleū: ⁊ deridebit vibrā-
tē hastā. Sub ipso erūt radii solis/ et
sternet sibi aurū q̄si lutū. Feruescere
faciet q̄si ollā pfūdū maris: ⁊ ponet
q̄si cū vnguēta bulliūt. Post eū luce
bit semita: estimabit abyssū q̄si sene
scentem. Nō est sup terrā potestas q̄
cōparet ei: qui factus est vt nullū ti-
meret. Omne sublime videt: ipse est
rex super vniuersos filios superbie.
¶ C.S. De remissiōe ⁊ pnīa iob: de obla
tione ⁊ orōne ei⁹ p amicis suis: ⁊ du
plicatione ouiū ei⁹ ⁊ camelorū boum
et asinarū: ⁊ de glia ei⁹: de datis ei li
beris: ⁊ de obitu ipsi⁹. Capitulū. xlii.
R Espondēs autē Job dn̄o dixit.
Scio q2 oīa potes: et nulla te A
latet cogitatio. Quis est iste q̄ celat
cōsilium absq̄ sciētia: ideo insipien-
ter locut⁹ sum: ⁊ q̄ vltra modū exce-
dūt sciētiā meā. Audi ⁊ ego loquar:
interrogabo te: et rñde mihi. Audi-
tu auris audiui te: nunc autē oculus
me⁹ videt te. Idcirco ipse me repre-
hēdo: ⁊ ago pniām i fauilla ⁊ cinere.
Post q̄ aūt locutus est dn̄s vba hec
ad iob/ dixit ad eliphaz themanitē. B
Iratus est furor me⁹ in te ⁊ in duos
amicos tuos: q̄m nō estis locuti co-
rā me rectū sicut seru⁹ me⁹ iob. Su-
mite ergo vobis septē tauros ⁊ septē
arietes: ⁊ ite ad seruū meū iob/ ⁊ of-
ferte holocaustū p vobis. Job autē
seru⁹ me⁹ orabit p vobis: faciē eius
suscipiā: vt nō vobis iputet stulticia
neq̄ ei locuti estis corā me rectū sicut
seru⁹ me⁹ iob. Abierūt ergo eliphaz
themanites/ ⁊ baldad Suites/ et so
phar naamathites: et fecerunt sicut
locut⁹ fuerat dn̄s ad eos / ⁊ suscepit C
dn̄s faciē iob. Dn̄s quoq̄ cōuersus est
ad pniām iob cum oraret ille p ami
cis suis. Et addidit dn̄s oia quecūq̄
fuerant Job: duplicia. Uenerūt aūt
ad eum oēs fr̄es sui ⁊ vniuerse soro
res sue: et cūcti q̄ nouerāt eū prius/
et comederūt cū eo panē i domo ei⁹.
Et mouerūt sup eū caput: ⁊ cōsolati
sunt eū sup oi malo qd̄ intulerat dn̄s
sup eum. Et dederūt ei vnusq̄sq̄ ouē
vnā: ⁊ inaurē auream vnā. Dn̄s aūt
bn̄dixit nouissimis iob magis q̄ prī Ja. 1. a.
cipio ei⁹. Et facta sunt ei q̄tuordecī D
milia ouium/ ⁊ sex milia camelorū: et
mille iuga boū: ⁊ mille asine: et fue-
rūt ei septē filii ⁊ tres filie. Et voca-
uit nomē vni⁹ diē: ⁊ nomen scd̄e cas-
siam: ⁊ nomē tertie cornu stibii. Nō
sūt aūt iuēte mulieres speciose sicut
filie iob i vniuersa tra. Deditq̄ eis
pr̄ sui⁹ hereditatē inter fratres earū.
Uixit aūt iob post flagella hec cētū
q̄draginta annis: ⁊ vidit filios suos ⁊
filios filiorū suorū vsq̄ ad q̄rtā gnātio
nē ⁊ mortu⁹ est senex ⁊ plen⁹ dierū.
¶ Explicit liber Job.

¶ Prolog⁹ sancti Hieronymi pres-
byteri in Psalterium incipit.

Psalteriū Rome dudum posi-
tus emēdarā: et iuxta septua-
gīta interpretes (licet cursim)
magna illud tamē ex parte correxe-
ram. Q̄d qz rursum videtis o Paula
et Eustochium scriptorum vitio de-
prauatuz: plusq̧ antiquum errorem
q̄ nouā emendationē valere: me co-
gitis vt veluti quodā nouali scissum
iam aruum exerceā: et obliquis sul-
cis renascētes spinas eradicē: equuz
esse dicētes vt qđ crebro male pullu-
lat / crebrius succidat. Unde consue-
ta prefatiōe cōmoneo tā vos quibus
forte labor iste desudat / q̄z eos qui ex-
emplaria istiusmodi habere volue-
rint / vt q̄ diligēter emendaui: cū cu-
ra ⁊ diligētia transcribātur. Notet si-
bi vnusquisq̧ vel iacentē lineā / vel ra-
diātia signa: id est obelos: vel asteri-
scos: et vbicūq̧ viderit virgulā prece-
dentē ab ea vsq̧ ad duo puncta que
impressim⁹ / sciat in septuaginta trā-
slatorib⁹ plus haberi. Ubi autē pspe-
xerit stelle similitudinē de Hebreis vo-
luminib⁹ additū nouerit eque vsq̧
ad duo puncta / iuxta theodotionis
dūtaxat editionē / q̄ simplicitate ser-
monis a septuaginta interpretibus
nō discordat. Hec ergo et vobis ⁊ stu-
dioso cuiq̧ fecisse me sciēs / nō ambi-
go multos fore qui vel inuidia / vel su-
percilio malint cōtemnere videri p̄-
clara q̄ discere: et de turbulento ma-
gis riuo q̄ de purissimo fonte potare.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit liber hymnorū / siue psal-
morū / vel soliloquiorū. Psalmus .i.

Beatus vir qui nō
abijt in cōsilio im-
pior / ⁊ in via pec-
cator non stetit:
et in cathedra pe-
stilentie nō sedit.
Sed i lege domi-
ni voluntas ei⁹: ⁊
in lege eius medi-
tabit die ac nocte. Et erit tanq̄ lignū
hie.17.b. qđ plātatū est secus decursus aqua-
rum: quod fructū suū dabit in tēpo-
re suo. Et folium eius non defluet: et
oia quecūq̧ faciet psperabūtur. Nō
sic impii nō sic: sed tanq̄ puluis quē
proicit vētus a facie terre. Ideo nō
resurgūt impii in iudicio: neq̧ peccā-
tores in cōsilio iustorū. Quoniā nouit dñs
viam iustorū: et iter impiorū peribit.

¶ Psalmus Dauid. ij.

Quare fremuerunt gentes: et Act. 4.e.
ppl'i meditati sunt inania?
Astiterūt reges terre ⁊ prin-
cipes conuenerunt in vnū: aduersus
dñm et aduersus christū eius. Dirū-
pamus vincula eorū: et proiciamus
a nobis iugū ipsorū. Qui habitat in
celis irridebit eos: et dñs subsanna-
bit eos. Tunc loquetur ad eos in ira
sua: et in furore suo conturbabit eos.
Ego autem constitutus sum rex ab
eo sup sion montem sanctū eius: pre-
dicans preceptū eius. Dñs dixit ad Heb.1.b.
me filius me⁹ es tu: ego hodie genui Act.13.e.
te. Postula a me et dabo tibi gentes 23.q.4. si
hereditatē tuam: et possessionē tuam ecclesia.
terminos terre. Reges eos in virga apo.2.g.⁊
ferrea: et tanq̄ vas figuli cōfringes 19.c.
eos. Et nunc reges intelligite: erudi-
mini qui iudicatis terrā. Seruite dño
in timore: ⁊ exultate ei cum tremore.
Apprehēdite disciplinā: nequando
irascatur domin⁹: et pereatis de via
iusta. Cū exarserit in breui ira eius:
beati omnes qui confidunt in eo.

¶ Psalmus Dauid cum fugeret a fa-
cie Absalon filii sui. iij.

Domine quid multiplicati sūt
qui tribulant me: multi insur-
gunt aduersum me. Multi di-
cunt anime mee: non est salus ipsi in
deo eius. Tu autē dñe susceptor me⁹
es: gloria mea / et exaltās caput meū.
Uoce mea ad dñm clamaui: et exau- .J.36.et
diuit me de monte scō suo. Ego dor- 141.
miui et soporat⁹ sum: et exurrexi quia
dñs suscepit me. Non timebo milia
ppl'i circundantis me: exurge domi-
ne saluū me fac deus meus. Quoniā tu
percussisti oēs aduersantes mihi sine
causa: dētes peccatorū cōtriuisti. Dñi est
salus: et sup ppl'm tuū bñdictio tua.

¶ In finē Psalm⁹ cātici Dauid. iiij.

Cum inuocarem exaudiuit me
de⁹ iustitie mee: in tribulatio-
ne dilatasti mihi. Miserere mei:
et exaudi orationem meam. Filii ho-
minum vsq̧quo graui corde: vt quid
diligitis vanitatem et queritis men-
daciū? Et scitote qm̄ mirificauit do-
min⁹ sctm̄ suū: dñs exaudiet me cum
clamauero ad eū. Irascimini et noli- eph.4.f.
te peccare: q̄ dicitis in cordib⁹ vris /
et i cubilib⁹ vris cōpūgimini. Sacrifi-
cate sacrificium iustitie et sperate in

dño: multi dicunt q̄s ostendit nobis
bona: Signatuz est super nos lumen
vult⁹ tui dñe / dedisti leticiã in corde
meo. A fructu frumenti vini et olei
sui: multiplicati sunt. In pace in id=
ipsum: dormiã ⁊ requiescam. Q̄m tu
dñe singulariter in spe: ↄstituisti me.
¶ In finem pro ea que hereditatem
consequitur. Psalmus Dauid. v.
VErba mea auribꝰ percipe dñe:
intellige clamorẽ meũ. Inten=
de voci orationis mee: rex meꝰ ⁊ deus
meus. Quoniaz ad te orabo dñe: ma=
ne exaudies vocẽ meã. Mane asta=
bo tibi et videbo: quoniã non deus vo
lens iniq̄tatez tu es. Neq3 habitabit
iuxta te malignꝰ: neq3 permanebunt
iniusti ante oculos tuos. Odisti oẽs
qui operãtur iniq̄tatẽ: perdes oẽs q̄
loquunt̃ mendaciũ. Virũ sanguinuz
et dolosuz abominabit̃ dñs: ego autẽ
22.q.2. cap.1. in multitudine mie tue. Introibo in
domũ tuã: adorabo ad templuz sctm̃
tuũ in timore tuo. Dñe deduc me in
iusticia tua ꝓpter inimicos meos: di=
rige in cõspectu tuo viam meaz. Q̄m
nõ est in ore eorũ veritas: cor eorũ va
.ſ.13. num est. Sepulchrũ patens est gut=
tur eorũ: linguis suis dolose agebãt /
iudica illos deus. Decidant a cogita
tionibus suis: scdm multitudinẽ im=
pietatũ eorũ expelle eos: q̄m irritaue
runt te dñe. Et letent̃ oẽs qui sperant
in te: in eternũ exultabunt / et habita
bis in eis. Et gl̃iabunt̃ in te oẽs qui
diligunt nomen tuũ: quoniam tu be=
nedices iusto. Domine vt scuto: bone
voluntatis tue coronasti nos.
1 ¶ In finem in carminibus Psalmus
Dauid pro octaua. vi.
.ſ.37. 2 DOmine ne in furore tuo arguas
me: neq3 i ira tua corripias me.
3 Miserere mei dñe quoniã infirmus
sum: sana me dñe / quoniã cõturbata
4 sunt ossa mea. Et anima mea turba=
ta est valde: sed tu dñe vsq3quo. Con=
5 uertere dñe et eripe aĩam meã: saluũ
6 me fac ꝓpter miam tuam. Quoniaz
nõ est in morte qui memor sit tui: in
7 inferno aũt q̄s confitebit̃ tibi? Labo
raui in gemitu meo / lauabo per sin=
gulas noctes lectuz meũ: lachrymis
8 meis stratũ meuz rigabo. Turbatus
est a furore oculꝰ meꝰ: inueteraui in=
9 mat.7.d. ter oẽs inimicos meos. Discedite a
50.dist.c. me oẽs q̄ operamini iniq̄tatẽ: q̄m ex=
10 si q̄s dia= audiuit dñs vocẽ fletus mei. Exaudi
conus. uit dñs deprecationem meã: dñs ora=
tionẽ meã suscepit. Erubescant et cõ=
turbent̃ vehementer oẽs inimici mei:
ↄuertant̃ ⁊ erubescãt valde velocit̃.
¶ Psalmꝰ Dauid quez cantauit dño
pro verbis Chusi filij Iemini. vii.
DOmine deus meꝰ in te speraui:
saluum me fac ex oĩbus perse=
quentibus me et libera me. Nequan=
do rapiat vt leo aĩam meã: dum non
est q̄ redimat neq3 qui saluũ faciat.
Domĩe deus meus si feci istud: si est
iniq̄tas in manibꝰ meis. Si reddidi de pe.dist.
retribuẽtibus mihi mala: decidã me= 2.§.oppo
rito ab inimicis meis inanis. Perse= nitur.
quat̃ inimicus aĩam meã / et compre=
hẽdat et conculcet in terra vitã meã
et gloriã meaz in puluerem deducat.
Exurge dñe in ira tua: et exaltare in
finibus inimicorũ meorũ. Et exurge de pe.dist.
dñe deus meus in p̄cepto q̄d manda 2.§.oppo
sti: et synagoga populorũ circũdabit nitur.
te. Et ꝓpter hanc in altũ regredere:
dñs iudicat popl̃os. Iudica me dñe
scdm iustitiã meã: et scdm innocentiam
meã super me. Consumetur nequitia
peccõꝝ et diriges iustũ: scrutãs corda
et renes deus. Iustũ adiutoriũ meuz de pe.dist.
a dño: qui saluos facit rectos corde. 1.c.nũq̄d.
Deus iudex iustus fortis et patiẽs:
nũquid irascitur per singulos dies?
Nisi cõuersi fueritis gladiũ suuz vi=
brauit: arcũ suuz tetendit et parauit
illum. Et in eo parauit vasa mortis:
sagittas suas ardentibus effecit. Ec= iob.15.d.
ce parturit iniustitiã concepit dolo=
rem: et peperit iniquitatẽ. Lacũ ape=
ruit et effodit eũ: et incidit in foueaz
quam fecit. Conuertet̃ dolor eius i ca
put eius: et in verticẽ ipsiꝰ iniquitas
eiꝰ descẽdet. Cõfitebor dño scdm iusti .ſ.12.
tiã eiꝰ: et psallam noĩ dñi altissimi.
¶ In finem pro torcularibus. Psal=
mus Dauid. viii.
DOmine dñs noster: q̄ admirabi
le est nomen tuum in vniuersa
terra. Quoniam eleuata est magnifi
centia tua: super celos. Ex ore infan mat.21.b.
tiũ et lactentiũ ꝑfecisti laudẽ ꝓpter
inimicos tuos: vt destruas inimicuz
et vltorẽ. Quoniã videbo celos tuos
opera digitorũ tuorũ: lunã ⁊ stellas q̄
tu fundasti. Quid est homo q᷑ me= heb.2.b.
mor es eius: aut filius hoĩs quoniam
visitas eũ? Minuisti eũ paulominus
ab angelis: gloria et honore corona=
sti eum: et constituisti eũ super ope=
ra manuum tuarum. Oĩa subiecisti
sub pedibus eius: oues et boues vni=

uersas/insuper et pecora cãpi. Uolucres celi et pisces maris:qui perambulant semitas maris. Domine dominus noster: q̃ admirabile est nomen tuum in vniuersa terra.

¶ In finem pro occultis filij. Psalmus Dauid. ix.

.J.110. et.137. Confitebor tibi dñe in toto corde meo:narrabo oĩa mirabilia tua. Letabor et exultabo in te: psallam nomini tuo altissime. In cōuertendo inimicum meū retrorsum: infirmabuntur et peribunt a facie tua. Quoniam fecisti iudicium meū et causam meā:sedisti super thronū qui iudicas iustitiā. Increpasti gentes et periit impius:nomen eorū delesti in eternū et in seculum seculi. Inimici defecerūt framee in finē:et ciuitates eorū destruxisti. Periit memoria eorū cum sonitu et dñs in eternū permanet. Parauit in iudicio thronum suū:et ipse iudicabit orbē terre in equitate:iudicabit populos in iustitia. Et fact' est dñs refugiū pauperi: adiutor in opportunitatibus in tribulatione. Et sperent in te qui nouerunt nomen tuū:qm̃ non dereliquisti querentes te dñe. Psallite dño qui habitat in sion:annunciate inter gētes studia eius. Qm̃ requirens sanguinem eorū recordatus est:non est oblitus clamorē pauperū. Miserere mei dñe:vide humilitatem meam de inimicis meis. Qui exaltas me de
J.6.a. portis mortis: vt annūciem omnes laudationes tuas i portis filie sion. Exultabo in salutari tuo: infixe sunt gētes in interitu quē fecerūt. In laqueo isto quem absconderunt:cōprehensus est pes eorū. Cognoscetur dominus iudicia faciens: in operibus manuū suarum cōprehēsus est peccator. Conuertant peccatores in infernū:omnes gentes que obliuiscuntur deū. Quoniā nō in finem obliuio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in finē. Exurge dñe non confortet homo:iudicent gētes in cōspectu tuo. Cōstitue dñe legislatorem sup eos: vt sciāt gētes qm̃ hoies sūt. Ut qd dñe recessisti lōge: despicis in opportunitatibus in tribulatiōe? Dū superbit impi' incendit pauper: comprehendunt in cōsilijs quib' cogitāt. Qm̃ laudat pctōr in desiderijs anime
86.di.ca. donare. sue:et iniquus bñdicit. Exacerbauit dñm pctōr: scđm multitudinē ire sue nō queret. Non est deus in cōspectu eius: inquinate sunt vie illius in omni tēpore. Auferentur iudicia tua a facie eius:oīm inimicor suorū dñabit. Dixit enim in corde suo: nō mouebor a generatione in gñationē sine malo. Cuius maledictiōe os plenū est/ et amaritudie et dolo: sub lingua ei' labor et dolor. Sedet in insidijs cum diuitib' in occultis: vt interficiat innocentē. Oculi ei' in pauperē respi- .J.10.a. ciunt:insidiat in abscōdito quasi leo in spelūca sua. Insidiatur vt rapiat pauperē:rapere pauperem dum attrahit eū. In laqueo suo humiliabit eū:inclinabit se et cadet cum dñatus fuerit pauperum. Dixit eñ in corde suo oblitus est de': auertit faciē suā ne videat in finē. Exurge dñe de' et exaltet man' tua:ne obliuiscar' pauperum. Propter qd irritauit impius deū:dixit eñ in corde suo non requiret. Uides qm̃ tu laborē et dolorē consideras:vt tradas eos in manus tuas. Tibi derelict' est pauper: orphano tu eris adiutor. Cōtere brachium pctōris et maligni:queret peccatū illius et nō inueniet. Dñs regnabit in eternū et in seculū sctī:peribitis gentes de terra illius. Desiderium pauperū exaudiuit dñs:preparationem cordis eor audiuit auris tua. Iudicare pupillo et hūili: vt nō apponat vltra magnificare se hō super terrā.

¶ In finem Psalmus Dauid. x.

In dño confido: quomodo dicitis anime mee:transmigra in montē sicut passer? Qm̃ ecce peccatores intenderunt arcū: parauerunt sagittas suas in pharetra/vt sagittēt i obscuro rectos corde. Quo- Aba.2.d. niam que perfecisti destruxerunt:iustus aūt qd fecit? Dñs in templo sancto suo:dñs in celo sedes eius. Oculi eius in pauperem respiciunt:palpebre eius interrogāt filios hoim. Dñs interrogat iustū et impiū:qui autem diligit iniquitatem odit aīam suam. Pluet sup pctōres laqueos: ignis/et sulphur/et spūs procellarū/pars calicis eorū. Qm̃ iustus dñs et iustitias dilexit:equitatem vidit vultus eius.

¶ In finē p octaua. Psal. dauid. xi. .J.68.

Saluum me fac dñe quoniā defecit sctūs:qm̃ diminute sunt veritates a filijs hominum. Uana locuti sunt vnusquisq ad pximum suū:labia dolosa in corde et corde locuti sunt.

Disperdat dñs vniuersa labia dolo=
sa:et linguā magniloquā. Qui dixe=
runt linguā nr̄am magnificabimus:
labia nr̄a a nobis sunt / qs noster do=
min⁹ est? Propter miseriā inopū /et
gemitū pauperū:nunc exurgā dicit
dñs. Ponam in salutari:fiducialiter
agam in eo. Eloquia dñi eloquia ca=
sta:argentū igne examinatū proba
tum terre/purgatum septuplum. Tu
dñe seruabis nos:et custodies nos a
gñatione hac in eternū. In circuitu
impii ambulant:secundū altitudi=
nē tuā multiplicasti filios hominū.
¶ In finem Psalmus Dauid. xii.
Vsquequo dñe obliuisceris me ī
finem:vsquequo auertis faciē
tuā a me? Quādiu ponā consi
lia in aīa mea:dolorem in corde meo
per diē? Usquequo exaltabit inimicus
meus super me:respice et exaudi me
dñe de⁹ meus. Illumina oculos me=
os ne vnq̄ obdormiā in morte: neqñ
dicat inimic⁹ meus p̄ualui aduersus
eū. Qui tribulant me exultabunt si
mot⁹ fuero:ego aūt in mīa tua spera
B.7.b. ui. Exultabit cor meū in salutari tuo/
cantabo domino q̄ bona tribuit mi=
hi:et psallā nomini dñi altissimi.
¶ In finem Psalmus Dauid. xiii.
Dixit insipiēs in corde suo : non
est de⁹. Corrupti sunt et abomi=
nabiles facti sunt in studiis suis:nō
est qui faciat bonum/nō est vsque ad
.J.52.a. vnum. Dominus de celo prospexit
super filios hoim:vt videat si est in=
telligens aut requirens deū. Oēs de
clinauerūt/simul inutiles facti sunt
non est qui faciat bonum/nō est vsq̄
ad vnū. Sepulchrum patēs est gut=
tur eoꝝ/linguis suis dolose agebant:
B.5. venenū aspidū sub labiis eoꝝ. Quo=
Ro.3.b. rum os maledictione ⁊ amaritudine
plenū est:veloces pedes eoꝝ ad ef=
fundendū sanguinē. Cōtritio ⁊ infe
licitas in viis eoꝝ/⁊ viā pacis nō co=
gnouerūt:nō est timor dei ante ocu=
los eoꝝ. Nōne cognoscent oēs q̄ ope
rant̄ iniquitatē: qui deuorāt plebem
meā sicut escā panis? Dñm nō inuo=
cauerunt:illic trepidauerunt timore
vbi nō erat timor. Qm̄ dñs in gene=
ratione iusta est/cōsiliū inopis con=
fudistis:qm̄ dñs spes eius est. Quis
.J.52. dabit ex sion salutare israel:cū auer=
terit dñs captiuitatē plebis sue/exul
tabit iacob et letabitur israel.
¶ Psalmus Dauid. xiiii.

Domine quis habitabit in taber=
naculo tuo:aut quis requiescet
in monte sancto tuo? Qui ingredi= .J.23.
tur sine macula:et operatur iustitiā.
Qui loquitur veritatē in corde suo:
qui nō egit dolum in lingua sua. Nec
fecit ꝓximo suo malū:et opprobrium
non accepit aduersus proximos su=
os. Ad nihilū deductus est in con= 47.di.c.
spectu eius malign⁹:timentes autē qm̄.14.q.
dñm glorificat. Qui iurat proximo suo 4.si quis
et non decipit:qui pecuniam suā non oblit⁹. et
dedit ad vsuram:et munera super in c.qm̄.
nocentem nō accepit. Qui facit hec:
non mouebitur in eternum.
¶ Tituli inscriptio ipsi Dauid. xv.
Conserua me dñe quoniam spe=
raui in te : dixi dño deus meus
es tu:quoniā bonorum meorum non
eges. Sanctis qui sunt in terra eius:
mirificauit omnes voluntates me=
as in eis. Multiplicate sunt infirmi=
tates eorum:postea accelerauerunt.
Non congregabo conuenticula eoꝝ
de sanguinib⁹:nec memor ero nomi=
num eorū per labia mea. Dñs pars
hereditatis mee ⁊ calicis mei : tu es
qui restitues hereditatē meā mihi.
Funes ceciderūt mihi in preclaris : 12.q.1.ce.
etenim hereditas mea preclara est mi= clericus.
hi. Bñdicam dñm qui tribuit mihi in
tellectū:insuper et vsq̄ ad noctē in=
crepuerunt me renes mei. Prouide Act.2.d.
bam dñm in conspectu meo semper
qm̄ a dextris est mihi ne cōmouear.
Propter hoc letatum est cor meū : et
exultauit lingua mea : insup et caro
mea requiescet in spe. Quoniā non de= Act.13.e.
relinques aīam meā in inferno : nec
dabis sanctū tuū videre corruptio=
nem. Notas mihi fecisti vias vite:ad
implebis me letitia cū vultu tuo dele
ctationes i dextra tua vsq̄ in finem.
¶ Oratio Dauid. xvi. de appel.
Exaudi dñe iustitiā meā:intende vt nr̄m.
deprecationem meam. Auribus Ut eccle.
percipe orationem meam:non in la= benefi.c.
biis dolosis. De vultu tuo iudicium vnico.
meum prodeat: oculi tui videant e=
quitates. Probasti cor meum et visi=
tasti nocte:igne me examinasti ⁊ nō
est inuēta in me iniq̄tas. Ut non lo=
quatur os meum opera hoim: ꝓpter
verba labiorū tuorū ego custodiui vi=
as duras. Perfice gressus meos ī se=
mitis tuis: vt non moueantur vesti=
gia mea. Ego clamaui qm̄ exaudisti
me deus:inclina aurē tuā mihi:⁊ ex

audi vba mea. Mirifica mias tuas: qui saluos facis sperantes in te. A resistentibus dextere tue: custodi me vt pupillam oculi. Sub vmbra alarum tuarum protege me: a facie impiorum qui me afflixerunt. Inimici mei aiam meam circundederunt/ adipe suum conclu-serunt: os eorum locutum est superbiam. Proiicientes me nunc circundederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terram. Susceperunt me sicut leo paratus ad predam: et sicut catulus leonis habitans in abditis. Exurge dne preueni eum/ et supplanta eum: eripe animam meam ab impio/ frameam tuam ab inimicis manus tue. Dne a paucis de terra diuide eos in vita eorum: de absconditis tuis adimpletus est venter eorum. Saturati sunt filiis: et dimiserunt reliquias suas paruulis suis. Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua.

¶ In finem puero domini Dauid/ qui locutus est domino verba cantici huius: in die qua eripuit eum dominus de manu omnium inimicorum eius et de manu Saul/ et dixit. xvij.

Diligam te dne fortitudo mea dominus firmamentum meum/ et refugium meum / et liberator meus.
F.146. Deus meus adiutor meus: et sperabo in eum. Protector meus et cornu salu-
2. Regum. 22.c. tis mee: et susceptor meus. Laudans inuocabo dnm: et ab inimicis meis saluus ero. Circundederunt me dolores mortis: et torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Dolores inferni circundederunt me: preoccupauerunt me laquei mortis. In tribulatione mea inuocaui dnm: et ad deum meum clamaui. Et exaudiuit de templo sancto suo vocem meam: et clamor meus in conspectu eius introiuit in aures eius. Commota est et contremuit terra: et fundamenta montium conturbata sunt et commota sunt: qm iratus est eis. Ascendit fumus in ira eius: et ignis a facie eius exarsit: carbones succensi sunt ab eo. Inclinauit celos et descendit: et caligo sub pedibus eius. Et ascendit super cherubim et volauit: volauit super pennas ventorum. Et posuit tenebras latibulum suum/ in circuitu eius tabernaculum eius: tenebrosa aqua in nubibus aeris. Pre fulgore in conspectu eius nubes transierunt: grando et carbones ignis. Et intonuit de celo dns: et altissimus dedit vocem suam/ grando et carbones ignis. Et misit sagittas suas et dissipauit eos: fulgura multiplicauit et conturbauit eos. Et apparuerunt fontes aquarum: et reuelata sunt fundamenta orbis terrarum. Ab increpatione tua dne: ab inspiratione spus ire tue. Misit de summo et accepit me: et assumpsit me de aquis mul-
tis. Eripuit me de inimicis meis for- F.141.
tissimis et ab his qui oderunt me: qm confortati sunt sup me. Preuenerunt me in die afflictionis mee: et factus est dns protector meus. Et eduxit me in latitudinem: saluum me fecit qm voluit me. Et retribuet mihi dns secundum iustitiam meam: et secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi. Quia custodiui vias dni: nec impie gessi a deo meo. Qm oia iudicia eius in conspectu meo: et iustitias eius non repuli a me. Et ero immaculatus cum eo: et obseruabo me ab iniquitate mea. Et retribuet mihi dns secundum iustitiam meam: et secundum puritatem manuum mearum in conspectu
oculorum eius. Cum sancto sanctus eris: 2.F.22.c.
et cum viro innocente innocens eris. Et cum electo electus eris: et cum peruerso peruerteris. Quoniam tu populum humilem saluum facies: et oculos superborum humiliabis. Quoniam tu illuminas lucernam meam dne: deus meus illumina tenebras meas. Quoniam in te eripiar a tentatione: et in deo meo transgrediar murum. Deus meus impolluta via eius: eloquia dni igne examinata: protector est oim sperantium in se. Qm quis deus preter dnm: aut quis deus preter deum nostrum: Deus qui precinxit me virtute: et posuit immaculatam viam meam. Qui perfecit pedes meos tanquam ceruorum: et super excelsa statuens me. Qui docet manus meas ad prelium: et posuisti vt arcum
ereum brachia mea. Et dedisti mihi F.143.
protectionem salutis tue: et dextera tua suscepit me. Et disciplina tua correxit me in finem: et disciplina tua ipsa me docebit. Dilatasti gressus meos subtus me: et non sunt infirmata vestigia mea. Persequar inimicos meos et comprehendam illos: et non conuertar donec deficiant. Confringam illos nec poterunt stare: cadent subtus pedes
meos. Et precinxisti me virtute ad 23.q.4.c.
bellum: et supplantasti insurgentes si eccl'ia.
in me subtus me. Et inimicos meos dedisti mihi dorsum: et odientes me disperdidisti. Clamauerunt/ nec erat

qui saluos faceret ad dñm: nec exau-
diuit eos. Et comminuam eos vt pul
uerem ante faciem venti: vt lutū pla
tearū delebo eos. Eripies me de con-
tradictionib⁹ populi: ɔstitues me in
caput gentiū. Populus quē non co-
gnoui seruiuit mihi: i auditu auris
obediuit mihi. Filij alieni mentiti
sūt mihi: filij alieni inueterati sunt/ et
claudicauerūt a semitis suis. Uiuit
dñs ꝛ bñdictus de⁹ me⁹: et exaltetur
deus salutis mee. Deus qui das vin-
dictas mihi et subdis pplos sub me
liberator me⁹ de inimicis meis ira-
cūdis. Et ab insurgētib⁹ in me exal-
tabis me: a viro iniquo eripies me.
2.Regū. Propterea cōfitebor tibi in nationi-
22.b. bus dñe: ꝛ noī tuo psalmū dicā. Ma-
Ro.15.d. gnificans salutes regis eius / et fa-
ciēs misericordiam christo suo Da-
uid: et semini eius vsqꝫ in seculum.
¶ In finem Psalmus Dauid. xviij.
Celi enarrant gloriā dei: ꝛ ope-
ra manuū ei⁹ ānūciat firma-
mentū. Dies diei eructat ver-
bum: et nox nocti indicat scientiam.
Non sunt loqͤle neqꝫ sermones: quo-
Ro.10.d. rum nō audiātur voces eoꝝ. In om-
nem terrā exiuit sonus eorū: et in fi-
nes orbis terre vba eoꝝ. In sole po-
suit tabernaculum suum: et ipse tāqꝫ
sponsus procedens de thalamo suo.
19.dist. Exultauit vt gigas ad currēdā viā:
c.ita dñs a summo celo egressio ei⁹. Et occur-
De elect. sus eius vsqꝫ ad summū eius: nec est
ca.funda qui se abscondat a calore ei⁹. Lex dñi
mentum immaculata cōuertēs aīas: testimo-
libro.6. niū dñi fidele / sapientiam prestans
paruulis. Iustitie dñi recte letifican
tes corda: precepitū dñi lucidū / illu-
minans oculos. Timor domini sctūs
pmanet in seculū seculi: iudicia dñi
vera iustificata in semetipsa. Desi-
derabilia sup aurū et lapidē precio-
sum multū: ꝛ dulciora sup mel et fa-
uum. Etenim seru⁹ tuus custodit ea:
in custodiendis illis retributio mul-
ta. Delicta qs intelligit: ab occultis
meis munda me: ꝛ ab alienis parce
seruo tuo. Si mei non fuerint dñati /
tunc immaculatus ero: et emūdabor
a delicto maximo. Et erunt vt cōpla-
ceant eloquia oris mei: et meditatio
cordis mei in conspectu tuo semper.
Dñe adiutor me⁹: et redēptor meus.
¶ In finem Psalmus Dauid. xix.
Exaudiat te dñs in die tribula-
tionis: protegat te nomē dei Ia-
cob. Mittat tibi auxilium de scō: et
de sion tueat te. Memor sit oīs sacri-
ficij tui: et holocaustum tuū pingue
fiat. Tribuat tibi 𝔰m cor tuū: ꝛ omne
cōsilium tuum cōfirmet. Letabimur
in salutari tuo: et in noīe dei nostri
magnificabimur. Impleat dñs oēs
petitiones tuas: nunc cognoui qm
saluū fecit dñs xp̄m suum. Exaudiet
illum de celo sancto suo: in potenta-
tibus salus dextere eius. Hi in cur-
ribus et hi in equis: nos aūt in noīe
domini dei nostri inuocabimus. Ipsi
obligati sunt et ceciderunt: nos aūt
surreximus et erecti sumus. Domi-
ne saluum fac regem: et exaudi nos
in die qua inuocauerimus te.
¶ In finem Psalmus Dauid. xx.
Domine in virtute tua letabitur
rex: ꝛ super salutare tuum exul-
tabit vehementer. Desiderium cor-
dis eius tribuisti ei: et voluntate la-
biorū eius nō fraudasti eū. Qm̄ pre-
uenisti eū in benedictionib⁹ dulcedi-
nis: posuisti in capite eius coronam
de lapide precioso. Uitā petiit a te: ꝛ
tribuisti ei lōgitudinem dierū in se-
culum et in seculū seculi. Magna est
gloria eius in salutari tuo: gloriam ꝛ
magnum decorē impones super eū.
Quoniā dabis eum in benedictionē
in seculū seculi: letificabis eū in gau-
dio cū vultu tuo. Quoniā rex sperat
in dño: et i mīa altissimi nō cōmoue-
bitur. Inueniat manus tua omnib⁹
inimicis tuis: dextera tua inueniat
oēs qui te oderūt. Pones eos vt cli-
banū ignis in tpe vultus tui: dñs in
ira sua conturbabit eos / et deuorabit
eos ignis. Fructū eorū de terra per-
des: et semen eoꝝ a filiis hominum.
Quoniā declinauerūt in te mala: co-
gitauerunt cōsilia que nō potuerunt
stabilire. Quoniā pones eos dorsū:
in reliquiis tuis preparabis vultum
eoꝝ. Exaltare dñe in virtute tua: can
tabim⁹ et psallemus virtutes tuas.
¶ In finem pro susceptione matuti-
na. Psalmus Dauid. xxi.
Deus deus meus respice in me:
quare me dereliquisti: longe a
salute mea verba delictorum meo-
rum. Deus meus clamabo per diem /
et nō exaudies: ꝛ nocte / ꝛ nō ad insi-
pientiā mihi. Tu aūt in sancto habi-
tas laus Israel. In te sperauerunt
patres nostri: sperauerunt et libera-
sti eos. Ad te clamauerūt et salui fa-

eri sunt: in te sperauerunt et nō sunt
cōfusi. Ego aūt sum vermis et nō ho
mo: opprobriū hoim et abiectio ple-
bis. Oēs videntes me deriserunt me:
locuti sunt labiis ⁊ mouerunt caput.
Sperauit in dño eripiat eum: saluū
faciat eum qm vult eum. Qm tu es
qui extraxisti me de vētre: spes mea
ab vberibus matris mee: in te proie-
ctus sum ex vtero. De ventre matris
mee deus meus es tu: ne discesseris
a me. Qm tribulatio proxima est: et
non est qui adiuuet. Circumdederūt
me vituli multi: tauri pingues obse-
derunt me. Aperuerunt super me os
suū: sicut leo rapiens et rugiens. Si-
cut aqua effusus sū: ⁊ dispersa sunt
oīa ossa mea. Factū est cor meū tanq̄
cera liquescēs: in medio vētris mei.
Aruit tanq̄ testa virtus mea, et lin-
gua mea adhesit faucib⁹ meis: et in
puluerē mortis deduxisti me. Quo-
niā circundederūt me canes multi:
concilium malignantiū obsedit me.
Foderūt manus meas et pedes me-
os: dinumerauerūt omnia ossa mea.
Ipsi vero considerauerūt ⁊ inspexe-
runt me: diuiserunt sibi vestimenta
matthei. mea/⁊ super vestē meā miserunt sor-
27.e. tem. Tu aūt dñe ne elongaueris au-
ioā.19.e. xilium tuū a me: ad defensionē meā
26.q.7. cōspice. Erue a framea de⁹ aīaz meā:
c.Sicut do et de manu canis vnicā meā. Salua
mini. me ex ore leonis: ⁊ a cornib⁹ vnicor-
nium humilitatē meā. Narrabo no-
mē tuū fratribus meis: in medio ec-
clesie laudabo te. Qui timetis dñm
laudate eū: vniuersum semen iacob
glorificate eū. Timeat eum omne se-
men israel: qm nō spreuit neq₃ despe
xit deprecationē pauper̄. Nec auer-
tit faciem suā a me: et cum clamarē
ad eum exaudiuit me. Apud te laus
mea in eccl'ia magna: vota mea red-
dam in cōspectu timētium eū. Edēt
pauperes et saturabunt/ et laudabūt
dñm qui requirunt eū: viuent corda
eox in seculū seculi. Reminiscētur ⁊
conuertentur ad dominum: vniuer-
si fines terre. Et adorabunt in con-
spectu eius vniuerse familie gentiū.
Quoniam domini est regnū: et ipse
dominabitur gentium. Manduca-
uerunt et adorauerunt omnes pin-
gues terre: in conspectu eius cadent
omnes qui descendunt in terram. Et
anima mea illi viuet: et semē meum
seruiet ipsi. Annunciabitur domino
generatio ventura: ⁊ annunciabunt
celi iustitiam eius: populo qui nasce
tur quem fecit dominus.

¶ Psalmus dauid. xxii.

Dominus regit me et nihil mi-
hi deerit: in loco pascue ibi me
collocauit. Super aquam refectio-
nis educauit me: animam meā con-
uertit. Deduxit me super semitas iu-
stitie propter nomen suum. Nam et
si ambulauero in medio vmbre mor-
tis non timebo mala: quoniam tu
mecū es. Uirga tua ⁊ baculus tuus: De cōse.
ipsa me consolata sunt. Parasti in di.2.c.in
conspectu meo mensam: aduersus calice.
eos qui tribulant me. Impinguasti
in oleo caput meum: et calix meus
inebrians q̄ preclarus est. Et mise-
ricordia tua subsequetur me omnib⁹
diebus vite mee. Et vt inhabitem in
domo domini: in longitudinē dierū.

¶ Psal. Dauid pma sabbati. xxiii.

Domini est terra et plenitudo e- 1.co.10.f.
ius: orbis terrarum/et vniuersi 13.q.2.c.
qui habitant in eo. Quia ipse super in eccle-
maria fundauit eum: et super flumi- siastico.
na preparauit eum. Quis ascendet
in montem domini? aut quis stabit
in loco sancto eius? Innocens mani
bus ⁊ mundo corde/qui non accepit
in vano animam suam: nec iurauit
in dolo proximo suo. Hic accipiet
benedictionem a domino: et miseri-
cordiam a deo salutari suo. Hec est
generatio querentium eum: queren-
tium faciem dei iacob. Attollite por-
tas principes vestras et eleuamini
porte eternales: et introibit rex glo-
rie. Quis est iste rex glorie? domin⁹ De deci.
fortis ⁊ potens / dominus potens in ca.tua no
prelio. Attollite portas principes ve bis.
stras ⁊ eleuamini porte eternales: et
introibit rex glorie. Quis est iste rex
glorie? dñs virtutū ipse est rex glie.

¶ Psalmus dauid. xxiiii.

Ad te domine leuaui animam
meam: deus meus in te confi
do non erubescam. Neq₃ irri-
deant me inimici mei: etenim vniuer-
si qui sustinent te / non confunden-
tur. Confundantur omnes iniqua
agentes: superuacue. Uias tuas do- 30.q.1.
mine demonstra mihi: ⁊ semitas tu- c.de his.
as edoce me. Dirige me in veritate
tua ⁊ doce me: quia tu es deus salua-
tor me⁹/ ⁊ te sustinui tota die. Remi-
niscere miserationū tuarū dñe: et mi-
sericordiarū tuarum q̄ a seculo sunt.

Delicta iuuentutis mee: et ignoran-
tias meas ne memineris. Secũdum mi-
sericordiã tuã memento mei tu: ꝓpter
bonitatem tuã dñe. Dulcis et rectus
dñs: ꝓpter hoc legẽ dabit delinquen-
tibus in via. Diriget mansuetos in
iudicio: docebit mites vias suas.
Uniuerse vie dñi mĩa et veritas: re-
quirẽtibus testamẽtum eius et testimo-
nia eius. Propter nomẽ tuũ dñe: pro-
piciaberis peccõ meo: multum est enim.
Quis est homo qui timet dñm: legem
statuit ei in via quã elegit. Anima eius in
bonis demorabit: et semẽ eius heredi-
tabit terrã. Firmamẽtum est dñs ti-
mentibus eum: et testamentũ ipsius
vt manifestet illis. Oculi mei semper
ad dñm: qm̃ ipse euellet de laqueo pe-
des meos. Respice in me et miserere
mei: qz vnicus et paup sum ego. Tri-
bulationes cordis mei multiplicate
sunt: de necessitatibus meis erue me.
Uide hũilitatẽ meã et laborẽ meum:
et dimitte vniuersa delicta mea. Re-
spice inimicos meos qm̃ multiplica-
ti sunt: et odio iniquo oderunt me.
Custodi aĩaz meã et erue me: nõ eru-
bescã / qm̃ speraui in te. Innocẽtes et
recti adheserunt mihi: qz sustinui te.
Libera deus isrl̃ ex oĩbus tribulationibus
suis. ¶ In finem Psal. dauid. xxv.

De pe. di. 2. c. vt co- Iudica me dñe qm̃ ego ĩ inno-
gnouerũt cẽtia mea ingressus sum: et in
de pe. di. dño sperans non infirmabor.
2. c. si em̃ Proba me dñe et tẽpta me: vre renes
24. q. 3. meos et cor meuz. Qm̃ mĩa tua ante
cũ quib⁹. oculos meos est: et cõplacui in veri-
tate tua. Non sedi cũ cõsilio vanita-
tis: et cũ iniqua gerẽtibus nõ introi-
bo. Odiui ecclesiã malignãtiũ: et cum
impiis non sedebo. Lauabo inter in-
nocentes manus meas: et circumda-
bo altare tuum dñe. Ut audiã vocem
laudis: et enarrẽ vniuersa mirabilia
tua. Dñe dilexi decorẽ domus tue: et
locum habitationis glĩe tue. Ne pdas
cum impiis deus aĩaz meã: et cũ viris
sanguinũ vitã meã. In quorũ mani-
bus iniquitates sunt: dextera eorum
repleta est muneribus. Ego autẽ in in-
nocẽtia mea ingressus sum: redime
24. q. 1. me et miserere mei. Pes meus stetit in
õibus. directo: in ecclesiis bñdicam te dñe.
¶ Ps. Dauid priusq̃ liniret. xxvi.
Dominus illuminatio mea / et
salus mea: quem timebo? Do-
minus protector vite mee: a quo tre-
pidabo? Dum appropiãt sup me no-
centes: vt edant carnes meas. Qui
tribulãt me inimici mei: ipsi infirma-
ti sunt et ceciderũt. Si cõsistant ad-
uersum me castra: non timebit cor
meũ. Si exurgat aduersum me pre-
lium: in hoc ego sperabo. Unam petij
a dño hanc requirã: vt inhabitem in
domo dñi oĩbus diebus vite mee. Ut
videã voluñtatẽ dñi: et visitẽ templũ
eius. Qm̃ abscõdit me in tabernacu-
lo suo in die malorũ: protexit me in
abscondito tabernaculi sui. In pe-
tra exaltauit me: et nũc exaltauit ca-
put meũ sup inimicos meos. Circui-
ui et immolaui in tabernaculo eius
hostiã vociferationis: cãtabo et psal-
mum dicã dño. Exaudi dñe vocẽ meã
qua clamaui ad te: miserere mei / et
exaudi me. Tibi dixit cor meũ exqui-
siuit te facies mea: faciẽ tuã dñe re-
quiram. Ne auertas faciẽ tuã a me:
ne declines in ira a seruo tuo. Adiu-
tor meus esto: ne derelinquas me: neq̃
despicias me deus salutaris meus.
Quoniã pater meus et mater mea de-
reliquerunt me: dñs autẽ assumpsit
me. Legẽ pone mihi dñe in via tua:
et dirige me ĩ semita recta ꝓpter ini-
micos meos. Ne tradideris me in
aĩas tribulãtium me: qm̃ insurrexe-
rũt in me testes iniqui: et mẽtita est
iniquitas sibi. Credo videre bona dñi:
in terra viuẽtiũ. Expecta dñm viri-
liter age: et cõfortẽt cor tuũ / et sustine
dñm. ¶ Psalmus ipsi Dauid. xxvij.
Ad te dñe clamabo deus meus
ne sileas a me: neq̃n taceas a
me: et assimilabor descẽdenti-
bus in lacũ. Exaudi dñe vocẽ depre-
cationis mee dum oro ad te: dum ex-
tollo manus meas ad tẽplum sanctuz
tuũ. Ne simul tradas me cum pecca-
toribus: et cũ operãtibus iniquitatẽ
ne perdas me. Qui loquuntur pacẽ hie. 9. c.
cum ꝓximo suo: mala autẽ in cordi-
bus eorũ. Da illis scdm opa eorũ: et scdm
nequitiã adinuẽtionũ ipsorũ. Secun-
dũ opa manuũ eorũ tribue illis: red-
de retributionẽ eorũ ipsis. Qm̃ non
intellexerũt opa dñi et ĩ opa manuũ
eius: destrues illos et nõ edificabis
eos. Benedictus dñs: qm̃ exaudiuit
vocẽ deprecationis mee. Dñs adiu-
tor meus et protector meus: et in ipso spe-
rauit cor meũ et adiutus sum. Et re-
floruit caro mea: et ex voluntate mea
confitebor ei. Dñs fortitudo plebis
sue: et protector saluationũ xpi sui est.

Saluum fac populum tuum dñe: et be
nedic hereditati tue: et rege eos et ex
tolle illos vsq; in eternum.
¶ Psalmus Dauid in consummatio
ne tabernaculi. xxviij.
J.95. 1 Afferte dño filii dei: afferte do
mino filios arietum. Afferte
dño gloriam et honorē, afferte
dño gloriā nomini ei9: adorate dñm i
atrio scō ei9. Uox dñi sup aq̄s, deus
maiestatis intonuit: dñs sup aq̄s mul
tas. Uox dñi in virtute: vox dñi in ma
gnificentia. Uox dñi confringētis ce
dros: et confringet dñs cedros libani.
Et comminuet eos tanq̄ vitulum liba
ni: et dilect9 quēadmodum fili9 vnicor
7 nium. Uox dñi intercidētis flāmam
ignis: vox dñi cōcutiētis desertum: et
commouebit dñs desertum cades. Uox
dñi preparantis ceruos, et reuelabit
cōdensa: et in tēplo ei9 omnes dicent
gloriā. Dñs diluuium inhabitare fa
cit: et sedebit dñs rex i eternum. Dñs
virtutem populo suo dabit: dñs bene
dicet populo suo in pace.
¶ Psalmus cantici in dedicatione
domus Dauid. xxix.
Exaltabo te dñe qm̄ suscepisti
me: nec delectasti inimicos me
os sup me. Dñe de9 me9 clama
ui ad te: et sanasti me. Dñe eduxisti
ab inferno animā meā: saluasti me a
descēdētib9 in lacū. Psallite dño san
cti ei9: et cōfitemini memorie sanctita
tis ei9. Qm̄ ira in indignatione ei9: et
vita in voluntate ei9. Ad vesperū de
morabit flet9: et ad matutinū leticia.
Ego autē dixi in abundātia mea: nō
6.q.1.ca. mouebor in eternū. Dñe in voluntate
unitare. tua: prestitisti decori meo virtutem.
Auertisti faciē tuā a me: et fact9 sum
cōturbatus. Ad te dñe clamabo: et ad
deum meum deprecabor. Que vtili
tas in sanguine meo: dum descendo
in corruptionē? Nunquid cōfitebitur
tibi puluis: aut annunciabit veritatē
tuā? Audiuit dñs et misertus est mei:
dñs factus est adiutor meus. Conuer
tisti planctum meum in gaudiū mi
hi: cōcidisti saccum meum, et circum
dedisti me leticia. Ut cantet tibi glo
ria mea et nō cōpungar: dñe de9 meus
in eternum confitebor tibi.
¶ In finē. Ps̄ Dauid pro extasi. xxx.
J.70. In te dñe speraui nō cōfundar
in eternū: in iustitia tua libe
ra me. Inclina ad me aurem
tuam: accelera vt eruas me. Esto mi
hi in deum protectorē et i domum refu
gii: vt saluū me facias. Quoniā forti
tudo mea et refugium meum es tu: et
propter nomen tuum deduces me et
enutries me. Educes me de laqueo
hoc quē abscōderunt mihi: qm̄ tu es
protector meus. In manus tuas cō Luc.23.f.
mēdo spiritum meum: redemisti me
dñe deus veritatis. Odisti obseruan
tes vanitates supuacue. Ego autē in
dño speraui: exultabo et letabor in mi
sericordia tua. Qm̄ respexisti humili
tatē meā: saluasti de necessitatib9 ani
mā meā. Nec cōclusisti me in manib9
inimici: statuisti in loco spacioso pe
des meos. Miserere mei dñe qm̄ tri
bulor: conturbatus est in ira oculus
meus, aīa mea et vēter meus. Qm̄ de
fecit in dolore vita mea: et anni mei in
gemitib9. Infirmata est in paupertate
virt9 mea: et ossa mea cōturbata sunt.
Super oēs inimicos meos fact9 sum
opprobrium vicinis meis valde: et ti
mor notis meis. Qui videbant me fo
ras fugerunt a me: obliuioni datus
sum tanq̄ mortuus a corde. Factus
sum tanq̄ vas perditum: quoniā au Hie.21.c.
diui vituperationē multor cōmoran
tium in circuitu. In eo dum conueni
rēt simul aduersum me: accipere ani
mam meā consiliati sunt. Ego autem
in te speraui dñe: dixi, deus meus es
tu: in manibus tuis sortes mee. Eri
pe me de manu inimicor meor: et a
persequētib9 me. Illustra faciē tuam
sup seruum tuum, saluum me fac in
misericordia tua dñe: nō cōfundar qm̄
inuocaui te. Erubescāt impii et dedu
cant in infernū: muta fiāt labia dolo
sa. Que loquunt aduersus iustū iniq
tatē: in supbia et in abusione. Quam
magna multitudo dulcedinis tue do
mine: quā abscōdisti timētib9 te. Per
fecisti eis q̄ sperāt in te: in cōspectu fi
lior hoim. Abscōdes eos in abscōdi
to faciei tue: a cōturbatione hominū.
Proteges eos in tabernaculo tuo: a
cōtradictione linguarū. Bñdict9 dñs:
qm̄ mirificauit misericordiā suā mihi
in ciuitate munita. Ego autē dixi in
excessu mentis mee: proiect9 sum a fa
cie oculor tuor. Ideo exaudisti vocē
orationis mee: dum clamarem ad te.
Diligite dñm oēs sancti eius: quoniā
veritatē requiret dñs, et retribuet abun
danter facientibus superbiam. Uiri
liter agite et cōfortetur cor vestrum: B.16.
omnes qui speratis in domino.

¶ Ipsi Dauid intellectus. xxxi.
Rom. 4. Beati quorũ remisse sunt iniq-
De pe.di. tates:⁊ quorũ tecta sunt pctã.
1. voluissent. Beatꝰ vir cui non imputauit
dñs peccatũ:nec est in spũ eiꝰ dolus.
Quõ tacui inueterauerunt ossa mea:
dũ clamarẽ tota die. Quõ die ac no-
cte grauata est sup me manꝰ tua:con
uersus sum in erũna mea dũ cõfigit
spina. Delictũ meũ cognitũ tibi feci:
17.q.1.c. et iniustitiã meã non abscondi. Dixi
qui bona. confitebor aduersum me iniustitiam
De pe.di. meam dño:et tu remisisti impietatẽ
1.c.dixi:⁊ peccati mei. Pro hac orabit ad te ois
di.3.ca.il- sanctꝰ:in tẽpore oportuno. Uerũtñ
lud.⁊.1. in diluuio aquarũ multarũ:ad eũ nõ
q.1.nõ sa- approximabunt. Tu es refugiũ meũ
nat. a tribulatiõe q̃ circundedit me:exul-
tatio mea erue me a circũdãtibꝰ me.
Intellectum tibi dabo ⁊ instruã te in
via hac qua gradieris: firmabo super
te oclos meos. Nolite fieri sicut equꝰ
⁊ mulꝰ:quibꝰ non est intellectus. In
camo ⁊ freno maxillas eorũ constrin-
10 ge:q̃ non approximant ad te. Multa
flagella peccatoris:sperantẽ autẽ in
dño misericordia circundabit. Leta-
mini in dño ⁊ exultate iusti:⁊ gloria-
mini omnes recti corde.

¶ In finẽ. Psalmꝰ Dauid. xxxii.
Exultate iusti in dño:rectos de-
cet collaudatio. Confitemini
dño in cithara:in psalterio de-
cem chordarum psallite illi. Cantate
ei canticum nouũ:bene psallite ei in
vociferatiõe. Quia rectum est vbum
dñi:⁊ oia opera eius in fide. Diligit
misericordiam ⁊ iudicium:misericor
dia dñi plena est terra. Uerbo dñi ce-
li firmati sunt:⁊ spũ oris eiꝰ ois virtus
eorũ. Cõgregãs sicut in vtre aq̃s ma-
ris:ponens in thesauris abyssos. Ti-
meat dñm ois terra:ab eo autẽ cõmo
J.148. ueant oẽs inhabitãtes orbẽ. Quõ ipse
dixit et facta sunt:ipse mandauit et
creata sunt. Dñs dissipat cõsilia gen-
tium: reprobat autem cogitationes
populorũ:et reprobat consilia princi
pum. Cõsilium autẽ dñi in eternũ ma
net:cogitationes cordis eius in ge-
neratione ⁊ generationẽ. Beata gẽs
cuiꝰ est dñs deꝰ eiꝰ:populꝰ quẽ elegit
in hereditatem sibi. De celo respexit
dñs:vidit omnes filios hoim. De pre
parato habitaculo suo:respexit super
omnes q̃ habitãt terrã. Qui finxit si-
gillatim corda eorũ:q̃ intelligit oĩa
opa eorũ. Nõ saluat rex p multã virtu
tẽ:⁊ gigas nõ saluabit in multitudi-
ne virtutis sue. Fallax equꝰ ad salutem:
in abũdãtia autẽ virtutis sue nõ salua-
bit. Ecce oculi dñi sup metuẽtes eũ:⁊
in eis q̃ sperãt sup misericordia eius.
Ut eruat a morte aias eorũ:⁊ alat eos
in fame. Aia nr̃a sustinet dñm:qm̃ ad-
iutor ⁊ protector noster est. Q2 in eo le
tabit cor nostrũ:⁊ in noie scõ eiꝰ spe-
rauimus. Fiat mia tua dñe sup nos:
quẽadmodum sperauimꝰ in te.

¶ Dauid cum immutauit vultum
suũ corã Abimelech:⁊ dimisit eum
⁊ abiit. xxxiii.
Benedicã dñm in oi tẽpore:semp
laus eiꝰ in ore meo. In dño lau-
dabit aia mea:audiãt mãsueti ⁊ letẽ-
tur. Magnificate dñm mecũ:⁊ exalte
mus nomen eiꝰ in idipsum. Exquisiui
dñm ⁊ exaudiuit me:⁊ ex oibꝰ tribula
tionibꝰ meis eripuit me. Accedite ad
eũ ⁊ illuminamini:⁊ facies vestre nõ
cõfundent. Iste pauper clamauit et
dñs exaudiuit eũ:⁊ ex oibꝰ tribulatio-
nibꝰ eiꝰ saluauit eũ. Immittet angelꝰ
dñi in circuitu timẽtium eũ:⁊ eripiet
eos. Gustate ⁊ videte qm̃ suauis est
dñs:beatꝰ vir q̃ sperat in eo. Timete
dñm omnes sancti eiꝰ:qm̃ nõ est ino-
pia timẽtibꝰ eũ. Diuites eguerunt ⁊
esurierunt:inquirẽtes autẽ dñm nõ
minuent omni bono. Uenite filii au-
dite me:timorẽ dñi docebo vos. Quis 1. Pe.3.b.
est homo q̃ vult vitã:diligit dies vide- De pe.di.
re bonos? Prohibe linguam tuam a 4. hereti
malo:⁊ labia tua ne loquant dolum. ci.
Diuerte a malo ⁊ fac bonũ:inquire
pacẽ et persequere eã. Oculi dñi sup
iustos:⁊ aures eiꝰ in preces eorum.
Uultꝰ autẽ dñi super facientes mala:
vt perdat de terra memoriã eorum.
Clamauerunt iusti et dñs exaudiuit
eos:⁊ ex oibꝰ tribulationibꝰ eorũ libe-
rauit eos. Iuxta est dñs his q̃ tribula
to sunt corde:⁊ humiles spiritu salua
bit. Multe tribulationes iustorũ:⁊ de
oibus his liberabit eos dñs. Custodit
dñs oia ossa eorũ:vnũ ex his non con
teret. Mors peccatorũ pessima:⁊ qui
oderunt iustũ delinquent. Redimet
dñs animas seruorũ suorũ:⁊ non delin
quent omnes q̃ sperant in eo.

¶ Ipsi Dauid. xxxiiii.
Iudica dñe nocentes me:expu- J.39.
gna impugnantes me. Appre- J.59.
hende arma ⁊ scutũ:⁊ exurge
in adiutoriũ mihi. Effunde frameã ⁊
cõclude aduersus eos q̃ persequunt

me: dic aie mee salus tua ego sum.
Confundant⁊ reuereant: querētes
animā meam. Auertant retrorsum ⁊
confundant: cogitantes mihi mala.
Fiant tanq̄ puluis ante faciem ven-
ti: ⁊ angelus dñi coartans eos. Fiāt
vie illoꝝ tenebre ⁊ lubricum: ⁊ ange-
lus dñi persequens eos. Q̄m gratis
abscōderūt mihi interitū laquei sui:
supuacue exprobrauerūt aiam meā.
Ueniat illi laqueus quem ignorat/
et captio quam abscondit apprehen-
dat eū: ⁊ in laqueū cadat in idipsuꝫ.
Anima autē mea exultabit in dño:
et delectabit super salutari suo. Oia
ossa mea dicent: dñe qs similis tui?
Eripiēs inopē de manu fortioꝝ ei⁹:
egenū ⁊ pauperē a diripientib⁹ eum.
Surgentes testes iniqui: que ignora
bam interrogabāt me. Retribuebant
mihi mala pro bonis: sterilitatē aie
mee. Ego autē cū mihi molesti essēt:
induebar cilicio. Humiliabā in ieiu-
nio animā meā: ⁊ oratio mea in sinu
meo conuertet. Quasi pximū ⁊ quasi
fratrē nostrū sic cōplacebā: quasi lu-
gens et contristatus sic humiliabar.
15 Et aduersum me letati sunt ⁊ conue-
nerunt: cōgregata sunt super me fla-
gella et ignoraui. Dissipati sunt nec
cōpuncti/tentauerunt me subsanna
uerūt me subsannatione: frēduerunt
sup me dentib⁹ suis. Dñe quando re-
spicies: restitue animā meā a mali-
gnitate eoꝝ: a leonibus vnicā meam.
Confitebor tibi in ecclesia magna: in
populo graui laudabo te. Nō supgau
deant mihi qui aduersant mihi ini-
que: q̄ oderunt me gratis ⁊ annuunt
1.Joã.3.d oculis. Q̄m mihi quidem pacifice lo-
quebant: ⁊ in iracundia terre loquen
tes dolos cogitabāt. Et dilatauerunt
sup me os suū: dixerūt euge euge: vi-
derūt oculi nostri. Uidisti dñe ne si-
leas: dñe ne discedas a me. Exurge
et intende iudicio meo deus meus ⁊
dñs meus in causam meam. Judica
me sm iustitiā tuā dñe deus meus: et
non supergaudeāt mihi. Non dicant
in cordib⁹ suis euge euge aie nostre:
nec dicāt deuorabimus eum. Erube-
scant ⁊ reuereātur simul: qui gratu-
lantur malis meis. Induant confu-
sione ⁊ reuerētia: q̄ maligna loquun-
tur suꝑ me. Exultent ⁊ letent qui vo-
lūt iustitiā meā: ⁊ dicāt semp magni-
ficet dñs/qui volunt pacē serui eius.
Et lingua mea meditabitur iustitiā
tuam: tota die laudem tuam.

¶ In finē seruo dñi Dauid. xxxv.

Dixit iniustus vt delinquat in se- 37.di.ca.
metipso: non est timor dei ante ideo.
oculos eius. Quoniam dolose egit in 11.q.3.ca.
conspectu ei⁹: vt inueniat iniquitas excellen-
eius ad odium. Uerba oris ei⁹ iniq- tissimus.
tas ⁊ dolus: noluit intelligere vt be-
ne ageret. Iniquitatē meditatus est
in cubili suo: astitit oī vie non bone/
maliciā autē non odiuit. Dñe in celo
mia tua: ⁊ veritas tua vsq ad nubes.
Justitia tua sicut montes dei: iudi-
cia tua abyssus multa. Homines ⁊ iu
menta saluabis dñe: quemadmodū
multiplicasti miam tuam deus. Filii
autē hoim in tegmine alarū tuarum
sperabunt. Inebriabunt ab vbertate
domus tue: ⁊ torrente voluptatis tue
potabis eos. Q̄m apud te est fons vi
te: ⁊ in lumine tuo videbimus lumen.
Pretende miam tuā scientibus te: et
iustitiā tuam his q̄ recto sunt corde.
Non veniat mihi pes superbie: ⁊ ma
nus peccatoris non moueat me. Ibi
ceciderunt q̄ operant iniqtatē: expul
si sunt nec potuerunt stare.

¶ Ipsi Dauid. xxxvi.

Noli emulari in malignantibus:
neq3 zelaueris facientes iniqta-
tem. Quoniā tanq̄ fenum velociter
arescent: ⁊ quēadmodum olera her-
barū cito decident. Spera in dño et
fac bonitatē: ⁊ inhabita terram ⁊ pa
sceris in diuitiis eius. Delectare in
dño: ⁊ dabit tibi petitiōes cordis tui.
Reuela dño viā tuā ⁊ spera in eo: ⁊
ipse faciet. Et educet quasi lumē iusti
tiā tuā ⁊ iudicium tuum tanq̄ meri
diem: subditus esto dño ⁊ ora eum.
Noli emulari in eo qui prosperat in
via sua: in hoīe faciente iniustitias.
Desine ab ira ⁊ derelinque furorem:
noli emulari vt maligneris. Q̄m qui
malignant exterminabunt: sustinen
tes autē dominū ipsi hereditabūt ter
ram. Et adhuc pusillū ⁊ non erit pec-
cator: ⁊ queres locū eius ⁊ non inue-
nies. Mansueti autē hereditabūt ter-
ram: ⁊ delectabūtur in multitudine
pacis. Obseruabit peccator iustum: ⁊
stridebit sup eum dentib⁹ suis. Dñs
autē irridebit eū: q̄m pspicit q̄ veniat
dies ei⁹. Gladiū euaginauerūt pctō-
res: intēderunt arcū suum. Ut deci-
piant pauperē ⁊ inopē: vt trucident
rectos corde. Gladius eoꝝ intret in
corda ipsoꝝ: ⁊ arcus eoꝝ cōfringat.

Melius est modicum iusto: sup diui-
tias peccatoꝝ multas. Qm̄ brachia
peccatoꝝ conterent: confirmat autē
iustos dn̄s. Nouit dn̄s dies immacu-
latoꝝ: ꝛ hereditas eoꝝ in eternū
erit. Non cōfundent in tēpore malo/
et in dieb⁹ famis saturabunt: qꝛ pec-
catores peribunt. Inimici vero dn̄i
moꝝ vt honorificati fuerint ꝛ exalta
ti: deficiētes quēadmodum fum⁹ de-
ficiēt. Mutuabit peccator ꝛ non sol-
uet: iustus autē miseret et retribuet.
Qꝛ benedicētes ei hereditabunt ter-
rā: maledicentes autē ei disperibunt.
Apud dn̄m gressus hoīs dirigent: et
viā ei⁹ volet. Cum ceciderit nō colli-
detur: qꝛ dn̄s supponit manum suā.
Iunior fui etenī senui: ꝛ non vidi iu-
stum derelictū/ nec semē eius querēs
panē. Tota die miseret ꝛ cōmodat: ꝛ
semē illius in benedictione erit. De-
clina a malo et fac bonū: et inhabita
in seculum seculi. Qꝛ dn̄s amat iudi-
B.33. cium: ꝛ nō derelinquet sanctos suos:
in eternum cōseruabunt. Iniusti pu
nientur: et semē impioꝝ peribit. Iu-
sti autē hereditabunt terrā: ꝛ inhabi
tabunt in seculū seculi sup eā. Os iu-
sti meditabit sapientiā: et lingua ei⁹
loquet iudiciū. Lex dei eius in corde
ipsius: ꝛ nō supplantabuntur gressus
24.q.3.c. ei⁹. Cōsiderat peccator iustū: ꝛ querit
no i ppe. mortificare eum. Dn̄s autē nō dere-
linquet eum in manib⁹ ei⁹: nec dāna-
bit eum cum iudicabit illi. Expecta
dn̄m et custodi viā ei⁹: ꝛ exaltabit te
vt hereditate capias terrā. cū perie-
rint peccatores videbis. Vidi impiū
superexaltatū: ꝛ eleuatū sicut cedros
libani. Et trāsiui ꝛ ecce nō erat: quesi
ui eum/ ꝛ non est inuentus loc⁹ eius.
Custodi innocentiā ꝛ vide equitatē:
qm̄ sunt reliqe homini pacifico. Iniu
sti autē disperibūt: simul reliquie im
pioꝝ interibunt. Sal⁹ autē iustorum
a dn̄o: ꝛ protector eoꝝ in tēpore tribula
tionis. Et adiuuabit eos dn̄s ꝛ libera
bit eos: ꝛ eruet eos a peccatoribus et
saluabit eos: qꝛ sperauerunt in eo.

¶ Psalmus Dauid in rememoratio-
ne diei sabbati. xxxvii.

B.6. Domine ne in furore tuo arguas
me: neq̄ i ira tua corripias me.
Quoniam sagitte tue infixe sunt mi-
hi: et confirmasti super me manum
tuam. Non est sanitas in carne mea
a facie ire tue: nō est pax ossib⁹ meis
a facie peccatoꝝ meoꝝ. Qm̄ iniquita
tes mee supgresse sunt caput meū: et
sicut onus graue grauate sunt super
me. Putruerūt ꝛ corrupte sunt cica-
trices mee: a facie insipiētie mee. Mi De pe.di.
ser fact⁹ sum ꝛ curuatus sum vsq̄ in 3.c.totā.
finē tota die contristat⁹ ingrediebar.
Quoniā lūbi mei ipleti sunt illusioni
bus: ꝛ non est sanitas in carne mea.
Afflictus sum ꝛ humiliatus sum ni-
mis: rugiebā a gemitu cordis mei.
Dn̄e ante te om̄e desideriū meum: ꝛ
gemitus meus a te nō est abscōdit⁹.
Cor meum cōturbatum est: dereliquit
me virtus mea: et lumen oculorum
meoꝝ ꝛ ipsum non est mecū. Amici
mei et ꝓximi mei: aduersum me ap-
propinquauerunt ꝛ steterunt. Et qui
iuxta me erant de longe steterunt: et
vim faciebāt q̄ querebāt animā meā.
Et qui inquirebant mala mihi/ locuti De pe.di.
sunt vanitates: ꝛ dolos tota die medi 1.c.i actio
tabant. Ego autē tanq̄ surdus nō au ne.
diebam: et sicut mutus non aperiēs
os suum. Et factus sum sicut homo
non audiēs: ꝛ nō habēs in ore suo re-
dargutiones. Qm̄ in te dn̄e speraui:
tu exaudies me dn̄e de⁹ meus. Quia
dixi nequādo supergaudeāt mihi ini
mici mei: ꝛ dū comouent pedes mei
sup me magna locuti sunt. Qm̄ ego
in flagella parat⁹ sum: ꝛ dolor meus
in cōspectu meo semper. Quoniā ini
quitatē meā annunciabo: ꝛ cogitabo
pro peccato meo. Inimici autē mei
viuunt/ ꝛ cōfirmati sunt super me: et
multiplicati sunt qui oderunt me ini
que. Qui retribuunt mala ꝓ bonis/
detrahebant mihi: quoniā sequebar
bonitatem. Ne derelinquas me dn̄e
deus meus: ne discesseris a me. Intē
de in adiutorium meum: dn̄e deus sa
lutis mee.

¶ In finem pro idithum canticum
Dauid. xxxviii.

Dixi custodiam vias meas: vt
non delinquam in lingua mea.
Posui ori meo custodiam: cum consi
steret peccator aduersum me. Obmu
tui ꝛ humiliatus sum ꝛ silui a bonis:
et dolor meus renouatus est. Conca-
luit cor meum intra me: ꝛ in medita
tione mea exardescet ignis. Locut⁹
sum in lingua mea: notū fac mihi do
mine finē meū. Et numerum dierum
meorum quis est? vt sciam quid desit
mihi. Ecce mēsurabiles posuisti dies
meos: et substantia mea tanq̄ nihi-
lum ante te. Veruntamē vniuersa va

nitas: omnis homo viuens. Uerun-
tamen in imagine pertrāsit homo:
37.dis.c. sed et frustra conturbatur. Thesau
nonne. rizat: et ignorat cui congregabit ea.
Et nunc que est expectatio mea? nōn-
ne dñs? et substātia mea apud te est?
Ab omnibus iniquitatibus meis erue me:
opprobriū insipiēti dedisti me. Ob-
mutui et non aperui os meum: quo-
niam tu fecisti / amoue a me plagas
tuas. A fortitudine manus tue ego
defeci in increpationibus: ppter ini-
quitatem corripuisti hominē. Et ta-
bescere fecisti sicut araneā animam
eius: veruntamen vane conturbatur
omnis homo. Exaudi orationē meam
dñe et deprecationē meā: auribus per-
cipe lachrymas meas. Ne sileas quo-
niā aduena ego sum apud te et pere-
grinus: sicut omnes patres mei. Re-
mitte mihi vt refrigerer priusq̄ ab-
eam: et amplius non ero.

¶ In finem Psalmus dauid. xxxix.

Expectans expectaui dñm: et in-
tendit mihi. Et exaudiuit pre-
ces meas / et eduxit me de lacu mise-
rie: et de luto fecis. Et statuit supra
petram pedes meos: et direxit gres-
sus meos. Et immisit in os meum
heb.10.b. canticum nouum: carmen deo no-
stro. Uidebūt multi et timebūt: et spe-
rabūt in dño. Beatus vir cuius est no-
men dñi spes eius: et non respexit in
vanitates / et insanias falsas. Mul-
ta fecisti tu domine deus meus mi-
rabilia tua: et cogitationibus tuis non
est qui similis sit tibi. Annunciaui et
locutus sum: multiplicati sunt sup
numerū. Sacrificiū et oblationē no-
luisti: aures autē perfecisti mihi. Ho-
locaustū et pro peccato non postula-
sti: tūc dixi ecce venio. In capite li-
bri scriptū est de me vt facerē volun-
tatem tuā: deus meus volui / et legē
tuā in medio cordis mei. Annūciaui
iustitiā tuā in ecclesia magna: ec-
ce labia mea nō phibebo dñe tu sci-
sti. Iustitiā tuā nō abscōdi in corde
meo: veritatē tuā et salutare tuū di-
xi. Non abscondi misericordiā tuā
et veritatē tuam: a cōcilio multo. Tu
autē dñe ne lōge facias miseratiōes
tuas a me: mīa tua et veritas tua sem-
per susceperūt me. Quoniā circūde-
derūt me mala quorū nō est nume-
J.68. rus: cōprehenderūt me iniquitates
mee / et nō potui vt viderē. Multipli-
cate sūt super capillos capitis mei:
et cor meū dereliquit me. Cōplaceat .J.69.
tibi dñe vt eruas me: dñe ad adiuuā-
dū me respice. Confundātur et reue-
reant simul / qui querūt animā meā
vt auferāt eā. Conuertantur retror-
sum et reuereant: q̄ volunt mihi ma-
la. Ferant cōfestim cōfusionē suam:
qui dicunt mihi euge euge. Exultent
et letentur sup te oēs querentes te: et
dicant semp magnificet dñs qui dili-
gunt salutare tuū. Ego autē mendi-
cus sum et pauper: dñs sollicitus est
mei. Adiutor meus et protector meus
tu es: deus meus ne tardaueris.

¶ In finem Psalmus Dauid. xl.

Beatus qui intelligit super ege-
nū et pauperem: in die mala li-
berabit eū dñs. Dñs conseruet eum
et viuificet eum / et beatum faciat eū
in terra: et non tradat eū in animam
inimicorū eius. Dñs opē ferat illi su-
per lectum doloris eius: vniuersum
stratum eius versasti in infirmitate
eius. Ego dixi dñe miserere mei: sa-
na animam meam quia peccaui tibi.
Inimici mei dixerūt mala mihi: quā-
do morietur et peribit nomen eius? Et
si ingrediebatur vt videret vana lo-
quebatur cor eius: cōgregauit iniq-
tatem sibi. Egrediebatur foras: et lo-
quebatur in idipsum. Aduersum me
susurrabāt omnes inimici mei: aduer- Fo.di.c.
sum me cogitabāt mala mihi. Uer- ponderet
bū iniquū constituerunt aduersum et.c.sacer-
me: nunquid qui dormit nō adiiciet vt dotes.
resurgat? Etenim homo pacis mee in
quo speraui / q̄ edebat panes meos:
magnificauit super me supplanta-
tionē. Tu autē dñe miserere mei / et
resuscita me: et retribuā eis. In hoc
cognoui quoniā voluisti me: quoniam non
gaudebit inimicus meus sup me. Me
autē propter innocentiā suscepisti:
et confirmasti me in conspectu tuo
in eternū. Bñdictus dñs deus israel
a seculo et vsq̄ in seculum: fiat fiat.

¶ In finem intellectus filijs Core
Psalmus. xli.

Quemadmodū desiderat cer-
uus ad fontes aquarum: ita
desiderat aīa mea ad te deus.
Sitiuit aīa mea ad deū fontē viuū:
quādo veniam et apparebo ante fa-
ciē dei? Fuerūt mihi lachryme mee
panes die ac nocte: dū dicitur mihi
quotidie vbi est deus tuus? Hec re-
cordatus sum / et effudi in me animā
meā: quoniam trāsibo in locū tabernaculi

admirabilis vsq ad domum dei. In
voce exultationis ꝛ cōfessionis: so-
J.42. nus epulātis. Quare tristis es aīa
mea: ꝛ quare cōturbas me? Spera
in deo quoniā adhuc ꝯfitebor illi: sa-
lutare vultus mei ꝛ deus meus. Ad
meipsum aīa mea cōturbata est: ꝓ-
pterea memor ero tui de terra iorda-
nis ꝛ Hermonij a monte modico.
Abyssus abyssū inuocat: in voce ca-
taractarum tuaruꝫ. Oīa excelsa tua
ꝛ fluctus tui: sup me transierunt. In
die mādauit dñs misericordiā suā: ꝛ
nocte canticū eius. Apud me oratio
deo vite mee: dicā deo susceptor me⁹
es. Quare oblit⁹ es mei: ꝛ quare cō-
tristatus incedo dū affligit me ini-
micus? Dū cōfringuntur ossa mea: ex-
probrauerūt mihi qui tribulant me
inimici mei. Dū dicūt mihi p singu-
los dies vbi est deus tuus: quare tri-
stis es anima mea: et quare contur-
bas me? Spera in deo quoniam ad-
huc confitebor illi: salutare vultus
mei ꝛ deus meus.

Psalmus Dauid. xlij.

Iudica me deus ꝛ discerne cau-
sam meam de gēte non sctā: ab
homine iniquo ꝛ doloso erue me. Qui-
tu es deus fortitudo mea: quare me
repulisti: ꝛ quare tristis incedo dum
affligit me inimicus? Emitte lucem
tuam ꝛ veritatē tuam: ipsa me dedu-
xerūt et adduxerunt in montē san-
ctū tuū et in tabernacula tua. Et in-
troibo ad altare dei: ad deū qui letifi-
B.41. cat iuuentutem meā. Cōfitebor tibi
in cithara deus deus meus: quare
tristis es aīa mea? ꝛ quare ꝯturbas
me? Spera i deo qm̄ adhuc ꝯfitebor
illi: salutare vult⁹ mei ꝛ deus meus.

In finem filijs Core ad intelle-
ctum. xliij.

Deus auribus nostris audiui-
mus: patres nostri annūciaue-
rūt nobis. Opus quod operatus es
in diebus eorum: ꝛ in diebus antiq̄s.
Manus tua gentes disperdidit et
plantasti eos: afflixisti populos ꝛ ex-
pulisti eos. Nec enim in gladio suo
possederunt terram: ꝛ brachiū eorū
nō saluauit eos. Sed dextera tua et
brachiū tuū ꝛ illuminatio vultus tui:
qm̄ ꝯplacuisti in eis. Tu es ipse rex
me⁹ ꝛ de⁹ meus: qui mādas salutes
iacob. In te inimicos nr̄os vētilabi-
mus cornu: ꝛ in noīe tuo spernemus
insurgētes in nobis. Nō em̄ in arcu
meo sperabo: ꝛ gladius me⁹ non sal-
uabit me. Saluasti em̄ nos de affli-
gētib⁹ nos: ꝛ odiētes nos ꝯfudisti.
In deo laudabimur tota die: ꝛ in no-
mine tuo ꝯfitebimur in seculū. Nūc
aūt repulisti ꝛ cōfudisti nos: et non
egredieris de⁹ in virtutib⁹ nr̄is. Auer-
tisti nos retrorsum post inimicos no-
stros: ꝛ qui oderūt nos diripiebant
sibi. Dedisti nos tanq̄ oues escarū:
ꝛ in gētib⁹ dispersisti nos. Uendidi-
sti populū tuū sine precio: et nō fuit
multitudo in comutatiōib⁹ eorum.
Posuisti nos opprobriū vicinis no-
stris: subsannationē et derisum his
q̄ sunt in circuitu nr̄o. Posuisti nos
in similitudinē gentibus: ꝯmotionē
capitis in populis. Tota die verecū-
dia mea ꝯtra me est: ꝛ cōfusio faciei
mee cooperuit me. A voce exprobrā-
tis ꝛ obloquētis: a facie inimici ꝛ ꝑ-
sequētis. Hec oīa venerunt sup nos:
nec obliti sumus te: ꝛ iniq̄ nō egim⁹
i testamēto tuo. Et nō recessit retro
cor nostrū: et declinasti semitas no-
stras a via tua. Qm̄ hūiliasti nos i
loco afflictiōis: ꝛ cooperuit nos vm-
bra mortis. Si obliti sumus nomen
dei nostri: ꝛ si expādim⁹ manus no-
stras ad deū alienū. Nōne deus re-
quiret ista: ipse enim nouit abscōdi-
ta cordis. Qm̄ ꝓpt̄ te mortificamur Ro.8.f.
tota die: estimati sum⁹ sicut oues oc-
cisiōis. Exurge q̄re obdormis dñe?
exurge ꝛ ne repellas in finē. Quare
faciē tuā auertis? obliuisceris inopie
nr̄e: ꝛ tribulationis nr̄e? Qm̄ hūilia-
ta est in puluere aīa nr̄a: cōglutina-
tus est in terra vēter nr̄. Exurge dñe
adiuua nos: ꝛ redime nos ꝓpter no-
men tuū.

In finē ꝓ his qui cōmu-
tabuntur filijs Core ad intellectum
canticum pro delicto. xliiij.

Eructauit cor meum verbū bo-
nū: dico ego opera mea regi.
Lingua mea calamus scribe: veloci-
ter scribentis. Speciosus forma pre
filijs hominum / diffusa est gratia
in labijs tuis: propterea bñdixit te
de⁹ in eternū. Accingere gladio tuo
super femur tuū: potentissime. Spe-
cie tua ꝛ pulchritudine tua: intende
ꝓspere ꝓcede ꝛ regna. Propter ve-
ritatē ꝛ māsuetudinem et iustitiā: et
deducet te mirabiliter dextera tua.
Sagitte tue acute: populi sub te ca-
dent: in corda inimicorū regis. Se- Heb.1.a.
des tua deus in seculū seculi: virga

directiōis virga regni tui. Dilexisti
iustitiā ꝛ odisti iniquitatē: ꝓpterea
vnxit te deus de⁹ tu⁹ oleo leticie: pre
cōsortibus tuis. Myrrha ꝛ gutta et
casia a vestimentis tuis a domibus
eburneis: ex q̇bus delectauerūt te fi-
lie regū i honore tuo. Astitit regina
a dextris tuis in vestitu deaurato:
circūdata varietate. Audi filia ꝛ vi-
de ꝛ inclina aurē tuā: et obliuiscere
populū tuū et domum patris tui. Et
concupiscet rex decorē tuū: qm̄ ipse
est dn̄s de⁹ tuus/ ꝛ adorabunt eū. Et
filie tyri in munerib⁹: vultū tuū de-
precabūtur oēs diuites plebis. Oīs
gl'ia ei⁹ filie regis ab int⁹ i fimbriis
aureis: circumamicta varietatibus.
Adducētur regi virgines post eam:
proxime ei⁹ afferent̄ tibi. Afferent̄ i
68.di.c. leticia ꝛ exultatione: adducentur in
quorū vi- templū regis. Pro patrib⁹ tuis na-
ces. ti sunt tibi filii: cōstitues eos princi-
pes sup oēm t'rā. Memores erūt no-
minis tui dn̄e: i oī gn̄atiōe ꝛ gn̄atio-
nē. Propt'ea ppl'i ꝯfitebūtur tibi in
eternū: ꝛ in seculū seculi. ¶ In finē
filiis core pro arcanis Psalm⁹. xlv.

DEus noster refugium ꝛ virtus:
adiutor in tribulationib⁹ q̄ in-
uenerunt nos nimis. Propterea nō
timebimus dum turbabitur terra: et
transferētur montes in cor maris.
Sonuerunt et turbate sunt aque eo-
rum: conturbati sunt montes in for-
titudine ei⁹. Fluminis impet⁹ letifi-
cat ciuitatē dei: sanctificauit taber-
naculum suū altissim⁹. Deus in me
dio eius non cōmouebitur: adiuua-
bit eā deus mane diluculo. Cōturba-
te sunt gētes ꝛ iclinata sunt regna:
dedit vocē suā mota est terra. Dn̄s
virtutū nobiscū: susceptor noster de⁹
iacob. Uacate et videte opa dn̄i que
posuit ꝓdigia super terrā: auferens
bella vsq₃ ad finē terre. Arcū conte-
ret ꝛ confringet arma: ꝛ scuta cōbu-
ret igni. Uenite et videte qm̄ ego sū
deus: exaltabor in gentib⁹ ꝛ exalta-
bor in terra. Dn̄s virtutū nobiscum:
susceptor noster deus iacob. ¶ In fi-
nē pro filiis core. Psalmus. xlvi.

OMnes gentes plaudite ma
nibus: iubilate deo in voce
exultationis. Quoniā dn̄s
excelsus terribilis: rex magn⁹ super
omnē terram. Subiecit populos no-
bis: ꝛ gentes sub pedibus nostris.
Elegit nobis hereditatē suā: speciē
iacob quem dilexit. Ascēdit deus in
iubilo: ꝛ dn̄s in voce tube. Psallite
deo nostro psallite: psallite regi nr̄o
psallite. Quoniā rex oīs terre de⁹:
psallite sapiēter. Regnabit deus su-
per gentes: deus sedet super sedem
sanctam suam. Principes populoꝝ
congregati sunt cū deo abrahā: quo
niam dii fortes terre vehemēter ele
uati sunt. ¶ Psalmus cantici filiis
core secunda sabbati. xlvii.

MAgnus dn̄s ꝛ laudabilis ni .J.144.
mis: in ciuitate dei nostri in
monte sancto eius. Funda-
tur exultatione vniuerse terre: mōs
Sion latera aquilonis/ ciuitas re-
gis magni. Deus in domibus eius
cognoscetur: cum suscipiet eā. Quo-
niā ecce reges terre cōgregati sunt:
conuenerunt in vnum. Ipsi vidētes
sic admirati sunt/ conturbati sunt/
commoti sunt: tremor apprehendit
eos. Ibi dolores vt parturientis: in
spū vehementi cōteres naues thar-
sis. Sicut audiuimus sic vidimus
in ciuitate domini virtutum/ in ciui
tate dei nostri: deus fundauit eā in
eternum. Suscepimus deus miseri-
cordiam tuam: in medio templi tui.
Secundum nomen tuum deus sic ꝛ
laus tua in fines terre: iustitia ple-
na est dextera tua. Letetur mōs sion
ꝛ exultent filie iude: propter iudicia
tua domine. Circundate sion ꝛ com
plectimini eam: narrate in turribus
eius. Ponite corda vestra in virtute
ei⁹: ꝛ distribuite domos ei⁹: vt enar-
retis in progenie altera. Quoniam
hic est de⁹ de⁹ nr̄ in eternū ꝛ in secu-
lum seculi: ipse reget nos in secula.
¶ In finē ꝓ filiis Core. Psal. xlviii.

AUdite hec omnes gentes: au
ribus percipite oēs qui ha-
bitatis orbem. Quiq₃ terrige-
ne et filii hominum: simul in vnum
diues ꝛ pauper. Os meum loquetur
sapientiam: ꝛ meditatio cordis mei
prudentiam. Inclinabo in parabo-
lam aurem meam: aperiam in psal-
terio propositionem meam. Cur ti-
mebo in die mala? iniquitas calca-
nei mei circumdabit me. Qui confi- 13.q.2.c.
dunt in virtute sua: et in multitu- in presenti.
dine diuitiarum suarum glorian-
tur. Frater non redimit redimet ho
mo: non dabit deo placationē suam.
Et preciū redemptionis anime sue:
et laborabit in eternum/ ꝛ viuet ad-

huc in finē. Nō videbit interitū cum
viderit sapiētes moriētes: simul insi
piens ⁊ stultꝰ peribūt. Et relinquēt
alienis diuitias suas: ⁊ sepulchra eo
rū domus illorū in eternum. Taber
nacula eorū in progenie ⁊ progenie:
vocauerunt noīa sua in terris suis.
Et homo cum ī honore esset non in
tellexit: cōparatus est iumentis insi
piētibꝰ / ⁊ similis factꝰ est illis. Hec
via illorū scandalum ipsis: ⁊ postea
in ore suo complacebūt. Sicut oues
ī inferno positi sunt: mors depascet
eos. Et dominabunt eorū iusti ī ma
tutino: et auxiliū eorū veterascet in
inferno a gloria eorū. Uerumtamen
deus redimet animā meā de manu
Job.27.d inferi: cū acceperit me. Ne timueris
cum diues factꝰ fuerit homo: ⁊ cum
multiplicata fuerit gloria domꝰ eiꝰ.
Quoniā cū interierit nō sumet oīa:
neqꝫ descendet cum eo gloria eius.
Q̄r anima eius in vita ipsius bñdi
cetur: cōfitebitur tibi cū benefeceris
ei. Introibit vsqꝫ ī progenies patrū
suorū: ⁊ vsqꝫ in eternū nō videbit lu
men. Homo cū in honore esset nō in
tellexit: comparatus est iumētis in
sipiētibus: ⁊ similis factus est illis.
¶ Psalmus Asaph. xlix.
Deus deorum dñs locutus est: ⁊
vocauit terrā. A solis ortu vsqꝫ
ad occasum: ex sion species decoris
eius. Deus manifeste veniet: deꝰ no
ster ⁊ non silebit. Ignis in cōspectu
eius exardescet: ⁊ in circuitu eiꝰ tem
pestas valida. Aduocauit celum de
sursum: ⁊ terram discernere populū
suum. Congregate illi sanctos eius:
qui ordināt testamentū eius sup sa
crificia. Et annunciabūt celi iustitiā
eius: quoniā deꝰ iudex est. Audi po
pulus meus et loquar israel ⁊ testi
ficabor tibi: deus deꝰ tuus ego sum.
Non in sacrificiis tuis arguā te: ho
locausta autē tua in conspectu meo
sunt semper. Non accipiā de domo
tua vitulos: neqꝫ de gregibꝰ tuis hyr
cos. Quoniā mee sunt oēs fere silua
rū: iumenta in montibꝰ ⁊ boues. Co
gnoui oīa volatilia celi: ⁊ pulchritu
do agri mecū est. Si esuriero non di
cam tibi: meus est enim orbis terre ⁊
plenitudo eius. Nunqd mānducabo
carnes taurorū: aut sanguinē hyrco
rū potabo? Immola deo sacrificium
laudis: et redde altissimo vota tua.
Et inuoca me ī die tribulatiōis: eruā
te ⁊ honorificabis me. Peccatori au
tē dixit deꝰ: quare tu enarras iusti
tias meas: ⁊ assumis testamentum
meū per os tuū? Tu vero odisti di
sciplinā: ⁊ proiecisti sermōes meos
retrorsum. Si videbas furem / curre
bas cū eo: ⁊ cū adulteris portionem 6.q.1.c.
tuā ponebas. Os tuū abūdauit ma ex merito
licia: ⁊ lingua tua cōcinnabat dolos.
Sedens aduersus fratrē tuū loque
baris / ⁊ aduersus filium matris tue
ponebas scādalū: hec fecisti ⁊ tacui.
Existimasti inique ꝙ ero tui similis:
arguā te ⁊ statuā ꝯtra faciē tuā. In
telligite hec qui obliuiscimini deū:
nequādo rapiat ⁊ nō sit qui eripiat.
Sacrificiū laudis honorificabit me:
et illic iter q̄ ostēdā illi salutare dei.
¶ In finem Psalmꝰ dauid cum ve
nit ad eum Nathan propheta: quan
do intrauit ad Bersabee. l.
Miserere mei deꝰ: secūdū ma .f.55.
gnā miām tuā. Et scdꝫ multi .f.56.
tudinē miserationū tuarū: de pe.di.
dele iniquitatē meam. Amplius la 3.c.totā.
ua me ab iniquitate mea: ⁊ a pecca de pe.dis.
to meo munda me. Qm̄ iniquitatē 3.c.illud.
meā ego cognosco: ⁊ pctm̄ meum cō
tra me est semp. Tibi soli peccaui / et
malum corā te feci: vt iustificeris in
sermonibꝰ tuis et vincas cum iudi
caris. Ecce enim in iniquitatibꝰ ꝯce
ptus sum: ⁊ in peccatis cōcepit me
mr̄ mea. Ecce eñ veritatē dilexisti:
incerta ⁊ occulta sapientie tue ma
nifestasti mihi. Asperges me hysso 50.di.cū
po ⁊ mundabor lauabis me: ⁊ super exaudie
niuem dealbabor. Auditui meo da ro.
bis gaudium ⁊ leticiā: ⁊ exultabunt de pe.dis.
ossa humiliata. Auerte faciem tuā a 2.c.vt co
peccatis meis: ⁊ oēs iniqtates meas gnouerūt
dele. Cor mundum crea in me deus:
⁊ spiritū rectū innoua in visceribus
meis. Ne proiicias me a facie tua: ⁊
spm̄ sanctū tuum ne auferas a me.
Redde mihi leticiā salutaris tui: et
spiritu principali cōfirma me. Doce
bo iniquos vias tuas: ⁊ impii ad te
cōuertentur. Libera me de sanguini
bus deus deꝰ salutis mee: et exulta
bit lingua mea iustitiā tuā. Dñe la 50.di.c.
bia mea aperies: ⁊ os meū annūcia pōderet.
bit laudē tuam. Quoniā si voluisses
sacrificiū dedissem: vtiqꝫ holocaustis
non delectaberis. Sacrificiū deo spi
ritus cōtribulatus: cor contritum et
humiliatū deus nō despicies. Beni de pe.di.1
gne fac dñe ī bona volūtate tua syō: in actiōe.

ut edificentur muri hierusalē. Tūc acceptabis sacrificiū iustitie oblationes et holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

¶ In finē intellect⁹ David cū venit Doec idumeus et annūciauit saul ⁊ dixit: venit david i domū abimelech. li.

QUid gloriaris ī malitia: qui potens es in iniquitate? Tota die iniustitiā cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolum. Dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatē magis q̄ loqui equitatem. Dilexisti oīa verba precipitationis: lingua dolosa. Propterea deus destruet te in finē: euellet te et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicē tuam de terra viuentium. Videbunt iusti et timebunt: et super eum ridebūt et dicēt: ecce homo q̄ nō posuit deū adiutorē suum. Sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum: et preualuit ī vanitate sua. Ego autem sicut oliua fructifera in domo dei: speraui in misericordia dei in eternum: ⁊ in seculū seculi. Confitebor tibi in sec̄lm q2 fecisti: et expectabo nomen tuum quoniam bonū est in conspectu sanctorum tuorum.

¶ In finem pro Amalech intelligentia David. lii.

ps.13. DIxit insipiens in corde suo: non est deus. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitatib⁹ non est qui faciat bonum. Deus de celo prospexit super filios hominū: vt videat si est intelligēs aut requirens roma.3.b. deū. Oēs declinauerunt simul inutiles facti sunt: nō est qui faciat bonū non est vsq; ad vnū. Nōne scient oēs qui operant iniquitatē: qui deuorant plebem meā vt cibū panis? Deū non inuocauerūt: illic trepidauerunt timore vbi non fuit timor. Q̄m deus dissipauit ossa eorū qui hoībus placent: confusi sunt/quoniā de⁹ spreuit eos. Quis dabit ex sion salutare israel? cū conuerterit dominus captiuitatem plebis sue: exultabit iacob et letabitur israel.

¶ In finem in carminibus intellectus David cum venissent Ziphei et dixissent ad Saul/nonne David absconditus est apud nos? liii.

DEus in nomine tuo saluum me fac: et in virtute tua iudica me. Deus exaudi orationem meam auribus percipe verba oris mei. Quoniā alieni insurrexerunt aduersum me/ et fortes quesierūt aīam meā: et non proposuerūt deū ante conspectū suū. Ecce eñ de⁹ adiuuat me: et dñs susceptor est aīe mee. Auerte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos. Voluntarie sacrificabo tibi: et 20.q.3.c. cōfitebor nomini tuo dñe q̄m bonum presens. est. Q̄m ex oī tribulatione eripuisti me: et super inimicos meos despexit oculus meus. ¶ In finē in carminibus intellectus David. liiii.

EXaudi deus orationem meam et ne despexeris deprecationem meā: intēde mihi ⁊ exaudi me. Contristat⁹ sum in exercitatione mea: et conturbatus sum a voce inimici/et a tribulatione peccatoris. Q̄m declinauerunt in me iniq̄tates: et in ira molesti erant mihi. Cor meum conturbatum est in me: et formido mortis cecidit super me. Timor et tremor venerunt super me: ⁊ cōtexerunt me tenebre. Et dixi/quis dabit mihi pennas sicut columbe: et volabo et requiescā? Ecce elōgaui fugiēs: et mansi in 7.q.1.ca. solitudine. Expectabā eū qui saluum aduersitas. me fecit: a pusillanimitate spiritus et tēpestate. Precipita dñe et diuide linguas eoꝝ: q̄m vidi iniquitatem et cōtradictionē in ciuitate. Die ac nocte circumdabit eā super muros eius iniq̄tas: et labor in medio eius et iniustitia. Et nō defecit de plateis eius vsura et dolus. Q̄m si inimicus me⁹ maledixisset mihi: sustinuissē vtiq;. Et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset: abscondissem me forsitan ab eo. Tu vero homo vnanimis: dux meus et notus me⁹. Qui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cum consensu. Veniat mors super illos: et descendāt in infernum viuentes. Quoniā nequitie in habitaculis eorū: in medio eorū. Ego autē ad deū clamaui: et dñs saluauit me. Vespere et mane et meridie narrabo et annūciabo: de pe.di. 4.c.non et exaudiet vocē meam. Redimet in vobis. pace aīam meam ab his qui appropinquant mihi: quoniā inter multos erant mecū. Exaudiet deus et humiliabit illos: qui est ante secula. Non enim est illis commutatio et non timuerunt deum: extendit manum suam in retribuendo. Cōtaminauerūt testamentum eius: diuisi sunt ab ira vultus eius: et appropinquauit cor

filius. Molliti sunt sermones eius su-
per oleum: et ipsi sunt iacula. Iacta
super dominum curam tuam et ipse
te enutriet: et non dabit in eternū flu-
ctuationem iusto. Tu vero deus de-
duces eos: in puteum interitus. Ui-
ri sanguinum et dolosi non dimidia-
bunt dies suos: ego autem sperabo
in te domine. ¶ In finem pro populo
qui a sanctis longe factus est/ David
in tituli inscriptione cum tenuerunt
eum Allophyli in Geth. lv.

MIserere mei deus quoniam
conculcauit me homo: tota
die impugnans tribulauit
me. Conculcauerunt me inimici mei
tota die: quoniā multi bellantes ad-
uersum me. Ab altitudine diei time-
bo: ego vero in te sperabo. In deo lau-
dabo sermones meos/ in deo spera-
ui: non timebo quid faciat mihi ca-
ro. Tota die verba mea execraban-
tur: aduersum me omnes cogitatio-
nes eorum in malum. Inhabitabunt
et abscondent: ipsi calcaneum meū
obseruabunt. Sicut sustinuerunt ani-
mam meam/ pro nihilo saluos faci-
es illos: in ira populos confringes.
Deus vitam meam annunciaui tibi:
posuisti lachrymas meas in conspe-
ctu tuo. Sicut et in promissione tua:
tunc conuertentur inimici mei retror-
sum. In quacunque die inuocauero
te: ecce cognoui quoniam deus meus
es. In deo laudabo verbum/ in domi-
no laudabo sermonē: in deo speraui/ nō
timebo quid faciat mihi homo. In
me sunt deus vota tua: que reddam
laudationes tibi. Quoniam eripuisti
animam meam de morte/ et pedes
.f.144. meos de lapsu: vt placeam corā deo
in lumine viuentium.
¶ In finem ne disperdas/ David in ti-
tuli inscriptione cum fugeret a facie
Saul in speluncam. lvi.

MIserere mei deus miserere
mei: quoniam in te confidit
anima mea. Et in vmbra ala-
rum tuarum sperabo: donec trans-
eat iniquitas. Clamabo ad deum al-
tissimum: deum qui benefecit mihi.
Misit de celo et liberauit me: dedit in
opprobrium conculcantes me. Mi-
sit deus misericordiā suam et verita-
tem suam/ et eripuit animam meam
de medio catulorū leonum: dormiui
conturbatus. Filii hominum dentes
eorum arma et sagitte: et lingua eo-
rum gladius acutus. Exaltare super
celos deus: et in omnem terram glo-
ria tua. Laqueum parauerunt pedi-
bus meis: et incuruauerunt animā
meam. Foderunt ante faciem meā
foueam: et inciderunt in eam. Paratū .f.107.
cor meum deus/ paratum cor meum:
cantabo et psalmum dicam domino.
Exurge gloria mea/ exurge psalteri-
um et cythara: exurgam diluculo. Cō-
fitebor tibi in populis domine: et psal-
mum dicā tibi in gentibus. Quoni-
am magnificata est vsque ad celos
misericordia tua: et vsq̄ ad nubes ve-
ritas tua. Exaltare super celos deus:
et super omnē terram gloria tua.
¶ In finem ne disperdas/ David in
tituli inscriptione. lvii.

SI vere vtiq̄ iustitiam loquimi-
ni: recte iudicate filii homi-
num. Etenim in corde iniqui-
tates operamini in terra: iniustitias
manus vestre concinnant. Alienati
sunt peccatores a vulua: errauerunt
ab vtero: locuti sunt falsa. Furor il-
lis secundum similitudinem serpen-
tis: sicut aspidis surde et obturantis
aures suas. Que non exaudiet vo-
cem incantantium: et venefici incan-
tantis sapienter. Deus conteret den-
tes eorum in ore ipsorum: molas leo-
num confringet dominus. Ad nihi-
lum deuenient tanq̄ aqua decurrēs:
intendit arcum suum donec infirmē-
tur. Sicut cera que fluit auferentur:
supercecidit ignis/ et non viderunt
solem. Priusq̄ intelligerent spine ve- 27.q.1.c.
stre rhamnum: sicut viuentes sic in viduas.
ira absorbet eos. Letabitur iustus cū
viderit vindictam: manus suas la-
uabit in sanguine peccatoris. Et di-
cet homo si vtique est fructus iusto:
vtiq̄ est deus iudicans eos in terra.
¶ In finem ne disperdas/ David in
tituli inscriptione quando misit Sa-
ul et custodiuit domum eius vt inter-
ficeret eum. lviii.

ERipe me de inimicis meis de-
us meus: et ab insurgentibus
in me libera me. Eripe me de
operantibus iniquitatem: et de viris
sanguinum salua me. Quia ecce ce-
perunt animam meam: irruerunt in
me fortes. Neque iniquitas mea/ ne-
q̄ peccatum meum domine: sine ini-
quitate cucurri et direxi. Exurge in
occursum meum et vide: et tu domi-
ne deus virtutum deus israel. Intende

de ad visitandas omnes gentes: nõ
miserearis omnibus qui operantur
iniquitatem. Convertentur ad vespe
ram et famem patientur ut canes: et
circuibunt civitatem. Ecce loquen-
tur in ore suo/et gladius in labiis eo-
rũ: quoniã quis audivit? Et tu domi-
ne deridebis eos: et ad nihilum de-
duces omnes gentes. Fortitudinem
meam ad te custodiam/quia deus
susceptor meus es: deus meus mise-
ricordia eius preveniet me. Deus o-
stendit mihi super inimicos meos ne
occidas eos: nequando obliviscãtur
populi mei. Disperge illos in virtu-
te tua: et depone eos protector meus
domine. Delictum oris eorum sermo
nem labiorum ipsorum: et compre-
hendantur in superbia sua. Et de exe
cratione et mendacio annunciabun-
tur in consummatione: in ira cõsum-
mationis et non erunt. Et scient quia
deus dominabitur iacob: et finium
J.eo. terre. Convertentur ad vesperam et
famem patientur ut canes: et cir-
cuibunt civitatem. Ipsi dispergẽtur
ad manducandum: si vero non fue-
rint saturati et murmurabunt. Ego
autem cantabo fortitudinem tuam:
et exaltabo mane misericordiam tu-
am. Quia factus es susceptor meus:
et refugium meum in die tribulatio-
nis mee. Adiutor meus tibi psallam/
quia deus susceptor meus es: deus
meus misericordia mea.

¶ In finem pro his qui cõmutabuntur
in tituli inscriptione ipsi David i do-
ctrinam cũ succẽdit Syriam Meso-
potamie: et Syriam Sobal: et cõuer-
tit Joab et percussit Edom in valle
Salinarum duodecim milia. lix.

DEus repulisti nos et destruxisti
nos: iratus es et misertus es no
bis. Commovisti terram et conturba
sti eam: sana contritiones eius quia
commota est. Ostendisti populo tuo
dura: potasti nos vino compunctio-
nis. Dedisti metuentibus te signifi-
cationem: ut fugiant a facie arc⁹. Et
liberentur dilecti tui: salvum fac de-
xtera tua et exaudi me. Deus locut⁹
est in sancto suo: letabor et partibor
sichimam/et convallem tabernaculo
.J.107. rũ metibor. Meus est galaad et me-
us est manasses: et ephraim fortitu-
do capitis mei. Juda rex meus: mo-
ab olla spei mee. In idumeam exten-
dam calceamentum meum: mihi a-
lienigene subditi sunt. Quis deducet
me in civitatem munitam? quis de-
ducet me usque in idumeam? Non-
ne tu deus qui repulisti nos: et non 23.q.3.c.
egredieris deus i virtutib⁹ nostris? sex.
Da nobis auxilium de tribulatione:
quia vana salus hominis. In deo facie
mus virtutem: et ipse ad nihilum de
ducet tribulantes nos.

¶ In finem in hymnis David. lx.

EXaudi de⁹ deprecationẽ meam:
intẽde orationi mee. A finibus
terre ad te clamavi dum anxiaretur
cor meum: in petra exaltasti me. De-
duxisti me quia factus es spes mea:
turris fortitudinis a facie inimici.
Inhabitabo in tabernaculo tuo in se
cula: protegar in velamento alarum
tuarum. Quoniam tu deus meus ex
audisti orationem meã: dedisti he-
reditatem timentibus nomen tuum.
Dies super dies regis adiicies: an-
nos eius usque in diem generationis
et generationis. Permanet in eter-
num in conspectu dei: misericordiã
et veritatem eius quis requiret? Sic
psalmum dicam nomini tuo in secu-
lum seculi: ut reddam vota mea de
die in diem. ¶ In finem pro Idithũ
Psalmus David. lxi.

NOnne deo subiecta erit ani-
ma mea? ab ipso enim saluta
re meũ. Nam et ipse deus me-
us et salutaris meus: susceptor me-
us non movebor amplius. Quousq̃
irruitis in hominẽ/interficitis uni-
versi vos: tanq̃ parieti inclinato/
et macerie depulse? Verumtamen
precium meum cogitaverunt repel-
lere/cucurri in siti: ore suo benedice-
bant/et corde suo maledicebant. Ve-
runtamen deo subiecta esto anima
mea: quoniã ab ipso patientia mea.
Quia ipse de⁹ meus et salvator me-
us adiutor meus non emigrabo. In
deo salutare meum et gloria mea: de-
us auxilii mei et spes mea in deo est.
Sperate in eo omnis cõgregatio po-
puli/effundite coram illo corda ve-
stra: deus adiutor noster in eternũ.
Verumtamen vani filii hominũ/mẽ-
daces filii hominum in stateris: ut
decipiãt ipsi de vanitate in idipsum.
Nolite sperare in iniquitate/et ra-
pinas nolite concupiscere: divitie si
affluãt/nolite cor apponere. Semel
locutus est deus/duo hec audivi:
quia potestas dei est/et tibi domine

misericordia: quia tu reddes vnicuique iuxta opera sua. ¶ Psalmus David cũ esset in deserto Idumee. lxii.

Deus deus meus: ad te de luce vigilo. Sitiuit in te aĩa mea: q̃ multipliciť tibi caro mea. In terra deserta inuia ⁊ inaquosa sic in sancto apparui tibi: vt viderem virtutez tuam et gloriã tuã. Quoniam melior est misericordia tua super vitas: labia mea laudabunt te. Sic benedicã te in vita mea: et in nomine tuo leuabo manus meas. Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea: et labiis exultationis laudabit os meuz. Sic memor fui tui super stratuz meum in matutinis meditabor in te: q2 fuisti adiutor meus. Et in velamento alarum tuarum exultabo adhesit anima mea post te: me suscepit dextera tua. Ipsi vero in vanũ quesierunt animã meã: introibunt in inferiora terre / tradentur in manus gladii: partes vulpium erunt. Rex vero letabitur in deo / laudabuntur omnes qui iurant in eo: quia obstructum est os loquentium iniqua.

¶ In finez Psalmus David. lxiii.

Exaudi deus orationẽ meaz cum deprecor: a timore inimici eripe animã meaz. Protexisti me a conuẽtu malignantiũ: a multitudine operantium iniquitatem. Quia exacuerunt vt gladium linguas suas intenderunt arcum rem amaram: vt sagittent in occultis immaculatũ. Subito sagittabunt eum et non timebunt: firmauerunt sibi sermonẽ neq̃. Narrauerunt vt absconderẽt laqueos: dixerunt quis videbit eos? Scrutati sunt iniq̃tates: defecerunt scrutantes scrutinio. Accedet homo ad cor altum: et exaltabiť deus. Sagitte paruulorum facte sunt plage eorum: et infirmate sunt contra eos lingue eorũ. Conturbati sunt omnes qui videbant eos: et timuit omnis homo. Et annunciauerunt opera dei: et facta eius intellexerunt. Letabitur iustus ĩ domino et sperabit in eo: ⁊ laudabuntur omnes recti corde.

¶ In finem Psalmus David. lxiiii.

Te decet hymn⁹ deus in sion: et tibi reddetur votum in hierusalem. Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet. Verba iniquorum preualuerunt super nos

De cõse. di.i.c.hi duo.

et impietatibus nostris tu propitiaberis. Beatus quez elegisti et assumpsisti: inhabitabit in atriis tuis. Replebimur in bonis domus tue: sanctum est templum tuum mirabile in equitate. Exaudi nos deus salutaris noster: spes omniũ finium terre / ⁊ in mari lõge. Preparãs montes in virtute tua accinctus potentia: qui conturbas pfundum maris / sonum fluctuum eius. Turbabuntur gentes et timebunt qui habitãt terminos a signis tuis: exitus matutini et vespere delectabis. Uisitasti terraz et inebriasti eam: multiplicasti locupletare eaz. Flumen dei repletum est aq̃s parasti cibuz illorũ: quoniã ita est p̃paratio eius. Riuos ei⁹ inebriãs / multiplica genimina eius: in stillicidiis eius letabitur germinans. Benedices corone anni benignitatis tue: et campi tui replebuntur vbertate. Pinguescent speciosa deserti: ⁊ exultatione colles accigenť. Induti sunt arietes ouiũ / et valles abũdabũt frumento: clamabunt etẽi hymnũ dicent.

¶ In finem Psalmus David. lxv.

Iubilate deo om̃is terra / psalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi ei⁹. Dicite deo q̃ terribilia sunt opa tua dñe: in multitudine virtutis tue mentientur tibi inimici tui. Om̃is terra adoret te et psallat tibi: psalmum dicat noĩ tuo. Uenite et videte opera dei: terribilis in consiliis sup filios hominum. Qui conuertit mare in aridã / in flumine pertrãsibunt pede: ibi letabimur in ipso. Qui dñatur in virtute sua in eternum / oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperãt / non exaltentur in semetipsis. Bñdicite gentes deuz nostrũ: et auditã facite vocez laudis eius. Qui posuit aĩam meã ad vitam et non dedit in commotionez pedes meos. Quoniam probasti nos deus: igne nos examinasti / sicut examinatur argẽtũ. Induxisti nos in laqueum / posuisti tribulationes in dorso nostro: imposuisti homines super capita nostra. Transiuimus per ignem et aquã: ⁊ eduxisti nos in refrigeriũ. Introibo in domũ tuam in holocaustis: reddã tibi vota mea / que distinxerunt labia mea. Et locutum est os meũ: in tribulatione mea. Holocausta medullata offerã tibi cum incenso arietum: offeram tibi boues cum hircis. Uenite audite et narrabo om-

.f.90.

nes qui timetis deũ: quãta fecit ani-
me mee. Ad ipsum ore meo clamaui
et exaltaui sub lingua mea. Iniqui-
tatem si aspexi in corde meo: non ex-
audiet dominus. Propterea exaudi-
uit deus: et attendit voci deprecatio-
nis mee. Benedictus deus: qui non
amouit orationẽ meam et mi̅am su-
am a me. ¶ In finẽ in hymnis Psal
mus cantici Dauid. lxvi.

DEus misereatur nostri et bene-
dicat nobis: illuminet vultum
suum super nos/ et misereatur nostri.
Ut cognoscamus in terra viam tu-
am: in omnibus gentibus salutare
tuum. Confiteantur tibi populi de-
us: confiteantur tibi populi omnes.
Letentur et exultent gentes quoniaꝫ
iudicas populos in equitate: et gen-
tes in terra dirigis. Confiteantur ti-
bi populi deus/ confiteantur tibi po-
puli omnes: terra dedit fructum su-
um. Benedicat nos deus deus no-
ster/ benedicat nos deus: et metuant
eum omnes fines terre.

¶ In finẽ Psalmus cãtici dauid. lxvii.

EXurgat deus et dissipentur ini-
mici eius: et fugiant qui oderũt
eum a facie eius. Sicut deficit fu-
mus deficiant: sicut fluit cera a facie
ignis: sic pereant peccatores a facie
dei. Et iusti epulentur et exultent in
conspectu dei: et delectentur in leti-
tia. Cantate deo psalmum dicite no-
mini eius: iter facite ei qui ascen-
dit super occasum: dominus nomen
illi. Exultate in conspectu eius/ tur-
babuntur a facie eius patris orpha-
norum: et iudicis viduarum. Deus
in loco sancto suo: deus qui inhabi-
tare facit vnius moris in domo.
Qui eduxit vinctos in fortitudine:
similiter eos qui exasperant qui ha-
bitãt in sepulchris. Deus cum egre-
24.q.1.c. dereris in conspectu populi tui: cum
olbus. pertransieris in deserto. Terra mo-
ta est/ etenim celi distillauerũt a fa-
cie dei sinai: a facie dei israel. Pluui-
23.q.6. am voluntariam segregabit deus he-
c.iãvero. reditati tue et infirmata est: tu vero
perfecisti eam. Animalia tua habi-
tabũt in ea: parasti in dulcedine tua
pauperi deus. Dominus dabit ver-
bum euangelizantibus: virtute mul-
ta. Rex virtutũ dilecti dilecti: et spe-
ciei domus diuidere spolia. Si dor-
miatis inter medios cleros pẽne co-
lumbe deargẽtate: et posteriora dor-
si eius in pallore auri. Dum discer-
nit celestis reges super eã/ niue deal-
babũtur in selmon: mons dei mons
pinguis. Mons coagulatus mons
pinguis: vt quid suspicamini mon-
tes coagulatos. Mõs in quo bñpla-
citum est deo habitare in eo: etenim
dominus habitabit in finem. Currus
dei decem milibus multiplex milia
letantium: dominus in eis in syna
in sancto. Ascendisti in altum cepi- eph. 4. b.
sti captiuitatẽ: accepisti dona in ho-
minibus. Etenim non credentes: in-
habitare dominũ deum. Benedictus
dominus die quotidie: prosperũ iter
faciet nobis deus salutarium nostro-
rum. Deus noster deus saluos faci-
endi: et domini domini exitus mor-
tis. Uerũtamen deus confringet ca-
pita inimicorũ suorum: verticem ca-
pilli perambulantium in delictis su-
is. Dixit dominus ex basan conuer-
tam: conuertam in profundum ma-
ris. Ut intinguatur pes tuus in san-
guine: lingua canum tuorum ex ini-
micis ab ipso. Uiderunt ingressus
tuos deus: ingressus dei mei regis
mei qui est in sancto. Preuenerunt
principes coniuncti psallentibus: in
medio iuuencularum tympanistria-
rum. In ecclesiis benedicite deo do-
mino: de fontibus israel. Ibi benia-
min adolescentulus: in mẽtis exces-
su. Principes iuda duces eorũ: prin-
cipes zabulon et principes nephtha-
lim. Manda deus virtuti tue: confir-
ma hoc deus quod operatus es in
nobis. A templo tuo in hierusalem:
tibi offerent reges munera. Incre-
pa feras arundinis cõgregatio tau-
rorum in vaccis populorũ: vt exclu-
dant eos qui probati sunt argento.
Dissipa gentes que bella volunt/ ve-
nient legati ex egypto: ethiopia pre-
ueniet manus eius deo. Regna ter-
re cãtate deo: psallite domino. Psal-
lite deo qui ascendit super celum ce-
li: ad orientẽ. Ecce dabit voci sue vo-
cem virtutis/ date gloriaꝫ deo super
israel: magnificentia eius et virtus
eius in nubib⁹. Mirabilis de⁹ in san-
ctis suis: deus israel ipse dabit virtu-
tem et fortitudinem plebi sue: benedi-
ctus deus. ¶ In finẽ pro iis qui com-
mutabuntur. Psal. Dauid. lxviii.

SAluum me fac deus: quoniam
intrauerunt aque vsqꝫ ad ani-
mam meã. Infixus sum in li-

mo profundi: et non est substantia.
A.ij. Ueni in altitudinem maris: et tēpe-
stas demersit me. Laboraui clamās
rauce facte sunt fauces mee: defece-
runt oculi mei / dum spero in deum
meum. Multiplicati sunt super ca-
pillos capitis mei: qui oderunt me
A.39. gratis. Confortati sunt qui persecu-
ti sunt me inimici mei iniuste: q̄ non
rapui tunc exsoluebam. Deus tu scis
insipientiā meam: et delicta mea a te
non sunt abscōdita. Non erubescāt
in me qui expectāt te domine: domi-
ne virtutum. Non cōfundātur super
me: qui querunt te deus israel. Quo-
niam propter te sustinui opprobrium:
operuit confusio faciē meam. Extra-
neus factus sum fratribus meis: et
Joan.2.c peregrinus filiis matris mee. Quo-
Ro.15.a. niā zelus domus tue comedit me: et
opprobria exprobrātium tibi ceciderunt
super me. Et operui in ieiunio
animā meam: et factum est in oppro
brium mihi. Et posui vestimentum
meū ciliciū: et factus sum illis in pa-
rabolam. Aduersum me loquebātur
qui sedebant in porta: et in me psal-
lebant qui bibebāt vinum. Ego vero
orationē meā ad te dñe: tēpus bene-
placiti deus. In multitudine miseri-
cordie tue exaudi me: in veritate sa-
lutis tue. Eripe me de luto vt nō in-
figar: libera me ab his qui oderunt
me / et de profundis aquarum. Nō me
demergat tēpestas aque neq̄ absor-
beat me profundum: neq̄ vrgeat super
me puteus os suū. Exaudi me domi-
ne quoniā benigna est misericordia
tua: scdm multitudinē miserationum
tuarum respice in me. Et ne auertas
faciem tuā a puero tuo: quoniam tri
bulor velociter exaudi me. Intende
anime mee et libera eā: propter inimi-
cos meos eripe me. Tu scis impro-
perium meū et confusionē meā: et re-
uerentiā meam. In cōspectu tuo sunt
omnes qui tribulant me: improperi-
um expectauit cor meū et miseriam.
Et sustinui qui simul contristaret et
nō fuit: et qui cōsolaret et nō inueni.
Et dederūt in escam meā fel: et in siti
Ro.11.b. mea potauerunt me aceto. Fiat mē-
sa eorū corā ipsis in laqueū: et in re-
tributiones et in scandalū. Obscurē-
tur oculi eorū ne videāt: et dorsum eorū
semp incurua. Effunde sup eos iram
tuā: et furor ire tue cōprehēdat eos.
Act.1.d. Fiat habitatio eorū deserta: et in ta-
bernaculis eorū nō sit qui inhabitet.
Quoniam quē tu percussisti psecuti sunt: et
sup dolorē vulnerū meorū addiderunt.
Appone iniquitatē sup iniquitatem
eorū: et nō intrēt in iustitiā tuā. Deleantur
de libro viuentiū: et cū iustis nō
scribant. Ego sum paup et dolens: sa-
lus tua deus suscepit me. Laudabo no-
men dei cum cantico: et magnificabo
eum in laude. Et placebit deo sup vi-
tulū nouellū: cornua producētē et vn-
gulas. Uideāt pauperes et letentur:
querite deū et viuet aīa vrā. Quoniam ex-
audiuit pauperes dñs: et vinctos su-
os nō despexit. Laudēt illū celi et ter-
ra: mare et omnia reptilia in eis. Quoniam
deus saluā faciet sion: et edificabun-
tur ciuitates iude. Et inhabitabunt
ibi: et hereditate acquirēt eam. Et se-
men seruorū eius possidebit eā: et q̄ dili-
gunt nomen eius habitabunt in ea.
¶ In finem dauid in rememorationem
eo q̄ saluum fecit eum dñs. lxix.
Deus in adiutorium meū inten-
de: dñe ad adiuuādum me festi-
na. Cōfundantur et reuereantur: qui
querunt animā meā. Auertantur re-
trorsum et erubescant: qui volunt mi-
hi mala. Auertant statim erubescen-
tes: qui dicunt mihi euge euge. Exul- A.39.
tent et letētur in te oēs q̄ querūt te: et
dicāt semp magnificet dñs: qui dili-
gunt salutare tuū. Ego vō egenus et
pauper sum: deus adiuua me. Adiu-
tor meus et liberator meus es tu: dñe ne
moreris. ¶ Psalmus Dauid filiorum
Jonadab et priorū captiuorum. lxx.
In te dñe speraui nō cōfundar in A.30.
eternum: in iustitia tua libera me
et eripe me. Inclina ad me aurem tu-
am: et salua me. Esto mihi in deum
protectorem et in locum munitum: vt
saluū me facias. Quoniam firmamentum
meū: et refugiū meū es tu. Deus meus
eripe me de manu peccātoris: et de ma-
nu cōtra legē agentis et iniq̄. Quoniam tu
es patiētia mea dñe: dñe spes mea a
iuuentute mea. In te cōfirmatus sum
ex vtero: de ventre matris mee tu es
protector meus. In te cātatio mea sem-
per: tāq̄ prodigiū factus sum multis / et
tu adiutor fortis. Repleatur os meum
laude: vt cantē gloriā tuā / tota die ma-
gnitudinē tuā. Ne proiicias me in tpe
senectutis: cū defecerit virtus mea ne
derelinq̄s me. Quia dixerūt inimici mei
mihi: et q̄ custodiebāt aīam meā consi-
liū fecerūt in vnū. Dicētes deus derelī

quit eū pseq̄mini ⁊ cōprehēdite eum: quia nō est q̄ eripiat. Deus ne elongeris a me: de⁹ me⁹ in auxiliū meum respice. Cōfundant et deficiāt detrahētes aīe mee: operiant cōfusione et

88.di.c. euciēs.et ca.qm. pudore qui querunt mala mihi. Ego aūt semper sperabo: et adiiciā super oēm laudē tuā. Os meum annūciabit iustitiā tuā: tota die salutare tuū. Quoniam non cognoui literaturā/ introibo in potētias dñi: dñe memorabor iustitie tue solius. Deus docuisti me a iuuentute mea: ⁊ vsq; nūc pronūciabo mirabilia tua. Et vsq; in senectā et seniū: deus ne derelinquas me. Donec annūciem brachiū tuū: gñationi omni que vētura est. Potētiam tuā et iustitiā tuā deus vsq; in altissima que fecisti magnalia: deus quis similis tibi? Quantas ostendisti mihi tribulationes multas ⁊ malas/⁊ conuersus viuificasti me: et de abyssis terre iterum reduxisti me? Multiplicasti magnificentiā tuā: et cōuersus cōsolatus es me. Nā ⁊ ego cōfitebor tibi in vasis psalmi veritātē tuā deus: psallā tibi in cithara sanctus israel. Exultabunt labia mea cū cantauero tibi: et aīa mea quā redemisti. Sz et lingua mea tota die meditabit iustitiā tuā: cū confusi et reueriti fuerint: q̄ querūt mala mihi.

¶ Psalm⁹ dauid in salomonē. lxxi.

Deus iudiciū tuum regi da: et iustitiā tuam filio regis. Iudicare populū tuum in iustitia: et pauperes tuos in iudicio. Suscipiāt montes pacē populo: et colles iustitiam. Iudicabit pauperes popl'i/et saluos faciet filios pauperū: et hūiliabit calūniatorē. Et pmanebit cū sole et ante lunā: in generatione ⁊ generationē. Descēdet sicut pluuia in vellus: ⁊ sicut stillicidia stillātia sup trā. Orietꝛ in dieb⁹ ei⁹ iustitia ⁊ abūdātia pacis: donec auferat luna. Et dñabit a mari vsq; ad mare: et a flumine vsq; ad

Esa.60. b. terminos orbꝭ terrarū. Corā illo pcidēt ethiopes: et inimici ei⁹ trā lingēt.

mat.2.b. Reges tharsis et insule munera offerēt: reges arabū et saba dona adducēt. Et adorabūt eum oēs reges: oēs gētes seruiēt ei. Q2 liberabit pauperē a potēte: et pauperem cui nō erat adiutor. Parcet pauperi et inopi: et aīas pauperū saluas faciet. Ex vsuris ⁊ iniq̄tate redimet aīas eorū: et honorabile nomē eorū corā illo. Et viuet ⁊ dabit ei de auro arabie et adorabūt de ipso semp: tota die bñdicēt ei. Erit firmamētū i terra in summis montiū/ superextollet sup libanū fructus ei⁹: et florebūt de ciuitate sicut fenū terre. Sit nomē ei⁹ bñdictū in secula: ante solē pmanet nomen eius. Et bñdicent in ipso oēs trib⁹ terre: oēs gentes magnificabūt eū. Benedict⁹ dñs de⁹ isrl': q̄ facit mirabilia solus. Luc.1.g.

Et bñdictū nomē maiestat' ei⁹ i eternū et replebit maiestate ei⁹ oīs tra: fiat fiat. ¶ Defecerūt laudes dauid filii Jesse.

Psalmus Asaph. lxxii.

Quam bonus israel de⁹: his qui recto sunt corde? Mei autē pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei. Quia zelaui super iniquos: pacē pctōꝝ videns. Quia nō est De pe.di.

respect⁹ morti eoꝝ: et firmamētū in 1.c.spes.

plaga eoꝝ. In labore hoim nō sūt: et cū hoibus nō flagellabunt. Ideo tenuit eos supbia: operti sunt iniquitate et impietate sua. Prodiit quasi ex adipe iniq̄tas eoꝝ: transierūt in affectū cordis. Cogitauerūt ⁊ locuti sunt nequitiā: iniq̄tatē in excelso locuti sūt. Posuerūt i celū os suū: ⁊ lingua eorū transiuit in terra. Ideo conuertet popul⁹ me⁹ hic: ⁊ dies pleni inuenientur in eis. Et dixerūt quō scit deus: ⁊ si est sciētia in excelso? Ecce ipsi pec- J.2.f.

catores ⁊ abūdantes in seculo: obtinuerūt diuitias. Et dixi ergo sine causa iustificaui cor meū: et laui inter innocētes man⁹ meas. Et fui flagellatus tota die: ⁊ castigatio mea in matutinis. Si dicebam narrabo sic: ecce nationem filiorum tuorū reprobaui. Existimabā vt cognoscerem: hoc labor est ante me. Donec intrem i sanctuariū dei: et intelligā in nouissimis eorū. Uerūtamē ppter dolos posuisti eis: deiecisti eos dū alleuarentur. Quomodo facti sunt in desolationē? subito defecerūt: perierūt ppter iniquitatē suā. Uelut somniū surgētiū: dñe in ciuitate tua imaginē ipsorum ad nihilū rediges. Quia inflammatū est cor meū et renes mei cōmutati sunt: et ego ad nihilū redact⁹ sum et nesciui. Ut iumētū fact⁹ sū apud te: ⁊ ego semp tecū. Tenuisti manū dexterā meā/⁊ in volūtate tua deduxisti me: et cum gloria suscepisti me. Quid ei mihi ē i celo: ⁊ a te q̄d volui sup trā? Defecit caro mea ⁊ cor meū: de⁹ cordis mei ⁊ pars mea de⁹ i eternū.

Q2 ecce qui elongãt se a te peribunt:
pdidisti oẽs q̃ fornicant̃ abs te. Mi-
hi aũt adherere deo bonũ est: pone-
re ĩ dño deo spem meã. Ut annunciẽ
oẽs predicationes tuas:in portis fi-
lie sion. ¶ Intellectus asaph. lxxiij.

Ut quid deus repulisti in finẽ:
iratus est furor tuus sup oues
pascue tue? Memor esto con-
gregationis tue: quam possedisti ab
initio. Redemisti virgã hereditatis
tue: mõs sion in quo habitasti in eo.
Leua man⁹ tuas in superbias eorũ
in finem: quanta malignatus est ini
micus in sancto? Et gloriati sunt qui
oderunt te: in medio solẽnitatis tue.
Posuerunt signa sua signa: et nõ co-
gnouerũt sicut in exitu sup summũ.
Quasi in silua lignorũ securib⁹ exci-
derũt ianuas ei⁹ in idipsum: in secu
ri et ascia deiecerũt eã. Incenderunt
igni sanctuariũ tuũ in terra: pollue-
4. Regũ 25. c. rũt tabernaculum nois tui. Dixerũt
in corde suo cognatio eorum simul:
quiescere faciamus oẽs dies festos
dei a terra. Signa nr̃a non vidimus
iam nõ est pphета: et nos nõ cogno-
scet amplius. Usq̃quo de⁹ impropе-
rabit inimicus: irritat aduersarius
nomen tuũ in finẽ? Ut quid auertis
manũ tuã et dexterã tuam: de medio
sinu tuo in finẽ? De⁹ autẽ rex noster
añ secula: opat⁹ est salutẽ in medio
terre. Tu confirmasti in virtute tua
mare: cõtribulasti capita draconum
in aquis. Tu cõfregisti capita draco-
nis: dedisti eum escã populis ethio-
pum. Tu dirupisti fontes et torren-
tes: tu siccasti fluuios ethan. Tuus
est dies et tua est nox: tu fabricatus
es aurorã et solẽ. Tu fecisti oẽs ter-
minos terre: estatẽ ꝛ ver tu plasma-
sti ea. Memor esto hui⁹/ inimic⁹ im-
properauit dño: et ppl̃s insipiẽs in-
citauit nomen tuum. Ne tradas be-
stiis alas cõfitentes tibi: et alas pau-
perum tuor ne obliuiscaris in finẽ.
Respice in testamentũ tuũ: q2 reple
ti sunt q̃ obscurati sunt terre domib⁹
iniquitatũ. Ne auertat̃ humilis fa-
ctus confusus: paup ꝛ inops lauda-
bũt nomẽ tuum. Exurge deus iudica
causam tuã: memor esto ĩpropriorũ
tuorũ: eorũ q̃ ab insipiente sunt tota
die. Ne obliuiscaris voces inimicor
tuor: supbia eor q̃ te oderunt ascen-
dit semper. ¶ In finẽ ne corrumpas
Psalmus Asaph cantici. lxxiiij.

Confitebimur tibi deus cõfite-
bimur: et inuocabimus nomẽ
tuum. Narrabimus mirabilia
tua: cum accepero tps ego iustitias
iudicabo. Liquefacta est terra ꝛ om-
nes qui habitãt in ea: ego cõfirmaui
colũnas ei⁹. Dixi iniquis nolite ini-
que agere: ꝛ delinquẽtib⁹ nolite exal-
tare cornu. Nolite extollere in altum
cornu vestrũ: nolite loqui aduersus
deum iniquitatem. Q2 neq3 ab orien
te neq3 ab occidente neq3 a desertis
montibus: qm̃ deus iudex est. Hunc
humiliat et hunc exaltat: q2 calix in
manu dñi vini meri plenus mixto.
Et inclinauit ex hoc in hoc: verũta-
men fex ei⁹ nõ est exinanita / bibent
oẽs peccãtores terre. Ego aũt annũcia-
bo in seculum: cantabo deo iacob. Et
oĩa cornua peccãtorũ cõfringã: ꝛ exalta-
bũtur cornua iusti. ¶ In finẽ in lau-
dibus Psalm⁹ asaph canticũ. lxxv.

Notus in iudea deus: in israel
magnum nomẽ eius. Et factus
est in pace locus eius: et habitatio
eius in sion. Ibi confregit potẽtias: De imu. eccl'iar. lib. 6.
arcum/scutum/et gladiũ/et bellum.
Illuminans tu mirabiliter a monti-
bus eternis: turbati sunt oẽs insipiẽ hie. 51. g.
tes corde. Dormierunt somnũ suũ: ꝛ
nihil inuenerũt oẽs viri diuitiarum
in manib⁹ suis. Ab increpatione tua
deus iacob: dormitauerũt q̃ ascende
runt equos. Tu terribilis es ꝛ q̃s re-
sistet tibi: ex tũc ira tua. De celo au-
ditum fecisti iudiciũ: terra tremuit
et quieuit. Cũ exurgeret in iudicium
deus: vt saluos faceret oẽs mansue-
tos terre. Q2 cogitatio hoĩs confite
bit̃ tibi: et reliquie cogitatiõis diem
festum agent tibi. Uouete et reddite
dño deo vestro: oẽs q̃ in circuitu eius
affertis munera. Terribili et ei q̃ au-
fert spm̃ principũ: terribili apud re-
ges terre. ¶ In finem pro idithum/
Psalmus Asaph. lxxvi.

Uoce mea ad dominũ clamaui:
voce mea ad deũ ꝛ intendit mi- J. 141.
hi. In die tribulationis mee deũ ex-
quisiui manib⁹ meis nocte cõtra eũ:
et nõ sum deceptus. Renuit cõsolari
aĩa mea/memor fui dei ꝛ delectatus
sum et exercitatus sum: ꝛ defecit spũs
meus. Anticipauerũt vigilias oculi
mei: turbatus sum ꝛ nõ sum locutus.
Cogitaui dies antiquos: ꝛ ãnos eter
nos in mẽte habui. Et meditat⁹ sum
nocte cũ corde meo: ꝛ exercitabar et

scopebā spūm meū. Nunqd in eternū
ꝓiciet de⁹: aut nō apponet vt cōpla-
citior sit adhuc. Aut in finem miam
suā abscidet: a gñatione i gñationē?
Aut obliuiscet misereri de⁹: aut cōti-
nebit in ira sua mias suas? Et dixi
nunc cepi: hec mutatio dextere excel
si. Memor fui operum dñi: qꝛ memor
ero ab initio mirabiliū tuorū. Et me-
ditabor in oīb⁹ opib⁹ tuis: ꝛ i adinuē-
tiōib⁹ tuis exercebor. De⁹ in scō via
tua q̄s de⁹ magn⁹ sicut deus nr̄: tu es
de⁹ q̄ facis mirabilia. Notā fecisti in
populis virtutē tuā: redemisti in bra-
chio tuo populū tuū filios Jacob ꝛ Jo
seph. Uiderūt te aque de⁹ viderūt te
aque ꝛ timuerūt: ꝛ turbate sunt abys-
si. Multitudo sonit⁹ aquarū: vocē de-
derūt nubes. Etenim sagitte tue trans-
eunt: vox tonitrui tui in rota. Illuxe-
runt coruscationes tue orbi terre: cō-
mota est ꝛ cōtremuit terra. In mari
via tua ꝛ semite tue in aqs multis: ꝛ
vestigia tua non cognoscent. Dedu-
xisti sicut oues populū tuū: in manu
Moysi ꝛ Aaron.

¶ Intellectus Asaph. lxxvii.

Mat. 13. d. Attēdite popule me⁹ legē meā:
inclinate aurē vestrā in ver-
ba oris mei. Aperiā in parabo
lis os meū: loquar ꝓpositiones ab ini
tio. Quāta audiuim⁹ ꝛ cognouim⁹ ea:
ꝛ patres nr̄i narrauerūt nobis. Non
sunt occultata a filiis eorū: in gñatio-
ne altera. Narrātes laudes dñi ꝛ vir-
tutes ei⁹: ꝛ mirabilia ei⁹ q̄ fecit. Et su-
scitauit testimoniū in Jacob: ꝛ legē
posuit in Israel. Quāta mādauit pa-
trib⁹ nostris nota facere ea filiis suis:
vt cognoscat gñatio altera. Filii qui
nascent ꝛ exurgēt: ꝛ narrabunt filiis
suis. Ut ponāt in deo spem suā ꝛ non
obliuiscant operū dei: ꝛ mandata ei⁹
exq̄rant. Ne fiant sicut patres eorū:
generatio praua ꝛ exasperans. Gene
ratio q̄ nō direxit cor suū: ꝛ nō est cre
dit⁹ cum deo spirit⁹ ei⁹. Filii Ephrem
intēdentes ꝛ mittētes arcū: conuersi
sunt in die belli. Non custodierunt te-
stamentū dei: ꝛ in lege ei⁹ noluerunt
ambulare. Et obliti sunt benefactorū
ei⁹: ꝛ mirabiliū ei⁹ q̄ ostendit eis. Co-
ram patribus eorū fecit mirabilia in
terra Egypti: in campo taneos. In-
terrupit mare ꝛ perduxit eos: ꝛ sta-
tuit aquas quasi in vtre. Et deduxit
eos in nube diei: ꝛ tota nocte in illu-
Exo. 14. b minatione ignis. Interrupit petram
in eremo: ꝛ adaquauit eos velut in
abysso multa. Et eduxit aquam de pe
tra: ꝛ eduxit tanq̄ flumina aquas. Et
apposuerunt adhuc peccare ei: in irā
concitauerūt excelsum in inaquoso.
Et tentauerunt eū in cordib⁹ suis: vt
peterent escas animab⁹ suis. Et ma-
le locuti sunt de deo: dixerūt / nunqd
poterit de⁹ parare mensam in deser-
to? Quoniam percussit petrā ꝛ fluxe-
runt aque: ꝛ torrentes inundauerūt.
Nunquid ꝛ panem poterit dare: aut
parare mēsam pp̄lo suo? Ideo audi-
uit dñs et distulit: et ignis accensus
est in Jacob / ꝛ ira ascendit in Israel.
Qꝛ non crediderūt in deo: nec spera-
uerūt in salutari eius. Et mandauit
nubib⁹ desup: et ianuas celi aperuit.
Et pluit illis māna ad māducandū: Exo. 19. d.
et panē celi dedit eis. Panē angelo- Sap. 16. c
rum manducauit homo: cibaria mi- Joā. 6. d.
sit eis in abūdātia. Transtulit austrū De ꝯse. di.
de celo: ꝛ induxit in vrtute sua africū. 2. c. reue-
Et pluit super eos sicut puluerē car- ra. ꝛ ca.
nes: ꝛ sicut arenā maris volatilia pen ola.
nata. Et ceciderūt in medio castrorū De rel. ꝛ
eorū: circa tabernacula eorū. Et man- vene. sāc.
ducauerūt et saturati sunt nimis: et ca. vnico.
desiderium eorū attulit eis: non sunt in fi.
fraudati a desiderio suo. Adhuc esce Nu. 11. g.
eorū erant in ore ipsorū: ꝛ ira dei ascē-
dit sup eos. Et occidit pingues eorū:
ꝛ electos Israel impediuit. In oībus
his peccauerūt adhuc: ꝛ non credide
runt in mirabilib⁹ eius. Et defecerūt
in vanitate dies eorū: ꝛ anni eorū cum
festinatione. Cum occideret eos que-
rebant eū: et reuertebant et diluculo
veniebant ad eum. Et rememorati
sunt qꝛ deus adiutor est eorū: et deus
excelsus redēptor eorū est. Et dilexe-
runt eū in ore suo: ꝛ lingua sua men-
titi sunt ei. Cor autē eorū non erat re-
ctum cum eo: nec fideles habiti sunt
in testamento eius. Ipse autē est mi-
sericors ꝛ ꝓpitius fiet peccatis eorū:
et non disperdet eos. Et abūdauit vt
auerteret irā suā: ꝛ non accendit om-
nem iram suam. Et recordat⁹ est qꝛ
caro sunt: spūs vadēs ꝛ non rediēs.
Quoties exacerbauerūt eū in deser-
to: in ira concitauerunt eū in inaquo
so. Et cōuersi sunt et tentauerūt deū:
et sanctū Israel exacerbauerūt. Nō
sunt recordati man⁹ eius: die qua re-
demit eos de manu tribulantis. Si- Exo. 7. d.
cut posuit in Egypto signa sua: et ꝓ-
digia sua in cāpo taneos. Et conuer-

tit in sanguinem flumina eoꝝ:ꝛ im-
bres eoꝝ ne biberēt. Misit in eos cy-
nomiā ꝛ comedit eos:ꝛ ranā ꝛ disper
didit eos. Et dedit erugini fruct⁹ eo-
rum:ꝛ labores eoꝝ locuste. Et occidit
in grandine vineas eoꝝ:ꝛ moros eo-
rum in pruina. Et tradidit grandini
iumenta eoꝝ:ꝛ possessionē eoꝝ igni.
Misit in eos irā indignationis sue:
indignationē ꝛ iram ꝛ tribulationē:
immissiones p angelos malos. Uiā
fecit semite ire sue:ꝛ non pepercit a
morte aīab⁹ eoꝝ:ꝛ iumenta eorum in
Exo.12.b. morte cōclusit. Et pcussit omne pmo-
genitū in terra Egypti: pmitias oīs
laboris eorū in tabernaculis cham.
Et abstulit sicut oues populū suū: et
perduxit eos tanq̄ grege in deserto.
Et deduxit eos in spe ꝛ nō timuerūt:
et inimicos eoꝝ operuit mare. Et in-
duxit eos in montē sanctificationis
sue:montē quē acq̄sivit dextera eius.
Et eiecit a facie eoꝝ gētes:ꝛ sorte di-
uisit eis terrā in funiculo distributio-
nis. Et habitare fecit in tabernacu-
lis eoꝝ:tribus Israel. Et tētauerūt ꝛ
exacerbauerūt deū excelsum:et testi-
monia ei⁹ non custodierūt. Et auerte-
rūt se ꝛ nō seruauerūt pactū: quēad-
modū patres eoꝝ cōuersi sunt in ar-
cū prauū. In irā concitauerūt eū in
collibus suis:ꝛ in sculptilib⁹ suis ad
emulationē eū ꝓuocauerūt. Audiuit
deus et spreuit:ꝛ ad nihilum redegit
valde Israel. Et repulit tabernaculū
silo:tabernaculū suū vbi habitauit in
hoīb⁹. Et tradidit in captiuitatē vir-
tutē eoꝝ:ꝛ pulchritudinē eoꝝ in ma-
nus inimici. Et cōclusit in gladio po-
pulū suū:ꝛ hereditatē suam spreuit.
Iuuenes eoꝝ comedit ignis:ꝛ virgi-
nes eoꝝ non sunt lamētate. Sacerdo-
tes eoꝝ in gladio ceciderūt: ꝛ vidue
1. Re.5.b eoꝝ nō plorabant. Et excitat⁹ est tan-
q̄ dormiēs dñs:tanq̄ potens crapu-
lat⁹ a vino. Et pcussit inimicos suos
in posteriora:opprobriū sempiternū
dedit illis. Et repulit tabernaculū Io-
seph:ꝛ tribum Ephraim non elegit.
Sed elegit tribū Iuda:montem sion
1.re.16.c. quem dilexit. Et edificauit sicut vni-
cornuū sanctificiū suū:in terra quam
fundauit i scl'a. Et elegit dauid seruū
suū ꝛ sustulit eum de gregib⁹ ouiū:de
post fetātes accepit eū. Pascere Ia-
cob seruū suū:ꝛ Isrl' hereditatē suā.
Et pauit eos in innocētia cordis sui:
et in intellectib⁹ manuū suarū dedu-
xit eos. ¶ Psalm⁹ Asaph. lxxviii.

DEus venerūt gētes in heredita-
tē tuā:polluerunt tēplū sanctū
tuū:posuerunt hierl'm in pomoꝝ cu- 1. Mach.
stodiā. Posuerunt morticina seruoꝝ 7.c.
tuoꝝ escas volatilib⁹ celi:carnes san-
ctoꝝ tuoꝝ bestiis terre. Effuderunt
sanguinē ipsoꝝ tanq̄ aquā in circui-
tu hierl'm:ꝛ non erat q̄ sepeliret. Fa-
cti sum⁹ opprobriū vicinis nr̄is:sub-
sannatio ꝛ illusio his q̄ in circuitu no-
stro sunt. Usq̄ q̄ dñe irasceris in finē:
accēdet velut ignis zel⁹ tu⁹? Effunde
irā tuā in gētes q̄ te nō nouerūt:ꝛ in Hie.10.d.
regna q̄ nomē tuū nō inuocauerunt.
Q: comederūt Iacob:ꝛ locū ei⁹ deso-
lauerūt. Ne memineris iniq̄tatū nr̄a- Esa.64.
rū antiquarū/cito anticipēt nos mie d.
tue:quia pauperes facti sum⁹ nimis.
Adiuua nos de⁹ salutaris nr̄:ꝛ ꝓpter
gloriā nōis tui dñe libera nos:ꝛ ꝓpi-
ti⁹ esto peccatis nr̄is ꝓpter nomē tuū.
Ne forte dicāt in gētib⁹ vbi est deus
eoꝝ:ꝛ innotescat in nationib⁹ coram
oculis nr̄is. Ultio sanguinis seruoꝝ
tuoꝝ q̄ effusus est:introeat in cōspe-
ctu tuo gemit⁹ cōpeditoꝝ. Secundū
magnitudinem brachii tui:posside fi-
lios mortificatoꝝ. Et redde vicinis
nr̄is septuplū in sinu eoꝝ: imprope-
riū ipsoꝝ qd̄ exprobrauerūt tibi dñe.
Nos autem popul⁹ tu⁹ ꝛ oues pascue
tue:confitebimur tibi in seculum. In
generatione ꝛ generationem: annū-
ciabimus laudem tuam.

¶ In finē ꝓ his q̄ cōmutabunt testi-
moniū asaph. Psalmus.lxxix.

QUi regis isrl' intēde:q̄ deducis ve-
lut ouē Ioseph. Qui sedes sup
cherubin: manifestare corā ephraī/
beniamin ꝛ manasse. Excita potētiā
tuā ꝛ veni:vt saluos facias nos. De⁹
conuerte nos:ꝛ ostende faciē tuam ꝛ
salui erim⁹. Dñe de⁹ virtutū:quousq̄
irasceris super orationē serui tui? Ci-
babis nos pane lachrymarū:ꝛ potū
dabis nobis in lachrymis in mēsura.
Posuisti nos in contradictionē vicinis
nr̄is: et inimici nr̄i subsannauerunt
nos. De⁹ virtutū cōuerte nos:ꝛ ostēde
faciē tuā ꝛ salui erim⁹. Uineā de egy-
pto trāstulisti:eiecisti gētes ꝛ plāta-
sti eam. Dux itineris fuisti in cōspe-
ctu ei⁹:ꝛ plātasti radices ei⁹ ꝛ imple-
uit terrā. Operuit montes vmbra ei⁹:
et arbusta eius cedros dei. Extendit
palmites suos vsq̄ ad mare:et vsq̄
ad flumē ꝓpagines ei⁹. Ut q̄d destru-

gisti maceriã ei°: τ vindemiãt eã oẽs
q̃ pretergrediunt viã? Exterminauit
eã aper de silua: τ singularis fer° depa
stus est eã. De° virtutũ ɔuertere: respi
ce de celo τ vide τ visita vineã istã. Et
perfice eã quã plãtauit dextera tua: τ
sup filiũ hoĩs quẽ ɔfirmasti tibi. In-
censa igni τ suffosa: ab increpatione
vult° tui peribũt. Fiat man° tua super
virũ dextere tue: τ sup filiũ hoĩs quẽ
cõfirmasti tibi. Et nõ discedim° a te:
viuificabis nos: τ nomẽ tuũ inuocabi
mus. Dñe de° virtutũ cõuerte nos: τ
ostẽde faciẽ tuã τ salui erimus.
¶ In finem ꝓ torcularib° Psalmus
Asaph quinta sabbati. lxxx.
Exultate deo adiutori nr̃o: iubi
late deo Jacob. Sumite psal-
mũ τ date tympanũ: psalteriũ
iocundũ cum cithara. Buccinate in
neomenia tuba: in insigni die solẽni
tatis vr̃e. Q2 pceptũ i israel est: τ iudi
ciũ deo iacob. Testimoniũ in Joseph
posuit illõ: cũ exiret de terra egypti:
linguã quã non nouerat audiuit. Di-
uertit ab onerib° dorsum ei°: manus
ei° in cophino seruierunt. In tribula-
tiõe inuocasti me τ liberaui te: exau-
diui te in abscõdito tẽpestatis: ꝓbaui
Nu.20.b. te apd̃ aquã ɔtradictionis. Audi po-
pul° me° τ ɔtestabor te: israel si audie
Exo.20.a. ris me nõ erit in te deus recẽs: neq̃
adorabis deũ alienũ. Ego eñi sũ dñs
de° tu° q̃ eduxi te de terra egypti: dila
ta os tuũ τ iplebo illõ. Et nõ audiuit
ppl's me° vocẽ meã: τ israel nõ inten
dit mihi. Et dimisi eos ꝫm desideria
cordis eoꝝ: ibũt in adinuẽtiõib° suis.
Si ppl's me° audisset me: Israel si in
vijs meis ambulasset. Pro nihilo for
sitã inimicos eoꝝ humiliassem: τ sup
tribulãtes eos misissem manũ meã.
Inimici dñi mẽtiti sunt ei: τ erit tẽp°
eoꝝ i secl'a. Et cibauit eos ex adipe fru
mẽti: τ de petra melle saturauit eos.
¶ Psalmus Asaph. lxxxi.
Deus stetit in synagoga deorũ:
in medio autem deos diiudicat.
Usquequo iudicatis iniq̃tatem: τ facies
peccatorum sumitis? Judicate egeno
τ pupillo: humilẽ τ pauperẽ iustifica
te. Eripite pauperẽ: τ egenum de ma
nu peccatoris liberate. Nescierunt
neq̃ intellexerunt in tenebris ambu-
lant: mouebunt omnia fundamenta
Joã.10.f. terre. Ego dixi dij estis: τ filij excelsi
oẽs. Uos autẽ sicut homines moriemi-
ni: τ sicut vnus de principib° cadetis.
Surge de° iudica terrã: quoniã tu he-
reditabis in omnib° gentibus.
¶ Canticũ Psalmi Asaph. lxxxij.
Deus q̃s similis erit tibi: ne taceas
neq̃ compescaris de°. Q2m ecce
inimici tui sonuerũt: τ q̃ oderunt te
extulerunt caput. Sup populum tuũ
malignauerunt cõsilium: τ cogitaue
runt aduersus sanctos tuos. Dixe-
runt/venite τ disperdam° eos de gen
te: τ nõ memoret nomẽ Israel vltra.
Q2m cogitauerunt vnanimiter simul
aduers° te: testamẽtum disposuerũt
tabernacula idumeoꝝ τ hismaelite.
Moab et agareni/gebal et amon et
amalech: alienigene cum habitãtib°
tyrũ. Etenĩ assur venit cũ illis: facti
sunt in adiutoriũ filijs loth. Fac illis
sicut madian τ sysare: sicut iabin in Judi.4.c
torrẽte cyson. Disperierũt in endor:
facti sunt vt sterc° terre. Pone princi
pes eoꝝ sicut oreb: τ zeb τ zebee τ sal-
mana. Omnes principes eoꝝ: q̃ dixe-
runt/hereditate possideam° sanctua-
rium dei. De° me° pone illos vt rotã:
τ sicut stipulã ante faciẽ vẽti. Sicut Iſ
ignis q̃ comburit siluã: τ sicut flãma
comburẽs montes. Ita psequeris il-
los in tempestate tua: τ in ira tua tur
babis eos. Imple facies eorum igno-
minia: τ querẽt nomẽ tuum dñe. Eru
bescant τ cõturbent in seculum secu-
li: τ cõfundant τ pereant. Et cogno-
scant q2 nomen tibi dñs: tu sol° altissi
mus in omni terra.
¶ In finem pro torcularib° filijs core
Psalmus lxxxiij.
Quam dilecta tabernacula tua
dñe virtutum: cõcupiscit et defi
cit anima mea in atria dñi. Cor meũ
et caro mea exultauerunt in deum
viuum. Etenĩ passer inuenit sibi do-
mum: τ turtur nidum sibi vbi repo-
nat pullos suos. Altaria tua domi-
ne virtutum: rex meus τ deus meus.
Beati q̃ habitãt in domo tua dñe: in 24.q.1.c.
secula seculoꝝ laudabunt te. Beatus oib°.
vir cuius est auxilium abs te/ascen-
siones in corde suo disposuit in val-
le lachrymarum: in loco quẽ posuit.
Etenim benedictionẽ dabit legisla-
tor/ibunt de virtute in virtutem: vi-
debitur deus deorũ in sion. Domine
deus virtutum exaudi orationẽ meã:
auribus percipe deus Jacob. Pro-
tector noster aspice deus: et respice
in faciem christi tui. Quia melior est
dies vna in atrijs tuis: super milia.

Elegi abiectus esse in domo dei mei:
magis ꝙ habitare in tabernaculis
peccatoꝝ. Quia misericordiā ꝛ veritatē
diligit de⁹: gratiā ꝛ gloriā dabit dñs.
Non priuabit bonis eos q̄ ambulant
in innocentia: dñe virtutum beatus
homo qui sperat in te.

¶ In finē filiis Core. Psal. lxxxiiii.

Benedixisti dñe terrā tuā: auerti-
sti captiuitatem Jacob. Remisi
sti iniquitatem plebis tue: operuisti
omnia peccata eorum. Mitigasti om
nem iram tuam: auertisti ab ira indi
gnationis tue. Conuerte nos de⁹ salu
taris noster: ꝛ auerte irā tuam a no-
bis. Nunquid in eternū irasceris no
bis: aut extendes irā tuam a genera-
tione in generationē? Deus tu con-
uersus viuificabis nos: et plebs tua
letabitur in te. Ostēde nobis dñe mi-
sericordiā tuā: ꝛ salutare tuū da no-
bis. Audiam quid loquatur in me do
minus deus: quoniam loquet̄ pacem
in plebē suā. Et super sanctos suos: ꝛ
in eos qui conuertunt ad cor. Verun-
tamen ꝓpe timētes eū salutare ipsi⁹:
vt inhabitet gloria in terra nostra.
Misericordia ꝛ veritas obuiauerunt
sibi: iustitia ꝛ pax osculate sunt. Veri
tas de terra orta est: ꝛ iustitia de celo
ꝓspexit. Etenim dñs dabit benignita-
te: ꝛ terra nostra dabit fructū suum.
Justitia ante eū ambulabit: ꝛ ponet
in via gressus suos.

¶ Oratio Dauid. lxxxv.

Inclina dñe aurē tuam ꝛ exau
di me: quoniā inops ꝛ pauper
sum ego. Custodi animā meā
quoniam sanct⁹ sum: saluū fac seruū
tuū de⁹ meus sperantem in te. Mise-
rere mei dñe qm̄ ad te clamaui tota
die: letifica animam serui tui/ qm̄ ad
Joel. 2. c. te dñe animā meā leuaui. Qm̄ tu dñe
suauis ꝛ mitis: ꝛ multe misericordie
oīb⁹ inuocantib⁹ te. Auribus percipe
dñe orationē meā: ꝛ intende voci de-
precationis mee. In die tribulatio-
nis mee clamaui ad te: quia exaudi-
sti me. Nō est similis tui in diis dñe:
ꝛ non est s̄m opera tua. Omnes gen-
tes quascūq; fecisti/ venient ꝛ adora
bunt coram te dñe: ꝛ glorificabūt no-
men tuū. Quoniam magn⁹ es tu ꝛ fa
ciens mirabilia: tu es deus sol⁹. De-
duc me dñe in via tua/ ꝛ ingrediar in
veritate tua: letet̄ cor meū vt timeat
E. 9. nomen tuum. Confitebor tibi dñe de⁹
J. 110. me⁹ in toto corde meo: ꝛ glorificabo
nomē tuum in eternū. Quia misericor-
dia tua magna est sup me: et eruisti
animā meā ex inferno inferiori. De⁹
iniqui insurrexerūt super me/ ꝛ syna
goga potētiū quesierūt animā meā:
ꝛ non ꝓposuerūt te in conspectu suo. J. 110. ꝛ
Et tu dñe deus miserator et miseri- 144.
cors: patiens ꝛ multe misericordie ꝛ
verax. Respice i me ꝛ miserere mei/
da imperiū tuum puero tuo: ꝛ saluū
fac filium ancille tue. Fac mecum si-
gnū in bonum vt videant qui oderūt
me ꝛ confundant: qm̄ tu dñe adiuui-
sti me ꝛ consolatus es me.

¶ Filiis core. Psalm⁹ cātici. lxxxvi.

Fundamenta ei⁹ in montib⁹ san- De elect.
ctis: diligit dñs portas sion sup ca. funda
oīa tabernacula Jacob. Gloriosa di- menta. li-
cta sunt de te: ciuitas dei. Memor ero bro. 6.
raab ꝛ babylonis: scientium me. Ecce
alienigene ꝛ tyrus ꝛ popul⁹ ethiopū:
hi fuerūt illic. Nunqd sion dicet ho-
mo/ ꝛ homo nat⁹ est in ea: ꝛ ipse fun-
dauit eā altissim⁹? Dñs narrabit in
scripturis populorū: ꝛ principū horū
q̄ fuerunt in ea. Sicut letantiū oīm:
habitatio est in te.

¶ Canticū Psalmi filiis core in finē
pro mahalath ad respōdendū intel-
lect⁹ eman israelite. lxxxvii.

Domine deus salutis mee: in die
clamaui et nocte coram te. In-
tret in conspectu tuo oratio mea: in-
clina aurem tuam ad precem meam.
Quia repleta est malis anima mea: et
vita mea inferno appropinquauit.
Estimat⁹ sum cum descendentib⁹ in
lacum: factus sum sicut homo sine
adiutorio inter mortuos liber. Si-
cut vulnerati dormientes in sepul-
chris/ quoꝝ non es memor amplius:
et ipsi de manu tua repulsi sunt. Po-
suerunt me in lacu inferiori: in tene-
brosis et in vmbra mortis. Super me
confirmatus est furor tuus: ꝛ omnes
fluct⁹ tuos induxisti super me. Lon-
ge fecisti notos meos a me: posuerūt
me abominationem sibi. Traditus
sum ꝛ non egrediebar: oculi mei lan-
guerunt pre inopia. Clamaui ad te
dñe: tota die expandi ad te manus De pe. di.
meas. Nunquid mortuis facies mi- 1. c. porro
rabilia aut medici suscitabunt ꝛ con-
fitebuntur tibi? Nunqd narrabit ali-
quis in sepulchro misericordiā tuā: ꝛ
veritatem tuam in perditione? Nun-
quid cognoscent in tenebris mirabi-
lia tua: ꝛ iustitia tua in terra obliuio-

nis? Et ego ad te dñe clamaui: ⁊ ma=
ne oratio mea preueniet te. Ut quid
dñe repellis orationē meā: auertis
faciē tuā a me? Pauper sum ego et
in laborib⁹ a iuuentute mea: exalta=
tus aūt humiliat⁹ sum et cōturbat⁹.
In me trāsierunt ire tue: ⁊ terrores
tui ꝯturbauerūt me. Circūdederunt
me sicut aqua tota die: circūdederūt
me simul. Elōgasti a me amicū ⁊ ꝓ=
ximū: ⁊ notos meos a miseria. ¶ In=
tellectus ethan israelite. lxxxviij.

Misericordias dñi: in eternū
cantabo. In generatione et
generationē: annūciabo ve=
ritatē tuā in ore meo. Quoniā dixisti
in eternū misericordia edificabitur
in celis: preparabitur veritas tua in
eis. Disposui testamentū electis me=
is/ iuraui dauid seruo meo: vsq; in
eternū preparabo semē tuū. Et edifi=
cabo in generatiōe ⁊ generationē:
sedē tuā. Cōfitebunt̄ celi mirabilia
tua dñe: etenī veritatē tuā i ecclesia
sanctoꝝ. Quoniā quis in nubibus
equabitur dño: similis erit deo in fi=
liis dei? Deus qui glorificat̄ in con=
cilio sanctorum: magnus ⁊ terribi=
lis super oēs qui in circuitu eius
sunt. Dñe deus virtutū quis similis
tibi? potens es dñe ⁊ veritas tua in
circuitu tuo. Tu dominaris potesta=
ti maris: motū autē fluctuū eius tu
mitigas. Tu humiliasti sicut vulnera=
tum superbum: in brachio virtutis
tue dispersisti inimicos tuos. Tui sūt
celi ⁊ tua est terra: orbē terre et ple=
nitudinē eius tu fundasti aquilonē
⁊ mare tu creasti. Thabor ⁊ hermō
in nomine tuo exultabūt: tuum bra=
chium cū potentia. Firmetur man⁹
tua ⁊ exaltetur dextera tua: iustitia
⁊ iudiciū preparatio sedis tue. Mi=
sericordia ⁊ veritas precedēt faciē
tuā: beat⁹ popul⁹ qui scit iubilatio=
nem. Dñe in lumine vultus tui am=
bulabūt/ ⁊ in noīe tuo exultabūt to=
ta die: ⁊ in iustitia tua exaltabūtur.
Quoniā gloria virtutis eorū tu es:
⁊ in beneplacito tuo exaltabitur cor
nu nostrum. Quia dñi est assumptio
nostra: ⁊ sancti israel regis nostri.
Tunc locutus es in visione sanctis
tuis ⁊ dixisti/ posui adiutorium in
potente: ⁊ exaltaui electum de plebe
mea. Inueni dauid seruum meum:
oleo sancto meo vnxi eū. Man⁹ enī
mea auxiliabitur ei: ⁊ brachiū meū
confortabit eū. Nihil proficiet ini=
micus in eo: ⁊ filius iniquitatis non
apponet nocere ei. Et cōcidam a fa=
cie ipsius inimicos eius: ⁊ odientes
eū in fugam conuertam. Et veritas
mea ⁊ misericordia mea cū ipso: ⁊ in
noīe meo exaltabitur cornu eius.
Et ponā in mari manū eius: ⁊ in flu
minibus dexteram eius. Ipse inuo=
cabit me pater meus es tu: de⁹ me⁹
⁊ susceptor salutis mee. Et ego pri=
mogenitū ponā illū: excelsū pre re
gibus terre. In eternum seruabo illi
misericordiam meā: ⁊ testamentum
meū fidele ipsi. Et ponam in seculū de pe. dis.
seculi semen eius: ⁊ thronum eius si 4. c. hanc
cut dies celi. Si autem dereliquerit societatē.
filii eius legem meā: ⁊ i iudiciis me= §. q̄ autē.
is nō ambulauerit. Si iustitias me=
as prophanauerint: ⁊ mādata mea
non custodierint. Uisitabo in virga
iniquitates eorum: et in verberibus
peccata eorū. Misericordiam autem
meam non dispergā ab eo: neq; no=
cebo in veritate mea. Neq; propha=
nabo testamentum meū: ⁊ que proce
dunt de labiis meis non faciam irri
ta. Semel iuraui i sancto meo si da=
uid mentiar: semen eius in eternū
manebit. Et thronus eius sicut sol in
cōspectu meo/ ⁊ sicut luna perfecta
in eternum: ⁊ testis in celo fidelis.
Tu vero repulisti et despexisti: distu
listi christum tuum. Auertisti testa=
mentū serui tui: prophanasti in ter
ra sanctuarium eius. Destruxisti
omnes sepes eius: posuisti firmamē
tum eius formidinem. Diripuerunt
eum omnes transeuntes viā: factus
est opprobriū vicinis suis. Exalta=
sti dexteram deprimentiū eum: letifi
casti oēs inimicos eius. Auertisti
adiutoriū gladij eius: ⁊ non es auxi
liatus ei in bello. Destruxisti eū ab
emundatione: ⁊ sedem eius in terra
collisisti. Minorasti dies temporis
eius: perfudisti eū confusione. Us=
quequo dñe auertis in finem: exarde=
scet sicut ignis ira tua? Memorare
que mea substātia: nūquid enī vane
constituisti omnes filios hominū?
Quis est homo qui viuet ⁊ nō vide=
bit mortē: eruet animā suā de manu
inferi? Ubi sunt misericordie tue an
tique dñe: sicut iurasti dauid in veri
tate tua? Memor esto dñe opprobrij
seruorum tuorum: qd̄ continui in si=
nu meo multarū gentiū. Qd̄ expro=

brauerūt inimici tui dñe: q̄d expro-
brauerunt cõmutationē christi tui.
Benedictus dñs in eternū: fiat fiat.
¶ Oratio moysi hoīs dei. lxxxix.
Domine refugium factus es no
bis a generatione i generatio-
nem. Priusq̄ mōtes fierent aut for-
maretur terra ⁊ orbis: a seculo ⁊ vs-
q̄ in seculum tu es de⁹. Ne auertas
hominem in humilitatem: ⁊ dixisti/
conuertimini filij hominū. Quoniā
mille anni ante oculos tuos: tanq̄
dies hesterna que preterijt. Et custo
dia in nocte: que pro nihilo haben-
tur eorum anni erunt. Mane sicut
herba trāseat/ mane floreat et trans-
eat: vespere decidat/ induret/ ⁊ are-
scat. Quia defecimus i ira tua: et in
furore tuo turbati sumus. Posuisti
iniquitates nr̄as in conspectu tuo:
seculū nostrū in illuminatione vul-
tus tui. Quoniā omnes dies nostri
gen̄.6.a. defecerūt: ⁊ in ira tua defecim⁹. An-
ni nostri sicut aranea meditabūtur:
dies annorum nostrorum in ipsis se
ptuaginta anni. Si autem in poten
tatibus octoginta anni: et amplius
eorum labor ⁊ dolor. Quoniā super-
uenit mãsuetudo: ⁊ corripiemur. Quis
nouit potestatē ire tue: ⁊ pre timore
tuo iram tuam dinumerare? Dexte-
ram tuam sic notam fac: ⁊ eruditos
corde in sapiētia. Cõuertere dñe vs-
quequo: et deprecabilis esto sup ser-
uos tuos. Repleti sumus mane mi-
sericordia tua: exultauimus et dele-
ctati sumus i omnibus diebus nr̄is.
Letati sumus pro diebus quib⁹ nos
humiliasti: annis quibus vidimus
mala. Respice in seruos tuos et in
opera tua: ⁊ dirige filios eorum. Et
sit splēdor domini dei nr̄i super nos:
⁊ opera manuū nr̄arū dirige super
nos: ⁊ opus manuū nr̄arum dirige.
¶ Laus cantici Dauid. xc.
Qui habitat in adiutorio al-
tissimi: in protectione dei ce
li commorabitur. Dicet dño
susceptor me⁹ es tu/ ⁊ refugiū meū
deus meus sperabo in eū. Quoniam
ipse liberauit me de laqueo venātiū
⁊ a verbo aspero. Scapulis suis ob-
umbrabit tibi: ⁊ sub pennis eius spe
rabis. Scuto circūdabit te veritas
eius: nō timeb' a timore nocturno.
A sagitta volāte in die/ a negocio p-
ambulante in tenebris: ab incursu ⁊
demonio meridiano. Cadent a late-
re tuo mille ⁊ decē milia a dextris
tuis: ad te autem non appropinqua
bit. Verūtamen oculis tuis cõside-
rabis: ⁊ retributionē peccatorū vi-
debis. Quoniā tu es dñe spes mea:
altissimum posuisti refugium tuū.
Non accedet ad te malū: ⁊ flagellū mat.4.a.
non appropinq̄bit tabernaculo tuo. Lu.4.b.
Quoniā āgelis suis mādauit de te:
vt custodiāt te i oībus vijs tuis. In
manib⁹ portabunt te: ne forte offen
das ad lapidem pedē tuum. Super
aspidē ⁊ basiliscū ambulabis: ⁊ con-
culcabis leonē ⁊ draconem. Quoniā
i me sperauit liberabo eū: ꝓtegā eū
q̄m cognouit nomen meū. Clamauit
ad me et ego exaudiā eū/ cū ipso sū
in tribulatione: eripiam eū ⁊ glorifi-
cabo eū. Lōgitudine dierū replebo
eum: ⁊ ostendam illi salutare meū.
¶ Psalmus cātici i die sabbati. xci.
Bonum est cõfiteri dño: ⁊ psalle-
re nomini tuo altissime. Ad an
nunciandum mane misericordiam
tuam: ⁊ veritatem tuam per noctē.
In decachordo psalterio: cū cātico
in cithara. Qr delectasti me dñe i fa
ctura tua: ⁊ i operibus manuū tuarū
exultabo. Quam magnificata sunt .P.103.
opera tua dñe: nimis ꝓfunde facte
sunt cogitationes tue. Vir insipiēs
nō cognoscet: ⁊ stultus nō intelliget
hec. Cum exorti fuerit peccatores si-
cut fenū: et apparuerint omnes qui
operant iniquitatē. Ut intereant in
seculū seculi: tu aūt altissim⁹ in eter-
num dñe. Quoniā ecce inimici tui do-
mine/ q̄m ecce inimici tui peribunt:
⁊ dispergent oēs qui operant ini-
quitatē. Et exaltabitur sicut vnicor-
nis cornu meū: ⁊ senect⁹ mea in mi-
sericordia vberi. Et despexit oculus
me⁹ inimicos meos: ⁊ ab isurgētib⁹
in me malignantibus audiet auris
mea. Iustus vt palma florebit: sicut
cedrus libani multiplicabit. Plāta-
ti in domo dñi: in atrijs dom⁹ dei no
stri florebūt. Adhuc multiplicabunt
in senecta vberi: ⁊ bñ patientes erunt
vt annūcient. Quoniam rectus dñs
deus noster: ⁊ nō est iniquitas in eo.
¶ Laus cantici Dauid in die añ sab
batum: q̄n inhabitata est terra. xcii.
Dominus regnauit decorem in-
dutus est: indut⁹ est dominus
fortitudinem ⁊ precinxit se. Etenim
firmauit orbem terre: qui non cõmo
uebit. Parata sedes tua de⁹ ex tūc:

a seculo tu es. Eleuauerunt flumina
dñe: eleuauerũt flumina vocẽ suam.
Eleuauerunt flumina fluct⁹ suos: a
vocib⁹ aquarũ multarũ. Mirabiles
de immu. elationes maris: mirabilis in altis
eccle. c. 2. dñs. Testimonia tua credibilia fa-
lib. 6. cta sunt nimis: domũ tuã decet san-
ctitudo dñe in longitudinẽ dierum.
¶ Psalm⁹ dauid q̃rta sabbati. xciij.
DEus vltionum dñs: deus vltio-
num libere egit. Exaltare qui
iudicas terram: redde retributionẽ
superbis. Usq̃quo peccatores domi
ne: vsq̃quo peccatores gloriabũtur?
Effabuntur ⁊ loquentur iniquitatẽ:
loquentur omnes qui operantur in-
iustitiam? Populum tuũ dñe humi-
liauerunt: ⁊ hereditatẽ tuã vexaue-
runt. Uiduam ⁊ aduenam interfece
rũt: ⁊ pupillos occiderunt. Et dixe-
runt non videbit dñs: nec intelliget
deus iacob. Intelligite insipiẽtes in
populo: et stulti aliquando sapite.
Qui plantauit aurẽ non audiet? aut
qui finxit oculũ nõ considerat? Qui
1. co. 3. d. corripit gentes nõ arguet? qui docet
hominẽ sciẽtiam? Dominus scit co-
gitationes hoim: quoniã vane sunt.
Beatus homo quẽ tu erudieris do-
mine: ⁊ de lege tua docueris eum. Ut
mitiges ei a diebus malis: donec fo-
diatur peccatori fouea. Qr non re-
pellet dñs plebẽ suam: ⁊ hereditatẽ
suã non derelinquet. Quoadusq̃ iu-
stitia conuertatur in iudiciũ: ⁊ qui iu-
xta illam? oẽs qui recto sunt corde.
Quis consurget mihi aduersus ma
lignantes: aut quis stabit mecũ ad-
uersus operantes iniquitatem? Ni-
si quia dñs adiuuit me: paulominus
habitasset i inferno anima mea. Si
dicebã motus est pes meus: miseri-
cordia tua dñe adiuuabat me. Secũ
dum multitudinẽ dolorum meorum in
corde meo: cõsolationes tue letifica
uerũt animam meã. Nunquid adhe
ret tibi sedes iniquitatis: qui fingis
laborẽ in precepto? Captabũt in ani
mã iusti: ⁊ sanguinẽ innocentem cõ
demnabunt. Et fact⁹ est mihi dñs in
refugiũ: ⁊ deus meus in adiutoriũ
spei mee. Et reddet illis iniquitatẽ ip-
sorũ: ⁊ in malitia eorum disperdet eos:
disperdet illos domin⁹ deus noster.
¶ Laus cantici ipsi Dauid. xciiij.
VEnite exultemus dño: iubile-
mus deo salutari nr̃o. Preoc-
cupemus faciẽ eius in cõfes-
sione: ⁊ i psalmis iubilem⁹ ei. Qm̃ de⁹
magnus dñs: ⁊ rex magnus sup oẽs
deos/ qm̃ nõ repellet dñs plebẽ suã.
Qr i manu ei⁹ sunt oẽs fines terre: ⁊
altitudines mõtiũ ipsi⁹ sunt. Qm̃ ip
sius est mare ⁊ ipse fecit illud: ⁊ siccã
manus ei⁹ formauerũt. Uenite ado
remus ⁊ procidamus ⁊ ploremus an-
te deũ qui fecit nos: quia ipse est do-
minus deus noster. Et nos populus
pascue eius: ⁊ oues manus ei⁹. Ho-
die si vocem eius audieritis: nolite Heb. 3. b.
obdurare corda vestra. Sicut in ir- et. 4. b.
ritatione: secundũ diem tentationis
in deserto. Ubi tentauerunt me pa-
tres vestri: probauerunt ⁊ viderunt
opera mea. Quadraginta annis of-
fensus fui generatiõi illi: ⁊ dixi sem-
per hi errant corde. Et isti nõ cogno
uerunt vias meas: vt iuraui in ira
mea/ si introibunt in requiẽ meam.
¶ Canticum Dauid quãdo domus
edificabatur post captiuitatẽ. xcv.
CAntate dño canticũ nouũ: cã-
tate dño omnis terra. Cantate
dño ⁊ benedicite nomini ei⁹:
annunciate de die in diem salutare
eius. Annũciate inter gentes gloriã
eius: in omnibus populis mirabilia 1. Paral.
eius. Quoniã magnus dñs ⁊ lauda- 16. c.
bilis nimis: terribilis est super oẽs eccl. 43.
deos. Quoniã omnes dii gentiũ de- d. 47.
monia: dñs autem celos fecit. Con- d. 23.
fessio ⁊ pulchritudo in cõspectu ei⁹:
sanctimonia ⁊ magnificẽtia in san-
ctificatione eius. Afferte dño patrie
gentiũ/ afferte dño gloriam ⁊ hono-
rem: afferte domino gloriam nomini
ei⁹. Tollite hostias ⁊ introite i atria
eius: adorate dominum in atrio san
cto eius. Commoueatur a facie eius
vniuersa terra: dicite in gentibus qr
dñs regnauit. Etenim correxit orbẽ
tre q̃ nõ cõmouebit: iudicabit pplos
in equitate. Letentur celi ⁊ exultet terra
cõmoueatur mare ⁊ plenitudo ei⁹: Gau-
debũt cãpi ⁊ oia q̃ i eis sunt. Tũc ex
ultabũt oia ligna siluarum a facie dñi
qr venit: quoniã venit iudicare ter-
rã. Judicabit orbem terre in equita-
te: ⁊ populos in veritate sua. ¶ Huic
dauid qñ t̃ra ei⁹ restituta ẽ ei. xcvi.
DOmin⁹ regnauit exultet ter-
ra: letentur insule multe. Nu
bes ⁊ caligo in circuitu eius:
iustitia et iudicium correctio sedis
eius. Ignis ante ipsum precedet: ⁊ in
flãmabit in circuitu inimicos eius.

Illuxerūt fulgura eiꝰ orbi terre: vi-
dit & cōmota est terra. Mōtes sicut
cera fluxerūt a facie dñi: a facie dñi
ois terra. Annūciauerunt celi iusti-
tiam eius: & viderunt oēs ppl'i glo-
riam eius. Cōfundant oēs qui ado-
rant sculptilia: & qui gloriantur in si-
mulachris suis. Adorate eū oēs an-
Heb.1.b. geli eiꝰ: audiuit & letata est sion. Et
S.47. exultauerūt filie iude: propter iudi-
cia tua dñe. Qm̄ tu dñs altissimꝰ su-
per oēm terram: nimis exaltatus es
super oēs deos. Qui diligitis dñm
odite malum: custodit dñs aīas san
ctorū suoꝝ de manu peccatoris libe-
rabit eos. Lux orta est iusto: & rectis
corde leticia. Letamini iusti in dño:
et ꝯfitemini mēorie sctificatiōis eiꝰ.
¶ Psalmus ipsi Dauid. xcvii.
Cantate dño canticū nouum: qr
mirabilia fecit. Saluauit sibi
dextera eius: et brachium sanctum
eius. Notū fecit dñs salutare suum:
in cōspectu gentiū reuelauit iusticiā
suā. Recordatus est mie sue: & veri-
tatis sue domui israel. Uiderūt oēs
Esa.52.c. termini terre: salutare dei nostri. Iu
bilate deo ois terra: cantate et exul-
tate & psallite. Psallite dño in citha
ra/in cithara & voce psalmi: i tubis
ductilibꝰ & voce tube cornee. Iubila-
te in conspectu regis dñi/moueatur
mare & plenitudo eiꝰ: orbis terraꝝ
et q̄ hitant i eo. Flumia plaudēt ma
nu simul mōtes exultabūt a ꝯspectu
S.95. dñi: qm̄ venit iudicare terrā. Iudica
bit orbē terraꝝ in iusticia: & popl'os
in eqtate. ¶ Psalmus dauid. xcviii.
Dominus regnauit irascant po
puli: qui sedes super cherubin
moueatur terra. Dñs in sion magnꝰ
et excelsus sup oēs populos. Confi-
teantur noī tuo magno quoniā terri
bile & sanctū est: & honor regis iudi-
cium diligit. Tu parasti directiones
iudiciū & iusticiā in iacob tu fecisti.
Exaltate dñm deū nostrū: et adora-
te scabellū pedū eius qm̄ sanctū est.
Moyses et aaron in sacerdotibꝰ eiꝰ:
et samuel inter eos qui inuocant no
men eiꝰ. Inuocabant dñm & ipse ex-
audiebat eos: in columna nubis lo-
quebat ad eos. Custodiebant testi-
monia eiꝰ: & preceptū qd̄ dedit illis.
Dñe deꝰ noster tu exaudiebas eos:
deus tu ꝓpiciꝰ fuisti eis / & vlciscēs
in oēs adinuentiones eoꝝ. Exaltate
dñm deum nostrū & adorate in mon
te sctō eiꝰ: qm̄ sanctꝰ dñs deꝰ noster.
¶ Psalmus in confessione. xcix.
Iubilate deo ois terra: seruite S.65.
dño in leticia. Introite in con
spectu eiꝰ: in exultatiōe. Sci-
tote quoniā dñs ipse est deus: ipse fe
cit nos / & non ipsi nos. Populus eiꝰ
et oues pascue eius / introite portas
eius in cōfessione: atria eius in hym
nis confitemini illi. Laudate nomē de pe.dis.
eius quoniā suauis est dñs in eter- 1.ca. vo
nū misericordia eius: & vsqꝫ in gene luissent §
ratione & generatione veritas eius. fine.
¶ Psalmus ipsi Dauid. c.
Misericordiam & iudiciū: cā-
tabo tibi dñe. Psallam & in-
telligā in via immaculata:
quando venies ad me. Perambula-
bam in innocētia cordis mei: in me-
dio domus mee. Nō proponebā an-
te oculos meos rē iniustā: facientes
ꝓuaricatiōes odiui. Nō adhesit mi-
hi cor prauū: declinantē a me mali-
gnū non cognoscebā. Detrahentem
secreto proximo suo: hūc ꝑsequebar.
Superbo oculo et insatiabili corde:
cū hoc nō edebā. Oculi mei ad fide-
les terre vt sedeāt mecū: ambulans
in via īmaculata hic mihi ministra-
bat. Nō habitabit in medio domus
mee qui facit superbiā: qui loquitur
iniqua non direxit in conspectu ocu
loꝝ meorū. In matutino interficie-
bam omnes peccatores terre: vt dis-
perderez de ciuitate dñi omnes ope
rantes iniquitatem. ¶ Oratio pau-
peris cum anxiatus fuerit: & coram
domino effuderit precem suam. ci.
Domine exaudi orationē meam
et clamor meus ad te veniat.
Non auertas faciem tuam a me: in
quacūqꝫ die tribulor / inclina ad me
aurem tuam. In quacūqꝫ die inuoca
uero te: velociter exaudi me. Qr de-
fecerunt sicut fumꝰ dies mei: & ossa 7.q.1.c.
mea sicut cremiū aruerunt. Percus aduersi-
sus sum vt fenū & aruit cor meū: qr tas. §. cū
oblitus sum comedere panē meum. vero.
A voce gemitꝰ mei: adhesit os meū
carni mee. Similis factus sum pelli
cano solitudinis: factꝰ sum sicut ni-
cticorax in domicilio. Uigilaui & fa-
ctus sum sicut passer: solitarius in
tecto. Tota die exprobrabant mihi
inimici mei: & q̄ laudabāt me aduer
sum me iurabāt. Qr cinerē tanq̄ pa So.di.c.
nē manducabā: et potū meū cū fletu si qs dias
miscebā. A facie ire indignationis conus.

tue: qꝛ eleuans allisisti me. Dies mei
sicut vmbra declinauerunt: et ego si-
cut fenū arui. Tu aūt dñe in eternuȝ
pmanes: et memoriale tuū i gñatione
et generationē. Tu exurgēs dñe mise
reberis sion: qꝛ tēpus miserēdi eius
qꝛ venit tēpus. Qm̄ placuerunt ser-
uis tuis lapides eius: et terre eiꝰ mi-
serebūtur. Et timebūt gentes nomen
tuuȝ dñe: ꝛ omnes reges terre gloriā
tuā. Qꝛ edificauit dñs sion: et videbi-
tur in gloria sua. Respexit in orōneȝ
humiliū: et non spreuit precē eorum.
Scribātur hec in gñatione altera: et
populus qui creabitur laudabit dñȝ.
Qꝛ prospexit de excelso sctō suo: dñs
de celo in terraȝ aspexit. Ut audiret
gemitꝰ cōpeditoꝛ: vt solueret filios
interemptoꝛū. Ut annūcient in sion
nomen dñi: et laudē eiꝰ in hierl'm. In
cōueniēdo pplos in vnū: et reges vt
seruiāt dño. Rñdit ei in via virtutis
sue: paucitatē dierū meoꝛū nūcia mi-
hi. Ne reuoces me in dimidio dierūȝ
meoꝛū: in gñatione et gñationē anni
Heb. I. c. tui. Initio tu dñe terram fundasti: et
opera manuū tuarum sunt celi. Ipsi
peribunt tu autē permanes: et oēs si-
cut vestimentū veterascent. Et sicut
opertoꝛiū mutabis eos et mutabun-
tur: tu autē idē ipse es: et anni tui nō
deficient. Filii seruoꝛū tuoꝛuȝ habita
būt: et semen eoꝛ in seculū dirigetur.
¶ Ipsi Dauid. cii.
De cōse. di. I. ca. ite- Benedic anima mea dño: et oīa
ratur. que intra me sunt nomini sācto
eiꝰ. Benedic aīa mea dño: et noli obli
uisci oēs retributiones eiꝰ. Qui pro-
piciat oībus iniq̄tatibꝰ tuis: q̄ sanat
oēs infirmitates tuas. Qui redimit
de interitu vitam tuā: qui coronat te
in mīa ꝛ miserationibus. Qui replet
in bonis desideriū tuū: renouabitur
vt aq̄le iuuentus tua. Faciens mias
dñs: et iudiciū oībus iniuriā patien-
tibus. Notas fecit vias suas moysi:
filiis israel volūtates suas. Misera-
toꝛ et misericoꝛs dñs: longanimis et
multū misericoꝛs. Non in perpetuū
irascet: neq̄ in eternū cōminabitur.
Nō secundū peccata nostra fecit no-
bis: neque scd'm iniquitates nostras
retribuit nobis. Quoniam scd'm alti-
tudinē celi a terra: corroborauit mi-
sericordiam suaȝ super timentes se.
Quantum distat oriens ab occidente:
longe fecit a nobis iniquitates no-
stras. Quomodo miseret pater filio-
rum misertus est dñs timentibus se:
quoniā ipse cognouit figmentum no
strum. Recordatus est quoniam pul-
uis sumus / homo sicut fenum: dies
eius tanq̄ flos agri sic efflorebit. Quo
niam spiritus pertransibit in illo et
nō subsistet: ꝛ nō cognoscet amplius
locum suū. Misericordia autē dñi ab
eterno et vsq̄ in eternū: super timen
tes eū. Et iusticia illiꝰ in filios filio-
rum: his qui seruant testamentū eiꝰ.
Et memores sunt mandatoꝛū ipsius:
ad faciendum ea. Dñs de celo para-
uit sedē suam: et regnū ipsius omni-
bus dominabit. Benedicite dño om-
nes angeli eius potentes virtute: fa-
cientes verbū illius / ad audiendam
vocē sermonū eius. Benedicite dño
oēs virtutes eius: ministri eius qui
facitis voluntateȝ eius. Bñdicite do-
mino oīa opera eiꝰ / in omni loco do-
minationis eius: benedic aīa mea
domino. ¶ Ipsi dauid. ciii.
Benedic aīa mea dño: dñe deꝰ
meus magnificatus es vehe-
menter. Confessionē et decorē
induisti: amictus lumine sicut vesti-
mento. Extendēs celū sicut pellem:
qui tegis aquis superiora eius. Qui
ponis nubē ascensum tuū: qui ambu
las super pennas ventoꝛū. Qui facis Heb. I. c.
angelos tuos spiritus: et ministros
tuos ignem vrentē. Qui fundasti ter-
ram super stabilitatē suā: non incli-
nabitur in seculū seculi. Abyssus si-
cut vestimentuȝ amictus eius: super
montes stabunt aque. Ab increpatio
ne tua fugiēt: a voce tonitrui tui for-
midabūt. Ascendūt mōtes et descen
dunt campi: in locū quē fundasti eis.
Terminū posuisti quē non transgre-
dient: neq̄ cōuertētur operire terrā.
Qui emittis fontes in conuallibus:
inter mediū mōtium pertransibunt
aque. Potabunt oēs bestie agri: ex-
pectabunt onagri in siti sua. Sup ea
volucres celi habitabunt: de medio
petrarū dabunt voces. Rigās mōtes .J. I 4 6.
de superioribꝰ suis: de fructu operuȝ 13. q. I. ca.
tuoꝛū satiabitur terra. Producēs fe- eccl'ias.
num iumentis: ꝛ herbā seruituti ho- .§. hiero.
minū. Ut educas panem de terra: et De sacra.
vinū letificet coꝛ hoīs. Ut exhilaret vnc. ca͡p.
faciem in oleo: et panis coꝛ hoīs con vnico.
firmet. Saturabuntur ligna campi /
et cedri libani quas plantauit: illic
passeres nidificabunt. Herodii domꝰ
dux est eoꝛū / montes excelsi ceruis:

petra refugiū erinaciis. Fecit luna3
in tēpora: sol cognouit occasum suū.
Posuisti tenebras ꝛ facta est nox: in
ipsa pertrāsibūt omnes bestie silue.
Catuli leonū rugiētes vt rapiant: et
querant a deo escā sibi. Ortus est sol
et congregati sunt: et in cubilibꝰ suis
collocabūtur. Exibit homo ad opus
suū: et ad operationē suā vsq ad ve-
Ps.91. speraз. Quā magnificata sunt opera
tua dn̄e oia i sapiētia fecisti: impleta
est terra possessione tua. Hoc mare
magnū et spatiosum manibꝰ: illic re-
ptilia quorū non est numerꝰ. Alalia
pusilla cum magnis: illic naues per
transibūt. Draco iste quem formasti
ad illudendū ei: oia a te expectant vt
des illis escā in tēpore. Dante te illis
colligent: aperiente te manū tuā: oia
replebūtur bonitate. Auertēte autēз
te faciē tuā turbabūtur / auferes spiri
tum eorū et deficiēt: ꝛ in puluerē suū
reuertent. Emitte spiritū tuū ꝛ crea-
būtur: ꝛ renouabis faciem terre. Sit
gloria dn̄i in sclm: letabit dn̄s in ope-
ribus suis. Qui respicit terrā: et facit
eam tremere: qui tāgit mōtes et fu-
.Ps.145. migāt. Cātabo dn̄o in vita mea: psal-
lā deo meo q̄diu sum. Jocundū sit ei
eloquiū meū: ego vero delectabor in
dn̄o. Deficient peccōres a terra et ini-
qui ita vt non sint: benedic aīa mea
domino. ℭ Alleluia. ciiii.
2. Para. 16.d. Esa.12.b. Confitemini dn̄o et inuocate no-
men eius: annūciate inter gen-
tes opera eius. Cantate ei et psallite
ei: narrate oia mirabilia eius. Lau-
damini in noīe scō eius: letetur cor
querentiū dn̄m. Querite dn̄m et con-
firmamini: q̄rite faciē eiꝰ semp. Me-
mētote mirabiliū eiꝰ que fecit: prodi
gia eiꝰ ꝛ iudicia oris eiꝰ. Semē abra-
ham serui eius: filij iacob electi eius.
Ipse dn̄s deus nr̄: in vniuersa terra
iudicia eiꝰ. Memor fuit in sclm testa
menti sui: verbi qḋ mādauit in mille
generationes. Qḋ disposuit ad abra
ham: et iuramenti sui ad isaac. Et sta
tuit illud iacob in pceptū: et israel in
testamētū eternū. Dicens tibi dabo
terram chanaan: funiculū hereditа-
tis vr̄e. Cū essent nūero breui: paucis
simi et incole eius. Et pertransierūt
de gēte in gentē: ꝛ de regno ad popu
lū alterū. Non reliquit hoīem noce-
re eis: et corripuit pro eis reges. Noli-
te tangere christos meos: et in pphe
tis meis nolite malignari. Et voca-
uit famem super terram: et omne fir-
mamentū panis contriuit. Misit an
te eos virū: in seruū venūdatus est
ioseph. Humiliauerūt in cōpedibus
pedes eiꝰ, ferrū pertrāsijt aīam eiꝰ:
donec veniret verbuз eius. Eloquiūз
dn̄i inflāmauit eū / misit rex et soluit
eū: princeps populorū et dimisit euз.
Constituit eum dn̄m domus sue: et
principeз omnis possessionis sue. Ut
erudiret principes eiꝰ sicut semetip-
sum: et senes eius prudētiā doceret.
Et intrauit israel in egyptū: ꝛ iacob
accola fuit in terra chā. Et auxit po-
pulū suū vehementer: et firmauit eū
super inimicos eius. Conuertit cor Ps.77.
eorū vt odirent populū eius: et doluз exo.7.d.
facerent in seruos eiꝰ. Misit moysen
seruum suū: aaron queз elegit ipsuз.
Posuit in eis verba signorū suorū. ꝛ
prodigiorū in terra cham. Misit te- exo.10.c.
nebras et obscurauit: et nō exacerba et.7.d.
uit sermones suos. Conuertit aquas Ps.77.
eorū in sanguinē: et occidit pisces eo
rū. Et dedit terra eorū ranas: in pe-
netralibꝰ regū ipsorū. Dixit et venit
cynomia et cinifes: in oibus finibus
eorū. Posuit pluuias eorū grandinē: ibidē.9.c.
ignē comburentē in terra ipsorū. Et
percussit vineas eorū ꝛ ficulneas eo-
rum: et contriuit lignū finiū eorū. Di
xit et venit locusta et bruchus: cuius
non erat numerus. Et comedit oēm
fenum in terra eorū: et comedit oēm
fructū terre eorū. Et percussit omne exo.10.d.
primogenitū in terra eorū: primitias sap.18.a.
oīs laboris eorū. Et eduxit eos cum
argēto et auro: et non erat in tribubꝰ
eorū infirmus. Letata est egyptus in
pfectione eorū: quia incubuit timor
eorū sup eos. Expādit nubē in ptē exo.13.d.
ctionē eorū: et ignē vt luceret eis per et.16.c.
noctem. Petierunt ꝛ venit coturnix:
et pane celi saturauit eos. Disrupit
petrā et fluxerūt aque: abierūt in sic
co flumina. Quoniā memor fuit verbi
sancti sui: quod habuit ad abraham
puerum suum. Et eduxit populū suū
in exultatione: ꝛ electos suos in leti-
cia. Et dedit illis regiones gentium:
et labores populorum possederunt.
Ut custodiant iustificationes eius:
et legem eius exquirant.
ℭ Alleluia alleluia. cv.
Confitemini domino quoniam
bonus: quoniam in seculum mi- Judith.
sericordia eius. Quis loquetur potē- 13.c.
tias dn̄i: auditas faciet omnes lau- .Ps.106.

deꝰ eius. Beati qui custodiunt iudi-
cium: et faciunt iustitiā in omni tem
pore. Memento nostri dñe in bene-
placito populi tui: visita nos in salu-
tari tuo. Ad videndum in bonitate
electorū tuorum / ad letandum i leti-
tia gentis tue / vt lauderis cum here
Judith. ditate tua. Peccauimus cum patri-
7.d. bus nostris: iniuste egimus / iniqui-
tatem fecimus. Patres nr̄i i egypto
non intellexerunt mirabilia tua: non
fuerūt memores multitudinis mise-
ricordie tue. Et irritauerunt ascen-
dentes in mare: mare rubrum. Et sal
uauit eos propter nomen suum: vt
notam faceret potentiam suaꝫ. Et in
crepuit mare rubrum / et exiccatum
est: et deduxit eos in abyssis sicut in
deserto. Et saluauit eos de manu odiē
tium: et redemit eos de manu inimi-
Ex.14.f. ci. Et operuit aqua tribulantes eos:
vnus ex eis non remansit. Et credi-
derunt verbis eius: et laudauerunt
laudeꝫ eius. Cito fecerūt / obliti sunt
operum eius: et non sustinuerunt cō
silium eius. Et concupierunt concu-
piscentiam in deserto: et tentauerūt
deū in inaquoso. Et dedit eis petitio-
nem ipsorum: et misit saturitatem in
Nu.16.d. animas eorū. Et irritauerūt moysen
in castris: aaron sanctum domini.
Aperta est terra et deglutiuit dathā:
et operuit sup congregationem aby-
ron. Et exarsit ignis in synagoga eo
rum: flamma combussit peccatores.
Et fecerunt vitulum in oreb: et ado-
Ex.32.a. rauerunt sculptile. Et mutauerunt
gloriā suam: in similitudinem vituli
comedentis fenuꝫ. Obliti sunt deum
qui saluauit eos: qui fecit magnalia
in egypto, mirabilia in terra cham:
terribilia in mari rubro. Et dixit vt
disperderet eos: si nō moyses electꝰ
eius stetisset in cōfractione in cōspe-
ctu eius. Ut auerteret iram eius ne
disperderet eos: ⁊ pro nihilo habue-
runt terrā desiderabileꝫ. Non credi-
derunt verbo eiꝰ et murmurauerunt
in tabernaculis suis: nō exaudierūt
vocem dñi. Et eleuauit manuꝫ suam
super eos: vt prosterneret eos in de-
serto. Et vt deiiceret semē eorū in na
tionibus: et disperderet eos in regio
nibus. Et initiati sunt beelphegor: et
3.q.7.ca. comederunt sacrificia mortuorum.
nos. Et irritauerunt eum in adinuentio-
nibus suis: ⁊ multiplicata est in eis
ruina. Et stetit phinees et placauit:

et cessauit quassatio. Et reputatum
est ei in iustitiā: in generatiōe et ge-
neratione vsqꝫ in sempiternū. Et ir-
ritauerunt eum ad aquas contradi-
ctionis / et vexatus est moyses ꝓpter
eos: quia exacerbauerunt spiritū eiꝰ.
Et distinxit in labiis suis: nō disper-
diderūt gētes quas dixit dñs illis.
Et cōmixti sunt inter gētes / et didi-
cerūt opera eorū: et seruierūt sculpti
libus eoꝝ: ⁊ factū est illis in scanda-
lū. Et immolauerunt filios suos: ⁊ fi-
lias suas demoniis. Et effuderunt
sanguinē innocentē / sanguineꝫ filio
rum suorū et filiarū suarū: quas sacri
ficauerunt sculptilibus chanaan. Et
infecta est terra in sanguinibus / et
cōtaminata est in operibꝰ eorū: ⁊ for
nicati sunt in adinuētionibus suis.
Et iratus est furore dñs in populum
suū: ⁊ abominatꝰ est hereditatē suā.
Et tradidit eos in manus gentiū: et
dñati sunt eorū qui oderunt eos. Et
tribulauerunt eos inimici eoꝝ / et hu
miliati sunt sub manibꝰ eorū: sepe li-
berauit eos. Ipsi autē exacerbaue-
runt eum in cōsilio suo: et humiliati
sunt in iniquitatibꝰ suis. Et vidit cum
tribularent: ⁊ audiuit orationē eorū.
Et memor fuit testamēti sui: et peni-
tuit eum scḋm multitudinē mīe sue.
Et dedit eos in mias: in ꝯspectu om
nium qui ceperant eos. Saluos fac
nos dñe deus noster: ⁊ congrega nos
de nationibus. Ut confiteamur no-
mini scō tuo: et gloriemur in laude
tua. Bñdictus dñs deus israel a secu
lo et vsque in seculum: et dicet omnis
populus fiat fiat. ¶ Allelula. cvi.
Confitemini dño quoniam bo- Judith
nus: quoniam in scl̄m mīa eiꝰ. 13.c.
Dicāt qui redēpti sunt a dño: 3.105.
quos redemit de manu inimici: ⁊ de
regionibus congregauit eos. A so-
lis ortu et occasu: ab aquilone et ma-
ri. Errauerūt in solitudīe in inaquo-
so: viā ciuitatis habitaculi non inue-
nerūt. Esurientes et sitientes: anima
eorum in ipsis defecit. Et clamaue-
runt ad dominum cum tribularen-
tur: et de necessitatibus eoruꝫ eripu-
it eos. Et eduxit eos in viam rectam:
vt irent in ciuitatem habitationis.
Confiteantur domino misericordie
eius: ⁊ mirabilia eius filiis hominū. de pe.dis.
Quia satiauit animam inanem: et 3.ca.ad-
animam esurientem satiauit bonis. huc viua
Sedentes in tenebris et vmbra mor- me.

ris:vinctos in mendicitate et ferro.
Quia exacerbauerunt eloquia dei:et
consiliũ altissimi irritauerũt. Et hu-
miliatũ est in laboribus cor eorũ:in-
firmati sunt/ nec fuit qui adiuuaret.
Et clamauerũt ad dñm cum tribula-
rent:et de necessitatibus eorũ libera
uit eos. Et eduxit eos de tenebris et
vmbra mortis:et vincula eorũ disru-
pit. Cõfiteant dño misericordie eius:
et mirabilia eius filijs hoim. Quia
contriuit portas ereas:et vectes fer-
reos confregit. Suscepit eos de via
iniq̃tatis eorũ: ꝓpter iniusticias enĩ
suas humiliati sunt. Omnẽ escã abo-
minata est aĩa eorũ:et appropinqua-
uerũt vsq; ad portas mortis. Et cla-
mauerunt ad dñm cum tribularent:
et de necessitatibꝰ eorũ liberauit eos.
Misit verbũ suũ ⁊ sanauit eos:⁊ eri-
puit eos de interitionibus eorũ. Con
fiteant dño misericordie eius: et mi-
rabilia eiꝰ filijs hoim. Et sacrificent
sacrificiũ laudis: et annũciẽt opera
eius in exultatione. Qui descendunt
mare in nauibus:faciẽtes operatio-
nem in aquis multis. Ipsi viderunt
opera dñi:⁊ mirabilia eius in ꝓfun-
do. Dixit ⁊ stetit spũs procelle:et ex-
altati sunt fluctus eius. Ascendunt
vsq; ad celos/et descendunt vsq; ad
abyssos:aĩa eorum in malis tabesce-
bat. Turbati sunt et moti sunt sicut
ebrius:et oĩs sapiẽtia eorũ deuorata
est. Et clamauerunt ad dñm cũ tribu
larent:et de necessitatibꝰ eorũ eduxit
eos. Et statuit procellam eius in au-
rã:et siluerunt fluctus eius. Et letati
sunt quia siluerunt:⁊ deduxit eos in
portũ volũtatis eor. Confiteant do-
mino mĩe eius: et mirabilia eiꝰ filijs
hoim. Et exaltent eũ i eccl'ia plebis:
et in cathedra seniorũ laudẽt eũ. Po-
suit flumina in desertũ:et exitꝰ aqua-
2. re. 17. a. rũ in sitim. Terrã fructiferã in salsu-
ginem: a malitia inhabitantiũ in ea.
Posuit desertum in stagna aquar: ⁊
terrã sine aqua in exitus aquarũ. Et
collocauit illic esuriẽtes: et cõstitue-
runt ciuitatẽ habitationis. Et semi-
nauerunt agros/et plãtauerũt vine-
as:et fecerũt fructuz natiuitatis. Et
bñdixit eis ⁊ multiplicati sũt nimis:
et iumẽta eorũ nõ minorauit. Et pau
ci facti sunt:⁊ vexati sunt a tribula-
tione malor et dolore. Effusa est con
tẽptio super principes: et errare fecit
eos in inuio et non in via. Et adiuuit

pauperem de inopia: et posuit sicut
oues familias. Videbũt recti et leta- Job. 22. c.
buntur:et oĩs iniq̃tas oppilabit os suũ.
Quis sapiẽs ⁊ custodiet hec:et intel-
liget misericordias domini?
¶ Cãticũ Psalmi ipsi Dauid. cvij.
Paratũ cor meuz deus paratũ s. 56.
cor meũ:cãtabo et psallam in
gloria mea. Exurge gl'ia mea
exurge psalteriũ et cithara: exurgaz
diluculo. Confitebor tibi in ppl'is do-
mine:⁊ psallã tibi in nationibus. Q2
magna est sup celos mĩa tua: et vsq;
ad nubes veritas tua. Exaltare sup
celos deus/et super omnẽ terrã glo-
ria tua:vt liberẽtur dilecti tui. Saluũ s. 59.
fac dextera tua et exaudi me: deꝰ lo-
cutus est in sancto suo. Exultabo et
diuidam sichimam:et cõuallẽ taber-
naculorũ dimetiar. Meꝰ est galaad ⁊
meus est manasses: et ephraim sus-
ceptio capitis mei. Juda rex meus:
moab lebes spei mee. In idumeã ex-
tendã calceamẽtũ meũ: mihi alieni-
gene amici facti sunt. Quis deducet
me in ciuitatẽ munitã? quis deducet
me vsq; in idumeã? Nonne tu deꝰ qui
repulisti nos: ⁊ nõ exibis deꝰ in vir-
tutibus nris? Da nobis auxilium de 23. q. 3. c.
tribulatione: q2 vana salus hominis. sex.
In deo faciemus virtutem: et ipse
ad nihilum deducet inimicos nros.
¶ In finem Psalmus Dauid. cviij.
Deus laudẽ meaz ne tacueris:q2
os peccatoris et os dolosi super me
apertum est. Locuti sunt aduersum
me lingua dolosa/et sermõibus odij
circumdederũt me:et expugnauerũt
me gratis. Pro eo vt me diligerent
detrahebant mihi: ego autem orabã.
Et posuerunt aduersum me mala ꝓ
bonis:et odium pro dilectione mea. de pe. dis.
Constitue super euz peccatorẽ:⁊ dia- 3. c. nihil
bolus stet a dextris eiꝰ. Cum iudicat iude.
exeat cõdẽnatus: et oratio eius fiat Act. 1. d.
in peccatũ. Fiãt dies eiꝰ pauci:et epi-
scopatũ eiꝰ accipiat alter. Fiant filij
eius orphani:et vxor eiꝰ vidua. Nu-
tãtes trãsferant filij eiꝰ et mendicent
et eiciantur de habitationibꝰ suis.
Scrutet fenerator oẽm substantiã
eiꝰ:et diripiãt alieni labores eiꝰ. Nõ
sit illi adiutor:nec sit qui misereatur
pupillis eius. Fiãt nati eius in inte-
ritũ: in gñatione vna deleat nomen de pe. dis.
eius. In memoriã redeat iniquitas 4. in prin-
patrũ eiꝰ in cõspectu dñi:et peccatuz et. c. si in-
matris eius non deleat. Fiant cõtra dam.

dñm semp/ et dispereat de terra me-
moria eorum: pro eo q non est recor-
datus facere miam. Et persecut⁹ est
hominem inopē ⁊ mēdicū: et cōpun-
ctū corde mortificare. Et dilexit ma-
ledictionē et veniet ei: ⁊ noluit bñdi-
ctionē et elōgabitur ab eo. Et induit
maledictionē sicut vestimentū/ ⁊ in-
trauit sicut aqua in interiora eius: ⁊
sicut oleū in ossibus eius. Fiat ei si-
cut vestimētū quo operit: et sicut zo-
na qua semp precingitur. Hoc op⁹ eo-
rum qui detrahunt mihi apud dñm:
et qui loquuntur mala aduersus ani
mā meā. Et tu dñe dñe fac mecū pro-
pter nomen tuū: q2 suauis est miseri
cordia tua libera me quia egenus et
pauper ego sum: et cor meum cōtur-
batū est intra me. Sicut vmbra cum
declinat ablat⁹ sum: et excussus sum
sicut locuste. Genua mea infirmata
sunt a ieiunio: et caro mea imutata
est ꝑpt oleū. Et ego fact⁹ sū oppro-
briū illis: viderūt me ⁊ mouerūt ca-
pita sua. Adiuua me dñe deus me⁹:
saluū me fac ꝑpter miam tuā. Et sci-
ant q2 man⁹ tua hec: et tu dñe fecisti
eā. Maledicēt illi et tu bñdices/ q in-
surgūt in me cōfundātur: seru⁹ autē
tuus letabitur. Induant q detrahūt
mihi pudore: et operiant sicut diploi-
de confusione sua. Cōfitebor dño ni-
mis in ore meo: et in medio multorū
laudabo eum. Qui astitit a dextris
pauperis: vt saluā faceret a psequēti-
bus aīam meā. ¶ Psalm⁹ Dauid. cix.
heb.10.c. Dixit dñs dño meo: sede a dex-
1.co.15.d. tris meis. Donec ponam ini-
micos tuos: scabellum pedum tuo-
rum. Uirgā virtutis tue emittet do-
min⁹ ex sion: dñare in medio inimico
heb.7.c. rum tuoꝝ. Tecū principiū in die vir-
tutis tue in splēdorib⁹ sctōꝝ: ex vte-
ro āte luciferū genui te. Iurauit dñs
et nō penitebit eū: tu es sacerdos in
eternū scdm ordinē melchisedech.
Dñs a dextris tuis: confregit in die
ire sue reges. Iudicabit in nationi-
bus iplebit ruinas: conquassabit ca-
pita in terra multorū. De torrēte in
via bibet: ꝑpterea exaltabit caput.
¶ Alleluia. cx.
s.9.et.s. Confitebor tibi dñe in toto cor-
137. de meo: in cōsilio iustoꝝ ⁊ con
gregatione. Magna opera do
mini: exquisita in omnes volūtates
eius. Cōfessio et magnificētia opus
eius: et iustitia eius manet in sclm
seculi. Memoriam fecit mirabilium
suoꝝ/ misericors et miserator dñs:
escā dedit timētibus se. Memor erit
in seculū testamenti sui: virtutē ope-
rum suoꝝ annunciabit populo suo.
Ut det illis hereditatē gentium: ope
ra manuum eius veritas ⁊ iudiciū.
Fidelia omnia mandata eius: cōfir-
mata in seculū seculi: facta in verita
te et equitate. Redēptionē misit dñs
populo suo: mādauit in eternum te-
stamentū suū. Sanctum et terribile iob.28.d.
nomen eius: initiū sapiētie timor do ꝓuer.1.a
mini. Intellectus bonus omnib⁹ fa- et.9.b.
cientibus eum: laudatio eius manet
in seculum seculi. ¶ Alleluia reuer-
sionis Aggei et zacharie. cxi.
Beatus vir qui timet dominū: Eccli.1.b.
in mandatis ei⁹ volet nimis.
Potēs in terra erit semē ei⁹:
generatio rectoꝝ benedicetur. Glo-
ria et diuitie in domo eius: et iustitia
eius manet in seculū seculi. Exortū
est in tenebris lumen rectis: miseri-
cors et miserator et iustus. Iocūdus
homo qui miseret et cōmodat/ dispo-
nit smones suos in iudicio: quia in
eternū non cōmouebitur. In memo-
ria eterna erit iustus: ab auditione
mala nō timebit. Paratū cor ei⁹ spe-
rare in dño: ꝯfirmatū est cor ei⁹: non
cōmouebitur: donec despiciat inimi-
cos suos. Dispsit dedit pauperibus: 1.co.9.c.
iustitia eius manet in seculū seculi: 86.di.c.
cornu eius exaltabit in gloria. Pec- fratrē.§.
cator videbit et irascetur/ dentibus in ipsa.
suis fremet et tabescet: desideriū
peccatorum peribit. ¶ Alleluia. cxii.
Laudate pueri dominum: lauda Iob.1.d.
te nomē domini. Sit nomen do- s.13 +
mini benedictum: ex hoc nunc et vs-
q in seculū. A solis ortu vsq ad oc-
casum: laudabile nomen dñi. Excel-
sus super omnes gētes dñs: et super
celos gloria ei⁹. Quis sicut dñs deus
noster qui in altis habitat: et humi-
lia respicit in celo et in terra? Susci-
tans a terra inopē: et de stercore eri-
gens pauperē. Ut collocet eum cum 1.reg.2.b.
principibus: cū principibus populi
sui. Qui habitare facit sterilē in do-
mo: matrem filiorum letantem.
¶ Alleluia. cxiii.
In exitu israel de egypto: do- exo.13.a.
mus iacob de populo barba-
ro. Facta est iudea sanctifica
tio eius: israel potestas eius. Mare
vidit et fugit: iordanis cōuersus est

retrorsum. Montes exultauerunt vt
arietes: et colles sicut agni ouium.
de cõse.di. Quid est tibi mare q fugisti: et tu ior
2.c.reue- danis quia cõuersus es retrorsum?
ra. Montes exultastis sicut arietes: et
colles sicut agni ouium. A facie do-
mini mota est terra: a facie dei iacob.
Qui conuertit petrã in stagna aqua
rum: et rupẽ in fontes aquarũ. Non
nobis dñe nõ nobis: sed nomini tuo
.J.137. da gloriam. Sup mia tua et veritate
tua: nequando dicant gentes vbi est
deus eorum? Deus autem noster in
celo: omnia quecũq voluit fecit. Si-
mulachra gẽtium argentũ et aurum
J.134. opera manuum hominũ. Os habent
Sa.15.d. et nõ loquẽtur: oculos habent et non
videbunt. Aures habent et nõ audi-
ent: nares habent et non odorabunt.
Manus habent et non palpabunt/pe
des habent et non ambulabunt: non
.J.134. clamabũt in gutture suo. Similes il-
lis fiãt qui faciunt ea: et omnes qui
confidunt in eis. Domus israel spe-
rauit in domino: adiutor eorũ et pro-
tector eorum est. Domus aaron spe-
rauit in domino: adiutor eorũ et pro-
tector eorum est. Qui timent domi-
num sperauerunt in domino: adiu-
tor eorum et protector eorum est. Do-
minus memor fuit nostri: et benedi-
xit nobis. Benedixit domui isrl: be-
nedixit domui aaron. Benedixit om-
nibus qui timẽt dominũ: pusillis cum
maioribus. Adiiciat dominus super
vos: sup vos et super filios vestros.
Benedicti vos a domino: qui fecit ce
lum et terrã. Celum celi domino: ter-
ram autem dedit filiis hominũ. Non
mortui laudabunt te domine: neq
omnes qui descendunt in infernum.
Sed nos qui viuimus benedicimus
dño: ex hoc nunc et vsq in seculum.
Alleluia. cxiiii.

Dilexi quoniam exaudiet domi-
nus: vocẽ orationis mee. Quia
inclinauit aurem suam mihi: et in
Jo.17. diebus meis inuocabo. Circumdede-
runt me dolores mortis: et pericula
inferni inuenerunt me. Tribulatio-
nem et dolorem inueni: et nomen dñi
inuocaui. O dñe libera animã meam:
misericors dñs et iustus: et deus nr mi-
seretur. Custodiens paruulos dñs: hu-
miliatus sum et liberauit me. Cõuertere
aia mea in requiem tuã: qr dñs bñfe-
J.55. cit tibi. Quia eripuit animã meam de
morte: oculos meos a lachrymis: pe-
des meos a lapsu. Placebo domino
in regione viuorũ. Alleluia. cxv.

Credidi propter qđ locutus sum:
ego autẽ humiliatus sum nimis.
Ego dixi in excessu meo omnis homo 2.co.4.c.
mẽdax. Quid retribuã domino: pro Ro.3.c.
oibus q retribuit mihi? Calicẽ salu-
taris accipiã: et nomẽ dñi inuocabo.
Uota mea dño reddã corã omni po-
pulo eius: preciosa in conspectu do-
mini mors sctõrũ eius. O dñe qr ego Sap.9.a.
seruus tuus: ego seruus tuus et filius
ancille tue. Dirupisti vincula mea ti
bi sacrificabo hostiã laudis: et nomẽ
dñi inuocabo. Uota mea dño reddam
in conspectu omnis populi eius: in
atriis domus domini in medio tui hie
rusalem. Alleluia. cxvi.

Laudate dñm oẽs gentes: lauda Ro.15.c.
te eum omnes populi. Quoniam
confirmata est super nos misericor-
dia eius: et veritas domini manet in
eternum. Alleluia. cxvii.

Confitemini domino quoniam Judith.
bonus: quoniam in seculũ mi- 13.c.
sericordia eius. Dicat nunc is J.104.et
rael quoniam bonus: quoniam in se- 105.et
culum misericordia eius. Dicat nũc 106.
domus aaron: quoniam in seculum J.135.
misericordia eius. Dicant nunc qui He.13.a.
timent dominũ: quoniam in seculum
misericordia eius. De tribulatione
inuocaui dominum: et exaudiuit me
in latitudine dominus. Dominus mi-
hi adiutor: non timebo quid faciat
mihi homo. Dominus mihi adiutor:
et ego despiciã inimicos meos. Bo-
num est confidere in domino: q con
fidere in homine. Bonum est spera-
re in domino: q sperare in principi-
bus. Omnes gentes circuierunt me
et in nomine domini: quia vltus sum
in eos. Circumdantes circumdede-
runt me: et in nomine domini: quia
vltus sum in eos. Circumdederunt
me sicut apes/et exarserunt sicut ig-
nis in spinis: et in nomine domini/
quia vltus sum in eos. Impulsus
euersus sum vt caderem: et dominus
suscepit me. Fortitudo mea et laus
mea dominus: et factus est mihi in
salutem. Uox exultationis et salutis Exo.15.a
in tabernaculis iustorum. Dextera Esa.12.a.
domini fecit virtutem/dextera do-
mini exaltauit me: dextera domini
fecit virtutem. Non moriar/sed vi-
uam: et narrabo opera domini. Ca-
stigãs castigauit me dominus: et mor-

ti nõ tradidit me. Aperite mihi por-
tas iustitie ingressus i eas cõfitebor
dño: hec porta dñi iusti intrabunt in
eã. Cõfitebor tibi qm̃ exaudisti me: et
Matthei 21.d. factus es mihi in salutem. Lapidem
quem reprobauerũt edificantes: hic
factus est in caput anguli. A dño fa-
ctum est istud: et est mirabile in ocu-
lis nostris. Hec est dies quam fecit
Matthei 21.c. dñs: exultem⁹ et letemur in ea. O do-
mine saluum me fac / o dñe bene pro
sperare: benedict⁹ q̃ venit in nomie
dñi. Benediximus vobis de domo dñi:
deus dñs et illuxit nobis. Cõstituite
diem solẽnem in condensis: vsq; ad
cornu altaris. Deus meus es tu et
cõfitebor tibi: deus me⁹ es tu et exal-
tabo te. Confitebor tibi dñe qm̃ exau-
disti me: et factus es mihi in salutẽ.
Cõfitemini dño qm̃ bon⁹: qm̃ in secu-
lũ mi'a ei⁹. ¶ Alleluia. cxviii. Aleph.

Beati immaculati in via: qui am-
bulant in lege dñi. Beati q̃ scru-
tantur testimonia eius: in toto cor-
de exquirunt eũ. Non enim qui ope-
rantur iniquitatem: in vijs eius am-
bulauerunt. Tu mandasti: mãdata
tua custodiri nimis. Utinam diri-
gantur vie mee: ad custodiendas iu-
stificationes tuas. Tunc nõ confun-
dar: cũ perspexero in oĩbus mandatis
tuis. Cõfitebor tibi in directione cor-
dis: i eo q̃ didici iudicia iustitie tue.
Iustificationes tuas custodiam: nõ
me derelinquas vsquequaq;. Beth.

In quo corrigit adolescẽtior viã
suam? in custodiendo sermones
tuos. In toto corde meo exquisiui
te: ne repellas me a mandatis tuis.
In corde meo abscondi eloquia tua:
vt non peccem tibi. Benedictus es
domine: doce me iustificationes tu-
as. In labijs meis: pronunciaui oĩa
iudicia oris tui. In via testimonioru
tuorũ delectat⁹ sum: sicut in omnib⁹
diuitijs. In mandatis tuis exerce-
bor: et considerabo vias tuas. In iu-
stificationibus tuis meditabor: non
obliuiscar sermones tuos. Gimel.

Retribue seruo tuo viuifica me
et custodiã sermones tuos. Re-
uela oculos meos: et ɔsidera-
bo mirabilia de lege tua. Incola ego
sũ in terra: nõ abscõdas a me mãdata
tua. Concupiuit aĩa mea desiderare
iustificationes tuas: in oĩ tpe. Incre-
pasti superbos: maledicti q̃ declinãt a
mandatis tuis. Aufer a me oppro-
briũ et contẽptum: q2 testimonia tua
exquisiui. Etenim sederũt principes et
aduersum me loq̃bant: seru⁹ aũt tu⁹
exercebat in iustificationib⁹ tuis. Nã
et testimonia tua meditatio mea est: et
ɔsiliũ meũ iustificationes tue. Daleth.

Adhesit pauimẽto aĩa mea: vi-
uifica me secũdum vbũ tuũ.
Uias meas enũciaui et exau-
disti me: doce me iustificationes tu-
as. Uiã iustificationũ tuarũ instrue
me: et exercebor in mirabilib⁹ tuis.
Dormitauit aĩa mea pre tedio: ɔfir-
ma me in verbis tuis. Uiã iniquita-
tis amoue a me: et de lege tua misere-
re mei. Uiam veritatis elegi: iudicia
tua nõ sum oblitus. Adhesi testimo-
nijs tuis dñe: noli me confundere.
Uiam mandatorum tuorum cucur-
ri: cum dilatasti cor meum. He.

Legem pone mihi dñe viã iusti-
ficationum tuarũ: et exquiram
eam semper. Da mihi intellectum et
scrutabor legẽ tuã: et custodiã illam
i toto corde meo. Deduc me in semi-
ta mandatorũ tuorũ: q2 ipsam volui.
Inclina cor meũ in testimonia tua:
et nõ in auariciã. Auerte oculos me-
os ne videãt vanitatẽ: in via tua vi-
uifica me. Statue seruo tuo eloquiũ
tuum: in timore tuo. Amputa oppro-
briũ meũ qđ suspicat⁹ sum: q2 iudicia
tua iocũda. Ecce cõcupiui mandata
tua: i eq̃tate tua viuifica me. Uau.

Et veniat sup me mi'a tua dñe:
salutare tuum scđm eloquium
tuũ. Et rñdebo exprobrantib⁹
mihi vbũ: q2 speraui in sermonibus
tuis. Et ne auferas de ore meo vbum
veritatis vsquequaq;: q2 i iudicijs tuis sup-
speraui. Et custodiã legẽ tuã sẽp: in se-
culũ et i sclm scli. Et ambulabã in lati-
tudine: q2 mãdata tua exquisiui. Et loq̃-
bar de testimonijs tuis i ɔspectu regũ:
et nõ ɔfundebar. Et meditabar i mã-
datis tuis: q̃ dilexi. Et leuaui manus
meas ad mãdata tua q̃ dilexi: et ex-
ercebor in iustificationib⁹ tuis. Zain.

Memor esto verbi tui seruo tuo:
in quo mihi spem dedisti. Hec
me consolata est in hũilitate mea: q2
eloquium tuũ viuificauit me. Supbi
iniq̃ agebãt vsquequaq;: a lege aũt tua nõ
declinaui. Memor fui iudiciorũ tuorũ
a sclo dñe: et ɔsolat⁹ sum. Defectio te-
nuit me: p peccatorib⁹ derelinquẽtib⁹ le-
gẽ tuã. Cãtabiles mihi erant iustifi-
cationes tue: i loco peregrinationis mee.

Memor fui nocte nois tui dñe: et cu
stodiui legē tuā. Hec facta est mihi:
qz iustificatiões tuas exq̄siui. Heth.
Ortio mea dñe: dixi custodire
legem tuaz. Deprecatus sum
faciē tuam ī toto corde meo:
91.dis.c. misrere mei ſm eloquiū tuum. Cogi
presbyter taui vias meas: z cõuerti pedes me-
de celeb. os in testimonia tua. Parat' sum et
mis.c.i. non sum turbatus: vt custodiā man-
data tua. Funes pctõrum circũplexi
sunt me: z legem tuā non sum oblit'.
Media nocte surgebā ad cõfitendū
tibi: sup iudicia iustificationis tue.
Particeps ego sum oīm timētiū te:
et custodientiū mādata tua. Miseri-
B.22. cordia tua dñe plena est terra: iusti-
ficationes tuas doce me. Teth.
Onitatem fecisti cum seruo tuo
domine: ſm verbum tuum. Bo-
nitatem z disciplinam et sciētiā doce
me: qz mādat' tuis credidi. Priusq̄z
humiliarer ego deliqui: pptera elo-
quiū tuū custodiui. Bonus es tu: et
in bonitate tua doce me iustificatio-
nes tuas. Multiplicata est super me
iniquitas superborū: ego aūt in toto
corde meo scrutabor mandata tua.
Coagulatū est sicut lac cor eorū: ego
vero legē tuā meditat' sum. Bonum
mihi qz humiliasti me: vt discā iustifi
cationes tuas. Bonum mihi lex oris
tui: sup milia auri et argenti. Jod.
iob.10.b. Anus tue fecerunt me et plas-
mauerunt me: da mihi intelle-
ctum vt discam mandata tua. Qui ti
ment te videbunt me et letabuntur:
quia in verba tua supersperaui. Co-
gnoui domine qz eq̄tas iudicia tua:
et in veritate tua hūiliasti me. Fiat
mia tua vt consolet me: ſm eloquiuz
tuum seruo tuo. Ueniant mihi mise-
rationes tue z viuam: qz lex tua me-
ditatio mea est. Confundātur supbi
qz iniuste iniquitatē fecerunt in me:
ego aūt exercebor in mandatis tuis.
Cõuertantur mihi timētes te: et qui
nouerunt testimonia tua. Fiat cor
meum immaculatū in iustificationi-
bus tuis: vt non confundar. Caph.
Efecit in salutare tuum anima
mea: et in verbū tuū superspe-
raui. Defecerūt oculi mei in eloquiū
tuum dicentes: quando cõsolaberis
me? Quia factus sum sicut vter in
pruina: iustificationes tuas nõ sum
oblit'. Quot sunt dies serui tui: quan
do facies de persequētibus me iudi-
cium? Narrauerunt mihi iniqui fa-
bulationes: sed non vt lex tua. Oia
mandata tua veritas: iniqui psecu-
ti sunt me adiuua me. Paulominus
cõsummauerūt me in terra: ego autē
nõ dereliqui mandata tua. Secūduz
miam tuā viuifica me: et custodiam
testimonia oris tui. Lamed.
N eternū dñe: verbū tuū per-
manet in celo. In generatio-
ne z generatione veritas tua:
fundasti terram et pmanet. Ordina
tione tua pseuerat dies: qm oia ser-
uiunt tibi. Nisi q lex tua meditatio
mea est: tūc forte periissem in humi-
litate mea. In eternū non obliuiscar
iustificationes tuas: qz in ipsis viui-
ficasti me. Tuus sum ego saluuz me
fac: qm iustificationes tuas exquisi-
ui. Me expectauerunt peccatores vt
pderēt me: testimonia tua intellexi.
Ois cõsummatiõis vidi finē: latum
mandatum tuum nimis. Mem.
Uomodo dilexi legem tuam do-
mine: tota die meditatio mea
est. Super inimicos meos pruden-
tem me fecisti mandato tuo: quia in
eternum mihi est. Super oēs docen-
tes me intellexi: quia testimonia tua
meditatio mea est. Sup senes intel-
lexi: quia mādata tua quesiui. Ab oī
via mala prohibui pedes meos: vt
custodiaz verba tua. A iudiciis tuis
non declinaui: qz tu legē posuisti mi-
hi. Quam dulcia faucib' meis eloq̄a
tua: super mel ori meo. A mandatis
tuis intellexi: propterea odiui om-
nem viam iniquitatis. Nun.
Ucerna pedib' meis verbum
tuum: z lumen semitis meis.
Juraui z statui: custodire iu-
dicia iustitie tue. Humiliatus sum
vsq̄quaq̄z dñe: viuifica me ſm vbum
tuū. Uoluntaria oris mei beneplaci-
ta fac domie: et iudicia tua doce me.
Aia mea in manib' meis semp: z le-
gem tuā nõ sum oblitus. Posuerunt
peccatores laqueū mihi: z de māda-
tis tuis nõ erraui. Hereditate acq̄si-
ui testimonia tua in eternū: qz exul-
tatio cordis mei sunt. Inclinaui cor
meū ad faciēdas iustificationes tu-
as in eternū: propter retributionem.
Iniquos odio ha- (Samech.
bui: z legem tuā dilexi. Adiu-
tor et susceptor me' es tu: et in
verbū tuuz supsperaui. Declinate a
me maligni: et scrutabor mandata

dei mei. Suscipe me. ſm eloquiũ tuũ
et viuã: ꝛ non confundas me ab expe
ctatione mea. Adiuua me et saluus
ero: ꝛ meditabor in iustificationibus
tuis semper. Spreuisti oẽs discedẽn-
tes a iudicijs tuis: qꝛ iniusta cogita-
tio eoꝝ. Preuaricantes reputaui oẽs
peccãtores terre: ideo dilexi testimonia
tua. Cõfige timore tuo carnes meas:
a iudicijs eñi tuis timui. Ain.

Feci iudiciũ ꝛ iustitiã: non tra-
das me calũniãtib⁹ me. Susci-
pe seruũ tuum in bonũ: non ca-
lumniẽt me superbi. Oculi mei defe
cerũt in salutare tuum: ꝛ in eloquiũ
iustitie tue. Fac cũ seruo tuo ſm mi-
sericordiã tuã: ꝛ iustificationes tuas
doce me. Seru⁹ tu⁹ sum ego: da mihi
intellectum vt sciam testimonia tua.
Tẽpus faciẽdi dñe: dissipauerunt le-
gem tuã. Ideo dilexi mãdata tua: su-
per aurum ꝛ topazion. Propterea ad
oĩa mãdata tua dirigebar: omnẽ viã
iniquam odio habui. Phe.

Mirabilia testimonia tua: ideo
scrutata est ea anima mea. De-
claratio sermonum tuorum illumi-
nat: ꝛ intellectum dat paruulis. Os
meum aperui et attraxi spiritũ: quia
mãdata tua desiderabam. Aspice in
me ꝛ miserere mei: ſm iudicium dili-
gentiũ nomẽ tuũ. Gressus meos diri-
ge ſm eloquiũ tuũ: ꝛ nõ dominet̃ mei
oĩs iniustitia. Redime me a calum-
nijs hoim: vt custodiã mandata tua.
Faciẽ tuã illumina sup seruũ tuum:
ꝛ doce me iustificationes tuas. Exi-
tus aquarũ deduxerunt oculi mei: qꝛ
non custodierunt legẽ tuã. Zade.

Iustus es dñe: ꝛ rectum iudicium
tuum. Mandasti iustitiam testi-
monia tua: ꝛ veritatem tuam nimis.
Tabescere me fecit zelus meus: quia
obliti sunt vba tua inimici mei. Igni-
tum eloquium tuum vehemẽter: ꝛ ser
uus tuus dilexit illud. Adolescentul⁹
sum ego ꝛ contemptus: iustificatio-
nes tuas non sum oblit⁹. Iustitia tua
iustitia in eternum: ꝛ lex tua veritas.
Tribulatio et angustia inuenerunt
me: mandata tua meditatio mea est.
Equitas testimonia tua in eternũ: in-
tellectum da mihi ꝛ viuam. Coph.

Clamaui in toto corde exaudi
me dñe: iustificationes tuas
requirã. Clamaui ad te saluum
me fac: ꝛ custodiã mãdata tua. Pre-
ueni in maturitate et clamaui: qꝛ in
verba tua supersperaui. Preuenerũt
oculi mei ad te diluculo: vt medita-
rer eloquia tua. Uocẽ meã audi ſm
misericordiã tuã dñe: ꝛ ſm iudicium
tuum viuifica me. Appropinquaue-
runt persequẽtes me iniquitati: a le-
ge autẽ tua loge facti sunt. Prope es
tu dñe: ꝛ oẽs vie tue veritas. Initio
cognoui de testimonijs tuis: quia in
eternum fundasti ea. Res.

Uide humilitatẽ meã et eripe
me: qꝛ legẽ tuã nõ sum oblit⁹.
Iudica iudiciũ meum ꝛ redi-
me me: ꝓpter eloquiũ tuum viuifica
me. Lõge a peccatorib⁹ sal⁹: qꝛ iustifi-
cationes tuas nõ exquisierunt. Mi-
sericordie tue multe dñe: ſm iudiciũ
tuum viuifica me. Multi q̃ persequũ-
tur me ꝛ tribulant me: a testimonijs
tuis nõ declinaui. Uidi preuaricãtes
et tabescebam: qꝛ eloquia tua non cu
stodierunt. Uide qñ mãdata tua di-
lexi dñe: in misericordia tua viuifica
me. Principium vboꝝ tuoꝝ veritas: in
eternũ oĩa iudicia iustitie tue. Sin.

Principes persecuti sunt me
gratis: ꝛ a vbis tuis formida-
uit coꝛ meũ. Letabor ego sup
eloquia tua: sicut qui inuenit spolia
multa. Iniquitatem odio habui et abo 26.q.7.c.
minatus sum: legem autem tuam di- affectũ.
lexi. Septies in die laudem dixi tibi: 91.dis.c.
super iudicia iustitie tue. Pax multa presbyter
diligentibus legẽ tuã: et non est illis
scandalum. Expectabã salutare tuum
dñe: et mãdata tua dilexi. Custodiuit
anima mea testimonia tua: ꝛ dilexit
ea vehementer. Seruaui mandata
tua ꝛ testimonia tua: quia omnes vie
mee in conspectu tuo. Thau.

Appropinquet deprecatio mea
in cõspectu tuo dñe: iuxta elo-
quiũ tuũ da mihi intellectũ.
Intret postulatio mea in conspectu
tuo: ſm eloquiũ tuũ eripe me. Eructa
bunt labia mea hymnũ: cũ docueris
me iustificationes tuas. Pronũciabit
lingua mea eloquium tuũ: qꝛ oĩa mãda
ta tua equitas. Fiat man⁹ tua vt saluet
me: qm̃ mãdata tua elegi. Concupiui
salutare tuũ dñe: ꝛ lex tua meditatio
mea est. Uiuet aĩa mea ꝛ laudabit te:
et iudicia tua adiuuabunt me. Erra-
ui sicut ouis que perijt: quere seruum
tuum qꝛ mãdata tua nõ sum oblit⁹.
¶ Canticum graduum. cxix.

Ad dñm cũ tribularer clamaui: S.117.
ꝛ exaudiuit me. Domine libera Jone.2.c

animã meã a labiis iniq̃s: ⁊ a lingua dolosa. Quid detur tibi aut quid apponatur tibi: ad linguam dolosam? Sagitte potẽtis acute: cum carbonibus desolatoriis. Heu mihi quia incolatus meus ꝓlongatus est / habitaui cum habitãtib⁹ cedar: multum incola fuit aĩa mea. Cum his q̃ oderunt pacem eram pacificus: cum loquebar illis / impugnabant me gratis.

¶ Canticum graduum. cxx.

Esa.5.g. Leuaui oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi. Auxilium meũ a dño: q̃ fecit celum ⁊ terrã. Nõ det in cõmotionẽ pedẽ tuum: neq₃ dormitet q̃ custodit te. Ecce non dormitabit neq₃ dormiet: q̃ custodit israel. Dñs custodit te: dñs ꝓtectio tua sup manũ dexterã tuã. Per diẽ sol non vret te: neq₃ luna per noctẽ. Dñs custodit te ab oĩ malo: custodiat animã tuã dñs. Dñs custodiat introitum tuum ⁊ exitũ tuũ: et hoc nunc ⁊ vsq₃ in seculum.

¶ Canticum graduum. cxxi.

3.4.q.1.c. oibus. Letat⁹ sum in his q̃ dicta sunt mihi: i domũ dñi ibim⁹. Stãtes erant pedes nři: in atriis tuis hierl'm. Hierl'm q̃ edificat vt ciuitas: cui⁹ participatio ei⁹ i idipsum. Illuc eñi ascẽderũt trib⁹ trib⁹ dñi: testimoniũ israel ad ꝯfitẽdũ nomini dñi. Quia illic sederunt sedes in iudicio: sedes super domũ dauid. Rogate q̃ ad pacẽ sunt hierl'm: ⁊ abũdãtia diligẽtibus te. Fiat pax in virtute tua: ⁊ abũdantia in turrib⁹ tuis. Propter fratres meos ⁊ ꝓximos meos: loquebar pacẽ de te. Propter domum dñi dei nostri: quesiui bona tibi.

¶ Canticum graduum. cxxii.

Ad te leuaui oculos meos: q̃ habitas in celis. Ecce sicut oculi seruoꝝ: in manib⁹ dñoꝝ suoꝝ. Sicut oculi ancille i manib⁹ dñe sue: ita oculi nostri ad dñm deũ nostrum donec misereat nostri. Miserere nři dñe miserere nostri: qꝛ multum repleti sum⁹ despectione. Quia multum repleta est aĩa nostra: opprobriũ abundantib⁹ ⁊ despectio superbis.

¶ Canticum graduum. cxxiii.

Nisi qꝛ dñs erat in nobis dicat nunc israel: nisi quia domin⁹ erat in nobis. Cum exurgerẽt homines in nos: forte viuos deglutissent nos. Cum irasceretur furor eorum in nos: forsitan aqua absorbuisset nos. Torrentẽ pertrãsiuit aĩa nřa: forsitan pertransisset aĩa nřa aquam intolerabilẽ. Benedict⁹ dñs: q̃ non dedit nos in captionẽ dentib⁹ eorum. Anima nřa sicut passer erepta est: de laqueo venantium. Laqueus contritus est: ⁊ nos liberati sumus. Adiutorium nostrum in nomine dñi: qui fecit celum ⁊ terram.

¶ Canticum graduum. cxxiiii.

Qui cõfidunt in dño sicut mons sion: non commouebitur in eternum qui habitat in hierusalẽ. Montes in circuitu eius: ⁊ domin⁹ in circuitu populi sui ex hoc nunc ⁊ vsq₃ in seculum. Quia nõ relinquet dñs virgã peccatoꝝ sup sortẽ iustoꝝ: vt non extẽdant iusti ad iniquitatẽ manus suas. Benefac dñe: bonis ⁊ rect⁊ corde. Declinãtes autẽ in obligationes adducet dñs cum operantib⁹ iniquitatem: pax super israel.

¶ Canticum graduum. cxxv.

In conuertendo dominus captiuitatẽ sion: facti sumus sicut consolati. Tunc repletum est gaudio os nostrum: et lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes: magnificauit dñs facere cum eis. Magnificauit dñs facere nobiscum: facti sumus letantes. Conuerte dñe captiuitatem nostram: sicut torrens in austro. Qui seminant in lachrymis: in exultatione metent. Euntes ibant et flebant: mittẽtes semina sua. Venientes autẽ veniẽt cum exultatione: portantes manipulos suos.

¶ Cãticũ graduũ Salomonis. cxxvi.

Nisi dñs edificauerit domum: in vanum laborauerunt qui edificant eã. Nisi dñs custodierit ciuitatem: frustra vigilat q̃ custodit eã. Vanum est vobis ante lucẽ surgere: surgite post q̃ sederitis q̃ manducatis panem doloris. Cum dederit dile ctis suis somnum: ecce hereditas dñi filii merces fructus ventris. Sicut sagitte in manu potentis: ita filii excussorum. Beatus vir q̃ impleuit desideriũ suũ ex ipsis: non confundet cum loquet inimicis suis in porta.

¶ Canticum graduum. cxxvii.

Beati omnes qui timẽt dominũ: qui ambulant in viis eius. Labores manuum tuarum: quia manducabis: beatus es et bene tibi erit. Vxor tua sicut vitis abundans: in lateribus domus tue. Filii tui sicut nouelle

oliuarum in circuitu mense tue. Ecce
sic benedicet homo: q timet dñm. Be
nedicat tibi dñs ex sion: ꝛ videas bo-
na hierusalem omnibus diebus vite
tue. Et videas filios filiorum tuorũ:
pacem super israel.

¶ Canticum graduum. cxxviii.

Sepe expugnauerunt me a iu-
uentute mea: dicat nunc israel.
Sepe expugnauerunt me a iu
uentute mea: etenim non potuerunt
mihi. Supra dorsum meum fabrica-
uerunt peccatores: prolongauerunt
iniquitatem suam. Dominus iustus
concidet ceruices peccatorũ: confun-
dantur et conuertantur retrorsum/
omnes qui oderunt sion. Fiant sicut
fenum tectorum: quod priusq̃ euel-
latur exaruit. De quo non impleuit
manum suam q metet: ꝛ sinum suum
qui manipulos colliget. Et non di-
xerunt qui preteribant benedictio do-
mini super vos: benediximus vobis
in nomine domini.

¶ Canticum graduum. cxxix.

De pe. di. 1. c. voluisset in fi. De profundis clamaui ad te do-
mine: dñe exaudi vocem meam.
Fiant aures tue intendentes: in vo-
cem deprecationis mee. Si iniquita-
tes obseruaueris dñe: dñe quis susti-
nebit: Quia apud te propitiatio est:
et propter legem tuam sustinui te do
mine. Sustinuit anima mea in verbo
eius: sperauit anima mea in dño. A
custodia matutina vsq ad noctẽ: spe
ret israel in dño. Quia apud dñm mi
sericordia: ꝛ copiosa apud eum redẽ-
ptio. Et ipse redimet israel: ex omni-
bus iniquitatibus eius.

¶ Canticum graduum. cxxx.

Domine non est exaltatum cor
meũ: neq elati sunt oculi mei.
Neq ambulaui in magnis: neq in
mirabilibus super me. Si non humi
liter sentiebam: sed exaltaui animã
meam. Sicut ablactatus est super ma-
tre sua: ita retributio in anima mea.
Speret israel in dño: ex hoc nunc et
vsq in seculum.

¶ Canticum graduum. cxxxi.

Memento domine Dauid: et
omnis mansuetudinis eius.
Sicut iurauit domino: votũ
vouit deo Jacob. Si introiero in ta-
bernaculum domus mee: si ascende-
ro in lectum strati mei. Si dedero
somnum oculis meis: et palpebris
meis dormitationem. Et requiem tẽ-
porib⁹ meis donec inueniam locum
dño: tabernaculum deo iacob. Ecce
audiuimus eam in ephrata: inueni-
mus eam in campis silue. Introibi- 2. pa. 6. g.
mus in tabernaculum ei⁹: adorabi-
mus in loco vbi steterunt pedes ei⁹.
Surge dñe in requiem tuã: tu ꝛ arca
sanctificationis tue. Sacerdotes tui
induantur iustitiam: ꝛ sancti tui exul
tent. Propter Dauid seruum tuum:
non auertas faciem christi tui. Jura Act. 2. e.
uit dñs Dauid veritatem ꝛ non fru-
strabit eum: de fructu ventris tui po-
nam super sedem tuam. Si custodie-
rint filii tui testamẽtũ meum: ꝛ testi-
monia mea/ hec que docebo eos. Et fi
lii eorũ vsq in seculum: sedebunt su-
per sedem tuam. Quoniã elegit dñs
sion: elegit eam in habitationẽ sibi.
Hec requies mea in seculum seculi:
hic habitabo quoniam elegi eam. Ui-
duam eius benedicens benedicam:
pauperes eius saturabo panib⁹. Sa-
cerdotes eius induam salutari: ꝛ san
cti eius exultatione exultabunt. Il-
luc producam cornu dauid: paraui lu
cernam christo meo. Inimicos eius
induã cõfusione: super ipsum autem
efflorebit sanctificatio mea.

¶ Canticum graduum. cxxxii.

Ecce q̃ bonum ꝛ q̃ iocundũ: ha-
bitare fratres in vnũ. Sicut vn-
guentum in capite: quod descẽdit in
barbã/ barbã aaron. Qd descendit in
oram vestimenti eius: sicut ros her-
mon q descendit in montẽ sion. Quo
niam illic mandauit dñs benedictio
nem: ꝛ vitã vsq in seculum.

¶ Canticum graduum. cxxxiii.

Ecce nunc benedicite dñm: omes J. 134.
serui dñi. Qui stat⁹ in domo dñi: S. 127.
in atriis dom⁹ dei nostri. In noctib⁹
extollite manus vestras in sancta: et
benedicite dñm. Benedicat te dñs ex
sion: qui fecit celum ꝛ terram.

¶ Alleluia. cxxxiiii.

Laudate nomen dñi: laudate ser- S. 112.
ui dñm. Qui statis in domo dñi: S. 113.
in atriis dom⁹ dei nostri. Laudate do
minũ quia bon⁹ dñs: psallite nomini
ei⁹ quoniã suaue est. Qm̃ Jacob ele-
git sibi dñs: israel in possessionẽ sibi.
Quia ego cognoui q magnus est do
minus: ꝛ deus noster pre oibus diis.
Omnia quecunq voluit dñs fecit in
celo ꝛ in terra: in mari ꝛ in omnibus
abyssis. Educens nubes ab extre- Hie. 10. c.
mo terre: fulgura in pluuiam fecit. S. 77.

ℨ.104. Qui pducit vētos de thesauris suis: q
Exo.12.d. percussit primogenita egypti ab hoie
vsq ad pec⁹. Et misit signa ꝛ pdigia
in medio tui egypte: in pharaone et
in omnes seruos ei⁹. Qui percussit gē
tes multas: et occidit reges fortes.
Seon regē amorreoꝝ: ꝛ og regem ba
san: ꝛ oīa regna chanaā. Et dedit ter
rā eoꝝ hereditatē. hereditatē israel
populo suo. Dñe nomē tuum in eter
num: dñe memoriale tuum in gñatio
ne ꝛ gñationē. Qꝛ iudicabit dñs po
pulū suum: ꝛ in seruis suis depreca
bit. Simulachra gentium argētum ꝛ
aurum: opa manuū hoim. Os habēt ꝛ
ℨ.113. nō loquent: oculos habēt ꝛ non vide
Sap.15. bunt. Aures habēt ꝛ nō audiēt: neqꝫ
enī est spirit⁹ in ore ipsoꝝ. Similes il
lis fiāt q faciunt ea: ꝛ oēs q ɔfidunt
in eis. Dom⁹ israel benedicite dño: do
mus aaron benedicite dño. Dom⁹ le
ui bñdicite dño: q timetis dñm bñdi
cite dño. Bñdict⁹ dñs ex sion: q habi
tat in hierusalem.

¶ Alleluia. cxxxv.

ℨ.104. et 105. et. ℨ. 106. Confitemini dño quoniam bon⁹:
quoniam in seculum misericor
dia ei⁹. Confitemini deo deorum: quo
niam in eternum misericordia eius.
Confitemini dño dñorum: quoniā in
eternū misericordia ei⁹. Qui facit mi
rabilia magna sol⁹: quoniā in eternū
misericordia eius. Qui fecit celos in
intellectu: quoniā in eternum miseri
cordia eius. Qui firmauit terram su
per aquas: quoniā in eternum mise
Gen.1.b. ricordia ei⁹. Qui fecit luminaria ma
gna: quoniā in eternū misericordia
ei⁹. Solē in potestatē diei: quoniā in
eternum misericordia ei⁹. Lunam et
stellas in potestatē noctis: quoniā in
eternum misericordia ei⁹. Qui percus
sit egyptum cum primogenitis eorū:
quoniā in eternum misericordia ei⁹.
Qui eduxit israel de medio eoꝝ: quo
niā in eternum misericordia ei⁹. In
manu potenti ꝛ brachio excelso: qm
in eternum misericordia ei⁹. Qui di
uisit mare rubrum in diuisiones: qm
in eternum misericordia ei⁹. Et edu
xit israel per medium eius: quoniam
in eternum misericordia eius. Et ex
cussit pharaonem ꝛ virtutem eius in
mari rubro: quoniā in eternum mise
ricordia ei⁹. Qui traduxit populum
suum per desertum: quoniam in eter
num misericordia ei⁹. Qui percussit
reges magnos: quoniā in eternū mi

sericordia eius. Et occidit reges for
tes: qm in eternū misericordia eius.
Seon regē amorreoꝝ: qm in eternū
misericordia ei⁹. Et og regem basam:
qm in eternū misericordia ei⁹. Et de
dit terrā eoꝝ hereditatē: quoniam in
eternum misericordia ei⁹. Hereditā
tem israel seruo suo: quoniam in eter
num misericordia ei⁹. Quia in humi
litate nostra memor fuit nostri: qm
in eternum misericordia ei⁹. Et rede
mit nos ab inimicis nostris: qm in
eternū misericordia ei⁹. Qui dat escā
omni carni: qm in eternū misericor
dia ei⁹. Confitemini deo celi: quoniā
in eternum misericordia eius. Confi
temini dño dñorum: quoniā in eter
num misericordia eius.

¶ Hieremie. cxxxvi.

Super flumina babylonis illic de ɔse. di. 1. cap. hi
sedimus et fleuimus: dum re duo.
cordaremur tui sion. In salicibus in De pe. di.
medio eius: suspendimus organa no 3. c. in sali
stra. Quia illic interrogauerunt nos cibus.
qui captiuos duxerunt nos: vba can
tionum. Et q abduxerunt nos: hym
num cantate nobis de canticis sion.
Quomodo cantabim⁹ canticum dñi:
in terra aliena? Si oblitus fuero tui
hierusalem: obliuioni detur dextera
mea. Adhereat lingua mea faucibus
meis: si non meminero tui. Si non ꝓ
posuero hierusalem: in principio le
titie mee. Memor esto dñe filiorum
edom: in die hierusalem. Qui dicunt
exinanite exinanite: vsqꝫ ad funda
mentum in ea. Filia babylonis mise
ra: beatus qui retribuet tibi retribu
tionem tuam quam retribuisti nob⁹.
Beatus qui tenebit ꝛ allidet paruu
los suos ad petram.

¶ Ipsi Dauid. cxxxvii.

Confitebor tibi dñe in toto corde ℨ.9.
meo: quoniā audisti verba oris ℨ.110.
mei. In conspectu angelorum psal
lam tibi: adorabo ad templum san
ctū tuū/ꝛ confitebor nomini tuo. Su
per misericordia tua et veritate tua:
quoniā magnificasti super omne no
men sanctū tuū. In quacunqꝫ die in ℨ.105.
uocauero te exaudi me: multiplica
bis in aīa mea virtutē. Confiteantur
tibi dñe oēs reges terre: quia audie
runt oīa verba oris tui. Et cantent in
viis dñi: quoniā magna est glīa dñi.
Quoniā excelsus dñs/ꝛ humilia re
spicit: ꝛ alta a lōge cognoscit. Si am
bulauero in medio tribulationis vi

uiuificabis me: ⁊ super irã inimicorũ
meorũ extẽdisti manũ tuã / ⁊ saluum
me fecit dextera tua. Dñs retribuet
pro me: dñe misericordia tua in secu
lũ: opera manuũ tuarũ ne despicias.
¶ In finem. Psal. Dauid. cxxxviii.
DOmine probasti me ⁊ cognoui
sti me: tu cognouisti sessionem
meam ⁊ resurrectionem meam. In
tellexisti cogitationes meas delon
ge: semitã meã ⁊ funiculũ meũ inue
stigasti. Et oẽs vias meas preuidi
sti: quia nõ est sermo in lingua mea.
Ecce dñe tu cognouisti oĩa nouissi
ma ⁊ antiqua: tu formasti me / ⁊ po
suisti super me manũ tuam. Mira
bilis facta est sciẽtia tua ex me: ꝯfor
tata est ⁊ nõ potero ad eã. Quo ibo
a spũ tuo: ⁊ quo a facie tua fugiam:
Si ascẽdero in celũ tu illic es: si des
cẽdero ad infernũ ades. Si sumpse
ro pennas meas diluculo: ⁊ habita
uero in extremis maris. Etenim illuc
manꝰ tua deducet me: et tenebit me
dextera tua. Et dixi forsitan tenebre
cõculcabunt me: et nox illuminatio
mea in deliciis meis. Quia tenebre nõ
obscurabunt a te ⁊ nox sicut dies il
luminabit: sicut tenebre eiꝰ ita ⁊ lu
men eius. Quia tu possedisti renes
meos: suscepisti me de vtero matris
de ꝯse. di. mee. Cõfitebor tibi qr terribilit' ma
4. c. sicut gnificatus es: mirabilia opera tua:
i sacramẽ ⁊ anima mea cognoscet nimis. Non
tis. est occultatũ os meũ a te qd fecisti
in occulto: ⁊ substantia mea in infe
rioribꝰ terre. Imperfectũ meũ vide
rũt oculi tui: ⁊ in libro tuo oẽs scri
bent dies formabunt ⁊ nemo in eis.
Mihi autẽ nimis honorificati sunt
amici tui deus: nimis ꝯfortatus est
principatus eorũ. Dinumerabo eos
⁊ super arenam multiplicabunt: ex
urrexi / ⁊ adhuc sum tecũ. Si occide
ris deus peccatores: viri sanguinũ
declinate a me. Quia dicit' in cogi
tatione: accipiant in vanitate ciuita
tes suas. Nonne qui oderunt te dñe
oderã: ⁊ super inimicos tuos tabe
scebã: Perfecto odio oderam illos:
S.25. inimici facti sunt mihi. Proba me
deꝰ ⁊ scito cor meũ: iterroga me ⁊ co
gnosce semitas meas. Et vide si via
iniqtat' i me est: ⁊ deduc me i via eter
na. ¶ In finẽ Psal. Dauid. cxxxix.
ERipe me domine ab homĩe ma
lo: a viro iniquo eripe me. Qui
cogitauerũt iniquitates in corde: to
ta die cõstituebãt plia. Acuerũt lin
guas suas sicut serpẽtes: venenum
aspidũ sub labiis eorũ. Custodi me
dñe de manu peccãtoris: ⁊ ab hoibꝰ ini
qs eripe me. Qui cogitauerunt sup
plãtare gressus meos: abscõderũt su
perbi laqueũ mihi. Et funes extẽde
runt in laqueũ: iuxta iter scandalũ
posuerũt mihi. Dixi dño deꝰ meus es
tu: exaudi dñe vocẽ depcatiõis mee.
Dñe dñe virtus salutis mee: obũbra
sti sup caput meũ i die belli. Nõ tra
das me dñe a desiderio meo peccãti:
cogitauerũt cõtra me ne derelinqs
me ne forte exaltent. Caput circuitꝰ
eorũ: labor labiorũ ipsorum operiet
eos. Cadent super eos carbones: in
ignẽ deiicies eos i miseriis nõ subsi
stent. Vir linguosus nõ dirigeẽ i ter
ra: virũ iniustũ mala capiẽt in inte
ritu. Cognoui qr faciet dñs iudiciũ
inopis: ⁊ vindictã pauperũ. Uerun
tamẽ iusti cõfitebunt nomini tuo: et
habitabunt recti cum vultu tuo.
¶ Psalmus Dauid. cxl.
DOmine clamaui ad te exaudi
me: intẽde voci mee cũ clama
uero ad te. Dirigatur oratio mea si
cut incensum in cõspectu tuo: eleua
tio manuum mearũ sacrificium ve
spertinum. Pone dñe custodiã ori ecc. 22. d.
meo: ⁊ ostiũ circũstantie labiis me 16. q. 1. c.
is. Non declines cor meũ in verba pdicator.
malitie: ad excusandas excusatiões De ꝯsue.
in peccatis. Cũ hominibꝰ operãtibꝰ c. qsto.
iniquitatẽ: ⁊ nõ cõmunicabo cũ ele De vsu. c.
ctis eorũ. Corripiet me iustus in mi cum tu.
sericordia ⁊ increpabit me: oleũ aũt De exces.
peccatoris nõ ipinguet caput meũ. pla. c. in
Quoniã adhuc ⁊ oratio mea in be ter.
neplacitꝭ eorũ: absorpti sunt iuncti
petre iudices eorũ. Audient verba
mea quoniã potuerũt: sicut crassitu
do terre erupta est super terrã. Dis
sipata sunt ossa nostra secus infer
nũ: quia ad te dñe dñe oculi mei / in
te speraui: non auferas animã meã.
Custodi me a laqueo quẽ statuerunt
mihi: ⁊ a scandalis operantiũ iniq
tatem. Cadent in retiaculo eius pec
catores: singulariter sum ego donec
transeam. ¶ Intellectus Dauid cũ
esset in spelunca oratio. cxli.
VOce mea ad dñm clamaui: vo S.76.
ce mea ad dñm deprecatus sũ.
Effundo in conspectu eius orationẽ
meã: ⁊ tribulationẽ meã añ ipm pro
nũcio. In deficiẽdo ex me spiritũ meũ:

⁊ tu cognouisti semitas meas . In
via hac qua ambulabã:abscõderunt
laqueũ mihi. Cõsiderabã ad dexte-
rã ⁊ videbã:⁊ nõ erat q̃ cognosceret
me. Perijt fuga a me:⁊ nõ est qui re
q̃rat aĩam meã . Clamaui ad te dñe:
dixi tu es spes mea/ portio mea ĩ ter
ra viuentiũ. Intende ad deprecatio
nẽ meã:quia humiliatꝰ sum nimis.
Libera me a persequentibus me : q꞉
ꝯfortati sunt sup me. Educ de custo-
dia animã meã / ad ꝯfitẽdũ nomini
tuo:me expectãt iusti donec retribu-
as mihi. ¶ Psalmꝰ dauid qñ eũ filꝰ
3.101. suus persequebatur. cxlij.
DOmine exaudi oratonẽ meam
auribus percipe obsecrationez
meam:in veritate tua exaudi me in
tua iustitia. Et non intres in iudici-
um cum seruo tuo : quia non iustifi-
cabitur in cõspectu tuo oĩs viuens.
Q꞉ persecutus est inimicus animã
meã:humiliauit in terra vitã meaz.
Collocauit me ĩ obscuris sicut mor-
tuos seculi ⁊ anxiatꝰ est sup me spi-
ritꝰ meꝰ:in me turbatũ est cor meũ.
Memor fui dierũ antiquoꝝ medita-
tus sum in oĩbus operibus tuis : in
factis manuũ tuarũ meditabar. Ex
pandi manꝰ meas ad te:aĩa mea si-
cut terra sine aqua tibi. Velociter ex
3.101. audi me dñe:defecit spũs meꝰ. Non
auertas faciẽ tuam a me : et similis
ero descendentibus in lacũ. Auditã
fac mihi mane misericordiã tuã: q꞉
in te speraui. Notaz fac mihi viã in
qua ambulem : q꞉ ad te leuaui ani-
mã meã. Eripe me de inimicis meis
dñe ad te cõfugi:doce me facere vo-
luntatẽ tuam quia deus meus es tu.
Spiritus tuꝰ bonus deducet me in
terrã recta:ꝓpter nomẽ tuũ dñe vi-
uificabis me ĩ equitate tua . Educes
de tribulatione animã meã: ⁊ in mi-
sericordia tua disꝑdes oẽs inimicos
meos. Et ꝑdes oẽs qui tribulãt ani-
mã meã:qm̃ ego seruus tuus sum.
¶ Dauid aduersus goliath. cxliij.
3.17. BEnedictus dñs deus meus qui
docet manꝰ meas ad prelium:
et digitos meos ad bellum . Miseri-
cordia mea ⁊ refugium meum:susce
ptor meus et liberator meus. Prote
ctor meus ⁊ ĩ ipso speraui : qui sub-
3.8. dit populũ meuz sub me. Dñe q̃d est
homo q꞉ innotuisti ei:aut filꝰ homi
nis quia reputas eũ? Homo vanita
ti similis factus est : dies eius sicut
vmbra pretereunt. Domine inclina
celos tuos ⁊ descẽde:tange mõtes ⁊
fumigabunt . Fulgura chorušcatio- Job.8.b.
nẽ ⁊ dissipabis eos : emitte sagittas
tuas et ꝯturbabis eos . Emitte ma-
num tuam de alto/eripe me ⁊ libera
me de aquis multis: ⁊ de manu filio
rũ alienorũ. Quoꝝ os locutũ est va-
nitatẽ:⁊ dextera eoꝝ dextera iniqui
tatis. Deus canticũ nouũ cãtabo ti-
bi:in psalterio decachordo psallã ti-
bi. Qui das salutẽ regibus qui rede-
misti dauid ſuũ tuũ : de gladio ma-
ligno eripe me. Et erue me de manu
filiorũ alienorũ / quorũ os locutum
est vanitatẽ:⁊ dextera eorũ dextera
iniquitatis. Quoꝝ filij:sicut nouelle
plantationes in iuuẽtute sua. Filie
eorũ cõposite: circũornate vt simili-
tudo tẽpli. Prõptuaria eorũ plena:
eructantia ex hoc in illud. Oues eo-
rũ fetose abũdãtes in egressibꝰ suis:
boues eorũ crasse. Nõ est ruina ma-
cerie:neq꞉ trãsitꝰ neq꞉ clamor in pla
teis eorũ. Beatũ dixerũt ppl'z cui hec
sũt:beatꝰ populꝰ cuiꝰ dñs deꝰ eius.
¶ Laudatio ipsi dd.cxliiij. Aleph.
EXaltabo te deꝰ meꝰ rex: ⁊ bene-
dicam nomini tuo in seculum/
et in seculum seculi. Beth . Per sin-
gulos dies benedicam tibi: ⁊ lauda-
bo nomẽ tuũ in seculũ ⁊ in seculũ se-
culi. Gimel. Magnꝰ dñs et laudabi-
lis nimis:⁊ magnitudinis eiꝰ nõ est 3.47.
finis. Daleth . Gñatio et gñatio lau-
dabit opera tua: ⁊ potentiã tuã pro-
nũciabũt. He. Magnificentiã glorie
sanctitatis tue loquent : ⁊ mirabilia
tua narrabũt. Vau. Et virtutem ter-
ribiliũ tuorũ dicẽt : ⁊ magnitudinez
tuã narrabũt. Zaim. Memoriã abũ-
dãtie suauitatis tue eructabũt : ⁊ iu-
stitia tua exultabũt. Heth . Misera-
tor ⁊ misericors dñs ꝑpatiẽs et mul-
tum misericors. Teth . Suauis dñs
vniuersis:⁊ miseratiões eiꝰ sup oĩa
opera eiꝰ. Jod . Cõfiteãt tibi dñe oĩa
opera tua:et sancti tui bñdicãt tibi.
Caph. Gloriã regni tui dicẽt: ⁊ potẽ-
tiã tuã loquent . Lamed. Ut notã fa-
ciãt filijs hoĩm potentiã tuã : et glo-
riã magnificẽtie regni tui. Mẽ. Re-
gnũ tuũ regnũ oĩm seculorũ ; ⁊ dñã-
tio tua ĩ oĩ gñatiõe ⁊ gñationẽ. Nũ.
Fidelis dñs in oĩbꝰ vbis suis: ⁊ san
ctꝰ ĩ oĩbꝰ operibꝰ suis. Samech. Alle
uat dñs oẽs q̃ corruunt: ⁊ erigit oẽs
elisos. Ain. Oculi oĩm in te sperant

dñe: et tu das escã illor i tpe opoztu-
no. Phe. Aperis tu manũ tuã: et im-
ples oẽ aial bñdictione. Zade. Iust⁹
dñs i oĩb⁹ vijs suis: et sanct⁹ in oĩbus
operibus suis. Coph. Prope est dñs
oĩb⁹ inuocãtib⁹ eũ: oĩb⁹ inuocãtibus
eũ in veritate. Res. Uolũtatẽ timen
tiũ se faciet et dep̃catione eoꝝ exau-
diet: et saluos faciet eos. Sin. Custo-
dit dñs oẽs diligẽtes se: et oẽs pctõ-
res disp̃det. Thau. Laudationẽ dñi
loq̃t os meũ: et bñdicat oĩs caro noĩ
scõ eius in seculũ et in seculũ seculi.
¶ Alleluia aggei et zacharie. cxlv.
ß.103. Lauda aĩa mea dñm / lauda
bo dñm in vita mea: psallam
deo meo quandiu fuero. No-
lite cõfidere i p̃ncipib⁹: neq; in filijs
hoim in quib⁹ nõ est sal⁹. Exibit spi-
ritus ei⁹ et reuertet in terrã suã: in il-
la die peribũt oẽs cogitationes eoꝝ.
act.14.c. Beat⁹ cui⁹ de⁹ iacob adiutoꝛ ei⁹ spes
apo.14.b eius in dño deo ipsius: q̃ fecit celũ et
terrã / mare et oĩa q̃ in eis sunt. Qui
custodit veritatem i seculũ facit iu-
diciũ iniuriã patiẽtib⁹: dat escã esu-
riẽtib⁹. Dñs soluit cõpeditos: dñs il-
luiat cecos. Dñs erigit elisos: dñs
diligit iustos. Dñs custodit adue-
nas pupillũ et viduã suscipiet: et vias
pctõꝝ disperdet. Regnabit dñs in
secula de⁹ tuus sion: in generatione
et generationẽ. ¶ Alleluia. cxlvi.
Laudate dñm qm̃ bonus est:
psalmus deo nr̃o sit: iocũda
decoraq; laudatio. Edificãs
hierl'm dñs: dispersiones israelis cõ
gregabit. Qui sanat cõtritos corde:
et alligat cõtritiones eoꝝ. Qui nũe-
rat multitudinẽ stellaꝝ: et oĩbus eis
noĩa vocat. Magnus dñs noster et
ß.103. magna virt⁹ ei⁹: et sapientie eius nõ
est nũer⁹. Suscipiẽs mãsuetos dñs:
humilians aũt pctõres vsq; ad terrã.
Precinite dño in cõfessione: psallite
deo nostro in cithara. Qui operit ce-
lũ nubib⁹: et parat terre pluuiã. Qui
producit in mõtibus fenũ: et herbam
seruituti hoĩz. Qui dat iumẽtis escã
ipsoꝝ: et pullis coruoꝝ inuocantib⁹
eũ. Non in fortitudine eq̃ voluntatẽ
habebit: nec in tibijs viri bñplacitũ
erit ei. Beneplacitum est dño sup ti-
mentes eum: et in eis q̃ sperãt super
misericordia ei⁹. ¶ Alleluia. cxlvij.
Lauda hierusalem dñm: lauda
deũ tuũ sion. Quoniã confoꝛta-
uit seras poꝛtarum tuarum: benedi-
xit filijs tuis in te. Qui posuit fines
tuos pacẽ: et adipe frumẽti satiat te.
Qui emittit eloquiũ suũ terre: velo-
citer currit sermo eius. Qui dat ni-
uem sicut lanã: nebulã sicut cinerem
spargit. Mittit crystallũ suam sicut
buccellas: ante faciẽ frigoꝛis ei⁹ q̃s
sustinebit? Emittet verbũ suũ / et liq̃-
faciet ea: flabit spũs ei⁹ et fluent aq.
Qui annunciat verbũ suũ iacob: iu-
stitias et iudicia sua israel. Nõ fecit
taliter oĩni nationi: et iudicia sua nõ
manifestauit eis. ¶ Alleluia. cxlviij. dañ.3.c.
Laudate dominũ de celis: lauda ß.12.h.
te eum in excelsis. Laudate eũ De cõse.
omnes angeli eius: laudate eum om dis.2. ca.
nes virtutes eius. Laudate eum sol Reuera.
et luna: laudate eũ omnes stelle et lu ß.32.
men. Laudate eũ celi celoꝛũ: et aque
que super celos sunt laudẽt nomen
dñi. Quia ipse dixit et facta sunt: ipe
mandauit et creata sunt. Statuit ea
in eternũ et in seculũ seculi: p̃cepe p̃tũ
posuit et non preteribit. Laudate do
minũ de terra: dracones et oẽs abys-
si. Ignis grãdo nix glacies spiritus
procellarum: que faciũt verbũ eius.
Montes et oẽs colles: ligna fructife
ra et oẽs cedri. Bestie et vniuersa pe-
coꝛa: serpentes et volucres pennate.
Reges terre et oẽs populi: p̃ncipes
et oẽs iudices terre. Iuuenes et vir-
gines / senes cũ iunioꝛibus laudent
nomen dñi: q: exaltatũ est nomẽ ei⁹
solius. Confessio eius super celum et
terraz: et exaltauit coꝛnu populi sui.
Hymnus omnibus sanctis eius: fi-
lijs israel populo appropinquãti sibi.
¶ Alleluia. cxlix.
Cantate dño canticum nouum:
laus eius i ecclesia sanctoꝛum.
Letetur israel in eo qui fecit eũ: et fi-
lie sion exultent in rege suo. Laudẽt
nomen eius in choꝛo: in tympano et
psalterio psallant ei. Quia bñplaci-
tũ est dño in populo suo: et exaltauit
mansuetos in salutẽ. Exultabũt san
cti in gloꝛia: letabunt i cubilib⁹ suis.
Exultatiões dei i gutture eoꝝ: et gla-
dii ãcipites i manib⁹ eoꝝ. Ad faciẽ-
dã vindictã i nationib⁹: increpatiões i
pplis. Ad alligãdos reges eoꝝ i cõ-
pedib⁹: et nobiles eoꝝ i manicis fer-
re⁹. Ut faciãt i eis iudiciũ cõscriptũ:
gl'ia hec est oĩb⁹ sctis ei⁹. ¶ All'a. cl.
Laudate dñm in sanctis ei⁹: lau
date eum in firmamẽto virtu-
tis eius. Laudate eum in virtutibus

eius: laudate eū secd̄m multitudinē
magnitudinis eius. Laudate eū in
sono tube: laudate eū in psalterio et
cithara. Laudate eum in tympano et
choro: laudate eū in chordis et orga
no. Laudate eū in cymbalis benesō
nantib⁹ laudate eū in cymbalis iu
bilationis: omis spūs laudet dn̄m.

¶ Finis Psalterij.

¶ Hieronymi Prefatio in li
bros Salomonis.

Iungat epistola quos iungit
sacerdotiū: immo charta non
diuidat quos Christi nectit
amor. Cōmentarios in Osee/ Amos
et Zachariā. Malachiā quoq; posce
tis: scripsissem si licuisset preualetu
dine. Mittitis solatia sumptuū: no
tarios nostros et librarios sustenta
tis: vt vobis potissimū nostrū desu
det ingenium. Et ecce ex latere fre
quens turba diuersa poscentiū: qua
si aut equū sit me vobis esurientib⁹
et alijs laborare: aut in ratiōe dati et
accepti/ cuiq̄ preter vos obnoxius
sim. Itaq; longa egrotatione fract⁹
ne penit⁹ hoc anno reticerē/ et apud
vos mut⁹ essem/ tridui opus nomini
vestro cōsecraui Interpretationem
videlz triū Salomonis voluminum
Masloth/ qd̄ hebrei parabolas/ vulga
ta aūt editio Prouerbia vocat. Co
heleth quem grece Ecclesiasten: lati
ne concionatorem possumus dicere:
Sir hasirim qd̄ in lingua nostra ver
titur Canticum canticorū. Fertur et
panaretos Iesu filij Sirach liber: et
alius pseudepigraphus/ qui Sapiē
tia Salomōis inscribit. Quoꝝ prio
rem hebraicū reperi/ non ecclesiasti
cum vt apud latinos: sed parabolas
prenotatum. Cui iuncti erant Eccle
siastes et Canticū canticorū: vt simi
litudinē Salomonis nō solū nume
ro librorū/ sed etiā materiarū gene
re coequaret. Secund⁹ apd̄ hebreos
nusq̄ est: quin et ipse stylus/ grecam
eloquentiā redolet: et nōnulli scripto
rum veterū hunc esse iudei philonis
affirmant. Sicut ergo Iudith et To
bie et Machabeorū libros legit qui
dem ecclesia: sed eos inter canonicas
scripturas non recipit: sic et hec duo
volumina legat ad edificationē ple
bis/ nō ad authoritatē ecclesiastico
rum dogmatū confirmandā. Si cui
sane septuaginta interpretū magis
editio placet: habet eā a nobis olim
emendatā: neq; ei noua sic cudimus
vt vetera destruamus. Et tamen cū
diligētissime legerit/ sciat magis no
stra scripta intelligi: que non in tere
tium vas transfusa coacuerint/ sed
statim de prelo purissime commēda
ta teste/ suum saporem seruauerint.

¶ Explicit epistola scti Hieronymi.

¶ Incipit prologus in libros eosdē.

Tribus noībus vocatū fuisse
Salomonem scripture mani
festissime docent. Pacificum
id est salomonem: et ididia hoc est di
lectū dn̄i: et qd̄ nunc dr̄ coeleth/ id est
ecclesiasten. Ecclesiastes aūt greco
sermone est appellatus: qr cetum id
est ecclesiā cōgreget: quem nos nun
cupare possumus concionatorem: eo
q loquatur ad ppl'm: et sermo ei⁹ nō
specialiter ad vnū/ sed ad vniuersos
dirigat generaliter. Porro pacific⁹
et dilectus dn̄i: ab eo q regno ei⁹ pax
fuerit et cū dn̄s dilexerit/ appellatus
est. Nam et psalmus. xliiij. et. lxxi. di
lecti et pacifici titulo prenotantur.
Qui tamen et si ad prophetiā christi
ecclesieq; pertinentes: felicitatē et vi
res salomonis excedūt: tn̄ fm̄ histo
riam sup Salomonem scripti sunt.
Itaq; iuxta numerū vocabuloꝝ tria
volumina edidit: Prouerbia/ Eccle
siasten/ Canticū canticoꝝ. In prouer
bijs paruulum docens: et quasi de of
ficijs per sententias erudiens. Un
de et ad filiū sermo crebro repetitur.
In ecclesiaste vo mature virum eta
tis instituens ne quicq̄ in mūdi re
bus putet esse perpetuū: sed caduca
et breuia vniuersa que cernim⁹. Ad
extremū iam cōsummatū virū et cal
cato seculo preparatū/ In canticis
canticoꝝ/ sponse iūgit amplexibus.
Nisi enī prius reliquerimus vitia: et
pompis seculi renunciantes expedi
tos nos ad aduentum preparaueri
mus: nō possumus cantare canticū
canticoꝝ. Sed et hoc diligentius at
tendendū tres libros auctore diuer
so esse intitulatos. In prouerbijs enī
notātur prouerbia Salomonis filij
Dauid regis israel. In ecclesiaste ve
ro verba ecclesiastes filij dauid regis
hierl'm. Superfluū quippe est israel
hic qd̄ male in grecis et latinis codi
cibus inuenit. In cantico aūt canti
corum: nec fili⁹ dauid nec rex israel
siue hierl'm prescribit: sed tn̄ canti

Hic prologus ex cōmētarijs hieronymi in ecclesiastē huc relatus est.

cum canticorum Salomonis. Sicut enim prouerbia et rudis institutio ad duodecim tribus/et ad totum pertinet israel: et quomodo contemptus mundi nõ nisi metropolitis conuenit/hoc est habitatoribus Hierusalē: ita canticum canticorum ad eos proprie pertinet/qui eius superna desiderant. Ad incipientes & proficiētes et paterna dignitas et regni proprii merito vendicatur authoritas. Ad perfectos vero vbi non timore eruditur sed amore/proprium nomē sufficit: et equalis magister est: et nescit se esse regē. Que oīa referūtur ad xpm.

¶ Item alius prologus.

Tres libros Salomonis: id est Prouerbia / Ecclesiasten / et Canticum canticorum/ veteri septuaginta interpretum authoritati reddidi: vel antepositis lineis superflua queq designãs/vel stellis titulo prenotatis ea que minus habebantur interserens/vt plenius Paula et Eustochium cognoscatis quid in libris nostris min⁹ sit/ quidue redundet. Necnon etiam illa que imperiti translatores male in linguā nostraz de Greco sermone verterant: obliterans et antiquans curiosissima veritate correxi. Et vbi preposteroordine atq peruerso sententiarũ fuerat lumen ereptum: suis locis restituens feci intelligi qđ latebat. Porro in eo libro qui a plerisq Sapientia Salomonis inscribitur: et in Ecclesiastico quem esse Jesu filii Syrach nullus ignorat: calamū temperaui: tantūmodo canonicas scripturas vobis emendare desiderans: et studium meum certis magis q̃ dubiis cōmēdare. Ideo Greco et Hebreo prefatiuncula vtraque in libro premissa est: quia nonnulla de greco hoc ad illuminationē sensus: & legētis edificationē vel inserta Hebraice translationi vel extrinsecus iuncta sunt. Et idcirco qui legis semper peregrina memento.

¶ Incipit liber Prouerbiorū: quem Hebrei Misle appellant.

¶ C.S. Titul⁹ libri p̄mittit et prelibatur vtilitas operis: auditus sapiētie cōmendat: prohibet fili⁹ ne acq̄escat blanditiis: nec eat in viis peccatorũ/ vel hereticorũ: sapiētia clamat. Cap.i.

Parabole Salomōis filii Dauid regis israel: ad sciendā sapientiam et disciplinā/ad intelligēda vba prudentie/et suscipiendaz eruditionem doctrine: iustitiam/et iudiciū et equitatez: vt det paruulis astutia et adolescenti sciētia et intellectus. Audiens sapiēs sapiētior erit: et intelligens gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam et interpretationem: verba sapientū/& enigmata eorū. Timor dñi/principiū sapientie. .J.9.c.
Sapientiā atq doctrinā stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinā patris tui: et ne dimittas legem matris tue vt addat gratia capiti tuo: & torques collo tuo. Fili mi/si te lactauerit peccatores: ne acq̄escas eis. Si dixerit. Ueni nobiscuz/insidiemur sanguini abscōdamus tendiculas cōtra insontem frustra: degluciam⁹ euz sicut infernus viuentē: et integruz quasi descēdentē in lacū: oēm preciosam substātiam reperiemus: implebimus domos nr̄as spoliis: sortez mitte nobiscum marsupiū vnū sit oīm nostrum. Fili mi/ne ambules cū eis: prohibe pedē tuuz a semitis eorū. Pedes enim illoruz ad malū currunt: & festinãt vt effundãt sanguinē. Frustra autez iacitur rete/ante oculos pēnatorū. Ipsi quoq cōtra sanguinē suū insidiantur: et moliunt fraudes contra aias suas. Sic semite oīs auari aias possidentium rapiūt. Sapiētia foris predicat/in plateis dat vocē suā. In capite turbarū clamitat: in forib⁹ portarū vrbis profert verba sua dicens. Usquequo paruuli diligitis infantiaz et stulti ea q̃ sibi sunt noxia cupient: et imprudētes odibūt scientiaz? Conuertimini ad correptionem meā: en proferā vobis spiritū meū/et ostendam vobis verba mea. Quia vocaui et renuistis: extendi manū meam/et nō fuit q̃ aspiceret. Despexistis omne cōsiliū meū: et increpatiōes meas neglexistis. Ego quoq in interitu vestro ridebo/et subsannabo/cuz vobis id qđ timebatis aduenerit. Cū irruerit repentina calamitas/& interitus quasi tēpestas ingruerit: quando venerit sup vos tribulatio et angustia tunc inuocabūt me et nō exaudiam: mane consurgent: & nō inuenient me: eo q exosam habuerint disciplinā: et

Marginal notes: a; .J.6.c. Ho.110.b. Eccl.1.b.; b; .J.6.c. Esa.59.b.; c; Esa.65.b. Hie.7.c.; d

timorē dñi nō susceperint: nec acq̄e-
uerint cōsilio meo: et detraxerint vni
uerse correptioni mee. Comedēt igi-
tur fruct⁹ vie sue: suisq̄ cōsilijs satu-
rabūtur. Auersio paruulorū interfi-
ciet eos: ꝛ ꝓsperitas stultorū pdet il
los. Qui aūt me audierit / absq̄ ter-
rore requiescet: et abundantia perfrue
tur timore malorum sublato.

¶ C. S. Sapiētia monet suscipe ser-
mones suos: q̄rere sapientiam sicut
thesaurū que ab omni insania reuo-
cat cōtemptoribus contrariatur: libe-
rat a via mala et muliere adultera: ꝛ
reducit in viam rectam. Capitulū. ij.

B Fili mi: si susceperis sermones
meos / et mādata mea abscon-
deris penes te / vt audiat sa-
pientiā auris tua: inclinabis cor tuū
ad cognoscendā prudētiā. Si enim sa
piētiam inuocaueris / et inclinaueris
cor tuū prudentie: si q̄sieris eā quasi
pecuniā et sicut thesauros effoderis
illā: tūc intelliges timorē dñi: ꝛ scien
tiā dei inuenies: q2 dñs dat sapiētiā:
et ex ore ei⁹ prudētia ꝛ sciētia. Custo
B diet rectorū salutē / ꝛ ꝓteget gradiē-
tes simpliciter: seruās semitas iusti-
tie / et vias sctōꝝ custodiēs. Tunc in
telliges iusticiā / et iudiciū / ꝛ equitatē
et oēm semitā bonā. Si intrauerit sa
pientia cor tuū / ꝛ sciētia aīe tue pla-
cuerit: cōsiliū custodiet te: et pruden-
tia seruabit te vt eruaris a via mala:
ab homine q̄ peruersa loquit̄: q̄ relin
C quunt iter rectū / et ambulant p vias
tenebrosas: q̄ letant̄ cū malefecerit:
et exultāt in reb⁹ pessimis: quorū vie
J.7.a. peruerse sunt et infames gressus eoꝝ:
vt eruaris a muliere aliena / et ab ex-
tranea q̄ mollit sermones suos: et re-
linq̄t ducem pubertatis sue: et pacti
dei sui oblita est (inclinata est enim
D ad mortē domus ei⁹: et ad inferos se
mite ipsi⁹: oēs q̄ ingrediunt̄ ad eam
non reuertent̄: nec apprehēdēt semi-
tas vite) vt ambules in via bona / et
calles iustorum custodias. Qui enim
recti sunt habitabunt in terra: et sim
Job.18.d. plices permanebunt in ea. Impij ve-
ro de terra perdentur: et qui inique
agunt auferentur ex ea.

¶ C. S. De preceptis memorādis et
fiducia habēda in deum: non in pro-
pria prudentia: de timendo et hono-
rando deū: de amando disciplinā: de
laude sapiētie: de impio nō timēdo:
et bono opere nō deserēdo / de impio
illusore non imitando. Capitulū. iij.

Fili mi / ne obliuiscaris legis mee B
et precepta mea cor tuum custo
diat. Longitudinē enī dierum / et an-
nos vite / et pacē apponent tibi. Mi-
sericordia et veritas te nō deserāt: circūda eas
gutturi tuo: et describe i tabulis cor-
dis tui: et inuenies gratiā et discipli-
nā bonā corā deo et hoībus. Habe fi-
duciā in dño ex toto corde tuo: et ne
innitaris prudētie tue. In oibus vijs 1.q.1.ca.
tuis cogita illū: ꝛ ipse diriget gressus non est.
tuos. Ne sis sapiens apud temetip̄m. Ro.12.d.
Time dñm ꝛ recede a malo. Sanitas B
quippe erit vmbilico tuo: ꝛ irrigatio
ossiū tuorū. Honora dñm de tua sub- To.4.b.
stantia: et de pmitijs oim frugū tuarū Lu.14.c.
da pauperib⁹: et implebunt̄ hor
rea tua saturitate: et vino torcularia
tua redundabūt. Disciplinā dñi fili He.12.b.
mi ne abijcias: nec deficias cū ab eo Apo.3.d.
corriperis. Quē enī diligit dñs corri 14.q.4.
pit: et quasi pr̄ in filio cōplacet sibi. c.ea vidu
Btūs homo q̄ inuenit sapiētiā: et qui era.
affluit prudētia. Melior est acq̄sitio De pur-
ei⁹ negociatione argenti / et auro pri ga. ca.cū.
mo fruct⁹ ei⁹. Preciosior est cunctis cum in iu
opib⁹: ꝛ oia q̄ desiderantur / huic non uentute.
valēt cōparari. Longitudo dierum in
dextera ei⁹: et in sinistra illi⁹ diuitie
et gloria. Vie ei⁹ vie pulchre: et omnes
semite illius pacifice. Lignū vite est C
his qui apprehēderint eā: et q̄ tenue-
rit eā beat⁹. Dñs sapientia fundauit
terrā: stabiliuit celos prudentia. Sa-
piētia illi⁹ eruperūt abyssi: et nubes
rore concrescunt. Fili mi / ne effluāt
hec ab ocłis tuis. Custodi legē atque
consiliū: et erit vita aīe tue: et gratia
faucib⁹ tuis. Tunc ambulabis fidu-
cialiter in via tua: et pes tuus nō im
pinget. Si dormieris non timebis:
quiesces / et suauis erit somn⁹ tuus.
Ne paueas repētino terrore: et irruē
tes tibi potentias impiorū. Dñs enī D
erit in latere tuo: et custodiet pedem
tuū ne capiaris. Noli ꝓhibere bñfa-
cere eū qui pōt: si vales / et ipse bñfac.
Ne dicas amico tuo: vade et reuer-
tere et cras dabo tibi: cū statim possis
dare. Ne moliaris amico tuo malum:
cū ille in te habeat fiduciā. Non con-
tendas aduersus hoīem frustra: cum
ipse tibi nihil mali fecerit. Ne emule-
ris hoīem iniustū: ne imiteris vias
ei⁹: q2 abominatio dñi est ois illusor
et cū simplicibus sermocinatio eius.
Egestas a dño in domo impij: habi-

tacula autē iustorū benedicentur. Ip-
se deludet illusores: et mansuetis da-
bit gratiā. Gloriā sapientes posside-
bunt: stultorū exaltatio ignominia.
¶ C.S. Salomon ostendit querendā
sapientiam per exemplum sui: et fru-
ctū sapientie: et viā sapiētie: et viā im-
pioꝝ: loquit alternati de custodien-
dis eloquijs dei: de custodia cordis
oris et gressuum. Capitulum. iiij.
A AUdite filij disciplinā patris / et
De vbo. attendite vt sciatis prudentiā.
signi. ca. Donum bonum tribuam vobis: le-
niā ꝛ ego. gem meam ne derelinquatis. Nā et
ego filius fui patris mei: tenellus et
vnigenitus corā matre mea: et doce-
bat me / atq; dicebat. Suscipiat ver-
ba mea cor tuū: custodi pcepta mea
et viues. Posside sapientiā: posside
prudentiā. Ne obliuiscaris: neq; de-
clines a verbis oris mei. Ne dimit-
tas eā / et custodiet te / dilige eā / et cō-
B seruabit te. Principiū sapiētie possi-
de sapientiā: et in omni possessione
tua acqre prudentiā. Arripe illā / et
exaltabit te: glorificaberis ab ea / cū
eam fueris amplexatus. Dabit capi-
ti tuo augmenta gratiarū: et corona
inclyta proteget te. Audi fili mi / ꝛ su-
scipe verba mea vt multiplicentur ti-
bi anni vite. Uiam sapientie mōstra-
ui tibi: et duxi te per semitas equita-
tis: quas cū ingressus fueris / non ar-
tabuntur gressus tui: et currens non
habebis offendiculū. Tene discipli-
nā / ne dimittas eā: custodi illā / quia
C ipsa est vita tua. Ne delecteris in se-
mitis impioꝝ: nec tibi placeat malo-
rum via. Fuge ab ea / nec transeas p
illā: declina et desere eam. Non enī
dormiūt nisi malefecerint: ꝛ nō rapit
somnus ab eis / nisi supplantauerint.
de pe. dis. Comedunt panē impietatis: et vinū
2. c. reuer iniquitatis bibūt. Iustorū aūt semi-
tebantur. ta quasi lux splendens: pcedit ꝛ cre-
scit vsq; ad pfectā diē. Uia impiorū
tenebrosa: nesciunt vbi corruant. Fi-
li mi ausculta sermones meos: et ad
eloquia mea inclina aurē tuā. Ne re-
cedant ab oculis tuis: custodi ea in
medio cordis tui. Uita enī sunt in-
uenientibus ea: et vniuerse carni sani-
D tas. Oī custodia serua cor tuū: qꝛ ex
ipso vita procedit. Remoue a te os
prauū: et detrahentia labia sint pcul
a te. Oculi tui recta videāt: et palpe-
bre tue pcedant gressus tuos. Dirige
semitas pedibus tuis: et oēs vie tue

stabuliēt. Ne declines ad dexterā neq;
ad sinistrā: auerte pedē tuū a malo.
Uias enī q̄ a dextris sunt nouit dñs:
peruerse vo sūt q̄ a sinistris sunt. Ipse
enī rectos faciet cursus tuos: itinera
autem tua in pace producet.
¶ C.S. De vitanda meretrice: de ho-
nore et laboribꝰ et annis nō pdēdis:
de bibēdis aqs cisterne ꝓprie: de dili-
genda vxore ꝛ fugiēda aliena. Cā. v.
FIli mi / attēde sapientiā meam A
et prudentie mee inclina aurē
tuam vt custodias cogitationes: et
disciplinam labia tua conseruent.
Ne intenderis fallacie mulieris.
Fauꝰ enī distillās labia meretricis: et
nitidiꝰ oleo guttur eiꝰ: nouissima au-
tē illiꝰ amara q̄si absinthiū et lin-
gua eiꝰ acuta q̄si gladiꝰ biceps. Pe-
des eiꝰ descēdūt in mortē: et ad infe-
ros gressus eiꝰ penetrant. Per semi-
tā vite nō ambulāt: vagi sunt gressus B
eiꝰ et inuestigabiles. Nūc ergo fili mi
audi me: et ne recedas a verbis oris
mei. Lōge fac ab ea viā tuā: et ne ap-
propinqs foribꝰ domꝰ eius. Ne des
alienis honorē tuū et ānos tuos cru-
deli. Ne forte impleant extranei vir-
ibus tuis: et labores tui sint in domo
aliena: et gemas i nouissimis qn con-
sumpseris carnes tuas et corpꝰ tuū / et
dicas. Cur detestatꝰ sū disciplinā: et
increpatiōibꝰ nō acqeuit cor meū: nec C
audiui vocē docentiū me: et magistris
non inclinaui aurē meā. Pene fui in
oī malo: i medio eccle et synagoge.
Bibe aquā de cisterna tua: et fluenta
putei tui. Deriuent fōtes tui foras: ꝛ
in plateis aqs tuas diuide. Habeto
eas solus: nec sint alieni participes
tui. Sit vena tua bndicta ꝛ letare cū D
muliere adolescētie tue. Cerua cha-
rissima / et gratissimꝰ hinnulꝰ: vbera
eiꝰ inebriēt te oī tpe i amore eiꝰ dele-
ctare iugit: qre seduceris fili mi ab
aliena: et foueris i sinu alteriꝰ. Respi- Iob. 34.
cit dñs vias hoīs: et oēs gressꝰ eiꝰ con-
siderat. Iniqtates sue capiūt impiū: et
funibꝰ pctōꝝ suorū constringit. Ipse
morietꝰ / qꝛ nō habuit disciplinā: et in
multitudine stultitie sue decipietur.
¶ C.S. Instruit pceptorē sive credi-
torē aiaꝝ: excitat pigrū: arguit schis-
maticū: de vigili custodia legꝰ: de fu-
giēda adultera: de hēsi et eiꝰ fallacia. Cap. vi.
FIli mi / si spopōderis pro ami- A
co tuo / defixisti apd extraneū .J.17.c.
manū tuā: illaqueatus es ver-

bis oris tui:et captus propriis sermo
nibus. Fac ergo quod dico fili mi: et
temetipm libera: qi incidisti in ma=
nū proximi tui. Discurre/festina/ su=
scita amicū tuū. Ne dederis somnū
oculis tuis: nec dormitent palpebre
tue. Eruere quasi damula de manu 7
.I.30.d. quasi auis de insidiis aucupis. Uade
ad formicam o piger:et considera vi=
as eius:et disce sapientiā. Que cū non
habeat ducē/nec preceptorē/nec prin=
cipē:parat in estate cibū sibi: et con
gregat in messe qd comedat. Usque=
B quo piger dormies / quādo cōsurges
.I.24.d. de sono tuo? Paululū dormies/ pau=
lulū dormitabis:paululum conseres
manus tuas vt dormias:et veniet ti
bi quasi viator egestas:et pauperies
quasi vir armatus. Si vero impi
ger fueris/veniet vt fons messis tua/
et egestas longe fugiet a te.. Homo
apostata vir inutilis:graditur ore p=
uerso:annuit oculis:terit pede:digi=
to loquitur:prauo corde machinatur
malum:et omni tempore iurgia semi
nat. Huic extemplo veniet perditio
sua/et subito conteretur: nec habe=
J.i.b. bit vltra medicinā. Sex sunt q odit
C dñs:et septimū detestatur anima eius:
oculos sublimes/ linguā mendacē/
manus effundētes innoxiū sangui=
nē:cor machināns cogitationes pessi=
mas:pedes veloces ad currendum i
malum:proferentē mendacia testē
fallacē et eum qui seminat inter fra=
tres discordias. Cōserua fili mi prece
pta patris tui:et ne dimittas legem
matris tue. Liga ea in corde tuo iu=
giter:et circunda gutturi tuo. Cū am
bulaueris gradiantur tecū:cum dor=
mieris custodiāt te:et euigilans loq
re cum eis. Quia mandatū lucerna
est:et lex lux:et via vite increpatio di
sciplīne. Ut custodiant te a muliere
mala: et a blanda lingua extranee.
Nō cōcupiscat pulchritudinem eius
cor tuū: ne capiaris nutibus illius.
Preciū enī scorti vix est vnius panis:
mulier aūt viri preciosam aiam ca=
pit. Numqd potest homo abscondere
D ignē in sinu suo:vt vestimenta illius
non ardeant:aut ambulare sup pru=
nas/vt nō cōburantur plāte eius? sic q
ingredit ad mulierē proximi sui: non
erit mūdus/cū tetigerit eā. Nō grā=
dis est culpa/cū qs furatus fuerit: fu=
rat enī vt esurientē ipleat animā: de=
prehēsus quoqz reddet septuplum:7

oēm substātiam domus sue tradet /et
liberabit se. Qui aūt adulter est: pro=
pter cordis inopiā pdet aiam suam:
turpitudinē 7 ignominiā congregat
sibi:et opprobriū illius non delebitur.
Quia zelus et furor viri non parcet
in die vindicte:nec acquiescet cuius=
qs precibus:nec suscipiet pro redem
ptione dona plurima.
C. C. S. Inuitat ad timorē dñi et cu=
stodiā mādatorū eius:describit mulie=
ram adulteram /refert verba eius: et
dehortatur a viis eius. Capitulū. vii.
Fili mi/custodi sermones meos A
et precepta mea reconde tibi.
Fili honora dominū 7 valebis:pre
ter eum vero ne timueris alienum..
Serua mādata mea et viues:et legē
meā qsi pupillā oculi tui. Liga eā in
digitis tuis: scribe illā i tabulis cor=
dis tui. Dic sapientie soror mea es: 7
prudētiā voca amicā tuā. Ut custo=
diat te a muliere extranea:et ab alie=
na q verba sua dulcia facit. De fene= B
stra enī domus mee p cancellos pspe=
xi:et video paruulos. Considero ve=
cordē iuuenem q trāsit p plateas iu=
xta āgulū:et prope viam domus illius
graditur i obscuro/aduesperascente
die in noctis tenebris et caligine: et
ecce occurrit illi mulier i ornatu me=
retricio preparata ad decipiendas
aīas:garrula et vaga/quietis ipatiens
nec valens in domo cōsistere pedibus
suis:nūc foris/nunc in plateis: nūc
iuxta angulos insidiās. Apphēsumqz
deosculat iuuenē:et procaci vultu blan C
dit dicens. Uictimas p salute deuo=
ui:hodie reddidi vota mea. Idcirco
egressa sum i occursū tuū:desiderās
te videre/et reperi. Intexui funibus
lectulū meum: straui tapetibus pictis
ex egypto:aspsi cubile meū myrrha
et aloe et cinnamomo. Ueni inebrie=
mur vberibus:et fruamur cupitis am
plexibus / donec illucescat dies. Non
est enī vir in domo sua:abiit via lon=
gissima. Sacculū pecunie secū tulit
in die plene lune reuersurus est i do=
mū suā. Irretiuit eū multis sermo= D
nibus:et blanditiis labiorū protraxit il=
lū. Stati eā sequit quasi bos ductus
ad victimā:et qsi agnus lasciuiēs: et
ignorat q ad vincula stultus trahatur
donec trāsfigat sagitta iecur eius. Ue=
lut si auis festinet ad laqueum:et ne
scit qd de periculo aie illius agit. Nunc
ergo fili mi audi me: et attende verba

ctis mei. Ne abstrahat in viis illius
mēs tua: neq̄ decipiar semitis eius.
Multos enim vulneratos deiecit: et
fortissimi quiq̄ interfecti sunt ab ea.
Vie inferi domus eius: penetrantes
interiora mortis.

¶ C.S. Sapiētia cōmēdat doctrinā
suā ꝛ pfert cūctis opib⁹: ꝛ dicit q̄ co-
eterna sit deo p̄ri: ꝛ cum ipso creauit
oia: et se probat audire deū. Cp. viii.

A Nunquid non sapiētia clamitat
et prudētia dat vocē suā? In
summis excelsisq̄ verticib⁹ su-
pra viam i medijs semitis stās/ iux-
ta portas ciuitatis in ipsis forib⁹ lo-
quitur dicēs. O viri ad vos clamito
et vox mea ad filios hoim. Intelligi-
te paruuli astutiā: et insipientes ani-
maduertite. Audite qm̄ de rebus ma-
gnis locutura sum: ꝛ aperientur labia
mea/ vt recta predicēt. Veritatē me-
ditabit guttur meū: et labia mea de-
F.3.b. testabunt impiū. Iusti sunt oēs sermo-
B nes mei: nō est in eis prauū qd/ neq̄
puersū: recti sūt itelligētib⁹: et eq̄ in-
uenientib⁹ sciētiā. Accipite disciplinā
meā ꝛ nō pecuniā: doctrinā magis q̄
aurū eligite. Melior est enī sapiētia
cūctis opib⁹ preciosissimis: ꝛ oē desi-
derabile ei non pōt cōparari. Ego sa-
piētia habito in consilio: et eruditis
intersum cogitationibus. Timor dn̄i
odit malū: arrogātiā/ et supbiā/ ꝛ viā
prauā: et os bilingue detestor. Meū
est cōsiliū ꝛ eq̄tas: mea est prudētia:
mea est fortitudo. Per me reges re-
gnāt: ꝛ legū cōditores iusta decernūt.
Per me pncipes imperāt: ꝛ potētes
decernunt iustitiā. Ego diligētes me
diligo: et q̄ mane vigilauerit ad me/
inuenient me. Mecum sunt diuitie ꝛ
glia: opes supbe et iustitia. Melior ē
fructus me⁹ auro/ et lapide p̄cioso: ꝛ
C genimina mea argēto electo. In vijs
iustitie ambulo: i medio semitarū iu-
dicij/ vt ditē diligētes me / et thesau-
sap.9.b. ros eorū repleā. Dn̄s possedit me in
initio viarū suar: ante q̄ quicq̄ face-
ret a pncipio: ab eterno ordinata sū
et ex antiq̄s añq̄ terra fieret. Nōdū
erāt abyssi et ego iā cōcepta erā: nec
dū fontes aquarū eruperant: necdū
mōtes graui mole cōstiterāt. Añ oēs
colles ego parturiebar: adhuc terrā
nō fecerat/ et flumina ꝛ cardines or-
bis terre. Qñ pparabat celos aderā
qñ certa lege et gyro vallabat abys-
sos: qñ ethera firmabat sursum: et li-
brabat fontes aquarum: quādo cir-
cumdabat mari terminū suū: et legē
ponebat aquis ne transirent fines
suos. Quando appendebat funda- D
menta terre: cū eo eram cūcta cōpo-
nens. Et delectabar p singulos dies
ludens coram eo omni tpe ludēs in
orbe terrarū: et delitie mee/ esse cum
filijs hominū. Nūc ergo filij audite
me. Beati qui custodiūt vias meas.
Audite disciplinā ꝛ estote sapiētes:
et nolite abijcere eā. Beatus homo
q̄ audit me/ et q̄ vigilat ad fores me-
as quotidie: et obseruat ad postes
ostij mei. Qui me inuenerit inueniet vi-
tam et hauriet salutē a dn̄o: qui autē
in me peccauerit / ledet aiam suam.
Oēs qui me oderūt/ diligūt mortē.

¶ C.S. Sapiētia carne assūpta edi-
ficauit sibi domū: reuocat ab infan-
tia: pmittit ānos vite: describit mu-
lierem adulterā siue heresim. Ca. ix.

S Apiētia edificauit sibi domū: A
excidit columnas septē. Im-
molauit victimas suas: mi-
scuit vinū: et proposuit mensam suā.
Misit ancillas suas vt vocarent ad
arcem: et ad menia ciuitatis. Si quis
est paruulus/ veniat ad me. Et insi- B
piētibus locuta est. Venite/ comedi-
te panē meum: et bibite vinū qd̄ mi-
scui vobis. Relinquite infantiā ꝛ vi-
uite: et ambulate p vias prudentie.
Qui erudit derisorē/ ipse iniuriā si-
bi facit: et qui arguit impiū sibi ma-
culam generat. Noli arguere deriso-
rem ne oderit te. Argue sapiētem: et
diliget te. Da sapiēti occasionem: et 23.q.6.
addet ei sapiētia. Doce iustū: ꝛ festi- c.videas.
nabit accipere. Pncipiū sapientie C
timor dn̄i: ꝛ sciētia scōr prudentia. s.1.a.
Per me enī multiplicabunt dies tui: s.110.d.
et addētur tibi anni vite. Si sapiens eccl.1.b.
fueris tibimetipsi eris: si aūt illusor/
solus portabis malū. Mulier stulta
et clamosa plenaq̄ illecebris ꝛ nihil
oino sciēs: sedet i forib⁹ dom⁹ sue su-
per sellā in excelso vrbis loco vt vo-
caret trāseūtes p viā ꝛ pgētes in iti-
nere suo. Quis est paruul⁹/ declinet D
ad me. Et vecordi locuta est. Aque
furtiue dulciores sūt: ꝛ panis abscō-
dit⁹ suauior. Et ignorauit q̄ ibi sint
gigantes: ꝛ in profundis inferni cō-
uiue eius. ► Qui enī applicabitur
illi/ descēdet ad inferos: nā q̄ abscess-
serit ab ea/ saluabitur.

¶ C.S. Alternatim loquit de filio sa-

piente et stulto/iusto/et ipio/simpli-
ci ꝛ prauo: de charitate ꝛ odio et bo-
no lingue et malo. Capitulum. x.
A Parabole salomonis filij Da-
uid regis Hierl'm. Filius sa-
piens letificat patrem: filius
vero stultus mestitia est matris sue.
eccl'.5.d. Nil proderunt thesauri impietatis:
95.di.c. iustitia vo liberabit a morte. Nō af-
esto. fliget dñs fame aīam iusti: et isidias
j.12.d. impiorū subuertet. Egestatem ope-
rata est manus remissa: manus au-
tem fortium diuitias parat. Qui
nititur mēdacijs hic pascit ventos:
idem aūt ipse sequit aues volātes..
Qui ꝯgregat in messe filius sapiens
B est: qui aūt stertit estate filius cōfu-
sionis. Benedictio dñi sup caput iu-
sti: os aūt impiorū operit iniquitas.
Memoria iusti cū laudib⁹: ꝛ nomen
impiorū putrescet. Sapiēs corde pre-
cepta suscipiet: stult⁹ ceditur labijs.
Qui ambulat simpliciter ambulat
confidenter: qui autē deprauat vias
ecc.17.c. suas manifest⁹ erit. Qui annuit ocu-
lo dabit dolorē: et stultus labijs ver-
berabitur. Uena vite os iusti: os au-
1.pe.4.b. tem impiorū operit iniquitas. Odiū
suscitat rixas: et vniuersa delicta o-
perit charitas. In labijs sapientis
inuenitur sapiētia: et virga in dorso
eius qui indiget corde. Sapientes
abscōdunt scientiā: os aūt stulti con
fusioni proximum est. Substātia di-
j.18.b. uitis vrbs fortitudinis eius: pauor
C pauperum egestas eorū. Opus iusti
ad vitam: fructus aūt impij ad pec-
catum. Uia vite custodienti disciplī-
nā: qui aūt increpationes relinquit
errat. Abscondunt odiū labia men-
dacia: qui profert cōtumeliam/insi-
piens est. In multiloquio non deerit
peccatū: qui autē moderat labia sua
prudentissimus est. Argētum electū
lingua iusti: cor autē impiorū pro ni-
hilo. Labia iusti erudiunt plurimos
q aūt indocti sunt / in cordis egesta-
te morientur. Benedictio dñi diuites
D facit: nec sociabit eis afflictio. Qua-
si per risum stultus operatur scelus:
sapiētia aūt est viro prudentia. Qđ
timet impi⁹ veniet sup eū: desideriū
suū iustis dabitur. Quasi tempestas
transiens nō erit impius: iustus aūt
quasi fundamētum sempiternū. Si-
cut acetū dētib⁹ ꝛ fum⁹ oculis: sic pi-
ger his q miserūt eū. Timor dñi ap-
ponet dies: ꝛ āni impiorū breuiabun-
tur. Expectatio iustorū letitia: spes
aūt impiorū peribit. Fortitudo sim-
plicis via dñi: ꝛ pauor his q operan-
tur malū. Iustus in eternū nō cōmo
uebitur: ipij aūt non habitabunt sup
terrā. Os iusti parturiet sapiētiam:
lingua prauorū pibit. Labia iusti con
siderāt placita: et os impiorū puersa.
¶ C. S. De equitate et hūilitate: sim-
plicitate et iustitia: de gubernatore
et dispēsatore: de vxore iusti: de mia
et clementia ꝛ eorū cōtrarijs: de diui-
dētibus propria: de venundatione:
de querente bonum: de flagello iusti
et eorum contrarijs. Capitulum. xi.
S Tatera dolosa abominatio est A
apud deum: et pōdus equū vo-
luntas eius. Ubi fuerit superbia: ibi 45.di.c.
erit ꝛ contumelia: vbi autē est humi- omnis.
litas ibi et sapiētia. Simplicitas iu-
storū diriget eos: ꝛ supplantatio per-
uersorū vastabit illos. Nō pderūt di- eccl'.5.c.
uitie in die vltiōis: iustitia autē libe-
rabit a morte. Iustitia simplicis di-
riget viā ei⁹: et in impietate sua cor-
ruet impius. Iustitia rectorū libera-
bit eos: et in insidijs suis capientur
iniqui. Mortuo hoīe impio nl'la erit Sap.5.c.
vltra spes: et expectatio sollicitorū pe-
ribit. Iustus de angustia liberatus B
est: et tradetur impi⁹ pro eo. Simu-
lator ore decipit amicū suū: iusti au-
tē liberabuntur sciētia. In bonis iu-
storū exultabit ciuitas: et in pditione
impiorū erit laudatio. Benedictione
iustorū exaltabit ciuitas: et ore ipio-
rum subuertet. Qui despicit amicū
suum indigēs corde est: vir aūt pru-
dens tacebit. Qui ambulat fraudu- 5.q.5.c.
lēter/reuelat arcana: qui aūt fidelis q ābulat.
est animi/celat commissum. Ubi nō j.14.a.
est gubernator/ppl'us corruet: salus C
autē vbi multa ꝯsilia. Affliget malo
qui fidē facit pro extraneo: q aūt ca-
uet laqueos secur⁹ erit. Mulier gra-
tiosa inueniet gloriam: ꝛ robusti ha-
bebunt diuitias. Bñfacit aīe sue vir
misericors: q autē crudelis est etiā
ppinquos abijcit. Impi⁹ facit opus
instabile: semināti autē iustitiā mer-
ces fidelis. Clementia preparat vi-
tam: et sectatio malorū mortē. Abo-
minabile dño cor prauū: et voluntas
ei⁹ in his qui simpliciter ambulant.
Manus in manu non erit innocens
mal⁹: semen autē iustorū saluabitur.
Circulus aureus in narib⁹ suis: mu-
lier pulchra et fatua. Desiderium iu- eccl'.9.b.

D storꝝ oẽ bonũ est: ꝯsolatio impiorum
sinistr. Alij diuidunt ꝓpria / et ditiores
fiũt: alij rapiũt nõ sua / et semp i ege-
state sunt. Aia q̃ bñdicit ipinguabit:
et qui inebriat: ipse quoq; inebriabit.
Qui abscõdit frumẽta maledicet in
ppl'is: bñdictio autẽ super caput ven
dẽtium. Bene consurgit diluculo qui
querit bona: q̃ autẽ inuestigator ma-
lorꝝ est / opprimetur ab eis. Qui cõfi-
dit in diuitijs suis corruet: iusti autẽ
quasi virẽs foliũ germinabunt. Qui
conturbat domũ suã possidebit ven-
tos: et q̃ stult⁹ est seruiet sapiẽti. Fru
ct⁹ iusti lignũ vite: et q̃ suscipit aias
1.pe.4.d. sapiens est. Si iust⁹ in terra recipit
quanto magis impius et peccator?
¶ C. S. De agẽda gr̃a: et iustitia iu-
dicanda: de doctore vero: de cogno-
scẽdis iumẽtis ꝓprijs et eorꝝ cõtra-
rijs: de terra colẽda: de bonis et ma-
lis q̃ sunt in lingua: de securitate iu-
sti: de manu fortium: de merore viri:
A de negligẽdo dãno ꝓpt' amicũ. c. xij.
Qui diligit disciplinam / diligit
scientiam: qui autem odit incre-
pationes / insipiens est. Qui bon⁹ est
hauriet gratiam a domino: qui autẽ
confidit in cogitationib⁹ suis / impie
agit. Nõ roborabit homo ex impieta-
te: ꝛ radix iustorꝝ nõ ꝯmouebit. Mu-
lier diligẽs corona est viro suo: ꝛ pu-
tredo in ossib⁹ eius / q̃ cõfusione res
dignas gerit. Cogitatiões iustorum
iudicia: ꝛ cõsilia ipiorꝝ fraudulenta.
Verba ipiorꝝ insidiant sanguini: os
iustorꝝ liberabit eos. Verte ipios / et
nõ erũt: dom⁹ aũt iustorꝝ ꝑmanebit.
B Doctrina sua noscet vir: q̃ autẽ van⁹
et excors est patebit cõtemptui. Me-
eccl.10.d. lior est paup et sufficiẽs sibi: q̃ gl'io-
sus et indigẽs pane. Nouit iust⁹ iu-
Eccli. mẽtorꝝ suorꝝ aias: viscera aũt ipiorũ
20.d. crudelia. Qui operat terrã suam / sa-
tiabit panib⁹: qui autẽ sectatur oci-
um stultissimus est. ☛ Qui suauis
est in vini demorationibus: in suis
munitionibus relinquit contumeli-
am. Desiderium impij munimẽtum
est pessimorꝝ: radix autem iustorum
proficiet. Propter peccata labiorum
ruina proximat malo: effugiet autẽ
J.13.a. iustus de angustia. De fructu oris
sui vnusquisq; replebitur bonis: et
iuxta opera manuum suarum retri-
C buetur ei. Via stulti recta in oculis
eius: qui autem sapiẽs est audit con-
silia. Fatuus statim indicat irã suã:
qui autẽ dissimulat iniuriã / callidus
est. Qui quod nouit loquitur / index
iustitie est: q̃ autem mentitur / testis
est fraudulentus. Est qui ꝓmittit / et
quasi gladio pungit conscientia: lin-
gua autem sapientium / sanitas est.
Labium veritatis firmũ erit in per-
petuum: qui autem testis est repẽti-
nus / concinnat linguam mendacij.
Dolus in corde cogitantium mala:
qui autem pacis ineunt consilia / se-
quetur eos gaudium. Non cõtrista-
bit iustum quicquid ei acciderit: im-
pij autem replebũtur malo. Abomi- D
natio est dño labia mẽdacia: qui au- J.10.a.
tem fideliter agunt / placent ei. Ho-
mo versutus celat scientiã: et cor in-
sipientiũ prouocat stultitiã. Manus
fortium dominabitur: que autem
remissa est / tributis seruiet. Meror
in corde viri humiliabit illum: ꝛ ser-
mone bono letificabitur. Qui negli-
git damnũ propter amicum iust⁹ est:
iter autẽ impiorꝝ decipiet eos. Non
inueniet fraudulẽtus lucrum: ꝛ sub-
stantia hominis erit auri precium.
In semita iustitie vita: iter autẽ de-
uium ducit ad mortem.
¶ Ca. S. De custodia oris / et duplici
corde: de falsis diuitijs: de lucerna
impiorum: de substãtia festinata: de
ꝯtẽnentium voragine: de nuncio:
de similitudine conuiuantium / et fi-
lijs iusti: de cibis qui a parentibus
congregati sunt. Capitulum. xiij.
Filius sapiens / doctrina pr̃is: A
qui autem illusor est / non au- J.12.b.
dit cum arguitur. De fructu J.21.a.
oris homo satiabitur bonis: anima
autem preuaricatorum iniqua. Qui
custodit os suum / custodit animam
suam: qui autem incõsideratus est ad
loquẽdum / sentiet mala. Vult ꝛ non
vult piger: anima autẽ operantium
impinguabitur. Verbum mẽdax iu-
stus detestabitur: impi⁹ autem con-
fundit ꝛ cõfundetur. Iustitia custo-
dit innocentis viã: impietas autem
peccatorẽ supplãtat. Est quasi diues
cum nihil habeat: et est quasi paup
cum in multis diuitijs sit. Redem-
ptio anime viri / diuitie sue: qui autẽ
pauper est / increpationem non susti- B
net. Lux iustorum letificat: lucerna
autem impiorꝝ extinguetur. Inter
superbos semp iurgia sunt: qui autẽ
agunt oĩa cum consilio: regunt sa-
pientia. Substãtia festinata minuet:

que autem paulatim colligitur ma-
nu multiplicabit. Spes que differt /
affligit aiam: lignũ vite desiderium
C veniens. Qui detrahit alicui rei: ipse
se in futurũ obligat: q aũt timet pre-
ceptũ / in pace versabit. ► Filio do-
loso / nihil erit boni: seruo aũt sapien
ti / prosperi erũt actus et diriget via
eius. . Lex sapientis fons vite: vt de-
clinet a ruina mortis. Doctrina bo-
na dabit gratiã: in itinere cõtempto-
rum vorago. Astutus omnia agit cũ
cõsilio: q aũt fatuus est / aperiet stul-
ticiã. Nuncius impii cadet in malũ:
legat⁹ autẽ fidelis / sanitas. Egestas
et ignominia ei q deserit disciplinã:
qui aũt acquiescit arguenti / glorifi-
D cabitur. Desideriũ si cõpleatur dele-
ctat aiam: detestant stulti eos q fu-
giunt mala. Qui cũ sapiẽtibus gra-
ditur / sapiens erit: amicus stultorũ
similis efficiet. Peccatores psequi-
tur malũ: ⁊ iustis retribuẽtur bona.
Bonus relinquet heredes / filios / et
nepotes: et custodit iusto substantia
peccatoris. Multi cibi in noualibus
patrũ: et aliis cõgregant absq iudi-
eccl. 30. a. cio. Qui parcit virge / odit filium su-
f. 23. b. um: qui aũt diligit illũ / instãter eru-
dit. Iustus comedit et replet animã
suã: venter aũt impiorũ insaturabilis.
¶ C. S. De sapiẽte muliere: de forti-
tudine boũ: de stulto nesciente ⁊ via
fallaci: de versuto ⁊ astuto: de despe-
ctu proximi: de mĩa: de diuitiis boni
operis: de timore dñi: de patiẽtia: de
inuidia: de calũniis pauperis: de iu-
sticia et accepto ministro. Cap. xiiii.
A SApiens mulier edificauit do-
mũ suã: insipiens instructam
iob. 12. a. quoq manibus destruet. Am-
bulans recto itinere et timẽs deum
despicit ab eo qui infami gradit via.
In ore stulti virga supbie: labia sa-
pientiũ custodiũt eos. Ubi non sunt
boues presepe vacuũ est: vbi autem
plurime segetes / ibi manifesta est
22. q. 5. fortitudo bouis. Testis fidelis non
c. iuramẽ mentiet: profert aũt mẽdacium do-
ti. losus testis. Querit derisor sapien-
tiam ⁊ nõ inuenit: doctrina pruden-
tium facilis. Uade contra virũ stul-
tum: et nescit labia prudentie. Sa-
piẽtia callidi est intelligere viã suã:
B et imprudentia stultorũ errãs. Stul-
tus illudet peccatum: et inter iustos
morabitur gr̃a. Cor quod nouit ama-
ritudinẽ aĩe sue: in gaudio eius non

miscebit extraneus. Dom⁹ impiorũ
delebitur: tabernacula iustorum ger-
minabunt. Est via que videt hoi iu-
sta: nouissima aũt eius deducunt ad
mortem. Risus dolore miscebitur: et
extrema gaudii luct⁹ occupat. Uiis 22. q. 4.
suis replebitur stultus: et super eum c. Innocẽs.
erit vir bonus. Innocens credit om-
ni verbo: astutus considerat gressus
suos. ► Filio doloso nihil erit boni:
seruo autem sapienti prosperi erunt
actus ⁊ dirigetur via eius. . Sapiẽs
timet ⁊ declinat a malo: stult⁹ transi-
lit et confidit. Impatiẽs operabitur
stulticiã: ⁊ vir versutus odiosus est.
Possidebũt paruuli stulticiã ⁊ expe-
ctabunt astuti scientiã. Iacebũt ma- C
li ante bonos: ⁊ impii ante portas iu-
storum. Etiam proximo suo pauper
odiosus erit: amici vo diuitũ multi.
Qui despicit proximũ suũ peccat: qui
autẽ miseretur pauperi / beatus erit.
► Qui credit in dño / mĩam diligit. .
Errãt qui operant malũ: mĩa ⁊ veri-
tas pparãt bona. In omni opere bono
erit abundantia: vbi aũt verba sunt
plurima / ibi frequenter egestas. Co-
rona sapientũ / diuitie eorũ: fatuitas
stultorum imprudẽtia. Liberat aias
testis fidelis: ⁊ profert mẽdacia ver-
sipellis. In timore dñi fiducia forti- D
tudinis: et filiis ei⁹ erit spes. Timor I. q. 4. c.
domini fons vite: vt declinet a rui- eccl̃ia. §.
na mortis. In multitudine populi di- his ita.
gnitas regis: et in paucitate plebis
ignominia principis. Qui patiens
est multa gubernatur sapientia: qui
autẽ impatiens est / exaltat stulticiã
suam. Uita carnium / sanitas cordis
putredo ossiũ / inuidia. Qui calum-
niatur egentem / exprobrat factori
eius: honorat aũt eum qui miseretur
pauperis. In malitia sua repelletur
impius: sperat autẽ iustus in morte
sua. In corde prudentis requiescit
sapiẽtia: ⁊ indoctos quosq erudiet.
Iusticia eleuat gentem: miseros au-
tem facit populos peccatum. Acce-
ptus est regi minister intelligẽs: ira-
cundiam eius inutilis sustinebit.
¶ Ca. S. De effectu sermonis boni:
de cognitione dei / de victimis impio-
rũ / de doctrina obedientie / de hilari-
tate conscientie / laus timoris ⁊ cha-
ritatis / de iracũdia / pigritia / sapien-
tia / et vidua ecclesia / de auaritia et
oratione iustorũ / de fama bona / de di-
scipulo obediente. Capitulum. xv.

A J.25.b. R Esponsio mollis frangit iram:
sermo durᵘ suscitat furorem.
Lingua sapientũ ornat scien-
tiam: os fatuorũ ebullit stultitiam. In
omni loco oculi dñi cõtēplant bonos
et malos. Lingua placabilis lignum
vite: que autē immoderata est/cõte-
ret spiritum. Stultᵘ irridet discipli-
nam patris sui: qui autē custodit in-
crepationes/astutior fiet. In abun-
danti iustitia virtus maxima est: co-
gitationes autē impiorũ eradicabun-
tur. Domᵘ iusti plurima fortitudo: et
Ec.14.c. in fructibus impii conturbatio. La-
1.q.1.c.nõ bia sapiētũ disseminabunt sciētiam:
est putan cor stultorum dissimile erit. Victime
dum. impiorũ abominabiles dño: vota iu-
B storum placabilia. Abominatio est
dño via impii: qui sequitur iustitiam/
14.q.5.c. diligitur ab eo. Doctrina mala dese-
scriptũ. rentiũ viam vite: qui increpationes
odit/morietur. Infernus ⁊ perditio co-
ram dño: quanto magis corda filiorũ
hoim? Non amat pestilens eum qui
se corripit: nec ad sapientes graditur.
Cor gaudens exhilarat faciē: in me-
rore animi deiicitur spiritᵘ. Cor sapien-
tis querit doctrinā: ⁊ os stultorũ pa-
scitur imperitia. Omnes dies pauperis/
mali: secura mens quasi iuge convi-
vium. Meliᵘ est parum cum timore
dñi: ꝙ thesauri magni ⁊ insatiabiles.
Melius est vocari ad olera cum cha-
ritate: ꝙ ad vitulum saginatum cum
odio. Vir iracũdus provocat rixas:
qui patiens est/mitigat suscitatas.
Iter pigrorũ quasi sepes spinarum:
C via iustorũ absque offendiculo. Filius
sapiens letificat patrem: ⁊ stultᵘ ho-
mo despicit matrem suam. Stultitia
gaudium stulto: ⁊ vir prudēs dirigit
gressus suos. Dissipantur cogitatio-
nes vbi non est cõsiliũ: vbi vero sunt
plures consiliarii/confirmantur. Letatur
homo in sententia oris sui: et sermo
opportunus est optimus. Semita vi-
te super eruditũ: vt declinet de infer-
no novissimo. Domum superborũ de-
molietur dñs: ⁊ firmos faciet termi-
nos vidue. Abominatio dñi cogitatio-
nes male: ⁊ purus sermo pulcherri-
D mus. ▶ firmabitur ab eo. Conturbat
domũ suam qui sectatur avaritiā: qui autē
odit munera/viuet. Per misericor-
diā ⁊ fidē purgantur peccata: per timorē
autē dñi declinat oẽs a malo. Mens
14.q.5.c. iusti meditabitur obedientiā: os im-
scriptũ. piorũ redũdat malis. Longe est dñs
ab impiis: ⁊ orationes iustorũ exau-
diet. Lux oculorũ letificat animā: fa-
ma bona impinguat ossa. Auris que
audit increpationes vite: in medio sa-
pientũ cõmorabitur. Qui abiicit disci-
plinā/despicit animā suā: qui autē ac-
quiescit increpationibᵘ/possessor est
cordis. Timor dñi disciplina sapien-
tie: ⁊ gloriā precedit humilitas.
¶ C.S.Q; dñs dirigit vias hoim/vi-
det ⁊ ponderat: de via bona ⁊ laude
paupertat;: de indignatione regis ⁊ cle-
mētia/⁊ laude/⁊ sapiētia/⁊ humilita-
te: de schismatico ⁊ adultero: de lau-
de senectut; ⁊ patientie. Cap.xvi.
H Ominis est animā preparare: ⁊ A
dñi gubernare linguam. Omnes
vie hominum patent oculis eius: spi-
rituum ponderator est dñs. Revela
dño opera tua: et dirigentur cogitatio-
nes tue. Universa ꝓpter semetipsum
operatus est dñs: impium quoque ad
diem malũ. Abominatio dñi est oĩs
arrogans: etiam si manus ad manũ
fuerit non erit innocēs. ▶ Initiũ
vie bone/facere iustitiā: accepta est
autē apud deũ magis ꝙ immolare
hostias. Misericordia ⁊ veritate redi-
mitur iniquitas: ⁊ in timore dñi declinatur
a malo. Cum placuerit dño vie hois:
inimicos quoque eiᵘ cõvertet ad pacē.
Meliᵘ est parum cum iustitia: ꝙ mul- B
ti fructus cum iniquitate. Cor hois 47.dist.
disponit viam suā: sed dñi est dirige- c.sicut hi.
re gressus eius. Divinatio in labiis §.necesse
regis: in iudicio non errabit os eius.
Pondus et statera iudicia dñi sunt:
et opera eius omnes lapides sacculi.
Abominabiles regi qui agunt impie:
quoniam iustitia firmatur solium. Voluntas
regum labia iusta: qui recta loquitur/
diligetur. Indignatio regis/nuncii
mortis: et vir sapiens placabit eam.
In hilaritate vultus regis vita: et
clementia eius quasi imber serotinus.
Posside sapiētiā quia auro melior
est: ⁊ acquire prudentiam quia pretio-
sior est argento. Semita iustorũ decli-
nat mala: custos anime sue servat vitam
suam. Contritionē precedit superbia: ⁊ C
ante ruinam exaltabitur spũs. Melius
est humiliari cum mitibus: ꝙ divide-
re spolia cum superbis. Eruditus in
verbo reperiet bona: et qui sperat in
dño beatus est. Qui sapiens est cor-
de/appellabitur prudens: et qui dulcis
eloquio maiora reperiet. Fons vi-
te eruditio possidenti: doctrina stul-

eorum fatuitas. Cor sapientis erudiet
os eius: ⁊ labiis illius addet gratiã.
Fauus mellis composita verba: dul-
cedo anime et sanitas ossium. Est
D vis que videtur homini recta: et no-
.14.b. uissima eius ducunt ad mortem. Ani
ma laborantis laborat sibi: q2 compu-
lit eum os suum. Uir insipiens fodit
malum: ⁊ in labiis eius ignis arde-
scit. Homo peruersus suscitat lites:
⁊ verbosus separat ꝑncipes. Uir ini-
quus lactat amicũ suum: ⁊ ducit eum
per viam nõ bonã. Qui attonitis ocu-
lis cogitat praua: mordens labia sua
perficiet malũ. Corona dignitatis se-
nectus: in viis iustitie reperiet. Me-
lior est paciens viro forti: ⁊ q̃ domina
tur animo suo/expugnatore vrbium.
Sortes mittunt in sinum: sed a dño
temperantur.

¶C.S. De leta conscientia: de proba
tione iusti et gemma gratissima: de
stulto icorrigibili: de stulto diuite: de
vero amico ⁊ rectore alarũ: de oculis
stultorum: de consilio iusto: de mode-
ramine lingue. Cap. xvij.

A
Ecc.10.d. Melior est buccella sicca cũ gau-
dio: ꝙ̃ domus plena victimis
cum iurgio. Seruus sapiens domi-
nabitur filiis stultis: et inter fratres
hereditatem diuidet. Sicut igne ꝑ-
batur argentum et aurum camino:
ita corda probat dominus. Malus
obedit lingue inique: ⁊ fallax obtem-
.14.c. perat labiis mendacibus. Qui despi-
cit pauperẽ/exprobrat factori eius.
et qui in ruina letatur alterius/non
erit impunitus. Corona senũ/filii fi-
liorũ: ⁊ gloria filiorũ/patres eorum.
B Non decent stultum verba cõposita:
nec principem labium mẽtiens. Ge-
ma gratissima expectatio prestolan-
tis: quocunq; se vertit prudenter in-
telligit. Qui celat delictũ/q̃rit ami-
citias: qui altero sermone repetit/se-
parat federatos. Plus proficit corre
ctio apud prudentẽ: ꝙ̃ centum plage
apud stultum. Semper iurgia querit
malus: angelus autẽ crudelis mitte-
tur contra eum. Expedit magis vrse
occurrere raptis fetib⁹: ꝙ̃ fatuo con-
C fidenti sibi in stultitia sua. Qui red
Ro.12.d. dit mala pro bonis: non recedet ma
1.Pe.3.b. lum de domo ei⁹. Qui dimittit aquã/
1.thes.5.d caput est iurgiorum: ⁊ anteꝙ̃ patiatur
contumeliam/iudicium deserit. Et q̃
iustificat impium/⁊ qui condemnat
Esa.5.c. iustũ: abominabilis est vterq; apud

deum. Quid prodest stulto habere di
uitias: cum sapiẽtiam emere nõ pos-
sit? ☛ Qui altã facit domũ suã/que-
rit ruinam: ⁊ qui euitat discere/inci-
det in mala. Omni tẽpore diligit q̃
amic⁹ est: ⁊ frater in angustiis cõpro
batur. Stultus homo plaudet mani-
bus: cum spoponderit pro amico suo.
Qui meditatur discordias/diligit ri-
xas: ⁊ q̃ exaltat os suũ/querit ruinã.
Qui peruersi cordis est/nõ inueniet
bonũ: ⁊ q̃ vertit linguã/incidet in ma
lum. Natus est stultus in ignominiã D
suam: sed nec pater in fatuo letabit.
Animus gaudens etatem floridam .15.b.
facit: spũs tristis exiccat ossa. Mune
ra de sinu impius accipit: vt peruer-
tat semitas iudicii. In facie pruden- Ecc. 2.c.
tis lucet sapientia: oculi stultorum in fi- et.8.a.
nibus terre. Ira patris filius stult⁹:
⁊ dolor matris q̃ genuit eum. Nõ est
bonũ damnũ inferre iusto: nec percu
tere principem q̃ recta iudicat. Qui
moderat sermones suos/doct⁹ ⁊ pru- Jaco.1.c.
dens est: ⁊ preciosi spiritus vir erudi
tus. Stultus quoq; si tacuerit/sapiẽs
reputabitur: ⁊ si compresserit labia
sua/intelligens.

¶C.S. De recessu ab amico desper
rato: de verbis viri: de non deuiando
a veritate: de ore stulti: de iusto se ac-
cusante: de fratre iuuãte fratrem: de
fructu oris: de mulier bona ⁊ de ma
la: de locutione diuitis ⁊ pauperis: de
amico sociali. Cap. xviij.

Occasiones querit qui vult rece- A
dere ab amico: omni tempore erit 17 dist. c.
exprobrabilis. Non recipit stult⁹ ver nec licuit
ba prudentie/nisi ea dixeris que ver-
santur in corde eius. Impius cum in
profundum venerit peccatorum/con
temnit: sed sequit eum ignominia et
opprobrium. Aqua profunda verba .24.c.
ex ore viri: ⁊ torrẽs redundans fons
sapiẽtie. Accipere personã impii nõ
est bonũ: vt declines a veritate iudi-
cii. Labia stulti miscent se rixis: ⁊ os B
eius iurgia prouocat. Os stulti con-
tritio ei⁹: ⁊ labia ipsius ruina anime
eius. Uerba bilinguis quasi simpli-
cia: ⁊ ipsa perueniũt vsq; ad interiora
ventris. Pigrũ deiicit timor: aĩe au-
tem effeminatorum esurient. Qui mol-
lis et dissolutus est in opere suo: fra-
ter est sua opera dissipantis. Turris
fortissima nomen dñi: ad ipsam cur-
rit iustus ⁊ exaltabitur. Substantia
diuitis vrbs roboris eius; et quasi .10.b.

murus validus circũdans eum. Antequã conteratur / exaltatur cor hoĩs: et
C antequã glorificetur / humiliatur. Qui
Ecc.11.a. prius respondet quã audiat: stultum se esse demonstrat et confusione dignũ. Spirit⁹ viri sustentat imbecillitatẽ suam: spiritũ vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere? Cor prudentis possidebit scientiam: et auris sapiẽtum querit doctrinã. Donũ hoĩs dilatat viam eius: et ante principes spacium ei facit. Justus prior est accusator sui: venit amicus ei⁹ / et inuestigabit eum. Cõtradictiones cõprimit sors: et inter potentes quoq; diiudicat. Frater qui adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma: et iudicia
D quasi vectes vrbium. De fructu oris viri replebit venter eius: et genimina labiorum ipsius saturabunt eum. Mors et vita in manibus lingue: qui diligunt eam / comedent fructus ei⁹. Qui inuenit mulierem bonam: inuenit bonum et hauriet iucunditatem a dño. Qui expellit mulierem bonam / expellit bonum: qui autẽ tenet adulteram / stultus est et insipiens. Cum obsecrationib⁹ loquet pauper: et diues effabitur rigide. Uir amicabilis ad societatem: magis amic⁹ erit quã frater.

¶ C.S. De paupere simplici / et de festinatione: de stultitia: de amicis diuitis et pauperis: de falso teste: de gloria patientis et pauperis: de ira regis: de litigiosa muliere: et a quo detur vxor prudens: de pigredine operãdi: de feruore misericordie: de erudiendo filio: de pigro: et de malleis derisorum. Cap.xix.

A
J.18.a. Melior est pauper q̃ ambulat in simplicitate sua: quã torquens labia sua et insipiens. Ubi non est scientia anime / non est bonum: et q̃ festin⁹ est pedibus / offendet. Stultitia hominis supplantat gressus ei⁹: et contra dñm feruet aĩo suo. Diuitie addunt amicos plurimos: a paupere autẽ et hi quos habuit separant. Testis fal-
Dan.13.f. sus nõ erit impunitus: et q̃ mendacia loquit / nõ effugiet. Multi colũt personam potẽtis: et amici sunt dona tribuentis. Fratres oẽs pauperis oderunt eũ: insup et amici procul recesse-
B runt ab eo. Qui tñ verba sectatur nihil habebit: qui autem possessor est mentis / diligit animã suã / et custos prudentie inueniet bona. Falsus testis non erit impunitus: et qui loquitur mendacia / peribit. Nõ decẽt stultum delitie: nec seruum dominari principibus. Doctrina viri per patiẽtiam noscitur: et gloria eius est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis / ita et regis ira: et sicut ros super herbã / ita et hilaritas eius. Dolor patris / filius stultus: et tecta iugiter perstillãtia litigiosa mulier. Domus et diuitie dantur a parentibus: a dño autẽ proprie
C vxor prudens. Pigredo immittit soporẽ: et anima dissoluta esuriet. Qui custodit mandatũ / custodit animam suam: q̃ autẽ negligit viam suã / mortificabitur. Feneratur dño qui miseretur pauperis: et vicissitudinẽ suam reddet ei. Erudi filium tuũ / ne desperes: ad interfectionẽ autem eius ne ponas animã tuã. Qui enĩ impatiẽs est / sustinebit damnũ: et cũ rapuerit / aliud apponet. Audi consiliũ et suscipe disciplinam vt sis sapiẽs in nouissimis tuis. Multe cogitatiões in corde viri: voluntas autem dñi in eternum permanebit. Homo indigẽs mi-
D sericors est: et melior est pauper quã vir mendax. Timor domini ad vitã: et in plenitudine commorabit absq; visitatione pessimi. Abscondit piger manum suam sub ascella: nec ad os suum applicat eam. Pestilente flagellato stultus sapientior erit: si autem corripueris sapientem / intelliget sapientiam. Qui affligit patrem et fugit matrem: ignominiosus et erit et infelix. Non cesses audire fili doctrinam: nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudicium: et os impiorum deuorat iniquitatem. Parata sunt derisoribus iudicia: et mallei percutientes stultorum corporibus.

¶ C.S. De vino et contentionibus: de rege dissipante malum: de pondere et mensura: de somno fugiendo: de emptore vilipendente / de pane mendacii: de maledictione patris et matris: de hereditate festinata: de duplici põdere: de voto reddẽdo: de lucerna mẽtis: et de fortitudine.

Capitulum.xx.

Luxuriosa res vinum: et tumul- A
tuosa ebrietas. Quicũq; his de- 35. dis.c.
lectatur: non erit sapiens. Sicut ru- luxuriosa
gitus leonis / ita et terror regis: q̃ pro- et ca. luxu
uocat eũ / peccat ĩ animã suã. Honor riosam.
est homini q̃ separat se a contẽtioni-

bus: oēs autē stulti miscent̄ cōtume-
liis. Propt̄ frig⁹ piger arare noluit:
mendicabit ergo estate et non dabi-
tur illi. Sicut aqua profunda sic con
siliū in corde viri: sed homo sapiens
exhauriet illd. Multi homines mise-
B ricordes vocant̄: virū autem fidelem
q̄s inueniet? Iust⁹ ꝙ ambulat in sim-
plicitate sua: beatos post se filios de-
relinquet. Rex ꝙ sedet in solio iudi-
cii: dissipat omne malum intuitu suo.
1. Ioā. 1. a Quis potest dicere. Mūdum est cor
3. Re. 8. c meū pur⁹sum a peccato? Pondus et
2. Pa. 6. g. pond⁹: mensura ꝛ mensura: vtrunq̄
Eccl. 7. c. abominabile est apd̄ dominū. Ex stu
De pe. di. diis suis intelligit puer: si munda et
2. c. si enī. recta sint opera ei⁹. Aurem audien-
de psūp. c. tem ꝛ oculū videntem: domin⁹ fecit
ex studijs vtrunq̄. Noli diligere somnum ne te
egestas opp̄mat. Aperi oculos tuos:
ꝛ saturare panib⁹. Malū est/ malum
est dicit oīs emptor: ꝛ cum recesserit/
tunc gloriabit̄. Est aurū ꝛ multitudo
gemmarū: vas autē preciosum labia
C sciētie. Tolle vestimentū ei⁹ ꝙ fideius
sor extitit alieni/ ꝛ pro extraneis au-
fer pign⁹ ab eo. Suauis est homini
panis mēdacii: ꝛ postea implebit̄ os
eius calculo. Cogitationes consiliis
roborantur: ꝛ gubernaculis tractan-
da sunt bella. Ei qui reuelat myste-
ria ꝛ ambulat fraudulēter/ et dilatat
Exo. 21. c. labia sua ne cōmiscearis. Qui male-
leui. 20. b. dicit patri suo ꝛ matri: extinguet̄ lu-
mat. 15. a. mē ei⁹ in mediis tenebris. Hereditas
ad quā festinat̄ in p̄ncipio: in nouissi
D mo benedictione carebit. Ne dicas.
S. 17. c. Reddā malū p̄ malo: expecta dn̄m ꝛ
Ro. 12. d. liberabit te. Abominatio est apd̄ deū
1. Pe. 3. b pond⁹ ꝛ pond⁹: statera dolosa nō est
1. Thes. 5. d bona. A dn̄o dirigunt̄ gressus viri: q̄s
47. di. si autē hominū intelligere potest viam
cut hi. suam? Ruina est homini deuorare
1. re. 15. c. sanctos: ꝛ post vota retractare. Dissi-
pat impios rex sapiēs: ꝛ incuruat su-
per eos fornicē. Lucerna dn̄i spiracu-
lū hominis: ꝙ inuestigat oia secreta
ventris. Misericordia ꝛ veritas cu-
stodiunt regem: ꝛ roborat̄ clementia
thron⁹ ei⁹. Exultatio iuuenū fortitu-
do eorū: ꝛ dignitas senū canicies. Li-
uor vulneris absterget mala: ꝛ plage
in secretioribus ventris.

¶ C. S. De corde regis laus mie ꝛ iu-
dicii: de potētia iniqua: de muliere li-
tigiosa: de victoria Christi: de supbo:
de pigro ꝛ hostiis ipiorū: de teste men
dacii: de viro obediēte. Cap. xxi.

Sicut diuisiones aquarū: ita cor A
regis in manu dn̄i. quocunq̄ vo-
luerit/ inclinabit illud. Omnis via vi
ri recta sibi videtur: appendit autem
corda dn̄s. Facere misericordiam et
iudiciū: magis placet dn̄o q̄ victime.
Exaltatio oculorū ꝛ dilatatio cordis:
lucerna ipiorū peccatū. Cogitationes
robusti semper in abūdantia: oīs au-
tem piger in egestate est. Qui cōgre-
gat thesauros lingua mendacii van⁹
et excors est: ꝛ impinget̄ ad laqueos
mortis. Rapine impiorum detrahēt B
eos: quia noluerūt facere iudicium.
Peruersa via viri aliena est: qui au-
tem mundus est/ rectum opus eius.
Melius est sedere in angulo doma- I. 25. d.
tis: q̄ cum muliere litigiosa ꝛ in do-
mo cōmuni. Anima impii desiderat
malum: nō miserebitur proximo suo.
Mulctato pestilente sapientior erit S. 19.
paruulus: ꝛ si sectetur sapientem/ su-
met scientiam. Excogitat iustus de
domo impii vt detrahat impios a ma
lo. Qui obturat aurē suam ad clamo-
rem pauperis: et ipse clamabit ꝛ non
exaudietur. Mun⁹ absconditum extin-
guit iras: ꝛ donū in sinu indignatio-
nem maximā. Gaudiū iusto est face- C
re iudiciū: ꝛ pauor operantib⁹ iniq̄ta-
tem. Vir ꝙ errauerit a via doctrine:
in cetu gigantiū cōmorabitur. Qui di
ligit epulas/ in egestate erit: ꝙ amat
vinum ꝛ pinguia/ nō ditabitur. Pro
iusto datur impius: et pro recto ini-
quus. Meli⁹ est habitare in terra de- Ecc. 25. d
serta: q̄ cum muliere rixosa ꝛ iracun
da. Thesaur⁹ desiderabilis ꝛ oleū in
habitaculo iusti: ꝛ imprudens homo
dissipabit illd. Qui sequit̄ iustitiam ꝛ
misericordiam: inueniet vitā ꝛ iusti-
tiā et gloriā. Ciuitatē fortiū ascendit D
sapiēs: destruxitq̄ robur fiducie ei⁹.
Qui custodit os suū et linguam suā:
custodit ab angustiis animam suā.
Superbus ꝛ arrogans vocatur indo-
ctus: ꝙ in ira operat̄ superbiam. Desi
deria occidūt pigrū: noluerunt enim
quicq̄ manus eius operari. Tota die
cōcupiscit ꝛ desiderat: ꝙ autem iust⁹
est/ tribuet ꝛ non cessabit. Hostie im- Esa. 1. d.
piorū abominabiles: ꝙ offeruntur ex
scelere. Testis mendax peribit: vir S. 15. b.
obediēs loquet̄ victoriā. Vir impius
procaciter obfirmat vultū suum: qui
autem rect⁹ est/ corrigit viam suam.
Non est sapientia/ nō est prudentia/
non est consilium cōtra dn̄m. Equus

paratur ad diem belli: dominus au-
tem salutem tribuet.
¶ C.S. De fama bona: de conuenientia
duarũ naturarũ in xp̃o: de fine mo-
destie: de fenerãte: de dãdis munerĩ
bus: de mũdicia cordis: de pigro: de
puero stulto: de calũniatore: de au-
diẽda sapiẽtia: de violẽtia nõ faciẽ-
da paupi: ɔ amicitia iracũdi: de nõ
fideiubẽdo: de p̃sumptiõe. Cap. xxii.
A eccl. 7. a. Elius est nomen bonũ q̃ di
uitie multe: sup argentũ et
aurũ gratia bona. Diues et
paup obuiauerũt sibi: vtriusq; ope-
rator est dñs. Callidus vidit malum
et abscõdit se: innocẽs pertransijt ꝛ
afflictus est dãno. Finis modestie ti
mor dñi diuitie ꝛ gloria ꝛ vita. Ar-
ma ꝛ gladij ĩ via peruersi: custos au
tem aĩe sue lõge recedet ab eis. Pro
uerbium est. Adolescens iuxta viã
suã etiã cum senuerit nõ recedet ab
ea. Diues pauperibꝰ imperat: ꝛ qui
accipit mutuũ seruus est fenerãtis.
B Qui seminat iniq̃tatẽ metet mala:
eccl. 31. c. ꝛ virga ire sue cõsummabit. Qui p-
nus est ad misericordiã bñdicet: de
panibus enim suis dedit pauperi.
☛ Uictoriã ꝛ honorẽ acq̃ret q̃ dat
munera: animã autẽ aufert accipiẽ-
tiũ. Ejice derisorẽ ꝛ exibit cũ eo iur-
5. q. 4. c. gium: cessabũtq; cause ꝛ cõtumelie.
in loco. Qui diligit cordis munditiã: pp̃ter
gratiã labiorũ suorũ habebit amicũ
regem. Oculi dñi custodiunt sciẽtiã
. J. 23. c. ꝛ supplantant verba iniqui. Dicit
piger. Leo est foris: ĩ medio platea-
rũ occidendus sum. Fouea profun-
C da os aliene: cui iratus est dñs inci-
det in eam. Stultitia colligata est in
corde pueri: ꝛ virga discipline fuga-
bit eã. Qui calũniat pauperẽ vt au-
geat diuitias suas dabit ipse ditiori
ꝛ egebit. Fili mi inclina aurẽ tuã: et
audi verba sapientiũ. Appone autẽ
cor ad doctrinã meã q̃ pulchra erit
tibi cũ seruaueris eã in ventre tuo:
ꝛ redundabit in labiis tuis vt sit in
dño fiducia tua vnde ꝛ ostẽdi eã ti-
bi hodie. Ecce descripsi eã tibi tripli-
citer in cogitatiõibꝰ ꝛ sciẽtia vt ostẽ
derem tibi firmitatẽ et eloq̃a verita-
D tis respõderes ex his illis q̃ miserũt
te. Nõ facias violentiã pauperi: q̃
pauper est: neq; cõteras egenum in
porta q: iudicabit dñs causam eius
ꝛ cõfiget eos qui confixerũt animã
eiꝰ. Noli esse amicus homini iracun
do: neq; ambules cũ viro furioso: ne
forte discas semitas eiꝰ ꝛ sumas scã
dalũ aĩe tue. Noli esse cũ his qui de-
figũt manus suas et qui vades se of
ferũt pro debitis: si enĩ nõ habes vñ 63. di. c.
restituas q̃d cause est vt tollat ope- diaconꝰ.
rimẽtũ de cubili tuo? Ne trãsgredia de sepul-
ris terminos ãtiquos: quos posue- ca. i.
rũt patres tui. Uidisti virum velo-
cem in opere suo: coram regibꝰ sta-
bit nec erit ante ignobiles.
¶ C.S. De cõuiuio principũ: de mo-
deratiõe sciẽtie: de nõ comedẽdo cũ
imũdo: de agro pupillorũ: de discipli
na pueri: de comessatiõe ꝛ ebrietate
de ɔcupiscẽtia meretricis. Cap. xxiii.
Uando sederis vt comedas A
cũ principe diligenter atten
de q̃ posita sunt ante faciem
tuã ꝛ statue cultrũ in gutture tuo: si
tamen habes in potestate animam
tuã. Ne desideres de cibis eius: in
quo est panis mẽdacij. Noli labora
re vt diteris: sed prudẽtie tue pone
modum. Ne erigas oculos tuos ad
opes quas nõ potes habere: q: faci-
ent sibi pennas quasi aquile/ ꝛ vola
bunt in celum. Ne comedas cũ ho-
mine inuido et ne desideres cibos
eiꝰ: q̃m ĩ similitudinẽ harioli ꝛ cõie-
ctoris estimat q̃d ignorat. Comede
ꝛ bibe dicet tibi: ꝛ mẽs eiꝰ nõ est te-
cũ. Cibos quos cõederas euomes: ꝛ B
perdes pulchros sermones tuos.
In auribus insipientiũ ne loquaris
q: despiciẽt doctrinã eloquij tui. Ne
attigas paruulorũ terminos: ꝛ agrũ
pupillorũ ne introeas: propinquus
enim illorũ fortis est: ꝛ ipse iudicabit
cõtra te causam illorũ. Ingrediatur Ecc. 30. a.
ad doctrinã cor tuũ: ꝛ aures tue ad 3. 13. d.
vba sciẽtie. Noli subtrahere a pue 45. di. c.
ro disciplinã: si enĩ pcusseris eũ vga cũ beatꝰ
nõ morietur: tu vga pcuties eũ: ꝛ ani- . §. Salo-
mã eiꝰ de inferno liberabis. Fili mi mon.
si sapiẽs fuerit animꝰ tuꝰ gaudebit 23. q. 4.
tecũ cor meũ: ꝛ exultabũt renes mei ca. displi-
cũ locuta fuerint rectum labia tua. cet.
Nõ emuletur cor tuũ peccatores sed in
timore dñi esto tota die: q: habebis
spẽ in nouissimo/ ꝛ p̃stolatio tua nõ
auferetur. Audi fili mi ꝛ esto sapiens C
et dirige in via animũ tuũ. Noli esse
in conuiuiis potatorũ/ nec in comes
sationibꝰ eorũ qui carnes ad vescen-
dũ conferũt: q: vacantes potibus et
dantes symbola cõsumentur: ꝛ vestietur
pãnis dormitatio. Audi patrẽ tuum

qui genuit te: ⁊ ne contemnas cum se
nuerit mater tua. Ueritatem eme et
noli vendere sapientiã ⁊ doctrinã ⁊ in-
telligentiã. Exultat gaudio pater iu
sti: ⁊ qui sapientez genuit letabit in
eo. Gaudeat pater tu⁹ ⁊ mater tua:
S.22.b. ⁊ exultet q̃ genuit te. Prebe fili mi
cor tuũ mihi: et oculi tui vias meas
custodiãt. Fouea eñ profunda est me
retrix: ⁊ puteus angustus aliena. In-
sidiatur in via quasi latro: ⁊ et quos
incautos inuenerit interficiet. Cui
ve cuius patri ve/ cui rixe/ cui fouee
cui sine causa vulnera / cui suffossio
D oculorũ? Nõne his qui cõmorant in
vino: ⁊ student calicib⁹ epotandis?
Ne intuearis vinũ quãdo flauescit
cũ splẽduerit in vitro color eius: in-
gredit blande sed in nouissimo mor
debit vt coluber ⁊ sicut regulus ve-
nena diffundet. Oculi tui videbunt
extraneas ⁊ cor tuũ loquet puersa.
Et eris sicut dormiẽs i medio mari:
⁊ q̃si sopitus gubernator amisso cla
uo ⁊ dices. Uerberauerũt me sed nõ
dolui: traxerũt me ⁊ ego nõ sensi: qñ
euigilabo: ⁊ rursus vina reperiam?
¶ C.S. De sapientia ⁊ sapiente: de
stulto ⁊ desperante: de his q̃ ducunt
ad mortẽ de melle ⁊ fauo: de casu iu
sti ⁊ casu inimici: de equitate iudicii: de
agro exercendo: de agro pigri homi
nis: ⁊ de pigro. Capitulum. xxiiii.
A Ne emuleris viros malos nec
desideres esse cũ eis: q̃r rapi
nas meditat mens eorum et
fraudes labia eorũ loquunt. Sapiẽ-
tia edificabit dom⁹: ⁊ prudentia ro-
borabit. In doctrina replebunt cel-
laria: vniuersa substãtia preciosa et
pulcherrima. Uir sapiens et fortis
est: ⁊ vir doctus robustus ⁊ valid⁹:
q̃r cũ dispositiõe initur bellũ et erit
salus vbi multa cõsilia sunt. Excel-
sa stulto sapientia: in porta nõ ape-
riet os suũ. Qui cogitat mala face-
re: stultus vocabit. Cogitatio stulti
peccatũ est: ⁊ abominatio hoim de-
B tractor. Si desperaueris lapsus: in
psal. 81. a. die angustie imminuetur fortitudo
tua. Erue eos qui ducunt ad mortẽ:
⁊ qui trahunt ad interitũ liberare
ne cesses. Si dixeris. Uires non suf-
peditant: qui inspector est cordis ipse
intelligit ⁊ seruatorẽ anime tue nihil
fallit, redderq̧ homini iuxta opera
sua. Comede fili mi mel: q̃r bonũ est
⁊ fauum dulcissimũ gutturi tuo: sic

⁊ doctrina sapientie aie tue: quã cũ
inueneris habebis i nouissimis spẽ ⁊
spes tua nõ peribit. Ne insidieris et de pe. dis.
queras impietatẽ in domo iusti: ne- 3. c. septies
q̧ vastes requiez eius: septies enim eo.
C cadet iustus ⁊ resurget: impii autez
corruent in malũ. Cũ ceciderit inimi-
cus tuus ne gaudeas ⁊ in ruina ei⁹
ne exultet cor tuũ: ne forte videat do
min⁹ ⁊ displiceat ei: ⁊ auferat ab eo
iram suã. Ne contẽdas cũ pessimis Job. 12. b.
nec emuleris impios: quoniã nõ ha-
bent futurorũ spem mali et lucerna
impiorũ extinguetur. Time dñm fi-
li mi ⁊ regem: ⁊ cũ detractorib⁹ non
cõmiscearis. Quoniã repẽte consur
get perditio eorũ ⁊ ruinam vtriusq̧
q̃s nouit? hec q̧q̧ sapientib⁹. Cogno leui. 19. c.
scere personã i iudicio nõ est bonũ. deu. 1. c.
Qui dicũt impio. Justus es: maledi ecc. 42. a.
cent eis populi: ⁊ detestabuntur eos
tribus. Qui arguunt eũ laudabunt:
⁊ super ipsos veniet benedictio. La
bia deosculabit: qui recta verba re-
spondet. Prepara foris opus tuum
⁊ diligenter exerce agrũ tuũ: ⁊ post-
D ea edifices domũ tuã. Ne sis testis
frustra cõtra proximũ tuũ: nec lactes
quenq̧ labiis tuis. Ne dicas. Quõ S. 10. b.
fecit mihi sic faciã ei: reddã vnicuiq̧
q̧ secundũ op⁹ suũ. Per agrũ homi
nis pigri transiui ⁊ per vineam viri
stulti: ⁊ ecce totũ repleuerant vrtice
operuerãt superficiem eius spine et
maceria lapidum destructa erat: qd
cũ vidissem posui i corde meo: ⁊ exẽ
plo didici disciplinã. ► Usq̧quo pi
ger dormies: vsq̧quo de somno con-
surges? Parũ iquã dormies modi-
cum dormitabis pauxillum manus
conseres vt quiescas: et veniet tibi
quasi cursor egestas tua et mendici
tas quasi vir armatus.
¶ He quoq̧ parabole salomõis q̃s
transtulerũt viri ezechie regis iuda.
¶ C.S. De celãdo vba: de purgãdo
sermõe: de hũilitate: de predicãte: et
obediente: de legato fideli: de melle
edẽdo: de falso teste: de amico ifideli:
de icorrigibili: de tristitia auari: de
bẽignitate: de dissipãte: de detractio
ne: de scãdalo: de garrulitate. xxv.
G Loria dei est celare verbum ⁊ A
gloria regũ inuestigare sermo
nẽ. Celũ sursum ⁊ terra deor-
sum ⁊ cor regũ inscrutabile. Aufer
rubiginem de argento: ⁊ egredietur
vas purissimũ: aufer impietatẽ de

vultu regis: ꝛ firmabit iustitia thro-
lu.14.c. nus eius. Ne gloriosus appareas co
ram rege: ꝛ in loco magnorũ ne ste-
teris. Melius est enĩ vt dicatur tibi.
5.q.5.c. Ascende huc: q̃ vt humilieris corã
qui am- principe. Que viderũt oculi tui ne
bulat. ꝓferas in iurgio cito: ne postea emẽ
dare nõ possis cum dehonestaueris
B amicũ tuũ. Causam tuam tracta cũ
amico tuo ꝛ secretũ extraneo ne re-
ueles ne forte insultet tibi cũ audie-
rit ꝛ exprobare nõ cesset. Gratia
et amicitia liberant quas tibi serua
ne exprobabilis fias. Mala aurea
in lectis argenteis qui loquitur ver
bũ in tempore suo. Inauris aurea et
margarita fulgẽs qui arguit sapien
tem ꝛ aurẽ obedientẽ. Sicut frigus
niuis in die messis: ita legatus fide-
lis ei q̃ misit eũ: animã ipsi⁹ requie-
scere faciet. Nubes ꝛ ventus ꝛ plu-
uie nõ sequẽtes vir gloriosus et pro-
C missa nõ complens. Patiẽtia lenitur
S.15.a. princeps: ꝛ lingua mollis cõfringet
duritiam. Mel inuenisti comede q̃d
sufficit tibi: ne forte satiat⁹ euomas
illud. Subtrahe pedem tuum de do
mo proximi tui: ne quando satiatus
oderit te. Iaculũ ꝛ gladius ꝛ sagit-
ta acuta homo qui loquitur contra
proximũ suum falsum testimoniũ.
Dens putridus ꝛ pes lassus qui spe
rat super infideli in die angustie et
amittit palliũ in die frigoris. Acetũ
in nitro: ꝛ qui cantat carmina cordi
pessimo. Sicut tinea vestimẽto:
Ro.12.d. et vermis ligno: ita tristitia viri no-
S.21.d. cet cordi. Si esurierit inimicus tuus
ciba illum: si sitierit da ei aquam bi-
bere: prunas enim congregabis su-
D. per caput eius ꝛ domin⁹ reddet ti-
bi. Uentus aquilo dissipat pluuias
S.21.b. et facies tristis linguã detrahẽtem.
Melius est sedere in angulo doma-
tis q̃ cũ muliere litigiosa: ꝛ in domo
cõmuni. Aqua frigida anime sitien
ti: ꝛ nuncius bonus de terra longin-
qua. Fõs turbatus pede ꝛ vena cor-
Ex.3.c. rupta: iustus cadens coram impio.
Sicut q̃ mel multũ comedit nõ est ei
bonũ: sic q̃ scrutator est maiestatis:
opprimet a gl'ia. Sicut vrbs patens
et absq̃ murorũ ãbitu ita vir q̃ nõ po
test in loquendo cohibere spũm suũ.
¶C.S. De gl'ia stulti: de maledicto
de ꝯfutãdo stulto/ de nõ cõmittendo
ꝑdicationẽ stulto/ de reuerso ad pec
catũ/ de pigro ostẽdẽte sapiẽtiã suã:
de impatiente/ de susurrone/ de ami
co fraudulento. Capitulum. xxvi.

Quomodo nix in estate ꝛ plu 1 A
uie in messe: sic indecens est
stulto gloria. Nã sicut auis 2
ad alta trãsuolãs ꝛ passer/ quo libet
vadẽs: sic maledictũ frustra ꝓlatũ II.4.3.
in quẽpiã superueniet. Flagellũ equo ca.illud. 3
et cham⁹ asino ꝛ virga dorso impru
dẽtiũ. Ne rñdeas stulto iuxta stulti
tiã suã: ne efficiaris ei similis. Rñde
stulto iuxta stultitiã suã: ne sibi sapi
ens esse videat. Claud⁹ pedib⁹ ꝛ ini
quitatẽ bibẽs: q̃ mittit verba ꝑ nun-
cium stultũ. Quõ pulchras frustra B
habet claudus tibias: sic indecẽs est
in ore stultorũ parabola. Sicut qui
mittit lapidẽ i aceruũ mercurij: ita
q̃ tribuit insipiẽti honorẽ. Quõ si spĩ
na nascat i manu temulẽti: sic para
bola in ore stultorũ. Iudiciũ deter-
minat causas: ꝛ q̃ imponit stulto si- 1.pe.2.b.
lẽtium iras mitigat. Sicut canis q̃
reuertit ad vomitũ suũ sic imprudẽs
qui iterat stultitiã suã. Uidisti homi
nẽ sapiẽtẽ sibi videri: magis illo spẽ
habebit insipiẽs. Dicit piger. Leo est
i via: ꝛ leena i itinerib⁹. Sicut ostiũ C
vertitur in cardine suo: ita piger in le S.19.d.
ctulo suo. Abscõdit piger man⁹ sub
ascella sua et laborat si ad os suum
eas cõuerterit. Sapiẽtior sibi piger
videt septẽ viris loquẽtibus senten
tias. Sicut q̃ apprehẽdit aurib⁹ ca-
nẽ sic q̃ trãsit impatiẽs ꝛ ꝯmiscet rixe
alteri⁹. Sicut noxius est q̃ mittit sa-
gittas et lãceas ꝛ mortẽ: ita vir qui
fraudulenter nocet amico suo/ ꝛ cũ
fuerit deprehẽsus dicit/ Ludẽs feci.
Cũ defecerint ligna extinguet ignis:
et susurrone subtracto iurgia ꝯquie
scũt. Sicut carbones ad prunas ꝛ li ecc.28.d.
gna ad ignẽ: sic hõ iracũd⁹ suscitat
rixas. Uerba susurronis q̃si simpli-
cia: ꝛ ipa ꝑueniũt ad intima cordis.
Quõ si argẽto sordido ornare velis D
vas fictile: sic labia tumẽtia cũ pessi
mo corde sociata. Labijs suis intelli
git inimic⁹: cũ i corde tractauerit do-
los: qñ submiserit vocẽ suã ne credi-
deris ei qm̃ septẽ neq̃tie sũt i corde il
li⁹. Qui operit odiũ fraudulẽter: re-
uelabit malitia ei⁹ i ꝯcilio. Qui fodit ecclesias
foueã icidet i eã: ꝛ q̃ voluit lapidẽ re stes.10.b
uertet ad eũ. Lĩgua fallax nõ amat
veritatẽ: et os lubricũ operat ruinas.
¶C.S. De iactãtia/ de ira stulti/ de
laude correptiõis/ de fama iustitie/

de dulcedine boni animi: de adulato
re: de muliere litigiosa: de incorrigi
bili: de subditis agnoscendis/ de sa
cris scripturis. Capitulum. xxvij.
A Ne glorieris in crastinū igno
rans quid superuentura pa
riat dies. Laudet te alien⁹ &
ecc.22.b. non os tuum: extraneus & nō labia
tua. Graue est saxum & onerosa are
na: sed ira stulti vtroqȝ grauior. Ira
non habet miāȝ nec erūpens furor:
5.q3e.5. et impetū cōcitati spūs ferre qs po
nō omnis. terit? Melior est māifesta correptio
ꝗ amor absconditus. Meliora sunt
Job.6.b. vulnera diligentis: ꝗ fraudulenta
24.q.4. oscula odientis. Aia saturata calca
c.nimiū. bit fauum & aīa esuriēs etiā amarū
B pro dulci sumet. Sicut auis trāsmi
grās de nido suo: sic vir ꝗ derelinquit
locum suū. Vnguento & varijs odo
ribus delectatur cor: et bonis amici
cōsilijs anima dulcoratur. Amicum
tuum & amicū patris tui ne dimise
ris: & domū fratris tui ne ingredia
ris ī die afflictionis tue. Melior est
vicinus iuxta: ꝗ frater procul. Stu
de sapiētie fili mi & letifica cor meū:
vt possis exprobranti respōdere ser
3.20.c. monē. Astutus vidēs malū abscon
ditus est: p̄uuli transeuntes sustī
nuerūt dispēdia. Tolle vestimentū
eius qui spopōdit ꝓ extraneo: & pro
alienis aufer ei pign⁹. Qui benedi
C cit ꝓximo suo voce grandi: de nocte
3.19.b. consurgēs maledicenti similis erit.
Tecta perstillātia in die frigoris: et
litigiosa mulier cōparātur ꝗ retinet
eā quasi qui ventū teneat: & oleū dex
tre sue euacuet. Ferrū ferro exacui
tur: & homo exacuit faciē amici sui.
Qui seruat ficū comedet fruct⁹ ei⁹:
et qui custos est dn̄i sui glorificabit.
Quo modo in aquis resplēdent vul
tus prospicientiū: sic corda hominū
manifesta sunt prudentibus. Infer
nus & pditio nūqȝ implent: similiter
ecc.14.b. & ocul' hominum insatiabiles. Quo
modo probatur in cōflatorio argen
tū & in fornace aurū: sic probat ho
D mo ore laudantis. ▶ Cor iniqui in
quirit mala: cor autē rectū inquirit
sciētiā. Si contuderis stultū ī pila
quasi ptisanas feriente desuper pi
lo: nō auferetur ab eo stultitia eius.
Diligenter agnosce vultum pecoris
tui: tuosqȝ greges considera: non enī
habebis iugiter potestatē: sed coro
na tribuetur in generatione & gene
rationem. Aperta sunt prata & appa
ruerūt herbe virētes: & collecta sunt
fena de montibus. Agni sunt ad ve
stimentum tuū: et hedi ad agri pre
cium. Sufficiat tibi lac caprarū in
cibos tuos & in necessaria dom⁹ tue
et ad victum ancillis tuis.
¶ C. S. De securitate iusti: de longa
via duc' de fenore liberali: de orone
execrabili: de ruina deceptōis de re
gno ipio: de ꝯfessione: de timore dn̄i
de malo ꝓncipe: de odiēte auariciā:
de ocio: de accipiēte ꝑsonas: de cor
ripiente: de illo qui subtrahit patri
vel matri/ de dante pauperi/ de per
secutione antichristi. Capitm. xxviij. A
Fugit impi⁹ nemine persequē
te: iustus autē quasi leo confi
dens absqȝ terrore erit. Pro
pter peccata terre multi principes
eius: & propter hominis sapientiā &
horum scientiā q dicūtur vita ducis
longior erit. Vir pauper calumniās
pauperes similis est ymbri vehemē
ti in quo paratur fames. Qui dere
linquūt legē laudant impiū: qui cu
stodiūt succendunt contra eū. Viri 3.9.a.
mali non cogitāt iudiciū: qui autem
inquirunt dn̄ȝ animaduertunt oīa.
Melior est pauper ambulās in sim
plicitate sua: ꝗ diues in prauis iti
neribus. Qui custodit legē filius sa 3.19.a.
piēs est: qui autem comessatores pa B
scit: cōfundit patrē suū. Qui coacer
uat diuitias vsuris et fenore libera
li: in pauperes ꝯgregat eas. Qui de
clinat aures suas ne audiat legem/
oratio eius erit execrabilis. Qui de
cipit iustos in via mala in interitu
suo corruet: & simplices possidebunt
bona eius. Sapiens sibi videtur vir
diues: pauper aūt prudēs scrutabit
eū. In exultatiōe iustorū multa glo
ria est: regnātibus impiis ruine ho
minū. Qui abscōdit scelera sua non
dirigetur: qui autē cōfessus fuerit & re
liquerit ea misericordiā cōsequetur.
Beatus homo ꝗ semper est pauid⁹:
qui vero mentis est dure corruet in
malū. Leo rugiens & vrsus esuriens C
princeps impius super populū pau
perem. Dux indigēs prudētia/ mul
tos opprimet per calūniā: qui autē
odit auariciā longi fiēt dies ei⁹. Ho
minē qui calūniatur aīe sanguinem
si vsqȝ ad lacū fugerit nemo sustinet.
Qui ambulat simpliciter saluus erit: 3.10.b.
qui peruersis graditur viis: cōcidet 3.11.b.

E.12.b. semel. Qui operatur terram suam satiabitur
Ec.20.d. panibus: qui autem sectatur ocium / replebitur
egestate. Vir fidelis multum laudabi-
tur / qui autem festinat ditari / non erit in-
nocens. Qui cognoscit in iudicio fa-
D ciem non bene facit iste: et pro buccella pa-
nis deserit veritatem. Vir qui festinat
ditari et aliis inuidet: ignorat quod ege-
stas superueniet ei. Qui corripit ho-
minem / gratiam postea inueniet apud
eum magis / quam ille qui per lingue blandi-
menta decipit. Qui subtrahit aliquid
a patre suo et a matre: et dicit hoc non
esse peccatum: particeps homicide est.
Qui se iactat et dilatat / iurgia conci-
tat: qui vero sperat in domino / saluabitur.
Qui confidit in corde suo stultus est
qui autem graditur sapienter / ipse laudabi-
tur. Qui dat pauperi non indigebit
qui despicit deprecantem / sustinebit
penuriam. Cum surrexerint impii /
abscondentur homines: cum illi pe-
rierint / multiplicabuntur iusti.

¶ C.S. De incorrigibili / de principatu
impii / de rege iusto: de homine ficto: de
loquela iusti: de rege qui iudicat: de
virga et eruditione filii: de effectu pro-
phetie / de puero delicato / de verboso /
de iracundo / de currente cum fure /
de timente hominem de sese abomi-
nantibus iusto et impio. Capitulum xxix.

A Uiro qui corripientem dura cer-
uice contemnit / repentinus ei su-
perueniet interitus: et eum sani-
tas non sequitur. In multiplicatione
iustorum letabitur vulgus: cum impii sum-
Lu.15.c. pserint principatum / gemet populus.
Uir qui amat sapientiam / letificat patrem
suum: qui autem nutrit scorta / perdet sub-
stantiam. Rex iustus eriget terram: vir
auarus destruet eam. Homo qui blan-
dis fictisque sermonibus loquitur amico
suo: rete expandit gressibus suis. Pec-
cantem virum iniquum inuoluet laqueus
et iustus letabitur atque gaudebit. No-
B uit iustus causam pauperum / impius
ignorat scientiam. Homines pestilentes
dissipant ciuitatem: sapientes vero auer-
tunt furorem. Uir sapiens si cum stulto
contenderit / siue irascatur / siue rideat:
non inueniet requiem. Uiri sanguinum
oderunt simplicem: iusti autem querunt
animam eius. Totum spiritum suum profert
stultus: sapiens differt et reseruat in po-
sterum. Princeps qui libenter audit ver-
ba mendacii / omnes ministros habet im-
pios. Pauper et creditor obuiauerunt
sibi: vtriusque illuminator est dominus. Rex
qui iudicat in veritate pauperes: thro-
nus eius in eternum firmabitur. Uir- C
ga atque correctio tribuit sapientiam: pu-
er autem qui dimittitur voluntati sue: con-
fundit matrem suam. In multiplicatio-
ne impiorum multiplicabuntur scelera:
et iusti ruinam eorum videbunt. Erudi fi-
lium tuum et refrigerabit te: et dabit de-
litias anime tue. Cum prophetia defece-
rit / dissipabitur populus: qui vero cu-
stodit legem / beatus est. Seruus ver-
bis non potest erudiri: quia quod dicis in-
telligit / et respondere contemnit. Uidi-
sti hominem velocem ad loquendum: stul-
titia magis speranda est / quam illius cor-
rectio. Qui delicate a pueritia sua
nutrit seruum suum: postea sentiet eum D
contumacem. Uir iracundus prouo-
cat rixas: et qui ad indignandum faci-
lis est: erit ad peccata procliuior. Super- Iob.22.d.
bum sequitur humilitas: et humilem spiri-
tu suscipiet gloria. Qui cum fure parti-
tur / odit animam suam: adiurantem audit /
et non indicat. Qui timet hominem / cito
corruet: qui sperat in domino / subleuabitur.
Multi requirunt faciem principis: et
iudicium a domino egreditur singulorum. Abo-
minantur iusti virum impium: et abomi-
nantur impii eos qui in recta sunt via.
☛ Uerbum custodiens filius / extra
perditionem erit.

¶ C.S. De christi ascensione / de descensu
eius ad iudicium / de sermone domini igni-
to / de amouendis paupertate et diuitiis /
de quatuor generibus hominum et filiabus
sanguisuge / de tribus insaturabilibus / et
quarto quod numquam dicit sufficit / de oculo
effodiendo / de tribus difficilibus: et
quarto quod penitus ignoratur / de tribus
mouentibus terram: et quarto quod penitus non
potest sustinere / de quatuor minimis super
terram / de tribus bene gradientibus / et
quarto feliciter incedente. Capitulum xxx.

Uerba congregantis filii vomen- A
tis. Uisio quam locutus est vir
cum quo est deus / et qui deo secum mo-
rante confortatus: ait. Stultissimus
sum virorum / et sapientia hominum non est
mecum / non didici sapientiam / et noui scien-
tiam sanctorum. Quis ascendit in celum
atque descendit? Quis continuit spiritum
in manibus suis? Quis colligauit aquas
quasi in vestimento? Quis suscitauit
omnes terminos terre? Quod nomen
est eius: et quod nomen filii eius / si nosti? Ps.18.
Omnis sermo dei ignitus / clypeus est spe-
rantibus in se. Ne addas quicquam verbis
illius: et arguaris inueniarisque mendax.

Duo rogaui te/ne deneges mihi an-
te q̄ moriar. Uanitatē/et verba men-
B daciī longe fac a me. Mendicitatē: et
diuitias ne dederis mihi: tribue tm̄
victui meo necessaria: ne forte satia-
tus illiciar ad negādū et dicā. Quis
est dn̄s? aut egestate compulsus fu-
rer/et periurē nomen dei mei. Ne ac
cuses seruū ad dn̄m suū: ne forte ma-
ledicat tibi/ꝛ corruas. Gn̄atio que pa
tri suo maledicit/et q̄ matri sue non
bn̄dicit. Gn̄atio q̄ sibi munda videt:
et tn̄ non est lota a sordibus suis. Ge-
neratio cui⁹ excelsi sunt oculi: et pal-
pebre eius in alta surrecte. Gn̄atio q̄
pro dētibus gladios habet: ꝛ cōman-
dit molaribus suis/ vt comedat ino-
pes de terra: et pauperes ex hoībus.
C Sanguisuge due sunt filie/ dicentes.
Affer affer. Tria sunt insaturabilia
S.27.c. et quartū qd̄ nunq̄ dicit/sufficit. In-
fernus/et os vulue/et terra q̄ non sa
tiatur aqua: ignis vero nunq̄ dicit/
sufficit. Oculū qui subsannat patrē:
et q̄ despicit partū matris sue: suffo-
diāt eū corui de torrentibus: et come-
dant eū filie aquile. Tria sunt diffi-
cilia mihi/et quartū penitus ignoro.
Uiam aq̄le in celo: viā colubri super
petram: viā nauis in medio mari: et
viā viri i adolescentia. Talis est via
mulieris adultere/q̄ comedit: et ter-
gens os suū dicit. Non sum operata
malū. Per tria mouet terra: et quar-
tum non potest sustinere. Per seruū
cū regnauerit: per stultū cum satu-
rat⁹ fuerit cibo: et per odiosam mu-
lierem cum in matrimoniū fuerit as-
sumpta: ꝛ per ancillā cū fuerit heres
D dn̄e sue. Quatuor sunt minima ter-
S.6.a. re/et ipsa sunt sapiētiora sapientib⁹.
Formice pplūs infirmus/qui prepa-
rat in messe cibum suum: lepusculus
plebs inualida/que collocat in petra
cubile suum: regem locusta non ha-
bet/et egredit vniuersa per turmas
suas: stellio manib⁹ nitit/et moratur
in edib⁹ regis. Tria sunt q̄ bene gra-
dist. 4. c. diunt: et quartū qd̄ incedit feliciter.
denique. Leo fortissimus bestiarū/ ad nulli⁹
De renū. pauebit occursum: gallus succinctus
ca. nisi. lūbos suos/et aries/nec est rex q̄ resi
stat ei: et q̄ stult⁹ apparuerit: postq̄
eleuatus est in sublime: si enī intelle-
xisset/ori suo imposuisset manū. Qui
autem fortiter premit vbera ad eliciē
dum lac/exprimit butyrum: et qui ve
hementer emungit/elicit sanguinē: et
qui prouocat iras/ pducit discordias.

¶ C.S. De regib⁹ ne sint dediti mu-
lierib⁹ et vino: vt iuste iudicēt/ de mu-
liere forti sancta ecclesia. Cap̄. xxxi.

Verba Lamuelis regis. Uisio A
qua erudiuit eum mater sua.
Quid dilecte mi / quid dilecte
vteri mei/ qd dilecte votorū meorū?
Ne dederis mulieribus substantiam
tuam: et diuitias tuas ad delēdos re-
ges. Noli regib⁹ o lamuel/ noli regi-
bus dare vinū: q2 nullū secretum est/
vbi regnat ebrietas: ne forte bibant ꝛ
obliuiscantur iudiciorū ꝛ mutēt cau
sam filiorū pauperis. Date siceram me
rentibus: et vinū his qui amaro sunt
aīo. Bibant et obliuiscant egestatis
sue: et doloris sui nō recordentur am
plius. Aperi os tuū muto: et causis B
oīm filiorū qui pertranseūt. Aperi os
tuū/decerne qd iustum est /et iudica
inopē et pauperē. Aleph. Mulierem
fortē quis inueniet? pcul/ et de vlti-
mis finib⁹ preciū eius. Beth. Confi-
dit in ea cor viri sui: et spoliis non in-
digebit. Gimel. Reddet ei bonum et
non malum: oībus diebus vite sue.
Daleth. Quesiuit lanā et linū: et ope
rata est consilio manuum suarū. He.
Facta est quasi nauis institoris / de
longe portās panē suū. Uau. De no-
cte surrexit/dedit q3 predā domesti-
cis suis/et cibaria ācillis suis. Zain.
Considerauit agrū/et emit eū: de fru
ctu manuū suarū plantauit vineam.
Heth. Accinxit fortitudine lumbos C
suos: et roborauit brachium suum.
Teth. Gustauit et vidit q̄m bona est
negociatio eius: non extinguet in no
cte lucerna ei⁹. Jod. Manū suā mi-
sit ad fortia: et digiti ei⁹ apprehende
runt fusum. Caph. Manū suam ape-
ruit inopi: et palmas suas extendit
ad pauperē. Lamed. Nō timebit do-
mui sue a frigorib⁹ niuis: oēs enim
domestici ei⁹ vestiti sunt duplicibus.
Mem. Stragulatā vestem fecit sibi/
byssus et purpura indumentū eius.
Nun. Nobilis in portis vir ei⁹: quan
do sederit cū senatoribus terre. Sa-
mech. Sindonem fecit et vendidit: et D
cingulum tradidit chananeo. Ain.
Fortitudo et decor indumētū eius:
et ridebit in die nouissimo. Phe. Os
suum aperuit sapientie: et lex clemē-
tie in lingua eius. Zadic. Considerat
semitas domus sue: et panem ociosa
non comedit. Coph. Surrexerunt fi-

lij eius:et beatissimā predicauerunt:
vir eius/et laudauit eā. Res. Multe
filie congregauerunt diuitias: tu sup=
pergressa es vniuersas. Sin. Fallax
gratia/et vana est pulchritudo: mu=
lier timens dominū ipsa laudabitur.
Thau. Date ei de fructu manuū sua=
rū:et laudēt eā in portis opera eius.

Finis puerbiorū salomonis.

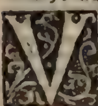
Incipit plogus sancti Hieronymi
in librum Ecclesiasten.

Emini me añ hoc ferme qn=
quēniū cū adhuc Rome es=
sem:et Ecclesiasten sctē Ble
sille legerē: vt eā ad cōtēptū mundi
hui⁹ prouocarē: et omne qđ in mun=
do cerneret/putaret esse pro nihilo
rogatus ab ea vt in morem cōmenta
rioli obscura queq dissererē: vt absq
me posset intelligere q̄ legebat. Ita=
que qm in procinctu nr̄i opis subita
morte subtracta est:et vbi non meru=
mus o Paula et Eustochiū talem vi=
te nr̄e habere cōsortē:tantoq vulne=
re tūc percussus obmutui: et nunc in
Bethleez posit⁹/angustiore videlicet
ciuitate ꝛ illius memorie ꝛ vobis red
do quod debeo. Hoc breuiter admo=
nens/ꝙ nullius authoritatē secutus
sum:sed de Hebreo trāsferens maxi=
me septuaginta interpretū consuetu
dini me coaptaui:in his dūtaxat que
nō multū ab Hebraicis discrepabāt.
Interdum aquile quoq ꝛ symmachi
et theodotionis recordat⁹ sū: vt nec
nouitate nimia lectoris studium de=
terrerē:nec rursum cōtra cōsciētiam
meam fonte veritatis omisso opinio=
num riuulos consectarer.

Incipit liber Ecclesiastes.

Ca. S. De vanitate seculi:de curio=
sis disputationibus: et in appetitu
multarū literarum ostendit esse va=
nitatē ꝛ afflictionē spiritus. Cap. i.

A de pe.dis. 2.ca.si.

Erba Ecclesiastes filij
Dauid regis Hierusa=
lem. Uanitas vanita=
tum dixit Ecclesiastes
vanitas vanitatum/et
omnia vanitas. Quid
habet amplius homo
de vniuerso labore suo quo laborat
sub sole? Generatio preterit/et gene=
ratio aduenit:terra autē in eternum
stat. Oritur sol et occidit:et ad locum
suū reuertitur:ibiq renascens gyrat
per meridiē/et flectit ad aquilonem.
Lustrans vniuersa in circuitu pergit
spiritus: et in circulos suos reuerti=
tur. Omnia flumina intrant in ma=
re:et mare non redundat. Ad locum
vnde exeunt flumina reuertuntur: B
vt iterū fluant. Cuncte res difficiles Ecc.14.c
non potest eas homo explicare ser= .pu.27.c.
mone. Non saturatur oculus visu/ de pe.dis.
nec auris auditu impletur. Quid est 4.c.in do
quod fuit? ipsum quod futurum est. mo.
Quid est quod factum est? ipsum qđ
faciendum est. Nihil sub sole nouum
nec valet quisq̄ dicere/ecce hoc re=
cens est. Jam enim precessit in secu=
lis/que fuerunt ante nos. Non est C
priorum memoria:sed nec eorum qui=
dem que postea futura sunt/erit re=
cordatio apud eos qui futuri sunt in
nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex
israel in hierusalē:et proposui in ani
mo meo querere ꝛ inuestigare sapiē=
ter de oībus que fiunt sub sole. Hanc
occupationē pessimam dedit deus fi=
lijs hominum: vt occuparētur in ea.
Uidi que fiunt cuncta sub sole: et ec=
ce vniuersa vanitas/et afflictio spiri
tus. Peruersi difficile corriguntur:ꝛ D
stultorum infinitus est numerus. Lo
cutus sum in corde meo dicens. Ecce
magnus effectus sum/et precessi om
nes sapientia qui fuerunt ante me i
hierusalem:et mens mea contēplata
est multa sapienter et didici:dedique
cor meum vt scirem prudentiam at=
que doctrinam erroresq et stultitiā.
Et agnoui ꝙ i his quoq esset labor ꝛ
afflictio spūs: eo ꝙ in multa sapien=
tia/multa sit indignatio:et qui addit
scientiam/addit et laborem.

C. S. Quod in affluentia deliciarū
i superuacuis edificijs ꝛ diuitijs sit
vanitas. Capitulum.ij.

Dixi ergo in corde meo. Uadam A
et affluam delitijs: et fruar bo= de pe.dis.
nis. Et vidi ꝙ hoc quoque esset vani= 3.c.inter.
tas. Risum reputaui errorem:et gau
dio dixi. Quid frustra deciperis?
Cogitaui in corde meo abstrahere a
vino carnē meā/vt aim meū trāsferē
rē ad sapientiā/deuitarēq stultitiā
donec viderē qđ esset vtile filijs hoim
quo facto op⁹ est sub sole nūero die=
rū vite sue. Magnificaui opa mea/
edificaui mihi domos ꝛ plātaui vine
as:feci hortos ꝛ pomeria ꝛ cōseui ea
cūcti generꝭ arborib⁹. Et extruxi mi=

bi piscinas aquarum:vt irrigarē sylua3
lignoꝝ germinantiū. Possedi suos
et ancillas/multāq familiaz habui:
armēta quoq ꝛ magnos ouium gre-
B ges vltra oēs qui fuerūt ante me in
Hierl'm. Coaccruaui mihi argentuz
et aurū:et substātias regū et prouin
ciarū. Feci mihi cātores et cantatri-
ces/ꝛ delitias filioꝝ hoim: cyphos/
et vrceos in ministerio ad vina fun-
dēda:et supgressus sum opib⁹ oēs q
ante me fuerūt in hierl'm. Sapiētia
quoq pseuerauit mecū:et oia q desi-
derauerūt oculi mei/nō negaui eis:
nec phibui cor meum quin omi volu
ptate frueret: et oblectaret se in his
que pparaueram. Et hanc ratus sum
partē meā/si vterer labore meo. Cūq
me conuertissem ad vniuersa opa
q fecerāt man⁹ mee/ꝛ ad labores in
quibus frustra sudauerā: vidi in oi-
bus vanitatē et afflictionē animi: et
nihil pmanere sub sole. Transiui ad
cōtemplandā sapientiā/erroresq et
stultitiaz. Quid est inq homo vt seq
possit regē factorē suū? Et vidi q tā-
tū precederet sapiētia stultitiā/qntū
differt lux a tenebris. Sapiētis ocu-
C li in capite ei⁹: stult⁹ in tenebris am-

.J.g.a. Prouer. 17.d. de cse.di. 4.c. accepisti. de sacra. vnctio.c. vnico.

bulat. Et didici q vnus vtriusque es-
set interitus:ꝛ dixi in corde meo. Si
vn⁹ et stulti et meus occasus erit: qd
mihi pdest q maiorē sapientie dedi
operā? Locutusq cū mēte mea/ani-
maduerti q hoc quoq eēt vanitas.
Non eñ erit memoria sapiētis silr-
ter vt stulti in perpetuū:et futura tē-
pora obliuione cuncta pariter operi-
ent. Moriē doctus silr vt indoct⁹:
et idcirco teduit me vite mee/viden-
tē mala vniuersa esse sub sole:et cun-
cta vanitatē ꝛ afflictionem spiritus.
Rursus detestat⁹ sū oēm industriaz
meā qua sub sole studiosissime labo-
raui/habitur⁹ heredē post me/quem
ignoro vtrū sapiens an stult⁹ futur⁹
sit:et dnabit in laborib⁹ meis quibus
desudaui et sollicitus fui:et est quicq
D tam vanū? Unde cessaui/renuncia-
uitq cor meū vltra laborare sub so-
le. Nā cū alius laboret in sapientia
et doctrina et solicitudine/hoi ocio-
so q̄sita dimittit:et hoc quoque vani-
tas et magnū malū. Quid enim pro-
derit hoi de vniuerso labore suo/et
afflictione spiritus/qua sub sole cru-
ciatus est? Cuncti dies eius dolorib⁹
et erumnis pleni sunt:nec per noctē
mente requiescit:et hoc nonne vani-
tas est? Nonne melius est comede- J.5.b.
re/et bibere:ꝛ ostēdere anime sue bo
na de laboribus suis?et hoc de manu
dei est. Quis ita vorabit et delitiis
affluet vt ego? Homini bono in con-
spectu suo dedit deus sapientiam et
scientiam et leticiam: peccatori autē
dedit afflictionem et curā superfluā:
vt addat et congreget et tradat ei q
placuit deo. sed et hoc vanitas est: et
cassa solicitudo mentis.
¶ C.S.Q.d omnia tempus habēt: et
suis vicibus transeunt:et q vnus in
teritus est hois et iumentoꝝ. Cā.iii.
OMnia tempus habēt:et suis spa A
tiis transeunt vniuersa sub celo.
Tempus nascendi/ꝛ tempus moriē-
di. Tempus plantandi: et tempus
euellendi quod plantatum est. Tem
pus occidendi: et tempus sanandi.
Tempus destruēdi:ꝛ tēpus edifican
di. Tempus flendi:et tempus riden
di. Tēpus plangendi:et tēpus saltā-
di. Tēpus spargendi lapides:et tem
pus colligēdi. Tempus amplexādi:
et tempus longe fieri ab amplexib⁹.
Tempus acquirēdi:et tēpus perden
di. Tēpus custodiendi: ꝛ tēpus abii- B
ciēdi. Tempus scindēdi:et tēpus cō-
suendi. Tempus tacendi: et tempus
loquendi. Tempus dilectionis: et tē-
pus odii. Tempus belli: et tempus
pacis. Quid habet amplius homo de J.1.a.
labore suo? Uidi afflictionē quam de
dit deus filiis hoim/vt distendantur
in ea. Cūcta fecit bona in tēpore suo:
et mundū tradidit disputationi eo-
rum:vt non inueniat homo opus qd
operat⁹ est deus ab initio vsq ad fi-
nem. Et cognoui q non esset meli⁹/
nisi letari:et facere bene in vita sua. C
Ois enim homo qui comedit ꝛ bibit
et videt bonū de labore suo: hoc do-
num dei est. Didici q oia opera que
fecit deus/perseuerent in perpetuū.
Non possum⁹ eis quicq addere:nec
auferre que fecit deus/vt timeatur.
Quod factum est: ipsum permanet.
Et q futura sunt/iam fuerunt: et de⁹
instaurat quod abiit. Uidi sub sole in
loco iudicii impietatē:ꝛ i loco iusti-
tie iniquitatē:et dixi i corde meo. Iu
stū et impium iudicabit dns:ꝛ tēpus
omni rei tūc erit. Dixi in corde meo
de filiis hoim vt probaret eos deus ꝛ
ostenderet similes esse bestiis. Id- D
circo vnus interitus est hominis et

iumentorū et equa vtriusq; cōditio.
Sicut moritur homo/ sic ⁊ illa mori-
untur: similiter spirāt omnia: ⁊ nihil
13.q.2.c. habet homo iumento amplius. Cun-
I ecclast. cta subiacent vanitati: ⁊ omnia per-
gūt ad vnum locum. De terra facta
sunt: et in terrā pariter reuertuntur.
Quis nouit si spūs filiorū adā ascen-
dat sursum: et si spiritus iumento-
rum descēdat deorsum? Et deprehen
di nihil esse melius ꝙ letari hominē
in opere suo: et hanc esse partem il-
lius. Quis enim eū adducet/ vt post
se futura cognoscat?

¶ C. S. Considerās calumniam pau-
perum: malorum insidias: stultorum
ocia: laborem et congregationē eius
qui solus est: in eo inuenit vanitatem
et afflictionē: de societate ⁊ funiculo
triplici: de rege stulto: de puero pau-
pere et sapiente: de scđo adolescente
scilz antixpo: de obediētia. Cap. iiii.

A Verti me ad alia: et vidi calū-
nias que sub sole geruntur: ⁊ la-
chrimas innocētium: ⁊ nemi-
nem cōsolatorem: nec posse resistere
eorum violentie cunctorū auxilio de-
stitutos. Et laudaui magis mortu-
os/ ꝙ viuentes: et feliciorē vtroq; iu-
dicaui qui necdum natus est: nec vi-
B dit mala que sub sole fiunt. Rursum
contēplatus sum oēs labores homi-
num: et industrias animaduerti pa-
tere inuidie proximi. ⁊ in hoc ergo va-
nitas: et cura superflua est. Stultus
cōplicat man⁹ suas: et comedit car-
nes suas dicēs. Melior est pugillus
cum requie: ꝙ plena vtraq; manus
cum labore ⁊ afflictione animi. Con-
siderans reperi et aliam vanitatem
sub sole. vnus est/ ⁊ secundū non ha-
bet/ non filium/ nō fratrem/ ⁊ tamen
laborare nō cessat: nec satiantur oculi
C er⁹ diuitiis: nec recogitat dicens. Cui
laboro/ ⁊ fraudo aīam meam bonis?
et in hoc quoq; vanitas est/ et affli-
ctio pessima. Melius est ergo duos
esse simul/ ꝙ vnum. Habent eñ emo-
lumētum societatis sue. si vnus ceci-
7.q.1.c. derit/ ab altero fulcietur. Ue soli: quia
illud. cum ceciderit/ non habet subleuantē
De statu se. Et si dormierint duo: fouebuntur
mona.c. mutuo. Unus quō calefiet? Et si quis
monachi piā preualuerit contra vnū: duo resi-
stēt ei. Funicul⁹ triplex difficile rū-
pitur. Meli⁹ est puer paup ⁊ sapiēs/
rege sene ⁊ stulto: q̄ nescit puidere in
D posterū. Q̄ď et de carcere/ catenisq;

interdum quis egrediatur ad regnū: ⁊
alius natus in regno inopia ꝯsuma-
tur. Uidi cūctos viuētes q̄ ambulāt
sub sole cū adolescente secūdo: q̄ cō-
surget pro eo. Infinitus numer⁹ est po
puli oīm q̄ fuerunt añ eū: et q̄ postea
futuri sunt, non letabuntur in eo: sed ⁊
hoc vanitas et afflictio spūs. Custo-
di pedē tuū ingrediens domū dei/ et
appropinqua vt audias: multo enim 2.re.15.c.
melior est obediētia ꝙ stultorū victi- osee.6.c.
me/ qui nesciunt quid faciunt mali. 8.q.1.ca.
¶ C. S. De non loquēdo temere corā sciēdum.
deo: de voto reddēdo: de nō excusan-
do peccato: de nō negāda dei puidē
tia: de nō miranda malorū potentia:
de auaro non impleto: de saturitate
diuitiꝫ: de filio ipsius. Capi. v.

Ne temere quid loquaris/ neq; A
cor tuum sit velox ad proferen-
dum sermonē corā deo. Deus enim
in celo et tu sup terram: idcirco sint
pauci sermones tui. Multas curas
sequūtur somnia: ⁊ in multis sermo-
nibus inuenietur stultitia. Si q̄d vo- deu.23.d.
uisti deo ne moreris reddere: displi-
cet enī ei infidelis et stulta pmissio.
sed quodcunq; voueris redde. Mul-
toq; melius est nō vouere: ꝙ post vo-
tum pmissa nō reddere. Ne dederis B
os tuū vt peccare facias carnē tuam:
neq; dicas corā angelo. Non est pui-
dentia: ne forte iratus deus contra
sermones tuos dissipet cūcta opera
manuū tuarū. Ubi multa sunt som-
nia: plurime sunt vanitates ⁊ sermo
nes innumeri. Tu vero deū time. Si
videris calumnias egenorū ⁊ violen
ta iudicia/ et subuerti iustitiā in pro-
uincia/ nō mireris sup hoc negocio:
qr excelso excelsior est alius: et super
hos quoq; eminentiores sunt alii: et
insup vniuerse terre rex imperat ser-
uiēti. Auar⁹ nō implebitur pecunia: et 47.dis.
qui amat diuitias fructū non capiet c. sicut hi.
ex eis: ⁊ hoc ergo vanitas. Ubi mul-
te sunt opes: multi ⁊ q̄ comedūt eas.
Et q̄d pdest possessori nisi ꝙ cernit
diuitias oculis suis? Dulcis est som- C
nus operanti: siue parū siue multum
comedat: saturitas autē diuitis non
sinit eū dormire. Est et alia infirmi-
tas pessima quam vidi sub sole: diui-
tie ꝯseruate in malū dñi sui: pereūt ei iob.20.c.
in afflictione pessima. Generauit filiū q̄
in sūma egestate erit: sicut egressus
est nudus de vtero matris sue/ sic re- Job.1.d.
uertetur: et nihil auferet secū de labo- 1.tim.6.b

D re suo. Miserabilis prorsus infirmi-
tas: quō venit sic revertet. Quid er-
go prodest ei q laboravit in ventum?
Cunctis diebꝰ vite sue comedit in te-
nebris et in curis multis: & in erum-
S.2.d. na atq tristitia. Hoc itaq visum est
mihi bonum vt cōedat qs & bibat: et
fruatur letitia ex labore suo quo labo
ravit ipse sub sole numero dierum vi
te sue quos dedit ei deus: et hec est
pars illiꝰ. Et omni hoi cui dedit deus
divitias atq substātiam: potestatēq
ei tribuit vt cōedat ex eis: et fruatur
parte sua: et letet de labore suo: hoc
est donum dei. Nō enim satis recor-
dabitur dierum vite sue: eo q deus
occupet deliciis cor eius.

¶ Ca.S. De divite q nescit vti bonis
et de eo qui sepultura caret q peior
est abortivo: de differētia stulti et sa-
pientis: de adventu christi in carnē:
et de iudicio. Capitulum.vi.

A Est et aliud malū quod vidi sub
sole/ & quidē frequens apud ho-
mines. vir cui dedit deus divitias et
substātiam et honorem et nihil deest
anime sue ex omnibꝰ q desiderat: nec
tribuit ei potestatē deus vt comedat
ex eo sed homo extraneus vorabit il-
lud: hoc vanitas et miseria magna
B est. Si genuerit quispiā centum libe-
ros/ et vixerit multos annos et plu-
res dies etatis habuerit: & aia illius
non vtatur bonis substātie sue: sepul
turaq careat: de hoc ego pronuncio
q melior illo sit abortivus: frustra
enim venit et pergit ad tenebras: et
C oblivione delebitur nomen eius: nō
vidit solem neq cognovit distātiam
boni et mali: etiā si duobꝰ milibꝰ an-
nis vixerit & non fuerit perfruitus bo-
nis. Nonne ad vnū locū properant
oia? Omnis labor hois in ore eiꝰ: sed
aia eiꝰ non implebit bonis. Quid hz
ampliꝰ sapiēs a stulto? et qd pauper
D nisi vt pergat illuc vbi est vita? Me-
liꝰ est videre quod cupias q deside-
rare qd nescias: sz et hoc vanitas est
& presumptio spūs. Qui futurus est/
iam vocatū est nomen eiꝰ: et scitur q
homo sit/ & nō possit cōtra fortiorem
se in iudicio cōtendere. Verba sunt
plurima: multaq in disputando ha-
bentia vanitatem.

¶ C.S. De nō qrēdo maiora et altio-
ra q statum hois deceant: de qbusdā
meliorībꝰ & malis eligēdis: de ira vi-
tāda: de die mala pcauēda: de nimia
iustitia et sapiētia: de nō attendēdo
ad cunctos sermones: de inventione
mulieris morte amarioris: q nemo
reperit liber a morte et a pctō preter
vnū scz xpm q solꝰ bonꝰ est. Cap.vii.

Quid necesse ē homini maiora A
se querere/ cum ignorat qd cō-
ducat sibi in vita sua numero dierū
peregrinatiōis sue/ et tempore quod
velut vmbra preterit? Aut quis ei po
terit iudicare/ quid post eum futu-
rum sub sole sit? Meliꝰ est nomen bo Prover.
num/ q vnguēta pciosa: et dies mor- 22.a.
tis die nativitatis. Melius est ire ad
domū luctꝰ/ q ad domū convivii. In
illa enī finis cūctor admonet hoim:
et vivēs hō cogitat qd futur sit. Me-
lior est ira risu: qz per tristitiā vultus
corrigit animus delinquētis. Cor sa-
pientiū vbi tristitia est: et cor stulto-
rū vbi letitia. Meliꝰ est a sapiēte cor- B
ripi: q stultor adulatione decipi: qz
sicut sonitꝰ spinarū ardētiū sub olla
sic risus stulti. sed & hoc vanitas. Ca-
lūnia conturbat sapientē: & pdet ro-
bur cordis illiꝰ. Melior est finis ora-
nis/ q pncipium. Melior est patiēs
arrogāte. Ne sis velox ad irascēdū:
qz ira i sinu stulti requiescit. Ne dicas.
Quid putas cause est/ q priora tpa
meliora fuere q nūc sunt? stulta enī
est huiuscemodi iterrogatio. Utilior
est sapia cū divitiis: et magis pdest
videntibꝰ solē. Sicut enī ptegit sapi
entia/ sic ptegit pecunia. Hoc autē
plꝰ habet eruditio & sapia q vitā tri-
buunt possessori suo. Considera opa
dei q nemo possit corrigere/ quem il
le despexerit. In die bona fruere bo-
nis: & malā diē pcave. sicut enī hanc/
sic et illā fecit deꝰ/ vt nō inveniat hō
contra eū iustas qrimonias. Hec q
vidi i diebꝰ vanitatis mee. Iustꝰ pe- C
rit in iustitia sua: et ipiꝰ multo vivit
tpe in malitia sua. Noli eē iustꝰ mul- 2.q.7.
tū: neq plꝰ sapias q necesse ē/ ne ob- plerūq.
stupescas. Ne ipie agas mltū: et no- 23.q.4.
li eē stultꝰ: ne moriaris i tpe nō tuo. c.nō pōt.
Bonū est te sustētare iustū: sed et ab
isto ne subtrahas manum tuā: qz q ti
met deū/ nihil negligit. Sapiētia cō-
fortavit sapientē/ sup decē principes
civitatis. Non est enī hō iustꝰ in ter- 3.re.8.e.
ra q faciat bonū/ & nō peccet. Sed et 2.pa.6.g.
cunctis sermonibꝰ q dicunt/ ne accō pro.20.b.
modes cor tuū: ne forte audias ser- 1.Jo.1.d.
vum tuū maledicētem tibi. Scit enī
conscientia tua: quia et tu crebro ma-

ledtristi aliis. Cuncta tentaui in sa-
pientia. Dixi. Sapiens efficiar: et ipsa
longius recessit a me multo magis
q̄ erat: et alta profunditas q̄s inue-
D niet eam? Lustraui vniuersa aīo meo
vt scirem et cōsiderarē ꝛ quererē sa-
pientiā ꝛ rationem ꝛ vt cognoscerem
impietatē stulti et errorē imprudē-
tiū: et inueni amariorē morte mulie-
rem que laqueus venatorꝝ est et sage
na cor eius: vincula sunt manꝰ illius.
qui placet deo effugiet illā: qui autē
peccator est capiet ab illa. Ecce hoc
inueni dicit ecclesiastes vnū et alte-
rum vt inuenirē rationem quā adhuc
querit aīa mea et nō inueni. Uirum
de mille vnū reperi: mulierem ex oī-
bus nō inueni. Solummodo hoc in-
ueni q̄ fecerit deus hominē rectum:
et ipse se infinitis miscuerit questio-
nibus. Quis talis vt sapiens est? et
quis cognouit solutionem verbi?
¶ C.S. De cognitiōe sapiētis: de ore
regis obseruādo q̄ spūs nō pōt ꝓhi-
beri: de dn̄io hoīs ꝯtra malū suum: de
ꝑpetratiōe peccōꝝ: q̄ iusti merita cō-
traria recipiunt: q̄ deꝰ nō statim pu-
nit cum homo peccat: q̄ q̄rēs ratio-
nē vniuersorum nō inuenit. Cā.viij.

A Prouerbio. 17.D. SApiētia hominis lucet i vultu
eius: et potētissimꝰ faciē illius
commutabit. Ego os regis ob-
seruo et precepta iuramenti dei. Ne
festines recedere a facie eius neq̄ ꝑ
maneas in opere malo: q2 oē qđ vo-
luerit faciet ꝛ sermo illius potestate
plenus est: nec dicere ei quisq̄ pōt.
de pe.dis. 3.c. q̄uis. Prouer. 17.D. Quare ita facis? Qui custodit prece
ptū nō experietur quicq̄ mali. Tem-
pus ꝛ responsionē cor sapiētis intel-
ligit. Omni negocio tēpus est ꝛ opor
tunitas et multa hominis afflictio:
quia ignorat preterita ꝛ futura nul-
B lo scire potest nūcio. Nō est in hoīs
potestate prohibere spiritum/nec ha
bet potestatem in die mortis nec sini-
tur quiescere ingruēte bello neq̄ sal
uabit impietas impiū. Oīa hec con-
sideraui ꝛ dedi cor meum in cunctis
operibus que fiunt sub sole. Interdū
dominatur homo homini in malum
suū. Uidi impios sepultos: qui etiam
cum adhuc viuerēt in loco scō erāt:
et laudabant̄ in ciuitate quasi iusto-
rū operū: sed et hoc vanitas est. Et-
enim q2 nō ꝓfertur cito contra malos
sententia absq̄ timore vllo filij ho-
C minū perpetrant mala. Attamē pec
cator ex eo q̄ centies fecit malum et
per patiētiam sustētatur: ego cogno
ui q̄ erit bonū timētibus deū qui ve-
rētur faciem eius. Nō sit bonum im-
pio nec prolongent̄ dies eiꝰ sed quasi
vmbra trāseant qui nō timēt faciem
dn̄i. Est et alia vanitas que fit super
terrā. Sunt iusti quibus multa ꝓue-
niunt quasi opera egerint impiorū:
et sunt impij qui ita securi sunt quasi
iustorum facta habeāt. sed ꝛ hoc va-
nissimum iudico. Laudaui igit̄ leti-
tiam q̄ nō esset hoī bonū sub sole: ni-
si q̄ comederet ꝛ biberet atq̄ gaude-
ret: et hoc solū secū auferret de labo-
re suo oībus diebꝰ vite sue quos de-
dit ei deus sub sole. Et apposui cor D
meum vt scirē sapientiā: et intellige
rem distentionē que versatur in ter-
ra. Est homo qui diebus et noctibus
somnū non capit oculis. Et intellexi
q̄ omniū operum dei nullā possit ho
mo inuenire rationem eorꝝ que fiunt
sub sole: et quanto plus laborauerit
ad querēdum tāto minus inueniet.
etiam si dixerit sapiens se nosse non
poterit reperire. Oīa hec tractaui in
corde meo vt curiose intelligerem.
¶ C.S. De cognitiōe sapiētis q̄ ne-
mo scit an amore vl' odio sit dignus:
de medicina vite: de instātia operan
di q̄ nullus est bonus a semetipso:
q̄ nullus homo scit finē suum: de ma
gna sapientia viri pauperis. qui pec
cat in vno perdit multa bona. Ca.ix.
SUnt iusti atq̄ sapientes et ope- A
ra eorum in manu dei. Et tamē 11.q.1.c.
nescit homo vtrum amore an odio di sacerdo-
gnus sit: sed omnia in futurum ser- tibus.
uantur incerta eo q̄ vniuersa eque
eueniant iusto et impio: bono et ma-
lo/ mundo et immundo / immolanti
victimas et sacrificia contemnenti.
Sicut bonus sic et peccator: vt per-
iurus ita et ille q̄ verum deierat. Hoc
est pessimū inter omnia que sub sole
fiunt quia eadē cunctis eueniūt. vn-
de et corda filiorum hoīm implētur
malitia ꝛ cōtēptu in vita sua et post
hec ad inferos deducunt̄. Nemo est
qui semper viuat: ꝛ qui huius rei ha-
beat fiduciā. Melior est canis viuus B
leone mortuo. viuentes enim sciunt
se esse morituros. mortui vero nihil
nouerunt amplius: nec habent vltra
mercedē. q2 obliuioni tradita est me-
moria eorꝝ. Amor quoq̄ et odiū ꝛ in-
uidie simul perierūt nec habēt par-

tem in hoc seculo: et in opere: qd sub
sole geritur. Uade ergo et comede in
letitia panē tuum / et bibe cū gaudio
vinum tuū: qz deo placēt opera tua.
Omni tpe sint vestimenta tua candi
da: et oleū de capite tuo nō deficiat.
Perfruere vita cum vxore quā dili-
gis: cunctis dieb⁹ vite instabilitatis
tue q̄ dati sunt tibi sub sole oī tēpore
E vanitatis tue. Nec est em̄ pars in vi
ta: et in labore tuo quo laboras sub
sole. Q̄dcūq̄ facere pōt manus tua
instāter operare: quia nec opus nec
ratio nec sapientia nec sciētia erunt
apud iferos quo tu properas. Uerti
me ad aliud et vidi sub sole / nec ve-
lociū esse cursum / nec fortiū bellum
nec sapiētium panem / nec doctoꝝ di
uitias / nec artificū gratiā: sed tēpus
casumq̄ in oīb⁹. Nescit homo finem
suū: sed sicut pisces capiūtur hamo:
et sicut aues laqueo cōprehēduntur:
F sic capiuntur hoīes tpe malo / cū eis
extēplo supuenerit. Hanc q̄ sub sole
vidi sapientiā et pbaui maximā / ci-
uitas parua et pauci in ea viri. Ue-
nit contra eā rex magnus et vallauit
eam: extruxitq̄ munitiōes p gyrum
et perfecta est obsidio. Inuētusq̄ est
in ea vir pauper et sapiens: et libera-
uit vrbem p sapiētiam suā: et nullus
deinceps recordatus est hoīs illi⁹
pauperis. Et dicebam ego meliorem
esse sapiētiam fortitudine. Quomo-
do ergo sapientia pauperis contem
pta est: et vba eius non sunt audita?
Uerba sapiētium audiunt in silētio:
plusq̄ clamor pricipis inter stultos.
Sap.6.a. Melior est sapientia / q̄ arma belli-
ca: et qui ī vno peccauerit: multa bo-
na perdet.

¶ C. S. De muscis moriētib⁹: de cor-
de sapiētis et stulti: de resistēdo tēta-
tionib⁹: de exaltatiōe stulti et serui:
de cōparatione detractiōis ad mor-
sum serpētis: de verbis stulti et rege
puero: de rege nobili: q pigritia de-
struit bona: q pecunie obediūt oīa:
et q diīs nō est detrahēdum. Cap. x.

A Prouerbio. 26.a. Ecclesiast. 26.d. Musce morientes perdunt sua-
uitatem vnguenti. Preciosior
est sapientia: paruaq̄ gloria ad tem-
pus stultitia. Cor sapientis in dex-
tera eius: et cor stulti in sinistra illi-
us. Sed et in via stultus ambulans:
cū ipse insipiens sit oēs stultos exti-
mat. Si spirit⁹ potestatem habentis
ascēderit super te / locū tuū ne dimi-
seris: qz curatio faciet cessare pecca- B
ta maxima. Est et malū qd vidi sub
sole quasi p errorē egrediens a facie
principis: positū stultū in dignitate
sublimi et diuites sedere deorsū. Ui-
di seruos ī equis: et pncipes ābulātes
super terrā quasi seruos. Qui fodit Prouerbio.
foueā incidet in eā: et q̄ dissipat sepē 26.d.
mordebit eum coluber. Qui trāsfert Ecclesia.
lapides affliget in eis: et q̄ scindit li- 27.d.
gna / vulnerabitur ab eis. Si retusū
fuerit ferrū et hoc non vt prius: sed
hebetatum fuerit multo labore exa-
cuetur: et post industriam sequet sa-
piētia. Si mordeat serpens in silen- C
tio: nihil eo minus habet qui occulte
detrahit. Uerba oris sapientis gra-
tia: et labia insipiētis precipitabunt
eū. Initium verboꝝ eius stultitia: et
nouissimū oris illi⁹ error pessimus.
Stultus verba multiplicat. Ignorat
homo q̄d ante se fuerit: et q̄d post se
futurū est: quis ei poterit indicare?
Labor stultoꝝ affliget eos q̄ nesciūt
in vrbē pergere. Ue tibi terra cuius
rex puer est: et cuius pricipes mane D
comedūt. Beata terra cui⁹ rex nobi-
lis est: et cui⁹ pncipes vescunt in tpe
suo ad reficiēdum / et nō ad luxuriā.
In pigritiis humiliabit cōtignatio:
et in infirmitate manuum pstillabit
domus. In risu faciūt panē et vinū:
vt epulētur bibētes. Et pecunie obe-
diūt oīa. In cogitatione tua regi ne
detrahas: et in secreto cubiculi tui
nō maledixeris diuiti: qz et aues ce-
li portabunt vocē tuā: et qui habent
pennas annunciabunt sententiam.

¶ C. S. De doctrina seminānda: de i-
mutabilitate iudicij: docet etiā bñfa-
cere a iuuētute qz p oīb⁹ ad iudiciū
duci: de auferēda ira a corde. Ca. xi.

Mitte panem tuū super trāseun- A
tes aquas: qz post tēpora mul-
ta inuenies illum. Da partes septē
necnon et octo: quia ignoras quid
futurum sit mali sup terrā. Si reple-
te fuerint nubes / ymbrē sup terrā
effundent. Si ceciderit lignū ad au- B
strum aut ad aquilonē: in quocūq̄ lo
co ceciderit / ibi erit. Qui obseruat
vētum nō seminat: et q̄ cōsiderat nu-
bes nūq̄ metet. Quomodo ignoras
que sit via spūs: et qua ratione com-
pingātur ossa in ventre pregnantis:
sic nescis opa dei qui fabricator est
oīm. Mane semina semē tuum: et ve-
spere ne cesset man⁹ tua / qz nescis q̄d C

magis oriat̃/hoc an illud:⁊ si vtrũq̃
simul melius erit. Dulce lumen ⁊ de-
lectabile est oculis videre solem. Si
annis multis vixerit homo/⁊ in his
omnibus letus fuerit/meminisse de-
bet tenebrosi temporis ⁊ dierũ mul-
torum: qui cum venerint / vanitatis
D arguentur preterita. Letare ergo iu-
uenis in adolescentia tua:⁊ in bono
sit cor tuũ in diebus iuuentutis tue:
et ambula in vijs cordis tui:⁊ in in-
tuitu oculorũ tuorũ:⁊ scito ꝙ pro omni-
bus his adducet te deus in iudiciũ.
Aufer iram a corde tuo:⁊ amoue ma-
liciam a carne tua. Adolescentia enĩ
et voluptas vana sunt.
¶L.S. De memoria creatoris in iu-
uentute: qualiter ratio ⁊ sensus ⁊ oĩa
hoĩs mutant̃: loquens sub diuersis si-
militudinibus concludit ꝙ homo fa-
ctus est vt seruiat deo:⁊ ideo ꝓ omni
errato ducet̃ in iudiciũ homo: siue bo-
num siue malum sit. Cap.xij.
A Memento creatoris tui in dieb⁹
iuuentutis tue: anteq̃ veniat
tempus afflictionis tue: et appropin-
quent anni de quibus dicas. Non mi-
hi placent: anteq̃ tenebrescat sol ⁊ lu-
men ⁊ stelle ⁊ luna:⁊ reuertantur nu-
bes post pluuiam. quando commoue-
buntur custodes domus/⁊ nutabunt
viri fortissimi/⁊ ociose erunt molen-
B tes in minuto numero/⁊ tenebrescẽt
videntes per foramina/et claudent
ostia in platea/in humilitate vocis
molentis:⁊ consurgent ad vocem vo-
lucris/⁊ obsurdescẽt omnes filie car-
minis: excelsa quoq̃ timebunt ⁊ for-
midabunt in via: florebit amigdal⁹/
impinguabit̃ locusta/⁊ dissipabit̃ cap-
C paris: quoniam ibit homo in domum
eternitatis sue:⁊ circuibunt in platea
plangentes anteq̃ rumpatur funicu-
lus argẽteus/⁊ recurrat vitta aurea/
⁊ conterat̃ hydria super fontẽ/⁊ con-
fringat̃ rota super cisternã/⁊ reuer-
tat̃ puluis in terram suam vnde erat:
⁊ spũs redeat ad deum q̃ dedit illum.
3.1.a. Vanitas vanitatum dixit Ecclesia-
stes:⁊ oĩa vanitas. Cũq̃ esset sapien-
tissimus Ecclesiastes docuit populũ/
D et enarrauit q̃ fecerat:⁊ inuestigans
cõposuit parabolas multas. Quesi-
uit verba vtilia/et conscripsit sermo-
nes rectissimos ac veritate plenos.
Verba sapiẽtiũ sicut stimuli:⁊ quasi
claui in altũ defixi: que ꝑ magistrorũ
consiliũ data sunt a pastore vno. His
amplius fili mi ne requiras. Faciendi
plures libros null⁹ est finis: frequẽsq̃
meditatio/carnis afflictio est. Finẽ
loquendi pariter omnes audiamus.
Deũ time ⁊ mandata ei⁹ obserua: hoc
est enĩ oĩs homo. ⁊ cũcta que fiũt ad mat. 12.a
ducet de⁹ in iudiciũ ꝓ omni errato: si-
ue bonum siue malum sit.

¶Explicit Ecclesiastes.

¶Cantica canticorũ incipiunt.

¶L.S. Cãtica cãticorũ Salomonis a
diuersis doctorib⁹ diuersimode expo-
nunt̃: qꝛ ẜm sensum literalẽ intelligũ-
tur de rege Salomone ⁊ filia pharao-
nis regis Egypti. Sꝫ beat⁹ Gregori⁹
exponit ipsa de xp̃o ⁊ ecclĩa: alan⁹ vo
de Christo Jesu ac vĩgine Maria. ⁊ sic
ex diuersis expositionib⁹ diuersi pos-
sent cas⁹ summarij fabricari. Ca.i.

Osculet̃ me osculo oris A
sui: quia meliora sunt .3.2.a.
vbera tua vino/fragrã-
tia vnguentis optimis.
Oleum effusum nomen
tuũ: ideo adolescentule
dilexerũt te. Trahe me
post te/curremus in odore vnguen-
torum tuorũ. Introduxit me rex in
cellaria sua. Exultabimus et letabi-
mur in te: memores vberũ tuorũ super
vinum. Recti diligũt te. Nigra sum
B sꝫ formosa: filie hierusalẽ sicut taber-
nacula cedar: sicut pelles Salomo-
nis. Nolite me considerare ꝙ fusca
sim: quia decolorauit me sol: filij ma-
tris mee pugnauerũt cõtra me: po-
suerunt me custodẽ in vineis: vineã
meã non custodiui. Indica mihi quẽ
diligit anima mea vbi pascas/vbi cu-
bes in meridie: ne vagari incipiam
post greges sodalium tuorũ. Si igno-
C ras te o pulchra inter mulieres/egre-
dere ⁊ abi post vestigia gregum tuo-
rum:⁊ pasce hedos tuos iuxta taber-
nacula pastorũ. Equitatui meo in cur-
ribus Pharaonis assimilaui te ami-
ca mea. Pulchre sunt gene tue sicut
turturis: collum tuum sicut monilia.
Murenulas aureas faciemus tibi:
vermiculatas argento. Dũ esset rex
in accubitu suo / nardus mea dedit
D odorem suum. Fasciculus myrrhe di-
lectus meus mihi: inter vbera mea
cõmorabitur. Botrus cypri dilectus
meus mihi: in vineis engaddi. Ecce

tu pulchra es amica mea/ecce tu pul
chra es: oculi tui columbarum. Ecce
tu pulcher es dilecte mi et decorus.
Lectul⁹ noster floridus/tigna domo-
rum nostrarū cedrina: laquearia no-
stra cypressina. Cap.ii.
A E Go flos campi et lilium con-
uallium. Sicut lilium inter spi
nas: sic amica mea inter filias.
Sicut malus inter ligna syluarū: sic
dilectus meus inter filios. Sub vm-
bra illius quam desideraueram sedi: et
fructus ei⁹ dulces gutturi meo. In-
troduxit me rex in cellā vinariam: or
dinauit in me charitatē. Fulcite me
floribus/stipate me malis: q̄r amore
B langueo. Leua eius sub capite meo: ⁊
dextera illius amplexabit̄ me. Adiu-
ro vos filie Hierusalē ꝑ capreas cer-
uosq̧ campoꝝ: ne suscitetis neq̧ eui-
gilare faciatis dilectā donec ipsa ve-
lit. Vox dilecti mei ecce iste venit sa-
liens in montibus transiliēs colles.
Similis est dilect⁹ me⁹ capree: hinnu
C loq̧ ceruoꝝ. En ipse stat post parietē
nostrū respiciens ꝑ fenestras/ꝓspi-
ciens ꝑ cancellos. En dilectus meus
loquitur mihi. Surge ꝓpera amica
mea/columba mea/formosa mea ⁊ ve
ni: iam enim hyems transijt/hym-
ber abijt ⁊ recessit/flores apparuerūt
in terra nostra/tēp⁹ putationis ad-
uenit: vox turturis audita est in ter-
ra nostra: ficus ꝓtulit grossos suos:
vinee florentes dederunt odorē suū.
D Surge ꝓpera amica mea/speciosa
mea ⁊ veni: columba mea in forami-
nib⁹ petre: in cauerna macerie/ostē-
de mihi faciem tuā/sonet vox tua in
aurib⁹ meis: vox eni͂ tua dulcis/⁊ fa-
cies tua decora. Capite nobis vulpes
paruulas que demoliunt̄ vineas: nā
vinea nostra floruit. Dilectus meus
mihi ⁊ ego illi: qui pascitur inter lilia
donec aspiret dies ⁊ inclinentur vm-
bre. Reuertere: similis esto dilecte mi
capree hinnuloq̧ ceruorū sup̱ mon-
tes Bethel.
Capitulum.iii.
A I N lectulo meo ꝑ noctes quesi
ui quē diligit aīa mea: quesiui
illum ⁊ nō inueni. Surgam et
circuibo ciuitatē ꝑ vicos et plateas:
queram quē diligit aīa mea: quesiui
B illū ⁊ nō inueni. Inuenerūt me vigi-
les q̄ custodiunt ciuitatē. Num quē
diligit aīa mea vidistis? Paululum
cū ꝑtransissem eos/inueni quē dili-
git aīa mea. Tenui eū nec dimittā do-
nec introducam illū in domū matris
mee: ⁊ in cubiculum genitricis mee.
Adiuro vos filie hierusalē ꝑ capreas
ceruosq̧ campoꝝ: ne suscitetis neq̧ C
euigilare faciatis dilectā donec ipsa
velit. Que est ista que ascēdit ꝑ deser
tum sicut virgula fumi ex aromatib⁹
myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueris
pigmentarij? En lectulū Salomonis
sexaginta fortes ambiunt ex fortissi-
mis Israel/omnes tenētes gladios/ .I.8.b.
et ad bella doctissimi: vniuscuiusq̧
ensis super femur suum propter ti- D
mores nocturnos. Ferculum fecit si-
bi rex Salomon de lignis libani. Co-
lumnas eius fecit argenteas. Recli-
natoriū aureum/ascēsum purpureū
media charitate constrauit ꝓpter fi-
lias Hierusalē. Egredimini ⁊ videte
filie sion regem Salomonem in dia-
demate quo coronauit illū mater sua
in die desponsationis illius: ⁊ in die
leticie cordis eius. Cap.iiii.
Q Uam pulchra es amica mea q̄ A
pulchra es? Oculi tui columba- .I.6.b.
rum absq̧ eo quod intrinsecus latet.
Capilli tui sicut greges caprarū que
ascenderunt de monte Galaad. Den
tes tui sicut greges tonsarum que
ascenderunt de lauacro: omnes ge-
mellis fetibus: ⁊ sterilis non est in-
ter eas. Sicut vitta coccinea labia
tua: ⁊ eloquiū tuum dulce. Sicut fra-
gmē mali punici/ita gene tue: absq̧
eo q̄d intrinsecus latet. Sicut turris B
Dauid collū tuum que edificata est
cum ꝓpugnaculis: mille clipei pen-
dent ex ea/omnis armatura fortiū.
Duo vbera tua sicut duo hinnuli ca-
pree gemelli/qui pascunt̄ in lilijs do-
nec aspiret dies et inclinent̄ vmbre.
Vadā ad montē myrrhe ⁊ ad collem
thuris. Tota pulchra es amica mea
et macula non est in te. Ueni de liba-
no sponsa mea veni de libano: veni C
coronaberis de capite amana/de ver
tice Sanir et Hermon/de cubilibus
leonū/de montibus pardoꝝ. Uulne-
rasti cor meū soror mea sponsa: vul-
nerasti cor meū in vno oculoꝝ tuorū
et in vno crine colli tui. Quam pul-
chre sunt māme tue soror mea spon-
sa: pulchriora vbera tua vino: et odor
vnguētorum tuoꝝ super oīa aroma-
ta. Fauus distillās labia tua sponsa
mel ⁊ lac sub lingua tua: et odor ve-
stimētorum tuorū sicut odor thuris.

D Hortus conclusus soror mea sponsa:
hortus ɔclusus fons signatus. Emis
siones tue paradisus malorum puni
14 corum cum pomoꝝ fructibus. Cypri
cum nardo/nardus ꝛ crocus/fistula
24.q.1.c. et cinnamomũ cum vniuersis lignis
oibus. libani myrrha ꝛ aloe cum oĩbus pri-
mis vnguentis. Fons hortoꝝ/pute⁹
aquarũ viuentiũ que fluunt impetu
de libano. Surge aqlo/ꝛ veni auster/
perfla hortum meum ꝛ fluent aroma
ta illius. Cap.v.
A 1 Ueniat dilectus meus in hortũ
suũ: ꝛ comedat fructũ pomoꝝ
2 suoꝝ. Ueni in hortum meum
soror mea spõsa: messui myrrhã meã
Mic.25.c cum aromatib⁹ meis: comedi fauum
cum melle meo: bibi vinũ meũ cũ la-
cte meo. Comedite amici et bibite et
inebriamini charissimi. Ego dormio:
et cor meum vigilat. Uox dilecti mei
pulsantꝭ. Aperi mihi soror mea/ami-
ca mea/columba mea/immaculata
mea: qꝛ caput meũ plenum est rore/ꝛ
B cincinni mei guttis noctiũ. Expolia-
ui me tunica mea: quomodo induar
illa? laui pedes meos: quõ inquinabo
illos? Dilect⁹ meus misit manũ suam
per foramen: ꝛ vẽter ei⁹ intremuit ad
tactũ ei⁹. Surrexi vt aperirẽ dilecto
meo. Manus mee stillauerunt myr-
rham: ꝛ digiti mei pleni sunt myrrha
probatissima. Pessulũ ostii mei ape-
rui dilecto meo: at ille declinauerat
atqꝫ transierat. Aĩa mea liquefacta
est vt dilectus locutus est: quesiui et
non inueni illũ: vocaui ꝛ nõ respõdit
mihi. Inuenerũt me custodes q̃ cir-
C cumeunt ciuitatẽ. Percusserũt me et
vulnerauerunt me: tulerunt pallium
meum custodes murorum. Adiuro
vos filie hierusalẽ: si inueneritis dile
ctũ meũ vt nũcietis ei qꝛ amore lan-
3.2.b.ꝛ.3. gueo. Qualis est dilect⁹ tuus ex dile-
b.ꝛ.j.8.a. cto o pulcherrima mulierũ? Qualis
est dilect⁹ tu⁹ ex dilecto: qꝛ sic adiu-
rasti nos? Dilect⁹ meus candidus et
rubicundus: elect⁹ ex milib⁹. Caput
ei⁹ aurũ optimũ. Come eius sicut ela-
te palmarũ: nigre quasi coruus. Ocu-
li ei⁹ sicut colũbe sup riuulos aquarũ
que lacte sunt lote: et resident iuxta
36.di.c.q̃ fluenta plenissima. Gene illius sicut
ecclasti- areole aromatũ ɔfite a pigmẽtariis.
cis. Labia ei⁹ lilia distillãtia myrrhã pri-
D mã. Man⁹ illi⁹ tornatiles auree ple-
ne hyacinthis. Uenter ei⁹ eburneus:
distinct⁹ sapphyris. Crura illi⁹ colũne
marmoree: q̃ fundate sunt sup bases
aureas. Species ei⁹ vt libani: electus
vt cedri. Guttur illi⁹ suauissimũ ꝛ to-
tus desiderabilis/talis est dilectus
me⁹: ꝛ ipse est amic⁹ me⁹ filie hierlm.
Quo abiit dilect⁹ tu⁹ o pulcherrima
mulierũ? quo declinauit dilect⁹ tu⁹? et
queremus eum tecum? Cap.vi.
Dilectus meus descendit in hor- A
tum suum ad areolã aromatũ:
vt ibi pascatur in hortis et lilia colli-
gat. Ego dilecto meo/ꝛ dilectus me⁹
mihi/qui pascit inter lilia. Pulchra
es amica mea suauis et decora sicut
hierusalẽ: terribilis vt castroꝝ acies
ordinata. Auerte oculos tuos a me: B
qꝛ ipsi me auolare fecerunt. Capilli
tui sicut grex caprarũ q̃ apparuerũt
de Galaad. Dentes tui sicut greges 3.4.a.
ouiũ q̃ ascẽderũt de lauacro: omnes
gemellis fetibus: ꝛ sterilis non est in
eis. Sicut cortex mali punici: sic ge-
ne tue absqꝫ occultis tuis. Sexagin- C
ta sunt regine/ꝛ octoginta cõcubine: 1.re.11.a.
et adolescentularum non est nume-
rus. Una est columba mea/perfecta
mea: vna est matri sue/electa genitri
ci sue. Uiderũt eã filie sion ꝛ beatissi-
mã predicauerũt: regine ꝛ cõcubine
laudauerunt eam. Que est ista que
ꝑgreditur quasi aurora cõsurgens:
pulchra vt luna/electa vt sol/terribi-
lis vt castrorum acies ordinata? De- D
scendi in hortum meum vt viderem 24.q.1.c.
poma cõuallium: ꝛ inspicerem si flo- loqꝫ.ꝛ ca.
ruisset vinea/et germinassent ma- oib⁹.ꝛ ca.
la punica. Nesciui: anima mea con- pudẽda.
turbauit me ꝓpter quadrigas Ami-
nadab. Reuertere/reuertere suna-
mitis: reuertere reuertere vt intuea-
mur te. Cap.vii.
Quid videbis in sunamite: nisi A
choros castrorum? Quam pul-
chri sunt gressus tui in calceamen-
tis filia principis. Iuncture femi-
num tuorum sicut monilia que fabri-
cata sunt manu artificis. Umbilicus
tuus crater tornatilis: nunq̃ indi-
gens poculis. Uenter tuus sicut a-
ceruus tritici vallat⁹ liliis. Duo vbe- B
ra tua sicut duo hinnuli gemelli ca-
pree. Collũ tuũ sicut turris eburnea.
Oculi tui sicut piscine in esebon: que
sunt in porta filie multitudinis. Na- 49.di.c.
sus tuus sicut turris libani que re- hãc etcm.
spicit cõtra damascum. Caput tuum
vt carmelus: et come capitis tui si-
cut purpura regis iuncta canalib⁹.

C Quã pulchra es ⁊ q̃ decora charissi-
ma in delitijs? Statura tua assimila-
ta est palme: ⁊ vbera tua botr. Dixi.
Ascẽdã in palmã: ⁊ apprehẽdam fru
ctus eius. Et erunt vbera tua sicut bo
tri vinee: ⁊ odor oris tui sicut odor ma
lorum. Guttur tuum sicut vinũ optimũ:
dignũ dilecto meo ad potandum: la-
bijsq; ⁊ dentibus illius ad ruminan-
D dum. Ego dilecto meo: ⁊ ad me con-
uersio eius. Ueni dilecte mi: egredia
mur in agrum: cõmoremur in villis.
Mane surgamus ad vineas: videa-
mus si floruit vinea / si flores fructus
parturiunt / si floruerunt mala puni-
ca: ibi dabo tibi vbera mea. Mandra
gore dederũt odorẽ suũ in portis no-
stris. Omnia poma noua ⁊ vetera di-
lecte mi seruaui tibi. Ca. viij.

A Quis mihi det te fratrem meum
sugentem vbera matris mee: vt
inueniam te solum foris ⁊ deosculer
te: ⁊ iam me nemo despiciat? Appre-
hendam te ⁊ ducam in domũ matris
s. 2. b. mee: ⁊ in cubiculũ genitricis mee. Ibi
s. 2. b. ⁊. 3 me docebis ⁊ dabo tibi poculum ex vi
b. no condito: ⁊ mustũ malorum granato-
rum meorum. Leua eius sub capite meo: ⁊
dextera illius amplexabit me. Adiu-
ro vos filie Hierusalem ne suscitetis:
neq; euigilare faciatis dilectã donec
B ipsa velit. Que est ista q̃ ascendit de
deserto delicijs affluẽs: innixa super
s. 3. c. ⁊. 6 dilectũ suum? Sub arbore malo susci-
a. taui te. Ibi corrupta est mater tua:
ibi violata est genitrix tua. Pone me
vt signaculũ super cor tuũ / vt signa-
culũ super brachiũ tuũ: quia fortis est
vt mors / dilectio dura sicut infernus
emulatio: lampades eius / lampades
ignis atq; flãmarũ. Aque multe non
potuerũt extinguere charitatem: nec
C flumina obruẽt illam. Si dederit ho-
mo omnẽ substantiã domus sue pro di-
lectione quasi nihil despiciet eã. So-
ror nostra paruula ⁊ vbera nõ habet.
Quid faciemus sorori nostre in die:
quãdo alloquẽda est? Si murus est:
edificemus super eum propugnacula
argẽtea. Si ostiũ est: cõpingamus il-
lud tabulis cedrinis. Ego murus: et
vbera mea sicut turris ex quo facta
sum coram eo quasi pacem reperiẽs.
Uinea fuit pacifico: in ea que habet
populos. Tradidit eã custodibus: vir
affert pro fructu eius mille argenteos.
D Uinea mea coram me est. Mille tui
pacifici: ⁊ ducenti his qui custodiũt
fructus eius. Que habitas in hortis
amici auscultant te: fac me audire vo
cem tuam. Fuge dilecte mi ⁊ assimi-
lare capree hinnuloq; ceruorum su-
per montes aromatum.

Finis libri canticorum.

Incipit prologus in librũ Sapiẽtie.

Liber Sapiẽtie apud hebreos
nusq̃ est. Unde ⁊ ipse stilus gre
cã magis eloquentiã redolet.
Hunc iudei philonis esse affirmant.
Qui proinde sapiẽtia nominat: quia in eo
Christi aduẽtus q̃ est sapiẽtia patris et
passio eius euidẽter exprimitur.

Liber Sapientie.

C. S. De diligẽda iustitia: de boni-
tate ⁊ simplicitate q̃rẽdi deũ: de spũ
sctõ: de fugiẽda detractiõe ⁊ murmu
ratione: de morte nõ zelãda. Cap. i.

Diligite iustitiã q̃ iu- A
dicatis terrã. Sentite Esa. 56.
de dño in bonitate: ⁊ in
simplicitate cordis q̃
rite illũ: quoniam inuenit
ab his q̃ non tẽtãt il-
lũ: apparet autẽ eis
q̃ fidẽ habẽt in illũ: peruerse enim cogita
tiones separãt a deo: probata autẽ vir-
tus corripit insipiẽtes: quoniam in maliuo
lam animã nõ introibit sapiẽtia: nec
habitabit in corpore subdito peccatis.
Spũs enim sanctus discipline effugiet fi B
ctũ ⁊ auferet se a cogitationibus que Dic. 4. c.
sunt sine intellectu: ⁊ corripietur a su- 1. q. 1. ca. p
perueniẽte iniq̃tate. Benignus est enim esatã. ⁊. q.
spũs sapiẽtie ⁊ nõ liberabit maledi- 3. c. salua
ctum a labijs suis: quoniã renũ illius tor.
testis est deus: ⁊ cordis illius scrutator 24. q. 3. c.
est verus ⁊ lingue eius auditor. Quoniam de illis.
spũs dñi repleuit orbem terrarum: et C
hoc qđ cõtinet oia scientiã habet vo- De cõse.
cis. Propter hoc qui loquitur iniqua di. 4. ca.
nõ potest latere: nec preteriet illũ cor ostendit.
ripiens iudicium. In cogitationibus
enim impij interrogatio erit: sermonũ
autẽ illius auditio ad deum veniet: ⁊
ad correptionẽ iniq̃tatum illius. Quoniam
auris zeli audit oia: ⁊ tumultus mur
murationũ non abscondetur: custodite
ergo vos a murmuratione q̃ nihil pro-
dest / ⁊ a detractione parcite lingue:
quoniã sermo obscurus in vacuũ non
ibit: os autẽ qđ mẽtitur / occidit animã.
Nolite zelare mortẽ in errore vite ve-
stre: neq; acquiratis perditionem in

D operibꝰ manuū vestrarū. Quoniam
deus mortē nō fecit: nec letat in per
ditione viuoꝝ. Creauit enī vt essent
oīa ⁊ sanabiles fecit nationes or
bis terrarū: ⁊ nō est in illis medica
mētū exterminij nec inferoꝝ regnū
in terra. Justitia enī perpetua est: et
imortalis: Iniustitia autē mortis
est acq̄sitio. Impij autē manibꝰ et ver
bis accersierūt illā: ⁊ estimātes illā
amicā defluxerūt ⁊ spōsiōes posue
rūt ad illam: quoniam morte digni
sunt qui sunt ex parte illius.

¶ C.S. De impioꝝ cogitationibꝰ: de
cōsilio iudeorū aduersus xp̄ꝫ. Ca. ij.

A 1 Dixerunt enim impij cogitātes
apud se nō recte. Exiguū ⁊ cū
tedio est tempus vite nostre ⁊ nō est
refrigerium in fine hominis: ⁊ non
est q̄ agnitus sit reuersus ab īferis.
Qt ex nihilo nati sumꝰ ⁊ post hec eri
2 mus tanq̄ si nō fuerimꝰ: q̄m fumus
⁊ flatus est in naribꝰ nostris: et ser
mo scintille ad cōmouendū cor no
strū. Quia extinctꝰ cinis erit corpꝰ
nostrū: ⁊ spūs diffundetur tanq̄ mol
lis aer/ ⁊ trāsibit vita nostra tanq̄ ve
stigiū nubis: ⁊ sicut nebula dissolue
tur q̄ fugata est a radijs solis ⁊ a ca
B lore illius aggrauata: ⁊ nomen no
strū obliuionē accipiet per tēpus/ ⁊
nemo memoriā habebit operum no
1.pa.29.b. strorū. Umbre enī trāsitꝰ est tempus
nostrum/ ⁊ non est reuersio finis no
esa.56.d. stri: q̄m cōsignata est ⁊ nemo reuer
titur. Uenite ergo ⁊ fruamur bonis q̄
de pe. dis. sunt ⁊ vtamur creatura tanq̄ in iu
3.c. initiū. uētute celeriter. Uino precioso ⁊ vn
guētis nos impleamꝰ: ⁊ nō pretereat
nos flos tēporis. Coronemꝰ nos ro
sis antequā marcescāt: nullū pratū sit
qd nō pertranseat luxuria nr̄a. Ne
mo vestrū exors sit luxurie nostre.
Ubiq̄ relinq̄mꝰ signa leticie quoniā
hec est pars nr̄a ⁊ hec est sors nr̄a.
Opprimamus pauperē iustū ⁊ non
parcamꝰ vidue nec veterano nec re
C uereamur canos multi tp̄is. Sit au
tem fortitudo nr̄a lex iniustitie: qd
enim īfirmū est: inutile inuenit. Cir
cūueniamus ergo iustū q̄m inutilis
est nobis ⁊ cōtrarius est operibꝰ no
stris ⁊ improperat nobis pctā legis
mat.17.e. ⁊ diffamat in nos pctā discipline no
stre. Promittit se scientiā dei habe
re: ⁊ filiū dei se nōiat. Factus est no
bis in traductionē cogitationū no
strarū. Grauis est nobis etiā ad vi
dendū: quoniā dissimilis est alijs vi
ta illiꝰ: ⁊ immutate sunt vie eiꝰ. Tanq̄
nugaces estimati sumꝰ ab illo: ⁊ ab
stinet se a vijs nr̄is tanq̄ ab immun
dicijs ⁊ prefert nouissima iustoꝝ: et
gloriat patrē se habere deū. Uidea D
mus ergo si sermōes illius veri sint
⁊ temptemꝰ q̄ ventura sunt illi et scie
mus q̄ erūt nouissima illius. Si enī mat.27.e
est verus filiꝰ dei suscipiet illū ⁊ libe
rabit illū de manu contrarioꝝ. Con
tumelia ⁊ tormento interrogemꝰ eū:
vt sciamus reuerentiā eiꝰ et probe
mus patientiā illius. Morte turpis Hie.11.d.
sima cōdemnemus eū: erit enī ei re
spectus ex sermonibꝰ illius. Hec co
gitauerūt ⁊ errauerūt: excecauit enī
illos malitia eoꝝ. Et nescierūt sacra
menta dei neq̄ mercedē sperauerūt
iustitie: nec iudicauerūt honorē ani Gene.1.d.
marū sanctarū. Quoniā deꝰ creauit 2.b.5.a.
hominē inexterminabilē: ⁊ ad ima ecc.17.a.
ginem similitudinis sue fecit illum. Gen.3.a.
Inuidia autē diaboli mors introiuit
in orbem terrarum: imitantur autē
illum qui sunt ex parte illius.

¶ C.S. De sanctis martyribꝰ: de pre
mijs ipsoꝝ: de felicitate vginū. C. iij.

Iustorū autē anime in manu A
dei sunt: ⁊ nō tanget illos tor deu.33.a.
mentū mortis. Uisi sunt ocu
lis insipientiū mori: et estimata est
afflictio exitus illoꝝ. Et ab itinere
iusto abierunt in exterminiū/ ⁊ qd
a nobis est iter exterminij: illi autē
sunt in pace. Et si corā hominibꝰ tor
menta passi sunt: spes illoꝝ immor
talitate plena est. In paucis vexa
ti in multis bene disponent: quoniā
deus temptauit eos ⁊ inuenit illos di
gnos se. Tanq̄ aurū in fornace pro
bauit illos ⁊ quasi holocausti hosti B
am accepit illos ⁊ in tēpore erit re
spectus illoꝝ. Fulgebūt iusti: ⁊ tan
q̄ scintille in arūdineto discurrent. mat.13.f.
Judicabūt nationes ⁊ dominabunt
populis: ⁊ regnabit dn̄s illoꝝ in ꝑ
petuū. Qui confidunt in illo intelli
gent veritatē ⁊ fideles in dilectione
acq̄escēt illi: quoniā donū et pax est
electis eius: impij autē secūdū q̄ co
gitauerūt correptionē habebūt: q̄ ne
glexerūt iustū ⁊ a dn̄o recesserūt. Sa
pientiā enim ⁊ disciplinā qui abijcit C
infelix est: ⁊ vacua est spes illoꝝ et
labores sine fructu ⁊ inutilia opera
eoꝝ. Mulieres eoꝝ insensate sunt:
⁊ nequissimi filij illoꝝ. Maledicta

creatura eorum: quoniam felix est sterilis et
incoinquinata que nescivit thorum in
delicto: habebit fructum in respectio-
ne animarum sanctarum et spado qui non
operatus est per manus suas iniquita-
tem nec cogitavit adversus deum ne-
Esa.56.b quissima: dabitur enim illi fidei do-
num electum et sors in templo dei acceptis-
D sima. Bonorum enim laborum glorio-
sus est fructus: et que non concidat ra-
23.q.5. dix sapientie. Filii autem adulterorum in
c.dicat. consummatione erunt: et ab iniquo tho-
ro semen exterminabitur. Et siquidem
longe vite erunt et in nihilum computabun-
tur: et sine honore erit novissima se-
nectus illorum. Et si celerius defuncti
fuerint non habebunt spem: nec in die
agnitionis allocutionem. Nationes enim
inique dire sunt consummationis.
¶ C.S. De casta generatione fidelium:
de felicitate iustorum: de obitu a mor-
te preoccupatis: de condemnatione impio-
rum et morte iustorum. Capitulum.iiij.
A O Quam pulchra est casta genera-
tio cum claritate: immortalis
est enim memoria illius: quoniam et
apud deum nota est et apud homines.
Cum presens est imitantur illam: et desi-
derant eam cum se eduxerit: et in per-
petuum coronata triumphat incoinquina-
torum certaminum premium vincens. Mul-
tigena autem impiorum multitudo non
erit utilis et adulterine plantationes
non dabunt radices altas: nec stabile
firmamentum collocabunt. Et si in ra-
mis in tempore germinaverint: infir-
miter posita a vento commovebuntur et
a nimietate ventorum eradicabuntur.
B Confringentur enim rami inconsumma-
ti et fructus illorum inutiles et acerbi
ad manducandum et ad nihilum apti. Ex
iniquis enim omnes filii qui nascuntur te-
stes sunt nequitie adversus paren-
tes in interrogatione sua. Iustus autem
si morte preoccupatus fuerit in refri-
gerio erit. Senectus enim venerabi-
lis est non diuturna neque annorum nu-
mero computata: cani autem sunt sen-
sus hominis: et etas senectutis vita
Hie.11.b. immaculata. Placens deo factus di-
lectus et vivens inter peccatores transla-
tus est: raptus est ne malitia mutaret
intellectum eius: aut ne fictio decipe-
C ret animam illius. Fascinatio enim nu-
gacitatis obscurat bona et inconstan-
tia concupiscentie transvertit sensum
sine malitia. Consummatus in brevi
explevit tempora multa. Placita enim

erat deo anima illius: propter hoc pro-
peravit educere illum de medio iniqui-
tatum: populi autem videntes et non in-
telligentes nec ponentes in precordiis
talia. Quoniam gratia dei et misericor-
dia in sancto eius: et respectus in ele-
ctos illius. Condemnat autem iustus
mortuus vivos impios: et iuventus ce-
lerius consummata longam vitam iniu-
sti. Videbunt enim finem sapientis et non D
intelligent quid cogitaverit de illo deus:
et quare munierit illum dominus. Videbunt
enim et contemnent eum: illos autem do-
minus irridebit. Et erunt post hec de-
cidentes sine honore: et in contume-
lia inter mortuos in perpetuum: quo-
niam dirumpet illos inflatos sine vo-
ce: et commovebit illos a fundamentis
et usque ad supremum desolabuntur: et
erunt gementes et memoria illorum
peribit. Venient in cogitatione pec-
catorum suorum timidi: et traducent C
illos ex adverso iniquitates ipsorum.
¶ C.S. De constantia iustorum contra
persecutores suos: de penitentia et ge-
mitu persecutorum: de spe impii transito-
ria: de beatitudine et gloria sanctorum: de
armatura christi ad iudicium. Capitulum.v.
Tunc stabunt iusti in magna A
constantia adversus eos qui
se angustiaverunt et qui abstu-
lerunt labores eorum. Videntes turba-
buntur timore horribili: et mirabuntur
in subitatione insperate salutis ge-
mentes pre angustia spiritus dicentes in-
tra se penitentiam agentes et pre angu-
stia spiritus gementes. Hi sunt quos
habuimus aliquando in derisum: et
in similitudinem improperii. Nos in-
sensati vitam illorum estimabamus in-
saniam et finem illorum sine honore: ecce
quomodo computati sunt inter filios
dei et inter sanctos sors illorum est. Er-
go erravimus a via veritatis et iu-
stitie lumen non luxit nobis et sol in-
telligentie non est ortus nobis. Lassa- B
ti sumus in via iniquitatis et perditio-
nis et ambulavimus vias difficiles
viam autem domini ignoravimus. Quid no-
bis profuit superbia: aut divitiarum ia-
ctantia quid contulit nobis: Transierunt
omnia illa tanquam umbra et tanquam nuncius
precurrens: et tanquam navis que pertransit
fluctuantem aquam cuius cum preterierit
non est vestigium invenire neque semitam
carine illius in fluctibus: aut tanquam
avis que transvolat in aere cuius nul-
lum invenitur argumentum itineris illius

sed tantū sonitus alarū verberans
leuem ventū: ⁊ scindens per vim iti
neris aerē cōmotis alis trāsuolauit:
et post hoc nullū signum inuenitur iti
C neris illiꝰ: aut tanq̄ sagitta emissa
in locum destinatū: diuisus aer con
tinuo ī se reclusus est / vt ignoretur
transitus illiꝰ: sic ⁊ nos nati cōtinuo
desiuimus esse ⁊ virtutis quidē nul
lū signū valuimus ostēdere: in ma
Prouer. 11.a. lignitate autē nostra consumpti su
mus. Talia dixerunt in inferno hi q̄
peccauerunt: quoniā spes impij tanq̄
lanugo est q̄ a vento tollitur: ⁊ tanq̄
spuma gracilis que a procella disper
gitur: ⁊ tanq̄ fumus qui a vēto dif
fusus est: ⁊ tanq̄ memoria hospitis
vnius diei pretereūtis. Justi autem
in perpetuū viuent: ⁊ apud dn̄m est
merces eorū ⁊ cogitatio illorū apud
altissimū. Ideo accipient regnū de
coris ⁊ diadema speciei de manu do
mini quoniā dextera sua teget eos/
⁊ brachio sancto suo defendet illos.
D Et accipiet armaturā zelꝰ illiꝰ: ⁊ ar
mabit creaturā ad vltionē inimico
rum. Induet pro thorace iustitiā: et
accipiet pro galea iudiciū certū su
met scutū inexpugnabile equitatē:
acuet autē dirā iram in lanceā ⁊ pu
gnabit cū illo orbis terrarum cōtra
insensatos. Ibūt directe emissiones
fulgurū et tanq̄ a bene curuato ar
cu nubiū exterminabunt ⁊ ad certū
locū insilient. Et a petrosa ira plene
mittent grandines: ⁊ excandescet in il
los aqua maris ⁊ flumina cōcurrēt
duriter. Contra illos stabit spiritus
virtutis ⁊ tanq̄ turbo venti diuidet
illos: ⁊ ad eremū perducet omnem
terram iniquitas illorum ⁊ maligni
tas euertet sedes potentium.

¶ C. S. De iudicibꝰ iudicādis a dn̄o
⁊ tormētādis potētibꝰ: reges horta
tur ad cōcupiscendā sapientiā: q̄ se
offert feliciter q̄rentibꝰ eā. Capitulum. vi.

A M Elior est sapientia q̄ vires:
eccl. 9. d. ⁊ ⁊ vir prudēs q̄ fortis. Au
De sentē. dite ergo reges: ⁊ intelligite
ex. c. a no- discite iudices finiū terre. Prebete
bis. aures vos q̄ continetis multitudines ⁊
placetis vobis ī turbis nationū: qm̄
data est a dn̄o potestas vobis ⁊ virtus
Ro. 13. a. ab altissimo q̄ interrogabit opa vr̄a
⁊ cogitationes scrutabit: qm̄ cū esse
tis ministri regni illiꝰ nō recte iudi
castis nec custodistis legem iustitie
neq̧ secundū voluntatem dei ambu

lastis. Horrēde ⁊ cito apparebit vo
bis: quoniam iudicium durissimum
in his q̄ presunt fiet. Exiguo enim con
ceditur misericordia: potentes autē
potēter tormēta patient. Non enim B
subtrahet personā cuiusq̄ deꝰ nec re deu. 10. d.
uerebit magnitudinem cuiusq̄: qm̄ 2. Para.
pusillū ⁊ magnū ipse fecit ⁊ equaliter 19. c.
cura est illi de omībꝰ. Fortioribꝰ autē iob. 34. b
fortior instat cruciatio. Ad vos ergo ecc. 35. b. ⁊
reges sunt hi sermones mei: vt disca Ro. 1. b. ⁊
tis sapientiam ⁊ nō excidatis. Qui Gala. 2. b.
enī custodierit iustitiā eius iuste iu ephe. 6. b.
dicabunt: ⁊ qui didicerint ista inue colos. 3. d.
nient quid respōdeant. Cōcupiscite ac. 10. e.
ergo sermōes meos ⁊ diligite illos 1. pe. 1. c.
⁊ habebitis disciplinā. Clara est ⁊ q̄
nunq̄ marcescet sapiētia ⁊ facile vi
detur ab his qui diligūt eā ⁊ inuenit
ab his qui querūt illā. Preoccupat
q̄ se cōcupiscūt vt illis se prior osten
dat. Qui de luce vigilauerit ad illā C
non laborabit: assidentē enim illam
foribus suis inueniet. Cogitare ergo
de illa sensus est consummatus: ⁊ qui
vigilauerit propter illā cito securus
erit. Quoniā dignos se ipsa circuit
querens ⁊ in vijs ostēdet se illis hi
lariter / ⁊ ī omni prouidētia occurret
illis. Initiū enim illiꝰ verissima est
discipline concupiscētia. Cura ergo
discipline dilectio est: ⁊ dilectio custo
dia legū illius est. Custoditio autē le
gū cōsummatio incorruptionis est:
incorruptio autē facit esse proximū
deo. Cōcupiscētia itaq̧ sapientie de
ducet ad regnū perpetuū. Si ergo D
delectamini sedibus ⁊ sceptris o re
ges populi diligite sapiētiā vt in per
petuū regnetis: diligite lumē sapiē
tie omnes q̄ preestis populis. Quid
est autē sapientia ⁊ quēadmodū fa
cta sit referā: ⁊ nō abscōdā a vobis
sacramēta dei sed ab initio natiuita
tis inuestigabo ⁊ ponam ī lucē sci
entiam illius ⁊ non preteribo veri
tatem neq̧ cum inuidia tabescente
iter habebo: quoniam talis homo
non erit particeps sapientie. Mul
titudo autem sapientum sanitas est
orbis terrarum: ⁊ rex sapiens popu
li stabilimentum est. Ergo accipite
disciplinam per sermones meos et
proderit vobis.

¶ C. S. Hortando alios ad discipli
nā se ponit in exēplū dicēs: optaui ⁊
datꝰ est mihi sensus: ⁊ laudat sapiē
tiā omnibus preferendā: q̧ spiritus

sapientie sit multiplex ꝛ vnicus: ꝛ q
sapientia sit candor lucis eterne et
imago dei patris. Capitulum.vij.
A Sum quidē ꝛ ego mortalis ho
mo similis oībus ꝛ ex genere
terreno illius qui prior fact⁹
est ꝛ in ventre matris figurat⁹ sum
caro decē mensiū tempore coagula-
tus sum i sanguine ex semine homi
nis: ꝛ delectamento somni cōueniē-
te. Et ego natus accepi cōmunē ae-
rem ꝛ i similiter factā decidi terrā: ꝛ
primā vocē similē oīb⁹ emisi plorās
in inuolumentis nutrit⁹ sum ꝛ curis
magnis. Nemo enī ex regib⁹ aliud
habuit natiuitatis initiū. Unus er-
go introitus est oībus ad vitam: ꝛ
similis exitus. Propter hoc optaui
et datus est mihi sensus: ꝛ inuocaui
ꝛ venit in me spiritus sapiētie: ꝛ pre
posui illā regnis ꝛ sedib⁹ ꝛ diuitias
nihil esse dixi in cōparatione illius.
Iob.28.c. Nec cōparaui illi lapidē preciosū:
quoniā oē aurū in cōparatione il-
lius arena est exigua: ꝛ tanq̄ lutum
estimabitur argētum in cōspectu il-
B lius. Sup salutē ꝛ speciē dilexi illā/
ꝛ proposui ꝓ luce habere illam / quo
niā inextinguibile est lumen illius.
3.re.3.b. Uenerūt aūt mihi oīa bona pariter
cū illa ꝛ innumerabilis honestas per
manus illi⁹: ꝛ letat⁹ sum in oībus
quoniā antecedebat me ista sapiētia
ꝛ ignorabam qm̄ bonorū omniū ma
ter est. Quā sine fictiōe didici ꝛ sine
inuidia cōmunico ꝛ honestatē illius
non abscondo. Infinitus eī thesau
rus est hominib⁹: quo q̄ vsi sunt par
ticipes facti sunt amicitie dei ꝓpter
discipline dona cōmēdati. Mihi au
tē dedit de⁹ dicere ex sentētia ꝛ pre-
sumere digna horum q̄ mihi dātur /
quoniā ipse sapientie dux est ꝛ sapiē
tium emendator: in manu eī illius
et nos ꝛ sermones nostri ꝛ oīs sapiē
C tia: ꝛ operū scientie disciplina. Ipse
enim dedit mihi horū q̄ sunt sciētiā
verā vt sciam dispositionē orbis ter-
rarū ꝛ virtutes elementorū initiū ꝛ
cōsummationē ꝛ medietatē tempo-
rum vicissitudinū permutationes ꝛ
mutationē oīm morū / mutationes
et diuisiones tēporū / anni cursus et
stellarū dispositiones: naturas aīa-
liū ꝛ iras bestiarū / vim ventorū / et
cogitationes hominum / differētias
virgultorū: ꝛ virtutes radicū: ꝛ que
cunq̧ sunt absconsa ꝛ improuisa di-
dici. Omniū eī artifex docuit me sa
pientiā. Est enim in illa spūs intelli
gētie sanct⁹ / multiplex / vnic⁹ / subti-
lis / modest⁹ / disert⁹ / mobilis / incoin
quinat⁹: certus: suauis: amās bonū:
acutus: qui nihil vetat bñfacere: hu
manus: benign⁹ stabilis: cert⁹: secu-
rus: oēm habēs virtutē: omnia pro-
spiciens: ꝛ q̄ capiat oēs spūs intelli
gibiles: mūdus / subtilis. Oībus eī D
mobilib⁹ mobilior est sapiētia: attin
git aūt vbiq̧ propter suā munditiā.
Uapor est eī virtutis dei ꝛ emana-
tio quedam est claritatis oīpotētis
dei sincera: ꝛ ideo nihil inquinatum Heb.1.a.
in eam incurrit: candor est eī lucis De celeb.
eterne ꝛ speculū sine macula dei ma missa.c.
iestatis: ꝛ imago bonitatis illi⁹. Et sane.
cū sit vna oīa potest: ꝛ in se ꝑmanēs
oīa innouat: ꝛ p nationes i aīas san-
ctas se transfert amicos dei ꝛ ꝓphe
tas constituit. Neminē enim diligit
deus nisi eū qui cū sapientia inhabi
tat. Est eī hec speciosior sole: ꝛ sup
omnem dispositionem stellarum lu-
ci comparata inuenitur prior. Illi
enim succedit nox: sapiētiam autem
non vincit malitia.

¶ Ca. 8. De sapientia que fortiter ꝛ
suauiter disponit oīa: ꝺ ipsa quoq̧
concupiscēda quia per ipsam habē-
tur omnia bona. Capitulū.viij.
Attingit ergo a fine vsq̧ ad fi A
nem fortiter ꝛ disponit oīa
suauiter. Hāc amaui ꝛ exq̄si-
ui eā a iuuentute mea: ꝛ q̄siui spon-
sam mihi eā assumere: ꝛ amator fa-
ctus sum forme illius. Generositatē
illius glorificat contuberniū habēs
dei: sz ꝛ oīm dñs dilexit illā: doctrix
enim est discipline dei: ꝛ electrix ope
rum illius. Et si diuitie appetunt in
vita: quid sapiētia locupleti⁹ q̄ ope-
ratur oīa? Si autē sensus operatur:
quis hor q̄ sūt magis q̄ illa est arti-
fex? Et si iustitiā q̄s diligit: ꝛ labores
huius magnas habent virtutes. So
brietatē eī ꝛ sapientiā docet: ꝛ iusti
tiā ꝛ virtutē quib⁹ vtili⁹ nihil est in
vita hoībus. Et si multitudinē scien
tie desiderat quis: scit preterita ꝛ de
futuris estimat: scit versutias ser-
monū et dissolutiōes argumentorū
signa et monstra scit ante q̄ fiant et
euentus temporū ꝛ seculorū. Propo
sui ergo hanc adducere mihi ad cō-
uiuendū: sciēs quoniā mecū cōmuni
cabit de bonis ꝛ erit allocutio cogi-

C tationis et tedij mei. Habebo propter
hanc claritatẽ ad turbas/et honorez
apud seniores: iuuenis et acutus in-
ueniar in iudicio/et in ꝯspectu poten-
tiũ admirabilis ero: et facies princi-
pũ mirabunt me. Tacentẽ me susti-
nebũt/et loquentẽ me respiciẽt: et ser-
mocinãte me plures/ manꝰ ori suo im-
ponẽt. Propterea habebo p hanc im-
mortalitatẽ: et memoriã eternaz his
qui post me futuri sunt relinquã. Di-
sponam populos: et nationes mihi
erunt subdite. Timebunt me audien-
tes reges horrẽdi: in multitudine vi-
debor bonꝰ: et in bello fortis. Intrãs
in domũ meã/cõquiescã cũ illa. Non
enĩ habet amaritudinez conuersatio
illiꝰ: nec tediũ conuictꝰ illiꝰ: sed leti-
D tiã et gaudiũ. Hec cogitãs apud me
et cõmemorãs in corde meo/qm̃ im-
mortalitas est in cogitatione sapien-
tie: et in amicitia illiꝰ delectatio bo-
na: et in opibꝰ manuũ illiꝰ honestas
sine defectione: et in certamine loq̃le
illiꝰ sapiẽtia/et ꝑclaritas in cõmuni-
catione sermonũ ipsiꝰ/ circuibã que-
rẽs/ vt mihi illã assumerẽ. Puer au-
tem erã ingeniosus: et sortitus sum
aiam bonã. Et cũ essem magis bonꝰ:
veni ad corpus incoinquinatũ. Et vt
sciui qm̃ aliter non possem esse conti-
nens/ nisi deꝰ det: et hoc ipsum erat
summa sapiẽtia: scire cuius esset hoc
donũ: adij dñm/et deprecatus sum il-
lum: et dixi ex totis precordijs meis.
¶C.S. Oratio Salomonis pro habẽ-
da sapientia quam dicit impossibile
haberi nisi per deum. Capm̃. ix.
A Deus patrũ meorꝫ/et dñe mise-
ricordie/q̃ fecisti omnia ver-
bo tuo: et sapientia tua consti-
tuisti hominẽ: vt dñaretur creature
que a te facta est: vt disponat orbem
terrarũ in equitate ꝛ iustitia: et in dire-
ctione cordis iudiciũ iudicet: da mi-
hi sediũ tuarũ assistricẽ sapientiã: et
Po.115.b. noli me reprobare a pueris tuis: qm̃
seruꝰ tuꝰ sum ego/et filiꝰ ancille tue:
hõ infirmus/et exigui tpis: et minor
B ad intellectũ iudicij et legũ. Et si qs
erit cõsummatus inter filios hoim̃/si
ab illo abfuerit sapiẽtia tua/in nihi-
1.Para. lũ cõputabit. Tu elegisti me regẽ po-
28.b. pulo tuo: et iudicẽ filiorũ tuorꝫ ꝛ filia-
2.pa.1.b. rum. Et dixisti me edificare tẽplum i
monte scõ tuo/et in ciuitate habita-
tionis tue altare: similitudinem ta-
bernaculi scti tui/ qd̃ preparasti ab

initio: et tecũ sapiẽtia tua que nouit Pro.8.b.
opera tua: q̃ et affuit tunc cum orbez Ioan.1.a.
terrarum faceres: et sciebas qd̃ esset
placitũ oculis tuis: et quid directum
in preceptis tuis. Mitte illã de celis C
sanctis tuis/et a sede magnitudinis
tue: vt mecũ sit et mecũ laboret: ꝛ sci-
am quid acceptum sit apud te. Scit
enĩ illa oia et intelligit: ꝛ deducet me
in operibus meis sobrie: et custodiet
me in sua potentia. Et erunt accepta
opera mea: et disponam populũ tuũ
iuste: et ero dignus sediũ pris mei.
Quis enĩ hoim poterit scire consiliũ
dei? Aut quis poterit cogitare qd̃ ve- Esa.40.b.
lit deꝰ? Cogitationes enĩ mortaliũ ti- Ro.11.d.
mide: et incerte prouidentie nostre. 1.Co.2.d.
Corpus enĩ quod corrumpit aggra- D
uat aiam: et terrena inhabitatio de-
primit sensuz multa cogitantem. Et
difficile estimamus q̃ i terra sunt: et
que in prospectu sunt/inuenimus cũ
labore. Que in celis sunt autem/ qs
inuestigabit? Sensum autẽ tuũ quis
sciuit/nisi tu dederis sapientiam/ et
miseris spiritũ sanctũ tuũ de altissi-
mis: et si correcte sint semite eorum
qui sunt in terris/et que tibi placent
didicerint homies? Nam per sapien-
tiam sanati sunt/quicunque placue-
runt tibi domine a principio.
¶C.S. Commendat sapientia a ser-
uatione iustorũ videlicet Adã: Noe
Abrahã/ Iacob/ꝛ Ioseph a liberatio-
ne filiorꝫ Israel/ab egyptijs/et scõrꝫ
a persecutoribus suis. Capitulum.x.
Hec illum qui primus formatus A
est a deo pater orbis terrarum Gen.1.d.
cum solus esset creatus custodiuit et
eduxit illũ a delicto suo: et eduxit Gen.2.b.
illũ de limo terre. et dedit illi virtu-
tem cõtinendi oia. Ab hac vt recessit Gen.4.b.
iniustus in ira sua/per iram homici-
dij fraternitatis deperijt. Propt quez Gen.7.b.
cũ aqua deleret terram/ sanauit ite-
ruz sapientia per contẽptibile lignũ
iustum gubernans. Hec ꝛ in consen- Gen.11.a.
su supbie: cuz se nationes extulissent
sciuit iustũ: ꝛ conseruauit sine quere-
la deo: ꝛ in filijs miam fortem custo-
diuit. Hec iustuz a pereuntibus im-
pijs liberauit fugientẽ/ descendente B
igne in pẽtapolim: quibus i testimo-
niũ nequitie fumigabunda cõstat de- Gen.19.c
serta terra/ꝛ incerto tẽpore fructus
habẽtes arbores/ et incredibilis aie
memoria stans figmentuz salis. Sa-
pientiã enim pretereũtes non tãtum

hoc lapsi sunt vt ignorarēt bona: sed
et insipientie sue reliquerunt hoībus
memoriā: vt in his qui peccauerunt
nec latere potuissent. Sapientia au-
Ge.28.b. tē hos q̄ se obseruāt: a dolorib⁹ libera
bit. Hec autem ꝓfugū ire fratris iu-
stū deduxit p̄ vias rectas: et ostēdit
illi regnū dei: ꝛ dedit illi sciētiā sctō-
rū: honestauit illū in laborib⁹: et com
C pleuit labores illi⁹. In fraude circū-
uenientiū illū affuit: ꝛ honestū fecit
illū. Custodiuit illū ab inimicis: et a
seductorib⁹ tutauit illū. Et certamen
Ge.37.f. forte dedit illi vt vinceret: ꝛ sciret q̄m
oīm potētior est sapiētia. Hec vendi-
tum iustū nō dereliq̄t: sed a peccātorib⁹
liberauit eū. Descēditq; cū illo in fo-
ueam: et in vinculis nō dereliq̄t illū.
Donec afferret illi sceptrum regni: ꝛ
potētiam aduers⁹ eos qui eum depri
mebāt: et mēdaces ostēdit q̄ macula-
uerūt illū: et dedit illi claritatē eter-
nā. Hec populū iustum et semen sine
Exod.1.b. querela liberauit a nationib⁹: q̄ illū
Exo.3.b. opprimebant. Intrauit in animā ser
ui dei: et stetit cōtra reges horrēdos
D in portentis et signis. Et reddidit iu
stis mercedē laborū suorū: et deduxit
exo.14.e. illos in via mirabili. Et fuit illis in
ps.77.b. velamēto diei: et in luce stellarū p̄ no-
ctem. Et trāstulit illos per mare ru-
brum: et transuexit illos per aquam
nimiā. Inimicos aūt illorū demersit
in mare: et ab altitudine inferorum
eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spo-
lia impiorū: ꝛ decātauerūt dn̄e nomē
sanctum tuū: et victricem manū tuā
laudauerunt pariter. Quoniā sapiē-
tia aperuit os mutorum: et linguas
infantium fecit disertas.

¶ C.S. De miraculis fcīs ꝓ isrl̄ de
penis victricib⁹ in delinquētes: de mul-
ta potētia dei: et de mīa dei. Cap̄m .xi.

A Direxit opa eorū in manib⁹ pro-
Ex.16.a. phete sancti. Iter fecerunt per
deserta que non habitabantur: et in
Ex.17.c. locis desertis fecerunt casas. Stete-
runt contra hostes: et de inimicis se
Nu.20.b. vindicauerunt. Sitierūt et inuocaue
runt te: et data est illis aqua de petra
altissima: et requies sitis de lapide du-
ro. Per q̄ eni penas passi sunt inimi-
ci illorū / a defectione pot⁹ sui: in eis
cū abundarēt filii israel / letati sunt.
Per hec cū illis deessent: bene cū il-
lis actum est. Nam pro fonte quidē
sempiterni fluminis / humanum san-
B guinē dedisti iniustis. Qui cum mi-
nuerentur in traductione infantium
occisorū: dedisti illis abūdantē aquā
insperate: ostendens per sitim q̄ tunc
fuit / quēadmodū tuos exaltares / et
aduersarios illorū necares. Cū enim
tentati sunt: et quidē cum mīa disci-
plinā accipientes: scierunt quēadmo
dum cū ira iudicati impii tormenta
paterētur. Hos quidem tanq̄ pater
monēs probasti: illos autē tanq̄ du-
rus rex interrogans condēnasti. Ab-
sentes eni et p̄sentes similiter torque
bantur. Duplex enim illos acceperat
tedium: et gemit⁹ cū memoria prete-
ritorū. Cū enim audirent per sua tor-
mēta bene secū agi: cōmemorati sunt
dn̄m admirātes in finē exitus. Quē
eni in expositione praua proiectū de-
riserunt: in finē euentus mirati sūt.
Non similiter iustis faciens: pro co- C
gitationib⁹ autē insensate iniquita-
tis illorū. Q̄d quidā errātes colebāt
mutos serpentes: et bestias superua
cuas: immisisti illis multitudinē mu-
torū animaliū in vindictā: vt scirent
quia p̄ que peccat q̄s / per hec et tor-
quet. Nō eni impossibilis erat omni-
potens manus tua / que creauit orbē
terrarum ex materia inuisa / immitte-
re illis multitudinē vrsorū / aut auda-
ces leones / aut noui generis ira ple-
nas: et ignotas bestias / aut vaporem
igneum spirantes / aut fumi odorem
ꝓferentes: aut horrendas ab oculis
scintillas emittētes: quarū non solū
lesura poterat illos exterminare: sed
et aspect⁹ per timorē occidere. Nam D
et sine his vno spū poterant occidi p̄
secutionē passi ab ipsis factis suis / ꝛ
dispergi per spiritū virtutis tue: sed
oīa in mensura et numero et ponde-
re disposuisti. Multum eni valere tibi 23.q.4.
soli supererat semp: et virtuti brachii cap̄.qui
tui q̄s resistet? Q̄m tanq̄ momentū peccat.
statere: sic est an̄ te orbis terrarū: et
tanq̄ gutta roris antelucani / qui de-
scendit in terram. Et misereris oīm
quia oīa potes / et dissimulas pecca-
ta hoīm ꝓpter penitentiam. Diligis
enim oīa q̄ sunt: et nihil odisti eorū q̄
fecisti / nec eni odiens aliq̄d / cōstitui-
sti aut fecisti. Quomodo autē posset
aliq̄d permanere / nisi tu voluisses?
aut q̄d a te vocatū non esset / cōserua
retur? Parcis autē oībus: quoniam
tua sunt dn̄e / qui amas animas.

¶ C.S. De suauitate dei: quia corri-
pis et mones peccantes / de tranquil-

litate domini i iudicio:et q dat locuз
penitentie:et q ad disciplinam boni
flagellantur. Capitulum.xii.

A O q̄ȝ bonus et suauis est domine spi
ritus tuus in omnibus? Ideoq̄ȝ
hos qui exerrant partibus corripis
et de quib⁹ peccant/admones ⁊ allo=
queris:vt relicta malitia credant in
te dn̄e. Illos enim antiquos inhabi=
tatores terre sancte tue quos exhor=
ruisti/quoniam odibilia opera tibi
faciebant per medicamina/et sacrifi
cia iniusta:et filioꝝ suoꝝ necatores
sine mia/et comestores viscerum ho
minum/et deuoratores sanguinis:et
authores parentes animarū inauxi=
liatarū perdere voluisti a medio sa=
cramēto tuo/per man⁹ parentuȝ no=
stroꝝ:vt dignā perciperent peregri=
nationē puerorū dei: q̄ tibi oīm cha=
rior est terra. Sed et his tanq̄ȝ homi=
nibus pepercisti:et misisti antecesso
res exercit⁹ tui vespas:vt illos pau=
B latim exterminarent. Nō q: ipotens
eras in bello subiicere impios iustis/
aut bestiis seuis: aut verbo duro si=
mul exterminare:sed partibus iudi=
cans dabas locū penitentie/nō igno
rans q̄m nequa est natio eoꝝ:et natu=
ralis malitia ipsoꝝ:⁊ q̄m nō poterat
mutari cogitatio illoꝝ in perpetuū.
Semen enim erat maledictū ab ini=
tio/nec timens aliquem:veniam da=
bas peccatis illoꝝ. Quis enim dicet
tibi q̄d fecisti? aut quis stabit contra
iudiciū tuum? aut quis in conspectu
tuo veniet vindex iniquorum hoīm?
aut q̄s tibi imputabit si perierint na=
I.Pe.5.b. tiones/quas tu fecisti? Nec enim est
ali⁹ deus q̄ȝ tu: cui cura est de oīb⁹ vt
ostendas quoniam non iniuste iudi=
C cas iudiciū. Neq̄ȝ rex/neq̄ȝ tyrānus
in cōspectu tuo inquirent de his quos
perdidisti. Cuȝ ergo sis iustus/iuste
oīa disponis: ipsum quoq̄ȝ q̄ non de=
bet puniri condēnas:et exteruȝ esti=
mas a tua virtute. Uirtus enim tua
iustitie initiuȝ est:et ob hoc q omni=
um dn̄s es/oībus te parcere facis.
Uirtutē enim ostendis tu/qui non
crederis esse in virtute cōsummatus
et hoꝝ qui te nesciunt/audaciā tra=
ducis. Tu autē dn̄ator virtutis cum
tranquillitate iudicas: et cū magna
reuerentia disponis nos. Subest eni
tibi cū volueris posse. Docuisti autē
populū tuuȝ per talia opera: quoniaȝ
oportet iustuȝ esse et hūanū: et bone

spei fecisti filios tuos: q̄m iudicans
das locū in peccatis penitentie. Si eniȝ
inimicos seruoꝝ tuoꝝ ⁊ debitos mor=
ti cū tāta cruciasti attētione: et libe=
rasti dās tēpus et locū per q̄ possent
mutari a malitia: cū quāta diligētia
iudicasti filios tuos: quoꝝ parētib⁹
iuramēta ⁊ cōuentiones dedisti bo=
D narum ꝓmissionū? Cuȝ ergo das no=
bis disciplinā/inimicos nr̄os multi=
pliciter flagellas:vt bonitatē tuā co=
gitem⁹ iudicātes:et cū de nobis iudi=
cat/speremus mīam tuā. Unde et il=
lis q̄ in vita sua insensate et iniuste
vixerūt per hec q̄ coluerunt: dedisti
sūma tormenta. Etenī in erroris via
diutius errauerūt: deos estimantes
hec q̄ in aīalibus sunt superuacua: in
fantiū insensatorum more viuentes.
Propter hoc tanq̄ȝ pueris insensatis
iudicium in derisum dedisti. Qui au=
tē ludibriis ⁊ increpationib⁹ nō sunt
correcti: dignū dei iudicium experti
sunt. In his enī q̄ patiebant molestie
ferebāt:in q̄b⁹ patiētes indignaban=
tur. Per hec quos putabant deos in
ipsis cum exterminarentur: vidētes
illum quem olim negabant se nosse
verum deum agnouerūt: propter qđ
et finis condemnationis eorum ve=
niet super illos.

C.S. De idolatris:de agnoscendo
creatorem per creaturas:de subsan=
natione idolorum. Capitulum.xiii.

V Ani autē sunt omnes homi=
nes/in quibus nō subest scien
tia dei:et de his que non vidē=
tur bona/non potuerunt intelligere
eum qui est/neq̄ȝ operibus attenden
tes agnouerunt quis esset artifex: sȝ
aut ignē/aut spiritum/aut citatum
aerem/aut gyrum stellarum/aut ni=
miam aquam/aut solē et lunam re=
ctores orbis terrarum deos putaue=
runt. Quorum et si specie delectati
deos putauerunt: sciant quanto his
dominator eorum speciosior est: spe=
ciei enim generator hec omnia con=
stituit. Aut si virtutem/et opera eo=
rum mirati sunt intelligant ab illis
quoniam qui hec fecit/fortior est il= B
lis. A magnitudine enim speciei/et Ro.I.c.
creature cognoscibiliter poterit crea
tor horum videri: sed tamen adhuc
in his minor est querela. Et hi enim
fortasse errant/deum querentes/et
volentes inuenire. Etenim cum in
operibus illius conuersent: et inqui=

runt/ et persuasum habent qm̄ bona
sunt q̄ vident. Iterum autē nec his
debet ignosci. Si enim tm̄ potuerunt
scire/ vt possent estimare sclm̄: quo-
modo huius dn̄m non facilius inue-
nerunt? Infelices aūt sunt: et inter
mortuos spes illoꝝ est: qui appella-
uerūt deos opera manuū hominum/
aurū et argentū/ artis inuentionem/
et similitudines animaliū: aut lapi-
dem inutilem opus manus antique.
C Aut si quis artifex faber de sylua li-
Esaie. gnum rectū secuerit: et huius docte
44.b. eradat oēm corticē/ et arte sua vsus
diligēter fabricet vas inutile in cōuer-
sationē vite: reliquiis aūt huius ope-
ris ad pparationē esce abutat: et re-
liquum horū qd ad nullū vsum facit
lignū curuū: et verticib⁹ plenū scul-
pat diligenter per vacuitatē suā: et p
scientiā sue artis figuret illud/ et as-
similet illud imagini hoīs: aut ali-
cui ex aīalibus illud comparet/ perli-
D niens rubrica: et rubicūdum faciens
fuco colorē illius: et omnē maculam
que in illo est perliniens: et faciat ei
dignā habitationē/ et in pariete po-
nens illud: et cōfirmās ferro/ ne for-
te cadat ꝓspiciens illi: sciens quoni-
am non pōt adiuuare se: imago enim
est: et opus est illi adiutoriū. Et de
substantia sua/ et de filiis suis/ et de
nuptiis votum faciēs inquirit. Non
erubescit loqui cum illo qui sine aīa
est: et pro sanitate quidē infirmū de-
precat: et pro vita rogat mortuum: et
in adiutoriū inutilē inuocat: et ꝓ iti-
nere petit ab eo qui ambulare nō po-
test: et de acquirendo/ et de operādo:
et de omnium rerum euentu petit ab
eo qui in omnibus est inutilis.

¶ C. S. De benedictione crucis chri-
sti: de maledictione idolatrie/ et ido-
li detestatione: de crudelitate sacrifi-
ciorum: de vniuersitate vitiorum se-
quentium idolatriam. Capl'm. xiiii.

A I Iterum alius nauigare cogi-
tans: et per feros fluctus iter
facere incipiēs: ligno portan-
te se fragilius lignū inuocat. Illud
eīm cupiditas acquirendi excogita-
uit: et artifex sapiētia fabricauit sua.
Ex. 14. e. Tua aūt pat ꝓuidētia ab initio cun-
cta gubernat: qm̄ et dedisti in mari
viā: et inter fluct⁹ semitā firmissimā
ostendēs qm̄ potens es ex omnib⁹ sa-
nare: etiā si sine rate aliquis adeat
mare. Sed vt nō essent vacua sapien-
tie tue opa: ꝓpter hoc etiā et exiguo
ligno credunt hoīes aīas suas/ et
trāseūtes mare per ratē liberati sunt.
Sed et ab initio cū perirēt suꝑbi gi-
gātes: spes orbis terrarū ad ratē cō-
fugiēs: remisit seculo semen natiuita-
tis: que manu tua erat gubernata.
Bñdictū est eīm lignū/ per qd fit iu-
stitia. Per manus aūt qd fit idolū/
maledictū est et ipsum/ et qui fecit il-
lud: qz ille quidē operatus est: illud
aūt cū esset fragile/ de⁹ cognomina-
tus est. Silr̄ aūt odio sunt deo: im- B
pius et impietas eius. Etenim qd factū
est/ cū illo q̄ fecit tormenta patietur.
Propter hoc et in idolis nationū nō
erit respect⁹: qm̄ creature dei in odiū
facte sunt: et in tētationem aīe ho-
minū/ et in muscipulā pedib⁹ insipi-
entiū. Initium eīm fornicationis/ est
exq̄sitio idolorū: et adinuētio illorum
corruptio vite est. Neq; eīm erant ab
initio/ neq; erūt in perpetuū. Super-
uacuitas enim hoīm/ hec adinuenit
in orbē terrarū: et ideo breuis illoꝝ fi-
nis est inuētus. Acerbo enim luctu
dolēs pater/ cito sibi rapti filij fecit
imaginē: et illum qui tunc quasi ho-
mo mortu⁹ fuerat: nūc tanq̄ deū co-
lere cepit: et cōstituit inter seruos su-
os sacra et sacrificia. Deinde inter-
ueniēte tpe/ cōualescēte iniqua con-
suetudine/ hic error tanq̄ lex custo-
dit⁹ est: et tyrannoꝝ imperio colebā-
tur figmenta. Et hos quos in palam C
hoīes honorare non poterāt: propter
hoc q lōge essent e lōginquo figura
eorū allata/ euidentē imaginē regis
quē honorare volebant fecerūt: vt il-
lum qui aberat/ tanq̄ presentē cole-
rent sua sollicitudine. Prouexit au-
tem ad hoꝝ culturā et hos q̄ ignora-
bāt/ artificis eximia diligentia. Ille
eīm volens plus placere illi qui se as-
sumpsit/ elaborauit arte sua: vt simili-
tudinē in melius figuraret. Multitu-
do autem hoīm adducta per speciē
operis/ eum qui ante tēpus tanq̄ ho-
mo honorat⁹ fuerat/ nunc deum esti-
mauerunt. Et hec fuit vite humane
deceptio: qm̄ aut affectui/ aut regib⁹
deseruientes homines incōmunica-
bile nomen lapidibus et lignis impo-
suerunt. Et nō suffecerat errasse eos
circa dei scientiā: sed et in magno vi-
uentes inscientie bello tot et tam ma- D
gna mala pacē appellant. Aut eīm fi-
lios suos sacrificantes/ aut obscura

sacrificia facientes: aut insanie ple-
nas vigilias habentes: neqꝫ vitā/ne
qꝫ nuptias mūdas iā custodiūt. sed
et alius aliū ꝑ inuidiam occidit: aut
adulterans cōtristat: et oīa cōmixta
sunt: sanguis/homicidiū/furtū/ꝛ fi-
ctio/corruptio/et infidelitas/ turba-
tio/et periuriū/tumultus/bonoꝝ dei
immemoratio/aīaꝝ inquinatio/natiui-
tatis immutatio/ nuptiaꝝ icōstātia/
inordinatio mechie / et impudicitie.
Infandoꝝ enī idoloꝝ cultura/ oīs
mali causa est: et initiū/et finis. Aut
enī dū letātur/insaniūt: aut certe va
ticinant falsa/aut viuūt iniuste: aut
peierāt cito. Dū enim cōfidūt in ido
lis q̄ sine aīa sunt/ male iurantes no
ceri se non sperāt. Utraqꝫ ergo illis
euenient digne: qm̄ male senserūt de
deo/attendētes idolis: ꝛ iurauerunt
iniuste in dolo contēnentes iustitiā.
Nō enī iurātium est virtus: sed pec-
cantium pena perambulat semꝑ in-
iustorum preuaricationem.

¶ C.S. Uox fidelium qui laudāt dei
misericordiā: cuius grā non seruiūt
idolis: de subsannatione idolatrie /
et eius detestatione. Capitulum. xv.

A 1 Tu aūt deus nr̄/suauis ꝛ verus
es: patiēs/ꝛ in mīa disponens
oīa. Et enī si peccauerimꝰ / tui
sumꝰ: scientes magnitudinē tuā: ꝛ si
non peccauerimus / scimus qm̄ apd̄
te sumus cōputati. Nosse enī te/con-
summata iustitia est: et scire iustitiā
et vtutē tuā/radix est imortalitatis.
Nō enim in errorē induxit nos hoīꝫ
male artis excogitatio: nec vmbra
picture labor sine fructu: et effigies
sculpta ꝑ varios colores: cuius aspe
ctus insensato dat cōcupiscētiam: et
diligit mortue imaginis effigiē sine
B 7 aīa. Malorum amatores digni sunt
morte/q̄ spem habēt in talibꝰ: et q̄ fa
Ro.9.d. ciūt illos/ꝛ q̄ diligūt/et q̄ colūt. Sed
et figulus mollē terrā premens labo
riose fingit ad vsus nr̄os vnumqdqꝫ
vas: et de eodem luto fingit q̄ mūda
sunt in vsuꝫ vasa/ ꝛ similiter q̄ his sunt
contraria. hoꝝ aūt vasoꝝ qs sit vsus
iudex est figulus. Et cū labore vano
deum fingit de eodē luto/ille q̄ paulo
ante de terra factꝰ fuerat: et post pu
sillū reducit se vn̄ acceptꝰ est: repeti-
tus aīe debitū quā habebat. Sed cu-
ra est illi/nō qꝛ laboraturus est / nec
quoniā breuis illi vita est: sed cōcer-
tatur artificibꝰ et argentarijs: sed et
erarios imitatur et gloriā ꝑfert: qm̄
res supuacuas fingit. Cinis est eniꝫ C
cor eiꝰ ꝛ terra supuacua spes illiꝰ: et
luto vilior vita eius: qm̄ ignorauit
qui se finxit ꝛ qui inspirauit illi anī-
mā que operatur et qui insufflauit ei
spiritū vitalē. Sed ꝛ estimauerūt lu-
sum esse vitā nostrā ꝛ conuersationē
vite ꝯpositā ad lucrū: ꝛ oportere vn-
decūqꝫ etiam ex malo acquirere. Hic
enī scit se super oēs delinq̄re: qui ex
tre materia fragilia vasa et sculpti-
lia fingit. Oēs enī insipiētes et infe-
lices supra modū aīe sue supbi sunt:
inimici ppl'i tui ꝛ imperātes illi: qm̄ ps.113.b.
oīa idola nationū deos estimauerūt ꝛ 134.d.
quibꝰ neqꝫ oculoꝝ visus est ad vidē- D
dum neqꝫ nares ad pcipiendū spm̄/
neqꝫ aures ad audiendū neqꝫ digiti
manuū ad tractandum sed et pedes
eoꝝ pigri ad ambulādū. homo enim
fecit illos et qui spiritū mutuatꝰ est
is finxit illos. Nemo enī sibi similem
homo poterit deū fingere. Cū eniꝫ sit
mortalis: mortuū fingit manibꝰ ini-
quis. Melior enim est ipse his quos
colit: qꝛ ipse quidē vixit cū esset mor-
talis illi aūt nunq̄. Sed ꝛ aīalia mi-
serrima colunt. Insensata enim com
parata his illis sunt deteriora. Sed
nec aspectu aliquis ex his animali-
bus bona potest conspicere. Effuge-
rūt autem dei laudem et benedictio
nem eius.

¶ C.S. De iustitia dei q̄ iudicat ipi-
os et ꝓpitiat iustꝭ alē nati ꝓsedt: de
igrāte in aqonive et glacie sustinēte
vi ignis: ꝛ de donatiōe māne. C.xvi.

Propter hec ꝛ his similia pas- 1 A
si sunt digne tormēta ꝛ ꝑ mul exo.16.c.
titudinē bestiarū extermina-
ti sunt. Pro quibꝰ tormētis bene dis-
posuisti populū tuū qbꝰ dedisti con-
cupiscentiā delectamēti sui nouū sa-
porē escam parās eis ortygometrā: Nu.11.g.
vt illi quidē ꝯcupiscētes escā ꝓpter
ea que illis ostēsa et missa sunt etiaꝫ
a necessaria cōcupiscētia auerteren-
tur. Hi aūt in breui inopes facti no-
uam gustauerunt escam. Oportebat
enim illis sine excusatione quidem
superuenire interitum exercentibus
tyrānidem: his autem tantum ostē-
dere / quemadmoduꝫ inimici eorum
exterminabantur. Etenim cum illis Nu.21.b.
superuenit seua bestiarum ira mor-
sibus peruersoruꝫ colubrorum exter-
minabantur. Non in perpetuuꝫ ira

ira permansit:sed ad correptionē in
breui turbati sunt:signum habentes
salutis ad cōmemorationem mādā-
B ti legis tue. Qui enī conuersus est/
non per hoc qd videbat sanabat:sed
exo.10.a. per te oim saluatorem. In hoc autē
et.8.f. ostendisti inimicis tuis:qz tu es qui
apo.9.b. liberas ab omni malo. Illos enim lo
custarū et muscarū occiderunt mor-
sus: ⁊ nō est inuēta sanitas anime il
lorū:quia digni erant ab huiuscemo-
di exterminari. Filios autē tuos nec
draconū/nec venenatorū vicerūt dē-
tes. misericordia eñ tua adueniens
sanabat illos. In memoria enim ser-
monū tuorū exterminabāt/ et veloci-
ter sanabant: ne in altam incidētes
obliuionē nō possent tuo vti adiuto-
rio.etenī neqꝫ herba neqꝫ malagma
sanauit eos / sed tuus dñe ꝯmo q̄ sa-
deu.32.f. nat omnia. Tu es eñ dñe qui vite et
1.re.2.a. mortis habes potestatē: deducis ad
To.13.a. portas mortis et reducis : homo au-
tem occidit quidem per maliciā ani-
mam suam:et cum exierit spūs/non
reuertetur: nec reuocabit aīam q̄ re-
cepta est:sed tuam manum effugere
C impossibile est. Negantes eñ te nos-
se impij/ per fortitudinē brachij tui
flagellati sunt: nouis aquis et gran-
Exo.9.c. dinibꝰ et pluuijs persecutionē passi
sunt ⁊ per ignē consumpti.Qđ enim
mirabile erat in aqua:que omnia ex-
tinguit/ plus ignis valebat. vindex
enim orbis iustorum. Quodā enim
tēpore māsuetabatur ignis: ne com-
burerētur que ad impios missa erāt
animalia: sed vt ipsi videntes scirēt
quoniā dei iudicio patiunt persecu-
De cōse. tionem. Et quodā tempore in aqua
dist.2.c. supra virtutem ignis exardescebat
reuera. vndiqꝫ/ vt iniquam terre nationem
exo.16.c. exterminaret. Pro quibus angelo-
Nu.11.b. rum esca nutriuisti populum tuum
P.77.c. et paratum panem de celo prestitisti
Joā.6.d. illis sine labore / omne delectamen-
tum in se habentē: et omnis saporis
suauitatē. Substantiā eñ tuā et dul-
cedinem tuam quam in filios habes
ostendebas:et deseruiēs vniuscuiuſ-
qꝫ voluntati ad quod quisqꝫ volebat
Exo.9.c. cōuertebatur. Nix autem et glacies
sustinebant vim ignis /⁊ nō tabesce-
bant: vt scirēt quoniam fructus ini-
micorū exterminabat ignis ardens
D in grādine:et pluuia coruscans. Hoc
autem iterum vt nutrirentur iusti:
ignis etiam sue virtutis oblitus est.

Creatura enim tibi factori deserui-
ens/ exardescit in tormētum aduer-
sus iniustos : et lenior fit ad benefa-
ciendum pro his qui in te confidunt.
Propter hoc et tunc in omnia trans-
figurata omnium nutrici gratie tue
deseruiebant ad voluntatem eorum
qui a te desiderati sunt : vt scirent fi-
lii tui/quos dilexisti dñe /quoniā non Deu.8.a.
natiuitatis fructus pascunt homi- mat.4.a.
nes:sed sermo tuus hos qui in te cre
diderint conseruat. Quod enim ab
igne nō poterat exterminari/ statim
ab exiguo radio solis calefactum ta-
bescebat : vt notum omnibus esset:
quoniā oportet preuenire solem ad
benedictionem tuā: et ad orientē lu-
cis te ibi adorare. Ingrati enī spes
tanqꝫ hybernalis glacies tabescet: ⁊
disperiet tanqꝫ aqua superuacua.
C.C.S. De magnitudine iudiciorum
dei qui penis mirabilibus affligebat
impios. Capitulum. xvii.

Magna sunt enī iudicia tua do- A
mine : et inenarrabilia verba
tua : propter hoc indisciplinate ani-
me errauerunt. Dum enim persua-
sum habent iniqui / posse dominari
nationi sancte: vinculis tenebrarū/
et longe noctis compediti / inclusi
sub tectis fugitiui perpetue proui-
dentie iacuerunt. Et dum putant se
latere in obscuris peccatis: tenebro- Exo.10.f.
so obliuionis velamento dispersi
sunt pauentes horrende: et cum ad-
miratione nimia perturbati. Neqꝫ
enim que continebat illos spelunca
sine timore custodiebat: quoniam so
nitus descendēs perturbabat illos:
et persone tristes illis apparentes
pauorem illis prestabant. Et ignis B
quidē nulla vis poterat illis lumen
prebere: nec syderum limpide flam- C
me illuminare poterant illam noctē
horrendam. Apparebat autem illis
subitaneus ignis/timore plenus : et
timore percussi illius que non vide- Exo.7.b.
batur faciei / estimabāt deteriora es- et.8.b.
se que videbātur: ⁊ magice artis ap-
positi erant derisus: ⁊ sapientie glo-
ria correptio cū cōtumelia. Illi enim
qui promittebant timores/ ⁊ pertur-
bationes expellere se ab anima lan-
guente / hi cum derisu pleni timore
languebant. Nam et si nihil illos ex
monstris perturbabat: transitu ani-
malium/et serpētium sibilatione cō-
moti/tremebundi peribant:⁊ aerem

quā nulla ratione quis effugere pos-
C set/negantes se videre. Frequen
ter enim preoccupāt pessima:redar-
guente conscientia. Cum enim sit ti
mida nequitia/ dat testimoniū condē-
nata. Semꝑ enim presumit seua per-
turbata cōsciētia. Nihil enim est ti-
mor / nisi presumptionis adiutoriū
proditio cogitationis auxiliorū. Et
dum ab intro minor est expectatio /
maiorē cōputat potētiā eiꝰ cause de
qua tormētum prestat. Illi autē qui
in potētē venere noctē. et ab infimis
et ab altissimis inferis superuenien-
tē eūdem somnū dormiētes/ aliquā-
do monstrorū exagitabātur timore:
aliquando aīe deficiebant traductio
ne. Subitaneꝰ enim illis/ et insperatꝰ
timor superuenerat. Deinde si quis ꝙ
ex illis decidisset / custodiebatur in
D carcere sine ferro reclusus. Si enim
rusticus quis erat aut pastor/ aut agri
laborū operariꝰ preoccupatus esset:
ineffugabilē sustinebat necessitatē.
Una eīn catena tenebrarū oēs erāt
colligati. Siue spiritus sibilans/ aut
inter spissos arborum ramos auium
sonus suauis: aut vis aque decurren
tis nimiū/ aut sonus validus preci-
pitatarū petrarū/ aut ludētium ani-
malium cursus inuisus/ aut mugien
tiū valida bestiarū vox: aut resonās
de altissimis mōtibꝰ echo: deficiētes
faciebat illos pre timore. Oīs enim
orbis terrarū limpido illuminabat
lumine: et nō impeditꝰ operibus con-
tinebatur. Solis aūt illis superposi-
ta erat grauis nox / imago tenebra-
rum: que superuētura illis erat. Ipsi
ergo sibi erant grauiores tenebre.
¶ C. S. De luce israelitarum in egy-
pto figurāte lucē sctōꝝ in mundo: de
persecutione afflictiōis impioꝝ: de no
cte qua percussit dñs primogenita: de
aduentu dñi: de pctō populi israel in
deserto: de aarō quō stetit inter viuos
et mortuos cū thuribulo. Cap. xviii.
A 1 Sanctis autē tuis maxima erat
exo.10.f. lux/ et horum quidem vocē ini-
mici audiebant: sed figuram non vi-
2 debant. Et quia non et ipsi eadem
passi erāt magnificabāt te: et ꝙ ante
lesi erant qꝛ non ledebātur / gratias
agebāt tibi: et vt esset differentia/ do-
exo.14.e nū petebāt. Propter quod ignis ar-
ps.77.b. dentē columnā ducē habuerunt igno-
et.104.d. te vie: et solem sine lesura boni ho-
spitij prestitisti. Digni quidē illi ca-
rere luce: et pati carcerē tenebrarum
qui inclusos custodiebāt filios tuos:
per quos incipiebat incorruptū le-
gis lumē seculo dari. Cum cogitarēt B
iustorum occidere infantes: et vno Exo.1.c.
exposito filio/ sed liberato introdu- Exo.2.b.
ctionem illorū multitudinē filiorum
abstulisti et pariter illos pdidisti in Exodi.
aqua valida. Illa enim nox ante co- 14.f.g.
gnita est a patribus nostris: vt ve-
re sciētes quibus iuramentis credi-
derunt: animequiores essent. Susce-
pta est autem a populo tuo sanitas
quidē iustorum: iniustorū aūt exter-
minatio. Sicut enim lesisti aduersa
rios nostros: sic et nos prouocans
magnificasti. Absconse enim sacrifi-
cabant iusti pueri bonorū/ et iustitie
legem in concordia disposuerunt: si-
militer et bona et mala recepturos
iustos/ patri omniū decātantes lau-
des. Resonabat autem incōueniens 10.
inimicoꝝ vox/ et flebilis audiebatur
plāctus ploratorum infantium. Si- 11.
mili aūt pena seruus cum dño affli- exodi.12.
ctus est: et popularis homo regi si- d.e.
milia passus. Similiter ergo omnes 12.
vno noīe mortis mortuos habebant
innumerabiles. Nec eīn ad sepelien 13.
dum viui sufficiebant: quoniam vno
momento que erat preclarior natio
illorū exterminata est. De omnibus 14.C
enim non credētes ꝓpter beneficia:
tūc cum primū fuit exterminiū pri-
mogenitorū, spoponderūt pplm dei
se esse. Cum enim quietū silentiū cō-
tinerēt oīa: et nox in suo cursu me-
dium iter haberet: oīps sermo tuus
dñe exiliēs de celo a regalibus sedi-
bus venit / durus debellator in me-
diam exterminii terrā ꝓsiliuit / gla-
dius acutus insimulatum imperiū
tuū portans et stans repleuit omnia
morte: et vsqꝫ ad celū attigebat stās
in terra. Tūc cōtinuo visus somnio-
rū maloꝝ turbauerunt illos: et timo-
res superuenerunt insperati. Et alius
alibi ꝓiectus semiuiuꝰ/ ꝓpter quam
mouebat causam demonstrabat mor-
tis. Visiōes enim que illos turbaue-
runt hec premonebant: ne inscii qua-
re mala patiebant/ perirent. Tetigit
aūt tunc et iustos tentatio mortis et
cōmotio in eremo facta est multitu-
dinis: sed nō diu permansit ira tua.
Properans eīn hō sine q̄rela depre- D
cari ꝓ pplis/ proferens seruitutis sue
scutū orationē et p incensum depre-

Nu.16.f. cationem allegans/restitit ire: et fi-
nem imposuit necessitati: ostendēs
quoniam tuus est famulus. Uicit au
tem turbas non in virtute corporis/
nec armatura potentia: sed verbo il-
lum qui se vexabat subiecit: iuramē-
ta parētum et testamentū cōmemo-
rās. Cum enim iam acervatim ceci-
dissent sup alterutruz mortui: inter-
stitit et amputauit ipetū: et diuisit
Exo.28.d. illaz que ad viuos ducebat viam. In
veste enim poderis quā habebat/ to-
tus erat orbis terrarum: et parentū
magnalia in quatuor ordinibus la-
pidum erant sculpta: et magnificen-
tia tua in diademate capitis illius
scripta erat. His autē cessit q exter-
minabat/et hec extimuit: erat enim
sola tentatio ire sufficiens.

¶ C.S. De interitu egyptiorū cū gau-
dio hebreorū: de ortygometra dona-
C ta ad desideriū ppl'i: q elemēta mun
di non tm̄ diuine sed et humane ser-
uiunt voluntati. Capitulum. xix.

A Impijs aūt vsq in nouissimū
sine mīa ira superuenit. Pre-
sciebat em̄ et futura illorū: qm̄
cum ipsi permisissent vt se educerēt
et cū magna solicitudine pmisissent
illos: consequebant illos penitentie
actus. Adhuc enim inter manus ha
bētes luctum et deplorantes ad mo-
numenta mortuorū: aliā sibi assum-
pserunt cogitationem inscientie: et
quos rogātes proiecerāt: hos tanq̄
fugitiuos psequebant: ducebat enim
illos ad hunc finē digna necessitas:
et horum que acciderāt cōmemora-
tionem omittebant: vt que deerant
tormentis repleret punitio: et ppl's
quidē tuus mirabiliter transiret: illi
B aūt nouam mortem inuenirent. Omis
em̄ creatura ad suū genus ab initio
refigurabatur: deseruiēs tuis prece-
ptis/ vt pueri tui custodirētur illesi.
Nam nubes castra illorū obumbra-
bat: et ex aqua q̄ ante erat/ terra ari-
da apparuit: et in mari rubro via sine
impedimēto: et cāpus germinās de
profundo nimio: per quem ois natio
trāsiuit q̄ tegebat tua manu: viden-
tes tua mirabilia et monstra. Tanq̄
enim equi depaverunt escam: et tāq̄
agni exultauerunt magnificātes te
dn̄e q liberasti illos. Memores enim
erant adhuc eorū q̄ in incolatu illorū
facta fuerāt: quēadmodum pro na-
tione aīaliū produxit terra muscas/
et p piscibus eructauit fluuius mul-
titudinem ranarum. Nouissime aūt E
viderunt nouam creaturam auium:
cum adducti concupiscentia postu-
lauerūt escas epulationis. In allo- Ex.16.a.
cutione eniz desiderij ascēdit illis de
mari ortygometra: et vexatiōes pec-
catorib' supuenerunt/ non sine illis
que ante facta erant argumētis per
vim fulminum. iuste em̄ patiebātur
sm̄ suas nequitias. Etenī detestabi-
liorem inhospitalitatem instituerūt
alij quidem ignotos non recipiebāt
aduenas: alij autem bonos hospites
in seruitutē redigebant. Et non solū
hec sed et alius quidē respectus illo-
rum erat: qm̄ inuiti recipiebāt extra-
neos. Qui aūt cū letitia receperunt
hos/ qui eisdem vsi erant iustitijs
seuissimis afflixerunt dolorib'. Per- Ge.19.c.
cussi sunt aūt cecitate sicut illi in fo-
ribus iusti cum subitaneis cooperti
essent tenebris: vnusquisq trāsitum
ostij sui querebat. In se enim elemē- D
ta dum cōuertuntur sicut in organo
qualitatis sonus immutatur: et oia
suum sonū custodiunt: vnde estima-
ri ex ipso visu certo potest. Agrestia
em̄ in aquatica cōuertebātur: et que-
cumq erant natantia/ in terra trans-
ibant. Ignis in aqua valebat supra Exo.9.c.
suam virtutem: et aqua extinguētis
nature obliuiscebat. Flamme econ- E
trario corruptibilium animaliū non
vexauerūt carnes coambulantium:
nec dissoluebant illā que facile dissol
uebatur: sicut glacies bonaz escā. In
omnib' em̄ magnificasti ppl'm tuum
dn̄e et honorasti: et non despexisti in
omni tpe et in oi loco assistens eis.

¶ Explicit liber Sapientie.

¶ Incipit prologus libri Iesu filij
Sirach/ q Ecclesiasticus appellat.

Multorū nobis et magnorū per
legē et pphetas aliosq qui
secuti sunt illos: sapiētia de-
monstrata est: in quibus oportet lau
dare israel doctrine et sapientie cau-
sa: qr nō solū ipsos loquētes necesse
est esse peritos: sed etiam extraneos
posse et discentes et scribentes doctis
simos fieri. Auus meus iesus postq̄
se amplius dedit ad diligētiā lectio-
nis legis et pphetarū: et aliorū libro-
rum qui nobis a parentibus nostris
traditi sunt: voluit et ipse scribere ali-
quid horū que ad doctrinā et sapien-

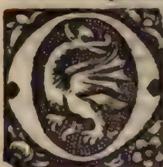
tiam pertinent: vt desiderātes disce-
re et illoꝝ periti fieri/magis magisq̃
attēdāt animo/et ↄfirmentur ad legiti-
mā vitā. Hortor itaq̃ venire vos cum
beneuolētia et attētiori studio lectio-
nē facere: et veniā habere in illis in q̄-
bus videmur sequentes imaginē sa-
piētie/et deficere in verboꝝ cōpositio-
ne. Nā deficiēt verba hebraica quan-
do fuerint translata ad alteram lin-
guam. Nō autē solum hec/sed et ipsa
lex et ꝓphete: ceteraq̃ alioꝝ librorum
nō paruā habent differentiā quando
inter se dicunt. Nā in octauo et in tri-
cesimo anno tēporib⁹ Ptolomei euer
getis regis postq̄ perueni in Egyptū:
et cum multū tēporis ibi fuissem/in-
ueni ibi libros relictos nō parue ne-
q̃ cōtēnende doctrine. Itaq̃ bonū et
necessariū putaui: et ipse aliquā adde-
re diligentiā/et laborē interpretādi li-
brum istum: et multa vigilia attuli do-
ctrinā in spacio tēporis ad illa q̄ ad
finē ducūt librū istū dare: et illis q̄ vo-
lūt animū intēdere et discere quead-
modū oporteat instituere mores q̄ s̄m
legē dn̄i ꝓposuerint vitā agere.

Explicit prologus.

Incipit liber Ecclesiasticus.

C.S. De trina sapientia dei et origi
ne eiusdē: de incarnatione verbi dei:
de laude timoris dn̄i/et q̄ iustitia gra
dus est ad sapientiam.

Capitulum. i.

A
Omnis sapien
tia a dn̄o deo
est: et cum illo
fuit semper/et
est ante euū.
Arenā maris
et pluuie gut-
tas: et dies se-
culi quis dinu
merauit? Alti-
tudinem celi et
latitudinem terre et ꝓfundum abys-
si quis dimensus est? Sapientiam dei
precedentē om̄ia quis inuestigauit?
Prior om̄i creata est sapientia: et in-
tellectus prudentie ab euo. Fons sa-
piētie verbū dei in excelsis: et ingres-
sus illius mandata eterna. Radix
sapientie cui reuelata est? et astutias
illius quis agnouit? Disciplina sa-
pientie cui reuelata est et manifesta-
ta? et multiplicationem ingressus il-
lius quis intellexit? Unus est altissi-
mus creator om̄ipotēs et rex potēs
et metuend⁹ nimis/sedēs super thro
num illi⁹ et dominās deus. Ipse crea- B
uit illā in spiritu sancto: et vidit et di-
numerauit et mensus est. Et effudit
illam super omnia opera sua: et super
omnem carnem s̄m datū suū: et pre-
bet illam diligentibus se. Timor dn̄i
gloria et gloriatio: et letitia et corona
exultationis. Timor dn̄i delectabit
cor: et dabit letitiā et gaudiū in longi-
tudinē dierum. Timenti dn̄m bene
erit in extremis: et in die defunctio-
nis sue benedicetur. Dilectio dei ho-
norabilis sapientia. Quibus autē ap
paruerit in visu: diligunt eam in vi-
sione et agnitione magnalium suo-
rum. Initium sapientie timor dn̄i: et ꝓuer. i. a.
cum fidelibus in vulua cōcreat⁹ est: et. 9. c.
et cum electis feminis gradit: et cum ps. 110. d.
iustis et fidelibus agnoscitur. Timor
domini sciētie religiositas. Religio-
sitas custodiet/et iustificabit cor: iu-
cunditatem atq̃ gaudium dabit. Ti-
menti dn̄m bene erit: et in diebus cō- C
summationis illius benedicet. Ple-
nitudo sapientie est timere deum: et
plenitudo a fructib⁹ illius. Omnē do-
mum illius implebit a generationi-
bus: et receptacula a thesauris illius.
Corona sapientie timor dn̄i/replens
pacē et salutis fructum: et vidit et di-
numerauit eā: vtraq̃ autē sunt dona
dei. Scientiam et intellectū prudētie
sapientia cōpartiet: et gloriam tenen
tium se exaltat. Radix sapientie est:
timere dn̄m et rami illius longeui.
In thesauris sapientie intellectus et
scientie religiositas: execratio autē
peccatorib⁹ sapientia. Timor domini
expellit peccatū: nam qui sine timore
est non poterit iustificari: iracundia
enim animositatis illius/subuersio il
lius est. Usq̃ in tēpus sustinebit pa-
tiens: et postea redditio iucundita- D
tis. Bonus sensus vsq̃ in tempus
abscondet verba illius: et labia mul-
torū enarrabūt sensum illius. In the
sauris sapientie significatio discipli-
ne: execratio autē peccatori cultura dei.
Fili cōcupiscens sapientiā conserua 21. q. 4. c.
iustitiā: et deus prebebit illā tibi. Sa- ois.
piētia enim et disciplina timor dn̄i: et
qd̄ beneplacitū est illi/fides et man-
suetudo: et adimplebit thesauros il-
lius. Ne sis contumax et incredibilis
timori dei: et ne accesseris ad illū du-

plici corde. Ne fueris hypocrita in cõspectu hoim: ꝛ nõ scandalizeris in labijs tuis. Attende in illis ne forte ca-
Act. 13. b. das ꝛ adducas aĩe tue inhonorationem: ꝛ reuelet deus absconsa tua: ꝛ in medio synagoge elidat te: qm̃ accessisti maligne ad dñm: ꝛ cor tuum plenum est dolo ꝛ fallacia.

¶ C. S. Accedentẽ ad seruitutem dei excitat ad iusticiam ꝛ amorẽ: ad humilitatẽ intellectũ ꝛ patientiã: timẽtes deum excitat ad credendũ: sperãdum ꝛ diligendum q̄ sperantes in se nõ cõfundit/ nõ derelinq̄t/ nõ despicit. Ve duplici corde/ ve dissolutis corde/ ve impatientia: de timẽtib⁹ deum/ ꝛ agentib⁹ penitentiam. Cap. ii.

A Fili accedẽs ad seruitutem dei sta in iustitia ꝛ in timore: ꝛ prepara animã tuã ad tẽtationẽ.
De pe. di. 2. c. si enim. Deprime cor tuũ ꝛ sustine: ꝛ inclina aurem tuam ꝛ suscipe verba intellectus: ꝛ ne festines in tẽp⁹ obductionis. Sustine sustentationes dei: coniungere deo ꝛ sustine vt crescat in nouissimo vita tua. Omne qđ tibi applicitum fuerit accipe: ꝛ in dolore sustine/ ꝛ in humilitate tua patientiã habe: qm̃ in igne ꝓbat aurum ꝛ argentum: hoies vo receptibiles in cami-
B no humiliationis. Crede deo et recuperabit te: ꝛ dirige viam tuã ꝛ spera in illum. Serua timorẽ illius: ꝛ in illo veterasce. Metuẽtes dñm sustinete misericordiã ei⁹: ꝛ nõ deflectatis ab illo ne cadatis. Qui timetis dñm credite illi: ꝛ non euacuabit merces vestra. Qui timetis dñm sperate in illum: ꝛ i oblectationẽ veniet vobis misericordia. Qui timetis dñm diligite illũ: ꝛ illuminabuntur corda vestra. Respicite filij nationes hoim: ꝛ scitote qz nullus sperauit in dño et con-
C Io. 36. fusus est. Quis eñ permãsit in mandatis eius et derelictus est? aut quis inuocauit eum/ ꝛ despexit illũ? Quoniam pius et misericors deus: et remittit in die tribulationis peccata: et protector est oĩbus exquirentibus
De apo- se in veritate. Ve duplici corde et la-
sta. c. q̄dã bijs scelestis/ ꝛ manibus malefacientib⁹/ ꝛ peccatori terrã ingredienti duabus vijs. Ve dissolutis corde qui non credũt deo: et ideo non ꝓtegentur ab eo. Ve his q̄ perdiderunt sustinentiã et qui dereliquerũt vias rectas/ ꝛ diuerterũt in vias prauas. Et quid fa-
D cietis cũ inspicere ceperit dñs? Qui

timẽt dñm nõ erũt incredibiles verbo illius: ꝛ qui diligunt illum conseruabunt verbum illius. Qui timẽt dominũ/ inquirẽt que beneplacita sunt ei: ꝛ qui diligunt eum/ replebunt lege ipsius. Qui timẽt dñm/ preparabunt corda sua: ꝛ in cõspectu illius sanctificabunt aĩas suas. Qui timent dominum custodiũt mandata illius: et patientiã habebũt vsq̄ ad inspectionẽ illius dicẽtes. Si penitẽtiam non egerimus: incidemus in manus dñi et nõ in man⁹ hominũ. Secũdum eñ magnitudinẽ ipsius. sic ꝛ misericordia illius cum ipso est.

¶ C. S. De parentib⁹ honorandis duplici honore: de benedictione ꝛ maledictione patris ꝛ matris: de mansuetudine ꝛ humilitate: de sobrietate sapientie: de malitia cordis: ꝛ de corde sapientis. Cap. iii.

Filij sapientie ecclesia iustorũ: ꝛ A
natio illorum obedientia ꝛ dilectio. Judicium patris audite filij dilecti: ꝛ sic facite vt salui sitis. Deus enim honorauit patrem in filijs: ꝛ iudicium matris exquirẽs firmauit in filios. Qui diligit deum exorabit pro peccatis et continebit se ab illis: ꝛ in oratione dierum exaudietur: ꝛ sicut qui thesaurizat/ ita ꝛ qui honorificat matrem suam. Qui honorat patrem suum iucundabit in filijs: ꝛ in die orationis sue exaudietur. Qui honorat patrem suum/ vita viuet longiore: et qui obedit patri/ refrigerabit matrẽ.
Qui timet dñm/ honorat parentes: ꝛ B
quasi dominis seruiet his qui se ge-
nuerunt. In omni opere et sermone Exo. 20. c.
et omni patientia honora patrẽ tuũ Deu. 5. b.
vt superueniat tibi benedictio a deo: mat. 15. b.
et benedictio illius in nouissimo ma- Mar. 7. b
net. Benedictio patris firmat do- ephe. 6. a.
mos filiorum: maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in cõtumelia patris tui: nõ eñ est tibi gloria sed confusio: gloria eñ hois ex honore patris sui/ et dedecus filij pater sine honore. Fili suscipe senectam patris tui: ꝛ non cõtristes eum in vita illius: ꝛ si defecerit sensu/ veniam da: ꝛ ne spernas eum in virtute tua: eleemosyna enim patris nõ erit in obliuione. Nam pro peccato matris restituet tibi bonũ: et iniustitia edificabit tibi: et in die tribulationis commemorabit tui: et sicut in sereno
glacies soluẽtur peccata tua. Quam C

male fame est qui derelinquit patrē:
et est maledictus a deo qui exaspe-
rat matrem. Fili, in mansuetudine
opera tua pfice: ⁊ super hoim gloriā
diligeris. Quanto magnus es, humi
lia te in oībus: ⁊ coram deo inuenies
Prouer.25.b. gratiam: quoniā magna potētia dei
solius/et ab humilibus honorat. Al-
tiora te ne quesieris: et fortiora te ne
scrutat⁹ fueris: sed que precepit tibi
deus illa cogita semper/⁊ in plurib⁹
operibus eius ne fueris curiosus: nō
est em̄ tibi necessariū ea que abscon-
dita sunt videre oculis tuis. In su-
peruacuis rebus noli scrutari mul-
tipliciter: ⁊ in pluribus operib⁹ eius
B nō eris curiosus. Plurima em̄ super
sensum hoim ostensa sunt tibi. Mul-
tos em̄ supplantauit suspicio illorū:
et in vanitate detinuit sensus illorū.
Cor durum habebit male in nouissi-
mo: et qui amat periculū/in illo peri-
bit. Cor ingrediens duas vias non
habebit successus: ⁊ prauum cor in il-
lis scādalizabit. Cor nequam graua-
bitur in doloribus: ⁊ peccator adiiciet
ad peccandū. Synagoge superborū
non erit sanitas/frutex enim peccati
eradicabit in illis et nō intelligetur.
Cor sapientis intelligit in sapientia:
⁊ auris bona audiet cum omni cōcu-
piscentia sapiētiā. Sapiens cor ⁊ in-
telligibile abstinebit se a peccatis: ⁊
in operibus iustitie successus habe-
Dan.4.c bit. Ignem ardentē extinguit aqua:
et eleemosyna resistit peccatis: ⁊ de⁹
ꝓspector est eius qui reddit gratiā.
Meminit in posterū: ⁊ in tēpore cas⁹
sui inueniet firmamentum.

¶ C.S. Ocul⁹ nō debet auerti a pau-
pere nec ei⁹ eleemosyna defraudari:
de mā̄suetudine ⁊ mi.a erga paupes:
de studio sapiētie ⁊ fructu studii ei⁹:
de obseruādo tēpore ad loquendū: de
certādo ꝓ iustitia: de mā̄suetudine ⁊
misericordia ad domesticos. Ca.iiij.

A Fili/eleemosynam pauperis ne
defraudes: ⁊ oclos tuos ne trā̄s
uertas a paupere. Animam esurien
tem ne despexeris: et non exasperes
pauperem in inopia sua. Cor inopis
ne afflixeris: ⁊ non protrahas da-
tum angustianti. Rogationem con-
tribulati ne abiicias: ⁊ non auertas
faciem tuam ab egeno. Ab inope ne
auertas oculos tuos propter iram:
et non relinquas querentib⁹ tibi re-
tro maledicere. Maledicentis enim
tibi in amaritudine anime exaudiet
deprecatio illi⁹: exaudiet autē eum q̄
fecit illum. Congregationi pauperū
affabilem te facito: ⁊ presbytero hu-
milia animā tuā: ⁊ magnato humilia
caput tuum. Declina pauperi sine tri
stitia aurē tuam: ⁊ redde debitū tuū/
et responde illi pacifice in mansuetu
dine. Libera eum qui iniuriam pati- B
tur de manu superbi: ⁊ non accide fe
ras in aīa tua. In iudicando esto pu
pillis misericors vt pater: et pro vi-
ro matri illorū: ⁊ eris tu velut filius
altissimi obediens: ⁊ miserebitur tui
magis q̄ mater. Sapiētia filiis suis
vitā inspirat: ⁊ suscipit exquirentes
se: ⁊ preibit in via iustitie: ⁊ qui illam
diligit/diligit vitam: ⁊ qui vigilaue-
rint ad illam/complectentur placorē
eius. Qui tenuerint illam, vitam he-
reditabunt: et quo introibit/benedi-
cet deus. Qui seruiunt ei/obsequen-
tes erunt sancto: et eos qui diligunt
illam/diligit deus. Qui audit illam/
iudicabit gentes: ⁊ qui intuetur illā
permanebit confidēs. Si crediderit
ei hereditabit illā: ⁊ erūt in cōfirma-
tione creature illorū: quoniā in tenta-
tione ambulat cū eo: et in primis eli-
git eum. Timorem et metum et pro- C
bationem inducet super illum: ⁊ cru-
ciabit illum in tribulatione doctrine
sue donec tentet eū in cogitationib⁹
suis: ⁊ credat anime illius. Et firma-
bit illum / et iter adducet directum
ad illum/et letificabit illum/et denu-
dabit absconsa sua illi: et thesauri-
zabit super illum scientiam/⁊ intelle
ctum iustitie. Si autem oberrauerit/
derelinquet eum: ⁊ tradet eum in ma
nus inimici sui. Fili/cōserua tēp⁹: et
deuita a malo. Pro aīa tua ne ꝯfun-
daris dicere verum: est enim cōfusio
adducens peccatum: et est confusio
adducens gloriam et gratiam. Ne
accipias faciē aduersus faciē tuam:
nec aduersus animā tuā mēdacium.
Ne reuerearis ꝓximum tuum in ca-
su suo: nec retineas verbum in tem-
pore salutis. Non abscondas sapien D
tiam tuā in decore suo. In lingua em̄
sapiētia dignoscit: ⁊ sensus/⁊ sciētia/
et doctrina in verbo sensati: et firma-
mentū in operibus iustitie. Non con
tradicas verbo veritatis vllo modo:
et de mēdacio ineruditionis tue con-
fundere. Non confundaris confiteri
peccā tua: ⁊ ne subiicias te oī homini

ꝓ peccato. Noli resistere ꝯtra faciē
potētꝭ: nec coneris cōtra ictum fluminis.
Pro iustitia agonizare ꝓ aīa tua
⁊ vsq ad mortē certa ꝓ iustitia/⁊ deꝯ
expugnabit ꝓ te inimicos tuos. Noli
citatꝰ esse in lingua tua: ⁊ inutilis et
remissus in operibꝰ tuis. Noli esse si-
cut leo in domo tua euertēs domesti-
cos tuos: ⁊ opprimēs subiectos tibi.
Non sit porrecta manus tua ad acci
piendum ⁊ ad dandum collecta.
¶ C.S. De nō ꝯfidēdo i diuitiis: de ti
mēdo dei vīdictā: de ꝯuersione ad pe-
nitētiā nō tardādā: de fugiēda leuita
te: de vbo dei audiēdo ⁊ prudēter ꝓ-
ferēdo ne susurro appellarꝭ. Cap. v.
A N Oli attēdere ad possessiōes ini-
quas: ⁊ ne dixeris. Est mihi suf-
ficiens vita: nihil enim proderit in
tempore vindicte ⁊ obductionis. Ne
sequaris in fortitudine tua ꝯcupiscē-
tiam cordis tui: ⁊ ne dixeris. Quomo
do potui? aut quis me subiiciet ꝓpter
facta mea? Deus enim vindicās vin
B dicabit. Ne dixeris. Peccaui et quid
mihi accidit triste? Altissimus enim
J.21.a. est patiens redditor. De propitiato
J.16.b. peccato noli esse sine metu: neq adiī
pver.x.a cias pctm sup peccatū. Et ne dicas.
Miseratio dñi magna est: multitudi-
nis peccatorꝝ meorꝝ miserebit. Mise-
ricordia enim et ira ab illo cito proxi
mant ⁊ in peccatores respicit ira il-
C lius. Non tardes conuerti ad dñm: ⁊
ne differas de die in diē. Subito enī
veniet ira illius: ⁊ in tempore vindi-
pver.11.a cte disperdet te. Noli anxius esse in
diuitiis iniustis: nō enī proderunt ti-
bi in die obductionis ⁊ vindicte. Nō
vētiles te in omnē ventum ⁊ nō eas
in omnē viam: sic enī omnis peccator
ꝓbat in duplici lingua. Esto firmꝰ in
via dñi/⁊ in veritate sensus tui ⁊ scien-
tia/⁊ ꝓsequat te verbum pacis ⁊ iusti-
tie. Esto mansuetꝰ ad audiendum ver
D bum dei vt intelligas: ⁊ cum sapiētia
ꝓfer responsum verum. Si est tibi in-
tellectus responde ꝓximo: sin autem
sit manus tua super os tuum ne ca-
piaris in verbo indisciplinato ⁊ con-
fundaris. Honor et gloria in sermo-
ne sensati: lingua vero imprudentis
subuersio est ipsius. Non appelleris
susurro in vita tua: et lingua tua ne
capiaris ⁊ confundaris. Super furē
enim est cōfusio ⁊ penitētia ⁊ denota
tio pessima super bilinguē: susurrato
ri autē odiū/⁊ inimicitia ⁊ ꝯtumelia.
Iustifica pusillū ⁊ magnū similiter.
¶ C.S. De bilingui/de elatione in co
gitatu: de aīa nequā: de sermone dul-
ci ⁊ ligua gratiosa: de amicitia va: de
amico nō permanēte: de excipienda
doctrina sapiētis: de accipiendo cōsi
lio: ⁊ inuestiganda sapientia ⁊ sequē
te vtilitate ex ea. Cap. vi.
N Oli fieri pro amico inimicus A
ꝓximo: improperiū enī ⁊ con
tumeliā malꝰ hereditabit: et
oīs peccator inuidꝰ ⁊ bilinguis. Non
te extollas in cogitatione aīe tue ve-
lut taurus: ne forte elidat virtus tua
ꝑ stultitiā: ⁊ folia tua comedat ⁊ fru-
ctus tuos perdat: ⁊ relinquaris velut
lignū aridū in eremo. Aīa enī nequā
disperdet q se habet ⁊ in gaudiū ini-
micis dat illū: ⁊ deducet in sortē im-
piorum. Uerbum dulce multiplicat
amicos ⁊ mitigat inimicos: ⁊ lingua
eucharis in bono homine abūdabit.
Multi pacifici sint tibi: ⁊ cōsiliarius
sit tibi vnꝰ de mille. Si possides ami-
cum in tētatione posside eum: ⁊ ne fa
cile credas ei teipsum. Est enim ami-
cus secundū tēpus suum: ⁊ nō ꝑma-
nebit in die tribulationis. Et est ami- J.37.
cus qui cōuertitur ad inimicitiam: et
est amicꝰ q odium ⁊ rixam ⁊ conuitia
denudabit. Est autem amicus socius B
mense: ⁊ nō permanebit in die neces
sitatis. Amicus si permanserit fixus
erit tibi quasi coequalis: et in dome-
sticis tuis fiducialiter aget. Si humi
liauerit se cōtra te: ⁊ a facie tua abscō
derit se vnanimem habebis amicitiā
bonam. Ab inimicis tuis separare: ⁊
ab amicis tuis attende. Amicus fi-
delis ꝓtectio fortis: qui autem inue-
nit illum inuenit thesaurū. Amico fi-
deli nulla est cōparatio: ⁊ non est di-
gna ponderatio auri ⁊ argenti cōtra
bonitatē fidei illius. Amicus fidelis
medicamētū vite ⁊ immortalitatis:
⁊ qui metuunt dñm/inuenient illum.
Qui timet deū eque habebit amicitiā
bonam: qm̄ ꝯm illum erit amicus il-
lius. Fili a iuuentute tua excipe do-
ctrinam: ⁊ vsq ad canos inuenies sa
pientiā. Quasi is q arat ⁊ q seminat
accede ad eā: et sustine bonos fructꝰ
illiꝰ. In opere enī ipsiꝰ exiguū labora-
bis: ⁊ cito edes de generationibꝰ illius.
Quā aspera est nimiū sapiētia indo- C
ctis hoibꝰ: ⁊ nō ꝑmanebit in illa ex-
cors. Quasi lapidis virtꝰ ꝓbatio erit
in illis ⁊ non demorabunt ꝓiicere il-

ra. Sapiētia eīn doctrine ſm nomē
eſt eius: ⁊ nō eſt multis manifeſta.
quibus aūt agnita eſt pmanet vſq
ad conſpectū dei. Audi fili ⁊ accipe
conſiliū intellectus ⁊ ne abijcias cō
ſiliū meū: iniice pedē tuū in compe-
des illius: ⁊ in torques illius collum
tuū: ſubijce humerū tuū ⁊ porta il-
lā, ⁊ ne accidieris vinculis eius. In
omni aīo tuo accede ad illā: ⁊ in oī
virtute tua cōſerua vias ei⁹. Inue-
ſtiga illā ⁊ manifeſtabit tibi ⁊ cōti-
nens fact⁹ ne derelinquas eā: in no
uiſſimis enim inuenies requiē in ea:
⁊ cōuertet tibi in oblectationem. Et
erūt tibi cōpedes eius in protectio-
nē fortitudinis ⁊ baſes virtutis ⁊ tor
D ques illius in ſtolā glorie: decor eīn
vite eſt in illa: ⁊ vincula illius alliga-
tura ſalutaris. Stola glorie indues
eā: ⁊ coronā gratulatiōis ſuppones
tibi. Fili ſi attēderis mihi diſces eā:
et ſi accōmodaueris animū tuū ſapi-
ens eris. Si inclinaueris aurē tuā
excipies doctrinā: ⁊ ſi dilexeris au-
dire ſapiēs eris. In multitudie preſ
byterorū prudentiū ſta ⁊ ſapientie
illorū ex corde coniungere vt omnē
narrationem dei poſſis audire ⁊ pro
uerbia laudis nō effugiāt a te. Et ſi
videris ſenſatū euigila ad eū: ⁊ gra
dus oſtiorū illius exterat pes tuus.
Cogitatum tuū habe in pceptis dei
⁊ in mādatis illius maxime aſſidu⁹
eſto: ⁊ ipſe dabit tibi cor et concupi-
ſcentia ſapientie dabitur tibi.

¶ C.S. De malicijs nō faciēdis: de
ſe nō iuſtificādo ⁊ primat⁹ nō qren-
do: de obediēdo: de ira dei memoran
do: qualiter ſapiēs ſe habeat ad vxo-
rē: ad amicū: ad filios: ad ſeruū: de
parentibus honorandis et ſacerdo-
tibus: de honorando deo ⁊ faciendo
oblationes: de mīa ad infirmum: de
memorandis nouiſſimis. Cpm. vij.

A Noli facere mala ⁊ non te ap-
prehendent. Diſcede ab ini-
quo ⁊ deficient mala abs te.
Fili nō ſemines mala in ſulcis iniu
ſtitie: ⁊ nō metes ea in ſeptuplū. No
li querere ab hoīe ducatū: neq a re-
ge cathedrā honoris. Nō te iuſtifi-
ces ante deū qm̄ agnitor cordis ipſe
eſt: ⁊ penes regē noli velle videri ſa-
piens. Noli qrere fieri iudex niſi va
leas virtute irrūpere iniquitates: ne for
te extimeſcas faciē potētis ⁊ ponas
ſcādalū in agilitate tua. Non pecces
in multitudine ciuitatis nec te immit
tas in populū neq alliges duplicia
peccata: nec eīn in vno eris immunis.
Noli eſſe puſillanimis in aīo tuo.
Exorare: ⁊ facere eleemoſinā ne de-
ſpicias. Ne dicas. In multitudine
munerū meorū reſpiciet deus: ⁊ of-
ferēte me deo altiſſimo mūera mea B
ſuſcipiet. Nō irrideas hominem in
amaritudine aīe: eſt eīn q̄ humiliat et
exaltat circūſpector de⁹. Noli ama-
re mendaciū aduerſus fratrē tuū:
neq in amicū ſimiliter facias. Noli
velle mētiri oīne mendaciū: aſſidui-
tas eīn illius nō eſt bona. Noli ver-
boſus eſſe in multitudine preſbyte-
rorū: ⁊ non iteres verbū in oratiōe
tua. Non oderis laborioſa opera: et
ruſticationē creatam ab altiſſimo.
Nō te reputes in multitudine indi-
ſciplinatorū. Memēto ire: quoniam
nō tardabit. Humilia valde ſpm̄ tuū:
qm̄ vindicta carnis impij ignis ⁊ ver-
mis. Noli preuaricari in amicū pe-
cuniā differentē: neq fratrē chariſ-
ſimū auro ſpreueris. Noli diſcedere
a muliere ſenſata ⁊ bona quā ſorti-
tus es in timore dñi: gratia enim ve
recundie illi⁹ ſuper aurū. Nō ledas C
ſeruū in veritate operantē neq mer
cēnarium dantē animā ſuā. Seru⁹ .ſ.33.b.
ſenſatus ſit tibi dilectus quaſi aīa
tua: non defraudes illū libertate ne
q inopē derelinquas illū. Pecora ti-
bi ſunt attende illis: ⁊ ſi ſunt vtilia
pſeuerēt apō te. Filij tibi ſunt erudi .ſ.30.b.
illos: ⁊ curua illos a pueritia eorū.
Filie tibi ſunt ſerua corpus illarū:
⁊ nō oſtēdas hilarē faciē tuā ad il-
las. Trade filiā ⁊ grande opus fece-
ris ⁊ hoī ſēſato da illā. Mulier ſi eſt
tibi ſcōm animā tuā nō proijcias il-
lā: ⁊ odibili nō credas te in toto cor-
de tuo. Honora patrē tuū ⁊ gemit⁹
mřis tue ne obliuiſcaris. Memento E.3.b.
qm̄ niſi p illos natus nō fuiſſes: ⁊ re tob. 4.a.
tribue illis quō et illi tibi. In tota
aīa tua time dñm: ⁊ ſacerdotes illi⁹
ſcrifica. In oī virtute tua dilige eū
q̄ te fecit: ⁊ miniſtros ei⁹ nō derelin
quas. Honora deū ex tota aīa tua: et D
honorifica ſacerdotes ⁊ ppurga te
cū brachijs. Da illis partē ſicut mā- Leui.2.a.
datū eſt tibi primitiarū et purgatio
nis: ⁊ de negligētia tua purga te cū
paucis. Datū brachiorū tuorū ⁊ ſa-
crificiū ſanctificationis offeres dño
initia ſanctorū: ⁊ pauperi porrige ma

num tuã vt perficiat ꝓpiciatio ⁊ be
nedictio tua. Gratia datus in cõspe=
ctu oĩs viuẽtis ⁊ mortuo nõ ꝓhibe=
as gratiã. Non desis plorãtibus in
rogatione: ⁊ cũ lugentibus ambula.
mat.25.d Non te pigeat visitare infirmuʒ: ex
13.q.2.c.i his eñ in dilectiõe firmaberꝭ. In oĩ
ecclesiasti= bus operibus tuis memorare nouis
co. sima tua ⁊ in eternũ non peccabis.
¶ C.S. De nõ litigãdo cum fortiori:
de malis vitãdis: de nõ gaudẽdo de
morte inimici: de nõ spnẽdis ꝓximis:
de non spernẽdo verba sapiẽtũ: de
voto moderãdo: de declinãdo ab ho
minibus malis. Capitulum. viii.
A 1 NOn litiges cũ homine potente:
ne forte incidas in manus illi=
.I.31.a. us. Non contendas cum viro locu=
plete ne forte econtra cõstituat litẽ
tibi: multos enim perdidit aurum ⁊
argentũ ⁊ vsq; ad cor regum exten=
dit ⁊ cõuertit. Nõ litiges cũ homĩe
linguato: ⁊ nõ strues ĩ ignẽ illius li=
gna. Nõ cõmunices homini idocto
ne male de ꝓgenie tua loquat̃. Ne
despicias hominẽ auertẽtẽ se a pec=
B cato neq; iproperes ei. memẽto quo
Job.15.b. niã omnes in corruptiõe sumus. Ne
13.q.1.c. spernas hominẽ ĩ sua senectute: ex=
i ecclesias= enim ex nobis senescũt. Noli de mor
tico. tuo inimico tuo gaudere: sciens qm̃
oẽs morimur: ⁊ in gaudiũ nolumus
venire. Ne despicias narrationem
presbyterorũ sapientium: ⁊ in ꝓuer
biis eorũ cõuersare. Ab ipsis eñ di=
sces sapientiã ⁊ doctrinã intellect⁹:
⁊ seruire magnatis sine q̃rela. Non
te pretereat narratio seniorum: ipsi
eñ didicerũt a patrib⁹ suis: quoniã
ab ipsis disces intellectũ: ⁊ in tẽpore
C 13 necessitatꝭ dabis respõsuʒ. Nõ incẽ=
das carbões peccatorꝫ arguens eos:
⁊ ne incẽdaris flãma ignis peccato
rũ illorꝫ. Ne cõtra faciẽ stes contu=
meliosi: ne sedeat quasi insidiator
ori tuo. Noli fenerari homini fortio
ri te: q; si feneraueris quasi ꝑditum
habe. Nõ spõdeas sup virtutẽ tuaʒ:
q; si spopõderis quasi restituens co=
D gita. Nõ iudices cõtra iudicem: qm̃
scdm qd iustũ est iudicat. Cũ auda=
ceꝰ nõ eas in via ne forte grauet ma=
la sua in te: ipse eñ scdm voluntateʒ
suã vadit ⁊ simul cuʒ stultitia illius
peries. Cũ iracũdo nõ facias rixã et
cũ audace nõ eas in desertũ: qm̃ q̃si
nihil est ante illũ sanguis ⁊ vbi non
est adiutoriũ elidet te. Cũ fatuis cõ=

filiũ nõ habeas: nõ eñ poterũt dili=
gere nisi que eis placẽt. Corã extra=
neo nõ facies ꝯsiliũ: nescis eñ quid
pariet. Nõ omni homini cor tuũ ma=
nifestes: ne forte inferat tibi gratiaʒ
falsam ⁊ conuitietur tibi.
¶ C.S. De vitãdis ꝑiculis pudicitie: de amico ãtiquo: de nõ zelãdo gl'iam
iniquorꝫ: de nõ frequẽtando ꝑncipẽ
ex ꝯuictu bonorꝫ: q; hõ litigiosus est
terribilis in sua ciuitate. Cpm. ix.
NOn zeles mulierẽ sinus tui ne A
ostendat super te malitiam do=
ctrine nequã. Nõ des mulieri pote=
statem anime tue: ne ingrediatur in
virtute tua ⁊ confundaris. Ne respi
cias mulierẽ multiuolã: ne forte in=
cidas in laqueos illius. Cum salta=
trice ne assiduus sis: nec audias il=
lã ne forte pereas in efficacia illius. B
Virginẽ ne cõspicias ne forte scãda
lizeris in decore illius. Ne des forni
cariis animã tuã in vllo: ne perdas
te ⁊ hereditatẽ tuã. Noli circũspice=
re in vicis ciuitatꝭ: nec oberraueris
in plateis illius. Auerte faciẽ tuam
a muliere compta: ⁊ ne circũspicias
speciẽ alienã: propter speciẽ mulie=
ris multi perierunt: ⁊ ex hoc cõcupi=
scentia quasi ignis exardescit. Ois mat.5.c.
mulier que est fornicaria quasi ster=
cus in via ab oĩbus pretereuntibus
cõculcabit̃. Specieʒ mulieris aliene
multi admirati reprobi facti sunt.
colloquiũ enim illius quasi ignis ex
ardescit. Cũ aliena muliere nõ sede
as oĩno nec accũbas cũ ea super cu=
bitũ: ⁊ nõ alterceris cũ illa in vino
ne forte declinet cor tuũ in illã ⁊ san
guine tuo labaris ĩ perditionẽ. Ne
derelinquas amicũ antiquũ: nouus
eñ nõ erit similis illi. Vinũ nouum C.
amicus nou⁹: veterascet: ⁊ cũ suaui=
tate bibes illud. Non zeles gloriã et
opes peccatoris: nõ eñ scis que fu=
tura sit illi⁹ subuersio. Non placeat
tibi iniuria iniustorũ: sciens qm̃ vsq;
ad inferos nõ placebit impius. Lõ=
ge abesto ab homĩe potestatẽ haben
te occidẽdi: ⁊ nõ suspicaberis timo=
rẽ mortis: ⁊ si accesseris ad illũ noli
aliquid cõmittere ne forte auferat
vitã tuã. Cõmunionem mortis scito D
qm̃ in medio laqueorũ ingredieris:
⁊ super dolentiũ arma ambulabis.
Secundũ virtutẽ tuã caue te a ꝓxi=
mo tuo ⁊ cũ sapiẽtib⁹ ⁊ prudẽtibus
tracta. Viri iusti sint tibi ꝯuiue ⁊ in

timore dei sit tibi gloriatio / ꝛ in sen-
su sit tibi cogitatꝰ dei / ꝛ oīs enarra-
tio tua in preceptis altissimi. In ma
g.re.3.e. nu artificū opera laudabūtur: ꝛ ꝓn-
cipes populi in sapiētia sermōis sui
in sensu vero seniorū verbū. Terri-
bilis est ī ciuitate sua hō linguosus/
et temerariꝰ ī vbo suo odibilis erit.
¶ C.S. De iudicibꝰ ꝛ regibꝰ/detesta
tio auaritie ꝛ supbie/de laude timo-
ris dñi/de suo sensato/ī labore ꝓpriū
opis nō est iactandū/de honoranda
aīa sua/de gl'ia ī tribulatione. Cꝑ.x.
A Iudex sapiēs iudicabit popu
lū suū: ꝛ pricipatꝰ sensati sta-
bilis erit. Secūdū iudicē po-
puli sic ꝛ ministri eiꝰ: ꝛ qualis rector
est ciuitatis tales ꝛ inhabitantes in
ea. Rex insipiēs ꝑdet populū suū / ꝛ
ciuitates inhabitabūtur per sensum
prudētiū. In manu dei potestas ter
re: ꝛ execrabilis oīs iniquitas gētiū
et vtilē rectorē suscitabit in tēpus su
per illā. In manu dei potestas hoīs
et sup faciē scribe imponet honorē
leui.19.c. suū. Oīs iniurie proximi ne memine
ris: ꝛ nihil agas in operibꝰ iniurie.
Odibilis corā deo est ꝛ hominibꝰ su-
23.q.7. ꝑbia: et execrabilis oīs iniq̄tas gen
cap.si de tiū. Regnū a gente in gentē trāsfer-
rebus. tur propter iniustitias ꝛ iniurias et
B contumelias: ꝛ diuersos dolos. Aua
ro autē nihil est scelestiꝰ. Quid sup-
bit terra ꝛ cinis? Nihil est iniquius:
q̄ amare pecuniā hic enim ꝛ animā
suā venalē habet: q̄m in vita sua ꝓ-
iecit intima sua. Oīs potētatus: bre-
uis vita. Languor ꝓlixior grauat me
dicū. Breuē lāguorē precidit medi-
cus: sic ꝛ rex hodie est ꝛ cras morie-
tur. Cū enim morietur homo heredita
bit serpentes ꝛ bestias ꝛ vermes. Ini
tium supbie hoīs apostatare a deo/
quoniā ab eo q̄ fecit illū recessit cor
eius: q̄m initiū oīs peccati est sup-
bia: q̄ tenuerit illā adimplebit ma-
ledictis: ꝛ subuertet eū in finē. Pro-
pterea exhonorauit dñs conuentus
malorū/ꝛ destruxit eos vsq in finē.
Sedes ducū superborum destruxit
deꝰ: ꝛ sedere fecit mites pro eis. Ra
dices gentiū supbarū arefecit deꝰ: ꝛ
C plantauit hūiles ex ipsis gentibus.
Terras gentiū euertit dñs: ꝛ ꝑdidit
eas vsq ad fundamētum. Arefecit
deus ex ipsis ꝛ disꝑdidit eos ꝛ cessa
re fecit memoriā eorū a terra. Memo-
riā supborū ꝑdidit deꝰ / et reliq̄t me-
moriā humiliū sensu. Nō est creata
hominibus superbia / neq iracūdia
nationi mulierū. Semen hominum
honorabit hoc qđ timet deum: semē
aūt hoc exhonorabit qđ preterit mā-
data dñi. In medio fratrū rector il-
lorū in honore: ꝛ qui timent dominū
erunt in oculis illius. Gloria diuitū
honoratorꝫ ꝛ pauperū timor dei est/
nō despicere hominē iustū pauperē
et nō magnificare virū peccatorē di
uitē. Magnus est iudex ꝛ potēs est D
in honore. et nō est maior illo qui ti-
met deū. Seruo sensato liberi seruiēt pue.17.
ꝛ vir prudens et disciplinatus non
murmurabit correptus ꝛ inscius nō
honorabit. Noli extollere te in faciē
do opere tuo: et noli cūctari in tem-
pore angustie. Melior est qui opera
tur ꝛ abūdat in oībus / q̄ qui gloria- pue.12.b.
tur et eget pane. Fili mi in mansue-
tudine serua animā tuā / ꝛ da illi ho-
norē secundū meritū suū. Peccātē
in animā suā q̄s iustificabit? ꝛ q̄s ho
norificabit exhonorantē animā suā? .f.19.b.
Pauper gloriatur per disciplinā ꝛ
timorē suū: ꝛ est homo qui honorifi-
catur propter substantiam suā. Qui
autē gloriatur in paupertate: quan-
to magis in substātia? Et qui gloria
tur ī substātia: paupertatē vereatur.
¶ C.S. Q8 sapiētia exaltat: non est
iudicādū ex apparētia de homīe/de
honore: de iudicio temerario: de nō
q̄rendis diuitiis q̄ deꝰ honestat pau
perem ꝛ premiatur de memoria mu
lierū in diebꝰ bonis: de cauēdis insi-
diis dolosi ꝛ pestiferi. Capitulū.xi.
S Apiētia humiliati exaltabit ca- A
put illius: ꝛ in medio magnato
rum cōsedere illū faciet. Nō laudes
virū ī specie sua: neq spernas homi
nē in visu suo. Breuis ī volatilibꝰ est
apis: ꝛ initiū dulcoris habet fructꝰ il-
liꝰ. In vestitu ne glorieris vnq̄ / nec in
die honoris tui extollaris: q̄m mirabi-
lia opa altissimi soliꝰ ꝛ gl'iosa et ab-
scōsa ꝛ inuisa opa illiꝰ. Multi tyrāni
sederūt ī throno ꝛ insuspicabilis por- 11.q.3.c.
tauit diadema. Multi potētes oppꝛes- cotim.
si sunt valide: ꝛ gl'iosi traditi sunt in 15.q.8.
manus alteror. Priusq̄ interroges ca.sciscis
ne vituperes quenq̄: ꝛ cū interroga tātibus.
ueris corripe iuste. Priusq̄ audias/ pue.18.c.
ne respōdeas verbū: ꝛ in medio ser-
monum ne adiicias loqui. De ea re
que te non molestat ne certeris / et
in iudicio peccantium ne consistas.

B Fili ne in multis sint actus tui: et si
diues fueris/ nō eris immunis a de-
licto. Si em̄ secutus fueris/ non ap-
prehendes: et non effugies si precu
curreris. Est homo laborās et festi-
nans: et dolens impius τ tanto ma-
gis non abūdabit. Est hō marcidus
egens recuperatione: plus deficiēs
virtute et abundans paupertate: et
oculus dei respexit illum in bono/ et
erexit eū ab humilitate ipsi⁹: τ exal-
tauit caput eius: et mirati sunt in il
la multi/ τ honorauerunt deū. Bona
et mala/ vita τ mors/ paupertas τ ho-
nestas a deo sunt. Sapiētia discipli-
na τ sciētia legis apud deum. Dile-
ctio τ vie bonorū apud ipsum. Error
τ tenebre peccatoribus cōcreata sunt:
qui aūt exultant in malis/ consene-
scunt in malo. Datio dei pmanet iu
stis: τ pfectus illius successus habe
C bit in eternū. Est qui locupletat par
Lu.12.c. ce agendo: et hec est pars mercedis
illi⁹ in eo qd dicit. Inueni requiē mi
hi: τ nūc manducabo de bonis meis
solus: τ nescit q tp̄s pretereat illuz:
et mors appropinquet: et relinquet
oīa aliis τ morietur. Sta in testamen-
to tuo/ et in illo colloquere: τ in ope-
re mādatoꝝ tuoꝝ veterasce. Ne mi-
reris in operibus peccatorū. Cōfide
aūt in deo: τ mane in loco tuo. Faci
le est enim in oculis dei subito hone
stare pauperē. Bñdictio dei in merce
dem iusti festinat: τ in honore ve-
loci processus illius fructificat. Ne
dicas. Quid est mihi opus: et q̄ erūt
mihi ex hoc bona? Ne dicas. Suffi-
ciens mihi sum: et quid ex hoc pessi-
J.18.d. mabor? In die bonorū ne immemor
sis malorū: τ in die maloꝝ ne imme-
mor sis bonorū: qm̄ facile est coram
deo i die obitus retribuere vnicuiq
D ſm vias suas. Malicia hore obliuio
nem facit luxurie magne: τ i fine ho
minis denudatio operū illius. Ante
mortem ne laudes hominē quemq̄
qm̄ in filiis suis agnoscitur vir. Nō
omnē hoīem inducas in domū tuā/
multe em̄ sunt insidie dolosi. Sicut
em̄ eructāt precordia fetentiū: et si-
cut perdix inducit in caueā: τ vt ca-
prea i laqueum: sic τ cor superborū/
et sicut pspector videns casum pro-
ximi sui. Bona em̄ in mala cōuertēs
insidiatur: et in electis imponet ma
culam. A scintilla enim vna augetur
ignis: τ ab vno doloso augetur san-
guis/ homo vero peccator sanguini
insidiatur. Attende tibi a pestifero/
fabricat enim mala: ne forte iducat
sup te subsannationem i perpetuū.
Admitte ad te alienigenā/ τ subuer
tet te in turbine: et abalienabit te a
viis propriis.

¶ C. S. De discretione dādi eleemo-
synam/ de amicis et inimicis diffici
le cognoscendis. Capitulum. xij.

Si bene feceris/ scito cui feceris A
τ erit gratia i bonis tuis mul-
ta. Benefac iusto/ et inuenies retri-
butionem magnam: et si nō ab ipso
certe a dño. Nō est enim ei bene qui
assiduus est i malis et eleemosinas
non danti: qm̄ τ altissimus odio ha-
bet peccatores et misertus est peni
tentibus. Da misericordi/ τ ne susci
pias peccatorē: et impiis τ peccato-
ribus redde vindictam/ custodiens
eos in diem vindicte. Da bono τ non
receperis peccatorem. Benefac hu- B
mili: et non dederis impio. Prohibe
panes illi dare: ne in ipsis potentior
te sit: nā duplicia mala inuenies in
oībus bonis que cūq feceris illi: qm̄
et altissimus odio habet peccatores
et impiis reddet vindictā. Nō agno
scitur in bonis amicus: τ nō abscon
ditur in malis inimicus. In bonis
viri inimici illius: in tristitia τ i ma
licia illius amicus agnitus est. Nō
credas inimico tuo i eternum: sicut
em̄ eramētum eruginat nequitia il-
lius. Et si humiliat⁹ vadat curuus:
adiice animū tuū/ et custodi te ab il- C
lo. Non statuas illum penes te/ nec
sedeat ad dexterā tuā/ ne conuersus
stet in loco tuo: ne forte cōuersus in
locū tuū inquirat cathedram tuā: et
in nouissimo cognoscas verba mea/
et in sermonibus meis stimuleris.
Quis miserebit incantatori a serpē
te percusso: τ oībus qui appropiāt be-
stiis: sic τ qui comitat cum viro ini-
quo: τ obuolutus est in peccatis ei⁹.
Una hora tecū pmanebit: si aūt de-
clinaueris/ nō supportabit te. In la D
biis suis indulcat inimicus τ in cor-
de suo insidiatur vt subuertat te in fo
ueam. In oculis suis lachrymatur
inimicus: τ si inuenerit tp̄s/ non sa-
tiabitur sanguine: τ si incurrerint ti
bi mala/ inuenies eū illic priorem: τ
quasi adiuuans suffodiet plantas
tuas. Caput suum mouebit et plau-
det manu: et multa susurrans com-

mutabit vultum suum.
¶ Ca. S. Non est habenda societas
cum diuitibus et superbis / qualiter
diuites precipiunt pauperib⁹ / et mul
tis adulantur. Capitulum. xiii.
A Qui tetigerit picē / inquinabi
tur ab ea: et qui communica
uerit supbo / induet superbiā.
Pondus super se tollit: qui honestio
ri se communicat. Et ditiori te ne so
cius fueris. Quid communicabit ca
cabus ad ollā? qñ enim se colliserint
confringet. Diues iniuste egit ⁊ freme
bit: paup autē lesus tacebit. Si lar
gitus fueris assumet te: et si non ha
bueris / derelinquet te. Si habes con
uiuet tecū et euacuabit te: et ipse non
dolebit sup te. Si necessarius illi fue
ris supplantabit te: ⁊ subridēs spem
dabit: narrans tibi oīa bona ⁊ dicet.
Quid opus est tibi? Et confundet te
in cibis suis / donec te exinaniat bis
et ter: et in nouissimo deridebit te.
Postea videns derelinquet te: et ca
B put suum mouebit ad te. Humiliare
deo: et expecta manus eius. Attende
ne seductus in stulticia humilieris.
Noli esse humilis in sapiētia tua: ne
humiliat⁹ in stulticia seducaris. Ad
uocatus a potentiore discede: ex hoc
enī magis te aduocabit. Ne improb⁹
sis: ne impingaris: et ne longe sis
ab eo / ne eas in obliuionem. Ne reti
neas ex equo loqui cum illo: nec cre
das multis verbis illius. Ex multa
enī loquela tentabit te / ⁊ subridēs in
terrogabit te de absconditis tuis. Im
mitis anim⁹ illi⁹ conseruabit verba
tua: et nō parcet de malitia / et de vin
C culis. Caue tibi / et attende diligēter
auditui tuo: qm̄ cū subuersione tua
ambulas. Audiēs vero verba illa q̄si
in somnis vide: et vigilabis. Omni vi
ta tua dilige deū: ⁊ inuoca illū in salu
te tua. Omne animal diligit simile si
.J.17.b. bi: sic et oīs homo proximū sibi. Ois
caro ad similē sibi coniūgetur: et oīs
hō simili sui sociabitur. Sicut cōmu
nicabit lup⁹ agno aliqñ / sic peccator
iusto. Que communicatio scō homi
ni ad canem? aut q̄ pars bona diuiti
3.re.6.a. ad pauperem? Venatio leonis ona
ger i eremo: sic et pascua diuitū sunt
pauperes. Et sicut abominatio est su
perbo humilitas: sic et execratio diui
D tis paup. Diues cōmotus confirma
tur ab amicis suis: humilis autē cum
ceciderit / expellet et a notis. Diuiti

decepto multi recuperatores: locut⁹
est supba: et iustificauerunt illū. Hu
milis decept⁹ est / insup et arguit: lo
cut⁹ est sensate: et nō est dat⁹ ei locus.
Diues locut⁹ est / et oēs tacuerunt: et
verbū illi⁹ vsq3 ad nubes perducent:
paup locutus est / et dicunt. Quis est
hic? Et si offenderit / subuertūt illum.
Bona est substantia / cui nō est peccatū
in cōscientia: et nequissima paupertas in
ore impii. Cor hois immutat faciem il
lius: siue in bono / siue in malo. Vesti
gium cordis boni / et faciem bonā dif
ficile inuenies: et cum labore.
¶ C. S. De eo q̄ non offendit vbo / de
testat pestē auaricie: monet bñfacere
offerendo deo / et dare / et memorari /
quoniā mors nō tardat / de btitudine
viri morātis in sapientia. Cap3. xiiii.
B Beatus vir qui non est lapsus A
verbo ex ore suo: et non est sti
mulat⁹ in tristicia delicti. Fe
lix q̄ nō habuit animi sui tristitiā / et
non excidit a spe sua. Viro cupido et
tenaci / sine ratione est substantia / et
hoi liuido ad q̄d aurū? Qui aceruat
ex aīo suo iniuste / aliis congregat: et
in bonis illi⁹ ali⁹ luxuriabit. Qui si
bi neq̄ est / cui alii bonus erit? et non
iocūdabit in bonis suis. Qui sibi in
uidet / nihil est illo nequi⁹: et hec red
ditio est malitie illius: et si bene fece
rit: ignoranter / et nō volēs fecit: ⁊ in
nouissimo manifestat malitiam suā.
Neq̄ est ocul⁹ liuidi / ⁊ auertēs faciē B
suam: et despiciens animā suā. Insa Pro.27.d.
tiabilis oculus cupidi in parte iniq̄
tatis: nō satiabit donec cōsumat are
faciēs aiam suā. Ocul⁹ malus ad ma
la: et nō satiabit pane indigens: ⁊ in
tristitia erit super mensam suā. Fili
si habes benefac tecū: et deo dignas
oblatiōes offer. Memor esto quoniā
mors non tardat / et testamentū in
ferorū q2 demonstratū est tibi: testa
mentū enī hui⁹ mūdi morte morief.
Ante mortē bñfac amico tuo: et fm
vires tuas exporrigens da pauperi.
Nō defrauderis a die bono: et parti
cula boni doni nō te pretereat. Nōne C
aliis relinq̄s dolores ⁊ labores tuos? 3.4.a.
In diuisione sortis da / ⁊ accipe: et iu To.4.b.
stifica animā tuā. Ante obitū tuum
opare iustitiā / qm̄ non est apud infe
ros inuenire cibū. Ois caro sicut fe esa.40.b.
nū veterascet: et sicut foliū fructifi Jaco.1.b.
cans in arbore viridi. Alia generan 1.Pe.1.a.
tur / et alia deiiciuntur: sic generatio

carnis et sanguinis: alia finit, et alia
nascitur. Omne opus corruptibile in
fine deficiet: et qui illud operatur ibit
cum illo. Et omne opus electum iusti
ficabitur: et qui operatur illud hono-
rabitur in illo. Beatus vir q̄ in sapiē-
tia sua morabitur: et qui in iustitia sua
meditabitur: et i sensu cogitabit circum
D spectionē dei. Qui excogitat vias il-
lius in corde suo: et in absconditis suis
intelligens, vadēs post illā quasi in-
vestigator: et in viis illius consistens:
qui respicit per fenestras illius, et in
ianuis illius audiens: q̄ requiescit iux-
ta domum illius: et in parietibus il-
lius figens palum. Statuet casulam
suam ad manus illius: et requiescēt
in casula illius bona per eum, statuet
filios suos sub tegmine illius: et sub
ramis eius morabitur, protegetur sub
tegmine illius a fervore: et in gloria
eius requiescet.
¶ C.S. Laus viri timentis deum: q̄
bona nostra a deo sunt: mala nostra
non sunt vilipēdenda. Capitulū. xv.
A Qui timet deum, faciet bona: et
qui cōtinens est iustitie appre-
hendet illā: et obviabit illi quasi ma-
ter honorificata: et quasi mulier a vir
ginitate suscipiet illum. Cibabit illū
pane vite et intellectus: et aqua sa-
pientie salutaris potabit illum. Et fir
mabitur in illo et non flectetur: et cōti
nebit illū et nō cōfundet: et exaltabit
illū apud proximos suos: et in medio
ecclesie aperiet os eius. Et adimple-
bit illū spū sapiētie et intellectus, et
B stola glorie vestiet illū. Iucūditatem
3.6.d. et exultationem thesaurizabit super
illū: et nomine eterno hereditabit illū.
Homines stulti nō apprehendent illā:
et homines sensati obviabūt illi. Homines
stulti nō videbūt eā: longe enim abest
a superbia et dolo. Viri mēdaces nō
erunt illius memores: et viri veraces
invenientur in illa: et successum habe-
bunt usque ad inspectionē dei. Nō est
speciosa laus in ore peccatoris: q̄m a
C deo profecta est sapiētia. Sapientie
enim dei astabit laus: et in ore fideli
abundabit: et dominator dabit eam illi.
Nō dixeris, per deum abest: que enim
odit ne feceris. Nō dicas: ille me im-
planavit: non enim necessarii sunt ei
homines impii. Omne execramentum erro
ris odit dñs: et nō erit amabile timē-
tibus deū. Deus ab initio constituit
hominem: et reliquit illū in manu consilii sui.

Adiecit mādata et precepta sua: si vo-
lueris mādata conservare: conservabūt mat.19.c.
te: et in perpetuū fidem placitam con-
servare. Apposuit tibi aquā et ignē: ad D
quod volueris porrige manū tuam.
Ante hominem vita et mors bonum et Hie.21.c.
malū. Quod placuerit ei dabitur illi:
q̄m multa sapiētia dei, et fortis in po
tentia, videns oēs sine intermissione.
Oculi dñi ad timētes eū: et ipse agno-
scit oēm operā hominis. Nemini manda- ps.33.c.
vit impie agere: et nemini dedit spatiū Heb.4.c.
peccādi: nō enim concupiscit multitu-
dinem filiorū infidelium et inutilium.
¶ C.S. Non iocūdandū de filiis im-
piis: de igne vitionis domini: sicut in
uno ita et in multis. Capitulum. xvi.
A Ne iucunderis in filiis impiis,
si multiplicentur: nec oblecteris
super ipsos, si non est timor
dei in illis. Non credas vite illorū: et
ne respexeris in labores eorū. Melior
est enim unus timēs deum, q̄ mille fi-
lii impii. Et utile est mori sine filiis: q̄
relinquere filios impios. Ab uno sen-
sato inhabitabitur patria: et a tribus im- .J.21.b.
piis deseretur. Multa talia vidit ocu-
lus meus: et fortiora his audivit au-
ris mea. In synagoga peccantium ex-
ardebit ignis: et in gente incredibili
exardescet ira. Non exoraverūt pro
peccatis suis antiqui gigātes q̄ destructi
sunt confidentes sue virtuti: et non pe-
percit peregrinationi illorū: sed percus- B
sit eos et execratus est eos pre super-
bia verbi illorū. Non misertus est il-
lis gentē totā perdens: et extollentē
se in peccatis suis. Et sicut sexcenta
milia peditū, qui congregati sunt in
duritia cordis sui: et si unus fuisset
cervicatus, mirū si fuisset immunis: 3.5.b.
misericordia enim et ira est cū illo. Potēs est
exoratio, et effundēs iram secūdum mi-
sericordiam suam: sic correptio illius
hominem secūdum opera sua iudicat. Non
effugiet in rapina peccator: et non re
tardabit sufferentia misericordiā fa
cientis. Omnis misericordia faciet lo-
cum unicuique secūdum meritū ope-
rum suorum: et secūdum intellectū pere-
grinationis ipsius. Nō dicas, a deo
abscōdar: et ex summo quis mei me-
morabitur: in populo magno nō agno-
scar. Que est enim anima mea in tam C
immēsa creatura? Ecce celum et celi
celorū: abyssus et universa terra: et q̄
in eis sunt in conspectu illius cōmo-
vebuntur: montes simul et colles et

fundamēta terre: et cum cōspexerit
illa deus/tremore concutient. ► Et
in oibus his insensatū est cor..et om-
ne cor intelligit ab illo: et vias illius
quis intelligit: et procellam quam nec
oculus videbit hominis? Nā pluri-
ma illius opera sunt in absconsis: sz
opera iustitie eius quis enunciabit
aut quis sustinebit? Longe enim est
testamentū a quibusdam: et interro
gatio hominū i consummatione est.
Qui minoratur corde cogitat inania: et
vir imprudens et errans cogitat stul
ta. Audi me fili/et disce disciplinam
sensus: et in verbis meis attende in
D corde tuo. Et dicam in equitate di-
sciplinam: et scrutabor enarrare sa-
pientiam. Et in verbis meis attende
in corde tuo: et dico in equitate spiri
tus virtutes quas posuit deus in ope-
ra sua ab initio: et in veritate enun-
cio scientiā eius. In iudicio dei ope-
ra eius ab initio: et ab institutione
hominū ipsorū distinxit partes illo-
rum: et initia eorū in gentibus suis.
Ornauit in eternum opera illorum:
nec esurierunt/nec laborauerunt: et
non destiterūt ab operibus suis. Unus
quisq; proximū sibi nō angustiabit vs
q; in eternum. Nō sis incredibilis ver
bo illius. Post hec deus in terrā re-
spexit: et impleuit illā bonis suis. A-
nima autem omnis vitalis denuncia-
uit ante faciem ipsius: et ipsa iterum
reuersio illorum.

¶ C.S.Q.d nullus a cognitiōe dei abs-
cōdit: q eū hoiem creauit pnatiōes
distinxit et rectores dedit: sine intermis-
siōe ad eos respicit: d eleemosyna: de
pnia et ōfessiōe nō tardāda. Cap. xvii.

A
Gen.1.d. Deus creauit de terra hominem
2.b.5.a. et scdm imaginem suam fecit
illum. Et iterum conuertit illum in
ipsam: et scdm se vestiuit illum virtu
te. Numerum dierum et tempus de-
dit illi: et dedit illi potestatem eorū
que sunt super terraz. Posuit timorē
illius super omnem carnē/et domi-
natus est bestiarum et volatilium.
Gen.2.d. Creauit ex ipso adiutoriū simile sibi
cōsiliū/et linguā/et oculos/et aures/
et cor dedit illis excogitandi: et disci
plina intellectus repleuit illos. Crea-
uit illis scientiā spiritus: et sensu im-
pleuit cor illorū: et mala et bona ostē
dit illis. Posuit oculum ipsorum su-
per corda illorum ostēdere illis ma-
gnalia operū suorū: ut nomen sctificā-
tionis collaudēt: et gloriari i mirabili-
bus illius: ut magnalia enarrent ope
rū eius. Addidit illis disciplinā/et le- B
gē vite hereditauit illos. Testamen-
tum eternum cōstituit cū illis: et iu-
stitiā et iudicia sua ostendit illis. Et
magnalia honoris eius vidit oculus
illorū/et honorem vocis audierunt au
res illorū: et dixit illis. Attendite ab
oi iniquo. Et mandauit illis vnicuiq;
de proximo suo. Uie illorum coram il
lo sunt semper: et non sunt abscōse ab
oculis ipsius. In vnāquāq; gentē pre
posuit rectorez: et pars dei israel facta
est manifesta. Et oia opera illorū ve-
lut sol i cōspectu dei: et oculi eius sine
intermissione inspicientes in vijs eorum.
Non sunt absconsa testamenta pro-
pter iniquitatē illorū: et oēs iniquitates
eorū i conspectu dei. Eleemosyna vi- C
ri quasi sacculus cū ipso/et gratiam .f.29.c.
hois quasi pupillā cōseruabit: et postea
resurget. Et retribuet illis retributio-
nem/vnicuiq; in caput ipsorū et con
uertet i inferiores partes terre. Pe-
nitentibus autē dedit viam iustitie: Act.3.d.
et confirmauit deficientes sustinere:
et destinauit illis sortem veritatis.
Cōuertere ad dñz/et relinq peccā tua
Precare añ faciē dñi: et minue offēdicu
la. Reuertere ad dñm: et auertere ab
iniustitia tua: et nimis odito execra-
tionē: et cognosce iustitias et iudicia
dei: et sta in sorte ppositionis: et ora-
tionis altissimi dei. In partes vade
seculi sci/cū viuis et dātibus confes
D sionē deo. Non demoreris in errore
impiorū/ ► ante mortem confitere.
A mortuo quasi nihil perit confessio.
Confiteberis viuens: viuus et sanus de pe.dis.
confiteberis: et laudabis deum/et glo 1.§.hoc
riaberis in miserationibus illius. Quam idē.et ca.
magna mia dñi: et ppitiatio illius con voluisset.
uertētibus ad se? Nec eñ oia pñt esse
in hoibus: qm non est immortalis filius
hois: et i vanitate malitie placuerūt.
Quid lucidius sole et hic deficiet? Aut
qd nequius/qm qd excogitauit caro et san
guis et hoc arguet: Uirtutē altitudinis
celi ipse ōspicit et oēs hoies terra et cinis.

¶ Ca.S. De magnalibus dei et hois
miseria erga proximū: de danda elee
mosyna sine verbo malo: de preuidē-
do et memorādo iudicio: de oratione
et continentia anime. Capitulum. xviii.

Qui viuit in eternum: creauit
oia simul. Deus solus iustifica- A
bitur: et manet inuictus rex Gen. 6.a.

in eternũ. Quis sufficit enarrare ope-
ra illius? Quis enim investigabit ma-
gnalia eius? Virtutẽ autem magnitu-
dinis eius quis enũciabit? aut quis ad-
iiciet enarrare misericordiam eius? Nõ est mi-
nuere/neq; adiicere: nec est invenire
magnalia dei. Cũ cõsummaverit hõ
tũc incipiet: et cũ quieverit/operabit.
Ps. 89. a. Quid est hõ? et quę est gratia illius? et quid
est bonũ? aut quid neq̃ illius? Numerus
dierũ hoim (ut multum) centum anni:
quasi gutte aq̃ maris deputati sunt: et
D sicut calculus arene/sic exigui anni
in die evi. Propter hoc patiens est
deus in illis: et effundet sup eos misericordiam
suã. Vidit presumptionẽ cordis eorum
quoniam mala est/et cognovit subversio-
nem illorũ/quoniam neq̃ est. Ideo adim-
plevit propitiationẽ suã in illis: et ostẽ-
dit eis viam equitatis. Miseratio hois
circa proximũ suum: misericordia autem dei super
oẽm carnẽ. Qui misericordiam habet: docet
et erudit quasi pastor gregem suum.
Miseretur excipiens doctrinã misera-
tionis/et qui festinat in iudiciis eius.
Fili/in bonis nõ des querelã: et in oĩ
dato nõ des tristitiã verbi mali. Nõ-
ne ardorẽ refrigerabit ros? sic et ver-
bum melius/q̃ datũ. Nõne ecce ver-
bũ super datũ bonũ? et utraq; cum ho-
mine iustificato. Stultus acriter im-
E properabit: et datus indisciplinati ta-
bescere facit oculos. Ante iudicium
para iustitiã tibi: et ante q̃ loquaris
disce. Ante languorẽ adhibe medici-
nã: et ante iudiciũ interroga teipsum
et in cõspectu dei invenies propitiatio-
nẽ. Ante lãguorẽ humilia te: et in tẽ-
26. q. 2. sic pore infirmitatis ostẽde cõversatio-
vive. nem tuã. Nõ impediaris orare sem-
Lu. 18. a. per: et ne verearis usq; ad mortẽ iusti-
1. Thessa- ficari: quoniam merces dei manet in eter-
loni. 5. d. nũ. Ante oratioñẽ prepara aĩam tuam:
et noli esse quasi hõ qui tentat deum.
Memẽto ire in die cõsummationis:
S. 7. b. et tempus retributiõis in cõversatio-
ne faciei. Memento paupertatis in tẽ-
D pore abundãtie: et necessitatẽ paup-
S. 11. c. tatis in die divitiarum. A mane usq; ad
vesperã immutabit tẽpus: et hec oĩa
citata in oculis dei. Homo sapiens i
omnibus metuit/et in diebus delictorũ
attendet ab inertia. Ois astutus agno-
scit sapientiã: et invenienti eam dabit
cõfessionẽ. Sensati in verbis et ipsi
sapiẽter egerunt/et intellexerunt veri-
tatẽ et iustitiã: et imploraverunt pro-
Ro. 13. d. verbia et iudicia. Post concupiscen-

tias tuas non eas: et a voluntate tua
avertere. Si prestes aĩe tue concupi-
scẽtias eius: faciet te in gaudiũ ini-
micis tuis. Ne oblecteris in turbis 47. di. c. virum.
nec in modicis: assidua enim est com-
missio illorũ. Ne fueris mediocris in
contẽtione ex fenore: et nõ est tibi ni-
hil in sacculo: eris enim invidus aĩe tue.
¶ C. S. De vino/et luxuria/et loqua-
citate: de discretiõe habẽda in verbis:
de differẽtia habenda sapientie divi-
ne et humane: de hoie cognoscendo:
de correptione sine ira. Capĩm. xix.
Operarius ebriosus non locuple- B
tabitur: et qui spernit modica pau-
latim decidet. Vinũ et mulieres apo-
statare faciunt sapientes: et arguẽt
sensatos: et qui se iungit fornicariis/
erit neq̃. Putredo et vermes heredi-
tabunt illum: et extolletur in exem-
plum maius: et tolletur de numero
aĩa eius. Qui credit cito/levis corde
est et minorabitur: et qui delinquit in aĩam
suam/insuper habebitur. Qui gau- D
det iniquitate/denotabitur: et qui odit cor-
reptionẽ/minuetur vita: et qui odit
loquacitatẽ/extinguit malitiã. Qui S. 10. d.
peccat in animã suam penitebit: et qui
iucundatur in malitia/denotabitur. Ne
iteres verbũ neq̃ et durum: et nõ mi-
noraberis. Amico et inimico noli nar-
rare sensum tuũ: et si est tibi delictum
noli denudare: audiet enim te/et cu-
stodiet te: et quasi defendẽs peccatũ
odiet te: et sic aderit tibi semper. Au-
disti verbũ adversus proximũ tuum:
cõmoriatur in te/fidẽs quoniam nõ te
dirũpet. A facie verbi parturit fatu-
us: tanq̃ gemitus partus infantis.
Sagitta infixa femori canis: sic ver- Le. 19. d.
bum in corde stulti. Corripe amicum mat. 18. b.
ne forte non intellexerit et dicat. Nõ Lu. 17. a.
fecit: aut si fecerit: ne iterum addat fa- C
cere. Corripe proximum/ne forte nõ
dixerit: et si dixerit: ne forte iteret.
Corripe amicum: sepe enim fit com-
missio: et nõ omni verbo credas. Est
qui labitur lingua sua/sed non ex ani-
mo. Quis est enim/qui non delique-
rit in lingua sua? Corripe proximum
ante q̃ cõmineris. et da locum timo-
ri altissimi: quia ois sapientia timor
dei: et in illa timere deũ: et i omni sa-
piẽtia dispositio legis. Et non est sa- D
pientia nequitie disciplina: et nõ est
cogitatus peccatorũ prudẽtia. Est pru-
dẽtie nequitia/et ipsa execratio: et est
insipiens/qui minuitur sapientia. Me

Melior est homo qui minuitur sapientia
et deficiens sensu in timore dei: quam qui
abundat sensu: et transgreditur legem
altissimi. Est solertia certa: et ipsa ini-
qua. Et est qui emittit verbum cer-
tum enarrans veritatem. Est qui nequi-
ter humiliat se/et interiora eius ple-
na sunt dolo. Et est iustus qui se ni-
mium submittit a multa humilitate:
et est iustus qui inclinat faciem suam
et fingit non videre se quod ignora-
B tum est. Et si ab imbecillitate virium
vetetur peccare/si invenerit tempus
malefaciendi, malefaciet. Ex visu co-
gnoscitur vir: et ab occursu faciei co-
gnoscitur sensatus. Amictus corpo-
ris/et risus dentium/et ingressus ho-
minis enunciant de illo. Est correptio
mendax in ira contumeliosi: et est iu-
dicium/quod non probatur esse bonum
et est tacens/et ipse est prudens.

¶ C. S. De correptione et correpti pe-
nitentia: de tacente et loquace: de dato
sapientis: de gratia et dato fatui: de falsa
presumptione: de mendacio: de sapientia
placente magnatis: de donis non ac-
cipiendis: de sapientia abscondita. Cap. xx.

A Quam bonum est arguere, quam
irasci: et confitentem in ora-
tione non prohibere. Concupi-
scentia spadonis devirginavit iuven-
culam: sic qui facit per vim iudicium
iniquum. Quam bonum est correptum
manifestare penitentiam: sic enim ef-
fugies voluntarium peccatum. Est ta-
cens qui invenitur sapiens: et est odi-
bilis/qui procax est ad loquendum.
Est autem tacens/non habens sen-
sum loquele: et est tacens/sciens tem-
pus apti temporis. Homo sapiens
tacebit usque ad tempus: lascivus au-
tem et imprudens non servabunt tem-
B pus. Qui multis utitur verbis: le-
det animam suam: et qui potestatem sibi
assumit iniuste odietur. Est processio
in malis viro indisciplinato: et est in-
ventio in detrimentum. Est datum quod
non est utile: et est datum/cuius retri-
butio duplex. Est propter gloriam
minoratio: et est qui ab humilitate le-
vabit caput. Est qui multa redimat
modico precio: et restituens ea in se-
ptuplum. Sapiens in verbis seipsum
amabilem facit: gratie autem fatuorum
effundentur. Datus insipientis non erit
utilis tibi: oculi enim illius septem-
plices sunt. Exigua dabit/et multa
improperabit: et apertio oris illius
inflammatio est. Hodie feneratur quis/
et cras expetit: et odibilis est homo
huiusmodi. Fatuo non erit amicus: et non
erit gratia in bonis suis. Qui enim C
edunt panem illius: false lingue sunt.
Quoties et quanti irridebunt eum?
Neque enim quod habendum erat directo
sensu distribuit: similiter et quod non erat
habendum. Lapsus false lingue quasi
qui in pavimento cadens: sic casus
malorum festinanter veniet. Ho-
mo acharis/quasi fabula vana: et in
ore indisciplinatorum assidua erit.
Ex ore fatui reprobabitur parabola:
non enim dicit illam in tempore suo. Est qui ve-
tatur peccare pre inopia: et in requie
sua stimulabitur. Est qui perdet animam
suam pre confusione: et ab imprudenti
persona perdet eam: persone autem acceptio-
ne perdet se. Est qui pre confusione pro-
mittit amico: et lucratus est eum ini-
micum gratis. Opprobrium nequam D
in homine mendacium: et in ore indiscipli-
natorum assidue erit. Potior est fur quam
assiduitas viri mendacis: perditionem
autem ambo hereditabunt. Mores ho-
minum mendacium sine honore: et confu-
sio illorum cum ipsis sine intermissio-
ne. Sapiens in verbis producet se-
ipsum: et homo prudens placebit ma-
gnatis. Qui operatur terram suam: inal- Prover. xii.
tabit acervum frugum: et qui operatur iu- b. et 28. c.
stitiam: ipse exaltabitur: qui vero placet Exo. 23. a.
magnatis: effugiet iniquitatem. Xe- Deut. 16. d.
nia et dona excecant oculos iudicum: et
quasi mutus in ore avertit correptio- J. 41. c.
nes eorum. Sapientia absconsa et thesau-
rus invisus: que utilitas in utrisque?
Melior est qui celat insipientiam suam: quam
homo qui abscondit sapientiam suam.

¶ C. S. De peccatis non cumulandis sed
fugiendis: de audaci lingua heretici:
de consummatione et via peccantium: de fa-
tuo et sapiente alternatim: de maledi-
cente diabolum et susurrone. Cap. xxi.

Fili: peccasti? non adiicias iterum: A
sed et de pristinis deprecare ut 3. 5. b.
tibi dimittantur. Quasi a fa-
cie colubri fuge peccata: et si accesse-
ris ad illa: suscipient te. Dentes leo-
nis: dentes eius: interficientes animas
hominum. Quasi romphea bis acuta omnis
iniquitas: plage illius non est sanitas.
Objurgatio et iniurie annullabunt
substantiam: et domus que nimis lo-
cuples est annullabitur superbia. Sic
substantia superbi eradicabitur. Depreca-
tio pauperis ex ore usque ad aures eius

perueniet:et iudiciũ festinato aduē-
niet illi. Qui odit correptionē: vesti-
gium est peccatoris:et qui timet deũ
B cõuertet ad cor suum. Notus a lõge
potēs lingua audaci:et sensatus scit
labi se ab ipso. Qui edificat domum
suã impendijs alienis: quasi q̄ colli-
J.16.a. 18 git lapides suos in hyeme. Stuppa
collecta synagoga peccantiũ:et con-
summatio illorũ flamma ignis. Uia
peccantiũ cõplãnata lapidib⁹: ꝛ in fi-
ne illoꝝ inferi et tenebre ꝛ pene. Qui
custodierit iustitiam continebit sen-
sum eius. Consummatio timoris dei
sapientia et sensus. Non erudietur qui
non est sapiens in bono. Est aũt insi-
pientia q̄ abundat in malo:ꝛ non est
sensus vbi abũdat amaritudo. Sciē-
tia sapientis tanq̄ inundatio abun-
dabit:et consiliũ illius sicut fons vi-
te ꝑmanet. Cor fatui quasi vas con-
fractum: et oēm sapiētiã nõ tenebit.
C Uerbũ sapiens quodcunq̄ audierit
J.13. scius laudabit / et illud adijciet: au-
diuit luxuriosus/et displicebit illi/et
ꝓijciet illud post dorsum suũ. Nar-
ratio fatui quasi sarcina in via: nam
in labijs sensati inuenietur gratia. Os
prudẽtis queritur ĩ ecclesia:et verba
illius cogitabũt ĩ cordib⁹ suis. Tanq̄
domus exterminata / sic fatuo sapiē-
tia:et sciẽtia insensati inenarrabilia
verba. Compedes in pedibus stulto
doctrina:et quasi vincula manuũ su-
per manũ dexterã. Fatuus in risu ex-
altat vocem suã: vir aũt sapiens vix
D tacite ridebit. Ornamẽtum aureum
prudẽti doctrina : et q̄si brachiale in
brachio dextro. Pes fatui facilis in
domũ ꝓximi:et homo peritus ↄfun-
detur a persona potentis. Stultus a
fenestra respiciet in domum:vir aũt
eruditus foris stabit. Stultitia hois
auscultare per ostiũ: et prudens gra-
uabitur cõtumelia. Labia imprudẽn-
tium stulta narrabunt: verba autem
prudentium statera ponderabũtur.
In ore fatuorũ cor illorũ: et in corde
sapiẽtũ os illorũ. Dũ maledicit im-
pius diabolũ: maledicit ipse animaꝫ
Iude.1.c. suã. Susurro coinquinabit aiam suã et
in oĩbus odietur: ꝛ q̄ ꝑmãserit odiosus
erit: tacit⁹ et sensatus honorabitur.

¶ Ca. S. De lapidatiõe pigri: de filio
et filia fatua / discernẽdũ q̄d ꝛ q̄b⁹ sit
ꝓdicãduꝫ / de luctu mortui / de rugitu
fatui: de nõ loquẽdo multũ cũ fatuo
et q̄ amicitiã soluẽt ↄuitia. Cap. xxij.

In lapide luteo lapidat⁹ est pi- A
ger / et oēs loquẽtur sup aspēr-
nationēꝫ illi⁹. De stercore boũ
lapidatus est piger: ꝛ ois qui tetige-
rit eum / excutiet manus suas. Cõfu-
sio patris est de filio indisciplinato:
filia aũt fatua in deminoratiõe fiet.
Filia prudens hereditas viro suo:
nã que confundit / in ↄtumeliã fit ge-
nitoris. Patrẽ ꝛ virum cõfundit au-
dax: et ab impijs non minorabit: ab
B vtrisq̄ autẽ inhonorabit. Musica in
luctu importuna narratio: flagella ꝛ
doctrina in omni tpe sapientia. Qui
docet fatuũ quasi qui cõglutinat te-
stam. Qui narrat verbũ non audien-
ti: quasi qui excitat dormiẽtẽ de gra-
ui somno. Cũ dormiẽte loquitur / qui
enarrat stulto sapiẽtiã: ꝛ in fine nar-
rationis dicit. Quis est hic? Supra B
mortuũ plora / defecit enim lux ei⁹: et J.38.b.
supra fatuũ plora / defecit eniꝫ sensus.
Modicum plora supra mortuuꝫ: qm̃
requieuit. Nequissimi eniꝫ nequissi-
ma vita / super mortẽꝫ fatui. Luctus
mortui septem dies: fatui aũt et im-
pij oēs dies vite illorũ. Cuꝫ stulto ne
multũ loquaris: et cum insensato ne
abieris. Serua te ab illo vt nõ mole- J.12.c.
stiã habeas: et nõ coinquinaberis in
pctõ illius. Deflecte ab illo / et inue-
nies requiem: ꝛ non accidiaberis in
stultitiã illi⁹. Sup plũbum q̄d grauā-
bitur: et q̄d illi aliud nomẽ q̄ fatu⁹?
Arenam et salem ꝛ massam ferri fa- ꝓuerbio.
cilius est ferre q̄ hoiem imprudẽn- 27.a.
tem et fatuũ ꝛ impiũ. Sicut loramẽ-
tum ligneũ colligatũ in fundamẽto
edificij nõ dissoluet: sic et cor ↄfirma-
tum in cogitatiõe consilij. Cogitatus C
sensati in oi tpe vel metu non depra-
uabitur. Sicut ornat⁹ arenosus
in pariete limpido: et .. sicut pali in
excelsis: ꝛ cementa sine impẽsa posi-
ta cõtra faciẽ venti nõ ꝑmanebunt:
sic et cor timidũ in cogitatione stul-
ti cõtra impetũ timoris non resistet.
Cor trepidum in cogitatione fatui /
omni tpe nõ metuet: sic et q̄ in prece-
ptis dei ꝑmanet semp. Pungẽs ocu-
lum deducit lachrymas: et qui pun-
git cor profert sensum. Mittens la-
pidem in volatilia deijciet illa: sic et
qui cõuiciatur amico / dissoluit ami-
citiã. Ad amicũ et si ꝓduxeris gla-
dium nõ desperes. est eniꝫ regressus
ad amicum. Si aperuerit os triste /
non timeas. est eñ cõcordatio: excep-

pro conuitio et improperio et super-
bia/et mysterii reuelatione et plaga
dolosa:in his oĩbus effugiet amicus.
D Fidẽ posside cũ amico ĩ paupertate
illi⁹:vt ꝛ in bonis illi⁹ leteris. In tẽ-
pore tribulationis illi⁹ ꝑmane illi fi-
delis: vt et ĩ hereditate illi⁹ cohere-
sis. Ante ignẽ camini vapor et fum⁹
ignis inaltatur: sic et ante sanguinẽ
maledicta/ꝛ ꝯtumelie ꝛ mine. Ami-
cũ salutare nõ ꝯfundaris. A facie il-
lius nõ me abscondã:et si mala mihi
euenerint ꝑ illũ sustinebo. Oĩs q̃ au-
diet: cauebit se ab eo. Quis dabit
P.140.a. ori meo custodiam: et sup labia mea
signaculũ certũ/ vt non cadam in ip-
sis/et lingua mea perdat me?
¶ C.S. Orõ cõtra supbiã/gulã/ ꝛ lu-
xuriã:de iuratione:de blasphemia:et
de indisciplinata loq̃la:de trib⁹ gñibus
pctõꝝ:de ꝯfutatiõe hoĩs volẽtis pec-
care:de miẽis pctis cõcurrẽtib⁹ ĩ adu-
lterio:de laude tioris dñi. Ca.xxiij.
A Domine pater et dominator vi-
te mee:ne derelinquas me ĩ co-
gitatu/ꝛ ꝯsilio eorũ: nec sinas me ca-
dere in illa exprobratione. Quis sup
ponit in cogitatu meo flagella: et in
corde meo doctrinã sapiẽtie:vt igno
rationib⁹ eoꝝ nõ parcãt mihi:et non
appareant delicta eoꝝ:ꝛ ne adincre-
scãt ignorãtie mee:ꝛ multiplicentur
delicta mea/ꝛ pctã mea abundẽt: et
incidã in ꝯspectu aduersarioꝝ meo-
rũ/et gaudeat inimic⁹ me⁹? Dñe pr̃/
ꝛ de⁹ vite mee:ne derelinquas me in
cogitatu illorũ. Extollẽtiam oculorũ
meoꝝ ne dederis mihi:ꝛ oẽ desideriũ
auerte a me. Aufer a me ventris cõ-
cupiscentias: et concubitus concu-
piscentie ne apprehẽdant me:et ani
me irreuerẽti et infrunite ne tradas
me. Doctrinã oris audite filij: et qui
custodierit illam / non periet labiis
suis: nec scandalizabitur in operi-
bus nequissimis. In vanitate sua
apprehẽdetur peccator:et superbus
et maledictus scandalizabitur in il-
B lis. Iurationi non assuescat os tuũ:
multi enim casus in illa. Nomina-
tio vero dei nõ sit assidua in ore tuo
et nominibus sanctorum nõ admi-
scearis: quoniam nõ eris immunis
ab eis. Sicut enim seruus interro-
gatus assidue: a liuore non minui-
tur: sic omnis iurãs et nominans in
J.17.b. toto a peccato non purgabitur. Vir
multũ iurans implebitur iniquita-

te:et non discedet a domo illius pla-
ga. Et si frustrauerit fratrẽ delictum
illius super ipsum erit: et si dissimu-
lauerit delinquet dupliciter: et si in-
uacuũ iurauerit non iustificabitur.
replebitur enim retributione domus
illi⁹. Est et alia loq̃la contraria mor-
ti:non inueniatur in hereditate iacob.
Etenim a misericordib⁹ oĩa hec aufe-
rentur: et in delictis non volutabun-
tur. Indisciplinate loquele non as-
suescat os tuũ:est enim in illa verbũ
peccati. Memento patris et matris
tue: in medio enim magnatorũ con-
sistis. ne forte obliuiscatur te de⁹ in
cõspectu illorũ: et assiduitate tua in
fatuat⁹ improperiũ patiaris et ma-
luisses non nasci ꝛ diem natiuitatis
tue maledicas. Homo assuet⁹ in ver- 1.Regũ.
bis improperii:in oĩbus diebus suis 16.b.
nõ erudietur. Duo gña abundant in C
pctis: ꝛ tertiũ adducit irã et ꝑditio-
nem. Anima calida quasi ignis ar-
dens nõ extinguitur donec aliqd glu-
tiat:ꝛ homo nequã in ore carnis sue
non desinet donec incendat ignem.
Homini fornicario oĩs panis dul-
cis:nõ fatigabit transgrediens vsq3
ad finem. Omnis homo qui trans-
greditur lectum suũ contemnens in Esa.29.c.
animã suã et dicẽs. Quis me videt?
tenebre circundant me et parietes
cooperiunt me et nemo circunspicit
me:quẽ vereor?delictorũ meorũ non
memorabitur altissimus. Et non in-
tellexit quoniã omnia videt oculus
illius: quoniam expellit a se timorẽ
dei huiusmodi homis timor et oculi
hominũ timentes illũ: et non cogno
uit quoniam oculi dñi multo plus lu-
cidiores sunt super solem circũspici-
entes oẽs vias hominum et profun-
dum abyssi et hominũ corda intuen-
tes in absconditas partes. Domino D
eñ deo ante q̃ crearẽtur omnia sunt
agnita: sic ꝛ post perfectum respicit
omnia. Hic in plateis ciuitatis vin-
dicabitur quasi pullus equinus fu-
gabitur: ꝛ vbi nõ sperabit apprehen-
detur. Et erit dedecus omnib⁹ eo q
non intellexerit timorẽ domini. Sic
et mulier omnis relinquens virum
suũ et statuens hereditatẽ ex alieno
matrimonio. Primo enim in lege al-
tissimi incredibilis fuit. ꝛ secũdo vi-
rũ suũ dereliquit. tertio in adulterio
fornicata est: ꝛ ex alio viro filios sta-
tuit sibi. Hec in ecclesiam adduce-

tur: et in filios eius respicietur. Non
tradent filii eius radices: et rami ei⁹
nō dabūt fructum. Derelinquent in
maledictum memoriā eius: et dede-
cus illi⁹ non delebitur. Et agnoscent
qui derelicti sunt / quoniā nihil me-
lius est q̄ timor dei: et nihil dulcius
q̄ respicere in mandatis dn̄i. Gloria
magna est sequi dn̄m: lōgitudo enim
dierum assumetur ab eo.

C. L.S. De laude sapientie: dicit sa-
pientia se ex ore altissimi prodisse:
enarrat que fecerit: de requie quam
inuenit. Capitulum. xxiiii.

Sapientia laudabit aiam suā:
et i deo honorabitur: et in me-
dio ppl'i sui gloriabit: et in ec-
clesiis altissimi aperiet os suū: et in
cōspectu virtutis illi⁹ gloriabitur: et
in medio ppl'i sui exaltabit: ꝛ in ple-
nitudine sancta admirabit: et i mul-
titudine electorū habebit laudem: et
inter benedictos benedicetur dicēs.
Ego ex ore altissimi prodiui: primo-
genita ante omnē creaturā. Ego feci
in celis vt oriretur lumē indeficiens
et sicut nebula texi omnē terrā. Ego
in altissimis habitaui: et thron⁹ me⁹
in columna nubis. Gyrum celi cir-
cuiui sola: et profundum abyssi pe-
netraui: ꝛ in fluctib⁹ maris ambula-
ui: ꝛ in oī terra steti. Et in oī pplo et
in oī gente primatū habui: et omniū
excellētium et humiliū corda virtu-
te calcaui: et in his oīb⁹ requiē que-
siui: et in hereditate eius morabor.
Tunc precepit et dixit mihi creator
omnium: ꝛ qui creauit me requieuit
in tabernaculo meo / et dixit mihi.
In iacob inhabita / et in israel here-
ditare: et in electis meis mitte radi-
ces. Ab initio et ante secula creata
sum / ꝛ vsq ad futurū seculū nō desi-
nam: ꝛ in habitatione sancta coram
ipso ministraui. Et sic in sion firma-
ta sum / et in ciuitate sanctificata si-
militer requieui: ꝛ in hierusalē pote-
stas mea. Et radicaui in pplo hono-
rificato / et in partes dei mei heredi-
tas illius: ꝛ in plenitudine sanctorū
detentio mea. Quasi cedrus exalta-
ta sum in libano / et quasi cypressus
in monte sion: quasi palma exalta-
ta sum in cades: et quasi plātatio ro-
se in hiericho. Quasi oliua speciosa
in campis: et quasi platanus exalta-
ta sum iuxta aquā in plateis. Sicut
cinnamomū et balsamum aromati-

zans odorem dedi / quasi myrrha ele- De sacra
cta dedi suauitatem odoris: et quasi vnct. ca.
storax et galbanus et vngula et gut- v nico.
ta: et quasi libanus nō incisus vapo-
raui habitationem meā: et quasi bal-
samum nō mixtum odor meus. Ego C
quasi terebinth⁹ extendi ramos me-
os: et rami mei honoris et grē. Ego
quasi vitis fructificaui suauitatem
odoris: et flores mei fructus hono-
ris ꝛ honestatis. Ego mater pulchre
dilectionis et timoris et agnitionis
et sancte spei. In me gratia omnis
vie ꝛ veritatis: in me oīs spes vite et
virtutis. Transite ad me oēs qui cō-
cupiscitis me: et a generationibus
meis adimplemini. Spūs enim me⁹
sup mel dulcis: et hereditas mea su-
per mel ꝛ fauū. Memoria mea in ge-
neratione seculorum. Qui edūt me
adhuc esurient: et q̄ bibūt me adhuc Joā.6.d.
sitient. Qui audit me nō confundet:
et qui operant in me non peccabūt.
Qui elucidant me vitā eternā habe-
bunt. Hec oīa liber vite et testamen-
tum altissimi: et agnitio veritatis.
Legem mandauit moyses in prece-
ptis iustitiarū: et hereditatē domui
iacob / ꝛ israel promissiones. Posuit Gen̄.2.b.
dauid puero suo excitare regem ex
ipso fortissimū: et in throno honoris
sedētem in sempiternū. Qui implet
quasi phison sapientiā: ꝛ sicut tigris
in dieb⁹ nouorū. Qui adimplet quasi
euphrates sensum: qui multiplicat
quasi iordanis in tpe messis. Qui iosue.3.c.
mittit disciplinā sicut lucē et assistēs D
q̄si geon in die vindemie. Qui pfecit
primus scire ipsam: et infirmior nō in
uestigabit eā. A mari eniz abūdabit
cogitatio ei⁹: ꝛ cōsiliū illius in abys-
so magna. Ego sapientia effudi flu-
mina. Ego quasi trames aq̄ immen-
se de fluuio. Ego quasi fluuius do- al's quasi
rix: et sicut aqueductus exiui de pa- diorix a
radiso. Dixi / Rigabo hortum meum flumine.
plātationum: et inebriabo prati mei
fructum. Et ecce factus est mihi tra-
mes abundans: et fluuius meus ap-
propinquauit ad mare: qm̄ doctrinā
quasi antelucanū illumino oibus: et
enarrabo illam vsq ad lōginquum.
Penetrabo omnes inferiores partes
terre: et inspiciā oēs dormientes: et
illuminabo oēs sperātes in domino.
Adhuc doctrinaz quasi prophetiam
effundam / et relinquā illam querēti-
bus sapientiā: et nō desinā in proge-

I.33.c. tileo illoꝝ vsq in eũ sanctũ. Videte
qñ nõ solum mihi laboraui: sed oib⁹
exquirentibus veritatem.
¶ C.S. De tribus que placent deo: de
de trib⁹ que odit: de nouẽ insuspicabi
lib⁹: ⁊ de decimo maxime: de malicia
mulieris nequam. Cap. xxv.
A In tribus placitum est spũi
meo: que sunt probata coram
deo et hoĩbus / concordia fra
trum / ⁊ amor proximoꝝ / ⁊ vir / ⁊ mu
lier bene sibi consentiẽtes. Tres spe
cies odiuit aĩa mea ⁊ aggrauor valde
aĩe illoꝝ: pauperem superbum / ⁊ diui
tem mendacem / ⁊ senem fatuum et
insensatum. Que in iuuẽtute tua nõ
congregasti: quomodo in senectute
tua inuenies? Quam speciosum cani
ciei iudiciũ: ⁊ presbyteris cognosce
re consilium? Quã speciosa vetera
nis sapiẽtia: ⁊ gloriosis intellectus
et cõsilium? Corona senũ multa peri
tia: et gloria illoꝝ timor dei. Nouem
insuspicabilia cordis magnificaui:
et decimũ dicã in lingua hoĩbus. Ho
B mo qui iocundatur in filiis: viuens ⁊
videns subuersionem inimicoꝝ suo
rum. Beatus qui habitat cum mulie
re sensata: ⁊ qui lingua sua nõ est la
psus: ⁊ qui non seruiuit indignis se.
I.14.d. Beatus qui inuenit amicũ verum: ⁊
qui enarrat iustitiam auri audienti.
Quã magnus qui inuenit sapiẽtiam
⁊ scientiam: sed nõ est super timentẽ
dñm. Timor dei super oĩa se superpo
suit. Beatus homo cui donatũ est ha
bere timorẽ dei. Qui tenet illum cui
assimilabit? Timor dei initium dile
ctionis eius: fidei autẽ initiũ agglu
C tinandum est ei. Ois plaga tristitia
cordis est: ⁊ ois malitia nequitia mulie
ris. Et omnẽ plagã ⁊ nõ plagã vide
bit cordis: ⁊ omnẽ nequitiã ⁊ nõ neq
tiam mulieris: ⁊ omnẽ abductũ ⁊ nõ
obductũ odientium: ⁊ omnẽ vindictã
⁊ nõ vindictam inimicoꝝ. Nõ est ca
put nequius super caput colubri: et
non est ira super iram mulieris. Com
Pro.21.c. morari leoni ⁊ draconi placebit: q̃
habitare cum muliere nequam. Ne
quitia mulieris immutat faciem ei⁹
et obcecabit vultũ suum tanq̃ vrsus:
et quasi saccũ ostendit in medio pxi
moꝝ. Ingemuit vir eius: ⁊ audiens
suspirauit modicũ. Breuis oĩs mali
tia super malitiã mulieris: sors pec
D catoꝝ cadat super illam. Sicut ascen
sus arenosus in pedibus veterani: sic
mulier linguata homini quieto. Ne
respicias in mulieris speciem: ⁊ non
concupiscas mulierem a specie. Mu
lieris ira: ⁊ irreuerentia ⁊ cõfusio ma
gna. Mulier si primatũ habeat: con
traria est viro suo. Cor humile et fa
cies tristis: et plaga mortis mulier
nequã. Manus debiles: et genua dis
soluta mulier que non beatificat vi
rum suum. A muliere initium factũ Gen.3.b.
est peccati: ⁊ per illam oẽs morimur.
Non des aque tue exitum nec modi 1.Regũ
cum: nec mulieri nequã veniam pro 14.c.
deundi. Si non ambulauerit ad ma
num tuam: confundet te in cõspectu
inimicorum. A carnib⁹ tuis abscide
illam: ne semper te abutatur.
¶ C.S. De laude mulieris bone: de
timore trium: ⁊ quarto de muliere ze
lotypa ⁊ ebriosa: de filia de duobus
mouentibus tristitiam: ⁊ tertio mo
uente iram: de duobus speciebus peri
culosis. Cap. xxvi. A
Mulieris bone beatus vir: nume
rus enim annorũ illoꝝ duplex.
Mulier fortis oblectat virum suum:
et annos vite illius in pace imple
bit. Pars bona / mulier bona: in par
te bona timentium deum dabitur vi
ro pro factis bonis: diuitis autem et
pauperis cor bonum in omni tẽpore:
vultus illoꝝ hilaris. A trib⁹ timuit B
cor meũ: ⁊ in quarto facies mea me
tuit. Delaturã ciuitatis / ⁊ collectio
nem populi / ⁊ calumniam mendacẽ
super mortem oĩa grauia. Dolor cor
dis ⁊ luct⁹ mulier zelotypa. In mu
liere zelotypa flagellũ lingue omni
bus communicans. Sicut boum iu
gum quod mouetur: ita et mulier nequã.
Qui tenet illam quasi qui apprehen
dit scorpionem. Mulier ebriosa ira
magna ⁊ contumelia: ⁊ turpitudo il
lius non tegetur. Fornicatio mulie I.42.b.
ris in extollentia oculoꝝ: ⁊ in palpe
bris illius agnoscetur. In filia non
auertẽte se firma custodiã: ne inuen
ta occasione abutatur se. Ab oĩ irreue
rentia oculoꝝ eius caue: ⁊ ne mire
ris si te neglexerit. Sicut viator si C
tiens ad fontẽ os aperiet: ⁊ ab omni
aqua proxima bibet: ⁊ cõtra omnẽ pa
lum sedebit: ⁊ contra omnẽ sagittam
aperiet pharetram donec deficiat.
Gratia mulieris sedule delectabit
virum suum: ⁊ ossa illius impingua
bit. Disciplina illius datum dei est.
Mulier sensata et tacita non est im

mutatio erudite anime. Gratia super
gratiam mulier sancta et pudorata.
Omnis autem ponderatio nō est di-
gna continētis aie. Sicut sol oriens in
mundo in altissimis dei: sic et mulieris
bone species in ornamentum domus
eius. Lucerna splēdens super cande
labrū sanctum: et species faciei super
D etatem stabilem. Columne auree su-
per bases argenteas: et pedes firmi
super plantas stabilis mulieris. Fun-
damēta eterna supra petrā solidam:
et mādata dei in corde mulieris san-
cte. In duobus contristatū est cor meum:
et in tertio iracundia mihi aduenit.
Vir bellator deficiēs per inopiam: et
vir sensatus cōtemptus: et qui trans-
greditur a iustitia ad peccatū/deus
parauit eum ad rompheā. Due spe-
cies difficiles et periculose mihi ap-
paruerunt. Difficile exuitur negocians
a negligentia: et non iustificabitur cau-
po a peccatis labiorum.

¶ C.S. De paupertate volente ditari: de
venditore: de vbo timoris dñi: de pba-
tione hois et cognitione cordis: de se-
quēdo iustitiā: de incōstātia stulti: de
tēperātia vbi: de nō iuratione: de nō
reuelādis arcanis amici: de perditio
ne amici: quod impius machinat malū
qd redit in ipsum. Cap. xxvii.

A 1 Propter inopiā multi deliquē-
runt: et qui querit locupletari
auertit oculū suum. Sicut in
medio cōpaginis lapidū palus figi-
tur: sic et inter medium venditionis et
emptionis angustiabitur peccatis.
Conteretur cum delinquente delictū.
Si non in timore dñi tenueris te in-
stanter: cito subuertetur domus tua.
De pe. di. 3. c. si enī. Sicut in percussura cribri remanebit
pulueris: sic aporia hois in cogitatu il-
lius. Uasa figuli probat fornax: et
hoies iustos temptatio tribulationis.
Sicut rusticatio de ligno ostēdit fru-
ctum illius: sic verbū ex cogitatu cor-
dis hois. Ante sermonem non lau-
des virū: hec enī temptatio est hoim.
B Si sequaris iustitiam apprehendes
illā: et indues q̄si poderē honoris et
inhabitabis cū ea: et proteget te in sem
piternū: et in die agnitiōis inuenies
firmamētū. Uolatilia ad sibi similia
cōueniunt: et veritas ad eos qui ope-
rantur illam/reuertet. Leo venatio-
ni insidiatur semper: sic peccata ope
rantibus iniquitates. Homo sanctus
in sapientia manet sicut sol: nā stul-
tus sicut luna mutatur. In medio in-
sensatorū serua verbum tempori: in
medio autē cogitantiū assiduus esto.
Narratio peccantium odiosa: et ri- S.23.b.
sus illorū in delictis peccati. Loque-
la multum iurans/horripilationem
capiti statuet: et irreuerentia ipsius
obturatio aurium. Effusio sangui-
nis in rixa superborū: et maledictio
illorum auditus grauis. Qui denu-
dat arcana amici/fidem perdit: et nō
inueniet amicū ad animū suum. Di- C
lige proximum: et coniungere fide cum
illo. Qd si denudaueris absconsa il-
lius: non persequeris post eum. Si-
cut enī homo qui perdit amicū suum:
sic qui perdit amicitiam proximi sui.
Et sicut qui dimittit auem de manu
sua: sic qui dereliquisti proximum tuum. et
non eum capies. non illum sequaris:
quoniam lōge abest. effugit enī quasi
caprea de laqueo: quoniam vulnera-
ta est anima eius. Ultra eum nō po-
teris colligare: et maledicti est cōcor-
datio. Denudare autem amici myste-
ria desperatio est aie infelicis. An-
nuens oculo fabricat iniqua: et nemo Prouer. 6.b
eum abiiciet. In conspectu oculorum
tuorum conculcabit os suum: et super
sermones tuos admirabitur. Nouissi-
me autē peruertet os suum: et in ver- D
bis tuis dabit scandalum. Multa au-
diui et non coequaui ei/et dñs odiet il-
lum. Qui in altum mittit lapidem/su-
per caput eius cadet: et plaga dolosa
dolosi diuidet vulnera. Et qui foueā
fodit/incidet in eam: et qui statuit la- Prouer.
pidem proximo suo offendet in eo: et 26.d.
qui laqueum alii ponit/peribit in il- Eccl. 10.b
lo. Facienti nequissimum consilium
super ipsum deuoluetur: et non agno-
scet vnde adueniat illi. Illusio et im-
properium superborum: et vindicta si-
cut leo insidiabitur illi. Laqueo peri-
bunt qui oblectantur casu iustorum:
dolor autem consumet illos antequā
moriantur. Ira et furor vtraque execra
bilia sunt: et vir peccator continens
erit illorum.

¶ C.S. De nō querēda vindicta sed
remittenda offensa: de vitiis lingue:
et de periculis eius. Cap. xxviii.

Qui vindicari vult/a domino in- 1 A
ueniet vindictam: et peccata il- Deu. 32.d
lius seruans seruabit. Relinque pro- Ro. 12.d.
ximo tuo nocenti te: et tunc deprecan- Mat. 6.b
ti tibi peccata soluentur. Homo ho- Mar. 11.c
mini reseruat irā: et a deo querit me-

delam. In hominem similem sibi nō
habet misericordiam: et de peccatis
suis deprecatur? Ipse dum caro sit/
reseruat iram: ⁊ propitiationem pe-
tit a deo? quis exorabit pro delictis il-
lius? Memento nouissimorum: et de-
sine inimicari. Tabitudo enim ⁊ mors
imminent in mandatis eius. Memo-
rare timorem dei: ⁊ non irascaris ꝓ-
ximo. Memorare testamentum altis-
simi: et despice ignorantiam proxi-
B mi. Abstine te a lite ⁊ minues pecca-
ta: homo enim iracundus incendit li-
tem: ⁊ vir peccator turbabit amicos:
⁊ in medio pacem habentium immit-
tit inimicitiam. Secundum enim li-
gna syluę/sic ignis exardescit: ⁊ ſm
virtutem hominis/sic iracundia illi⁹
erit: ⁊ ſm substantiam suam exalta-
bit iram suam. Certamē festinatum
incēdit ignem: ⁊ lis festinans effun-
dit sanguinem/et lingua testificans
adducet mortē. Si sufflaueris: quasi
ignis exardebit: ⁊ si expueris super
illam/extinguetur. Utraq; ex ore ꝓ-
ficiscuntur. Susurro et bilinguis ma-
ledictus: multos enim turbauit pa-
cem habētes. Lingua tertia multos
commouit: et dispersit illos de gente
in gentem: ciuitates muratas diuitū
C destruxit: ⁊ domos magnatorum ef-
fodit. Uirtutes populorum concidit:
et gentes fortes dissoluit. Lingua ter-
tia mulieres viratas eiecit: et priua-
uit illas laboribus suis. Qui respicit
illā non habebit requiem: nec habe-
bit amicum in quo requiescat. Flagel-
li plaga liuorē facit: plaga autē lin-
gue comminuet ossa. Multi ceciderunt
runt in ore gladii: sed non sic quasi q
interierūt per linguā suam. Beatus
qui tectus est a lingua nequam: qui
in iracūdia illius non transiuit: ⁊ qui
nō attraxit iugum illius: ⁊ in vincu-
lis eius non est ligatus. Iugum enim
illius iugū ferreum est: et vinculum
illius vinculū ereum est. Mors illius
mors nequissima: ⁊ vtilis poti⁹ infer-
nus q̄ illa. Perseuerantia illius non
D permanebit: sed obtinebit vias iniu-
storum: in flamma sua nō comburet
iustos. Qui derelinquūt dominū/in-
cident in illam ⁊ exardebit in illis/⁊
non extinguetur: ⁊ immittetur in illos
quasi leo: ⁊ quasi pardus ledet illos.
Sepi aures tuas spinis: et linguam
nequam noli audire: ⁊ ori tuo facito
ostia: ⁊ seras auribus tuis. Aurū tuū
et argētū tuū cōfla: ⁊ verbis tuis facito
stateram: ⁊ frenos ori tuo rectos: ⁊ at-
tende ne forte labaris in lingua: ⁊ ca-
das in cōspectu inimicorū insidiātiū ti-
bi: ⁊ sit casus tu⁹ insanabilis in mortē.

¶ C. S. De pecunia comodanda ⁊ fe-
nore: de danda eleemosyna: de fide-
iussore heretico: de frugalitate ⁊ ho-
spitalitate. Cap. xxix.

Qui facit misericordiam/fenera- A
tur proximo suo: et qui preua-
let manu/mandata seruat. Fenera-
re proximo tuo in tempore necessita-
tis illius: et iterum redde proximo in
tempore suo. Confirma verbum et fi-
deliter age cum illo: et in omni tem-
pore inuenies quod tibi necessarium
est. Multi quasi inuentionem estima-
uerunt fenus: et prestiterunt mole-
stiam his qui se adiuuerunt. Donec
accipiant/osculantur manus dan-
tis: et in promissionibus humiliant
vocem suam. Et in tempore redditio-
nis postulabit tempus: et loquetur
verba tedii et murmurationum/et
tempus causabitur. Si autem potue-
rit reddere/aduersabitur. Solidi vix B
reddet dimidium ⁊ computabit illud
quasi inuentionem: sin autem frauda-
bit illum pecunia sua: ⁊ possidebit il-
lum inimicum gratis: ⁊ cōuitia ⁊ ma-
ledicta reddet illi: ⁊ pro honore ⁊ be-
neficio reddet illi contumeliā. Multi
non causa nequitie nō fenerati sunt:
sed fraudari gratis timuerūt. Uerū-
tamē sup humilē animo fortior esto:
⁊ ꝓ eleemosyna nō trahas illū. Pro-
pter mādatum assume pauperē: ⁊ ꝓ-
pter inopiam eius ne dimittas eum
vacuum. Perde pecuniam propter J.17.c.
fratrem ⁊ amicum: ⁊ non abscondas
illam sub lapide in perditionē. Pone
thesaurum tuum in preceptis altissi-
mi: ⁊ proderit tibi magis q̄ aurū. Con-
clude eleemosynam in corde paupe- C
ris: ⁊ hec ꝓ te exorabit ab omni ma- Tob.4.b
lo. Eleemosyna viri quasi sacculus
cum ipso: et gratiā hōis quasi pupil- S.17.c.
lum conseruabit: ⁊ postea resurget: ⁊
retribuet illis retributionē vnicuiq;
in caput illorum. Super scutum po-
tentis: ⁊ super lanceā aduersus inimi-
cum tuum pugnabit. Uir bonus fidē
facit proximo suo: et qui perdiderit
confusionē derelinquet sibi. Gratiam
fideiussoris ne obliuiscaris: dedit enim
pro te animam suam. Repromissorē
fugit peccator ⁊ immūdus. Bona re-

promissoris sibi adscribit peccator:
et ingratus sensu derelinquit liberã-
tem se. Uir repromittit de proximo suo:
et cũ pdiderit reuerentiã/ derelinquet
ab eo. Repromissio nequissima mul-
tos perdidit diligentes: et commouit
illos quasi fluct^9 maris. Uiros poten-
tes gyrans migrare fecit: et vagati
D sunt in gentibus alienis. Peccator
transgrediẽs mãdatũ dñi incidet in
promissionẽ nequã: et q conat multa
agere incidet in iudicium. Recupe-
ra pximũ fm virtutẽ tuã: et attende
J.39.c. tibi ne incidas. Initiũ vite hoīs aq̃ et
panis et vestimentum: et domus pro-
tegens turpitudinem. Melior est vi-
ctus pauperis sub tegmine asserũ q̃
epule splendide i peregre sine domi-
cilio. Minimum pro magno placeat
tibi: et improperium peregrinationis
non audies. Uita nequam hospitan-
di de domo in domum: et vbi hospita-
bit non fiducialiter aget nec aperiet
os. Hospitabit et pascet et potabit in-
gratos: et adhuc amara audiet. Trãsi
hospes et orna mensam: et que in ma-
nu habes ciba ceteros. Exi a facie ho
noris amicorum meorum: necessitu-
dine domus mee hospitio mihi fact^9
est frater. Grauia hec homini haben-
ti sensum. Correptio domus et impro-
perium feneratoris.

¶C.S. De disciplina filioꝝ: de bono
sanitatis q melior est mors q̃ vita
amara: de sapiẽtia abscõdita: de iocũ
ditate cordis et tristitia. ¶Ca.xxx.

E A Qui diligit filium suum assiduat
puer.13. illi flagella vt letetur in nouissi-
b.et.32.b. mo suo/ et non palpet proximorum
ostia. Qui docet filium suum/ lauda-
bit in illo: et in medio domesticorum/
in illo gloriabit. Qui docet filiũ suũ
in zelum/ mittit inimicum: et in me-
dio amicorũ gloriabitur in illo. Mor-
tuus est pater ei^9: et quasi nõ est mor-
tuus. similẽ enĩ reliqt sibi post se. In
vita sua vidit/ et letatus est in illo: in
obitu suo non est cõtristatus/ nec cõ-
fusus est coram inimicis. Reliqt enĩ
defensorẽ domus contra inimicos: et
B amicis reddentẽ gratiã. Pro anima-
bus filiorũ colligabit vulnera sua: et
super omnẽ vocẽ turbabuntur visce-
ra eius. Equus indomitus euadet
durus: et filius remissus euadet pre-
ceps. Lacta filium tuum et pauentem
te faciet: lude cũ eo et contristabit te.
Non corrideas illi ne cõdoleas: et in

nouissimo obstupescẽt dẽtes tui. Nõ
des illi potestatem in iuuentute: et ne
despicias cogitatus illius. Curua cer- S.7.c.
uicem eius in iuuentute: et tũde late-
ra eius dum infans est ne forte indu-
ret et non credat tibi/ et erit tibi dolor
aie. Doce filiũ tuũ et operare in illo:
ne in turpitudinẽ illi^9 offendas. Me-
lior est pauper sanus et fortis viribus
q̃ diues imbecillis et flagellatus ma-
litia. Salus anime in sanctitate iu- C
stitie: et melior est omni auro et argen
to: et corpus validũ q̃ census immẽ-
sus. Nõ est census super censum salu-
tis corporis: et non est oblectamentũ
sup cordis gaudiũ. Melior est mors
q̃ vita amara: et reqes eterna q̃ lan-
guor pseuerãs. Bona abscondita in S.20.b.
ore clauso: quasi appositiones epula-
rum circũposite sepulchro. Quid p- Dan.14.b
derit libatio idolo? nec enĩ manduca
bit nec odorabit. sic qui effugatur a
dño et portans mercedes iniquitatꝭ.
Uidens oculis et ingemiscens: sicut
spado cõplectẽs virginẽ et suspirãs.
Tristitiã non des aie tue: et non affli-
gas temetipsum in consilio tuo. Iu- D
cunditas cordis hec est vita hoīs et De pe.di.
thesaurus sine defectione sanctita- 3.c.q vult.
tis: et exultatio viri est longeuitas.
Miserere aie tue placẽs deo et conti-
ne: et congrega cor tuum i sanctitate
eius: et tristitiam longe expelle a te.
Multos enim occidit tristitia: et non
est vtilitas in illa. Zelus et iracundia
minuent dies: et ante tempus sene-
ctam adducet cogitatus. Splendidũ
cor bonum in epulis est: epule enim
illius diligenter fiunt.

¶C.S. De honestatꝭ vigilia: de cogi
tatu rei presentꝭ: de laborantib^9 diui-
tijs: de laude diuitiis sine macula: de
ebrietate vitãda et laude sobrietatꝭ.

Capitulum.xxxi.

A Uigilia honestatis tabefaciet
carnes: et cogitatus illius au-
feret somnum. Cogitatus pre-
scientie auertit sensum: et infirmitas
grauis sobriã facit animã. Labora-
uit diues in cõgregatione substãtie:
et in requie sua replebit bonis suis.
Laborauit pauper in diminutione
victus: et in fine inops fit. Qui aurũ
diligit non iustificabitur: et qui insequi-
tur consumptionem/ replebit ex ea.
Multi dati sunt in auri casus: et fa-
cta est in specie ipsius perditio illoꝝ.
Lignum offensionis est aurũ sacrifi- Lu.6.d.

Ero.13.d. cāriū: ve illis qui fecerūt illud: ⁊ ois
impudens deperiet in illo. Beatus
diues q̄ inuētus est sine macula: ⁊ q̄
post aurū nō abijt nec sperauit ī pe
B cunia ⁊ thesaurꝭ. Quis est hic ⁊ lau-
dabimus eū? Fecit enim mirabilia
in vita sua. Qui probatꝰ est in illo et
perfectus inuētus est: ⁊ erit illi glo-
ria eterna: qui potuit transgredi et
Ero.8.d. nō est transgressus: ⁊ facere mala ⁊
non fecit: ideo stabilita sunt bona il-
lius in dn̄o: ⁊ elemosynas illiꝰ enar
rabit omnis ecclesia sanctorū. Su-
pra mensam magnā sedisti: nō ape-
rias super illā faucē tuā prior. Non
Mat.20. dicas: si multa sunt que sup illā sūt.
Memēto quoniā malus est oculus
nequā. Nequius oculo quid creatū
est? ideo ab omī facie sua lachrymā
bitur cū viderit. Ne extendas ma-
num tuā prior: ⁊ inuidia cōtaminatꝰ
erubescas. Ne comprimaris in
conuiuio vino. Intellige q̄ sunt pro-
ximi tui ex teipso. Utere quasi homo
C frugi his que tibi apponunt: vt non
cū māducas multū odio habearis.
Cessa prior causa discipline: et noli
nimius esse ne forte offendas. Et si
in medio multorū sedisti: prior illis
ne extēdas manū tuā: nec prior po-
scas bibere. Quā sufficiēs est homi-
ni erudito vinū exiguū / ⁊ in dormiē
do non laborabis ab illo: ⁊ nō senti-
es dolorē. Uigilia ⁊ cholera et tortu
ra viro ifrunito: somnꝰ sanitatis in
homine parco: dormiet vsq; in ma-
ne: ⁊ anima illius cū ipso delectabit.
Et si coactus fueris in edendo mul-
tū / surge e medio ⁊ vome: et refrige-
rabit te / ⁊ non adduces corpori tuo
infirmitatē. Audi me fili et ne sper-
nas me: ⁊ in nouissimo inuenies ver
ba mea. In oībus operibꝰ tuis esto
velox: et oīs infirmitas nō occurret
Pro.22.b. tibi. Splēdidū in panibus bn̄dicent
labia multorū: ⁊ testimoniū veritā-
tis illius fidele. In nequissimo pa-
ne murmurabit ciuitas: et testimo-
D niū nequitie illius verū est. Diligen
tes in vino noli prouocare: multos
enim exterminauit vinū. Ignis pro
bat ferrū durū: sic vinū corda super
borū arguet in ebrietate potatum.
Equa vita hominibꝰ vinū in sobrie-
E tate: si bibas illud moderate eris so-
brius. Que est vita que minuitur vi-
no? Quid defraudat vitam? Mors.
Uinū ī iucunditatē creatū est ⁊ non
in ebrietatē ab initio. Exultatio ani-
me ⁊ corpis vinum moderate pota-
tū. Sanitas est aīe ⁊ corporis sobri-
us potus. Uinū multū potatū irri-
tationē ⁊ irā ⁊ ruinas multas facit.
Amaritudo aīe vinū multū potatū.
Ebrietatis animositas / ī prudentis
offensio minorās virtutem ⁊ faciēs
vulnera. In cōuiuio vini non argu-
as proximū: ⁊ nō despicias eū in iucū
ditate illiꝰ: vba īproperij non dicas
illi: ⁊ non premas illū in repetendo.
¶ C. S. De rectore discreto: de discre
tione ⁊ laude pdicatoris: qn̄ dicens
taceat ne indiscrete respondeat: de
timente deum: de prudentia: de fide
⁊ fiducia ī deum. Capitulum. xxxii.
Rectorem te posuerunt? noli ex- A
tolli: esto in illis quasi vnus ex
ipsis. Curā illorum habe: ⁊ sic consi-
dera et omni cura tua explicita re-
cumbe: vt leteris propter illos et or-
namentū gratie accipias coronam:
⁊ dignationē consequaris corroga-
tionis. Loquere maior natu (decet
enim te) primū verbū diligenti sciē-
tiā ⁊ nō impedias musicā. Ubi au-
ditus nō est nō effundas sermonē: ⁊
importune noli extolli in sapientia
tua. Gemmula carbunculi in orna-
mento auri: ⁊ cōparatio musicorū in
conuiuio vini. Sicut in fabricatione B
auri signū est smaragdi: sic numerꝰ
musicorū in iucundo ⁊ moderato vi-
no. Audi tacens ⁊ pro reuerētia ac-
cedet tibi bona gratia. Adolescens
loquere in tua causa vix cū necesse
fuerit. Si bis interrogatus fueris:
habeat caput responsū tuū. In mul-
tis esto quasi inscius: et audi tacēs
simul ⁊ querens. In medio magna-
torū loqui non presumas: ⁊ vbi sunt
senes non multū loquaris. Ante to-
nitruū preibit coruscatio: ⁊ ante ve-
recundiā preibit gratia: ⁊ pro reue- C
rentia accedet tibi bona gratia. Et
hora surgēdi non te trices. Precur-
re autē prior in domū tuam: ⁊ illic
aduocare ⁊ illic lude ⁊ age conceptio
nes tuas ⁊ nō in delictis ⁊ verbo su-
perbo. Super his oībus benedicito
dn̄m qui fecit te: ⁊ inebriantē te ab
oībus bonis suis. Qui timet domi-
nū excipiet doctrinā eius: ⁊ qui vigi
lauerint ad illū inuenient bn̄dictio-
nē. Qui querit legem replebitur ab
ea: ⁊ qui insidiose agit scandalizabi-
tur ab ea. Qui timent dominū inue-

niēt iudiciū iustū: et iustitias quasi
lumen accēdent. Peccator homo vi
tabit correptionē: ⁊ secūdū volunta
D tem suā inueniet cōparationē. Uir
cōsilii nō disperdet intelligētiā: alie
nus ⁊ superbus nō pertimescet timo
rē: etiam postq̄ fecit cū eo sine cōsi
lio: ⁊ suis insectationibꝰ arguet. Fi
li sine cōsilio nihil facias: ⁊ post fa
ctū nō penitebꝭ. In via ruine nō eas
⁊ nō offendes i lapides: nec credas
te vie laboriose: nec ponas aīe tue
scādalū. Et a filiis tuis caue: ⁊ a do
mesticis tuis attēde. In omni opere
tuo crede ex fide aīe tue: hec est em̄
conseruatio mandatorum. Qui cre
dit deo attendit mandatis: ⁊ qui cō
fidit in illo non minorabitur.

¶ C.S. De liberatione propter timo
rem domini: de respōsione sapiētis
⁊ indiscretione fatui: q̄ in omībꝰ re
bus est ordo rationalis: q̄ homo ita
est in manu dei sicut lutū i manu fi
guli: de oppositione duorum contra
duo: ⁊ vnius cōtra vnū: ne des ho
norem ꝑ substātiam tuam alteri in
vita tua: non te subiicias ipsum: de
disciplina seruorū. Capm. xxxiii.

A 1 Timenti dominū non occurrēt
mala sed in tētatione deus il
lum conseruabit: et liberabit a ma
lis. Sapiens non odit mandata et
iustitias: ⁊ non illidetur quasi in ꝓ
cella nauis. Homo sensatus credit
legi dei: ⁊ lex illi fidelis. Qui īterro
gationē manifestat parabit verbū:
⁊ sic deprecatꝰ exaudietur: et cōser
F.21.b. uabit disciplinā ⁊ tunc respōdebit.
Precordia fatui quasi rota carri: et
quasi axis versatilis cogitatus illiꝰ.
Equus emissarius sic ⁊ amicus sub
sannator sub oī suprasedēte hinnit.
Quare dies diē superat ⁊ iterū lux
lucē ⁊ annꝰ ānum a sole? A dn̄i scia
separati sunt facto sole: ⁊ p̄ceptū cu
stodiēte per dei sapientiā diuidunt.
Et īmutauit tēpora ⁊ dies festos ip
sorū: ⁊ in illis dies festos celebraue
B rūt ad horā. Ex ipsis exaltauit ⁊ ma
gnificauit deus et ex ipsis posuit in
numerū dierū ⁊ oēs hoīes de solo: et
ex terra vn̄ creatus est adā. In mul
titudie discipliē dn̄s separauit eos:
⁊ īmutauit vias eorū. Ex ipsis bn̄dix
it ⁊ exaltauit: ⁊ ex ipsis sctificauit
⁊ ad se applicauit ⁊ ex ipsis maledi
xit ⁊ humiliauit: ⁊ ꝯuertit illos a sepa
ratione ipsorū. Quasi lutū figuli in

manu ipsiꝰ: plasmare illud ⁊ dispo
nere. Oēs vie eiꝰ scdm dispositionē
eiꝰ: sic homo i manu illiꝰ qui se fecit
⁊ reddet illi secūdū iudiciū suū. Cō
tra malū bonū est ⁊ ꝯtra vitā mors:
sic ⁊ ꝯtra virū iustū peccator. Et sic C
intuere in oīa opera altissimi. Duo
cōtra duo ⁊ vnum cōtra vnū: et ego
nouissimus euigilaui: ⁊ q̄si q̄ colligit
acinos post vindemiatores. In bn̄
dictione dei ⁊ ipse speraui: ⁊ q̄si qui F.24.d.
vindemiat repleui torcular. Respi
cite q̄m nō mihi soli laboraui: sed et
oībus exquirentibꝰ disciplinā. Au
dite me magnates ⁊ oēs populi: et
rectores ecclesie auribꝰ ꝑcipite. Fi
lio ⁊ mulieri fratri ⁊ amico nō des
potestatē super te in vita tua: ⁊ non
dederis alii possessionem tuā: ne for
te peniteat te ⁊ depꝑceris ꝓ illis. Dū
adhuc superes ⁊ aspiras: nō immuta
bit te omnis caro: melꝰ est em̄ vt filii
tui te rogēt q̄ te respicere in manus
filiorū tuorū. In oībus operibꝰ tuis
precellens esto. Ne dederis maculā
in gloriā tuā. In die cōsummatiōis
dierū vite tue: ⁊ in tēpore exitus tui
distribue hereditatē tuā. Cibaria et
virga ⁊ onus asino: panis ⁊ disciplia D
⁊ opus seruo. Operat in disciplina
⁊ querit requiescere: laxa manus il
li ⁊ q̄rit libertatē. Iugum ⁊ lorū cur
uāt collū durū: ⁊ seruū inclināt ope
rationes assidue. Seruo maleuolo
tortura ⁊ cōpedes: mitte illū in ope
rationē ne vacet: multā em̄ maliciā
docuit ociositas. In opera cōstitue
eū: sic em̄ ꝯdecet illū. Q̄d si nō obau
dierit curua illū ꝯpedibꝰ: et nō ampli
fices sup oēm carnē. Uerū sine iudi
cio nihil facias graue. Si est tibi ser F.7.c.
uus fidelis sit tibi quasi aīa tua q̄si
fratrē sic eū tracta / q̄m in sanguine
anime cōparasti illū. Si leseris eū
iniuste in fugam conuertetur: ⁊ si ex
tollens discesserit: quem queras et
in qua via queras illum nescis.

¶ C.S. De somniis / diuinationibꝰ ⁊
auguriis: de mēdacio ⁊ vana spe cō
furādo: de prudētia expertorū: de lau
de timentiū deū: de vno edificāte et
alio destruēte: de vno orante et alio
maledicēte: de hoīe faciēte bonū in
peris quē nō exaudiet dn̄s. C. xxxiiii.
Uana spes ⁊ mēdaciū viro in 1 A
sensato: ⁊ somnia extollūt im
prudētes. Quasi q̄ apprehen
dit vmbrā ⁊ ꝑsequit ventū: sic ⁊ qui

attendit ad visa mēdacia: hec secūm
hoc visio somniorū. Ante faciē hois
similitudo alteri⁹ hois. Ab imundo
quid mūdabitur? a mēdace qd verū
dicet? Diuinatio erroris et auguria
mēdacia et somnia malefacientium
vanitas est. Et sicut parturiētis cor
tuū phantasias patit: nisi ab altissi-
mo fuerit emissa visitatio ne dederis
in illis cor tuū: multos eñ errare fe-
B cerūt somnia ⁊ exciderūt sperantes
in illis. Sine mēdacio cōsummabit
verbū legis: et sapientia in ore fide-
lis cōplanabit. Qui nō est tentatus
qd scit? Vir in multis expertus cogita-
bit multa: et qui multa didicit enar-
rabit intellectū. Qui nō est expertus
pauca recognoscit: qui autē in mul-
tis factus est multiplicat malitiā. Qui
tētat⁹ nō est qualia scit? Qui implā-
tatus est: abundabit nequitia. Mul-
ta vidi errando: ⁊ plurimas verbor
cōsuetudines. Aliqñ etiā vsqz ad mor
tem periclitat⁹ sum horū causa: ⁊ li-
berat⁹ sum gratia dei. Spūs timen-
tiū deū queret ⁊ i conspectu illi⁹ bñ-
dicet: spes eñ illorū in saluātē illos
C et oculi dei i diligētes se. Qui timet
dñm nihil trepidabit ⁊ non pauebit:
qm ipse est spes eius. Timētis dñm
beata est aīa eius. Ad quē respicit:
Ro.33.c. et quis est fortitudo eius? Oculi dñi
heb.4.d. super timētes eū protector potentie
firmamētū virtutis: tegimē ardoris
et vmbraculū meridiani ⁊ ꝑcatio of-
fensiōis ⁊ adiutoriū casus exaltās
animā ⁊ illuminās oculos/ dans sa-
14.q.5. nitatē ⁊ vitā ⁊ benedictionē. Immo
linolans. lātis ex iniquo oblatio est maculata ⁊
et nō sunt beneplacite subsannatio-
Prouer. nes iniustorū. Dñs solus sustinenti-
15.b. bus se i via veritatis ⁊ iustitie. Do-
na iniquorū non probat altissimus/
nec respicit in oblationes iniquorū:
nec in multitudine sacrificiorū eorū
D propiciabit peccatis. Qui offert sacrifi-
14.q.5. ciū ex substātia pauperū: quasi q vi-
c.scriptū. ctimat filiū in conspectu patris sui.
Panis egentiū vita pauperis est: q
defraudat illū hō sanguinis est. Qui
aufert in sudore panē: qsi q occidit ꝓ-
ximū suū. Qui effundit sanguinē/ et
q fraudē facit mercennario: fratres
sunt. Un⁹ edificans et vn⁹ destruēs
quid prodest illis nisi labor? Unus
orans ⁊ vn⁹ maledicēs: cui⁹ vocē ex-
audiet de⁹? Qui baptizat a mortuo
et iterū tangit mortuū qd proficit la-
uatio illius? Sic homo qui ieiunat in
peccatis suis: ⁊ iterū eadem faciēs
quid proficit humiliando se? oratio-
nem illius quis exaudiet?
¶Ca. xxxv. Quod benefacere est ora-
re ⁊ sacrificare/ de hilaritate offerē-
di/ de oratione populi et vidue ⁊ hu-
miliantis se. Capitulum. xxxv.
Qui conseruat verbū: multiplī- A
cat oratione. Sacrificiū salutare
re est attēdere mādatis et discedere
ab oī iniquitate: ⁊ ꝓpiciationē lita-
re sacrificiis sup iniustitias. et de-
precatio pro peccatis recedere ab iniu-
stitia. Retribuet gratiam qui offert
similaginē: ⁊ q facit miām offert sa-
crificiū. Bñplacitū est dño recedere
ab iniquitate: ⁊ deꝑcatio ꝓ peccatis rece- exo.23.b.
dere ab iniustitia. Nō apparebis ante et.34.c.
cōspectū dñi vacu⁹. Hec eñ oīa pro- deu.16.d.
pter mādata dei fiunt. Oblatio iusti B
impinguat altare: ⁊ odor suauitatis
est in cōspectu altissimi. Sacrificiū
iusti acceptū est: ⁊ memoriā ei⁹ non
obliuiscet dñs. Bono aīo gloriā red-
de deo: ⁊ non minuas primitias ma-
nuū tuarū. In oñi dato hilarem fac 2.co.9.b.
vultū tuū: et in exultatione sanctifi-
ca decimas tuas. Da altissimo secūm tob.4.b.
donatū ei⁹ ⁊ i bono oculo adinuētio-
nē facito manuū tuarū: qm dñs re-
tribuēs est/ et septies tantū reddet
tibi. Noli offerre munera praua: nō
eñ suscipiet illa. Et noli inspicere sa- leui.22.c.
crificiū iniustū qm dñs vindex est: ⁊ deu.15.d.
nō est apud illū gl'ia psone. Nō acci- C
piet dñs personā i pauperē: ⁊ depre- Ro.2.b.
cationē lesi exaudiet. Non despiciet deu.10.d.
preces pupilli: nec viduā si effūdat 2.Para.
loquelā gemit⁹. Nōne lachryme vi- 19.c.
due ad maxillā descēdūt: ⁊ exclama- iob.34.b
tio eius sup deducentē eas? A ma- sap.6.b.
xilla eñ ascēdūt vsqz ad celū: et dñs Ro.2.b.
exauditor delectās in illis. Qui ado- gal.2.b.
rat deū i oblectatione suscipietur: et ephe.6.b
deprecatio illius vsqz ad nubes pro- colos.3.d.
pinquabit. Oro humiliātis se nubes act.10.e.
penetrabit: ⁊ donec propinquet non 1.pe.1.c.
consolabitur: ⁊ nō discedet donec al-
tissimus aspiciat. Et dñs nō elonga-
bit sed iudicabit iustos ⁊ faciet iudi- D
ciū ⁊ fortissim⁹ non habebit i illis
patientiam quousqz contribulet dor-
sum ipsorum et gentibus reddet vin-
dictam/ donec tollat plenitudinem
superborum/ et sceptra iniquorum
cōtribulet donec reddat hominibus
secundū actus suos: ⁊ secundū oper-

ra Dde et secundū presumptionē fi-
lius donec iudicet iudicium plebis
sue/et oblectabit iustos misericordia
sua. Speciosa mīa dei: i tpe tribula-
tionis q̄si nubes pluuie i tpe siccitatis.
¶ C.S. Ex psona oim fideliū oro ad
deū de discretione decimata/ de xpo
qui in ecclesia sponsa delectatur/cu-
A | ius est columna et requies. C.xxxvi.
M Iserere nostri deus omniū
et respice nos: et ostende no-
bis lucē miserationū tuarū
et immitte timorē tuū sup gentes q̄
nō exquisierūt te vt cognoscāt quia
non est deus nisi tu vt enarrent ma
gnalia tua. Alleua manū tuā super
gentes alienas: vt videāt potētiam
tuam. Sicut eīn in conspectu eorum
sanctificatus es in nobis sic in con-
spectu nostro magnificaberis in eis
vt cognoscāt te sicut et nos cognoui-
mus q̄m non est deus preter te dn̄e.
Innoua signa et immuta mirabilia.
B Glorifica manū et brachiū dextrum.
Excita furorē et effunde irā. Extolle
aduersariū: et afflige inimicū. Festi-
na tempus et memēto finis: vt enar-
rent mirabilia tua. In ira flāme de-
uoretur q̄ saluatur: et q̄ pessimāt ple-
bem tuā inueniant perditionē. Con-
tere caput principū/ et inimicorū di-
centiū. Nō est alius preter nos. Con
grega omnes tribus Jacob: et cogno-
scant q2 nō est deus nisi tu vt enarrēt
magnalia tua: et hereditabis eos si-
cut ab initio. Miserere plebi tue sup
quā inuocatū est nomē tuū: et israel
quē coequasti primogenito tuo. Mi-
C serere ciuitati sctificationis tue hieru
salē ciuitati requiei tue. Reple sion
inenarrabilibus verbis tuis: et gl'ia
tua populū tuum. Da testimoniū q2
ab initio creature tue sunt: et suscita
precationes/quas locuti sunt in no-
mine tuo prophete priores. Da mer
cedem sustinentibus te/vt prophete
Nu.6.d. tui fideles inueniant: et exaudi ora-
tiones seruorū tuorum. Secundū bene
dictionē aaron da populo tuo et diri-
ge nos in viā iustitie: vt sciant omnes
qui habitant terrā/ quia tu es deus
cōspector seculorū. Omnē escā man
ducabit venter: et est cibus cibo me-
lior. Fauces contingunt cibū fere: et
cor insensatū verba mendacia. Cor
D prauū dabit tristitiā: et homo peritus
resistet illi. Omnē masculū excipiet
mulier: et est filia melior filie. Spe-
cies mulieris exhilarat faciē viri sui:
et super oēm concupiscentiā homis
superducet desideriū. Si est lingua cu
rationis est et mitigationis et mie:
nō est vir illius secūdū filios hoim.
Qui possidet mulierē bonā inchoat
possessionē: adiutoriū secūdum illū
est et colūna vt requies. Ubi non est
sepes diripietur possessio: et vbi non
est mulier ingemiscit egens. Cui cre
dit: qui nō habet nidū: Et deflectēs
vbicūq3 obscurauerit q̄si succinctus
latro exiliēs de ciuitate in ciuitatē.
¶ C.S. De discernēdis amicis: de di
scernēdis cōsiliariis/ de querēda so-
cietate viri sancti et eius consilio/de
locutione sophistica/ de eruditione
sapientis et anima propria tentāda
de vitanda crapula. Capm.xxxvii.
O Mnis amicus dicet. Et ego A
amicitiam copulaui: sed est
amicus solo nomine amic⁹.
Nōne tristitia inest vsq3 ad mortē:
Sodalis autē: et amicus ad inimici
tiā cōuertentur. O presumptio ne-
quissima vn̄ creata es cooperire aridam
malitiam et dolositatē illius: Soda-
lis amico cōiucūdabitur in oblecta-
tionibus: et in tempore tribulatōis
aduersari⁹ erit. Sodalis amico con
dolet causa ventris: et contra hostē
accipiet scutū. Nō obliuiscaris ami-
ci tui in animo tuo: et nō imemor sis
illius in operibus tuis. Noli cōsilia-
ri cū socero tuo: et a zelātibus te ab-
scōde cōsiliū. Ois consiliarius pdit
consiliū: sed est cōsiliarius in semet- B
ipso. A consiliario serua animā tuā/
prius scito que sit illius necessitas: et
quid ipse in animo suo cogitabit: ne
forte mittat sudem i terram et dicat
tibi. Bona est via tua: et stet ecōtra-
rio videre quid tibi eueniat. Cū viro
irreligioso tracta de sanctitate: et
cū iniusto de iustitia et cum muliere
de his q̄ emulatur: cū timido de bel-
lo/ cū negociatore de traiectiōe: cū
emptore de venditione/ cū viro liuo-
do/de gratiis agendis: cū impio de
pietate: cū inhonesto de honestate:
cū operario agrario de omni opere:
cum operario annuali de cōsumma
tione anni: cū seruo pigro de multa
operatione: nō attendas his in omni
consilio. Sed cū viro sancto assidu⁹
esto: quemcūq3 cognoueris obseruā- C
tem timorē dei/cui⁹ anima est secun
dum animā tuā. Quicūq3 titubaue-

ris i tenebris nõ cõdolebit tibi. Et cor
boni cõsilii statue tecũ: nõ est enim ti
bi aliud plurís illo. Anima viri sancti
enunciat aliqñ vera / q̃ septẽ circum
spectores sedentes in excelso ad spe
culandũ. Et in his oĩbus deprecare
altissimũ: vt dirigat in veritate viam
tuam. Ante oĩa opera verbum verax
precedat te: et ante oẽm actũ cõsiliũ
stabile. Verbũ neq̃ immutabit cor /
ex quo partes quatuor oriũtur / bonum
et malũ / vita et mors: et dominatrix
illorũ est assidua lingua. Vir peritus
multos erudit: et anĩe sue suauis est.
Qui sophistice loquit / odibilis est: in
omni re defraudabitur. Non est enĩ
illi data a dño gratia: omni enĩ sapiẽ
tia defraudatus est. Est sapiẽs / ani
me sue sapiens: et fructus sensus il
D lius laudabilis. Vir sapiens plebem
suã erudit: et fructus sensus illius fi
deles sunt. Vir sapiens implebit be
nedictionib⁹: et videntes illũ lauda
bunt. Vita viri i numero dierũ: dies
autem israel innumerabiles sũt. Sa
piens in populo hereditabit honorẽ:
et nomen illius erit viuens in eter
1.cor.6.c nũ. Fili in vita tua tenta aĩam tuam
et.10.f. et si fuerit neq̃ nõ des illi potestatẽ.
Nõ enim oĩa oĩbus expediũt: et non
omni anĩe omne genus placet. Noli
auidus esse in oĩ epulatione: et nõ te
effundas super oẽm escã: in multis
enĩ escis erit infirmitas: et auiditas
appropinquabit vsq̃ ad choleram.
Propter crapulã multi obierũt: qui
autem abstinens est / adiiciet vitam.
¶ C.S. De medico honorãdo: de orã
do ad deũ in infirmitate: de cõfessio
ne que facit valere medicinã: de exe
quiis mortuorũ: de tpe querende sa
piẽtie / de singulis artificib⁹ sine qui
bus nõ edificat̃ ciuitas. Cap. xxxviii.
A Honora medicum propter neces
sitatem: etenim illum creauit al
tissimus. A deo est enim omnis me
dela: et a rege accipiet donationem.
Disciplina medici exaltabit caput il
lius: et in conspectu magnatorũ col
laudabitur. Altissimus creauit de ter
exo.15.d. ra medicinã: et vir prudẽs nõ abhor
rebit illã. Nonne a ligno indulcata
est aqua amara? Ad agnitionem ho
minũ virtus illor: et dedit hoĩb⁹ sciẽ
tiam altissimus / honorari in mirabi
libus suis. In his curans mitigabit
dolorẽ: et vnguẽtarius faciet pigmẽ
ta suauitatis: et vnctiones conficiet

sanitatis: et non cõsummabunt opa
ei⁹. Pax enĩ dei sup faciẽ terre. Fili i
tua infirmitate ne despicias teipsũ:
sed ora dominũ / et ipse curabit te. A
uerte a delicto et dirige manus: et ab
omni delicto mũda cor tuũ. Da sua
uitatẽ / et memoriã similaginis: et im
pingua oblationẽ: et da locũ medico
etenĩ illũ dñs creauit: et nõ discedat B
a te / quia opera ei⁹ sunt necessaria.
Est enĩ tẽpus qñ in manus illorũ in
curras: ipsi vero dñm deprecabũtur
vt dirigat requiẽ eor i sanitatẽ / pro
pter cõuersationẽ illorũ. Qui delin
quit in cõspectu ei⁹ qui fecit eũ / inci
det in manus medici. Fili in mortuum 8.21.b.
produc lachrymas: et quasi dira pas
sus incipe plorare: et scdm iudicium
cõtege corpus illius: et nõ despicias
sepulturã illius. Propter delaturam
autẽ amare fer luctũ illius vno die:
et cõsolare ꝓpter tristitiã / et fac lu
ctum scdm meritũ eius vno die vel
duobus ꝓpter detractionẽ. A tristi
tia enĩ festinat mors: et cooperit vir
tutẽ: et tristitia cordis flectit ceruicẽ.
In abductione pmanet tristitia: et
substantia inopis scdm cor eius. Ne
dederis in tristitia cor tuũ: sꝫ repel
le eã a te: et memento nouissimor / et
noli obliuisci: neq̃ enĩ est conuersio
et hunc nihil ꝓderis / et teipsum pes
simabis. Memor esto iudicii mei: sic
enim erit et tibi: mihi heri / et tibi ho C
die. In requie mortui requiescere fac
memoriã eius: et cõsolare illũ in exi
tu spũs sui. Sapientiam scribe in tẽ
pore vacuitatis: et q̃ minorat̃ actu /
sapiẽtiã percipiet: qr sapiẽtia reple
bit. Qui tenet aratrũ / et qui gloriat̃ i
iaculo stimulo boues agitat et cõuer
satur in operibus eorũ: et enarratio
ei⁹ in filiis taurorũ. Cor suũ dabit ad
versandos sulcos: et vigilia ei⁹ i sagi
na vaccarũ. Sic oĩs faber et archite
ctus / qui noctẽ tanq̃ diẽ transigit: q̃
sculpit signacula sculptilia: et assidui
tas eius variat picturã. Cor suũ da
bit i similitudinẽ picture: et vigilia sua
pficit op⁹. Sic faber ferrari⁹ sedens
iuxta incudẽ / et cõsiderãs opus fer
ri. Vapor ignis vrit carnes ei⁹: et in
calore fornacis concertat̃. Vox mal
lei inouabit aurẽ ei⁹: et contra simili
tudinẽ vasis oculus ei⁹. Cor suũ dabit
in consummationẽ operũ: et vigilia D
sua ornabit imperfectionẽ. Sic figu hie.18.a.
lus sedẽs ad op⁹ suũ: cõuertens pedi

bus suis rotā: qui in sollicitudine po-
situs est semper propter opus suū/et
innumera est ois operatio eius. In
brachio suo formabit lutum: et ante
pedes suos curuabit virtutē suam.
Cor suū dabit vt cōsūmet linitionē: et
vigilia sua mundabit fornacē. Oēs
hi i manib⁹ suis sperauerūt: et vnus-
quisq; in arte sua sapiēs est: sine his
oibus nō edificat ciuitas. Et non in-
habitabūt/nec inambulabunt: et i ec
clesiam non transilient. Sup sellā iu
dicis nō sedebūt: et testamentū iudi
cij nō intelligent: neq; palam faciēt
disciplinā et iudiciū: et in parabolis
nō inuenient: sed creaturā eui confir
mabūt: et deprecatio illorū in opera-
tione artis: accommodātes animas
suas/et cōquirētes in lege altissimi.
¶ C. S. De studio ꝛ exercitio sapiētis:
de laude ipsi⁹ orta ad scrimoniā opa
dei curiose scrutari ꝓhibet: de spiriti
bus creatꝭ ad vidictā: et q̄ p tpa sua
bonis bona in bonū: ꝛ malis mala in
malū creata sunt ab initio. Ca. xxxix.
A Sapiētiā oim antiquoꝝ exqui-
ret sapiēs: et in ꝓphetis vaca-
bit. Narrationē virorū noiato
rū conseruabit: et inuersutias para-
bolarū simul introibit. Occulta pro-
uerbiorū exq̄ret: et in absconditis pa
rabolarū conuersabit. In medio ma
gnatorū ministrabit: et in conspectu
p̄sidis apparebit. In terrā alieni-
genarū gentiū pertrāsiet: bona enim
et mala in oibus tentabit. Cor suum
tradet ad vigilandū diluculo ad do-
minū qui fecit illū: et in conspectu al
tissimi deprecabit. Aperiet os suū in
orōne: et ꝓ delictis suis deprecabit.
Si eñi dñs magn⁹ voluerit/spiritu in
telligentie replebit illū: et ipse tanq̄
hymbres mittet eloq̄a sapiētie sue et
in orōne confitebit dño. Et ipse diri-
get cōsiliū eius et disciplinā: et in ab-
sconditis suis ꝯsiliabitur. Ipse palā
B faciet disciplinā doctrine sue: et in le-
ge testamenti dñi gl'iabit. Collauda-
būt multi sapientiā eius: et vsq; in se
culū non delebit. Nō recedet memo-
ria eius: et nomen eius requiret a ge
neratione in gñationē. Sapiētiā ei⁹
enarrabūt gētes: et laudē eius enun
.J.44.c. ciabit eccl'ia. Si permanserit nomen
ei⁹/derelinquet plusq̄ mille: et si re-
quieuerit/proderit illi. Adhuc consi-
liabor vt enarrē: vt furore eñi reple-
tus sū. Et in voce dicit. Obaudite me

diuini fruct⁹: et q̄si rosā plātata sup
riuos aq̄rū fructificate. Quasi liba-
nus odorem suauitatis habete. Flo-
rete flores quasi liliū/et date odorē ꝛ
frōdete in grām/ꝛ collaudate canti-
cū: et bñdicite dñm in operibus suis.
Date noi ei⁹ magnificētiā: et confite
mini illi in voce labioꝝ vrorū: ꝛ in cā
ticis labiorū et citharis: et sic dicetis
in confessione. Opera dñi vniuersa C
bona valde. In verbo enī eius stetit Gen.1.d.
aqua sicut congeries: ꝛ i sermone oris mat.7.d.
illi⁹ sicut exceptoria aq̄rū: qm̄ in pce-
pto ipsi⁹ placor fit: et non est minora
tio in salute ipsius. Opa oīs carnis
corā illo: et nō est q̄cq̄ absconditū ab
oculis ei⁹. A seculo vsq; i selm respi-
cit: et nihil est mirabile in conspectu
ei⁹. Nō est dicere. Quid est hoc/aut
q̄d est istud: oia eñi in tpe suo querē-
tur. Bñdictio illi⁹ quasi fluuius inun Gen.7.d.
dabit: et quō cataclysmus aridā ine-
briauit: sic ira ipsi⁹ gētes q̄ nō exqui- Ex.14.e.
sierunt eū hereditabit. Quō conuer-
tit aq̄s in siccitatē/et siccata est ter-
ra: et vie illi⁹ vijs illorū directe sunt:
sic petōrib⁹ offensiones in ira eius.
Bona bonis creata sunt ab initio: sic
neq̄ssimis bona et mala. Initiū ne- J.29.d.
cessarie rei vite hoim: aq̄/ignis ꝛ fer-
rū/sal/lac/et panis similagineus/et
mel/ꝛ botrus vue: et oleū/et vestimē- D
tū. Hec oia sctis i bona/sic et impijs
et petōrib⁹ in mala cōuertētur. Sunt
spūs q̄ ad vindictā creati sunt: et in
furore suo confirmauerūt tormenta
sua/et in tpe consummationis effun
dent virtutē: et furorē eius qui fecit il
los cōfundēt. Ignis/grādo/fames/ J.40.d.
et mors/oia hec ad vindictā creata
sunt: bestiarū dentes/et scorpij/ꝛ ser
pentes/ꝛ rōphea vindicans in exter
miniū impios. In mādatis eius epu
labunt: et sup terrā in necessitate ꝓ-
parabunt: ꝛ in tpibus suis non prete
riēt verbū. Propterea ab initio cōfir
mat⁹ sum/et ꝯsiliat⁹ sum: ꝛ cogitaui:
et scripta dimisi. Oia opera dñi bo-
na: et oē opus hora sua subministra-
bit. Nō est dicere/hoc illo nequi⁹ est.
Oia enim in tēpore suo cōp̄bobabun-
tur. Et nunc in omni corde et ore col
laudate/et benedicite nomen dñi.
¶ Ca. S. De occupatione magna/et
graui iugo/et de omniu hominū mise-
ria/de transitu glorie et superbie im-
piorum/de benedictione iustoꝝ/de
prerogatiua timoris dñi. Capm. xl.

A l Occupatio magna creata est om-
nibus hoībus: et iugū graue sup
filios Adā a die exitus de vētre ma-
tris eorum / vsq; in diem sepulture in
matrem oim. Cogitationes eorum / ⁊
timores cordis adinuentiones expe-
ctationis: ⁊ dies finitionis a preside-
te super sedē gloriosam vsq; ad humi-
liatum in terram / et cinerem ab eo q̄
vtit hyacintho: et portat coronā vsq;
ad eū qui operitur lino crudo. Furor
zelus / tumultus / fluctuatio / et timor
mortis / iracūdia perseuerās / et con-
tentio: et in tpe refectionis in cubili
B somnus noctis imutat scientiā eius.
Modicū aūt tanq̄ nihil in requie: et
ab eo in somnis / quasi i die respect⁹.
Cōturbatus est in visu cordis sui: tā-
q̄ qui euaserit in die belli. In tpe sa-
lutis sue exurrexit: et admirans ad
nullū timorē cū omni carne: ab hoīe
vsq; ad pecus: et super petōres septu-
plū. Ad hec mors / sanguis / conten-
S.39.d. tio / et rōphea / oppressiones / fames:
et cōtritio / et flagella: sup iniq̄s crea-
ta sunt hec oīa: et ꝓpter illos factus
Gen.7.b. est cataclysmus. Oīa q̄ de terra sūt /
.J.41.b. in terrā cōuertent: et aque oēs in ma
Eccli.1.b. re cōuertent. Oē munus / ⁊ iniq̄tas
13.q.2.c.i delebit: et fides in sclm stabit. Sub-
ecclesia- stantie iniustorū sicut fluui⁹ siccabun
stico. tur: et sicut tonitruū magnum in plu
uia psonabūt. In aperiendo manus
suas letabit: sic puaricatores in con-
summatiōe tabescēt. Nepotes ipor̄
C non multiplicabunt ramos: et radi-
ces imūde sup cacumē petre sonāt.
Sup oēm aquā viriditas: et ad orām
fluminis ante oē fenum euellet. Gra-
tia sicut paradisus in bīdictionibus
et mia in seculo permanet. Uita sibi
sufficiētis operarii cōdulcabit: et in
ea inuenies thesaurū filt. Edificatio
ciuitatis cōfirmabit nomen: ⁊ super
hāc mulier imaculata cōputabitur.
Uinū et musica letificāt cor: et super
vtraq; dilectio sapiētie. Tibie ⁊ psal-
teriū suauē faciunt melodiā: et super
vtraq; lingua suauis. Gratiā et spe-
ciē desiderabit ocul⁹ tuus: et sup hec
virides sationes. Amic⁹ et sodalis i
tpe conuenientes: ⁊ sup vtrosq; mu-
lier cū viro. Fres in adiutoriū in tē-
D pore tribulationis: et super eos mia
liberabit. Aurum et argentū consti-
tuet pedē: et sup vtrūq; consiliū bn̄-
placitū. Facultates et virtutes exal
tant cor: et super hec timor dn̄i. Non
est i timore dn̄i minoratio: et non est
in eo inquirere adiutoriū. Timor do-
mini sicut paradisus benedictionis:
et super omnē gloriā operuerūt illū.
Fili in tēpore vite tue ne indigeas:
melius est enim mori / q̄ indigere.
Uir respiciens in mensam alienam
non est vita eius in cogitatione vict⁹:
alit enim animam suam cibis alie-
nis. Uir autem disciplinatus et eru-
ditus custodiet se. In ore impruden-
tis concultabitur inopia: et in vētre
eius ignis ardebit.

¶ C.S. De memoria mortis et iudi-
cii: de perditione ipiorū: de bono no-
mine curādo: de sapiētia publicāda:
monet a diuersis vitiis abstinere: de
fugienda muliere. Capitulum. xli.

O Mors q̄ amara est memoria tua I A
homini pacem habenti in substā-
tiis suis: viro quieto: et cuius vie dire-
cte sunt in omnibus et adhuc valen-
ti accipere cibum? O mors bonū est
iudicium tuum homini indigenti: et
et qui minoratur viribus defecto eta-
te / et cui de omnibus cura est / et in-
credibili qui perdit sapientiam. No-
li metuere iudicium mortis. Memē-
to que ante te fuerunt / et que super-
uentura sunt tibi: hoc iudicium a do-
mino omni carni: et que superueniēt
tibi in beneplacito altissimi siue de-
cem / siue centū / siue mille anni. Nō
est enim in inferno accusatio vite. Fi-
lii abominationum fiunt filii pecca- B
torum: et qui cōuersant sec⁹ domos i-
pior̄. Filior̄ petōr̄ peribit hereditas:
et cū semine illor̄ assiduitas oppro-
brii. De pāt̄e ipio querunt filii: qm̄ ꝓ-
pter illum sunt in opprobrio. Ue vo-
bis viri impii: q̄ dereliquistis legē dn̄i
altissimi. Et si nati fueritis / in male-
dictione nascemini: si mortui fueri-
tis: in maledictione erit pars vestra. S.40.b.
Oīa q̄ de terra sunt / in terrā conuer- 13.q.2.ca.
tent: sic ipii a maledicto in pditionē. i ecclesiasti
Luct⁹ hoīm in corpore ipsorū: nomē co.
aūtē ipiorū delebit. Curā habe de bo- C
no noīe. Hoc enim magis pmanebit
tibi / q̄ mille thesauri p̄ciosi ⁊ magni.
Bone vite numer⁹ dier̄: bonū autem
nomē pmanebit in euū. Disciplinā S.10.a.
in pace conseruate filii: sapiētia enī
abscōdita / et thesaur⁹ inuisus / q̄ vtili-
tas in vtrisq;? Melior est hō q̄ abscō-
dit stultitiam suā / q̄ hō qui abscōdit
sapientiā suā. Uerūtamē reuertimi-
ni in his que procedunt de ore meo.

Non est enim bonũ oẽm reuerentiã
obseruare: et nõ oia oibus bene pla-
cent in fide. Erubescite a prẽ/et a ma
tre de fornicatione: et a ꝑsidente/ et a
D potẽte de mẽdacio: a ꝑncipe/et a iu-
dice de delicto: a synagoga/et plebe/
de iniq̃tate: a socio et amico/de iniu-
stitia/et de loco ĩ quo habitas: de fur-
to/de veritate dei/et testamento: de
discubitu in panibus/et ab obfusca-
tione dati et accepti: a salutantibus de
silentio: a respectu mulieris fornica-
rie: et ab auersione vultus cognati.
Luc.14. Ne auertas faciem tuam a proximo
tuo: et ab auferẽdo partẽ/et nõ resti-
tuendo. Ne respicias mulierẽ alieni
viri: et ne scruteris ancillã eius: neqȝ
steteris ad lectũ eius. Caue ab ami-
C cis de sermonibus improperii: et cũ
dederis/ne improperes.
C. S. De non publicatione sermo-
nis absconditi: de personarũ nõ acce
ptione: de quibusdã vitiis particula-
ribus: de filia luxuriosa custodiẽda et
fugiendo mulierũ cõsortio. Capitulum xlii.
A NOn duplices sermonem audi-
tus de reuelatione sermonis
absconditi: et eris vere sine cõ-
fusione/et inuenies gratiã in conspe
ctu oim hoim: ne pro his oibus con-
fundaris: et ne accipias personã/vt
Le.19.c. delinquas. De lege altissimi et testa-
Deu.1.c. mẽto/et de iudicio iustificare impiũ
et.16.d. de verbo sociorũ et viatorum: et de datio-
Pro.24.c ne hereditatis amicorum: de equalita-
Jac.2.a. te staterẽ et ponderum: de acq̃sitione
multorum et paucorum: de corruptiõe em-
ptionis et negociatorum: et de multa di
sciplina filiorum/et seruo pessimo latus
sanguinare. Super mulierẽ neq̃ bo-
B nũ est signũ. Ubi manus multe sunt
claude: et q̃dcunqȝ trades numera et
appende: datum vero et acceptũ om
ne describe: de disciplina insensati et
fatui: et de senioribus qui iudicant ab
adolescẽtibus: et eris eruditus in oi-
bus/et probabilis in conspectu oim
virorũ. Filia patris abscõdita est: vi
gilia et solicitudo eius aufert somnũ:
ne forte in adolescẽtia sua adultera
efficiatur/et cũ viro cõmorata odibilis
fiat: neq̃ polluatur in virginitate sua:
et in paternis suis grauida inueniatur/ne forte cũ viro cõmorata trans-
grediatur: aut certe sterilis efficiantur.
Sup filiã luxuriosã confirma custo-
diã: neq̃ faciat te in opprobriũ ve-
nire inimicis: a detractione ĩ ciuita-
te/et abiectione plebis: et confundat J.16.b.
te in multitudine ppl'i. Omni hoi noli C
intendere in specie: et in medio mu-
lierũ noli cõmorari: de vestimentis
enim procedit tinea et a muliere iniq̃tas
viri. Melior est enim iniquitas viri/q̃
mulier benefaciens/et mulier cõfundẽs
in opprobriũ. Memor ero igit operũ
dñi: et q̃ vidi annũciabo in sermoni-
bus dñi opera eius. Sol illuminans ꝑ
oia respexit: et gl'ia dñi plenũ est opus
eius. Nonne dñs fecit sctõs enarra-
re oia mirabilia sua que cõfirmauit
dñs oipotens stabiliri in gloria sua?
Abyssum et cor hominũ inuestigauit:
et in astutia eorũ excogitauit. Cogno D
uit enim dñs oẽm scientiã: et inspexit in
signũ eui: annũcians q̃ preterierunt et
que superuentura sunt reuelãs vesti
gia occultorũ. Nõ preterit illum ois
cogitatus: et nõ abscõdit se ab eo vllus
sermo. Magnalia sapiẽtie sue deco-
rauit q̃ est ante sclm et vsqȝ in sclm:
neqȝ adiectũ est neqȝ minuetur: et non
eget alicuius consilio. Quã desiderabi
lia oia opera eius: et tanq̃ scintilla q̃
est cõsiderare. Oia hec viuunt et ma-
nent in sclm: et in oi necessitate oia
obaudiũt ei. Oia duplicia/vnũ con-
tra vnum: et non fecit quicq̃ deesse.
Uniuscuiusqȝ confirmabit bona. Et
quis satiabitur vidẽs gloriã eius?
C. S. Enunciat mirabilia dei: lau-
dat creatorem: et in laude eius dicit
se deficere. Capitulum xliii.
ALtitudinis firmamentum pul- A
chritudo eius est: species celi ĩ
visione glorie. Sol in aspectu annun
cians in exitu/vas admirabile opus
excelsi. In meridiano exurit terram:
et in conspectu ardoris eius quis po
terit sustinere? Fornacem custodiẽs
in operibus ardoris. Tripliciter sol
exurens montes/radios igneos ex
sufflãs et refulgẽs/radiis suis obce-
cat oculos. Magnus dñs qui fecit il-
lũ: et in sermonibus eius festinauit iter.
Et luna in oibus in tpe suo/ostensio
tẽporis et signũ eui. A luna signum
diei festi/luminare qd minuitur in con B
summatione. Mensis scdm nomẽ eius
est crescẽs mirabiliter ĩ cõsummatiõe.
Uas castrorũ ĩ excelsis/in firmamẽ-
to celi resplendens gloriose. Species
celi gl'ia stellarũ mundũ illuminans
in excelsis dñs. In verbis sancti sta-
bunt ad iudiciũ: et nõ deficient in vi-
giliis suis. Uide arcũ/et benedic eũ Gen.9.

qui fecit illū. Ualde speciosus est in
splēdore suo. Gyrauit celū in circui-
tu glorie sue: manus excelsi aperue-
runt illum. Imperio suo accelerauit
niuē/et accelerat coruscatiões emit-
tere iudicij sui. Propterea aperti sunt
thesauri: et euolauerunt nebule sicut
aues. In magnitudie sua posuit nu-
bes: et cōfracti sunt lapides grandi-
nis. In cōspectu eius commouebuntur
montes: ꝛ in voluntate ei⁹ aspirauit
nothus. Uox tonitrui ei⁹ verberauit
terrā: tēpestas aquilonis/et congre-
gatio spirit⁹: et sicut auis deponens
C ad sedendū/aspergit niuē: ꝛ sicut lo-
custa demergēs descēsus eius. Pul-
chritudinē cādoris ei⁹ admirabitur
oculus: et super imbrē eius expaue-
scit cor. Gelu sicut salē effundet sup
terrā: ꝛ dū gelauerit/fiet tanq̄ cacu-
mina tribuli. Frigidus ventus aq̄lo
flauit/et gelauit crystallus ab aqua.
Super oēm cōgregationē aquarum
req̄escet: et sicut lorica induet se aq̄s
ꝛ deuorabit mōtes/ꝛ exuret desertū:
et extinguet viride sicut ignē. Medi-
cina oīm in festinatiōe nebule: ꝛ ros
obuiās ab ardore veniēti humilē ef-
ficiet eū. In sermone ei⁹ siluit ventus
ꝛ cogitatione sua placabit abyssum:
et plātauit illū dn̄s iesus. Qui naui-
gāt mare/enarrāt pericula ei⁹: et au-
diētes auribus nr̄is admirabimur.
Illic preclara opa et mirabilia: va-
ria bestiarū genera: et oīm pecor/et
D creatura beluar. Propter ipsum cō-
firmat⁹ est itineris finis: ꝛ in sermo-
ne eius cōposita sunt oīa. Multa di-
cemus/ꝛ deficiem⁹ in verbis: cōsum-
matio aūt sermonū ipse est in oībus.
Gloriātes ad qd valebim⁹: ipse enim
oīpotens sup oīa opera sua. Terribi-
Fo.95.a. lis dn̄s et magn⁹ vehemēter: ꝛ mira-
bilis potētia ipsi⁹. Glorificātes dn̄m
q̄ntūcūq̄ potueritis superualebit ad-
huc: ꝛ admirabilis magnificētia ei⁹.
Bn̄dicētes dn̄m exaltate illū q̄ntum
potestis: maior enī est omni laude.
Exaltātes eū replemini virtute. Ne
Fo.105. laboretis: nō eñ cōprehēderis. Quis
a. videbit eū ꝛ enarrabit? ꝛ q̄s magni-
ficabit eū sicut est ab initio? Multa
abscōdita sunt maiora his pauca eī
vidim⁹ operū ei⁹. Oīa aūt dn̄s fecit:
et pie agentibus dedit sapientiam.
¶ Cap. S. Laudat generaliter viros
gloriosos de laudibus Enoch/Noe
Abraam/Isaac/et Iacob. Cp. xliiij.

Laudemus viros gloriosos: ꝛ pa- A
rētes nr̄os in generatione sua.
Multam gloriā fecit dn̄s magnificē-
tia sua a seculo. Dominantes in po-
testatibus suis hoīes magni virtute
ꝛ prudentia sua prediti: nunciantes
in prophetis dignitatē prophetarū:
et imperantes in presenti populo et
in virtute prudentie populis sanctis-
sima verba. In peritia sua requiren-
tes modos musicos: et narrātes car-
mina scripturarū. Hoīes diuites in
virtute pulchritudinis studium ha-
bentes: pacificantes in domib⁹ suis. B
Omnes isti in generationibus gētis
sue gloriam adepti sunt: et in diebus
suis habētur in laudibus. Qui de il-
lis nati sunt/reliquerūt nomen nar-
randi laudes eorum: et sunt quorum
non est memoria: perierūt quasi qui
non fuerint: ꝛ nati sunt quasi nō na-
ti: et filij eorū cum ipsis. Sed illi vi-
ri mie sunt quorum pietates nō de-
fuerunt: et cum semine eor pmanet
bona hereditas: ꝛ nepotum ipsor se-
men in testamento stetit: et filiorum
ipsor semen ppter illos vsq̄ in eter-
num manet: semē eor ꝛ gloria eorū
non derelinquetur. Corpora ipsor in C
pace sepulta sunt: ꝛ nomen eorum vi-
uet in generationē ꝛ generationem.
Sapiētiam ipsorū narrent populi: ꝛ
laudem eor nunciet ecclesia. Enoch Geñ.5.c.
placuit deo ꝛ translatus est in para- Heb.11.a.
disum: vt det gētib⁹ sapiētiam. Noe Geñ.6.b.
inuentus est perfectus/iustus/ et in 7.a.
tpe iracūdie factus est recōciliatio. Heb.11.b
Ideo dimissum est reliquū terre/cū
factū est diluuiū. Testamenta secu-
li posita sunt apud illū: ne deleri pos-
sit diluuio oīs caro. Abraam magn⁹
pater multitudinis gentiū: et nō est geñ.17.a.
inuētus similis illi in gloria: qui con-
seruauit legem excelsi: ꝛ fuit in testa-
mēto cum illo. In carne ei⁹ stare fe- D
cit testamētum: ꝛ in tēptatione inuen-
tus est fidelis. Ideo iureiurando de- geñ.22.d.
dit illi gloriā in gente sua: crescere il- gala.3.b.
lum quasi terre cumulū: et vt stellas geñ.22.c.
exaltare semē eius: et hereditare il-
los a mari vsq̄ ad mare: et a flumi-
ne vsq̄ ad terminos orbis terre. Et
isaac eodē modo fecit propter abra-
am patrem eius. Benedictionē om-
nium gentium dedit illi dn̄s: ꝛ testa-
mētum suū cōfirmauit sup caput ia-
cob. Agnouit eū in benedictionibus
suis: ꝛ dedit illi hereditatē: et diuisit

illi partem in tribubus duodecim. Et
cōseruauit illi hoīs mīe inuenientes
gratiam in oculis omnis carnis.
¶ C.S. De laudib⁹ moysi et aaron et
phinees. Capitulum.xlv.
A Dilectus deo ⁊ hoīb⁹ moyses cu-
Exo.11.a. ius memoria in bñdictione est.
Similem illum fecit in gloria san-
exodi.6. ctorum: ⁊ magnificauit eū in timore
7.et.8. inimicorum: et in vbis suis monstra
Exo.16.c. placauit. Glorificauit illū in conspe-
ctu regū: ⁊ iussit illi corā ppl'o suo: et
ostendit illi gloriā suā. In fide et le-
nitate ipsius sanctū fecit illum: ⁊ ele-
exo.19.b. git eum ex oī carne. Audiuit enī eū
et vocem ipsius: ⁊ induxit illū in nu-
bem. Et dedit illi cor ad pcepta et le-
gē vite et discipline docere iacob te-
stamentum suū: et iudicia sua israel.
exo.4.d. Excelsum fecit aaron fratrem suum
et similem sibi de tribu Leui. Statuit
ei testamentū eternū / et dedit illi sa-
cerdotiū gētis: et beatificauit illum
in gloria: et circūcinxit eum zona iu-
stitie: ⁊ induit eī stolā glorie: et coro-
B nauit eū in vasis virtutis. Circūpe-
exo.28.f. des et femoralia et humerale posuit
ei: et cinxit illum tintinnabulis au-
reis plurimis in gyro: dare sonitum
in incessu suo / audituū facere sonitū
in templo in memoriā filijs gentis
sue. Stolam sanctam auro ⁊ hyacin-
tho et purpura / opus textile / viri sa-
pientis iudicio et veritate prediti.
Torto cocco opus artificis / gemmis
preciosis figuratis in ligatura auri
et opere lapidarij sculptis in memo-
riam sm numerū tribuū israel. Co-
rona aurea super mitrā ei⁹ expressa
signo sanctitatis: ⁊ gloria honoris: et
opus virtutis / desiderio oculorum
ornata. Sic pulchra ante ipsum non
fuerūt talia vsq; ad originem. Non
est indutus illa alienigena aliquis:
sed tm̄ filij ipsius soli / et nepotes ei⁹
C per omne tempus. Sacrificia ipsius
Leui.8.b. consummata sunt igne quotidie. Cō-
pleuit moyses manus eius: et vnxit
illum oleo sancto. Factum est illi in
testamentū eternū: ⁊ semini ei⁹ sicut
dies celi fungi sacerdotio et habere
laudē et glorificare pplm suū in no-
mine suo. Ipsum elegit ab oī viuen-
te: offerre sacrificiū deo incēsū: ⁊ bo-
num odorem in memoriam placare
pro populo suo: et dedit illi in prece-
ptis suis potestatē: in testamentis
iudiciorū: docere iacob testimonia:
et in lege sua lucē dare israel. Quia nu.16.a.
contra illum steterūt alieni: ⁊ ꝓpter
inuidiā circūdederunt illū hoīes in
deserto qui erant cum dathan et abi-
ron: et cōgregatio core in iracundiā.
Uidit dñs deus et non placuit illi: et
cōsumpti sunt in impetu iracundie.
Fecit illis mōstra et cōsumpsit illos
in flamma ignis. Et addidit aaron D
gloriā / ⁊ dedit illi hereditatē et pmi-
tias frugum terre diuisit illi. Panē
ipsius in primis parauit in satieta-
tem. nam et sacrificia dñi edent que
dedit illi et semini eius. Ceterū inter
gentes non hereditabit: et pars non
est illi in gēte. Ipse est enim pars ei⁹
et hereditas. Phinees filius eleaza- nu.25.c.
ri tertius in gloria est: imitādo eum 1.Mach.
in timore dñi ⁊ stare in reuerētia gē- 2.f.
tis: in bonitate ⁊ alacritate anīe sue
placuit deo isrl'. Ideo statuit illi te-
stamentū pacis principē sanctorum
et gentis sue: vt sit illi ⁊ semini ei⁹ sa-
cerdotij dignitas in eternum. Et te-
stamentū dauid regi filio iesse de tri-
bu iuda: hereditas ipsi et semini ei⁹.
vt daret sapientiam in cor nostrū iu-
dicare gētem suā in iustitia: ne abo-
lerent bona ipsorū: et gloriā ipsorum
in gentem eorum eternam fecit.
¶ Ca.S. De laudibus Josue / Caleb /
et Samuelis. Capitulum.xlvi.
Fortis in bello iesus naue suc- A
cessor moysi i ꝓphetis: qui fu-
it magnus scdm nomen suum
maxim⁹ in salutē electorū dei: expu-
gnare insurgentes hostes: vt cōseque-
retur hereditatem israel. Quam glo-
riā adeptus est extollēdo manus su-
as / et iactando cōtra ciuitates rom-
pheas? Quis ante illum sic restitit?
Nam hostes ipse dñs percussit. Aut Jos.10.c.
nō in iracundia eius impeditus est
sol: et vn⁹ dies factus est quasi duo?
Inuocauit altissimū potētem in op-
pugnando inimicos vndiq;: et audi-
uit illū magnus et sanctus deus in
saxis grandinis virtutis valde for-
tis. Impetū fecit cōtra gētem hosti- B
lem: et in descēsu pdidit ↄtrarios: vt
cognoscāt gētes potētiā eius: q2 con-
tra deū pugnare nō est facile: et secu- nu.14.c.
tus est a tergo potētes. Et in diebus
moysi miam fecit ipse. et caleb filius
iephone stare contra hostē / ⁊ prohi-
bere gentem a peccatis: ⁊ perfringe-
re murmur malitie. Et ipsi duo con-
stituti a periculo liberati sunt / a mu-

mero sexcentorum milium peditum indu-
cere illos in hereditatem in terram que
Iosue.14.c. manat lac et mel. Et dedit dominus ipsi ca-
leb fortitudinem et usque in senectutem
permansit illi virtus ut ascenderet in
C excelsum terre locum et semen ipsius obti-
nuit hereditatem. Et viderunt omnes filij
israel quia bonum est obsequi sancto
deo. Et iudices singuli suo nomine quo-
rum non est corruptum cor qui non aver-
si sunt a domino ut sit memoria illorum
in benedictione. Et ossa eorum pullulant
de loco suo et nomen eorum permanet
in eternum permanente ad filios illo-
rum sanctorum virorum gloria. Dilectus
a domino deo suo samuel propheta domini
renovavit imperium et unxit principes
in gente sua. In lege domini congrega-
D tionem iudicavit: et vidit dominus iacob
et in fide sua probatus est propheta.
Et cognitus est in verbis suis fide-
lis: quia vidit deum lucis et invocavit
dominum omnipotentem in oppugnan-
do hostes circumstantes undique in obla-
1.re.7.c. tione viri inviolati. Et intonuit de ce-
lo dominus: et in sonitu magno auditam fe-
cit vocem suam et contrivit principes ty-
1.re.12.a. riorum et omnes duces philistijm. Et ante
tempus finis vite sue et seculi testimo-
nium prebuit in conspectu domini et christi.
Pecunias et usque ad calceamenta ab
omni carne non accepit et non accusavit
1.re.25.a illum homo. Et post hec dormivit et
notum fecit regi et ostendit illi finem
1.re.28.c. vite sue et exaltavit vocem eius de ter-
ra in prophetia delere impietatem gentis.

¶ C. S. De laudibus nathan: david et
salomonis et interfectione golie: de
roboam impudentia et hieroboam ido-
latria: qui fecit peccare israel. Cap. xlvij.

A
2.r.12.a. Post hec surrexit nathan pro-
pheta in diebus david. Et quasi
1.re.17. adeps separatus a carne sic
david a filijs israel. Cum leonibus lusit
quasi cum agnis: et in ursis similiter fe-
1.re.17.f. cit sicut in agnis ovium in iuventute sua.
Nunquid non occidit gigantem et abs-
tulit opprobrium de gente? In tol-
lendo manum in saxo funde deiecit
exultationem Golie: ubi invocavit
dominum omnipotentem. et dedit in
dextera eius tollere hominem fortem
1.re.18.b. in bello: et exaltare cornu gentis sue.
Sic in decem milibus glorificavit eum
et laudavit eum in benedictionibus
domini in offerendo illi coronam glo-
rie. contrivit enim inimicos undique et
extirpavit philistijm contrarios usque
in hodiernum diem: contrivit cor-
nu ipsorum usque in eternum. In om- B
ni opere dedit confessionem sancto:
et excelso in verbo glorie. De omni cor-
de suo laudavit dominum: et dilexit
deum qui fecit illum et dedit illi contra
inimicos potentiam: et stare fecit can-
tores contra altare et in sono eorum
dulces fecit modos. Et dedit in cele-
brationibus decus et ornavit tempo-
ra usque in consummationem vite: ut
laudarent nomen sanctum domini/et
amplificarent mane dei sanctitatem.
Christus purgavit peccata ipsius: 2.r.12.d.
et exaltavit in eternum cornu eius.
et dedit illi testamentum regni et sedem
glorie in israel. Post ipsum surrexit
filius sensatus: et propter illum deie-
cit omnem potentiam inimicorum. Sa- C
lomon imperavit in diebus pacis: cui 3.re.4.c.
subiecit deus omnes hostes ut con-
deret domum in nomine suo: et para-
ret sanctitatem in sempiternum: quem-
admodum eruditus est in iuventute
sua. Et impletus est quasi flumen sa- 3.re.4.d.
pientia: et terram retexit anima sua.
Et replesti in comparationibus enig-
mata ad insulas longe divulgatum
est nomen tuum: et dilectus es in pace
tua. In canticis et proverbijs et com-
parationibus et interpretationibus
mirate sunt terre et in nomine domini
dei cui est cognomen Deus Israel.
Collegisti quasi auricalcum aurum 3.re.11.a.
et ut plumbum complesti argentum et in-
clinasti femora tua mulieribus. Po-
testatem habuisti in corpore tuo. De-
disti maculam in gloria tua: et pro-
phanasti semen tuum inducere ira-
cundiam ad liberos tuos et in cete-
ris stultitiam tuam ut faceres imperium
bipartitum: et ex ephraim imperare impe-
rium durum. Deus autem non derelinquet D
misericordiam suam et non corrumpet nec delebit
opera sua neque perdet a stirpe nepotes
electi sui: et semen eius qui diligit domi-
num non corrumpet. Dedit autem
reliquum iacob et david de ipsa stir-
pe. Et finem habuit salomon cum pa-
tribus suis. Et dereliquit post se de
semine suo gentis stultitiam et imminu- 3.re.12.c.
tum a sua prudentia. Roboam qui avertit
gentem consilio suo et hieroboam fi-
lium nabat qui peccare fecit Israel et
dedit viam peccandi ephraim et plu-
rima redundaverunt peccata ipsorum.
Valde enim averterunt illos a terra
sua. Et quesivit omnes nequitias usque

dum perueniret ad illos defensio: et
ab oībus peccatis liberauit eos.
¶ Ca. S. De laudibus elie et helisei:
ezechie et esaie. Capitulum. xlviij.
A Et surrexit elias ꝓpheta qua-
3.Regū. si ignis: ꝛ verbum ipsius qua-
17.a. si facula ardebat. Qui indu-
xit in illos famē et imitantes illū in-
uidia sua pauci facti sunt/non enim
poterāt sustinere precepta dn̄i. Uer-
bo dn̄i continuit celum: et deiecit a se
ignem terre/sic amplificatꝰ est elias
in mirabilibus suis. Et quis pōt simi-
ter sic gloriari tibi? Qui sustulisti
mortuum ab inferis de sorte mortis
in verbo dn̄i dei. Qui deiecisti reges
ad perniciē/ꝛ cōfregisti facile poten-
tiam ipsoꝝ: et gloriosos de lecto suo.
Qui audis in sina iudiciū: et in ho-
3.re.19.a. reb iudicia defensionis. Qui vngis
reges ad penitētiam: et ꝓphetas fa-
4.re.2.b. cis successores post te. Qui receptus
es in turbine ignis in curru equoꝝ
igneorum. Qui inscriptus es in iudi-
ciis tempoꝝ lenire iracūdiam dn̄i:
cōciliare cor patris ad filiū: et resti-
B tuere tribꝰ iacob. Beati sunt qui te vi-
derunt: et in amicitia tua decorati
sunt: nam nos vita viuimus tm̄: post
mortē aūt nō erit tale nomē nostrū.
Elias quidem in turbine tectus est: et in
eliseo cōpletus est spūs eius. In die-
bus suis nō pertimuit principē: et po-
tentia nemo vicit illum. Nec supera-
uit illum verbū aliquod: et mortuum
4.Regū prophetauit corpus eiꝰ. In vita sua
13.d. fecit monstra: et in morte mirabilia
C operatus est. In omnibus istis non
penituit populus: ꝛ nō recesserunt a
peccatis suis vsq; dū abiecti sunt de
terra sua: et dispersi sunt in oēm ter-
ram: et relicta est gens perpauca et
princeps in domo dauid. Quidam
ipsorum fecerūt qd placeret deo: alij
aūt multa commiserūt peccata. Eze-
chias muniuit ciuitatē suam ꝛ indu-
xit i mediū ipsius aquā: et fodit fer-
4.Regū ro rupem/ꝛ edificauit ad aquam pu-
18.c. teum. In diebus ipsius ascendit sen-
nacherib et misit rabsacen/ et sustu-
lit manum suā cōtra illos: et extulit
manū suā in sion: ꝛ superbus factus
est potētia sua. Tunc mota sunt cor-
da ꝛ manus ipsoꝝ: et doluerunt qua-
D si parturientes mulieres. Et inuoca-
uerūt dn̄m misericordē: ꝛ expādētes
manꝰ suas extulerunt ad celū: ꝛ san-
ctus dominꝰ deꝰ audiuit cito vocem
ipsoꝝ. Nō est cōmemoratus peccatoꝝ
illoꝝ: neq; dedit illos inimicis suis:
sed purgauit eos in manu Esaie san- 4.Regū
cti prophete. Deiecit castra assyrioꝝ 19.g.
et contriuit illos angelus dn̄i: nā fe- Tob.1.d.
cit ezechias qd placuit deo: et forti- esa.37.g.
ter iuit in via dauid patris sui quam 1.macha.
mandauit illi esaias ꝓpheta magnꝰ 7.f.et.2.
et fidelis in ɔspectu dei. In diebꝰ ip- ma.8.e.
sius retro rediit sol/ et addidit regi 4.Regū
vitaꝫ. Spiritu magno vidit vltima: 20.a.
et cōsolatus est lugentes in sion vsq; esa.38.a.
in sempiternum. Ostendit futura et
abscondita anteq̄ euenirent.
¶ C. S. De laudibꝰ iosie: de immunita-
te trium regū a peccō ceteroꝝ regū: ꝛ
de persecutione hieremie: de laude
ezechielis et duodecim prophetarū: ꝛ
de laudibus Zorobabel/neemie/ e-
noch/ioseph/seth/ ꝛ sem qui gloriam
adepti sunt super omnes in origine
adam. Capitulum. xlix.
Memoria iosie in cōpositione A
odoris facta opus pigmen-
tarii. In omni ore quasi mel
indulcabitur eiꝰ memoria: ꝛ vt musica
in cōuiuio vini. Ipse est directus di- 4.Regū
uinitus in penitentia gentis: ꝛ tulit 23.b.
abominatiōes impietatis. Et guber-
nauit ad dn̄m cor ipsius/ ꝛ in diebus
peccoꝝ corroborauit pietatē. Preter B
dauid ezechiam et iosiam oēs reges
peccatū cōmiserunt: nā reliquerunt
legē altissimi reges iuda: et cōtēpse-
rūt timorē dei. Dederūt enim regnū
suū alijs: ꝛ gloriā suā alienigene gen-
ti. Incēderūt electam sanctitatis ci-
uitatem: et desertas fecerūt vias ip- hie.38.b.
sius i manu hieremie. Nā male tra- hiere.1.b.
ctauerunt illum qui a ventre matris
consecratus est propheta: euertere ꝛ
eruere et pdere: et iterū edificare et
renouare. Ezechiel q vidit conspectū C
glorie quā ostendit illi in curru che-
rubim. Nā commemoratus est ini- Ezech.1.
micoꝝ in ymbre bn̄facere illis qui
ostenderunt rectas vias. Et duode-
cim ꝓphetaꝝ ossa pullulant de loco
suo: nā corroborauerūt iacob: ꝛ rede-
merunt se in fide virtutis sue. Quō agg.2.d.
amplificemꝰ zorobabel? Nā ꝛ ipse q̄si zach.3.b.
signum i dextera manu israel. Et ie- 1.esd.3.b.
sum filiū iosedech: qui in diebꝰ suis
edificauerunt domū: ꝛ exaltauerunt
tēplum sanctū dn̄o paratū in gloriā
sempiternaꝫ. Et neemias i memoria D
multi tpis: qui erexit nobis muros Nee.7.a.
euersos: ꝛ stare fecit portas et seras

qui erexit domos nostras. Nemo na-
tus est in terra qualis Enoch: nam ⁊
S. 44.c. ipse receptus est a terra. Et Joseph
Ge. 50.d. q̄ natꝰ est homo/princeps fratrum/
firmamētum gentis/rector fratrum/
stabilimētū populi/⁊ ossa ipsius visi-
tata sunt/⁊ post mortem prophetaue-
runt. Seth ⁊ Sem apd̄ homines glo-
riam adepti sunt: ⁊ super omnē ani-
mam in origine Adam.

¶ L. S. Laus Simonis onie filij: de
duabus gētibus quas odit: de tertia
que non est gēs: de noīe scriptoris: et
de laude huius operis. Cap. L.

A Simon Onie filius sacerdos ma-
gnus qui in vita sua suffulsit do-
mum: et in diebus suis corrobora-
uit templum. Templi etiam altitu-
do ab ipso fundata est/duplex edifi-
catio/et excelsi parietes templi. In
diebꝰ ipsius emanauerūt putei aqua-
rum: ⁊ quasi mare adimpleti sunt su-
pra modum. Qui curauit gentē suā:
et liberauit eā a perditione. Qui pre-
ualuit amplificare ciuitatem: q̄ ade-
ptus est gloriam in cōuersatione gē-
tis: ⁊ ingressum domus ⁊ atrij ampli-
ficauit. Quasi stella matutina in me-
dio nebule: ⁊ quasi luna plena in die-
bus suis lucet. Et quasi sol refulgēs:
sic ille effulsit in templo dei. Quasi ar-
cus refulgens inter nebulas glorie:
et quasi flos rosarum in diebus ver-
nis: ⁊ quasi lilia que sunt in transitu
aque: ⁊ quasi thus redolens in diebꝰ
B estatis. Quasi ignis effulgēs: ⁊ quasi
thus ardens in igne. Quasi vas au-
ri solidum ornatum omni lapide pre-
cioso. Quasi oliua pullulās: ⁊ cypres-
sus in altitudinem se extollens in ac-
cipiendo ipsum stolā glorie: ⁊ vestiri eū
consummatione virtutis. In ascen-
su altaris sancti gloriam dedit san-
ctitatis amictum. In accipiendo au-
tem partes de manu sacerdotum: et
ipse stans iuxta aram. Circa illum co-
rona fratrum: ⁊ quasi plantatio ce-
dri in monte libano: sic circa illū ste-
terūt quasi rami palme ⁊ omnes filij
Aaron in gloria sua. Oblatio autem
dn̄i in manibꝰ ipsorū/corā omni syna-
goga Israel: et consummatione fun-
gens in aram/amplificare oblationē
excelsi regis porrexit manū suam in
libatione: ⁊ libauit de sanguine vue.
C Effudit in fundamento altaris odo-
rem diuinum excelso principi. Tunc
exclamauerunt filij Aaron in tubis
ductilibus sonuerunt/⁊ auditā fece-
runt vocē magnam in memoriam co-
ram dn̄o. Tunc oīs populꝰ simul pro-
perauerunt/⁊ ceciderunt in faciē su-
per terrā adorare dn̄m deum suum: ⁊
dare preces omnipotēti deo excelso.
Et amplificauerunt psallentes in vo-
cibus suis: ⁊ in magna domo factus
est sonus suauitatis plenus. Et roga-
uit populus dn̄m excelsum in prece
vsq3 dum perfectus est honor dn̄i: et
munus suū perfecerunt. Tunc descē-
dens manus suas extulit in omnē cō-
gregationē filiorum Israel dare glo-
riam deo a labijs suis: ⁊ in noīe ipsiꝰ
gloriari: ⁊ iterauit orationem suā vo-
D lens ostendere virtutem dei. Et † plꝰ
orauit deum omniū q̄ magna fecit in † al'. post
omni terra: q̄ auxit dies nostros a vē rursum.
tre matris nostre/⁊ fecit nobiscū s̄m
suā misericordiā. Det nobis iucundi-
tatē cordis: ⁊ fieri pacem in diebꝰ no-
stris Israel p̄ dies sempiternos: cre-
dere Israel nobiscum esse dei miseri-
cordiā/vt liberet nos in diebus suis.
Duas gentes odit anima mea: tertia
autē non est gens quā oderim qui se-
dent in monte Seir/⁊ Philistijm/et
stultꝰ populus q̄ habitat in sichimis.
Doctrinā sapientie et discipline scri-
psit in codice isto Jesus filius sirach
hierosolymita/qui renouauit sapien-
tiam de corde suo. Beatus q̄ in istis
versatur bonis: qui ponit illa in cor-
de suo/sapiēs erit semper. Si eni hec
fecerit ad omnia valebit: qr lux dei ve-
stigium eius est.

¶ Oratio Jesu filij Sirach. Cap. LI.

A Confitebor tibi domine rex: et
collaudabo te deum saluatorē
meum. Cōfitebor nomini tuo:
quoniam adiutor et protector factus
es mihi: et liberasti corpus meum a
perditione a laqueo lingue inique/et
a labijs operantium mēdacium: ⁊ in
conspectu astantium factus es mihi
adiutor. Et liberasti me s̄m mltitudi-
nē misericordie nominis tui a rugiē-
tibꝰ preparatis ad escā: de manibꝰ que-
rentiū animā meā: ⁊ de portis tribu-
lationū que circūdederūt me: a pres-
sura flāme q̄ circūdedit me: ⁊ in me-
dio ignis non sum estuatus. De alti-
tudine ventris inferi: ⁊ a lingua co-
inquinata: et a verbo mendacij: a re-
ge iniquo/et a lingua iniusta. Lau-
dabit vsq3 ad mortem aīa mea dn̄m:
et vita mea appropinquans erat in

B inferno deorsum. Circũdederunt me
vndiq͛:⁊ nõ erat qui adiuuaret. Re-
spiciens eram ad adiutorium hoim/⁊
nõ erat. Memorat⁹ sum misericordie
tue dñe ⁊ cooperationis tue que a se-
culo sunt: quoniã eruis sustinẽtes te
dñe: et liberas eos de manibus gen-
tium. Exaltasti sup terrã habitatio-
nem meam: ⁊ pro morte defluẽte de-
precatus sum. Inuocaui dñm patrẽ
dñi mei vt non derelinquat me in die
tribulationis mee/⁊ in tẽpore super-
bor sine adiutorio. Laudabo nomen
tuum assidue: et collaudabo illud in
ꝯfessione/⁊ exaudita est oratio mea.
Et liberasti me de perditione: ⁊ erui-
sti me de tẽpore iniquo. Propterea cõ
fitebor et laudem dicã tibi: ⁊ benedi-
cam nomini dñi. Cum adhuc iunior
sum: prius ꝙ oberrarem quesiui sa-
pientiam palam in oratione mea.
C Ante tempus postulabam pro illa: ⁊
vsq͛ in nouissimis inquiram eam: et
florebit tanq͛ precox vua. Letatum
est cor meũ in ea: ambulauit pes me⁹
iter rectum/a iuuentute mea inuesti-
gabam eam. Inclinaui modice aurẽ
meam/⁊ excepi illam. Multam inue-
ni in meipso sapientiã: ⁊ multũ pro-
feci in ea. Danti mihi sapientiã: da-
bo gloriã. Consiliatus sum enĩ vt fa-
cerem illam: zelatus sum bonũ ⁊ non
cõfundar. Colluctata est anima mea
in illa: ⁊ in faciendo eam ꝯfirmatus
sum. Manus meas extẽdi in altum:
et in sapientia eius luxit aia mea: et
ignorantias meas illuminauit. Ani-
mã meã direxi ad illã: ⁊ in agnitione
inueni eã. Possedi cũ ipsa cor ab ini-
tio: propter hoc non derelinquar. Ue-
ter meus cõturbat⁹ est querendo illã:
propterea bonam possidebo possessio
D nẽ. Dedit enĩ mihi dñs linguã mer-
cedem meam: ⁊ in ipsa laudabo eũ.
Appropiate ad me indocti: ⁊ congre
gate vos in domum discipline. Quid
adhuc retardatis: et quid dicitis in
his: anime vestre sitiunt vehemẽter.
Esa. 55. a Aperui os meũ et locutus sum. Cõpa
rate vobis sine argẽto sapiẽtiã: ⁊ col-
lum vestrũ subiicite iugo: ⁊ suscipiat
aïa vestra disciplinã: in proximo est
enĩ inuenire eam. Uidete oculis ve-
stris: ꝗ modicum laboraui: ⁊ inueni
mihi multã requiem. Assumite disci-
plinã in multo numero argenti: ⁊ co-
piosum aurum possidete in ea. Letet
aïa vestra in misericordia ei⁹: ⁊ nõ cõ

fundemini in laude ipsius. Operamini
opus vestrũ ante tẽp⁹: ⁊ dabit vobis
mercedẽ vestrã in tẽpore suo.

¶ Explicit liber Ecclesiasticus.

¶ Incipit oratio Salomonis.

ET inclinauit Salomon genua
sua in cõspectu totius ecclesie
Israel: et aperuit manus suas
ad celũ/⁊ dixit. Dñe de⁹ Israel nõ est 3. Re. 8. c
similis de⁹ in celo sursum: neq͛ in ter
ra deorsum/qui custodis testamentũ
tuũ: ⁊ misericordiã pueris tuis cũrib⁹
in cõspectu tuo in toto corde seruãs
puero tuo Dauid que locut⁹ es illi: et
locut⁹ es in ore tuo: ⁊ in manu tua im
plesti quasi dies iste. Et nũc dñe deus
Israel custodi puero tuo Dauid pa-
tri meo que locut⁹ es illi/dicẽs. Non
deerit tibi vir a facie mea sedens in
throno Israel. Uerũtamẽ si custodie
rint filii tui legẽ meã: ⁊ in preceptis
meis ambulẽt sicut ambulauerũt in
cõspectu meo fideles. Et nũc dñe de⁹
Israel credatũ est verbũ qđ locut⁹ es
puero tuo Dauid: ꝗm si vere habita-
bit de⁹ cũ hoib⁹ in terra. Si celũ ⁊ celi
celor nõ sufficiant tibi: quãto magis
domus hec quã edificaui? Sed respi-
cias ad orationẽ serui tui/⁊ de preca-
tionẽ ei⁹: vt exaudias dñe placationẽ
orationis quã puer tuus orat coram
te hodie: ⁊ sint oculi tui super domũ
hanc die ac nocte: in locum quẽ dixi-
sti inuocare nomẽ tuũ. Et exaudias
orationem quam puer tuus orat in
hoc loco: ⁊ exaudias precationẽ pue-
ri tui ⁊ populi tui Israel: si orauerint
in loco isto: ⁊ exaudias in loco habi-
tationis de celo: ⁊ exaudias ⁊ ꝓpici⁹
sis si peccauerit vir in te.

¶ Explicit oratio Salomonis.

¶ Incipit prologus in Esaiam
prophetam.

NEmo cum prophetas versib⁹
viderit esse descriptos metro
eos estimet apd hebreos liga
ri: ⁊ aliquid simile habere de psalmis
vel operibus Salomonis. Sed quod
in Demosthene ⁊ Tullio solet fieri:
vt per cola scribantur: ⁊ commata q̃
vtiq͛ prosa ⁊ non versibus conscripse
runt. Nos quoq͛ vtilitati legentium
prouidentes: interpretationem no-
uam nouo scribendi genere distin-

ximus. Ac primũ de Esaia sciendũ ꝙ
in sermone suo disert⁹ sit: ꝗppe vt vir
nobilis ꝛ vrbane elegãtie: nec habẽs
quicꝗ̃ in eloq̃o rusticitatꝭ admixtũ.
Unde accidit vt pre ceteris florẽ ser-
monis ei⁹ translatio nõ potuerit con
seruare. Deinde etiã hoc adijciendũ
ꝙ non tam ꝓpheta dicend⁹ sit, q̃ euã
gelista. Ita eñ vniuersa Christi eccle
sieq; mysteria ad liq̃dum ꝓsecut⁹ est:
vt non putes eum de futuro vatici-
nari, sed de preteritꝭ historiam texe-
re. Unde coniicio noluisse tunc tẽpo-
ris septuaginta interpretes fidei sue
sacramenta perspicue ethnicis ꝓde-
re: ne sanctum canib⁹ ꝛ margaritas
porcis darent: que cũ hãc editionẽ le
geritꝭ ab illis animaduertitis abscon
dita. Nec ignoro quãti laboris sit ꝓ-
phetas intelligere: nec facile quẽpiã
posse iudicare de interpretatiõe: nisi
intellexerit ante q̃ legerit. Nos quoq;
patere morsib⁹ plurimoꝝ q̃ stimulãte
inuidia: qđ ꝯsequi nõ valẽt despiciũt.
Sciens ergo et prudens in flãmam
mitto manũ: ꝛ nihilomin⁹ hoc a fasti
diosis lectorib⁹ precor: vt quomodo
greci post septuaginta translatores
aq̃lã ꝛ symmachũ ꝛ theodotionẽ le-
gunt, vel ob studiũ doctrine sue, vel
vt septuaginta magis ex collatione
eoꝝ intelligãt: sic ꝛ isti saltẽ vnũ post
priores habere dignẽtur interpretẽ.
Legãt pri⁹: ꝛ postea despiciant ne vi-
deantur nõ ex iudicio: sed ex odij pre
sumptione ignota dãnare. Prophe-
tauit autẽ Esaias in Hierusalẽ et in
Judea necdũ decẽ tribub⁹ in captiui-
tatẽ ductꝭ: ac de vtroq; regno nũc cõ-
mixtim nũc separatim texit oraculũ:
et cum interdũ ad presentẽ respiciat
historiã: ꝛ post babylonie captiuitatẽ
reditũ populi significet in Judeã, tñ
ois eius cura de vocatione gentiũ et
de aduẽtu Christi est. Quẽ quãto pl⁹
amatis o paula ꝛ eustochium, tanto
magis ab eo petite: vt ꝓ obtrectatio-
ne presenti qua me indesinẽter emu-
li laniãt: ipse mihi mercedẽ restituat
in futuro: q̃ scit me ob hoc in peregri
ne lingue eruditione sudasse: ne Ju-
dei de falsitate scripturarũ ecclesijs
eius diutius insultarent.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum.

Esaias in hierusalẽ nobili ge-
nere ort⁹ est, ibiq; ꝓphetauit:
sub Manasse rege sectus in
duas partes occubuit. Sepultusq;
est sub quercu Rogel iuxta transitũ
aquarum quas olim Ezechias rex ia-
cto obstruxerat puluere.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit Esaias propheta.

¶ C. S. Uisio Esaie: sermo de ira dñi
ꝯtra Judeã ꝛ hierl'm ꝓpter peccã sua:
de cessantib⁹ ꝛ reprobatꝭ solẽnitatib⁹:
de futuro lauacro q̃ peccata lauant:
de increpatione Hierusalẽ ꝓpter spi
rituale meretricium. Cap. I.

Visio Esaie filij Amos A
quã vidit super Judã et
Hierl'm in dieb⁹ Ozie,
Joathã, Achã, et Eze-
chie regũ Juda. Audi-
te celi: ꝛ auribus ꝑcipe
terra: quoniã dñs locu-
tus est. Filios enutriui et exaltaui:
ipsi autem spreuerunt me. Cognouit
bos possessorẽ suũ: ꝛ asin⁹ presepe dñi
sui: Israel autẽ me nõ cognouit: ꝛ po
pulus meus non intellexit. Ue gen-
ti peccatrici populo graui iniquita-
te, semini nequam, filijs sceleratis.
Dereliquerũt dñm, blasphemauerũt B
sanctũ Israel: abalienati sunt retror
sum. Sup quo ꝑcutiã vos vltra: addẽ
tes preuaricationẽ? Omne caput lan
guidũ ꝛ omne cor merẽs. A plãta pe-
dis vsq; ad verticẽ nõ est in eo sani-
tas. Uulnus ꝛ liuor ꝛ plaga tumens
non est circũligata, nec curata medi
camine, neq; fota oleo. Terra vestra
deserta: ciuitates vestre succẽse sunt
igni. Regionẽ vestrã corã vobis alie- C
ni deuorãt: ꝛ desolabit sicut in vasti-
tate hostili. Et derelinquet filia sion
vt vmbraculũ in vinea: ꝛ sicut tugu-
rium in cucumerario: et sicut ciuitas
q̃ vastat. Nisi dñs exercituũ reliq̃sset Ro. 9. f.
nobis semẽ quasi sodoma fuissemus,
ꝛ q̃si gomorra similes essem⁹. Audite
verbũ dñi principes sodomoꝝ: perci
pite aurib⁹ legẽ dei vestri popul⁹ go-
morre. Quo mihi multitudinẽ victi-
marũ vestrarũ dicit dñs? Plen⁹ sum.
Holocausta arietũ: ꝛ adipẽ pinguiũ,
et sanguinẽ vitulorũ ꝛ agnorũ et hir-
corũ nolui. Cũ veneritis ante conspe
ctũ meũ: q̃s quesiuit hec de manibus D
vestrꝭ vt ambularetꝭ in atrijs meis?
Ne offeratꝭ vltra sacrificiũ frustra. Hier. 6. b
Incẽsum abominatio est mihi. Neo- Amos. 5. f
meniã ꝛ sabbatũ ꝛ festiuitates alias
nõ ferã: iniq̃ sunt cetus vestri. Calen-
das vr̃as ꝛ solẽnitates vr̃as odiuit

anima mea. facta sunt mihi molesta/
laboraui sustinēs. Et cū extenderitis
manꝰ vestras auertam oculos meos
a vobis: ⁊ cum multiplicaueritis ora-
E tionē nō exaudiam. Manꝰ eñi vestre
sanguine plene sunt. Lauamini mun
di estote/auferte malū cogitationū
De pe. di. vestrarum ab oculis meis. Quiescite
3. c. laua- agere peruerse: discite benefacere.
mini. Querite iudicium/subuenite oppres-
so/iudicate pupillo/defendite viduā/
et venite et arguite me/dicit dñs. Si
fuerint peccata vestra vt coccinum/
quasi nix dealbabunt: ⁊ si fuerint ru-
bra sicut vermiculus/velut lana al-
ba erunt. Si volueritis et audieritis
me: bona terre comedetis. Qd si no-
lueritis et me ad iracundiam prouo-
caueritis/gladiꝰ deuorabit vos: quia
os dñi locutū est. Quō facta est mere
trix ciuitas fidelis plena iudicii? Iu
F stitia habitauit in ea: nunc autē ho-
micide. Argentum tuum versum est
in scoriam: vinū tuū mixtū est aqua.
Principes tui infideles: socii furum.
Omnes diligunt munera: sequuntur
Hier. 5. g retributiones. Pupillo non iudicāt:
et causa vidue non ingredit̄ ad illos.
Propter hoc ait dñs deus exercituū
28. di. ca. fortꝰ Israel. Heu ego cōsolabor super
eiciēs. in hostibus meis: ⁊ vindicabor de inimi
fine. cis meis: ⁊ cōuertā manū meam ad
te/⁊ excoquā ad purū scoriā tuā/⁊ au
ferā omne stannū tuū/⁊ restituā iudi
ces tuos vt fuerunt prius ⁊ consilia-
rios tuos sicut antiquitus. Post hec
vocaberis ciuitas iusti: vrbs fidelis.
G Sion in iudicio redimetur: et redu-
cent eam in iustitia. Et conteret scele
stos et peccatores simul: ⁊ q̄ dereli-
querunt dñm consument̄: confundē-
tur eñi ab idolis q̄bꝰ sacrificauerunt.
Et erubescetis super hortis/quos ele
geratis cum fueritis velut quercꝰ de-
fluentibus foliis: ⁊ velut hortꝰ absq̄
aqua. Et erit fortitudo vestra vt fauil
la stuppe: ⁊ opus vestrum quasi scin-
tilla/⁊ succendetur simul/⁊ non erit
qui extinguat.

¶ C. S. De morte Christi ⁊ eiꝰ passio-
ne: de aduētu eiꝰ: de reprobatione iu-
deor ⁊ exaltatione Christi. Cap. ii.

A Verbū quod vidit Esaias filius
Mich. 4. Amos super Judam ⁊ Hieru-
a. salē. Et erit in nouissimis die-
bus preparatus mons domus dñi in
vertice montiū/⁊ eleuabit̄ super col-
les. Et fluent ad eū omnes gentes: et
ibunt populi multi/⁊ dicent. Venite
ascēdamus ad montē dñi ⁊ ad domū
dei Jacob/⁊ docebit nos vias suas/⁊
ambulabimꝰ in semitis eius: quia de
sion exibit lex/⁊ verbū dñi de Hieru-
salem. Et iudicabit gentes: et arguet
populos multos. Et conflabunt gla-
dios suos in vomeres: ⁊ lanceas suas
in falces. Non leuabit gens contra
gentē gladium: nec exercebunt vltra
ad preliū. Domus iacob venite: ⁊ am B
bulemꝰ in lumine dei nostri. Proiecis-
ti eñi populū tuū domū Jacob: quia
repleti sunt/vt olim et augures ha-
buerunt/vt philistiim et pueris alie-
nis adheserunt. Et repleta est terra
argento ⁊ auro: et non est finis the-
saurorū eiꝰ. Et repleta est terra eius
eqs: ⁊ innumerabiles quadrige eius.
Et repleta est terra eius idolis. Opꝰ C
manuū suarū adorauerunt: qd fece-
runt digiti eorū. Et incuruauit se ho-
mo: ⁊ humiliatus est vir. Ne ergo di-
mittas eis. Ingredere ī petrā ⁊ abscō
dere in fossa humo a facie timoris do
mini ⁊ a gl'ia maiestatꝭ eiꝰ. Oculi sub
limis hois humiliati sunt: ⁊ incurua-
bit̄ altitudo virorum. Exaltabit̄ autē
dñs solus in die illa: qr dies dñi exer-
cituū super omnē superbum ⁊ excel-
sum/⁊ super omnē arrogantē ⁊ humi
liabit̄: ⁊ super omnes cedros libani
sublimes ⁊ erectas: ⁊ super oēs quer-
cus basan/⁊ super omnes montes ex
celsos/⁊ super oēs colles eleuatos/et
sup omnē turrim excelsam/⁊ sup om
nem murū munitū/et sup oēs naues
tharsis/⁊ super omne quod visu pul-
chrum est. Et incuruabitur sublimi- D
tas hoim: et humiliabitur altitudo vi
rorum. Et eleuabitur dñs solus in die
illa: ⁊ idola penitus conterent̄. Et in-
troibunt in speluncas petrarum: ⁊ in
voragines terre a facie formidinis
dñi: ⁊ a gloria maiestatis eiꝰ cum sur-
rexerit percutere terram. In die illa
proiciet homo idola argenti sui ⁊ si-
mulacra auri sui que fecerat sibi/ vt
adoraret talpas ⁊ vespertiliones. Et Lu. 23. d.
ingredietur scissuras petrarū/⁊ ī cauer Osee. 10. b
nas saxor a facie formidinis dñi/⁊ a Apo. 9. b.
gl'ia maiestatꝭ eiꝰ cū surrexerit percu
tere terrā. Quiescite ergo ab hoie: cu-
ius spiritꝰ in naribꝰ eiꝰ est: qr excelsus
reputatus est ipse.

¶ C. S. De hoie xp̄o q̄ auferret a iuda
omnē potētiā q̄ preualebat in petis ⁊
omnē ornatū superbie. Cap. iii.

A Ecce enim dñator dominus exerci
tuum auferet a Hierusalem ꝛ a
iuda validū et fortem: oē robur pa-
nis ꝛ omne robur aque et fortē et vi-
rū bellatorē et iudicē et prophetā et
hariolū ꝛ senē principē super quin-
quaginta et honorabilē vultu et con
siliariū et sapientē de architectis: et
prudentem eloquii mystici. Et dabo
pueros principes eorū: et effemina-
ti dominabunt eis. Et corruet pplꝰs
vir ad virū: ꝛ vnusquisqꝫ ad proxi-
mū suum. Tumultuabit puer cōtra
senem: et ignobilis cōtra nobilē. Ap
prehendet enī vir fratrē suū dome-
sticū patris sui ꝛ dicet. Uestimentū
tibi est/princeps esto noster: ruina
autē hec sub manu tua. Responde-
B bitqꝫ in die illa dicens. Nō sū medi-
cus et in domo mea nō est panis: ne
qꝫ vestimentū: nolite cōstituere me
principē populi. Ruit enī hierusalē
ꝛ iudas cōcidit: qꝛ lingua eorum et
adinuētiones eorꝫ cōtra dñm vt pro
uocarēt oculos maiestatis eiꝰ. Agni
tio vultus eorū respōdebit eis: ꝛ pec
catū suū quasi sodoma ꝑdicauerūt
nec abscōderūt. Ue aie eorꝫ: qm red-
dita sunt eis mala. Dicite iusto qm
bene quoniā fructū adinuentionuꝫ
suarū comedet. Ue impio in malū.
retributio enī manuum eius fiet ei.
C Populū meū exactores sui spolia-
uerunt: et mulieres dñate sunt eis.
Popule meus qui te beatū dicūt ip-
si te decipiūt: et viā gressuū tuorum
dissipant. Stat ad iudicādū dñs: et
Apoc.1.b stat ad iudicādos pplos. Dñs ad iu
Luc.21.f. dicium veniet cū senibꝰ populi sui:
ꝛ principibus eiꝰ. Uos enim depasti
estis vineā meā: ꝛ rapia pauperꝫ: in
domo vestra. Quare atteritis popu-
lū meū ꝛ facies pauperū cōmolitis
dicit dñs exercituū: Et dixit dñs de-
us. Pro eo qꝺ eleuate sunt filie siō/
et ambulauerūt extento collo et nu-
tibus oculorū ibant et plaudebant ꝛ
ambulabāt pedibus suis ꝛ cōposito
gradu incedebāt: decaluabit dñs ver-
ticem filiarū sion et dñs crinē earuꝫ
D nudabit. In die illa auferet dñs or-
namentū calceamentorū ꝛ lunulas
et torques et monilia et armillas et
mitras et discriminalia et periscelli-
des et murenulas et olfactoriola et
inaures et anulos et gēmas in fron
te pendentes et mutatoria et pallio
la ꝛ lintheamina et acus et specula
et sindōes et vittas ꝛ theristra. Et
erit pro suaui odore fetor et pro zo-
na funiculus/et pro crispanti crine
caluitiū: ꝛ pro fascia pectorali cili-
ciū. Pulcherrimi quoqꝫ viri tui gla-
dio cadent et fortes tui in prelio. Et
merebūt atqꝫ lugebunt porte eius ꝛ
desolata in terra sedebit.
¶C.S. De septē ecclesiis: de magni
ficentia hois: ꝛ lauachro spirituali
et protectione ecclesie. Capī.iiij.
Et apprehēdent septem mulie-
res virū vnū in die illa dicen- A
tes. Panem nostrum comedemus
et vestimētis nostris operiemur: tā-
tūmodo inuocet nomē tuū sup nos
aufer opprobriū nostrū. In die illa
erit germē dñi in magnificētia ꝛ glo
ria: et fructꝰ terre sublimis/et exul-
tatio his qui saluati fuerint de isrl'.
Et erit: ois q̄ relictꝰ fuerit in Sion ꝛ
residuꝰ in hierusalē: sanctus vocabi
tur: ois qui scriptꝰ est in vita in hie-
rusalē: si abluerit dñs sordes filiarū B
sion et sanguinem hierusalē lauerit
de medio eius i spiritu iudicij ꝛ spi-
ritu ardoris. Et creabit dñs sup om-
nem locū montis sion ꝛ vbi inuoca-
tus est nubē p diem: ꝛ fumū ꝛ splen-
dorem ignis flāmātis in nocte. Su-
per omnē enim gloriā protectio ꝛ ta
bernaculū erit in vmbraculum diei
ab estu: et in securitatem et abscon-
sionem a turbine et a pluuia.
¶C.S. De christo ꝛ vinea eius: ꝑdi-
catur reprobatio ipsius vinee pro-
pter diuersas iniquitates: damnat
ebrietas cum voluptate: de vocatio
ne gentium ad salutem. Capī.v.
Cantabo dilecto meo canticuꝫ A
patruelis mei vinee sue. Ui- Hier.2.d.
nea facta est dilecto meo i cor mat.21.d.
nu filio olei. Et sepiuit eā et lapides
elegit ex ea: et plantauit vineā elec-
tā. Et edificauit turri in medio eiꝰ
et torcular extruxit i ea. Et expecta-
uit vt faceret vuas: et fecit labru-
scas. Nunc ergo habitatores hieru-
salem ꝛ viri iuda: iudicate inter me ꝛ
vineā meā. Quid est qꝺ debui vltra
facere vinee mee: et nō feci ei: An qꝫ
expectaui vt faceret vuas: ꝛ fecit la-
bruscas: Et nūc ostendā vobis quid
ego faciā vinee mee. Auferā sepem
eius: et erit in direptionē. Diruā ma
ceriā eius ꝛ erit in conculcationem
et ponā eam desertā. Nō putabitur
et non fodietur: ꝛ ascendent sup eā

veptes et spine: et nubibus mandabo
ne pluãt sup eã ymbrẽ. Uinea enĩ
dñi exercituũ domus israel ẽ: et viri
iuda germẽ delectabile eius. Expe-
ctaui vt faceret iudiciũ et ecce iniq-
tas: et iustitiã et ecce clamor. Ue qui
cõiũgitis domũ ad domum: et agrũ
agro copulatis vsq ad terminum lo
ci. Nũqd habitabitis vos soli in me
C dio terre? In aurib9 meis sunt hec:
dicit dñs exercituũ. Nisi dom9 mul-
te deserte fuerit grãdes et pulchre et
absq habitatore. Decẽ enim iugera
vinearũ facient lagunculã vnã: et tri-
ginta modij sementis facient modios
tres. Ue q cõsurgitis mane ad ebrie
tatẽ sectandã/ et potandũ vsq ad ve
sperã vt vino estueris. Cithara et ly-
ra et tympanũ et tibia et vinũ in cõ
uiuijs vestris: et opus dñi nõ respici
tis: nec opera manuũ eius cõsidera
tis. Propterea captiuus ductus est
populus meus qr non habuit scien-
tiam et nobiles eius interierũt fame
D et multitudo ei9 siti exaruit. Propter-
ea dilatauit infernus animã suã: et
aperuit os suum absq vllo termino.
Et descẽdẽt fortes ei9 et popul9 eius
et sublimes gloriosiq eius ad eũ. Et
incuruabit hõ et humiliabit vir et ocu-
li sublimiũ deprimẽt. Et exaltabit
dñs exercituũ in iudicio: et de9 scũs
sanctificabit in iustitia. Et pascẽtur
agni iuxta ordinem suũ: et deserta in
vbertatẽ versa aduene comedẽt. Ue
E q trahitis iniquitatẽ in funiculis va
nitatis et qsi vinculũ plaustri pecca
tũ. Qui dicitis. Festinet et cito veni-
at opus eius vt videamus: et appro-
piet et veniat cõsiliũ sancti isrl' et scie
mus illud. Ue q dicitis malũ bonũ
et bonũ malũ: ponẽtes tenebras lu-
cẽ et lucẽ tenebras: ponẽtes amarũ
in dulce et dulce in amarũ. Ue qui sa
piẽtes estis in oculis vestris: et corã
vobismetipsis prudẽtes. Ue q potẽ-
F tes estis ad bibẽdũ vinũ et viri for-
tes ad miscẽdã ebrietatẽ: qui iustifi-
pu.17.c. catis impiũ pro muneribus et iusti-
tiã iusti aufertis ab eo. Propter hoc
sicut deuorat stipulã lingua ignis et
calor flãme exurit: sic radix eorum
qsi fauilla erit et germen eor vt pul-
uis ascẽdet. Abiecerunt enĩ legẽ dñi
exercituũ et eloquiũ sancti isrl' blas-
phemauerũt. Ideo irat9 est furor dñi
in populũ suum: et extendit manum
suã super eũ et percussit eum. Et con
turbati sunt mõtes: et facta sũt mor-
ticina eorũ quasi stercus in medio
platearũ. In his oĩbus non est auer .J.9.c.et
sus furor eius: sed adhuc manus ei9 10.a.
extenta. Et eleuabit signũ in natio-
nibus procul et sibilabit ad eum de
finibus terre: et ecce festin9 velociter
veniet. Non est deficiens neq labo-
rans in eo: nõ dormitabit neq dor- B
miet: neq soluet cingulũ renũ eius
nec rũpetur corrigia calceamẽti ei9.
Sagitte eius acute: et oẽs arcus ei9
extenti. Ungule equor eius vt silex: et
rote eius quasi impet9 tempestatis.
Rugit9 eius vt leonis: rugiet vt ca-
tuli leonũ. Et frendet et tenebit pdã
et amplexabitur et non erit q eruat: et
sonabit sup eũ in die illa sicut soni-
tus maris. Aspiciemus in terram: et
ecce tenebre tribulationis/ et lux ob-
tenebrata est in caligine eius.

¶ C.S. Uidit esaias dñm in throno:
purgat/ mittitur/ prophetat iudeam
desolãdã populũ decimãdũ. Cap.vi.

IN anno quo mortuus est rex A
ozias: vidi dñm sedentẽ super
soliũ excelsum et eleuatum: et
plena erat dom9 a maiestate eius: et
ea que sub ipso erant replebant tem
pliũ. Seraphin stabant super illud:
sex ale vni et sex ale alteri. Duab9 ve
labant faciẽ eius et duab9 velabant B
pedes eius et duabus volabãt: et cla apoc.4.
mabant alter ad alterũ et dicebant.
Sanctus scũs sanct9 dñs deus exer
cituũ: plena est oĩs terra gloria ei9.
Et cõmota sunt superliminaria cardi-
nũ a voce clamãtis: et domus reple- 24.q.3.
ta est fumo. Et dixi. Ue mihi quia ta c. q negli
cui qr vir pollut9 labijs ego sum/ et gunt.
in medio populi polluta labia habẽ- C
tis ego habito: et regẽ dñm exercituũ
vidi oculis meis. Et volauit ad me
vnus de seraphin et in manu ei9 cal
culus quẽ forcipe tulerat de altari:
et tetigit os meũ et dixit. Ecce/ tetigit
hoc labia tua et auferetur iniquitas 8.q.1.c. in
tua: et peccatũ tuũ mũdabit. Et audi scriptur.
ui vocẽ dñi dicẽtis. Quẽ mittã: et qs
ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte
me. Et dixit. Uade et dices populo mat.13.b.
huic. Audite audiẽtes et nolite intelli mar.4.b.
gere: et videte visionem et nolite co- Luc.8.b.
gnoscere. Exceca cor populi hui9 et Joã.12.f.
aures ei9 aggraua et oculos ei9 clau Act.28.f.
de: ne forte videat oculis suis et auri Ro.11.b.
b9 suis audiat et corde suo intelligat
et cõuertat et sanẽ eũ. Et dixi. Usq q

D dñe? Et dixit. Donec desolent̃ ciuita
tes absq; habitatore / et domus sine
hoie: ⁊ terra relinquet̃ deserta ⁊ lon-
ge faciet dñs hoies ⁊ multiplicabit̃
q̃ derelicta fuerat i medio t̃re: ⁊ ad-
huc i ea decimatio ⁊ ꝯuertet: ⁊ erit i
ostẽsionem sicut terebinthus ⁊ sicut
Luc.1.a. quercus q̃ expãdit ramos suos. Se-
men sanctũ erit / id qđ steterit in ea.
¶ C.S. De his q̃ voluerũt expugna-
re hierusalem: de conceptione virgi
nis ⁊ liberatione hierusalẽ. Cap.vii.

A
4. Regũ 16.a. ET factũ est in diebus achaz fi
lii ioathã filii ozie regis iuda
ascẽdit rasin rex syrie ⁊ pha-
cee filiꝰ romelie rex isrl' in hierusalẽ
ad preliandũ ꝯtra eã: ⁊ nõ potuerũt
debellare eã. Et nunciauerũt domui
dauid dicentes. Requieuit syria super
ephraim ⁊ ꝯmotũ est cor eiꝰ ⁊ cor po
puli eiꝰ: sicut mouent̃ ligna syluarũ
a facie vẽti. Et dixit dñs ad esaiam.
Egredere in occursum achaz tu / ⁊ q̃
derelictꝰ est iasub filiꝰ tuus ad extre
mũ aq̃ductꝰ piscine superioris in via
agri fullonis: et dices ad eũ. Uide vt
sileas / noli timere ⁊ cor tuum ne for
midet a duabꝰ caudis titionũ fumi-
gãtiũ istorũ i ira furoris rasin regis
syrie ⁊ filii romelie: eo q̃ ꝯsiliũ inierit
B ꝯtra te syria in malũ ⁊ ephraim ⁊ fi-
liꝰ romelie dicẽtes. Ascẽdamꝰ ad iu-
dã: et suscitemꝰ eũ ⁊ auellamꝰ eũ ad
nos: ⁊ ponamꝰ regẽ i medio eiꝰ filiũ
tabeel. Hec dicit dñs deꝰ. Nõ stabit
⁊ nõ erit istud sed caput syrie dama
scus et caput damasci rasin. Et ad-
huc sexaginta ⁊ q̃nq; anni: ⁊ desinet
ephraim esse ppl's ⁊ caput ephraim
samaria ⁊ caput samarie filiꝰ rome-
lie. Si nõ credideritis: nõ ꝑmanebi-
tis. Et adiecit dñs loq̃ ad achaz di-
cẽs. Pete tibi signũ a dño deo tuo in
ꝓfundũ inferni: siue i excelsũ supra.
Et dixit achaz. Nõ petã et non tẽta-
bo dñm. Et dixit. Audite ergo domꝰ
dauid. Nunquid parũ vobis est mo
C lestos esse hoibus q: molesti estis et
mat.1.d. deo meo? Propter hoc dabit dñs ip-
Luc.1.d. se vobis signũ. Ecce vgo cõcipiet et
pariet filiũ: ⁊ vocabit̃ nomen eiꝰ em-
manuel. Butyrum ⁊ mel comedet vt
sciat reprobare malum ⁊ eligere bo-
nũ. Quia anteq̃ sciat puer reproba-
re malũ et eligere bonũ derelinquet̃
terra / quã tu detestaris a facie duo-
rum regũ suorũ. Adducet dñs super
te et super populũ tuum ⁊ super do-
mũ patris tui dies qui non venerũt
a diebus separationis ephraim a iu
da cũ rege assyriorũ. Et erit in die il-
la: sibilabit dñs musce que est in ex-
tremo fluminũ egypti: ⁊ api que est 2. Para.
in terra assur: ⁊ venient ⁊ requiescet 32.c.
oẽs in torrentibꝰ valliũ: et in cauer-
nis petrarũ ⁊ in oibus frutetis / ⁊ in
vniuersis foraminibꝰ. In die illa ra D
det dñs in nouacula cõducta in his
qui trans flumen sunt in rege assy-
riorũ caput ⁊ pilos pedũ ⁊ barbam
vniuersam. Et erit in die illa: nutriet
homo vaccã boum / et duas oues / et
pre vbertate lactis comedet butyrũ.
Butyrũ enĩ ⁊ mel mãducabit ois ho
qui relictus fuerit i medio terre. Et
erit i die illa: ois locꝰ vbi fuerit mil-
le vites mille argenteis: ⁊ in spinas
et in vepres erũt. Cũ sagittis ⁊ arcu
ingredient̃ illuc. Uepres enĩ ⁊ spine
erunt in vniuersa terra. Et oẽs mõ-
tes q̃ in sarculo sarrient̃ nõ veniet il
luc terror spinarũ ⁊ vepriũ ⁊ erit i pa-
scua bouis ⁊ i coculcationẽ pecoris.
¶ C.S. De modo liberationis terre
per emmanuelẽ: ⁊ hoc est querẽdũ i
lege de natiuitate christi. Cap.viii.
ET dixit dñs ad me. Sume tibi A
librũ grandẽ: ⁊ scribe in eo sti
lo hois. Velocit̃ spolia detra-
he / cito ꝑdare. Et adhibui mihi te-
stes fideles vriã sacerdotẽ ⁊ zacha-
riam filiũ barachie: ⁊ accessi ad pro
phetissam ⁊ cõcepit et peperit filiũ.
Et dixit dñs ad me. Uoca nomẽ eiꝰ.
Accelera / spolia detrahe / festina ꝑ-
dari: quia anteq̃ sciat puer vocare
patrẽ suũ ⁊ matrẽ suã: auferetur for
titudo damasci et spolia samarie co
ram rege Assyriorũ. Et adiecit dñs B
loqui ad me adhuc dicẽs. Pro eo q̃
abiecit populus iste aquas siloe que
vadũt cum silentio: ⁊ assumpsit ma
gis rasin et filiũ romelie ꝓpter hoc
ecce dñs adducet super eos aquas
fluminis fortes et multas regem as
syriorum et omnem gloriam eius: et
ascendet super omnes riuos eius / ⁊
fluet super vniuersas ripas eiꝰ ⁊ ibit
per iudam inundãs ⁊ transiẽs vsq;
ad collũ veniet. Et erit extẽsio alar
eius implens latitudinẽ terre tue o
emmanuel. Cõgregamini populi et
vincemini: ⁊ audite vniuerse procul
terre. Cõfortamini ⁊ vincemini acci
gite vos et vincemini / inite consi-
lium et dissipabitur: loquimini ver-

bum et nō fiet: quia nobiscū de⁹. Hec
C enim ait dñs ad me. Sicut in manu
forti erudiuit me: ne irē in via popu-
li huius dicens. Ne dicatis: coniura
tio: omnia enī que loquitur populus
iste: coniuratio est. Et timorē ei⁹ ne
timeatis neqȝ paueatis. Dominum
exercituū ipsum sanctificate: et ipse
Luc.2.e. pauor vester et ipse terror vester/ et
Ro.9.g. erit vobis in sanctificationem/ in la
1.pe.2.b. pidem autem offensionis et petram
scandali duabus domibus Israel/ et
in laqueum et in ruinam habitanti-
bus hierusalem. Et offendent ex eis
plurimi et cadēt et cōterent et irretiē-
tur et capientur. Liga testimoniuȝ: si-
gna legē in discipulis meis: expecta
Heb.2.d. bo dñm: qui abscōdit faciē suā a do-
D mo iacob et prestolabor eū. Ecce ego
et pueri mei quos dedit mihi dñs in
signū et in portentū israel a dño ex-
ercituū qui habitat in monte Sion.
Et cū dixerint ad vos. Querite a py
thonibus et a diuinis qui stridēt in
incantationibus suis. Nūquid non
populus a deo suo requiret visioneȝ
pro viuis ac mortuis? Ad legē ma-
gis et ad testimoniū. Qđ si nō dixe-
rint iuxta verbū hoc nō erit eis ma-
tutina lux et transibit per eam cor-
ruet et esuriet: et cuȝ esurierit irascet
et maledicet regi suo et deo suo: et su-
spiciet sursum et ad terrā intuebit: et
ecce tribulatio et tenebre/ et dissolu-
tio et angustia et caligo persequēs et
nō poterit auolare de angustia sua.
¶ C.S. De christi natiuitate et impe
rio eius: de euersiōe iude et israel: ꝓ-
phetat cōtra hierusalem. Capim.ix.
A Primo tempore alleuiata est
Mat.4.c. terra zabulon et terra nepta-
lim: et nouissimo aggrauata
est via maris trans iordanem gali-
lee gentium. Populus qui ambulabat
in tenebris vidit lucē magnā: habi-
tātib⁹ in regione vmbre mortis lux
orta est eis. Multiplicasti gentem/
non magnificasti leticiā. Letabūtur
coram te sicut qui letātur i messe sicut
exultāt victores capta preda qñ di-
uidūt spolia. Jugū enim oneris ei⁹:
et virgā humeri eius et sceptruȝ ex-
actoris ei⁹ superasti sicut in die ma-
Iudi.7.f. dian. Quia omnis violēta predatio
cū tumultu: et vestimētum mixtum
sanguine erit in cōbustionē et cibus
ignis. Paruulus enim natus est no-
B bis et filius datus est nobis/ et fact⁹
est principatus super humerū eius: 2.q.7.c.
et vocabitur nomen eius admirabi- nos.
lis consiliarius deus fortis/ pater fu- de sacra.
turi seculi/ princeps pacis. Multipli- vn.c. vni
cabitur eius imperium: et pacis non co.
erit finis. Super soliū dauid et super .J.59.d.
regnū ei⁹ sedebit: vt confirmet illud
et corroboret in iudicio et iustitia
amodo et vsqȝ in sempiternū. Zelus
dñi exercituū faciet hoc. Uerbū mi-
sit dñs in iacob: et cecidit in israel. Et
sciet omīs populus ephraim: et habi-
tātes samariā in superbia et magni-
tudine cordis dicētes. Lateres ceci-
derūt: sed quadris lapidib⁹ edifica-
bim⁹: sycomoros succiderunt: sed ce- C
dros immutabim⁹. Et eleuabit dñs
hostes Rasim sup eū: et inimicos ei⁹
in tumultū vertet/ syriā ab oriente/
et philisthim ab occidente: et deuora- 3.5.f.
bunt israel toto ore. In omībus his .J.eodē.
non est auersus furor ei⁹ sed adhuc
manus eius extenta et populus nō
est reuersus ad percutiētē se et dñm
exercituū non exquisierūt: et disꝑdet
dñs ab israel caput et caudā incuruā
tem et deprauantē die vna. Lōgeuus
et honorabilis ipe est caput: et ꝓphe
ta docens mendaciū ipse est cauda.
Et erūt qui beatificant populū istū
seducētes: et qui beatificant ꝑcipitati.
Propter hoc sup adolescentulis ei⁹
nō letabit dñs: et pupillorū ei⁹ et vi- D
duarū nō miserebit. quia ois hypo-
crita est et nequā: et vniuersum os lo
cutū est stultitiam. In oībus his nō
est auersus furor ei⁹: sed adhuc ma-
nus eius extenta. Et populus nō est
reuersurus ad percutientem se. Suc-
censa est eniȝ quasi ignis impietas/
vepres et spinam vorabit: et succēde-
tur in densitate saltus/ et conuolue-
tur in superbia fumi. In ira domi-
ni exercituuȝ conturbata est terra/
et erit populus quasi esca ignis. Uir
fratri suo nō parcet et declinabit ad
dexterā: et esuriet et comedet ad sini
strā et nō saturabitur. Unusquisqȝ car- 3.5.f.
nem brachii sui vorab⁹t. Manasses .J.10.a.
ephraim et ephraim manassem: et si-
mul ipsi cōtra iudam. In oībus his
non est auersus furor ei⁹/ sed adhuc
manus eius extenta.
¶ C.S. Cōminat oppssorib⁹ pauꝑe-
rū et viduaꝝ: ꝓphetat ꝯtra sennache
rib: et describit supbiā ei⁹: interserēs
de ꝯuersiōe reliquiaꝝ isrl': de abbre-
uiato et de passione christi. Capim.x.

X I Ve qui condūt leges iniquas ꝛ
9.q.3.ca. scribentes iniustitiam scripse
aliorum. rūt: vt opprimerent in iudicio
pauperes: et vim facerēt cause humi
lium populi mei/ vt essent vidue pre
da eorū: et pupillos diriperēt. Quid
facietis in die visitationis et calami
tatis de longe venientis? Ad cuius con
B fugietis auxiliū et vbi derelinquetis
23.q.5.c. gloriaꝫ vestram: ne incuruemini sub
finali. vinculo: et cum interfectis cadatis?
Sup oībus his non est auersus furor
eius: sed adhuc manus eius extēta.
Ve assur: virga furoris mei et bacu
lus ipse est. In manu eius indignatio
mea. Ad gentē fallacē mittā eum/ et
cōtra populuꝫ furoris mei mandabo
illi: vt auferat spolia et diripiat pre
dam: et ponat illū in cōculcationem
quasi lutū platearū. Ipse aūt non sic
arbitrabit: et cor eius non ita estima
bit: sed ad conterendū erit cor eius:
C et ad internitionē gentiū nō pauca
rum. Dicet enī. Nūquid non princi
pes mei simul reges sunt? Nūqd nō
vt carcamis sic calāno? et vt arphat
sic emat? Nunquid nō vt damascus
sic samaria? Quomodo inuenit ma
nus mea regna idoli/ sic et simula
cra eoruꝫ de hierusalē ꝛ de samaria.
Nunqd nō sicut feci samarie et ido
lis eius/ sic faciaꝫ hierl'm ꝛ simulacris
eius? Et erit cū impleuerit dñs cun
cta opera sua in monte sion et in hie
rusalē: visitabo sup fructuꝫ magnifi
ci cordis regis assur: et super gloriaꝫ
altitudinis oculorū eius. Dixit enī. In
fortitudine manus mee feci: et in sa
piētia mea intellexi: et abstuli termi
nos pplorū/ et principes eoruꝫ depre
datus sum/ ꝛ detraxi q̄si potens in sub
D limi residentes. Et inuenit q̄si niduꝫ
manus mea fortitudinē populorum/ ꝛ
sicut colliguntur oua q̄ derelicta sūt
sic vniuersam terrā ego congregaui:
et nō fuit q̄ moueret pennā/ et aperi
31.di.ca. ret os/ et ganniret. Nunqd gloriabi
inferior. tur securis cōtra eū/ qui secat in ea:
23.q.5.c. aut exaltabit serra contra eū a q̄ tra
remittun bit? Quomodo si eleuet virga con
tur. tra eleuantē se: et exaltet baculus qui
vtiq3 lignuꝫ est? Propter hoc mittet
dñator dñs exercituuꝫ in pinguibus
eius tenuitatē: et subtus gloria eius
succēsa ardebit quasi combustio ignis:
et erit lumen israel in igne: et sanctus
eius in flāma. Et succēdetur et deuo
rabit spina eius/ et vepres in die vna:

et gloria saltus eius/ et carmeli eius
ab anima vsq3 ad carnē cōsumetur.
Et erit terrore profugus/ et reliquie E
ligni saltus eius pre paucitate nume
rabuntur/ ꝛ puer scribet eos. Et erit i
die illa: non adiiciet residuuꝫ israel:
et hi qui fugerint de domo iacob/ in
niti super eo qui percutit eos: sed in
nitetur super dominū sanctū israel.
In veritate reliquie cōuertētur: reli
quie inquā Jacob ad dominū fortē.
Si enim fuerit populus tuus Israel
quasi arena maris/ reliquie conuer Ro.9.f.
tentur ex eo. Cōsummatio abbreuia
ta inundabit iustitiaꝫ consummatio F
nem enī/ et abbreuiationē dñs deus
exercituū faciet in medio omnis ter
re. Propter hoc hec dicit dominus
deus exercituum. Noli timere popu
lus meus habitator Sion ab Assur.
in virga enim percutiet te/ et baculū
suum leuabit super te in via egypti.
Adhuc enim paululum modicumq3
et cōsummabitur indignatio mea et
furor meus sup scelus eoruꝫ. Et susci Iudi.7.g. 26.
tabit super eum dominus exercituuꝫ
flagellum iuxta plagam madian in
petra oreb/ et virgā suā super mare/
et leuabit eam in via egypti. Et erit
in die illa: auferet onus eius de hu
mero tuo/ et iugum eius de collo tuo
et cōputrescet iugum a facie olei. Ve G
niet in Aioth/ transibit in Magron/
apud magmas cōmēdabit vasa sua.
Transierūt cursim Gabaa sedes no
stra. Obstupuit rama/ gabaa saulis
fugit. Hinni voce tua filia gallim/ at
tende laisa paupercula anathoth. Mi
grauit medemena habitatores Ga
bim: confortamini adhuc dies est vt in
nobe stet. Agitabit manū suā super
mōtē filie sion et collē hierusalē. Ec
ce dominator dñs exercituuꝫ cōfrin
get lagūculā in terrore/ et excelsi sta
tura succident/ et sublimes humilia
bunt. Et subuertent cōdēsa saltus eius
ferro: et libanus cum excelsis cadet.
¶ C.S. De natiuitate christi/ de po
pulo christiano/ de cruce ꝛ sepulchro
christi/ de conuersione reliquiarum
israel/ ꝛ fide gentium. Capitulum.xi.
Et egredietur virga de radice ies I A
se/ et flos de radice eius ascen Act.13.d.
det: et requiescet super eum spūs dñi
spiritus sapientie ꝛ intellectus/ spiri
tus cōsilii et fortitudinis/ spūs scien
tie et pietatis/ et replebit eū spiritus
timoris dñi. Non secundū visionem

oculorū iudicabit: neq3 scđm auditū
aurīū arguet: sed iudicabit in iusti-
tia pauperes: et arguet in equitate pro
1.Thes. 2.c. mansuetis terre. Et percutiet terrā vir-
ga oris sui: et spū labiorū suorū inter-
ficiet impiū. Et erit iustitia cingulū
B lumborū eius: et fides cinctoriū renum
eius. Habitabit lupus cum agno: et
.I.65.d. pardus cū hedo accubabit. Vitulus
et leo et ouis simul morabunt: et puer
paruulus minabit eos. Vitulus et
vrsus pascent: simul requiescent ca-
tuli eorū. Et leo quasi bos comedet
paleas: et delectabitur īfans ab vbe-
re sup foramine aspidis: et in cauer-
na reguli: qui ablactatus fuerit: ma-
nū suā mittet. Non nocebūt et nō oc-
cident in vniuerso mōte sancto meo:
quia repleta est terra scientia dñi sicut
C aqua maris operiētes. In die illa ra-
Ro.15.c. dix iesse qui stat in signū ppl'orū: ip-
sum gentes dep̄cabunt: et erit sepul-
chrū ei⁹ gloriosum. Et erit in die illa
adiiciet dñs scđo manū suam ad pos-
sidendū residuū ppl'i sui qđ relinque-
tur ab Assyriis: et ab egypto: et a phe-
tros: et ab Ethiopia/et ab elā: et a sen-
naar/et ab emath: et ab īsulis maris.
Et leuabit signū in nationes: et con-
gregabit ꝓfugos israel. Et dispersos
iuda colliget a quatuor plagis terre
et auferetur zelus ephraim/et hostes
D iuda peribunt. Ephraim non emula-
bitur iudā/et iudas nō pugnabit con-
tra ephraim: et volabūt in humeros
philistium p mare/simul predabun-
tur filios orientis. Idumea et moab
preceptū manus eorū: et filii ammon
obediētes erūt. Et desolabit dñs lin-
guā maris egypti/et leuabit manum
suā super flumen ī fortitudine spūs
sui: et percutiet eū ī septē riuis: ita vt
transeant per eū calceati. Et erit via
residuo popl'o meo qui relinquet ab
Ex.14.f. Assyriis: sicut fuit Israel in die illa/
qua ascendit de terra Egypti.

¶C.S. Pro destructo regno mundi
cantat ecclesia. Capitulum.xii.

Et dices in die illa. Confitebor ti-
A bi dñe quoniam iratus es mihi/
conuersus est furor tuus et consolat⁹
es me. Ecce de⁹ saluator meus: fidu-
Exo.15.a. cialiter agam/et non timebo. Quia
Ps.117.c. fortitudo mea et laus mea dñs: et fa-
ctus est mihi in salutem. Haurietis
B aquas in gaudio de fontib⁹ saluato-
1.Paral. 16.b. ris: et dicetis in die illa. Confitemini
dño et inuocate nomen ei⁹: notas fa-
cite in populis adinuentiones eius: Ps.104.a.
mementote quoniā excelsum est no-
men eius. Cantate dño qm magnifi-
ce fecit/annunciate hoc in vniuersa
terra. Exulta et lauda habitatio sion
qr magnus in medio tui sctūs israel.

¶Ca.S. De euersione babylonis: et
eius vastitate interserit/de captiuita-
te et reditu populi. Capitulum.xiii.

Onus babylonis quod vidit A
Esaias filius Amos. Super
montē caliginosum leuate si-
gnum/et exaltate vocem: leuate ma-
num/et ingrediantur portas duces/
ego mādaui sctificatis meis, et voca-
ui fortes meos in ira mea/exultātes
in gloria mea. Vox multitudinis in
montibus quasi populorum frequen-
tium: vox sonitus regum gētiū ꝯgre-
gatarū. Dñs exercituū precepit mili-
tie belli venientibus de terra procul.
A summitate celi dñs/et vasa furo- B
ris ei⁹ vt disperdat oēm terrā. Vlu-
late qr prope est dies domini: q̄si va-
stitas a domino veniet. Propter hoc
oēs manus dissoluentur/et omne cor
hois cōtabescet et cōteret: torsiones
et dolores tenebunt: quasi parturien- Naū.2.c.
tes dolebunt. Vnusquisq3 ad proximū
suū stupebit/facies cōbuste vultus
eorū. Ecce dies dñi veniet: crudelis et
indignationis plen⁹/et ire furorisq3
ad ponendam terram in solitudinē/
et peccatores eius conterēdos de ea: qm Eze.32.b.
stelle celi et splendor earū nō expan- Joel.3.c.
dent lumen suum. Obtenebratus est Matthei
sol in ortu suo: et luna nō splendebit 24.c.
in lumine suo. Et visitabo super orbis mar.13.c.
mala/et contra impios iniquitatem Lu.21.c.
eorum. Et quiescere faciā supbiā in- C
fideliū: et arrogantiā fortiū humilia-
bo. Preciosior erit vir auro/et homo
mundo obrizo. Super hoc celū tur-
babo/et mouebitur terra de loco suo/
propter indignationē dñi exercituū
et propter diem ire furoris ei⁹. Et e-
rit quasi damula fugiens/et quasi o-
uis: et non erit qui congreget. Vnus-
quisq3 ad pplm suū cōuertetur: et sin-
guli ad terrā suā fugiēt. Ois qui in-
uentus fuerit occidet/et ois qui sup-
uenerit: cadet ī gladio. Infantes eo-
rum allident in oculis eorū: diripient Ps.136.b.
dom⁹ eorū/et vxores eorū violabunt.
Ecce ego suscitabo super eos medos D
qui argētum non querant/nec aurū
velint/sed sagittis paruulos interfi-
cient: et lactātib⁹ vteris non misere-

bunt: et super filios non parcet ocul⁹
eorū. Et erit babylon illa ciuitas glo=
riosa in regnis: inclyta in superbia
chaldeorum subuersa: sicut subuertit
Gen. 19.c dñs sodomā et gomorrā. Nō habita=
bit vsq̄ in finē: et non fundabit vsq̄
ad generationē et generationē. Nec
ponet ibi tentoria arabs: nec pasto=
res requiescēt ibi: sed requiescent ibi
bestie: et replebunt domus eorū dra=
conibus: et habitabunt ibi struthio=
nes: et pilosi saltabunt ibi et respōde
bunt: ibi vlule in edibus eius: et syre=
ne in delubris voluptatis.
C. C. S. De casu luciferi: et verbis do
mini contra philisteos. Capitm. xiiij.
A Prope est vt veniat tēpus ei⁹:
et dies eius nō elongabuntur.
Miserebit enī dñs iacob et eli
get adhuc de israel: et requiescere eos
faciet super humū suam. Adiunget
aduena ad eos / et adherebit domui
iacob: et tenebūt eos populi: et addu
cent eos in locū suum. Et possidebit
eos domus israel super terraꝫ dñi in
seruos et ancillas: et erunt capiētes
B eos q̄ se ceperant: ꝛ subiicient exacto=
res suos. Et erit in die illa: cū requiē
dederit tibi deus a labore tuo: et a cō=
cussione tua: et a seruitute dura qua
ante seruisti: sumes parabolam istā
contra regē babylonis ꝛ dices. Quo=
modo cessauit exactor / quieuit tribu
tum? Contriuit dominus baculum im
piorū virgā dominantiū cedentē po=
pulos in indignatiōe plaga insana=
bili: subiicientē in furore gentes ꝛ p=
sequentē crudeliter. Cōquieuit et si=
luit oīs terra / gauisa est et exultauit
abietes quoq̄ letate sunt super te: et
C cedri libani. Ex q̄ dormisti / nō ascen=
dit q̄ succidat nos. Infernus subter
te cōturbat⁹ est in occursū aduētus
tui: suscitauit tibi gigātes. Oēs prin=
cipes terre surrexerunt de soliis suis
oēs principes nationū. Uniuersi re
spondebunt: et dicent tibi. Et tu vul=
nerat⁹ es sicut et nos: nr̄i similis ef=
fect⁹ es. Detracta est ad inferos su=
perbia tua: concidit cadauer tuum.
Subter te sternet tinea: et operimen
tum tuū erunt vermes. Quomodo
cecidisti de celo lucifer / q̄ mane orie=
baris? Corruisti in terraꝫ q̄ vulnera=
bas gentes: q̄ dicebas in corde tuo.
D In celū conscendā: sup astra dei ex=
altabo soliū meū: sedebo in monte te
stamenti in lateribꝰ aqlonis. Ascen=
dam super altitudinem nubiū: simi=
lis ero altissimo. Uerūtamen ad in=
fernū detraheris in profunduꝫ laci.
Qui te viderint / ad te inclinabūtur:
teq̄ prospicient. Nunq̄d iste est vir q̄
cōturbauit terram / qui concussit re=
gna / q̄ posuit orbē desertuꝫ / et vrbes
eius destruxit / vinctis eius non ape
ruit carcerem? Oēs reges gentiū vni= E
uersi dormierunt in gloria / vir in do=
mo sua: tu autem proiectus es de se=
pulchro tuo: q̄si stirps inutilis pollu=
tus / et obuolutus cū his qui interfe=
cti sunt gladio: et descenderunt ad
fundamēta laci. Quasi cadauer pu=
tridū non habebis cōsortiū: neq̄ cū
eis in sepultura. Tu enim terrā tuam
disperdidisti: tu populū tuū occidi=
sti. Nō vocabit in eternū semen pes=
simorū. Preparate filios ei⁹ occisio=
ni in iniq̄tate patrū eorū. Nō cōsur=
gent / nec hereditabūt terrā: neq̄ im=
plebunt faciē orbis ciuitatū. Et con
surgā super eos dicit dñs exercituū F
et perdā babylonis nomen: et reliq̄
as / et germen / et progeniē: dicit dñs.
Et ponā eā in possessionē herici: et
in paludes aquarū / et scopabo eā in
scopa terēs / dicit dñs exercituū. Iu
rauit dñs exercituū dicēs. Si non vt
putaui ita erit: ꝛ quomodo mēte tra=
ctaui / sic eueniet vt conterā assyriū
in terra mea: et in mōtibus meis cō=
culcē eū: ꝛ auferet ab eis iugū eius:
et onus illius ab humero eorū tollet.
Hoc consilium quod cogitaui super
omnē terrā: et hec est manus exten=
ta super vniuersas gentes. Domin⁹ G
enim exercituū decreuit: et quis po=
terit infirmare? Et manus eius extē=
ta: et quis auertet eam? In anno quo
mortuus est rex achaz: factū est on⁹
istud. Ne leteris philistea omnis tu
quoniā comminuta est virga percus=
soris tui. De radice enī colubri egre=
dietur regulus: et semen ei⁹ absorbens
volucrē. Et pascent p̄mogeniti pau=
perum: et pauperes fiducialiter re=
quiescēt: ꝛ interire faciā in fame ra=
dicem tuam: et reliquias tuas inter=
ficiam. Ulula porta / clama ciuitas:
prostrata est philistea oīs. Ab aqui=
lone enim fumus veniet: et non est q̄
effugiet agmen eius. Et quid respon
debitur nūciis gentis? Quia domi=
nus fundauit sion: et in ipso spera=
bunt pauperes populi eius.
C. C. S. De onere Moab. Capitm. xv.

A 1 Onus moab. Quia nocte vastata
est ar/moab conticuit: quia no=
cte vastatus est murus/moab conti=
2 cuit. Ascendit domus et dibon ad ex=
celsa in planctum super nabō et sup
Ex.7.c. medaba: moab vlulabit. In cunctis
hie.48.f. capitibus eius caluitiū et omnis bar
B 3 ba radetur. In triuijs eius accincti
sunt sacco super tecta eius et in pla=
teis eius omnis vlulatus descendit in
4 fletum. Clamabit esebon et eleale: vs=
que iasa audita est vox eorum. Super
hoc expediti moab vlulabunt/anima
eius vlulabit sibi. Cor meū ad moab
clamabit: vectes eius vsq; ad segor
C 5 vitulū consternantē. Per ascensum
enim luith flēs ascēdet/et in via oro=
naim clamorē cōtritionis leuabunt.
Aque enim nemrim deserte erūt/q2
aruit herba/defecit germen/viror
D ois interiit. Secundū magnitudinē
operis et visitatio eorū. Ad torrentē
salicū ducēt eos/quoniā circuiuit cla
mor terminum moab. Usque ad gal=
lim vlulatus eius et vsq; ad puteū he
lim clamor eius/q2 aque dibon reple
te sunt sanguine. Ponā enim super di=
bon additamenta his q̄ fugerint de
moab leonem et reliquijs terre.
¶ C.S. Prophetat et petit ruth moa
biridē venire in genealogiā christi:
et sic christū de ipsa petit. Capitulum xvi.
A 1 Emitte agnū domine dominato=
rē terre de petra deserti ad mon
tē filie sion. Et erit sicut auis fugiēs
et pulli de nido auolantes/sic erunt
filie moab i trāscensu arnon. Ini cō=
silium coge cōsilium/pone quasi no=
ctem vmbram tuam in meridie. Ab=
sconde fugientes/et vagos ne pro=
das. Habitabūt apd te profugi mei.
Moab esto latibulum eorum a facie
vastatoris. Finitus est enim puluis
consummatus est miser: defecit qui
conculcabat terram. Et preparabit
B in misericordia solium/et sedebit su=
per eum in veritate i tabernaculo da=
uid iudicans et querens iudicium/et
velociter reddens quod iustum est.
Audiuimus superbiam moab/su=
hie.48. perbus est valde. Superbia eius et
arrogantia eius/et indignatio eius
plus q̄ fortitudo eius. Idcirco vlula=
bit moab/ad moab vniuersus vlula=
bit. His qui letantur super muros
cocti lateris loquimini plagas suas/
quoniam suburbana esebon deserta
C sunt. Et vineam sabama domini gen

tium exciderunt. Flagella eius vsq; 8.
ad iazer peruenerunt/errauerunt in
deserto/propagines eius relicte sunt:
trāsierūt mare. Sup hoc plorabo in 9
fletu iazer et vineā sabama. Inebria
bo te lachryma mea esebon et eleale:
qm̄ sup vindemiā tuā et sup messem
tuā vox calcantiū irruit. Et aufere= hie.48.e.
tur leticia et exultatio de carmelo: et
in vineis nō exultabit neq; iubilabit.
Uinū in torculari nō calcabit q̄ cal=
care cōsueuerat: et vocē calcātium abs=
tuli. Sup hoc venter meus ad moab D
quasi cithara sonabit: et viscera mea
ad murū cocti lateris. Et erit: cū ap=
paruerit qd laborauit moab super ex=
celsis suis: ingredietur ad sancta sua vt
obsecret/et non valebit. Hoc verbum
quod locutus est dns ad moab ex tūc
et nunc locutus est dicens. In tribus
annis quasi anni mercenarij aufere
tur gloria moab super oi pplo multo: et
relinquetur in eo sicut racemus par=
uus/et modicus nequaq̄ multus.
¶ C.S. De onere damasci: indignat
dominus contra Jacob et Israel: qa
oblitus est saluatoris sui: et cōtra pse=
quentes populum domini. Cap. xvii. A
Onus Damasci. Ecce Damascus
desinet esse ciuitas: et erit sicut
aceruus lapidum in ruina. Derelic=
te ciuitates Aroer gregibus erunt
et requiescent ibi: et non erit qui ex=
terreat. Et cessabit adiutorium ab
ephraim/et regnum a damasco et re
liquie syrie sicut gloria filiorū israel
erūt/dicit dns exercituum. Et erit in
die illa: attenuabitur gloria iacob et
pinguedo carnis eius emarcescet: et B
erit sicut cōgregās in messe qd restite
rit: et brachiū eius spicas leget. Et
erit sicut querens spicas in valle ra=
phaim: et relinquetur i eo sicut race=
mus: et sicut excussio olee duarū vel
triū oliuarū in summitate rami: siue
quatuor aut quinq;. In cacuminibus
eius fructus eius: dicit dns deus israel.
In die illa inclinabit hō ad factorē
suū: et oculi eius ad sanctū israel respi=
cient. Et nō inclinabit ad altaria que
fecerūt manus eius: et q̄ operati sunt
digiti eius nō respicient lucos/et delu= C
bra. In die illa erunt ciuitates forti=
tudinis eius derelicte sicut aratra/et
segetes q̄ derelicte sunt a facie filio=
rum Israel. Et eris deserta/quia obli=
ta es dei saluatoris tui: et fortis ad=
iutoris tui non es recordata. Pro=

pterea plātabis plātationem fidelē:
et germen alienū seminabis. In die
plātationis tue labrusca: et mane se=
mē tuum florebit. Ablata est messis
in die hereditatis / et dolebit graui=
B ter. Ue multitudini pplorū multorū
vt multitudo maris sonantis / et tu=
multus turbarū / sicut sonitus aquarū
multarū. Sonabūt ppli sicut sonitus
aquarū inundātiū / et increpabit eū
& fugiet procul. Et rapietur sicut pul
uis montiū a facie venti: et sicut tur=
bo corā tempestate. In tēpore vespe=
re / et ecce turbatio in matutino & nō
subsistet. Hec est pars eorū q vasta=
uerunt nos: et sors diripiētium nos.
Ca.xviii. ¶ C. S. Sermo alius contra egyptum.
A Ue terre cymbalo alarum que
est trans flumē ethiopie: qui
mittit in mare legatos: & i va=
sis papyri sup aquas. Ite angeli ve=
loces ad gētē cōuulsam / et dilacera=
tā: ad pplm terribilē / post quem non
est alius: ad gentē expectātē et concul
catā: cuius diripuerunt flumina terrā
eius: ad mōtē nois dñi exercituū mon
B tem sion. Oēs habitatores orbis qui
moramini i terra: cū eleuatū fuerit
signū in mōtibus videbitis et clāgorē
tube audietis: qr hec dicit dñs ad me.
Ego quiescam / et cōsiderabo in loco
meo / sicut meridiana lux clara est:
C et sicut nubes roris i die messis. An=
te messem enim totus effloruit: et imma=
tura perfectio germinauit: et preci=
dentur ramusculi eius falcibus: et que de
relicta fuerint abscidentur: & excutien=
tur: et relinquentur simul auibus mon
tiū / et bestiis terre: et estate ppetua
erunt sup eū volucres / et oēs bestie
D terre sup illā hyemabunt. In tpe illo
deferetur munus dño exercituū a pplo
diuulso et dilacerato: a pplo terribi=
li post quem non fuit alius a gente
expectante / et cōculcata: cuius diri=
puerunt flumina terrā eius: ad locū
nois dñi exercituum montē sion.
¶ Ca. S. De onere egypti: postea de
euersione eius: scdo de pacificatio=
ne eius: de qnqz ciuitatibus in Egypto
loquentibus lingua chanaā. Ca.xix.
A Onus egypti. Ecce dominus
ascendet super nubem leuē:
et ingredietur Egyptum: et
mouebūtur simulachra Egypti a fa=
cie eius: et cor egypti tabescet in me=
dio eius. Et concurrere faciam egy=
ptios aduersus egyptios: et pugna=
bit vir cōtra fratrem suum & vir con
tra amicum suum / ciuitas aduersus
ciuitatem / regnum aduersus regnū:
et dirūpetur spiritus egypti in visce=
ribus eius & consiliū eius precipita=
bo: & interrogabunt simulachra sua:
et diuinos suos & phytones & hario=
los: et tradā egyptū in manu dñorū
crudelium & rex fortis dominabitur
eorum ait dñs deus exercituum. Et
arescet aqua de mari & fluuius deso=
labitur atqz siccabitur et deficiēt flu=
mina. Et attenuabuntur et siccabun
tur riui aggerū. Calamus et iuncus
marcescet: nudabitur alueus riui a
fonte suo. Et omnis sementis irrigua
siccabitur / arescet et non erit. Et me=
rebunt piscatores et lugebūt omnes
mittentes in flumē hamum: & expan
dentes rete super faciem aquarum
emarcescent. Confundātur qui ope=
rantur linum pectentes & texentes
subtilia / et erūt irrigua eius flacentia=
tia: oēs qui faciebāt lacunas ad ca=
piēdos pisces. Stulti principes Ta=
neos sapiētes consiliarii pharaonis
dederunt consilium insipiens. Quō
dicetis Pharaoni. Filius sapiētium
ego: filius regum antiquorum? Ubi
nunc sunt sapiētes tui? Annuncient
et indicent tibi quid cogitauerit do=
minus exercituum super egyptum.
Stulti facti sunt principes taneos /
emarcuerūt principes mempheos:
deceperūt egyptum angulum popu
lorum eius. Dominus miscuit in me= B
dio eius spiritum vertiginis. Et er=
rare fecerunt in Egyptum in omni
ope suo sicut errat ebrius et vomēs.
Et nō erit egypto opus qd faciat ca=
put et caudam incuruantem et re=
frenantem. In die illa erit egyptus
quasi mulieres: & stupebunt et time=
bunt a facie cōmotionis manus do=
mini exercituum quam ipse mouebit
super eam et erit terra iuda egypto
in pauorem. Omnis qui illius fue=
rit recordatus pauebit a facie consi=
lii domini exercituum quod ipse co=
gitauit super eam. In die illa erunt
quinqz ciuitates in terra egypti lo=
quentes lingua chanaan & iurantes
per dominum exercituum. Ciuitas
solis vocabitur vna. In die illa erit
altare domini i medio terre Egypti /
et titulus domini iuxta terminum
eius: et erit in signum et in testimo=
nium domino exercituum in terra

D egypti. Clamabũt enim ad dñm a fa
cie tribulãtis: et mittet eis saluatorẽ
et ꝑpugnatorẽ qui liberet eos: et co-
gnoscetur dñs ab egypto: et cogno-
scẽt egyptii dñm in die illa: et colent
eũ in hostiis ⁊ in muneribus: et vota
vouebũt dño et soluent. Et percutiet
dñs egyptum plaga et sanabit eã: et
reuertẽtur ad dominũ et placabitur
eis: ⁊ sanabit eos. In die illa erit via
de egypto in assyrios / et intrabit as-
syrius in egyptum: ⁊ egyptius in as-
syrios: et seruient egyptii assur. In
die illa erit israel tertius egypto et as-
syrio: benedictio in medio terre: cui
benedixit dñs exercituum dicẽs. Be-
nedictus populus meus egypti: et
opus manuum mearum Assyrius:
hereditas autem mea Israel.

¶ C.S. De captiuitate egypti: ⁊ trãs
migratiõe ethiopie ⁊ nuditate. C. xx.

A IN anno quo ingressus est thartan
in Azotum / cũ misisset eum sar-
gon rex assyriorum et pugnasset cõ-
tra azotum ⁊ cepisset eam: in tempo
re illo locutus est dominus in ma-
nu esaie filii amos dicens. Uade / et
solue saccum de lumbis tuis: et cal-
ceamẽta tua tolle de pedibus tuis. Et
fecit sic / vadens nudus et discalcea
tus. Et dixit dñs. Sicut ambulauit
seruus meus esaias nudus et discal-
ceatus trium annorũ / signũ ⁊ porten
tum erit sup egyptum et super ethio
B piam: sic minabit rex assyriorũ capti-
uitatem egypti / et trãsmigrationem
ethiopie: iuuenem et senem: nudam
et discalceatam discopertis natibus
ad ignominiã egypti. Et timebunt ⁊
cõfundẽtur ab ethiopia spe sua: ⁊ ab
egypto gloria sua. Et dicet habitator
insule huius in die illa. Hec ergo erat
spes nostra / ad quos cõfugimus in
auxilium: vt liberarent nos a facie
regis Assyriorum? Et quomodo effu
gere poterimus nos?

¶ C.S. De ruina babylonis per me-
dos et Persas: interposito de onere
Idumee: et de onere Arabie. Cap. xxi.

A ONus deserti maris. Sicut tur-
bines ab aphrico veniunt: de
deserto venit / de terra horribili. Ui-
Aba.2.a. sio dura nunciata est mihi. Qui in-
credulus est / infideliter agit: et qui
depopulator est / vastat. Ascende elã
obside mede: omnem gemitum eius
Ios.3.d. cessare feci. Propterea repleti sunt
lumbi mei dolore: et angustia posse
dit me sicut angustia parturientis.
Corrui cum audirem: conturbatus B
sum cum viderem / emarcuit cor me-
um / tenebre stupefecerunt me. Ba-
bylon dilecta mea: posita est mihi in
miraculũ. Pone mensam cõtempla-
re in specula. Comedẽtes ⁊ bibentes
surgite principes / arripite clypeum.
Hec enim dixit mihi dominus. Uade /
et pone speculatorẽ: ⁊ quodcunque vi
derit / annunciet. Et vidit currũ duo C
rum equitũ / ascensorẽ asini / et ascen
sorẽ cameli: ⁊ contemplatus est dili-
gẽter multo intuitu. Et clamauit ve
leo. Super speculã dñi ego sum stãs Abac.2.
iugiter per diẽ: et super custodiã me-
am ego sum stans totis noctibus. Ec-
ce iste venit ascẽsor vir bige equitũ:
et rñdit et dixit. Cecidit cecidit ba- Hie.51.a.
bylon: ⁊ oia sculptilia deorũ eius con- ap.14.b.
trita sunt in terrã. Tritura mea et fi-
lia aree mee / que audiui a dño exer-
cituum deo israel annunciaui vobis.
Onus duma ad me clamat ex Seir.
Custos quid de nocte: custos qd de
nocte? Dixit custos. Uenit mane / et
nox. Si queritis / querite: cõuertimi- D
ni et venite. Onus in arabia. In sal-
tu ad vesperam dormietis / in semitis
dodanim. Occurrentes sitienti ferte
aquã: qui habitatis terrã austri: cum
panibus occurrite fugienti. A facie
enim gladiorũ fugerunt: a facie gla-
dii imminẽtis: a facie arcus extenti
a facie grauis prelii: quoniam hec di-
cit dominus ad me. Adhuc in vno an-
no quasi in anno mercenarii: et aufe
retur omnis gloria cedar / et reliquie
numeri sagittariorũ fortium de filiis
cedar imminuẽtur. Dominus enim
deus israel locutus est.

¶ C.S. Sermo domini contra hieru
salem: de idolis eius predicatur de-
structio facta per nabuchodonosor:
item sermo domini ad Sobnam pre-
positum templi: vbi sub nomine Elia
chim agitur de Christo: qui portat
clauem dauid super humeros: et est
pastillus in ecclesia. Capitulũ. xxii.

ONus vallis visionis. Quid- A
nam quoque tibi est: quia ascen-
disti et tu omnis in tecta cla
moris plena: vrbs frequens / ciuitas
exultans? Interfecti tui non inter-
fecti gladio: nec mortui tui mortui
in bello. Cuncti principes tui fuge-
runt simul: duriter ligati sunt. Om-
nes qui inuenti sunt / vincti sunt pa-

B riter procul fugerunt. Propterea di-
xi. Recedite a me/amare flebo. No-
G lite incumbere vt cōsolemini me su-
per vastitate filie populi mei: dies
eñi interfectionis ꝛ conculcationis et
fletuũ dño deo exercituũ in valle vi-
sionis scrutans murum: et magnifi-
cus super montem. Et elam sumpsit
pharetrā et currum hoīs equitis et
parietem nudauit clypeus. Et erunt
electe valles tue plene quadrigarũ
et equites ponent sedes suas in por
C ta: et reuelabit operimentũ iude. Et
videbitis in die illa armamētarium
domus saltus: et scissuras ciuitatis
dauid videbit(:q2 multiplicate sunt.
Et congregastis aquas piscine infe-
rioris: et domos hierusalem nume-
rastis et destruxistis domos ad mu-
niendũ murũ. Et lacum fecistis in-
ter duos muros/ꝛ aquam piscine ve
teris: ꝛ non suspexistis ad eũ qui fe-
cerat eam: ꝛ operatorem eius de lon
D R. ge non vidistis. Et vocabit dñs deus
De pe.di. exercituũ in die illa ad fletum et ad
2.c.si enim planctũ et ad caluitiũ et ad cingulũ
V. petrus sacci: ꝛ ecce gaudiũ et letitia occide-
1.co.15.d. re vitulos et iugulare arietes: com-
edere carnes et bibere vinum. Com-
edamus et bibamus: cras eñi morie-
mur. Et reuelata est in auribus meis
vox dñi exercituũ. Si dimittet iniq-
tas hec vobis donec moriamini di-
cit dñs deus exercituũ. Hec dicit dñs
E deus exercituũ. Uade et ingredere
ad eum qui habitat in tabernaculo
ad sobnam prepositum templi et di-
ces ad eum. Quid tu hic/aut quasi
quis hic: quia excidisti tibi hic sepul
chrum: excidisti in excelso memoria
le diligenter in petra tabernaculum
tibi. Ecce dñs asportari te faciet si-
cut asportatur gallus gallinaceus:
et quasi amictum sic subleuabit te.
Coronans coronabit te tribulatio-
ne: quasi pilam mittet te in terram
F latam et spaciosam. Ibi morieris et
ibi erit currus glorie tue: et ignomi-
nia domus dñi tui. Et expellam te de
statione tua: et de ministerio tuo de
ponam te. Et erit in die illa: vocabo
seruũ meũ eliachim filium helchie:
et induā illum tunica tua: et cingu-
lo tuo confortabo eũ: ꝛ potestatē tuā
Apo.3.b. dabo in man⁹ ei⁹: et erit quasi pater
Iob.12.b. habitantibus hierl'm et domui iuda.
Et dabo clauem domus dauid super
humerũ eius: ꝛ aperiet ꝛ nō erit qui
claudat et claudet et nō erit qui ape-
riat. Et figā illũ paxillum in loco fi-
G deli et erit in soliũ glorie domui pa-
tris sui: et suspendam super eũ oēm
gloriaꝫ domus patris eius vasorum
diuersa genera omne vas paruulum
a vasis craterarũ vsq3 ad omne vas
musicorũ. In die illa dicit dñs exer-
cituum auferetur paxillus qui fixus
fuerat in loco fideli: et frangetur et ca-
det et peribit qḋ pepēderat in eo: q2
dominus locutus est.

¶ Ca. S. Sermo dñi cōtra tyrũ: ꝙ fu-
tura sit super eam destructio p nabu
chodonosor post septuaginta annos
et postea reparabitur. Cꝑm. xxiii.

Nus Tyri. Ululate naues A
maris quia vastata est dom⁹
vnde venire consueuerāt de
terra cethim reuelatum est eis. Ta-
cete qui habitatis in insula negocia-
tio sidonis. Transfretātes mare re-
pleuerunt te in aquis multis: semen
nili messis fluminis fruges ei⁹ et fa-
cta est negociatio gentiũ. Erubesce
sidon: ait mare fortitudo maris di-
cens. Non parturiui et non peperi
et nō enutriui iuuenes: nec ad incre
mētum pduxi iuuenes. Cũ auditum
fuerit i egypto: dolebũt cũ audierint B
de tyro. Transite maria: vlulate qui
habitatis in insula. Numquid nō ve-
stra hec est: q̄ gloriabat a diebus pri
stinis in antiq̄tate sua: Ducēt eā pe-
des sui lōge ad pegrinādum. Quis
cogitauit hoc super tyrum quōdam
coronatā: cuius negociatores prici-
pes institores ei⁹ inclyti terre. Dñs ex-
ercituũ cogitauit hoc vt detraheret
superbiam omnis glorie et ad igno-
miniā deduceret vniuersos inclytos
terre. Trāsi terram tuam quasi flu-
men filia maris nō est cingulum vl-
tra tibi. Manum suam extēdit super C
mare et conturbauit regna. Domi-
nus mandauit aduersus chanaan:
vt contereret fortes ei⁹ ꝛ dixit. Non
adicies vltra vt glorieris calũniam
sustinens virgo filia sidonis. In ce-
thim cōsurgens transfreta ibi quoq3
non erit requies tibi. Ecce terra chal
deorum talis populus non fuit. As-
sur fundauit eam. In captiuitatem
traduxerunt robustos eius suffode-
runt domos eius posuerunt eam in
ruinam. Ululate naues maris quia
deuastata est fortitudo vestra. Et
erit in die illa: in obliuiōe eris o tyre

septuaginta annis: sicut dies regis
D vnius. Post septuaginta autē annos
erit tyro quasi canticum meretricis.
Sume tibi citharā circui ciuitatem
meretrix obliuiōi tradita. Bene ca=
ne: frequēta canticū/ vt memoria tui
sit. Et erit post septuaginta annos/
visitabit dñs tyrū et reducet eam ad
merces suas et rursum fornicabitur
cū vniuersis regnis sup faciē terre:
et erūt negociatiōes eius et merces
ei⁹ sanctificate dño. Non condentur
neq reponētur: qz his qui habitaue=
runt coram dño/ erit negociatio eius
vt manducent in saturitatem: et ve=
stiantur vsq ad vetustatem.
¶ Ca. S. Sermo malorū q dñs factu=
rus est terre vniuersaliter p pctō ha
bitatorū ei⁹: de die iudicij. Ca. xxiiii.
A
Osee. 4. b. Ecce dñs dissipabit terram et nu=
dabit eam et affliget faciē eius:
et disperget habitatores eius. Et erit
sicut populus sic sacerdos: et sicut
seruus sic dñs eius: et sicut ancilla
sic domina eius: sicut emens sic ille
qui vendit: sicut fenerator sic is qui
mutuum accipit: sicut qui repetit/ sic
qui debet. Dissipatione dissipabitur
terra: et direptione predabitur. dñs
enī locutus est verbum hoc. Luxit et
defluxit terra et infirmata est/ deflu=
xit orbis et īfirmata est altitudo po=
puli terre: et terra interfecta est ab
habitatoribus suis: qz transgressi sunt
leges/ mutauerūt ius/ dissipauerunt
B fedus sempiternū. Propter hoc ma=
ledictio vorabit terram et peccabūt
habitatores eius: ideoq insanient
cultores ei⁹: et relinquent hoies pau=
ci. Luxit vindemia/ infirmata est vi=
tis: ingemuerūt oēs qui letabantur
corde. Cessauit gaudiū tympanorū/
quieuit sonitus letantium/ conticuit
dulcedo cithare. Cum cātico non bi=
bent vinum: amara erit potio bibēti=
bus illam. Attrita est ciuitas vanita
tis: clausa est ois dom⁹ nullo intro=
eūte. Clamor erit sup vino i plateis:
deserta est ois leticia: translatum est
gaudiū terre. Relicta est in vrbe so=
litudo: et calamitas opprimet portas
C qz hec erūt in medio terre: in medio
populorū: quomō si pauce oliue que
remāserunt/ excutiant ex olea: et ra=
cemi cū fuerit finita vindemia: hi le
uabunt vocem suam atq laudabunt
cū glorificatus fuerit dñs hinnient
de mari. Propter hoc in doctrinis
glorificate dñz: in insulis maris no=
men dñi dei israel. A finib⁹ terre lau=
des audiuimus gloriā iusti. Et dixi.
Secretū meū mihi: secretū meū mi=
hi. Ve mihi/ preuaricantes preuari=
cati sunt: et preuaricatione trāsgres=
sorum preuaricati sunt. Formido et
fouea et laqueus super te qui habita=
tor es terre. Et erit/ qui fugerit a fa= Hie. 18. g.
cie formidinis/ cadet in foueā: et qui
se explicauerit de fouea/ tenebitur la
queo: qz cataracte de excelsis aperte
sunt: et cōcutientur fundamenta ter
re. Cōfractione cōfringet terra: con= D
tritione cōteretur terra. Cōmotione
commouebitur terra/ agitatiōe agi=
tabitur terra sicut ebrius: et aufere=
tur quasi tabernaculū vnius noctis.
Et grauabit eam iniquitas sua et cor
ruet: et non adijciet vt resurgat. Et
erit in die illa: visitabit dñs sup mi=
litiā celi in excelso: et sup reges ter=
re qui sunt sup terrā. Et cōgregabun
tur in cōgregatione vnius fascis in
lacū: et claudent ibi in carcere: et post
multos dies visitabuntur. Et erube=
scet luna/ et confundetur sol/ cum re=
gnauerit dñs exercituum in monte
sion et in hierlm: et in cōspectu senū
suorum fuerit glorificatus.
¶ Ca. S. Propheta agit gratias deo
pro suis operibus: de societate cele=
sti: de interitu mortis et cōfractu po=
tentie diaboli. Capitulum. xxv. A
Domine de⁹ meus es tu: exalta=
bo te et confitebor nomini tuo:
quoniam fecisti mirabilia/ cogitatio
nes antiquas fideles/ amen. Quia
posuisti ciuitatem in tumultum/ vr=
bem fortem in ruinam/ domum alie=
norum: vt non sit ciuitas et in sempi
ternum non edificetur. Sup hoc lau
dabit te populus fortis/ ciuitas gen
tium robustarū timebit te. Quia fa= B
ctus es fortitudo pauperi: fortitu=
do egeno in tribulatione sua: spes a
turbine vmbraculum ab estu. Spiri=
tus enim robustorū quasi turbo im=
pellēs parietem. Sicut estus in siti:
tumultū alienorū humiliabis: et quasi
calore sub nube torrēte propaginem
fortium marcescere facies. Et faciet C
dñs exercituū oibus pplis in monte
hoc: cōuiuiū pinguiū/ cōuiuiū vinde=
mie/ cōuiuiū pinguiū medullatorū/ vin=
demie defecate. Et precipitabit in mō
te isto faciē vinculi colligati sup oēs
pplos et telam quā ordit⁹ est super

omnes nationes. Precipitabit mortē
Apo.7.d. in sempiternū. Et auferet dñs deus
e.21.b. lachrymā ab omni facie: et opprobriū
populi sui auferet de vniuersa terra:
quia dñs locut⁹ est. Et dicent in die il-
la. Ecce deus noster iste: expectaui-
D mus eum et saluabit nos. Iste dñs, su
stinuim⁹ eum et exultabim⁹ et letabi-
A mur in salutari ei⁹: quia requiescet man⁹
dñi in mōte isto. Et triturabit Moab
sub eo: sicuti teruntur palee in plau-
stro. Et extendet manus suas sub eo
sicut extendit natans ad natandum:
et humiliabit gloriam eius cum alli-
sione manuum eius. Et munimenta
sublimium murorū tuorū concident: et
humiliabuntur et detrahentur in ter-
ram vsqȝ ad puluerem.

¶ C.S. Canticum iustorū: de semita
iusti: de duricia impij: et de resurre-
ctione mortuorum. Cap.xxvi.

A In die illa cantabitur canticū
istud in terra Juda. Urbs for
titudinis nostre sion saluator/
ponetur in ea murus et antemurale.
B Aperite portas et ingredietur gens
iusta: custodiens veritatem. Uetus
error abijt: seruabis pacem/ pacē quia
in te sperauimus. Sperastis in dño
in seculis eternis: in dño deo forti in
perpetuum. Quia incuruabit habitā
tes in excelso: ciuitatē sublimē humi-
liabit. Humiliabit eam vsqȝ ad terrā:
detrahet eam vsqȝ ad puluerem. Con
B culcabit eam pes: pes pauperis: gres-
sus egenorū. Semita iusti recta est:
rectus callis iusti ad ambulandum.
Et in semita iudiciorum tuorum dñe
sustinuimus te: nomē tuum et memo-
riale tuum in desiderio anime. Ani-
ma mea desiderauit te in nocte: sed et
spiritu meo in precordiis meis/ de ma-
Joā.6.e. ne vigilabo ad te. Cum feceris iudi-
Hie.31.f. cia tua in terra: iustitiam discent ha-
bitatores orbis. Misereamur impio
et non discet iustitiam facere: in ter-
ra sanctorum iniqua gessit/ et non vide
bit gloriā dñi. Dñe exaltetur manus
tua et non videant: videant et cōfun-
dantur zelantes populi/ et ignis ho-
stes tuos deuoret. Dñe dabis pacē
nobis: oīa enī opera nostra operat⁹
C es nobis. Dñe deus noster possede-
runt nos dñi absqȝ te: tantū in te re-
cordemur nois tui. Morientes non
viuant: gigantes nō resurgant. Pro
pterea visitasti et contriuisti eos: et
perdidisti omnē memoriam eorum.

Indulsisti genti dñe: indulsisti gen-
ti. Nunquid glorificatus es? Elonga
sti oēs terminos terre. Dñe in angu-
stia requisierunt te: in tribulatione
murmuris doctrina tua eis. Sicut quę
concepit cum appropinquauerit ad
partum/ dolens clamat in doloribus
suis: sic facti sumus. A facie tua do-
mine concepimus/ et quasi parturiui-
mus: et peperimus spiritum salutis. D
Justitiā nō fecimus in terra: ideo nō
ceciderūt habitatores terre. Uiuent
mortui tui: interfecti mei resurgent.
Expergiscimini et laudate qui habi-
tatis in puluere: quia ros lucis/ ros
tuus: et terram gigantum detrahes
in ruinā. Uade popul⁹ me⁹/ intra in
cubicula tua: claude ostia tua super
te: abscondere modicū ad momentū
donec pertranseat indignatio mea. Mich.1.a
Ecce enī dñs egredietur de loco suo
vt visitet iniquitatē habitatoris ter-
re contra eum: et reuelabit terra san-
guinem suum/ et nō operiet vltra in-
terfectos suos.

¶ C.S. De iudicio et interitu diaboli:
de spina dom⁹ et vinea sua: de predica
tione apostolorū: de fide gentium.

Capitulum.xxvij.

In illa die visitabit dñs in gla- A
dio suo duro et grandi et forti
sup leuiathan serpentē vectē/
et super leuiathā serpētē tortuosum/
et occidet cetum qui in mari est. In
die illa vinea meri cantabit ei. Ego
dñs qui seruo eam: repente propinabo
ei/ ne forte visitetur contra eā: nocte B
et die seruo eam. Indignatio non est
mihi: quis dabit me spinā et vepres in
prelio: gradiar sup eā/ succendā eam
pariter? An potius tenebo fortitudi-
nem meam. Faciet pacē mihi: pacem
faciet mihi. Qui ingrediunt impetu
a Jacob: efflorebit et germinabit Isrl:
et implebūt faciē orbis semine. Nū-
quid iuxta plagā percutientis se percussit
eum? aut sicut occidit interfectos ei⁹: C
sic occisus est? In mensura contra
mensuram cum abiecta fuerit: iudi-
cabit eam: meditat⁹ est in spiritu suo
duro per diē est⁹. Idcirco super hoc
dimittetur iniquitas domui Jacob: et
iste oīs fructus vt auferat peccatum
eius. Cum posuerit oēs lapides alta-
ris: sicut lapides cineris allisos: non
stabunt luci et delubra. Ciuitas enim
munita desolata erit: speciosa relin-
quet et dimittet quasi desertum. Ibi

pascet vitulus ⁊ ibi accubabit: ⁊ con-
sumet summitates eius. In siccitate
messis illius conterent mulieres ve-
D nientes ⁊ docẽtes eã. Non est enĩ po-
pulus sapiens: ꝓpterea non misere-
bitur eius qui fecit eum: ⁊ qui forma-
uit eũ non parcet ei. Et erit in die illa
percutiet dñs ab alueo fluminis vsq;
ad torrentẽ Egypti: ⁊ vos congrega-
bimini vnus ⁊ vnꝰ filii Israel. Et erit
in die illa: clangetur in tuba magna
et venient qui perditi fuerant de lo-
co Assyriorũ: ⁊ qui electi erant de ter-
ra Egypti: ⁊ adorabunt dñm in mon
te sancto in Hierusalem.

¶ C.S. Indignatio dñi cõtra supbiã
ephraim ⁊ ebrietatẽ sacerdotũ: ⁊ ꝯtra
principes illusores: de Christo ꝙ́ꝗ na
scituro: ⁊ de pena illusorũ. Cap. xxviii.

A Ve corone supbie ebriis ephraim
et flori decidenti glorie exulta-
tionis eius qui erant in vertice val-
lis pinguissime errantes a vino. Ec-
ce validus ⁊ fortis dominus sicut im
petus grandinis turbo confringens
sicut impetus aquarũ multarũ inun-
dantiũ ⁊ emissarum super terrã spa-
ciosam. Pedibꝰ conculcabit corona
superbie ebriorũ ephraim: ⁊ erit flos
B decidens glorie exultationis eiꝰ qui
est sup verticẽ vallis pinguiũ quasi
temporaneũ ante maturitatem au-
tũni. Quod cum aspexerit vidẽs statim
vt manu tenuerit deuorabit illud. In
die illa erit dominꝰ exercituum coro-
na glorie: ⁊ sertum exultationis resi-
duo populi sui/ ⁊ spũs iudicii seden-
ti super iudiciũ: ⁊ fortitudo reuerten
tibꝰ de bello ad portã. Verũ hi quoq;
pre vino nescierunt: ⁊ pre ebrietate
errauerunt. Sacerdos et prophe-
ta nescierunt pre ebrietate / absorpti
sunt a vino: errauerunt in ebrieta-
te / nescierunt videntem / ignoraue-
runt iudiciũ. Omnes enim mense re-
C plete sunt vomitu sordiũq;: ita vt non
esset vltra locus. Quem docebit scien
tiam: ⁊ quem intelligere faciet audi-
1.Co.14. tum? Ablactatos a lacte/auulsos ab
b. vberibꝰ: q2 manda remanda/manda
remãda: expecta reexpecta/expecta
reexpecta: modicum ibi modicũ ibi.
In loquela enĩ labii: ⁊ ligua altera lo
quet ad ppl'm istũ/cui dixit. Hec est
requies mea: reficite lassum/et hoc
est meũ refrigeriũ: ⁊ noluerunt audi
re. Et erit eis vbũ dñi/mãda reman-
da/manda remãda: expecta reexpe-
cta/expecta reexpecta: modicum ibi/
modicum ibi: vt vadant ⁊ cadant re-
trorsum/ ⁊ cõterantur ⁊ illaqueentur
et capiantur. Propter hoc audite D
verbum dñi viri illusores/qui domi-
namini super populũ meũ qui est in
Hierusalẽ. Dixistis enim. Percussi-
mus fedus cũ morte: et cum inferno 15
fecimus pactum. Flagellum inun-
dans cum transierit/nõ veniet super
nos: quia posuimus mendaciũ spem
nostrã/ ⁊ mendacio protecti sumus.
Idcirco hec dicit dñs deus. Ecce ego Ps.117.d.
mittam in fundamentis sion lapidẽ mat.21.d.
probatum/angularem/preciosum/in Act.4.b.
fundamento fundatũ. Qui credide- 1.Pe.2.a.
rit/non festinet. Et ponam in ponde Ro.10.c.
re iudiciũ ⁊ iustitiam in mensura. Et E
subuertet grando spem mendacii ⁊
protectionem. Aque inundabunt et
delebitur fedus vestrũ cum morte: et
pactũ vestrũ cum inferno non stabit.
Flagellum inundans cum trãsierit:
eritis ei in conculcationem. Quãdo-
cunq; ptransierit/tollet vos: quoniã
mane diluculo pertransibit in die et 19
in nocte: ⁊ tantummodo sola vexatio
intellectum dabit auditui. Coangu-
statum est enim stratum/ita vt alter
decidat/ ⁊ palliũ breue vtrũq; operi-
re nõ potest. Sicut enim in monte di F
uisionum stabit dñs: sic in valle que 2.Re.5.d
est in gabaon irascet: vt faciat opus 1.Paral.
suum/alienũ est opus eius vt operet 14.a.
opꝰ suũ/peregrinũ est opꝰ eiꝰ ab eo. Jos.10.c.
Et nunc nolite illudere ne forte con
stringantur vincula vestra. Consum-
mationem enĩ ⁊ abbreuiationem au-
diui a dño deo exercituũ sup vniuer-
sam terrã. Auribꝰ percipite et audite
vocem meam: attendite ⁊ audite elo-
quium meum. Nunquid tota die ara
bit arans vt serat: proscindet et sar-
riet humũ suam? Nonne cũ adequa- B
uerit faciem eius / seret gith / et ci-
minũ sparget: ⁊ ponet triticũ per or-
dinem ⁊ hordeum ⁊ milium ⁊ viciam
in finibus suis? Et erudiet illum deꝰ
suus in iudicio docebit illum. Non
enĩ in serris triturabitur gith/nec ro
ta plaustri sup ciminũ circuibit: sed
in virga excutiet gith ⁊ ciminũ in ba
culo/panis autẽ cõminuet. Verũ nõ
in perpetuũ triturãs triturabit illũ:
neq; vexabit eũ rota plaustri/nec vn-
gulis suis cõminuet eũ. Et hoc a dño
deo exercituũ exiuit: vt mirabile fa-
ceret cõsiliũ/ ⁊ magnificaret iustitiã.

¶C.S. Prophetaꝛ destructio Hieru-
salem per Nabuchodonosor ꝛ p Ro-
manos: de ciuitate prophetarum ꝛ li
bro signato ꝑpter peccata populi: de
zelantibus peccata sua/ de fide gen-
tium ꝛ reuersione iudeorum ad fidē/
et pena illusorum. Cap. xxix.
A Ve Ariel/ Ariel ciuitas quā ex-
pugnauit Dauid. Additꝰ est
annus ad annum/ solēnitates
euolute sunt. Et circūuallabo Ariel:
et erit tristis et merens/ et erit mihi
quasi ariel. Et circundabo q̄si spherā
in circuitu tuo: ꝛ iaciā cōtra te agge-
rem: et munimēta ponam in obsidio-
nem tuam. Humiliaberis/ de terra lo
queris: et de humo audietur eloquium
tuum. Et erit quasi phythonis de ter
ra vox tua: ꝛ de humo eloquium tuū
B mussitabit. Et erit sicut puluis te-
nuis multitudo ventilantium te: ꝛ si-
cut fauilla pertransiēs multitudo eorū
qui contra te preualuerūt. Eritq; re-
pente/ confestim a dño exercituū visi
tabitur in tonitruo/ et cōmotione terre:
et voce magna turbinis et tempesta
tis ꝛ flāma ignis deuorantis. Et erit
sicut somniū visionis nocturne mul-
titudo oīm gētium que dimicauerūt
contra Ariel: ꝛ omnes q̄ militauerūt
et obsederūt/ ꝛ preualuerūt aduersus
C eam. Et sicut somniat esuriēs ꝛ com-
edit: cum autē fuerit expergefactus/
vacua est anima eiꝰ: ꝛ sicut somniat
sitiens et bibit/ et postq̄ fuerit exper-
gefactꝰ/ lassus adhuc sitit ꝛ aīa eiꝰ/
vacua est: sic erit multitudo omnium
gentiū que dimicauerunt cōtra mon
tem sion. Obstupescite et admiramī-
ni: fluctuate et vacillate/ inebriami-
ni et non a vino/ mouemini et non in
ebrietate/ q̄m miscuit vobis dñs spi-
ritum soporis. Claudet oculos vros
prophetas ꝛ principes vestros qui vi
D dent visiones/ operiet. Et erit vobis
visio oīm sicut v̄ba libri signati/ quē
cū dederint scienti literas: dicēt. Le-
ge istum: ꝛ respondebit. Nō possum:
signatus est enim. Et dabitur liber ne-
scienti literas/ diceturq; ei. Lege et
respondebit. Nescio literas. Et dixit
mat. 15. a dominꝰ. Eo q̄ appropinquat populꝰ
mar. 7. b. iste ore suo/ et labiis suis glorificat
me: cor autē eius longe est a me: ꝛ ti-
muerūt me mandato hoim et doctri-
nis: ideo ecce ego addā vt admira-
E tionē faciam populo huic miraculo
1. Co. 1. c. grandi ꝛ stupendo. peribit eñ sapiē-
tia a sapientibus eius: et intellectus abdie. 1. c
prudentium eius abscondetur. Ve q̄ Ecc. 23. c.
ꝓfundi estis corde/ vt a dño abscon-
datis cōsilium: quoꝝ sunt in tenebris
opera/ ꝛ dicunt. Quis videt nos: ꝛ q̄s
nouit nos? Peruersa est hec vestra co
gitatio: q̄si si lutū cōtra figulum cogi
tet: ꝛ dicat opus factori suo. Nō feci-
sti me: ꝛ figmentum dicat fictori suo. F
Non intelligis. Nōne adhuc in mo-
dico: ꝛ in breui conuertetur libanus in
charmel: ꝛ charmel in saltū reputa- .J. 32. b.
bitur? Et audiēt in die illa surdi verba li
bri: ꝛ de tenebris ꝛ caligine oculi ceco
rum videbūt. Et addent mites in dño
leticiam: ꝛ pauperes hoies in sancto
Israel exultabunt quoniam defecit q̄
preualebat: consummatus est illusor:
et succisi sunt omnes qui vigilabant
super iniquitatem qui peccare facie-
bant homines in verbo: ꝛ arguētem
in porta supplantabant/ ꝛ declinaue-
runt frustra a iusto. Propter hoc hec G
dicit dñs ad domū Jacob: q̄ redemit
Abraam. Non modo confundetur Ja-
cob: nec modo vultus eiꝰ erubescet: sꝫ
cum viderit filios suos: opa manuum
mearū in medio sui sanctificātes no-
mē meum/ ꝛ sanctificabūt sanctum
Jacob/ ꝛ deum Israel predicabunt: ꝛ
sciēt errantes spiritu intellectum/ et
mussitatores discent legem.
¶C.S. Cōminatio dñi cōtra reliq̄as
ppli q̄ post destructionē hierusalē in
Egyptū descenderunt. Cap. xxx.
Ve filii desertores (dicit dominꝰ) A
vt faceretis consilium/ ꝛ non ex
me/ et ordiremini telam/ et non per
spiritum meum/ vt adderetis pecca-
tum super peccatum: qui ambulatis
vt descēdatis in Egyptum/ ꝛ os meū
non interrogastis/ sperantes auxi-
lium in fortitudine Pharaonis/ et
habētes fiduciam in vmbra Egypti/
ꝛ erit vobis fortitudo Pharaonis in
cōfusionem/ ꝛ fiducia vmbre Egypti
in ignominiā. Erant eñ in taphnis
principes tui: ꝛ nūcii tui vsq; ad tha-
nes peruenerūt: omnes ꝯfusi sunt su-
per populo qui eis prodesse non po-
terat. Non fuerūt in auxiliū ꝛ in ali-
quam vtilitatem: sed in confusionem
et in opprobriū. Onus iumentoꝝ au- B
stri. In terra tribulationis et angu-
stie: leena ꝛ leo ex eis: vipera ꝛ regu-
lus volans portantes super hume-
ros iumentorū diuitias suas: ꝛ super
gibbum cameloꝝ thesauros suos ad

populum qui eis prodesse nō poterit.
Egyptus eñ frustra: ⁊ vane auxilia-
bitur. Ideo clamaui super hoc. Su-
perbia tantū est quiesce. Nunc ergo
ingressus scribe ei super buxum/⁊ in
libro diligenter exara illud: ⁊ erit in
die nouissimo in testimoniū vsq̧ in
eternū. Populꝰ enim ad iracundiam
ꝓuocās est: ⁊ filii mendaces filii no-
lētes audire legem dei. Qui dicūt vi-
dentibꝰ. Nolite videre: ⁊ aspiciētibꝰ.
C Nolite aspicere nob' ea q̄ recta sunt
loquimini nobis placētia: videte no-
bis errores/auferte a me viam/decli-
nate a me semitam: cesset a facie nrā
sanctꝰ Isrl'. Propterea hec dicit san-
ctꝰ Israel. Pro eo q̄ reprobastis vbū
hoc ⁊ sperastis in calūniā ⁊ in tumul
tū/⁊ innixi estis sup eo: ꝓpterea erit
vob' iniq̄tas hec sicut interruptio ca
dens ⁊ req̄sita in muro excelso. Q̄m
subito dum nō sperat veniet cōtritio
eius/⁊ cōminuet sicut cōterit lagena
figuli cōtritione ꝑualida: ⁊ nō inue-
niet de fragmētis eꝰ testa in q̄ portet
igniculus de incēdio/aut hauriatur
parū aque de fouea: q2 hec dicit dñs
deꝰ sanctus Israel. Si reuertamini et
D quiescatis: salui eritis. In silētio: ⁊ i spe
erit fortitudo vestra. Et noluistis et
dixistis. Nequaq̄: sed ad equos fu-
giemus. ideo fugietis. Et super velo-
ces ascendemꝰ: ideo velociores erunt
q̄ ꝑsequent vos. Mille hoīes a facie
terroris vniꝰ/⁊ a facie terroris q̄nq̧
fugietis/donec relinquamini q̄si ma-
lus nauis in vertice montis/⁊ quasi
signum super collē. Propterea expe-
ctat dñs vt misereatur vestri: et ideo
exaltabit parcēs vobis/q2 deꝰ iudicii
dñs. Beati oēs q̄ expectant eū. Pplꝰ
eñ sion habitabit in hierusalē. Plo-
rans nequaq̄ plorabis: miserens mi
E serebitur tui. Ad vocem clamoris tui
statim vt audierit respondebit tibi.
Et dabit dñs tibi panē artū ⁊ aquam
breuē/⁊ non faciet auolare a te vltra
doctorē tuū: ⁊ erūt oculi tui videntes
preceptorē tuū/⁊ aures tue audient
verbū post tergum monētis. Hec est
via ambulate in ea: et non declinetis
neq̧ ad dexterā neq̧ ad sinistrā. Et
cōtaminabis laminas sculptiliū ar-
gēti tui/⁊ vestimentū cōflatilis auri
tui/⁊ disperges ea sicut immundiciā
menstruate: egredere ⁊ dices ei. ⁊ da
bitur pluuia semini tuo vbicunq̧ se-
minaueris in terra et panis frugum
terre erit vberrimꝰ ⁊ pinguis: pascē-
tur in possessione tua in die illo agnꝰ
spaciose: ⁊ tauri tui ⁊ pulli asinorum
qui operantur terrā cōmixtū migma
comedent sicut in area ventilatū est. F
Et erūt super omnē montē excelsum
et sup omnē collē eleuatū riui currē-
tiū aquarū in die interfectionis mul-
torū cū ceciderint turres. Et erit lux
lune sicut lux solis: ⁊ lux solis erit se-
ptēpliciter sicut lux septē dierū in die
qua alligauerit dñs vulnus populi
sui/⁊ percussurā plage eiꝰ sanauerit.
Ecce nomen dñi venit de longinquo
ardens furor eiꝰ ⁊ grauis ad portan-
dum. Labia eiꝰ repleta sunt indigna-
tione: ⁊ lingua eius quasi ignis deuo
rans. Spūs eiꝰ velut torrēs inundās
vsq̧ ad mediū colli ad ꝑdendas gen
tes in nihilū: et frenū erroris qḋ erat
in maxillis populorū. Canticum erit G
vobis sicut vox sanctificate solēnita-
tis: ⁊ leticia cordis sicut q̄ pergit cū ti
bia vt intret in montē dñi ad fortem
Isrl'. Et auditā faciet dñs gloriā vo-
cis sue ⁊ terrorem brachii sui ostēdet
in comminationē furoris et flamma
ignis deuorantis. Allidet in turbine
⁊ in lapide grandinis. A voce eñ dñi
pauebit Assur virga percussus: ⁊ erit
transitꝰ virge fundatus quā requiesce-
re faciet dñs sup eum in tympanis ⁊
citharis: et in bellis precipuis expu-
gnabit eos. Preparata est eñ ab he-
ri tophet a rege preparata/ꝓfunda-
ta ⁊ dilatata. Nutrimēta eius ignis 33
et ligna multa flatꝰ dñi sicut torrens
sulphuris succendens eam.
¶ C. S. Arguit ꝯfugiētes ad huīꝰ seculi
auxiliū plꝰ q̄ ad diuinū: penitētibꝰ ꝓ-
mittit misericordiā dei: de die iudicii
redit ad tēpora Ezechielis. Ca. xxxi.
VE qui descēdunt in Egyptum A
ad auxiliū in eq̄s sperantes et
habentes fiduciā sup quadri-
gis: q2 multe sunt ⁊ super eq̄tibus q2
preualidi nimis: ⁊ nō sunt cōfisi sup
sanctū Israel ⁊ dñm nō requisierūt.
Ipse autē sapiens adduxit malum: ⁊ B
v̄ba sua nō abstulit. Et cōsurget con-
tra domū pessimorū: ⁊ contra auxiliū
operantiū iniquitatē. Egyptꝰ homo ⁊
non deꝰ: ⁊ equi eorum caro ⁊ nō spiri
tus. Et dñs inclinabit manū suam/et
corruet auxiliator/⁊ cadet cui prestas-
tur auxiliū: simulq̧ omnes cōsumen-
tur: q2 hec dicit dñs ad me. Quo mo- C
do si rugiat leo et catulus leonis su-

per predã suã cũ occurrerit ei multi
tudo pastorũ a voce eorũ nõ formi-
dabit: ⁊ a multitudine eorũ nõ paue-
bit: sic descẽdet dñs exercituũ vt p̃lie
tur sup mõtem siõ ⁊ super collẽ ei⁹.
Sicut aues volantes sic p̃teget dñs
exercituũ hierusalẽ protegẽs ⁊ libe-
rãs trãsiens ⁊ saluãs. Conuertimini
sicut in profundum recesseratis filij
D 4.2.d. israel. In die enĩ illa abiciet vir ido
la argẽti sui et idola auri sui q̃ fece-
rũt vobis man⁹ vestre in peccatũ: ⁊
cadet assur in gladio non viri ⁊ gla-
dius nõ hoĩs vorabit eũ ⁊ fugiet nõ
a facie gladij ⁊ iuuenes eius vecti-
gales erũt: ⁊ fortitudo eius a terro-
re trãsibit ⁊ pauebũt fugiẽtes prin-
cipes eius. Dixit dñs cui⁹ ignis est
in sion: ⁊ camin⁹ eius in Hierusalẽ.
¶ C.S. De aduentu christi ⁊ aposto-
lorũ eius interponit: de multis opu-
lentis mulierib⁹ captiuãdis vt con-
terantur et confundãtur: de gaudio
celestis patrie. Capitulum. xxxij.
A Ecce in iustitia regnabit rex: et
principes in iudicio preerunt.
Et erit vir sicut qui abscõditur a vẽ-
to ⁊ celat se a tempestate sicut riui
aquarum in siti: ⁊ vmbra petre p̃mi
nẽtis i terra deserta. Nõ caligabunt
oculi videntiũ ⁊ aures audiẽtiũ di-
ligẽter auscultabunt ⁊ cor stultorũ
intelliget scientiã: ⁊ lingua balborũ
velociter loquet̃ ⁊ plane. Nõ voca-
bit vltra is q̃ insipiens est princeps:
neq̃ fraudulẽtus appellabit̃ maior.
B Stult⁹ enĩ fatua loquet̃ ⁊ cor ei⁹ fa-
ciet iniquitatẽ vt p̃ficiat simulatio-
nẽ et loquat̃ ad dñm fraudulẽter et
vacuã faciat animã esuriẽtis et po-
tum sitiẽti auferat. Fraudulẽti va-
sa pessima sunt: ipse enim cogitatio
nes cõcinnauit ad perdẽdos mites i
sermone mẽdacij cum loqueret̃ pau
per iudiciũ. Princeps vero ea q̃ di-
gna sunt principe cogitabit: ⁊ ipse su
per duces stabit. Mulieres opulẽte
C surgite ⁊ audite vocẽ meã: filie cõfi-
dẽtes percipite auribus eloquium
meũ. Post dies ⁊ annũ ⁊ vos cõtur-
bamini confidentes: cõsummata est
enĩ vindemia collectio vltra nõ ve-
niet. Obstupescite opulente cõturba
mini cõfidẽtes: exuite vos ⁊ cõfun-
dimini accingite lũbos vr̃os. Sup
vbera plãgite sup regione deside-ra
bili sup vinea fertili. Super humũ
ppl'i mei spine et vepres ascendẽt:

quãto magis super oẽs domos gau-
dij ciuitatis exultãtis? Dom⁹ enĩ di-
missa est multitudo vrbis relicta ẽ
tenebre ⁊ palpatio facte sũt sup spe-
luncas vsq̃ in eternũ. Gaudium ona-
grorũ pascua gregũ donec effundat̃ D 3.29.a.
super nos spũs de excelso. Et erit de
sertũ in Charmel ⁊ charmel in saltũ
reputabit: ⁊ habitabit in solitudine
iudiciũ ⁊ iustitia i charmel sedebit.
Et erit opus iustitie pax ⁊ cultus iu-
stitie silẽtiũ, ⁊ securitas vsq̃ in sem-
piternũ. Et sedebit ppl's me⁹ in pul-
chritudine pacis ⁊ in tabernaculis
fiducie et in requie opulenta. Gran-
do autem in descẽsione saltus: ⁊ hu-
militate humiliabitur ciuitas. Bea-
ti q̃ seminatis super omnes aquas im-
mittentes pedem bouis ⁊ asini.
¶ C.S. Loquit̃ cõtra sennacherib: ⁊
ad vltimã captiuitatem reuertit: de
his q̃ videbũt dñm: ⁊ de scribis non
cognoscẽtibus christum. Cap. xxxiij.
Ve q̃ predaris: nõne ⁊ ipse pre A
daberis? Et q̃ spernis nonne et
ipse sperneris? Cũ cõsummaue-
ris depredationẽ depredaberis. Cũ fati-
gat⁹ desieris cõtẽnere cõtemneris.
Dñe miserere nr̃i: te enim expectaui
mus: esto brachiũ nostrũ i mane: et
salus nr̃a in tpe tribulationis. A vo-
ce ãgeli fugerũt ppl'i: ⁊ ab exaltatiõe
tua disperse sunt gẽtes. Et cõgrega-
bunt̃ spolia vestra sicut colligit̃ bru-
chus: velut cum fosse plene fuerit de
eo. Magnificatus est dñs qm̃ habi-
tauit i excelso: impleuit sion iudicio ⁊
iustitia ⁊ erit fides in tẽporib⁹ tuis.
Diuitie salutis sapiẽtia ⁊ sciẽtia: ti-
mor dñi ipse est thesaurus ei⁹. Ecce
vidẽtes clamabũt foris: angeli pa-
cis amare flebũt. Dissipate sunt vie
cessauit trãsiens p semitã irritũ fa- B
ctũ est pactũ, p̃iecit ciuitates nõ re-
putauit hoĩes. Luxit ⁊ elãguit terra
cõfusus est liban⁹ ⁊ obsorduit. Et fa-
ctus est saron sicut desertũ: ⁊ cõcus-
sa est basan ⁊ carmelus. Nũc cõsur-
gã dicit dñs nũc exaltabor nunc sub
leuabor. Cõcipietis ardorẽ ⁊ parie-
tis stipulã: spũs vester vt ignis vo-
rabit vos et erũt ppl'i q̃si de incẽdio
cinis: spine cõgregate igni cõburent̃.
Audite q̃ lõge estis q̃ fecerim et co-
gnoscite vicini fortitudinẽ meã. Cõ-
territi sunt in sion peccãtes: possedit
tremor hypocritas. Quis poterit
habitare de vobis cũ igne deuorãte?

nit quis habitabit ex vobis cum ar-
C dorib⁹ sempiternis? Qui ambulat ī
Ho.14. iustitijs ⁊ loquit̄ veritatē qui proij-
cit auaritiā ex calūnia ⁊ excutit ma-
nus suas ab om̄i munere qui obtu-
rat aures suas ne audiat sanguinē
⁊ claudit oculos suos ne videat ma-
lū: iste ī excelsis habitabit munimē-
ta saxorū sublimitas ei⁹. Panis ei
dat⁹ est: aque ei⁹ fideles sunt. Regē ī
I.cor.I.c. decore suo videbunt: ⁊ oculi ei⁹ cer-
nent terrā de lōge. Cor tuū medita-
bit̄ timorē. Ubi est literat⁹? Ubi est
legis verba pōderās? vbi est doctor
paruulor? Populū īprudentē non
videbis populū alti sermōis: ita vt
nō possis itelligere desertitudinē lin-
gue eius in quo nulla est sapientia.
D Respice sion ciuitatē solēnitatis no-
stre. Oculi tui videbūt hierusalē ha-
bitationem opulentā tabernaculum
qd nequaq̄ trāsferri poterit: nec au-
ferent̄ claui eius ī sempiternū ⁊ oēs
funiculi ei⁹ nō rumpent̄: q2 solūmō
ibi magnific⁹ est dn̄s de⁹ noster. Lo-
cus fluuiorū riui latissimi et paten-
tes: nō trāsibit p eū nauis remigiū
neq3 trieris magna transgredie̅t eū.
Dn̄s enim iudex noster dn̄s legifer
noster dn̄s rex noster: ipse saluabit
nos. Laxati sunt funiculi tui: sed nō
preualebūt. Sic erit mal⁹ tu⁹: vt di-
latare signū nō queas. Tunc diuidē-
tur spolia predarū multarū: claudi
diripient rapinam: nec dicet vicin⁹/
Elangui. Populus qui habitabit in
ea: auferetur ab eo iniquitas.

C.S. De die iudicij ⁊ de vastatiōe
iudee. Capitulum.xxxiiij.

A Accedite gētes ⁊ audite ⁊ popu-
li attendite: audiat terra ⁊ ple-
nitudo ei⁹ orbis et omne germen
eius: quia indignatio domini super
oēs gētes ⁊ furor sup vniuersā mi-
litiā eax. Interfecit eos: ⁊ dedit eos
in occisionē. Interfecti eorū proici-
entur: ⁊ de cadauerib⁹ eox ascendet
fetor. Tabescent mōtes a sanguine
eorum ⁊ tabescet oīs militia celox ⁊
ꝯplicabūt sicut liber celi: ⁊ oīs mili-
tia eorū defluet sicut defluit folium
de vinea ⁊ de ficu: quoniā inebriat⁹
B est in celo gladius meus. Ecce super
idumeā descēdet ⁊ super populū iter-
fectionis mee ad iudiciū. Gladi⁹ do-
mini repletus est sanguine incrassa-
tus est adipe de sanguine agnorū ⁊
hircox de sanguine medullatarum
arietū. Uictima enim dn̄i in bosra:
⁊ interfectio magna in terra edom.
Et descēdēt vnicornes cū eis ⁊ tau-
ri cū potētibus. Inebriabit̄ terra eo-
rū sanguine ⁊ hum⁹ eox adipe pin-
guiū: q2 dies vltionis dn̄i ann⁹ retri-
butionis iudicij sion. Et conuertent̄
torrētes eius in picē: ⁊ humus eius
in sulphur ⁊ erit terra eius in picē
ardentē: nocte ⁊ die nō extinguet in
sempiternū. Ascēdet fum⁹ ei⁹ a ge- C
neratiōe in gn̄ationē: desolabitur in
secula seculox. Nō erit trāsiens per
eā: ⁊ possidebūt illā onocrotal⁹ ⁊ he-
ricius: ⁊ ibis ⁊ coru⁹ habitabūt ī ea.
Et extendet sup eā mensura vt redi-
gatur ad nihilū ⁊ ppendiculū in de-
solationē. Nobiles ei⁹ nō erunt ibi:
regē potius inuocabūt ⁊ oēs prin-
cipes eius erunt in nihilū. Et orien-
tur in domibus ei⁹ spine ⁊ vrtice et
paliurus in munitionib⁹ eius: ⁊ erit
cubile draconū et pascua struthio-
nū: ⁊ occurrēt demonia onocētauris
⁊ pilosus clamabit alter ad alterū.
Ibi cubauit lamia ⁊ inuenit sibi re- D
quiē: ibi habuit foueā herici⁹ ⁊ enu-
triuit catulos ⁊ circūfodit ⁊ fouit in
vmbra eius: illic cōgregati sunt mili-
ui alter ad alterū. Requirite diligē-
ter ī libro dn̄i ⁊ legite: vnū ex eis nō
defuit alter alterū nō quesiuit: quia
qd ex ore meo procedit ille mādauit
⁊ spiritus eius ipse cōgregauit ea: ⁊
ipse misit eis sortem ⁊ man⁹ eius di-
uisit eā illis ī mensurā. Usq3 in eter-
nū possidebunt eam: in generatione
et generationem habitabunt in ea.

C.S. De vocatiōe gētiū ⁊ ꝯsolatio-
ne ⁊ xp̄i signis ⁊ eꝯ pfectu. Cap̄.xxxv.

L Letabitur deserta ⁊ inuia ⁊ exul- A
tabit solitudo: ⁊ florebit quasi
lilium. Germinans germinabit: et
exultabit letabunda ⁊ laudans. Glo-
ria libani data est ei decor carmeli
⁊ Saron. Ipsi videbūt gloriā dn̄i: et
decorē dei nostri. Cōfortate manus
dissolutas: et genua debilia robora- .S.60.c.
te. Dicite pusillanimes. Cōfortami- B
ni: ⁊ nolite timere. Ecce de⁹ vester vl-
tionē adducet retributionis: de⁹ ipse mat.15.e
veniet ⁊ saluabit nos. Tūc aperien-
tur oculi cecorū: et aures surdorum C
patebūt. Tūc saliet sicut ceru⁹ clau-
dus et aperta erit lingua mutorū:
quia scisse sunt in deserto aque ⁊ tor-
rentes in solitudine et que erat ari-
da in stagnū ⁊ sitiēs ī fontes aqua-

rū. In cubilibus in quib⁹ prius dra-
cones habitabāt oriet viror calami
ꝛ iunci ꝛ erit ibi semita ꝛ via sancta
vocabit. Non transibit per eā pollu-
F.51.d. D tus: et hec erit vobis directa via ita
vt stulti nō errent per eam. Nō erit
ibi leo ꝛ mala bestia nō ascendet per
eam nec inuenieт ibi. Et ambulabūt
qui liberati fuerint ꝛ redēpti a dño/
conuertent ꝛ veniēt in sion cū laude
et leticia sempiterna super caput eo
rum. Gaudium ꝛ leticiam obtinebūt
et fugiet dolor/ ꝛ gemitus.
¶ C. S. Sennacherib ascendit cōtra
hierusalē ꝛ mittit rabsacē nunctium
ad regē Ezechiam. Capitulū. xxxvi.
A ET factum est in quartodecimo
4. Regū anno regis ezechie ascēdit sen-
18.c. nacherib rex Assyriorum super om-
2. Para. nes ciuitates iuda munitas: ꝛ cepit
32.a. eas. Et misit rex Assyriorum rabsa-
cen de lachis in hierusalem ad regē
Ezechiam in manu graui: ꝛ stetit in
aqueductu piscine superioris in via
agri fullonis. Et egressus est ad eū
Eliachim filius helchie qui erat sup
domū: ꝛ sobna scriba et ioahe filius
asaph a cōmētariis. Et dixit ad eos
Rabsaces. Dicite Ezechie. Hec dicit
rex magn⁹ rex Assyriorum. Que est
ista fiducia qua cōfidis: aut quo cō-
B silio: vel fortitudine rebellare dispo-
nis? Super quē habes fiduciam / qꝛ
recessisti a me? Ecce cōfidis sup ba-
culū harundineū cōfractū istū sup
Egyptū/ cui si innisus fuerit homo:
intrabit in manū eius ꝛ pforabit eā:
sic pharao rex egypti oībus qui cōfi
dunt i eo. Qđ si respōderis mihi. In
dño deo nr̄o confidim⁹: nōne ipse est
cuius abstulit ezechias excelsa ꝛ al-
taria ꝛ dixit Jude ꝛ hierusalem. Co-
ram altari isto adorabitis? Et nunc
trade te dño meo regi Assyriorum ꝛ
dabo tibi duo milia equorū: nec po-
teris ex te prebere ascensores eorū
et quomodo sustinebis faciē iudicis
vnius loci ex seruis dñi mei minori-
bus? Quod si confidis in Egypto in
quadriga et in equitibus: ꝛ nūc num
quid sine dño ascendi ad terrā istā
vt disperderē eā? Dñs dixit ad me.
Ascēde sup terrā istā ꝛ disperde eā.
C Et dixit Eliachim et sobna ꝛ Joahe
ad Rabsacē. Loqre ad seruos tuos
syra lingua: intelligim⁹ eī: ne loqua-
ris ad nos iudaice i auribus populi
qui est sup murum. Et dixit ad eos
Rabsaces. Nunqđ ad dñm tuū ꝛ ad
te misit me dñs me⁹/ vt loquerer oīa
verba ista: ꝛ nō potius ad viros qui
sedēt in muro vt comedant stercora
sua/ ꝛ bibant vrinā pedum suorū vo-
biscū? Et stetit rabsaces et clamauit
voce magna iudaice ꝛ dixit. Audite
verba regis magni regis Assyriorū.
Hec dicit rex. Non seducat vos eze-
chias qꝛ nō poterit eruere vos: ꝛ nō
vobis tribuat fiduciā Ezechias sup
dño dicēs. Eruens liberabit nos dñs:
non dabit ciuitas ista i manu regis
assyriorū. Nolite audire Ezechiam.
Hec enī dicit rex Assyriorū. Facite D
mecū benedictionē ꝛ egredimini ad
me: ꝛ comedite vnusqsqꝫ vineā suā: ꝛ
vnusqsqꝫ ficū suā: ꝛ bibite vnusqsqꝫ
aquā cisterne sue: donec veniā ꝛ tol-
lam vos ad terrā/ que est vt terra ve
stra terrā frumēti et vini terram pa
nū et vinearū. Nec cōturbet vos eze
chias dicēs. Dñs liberabit nos. Nū
quid liberauerūt dii gētiū vnusqsqꝫ
terram suam de manu regis assyrio
rum? Ubi est de⁹ emath et arphad?
Ubi est de⁹ sepharuaim? Nūqđ libe
rauerunt samariam de manu mea?
Quis est ex oībus diis terrarū ista-
rū: q eruerit terrā suā de manu mea
vt eruat dñs hierlm de manu mea?
Et siluerūt: ꝛ nō respōderūt ei vbū.
Mādauerat enim eis rex dicēs. Ne
respōdeatis ei. Et ingressus est elia-
chim filius Helchie qui erat sup do-
mum / et sobna scriba ꝛ ioahe filius
asaph a cōmētariis ad ezechiā scissis
vestib⁹ ꝛ nūciauerūt ei vba rabsacis.
¶ C. S. De tristitia Ezechie ꝛ cōsola
tione ei⁹: de ꝓphetia Esaie: de inter-
fectione exercit⁹ ab angelo cētū octo
gintaqnqꝫ milia/ de morte sennache
rib facta per filios suos. Cā. xxxvii.
ET factum est: cum audisset rex
Ezechias scidit vestimenta sua A
et obuolutus est sacco/ et intrauit in
domū dñi. Et misit eliachim q erat
super domū et sobnā scribā et senio-
res de sacerdotibus opertos saccis
ad esaiā filiū amos prophetā: et di-
xit ad eū. Hec dicit ezechias. Dies
tribulationis et correptionis ꝛ blas-
phemie dies hec: qꝛ venerūt filii vsqꝫ
ad partū ꝛ virtus non est pariendi.
Si quo modo audiat dominus de⁹
tuus verba rabsacis quem misit rex
Assyriorum dominus suus ad blas-
phemandum dominum deum viuē

sem ꝛ exprobrandũ sermonib⁹ quos
audiuit dñs deus tuus . Leua ergo
orationem pro reliquiis que reperte
B sunt. Et venerũt serui regis Ezechie
ad esaiã/et dixit ad eos Esaias. Hec
dicetis dño vestro . Hec dicit domi-
nus. Ne timeas a facie verborũ que
audisti quib⁹ blasphemauerũt pue-
ri regis Assyriorũ me. Ecce ego da-
bo ei spiritũ ꝛ audiet nũciũ ꝛ reuer-
tetur ad terrã suã: ꝛ corruere eũ fa-
ciam gladio in terra sua. Reuersus
est aũt rabsaces ꝛ inuenit regem as-
syriorꝫ preliantem aduersus lobnã.
Audierat enim qꝛ profectus esset de
lachis: et audiuit de Tharacha rege
ethiopie dicẽtes. Egressus est vt pu-
gnet cõtra te. Qd cum audisset/ mi-
sit nuncios ad ezechiam dicẽs. Hec
dicetis ezechie regi iude loquentes.
C Nõ te decipiat deus tuus in quo tu
cõfidis dicens. Nõ dabit hierl'm in
manu regis assyriorũ. Ecce tu audi-
sti oĩa que fecerũt reges assyriorum
oĩbus terris/quas subuerterunt / et
tu poteris liberari? Numqd eruerũt
eos dii gẽtiũ quos subuerterunt pa-
tres mei, gozan ꝛ aran/ꝛ reseph ꝛ fi-
lios edem q̃ erant in thalassar? Ubi
est rex emath ꝛ rex arphad ꝛ rex vr-
bis sepharuaim/Ana ꝛ Aua? Et tu-
lit ezechias libros de manu nuncio-
rum/et legit eos ꝛ ascendit in domũ
dñi: ꝛ expandit eos corã dño. Et ora-
uit ad dñm: dicens. Dñe exercituum
deus israel/qui sedes sup cherubin/
tu es deus solus oĩm regnorũ terre/
tu fecisti celũ ꝛ terrã/Inclina dñe au
rẽ tuã ꝛ audi/aperi dñe oculos tuos
D ꝛ vide/ꝛ audi oĩa verba sennache-
rib que misit ad blasphemandũ deũ
viuentem. Uere eñi dñe desertas fe-
cerũt reges assyriorum terras ꝛ re-
giones earũ/ꝛ dederũt deos earum
igni: non eñi erant dii/sed opera ma
nuum hoĩm/lignũ ꝛ lapides: ꝛ com
minuerũt eos. Et nunc dñe deus no
ster salua nos de manu ei⁹: ꝛ cogno-
scãt oĩa regna terre qꝛ tu es deus
solus. Et misit esaias fili⁹ amos ad
Ezechiam dicẽs. Hec dicit dñs deus
israel. Pro quib⁹ rogasti me de sen-
nacherib rege assyriorũ/hoc est vbũ
qđ locutus est dñs sup eũ. Despexit
te/ꝛ subsannauit te virgo filia Syõ:
post te caput mouit virgo filia hie-
rusalem. Cui exprobrasti ꝛ quẽ blas-
phemasti: ꝛ sup quẽ exaltasti vocem
tuã: ꝛ leuasti altitudinem oculorum E
tuorꝫ. Ad sanctũ israel in manu ser-
uorum tuorũ exprobrasti dño ꝛ dixi-
sti. In multitudine quadrigarꝫ mea-
rum ego ascendi in altitudinẽ mon
tium iuga libani: ꝛ succidã excelsa
cedrorũ eius: ꝛ electas abietes illi⁹
ꝛ introibo altitudinem summitatis
eius, saltuꝫ carmeli eius: ego fodi et
bibi aquam et exiccaui vestigio pe-
dis mei oẽs riuos aggerũ. Nũquid
non audisti que olim fecerim ei? Ex
diebus antiquis ego plasmaui illud
et nunc adduxi/et factũ est in eradi
cationẽ colliũ cõpugnantiũ / et ciui-
tatum munitarum. Habitatores ea-
rum breuiata manu contremuerũt
et confusi sunt/facti sunt sicut fenũ
agri, ꝛ gramen pascue ꝛ herba tecto F
rum q̃ exaruit anteq̃ maturesceret.
Habitationẽ tuam ꝛ egressum tuũ ꝛ
introitũ tuũ ego cognoui/ ꝛ insaniã
tuã cõtra me. Cũ fureres aduersum
me: superbia tua ascendit in aures
meas. Ponã ergo circulũ i naribus
tuis: et frenum in labiis tuis: ꝛ redu
cam te in viam per quã venisti. Ti-
bi aũt hoc erit signum. Comede hoc
anno q̃ spõte nascunt/ꝛ i anno scđo
pomis vescere. In anno autẽ tertio
seminate ꝛ metite: ꝛ plãtate vineas
et comedite fructum earꝫ. Et mittet
id qđ saluatũ fuerit de domo iuda: ꝛ
qđ reliquũ est mittet radicem deor-
sum: ꝛ faciet fructũ sursum: qꝛ de hie
rusalem exibunt reliquie / ꝛ saluatio G
de monte sion: zelus dñi exercituum
faciet istud . Propterea hec dicit do
minus de rege assyriorũ . Nõ intra-
bit ciuitatem hanc ꝛ nõ iaciet ibi sa-
gittã: ꝛ nõ occupabit eam clypeus:
et nõ mittet in circuitu eius aggerẽ.
In via qua venit/per eam reuertet:
ꝛ ciuitatem hanc nõ ingredietur dicit
dñs. Et protegam ciuitatẽ istam/ vt
saluem eã propter me ꝛ propter da- 4. Regũ
uid seruũ meũ . Egressus est autem 19.g.
angelus dñi / et percussit in castris Ec. 48.d.
assyriorꝫ centũ octogintaquinq; mi-
lia. Et surrexerunt mane: et ecce oẽs
cadauera mortuorũ. Et egressus est
et abiit. Et reuersus est Sennache-
rib rex assyriorũ ꝛ habitauit in Ni-
niue. Et factum est cum adoraret in
templo Nesrach deum suum: Adra
malech et Sarasar filii eius percusse
runt eum gladio: fugeruntq; in ter-
ram Ararath : et regnauit Asarad-

don filius eius pro eo.
¶ C.S. Ezechias egrotauit/et orauit
ad dominum qui addidit ei quinde=
cim annos/et scripsit canticum gra=
tiarum actionum. Capitulũ.xxxviii.
A In diebus illis egrotauit eze=
4.re.2.a. chias vsq; ad mortẽ/et introi=
2. Para. uit ad eũ esaias filius Amos
32.f. propheta/et dixit ei. Hec dicit domi=
de pe.dis. nus. Dispone domui tue/quia morie=
1.ca. quã= ris tu/et non viues. Et cõuertit Eze=
obiem. chias faciẽ suã ad parietẽ: ꝛ orauit
ad dñm:et dixit. Obsecro dñe/memẽ
to q̃so quomodo ambulauerim corã
te in veritate/et in corde perfecto: et
qđ bonum est in oculis tuis fecerim.
Et fleuit ezechias fletu magno. Et fa=
ctum est verbũ dñi ad Esaiã dicens.
Uade et dic Ezechie. Hec dicit domi=
B nus de⁹ dauid pris tui. Audiui oratio
nẽ tuã/et vidi lachrymas tuas. Ecce
ego adiiciam super dies tuos q̃nde=
cim annos:et de manu regis assyrio
rũ eruã te/ꝛ ciuitatẽ istã et protegã
eã. Hoc autẽ tibi erit signũ a dño/q̃
1.re.2.g. faciet dñs verbũ hoc qđ locutus est.
Luc.1.c. Ecce ego reuerti faciã vmbrã linea=
rũ:per quas descẽderat in horologio
Achaz in sole retrorsum decẽ lineis.
Et reuersus est sol decẽ lineis p gra=
dus q̃s descenderat. Scriptura Eze=
chie regis iuda cũ egrotasset/et con=
ualuisset de infirmitate sua. Ego dixi
in dimidio dierũ meorum:vadam ad
portas inferi. Quesiui residuum an=
norũ meorũ:dixi nõ videbo dñm deũ
C in terra viuentiũ. Nõ aspiciã hoiem
vltra/et habitatorem quietis. Gene=
ratio mea ablata est: et cõuoluta est
a me/quasi tabernaculũ pastorũ. Pre
cisa est velut a texente vita mea:dum
adhuc ordirer succidit me. De mane
vsque ad vesperam finies me. Spera
bam vsque ad mane:quasi leo sic con
triuit omnia ossa mea. De mane vsq;
ad vesperam finies me. Sicut pullus
Iob.4.d. hyrundinis sic clamabo: meditabor
vt columba. Attenuati sũt oculi mei:
suspicientes i excelsum. Domine vim
patior/responde pro me. Quid dicã
aut quid respondebit mihi:cum ipse
fecerim? Recogitabo tibi omnes an=
nos meos/in amaritudine aie mee.
Dñe si sic viuit:et in talib⁹ vita spũs
D mei. Corripies me et viuificabis me:
ecce in pace amaritudo mea amaris=
sima. Tu aũt eruisti aiam meam vt
nõ periret: ꝓiecisti post tergũ tuum
omnia peccata mea. Quia non infer
nus cõfitebitur tibi/neq; mors lau=
dabit te:non expectabunt qui descen
dunt in lacũ veritatẽ tuã. Uiuens vi=
uens ipse confitebit tibi/sicut et ego
hodie:pater filiis notã faciet verita=
tem tuã. Dñe saluum me fac: et psal=
mos nrõs cantabimus cunctis dieb⁹
vite nrẽ in domo dñi. Et iussit esaias
vt tollerẽt massã de ficis:et cataplas=
marent super vulnus eius/et sanare
tur. Et dixit Ezechias. Quod erit si=
gnum/q̃ ascendã in domũ domini?
¶ C.S. De nũciis merodach ad Eze=
chiã/de correptiõe ezechie ab Esaia
ꝓ ostẽtatione dom⁹ sue. Capm.xxxix.
In tempore illo misit Mero= A
dach Baladan filius baladan 4. Regũ
rex Babylonis/libros et mu= 20.c.
nera ad ezechiam. Audierat enim q̃
egrotasset:et conualuisset. Letat⁹ est
aũt super eis Ezechias:et ostẽdit eis
cellam aromatũ/ꝛ argenti/et auri/ꝛ
odoramentorũ/et vnguẽti optimi/et
omes apothecas supellectilis sue/et
vniuersa q̃ inuenta sunt in thesauris
eius. Nõ fuit verbũ qđ non ostende=
ret eis ezechias in domo sua/et in oĩ B
potestate sua. Introiuit autẽ Esaias
propheta ad ezechiã regẽ/et dixit ei.
Quid dixerũt viri isti/et vnde vene=
runt ad te? Et dixit Ezechias. De ter=
ra lõginqua venerunt ad me de baby
lone. Et dixit. Quid viderunt in do=
mo tua? Et dixit Ezechias. Oia que i C
domo mea sunt viderunt/nõ fuit res
quã nõ ostenderim eis in thesauris
meis. Et dixit Esaias ad ezechiam.
Audi verbũ dñi exercituũ. Ecce dies
venient: et auferent omnia que in do=
mo tua sunt:et que thesaurizauerunt
patres tui vsq; ad diẽ hanc in babylo
nem. Nõ relinquet quicq̃ dicit dñs. D
Et de filiis tuis q̃ exibunt de te: q̃s ge
nueris tollent:et erũt eunuchi in pa=
latio regis Babylonis. Et dixit Eze=
chias ad Esaiã. Bonũ verbũ dñi qđ
locutus est. Et dixit. Fiat tantũ pax
et veritas in diebus meis.
¶ Ca.S. De aduentu ioannis bapti=
ste:de predicatione apostolorũ/ꝛ de
vocatione gentium:et magnitudine
vocantis/et de idolis. Capitulum.xl.
Consolamini consolamini popu A
le meus: dicit deus vester. Lo=
quimini ad cor hierusalẽ/et aduoca=
te eam/quoniam completa est mali=
tia eius: dimissa est iniquitas illius.

Suscepit de manu dñi duplicia pro
mat.3.a. omnib⁹ peccatis suis. Vox clamantis in
mar.1.a. deserto: parate viã dñi: rectas facite
Luc.3.a. in solitudine semitas dei nr̃i. Omnis
Joan.1.c. vallis exaltabit: et oĩs mõs et collis
humiliabit: et erũt praua in directa:
B et aspera in vias planas. Et reuela-
bitur gloria dñi: et videbit om̃is caro
pariter qđ os dñi locutũ est. Vox di-
cẽtis: clama. Et dixi. Quid clamabo?
Ec.14.c. Ois caro fenũ: et oĩs glĩa eius quasi
iaco.1.b. flos agri. Exiccatũ est fenũ/ et cecidit
1.pe.1.d. flos: quia sp̃s dñi sufflauit in eo. Ue
re fenũ est popul⁹. Exiccatum est fe
ioã.12.e. num/ et cecidit flos verbum autẽ dñi
manet in eternum. Sup montẽ excel
C sum ascende tu qui euangelizas siõ/
exalta in fortitudine vocẽ tuam/ qui
euangelizas hierl'm. Exalta noli ti-
mere. Dic ciuitatibus iude: ecce deus
vester. Ecce dñs deus in fortitudine
veniet: et brachiũ eius dñabitur. Ecce
merces eius cũ eo: et opus illius co-
ioã.10.b. rã illo. Sicut pastor gregẽ suum pa-
eze.34.f. scet/ in brachio suo congregabit agnos
g.r.37.f. et in sinu suo leuabit/ fetas ipse por-
tabit. Quis mensus est pugillo aq̃s/
et celos palmo põderauit? Quis ap-
pendit tribus digitis molem terre/ et
librauit in pondere montes: et colles
D in statera? Quis adiuuit spiritũ dñi
aut quis consiliarius ei⁹ fuit/ et osten
Ro.11.d. dit illi? Cũ quo iniit consiliũ/ et quis
1.cor.2.d. instruxit eũ: et docuit eũ semitã iusti
Dan.9.c. cie/ et erudiuit eũ sciẽtia/ et viã pru
dentie ostẽdit illi? Ecce gentes quasi
stilla situle/ et quasi momentũ state-
re reputate sunt. Ecce insule quasi
puluis exiguus/ et libanus non suffi-
ciet ad succendendũ: et aĩalia ei⁹ non
sufficient ad holocaustũ. Oẽs gẽtes
E quasi nõ sint/ sic sunt corã eo: et quasi
nihilum et inane reputate sũt ei. Cui
ergo similem fecistis deum/ aut quã
imaginẽ ponetis ei? Nũquid sculpti-
le cõflabit faber: aut aurifex auro fi-
gurabit illud: et laminis argẽteis ar
gentari⁹? Forte lignum et imputribi
le elegit artifex sapiens. Querit quo
modo statuat simulacrum qđ nõ mo
ueat. Nunqđ nõ scietis? Nunqđ nõ
audistis? Nũquid nõ annũciatũ est
vobis ab initio? Nũquid non intelle-
xistis fundamenta terre? Qui sedet
super gyrũ terre: et habitatores eius
sunt quasi locuste. Qui extendit ve-
lut nihilũ celos: et expandit eos sicut
F tabernaculũ ad inhabitandum. Qui

dat secretorum scrutatores quasi nõ
sint: iudices terre velut inanes fecit.
Et qđẽ neq̃ plãtato/ neq̃ sato/ neq̃
radicato in terra trunco eorum. Re-
pente flauit in eos/ et aruerunt/ et tur
bo quasi stipulam auferet eos. Et cui mat.17.b
assimilastis me/ et adequastis me/ di
cit sanctus? Leuate in excelsum ocu-
los vestros: et videte quis creauit hec.
Qui educit in numero militiam eorũ:
et omnes ex nomine vocat. Pre mul-
titudine fortitudinis/ et roboris virtu-
tisque eius: neq̃ vnum reliquũ fuit.
Quare dicis iacob/ et loqueris isrl'? B
Abscõdita est via mea a domino: et a
deo meo iudiciũ meũ transibit. Nun
quid nescis/ aut non audisti? Deus
sempiternus dñs: qui creauit termi-
nos terre nõ deficiet/ neq̃ laborabit
neq̃ est inuestigatio sapientie eius.
Qui dat lasso virtutem/ et his qui nõ
sunt/ fortitudinem et robur multipli-
cat. Deficient pueri et laborabunt: et
iuuenes in infirmitate cadent. Qui
autem/ sperant in domino/ mutabũt
fortitudinem/ assument pennas sic-
ut aquile: current et non laborabunt:
ambulabunt et non deficient.

¶ C.S. De resurrectione et ascensio-
ne christi/ v̈ba christi ad apostolos:
de conuersione gentium/ de confuta-
tione idolorum. Capitulum.xli.

Taceant ad me insule/ et gẽtes A
mutent fortitudinẽ. Accedãt
et tunc loquãtur: simul ad iudi-
cium propinquemus. Quis suscita-
uit ab oriente iustũ/ vocauit eũ vt se
queret se? Dabit in cõspectu eius gẽ-
tes/ et reges obtinebit. Dabit quasi
puluerẽ gladio eius: sicut stipulam
vento raptã arcui eius. Persequetur
eos/ transibit in pace: semita in pedi
bus eius non apparebit. Quis hec o- .j.44.a
peratus est et fecit/ vocans gñatiões et.48.b.
ab exordio? Ego dominus prim⁹ et no B
uissimus ego sum. Uiderunt insule et Apo.1.b.
timuerunt: extrema terre obstupue- et.22.c.
runt/ appropinquauerunt/ et accesse-
runt. Unusquisq̃ proximo suo auxi-
liabit: et fratri suo dicet. Confortare.
Cõfortauit faber erarius percutiens
malleo eũ qui cudebat tunc tẽporis
dicẽs glutino bonũ est: et cõfortauit
eũ clauis vt non moueat. Et tu israel
serue meus Jacob quẽ elegi: semen
abraam amici mei: in quo apprehen-
di te ab extremis terre: et a longinq̃s
ei⁹ vocaui te: et dixi tibi. Seru⁹ meus

C es tu: elegi te/et non abieci te. Ne ti-
meas/qr ego tecū sū: ne declines/qa
.I.43.c. ego deꝰ tuus. Confortaui te/et auxi-
liatus sum tibi: et suscepit te dextera
iusti mei. Ecce confundent et erube-
scēt oēs q̄ pugnāt aduersuz te. Erunt
quasi non sint: et peribunt viri qui cō
tradicūt tibi. Queres eos/et non in
uenies viros rebelles tuos: et erunt
quasi nō sint: et veluti cōsumptio ho-
minis bellantis aduersuz te: qr ego
dn̄s deꝰ tuus apphēdēs manū tuam:
dicensq̄ tibi. Ne timeas: ego adiuui
D te. Noli timere vermis iacob/q̄ mor-
tui estis ex isrl'. Ego auxiliatus sum
tui dicit dn̄s: et redēptor tuus sanctꝰ
israel. Ego posui te q̄si plaustruz tri-
turās nouū: habens rostra serrantia.
Triturabis mōtes et comminues: et
colles quasi puluerē pones. Uentila-
bis eos/et ventus tollet eos: et turbo
disperget eos: et tu exultabis in dn̄o
et in scto̅ isrl' letaberis. Egeni et pau
E peres querunt aquas/et non sunt: lin
gua eorū siti aruit. Ego dn̄s exaudiā
eos/deus israel nō derelinquaz eos.
Aperiam in supremis collibus flu-
mina: et in medio cāporū fontes. Po
nam desertū in stagna aquarū: et ter-
ram inuiā in riuos aquarū. Dabo in
solitudinē cedrū/et spinā/et myrtuz/
et lignū oliue. Ponā in deserto abie-
tē/vlmū/et buxū simul: vt videant/et
sciāt/et recogitēt/et intelligāt parit:
qr manꝰ dn̄i fecit hec: et sctūs israel
creauit illud. Prope facite iudicium
F vestrum dicit dn̄s: afferte si q̄ forte
habetis/dixit rex iacob. Accedant et
nuncient vobis q̄cūq̄ ventura sunt.
Priora q̄ fuerūt nūciate: et ponemus
cor nostrū et scientꝰ nouissima eorū:
et que ventura sunt indicate nobis.
Annūciate q̄ vētura sunt in futuruz:
et sciemus qa dii estis vos. Bene q̄q̄
aut male si potestis facite: et loqua-
mur et videamꝰ simul. Ecce vos estis
ex nihilo: et opus vestrū ex eo qd̄ non
G est. Abominatio est qui elegit vos.
Suscitaui ab aquilone: et veniet ab
ortu solis. Uocabit nomen meum et
adducet magistratus quasi lutum: et
velut plastes cōculcās humū. Quis
annūciauit ab exordio vt sciamus: et
a principio vt dicamꝰ iustus es? Nō
est annuncians neq̄ predicens: ne-
q̄ audiēs sermones vros. Primꝰ ad
sion dicet/ecce adsum: et hierl'm euā-
gelistas dabo. Et vidi/et non erat ex

istis quisq̄ qui iniret cōsiliū: et inter-
rogatꝰ rñ ponderet verbuz. Ecce om-
nes iniusti et vana opera eorū: ventꝰ
et inane simulacra eorum.
C. C. v. De christo et baptismo eius: et
de verbis patris ad filium/et ad apo
stolos: de aduentu christi et peruer-
sione iudeorū ppter idola. Capi. xlii.
A Ecce seruus meus suscipiam euz
electus meus/cōplacuit sibi in mat.12.b.
illo aia mea. Dedi spm̄ meum super 2.q.7.ca.
eū: iudiciū gentibus pferet. Nō cla- nos si i si.
mabit neq̄ accipiet personā: nec au-
dietur vox eiꝰ foris. Calamū quassa-
tum non cōteret: et linū fumigās nō
extinguet. In veritate educet iudiciuz
nō erit tristis neq̄ turbulentꝰ: donec
ponat in terra iudiciū: et legē eius in
sule expectabūt. Hec dicit dn̄s deus B
creās celos et extēdens eos: firmās
terrā et q̄ germināt ex ea: dans flatū
pplo q̄ est sup eā: et spm̄ calcātibꝰ eā.
Ego dn̄s vocaui te in iusticia: et ap- .I.49.b.
prehendi manū tuā/et seruaui te. Et c.48.b.
dedi te i fedꝰ ppli/in lucē gentiū: vt B
aperires oculos cecorū/et educeres de
cōclusione vinctū de domo carceris
sedētes in tenebris. Ego dn̄s hoc est
nomen meū. Gloriā meam alteri nō
dabo: et laudē meā sculptilibus. Que
prima fuerūt/ecce venerunt. Noua
quoq̄ ego annuncio: anteq̄ oriantur
audita vobis faciā. Cantate dn̄o can ps.149.a.
ticū nouū: laus eius ab extremis ter-
re. Qui descenditis in mare: et pleni
tudo eiꝰ insule/et habitatores earuz.
Leuet desertū et ciuitates eiꝰ: in do-
mibus habitabit cedar. Laudate ha-
bitatores petre: de vertice montium
clamabunt. Ponēt dn̄o gloriā: et lau-
dē eius in insulis nūciabunt. Dn̄s si-
cut fortis egredietur: sicut vir preliator C
suscitabit zelū. Uociferabit et clama-
bit: sup inimicos suos cōfortabitur.
Tacui/semp silui/patiens fui: sicut
parturiens loq̄r. Dissipabo et absor-
bebo simul: desertos faciā montes et
colles: et oēm germen eorū exiccabo.
Et ponā flumina in insulas: et stagna
arefaciā. Et educā cecos in viā quaz
nesciūt: et i semitis q̄s ignorauerunt
ambulare eos faciā. Ponā tenebras
corā eis in lucē et praua in recta. Hec
verba feci eis: et nō dereliq̄ eos. Con
uersi sunt retrorsuz. Cōfundant cōfu
sione qui confidunt in sculptili: qui
dicunt conflatili/vos dii nostri. Sur-
di audite: et ceci intuemini ad viden

dum. Quis cecus / nisi seruus meus?
et surdus: nisi ad quem nuncios me-
D os misi? Quis cecus / nisi qui venun-
datus est? et quis cecus / nisi seruus
dñi? Qui vides multa / nonne custo-
dies? Qui apertas habes aures / non-
ne audies? Et dñs voluit vt sanctifica-
ret eũ / et magnificaret legẽ et extolle-
ret: ipse aũt popul⁹ direptus / et vasta-
tus. Laqueus iuuenũ oẽs: et in domi-
2.q.7.ca. bus carcerum absconditi sunt. Facti
paulus. sunt in rapinã / nec est q̃ eruat: in di-
reptionem nec est qui dicat / redde.
Quis est in vobis q̃ audiat hoc / attẽ-
dat et auscultet futura? Quis dedit ĩ
direptionem iacob / et israel vastanti-
bus? Nonne dñs ipse est / cui peccaui-
mus? Et noluerunt in viis eius am-
bulare: et nõ audierunt legẽ eius. Et
effudit sup eum indignationẽ furo-
ris sui / et forte bellũ: et combussit eũ
in circuitu / et non cognouit: et succẽ-
dit eum / et non intellexit.

¶ C.S. Populos credentes et iude-
is securos facit et p̄mittit fidẽ ex ol
parte increpat gẽtes de idolatria: qz
ãnũciãti nõ crediderũt: de sacrificiis
et thure iudeorũ reprobat⁹. Ca. xliii.

A 1 ET nunc hec dicit dñs creans te
iacob / et formans te israel. Noli
timere / quia redemi te: et vocaui te
nomine tuo. Meus es tu: cum trãsie-
ris per aquas tecum ero: et flumina
2 non operient te. Cum ambulaueris ĩ
igne non combureris: et flamma nõ
ardebit te: quia ego dñs deus tu⁹ san-
3 ctus israel saluator tuus. Dedi propi-
tiationem tuam egyptum / ethiopiã
Joã. 10.f. et saba pro te. Ex quo honorabilis fa-
ctus es in oculis meis / et gloriosus:
ego dilexi te / et dabo hoĩes pro te / et
pplos pro aĩa tua. Noli timere: qa
ego tecũ sum. Ab oriente adducaz se-
men tuũ: et ab occidente congregabo
te. Dicaz aquiloni da: et austro noli
prohibere. Affer filios meos de lon-
ginquo: et filias meas ab extremis
terre: et oẽm qui inuocat nomen me-
Joã. 10.f. um. In gloriã meã creaui eũ: forma-
B ui eũ et feci eũ. Educ foras populum
cecũ / et oculos habentẽ: surdũ / et au-
res ei sunt. Oẽs gentes congregate
sunt simul: et collecte sũt trib⁹. Quis
in vobis annunciet istud / et que pri-
ma sunt audire nos faciet? Dent te-
stes eorũ et iustificentur: et audiãt et di-
Joã. 10.f. cãt. Uere vos testes mei dicit dñs: et
seruus meus quem elegi: vt sciatis et
credatis mihi: et intelligatis qz ego
ipse sum. Ante me non est formatus
deus / et post me nõ erit. Ego suz: ego Osee. 13.b
sum dñs: et nõ est absq̃ me saluator.
Ego annũciaui et saluaui: auditum
feci et nõ fuit in vobis alienus. Uos
testes mei dicit dñs: et ego deus. Et
ab initio ego ipse: et nõ est qui de ma-
nu mea eruat. Operabor / et quis auer-
tet illud? Hec dicit dñs redẽptor ve-
ster sanct⁹ israel. Propter vos emisi ĩ
babylonem / et detraxi vectes vniuer-
sos et chaldeos in nauibus suis glo-
riantes. Ego dñs sanct⁹ vester creãs C
israel rex vester. Hec dicit dominus:
qui dedit in mari viã: et in aq̃s torrẽ-
tibus semitã. Qui eduxit quadrigam
et equũ / agmẽ / robustũq̃ simul obdor-
mierunt / nec resurgent: contriti sunt
quasi linũ / et extincti sunt. Ne memi-
neritis priorũ: et antiqua ne intueami-
ni. Ecce ego facio noua / et nũc orien-
tur: vtiq̃ cognoscetis ea. Ponam in 2.Co.5.d.
deserto viam: et in inuio flumina. Et Ap.21.a.
glorificabit me bestia agri: dracones / et
struthiones: quia dedi in deserto aq̃s
et flumina in inuio: vt darẽ potũ po-
pulo meo / electo meo. Populũ istum
formaui mihi: laudẽ meaz narrabit. D
Nõ me inuocasti iacob: nec laborasti
in me israel. Non obtulisti mihi arie-
tem holocausti tui: et victimis tuis
non glorificasti me. Non te seruire fe-
ci in oblatione: nec laborem tibi p̄bui
in thure. Nõ emisti mihi argento ca-
lamũ: et adipe victimarũ tuarũ nõ in-
ebriasti me. Uerumtñ seruire me feci-
sti in peccatis tuis: prebuisti mihi la-
borẽ in iniq̃tatib⁹ tuis. Ego sum / ego
sum ipse q̃ deleo iniq̃tates tuas p̄p̄t
me: et peccatorũ tuorũ non recordabor.
Reduc me in memoriã / et iudicemur De pe. dis
simul: narra si q̃d habes vt iustifice- sti. 1. ecce
ris. Pater tu⁹ prim⁹ peccauit: et in- nunc.
terpretes tui preuaricati sunt in me.
Et contaminaui principes sanctos:
dedi ad internecionem Jacob / et Is-
rael in blasphemiam.

¶ C.S. De baptismo nouo: subsannat
deus idola: vocat ad penitentiam et
ostendit potentiam suam. Cap. xliiii.

ET nunc audi iacob serue meus A
et israel quez elegi. Hec dicit do-
minus faciens et formans te ab vte-
ro auxiliator tu⁹. Noli timere serue Hie. 30.
meus iacob / et rectissime quez elegi. et 46.f.
Effundã enĩz aquas sup sitientem: et
fluenta sup aridã. Effundã spũm meũ

super semē tuū: z bñdictionē meā su-
per stirpē tuā: et germinabunt inter
herbas qsi salices iuxta pterfluētes
aqs. Iste dicet dñi ego sum: z ille vo-
cabit in noie iacob. Et hic scribet ma
nu sua dño: et in noie israel assimila-
Apo.1.d. z 22.c. bit. Hec dicit dñs rex israel: et redē-
ptor eius dñs exercituū. Ego primus
et ego nouissimus: et absq me nō est
de⁹. Quis similis mei? Uocet z annun-
ciet: z ordinem exponat mihi/ et quo
cōstitui mihi ppłm antiquū. Uentu-
ra z q̄ futura sunt annūciet eis. No
lite timere: neq conturbemini. Extunc
B audire te feci/ et annunciaui. Uos
estis testes mei. Nūquid est de⁹ abs-
q me: et formator quē ego non noue
rim? Plaste idoli oēs nihil sunt: et
amātissima eorū nō pderūt eis. Ipsi
sunt testes eorū/ qz nō vidēt neq in-
telligūt vt cōfundant. Quis forma-
uit deū/ et sculptile cōflauit ad nihil
vtile? Ecce oēs participes eius con-
fundent. Fabri enim sunt ex hoibus.
Sa.13.c. Cōuenient enim oēs: stabūt et paue-
bunt: et cōfundētur simul. Faber fer
rarius lima operatus est: in prunis
et in malleis formauit illud: et opa-
tus est in brachio fortitudinis sue.
Esuriet et deficiet/ non bibet aquā: z
lassescet. Artifex lignarius extendit
normam: formauit illud in runcina.
Fecit illud in angularib⁹: et in circi-
no tornauit illud: et fecit imaginem
viri q̄si speciosum hoiem habitātem
C in domo. Succidit cedros/ tulit ili-
cem: et quercū q̄ steterat inter ligna
saltus. Plātauit pinum/ quā pluuia
nutriuit: et facta est hoibus in focū.
Sūpsit ex eis/ et calefact⁹ est: et suc-
cendit et coxit panes: de reliquo aūt
operatus est deum et adorauit: fecit
sculptile: et curuatus est ante illud.
Mediū eius cōbussit igni: et de me-
dio ei⁹ carnes comedit: coxit pulmē-
tū/ et saturat⁹ est: z calefactus est/ et
dixit. Uah/ calefact⁹ sum: vidi focū.
Reliquum aūt eius deū fecit/ z scul-
ptile sibi. Curuat ante illud/ et ado-
rat illud/ et obsecrat/ dicens. Libera
me: qz deus meus es tu. Nescierunt/
neq intellexerūt. Obliti enim sunt: ne
videant oculi eorū: et ne intelligāt in
corde suo. Non recogitant in mente
sua/ neq cognoscūt/ neq sentiūt/ vt
dicant. Medietatē ei⁹ cōbussi igni/ z
coxi sup carbones ei⁹ panes: et coxi
carnes et cōedi: et de reliq ei⁹ idolū

faciam. Ante truncum ligni procidā.
Pars ei⁹ cinis est. Cor insipiēs ado-
rabit illud: et non liberabit aiam suā
neq dicet/ forte mēdacium est in de-
xtera mea. Memēto horum iacob et D
israel/ qm seruus meus es tu. For-
maui te/ seruus me⁹ es tu israel/ non
obliuiscaris mei. Deleui vt nubem
iniquitates tuas: et quasi nebulam
peccata tua. Reuertere ad me quoniam
redemi te. Laudate celi quoniam mi-
sericordiam fecit dñs: iubilate extre-
ma terre. Resonate montes lauda-
tionem: salt⁹ et omne lignū eius: qm
redemit dñs iacob: et israel glorifica-
bitur. Hec dicit dñs redemptor tuus: z
formator tuus ex vtero. Ego sum do-
minus faciens oia extendens celos
solus: stabiliēs terram et nullus me-
cum. Irrita faciens signa diuinorū:
et hariolos in furorem vertens. Con
uertens sapientes retrorsum: z sciē-
tiam eorū stultā faciens. Suscitans
verbū serui sui: et consiliū nūciorum
suorū complēs. Qui dico hierlm: ha-
bitaberis: et ciuitatib⁹ iude: edifica-
bimini: z deserta eius suscitabo. Qui
dico profundo: desolare: et flumina
tua arefaciam. Qui dico cyro pastor
meus es: et oēm voluntatē meā com
plebis. Qui dico hierusalem edifica-
beris: et templo fundaberis.
C.S. Prophetia de cyro qui ppłm
liberauit a captiuitate: de aduentu
xpi: de collectione gentiū ad fidē: de
penitentia colentiū idola. Capi.xlv.
Hec dicit dñs christo meo cyro: A
cuius apprehendi dexteram:
vt subiiciam ante faciem eius gētes
et dorsa regum vertam: et aperiā co-
ram eo ianuas: z porte non clauden
tur. Ego ante te ibo: et gloriosos ter-
re humiliabo. Portas ereas conterā
et vectes ferreos confringā. Et dabo
tibi thesauros abscōditos et arcana
secretorū: vt scias qz ego dñs q̄ voco
nomē tuū de⁹ israel: ppter seruū meum
iacob: et israel electū meū. Et vocaui
te noie tuo: assimilaui te z nō cogno
uisti me. Ego dñs: z nō est amplius.
Extra me nō est de⁹. Accinxi te et nō
cognouisti me: vt sciant hi q̄ ab ortu
solis: et qui ab occidēte qm absq me
nō est deus. Ego dñs et nō est alter:
formans lucē et creans tenebras: fa-
ciens pacē et creans malū. Ego dñs Thre.3.e.
faciens oia hec. Rorate celi desup z B
nubes pluant iustū: aperiat terra et

germinet saluatorem: ꝛ iustitia oria tur simul. Ego dn̄s creaui eū. Ue qui ꝯtradicit factori suo: testa de samiis
Ro.9.d. terre. Nunquid dicet lutū figulo suo
hie.18.a. quid facis et opus tuū absq̧ manibus est? Ue qui dicit patri quid generas? et mulieri q̇d parturis? Hec dicit dn̄s sanct⁹ israel plastes eius. Uētura interrogate me: super filios meos: et super opus manuū mearū mādate mihi. Ego feci terram: et hominē sup eā creaui ego. Man⁹ mee tetēderūt celos: ꝛ oī militie eoꝝ mandaui. Ego suscitaui eū ad iustitiā: et
C oēs vias eius dirigā. Ipse edificabit ciuitatem meā: ꝛ captiuitatē meā dimittet / non in precio / neq̧ in muneribus dicit dn̄s deus exercituum. Hec dicit dn̄s deus. Labor egypti et negociatio ethiopie et sabaim viri sublimes ad te transibunt et tui erūt / post te ambulabūt vincti manicis pergēt et te adorabunt / teq̧ deprecabuntur. Tātum in te est deus: et nō est absq̧ te deus. Uere tu es de⁹ absconditus: deus israel saluator. Confusi sunt et erubuerūt oēs simul: abierūt in confusionem fabricatores erroꝝ. Israel saluat⁹ est in dn̄o salute eterna. Non cōfundemini ꝛ non erubescetis vsq̧ in seculū secli: q2 hec dicit dn̄s creans celos: ipse deus formās terram ꝛ faciēs eā / ipse plastes ei⁹. Nō in vanū creauit eam: sed vt habitet formauit
D eam. Ego dn̄s et nō est alius. Non in abscōdito locutus sum: in loco terre tenebroso. Nō dixi semini iacob frustra / querite me. Ego dn̄s loquēs iustitiā: annūcians recta. Cōgregamini ꝛ venite et accedite simul q̇ saluati estis ex gētibus. Nescierūt qui leuant lignum sculpture sue: ꝛ rogant deū nō saluantē. Annūciate et venite et cōsiliamini simul. Quis auditū fecit hoc ab initio? Ex tunc predixi illud. Nūquid nō ego dn̄s et nō est vltra deus absq̧ me? Deus iustus et saluās nō est preter me. Cōuertimini ad me et salui eritis oēs fines terre: q2 ego de⁹ ꝛ non est alius. In memetipso iuraui. Egredief de ore meo iustitie verbū et non reuertef: q2 mihi curuabitur oē genu: ꝛ iurabit oīs
ro.14.b. lingua. Ergo in dn̄o dicet. Mee sunt
phili.2.b. iustitie et imperiū. Ad eum venient et confundentur oēs qui repugnant ei. In dn̄o iustificabitur: et laudabitur omne semen Israel.

¶ Ca.S. De destructione idolatrie: ꝛ verba dei patris vbi increpat iudeos et reuocat ab idolis: et salutem promittit in filio. Capitulum. xlvi.

Confractus est bel / contrit⁹ est nabo: facta sunt simulacra eorum bestijs et iumentis. Onera vestra graui pondere vsq̧ ad lassitudinem contabuerunt: et contrita sunt simul. Non potuerunt saluare portātē: ꝛ aīa eoꝝ in captiuitatem ibit. Audite me dom⁹ iacob: et oē residuum domus israel: qui portamini a meo vtero: q̇ gestamini a mea vulua vsq̧ ad senectā: ego ipse et vsq̧ ad canos ego portabo. Ego feci et ego ferā: ego portabo et saluabo. Cui assimilastis me et adequastis et cōparastis me et fecistis similē? qui ofertis aurū de sacculo ꝛ argentū in statera ponderatis: cōducentes artificem vt faciat deum: ꝛ ꝓcidūt ꝛ adorant. Portāt illū in humeris gestantes et ponentes in loco suo / et stabit ac de loco suo nō mouebit. Sed et cū clamauerint ad eū nō audiet: de tribulatione nō saluabit eos. Memento te istud et confundamini: redite ꝑuaricatores ad cor. Recordamini prioris seculi: q̄m ego sum de⁹: ꝛ non est vltra de⁹ / nec est similis mei annunciās ab exordio nouissimū: et ab initio q̇ necdū facta sunt dicens. Consilium meū stabit: et oīs volūtas mea fiet. Uocans ab oriente auem: et de terra lōginqua viruꝫ volūtatis mee. Et locut⁹ sum et adducā illud: creaui et faciā illud. Audite me duro corde: qui longe estis a iustitia. Prope feci iustitiā meā / non elongabit: ꝛ salus mea nō morabitur. Dabo in sion salutem: et in israel gloriam meam.

¶ Ca.S. Sermo dn̄i cōtra babyloniā vbi ostenditur eius superbia humiliatio et destructio. Capitulum. xlvii.

Descende sede in puluere virgo filia babylō: sede in terra. Non est solium filie chaldeorum: quia vltra non vocaberis mollis et tenera. Tolle molam et mole farinam. Denuda turpitudinem tuā: et discooperi humerum reuela crura / transi flumina. Reuelabit ignominia tua: et videbitur opprobriū tuū. Ultionem capiā: et nō resistet mihi homo. Redemptor noster dn̄s exercituum: nomen illius scīs israel. Sede tacens et intra i tenebras filia chaldeoꝝ: q2

Non vocaberis vltra dña regnorum.
Iratus sum super pplm meū: conta
minaui hereditatē meā: et dedi eos
in manu tua. Nō posuisti eis miās.
Sup senē aggrauasti iugū tuum val
de/ et dixisti. In sempiternū ero dña.
Non posuisti hec super cor tuū: neqz
recordata es nouissimi tui. Et nunc
audi hec delicata/ et habitās cōfiden
ter: que dicis in corde tuo. Ego sum
apo.18.b. et nō est preter me amplius. Non se
C debo vidua et ignorabo sterilitatem.
Veniēt tibi duo hec subito in die vna
sterilitas et viduitas. Vniuersa ve
nerunt super te: propter multitudinē
maleficiorum tuorum/ et propter duriciam
incantationū tuarū vehemētem. Et
hieremi. fiduciā habuisti in malicia tua: et di
49.c. xisti. Nō est qui videat me. Sapien
tia tua et scientia tua/ hec decepit te.
Et dixisti in corde tuo. Ego sum: et pre
ter me nō est altera. Veniet super te
malū/ et nescies ortū eius: et irruet su
per te calamitas/ quam non poteris
expiare. Veniet super te repēte mise
ria/ quā nescis. Sta cū incantationi
bus tuis: et cum multitudine malefi
ciorum tuorum in quibus laborasti ab ado
lescentia tua/ si forte quid prosint tibi:
D aut si possis fieri fortior. Defecisti in
multitudine consiliorū tuorū. Stent
et saluent te augures celi/ qui cōtem
plabātur sydera/ et supputabāt men
ses: vt ex eis annunciarent ventura ti
bi. Ecce facti sūt quasi stipula: ignis
14 combussit eos. Nō liberabūt animā
suā de manu flāme: non sunt prune
quibus calefiant: nec focus vt sedeant
ad eū. Sic facta sunt tibi: in quibus
cunqz laborauerat. Negociatores
tui ab adolescentia tua: vnusquisqz in
via sua errauerūt. Nō est qui saluet te.
¶ C.S. Increpat dñs duriciam iudeo
rū per sapientiā qua cognoscit futu
ra per potētiā qua creauit oīa se colēdum
probat et nō idola propter quod traditi sūt ini
micis de liberatione eorum. Ca. xlviii.
A AUdite hec domus iacob/ qui vo
camini noīe israel: et de aquis
iuda existis/ qui iuratis in no
mine dñi: et dei isrl' recordamini/ nō
in veritate neqz in iustitia. De ciui
tate enim sctā vocati sunt: et sup deum
israel cōstabiliti sunt. Dñs exercitu
um nomen eius. Priora extunc an
nūciaui: et ex ore meo exierūt/ et au
dita feci ea: repente operatus sum/ et
venerunt. Sciui enim quia durus es
tu et neruus ferreus ceruix tua et
frons tua erea. Predixi tibi extunc
antequam venirent: indicaui tibi ne for
te diceres. Idola mea fecerūt hec: et
sculptilia mea et cōflatilia mādauerūt
ista. Que audisti vidi oīa: vos autem
nō annūciastis. Audita feci tibi noua B
extūc: et cōseruata sūt que nescis. Nūc
creata sunt et nō extūc: et ante diē et
non audisti ea. Ne forte dicas. Ecce
ego cognoui ea. Neqz audisti/ neqz
cognouisti: neqz extūc aperta est au
ris tua. Scio enim quia preuaricans
preuaricaberis: et trāsgressorē ex vte
ro vocaui te. Propter nomē meū lō
ge faciā furorem meū: et laude mea
infrenabo te ne intereas. Ecce exco s.42.b.
xi te sed nō quasi argentū: elegi te in ca s.41.b.
mino paupertatis. Propter me pro et.44.a.
pter me faciam vt nō blasphemer: et
gloriā meam alteri nō dabo. Audi me
iacob: et israel quē ego voco. Ego ip
se/ ego primus: et ego nouissimus.
Manus quoqz mea fundauit terrā: C
et dextera mea mensa est celos. Ego
vocabo eos: et stabunt simul. Con
gregamini oēs vos et audite. Quis
de eis annunciauit hec? Dñs dilexit
eum: faciet voluntatem suā in baby
lone: et brachium suum in chaldeis.
Ego ego locutus sum et vocaui eum:
adduxi eū et directa est via eius. Ac
cedite ad me: et audite hec. Nō a prin
cipio in abscondito locutus sum. Ex
tempore antequam fieret ibi erā et nunc
dñs deus misit me et spiritus eius.
Hec dicit dominus deus: redemptor
tuus sanctus Israel. Ego dominus
deus tuus docēs te vtilia: gubernās
te in via qua ambulas. Vtinam at D
tendisses mandata mea: facta fuis
set sicut flumen pax tua et iustitia
tua sicut gurgites maris: et fuisset
quasi arena semen tuum: et stirps
vteri tui vt lapilli eius: non interisset:
et non fuisset attritum nomen eius
a facie mea. Egredimini de babylo s.57.b.
ne fugite a chaldeis in voce exulta
tiōis annūciate: auditum facite hoc
et efferte illud vsqz ad extrema ter
re. Dicite. Redemit dominus seruum
suum iacob. Non sitierunt in deser
to: cum educeret eos. Aquam de pe exo.17.b.
tra produxit eis: et scidit petrā et fluxe nu.20.b.
runt aq̄. Nō est pax impiis: dicit dñs.
¶ C.S. Verba filii ad ecclesiā sub no
mine insularum vbi dicit se missum ad
salutē tā gentiū quam iudeorū: loquitur

pater ad filiũ de cõuersis ad ipsum :
consolatur dominus ecclesiam sub
nomine sion : vbi dicit credentes in
ipsam vndiqꝫ congregãdos: ⁊ ꝙ pre-
da tolletur a forti. Capitulum. xlix.

A Udite insule et attendite po-
puli de longe. Dñs ab vtero
vocauit me: de ventre matris
mee recordatus est nois mei. Et po-
suit os meum quasi gladiũ acutũ: in
vmbra manus sue protexit me, ⁊ po-
suit me sicut sagittã electã. In pha-
retra sua abscõdit me, et dixit mihi.
Seruus me⁹ es tu Israel : quia in te
glorificabor. Et ego dixi. Inuacuum
laboraui sine causa : et vane fortitu-
dinem meã cõsumpsi. Ergo iudiciuꝫ
meum cũ dño : et opus meũ cum deo
B meo. Et nunc hec dicit dñs : formans
me ex vtero seruũ sibi : vt reducã ia-
cob ad eum: et israel nõ cõgregabit.
Et glorificat⁹ sum ĩ oculis dñi: et de⁹
me⁹ fact⁹ est fortitudo mea. Et dixit.
Parũ est vt sis mihi seruus ad susci-
tãdas trib⁹ iacob: et feces israel cõuer-
3.42.b. tẽdas. Dedi te in lucẽ gẽtium: vt sis
act.13.g. salus mea vsqꝫ ad extremum terre.
Hec dicit dñs redẽptor israel, sanct⁹
eius ad cõtemptibilem animam, ad
abominatam gentẽ, ad seruũ dñorũ.
C Reges videbunt ⁊ cõsurgent princi-
pes et adorabunt propter dñm: qꝛ fi-
delis est et sãctũ israel qui elegit te.
2.co.6.a. Hec dicit dñs. In tpe placito exau-
3.42.a. diui te : et ĩ die salutis auxiliat⁹ sum
tui. Et seruaui te et dedi te in fedus
populi vt suscitares terrã et possidee-
res hereditates dissipatas : vt dice-
res his ꝗ vincti sunt, exite: et his qui
in tenebris, reuelamini. Super vias
pascent: et in oib⁹ planis pascua eo-
apo.7.d. rum. Non esurient neqꝫ sitient et nõ
pcutiet eos estus et sol: qꝛ miserator
eorũ reget eos, et ad fontes aquarũ
D potabit eos. Et ponã oẽs mõtes me-
os in viã : et semite mee exaltabunt.
Ecce isti de longe venient: ⁊ ecce illi
ab aquilone et mari : et isti de terra
3.52.c. australi. Laudate celi et exulta ter-
2.q.6.c. ra, iubilate montes laudem : qꝛ con-
ad roma solatus est dñs pplm suum, ⁊ paupe-
nam.1. rum suoꝝ miserebitur. Et dixit sion.
Dereliquit me dñs, et dñs oblit⁹ est
mei. Nunquid obliuisci põt mulier
infantẽ suum vt nõ misereatur filio
vteri sui? Et si illa oblita fuerit : ego
tamen nõ obliuiscar tui. Ecce in ma-
nibus meis descripsi te: muri tui co-
ram oculis meis semper. Venerunt E
structores tui destruentes te: et dissi-
pantes a te exibũt. Leua in circuitu
oculos tuos ⁊ vide: oẽs isti cõgrega-
ti sunt, venerunt tibi. Viuo ego dicit
dñs: qꝛ oibus his velut ornamẽto ve-
stieris, ⁊ circũdabis tibi eos quasi spõ-
sa: qꝛ deserta tua ⁊ solitudines tue et 3.60.a.
terra ruine tue nunc angusta erunt
pre habitatorib⁹: ⁊ lõge fugabuntur
qui absorbebant te. Adhuc dicent in
aurib⁹ tuis filii sterilitatis tue. An-
gustus est mihi locus : fac spacium F
mihi vt habitem. Et dices in corde
tuo, quis genuit mihi istos? Ego ste-
rilis et nõ pariens: transmigrata et
captiua et istos quis enutriuit? Ego
destituta et sola: et isti vbi hic erant?
hec dicit dñs deus. Ecce leuabo ad
gẽtes manum meam: et ad populos
exaltabo signum meũ. Et afferent fi-
lios tuos in vlnis : et filias tuas sup
humeros portabunt. Et erunt reges
nutricii tui : et regine nutrices tue.
Vultu ĩ terra demisso adorabũt te :
et puluerẽ pedum tuorũ lingent. Et G
scies qꝛ ego dñs, sup quo nõ confun-
dentur qui expectãt eum. Nunquid
tolletur a forti pda: aut quod captuꝫ
fuerit a robusto saluum esse poterit?
Quia hec dicit dñs. Equidẽ et capti-
uitas a forti tollet : et qd ablatũ fue-
rit a robusto saluabitur. Eos vo qui
iudicauerũt te ego iudicabo: et filios
tuos ego saluabo. Et cibabo hostes
tuos carnibus suis: et quasi musto san-
guine suo inebriabuntur. Et sciet ois
caro quia ego dñs saluans te : et re-
demptor tuus fortis iacob.

¶ C. S. De iudea reprobata : de pas-
sionibus christi: et de pena iudeoruꝫ
obstinatorum. Capitulum. l.

H Ec dicit dominus. Quis est hic A
liber repudii matris vestre, quo
dimisi eam? Aut quis est creditor
meus cui vendidi vos? Ecce enim
in iniquitatib⁹ vestris venditi estis:
et in sceleribus vestris dimisi ma-
trem vestrã: qꝛ veni, et non erat vir:
vocaui, et nõ erat qui audiret. Nun- 35.q.1.
quid abbreuiata et paruula facta est .§.itaqꝫ
manus mea vt non possim redime- .3.59.a.
re: aut nõ est in me virtus ad liberã- B
dũ? Ecce in increpatione mea deser-
tum faciaꝫ mare: ponam flumina in
siccũ. Cõputrescẽt pisces sine aqua :
et morient in siti. Induã celos tene-
bris: et saccũ ponam operimẽtũ eoꝝ.

B Dñs dedit mihi linguã eruditam: vt
sciam sustẽtare eum q̃ lassus est vbo.
Erigit mane/mane erigit mihi aurẽ:
vt audiam quasi magistrũ. Dñs deꝰ
aperuit mihi aurem: ego autẽ nõ con
tradico/retrorsum non abij. Corpus
C meũ dedi percutiẽtibꝰ: ⁊ genas meas
Mat.26. vellentibꝰ. Faciẽ meam nõ auerti ab
G. increpãtibꝰ ⁊ cõspuentibꝰ in me. Dñs
deꝰ auxiliator meꝰ: ⁊ ideo non sum cõ
fusus. Ideo posui faciẽ meam vt pe-
tram durissimam: ⁊ scio quoniam nõ
confundar. Iuxta est q̃ iustificat me.
Quis contradicet mihi: stemꝰ simul.
Quis est aduersariꝰ meus: accedat
D ad me. Ecce dñs deꝰ auxiliator meꝰ:
quis est qui condemnet me? Ecce om
nes quasi vestimentum conterent: et
Fo.101.A. tinea comedet eos. Quis ex vobis ti-
mens dñm audiens vocem serui sui?
Quis ambulauit in tenebris ⁊ nõ est
lumen ei: speret in nomine dñi: ⁊ in-
nitatur super deum suum. Ecce vos
omnes accẽdentes ignẽ accincti flã-
E mis. Ambulate in lumine ignis ve-
stri: ⁊ in flammis quas succendistis.
De manu mea factum est hoc vobis.
In doloribus dormietis.
¶ C.S. De reprobat Iudeis ⁊ pfidis
loquit dñs ad pplos qbꝰ gl'iosam ꝓ-
mittit ecclesiã: cõfortat q̃ꝙ fideles et
desiderant fideles aduentũ filij: q̃ re-
spondet verba solatij: ꝓmittit filiꝰ q̃
plantet celos et fundet terram: ⁊ vo-
cantur ad penitẽtiã qui Christum in
passione negauerunt. Cap.li.
A AUdite me q̃ sequimini qđ iu-
stum est: ⁊ queritis dominum.
Attendite ad petrã vnde exci
si estis: ⁊ ad cauernã laci de qua pre-
cisi estis. Attendite ad Abraã patrẽ
vestrũ/⁊ ad Saram q̃ peperit vos: qꝛ
vnũ vocaui eũ ⁊ benedixi ei et multi-
plicaui eũ. Consolabit ergo dñs sion:
et consolabit oẽs ruinas eius. Et po-
net desertum eius quasi delitias: ⁊ so
litudinẽ eius quasi hortum dñi. Gau-
dium et letitia inueniet in ea: gratia-
B rum actio et vox laudis. Attendite
ad me popule meꝰ ⁊ tribꝰ mea me au-
dite: qꝛ lex a me exiet/et iudiciũ meũ
in lucẽ populorũ requiescet. Prope est
iustus meus/egressus est saluator
meus/⁊ brachia mea populos iudica
bunt. Me insule expectabunt: et bra-
chium meũ sustinebũt. Leuate in ce-
lum oculos vestros: et videte sub ter-
ra deorsum: qꝛ celi sicut fumus lique-
scent: ⁊ terra sicut vestimẽtum atte-
retur: ⁊ habitatores eius sicut hec in-
teribunt. Salus autem mea in sempi- C
ternũ erit: ⁊ iustitia mea nõ deficiet.
Audite me qui scitis iustum: populꝰ
meus lex mea in corde eorũ. Nolite
timere opprobrium hoim: ⁊ blasphe-
mias eorũ ne metuatis. Sicut enim
vestimẽtum sic comedet eos vermis:
et sicut lanã sic deuorabit eos tinea.
Salꝰ autem mea in sempiternũ erit:
et iustitia mea in generationes ge-
nerationũ. Cõsurge consurge/indue- I.52.a.
re fortitudinẽ brachium dñi. Consur-
ge sicut in diebus antiq̃s/in genera-
tionibꝰ seculorũ. Nunqđ nõ tu percus- D
sisti superbum? vulnerasti draconẽ?
Nunquid non tu siccasti mare? aquã Exo.14.c.
abyssi vehementis: q̃ posuisti ꝓfun-
dum maris viam vt transirent libe-
rati? Et nũc qui redempti sunt a dño
reuertentur ⁊ venient in sion laudan-
tes: ⁊ letitia sempiterna super capita
eorũ. Gaudium ⁊ letitiã tenebunt: fu-
giet dolor ⁊ gemitꝰ. Ego egoipse con-
solabor vos. Quis tu vt timeas ab
homine mortali ⁊ a filio hois q̃ quasi
fenum ita arescet: ⁊ oblitus es dñi fa
ctoris tui: qui tetendit celos ⁊ funda E
uit terram: ⁊ formidasti iugiter tota
die a facie furoris eius qui te tribula-
bat/⁊ parauerat ad perdẽdum. Ubi
nunc est furor tribulantis? Cito ve-
niet gradiẽs ad aperiẽdum: ⁊ nõ in-
terficiet vsq; ad internecionẽ: nec de-
ficiet panis eiꝰ. Ego autem sum dñs
deus tuus qui conturbo mare ⁊ intu-
mescunt fluctus eius: dñs exercituũ
nomen meum. Posui verba mea in
ore tuo: ⁊ in vmbra manus mee ꝓte-
xi te vt plantes celos et fundes ter-
ram/⁊ dicas ad sion. Populꝰ meꝰ es
tu. Eleuare eleuare/consurge hierlm F
que bibisti de manu dñi calicem ire
eiꝰ. Usq; ad fundum calicis soporis
bibisti: ⁊ potasti vsq; ad feces. Nõ est
qui sustẽtet eam ex oibus filijs quos
genuit: ⁊ non est q̃ apprehendat ma-
num eius ex oibus filijs quos enutri-
uit. Duo sunt que occurrerũt tibi: q̃s
contristabit sup te? vastitas ⁊ contri-
tio ⁊ fames ⁊ gladius: quis consola-
bitur te? Filij tui proiecti sunt/dor- G
mierunt in capite oim viarum: sicut
oryx illaqueatus pleni indignatio-
ne dñi/increpatione dei tui. Idcirco
audi hec paupercula ⁊ ebria non vi-
no. Hec dicit dñator tuus dominus: ⁊

deus tuus qui pugnauit pro populo suo.
Ecce tuli de manu tua calicē soporis.
fundū calicis indignationis mee: nō
adiiciet vt bibas illū vltra. Et ponā il
lum in manu eorū qui te humiliauerūt
et dixerūt aie tue / incuruare vt trans-
eamus: et posuisti vt terrā corpus tuū:
et quasi viam transeuntibus.
¶ C. S. Excitat ecclesia ad virtutes:
de redēptione nostra: cōmendantur
predicatores: et iubent apostoli exire
de polluta ciuitate. Cap. lij.
A
3. 51. c. Consurge cōsurge / induere for-
titudine tua sion: induere vesti
mentis glorie tue hierusalē ci-
uitas sancti: quia nō adiiciet vltra vt
pertrāseat per te incircūcisus et immū
dus. Excutere de puluere: cōsurge se-
de hierusalē. Solue vincula colli tui
captiua filia sion: quia hec dicit dñs.
Gratis venundati estis: et sine argen
B
to redimemini. Quia hec dicit dñs
Ge. 47. a deus. In Egyptū descēdit pp̄ls meus
in principio vt colonus esset ibi: et
Assur absq; vlla causa calumniatus
est eum. Et nunc quid mihi est hic di
cit dñs: qm̄ ablatus est populus meus
Ro. 2. d. gratis? Dñatores eius inique agunt
Eze. 36. c dicit dñs: et iugiter tota die nomen
meū blasphemat. Propter hoc sciet
Ro. 1. c. populus meus nomen meū in die il-
Naū. 1. d. la: quia ego ipse qui loquebar ecce ad-
sum. Quam pulchri super montes pe
des annunciantis et predicantis pa-
cem: annunciantis bonū / predicātis
salutem / dicentis sion regnabit deus
C
tuus. Vox speculatorū tuorū leuaue-
runt vocem / simul laudabunt: quia ocu
lo ad oculum videbunt cum cōuerte-
rit dñs sion. Gaudete et laudate si-
mul deserta hierlm: quia consolatus est
dñs populum suum: redemit hierlm.
Ps. 97. a. Parauit dñs brachiū sanctū suū in
oculis oīm gentiū: et videbunt oēs fi-
2. Co. 6. d. nes terre salutare dei nostri. Rece-
dite recedite / exite inde: pollutū no-
D
lite tangere. Exite de medio eius: mun
damini qui fertis vasa dñi. Quoniam
45. dis. c. non in tumultu exibitis: nec in fuga
recedite. properabitis. Precedet enim vos do-
23. q. 4. c. minus: et cōgregabit vos deus Israel.
ecce. Ecce intelliget seruus meus et exal-
1. q. 1. ca. tabitur et eleuabitur: et sublimis erit
necesse. valde. Sicut obstupuerunt super te
multi: sic inglorius erit inter viros
aspectus eius: et forma eius inter fi-
lios hominum. Iste asperget gentes
multas: super ipsum continebunt re-
ges os suum: quia quibus nō est nar- Ro. 15. c.
ratum de eo viderunt: et qui non au-
dierunt / contemplati sunt.
¶ C. S. Prophetat de passione Iesu
Christi futura: cui promittitur quod post
passionē erit saturitas gētiū in fide.
Capitulum. liij.
A
Quis credidit auditui nostro: et
brachium domini cui reuelatū Ioā. 12. f.
est? Et ascendet sicut virgultum co- Ro. 10. d.
ram eo: et sicut radix de terra sitienti.
Non est species ei / neq; decor. Et vi- Mat. 9. b
dimus eum / et non erat aspectus: et
desiderauimus eum despectum et no
uissimum virorū: virum dolorū et sciē-
tem infirmitatem. Et quasi abscon-
ditus vultus eius et despectus: vn-
B
de nec reputauimus eum. Vere lan-
guores nostros ipse tulit: et dolores Mat. 8. c.
nostros ipse portauit. Et nos repu- 1. Pe. 2. d.
tauimus eum quasi leprosum: et percus
sum a deo et humiliatū. Ipse autem 1. Co. 15. a
vulneratus est propter iniquitates
nostras attritus est propter scelera
nostra. Disciplina pacis nostre sup
eum: et liuore eius sanati sumus. Oēs
nos quasi oues errauimus: vnusquisq;
in viā suam declinauit: et posuit dñs
C
in eo iniquitatem oīm nostrorū. Obla
tus est quia ipse voluit: et non aperuit
os suum. Sicut ouis ad occisionē du- mat. 26. f
cetur: et quasi agnus coram tondēte Act. 8. f.
se obmutescet: et nō aperiet os suum.
De angustia et de iudicio sublatus est.
Generationem eius quis enarrabit?
quia abscissus est de terra viuentium:
propter scelus populi mei percussi
eum. Et dabit impios pro sepultu- 1. Pe. 2. d.
ra: et diuites pro morte sua: eo quod ini-
quitatem non fecerit: neq; dolus fue-
rit in ore eius: et dñs voluit contere-
re eum in infirmitate. Si posuerit pro 1. Ioā. 3. a
D
peccato animam suam: videbit semē
longeuum: et voluntas dñi in manu
eius dirigetur. Pro eo quod laborauit
anima eius videbit et saturabitur.
In scientia sua iustificabit ipse iu-
stus seruos meos multos: et iniqui-
tates eorū ipse portabit. Ideo disper
tiam ei plurimos: et fortium diuidet
spolia: pro eo quod tradidit in mortem
animā suā: et cū sceleratis reputatus
est. Et ipse peccata multorum tulit: et mar. 15. c.
pro transgressoribus rogauit. Lu. 22. d.
¶ C. S. De vocatione Iudeorū et gen-
tium: et qualiter ecclesia edificatur de
lapidibus preciosis: et de fabro qui suf-
flat prunas. Cap. liiij.

A Lauda sterilis que non paris: de-
Lu.23.d. canta laudem et hinni que non
Gal.4.d. pariebas: quoniam multi filii deser-
te magis ꝙ eius que habebat virum
dicit dominus. Dilata locum tento-
rii tui: et pelles tabernaculorum tuo-
rum extende. Ne parcas. Longos
fac funiculos tuos: ⁊ clauos tuos cō-
solida. Ad dexteram enī ⁊ ad leuam
penetrabis: ⁊ semen tuum gentes he
reditabit/ et ciuitates desertas inha-
B bitabit. Noli timere qr nō confunde-
ris: neqꝫ erubesces. Non enī te pude
bit: quia confusionis adolescētie tue
obliuisceris: et opprobrii viduitatis
tue non recordaberis amplius. Quia
dominabit tui qui fecit te: dñs exer-
cituū nomen eius: ⁊ redemptor tuus
sanctus Israel: deus oīs terre voca-
bitur. Quia vt mulierem derelictam:
et merentem spiritu vocauit te dñs/
et vxorem ab adolescentia abiectam.
C Dixit deus tuus. Ad punctū in modi
co dereliqui te: et in miserationibus
magnis congregabo te. In momēto
indignationis abscondi faciē meam
parumper a te: ⁊ in misericordia sem
piterna misertus sum tui. Dixit re-
demptor tuus dñs. Sicut in diebus
Noe istud mihi est cui iuraui ne in-
ducerem aquas diluuii vltra supra
Gen. 9.b. terram: sic iuraui vt non irascar ti-
bi et non increpem te. Montes enim
commouebuntur et colles contremi-
scent: misericordia autem mea non
recedet a te: et fedus pacis mee non
mouebit. Dixit miserator tuus domi-
nus. Paupercula tempestate conuul
sa absqꝫ vlla ꝯsolatione. Ecce ego ster
C nam per ordinē lapides tuos: ⁊ fun-
dabo te in saphyris: et ponam iaspi-
dem ꝓpugnacula tua: ⁊ portas tuas
in lapides sculptos: ⁊ omnes termi-
nos tuos in lapides desiderabiles.
D Uniuersos filios tuos doctos a do-
mino/ et multitudinem pacis filiis
tuis: et in iustitia fundaberis. Rece-
de procul a calumnia: quia non time
bis: ⁊ a pauore/ qr non appropinqua
bit tibi. Ecce accola veniet qui non
erat mecum: aduena quondam tuus
adiungetur tibi. Ecce ego creaui fa-
brum sufflantem in igne prunas: et
proferētem vas in opus suum: ⁊ ego
creaui interfectorem ad disperden-
dum. Omne vas quod fictum est con
tra te nō dirigetur: ⁊ omnē linguā re
sistentem tibi in iudicio iudicabis.
Hec est hereditas seruorum dñi: ⁊ iu
stitia eorum apud me dicit dñs.
¶ C.S. De baptismo et populo chri-
stiano: de querendo dñm: ⁊ de verbo
quod non redit in vacuum.

Capitulum.lv.

Omnes sitientes venite ad A
aquas: ⁊ qui non habetis ar- Apo.22.d
gentum properate/ emite et
comedite. Uenite/ emite absqꝫ argen
to: ⁊ absqꝫ vlla commutatione vinum
et lac. Quare appenditis argentum
non in panibus: et laborem vestrum
non in saturitate? Audite audientes
me/ et comedite bonum: et delectabi-
tur in crassitudine anima vestra. In-
clinate aurem vestram/ et venite ad B
me: audite et viuet anima vestra/ et
feriam vobiscum pactum sempiter-
num: misericordias Dauid fideles. Act.13.c.
Ecce testem populis dedi eum: du-
cem ac preceptorem gentibus. Ecce
gentem quam nesciebas vocabis: et
gentes que te non cognouerunt ad
te current propter dominum deum
tuum ⁊ sanctum Israel: quia glorifi-
cauit te. Querite dominum dum in-
ueniri potest: inuocate eum dum ꝓ-
pe est. Derelinquat impius viā suā/
et vir iniquus cogitationes suas: et
reuertatur ad dominum et miserebi-
tur eius: ⁊ ad deum nostrum quoniā De pe.di.
multus est ad ignoscendum. Nō enī 1.§.his au
cogitationes mee cogitationes ve- thoritati-
stre: neqꝫ vie mee vie vestre/ dicit do- bus.
minus. Quia sicut exaltantur celi a C
terra: sic exaltate sunt vie mee a viis
vestris: et cogitationes mee a cogi-
tationibus vestris. Et quomodo descē
dit hymber ⁊ nix de celo ⁊ illuc vltra
non reuertitur: sed inebriat terram
et infundit eam/ ⁊ germinare eam fa
cit: ⁊ dat semen serēti ⁊ panē comedē
ti: sic erit verbum meum quod egre-
dietur de ore meo. Nō reuertetur ad
me vacuum: sed faciet quecunqꝫ vo- D
lui ⁊ ꝓsperabitur in his ad que misi
illud. Quia in letitia egrediemini: et
in pace reducemini. Montes ⁊ col-
les cantabunt coram vobis laudem:
et omnia ligna regionis plaudēt ma
nu. Pro saliuncula ascendet abies: ⁊
pro vrtica crescet myrtus. Et erit do-
minus nominatus in signum eternū
quod non auferetur.
¶ C.S. De eunucho et custodiētem sab
batum: ⁊ ꝙ propter malos pastores
deuoratur populus. Ca.lvi.

A Hec dicit dñs. Custodite iudiciū
⁊ facite iusticiam: quia iuxta est
salus mea vt veniat / et iusticia mea
vt reueletur. Beat⁹ vir qui facit hoc:
et filius hominis qui apprehendet
istud. Custodiēs sabbatū ne polluat
illud: custodiens manus suas ne fa-
ciat omne malū. Et nō dicat fili⁹ ad-
uene qui adheret dño dicens. Sepa-
ratione diuidet me dñs a populo suo.
B Et nō dicat eunuch⁹. Ecce ego lignū
aridū. Quia hec dicit dñs eunuchis.
Qui custodierint sabbata mea ⁊ ele-
gerint que ego volui et tenuerint fe-
dus meū: dabo eis in domo mea: et in
muris meis locū et nomen melius a
filiis ⁊ filiabus: nomē sempiternum
dabo eis qđ non peribit. Et filios ad-
uene qui adherēt dño vt colant eum
et diligant nomē eius vt sint ei in ser
uos: omnē custodientē sabbatum ne
C polluat illud ⁊ tenentē fedus meum:
88. dis. c. 2 adducā eos in montē sanctū meū / et
16. q. 7. c. letificabo eos ī domo orationis mee.
2. dixim⁹. Holocausta eorum et victime eorum
mat. 21. b. placebunt mihi super altari meo: q2
mar. 11. c. domus mea domus orationis voca-
Lu. 19. g. bitur cunctis populis: ait dñs de⁹ qui
cōgregat dispersos Israel. Adhuc cō
gregabo ad eū congregatos ei⁹. Oēs
bestie agri venite ad deuorandum:
D vniuerse bestie saltus. Speculato-
res ei⁹ ceci omnes nescierūt vniuer-
si canes muti non valentes latrare: vi
dentes vana dormientes ⁊ amantes
somnia: et canes impudentissimi ne-
scierunt saturitatem. Ipsi pastores
Hiez. 6. c. ignorauerūt intelligētiā. Oēs in viā
suā declinauerūt vnusquisq3 ad auari-
tiam suam a summo vsq3 ad nouissi-
Sap. 2. b. mum. Uenite sumam⁹ vinū ⁊ implea
mur ebrietate: ⁊ erit sicut hodie / sic ⁊
cras ⁊ multo amplius.

C. S. De iusto cui⁹ mors nō intelli-
git ab ipsis: increpant iudei q christū
in cruce subsannauerūt: ⁊ de idolis:
de cōfidētib⁹ ī dño: de reprobatione iu-
deorū: ⁊ q impiis nō est pax. Ca. lvii.

A Iustus perit et non est qui re-
cogitet in corde suo: ⁊ viri mi-
sericordie colliguntur: q2 nō est
qui intelligat. A facie enī malitie col
lectus est iustus. Ueniat pax: requie-
scat in cubili suo qui ambulauit in di-
rectione sua. Uos autē accedite huc
filii auguratricis semen adultere et
fornicarie. Super quem lusistis? Su-
per quē dilatastis os et eiecistis lin-
guam? Nunquid nō vos filii scelesti
semen mēdax: qui cōsolamini in diis
subter omne lignū frondosum imolā
tes paruulos in torrētib⁹ subter emi-
nentes petras? In partibus torrētis
pars tua: hec est sors tua. Et ipsis ef- B
fudisti libamē: obtulisti sacrificium.
Nunquid super his nō indignabor?
Super montē excelsum et sublimem
posuisti cubile tuum: ⁊ illuc ascēdisti
vt immolares hostias. Et post ostiū
et retro postem posuisti memoriale
tuum: quia iuxta me discooperuisti ⁊
suscepisti adulterum. Dilatasti cubi-
le tuū: ⁊ pepigisti cū eis fedus. Dile-
xisti stratum eorū manu aperta: ⁊ or-
nasti te regio vnguēto / ⁊ multiplica-
sti pigmēta tua. Misisti legatos tuos
procul: ⁊ humiliata es vsq3 ad infe-
ros. In multitudine vie tue labora-
sti: nec dixisti. Quiescam. Uitam ma
nus tue inuenisti: propterea non ro-
gasti. Pro quo solicita timuisti / quia C
mētita es ⁊ mei nō es recordata neq3
cogitasti in corde tuo: quia ego tacēs
et quasi non videns / ⁊ mei oblita es.
Ego autē annunciabo iusticiā tuam:
et opera tua non proderūt tibi. Cum
clamaueris: liberēt te cōgregati tui:
et omnes eos auferet vētus / tollet au
ra. Qui autē fiduciā habet mei here-
ditabit terrā: ⁊ possidebit montē san
ctum meū. Et dicā. Uiam facite: pre-
bete iter / declinate de semita: auferte
offendicula de via populi mei. Quia D
hec dicit excelsus ⁊ sublimis habitās
eternitatē: ⁊ sanctū nomē eius in ex-
celso ⁊ in sancto habitās / ⁊ cū contrito
et humili spiritu vt viuificet spiritum
humiliū vt viuificet cor contritorū. 16
Nō enī in sempiternū litigabo: neq3 De pe. di.
vsq3 ad finē irascar: q2 spiritus a fa- 3. c. talis.
cie mea egredietur / ⁊ flatus ego faciā.
Propter iniqtatē auaritie eius ira-
tus sum: ⁊ percussi eū. Abscondi a te
faciē meā et indignatus sum: ⁊ abiit
vagus in via cordis sui. Uias eius vi
di ⁊ sanaui eum ⁊ reduxi eum: ⁊ red-
didi cōsolationes ipsi ⁊ lugētib⁹ eius.
Creaui fructum labiorum pacem pa-
cem ei qui longe est ⁊ qui prope dixit
dñs: ⁊ sanaui eum. Impii autē quasi
mare feruēs qđ quiescere nō potest:
et redundant fluctus eius in concul-
cationem et lutum. Non est pax im-
piis: dicit dominus deus.

C. S. De ieiunio et eleemosyna et
aliis operibus misericordie: de vene-

ratione ⁊ obseruatione sabbati: ⁊ de
premiis eorundem. Capm.lviij.

A Clama ne cesses q̄si tuba exal-
43.di.c. ta vocē tuā ⁊ annūcia populo
Is rector. meo scelera eorū: ⁊ domui ia-
cob peccata eorū. Me etenim de die
in diem querūt ⁊ scire vias meas vo
lunt: quasi gēs q̄ iustitiā fecerit ⁊ q̄
iudiciū dei sui non dereliquerit. Ro
gāt me iudicia iustitie: ⁊ appropin-
quare deo volunt. Quare ieiunaui-
mus ⁊ nō aspexisti: hūiliauim⁹ aias
nostras ⁊ nescisti? Ecce in die ieiunij
vestri inuenit volūtas vestra: ⁊ oēs
debitores vestros repetitis. Ecce ad
B lites ⁊ ad cōtētiones ieiunatis: ⁊ p-
cutitis pugno impie. Nolite ieiuna-
re sicut vsq3 ad hanc diē: vt audiat
in excelso clamor vester. Nūqd tale
est ieiuniū qd elegi: per diē affligere
hominē animā suā? Nunqd ꝯtorque
re quasi circulū caput suum: ⁊ saccū
15.q.6. ⁊ cinerem sternere? Nunquid istud
c. authori vocabis ieiuniū: ⁊ diē acceptabilem
tate. dño? Nonne hoc est magis ieiuniu3
qd elegi? dissolue colligationes impie
tatis solue fasciculos deprimentes
C dimitte eos q̄ ꝯfracti sunt liberos et
omne onus dirūpe. Frange esurienti
panē tuum: ⁊ egenos vagosq3 induc
13.q.2.c. in domū tuā. Cū videris nudū oper
nō estime ri eū: ⁊ carnē tuā ne despexeris. Tūc
mus. erumpet quasi mane lumen tuū: et
sanitas tua citius orietur: et anteibit
faciē tuam iustitia tua: ⁊ gloria dñi
colliget te. Tunc inuocabis ⁊ dñs ex-
audiet te: clamabis ⁊ dicet/ Ecce ad
sum: q2 misericors sum dñs de⁹ tu⁹.
Si abstuleris de medio tui catenā:
⁊ desieris extendere digitū et loqui
qd nō prodest: cū effuderis esurienti
animā tuā ⁊ animā afflictā repleue
D ris: orietur in tenebris lux tua/ ⁊ tene-
bre tue erunt sicut meridies. Et re-
quiem tibi dabit dñs deus tu⁹ semp:
⁊ implebit splendorib⁹ animā tuam: ⁊
ossa tua liberabit. Et eris quasi hor-
tus irriguus et sicut fons aquaru3
cuius nō deficient aque. Et edifica-
buntur in te deserta seculorum: funda
menta generatiōis et gn̄ationis sus
citabis. Et vocaberis edificator se-
pium: auertens semitas iniquitatū.
Si auerteris a sabbato pede3 tuum
facere voluntatē tuam in die sancto
meo: ⁊ vocaueris sabbatū delicatu3
⁊ sanctū dñi gloriosum ⁊ glorificaue
ris eū dū non facis vias tuas ⁊ non
inuenitur volūtas tua vt loquaris ser-
monē: tūc delectaberis super dño: et
sustollā te super altitudines terre et
cibabo te hereditate iacob pris tui.
Os enim domini locutum est.
¶ C.S. Potens est deus ad saluan-
dū: benignus ad audiendum: sed no
stre iniquitates obsistunt: de arma-
tura q̄ indutus est dñs. Capm.lix.
Ecce non est abbreuiata manus A
dñi vt saluare nequeat: neq3 ag Nu.11.c.
grauata est auris eius vt non exau- s.50.a.
diat: s3 iniquitates vestre diuiserūt
inter vos ⁊ deum vestrum: ⁊ pecca-
ta vestra absconderunt faciem eius
a vobis ne exaudiret. Manus enim s.1.c.
vestre pollute sunt sanguine: ⁊ digi-
ti vestri iniquitate. Labia vestra lo-
cuta sunt mendaciū: ⁊ lingua vestra
iniquitatē fatur. Non est q̄ inuocet iu
stitiā neq3 est q̄ iudicet vere: sed cō-
fidūt in nihili ⁊ loquuntur vanitates.
Cōceperūt laborē: ⁊ pepererūt iniq- Iob.15.d.
tatem. Oua aspidū ruperūt: ⁊ telas
aranee texuerūt. Qui comederit de
ouis eorū morietur: et qd cōfotū est
erūpet in regulum. Tele eorum non B
erunt in vestimentū: neq3 operientur
operibus suis. Opera eorū opera in
utilia ⁊ opus iniqtatis in manibus
eorū. Pedes eorū ad malū currunt: Pue.1.b.
⁊ festinant vt effundāt sanguinē in Ro.3.b.
nocentē. Cogitationes eoru3 cogita
tiones inutiles. Uastitas ⁊ cōtritio
in vijs eorū. Uiā pacis nescierūt: et
non est iudiciū in gressibus eorum.
Semite eorū incuruate sunt eis: ois
qui calcat in eis ignorat pacē. Pro-
pter hoc elongatum est iudiciū a no
bis: ⁊ nō apprehendet nos iustitia.
Expectauimus lucē: ⁊ ecce tenebre/
splendorē: et in tenebris ambulaui-
mus. Palpauimus sicut ceci parie-
tem: et quasi absq3 oculis attrectaui
mus. Impegimus meridie quasi in
tenebris: i caliginosis quasi mortui.
Rugiemus quasi vrsi oēs / et quasi
colūbe meditātes gememus. Expe- C
ctauimus iudiciū et nō est: salutem
et elongata est a nobis. Multiplica-
te sunt enim iniquitates nostre co-
ram te: ⁊ peccata nostra rñderūt no
bis: quia scelera nostra nobiscum et
iniquitates nostras cognouim⁹ pec
care ⁊ mētiri ꝯtra dñm: et auersi su-
mus ne irem⁹ post tergu3 dei nři: vt
loqueremur calūniā ⁊ transgressionē.
Cōcepim⁹ et locuti sumus de corde

vba mendacij ꝛ ꝯuersum est retror-
sum iudiciũ ꝛ iusticia lõge stetit: qꝛ
corruit in plateis veritas ꝛ equitas
no potuit ingredi. Et facta est veri-
tas i obliuiõe: ꝛ q̃ recessit a malo p̃-
de patuit. Et vidit dñs ꝛ malum ap-
paruit i oculis eiꝰ qꝛ nõ est iudiciũ.
Et vidit deus qꝛ nõ est vir. Et apo-
riatus est qꝛ nõ est qui occurrat. Et
saluabit sibi brachiũ suũ: et iusticia
eph.6.c. eius ipsa cõfirmauit eũ. Indutꝰ est
1.thes.5.b iusticia vt lorica ꝛ galea salutꝭ i ca-
D pite eius. Indutꝰ est vestimentis vl
tionis: ꝛ opertꝰ est quasi pallio zeli.
Sicut ad vindictã q̃si ad retributio-
nẽ indignationis hostibꝰ suis ꝛ vi-
cissitudinẽ inimicis suis. Insulis vi-
cẽ reddet. Et timebũt qui ab occidẽ-
te nomẽ dñi ꝛ q̃ ab ortu solis gloriã
Ro.11.d. eiꝰ: cũ venerit q̃si fluuius violentus
quẽ spũs dñi cogit et venerit sion re
dẽptor ꝛ eis q̃ redeũt ab iniquitate
in iacob dicit dñs. Hoc fedꝰ meũ cũ
3.10.b. eis dicit dñs. Spũs meus qui est in
te ꝛ verba mea que posui in ore tuo
non recedent de ore tuo et de ore se-
minis tui: dicit dominus amodo et
vsq in sempiternum.

¶ C.S. De primitiua ecclesia: de glo
ria ecclesie in presenti: ꝛ de beatitu-
A dine ipsius in futuro. Capitulũ.lx.
SUrge illuminare hierusalẽ qꝛ
venit lumen tuũ: ꝛ gloria domi-
3.49.c. ni sup te orta est: qꝛ ecce tenebre ope
rient terram ꝛ caligo populos: sup
te autem orietur dñs et gloria eius
in te videbitur. Et ambulabũt gẽtes
in lumine tuo: ꝛ reges i splẽdore or-
tus tui. Leua in circuitu oculos tu-
os ꝛ vide: oẽs isti cõgregati sunt, ve
nerũt tibi. Filij tui de longe veniẽt:
mat.2.a. ꝛ filie tue de latere surgẽt. Tunc vi-
debis ꝛ afflues ꝛ mirabit et dilata-
bit cor tuũ quãdo cõuersa fuerit ad
te multitudo maris fortitudo gen-
tiũ venerit tibi. Inundatio camelo-
rũ operiet te dromedarij madian et
B epha. Oẽs de saba veniẽt aurum et
thus deferentes: ꝛ laudẽ dño annũ-
ciantes. Oẽ pecus cedar ꝯgregabit
tibi: arietes in Nabaioth ministra-
bũt tibi. Offerentur sup placabili al
tari meo: ꝛ domũ maiestatꝭ mee glo
rificabo. Qui sunt isti qui vt nubes
volant: ꝛ quasi colũbe ad fenestras
suas? Me eñ insule expectant ꝛ na-
ues maris in principio vt adducã fi
lios tuos de lõge. Argẽtũ corũ et au-

rũ corũ cum eis nomini dñi dei tui ꝛ
scõ isrl': qꝛ glorificauit te. Et edifica
bũt filij peregrinorũ muros tuos: et
reges eorũ ministrabũt tibi. In in- C
dignatione eñ mea pcussi te: ꝛ in re-
cõciliatione mea misertꝰ sũ tui. Et
aperient porte tue iugiter: die ac no apo.21.g.
cte nõ claudent: vt afferat ad te for
titudo gentiũ et reges earũ adducã
tur. Gẽs eñ ꝛ regnũ qḋ nõ seruierit
tibi peribit: ꝛ gẽtes solitudine vasta
bunt. Gl'ia libani ad te veniet abies
ꝛ buxꝰ ꝛ pinꝰ simul ad ornãdũ locũ
sanctificationis mee: ꝛ locũ pedum
meorũ glorificabo. Et veniẽt ad te cur-
ui filij eorũ q̃ humiliauerũt te ꝛ adora-
bũt vestigia pedũ tuorũ oẽs q̃ detra-
hebãt tibi: et vocabũt te ciuitatẽ dñi
sion sancti isrl'. Pro eo ꝙ fuisti dere- 3.36.a.
licta et odio habita et nõ erat q̃ p te
trãsiret ponã te i supbiã sclorũ / gau-
diũ in gñatione ꝛ gñatione: ꝛ suges
lac gentiũ ꝛ mamilla regũ lactaberꝭ
ꝛ scies qꝛ ego dñs saluãs te et redẽ-
ptor tuꝰ fortis iacob. Pro ere afferã
aurũ ꝛ p ferro afferã argentũ: ꝛ p
lignis es et p lapidibꝰ ferrũ. Et po- D
nã visitationẽ tuã pacẽ: ꝛ p̃positos
tuos iusticiã. Nõ audiet vltra iniq-
tas in terra tua: vastitas ꝛ ꝯtritio in
terminis tuis / ꝛ occupabit salꝰ mu-
ros tuos et portas tuas laudatio.
Nõ erit tibi ãplius sol ad lucẽdũ p Apoc.21
diẽ nec splẽdor lune illuminabit te: g.ꝛ.22.a.
sed erit tibi dñs i lucẽ sempiternã et
deꝰ tuꝰ i gloriã tuã. Nõ occidet vltra
sol tuꝰ ꝛ luna tua nõ minuet: qꝛ erit
tibi dñs i lucẽ sẽpiternã ꝛ ꝯplebunt
dies luctꝰ tui. Ppl's aũt tuus oẽs iu
sti i ppetuũ hereditabunt terrã: ger-
mẽ plãtatiõis mee opꝰ manꝰ mee ad
glorificãdũ. Minimꝰ erit i mille ꝛ par
uulꝰ in gentẽ fortissimã. Ego dñs in
tempore eius subito faciam istud.

¶ C.S. De vnctiõe ꝛ missiõe ꝛ p̃dica
tiõe xp̃i: de vbis ipsiꝰ ad p̃dicatores
exultat eccl'ia in decore suo. Cap.lxi.
SPiritus dñi sup me: eo ꝙ vnxe- A
rit me dñs. Ad annunciandum Lu.4.c.
mãsuetis misit me vt mederer ꝯtri-
tos corde ꝛ p̃dicarẽ captiuis indul-
gentiam ꝛ clausis apertionẽ: vt p̃dica
rẽ ãnũ placabilẽ dño et diẽ vltionis
deo nr̃o: vt ꝯsolarer oẽs lugẽtes vt
ponerẽ fortitudinẽ lugẽtibꝰ siõ ꝛ da-
rẽ eis coronã p cinere oleũ gaudij
pro luctu palliũ laudis p spũ mero-
ris. Et vocabunt i ea fortes iusticie B

plātatio dñi ad glorificādū. Et edifi-
cabūt deserta a sclo ⁊ ruinas antiq̄s
erigēt ⁊ instaurabūt ciuitates deser
tas ⁊ dissipatas in gñatione ⁊ gene-
ratione. Et stabūt alieni ⁊ pascēt pe
cora v̄ra: ⁊ filij peregrinorū agricole
et vinitores v̄ri erūt. Uos aūt sacer
dotes dñi vocabimini ministri dei
nr̄i: dicet vobis. Fortitudinē gentiū
comedetis: et in glīa eorꝫ superbietis.
C Pro cōfusione v̄ra duplici: ⁊ rubore
laudabūt partē eorꝫ. Propter hoc in
terra sua duplicia possidebūt: leticia
de conse. sempitna erit eis: q2 ego dñs diligēs
disti. 5. c. iudiciū: et odio habēs rapinā i holo-
non. caustū. Et dabo op⁹ eorū i veritate: ⁊
fedus ppetuū feriā eis. Et sciet i gē-
tibus semē eorū: ⁊ germē eorū i me-
D dio populorꝫ. Oēs q̄ viderint eos co-
gnoscent illos: q2 isti sunt semen cui
benedixit dñs. Gaudens gaudebo in
dño ⁊ exultabit aīa mea in deo meo.
Quia induit me vestimētis salutis
⁊ indumēto iustitie circundedit me
quasi sposum decoratū corona: ⁊ qua
si spōsam ornatā monilib⁹ suis. Si-
cut enim terra profert germē suū / et
sicut hortus semen suū germinat: sic
dñs de⁹ germinabit iustitiam ⁊ lau-
dem coram vniuersis gentibus.
C Ca. S. Predicatur aduentus chri-
sti fecunditas ecclesie / et clamor cu-
A stodum: de iudicio. Capitulum. lxij.
P Ropter sion nō tacebo ⁊ pro-
pter hier'm non q̄escā donec
egrediat vt splēdor iust⁹ ei⁹
⁊ saluator ei⁹ vt lāpas accendat. Et
videbūt gētes iustū tuū: ⁊ cuncti re-
ges inclytū tuū. Et vocabit tibi no-
B men nouū: qd os dñi noīauit. Et eris
corona glīe i manu dñi: et diadema
regni i manu dei tui. Nō vocaberis
vltra derelicta / ⁊ terra tua nō voca-
bit ampli⁹ desolata: s3 vocaberis vo
lūtas mea i ea ⁊ terra tua inhabitata
q2 cōplacuit dño in te: ⁊ terra tua in-
habitabitur. Habitabit eni iuuenis
cū virgine: ⁊ habitabūt i te filij tui.
C Et gaudebit sponsus super sponsam
⁊ gaudebit super te de⁹ tuus. Super
muros tuos hierusalem cōstitui cu-
stodes: tota die et tota nocte perpe-
tuo non tacebūt. Qui reminiscimini
dñi ne taceatis: ⁊ ne detis silentiū ei
donec stabiliat ⁊ donec ponat hieru
salē laudē i terra. Jurauit dñs i dex-
tera sua: et in brachio fortitudinis
sue. Si dedero triticū tuū vltra cibū
inimicis tuis: ⁊ si biberint filij alieni
vinū tuū in quo laborasti. Qui q̄ con- D
gregabūt illud comedēt ⁊ laudabūt
dñm: ⁊ q̄ cōportāt illud bibant i atrijs J. 40. c.
sanctis meis. Transite trāsite p por
tas pparate viā populo planū faci-
te iter et eligite lapides / ⁊ leuate si-
gnum ad populos. Ecce dñs auditū
fecit i extremis terre. Dicite filie siō / mat. 21. a.
Ecce saluator tu⁹ venit / ecce merces zach. 9. b.
eius cū eo: ⁊ opus eius corā illo. Et
vocabunt eos populus sanct⁹: redē-
pti a domino. Tu autem vocaberis
quesita ciuitas / ⁊ non derelicta.
C C. S. De ascēsione et passione xp̄i
commemoratio preteritarum chri-
sti: ⁊ nouarū postulatio. Cpm. lxiij.
Q Uis est iste q̄ venit de edom ti-
ctis vestibus de bosra: iste for A
mosus in stola sua gradiens in mul
titudine fortitudinis sue. Ego qui lo-
quor iustitiam: et propugnator sum
ad saluandum. Quare ergo rubrum
est indumentum tuum: et vestimen- apo. 19. c.
ta tua sicut calcantium i torcularis
Torcular calcaui solus: ⁊ de gentib⁹
nō est vir mecū. Calcaui eos in furo
re meo: ⁊ conculcaui eos in ira mea:
⁊ aspersus est sanguis eorꝫ sup vesti
menta mea: ⁊ oīa indumēta mea in-
quinaui. Dies enim vltionis i corde B
meo: ann⁹ retributiōis mee vēit. Cir
cūspexi ⁊ non erat auxiliator: q̄siui ⁊
non fuit qui adiuuaret. Et saluauit
mihi brachiū meū: ⁊ indignatio mea
ipsa auxiliata est mihi. Et cōculcaui 24. q. 3.
populos in furore meo / et inebriaui c. quidā.
eos in indignatiōe mea: ⁊ detraxi in
terrā virtutē eorum. Miserationum
dñi recordabor: laudē dñi super om-
nibus que reddidit nobis dominus
et super multitudinem bonorum do
mus Israel que largitus est eis secū
dum indulgentiam suam / et secun-
dum multitudinē misericordiarum
suarum. Et dixit. Uerumtamen po-
pulus meus est filij non negātes: et
factus est eis saluator. In omni tri-
bulatione eorū non est tribulatus et
angelus faciei ei⁹ saluauit eos in di
lectione sua: ⁊ in indulgētia sua ipse
redemit eos ⁊ portauit eos / ⁊ eleua-
uit eos cunctis dieb⁹ seculi. Ipsi au- C
tē ad iracundiā prouocauerūt: ⁊ af-
flixerūt spiritū sancti eius: ⁊ conuer
sus est eis in inimicū: ⁊ ipse debella
uit eos. Et recordatus est dierum se
culi moysi / ⁊ populi sui. Ubi est qui

eduxit eos de mari cum pastoribus
gregis sui: Ubi est qui posuit in me-
dio eius spiritũ sancti sui: Qui edu-
xit ad dexteram moysen brachio ma-
iestatis sue: qui scidit aq̃s ante eos/
vt faceret sibi nomẽ sempiternũ: qui
eduxit eos per abyssos quasi equum
in deserto nõ impingentẽ: quasi aial
in campo descẽdẽs spũs dñi ductor
D eius fuit. Sic adduxisti populũ tuũ
deu.26.d. vt faceres tibi nomẽ glorie. Attende
baru.2.d. de celo et vide de habitaculo sancto
tuo/et solio glorie tue. Ubi est zelus
tuus et fortitudo tua: multitudo vi-
scerum tuorũ ⁊ miserationũ tuarũ:
Super me cõtinuerũt se. Tu eñ pa-
13.q.2.c. ter nr̃ ⁊ abraã nesciuit nos: et israel
qui diuisa ignorauit nos. Tu dñe pater nr̃ ⁊ re-
.§.qui de dẽptor noster a seculo nomen tuum.
mortuis. Quare errare nos fecisti dñe de viis
tuis: indurasti cor nostrũ ne timere-
mus te: Conuertere propter seruos
tuos trib⁹ hereditatis tue. Quasi ni-
hilũ possederũt populũ sanctũ tuũ:
hostes nostri cõculcauerũt sanctifi-
cationẽ tuam. Facti sumus quasi in
pricipio cũ nõ dñareris nostri: neq̃
inuocaretur nomẽ tuum super nos.
¶ C.S. Desideratur aduentus chri-
sti: ⁊ ipse occurrit facienti iustitiam/
confitentur mala sua/et bonitatem
dei commemorat. Capitulum. lxiiii.
A Utinam dirumperes celos ⁊ de-
scenderes. A facie tua montes
defluerẽt: sicut exustio ignis tabesce-
rent: aque arderent igni/ vt notum
fieret nomen tuũ inimicis tuis: a fa-
cie tua gentes turbarent. Cum fece-
ris mirabilia: nõ sustinebimus. De-
scendisti: ⁊ a facie tua montes deflu-
B xerũt. A seculo non audierunt/neq̃
1.co.2.b. auribus perceperunt: ocul⁹ non vidit
deus absq̃ te q̃ preparasti expectan-
tibus te. Occurristi letanti ⁊ faciẽti
iustitiam: in viis tuis recordabũtur
tui. Ecce tu irat⁹ es ⁊ peccauim⁹: in
ipsis fuimus semper ⁊ saluabimur.
Et facti sum⁹ vt immundi oẽs nos
et quasi pãnus menstruate vniuerse
C iustitie nostre. Et cecidim⁹ quasi fo-
lium vniuersi: ⁊ iniq̃tates nr̃e quasi
ventus abstulerũt nos. Non est q̃ in-
uocet nomen tuum qui consurgat et
teneat te. Abscondisti faciẽ tuã a no-
bis: ⁊ allisisti nos in manu iniquita-
D tis nr̃e. Et nunc dñe pat' noster es tu
nos vero lutũ: ⁊ fictor nr̃ tu ⁊ opera
so.78. manuũ tuarũ oẽs nos. Ne irascaris

dñe satis ⁊ ne vltra memineris iniq̃-
tatis nostre. Et respice: popul⁹ tuus
oẽs nos. Ciuitas sctĩ tui facta est de-
serta Siõ deserta facta est: Hierusa-
lẽ desolata est: dom⁹ sanctificatiõis
nostre et glorie nostre: vbi laudaue-
runt te patres nostri facta est in exu-
stionem ignis ⁊ oĩa desiderabilia
nostra versa sunt in ruinas. Num-
quid super his cõtinebis te domine
tacebis ⁊ affliges nos vehementer:
¶ C.S. Uox xp̃i de passione sua: ⁊ cõ-
tra iudeos/de idolatria/de distãtia
inter seruientẽ dño et non seruiẽtem
deo: de felicitate hieru'm. Capitulum. lxv.
Q Uesierũt me q̃ añ nõ interro- y. A
gabãt: inuenerũt q̃ nõ q̃sierũt Ro.10.d.
me. Dixi. Ecce ego: ecce ego
ad gẽtẽ q̃ nesciebat me: ⁊ q̃ nõ inuo-
cabat nomẽ meum. Expãdi manus .J.66.c.
meas tota die ad populũ incredulũ:
qui gradit' in via nõ bona post cogi-
tationes suas. Popul⁹ qui ad iracũ-
diam prouocat me ante faciẽ meam
semp: qui immolãt in hortis ⁊ sacri-
ficãt super lateres: q̃ habitãt i sepul-
chris ⁊ in delubris idolorũ dormiũt:
q̃ comedũt carnẽ suillã ⁊ ius pphã-
nũ in vasis eorũ. Qui dicunt. Rece-
de a me: non appropinques mihi: q̃r
immũdus es. Isti fumus erũt in fu-
rore meo: ignis ardẽs tota die. Ecce B
scriptũ est corã me. Non tacebo/sed
reddã ⁊ retribuã in sinu eorũ iniqui-
tates vestras/⁊ iniq̃tates patrũ ve-
strorũ simul dicit dñs q̃ sacrificaue-
runt super mõtes ⁊ sup colles expro-
brauerũt mihi: ⁊ remetiar opus eorũ
primũ in sinu eorum. Hec dicit dñs.
Quomodo si inueniat' granũ in bo-
tro ⁊ dicat'. Ne dissipes illud qm̃ bñ-
dictio est: sic faciam propter seruos
meos: vt non disperdã totũ. Et edu-
cã de iacob semen: ⁊ de iuda possidẽ-
tem mõtes sanctos meos. Et heredi-
tabũt eã electi mei: ⁊ serui mei habi-
tabũt ibi. Et erunt cãpestria in caul-
las gregum: ⁊ vallis achor in cubile
armentorũ popul'o meo qui requisie-
rũt me. Et vos q̃ dereliquistis dñm
qui obliti estis montẽ sanctum meũ
qui ponitis fortune mẽsam ⁊ libatis
sup eam numerabo vos in gladio et
oẽs in cede corruetis: pro eo q̃ vo- puer.1.c.
caui ⁊ nõ respondistis: locut⁹ sum et hier.7.c.
non audistis ⁊ faciebatis malum in
oculis meis: ⁊ q̃ nolui elegistis. Pro- C
pter hoc hec dicit dñs deus. Ecce ser-

C ni mei comedẽt:et vos esurietis. Ec-
ce serui mei bibent:et vos sitietis. Ec-
ce serui mei letabũtur: et vos confun
demini. Ecce serui mei laudabũt pre
exultatione cordis:et vos clamabitis
pre dolore cordis:⁊ pre cõtritiõe spi-
ritus vlulabitis:et dimittetis nomen
vestrũ in iuramentũ electis meis. Et
interficiet te dñs de⁹/et seruos suos
vocabit nomie alio. In quo q̃ benedi
ctus est super terrã:benedicet in deo
amen. Et q̃ iurat in terra: iurabit in
deo amen. Qz obliuioni tradite sunt
angustie priores:et qz abscõdite sunt
ab oculis nr̃is. Ecce eniz ego creo ce-
los nouos/et terrã nouã: et non erũt
in memoria priora/et nõ ascẽdent su
per cor:sed gaudebitis et exultabitis
vsqz in sempiternũ in his q̃ ego creo.
Qz ecce ego creo hierusalẽ exultatio-
nẽ:et ppl'm eius gaudiuz:et exultabo
19 in hier'm/et gaudebo in pp'lo meo:
D et nõ audiet in ea vltra vox fletus et
vox clamoris. Non erit ibi amplius
infans dierũ:et senex qui nõ impleat
dies suos. Qm̃ puer centuz annorum
morief:et pctõr centum annorũ male
dictus erit. Et edificabunt domos/et
inhabitabũt:et plantabũt vineas/et
comedẽt fruct⁹ earũ. Nõ edificabũt
et alt⁹ habitabit:nõ plãtabũt/⁊ alius
comedet. Scdm enĩ dies ligni/erunt
dies ppl'i mei:et opera manuũ eoruz
inueterabunt electi mei. Non labora
bunt frustra:neqz generabunt ĩ con-
turbatione: qz semen bñdictoruz dñi
Ro.31.b. est/et nepotes eorũ cuz eis. Eritqz an
teq̃ clamẽt ego exaudiã: adhuc illis
loquẽtib⁹ ego audiã. Lupus et agnus
pascent simul: et leo et bos comedẽt
paleas:et serpẽti puluis panis eius.
Non nocebunt neqz occident in om-
ni monte sancto meo/dicit domin⁹.

¶ C.S. De loco q̃etis dñi:de reproba
tione carnalis sacrificij:de partu vir-
ginis/et fecunditate ecclesie:de gau-
dio et delitiis hier'm ⁊ ecclesie:de iu-
dicio dñi et de premiis sanctorũ ⁊ pe
nis impiorũ interponit/de missione
et predicatione apostolorũ. Cpz.lxvi.

A 1 Hec dicit dominus. Celum sedes
act.7.f. mea:terra autem scabellum pe-
1.q.1.c.p dum meorum. Que ista domus quaz
esaiam. edificabitis mihi: et quis iste locus
requietionis mee? Omnia hec man⁹
mea fecit:et facta sunt vniuersa ista
dicit dominus. Ad quem autez respi-
ciam/nisi ad pauperculũ/et contri-
tum spũ:et trementẽ sermões meos?
Qui immolat bouem:quasi q̃ interfi-
ciat virum. Qui mactat pecus: quasi
qui excerebret canez. Qui offert obla
tionem: quasi qui sanguinem suilluz
offerat. Qui recordatur thuris: qua-
si q̃ bñdicat idolo. Hec omnia elegerũt B
in vijs suis: et in abominationibus
suis aĩa eorũ delectata est. Unde et
ego eligã illusiones eor:et que time-
bant adducã eis:qz vocaui et nõ erat
qui respõderet:locut⁹ sum et non au
dierunt. Feceruntqz malum in oculis puer.1.c.
meis:et q̃ nolui elegerũt. Audite ver- hie.7.c.
bum dñi:qui tremitis ad verbũ eius.
Dixerunt fratres vestri odiẽtes vos
et abijciẽtes propter nomen meum.
Glorificet dñs/et videbimus in leti-
tia vestra: ipsi autẽ cõfundent. Vox C
populi de ciuitate/vox de tẽplo/vox
dñi reddentis retributionẽ inimicis
suis. Anteq̃ parturiret peperit: an- hie.18.c.
teq̃ veniret partus eius/peperit ma
sculũ. Quis audiuit vnq̃ tale/⁊ quis
vidit huic simile? Nunquid parturiet
terra in die vna:aut parietur gens si-
mul/quia parturiuit et peperit sion
filios suos? Nunqd ego qui alios pa-
rere facio/ipse nõ pariam dicit dñs?
Si ego qui generationem ceteris tri
buo/sterilis ero: ait dñs deus tuus?
Letamini cũ hier'm:⁊ exultate in ea D
oẽs qui diligitis eã. Gaudete cũ ea
gaudio vniuersi qui lugetis sup eam/
vt sugatis et repleamini ab vberibus
consolationis ei⁹ vt mulgeatis:et de-
litiis affluatis ab oĩmoda glĩa eius.
Quia hec dicit dñs. Ecce ego declina
bo super eã quasi fluuiũ pacis/et q̃si
torrẽtem inundantẽ gloriã gentiuz/
quam sugetis. Ad vbera portabimi-
ni:⁊ super genua blandientur vobis.
Quomodo si cui mater blandiat: ita E
ego cõsolabor vos:et in hier'm conso
labimini. Videbitis et gaudebit cor
vestrum:et ossa vr̃a quasi herba ger-
minabũt:et cognoscet man⁹ dñi ser-
uis eius:⁊ indignabit inimicis suis.
Quia ecce dñs in igne veniet/et qua 15
si turbo quadriga eius reddere in in-
dignatione furorẽ suum/et increpa-
tionẽ suam in flamma ignis: quia in
igne dñs diiudicabit:et in gladio suo
ad oẽm carnẽ:et multiplicabũtur in-
terfecti a dño. Qui sanctificabant et
mundos se putabant in hortis post
ianuam intrinsecus: qui comedebãt
carnẽ suillã/et abominationẽ/et mu

rem: simul consumetur dicit domi-
F nus. Ego autem opera eorũ / et cogi-
tationes eorũ / venio / vt congregẽ cũ
omnibus gentibus et linguis. Et ve-
nient et videbunt gloriã meã. Et po
nam in eis signũ / et mittã ex eis qui
saluati fuerint ad gẽtes in mare / in
Aphricam et lydiã tenentes sagittã
in Italiã et greciã ad insulas lõge ad
eos qui nõ audierũt de me: et non vi-
derunt gloriã meã. Et annunciabunt
G gloriã meã gẽtibus: et adducent om-
nes fratres vros de cunctis gẽtibus
donum dño: in equis: et in quadrigis
et in lecticis / et in mulis / et in carru-
cis ad montẽ sanctũ meũ hierusalẽ
dicit dñs: quomodo si inferãt filij Is-
rael munus in vase mundo in domũ
dñi. Et assumã ex eis in sacerdotes /
apo. 21.a. et leuitas dicit dñs / q2 sicut celi noui
et terra noua / que ego facio stare co-
ram me dicit dñs de⁹: sic stabit semẽ
vestrũ / et nomen vestrũ. Et erit men
sis ex mense / et sabbatum ex sabbato.
19.q.3.c. Veniet ois caro vt adoret coram fa-
quoniã. cie mea: dicit dñs. Et egredientur et
mar. 9.g. videbunt cadauera virorũ qui preua
ricati sunt in me. Vermis eorũ non
morietur / et ignis eorum non extin-
guetur: et erunt vsq3 ad satietatẽ vi-
sionis omni carni.

Explicit Esaias.

Incipit prefatio sancti Hierony-
mi in Hieremiam prophetam.

Hec interpretatio sancti Hieronymi est. Si quid in ea nouerit secundum hebreos codices exploretur. Alia est septuaginta interpretũ ecclesijs vsitata. Que quãuis nonnulla aliter habeat / q3 in hebreis codicibus inuenit: tñ vtraq3 / id est scdm septuaginta et scdm hebreã / apostolica authoritate firmata est: non errore neque reprehensione superiori: s3 certo consilio septuaginta nonnulli aliter dixisse / vel contexuisse intelliguntur. Quod ideo premonemus / ne quisq3 alteram ex altera velit emendare. Quod singulorum in suo genere veritas obseruata est.

Incipit prologus in eundem.

Hieremias propheta cui hic prologus scribitur sermone quidem apud Hebreos Esaie / et Osee / et quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior sed sensibus par est: quippe qui eodem spiritu prophetauerit. Porro simplicitas eloquij de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim Anathotites qui est vsque hodie viculus / tribus ab Hierosolymis distans milibus. Sacerdos ex sacerdotibus et in matris vtero sanctificatus virginitate sua / euangelicum virum christi ecclesie dedicans. Hic vaticinari exorsus est puer / et captiuitatem vrbis atque iudee: non solum spiritu / sed et oculis carnis intuitus est. Jam decem tribus israel Assyrij in medos trãstulerant: iam terras earum Coloni gentium possidebant. Unde in iuda tñ et in Beniamin prophetauit: et ciuitatis sue ruinas quadruplici plãxit alphabeto: quod nos mensure metri / versibusque reddidimus. Preterea ordinem visionum qui apud Grecos et Latinos oino cõfusus est ad pristinam fidem correximus. Librum aũt Baruch notarij eius: qui apud hebreos nec legitur / nec habetur pretermisimus. Pro his omib⁹ maledicta ab emulis prestolantes / quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior / quia vos me cogitis. Ceterum ad compẽdium mali rectius fuerat modum furori eorum silentio meo ponere / q3 quotidie novi aliquid scriptitantem inuidorum insaniam prouocare.

Item alius prologus in eundem.

Joachim filius iosie: cuius tertiodecimo anno prophetare orsus est Hieremias sub quo et Olda mulier prophetauit. Ipse est qui alio noie appellatur Eliachim / et regnauit super tribum Juda et Hierusalẽ annis vndecim. Cui successit in regnũ filius Joachim cognomento Jechonias: qui tertio mẽse regni ei⁹ die decima captus a ducibus Nabuchodonosor / ductus est in Babylonẽ / et in loco eius constitutus est Sedechias filius Josie patruus eius. Cuius anno vndecimo Hierusalem capta atq3 subuersa est. Nemo igitur putet eundem in Danielis principio Joachim / qui in Ezechielis exordio Joachim scribit. Iste extremã syllabã chim h3 / ille chin. Et ob hanc causam in euangelio / scdm Mattheum vna videtur deesse generatio: quia secunda thessaredecas in Joachin desinit filiũ Josie / et tertia icipit a Joachin filio Joachim. Quod ignorans

Porphirius/calumniam instruit ec-
clesie: suam ostendens imperitiam/
dum euangelistã Mattheum argue-
re nititur falsitatis. Quodque tradi-
tum scribitur/ Joachim mõstrat non
aduersariorum fortitudinis fuisse vi-
ctoriam: sed domini voluntatis.

¶ Argumentum in eundem.

Hieremias anathotites q̃ est vi-
culus tribus a Hierosolymis di-
stans milibus: apud Thannas i E-
gypto a populo lapidibus obrutꝰ oc-
cubuit. Jacet vero in eo loco sepultꝰ/
quo dudum Pharao rex habitaue-
rat. Et quoniam postulatione sua de
fugatis ab eodem loco serpentibus
Egyptios a tactu aspidum facit esse
securos/ magna eum ibi religione e-
gyptij venerantur.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit Hieremias propheta.

¶ C.S. De sanctificatione et missio-
ne Hieremie: de virga vigilante/ et
olla succensa a facie aquilonis pro-
pheta confortatur. Capitulum.i.

A Verba hieremie filij hel-
chie / de sacerdotibus
qui fuerunt in anathot
in terra beniamin. Quõ
factum est verbum do-
mini ad eum in diebus
Josie filij amon regis iu-
da/ in tertiodecimo anno regni eius.
Et factum est in diebus ioachim fi-
lij Josie regis iuda/ vsq͡ʒ ad consum-
mationẽ vndecimi anni sedechie fi-
lij iosie regis iuda/ vsq͡ʒ ad transmi-
B gratione Hierl'm/ in mense quinto.
§.q.i.in Et factũ est verbũ dñi ad me dicens.
scriptur. Priusq͡ʒ te formarẽ in vtero noui te
et anteq͡ʒ exires de vulua sanctifica-
ui te: et prophetã in gẽtibus dedi te.
Et dixi. A/a/a/ dñe deus: ecce nescio
loqui: q2 puer ego sum. Et dixit dñs
ad me. Noli dicere/ quia puer sum:
quoniam ad oĩa que mittã te ibis: et
vniuersa quecũq͡ʒ mandauero tibi/
loqueris. Ne timeas a facie eorum
36.di.ca. quia tecũ ego sum vt eruam te dicit
ecclesia. dñs. Et misit dñs manum suã/ et te-
De ma.et tigit os meũ/ et dixit dñs ad me. Ec-
obe.c.soli ce dedi verba mea i ore tuo: ecce con-
te. stitui te hodie sup gentes et super re-
gna: vt euellas/ et destruas/ et disper
das/ et dissipes/ et edifices/ et plan-
tes. Et factũ est verbũ dñi ad me di-
cens. Quid tu vides Hieremia? Et di-
xi. Uirgam vigilantem ego video. Et
dixit dñs ad me. Bene vidisti/ q̃a vi-
gilabo ego sup verbo meo/ vt faciam
illud. Et factũ est verbũ dñi scdo ad C
me dicens. Quid tu vides? Et dixi.
Ollam succensam ego video: et faciẽ
eius a facie aquilonis. Et dixit dñs
ad me. Ab aq̃lone pãdet omne malũ
super omnes habitatores terre. Q2 .J.24.b.
ecce ego cõuocabo omes cognatiões
regnorũ aquilonis ait dñs: et venient
et ponẽt vnusq͡ʒq͡ʒ solium suum in in-
troitu portarũ hierl'm: et super omes
muros eius in circuitu: et super vni- D
uersas vrbes iuda. Et loquar iudicia
mea cum eis super omnem maliciã
eorũ qui dereliquerunt me/ et libaue-
rũt diis alienis: et adorauerunt opus
manuũ suarũ. Tu ergo accinge lum-
bos tuos et surge: et loq̃re ad eos om-
nia q̃ ego p̃cipio tibi. Ne formides a
facie eorũ: nec enim timere te faciam
vultũ eorũ. Ego q̃ppe dedi te hodie i
ciuitatẽ munitã/ et in colũnã ferreã:
et in murũ ereũ sup oẽm terrã regi-
bus iuda/ principibꝰ eiꝰ et sacerdoti-
bus/ et oĩ pp'lo terre: et bellabunt ad-
uersũ te/ et nõ preualebunt: q2 ego te .J.15.a.
cum sum ait dñs/ vt liberem te.
¶ C.S. Docet q̃d dicat: increpat pro-
pter sacerdotes ꝛ pastores pro ido-
lis: de fonte aque viue: de aqua turbi
da et aliena vinea: increpat hierusa
lem q2 sit inobediens: et meretrix de-
generans polluta idolis: desperans
obstinata oblita domini increpat de
sanguine pauperum. Capitulum.ij.
Et factũ est verbũ dñi ad me/ di- A
cens. Uade et clama in auribus .J.3.d.
hierusalem dicens. Hec dicit domi-
nus. Recordatus sum tui/ miserans
adolescẽtiã tuã/ ꝛ charitatẽ despõsa-
tionis tue: qñ secuta es me in deserto
in terra q̃ nõ seminat. Sãctus israel
dño: primitie frugũ eiꝰ. Oẽs q̃ deuo-
rãt eum delinquũt: mala venient sup
eos/ dicit dñs. Audite verbũ dñi do-
mus iacob/ et oẽs cognationes domꝰ
isrl'. Hec dicit dñs. Quid inuenerunt
patres vestri in me iniquitatis/ quia
elongauerũt a me/ et ambulauerunt
post vanitatẽ/ et vani facti sunt: ꝛ nõ
dixerũt. Ubi est dominus qui ascen- B
dere nos fecit de terra egypti: q̃ tra-
duxit nos per desertum/ per terram
inhabitabilẽ et inuiam: per terrã si-
tis et imaginem mortis: per terrã in-

quia nō ambulauit vir/neque habita-
uit homo? Et induxi vos in terrā car
meli. vt comederetis fructum eius/et
bona illius. Et ingressi contamina-
stis terrā meā: et hereditatē meā po-
suistis in abominationē. Sacerdo-
tes nō dixerūt/vbi est dñs? et tenen-
tes legē nescierunt me: et pastores
preuaricati sunt in me. Et prophete
prophetauerūt in baal: et idola secu-
ti sunt. Propterea adhuc iudicio cō-
tendā vobiscū ait dñs: et cum filiis ve
E stris disceptabo. Transite ad insulas
cethim et videte: et in cedar mittite
et considerate vehementer: et videte
si factum est huiuscemodi/si muta-
uit gens deos suos: et certe ipsi non
sunt dii. Populus vero me⁹ mutauit
gloriā suā in idolū. Obstupescite ce-
li sup hoc: et porte ei⁹ desolamini ve-
hementer dicit dñs. Duo eñi mala fe-
cit ppl'us meus. Me dereliquerunt
fontem aque viue: et foderunt sibi ci-
sternas dissipatas q̄ continere non
valēt aquas. Nunqd seruus est isra-
el/aut vernacul⁹? Quare ergo factus
est in predam? Super eum rugierūt
D leones/et dederunt vocem suam: po-
suerunt terram eius in solitudinem.
Ciuitates ei⁹ exuste sunt: et non est q̄
habitet in eis. Filii quoq; mēpheos et
thaphneos constuprauerunt te vsq;
ad verticē. Nunqd non istud factum
est tibi: quia dereliq̄sti dñm deū tuū:
eo tēpore quo ducebat te per viam?
Et nunc qd tibi vis in via egypti: vt
bibas aquā turbidā? Et qd tibi cum
via assyriorum/vt bibas aquam flumi-
nis? Arguet te malitia tua: et auer-
.I.5.b. sio tua increpabit te. Scito et vide q̄
malū et amarū est reliquisse te dñm
deū tuum: et nō esse timorem ei⁹ apd
te: dicit dñs deus exercituū. A secu-
lo confregisti iugū meū: rupisti vin
cula mea/et dixisti: nō seruiā. In om
ni eñi colle sublimi: et sub omi ligno
frondoso tu ꝓsternebaris meretrix.
Esa.5.a. Ego aūt plātaui te vineā electā: om-
mat.21.d. ne semen verū. Quomodo ergo con-
E uersa es mihi i prauū vinea aliena?
Si laueris te nitro: et multiplicaue-
ris tibi herbā borith: maculata es in
iniq̄tate tua corā me dicit dñs deus.
Quomodo dicis/non sum polluta:
post baalim non ambulaui? Vide vi-
as tuas in conualle: scito qd feceris.
Cursor leuis explicans vias suas: o-
nager assuet⁹ in solitudine: in deside
rio aīe sue attraxit ventū amoris sui.
Null⁹ auertet eam. Oēs qui querunt
eā non deficient: in menstruis eius in
uenient eā. Prohibe pedē tuū a nudi
tate: et guttur tuum a siti. Et dixisti.
Desperaui/nequaq̄ faciā. Adama-
ui q̄ppe alienos: et post eos ambula-
bo. Quomodo ꝯfundit fur qñ depre-
hendit: sic confusi sunt dom⁹ israel:
ipsi et reges eorū: ꝑncipes et sacerdo
tes/et ꝓphete eorum: dicentes ligno/pa-
ter meus es tu: et lapidi/tu me genui
sti. Verterūt ad me tergū/et nō faci- .I.32.f.
em: et in tpe afflictiōis sue dicēt/sur-
ge et libera nos. Vbi sunt dii tui q̄s F
fecisti tibi? surgāt et liberēt te in tem deu.32.c.
pore afflictionis tue. Scdm numerū .I.11.c.
quippe ciuitatū tuarū erāt dii tui iu-
da. Quid vultis mecū iudicio con-
tēdere? Oēs dereliq̄stis me dicit do-
minus. Frustra percussi filios vros
disciplinā non receperūt. Deuorauit
gladi⁹ vester prophetas vros: quasi
leo vastator gñatio vra. Videte ver-
bum dñi. Nunqd solitudo fact⁹ sum
israeli: aut terra serotina? Quare er-
go dixit ppl's me⁹/recessim⁹: non ve-
niemus vltra ad te? Nunqd obliui-
scetur virgo ornamenti sui: aut sponsa
fascie pectoralis sue? Ppl's vero me-
us oblit⁹ est mei diebus innumeris.
Quid niteris bonā ostēdere viā tuā
ad q̄rendā dilectionē: q̄ insup et ma- G
litias tuas docuisti vias tuas: et in
alis tuis inuentus est sanguis aīarū
pauperū et innocentiū? Nō in fossis
inueni eos: sed in oībus q̄ supra me-
moraui. Et dixisti. Absq; pctō et ino-
cens ego sum: et ꝓpterea auertat fu-
ror tuus a me. Ecce ego iudicio con-
tendā tecū: eo q̄ dixeris/nō peccaui.
Quā vilis facta es nimis iterans vi-
as tuas? Et ab egypto confunderis
sicut confusa es ab assur. Nam et ab
ista egredieris: et man⁹ tue erūt sup
caput tuū: qm obtriuit dñs confiden
tiā tuā: et nihil habebis prosperum.
¶ C.3. Increpat hierl'm de pctō: q̄a
cū multis amatoribus fornicata: de
īprudentia: de penitētia cōparat for
nicationi duarū sororum: sermo dñi cō-
tra Assyrios: de reuersione Juda et
hierl'm: de penitentia ppli. Cap.iii.
Vulgo dicitur. Si dimiserit vir H
vxorē suā/et recedēs ab eo du-
xerit virum alterū: nunqd re-
uertet ad eam vltra? nunqd non pol-
luta et cōtaminata erit mulier illa?

Tu aũt fornicata es cũ amatoribus
multis: tñ reuertere ad me dicit do-
minus, ⁊ ego suscipiam te. Leua ocu
los tuos in directũ: et vide vbi nunc
prostrata sis. In vijs sedebas expe-
ctans eos quasi latro insidiãs in so-
litudine: ⁊ polluisti terrã in fornica-
B tionib⁹ tuis/et ĩ malicijs tuis. Quam
ob rem prohibite sunt stille pluuiaruz
et serotinus hymber nõ fuit. Frons
mulieris meretricis facta est tibi: et
noluisti erubescere. Ergo saltẽ amo-
do voca me/pr̃ me⁹: dux virginitatis
mee tu es. Nunqđ irasceris in ppe-
tuũ: aut pseuerabis in finẽ? Ecce lo-
4.re.18. cuta es et fecisti mala: et potuisti. Et
B.1.a. p vbis pnie/vbi supbie blasphema-
B.2.d. sti et ĩplesti cogitationẽ tuã malã: et
oñdisti ɔtra virũ fortitudinẽ tuã: vt
posses facere qđ ſmone tractasti. Et
dixit dñs ad me in dieb⁹ iosie regis.
C Nũqđ vidisti q̃ fecerit aduersatrix
israel? Abijt sibimet sup omnẽ mon-
tẽ excelsum: ⁊ sub oĩ ligno frõdoso: et
fornicata est ibi. Et dixi cum fecisset
hec oĩa/ad me reuertere: et nõ est re-
uersa. Et vidit p̃uaricatrix soror eius
iuda: qr pro eo q̃ mechata esset ad-
uersatrix israel/dimisissem eã: et de-
dissem ei libellũ repudij: ⁊ nõ timuit
D p̃uaricatrix iuda soror eius. Sed
abijt et fornicata est etiã ipsa: ⁊ faci-
litate fornicationis sue contamina-
uit terrã: et mechata est cũ lapide et
ligno. Et in oĩbus his nõ est reuersa
ad me p̃uaricatrix soror eius iuda in
toto corde suo: sed in mendacio/ait
dñs. Et dixit dñs ad me. Iustifica-
uit animã suã aduersatrix israel/cõ-
paratiõe p̃uaricatricis iuda. Va-
de ⁊ clama sermones istos cõtra aq-
B.2.a. lonem et dices. Reuertere aduersa-
trix israel ait dñs: et nõ auertã faciẽ
meã a vobis: qr sctũs ego sum dicit
E dñs: ⁊ nõ irascar in perpetuũ. Verũ-
tamen scito iniquitatẽ tuam: quia in
dñm deum tuũ p̃uaricata es. Et di-
spersisti vias tuas alienis sub omni
ligno frõdoso: ⁊ vocẽ meã non audi-
sti ait dñs. Cõuertimini filij reuertẽ-
tes dicit dñs: qr ego vir vester. Et as-
sumã vos vnum de ciuitate: et duos
de cognatione/⁊ introducam vos in
Sion: et dabo vobis pastores iuxta
cor meũ: et pascẽt vos sciẽtia et do-
ctrina. Cũq̃ multiplicati fueritis/et
creueritis in terra in diebus illis ait
dñs: non dicẽt vltra/arca testamenti
dñi. Neq̃ ascẽdet super cor/neq̃ re- F
cordabũtur illi⁹: nec visitabitur/nec
fiet vltra. In tpe illo vocabũt hieru-
salẽ solium dñi: et cõgregabuntur ad
eum oẽs gẽtes in nomine dñi in hie-
rusalem: et nõ ambulabunt post pra-
uitatẽ cordis sui pessimi. In diebus
illis ibit domus iuda ad domuz isrl':
et venient simul de terra aquilonis
ad terrã quã dedi patribus vestris.
Ego autẽ dixi. Quomodo ponã te in
filios/⁊ tribuã tibi terrã desiderabi-
lem/hereditatẽ preclarã exercituum
gẽtium? Et dixi. Patrẽ vocabis me/
et post me ingredi nõ cessabis. Sed
quomodo si cõtẽnat mulier amato-
rem suũ: sic cõtempsit me domus is- mat.2.c.
rael/dicit dñs. Vox ĩ vijs audita est .J.31.c.
ploratus et vlulat⁹ filiorũ israel: qm̃ G
iniquã fecerunt viam suã: obliti sunt
dñi dei sui. Cõuertimini filij reuertẽ-
tes: et sanabo auersiones vr̃as. Ec-
ce nos venimus ad te: tu enim es do
minus deus noster. Vere mendaces
erant colles: ⁊ multitudo montium.
Vere in dño deo nostro salus israel.
Cõfusio comedit laborẽ patrum no-
strorũ ab adolescẽtia nostra: greges
eorũ/⁊ armenta eor: filios eor/et fi-
lias eorũ. Dormiemus in cõfusione
nostra/et operiet nos ignominia no
stra: quoniã dño deo nostro peccaui-
mus nos/et patres nostri ab adole-
scẽtia nr̃a vsq̃ ad diẽ hãc: ⁊ nõ audi
uimus vocem domini dei nostri.

¶C.S. Promittitur venia si se laue-
rint: de destructione Jude per assy-
rios quia non penituit: dolet pphe-
ta: de interitu gentis sue. Capm.iiij.

Si reuerteris ad me israel ait A
dñs/ad me cõuertere. Si abs- 22.q.1.c.
tuleris offendicula tua a facie ⁊ iurabũt
mea: non cõmoueberis. Et iurabis. De iure-
Viuit dñs in veritate/et in iudicio iurã.c.et si
et in iustitia: ⁊ benedicẽt euz gentes christus.
ipsumq̃ laudabũt. Hec enĩ dicit do-
minus viro iuda: et habitatori hie-
rusalẽ. Nouate vobis nouale: et no- osee.10.b.
lite serere super spinas. Circumcidi-
mini dño: et auferte preputia cordiũ
vr̃or viri iuda/et hitatores hierl'm:
ne forte egrediat vt ignis idignatio
mea/⁊ succẽdat: ⁊ nõ sit q̃ extinguat.
Oĩa hec mala venient propter mali- B
tiam cogitationum vestrar. Annun-
ciate in iuda/et in hierusalẽ auditũ
facite: loqmini/et canite tuba in ter-
ra: clamate fortiter/et dicite. Cõgre-

gamini et ingrediamur ciuitates mu-
nitas/leuate signum in sion. Confor
tamini/ et nolite stare: quia malum
ego adduco ab aquilone: et cõtritio-
nem magnam. Ascẽdit leo de cubili
suo: et predo gentiũ se leuauit. Egres
sus est de loco suo: vt ponat terrã tu-
C am in solitudinem. Ciuitates tue va-
stabũtur: remanẽtes absq̃ habitato
re. Super hoc accingite vos ciliciis
plangite et vlulate: quia non est auersa
ira furoris dñi a vobis. Et erit in die
illa dicit dñs. Peribit cor regis / et
cor principũ: et obstupescẽt sacerdo-
tes et prophete cõsternabunt. Et dixi.
Heu heu heu dñe deus. Ergo ne dece
pisti populum istũ/ et hierl'm dicens.
Pax erit vobis: et ecce peruenit gla
dius vsq̃ ad aiam? In tpe illo dice-
tur populo huic/et hierusalẽ. Uẽtus
vrens in viis q̃ sunt i deserto vie filie
populi mei: nõ ad ventilandum: sed
ad purgandum. Spiritus plenus ex
D his veniet mihi. Et nunc ego: sed lo-
quar iudicia mea cum eis. Ecce quasi
nubes ascẽdet: et quasi tẽpestas cur
rus ei9. Uelociores aquilis equi illi-
us. Ue nobis: qm̃ vastati sumus. La
ua a malitia cor tuum hierl'm: vt sal-
ua fias. Usq̃quo morabunt in te co-
gitatiões noxie? Uox em̃ annũciãn-
tis a dan: et notum faciẽtis idolũ de
Sap.1.a. mõte ephraim. Dicite gentibus. Ec-
ce auditũ est in hierl'm custodes ve-
E nire de terra lõginqua: et dare super
ciuitates iuda vocem suã. Quasi cu-
stodes agrorũ facti sunt super eã in
gyro: quia me ad iracundiã prouoca-
uit/dicit dñs. Uie tue et cogitatiões
tue fecerũt hec tibi. Ista malitia tua
quia amara: quia tetigit cor tuũ. Uẽtrem
meũ/ventrem meũ doleo: sensus cor
dis mei turbati sunt in me. Non ta-
cebo: qm̃ vocem buccine audiuit aia
mea clamorem prelii. Cõtritio super
contritionẽ vocata est: et vastata est
omnis terra. Repente vastata sunt
tabernacula mea: subito pelles mee.
F Usq̃quo videbo fugientes / audiam
vocẽ buccine? Quia stultus ppl's meus
me nõ cognouit. Filii insipiẽtes sũt
et vecordes. Sapientes sunt vt faci-
ant mala: bene aũt facere nescierũt.
Aspexi terrã/ et ecce vacua erat et ni-
hil: et celos/et nõ erat lux in eis. Ui-
di montes/et ecce mouebãtur: et oẽs
colles cõturbati sunt. Intuitus sum
et nõ erat homo: et omne volatile ce-

li recessit. Aspexi et ecce carmel9 de-
sertus: et omnes vrbes eius destructe
sunt a facie dñi: et a facie ire furoris
eius. Hec em̃ dicit dñs. Deserta erit
oĩs terra: sed tñ cõsummationẽ nõ fa-
ciã. Lugebit terra et merebũt celi de
sup eo q locutus sum. Cogitaui et nõ
penituit me: nec auersus sum ab eo.
A voce equitis et mittẽtis sagittã fu-
git ois ciuitas. Ingressi sunt ardua B
et ascẽderunt rupes. Uniuerse vrbes
derelicte sunt: et non habitat in eis
homo. Tu autẽ vastata quid facies?
Cum vestieris te coccino cum ornata
fueris monili aureo: et pinxeris sti-
bio oculos tuos: frustra componeris.
Contempserũt te amatores tui: aiam
tuã querẽt. Uocẽ ei quasi parturien-
tis audiui: angustias vt puerpere.
Uox filie sion inter morientes: expan
dẽtesq̃ manus suas. Ue mihi: quia de-
fecit aia mea propter interfectos.

¶ C.S. Dñs q̃rit fidẽ in pplo: prophe-
ta ad obstinatos vadit: pdicat vasta
tionẽ iude propter pctã non tm̃ plebis
sed principum: cathalogus pctõrũ hie
rusalem scribitur propter que tradetur
inimicis: increpat pplm q deum nõ
timet. et q migrau9 est et preterit ser-
mones eius pessime. Capitulum.v.

Circuite vias hierusalẽ et aspici- A
te et cõsiderate et querite in pla
teis ei9 an inueniatis virum facien-
tem iudiciũ et querẽtẽ fidẽ: et propiti9
ero ei. Q.d si etiã viuit dñs dixerit: et
hoc falso iurabunt. Dñe oculi tui re-
spiciũt fidẽ. Percussisti eos et nõ do-
luerunt: attriuisti eos: et renuerunt
accipere disciplinã: indurauerũt fa-
cies suas supra petrã: et noluerunt re
uerti. Ego autẽ dixi. Forsitan paupe
res sunt et stulti: ignorãtes viã dñi et
iudicium dei sui. Ibo igit ad optima-
tes et loquar eis: ipsi em̃ cognouerũt
viã dñi et iudiciũ dei sui. Et ecce ma- B
gis hi simul confregerũt iugũ: rupe-
rũt vincula. Idcirco percussit eos leo
de sylua: lupus ad vesperã vastauit
eos: pardus vigilãs super ciuitates
eorũ. Ois q egressus fuerit ex eis ca-
pietur: quia multiplicate sunt preuaricatio
nes eorum: cõfortate sũt auersiões eorũ.
Sup quo propiti9 tibi esse potero? Filii
tui dereliquerunt me: et iurãt in his q nõ
sũt dii. Saturaui eos et mechati sunt I.co.x.f.
et in domo meretricis luxuriabant. 9.c.
Equi amatores in feminas: et emissa- C
rii facti sunt: vnusquisq̃ ad vxorẽ pxi- Ez.xxii.c.

mi sui hinniebat. Nũquid super his
non visitabo dicit dñs: ⁊ in gẽte tali
non vlciscetur anima mea? Ascẽdi-
te muros eius ⁊ dissipate: cõsumma-
tionẽ autẽ nolite facere. Auferte ꝓ-
pagines eiꝰ: qꝛ non sunt dñi. Preua-
ricatiõe enim preuaricata est in me
domꝰ isrl' et domꝰ iuda: ait dñs. Ne-
gauerũt dñm: et dixerũt. Non est ip-
D se: neq; veniet sup nos malũ: gladiũ
et famẽ non videbimus. Prophete
fuerũt in ventũ locuti: et responsum
nõ fuit i eis. Hec ergo euenient illis.
Hec dicit dñs deꝰ exercituum. Qꝛ lo-
cuti estis verbũ istud: ecce ego do ver
ba mea in ore tuo in ignẽ: et populũ
istũ in ligna et vorabit eos. Ecce ego
adducã super vos gẽtem de longin-
quo domus israel ait dñs: gẽtem ro-
bustam gẽtem antiquã gẽtem cuius
ignorabis linguam: nec intelliges
quid loquatur. Pharetra eius quasi
sepulchrum patens: vniuersi fortes.
Et comedet segetes tuas et panẽ tu-
um: deuorabit filios tuos ⁊ filias tu-
as: comedet gregem tuũ et armenta
tua et comedet vineam tuã et ficum
tuã: et conteret vrbes munitas tuas
in quibꝰ tu habes fiduciam gladio.
E Veruntamen in diebus illis ait dñs:
J.16.b. nõ faciam vos in cõsummationem.
Qđ si dixeritis. Quare fecit nobis
dñs deus noster hec oĩa? dices ad
eos. Sicut dereliquistis me ⁊ seruistis
deo alieno in terra vestra sic serui-
tis diis alienis in terra non vestra.
Annũciate hec domui iacob ⁊ audi-
tũ facite i iuda dicẽtes. Audi popu-
le stulte qui nõ habes cor: qui haben-
tes oculos nõ videtis: et aures ⁊ nõ
auditis. Me ergo non timebitis ait
dñs et a facie mea nõ dolebitis? qui
posui arenã terminũ mari: preceptũ
sempiternũ qđ nõ preteribit: et cõmo-
F uebunt et nõ poterũt: et intumescẽt
fluctus eiꝰ ⁊ nõ trãsibunt illud. Po-
pulo autẽ huic factũ est cor incredu-
lũ et exasperãs. Recesserũt et abierũt
et non dixerunt in corde suo. Metua-
mus dñm deũ nostrũ qui dat nobis
pluuiã temporaneã et serotinã in tẽ-
pore suo: plenitudinẽ annue messis
custodiẽtem nobis. Iniquitates no-
stre declinauerũt hec et peccata no-
stra prohibuerũt bonum a nobis: qꝛ
inuẽti sunt in populo meo impii in-
sidiãtes quasi aucupes: laqueos po-
nẽtes et pedicas ad capiẽdos viros.

Sicut decipula plena auibus sic do- B
mus eorũ plene dolo. Ideo magnifi-
cati sunt ⁊ ditati: incrassati sunt ⁊ im-
pinguati et preterierunt sermones
meos pessime. Causam vidue nõ iu- Esa.1.f.
dicauerunt causam pupilli non dire- Zach.7.c.
xerunt: et iudiciũ pauperũ nõ iudica-
uerũt. Nunquid sup his nõ visitabo
dicit dñs: aut super gentem huiusce-
modi non vlciscet anima mea? Stu-
por et mirabilia facta sunt in terra
prophete prophetabant mẽdacium:
et sacerdotes applaudebant mani-
bus suis et populꝰ meꝰ dilexit talia:
quid igitur fiet in nouissimo eius?
¶ C.S. Describitur aduentus nabu-
chodonosor: ⁊ translatio populi pro-
pter auariciam sacerdotum: ⁊ quia po-
pulus non audit vocem tube nõ pur-
gatur in cõflatorio verborũ. Cap.vi.
Confortamini filii beniamin in A
medio hierusalem et in thecua
clangite buccina et super bethaca-
rem leuate vexillum: quia malũ vi-
sum est ab aquilone et contritio ma-
gna. Speciose et delicate assimilaui
filiam sion: ad eã venient pastores et
greges eorum. Fixerũt in ea tẽtoria
in circuitu: pascent vnusquisq; eos qui
sub manu sua sunt. Sctificate super
eã bellũ: cõsurgite et ascendamus in
meridie. Ue nobis quia declinauit B
dies quia lõgiores facte sunt vmbre
vesperi. Surgite ⁊ ascẽdamus in no-
cte et dissipemus domos eiꝰ. Qꝛ hec
dicit dñs exercituũ. Cedite lignũ eiꝰ
et fundite circa hierusalẽ aggerem.
Hec est ciuitas visitationis: oĩs ca-
lũnia in medio eius. Sicut frigidã
facit cisterna aquam suam: sic frigi-
dam fecit malitiam suã. Iniquitas
et vastitas audiet in ea: corã me sem
per infirmitas ⁊ plaga. Erudire hie-
rusalẽ ne forte recedat aĩa mea a te
ne forte ponã te desertam terram in
habitabilẽ. Hec dicit dñs exercituũ.
Usq; ad racemum colligent: quasi
in vinea reliquias Israel. Conuer- C
te manum tuam: quasi vindemiator
ad cartallum. Cui loquar et quẽ cõte
stabor vt audiat? Ecce incircũcise au-
res eorũ ⁊ audire nõ possũt. Ecce ver
bũ dñi factũ est eis in opprobrium: ⁊
nõ suscipiẽt illud. Idcirco furore dñi Esa.1.d.
plenꝰ sũ: et laboraui sustinẽs. Effun- J.15.b.
de super paruulum foris: ⁊ sup cõci-
lium iuuenum simul. Vir enim cum
muliere capietur: senex cũ pleno die

rum. Et trāsibunt domus eoꝝ ad al-
teros / agri ⁊ vxores pariter: q꜡ extē-
dam manū meā super habitātes ter-
esa.56.d. ram dicit dñs. A minore quippe vsq;
ad maiorē omnes auaritie student:
D et a propheta vsq; ad sacerdotē cun-
cti faciunt dolum. Et curabant con-
tritionē filie populi mei cū ignomi-
nia dicentes. Pax / pax: et non erat
pax. Cōfusi sunt: q꜡ abominationem
fecerūt. Quin potius cōfusione non
sunt cōfusi: et erubescere nescierunt.
Quāobrem cadent inter ruentes: in
tēpore visitatiōis sue corruent / dicit
dñs. Hec dicit dñs. State super vias
et videte et interrogate de semitis an
tiquis que sit via bona et ambulate
in ea: et inuenietis refrigeriū aīab⁹
mat.11.d. vestris. Et dixerunt. Non ambulabi
mus. Et constitui sup vos speculato
res ⁊ dixi. Audite vocem tube. Et di-
E xerūt. Non audiemus. Ideo audite
gentes ⁊ cognosce cōgregatio quan
ta ego faciam eis. Audi terra. Ecce
ego adducā mala sup populū istum
fructum cogitationū eius: q꜡ verba
mea nō audierūt et legem meā pro-
iecerunt. Ut quid mihi thus de saba
affertis: ⁊ calamū suaue olentem de
Esa.1.d. terra longinqua? Holocaustomata
vestra nō sunt accepta: ⁊ victime ve
stre nō placuerunt mihi. Propterea
hec dicit dñs. Ecce ego dabo in pplꝫ
istum ruinas: et ruent in eis patres
et filii simul: vicinus ⁊ proximus peri-
F bunt. Hec dicit dñs. Ecce popul⁹ ve-
nit de terra aquilonis / et gens ma-
gna cōsurget a finib⁹ terre. Sagittā
et scutū arripiet: crudelis est et non
miserebitur. Uox ei⁹ quasi mare so-
nabit: et sup equos ascendent prepa
rati quasi vir ad prelium aduersum
te filia sion. Audiuim⁹ famam eius
dissolute sunt man⁹ nostre. Tribula-
tio apprehendit nos / dolores vt par-
turientem. Nolite exire ad agros / et
in vineā ne ābuletis: qm̄ gladius ini
mici pauor in circuitu. Filia populi
mei accingere cilicio: ⁊ ꝯspergere ci-
G nere. Luctū vnigeniti fac tibi plan-
ctum amarū: q꜡ repēte veniet vasta-
tor super vos. Probatorē dedi te in
pplo meo robustū: et scies et proba-
bis vias eorū. Oēs isti principes de-
clinātes ambulātes fraudulēter: es
et ferrum vniuersi corrupti sunt. De-
fecit sufflatoriū in igne: cōsumptum
est plumbū: frustra cōflauit conflā-
tor. Malitie em̄ eoꝝ nō sunt cōsum-
pte. Argentū reprobum vocate eos:
quia dominus proiecit illos.

¶ C.S. Nō ꝯfidendū in tēplo sed in
opib⁹ bonis: qre nō sit orādū ꝓ pplo
illo: de reprobatiōe sacrificioꝝ: de vi-
dicta pro excelsis topheth. Cap̄m. vii.

Uerbū quod factū est ad hiere- A
miā a dño dicens. Sta in por-
ta dom⁹ dñi: ⁊ predica ibi ver-
bum istud et dic. Audite verbum dñi
ois iuda qui ingredimini per portas
has vt adoretis dñm. Hec dicit dñs
exercituū deus israel. Bonas facite J.26.d.
vias vestras et studia vestra: et ha-
bitabo vobiscum in loco isto. Nolite
cōfidere in verbis mendacii / dicen-
tes. Tēplū dñi / tēplum dñi / templum
dñi est. Quoniā si bn̄ direxeritis vias 23.q.5.
vestras et studia vestra / si feceritis c.Regū.
iudiciū inter virū et proximū eius:
aduene et pupillo et vidue nō feceri
tis calumniā: nec sanguinē innocen B
tē effuderitis in loco hoc: et post de-
os alienos nō ambulaueritis in ma-
lū vobismetipsis: habitabo vobiscū
in loco isto: ī terra quam dedi patri-
bus vestris a seculo ⁊ vsq; in seculū.
Ecce vos ꝯfiditis vobis in sermoni-
bus mendacii qui nō proderunt vo-
bis: furari / occidere / adulterari iu-
rare mēdaciter / libare baalim / et ire
post deos alienos quos ignoratis.
Et venistis et stetistis corā me in do
mo hac in qua inuocatū est nomen
meū: et dixistis. Liberati sum⁹ eo q
fecerimus oēs abominatiōes istas.
Nunquid ergo spelunca latronū fa- mat.21.b.
cta est domus ista in qua inuocatum mar.11.c.
est nomen meum in oculis vestris? Lu.19.g.
Ego ego sum: ego vidi dicit dñs. Ite C
ad locū meū in silo vbi habitauit no-
mē meum a principio: et videte q̄ fe-
cerim ei ꝓpter maliciā ppli mei isrl.
Et nunc q꜡ fecistis oīa opera hec / di- ꝓuer.1.c.
cit dñs: et locutus sum ad vos mane esa.65.b.
cōsurgens et loquēs et nō audistis:
et vocaui vos et non respōdistis: fa-
ciam domui huic in qua inuocatum
est nomen meū: et in qua vos habe-
tis fiduciam et loco quem dedi vobis 1.re.4.b.
et patribus vestris sicut feci silo: et
proiiciā vos a facie mea sicut proie-
ci oēs fratres vestros vniuersum se- J.14.b.
men ephraim. Tu ergo noli orare ꝓ D
pplo hoc: nec assumas ꝓ eis laudem
et orationem / et nō obsistas mihi: q꜡
nō exaudiam te. Nōne vides qd̄ isti

faciũt in ciuitatib⁹ Juda/⁊ in plateis
J.44.c. Hierusalẽ? Filij colligunt ligna ⁊ pa
tres succendunt ignẽ/⁊ mulieres cõ-
spergunt adipem/vt faciant placen-
tas regine celi et libent dijs alienis:
et me ad iracundiã ꝓuocẽt. Nunqd
me ad iracundiã ꝓuocant dicit dñs?
nonne semetipsos in confusionẽ vul-
tus sui? Ideo hec dicit dñs deus. Ec-
ce furor meus ⁊ indignatio mea con
flatur sup locũ istũ/sup viros ⁊ sup
iumẽta ⁊ super lignũ regionis/⁊ su-
per fruges terre: ⁊ succendetur et nõ
extinguet̃. Hec dicit dñs exercituum
deus Israel. Holocaustomata vestra
addite victimis vestris et comedite
E carnes: qr non sum locutus cũ patri-
bus vestris: et non precepi eis in die
qua eduxi eos de terra egypti: de ver
bo holocaustomatum ⁊ victimarum:
sed hoc verbũ precepi eis dicẽs. Au-
dite vocem meam ⁊ ero vobis deus ⁊
vos eritis mihi populus: ⁊ ambulate
in omni via quã mãdaui vobis/vt be-
ne sit vobis. Et non audierũt nec in-
clinauerunt aurẽ suam: sed abierunt
in volũtatib⁹ suis ⁊ in prauitate cor-
dis sui mali: factiq; sunt retrorsum ⁊
non in ante/a die qua egressi sunt pa
tres eorum de terra Egypti vsq; ad
F diem hanc. Et misi ad vos omnes ser
uos meos ꝓphetas per diem cõsur-
gens diluculo ⁊ mittens: ⁊ nõ audie-
runt me/nec inclinauerunt aurẽ suã:
sed indurauerũt ceruicẽ suam/⁊ pe-
ius operati sunt ꝗ̃ patres eorũ. Et lo
queris ad eos oĩa verba hec/et non
audiẽt te: ⁊ vocabis eos ⁊ nõ respon
debunt tibi. Et dices ad eos. Hec est
gens que non audiuit vocem dñi dei
sui: nec recepit disciplinam. Perijt fi
des: et ablata est de ore eorũ. Tonde
capillũ tuum: ⁊ proijce ⁊ sume in di-
S.eodem. rectum planctũ: qr proiecit dñs ⁊ re-
liquit generationẽ furoris sui: qr fe-
cerũt filij Juda malũ in oculis meis
G dicit dñs. Posuerũt offendicula sua
in domo in qua inuocatum est nomẽ
meũ vt pollueren̄t eã: ⁊ edificauerũt
excelsa tophet q̃ est in valle filij En-
non: vt incẽderẽt filios suos et filias
suas igni: q̃ non precepi nec cogitaui
in corde meo. Ideo ecce dies venient
dicit dñs ⁊ non dicet̃ ampli⁹ tophet:
⁊ vallis filij Ennon: sed vallis inter-
fectionis: et sepelient in tophet eo q
non sit loc⁹. Et erit morticinũ populi
huius in cibũ volucrib⁹ celi et bestijs
terre: ⁊ nõ erit q̃ abigat. Et quiescere Ex.16.d
faciã de vrbib⁹ Juda ⁊ de plateis hie-
rusalẽ: vocẽ gaudij ⁊ vocẽ leticie/vo-
cem sponsi ⁊ vocẽ sponse. In desola-
tione enim erit terra.

¶C.S. Comminatio his qui residui
erant de captiuitate: increpatio ppli
non penitẽtis: reprehensio scribarũ:
vox penitentiũ: aduẽtus hostium: et
vlulatus ciuitatis. Cap. viij.

In illo tempore ait dñs. Eijcient A
ossa regis Juda/⁊ ossa principũ
eius/⁊ ossa sacerdotum/et ossa pro-
phetarum: ⁊ ossa eorum qui habita-
uerũt hierusalẽ de sepulchris suis: et
expandent ea ad solem et lunam: et
omnẽ miliciã celi que dilexerunt ⁊ q-
bus seruierunt ⁊ post que ambulaue-
runt ⁊ que quesierũt ⁊ adorauerunt.
Non colligẽtur ⁊ non sepelientur: in
sterquiliniũ super faciẽ terre erunt.
Et eligent magis mortem ꝗ̃ vitam:
omnes qui residui fuerint de cogna-
tione hac pessima vniuersis loc; que
derelicta sunt: ad que eieci eos dicit
dñs exercituũ. Et dices ad eos. Hec B
dicit dñs. Nunquid qui cadit non re-
surget: ⁊ qui auersus est non reuerte
tur? Quare ergo auersus est popu-
lus iste in hierusalẽ auersione contẽ-
tiosa? Apprehenderunt mendacium
et noluerũt reuerti. Attendi ⁊ auscul
taui: nemo qđ bonum est loquit̃: nul-
lus est qui agat penitentiã super pec
cato suo/dicẽs. Quid feci? Omnes cõ
uersi sunt ad cursum suũ: quasi equ⁹ C
impetu vadens ad prelium. Miluus
in celo cognouit tẽp⁹ suum: turtur et
hirundo ⁊ ciconia custodierũt tẽpus
aduentus sui: popul⁹ autẽ meus non
cognouit iudiciũ dñi. Quomodo dici
tis/Sapientes nos sumus: ⁊ lex dñi
nobiscũ est. Uere mendacium opera
tus est stilus mendax scribarũ. Con-
fusi sunt sapientes/perterriti ⁊ capti
sunt. Uerbum enĩ dñi proiecerunt: et D
sapientia nulla est in eis. Propter S.6.c.
ea dabo mulieres eoꝝ exteris: agros
eorũ heredib⁹. Quia a minimo vsq;
ad maximũ oẽs auariciam sequunt̃: Esa.56.d
a propheta vsq; ad sacerdotem cun-
cti faciunt mendacium. Et sanabant
cõtritiones filie populi mei ad igno-
miniam dicentes. Pax/pax: cum nõ
esset pax. Confusi sunt: qr abomina- E
tionem fecerunt. Quinimmo confu-
sione non sunt confusi: et erubescere
nescierũt. Idcirco cadent inter cor-

ruentes in tēpore visitationis sue cor
ruent dicit dñs. Congregās cōgrega-
bo eos ait dñs. Non est vua in viti-
bus: et non sunt ficus in ficulnea: fo-
lium defluxit et dedi eis que preter-
gressa sunt. Quare sedemus? Conue
nite et ingrediamur ciuitatem mu-
nitam ꝛ sileamus ibi: q2 dñs deus no
ster silere nos fecit: ꝛ potū dedit no-
bis aquam fellis: peccauimus eñ do
F mino. Expectauimus pacem et non
J.14.d. erat bonū: tempus medele ꝛ ecce for-
mido. A dan auditus est fremitus
equorū eius: a voce hinnituū pugna-
torum ei⁹ commota est oīs terra. Et
venerūt ꝛ deuorauerunt terrā: ꝛ ple-
nitudinem eius vrbem et habitato-
res eius. Quia ecce ego mittā vobis
serpentes regulos quib⁹ nō est incan
tatio: et mordebunt vos ait dñs. Do-
lor me⁹ super dolorē: in me cor meum
merens. Ecce vox clamoris filie po-
G puli mei de terra longinqua. Nunqd
dñs nō est in sion: aut rex ei⁹ non est
in ea? Quare ergo me ad iracūdiam
ꝯcitauerūt in sculptilib⁹ suis: ꝛ in va-
nitatib⁹ alienis? Transiit messis fini
ta est estas: ꝛ nos saluati nō sumus.
Super cōtritione filie populi mei cō-
tritus sum ꝛ contristat⁹: stupor obti-
nuit me. Nunquid resina non est in
galaad: aut medic⁹ non est ibi? Qua-
re igitur non est obducta cicatrix fi-
lie populi mei?

¶ C. S. Planctus et lachryme ꝓphe-
te ꝓ populo suo: exeundū est ad soli-
tudinē ꝓpter hominū malitiā: lamē-
tandū q2 a pastorib⁹ ad plebē deser-
tio insecutas ꝛ vindicta: non glorian
dum nisi in dño: ꝙ circuncisio carnis
nihil valet. Cap. ix.

A Quis dabit capiti meo aquam
et oculis meis fontem lachry-
marum? et plorabo die ac nocte in-
terfectos filie populi mei. Quis da-
bit me in solitudine diuersorum via-
torum: ꝛ derelinquā populū meū ꝛ rece-
dam ab eis? q2 oēs adulteri sunt: ꝛ
cetus preuaricatorum: et extenderūt
linguā suam quasi arcum mendacii ꝛ
B nō veritatis. Confortati sunt in terra
quia de malo ad malū egressi sunt: et
me non cognouerūt dicit dñs. Unus-
quisq3 se a proximo suo custodiat: et
in omni fratre suo nō habeat fiduciā:
quia oīs frater supplātans supplāta-
bit: et oīs amicus fraudulenter ince-
det: et vir fratrem suum deridebit: et
veritatem non loquentur. Docuerūt
enim linguā suam loqui mēdacium/
vt inique agerent laborauerunt. Ha-
bitatio tua in medio doli: in dolo re-
nuerunt scire me dicit dñs. Propter-
ea hec dicit dñs exercituū. Ecce ego
conflabo ꝛ probabo eos. Quid enim C
aliud faciā a facie filie ppli mei? Sa- J.5.c.
gitta vulnerans lingua eorū: dolum
locuta est. In ore suo pacē cum ami-
co suo loquit: et occulte ponit ei insi-
dias. Nunquid sup his non visitabo
dicit dñs: aut in gente huiuscemodi
non vlciscetur aīa mea? Super mon- 10
tes assumā fletū ac lamentū: ꝛ super
speciosa deserti planctū: qm̄ incensa
sunt eo ꝙ nō sit vir pertransiēs: et nō
audierunt vocem possidentis. A vo-
lucre celi vsq3 ad pecora transmigra- D
uerūt ꝛ recesserūt. Et dabo hierusalē
in aceruos arene et cubilia draconū
et ciuitates Juda dabo in desolatio-
nem/eo ꝙ non sit habitator. Quis est
vir sapiens qui intelligat hoc: et ad
quem verbum oris dñi fiat vt annun-
ciet istud quare perierit terra: ꝛ exu-
sta sit quasi desertum/eo ꝙ nō sit qui
pertrāseat? Et dixit dñs. Quia dereli-
querūt legem meam quā dedi eis: et
non audierūt vocē meā: ꝛ non ambu-
lauerunt in ea: ꝛ abierunt post praui
tatem cordis sui: et post baalim: qđ E
didicerunt a patribus suis. Idcirco
hec dicit dñs exercituū deus Israel. J.23.c.
Ecce ego cibabo populū istum absin-
thio: ꝛ potū dabo eis aquam fellis: et
dispergā eos in gentib⁹ quas non no-
uerunt ipsi et patres eorū: et mittam
post eos gladiū donec consumantur.
Hec dicit dñs exercituū. Contempla-
mini et vocate lamentatrices vt ve-
niant: ꝛ ad eas que sapiētes sunt mit-
tite ꝛ properēt: festinent ꝛ assumant
super nos lamentum. Deducāt oculi
nostri lachrymas: ꝛ palpebre nostre
defluant aqs: q2 vox lamentationis
audita est de sion. Quomodo vasta- F
ti sumus ꝛ confusi vehemēter. Quia
dereliquim⁹ terrā: quoniam deiecta
sunt tabernacula nostra. Audite er-
go mulieres verbum dñi: ꝛ assumant
aures vestre sermonem oris eius: et
docete filias vestras lamentū: ꝛ vna-
queq3 proximā suam planctū: q2 ascē
dit mors per fenestras vestras/ in-
gressa est domos vestras: disperde-
re paruulos de foris: iuuenes de pla-
teis. Loquere. Hec dicit dñs. Et ca-

det morticinũ hominis quasi stercus
super faciem regionis: et quasi fenũ
post tergũ metentis/ et non est qui col-
B ligat. Hec dicit dñs. Non glorietur sa-
1.Co.1.d. piens in sapientia sua: et non glorietur
2.Co.10.d fortis in fortitudine sua: et nõ glorie-
tur dives in divitijs suis: sed in hoc
glorietur qui gloriatur scire et nosse
me: quia ego sum dñs q̃ facio miseri-
cordiam et iudicium et iustitiam in
terra: hec enim placẽt mihi ait domi-
nus. Ecce dies venient dicit dñs: et vi-
sitabo super omnem qui circuncisum
habet preputium super Egyptum et
super Judam et super Edom et super
filios Ammon et super Moab: et sup
omnes q̃ attonsi sunt in comã/ habi-
tantes in deserto: qz omnes gẽtes ha
bẽt preputium: oĩs autẽ domus Israel
incircuncisi sunt corde.

¶ C. S. Monet populus ne timeat celi
constellationẽ: qz non est increpatio
idolatrie: plãctus Hierusalẽ sup plaga
sua: et q̃ nõ sit in homine via eius.

Capitulum. x.

A Audite verbum quod locutus est
dñs sup vos domus Israel. Hec
dicit dominus. Juxta vias gentium
nolite discere: et a signis celi nolite
metuere que timent gentes: qz leges
populorum vane sunt. Quia lignum de
saltu precidit opus manus artificis
in ascia. Argento et auro decoravit
illud: clavis et malleis cõpegit ut non
dissolvatur. In similitudinem palme
fabricate sunt et nõ loquentur: portata
tollentur/ quia incedere non valent.
Nolite ergo timere ea: quia nec male
possunt facere nec bene. Non est si-
Ps.15.b milis tui dñe: magnus es tu et magnũ
nomẽ tuum in fortitudine. Quis nõ
timebit te o rex gentiũ? Tuum est enim
decus. Inter cunctos sapientes gen-
tium: et in universis regnis eorum nul
B lus est similis tui. Pariter insipien-
tes et fatui probabũtur: doctrina va-
nitatis eorum lignũ est/ argẽtum invo-
lutum de tharsis affertur/ et aurũ de
ophir opus artificis et manus erarij
hyacinthus et purpura indumentum
eorũ. Opus artificum universa hec:
dñs autem deus verus est: ipse deus
vivens et rex sempiternus. Ab indi-
gnatione eius cõmovebitur terra: et
non sustinebunt gentes comminatio
nem eius. Sic ergo dicetis eis. Dij
qui celos et terrã non fecerũt: pereãt
de terra et de his que sub celo sunt.

Qui facit terram in fortitudine sua: J.15.b.
preparat orbem in sapientia sua/ et
prudentia sua extendit celos. Ad vo- C
cem suam dat multitudinẽ aquarum Ps.134.
in celo: et elevat nebulas ab extremi-
tatibus terre. Fulgura in pluviã fa-
cit: et educit ventũ de thesauris suis.
Stultus factus est oĩs homo a scien-
tia sua: confusus est artifex eius in scul-
ptili: quoniam falsum est q̃d cõflavit
et non est spiritus in eis. Vana sunt
et opus risu dignũ. In tẽpore visitatio-
nis sue peribunt: non est similis his
pars Jacob. Qui enim formavit oĩa
ipse est: et Israel virga hereditatis eius.
Dñs exercituũ nomen illi. Congrega
de terra cõfusionem tuam/ que habi-
tas in obsidione: qz hec dicit dñs. Ec-
ce ego longe proijciam habitatores
terre in hac vice: et tribulabo eos ita
ut nõ inveniant. Ve mihi super contri-
tione mea: pessima plaga mea. Ego
autẽ dixi. Plane hec infirmitas mea
est: et portabo illam. Tabernaculum D
meũ vastatũ est: oẽs funiculi mei di-
rupti sunt. Filij mei exierunt a me: et
non subsistunt. Non est qui extendat
ultra tentoriũ meũ/ et erigat pelles
meas: quia stulte egerũt pastores: et
dominum non quesierunt: propterea
non intellexerunt/ et omnis grex eo-
rum dispersus est. Vox auditionis
ecce venit: et commotio magna de ter
ra aquilonis ut ponat civitates Ju-
da in solitudinem/ et habitaculũ dra-
conum. Scio dñe quia non est homi-
nis via eius: nec viri est ut ambulet
et dirigat gressus suos. Corripe me Ps.6.a.
dñe: veruntamen in iudicio et non in
furore tuo ne forte ad nihilum redi-
gas me. Effunde indignationẽ tuam Ps.78.b.
super gentes que non cognoverunt
te: et super provincias que nomen
tuum non invocaverũt: quia comede-
runt Jacob et devoraverunt eum et cõ
sumpserunt illum/ et decus eius dis-
sipaverunt.

¶ C. S. De maledictione eius q̃ non au
dit verbũ dñi: de colligatione malorum:
de pena pacti initi: de nõ orando pro
eis quia impius non sanctificatur in sa
crificijs suis: de oliva pulchra: se cru-
cifigendũ predixit dñs. Cap. xi.

A Verbum quod factum est a dño
ad Hieremiam dicens. Audi-
te verba pacti huius: et lo-
quimini ad viros Juda: et ad habi-
tatores Hierusalem/ et dices ad eos.

Hec dicit dñs deus Israel. Maledi-
ctus vir qui non audierit verba pacti
hui⁹ qd̄ precepi patrib⁹ vestris in die
qua eduxi eos de terra Egypti de for
nace ferrea dicens. Audite vocē meā
et facite oīa que precepi vobis/ et eri
tis mihi in populum/ et ego ero vobis
in deū: vt suscitē iuramētum qd̄ iura-
ui patrib⁹ vestris daturū me eis ter-
rā fluentē lacte et melle sicut est dies
hec. Et respondi/ et dixi. Amen dñe.
Et dixit dñs ad me. Uociferare oīa
verba hec in ciuitatib⁹ Juda et foris
B Hierusalem dicēs. Audite vba pacti
huius et facite illa: quia contestans
contestat⁹ sum patres vestros in die
qua eduxi eos de terra Egypti vsq
ad diē hāc. Mane cōsurgēs cōtestat⁹
sum: et dixi. Audite vocē meam: et non
audierūt nec inclinauerūt aurē suā:
sed abierunt vnusquisq in prauitate
cordis sui mali. Et induxi super eos
oīa verba pacti huius qd̄ precepi vt
facerent et non fecerunt. Et dixit dñs
ad me. Inuēta est coniuratio in viris
Juda/ et in habitatoribus Hierusalē.
Reuersi sunt ad iniquitates patrū suo
rum priores/ q̄ noluerūt audire vba
mea. Et hi ergo abierunt post deos
alienos/ vt seruirēt eis. Irritum fece-
runt domus Israel et dom⁹ Juda pa-
ctū meū qd̄ pepigi cū patribus eorū.
C Quāobrē hec dicit dñs. Ecce ego in-
ducā super eos mala de quibus exire
nō poterūt: et clamabūt ad me/ et non
exaudiā eos et ibūt ciuitates Juda et
habitatores hierl'm/ et clamabunt ad
deos qb⁹ libāt et non saluabūt eos in
B.2.f. tēpore afflictionis eoꝝ. Secundū nu
merum eñi ciuitatū tuarū erāt dii tui
Juda: et fm numerū viarū tuarū hie-
rusalē posuisti aras cōfusionis ad li-
bandū Baalim. Tu ergo noli orare ꝑ
populo hoc: et ne assumas ꝑ eis lau-
dē et orationē: quia nō exaudiā in tēpo-
re clamoris eorū ad me in tēpore af-
de ꝯse.di. flictionis eorū. Quid est qd̄ dilectus
2.c.q̄ sce- meus in domo mea facit scelera mul
lerate. ta? Numquid carnes sancte auferēt
a te malitias tuas in quibus gloriata
es? Oliuā vberē/ pulchrā/ fructiferā/
speciosam vocauit dñs nomen tuum.
Ad vocē loquele grādis exarsit ignis
in ea: et cōbusta sunt frutecta eius. Et
dñs exercituum qui plantauit te locu
tus est super te malū: ꝓ malis dom⁹
Israel et dom⁹ Juda q̄ fecerūt sibi ad
D irritandum me libantes Baalim. Tu

autē dñe demonstrasti mihi et cogno
ui: tu ostendisti mihi studia eorum et
ego quasi agn⁹ māsuetus q̄ portatur
ad victimā. Et nō cognoui: quia cogita-
uerāt sup me consilia dicētes. Mitta
mus lignū in panē eius et eradamus
eum de terra viuētiū: et nomē ei⁹ non
memoretur ampli⁹. Tu autem dñe sa
baoth q̄ iudicas iuste et ꝓbas renes et
corda videā vltionē tuā ex eis: tibi eñi
reuelaui causaz meā. Propterea hec
dicit dñs ad viros anathot q̄ querunt
animam tuam et dicunt. Non ꝓphe-
tabis in nomine domini/ et nō morie-
ris in manib⁹ nostris. Propterea hec
dicit dñs exercituū. Ecce ego visitabo
super eos: iuuenes morient i gladio:
filii eorum et filie eorū morient in fa-
me/ et reliq̄e nō erūt ex eis. Inducam
eñi malum super viros anathot: an-
num visitationis eorum.

¶ C.S. Disputat cū dño ꝯtra murmu
ratores: de flore maloꝝ q̄ signant: col
ligatio captiuitatis hierl'm: reproba-
tio synagoge: pastoꝝ ꝯdēnatio: de cō
uersis ad dñz et volētib⁹ reuerti. Ca. xii.

Iustus quidem tu es dñe si dispu- A
tem tecū: verūtamē iusta loquar Job.21.c.
ad te. Quare via impioꝝ ꝓsperat: be- Abac.1.a
ne est omnib⁹ qui preuaricant/ et ini-
que agunt? Plantasti eos et radicem
miserunt: ꝓficiunt et faciunt fructū:
prope es tu ori eoꝝ et longe a renibus
eoꝝ: et tu dñe nosti me/ vidisti me et ꝓ-
basti cor meū tecū. Congrega eos q̄si
gregē ad victimam/ et sanctifica eos
in die occisionis. Usquequo lugebit ter
ra: et herba oīs regionis siccabit pro-
pter malitiam habitātium in ea? Con
sumptum est animal et volucre quia di B
xerunt. Non videbit nouissima no-
stra. Si cū peditib⁹ currēs laborasti:
quomodo cōtendere poteris cū eq̄s?
Cum autē in terra pacis securus fue-
ris: qd̄ facies in superbia iordanis?
Nam et fratres tui et domus patris
tui: etiam ipsi pugnauerūt aduersum
te: et clamauerunt post te plena voce.
Ne credas eis: cū locuti fuerint tibi
bona. Reliqui domum meam/ dimisi C
hereditatē meam. Dedi dilectā ani-
mam meā in manus inimicoꝝ ei⁹: fa
cta est mihi hereditas mea q̄si leo in
sylua. Dedit cōtra me vocē: ideo odi-
ui eā. Numquid auis discolor heredi-
tas mea mihi? numq̄d auis tincta per
totū? Uenite cōgregamini oēs be-
stie terre: ꝓperate ad deuorandum.

Pastores multi demoliti sunt vineā
meam/ cōculcauerūt partem meā.
Dederunt portionē meam desidera
bilē in desertū solitudinis posuerūt
eam in dissipatione: luxitq; sup me.
Desolatione desolata est ois terra:
qr nullus est qui recogitet corde. Su-
per oēs vias deserti venerūt oēs va
statores terre quia gladius dñi deuo-
rauit ab extremo terre vsq; ad extre
mū eius. Non est pax vniuerse car-
ni. Seminauerūt triticum et spinas
messuerūt: hereditatē acceperunt et
nō eis proderit. Cōfundemini a fru
ctibus vestris: ꝓpter irā furoris dñi.
D Hec dicit dñs aduersū oēs vicinos
meos pessimos: q̄ tangūt heredita-
tem quā distribui populo meo isrl.
Ecce ego euellam eos de terra sua: et
domū iuda euellā de medio eoꝝ. Et
cū euulsero eos conuertar et misere-
bor eorū: et reducā eos virū ad here-
ditatē suā et virū in terrā suā. Et erit
si eruditi didicerint vias populi mei
vt iurent in noīe meo. Viuit dñs si-
cut docuerūt populum meū iurare
in baal: edificabuntur in medio po-
puli mei. Q. si nō audierint: euellā
gentem illam euulsione et perditio-
ne ait dominus.

C. S. De significatione lūboꝝ pu-
trida: de lagūcula: et de ebrietate ma
lorum: de montibus tenebrosis: de
translatione iude propter iniqtates
plurimas et impenitētia ppli. C. xiij.

A Hec dicit dñs ad me. Uade et pos
side tibi lumbare lineum et po-
nes illud super lumbos tuos: et in
aquā non inferes illud. Et possedi
lumbare iuxta verbum dñi: et posui
circa lumbos meos. Et factus est ser-
mo dñi ad me secūdo dicēs. Tolle lū
bare qd possedisti qd est circa lum-
bos tuos et surgēs vade ad euphra-
ten: et abscōde ibi illud in foramine
petre. Et abij et abscōdi illud in Eu-
phrate: sicut pceperat mihi dñs. Et
factum est post dies plurimos dixit
dominus ad me. Surge et vade ad eu
phraten et tolle inde lūbare qd pce-
pi tibi vt absconderes illud ibi. Et
abij ad euphratē et fodi: et tuli lūba-
B re de loco vbi abscōderā illud. Et ec-
ce cōputruerat lumbare: ita vt nulli
vsui aptū esset. Et factum est verbū
dñi ad me dicens. Hec dicit dominus.
Sic cōputrescere faciā superbiā iu-
da et superbiam Hierusalem multā

populum istū pessimum qui nolunt
audire verba mea et ambulāt in pra
uitate cordis sui: abieruntq; post deos
alienos vt seruirēt eis et adorarent
eos. Et erūt sicut lumbare istud: qd
nulli vsui aptū est. Sicut enim adhe-
ret lumbare ad lumbos viri sic ag-
glutinaui mihi omnē domū israel et
oēm domū iuda dicit dñs: vt essent
mihi in populū et in nomen et in lau
dem et in gloriā: et non audierūt. Di-
ces ergo ad eos sermonē istū. Hec
dicit dñs deus israel. Omnis lagun-
cula implebit vino. Et dicent ad te.
Nunquid ignoramus qr omis lagun
cula īplebit vino? Et dices ad eos.
Hec dicit dñs. Ecce ego implebo om
nes habitatores terre huius: et reges
qui sedent de stirpe dauid sup thro-
num eius et sacerdotes et prophetas et
omnes habitatores hierusalē ebrie-
tate: et dispergā eos virum a fratre
suo: et patres et filios pariter ait do-
minus. Nō parcam et non concedā: C
neq; miserebor vt nō disperdā eos.
Audite et auribus percipite: nolite ele
uari qr dñs locutus est. Date domi-
no deo vestro gloriā anteq̄ contene
brescat: et anteq̄ offendāt pedes vestri
ad mōtes caliginosos. Expectabitis
lucē: et ponet eā in vmbram mortis et
in caliginē. Quod si hoc nō audieri-
tis in abscōdito: plorabit aīa mea a thre.1.a.
facie supbie. Plorās plorabit et de- .j.31.c.
ducet oculus meus lachrymas quia
captus est grex dñi. Dic regi et dñatri
ci. Humiliamini sedete in terra: qm
descendet de capite vrō corona glo-
rie vre. Ciuitates austri clause sunt
et nō est q aperiat. Trāslata est om-
nis iuda trāsmigratione pfecta. Le-
uate oculos vestros: et videte qui ve
nitis ab aqlone. Ubi est grex q da-
tus est tibi: pecus inclytū tuū? Quid D
dices cū visitauerit te? Tu enim docui
sti eos aduersum te: et erudisti in ca
put tuū. Nunqd nō dolores appre- .j.30.c.
hendēt te quasi mulierē parturien-
tē. Q. si dixeris in corde tuo. Qua-
re venerūt mihi hec? Propter multi
tudinem iniqtatis tue reuelata sunt
verecūdiora tua: pollute sunt plan-
te tue. Si mutare pōt ethiops pellē
suā aut pardus varietates suas: et
vos poteritis benefacere cū didi-
ceritis malum. Et disseminabo eos
quasi stipulā que vento rapitur in
deserto. Hec sors tua parsq; mensu-

re tue a me dicit dñs: quia oblita es
mei et confisa es in mendacio: vnde
et ego nudaui femora tua contra fa
ciem tuã ⁊ apparuit ignominia tua
adulteria tua ⁊ hinnitus tuus scelus
fornicationis tue. Super colles in
agro vidi abominationes tuas. Ue
tibi Hierusalem: non mundaberis
post me. Usquequo adhuc?
¶ C.S. De inopia pluuie vox peniten
tiũ: obstinatis non prosunt ieiunia
preces nec victime: de pseudo ꝓphe
tis: de lugendo propter contritionẽ
populi: interrogatur dominus de pro
tectione populi iude. Capitulũ. xiiii.
A Quod factũ est verbũ dñi ad
hieremiã de sermonibus sicci
tatis. Luxit iudea et porte
eius corruerunt et obscurate sunt in
terra ⁊ clamor hierusalem ascendit.
Maiores miserũt minores suos ad
aquã: venerunt ad hauriendũ. Non
inuenerũt aquã: reportauerũt vasa
sua vacua. Confusi sunt et afflicti et
operuerũt capita sua propter terre
vastitatẽ qr nõ venit pluuia i terrã.
Confusi sunt agricole operuerũt ca
pita sua: nam ⁊ cerua in agro pepe
rit ⁊ reliquit qr non erat herba. Et
onagri steterũt in rupibus traxerunt
ventũ quasi dracones defecerũt ocu
li eorũ quia non erat herba. Si iniq
tates nostre respõderint nobis: dñe
B fac propter nomen tuum/qm multe
sunt auersiones nostre. Tibi pecca
uimus expectatio israel: saluator eius
in tpe tribulatiõis. Quare quasi co
lonus futurus es in terra: ⁊ quasi via
tor declinans ad manendũ? Quare
futurus es velut vir vagus et fortis
qui non potest saluare? Tu autẽ in
nobis es dñe ⁊ nomẽ tuum inuoca
tũ est sup nos ne derelinquas nos.
Hec dicit dñs pplo huic qui dilexit
mouẽ pedes suos ⁊ nõ quieuit et dño
non placuit. Nũc recordabit iniqui
tatũ eorum ⁊ visitabit peccata eorũ.
S.7.c. Et dixit dñs ad me. Noli orare ꝓ po
S.1.b. pulo isto in bonũ. Cum ieiunauerint
.S.23.d. nõ exaudiã preces eorũ: ⁊ si obtule
et.27.c. rint holocaustomata ⁊ victimas nõ
⁊.29.b. suscipiã ea: quoniã gladio ⁊ fame et
peste ego ꝯsumã eos. Et dixi. A.a.a.
dñe deus. Prophete dicũt eis. Non
videbitis gladiũ ⁊ fames nõ erit in
vobis sed pacẽ verã dabit vobis in
loco isto. Et dixit dñs ad me. Falso
prophete vaticinant in nomie meo.
Non misi eos ⁊ nõ precepi eis: neq C
locutus sum ad eos. Uisionẽ menda
cem ⁊ diuinationem fraudulentaz:
⁊ seductionẽ cordis sui prophetant
vobis. Idcirco hec dicit dñs de pro
phetis qui ꝓphetãt in nomine meo
quos ego no misi dicẽtes. Gladius ⁊
fames non erit in terra hac. In gla
dio ⁊ fame consument ꝓphete illi: ⁊
populi quibus prophetauerint erunt
proiecti in viis hierusalẽ pre fame ⁊
gladio: ⁊ nõ erit qui sepeliat eos ipsi
⁊ vxores eorũ filii ⁊ filie eorũ ⁊ effun
dam sup eos malũ suũ. Et dices ad Thre.1.f.
eos verbũ istud. Deducãt oculi mei
lachrymã per noctẽ ⁊ diem ⁊ non ta
ceãt: quoniã contritione magna cõ
trita est virgo filia populi mei plaga
pessima vehemẽter. Si egressus fue
ro ad agros: ecce occisi gladio. Et si D
introiero in ciuitatẽ: ecce attenuati
fame. Propheta quoq et sacerdos
abierũt in terraz quam ignorabant.
Nunqd proiiciẽs abiecisti iudã: aut
siõ abominata est anima tua? Quare
ergo pcussisti nos: ita vt nulla sit sa
nitas? Expectauimus pacem ⁊ nõ est S.8.c.
bonum: ⁊ tempus curationis ⁊ ecce
turbatio. Cognouimus dñe ipietates
nostras: iniquitates patrũ nostrorũ
quia peccauimus tibi? Ne des nos
in opprobriũ propter nomen tuum:
neq facias nobis contumeliã. Solii
glorie tue recordare: ne irritum faci
as fedus tuũ nobiscũ. Nunqd sunt
in sculptilibus gentiũ qui pluant aut
celi possunt dare hymbres nisi tu vo
lueris? Nonne tu es dominus deus
noster quem expectauimus? Tu enim
fecisti omnia hec.
¶ C.S. Dicit dominus se non accepti
precibus prophetarũ scz moysi ⁊ sa
muelis: et emittit eos ad quatuor pla
gas scz mortis gladii fame ⁊ captiui
tatis: de passione dñi pdicatur: de vl
tione domini i iudeos: defertur vox
domini ad predicatorem. Capim. xv.
A ET dixit dominus ad me. Si ste
terint moyses ⁊ samuel coram
me non est aia mea ad populũ istũ.
Eiice illos a facie mea ⁊ egrediant.
Qd si dixerint ad te. Quo egredie
mur? dices ad eos. Hec dicit dñs.
Qui ad mortẽ ad mortẽ: ⁊ q ad gla Zac.11.b.
diũ ad gladiũ: ⁊ q ad famẽ ad famẽ
⁊ q ad captiuitatẽ ad captiuitatem.
Et visitabo super eos quatuor speci
es: dicit dñs. Gladiũ ad occisionẽ et

canes ad lacerādū ⁊ volatilia celi et
bestias terre ad devorandū et dissi-
pandum/ et dabo eos in fervorē vni
versis regnis terre propter Manas
sen filiū ezechie regis iuda: sup omi
bus que fecit in hierusalē. Quis eni
B miserebit tui hierusalem? aut q̄s cō-
tristabit pro te? aut q̄s ibit ad rogan
dū ꝓ pace tua? Tu reliquisti me di
cit dn̄s: retrorsū abiisti. Et extendā
manū meā super te: ⁊ interficiā te.
Laboravi rogās. Et dispergam eos
ventilabro in portis terre. Interfeci
et disperdidi populū meū/ ⁊ tamē a
viis suis non sunt reversi. Multipli
cate sunt mihi vidue eiꝰ super arenā
maris. Induxi eis super matrē ado
lescētis vastatorē meridie / misi sup
civitates repēte terrorē. Infirmata
est que peperit septē: defecit aīa eiꝰ.
amos.8. Occidit ei sol cum adhuc esset dies:
cōfusa est ⁊ erubuit. Et residuos eiꝰ
in gladiū dabo in cōspectu inimico-
rū eorū ait dn̄s. Ue mihi mater mea
C quare genuisti me virum rixe: virū
discordie in vniversa terra? Non fe
neravi/nec feneravit mihi quisq̄/oēs
maledicūt mihi. Dicit dn̄s. Si nō re
liquie tue in bonū si non occurri tibi
in tēpore afflictionis: ⁊ in tpe tribu-
lationis adversus inimicū. Nunq̄d
federabit ferrū ferro ab Aquilone ⁊
es? Divitias tuas ⁊ thesauros tuos
in direptionem dabo gratis i oibus
peccatis tuis/ ⁊ in oibus terminis tuis.
deu. 32.c. Et adducam inimicos tuos de terra
Ro.10.d. quā nescis/ q2 ignis succensus est in
furore meo ⁊ super vos ardebit. Tu
scis dn̄e recordare mei ⁊ visita me: ⁊
tuere me ab his qui psequuntur me.
Noli in patientia tua suscipere me.
D Scito quoniā sustinui propter te op
probrium. Inventi sunt sermones tui
et comedi eos. Et factū est mihi ver
bum tuum i gaudium / ⁊ in leticiam
cordis mei/ qm̄ invocatū est nomen
tuū sup me dn̄e deus exercituū. Nō
sedi in consilio ludentiū: ⁊ gloriatus
11.q.3.c. sum a facie manus tue. Solus sede-
q̄ā ergo. bā: quoniā amaritudīe replesti me.
Quare factus est dolor meus perpe
tuus/et plaga mea desperabilis re-
nuit curari? Facta est mihi q̄si men
daciū aquarū infideliū. Propter hoc
hec dicit dn̄s. Si cōverteris cōvertā
te/et ante faciē meā stabis: ⁊ si sepa-
raveris ꝓciosum a vili: quasi os meū
eris. Convertētur ipsi ad te/ ⁊ tu nō
converteris ad eos. Et dabo te popu
lo huic in murum ereum fortē ⁊ bel-
labunt adversum te/et non prevale-
bunt: quia ego tecum sum vt salvem
te et eruam te: dicit dn̄s. Et liberabo
te de manu pessimorum et redimam
te de manu fortium.

¶ Ca. xvi. De futura calamitate iu-
deorum/de populo christiano vētu-
ro ex gentibus. Capitulum. xvi.

A ET factū est verbū dn̄i ad me
dicēs. Non accipies vxorem: ⁊
nō erūt tibi filii ⁊ filie in loco
isto. Quia hec dicit dn̄s sup filios et fi-
lias qui generātur in loco isto: ⁊ sup
matres eorū q̄ genuerūt eos ⁊ super
patres eorū de quorū stirpe sūt nati
in terra hac. Mortibꝰ egrotationū
morient: nō plāgent ⁊ no sepeliētur
in sterquiliniū sup faciē terre erunt.
Et gladio ⁊ fame consumentur/ ⁊ erit
cadaver eorū in escā volatilibꝰ celi
⁊ bestiis terre. Hec eni dicit dn̄s. Ne
ingrediaris domū convivii neq̄ va-
das ad plāgendū neq̄ cōsoleris eos
q2 abstuli pacē meam a populo isto/
dicit dn̄s misericordiā et miseratio-
B nes. Et morient grandes ⁊ parvi in
terra ista: nō sepelient neq̄ plangē
tur ⁊ nō se incidēt neq̄ calvitiū fiet
pro eis. Et nō frangent inter eos lu
genti panē ad consolandū sup mor-
tuo: ⁊ non dabūt eis potū calicis ad
consolandū super patre suo ⁊ mr̄e.
Et domū convivii no ingrediaris vt
sedeas cū eis ⁊ comedas ⁊ bibas: q2
hec dicit dn̄s exercituū deus Israel.
Ecce ego auferā de loco isto in ocu-
lis vestris: et in diebus vestris vocē
gaudii ⁊ vocē leticie vocem sponsi ⁊
vocē sponse. Et cū annūciaveris po-
pulo huic oīa verba hec ⁊ dixerint
tibi. Quare locutus est dn̄s sup nos
omne malum grande istud? que ini-
quitas nostra aut quod peccatū no-
strū quod peccavimus domino deo
nostro? Dices ad eos. Quia dereli- Ie.5.c.
querunt me patres vestri: ait domi- C
nus: ⁊ abierunt post deos alienos ⁊ Ie.7.f.
servierunt eis ⁊ adoraverunt eos: et
me dereliquerunt: ⁊ legem meā nō
custodierunt: sed ⁊ vos peius opera
ti estis / q̄ patres vestri: ecce enim
ambulat vnusquisq̄ post pravitatē
cordis sui mali: vt me non audiat.
Et eiiciam vos de terra hac: in ter-
ram quam ignoratis vos et patres
vestri: et servietis ibi diis alienis

die ac nocte: qui nō dabunt vobis re
.J.23.b. quiem. Propterea ecce dies venient
dicit dñs: ꝛ non dicetur vltra / Uiuit
dñs qui eduxit filios Israel de terra
egypti: sed / Uiuit dñs qui eduxit fi-
lios Israel de terra Aquilonis / ꝛ de
vniuersis terris / ad quas eieci eos:
et reducā eos ī terram suā quā dedi
patribus eorū. Ecce ego mittā pisca
tores multos dicit dñs: ꝛ piscabunt
eos. Et post hec mittā eis multos ve
D natores ꝛ venabūtur eos de oī mon
te / ꝛ de oī colle ꝛ de cauernis petra-
rum: qr oculi mei sup oēs vias eorū.
Non sunt abscondite a facie mea / ꝛ
nō fuit occultata iniq̄tas eoꝝ ab ocu
lis meis. Et reddā pmū duplices
iniquitates ꝛ peccata eoꝝ: qr conta-
minauerunt terram meā in morici
nis idolorū suoꝝ / ꝛ abominationib⁹
suis impleuerunt hereditatē meā.
Dñe fortitudo mea ꝛ robur meum: et
refugium meū in die tribulationis.
Ad te gentes venient ab extremis ter
re: ꝛ dicent. Uere mendacium posse
derunt patres nostri vanitatē q̄ eis
nō pfuit. Nūqd faciet sibi hō deos
et ipsi nō sunt dii? Idcirco ecce ego
ostendā eis per vicem hanc: ostēdā
eis manū meam / et virtutem meā / ꝛ
scient: quia nomen mihi dominus.
¶ C.S. De obstinatione iudeoꝝ / ma
ledicitur / qui cōfidit in hoīe: bñdicit
q̄ cōfidit in dño deo / de pditione dia
bolica / de imprecatione hieremie su
per populū peccatorē / de patientia /
de obseruatione sabbati. Capl'm. xvii.
A Peccatū iuda scriptū est stilo
ferreo in vngue adamātino:
exaratū sup latitudinem cor-
dis eorū: ꝛ in cornib⁹ ararū eorū. Cū
recordati fuerint filii eoꝝ ararū sua
rum ꝛ lucorū suorū: lignorūq; fron-
dentiū in montib⁹ excelsis sacrificā
tes ī agro fortitudinē tuā: ꝛ oēs the
sauros tuos in direptionem dabo / ex
celsa tua propter peccata in vniuer
sis finibus tuis. Et relinqueris sola
ab hereditate tua / quam dedi tibi /
ꝛ seruire te faciā inimicis tuis ī ter-
ra quam ignoras: quoniam ignem
succēdisti in furore meo: vsq; in eter
num ardebit. Hec dicit domin⁹. Ma
.J.48.a. ledictus homo qui confidit in homi
ne / ꝛ ponit carnem brachiū suum: ꝛ
a dño recedit cor eius. Erit eñi quasi
myrice in deserto: ꝛ non videbit cū
venerit bonū / sed habitabit in siccī-
tate in deserto in terra salsuginis et B
inhabitabili. Benedictus vir qui cō Ps.1.a.
fidit in dño et erit dñs fiducia eius.
Et erit quasi lignū quod transplan-
tatur super aquas quod ad humorē
mittit radices suas: ꝛ nō timebit cū
venerit estus. Et erit foliū eius viri-
de ꝛ ī tēpore siccitatis nō erit sollici-
tū nec aliquando desinet facere fru
ctum. Prauum est cor hoīs ꝛ inscru
tabile: quis cognoscet illud? Ego do Apo.2.E.
minus scrutans cor ꝛ probās renes
qui do vnicuiq; iuxta viā suā: ꝛ iuxta
fructū adinuentionū suarū. Perdix
fouit quē nō peperit: fecit diuitias ꝛ
nō in iudicio. In dimidio dierū suo-
rum derelinquet eas: ꝛ in nouissimo
suo erit insipiēs. Solium glorie alti-
tudinis a pricipio: locus sanctifica-
tionis nostre expectatio Israel. Dñe
oēs qui te derelinquūt cōfundētur:
recedentes a te in terra scribētur:
qm̄ dereliquerūt venā aquarū viuen
tium dñm. Sana me dñe et sanabor /
saluum me fac ꝛ salu⁹ ero / qm̄ laus
mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me.
Ubi est verbum dñi? veniat. Et ego
non sum turbat⁹ te pastorē sequens:
ꝛ diē hominis non desideraui tu scis.
Quod egressum est de labiis meis: re C
ctū in conspectu tuo fuit. Nō sis tu
mihi formidini: spes mea tu ī die af-
flictionis. Confundant qui me perse
quunt ꝛ nō ɔfundar ego: paueāt illi
et nō paueam ego. Induc super eos
diē afflictiōis: ꝛ duplici cōtritiōe cō-
tere eos. Hec dicit dñs ad me. Uade
et sta in porta filioꝝ populi mei per
quā ingrediūtur reges iuda ꝛ egre-
diunt / ꝛ in cūctis portis Hierusalē:
ꝛ dices ad eos. Audite verbū dñi re
ges iuda ꝛ oēs iuda cunctiq; habita
tores hierusalē qui ingredimini per
portas istas. Hec dicit dñs. Custodi
te animas vestras: ꝛ nolite portare
pōdera in die sabbati: nec inferatis
per portas hierusalem: ꝛ nolite eiice
re onera de domibus vestris in die
sabbati / ꝛ oē opus non facietis. San-
ctificate diē sabbati sicut precepi pa
tribus vestris: ꝛ non audierunt / nec
inclinauerūt aurē suam: sed indura
uerūt ceruicē suam ne audirent me
et ne acciperēt disciplinā. Et erit. Si D
audieritis me dicit dñs vt nō infera
tis onera per portas ciuitatis huius
in die sabbati: ꝛ si sanctificaueritis
diē sabbati ne faciatis ī eo oē opus:

ingrediens per portas ciuitatis hu=
ius reges et principes sedentes super
soliū dauid: ⁊ ascēdētes in curribꝰ et
equis: ipsi et principes eorū/ viri Ju
da et habitatores hierl'm: et habita=
bitur ciuitas hec in sempiternū. Et
venient de ciuitatibus Juda/ et de cir=
cuitu hierusalē/ ⁊ de terra beniamin
et de cāpestribꝰ/ et de mōtuosis/ et ab
austro portātes holocaustū et victi=
mam/ et sacrificiū/ et thus: et inferēt
oblationē in domū dn̄i. Si autem nō
audieritis me/ vt sanctificetis diem
sabbati/ et ne portetis onus: et ne in=
feratis p portas hierusalē in die sab
bati/ succendā ignem in portis eius
et deuorabit domos hierusalem/ et
non extinguetur.

¶ Ca. S. Ostenditur prophete qd sū=
mus vasa figuli/ dn̄s malos frangit
sicut figulus lutū/ de passione christi
sub figura persecutionis eius/ ⁊ vltio
ne in Judeos. Capitulum. xviij.

A VErbū quod factū est ad hiere=
miā a dn̄o: dicēs. Surge et de=
scēde in domū figuli: et ibi au=
dies verba mea. Et descēdi in domū
figuli/ et ecce ipse faciebat opus sup
rotā: et dissipatum est vas qd ipse fa
ciebat e luto manibꝰ suis. Conuersus
qꝫ fecit illud vas alterū: sicut placue=
rat in oculis eiꝰ vt faceret. Et factum
est verbū dn̄i ad me dicens. Nunqd
sicut figulus iste non potero vobis fa=
Ro. 9. d. cere domus israel: ait dominꝰ? Ecce
esa. 45. b sicut lutum in manu figuli: sic vos do
22. q. 4. c. mus israel in manu mea. Repēte lo=
incōmu= quar aduersum gentē et aduersus re
tabilis. gnum: vt eradicē et destruā et disper
B dā illud. Si penitētiā egerit gens il=
de pe. dis. la a malo suo qd locutus sum aduer=
1. c. si aga sus eā: agā et ego penitentiā sup ma=
mus. lo qd cogitaui vt facerē ei/ et subito
loquar de gēte et de regno: vt edificē
et plantē illud. Si fecerit malum in
oculis meis/ vt nō audiat vocē meā:
penitētiam agam sup bono quod lo=
cutus sum vt facerē ei. Nūc ergo dic
viro iude ⁊ habitatori hierl'm dicēs.
.I. 25. b. et Hec dicit dn̄s. Ecce ego fingo contra
35. c. vos malū/ et cogito contra vos cogi=
tationē. Reuertatur vnusquisque a via
sua mala: et dirigite vias vestras/ et
studia vr̄a. Qui dixerūt. Desperaui
mus/ post cogitationes enim nostras
ibimus: et vnusquisqꝫ prauitatē cor=
dis sui mali faciemꝰ. Ideo hec dicit
esa. 66. c. dn̄s. Interrogate gētes. Quis audi=
uit talia horribilia/ q̄ fecit nimis vir= C
go israel? Nunquid deficiet de petra
agri nix libani: aut euelli possunt aq̄
erūpentes frigide/ et defluentes? Q2
obliuus est mei pp̄ls meus: frustra li
bantes/ et impingētes in viis suis/ ⁊
in semitis sclī: vt ambularent p eas
in itinere nō trito: vt fieret terra eo=
rum in desolationē: ⁊ in sibilū sempi=
ternū. Ois qui preterierit eā/ obstu=
pescet ⁊ mouebit caput suum. Sicut .I. 19. c. et
ventus vrens dispergā eos corā ini 49. ca. et
mico: dorsum et nō faciē ostēdā eis 50. c.
in die perditionis eorū. Et dixerunt.
Uenite ⁊ cogitemus cōtra hieremiā
cogitationes: non enī peribit lex a sa
cerdote/ neqꝫ consiliū a sapiente: nec 93. dis. ca.
sermo a propheta. Uenite ⁊ percutia diaconi.
mus eū lingua: et non attēdamus ad
vniuersos sermones eius. Attēde do
mine ad me: ⁊ audi vocē aduersario=
rū meorū. Nūquid reddet pro bono D
malū q2 foderūt foueā aie mee? Re=
cordare qꝫ steterim in cōspectu tuo/
vt loquerer pro eis bonū/ ⁊ auerterē
indignationē tuā ab eis. Propter=
ea da filios eorū i famē: ⁊ deduc eos
in manus gladii. Fiant vxores eorū
absqꝫ liberis et vidue/ et viri earum
interficiātur morte. Juuenes eorum
confodiātur gladio in p̄lio/ audiatur
clamor de domibus eorū. Adduces
enī sup eos latronē repente: qa fode=
runt foueā vt caperēt me: et laqueos
absconderūt pedibꝰ meis. Tu autem
dn̄e scis oē cōsiliū eorū aduersū me in
mortē. Ne ppitieris iniqtati eorū/ et
peccatū eorū a facie tua nō deleatur.
Fiant corruentes in conspectu tuo:
in tempore furoris tui abutere eis.

¶ Capi. Sūma. Per contritionem la
guncule in ennom/ significatur con=
tritio hierusalē propter idolatriam
ipsius ennom. Capitulum. xix.

HEc dicit dominus. Uade et acci A
pe laguncūlam figuli testeam a
senioribus populi/ et a senioribus sa=
cerdotum: et egredere ad vallē filio=
rū ennom/ q̄ est iuxta introitū porte
fictilis: et predicabis ibi verba q̄ ego
loquar ad te ⁊ dices. Audite verbum I. 7. c.
dn̄i reges iuda: et habitatores hieru=
salē. Hec dicit dn̄s exercituū deus is=
rael. Ecce ego inducā afflictionē su=
per locū istū: ita vt ois q̄ audierit il=
lam: tinniāt aures eiꝰ/ eo qꝫ dereliqu=
runt me: ⁊ alienū fecerūt locū istū: et
libauerūt in eo diis alienis quos ne

B feciʼrunt ipsi/et patres eorū/et reges
iuda:et repleuerūt locū istū sangui-
ne innocentū/et edificauerūt excelsa
balai ad cōburēdos filios suos igni
in holocaustū baali:que non precepi
nec locut9 sum/ nec ascēderūt in cor
meum. Propterea ecce dies veniunt
dicit dn̄s:et nō vocabit ampli9 locus
iste tophet/et vallis filii ennom:sed
vallis occisionis. Et dissipabo consi-
liū Iuda et hierl'm in loco isto:et sub
uertā eos gladio in conspectu inimi-
corū suorū:et in manu querentiū aīas
eorū:et dabo cadauera eorū escā vola
C tilib9 celi/et bestijs terre:et ponā ciui
tatē hanc in stuporē/et in sibilū. Ois
qui preterierit per eaz/obstupescet et
R.18.ca. sibilabit super vniuersa plaga eius.
.F.49.et Et cibabo eos carnib9 filiorū suorū et
50.C. carnib9 filiarū suarū:et vnusquisqȝ car
nes amici sui comedet in obsidione
et in angustia in qua concludent eos
inimici eorū/et qui querūt aīas eorū.
Et cōteres lagunculā in oculis viro-
rū qui ibunt tecum. Et dices ad eos.
Hec dicit dn̄s exercituum. Sic conte
ram ppl'm istuz:et ciuitatē istā : sicut
conterit vas figuli/qd̄ non potest vl-
tra instaurari. Et in tophet sepelien-
tur:eo ꝙ nō sit ali9 locus ad sepelien
D dū. Sic faciā loco huic:ait dn̄s/et ha
bitatorib9 eius:et ponā ciuitatē istaz
sicut tophet. Et erūt dom9 hierl'm et
domus regū Iuda sicut loc9 tophet
immūde:oēs domus in quarū doma
tibus sacrificauerūt oī militie celi: et
libauerūt libamina dijs alienis. Ue-
nit aūt hieremias de tophet quō mi-
serat eū dn̄s ad prophetandū : et ste-
tit in atrio dom9 dn̄i/et dixit ad oēm
R.7.F. populū. Hec dicit dn̄s exercituū de9
Israel. Ecce ego inducam super ciui
tatē hanc/et sup oēs vrbes eius vni-
uersa mala q̄ locutus sum aduersum
eam/ qm̄ indurauerūt ceruicē suam
vt non audirent sermones meos.

¶ C.S. Phassur percussit hieremiaz
et ponit ī neruū hieremiā:hieremias
predicat cōtra phassur et amicos ei9
de destructione hierusalem : plangit
quoqȝ et dolet super populo suo:ma-
ledicit diem natiuitatis sue. Cap. xx.

A ET audiuit phassur filius em-
mer sacerdos/qui constitutus
erat princeps in domo domi-
ni/ Hieremiā ꝓphetantez sermones
istos. Et percussit phassur hieremiā
prophetā:et misit eū ī neruum/ quod
erat in porta beniamin superiori in
domo dn̄i. Cūqȝ illuxisset ī crastinuz/
eduxit phassur hieremiam de neruo.
Et dixit ad eū hieremias. Non phas-
sur vocauit dn̄s nomen tuuz / sed pa-
uorem vndiqȝ:quia hec dicit dn̄s. Ec-
ce ego dabo te in pauorē/et oēs ami-
cos tuos:et corruent gladio inimico-
rum suorū/et oculi tui videbūt:et om
nē Iudā dabo in manu regis baby-
lonis/et traducet eos in babylonē/et
ꝑcutiet eos gladio. Et dabo vniuer-
sam substantiā ciuitatis hui9: et om- B
nem laborē ei9:omneqȝ preciū:et cun
ctos thesauros regum Iuda dabo in
manu inimicorū eorū:et diripiēt eos
et tollent/et ducent in Babylonem.
Tu autē phassur et oēs habitatores
domus tue ibitis in captiuitatē: et in
babylonē venies:et ibi morieris: ibiqȝ
sepelieris tu/et oēs amici tui qui-
bus prophetasti mendaciū. Seduxi-
sti me dn̄e/et seduct9 sum: fortior me
fuisti/et inualuisti. Fact9 sum in de-
risum tota die. Oēs subsannant me /
qz iam olim loquor:vociferās iniquita-
tem:et vastitatē clamito. Et fact9 est
mihi sermo dn̄i in opprobriū: et in de C
risum tota die. Et dixi. Non recorda Ro.30.
bor eius neqȝ loquar vltra in nomine
illius. Et fact9 est in corde meo quasi
ignis exestuans claususqȝ in ossibus
meis:et defeci/ferre nō sustinēs. Au-
diui enim cōtumelias multorū/et ter-
rorē in circuitu. Persequimini et per-
sequamur eū/ ab oībus viris q̄ erant
pacifici mei/et custodiētes lat9 meuz
si quo modo decipiatur:et preualeam9
aduersus eū:et consequamur vltionē
ex eo. Dn̄s aūt mecū est tanq̄ bella-
tor fortis: idcirco q̄ persequūtur me
cadēt:et infirmi erūt:et cōfundentur
vehemēter/ quia nō intellexerūt op-
probriū sempiternū/qd̄ nunq̄ delebi
tur. Et tu dn̄e exercituū probator iu-
sti:qui vides renes et cor : videā q̄so .F.23.
vltionē tuam ex eis. Tibi eniz reuela
ui causaz meā. Cantate dn̄o: laudate D
dn̄m:q2 liberauit aīam pauperis de
manu malorū. Maledicta dies in qua
nat9 sum:dies in qua peperit me ma Iob.3.b.
ter mea:nō sit bn̄dicta. Maledictus
vir q̄ annunciauit patri meo dicens.
Natus est tibi puer mascul9: et quasi
gaudio letificauit euz. Sit homo ille
vt sunt ciuitates quas subuertit do-
minus:et nō penituit eū. Audiat cla-
morem mane:et vlulatū in tpe meri

diano:qr non me interfecit a vulua/
vt fieret mihi mater mea sepulchruz
et vulua ei⁹ cõceptus eternus. Qua-
re de vulua egressus sum vt viderem
laborem et dolorem/ et consumeren-
tur in confusione dies mei?

¶ C.S. De captione Sedechie: et in-
cendio Hierusalem. Capitulum. xxi.

A Verbũ quod factuz est ad hiere-
miã a dño/ qñ misit ad eum rex
sedechias Phassur filium melchie z
sophoniã filium maasie sacerdotem
.J.42.a. dicens. Interroga ꝓ nobis dominuz
quia nabuchodonosor rex babylonis
preliat aduersum nos/ si forte faciat
dominus nobiscum scd̃m oĩa mirabi
lia sua/ et recedat a nobis. Et dixit
B hieremias ad eos. Sic dicetis sede-
chie. Hec dicit dñs deus israel. Ecce
ego conuertam vasa belli q̃ in mani-
bus vr̃is sunt/ et quib⁹ vos pugnatis
aduersum regem babylonis et chal-
deos/ q̃ obsidet vos in circuitu muro
rum: z cõgregabo ea in medio ciuita-
tis hui⁹: et debellabo ego vos in ma-
nu extẽta: et in brachio forti/ et in fu
rore/ et in indignatione/ et in ira grã
di: et percutiã habitatores ciuitatis
C huius. Homĩes z bestie pestilẽtia ma-
gna morient. Et post hoc ait dñs da-
bo sedechiã regẽ iuda/ et seruos ei⁹/
et populũ ei⁹/ et qui derelicti sunt in
ciuitate hac a peste/ et a gladio/ et fa
me/ et ĩ manu nabuchodonosor reg̃
babylonis/ et in manu inimicoꝝ eoꝝ
et in manu querentiũ animam eorũ:
et percutiet eos in ore gladij/ et non
flectetur/ neqꝫ parcet/ nec miserebi-
tur. Et ad ppl'm hunc dices. Hec di-
cit dñs deus. Ecce ego do coram vo-
.J.38.c. bis viã vite/ et viam mortis. Qui ha-
bitauerit in vrbe hac/ morief gladio/
et fame/ et peste: qui aũt egressus fue
rit/ et trãsfugerit ad chaldeos q̃ obsi-
dent vos/ viuet: et erit ei aĩa sua qua
si spoliũ. Posui ei faciẽ meã super ci-
uitatez hac in malũ/ et non in bonũ:
D ait dñs. In manu reg̃ babylonis da
bitur: et exuret eã igni. Et domui re-
gis iuda. Audite verbum dñi domus
.J.22.a. dauid. Hec dicit dñs. Iudicate mane
iudicium/ et eruite vi oppressum de
manu calũniantis: ne forte egredia-
tur vt ignis indignatio mea et succẽ
dat/ et nõ sit q̃ extinguat propter ma
liciam studioꝝ vr̃oꝝ. Ecce ego ad te
habitatricẽ vallis solide atqꝫ campe-
stris: ait dñs. Qui dicitis/ qs percu-
tiet nos/ et quis ingredietur domus
nostras? Et visitabo super vos iuxta
fructũ studiorũ vestrorũ dicit dñs: et
succendã ignem in saltu ei⁹: et deuo-
rabit omnia in circuitu eius.

¶ C.S. Mittit propheta ad regez vt
ꝑdicet de iudicio z iustitia et libera-
tiõe oppressi: qr ioachi rex iuda inse-
pultus ꝓicit extra hierl'm. Cap. xxij.

H Ec dicit dñs. Descẽde in domuz A
regis iuda/ et loqueris ibi verbũ
hoc/ et dices. Audi verbũ domini rex
iuda qui sedes super solium dauid/
tu et serui tui/ et populus tuus/ q̃ in-
gredimini per portas istas. Hec di- 8.21.d.
cit dominus. Facite iudicium et iusti
tiam: et liberate vi oppressum de ma
nu calũniatoris: et aduenã/ et pupil-
lum/ et viduã nolite cõtristare/ neqꝫ
opprimatis inique: et sanguinem in-
nocentem ne effundatis in loco isto.
Si eñ faciẽtes feceritis verbũ istud: B
ingredient per portas domus huius
reges sedentes de genere dauid sup
thronũ eius: et ascẽdentes currus et
equos: ipsi et serui/ et ppl's eoruz. Qꝫ
si nõ audieritis v̾ba hec/ in memet-
ipso iuraui dicit dñs: qr in solitudinẽ
erit domus hec. Quia hec dicit domi-
nus super domũ regis iuda. Galaad
tu mihi caput libani: si non posuero
te solitudinem/ vrbes inhabitabiles:
et sanctificabo sup te interficientem
virũ et arma ei⁹. Et succidẽt electas
cedros tuas: et precipitabũt in ignẽ
et pertrãsibũt gentes multe per ciui-
tatẽ hanc: et dicet vnusqꝫqꝫ proximo
suo. Quare fecit dñs sic ciuitati huic C
grandi? Et rñdebunt. Eo ꝙ dereliq̃- deu.29.d.
rint pactũ dñi dei sui/ et adorauerint 3.re.9.b.
deos alienos/ et seruierint eis. Noli- 10
te flere mortuũ: neqꝫ lugeatis super
eũ fletu. Plãgite euz qui egredietur
qr nõ reuertet vltra nec videbit ter-
ram natiuitatis sue: qr hec dicit dñs
ad sellũ filiũ iosie regis iuda: qui re-
gnauit ꝓ iosia p̃re suo/ q̃ egressus est
de loco isto. Nõ reuertet huc amplí-
us: sed in loco ad quẽ transtuli eum
ibi morief: et terrã istaz non videbit
amplius. Ue q̃ edificat domũ suam ĩ
iustitia: et cenacula sua non in iudi-
cio. Amicum suuz opprimet frustra:
et mercedẽ ei⁹ non reddet ei. Qui di- D
cit/ edificabo mihi domũ latam: et ce
nacula spaciosa: qui aperit sibi fene-
stras: et facit laquearia cedrina: pin
gitqꝫ synopide. Nunquid regnabis

quoniā confers te cedro? Pater tu-
us nunquid non comedit et bibit: et fe-
cit iudiciū et iustitiā/tunc cum bene
erat ei? Iudicauit causam pauperis
et egeni in bonū suum. Nunquid nō
ideo quia cognouit me/ dicit dn̄s. Tui
vero oculi et cor ad auaritiam/et ad
sanguinē innocentē fundendum/et
E ad calūniā/et ad cursū mali operis.
Propterea hec dicit dn̄s ad ioachim
filium iosie regē iuda. Non plangēt
eū: ve frater/et ve soror/nō concrepa
bunt ei: ve dn̄e/et ve inclyte. Sepultu
ra asini sepelief: putrefactus: et pro-
iectus extra portas hierusalē. Ascen
de libanū et clama: et in basan da vo
cem tuā: et clama ad transeuntes quia
cōtriti sunt oēs amatores tui. Locu-
tus sum ad te in abundantia tua: di-
xisti/non audiā. Hec est via tua ab
adolescentia tua: quia nō audisti vo-
cem meā. Oēs pastores tuos pascet
ventus: et amatores tui in captiuita
F tem ibunt. Et tunc cōfunderis et eru
besces ab omni malitia tua q̄ sedes
in libano/et nidificas in cedris quo-
modo congemuisti cum venissent ti-
bi dolores/ quasi dolores parturien-
tis? Viuo ego dicit dominus: quia si fue
rit iechonias fili⁹ ioachim regis iu-
da annulus in manu dextera mea:
inde euellam eum. Et dabo te in ma-
nu querētiū aīam tuā/et in manu quo-
rum tu formidas faciē/et in manu
nabuchodonosor regis babylonis/et
in manu chaldeorum. Et mittā te et
matrē tuā que genuit te in terrā alie-
nam in qua nati non estis / ibique mo-
riemini. Et in terrā ad quam ipsi le-
uant aīam suā / vt reuertantur illuc
G et non reuertenf. Nunquid vas fictile
atque cōtritū vir iste iechonias? Nun
quid vas absque oī voluptate? Quare
abiecti sunt ipsi et semen eius/et pro
iecti in terram quam ignorauerunt?
Terra/terra/terra/ audi sermonem
domini. Hec dicit domin⁹. Scribe vi-
rum istum sterilē/virum qui in dieb⁹
suis non prosperabitur. Nec eñ erit
de semine eius vir qui sedeat super so
lium dauid: et potestatem habeat vl-
tra in Iuda.

Ca. S. Comminatur dominus pa-
storibus lacerātibus gregem: de nati
uitate christi: de passione christi: de
sacerdotum sordibus/et propheta℞:
de falsis prophetis qui sunt domini
onus. Capitulum. xxiij.

Ve pastoribus qui disperdunt et A
dilacerant gregem pascue mee Eze.34.a.
dicit dominus. Ideo hec dicit domi-
nus deus isrl' ad pastores qui pascunt
populū meum. Vos dispersistis gre-
gem meū/et eiecistis eos/et non visi-
tastis eos. Ecce ego visitabo super
vos malitiā studiorū vestrorū ait do-
minus. Et ego congregabo reliquias
gregis mei de oībus terris ad quas
eiecero eos illuc: et conuertā eos ad
rura sua/et crescēt/et multiplicabun
tur: et suscitabo super eos pastores /
et pascēt eos. Nō formidabūt vltra/
et non pauebunt/et nullus queret ex
numero dicit dn̄s. Ecce dies veniunt J.33.c.
dicit dn̄s: et suscitabo dauid germen
iustū/et regnabit rex et sapiens erit: B
et faciet iudiciū et iustitiam in terra. Deu.33.d
In dieb⁹ illis saluabit iuda: et israel
habitabit confidenter. Et hoc est no-
men quod vocabunt eū: dn̄s iustus nr̄.
Propter hoc ecce dies veniunt dicit
dn̄s: et non dicent vltra. Viuit dn̄s qui
eduxit filios isrl' de terra egypti: sed
viuit dn̄s qui eduxit et adduxit semen
domus israel de terra aquilonis / et
de cunctis terris ad quas eieceram
eos illuc: et habitabunt in terra sua.
Ad pphetas. Contritū est cor meum
in medio mei: cōtremuerūt oīa ossa C
mea. Factus sum quasi vir ebrius/et
quasi homo madidus a vino/a facie
dn̄i/et a facie verborū sancto℞ ei⁹: quia
adulteriis repleta est terra: quia a fa
cie maledictionis luxit terra: arefa-
cta sunt arua deserti. Factus est cur
sus eorum malus: et fortitudo eorū
dissimilis. Propheta nāque et sacer-
dos polluti sunt: et in domo mea in-
ueni malū eorū/ait dn̄s. Idcirco via
eorū erit quasi lubricum in tenebris
impellent eñ et corruent in ea. Affe-
ram eñ sup eos mala: annum visita-
tionis eorū ait dn̄s. Et in prophetis
samarie vidi fatuitatem: et propheta
bant in baal: et decipiebāt populum
meū israel. Et in pphetis hierusalē
vidi similitudinē adulterantium/et
iter mendacii. Et cōfortauerunt ma-
nus pessimorū / vt nō conuerteretur
vnusquisque a malitia sua. Facti sunt J.9.e.
mihi oēs vt sodoma: et habitatores
eius quasi gomorra. Propterea hec D
dicit dn̄s exercituum ad prophetas.
Ecce ego cibabo eos absinthio et po-
tabo eos felle. A prophetis enim hie-
rusalē egressa est pollutio super om-

nem terrā. Hec dicit dñs exercituū.
Nolite audire verba ꝓphetarū / qui
prophetant vobis / et decipiunt vos.
Uisionē cordis sui loquūtur: non de
ore dñi. Dicunt his qui blasphemāt
me. Locutus est dñs: pax erit vobis.
Et oībus qui ambulant in prauitate
cordis sui dixerūt. Nō veniet super
vos malū. Quis enim affuit in cōsi-
lio dñi / et vidit et audiuit sermonem
eius: ꝗs ꝯsiderauit vbū illiꝰ et audi-
uit? Ecce turbo dñice indignationis
egredief / et tempestas erumpēs sup
caput impiorū veniet. Non reuertet
furor dñi vsqꝫ dū faciat / et vsqꝫ dum
J.14.c. cōpleat cogitationem cordis sui. In
J.29.c. nouissimis diebus intelligetis cōsi-
lium eiꝰ. Non mittebā prophetas et
E ipsi currebāt: nō loquebar ad eos / et
ipsi ꝓphetabāt. Si stetissent in cōsi-
lio meo / et nota fecissent verba mea
populo meo: auertissem vtiqꝫ eos a
via sua mala / et a cogitationibꝰ suis
pessimis. Putasne deus e vicino ego
sum dicit dñs / et non deus de longe?
Si occultabitur vir in abscōditis / et
ego nō videbo eum / dicit dñs? Num-
quid nō celū ꝛ terrā ego impleo / di-
cit dñs? Audiui q̄ dixerūt prophete /
ꝓphetātes in noīe meo mēdacium /
atqꝫ dicentes. Somniaui / somniaui.
Usqꝫquo istud est in corde ꝓpheta-
rum vaticinantiū mendaciū / et pro-
phetantium seductiones cordis sui?
qui volunt facere / vt obliuiscatur po
pulus meus noīs mei ꝓpter somnia
eorū que narrat vnusquisqꝫ ad proxi-
mum suum / sicut obliti sunt p̄res eo-
rum noīs mei ꝓpter baal. Prophe-
ta qui habet somniū / narret somni-
um: et ꝗ habet sermonē meū / loquaf
sermonē meū vere. Quid paleis ad
F triticū. dicit dñs? Nūquid nō verba
mea sunt quasi ignis dicit dñs / et q̄si
malleus conterēs petrā? Propter-
ea ecce ego ad ꝓphetas ait dñs: qui
furanf verba mea / vnusquisqꝫ a ꝓxi
mo suo. Ecce ego ad ꝓphetas ait do
minus / qui assumunt linguas suas
et aiunt / dicit dñs. Ecce ego ad pro-
phetas somniātes mendaciū ait do-
minus: qui narrauerunt ea / et sedu-
xerūt ppl'm meū in mendacio suo / et
in miraculis suis / cum ego nō misis-
D sem eos / nec mādassem eis: qui nihil
ꝓfuerunt ppl'o huic dicit dñs. Si igi
tur interrogauerit te populus iste /
vel propheta / aut sacerdos dicens.

Quod est onus dñi? Dices ad eos. Uos
estis onus: proiciam quippe vos: di-
cit dñs. Et ꝓpheta et sacerdos et po
pulus qui dicit. Onus dñi: visitabo
sup virū illū ꝛ sup domū eiꝰ. Hec di- B
cetis vnusquisqꝫ ad ꝓximū ꝛ ad fra
trē suū. Quid rñdit dñs: et ꝗd locutꝰ
est dñs? Et onus dñi vltra nō memo
rabif: q2 onꝰ erit vnicuiqꝫ s̄mo suus.
Et peruertistis vba dei viuētis: dñi
exercituum dei nostri. Hec dices ad
prophetā. Quid respōdit tibi dñs: et
quid locutus est dñs? Si autē onus
dñi dixeritis: ꝓpter hoc hec dicit do-
minus. Quia dixistis sermonē istū.
Onus dñi: et misi ad vos dicēs. No-
lite dicere onus dñi: propterea ecce
ego tollā vos portās et derelinquam
vos et ciuitatē quā dedi vobis et pa-
tribus vrīs a facie mea: et dabo vos
in opprobrium sempiternum et in
ignominiam eternam que nūq̄ obli
uione delebitur.

¶ C.S. De figura ficuum duorū ca-
lathorum quos vidit hieremias: de
afflictione sedechie et ppl'i. C.xxiiij.

Ostēdit mihi dñs et ecce duo A
calathi pleni ficis positi an-
te tēplum dñi postq̄ transtu
lit nabuchodonosor rex babylonis
Jechoniā filiū ioachim regē iuda et
principes eiꝰ et fabrū et inclusorē de
hierusalem ꝛ adduxit eos in babylo
nem. Calathus vnꝰ ficus bonas ha-
bebat nimis vt solēt ficus esse primi
temporis. ꝛ calathus vnus ficus ha-
bebat malas nimis que comedi non
poterant eo ꝙ essent male. Et dixit
dominꝰ ad me. Quid tu vides hiere-
mia? Et dixi. Ficꝰ ficꝰ bonas / bonas B
valde: ꝛ malas / malas valde q̄ com- J.1.a.
edi nō possunt eo ꝙ sint male. Et fa-
ctū est verbū domini ad me dicens.
Hec dicit dñs deꝰ israel. Sicut ficus
he bone sic cognoscā transmigratio-
nē iuda quā emisi de loco isto in ter-
ram chaldeorum in bonū: et ponam
oculos meos super eos ad placan-
dum. et reducam eos in terrā hanc: C
et edificabo eos et non destruam: et
plantabo eos et nō euellam: et dabo
eis cor vt sciant me quia ego sum do
minus. Et erunt mihi in populum et J.13.f.
ego ero eis in deū: quia reuertentur
ad me i toto corde suo. Et sicut ficus
pessime que comedi non possunt: eo
ꝙ sint male hec dicit dominꝰ sic da-
bo sedechiam regem iuda et princi- D

pes eius: et reliquos de hierl'm q̄ re-
manserũt in vrbe hac: et qui habitãt
in terra egypti: et dabo eos in vexa-
tionẽ afflictionẽq; oĩbus regnis ter-
J.29.d. re in opprobriũ/ et in parabolã ⁊ in
prouerbiũ/ ⁊ in maledictionẽ in vni
uersis locis ad q̄ eieci eos: ⁊ mittam
in eis gladium/ ⁊ famem/ et pestem:
donec consumantur de terra quam
dedi eis et patribus eorum.
¶ C. S. De captiuitate septuaginta
annoꝝ totius iude: de calice q̄ potio
nant oẽs gentes: vocant pastores et
optimates ad planctum. Cap. xxv.
A Verbũ quod factũ est ad hiere-
miã de omni pplo iude in an-
no quarto ioachĩ filii iosie re
gis iuda: ipse est annus prim⁹ nabu-
chodonosor regis babylonis. Et lo-
cutus est hieremias ꝓpheta ad om-
nem populum iuda/ et ad vniuersos
habitatores hierl'm dicens. A tertio
decimo anno iosie filii ammon reg'
iuda vsq; ad diẽ hãc/ ipse est tertius
et vicesimus annus: factũ est verbũ
dñi ad me: et locutus sum ad vos de
nocte cõsurgẽs ⁊ loquens/ et non au
distis. Et misit dñs ad vos oẽs ser-
uos suos ꝓphetas/ consurgens dilu
culo/ mittẽsq; ⁊ nõ audistis: neq; in-
clinastis aures v̄ras vt audiretis/
B cũ diceret. Reuertimini vnusquisq;
4. Regũ a via sua mala/ et a pessimis cogita-
17.d. tionib⁹ v̄ris: et habitabitis in terra
quã dedit dñs vobis et patribus ve-
stris a secl'o et vsq; in secl'm. Et nolite
ire post deos alienos/ vt seruiatis eis
adoretisq; eos: neq; me ad iracundi-
am ꝓuocetis in operib⁹ manuũ ve-
straꝝ/ ⁊ nõ affligã vos. Et non audi-
stis me dicit dñs: vt me ad iracũdi-
am ꝓuocaretis in opib⁹ manuũ ve-
strarũ in malum vestrũ. Propterea
hec dicit dñs exercituũ. Pro eo q̄ nõ
audistis verba mea/ ecce ego mittã
et assumam vniuersas cognationes
aquilonis ait dñs: et nabuchodono-
sor regẽ babylonis seruũ meũ: et ad
ducã eos super terrã istã: ⁊ super ha
bitatores eius/ et super oẽs natiões
que in circuitu illi⁹ sunt/ et interficiã
eos/ et ponã eos in stuporẽ et in sibi
lum/ et in solitudines sempiternas.
C Perdãq; ex eis vocẽ gaudii ⁊ vocem
letitie: vocẽ sponsi et vocẽ sponse: vo
cẽ mole ⁊ lumen lucerne. Et erit vni-
uersa terra eius in solitudinem et in
stuporem: et seruient oẽs gentes iste

regi babylonis septuaginta annis.
Cũq; impleti fuerint septuagita an- 2. Paral.
ni/ visitabo sup regem babylonis/ et 36.d.
super gentẽ illã dicit dñs iniquitatẽ 1. esd. 1. a.
eoꝝ/ et sup terrã chaldeoꝝ: ⁊ ponam Dan. 9. a.
illã in solitudines sempiternas. Et ad
ducã super terrã illã oĩa verba mea
que locut⁹ sum cõtra eã: omne quod
scriptũ est in libro isto/ quecũq; pro-
phetauit hieremias aduersus oẽs
gentes: qr seruierũt eis cũ essent gẽ-
tes multe/ et reges magni. Et reddã D
eis scd'm opa eoꝝ/ et scd'm facta ma-
nuum suarũ. Quia sic dicit dñs exer
cituum deus israel. Sume calicẽ vi-
ni furoris hui⁹ de manu mea: et pro-
pinabis de illo cunctis gentibus ad
quas ego mittã te: et bibent ⁊ turba-
buntur: ⁊ insanient a facie gladii quẽ
ego mittã inter eos. Et accepi calicẽ
de manu dñi: et propinaui cũctis gẽ
tibus ad quas misit me dñs hierl'm
et ciuitatibus iuda/ et regib⁹ eius/ et
principib⁹ eius: vt darẽ eos in solitu
dinẽ/ ⁊ i stuporẽ/ ⁊ in sibilũ/ ⁊ in ma-
ledictionem: sicut est dies ista. Pha
raoni regi egypti/ ⁊ seruis ei⁹/ et prin-
cipib⁹ eius/ et omni pplo eius/ et vni E
uersis generaliter: cũctis regib⁹ ter-
re ausitidis/ et cũctis regibus terre
philisthijm/ ⁊ ascalonis/ ⁊ gaze/ et ac-
caron/ et azoti/ ⁊ reliquiis idumee/ et
moab/ et filiis ammon/ et cunctis re-
gibus tyri/ et vniuersis regib⁹ sido-
nis: et regib⁹ terre insularũ qui sunt
trãs mare ⁊ dedan/ et themã/ et buz/
et vniuersis q̄ attonsi sunt in comam
et cunctis regibus arabie: et cunctis
regibus occidentis qui habitant in
deserto: et cunctis regibus zambri: ⁊
cunctis regib⁹ elam/ et cunctis regi-
bus medoꝝ cunctis quoq; regib⁹ aq-
lonis de ꝓpe ⁊ de lõge: vnicuiq; con-
tra fratrẽ suũ/ et oĩbus regnis terre
que sup faciẽ ei⁹ sunt. Et rex sesach
bibet post eos. Et dices ad eos. Hec
dicit dñs exercituũ de⁹ isrl'. Bibite et
inebriamini: et vomite/ et cadite: ne-
q; surgatis a facie gladii quem ego
mittã inter vos. Cũq; noluerint ac- F
cipere calicẽ de manu tua vt bibant
dices ad eos. Hec dicit dñs exercitu-
um. Bibẽtes bibetis: quia ecce in ci-
uitate in qua inuocatum est nomen
meũ/ ego incipio affligere: et vos q̄si
innocẽtes/ et immunes eritis? Non
eritis immunes. Gladiũ enĩ ego vo-
co super oẽs habitatores terre dicit

domin⁹ exercituū. Et tu prophetabis
ad eos omnia verba hec/ et dices ad
Joel.3.c. illos. Dñs de excelso rugiet: et de ha-
Amos.1.a. bitaculo sancto suo dabit vocē suā:
rugiens rugiet super decorem suum.
Celeuma quasi calcātium cōcinetur
aduersus omnes habitatores terre.
Perueniet sonitus vsq; ad extrema
terre: q2 iudicium dño cū gentibus.
B Judicatur ipse cū omni carne. Im-
pios tradidi gladio dicit dñs. Hec
dicit dñs exercituum. Ecce afflictio
egredietur de gente in gentem: ꝛ tur
bo magnus egredietur a summitati-
bus terre: ꝛ erūt interfecti dñi in die
illa a summo terre vsq; ad summum
eius. Non plangent et nō colligētur
neq; sepelient: in sterquilinium super
faciem terre iacebunt. Ululate pa-
stores et clamate et aspergite vos ci
nere optimates gregis: quia cōpleti
sunt dies vestri vt interficiamini: et
dissipationes vestre: et cadetis qua-
si vasa preciosa. Et peribit fuga a pa
storibus: et saluatio ab optimatibus
gregis. Uox clamoris pastorum: et
vlulatus optimatū gregis: q2 vasta-
uit dñs pascua eoꝝ: et cōticuerūt ar-
ua pacis a facie ire furoris dñi. Dere
liquit q̄si leo tabernaculū suum: q2 fa
cta est t̄ra eoꝝ i desolationem a facie
ire columbe: et a facie furoris dñi.

¶ C.S. De regno Joachim: qualr sa-
cerdotes voluerūt occidere hieremiā
A et liberat⁹ est p principes. Cap. xxvi.

IN principio regni Joachim fi
lii Josie regis iuda factum est
vbū istud a dño dicēs. Hec di
cit dñs. Sta in atrio dom⁹ dñi et loq̄-
ris ad oēs ciuitates iuda/ de quibus
veniunt vt adorent in domo dñi: vni
uersos sermones quos ego mādaui
tibi vt loquaris ad eos. Noli subtra-
here verbum: si forte audiant et con
uertantur vnusquisq; a via sua ma-
la ꝛ peniteat me mali qđ cogitaui fa
B cere eis ꝓpter maliciā studioꝝ eoꝝ.
Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Si
nō audieritis me vt ambuletis in le-
ge mea quam dedi vob' vt audiatis
sermones seruoꝝ meorum propheta
rum quos ego misi ad vos de nocte
cōsurgens ꝛ dirigēs: et non audistis
1.reg.4. dabo domum istā sicut Silo: et vrbem
hāc dabo in maledictionem cunctis
gētibus terre. Et audierunt sacerdo
tes et ꝓphe et oīs pp̃ls hieremiā lo-
quentē verba hec in domo dñi. Cūq;
cōplesset hieremias loquens oīa que
preceperat ei domin⁹ vt loqueret ad
vniuersum populū: apprehenderunt
eum sacerdotes et ꝓphete et omnis
pp̃ls dicens. Morte moriatur. Qua- C
re prophetauit in noie dñi: dicens.
Sicut Silo erit domus hec et vrbs
ista desolabitur eo q̄ non sit habita-
tor. Et congregatus est omnis popu
lus aduersus hieremiā in domo dñi.
Et audierunt principes Juda verba
hec/ et ascenderūt de domo regis in
domū dñi: et sederūt in introitu por-
te dom⁹ dñi noue. Et locuti sunt sa-
cerdotes et prophete ad principes:
et ad oēm pp̃lm dicentes. Judicium D
mortis est viro huic: quia propheta
uit aduersus ciuitatē istam/ sicut au-
distis auribus vestris. Et ait hiere-
mias ad omnes principes: ꝛ ad vni-
uersum populum dicens. Dñs misit 3.7.a.
me vt prophetarē ad domum istā: et
ad ciuitatem hanc omnia verba que
audistis. Nūc ergo bonas facite vi-
as vestras: et studia vestra: et audi-
te vocem domini dei vr̃i et penitebit
dñm mali quod locut⁹ est aduersum
vos. Ego autē ecce in manibus vr̃is
sum: facite mihi qđ bonū et rectū est
in oculis vr̃is. Uerūtamen scitote et E
cognoscite: q2 si occideritis me san-
guinē innocētem tradetis cōtra vos-
metipsos ꝛ ꝯtra ciuitatē istā et habi-
tatores ei⁹. In veritate eni misit me
dñs ad vos vt loquerer in aurib⁹ ve-
stris oīa verba hec. Et dixerūt princi-
pes: et oīs populus ad sacerdotes et
ꝓphetas. Nō est viro huic iudicium
mortis: q2 in nomine domini dei nr̃i
locut⁹ est ad nos. Surrexerunt ergo
viri de senioribus terre: et dixerunt ad
omnē cetū pp̃li loquentes. Micheas
de morasthim fuit ꝓpheta i diebus F
ezechie regis iuda: et ait ad oēm po-
pulū iude dicēs. Hec dicit dñs exer- mich.3.d.
cituū. Sion quasi ager arabit et hieru
salē in aceruū lapidū erit et mōs do-
mus dñi in excelsa siluarū. Nūquid
morte condemnauit eum Ezechias
rex iuda et omnis iuda? Nunquid
non timuerunt dominū et deprecati
sunt faciem domini: ꝛ penituit domi-
num mali qđ locutus fuerat aduer-
sum eos? Itaq; nos facimus malum
grande cōtra animas nostras. Fuit
quoq; vir prophetans in nomine do
mini vrias fili⁹ semei de cariathiarim
et ꝓphetauit aduers⁹ ciuitatē istam:

et aduersus terrã hanc iuxta oĩa ver
B ba hieremie. Et audiuit rex ioachim
et oẽs potẽtes ꝛ principes eius ver-
ba hec: et quesiuit rex interficere eũ.
Et audiuit vrias ꝛ timuit / fugitq; et
ingressus est egyptum. Et misit rex
ioachim viros in egyptũ / elnathan
filiũ achobor et viros cum eo in egy-
ptum. Et eduxerũt vriam de egypto:
et adduxerũt eũ ad regem ioachim
et percussit eũ gladio: et proiecit cada-
uer eius in sepulchris vulgi ignobi-
lis. Igitur man⁹ aicham filii saphã
fuit cũ hieremia vt nõ traderetur in
manus populi et interficerent eum.
¶ Ca. S. De catenis ligneis et vin-
culis mittendis quinq; regibus: et
moneantur subiici Nabuchodonosor
aliter morientur. Capitulum. xxvii.
A IN principio regni ioachim fi-
lii Iosie regis iuda / factũ est
vbũ istud ad hieremiã a dño
dicens. Hec dicit dñs ad me. Fac ti-
bi vincula ꝛ catenas: ꝛ pones eas in
collo tuo et mittes eas ad regẽ edõ /
et ad regem moab et ad regẽ filiorũ
ammon et ad regem tyri ꝛ ad regem
sidonis in manu nunciorũ qui vene-
runt hierl'm ad sedechiã regẽ iuda:
et precipies eis vt ad dños suos lo-
quantur. Hec dicit dñs exercituum
de⁹ isrl'. Hec dicetis ad dominos ve-
stros. Ego feci terrã ꝛ hoies ꝛ iumẽ-
ta que sunt sup faciem terre in forti-
tudine mea magna: et i brachio meo
extento: et dedi eam ei qui placuit in
oculis meis. Et nunc itaq; ego dedi
oẽs terras istas in manu nabucho-
donosor regis babylonis serui mei.
Insup et bestias agri dedi ei vt ser-
uiant illi. Et seruiẽt ei omnes gẽtes
et filio eius ꝛ filio filii eius / donec ve
B niat tps terre ei⁹ et ipsius: ꝛ seruient
ei gẽtes multe ꝛ reges magni. Gens
autẽ et regnũ qd non seruierit nabu-
chodonosor regi babylonis: et qui-
cũq; nõ curuauerit collũ suũ sub iu-
go regis babylonis: i gladio et in fa-
me et in peste visitabo sup gentẽ illã
ait dñs / donec cõsumã eos in manu
eius. Vos ergo nolite audire pphe-
tas vestros et diuinos et somniato-
res et augures ꝛ maleficos q dicunt
vobis. Non seruiet' regi babylonis
qr mendacium prophetãt vobis: vt
longe faciant vos de terra vestra et
eiiciãt vos et pereatis. Porro gens
que subiecerit ceruicem suam sub iu-
go regis babylonis et seruierit ei / di-
mittã eã in terra sua dicit domin⁹: ꝛ
colet eã et habitabit i ea. Et ad sede-
chiam regem iuda locutus sum s'm
omnia vba hec dicens. Subiicite col
la vestra sub iugo regis babylonis
et seruite ei et pplo eius et viuetis.
Quare moriemini tu et popul⁹ tuus C
gladio et fame et peste sicut locutus
est domin⁹ ad gentẽ q seruire nolue-
rit regi Babylonis? Nolite audire
verba pphetarum dicentium vobis.
Non seruietis regi babylonis quia
mẽdacium ipsi loquunt' vobis: qr nõ
misi eos ait dñs: et ipsi prophetãt in S. 14. c.
noie meo mendaciter vt eiiciant vos J. 29. b.
et pereatis tam vos q prophete qui
vaticinãtur vobis. Et ad sacerdotes
et ad ppl'm istũ locutus sum dicens.
Hec dicit domin⁹. Nolite audire v-
ba pphetarũ vestrorum qui prophetãt
vobis dicentes. Ecce vasa dñi reuer-
tentur de babylone nũc cito: menda-
ciũ enim pphetãt vobis. Nolite er- D
go audire eos / sed seruite regi baby-
lonis vt viuatis. Quare datur hec
ciuitas in solitudinẽ? Et si prophete
sunt et est verbũ dñi in eis / occurrãt
dño exercituũ vt nõ veniãt vasa que
derelicta fuerãt in domo dñi: ꝛ in do-
mo regis iuda et in hierl'm in baby-
lonem. Qr hec dicit dñs exercituum 4. Regũ
ad columnas et ad mare ꝛ ad bases 25. c.
et ad reliqua vasorum que remãserunt
in ciuitate hac que non tulit Nabu-
chodonosor rex babylonis cũ trans-
ferret iechoniã filiũ ioachim regẽ iu-
da de hierl'm i babylonẽ et oẽs opti-
mates iuda et hierl'm. Qr hec dicit
dñs exercituũ de⁹ israel ad vasa que
derelicta sunt i domo dñi et in domo
regis iuda et hierl'm in babylonem
transferent': ꝛ ibi erunt vsq; ad diem
visitationis sue dicit dñs. Et afferri
faciam ea et restitui in loco isto.
¶ C. S. Ananias ppheta dicit hiere
mie q post duos annos redibit ppl's
de babylone et oĩa vasa domus dñi:
respõdit hieremias amẽ. Ca. xxviii.
ET factũ est in anno illo in prin- A
cipio regni sedechie regis iu-
da in anno quarto in mense
quinto dixit ad me ananias filius
azur propheta de Gabaon in domo
dñi coram sacerdotibus et omni pplo
dicẽs. Hec dicit dñs exercituum deus
israel. Contriui iugum regis babylo-
nis. adhuc duo anni dierũ: et ego re-

ferri faciā ad locum istū oīa vasa dñi
que tulit Nabuchodonosor rex Ba-
bylonis de loco isto/et transtulit ea
in Babylonē. Et Jechoniā filiū Joa-
chim regē Juda ⁊ omnē trāsmigra-
tionem Jude qui ingressi sunt in Ba
B bylonē ego conuertam ad locū istum
ait dñs. Cōteram enim iugum regis
Babylonis. Et dixit Hieremias pro-
pheta ad Ananiam prophetā in ocu
lis sacerdotum ⁊ in oculis omnis po-
puli q̄ stabat in domo dñi: ⁊ ait Hiere
mias propheta. Amē/sic faciet dñs.
Suscitet dñs verba tua que ꝓphetas-
sti vt referant vasa in domum dñi: et
omnis trāsmigratio de babylone ad
locum istum. Uerumtamen audi ver-
bum hoc quod ego loquor in auribus
C tuis ⁊ in aurib⁹ vniuersi populi. Pro
phete q̄ fuerunt ante me ⁊ ante te ab
initio: ⁊ ꝓphetauerunt super terras
multas ⁊ super regna magna de pre-
lio ⁊ de afflictione ⁊ de fame: ꝓpheta
qui vaticinatus est pacem cum vene
rit verbum eius/scietur ꝓpheta quē
misit dñs in veritate. Et tulit Ana-
nias ꝓpheta catenam de collo Hiere
mie ꝓphete ⁊ confregit eā: ⁊ ait Ana
nias in conspectu oīs populi/dicēs.
Hec dicit dñs. Sic confringā iugum
Nabuchodonosor regis Babylonis
post duos annos dierum de collo om
nium gentiū. Et abiit Hieremias ꝓ-
pheta in viā suā. Et factū est verbum
dñi ad Hieremiā postq̄ ꝯfregit Ana
nias ꝓpheta catenā de collo Hiere-
D mie ꝓphete dicēs. Uade ⁊ dices Ana
nie. Hec dicit dñs. Catenas ligneas
cōtriuisti/⁊ facies ꝓ eis catenas fer-
reas: q̄r hec dicit dñs exercituum de⁹
Israel. Jugū ferreum posui sup col-
lum cunctarū gentium istarū: vt ser-
uiant regi Nabuchodonosor regi ba
bylonis ⁊ seruiēt ei: insuper ⁊ bestias
terre dedit ei. Et dixit Hieremias ꝓ-
pheta ad Ananiam ꝓphetam. Audi
Anania: non misit te dñs/⁊ tu confi-
dere fecisti populū istū in mēdacio.
Idcirco hec dicit dñs. Ecce ego mit-
tam te a facie terre: hoc anno morie-
ris: aduersum eñi dñm locut⁹ est. Et
mortuus est Ananias ꝓpheta in an-
no illo mense septimo.

¶ C.S. Propheta describit transmi-
grationem vt credat sibi scribens ad
captiuos babylonis: anno septuage-
simo a dño visitabūtur: et de pseudo-
prophetis cauendis. Cap. xxix.

A Et hec sunt verba libri que mi-
sit Hieremias ꝓpheta de Hie
rusalem ad reliquias seniorū
transmigrationis/⁊ ad sacerdotes/
et ad ꝓphetas/⁊ ad omnē populum
quē traduxerat Nabuchodonosor de
Hierusalē in babylonē: postq̄ egres-
sus est Jechonias rex/et domina/et
eunuchi/⁊ p̄ncipes Juda ⁊ Hierusa-
lē et faber ⁊ inclusor de Hierusalē in
manu elasa filij saphā: ⁊ gamalie fi-
lij helchie quos misit Sedechias rex
Juda ad Nabuchodonosor regē ba-
B bylonis in babylonem/dicens. Hec
dicit dñs exercituū de⁹ Israel omni
transmigrationi quā trāstuli de Hie-
rusalem in babylonem. Edificate do-
mos et habitate et plantate hortos/
⁊ comedite fructum eorum. Accipite
vxores et generate filios et filias: et
date filiis vestris vxores/⁊ filias ve-
stras date viris/et pariant filios et
filias/⁊ multiplicamini ibi. Et nolite
esse pauci numero/et querite pacem
ciuitatis ad quam transmigrare vos
feci: ⁊ orate ꝓ ea ad dñm/q̄r in pace
illius erit pax vobis. Hec enim dicit
C dñs exercituū deus Israel. Non vos
seducant prophete vestri qui sunt in
medio vestrum et diuini vestri: ⁊ ne
attendatis ad somnia vestra que vos
somniatis: quia falso ipsi prophetant
vobis in noīe meo ⁊ non misi eos di-
cit dñs. Quia hec dicit dñs. Cum ce- S.c.25.c.
perint impleri in babylone septua- 2.Paral.
ginta anni: visitabo vos et suscitabo 36.d.
super vos verbū meum bonū vt redu 1.Esd.1.a.
cam vos ad locū istū. Ego enim scio Dañ.9.a.
cogitationes quas ego cogito super
vos ait dñs: cogitationes pacis ⁊ nō
afflictionis vt dem vobis finem ⁊ pa
tientiam: ⁊ inuocabitis me ⁊ viuetis
et orabitis me et ego exaudiam vos/
queretis me et inuenietis. Cum que-
sieritis me in toto corde vestro: ⁊ in-
D ueniar a vobis ait dñs: ⁊ educam ca-
ptiuitatem vestrā ⁊ congregabo vos
de vniuersis gentibus et de cunctis
locis ad que expuli vos dicit dñs: et
reuerti vos faciam de loco ad quem
transmigrare vos feci: quia dixistis/
Suscitabit nobis dñs ꝓphetas in ba-
bylone. Quia hec dicit domin⁹ ad re-
gem qui sedet super solium Dauid: ⁊
ad omnem populum habitatorē vr-
bis huius/et ad fratres vestros qui
nō sunt egressi vobiscū in trāsmigra-
tionem. Hec dicit dñs exercituum.

Ecce ego mittã in eos gladium et fa-
mem ⁊ pestem:⁊ ponam eos quasi fi-
cus malas que comedi non possunt/
eo ꝙ pessime sint:⁊ persequar eos in
gladio ⁊ in fame et in pestilentia. Et
S.14.d. dabo eos in vexationem vniuersis re
gnis terre / in maledictionem/et in
stuporem/⁊ in sibilũ/⁊ in opprobriũ
cunctis gentibus ad quas ego eieci
eos/eo ꝙ non audierint verba mea
dicit dñs/que misi ad eos per seruos
meos prophetas de nocte cõsurgens
et mittens:⁊ non audistis dicit dñs.
E Uos ergo audite verbum dñi omnis
transmigratio quã emisi de Hierusa-
lem in babylonẽ. Hec dicit dñs exer-
cituum deus israel ad Achab filium
colie:⁊ ad sedechiã filiũ maasie/qui
prophetant vobis in noie meo men-
daciter. Ecce ego tradam eos in ma-
nu Nabuchodonosor regis Babylo-
nis:⁊ percutiet eos in oculis vestris.
Et assumetur ex eis maledictio omni
transmigrationi Jude que est in Ba
bylone dicentium. Ponat te dñs si-
cut Sedechiã ⁊ sicut Achab quos fri
xit rex Babylonis in igne ꝓ eo ꝙ fe-
cerint stultitiã in Israel:et mechati
sunt in vxores amicorum suorũ:⁊ lo-
cuti sunt verbũ in nomine meo men-
F daciter quod non mandaui eis. Ego
sum iudex et testis/dicit dñs. Et ad
Semeiam neelamitẽ/dices. Hec dicit
dñs exercituum deus Israel. Pro eo
ꝙ misisti in noie meo libros ad om-
nem populum qui est in Hierusalem
et ad Sophoniam filiũ maasie sacer-
dotem:et ad vniuersos sacerdotes/
dicens. Dñs dedit te sacerdotem pro
ioiada sacerdote:vt sis dux in domo
dñi super omnẽ virum arrepticium ⁊
prophetantem:vt mittas eum in ner
uum ⁊ in carcerẽ. Et nunc quare nõ
increpasti Hieremiã anathotitem/q̃
ꝓphetat vobis? Quia super hoc mi-
sit in Babylonem ad nos/dicẽs. Lõ-
gum est/edificate domos et habita-
te ⁊ plantate hortos/⁊ comedite fru-
S.eodem. ctus eorũ. Legit ergo Sophonias sa-
cerdos librum istũ in auribus Hiere-
G mie prophete. Et factũ est verbũ dñi
ad Hieremiã/dicẽs. Mitte ad omnẽ
transmigrationem dicens. Hec dicit
dñs ad Semeiã neelamitẽ. Pro eo ꝙ
ꝓphetauit vobis Semeias ⁊ ego non
misi eum ⁊ fecit vos cõfidere in men-
dacio:idcirco hec dicit dominus. Ec-
ce ego visitabo sup Semeiã neelami-
tem/⁊ super semen eius. Non erit ei
vir sedens in medio populi huius:et
non videbit bonum quod ego faciam
populo meo/ ait dominus:quia pre-
uaricationem locutus est aduersus
dominum.

¶ C.S. Promittit tristitiam:de capti
uitate Jude subdit:de gaudio libera-
tionis ⁊ vltione in hostes populi.

Capitulum.xxx.

Hoc verbum quod factum est ad A
Hieremiam a domino / dicens.
Hec dicit domin⁹ de⁹ Israel. Scribe
tibi omnia verba que locutus sum ad
te in libro. Ecce enim dies veniunt/
dicit dñs:⁊ cõuertam conuersionem
populi mei Israel ⁊ Juda ait dñs:et
conuertam eos ad terram quam de-
di patribus eorũ ⁊ possidebunt eam.
Et hec verba que locutus est domi-
nus ad Israel ⁊ ad Judam. Quoniã
hec dicit dñs. Uocem terroris audi-
uimus:formido ⁊ non est pax. Inter-
rogate et videte si generat masculus.
Quare ergo vidi omnis viri manum
super lumbum suum quasi parturien
tis:⁊ cõuerse sunt vniuerse facies in
auruginẽ? Ue quia magna dies illa B
nec est similis eius:tempusq; tribu- Joel.2.c.
lationis est Jacob/⁊ ex ipso saluabi- Am.5.c.
tur. Et erit in die illa ait dñs exerci- Soph.1.d
tuum/conteram iugum eius de collo
tuo:⁊ vincula eius dirumpam. Et nõ
dominabuntur ei amplius alieni:sed
seruient dño deo suo/et Dauid regi Esa.44.
suo quem suscitabo eis. Tu ergo ne a.
timeas serue meus Jacob / ait dñs:
neq; paueas Israel:q2 ecce ego salua
bo te de terra longinqua:⁊ semẽ tuũ
de terra captiuitatis eorum. Et re-
uertetur Jacob ⁊ requiescet:⁊ cũctis
affluet bonis:⁊ non erit quem formi-
det:quoniã tecũ ego sum ait dñs/vt
saluem te. Faciam eñi consummatio
nem in cunctis gentibus in quibus
dispersi te:te autẽ non faciam in con
summationem:sed ego castigabo te
in iudicio vt non tibi videaris inno-
xius: quia hec dicit dñs. Insanabi-
lis fractura tua:pessima plaga tua. C
Non est qui iudicet iudicium tuum
ad alligãdam curationem tuam:vti-
litas non est tibi. Omnes amatores
tui obliti sunt tui:teq; non querent.
Plaga eñi inimici percussi te/casti-
gatione crudeli. Propter multitu-
dinem iniquitatis tue : dura facta S.13.d.
sunt peccata tua. Quid clamas sup

contritione tua? Insanabilis est do-
lor tuus. Propter multitudinem ini-
quitatis tue:et propter dura pecca-
ta tua feci hec tibi. Propterea omnes
qui comedunt te:deuorabūtur:⁊ vni-
uersi hostes tui in captiuitatem ducē-
tur: ⁊ omnes qui te vastant/vasta-
būtur:cunctosq; predatores tuos da-
bo in predam. Obducam enī cicatri-
cem tibi:⁊ a vulneribus tuis sanabo
te/dicit dñs. Quia electā vocauerunt
te sion. Hec est que non habebat re-
D quirētem. Hec dicit dñs. Ecce ego cō-
uertam conuersionem tabernaculorū
Jacob:⁊ tectis eius miserebor:⁊ edi-
ficabitur ciuitas in excelso suo/et tē-
plum iuxta ordinem suum fundabi-
tur. Et egredietur de eis laus/vox q;
ludentium/⁊ multiplicabo eos ⁊ non
minuentur:et glorificabo eos et non
attenuabuntur:et erunt filii eius sicut
a principio: et cetus eius coram me
permanebit. Et visitabo aduersum
omnes qui tribulant eum/⁊ erit dux
eius ex eo/⁊ princeps de medio eius
producetur/⁊ applicabo eum ⁊ acce-
det ad me. Quis enim iste est qui ap-
plicet cor suum/vt appropinquet mi-
hi/ait dñs? Et eritis mihi in populū/
et ego ero vobis in deum. Ecce turbo
domini furor egrediens:procella ruēs
in capite impiorum conquiescet. Nō
auertet iram indignationis dominus:
donec faciat et compleat cogitationē
cordis sui. In nouissimo dierum in-
telligetis ea.
¶ C.S. Post plenitudinē gētiū iterat
Israel ad fidē:de plāctu:de cōsolatio-
ne Rachel super mortē filiorū suorū:
reuocat dñs Ephraim/⁊ Israel ad fi-
dem:de Christi natiuitate/⁊ sacramē-
to corporis ⁊ sanguinis eius:q; vnusq;
q; moriet in peccato suo:de reedifica-
tione ciuitatis Hierusalē. Cap. xxxi.
A 2.Co.6.d In tempore illo dicit dñs. Ero
deus vniuersis cognationibus
Israel:⁊ ipsi erunt mihi in po-
pulū. Hec dicit dñs. Inuenit gratiam
in deserto populus qui remanserat gla-
dio/vadet ad requiē suā Israel. Lon-
ge dñs apparuit mihi/⁊ in charitate
perpetua dilexi te:ideo attraxi te mi-
serās. Rursumq; edificabo te:et edi-
ficaberis virgo Israel: adhuc orna-
beris tympanis tuis/⁊ egredieris in
choro ludentium. Adhuc plantabis
vineas in montibus Samarie. Plā-
tabunt plantantes/et donec tempus
veniat non vindemiabunt: quia erit
dies in qua clamabunt custodes in
monte samarie ⁊ in monte ephraim.
Surgite et ascendamus in Sion ad
dominū deum nostrum: quia hec di-
cit dominus. Exultate in letitia Ja- B
cob/⁊ hinnite contra caput gētium/
personate ⁊ canite ⁊ dicite. Salua do-
mine populū tuum reliquias Israel.
Ecce ego adducam eos de terra aqui-
lonis:⁊ congregabo eos ab extremis
terre:inter quos erunt cecus et clau-
dus/et pregnans/et pariens simul:
cetus magnus reuertentium huc. In 9
fletu venient/⁊ in misericordia redu-
cam eos. Et adducam eos per torren-
tes aquarum in via recta/et non im-
pingent in ea:quia factus sum Israe-
li pater/et Ephraim primogenitus
meus est. Audite verbum domini gē-
tes:et annunciate in insulis que pro-
cul sunt/et dicite. Qui dispersit Is-
rael congregabit eum/⁊ custodiet eū
sicut pastor gregem suum. Redimet
enim dominus Jacob/et liberabit eū
de manu potentioris. Et venient/et
laudabunt in monte sion/et conflu-
ent ad bona domini super frumen-
to et vino/et oleo/et fetu pecorum et
armentorum: eritq; anima eorum/
quasi hortus irriguus/et vltra non
esurient. Tūc letabitur virgo in cho- C
ro/iuuenes et senes simul. Et con-
uertam luctum eorum in gaudium/
et consolabor eos/et letificabo a do-
lore suo. Et inebriabo animam sacer-
dotum pinguedine/et populus me-
us bonis meis adimplebitur:ait do-
minus. Hec dicit dominus. Vox in Mat.2.d. 15.
excelso audita est lamentationis:lu- 2.3.d.
ctus ⁊ fletus Rachel plorantis filios
suos et nolentis consolari super eis
quia non sunt. Hec dicit dominus:
Quiescat vox tua a ploratu/et ocu-
li tui a lachrymis/quia est merces
operi tuo/ait dominus. Et reuertent
de terra inimici:⁊ est spes in nouissi-
mis tuis/ait dominus:⁊ reuertentur
filii tui ad terminos suos. Audiens
audiui Ephraim transmigrantē. Ca-
stigasti me domine et eruditus sum/
quasi iuuenculus indomitus. Cōuer- D
tere me ⁊ cōuertar/quia tu dominus
deus meus. Post q̄ enim cōuertisti me
egi penitentiā:⁊ postq̄ ostendisti mi-
hi percussi femur meū:confusus sum ⁊
erubui:q̄m sustinui opprobrium ado-
lescentie mee. Si filius honorabilis

mihi ephraim: si puer delicatꝰ: qꝛ ex
quo locutꝰ sum de eo/adhuc recorda-
boꝛ eius: idcirco conturbata sunt vi-
scera mea super eū/miserans misere-
boꝛ eius ait dñs. Statue tibi specu-
lā/pone tibi amaritudines/dirige cor
tuum in viā rectā in qua ambulasti.
Reuertere virgo Israel: reuertere ad
ciuitates tuas istas. Usquequo deli-
ciis dissolueris filia vaga? Quia crea-
uit dñs nouū super terrā: femina cir-
cundabit virum. Hec dicit dñs exerci-
E tuū deus Israel. Adhuc dicēt verbū
istud in terra Juda ꝛ in vrbibus eiꝰ
cum conuertero captiuitatē eoꝝ. Be-
nedicat tibi dñs pulchritudo iusticie
mons sanctus: ꝛ habitabunt in eo iu-
das ꝛ omnes ciuitates eiꝰ simul agri-
cole ꝛ minātes greges: quia inebria-
ui animam lassam ꝛ omnem animā
esurientē saturaui. Ideo quasi de som-
no suscitatus sum et vidi: et somnus
meus dulcis mihi. Ecce dies veniunt
dicit dñs: ꝛ seminabo domū Israel et
domū Juda semine hominū et semi-
ne iumentoꝝ. Et sicut vigilaui super
eos vt euellerem ꝛ demolirer/ꝛ dissi-
parē ꝛ disperderē ꝛ affligerem: sic vi-
gilabo super eos vt edificē ꝛ plātem
ait dominus. In diebꝰ illis nō dicent
Eze.18.a. vltra. Patres comederunt vuā acer-
bam ꝛ dentes filioꝝ obstupuerūt:
sed vnusquisqꝫ in iniquitate sua mo-
rietur. Omnis homo qui comederit vuam
Heb.8.c. acerbā: obstupescent dentes eiꝰ. Ecce
F dies venient dicit dñs: ꝛ feriam domui
israel ꝛ domui Juda fedꝰ nouū. Non
sm pactū qđ pepigi cum patribꝰ ve-
stris in die qua apprehendi manum
eoꝝ vt educerē eos de terra Egypti:
pactū qđ irritū fecerunt ꝛ ego domi-
natus sum eoꝝ dicit dñs: sed hoc erit
pactū qđ feriā cū domo Israel. Post
dies illos dicit dñs/dabo legē meam
in visceribus eoꝝ/ꝛ in corde eorum
scribā eam ꝛ ero eis in deū/ꝛ ipsi erūt
Ioh.6.e. mihi in populū. Et non docebit vltra
Esa.26.b vir proximū suum: ꝛ vir fratrē suum
dicēs. Cognosce dñm. Omnes enī co-
gnoscēt me a minimo eoꝝ vsqꝫ ad
maximum ait dñs: quia propitiabor
iniquitati eoꝝ/ꝛ peccati eoꝝ non me-
Act.19.G moraboꝛ amplius. Hec dicit dñs: qui
dat solem in lumine diei: ordinē lune
et stellarū in lumine noctis: qui turbat
mare ꝛ sonant fluctus eiꝰ. Dñs exer-
G citiū nomen illi. Si defecerint leges
iste coram me dicit dñs: tunc ꝛ semē
Israel deficiet vt non sit gens coram
me cunctis diebus. Hec dicit dñs. Si
mensurari poterunt celi sursum ꝛ in-
uestigari fundamēta terre deoꝛsum: ꝛ
et ego abiiciā vniuersum semē Israel
ꝓpter oīa que fecerūt dicit dñs. Ecce
dies veniēt dicit dñs: et edificabitur ci-
uitas dño a turre Ananehel vsqꝫ ad
portā anguli. Et exibit vltra normam
mensure in conspectu eius sup collē
Gareb/ꝛ circuibit Goatha et omnem
vallē cadauerum ꝛ cineres ꝛ vniuer-
sam regionem mortis vsqꝫ ad torren-
tem cedron/ꝛ vsqꝫ ad angulum porte
equoꝝ orientalis sanctum domini
non euelletur/ꝛ non destruetur vltra
in perpetuum.
¶ C.S. Hieremias in carcere ꝓphe-
tat Sedechiā captiuū/ꝛ orbatū ducē-
dū in babylonē: ꝛ emit agrū in ana-
thot: ꝛ orat dñm ꝓ populo suo: sermo
dñi ad eū: de incēdio hierlm: ꝛ de libe-
ratione captiuoꝝ. Cap.xxxii.
VErbū quod factū est ad Hiere- A
miā a dño in anno decimo Se-
dechie regis Juda ipse est an-
nus decimus octauus Nabuchodo-
nosoꝛ. Tunc exercitus regis Babylo-
nis obsidebat Hierusalem/et Hiere-
mias ꝓpheta erat clausus in atrio
carceris qđ erat in domo regis Juda.
Clauserat enī eū Sedechias rex Juda
dicēs. Quare vaticinaris dicēs. Hec
dicit dominꝰ. Ecce ego dabo ciuitatē
istā in manu regis Babylonis/ꝛ ca-
piet eā: ꝛ Sedechias rex Juda nō ef-
fugiet de manu Chaldeoꝝ: sz tradetur
in manus regis Babylonis/et loque-
tur os eiꝰ cum ore illius: ꝛ oculi eius
oculos illius videbunt: ꝛ in babylonē
ducet Sedechiā: ꝛ ibi erit donec visi-
tem eū ait dñs. Si autē dimicaueritis
aduersum chaldeos nihil ꝓsperum
habebitis. Et dixit Hieremias. Factū
est verbū dñi ad me/dicēs. Ecce Ana-
mehel filius Sellū patruelis tuus ve-
niet ad te/dicēs. Eme tibi agrū meū
qui est in anathot: tibi enī cōpetit ex
propinquitate vt emas. Et venit ad B
me Anamehel filius patrui mei secū-
dum verbū dñi ad vestibulū carceris
et ait ad me. Posside agrū meū qui est
in Anathot in terra Beniamin: qꝛ ti-
bi cōpetit hereditas/ꝛ tu propinquꝰ
es vt possideas. Intellexi autem qꝫ
verbū dñi esset. Et emi agrū ab Ana-
mehel filio patrui mei qui est in Ana-
thot: et appendi ei argentum septem

stateres ⁊ decez argenteos ⁊ scripsi
in libro ⁊ signaui et adhibui testes.
Et appẽdi argẽtũ in statera ⁊ acce-
pi librũ possessionis signatum ⁊ sti-
pulationes ⁊ rata et signa forinsec⁹.
C Et dedi librũ possessionis baruch fi-
lio neri filij maasie in oculis anane
hel patruelis mei ⁊ in oculis testiuz
qui scripti erant in libro emptionis
⁊ in oculis omniuz iudeoꝝ qui sede-
bãt in atrio carceris. Et precepi ba-
ruch corã eis dicẽs. Hec dicit domi-
nus exercituuz deus israel. Sume li-
bros istos librũ emptionis hunc si-
gnatũ ⁊ librũ hunc qui apert⁹ est: et
pones illos in vase fictili vt ꝑmane-
re possint dieb⁹ multis. Hec eñi di-
cit dñs exercituũ de⁹ israel. Adhuc
possidebunt dom⁹ ⁊ agri et vinee in
tra ista. Et oraui ad dñm postq̃ tra-
didi librum possessiõis baruch filio
neri dicẽs. Heu heu heu dñe de⁹: ec-
ce tu fecisti celũ ⁊ terrã in fortitudi-
ne tua magna ⁊ in brachio tuo extẽ-
to: non erit tibi difficile oẽ verbuz
exo. 42. a qui facis misericordiã in milibus et
reddis iniquitatẽ patrũ in sinum fi-
D liorũ post eos. Fortissime magne et
potẽs: dñs exercituũ nomen tibi ma-
gnus cõsilio et incõprehensibilis co-
gitatu. Cui⁹ oculi aperti sunt super
oẽs vias filioꝝ adã: vt reddas vnu-
cuiq; secundũ vias suas/ ⁊ secundũ
fructũ adinuentionũ eius. Qui po-
suisti signa ⁊ portẽta in terra egypti
vsq; ad diẽ hãc ⁊ in israel ⁊ in hoib⁹
⁊ fecisti tibi nomẽ sicut est dies hec.
Et eduxisti populũ tuũ isrl' de terra
egypti in signis ⁊ in portẽtis ⁊ i ma-
nu robusta ⁊ in brachio extẽto et in
terrore magno: ⁊ dedisti eis terram
hãc quã iurasti patrib⁹ eorũ vt da-
res eis terrã fluẽtẽ lacte ⁊ melle: et
ingressi sunt ⁊ possederũt eã. Et non
obedierũt voci tue ⁊ in lege tua non
ambulauerunt: oĩa que mãdasti eis
vt facerẽt non fecerunt ⁊ euenerũt
eis oĩa mala hec. Ecce munitiões ex-
tructe sunt aduersum ciuitatẽ vt ca-
piatur: ⁊ vrbs data est in man⁹ chal-
deorũ ⁊ in manus regis babylonis
qui preliant aduersus eã a facie gla-
dij ⁊ famis ⁊ pestilẽtie: ⁊ q̃cunq; lo-
cut⁹ es acciderũt vt tu ipse cernis: ⁊
E tu dicis mihi dñe deus. Eme agrum
argento ⁊ adhibe testes: cũ vrbs da-
ta sit in manu chaldeorũ? Et factuz
est verbũ dñi ad hieremiam dicens.
Ecce ego dñs deus vniuerse carnis.
Nunquid mihi difficile erit oẽ ver-
buz? Propterea hec dicit dñs. Ecce
ego tradam ciuitatẽ istã in manus
chaldeoꝝ ⁊ in manus regis babylo-
nis ⁊ capiẽt eã: ⁊ veniẽt chaldei pre-
liantes aduersum vrbẽ hãc ⁊ succen-
dent eã igni ⁊ ꝯburent eaz ⁊ domos
in quaruz domatibus sacrificabant
baal ⁊ libabãt dijs alienis libamina
ad irritandũ me. Erãt enim filij isrl'
⁊ filij iuda iugiter faciẽtes malũ in
oculis meis ab adolescẽtia sua filij
israel: qui vsq; nũc exacerbãt me in
opere manuũ suarũ dicit dñs: quia
in furore ⁊ in indignatione mea fa-
cta est mihi ciuitas hec a die q̃ edifi-
cauerũt eã vsq; ad diẽ istã qua aufe-
F ret de ꝯspectu meo propter maliciã
filioꝝ israel ⁊ filioꝝ iuda quaz fece-
rũt/ ad iracũdiã me prouocãtes ipsi
⁊ reges eoꝝ ⁊ principes eoꝝ ⁊ sacer-
dotes eoꝝ ⁊ prophete eoꝝ viri iuda
⁊ habitatores hierusalẽ. Et verterũt 3. 2. f. a
ad me terga ⁊ nõ facies cũ docerem 7. b.
eos diluculo ⁊ erudirẽ ⁊ nollent au-
dire vt acciperẽt disciplinam. Et po-
suerunt idola sua in domo in qua in-
uocatũ est nomen meũ vt polluerẽt
eã: ⁊ edificauerũt excelsa baal q̃ sũt
in valle filij ennom vt initiarẽt filios
suos ⁊ filias suas moloch: qđ nõ mã-
daui eis nec ascẽdit in cor meũ vt fa-
cerent abominationẽ hanc ⁊ in pec-
catũ deducerẽt iudã. Et nunc ꝓpter
ista hec dicit dñs deus israel ad ciui-
tatẽ hanc de qua vos dicitis q̄ tra-
dat in man⁹ regis babylonis in gla-
dio ⁊ in fame ⁊ in peste. Ecce ego cõ-
gregabo eos de vniuersis terris ad
quas eieci eos in furore meo et ira
G mea ⁊ in indignatione grãdi: ⁊ redu-
cã eos ad locũ istum ⁊ habitare eos
faciã cõfidẽter ⁊ erũt mihi in popu-
lũ et ego ero eis in deũ. Et dabo eis
H cor vnũ ⁊ viã vnã vt timeãt me vni-
uersis dieb⁹ ⁊ bene sit eis ⁊ filijs eo-
rũ post eos. Et feriã eis pactuz sem-
piternũ ⁊ nõ desinã eis benefacere:
⁊ timorẽ meũ dabo in corde eorũ vt
nõ recedãt a me: ⁊ letabor super eis
cũ bñ eis fecero. Et plantabo eos in
terra ista in veritate. In toto corde
meo ⁊ in tota aĩa mea. Quia hec dicit
dñs. Sicut adduxi sup populũ istuz
oẽ malũ hoc grãde: sic adducã su-
per eos oẽ bonum qđ ego loquor ad
eos. Et possidebunt agri i terra ista

de qua vos dicitis q deserta sit eo q
nõ remãserit homo z iumentũ: z da-
ta sit in man⁹ chaldeorũ. Agri emẽ-
tur pecunia z scribent in libro z im-
primet signũ z testes adhibebuntur
in terra beniamin z in circuitu hie-
rusalem in ciuitatibus iuda et in ci-
uitatibus montanis et in ciuitatib⁹
campestribus et in ciuitatibus que
ad austrum sunt: quia cõuertam ca-
ptiuitatem eorum ait dominus.
¶C.S. De cõuersiõe iuda z hierusa-
lem: z de emendatione z gaudio: et
de grege transeũte ad manũ nũerã-
tis: de xp̃o nasciturо z regno ipsius
z sacerdotio perpetuo. Cap̃m. xxxiii.
A Et factum est verbũ dñi ad hie-
remiã secũdo: cum adhuc clau-
sus eẽt in atrio carceris dicẽs. Hec
dicit dominus. Qui facturus est: et
formaturus illud z paraturus/ Do-
minus nomen eius. Clama ad me z
exaudiã te: z annũciabo tibi grãdia
z firma q̃ nescis: q: hec dicit dñs de⁹
israel ad domos vrbis hui⁹ z ad do-
mos regis iuda que destructe sunt z
ad munitiones z ad gladiũ venien-
tiũ vt dimicẽt cũ chaldeis z ipleãt
eas cadauerib⁹ hominũ quos pcus-
si i furore meo et in idignatiõe mea
abscondẽs faciẽ meã a ciuitate hac
propter oẽm maliciã eorũ. Ecce ego
obducã eis cicatricẽ z sanitatẽ: z cu-
rabo eos / z reuelabo illis depreca-
tionẽ pacis z veritatis. Et conuertã
cõuersionẽ iuda z cõuersionẽ hieru-
salẽ: et edificabo eos sicut a pricipio
z emũdabo illos ab oĩ iniquitate
sua in qua peccauerũt mihi: z propi-
cius ero cũctis iniquitatib⁹ eorũ in
B quib⁹ deliquerũt mihi z spreuerunt
me. Et erit mihi in nomen et in gau-
diũ et in laudẽ z in exultationẽ cun-
ctis gentibus terre q̃ audierint oĩa
bona que ego facturus sum eis: et pa-
uebũt et turbabunt in vniuersis bo-
nis: z in oĩ pace quã ego faciã eis.
Hec dicit dñs. Adhuc audiet in loco
isto quem vos dicitis esse desertum
eo q nõ sit homo nec iumẽtũ in ciui-
tatib⁹ iuda z foris hierusalẽ: q̃ deso-
late sunt absq hoĩe et absq habita-
tore et absq pecore. Uox gaudij et
vox leticie: vox spõsi z vox spõse vox
dicentiũ. Confitemini dño exercituũ
qm̃ bon⁹ dñs qm̃ in eternũ mia eius
z portantiũ vota in domũ dñi. Re-
ducã eni cõuersionẽ terre: sicut a pnci-
pio dicit dñs. Hec dicit dñs exerci-
tuũ. Adhuc erit in loco isto deserto
absq hoĩe z absq iumẽto z i cũctis
ciuitatibus ei⁹ habitaculũ pastorũ z
accubãtiũ greges: et in ciuitatibus
mõtuosis z i ciuitatib⁹ cãpestrib⁹ et
in ciuitatib⁹ q̃ ad austrũ sunt z i ter- C
ra beniamin z in circuitu hierlm et
in ciuitatibus iuda adhuc trãsibunt
greges ad manũ nũerãtis: ait dñs.
Ecce dies veniẽt dicit dñs z suscita-
bo verbũ bonũ qd locut⁹ sum ad do- S.23.a.
mũ israel z ad domũ iuda. In dieb⁹
illis et in tẽpore illo germinare faciã
dauid germen iusticie: z faciet iudi-
ciũ et iusticiã in terra. In dieb⁹ illis
saluabitur Juda z Israel habitabit
confidenter. Et hoc est nomen quod
vocabũt eũ. Dñs iust⁹ noster. Quia
hec dicit dñs. Nõ interibit de dauid
vir q̃ sedeat sup thronũ dom⁹ isrl': et
de sacerdotib⁹ z leuitis nõ interibit
vir a facie mea q̃ offerat holocausto
mata z incẽdat sacrificiũ z cedat vi-
ctimas oĩb⁹ dieb⁹. Et factũ est vbũ
dñi ad hieremiã dicẽs. Hec dicit do- D
min⁹. Si irritũ põt fieri pactũ meũ
cũ die z pactũ meum cũ nocte vt nõ
sit dies z nox i tpe suo: et pactũ meũ
irritũ esse poterit cũ dauid suo meo
vt nõ sit ex eo filius q̃ regnet in thro-
no eius et leuite et sacerdotes minis-
tri mei. Sicut enũerari nõ possunt
stelle celi et metiri arene maris: sic
multiplicabo semẽ Dauid serui mei
et leuitas ministros meos. Et factũ
est vbũ dñi ad hieremiã dicẽs. Num-
quid nõ vidisti qd ppl's hic locut⁹ sit
dicens. Due cognationes quas ele-
gerat dñs abiecte sunt et populum
meum despexerunt: eo q non sit vl-
tra gens coram eis. Hec dicit dñs.
Si pactũ meũ inter diẽ et noctem et
leges celi et terre non posui: equidẽ
et semẽ iacob z dauid serui mei pro-
iiciam vt non assumã de semine ei⁹
principes seminis abraam/ isaac/ et
iacob: reducam enim conuersionem
eorum: z miserebor eis.
¶C.S. Pena q: nõ dimittunt suos
et ancillas hebreas liberos et punis
tio: cũ tñ pmiserãt in tẽplo cũ solẽni
tate vituli in duo scissi. Cap̃m. xxxiiii.
A Uerbũ qd factum est ad hiere-
miam a dño quãdo nabucho-
donosor rex babylonis z om-
nis exercit⁹ eius: vniuersaq regna
terre que erãt sub potestate manus

eius: ⁊ oẽs populi bellabant contra
hierusalẽ: ⁊ cõtra oẽs vrbes eius di-
cens. Hec dicit dñs de⁹ israel. Uade
et loq̃re ad Sedechiam regẽ iuda ⁊
dices ad eũ. Hec dicit dñs. Ecce ego
tradam ciuitatẽ hanc ĩ manu regis
babylonis ⁊ succendet eã igni. Et tu
nõ effugies de manu ei⁹: sed ↄprehẽ
sione capieris ⁊ in manu eius trade
ris: ⁊ oculi tui oculos regis babylo-
nis videbunt ⁊ os eius cũ ore tuo lo
quetur ⁊ babylonem introibis. Atta
men audi verbũ dñi sedechia rex iu
da. Hec dicit dñs ad te. Nõ morieris
in gladio: sed in pace morieris: ⁊ se-
cundũ cõbustiones patrũ tuorũ re-
gum priorũ qui fuerũt ante te sic cõ
burent te: ⁊ ve dñe plangent te: quia
B verbũ hoc ego locut⁹ sum: dicit dñs.
Et locutus est Hieremias propheta
ad sedechiã regẽ Juda vniuersa ver
ba hec in hierusalẽ: ⁊ exercit⁹ regis
babylonis pugnabat contra Hieru-
salẽ ⁊ contra oẽs ciuitates iuda que
relique erant contra lachis et cõtra
Azecha: he enĩ supererant de ciuita
tibus Juda vrbes munite. Uerbum
quod factuz est ad Hieremiã a dño:
postq̃ percussit rex sedechias fed⁹
cũ oĩ populo in hierusalẽ: predicãs
libertatem vt dimitteret vnusquisq̃
seruũ suũ ⁊ vnusquisq̃ ancillã suam
Hebreũ ⁊ hebream liberos: nequaq̃
dominarent eis: id est in iudeo ⁊ fra
tre suo. Audierũt ergo oẽs princi-
pes: et vniuersus populus qui inie-
rant pactũ vt dimitteret vnusquisq̃
seruũ suũ ⁊ vnusquisq̃ ancillã suam
liberos: et vltra nõ dominarent eis.
Audierunt igitur ⁊ dimiserũt. Et cõ
uersi sunt deinceps: ⁊ retraxerũt ser
uos suos ⁊ ancillas suas quos dimi-
serant liberos: ⁊ subiugauerũt in fa
C mulos ⁊ famulas. Et factum est ver
bum dñi ad hieremiam a dño dicẽs.
Hec dicit dñs deus Israel. Ego pcus-
si fedus cum patribus vestris ĩ die
qua eduxi eos de terra egypti de do
exo.21.a. mo seruitutis dicens. Cũ cõpleti fue
deu.15.a. rint septẽ anni dimittat vnusquisq̃
fratrẽ suum hebreũ qui vẽditus est
ei: ⁊ seruiet tibi sex annis ⁊ dimittes
eum a te liberũ. Et non audierũt pa
tres vestri me: nec inclinauerũt au-
rem suam. Et conuersi estis vos ho-
die et fecistis qd̾ rectũ est in oculis
meis: vt p̃dicaretis libertatẽ vnus-
quisq̃ ad amicum suũ ⁊ inistis pa-
ctũ in cõspectu meo in domo in qua
inuocatũ est nomen meũ super eã.
Et reuersi estis et cõmaculastis no-
mẽ meũ ⁊ reduxistis vnusquisq̃ seruũ
suum: et vnusquisq̃ ancillam suam:
quos dimiseratis: vt essent liberi et
sue potestatis: et subiugastis eos: vt
sint vobis serui ⁊ ãcille. Propterea
Hec dicit dñs. Uos non audistis me
vt predicaretis libertatem vnusq̃sq̃
fratri suo: et vnusquisq̃ amico suo.
ecce ego predico vobis libertatẽ: ait
dñs ad gladiũ ad pestẽ et ad famẽ: D
et dabo vos in cõmotionẽ cũctis re-
gnis terre. Et dabo viros qui preua-
ricant fedus meũ ⁊ non obseruaue-
rũt verba federis quib⁹ assensi sunt
in cõspectu meo: vitulũ quẽ concide
runt in duas partes: ⁊ transierũt in
ter diuisiones eius principes iuda ⁊
principes hierusalẽ eunuchi ⁊ sacer
dotes: et oĩs populus terre q̃ trãsie-
runt inter diuisiones vituli: et dabo
eos in manus inimicoꝝ suorum ⁊ in
manus querentiũ animã eorũ ⁊ erit
morticinum eorum in escaz volatili-
bus celi ⁊ bestijs terre. Et Sedechiã
regem Juda: et principes eius dabo
in manus inimicorũ suorũ et in ma-
nus querentium animas eorum: et
in manus exercituum regis babylo
nis qui recesserũt a vobis. Ecce ego
precipio dicit dñs: ⁊ reducã eos ĩ ci-
uitatem hanc: ⁊ preliabuntur aduer
sus eam ⁊ capient eam ⁊ incendent
igni: et ciuitates iuda dabo in solitu
dinem eo q̃ non sit habitator.

¶ C.S. Increpatur de inobedientia
propter obediẽtiam filiorum Jona-
dab filij rechab: rechabitis maledi-
ctio ꝓmittit: benedicetur stirps Jo-
nadab filij Rechab. Capitulũ. xxxv.

VErbũ qd̾ factum est ad hiere-
miã a dño in diebus ioachim A
filij Josie regis iuda dicens.
Uade ad domũ rechabitarũ: ⁊ loq̃-
re eis ⁊ introduces eos in domũ dñi
in vnam exedrã thesauroꝝ: ⁊ dabis
eis bibere vinũ. Et assumpsi Jecho-
niã filiũ Hieremie filij absanie ⁊ fra
tres eius: ⁊ oẽs filios eius ⁊ vniuer-
sam domũ Rechabitarũ: ⁊ introdu-
xi eos in domum dñi ad Gazophyla
cium filioꝝ Anan filij Jegedelie ho
minis dei quod erat iuxta gazophy-
lacium principum super thesaurum
maasie filij Sellum qui erat custos
vestibuli. Et posui corã filijs domus

rechabitarū cyphos plenos vino et
calices: et dixi ad eos. Bibite vinum.
Qui responderūt. Nō bibemus vi-
num: q2 Jonadab filius rechab pa-
ter noster precepit nobis dicēs. Nō
B bibetis vinum vos et filij vestri vsq3
in sempiternū. Et domū non edifica
bitis: et semente nō seretis: et vineas
non plātabitis nec habebitis: sed in
tabernaculis habitabitis cūctis die
bus vestris: vt viuatis diebus mul-
tis super faciem terre in qua vos pe
regrinamini. Obediuim⁹ ergo voci
Jonadab filij Rechab patris nostri
in omnib⁹ que precepit nobis: ita vt
non biberemus vinū cunctis diebus
nostris nos et mulieres nostre / filij
et filie nostre: et nō edificaremus do
mos ad habitandū: et vineā et agrū
et sementem nō habuimus: sed habi
tauimus in tabernaculis: et obedien
tes fuimus iuxta oīa que precepit
C nobis Jonadab pater noster. Cū au
tē ascēdisset Nabuchodonosor rex
babylonis ad terrā nostrā diximus.
Uenite et ingrediamur hierl'm a fa
cie exercit⁹ chaldeorū: et a facie exer
citus syrie: et mā simus in hierusalē.
Et factū est verbū dñi ad Hieremiā
dicens. Hec dicit dñs exercituū de⁹
israel. Uade et dic viris iuda et habi
tatoribus hierl'm. Nunquid nō reci
pietis disciplinam vt obediatis ver-
bis meis dicit dñs? Preualuerunt
sermōes Jonadab filij rechab quos
precepit filiis suis vt nō biberent vi
num: et nō biberūt vsq3 ad diem hāc
q2 obedierunt precepto patris sui.
Ego aūt locutus sum ad vos de ma-
ne cōsurgens et loquens: et nō obedi
stis mihi. Misiq3 ad vos oēs seruos
meos pphetas cōsurgens diluculo
mittēsq3: et dicēs. Conuertimini vnus-
quisq3 a via sua pessima: et bona fa-
cite studia vestra: et nolite seq̄ deos
alienos: neq3 colatis eos: et habitabi
tis i terra quam dedi vobis et patri-
bus vestris: et nō inclinastis aurem
vestrā / neq3 audistis me. Firmaue-
D runt igitur filij ionadab filij rechab
preceptum patris sui qd preceperat
eis: ppl's aūt iste nō obediuit mihi.
Jdcirco hec dicit dñs exercituū de⁹
Jsrael. Ecce ego adducā sup iudā et
sup oēs habitatores hierl'm vniuer-
sam afflictionem quam locutus sum
aduersus illos eo q locutus sum ad
illos et non audierūt: vocaui illos / et
nō responderūt mihi. Domui aūt re
chabitarum dixit hieremias. Hec di
cit dñs exercituū de⁹ Jsrael. Pro eo
q obedistis precepto Jonadab pa-
tris vestri: et custodistis oia manda
ta eius / et fecistis vniuersa que pre-
cepit vobis / propterea hec dicit dñs
exercituū de⁹ israel. Non deficiet vir
de stirpe Jonadab filij rechab stans
in conspectu meo cunctis diebus.
¶ C.S. Hieremias de carcere mittit
baruch cum libro / vt reuocet popu-
lum suum a via sua mala / Joachim
comburit librum / et alius scribitur
contra eum. Capitulum. xxxvi.
ET factum est in anno quarto A
Joachi filij iosie regis iuda /
factū est verbū hoc ad hiere-
miam a dño / dicens. Tolle volumen
libri et scribes in eo oīa verba q̄ lo-
cutus sum tibi aduersum Jsrael / et
Judam: et aduersum oēs gētes a die
qua locutus sum ad te ex diebus Jo
sie vsq3 ad diem hanc: si forte audiē-
te domo Juda vniuersa mala q̄ ego
cogito facere eis / reuertatur vnus-
quisq3 a via sua pessima: et propitius
ero iniquitati et peccato eorū. Uoca-
uit ergo Hieremias baruch filiū ne-
rie: et scripsit baruch ex ore hieremie
oēs sermones dñi / quos locutus est
ad eum in volumine libri. Et prece-
pit Hieremias Baruch dicens. Ego
clausus sum / nec valeo igredi domū
dñi. Ingredere ergo tu et lege de vo- B
lumine / in quo scripsisti ex ore meo
verba dñi audiēte ppl'o in domo do-
mini in die ieiunij: insup et audiente
vniuerso Juda qui veniūt de ciuita-
tib⁹ suis leges eis: si forte cadat ora
tio eorū in cōspectu dñi et reuertatur
vnusquisq3 a via sua pessima / quo-
niam magnus furor / et indignatio
est quam locutus est dñs aduersus
populū hunc. Et fecit Baruch filius
nerie iuxta oia q̄ preceperat ei Hie-
remias propheta / legens ex volumi
ne sermones dñi in domo dñi. Factū
est autē in anno quinto ioachim filij
Josie regis iuda in mense nono pre
dicauerunt ieiunium in cōspectu dñi
oñi ppl'o in hierl'z et vniuerse multi
tudini que confluxerat de ciuitatib⁹
Juda in hierl'm. Legitq3 Baruch ex C
volumine sermones Hieremie in do
mo dñi in Gazophilatio gamarie fi-
lij Saphā scribe i vestibulo superio-
ri in introitu porte noue domus dñi

audiente oĩ pplo. Cũq; audisset mi-
cheas fili⁹ gamarie filij saphan oẽs
sermones dñi ex libro/descẽdit in do
mũ regis ad gazophylacium scribe.
Et ecce ibi oẽs principes sedebant
elisama scriba: et dalaia fili⁹ semeie/
et elnathan fili⁹ Achobor: et gamari
as filius saphan/ et sedechias filius
D ananie/ et vniuersi principes. Et nũ-
ciauit eis Micheas oĩa verba que au
diuit: legẽtẽ Baruch ex volumine in
aurib⁹ ppli. Miserunt itaq; oẽs prin
cipes ad Baruch iudi filium natha-
nie filij selemie filij Chusi: dicẽtes. Uo
lumen ex quo legisti audiente popu-
lo sume in manu tua: et veni. Tulit er
go Baruch filius Nerie volumen in
manu sua: et venit ad eos. Et dixerũt
ad eum. Sede et lege hec in auribus
nostris. Et legit Baruch in aurib⁹ eo-
rũ. Igitur cũ audissent oĩa verba:
obstupuerunt vnusquisq; ad proximũ
suũ: et dixerunt ad baruch. Nũciare
debem⁹ regi oẽs sermones istos. Et
interrogauerunt eũ dicẽtes. Judica
nobis quomodo scripsisti oẽs ser-
mones istos ex ore eius. Dixit autẽ
eis Baruch. Ex ore suo loquebat̃ q̃si
legens ad me oẽs sermones istos/ et
E ego scribebã in volumine atramẽto.
Et dixerunt principes ad baruch. Ua-
de et abscõdere tu et hieremias/ et ne
mo sciat vbi sitis. Et ingressi sunt ad
regẽ in atriũ. Porro volumen com-
mendauerunt in gazophylacio Elisa
me scribe: et nunciauerũt audiẽte re
ge oẽs sermones. Misitq; rex iudi
vt sumeret volumen. Qui tollens il-
lud de gazophylacio elisame scribe
legit audiente rege: et vniuersis prin
cipibus q̃ stabant circa regẽ. Rex au
tẽ sedebat in domo hyemali in men-
se nono: et posita erat arula coram eo
plena prunis. Cumque legisset Judi
tres pagellas: vel quatuor: scidit il-
lud scalpello scribe ⁊ proiecit ĩ ignẽ
qui erat sup arulã: donec consumere-
tur omne volumẽ igni q̃ erat in aru-
F la. Et nõ timuerũt: neq; sciderunt ve
stimẽta sua rex/ et oẽs serui eius qui
audierũt vniuersos sermones istos.
Uerumtñ elnathan et dalaias et ga-
marias contradixerunt regi ne cõbu
reret librũ: et nõ audiuit eos. Et p̃ce-
pit rex hieremiele filio amalech et sa-
rie filio Ezriel/ et selemie filio abde-
hel/ vt cõprehenderẽt baruch scribã:
et hieremiã pphetã. Abscondit autẽ

eos dñs. Et factum est verbũ dñi ad
Hieremiã pphetã postq̃ cõbusserat
rex volumẽ: et sermõnes quos scripse-
rat baruch ex ore Hieremie dicens.
Rursum tolle volumen aliud: et scri-
be in eo oẽs sermones priores: q̃ erãt
in primo volumine qđ cõbussit Joa-
chim rex Juda. Et ad ioachĩ regẽ iu-
da dices. Hec dicit dñs. Tu cõbussi- G
sti volumen istud dicẽs. Quare scri-
psisti in eo annuncians/ festinus ve-
niet rex babylonis: et vastabit terrã
hanc: et cessare faciet ex illa hoiẽ et
iumentum? Propterea hec dicit dñs
de⁹ cõtra ioachim regẽ iuda. Nõ erit
ex eo q̃ sedeat sup soliũ dauid: et ca-
dauer eius pijciet ad estũ per diẽ: et
ad gelu per noctẽ. Et visitabo contra
eũ et contra semen ei⁹: ⁊ cõtra seruos
ei⁹ iniq̃tates suas: et adducam super
eos et sup habitatores hierlm: et su-
per viros iuda omne malum quod lo
cutus sum ad eos: et non audierunt.
Hieremias autẽ tulit volumen aliud
et dedit illud Baruch filio nerie scri-
be: qui scripsit in eo ex ore hieremie
omnes sermones libri quem combus-
serat Joachim rex iuda igni: et insu-
per additi sunt sermones multo plu
res/ q̃ antea fuerant.
C.S. Sedechias mãdat orare do-
minũ p se et pplo: et interiuuit hiere
mias egredi: capit: in carcerẽ mittit:
rex eũ alloquit ĩ vestibulo carceris et
torta panis q̃tidie ei dat. Cap. xxxvij.
ET regnauit rex sedechias filius A
Josie pro Jeconia filio Joachĩ/
quem constituit regem nabuchodo-
nosor rex babylonis in terra iuda: et
non obediuit ipse/ et serui eius: et po
pulus terre verbis dñi que locut⁹ est
in manu Hieremie prophete. Et mi-
sit rex sedechias iuchal filiũ selemie
et sophoniã filiũ maasie sacerdotem
ad hieremiã pphetã dicens. Ora pro .J.42.a.
nobis dñm deum nostrũ. Hieremias
aũt libere ambulabat in medio ppli:
non enim miserãt eũ in custodiã car
ceris. Igitur exercitus Pharaonis
egressus est de egypto. Et audientes
chaldei q̃ obsidebãt hierlm/ huiusce- B
modi nuncium/ recesserunt ab hieru
salẽ. Et factũ est verbum dñi ad hie-
remiã prophetã dicens. Hec dicit do-
minus de⁹ israel. Sic dicetis regi iu-
da/ qui misit vos ad me interrogan-
dum. Ecce exercitus Pharaonis qui
egressus est vobis in auxiliũ/ reuerte-

tetur in terrã suam in egyptum: et re-
dient chaldei/et bellabunt contra ci-
uitatẽ hanc/et capient eam:et succẽ-
dẽt eã igni. Hec dicit dñs. Nolite de-
cipere aĩas vestras dicẽtes. Euntes
abibunt et recedent a nobis chaldei
qz non abibunt:sed et si percusseritis
oẽm exercitũ chaldeorũ qui prelian-
tur aduersum vos:et derelicti fuerint
ex eis aliq̃ vulnerati singuli de tẽto-
rio suo consurgent et incendẽt ciuita-
tem hanc igni. Ergo cũ recessisset ex-
ercitus chaldeorũ ab hierl'm ꝓpter
exercitũ pharaonis:egressus est hie-
remias de hierl'm vt iret i terram bẽ-
iamin/et diuideret ibi possessionem
C in cõspectu ciuium. Cũq̃ peruenisset
ad portam beniamin:erat ibi custos
porte per vices noĩe hierias filius se-
lemie filij ananie/et apprehẽdit hie-
remiã ꝓphetã dicens. Ad chaldeos
ꝓfugis? Et r̃ndit hieremias. Falsuz
est:nõ fugio ad chaldeos. Et non au-
diuit eũ:sed cõprehendit hierias hie-
remiã/et adduxit eum ad principes.
Quam obrem irati principes cõtra
hieremiã:cesum eũ miserũt in carce-
rem qui erat i domo ionathã scribe:
ipse enim prepositus erat sup carce-
3.10.a. rẽ. Itaq̃ ingressus est hieremias in
domum laci et in ergastulum: et sedit
ibi hieremias dieb' multis. Mittens
autẽ sedechias rex tulit eum:et inter-
rogauit eũ in domo sua abscondite et
D dixit. Putasne est sermo a dño? Et di-
xit hieremias. Est. Et ait. In manus
regis Babylonis traderis. Et dixit
Hieremias ad regẽ sedechiã. Quid
peccaui tibi/et seruis tuis et populo
tuo:q2 misisti me in domũ carceris?
Ubi sunt prophete vr̃i q̃ ꝓphetabant
vobis et dicebant:nõ veniet rex baby-
lonis sup vos et super terrã hãc? Nũc
ergo audi obsecro dñe mi rex. Uale-
at deprecatio mea in cõspectu tuo/et
ne me remittas in domuz Jonathan
scribe: ne moriar ibi. Precepit ergo
rex Sedechias vt traderetur Hiere-
mias in vestibulũ carceris: et daret
ei torta panis quotidie excepto pul-
mento:donec consumerentur omnes
panes de ciuitate. Et mansit Hiere-
mias in vestibulo carceris.

¶ Ca. Sũ. Principes petunt Hiere-
miam occidi:in lacũ mittit vbi non
erat aqua/sed lutum: Abdemelech
extrahit eum: ea que prius regi pre-
dicat:rex iubet vt celet. Cap̃m. xxxviij.

AUdiuit aũt saphacias filius B
mathã et gedelias fili' phas-
sur:et iuchal filius selemie/et
Phassur fili' melchie sermones q̃s
hieremias loq̃bat ad oẽm populũ di-
cens. Hec dicit dñs. Quicũq̃ manse- 3.21.c.
rit in ciuitate hac:morietur gladio et
fame et peste/q̃ aũt ꝓfugerit ad chal-
deos viuet: et erit aĩa eius sospes et
viuẽs. Hec dicit dñs. Tradendo tra-
detur ciuitas hec i manu exercit' re-
gis Babylonis/et capiet eã. Et dixe-
rũt principes regi. Rogamus vt occi-
datur hõ iste: de industria eñ dissol-
uit man' virorũ bellantiũ q̃ remanse-
rũt in ciuitate hac/et man' vniuersi
popli loquẽs ad eos vniuersa verba
hec. Siquidẽ hõ iste non querit pacẽ B
poplo huic:sed malũ. Et dixit rex se-
dechias. Ecce ipse i manib' vr̃is est:
nec eñ fas est regẽ vobis quicq̃ ne-
gare. Tulerũt ergo hieremiã/et ꝓie-
cerũt eũ i lacũ melchie filij amalech
q̃ erat in vestibulo carceris: et submi-
serunt hieremiã in funib' in lacũ in
quo nõ erat aqua/sed lutũ. Descẽdit
itaq̃ hieremias in cenum. Audiuit
autẽ abdemelech ethiops vir eunu-
chus qui erat in domo regis/q' misis-
sent Hieremiã in lacũ. Porro rex se-
debat i porta beniamin. Et egressus
est abdemelech de domo regis: et lo- C
cutus est ad regẽ dicẽs. Dñe mi rex
male fecerũt viri isti oĩa q̃cunq̃ per-
petrarũt cõtra hieremiã ꝓphetã mit-
tẽtes eũ in lacuz/ vt moriat ibi fame
non sunt eñ panes vltra in ciuitate.
Precepit itaq̃ rex abdemelech ethio-
pi:dicens. Tolle tecum hinc triginta
viros:et leua hieremiã ꝓphetã de la-
cu añq̃ moriat. Assumpt' ergo abde-
melech secũ viris/ingress' est domũ
regis q̃ erat sub cellario:et tulit inde
veteres pãnos/et antiqua vestimen-
ta que cõputruerãt: et submisit ea ad
hieremiã i lacũ per funiculos. Dixit-
q̃ abdemelech ethiops ad hieremiã.
Pone veteres pannos/et hec scissa et D
putrida sub cubito manuum tuaz/et
super funes. Fecit ergo Hieremias
sic. Et extraxerũt hieremiã funibus .J.eodem
et eduxerũt eũ de lacu. Mansit autẽ
hieremias in vestibulo carceris. Et
misit rex sedechias/et tulit ad se hie-
remiã ꝓphetã ad ostiũ tertiũ/quod
erat in domo dñi. Et dixit rex ad hie-
remiã. Interrogo ego te sermonem
ne abscõdas a me aliq̃d. Dixit autez

hieremias ad sedechiã. Si annũcia-
uero tibi/nũquid no interficies me?
Et si ɔsiliũ dedero tibi / nõ me audi-
es? Jurauit ergo rex sedechias hie-
remie clam dicens : viuit dñs q̃ fecit
nobis aiam hanc: si occidero te/et si
tradidero te in man⁹ virorũ istorũ q̃
B querũt aiam tuã. Et dixit hieremias
ad sedechiã. Hec dicit dñs exercitu-
um / de⁹ israel. Si ꝓfect⁹ exieris ad
ꝑncipes regis babylonis : viuet aia
tua:et ciuitas hec no succẽdet igni :
✠ et ppl's tuus. et salu⁹ eris tu ✠ ⁊ dom⁹ tua. Si autẽ
nõ exieris ad ꝑncipes regis babylo-
nis/tradet ciuitas hec in man⁹ chal
deoꝝ/et succendẽt eã igni:et tu nõ ef
fugies de manu eorũ. Et dixit rex se-
dechias ad hieremiã. Sollicit⁹ sum
ꝓpter iudeos q̃ trãsfugerũt ad chal-
deos/ne forte tradar in man⁹ eorũ :
et illudãt mihi. Rñdit autẽ hieremi-
C as/et dixit ad eũ. No te tradent. Au-
di queso vocem dñi quam ego loquor
ad te/et bñ tibi erit: et viuet aia tua.
Q̃d si nolueris egredi:iste est sermo
quẽ ostendit mihi dñs. Ecce oẽs mu-
lieres q̃ remãserũt in domo regis iu-
da/educent ad pricipes regis baby-
lonis:et ipse dicẽt. Seduxerunt te et
preualuerũt aduersum te viri pacifi-
ci tui:demerserũt te in ceno/ et in lu-
brico pedes tuos:et recesserunt a te.
Et oẽs vxores tue et filij tui educen-
tur ad chaldeos/⁊ non effugies ma-
nus eorũ:sed in manu regis babylo-
nis capieris:⁊ ciuitatẽ hanc cõburet
D igni. Dixit ergo sedechias ad hiere-
miã. Null⁹ sciet verba hec/et nõ mo-
rieris . Si aũt audierint ꝑncipes q̃a
locut⁹ sũ tecũ: ⁊ venerint ad te/et di-
xerint tibi. Indica nobis q̃d locutus
sis cũ rege:ne celes/et non te interfi
ciem⁹:et q̃d locut⁹ est tecũ rex/ dices
ad eos. Prostraui ego preces meas
corã rege/ne me reduci iuberet in do
mũ ionathã: ⁊ ibi morerer. Venerũt
ergo oẽs ꝑncipes ad hieremiã:et in-
terrogauerunt eũ. Et locutus est eis
iuxta oia verba q̃ preceperat ei rex.
3.eodem. Et cessauerũt ab eo : nihil eñi fuerat
auditũ. Mãsit vo hieremias in vesti
bulo carceris vsq₃ ad diẽ q̃ capta est
hierl'm. Et factũ ẽ vt caperet hierl'm.
¶ Ca. S. Capta ciuitate sedechias fu
git:ɔp̄hendit/excecat:nabuzardã et
godoliã ⁊ paupes ppl'i in hierl'm di-
mittit:⁊ godolie ɔmittit hieremiã ꝓ-
phetã abdemelech saluat. Cap. xxxix.

A Nno nono sedechie regis iuda A
mense decimo: venit nabucho- 4. Regũ
donosor rex babylonis et omnis ex- 25.a.
ercitus eius ad hierusalez: et obside- .J.52.a.
bant eam. Undecimo aũt anno sede
chie/mẽse q̃rto q̃nta die mensis apta
est ciuitas: et ingressi sunt oẽs pricĩ-
pes regis babylonis : et sederunt in
porta media/neregel/sereser / seme-
gar/nabusarsachi, rabsaces:neregel
sereser:rebinag:et omes reliq̃ punci
pes regis babylonis. Cumq₃ vidisset
eos sedechias rex iuda:et omnes vi-
ri bellatores fugerunt:⁊ egressi sunt
nocte de ciuitate per viã hortí regis
et p portam que erat inter duos mu-
ros:et egressi sũt ad viã deserti. Per
B secut⁹ est aũt eos exercit⁹ chaldeorũ
et cõprehẽderũt sedechiã in cãpo so-
litudinis hierichontine:et captũ ad
duxerũt ad nabuchodonosor regem
babylonis in reblatha:q̃ est in terra
emath:⁊ locutus est ad eum iudicia.
Et occidit rex babylonis filios sede-
chie in reblatha i oculis eius : et oẽs
nobiles iuda occidit rex babylonis.
Oculos quoq₃ sedechie eruit : et vin-
xit eũ cõpedib⁹:vt duceret in babylo
nem. Domum quoq₃ regis: et domũ
vulgi succẽderũt chaldei igni:et mu-
C rum hierl'm subuerterũt. Et reliqui-
as ppl'i q̃ remãserãt in ciuitate:et ꝓ-
fugos qui transfugerãt ad eum:⁊ su
perfluos vulgi q̃ remãserãt: transtu-
lit nabuzardã magister militum in
babylonẽ:et de plebe pauperũ qui ni
hil penit⁹ habebãt:dimisit nabuzar-
dã magister militie in terra iuda : et
dedit eis vineas et cisternas in die
illa. Preceperat autẽ nabuchodono-
sor rex babylonis de hieremia nabu-
zardan magistro militie dicẽs. Tol-
le illum: et pone sup eũ oculos tuos :
nihilq₃ ei mali facias:sed vt voluerit
sic facias ei. Misit ergo Nabuzardã
princeps militie:et nabu:et sel ban:⁊
rabsaces:et neregel:et sereser et reb
mag: et omnes optimates regis ba-
bylonis miserunt: et tulerunt hiere-
miã de vestibulo carceris: et tradide
rũt eũ godolie filio aichã filij saphã
vt intraret in domum : et habitaret i
D populo. Ad hieremiam autem fact⁹
fuerat sermo domini cum clausus es
set in vestibulo carceris dicens. Ua-
de ⁊ dic abdemelech ethiopi dicens.
Hec dicit dominus exercituum deus
israel. Ecce ego inducam sermones

meos super ciuitatē hāc in malū/et
nō in bonū:et erunt in conspectu tuo
in die illa/et liberabo te i die illa ait
dñs/et nō traderis in man⁹ virorū/
quos tu formidas:sed eruens libera
bo te et gladio non cades: sed erit ti-
bi anima tua in salutem/quia in me
habuisti fiduciam ait dominus.
¶ C.S. De liberatiōe hieremie:de go
dolia ꝓposito ppl'i:de iohānā qui pre
dixit godolie ꝙ hismael vellet eū oc-
cidere et fecit q2 nō credidit. Cap.xl.
A S Ermo qui factus est ad hiere-
.4.43.d. miā a dño postq̄ dimissus est a
nabuzardan magistro militie de ra-
ma/quando tulit eum vinctum cate-
nis in medio oim qui migrabant de
hierl'm et iuda/et ducebant in baby-
lonē. Tollens ergo princeps militie
hieremiā/dixit ad eū. Dñs deus tu-
us locut⁹ est malū super locū istum
et adduxit et fecit dñs sicut locutus
est:q2 peccastis dño/et non audistis
vocē eius/et factus est vobis sermo
hic. Nunc ergo ecce solui te hodie de
catenis que sunt in manibus tuis:si
placet tibi vt venias mecum in baby-
lonem/veni et ponam oculos meos
sup te:si aūt displicet tibi venire me-
cum in babylonē reside:ecce oīs ter-
ra in cōspectu tuo est. Q̄d elegeris/
et quo placuerit tibi vt vadas/illuc
B perge:et mecū noli venire: sed habi-
Gen.13.b. ta apud godoliā filiū aicham filii sa-
phan/quem preposuit rex babylonis
ciuitatib⁹ iude. Habita ergo cū eo in
medio ppl'i: vel quocunq̄ placuerit
tibi vt vadas/vade. Dedit quoque ei
magister militie cibaria/et munuscu
la/et dimisit eum. Venit autē hiere-
mias ad godoliā filiū aicham i mas-
phat:et habitauit cū eo in medio po-
puli/q̄ relict⁹ fuerat in terra. Cumq̄
C audissent oēs principes exercitus/q̄
dispersi fuerant per regiones ipsi et
socii eorū/ꝙ prefecisset rex babylo-
nis godoliā filiū aicham terre/et q̄d
cōmendasset ei viros/et mulieres/et
paruulos/et de pauperibus terre qui
non fuerant trāslati in babylonē ve-
nerūt ad godoliā in masphat: et his-
mael fili⁹ nathanie: et iohānan fili⁹
caree:et ionathan et sareas fili⁹ the-
noemeth:et filii ophi qui erāt de ne
thophati: et iezonias fili⁹ maachati
ipsi et viri eorū. Et iurauit eis godo-
lias fili⁹ aicham filii saphā/et comiti
bus eorū dicēs. Nolite timere serui-

re chaldeis: habitate in terra/et ser-
uite regi babylonis: et bene erit vo-
bis. Ecce ego habito i masphat:vt re-
spondeam precepto chaldeorū q̄ mit
tunt ad nos. Uos autē colligite vin-
demiā/et messem/et oleū: et cōdite i
vasis vr̄is: et manete in vrbib⁹ vr̄is
quas tenetis. Sed et omnes iudei qui D
erāt in moab/et in finib⁹ ammon/et
in idumea/et in vniuersis regionib⁹
audito ꝙ dedisset rex babylonis reli-
quias in iudea:et ꝙ ꝓposuisset super
eos godoliam filium aicham filii sa-
phan/reuersi sunt inq̄ omnes iudei de
vniuersis locis ad q̄ profugerant/et
venerunt in terrā iuda ad godoliā i
masphat/et collegerunt vinū/et mes
sem multā nimis. Johānan autē fili-
us caree/et oēs principes exercitus
qui dispersi fuerant in regionib⁹/ve-
nerūt ad godoliā in masphat/et dixe
runt ei. Scito ꝙ baalis rex filiorum
ammon misit hismael filium natha-
nie ꝑcutere aīam tuā. Et non credi-
dit eis godolias fili⁹ aicham. Johan
nan autē fili⁹ caree/dixit ad godoliā
seorsum in masphat loquens. Ibo et
percutiā hismael filiū nathanie nul-
lo sciente/ne interficiat aīam tuā/et
dissipent oēs iudei qui cōgregati sūt
ad te:et peribūt reliquie iuda. Et ait
godolias fili⁹ aicham ad iohannan
filiū caree. Noli facere verbum hoc:
falsum enī tu loqueris de Hismael.
¶ C.S. Q̄uō hismael occidit godoli-
am: et octoginta viros venientes in
hierl'm saluatis decē:iohannā filius
caree fugat hismaelem cum octo vi-
ris qui fugiunt in egyptū. Capm.xli.
E T factum est in mense septimo
venit hismael filius nathanie fi A
lii elisama de semine regali/et opti-
mas regis/et decem viri cum eo ad
godoliam filiū aicham in masphat:
et comederūt ibi panes simul in mas
phat. Surrexit aūt hismael filius na
thanie:et decē viri qui cū eo erant:et
percusserunt godoliā filium aicham
filii saphan gladio: et interfecerunt
eū quē prefecerat rex babylonis ter-
re. Oēs quoq̄ iudeos qui erant cum
Godolia in Masphat: et chaldeos q̄
reperti sunt ibi: et viros bellatores
percussit hismael. Secūdo autem die B
post q̄ occiderat godoliam nullo ad
huc sciēte:venerūt viri de sichem: et
de silo: et de samaria octoginta viri
rasi barba:et scissis vestibus: et squa

lentes: et munera ꝛ thus habebãt in
manu/ vt offerrent in domo domini.
Egressus ergo hismael filius natha-
nie in occursū eoꝝ de masphat/ ince-
dens ꝛ plorãs ibat. Cū aūt occurris-
set eis dixit ad eos. Venite ad godo-
liam filium aichã. Qui cū venissent
ad medium ciuitatis/ interfecit eos
hismael fili⁹ nathanie circa medium
laci/ ipse et viri qui erant cū eo. Decē
autē viri reperti sunt inter eos/ qui
dixerunt ad hismael. Noli occidere
nos: q2 habemus thesauros in agro
frumenti/ ꝛ hordei/ et olei/ et mellis.
Et cessauit ꝛ non interfecit eos cum
fratribus suis. Lacus autē in quem
proiecerat hismael oīa cadauera vi-
roꝝ quos percussit ꝓpter godoliã: ip-
se est quē fecit rex Asa ꝓpter baasa
C regē israel. Ipsum repleuit hismael
filius nathanie occisis: et captiuas
duxit hismael oēs reliquias popli q
erant in masphat filias regis/ ꝛ vni
uersum pplm qui remãserat in mas-
phat quos commēdauerat nabuzar
dan princeps militie Godolie filio
aicham. Et cepit eos hismael filius
nathanie/ ꝛ abiit vt transiret ad fili-
os ammon. Audiuit autem iohãnan
fili⁹ caree/ ꝛ oēs principes bellatoꝝ
qui erãt cū eo omne malum qđ fece-
rat hismael fili⁹ nathanie: et assum-
ptis vniuersis viris/ profecti sunt vt
bellarent aduersum hismaelē filium
nathanie: et inuenerūt eū ad aquas
multas q sunt in gabaon. Cumq3 vi-
disset oīs pplus q erat cū hismael io-
hãnã filium caree et vniuersos prin-
cipes bellatoꝝ q erant cum eo letati
D sunt. Et reuersus est oīs pplus quem
ceperat hismael in masphat: reuer-
susq3 abiit ad iohannã filium caree.
Hismael aūt fili⁹ nathanie fugit cū
octo viris a facie iohãnan: et abiit
ad filios ammon. Tulit ergo iohan-
nan fili⁹ caree ꝛ oēs principes bella-
toꝝ qui erãt cū eo vniuersas reliquias
vulgi quas reduxerãt ab hismael fi-
lio nathanie de masphat: post q per-
cussit godoliã filiū aicham fortes vi-
ros ad prelium: et mulieres et pueros
et eunuchos quos reduxerat de gaba-
on: et abierūt ꝛ sederūt peregrinan-
tes in chanaã que est iuxta bethleē:
vt pergerēt et introirēt egyptū a fa-
cie chaldeoꝝ. timebant eñ eos q2 per-
cusserat hismael filius nathanie go-
doliam filium aichã quē preposuer-
rat rex Babylonis in terra Iuda.

¶ C.S. Rogat hieremias a pplo re-
liquiaꝝ vt ꝯsulat ꝓ eis dñm: et rñdit
nolite intrare in egyptū. Capm. xlii.

Et accesserunt omnes principes A
bellatoꝝ: ꝛ iohãnan filius caree
et Iezonias filius Osie: et reliquum
vulgus a paruo vsq3 ad magnum/ di-
xeruntq3 ad Hieremiam prophetam.
Cadat oratio nostra in cōspectu tuo: S.21.a.ꝛ
et ora pro nobis ad dominū deū tuū 37.a.
pro vniuersis reliquiis istis: quia de- .I.eodem.
relicti sumus pauci de pluribus/ si-
cut oculi tui nos intuētur: et annun-
ciet nobis dñs deus tuus viã p quam
pergamus: et vbū qđ faciamus. Di-
xit autē ad eos Hieremias ꝓpheta.
Audiui/ ecce ego oro ad dñm deum
vestrū scđm verba vestra: omne verbū
quodcunq3 responderit mihi indica
bo vobis: nec celabo vos quicq3. Et
illi dixerūt ad Hieremiam. Sit dñs
inter nos testis veritatis et fidei: si
non iuxta oē verbū in quo miserit te
domin⁹ de⁹ tu⁹ ad nos sic faciemus/
siue bonū est/ siue malum. Voci dñi B
dei nostri ad quem mittimus te obe-
diemus: vt bene sit nobis cū audie-
rimus vocem dñi dei nostri. Cū autē
cōpleti essent decem dies/ factū est
verbū dñi ad Hieremiã. Vocauitq3
iohannã filiū caree: ꝛ oēs principes
bellatoꝝ qui erant cū eo: et vniuer-
sum poplm a minimo vsq3 ad maxi-
mū et dixit ad eos. Hec dicit domin⁹
deus Israel ad quem misistis me vt
prosternerem preces vestras in con-
spectu eius. Si quiescentes manse-
ritis in terra hac/ edificabo vos et
non destruam/ plantabo et non euel
lam. Iam enim placatus sum super
malo quod feci vobis. Nolite time-
re a facie regis Babylonis quē vos
pauidi formidatis. Nolite metuere
eum dicit dñs: q2 vobiscum sum ego
vt saluos vos faciã: et eruã de manu
eius/ et dabo vobis mias et misere-
bor vestri: et habitare vos faciam in
terra vestra. Si autem dixeritis vos C
non habitabim⁹ in terra ista/ nec au-
diem⁹ vocē dñi dei nři dicentes. Ne-
quaq3/ sed ad terrã egypti pergem⁹/
vbi nō videbimus bellū et clangorē
tube nō audiemus: et famē non susti
nebim⁹ et ibi habitabimus/ propter
hoc nūc audite verbum dñi reliquie
iuda. Hec dicit dñs exercituū deus
Israel. Si posueritis faciem vestrā

vt ingrediamini egyptū/et intraue-
ritis vt ibi habiteris: gladius quem
vos formidatis/ibi cōprehendet vos
in terra egypti:et fames ꝓ qua estis
soliciti adherebit vobis in egypto:
et ibi moriemini.oēsq; viri qui posue
runt faciem suā vt ingrediātur egy-
ptum vt habitēt ibi/moriētur gladio
et fame et peste:nullus de eis rema-
nebit:nec effugiet a facie mali quod
D ego afferā sup eos.Q2 hec dicit dñs
exercituū deus israel. Sicut ꝯflatus
est furor meus ⁊ indignatio mea su-
per habitatores hierl'm/sic cōflabit
indignatio mea sup vos cū ingressi
fueritis egyptū:et eritis in iusiuran
dum et in stuporē/et in maledictū et
in opprobriū: et nequaq̄ vltra vide-
bitis locū istū. Uerbum dñi sup vos
reliquie iuda. Nolite itrare egyptū.
Sciētes scietis quia obtestatus sum
vobis hodie:quia decepistis aīas ve
stras. Uos enim misistis me ad dñm
deum vestrum dicentes. Ora pro no-
bis ad dñz deum nostrū: et iuxta oīa
quecunq; dixerit tibi dñs de⁹ noster/
sic annūcia nobis ⁊ faciemus. Et an
nunciaui vobis hodie et nō audistis
vocem dñi dei vestri super vniuersis
pro quibus misit me ad vos. Nūc er-
go scientes scietis q2 gladio et fame
et peste moriemini in loco ad quem
voluistis intrare vt habitaretis ibi.
¶ C.S. De vbis hieremie ad pplm:
ducit iohānā populum in egyptū:
et hieremias in taphnis lapides su-
mit et abscondit vidente populo in
crypta et dicit super eos venturum
regem babylonis. Capitulum. xliii.
A Factū est autē cū cōplesset hie-
remias loquens ad pplm vni-
uersos sermones dñi dei eorū
pro quibus miserat eū dñs deus eo-
rū ad illos:omnia vba hec dixit aza-
rias filius osaie/et iohannan filius
caree/⁊ oēs viri superbi dicentes ad
B hieremiā. Mēdaciū tu loqueris:non
misit te dominus deus nr̄ dicēs. Ne
ingrediamini egyptum vt habitetis
illic: sed baruch filius Nerie incitat
te aduersum nos: vt tradat nos in
manus chaldeorū vt interficiat nos
et traduci faciat in babylonem. Et
non audiuit iohannan filius caree ⁊
oēs principes bellatorū et vniuersus
ppl's vocem dñi vt manerēt in terra
iuda: sed tollēs iohānā filius caree
et vniuersi principes bellatorum vni
uersos reliquiarum iuda qui reuersi
fuerant de cunctis gentib⁹ ad quas
fuerant ante dispersi: vt habitarent C
in t'ra iuda/viros ⁊ mulieres et par- 3.4.e.
uulos et filias regis et oēm animam
quam reliquerat nabuzardan prin-
ceps militie cum godolia filio aicā
filii saphā: ⁊ tulit hieremiā ꝓphetā
et baruch filiū nerie: et ingressi sunt
in terrā egypti:q2 non obedierūt vo-
ci dñi. Et venerūt vsq; ad taphnis. Et
fact⁹ est sermo dñi ad hieremiam in
taphnis dicens. Sume tibi lapides
grandes in manu tua: et absconde
eos in crypta que est sub muro late-
ritio in porta domus pharaonis in D
taphnis/cernentibus viris iudeis.⁊
dices ad eos. Hec dicit dñs exercitu-
um deus israel. Ecce ego mittā et as-
sumā Nabuchodonosor regem baby-
lonis seruū meū:⁊ ponā thronū eius
super lapides istos quos abscondi:⁊
statuet soliū suū super eos: veniēsq;
percutiet terrā egypti: quos i morte
in mortem: et quos in captiuitate in
captiuitatem: et quos in gladio/in
gladium. Et succendet ignē in delu-
bris deorū egypti:et cōburet ea/et ca-
ptiuos ducet illos: et amicietur terra
egypti sicut amicitur pastor pallio
suo:⁊ egredietur inde in pace:et conte
ret statuas domus solis que sunt in
terra egypti et delubra deorum egy-
pti comburet igni.
¶ C.S. Propheta increpat pplm de
inobedientia ⁊ idolatria et cōminatur
eis gladiū et famem ⁊ mortē: mulie-
res rn̄dēt cū viris q2 hieremiā nō au
dient:sed sacrificātes sacrificabūt: q2
destructi sunt a dño:datur signū ca-
ptiuationis pharaonis. Cap. xliiii.
V Erbū quod factū est ad hiere- A
miā et ad oēs iudeos q̄ habi-
tabant in terra egypti/habi-
tātes in magdalo ⁊ in taphnis et in
mēphis et in terra phatures/dicēs.
Hec dicit dñs exercituū deus israel.
Uos vidistis oē malum istud qđ ad-
duxi sup hierl'm et sup oēs vrbes iu-
da:⁊ ecce deserte sunt hodie et nō est
in eis habitator ꝓpter maliciā quā
fecerunt: vt me ad iracūdiam ꝓuo-
carent ⁊ irent ⁊ sacrificarent:⁊ cole-
rent deos alienos quos nesciebant:
et illi et vos et patres vestri. Et misi
ad vos oēs seruos meos prophetas
de nocte consurgens/mittensq; ⁊ di-
cens. Nolite facere verbū abomina-

tionis huiuscemodi quam odiui. Et
nō audierūt nec inclinauerunt aurē
suā vt conuerterentur a malis suis/et
B nō sacrificarēt dijs alienis. Et cōfla-
ta est indignatio mea et furor meus
et succēsa est in ciuitatibꝰ iuda et in
plateis hierl'm: ⁊ verse sunt in solitu
dinē ⁊ vastitatē s'm diē hāc. Et nunc
hec dicit dn̄s exercituū deus israel.
Quare vos facitis malum grande
hoc ꝯtra aīas vestras: vt intereat ex
vobis vir ⁊ mulier paruulꝰ et lactens
de medio iude: nec relinquatur vobis
quicq̄ residuū/ ꝓuocātes me in ope-
ribꝰ manuū vr̄arū sacrificando dijs
alienis in terra egypti in quā ingres
si estis vt habitetis ibi: ⁊ dispereatis
et sitis in maledictionē et in oppro-
briū cunctis gentibꝰ terre? Nunquid
obliti estis mala patrū vr̄oꝝ/ ⁊ mala
regū iuda/et mala vxorū eoꝝ/ et ma
la vr̄a/ et mala vxoꝝ vr̄aꝝ q̄ fecerūt
in terra iuda/ ⁊ in regionibꝰ hierl'm?
C Nō sunt mūdati vsq̄ ad diē hanc/et
non timuerūt/et nō ambulauerūt in
lege dn̄i/ ⁊ in p̄ceptis meis q̄ dedi co-
rā vobis/et corā patribus vr̄is. Ideo
Amo.9.b. hec dicit dn̄s exercituum deꝰ isrl'. Ec-
J.eodem. ce ego ponā faciē meā in vobis i ma-
lū/et disperdā omnē iudā. et assumā
reliq̄as iude q̄ posuerūt facies suas
vt ingrederent terrā egypti/et habi-
tarēt ibi: et consumētur oēs in terra
egypti: et cadēt in gladio/ ⁊ in fame:
et cōsument a minimo vsq̄ ad maxi-
mum: in fame ⁊ in gladio morient: ⁊
erunt in iusiurādū/ et in miraculū ⁊
in maledictionē et in opprobriū. Et
visitabo super habitatores terre egypti
sicut visitaui hierl'm in gladio/ ⁊ fa-
me/ ⁊ peste: ⁊ nō erit q̄ effugiat et sit
D residuꝰ de reliquijs iudeorū q̄ vadūt
vt peregrinent in terra egypti/et re-
uertant in terrā iuda ad quā ipsi ele-
uant aīas suas vt reuertant et habi-
tēt ibi. Nō reuertent nisi q̄ fugerint.
Rn̄derūt autē hieremie oēs viri sci-
entes q̄ sacrificarent vxores eoꝝ dijs
alienis/et vniuerse mulieres qua-
rū stabat multitudo grandis: et oīs
ppl's habitantium in terra egypti in
phatures dicentes. Sermonē quē lo
cutus es ad nos in nomine dn̄i non
audiemus ex te: sed facientes facie-
mus omne verbum quod egredietur
de ore nostro/ vt sacrificemus regi-
ne celi/et libemus ei libamina/ sicut
fecimus nos et patres nostri/ reges

nostri et principes nostri in vrbibus
iuda/et in plateis hierusalē: et satu-
rati sumꝰ panibꝰ et bene nobis erat
malūq̄ nō vidimus. Ex eo aūt tem- E
pore quo cessauimus sacrificare re-
gine celi ⁊ libare ei libamina indigui-
mus oībus et gladio et fame cōsum-
pti sumus. Q̄d si nos sacrificamꝰ re-
gine celi ⁊ libamus ei libamina: nū- J.7.d.
quid sine viris nostris facimus ei
placētas ad colendū eā: et libamina
ad libandum? Et dixit hieremias ad
omnem populum/aduersū viros/et
aduersum mulieres/ ⁊ aduersū vni-
uersam plebē: qui respōderāt ei ver-
bum/dicēs. Nunquid nō sacrificiū qđ
sacrificastis in ciuitatibꝰ iuda et in
plateis hierusalem vos et patres ve-
stri reges vestri ⁊ principes vestri ⁊
populus terre: horū recordatus est
dominꝰ et ascēdit sup cor eiꝰ? Et non F
poterat dominꝰ vltra portare ꝓpter
maliciā studiorū vestrorū et propter
abominationes quas fecistis: et fa-
cta est terra vestra in desolationem
et in stuporem et in maledictū/ eo q̄
non sit habitator sicut est dies hec.
Propterea q̄ sacrificaueritis idolis
et peccaueritis dn̄o et nō audieritis
vocē dn̄i: et in lege et in preceptis et
in testimonijs eius non ambulaueri-
tis: idcirco euenerūt vobis mala hec
sicut est dies hec. Dixit aūt hieremi-
as ad omnē populū et ad vniuersas
mulieres. Audite verbū dn̄i omnis
iuda qui estis in terra egypti. hec di-
cit dn̄s exercituū deus israel dicēs.
Uos ⁊ vxores vestre locuti estis ore
vestro: ⁊ manibus vestris implestis
dicentes. Faciamus vota nostra que
vouimus: vt sacrificemus regine ce-
li et libemus ei libamina. Implestis
vota vestra et opere ꝑpetrastis ea:
ideo audite verbum dn̄i oīs iuda qui Gen.22.c.
habitatis in terra Egypti. Ecce ego G
iuraui in noīe meo magno/ ait dn̄s: J.eodem.
quia nequaq̄ vltra vocabitur nomē
meum ex ore oīs viri iudei dicentis.
Uiuit dn̄s deus: in omni terra egy-
pti. Ecce ego vigilabo super eos in
malum et non in bonum/ et consu-
mentur omnes viri iuda qui sunt in
terra Egypti gladio et fame donec
penitꝰ consumantur. Et qui fugerint
gladium reuertentur de terra Egy-
pti in terram iuda viri pauci: et sci-
ent omnes reliquie iuda ingredien-
tium terram Egypti vt habitent ibi/

cuius sermo cōpleatur: meus/an il-
lorum. Et hoc vobis signum ait dñs/
q visitem ego super vos in loco isto:
vt sciatis qz vere cōplebuntur sermo
nes mei contra vos in malū. Hec di-
cit dñs. Ecce ego tradā pharaonem
ephree regem egypti in manus ini-
micorū eius: et in manus querentiū
animā illius sicut tradidi sedechiā
regem iuda in manu nabuchodono-
sor regis Babylonis inimici sui: et
querentis animam eius.

¶ C.S. Increpatur baruch a hiere-
mia de pusillanimitate: et tamen sa-
lus ei promittitur. Capitulum. xlv.

A Erbū quod locutus est hiere-
mias ꝓpheta ad baruch filiū
nerie cū scripsisset verba hec
in libro ex ore Hieremie anno quar-
to ioachim filii Josie regis iuda/ di-
cens. Hec dicit dñs deus israel ad te
baruch. Dixisti: ve misero mihi/qm̄
addidit dñs dolorem dolori meo: la-
boraui in gemitu meo/ et requiē non
B inueni. Hec dices ad eū. Sic dicit do
minus. Ecce quos edificaui ego de-
struo: et quos plantaui ego euello: et
vniuersam terrā meā hanc: ꝛ tu que-
ris tibi grandia? Noli querere: quia
ecce ego adducā malum super omnē
carnem ait dñs: ꝛ dabo tibi animam
tuā in salutem in omnibus locis ad
quecunqꝫ perrexeris.

¶ C.S. Sermo dñi cōtra egyptum et
ciuitates eiꝰ q destruēde sunt ꝓmit-
titur iacob et israel miseratio et libe-
ratio cum amicis suis. Cap. xlvi.

A Uod factū est verbū dñi ad
hieremiā prophetā ↄtra gen
tes ad egyptū aduersum ex-
ercitum pharaōis nechao regis egy
pti/qui erat iuxta fluuiū euphratem
in charchamis quē percussit nabu-
chodonosor rex babylonis in quar-
to anno ioachim filii iosie regis iu-
da. Preparate scutū ꝛ clypeū: ꝛ ꝓce
dite ad bellum: iungite equos ꝛ ascē-
dite equites/ state in galeis/ polite
B lanceas/ induite vos loricis. Quid
igitur? Uidi ipsos pauidos et terga
vertētes/fortes eorū cesos/ꝛ fugerūt
cōcití/nec respexerūt: terror vndiqꝫ
ait dñs. Non fugiet velox: nec salua-
ri se putet fortis. Ad aquilonē iuxta
flumen euphraten victi sunt: et rue-
rūt. Quis est iste: quia quasi flumen
ascēdit: et veluti fluuiorū intumescūt
gurgites eius? Egyptus fluminis in

star ascendit: et velut flumina mo-
uebuntur fluctus eius ꝛ dicet. Ascen
dens operiā terram/perdam ciuita-
tem et habitatores eius. Ascendite
equos et exultate in curribꝰ: ꝛ proce-
dant fortes ethiopie et lybie tenētes
scutum: et lydii arripientes ꝛ iacien-
tes sagittas. Dies autē ille dñi dei ex- C
ercituū dies vltionis: vt sumat vin-
dictam de inimicis suis. Deuorabit
gladiꝰ et saturabitur: et inebriabitur
sanguine eorū. Uictima enī dñi exer
cituum in terra aquilonis iuxta flu-
men euphraten. Ascende in galaad
et tolle resinā virgo filia egypti: fru-
stra multiplicas medicamina/ sani-
tas non erit tibi. Audierunt gentes
ignominiam tuā/et vlulatus tuus re
pleuit terrā: qz fortis impegit in for-
tem: et ambo pariter cōciderūt. Uer
bum qđ locutꝰ est dñs ad hieremiam
prophetā super eo qđ venturus esset
Nabuchodonosor rex babylonis: et D
ꝑcussurus terrā egypti. Annunciate
egypto et auditū facite in magdalo
et resonet in memphis ꝛ in taphnis
dicite. Sta ꝛ prepara te: quia deuora
bit gladiꝰ ea que per circuitum tuum
sunt. Quare computruit fortis tuus?
Non stetit: quoniā dñs subuertit eū.
Multiplicauit ruentes: ceciditqꝫ vir
ad proximum suū. Et dicet. Surge et E
reuertamur ad populum nostrū ꝛ ad
terram natiuitatis nostre a facie gla
dii columbe. Uocate nomen pharao
nis regis egypti: tumultum adduxit
tempus. Uiuo ego inquit rex: dominꝰ
exercituum nomē eius: qm̄ sicut tha-
bor in montibus et sicut carmelus
in mari veniet. Uasa transmigratio-
nis fac tibi habitatrix filia egypti:
quia mēphis in solitudinem erit: et de-
seretur/et inhabitabilis erit. Uitula
elegans atqꝫ formosa egyptus: sti-
mulator ab aquilone veniet ei. Mer-
cenarii quoqꝫ eius qui versabantur
in medio eius: quasi vituli saginati
versi sunt/et fugerunt simul nec sta-
re potuerūt: quia dies interfectionis
eorū venit sup eos: tempus visitatio-
nis eorum. Uox eius quasi eris sona F
bit: qm̄ cum exercitu properabunt:
et cum securibus venient ei: quasi ce-
dentes ligna succiderūt saltum eius
ait dñs/qui supputari non pōt. Mul
tiplicati sunt sup locustas: et non est
in eis nūerꝰ. Confusa est filia egypti
et tradita in manus populi aquilo-

nis dicit dominus exercituum deus
Israel. Ecce ego visitabo sup tumul-
tum alexandrie: et super Egyptum/
et super deos eius/ ⁊ sup reges eiꝰ/ et
super Pharaonē/ ⁊ super oẽs q̃ cō-
fidūt in eo: ⁊ dabo eos in manꝰ querē-
tiū animā eoꝝ/ ⁊ in manꝰ Nabucho-
donosor regis Babylonis/ ⁊ in manꝰ
B seruoꝝ eius. Et post hec habitabitur
sicut diebus pristinis/ ait dominus.
Esa.44.a. Et tu ne timeas serue meus Jacob et
ne paueas Israel: q2 ecce ego saluum
S.30.b. te faciā de longinquo/ ⁊ semen tuum
de terra captiuitatis tue. Et reuerte-
tur Jacob ⁊ requiescet ⁊ ꝓsperabit/ ⁊
non erit qui exterreat eum. Et tu no-
li timere serue meus Jacob/ ait dñs:
q2 tecū ego sum: q2 ego ꝯsumā cūctas
gētes ad quas eieci te: te vero nō con-
sumā/ sed castigabo te in iudicio/ nec
quasi innocenti parcam tibi.
¶ C.S. Sermo dñi cōtra palestinos:
de destructione eoꝝ. Ca.xlvij.
A Quod factum est verbum domi-
ni ad Hieremiā ꝓphetā contra
Palestinos/ anteq̃ percuteret Pha-
rao Gazam. Hec dicit dñs. Ecce aque
ascendent ab aquilone: ⁊ erunt quasi
torrens inundans: ⁊ operiēt terram
et plenitudinem eius/ vrbem ⁊ habi-
B tatores eiꝰ. Clamabūt homines ⁊ vlu-
labūt omnes habitatores terre a stre-
pitu pompe armoꝝ ⁊ bellatoꝝ eius: a
cōmotione quadrigarū eiꝰ/ ⁊ multitu-
dine rotarū illiꝰ. Nō respexerunt pa-
tres filios manibꝰ dissolutis: ꝓ aduē-
tu diei in quo vastabunt omnes Phi-
C listiim/ ⁊ dissipabit tyrus et sidon cū
omnibus reliquis auxilijs suis. De-
populatꝰ est eñ dñs Palestinos reli-
quias insule cappadocie. Uenit cal-
uitium sup Gazam/ cōticuit ascalon/
et reliquie vallis earū. Usq̃quo con-
D cideris? O mucro dñi vsq̃quo non
quiesces? Ingredere in vaginā tuā:
refrigerare et sile. Quomodo quiescet
cum dñs preceperit ei aduersū asca-
lonē/ ⁊ aduersum maritimas eiꝰ re-
giones/ ibiq̃ condixerit illi?
¶ C.S. Sermo dñi cōtra Moab ⁊ ci-
uitates eiꝰ q̄ destructe sunt.
Capitulum.xlviij.
A Ad Moab hec dicit dñs exerci-
tuum deꝰ Israel. Ue sup Na-
bo: q̃m vastata est et confusa.
Capta est cariathiarim: ꝯfusa est for-
tis et tremuit. Non est vltra exulta-
tio in Moab: cōtra Esebon cogitaue-
runt malum. Uenite et disperdamus
eam de gēte. Ergo silens conticesces/
sequeturq̃ te gladius. Uox clamo-
ris de oronaim: vastitas et contritio
magna. Contrita est Moab: annūciate
clamorem paruulis eius. Per ascē-
sum enim luith plorans/ ascendet in
fletu. quoniam in descensu oronaim
hostes vlulatum contritionis audie-
rūt. Fugite/ saluate animas vestras:
et eritis quasi myrice in deserto. Pro S.17.a.
B eo eñ qđ habuisti fiduciam in muni-
tionibus tuis et in thesauris tuis/ tu
quoq̃ capieris. Et ibit chamos in
transmigrationem: sacerdotes eius
et principes eiꝰ simul. Et veniet pre-
do ad omnem vrbem: ⁊ vrbs nulla sal-
uabitur. Et peribunt valles et dissi-
pabuntur campestria: quoniam dixit
dñs. Date florem Moab: quia florens
egredietur: et ciuitates eius deserte
erunt et inhabitabiles. Maledictus
qui facit opus domini fraudulenter:
et maledictus qui prohibet gladium
suū a sanguine. Fertilis fuit Moab
ab adolescentia sua: et requieuit in
fecibus suis. Nec transfusus est de
vase in vas: et in transmigrationem
non abijt. Idcirco permansit gustus
eius in eo: ⁊ odor eius non est immu-
tatus. Propterea. Ecce dies veniunt
dicit dñs: et mittam ei ordinatores/
et stratores laguncularum ⁊ sternēt
eum: ⁊ vasa eius exhaurient/ ⁊ lagun-
culas eoꝝ collident. Et confundetur C
Moab a chamos sicut confusa est do-
mus Israel a bethel in qua habebat
fiduciam. Quomodo dicitis/ fortes
sumus ⁊ viri robusti ad prelliandum?
Uastata est Moab ⁊ ciuitates illius Esa.16.b.
succēderūt: ⁊ electi iuuenes eiꝰ descē-
derunt in occisionem: ait rex. Domi-
nus exercituum nomen eius. Prope
est interitus Moab vt veniat: et ma-
lum eiꝰ velociter accurret nimis. Cō-
solamini eum omnes qui estis in cir-
cuitu eius: ⁊ vniuersi qui scitis nomē
eius dicite. Quomodo confracta est
virga fortis/ baculus gloriosus? De-
scende de gloria/ ⁊ sede in siti habita-
tio filie dibon: quoniā vastator Moab
ascendet ad te/ dissipabit munitio-
nes tuas. In via sta et prospice ha-
bitatio aroer. Interroga fugientem:
et ei qui euasit dic quid accidit. Con- D
fusus est Moab quoniam victus est.
Ululate et clamate: annunciate in
arnon quoniam vastata est Moab: et

iudicium venit ad terrã campestrem
sup elon/ꝛ sup iasa/ꝛ super mephat/
et sup dibon/ꝛ super nabo/et sup do-
mũ de blathaim/ꝛ sup cariathaim/et
D sup bethgamul/ꝛ super bethmaon/ꝛ
super carioth/et sup bosra/et sup oẽs
ciuitates terre Moab que longe ꝛ ꝓ-
pe sunt. Abscissum est cornu Moab:
et brachium ei⁹ contritum est/ait do-
minus. Inebriate eum: quoniam con
tra dominũ erectus est. Et allidet ma
num Moab in vomitu suo: et erit in
derisum etiam ipse. Fuit enim in de-
risum tibi israel: quasi inter fures re-
perisses eum. Propter verba ergo
tua que aduersum illum locutus es/
captiuus duceris. Relinquite ciui-
tates et habitate in petra habitato-
res Moab: ꝛ estote quasi columba ni-
E dificans in summo ore foraminis.
Audiuimus superbiã Moab: super-
bus est valde. Sublimitatẽ eius ꝛ ar-
Esa.16.b. rogantiam ꝛ superbiam ꝛ altitudinẽ
cordis eius ego scio/ait dñs. Iactan-
tiam eius: eo ꝙ non sit iuxta eam vir-
tus eius: nec iuxta qđ poterat cona-
ta sit facere. Ideo super Moab eiula-
bo/ꝛ ad Moab vniuersam clamabo:
ad viros muri fictilis lamentantes.
De planctu Iazer plorabo tibi vinea
sabama. Propagines tue transierũt
mare: vsq ad mare Iazer puenerũt.
Super messem tuã ꝛ vindemiã tuam
Esa.16.c. predo irruit. Ablata est leticia ꝛ exul-
tatio de carmelo ꝛ de terra Moab: et
vinum de torcularibus sustuli. Ne-
quaꝗ calcator vue solitum celeuma
cãtabit. De clamore esebon vsq elea-
le ꝛ iasa dederunt vocẽ suam: a segor
vsq ad oronaim vitulam cõsternan-
tem: aque ꝗq nemrim pessime erũt.
Et auferã de Moab ait dñs offeren-
tem in excelsis et sacrificantem diis
F eius. Propterea cor meum ad Moab
quasi tibia eris resonabit: et cor meũ
ad viros muri fictilis dabit sonitum
tibiarum: quia pl⁹ fecit ꝗ potuit: id-
Esa.15.a. circo perierunt. Omne enĩ caput cal-
Ezec.7.e. uitium ꝛ oĩs barba rasa erit. In cun-
ctis manib⁹ colligatio: ꝛ super omne
dorsum ciliciũ. Et sup oĩa tecta moab:
et in plateis eius omnis planctus:
quoniã cõtriui Moab sicut vas inu-
tile ait dñs. Quomodo victa est ꝛ vlu-
lauerunt? Quomodo deiecit ceruicẽ
Moab ꝛ cõfusus est? Eritq Moab in
derisum: et in exemplum oĩb⁹ in cir-
cuitu suo. Hec dicit dominus. Ecce

quasi aquila volabit ꝛ extendet alas
suas ad Moab. Capta est carioth: et
munitiones cõprehense sunt. Et erit B
cor fortium Moab in die illa sicut cor
mulieris parturientis: ꝛ cessabit Moab
esse popul⁹: quoniam contra dñm glo
riatus est. Pauor ꝛ fouea ꝛ laqueus
super te o habitator Moab ait domi-
nus. Qui fugerit a facie pauoris/ca- Esa.24.c
det in foueã: ꝛ qui conscenderit de fo
uea/capietur laqueo. Adducam enĩ
super moab annum visitationis eorum/
ait dñs. In vmbra esebon steterũt de
laqueo fugiẽtes: qr ignis egressus est
de esebon/et flãma de medio seon/et
deuorabit partem Moab/ꝛ verticem
filiorum tumultus. Ve tibi Moab. Peri
sti popule chamos: quia comprehẽsi
sunt filii tui et filie tue in captiuita-
tem. Et conuertã captiuitatẽ Moab
in nouissimis diebus/ait dominus.
Hucusq iudicia Moab.
C.S. Sermo dñi ꝯtra Ammon ꝛ ci
uitates ei⁹: de destructione earũ ꝯtra
idumeã: ꝛ de vastatione ei⁹ ꝯtra Da-
mascũ: itẽ cõtra cedar ꝛ regna Asor
que percussit Nabuchodonosor rex
Babylonis: itẽ ꝯtra Elam: de libera-
tione eius finaliter. Cap.xlix.
Ad filios Ammon hec dicit do- A
minus. Numquid nõ filii sunt
israel: aut heres nõ est ei? Cur
igitur hereditate possedit melchõ gad:
et ppls eius in vrbib⁹ ei⁹ habitauit?
Ideo ecce dies veniũt in te dicit dñs:
et auditũ faciã sup Rabbath filiorũ
Ammon fremitũ prelii: et erit in tu-
multum dissipata: filieq eius igne
succendentur: ꝛ possidebit Israel pos-
sessores suos/ait dñs. Vlula Esebon
quoniam vastata est hai. Clamate fi-
lii Rabbath/accingite vos ciliciis.
Plangite et circuite per sepes: quo-
niam melchon in transmigrationem
ducetur: sacerdotes ei⁹ et principes ei⁹
simul. Quid gloriaris in vallibus?
Defluxit vallis tua filia delicata: q
ꝯfidebas in thesauris tuis ꝛ dicebas.
Quis veniet ad me? Ecce ego indu- B
cam sup te terrorẽ ait dñs deus exer-
cituum/ab oĩbus qui sunt in circuitu
tuo: et dispergemini singuli a conspe
ctu vestro: nec erit q cõgreget fugien-
tes. Et post hec reuerti faciã fugien-
tes ꝛ captiuos filiorum Ammon ait do-
min⁹. Ad idumeã. Hec dicit dñs exer
cituũ. Numquid nõ vltra est sapiẽtia
in theman? Periit consilium a filiis.

Inutilis facta est sapientia eoꝝ. Fu-
gite ⁊ terga vertite: descendite in vo-
raginē habitatores dedan: quoniam
perditionē Esau adduxi super eum:
tempus visitationis eius. Si vinde-
miatores eius venissent super te/nō
reliquissent racemū: si fures in nocte
rapuissent qđ sufficeret sibi. Ego vo
C discooperui Esau: reuelaui abscondi
ta eius/⁊ celari non poterit. Uastatū
est semen eius et fratres eius et vici
ni eius/et non erit. Relinque pupil-
los tuos/ego faciam vos viuere/et
vidue tue in me sperabunt: qꝛ hec di-
cit dominꝰ. Ecce quibꝰ non erat iudi-
cium vt biberent calicem/bibentes
bibent: ⁊ tu quasi innocens relinque-
ris? Non eris innocens/sed bibens
bibes: qꝛ per memetipsum iuraui di-
cit dñs: q̄ in solitudinem ⁊ in oppro-
brium ⁊ in desertum ⁊ in maledictio-
nem erit bosra: ⁊ omnes ciuitates eiꝰ
erūt in solitudines sempiternas. Au
Abd.1.a. ditum audiui a domino: et legatꝰ ad
gentes missus est. Congregamini et
venite contra eam: ⁊ cōsurgamus in
prelium. Ecce enim paruulū dedi te
in gentibus: cōtemptibilem inter ho-
Esa.47.c mines. Arrogantia tua decepit te: et
Abd.1.b. superbia cordis tui qui habitas in
D cauernis petre: et apprehendere ni-
teris altitudinem collis. Cum exalta
ueris quasi aquila nidum tuum: inde
detrahā te dicit dñs. Et erit idumea
deserta: oīs qui trāsibit per eā/stupe-
Geñ.19.e bit: ⁊ sibilabit sup omnes plagas eiꝰ
sicut subuersa est sodoma ⁊ gomorra
et vicine eius ait dominꝰ: non habita
bit ibi vir/⁊ non incolet eam filiꝰ ho-
minis. Ecce quasi leo ascendet de su
perbia iordanis ad pulchritudinem
robustā: qꝛ subito currere faciā eum
ad illam. Et quis erit electus quem
preponam ei? Quis enī similis mei?
Job.41.a. Et quis sustinebit me? Et q̄s est iste
pastor qui resistat vultui meo? Pro-
pterea audite consiliū dñi qđ iniit de
Edom: et cogitationes eius quas co-
gitauit de habitatoribus theman. Si
E non deiecerint eos paruuli gregis:
nisi dissipauerint cū eis habitaculū
eorū. A voce ruine eoꝝ commota est
terra: clamor in mari rubro auditus
est vocis eiꝰ. Ecce quasi aquila ascen-
det ⁊ auolabit: ⁊ expandet alas suas
super bosram. Et erit cor fortium idu
mee in die illa quasi cor mulieris par
turientis. Ad Damascum. Confusa
est Emath ⁊ Arphat/qꝛ auditum pes
simum audierunt. Turbati sunt in
mari: pre sollicitudine quiescere non
potuit. Dissoluta est Damascus ver-
sa est in fugam: tremor apprehendit
eam. Angustia et dolores tenuerunt
eam: quasi parturientem. Quomo-
do dereliquerunt ciuitatem laudabi-
lem/vrbem leticie? Ideo cadent iuue
nes eius in plateis eiꝰ: ⁊ omnes viri
prelij conticescent in die illa/ait dñs
exercituū: ⁊ succendam ignem in mu
ro Damasci: ⁊ deuorabit menia bena
dab. Ad cedar et ad regna Asor que F
percussit Nabuchodonosor rex Ba-
bylonis/hec dicit dominus. Surgite
et ascēdite ad cedar/⁊ vastate filios
orientis. Tabernacula eorum ⁊ gre-
ges eorū capient: pelles eorum ⁊ oīa
vasa eoꝝ: ⁊ camelos eorum tollent si-
bi: ⁊ vocabunt super eos formidinem
in circuitu eius. Fugite/abite vehe-
mēter: in voraginibus sedete qui ha-
bitatis Asor/ait dñs. Iniit enī cōtra
vos Nabuchodonosor rex Babylo-
nis consilium: ⁊ cogitauit aduersum
vos cogitationes. Consurgite ⁊ ascē-
dite ad gentem quietam: et habitan-
tem confidenter/ait dñs. Non ostia/
nec vectes eis/soli habitant: et erunt
cameli eorū in direptionem: ⁊ multi-
tudo iumentorū in predam: et disper
gam eos in omnem ventum qui sunt
attonsi in comam/et ex omni confi-
nio eorum adducam interitum sup
eos/ait dñs. Et erit Asor in habitacu
lum draconum deserta vsq; in eter-
num: non manebit ibi vir/nec incolet
eam filius hominis. Quod factum G
est verbum dñi ad Hieremiā prophe-
tam aduersus elam in principio re-
gni sedechie regis Iuda/dicēs. Hec
dicit dñs exercituū. Ecce ego cōfrin-
gam arcum elam/⁊ summam fortitudi
nem eorū: et inducā super elam qua-
tuor ventos a quatuor plagis celi: et
ventilabo eos in omnes vētos istos:
et nō erit gens ad quā nō perueniāt
profugi elam: et pauere faciam elam
coram inimicis suis: et in conspectu
querentiū animā eorū: et adducā su-
per eos malum iram furoris mei di-
cit dñs. Et mittam post eos gladium
donec consumam eos: ⁊ ponā solium
meū in elam: ⁊ perdam inde reges ⁊
principes/ait dñs. In nouissimis au
tem diebus reuerti faciam captiuos
elam/dicit dominus.

¶C.L. Sermo dñi ɔtra Babylonem
vocat medos ꝛ Persas ad ei⁹ destru-
ctionẽ: predicit reditũ ppl'i Juda et
Jsrl' de captiuitate: admiratio ponit
de subuersione babylonis ꝛ gladi⁹ vi-
tionis ꝑ Juda ꝛ Hierlm. Cap.L.
A 1 Verbũ quod locutus est dñs de
Babylone ꝛ de terra chaldeo-
rũ in manu Hieremie ꝓphete.
2 Annũciate in gentib⁹ ꝛ auditũ faci-
te / leuate signum / predicate et nolite
celare: dicite. Capta est babylon / con-
3 fusus est Bel / victus est Merodach /
confusa sunt oĩa sculptilia eoꝝ: supe-
rata sunt idola eorum: quoniam ascẽ
det contra eam gẽs ab Aqlone: q̃ po-
net terrã eius in solitudinem: et non
erit qui habitet in ea: ab homine vsq₃
4 ad pecus ꝛ moti sunt ꝛ abierunt. In
dieb⁹ illis ꝛ in tẽpore illo ait dñs: ve-
niẽt filii Jsrael ipsi ꝛ filii Juda simul
ambulantes ꝛ flẽtes properabunt et
dñm deũ suũ querent. In sion inter-
rogabunt viam huc facies eorum ve-
niẽt ꝛ apponent ad dñm federe sem-
piterno qđ nulla obliuione delebitur.
Grex perdit⁹ factus est popul⁹ meus:
pastores eorum seduxerunt eos / fece-
runtq₃ vagari in montib⁹. De monte
in collem transierũt: obliti sunt cubi-
B lis sui. Omnes q̃ inuenerũt / comede-
runt eos. Et hostes eoꝝ dixerũt. Nõ
peccauim⁹ ꝓ eo q̄ peccauerunt dño
decori iustitie / ꝛ expectationi eorum
patrũ dño. Recedite de medio Baby
lonis ꝛ de terra chaldeorũ egredimi-
ni / et estote quasi hedi ante gregem:
q̄m ecce ego suscitabo ꝛ adducam in
babylonẽ congregationem gentium
magnarũ de terra aqlonis / ꝛ prepa-
rabunt aduersus eã ꝛ inde capietur.
Sagitta eius quasi viri fortis inter-
fectoris non reuertet vacua. Et erit
chaldea in predam: omnes vastãtes
eã replebunt / ait dñs. Q̄m exultatis
et magna loquimini diripiẽtes here-
ditatẽ meã: quoniã effusi estis sicut
vituli super herbã et mugistis sicut
tauri: cõfusa est mater vestra nimis
et adequata pulueri que genuit vos.
Ecce nouissima erit in gentib⁹: ꝛ de-
C serta inuia et arens. Ab ira dñi non
J.18.c.19 habitabit: sed rediget tota in solitu-
c.x.49.c. dinẽ. Ois qui transibit per Babylo-
nẽ: stupebit et sibilabit super vniuer-
sis plagis eius. Preparamini cõtra
Babylonẽ per circuitum. Omnes q̃
intẽditis arcũ debellate eã ꝛ nõ par-
catis iaculis: q2 dño peccauit. Cla-
mate aduersus eã. Vbiq₃ dedit ma-
num. Ceciderunt fundamẽta ei⁹ / de-
structi sunt muri eius: q̄m vltio dñi
est. Vltionẽ accipite de ea. Sicut fe- J. eodem.
cit: facite ei. Disperdite satorẽ de ba-
bylone: et tenẽtẽ falcẽ in tẽpore mes-
sis a facie gladii columbe. Vnusq̄sq₃
ad populũ suũ cõuertetur / et singuli
ad terrã suã fugient. Grex dispersus
Jsrael: leones eiecerũt eum. Primus
comedit eũ rex Assur / iste nouissim⁹
exossauit eum Nabuchodonosor rex
Babylonis. Propterea hec dicit dñs
exercituũ de⁹ Jsrael. Ecce ego visita-
bo regẽ Babylonis ꝛ terrã ei⁹ sicut vi-
sitaui regẽ Assur / ꝛ reducã Jsrael ad
habitaculũ suũ. Et pascet carmel⁹ et
basan: ꝛ in monte Ephraim ꝛ in Ga- D
laad saturabit aĩa ei⁹. In dieb⁹ illis ꝛ
in tẽpore illo ait dñs: queret iniq̄tas
Jsrael ꝛ nõ erit: ꝛ peccatũ Juda ꝛ nõ
inuenietur: q̄m propitius ero eis quos
reliquero. Super terrã dominãtium
ascẽde: ꝛ super habitatores eius visi-
ta. Dissipa et interfice que post eos
sunt ait dñs: et fac iuxta oĩa q̃ prece-
pi tibi. Vox belli in terra: ꝛ contritio
magna. Quomodo ɔfract⁹ est: ꝛ ɔtri-
tus malle⁹ vniuerse terre: Q̄uo versa
est in desertũ Babylon in gẽtib⁹: Il-
laq̄ui te et capta es Babylon et ne-
sciebas: inuenta es ꝛ apprehensa q̄m
dominũ ꝓuocasti. Aperuit dñs the-
saurũ suum ꝛ ꝓtulit vasa ire sue: q̄m
opus est dño deo exercituũ in terra
chaldeoꝝ. Venite ad eã ab extremis
finib⁹: aperite vt exeant q̃ conculcẽt
eã. Tollite de via lapides ꝛ redigite
in aceruos ꝛ interficite eã: nec sit q̄cq̄
reliquũ. Dissipate vniuersos fortes E
eius: descẽdant in occisionẽ. Ve eis:
q2 venit dies eorũ tẽpus visitationis
eoꝝ. Vox fugientiũ ꝛ eoꝝ q̃ euaserũt
de terra Babylonis vt annuncient in
sion vltionem dñi dei nostri / vltionẽ
tẽpli eius. Annunciate in Babylonẽ
plurimis: oĩbus qui tẽdunt arcũ. Cõ-
sistite aduersus eã per gyrũ: ꝛ nullus J.20.
euadat. Reddite ei ſm op⁹ suũ: iuxta
omnia que fecit / facite illi: quia con-
tra dñm erecta est aduersum sanctũ
Jsrael. Idcirco cadent iuuenes eius
in plateis eius: et oẽs viri bellatores
ei⁹ conticescent in die illa ait dñs. Ec-
ce ego ad te superbe dicit dñs de⁹ exer-
cituum: quia veniet dies tuus tẽpus
visitationis tue: et cadet superbus et

corruet ⁊ nõ erit qui suscitet eum:et
succẽdã ignẽ in vrbibꝰ eius/⁊ deuo-
rabit oĩa in circuitu eius. Hec dicit
dñs deus exercituũ. Calũniam susti
F nẽt filii israel:⁊ filij iuda simul. Oẽs
qui ceperũt eos tenent:noluũt dimit-
tere eos. Redẽptor eoꝝ fortis. Dñs
exercituũ nomẽ eius. Judicio defen
det causam eoꝝ vt exterreat terram
⁊ ꝯmoueat habitatores babylonis.
Gladius ad chaldeos: ait dñs:et ad
habitatores babylonis et ad princi
pes et ad sapientes eius. Gladiꝰ ad
diuinos eius q̃ stulti erũt. Gladiꝰ ad
fortes illiꝰ:qui timebũt. Gladius ad
equos eius ⁊ ad currꝰ eius et ad oẽ
vulgus:qđ est in medio eius ⁊ erunt
quasi mulieres. Gladius ad thesau-
ros eius:qui diripient. Siccitas su-
per aquas eiꝰ erit ⁊ arescẽt qꝛ terra
sculptiliũ est:et in portentis gloriã
tur. Propterea habitabũt dracones
cũ fatuis ficarijs:⁊ habitabũt in ea
struthiones. Et nõ ĩhabitabit vltra
vsq; in sempiternũ:nec extruet vsq;
Gen.19.e. ad generationẽ ⁊ gñationẽ. Sicut
subuertit dñs sodomã et gomorram
et vicinas eiꝰ: ait dñs: nõ habitabit
G ibi vir et non incolet eam filiꝰ hoĩs.
Ecce populus veniet ab aquilone: ⁊
gẽs magna ⁊ reges multi ꝯsurgent
a finibꝰ terre. Arcũ ⁊ scutũ apprehẽ
dent crudeles sunt ⁊ ĩmisericordes.
Vox eoꝝ quasi mare sonabit et sup
equos ascendent:sicut vir paratꝰ ad
prelium cõtra te filia babylon. Audi-
uit rex babylonis famã eoꝝ: ⁊ disso-
lute sunt manꝰ eiꝰ. Angustia appre
hẽdit eũ:dolor quasi parturientem.
Ecce quasi leo ascẽdet de supbia ior-
danis ad pulchritudinẽ robustam:
qꝛ subito currere faciã eũ ad illam.
Et quis erit electꝰ quẽ preponã ei?
Iob.41.a. Quis eñ similis mei:⁊ quis sustine
bit me? Et quis est iste pastor q̃ resi-
stat vultui meo? Propterea audite
consiliũ dñi qđ mente ꝯcepit aduer-
sum babylonẽ: et cogitationes eius
quas cogitauit super terrã chaldeo-
rũ. Nisi detraxerit eos paruuli gre-
gũ:nisi dissipatũ fuerit cũ ipsis ha-
bitaculum eoꝝ. A voce captiuitatis
babylonis commota est terra:⁊ cla-
mor inter gentes auditus est.

¶C.S. De vẽto pestilente:⁊ de cali
ce aureo:de collisiõe babyloniorꝝ: de
morte pestifera:de aduentu q̃q; ho-
stiũ cõtra babylonẽ: de rege babylo-
nis ⁊ chaldeis ꝓpter quos destruit
babylon et ꝓpter idola:⁊ de libro in
quo scribit hieremias oĩa mala vẽ
tura babyloni. Capitulum.li.

Hec dicit dñs. Ecce ego suscita- A
bo super Babylonem et super
habitatores eius qui cor suum leua-
uerunt contra me quasi ventum pe-
stilentẽ:⁊ mittã in babylonẽ ventila-
tores ⁊ ventilabunt eã et demolient
terrã eius:qm̃ venerũt sup eã vndi-
q; ĩ die afflictiõis eiꝰ. Nõ habitabit
qui tẽdit arcũ suũ: ⁊ nõ ascẽdet lori-
catꝰ. Nolite parcere iuuenibꝰ eius:
ĩterficite omnẽ militiã eiꝰ. Et cadẽt
interfecti in terra chaldeoꝝ:⁊ vulne
rati in regionibꝰ eius. Qm̃ non fuit
viduatꝰ israel: ⁊ iuda a deo suo dño
exercituum. Terra autẽ eoꝝ repleta
est delicto a scõ isrl. Fugite de me-
dio babylonis vt saluet vnusquisq;
animã suã. Nolite tacere sup iniq̃ta
tem eiꝰ:qm̃ tẽpus vltiõis eius est a
dño:vicissitudinẽ ipse retribuet ei.
Calix aureus babylon in manu dñi
inebriãs oẽm terrã. De vino eius bi-
berũt oẽs gẽtes: ⁊ ideo ꝯmote sunt.
Subito cecidit babylõ: ⁊ cõtrita est. Esa.21.c.
Vlulate sup eã:tollite resinã ad do- apo.14.b
lorem eius si forte sanet. Curauimꝰ
babylonẽ:⁊ non est sanata. Derelin
quamꝰ eã:⁊ eamus vnusq̃sq; in ter
rã suam:qm̃ peruenit vsq; ad celos
iudiciũ eiꝰ ⁊ eleuatũ est vsq; ad nu-
bes. Protulit dñs iustitias nr̃as: ve
nite ⁊ narremꝰ in sion opus dñi dei
nostri. Acuite sagittas: ⁊ iplete pha B
retras. Suscitauit dñs spiritũ regũ
medoꝝ:⁊ ꝯtra babylonẽ mens eius
est vt perdat eã:qm̃ vltio dñi est: vl-
tio tẽpli sui. Sup muros babylonis
leuate signũ:augete custodiã. Leua
te custodes ꝑparate insidias: qꝛ co-
gitauit dñs ⁊ fecit q̃cunq; locutꝰ est
contra habitatores babylonis. Que
habitas super aq̃s multas locuples
in thesauris:venit finis tuꝰ pedalis Amos.6.
precisionis tue. Jurauit dñs exerci-
tuũ per animã suã. Quoniã replebo
te hoĩbus quasi brucho ⁊ super te ce
leuma cãtabit:qui fecit terrã in for- S.10.c.
titudine sua ⁊ preparauit orbẽ in sa
piẽtia sua/⁊ prudentia sua extendit
celos:dãte eo vocẽ multiplicant aq̃
ĩ celo:q̃ leuat nubes ab extremo ter-
re:fulgura in pluuiã fecit: ⁊ produ-
cit ventos de thesauris suis. Stultꝰ
factus est oĩs homo a sciẽtia:confu-

stus est oĩs cõflator in sculptili: quia
mẽdax est ꝯflatio eius: nec est spiri-
tus ĩ eis. Uana sunt opera ⁊ risu di-
gna in tpe visitatiõis sue peribunt.
Non sicut hec pars iacob: qꝛ q̃ fecit
oĩa ipse est: ⁊ israel sceptrũ heredita
C tis eius. Dñs exercituũ nomẽ eius.
Collidis tu mihi vasa belli ⁊ ego col
lidã in te gẽtes ⁊ disꝑdã in te regna.
Et collidã in te equũ ⁊ equitẽ eius ⁊
collidã in te currũ et ascensorẽ eiꝰ et
collidã in te virũ et mulierẽ et colli-
dã in te senẽ ⁊ puerũ et collidã in te
iuuenẽ ⁊ virginẽ ⁊ collidã in te pa-
storẽ ⁊ gregẽ eius: ⁊ collidam in te
agricolã ⁊ iugales eiꝰ et collidã ĩ te
duces ⁊ magistratꝰ. Et reddã baby-
loni ⁊ cunctis habitatoribꝰ chaldee
oẽ malũ suũ qđ fecerũt in sion: in
oculis vestris ait dñs. Ecce ego ad
te mõs pestifer ait dñs: qui corrum-
pis vniuersam terrã: ⁊ extendã ma-
nũ meã super te: et euoluam te de pe
tris ⁊ dabo te in montẽ cõbustionis
⁊ nõ tollẽt de te lapidẽ in angulũ et
lapidẽ in fundamẽta: sed perditꝰ in
eternum eris / ait dñs. Leuate signũ
in terra: clãgite buccina in gentibꝰ.
Sctificate sup eã gẽtes: annunciate
ꝯtra illã regibus ararath: Menni ⁊
ascenez: nũerate contra eã taphsar.
Adducite equũ q̃si bruchũ aculeatũ.
Sanctificate cõtra eã gẽtes: reges
medie duces eiꝰ ⁊ vniuersos magi-
stratꝰ eius: cũctamq́ terrã potesta-
tis eius. Et cõmouebit terra ⁊ cõtur
babit: qꝛ euigilabit ꝯtra babylonem
D cogitatio dñi vt ponat terrã babylo-
nis desertã ⁊ inhabitabilẽ. Cessaue-
rũt fortes babylonis a prelio: habi-
tauerũt in presidiis. Deuoratum est
robur eoꝝ: ⁊ facti sunt quasi mulie-
res. Incensa sunt tabernacula eius
cõtriti sunt vectes eiꝰ. Currens ob-
uiã currenti veniet ⁊ nũcius obuiis
nũciãti vt annũciẽt regi babylonis
quia capta est ciuitas eius a summo
vsq́ ad summũ ⁊ vada preoccupata
sunt ⁊ paludes incẽse sunt igni ⁊ vi
ri bellatores cõturbati sunt. Qꝛ hec
dicit dñs exercituũ deꝰ israel. Filia
babylonis quasi area tẽpus triture
eius. Adhuc modicum et veniet tẽ-
pus messionis eiꝰ. Comedit me: de-
uorauit me nabuchodonosor rex ba-
bylonis. Reddidit me quasi vas in
ane. Absorbuit me quasi draco: reple
uit ventrem suum teneritudine mea

⁊ eiecit me. Iniquitas aduersum me
⁊ caro mea super babylonẽ dicit ha
bitatio sion: ⁊ sanguis meus sup ha
bitatores chaldee dicit hierusalem.
Propterea hec dicit dñs. Ecce ego
iudicabo causam tuã: ⁊ vlciscar vl-
tionẽ tuã. Et desertũ faciã mare eiꝰ:
⁊ siccabo venã eius. Et erit babylon
in tumulos: habitatio draconũ / stu-
por / ⁊ sibilus eo q̃ non sit habitator.
Simul vt leones rugiet: ⁊ excutiẽt co
mas veluti catuli leonũ. In calore E
eorũ ponã potꝰ eoꝝ ⁊ inebriabo eos
vt sopiãt ⁊ dormiant somnũ sempi
ternũ ⁊ nõ ꝯsurgat dicit dñs. Dedu-
cã eos quasi agnos ad victimam: et
q̃si arietes cũ hedis. Quõ capta est
sesac: ⁊ cõprehẽsa est inclyta vniuer
se terre? Quomodo facta est ĩ stupo
rem babylon inter gentes? Ascẽdit
sup babylonẽ mare: multitudine flu
ctuũ eiꝰ operta est. Facte sũt ciuita-
tes eius in stuporẽ: terra inhabitabi
lis ⁊ deserta / terra in qua nullꝰ habi
tet nec transeat per eã filiꝰ hoĩs. Et
visitabo super bel in babylone: ⁊ ei-
ciã qđ absorbuerat de ore eius ⁊ non
cõfluent ad eã vltra gẽtes: siquidẽ
⁊ murus babylonis corruet. Egredi
mini de medio eius populus meus
vt saluet vnusquisq́ animam suam
ab ira furoris dñi et ne forte molle-
scat cor vestrũ / ⁊ timeatis auditũ q̃
audiet in terra. Et veniet in ãno au-
ditio ⁊ post hũc annũ auditio: ⁊ ini-
quitas in terra ⁊ dñator sup domina
torẽ. Propterea ecce dies veniunt ⁊
visitabo sup sculptilia babylonis: et
oĩs terra eius confundet et vniuersi
interfecti eius cadent in medio eiꝰ.
Et laudabũt sup babylonem celi et
terra ⁊ oĩa q̃ in eis sunt: quia ab aq-
F lone veniẽt ei predones: ait dñs. Et
quomodo fecit babylon vt caderent
occisi in israel: sic de babylone cadẽt
occisi ĩ vniuersa terra. Qui fugistis
gladiũ venite / nolite stare: recorda-
mini procul dñi ⁊ Hierusalem ascen
dat super cor vestrũ. Confusi sumus
qm̃ audiuimus opprobriũ: operuit
ignominia facies nostras / qꝛ vene-
rũt alieni super sanctificationem do
mus dñi. Propterea ecce dies veni-
unt / ait dñs: ⁊ visitabo super sculpti
lia babylõis: ⁊ in oĩ terra eiꝰ mugiet
vulneratus. Si ascenderit babylon
in celũ: ⁊ firmauerit ĩ excelso robur
suũ: ad me venient vastatores eius /

ait dñs. Uox clamoris de babylone/
et contritio magna de terra chaldeo-
rū: quoniam vastauit dñs babylonē
et perdidit ex ea vocē magnam/ z so
nabūt fluctus eorū/ quasi aque mul-
te. Dedit sonitū vox eorū quia venit
super eā/ id est super Babylonē pre-
do. Et apprehensi sunt fortes eius z
emarcuit arcus eorū/ qz fortis vltor
dñs reddens retribuet. Et inebriabo
principes eius/ z sapientes eius/ du
ces ei⁹/ z magistratus eius: z fortes
G eius: z dormient somnū sempiternū
z nō expergiscent/ ait rex. Dñs exer
cituum nomē eius. Hec dicit dñs ex-
ercituū. Murus babylonis ille latis
simus suffossione suffodiet/ et porte
eius excelse igne ↄburent: z labores
populorum ad nihilū et gentium in
ignē erūt z disperibūt. Uerbū quod
precepit hieremias propheta saraie
filio nerie filij maasie cū pgeret cū
sedechia rege in babylonem ī anno
quarto regni eius. Saraias autem
erat princeps prophetie. Et scripsit
Hieremias omne malū quod venturū
erat sup babylonē in libro vno: oia
verba hec que scripta sunt cōtra ba-
bylonem. Et dixit Hieremias ad sa-
raiā. Cū veneris in babylonē z vide-
ris z legeris oia vba hec dices. Do-
mine tu locutus es cōtra locū istum
vt disperderes eū ne sit qui in eo ha-
bitet ab homine vsqз ad pecus/ et vt
sit perpetua solitudo. Cūqз cōpleue-
ris legere librū istum/ ligabis ad eū
lapidem: z proijcies illum in mediū
Euphratē: z dices. Sic submergetur
babylō z nō ↄsurget a facie afflictio
nis quam ego adduco sup eam z dis
soluetur. Hucusqз verba hieremie.

¶ C. S. Capit hierl'm a chaldeis/ ap
prehēditur z excecatur sedechias/
Nabuzardan incendit ciuitatem/ et
templum spoliat/ rex Joachin edu-
citur de carcere in quo erat in Baby
lone/ et constituuntur ei cibaria a re
ge Babylonis. Capitulum. lij.

Filius viginti z vni⁹ anni erat
A sedechias cū regnare cepisset
4. R. 24. et vndecī annis regnauit in
d. z. 25. hierusalē. Et nomen matris ei⁹ ami
2. Para. thal filia hieremie de Lobna. Et fe-
36. d. cit malū ī oculis dñi iuxta oia que fe
cerat Joachin/ qm furor dñi erat in
hierusalē: et in iuda vsqзquo proijce
ret eos a facie sua: z recessit sedechi
as a rege babylonis. Factū est autē
in anno nono regni ei⁹ ī mēse decio
decima die mensis venit nabuchodo-
nosor rex babylonis ipse z oīs exer-
citus ei⁹ aduersus hierusalē et obse-
derunt eam/ et edificauerūt contra
eā munitiones in circuitu. Et fuit
ciuitas obsessa vsqз ad vndecimum
annū regni Sedechie. Mense autē
quarto nona die mensis obtinuit fa- B
mes ciuitatē/ z nō erant alimēta po
pulo terre. Et dirupta est ciuitas/ et
oēs viri bellatores eius fugerunt: ex
ierūtqз de ciuitate nocte per viā por
te q̄ est inter duos muros z ducit ad
hortū regis Chaldeis obsidentibus
vrbem in gyro: z abierūt per viā que
ducit in eremū. Persecutus est autē
chaldeorū exercitus regem z appre
henderunt sedechiam in deserto qđ
est iuxta hiericho/ et omis comitat⁹
eius diffugit ab eo. Cumqз cōprehen
dissent regē adduxerunt eum ad re
gē babylonis in Reblatha que est ī
terra emath/ et locutus est ad eū iu
dicia: z iugulauit rex Babylonis fi-
lios sedechie ī oculis eius: sed z om-
nes principes Juda occidit in rebla
tha/ z oculos sedechie eruit: z vinxit C
eum cōpedibus z adduxit eū rex ba
bylonis in babylonē/ et posuit eū in
domo carceris vsqз ad diem mortis
ei⁹. In mēse aūt q̄nto decima mēsis
ipse est ann⁹ nonus decim⁹ nabucho
donosor regis babylonis venit nabu
zardā pnceps militie q̄ stabat corā
rege Babylonis in hierl'm: z incēdit
domū dñi z domū regis/ z oēs dom⁹
hierusalē/ z omnē domum magnam
igne cōbussit: et totū murū hierusa-
lem per circuitum destruxit cūctus
exercitus chaldeorum qui erat cum
magistro militie. De pauperib⁹ aūt
populi et de reliquo vulgo qđ remā- D
serat in ciuitate/ et de profugis qui
trāsfugerāt ad regē babylonis/ z ce-
teros de multitudine trāstulit nabu
zardā princeps militie. De pauperi
bus vō terre reliq̄t nabuzardā prin
ceps militie vinitores z agricolas.
Columnas quoqз ereas que erāt in do
mo dñi z bases z mare eneū qđ erat
in domo dñi cōfregerūt chaldei: z tu
lerunt omne es eorū in babylonem.
Et lebetes/ et creagras/ z psalteria/
et phialas/ et mortariola/ et omnia
vasa erea que in ministerio fuerant
tulerunt: z hydrias/ et thymiamate
ria/ et Urceos/ et pelues/ et candela

E bia & mortaria & cyathos. Quotquot
aurea/aurea: & quotquot argentea/
argentea tulit magister militie: colũ
nas duas: et mare vnum/ et vitulos
duodecim ereos qui erãt sub basib⁹
quas fecerat rex Salomon in domo
dñi: non erat pondus eris oim horũ
vasorũ. De colũnis autẽ decẽ & octo
cubiti altitudis erãt i colũna vna/et
funiculus duodecim cubitorũ circu
ibat eã. Porro grossitudo ei⁹ q̃tuor
digitorũ & intrinsec⁹ caua erat: & ca
pitella sup vtrãq; erea: & altitudo ca
pitelli vnius quinq; cubitorũ: & retia
cula & malogranata super coronam
F in circuitu omnia enea: similiter co
lumne alteri⁹. Et fuerunt malogra
nata nonaginta sex dependentia/et
omnia malogranata cẽtum retiacu
lis circundabantur. Et tulit magi
ster militie saraiam sacerdotẽ pmũ:
et sophoniã sacerdotẽ secũdũ & tres
custodes vestibuli: et de ciuitate tu
lit eunuchũ vnũ qui erat prepositus
sup viros bellatores: & septem viros
de his qui videbant faciẽ regis q̃ in
uenti sunt in ciuitate: & scribã princi
pem militũ q̃ probabat tyrones & se
xaginta viros de populo terre q̃ in
uẽti sunt i medio ciuitatis. Tulit au
tẽ eos nabuzardã magister militie/
et duxit eos ad regẽ babylonis in re
blata. Et percussit eos rex babylo
nis: & interfecit eos i reblata in ter
ra emath. Et translatus est iuda de
terra sua. Iste est popul⁹ quẽ trãstu
lit Nabuchodonosor: in anno septi
G mo iudeos tria milia & viginti tres.
In anno octauodecimo nabuchodo
nosor transtulit de hierusalẽ aĩas
octingẽtas triginta duas: i anno vi
cesimo tertio nabuchodonosor/trãs
tulit Nabuzardan magister militie
aĩas iudeorũ septingentas quadra
ginta quinq;. Oẽs ergo aĩe/ quatuor
milia sexcente. Et factũ est in tricesi
mo septimo anno transmigrationis
Ioachim regis iuda duodecimo mẽ
se/vicesima q̃nta mensis leuauit euil
merodach rex babylonis ipso anno
regni sui caput ioachin regis iude &
eduxit eũ de domo carceris & locut⁹
est cũ eo bona & posuit thronũ eius
super thronos regum qui erant post
se in babylone & mutauit vestimẽta
carceris eius & comedebat panẽ co
rã eo semper cũctis diebus vite sue.
Et cibaria eius cibaria perpetua da
bantur ei a rege Babylonis statuta
per singulos dies vsq; ad diem mor
tis sue cunctis diebus vite eius.

¶ Finis libri Hieremie prophete.

¶ Threni id est lamentationes Hie
remie q̃ hebraice cinnoth inscribunt.

E T factũ est postq̃ in captiui
tatem redact⁹ est israel & hie
rusalẽ deserta est/sedit hiere
mias propheta flens & plãxit lamẽ
tatione hac in hierusalem: et amaro
animo suspirans et eiulans dixit.

Capitulum. I. Aleph.

Q Uomodo sedet sola ci A
uitas plena pplo. Fa 15. di. ca.
cta est quasi vidua dña sancta.
gentiũ. Princeps pro
uinciarũ facta est sub
tributo. Beth. Plorãs
plorauit in nocte: & la hie. 13. c.
chryme eius i maxillis eius. Nõ est De imu.
qui consoletur eã ex oĩbus charis ei⁹. ccc. k. c. nõ
Oẽs amici ei⁹ spreuerũt eã: et facti
sunt ei inimici. Gimel. Migrauit iu
das propter afflictionẽ: & multitudi
nẽ seruitutis. Habitauit inter gẽtes
nec inuenit requiẽ. Oẽs persecutores
ei⁹ apprehẽderũt eã inter angustias.
Daleth. Vie sion lugẽt: eo q̃ nõ sint B
qui veniant ad solẽnitatẽ. Oẽs por
te ei⁹ destructe: sacerdotes eius ge
mentes. Virgines eius squalide/et
ipsa oppressa amaritudine. He. Fa
cti sunt hostes eius i capite inimici
eius locupletati sunt: q2 domin⁹ lo
cutus est sup eã ppter multitudinẽ
iniquitatũ ei⁹. Paruuli ei⁹ ducti sũt
in captiuitatẽ ante faciẽ tribulãtis.
Vau. Et egressus est a filia sion oĩs C
decor ei⁹. Facti sunt principes eius
velut arietes nõ inuenientes pascua/
et abierũt absq; fortitudine ante fa
ciem subsequẽtis. Zain. Recordata
est hierusalem dierũ afflictionis sue
et preuaricationis oĩm desiderabi
liũ suorũ q̃ habuerat a diebus anti
quis cũ caderet popul⁹ ei⁹ in manu
hostili: & nõ esset auxiliator. Viderũt
eã hostes: & deriserũt sabbata eius.
Heth. Peccatũ peccauit hierusalẽ/
propterea instabilis facta est. Oẽs
q̃ glorificabãt eã spreuerũt illã: q2 vi
derũt ignominiã eius. Ipsa autẽ ge
mẽs: & cõuersa est retrorsum. Teth.
Sordes ei⁹ in pedib⁹ eius: nec recor
data est finis sui. Deposita est vehe D

mēter: nō habēs consolatorem. Uide
dñe afflictionē meam: qm̄ erectus est
inimicus. Jod. Manū suā misit ho-
stis ad oia desiderabilia eius: quia vi
dit gētes ingressas sanctuarium suū
de quibus preceperas ne intrarēt in
ecclesiam tuam. Caph. Omnis popu
lus eius gemēs et querens panē. De
derūt preciosa queq; p cibo/ ad refo-
cillandum aiam. Uide dñe et cōside-
ra: qm̄ facta sum vilis. Lamed. O vos
oēs qui transitis per viā: attendite ꝛ
videte si est dolor sicut dolor meus.
E Q̄m vindemiauit me: vt locutus est
dñs in die furoris sui. Mem. De ex-
celso misit ignē in ossib⁹ meis: et eru
diuit me. Expādit rete pedib⁹ meis/
conuertit me retrorsum. Posuit me
desolatā/ tota die merore confectam.
Nun. Uigilauit iugū iniqtatū mea-
rum in manu eius: conuolute sunt/ ꝛ
iposite collo meo. Infirmata est vir-
tus mea: dedit me dñs i manu de qua
non potero surgere. Samech. Abstu-
lit omnes magnificos meos dñs de
medio mei vocauit aduersum me tē-
F pus/ vt cōtereret electos meos. Tor-
cular calcauit dñs virgini filie iuda.
hie.14.c. Ain. Idcirco ego plorās: et ocul⁹ me⁹
deducens aquas. Quia longe factus
est a me consolator conuertens aiam
meā: facti sunt filii mei perditi/ qm̄
inualuit inimic⁹. Phe. Expādit sion
manus suas: nō est qui consolet eā.
Mandauit dñs aduersum Jacob: in
circuitu ei⁹ hostes ei⁹. Facta est hie-
rusalē quasi polluta menstruis inter
eos. Zade. Justus est dñs/ qr os eius
ad iracundiā prouocaui. Audite ob-
secro vniuersi populi: et videte dolo-
rem meū. Uirgines mee/ et iuuenes
mei abierunt in captiuitatem. Coph.
G Uocaui amicos meos: et ipsi decepe-
rūt me. Sacerdotes mei et senes mei
in vrbe consumpti sunt: qr quesierūt
cibū sibi: vt refocillarent aias suas.
Res. Uide dñe qm̄ tribulor cōturba-
tus est venter meus. Subuersum est
cor meū in memetipsa: qm̄ amaritu-
dine plena sum. Foris interficit gla-
di⁹ ꝛ domi mors similis est. Sin. Audie
runt qr ingemisco ego: et non est qui
consolet me. Oēs inimici mei audie-
runt malū meū/ letati sunt quoniam
tu fecisti. Adduxisti diem consolatio
nis: ꝛ fient similes mei. Thau. Ingre
diatur omne malū eorum corā te/ et
deuindemia eos/ sicut vindemiasti
me propter iniquitates meas. Mul-
ti enim gemit⁹ mei: et cor meum me-
rens. Capitulum. ij. Aleph.
Quomodo obtexit caligine in
furore suo dñs filiam Sion: A
proiecit de celo in terram in-
clytam israel: et nō est recordat⁹ sca-
belli pedum suorū in die furoris sui.
Beth. Precipitauit dñs nec pepercit
omnia speciosa iacob: destruxit in fu
rore suo munitiones vginis Juda: ꝛ
deiecit in terram: posuit regnum/ et
pncipes eius. Gimel. Confregit in
ira furoris sui omne cornu Israel/ a-
uertit retrorsum dexteram suam a fa
cie inimici/ et succendit in iacob qua
si ignem flamme deuorantis in gy-
ro. Daleth. Tetendit arcū suū quasi
inimicus: firmauit dexterā suā quasi
hostis: et occidit omne quod pulchrū B
erat visu in tabernaculo filie sion: ef-
fudit quasi ignē indignationē suam.
He. Factus est dominus velut inimi
cus pcipitauit Israel/ pcipitauit oia
menia eius/ dissipauit munitiones
ei⁹/ et repleuit in filia Juda humilia-
tum et humiliatam. Uau. Et dissipa-
uit quasi hortū tentoriū suum: demo-
litus est tabernaculū suū. Obliuioni
tradidit dñs in sion festiuitatem et
sabbatum: et in opprobriū et in indi-
gnationē furoris sui regem et sacer-
dotē. Zain. Repulit dñs altare suū/ C
maledixit sanctificationi sue. Tradi
dit in manus inimici muros turriū
eius. Vocē dederunt in domo dñi: si-
cut in die solenni. Heth. Cogitauit do
minus dissipare murum filie sion: te-
tēdit funiculū suū/ et nō auertit ma-
num suā a perditione. Luxitq; ante-
murale: et murus pariter dissipat⁹ est.
Teth. Defixe sunt in terra porte ei⁹
perdidit ꝛ cōtriuit vectes eius: regē
eius et principes ei⁹ in gētibus. Non
est lex: ꝛ pphete eius nō inuenerunt
visionē a dño. Jod. Sederunt in ter-
ra: cōticuerūt senes filie sion: cōsper-
serūt cinere capita sua: accincti sunt
ciliciis. Abiecerunt in terra capita
sua virgines Juda. Caph. Defecerūt
pre lachrymis oculi mei: conturbata D
sunt viscera mea. Effusum est in ter-
ra iecur meum super contritionē fi-
lie populi mei: cum deficeret paruu-
lus/ et lactens in plateis oppidi. La-
med. Matribus suis dixerūt. Ubi est
triticū et vinū? cum deficerent quasi
vulnerati in plateis ciuitatis/ cum

exhalarent aĩas suas in sinu matru
suarum. Mem. Cui cõparabo te / vel
cui assimilabo te filia hierusalem? Cui
adequabo te / et consolabor te virgo fi-
lia Syon? Magna est enim velut mare
E contritio tua / quis medebitur tui? Nun.
43.di.c. Prophete tui viderunt tibi falsa et stul
rpetoz. ta: nec aperiebant iniquitatem tuã
vt te ad penitentiã prouocarent. Vi-
derunt autem tibi assumptiones falsas
et electiones. Samech. Plauserunt
super te manibus oẽs transeuntes per viã
sibilauerunt: et mouerunt capita sua
super filiã hierusalem. Heccine est vrbs
dicentes perfecti decoris / gaudiũ vni-
uerse terre? Phe. Aperuerunt super te
os suum oẽs inimici tui: sibilauerũt
F et fremuerunt dentibus suis / et dixe-
runt: deuorabimus. En ista est dies
quam expectabamus / inuenimus / vi-
dimus. Ain. Fecit dñs que cogitauit
compleuit sermonẽ suum quẽ prece-
Le.26.b. perat a diebus antiquis. Destruxit et
Deu.28.b. non pepercit / et letificauit super te ini-
micũ, et exaltauit cornu hostiũ tuo-
rum. Zade. Clamauit cor eorũ ad do-
minũ super muros filie syon. Deduc
quasi torrentem lachrymas per diem
et noctẽ: non des requiẽ tibi: neqꝫ ta-
ceat pupilla oculi tui. Coph. Consur-
ge / lauda in nocte in principio vigi-
liarũ: effunde sicut aquã cor tuum an-
te conspectũ dñi. Leua ad eũ manus
tuas pro aĩa paruulorũ tuorũ qui fa-
me perierunt in capite oĩm compito-
G rum. Res. Vide dñe et considera quẽ
vindemiaueris ita. Ergo ne comedẽt
mulieres fructũ suum: paruulos ad
mẽsurã palme / si occidit in sanctua-
rio dñi sacerdos et propheta? Sin. Ia-
cuerunt in terra foris puer et senex:
virgines mee / et iuuenes mei cecide-
runt in gladio. Interfecisti in die fu-
roris tui: percussisti nec misertus es.
Thau. Vocasti quasi ad diẽ solennẽ:
qui terrerẽt me de circuitu / et nõ fuit
in die furoris domini qui effugeret et
relinqueretur. Quos educaui et enu
triui / inimicus meus cõsumpsit eos.

Capitulum. iii. Aleph.

A EGo vir videns paupertatẽ me-
am in virga indignationis eius.
Aleph. Me minauit / et addu-
xit in tenebras / et non in lucẽ. Aleph.
Tantũ in me vertit / et conuertit ma-
num suam tota die. Beth. Vetustam
fecit pellem meam et carnem meã /
contriuit ossa mea. Beth. Edificauit
in gyro meo: et circumdedit me felle
et labore. Beth. In tenebrosis collo-
cauit me / quasi mortuos sempiter-
nos. Gimel. Circumedificauit aduer-
sum me / vt non egrediar: aggraua-
uit compedem meum. Gimel. Sed et B
cum clamauero et rogauero: exclusit
orationem meam. Gimel. Conclusit
vias meas lapidibus quadris: semi-
tas meas subuertit. Daleth. Ursus
insidians factus est mihi leo in ab-
sconditis. Daleth. Semitas meas sub-
uertit / et confregit me: posuit me de-
solatam. Daleth. Tetendit arcum su-
um: et posuit me quasi signum ad sa-
gittam. He. Misit in renibus meis fi-
lias pharetre sue. He. Factus sum in
derisum omni populo meo: canticum
eorum tota die. He. Repleuit me a-
maritudinibus: inebriauit me absyn
thio. Vau. Cõfregit ad numerũ den
tes meos: cibauit me cinere. Vau. Et
repulsa est anima mea: oblitus sum C
bonorum. Vau. Et dixi. Periit finis
meus: et spes mea a domino. Zain.
Recordare paupertatis et transgres
sionis mee / absynthii / et fellis. Zain.
Memoria memor ero: et tabescet in
me anima mea. Zain. Hec recolens
in corde meo: in deo sperabo. Heth.
Misericordie domini quia non sumus
consumpti: quia non defecerunt mi-
serationes eius. Heth. Noui diluculo
lo: multa est fides tua. Heth. Pars
mea dominus dixit anima mea / prop-
terea expectabo eum. Teth. Bonus
est dominus sperantibus in eum: aĩe
me querenti illum. Teth. Bonũ est pre-
stolari cũ silentio salutare dei. Teth.
Bonum est viro cum portauerit iu-
gum ab adolescentia sua. Iod. Se-
debit solitarius et tacebit: quia leua-
uit se super se. Iod. Ponet in pulue-
re os suum: si forte sit spes. Iod. Da- D
bit percutienti se maxillam: saturabi-
tur opprobriis. Caph. Quia non re-
pellet in sempiternũ dominus. Caph.
Quia si abiecit: et miserebitur secũ
multitudinem misericordiarum sua-
rum. Caph. Non enim humiliauit ex
corde suo: et abiecit filios hominum.
Lamed. Ut contereret sub pedibus
suis omnes vinctos terre. Lamed.
Ut declinaret iudicium viri: in cõspe-
ctu vultus altissimi. Lamed. Ut per-
uerteret hominẽ in iudicio suo / dñs
ignorauit. Mem. Quis est iste qui di-
xit / vt fieret dño non iubente? Mem.

E Ex ore altissimi non egredientur: nec
esa. 45.a mala/nec bona? Mem. Quid mur-
muravit homo vivens/vir pro pecca
tis suis? Nun. Scrutemur vias no-
stras et queramus: et revertamur ad
dominum. Nun. Levemus corda no
stra: cum manibus ad dominum in
celos. Nun. Nos inique egimus/et
ad iracundiam provocavimus: idcir
co tu inexorabilis es. Samech. Ope-
ruisti in furore et percussisti nos oc-
cidisti nec pepercisti. Samech. Op-
posuisti nubem tibi: ne transeat ora-
tio. Samech. Eradicationem et abie-
ctionem posuisti me in medio populo
rum. Phe. Aperuerunt super nos os
F suum oes inimici nostri. Phe. For-
mido et laqueus facta est nobis va-
ticinatio et contritio. Phe. Divisio-
nes aquarum deduxit oculus meus
in contritione filie populi mei. Ain.
Oculus meus afflictus est nec tacu-
it: eo quod non esset requies. Ain. Donec
respiceret et videret deus de celis. Ain.
Oculus meus depredatus est animam
meam/in cunctis filiabus urbis mee.
Zade. Venatione ceperunt me quasi
avem inimici mei gratis. Zade. La-
psa est in lacum vita mea: et posue-
runt lapidem super me. Zade. Inun
daverunt aque super caput meum: di-
xi perii. Coph. Invocavi nomen tuum
G domine/de lacu novissimo. Coph. Vo
cem meam audisti: ne avertas aurem
tuam a singultu meo et clamoribus.
Coph. Appropinquasti in die quan-
do invocavi te: dixisti ne timeas. Res.
Iudicasti domine causam anime mee:
redemptor vite mee. Res. Vidisti do
mine iniquitatem illorum adversum
me: iudica iudicium meum. Res. Vidi-
sti oem furorem: universas cogitatio-
nes eorum adversum me. Sin. Audisti
opprobria eorum dne: omnes cogita-
tiones eorum adversum me. Sin. La
bia insurgentium mihi: et meditatio-
nes eorum adversum me tota die. Sin.
Sessionem eorum et resurrectionem
eorum vide: ego sum psalmus eorum.
Thau. Reddes eis vicem domine iu
xta opera manuum suarum. Thau.
Dabis eis scutum cordis laborem tuum.
Thau. Persequeris in furore tuo: et
conteres eos sub celis domine.

Capitulum.iiij. Aleph.

A Quomodo obscuratum est au
rum/mutatus est color optimus
dispersi sunt lapides sanctuarij
in capite oim platearum? Beth. Filij
sion incliti/et amicti auro primo: quo-
modo reputati sunt in vasa testea/o-
pus manuum figuli? Gimel. Sed et
lamie nudaverunt mammam: lactave
runt catulos suos: filia populi mei cru-
delis: quasi struthio in deserto. Daleth.
Adhesit lingua lactentis ad palatum
eius in siti: parvuli petierunt panem
et non erat qui frangeret eis. He. Qui ve-
scebantur voluptuose interierunt in
vijs: qui nutriebantur in croceis: ample-
xati sunt stercora. Vau. Et maior ef-
fecta est iniquitas filie populi mei pecca
sodomorum que subversa est in momen
to: et non ceperunt in ea manus. Zain.
Candidiores nazarei eius nive: niti- B
diores lacte: rubicundiores ebore anti
quo: sapphiro pulchriores. Heth. De-
nigrata est super carbones facies eo-
rum: et non sunt cogniti in plateis. Adhe
sit cutis eorum ossibus: aruit et facta est iudit.7.e.
quasi lignum. Teth. Melius fuit occi- 4.re.6.f.
sis gladio/quam interfectis fame: quoniam isti
extabuerunt consumpti a sterilitate ter-
re. Iod. Manus mulierum misericor-
dium coxerunt filios suos: facti sunt
cibus earum in contritione filie po-
puli mei. Caph. Complevit dominus fu-
rorem suum: effudit iram indignatio-
nis sue. Et succendit ignem in sion: et
devoravit fundamenta eius. Lamed.
Non crediderunt reges terre: et univer
si habitatores orbis quoniam ingrederetur ho-
stis et inimicus per portas hierusalem. Mem.
Propter peccata prophetarum eius et iniquita C
tes sacerdotum eius: qui effuderunt in me-
dio eius sanguinem iustorum. Nun. Erraverunt
runt ceci in plateis: polluti sunt sanguine.
Cumque non possent: tenuerunt laci
nias suas. Samech. Recedite pollu-
ti clamaverunt eis: recedite abite noli
te tangere. Iurgati quippe sunt et commoti
dixerunt inter gentes. Non addet ultra ut
habitet in eis. Phe. Facies domini divisit
eos: non addet ut respiciat eos. Faci-
es sacerdotum non erubuerunt: neque senum
miserti sunt. Ain. Cum adhuc subsisteremus
defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum
vanum cum respiceremus attenti ad gentem que
salvare nos non poterat. Zade. Lubrica D
verunt vestigia nostra in itinere platearum
nostrarum: appropinquavit finis noster: completi
sunt dies nostri: quia venit finis noster. Coph.
Velociores fuerunt persecutores nostri
aquilis celi: super montes persecuti sunt
nos in deserto insidiati sunt nobis. Res.
Spiritus oris nostri christus dominus captus

est in peccatis nostris/cui diximꝰ. In vm=
bra tua viuemus in gētibꝰ. Sin. Gau
de et letare filia edom q̄ habitas in
terra hus. Ad te quoq; perueniet ca=
lix: inebriaberis/ atque nudaberis.
Thau. Cōpleta est iniquitas tua filia
sion: nō addet vltra vt trāſmigret te.
Visitabit iniquitatē tuam filia edō:
discooperiet peccata tua.
¶ Oratio Hieremie. Capitulum. v.
A Recordare dn̄e quid acciderit no
bis: intuere et respice opprobriū
nostrum. Hereditas nostra versa est
ad alienos: domus nostre ad extra=
neos. Pupilli facti sumus absque pa
tre: matres nostre quasi vidue. Aquā
nostram pecunia bibimus: ligna no=
stra precio cōparauimus. Ceruicibꝰ
nr̄is minabamur: lassis non dabatur
B requies. Egypto dedimꝰ manū/ et assy=
rijs: vt saturaremur pane. Pr̄es no=
stri peccauerūt/ et nō sunt: et nos ini
quitates eorū portauimus. Serui do
minati sunt nr̄i: nō fuit q̄ redimeret
de manu eorū. In aīabus nostris af=
ferebamus panē nobis: a facie gladij
in deserto. Pellis nr̄a quasi cliba nꝰ
exusta est a facie tempestatū famis.
C Mulieres in sion humiliauerunt: et
virgines in ciuitatibꝰ iuda. Princi=
pes manu suspēsi sunt: facies senum
nō erubuerūt. Adolescentibus impu
dice abusi sunt: et pueri in ligno cor=
ruerunt. Senes defecerunt de portis
iuuenes de choro psallentiū. Defecit
gaudiū cordis nostri: versus est in
luctum chorus nr̄. Cecidit corona ca
D pitis nr̄i: ve nobis quia peccauimꝰ.
Propterea mestū factū est in dolo=
re cor nr̄m: ideo cōtenebrati sunt ocu
li nr̄i. Propter montē sion q2 dispe=
rijt: vulpes ambulauerunt in eo. Tu
aūt dn̄e in eternū permanebis: soliū
tuū in gn̄atione et gn̄ationē. Quare
in ppetuū obliuisceris nr̄i? derelin=
ques nos in lōgitudine dierum? Con
uerte nos dn̄e ad te et conuertemur:
innoua dies nostros sicut a pricipio.
Sed proijciens repulisti nos: iratus
es contra nos vehementer.
¶ Expliciunt Threni Hieremie.

¶ Prefatio i librū Baruch pphete.
Liber iste q̄ baruch noīe prenō=
tatur: in Hebreo canone non ha
betur/ sed tm̄ in vulgata editione: si=
militer et epistola Hieremie. Propē
notitiā aūt legentiū hic scripta sunt
quia multa de Christo nouissimisque
temporibus indicant.

¶ Incipit Baruch propheta.

¶ C.S. Scripsit Baruch librū: et le=
git corā Jechonia filio Joachim re=
ge iuda: Iudei et Babylonij miserūt
pecuniam/ et librum Iudeis in Hie=
rusalem: vt orarēt pro ipsis. Capm. i.
Et hec verba libri que A
scripsit Baruch filius
nerie/ filij maasie/ filij
sedechie/ filij sedei/ fi=
lij helchie i babylonia
in anno q̄nto/ et i septi
mo die mensis/ in tp̄e q̄
ceperunt chaldei hierl'm: et succēde=
rūt eā igni. Et legit baruch vba libri
huiꝰ ad aures iechonie filij ioachī re=
gis iuda: et ad aures vniuersi ppl'i ve=
niētis ad librū: et ad aures potētuū
filiorū regū: et ad aures p̄sbyterorum
et ad aures ppl'i/ a minimo vsque ad
maximū eorū oīm habitantiū in ba=
bylonia/ ad flumen sodi. Qui audiē=
tes plorabāt et ieiunabāt: et orabant
in ɔ̄spectu dn̄i. Et collegerūt pecuniā
B sm̄ qd̄ potuit vnuſcuiuſq; manꝰ: et
miserūt in hierl'm ad ioachī filiū hel
chie filij salon sacerdotē/ et ad reli=
q̄s sacerdotes/ et ad oēm ppl'm/ qui
inuēti sunt cum eo in hierl'm: cū acci
perent vasa tēpli dn̄i q̄ ablata fuer̄āt
de tēplo/ reuocare i terrā iuda deci=
ma die mensis siban/ vasa argentea
que fecit sedechias filius iosie rex iu
da posteaq̄; cepisset nabuchodono=
sor rex babylonis iechoniā/ et princi
pes: et cūctos potētes/ et ppl'm terre
ab hierl'm: et duxit eos vinctos in ba
bylonē. Et dixerūt. Ecce misimus ad
vos pecunias/ de quibus emite holo=
caustomata/ et thus/ et facite māna
et offerte pro peccato ad arā dn̄i dei
nr̄i. Et orate pro vita nabuchodono=
sor regis babylonis/ et pro vita bal= C
thasar filij eiꝰ: vt sint dies eorū sicut
dies celi super terrā: et vt det dn̄s vir=
tutē nobis: et illuminet oculos nr̄os
vt viuamꝰ sub vmbra nabuchodono=
sor regis babylonis: et sub vmbra bal
thasar filij eiꝰ/ et seruiamꝰ eis multis
diebus/ et inueniamus gratiā in con
spectu eorū. Et pro nobisipsis orate
ad dn̄m deū nr̄m/ q2 peccauimꝰ dn̄o
deo nr̄o: et non est auersus furor eiꝰ
a nobis vsq; in hunc diē. Et legite li=

bū istū quez misim⁹ ad vos recitari
in tēplo dñi/in die solēni et in die op-
portuno. Et dicetis. Dño deo nr̄o iu-
stitia/nobis aūt confusio faciei nr̄e:
sicut est dies hec oī iuda et hitantib⁹
in hierl'm: regib⁹ nr̄is/et principib⁹
nr̄is/et sacerdotib⁹ nr̄is/et ꝓphetis
Dan.9.a. nr̄is/et pr̄ib⁹ nr̄is. Peccauim⁹ ante
dñm deū nr̄m/et nō credidim⁹ diffi-
dētes in eum:et nō fuim⁹ subiectibi-
les illi/et non audiuim⁹ vocē dñi dei
nr̄i/vt ambularem⁹ in mādatis eius
D que dedit nob̄. A die qua eduxit pa-
tres nr̄os de terra egypti vsq ad diē
hanc/eramus incredibiles ad dñm
deū nr̄m: ⁊ dissipati recessim⁹/ne au
direm⁹ vocē ipsius. Et adheserūt no-
bis multa mala/⁊ maledictiōes que
Deu.28.b. cōstituit dñs moysi seruo suo/q̄ edu-
xit patres nr̄os de terra egypti/dare
nobis terrā fluentem lac et mel sicut
hodierna die. Et non audiuimus vo-
cē dñi dei nr̄i scd̄m oīa vba ꝓpheta-
rū q̄s misit ad nos/⁊ ad iudices no-
stros:et abiuim⁹ vnusq̄sq in sensum
cord̄ nr̄i maligni opari diis alienis
faciētes mala añ oculos dñi dei nr̄i.
¶ Ca.B. Iudei ꝓpter pctā facti sunt
subter ⁊ non supra: vox penitentium
peccauimus/⁊ inique egimus: q nō
mortua sed aīa esuriēs dat gloriam
deo: ꝓmittit dñs alterū testamētum
eternum scilicet nouum. Capl'm. ii.

A PRopter quod statuit dñs de⁹
nr̄ verbū suū q̄d locut⁹ est ad
nos/⁊ ad iudices nr̄os qui iu
dicauerūt in hierl'm/et ad reges no-
stros/et ad ꝑncipes nr̄os/et ad oēm
israel et iuda/vt adduceret dñs sup
nos mala magna que non sunt facta
sub celo/quemadmodū facta sunt in
hierl'm: scd̄z que scripta sunt in lege
moysi: vt manducaret hō carnes filij
sui/et carnes filie sue. Et dedit eos
sub manu regū oīm q̄ sunt in circui-
tu nr̄o in improperiū et in desolatio-
nem/⁊ in oībus ppl'is in quibus nos
B dispersit dñs. Et facti sumus subtus
et non supra: q̄z peccauimus dño deo
nr̄o/nō obaudiēdo voci ipsius. Dño
deo nr̄o iustitia: nobis aūt et patrib⁹
nr̄is cōfusio faciei/sicut est dies hec.
Q̄z locut⁹ est dñs sup nos oīa mala
hec q̄ venerūt sup nos/⁊ non sumus
depcati faciez dñi dei nr̄i/vt reuerte-
remur vnusq̄sq nr̄m a viis nr̄is pes-
simis. Et vigilauit dñs in malis/et
adduxit ea super nos: q̄z iust⁹ est dñs

in oībus operib⁹ suis q̄ mādauit no-
bis: et non audiuim⁹ vocē ipsius/vt
irem⁹ in ꝑceptis dñi q̄ dedit ante fa- C
ciē nostrā. Et nunc dñe de⁹ israel/qui Dan.9.d.
eduxisti ppl'm tuū de terra egypti in
manu valida: et in signis/et in ꝓdi-
giis/et in virtute tua magna/⁊ i bra-
chio excelso: et fecisti tibi nomē sicut
est dies iste: peccauim⁹/impie egim⁹
inique gessimus dñe de⁹ nr̄/in oībus
iustitiis tuis. Auertat̄ ira tua a no-
bis: q̄z derelicti sumus pauci inter gē-
tes/vbi dispersisti nos. Exaudi dñe
preces nr̄as/et orones nr̄as/et educ
nos propter te: et da nobis inuenire
gratiā ante faciē eorū qui nos abdu-
xerūt: vt sciat oīs terra q̄z tu es dñs
deus nr̄: et q̄z nomen tuū inuocatum D
est sup isrl' et sup genus ipsius. Re- Deu.26.d.
spice dñe de domo sctā tua in nos/et Esa.63.c.
inclina aurē tuā et exaudi nos. Ape- Io.113.d.
ri oculos tuos et vide: q̄z non mortui
qui sunt in inferno, quorū spūs acce-
ptus est a visceribus suis dabunt ho
norē ⁊ iustificationem dño: sed aīa q̄
tristis est sup magnitudinē mali: et
incedit curua ⁊ infirma/⁊ oculi defi-
ciētes/et aīa esuriens dat tibi gloriā
et iustitiā dño: q̄z non scd̄m iustitias
patruz nr̄oꝝ nos fundimus preces/
et petimus miam ante cōspectū tuū
domine deus noster: sed quia misisti
irā tuā et furorē tuuz super nos sicut
locutus es in manu puerorum tuorū
ꝓphetaꝝ dicēs. Sic dicit dñs. Incli- E
nate humerū vr̄m/⁊ ceruicē vestram Hie.29.b.
et opa facite regi babylonis/et sede-
bitis in terra quā dedi pr̄ib⁹ vr̄is. Q̄
si nō feceritis/nec audieritis vocem
dñi dei vestri opari regi babylonie/
defectionē vestrā faciā de ciuitatib⁹
iuda/⁊ a foris hierl'm: ⁊ auferā a vo-
bis vocē iocūditatis/et vocē gaudij
et vocem sponsi/⁊ vocē sponse: ⁊ erit
oīs terra sine vestigio ab inhabitan-
tibus eā. Et non audierūt vocē tuā/
vt operarētur regi babylonis: et sta-
tuisti vba tua que locut⁹ es in mani-
bus puerorū tuorum prophetarū: vt
transferrentur ossa regum nostroꝝ/
et ossa patrum nostrorū de loco suo. F
Et ecce proiecta sunt in calore solis
et in gelu noctis/et mortui sunt i do-
loribus pessimis/in fame/et in gla-
dio/et in emissione. Et posuisti tem-
plū in quo inuocatū est nomen tuū
in ipso sicut hec dies propter iniqta-
tem domus israel/et domus iuda.

Et fecisti in nobis domine de⁹ noster
secundum omnem bonitatem tuam: et secundum omnem
miserationem tuam illam magnam: sicut lo-
cutus es in manu pueri tui moysi in
die qua precepisti ei scribere legem tu-
Le.26.b. am coram filiis israel dicens. Si non au-
Deu.28.b. dieritis vocem meam/multitudo hec
magna conuertetur in minimam gentem
quoniam ego eos dispergam: quia scio quod
me non audiet populus. populus est
B enim dura ceruice. Et conuertetur ad
cor suum in terra captiuitatis sue: et
scient quia ego sum dominus deus eorum: et
dabo eis cor et intelligent: et aures et
audient. Et laudabunt me in terra ca-
ptiuitatis sue: et memores erunt no-
minis mei. Et auertent se a dorso suo
duro et a malignitatibus suis: quia
reminiscentur viam patrum suorum qui pec-
cauerunt in me. Et reuocabo illos in
terram quam iuraui patribus eorum abraam
isaac et iacob: et dominabuntur eis.
Et multiplicabo eos: et non minora-
buntur. Et statuam illis testamentum
alterum sempiternum: vt sim illis in de-
um/et ipsi erunt mihi in populum: et non
mouebo amplius populum meum fi-
lios israel a terra quam dedi illis.
¶C.S. Clamor anime et spiritus in angustiis
positi: audire debemus mandata vite/
vt sciamus prudentiam: et discere debe-
mus vbi sit sapientia: gygantes statu-
ra magnos: et scientes bellum non ele-
git dominus: dominus adinuenit omnem viam di-
scipline: de christo incarnato. Cap. iii.
A ET nunc domine omnipotens deus is-
rael/anima in angustiis/et spiritus
anxius clamat ad te. Audi domine et
miserere: quia deus es misericors/et
miserere nostri: quia peccauim⁹ an-
te te. Quia tu sedes in sempiternum/
et nos peribimus in euum? Domine
omnipotens deus israel audi nunc
orationem mortuorum israel/et filiorum
ipsorum qui peccauerunt ante te/et
non audierunt vocem domini dei sui: et ag-
glutinata sunt nobis mala. Noli me-
minisse iniquitatis patrum nostrorum
sed memento manus tue et nominis tui
in tempore isto: quia tu es dominus deus no-
ster: et laudabimus te domine: quia pro-
pter hoc dedisti timorem tuum in cor-
dibus nostris: et vt inuocemus no-
men tuum: et laudemus te in capti-
uitate nostra: quia conuertimur ab
iniquitate patrum nostrorum qui pec-
cauerunt ante te. Et ecce nos in ca-
ptiuitate nostra sumus hodie/qua

nos dispersisti in improperium et in
maledictum et in peccatum secundum om-
nes iniquitates patrum nostrorum
qui discesserunt a te domine deus no-
ster. Audi israel mandata vite/auri- B
bus percipe/vt scias prudentiam.
Quid est israel quod in terra inimicorum
es? Inueterasti in terra aliena/co-
inquinatus es cum mortuis: deputa-
tus es cum descendentibus in infer-
num. Dereliquisti fontem sapientie.
Nam si in via dei ambulasses/habi-
tasses vtique in pace super terram.
Disce vbi sit prudentia/vbi sit vir-
tus/vbi sit intellectus: vt scias simul
vbi sit longiturnitas vite et victus:
vbi sit lumen oculorum et pax. Quis
inuenit locum eius? et quis intrauit
in thesauros eius? Ubi sunt princi-
pes gentium/et qui dominantur su-
per bestias que sunt super terram: qui
in auibus celi ludunt: qui argentum
thesaurizant et aurum in quo confi-
dunt homines/et non est finis acqui-
sitionis eorum: qui argentum fabricant
et soliciti sunt/nec inuentio est ope-
rum illorum? Exterminati sunt: et ad in-
feros descenderunt: et alii loco eorum
exurrexerunt. Iuuenes viderunt lu- C
men et habitauerunt super terram:
viam autem discipline ignorauerunt
neque intellexerunt semitas eius: ne-
que filii eorum susceperunt eam: a fa-
cie ipsorum longe facta est: non est audi-
ta in terra chanaan: neque visa est in
theman. Filii quoque agar qui exqui-
sierunt prudentiam que de terra est/
negociatores terre/et theman/et fa-
bulatores/et exquisitores prudentie
et intelligentie: viam autem sapientie
nescierunt: neque commemorati sunt semi-
tas eius. O israel quam magna est domus
dei: et ingens locus possessionis eius.
Magnus est et non habet finem/excel-
sus et immensus. Ibi fuerunt gygan-
tes nominati illi qui ab initio fuerunt
statura magna scientes bellum. Non
hos elegit dominus/neque viam discipline
inuenerunt: propterea perierunt. Et
quoniam non habuerunt sapientiam:
interierunt propter suam insipientiam.
Quis ascendit in celum et accepit eam: D
et eduxit eam de nubibus? Quis trans-
fretauit mare et inuenit illam et attu-
lit illam super aurum electum? Non est qui
possit scire vias eius/neque qui exqui-
rat semitas eius: sed qui scit vniuer-
sa nouit eam et adinuenit eam pru-

Ceria sua. qui preparauit terram in
eterno tpe ꝛ repleuit eam bipedibus
et quadrupedib⁹. qui emittit lumen:
et vadit et vocauit illud: et obedit il-
li in tremore. Stelle autẽ dederũt lu-
men in custodiis suis: et letate sunt
vocate sunt ꝛ dixerũt. Adsum⁹. et lu-
xerũt ei cũ iucunditate: q̃ fecit illas.
Hic est de⁹ noster: et nõ estimabitur
alius aduersus eum. Hic adinuenit
omnem viam discipline: et tradidit
illam iacob puero suo: et Israel dile-
cto suo. Post hec in terris visus est:
et cum hominibus conuersatus est.
¶C.S. De lege eterna et tenẽtib⁹ eã
et spernẽtib⁹ eam: vox ecclesie tribu-
lantis confortatio et consolatio hie-
rusalem: id est ecclesie in tribulatio-
nibus constitute. Capitulum.iiij.
A Hic liber mandatorum dei: et lex
que est in eternum. Omnes qui
tenẽt eam peruenient ad vitam: qui
autẽ dereliquerunt eam: in mortem.
Cõuertere iacob et apprehẽde eam:
ambula p viã ad splendorẽ eius con
tra lumẽ eius. Ne tradas alteri glo-
riam tuã: et dignitatẽ tuã genti alie-
ne. Beati sumus israel: qz q̃ deo pla-
cent: manifesta sunt nobis. Anime-
quior esto populus dei: memorabilis
israel. Venũdati estis gentibus non
in perditionez: sed propter qđ in ira
dei ad iracũdiam prouocastis dñm:
B traditiq; estis aduersariis. Exacer-
bastis eñ eũ q̃ fecit vos deũ eternũ:
immolãtes demoniis ꝛ nõ deo. Obli-
ti eñ estis eũ qui nutriuit vos: ꝛ con
tristastis nutricẽ vestrã hierusalem.
Vidit enim iracundiã a deo veniẽtẽ
vobis: ꝛ dixit. Audite confines sion.
Adduxit enim mihi de⁹ luctum ma-
gnum. vidi enim captiuitatẽ populi
mei: filiorũ meorũ et filiarũ quã sup-
duxit illis etern⁹. Nutriui eniz illos
cũ iucunditate: dimisi aũt illos cum
C fletu et luctu. Nemo gaudeat super
me viduã et desolatam: a multis de-
relicta sum propter peccata filiorum
meoꝝ: quia declinauerũt a lege dei.
Iustitias autẽ ipsius nescierunt: nec
ambulauerunt per vias mãdatorum
dei: neq; per semitas veritatis eius
cũ iustitia ingressi sunt. Veniãt con-
fines sion et memorentur captiuita-
tem filiorũ et filiarũ mearũ quam su
perduxit illis eternus. Adduxit eniz
super illos gentẽ de longinquo gen-
tem improbam et alteri⁹ lingue: qui

non sunt reueriti senem: neq; puero
rum misereti sunt. Et abduxerũt dile- D
ctos vidue: ꝛ a filiis vnicã desolaue-
runt. Ego autem quid possum adiu-
uare vos? Qui enim adduxit super
vos mala: ipse vos eripiet de mani-
bus inimicorum vestroꝝ. Ambulate
filii ambulate: ego eñ derelicta sum
sola. Exui me stola pacis indui autẽ
me sacco obsecrationis: et clamabo
ad altissimũ in dieb⁹ meis. Anime-
quiores estote filii clamate ad dñm:
et eripiet vos de manu principũ ini-
micorũ. Ego enim speraui in eternũ J.eodem.
salutem vestrã: ꝛ venit mihi gaudiũ
a sancto super misericordia que ve-
niet vobis ab eterno salutari nostro.
Emisit eñ vos cum luctu et ploratu: E
reducet aũt vos mihi dñs cum gau-
dio et iucũditate in sempiternũ. Si-
cut enim viderunt vicine sion capti-
uitatem vestram a deo: sic videbũt ꝛ
in celeritate salutẽ vestrã in deo: que
superueniet vobis cum honore ma-
gno et splendore eterno. Filii patiẽ-
ter sustinete iram: que superueniet
vobis. Persecutus est eniz te inimi-
cus tuus: sed cito videbis perditio-
nem ipsius et super ceruices ipsius
ascẽdes. Delicati mei ambulauerũt
vias asperas: ducti sunt eniz vt grex
direptus ab inimicis. Animequio- F
res estote filii et proclamate ad do-
minum: erit eniz memoria vestra ab
eo qui duxit vos. Sicut enim fuit sen
sus vester vt erraretis a deo: decies
tantum iterum conuertentes requi-
retis eum. Qui enim induxit vobis
mala: ipse rursũ adducet vobis sem-
piternã iucũditatẽ cũ salute vestra.
Animequior esto hierusalem. exhor-
tatur enim te qui te nominauit. No-
centes peribunt qui te vexauerunt:
et q̃ gratulati sunt in tua ruina pu-
nientur. Ciuitates quibus seruierũt
filii tui punientᷣ: et que accepit filios
tuos. Sicut eñ gauisa est in tua rui-
na et letata est in casu tuo: sic contri-
stabitur in sua desolatiõe. Et ampu-
tabitur exultatio multitudinis eius:
et gaudimonium ei⁹ erit in luctum.
Ignis eniz superueniet ei ab eterno G
in longiturnis dieb⁹: et habitabit a J.5.b.
demoniis in multitudine temporis.
Circũspice hierusalem ad orientẽ: et
vide iucunditatẽ a deo tibi venien-
tem. Ecce eniz veniunt filii tui quos
dimisisti dispersos: veniunt collecti

ab oriente vsq; ad occidẽtem/in ver-
bo sancti gaudentes in honorẽ dei.
¶ C.S. De xp̃o dño qui est iocundi-
tas veniens a deo missus: de christo
A domino et ecclesia. Capitulum. v.
Exue te hierl'm stola luctus et
vexationis tue: ⁊ indue te de-
core et honore / que a deo tibi
est sempiterna gloria. Circũdabit te
B de⁹ diploide iustitie: et imponet mi-
tram capiti tuo honoris eterni. De⁹
eñ ostendet splendorẽ suũ in te: qui
sub celo est. Nominabit eniz tibi no-
men tuum a deo in sempiternũ. Pax
iustitie ⁊ honor pietatis. Exurge hie-
rusalem et sta in excelso: ⁊ circũspice
ad orientem et vide collectos filios
tuos ab oriente sole vsq; ad occiden-
tem / in verbo sancti gaudentes dei
C memoria. Exierunt eñ abs te pedib⁹
I.4.G. ducti ab inimicis: adducet aũt illos
dñs ad te portatos in honorem sicut
filios regni. Cõstituit enim deus hu-
miliare oẽm montem excelsum ⁊ ru-
pes perennes et cõualles replere in
equalitatem terre vt ambulet israel
D diligẽter in honorem dei. Obumbra-
uerũt aũt sylue ⁊ oẽ lignum suauita-
tis israel mandato dei. Adducet eñ
deus israel cum iocũditate in lumi-
ne maiestatis sue: cum misericordia
et iustitia que est ex ipso.
¶ Exẽplum epistole quã misit hiere-
mias ad abductos captiuos in Ba-
bylonian a rege babyloniorũ / vt an-
nunciaret illis sm quod preceptum
A est illi a deo. Capitulum. vi.
Propter peccata que peccastis
ante deum / abducemini in ba-
bylonian captiui a nabucho-
donosor rege babyloniorũ. Ingressi
itaq; in babylonem / eritis ibi annis
plurimis et tẽporib⁹ longis vsq; ad
generationes septem. Post hoc aũt
educam vos inde cũ pace. Nunc aũt
videbitis in babylonia deos aureos
et argẽteos ⁊ lapideos et ligneos in
humeris portari / ostentãtes metum
gẽtibus. Videte ergo ne et vos simi-
les efficiamini factis alienis: et me-
tuatis et metus vos capiat in ipsis.
Visa itaq; turba de retro et ab ante
adorãtes / dicite in cordibus vestris.
Te oportet adorari dñe. Angel⁹ aũt
meus vobiscum est: ipse aũt exquirã
aias vestras. Nam ligna ipsorũ poli-
ta a fabro / ipsa etiã inaurata et inar-
gentata falsa sunt: et non possunt lo-
qui. Et sicut virgini amãti ornamen-
ta: ita accepto auro fabricata sunt.
Coronas certe aureas habent super
capita sua dii illorũ: vnde subtrahũt
sacerdotes ab eis aurũ et argẽtum /
et erogant illud in semetipsis. Dant
aũt et ex ipso prostitutis / et meretri-
ces ornant: ⁊ iterum cum receperint
illud a meretricibus / ornãt deos su-
os. Hi aũt nõ liberant ab erugine et B
tinea. Opertis aũt illis veste purpu-
rea / extergent faciem ipsorũ propter
puluerem domus qui est plurim⁹ in-
ter eos. Sceptrum autẽ habet vt ho-
mo: sicut iudex regionis q̃ in se pec-
cantem non interficit. Habet etiã in
manu gladiũ et securim: se autem de
bello et a latronib⁹ nõ liberat. Unde
vobis notũ sit q2 nõ sunt dii. Non er-
go reuereamini eos. Sicut enim vas
hoĩs confractum inutile efficitur / ta-
les sunt et dii illorũ. Constitutis illis
in domo / oculi eorũ pleni sunt pulue-
re a pedib⁹ introeuntiũ. Et sicut ali-
cui qui regem offendit / circumsepte
sunt ianue: aut sicut ad sepulchrum
adductum mortuũ ita tutant sacer-
dotes ostia clausuris ⁊ seris / ne a la-
tronibus expolient. Lucernas accẽ-
dunt illis / et quidẽ multas: ex quib⁹
nullam videre possunt: sunt autẽ si-
cut trabes in domo. Corda vero eorũ
dicunt elingere serpentes qui de ter-
ra sunt dum comedũt eos ⁊ vestimẽ-
tum ipsorũ et nõ sentiunt. Nigre fiũt
facies eorũ a fumo qui in domo fit.
Supra corpus eorum et supra caput
eorũ volant noctue et hirũdines et a-
ues etiã: similiter ⁊ catte. Unde scie- C
tis q2 non sunt dii. Ne ergo timueri-
tis eos. Aurum etiam qđ habent / ad
speciem est / nisi aliquis exterserit
eruginem / nõ fulgebunt: neq; eñ dũ
conflarẽtur / sentiebant. Ex oĩ precio
empta sunt: in q̃b⁹ spũs nõ inest ipsis.
Sine pedib⁹ in humeris portantur: Esa.46. b.
ostentantes ignobilitatem suam ho-
minibus. Confundantur etiã qui co-
lunt ea. Propterea si ceciderint in
terrã / a semetipsis nõ cõsurgũt: neq;
si quis eũ statuerit rectũ / p semetip-
sum stabit: sed sicut mortuis mune-
ri eorũ illis apponent. Hostias illo-
rũ vẽdũt sacerdotes ipsorũ ⁊ abutun-
tur: similiter et mulieres eorũ decer-
pentes / neq; infirmo / neq; mẽdican-
ti aliq̃d impertiũt: de sacrificiis eorũ
fete ⁊ mẽstruate cõtingũt. Scientes

itaqꝫ ex his qz non sunt dij ne timea-
tis eos. Unde em̃ vocant dij? Quia
mulieres apponunt diis argenteis ⁊
aureis et ligneis: ⁊ in domibus eorũ
sacerdotes sedent/habẽtes tunicas
scissas: ⁊ capita ⁊ barbã rasam: quo-
D rum capita nuda sunt. Rugiũt autẽ
clamantes contra deos suos sicut in
cena mortui. Uestimenta eorũ aufe-
runt sacerdotes: et vestiunt vxores
suas et filios suos. Neqꝫ si quid ma-
li patiunt ab aliquo: neqꝫ si quid bo-
ni poterunt retribuere: neqꝫ regem
cõstituere possunt/neqꝫ auferre. Si-
militer neqꝫ dare diuitias possunt:
neqꝫ malum retribuere. Si quis illis
votũ vouerit ⁊ non reddiderit: neqꝫ
hoc requirũt. Hominẽ a morte nõ li-
berant: neqꝫ infirmum a potentiori
eripiũt. Hominẽ cecũ ad visum non
restituũt: de necessitate hominẽ non
liberabũt. Uidue non miserebuntur:
neqꝫ orphanis benefacient. Lapidi-
bus de monte similes sunt dij illorũ:
lignei ⁊ lapidei/⁊ aurei ⁊ argentei.
Qui autẽ colunt ea: ɔfundent. Quo-
modo ergo estimandum est aut dicẽ-
dum illos esse deos? Adhuc em̃ ipsis
chaldeis non honorãtibꝰ ea: qui cum
audierint mutũ non posse loqui/offe-
runt illud ad bel: postulantes ab eo
loqui: quasi possint sentire qui non
habẽt motũ: ⁊ ipsi cum intellexerint
relinquẽt ea: sensum enim nõ habẽt
ipsi dij illoꝝ. Mulieres autẽ circũda-
te funibus/in vijs sedent succendẽ-
E tes ossa oliuarũ. Cum autẽ aliqua ex
ipsis abstracta ab aliquo transeun-
te dormierit cum eo: proxime sue ex-
probrat ꝙ ea non sit digna habita si-
cut ipsa/neqꝫ funis eius dirupt⁹ sit.
Omnia autẽ que illis fiunt/falsa sunt.
Quomodo estimandũ aut dicẽdũ est
illos esse deos? A fabris autẽ ⁊ ab au-
rificibꝰ facta sunt. Nihil aliud erũt:
nisi id qđ volunt esse sacerdotes. Au-
rifices etiã ipsi qui ea faciũt: nõ sunt
multi tẽporis. Nũquid ergo possunt
ea q̃ fabricata sunt ab ipsis esse dij?
Reliquerunt autem falsa et oppro-
briũ postea futuris. Nã cum superue-
nerit illis preliũ: ⁊ mala: cogitant sa-
cerdotes post se vbi se abscondãt cũ
illis. Quõ ergo sentiri debeãt qm̃ dij
sunt qui nec de bello se liberant: neqꝫ
de malis se eripiunt? Nã cum sint li-
gnea ⁊ lapidea ⁊ inaurata ⁊ inargen
tata: scietur postea qz falsa sunt ab
vniuersis gẽtibus ⁊ regibus que ma-
nifesta sunt: qz nõ sunt dij/sed opera
manuũ hoim/⁊ nullum dei opꝰ cum
illis. Unde ergo notũ est qz non sunt
dij/sed opa manuũ hominũ: ⁊ nullũ
dei opus in ipsis est. Regem regioni
non suscitant/neqꝫ pluuiã hoibus da-
bunt. Judiciũ quoqꝫ non discernent/
neqꝫ regiones liberabunt ab iniuria:
qz nihil possunt sicut cornicule inter
medium celi ⁊ terre. Etem̃ cũ incide-
rit ignis in domũ deoꝝ ligneoꝝ ⁊ ar-
genteoꝝ ⁊ aureoꝝ: sacerdotes quidẽ
ipsoꝝ fugient ⁊ liberabunt: ipsi vero
sicut trabes in medio cõburent. Re-
gi autẽ ⁊ bello nõ resistẽt. Quomodo
ergo estimãdum est aut recipiẽdũ qz
dij sunt? Nõ a furibꝰ neqꝫ a latronibꝰ
se liberabũt dij lignei ⁊ lapidei ⁊ in-
aurati et inargentati/quibus iniqui
fortiores sunt. Aurum ⁊ argentum ⁊
vestimentũ quo operti sunt auferent
illis ⁊ abibunt/nec sibi auxiliũ ferẽt.
Itaqꝫ melius est esse regem ostentã-
tem virtutem suam: aut vas in domo
vtile in quo gloriabit qui possidet il-
lud: vel ostium in domo qđ custodit
que in pace sunt q̃ falsi dij. Sol qui-
dem ⁊ luna ac sydera cũ sint splendi-
da ⁊ emissa ad vtilitates obaudiũt:
similiter ⁊ fulgur cũ apparuerit/per-
spicuũ est. Idipsum autẽ ⁊ spũs in oĩ
regione spirat: ⁊ nubes qbꝰ cũ impe-
ratũ fuerit a deo perambulare in vni
uersum orbẽ pficiũt qđ ipatũ est eis. F
Ignis etiã miss⁹ desup vt ɔsumat mõ-
tes ⁊ syluas/facit qđ preceptũ est ei.
Hec autẽ neqꝫ speciebꝰ neqꝫ virtutibꝰ
vni eoꝝ similia sunt. Unde neqꝫ esti-
mãdũ est neqꝫ dicẽdũ illos esse deos
quando nõ possunt/neqꝫ iudiciũ iu-
dicare/neqꝫ quicq̃ facere hominibꝰ.
Scientes itaqꝫ qz non sunt dij: ne er-
go timueritis eos. Neqꝫ enim regibꝰ
maledicent neqꝫ benedicent. Signa
etiã in celo gentibꝰ nõ ostẽdunt: neqꝫ
vt sol lucebunt neqꝫ illuminabunt vt
luna. Bestie meliores sunt illis: que
possunt fugere subtectum ac pdesse
sibi. Nullo itaqꝫ modo nobis est ma-
nifestum qz sunt dij: propter qđ ne ti-
meatis eos. Nam sicut in cucume-
rario formido nihil custodit: ita sunt
dij illoꝝ lignei ⁊ argẽtei ⁊ inaurati.
Eodem modo ⁊ in horto spina alba
supra quã oĩs auis sedet. Similiter
et mortuo proiecto in tenebris: simi-
les sunt dij illoꝝ lignei ⁊ inaurati et

✠ Vl.mu margãrari. Di purpura q̃q ⁊ ✠ mar-
rice. more que supra illos teneant: scietis
itaq; quia non sunt dii. Ipsi etiam po
stremo comedunt: ⁊ erit opprobrium
in regione. Melior est homo iustus q̃
non habet simulacra: nam erit lon-
ge ab opprobriis.

¶ Liber Baruch explicit.

¶ Prologꝰ sancti Hieronymi in Ezechielẽ prophetam.

EZechiel propheta cũ Joachin
rege Juda captiuus ductꝰ est
in Babylonẽ: ibiq; his q̃ cum
eo captiui fuerant ꝓphetauit penitẽ
tibꝰq; ad Hieremie vaticinium se vi-
tro aduersariis tradidisse: ⁊ viderẽt
adhuc vrbẽ Hierosolymã stare quã il
le casurã esse predixerat. Tricesimo
autẽ etatis sue anno/⁊ captiuitatis
quinto: exorsus est ad cõcaptiuos lo-
qui. Et eodẽ tẽpore licet posterior hic
in chaldea/Hieremias in Judea ꝓ-
phetauerunt. Sermo eiꝰ nec satis di-
sertꝰ nec admodum rusticꝰ est: sed ex
vtroq; medie tẽperatus. Sacerdos ⁊
ipse fuit sicut Hieremias: principia
voluminis ⁊ finẽ magnis habẽs ob-
scuritatibꝰ inuoluta. Sz vulgata eiꝰ
editio non multũ distat ab hebraico.
Unde satis miror quid cause extite-
rit: vt si eosdẽ in vniuersis libris ha-
bemꝰ interpretes/in aliis eadem/in
aliis diuersa trãstulerint. Legite igi-
tur ⁊ hunc iuxta translationẽ nostrã
quoniam per cola scriptus et comma-
ta: manifestiorem legẽtibus sensum
tribuit. Si autem amici mei et hunc
subsannauerint: dicite eis q̃ nemo
eos compellat vt scribant. Sed ve-
reor ne illud eis eueniat q̃d grece si-
gnificantiꝰ dicit vt vocent phagoledo
ri: q̃d est mãducantes senectas.

¶ Explicit prologus.

¶ Ezechiel propheta incipit.

¶ C. S. Uisio scribit quatuor aĩaliũ ⁊
visio rotarũ: throni dei ⁊ imaginis su
per thronum. Cap. I.

A
ET factum est in tricesi
mo anno/in quarto: in
quinta mensis: cum es-
sem in medio captiuo-
rum iuxta fluuiũ cho-
bar: aperti sunt celi/et
vidi visiones dei. In
q̃nta mẽsis ipse est annus q̃ntꝰ trans-
migrationis regis Joachin/factum
est verbũ dñi ad Ezechielẽ filium Bu
zi sacerdotem in terra Chaldeorum
secus flumen chobar. Et facta est su-
per eum ibi manus domini. Et vidi/ B
et ecce ventus turbinis veniebat ab
aquilone ⁊ nubes magna ⁊ ignis in-
uoluens/⁊ splendor in circuitu eius:
et de medio eiꝰ quasi species electri/
id est de medio ignis. Et in medio eo
rum similitudo quatuor animalium:
⁊ hic aspectus eorum/similitudo ho-
minis in eis. Et quatuor facies vni
⁊ quatuor penne vni: ⁊ pedes eorum
pedes recti: et planta pedis eorum
quasi planta pedis vituli: ⁊ scintille
quasi aspectus eris candẽtis. Et ma-
nus hominis sub pennis eorum in
quatuor partibus: et facies et pen-
nas ꝑ quatuor partes habebant/iun-
cteq; erant penne eorum alterius ad
alterum. Non reuertebãtur cum in- C
cederent: sed vnumquodq; ante fa- De pe. di.
ciem suam gradiebatur. Similitu- i.c. pẽnas
do autem vultus eorum/facies ho- ta. ⁊ ca. re
minis ⁊ facies leonis a dextris ipso- uertebãt.
rum quatuor: facies autem bouis a
sinistris ipsorum quatuor: et facies
aquile desuper ipsorum quatuor: et
facies eorum ⁊ penne eorum extente
desuper. Due penne singulorum iun-
gebantur: ⁊ due tegebant corpora eo-
rum. Et vnumquodq; eorũ coram fa-
cie sua ambulabat. Ubi erat impe-
tus spiritus/illuc gradiebantur: nec D
reuertebantur cum ambularent. Et
similitudo animalium ⁊ aspectus eo
rum quasi carbonũ ignis ardẽtium/
⁊ quasi aspectus lampadarum. Hec
erat visio discurrens in medio aĩa-
lium/splẽdor ignis ⁊ de igne fulgur
egrediens. Et aĩalia ibant et reuer-
tebantur in similitudinẽ fulguris co
ruscantis. Cumq; aspicerẽ aĩalia/ap-
paruit rota vna super terram iuxta
animalia/habens quatuor facies.
Et aspectus rotarum et opus earum
quasi visio maris: et vna similitudo
ipsarum quatuor: ⁊ aspectꝰ earum et
opera quasi sit rota in medio rote.
Per quatuor partes earum euntes
ibant: ⁊ non reuertebant cum ambu- E
larẽt. Statura quoq; erat rotis et al-
titudo et horribilis aspectus. Et to-
tum corpus oculis plenũ in circuitu
ipsarum quatuor. Cumq; ambularent
animalia/ambulabant pariter ⁊ ro-

te iuxta ea. Et cum eleuarentur ani=
malia de terra/eleuabantur simul et
rote. Quocunq; ibat spiritus/illuc
eunte spiritu ⁊ rote pariter eleuaban
tur sequentes eum: spiritus enim vi=
te erat in rotis. Cum euntibus ibant:
et cum stantibus stabant: ⁊ cum ele=
uatis a terra pariter eleuabantur et
F rote sequentes ea: quia spiritus vi=
te erat in rotis. Et similitudo super
capita animalium firmamenti: quasi
aspectus crystalli horribilis: ⁊ exten=
ti super capita eorum desuper. Sub
firmamento autē penne eorum recte
alteri⁹ ad alterū. Unūquodq; duab⁹
alis velabat corpus suum: ⁊ alterum
similiter velabatur. Et audiebam so=
num alarum quasi sonum aquarum
multarum/quasi sonum sublimis
dei. Cum ambularent/quasi sonus
erat multitudinis: vt sonus castro=
rum. Cumq; starent/demittebantur
penne eorum. Nam cum fieret vox
super firmamentum quod erat su=
per caput eorum stabant/et submit=
G tebant alas suas. Et super firmamen
tum quod erat imminens capiti eo=
rum quasi aspectus lapidis saphyri/
similitudo throni: ⁊ super similitudi=
nem throni/similitudo quasi aspect⁹
hominis desuper. Et vidi quasi spe=
ciem electri velut aspectum ignis in=
trinsecus per circuitum eius/a lum=
bis eius ⁊ desuper. Et a lumbis eius
vsq; deorsum vidi quasi speciē ignis
splendentis in circuitu/velut aspe=
ctum arcus cum fuerit in nube in die
pluuie: hic erat aspectus splendoris
per gyrum. Hec visio similitudinis
glorie domini.

¶ C.S. Mittit̄ ꝑpheta reuocare po=
pulū ab erroribꝰ suis. Cap.ij.

D J.3.f. 50.dist.ca. ad ē hoc.
ET vidi ⁊ cecidi in faciē meam
et audiui vocem loquentis/et
dixit ad me. Fili hominis/sta
super pedes tuos et loquar tecum.
Et ingressus est in me spiritus post=
q̄ locutus est mihi/et statuit me su=
pra pedes meos: et audiui loquen=
B tem ad me ⁊ dicentem. Fili hominis
mitto ego te ad filios Israel ad gen=
tes apostatrices que recesserunt a
me. Patres eorum preuaricati sunt
pactū meū vsq; ad diem hanc: et filij
dura facie ⁊ indomabili corde sunt/
ad q̄s ego mitto te. Et dices ad eos.
Hec dicit dominus deus. Si forte
vel ipsi audiant et si forte quiescant

quoniam domus exasperans est: et
scient quia propheta fuerit in medio
eorum. Tu ergo fili hominis ne timeas C
eos neq; sermones eorum metuas: q̄m
increduli ⁊ subuersores sunt tecū: et
cum scorpionib⁹ habitas. Uerba eo= 23.q.4.
rum ne timeas: ⁊ vult⁹ eorum ne for= ca. nabu=
mides quia domus exasperans est. chodono=
Loqueris ergo verba mea ad eos: si sor.
forte audiant et quiescant quoniam 40.di.ca.
irritatores sunt. Tu autem fili homi= q̄liter.
nis audi quecūq; loquar ad te: ⁊ no= D
li esse exasperans sicut domus exa=
sperratrix est. Aperi os tuū/⁊ comede
quecumq; ego do tibi. Et vidi/et ecce Apo.5.a.
manus missa ad me in qua erat inuo
lutus liber: ⁊ expandit illum coram
me qui erat scriptus intus ⁊ foris: et
scripte erant in eo lamentationes et
carmen ⁊ ve.

¶ C.S. Cibatur ꝑpheta volumine: re=
cipit faciē sicut adamantis ⁊ silicis/
⁊ mittit̄ ad filios transmigrationis:
ꝓbat̄ obsidio Hierusalē ꝑ inclusionē
ꝓphete: de gloria dn̄i quā vidit in cā=
po: q̄d oportet speculatorē annūciare
peccatori scelera sua ne requiratur san
guis de manib⁹ eius. Cap.iij.

ET dixit ad me. Fili hominis/ A
quodcunq; inueneris/comede. Apo.x.d.
Comede volumen istud: et vadens
loquere ad filios Israel. Et aperui os
meum: et cibauit me volumine illo.
Et dixit ad me. Fili hominis venter
tuus comedet/et viscera tua comple=
buntur volumine isto quod ego do ti=
bi. Et comedi illud: et factum est in
ore meo sicut mel dulce. Et dixit ad
me. Fili hominis vade ad domum
Israel: et loqueris verba mea ad
eos. Non enim ad populum profun= B
di sermonis ⁊ ignote lingue tu mitte
ris ad domum Israel: neq; ad popu=
los multos ꝓfundi sermonis ⁊ igno=
te lingue quorum nō possis audire ser=
mones: ⁊ si ad illos mittereris: ipsi au
dirēt te. Dom⁹ autē isrl' nolūt audire
te: q2 nolunt audire me. Omnis qi ip
pe domus Israel attrita fronte est et
duro corde. Ecce dedi faciem tuam
valentiorē faciēb⁹ eorum/⁊ frontē tuam
duriorē frontibus eorum: vt adamantē
et vt silicē dedi faciē tuā. Ne timeas
eos neq; metuas a facie eorum: q2 do
m⁹ exasperās est. Et dixit ad me. Fi= C
li hominis/omnes sermones meos
q̄s ego loquor ad te assume in corde
tuo et aurib⁹ tuis audi: et vade ⁊ in=

gredere ad trāſmigrationē ad filios
populi tui: ꝛ loqueris ad eos / et dices
eis. Hec dicit dñs deꝰ: ſi forte audiāt
16.q.5.c. et quieſcant. Et aſſumpſit me ſpiritꝰ/
epi. ꝛ audiui poſt me vocē commotionis
magne. Benedicta gloria dñi de loco
ſuo/ ꝛ vocē alarū animalium pcutiē-
tium alterā ad alterā: ꝛ vocē rotarum
ſequentiū animalia ꝛ vocē cōmotio-
nis magne. Spiritꝰ quoq; leuauit me
ꝛ aſſumpſit me / ꝛ abij amarꝰ in indi-
D gnatione ſpiritꝰ mei. Manus enī dñi
erat mecum cōfortans me: ꝛ veni ad
trāſmigrationē ad aceruū nouarum
frugum ad eos qui habitabant iuxta
flumē chobar: ꝛ ſedi vbi illi ſedebant/
ꝛ manſi ibi ſeptē diebꝰ merēs in me-
dio eoꝝ. Cum autē ptranſiſſent ſeptē
dies: factū eſt verbum dñi ad me/ di-
cēs. Fili hominis ſpeculatorem de-
di te domui Jſrael/ ꝛ audies de ore
E meo verbū / ꝛ annunciabis eis ex me.
Si dicēte me ad impium: morte mo-
J.33.b. rieris: non annūciaueris ei neq; locu-
tus fueris vt auertatur a via ſua im-
pia ꝛ viuat: ipſe impius in iniquita-
te ſua morieť: ſanguinē autē eius de
manu tua requirā. Si autē tu annun-
ciaueris impio ꝛ ille nō fuerit cōuer-
ſus ab impietate ſua: ꝛ a via ſua im-
pia: ipſe quidē in impietate ſua mo-
rietur: tu autē animam tuā liberaſti.
F Sed ꝛ ſi conuerſus iuſtus a iuſticia
ſua fuerit ꝛ fecerit iniquitatē/ ponā
offendiculū coram eo: ipſe morieť/ q2
nō annunciaſti ei: in peccato ſuo mo-
rietur/ ꝛ nō erūt in memoria iuſticie
eius quas fecit: ſanguinē vero eius
de manu tua requirā. Si autē tu an-
nunciaueris iuſto vt non peccet iuſtꝰ
ꝛ ille non peccauerit: viuens viuet: q2
annunciaſti ei ꝛ tu animā tuā libera-
ſti. Et facta eſt ſuper me manꝰ dñi: ꝛ
dixit ad me. Surgēs egredere in cā-
pum: ꝛ ibi loquar tecum. Et ſurgens
egreſſus ſum in campū: ꝛ ecce ibi glo
ria dñi ſtabat quaſi gloria quam vidi
iuxta fluuiū chobar/ ꝛ cecidi in faciē
meam. Et ingreſſus eſt in me ſpūs: ꝛ
ſtatuit me ſuper pedes meos: ꝛ locu-
G tus eſt mihi/ ꝛ dixit ad me. Jngrede-
re: ꝛ includere in medio domus tue.
Et tu fili hominis ecce date ſunt ſu-
per te vincula ꝛ ligabunt te in eis: ꝛ
non egredieris de medio eoꝝ: ꝛ lin-
guam tuā adherere faciā palato tuo
ꝛ eris mutꝰ: nec quaſi vir obiurgans
q2 domꝰ exaſperās eſt. Cū autē locu-
tus fuero tibi: aperiā os tuū/ ꝛ dices
ad eos. Hec dicit dñs deus. Qui au-
dit audiat/ ꝛ qui quieſcit quieſcat: q2
domus exaſperans eſt.

¶ C.S. Per laterē ſignificať inſtātia
obſidionis: ira dei irrefragabilis: per
ſanguinē diuturnitas captiuitatꝭ de-
cē tribuū: de anguſtia famis. Ca. iiii. A

Et tu fili hominis ſume tibi late-
rem: ꝛ pones eum coram te ꝛ de-
ſcribes in eo ciuitatem Hieruſalem.
Et ordinabis aduerſus eam obſidio-
nem: ꝛ edificabis munitiones ꝛ com-
portabis aggerem: et dabis contra
caſtra: et pones arietes in gyro. Et
tu ſume tibi ſartaginē ferream: ꝛ po-
nes eam in murū ferreū inter te ꝛ in-
ter ciuitatē: ꝛ obfirmabis faciē tuam
ad eā ꝛ erit in obſidionē/ ꝛ circumda-
bis eam. Signū eſt domui Jſrael. Et
tu dormies ſup latus tuum ſiniſtrum
et pones iniquitates domus Jſrael
ſuper eo: numero dierum quibus dor-
mies ſup illud et aſſumes iniquitates B
eoꝝ. Ego autē dedi tibi annos iniq- Nu.14.f.
tatis eoꝝ numero dierum trecentos
et nonaginta dies: ꝛ portabis iniqui-
tatē domus Jſrael. Et cum comple-
ueris hec/ dormies ſuper latus tuum
dextrum ſecundo: ꝛ aſſumes iniqui-
tatē domus Juda quadraginta die-
bus. Diē p anno: diē inquam p anno
dedi tibi. Et ad obſidionē Hieruſalē
cōuertes faciē tuā: ꝛ brachium tuum
erit extentum/ ꝛ prophetabis aduer-
ſus eā. Ecce circumdedi te vinculis: ꝛ
non te cōuertes a latere tuo in latus
aliud/ donec cōpleas dies obſidionis
tue. Et tu ſume tibi frumētum ꝛ hor- C
deum/ ꝛ fabā/ ꝛ lentē/ ꝛ milium/ ꝛ vi-
ciam/ ꝛ mittes ea in vas vnū/ ꝛ facies
tibi panes numero dierū quibus dor-
mies ſuper latus tuum. Trecentis ꝛ
nonaginta diebus comedes illud. Ci-
bus autem tuus quo veſceris: erit in
pondere viginti ſtateres in die. A tē-
pore vſq; ad tempus comedes illud.
Et aquam in mēſura bibes ſextā par-
tem hin. A tempore vſq; ad tēpus bi-
bes illud. Et quaſi ſubcinericiū hor-
deaceū comedes illud: ꝛ ſtercore qd
egredit de hoīe operies illud in ocu-
lis eoꝝ. Hec dicit dñs. Sic comedent
filij Jſrael panē ſuū pollutū inter gē- D
tes ad quas eiciā eos. Et dixi. A/a/
a/ dñe deꝰ: ecce anima mea nō eſt pol
luta: ꝛ morticinum ꝛ laceratum a be-
ſtijs nō comedi ab infantia mea vſq;

nūc et non est ingressa in os meum
ōis caro īmūda. Et dixit ad me. Ec-
ce dedi tibi fimū boū pro stercorib⁹
humanis/et facies panē tuū in eo.
.J.5.et 14.d. Et dixit ad me. Fili hominis: ecce ego
ꝯterā baculū panis in hierl'm: ⁊ cō-
edent panē suū in pōdere et in soli-
citudine ⁊ aquā in mēsura/ ⁊ in an-
gustia bibēt: vt deficiētibus pane et
aqua corruat vnusquisqꝫ ad fratrē
suū: ⁊ ꝯtabescat in iniq̄tatibus suis.
¶ C.S. In cesarie et barba diuersa
iudicia populi significant: de malis
futuris sup̄ hierl'm. Capitulū.v.
A Et tu fili hominis sume tibi gla
diū acutum radentem pilos: et
assumes eum ⁊ duces per caput tuū
et per barbam tuam: et assumes tibi
stateram ponderis et diuides eos.
Tertiam partē igni ꝯbures ī medio
ciuitatis: iuxta cōpletionē dierū ob-
sidionis: ⁊ assumes tertiā partem et
cōcides gladio in circuitu eius: ter-
tiā vero aliam disperges in ventū ⁊
gladium nudabis post eos ⁊ sumes
inde paruū nūerum ⁊ ligabis eos in
summitate pallij tui. Et ex eis rur-
sum tolles ⁊ proijcies eos in medio
ignis ⁊ combures eos igni et ex eis
egrediet ignis in oēm domū israel.
B Hec dicit dñs deus. Ista est hierusa
lem in medio gentiū posui eam: ⁊ in
circuitu eius terras. Et ꝯtempsit iu
dicia mea vt plus esset impia q̄ gē-
tes: ⁊ precepta mea vltra q̄ terre q̄
in circuitu eius sunt. Judicia enim
mea proiecerunt: ⁊ in p̄ceptis meis
nō ambulauerunt. Idcirco hec dicit
dñs deus. Q2 superastis gētes q̄ in
circuitu vestro sunt et in preceptis
meis nō ambulastis et iudicia mea
nō fecistis: et iuxta iudicia gentiū q̄
in circuitu vestro sunt nō estis ope-
rati: ideo hec dicit dñs de⁹. Ecce ego
ad te ⁊ ipse ego faciā in medio tui iu
dicia in oculis gentiū: et faciā in te
que non feci et quibus similia vltra
nō faciam propter omnes abomina
tiones tuas. Ideo patres comedent
C filios suos in medio tui ⁊ filij com-
edēt patres suos. Et faciam in te iu-
dicia: ⁊ vētilabo vniuersas reliqui-
as tuas in oēm ventū. Idcirco viuo
ego dicit dñs de⁹: nisi ꝓ eo q̄ sanctū
meū violasti in oībus offensionibus
tuis ⁊ in cunctis abominationibus
tuis: ego quoqꝫ confringam et non
parcet oculus meus ⁊ nō miserebor.
Tertia tui pars peste morietur ⁊ fa
me cōsumetur in medio tui: ⁊ tertia
tui pars in gladio cadet in circuitu
tuo: tertiā vero partem tuā in oēm
ventū dispergam/ ⁊ gladiū euagina
bo post eos. Et cōplebo furorē meū
⁊ requiescere faciā indignationem
meā in eis ⁊ consolabor. Et scient q2
ego dñs locutus sum in zelo meo: cū D
impleuero omnē indignationē meā
in eis. Et dabo te in desertū ⁊ in op-
probriū gentib⁹ que in circuitu tuo
sunt: in cōspectu oīs pretereuntis: ⁊
eris opprobriū ⁊ blasphemia exem- 3.4.d.
plū ⁊ stupor in gentib⁹ que in circu- .J.14.d.
itu tuo sunt cū fecero ī te iudicia in
furore ⁊ in indignatione ⁊ in incre-
pationibus ire que ego dñs locutus
sum: quando misero sagittas famis
pessimas in eos que erūt mortifere
⁊ quas mittā vt disperdam vos. Et
famē cōgregabo sup̄ vos et conterā
in vobis baculū panis ⁊ immittam
in vos famē et bestias pessimas vs-
qꝫ ad internecionē. Et pestilētia ⁊ sā-
guis trāsibūt p̄ te: ⁊ gladiū inducā
super te. Ego dñs locutus sum.
¶ C.S. Propē pctm idolatrie osten
dit pplm plagis ꝑcussum. Cpm.vi.
Et fact⁹ est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis pone faciē A
tuā ad montes israel et ꝓphetabis .J.36.a.
ad eos ⁊ dices. Montes israel audi-
te verbū dñi dei: hec dicit dominus
deus montibus ⁊ collibus/rupib⁹ et
vallibus. Ecce ego īducā super vos
gladiū et disperdā excelsa vestra et
demoliar aras vestras et ꝯfringent
simulachra vestra et deijciā interfe
ctos vestros ante idola vestra et da
bo cadauera filiorū israel ante faciē
simulachrorū vestrorū ⁊ dispergā os-
sa vestra circa aras vestras ī oībus
habitationib⁹ vestris. Urbes deserte B
erūt et excelsa demolient et dissipa-
bunt: ⁊ interibunt are vestre ⁊ ꝯfrin
gentur: ⁊ cessabūt idola vestra ⁊ con
terent delubra vestra et delebuntur
opera vestra et cadet interfectus in
medio vestri: ⁊ scietis quia ego sum
dñs. Et relinquā in vobis eos qui fu
gerint gladiū in gentibus cū disper
sero vos in terras: et recordabūtur
mei liberati vestri in gētibus ad q̄s
captiui ducti sunt: q2 cōtriui cor eo-
rū fornicans et recedēs a me ⁊ ocu-
los eorū fornicātes post idola sua:
⁊ displicebunt sibimet super malis C

que fecerant in vniuersis abomina-
tionibꝰ suis ⁊ scient qꝛ ego dñs non
frustra locutus sum vt facerem eis
malū hoc. Hec dicit dñs deꝰ. Percu-
te manū tuā ⁊ allide pedē tuū ⁊ dic
heu ad oēs abominationes malorū
domꝰ israel: qꝛ gladio fame et peste
ruituri sunt. Qui lōge est peste mo-
rietur: qui autē prope gladio corruet:
⁊ qui relictus fuerit ⁊ obsessus fame
morietur. Et cōplebo indignationem
meā in eis: ⁊ scietis quia ego dñs cū
fuerit interfecti vestri in medio ido-
lorū vestrorū in circuitu ararum ve-
strarū in oī colle excelso: ⁊ in cūctis
summitatibꝰ montiū ⁊ subtus omne
lignū nemorosum ⁊ subtus vniuer-
sam quercū frondosā locum vbi ac
cēderūt thura redolentia vniuersis
idolis suis. Et extendā manū meā
super eos ⁊ faciā terram desolatam
et destitutam a deserto Deblatha in
omnibus habitationibus eorum et
scient qꝛ ego dominus.
¶ C. S. De instāti ⁊ longa captiuita-
te ⁊ causa eiusdem: ⁊ populus non
rebellans proiecit diuitias longe ꝓ-
pter fugam. Capitulum. vij.
A Et factꝰ est sermo dñi ad me di-
.i. eodem cens. Et tu fili hominis: hec di-
cit dominus deus terre israel. Finis
venit: venit finis super quatuor pla
gas terre. Nunc finis super te ⁊ im-
mittam furorem meū in te: ⁊ iudica
bo te iuxta vias tuas. Et ponam cō-
.i. 9. b. tra te oēs abominationes tuas: et
non parcet oculus meꝰ sup te et nō
miserebor: sed vias tuas ponā super
te / ⁊ abominatiōes tue in medio tui
B erunt ⁊ scietis qꝛ ego dñs. Hec dicit
dñs deus. Afflictio vna: afflictio ec-
ce venit. Finis venit: venit finis. Eui
gilabit aduersum te: ecce venit. Ve-
nit contritio super te: qui habitas in
terra. Venit tēpus: ꝓpe est dies oc-
cisionis: ⁊ nō glorie montiū. Nunc
de propinquo effundā iram meam
sup te: ⁊ cōplebo furorē meū i te: ⁊ iu-
dicabo te iuxta vias tuas: ⁊ imponā
C tibi oīa scelera tua. Et non parcet
oculꝰ meꝰ nec miserebor: sed vias tu-
as īponā tibi et abominationes tue
ī medio tui erūt: ⁊ scietis qꝛ ego sum
dñs pcutiens. Ecce dies: ecce venit.
Egressa est cōtritio. Floruit virga / ger
minauit supbia / iniq̄tas surrexit ī virga
īpietatis / nō ex eis / ⁊ nō ex populo /
neq̄ ex sonitu eorū: ⁊ nō erit requies in

eis. Venit tempus appropinquauit
dies. Qui emit nō letetur: ⁊ q̄ vēdit nō D
lugeat: qꝛ ira sup oēm populū eius:
qꝛ q̄ vēdit ad id qđ vēdidit nō reuer
tet ⁊ adhuc in viuētibus vita eorū.
Visio enī ad oēm multitudinem eiꝰ
nō regredietur ⁊ vir in iniquitate vi
te sue nō cōfortabitur. Canite tuba pre-
parent oēs: et non est qui vadat ad
preliū ira enī mea super vniuersum
populum eiꝰ. Gladius foris: pestis
⁊ fames intrinsecus. Qui in agro est E
gladio morietur: ⁊ qui in ciuitate pesti
lentia ⁊ fame deuorabuntur: ⁊ saluabun
tur q̄ fugerint ex eis. Et erūt in mō-
tibꝰ q̄si colūbe cōualliū oēs trepidi:
vnusq̄sq̄ ī iniq̄tate sua. Oēs manus
dissoluentur: ⁊ oīa genua fluēt aquis.
Et accingent se ciliciis ⁊ operiet eos Esa. 15. a.
formido et in oī facie cōfusio: et in Hie. 48. f.
vniuersis capitibꝰ eorū caluitiū. Ar- F
gentū eorū foris proiicietur: ⁊ aurū eo-
rū in sterquilinium erit. Argentū eorū Soph. 1. d.
⁊ aurū eorū nō valebit liberare eos ī
die furoris dñi. Animā suā non satu
rabūt ⁊ vētres eorū nō implebunt: qꝛ
scandalū iniq̄tatis eorū factū est: et
ornamentū moniliū suorū in super-
biā posuerūt: ⁊ imagines abomina-
tionū suarū ⁊ simulacrorū fecerunt
ex eo. Propter hoc dedi eis illud in
imūditiā ⁊ dabo illđ ī manꝰ alieno-
rū ad diripiendū: et impiis terre in
predam et contaminabunt illud. Et
auertā faciē meā ab eis: ⁊ violabunt
arcanū meum: ⁊ introibunt in illud
emissarii ⁊ cōtaminabūt illud. Fac
cōclusionem qm̄ terra plena est iudi
cio sanguinū ⁊ ciuitas plena iniq̄ta G
te. Et adducā pessimos de gētibꝰ et
possidebūt domos eorū. Et quiescere
faciā superbiā potentium: ⁊ posside
būt sanctuaria eorū. Angustia super
ueniente requirent pacē et non erit.
Cōturbatio sup cōturbationē veniet
⁊ auditus sup auditū. Et q̄rēt visio-
nē de propheta / ⁊ lex peribit a sacer-
dote: ⁊ cōsiliū a senioribꝰ. Rex luge-
bit: et princeps induetur merore: et
manus populi terre cōturbabūtur.
Secundum viam eorum faciam eis
⁊ secundū iudicia eorum iudicabo
eos: ⁊ scient quia ego dominus.
¶ C. S. De apparitiōe similitudinis
dei de pariete effosso: de viris tenēti
bus thuribulum et ad ortum solis
adorantibus: de applicantibus ra-
mū ad nares suas. Capitulum. viij.

A Et factum est in anno sexto in
sexto mēse: in quito mensis ego
sedebam in domo mea ꝛ senes iuda
sedebant coram me. Et cecidit ibi su
per me manꝰ domini dei. Et vidi ⁊ ec
ce similitudo quasi aspectꝰ ignis ab
aspectu lumborum eius / ꝛ deorsum
B ignis: ꝛ a lumbis eiꝰ ꝛ sursum quasi
aspectꝰ splēdoris / vt visio electri. Et
emissa similitudo manꝰ apprehēdit
me in cincinno capitis mei: et eleua
uit me spūs inter celū ꝛ terrā. Et ad
duxit me in hierusalē in visione dei:
iuxta ostiū interiꝰ quod respiciebat
ad aquilonē: vbi erat statutū idolū
zeli ad prouocādam emulationē. Et
ecce ibi gloria dei Israel secundū vi
sionē quā videram in cāpo. Et dixit
C ad me. Fili hominis leua oculos tuos
ad viā Aquilonis. Et leuaui oculos
meos ad viā aquilonis: ꝛ ecce ab aq
lone porte altaris idolū zeli in ipso
introitu. Et dixit ad me. Fili homis
putas ne vides tu q̄d isti faciāt abo
minationes magnas quas domꝰ is
rael facit hic vt procul recedā a san
ctuario meo? Et adhuc cōuersus vi
debis abominatiōes maiores. Et in
D troduxit me ad ostiū atrij. Et vidi:
et ecce foramē vnū in pariete. Et di
xit ad me. Fili hominis: fode parie
tē. Et cū perfodissem parietē: appa
ruit ostium vnū. Et dixit ad me. In
gredere et vide abominatiōes pessi
mas quas isti faciunt hic. Et ingres
sus vidi et ecce oīs similitudo repti
liū et animaliū abomīatio ꝛ vniuer
sa idola domus israel depicta erant
in pariete in circuitu per totū. Et se
ptuaginta viri de senioribꝰ domus
israel et iezonias filiꝰ saphan stabat
in medio eorū stātiū ante picturas:
et vnusquisq̄ habebat thuribulū i ma
E nu sua et vapor nebule de thure con
surgebat. Et dixit ad me. Certe vi
des fili hoīs que seniores domus is
rael faciūt i tenebris: vnusquisq̄ in
abscōdito cubiculi sui. Dicūt ei. Non
videt dn̄s nos: dereliquit dn̄s terrā.
Et dixit ad me. Adhuc cōuersus vi
debis abomiatiōes maiores q̄s isti
faciūt. Et introduxit me p ostiū por
te domꝰ dn̄i: qđ respiciebat ad aq̄lo
F nē. Et ecce ibi mulieres sedebāt p lā
gētes adonidē. Et dixit ad me. Cer
te vidisti fili hoīs: adhuc ꝯuersus vi
debis abomiatiōes maiores his. Et
introduxit me in atriū domꝰ dn̄i inte

rius: et ecce in ostio tēpli dn̄i iter ve
stibulū et altare quasi viginti quinq̄
viri dorsa hntes contra tēpliū dn̄i ꝛ fa
cies ad orientē: et adorabāt ad ortū
solis. Et dixit ad me. Certe vidisti fi G
li hoīs: nūq̄d leue est hoc domui iu
da vt facerēt abominatiōes istas q̄s
fecerūt hic q: replētes terrā iniq̄ta
te ꝯuersi sunt ad irritādū me? Et ec
ce applicat ramū ad nares suas. Er
go et ego faciam in furore non par
cet oculus meꝰ nec miserebor: ꝛ cum
clamauerint ad aures meas voce
magna non exaudiam eos.
¶ C. IX. Mittūt sex viri ad vastādū
pplm, saluāt aūt signati signo thau.
Et clamauit in auribꝰ meis vo Cap̄m.9.
ce magna dicēs. Appropinqua A
uerūt visitationes vrbis: et vnusq̄sq̄
vas interfectiōis habet i manu sua.
Et ecce sex viri veniebāt de via por
te superioris q̄ respicit ad aq̄lonem: et
vniuscuiusq̄ vas interitꝰ in manu
eiꝰ. Uir q̄q̄ vnꝰ in medio eorū vestitꝰ
erat lineis: et atramentariū scripto
ris ad renes eiꝰ. Et igressi sūt: et ste
terunt iuxta altare ereū. Et glīa dn̄i
isrl' assūpta est de cherub q̄ erat sup B
eū ad limē domꝰ: et vocauit virū q̄
indutꝰ erat lineis / ꝛ atramētarium
scriptoris habebat i lūbis suis. Et di 23.q.4.
xit dn̄s ad eū. Trāsi p mediā ciuita c. in pōt
tē i medio hierlm ꝛ signa thau sup frō ā.7 a.
tes viror ꝛ gemētiū et dolētiū sup cū
ctis abominatiōibus q̄ fiūt i medio
eiꝰ. Et illis dixit audiēte me. Trāsi
te p ciuitatē seq̄ntes eū ꝛ pcutite. Nō
pcat oculꝰ vr̄: neq̄ misereamini. Se
nē adolescētulū ꝛ virginē: paruulū Iudit.2.b.
ꝛ mulieres interficite vsq̄ ad inter
necionē. Oēm autē sup quē videri
tis thau ne occidatis: ꝛ a sanctuario
meo incipite. Ceperūt ergo a viris se C
nioribꝰ: q̄ erāt ante faciē domus. Et
dixit ad eos. Contaminate domū: et
implete atria interfectis. Egredimi So.dis.c.
ni. Et egressi sunt ꝛ pcutiebāt eos q̄ ꝛ purga
erāt i ciuitate: ꝛ cede ꝯpleta remāsi bis.
ego: ruiq̄ sup faciem meā ꝛ clamās
aio. Heu: heu / heu dn̄e deꝰ: ergo ne
disperdas oēs reliq̄as isrl': effundēs
furorem tuū sup hierlm? Et dixit ad
me. Iniq̄tas domꝰ Israel ꝛ iuda ma
gna est nimis valde ꝛ repleta est ter
ra sanguinibꝰ: ꝛ ciuitas repleta est
auersiōe. Dixerūt enī. Dereliq̄t dn̄s
terram: ꝛ dominus non videt. Igi D
tur ꝛ meus non parcet oculus: neq̄

miserebor. Uiam eorū sup̄ caput eo-
rum reddā. Et ecce vir qui erat indu
tus lineis q̄ habebat atramētarium
in dorso suo/respondit verbū dicens.
Feci sicut precepisti mihi.

¶ C.S. De viro q̄ accepit carbones
de medio rotarū et cherubin/ ⁊ repe
titio predicte visiōis dei ⁊ cherubin
et quatuor rotarum. Capitulum. x.

A 1 Et vidi et ecce in firmamento
qd̄ erat sup̄ caput cherubin/
quasi lapis sapphirus: ⁊ quasi
species similitudinis solii apparuit
sup̄ ea. Et dixit ad virū qui indutus
erat lineis/et ait. Ingredere in me-
dio rotarum que sunt subtus cheru-
bin/⁊ imple manū tuā prunis ignis
que sunt inter cherubin: ⁊ effūde su
per ciuitatem. Ingressusq; est in cō-
spectu meo. Cherubin aūt stabant a
dextris domus cū ingrederet̄ vir: et
nubes impleuit atrium interius. Et
eleuata est gl'ia dn̄i desup̄ cherubin
ad limen domꝰ: ⁊ repleta est domus
nube. Et atriū repletū est splendore
gl'ie dn̄i: ⁊ sonitꝰ alarū cherubin au-
diebat vsq; ad atriū exterius / quasi
B vox dei oipotentis loquentis. Cumq;
precepisset viro qui indutus erat li-
neis: dicens. Sume ignem de medio
rotarum que sunt inter cherubin/in
gressus ille stetit iuxta rotā. Et extē
dit cherub manum de medio cheru
bin ad ignē/qui erat inter cherubin
et sumpsit/et dedit in manus eius q̄
inducꝰ erat lineis: q̄ accipiēs egres-
sus est. Et apparuit i cherubin simi-
litudo manus hominis subtus pen-
nas eorum. Et vidi/et ecce quatuor
rote iuxta cherubin/ rota vna iuxta
cherub vnum/et rota alia iuxta che-
rub vnum. Species aūt rotarū erat
q̄si visio lapidis chrysoliti: et aspe-
C ctus earum similitudo vna quatuor
quasi si sit rota in medio rote. Cumq;
ambularent/in quatuor partes gra-
diebant/ ⁊ nō reuertebant ambulan
tes: sed ad locū ad quem ire declina
bat que prima erat/sequebātur ⁊ ce-
tere/nec reuertebātur. Et oē corpus
earum ⁊ colla ⁊ manus ⁊ pēne: ⁊ cir
culi plena erant oculis in circuitu
quatuor rotarū/ ⁊ rotas istas voca-
uit volubiles audiēte me. Quatuor
autē facies habebat vnū: facies vna
facies cherub: ⁊ facies scd̄a facies
9 hois/et in tertio facies leonis: ⁊ in
quarto facies aquile: et eleuata sunt
cherubin/ipsum est aial qd̄ videra͞
iuxta fluuiū chobar. Cumq; ambula-
rent cherubin ibant pariter ⁊ rote iu
xta ea/ et cū eleuarent cherubi alas
suas/vt exaltarent de terra non resi
debāt rote: sed ⁊ ipse iuxta erāt. Stā
tibꝰ illis stabant: ⁊ cū eleuatis eleua
bātur: spiritus enī vite erat in eis. D
Et egressa est gloria dn̄i a limine tē-
pli/⁊ stetit super cherubin: ⁊ eleuan
tia cherubin alas suas exaltata sunt
a terra corā me: ⁊ illis egredietibꝰ ro
te quoq; subsecute sūt. Et stetit i in-
troitu porte domus dn̄i orientalis et
gloria dei israel erat sup̄ ea. Ipsum
est animal qd̄ vidi subter deū israel
iuxta fluuiū Chobar ⁊ intellexi quia
cherubin essent. Quatuor/ per qua-
tuor vultus vni: ⁊ quatuor ale vni: ⁊
similitudo manus hominis sub alis
eorū. Et similitudo vultuū eorum/
ipsi vultus quos videram iuxta flu-
uium chobar: ⁊ intuitꝰ eor: ⁊ impetꝰ
singulorū ante faciē suam ingredi.

¶ Ca.S. De vigintiquinq; viris/ ⁊ de
captiuitate aliorum q; ipsi erant car
nes/ ⁊ israel lebes/de morte phelthie/
de dispersione populi/ de cōgregatio
ne dispersor/⁊ de cōsolatione trans-
migrationis. Capitulum. xi.

Et eleuauit me spiritꝰ ⁊ intro A 1
duxit me ad portā domus dn̄i
orientalē que respicit solis or-
tum. Et ecce in introitu porte vigin
tiquinq; viri/⁊ vidi in medio eorum
Iezoniā filiū azur: ⁊ pheltiā filiū ba
naie principes populi/ dixitq; ad me.
Fili hois hi sunt viri q̄ cogitant ini-
quitatē/⁊ tractant consiliū pessimū
in vrbe ista: dicentes. Nōne dudum
edificate sunt domus: hec est lebes
nos autē carnes. Idcirco vaticina-
re de eis: vaticinare fili homis. Et ir
ruit i me spūs dn̄i: ⁊ dixit ad me. Lo
quere. Hec dicit dn̄s. Sic locuti estis
domꝰ israel: ⁊ cogitatiōes cordis ve
stri ego noui. Plurimos occidistis
in vrbe hac/et implestis vias eiꝰ in-
terfectis. Propterea hec dicit dn̄s B
deꝰ israel. Interfecti vr̄i quos posui
stis in medio eius/hi sunt carnes et
hec est lebes/ ⁊ educā vos de medio
eius. Gladiū metuistis ⁊ gladiū in-
ducam super vos/ait dn̄s deus ⁊ eii-
ciam vos de medio eius: daboq; vos
in manu hostiū/ ⁊ faciā in vobis iu-
dicia. Gladio cadetis. In finibꝰ isra
el iudicabo vos ⁊ scietis: q; ego dn̄s.

Hec non erit vobis in lebetē: et vos
non eritis in medio eius in carnes.
In finib⁹ israel iudicabo vos/et scie-
tis q2 ego dn̄s: q2 in preceptis meis
nō ambulastis/et iudicia mea nō fe-
cistis/sed iuxta iudicia gētium que i
circuitu vr̄o sunt/estis operati. Et fa-
C ctum est cū propheta rē/ phelthias fi-
lius Banaie mortu⁹ est. Et cecidi in
faciē meam clamans voce magna/et
dixi. Heu heu heu dn̄e deus/consum-
mationē tu facis reliquiarū Israel?
Et factū est verbū dn̄i ad me dicens.
Fili hois fratres tui/fratres tui viri
propinqui tui/et omnis domus isrl'
vniuersi quibus dixerūt habitatores
hierusalez/longe recedite a dn̄o: no-
bis data est terra i possessionez. Pro
pterea hec dicit dn̄s deus. Quia lon-
ge feci eos in gentibus/et q2 dispersi
eos in terris/ero eis in sanctificatio-
nē modicam in terris ad quas vene-
runt. Propterea loq̄re/hec dicit do-
minus de⁹. Cōgregabo vos de popu-
lo/et adunabo de terris in quibus di-
spersi estis: daboq̄ vobis humū isrl'/
et ingredient̄ illuc/et auferent oēs of
D fensiones/cunctasq̄ abominationes
eius de illa. Et dabo eis cor vnum/et
spiritū nouū tribuam in viscerib⁹ eo-
rum: et auferaz cor lapideū de carne
eorū/et dabo eis cor carneum/vt in
preceptis meis ambulent: et iudicia
mea custodiant/faciantq̄ ea: et sint
mihi i populum/et ego sim eis i deū.
Quorum autem cor post offendicula
et abominationes suas ambulat/ho-
rum viam in capite suo ponam/dicit
dominus de⁹. Et eleuauerūt cherubi
alas suas/et rote cū eis: et gloria dei
israel erat sup ea. Et ascendit gloria
dn̄i de medio ciuitatis stetitq̄ super
montez qui est ad orientē vrbis/et spi
ritus leuauit me: adduxitq̄ in chal-
deam ad transmigrationē/in visione
in spiritu dei. Et sublata est a me vi-
sio/quam videram. Et locutus sū ad
transmigrationem omnia verba dn̄i
que ostenderat mihi.

¶ C.S. Probat exemplo Ezechiel an
gustiam obsidionis Hierusalē/et in-
stantiam obsidionis. Capitulum. xij.

A ET factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis in me-
dio domus exasperantis tu habitas
qui oculos habent ad videndum et
non vident: et aures ad audiendum
et non audiunt/quia domus exaspe-
rās est. Tu ergo fili hois fac tibi vasa
transmigrationis: et transmigrabis
per diē coram eis. Trāsmigrabis au-
tem de loco tuo ad locū alterū in con
spectu eorū si forte aspiciant/q2 do-
mus exasperans est. Et efferes foras
vasa tua/quasi vasa transmigrantis B
per diē in cōspectu eor̄. Tu aūt egre-
dieris vespere corā eis/sicut egredi-
tur migrās ante oculos eorū. Perfo-
de tibi parietē: et egredieris per eū
in conspectu eor̄. In humeris porta
beris: i caligine efferēris. Faciē tuaz
velabis/et non videbis terram: quia
portentum dedi te domui israel. Feci
ergo sicut preceperat mihi dn̄s. Va-
sa mea protuli quasi vasa transmigrā
tis per diem: et vespere perfodi mihi
parietem manu. In caligine egres-
sus sum/et in humeris portatus i cō
spectu eorū. Et factus est sermo dn̄i
mane ad me dicēs. Fili hominis nū- C
quid non dixerūt ad te domus israel
domus exasperans. Quid tu facis?
Dic ad eos. Hec dicit dn̄s deus. Su-
per ducem onus istud qui est in hie-
rusalem: et super omnē domū israel:
que est in medio eorū dic. Ego porten
tum vestrum/quomodo feci/sic fiet il
lis. In trāsmigrationē/et in captiui-
tatē ibunt: et dux qui est in medio eo-
rum in humeris portabit: in caligine
egredietur. Parietē perfodiēt/vt edu-
cant eū. Facies ei⁹ operiet: vt non vi-
deat oculis terraz. Et extendam rete
meū sup eū: et capiet̄ in sagena mea/ D
et adducā eū in babylonē in terram
chaldeorū/et ipsam nō videbit: ibique
morietur. Et oēs qui circa eū sunt pre-
sidium ei⁹ et agmina eius dispergam
in oēm ventum: et gladiū euaginabo
post eos. Et sciēt quia ego dn̄s: quan-
do dispersero illos in gentibus/et dis-
seminauero eos i terris. Et relinquā
ex eis viros paucos a gladio/et fa-
me/et pestilētia: vt narrent oia scele
ra eorū in gētibus ad quas ingrediē- E
tur: et scient q2 ego dn̄s. Et factus est
sermo dn̄i ad me dicens. Fili hois pa
nem tuū in conturbatione comede/
sed et aquā tuā in festinatione et me
rore bibe: et dices ad populum terre.
Hec dicit dn̄s deus ad eos qui habi-
tant in hierl'm in terra israel. Panē
suum in sollicitudine comedēt/et aquā
suam in desolatione bibēt: vt desolet̄
terra a multitudine sua propter ini-
quitatē oīm qui habitāt in ea: et ciui-

tates que nunc habitantur / desolate
erūt: terraq; deserta: et scietis q̄a ego
F dn̄s. Et factus est sermo dn̄i ad me/
dicēs. Fili hois qd̄ est puerbiū istud
2.pe.3.a. in terra israel dicentiū. In lōgū diffe
rentur dies: et peribit oīs visio? Ideo
dic ad eos. Hec dicit dn̄s deus. Quie=
scere faciā prouerbiū istud: neq; vul=
go dicet vltra in israel. Et loquere ad
eos quod appropinquauerit dies / et
sermo oīs visionis. Non enim erit vl=
tra omnis visio cassa: neq; diuinatio
ambigua in medio filiorum israel: q2
B ego dn̄s loquar: et quodcumque locu
tus fuero verbū fiet. Non prolonga=
bitur amplius, sed in diebus v̄ris do=
mus exasperans loquar verbū: et fa=
ciā illud dicit dn̄s deus. Et factus est
sermo dn̄i ad me dicens. Fili hois ec
ce domus israel dicētium. Uisio quaz
hic videt: in dies multos: et in tempo=
ra longa iste pphetat. Propterea dic
ad eos. Hec dicit dn̄s deus. Non pro
longabitur vltra omnis sermo me⁹.
Uerbum quod locutus fuero comple
bitur: dicit dominus deus.
¶ C.S. Sermo dn̄i cōtra pseudo pro=
phetas decipiētes ppl'm dn̄i. Cp̄. xiii.
A 1 Et factus est sermo domini ad
me dicēs. Fili hominis vaticina
re ad prophetas israel qui prophetāt
et dices pphetantibus de corde suo.
Audite verbū dn̄i. Hec dicit dn̄s de⁹.
Ue pphetis insipiētibus qui sequū=
tur spiritū suū: et nihil vident. Quasi
vulpes in desertis / prophete tui isrl'
erant. Non ascendistis ex aduerso:
neque opposuistis murum pro domo
israel: vt staretis in prelio in die dn̄i.
Uidēt vana / et diuināt mendaciū di=
cētes. Ait dn̄s: cum dn̄s non miserit
eos: et perseuerauerunt confirmare
sermonē. Nunqd nō visionē cassam
B F vidistis: et diuinationē mendacez lo
cuti estis / et dicitis / ait dn̄s: cum ego
non sim locut⁹. Propterea hec dicit
dn̄s deus. Quia locuti estis vana / et
vidistis mendaciū: ideo ecce ego ad
vos ait dn̄s deus: et erit manus mea
super prophetas qui vident vana / et
diuinant mendaciū. In concilio po=
puli mei non erunt: et in scriptura do
mus israel non scribent: nec in terrā
israel ingredient: et scietis q2 ego do
minus deus: eo q decepеrint populū
46.dist. meum dicentes. Pax / pax / et non est
c.sunt nō pax: et ipse edificabat parietē: illi au=
nulli. tem liniebant eū luto absque paleis.

Dic ad eos qui liniunt absque tempe
ratura q casurus sit. Erit enim ymm
ber inundans: et dabo lapides pregrā=
des desuper irruentes: et ventuz pro
celle dissipātem: siquidez ecce cecidit
paries. Nunquid non dicetur vobis /
vbi est litura quam linistis? Propter
ea hec dicit dominus de⁹. Et erupere
faciā spiritū tempestatū in indigna=
tione mea: et ymber inūdans in fu=
rore meo erit: et lapides grandes in
ira in consummationē. Et destruam E
parietem quē linistis absq; tempera
mento: et adequabo eum terre: et re=
uelabit fundamētum eius et cadet: et
cōsumetur in medio eius: et scietis q2
ego sum dn̄s. Et complebo indigna=
tionez meam in pariete: et in his qui
liniunt eū absq; tēperamento: dicāq;
vobis. Nō est paries: et non sunt qui
liniunt eum. Prophete israel qui pro
phetant ad hierusalē: et vident ei vi=
sionē pacis / et nō est pax: ait dn̄s de⁹.
Et tu fili hominis pone faciē tuā cō=
tra filias populi tui que prophetant
de corde suo: et vaticinare super eas
et dic. Hec dicit dn̄s deus. Ue qui cō=
suunt puluillos sub omni cubito ma=
nus: et faciunt ceruicalia sub capite
vniuerse etatis ad capiendas animas.
Et cum caperent animas populi mei / D
viuificabant aīas eorū: et violabant
me ad populū meum / propter pugil= 11.q.3.ca.
lum hordei et fragmen panis / vt in= pleriq;.
terficerēt animas que non moriun=
tur: et viuificarēt aīas que non viuūt
mentientes populo meo credēti men
dacijs. Propter hoc hec dicit domi=
nus deus. Ecce ego ad puluillos ve=
stros quibus vos capitis animas vo=
lantes: et dirumpam eos de brachijs
vestris: et dimittā animas quas vos
capitis / aīas ad volandū. Et dirum=
pam ceruicalia vestra: et liberabo po
pulum meum de manu vestra: neque
erunt vltra in manibus vestris ad p̄=
dandum / et scietis quia ego domin⁹.
Pro eo q merere fecistis cor iusti mē
daciter / quem ego non contristaui: et
confortastis manus impij / vt non re
uerteretur a via sua mala / et viueret:
propterea vana non videbitis et di=
uinationes non diuinabitis ampli⁹:
et eruam populum meuz de manu ve
stra / et scietis quia ego dominus.
¶ C.S. Propter hominum immundi
cias non predicat eis: nec a pphet'=
nec a plagis liberantur. Capitu. xiiii.

A 1 ET venerũt ad me viri seniorum
israel/et sederunt corã me. Et
fact9 est sermo dñi ad me/dicẽs. Fili
hominis/viri isti posuerunt immun-
dicias suas in cordibus suis: et scan
dalũ iniq̃tatis sue statuerunt contra
faciem suam. Nunquid interrogat9
respondebo eis? Propter hoc loque-
re eis et dices ad eos. Hec dicit domi
B nus deus. Homo homo de domo isrl':
qui posuerit immundicias suas i cor
de suo: et scandalum iniquitatis sue
statuerit contra faciem suam: et ve-
nerit ad prophetam interrogans p
eum me: ego dominus respondebo ei
in multitudine immundiciarũ suarũ
vt capiatur domus israel i corde suo
quo recesserunt a me in cunctis ido-
lis suis. Propterea dic ad domum is-
rael. Hec dicit dominus deus. Cõuer
timini et recedite ab idolis vestris: ⁊
ab vniuersis contaminationibus ve-
C stris auertite facies vestras. Qz ho-
mo homo de domo israel/et de prose-
lytis quicũque aduena fuerit in isrl'.
Si alienatus fuerit a me et posuerit
idola sua in corde suo/ et scandalum
iniquitatis sue statuerit contra faciẽ
suam/et venerit ad prophetam vt in
terroget per eum me: ego dominus
respondebo ei per me: ⁊ ponam faci-
em meam super hominem illum/⁊ fa
ciam eum in exemplum et in prouer-
bium: et disperdam eum de medio po
puli mei: et scietis quia ego domin9.
Et ppheta cum errauerit et locutus
fuerit verbũ: ego dominus decepi p-
D phetam illum: et extendã manũ meã
super illũ: et delebo eum de medio po
puli mei israel: et portabit iniquita-
tem suam. Iuxta iniquitatẽ interro-
gantis / sic iniquitas prophete erit:
vt non erret vltra domus israel a me
neq3 polluatur in vniuersis preuari-
cationibus suis: sed sint mihi in po-
pulũ/et ego sim eis in deũ: ait domi-
3.4.d. nus exercituum. Et factus est sermo
3.5.d. dñi ad me/dicẽs. Fili hois/terra cum
peccauerit mihi vt preuaricetur pre-
uaricans/extendã manũ meam sup
eam/et cõteram virgam panis eius:
et immittã in eam famem/et interfi-
ciam de ea hominẽ et iumentũ. Et si
E fuerint tres viri isti in medio eius:
noe/daniel/et iob/ipsi iusticia sua li-
berabunt aias suas/ait dñs exercitu
um. Quod si et bestias pessimas in-
duxero super terram vt vastem eam/
et fuerit inuia: eo q̃ nõ sit pertransi-
ens propter bestias: tres viri isti si
fuerint in ea / viuo ego dicit dñs de-
us: quia nec filios nec filias libera-
bunt: sed ipsi soli liberabuntur/terra
autẽ desolabit'. Uel si gladiũ induxe-
ro super terrã illam/et dixero gladio
transi per terram: ⁊ interfecero de ea
F hoiem ⁊ iumentũ: ⁊ tres viri isti fue-
rint in medio ei9: viuo ego dicit dñs
deus/nõ liberabunt filios neque fili-
as: sed ipsi soli liberabunt. Si aũt et
pestilenciã immisero super terram il
lam/et effudero indignationẽ meam
super eam in sanguine/vt auferaz ex
ea hominem et iumentum: et noe/et
daniel/et iob/fuerint in medio ei9: vi
uo ego dicit dñs deus: qz filiũ et fili-
am non liberabunt: sed ipsi iusticia
G sua liberabunt aias suas. Quoniam
hec dicit dñs. Qd et si quatuor iudi-
cia mea pessima: gladiũ/et famẽ/ac
bestias malas/et pestilenciã immise-
ro in hierl'm vt interficiam de ea ho-
minẽ ⁊ pecus: tñ relinquet' in ea sal-
uatio educentiũ filios et filias. Ecce
ipsi egredientur ad vos/et videbitis
viam eorũ et adinuentiones eorũ/⁊
cõsolabimini super malo qd̃ induxi i
hierusalem in omnibus que importa
ui super eã: et consolabuntur vos cũ
videritis viam eorum et adinuentio
nes eorum: et cognoscetis q̃ non fru
stra fecerim omnia que feci in ea/ait
dominus deus.

¶ C.S. Sermo dñi contra hierusalẽ
vitem infructuosam. Capitulum.xv.

ET factus est sermo dñi ad me di- 1 A
cens. Fili hois/ quid fiet de li-
gno vitis ex omnibus lignis nemo-
rum que sunt inter ligna syluarum?
Nunqd tolletur de ea lignum vt fiat
opus: aut fabricabitur de ea paxillus
vt dependeat in eo quodcumq3 vas?
Ecce igni datum est in escam/vtrãq3
partẽ eius consumpsit ignis: et me-
dietas eius redacta est in fauillam.
Nunqd vtile erit ad opus? Etiã cum B
esset integrũ/non erat aptũ ad opus
quãto magis cum illud ignis deuora
uerit/et combusserit: nihil ex eo fiet
operis. Propterea hec dicit dñs de-
us. Quomodo lignum vitis inter li-
gna syluax quod dedi igni ad deuo-
randuz: sic tradam habitatores hie-
rusalem: et ponam faciem meam in
eos: de igne egredientur/⁊ ignis cõ-
sumet eos. Et scietis quia ego domi-

nus cum posuero faciē meam in eos:
et dedero terrā inuiā et desolatā: eo q
preuaricatores extiterint dicit dñs deus.
¶ C. S. Catalogus immūdiciarum et
iniquitatum hierusalem: et correptio
qua reuocat ad salutē scribit: iustifi-
cat dñs sodomā et samariam compa-
ratione hierusalem. Capitulū. xvi.
A ET factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis notas fac hieru-
salem abominationes suas / et dices.
Hec dicit dñs deus hierusalem. Ra-
dix tua et generatio tua de terra cha-
naan: pater tuus amorreus et mater
tua cethea: et quādo nata es in die or-
tus tui non est precisus vmbilicus tuus:
et in aqua non est lota in salutem nec
sale salita / nec inuoluta pannis. Nō
pepercit super te oculus meus vt fa-
ceret tibi vnum de his misertus tui: sed
proiecta es super faciem terre in ab-
iectione anime tue in die qua nata es.
Trāsiens autem per te vidi te concul-
cari in sanguine tuo. Et dixi tibi cum
esses in sanguine tuo. Viue: dixi inquā
tibi in sanguine tuo / viue. Multipli-
catā quasi germē agri dedi te / et mul
tiplicata es / et grandis effecta: et in
gressa es / et peruenisti ad mundum
muliebrē. Vbera tua intumuerunt: et
pilus tuus germinauit: et eras nuda
et confusione plena. Et transiui per
te et vidi te: et ecce tēpus tuum tēpus
B amantiū. Et expandi amictū meū su
per te: et operui ignominiā tuam. Et
iuraui tibi / et ingressus sum pactum
tecū: ait dñs deus. Et facta es mihi:
et laui te aqua: et emundaui sangui-
nem tuū ex te. Et vnxi te oleo / et vesti
ui te discoloribus / et calciaui te hya-
cintho. Et cinxi te bysso / et indui te
subtilibus: et ornaui te ornamento. Et
dedi armillas in manibus tuis: et tor-
quem circa collū tuum. Et dedi inau-
rem super os tuū: et circulos auribus
tuis: et coronā decoris in capite tuo.
Et ornata es auro et argēto / et vesti-
ta es bysso et polymito: et multis colo
ribus. Similā / et mel / et oleum come
disti: et decora facta es vehementer
nimis. Et profecisti in regnū: et egres-
sum est nomen tuū in gentes propter
speciē tuam: quia perfecta eras in decore
meo quē posueram super te / dicit domi
nus deus. Et habens fiduciā in pulchri
tudine tua fornicata es in nomine tuo
et exposuisti fornicationē tuam omni
transeunti / vt eius fieres. Et sumens
de vestimētis meis / fecisti tibi excel-
sa hincinde consuta: et fornicata es
super eis sicut nō est factum / neque fu-
turum est. Et tulisti vasa decoris tui
de auro meo atque argento meo quē de-
di tibi: et fecisti tibi imagines mascu
linas / et fornicata es in eis. Et sum-
psisti vestimenta tua multicoloria / et
operuisti illas. Et oleū meum / et thy- C
miama meum posuisti coram eis. Et
panē meū quem dedi tibi: similam et
oleum et mel quibus enutriui te / po-
suisti in conspectu eorū in odorē sua-
uitatis. Et factū est ait dominus deus:
et tulisti filios tuos et filias tuas quas
generasti mihi: et immolasti eis ad
deuorādum. Nunquid parua est forni-
catio tua? Immolasti filios meos et
dedisti illos consecrans eis. Et post
oēs abominationes tuas et fornica-
tiones / nō es recordata dierū adole-
scētie tue / quādo eras nuda et confu
sione plena / conculcata in sanguine
tuo. Et accidit post oēm malitiam tu-
am / ve ve tibi: ait dñs deus. Et edifi-
casti tibi lupanar / et fecisti tibi prosti- de conse.
bulū in cūctis plateis. Ad omne ca- dist. v. ca.
put vie edificasti signum prostitutio- nunquā.
nis tue: et abominabilē fecisti decorē
tuum. Et diuisisti pedes tuos omni
transeunti: et multiplicasti omnes for
nicationes tuas: et fornicata es cum
filiis egypti vicinis tuis magnarum
carnium: et multiplicasti fornicatio-
nem tuā ad irritandum me. Ecce ego
extendā manū meā super te et aufe-
ram iustificationē tuam: et dabo te in
aīas odientiū te filiarū palestinarū /
que erubescunt in uia tua scelerata.
Et fornicata es in filiis assyriorum: D
eo q necdū fueris expleta. Et post quā
fornicata es / nec sic es satiata: et mul
tiplicasti fornicationē tuam in terra
chanaan cum chaldeis: et nec sic sa-
tiata es. In quo mundabo cor tuum
ait dñs deus: cum facias omnia hec
opera mulieris meretricis et proca-
cis? Quia fabricasti lupanar tuum in
capite omnis vie: et excelsum tuum fe-
cisti in omni platea. Nec facta es qua
si meretrix fastidio augens precium
sed quasi mulier adultera que super vi
rum suum inducit alienos. Omnibus
meretricibus dantur mercedes: tu au-
tem dedisti mercedes cunctis ama-
toribus tuis: et dona donabas eis / vt
intrarent ad te vndique ad fornican
dū tecū. Factūque est in te contra con

ſuetudinē mulieruꝫ in fornicationi-
bus tuis : et poſt te non erit fornica-
tio. In eo eñ ꝙ dediſti mercedes/et
mercedes non accepiſti: factū eſt in
te cōtrariū. Propterea meretrix au-
di verbuꝫ domini. Hec dicit dñs deꝰ.
Quia effuſum eſt es tuum/ꝛ reuela-
ta eſt ignominia tua in fornicationi-
bus tuis ſup amatores tuos/ꝛ ſuper
idola abominationum tuarū in ſan-
guine filiorū tuorū quos dediſti eis :
ecce ego ꝯgregabo omnes amatores
tuos quibus cōmixta es:et oēs quos
dilexiſti cū vniuerſis quos oderas.
E et cōgregabo eos ſuper te vndiqꝫ: et
nudabo ignominiam tuā corā eis:et
videbūt oēm turpitudinē tuā:et iudi
cabo te iudiciis adulterarū et effun-
dētium ſanguinē. Et dabo te in ſan-
guinē furoris ꝛ zeli:et dabo te in ma
nus eorū. Et deſtruēt lupanar tuum
et demolient̄ proſtibulum tuū. Et de-
nudabūt te veſtimentis tuis / vt au-
ferant vaſa decoris tui : et derelin-
quent te nudā plenāqꝫ ignominia:et
4. Regū adducēt ſup te multitudinē. Et lapi-
25.c. dabunt te lapidibꝰ : et trucidabūt te
gladiis ſuis. Et comburēt domos tu-
as igni:et faciēt in te iudicia in ocu-
lis mulierum plurimarū. Et deſines
fornicari:et mercedes vltra non da-
bis. Et requieſcet indignatio mea i te :
et auferet̄ zelꝰ meꝰ a te/et quieſcam:
nec iraſcar amplius : eo ꝙ nō fueris
recordata dierū adoleſcētie tue:ꝛ ꝓ-
uocaſti me in oībꝰ his . Quapropter
et ego vias tuas in capite tuo dedi /
ait dñs deus : et nō feci iuxta ſcelera
tua in oībus abominationibus tuis.
Ecce oīs ꝗ dicit vulgo ꝓuerbiū:in te
aſſumet illud dicens. Sicut mater :
ita et filiꝰ eiꝰ. Filia matris tue es tu
que ꝓiecit virū ſuū /et filios ſuos: et
ſoror ſororū tuarū es tu: ꝗ proiecerunt
viros ſuos et filios ſuos. Mater ve-
ſtra cethea: et pater veſter amorreꝰ.
F Et ſoror tua maior ſamaria ipſa : et
filie eiꝰ ꝗ habitant ad ſiniſtrā tuā. So-
ror autē tua minor te/ꝗ habitat a de-
xtris tuis:ſodoma et filie eiꝰ. Sꝫ nec
in viis eaꝝ ambulaſti:neqꝫ ſm̄ ſcele-
ra earū feciſti. Paulūlū minꝰ pene
ſceleratiora feciſti illis in oībus viis
tuis. Viuo ego dicit dñs deꝰ : qꝛ non
fecit ſodoma ſoror tua ipa et filie eiꝰ
ſicut feciſti tu ꝛ filie tue. Ecce hec fu-
it iniquitas ſodome ſororis tue. Sup-
bia/ſaturitas panis/et abundātia/ꝛ
ociū ipſius et filiaꝝ eiꝰ. ꝛ manū ege-
no ꝛ pauperi nō porrigebāt: et eleua
te ſunt et fecerunt abominatiōes co-
rā me : et abſtuli eas ſicut vidiſti. Et geñ.19.c.
ſamaria dimidiū peccatorū tuorum
nō peccauit ſed viciſti eas ſceleribꝰ
tuis: ꝛ iuſtificaſti ſorores tuas in oī-
bus abominationibꝰ tuis quas ope-
rata es. Ergo et tu porta cōfuſionem
tuā que viciſti ſorores tuas peccatis
tuis ſceleratiꝰ agēs ab eis. iuſtifica-
te ſunt enim a te. Ergo et tu confun-
dere et porta ignominiā tuā que iu-
ſtificaſti ſorores tuas. Et conuertam
reſtituens eas conuerſione ſodomo-
rū cū filiabꝰ ſuis: et ꝯuerſione ſama-
rie et filiarū eius. Et conuertā reuer-
ſionem tuā in medio earū vt portes
ignominiā tuā vt cōfundaris in om- G
nibus que feciſti cōſolans eas. Et ſo
ror tua ſodoma et filie eius reuerten
tur ad antiquitatem ſuam:ꝛ Sama-
ria et filie eius reuertentur ad anti-
quitatem ſuam / et tu et filie tue re-
uertimini ad antiquitatem veſtram.
Non fuit autem ſodoma ſoror tua
audita in ore tuo:in die ſuperbie tue/
anteꝗ̄ reuelaretur malitia tua:ſicut
hoc tēpore in opprobriū filiarū ſyrie
et cunctarū in circuitu tuo filiarum
paleſtinarū que ambiunt te per gy-
rū. Scelus tuū et ignominiā tuā tu
portaſti:ait dñs deus. Quia hec dicit
dñs deus. Et faciā tibi ſicut deſpexi
ſti iuramentum vt irritū faceres pa-
ctum:ꝛ recordabor ego pacti mei te-
cū in diebus adoleſcētie tue et ſuſci-
tabo tibi pactū ſempiternum. Et re-
cordaberis viarū tuarū ꝛ confunde-
ris cū receperis ſorores tuas te ma-
iores cū minoribus tuis.et dabo eas
tibi in filias ſed non ex pacto tuo : et
ſuſcitabo ego pactum meū tecū. Et
ſcies quia ego dominus vt recorde-
ris ꝛ cōfundaris : et nō ſit tibi vltra
aperire os pre confuſione tua : cum
placatus tibi fuero in omnibus que
feciſti:ait dominus deus.

❡ Ca. xvii. Ioachim in babylone capti-
uo: ſedechias et hieruſalem datur in
manibus nabuchodonoſor et ꝓphe-
tia de chriſto ponitur. Capi̅m. xvii.

ET factus eſt ſermo domini ad A
me dicens. Fili hominis propo-
ne enigma / et narra parabolam ad
domum iſrael:et dices. Hec dicit do-
minus deꝰ. Aquila grandis magna-
rum alarū longo mēbrorum ductu :

plena plumis et varietate venit ad
libanū: et tulit medullam cedri. Sū-
mitatem frondium eius auulsit: et
transportauit eā in terram chanaan
in vrbe negociatorꝝ posuit illam. Et
tulit de semine terre: et posuit illud
in terra pro semine: vt firmaret ra-
B dicem super aquas multas. In su-
perficie posuit illud. Cūq; illud ger-
minasset / creuit in vineam latiorē /
humili statura respicientibus ramis
eius ad eam: et radices eius sub illa
erant. Facta est ergo vinea / et fru-
ctificauit in palmites: et emisit ꝓpa-
gines. Et facta est aqla altera gran-
dis: magnis alis / multisq; plumis.
Et ecce vinea ista quasi mittēs radi-
ces suas ad eā / palmites suos exten-
dit ad illā vt irrigaret eā de areolis
germinis sui. In terra bona super
aquas multas plātata est: vt faciat
frondes / et portet fructū: vt sit in vi-
C neam grādē. Dic / hec dicit dñs de⁹.
Ergo ne ꝓsperabit? Nonne radices
eius euellet: et fructus ei⁹ distringet
et siccabit oēs palmites germis ei⁹
et arescet: ꝛ nō in brachio grādi / ne-
q; in popl'o multo / vt euelleret eā ra-
dicitus? Ecce plantata est. Ergo ne
prosperabit? Nōne cū tetigerit eam
ventus vrēs siccabit: et in areis ger-
minis sui arescet? Et factum est ver-
buꝫ dñi ad me dicēs. Dic ad domum
exasperātem. Nescitis qd ista signi-
D ficēt? Dic. Ecce veniet rex babylonis
in hierl'm: et assumet regē et princi-
pes eius: et adducet eos ad semetip-
sum in babylonē: et tollet de semine
regni: ferietq; cum eo fedus: et ab eo
accipiet iusiurandum. Sed et fortes
terre tollet / vt sit regnum humile / et
non eleuet: sed custodiat pactū eius
et seruet illud. Qui recedens ab eo
misit nuncios ad egyptū vt daret si-
bi equos et ppl'm multū. Nūquid ꝓ-
E sperabit / vel consequet salutē qui fe-
cit hec? Et qui dissoluit pactum / nū-
quid effugiet? Viuo ego dicit domi-
nus deus: qm in loco regis qui con-
stituit eū regē / cui⁹ fecit irritū iura-
mentū et soluit pactū qd habebat cū
eo in medio babylonis morief: et nō
in exercitu grandi: neq; in ppl'o mul-
to faciet cōtra eum pharao prelium
in iactu aggeris / ꝛ in extructiōe val-
lorꝝ / vt interficiat aias multas. Spre-
uerat eñ iuramētum / vt solueret fe-
dus: et ecce dedit manum suā. ꝛ cum
oia hec fecerit / nō effugiet. Propter
ea hec dicit dñs deus. Viuo ego qm
iuramentū qd spreuit et fedus quod
preuaricat⁹ est / ponam in caput ei⁹.
Et expandā sup eū rete meū / et com-
prehendef in sagena mea: ꝛ adducā
eū in babylonē: et iudicabo eū ibi in
preuaricatione qua despexit me. Et
oēs profugi ei⁹ cuꝫ vniuerso agmine
suo gladio cadēt: residui aūt in oēm
ventū dispergent: ꝛ scietis qz ego do-
min⁹ locut⁹ sum. Hec dicit dñs deus.
Et sumā ego de medulla cedri subli- B
mis et ponā de vertice ramorꝝ ei⁹ te-
nerū distinguā ꝛ plātabo super mon-
tē excelsum et eminētē. In mōte sub-
limi israel plātabo illud et erūpet in
germen / et faciet fructū: ꝛ erit in ce-
drum magnā. Et habitabunt sub ea
oēs volucres: et vniuersum volatile
sub vmbra frondiū eius nidificabit.
Et scient oia ligna regiōis quia ego
dñs hūiliaui lignū sublime: et exal-
taui lignū humile: et siccaui lignum
viride: et frondere feci lignū aridū.
Ego dominus locutus sum / et feci.
¶ Ca. S. De vua acerba: qz non pr̄ ꝓ
filio / nec fili⁹ pro p̄re tenef in pctis:
sed vnusqsq; on⁹ suū portabit: et vbi
inuenief / ibi iudicabit: et reuocātur
peccatores ad penitentiā. Ca. xviii.

Et factus est sermo domini ad
me dicens. Quid est quod inter A
vos parabolam vertitis in prouer-
biū istud in terra israel dicētes. Pa-
tres comederunt vuā acerbā / et den- hie. 31. c.
tes filiorū obstupescūt? Viuo ego di-
cit dñs deus / si erit vltra vobis para
bola hec in ꝓuerbium in israel. Ecce
oēs aie mee sunt. Vt aia patris / ita
et aia filij mea est. Aia que peccaue- de ꝯse. di.
rit / ipa morief. Et vir si fuerit iustus 4. c. qris.
et fecerit iudiciū et iustitiā / in mōti- B
bus non comederit / et oculos suos
nō leuauerit ad idola dom⁹ israel / et
vxorē ꝓximi sui nō violauerit / et ad
mulierē mēstruatā non accesserit / et
hoiem nō cōtristauerit / pignus debi-
tori reddiderit: per vim nihil rapue-
rit: panē suum esurienti dederit / ꝛ nu-
dū operuerit vestimento: ad vsuram
nō cōmodauerit / ꝛ ampli⁹ non acce-
perit: ab iniqtate auerterit manum
suā / ꝛ iudiciū verū fecerit inter virū
et virū: et i p̄ceptis meis ambulaue-
rit: ꝛ iudicia mea custodierit vt faci-
at veritatē: hic iustus est. Vita viuet
ait dñs deus. Qd si genuerit filiū la- C

tronem effundentē sanguinem/ ꝛ fe
cerit vnum de istis : et hec quidē oīa
14.q.3. nō facientē: sed in montibꝰ comedē-
c.putant. tem/ et vxorem proximi sui polluen-
tē/egenum et pauperem ꝯtristantē/
rapientem rapinas/ pignus nō red-
dētem / et ad idola leuantem oculos
suos/abominationem facientem/ad
vsurā dātem et amplius accipientē:
nunquid viuet? Nō viuet. Cū vniuer
sa hec detestanda fecerit/morte mo-
D rietur/sanguis eiꝰ in ipso erit. Quod
si genuerit filium qui vidēs oīa pec-
cata patris sui que fecit/timuerit: et
nō fecerit simile eis/ sup montes nō
comederit: ꝛ oculos suos nō leuaue-
rit ad idola domus israel: et vxorem
proximi sui nō violauerit: et virū nō
cōtristauerit : pignus nō retinuerit :
et rapinā non rapuerit: panē suū esu
riēti dederit: ꝛ nudum operuerit ve-
stimento/ a pauperis iniuria auerte
rit manū suā: vsuram et superabun-
dantiā non acceperit: et iudicia mea
fecerit: ꝛ in preceptis meis ambula-
uerit: hic nō morieť in iniquitate pa-
14.q.4. tris sui/sed vita viuet. Pater eius qꝛ
c.vsura. calūniatus est et vim fecerit fratri :
et malum operatꝰ est in medio ppli
sui: ecce mortuus est in iniqtate sua.
E Et dicitis . Quare nō portabit filius
iniquitatem patris? Uidelꝫ qꝛ filius
iudicium et iustitiā operatus est / oīa
precepta mea custodiuit ꝛ fecit illa :
Deuteř. viuet vita . Anima que peccauerit /
24.c. ipsa morietur. Filiꝰ nō portabit ini-
4.r.4.b. quitatem patris: et pater non porta
2.Para. bit iniquitatē filii. Justitia iusti sup
25.b. eum erit : et impietas impii erit sup
3.q.4.c. eum. Si autē impius egerit peniten
iā itaqꝫ. ꝛ tiā ab oībꝰ peccatis suis que opera-
c.iudei.ꝛ tus est / et custodierit omnia ꝑcepta
q.7.c.ad mea /et fecerit iudiciū ꝛ iustitiā vita
uenientibꝰ viuet ꝛ nō morieť . Oīm iniqtatū eiꝰ
quas operatus est / non recordabor.
In iustitia sua quā operatꝰ est viuet.
Nūquid volūtatis mee est mors im-
pii/dicit dñs deus: ꝛ nō vt ꝯuertať a
F viis suis et viuat? Si autē auerterit
se iustus a iustitia sua et fecerit ini-
quitatē ꝫ oēs abominationes quas
de pe.dis. operari solet impius / nūquid viuet?
4.c.hāc Oēs iustitie eiꝰ quas fecerat non re-
societatē. cordabunť. In ꝑuaricatiōe qua pre-
uaricatꝰ est: et i pctō suo quo peccauit
in ipsis morietur. Et dixistis. Nō est
equa via dñi. Audite ergo domꝰ isrł.
Nūquid via mea nō est equa: et non
magis vie vestre praue sunt? Cum
enī auerterit se iustꝰ a iustitia sua: et
fecerit iniqtatē morieť in eis. in iniu-
stitia quā operatꝰ est morieť. Et cum
auerterit se impiꝰ ab impietate sua
quā operatꝰ est ꝛ fecerit iudiciū ꝛ iu
stitiā: ipse animā suā viuificabit. Cō- B
syderās enim et auertēs se ab oībus
iniqtatibꝰ suis quas operatꝰ est vita
viuet et nō morieť. Et dicūt filii isrł.
Nō est equa via dñi . Nūqd vie mee
nō sunt eque domꝰ isrł: et nō magis
vie vestre praue? Idcirco vnūquēqꝫ
iuxta vias suas iudicabo domus is-
rael/ait dñs deus . Conuertimini et
agite penitentiā ab oībus iniquitati
bus vestris: et non erit vobis in rui-
nā iniquitas. Proiicite a vobis om-
nes iniquitates vestras in quibus
preuaricati estis et facite vobis cor
nouum et spiritum nouum. Et qua-
re moriemini domꝰ israel? Quia no- j.33.c.
lo mortem morientis: dicit dominus
deus. Reuertimini et viuite.
¶C.S. De ioachin et iechonia et fi-
lio ioachin captiuatis : de reliquiis
iude qꝫ nō habuerunt regē. Cap.xix.
ET tu fili hominis assume plan- A
ctū super principes israel: et di-
ces. Quare mater tua leena inter leo-
nes cubauit? In medio leūculorum
enutriuit catulos suos. Et eduxit vnū
de leunculis suis: leo factus est et di-
dicit capere predā/ hominemqꝫ co-
medere. Et audierunt de eo gentes:
et non absqꝫ vulneribus suis cepe-
runt eum: et adduxerunt eum in ca-
tenis in terram egypti. Que cum vi-
disset quoniā infirmata est et periit
expectatio eius: tulit vnū de leuncu-
lis suis leonē cōstituit eū. Qui ince- B
debat inter leones ꝛ factꝰ est leo: didi-
cit predā capere ꝛ hoīes deuorare: di
dicit viduas facere et ciuitates eorū
i desertū adducere: ꝛ desolata est ter
ra et plenitudo eiꝰ a voce rugitꝰ illiꝰ.
Et ꝯuenerūt aduersus eū gētes vn-
diqꝫ de ꝓuinciis/et expāderūt super
eū rete suū. In vulneribꝰ eorū captꝰ
est et miserūt eū in caueā. In catenis C
adduxerūt eum ad regē babylonis :
miseruntqꝫ eum in carcerem ne au-
diretur vox eius vltra super montes
israel. Mater tua quasi vinea in san
guine tuo super aquas plantata est.
Fructus eius et frondes eius creue
runt ex aquis multis : et facte sunt
ei virge solide in sceptra dominātiū

et exaltata est statura ei⁹ inter fron-
D des. Et vidit altitudinē suā in mul-
titudīe palmitū suorum: et euulsa est in
ira in terrāq; proiecta / et vent⁹ vrēs
siccauit fructum eius: marcuerūt et
arefacte sunt vīge roboris ei⁹. Ignis
comedit eā: et nūc trāsplātata est in
desertum in terra inuia et sitienti: et
egressus est ignis de virga ramorū
eius: qui fructū eius comedit: et non
fuit in ea virga fortis sceptrū domi-
nantiū. Plāctus est ⁊ erit in plāctū.

¶ C.S. Dicit dñs q nō rñdebit inter-
rogantibus ꝓpter pctā: et exprobrat
eis scelera sua et blasphemias: de re-
probatione legis ⁊ sacrificiorum: de re-
ditu captiuorum in terrā suā. Cap. xx.

A ET factum est in anno septimo/
in quinto: in decima mensis ve-
nerūt viri de senioribus israel vt in-
terrogarent dominū: et sederunt co-
ram me. Et factus est sermo domini
ad me dicens. Fili hominis loquere se-
nioribus israel et dices ad eos. Hec
dicit dñs deus. Nunquid ad interro
gandū me vos venistis? Viuo ego:
qr nō respōdebo vobis ait dñs deus.
si iudicas eos / si iudicas fili hominis.
Abominationes patrū eorū ostende
eis / ⁊ dices ad eos. Hec dicit dñs de-
us. In die qua elegi israel et leuaui
manū meā pro stirpe domus iacob:
et apparui eis in terra egypti: et le-
uaui manum meā pro eis dicēs. Ego
dñs deus vester ī die illa leuaui ma-
num meā pro eis vt educerē eos de
terra egypti / in terrā quam prouide-
ram eis fluentem lacte et melle: que
est egregia inter oēs terras. Et dixi
ad eos. Unusquisq; offensiones ocu-
lorum suorum abiciat: et in idolis egy-
pti nolite polluī / ego dñs de⁹ vester:
et irritauerunt me / noluerūtq; me
B audire. Unusquisq; abominationes
oculorū suorum non proiecit: nec idola
egypti reliquerūt. Et dixi vt effūde-
rem indignationem meā sup eos: et
implerem irā meā in eis in medio
terre egypti. Et feci propter nomen
meum vt non violaret coram genti-
bus in quarum medio erant: et inter
quas apparui eis et educerē eos de
terra egypti. Eieci ergo eos de terra
egypti et eduxi eos in desertū: et de-
leui.18.a. di eis precepta mea: et iudicia mea
Ro.10.a. ostendi eis que faciens homo / viuet
exo.20.b. in eis. Insuper et sabbata mea dedi
Deu.5.b. eis vt essent signum inter me et eos: ⁊

scirent qr ego dñs sanctificans eos.
Et irritauerunt me domus israel in
deserto: in preceptis meis nō ambu-
lauerūt: et iudicia mea proiecerunt:
que faciens homo viuet in eis: ⁊ sab-
bata mea violauerunt vehementer.
Dixi ergo vt effunderē furorem meū
sup eos in deserto et consumerē eos.
Et feci propter nomē meum / ne vio- C
laretur coram gentib⁹ de quib⁹ eieci
eos in conspectu earū. Ego igitur le-
uaui manū meā sup eos in deserto /
ne inducerem eos in terrā quā dedi
eis fluentem lacte ⁊ melle / precipuā
terrarum oim: quia iudicia mea ꝓ-
iecerunt: ⁊ in preceptis meis nō am-
bulauerunt et sabbata mea violaue-
runt. Post idola eñ cor eorum gradie-
batur: et pepercit oculus me⁹ super
eos vt non interficerem eos: nec cō-
sumpsi eos in deserto. Dixi aūt ad fi-
lios eorū in solitudine. In preceptis
patrum vestrorum nolite incedere:
nec iudicia eorū custodiatis: nec in
idolis eorum polluamini / ego dñs deus
vester. In preceptis meis ambula-
te: et iudicia mea custodite / et facite
ea: et sabbata mea sanctificate: vt sit
signū inter me et vos: et sciatis quia
ego sum dñs de⁹ vester. Et exacerba-
uerūt me filii: et ī preceptis meis nō
ambulauerunt: ⁊ iudicia mea nō cu-
stodierunt vt facerēt ea: que cum fe-
cerit homo viuet in eis: et sabbata
mea violauerūt. Et cōminatus sum D
vt effunderē sermonē meum super s.eode.a
eos: et implerem irā meā in eis in
deserto. Auerti aūt manū meā / et fe-
ci propter nomē meum vt nō viola-
retur corā gentibus de quibus eieci
eos in oculis earū. Iterū leuaui ma-
num meā in eos in solitudine: vt di-
spergerem illos in nationes ⁊ venti-
larem ī terras: eo q iudicia mea nō
fecissent et precepta mea reprobas-
sent ⁊ sabbata mea violassent: ⁊ post
idola patrū suorum fuissent oculi eorū.
Ergo et ego dedi eis precepta nō bo-
na / ⁊ iudicia in quibus nō viuent: et
pollui eos in muneribus suis cū offer-
rēt oē qd aperit vuluam / ꝓpter deli-
cta sua: et scient qr ego dñs. Quamob-
rem loquere ad domū israel fili ho-
minis: et dices ad eos. Hec dicit dñs E
deus. Adhuc ⁊ in hoc blasphemaue-
rūt me patres vestri / cū spreuissent
me cōtemnentes: et induxissem eos
in terrā sup quā leuaui manū meā /

vt darem eis. Viderunt omnẽ collem
excelsum ⁊ omne lignũ nemorosum:
⁊ immolauerunt ibi victimas suas: ⁊
dederũt ibi irritationem oblationis
sue: ⁊ posuerunt ibi odorẽ suauitatis
sue / ⁊ libauerunt libationes suas. Et
dixi ad eos. Quid est excelsum ad qd
vos ingredimini? Et vocatum est no-
men ei⁹ excelsum vsq; ad hanc diem.
Propterea dic ad domũ Israel. Hec
dicit dñs deus. Certe in via patrũ ve-
stroꝝ vos polluimini: ⁊ post offendi-
cula eoꝝ vos fornicamini: ⁊ in obla-
tione donoꝝ vestroꝝ cum traducitis
filios vestros per ignẽ: vos polluimi-
ni in oĩbus idolis vestris vsq; hodie:
⁊ ego respõdebo vobis dom⁹ Israel?
Viuo ego dicit dñs de⁹: qꝛ nõ respon-
debo vobis: neq; cogitatio mẽtis ve-
stre fiet dicentium. Erimus sicut gen
tes / et sicut cognationes terre vt co-
lamus ligna ⁊ lapides. Viuo ego di-
cit dñs deus: qm̃ in manu forti: ⁊ in
F brachio extẽto / ⁊ in furore effuso re-
gnabo super vos. Et educã vos de po-
pulis: ⁊ congregabo vos de terris in
quibus dispersi estis. In manu va-
lida et in brachio extento et in furore
effuso regnabo sup vos: ⁊ adducã vos
in desertũ populorũ: ⁊ iudicabor vo
biscum ibi facie ad faciẽ. Sicut iudi
cio cõtẽdi aduersum patres vestros
in deserto terre Egypti / sic iudica-
bo vos dicit dñs. Et subiiciam vos sce-
ptro meo: ⁊ inducam vos in vinculis
federis. Et eligã de vobis trãsgresso-
res ⁊ impios: ⁊ de terra incolat⁹ eorũ
educã eos: ⁊ in terrã Israel nõ ingre
diẽtur: ⁊ scietis quia ego dñs. Et vos
domus Israel: hec dicit dñs de⁹. Sin-
guli post idola vestra ambulate et
seruite eis. Q; si et in hoc non audie-
ritis me / ⁊ nomen meum sanctũ pol-
lueritis vltra in muneribus vestris ⁊
in idolis vestr;: in monte sancto meo
in monte excelso Israel ait dñs deus
ibi seruiet mihi oĩs dom⁹ Israel: oẽs
inquã in terra in qua placebunt mihi
et ibi querã primitias vestras: et ini-
tiũ decimarũ vestrarũ in oĩbus san-
ctificationibus vestris. In odorẽ sua-
uitatis suscipiã vos cum eduxero vos
de populis: ⁊ ꝯgregauero vos de ter-
ris in quas dispersi estis: et sanctifi-
cabor in vobis in oculis nationum.
G Et scietis quia ego dñs cũ induxero
vos ad terram Israel: in terram pro
qua leuaui manũ meã vt darem eam
patribus vestris. Et recordabimini
ibi viarũ vestrarũ: ⁊ oĩm scelerum ve
strorum quibus polluti estis in eis: ⁊
displicebitis vobis in conspectu ve-
stro in omnib⁹ malitiis vestris quas
fecistis: ⁊ scietis qꝛ ego dñs cũ bene-
fecero vobis propter nomẽ meum: ⁊
non ꝫm vias vestras malas, neq; ꝫm
scelera vestra pessima domus Israel /
ait dñs de⁹. Et fact⁹ est sermo dñi ad
me dicens. Fili hominis / pone faciẽ
tuam contra viam austri / ⁊ stilla ad
aphricum: ⁊ ꝓpheta ad saltum agri
meridiani. Et dices saltui meridia-
no. Audi verbum dñi. Hec dicit dñs
deus. Ecce ego succẽdam in te ignẽ:
⁊ comburã in te omne lignũ viride ⁊
omne lignũ aridũ. Non extinguetur
flamma succensionis: ⁊ comburetur in
ea omnis facies ab austro vsq; ad
aquilonem et videbit vniuersa caro:
qꝛ ego dñs succendi eam / nec extin-
guetur. Et dixi. A / a / a / dñe deus: ipsi 3.4.R.
dicunt de me. Nunquid nõ per para
bolas loquitur iste?

C. S. Sermo dñi ad hierusalem: de
miseria gladii duplicati ac triplicati.
Sermo dñi cõtra filios Ammon pro
gladio euaginato. Cap.xxi. 21

ET factus est sermo dñi ad me /
dicens. Fili hominis / pone fa-
ciem tuã ad Hierusalẽ: ⁊ stilla ad san
ctuaria: et propheta contra humum
Israel / ⁊ dices terre Israel. Hec dicit
dñs deus. Ecce ego ad te / et eiiciam
gladiũ meũ de vagina sua: et occidã
in te iustũ ⁊ impiũ. Pro eo autẽ q oc
cidi in te iustũ ⁊ impiũ / idcirco egre-
dietur gladius meus de vagina sua
ad omnem carnem ab austro vsq; ad
aquilonẽ: vt sciat oĩs caro quia ego
dñs eduxi gladium meum de vagina B
sua irreuocabilem. Et tu fili hominis
ingemisce in contritione lumborũ: et
in amaritudinibus ingemisces corã
eis. Cumq; dixerint ad te. Quare tu
gemis: dices. Pro auditu: qꝛ venit /
⁊ tabescet omne cor: ⁊ dissoluentur vni-
uerse manus: ⁊ infirmabitur oĩs spiri-
tus: ⁊ per cuncta genua fluent aque.
Ecce venit ⁊ fiet / ait dñs deus. Et fa-
ctus est sermo dñi ad me dicens. Fi-
li hoĩs / propheta et dices. Hec dicit
dñs deus. Loquere. Gladius gladius
exacutus est et limatus. Vt cedat
victimas exacutus est: vt splendeat
limatus est. Qui moues sceptrum fi-
lij mei: succidisti omne lignũ. Et dedi

cum ad leuigandum vt teneatur ma-
C nu. Iste exacutus est gladius: et iste
limatus est vt sit in manu interficien
tis. Clama ⁊ vlula fili hoīs: qꝛ hic fa-
ctus est in populo meo: hic in cūctis
ducibus Israel qui fugerant / gladio
traditi sunt cū populo meo. Idcirco
plaude super femur / qꝛ probatus est:
⁊ hoc cum sceptrū subuerterit / ⁊ non
erit / dicit dñs deus. Tu ergo fili ho-
minis ꝓpheta ⁊ percute manum ad
manū: et duplicetꝰ gladius / ac tripli-
cetur gladiꝰ interfectoꝝ. Hic est gla-
dius occisionis magne / qui obstupe-
scere eos facit / et corde tabescere / et
D multiplicat ruinas. In omnibꝰ por-
tis eoꝝ dedi conturbationem gladij
acuti ⁊ limati ad fulgendum / amicti
ad cedē. Exacuere / et vade ad dexte-
ram siue ad sinistrā: quocunqꝫ faciei
tue est appetitus. Quin ⁊ ego plau-
dam manu ad manum: ⁊ implebo in-
dignationem meam. Ego dñs locutꝰ
sum. Et factus est sermo dñi ad me /
dicens. Et tu fili hoīs pone tibi duas
vias: vt veniat gladius regis Baby-
lonis. De terra vna egredientꝰ ambo.
Et manu capiet coniecturā: in capite
vie ciuitatis coniiciet. Uiam pones /
vt veniat gladius ad Rabbath filio-
rum ammon / ⁊ ad Iudā in hierusalē
E munitissimā. Stetit eñi rex Babylo-
nis in biuio / in capite duarū viarū /
diuinationem querens / commiscens
sagittas. Interrogauit idola / exta
consuluit. Ad dexteram eiꝰ facta est
diuinatio sup Hierlm: vt ponat arie-
tes / vt aperiat os in cede: ⁊ vt eleuet
vocem in vlulatu / vt ponat arietes
contra portas / vt comportet aggerē:
vt edificet munitiones. Eritqꝫ quasi
consulēs frustra oraculum in oculis
eorum: ⁊ sabbatorum ocium imitās.
Ipse autē recordabitur iniquitatꝰ ad
capiendū. Idcirco hec dicit dñs deꝰ.
Pro eo ꝙ recordati estis iniquitatis
vestre: ⁊ reuelastis preuaricationes
vestras: ⁊ apparuerūt peccata vestra
F in oībꝰ cogitationibus vestris: pro
eo inquā ꝙ recordati estis / manu ca-
piemini. Tu autē ꝓphane impie dux
Israel / cuiꝰ venit dies in tēpore iniq̄
tatis prefinita: hec dicit dominꝰ deꝰ.
Aufer cidarim / tolle coronā. Nonne
hec est que humilē subleuauit ⁊ subli-
mē humiliauit? Iniquitatē / iniquita-
tem / iniq̄tatē ponā eam. Et hoc nō fa
ctum est / donec veniret cuius est iu-

dicium / ⁊ tradā ei. Et tu fili hoīs pro-
pheta / et dic. Hec dicit dñs deus ad
filios Ammon ⁊ ad opprobriū eorū.
Et dices. Mucro mucro euagina te G
ad occidendū: lima te vt interficias
⁊ fulgeas / cum tibi viderentꝰ vana ⁊
diuinarent mēdacia: vt dareꝰ super
colla vulneratoꝝ impioꝝ: quorum ve-
nit dies in tēpore iniq̄tatꝰ prefinita.
Reuertere ad vaginā tuā in locū in
quo creatus es. In terra natiuitatis
tue iudicabo te: ⁊ effundā sup te indi
gnationē meā. In igne furoris mei
sufflabo in te / daboqꝫ te in manus ho
minū insipientiū ⁊ fabricantium in-
teritū. Igni eris cibus. Sanguis tuꝰ
erit in medio terre: obliuioni trade-
ris: qꝛ ego dñs locutus sum.
¶ C.S. Sermo dñi contra Hierusalē
pro effusione sanguinis / et inhono-
ratione parentū ⁊ ceteris malis plu-
rimis: de populo conflando sicut me-
tallum in fornace: ⁊ de sceleribus po-
puli: vbi est qui interponat spem: ⁊ e
leone rugiente: ꝙ sacerdotes pollue-
runt sanctuarium. Cap. xxiꝰ.
ET factū est verbū dñi ad me / A
dicens. Et tu fili hoīs / nonne
iudicas ciuitatē sanguinum /
⁊ ostendis ei omnes abominationes
suas? Et dices. Hec dicit dñs deꝰ. Ci-
uitas effundēs sanguinem in medio
sui vt veniat tēpus eius: et que fecit
idola cōtra semetipsam vt pollueretꝰ.
In sanguine tuo qui a te effusus est
deliquisti: ⁊ in idolis tuis que fecisti
polluta es. Et appropinquare feci- B
sti dies tuos / et adduxisti tēpus an-
norum tuorū: ꝓpterea dedi te oppro-
brium gentibus ⁊ irrisionem vniuer-
sis terris que iuxta sunt ⁊ que ꝓcul
a te: triumphabunt de te sordida / no-
bilis / grandis interitu. Ecce princi-
pes Israel singuli in brachio suo fu-
runt in te ad effundēdum sanguinē.
Patrem ⁊ matrē contumeliis affe e-
runt in te: aduenam calumniati sunt
in medio tui: pupillum ⁊ viduam cō-
tristauerūt apud te: sanctuaria mea
spreuistis / ⁊ sabbata mea polluistis.
Uiri detractores fuerunt in te ad ef-
fundendū sanguinē: ⁊ super montes
comederūt in te / scelus operati sunt
in medio tui. Uerecundiora patris C
discooperuerūt in te: immūdiciā mē-
struate / humiliauerūt in te. Et vnus- Hieꝛ. v. a
quisqꝫ in vxorem proximi sui opera-
tus est abominationem: et socer nu-

rum suam polluit nefarie/frater soro
rem suã filiam patris sui oppressit in
14.q.3.c. te. Munera acceperunt apud te ad
putant. effundendũ sanguinẽ:vsurã ꝛ super-
abundantiã accepisti:ꝛ auare proxi-
mos tuos calumniabaris:meiꝙ obli
ta es:ait dñs deus. Ecce complosi ma
nus meas sup auaritiã tuã quã feci-
sti:ꝛ super sanguinem qui effusus est
in medio tui. Nunquid sustinebit cor
D tuum/aut preualebunt manus tue in
diebus quos ego faciam tibi? Ego do
minus locutꝰ sum ꝛ faciã. Et disper-
gam te in nationes:et ventilabo te in
terras/ꝛ deficere faciã immũditiam
tuam a te/ꝛ possidebo te in cõspectu
gentium:ꝛ scies quia ego dñs. Et factũ
est verbum dñi ad me/dicẽs. Fili ho-
minis/versa est mihi domꝰ Israel in
scoriam. Omnes isti es ꝛ stannũ ꝛ fer-
rum et plumbum in medio fornacis
scoria argenti facti sunt. Propterea
hec dicit dñs deus. Eo ꝙ versi estis
omnes in scoriam:propterea ecce ego
congregabo vos in medio Hierusalẽ
E cõgregatione argẽti/ꝛ eris/ꝛ stãni/
ꝛ ferri/ꝛ plũbi in medio fornacis vt
succendã in ea ignẽ ad conflandum:
sic congregabo in furore meo ꝛ in ira
mea ꝛ requiescã. Et conflabo vos et
congregabo vos/ꝛ succendam vos in
igne furoris mei/et conflabimini in
medio eius:vt conflatur argentũ in
medio fornacis:sic eritis in medio
eius:ꝛ scietis quia ego dñs cum effude-
rim indignationẽ meam super vos.
Et factus est sermo dñi ad me/dicẽs.
F Fili hoīs/dic ei. Tu es terra immun-
da:ꝛ nõ compluta in die furoris. Cõ-
iuratio prophetarum in medio eius.
Sicut leo rugiens capiensꝙ predam
animas deuorauerunt/opes et pre-
cium acceperũt/viduas eius multi-
plicauerunt in medio illius. Sacer-
dotes eius contempserunt legẽ meã:
et polluerunt sanctuaria mea. Inter
sanctũ ꝛ prophanũ non habuerũt di
stantiã:ꝛ inter pollutum ꝛ mundum
non intellexerunt:ꝛ a sabbatis meis
auerterunt oculos suos/ꝛ coinquina
mich.3.d. bar in medio eorum. Principes eiꝰ in
soph.3.a. medio illius quasi lupi rapientes pre
dam ad effundendum sanguinem:ꝛ
ad perdendas animas/ꝛ auare sectã
G do lucra. Prophete autem eius linie
bant eos absꝙ temperamento viden
tes vana/et diuinantes eis menda-
cium/dicẽtes. Hec dicit dominꝰ deus
cum dñs non sit locutus. Populi ter-
re calumniabant calumniã/ꝛ rapie-
bant violẽter:egenum ꝛ pauperẽ af-
fligebant/ꝛ aduenã opprimebãt ca-
lumnia absꝙ iudicio. Et quesiui de
eis virũ q̃ interponeret sepẽ/ꝛ staret
oppositꝰ contra me ꝑ terra:ne dissi-
parẽ eã/ꝛ non inueni. Et effudi sup
eos indignationẽ meã/ꝛ in ignẽ ire
mee cõsumpsi eos. Viã eoꝝ in caput
eoꝝ reddidi/ait dñs deus.

¶ C.S. Sermo dñi contra Oollam et
Oolibam sorores meretrices: de im-
mundiciis ipsarum:de vltione dei in
illas pro idolis. Ca.xxiii.

ET factus est sermo dñi ad me/ A
dicens. Fili hominis:due mu-
lieres filie matris vnius fue-
runt:ꝛ fornicate sunt in Egypto. In
adolescentia sua fornicate sunt. Ibi
subacta sunt vbera earum: et fracte
sunt mamme pubertatis earum. No
mina autem earum Oolla maior: et
Ooliba soror eius minor. Et habui
eas/ꝛ pepererũt filios ꝛ filias. Por-
ro earum nomina: Samaria/Oolla/
et Hierusalem Ooliba. Fornicata est
igitur super me Oolla:ꝛ insaniuit in
amatores suos:in Assyrios propin-
quantes: vestitos hyacintho princi-
pes et magistratus/iuuenes cupidi-
nis: vniuersos equites et ascensores
equorũ. Et dedit fornicationes suas
super eos electos filios Assyriorum
vniuersos:ꝛ in omnibꝰ in quos insa-
niuit: in immundiciis eorum pollu-
ta est. Insuper ꝛ fornicationes suas:
quas habuerat in Egypto non reli- B
quit. Nam et illi dormierunt cum ea
in adolescentia eius:et illi confrege-
runt vbera pubertatis eius:et effu-
derunt fornicationẽ suam super eã.
Propterea tradidi eam in manus
amatoꝝ suorũ in manus filioꝝ Assur
super quorũ insaniuit libidine. Ipsi
discooperuerunt ignominiam eiꝰ:fi-
lios et filias eius tulerunt/et ipsam
occiderunt gladio. Et facte sunt fa-
mose mulieres:ꝛ iudicia perpetraue
runt in ea. Quod cũ vidisset soror eiꝰ
Ooliba:plꝰ q̃ illa insaniuit libidine:
et fornicationem suam super fornica
tionem sororis sue ad filios Assyrio-
rũ prebuit impudenter:ducibꝰ et ma-
gistratibꝰ ad se venientibus indutis
veste varia:equitibꝰ qui vectabantur
eq̃s/ꝛ adolescẽtibꝰ forma cunctꝭ egre-
gia. Et vidi ꝙ polluta esset via vna

ambarū: ⁊ auxit fornicationes suas.
C Cumq; vidisset viros depictos in pa-
riete: imagines chaldeorū expressas
coloribus ⁊ accinctos baltheis renes
⁊ tiaras tinctas in capitibꝰ eorū: for-
mam ducū oim similitudinē filiorum
babylonis terreq; chaldeoꝝ in q̄ orti
sunt: insaniuit super eos concupiscē-
tia oculorū suoꝝ / ⁊ misit nuncios ad
eos in chaldeā. Cūq; venissent ad eā
filii Babylonis ad cubile mām̄arum
polluerunt eā stupris suis ⁊ polluta
est ab eis / ⁊ saturata est aīa eiꝰ ab il-
lis. Denudauit quoq; fornicationes
suas: ⁊ discooperuit ignominiā suā.
Et recessit aīa mea ab ea: sicut reces-
serat anima mea a sorore eiꝰ. Multi-
plicauit enim fornicationes suas re-
cordans dies adolescētie sue quibus
fornicata est in terra Egypti: ⁊ insa-
niuit libidine sup concubitū eorum /
quorū carnes sunt vt carnes asinoꝝ:
et sicut fluxus equorū fluxus eorum.
Et visitasti scelꝰ adolescētie tue quā-
do subacta sunt in Egypto vbera tua
⁊ confracte sunt mamme pubertatis
tue. Propterea oolība: hec dicit dn̄s
D deus. Ecce ego suscitabo oēs amato-
res tuos cōtra te de quibꝰ satiata est
aīa tua: ⁊ congregabo eos aduersum
te in circuitu filios babylonis et vni-
uersos chaldeos / nobiles / tyrānosq;
⁊ principes omnes filios Assyriorū:
iuuenes forma egregia / duces ⁊ ma-
gistratꝰ vniuersos / principes princi-
pum ⁊ nominatos ascēsores equorū:
et venient super te instructi curru et
rota multitudo populorū. Lorica et
clypeo et galea armabunt contra te
vndiq;. Et dabo corā eis iudicium: et
iudicabūt te iudiciis suis. Et ponam
zelū meum in te: quē exercent tecū in
furore. Nasum tuū ⁊ aures tuas pre-
cidēt: ⁊ que remanserint / gladio cōci-
dēt. Ipsi filios tuos et filias tuas ca-
pient: et nouissimū tuū deuorabitur
igni. Et denudabūt te vestimētis tuis:
⁊ tollent vasa glorie tue. Et requiesce-
re faciam scelꝰ tuum de te: ⁊ fornica-
tionē tuam de terra Egypti: nec leua-
bis oculos tuos ad eos: ⁊ Egypti nō
E recordaberis ampliꝰ. Quia hec dicit
dn̄s deus. Ecce ego tradā te in manꝰ
eoꝝ quos odisti in manꝰ de quibꝰ satia-
ta est aīa tua: ⁊ agēt tecū in odio. Et
tollent oēs labores tuos / ⁊ dimittent
te nudā ⁊ ignominia plenā: ⁊ reuela-
bitur ignominia fornicationum tua-
rum. Scelus tuū ⁊ fornicationes tue
fecerūt hec tibi / q: fornicata es post
gentes: inter quas polluta es in ido-
lis earū. In via sororis tue ambula-
sti: ⁊ dabo calicem eius in manu tua.
Hec dicit dn̄s deus. Calicem sororis
tue bibes ꝓfundum ⁊ latum. Eris in
derisum ⁊ in subsannationē q̄ est ca-
pacissima: ebrietate ⁊ dolore replebe-
ris: calice meroris et tristitie: calice
sororis tue samarie: et bibes illum et
potabis vsq; ad feces: et fragmenta
eius deuorabis / et vbera tua lacera-
bis: q: ego locutus sum / ait dn̄s deꝰ.
Propterea hec dicit dn̄s deus. Quia
oblita es mei: ⁊ ꝓiecisti me post cor- 3. Regū
pus tuū: tu quoq; porta scelus tuum 14. b.
et fornicationes tuas. Et ait dn̄s ad F
me / dicēs. Fili hois: nūquid iudicas
oolā ⁊ oolibā: ⁊ annūcias eis scelera
earum: q: adulterate sunt ⁊ sanguis
in manibus earū: ⁊ cū idolis suis for-
nicate sunt: insup et filios suos quos
genuerūt mihi: obtulerunt eis ad de-
uorandum. Sed ⁊ hoc fecerunt mihi.
Polluerunt sanctuariū meum in die
illa: ⁊ sabbata mea prophanauerunt.
Cūq; immolarent filios suos idolis
suis: et ingrederent sanctuariū meū
in die illa vt pollueret illud: etiā hec
fecerūt in medio domꝰ mee. Miserūt
ad viros venientes de longe: ad quos
nuncios miserāt. Itaq; ecce venerūt
quibus te lauisti: et circūliuisti stibio
oculos tuos / ⁊ ornata es mundo mu-
liebri. Sedisti in lecto pulcherrimo:
et mensa ornata est ante te. Thymia-
ma meum ⁊ vnguentū meum posuisti
sup eam: ⁊ vox multitudinis exultan-
tis erat in ea. Et in viris q̄ de multitu-
dine hominum adducebant ⁊ venie-
bāt de deserto: posuerūt armillas in
manibus eoꝝ: ⁊ coronas speciosas in
capitibus eorū. Et dixi ei que attrita
est in adulteriis. Nunc fornicabit in
fornicatione sua etiā hec. Et ingressi
sunt ad eam / quasi ad mulierē mere-
tricē: sic ingrediebantur ad oolā ⁊ ad
oolibam mulieres nefarias. Uiri er-
go iusti sunt: hi iudicabunt eas iudi-
cio adulterarum ⁊ iudicio effunden-
tium sanguinem: quia adultere sunt
et sanguis in manibus earū ⁊ cū ido-
lis suis fornicate sunt. Hec enī dicit
dn̄s deus. Adduc ad eas multitudi-
nē ⁊ trade eas in tumultū et in rapi-
nam: ⁊ lapident lapidibꝰ populorū / ⁊
confodiant gladiis eoꝝ. Filios ⁊ fili-

es earū interficiēt ⁊ domus earum
igne succendēt et auferā scelꝰ de ter
ra: ⁊ discēt oēs mulieres ne faciant
secundū scelꝰ earū. Et dabunt scelꝰ
vestrū super vos ⁊ peccata idolorū
vestrorū portabitis: ⁊ scietis q2 ego
dominus deus.
¶ C.S. Per ollā liquefactā probat
incendiū hierl'm: predicat quoq3 po
pulū interficiendū ⁊ captiuandū p
nabuchodonosor. Capitulū.xxiiij.
A Et factum est verbū dñi ad me
naū.3.a. in anno nono in mense decimo
Aba.2.c. decima mēsis/dicens. Fili hominis
scribe tibi nomen dei huius in qua
confirmatus est rex babylonis ad-
uersum hierusalem hodie ⁊ dices p
prouerbiū ad domū irritatricez pa-
rabolā ⁊ loqueris ad eos. Hec dicit
dñs deꝰ. Pone ollā eneā: pone inquā
et mitte i eā aquā. Cōgere frusta eiꝰ
in ea: omnē partē bonā femur et ar-
mū: electa ⁊ ossibꝰ plena. Pinguissi-
mū pecus assume: ⁊ pone quoq3 stru
B es ossium sub ea. Et efferbuit coctio
eius: ⁊ dissoluta sunt ossa illiꝰ in me
dio eiꝰ. Propterea hec dicit dñs de-
us. Ue ciuitati sanguinū: ⁊ olle cuiꝰ
rubigo i ea est: ⁊ rubigo eiꝰ non exi-
uit de ea. Per partes ⁊ p partes su-
as eijce eā. Non cecidit sup eā sors.
Sanguis em̄ eius in medio eius est
sup limpidissimā petrā effudit illū.
No effudit illū sup terram vt possit
operiri puluere vt supinducerē indi
gnationē meā ⁊ vindicta vlciscerer.
Dedi sanguinez eius sup petrā lim-
C pidissimam: ne operiret. Propterea
hec dicit dñs deus. Ue ciuitati san-
guinū: cuius ego grādē faciā pyrā.
Congere ossa que igne succendam.
.J.eodem Consument carnes: ⁊ coquet vni-
uersa cōpositio: ⁊ ossa tabescēt. Po-
ne quoq3 eā sup prunas vacuā: vt in
calescat ⁊ liquefiat es eiꝰ et cōflet
in medio eius inquinamentū eiꝰ: et
cōsumat rubigo eius. Multo labore
sudatum est ⁊ nō exiuit de ea nimia
rubigo eius neq3 p ignē. Immundi-
tia tua execrabilis q2 mūdare te vo-
D lui/ ⁊ nō es mundata a sordibꝰ tuis:
sed nec mūdaberis prius donec qe-
scere faciā indignationē meā in te.
Ego dñs locutꝰ sum. Uenit ⁊ faciā:
non transeam nec parcā nec placa-
bor. Iuxta vias tuas: ⁊ iuxta adin-
uētiones tuas iudicabo te: dicit do-
minus. Et factum est verbū dñi ad
me dicēs. Fili hominis ecce ego tol-
lo a te desiderabile oculorū tuorū in
plaga: ⁊ non planges neq3 plorabis
neq3 fluēt lachryme tue. Ingemisce
tacens: mortuorum luctū nō facies. E
Corona tua circūligata sit tibi/ ⁊ cal-
ceamenta tua erunt in pedibꝰ tuis:
nec amictu ora velabis/nec cibos lu
gentium comedes. Locutus sum er-
go ad populum mane: et mortua est
vxor mea vespere. Fecitq3 mane si-
cut preceperat mihi. Et dixit ad me
populꝰ. Quare nō indicas nobis qd
ista significēt q̃ tu facis? Et dixi ad
eos. Sermo dñi factus est ad me di- F
cens. Loquere domui israel. Hec di-
cit dñs deus. Ecce ego polluam san-
ctuariū meū superbiam imperij ve-
stri/ ⁊ desiderabile oculorū vestrorū
⁊ sup quo pauet aīa vestra: ⁊ filij ve-
stri ⁊ filie vestre quas reliqstis/ gla-
dio cadent/ ⁊ facietis sicut feci. Ora
amictu nō velabitis: ⁊ cibos lugen-
tiū non comedetis: coronas habebi-
tis in capitibus vestris: ⁊ calceamē-
ta in pedibꝰ: nō plangetis neq3 flebi
tis sed tabescetis in iniquitatibꝰ ve-
stris: ⁊ vnusquisq3 gemet ad fratrez
suū. Eritq3 ezechiel vobis in porten- G
tū: iuxta oīa que fecit facietis cū ve-
nerit istud: ⁊ scietis q2 ego dñs deꝰ.
Et tu fili hoīs: ecce in die qua tollam
ab eis fortitudinē eorū ⁊ gaudium
dignitatis ⁊ desideriū oculorū eorū
super quo requiescunt anime eorū fi-
lios et filias eorū i die illa cū venerit
fugiēs ad te vt annūciet tibi: in die
inquā illa aperietur os tuum cū eo
qui fugit ⁊ loqueris ⁊ non silebis vl-
tra: eritq3 eis in portentum ⁊ scietis
quia ego dominus.
¶ C.S. Sermo domini contra filios
ammon ⁊ moab ⁊ seir ⁊ contra pale-
stinos qui gauisi sunt de ruina hieru
salē: ⁊ afflixerūt filias iude. C.xxv.
Et factꝰ est sermo dñi ad me di- A
cens. Fili homis pone faciem
tuam contra filios ammon ⁊ pphe-
tabis de eis / et dices filijs ammon.
Audite verbū dñi dei. Hec dicit dñs
deus. Pro eo q3 dixistis. Euge euge
super sanctuariū meū quia pollutū
est: ⁊ super terrā israel quoniā deso-
lata est: ⁊ super domū iuda quoniā
ducti sunt in captiuitatē: idcirco ec-
ce ego tradā te filijs orientalibus in
hereditatē: ⁊ collocabunt caulas su-
as in te: ⁊ ponent in te tentoria sua.

Ipsi comedent fruges tuas: ⁊ ipsi bi
bet lac tuū. Daboq rabbath in ha-
bitaculū camelo⁊ ⁊ filios ammō in
cubile peco⁊: ⁊ scietis quia ego dñs.
B Q2 hec dicit dñs de⁹. Pro eo q plau
sisti manu ⁊ percussisti pede ⁊ gaui
sa es ex toto affectu sup terrā israel:
idcirco ecce ego extendā manū meā
super te: ⁊ tradā te in direptionē gē-
tiū ⁊ interficiā te de pplis ⁊ pdā de
terris ⁊ cōteram: ⁊ scies q2 ego dñs.
Hec dicit dñs de⁹. Pro eo q dixerūt
moab ⁊ seir. Ecce sicut oēs gētes do-
mus iuda: idcirco ecce ego aperiam
humerū moab de ciuitatib⁹: de ciui-
tatib⁹ inquā eius ⁊ de finib⁹ eius in
clytas terre beth iesimoth ⁊ beelme
on ⁊ cariathaim filiis orientis cum
C filiis ammon. Et dabo eā in heredi-
tatē: vt nō sit vltra memoria filio⁊ū
ammō in gentib⁹. Et in moab faciā
iudicia: ⁊ sciēt q2 ego dñs. Hec dicit
dñs deus. Pro eo q fecit idumea vl-
tionē vt se vindicaret de filiis iuda/
peccauitq delinquēs ⁊ vindictā ex-
petiuit de eis: idcirco hec dicit dñs
deus. Extendā manū meā sup idu-
meā: ⁊ auferā de ea hominē ⁊ iumē-
tū/ ⁊ faciā eā desertā ab austro: ⁊ q
sunt in dedan gladio cadēt. Et dabo
vltionē meā sup idumeā per manū
populi mei israel ⁊ facient in edom
iuxta irā meā ⁊ furorē meū ⁊ scient
vindictā meam: dicit dñs deus. Hec
D dicit dñs deus. Pro eo q fecerūt pa-
lestini vindictam ⁊ vlti se sunt toto
animo interficiētes ⁊ implētes ini-
micitias veteres: ppterea hec dicit
dñs deus. Ecce ego extendā manum
meam super palestinos: ⁊ interficiā
interfectores: ⁊ perdā reliquias ma
ritime regionis/ faciāq in eis vltio-
nes magnas arguens in furore: et
scient quia ego dñs cum dedero vin
dictam meam super eos.

¶ C. S. Tyrus q2 exultauit sup con-
tritiones hierusalē: predicat destru-
enda per nabuchodonosor. C. xxvi.

A ET factum est: in vndecimo an-
no prima mensis: factus est ser
mo domini ad me dicens. Fili ho-
minis pro eo q dixit Tyrus de Hie-
rusalem. Euge confracte sunt porte
populorum/ conuersa est ad me: im-
plebor/ deserta est. Propterea hec di
cit dñs deus. Ecce ego super te tyre:
⁊ ascendere faciā ad te gentes mul
tas: sicut ascendit mare fluctuans.
Et dissipabunt muros tyri ⁊ destru-
ent turres eius: et radam puluerem
eius de ea: et dabo eam in limpidissi
mam petram. Siccatio sagenarum
erit in medio maris: q2 ego locutus
sum/ ait domin⁹ deus: ⁊ erit in dire-
ptionem gentibus. Filie quoq eius
que sunt in agro gladio interficien-
tur: ⁊ scient quia ego dñs. Quia hec B
dicit dominus deus. Ecce ego addu-
cam ad tyrum Nabuchodonosor re-
gem babylonis ab aquilone regem
regū cū equis ⁊ curribus ⁊ equitib⁹
et cetu populoq magno. Filias tu-
as que sunt i agro gladio iterficiet:
⁊ circūdabit te munitionibus et cō-
portabit aggerem in gyro. Et leua-
bit cōtra te clypeū: ⁊ vineas ⁊ arie-
tes temperabit in muros tuos: ⁊ tur
res tuas destruet in armatura sua.
Inundatione equo⁊um eius operi-
et te puluis eo⁊um: a sonitu equitū
et rotarū et curruū mouebūtur mu-
ri tui. Cum ingressus fuerit portas
tuas quasi per introitum vrbis dissi-
pate: vngulis equo⁊ū suo⁊um cōcul-
cabit omnes plateas tuas: populū C
tuum gladio cedet ⁊ statue tue nobi
les in terram corruent. Vastabunt
opes tuas diripient negociationes
tuas et destruent muros tuos et do-
mos tuas preclaras subuertēt: ⁊ la- Hie. 7. G.
pides tuos ⁊ ligna tua et puluerem
tuū in medio aquarū ponent. Et qe-
scere faciā multitudinem cantico⁊ū
tuo⁊ū/ ⁊ sonitus citharaū tuarum
nō audietur amplius: et dabo te in
limpidissimam petrā: siccatio sage-
narū eris: nec edificaberis vltra: q2
ego dñs locutus sum: ait dñs deus.
Hec dicit dominus de⁹ de tyro. Nū-
quid non a sonitu ruine tue ⁊ gemi-
tu interfecto⁊ū tuo⁊ū cum occisi fue
rint in medio tui cōmouebunt insu-
le ⁊ descendent de sedibus suis om-
nes principes maris et auferēt exu-
uias suas / et vestimenta sua varia D
abiicient ⁊ induentur stupore: In
terra sedebūt ⁊ attoniti super repē-
tino casu tuo admirabuntur: et assu-
mētes super te lamentū dicent tibi.
Quomodo peristi q habitas in ma-
ri vrbs inclyta que fuisti fortis in ma
ri cū habitato⁊ib⁹ tuis quos formi-
dabāt vniuersi: Nūc stupebunt na-
ues in die pauoris tui et turbabunt
insule in mari: eo q nullus egrediat
ex te. Quia hec dicit dñs deus. Cum

dedero te vrbē desolatā sicut ciuita-
tes que non habitantur: ⁊ adduxero
sup te abyssum ⁊ operuerint te aque
multe: et detraxero te cū his qui de-
scendūt in lacū ad populū sempiter
nū/ ⁊ collocauero te in terra nouissi-
ma sicut solitudines veteres cū his
qui deducunt i lacū vt nō habiteris.
Porro cū dedero gloriā in terra vi-
uentiū in nihilū redigā te ⁊ nō eris:
et requisita non inuenieris vltra in
sempiternum dicit dominus deus.

¶ C.S. De fletu ⁊ ruina tyri q̄ com-
paratur naui terrarum: negociatio-
nes describuntur. Capitulū. xxvii.

A E T factū est verbū dn̄i ad me:
dicens. Tu ergo fili hominis
assume super tyrū lamentū ⁊
dices tyro q̄ habitat in introitu ma-
ris: negociatiōi populo⸗ ad insulas
multas. Hec dicit dn̄s deus. O tyre:
tu dixisti. Perfecti decoris ego sum:
et in corde maris sita. Finitimi tui
qui te edificauerunt impleuerūt de-
corem tuū: abietibus de sanir extru-
xerunt te cū omnibus tabulatis ma
ris. Cedrum de libano tulerūt vt fa-
cerent tibi malum: quercus de basan
dolauerūt in remos tuos ⁊ transtra
tua fecerūt tibi ex ebore indico: ⁊ pre-
toriola de insulis Italie. Byssus va-
ria de egypto texta est tibi in velum
vt poneretur in malo. Hyacinthus
⁊ purpura de insulis elisa: facta sūt
B operimētum tuum. Habitatores si-
donis ⁊ aradii fuerunt remiges tui.
Sapientes tui tyre facti sunt guber
natores tui. Senes biblii ⁊ pruden-
tes eius habuerunt Nautas ad mi-
nisteriū varie supellectilis tue. Om
nes naues maris/ et naute earū fue
runt in populo negociationis tue.
Perse ⁊ lydii ⁊ libies erant in exer-
citu tuo viri bellatores tui: clypeum
et galeam suspenderunt in te pro or
natu tuo. Filii Aradii cum exercitu
suo erant sup muros tuos i circuitu.
Sed ⁊ pigmei qui erant in turribus
tuis/ pharetras suas suspenderunt
in muris tuis per gyrum / ipsi com-
C pleuerunt pulchritudinē tuam. Car-
thaginēses negociatores tui a multi
tudine cunctarū diuitiarum/ argen-
to/ ferro/ stāno / plūboq̧ repleuerūt
nūdinas tuas. Grecia ⁊ tubal ⁊ mo-
soch ipsi institores tui. Mancipia et
vasa erea adduxerūt populo tuo de
domo Thogorma: equites ⁊ equos ⁊
mulos adduxerunt ad forū tuū. Fi-
lii Dedan negociatores tui. Insule
multe negociatio man⁹ tue. Dentes
eburneos et ebeninos cōmutauerūt
in precio tuo. Syrus negociator tu⁹:
propter multitudinē operū tuorum
guttam/ ⁊ purpuram/ ⁊ scutulata/ et
byssum/ ⁊ sericū/ ⁊ chodchod propo-
suerunt in mercatu tuo. Juda ⁊ ter- D
ra israel ipsi institores tui in frumen
to p̄mo: balsamū ⁊ mel ⁊ oleū/ ⁊ resi-
nam proposuerunt in nūdinis tuis.
Damascenus negociator tu⁹ in mul
titudine operū tuorū / in multitudi-
ne diuersarū opū/ in vino pingui/ in
lanis coloris optimi. Dan et grecia
et mozel in nūdinis tuis ꝓposuerūt
ferrū fabrefactū/ stactē/ ⁊ calam⁹ in
negociatione tua. Dedan institores
tui in tapetibus ad sedendū Arabia
et vniuersi principes cedar ipi nego
ciatores manus tue cū agnis ⁊ arie
tib⁹: et hedis venerūt ad te negocia-
tores tui. Venditores saba et reema E
ipsi negociatores tui cum vniuersis
primis aromatibus ⁊ lapide precio-
so ⁊ auro/ quod ꝓposuerūt in merca
tu tuo. Aran et chenne ⁊ eden nego
ciatores tui. Saba Assur ⁊ chelmad
venditores tui/ ipsi negociatores tui
multifariā i nuolucris hyacinthi/ et
polymitorū/ gazarūq̧ p̄ciosarū / que
obuolute ⁊ astricte erant funib⁹/ ce-
dros quoq̧ habebāt in negociationi
bus tuis. Naues maris principes
tui in negociatione tua: ⁊ repleta es
et glorificata nimis i corde maris. In
aquis multis adduxerūt te remiges
tui. Vēt⁹ auster ꝯtriuit te. In corde
maris diuitie tue ⁊ thesauri tui / et
multiplex instrumētum tuū. Naute
tui ⁊ gubernatores tui q̄ tenebant su F
pellectilē tuā ⁊ pop̄lo tuo p̄erāt viri
quoq̧ bellatores tui q̄ erant in te cū
vniuersa multitudine tua q̄ est i me
dio tui: cadent in corde maris in die
ruine tue. A sonitu clamoris guber-
natorū tuo⸗ ꝯturbabūt classes ⁊ de-
scēdēt de nauib⁹ suis oēs q̄ tenebant
remū. Naute ⁊ vniuersi gubernato-
res mar' i t̄ra stabūt ⁊ eiulabūt sup
te voce magna/ ⁊ clamabunt amare.
Et sup iaciēt puluerē capitib⁹ suis ⁊
cinere cōspergent: ⁊ radēt sup te cal
uitiū ⁊ accīgent ciliciis. Et plorabūt
te in amaritudine anie ploratu ama G
rissimo et assument super te carmen
lugubre et plangent te. Que est vt

tyrus que obmutuit in medio ma-
ris: que in exitu negociationū tuarū
de mari implesti populos multos:
in multitudine diuitiarū tuarum et
populorū tuorū ditasti reges terre.
Nunc cōtrita es a mari/in ꝓfundis
aquarum opes tue: et oīs multitudo
tua q̄ erat in medio tui ceciderunt.
Uniuersi habitatores insularum ob
stupuerūt sup te: ⁊ reges earum oēs
tempestate ꝑcussi mutauerūt vult⁹.
Negociatores populorum sibilaue-
rūt sup te. Ad nihilum deducta es:
et non eris vsq̄ in perpetuum.
¶ C.S. Sermo dñi contra principē
tyri ⁊ cōtra supbiā eius: sermo dñi
contra sidonē: q2 in ruina afflixit fi-
lios hierl'm/⁊ ꝓmissio dñi de congre
gandis filiis Israel. Capitulum. xxviii.
A Et factus est sermo dñi ad me
Ij. eodem. dicens. Fili hominis dic princi
pi tyri. Hec dicit domin⁹ deus. Eo q᷑
eleuatum est cor tuū ⁊ dixisti/deus
ego sum: ⁊ in cathedra dei sedi i cor-
de maris/cū sis homo ⁊ non deus/⁊
dedisti cor tuū quasi cor dei. Ecce sa-
pientior es tu daniele/ oē secretū nō
est absconditum a te. In sapientia ⁊
B prudentia tua fecisti tibi fortitudi-
nē: ⁊ acquisisti aurum ⁊ argētum in
thesauris tuis: in multitudine sapiē
tie tue/et negociatione tua multipli
casti tibi fortitudinem / ⁊ eleuatum
est cor tuum in robore tuo. Propter-
ea hec dicit dñs deus. Eo q᷑ eleuatū
est cor tuū quasi cor dei/ idcirco ecce
ego adducā sup te alienos robustis-
simos gētium: ⁊ nudabunt gladios
Ij. eodem. suos sup pulchritudinē sapiētie tue
⁊ polluent decorē tuū. Interficient
et detrahent te: ⁊ morieris in interi-
tu occisorū in corde maris. Nūquid
C dicens loqueris/Deus ego sum: co-
ram interficientib⁹ te cū sis homo ⁊
nō deus? In manu occidētiū te mor
te incircumcisorū morieris in manu
alienorū: q2 ego locutus sum: ait dñs
deus. Et factus est sermo dñi ad me
dicens. Fili hoīs leua planctū super
regem tyri/et dices ei. Hec dicit dñs
de⁹. Tu signaculū similitudinis ple-
de pe. dis. nus sapientia: ⁊ perfectus decore: in
ij. c. prin- delitiis paradisi dei fuisti. Omīs la-
cipium. pis preciosus opertimētum tuū / sar-
D dius/topazius: ⁊ iaspis/ chrysolitus
et onix ⁊ Berillus /saphirus et car-
būculus et smaragdus. Aurū opus
decoris tui / et foramina tua in die
qua conditus es pparata sunt. Tu
cherub extentus ⁊ protegens: et po-
sui te in monte sancto dei. In medio
lapidū ignitorū ambulasti: ꝑfectus
in viis tuis a die conditionis tue/ do
nec inuenta est iniq̄tas ī te. In mul-
titudine negociationis tue repleta
sunt interiora tua iniquitate: et pec-
casti: ⁊ eieci te de monte dei: ⁊ ꝑdidi
te o cherub protegēs de medio lapi-
dum ignitorum. Et eleuatum est cor
tuū in decore tuo. Perdidisti sapien E
tiam tuā in decore tuo/ in terrā ꝓie-
ci te: ante faciē regum dedi te: vt cer
nerent te. In multitudine iniquita-
tum tuarū: ⁊ iniquitate negociatio-
nis tue polluisti sanctificationē tuā.
Producam ergo ignē de medio tui
qui comedat te: ⁊ dabo te in cinerem
sup terrā in conspectu oīm videntiū
te. Omēs qui viderint te in gentibus
obstupescent super te. Nihili factus
es: ⁊ non eris in ꝑpetuū. Et fact⁹ est
sermo dñi ad me dicens. Fili hoīs
pone faciē tuam contra sidonē: ⁊ ꝓ-
phetabis de ea: ⁊ dices. Hec dicit do F
minus deus. Ecce ego ad te sidon: et
glorificabor in medio tui: ⁊ scient q2
ego dñs cum fecero in ea iudicia: et
sanctificatus fuero in ea: ⁊ immittā
ei pestilētiam ⁊ sanguinē in plateis
eius: et corruent interfecti in medio
eius gladio per circuitū: ⁊ scient q2
ego dñs. Et nō erit vltra domui isrl'
offendiculum amaritudinis: ⁊ spina
dolorē inferēs vndiq̄ per circuitum
eorū qui aduersant eis: ⁊ sciēt quia
ego domin⁹ deus. Hec dicit dñs de⁹.
Quādo cōgregauero domū israel de G
ppl'is in quib⁹ dispersi sunt: sanctifi
cabor in eis coram gentibus: et ha-
bitabunt in terra sua quam dedi ser
uo meo Iacob: et habitabunt in ea
securi. Et edificabunt domos: ⁊ plā-
tabunt vineas: ⁊ habitabunt confidē
ter cum fecero iudicia in omnibus
qui aduersantur eis per circuitum:
et scient: q2 ego dñs deus eorum.
¶ C.S. Sermo dñi cōtra pharaonē
et egyptū vbi ꝑdicit solitudo egypti
et post annos quadragīta restitutio
egypti ꝓmittit nabuchodonosor ꝓ
mercede laboris ↄtra tyrū. Ca. xxix.
IN anno decimo ⁊ duodecimo A
mēse: vna die mensis factum
est verbum dñi ad me dicēs.
Fili hoīs pone faciē tuā contra pha
raonem regem Egypti: ⁊ propheta-

bis de eo: et de egypto vniuersa loque
re: et dices. Hec dicit dñs deus. Ecce
ego ad te Pharao rex Egypti draco
magne: q cubas in medio fluminum
tuorũ: et dicis. Meus est fluui⁹: ⁊ ego
feci memetipsum. Et ponã frenuz in
maxillis tuis / et agglutinabo pisces
fluminũ tuorum squamis tuis. Et ex
trahã te de medio fluminum tuorũ: ⁊
23.q.3. ca.i. vniuersi pisces tui squamis tuis ad
herebunt. Et ꝓiciam te in desertũ / ⁊
B omẽs pisces fluminis tui. Sup faciem
terre cades. Nõ colligeris: neq̃ con
gregaberis. Bestijs terre / et volatili
bus celi dedi te ad deuorãdũ: et sciẽt
omẽs habitatores egypti q̃a ego dñs.
Pro eo q̃ fuisti baculus arũdineus
domui israel / qñ apprehenderunt te
manu / et cõfracti⁹ es: et lacerasti om
nẽ humerũ eorũ / et innitẽtib⁹ eis sup
te cõminutus es: et dissoluisti omnes
renes eorum: propterea hec dicit dñs
deus. Ecce ego adducã sup te gladiũ
meũ ⁊ interficiã de te hoĩem ⁊ iumen
tũ. Et erit terra Egypti in desertuz et
in solitudinẽ / et scient quia ego dñs.
Pro eo q̃ dixeris / fluuius me⁹ est / et
ego feci euz: idcirco ecce ego ad te: et
ad flumina tua. Daboq̃ terraz Egy
pti ĩ solitudinez gladio dissipatam a
C turre sienes vsq̃ ad terminos ethio
pie. Nõ pertrãsibit eã pes hoĩs: neq̃
pes iumenti gradietur in ea: ⁊ nõ ha
bitabit quadraginta annis. Daboq̃
terram egypti desertã ĩ medio terra
rũ desertarũ: et ciuitates eius in me
dio vrbiũ subuersarũ: et erũt desolate
quadraginta annis. Et dispergam
egyptios ĩ nationes: et vẽtilabo eos
in terras. Quia hec dicit dñs deus.
Post finẽ quadraginta annoruz con
gregabo Egyptũ de populis ĩ quib⁹
dispersi fuerant: et reducaz captiuita
tem egypti: et collocabo eos in terra
Phatures in terra natiuitatis sue:
in terra de qua sumpti sunt. Et erunt
ibi in regnum humile inter cetera re
gna et erit humillima. Et non eleua
bitur vltra sup nationes: et imminuã
eos ne imperẽt gentib⁹: neq̃ erunt vl
tra domui israel in confidentia: docẽ
D tes iniq̃tatẽ: vt fugiant et sequantur
eos: et scient q̃ ego dñs de⁹. Et factũ
est in vicesimo ⁊ septimo anno: ĩ pri
mo: in vna mensis: factũ est verbum
dñi ad me dicẽs. Fili hominis: nabu
chodonosor rex Babylonis seruire fe
cit exercitum suum seruitute magna
aduersus tyrum. Omne caput decal 23.q.5.c. finali.
uatũ: et oĩs humerus depilatus est.
Et merces nõ est reddita ei: neque ex
ercitui eius de tyro: pro seruitute qua
seruiuit mihi aduersus eã. Propter
ea hec dicit dominus deus. Ecce ego
dabo Nabuchodonosor regem Baby
lonis in terra egypti: et accipiet mul
titudinez ei⁹: et deprẽdabit manubias
ei⁹: et diripiet spolia eius: et erit mer
ces exercitui illi⁹: et operi quo serui
uit aduersus eã. Dedi ei terram egy
pti pro eo q̃ laborauerit mihi ait do
min⁹ de⁹. In die illo pullulabit cornu
domui israel: et tibi dabo apertũ os ĩ
medio eorũ: et scient quia ego dñs.

¶ C.S. Plangitur destructio egypti:
et vrbium eius: cũ qua corruunt pro
uincie ipsi cõfederate. Capitulũ. xxx.

Et factũ est verbuz dñi ad me A
dicẽs. Fili hoĩs: ꝓpheta ⁊ dic.
Hec dicit dñs de⁹. Vlulate ve
ve diei / q̃ iuxta est dies / et appropin
quabit dies dñi / dies nubis / tempus
gentium erit. Et veniet gladi⁹ in egy
ptum: et erit pauor in ethiopia / cum
ceciderint vulnerati in egypto: et ab
lata fuerit multitudo illi⁹ / et destru
cta fundamẽta ei⁹. Ethiopia et libya
et lydi / et omne reliquum vulgus / et
chub / et filij terre federis cuz eis gla B
dio cadẽt. Hec dicit dñs deus. Et cor
ruẽt fulciẽtes Egyptũ: et destruetur
supbia imperij eius. A turre sienes
gladio cadent in ea / ait dñs exercitu
um. Et dissipabuntur in medio terra
rũ desolatarũ / et vrbes eius in medio
ciuitatũ desertarũ erunt: et sciẽt quia
ego dñs deus / cũ dedero ignẽ in egy
pto / ⁊ attriti fuerint omẽs auxiliato
res ei⁹. In die illa egredientur nuncij
a facie mea in trierib⁹ ad cõterendã
Ethiopie confidentiã: et erit pauor ĩ
eis in die Egypti / q̃ absque dubio ve C
niet. Hec dicit dñs deus. Et cessare fa
ciã multitudinẽ Egypti in manu na
buchodonosor regis babylonis. Ipse
et populus eius cũ eo fortissimi gen
tiũ adducent ad disperdendã terraz
et euaginabunt gladios suos super
egyptũ: et implebũt terrã interfectis
et faciã alueos fluminum aridos / et
tradã terrã in man⁹ pessimorũ / ⁊ dis D
sipabo terram: ⁊ plenitudinẽ eius in Zac.13.a.
manu alienorũ. Ego dñs locut⁹ sum.
Hec dicit dñs de⁹. Et disperdã simu
lacra / et cessare faciã idola de mem
phis / et dux de terra egypti non erit

amplius. Et dabo terrorem in terra
egypti/⁊ disperdam terrā phaturēs
et dabo ignē in taphnis/et faciam iu
dicia in alexandria. Et effundā indi-
gnationē meam sup pelusium robur
egypti/⁊ interficiā multitudinē ale-
xādrie:et dabo ignē in egypto. Qua-
E si parturiēs dolebit pelusium: et ale-
xandria erit dissipata:et ī memphis
angustie quotidiane. Juuenes heuo-
poleos/et bubasti gladio cadent/et
ipse captiue ducentur. Et in taphnis
nigrescet dies/cū contriuero ibi sce-
ptra Egypti/⁊ defecerit in ea super-
bia potentie eius. Ipsam nubes ope-
riet:filie aūt eiꝰ in captiuitatē ducen
tur. Et iudicia faciā in Egypto:⁊ sci-
F ent qꝛ ego dñs. Et factū est in unde-
cimo anno/in pꝛimo mense/in septi-
ma mēsis factū est verbū dñi ad me
dicens. Fili hoīs brachiū pharaonis
regis egypti ꝯfregi: ⁊ ecce nō est ob-
uolutum/vt restitueret ei sanitas/et
ligaret pannis:⁊ fasciret linteolis:⁊
recepto robore possit tenere gladiū.
Propterea hec dicit dñs deus. Ecce
ego ad pharaonē regē egypti:et com
minuā brachiū eius forte/sed cōfra-
ctum:⁊ deiciā gladiū de manu eius.
Et dispergā egyptū in gētibus:⁊ ven
G tilabo eos ī terris. Et cōfortabo bra-
chia regis babylonis: daboq̃ gladiū
meum in manu eius. Et confringam
brachia pharaonis/et gement gemi-
tibus interfecti corā facie eiꝰ. Et con
fortabo brachia regis Babylonis/et
brachia pharaonis ꝯcident:⁊ scient
qꝛ ego dñs cū dedero gladiū meū in
manu regis babylonis:et extenderit
eum sup terrā egypti. Et dispergam
Egyptum in nationes/et ventilabo
eos in terra:et scient quia ego dñs.
¶ Ca. S. Sermo dñi contra pharao-
nem: ꝙ tradetur in manus nabucho-
donosoꝛ:et de assyria sub nomine ar-
boris iam eidem tradite. Cap. xxxi.
A Et factum est in anno vndeci-
mo/tertio mense/vna mensis/
factum est verbum domini ad me di-
cens. Fili hominis dic pharaoni regi
egypti:et pplo eiꝰ. Cui similis factus
es in magnitudine tua? Ecce Assur
quasi cedrus in libano pulcher ra-
mis/et frondibus nemorosus/excel-
susq̃ altitudine/et inter condensas
frōdes eleuatum est cacumen eius.
Aque nutrierūt illum: abyssus exal-
B tauit illū. Flumina eius manabant
in circuitu radicum eius/et riuos su-
os emisit ad vniuersa ligna regiōis.
Propterea eleuata est altitudo eius
super omnia ligna regionis:et multi
plicata sunt arbusta eius/et eleuati
sunt rami eiꝰ pre aquis multis. Cūq̃
extendisset vmbram suam/in ramis
eius fecerunt nidos oīa volatilia ce-
li:et sub frondibꝰ eius genuerunt om
nes bestie saltuum/et sub vmbraculo
illiꝰ habitabat cetꝰ gentiū plurima- C
rum. Eratq̃ pulcherrimꝰ in magni-
tudine sua:et in dilatatione arbusto-
rum suoꝝ:erat eīn radix illius iuxta
aquas multas. Cedri nō fuerunt al-
tiores illo in paradiso dei. Abietes
non adequauerunt summitatē eiꝰ: et
platani non fuerunt eque frondibus
illiꝰ. Omne lignū paradisi dei nō est
assimilatū illi/et pulchritudini eius
quoniā speciosū feci eū:et multis cō
densisq̃ frondibus. Et emulata sunt
eum oīa ligna voluptatis que erant
in paradiso dei. Propterea hec dicit D
dominus deꝰ. Pro eo ꝙ sublimatꝰ est
in altitudine:et dedi summitatē suā
virētē atq̃ ꝯdēsam:et eleuatū est cor
eiꝰ in altitudine sua:tradidi eū ī ma-
nus fortissimi gētiū. Faciens faciet
ei. Juxta impietatē eiꝰ eieci eū:et succi-
dent eū alieni ⁊ crudelissimi natio-
nū. Et ꝓiciēt eū sup mōtes: et in cun
ctis cōuallibꝰ corruēt rami eiꝰ:et cō-
fringent arbusta eiꝰ in vniuersis ru-
pibus terre:et recedent de vmbracu-
lo eiꝰ oēs populi terre: et relinquent
eum. In ruina eius habitauerunt oīa E
volatilia celi:et in ramis eiꝰ fuerunt
vniuerse bestie regionis. Quam ob
rem non eleuabunt in altitudine sua
omnia ligna aquaꝝ: nec ponēt subli-
mitatē suā inter nemorosa atq̃ fron
dosa/nec stabunt in sublimitate sua
oīa q̄ irrigantur aq̄s: qꝛ oēs traditi
sunt in mortē ad terrā vltimā in me-
dio filioꝝ hoīm ad eos q̄ descēdunt
in lacū. Hec dicit dñs deꝰ. In die qū F
descēdit ad inferos indixi luctū: ope
rui eū abysso/et ꝓhibui flumina eiꝰ/
et coercui aquas multas. Contrista-
tus est sup eū libanus: et omnia ligna
agri cōcussa sunt. A sonitu ruine eiꝰ
cōmoui gētes: cū deducerē eū ad in-
fernū cū his q̄ descēdebant in lacū.
Et cōsolata sunt in terra infima oīa
ligna voluptatis egregia atq̃ precla
ra in libano/vniuersaq̃ irrigabātur
aquis. Nam et ipsi cum eo descēdent G

ad infernū ad interfectos gladio: et
brachium vniuscuiusque sedebit sub
vmbraculo eiꝰ i medio nationū eius.
Cui assimilatꝰ es o incipte atque sub-
limis inter ligna voluptatis? Ecce de
ductus es cum lignis voluptatis ad
terrā vltimā. In medio incircūciso-
rū dormies cū eis qui interfecti sunt
gladio. Ipse est pharao et ois multi-
tudo eius: dicit dñs deus.

¶ Ca. S. Plāctꝰ sup pharaonis occi-
siōe: eiusq ad iferos descēsiōe. xxxij.

A Et factū est: duodecimo anno in
mense duodecimo/ in vna men-
sis/ factum est verbum dñi ad me di-
cens. Fili hoīs/ assume lamentū su-
per pharaonem regē egypti: et dices
ad eū. Leoni gentiū assimilatus es:
et draconi qui est in mari. Et vētila-
bas cornu in fluminibꝰ tuis: et con-
turbabas aquas pedibus tuis: et con
culcabas flumina earū. Propterea
hec dicit dñs deꝰ. Expādā super te re-
te meū in multitudine pplorū mul-
torū/ et extraham te in sagena mea: et
proiciā te i terrā. Super faciē agri
abiciā te/ et habitare faciā super te
oīa volatilia celi/ et saturabo de te
B bestias vniuerse terre. Et dabo car-
nes tuas sup mōtes/ et implebo col-
les tuos sanie tua: et irrigabo terrā
fetore sanguinis tui: insup mōtes et
valles implebunt ex te. Et operiam
cū extinctꝰ fueris celos/ et nigrescere
Esa.13.b. faciam stellas eiꝰ. Solē nube tegā: et
Joel.3.c. luna non dabit lumen suū. Oīa lu-
mat.24. minaria celi merere faciā super te: et
c. dabo tenebras sup terrā tuam/ dicit
dñs deꝰ. Cū ceciderint vulnerati tui
in medio terre: ait dñs deꝰ. Et irrita-
bo cor pplorū multorū/ cum induxero
contritionem tuā in gētibꝰ super ter-
ras quas nescis: et stupescere faciā
sup te pplos multos. Et reges eorum
horrore nimio formidabūt super te
propter vniuersas iniquitates quas
operatus es: cum volare ceperit gla-
dius meꝰ super facies eorū: et obstu-
pescēt repente singuli pro aīa sua in
die ruine sue. Quia hec dicit dñs de-
C us. Gladius regis babylonis veniet
tibi: in gladiis fortiū deiciā multi-
tudinē tuam. Inexpugnabiles oēs
gētes he: et vastabunt supbiā egypti
et dissipabit multitudo eiꝰ. Et pdam
oīa iumēta eiꝰ q̄ erant sup aq̄s pluri-
mas: et nō conturbabit eas pes hoīs
vltra: neq vngula iumentorū turba-
bit eas. Tūc purissimas reddā aq̄s
eorū: et flumina eorū quasi oleū addu
cā ait dñs deꝰ/ cū dedero terram egy-
pti desolatā. Deseret aūt terra a ple-
nitudine sua/ qn̄ pcussero omnes ha-
bitatores eius: et scient q̄ ego dns.
Planctus est: et plangēt eum filie gen
tium sup egyptū et sup multitudinē
eiꝰ plangēt eū/ ait dñs deꝰ. Et factum
est in duodecimo anno/ in quītadeci- D
ma mensis/ factū est verbum dñi ad
me dicens. Fili hoīs/ cane carmē lu-
gubre sup multitudinem Egypti. Et
detrahe eā ipsam/ et filias gentiū ro-
bustarū ad terrā vltimā cum his q̄
descendunt in lacum. Quo pulchrior
es? Descēde et dormi cū incircūcisis.
In medio interfectorū gladio cadēt.
Gladius datꝰ est. Et attraxerunt eā
et oēs pplos eiꝰ. Loquent ei potentis-
simi robustorū de medio inferni: qui
cū auxiliatoribꝰ eius descēderunt et
dormierunt incircūcisi/ interfectiq E
gladio. Ibi assur/ et oīs multitudo
eius: in circuitu illiꝰ sepulchra eorū
oēs interfecti/ et q̄ ceciderūt gladio:
quorū data sunt sepulchra in nouissi-
mis laci. Et facta est multitudo eius
per gyrū sepulchri eiꝰ/ vniuersi inter
fecti cadentesq gladio/ qui dederāt
quōdā formidine suā in terra viuen-
tiū. Ibi elam et ois multitudo eius p
gyrū sepulchri illiꝰ. Oēs hi interfecti
ruentesq gladio/ qui descēderunt in
circūcisi ad terrā vltimā: qui posue-
rūt terrorē suū in terra viuentium: et
portauerūt ignominiā suā cū his q̄
descēderūt in lacū. In medio interfe
ctorū posuerunt cubile eiꝰ in vniuer-
sis pplis eiꝰ i circuitu eiꝰ sepulchrum
illiꝰ. Oēs hi incircūcisi interfectique F
gladio. Dederunt enī terrorē suū in
terra viuētiū: et portauerūt ignomi-
niā suā cū his q̄ descendunt in lacū.
In medio iterfectorū positi sunt. Ibi
mosoch/ et tubal/ et omnis multitudo
eius: in circuitu eiꝰ sepulchra illius.
Oēs hi incircūcisi/ interfectiq/ et ca-
dētes gladio: qr dederūt formidinē
suā in terra viuētiū: et non dormiēt
cum fortibus/ cadentibusq/ et incir-
cuncisis qui descēderūt ad infernū
cum armis suis. Et posuerunt gladi-
os suos sub capitibꝰ suis: et fuerunt
iniquitates eorū in ossibꝰ eorū: quia
terror fortium facti sunt in terra vi-
uentium. Et tu ergo in medio incir-
cuncisorum contereris/ et dormies

F cum interfectis gladio. Ibi idumea
et reges eius/et oẽs duces eius qui da
ti sunt cũ exercitu suo cuz interfectis
gladio:et qui cũ incircũcisis dormie-
rũt:et cũ his qui descẽderũt in lacuz.
Ibi principes aquilonis oẽs/et vni-
uersi venatores qui deducti sunt cuz
interfectis:pauentes/et in sua forti-
tudine cõfusi:q2 dormierũt incircun
cisi cũ interfectis gladio:et portaue-
runt cõfusionẽ suam cum his qui de-
scẽderũt in lacũ. Uidit eos pharao:
et consolatus est super vniuersa multi
tudine sua/que interfecta est gladio
pharao et oĩs exercitus eius ait dñs
deus:quia dedit terrorẽ suum in terra
viuentiũ:et dormiuit in medio incir-
cumcisorum cum interfectis gladio
Pharao et omnis multitudo eius/
ait dominus deus.
¶ Ca. S. De speculatore qui buccina
cantat/vt peccatores redeant ad peni-
tentiã:et vnusquisqz iudicabitur vbi in
uenietur:sermo dñi cõtra eos q in mul-
titudine nõ in sceritate volunt heredi
tatẽ possidere:et contra eos qui vba
ꝓphetie vertũt in canticũ. Cap. xxxiij.

A Et factum est verbum dñi ad me
dicens. Fili hoĩs/loquere ad fi-
lios populi tui:et dices ad eos. Ter-
ra cũ induxero super eam gladiuz et
tulerit populus terre virum vnuz de
nouissimis suis: et constituerit eum
super se speculatorem: et ille viderit
gladiũ venientez super terrã/et ceci-
nerit buccina/et annũciauerit pplo.
audiẽs autẽ quisquis ille est/sonitum
buccine et non se obseruauerit/vene
ritqz gladius et tulerit eum/sanguis
ipsius super caput eius erit. Sonitum
buccine audiuit et nõ se obseruauit:
sanguis eius in ipso erit. Si autẽ se cu
stodierit/aiam suam saluabit. Quod si
B speculator viderit gladiũ venientem
et nõ insonuerit buccina/et populus
se nõ custodierit: venerit qz gladius
et tulerit de eis animã:ille quidez in
iniquitate sua captus est: sanguinem
autẽ eius de manu speculatoris requi-
S.3.D. ram. Et tu fili hoĩs speculatorẽ dedi
te domui israel. Audiens ergo ex ore
meo sermonem/annunciabis eis ex
me. Si me dicẽte ad impiũ/impie mor-
te morieris/non fueris locutus vt se
custodiat impius a via sua: ipse impi-
us in iniquitate sua morietur: sanguinẽ
autez eius de manu tua requirã. Si
autẽ annũciãte te ad impiuz vt a vijs

suis cõuertatur/non fuerit cõuersus a
via sua: ipse in iniquitate sua morietur:
porro tu aiam tuam liberasti. Tu er- C
go fili hoĩs/dic ad domum israel. Sic 26.q.6.c.
locuti estis dicẽtes. Iniquitates nr̃e/et agnoui-
peccata nr̃a sup nos sunt: et in ipsis mus.
nos tabescimus/quomodo ergo viue-
re poterimus? Dic ad eos. Uiuo ego
dicit dñs deus. Nolo mortẽ impii:sed S.18.G.
vt cõuertatur impius a via sua et viuat.
Cõuertimini a vijs vestris pessimis. 27.q.1.c.
Et quare moriemini domus israel? finali.
Tu itaqz fili hoĩs/dic ad filios popu-
li tui. Iustitia iusti nõ liberabit eũ in
quacũqz die peccauerit: et impietas
impii nõ nocebit ei:in quacumqz die
cõuersus fuerit ab impietate sua. Et
iustus non poterit viuere in iustitia
sua in quacumqz die peccauerit. Etiã
si dixero iusto q vita viuat/et confi-
sus in iustitia sua fecerit iniquitatẽ:
oẽs iustitie eius obliuioni tradẽtur/et
in iniquitate sua quaz operatus est/in
ipsa morietur. Si autẽ dixero impio mor- D
te morieris:et egerit penitentiã a pec
cato suo feceritqz iudiciũ et iustitiaz/
et pignus restituerit ille impius/rapi-
nãqz reddiderit/in mãdatis vite am-
bulauerit/nec fecerit quicqz iniustuz
vita viuet et nõ morietur. Oĩa peccatã eius
que peccauit/non imputabunt ei:iu-
diciũ et iusticiam fecit:vita viuet. Et
dixerunt filii ppli tui. Non est eq põ-
deris via dñi:et ipsorum via iniusta est.
Cũ enim recesserit iustus a iustitia sua
feceritqz iniquitates: morietur in eis. Et
cũ recesserit impius ab ipietate sua
feceritqz iudiciũ et iustitiã: viuet in
eis. Et dicitis/non est recta via dñi.
Unũquẽqz iuxta vias suas iudicabo
de vobis domus israel. Et factum est E
in duodecimo anno/in decimo men- S.18.G.
se/in quinta mẽsis transmigrationis
nr̃e/venit ad me q fugerat de hieru-
salẽ dicẽs. Uastata est ciuitas. Ma-
nus autẽ dñi facta fuerat ad me ve-
spere anteqz veniret qui fugerat:ape
ruitqz os meum donec veniret ad me
mane/et aperto ore meo nõ silui am-
plius. Et factũ est verbũ dñi ad me di-
cens. Fili hoĩs/q habitant in ruinos
sis his/sup humum israel loquentes
aiunt. Unus erat abraam/et heredita-
te possedit terram. Nos autez multi
sumus:nobis data est terra in posses-
sionẽ. Idcirco dices ad eos. Hec di-
cit dñs deus. Qui in sanguine come-
ditis/et oculos vr̃os leuatis ad im- F

mū dicioes vr̄as/⁊ sanguinē fundiris:
nūq̄d terrā hereditate possidebitis?
Stetistis i gladiis vr̄is/fecistis abo=
minatiōes/et vnusquisq; vxorē ꝓxi=
mi sui polluit: ⁊ t̄rā hereditate possi=
debitis? Hec dices ad eos. Sic dicit
dñs deꝰ. Uiuo ego q2 qui in ruinosis
hītāt/gladio cadēt: ⁊ q̄ i agro est/be=
stiis tradet̄ ad deuorandū: q̄ autē in
ꝑsidiis ⁊ speluncis sūt/peste morient̄.
Et dabo terrā in solitudinē ⁊ i deser=
tū: et deficiet supbia ⁊ fortitudo eiꝰ:
et desolabunt̄ mōtes israel: eo ꝙ nul=
lus sit q̄ p eos trāseat: ⁊ scient q2 ego
dñs/cū dedero terrā eorū desolatā et
B desertā propter vniuersas abomina=
tiōes suas quas opati sunt. Et tu fili
hoīs/filii ppl'i tui q̄ loquunt̄ de te iu=
xta muros/et in ostiis domorū: et di=
cunt vnꝰ ad alterū/vir ad ꝓximū suū
loquentes. Uenite et audiamꝰ q̄s sit
sermo egrediēs a dño. Et veniunt ad
te/q̄si si ingrediat̄ ppl's: et sedent corā
te ppl's meꝰ/⁊ audiunt sermones tu=
os/et nō faciūt eos: q2 in cāticū oris
sui vertūt illos: ⁊ auaritiā suā sequi=
tur cor eorū: et es eis q̄si carmen mu=
sicū/qd suaui dulciq; sono canit̄. Et
audiēt v̄ba tua/⁊ nō faciēt ea: ⁊ cum
venerit qd ꝑdictū ē (ecce eniz venit)
tūc sciēt q2 ꝓphetes fuerit īter eos.
¶ Ca. S. Sermo dñi contra pastores
negligētes ⁊ oppmētes gregē ⁊ q̄rē=
tes q̄ sua sunt: et ꝓmissio de pastore
A nouo: ⁊ pl'ibꝰ bñdictiōibꝰ. Ca. xxxiiii.

ET factū est verbū dñi ad me/
dicēs. Fili hoīs ꝓpheta de pa=
storibꝰ isrl': propheta/et dices
Hie.23.a. pastoribꝰ. Hec dicit dñs deus. Ue pa=
23.q.4. storibꝰ israel' q̄ pascebāt semetipos.
displicuit Nōne greges a pastoribꝰ pascūtur?
et.q.6.c. Lac comedebatis/⁊ lanis operieba=
ꝙ errauerat. mini: ⁊ qd crassū erat/occidebatis:
gregē autē meū non pascebatis. Qd
infirmū fuit non cōsolidastis: et qd
egrotum nō sanastis: qd confractū
est nō alligastis: ⁊ quod abiectū est
nō reduxistis: et quod perierat non
quesistis/sed cū austeritate impera=
B batis eis/et cum potētia. Et disperse
sunt oues mee/eo ꝙ non esset pastor
et facte sunt in deuoratione oīm be=
stiarū agri/et disperse sunt. Errauerunt
greges mei in cunctis montibꝰ
et in vniuerso colle excelso: et super
omnē faciem terre dispersi sunt gre=
ges mei et nō erat qui requireret: nō
erat inq̄ qui requireret. Propterea
pastores audite verbū dñi. Uiuo ego
dicit dñs deꝰ quia ꝓ eo ꝙ facti sunt
greges mei in rapinā: ⁊ oues mee in
deuoratione omniū bestiarum agri
eo ꝙ non esset pastor (neq; eñi quesie=
runt pastores mei gregez meum: sed
pascebāt pastores semetipsos: ⁊ gre=
ges meos non pascebant) propter=
ea pastores audite verbum dñi. Hec
dicit dñs deus. Ecce egoipse sup pa= C
stores requiram gregē meum de ma=
nu eorū: et cessare eos faciā vt vltra
non pascant gregem meum: nec pa=
scant amplius pastores semetipsos.
Et liberabo gregē meum de ore eorū:
et non erit vltra eis in escam: q2 hec
dicit dñs deus. Ecce egoipse requirā
oues meas: et visitabo eas. Sicut vi=
sitat pastor gregē suum in die quan=
do fuerit in medio ouium suarū dis=
sipatarum: sic visitabo oues meas: ⁊
liberabo eas de omnibꝰ locis in qui=
bus disperse fuerant in die nubis: et
caliginis. Et educā eas de populis: D
et congregabo eas de terris: et indu=
cam eas in terrā suam: et pascā eas
in montibꝰ israel i riuis et i cunctis
sedibꝰ terre. In pascuis vberrimis
pascam eas: et in montibus excelsis
Israel erunt pascua earum. Ibi re=
quiescent in herbis virentibus: et in
pascuis pinguibus pascentur super
montes israel. Ego pascā oues meas
et ego eas accubare faciam dicit do=
minꝰ deꝰ. Quod perierat requirā: et
quod abiectū erat: reducam: et quod
cōfractū fuerat: alligabo: et quod in=
firmū fuerat: consolidabo: et qd pin=
gue et forte: custodiam: ⁊ pascā illas
in iudicio. Uos autē greges mei: hec E
dicit dñs deus. Ecce ego iudico inter
pecus et pecus: arietē ⁊ hircū. Non=
ne satis vobis erat pascua bona de=
pasci? insuper et reliquias pascuarū
vestrarum conculcabatis pedibꝰ ve=
stris: et cū purissimā aquam bibere=
tis: reliquam pedibus vestris turba=
batis. Et oues mee his que conculca=
ta pedibus vestris fuerāt: pascebant=
tur: ⁊ que pedes vestri turbauerant:
hec bibebāt. Propterea hec dicit do=
minꝰ deꝰ ad vos. Ecce egoipse iudi=
co inter pecus pingue et macilentum.
Pro eo ꝙ lateribus et humeris im=
pingebatis: ⁊ cornibus vestris venti=
labatis omnia ifirma pecora: donec
dispergerentur foras: saluabo gregē
meū: ⁊ non erit vltra in rapinā: ⁊ iu=

F dicabo inter pecus et pecus: et suscl
I.ca.37. tabo super ea pastorē vnum qui pa-
Jo.10.b. scat ea seruũ meũ dauid: ipse pascet
esa.40.c. ea: et ipse erit eis in pastorem. Ego
autẽ dñs ero eis in deũ: ⁊ seruꝰ meus
dauid princeps in medio eoꝝ: ego
dñs locutus sum. Et faciã cũ eis pa-
ctum pacis: ⁊ cessare faciam bestias
pessimas de terra: et qui habitant in
deserto: securi dormient in saltibus
et ponã eos ĩ circuitu collis mei be-
nedictionẽ: et deducã imbrem in tpe
suo: ⁊ pluuie bñdictionis erũt. Et da-
bit lignũ agri fructũ suũ: et terra da-
bit germen suũ: et erunt in terra sua
absq; timore. Et sciẽt q2 ego dñs/cuꝫ
cõtriuero catenas iugi eoꝝ: et erue-
G ro eos de manu imperãtium sibi. Et
non erunt vltra in rapinã gentibus:
neq; bestie terre deuorabũt eos: sed
habitabunt cõfidẽter absq; vllo ter-
rore. Et suscitabo eis germen nomi-
natum: et nõ erũt vltra imminuti fa-
me in terra: neq; portabũt amplius
opprobria gentium. Et scient q2 ego
dñs deus eoꝝ cum eis: et ipsi ppl'us
meus domus israel / ait dominꝰ deꝰ.
Jo.10.b. Vos autẽ greges mei/greges pascue
mee hoĩes estis: et ego dñs deus ve-
ster dicit dominus deus.
¶ C.S. Sermo super mõtem seyr: de
conditione eius pro eo ꝙ afflixit po-
pulum domini. Capitulum. xxxv.
A ET factus est sermo domini ad
me dicẽs. Fili hominis/pone fa-
ciem tuam aduersum mõtem Seyr:
et ꝓphetabis de eo et dices illi. Hec
dicit dñs deus. Ecce ego ad te mons
seyr: et extendã manũ meã sup te: et
dabo te desolatum atq; desertũ. Ur-
bes tuas demoliar/et tu desertꝰ eris:
et scies quia ego dñs/eo ꝙ fueris ini-
micus sempiternus/et cõcluseris fi-
lios israel ĩ manus gladii in tpe af-
flictionis eoꝝ/in tpe iniquitatis ex-
B treme. Propterea viuo ego dicit do-
minus deus: quoniam sanguini tra-
dam te/et sanguis te ꝑsequet: ⁊ cum
sanguinẽ oderis/sanguis perseque-
tur te. Et dabo montẽ seyr desolatuꝫ
atq; desertum: et auferã de eo euntem
et redeuntem: ⁊ implebo mõtes eius
occisoꝝ suoꝝ. In collibus tuis et in
vallibus tuis: atq; in torrẽtibus in-
terfecti gladio cadent. In solitudi-
nes sempiternas tradã te: et ciuita-
C tes tue non habitabunt. Et scietis q2
ego dñs deꝰ: eo ꝙ dixeris/Due gẽtes

et due terre mee erunt/et hereditate
possidebo eas: cũ dñs esset ibi. Pro-
pterea viuo ego dicit dñs deus: quia
faciã iuxta irã tuã: et ẜm zelũ tuum
quem fecisti odio habens eos: et no-
tus efficiar per eos cum te iudicaue-
ro: et scies quia ego dñs. Audiui vni-
uersa opprobria tua que locutus es
D de montibus israel dicens. Deserti
nobis ad deuorandum dati sunt. Et
insurrexistis super me ore vestro: et
derogastis aduersum me. Verba ve-
stra ego audiui. Hec dicit dñs deus.
Letante vniuersa terra in solitudi-
nem te redigam/sicuti gauisus es
super hereditatem domus israel/eo
ꝙ fuerit dissipata/sic faciã tibi: dissi-
patus eris mons seyr ⁊ idumea om-
nis. Et scient q2 ego dominus deus.
¶ Ca.S.Q2 dñs vindicabit israel de
inimicis suis: ⁊ restituet ⁊ multipli-
cabit in terrã suã: et ꝙ afflixit isrl' ꝓ
peccato idolatrie: de gratia et virtu-
te baptismi: vocatur ppl's ad penitẽ-
tiam: etiam promittitur integra re-
stitutio et multiplicatio. Cap. xxxvi.
A TU autẽ fili hoĩs propheta sup
montes israel et dices. Mon-
tes israel audite verbum do-
mini. Hec dicit dominus deus. Eo
ꝙ dixerit inimicus de vobis/Euge:
altitudines sempiterne in heredita-
tem date sunt nobis: propterea va-
ticinare et dic. Hec dicit dñs deus.
Pro eo ꝙ desolati estis ⁊ conculcati
per circuitum: et facti in hereditatẽ
reliquis gentibus: et ascendistis su-
per labium lingue et opprobrium po-
puli: propterea mõtes israel audite
verbũ domini dei. Hec dicit dñs deꝰ
montibus et collibus/torrentibus/
vallibusq; et desertis/parietinis et
vrbibus derelictis que depopulate
sunt et subsannate a reliq̃s gẽtibus
B p circuitũ. Propterea hec dt dñs deꝰ/
qm̃ ĩ igne zeli mei locutꝰ suꝫ de reliq̃s
gẽtibꝰ: ⁊ de idumea vniuersa q̃ dede-
runt terram meam sibi in heredita-
tem cum gaudio et toto corde/et ex
animo: et eiecerunt eã vt vastarent.
Idcirco vaticinare super humum is-
rael: ⁊ dices mõtibus et collibus iu-
gis et vallibus. Hec dicit dñs deus.
Ecce ego in zelo meo et ĩ furore meo
locutus sum: eo ꝙ confusionem gen-
tium sustinueritis. Idcirco hec dicit
dominus deus. Ego leuaui manum
meam/vt gentes que in circuitu ve-

stro sunt/ipse cōfusionem suam por-
tent: vos autem mōtes israel ramos
vestros germinetis: et fructum ve-
strum afferatis populo meo israel.
C Prope enim est/vt veniat. Quia ec-
ce ego ad vos: et conuertar ad vos/
et arabimini ⁊ accipietis sementem
et multiplicabo in vobis hoīes / om-
nēꝗ domum israel: et habitabuntur
ciuitates / et ruinosa instaurabūtur/
et replebo vos hominibus et iumen-
tis: et multiplicabuntur et crescent.
Et habitare vos faciam sicut a prin-
cipio: bonisꝗ donabo maiorib⁹ quã
habuistis ab initio: et scietis q2 ego
dominus. Et adducam super vos ho
mines populum meū israel: et here-
ditate possidebūt te: ⁊ eris eis in he-
D reditatem: ⁊ nō addes vltra vt absꝗ
eis sis. Hec dicit dn̄s deus. Pro eo ꝙ
dicūt de vobis/deuoratrix hominum
es et suffocās gētē tuā: ꝓptea hoīes
nō cōedes ampli⁹: et gētē tuā nō ne-
cabis vltra ait dn̄s deus: nec auditā
faciā in te amplius confusionem gē-
tium: et opprobriū populoꝝ nequaꝗ̄
portabis: et gentem tuam nō amit-
tes amplius ait dominus deus. Et
factum est verbum domini ad me di
cens. Fili hominis domus israel ha-
bitauerunt in humo sua / et pollue-
rūt eā in vijs suis: et in studijs suis.
Iuxta immundiciam mēstruate fa-
cta est via eorum coram me: ⁊ effudi
indignationem meã super eos pro
sanguine quē fuderūt super terram.
Et in idolis suis polluerunt eam: et
E dispersi eos in gētes: et vētilati sunt
Esa.52.c. in terras. Iuxta vias eoꝝ: ⁊ adinuē-
Ro.2.d. tiōes eorum iudicaui eos. Et ingres-
si sunt ad gētes ad quas introierūt:
et polluerūt nomē sctm̄ meū cum di-
cereť de eis. Pp̄ls dn̄i iste est: et de
terra eius egressi sunt: ⁊ peperci noī
sctō meo quod polluerat dom⁹ israel
in gentib⁹ ad quas ingressi sunt. Id-
circo dices domui isrl̄. Hec dicit dn̄s
de⁹. Nō ꝓpter vos ego faciā domus
israel: sed ꝓpter nomen sanctū meū
quod polluistis in gentibus ad quas
intrastis. Et sctificabo nomē meum
magnum qđ pollutū est inter gētes
qđ polluistis in medio earū: vt sciāt
gētes q2 ego dn̄s ait dn̄s exercituū:
cū sanctificat⁹ fuero in vobis coram
de 9se.di. eis. Tollā quippe vos de gentibus:
4.ca.nec et congregabo vos de vniuersis ter-
quēmāꝗ̄. ris: et adducam vos in terram ve-

stram. Et effundā super vos aquam
mundā: et mūdabimini ab oib⁹ inqᷓ-
namētis vestris et ab vniuersis ido-
lis vestris mundabo vos: et dabo vo
bis cor nouum et spiritū nouum po-
nā in medio vestri. Et auferā cor la- F
pideū de carne vestra: et dabo vobis
cor carneū et spiritū meum ponā in
medio vestri et faciā vt in preceptis
meis ambuletis et iudicia mea cu-
stodiatis et operemini: ⁊ habitabitis
in terra quā dedi patrib⁹ vestris: et
eritis mihi in populū et ego ero vo-
bis in deū: et saluabo vos ex vniuer-
sis inqnamentis vr̄is: et vocabo fru-
mētū et multiplicabo illud et nō im-
ponam vobis famē et multiplicabo
fructū ligni ⁊ genimina agri vt non
portetis vltra opprobrium famis in
gētib⁹: ⁊ recordabimini viarū vr̄arū
pessimarū: studiorūꝗ nō bonorū/ et
displicebūt vobis iniquitates vr̄e et
scelera vestra. Non propter vos ego
faciā/ait dn̄s deus: notum sit vobis.
Confundimini et erubescite sup vijs
vestris domus israel. Hec dicit dn̄s G
deus. In die qua mundauero vos ex
oibus iniquitatibus vestris: ⁊ inha- Rom.1.
bitari fecero vrbes et instaurauero
ruinosa et terra deserta fuerit excul-
ta que quōdam erat desolata in ocu-
lis oīs viatoris dicent. Terra illa in
culta facta est vt hortus voluptatis:
et ciuitates deserte et destitute atqꝫ
suffosse: munite sederūt. ⁊ scient gen
tes quecunqꝫ derelicte fuerint in cir
cuitu vestro: quia ego dominus edi-
ficaui dissipata: plantauiꝗ inculta:
ego dominus locutus sum ⁊ fecerim.
Hec dicit dn̄s deus. Adhuc in hoc in
uenient me domus israel/vt faciam
eis. Multiplicabo eos sicut gregem
hominū: vt gregē sanctum: vt gre-
gem hierusalem in solēnitatib⁹ eius.
Sic erunt ciuitates deserte pleneꝗ
gregib⁹ hoim: ⁊ scient quia ego dn̄s.
¶C.S. De generali resurrectiōe: de
christo et ꝙ in nouissimis diebus re-
cipiet cum iuda ⁊ hierusalem et erit
vnus populus. Capitulum.xxxvij.
FActa est sup me manus dn̄i: et A
eduxit me ī spū dn̄i: et dimisit
me in medio cāpi q̄ erat plen⁹
ossibus: et circunduxit me per ea ī gy-
ro. Erant autem multa valde su-
per faciem campi: siccaꝗ vehemen-
ter. Et dixit ad me. Fili hominis pu-
tas ne viuēt ossa ista? Et dixi. Domi-

ne deus tu nosti. Et dixit ad me. Va-
ticinare de ossibus istis: et dices eis.
Ossa arida audite verbum dñi. Hec
B dicit dñs deus ossibus his. Ecce ego
intromittā in vos spiritū et viuetis
et dabo sup vos neruos: et succresce-
re faciā sup vos carnes / et superexten
dam in vobis cutem / et dabo vobis
spiritū et viuetis: ⁊ scietis q2 ego do-
minus. Et prophetaui sicut precepe-
rat mihi. Fact⁹ est autē sonitus pro-
phetāte me / ⁊ ecce ꝯmotio. Et acces-
serunt ossa ad ossa: vnumquodq̧ ad
iuncturā suā. Et vidi ⁊ ecce super ea
neruí: et carnes ascēderunt: et exten
ta est in eis cutis desuper: ⁊ spiritum
C non habebāt. Et dixit ad me. Vatici-
nare ad spiritū / vaticinare fili hois
et dices ad spiritū. Hec dicit dñs de-
us. A quatuor ventis veni spirit⁹ / et
insuffla sup interfectos istos et reui
uiscant. Et prophetaui sicut precepe
rat mihi. Et ingressus est in ea spūs
et reuixerunt / steteruntq̧ sup pedes
suos exercitus grādis nimis valde.
Et dixit ad me. Fili homis / ossa hec
vniuersa dom⁹ israel est. Ipsi dicūt.
Aruerunt ossa nostra et periit spes
nostra et abscisi sumus: ꝓpterea va-
ticinare ⁊ dices ad eos. Hec dicit do-
D minus de⁹. Ecce ego aperiam tumu-
los vestros et educam vos de sepul-
chris vestris ppl's meus / ⁊ inducam
vos in terram israel: et scietis q2 ego
dñs: cū aperuero sepulchra vestra: ⁊
eduxero vos de tumulis vr̄is popule
meus: et dedero spiritū meum in vo-
bis ⁊ vixeritis: ⁊ requiescere vos fa-
ciam sup humum vestrā: ⁊ scietis q2
ego dñs locutus sum et feci / ait dñs
deus. Et factus est sermo dñi ad me
dicens. Et tu fili homis sume tibi li-
gnum vnū: ⁊ scribe sup illud iude et
filiorꝫ isrl' sociorꝫ ei⁹. Et tolle lignum
alterum et scribe sup illud / ioseph li-
gnū effraim ⁊ cūcte domus israel so-
E ciorūq̧ eius. Et adiunge illa vnum
ad alterū tibi i lignū vnū: et erunt in
vnionē in manu tua. Cum autē dixe-
rint ad te filii populi tui loquentes.
Nōne indicas nobis quid in his ti-
bi velis: loqueris ad eos. Hec dicit
dñs deus. Ecce ego assumam lignū
ioseph quod est i manu ephraim / et
tribus isrl' q̄ sunt ei adiuncte: ⁊ dabo
eas pariter cum ligno iuda: ⁊ faciā
eas i lignū vnū / et erunt vnū in ma-
nu ei⁹. Erunt aūt ligna super q̄ scri-

pseris in manu tua in oculis eorū et
dices ad eos. Hec dicit dñs deus. Ec
ce ego assumā filios israel de medio
nationū ad quos abierunt: et cōgre-
gabo eos vndiq̧: ⁊ adducam eos ad
humū suā. Et faciā eos in gentē vnā F
in terra in mōtibus israel: et rex vn⁹ Jo.10.b.
erit oībus imperans: et nō erunt vl-
tra due gētes: nec diuidētur ampli⁹
in duo regna: neq̧ polluent vltra in
idolis suis et abominatiōibus suis:
et cūctis iniquitatib⁹ suis: et saluos
eos faciā de vniuersis sedib⁹ suis in
quib⁹ peccauerunt et emūdabo eos.
Et erūt mihi ppl's: ⁊ ego ero eis de⁹. S.c.34.f.
Et seruus meus dauid rex sup eos: ⁊ ioā.1.g.
et pastor vnus erit oīm eorū. In iu- et.10.b.
diciis meis ambulabunt: et mādata G
mea custodient / et facient ea. Et ha- esa.40.c.
bitabūt super terrā quam dedi seruo hie.23.a.
meo iacob: in qua habitauerunt pa- dañ.9.g.
tres vestri: et habitabunt sup eā / ipsi
et filii eorꝫ et filii filiorꝫ eorum vsq̧ in
sempiternum: ⁊ dauid seruus meus
princeps eorꝫ in ꝑpetuum. Et ꝑcutiā Jo.12.e.
illis fedus pacis: pactū sempiternū p.109.b.
erit eis. Et fundabo eos et multipli- ⁊.116.a.
cabo et dabo sanctificationē meā in
medio eorꝫ in perpetuum. Et erit ta-
bernaculum meum in eis: et ero eis
deus et ipsi erunt mihi populus. Et
scient gentes q2 ego dñs sanctifica-
tor israel: cum fuerit sctificatio mea
in medio eorum in perpetuum.

¶ C.S. Sermo domini contra gog ⁊
magog: de interitu eorum et peccato
populi. Capitulum. xxxviii.

ET factus est sermo dñi ad me A
dicens. Fili hois / pone faciē
tuā cōtra gog et terrā magog
principem capitis mosoch et thubal
et vaticinare de eo / et dices ad eum.
Hec dicit dñs deus. Ecce ego ad te
gog principē capitis mosoch et thu-
bal. Et circumagā te / et ponā frenū
in maxillis tuis: ⁊ educam te et oēm
exercitū tuū / equos et equites vesti-
tos loricis vniuersos: multitudinem
magnā hastā et clypeū arripiētium
et gladiū. Perse / ethiopes / et lybies B
cū eis: oēs scutati et galeati. Gomer
et vniuersa agmina eius / dom⁹ tho-
gorma latera aquilonis / ⁊ totum ro-
bur eius: populiq̧ multi tecū. Pre-
para et instrue te et oēm multitudi-
nē tuam que coaceruata est ad te: et
esto eis in preceptū. Post dies mul-
tos visitaberis. In nouissimo anno

rum venies ad terrā que reuersa est
a gladio/ ⁊ cōgregata est de populis
multis ad montes Israel qui fuerūt
C deserti iugiter. Hec de populis edu-
cta est: ⁊ habitauerūt in ea confiden-
ter vniuersi. Ascendens autem quasi
tempestas venies et quasi nubes: vt
operias terram tu ⁊ oīa agmina tua/
et populi multi tecum. Hec dicit dñs
de⁹. In die illa ascendent sermones
sup cor tuum: ⁊ cogitabis cogitatio-
nem pessimā/ ⁊ dices. Ascendam ad
terrā absq muro: veniam ad quiescē-
D tes habitantesq secure. Hi oēs ha-
bitant sine muro: vectes ⁊ porte non
sunt eis: vt diripias spolia et inua-
das predā: vt inferas manū tuā su-
per eos qui deserti fuerant et postea
restituti: ⁊ sup populū qui est congre
gatus ex gentibus: qui possidere ce-
pit et esse habitator vmbilici terre.
Saba et dedan ⁊ negociatores thar-
sis: ⁊ oēs leones ei⁹ dicent tibi. Nun-
quid ad sumenda spolia tu venis?
Ecce ad diripiendā predā congrega-
sti multitudinē tuam: vt tollas argē-
tum ⁊ aurum/ ⁊ auferas supellectilē
E atq substantiam/ et diripias manu-
bias infinitas. Propterea vaticina-
re fili hoīs/ ⁊ dices ad gog. Hec dicit
dñs de⁹. Nunquid nō in die illo cum
habitauerit popul⁹ me⁹ Israel confi-
denter/ scies: et venies de loco tuo a
laterib⁹ aquilonis tu et populi mul-
ti tecū ascensores equorum vniuersi:
cetus magnus ⁊ exercitus vehemēs:
⁊ ascēdes super populū meū Israel/
quasi nubes vt operias terram? In
nouissimis dieb⁹ eris et adducam te
super terrā meam: vt sciāt gētes me:
cum sanctificat⁹ fuero in te in oculis
F eorum o gog. Hec dicit dñs deus. Tu
ergo ille es de quo locutus sum in
diebus antiquis in manu seruorum
meorū prophetarū Israel/ qui pphe-
tauerunt in dieb⁹ illorū tēporū: vt ad-
ducerem te sup eos. Et erit in die il-
la: in die aduentus gog super terram
Israel/ ait dñs de⁹: ascēdet indigna-
tio mea in furore meo ⁊ in zelo meo.
In igne ire mee locut⁹ sum: quia in
die illa erit cōmotio magna sup ter-
ram Israel: ⁊ commouebūtur a facie
mea pisces maris/ et volucres celi et
bestie agri/ ⁊ omne reptile qđ mouet
G super humū: cunctiq hoīes qui sunt
super faciem terre. Et subuertentur
montes ⁊ cadent sepes: ⁊ omnis mu-
rus corruet in terram: et conuocabo
aduersus eum in cunctis montibus
meis gladium/ ait dñs de⁹. Gladius
vniuscuiusq in fratrē suū dirigetur.
Et iudicabo eum peste ⁊ sanguine et
imbre vehementi/ ⁊ lapidib⁹ immen-
sis. Ignem et sulphur pluam super
eum/ ⁊ super exercitū ei⁹/ ⁊ super po-
pulos multos qui sunt cū eo. Et ma-
gnificabor et sanctificabor/ et notus
ero in oculis multarum gentium: et
scient qz ego dominus.

¶ C.S. In nouissimis diebus insur-
get gog ⁊ magog: ⁊ de congregatione
auium ⁊ bestiarum ad edenda cada-
uera eorum. Cap. xxxix.

Tu autem fili hoīs vaticinare A
aduersum gog/ et dices. Hec
dicit dñs de⁹. Ecce ego sup te
gog principē capitis mosoch ⁊ Thu-
bal/ ⁊ circūagā te ⁊ educā te/ ⁊ ascen-
dere te faciā de laterib⁹ aquilonis/ et
adducā te sup montes Israel/ ⁊ percu-
tiam arcū tuū in manu sinistra tua/
et sagittas tuas de manu dextera
tua deiiciam. Sup montes Israel ca-
des tu ⁊ oīa agmina tua: et ppli tui
q̄ sunt tecū. Feris/ auib⁹/ oīq volati-
li celi ⁊ bestiis terre dedi te ad deuo- B
randum. Sup faciē agri cades: quia
ego locutus sum ait dñs deus. Et im-
mittam ignem in magog: et in his q̄
habitāt in insulis confidenter: ⁊ sciēt
quia ego dñs: ⁊ nomē sanctū meum
notum faciam in medio populi mei
Israel/ ⁊ non polluam nomē sanctū
meum ampli⁹: ⁊ sciēt gētes quia ego
dñs sanctus Israel. Ecce venit ⁊ fa-
ctum est ait domin⁹ de⁹. Hec est dies
de qua locutus sum: et egredientur
habitatores de ciuitatibus Israel: et
succendent et comburent arma: cly-
peum et hastas/ arcum ⁊ sagittas/ et
baculos manuum/ ⁊ contos: ⁊ succē-
dent ea igni septē annis. Et non por-
tabūt ligna de regionib⁹/ neq succi-
dent de saltib⁹: quoniā arma succen-
dent igni: ⁊ depredabunt eos quibus
prede fuerant et diripient vastato-
res suos/ ait dñs de⁹. Et erit in die il- C
la: dabo gog locū noīatū sepulchrum
in Israel: vallem viatorum ad oriētē
maris: que obstupescere facit pre-
tereuntes: ⁊ sepeliēt ibi gog ⁊ omnē
multitudinem eius/ ⁊ vocabitur val-
lis multitudinis Gog/ ⁊ sepeliēt eos
domus Israel/ vt mundēt terrā septē
mēsibus. Sepeliet autē eum oīs po-

pul⁹ terre/⁊ erit eis nominata dies/
in qua glorificatus sum ait dominus
D deus. Et viros iugiter constituent lu-
strantes terram qui sepeliant et re-
quirāt eos qui remanserāt sup faciē
terre/ vt emundent eam. Post men-
ses autē septem querere incipient/ et
circuibunt peragrātes terrā. Cumqꝫ
viderint os hominis/ statuēt iuxta il
lud titulū/ donec sepeliant illud pol-
linctores in valle multitudinis gog:
nomē autē ciuitatis amona/⁊ mun-
dabūt terram. Tu ergo fili hominis/
hec dicit dn̄s deus. Dic omni volu-
cri et vniuersis auibus cunctisqꝫ be-
stijs agri. Conuenite/ properate/ con-
currite vndiqꝫ ad victimā meā quam
ego immolo vobis/ victimam grandē
E super montes Israel: vt comedatis
carnem et bibatis sanguinem. Car-
nes fortium comedetis/⁊ sanguinē
principū terre bibetis/ arietū/ agno-
rum/⁊ hircoꝝ taurorūqꝫ/⁊ altilium/
et pinguium omnium. Et comedetis
adipem in saturitatem/⁊ bibetis san
guinē in ebrietatē/ de victima quam
ego immolaui vobis: et saturabimi-
ni sup mēsam meam de equo et equi-
te forti/ et de vniuersis viris bellato-
rib⁹ ait dominus deus. Et ponam glo
riam meam in gentibus:⁊ videbunt
oēs gētes iudicium meum quod fece
F rim:⁊ manum meam quā posuerim
super eos. Et scient domus Israel: qꝛ
ego dn̄s deus eorū a die illa/⁊ dein-
ceps. Et sciēt gentes quoniam in ini-
quitate sua capta sit domus Israel/
eo ꝙ dereliquerint me/ et abscondē-
rim faciem meam ab eis: et tradide-
rim eos in manus hostiū: et cecide-
rint in gladio vniuersi. Iuxta immū-
ditiam eoꝝ ⁊ scelus feci eis:⁊ abscon
G di faciem meam ab illis. Propterea
hec dicit dn̄s deus. Nunc reducā ca-
ptiuitatē Iacob/⁊ miserebor omnis
domus Israel: et assumam zelum ꝓ
noīe sancto meo/⁊ portabunt ꝯfusio-
nem suam/⁊ omnē preuaricationem
qua preuaricati sunt in me/ cum ha-
bitauerint in terra sua confidenter
neminem formidantes: et reduxero
eos de populis:⁊ cōgregauero de ter
ris inimicoꝝ suoꝝ/⁊ sanctificat⁹ fue-
ro in eis in oculis gētiū plurimarū.
Et sciēt qꝛ ego dn̄s deus eorum/ eo ꝙ
transtulerim eos in nationes:⁊ con-
gregauerim eos sup terrā suā/⁊ non
dereliquerim quēqꝫ ex eis ibi. Et non
absconda͂ vltra faciē meam ab eis/
eo ꝙ effuderim spiritū meū sup om-
nem domū Israel/ ait dn̄s deus.
¶ C. S. De edificatiōe ciuitat̄ ⁊ viro
q̄ stabat in porta ⁊ mēsurabat murū
exteriorē cū calamis suis: de loc̄ de-
putatis ad custodiā tēpli ⁊ altar̄: de
mensa atrij ⁊ altar̄ holocaustoꝝ: de
mēsura vestibuli tēpli. Cap. xl.
In vicesimoquinto anno trans- A
migrationis nostre/ i exordio
anni/ decima mensis/ quarto-
decimo anno/ postqꝫ ꝑcussa est ciui-
tas/ in ipsa hac die facta est sup me
manus dn̄i/⁊ adduxit me illuc in vi-
sionibus dei. Adduxit me in terram
Israel:⁊ dimisit me super montē ex-
celsum nimis: super quem erat quasi
edificium ciuitatis vergentis ad au-
strum/⁊ introduxit me illuc. Et ecce
vir cuius erat species quasi species
eris:⁊ funiculus lineus in manu ei⁹/
et calamus mensure in manu eius.
Stabat autem in porta/⁊ locutus est
ad me idem vir. Fili hoīs/ vide ocu-
lis tuis et auribus tuis audi/ et pone
cor tuum in omnia que ego ostēdam
tibi: quia vt ostēdantur tibi adduct⁹
es huc. Annūcia omnia que tu vides
domui Israel. Et ecce murus forinse
cus in circuitu domus vndiqꝫ: et in
manu viri calamus mensure sex cu-
bitorū et palmo. Et mensus est lati- B
tudinem edificij calamo vno: altitu-
dinem quoqꝫ calamo vno. Et venit
ad portā que respiciebat viam orien-
talem/⁊ ascēdit per gradus eius. Et
mensus est limen porte calamo vno
latitudinē id est limē vnum calamo
vno in latitudine/ et thalamum vno
calamo in longum/⁊ vno calamo in
latum:⁊ inter thalamos quinqꝫ cu-
bitos/⁊ limē porte iuxta vestibulum
porte intrinsec⁹ calamo vno. Et mē-
sus est vestibulum porte octo cubito-
rum/ et frontē eius duobus cubitis.
Vestibulum autē porte erat intrinse-
cus. Porro thalami porte ad viam
orientalē/ tres hinc ⁊ tres inde mē-
sura vna trium/⁊ mensura vna fron-
tium ex vtraqꝫ parte. Et mēsus est la-
titudinē liminis porte decē cubitorū/
et longitudinē porte tredecim cubi-
torum:⁊ marginē ante thalamos cu-
biti vnius/⁊ cubit⁹ vn⁹ finis vtrinqꝫ.
Thalami autē sex cubitorū erāt hinc
et inde. Et mēsus est portam a tecto C
thalami vsqꝫ ad tectum eius latitudi-

nem viginti quinqȝ cubitorū/ostium
contra ostiū. Et fecit frontes ꝑ sexa-
ginta cubitos, ⁊ ad frontem atrii por-
te vndiqȝ per circuitum: ⁊ ante faciē
porte que pertingebat vsqȝ ad faciem
vestibuli porte interioris quinquagin-
ta cubitos: et fenestras obliquas in
thalamis/⁊ in frontibus eorū ꝗ erāt
intra portam vndiqȝ per circuitum.
Similiter autē erant ⁊ in vestibulis
fenestre per gyrum intrinsec⁹: ⁊ ante
frontes pictura palmarū celata. Et
eduxit me ad atrium exterius: ⁊ ecce
gazophylacia/⁊ pauimētum stratum
lapide in atrio ꝑ circuitum. Trigin-
ta gazophylacia in circuitu pauimē-
ti: ⁊ pauimētum in fronte portarum
𝔣m longitudinem portarum erat in-
ferius. Et mensus est latitudinem a
facie porte inferioris vsqȝ ad fron-
tem atrii interioris extrinsecus cen-
tum cubitos ad orientem ⁊ ad aqui-
D lonē. Portam quoqȝ que respiciebat
viam aquilonis atrii exterioris mē-
sus est tam in longitudine ꝙ̄ in lati-
tudine/⁊ thalamos eius tres hinc et
tres inde: ⁊ frontem eius ⁊ vestibu-
lum eius 𝔣m mēsuram porte prioris:
quinquaginta cubitorū longitudinē
eius ⁊ latitudinē viginti quinqȝ cu-
bitorum. Fenestre autē eius ⁊ vesti-
bulū/⁊ sculpture 𝔣m mēsuram porte
que respiciebat ad orientem: ⁊ septem
graduum erat ascēsus eius/⁊ vestibu-
lum ante eam: ⁊ porte atrii interioris
contra portam aquilonis ⁊ orientalē.
Et mēsus est a porta vsqȝ ad portam
centum cubitos. Et eduxit me ad viā
australē: ⁊ ecce porta que respiciebat
ad austrum. Et mensus est frontem
eius ⁊ vestibulum eius iuxta mensu-
ras superiores: ⁊ fenestras eius ⁊ ve-
stibula in circuitu/sicut fenestras ce-
teras quinquaginta cubitorum lon-
gitudine ⁊ latitudine viginti quinqȝ
cubitorū: ⁊ in gradibus septē ascēde-
batur ad eam. Et vestibulum ante fo-
res eius/et celate palme erant: vna
hinc/et altera inde in fronte eius/et
porta atrii interioris in via austra-
li. Et mensus est a porta vsqȝ ad por-
tam in via australi centum cubitos.
E Et introduxit me in atriū interi⁹ ad
portam australē: ⁊ mēsus est portam
iuxta mēsuras superiores thalamum
ei⁹ ⁊ frontē ei⁹/⁊ vestibulū ei⁹ iisdem
mēsuris: ⁊ fenestras ei⁹ ⁊ vestibulum
eius in circuitu quinquaginta cubi-
tos longitudinis/et latitudinis vi-
ginti quinqȝ cubitos: ⁊ vestibulū per
gyrum longitudine viginti quinqȝ cubi-
torum/⁊ latitudine quinqȝ cubitorū.
Et vestibulū eius ad atrium exterius
⁊ palmas ei⁹ in fronte: ⁊ octo gradus
erant quib⁹ ascēdebatur ꝑ eā. Et in-
troduxit me in atriū interius ꝑ viam
orientalem: ⁊ mensus est portam 𝔣m
mēsuras superiores/thalamū eius ⁊
frontē eius ⁊ vestibulū eius sicut su-
pra: ⁊ fenestras ei⁹ ⁊ vestibula in cir-
cuitu longitudine quinquaginta cu-
bitorum: et latitudine viginti quinqȝ
cubitorū/⁊ vestibulū eius id est atrii
exterioris: et palme celate in fronte
eius hinc ⁊ inde/⁊ in octo gradibus
ascensus eius. Et introduxit me ad F
portam que respiciebat ad aquilonē:
⁊ mēsus est 𝔣m mēsuras superiores:
thalamum eius ⁊ frontē eius/⁊ vesti-
bulū ei⁹ ⁊ fenestras ei⁹ per circuitum
longitudine quinquaginta cubitorū/
et latitudine viginti quinqȝ cubito-
rum. Et vestibulum eius respiciebat
ad atriū exteri⁹: ⁊ celatura palmarū
in fronte ei⁹ hinc ⁊ inde: ⁊ in octo gra-
dib⁹ ascēsus eius. Et ꝑ singula gazo-
phylacia ostiū in frontib⁹ portarū/et
ibi lauabant holocaustū. Et in vesti-
bulo porte due mense hinc/⁊ due mē-
se inde: vt immolet̄ sup eas holocau-
stum/⁊ pro peccato et pro delicto. Et
ad lat⁹ exterius qḋ ascendit ad ostiū
porte ꝗ pergit ad aquilonē due men-
se: ⁊ ad latus alterū ante vestibulum
porte due mense: quatuor mēse hinc
et quatuor mense inde. Per latera
porte octo mense erant super quas
immolabant. Quatuor autē mēse ad
holocaustū de lapidibus quadris ex-
tructe/longitudine cubiti vnius et
dimidii: ⁊ latitudine cubiti vnius et
dimidii/⁊ altitudine cubiti vnius su-
per quas ponēt vasa in quibus immo-
latur holocaustū ⁊ victima. Et labia G
earū palme vni⁹ reflexa intrinsec⁹ ꝑ
circuitum. Sup mensas autē carnes
oblationis. Et extra portā interiorē ga-
zophylacia cātorū i atrio interiori qḋ
erat in latere porte respicientis ad
aquilonē/⁊ facies eorū contra viā au-
stralē: vna ex latere porte orientalis
ꝗ respiciebat ad viā aquilonis. Et dixit
ad me. Hoc est gazophylacium quod
respicit viam meridianā sacerdotū/
qui excubant in custodiis tēpli. Por-
ro gazophylaciū qḋ respicit ad viam

aquilonis sacerdotum erit qui excu-
bãt ad ministeriũ altaris. isti sunt fi-
lii sadoch ꝗ accedũt de filiis Leui ad
dominũ vt ministrẽt ei. Et mẽsus est
atriũ longitudine cẽtũ cubitoꝝ/⁊ lati
tudine cẽtũ cubitorũ per quadrum/⁊
altare ante faciẽ tẽpli. Et introduxit
me in vestibulũ tẽpli:⁊ mẽsus est ve-
stibulũ quinqꝫ cubitis hinc ⁊ quinqꝫ
cubitis inde/⁊ latitudinẽ porte triũ
cubitoꝝ hinc/⁊ triũ cubitoꝝ inde: lon
gitudinẽ autẽ vestibuli viginti cubi-
toꝝ ⁊ latitudinẽ vndecim cubitorũ: et
octo gradibus ascẽdebatur ad eam.
Et columne erant in frontibus: vna
hinc ⁊ altera inde.

¶ C.S. Mensuratur templum ⁊ san-
ctum sanctoꝝ: de cochlea quoqꝫ agit:
de hostiis tẽpli ⁊ sanctuarii/⁊ hostia-
riis sanctuarii. Cap. xli.

A ET introduxit me in templum:
⁊ mẽsus est frontes sex cubitos
latitudinis hinc/⁊ sex cubitos latitu-
dinis inde latitudinem tabernaculi.
Et latitudo porte decem cubitorum
erat: et latera porte quinqꝫ cubitis
hinc/⁊ quinqꝫ cubitis inde. Et men-
sus est longitudinem eius quadra-
ginta cubitorũ/⁊ latitudinem vigin-
ti cubitorum. Et introgressus intrin-
secus mẽsus est in fronte porte duos
cubitos:⁊ portam sex cubitorũ ⁊ lati-
tudinem porte septem cubitorum. Et
mensus est longitudinẽ eius viginti
cubitoꝝ/⁊ latitudinẽ eius viginti cu-
bitorũ ante faciẽ templi. Et dixit ad
me. Hoc est sanctũ sanctorũ. Et mẽ-
sus est parietẽ dom⁹ sex cubitorum/⁊
latitudinẽ lateris quatuor cubitorũ
vndiqꝫ per circuitum domus. Late-
ra autem latus ad latus bis triginta
B tria. Et erant eminẽtia que ingrede-
rẽtur per parietẽ domus in laterib⁹
per circuitum vt continerẽt ⁊ non at-
tingerẽt parietem templi. Et platea
erat in rotundum ascẽdẽs sursum p
cochleã:⁊ in cenaculum tẽpli defere-
bat p gyrum. Idcirco latius erat tẽ-
plum in superioribus. Et sic de infe-
rioribus ascẽdebat ad superiora in
medium. Et vidi in domo altitudinẽ
p circuitum fundata latera ad mẽsu
ram calami sex cubitorũ spacio ⁊ la-
titudinẽ per parietẽ lateris forinse-
cus quinqꝫ cubitorum. Et erat interior
domus in lateribus domus. Et inter
gazophylacia latitudinẽ viginti cu-
bitorum in circuitu domus vndiqꝫ et
ostiũ lateris ad orationẽ ostiũ vnum
ad viã aquilonis/⁊ ostium vnum ad
viam australẽ ⁊ latitudinem loci ad
orationẽ quinqꝫ cubitoꝝ in circuitu.
Et edificiũ qđ erat separatũ versumqꝫ
ad viam respiciẽtẽ ad mare: latitu-
dinis septuaginta cubitorũ. Paries
autẽ edificii quinqꝫ cubitorum latitu-
dinis per circuitũ ⁊ longitudo eius
nonaginta cubitorũ. Et mẽsus est do
mus longitudinẽ centum cubitorũ/⁊
qđ separatum erat edificium ⁊ parie
tes ei⁹ longitudinis cẽtum cubitorũ. C
Latitudo autẽ ante faciem domus:⁊
eius quod erat separatum cõtra oriẽ
tẽ centũ cubitoꝝ. Et mẽsus est longi-
tudinẽ edificii cõtra faciẽ eius quod
erat separatũ ad dorsũ ecthecas ex
vtraqꝫ parte cẽtum cubitorum. Et tẽ-
plum interius ⁊ vestibula atrii limi-
na ⁊ fenestras obliquas ecthecas in
circuitu per tres partes cõtra vniuscu-
iusqꝫ limẽ/stratũqꝫ ligno p gyrum
in circuitu. Terra autẽ vsqꝫ ad fene-
stras ⁊ fenestre clause super ostia:⁊
vsqꝫ ad domũ interiorẽ ⁊ forinsecus
p omnẽ parietẽ in circuitu intrinse-
cus ⁊ forinsec⁹ ad mẽsuram ⁊ fabre
facta. Cherubin et palme. Et palma
inter cherub ⁊ cherub. Duasqꝫ facies
habebat cherub: faciẽ hominis iuxta
palmam ex hac parte ⁊ faciem leo-
nis iuxta palmam ex alia parte ex-
pressam/p omnẽ domum in circuitu: D
de terra vsqꝫ ad superiorem partem
cherubin/⁊ palme celate erant in pa
riete tẽpli. Limen quadrangulũ ⁊ fa
cies aspectus sanctuarii contra aspe
ctũ altaris lignei trium cubitoꝝ altis
tudo:⁊ longitudo eius duorũ cubito-
rum ⁊ anguli eius ⁊ longitudo eius/
⁊ parietes eius lignei. Et locutus est
ad me. Hec est mensa corã dño. Et
duo ostia erant in tẽplo ⁊ in sanctua-
rio:⁊ in duob⁹ ostiis ex vtraqꝫ parte
bina erãt ostiola que in semetipsa plis
cabant. Bina enĩ ostia erãt ex vtraqꝫ
parte ostiorũ. Et celata erãt in ipsis
ostiis tẽpli cherubin ⁊ sculptura pal-
marũ sicut in parietib⁹ quoqꝫ expres-
sa erant. Quãobrẽ ⁊ grossiora erant
ligna in vestibuli fronte forinsec⁹ sup
que fenestre oblique ⁊ similitudo pal
marũ hinc: atqꝫ inde in humerulis ve
stibuli/ sm latera domus/ latitudi-
nemqꝫ parietum.

¶ C.S. De gazophylaciis australis
⁊ aquilonaris edificii:⁊ descriptione

eoꝝ edificatorū de locis vbi edebāt
sacerdotes: q nō exeant ad populū
nisi depositis vestimentis ministe=
rij sui: mensuratur murus diuidens
sanctuarium a vulgi loco. Cpm.xlij.
A ET eduxit me in atrium exteriꝰ
per viā ducentem ad aquilonē.
Et induxit me in gazophylaciū qd
erat contra separatum edificium et
contra edem vergentem ad aquilo=
nem in facie lōgitudinis centū cubi
tos ostij aquilonis: ꝛ latitudinis qn=
quaginta cubitos cōtra viginti cu=
bitos atrij interioris ꝛ contra paui=
mētū stratū lapide atrij exterioris
vbi erat porticus iūcta porticui tri=
plici. Et ante gazophylacia deambu
latio decē cubitoꝝ latitudinis ad in
teriora respiciens vie cubiti vnius.
Et ostia earū ad aquilonē vbi erant
gazophylacia in superioribꝰ humi=
B liora: qꝛ supportabāt porticus que ex
illis eminebant de inferioribus ꝛ de
medijs edificij. Tristega enim erant
ꝛ nō habebāt colūnas: sicut erāt co=
lūne atriorū. Propterea eminebant
de inferioribꝰ: ꝛ de medijs a terra cu
bitis quinquaginta. Et peribolꝰ ex=
terior secūdū gazophylacia q erant
in via atrij exterioris ante gazophy
lacia. Longitudo eius quinquagin=
ta cubitorū/ qꝛ longitudo erat gazo=
phylacioꝝ atrij exterioris quinqua=
ginta cubitoꝝ: et longitudo ante fa=
ciē tēpli centū cubitoꝝ. Et erat sub=
ter gazophylacia hec introitus ab
oriente ingredientium in ea de atrio
exteriori in latitudine periboli atrij
C qd erat contra viā orientalē: in faciē
edificij separati. Et erant ante edifi
ciū gazophylacia ꝛ via ante faciem
eorum iuxta similitudinē gazophy=
lacioꝝ q erant in via aquilonis. Se=
cūdū longitudinē eorum sic ꝛ latitu=
do eoꝝ et omnis introitus eorū: ꝛ si=
militudines/ et ostia eorū secunduz
ostia gazophylacioꝝ que erāt in via
respiciēte ad nothū: ostiū in capite
vie que via erat ante vestibulū sepa=
ratū per viā orientalē ingrediētibꝰ.
Et dixit ad me. Gazophylacia aqui=
lonis/ et gazophylacia austri q sunt
ante edificiuz separatū: hec sunt ga=
zophylacia sancta in quibus vescun
tur sacerdotes qui appropinquant
ad dominū in sancta sanctoruz. Ibi
ponent sancta sanctoꝝ et oblationē
pro peccato et pro delicto: locꝰ enim
sanctus est. Cuz autē ingressi fuerint
sacerdotes: nō egredient de sanctis
in atriū exterius. Et ibi reponēt ve=
stimēta sua in quibus ministrant qꝛ
sancta sunt: vestienturq; vestimentis
alijs/ ꝛ sic procedēt ad populū. Cūq;
D complesset mēsuras domus interio=
ris: eduxit me ꝑ viā porte q respicie
bat ad viā orientalem: ꝛ mensus est
eā vndiq; per circuituz. Mensus est
autē contra ventū orientalē calamo
mensure quingētos calamos in cala
mo mēsure per circuitū. Et mensus
est contra ventū aquilonis quingen
tos calamos in calamo mēsure per
gyrū. Et ad ventū australem mēsus
est quingentos calamos: in calamo
mensure per circuitum. Et ad ven=
tum occidentalē mensus est quingē
tos calamos i calamo mēsure. Per
quatuor vētos mēsus est murū eius
vndiq; per circuitū: longitudinē qn
gentorum cubitoruz et latitudinem
quingentorū cubitoruz/ diuidentem
inter sanctuarium et vulgi locum.
C.C.S. Vidit ꝓpheta claritatē dei
arguit iudeos de idolis suis: precipi
tur ostendere figuram et descriptio=
nem domus: de mensura altaris ho=
locaustorum: de ritu eius et sacrifi=
cijs eiusdem. Capitulum.xliij.
A ET duxit me ad portā que respi=
ciebat ad viā orientalem: ꝛ ecce
gloria dei israel ingrediebatur per
viam orientalem: ꝛ vox erat ei qua=
si vox aquarū multarū ꝛ terra splen
debat a maiestate eius. Et vidi visio
nem secundum speciem quā viderā
quando venit vt disperderet ciuita=
tē: ꝛ species secundū aspectum quez
viderā iuxta fluuiū chobar. Et ceci=
di super faciē meā. Et maiestas do=
mini ingressa est tēplum per viā por
te q respiciebat ad orientē. Et eleua=
uit me spūs/ ꝛ introduxit me in atriū
interius: ꝛ ecce repleta erat gl'ia dn̄i
domus. Et audiui loquētē ad me de
domo. Et vir qui stabat iuxta me: di=
xit ad me. Fili hoīs locus solij mei
B et locus vestigiorū pedū meoꝝ: vbi
habito in medio filioꝝ israel in eter=
nū: et non polluent vltra domus isrł
nomen sanctū meū: ipsi et reges eo=
rū in fornicationibꝰ suis et in ruinis
regū suoꝝ et in excelsis qui fabrica=
ti sunt limen suū iuxta limen meum
et postes suos iuxta postes meos: et
murus erat inter me et eos. Et pol=

luerūt nomē sanctū meū in abomi-
nationib⁹ quas fecerunt: propter qđ
C ꝯsumpsi eos in ira mea. Nunc ergo
repellant procul fornicationem suā
⁊ ruinas regū suorū a me: et habita-
bo in medio eoꝝ semper. Tu aūt fili
hominis ostende domui israel templū
⁊ confundant ab iniquitatib⁹ suis: et
metiant fabricā et erubescāt ex oib⁹
que fecerūt. Figurā dom⁹ et fabrice
eius exitus ⁊ introitus et omnē de-
scriptionē ei⁹: et vniuersa precepta
eius: cunctūq₃ ordinē eius / ⁊ omnes
leges ei⁹ ostēde eis: ⁊ scribes i oculis
eorū vt custodiāt oēs descriptiones
eius ⁊ precepta illius et faciant ea.
D Ista est lex domus. In summitate
montis omes fines eius: in circuitu
sanctū sanctoꝝ est: hec est ergo lex
domus. Iste autem mensure altaris
in cubito verissimo: qui habebat cu-
bitū ⁊ palmū. In sinu eius erat cubi-
tus et cubitus in latitudine: ⁊ defini-
tio eius vsq₃ ad labiū eius in circu-
itu palmus vn⁹: hec quoq₃ erat fossa
altaris. Et de sinu terre vsq₃ ad cre-
pidinē nouissimā duo cubiti et lati-
tudo cubiti vnius: ⁊ a crepidine mi-
nore vsq₃ ad crepidinē maiorē qua-
tuor cubiti et latitudo cubiti vnius.
E Ipse autem ariel quatuor cubitorū:
⁊ ab ariel vsq₃ sursum cornua quatu-
or. Et ariel duodecim cubitorum in
longitudine per duodecim cubitos
latitudinis quadrangulū equis la-
teribus. Et crepido quatuordecim
cubitorū lōgitudinis ꝑ quatuorde-
cim cubitos latitudinis in quatuor
angulis ei⁹. Et corona in circuitu ei⁹
dimidij cubiti et sinus ei⁹ vni⁹ cubiti
per circuitum: gradus autē ei⁹ ver-
si ad orientē. Et dixit ad me. Fili ho-
F minis: hec dicit dñs deus. Hi sunt ri-
tus altaris in quacūq₃ die fuerit fa-
bricatū vt offeratur sup illud holo-
caustū ⁊ effundat sanguis. Et dabis
sacerdotib⁹ leuitis qui sunt de semi-
ne sadoch qui accedūt ad me / ait do-
minus deus vt offerant mihi vitulū
de armēto pro peccato. Et assumēs
de sanguine ei⁹ pones sup quatuor
cornua eius / ⁊ super quatuor angu-
los crepidinis: ⁊ sup coronā i circu-
itu ⁊ mūdabis illud et expiabis. Et
tolles vitulū qui oblatus fuerit pro
peccato: ⁊ ꝯbures eū in separato lo-
co domus extra sanctuariū. Et i die
secūda offeres hircū caprarū imma-
culatū pro peccato: ⁊ expiabūt alta-
re sicut expiauerūt in vitulo. Cumq₃ G
ꝯpleueris expiās illud: offeres vitu-
lum de armēto immaculatū: ⁊ arie-
tē de grege immaculatum: ⁊ offeres
eos in cōspectu dñi. Et mittēt sacer-
dotes sup eos sal: et offerēt eos i ho-
locaustū dño. Septem diebus facies
hircū pro peccato quotidie: ⁊ vitulū
de armēto ⁊ arietē de pecorib⁹ imma-
culatos offerēt: septē diebus expia-
būt altare ⁊ mūdabūt illud ⁊ imple-
būt manū eius. Expletis aūt septem
dieb⁹: in die octaua ⁊ vltra faciēt sa-
cerdotes sup altare holocausta vr̄a
⁊ que pro pace offerunt et placatus
ero vobis: ait dominus deus.

¶ C. S. De porta clausa: ⁊ ne incircū-
cisi itrēt sanctuariū: de scrimonia et
hereditate leuitarum. Capm. xliiij.

ET conuertit me ad viam porte
sanctuarij exterioris que respi- A
ciebat ad orientem: et erat clausa.
Et dixit dñs ad me. Porta hec clau-
sa erit ⁊ non aperiet ⁊ vir nō trāsiet
per eam: qm̄ dominus deus israel in
gressus est ꝑ eā: eritq₃ clausa princi-
pi. Princeps ipse sedebit in ea: vt co
medat panem coram dño. Per viā
porte vestibuli ingredietur: ⁊ per viā
ei⁹ egredietur. Et adduxit me ꝑ viā
porte aquilonis in cōspectu domus
⁊ vidi: ⁊ ecce impleuit gloria dñi do-
mum dñi. Et cecidi in faciē meā. Et B
dixit ad me dñs. Fili hois pone cor
tuū ⁊ vide oculis tuis: ⁊ aurib⁹ tuis
audi omnia que ego loquar ad te de
vniuersis ceremonijs domus dñi: et
de cūctis legibus eius. Et pones cor
tuū in vijs templi ꝑ oēs exitus san-
ctuarij / ⁊ dices ad exasperātem me
domū israel. Hec dicit domin⁹ deus.
Sufficiant vobis oia scelera vr̄a do
mus israel: eo q̄ inducitis filios alie-
nos incircūcisos corde ⁊ incircūci-
sos carne vt sint in sanctuario meo:
⁊ polluāt domū meā: ⁊ offertis pa- C
nes meos adipē ⁊ sanguinē: ⁊ dissol
uistis pactū meū in oibus scelerib⁹
vestris ⁊ non seruastis precepta san
ctuarij mei ⁊ posuistis custodes ob-
seruationū mearū i sanctuario meo
vobismetipsis. Hec dicit dñs deus.
Omnis alienigena incircūcisus cor
de ⁊ icircūcisus carne nō ingredietur
sanctuariū meū ois filius alienus q̄
est in medio filioꝝ israel. Sed ⁊ leui
te q̄ lōge recesserūt a me in errore fi-

liorum Israel:⁊ errauerūt a me post
idola sua/⁊ portauerunt iniquitatē
suā: erunt in sanctuario meo editui/
et ianitores portarū domus ⁊ mini
stri domus: ipsi mactabunt holocau
sta ⁊ victimas popl'i: ⁊ ipsi stabūt in
D conspectu eorū vt ministrēt eis. Pro
eo ꝙ ministrauerūt illis in cōspectu
idolorum suorū: ⁊ facti sunt domui
israel in offendiculū iniquitatis: ideir
co leuaui manum meā sup eos/ ait
dñs deus: ⁊ portauerunt iniquitatē
suam: ⁊ nō appropinquabunt ad me
vt sacerdotio fungant mihi neq̄ ac
cedet ad oē sanctuariū meū iuxta
sancta sanctorū: sed portabūt confu
sionē suā/ ⁊ scelera sua que fecerūt: ⁊
dabo eos ianitores domus in oī mi-
nisterio eius ⁊ vniuersis q̄ fiēt i ea.
Sacerdotes aūt leuite filij Sadoch
q̄ custodierūt ceremonias sanctua-
rij mei cū errarēt filij israel a me: ipi
accedent ad me vt ministrēt mihi: ⁊
stabunt in cōspectu meo vt offerant
E mihi adipē ⁊ sanguinē/ ait dñs de⁹.
Ipsi ingredientur sanctuariū meū: ⁊
ipsi accedent ad mensam meā vt mi
nistrēt mihi ⁊ custodiāt ceremonias
meas. Cunq̄ ingredientur portas
atrij interioris vestib⁹ lineis induē-
tur: nec ascēdet super eos quicq̄ la-
neū quando ministrāt in portis atrij
interioris et intrinsecus. Uitte linee
erunt in capitibus eorū ⁊ feminalia
linea erūt in lūbis eorū: ⁊ nō accingē
tur in sudore. Cūq̄ egrediētur atriū
exterius ad populū/ exuent se vesti-
mētis suis in quibus ministrauerāt
et reponent ea in gazophylacio san-
ctuarij/ ⁊ vestient se vestimētis alijs
et nō sanctificabunt ppl'm in vestib⁹
suis. Caput aūt suum nō radēt/ neq̄
comā nutriēt: sed tōdentes attōdēt
F capita sua. Et vinū non bibet oīs sa-
cerdos: quādo ingressurus est atriū
leu.21.c. interi⁹. Et viduā ⁊ repudiatā nō ac-
cipient vxores: sed virgines de semi
ne domus Israel: sed ⁊ viduā q̄ fue-
rit vidua a sacerdote accipient. Et
populū meū docebūt qd sit inter san
ctū ⁊ pollutū: ⁊ inter mūdū ⁊ imun-
dū ostendēt eis. Et cū fuerit contro-
uersia stabunt in iudicijs meis ⁊ iu
dicabūt. Leges meas/ ⁊ pcepta mea
in oībus solennitatibus meis custo-
dient/ ⁊ sabbata mea sanctificabūt.
Et ad mortuū hominē nō ingredien
tur ne polluātur: nisi ad patrē ⁊ ma-
trem/ ⁊ filiū ⁊ filiā/ ⁊ fratrē ⁊ sororē
q̄ alterū virū nō habuit: in quib⁹ cō-
taminabunt. Et postq̄ fuerit emun-
dat⁹ septē dies numerabunt ei: et in
die introit⁹ sui i sanctuariū ad atriū B
interi⁹ vt ministrēt mihi in sanctua
rio offeret pro pctō suo: ait dñs de⁹.
Non erit autē eis hereditas: ego he
reditas eorū. Et possessionē nō dabi-
tis eis in israel: ego enī possessio eo-
rum. Uictimā ⁊ pro peccato ⁊ pro de-
licto ipsi comedēt: ⁊ oē votū in is-
rael ipsorū erit. Et primitiua omniū exo.22.d.
primogenitorū: ⁊ oīa libamenta ex
oībus que offerunt sacerdotū erunt.
Et primitiua ciborū vestrorum dabi-
tis sacerdoti: vt reponat benedictio
nē domui sue. Omne morticinū ⁊ ca
ptum a bestia de auibus ⁊ de pecori- leui.22.b.
bus non comedent sacerdotes.
¶ C.S. De loco scīficato i quo sunt
san :ta sanctorū/ ⁊ habitatio scōrū: de
iustitia ponderis ⁊ mēsure: de quan
titate pmutatiū: de duab⁹ primis so-
lennitatib⁹ primi mēsis q̄ nō sunt in
lege/ de oblationib⁹ pasche pentecō
stes ⁊ scenophegie. Capitulum. xlv.
CUnq̄ ceperitis terram diuide- A
re sorte: separate primitias do
mino: sanctificatum de terra longi-
tudine vigintiquinq̄ milia: ⁊ latitu-
dine decē milia. Scīficatum erit in
oī termino ei⁹ per circuitum. Et erit
ex omni parte sanctificatū quingen
tos p quingentos/ quadrifariā per
circuitum et quinquaginta cubitis
in suburbana eius p gyrū. Et a men
sura ista mēsurabis longitudinē vi-
gintiq̄nq̄ milium/ ⁊ latitudinē decē B
miliū. Et in ipso erit tēplū: sanctūq̄
sanctorum. Sācrificatū de terra erit
sacerdotibus ministris sanctuarij q̄
accedunt ad ministerium dñi: ⁊ erit
eis locus in domos/ et in sanctuariū
sanctitatis. Uigintiquinq̄ autē mi-
lia lōgitudinis ⁊ decē milia latitudi
nis erunt leuitis qui ministrant do-
mui: ipsi possidebūt viginti gazophy-
lacia. Et possessionē ciuitatis dabi-
tis q̄nq̄ milia latitudinis/ ⁊ lōgitu-
dinis vigintiquinq̄ milia secūdum
separationē sanctuarij omni domui
israel. Principi quoq̄ hinc ⁊ inde in
separationē sanctuarij ⁊ i possessio-
nē ciuitatis ⁊ contra faciem separa C
tionis sanctuarij et cōtra faciē pos-
sessiōis vrbis a latere maris vsq̄ ad
mare ⁊ a latere orientis vsq̄ ad oriē-

tem. Lõgitudinis autem iuxta vnã=
quãq; partẽ a termio occidẽtali vsq;
ad terminum orientalẽ: de terra erit
ei possessio in israel. Et nõ depopula
buntur vltra principes populũ meũ/
sed terrã dabunt domui israel secun
dum tribus eorũ. Hec dicit dñs de⁹.
Sufficiat vobis principes israel: ini
D quitatem et rapinas intermittite/ ⁊
iudicium ⁊ iustitiã facite. Separate
cõfinia vestra a populo meo: ait dñs
deus. Statera iusta ⁊ ephi iustum et
batus iust⁹ erit vobis: ephi et batus
equalia ⁊ vnius mensure erũt/ vt ca
piat decimã partẽ cori batus ⁊ deci=
mã partẽ cori ephi. Iuxta mẽsuram
cori erit equa libratio eorũ: siclus au
exo. 30. b. tem viginti obolos habet. Porro vi=
leu. 27. f. ginti sicli ⁊ vigintiquinq; sicli: ⁊ qui=
Nu. 3. g. decim sicli mnã faciũt. Et he sũt pri=
mitie quas tolletis sextã partẽ ephi
de coro frumenti: ⁊ sextã partẽ ephi
E de coro hordei. Mensura quoq; olei.
Batus olei decima pars cori est / et
decẽ bati corũ faciunt/ quia decẽ ba=
ti implent corũ. Et arietẽ vnũ de gre
ge ducentorũ de his q̃ nutriũt israel
in sacrificiũ ⁊ in holocaustũ/ ⁊ in pa
cifica ad expiãdum pro eis: ait dñs
deus. Ois populus terre tenebitur
primitijs his principi in israel. Et su
per principem erũt holocausta ⁊ sa
crificiũ ⁊ libamina in solẽnitatibus
et in calẽdis/ ⁊ in sabbatis: ⁊ in vni=
uersis solennitatib⁹ dom⁹ israel. Ip=
se faciet ꝓ peccato sacrificium ⁊ ho=
locaustum ⁊ pacifica ad expiandũ
F pro domo Israel. Hec dicit dñs de⁹.
In primo mense vna mensis sumes
vitulũ de armẽto immaculatũ: ⁊ ex=
piabis sanctuariũ. Et tollet sacerdos
de sanguine qđ erit ꝓ peccato: ⁊ po=
net in postibus domus: ⁊ in quatuor
angulis crepidinis altaris: et in po=
stibus porte atrij interioris. Et sic fa
cies in septima mensis pro vno quo
q; qui ignorauit/ et errore deceptus
est: et expiabis pro domo. In primo
mense quartadecima die mẽsis erit
vobis pasche solennitas. Septẽ die=
bus azyma comedent. Et faciet prin
cepe in die illa pro se/ ⁊ pro vniuer=
G so populo terre vitulum pro pecca=
to. Et in septẽ dierũ solẽnitate faciet
holocaustum dño: septem vitulos et
septem arietes immaculatos quoti=
die septem diebus ⁊ pro peccato hir
cũ capraꝝ quotidie: ⁊ sacrificiũ ephi
per vitulum: et ephi per arietem fa=
ciet: et olei hin per singula ephi. Se=
ptimo mense quintadecima die mẽ=
sis in solennitate faciet/ sicut supra
dicta sunt per septem dies/ tam pro
peccato q̃ pro holocausto: et in sacri
ficio ⁊ in oleo.

¶ Ca. S. De sacrificijs sabbati Neo
menie: per quas portas intrare debe
bunt: ⁊ exire principes ⁊ ppl'i ad oran
dũ deũ ⁊ de spõtaneo holocausto prĩ
cipis: qđ princeps possit dare: ⁊ de de=
structione coquinarum. Capm. xlvi.

Hec dicit dominus deus. Porta A
atrij interioris que respicit ad
orientẽ erit clausa sex diebus in qui=
bus opus fit. Die autem sabbati ape
rietur: sed et in die calendarum ape
rietur: ⁊ intrabit princeps per viã ve=
stibuli porte deforis ⁊ stabit in limi=
ne porte. Et facient sacerdotes holo
caustũ eius: ⁊ pacifica eius ⁊ adora=
bit sup limen porte ⁊ egredietur. Por= B
ta autem non claudetur vsq; ad vespe
ram. Et adorabit populus terre ad
ostiũ porte illi⁹ in sabbatis ⁊ in calẽ
dis coram dño. Holocaustũ autẽ hoc
offeret princeps dño in die sabbati:
sex agnos immaculatos: ⁊ arietẽ im
maculatũ ⁊ sacrificiũ ephi per arie=
tem: in agnis autẽ sacrificiũ qđ dede=
rit manus ei⁹ et olei hin per singula
ephi. In die autẽ calendarũ vitulũ
de armento immaculatũ ⁊ sex agni
⁊ arietes imaculati erunt ⁊ ephi per
vitulũ: ephi quoq; per arietẽ faciet C
sacrificiũ. De agnis autẽ sicut inue=
nerit manus eius: et olei hin per sin
gula ephi. Cumq; ingressur⁹ est prin
ceps per viam vestibuli porte ingre
diatur: et p eandẽ viã exeat. Et cũ in
trabit ppl's terre in cõspectu dñi in
solennitatib⁹ qui ingreditur per portã
aquilonis vt adoret: egrediatur p viã
porte meridiane. Porro q̃ ingredi=
tur p viã porte meridiane: egrediatur
per viã porte aquilonis. Nõ reuer=
tetur per viã porte: per quã ingressus
est: sed e regiõe illi⁹ egredietur. Prin=
ceps autẽ in medio eoꝝ cũ ingrediẽ=
tibus ingredietur: ⁊ cũ egredientibus
egredietur. Et in nundinis: ⁊ in solẽ
nitatibus erit sacrificiũ ephi per vi=
tulũ: et ephi per arietẽ. In agnis au
tẽ erit sacrificiũ: sicut inuenerit ma= D
nus ei⁹ ⁊ olei hin per singula ephi.
Cum autem fecerit princeps spõta=
neum holocaustum aut pacifica vo=

luntaria dño: aperietur ei porta q̃ re=
spicit ad orientem/ et faciet holocau=
stũ suũ, et pacifica sua: sicut fieri so=
let in die sabbati, et egredietur: claude=
turq̧ porta postq̃ exierit. Et agnum
eiusdē anni immaculatum faciet holo=
caustũ quotidie dño: semp mane fa=
E ciet illud. Et faciet sacrificium super
eo cata mane/ mane sextam partem
ephi/ et de oleo tertiam partē hin / vt
misceat simile/ sacrificiũ dño legiti=
mũ/ iuge/ atq̧ ꝑpetuũ. Faciet agnũ
et sacrificiũ/ et oleum cata mane: ma=
ne holocaustũ sempiternum. Hec di=
cit dñs deus. Si dederit princeps do
num alicui de filijs suis: hereditas
eius filiorũ suorũ erit/ possidebũt eã
hereditarie. Si aũt dederit legatum
F de hereditate sua vni seruorũ suorũ/
erit illi⁹ vsq̧ ad annũ remissionis/ ⁊
reuertetur ad principem. Hereditas
autē ei⁹ filijs ei⁹ erit. Et non accipiet
princeps de hereditate ppl'i per vio=
lentiam/ ⁊ de possessione eorũ: sed de
possessione sua hereditatem dabit fi=
lijs suis: vt nõ dispergat ppl's meus
vnusq̄sq̧ a possessione sua. Et intro=
duxit me per ingressum q̃ erat ex la=
tere porte in gazophylacia sanctua=
rij ad sacerdotes / q̃ respiciebant ad
aquilonē: et erat ibi locus vergēs ad
occidentē. Et dixit ad me. Iste est lo=
cus vbi coquēt sacerdotes ꝓ peccato
et pro delicto vbi coquent sacrificiũ
vt nõ efferāt in atriũ exteri⁹/ et sctifi=
cet ppl's. Et eduxit me in atriũ exte=
rius: et circũduxit me ꝑ quatuor an=
G gulos atrij. Et ecce atriolũ erat ĩ an=
gulo atrij/ atriola singula per angu=
los atrij. In quatuor angulis atrij a=
triola disposita quadraginta cubito=
rum ꝑ longũ: et triginta ꝑ latũ. Men
sure vni⁹ quatuor erant: et paries per
circuitũ ambiens quatuor atriola/ et
culine fabricate erant subter portic⁹
per gyrum: et dixit ad me. Hec est do
mus culinarũ in qua coquent mini=
stri domus dñi victimas populi.

¶ Ca. S. De aquis multis que proce
dunt de tēplo/ de gratia baptismi/ de
diuisione terre quã hereditarie acce=
pit israel/ et de porta ciuitatis/ cuius
nomen est domus iude. Capm. xlvij.

A ET cõuertit me ad portã dom⁹
et ecce aq̄ egrediebant' subter
limē domus ad orientē: facies
eñ dom⁹ respiciebat ad orientẽ. Aq̄
aũt descendebāt in lat⁹ tēpli dextrũ
ad meridiē altaris. Et eduxit me per
viã porte aquilonis/ et conuertit me
ad viã foras portam exteriorē/ viam
q̃ respiciebat ad orientē. Et ecce aque
redundātes a latere dextro/ cũ egre=
deret vir ad orientē q̃ habebat funi=
culũ in manu sua: et mensus est mille
cubitos: et traduxit me per aquã vsq̧
ad talos. Rursũq̧ mēsus est mille: et
traduxit me ꝑ aquam vsq̧ ad genua:
rursũq̧ mensus est mille: et traduxit
me ꝑ aquã vsq̧ ad renes. Et mensus
est mille torrentē quē non potui per=
trāsire: qm̃ intumuerāt aque profun=
di torrentis/ q̃ non potest transuada
ri. Et dixit ad me. Certe vidisti fili ho
minis. Et eduxit me: et conuertit ad B
ripam torrētis. Cũq̧ me cõuertissem
ecce in ripa torrētis ligna multa ni=
mis ex vtraque parte. Et ait ad me.
Aque iste q̃ egrediuntur ad tumulos
sabuli orientalis/ et descendũt ad pla=
na deserti intrabũt mare ⁊ exibũt: et
sanabuntur aque. Et oĩs aĩa viuens
que serpit quocunq̧ venerit torrens
viuet et erũt pisces multi satis post=
q̃ venerint illuc aq̄ iste. Et sanabun=
tur et viuent oĩa ad que venerit tor=
rens: et stabũt super illa piscatores.
Ab engaddi vsq̧ ad engallim sicca=
tio sagenarũ erit. Plurime species
erunt pisciũ eius: sicut pisces maris
magni: multitudinis nimie. In litto=
ribus autē eius: et in palustribus nõ
sanabũtur: q2 in salinas dabũtur. Et C
super torrentē orietur in ripis ei⁹ ex
vtraq̧ parte omne lignũ pomiferũ.
Nõ defluet foliũ ex eo: ⁊ non deficiet
fructus eius: per singulos menses af
feret primitiua: q2 aque eius de san=
ctuario egredientur: et erũt fructus
ei⁹ in cibũ: et folia eius ad medicinã.
Hec dicit dñs de⁹. Hic est terminus
in quo possidebitis terram in duode
cim tribub⁹ israel: q2 ioseph duplicẽ
funiculũ habet. Possidebitis autem
eã singuli eque vt frater suus super
quã leuaui manũ meã: vt darem pa=
tribus vestris et cadet terra hec vo=
bis in possessionē. Hic est aũt termi=
nus terre ad plagã septētrionalem a
mari magno via ethalon venientib⁹
sedada: emath: berotha: sabarim que
est inter mediũ damasci: et confiniũ
emath: domus thicon q̃ est iuxta ter=
minũ auran. Et erit terminus a ma= D
ri vsq̧ ad atriũ enon termin⁹ dama=
sci: et ab aqlone ad aqlonē terminus

emath plaga septētrionalis. Porro
plaga orientalis de medio auran: et
de medio damasci: et de medio gala=
ad: et de medio terre israel iordanis
disterminans ad mare orientale me=
tiemini plagā orientalē. Plaga autē
australis meridiana a thamar vsq
ad aquas contradictionis cades: et
torrēs vsq ad mare magnum: et hec
est plaga ad meridiem australis. Et
plaga maris mare magnū a cōfinio
per directum: donec venias emath:
hec est plaga maris. Et diuidetis ter
rā istā vobis p trib9 Israel: et mitte=
tis eam in hereditatē vobis et adue=
nis q accesserint ad vos: q genuerint
filios in medio vestrm: et erunt vobis si
cut indigene inter filios Israel: vo=
biscū diuident possessionē in medio
tribuum Israel. In tribu autez qua=
cunqz fuerit aduena: ibi dabitis pos
sessionem illi: ait dn̄s deus.
¶ Ca. S. Hic describitur diuisio terre
quārū ad intraneos. Capitulū. xlviii.
A Et hec noīa tribuum a finib9 aq=
lonis iuxta viam ethalon pergē
tibus emath atrium enon terminus
damasci: ab aquilone iuxta viam E=
math. Et erit ei plaga orientalis ma=
re: dan vna. Et a termino dan a pla=
ga orientali vsq ad plagam maris
aser vna. Et sup terminū aser a pla=
ga orientali vsq ad plagā maris: ne
ptalim vna. Et sup terminuz nepta=
lim a plaga oriētali vsq ad plagam
maris: manasse vna. Et super termi=
nū manasse a plaga orientali vsq ad
plagam maris: ephraim vna. Et sup
terminuz ephraim a plaga orientali
vsq ad plagaz maris: ruben vna. Et
sup terminuz rubē a plaga orientali
vsq ad plagā maris / Juda vna. Et
sup terminū Juda a plaga orientali
vsq ad plagā maris erunt primitie
quas separabitis vigintiqnqz mili=
bus calamis latitudīs et longitudīs
sicuti singule partes a plaga orienta
li vsq ad plagam maris. Et erit san=
B ctuariū in medio ei9. Primitie quas
separabitis dn̄o / longitudo viginti=
quiqz milib9: et latitudo decē milib9.
He autē erūt primitie sanctuarii sa=
cerdotū ad aqlonē: longitudinis vi=
gintiqnqz milia: et ad mare latitudi=
nis decē milia / sed et ad orientē lati=
tudinis decē milia: et ad meridiē lō=
gitudinis vigintiqnqz milia. Et erit
sanctuariū dn̄i in medio ei9. Sacer=
dotib9 sctuariū erit de filiis Sadoch
q custodierunt ceremonias meas / et
nō errauerunt cū errarent filii israel
sicut errauerunt et leuite. Et erūt eis
primitie de primitiis terre sanctū san
ctorū iuxta terminū leuitarū. Sed et
leuitis siliter iuxta fines sacerdotuz
vigintiquinqz milia lōgitudinis / et la=
titudinis decē milia. Ois longitudo
vigīti et quinqz miliū / et latitudo de=
cē miliū. Et nō venūdabūt ex eo / ne=
qz mutabūt / neqz transferent primi=
tie terre: qz sctificate sunt dn̄o. Quinqz
milia autē q supersunt in latitudine
per vigintiqnqz milia: pphana erūt
vrbis in habitaculum / et in suburba=
na: et erit ciuitas in medio ei9. Et he
mensure ei9. Ad plagā septētrionalē
quingenta et quatuor milia: et ad pla
gā meridianā quīgēti et quatuor mi=
lia / et ad plagā orientalē qngenti / et
quatuor milia: et ad plagā occidēta=
lem quingēti et quatuor milia. Erūt
autē suburbana ciuitatis ad aquilo=
nē ducēti qnquaginta / et ad meridiē
ducēti quīquaginta: et ad orientē du=
centi qnquaginta: et ad mare ducēti
quinquaginta. Quod autē reliquūz fue C
rit in longitudine scdm pmitias san
ctuarii decē milia i orientē / et decem
milia in occidentē: erūt sicut primi=
tie sanctuarii. Et erunt fruges ei9 in
panes his q seruiūt ciuitati. Seruiē=
tes autē ciuitati opabuntur ex oībus
tribub9 isrl'. Oēs pmitie vigintiqnqz
miliū per vigintiquiqz milia in qua=
drum separabūtur i primitias sctūa=
rii / et possessionē ciuitatis. Quod autez
reliquū fuerit / pricipis erit ex omni
parte pmitiarū sctūarii / et possessio=
nis ciuitatis e regione vigintiquiqz
miliū primitiarū / vsq ad terminum
orientalē / sed et a mari e regione vi=
gintiqnqz miliū vsq ad terminū ma=
ris / siliter in partibus principis erit.
Et erunt primitie sctūarii / et sanctua
riū tēpli in medio eius. De possessio=
ne aūt leuitarū / et de possessione ciui=
tatis in medio partiū principis erit
in terminū Juda / et in terminū ben=
iamin / et ad principē ptinebit. Et re=
liquis tribub9 erunt tales portiones.
A plaga oriētali vsq ad plagaz occi=
dentalem / beniamin vna. Et contra D
terminū Beniamin a plaga orienta=
li vsq ad plagā occidentalē / symeon
vna. Et super terminū Symeonis a
plaga orientali vsq ad plagā occidē

talē/Isachar vna. Et super terminum
Isachar a plaga orientali vsqȝ ad pla-
gā occidentalē/ zabulon vna. Et sup
terminū zabulō a plaga orientali vs-
qȝ ad plagā maris/ gad vna. Et sup
terminū gad ad plagā austri in me-
ridiē/et erit finis de thamar vsqȝ ad
aquas cōtradictionis cades heredi-
tas cōtra mare magnuȝ. Hec est ter-
ra quā mittetis in sorte tribub⁹ israel
et he partitiones earū/ait dn̄s deus.
Et hi egressus ciuitatis. A plaga se-
ptentrionali q̄ngētos et quattuor mi-
lia mēsurabis. Et porte ciuitatis in
oibus tribubus isrl̄. Porte tres a se-
ptentrione: porta ruben vna: porta iu-
da vna: porta leui vna. Et ad plagaȝ
orientalem quingētos et quattuor mi-
lia: ⁊ porte tres: porta ioseph vna/por-
ta beniamin vna/porta dan vna. Et
ad plagā meridianam quingētos et
quattuor milia metieris: et porte tres
porta symeonis vna: porta isachar
vna: porta zabulon vna. Et ad plagā
occidentalem quingentos ⁊ quattuor
milia: et porte eorum tres: porta gad
vna: porta aser vna: porta neptalim
vna. Per circuitum decem ⁊ octo mi-
lia. Et nomen ciuitatis ex illa die/ do-
minus ibidem. Amen.

¶ Explicit Ezechiel propheta.

¶ Prologus sancti Hieronymi i Da-
nielem prophetam incipit.

DAnielem ꝓphetaȝ iuxta septua-
ginta interpretes dn̄i saluatoris
ecclesie non legunt vtentes theodo-
tionis editione: et hoc cur acciderit:
nescio. Siue enī quia sermo chaldai-
cus est/et q̄busdam proprietatibus a
nr̄o eloquio discrepat: noluerunt se-
ptuaginta interpretes easdeȝ lingue
lineas in translatione seruare: siue
sub nomine eoruȝ ab alio nescio quo
non satis Chaldeam linguam scien-
te edit⁹ est liber: siue aliud q̄d cause
extiterit ignorans hoc vnū affirma-
re possum: ꝙ multū a veritate discor-
det: et recto iudicio repudiatus sit.
Sciēdum quippe Danieleȝ maxime
et Esdram hebraicis quidem literis
sed chaldeo sermone conscriptos: et
vnā Hieremie pericopen: Iob quo-
qȝ cū arabica lingua plurimaȝ habe-
re societatē. Denique et ego adolescen-
tulus post Quintiliani et Tullij le-
ctionem/ac flores rhetoricos: cum
me in lingue huius pistrinum reclu-
sissem: et multo sudore multoqȝ tem-
pore vix cepissem/anhelātia striden-
tiaqȝ verba resonare: et quasi per cri-
ptam ambulans rarū desuper lumē
aspicerē impegi nouissime in Danie-
lē: et tanto tedio affectus sum: vt de-
speratione subita omneȝ laborem ve-
terem voluerim contēnere. Uerum
adhortante me quodā Hebreo: et il-
lud mihi crebrius sua lingua ingerē-
te labor improbus omnia vincit: et q̄
mihi videbar sciolus inter Hebreos
cepi rursus esse discipulus chaldai-
cus. Et vt verum fatear: vsque ad p̄-
sentem diem magis possum sermonē
Chaldaicum legere et intelligere q̄
sonare. Hec idcirco refero: vt diffi-
cultatem vobis Danielis ostenderē
qui apud Hebreos nec Susanne ha-
bet historiā: nec hymnū trium puero-
rum/ nec belis draconisque fabulas
quas nos quia in toto orbe disperse
sunt/veru anteposito easque iugulā-
te subiecim⁹: ne videremur apud im-
peritos magnam partem voluminis
detruncasse. Audiui ego quendā de
preceptoribus iudeoruȝ: cum Susan- Dan. 13. a.
ne derideret historiam: et a Greco ne-
scio quo eam diceret esse confictaȝ il-
lud opponere quod Origeni quoque
Aphrican⁹ opposuit: ethymologias
has apo tou schinou schise/ cai apo
tou prinou prise: de greco sermone
descendere. Cuius rei nos intelligen-
tiam nostris hanc possumus dare:
vt verbi gratia dicamus cōtinuo de
arbore ilice dixisse eum ilico pereas
et a lentisco in lentem te comminu-
at angelus: vel non lente pereas aut
lentus: id est flexibilis ducaris ad
mortem: siue aliud quid ad arboris
nomen conueniēs. Deinde tn̄ fuisse Dan. 3. c.
ocij tribus pueris cauillabatur: vt in
camino estuantis incēdij metro lude-
rent: et p ordinē ad laudē dei oia ele-
mēta ꝓuocarēt. Aut ꝙ miraculuȝ di-
uineqȝ aspirationis indiciū: vel dra-
conem interfectum offa picis: vel sa-
cerdotū belis machinas deprehēsas/q̄
magis prudentia solertis viri q̄ pro-
phetali essent spū ꝑpetrata. Cū vero Dan. 14. c.
Abacuch veniret: ⁊ de iudea in chal-
deā raptū discophorū lectitaret q̄re-
bat exēplū vbi legissem⁹ in toto vete-
ri testamento quemq̄ sanctoruȝ gra-
ui volasse corpore: et in puncto hore
tāta terrarū spacia trāsisse. Cui cum Eze. 8. c.

quidã e nostris satis ad loquendum
ꝓ̃prulus: Ezechielez adduxisset in
medium et diceret eũ de Chaldea in
Judeã fuisse trãslatũ: derisit hominẽ
et ex ipso volumine demõstrauit Eze
chielẽ in spũ se vidisse trãspositum.
Denique et aplm nrm videlz vt erudi-
tum virũ: et q̃ legẽ ab Hebreis didi-
cisset: non fuisse ausum affirmare se
2.co.12.a. raptum in corpore sed dixisse. Siue
in corpore siue extra corpus nescio
deus scit. His et talibus argumentis
apocryphas in libro ecclesie fabulas
arguebat. Sup qua re lectoris arbi-
trio iudiciũ derelinquẽs illud admo-
neo non haberi Danielem apud He
breos inter prophetas: sed inter eos
q̃ agiographa cõscripserũt. In tres
siquidez partes ois ab eis scriptura
diuidit. In legem: in ꝓphetas: et in
agiographa: id est in quinq;: et octo: et
in vndecim libros: de quo non est hu
ius temporis disserere. Que autẽ ex
hoc ꝓpheta / imo contra hunc librum
Porphyrius obiiciat: testes sunt Me-
thodius / Eusebius / et Appollinaris:
qui multis versuũ millibꝰ eius vesa-
nie respondentes: nescio an curioso
lectori satisfecerint. Unde obsecro
vos o Paula et Eustochium / funda-
tis pro me ad dominũ preces: vt q̃
diu in hoc corpusculo sum: scribã ali-
quid gratum vobis: vtile ecclesie: di-
gnum posteris. Presentium quippe
iudiciis oblatrantium non satis mo-
ueor: qui in vtramq; partem aut amo
re labuntur aut odio.

¶ Argumentum in Danielem.

Daniel qui extremꝰ est inter qua
tuor prophetas / temporum con
scius / et totius mundi philistoros la-
pidem precisum de monte sine mani
bus / et regna omnia subuertentem /
claro sermone pronunciat.

¶ Incipit Daniel propheta.

¶ Ca. S. De filiis captiuis q̃s elegit
Nabuchodonosor: et docet eos lras
Chaldeorum. De abstinentia. Cap. I.

A
4. Regũ
24.c.

Anno tertio regni ioa-
chim regis iuda venit
Nabuchodonosor rex
babylonis hierusalez / et
obsedit eaz: et tradidit
dñs in manu eius ioa-
chim regẽ iude / et par-
tẽ vasorũ domus dei / et asportauit ea
in terrã sennaar in domũ dei sui: et va
sa intulit in domũ thesauri dei sui. Et
ait rex asphanez ꝓposito eunuchorũ
vt introduceret de filiis israel / et de
semine regio / et tyrãnorũ pueros / in
quibus nulla esset macula: decoros
forma / et eruditos oi sapientia: cau-
tos sciẽtia / et doctos disciplina: et q̃
possent stare in palatio regio: vt do-
ceret eos lras et linguã chaldeorum.
Et cõstituit eis rex annonaz per sin-
gulos dies de cibis suis / et de vino
vnde bibebat ipse: vt enutriti tribus
annis / postea starent in cõspectu re-
gis. Fuerunt ergo inter eos de filiis B
iude daniel / ananias / misael / et aza-
rias. Et imposuit eis prepositus eunu-
chorũ noia. Danieli / balthasar: ana-
nie / sidrac: misaeli / misac: et azarie /
abdenago. Proposuit autẽ daniel in 27. di. ca.
corde suo / ne pollueretur de mẽsa re- q̃ de men
gis / neq; de vino potꝰ eius: et rogauit sa.
eunuchorũ prepositũ / ne contamina
ret. Dedit autẽ deus danieli gratiaz
et miam in cõspectu principis eunu-
chorũ. Et ait princeps eunuchorũ ad
danielẽ. Timeo ego dñm meuz regẽ /
qui cõstituit vobis cibuz et potũ: qui
si viderit vultus vros macilentiores
pre ceteris adolescentibus coeuis ve
stris / condẽnabitis caput meum re-
gi. Et dixit daniel ad malassar / quem C
cõstituerat princeps eunuchorũ su-
per danielẽ / ananiã misaelẽ / et aza-
riam. Tenta nos obsecro seruos tu-
os diebus decẽ: et dent nobis legumi-
na ad vescendũ et aqua ad bibendũ
et contẽplare vultus nros: et vultus
puerorũ qui vescunt cibo regio: et si-
cut videris / facies cum seruis tuis.
Qui audito sermone huiuscemodi /
tentauit eos diebus decem. Post di-
es aũt decẽ / apparuerunt vultꝰ eorũ
meliores et corpulentiores pre oibꝰ
pueris q̃ vescebant cibo regio. Por-
ro malassar tollebat cibaria / et vi-
nũ potus eorũ: dabatq; eis legumina. D
Pueris autẽ his dedit deus sciẽtiã
et disciplinã in omni libro et sapiẽtia
Danieli autẽ intelligentiã oim visio-
nũ et somniorũ. Completis itaq; die-
bus post quos dixerat rex vt introdu
cerentur / introduxit eos prepositus
eunuchorũ in conspectu nabuchodo
nosor. Cumq; eis locutus fuisset rex:
non sunt inuenti tales de vniuersis /
vt daniel / ananias / misael / et azari-

us. Et steterunt in cõspectu regis: et
omne verbũ sapientie et intellectus
qđ sciscitat⁹ est ab eis rex/ inuenit in
eis decuplum super cũctos ariolos
et magos qui erant in vniuerso re-
gno eius. Fuit autẽ Daniel vsq; ad
annum primum Cyri regis.

¶ Ca. II. De somnio Nabuchodono-
sor quod fugit ab eo: de sapientibus
occidendis: de oratione Danielis: et
interpretatione somnii. Capitulum. ii.

A In anno scđo regni Nabucho
donosor / vidit Nabuchodo-
nosor somniũ: et conterrit⁹ est
spũs ei⁹: et somniũ eius fugit ab eo.
Precepit autem rex vt cõuocarẽtur
arioli/ ⁊ magi/ et malefici/ et chaldei
vt indicarent regi somnia sua. Qui
cum venissent: steterunt coram rege
et dixit ad eos rex. Vidi somnium et
mente confusus ignoro quid vide-
rim. Respõderuntq; chaldei regi sy-
riace. Rex in sempiternum viue: dic
somniũ seruis tuis: et interp̃tationẽ
eius indicabim⁹ tibi. Et rñdens rex/
ait chaldeis. Sermo recessit a me ni-
si indicaueritis mihi somniũ et con-
iecturã eius/ peribitis vos/ ⁊ domus
vestre publicabunt. Si autẽ somniũ
et coniecturã eius narraueritis/ pre-
mia/ et dona/ ⁊ honorẽ multum acci-
B pietis a me. Sõniũ igit ⁊ interpreta-
tionẽ eius indicate mihi. Responde-
rũt scđo/ atq; dixerũt. Rex sõniũ di-
cat seruis suis: et interpretationẽ ei
indicabim⁹. Rñditq; rex: et ait. Cer-
te noui q tempus redimitis/ sciẽtes
q recesserit a me s̃mo. Si ergo som-
niũ non indicaueritis mihi: vna est
de vobis sententia: q interpretatio-
nem quoq; fallacẽ et deceptione ple-
naz cõposueritis vt loquamini mihi
donec tempus pertranseat. Sõnium
itaq; dicite mihi / vt sciã q interp̃ta-
tionẽ quoq; ei⁹ verã loquamini. Re-
spondẽtes ergo chaldei corã rege di-
xerunt. Nõ est homo sup terram qui
sermonẽ tuuz rex possit implere: sed
neq; regũ quisq̃ magnus et potẽs/
verbũ huiuscemodi sciscitat ab omi
ariolo/ et mago/ et chaldeo. Sermo
enim quez tu queris rex/ grauis est:
nec reperiet quisq̃ q̃ indicet illuz in
conspectu regis: exceptis diis quorũ
nõ est cũ hoib⁹ conuersatio. Quo au-
dito/ rex in furore ⁊ ira magna pre-
cepit vt perirẽt oẽs sapientes baby-
lonis. Et egressa sententia/ sapiẽtes

interficiebãtur. Querebãtq; Daniel C
et socii ei⁹/ vt perirẽt. Tũc daniel re-
q̃siuit de lege atq; sentẽtia ab arioch
p̃cipe militie regis/ q̃ egressus fue-
rat ad interficiendos sapiẽtes baby-
lonis. Et interrogauit eũ q̃ a rege po-
testatẽ acceperat/ quã ob causã tã cru-
delis sentẽtia a facie regis eẽt egres-
sa. Cũ ergo rem idicasset arioch da-
nieli/ daniel egress⁹ rogauit regez vt
tẽp⁹ daret sibi ad solutionẽ indican-
dã regi. Et ingressus est domuz suã:
ananieq;/ et misaeli/ et azarie sociis
suis indicauit negociũ/ vt quererent
miam a facie dei celi sup sacramẽto
isto: et nõ perirẽt daniel et socii eius
cũ ceteris sapiẽtib⁹ babylonis. Tũc
danieli mysteriuz p visionẽ nocte re-
uelatũ est. Et bñdixit daniel deũ celi
et locutus ait. Sit nomẽ dñi bñdictũ Fo.113.
a sclo et vsq; in sclm: q2 sapientia et
fortitudo ei⁹ sunt: ⁊ ipse mutat tpa et
etates. Trãsfert regna atq; ꝯstituit:
dat sapientiam sapiẽtib⁹ ⁊ sciẽtiã in-
telligẽtibus disciplinã. Ipse reuelat
p̃funda ⁊ abscõdita/ ⁊ nouit in tene-
bris cõstituta: ⁊ lux cum eo est. Tibi D
de⁹ patrũ nr̃orũ cõfiteor: teq; laudo:
q2 sapientiã ⁊ fortitudinẽ dedisti mi-
hi: et nũc ostẽdisti mihi q̃ rogauim⁹
te/ q2 sermonẽ regis aperuisti nobis.
Post hec daniel igressus ad arioch/
quẽ cõstituerat rex vt p̃deret sapien-
tes babylonis: sic ei locutus est. Sa-
piẽtes babylonis ne p̃das: introduc
me in cõspectu regis/ et solutionẽ re-
gi narrabo. Tũc arioch festinus in-
troduxit danielẽ ad regez/ et dixit ei.
Inueni hominez de filiis trãsmigra-
tionis iude / q̃ solutionẽ regi annun-
ciet. Rñdit rex et dixit danieli cuius
nomẽ erat balthasar. Putasne vere
potes mihi indicare somniũ qđ vidi
et interp̃tationẽ ei⁹? Et rñdẽs daniel
corã rege ait. Mysteriũ qđ rex inter-
rogat/ sapientes magi ⁊ arioli ⁊ aru- E
spices nequeũt indicare regi: sed est
de⁹ in celo reuelãs mysteria/ q̃ indi-
cauit tibi rex nabuchodonosor que
vẽtura sunt nouissimis tpib⁹. Sõniũ F
tuũ / et visiones capitis tui in cubili
tuo huiuscemodi sunt. Tu rex cogi-
tare cepisti in stratu tuo/ q̃d esset fu-
turum post hec: ⁊ q̃ reuelat mysteria
ostendit tibi q̃ vẽtura sunt. Mihi q̃q;
nõ in sapiẽtia q̃ est i me plusq̃ in cũ-
ctis viuẽtibus sc̃m hoc reuelatũ est
sed vt interp̃tatio regi manifesta fie-

rex: et cogitationes mētis tue scires.
Tu rex videbas/et ecce quasi statua
vna grandis. Statua illa magna: et
statura sublimis stabat contra te: et
intuitus eius erat terribilis. Huius
statue caput ex auro optimo erat: pe
ctus autē et brachia de argēto. Por=
ro venter et femora ex ere: tibie autē
ferree. Pedum quedā pars erat fer=
rea: quedā autē fictilis. Uidebas ita
donec abscisus est lapis de monte si
ne manibus: ⁊ percussit statuā in pe
dibus eius ferreis et fictilib⁹: ⁊ cōmi
nuit eos. Tunc cōtrita sunt pariter
ferrū/testa/es/argentum/et aurū/⁊
redacta quasi in fauillaʒ estiue aree
que rapta sunt vento: nullusq̄ locus
inuent⁹ est eis. Lapis autē qui ꝑcus=
serat statuā/fact⁹ est mons magnus
et impleuit vniuersam terrā: hoc est
F somniū. Interpretationē quoq̄ eius
dicem⁹ corā te rex. Tu rex regū es: ⁊
deus celi regnū ⁊ fortitudinē et im=
periū ⁊ gloriā dedit tibi: ⁊ oīa in qui=
bus habitant filii hoim et bestie agri
volucresq̄ celi dedit in manu tua
et sub ditione tua vniuersa cōstituit.
Tu es ergo caput aureum: et post te
cōsurget regnum aliud minus te ar
genteū: ⁊ regnū tertiū aliud ereum/
qđ imperabit vniuerse terre: ⁊ regnū
quartū erit velut ferreuʒ. Quomodo
ferrum comminuit et domat oīa: sic
cōminuet et conteret oīa hec. Porro
q̄ vidisti pedū ⁊ digitoꝝ partem te=
steā figuli/⁊ partē ferreā: regnū diui
sum erit/qđ tamē de plantario ferri
orief. Scđm qđ vidisti ferrū mixtum
teste ex luto/et digitos pedū ex par=
te ferreos et ex parte fictiles: ex par
te regnū erit solidū/et ex parte cōtri=
tum. Qđ autē vidisti ferrū mixtū te=
ste ex luto/cōmiscebunt quidem hu=
mano semine: sed nō adherebūt sibi
sicuti ferrū misceri non potest teste.
G In diebus autē regnoꝝ illoꝝ suscita
bit de⁹ celi regnū quod in eternū nō
dissipabit: et regnū eius alteri poplo
nō tradetur. Cōminuet autē ⁊ consu
met vniuersa regna hec: ⁊ ipsum sta
bit in eternū. Scđm qđ vidisti/q̄ de
monte abscisus est lapis sine mani=
bus: ⁊ comminuit testam/⁊ ferrum/
et es/et argentū/et aurum: deus ma
gnus ostendit regi que ventura sunt
postea. Et verū est somniū: et fidelis
interpretatio eius. Tunc rex nabu=
chodonosor cecidit in faciem suam/

et danielē adorauit: et hostias et in=
censum precepit vt sacrificarent ei.
Loquens ergo rex/ait danieli. Uere
deus vester deus deoꝝ est et dñs re=
gum/reuelans mysteria: quoniaʒ tu
potuisti aperire hoc sacramentum.
Tunc rex danielem in sublime extu=
lit: ⁊ munera multa et magna dedit
ei. Et constituit eum principē super gen.41.c
omnes ꝓuincias babylonis: et pre=
fectum et magistrum sup cūctos sa=
pientes babylonis. Daniel autem po
stulauit a rege: ⁊ cōstituit super ope=
ra prouincie babylonis/sidrac/mi=
sac et abdenago. Ipse autem daniel
erat in foribus regis.

¶ C.3. De statua aurea quā adora=
ri precepit rex: quā q̄ꝛ non adoraue=
rūt pueri missi sunt in fornacem: de
oratione azarie: de cantico triū pue=
roꝝ: ⁊ de liberatione eoꝝ: et qualiter
a rege exaltati sunt. Capitulum .iii.

Nabuchodonosor rex fecit sta D
tuā aureā altitudine cubito=
rum sexaginta: latitudine cu
bitoꝝ sex: ⁊ statuit eam in campo du
ran prouincie babylonis. Itaq̄ na=
buchodonosor rex misit ad cōgregan=
dos satrapas/magistratus et iudi=
ces/duces et tyrannos et prefectos:
oēsq̄ principes regionū: vt conueni
rēt ad dedicationem statue quā ere=
xerat nabuchodonosor rex. Tūc con
gregati sunt satrape: magistratus ⁊
iudices/duces et tyranni: et optima=
tes qui erant in potestatib⁹ constitu=
ti: ⁊ vniuersi principes regionum: vt
cōuenirent ad dedicationem statue
quaʒ erexerat nabuchodonosor rex.
Stabāt autē in cōspectu statue quam
posuerat Nabuchodonosor rex: ⁊ p̄=
co clamabat valenter. Uobis dicitur
populis/tribubus: ⁊ linguis: ⁊ in ho
ra qua audieritis sonitum tube et fi=
stule et cithare/sambuce et psalterii
⁊ symphonie: ⁊ vniuersi generis mu
sicorum: cadentes adorate statuam
aureā quaʒ statuit nabuchodonosor
rex. Si quis autē nō prostratus ado
rauerit/eadem hora mittet in forna=
cem ignis ardentis. Post hec igitur
statim vt audierūt oēs populi soni=
tum tube/fistule/⁊ cithare et sambu=
ce et psalterii/symphonie et oīs ge=
neris musicorū/cadentes oēs popu=
li tribus et lingue adorauerunt sta=
tuā aureā quā cōstituerat nabucho=
donosor rex. Statimq̄ ⁊ in ipso tem=

pore accedentes viri chaldei accusa
uerũt iudeos: dixerũtq; nabuchodo-
B nosor regi. Rex in eternum viue. tu
E.2.a. rex posuisti decretũ vt oīs homo qui
E.3.b. audierit sonitũ tube / fistule et cytha-
I.6.b. re / sambuce et psalterii et sympho-
nie et vniuersi generis musicor: p-
sternat se / et adoret statuam aureā:
si quis aũt non procidens adoraue-
rit mittatur in fornacē ignis arden-
tis. Sunt ergo viri iudei quos cōsti-
tuisti super opera regionis babylo-
nie / sidrac / misac / et abdenago viri
isti cōtempserunt rex decretũ tuum.
Deos tuos nō colũt et statuā aureā
quā erexisti nō adorant. Tũc nabu-
chodonosor rex in furore et ira pre-
cepit: vt adducerētur sidrac / misac /
et abdenago. Qui confestim addu-
cti sunt in cōspectu regis: pronunci-
ansq; Nabuchodonosor rex ait eis.
Vere ne sidrac / misac / et abdenago
deos meos nō colitis: et statuam au-
ream quā cōstitui nō adoratis? Nũc
ergo si estis parati quacũq; hora au-
dieritis sonitum tube / fistule / cytha-
re / sambuce et psalterii et sympho-
nie: oīsq; generis musicorũ: proster-
nite vos et adorate statuā quā feci.
Quod si nō adoraueritis eadē hora
mittemini in fornacē ignis ardētis.
et quis est deus qui eripiet vos de
manu mea? Respondentes Sidrac /
misac / et abdenago: dixerũt regi na-
buchodonosor. Non oportet nos de
hac re respōdere tibi. Ecce enim deus
noster quem colimus potest eripere
nos de camino ignis ardentis: et de
manib⁹ tuis o rex liberare. Quod si
noluerit notum sit tibi rex quia deos
tuos non colimus: et statuā auream
C quam erexisti non adoramus. Tunc
nabuchodonosor repletus est furo-
re: et aspectus faciei illius immuta-
tus est super sidrac / misac / et abde-
nago. Et precepit vt succenderet for-
nax septuplũ q̄ succēdi cōsueuerat:
et viris fortissimis de exercitu suo
iussit vt ligatis pedib⁹ sidrac / misac
et abdenago mitterent eos in forna-
cem ignis ardētis. Et confestim viri
illi vincti cũ braccis suis et tiaris / et
calceamētis et vestibus: missi sunt in
mediũ fornacis ignis ardētis. nam
iussio regis vrgebat. Fornax autem
22 succensa erat nimis. Porro viros il-
los qui miserant sidrac / misac / et ab-
23 denago interfecit flāma ignis. Viri
autem hi tres: id est sidrac / misac / et
abdenago ceciderũt in medio cami-
ni ignis ardentis colligati.
¶ Que sequuntur in hebreis volu-
minibus non reperi.
¶ Et ambulabant in medio flamme 24
laudātes deum et benedicentes dño.
Stās autē azarias: orauit sic / aperi-
ensq; os suũ in medio ignis ait. Bñ-
dictus es dñe deus patrũ nostrorum
et laudabile et gloriosum nomē tuũ
in secula: quia iust⁹ es in omnibus que
fecisti nobis et vniuersa opera tua
vera et vie tue recte: et oīa iudicia
tua vera. Judicia enī vera fecisti iu-
xta oīa que induxisti sup nos et sup
ciuitatem sanctā patrum nostrorum
hierusalem: quia in veritate et in iu-
dicio induxisti oīa hec propter pec-
cata nr̄a. Peccauim⁹ enim et inique D
egimus recedētes a te: et deliq̄m⁹ in 3.re.8.c.
oīb⁹ et precepta tua non audiuimus
nec obseruauim⁹ nec fecim⁹ sicut p̄-
ceperas nobis vt bene nobis esset.
Oīa ergo que induxisti super nos: et
vniuersa q̄ fecisti nobis in vero iudi-
cio fecisti et tradidisti nos in mani-
bus inimicorũ nostrorũ iniquorũ et
pessimor: preuaricatorũq; et regi in-
iusto et pessimo vltra omnē terram.
Et nunc non possumus aperire os.
Cōfusio et opprobrium facti sumus
seruis tuis: et his q̄ colũt te. Ne que-
sumus tradas nos in perpetuũ pro-
pter nomē tuum / et ne dissipes testa-
mētum tuũ: neq; auferas misericor-
diam tuā a nobis propter abraam di-
lectum tuũ et isaac seruum tuũ et is-
rael sanctũ tuum quibus locutus es /
pollicens q̄ multiplicares semē eo-
rũ sicut stellas celi et sicut arenā que
est in litore maris: quia dñe imminuti
sum⁹ plus q̄ omnes gentes: sumusq;
humiles in vniuersa terra hodie p-
pter peccata nostra. Et nō est i tem-
pore hoc princeps et dux et prophe-
ta neq; holocaustum neq; sacrificiũ
neq; oblatio neq; incēsum neq; locus
primitiarũ coram te vt possimus in-
uenire misericordiam tuam: sed in
anima cōtrita et spiritu humilitatis
suscipiamur. Sicut in holocausto
arietũ et taurorũ et sicut in milibus
agnorum pinguiũ: sic fiat sacrificiũ
nostrum in conspectu tuo hodie: vt
placeat tibi: quoniam non est confu-
sio confidentibus in te. Et nunc se-
quimur te in toto corde: et timemus

te: et querimus faciẽ tuã. Ne cõfun-
das nos / sed fac nobiscũ iuxta man-
suetudinem tuã: et sm multitudinez
mie tue. Et erue nos in mirabilibus
tuis / et da gloriã noĩ tuo dñe: et con-
fundant oẽs qui ostẽdũt seruis tuis
mala / cõfundãtur in oĩ potẽtia tua:
et robur eorꝫ conteratur: et sciant qꝛ
tu es dñs deus solus: ⁊ gloriosus su-
E 47 per orbẽ terrarum. Et non cessabant
qui miserant eos ministri regis suc-
cendere fornacem / napththa ⁊ stup-
pa ⁊ pice et malleolis: et effundebat
48 flamma super fornacez cubitis qua-
dragintanouem: ⁊ erupit / et incẽdit
quos reperit iuxta fornacem de chal-
deis. Angelus autẽ dñi descendit cũ
azaria et sociis eius in fornacem. Et
49 excussit flãmam ignis de fornace: et
fecit medium fornacis quasi vẽtum
roris flantem / et nõ tetigit eos oĩno
ignis: neqꝫ ꝯtristauit nec quicqꝫ mo-
lestie intulit. Tunc hi tres quasi ex
vno ore laudabant et glorificabant
et benedicebãt deũ in fornace dicen-
tes. Benedictus es dñe deus patrũ
nostrorꝫ: ⁊ laudabilis et gloriosus et
superexaltat⁹ in secula. et benedictũ
nomẽ glorie tue sanctum: ⁊ laudabi-
le et superexaltatũ in oĩbus seculis.
Benedictus es i templo sancto glo-
rie tue: et suplaudabilis ⁊ supglorio-
sus in secula. Benedictus es in thro-
no regni tui: ⁊ suplaudabilis et sup-
exaltatus in secula. Benedictus es
qui intueris abyssos et sedes super
cherubin: ⁊ laudabilis et superexalta-
tus in secula. Benedictus es in fir-
mamẽto celi: et laudabilis et glorio-
sus in secula. Benedicite oĩa opera
dñi dño: laudate et superexaltate eũ
in secula. Benedicite angeli dñi dño
laudate et superexaltate eũ in secula.
Benedicite celi dño: laudate et sup-
Ps.148. exaltate eum in secula. Benedicite
aque omnes que sup celos sunt dño:
laudate et superexaltate eum in se-
cula. Benedicite oẽs virtutes domi-
ni dño: laudate et superexaltate euz in
secula. Bñdicite sol et luna dño: lau-
date et superexaltate eũ in secula. Be-
nedicite stelle celi dño: laudate ⁊ su-
perexaltate eum in secula. Bñdicite
ymber et ros dño: laudate et super-
exaltate eũ in secula. Bñdicite oĩs spi-
ritus dei dño: laudate et superexaltate
eum in secula. Benedicite ignis et
estus dño: laudate et superexaltate eũ
in secula. Benedicite frigus et estas
dño: laudate et superexaltate eũ in se-
cula. Benedicite rores et pruina do-
mino: laudate et superexaltate eum in
secula. Benedicite gelu et frigus do-
mino: laudate et superexaltate eum in
secula. Bñdicite glacies et niues do- F
mino: laudate et superexaltate eum in
secula. Bñdicite noctes et dies dño:
laudate et superexaltate eũ in secula.
Bñdicite lux et tenebre dño: laudate
et superexaltate euz in secula. Bñdici-
te fulgura et nubes dño: laudate et
superexaltate eũ in secula. Benedicat
terra dñm: laudet et superexaltet eum
in secula. Benedicite mõtes ⁊ colles
dño laudate et superexaltate eum i se-
cula. Benedicite vniuersa germinã-
tia in terra dño: laudate ⁊ superexalta-
te eũ in secula. Bñdicite fontes dño:
laudate et superexaltate eũ in secula.
Bñdicite maria et flumina dño: lau-
date et superexaltate eũ in secula. Be-
nedicite cete et oĩa q̃ mouent in aqs
dño: laudate et superexaltate eũ in se-
cula. Bñdicite oẽs volucres celi do-
mino: laudate et superexaltate eum in
secula. Bñdicite oẽs bestie et pecora
dño: laudate ⁊ superexaltate eum in
secula. Benedicite filii hominũ dño:
laudate et superexaltate eum in secu-
la. Bñdicat israel dñm: laudate ⁊ su-
perexaltate eũ i secula. Bñdicite sa-
cerdotes dñi dño: laudate ⁊ superexal-
tate eum in secula. Benedicite serui
dñi dño: laudate et superexaltate eum
in secula. Benedicite spirit⁹ et aĩe iu-
storꝫ dño: laudate ⁊ superexaltate eum
in secula. Benedicite sancti et humi-
les corde dño: laudate et superexalta-
te eum in secula. Benedicite anania
azaria misael dño: laudate et super-
exaltate euz in secula. qui eruit nos de 88
inferno / ⁊ saluos fecit de manu mor-
tis: ⁊ liberauit nos de medio ardẽtis
flamme et de medio ignis eruit nos.
Cõfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in se-
culũ mia eius. Bñdicite oẽs religiosi
dño deo deorũ: laudate et cõfitemini
ei: qꝛ in oĩa secula misericordia ei⁹.
¶ Hucusqꝫ in hebreo non habetur:
et que posuimus / de theodotiõis edi-
tione translata sunt.
¶ Tunc nabuchodonosor rex obstu-
puit ⁊ surrexit ꝓpere: et ait optima-
tibus suis. Nonne tres viros misi-
mus in medium ignis compeditos?
Qui respondentes regi / dixerũt. Ue- G 91

re rex. Respondit rex ⁊ ait. Ecce ego
video quatuor viros solutos ⁊ am-
bulantes in medio ignis: ⁊ nihil cor-
ruptionis in eis est: et species quar-
ti similis filio dei. Tunc accessit rex
Nabuchodonosor ad ostium forna-
cis ignis ardentis, ⁊ ait. Sidrac/Mi
sac ⁊ Abdenago serui dei excelsi egre
dimini ⁊ venite. Statimq́ egressi sunt
Sidrac/Misac/⁊ Abdenago de me-
dio ignis. Et cõgregati satrape ⁊ ma
gistratus ⁊ iudices ⁊ potẽtes regis/
contemplabant viros illos: quoniam
nihil potestatis habuisset ignis in
corporibus eorũ: et capillus capitis
eorũ non esset adustus/etiã sarabala
eorum non fuisset immutata: ⁊ odor
ignis nõ transisset per eos. Et erum-
pens Nabuchodonosor/ait. Benedi-
ct⁹ deus eorum, Sidrac videlicet Misac
⁊ Abdenago: qui misit angelũ suũ et
eruit seruos suos qui crediderunt in
eum: ⁊ verbum regis immutauerũt/
et tradiderunt corpora sua ne serui-
rent ⁊ ne adorarẽt omnẽ deum exce-
9.di.ca.i. pto deo suo. A me ergo positum est
11.q.3.ca. hoc decretũ: vt ois popul⁹/tribus et
Ipatores. lingua q̃cunq́ locuta fuerit blasphe-
miam cõtra deum Sidrac/Misac/⁊
Abdenago/dispereat ⁊ domus eius
vastetur: neq́ enim est alius de⁹ qui
possit ita saluare. Tunc rex ꝓmouit
Sidrac/Misac/⁊ Abdenago in ꝓuin
cia babylonis. Nabuchodonosor rex
oibus populis/gentibus/et linguis
qui habitant in vniuersa terra/pax
vobis multiplicet. Signa et mirabi-
lia fecit apud me deus excelsus. Pla
cuit ergo mihi predicare signa eius
quia magna sunt: ⁊ mirabilia eius qr
fortia: ⁊ regnũ eius/quia regnũ sem-
piternum: ⁊ potestas eius in genera
tione ⁊ generationem.

¶ C.S. Aliud somniũ regis: ⁊ de in-
terpretatione Danielis: de amissio-
ne regni ⁊ habitatione eius cum be-
stiis: comedit q́ fenum vt bos: ⁊ resti-
tutione propter penitentiam regis:
et de arbore. Cap.iiii.

A E Go Nabuchodonosor quietus
eram in domo mea/et florens
in palatio meo/somnium vidi
qd perterruit me: ⁊ cogitationes mee
in stratu meo: ⁊ visiones capitis mei
cõturbauerunt me. Et p me ꝓpositũ
est decretum vt introducerent in con
spectu meo cunctos sapientes Babylo
nis: ⁊ vt solutionẽ somnij indicarent
mihi. Tunc ingrediebant arioli, ma-
gi/chaldei/⁊ aruspices: et somnium
narraui in cõspectu eorum: ⁊ solutionẽ
eius nõ indicauerũt mihi/donec col-
lega ingressus est in conspectu meo
Daniel/cui nomẽ Balthasar ẽm no-
men dei mei qui habet spiritum deorum
sanctorũ in semetipso: ⁊ somniũ corã
ipso locut⁹ sum. Balthasar princeps
ariolorum/quia ego scio q spiritũ sancto
rum deorũ habeas in te: ⁊ oẽ sacra-
mẽtũ nõ est impossibile tibi/visiones
somniorum meorum quas vidi/⁊ solutionẽ
earum narra. Visio capitis mei in cu B
bili meo. Videbã: ⁊ ecce arbor in me-
dio terre ⁊ altitudo eius nimia. Ma-
gna arbor ⁊ fortis: ⁊ ꝓceritas ei⁹ con
tingens celum. Aspectus illius erat
vsq́ ad terminos vniuerse terre. Fo-
lia ei⁹ pulcherrima: ⁊ fructus eius ni
mius/⁊ esca vniuersorum in ea. Subter
eã habitabant aialia ⁊ bestie: ⁊ in ra-
mis eius conuersabant volucres celi
et ex ea vescebat ois caro. Videbam
in visione capitis mei super stratum
meum: ⁊ ecce vigil ⁊ sanctus de celo
descendit: clamauit fortiter ⁊ sic ait.
Succidite arborẽ ⁊ precidite ramos
ei⁹: excutite folia ei⁹ ⁊ dispergite fru-
ctus ei⁹: fugiãt bestie que subter eam
sunt/⁊ volucres de ramis eius: verũ-
tamẽ germẽ radicum eius in terra si- C
nite: ⁊ alliget vinculo ferreo et ereo
in herbis q̃ foris sunt/⁊ rore celi tin-
gatur: ⁊ cum feris pars ei⁹ in herba
terre. Cor eius ab humano cõmutet
⁊ cor fere det ei: ⁊ septẽ tẽpora muten
tur sup eũ. In sententia vigilũ decretũ
est/⁊ sermo sanctorũ ⁊ petitio donec
cognoscãt viuẽtes qm dominat excel
sus in regno hoim: ⁊ cuicunq́ volue-
rit/dabit illũ: ⁊ humilimũ hominẽ cõ
stituet super eũ. Hoc somniũ vidi ego
Nabuchodonosor rex. Tu ergo Bal-
thasar interpretationẽ narra festi-
nus: qr oẽs sapientes regni mei non
queunt solutionẽ edicere mihi: tu au-
tẽ potes/qr spirit⁹ deorum sanctorum in te
est. Tunc Daniel cui⁹ nomẽ Baltha-
sar cepit intra semetipsum tacitus co
gitare quasi vna hora: et cogitatiões
eius cõturbabant eum. Respondens D
autẽ rex ait. Balthasar/somnium et
interpretatio eius non cõturbent te.
Respõdit Balthasar ⁊ dixit. Domine
mi/somnium his qui te oderunt ⁊ in-
terpretatio eius hostib⁹ tuis sit. Ar-
borem quam vidisti sublimẽ atq́ ro-

bustā: cuius altitudo pertingit ad ce-
lum: ꝛ aspectꝰ illiꝰ in omnem terram/
et rami eius pulcherrimi/ꝛ fructus
eius nimius/ꝛ esca oīm in ea/subter
eam habitantes bestie agri: et in ra-
mis eius cōmorantes aues celi: tu es
rex qui magnificatus es et inualui-
sti: ꝛ magnitudo tua creuit et puenit
vsqꝫ ad celū/ꝛ potestas tua in termi-
nos vniuerse terre. Quod autē vidit rex
vigilem ꝛ sanctū descendere de celo
et dicere. Succidite arborē ꝛ dissipa-
te illam: attamen germē radicum eiꝰ
in terra dimittite/ꝛ vinciatur ferro ꝛ
ere in herbis foris/ꝛ rore celi cōsper-
gatur: ꝛ cum feris sit pabulum eius/
donec septē tēpora mutent̄ sup eum:
hec est interpretatio sententie altissi-
mi que peruenit super dn̄m meum re-
E gem. Eiicient te ab hominibꝰ ꝛ cū be-
Job. xl. b. stiis ferisqꝫ erit habitatio tua: ꝛ fenū
vt bos comedes/ꝛ rore celi infunde-
ris. Septē quoqꝫ tēpora mutabūtur
super te: donec scias ꝙ dominetur ex-
celsus sup regnū hoīm: ꝛ cuicūqꝫ vo-
luerit/det illud. Quod autē precepit vt
relinqueretur germen radicū eius id
est arboris: regnum tuum tibi mane-
bit/postꝙ̄ cognoueris potestatē esse
De pe. di. celestem. Quamobrem rex consilium
i. c. quam meum placeat tibi: ꝛ peccata tua elee-
obrem. mosynis redime: ꝛ iniquitates tuas
Eccl. 3. d. misericordiis pauperū: forsitā igno-
scet deus delictis tuis. Omnia hec ve-
nerunt super Nabuchodonosor re-
gem. Post finem mēsium duodecim
in aula Babylonis deābulabat. Re-
F spondítqꝫ rex ꝛ ait. Nōne hec est Ba-
bylon ciuitas magna quam ego edifi-
caui in domum regni/in robore forti-
tudinis mee ꝛ in gloria decoris mei?
Cūqꝫ sermo adhuc esset in ore regis:
vox de celo ruit. Tibi dicit̄ Nabucho-
donosor rex: regnū tuū transibit a te:
ꝛ ab hominibꝰ eiciēt te: ꝛ cum bestiis
ꝛ. eodem. et feris erit habitatio tua. Fenum
quasi bos comedes: ꝛ septem tēpora
mutabunt̄ sup te/donec scias ꝙ do-
minetur excelsus in regno hominū:
ꝛ cuicunqꝫ voluerit/det illud. Eadem
hora sermo completus est sup Nabu-
chodonosor: ꝛ ex hominibꝰ abiectus
est: ꝛ fenū vt bos comedit: ꝛ rore ce-
li corpus eius infectum est/donec ca-
pilli eius in similitudinem aquilarū
crescerent: ꝛ vngues eius quasi vn-
G gues auium. Igitur post finem die-
J. 7. d. rum ego Nabuchodonosor oculos

meos ad celum leuaui/ꝛ sensus meꝰ
redditus est mihi: ꝛ altissimo benedi-
xi: ꝛ viuentem in sempiternum lau-
daui et glorificaui: quia potestas eiꝰ
potestas sempiterna: et regnum eiꝰ
in generatione et generationem: et
omnes habitatores terre apud eum
in nihilum reputati sunt. Iuxta volū-
tatem eni suam facit: tam in virtuti-
bus celi ꝙ̄ in habitatoribus terre: et
non est qui resistat manui eius: ꝛ di-
cat ei. Quare fecisti? In ipso tēpore
sensus meꝰ reuersus est ad me: et ad
honorē regni mei decorēqꝫ perueni:
et figura mea reuersa est ad me: et
optimates mei et magistratus mei
requisierūt me: ꝛ in regno meo resti-
tutus sum: ꝛ magnificentia mea am-
plior addita est mihi. Nunc igitur
ego Nabuchodonosor laudo et ma-
gnifico ꝛ glorifico regem celi: q2 oīa
opera eius vera: et omnes vie eius
iudicia: ꝛ gradientes in superbia po-
test humiliare.

¶ C. 5. Balthasar bibēs in vasis tēpli
vidit manū scribētē i pariete: ꝛ iuxta
interpretationē Danielis pdidit re-
gnum: ꝛ successit ei Dariꝰ. Cap. v.

Balthasar rex fecit grande con- A
uiuium: optimatibus suis mille:
et vnusquisqꝫ ꝓm suam bibebat eta-
tem. Precepit ergo iam temulentus
vt afferrentur vasa aurea ꝛ argētea
que asportauerat Nabuchodonosor
pater eius de tēplo quod fuit in Hie-
rusalē: vt biberent in eis rex et opti-
mates eius/vxoresqꝫ eius ꝛ concubi-
ne. Tunc allata sunt vasa aurea que
asportauerat de templo quod fuerat
in Hierl'm: ꝛ biberūt in eis rex ꝛ opti-
mates eius/vxores ꝛ cōcubine illius.
Bibebant vinum et laudabant deos
suos aureos et argenteos et ereos/
ferreos ligneosqꝫ ꝛ lapideos. In ea-
dem hora apparuerunt digiti quasi
manus hoīs scribentis contra cande-
labrū in superficie parietis aule re-
gie. Et rex aspiciebat articulos ma-
nus scribētis. Tunc facies regis cō- B
mutata est: ꝛ cogitationes eiꝰ contur-
babant eum: ꝛ cōpages renū eiꝰ sol-
uebant̄/ꝛ genua eiꝰ ad seinuicē colli-
debantur. Exclamauit itaqꝫ rex forti-
ter vt introducerēt magos chaldeos
et aruspices. Et ꝓloquens rex/ait sa-
pientibꝰ babylonis. Quicunqꝫ legerit
scripturam hanc ꝛ interpretationem
eius manifestā mihi fecerit/purpura

ra vestietur/⁊ torquem auream habe
bit in collo/et tertius in regno meo
erit. Tunc ingressi oēs sapientes re-
gis/non potuerūt nec scripturā lege-
re/nec interpretationem eius indi-
care regi. Unde rex Balthasar satis
conturbat⁹ est:⁊ vultus illius immu-
C tatus est: sed ⁊ optimates ei⁹ turba-
bantur. Regina autē pro re que acci-
derat regi ⁊ optimatibus eius/domū
conuiuij ingressa est:⁊ ꝓloquens ait.
Rex in eternū viue: non te cōturbent
cogitationes tue/neqꝫ facies tua im-
mutetur: est vir in regno tuo q̄ spiri-
tum deorū sanctorū habet in se:⁊ in
diebus patris tui sciētia ⁊ sapientia
inuente sunt in eo. Nam ⁊ rex Nabu
chodonosor pater tuus principē ma-
gorum/incantatorum/chaldeorū/et
aruspicū constituit eū. Pater inquā
tuus o rex qꝛ spūs amplior ⁊ pruden
tia intelligētiaqꝫ ⁊ interpretatio som
niorū ⁊ ostensio secretorū ac solutio
ligatorū inuente sunt in eo: hoc est in
Daniele: cui rex posuit nomē Baltha
sar. Nunc itaqꝫ Daniel vocetᷣ ⁊ inter-
pretationem narrabit. Igitur intro-
D ductus est Daniel corā rege. Ad quē
prefatus rex ait. Tu es Daniel de fi-
lijs captiuitatis Jude quem adduxe
rat pater meus rex de Judea? Audi-
ui de te qm̄ spiritum deorum habeas
et scientia intelligentiaqꝫ ac sapien-
tia ampliores inuente sunt in te. Et
nunc introgressi sunt in conspectu
meo sapientes magi vt scripturam
hanc legerent:⁊ interpretationē ei⁹
indicarent mihi/⁊ nequiuerūt sensum
huius sermonis edicere. Porro ego
audiui de te ꝙ possis obscura inter-
pretari/et ligata dissoluere. Si ergo
vales scripturam legere ⁊ interpreta
tionem eius indicare mihi/purpu-
ra vestieris ⁊ torquem auream circa
collum tuum habebis:⁊ tertius in re
gno meo princeps eris. Ad que re-
E spondens Daniel ait corā rege. Mu-
nera tua sint tibi/et dona domus tue
alteri da: scripturā autē legā tibi rex:
et interpretationē eius ostendā tibi.
O rex/deus altissimus regnum ⁊ ma
gnificētiam/gloriam ⁊ honorē dedit
Nabuchodonosor patri tuo:⁊ ꝓpter
magnificentiā quam dederat ei/vni-
uersi ppl'i trib⁹ ⁊ lingue tremebant ⁊
metuebant eū. Quos volebat interfi-
ciebat/⁊ quos volebat percutiebat/et
quos volebat exaltabat/⁊ quos vole
bat humiliabat. Quando autē eleua-
tum est cor ei⁹:⁊ spirit⁹ ei⁹ ob firmat⁹
est ad superbiā: depositus est de solio
regni sui/⁊ gloria eius ablata est/⁊ a F
filijs hoim̄ electus est: sed ⁊ cor eius d.4.c.
cum bestijs positū est/⁊ cum onagris
erat habitatio eius. Fenum quoqꝫ vt
bos comedebat:⁊ rore celi corpus ei⁹
infectū est/donec cognosceret ꝙ po-
testatem haberet altissimus in regno
hoim̄:⁊ quēcunqꝫ voluerit suscitabit
sup illud. Tu quoqꝫ filius ei⁹ Baltha
sar non humiliasti cor tuū: cū scires
hec oia: sed aduersum dominatorem
celi eleuatus es. Et vasa domus eius
allata sunt corā te:⁊ tu ⁊ optimates
tui/⁊ vxores tue/⁊ concubine tue vi-
num bibistis in eis. Deos quoqꝫ argē
teos ⁊ aureos/et ereos/ferreos/li-
gneosqꝫ ⁊ lapideos qui non vident:
neqꝫ audiunt neqꝫ sentiunt laudasti.
Porro deū q̄ habet flatū tuum in ma 23
nu sua/⁊ omnes vias tuas nō glorifi-
casti. Idcirco ab eo missus est articu- B
lus man⁹ que scripsit hoc qđ exaratū
est. Hec est autē scriptura que dige-
sta est. Mane/thetel/phares. Et hec
interpretatio sermonis. Mane: nu-
merauit de⁹ regnū tuū/⁊ cōpleuit il-
lud. Thetel/appēsus es in statera/et
inuent⁹ es min⁹ habēs. Phares/diui-
sum est regnū tuū/⁊ datū est Medis
⁊ Persis. Tunc iubente rege indut⁹
est Daniel purpura:⁊ circundata est
torques aurea collo eius:⁊ predicatū
est de eo ꝙ haberet potestatē tertius
in regno suo. Eadem nocte interfe-
ct⁹ est Balthasar rex chalde⁹/⁊ Da-
rius Medus successit in regnū: an-
nos natus sexaginta duos.

¶ C.S. Satrape accusant regi Da-
rio Danielē: missus est in lacu leonū/
et a deo liberatus. Cap.vi.

Placuit Dario et cōstituit sup
regnū satrapas centū viginti
vt essent in toto regno suo: et A
super eos principes tres: ex quibus
Daniel vnus erat: vt satrape illis red
derent rationem/⁊ rex non sustine-
ret molestiam. Igitur Daniel supera
bat omes principes ⁊ satrapas: quia
spiritus dei amplior erat in illo. Por
ro rex cogitabat constituere eū super
omne regnū: vnde ꝑncipes ⁊ satrape
querebāt occasionē vt inuenirēt Da-
nieli ex latere regis: nullāqꝫ causam
et suspicionem reperire potuerunt:
eo ꝙ fidelis esset: et omnis culpa et

B suspicio non inueniretur in eo. Dixe
runt ergo viri illi. Nõ inueniem⁹ Da-
nieli huic aliquam occasionẽ/nisi for
te in lege dei sui. Tunc principes et
satrape surripuerũt regi: ⁊ sic locuti
F.2.a. sunt ei. Dari rex in eternũ viue. consi
F.3.b. liũ inierũt omnes principes regni tui
E.5.c. magistratus ⁊ satrape/senatores/et
iudices vt decretũ imperatorium ex-
eat ⁊ edictum: vt ois qui petierit ali-
quã petitionẽ a quocũq; deo ⁊ homi-
ne vsq; ad triginta dies/nisi a te rex
mittat in lacũ leonũ. Nunc itaq; rex
cõfirma sententiam ⁊ scribe decretum
vt nõ immutet qđ statutũ est a Me-
dis ⁊ Persis/nec preuaricari cuiq̃ li
C ceat. Porro rex Darius ꝓposuit edi-
ctũ ⁊ statuit. Q8 cum Daniel cõperis
set/id est cõstitutã legẽ ingressus est
domũ suã/⁊ fenestris apertis in cena-
culo suo contra Hierusalẽ tribus tẽ-
poribus in die flectebat genua sua et
adorabat: cõfitebaturq; corã deo suo
sicut ⁊ ante facere consueuerat. Uiri
ergo illi curiosius inquirentes inue-
nerunt Danielẽ orantẽ ⁊ obsecrantẽ
deũ suũ: ⁊ accedentes locuti sunt re-
gi sup edicto. Rex/numquid nõ cõsti
tuisti vt ois homo qui rogaret quẽq̃
de diis ⁊ hoibus vsq; ad dies trigin-
ta nisi a te rex/mitteret i lacũ leonũ?
D Ad quos respondẽs rex/ait. Uerus
est sermo iuxta decretũ Medorũ atq;
Persarũ qđ preuaricari nõ licz. Tũc
respondẽtes: dixerunt corã rege. Da
niel de filijs captiuitatis Jude nõ cu
rauit de lege tua ⁊ de edicto qđ cõsti-
tuisti: sed tribus tẽporibus per diem
orat obsecratione sua. Q8 verbũ cum
audisset rex satis contristatus est/et
ꝓ Daniele posuit cor vt liberaret eũ:
⁊ vsq; ad occasum solis laborabat vt
erueret illum. Uiri autẽ illi intelligẽ-
tes regem dixerũt ei. Scito rex q2 lex
Medorũ atq; Persarũ est vt omne de-
cretũ qđ cõstituerit rex nõ liceat im-
mutari. Tunc rex precepit ⁊ adduxe-
E runt Danielẽ ⁊ miserunt eũ in lacũ
leonũ. Dixitq; rex Danieli. De⁹ tuus
quẽ colis semper: ipse liberabit te. Al
latusq; est lapis vnus ⁊ posit⁹ est su-
per os laci quem obsignauit rex anu-
lo suo: ⁊ anulo optimatum suorũ ne
quid fieret cõtra Danielem. Et abiit
rex in domum suam: ⁊ dormiuit ince-
natus: cibiq; non sunt allati corã eo
insuper/⁊ somn⁹ recessit ab eo. Tunc
J.14.c. rex primo diluculo cõsurgens festin⁹
ad lacum leonum perrexit: appropin-
quansq; lacui/Danielem voce lachry
mabili inclamauit ⁊ affatus est eum.
Daniel serue dei viuẽtis deus tu⁹ cui
tu seruis semper: putas ne valuit te li
berare a leonib⁹? Et Daniel regi re-
spondẽs ait. Rex in eternũ viue. De⁹ 1.mac.2.
meus misit angelum suum ⁊ cõclusit
ora leonum ⁊ non nocuerunt mihi: q2
coram eo iustitia inuẽta est in me: sz
et coram te rex delictũ nõ feci. Tunc F
vehemẽter rex gauisus est super eo: ⁊
Danielẽ precepit educi de lacu. Edu
ctusq; est Daniel de lacu: ⁊ nulla lesio
inuenta est in eo/quia credidit deo
suo. Jubente autẽ rege adducti sunt
viri illi q̃ accusauerunt Danielẽ ⁊ in
lacũ leonũ missi sunt ipsi ⁊ filii ⁊ vxo-
res eorũ: ⁊ nõ peruenerunt vsq; ad pa
uimentum laci: donec arriperẽt eos
leones ⁊ omnia ossa eorũ cõminuerũt.
Tunc Darius rex scripsit vniuersis G
populis tribub⁹ ⁊ linguis habitãtib⁹
in vniuersa terra. Pax vobis multipli
cet. A me ergo cõstitutũ est decretum
vt in vniuerso imperio ⁊ regno meo
tremiscant ⁊ paueant deũ Danielis.
Ipse est enĩ deus viuẽs ⁊ eternus in
secula: ⁊ regnum ei⁹ nõ dissipabitur/
⁊ potestas ei⁹ vsq; in eternũ. Ipse li-
berator atq; saluator faciens signa ⁊
mirabilia in celo ⁊ in terra qui libera
uit Danielẽ de lacu leonum. Porro
Daniel perseuerauit vsq; ad regnum
Darii/regnumq; Cyri Perse.

¶ C.S. Uisio quatuor animalium in
figura quatuor regnorũ: de antiq̃ die-
rum: de auditu filij hominis: ⁊ de an-
tichristo: ⁊ de iudicio. Ca. vii.

Anno primo Balthasar regis A
babylonis Daniel somniũ vi-
dit. Uisio autem capitis eius
in cubili suo. Et somniũ scribens bre-
ui sermone cõprehẽdit: summatimq;
perstringẽs ait. Uidebam in visione
mea nocte: ⁊ ecce quatuor venti celi
pugnabãt in mari magno: ⁊ quatuor
bestie grandes ascendebant de mari
diuerse inter se. Prima quasi leena ⁊
alas habebat Aquile. Aspiciebam
donec euulse sunt ale eius: ⁊ sublata
est de terra: ⁊ super pedes quasi ho-
mo stetit/et cor eius datum est ei. Et B
ecce bestia alia similis vrso in parte
stetit: ⁊ tres ordines erãt in ore eius
et in dentibus eius: et sic dicebant ei.
Surge/comede carnes plurimas.
Post hec aspiciebã: ⁊ ecce alia quasi

pardus et alas habebat quasi auis
quatuor sup se ⁊ q̄tuor capita erant
in bestia: ⁊ potestas data est ei. Post
hec aspiciebā in visione noctis ⁊ ec-
ce bestia quarta terribilis atq̧ mira
bilis ⁊ fortis nimis. Dentes ferreos
habebat magnos comedens atq̧ cō
C minuens: ⁊ reliqua pedib⁹ suis con-
culcans. Dissimilis aūt erat ceteris
bestijs: quas viderā ante eā ⁊ habe-
bat cornua decē. Cōsiderabam cor-
nua ⁊ ecce cornu aliud paruuluꝫ or-
tum est de medio eorū ⁊ tria de cor-
nib⁹ primis euulsa sunt a facie eius.
Et ecce oculi quasi oculi hoīs erant
in cornu isto: ⁊ os loquens ingētia.
Aspiciebā donec throni positi sunt/
⁊ antiqu⁹ dierū sedit. Uestimentum
Apo.5.d. eius candidū quasi nix et capilli ca
pitis eius quasi lana munda. Thro-
nus eius flāme ignis: rote ei⁹ ignis
accensus: fluuius igneus rapidusq̧
egrediebat a facie ei⁹. Milia miliuꝫ
D ministrabāt ei: ⁊ decies millies cēte
na milia assistebāt ei. Iudiciū sedit
⁊ libri aperti sunt. Aspiciebaꝫ propter
vocē sermonū grandiū quos cornu
illud loquebat: ⁊ vidi qm̄ interfecta
esset bestia et perisset corp⁹ ei⁹ ⁊ tra
ditū esset ad cōburendū igni aliarū
q̄q̧ bestiarū ablata esset potestas: ⁊
tēpora vite constituta essent eis vsq̧
ad tēpus ⁊ tēpus. Aspiciebam ergo
mat.24. b. in visione noctis ⁊ ecce cū nubib⁹ ce
li quasi filius hoīs veniebat et vsq̧
ad antiquū dierū peruenit ⁊ in cōspe-
ctu eius obtulerūt eū. Et dedit ei po
Luc.1.c. testatē ⁊ honorē ⁊ regnū et oēs ppl'i
mi.4.c. trib⁹ ⁊ lingue ipsi seruiēt. Potestas
E ei⁹ potestas eterna q̄ nō auferetur: ⁊
regnū ei⁹ qđ nō corrumpet. Horruit
spūs meus: ego daniel territus sum
in his: ⁊ visiones capitis mei cōtur
bauerūt me. Accessi ad vnū de assi-
stentib⁹ ⁊ veritatē querebā ab eo de
oībus his. Qui dixit mihi interpre-
tationē sermonū: ⁊ docuit me. He q̄-
tuor bestie magne: quatuor sunt re-
gna q̄ cōsurgent de terra. Suscipiēt
aūt regnū sancti dei altissimi: ⁊ obti
F nebūt regnū vsq̧ in seculū ⁊ i seculū
seculorū. Post hoc volui libenter di-
scere de bestia quarta que erat dissi-
milis valde ab oībus ⁊ terribilis ni-
mis: dētes ⁊ vngues eius ferrei/ cō-
edebat et comminuebat: et reliqua
pedibus suis conculcabat: ⁊ de cor-
nibus decem que habebat in capite

⁊ de alio qđ ortū fuerat ante qđ ceci-
derāt tria cornua ⁊ de cornu illo qđ
habebat oculos: ⁊ os loquens gran-
dia ⁊ maius erat ceteris. Aspiciebā
⁊ ecce cornu illud faciebat bellū ad
uersus sanctos ⁊ preualebat eis: do-
nec venit antiquus dierū et iudiciū
dedit sanctis excelsi ⁊ tempus adue
nit ⁊ regnū obtinuerūt sancti. Et sic
ait. Bestia q̄rta regnū quartū erit in
terra qđ mai⁹ erit oībus regnis ⁊ de
uorabit vniuersam terrā: ⁊ cōculca-
bit et cōminuet eam. Porro cornua
decem ipsi⁹ regni: decē reges erūt/ ⁊
alius cōsurget post eos ⁊ ipse poten
tior erit priorib⁹ ⁊ tres reges hūilia-
bit. Et sermones cōtra excelsum lo- B
quetur: ⁊ sanctos altissimi conteret.
Et putabit q̄ possit mutare tēpora
⁊ leges ⁊ tradent in manu eius vsq̧
ad tēpus et tēpora et dimidiū tēpo-
ris. Et iudiciū sedebit vt auferatur
potētia ⁊ cōterat et dispereat vsq̧ in
finē. Regnū autē ⁊ potestas et ma-
gnitudo regni que est subter oīe ce
lū det populo sanctoꝝ altissimi cui⁹
regnū/ regnū sempiternū est: et oēs Luc.1.c.
reges seruiēt ei ⁊ obedient. Hucusq̧
finis verbi. Ego daniel multum co-
gitationibus meis cōturbabar: ⁊ fa-
cies mea mutata est i me: verba au-
tem in corde meo conseruaui.

¶ C.8. De ariete ⁊ hirco: ⁊ interp̄ta
tiōib⁹ arietis ⁊ hirci. Capitulū.viij.

Anno tertio regni Balthasar re- A
gis visio apparuit mihi. Ego
daniel post id qđ viderā in pricipio
vidi in visione mea cum essem in su-
sis castro quod est in Helā regione.
vidi autem in visione esse me super
portam vlai/ et leuaui oculos meos
et vidi/ et ecce aries vnus stabat an
te paludem habens cornua excelsa ⁊
vnum excelsius altero atq̧ succre-
scens. Postea vidi arietē cornibus
ventilantē contra occidentē ⁊ cōtra
aquilonē ⁊ cōtra meridiem: ⁊ oēs
bestie nō poterāt resistere ei neq̧ li-
berari de manu eius: fecitq̧ secūdū
voluntatē suā ⁊ magnificat⁹ est. Et
ego intelligebā. Ecce autē hircus ca- B
prarū veniebat ab occidente sup fa-
ciem totius terre ⁊ nō tangebat ter-
ram. Porro hirc⁹ habebat cornu in-
signe inter oculos suos: ⁊ venit vsq̧
ad arietem illum cornutum quem vi
deram stantē ante portam: ⁊ cucur-
rit ad eū i impetu fortitudinis sue.

Cūq; appropinquasset prope arietē
efferatus est in eū ⁊ ꝑcussit arietē: ⁊
cōminuit duo cornua eius: ⁊ non po
C terat aries resistere ei. Cūq; eum mi
sisset in terram conculcauit ⁊ nemo
quibat liberare arietē de manu ei⁹.
Hircus autē capraꝝ: magn⁹ factus
est nimis. Cūq; creuisset fractū est
cornu magnum: ⁊ orta sunt quatuor
cornua subter illud per quatuor ven
tos celi. De vno autem ex eis egres-
sum est cornu vnū modicū ⁊ factū
est grāde cōtra meridiē ⁊ cōtra ori-
ētem ⁊ cōtra fortitudinē. Et magnifi-
catū est vsq; ad fortitudinem celi: et
deiecit de fortitudine ⁊ de stellis: et
conculcauit eas. Et vsq; ad princi-
pem fortitudinis magnificatū est ⁊
ab eo tulit iuge sacrificiū et deiecit
D locū sanctificatiōis eius. Robur au
tē datū est ei cōtra iuge sacrificium
propter peccata ⁊ prosternetur veri
tas in terra et prosperabit et faciet.
Et audiui vnū de sanctis loquentē:
⁊ dixit vnus sanct⁹ alteri nescio cui
.J.9.f. loquēti. Usq;quo visio ⁊ iuge sacrifi-
ciūm ⁊ peccatū desolationis q̄ facta
est ⁊ sanctuariū ⁊ fortitudo ꝯculca-
bitur? Et dixit ei. Usq; ad vesperā et
mane dies duo milia trecēti ⁊ mun-
dabitur sanctuariū. Factū est autē
cū viderē ego daniel visionē ⁊ que-
rerē intelligentiā: ecce stetit ī cōspe-
E ctu meo quasi species viri. Et audi-
ui vocē viri inter vlai ⁊ clamauit et
ait. Gabriel fac intelligere istā visiō-
nem. Et venit: ⁊ stetit iuxta vbi ego
stabā. Cumq; venisset pauens corrui
in faciē meā: ⁊ ait ad me. Intellige
fili hoīs: quoniā in tēpore finis com
plebit visio. Cūq; loqueretur ad me
collapsus sum pronus in terram. Et
tetigit me ⁊ statuit me ī gradu meo
dixitq; mihi. Ego ostēdā tibi que fu-
tura sunt in nouissimo maledictio-
nis: quoniā habet tēpus finē suū.
Aries quem vidisti habere cornua:
rex medorū est atq; persarū. Porro
hircus capraꝝ: rex grecorum est: ⁊
cornu grāde qđ erat īter oculos: ipse
F est rex primus. Q̄d autē fracto illo
surrexerunt quatuor ꝓ eo: quatuor
reges de gente eius cōsurgēt: sed nō
in fortitudine eius. Et post regnum
eorū cū creuerint iniq̄tates ꝯsurget
rex impudens facie ⁊ intelligēs pro
positiones et roborabitur fortitudo
eius; sed nō in viribus suis: ⁊ supra
q̄ credi potest: vniuersa vastabit et
prosperabitur ⁊ faciet. Et interficiet
robustos ⁊ populū sanctoꝝ secundū
voluntatē suā: ⁊ diriget dolus in ma
nu eius ⁊ cor suū magnificabit: ⁊ in
copia rerum oīm occidet plurimos.
Et cōtra principē principum cōsur- B
get: ⁊ sine manu conteretur. Et visio
vespere et mane: que dicta est vera
est. Tu ergo visionem signa: q̄r post
multos dies erit. Et ego daniel lan-
gui: ⁊ egrotaui per dies. Cumq; sur-
rexissem faciebam opera regis ⁊ stu-
pebam ad visionem ⁊ non erat qui
interpretaretur.
¶ C.S. De orōne daniel: de vbo an-
geli ⁊ septuagita hebdomadib⁹. c.ix.
In āno primo darij filij assue- A
ri de semine medoꝝ q̄ īpera-
uit sup regnū chaldeorū āno
vno regni eius ego danielītellexi in
libris numerū annoꝝ de quo factus
est sermo dñi ad hieremiā ꝓphetaꝫ
vt complerent desolationes hierusa Hie.25.c.
lem septuaginta anni: et posui faciē ⁊.29.c.
meā ad dominū deū meū rogare et De pe.di.
deprecari in ieiunijs sacco ⁊ cinere: 1.c.dixe-
⁊ oraui ad dominū deū meū ⁊ ꝯfess⁹ rat.
sum et dixi. Obsecro dñe de⁹ magne 2.esd.1.b.
⁊ terribilis / custodiens pactū ⁊ mi-
sericordiā diligentib⁹ te ⁊ custodien
tibus mādata tua: peccauim⁹ / ini- Bar.1.c.
quitatē fecimus / impie egimus ⁊ re
cessimus: ⁊ declinauimus a mādatꝭ
tuis ac iudicijs. Nō obediuim⁹ ser-
uis tuis prophetis qui locuti sunt in
nomine tuo regibus nostris / princi- B
pib⁹ nostris / patrib⁹ nostris: omniq;
populo terre. Tibi dñe iustitia nobꝭ
autē cōfusio faciei sicut est hodie vi-
ro iuda et habitatoribus hierusaleꝫ
et omni israel his qui ꝓpe sunt ⁊ his
qui procul in vniuersis terris ad q̄s
eiecisti eos propter iniquitates eoꝝ C
in quibus peccauerūt in te dñe. No-
bis confusio faciei / regibus nostris /
principibus nostris / et patribus no
stris qui peccauerunt: tibi autē dño
deo nostro misericordia et propicia-
tio quia recessimus a te ⁊ non audi-
uimus vocem dñi dei nostri vt am-
bularemus in lege eius quaꝫ posuit
nobis per seruos suos prophetas: et
omnis israel preuaricati sunt legem
tuā et declinauerūt ne audirent vo-
cem tuā: ⁊ stillauit super nos male-
dictio ⁊ detestatio que scripta est in deu.27.c.
libro moysi fui dei q̄r peccauim⁹ ei.

Et statuit sermones suos quos locu
tus est super nos/ ꝛ super principes
nostros q̃ iudicauerũt nos vt supin
duceret in nos magnũ maluz/ quale
nunq̃ fuit sub omni celo secũdũ qd
factũ est in hierusalẽ/ sicut scriptum
est in lege moysi. Oẽ malũ hoc venit
sup nos: ꝛ non rogauim⁹ faciẽ tuam
dñe deus noster: vt reuerteremur ab
D iniquitatib⁹ nostris et cogitaremus
veritatẽ tuã. Et vigilauit dñs super
maliciã: ꝛ adduxit eam sup nos. Iu
stus dñs deus noster in omnibus ope
baru. 2. c. ribus suis que fecit: nõ enim audiui
exo. 6. c. mus vocẽ eius. Et nunc dñe deus nr̃
q̃ eduxisti populũ tuũ de terra egy
pti in manu forti ꝛ fecisti tibi nomẽ
secundũ diem hãc: peccauimus/ ini
quitatem fecimus dñe in omnẽ iusti
tiam tuã. Auertatur obsecro ira tua
ꝛ furor tu⁹ a ciuitate tua hierusalez
et a mõte sancto tuo. Propter pecca
ta enim nostra et iniquitates patrũ
nostroꝝ: hierusalẽ ꝛ pplˢ tu⁹ in op
probriũ sunt oĩbus ꝑ circuitum no
strũ. Nunc ergo exaudi deus noster
orationẽ serui tui ꝛ preces ei⁹ ꝛ ostẽ
de faciẽ tuam super sanctuariũ tuũ
E qd desertũ est. Propter temetipsum
inclina deus meus aurẽ tuã ꝛ audi/
aperi oculos tuos et vide desolatio
nem nostrã ꝛ ciuitatẽ super quam in
uocatũ est nomẽ tuũ. Neq̃ enim in
iustificationib⁹ nostris prosternim⁹
preces ante faciẽ tuã/ sed in miera
tionib⁹ tuis multis. Exaudi dñe: pla
care dñe: attende ꝛ fac. Ne moreris
propter temetipsum deus me⁹ quia
F nomen tuũ inuocatum est super ciui
tatẽ ꝛ sup populũ tuũ. Cumq̃ adhuc
loquerer ꝛ orarem ꝛ ꝯfiterer pecca
ta mea et pctã populi mei Israel/ vt
prosternerẽ preces meas ĩ cõspectu
dei mei ꝓ monte sancto dei mei: ad
s. c. 8. e. huc me loquẽte in oratione mea: ec
ce vir gabriel quẽ videram ĩ visione
a principio: cito volans tetigit me in
tẽpore sacrificij vespertini ꝛ docuit
me/ et locutus est mihi: dixitq̃. Da
niel nũc egressus sum vt docerẽ te: ꝛ
intelligeres. Ab exordio precũ tua
rũ egressus est sermo: ego autẽ veni
vt indicarẽ tibi: q: vir desideriorũ
mat. 24. es. Tu ergo animaduerte sermonẽ/
Ioã. 1. g. et intellige visionẽ. Septuaginta heb
domades abbreuiate sunt sup pplm
tuũ ꝛ sup vrbẽ sanctã tuã: vt cõsum
met preuaricatio ꝛ finẽ accipiat pec
catũ ꝛ deleat iniq̃tas ꝛ adducat iu
sticia sempit̃na ꝛ impleat visio ꝛ ꝓ
phetia: ꝛ vngat sanct⁹ sanctoꝝ. Sci G
to ergo et animaduerte: ab exitu sermo
nis vt iterum edificet hierusalẽ vsq̃
ad christũ ducẽ: hebdomades septẽ
et hebdomades sexaginta due erũt.
Et rursum edificabit platea: ꝛ muri
in angustia tempoꝝ. Et post hebdo
mades sexaginta duas occidet xp̃s:
et nõ erit ei⁹ pplˢ q̃ eũ negaturus est.
Et ciuitatẽ et sanctuariũ dissipabit
populus cũ duce venturo ꝛ finis eius
vastitas: ꝛ post finẽ belli statuta de
solatio. Confirmabit aũt pactũ mul
tis hebdomada vna ꝛ ĩ dimidio heb
domadis deficiet hostia ꝛ sacrificiũ
et erit in templo abominatio desola
tionis: ꝛ vsq̃ ad consummationem/ mat. 24.
et finem perseuerabit desolatio. b.
¶ C. G. De apparitione viri vestiti
lineis: de michaele: et principib⁹ gre
corum ꝛ Persarum. Capitulum. x.
A Nno tertio regni Cyri regis A
Persarũ verbũ reuelatũ est
Danieli cognomẽto Balthas
sar: ꝛ verbũ verũ ꝛ fortitudo magna
intellexitq̃ sermonẽ: intelligẽtia enĩ
est opus ĩ visione. In dieb⁹ illis ego
daniel lugebã triũ hebdomadarum
dieb⁹/ panẽ desiderabilẽ nõ comedi
et caro ꝛ vinum nõ introierũt in os
meũ. Sed neq̃ vnguẽto vnctus sum
donec cõplerentur triũ hebdomadarũ
dies. Die aũt vicesima ꝛ quarta mẽ
sis primi erã iuxta fluuiũ magnũ q̃
est tigris/ et leuaui oculos meos et
vidi: ꝛ ecce vir vnus vestit⁹ lineis ꝛ
renes ei⁹ accincti auro obryzo: ꝛ cor
pus ei⁹ quasi chrysolythus: ꝛ facies
ei⁹ velut species fulguris: ꝛ oculi ei⁹
vt lãpas ardens ꝛ brachia ei⁹: ꝛ que B
deorsum sũt vsq̃ ad pedes quasi spe
cies eris cãdentis: ꝛ vox sermonum
eius vt vox multitudinis. Uidi au
tẽ ego daniel sol⁹ visionẽ. Porro vi
ri q̃ erant mecũ non viderũt: sed ter
ror nimius irruit sup eos: ꝛ fugerũt
in abscõditũ. Ego aũt relict⁹ sol⁹ vi
di visionẽ grandẽ hanc ꝛ non remã
sit ĩ me fortitudo: sed ꝛ species mea
immutata est ĩ me ꝛ emarcui nec ha
bui quicq̃ viriũ. Et audiui vocẽ ser
monum eius ꝛ audiens iacebam cõ
sternatus super faciẽ meam: et vul
tus meus herebat terre. Et ecce ma
n⁹ tetigit me: ꝛ erexit me sup genua
mea: et super articulos manũ mea

C rum. Et dixit ad me. Daniel vir desi
B.9.f.⁊ deriorū intellige verba q̄ ego loquor
.I.eodem ad te/⁊ sta i gradu tuo: nūc eñi sum
missus ad te. Cumq̄ dixisset mihi ser
monē istum/ stetit tremens/⁊ ait ad
me. Noli metuere daniel quia ex die
primo quo posuisti cor tuū ad intel
ligendū vt te affligeres in cōspectu
dei tui/exaudita sunt verba tua / et
ego veni ꝓpter sermones tuos. Prin
ceps autē regni persar̄ restitit mihi
viginti ⁊ vno diebus: ⁊ ecce michael
vnus de principibus primis venit i
adiutorium meum: ⁊ ego remāsi ibi
iuxta regē persarum. Ueni autem vt
docerē te que ventura sunt pplo tuo
in nouissimis diebꝰ/ qm̄ adhuc visio
in dies. Cūq̄ loqueret̄ mihi huiusce
modi verbis/ deieci vultum meū ad
D terrā: ⁊ tacui. Et ecce quasi similitu
do filii hoīs tetigit labia mea/ ⁊ ape
riēs os meū locutus sum. Et dixi ad
eum qui stabat cōtra me. Dñe mi/in
visione tua dissolute sunt compages
B.eodem. mee: ⁊ nihil in me remāsit virium/ ⁊
quomō poterit seruus dñi mei loqui
cū dño meo? nihil enim in me remā
sit viriū: sed ⁊ halitus meꝰ interclu
ditur. Rursum ergo tetigit me qua
si visio hoīs: ⁊ cōfortauit me: ⁊ dixit.
Noli timere vir desideriorum: pax tibi:
confortare: ⁊ esto robustus. Cūq̄ lo
queretur mecū/conualui ⁊ dixi. Lo
quere dñe mi/ q2 confortasti me. Et
ait. Nūquid scis quare venerim ad
te? Et nūc reuertar vt prelier aduer
sum principē Persarum. Cum enim
egrederer/apparuit princeps greco
rum veniens. Ueruntamen annun
ciabo tibi qđ expressum est i scriptu
ra veritatis: ⁊ nemo est adiutor meꝰ i
oībꝰ his nisi michael pnceps vester.
¶ Capi. Summa. Predicit angelus
danieli de regibus persarum: ⁊ de re
ge qui est antichristus qui extollet se
contra dominum. Cap. xi.
A Ego autē ab anno primo darii
medi stabam vt cōfortaret̄ ⁊
roboraretur: ⁊ nunc veritatē
annunciabo tibi. Ecce adhuc tres re
ges stabūt in perside/et quartus di
tabitur opibus nimiis sup omnes: ⁊
cum inualuerit diuitiis suis/cōcita
bit omnes aduersū regnum grecie.
Surget vero rex fortis/⁊ dominabit̄
potestate multa/et faciet qđ placue
rit ei. Et cū steterit/ cōteretur regnū
eius: ⁊ diuidetur in quattuor ventos
celi: sed nō in posteros eius neq̄ se
cūdum potētiā illius qua dñatꝰ est.
Lacerabit̄ enim regnū eius etiā in
externos exceptis his. Et cōfortabi
tur rex austri: ⁊ de principibꝰ eiꝰ pre
ualebit sup eum/et dominabit̄ ditio
ne. Multa eñi dñatio eius. Et post fi
nē annorū federabunt: filiaq̄ regis
austri veniet ad regem aquilonis fa
cere amicitiā ⁊ nō obtinebit fortitu
dinē brachii/nec stabit semē eiꝰ. Et B
tradet̄ ipsa ⁊ qui adduxerūt eā ado
lescētes eius/ ⁊ qui cōfortabāt eā in
tēporibꝰ: ⁊ stabit de germine radicū
eius plātatio. Et veniet cū exercitu
et ingredief̄ prouinciā regis aquilo
nis ⁊ abutetur eis ⁊ obtinebit. Insu
per et deos eorum/ ⁊ sculptilia: vasa
quoq̄ pciosa auri ⁊ argenti captiua
ducet̄ i Egyptū: ipse preualebit ad
uersus regē aquilōis. Et intrabit in
regnū rex austri/⁊ reuertet̄ ad terrā
suā. Filii autē eius prouocabūtur/et
ꝯgregabunt multitudinē exercituū
plurimorū: ⁊ veniet properans ⁊ in
undās ⁊ reuertet̄: ⁊ concitabit̄ ⁊ con
grediet̄ cū robore eius. Et prouoca
tus rex austri egrediet̄/ et pugnabit
aduersus regem aquilonis ⁊ prepa
rabit multitudinē nimiā/ et dabitur
multitudo in manu eiꝰ: ⁊ capiet mul
titudinē et exaltabit̄ cor eius ⁊ deii
ciet multa milia: sed nō preualebit.
conuertet̄ eñi rex aquilonis ⁊ prepa C
rabit multitudinē multo maiorem
q̄ prius/ ⁊ in fine tēporum annorūq̄
veniet ꝓperās cū exercitu magno ⁊
opibus nimiis. Et in tēporibus illis
multi consurgent aduersus regē au
stri. Filii quoq̄ preuaricatorū popu
li tui extollentur: vt impleāt visionē esa.19.a.
et corruēt. Et veniet rex aquilonis
et cōportabit aggerē: ⁊ capiet vrbes
munitissimas/ ⁊ brachia austri non
sustinebūt. Et cōsurgent electi eius
ad resistendū ⁊ non erit fortitudo ⁊
faciet veniens sup eū iuxta placitū
suū ⁊ nō erit qui stet cōtra faciē eiꝰ/
et stabit in terra inclyta ⁊ ꝯsumetur
in manu eiꝰ: ⁊ ponet faciē suā/vt ve
niat ad tenēdum vniuersum regnū
eius ⁊ recta faciet cū eo. Et filiam fe
minarū dabit ei vt euertat illū: ⁊ nō
stabit nec illius erit. Et conuertet fa D
ciem suā ad insulas ⁊ capiet multas
⁊ cessare faciet principem opprobrii
sui ⁊ opprobriū eius cōuertet̄ in eū.
Et cōuertet faciē suā ad imperium

terre sue: ⁊ impinget ⁊ corruet ⁊ non
inuenietur: et stabit in loco eius vilissi-
mus/ et indignus decore regio: et in
paucis dieb⁹ conteret/ non in furore
nec in prelio: et stabit in loco eius de-
spectus: ⁊ nō tribuet ei honor regi⁹.
Et veniet clam/ et obtinebit regnum
in fraudulētia/ ⁊ brachia pugnantis
expugnabunt a facie ei⁹ et conterent:
insup et dux federis. Et post amiciti-
as cum eo faciet dolū: et ascēdet ⁊ su-
perabit in modico pplo: et abundan-
tes et vberes vrbes ingredietur. Et fa-
ciet q̄ nō fecerunt patres ei⁹: et patres
patrū ei⁹. Rapinas et predā et diui-
tias eorū dissipabit: et cōtra firmissi-
mas cogitationes inibit: et hoc vsq̄
ad tēpus. Et cōcitabit fortitudo eius
E et cor ei⁹ aduersum regē austri in ex-
ercitu magno. Et rex austri prouoca-
bitur ad bellum multis auxiliis et forti-
bus nimis: ⁊ non stabunt: q̄a inibunt
aduersus eū consilia: et comedentes
panē cū eo conterēt illū exercitusq̄
ei⁹ opprimetur: et cadent interfecti plu-
rimi. Duorū quoq̄ regum cor erit vt
malefaciāt: et ad mensam vnā mēda-
ciū loquentur/ et nō proficiēt: quia ad-
huc finis in aliud tēpus/ et reuertetur
in terrā suā cū opibus multis: et cor
eius aduersū testamentū sanctū: et
faciet ⁊ reuertetur in terrā suā. Sta-
tuto tēpore reuertetur/ et veniet ad au-
strū: et non erit priori simile nouissi-
mū. Et venient super eū trieres: et ro-
mani: ⁊ percutietur/ et reuertetur. Et in-
dignabitur contra testamentū sanctuarii
et faciet/ reuerteturq̄/ ⁊ cogitabit ad-
uersum eos qui dereliquerunt testa-
mentum sanctuarii. Et brachia ex eo
stabunt/ et polluent sanctuarium for-
titudinis/ ⁊ auferent iuge sacrificium
et dabunt abominationem in desola-
tionē: et impii in testamentū simula-
F bunt fraudulēter: populus autē sciēs
deum suum/ obtinebit/ ⁊ faciet. Et do-
cti in populo docebunt plurimos/ et
ruent in gladio/ et in flamma/ ⁊ in ca-
ptiuitate/ ⁊ in rapina dierum. Cumq̄
corruerint/ subleuabuntur auxilio par-
uulo: ⁊ applicabuntur eis plurimi frau-
dulenter. Et de eruditis ruent vt cō-
flentur et eligantur et dealbentur vsq̄ ad tē-
pus prefinitū: quia adhuc aliud tem-
pus erit. Et faciet iuxta voluntatem
suam rex: et eleuabitur: ⁊ magnificabitur
aduersus omnem deum/ et aduersus
deum deorum loquetur magnifica/ et diri-
getur donec cōpleatur iracundia: per-
petrata quippe est definitio. Et deum
patrū suorū nō reputabit: et erit in cō-
cupiscētiis feminarū: nec quēq̄ deo-
rum curabit: q̄a aduersum vniuersa
consurget. Deū autē maozim in loco
suo venerabitur: et deum quem ignora-
uerūt patres ei⁹ colet auro/ et argen-
to et lapide precioso: rebusq̄ preciosis.
Et faciet vt muniat maozim cū deo G
alieno quem non cognouit/ et multi-
plicabit gloriā/ et dabit eis potestatē
in multis/ ⁊ terram diuidet gratuito.
Et in tempore prefinito preliabitur ad-
uersus eū rex austri: et quasi tempe-
stas veniet cōtra illū rex aquilonis in
curribus/ et in equitibus et in classe ma-
gna: ⁊ ingredietur terras/ ⁊ conteret ⁊
pertrāsiet/ et introibit in terrā glo-
riosam: ⁊ multi corruent. Hee autem so-
le saluabūtur de manu ei⁹ edō/ ⁊ moab
et principes filiorū Ammon. Et mit-
tet manum suā in terras: et terra egy-
pti non effugiet. Et dñabitur thesauro-
rum auri/ et argenti: ⁊ in oībus precio-
sis egypti. Per lybiā quoq̄/ et ethio-
piā transibit: et fama turbabit eū ab
oriēte ⁊ ab aquilone: et veniet in multi-
tudine magna/ vt conterat et interfi-
ciat plurimos. Et figet tabernaculum
suū apathno inter duo maria super
montē inclytum et sanctū: ⁊ veniet vsq̄
ad sūmitatē ei⁹: ⁊ nēo auxiliabitur ei.

¶ Ca. S. De resurrectione bonorū et malorū/ de eminentia ⁊ claritate doctorum/ de iudicio dñi/ de libro clauso/ de signatis sermonibus. Cap. xii.

In tēpore autem illo consurget A
michael princeps magn⁹: qui
stat pro filiis populi tui: et ve-
niet tēpus quale nō fuit ab eo ex quo
gentes esse ceperūt vsq̄ ad tēpus il-
lud. Et in tēpore illo saluabitur popu-
lus tuus oīs qui inuētus fuerit scri-
ptus in libro. Et multi de his qui dor-
miunt in terre puluere euigilabunt/
alii in vitā eternā: alii in opprobrium
vt videant semp. Qui autē docti fue- B
rint/ fulgebūt quasi splendor firma-
mēti: ⁊ q̄ ad iustitiā erudiūt multos
quasi stelle in perpetuas eternitates.
Tu autē daniel claude sermones/ et
signa librū vsq̄ ad tēpus statutum.
Plurimi pertrāsibūt/ ⁊ multiplex erit
sciētia. Et vidi ego daniel/ ⁊ ecce q̄si
duo alii stabāt: vn⁹ hic sup ripam flu-
minis: et ali⁹ inde ex altera ripa flu-
minis. Et dixi viro q̄ erat indutus li-

neis qui stabat sup aquas fluminis.
C Usquequo finis horũ mirabilium? Et
Jo.10.a. audiui virũ qui indutus erat lineis
qui stabat sup aquas fluminis / cum
eleuasset dexterã/et sinistrã suam in
celũ/et iurasset p viuentẽ in eternũ:
qr in tẽpus et tẽpora:et dimidiũ tem=
poris. Et cũ completa fuerit disper=
sio manus ppli sci/ cõplebũtur vni=
uersa hec. Et ego audiui:et non intel
lexi. Et dixi. Domine mi: qd erit post
hec? Et ait. Uade daniel/ quia clausi
sunt:signatiq; sermones vsq; ad pre
J.11.f. finitũ tẽpus. Eligent et dealbabũtur
D et quasi ignis pbabunt multi. Et im=
pie agent impij/neq; intelligent oẽs
impij:porro docti intelligẽt. Et a tẽ=
pore cũ ablatum fuerit iuge sacrifi=
ciũ/et posita fuerit abominatio in de=
solationẽ dies mille/ducẽti nonagin
ta. Beatus q expectat/et puenit vsq;
ad dies mille trecẽtos triginta qnq;.
Tu aũt daniel vade ad pfinitũ et re=
quiesces:et stabis in sorte tua in finẽ
dierũ. ¶ Hucusq; danielẽ in Hebreo
volumine legimus. Cetera q̃ sequun=
tur vsq; ad finem libri de theodotio=
nis editione translata sunt.

¶ Ca. S. De duobus presbyteris qui
concupierunt Susannam/et iudica=
ti sunt a Daniele. Capitulum. xiij.

A ET erat vir habitãs in babylo=
ne/et nomen eius ioachim: et
accepit vxorẽ noie Susannã
filiã helchie/pulchrã nimis:et timen
tẽ deũ. Parẽtes eni illius cũ essent
iusti:erudierũt filiam suã scdz legem
moysi. Erat aũt Joachim diues val=
de:et erat ei pomariũ vicinũ domui
sue:et ad ipsum cõfluebant iudei/eo
q esset honorabilior oim. Et cõstitu=
ti sunt duo senes iudices in illo an=
no/de qbus locut9 est dñs. Qr egres=
sa est iniqtas de babylone a seniori=
bus iudicibus qui videbantur regere
populũ. Isti frequẽtabãt domũ Joa=
chim:et veniebãt ad eos oẽs q habe=
bãt iudicia. Cũ autẽ populus reuer=
tisset per meridiẽ ingrediebat susan
na/et deambulabat in pomario viri
sui. Et videbant eam senes quotidie
ingredientem/et deambulantẽ:et ex
arserunt in concupiscẽtiam eius. Et
euerterunt sensum suũ:et declinaue=
runt oculos suos vt non viderent ce
lum/neq; recordarent iudiciorũ iu=
B storum. Erant ergo ambo vulnera=
ti amore eius/ nec indicauerunt sibi
vicissim dolorẽ suum. Erubescebant
eni indicare sibi concupiscentiã suã/
volẽtes concũbere cũ ea:et obserua=
bat quotidie solicitius videre eã. Di=
xitq; alter ad alterũ. Eamus domum
qr hora prandij est. Et egressi recesse
runt a se. Cũq; reuertissent/ venerũt
in vnũ: et sciscitãtes ab inuicẽ causã
cõfessi sunt cõcupiscentiã suã. Et tũc
in cõmuni statuerũt tẽpus:qñ eã pos
sent inuenire solã. Factũ est autẽ cũ
obseruarẽt diẽ aptũ/ingressa est ali=
quando sicut heri/et nudiustertius cũ
duab9 solis puellis: voluitq; lauari i
pomario. Estus quippe erat: et non
erat ibi quisq; preter duos senes ab=
scõditos/et cõtẽplãtes eã. Dixit ergo
puellis. Afferte mihi oleũ et smigma=
ta / et ostia pomarij claudite / vt la=
uer. Et fecerunt sicut pceperat/ clau=
serũtq; ostia pomarij/et egresse sunt
per posticum vt afferrent q iusserat:
nesciebatq; senes intus esse abscõdi=
tos. Cum autem egresse essent puelle C
surrexerũt duo senes / et accurrerũt
ad eã/et dixerũt. Ecce ostia pomarij
clausa sunt/et nemo nos videt/ et in
concupiscẽtia tui sum9. Quã ob rem
assentire nobis:et commiscere nobis
cũ. Quod si nolueris / dicem9 contra
te testimoniũ/q fuerit tecũ iuuenis
et ob hanc causam emiseris puellas
a te. Ingemuit susanna:et ait. Angu
stie sunt mihi vndiq;. Si eni hoc ege
ro/mors mihi est:si autẽ non egero/
non effugiã manus vras. Sed meli9
est mihi absq; ope incidere in man9
hoim/q peccare in conspectu dñi. Et
exclamauit voce magna susanna: ex
clamauerunt autẽ et senes aduersus
eã. Et cucurrit vn9 ad ostia pomarij
et aperuit. Cũ ergo audissent clamo=
rem famuli domus i pomario: irrue=
runt p posticũ:vt viderẽt qd nã esset.
Post q autem senes locuti sunt/eru=
buerũt serui vehementer:qr nunq di=
ctus fuerat smo huiuscemodi de su= D
sanna. Et factã est dies crastina. Cũq;
venisset ppl's ad Joachim virũ eius
venerũt et duo pfbyteri pleni iniqua
cogitatione aduersus susannã: vt in
terficerẽt eã. Et dixerunt corã popl'o.
Mittite ad susannã filiã helchie vxo=
rẽ ioachim. Et statim miserunt. Et ve=
nit cum parẽtibus/et filiis/et vniuer
sis cognat' suis. Porro susanna erat
delicata nimis / et pulchra facie. Ue
runtamen iniqui illi iusserũt: vt discoperiretur:

(erat enim cooperta) vt vel sic satiaren
tur decore eius. Flebant igitur sui: et omnes
qui nouerant eam. Consurgentes autem duo
presbyteri in medio populi: posuerunt
manus suas super caput eius. Que flens
suspexit ad celum: erat enim cor eius fi
duciam habens in domino. Et dixerunt
presbyteri. Cum deambularemus in po-
mario soli: ingressa est hec cum dua-
bus puellis: et clausit ostia pomarii
et dimisit a se puellas. Venitque ad eam
adolescens qui erat absconditus: et concu-
buit cum ea. Porro nos cum essemus in
angulo pomarii videntes iniquitatem
cucurrimus ad eos/ et vidimus eos pa-
E riter commisceri. Et illum quidem non qui
uimus comprehendere/ quia fortior no-
bis erat: et aperto ostio exiliuit. Hanc
autem cum apprehendissemus/ interroga
uimus quisnam esset adolescens/ et nolu-
it indicare nobis. Huius rei testes su-
mus. Credidit eis multitudo quasi se
nibus et iudicibus populi: et condemnaue
runt eam ad mortem. Exclamauit autem
voce magna susanna: et dixit. Deus
eterne/ qui absconditorum es cognitor: qui
nosti omnia antequam fiant: tu scis quoniam fal-
sum testimonium tulerunt contra me: et
ecce morior/ cum nihil horum fecerim que
isti malitiose composuerunt aduersum
me. Exaudiuit autem dominus vocem eius.
Cumque duceretur ad mortem/ suscitauit
dominus spiritum sanctum pueri iunioris/ cuius
nomen daniel: et exclamauit voce ma-
2.re.3.f. gna. Mundus ego sum a sanguine hu
Act.20.f. ius. Et conuersus omnis populus ad eum/ di-
xit. Quis est iste sermo quem tu locu-
F tus es? Qui cum staret in medio eorum:
ait. Sic fatui filii israel: non iudicantes
neque quod verum est cognoscentes/ condem-
nastis filiam israel? Reuertimini ad
iudicium: quia falsum testimonium locuti
sunt aduersus eam. Reuersus est er-
go populus cum festinatione: et dixerunt
ei senes. Veni et sede in medio nostrum:
et indica nobis: quia tibi deus dedit ho-
norem senectutis. Et dixit ad eos da-
niel. Separate illos ab inuicem procul:
et diiudicabo eos. Cum ergo diuisi es-
sent alter ab altero: vocauit vnum de
eis/ et dixit ad eum. Inueterate die-
rum malorum/ nunc venerunt peccata tua
que operabaris prius/ iudicans iudi-
cia iniusta/ innocentes opprimens/ et
Exo.23.a. dimittens noxios: dicente domino. Inno-
centem et iustum non interficies. Nunc er-
go si vidisti eam/ dic sub qua arbore vi-
deris eos colloquentes sibi. Qui ait.
Sub schino. Dixit autem daniel. Recte
mentitus es in caput tuum. Ecce enim an
gelus dei accepta sententia ab eo/ scin-
det te medium. Et amoto eo/ iussit ve-
nire alium: et dixit ei. Semen chanaan/
et non iuda/ species decepit te: et concu
piscentia subuertit cor tuum. Sic facie- G
batis filiabus israel/ et ille timentes loque
bantur vobis: sed filia iuda non susti-
nuit iniquitatem vestram. Nunc ergo dic
mihi sub qua arbore comprehenderis
eos loquentes sibi. Qui ait. Sub pri-
no. Dixit autem ei daniel. Recte menti-
tus es et tu in caput tuum. Manet enim
angelus domini gladium habens/ vt secet te
medium: et interficiat vos. Exclama-
uit itaque omnis cetus voce magna: et bene-
dixerunt deum qui saluat sperantes in
se. Et consurrexerunt aduersus duos
presbyteros (conuicerat enim eos daniel ex
ore suo falsum dixisse testimonium) fece
runtque eis sicut male egerant aduer-
sus proximum/ vt facerent secundum legem moy-
si: et interfecerunt eos. Et saluatus est
sanguis innoxius in die illa. Helchias
autem et vxor eius laudauerunt deum pro
filia sua susanna/ cum ioachim mari-
to eius: et cognatis omnibus: quia non esset in-
uenta in ea res turpis. Daniel autem
factus est magnus in conspectu populi a
die illa/ et deinceps. Et rex astyages
appositus est ad patres suos: et susce
pit cyrus perses regnum eius.
¶ Ca. S. Daniel bel destruxit: dracor
nem interfecit/ et mittitur in lacum leonum:
vbi abacuc sibi prandium fecit. Ca. xiiii.
Erat autem daniel conuiua regis A
et honoratus super omnes ami
cos eius. Erat quoque idolum apud
babylonios nomine bel: et impendeban
tur in eo per dies singulos/ simile ar
tabe duodecim/ et oues quadragin-
ta: vinique amphore sex. Rex quoque co-
lebat eum: et ibat per singulos dies ado-
rare eum. Porro daniel adorabat deum
suum. Dixitque ei rex. Quare non ado
ras bel? Qui respondens ait ei. Quia
non colo idola manu facta/ sed viuen
tem deum qui creauit celum et terram: et ha-
bet potestatem omnis carnis. Et dixit
rex ad eum. Non videtur tibi esse bel vi- B
uens deus? An non vides quanta comedat Ecc.30.c.
et bibat quotidie? Et ait daniel arri-
dens. Ne erres rex. Iste est enim intrin
secus luteus/ et forinsecus ereus: neque
comedit aliquando. Et iratus rex voca
uit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi di
xeritis mihi/ quis est iste qui come-

nels qui stabat sup aquas fluminis.
C Usqꝫque finis horū mirabilium? Et
Fo.10.a. audiui virū qui indutus erat lineis
qui stabat sup aquas fluminis / cum
eleuasset dexterā/et sinistrā suam in
celū/et iurasset p viuentē in eternū:
q2 in tēpus et tēpora:et dimidiū tem=
poris. Et cū completa fuerit disper=
sio manus ppli scti/ cōplebūtur vni=
uersa hec. Et ego audiui:et non intel
lexi. Et dixi. Domine mi: qd erit post
hec? Et ait. Uade daniel/ quia clausi
sunt:signatiqꝫ sermones vsqꝫ ad pre
S.11.f. finitū tēpus. Eligent et dealbabūtur
D et quasi ignis pbabunt multi. Et im=
pie agent impij/neqꝫ intelligent oēs
impij:porro docti intelligēt. Et a tē=
pore cū ablatum fuerit iuge sacrifi=
ciū/et posita fuerit abominatio in de=
solationē dies mille/ducēti nonagin
ta. Beatus q expectat/et puenit vsqꝫ
ad dies mille trecētos trigintaqnqꝫ.
Tu aūt daniel vade ad pfinitū et re=
quiesces:et stabis in sorte tua in finē
dierū. ¶ Hucusqꝫ danielē in Hebreo
volumine legimus. Cetera q sequun=
tur vsqꝫ ad finem libri de theodotio=
nis editione translata sunt.

¶ Ca. S. De duobus presbyteris qui concupierunt Susannam/et iudicati sunt a Daniele. Capitulum. xiij.

A ET erat vir habitās in babylo=
ne/et nomen eius ioachim: et
accepit vxorē noie Susannaz
filiā helchie/pulchrā nimis:et timen
tē deū. Parētes eñ illius cū essent
iusti:erudierūt filiam suā scdz legem
moysi. Erat aūt Joachim diues val=
de:et erat ei pomariū vicinū domui
sue:et ad ipsum cōfluebant iudei/eo
q esset honorabilior oim. Et cōstitu=
ti sunt duo senes iudices in illo an=
no/de qbus locut9 est dñs. Q2 egres=
sa est iniqtas de babylone a seniori=
bus iudicibus qui videbantur regere
populū. Isti frequētabāt domū Joa=
chim:et veniebāt ad eos oēs q habe=
bāt iudicia. Cū autē populus rever=
tisset per meridiē ingrediebat susan
na / et deambulabat in pomario viri
sui. Et videbant eam senes quotidie
ingredientem/et deambulantē:et ex
arserunt in concupiscētiam eius. Et
euerterunt sensum suū:et declinaue=
runt oculos suos vt non viderent ce=
lum/neqꝫ recordarent iudicioꝝ iu=
B storum. Erant ergo ambo vulnera=
ti amore eius/ nec indicauerunt sibi
vicissim dolorē suum. Erubescebant
eñ indicare sibi concupiscentiā suā/
volētes concūbere cū ea:et obserua=
bat quotidie solicitius videre eā. Di=
xitqꝫ alter ad alterū. Eamus domum
q2 hora prandij est. Et egressi recesse
runt a se. Cūqꝫ reuertissent/ venerūt
in vnū: et sciscitātes ab inuicē causā
cōfessi sunt cōcupiscentiā suā. Et tūc
in cōmuni statuerūt tēpus:qñ eā pos
sent inuenire solā. Factū est autē cū
obseruarēt diē aptū/ingressa est ali=
quando sicut heri/et nudiustertiº cū
duabº solis puellis: voluitqꝫ lauari i
pomario. Estus quippe erat: et non
erat ibi quisqꝫ preter duos senes ab=
scōditos/et cōtēplātes eā. Dixit ergo
puellis. Afferte mihi oleū et smigma=
ta / et ostia pomarij claudite / vt la=
uer. Et fecerunt sicut pceperat/ clau=
seruntqꝫ ostia pomarij/et egresse sunt
per posticum vt afferrent q iusserat:
nesciebatqꝫ senes intus esse abscōdi= C
tos. Cum autem egresse essent puelle
surrexerūt duo senes / et accurrerūt
ad eā/et dixerūt. Ecce ostia pomarij
clausa sunt/et nemo nos videt/ et in
concupiscētia tui sumº. Quā ob rem
assentire nobis:et commiscere nobis
cū. Quod si nolueris/ dicemº contra
te testimoniū/q fuerit tecū iuuenis
et ob hanc causam emiseris puellas
a te. Ingemuit susanna:et ait. Angu
stie sunt mihi vndiqꝫ. Si eñ hoc ege
ro/mors mihi est:si autē non egero/
non effugiā manus vras. Sed meliº
est mihi absqꝫ ope incidere in manº
hoim/q peccare in conspectu dñi. Et
exclamauit voce magna susanna: et
clamauerunt autē et senes aduersus
eā. Et cucurrit vnº ad ostia pomarij
et aperuit. Cū ergo audissent clamo=
rem famuli domus i pomario: irrue=
runt p posticū:vt viderēt qd nā esset.
Postqꝫ autem senes locuti sunt, eru=
buerūt serui vehemēter:q2 nunqꝫ di=
ctus fuerat smo huiuscemodi de su= D
sanna. Et fctā est dies crastina. Cūqꝫ
venisset pplˀs ad Joachim virū eius
venerūt et duo psbyteri pleni iniqua
cogitatione aduersus susannā: vt in
terficerēt eā. Et dixerunt corā pplˀo.
Mittite ad susannā filiā helchie vxo=
rē ioachim. Et statī miserunt. Et ve=
nit cum parētibus/et filijs/et vniuer
sis cognatˀ suis. Porro susanna erat
delicata nimis / et pulchra facie. At
iniq illi iusserūt: vt discooperiretur:

(erat eñi cooperta) vt vel sic satiaren
tur decore ei⁹. Flebãt igit sui: et oẽs
qui nouerãt eã. Cõsurgẽtes autẽ duo
presbyteri in medio ppli: posuerunt
man⁹ suas sup caput ei⁹. Que flens
suspexit ad celum: erat eñi cor eius fi
duciam habens in dño. Et dixerunt
presbyteri. Cum deambularem⁹ in po=
mario soli: ingressa est hec cum dua=
bus puellis: et clausit ostia pomarij
et dimisit a se puellas. Uenitq; ad ea
adolescẽs q erat abscõdit⁹: et concu=
buit cũ ea. Porro nos cũ essemus in
angulo pomarij videntes iniqtatem
cucurrim⁹ ad eos/ et vidim⁹ eos pa=
E riter cõmisceri. Et illũ quidẽ non qui
uimus cõprehendere/ q fortior no=
bis erat: et apto ostio exiliuit. Hanc
autẽ cu apprehẽdissemus/ iterroga
uim⁹ quisnã esset adolescẽs/ et nolu=
it indicare nobis. Huı⁹ rei testes su=
mus. Credidit eis multitudo quasi se
nib⁹ et iudicibus ppli: et condẽnaue
rũt eã ad mortẽ. Exclamauit autem
voce magna susanna: et dixit. Deus
eterne/ q absconditoꝝ es cognitor: q
nosti oĩa anteq̃ fiant: tu scis qm fal=
sum testimoniũ tulerũt cõtra me: et
ecce morior/ cũ nihil horũ fecerim q̃
isti maliciose cõposuerunt aduersum
me. Exaudiuit aũt dñs vocem eius.
Cumq; duceret ad mortẽ/ suscitauit
dñs spm sanctũ pueri iunioris/ cui⁹
nomẽ daniel: et exclamauit voce ma=
2.re.3.f. gna. Mũdus ego sum a sanguine hu
Dct.19.f. ius. Et cõuersus ois pplꝰ ad eũ/ di=
xit. Quis est iste sermo quẽ tu locu=
F tus es? Qui cũ staret in medio eorũ:
ait. Sic fatui filii isrl: non iudicãtes
neq; qđ verũ est cognoscẽtes/ condẽ=
nastis filiã israel? Reuertimini ad
iudiciũ: q falsum testimoniũ locuti
sunt aduersus eam. Reuersus est er=
go pplꝰ cũ festinatione: et dixerunt
ei senes. Ueni et sede in medio nrm:
et indica nobis: q tibi de⁹ dedit ho=
norem senectutis. Et dixit ad eos da=
niel. Separate illos ab inuicẽ pcul:
et diiudicabo eos. Cũ ergo diuisi es=
sent alter ab altero: vocauit vnum de
eis/ et dixit ad eum. Inueterate die=
rum maloꝝ/ nunc venerunt pctã tua
que operabaris pri⁹/ iudicans iudi=
cia iniusta/ innocẽtes opprimens/ et
Exo.23.a. dimittẽs noxios: dicente dño. Inno=
centẽ et iustũ nõ interficies. Nũc er=
go si vidisti eã/ dic sub qua arbore vi=
deris eos colloquẽtes sibi. Qui ait.
Sub schino. Dixit aũt daniel. Recte
mẽtit⁹ es in caput tuum. Ecce eñi an
gel⁹ dei accepta sentẽtia ab eo/ scin=
det te mediũ. Et amoto eo/ iussit ve=
nire aliũ: et dixit ei. Semẽ chanaan/
et nõ iuda/ species decepit te: et cõcu
piscẽtia subuertit cor tuũ. Sic facie= D
batis filiab⁹ isrl/ et ille timẽtes loque
bãtur vobis: sed filia iuda non susti=
nuit iniqtatem vrãm. Nunc ergo dic
mihi sub qua arbore comprehẽderis
eos loquentes sibi. Qui ait. Sub pri=
no. Dixit aũt ei daniel. Recte menti=
tus es et tu in caput tuũ. Manet eñi
angel⁹ dñi gladiũ habẽs/ vt secet te
mediũ: et interficiat vos. Exclama=
uit itaq; ois cet⁹ voce magna: et bñ=
dixerũt deũ qui saluat sperantes in
se. Et cõsurrexerunt aduersus duos
pbros (conuicerat eñi eos daniel ex
ore suo falsũ dixisse testimoniũ) fece
runtq; eis sicut male egerant aduer=
sus pximũ/ vt facerẽt sm legẽ moy=
si: et interfecerũt eos. Et saluatus est
sanguis innoxi⁹ in die illa. Helchias
autẽ et vxor ei⁹ laudauerũt deũ pro
filia sua susanna/ cũ ioachim mari=
to ei⁹: et cognatis oib⁹: q nõ esset in=
uenta in ea res turpis. Daniel autẽ
fact⁹ est magnus in cõspectu ppli a
die illa/ et deinceps. Et rex astyages
appositus est ad patres suos: et susce
pit cyrus perses regnum eius.

¶ Ca. S. Daniel bel destruxit: dracõ
nẽ interfecit/ et mittit in lacũ leonum:
vbi abacuc sibi prãdiũ fecit. Ca. xiiij.

ERat autem daniel cõuiua regis A
et honoratus super omnes ami
cos eius. Erat quoque idolum apud
babylonios noie bel: et impendeban
tur in eo per dies singulos/ simile ar
tabe duodecim/ et oues quadragin=
ta: vini q; amphore sex. Rex quoque co=
lebat eũ: et ibat p singulos dies ado=
rare eũ. Porro daniel adorabat deũ
suum. Dixitque ei rex. Quare nõ ado
ras bel? Qui respondẽs ait ei. Quia
non colo idola manu facta/ sed viuen
tẽ deũ qui creauit celũ et terrã: et ha=
bet potestatẽ oĩs carnis. Et dixit
rex ad eũ. Non videt tibi esse bel vi= B
uẽs de⁹? An non vides q̃ta comedat Ecc.30.c.
et bibat quotidie? Et ait daniel arri=
dẽs. Ne erres rex. Iste est eñi intrin
secus luteus/ et forinsecus ere⁹: neq;
comedit aliquando. Et irat⁹ rex voca
uit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi di
xeritis mihi/ quis est iste qui come=

dat impẽsas has / morięmini. Si au=
te ostenderitis qm̃ bel comedat hec:
morietur Daniel / q: blasphemauit in
Bel. Dixit daniel regi. Fiat iuxta ver
bum tuum. Erant autem sacerdotes
Bel septuaginta / exceptis vxoribus
et paruulis / et filijs. Et venit rex cũ
daniele in templũ belis. Et dixerunt
sacerdotes belis. Ecce nos egredie=
mur foras: et tu rex pone escas / et vi=
num misce / et claude ostiũ / et signa
C anulo tuo. Et cũ ingressus fueris ma=
ne / nisi inueneris oĩa comesta a bel:
morte moriemur: vel daniel q̃ mentitus
est aduersũ nos. Cõtẽnebãt autẽ
q: fecerãt sub mẽsa absconditum in=
troitũ: et per illũ ingrediebant semp
et deuorabãt ea. Factũ est igit postq̃
egressi sunt illi et rex posuit cibos an
bel / precepit daniel pueris suis / ꝛ at=
tulerunt cinerem / et cribrauit per to=
tum templũ corã rege: et egressi clau
serũt ostiũ: et signãtes anulo regis /
abierunt. Sacerdotes autẽ ingressi
sunt nocte iuxta consuetudinẽ suam
et vxores / et filij eorũ: ꝛ comederunt
oĩa / et biberũt. Surrexit autẽ rex pri=
mo diluculo / et daniel cum eo. Et ait
rex. Saluane sũt signacula daniel?
D Qui rñdit. Salua rex. Statimq̧ cum
aperuisset ostiũ: intuitus rex mensam
exclamauit voce magna. Magnus
es bel: et non est apud te dolus quisq̃.
Et risit daniel / et tenuit regẽ ne ingre
deret intro: et dixit. Ecce pauimẽtũ
aĩaduerte cuius vestigia sunt hec. Et
dixit rex. Video vestigia virorum / et
mulierũ / et infantiũ: ꝛ iratus est rex.
Tũc apprehendit rex sacerdotes / et
vxores / et filios eorũ: ꝛ ostẽderunt ei
abscõdita ostiola per q̃ ingredieban
tur / et consumebãt q̃ erant super mẽ=
sam. Occidit ergo illos rex: et tradi=
dit bel in potestatem danielis: q̃ sub=
uertit eũ et templũ eius. Et erat draco
E magnus i loco illo: ꝛ colebãt eũ babylo
nij. Et dixit rex danieli. Ecce nunc nõ
potes dicere quia iste non sit deus vi
uens: adora ergo eũ. Dixitq̧ daniel
regi. Dñm deũ meũ adoro: q: ipse est
deus viuẽs: iste autẽ nõ est deus viuẽs.
Tu autẽ rex da mihi potestatẽ / et in=
terficiã draconẽ absq̧ gladio ꝛ fuste.
Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel
picem / et adipẽ / ꝛ pilos / et coxit pari
ter: fecitq̧ massas / et dedit in os dra=
conis: et dirruptus est draco. Et dixit
daniel. Ecce quẽ colebatis. Quod cũ
audissent babylonij / indignati sunt
vehemẽter: et cõgregati aduersũ re
gem / dixerunt. Iudeus factus est rex:
bel destruxit: draconẽ interfecit: et sa
cerdotes occidit. Et dixerũt cum ve=
nissent ad regẽ. Trade nobis danie=
lẽ: alioq̃n interficiemus te / ꝛ domũ tu=
F am. Vidit ergo rex q̃ irruerẽt i eum
vehementer: et necessitate cõpulsus
tradidit eis Danielẽ. Qui miserũt
eũ in lacũ leonũ: et erat ibi diebus sex.
Porro in lacu erant leones septẽ: et
dabant eis duo corpora quotidie / et
due oues: et tũc non data sunt eis / vt
deuorarẽt danielẽ. Erat autẽ abacuc
ꝓpheta in iudea: et ipse coxerat pul=
mentũ / et intriuerat panes in alueolo
et ibat in campum vt ferret messori=
bus. Dixitq̧ angelus dñi ad abacuc.
Fer prandiũ q̃ habes / in babylonem
danieli: qui est in lacu leonum. Et di=
xit abacuc. Dñe babylonẽ nõ vidi: et
G lacum nescio. Et apprehendit eũ an=
gelus dñi in vertice eius: et portauit
eũ capillo capitis sui: posuitq̧ eũ in
babylonẽ super lacũ in impetu spiri
tus sui. Et clamauit abacuc dicens.
Daniel serue dei: tolle prandiũ quod
misit tibi deus. Et ait daniel. Recor=
datus es mei deus: et nõ dereliq̃sti di=
ligentes te. Surgensq̧ daniel / come= 23.q.5.c.
dit. Porro angelus dñi restituit aba si. ꝓpheta.
cuc cõfestim in loco suo. Venit ergo
rex die septimo / vt lugeret danielem
et venit ad lacũ / et introspexit. Et ec=
ce daniel sedẽs in medio leonũ: et ex
clamauit voce magna rex dicẽs: ma=
gnus es dñe deus danielis. Et extra=
xit eũ de lacu leonũ. Porro illos qui
perditionis eius causa fuerãt: intro=
misit in lacũ: ꝛ deuorati sunt in mo=
mẽto corã eo. Tunc rex ait. Paueant
habitãtes vniuersã terrã deũ danie=
lis: q: ipse est saluator ꝛ liberator fa=
ciẽs signa et mirabilia i celo ꝛ i t̃ra
qui liberauit danielẽ de lacu leonum.

¶ Explicit Daniel propheta.

¶ Incipit prologus in librum duode
cim prophetarum.

Non idẽ ordo est duodecim pro=
phetarum apud Hebreos: qui
est apud nos. Unde secundum id
quod ibi legitur: hic quoque dispositi
sunt. Osee commaticus est: et quasi
per sententias loquens. Ioel planus
in principijs: in fine obscurior: et vi=

q ad Malachiā habent singuli pro-
prietates suas quē esdram scribam
legisq doctorem Hebrei autumant.
Et qz lōgum est nunc de oibus dice-
re: hoc tm vos o Paula et eustochiū
admonitas scire volo vnū librū esse
duodecim pphetarum: 7 Osee synchro
nū esaie: Malachiā vo Aggei et Za
charie fuisse tpibus. In quibus autē
tēp° nō prefert in titulo: sub illis eos
regib° pphetasse: sub quib° et hi qui
ante eos habēt titulos pphetarunt.

¶ Item alius prologus.

Regule sunt he sub quib° signi-
ficationib° nominū ad qs tri-
bus p pphetas sermo dñi di-
rigat. Quotiēscūq ad decē trib° ten-
dit pphetia: sub his noib° designan
tur: id est Ephraim/Samaria/Isrl
Joseph/Jezrahel/Bethel/Bethauē
et interdū Jacob. Qñ autez ad duas
loquit trib° sub his noibus sermo p-
fert: id est Juda/Hierlm/Beniamin
dom° David/et interdū Jacob. Ali-
quoties Isrl ad totas duodecim tri-
bus refert. Duplex est apud Hebre-
os sentētia de his quatuor versibus
q in capite sunt pnotati. Plerique eni
dicūt q ab Esdra scriba in oib° pro-
phetis sic fuerit titulatū: vt prescri-
ptio vniuscuiusq noie pphetia cui°
sit seqns noscat. Ipse est aūt Esdras
qui vltimus prophetaruz Malachie
noie scribitur. Alii vero dicunt/q ab
ipsis pphetis per spiritum sanctuz/
vt cetera sunt conscripta.

¶ Incipit plog° i librū Osee pphe.

Temporibus Ozie/et Joathe/
Achaz/et Ezechie regū Juda
et Hieroboā filii Josie regis/
Osee fili° Beeri ad pphetiā dicēdaz
spū scō repletus est. De memorato
itaq numero reguz: Achaz rex iuda
et Hieroboā rex isrl dñm derelinqn-
tes/vt historie Regum 7 Paralipo-
menon indicant: etiā israel idolatrie
crimen iperio ac ptāte sua admitte-
re coegerūt. Propter qđ de° ad Osee
hec locut° est dicēs. Accipe tibi vxo-
rem fornicariam siue fornicationuz
et fac filios fornicationis. Fornica-
riā itaq nō electione corporis mere-
tricē: sed gentilē deum ignorantē ap
pellat q dei creatoris sui amore con-
tempto simulacrorū se subiecit desi-
deriis. Sed cū dei pcepto ppheta in
hac re paruisset: cōceptū ex ea filiuz
Jezrahel pcepit nolare: deo pollicen
te post breue tps sanguinez iezrahel
in domo iehu vidicare. Cui° pmissio- 1.re.9.a.
nis hec causa est: iehu p heliseū in re
gē inunctū ad defendēdū sanguinez
naboth: cuius iezrahel que tunc tpis
metropolis erat: quē iezrahel achab
regis isrl vxor interemerat: sicut re- 2.f.21.i.
gū historia exponit. Is cuz grauiter 4.f.10.
iuxta diuinū pceptū vindicandi san
guinis causa: in omnē memorati do-
mū deseuisset: hoc pacto dñm dereli-
quisse inuenit cui° p nepote hieroboā
qui lectiōe ꝯprehēs° est: originis sue
facta imitāte ac ꝯtra dei pcepta 7 re
ligionē cū pplo israel agēte: sanguis
naboth qui in loco certe iezrahel fue
rat pfusus in domo iehu procurato-
ris memorati hieroboe p petō redū-
daturus significatur. Hinc factum
est vt ira dei i pplo israel p denūcia-
tionē pphete pcessura deberetur: do 4.Reg.
mui aūt iuda mia lectiōe cōprehen- 18.a.
sa ob hoc pmissa est. Quia ezechias
rex iuda filius achaz sublatis idolis
que tam pater ei° q ceteri reges cō-
secrauerāt templum dei purgasse et
purificasse monstratur.

¶ Argumētū in librū osee prophete.

Osee crebro nominat ephraiz
samariā/ioseph/iezrahel/et
vxorem fornicariā/et forni-
cationis filios: et adulteram cubicu-
lo clausam mariti multo tempore se-
dere viduam: et sub veste lugubri vi-
ri ad se reditum prestolari.

¶ Incipit liber osee prophete.

¶ C.S. Accipit osee vxorem fornica-
riā et de ea tres pueros generat: sez
duos filios 7 vnā filiam: cucurrit ad
ecclesiā iuda et hierlm: et fiūt vnum
ouile et vnus pastor. Capitulum.i. A

Verbū dñi quod factum
est ad osee filium beeri
in diebus ozie/ioathā/
achaz/Ezechie regū iu
da: et in diebus Hiero-
boam filii Joas regis
israel. Principium loquendi domi-
no in osee. Et dixit dominus ad osee.
Vade/sume tibi vxorem fornicatio-
num/et fac tibi filios fornicationis:
quia fornicans fornicabitur terra a
domino. Et abiit et accepit gomer fi- B
liam debelaim et concepit et peperit
ei filium. Et dixit dominus ad eum. Esa.8.c.
Voca nomen eius Jezrahel: quoniā

adhuc modicum ⁊ visitabo sanguinẽ
iezrahel sup domũ iehu: et quiescere
faciã regnũ domus israel: ⁊ in die il-
la conterã arcũ israel / in valle iezra-
hel. ⁊ cõcepit adhuc ⁊ peperit filiam
C et dixit ei. Uoca nomẽ ei⁹ absq͂ mia
q2 non addã vltra miseri domui isrl'
sed obliuiõe obliuiscar eorum: et do-
mui iuda miserebor: et saluabo eos
in dño deo suo: et non saluabo eos in
arcu / et gladio / ⁊ in bello / ⁊ in eq̃s / et
in equitib⁹: et ablactauit eã que erat
absq͂ mia: ⁊ cõcepit ⁊ pepit filium: et
D dixit ei. Uoca nomen eius non ppl's
meus: q2 vos nõ ppl's me⁹: ⁊ ego non
ero vester de⁹. Et erit numer⁹ filiorũ
israel quasi arena maris q̃ sine men
Ro.9.c. sura est / ⁊ nõ numerabit. Et erit ĩ lo-
co vbi dicet eis / nõ pplus meus vos:
dicet eis filii dei viuẽtis: ⁊ congrega
bunt filii iuda ⁊ filii israel pariter: et
ponent sibimet caput vnum: ⁊ ascen
dent de t͂ra: q2 magn⁹ dies iezrahel.
¶ C.S. De vocatione israel ad peni-
tentiã et cõmunicationẽ si peniteat:
de captiuitate iude: de cessatione fe-
stoꝝ propter idola: de cõsolatione li-
berationis ꝑpter baptismũ et pniam
de federe ⁊ pace credẽtiũ: de despon
satione ⁊ ꝯuersatiõe iudeoꝝ. Cap.ii.
A Dicite fratribus vestris popul⁹
meus: ⁊ sorori vestre misericor-
diam consecuta. Judicate matrem
vestram / iudicate: quoniam ipsa nõ
vxor mea: et ego non vir eius. Aufe-
rat fornicationes suas a facie sua: et
adulteria sua de medio vberũ suoꝝ
ne forte expoliẽ eam nudã: et statuã
eam scd'm diẽ natiuitatis sue. Et po-
nam eã quasi solitudinẽ: et statuã eã
velut terrã inuiã / et interficiã eã siti
et filioꝝ illius nõ miserebor: q̃m filii
fornicationum sunt: q2 fornicata est
mater eoꝝ. Confusa est que concepit
eos / quia dixit. Uadam post amato-
res meos qui dãt panes mihi et aq̃s
meas: ⁊ lanã meã et linũ meum: ole-
B um meum et potum meum. Propter
hoc ecce ego sepiam viam tuam spi-
nis: et sepiam eam maceria. Et semi
tas suas nõ inueniet: et sequet amа-
tores suos: ⁊ non apprehẽdet eos et
queret eos / et non inueniet / et dicet.
Uadam ⁊ reuertar ad virum meum
priorem: quia bene mihi erat tunc /
magis q̃ nunc. Et hec nesciuit: quia
ego dedi ei frumentum / et vinum / et
oleum / et argentum multiplicaui ei
et aurum que fecerunt baal. Idcir-
co conuertar et sumam frumentum
meum in tẽpore suo: ⁊ vinum meum
in tempore suo: et liberabo lanã meã
et linum meum que operiebãt igno-
miniam eius. Et nunc reuelabo stul-
titiam eius in oculis amatorum ei⁹:
et vir non eruet eam de manu mea.
Et cessare faciã omne gaudiũ eius /
solẽnitatem eius / neomeniam eius /
sabbatum eius / et omnia festa tem-
pora eius: ⁊ corrumpã vineam eius /
et ficum eius / de quibus dixit. Mer-
cedes he mee sunt: quas dederũt mi C
hi amatores mei. Et ponam eam in
saltum: et comedet eam bestia agri.
Et visitabo super eam dies baalim
quibus accendebat incensum: et or
nabatur inaure sua / et monili suo: et
ibat post amatores suos: et mei obli-
uiscebatur / dicit dominus. Propter
hoc ecce ego lactabo eam: et educam
eam in solitudinem: et loquar ad cor
eius / et dabo ei vinitores eius ex eo-
dem loco / et vallem achor ad aperi-
endam spem. Et canet ibi iuxta dies
iuuentutis sue: et iuxta dies ascẽsio-
nis sue de terra egypti. Et erit in die
illa ait dominus: vocabit me vir me-
us: et non vocabit me vltra baalim.
Et auferam nomina baalim de ore D
eius: et non recordabitur vltra no-
minis eorum. Et percutiam eis fe-
dus in die illa cũ bestia agri / et cum
volucre celi: et cum reptili terre. Et
arcum / et gladium / et bellum conte-
ram de terra: et dormire eos faciam
fiducialiter. Et sponsabo te mihi in
sempiternũ: et spõsabo te mihi in iu-
stitia / et iudicio / et in misericordia /
et in miserationibus: et sponsabo te
mihi in fide: et scies quia ego domi-
nus. Et erit in die illa: exaudiam di-
cit dñs / et exaudiã celos: et illi exau-
dient terram: et terra exaudiet triti-
cum / et vinum / et oleum: ⁊ hec exau-
diẽt Iezrahel. Et seminabo eam mi-
hi in terram: et miserebor eius que
fuit absq͂ misericordia. Et dicam nõ Ro.9.e.
populo meo / populus meus es tu: et 1.pe.2.b.
ipse dicet / deus meus es tu. 35.q.1.§.
¶ C.S. De ppl'o iudeorũ derelicto a hac itaq͂.
dño: et mercede conducto dimisso iu
deo: ⁊ expectãte messiã: de cõuersione
ei⁹ ad xp̃m ĩ nouissimis dieb⁹. Ca.iii. A
E T dixit dominus ad me. Ad- 23.q.1.pe
huc vade / et dilige mulierem nulli. et
dilectam amico et adulteram viri.

sicut diligit dominus filios israel: et
ipsi respiciunt ad deos alienos: et di-
ligunt vinacea vuarum. Et fodi eam
mihi quindecim argenteis / et coro
B hordei / et dimidio coro hordei: et di-
xi ad eã. Dies multos expectabis me:
non fornicaberis / et non eris viro:
sed et ego expectabo te: quia dies mul-
tos sedebunt filii israel sine rege: et
sine principe et sine sacrificio et sine
altari / et sine ephot / et sine thera-
phim. Et post hec reuertentur filij is-
rael: et querent dominum deum suum
et Dauid regem suum: et pauebunt
ad dominum: et ad bonum eius in
nouissimo dierum.

¶ C.S. Propter peccata popli deso-
latur terra: repellit israel / increpan-
tur sacerdotes: quia subuerterunt popu-
lum: et populum pro idolis: et iudas
ab idolis prohibetur. Capitulũ.iiii.

A Udite verbum dñi filii israel
quia iudiciũ dño cum habita-
toribus terre. Non est enim ve-
ritas / et non est mia / et non est scien
tia dei in terra. Maledictum et men
daciũ et homicidiũ et furtũ et adul-
terium inundauerũt: et sanguis san
guinem tetigit. Propter hoc lugebit
terra: et infirmabitur omnis qui habi-
tat in ea / in bestia agri et in volucre
celi: sed et pisces maris cõgregabun
B tur. Uerũtamen vnusquisq; non iu-
dicet / et non arguatur vir. Populus
enim tuus sicut hi qui contradicunt
sacerdoti / et corrues hodie / et corru-
et etiam propheta tecũ. Nocte tace-
re feci matrẽ tuã. Conticuit populus
meus / eo q non habuerit scientiam.
38.dis.c. Quia tu scientiã repulisti / repellam
omnes. te: ne sacerdotio fungaris mihi. Et
3.q.1.ca. oblita es legis dei tui: obliuiscar fi-
nulli. liorum tuorũ et ego. Scdm multitu-
dinem eorum sic peccauerũt mihi: glo-
riam eorum in ignominiã cõmutabo.
Peccata ppli mei comedẽt / et ad ini
quitatem eorum subleuabũt alas eorũ.
C Et erit sicut popul⁹ / sic sacerdos. Et
esa.24.a visitabo sup eum vias eius: et cogi-
tatiões eius reddam ei. Et comedẽt
et nõ saturabũtur. Fornicati sunt et
non cessauerunt: qm dñm dereliquer-
runt in nõ custodiendo. Fornicatio
et vinum et ebrietas auferunt cor.
Populus meus in ligno suo inter-
rogauit: et baculus eius annũciauit
ei. Spiritus enim fornicationum dece
pit eos: et fornicati sunt a deo suo.
Super capita montium sacrificabãt /
et super colles ascendebant thymia
ma: subtus quercum et populum et
terebinthũ / quia bona erat vmbra ei⁹.
Ideo fornicabunt filie vestre: et spon
se vestre adultere erunt. Non visita-
bo super filias vestras cum fuerint
fornicate / et super sponsas vestras
cũ adulterauerint: quoniam ipsi cum
meretricib⁹ conuersabant: et cũ effe-
minatis sacrificabãt. Et popul⁹ non D
intelligens vapulabit. Si fornicaris
tu Israel: non delinquat saltẽ iuda.
Et nolite igredi i galgala: et ne ascẽ-
deritis in bethauẽ / neq; iurauerintis.
Uiuit dñs: quoniam sicut vacca lasci-
uiens declinauit israel. Nunc pascet
eos dñs quasi agnum in latitudine.
Particeps idolorum ephraim dimit-
te eum. Separatum est conuiuium
eorum fornicatione fornicati sunt: di
lexerũt afferre ignominiam protecto-
res ei⁹. Ligauit eũ spũs in alis suis:
et confundentur a sacrificiis suis.

¶ Ca.S. Sermo dñi contra sacerdo-
tes seducẽtes: et populum seductum
et q deum nõ placant hostiis q eũ fa
ctis offendũt: et q ppls frustra qrit
hũanũ auxiliũ cui dñs aduersat. c.v.

A Udite hoc sacerdotes et attẽ- A
dite domus israel et dom⁹ re-
gis auscultate: quia vobis iu-
diciũ est. quoniã laqueus facti estis
speculationi et sicut rete expansum
sup thabor: et victimas declinastis
in profundum. Et ego eruditor om
nium eorum. ego scio Ephraim et Israel
non est abscõditus a me: quia nunc
fornicatus est ephraim: contaminia-
tus est israel. Nõ dabunt cogitatio- B
nes suas vt reuertantur ad deũ suũ:
quia spiritus fornicationum in me-
dio eorum et dominum non cogno-
uerunt. Et respondebit arrogantia
israel in facie eius et israel et ephra-
im ruẽt in iniquitate sua. Ruet etiam
iudas cũ eis. In gregibus suis et in
armentis suis vadent ad querendũ
dominum et non inuenient: ablatus
est ab eis. In dño preuaricati sunt:
quia filios alienos genuerunt. Nũc
deuorabit eos mensis cum partibus
suis. Clangite buccina in gabaa: tu- C
ba in Rama: vlulate in Bethauen
post tergũ tuũ Beniamin: Ephraim
in desolatione erit. In die correptio-
nis: in tribubus israel ostẽdi fidem.
Facti sunt pricipes iuda quasi assu-

mentes terminũ: sup eos effundam
quasi aquã irã meã. Calumniam pa=
tiens est ephraim / fractus iudicio:
D qm̃ cepit abire post sordes. Et ego
quasi tinea ephraim: et quasi putre=
do domui iuda. Et vidit ephraim lã=
guorem suũ: et iudas vinculũ suum.
Et abiit ephraim ad assur / ꝛ misit ad
regem vltorem: ꝛ ipse non poterit sa
nare vos: nec soluere poterit a vo=
bis vinculũ: quoniaꝫ ego quasi leena
ephraim: et quasi catulus leonis do=
mui iuda. Ego capiã et vadã: tollam
et non est qui eruat. Vadens reuer=
tar ad locum meũ / donec deficiatis
et queratis faciem meam.
¶ C.S. De triduo passionis et nati=
uitatis christi: q a sacerdotibus pro=
dit iniquitas. Capitulum. vi.
A In tribulatione sua mane con
surgẽt ad me. Venite et reuer
tamur ad dñm: qꝛ ipse cepit ꝛ
sanabit nos: percutiet / et curabit nos.
1.co.15.a. Viuificabit nos post duos dies: in
die tertia suscitabit nos: et viuemus
in cõspectu eius: sciem⁹ sequemurq̃
B vt cognoscamus dñm. Quasi dilu=
culuꝫ preparatus est egressus eius:
et veniet quasi hymber nobis tempo=
raneus et serotinus terre. Quid fa=
ciam tibi ephraim? quid faciam tibi
iuda? Misericordia vestra quasi nu=
bes matutina: ꝛ quasi ros mane per=
C transiens. Propter hoc dolaui in ꝓ=
phetis: et occidi eos i verbis oris mei
mat.9.b. et iudicia tua quasi lux egredient: qꝛ
et.12.a. miam volui et nõ sacrificiũ: et scien=
eccl.4.d. tiam dei pl⁹ q̃ holocausta. Ipsi autẽ
1.re.15.e. sicut adam transgressi sunt pactum:
4.f.10.d. ibi preuaricati sunt i me. Galaad ci=
50.di.c. uitas operantium idolũ supplantata
põderet. sanguine: ꝛ quasi fauces virorum la
D tronum. Particeps sacerdotũ in via
interficientiũ pgentes de sichem: qꝛ
scelus operati sunt. In domo israel
vidi horrendum: ibi fornicationes
ephraim: cõtaminat⁹ est israel. Sed
et iuda pone messem tibi: cũ conuer=
tero captiuitatem populi mei.
¶ Capi. Sũ. Q hierusalem fauore
hieroboã exarsit ad idolatriam: ar=
guit ephraim et q simuletur gentib⁹
nec reuertatur per penitentiam: sua
detrimẽta non videt: et quasi colũba
perdit pullos: et cedetur ꝓ clamore
petõrũ: arguit de apostasia et idola=
tria: de ingratitudine: de gula: de do
losa infestatione dei: nec reuertun=
tur ad penitentiam. Capitulum. vii.
Cum sanare vellẽ israel / reue= A
lata est iniquitas ephraim et
malitia samarie: qꝛ opati sunt
mendaciũ. Et fur ingressus est / spo=
lians latrunculus foris. Et ne forte
dicant in cordibus suis oẽm malitiã
eorũ me recordatũ: nunc circũdede=
runt eos adinuentiones sue / coram
facie mea facte sunt. In malitia sua
letificauerũt regem: ꝛ in mendaciis
suis pñcipes. Oẽs adulterãtes quasi B
cliban⁹ succensus a coquente. Quie=
uit paululũ ciuitas a cõmixtiõe fer=
mẽti donec fermẽtaret totum. Dies mat.13.c.
regis nostri. Ceperunt principes fu=
rere a vino. Extendit manũ suam cũ
illusorib⁹: qꝛ applicauerunt quasi cli=
banũ cor suũ cum insidiaret eis. To=
ta nocte dormiuit coquens eos: ma=
ne ipse succensus quasi ignis flãme.
Omnes calefacti sunt quasi cliban⁹:
et deuorauerunt iudices suos. Oẽs
reges eorꝫ ceciderũt: non est qui cla=
met in eis ad me. Ephraim in ppl'is
ipse cõmiscebat. Ephraim factus est C
subcinericius panis qui nõ reuersa=
tur. Comederũt alieni robur eius: et
ipse nesciuit. Sed et cani effusi sunt
in eo: ꝛ ipse ignorauit. Et humiliabi=
tur superbia israel in facie eius. Nec
reuersi sunt ad dñm deum suũ: et nõ
quesierunt eum in omnib⁹ his. Et fa
ctus est ephraim quasi columba se=
ducta non habens cor. Egyptũ inuo
cabant: ad assyrios abierũt. Et cum
profecti fuerint / expandã super eos
rete meũ: et q̃si volucrẽ celi detrahaꝫ
eos. Cedam eos fm auditionem ce=
tus eorũ. Ve eis quoniam recesserũt D
a me. Vastabuntur: quia preuaricati de pe.di.
sunt in me. Ego redemi eos: ꝛ ipsi lo= 4.§.his
cuti sunt ꝯtra me mendacia. Et non lijs.
clamauerunt ad me in corde suo: sed
vlulabant in cubilibus suis. Super
triticum et vinum ruminabant: ꝛ re=
cesserunt a me. Et ego erudiui eos /
et confortaui brachia eorꝫ: ꝛ in me co
gitauerũt malitiam. Reuersi sunt vt
essent absq̃ iugo: facti sunt quasi ar=
cus dolosus. Cadent in gladio prin=
cipes eoruꝫ: a furore lingue sue. Ista
subsannatio eorum in terra Egypti.
¶ Capituli Summariũ. Predicit sa=
mariam cum vitulo suo: et populum
destruendum per Nabuchodonosor
propter causas plurimas: et vrbes
iuda concremandas. Capitulũ. viij.

A In gutture tuo sit tuba quasi
aquila sup domum dñi: pro eo
φ transgressi sunt fedus meũ
ꝛ legem meam preuaricati sunt. Me
inuocabunt deus meus: cognouim⁹
te Israel. Proiecit Israel bonũ: ini-
8.q.1.ca. audacter mic⁹ persequetur eum. Ipsi regnaue-
runt ꝛ nõ ex me: principes extiterũt
et nõ cognoui. Aurũ suũ et argentũ
suũ fecerunt sibi idola / vt interirent.
Proiectus est vitulus tuus sama-
ria: irat⁹ est furor meus in eis. Usq3
B quo non poterũt emũdari: q2 ex Isrl'
et ipse est. Artifex fecit illũ ꝛ nõ est
deus: quoniã in aranearũ telas erit
vitulus samarie: quia vẽtum semina-
bunt / et turbinem metent. Culmus
stans nõ est in eo germen / non faciet
farinã: qđ ꝛ si fecerit alieni comedẽt
eam. Deuoratus est Israel: nunc fa-
ctus est in nationibus quasi vas im-
mundũ: q2 ipsi ascẽderunt ad Assur
C onager solitarius sibi. Ephraim mu-
nera dederunt amatorib⁹ suis: sed ꝛ
cum mercede conduxerũt nationes.
Nunc congregabo eos: ꝛ quiescent
paulisper ab onere regis ꝛ principũ.
Quia multiplicauit Ephraim alta-
ria ad peccandũ: facte sunt ei are in
delictum. Scribam ei multiplices le-
ges meas: que velut aliene computa-
D te sunt. Hostias offerẽt / immolabunt
carnes ꝛ comedent: ꝛ dñs non susci-
piet eas. Nunc recordabit̃ iniquitat̃
eorũ: ꝛ visitabit peccata eorũ. Ipsi in
Egyptum conuertentur. Et oblit⁹ est
Israel factoris sui / ꝛ edificauit delu-
bra / ꝛ Iudas multiplicauit vrbes mu-
nitas. Et mittam ignem in ciuitates
eius / ꝛ deuorabit edes illius.

¶C.S. Prophetat famẽ Samarie ꝛ
reprobationẽ sacrificiorum ꝛ captiuita-
tẽ Israel: ꝓphetas suos deceptos: fi-
lias dicit a patrib⁹ degenerare: ꝛ im-
precatur sterilitatẽ parẽtib⁹ eorum im-
penitibus illos. Cap.ix.

A Noli letari Israel / noli exultare
sicut populi: quia fornicatus es
a deo tuo. Dilexisti mercedem super
omnes areas tritici. Area ꝛ torcu-
lar non pascet eos: ꝛ vinum mẽtietur
eis / non habitabunt in terra dñi. Re-
uersus est Ephraim i Egyptum: ꝛ in
Assyriis pollutum comedit. Non li-
babunt dño vinum / ꝛ non placebunt
ei. Sacrificia eorũ quasi panis lugẽ-
tium: oẽs qui comedẽt eum contami-
nabunt: quia panis eorũ aie ipsorũ /
nõ intrabunt in domũ dñi. Quid fa-
cietis in die solẽni in die festiuitatis
dñi: Ecce enĩ profecti sunt a vastita-
te. Egyptus congregabit eos: mem-
phis sepeliet eos. Desiderabile ar- B
gẽtum eorum vrtica hereditabit lap-
pa in tabernaculis eorum. Uenerũt
dies visitationis: venerunt dies re-
tributionis. Scitote Israel stultum
prophetã insanum virum spiritualẽ /
propter multitudinẽ iniquitatis tue /
ꝛ multitudinẽ amentie. Speculator
Ephraim cum deo meo propheta: la-
queus ruine factus est super omnes
vias eius. Insania in domo dei eius.
Profunde peccauerunt sicut in die- 1.Re.8.a
bus gabaa. Recordabitur iniquita-
tes eorum: ꝛ visitabit peccata eorum.
Quasi vuas in deserto inueni Israel
quasi prima poma ficulnee: in cacu-
mine eius vidi patres eorum. Ipsi autẽ C
intrauerunt ad beelphegor / ꝛ abalie-
nati sunt in confusione / ꝛ facti sunt
abominabiles sicut ea q̃ dilexerunt
Ephraim quasi auis auolauit. Glo-
ria eorũ a partu: ꝛ ab vtero ꝛ a con-
ceptu. Q đ etsi enutrierit filios suos:
absq3 liberis eos faciã in hominib⁹.
Sed ꝛ ve eis: cum recessero ab eis.
Ephraim (vt vidi) tyrus erat funda-
ta in pulchritudine. Et Ephraim edu-
cet ad interfectorem filios suos. Da D
eis domine. Quid dabis eis: Da eis
vuluam sine liberis: ꝛ vbera arentia.
Oẽs nequitie eorum in galgal: q2 ibi 1.Re.x.a.
exosos habui eos. Propter malitiam
adinuentionũ eorũ de domo mea ei-
ciam eos: nõ addam vt diligam eos.
Oẽs principes eorum recedentes. Per-
cussus est Ephraim radix eorũ exic-
cata est / fructum nequaquam facient.
Q đ etsi genuerint: interficiam amã-
tissima vteri eorũ. Abiciet eos dñs
deus meus: quia nõ audierunt eũ / ꝛ
erunt vagi in nationibus.

¶C.S. De vite frondosa ꝛ sperantib-
bus ꝓspera: predicit interitũ Israel
ꝛ vastationes terre propter idola: ar-
guit Ephraim φ dederat ad vomitũ /
ꝛ prouocat ad veram penitẽtiã: alios
quin affligetur. Cap.x.

Uitis frondosa Israel: fructus A
adequatus est ei. Secũ mul-
titudinẽ fructus sui multipli-
cauit altaria: iuxta vbertatem terre
sue exuberauit simulacris. Diuisum
est cor eorum: nunc interibunt. Ipse
confringet simulacra eorũ: depopu-

labitur aras eorū. Quia tunc dicēt.
Non est rex nobis:non enī timemus
dn̄m. Et rex q̄d faciet nobis? Loqui-
mini verba visionis inutilis:⁊ ferie-
tis fedus cum mēdacio:⁊ germina-
bit quasi amaritudo iudiciū sup sul-
B cos agri. Vaccas bethauē coluerunt
habitatores samarie: quia luxit sup
eum popul⁹ ei⁹:⁊ editui ei⁹ sup eum
exultauerūt in gloria ei⁹/quia migra
uit ab eo. Siquidem ⁊ ipse in Assur
delatus est/munus regi vltori. Con-
fusio Ephraim capiet:⁊ cōfundetur
Israel in voluntate sua. Transire fe-
cit Samaria regē suum quasi spumā
sup faciē aque/⁊ disperdētur excelsa
idoli. Peccatū Israel. Lappa ⁊ tribu
lus ascēdet sup aras eorum. Et dicēt
Esa.2.d. montibus. Operite nos: ⁊ collibus.
C Cadite sup nos. Ex dieb⁹ gabaa pec-
Apo 9.b. cauit Israel/ibi steterunt. Non com-
Lu.23.d. prehēdet eos in gabaa prelium sup
Judi.20. filios iniquitat̄:iuxta desideriū meū
a.7.b. corripiam eos. Congregabuntur sup
eos populi/cum corripiētur propter
duas iniq̄tates suas. Ephraim vitula
docta diligere trituram:⁊ ego trāsiui
sup pulchritudinē colli eius. Ascē-
dam sup Ephraim. Arabit Judas/
D confringet sibi sulcos Jacob. Semi-
Mic.4.a. nate vobis in iustitia:⁊ metite in ore
misericordie:innouate vobis nouale:
tēpus autē requirēdi dn̄m/cum vene-
rit qui docebit vos iustitiam. Arastis
impietatem/iniquitatem messuistis:
comedistis frugē mēdacii. Quia con
fisus es in viis tuis/⁊ in multitudine
fortium tuorum:consurget tumultus
in populo tuo:⁊ oēs munitiones tue
vastabunt sicut vastatus est salmana
a domo ei⁹ q̄ vindicauit Baal in die
Jud.8.c. prelii:matre sup filios allisa. Sic fe-
cit vobis Bethel a facie malitie neq̄-
tiarum vestrarum.

¶C.S. De⁹ commemorat beneficia
sua/⁊ increpat ingratitudinē Israel:
⁊ exprimit patris effectum in puniē-
do Israel valde:de aduētu Christi ⁊
vocatione ecclesie. Cap.xi.

A Sicut mane transiit/ pertrāsiit
Mat.2.c. rex Israel:q2 puer Israel ⁊ di-
lexi eū/⁊ ex Egypto vocaui fi-
lium meū. Vocauerunt eos:sic abie-
rūt a facie eo2. Baalim immolabāt:
et simulacris sacrificabant. Et ego
quasi nutrici⁹ Ephraim portabā eos
in brachiis meis:⁊ nescierūt q̄ cura-
B rem eos. In funiculis Adā traham
eos in vinculis charitatis. Et ero eis
quasi exaltās iugū sup maxillas eo-
rum/⁊ declinaui ad eum vt vesceret.
Non reuertetur in terram Egypti:⁊
Assur ipse rex eius:qm̄ noluerunt cō
uerti. Cepit gladius in ciuitatibus
eius:⁊ cōsumet electos ei⁹/⁊ comedi C
capita eorū:⁊ popul⁹ me⁹ pēdebit ad
reditum meum. Jugum autē impone
tur eis simul qd̄ non auferet. Quomo
do dabo te Ephraim/ꝓtegā te Isrl?
Quomodo dabo te? Sicut adama/po Gen.19.e
nam te vt seboim. Conuersum est in De pe.di.
me cor meum:pariter conturbata est 1.c.si ⁊ cō
plenitudo mea. Non faciam furorē tinuo.
ire mee:non conuertar vt disperdam D
Ephraim/quoniam deus ego ⁊ non
homo. In medio tui sanct⁹:⁊ non in-
grediar ciuitatē. Post dn̄m ambula-
bunt. Quasi leo rugiet:quia ipse ru-
giet ⁊ formidabunt filiū maris/⁊ auo
labunt quasi auis ex Egypto/⁊ quasi
columba de terra Assyrio2/⁊ colloca
bo eos in domibus suis/dicit dn̄s. Cir
cumdedit me Ephraim in negociatio
ne ⁊ in dolo dom⁹ Israel. Judas au-
tē testis descēdit cum deo/⁊ cum san
ctis fidelibus.

¶C.S. De pena Israel ⁊ Jude:de be
neficiis factis Jacob ⁊ malitia filio2
eius/scz Ephraim ⁊ Chanaan: ⁊ de
reuocatione populi p prophetas: de
Juda sequēte viam Israel:⁊ de bene-
ficiis factis Jacob. Cap.xii.

Ephraim pascit vētum ⁊ sequi- A
tur estum:tota die mēdacium
⁊ vastitatē multiplicat: ⁊ fe-
dus cum Assyriis init/⁊ oleū in Egy
ptum ferebat. Judiciū ergo dn̄i cum
Juda/⁊ visitatio super Jacob:iuxta
vias eius/⁊ iuxta adinuētiones eius
reddet ei. In vtero supplantauit fra Gen.25.e
trē suum: ⁊ in fortitudine sua dire- Gen.32.f.
ct⁹ est cum angelo:⁊ inualuit ad an-
gelum/⁊ confortatus est:fleuit/⁊ ro- B
gauit eum. In Bethel inuenit eum:⁊
ibi locut⁹ est nobiscum:⁊ domin⁹ de⁹
exercituum/dn̄s memoriale eius. Et
tu ad dn̄m deū tuum cōuerteris:miseri-
cordiā ⁊ iudiciū custodi/⁊ spera i deo
tuo semp. Chanaan in manu ei⁹ state
ra dolosa: calumniā dilexit. Et dixit
Ephraim. Verūtamē diues effectus
sum/inueni idolum mihi: oēs labo-
res mei non inuenient mihi iniquita-
tem quam peccaui. Et ego dn̄s deus C
tuus ex terra Egypti: adhuc sedere
te faciā in tabernaculis sicut in die

tuis festiuitatis. Et locutus sum sup
prophetas:⁊ ego visionē multiplica-
ui/⁊ in manu prophetarum assimila-
tus sum. Si galaad idolum: ergo fru
stra erant in galgal bobus immolan-
tes: nam ⁊ altaria eorum quasi acer-
D ui sup sulcos agri. Fugit Jacob in re
Deut.28.a gionē Syrie:⁊ seruiuit Jsrael in vxo-
Exo.14.c rem/⁊ in vxorē seruiuit. Jn propheta
autē eduxit dominus Jsrael de Egy-
pto:⁊ in ꝓpheta seruatus est. Ad ira-
cundiam me ꝓuocauit Ephraim in
amaritudinibus suis:⁊ sanguis eius
super eum veniet/⁊ opprobrium eius
restituet ei dñs deus suus.

¶ C.S. De idolatria Ephraim:⁊ de
dño persequente ipsum/ꝙ solus deus est
adiutor/⁊ ipse memor peccatorū: de
passione christi ⁊ aduētu eius:⁊ destru
ctione mortis inferni. Cap.xiij.

A Oquēte Ephraim/horror inua
sit Jsrael ⁊ deliquit in Baal ⁊
mortuus est. Et nunc addide
runt ad peccandum/feceruntq; sibi
conflatile de argēto suo quasi simili-
tudinē idolorū: factura artificū totū
est. His ipsi dicunt. Jmmolate homi-
nes vitulos adorantes. Jdcirco erūt
quasi nubes matutina / ⁊ sicut ros
matutinus preteriens / sicut puluis
B turbine raptus ex area / et sicut fu-
Esa.43.b mus de fumario. Ego autē dñs deus
tuus ex terra Egypti/⁊ deum absq;
me nescies/⁊ saluator non est preter
me. Ego cognoui te in deserto/in ter-
ra solitudinis. Juxta pascua sua ad-
impleti sunt ⁊ saturati sunt:⁊ eleua-
uerunt cor suum / ⁊ obliti sunt mei.
Et ego ero eis quasi leena: sicut par-
dus in via Assyriorum: occurram eis
C quasi vrsa raptis catulis/⁊ dirūpam
interiora iecoris eorū:⁊ consumā eos
ibi quasi leo/bestia agri scindet eos.
Perditio tua Jsrael: tantummodo in
me auxilium tuum. Ubi est rex tuus?
Maxime nunc saluet te in oībus vrbi-
bus tuis:⁊ iudices tuos de quibus di
1.Re.8.a xisti. Da mihi regē ⁊ principes. Da-
bo tibi regem in furore meo:⁊ aufe-
D ram in indignatione mea. Colliga-
ta est iniquitas Ephraim: abscondi-
tum peccatū eius/dolores parturiē-
tis venient ei: ipse filius non sapiēs:
nūc enī nō stabit in contritione filiorū.
De manu mortis liberabo eos: de
morte redimam eos. Ero mors tua o
1.Co.15.g mors: morsus tuus ero inferne. Con-
Heb.2.d. solatio abscōdita est ab oculis meis:
quia ipse inter fratres diuidet. Addu-
cet vrētē vētū dñs de deserto ascēdē-
tem ⁊ siccabit venas eius:⁊ desolabit
fontē eius:⁊ ipse diripiet thesaurū oīs
vasis desiderabilis.

¶ C.S. De interitu Samarie/monet
cōuerti ad dñm ⁊ cōfiteri ⁊ cōuerti ab
Assur:⁊ cōuersis promittit bona plu-
rima/si tamen non vltra redeant ad
peccatum.

Capitulum.xiiij.

Ereat samaria/qm ad amari- A
tudinē cōcitauit deum suum.
Jn gladio pereāt/paruuli eorū
elidantur/⁊ fete eius discindantur. Con-
uertere Jsrael ad dñm deum tuum:
quoniam corruisti in iniquitate tua.
Tollite vobiscum vba:⁊ conuertimi-
ni ad dñm ⁊ dicite ei. Omnē aufer ini B
quitatē/⁊ accipe bonum/⁊ reddemus
vitulos labiorū nostrorū. Assur nō sal-
uabit nos: sup equos nō ascēdemus/
nec dicemus vltra. Dii nostri opa ma-
nuum nostrarum: quia eius q in te est/
misereberis pupilli. Sanabo contri-
tiones eorum/diligam eos spōtanee:
quia auersus est furor meus ab eis.
Ero quasi ros/⁊ Jsrael germinabit si C
cut lilium:⁊ erumpet radix eius vt li-
bani/ibunt rami eius ⁊ erit quasi oli-
ua gloria eius/⁊ odor eius vt libani.
Conuertētur sedētes in vmbra eius:
viuēt tritico/⁊ germinabunt quasi vi-
nea. Memoriale eius sicut vinum li- D
bani. Ephraim quid mihi vltra ido-
la? ego exaudiam/⁊ dirigā eum: ego
vt abietem virentem/ex me fructus
eius inuentus est. Quis sapiens et
intelliget ista? intelligēs ⁊ sciet hec?
quia recte vie domini/⁊ iusti ambula
bunt in eis. Preuaricatores vo cor-
ruent in eis.

¶ Explicit Osee propheta.

¶ Jncipit prologus in
Joel prophetam.

Anctus Joel apud Hebreos
post Osee ponitur. Et sicut ibi
sub nomine Ephraim ad de-
cem tribus cōfertur vaticinium/que
vel samaria/vel Jsrael sepe memo-
rantur: sic in hunc prophetam om-
ne quod dicitur ad tribum Juda/et
ad Hierusalem pertinere credēdum
est:⁊ nullā omnino Jsrael/id est de-
cem tribuum in hoc fieri mētionem.

Osee.1.c. Tēpora quoq3 quibus ꝓphetauit: eas-
dem debem⁹ accipere q̄ in Osee legi-
mus in dieb⁹ Ozie Joathā ⁊ Achā ⁊
Ezechie regū Juda: ⁊ in dieb⁹ Hiero-
boā filii Joas regis Israel. Porro fa-
ctū esse sermonē dñi ad meritū ei⁹ re-
fert cui fit: non ad ꝯditionē ei⁹ q̄ fieri
Ps.117.a. dicit: vt alibi legimus. Dñs fact⁹ est
mihi in salutē. Auditus enim in scri-
pturis sanctis: non est iste qui ad au-
res sonat/sed qui in corde percipit:
Mat.11.b iuxta illud qđ dñs loquit. Qui habet
c.13.a. aures audiēdi audiat. Quod autem
dicit hebraice haazinu/grece eno-
tisasthe: latine sonat auribus perci-
pite ꝓprie non aure/sed corde perci-
pit. Qui senes sunt ⁊ celestes/audiūt
spiritualiter: q̄ autē habitant in terra
appellanturq3 terreni/auribus perci
piunt. Ubicunq3 autē hec duo verba
iuncta ponunt: nō ad simplicē tantū
vbor sonum: sed ad reconditā quoq3
dictor intelligētiam ptinēt intellige-
Gen. 4.d dum est. In Genesi Lamech loquit
ad vxores suas ⁊ Ada ⁊ Sella. Audi-
te verba mea vxores Lamech: aurib⁹
percipite sermones meos. Quia virū
occidi in vulnus meum: ⁊ iuvenē in
liuorē meum. Et Esaias. Audite celi
⁊ auribus percipe terra.

Itē alius prologus in eundem.

Joel filius Phatuel describit ter-
ram duodecim tribuum: erucha
brucho locusta rubigine vastante cō-
sumptam: ⁊ post reuersionē prioris
populi effusum iri spiritum sanctum
super seruos dei ⁊ ancillas: id est su-
per centum viginti credētium nosa/
⁊ fuerunt viri in cenaculo sion. Qui
centū viginti ab vno vsq3 ad quinde-
cim paulatim ⁊ per incremēta surgē-
tes: quindecim graduū numerū effi-
ciūt: q̄ in psalterio mystice cōtinent.
Ex trib⁹ igit generib⁹ rhetor hec su-
munt principia: ⁊ tres sunt argumē-
tor partes ex quib⁹ incipere solet ois
orator. Aut eñ dociblies aut beneuo-
los: aut attētos auditores debet effi-
cere. Hic ergo propheta a magnitu-
dine cladis sumēs principium eosq3
qui audituri erant: volēs ad penitē-
tiā prouocare: reddit attētos admi-
rans futurū malū vt cōsiderātes vē-
ture cladis aspertatē/ocius arripe-
rēt penitētiam. In hoc ꝓpheta ideir-
co nec reges nec tēpora sunt prenota
ta: ꝗ isdē tēporib⁹ ac regib⁹ qb⁹ Osee
ꝓphetauerat ⁊ ipse ꝓphetauit. Joel
interpretat incipiēs: aut dñi descen-
sus. Phatuel vero aut latitudo/aut
ostium dei. Tropologice: hoc est q̄ q̄
ostium dei ⁊ sciētiam habuerit aper-
tam: ⁊ recte incipit ꝓphetare.

Expliciunt prologi.

Argumentum in Joel prophetam.

Joel de tribu Ruben: natus in
agro bethoron: vbi etiā in pa-
ce mortuus est ⁊ sepultus.

Incipit Joel propheta.

C.S. Prophetat ꝯtra Judeā qua-
tuor plagas ⁊ excitat dormiētes: vt vi
deant futurum sibi malum: ⁊ sacerdo
res vt plangant: ⁊ ipse plangit vastita
tem terre sue.

Capitulum.I.

Erbum dñi qđ factū est A
ad Joel filiū Phatuel.
Audite hec senes ⁊ au
ribus ꝑcipite oēs habi
tatores terre si factum
est istud in dieb⁹ vřis
aut in dieb⁹ patrum ve
strorum. Sup hoc filiis vestris nar-
rate: ⁊ filii vestri filiis suis/⁊ filii eo-
rū generationi altere. Residuū eru- B
ce comedit locusta: ⁊ residuū locuste
comedit bruchus/⁊ residuum bruchi
comedit rubigo. Expgiscimini ebrii ⁊
flete: ⁊ vlulate oēs q̄ bibitis vinum in
dulcedine: quoniā perijt ab ore vřo.
Gēs eñ ascēdet sup terrā meā: fortis
⁊ innumerabilis: dētes ei⁹/vt dētes
leonis: et molares eius/vt catuli leo-
nis. Posuit vineam meā in desertū:
⁊ ficū meā decorticauit. Nudās spo-
liauit eam ⁊ ꝓiecit: albi facti sunt ra-
mi ei⁹. Plange quasi virgo accincta
sacco sup virū pubertatis sue. Perijt
sacrificiū ⁊ libatio de domo dñi: ⁊ lu- C
xerunt sacerdotes ministri dñi. De-
populata est regio: luxit hum⁹: quo-
niam deuastatum est triticum. Cōfu-
sum est vinum/⁊ elanguit oleum. Cō-
fusi sunt agricole: vlulauerunt vini-
tores super frumento vino ⁊ hordeo:
quia perijt messis agri. Uinea confu-
sa est: ⁊ ficus elanguit. Malograna-
tum ⁊ palma ⁊ malum: ⁊ oīa ligna
agri aruerunt: quia cōfusum est gau-
dium a filiis hominum. Accingite
vos ⁊ plangite sacerdotes: vlulate
ministri altaris. Ingredimini: cuba-

te in sacco ministri dei mei: quonia3
interiit de domo dei vestri sacrificiū
et libatio. Sanctificate ieiuniū / vo-
cate cetum/ congregate senes: omēs
habitatores terre i domū dei vestri.
D Et clamate ad dominū. A/a/a/ diei:
quia prope est dies dñi: et quasi vasti
tas a potente veniet. Nunquid non
coram oculis vestris alimenta per-
ierūt de domo dei vestri letitia et ex-
ultatio? Computruerūt iumenta in
stercore suo demolita sunt horrea/
dissipate sunt apothece: quoniā con-
fusum est triticum. Quid ingemuit
animal: mugierunt greges armēti?
Quia non est pascua eis: sed et gre-
ges pecorum disperierūt. Ad te dñe
clamabo: quia ignis comedit specio
sa deserti: et flāma succendit omīa li-
gna regionis: sed et bestie agri quasi
area sitiens ymbrē suspexerunt ad
te: qm exiccati sunt fontes aquarū/
et ignis deuorauit speciosa deserti.

¶ Ca. ij. Iubet dñs sonitu tubarum
pdicari aduētū hostiū: quorum aduen-
tus describit et crudelitas: hortatur
ad penitentiā: bona plurima penitē
tib9 pmittit: de missione spūs sancti:
et tempore passionis. Capitulum. ij.

A Canite tuba in sion: vlulate in
monte sancto meo. Conturbē
tur omnes habitatores terre:
quia venit dies dñi quia prope est
dies tenebrarū et caliginis: dies nu
bis et turbinis. Quasi mane expan-
sum super montes populus multus
et fortis. Similis ei nō fuit a princi-
pio: et post eū non erit vsque in annos
generatiōis et generatiōis. Ante fa-
ciem eius ignis vorās et post euz ex-
urens flamma. Quasi hortus volu-
ptatis terra corā eo: et post eū solitu
do deserti: neque est qui effugiat eum.
B Quasi aspectus equorum aspectus
eoruz: et quasi equites sic current: si-
cut sonitus quadrigaruz super capi
ta montiū exilient: sicut sonitus flā-
me ignis deuorantis stipulā: velut
populus fortis preparatus ad pre-
liū. A facie eius cruciabunt populi:
omēs vultus redigent in ollam. Si-
cut fortes currēt: quasi viri bellato-
res ascēdēt murū. Viri in viis suis
gradient: et nō declinabūt a semitis
suis. Vnusquisque fratrē suū non co-
artabit: singuli in calle suo ambula-
bunt. Sed et per fenestras cadent: et
nō demolient. Vrbē ingredient: in
muro current. Domos conscēdent: C
per fenestras intrabunt quasi fur. A
facie eius cōtremuit terra: moti sūt mat.13.c.
celi. Sol et luna obtenebrati sunt: et mar.13.c.
stelle retraxerunt splendorē suū. Et Luc.21.c.
dñs dedit vocē suā ante faciem exer eze.32.b.
citus sui: quia multa sunt nimis ca- Esa.13.b.
stra eius quia fortia et faciētia ver- hie.30.b.
bū eius. Magnus enī dies dñi et ter- amos.5.c
ribilis valde: et quis sustinebit eū? soph.1.d.
Nūc ergo dicit dñs/ cōuertimini ad 12
me in toto corde vestro/ in ieiunio et
fletu et in plāctu: et scindite corda ve
stra et nō vestimenta vestra. Et con
uertimini ad dominū deū vestrum:
quia benignus et misericors est: pa-
tiens et multe misericordie et presta-
bilis sup malitia. Quis scit si puer-
tatur et ignoscat/ et relinquat post se Ione.4.a
benedictionē: sacrificium et libamen Jone.3.a.
dño deo nostro? Canite tuba in sion
sanctificate ieiuniū/ vocate cetū: cō- D
gregate populū/ sanctificate eccle-
siā/ coadunate senes: cōgregate par
uulos et sugentes vbera. Egrediatur
sponsus de cubili suo: et spōsa de tha
lamo suo. Inter vestibulū et altare
plorabūt sacerdotes ministri dñi et
dicēt. Parce dñe parce populo tuo
et ne des hereditatē tuam in oppro-
briū vt dominent eis natiōes. Qua-
re dicūt in populis. Ubi est deus eo-
rum? Zelatus est dñs super terram
suā: et pepercit populo suo. Et respō-
dit dñs: et dixit poplo suo. Ecce ego E
mittam vobis frumentū et vinum et
oleū et replebimini in eis: et nō dabo
vos vltra opprobriū in gentibus. Et
eum qui ab aquilone est / procul fa-
ciā a vobis: et expellam eum in terrā
inuiā et desertam. Faciē eius contra
mare orientale: et extremū eius vsque
ad mare nouissimuz. Et ascendet fe-
tor eius/ et ascēdet putredo eius: qz
superbe egit. Noli timere terra exul
ta et letare: quoniā magnificauit do-
minus vt faceret. Nolite timere ani
malia regionis quia germinauerūt
speciosa deserti: quia lignum attulit
fructum suū: ficus et vinea dederunt F
virtutē suam. Et filie sion exultate/
et letamini in dño deo vestro quia de
dit vobis doctorem iustitie et descen
dere faciet vos ad ymbrem matu-
tinum et serotinū sicut in principio.
Et implebunt aree frumento: et re-
dundabunt torcularia vino et oleo.
Et reddā vobis ānos quos comedit

locuſta/bruchus/⁊ rubigo / ⁊ eruca.
Fortitudo mea magna quaꝫ miſi in
vos. Et comedetis veſcentes ⁊ ſatu-
rabimini: ⁊ laudabitis nomē domi-
ni dei veſtri qui fecit mirabilia vo-
biſcum. Et non confundetur populꝰ
meus in ſempiternuꝫ: et ſcietis quia
in medio iſrael ego ſum: ⁊ ego domi-
nus deꝰ veſter/ ⁊ nō eſt ampliꝰ: ⁊ nō
confundetur populus meus in eter
B nū. Et erit poſt hec: effundam ſpiri-
Act.2.c. tū meū ſuper omnē carnē: ⁊ prophe
tabūt filii veſtri ⁊ filie veſtre. Senes
veſtri ſomnia ſomniabūt: ⁊ iuuenes
veſtri viſiones videbunt. Sed et ſu-
per ſeruos meos et ancillas in die-
bus illis effundam ſpiritum meū et
dabo prodigia in celo: ⁊ in terra ſan
guinem et ignem et vaporem fumi.
Sol conuertetur in tenebras ⁊ luna
Ro.10.c. in ſanguinem: anteꝗ̄ veniat dies do
mini magnꝰ ⁊ horribilis. Et erit: oīs
qui inuocauerit nomē dn̄i ſaluꝰ erit
quia in monte ſion/ ⁊ in hieruſalem
erit ſaluatio ſicut dixit dn̄s: ⁊ in reſi-
duis quos dominus vocauerit.
¶ C.S. De iudicio poſt conuerſionē
iudeorum ſub nomine tyri ⁊ ſidonis
cōtra romanos qui vaſa templi hie-
ruſalem poſuerūt in templo pacis:
et de liberatione populi tempore cy
ri: vocant viui ⁊ mortui ad iudiciū:
de ſepulchris: de felicitate ſanctoꝝ:
de predicatione apoſtolorū: ⁊ fonte
baptiſmi ⁊ de viſiōe ſanctoꝝ. Cp̄. iii.
A Quia ecce in diebꝰ illis in tē-
pore illo cum conuertero ca
ptiuitateꝫ iuda ⁊ hieruſalē:
congregabo oēs gentes ⁊ deducā
eas in valleꝫ ioſaphat: ⁊ diſceptabo
cū eis ibi ſuper populo meo et here-
ditate mea iſrael quos diſperſerunt
in natiōibus: ⁊ terrā meā diuiſerūt/
⁊ ſuper populū meum miſerunt ſor-
tē: ⁊ poſuerunt pueruꝫ in proſtibulo
⁊ puellam vendiderunt pro vino vt
biberent. Uerū qd mihi ⁊ vobis ty-
rus ⁊ ſidon: ⁊ oīs terminus pale-
ſtinorum? Nunqd vltionē vos red-
detis mihi? Et ſi vlciſcimini vos cō-
B tra me: cito velociter reddā viciſſitu
dinē vobis ſuper caput veſtrū. Ar-
gentū enim meū ⁊ auruꝫ tuliſtis/ et
deſiderabilia mea et pulcherrima
intuliſtis in delubra veſtra: ⁊ filios
iuda ⁊ filios hieruſalem vēdidiſtis
filiis grecoꝝ vt longe faceretis eos
de finibus ſuis. Ecce ego ſuſcitabo
eos de loco in quo vendidiſtis eos/
⁊ conuertam retributionem veſtraꝫ
in caput veſtrū: ⁊ vendam filios ve-
ſtros ⁊ filias veſtras in manibus fi-
liorū iuda/ ⁊ venūdabūt eos ſabeis
gēti longinque: quia dn̄s locutꝰ eſt.
Clamate hec in gētibus / ſanctifica-
te bellū/ſuſcitate robuſtos: aſcēdāt
accedant oēs viri bellatores: cōcidi
te aratra veſtra in gladios: ⁊ ligōes
veſtros in lāceas. Infirmus dicat.
Quia fortis ego ſum. Erūpite et ve-
nite oēs gētes de circuitu ⁊ cōgre C
gamini: ibi occumbere faciet dn̄s ro
buſtos tuos. Conſurgant ⁊ aſcēdāt
gentes in vallem ioſaphat: quia ibi
ſedebo vt iudicem oēs gētes in cir
cuitu. Mittite falces: quoniā matu- apo.14.d
rauit meſſis. Uenite ⁊ deſcēdite: qꝛ
plenū eſt torcular: exuberant torcu-
laria: quia multiplicata eſt malitia
eorū. Populi populi in valle cōciſio
nis: quia iuxta eſt dies dn̄i in valle
conciſionis. Sol ⁊ luna obtenebrati eſa.13.b.
ſunt: ⁊ ſtelle retraxerunt ſplendorē mat.24.c
ſuum. Et dn̄s de ſion rugiet/ ⁊ de hie eze.32.b.
ruſalem dabit vocē ſuam: ⁊ mouebū hie.25.f.
tur celi ⁊ terra ⁊ dn̄s ſpes populi ſui amos.1.a
⁊ fortitudo filiorum iſrael: ⁊ ſcietis D
quia ego dn̄s deus veſter habitans
in Sion in mōte ſancto meo. Et erit
hieruſalem ſancta: ⁊ alieni non trāſ amos.9.d
ibunt per eaꝫ amplius. Et erit in die
illa: ſtillabunt montes dulcedinem/
⁊ colles fluēt lacte: ⁊ per oēs riuos
iuda ibūt aque / ⁊ fons de domo do-
mini egredietur / ⁊ irrigabit torren-
tem ſpinarū. Egyptus in deſolatio-
ne erit et idumea in deſertum perdi
tionis: pro eo ꝙ inique egerint in fi-
lios iuda: ⁊ effuderint ſanguineꝫ in
nocentem in terra ſua. Et iudea in
eternū habitabitur: ⁊ hieruſalem in
generationem et generationem: et
mundabo ſanguinem eorum / quos
non mundaueram ⁊ dominus com-
morabitur in ſion.

¶ Explicit Joel propheta.

¶ Incipit prologus in Amos
prophetam.

Zias rex cū dei religionem 2.pa.26.a
ſolicite emularet nimio re-
ligionis amore prouocatus
contra preceptum legis moyſi arre-
pto thuribulo vt in hiſtoria libri ſe-
cundi paralipomenon oſtēdit ſacer
dotale officium preſumere conatus
eſt. Ob eam rem terremotū in tēplo zac.14.b.

dei exortũ constat/cuius etiã Zacha
rias propheta meminit. Ante hunc
itaq terremotũ amos ꝓpheta tẽpib⁹
predicti regis: ⁊ tẽpibus hieroboam
filij Joas regis israel: i eas gẽtes q̃
lectione ꝯprehense sunt iram dei ob
amos.1.b eas causas quas memorauit affutu
3.4.a. ram denũciat. Et qr idẽ propheta se
quẽtibus ait. Sup tribus impietati
bus ⁊ super quatuor non conuertã
eũ: tertio peccatorũ indulgẽtiã deũ
dare posse significat: quẽ quarto ea
dem peccata admittentibus: nec pe
nitentiam nec indulgentiam datur
annunciat. Nam per ignis similitu
dinẽ: quẽ in predictas gẽtes immit
tendũ ꝑdixit/grauẽ atq irreuocabi
lẽ dei irã ad euersionẽ earundẽ ciui
tatũ processurã voluit demonstrare.

¶ Item alius prologus.

AMos propheta pastor ⁊ rusti
cus ⁊ ruborum moros distrin
gens: paucis verbis explicari nõ po
test. Quis eniz digne exprimat tria
amos. 4. et quatuor scelera Damasci/gaze: ty
d. ri: idumee filiorum Ammõ ⁊ moab:
ibid.6.a. et septimo octauoq gradu iude ⁊ is
rael. Hic loquit ad vaccas pingues
qui sunt in monte Samarie: ⁊ ruitu
ram domum maiorem minorẽq te
statur. Ipse cernit victorẽ locuste: ⁊
stãtẽ dñm sup murũ litũ vel adamã
tinũ ⁊ vncinũ pomorũ attrahentem
supplicia peccatorib⁹ ⁊ famẽ in ter
ra: nõ famẽ panis/neq sitim aq̃: sed
audiẽdi verbũ dñi: nõ dixit vba: sed
verbum. Amos vero interpretatur
onustus: Hic amos spirituali gratia
plen⁹ prophetauit inter ceteros pro
phetas. Non enĩ solus ipse erat pro
phetes sed etiam alij. Et quippe nõ
poterat ꝓphetes esse nisi pastor an
te fuisset. Qui etiã tuba sua clangit
per singulos dies erudiẽs ⁊ docens
in ecclesia. In veritate enĩ vox oĩm
prophetarum tãq̃ tuba spiritualis
est: predicans in ecclesia ſm q scri
esa. 40.b ptũ est. Ascẽde in montem excelsũ
tu qui euangelizas Sion: exalta vo
cem tuam qui predicas hierusalem.

¶ Incipit alius prologus.

HIc Amos propheta ⁊ pastor nõ
fuit pater Esaie prophete: q̃q̃
et ille propheta extiterit. Nam alijs
literis ille: alijs iste apud Hebreos
scribitur: que differentia literarum
apud latinos non habetur: ⁊ ille for
tis et robustus: hic vero amisus in
terpretatur: quia loquitur contra de
cem tribus: que per idolatriã a cul
tu dei et regno Dauid erant auulse.
Fuit autem cognatio eius ex oppi
do thecue: quod sex miliarib⁹ distat
a bethleem: curam gerens pecorum
in latitudine camporũ qui sunt pro
ximi oppido thecue in quibus humi
aride atq arenose: nihil oĩno frugũ
gignitur: sed vberrimis pascuis abũ
dant ⁊ ideo cuncta sunt plena pasto
ribus: ⁊ sterilitas terre compẽsatur
pecoꝝ multitudine. Ex hoc numero
pastoꝝ fuit amos imperit⁹ sermone
sed plenus scientia. Prophetauit au
tem eisdem temporibus quib⁹ Joel:
Naum: Ionas: Osee: esaias. Sed ali
quantulum exorsus est prophetare
anteq̃ esaias. Maxime autẽ cõtra
decẽ trib⁹ locutus est pauca de dua
bus interserens. Hunc ablatum de
numero pastorum misit dñs vt in sa
maria prophetaret: quẽ amasias sa
cerdos frequẽter plagas afflixit: tã
dem filius eius ozias vecte per tẽpo
ra transfixit. Post hec semiuiuus in
terraz suã euectus: post aliquot dies
dolore vulneris expirauit: sepultusq
est cum patribus suis.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit amos propheta.

¶ C.S. De vastatione decẽ tribuũ:
de visione dñi contra tres regiones
quas nõ conuertit: qr captiuauerũt
et conduxerũt captiuos de israel cõ
tra filios ammõ: pro diuisione. Cap.i.

VErba amos q̃ fuit i pa A
storalib⁹ thecue q̃ vidit
sup israel in dieb⁹ osie
regis iuda: ⁊ in diebus
hieroboã filij ioas reg
isrł: añ duos ãnos ter 3a.14.a.
remot⁹: ⁊ dixit. Dñs de hie.15.f.
siõ rugiet: ⁊ de hierłz dabit vocẽ suã. Joel.3.c.
Et luxerũt speciosa pastoꝝ: ⁊ exicca
tus est vertex carmeli. Hec dicit dñs
deus. Sup tribus sceleribus Dama
sci: ⁊ sup quatuor nõ conuertam eũ:
eo q triturauerit i plaustris ferreis
galaad: ⁊ mittam ignẽ in domũ aza
hel: et deuorabit domos benadab: et B
conterã vectẽ damasci: ⁊ disperdam de pe. dis.
habitatorẽ de campo idoli: ⁊ tenentẽ 1.c.super
sceptrũ de domo voluptatis: ⁊ trans tribus.
ferer popłs syrie cyrenem: dicit dñs
hec dicit dñs. Sup trib⁹ scelerib⁹ ga
ze: ⁊ sup quatuor nõ cõuertam eũ: eo

ꝙ transtulerint captiuitatẽ pfectã
vt concluderent eã in idumeã: ⁊ mit
tam ignem in murũ gaze: et deuora-
bit edes eius: et disperdã habitatorẽ
de azoto: et tenẽtem sceptrũ de asca-
lone: et conuertam manũ meã super
C accaron: et peribunt reliqui philisti
noꝝ dicit dñs deꝰ. Hec dicit dñs. Su
per tribus sceleribus tyri: ⁊ sup qua
tuor nõ cõuertam eũ: eo ꝙ concluse-
rint captiuitatẽ pfectam ĩ idumea
et non sint recordati federis fratrũ:
et mittã ignem in murũ tyri: ⁊ deuo-
rabit edes eius. Hec dicit dñs. Sup
tribus sceleribus edom / et sup qua-
tuor nõ cõuertam eũ: eo ꝙ psecutus
sit in gladio fratrem suũ / ⁊ violaue-
rit miam eius: et tenuerit vltra fu-
rorem suũ: ⁊ indignationẽ suam ser
D uauerit vsq in finẽ. Mittam ignem
in theman / et deuorabit edes bosre.
Hec dicit dñs. Super tribus sceleri-
bus filioꝝ Ammon / et sup quatuor
nõ conuertam eum: eo ꝙ dissecuerit
pregnantes Galaad ad dilatandũ
terminum suũ: ⁊ succendam ignẽ in
muro rabbath / et deuorabit edes eiꝰ
in vlulatu ĩ die belli: et in turbine in
die commotionis. Et ibit melchõ in
captiuitatem ipse et principes eius
simul dicit dominus.

Capitu. Sũma. Ultio domini con-
tra moab pro crudelitate ĩ mortuos
contra Judam ⁊ israel pro contem-
ptu legis pro idolatria / de beneficiis
dei ⁊ ingratitudine populi: de destru
ctione ipsorum. Capitulum. ii.

A Hec dicit dominus. Super tribꝰ
sceleribus moab: et super qua-
tuor nõ conuertam eũ: eo ꝙ incende
rit ossa regis idumee vsq ad cine-
rem: ⁊ mittam ignem in moab / ⁊ de-
uorabit edes carioth / ⁊ morietẽ in so-
nitu moab in clangore tube: ⁊ disper
dam iudicem de medio eiꝰ: ⁊ omnes
principes eius interficiã cum eo di-
cit dñs. Hec dicit dñs. Super tribus
sceleribus iuda: ⁊ super quatuor nõ
cõuertam eũ: eo ꝙ abiecerit legẽ do
mini: ⁊ mandata eius non custodie
rit: deceperũt eñ eos idola sua post
B que abierant patres eoꝝ. Et mittam
ignem in iudam: et deuorabit edes
hierl'm. Hec dicit dñs. Super tribꝰ
sceleribus israel / ⁊ sup quatuor non
conuertam eum: pro eo ꝙ vẽdiderit
pro argento iustum: et pauperẽ pro
calceamentis / qui cõterunt sup pul-
uerem terre capita pauperũ: ⁊ viam
humilium declinant. Et filius ac pa C
ter eius ierunt ad puellam / vt viola
rent nomen sanctũ meũ: ⁊ sup vesti
mẽtis pignoratis accubuerũt iuxta
omne altare: et vinũ damnatorũ bi-
bebant in domo dei sui. Ego autẽ ex- Nu. 21. C.
terminaui amorreũ a facie eoꝝ: cuiꝰ deut. 2. F.
altitudo / cedrorũ altitudo eiꝰ: ⁊ for-
tis ipse quasi quercus: ⁊ cõtriui fru
ctum eius desuper / et radices eius
subter. Ego sum qui ascẽdere vos fe exo. 14. E.
ci de terra egypti: ⁊ eduxi vos in de-
sertum quadraginta annis / vt possi
deretis terram amorrei: ⁊ suscitaui
de filiis vestris in pphetas: ⁊ de iu-
uenibus vestris nazareos. Nũquid
nõ ita est filii israel: ait dñs? Et ppi- D
nabatis nazareis vinũ: ⁊ prophetis
mandabatis / dicentes. Ne prophe-
tetis. Ecce ego stridebo subter vos
sicut stridet plaustrũ onustũ feno /
et peribit fuga a veloce: ⁊ fortis non
obtinebit virtutẽ suam / et robustus
non saluabit animã suã: ⁊ tenens ar
cum non stabit: et velox pedibꝰ suis
non saluabitur: ⁊ ascensor equi non
saluabit animam suam / ⁊ robustus
corde inter fortes nudus effugiet in
illa die dicit dominus.

C. S. De penis discordantium / de
viis domini contemptis / de iniquita
tibus / de destructione israel pro ido-
latria ⁊ deliciis. Capitulum. iii.

Audite verbum quod locutꝰ est A
dominus super vos filii israel:
super omnẽ cognationẽ quã eduxi
de terra egypti dicens. Tantũmodo
vos cognoui ex oibus cognationibꝰ
terre: idcirco visitabo sup vos omes
iniquitates vestras. Nũquid ambu
labũt duo pariter: nisi cõuenerit eis?
Nunquid rugiet leo in saltu: nisi ha
buerit predã? Nunquid dabit catulꝰ iob. 6. a.
leonis vocẽ de cubili suo: nisi aliqd
apprehẽderit? Nunqd cadet auis ĩ B
laqueũ terre absq aucupe? Nunqd
auferetẽ laqueus de terra anteꝙ qd
ceperit? Si clãget tuba in ciuitate / ⁊
populus non expauescet? Si erit ma
lũ in ciuitate: qd dñs nõ fecerit? Q.r
nõ faciet dñs deus verbũ: nisi reuela
uerit secretum suum ad seruos suos
prophetas. Leo rugiet: qs non time
bit? Dñs deus locutꝰ est: qs non pro-
phetabit? Auditum facite in edibus
azoti: ⁊ ĩ edibꝰ terre egypti ⁊ dicite.
Cõgregamini super mõtes samarie C

et videte insanias multas in medio
eius/et calumniam patiẽtes in pene
tralib⁹ eius:et nescierũt facere rectũ
dicit dñs/thesaurizantes iniquitatẽ ꝛ
rapinas in edibus suis. Propterea
hec dicit dñs deus. Tribulabit et cir-
cuietur terra/et detrahetur ex te for-
titudo tua/ꝛ diripiẽtur edes tue. Hec
dicit dñs. Quomodo si eruat pastor
de ore leonis duo crura/aut extremũ
auricule:sic eruentur filij israel q̃ ha-
D bitant in samaria in plaga lectuli:ꝛ
in damasci grabato. Audite et con-
testamini in domo iacob dicit domi-
nus deus exercituum:q2 in die cũ visi-
tare cepero preuaricationes Israel/
sup eũ visitabo et sup altaria bethel/
et amputabuntur cornua altaris / et
cadẽt in terram:et percutiam domũ
hyemalem cum domo estiua: et peri-
bunt domus eburnee: et dissipabunt
edes multe/dicit dominus.

¶ Ca. S. De penis optimatũ siue ty-
po vaccarũ pinguium: de duritia po
puli/q̄ sepe non penituit. Capm. iiij.

A Audite verbum hoc vacce pin-
gues que estis in monte sama-
rie que calumniam facitis egenis/et
confringitis pauperes: q̃ dicitis do-
minis vr̃is/afferte et bibemus. Jura
uit dñs deus in sancto suo quia ecce
dies venient sup vos/et leuabunt vos
in cõtis:et reliquias vestras in ollis
feruentibus:et p aperturas exibitis
altera contra alterã: et proiiciemini
in armon/dicit dñs. Uenite ad Be-
B thel/et impie agite: ad galgalam/et
multiplicate preuaricationẽ. Et of-
ferte mane victimas vr̃as/ trib⁹ die-
bus decimas vr̃as / et sacrificate de
fermentato laudẽ/ꝛ vocate volunta-
rias oblationes/ et annunciate. Sic
enim voluistis filij Israel: dicit dñs
de⁹. Unde et ego dedi vobis stuporẽ
dentiũ in cunctis vrbibus vr̃is/et in
digentiã panũ in om̃ibus locis vr̃is
et non estis reuersi ad me dicit dñs.
Ego quoq; prohibui a vobis ymbrẽ
cũ adhuc tres menses superessent vsq;
ad messem:et plui super vnã ciuita-
tem:et sup alterã ciuitatẽ non plui.
C Pars vna conpluta est:et pars sup
quã non plui:aruit. Et venerunt due
et tres ciuitates ad vnã ciuitatẽ/ vt
biberẽt aquã/et nõ sunt satiate/et nõ
redistis ad me / dicit dñs. Percussi
vos in vento vrente: et in aurigine
multitudinẽ hortorũ vestrorũ / et vi

nearum vestrarum: oliueta vr̃a/et fi-
ceta vestra comedit eruca/ et non re-
distis ad me/dicit dñs. Misi in vos
mortẽ in via egypti/ percussi in gla-
dio iuuenes vr̃os/vsq; ad captiuita-
tem equorũ vestrorũ:et ascẽdere feci
putredinẽ castrorũ vr̃orũ in nares ve
stras:et nõ redistis ad me: dicit dñs.
Subuerti vos / sicut subuertit deus D
Sodomam ꝛ Gomorrã/et facti estis Gen. 19.
quasi torris raptus ab incẽdio: et nõ
redistis ad me dicit dñs: quapropter
hec faciã tibi israel. Postq̃ autẽ hec
fecero tibi/pparare in occursum dei
tui Israel. Quia ecce formans mon-
tes/et creans ventum:et annuncians
hoi eloquiũ suũ:faciens matutinam
nebulã: ꝛ gradiens sup excelsa terre.
Dñs deus exercituum nomen eius.

¶ Ca. S. Deplangit perpetuã capti
uitatẽ Israel pro idolis/reuocat ꝛ mo
net q̃rere dñm/ cõmemorans penas
de tribus afflictionibus Jude: de re-
probatione festiuitatũ et sacrificiorũ
et de idolatria ipsorum. Capitulũ. v.

Audite verbũ istud qd ego le- A
uo sup vos planctum: domus 32. q. 5. c.
israel cecidit: ꝛ nõ adijciet vt si paul⁹.
resurgat. Uirgo Israel piecta est in
terrã suã/et non est qui suscitet eam/
quia hec dicit dñs deus. Urbs de qua
egrediebãtur mille/relinquent in ea
centũ:et de qua egrediebãtur centũ/
relinquentur in ea decẽ in domo israel.
Q2 hec dicit dñs deus domui israel.
Querite me et viuetis:et nolite que-
rere bethel:et in galgalã nolite intra
re/et in bersabee nõ trãsibitis:q2 gal B
gala captiua ducet/et bethel erit inu
tilis. Querite dñm ꝛ viuite: ne forte
comburatur domus ioseph vt ignis/et
deuorabit/ꝛ non erit q̃ extinguat be-
thel. Qui conuertitis in absynthium
iudiciũ/et iustitiã in terra relinquitis
facientẽ arcturũ/ꝛ orionẽ/et conuer
tentẽ in mane tenebras/ et diẽ in no- C
ctem mutantẽ. Qui vocat aquas ma- .J.19.b.
ris:et effundit eas sup faciem terre.
Dñs nomen est ei⁹: qui subridet va-
stitatẽ super robustum/et depopula-
tionẽ super potẽtem affert. Odio ha-
buerũt corripientẽ in porta:et loquẽ
tem perfecte abominati sunt. Idcir-
co pro eo qd diripiebatis pauperem
et predã electam tollebatis ab eo: do
mos quadro lapide edificabitis: et sopħ. 1. c.
non habitabitis in eis: vineas plan-
tabitis amantissimas: et non bibetis

vinum earum / quia cognoui multa
scelera vestra / et fortia peccata ve-
D stra: hostes iusti accipientes munus
et pauperes deprimentes in porta.
Ideo prudens in tēpore illo tacebit:
quia tēpus malū est. Querite bonum
et nō malū vt viuatis: et erit dñs deꝰ
exercituum vobiscum: sicut dixistis.
Odite malū et diligite bonū: et cōsti-
Ro.12.b. tuite in porta iudicium: si forte mise-
Ps.96.d. reatur dominus deus exercituū reli-
quiis ioseph. Propterea hec dicit do-
E minus deꝰ exercituū dominator. In
oībus plateis planctus / et in cunctis
que foris sunt dicetur ve ve. Et voca-
būt agricolā ad luctū: et ad plāctum
eos qui sciunt plangere. Et in oībus
vineis erit planctus: quia pertransibo
in medio tui / dicit dñs. Ve desideran-
tibus diem dñi: ad quid eam vobis?
F Dies dñi ista tenebre et non lux. Quo
Hie.30.b. modo si fugiat vir a facie leonis / et
Joel.2.c. occurrat ei vrsus / et ingrediatur do-
Sop.1.d. mum / et innitatur manu sua super pa-
24.q.6. rietem: et mordeat eum coluber. Nū-
ca.odi. quid non tenebre dies dñi et non lux:
Esa.1.d. et caligo / et non splendor in ea? Odi
et proieci festiuitates vrās: et nō ca-
Mal.1.d. piam odorē cetuū vestrorū. Quod si
2.c. obtuleritis mihi holocaustomata / et
munera vestra non suscipiam: et vo-
ta pinguium vestrorū nō respiciam.
G Aufer a me tumultū carminū tuorū:
et cantica lyre tue nō audiā. Et reue-
labitur quasi aqua iudicium: et iusti-
Act.7.c. tia quasi torrēs fortis. Nunquid ho-
stias et sacrificiū obtulistis mihi in
deserto quadraginta annis domꝰ is-
rael? Et portastis tabernacula mo-
loch deo vestro: et imaginem idolorū
vestrorū sydus dei vr̄i rempha / figu-
ras quas fecistis vobis adorare eas.
Et migrare vos faciā trās damascū
dicit dñs: deus exercituū nomē eius.
¶ C.S. Contra primates populorum
deliciosos / de vastatione et interitu
Jude / et Israel qui dominū cogunt
naturam mutare. Capitulum.vi.
A Ve vobis qui opulenti estis in
Lu.6.d. sion: et confiditis in monte sa-
marie optimates capita popu-
lorum: ingredientes pompatice do-
mum Israel. Transite in chalāne et vi-
dete: et ite inde in emath magnam et
descendite in geth palestinorū / et ad
optima quoque regna horum: si latior
terminus eorum termino vestro est.
Qui separati estis in diem malum /
et appropinquatis solio iniquitatis:
qui dormitis in lectis eburneis: et la- B
sciuitis in stratis vestris: qui come-
ditis agnū de grege / et vitulos de me-
dio armēti: qui canitis ad vocē psal-
terij. Sicut dauid putauerunt se ha-
bere vasa cantici: bibentes vinum in
phialis / et optimo vnguēto delibuti C
et nihil patiebātur super contritione
ioseph. Quapropter nūc migrabunt Hie.51.b.
in capite trāsmigrantiū: et auferetur J.8.b.
factio lasciuientiū. Iurauit dñs deꝰ
in aīa sua / dicit dñs deus exercituū.
Detestor ego superbiam iacob: et do-
mos eius odi: et tradam ciuitatē cū
habitatoribꝰ suis. Quod si reliq̄ fue-
rint decē viri in domo vna / et ipsi mo-
rient. Et tollet eum ꝓpinquus suus:
et cōburet eum / vt efferat ossa de do-
mo: et dicet ei qui in penetralibus do-
mus est. Nunqd adhuc est penes te?
Et respōdebit. Finis est. Et dicet ei.
Tace et non recorderis nominis dñi D
quia ecce dñs mandauit: et percutiet
domum maiorē ruinis: et domū mi-
norē scissionibus. Nunquid currere
queunt in petris equi / aut arari po-
test in bubalis? Quoniam conuerti-
stis in amaritudinē iudicium: et fru-
ctum iustitie in absynthium / qui leta-
mini in nihili / qui dicitis. Nunqd non
in fortitudine nostra assumpsimus
nobis cornua? Ecce ego suscitabo su-
per vos domus Israel (dicit domi-
nus deus exercituum) gentem: et cō-
teret vos ab introitu emath / vsq; ad
torrentem deserti.
¶ C.S. De captiuitate israel p Assy-
rios / et Jude per Nabuchodonosor
de chyllia cementarij / de amasia sa-
cerdote cōtradicēte amos. Cpm.vij.
Hec ostendit mihi dominus deꝰ. A
Et ecce fictor locuste in princi-
pio germinantium serotini ymbris
et ecce serotinus post tonsionem re-
gis. Et factum est: cum consummas-
set comedere herbam terre / dixi. Do-
mine deus propicius esto obsecro qs
suscitabit Jacob: quia paruulus est?
Misertus est autē dominus sup hoc.
Non erit: dixit dñs deus. Hec osten-
dit mihi dñs deus: et ecce vocabat iu-
diciū ad ignē dñs deus: et deuorauit
abyssum multā: et comedit simul par-
tē: et dixit. Dñe deus / quiesce obsecro
qs suscitabit Jacob: qr paruulꝰ est? B
Misertꝰ est dñs sup hoc. Sed et istud
nō erit / dicit dñs deꝰ. Hec ostēdit mi

hi dñs deus. Et ecce dñs stãs sup mu-
rũ litu: et in manu ei⁹ thrulla cemen-
tarii. Et dixit dñs deus ad me. Quid
tu vides amos? Et dixi. Thrullã ce-
mentarii. Et dixit dñs. Ecce ego po-
nam thrullã in medio populi mei is-
rael. Non adijciã vltra superinducere
eum: et demolientur excelsa idoli/et
sanctificationes israel desolabũtur:
C et consurgã super domũ hieroboam
in gladio. Et misit amasias sacerdos
bethel ad hieroboam regẽ israel/di-
cens. Rebellauit contra te amos in
medio domus israel: non poterit ter-
ra sustinere vniuersos sermones eius.
Hec enĩ dicit amos. In gladio morie-
tur hieroboam: et israel captiuus mi-
grabit de terra sua. Et dixit amasias
ad amos. Qui vides gradere / fuge ĩ
terram iuda/et comede ibi panem: ꝛ
prophetabis ibi: et in bethel non adij-
D cies vltra vt prophetes/quia sancti-
ficatio regis est/et domus regni est.
Respõditq; amos/et dixit ad amasi-
am. Non sum ꝓpheta: et nõ sum filius
prophete: sed armẽtarius ego sum/
vellicãs sycomoros: et tulit me dñs/
deus/cũ sequerer gregẽ. Et dixit do-
minus ad me. Uade ꝓpheta ad po-
pulũ meũ israel: et nũc audi verbum
dñi. Tu dicis/non ꝓphetabis sup is-
rael: et non stillabis sup domũ idoli.
Propt̃ hoc hec dicit dominus. Uxor
tua in ciuitate fornicabitur: ꝛ filij tui
et filie tue in gladio cadent: et hum⁹
tua funiculo metietur: et tu in terra
polluta morieris: et Israel captiuus
migrabit de terra sua.

¶ C.S. De vncino et festinatiõe vin-
dicte in populũ: de auaricia ppl'i: de
passione dñi: de luctu: de captiuitate
populi: ꝛ de fame verbi dei. Cap. viij.

A Hec ostendit mihi dominus de⁹.
Et ecce vncinus pomorum. Et
dixit: quid tu vides amos? Et dixi.
Uncinum pomorum. Et dixit domi-
nus ad me. Uenit finis super ppl'm
meũ israel: nõ adijciã vltra vt pertrãs-
eam eũ. Et stridebunt cardines tem-
pli in die illa/ dicit dñs deus. Multi
morient: in omni loco proijciet silen-
tiũ. Audite hoc q̃ cõteritis pauperez
et deficere facitis egenos terre/dicẽ-
B tes. Quãdo trãsibit mẽsis/et venun-
dabim⁹ merces: et sabbatũ et aperie-
mus frumentũ/vt imminuam⁹ men-
surã/et augeamus siclũ/et supponã-
mus stateras dolosas / vt possideã-
mus in argẽto egenos / et pauperes
pro calceamẽtis: et quisquilias frumen-
ti vendamus? Iurauit dñs in super- 3.6.c.
biã iacob. Si oblit⁹ fuero vsq; in finẽ
omnia opera eorum. Nunquid super C
isto nõ cõmouebit terra / ꝛ lugebit oĩs
habitator ei⁹: et ascẽdet quasi fluui-
us vniuersus: et eijcietur/et defluet q̃si
riuus egypti? Et erit in die illa dicit Hie.15.b.
dñs: occidet sol ĩ meridie: et tenebre-
scere faciã terrã in die luminis. Et con Tob.2.c.
uertã festiuitates vr̃as in luctum: et
oĩa cantica vr̃a in planctũ. Et indu-
cã sup omne dorsum vestrum saccũ: ꝛ
sup omne caput caluitiũ. Et ponam D
eam quasi luctum vnigeniti: et nouissi-
ma ei⁹ quasi diẽ amarũ. Ecce dies 8.q.1.ca.
veniunt/ dicit dñs et emittam famẽ audacter
in terrã: non famẽ panis/ neq; sitim 32.q.5.c.
aque: sed audiẽdi verbũ dñi. Et com- si paulus.
mouebũtur a mari vsque ad mare: et
ab aq̃lone vsq; ad orientẽ circuibunt
querẽtes verbum dñi/et nõ inuenient.
In die illa deficient v̾gines pulchre
et adolescentes in siti: qui iurant in
delicto samarie/et dicunt. Uiuit de⁹
tuus dan: et viuit via bersabee. Et ca-
dent: et non resurgent vltra.

¶ Ca.S. De excidio tẽpli et vrbis ꝓp-
ter auariciã principum: q̃ dñs cõpre-
hẽdet fugiẽtes ꝛ nationes hoĩm non
attẽdit: sed mors ei⁹ de spe resurre-
ctionis instaurãtis eccl'ie: de p̃dica-
toribus qui plãtauerunt ecclesias: et
ipsi in ecclesia plantabunt. Cap. ix.

Uidi dñm stantẽ sup altare/ et A
dixit. Percute cardinẽ/et cõ-
moueantur superliminaria. Aua-
ritia enĩ in capite oĩm: ꝛ nouissimum
eorum in gladio interficiã. Non erit fuga
eis ꝛ nõ saluabitur ex eis q̃ fugerit. Si Ro.138.a.
descẽderit vsq; ad ĩfernũ/inde man⁹
mea educet eos: et si ascẽderint vsq;
ad celũ/inde detrahã eos: ꝛ si abscõ-
diti fuerint in vertice carmeli/inde scru-
tans auferã eos: ꝛ si celauerint se ab
oculis meis ĩ ꝓfũdo maris: ibi mãda-
bo serpẽti et mordebit eos: ꝛ si abierint B
ĩ captiuitatẽ corã inimicis suis ibi man-
dabo gladio et occidet eos: et ponam Hie.44.
oculos meos sup eos ĩ malũ et non in c.
bonũ. Et dñs de⁹ exercituum q̃ tangit
terrã ꝛ tabescet et lugebũt oẽs hitãtes
ĩ ea: et ascẽdet sicut riu⁹ oĩs: ꝛ defluet
sicut fluui⁹ egypti. Qui edificat ĩ ce-
lo ascẽsionẽ suã: et fasciculũ suũ sup
terram fundauit. Qui vocat aquas
maris/et effũdit eas super faciẽ terre

re/dñs nomen eius. Nũquid non vt filii ethiopũ vos estis mihi fi. ii israel ait dñs? Nũquid non israel ascẽdere
C fecí de terra egypti / ꝛ palestinos de cappadocia/et syros de cyrene? Ecce oculi dñi dei super regnum peccans: et conterã illud a facie terre. Uerũ tamen conterẽs non conterã domũ iacob/dicit dñs. Ecce enĩ mandabo ego/et concutiã in oĩbus gentib⁹: domum israel/sicut concutit triticũ in cribro/et non cadet lapillus sup terrã. In gladio morientur oẽs pctõres populi mei qui dicũt. Non appropin
act.15. quabit/et nõ veniet super nos malũ. In die illa suscitabo tabernaculũ dauid:quod cecidit/et reedificabo apturas muroꝝ eius: ꝛ ea q̃ corruerant
D instaurabo. Et reedificabo eũ sicut in dieb⁹ antiquis:vt possideant reliquias idumee/et oẽs nationes: eo q̃ inuocatũ sit nomen meũ super eos: dicit dñs faciẽs hec. Ecce dies veniẽt dicit dñs: et cõprehendet arator messorẽ/et calcator vue mittentẽ semen. Et stillabunt montes dulcedi-
ioel.3. nẽ:et oẽs colles culti erũt. Et conuertã captiuitatẽ ppl'i mei israel: et edificabunt ciuitates desertas/et inhabitabũt:et plantabunt vineas/et bibent vinũ earũ:et facient hortos/et comedent fructus eorũ. Et plãtabo eos super humũ suã: et non euellam eos vltra de terra sua quã dedi eis/ dicit dominus deus.

¶ Explicit Amos propheta.

¶ Incipit ꝓlogus i Abdiã ꝓphetã.

gē.25. Jacob patriarcha habuit fratrẽ Esau: q̃ ob ruborem corporis sui Edom hebrea lingua appellat⁹ est: qd latine sanguineus dicit. Is memoratũ fratrẽ suũ: q̃ Israel nomẽ acceperat: graui odio cõmot⁹ interimere conat⁹ est. Qua de causa oẽs q̃ ppl'm Israel/id est filios patriarche Jacob predicti Esau odium imitati psecuti sũt Esau:et Edom appellati sunt. Et qr ppl's Isrl' de ca-
1.Esd.1. ptiuitate Chaldeoꝝ per Cyrũ regem Persaꝝ nutu dei reuocat⁹ in Hierusalẽ ab alio regno grauiter afflictus/ atq; oppressus est. Ideo hoc regnum qd more Esau predictũ populũ persecutũ est: per denunciationẽ Abdie prophete increpat: quod nõ dei indignatione / sed sua virtute populum superatum gloriabat. De quo regno olim per Dauid psalmo.cxxxvi.dictũ
est. Memorare domine filioꝝ edon ps.136.d.
in die hierl'm. Nam reliqua lectione cõprehẽsa: futurũ in gentes iudiciũ ob causas lectione comprehensas/regnũq; dei in pplo Israel significant.
Hebrei hunc dicũt esse / qui sub rege 3.re.18.a.
Samarie Achab/ et ipsius ima Jezabel pauit centum prophetas in specubus qui non curuauerunt genu ante Baal:et de septẽ milibus erãt quos
Helias arguit ignorasse. Sepulchrũ Ro.11.a.
quoq; eius vsq; hodie cum mausoleo Helisei ꝓphete/ ꝛ baptiste Joannis in Sebaste veneratione habetur/que olim Samaria dicebat. Hanc Herodes rex antipatris filius in honore Augusti Cesaris / Greco nomine vocauit sebasten/ id est augustã. Hic igit quia centũ ꝓphetas pauerat / accepit gratiã ꝓphetalẽ: et de duce exercitus fit dux ecclesie. Tũc in Sama-
ria paruũ gregẽ pauerat: nunc in to- Act.6.c.
to orbe xp̃i pascit ecclesias. Et sicut et.7.g.
Stephanus coronam meruit passionis: sic hic de seruitutis dei cũ Paulo apostolo noĩe gloriat: quia Abdias seruus dñi in nr̃o sonat eloquio.

¶ Argumentũ in Abdiã ꝓphetam.

Abdias qui interpretatur seru⁹ domini/personat contra edom sanguineum terrenũq; fratrem/fratris quoq; Jacob semper emulũ hasta persecutũ spirituali.

¶ Incipit Abdias propheta.

¶ C. S. Edom ꝓpter superbiã deicitur: vastatur per nabuchodonosor.ꝓpter interfectionem et iniquitatem in fratrem suum: de causis propter quas Edom captiuatur: de resurrectione Judeorum: de Tyro: de dilatione predicationis: et de subiectione populorum. Capitulum.i.

Visio Abdie. Hec dicit dominus deus ad Edom. Auditum audi-
A
uimus a dño / et legatũ ad gentes misit: surgite et cõsurgam⁹ aduersus eũ in preliũ. Ecce paruulũ dedi te in gẽtib⁹: contẽptibilis tu es valde. Supbia cordis tui extulit te habitantẽ in scissuris petrarũ/exaltantem soliũ tuũ: qui dicis in corde tuo.
Quis detrahet me in terrã? Si exal- B

tur⁹ fueris vt aquila:et si inter sydes
ra posueris nidū tuū / inde detrahā
te/dicit dñs. Si fures introissent ad
te/si latrones per noctē:quō cōticuis
ses? nonne furati essent sufficiētia si
bi? Si vindemiatores introissent ad
te / nūquid saltē racemū reliquissent
tibi? Quomodo scrutati sūt esau: in=
C uestigauerunt abscōdita eius? Usq;
ad terminū emiserūt te:⁊ oēs viri fe
deris tui illuserunt tibi. Inualuerūt
aduersuȝ te viri pacis tue.qui come=
dūt tecum/ ponēt insidias subter te.
Esa.19.c. Non est prudētia in eo. Nunqd non
I.Co.1.c. in die illa dicit dñs/ perdā sapientes
de idumea/ et prudentiam de monte
esau? et timebunt fortes tui a meri=
die:vt intereat vir de mōte esau. Pro=
pter interfectionē/⁊ ꝓpter iniquitatē
in fratrē tuū iacob/operiet te confu=
D sio:et peribis in eternuȝ. In die cum
stares aduersus eū:qñ capiebāt alie=
ni exercitū ei⁹: et extranei ingredie=
bant portas ei⁹:et sup hierl'm mitte=
bant sortē: tu quoq; eras quasi vnus
ex eis. Et nō despicies in die fratris
tui in die peregrinationis ei⁹:et non
letaberis sup filios iuda in die per=
ditionis eoꝝ:⁊ non magnificabis os
tuū in die angustie:neq; ingredieris
E portā ppl'i mei in die ruine eoꝝ: neq;
despicies ⁊ tu in malis ei⁹ in die va=
stitatis illius: ⁊ nō emitteris aduer=
sus exercitū ei⁹ in die vastitatis illi=
us:neq; stabis in exitibus/vt interfi
cias eos q̄ fugerint:et non cōcludes
reliquos ei⁹ in die tribulationis: qñ
iuxta est dies dñi sup oēs gentes. Si
cut fecisti, fiet tibi:retributionē tuā
F conuertet in caput tuum. Quomodo
eñ bibisti super montē sanctū meū/
bibent oēs gētes iugiter:et bibent/⁊
absorbebūt:et erunt quasi nō sint. Et
in mōte sion erit saluatio/et erit san=
ctus: et possidebit domus iacob eos
1 G qui se possederant. Et erit domus ia
cob ignis/⁊ domus ioseph flāma / et
dom⁹ esau stipula. Et succendentur
in eis/et deuorabunt eos:⁊ nō erunt
H reliquie dom⁹ esau:qꝛ dñs locut⁹ est.
Et hereditabunt hi qui ad austrum
sunt/montē esau/et q̄ in cāpestribus
philistiim: et possidebunt regionem
ephraim/et regionē samarie. Et ben
iamin possidebit galaad. Et trāsmi=
gratio exercit⁹ huius filiorū isrl'/ oia
loca chananeorū vsq; ad sareptā: et
transmigratio hierl'm q̄ in bosphoro
est:possidebit ciuitates Austri. Et a=
scendent saluatores in montē Sion
iudicare mōtē esau:⁊ erit dño regnū.

¶ Explicit Abdias propheta.

¶ Prologus in Jonam prophetam.

IOnam sanctum Hebrei affir=
mant filiū fuisse mulieris vi=
due sareptane: quē helias ꝓ=
pheta mortuuȝ suscitauit / mre post=
ea dicente ad euȝ. Nunc cognoui qꝛ 3.R.17.d.
vir dei es tu:⁊ verbum dei in ore tuo
veritas est. Ob hanc etiā causam ip=
sum puerū sic vocatū amathi. Amas
thi eñ in nostra lingua veritatem so
nat. Et ex eo ꝙ verū helias locut⁹ est
ille qui suscitat⁹ est: filius esse dr ve=
ritatis. Ideo de veritate colūba nas
scitur:qꝛ ionas colūbā sonat. In con
demnationē aūt israel ionas ad gē=
tes mittitur:ꝙ niniue agēte peniten 4.Reg.
tiam:illi in malitia pseuerant. Tpi= 14.d.
bus qppe hieroboā regis Israel qui
deo derelicto cū ppl'o suo in samaria
idolis sacrificabat ionā ꝓphetā fuis
se quart⁹ liber regū indicat. Is cum
ꝓpheti a illūināte petōres ciuitatis
niniue dei miam ꝯsecuturos videret
ne falsa predicare videret ad denūs
ciādum interitū eiusdē ciuitatis tre
nolebat. Naȝ sicut deus ad abraā de gen.18.
impietate sodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ lo ione.1.a.
cutus est:clamor sodomoꝝ ⁊ gomor=
reoꝝ puenit ad me:ita ⁊ de niniue di
citur: eo ꝙ ascēderit clamor malitie
eius ad eū. Et qꝛ sententia dei de so=
domis fctā est minime reuocata est
ita ⁊ Jonas aduersum niniuē ꝓlatā
sententiam reuocari nolebat: diuine
dispēsatiōis ignar⁹: qui salutē hoim
ad se ꝯuertētiū magis vult ꝙ interi=
tū. Hoc illi acciderat qd et scō Heli eze.18.g.
seo q̄ filiū sunamitidis mulieris mor= et.33.d.
tuum ignorauit. Ideo a cōspectu dei 4.R.4.c.
fugere se ionas putabat humanū ali
quid passus:dicente dauid. Quo ibo Ps.138.
a spū tuo:⁊ quo a facie tua fugiam?

¶ Argumentū in Jonā ꝓphetā.

IOnas colūba pulcherrima nau=
fragio suo passionē dñi prefigu=
rās:mūdū ad pnīam reuocat: et sub
noie niniue salutē gentib⁹ denūciat.

¶ Incipit Jonas propheta.

¶ C.S. Jonas mittitur in niniue ad
predicādū: et fugit in tharsis: oritur
tempestas ⁊ in mare mittitur: ⁊ stat
mare:⁊ timent offerentes domino:⁊
dominus populi miseretur. Capm.I.

A Re.18.b. Et factū est verbū dñi ad ionā filiū amathi / dicens. Surge et vade in niniuē ciuitatē grā dem / et predica in ea: qꝛ ascendit malicia ei⁹ corā me. Et surrexit io
nas vt fugeret in tharsis a facie dñi.
Et descēdit in ioppē / ꝛ inuenit nauē
euntem in tharsis. Et dedit naulū ei⁹
et descēdit in eam vt iret cum eis in
tharsis a facie dñi. Dñs aūt misit vē
tum magnū in mare: ꝛ facta est tem
pestas magna in mari / et nauis pe
riclitabaꝫ cōteri. Et timuerunt nau
B te ꝛ clamauerūt viri ad deū suum: et
miserunt vasa que erant in naui in
mare / vt alleuiareꝫ ab eis. Et ionas
descendit ad interiora nauis et dor
miebat sopore graui. Et accessit ad
eum gubernator et dixit ei. Quid tu
sopore deprimeris? surge / inuoca deū
tuū / si forte recogitet deus de nobis
et non pereamus. Et dixit vir ad col
26.q.2. legā suum. Venite et mittamus sor
nō exem tes: et sciamus quare hoc malum sit
plo. ꝛ ca. nobis. Et miserunt sortes: et cecidit
nō statꝫ. sors sup ionam. Et dixerūt ad eum.
C Indica nobis cuius causa malum
istud sit nobis: qd̄ est opus tuū: que
terra tua / ꝛ quo vadis: vel ex quo po
pulo es tu? Et dixit ad eos. Hebreus
ego sum: ꝛ dñm deū celi ego timeo / q̄
fecit mare et aridā. Et timuerūt viri
timore magno: et dixerunt ad eum.
Quid hoc fecisti? Cognouerūt ei viri
ꝙ a facie dñi fugeret: qꝛ indicauerat
eis. Et dixerūt ad eū. Quid faciem⁹
tibi et cessabit mare a nobis? qꝛ ma
re ibat et intumescebat sup eos. Et di
D xit ad eos. Tollite me et mittite in
mare / et cessabit mare a vobis: scio
enim ego qm̄ ꝓpter me tempestas hec
grādis venit super vos. Et remiga
bant viri vt reuerterentur ad aridā
Deu.21.b. et non valebant: qꝛ mare ibat ꝛ intu
mescebat super eos. Et clamauerunt
ad dñm et dixerūt. Quesum⁹ dñe ne
peream⁹ ī aīa viri isti⁹: et ne des sup
nos sanguinem innocentē: qꝛ tu dñe
sicut voluisti fecisti. Et tulerunt io
nam et miserūt in mare: et stetit ma
re a feruore suo. Et timuerunt viri ti
more magno dñm: et immolauerunt
hostias dño: et vouerunt vota.
¶ Capituli summariū. Absorptus
a cete clamat ad dominum: exaudi
tur et euomitur. Capitulum.ii.

Et preparauit dominus piscem A
grandē vt deglutiret ionam. Et
erat ionas in vētre piscis tribus die
bus et trib⁹ noctib⁹. Et orauit ionas mat.12.e.
ad dñm deū suū de ventre piscis ꝛ di Lu.11.d.
xit. Clamaui de tribulatione mea ad 1.co.15.a.
dñm: ꝛ exaudiuit me. De vētre infe ꝑ.119.a.
B ri clamaui et exaudisti vocē meā: et
ꝓiecisti me in ꝓfundū in corde ma
ris: ꝛ flumē circūdedit me. Oēs gur
gites tui et fluctus tui sup me tran
sierūt. Et ego dixi. Abiect⁹ sum a cō
spectu oculorū tuorū. Verūtn̄ rursus
C videbo tēplum sanctū tuū. Circunde ꝑo.68.a.
derunt me aque vsqꝫ ad aīam / abys
sus vallauit me / pelagus operuit ca
put meū. Ad extrema montiū descē
di / terre vectes ꝯcluserūt me in eter
num: et subleuabis de corruptiōe vi
tā meā / dñe de⁹ meus. Cū angustia
D retur in me aīa mea / dñi recordatus
sum: vt veniat ad te oratio mea ad
tēplum sanctū tuum. Qui custodiūt
vanitates: frustra miām suā derelin
quūt. Ego aūt in voce laudis imola
bo tibi: quecunqꝫ voui reddā ꝓ salu
te mea dño. Et dixit dñs pisci: et euo
muit ionam in aridam.
¶ C. S. Iterū ionas mittitur in nini
uem predicari: predicat. penitet po
pulus: et dñs miseretur. Capm̄. iii.
Et factum est verbū domini ad A
ionam secundo dicens. Surge
et vade in niniuem ciuitatem ma
gnam: et predica in ea predicationē
quā ego loquor ad te. Et surrexit io
nas et abijt in niniuem iuxta verbū
dñi. Et niniue erat ciuitas magna / B
itinere triū dierū: et cepit ionas in
troire ciuitatē itinere diei vnius / et
clamauit et dixit. Adhuc q̄draginta mat.12.d.
dies et niniue subuerteꝫ. Et credide Lu.11.c.
runt viri niniuite in dño / et predica
uerūt ieiuniū: et vestiti sunt saccis a C
maiore vsqꝫ ad minorē. Et peruenit
verbum ad regē niniue. Et surrexit
de solio suo et abiecit vestimētū suū
a se / et indut⁹ est sacco: et sedit in ci
nere / ꝛ clamauit ꝛ dixit in niniue ex D
ore regis et pricipū ei⁹ dicēs. Hoies
et iumēta ꝛ boues et pecora non gu
stent quicquā: nec pascanꝫ et aquam
non bibant: et operianꝫ saccis hoies
et iumenta / et clamēt ad dñm in for
titudine: et cōuertatur vir a via sua
mala: et ab iniquitate que est in ma Joel.2.c.
nib⁹ eorum. Quis scit si cōuertatur /
et ignoscat deus et reuertatur a fu

rore ire sue/et non peribimus? Et vi-
dit deus opera eorum quia conuer-
si sunt de via sua mala: et misertus
est deus super malitiã quaz locutus
fuerat vt faceret eis/et non fecit.

¶ C.S. Dolet Jonas ad mortẽ et ar-
guit a dño: dolet Jonas arefacta he-
dera: et ex hoc ꝓbat ei dñs ꝙ ꝓpter
Niniuẽ debuit cõdolere. Capm.iiij.

A Et afflictus est Jonas afflictio-
ne magna/et iratus est: et ora-
uit ad dominũ/et dixit. Obsecro do-
mine: nũquid hoc est verbum meum
cum adhuc essem in terra mea? Pro
Fo.85.a. pter hoc preoccupaui vt fugerem in
Joel.2.c. tharsis. Scio enim quia tu deus cle-
mens et misericors es/patiẽs ⁊ mul
te miserationis/et ignoscẽs sup ma-
3.R.19.a. litia. Et nunc dñe tolle queso animã
B meã a me: qz melior est mihi mors/
ꝙ̃ vita. Et dixit dñs. Putasne bene
irascer̃ tu? Et egressus est ionas de
ciuitate: et sedit cõtra orientem ciui-
tatis. Et fecit sibimet vmbraculum
ibi: et sedebat subter illud in vmbra
donec videret qd accideret ciuitati.
Et ꝑparauit dñs de⁹ hederã: et ascen
dit super caput ione: vt esset vmbra
C sup caput ei⁹: ⁊ ꝓtegeret eũ (labora-
uerat enim) et letat⁹ est ionas super
hedera leticia magna. Et parauit de
us vermen ascensu diluculi in crasti
nũ/et percussit hederã et exaruit: et
cũ ortus fuisset sol/ꝑcepit dñs vento
calido et vrenti/⁊ ꝑcussit sol sup ca-
put ione/et estuabat. Et petiuit aie
sue vt moreref: et dixit. Meli⁹ est mi-
hi mori: ꝙ̃ viuere. Et dixit dñs ad io-
D nam. Putasne bene irasceris tu su-
per hederam? Et dixit. Bene irascor
ego vsq̃ ad mortẽ. Et dixit dñs. Tu
doles sup hederã/in qua non labora
sti/neq̃ fecisti vt cresceret q̃ sub vna
nocte nata est/et sub vna nocte pe-
riit: et ego non parcã niniue ciuitati
magne/in qua sunt plusꝙ̃ cẽtũ vigin
ti milia hominum qui nesciunt quid
sit inter dexteram et sinistram suam
et iumenta multa.

¶ Explicit Jonas propheta.

4.Regũ 15.g.et 16.a. ¶ Incipit ꝓlog⁹ ĩ Micheã ꝓphetã.
Temporib⁹ Joathe et Achaz/
et Ezechie regum iuda/Mi-
cheã ꝓphetã ob hãc prophe-
tiã spiritu sancto repletum fuisse/le-
ctio ipsa demonstrat. Sed de supra-
dicto numero regũ ioathã et ezechi-
am deo ob religionẽ placuisse histo-
ria libri quarti regũ ⁊ sc̃di paralipo-
menõ indicat. Achaz vo relicto deo
idola samarie quib⁹ etiam filios su-
os in sacrificium igni cõcremandos
obtulerat coluisse cõstat. Quãobrem
de⁹ samariam que regno israel et iu-
da memoratorũ simulacrorũ super-
stitiõe fefellerat increpãs indignatio
nẽ suã in eã ꝓcessiſſ cõminatus est.
Populo etiã israel ꝑuaricatori ⁊ ꝑn-
cipibus eius qui eundem populum
fallaci suasione ad colẽda idola im-
pulerant verbis in sequentibus ca-
ptiuitatem et interitum affuturum
denunciauit.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumẽtum in Micheam
prophetam.

Micheas ꝺ morasthi coheres
xp̃i vastationẽ ãnũctat filie
latronis ⁊ obsidionem ponit
cõtra eam: quia maxillam percusse-
rit iudicis israel.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit micheas propheta.

¶ C.S. De terrore vẽturi iudicii: de
subuersione samarie propter idola
plangit ꝓpheta: ꝙ plãgã puenit ad
iudeos et incitat planctũ. Capm.i.

Verbum domini quod A
factum est ad Miche-
am morasthitẽ in die-
bus Joathan/Achaz
et Ezechie regum Ju-
da quod vidit super sa
mariam ⁊ hierusalem.
Audite populi omnes ⁊ attẽdat ter-
ra et plenitudo eius et sit domi nus
deus vobis in testem: dominus de
templo sancto suo. Quia ecce domi- Esa.26.
nus egredietur de loco suo: et descen
det et calcabit super excelsa terre. et
consumentur montes subtus eum: ⁊
et valles scindentur sicut cera a fa-
cie ignis sicut aque que decurrunt
in preceps. in scelere Jacob omne B
istud/et in peccatis domus Jsrael.
Quod scelus Jacob? nonne sama-
ria? Et que excelsa iude? nonne hie-
rusalem? Et ponam samariam quasi
si aceruum lapidum in agro cum
plantatur vinea/et detraham in val
lem lapides ei⁹. et fundamenta eius

reuelabo/ et oīa sculptilia eius conci
dentur: et oēs mercedes eius cōbu-
rentur igne: et oīa idola eius ponam
in perditionē: q2 de mercedib9 mere-
tricis cōgregata sunt: ⁊ vsq3 ad mer-
C cedem meretricis reuertentur. Su-
per hoc plangam et vlulabo/ vadam
spoliatus et nudus: faciā planctum
velut draconum: et luctū quasi stru-
thionum: q2 desperata est plaga ei9:
q2 venit vsq3 ad iudā: tetigit portam
populi mei vsq3 ad hierl'm. In geth
nolite annūciare: lachrymas ne plo
retis. in domo pulueris puluere vos
conspergite. Et transite vobis habi-
tatio pulchra / confusa ignominia.
Non est egressa que habitat in exi-
tu. Planctum domus vicina accipiet
D ex vobis. Que stetit sibimet: q2 infir-
mata est in bono que habitat in ama-
ritudinib9: quia descendit malum a
dño in portam hierusalē. Tumultus
quadrige stuporis habitanti lachis.
Principium peccati est filie sion: q2
in te inuēta sunt scelera israel. Pro-
pterea dabit emissarios sup heredi-
tatem geth / domos mendacii in de-
ceptionē3 regibus israel. Adhuc he-
redem adducam tibi que habitas in
maresa: vsq3 ad odollam veniet glo-
ria israel. Decaluare et tondere sup
filios deliciarum tuarum / dilata cal-
uitium tuum sicut aquila: quoniam
captiui ducti sunt ex te.

¶ C.S. Peccata popl'i designat que
prouocant vltionē: peccantes in spe
cōfirmat: et iubet ire post dominū: cō-
patitur propheta populo suo et post
tristitiam prophetat leta: de aduen-
tu christi et ascēsione. Capitulum .ii.

A Ve qui cogitatis inutile: et ope
ramini malū in cubilibus ve-
stris. In luce matutina faci-
unt illud / quoniā contra dñm est ma
nus eorū. Et concupierunt agros / et
violenter tulerunt: et rapuerunt do-
mos / et calūniabantur virum et do-
mum eius: virū3 et hereditatem ei9.
Idcirco hec dicit dñs. Ecce ego cogi
to super familiam istā malum: vnde
non auferetis colla vestra: et nō am
bulabitis superbi: quoniam tempus
B pessimu3 est. In die illa sumetur sup
vos parabola: et cantabitur canticū
cum suauitate / dicentiū. Depopula-
tione vastati sumus. Pars ppl'i mei
cōmutata est. Quomō recedit a me
cū reuertatur qui regiones nostras
diuidat? Propter hoc / non erit tibi
mittēs funiculum sortis in cetu dñi
o isrl'. Ne loquamini loquētes. Non
stillabit super istos / non comprehen
det cōfusio / dicit domus iacob. Nun
quid abbreuiatus est spirit9 domini:
aut tales sunt cogitatiōes ei9? Non-
ne verba mea bona sunt cum eo qui
recte graditur? Et econtrario popu-
lus meus in aduersariu3 cōsurrexit.
Desuper tunicam pallium sustuli- C
stis: et eos qui transibant simplici-
ter / cōuertistis in bellum. Mulieres
populi mei eiecistis de domo delicia-
rum suarū: a paruulis earu3 tulistis
laudē meam in perpetuum. Surgite heb.13.c.
et ite: quia non habetis hic requiem.
Propter immundiciā eius corrum-
petur putredine pessima. Utinā non
essem vir habens spiritum: et men-
dacium potius loquerer. Stillabo
tibi in vinum et in ebrietatem: ⁊ erit
super quem stillatur populus iste.
Congregatione cōgregabo iacob to- D
tum te: in vnum cōducam reliquias
israel: pariter ponam illū quasi gre-
gem in ouili / quasi pecus in medio
caularū. tumultuabuntur a multitu-
dine hoim. Ascendet eni3 pandens
iter ante eos. Diuident et transibunt
portam / et egredientur per eam: ⁊ trā-
sibit rex eorum corā eis: et dominus
in capite eorum.

¶ C.S. Cōtra crudelitatē principu3:
cōtra fallaciā prophetarū ⁊ doctorū:
cōtra scelera primatū ⁊ iudicū ꝓpter
q̄ sion destructa est et hierl'm. Ca.iii.

ET dixi. Audite principes iacob/ A
et duces domus israel. Nūquid
non vestrum est scire iudicium / qui
odio habetis bonum et diligitis ma-
lum: qui violenter tollitis pelles eo-
rum desuper eis: et carnes eorum de
super ossibus eorum? qui comederūt
carnem populi mei: et pellem eorum
desuper excoriauerūt: et ossa eorum
confregerunt / ⁊ conciderunt sicut in
lebete: ⁊ quasi carnem in medio olle.
Tunc clamabunt ad dominum / et B
non exaudiet eos / et abscondet faci-
em suam ab eis in tempore illo / sicut
nequiter egerūt in adinuentionibus
suis. Hec dicit dñs de9 sup ꝓphetas
qui seducūt ppl'm meū: qui mordent
dētibus suis / ⁊ predicāt pacem: et si
quis non dederit in ore eorū quippiā:
sanctificāt super eum prelium. Pro-
pterea nox vobis pro visione erit: et

tenebre vobis pro diuinatione: et oc-
C cumbet sol super prophetas: et obte-
nebrabitur super eos dies: ⁊ confun-
dentur qui vident visiones: ⁊ confun-
dentur diuini: ⁊ operiēt omnes vult⁹
suos: quia non est responsum dei. Ue-
runtamen ego repletus sum fortitu-
dine spiritus dñi / iudicio et virtute:
vt annunciem Jacob scelus suum / et
D Israel peccatū suū. Audite hec prin-
cipes domus Jacob / ⁊ iudices dom⁹
Israel qui abominamini iudicium: ⁊
oia recta peruertitis qui edificatis
sion in sanguinib⁹ / ⁊ Hierusalē in ini-
Eze.22.f. quitate. Principes eius in muneri-
soph.3.a. bus iudicabant: ⁊ sacerdotes eius in
1.q.1.iudi mercede docebant / ⁊ ꝓphete eius in
ces. pecunia diuinabant / ⁊ sup dñm requi-
escebant / dicētes. Nunquid non dñs
ī medio nostrū: non venient sup nos
Hie.26.f. mala. Propter hoc / causa vestri sion
quasi ager arabit: ⁊ Hierusalē quasi
aceruus lapidum erit / ⁊ mons tēpli
in excelsa syluarum.

¶ C.S. De aduētu Christi ⁊ fide gē-
tiū: de cōparatione orbis: ⁊ de ꝯuersio-
ne reliquiarū Israel: ꝑ aduētu Christi
cōsolat Hierlm: captiuitatē babylo-
nicā ⁊ liberationē / ⁊ futuros predica-
tores predicit: de reliquiis que predi-
cabunt ⁊ saluabuntur. Cap.iiii.

A Et erit in nouissimo dierū mons
Esa.2.a. domus domini preparatus in
vertice montium / et sublimis super
colles: ⁊ fluēt ad eum populi / et pro-
perabunt gentes multe / ⁊ dicēt. Ue-
nite ascēdamus ad montem domini
et ad domum dei Jacob / et docebit
nos de viis suis / ⁊ ibimus in semitis
eius: q2 de sion egredietur lex / ⁊ vbū
dñi de Hierusalem / ⁊ iudicabit inter
populos multos / ⁊ corripiet gentes
fortes vsq3 in longinquum / ⁊ cōcidēt
gladios suos in vomeres / et hastas
B suas in ligones. Non sumet gēs ad-
uersus gentē gladium: ⁊ nō discēt vl-
tra belligerare. Et sedebit vir subtus
vineam suam / ⁊ subt⁹ ficum suam: ⁊
non erit qui deterreat: q2 os dñi exer-
cituum locutum est: quia oēs populi
ambulabūt vnusquisq3 in nomine dei
sui: nos autem ambulabim⁹ in noīe
soph.3.d. dei nostri in eternum ⁊ vltra. In die
illa dicit dñs: ꝯgregabo claudicantē:
⁊ eam quā eiecerā / colligam: ⁊ quam
C afflixerā / cōsolabor. Et ponam clau-
dicantem in reliquias: ⁊ eam que la-
borauerat in gentem robustam: ⁊ re-
gnabit dñs sup eos in monte sion ex Luc.1.c.
hoc nunc ⁊ vsq3 in eternum. Et tu tur- Dan.7.d
ris gregis nebulosa filia sion vsq3 ad
te veniet: ⁊ veniet potestas prima re-
gnum filie hierusalē. Nūc quare me-
rore cōtraheris? Nunquid rex nō est
tibi / aut consiliari⁹ tu⁹ periit: q2 com-
prehēdit te dolor sicut parturiētem?
Dole ⁊ satage filia sion quasi partu-
riens: q2 nunc egredieris de ciuitate /
⁊ habitabis in regione / ⁊ venies vsq3
ad Babylonem: ibi liberaberis / ibi
redimet te dñs de manu inimicorum
tuorum. Et nunc congregate sunt su- D
per te gentes multe que dicunt. Lapi-
detur / ⁊ aspiciat in sion ocul⁹ noster.
Ipsi autē non cognouerūt cogitatio-
nes dñi: ⁊ non intellexerunt consiliū
ei⁹: q2 congregauit eos quasi fenum
aree. Surge ⁊ tritura filia sion: quia
cornu tuum ponam ferreum: ⁊ vngu-
las tuas ponam ereas: ⁊ cōminues
populos multos / ⁊ interficies dño ra-
pinas eorum / ⁊ fortitudinē eorum domino
vniuerse terre.

¶ C.S. De vastatione hierlm ꝑ mor-
te Christi: de natiuitate ⁊ magnificē-
tia Christi: de septē pastoribus ⁊ octo
primatib⁹: de apostolica predicatio-
ne / ⁊ iudeorum exterminatione. Cap.v.

Nunc vastaberis filia latronis. A
Obsidionem posuerunt super
nos / in virga percutient ma-
xillam iudicis Israel. Et tu Bethleē Mat.2.a.
ephrata / paruulus es in milibus Iu- Jo.7.f.
da: ex te mihi egredietur qui sit do-
minator in Israel / ⁊ egressus eius ab
initio a diebus eternitatis. Propter
hoc dabit eos vsq3 ad tempus / in quo
parturiēs pariet: ⁊ reliquie fratrum
eius conuertentur ad filios Israel / ⁊
stabit ⁊ pascet in fortitudine dñi: in
sublimitate nois dñi dei sui / ⁊ conuer-
tētur: q2 nunc magnificabit vsq3 ad
terminos terre. Et erit iste pax Assy- B
riis / cum venerit in terrā nostram: ⁊
quando calcauerit in domibus no-
stris. Et suscitabimus super eum se-
ptem pastores / ⁊ octo primates ho-
mines: ⁊ pascēt terram Assur in gla-
dio: ⁊ terram Nēroth in lanceis ei⁹ /
⁊ liberabit ab Assur cum venerit in
terram nostram: ⁊ cum calcauerit in
terminis nostris. Et erunt reliquie C
Jacob in medio populorum multorū
quasi ros a dño: et quasi stille super
herbam que non expectat virum et
non prestolatur filios hominum. Et

erunt reliquie Jacob in gentibus in
medio populorū multorum/quasi leo
in iumentis syluarum:⁊ quasi catu-
lus leonis in gregibus pecorum:qui
cum transierit ⁊ conculcauerit ⁊ ce-
perit/non est qui eruat. Et exaltabit
manus tua super hostes tuos:⁊ oēs
inimici tui interibunt. Et erit in die
illa dicit dñs:auferam equos tuos de
medio tui / ⁊ disperdam quadrigas
D tuas/⁊ perdam ciuitates terre tue/⁊
destruam omnes munitiones tuas/
⁊ auferam malefica de manu tua/⁊
diuinationes nō erunt in te:⁊ perire
faciam sculptilia tua/⁊ statuas tuas
de medio tui:⁊ nō adorabis vitra ope
ra manuum tuarū/⁊ euellam lucos
tuos de medio tui:⁊ conteram ciuita
tes tuas/⁊ faciam in furore ⁊ in indi
gnatione vltionē in omnibus gētibꝰ
que non audierunt.

¶C.S. De disceptatione dñi cum po
pulo suo:et de oblatione acceptabili
dño:de sceleribus populi ⁊ afflictio-
nibus eius. Cap.vi.

A Audite que dñs loquitur. Sur-
ge/contēde iudicio aduersum
montes:⁊ audiant colles vo-
cem tuam. Audiāt montes iudicium
dñi/et fortia fundamenta terre:quia
iudicium dñi cum populo suo ⁊ cum
Israel diiudicabitur. Popule meus
quid feci tibi:aut quid molestus fui
Exo.15.c. tibi? Responde mihi. Quia eduxi te
de terra Egypti:et de domo seruien-
tium liberaui te: ⁊ misi ante faciem
tuā Moysen ⁊ Aaron ⁊ Mariā? Po-
B pule meus memento queso quid co-
Nu.22.a. gitauerit ɔtra te Balach rex Moab:
⁊.23.b. et quid responderit ei Balaam filius
Beor de sethim vsq; ad galgalam/vt
cognosceres iustitias dñi. Quid di-
gnum offerā domino? Curuabo genu
deo excelso. Nunquid offeram ei ho-
locaustomata et vitulos anniculos?
Nunquid placari potest dñs in mili-
bus arietum/aut in multis milibus
hircorum pinguium? Nunquid dabo
primogenitū meum pro scelere meo
fructum ventris mei pro peccato ani
me mee? Indicabo tibi o homo quid
sit bonum:⁊ quid dñs requirat a te.
C Utiq; facere iudicium ⁊ diligere mi-
sericordiam:⁊ solicitū ambulare cum
deo tuo. Uox dñi ad ciuitatem cla-
mat:et salus erit timentibus nomen
eius. Audite tribus:et quis appro-
babit illud? Adhuc ignis in domo im

pij thesauri iniquitatis/⁊ mēsura mi
nor ire plena. Nūquid iustificabo sta
teram impiam/⁊ saccelli pondera do-
losa/in quibꝰ diuites eiꝰ repleti sunt
iniquitate/⁊ habitantes in ea loque-
bant mendacium:⁊ lingua eorū frau-
dulenta in ore eorū? Et ego ergo cepi D
percutere te perditione super pecca-
tis tuis. Tu comedes ⁊ non saturabe
ris:⁊ humiliatio tua in medio tui.
Et apprehendes/et non saluabis:et
quos saluaueris / in gladium dabo.
Tu seminabis/⁊ nō metes:tu calca- Deu.28.d.
bis oliuam/⁊ nō vngeris oleo:⁊ mu- Agge.1.b
stum/⁊ nō bibes vinum:⁊ custodisti
precepta amri/⁊ omne opus domus
Achab:⁊ ambulasti in voluntatibus
eorū vt darem te in perditionem/⁊ ha
bitantes in ea in sibilū/⁊ opprobriū
populi mei portabis.

¶C.S. Plangit propheta qꝛ pauci
sunt iusti:de liberatione Hierusalem
a babylonijs:de Christo pastore ⁊ po
pulo nascēdo:de cōfusione gētium et
laude diuine clementie. Cap.vii.

Ve mihi/qꝛ factus sum sicut q̄ A
colligit in autumno racemos
vindemie / non est botrus ad
comedendum/precoquas ficus desi-
derauit anima mea. Perijt sanctꝰ de
terra:⁊ rectus in hominibus nō est.
Oēs in sanguine insidiantur:vir fra
trem suum ad mortem venatur. Ma-
lum manuum suarum dicūt bonum.
Princeps postulat:⁊ iudex in reddē-
do est. Et magnus locutus est desi-
derium anime sue:⁊ conturbauerunt
eam. Qui optimus in eis est quasi
paliurus:et qui rectus / quasi spina
de sepe. Dies speculationis tue/vi-
sitatio tua venit. Nunc erit vasti-
tas eorum. Nolite credere amico:et
nolite confidere in duce. Ab ea q̄ dor- B
mit in sinu tuo custodi claustra oris
tui:qꝛ filius contumeliam facit patri
et filia consurget aduersus matrem Mat.x.c.
suam:nurus aduersus socrum suam/
⁊ inimici hominis domestici eiꝰ. Ego
autē ad dominum aspiciam:expecta
bo deum saluatorē meum/audiet me
deus meus. Ne leteris inimica mea
sup me:qꝛ cecidi/cōsurgam. Cum se-
dero in tenebris:dñs lux mea est.
Iram dñi portabo/quoniam peccaui
ei/donec causam meam iudicet/⁊ fa-
ciat iudicium meū. Educet me in lu-
cem/videbo iustitiā eius:et aspiciet
inimica mea/⁊ operiet confusione q̄

C dicit ad me. Ubi est dñs deus tuus?
Oculi mei videbunt eam. Nunc erit
in cõculcationẽ ut lutum platearum.
Dies ut edificentur macerie tue. In
die illa longe fiet lex. In die illa usq̃
ad te veniet Assur: et usq̃ ad ciuita-
tes munitas: ⁊ a ciuitatibus munitis
usq̃ ad flumen/et ad mare de mari/
⁊ ad montem de monte. Et terra erit
in desolationẽ propter habitatores
suos/⁊ ꝓpter fructum cogitationum
eorum. Pasce populum tuum in vir-
ga tua: gregẽ hereditatis tue habitã-
tes solos in saltu. In medio carmeli
pascentur basan ⁊ galaad iuxta dies
antiq̃os/ſm diẽ egressionis tue de ter
D ra Egypti. Ostẽdam ei mirabilia. Ui
debunt gentes ⁊ confundent̃ super
omni fortitudine sua. Ponẽt manũ
super os/aures eoꝝ surde erũt. Lin-
gent puluerem sicut serpentes/velut
reptilia terre turbabuntur de edibus
suis: dñm deum nostrum nõ desidera
bunt/⁊ timebunt te. Quis deus simi-
lis tui/qui aufers iniquitatẽ ⁊ trans-
fers peccatum reliquiarum heredi-
tatis tue? Non immittet ultra furorẽ
suum: quoniam volẽs misericordiam
Act.10.g. est. Reuertetur ⁊ miserebitur nostri.
Deponet iniquitates nostras: ⁊ ꝓii-
ciet in ꝓfundum maris oĩa peccata
nostra. Dabis veritatẽ Jacob/miseri
cordiã Abraam/que iurasti patribus
nostris a diebus antiquis.

¶ Explicit Micheas propheta.

¶ Prologus in Naum ꝓphetam.

NAum prophetam ante aduẽtum regis Assyrioꝝ q̃ populum Israel captiuũ in suã regionem transtulerat fuisse hebreorũ traditio cõfirmat. Siquidem in fine huius lectionis predicti regis aduẽtum idem ꝓpheta annunciare mon-strat. Sed cum habitatores Niniue Jona interitum ciuitatis predicante: de diuina ira denunciatũ interitũ sustinerent peccatoꝝ ⁊ impietat' penitentiã egissent/accepta dei misericordia: grauiorib⁹ criminib⁹ implicue-runt. Qua de causa memoratus propheta spiritu sancto plenus: iudiciũ dei annuncians ita est locutus. De⁹ zelans et vlciscens dñs est ⁊c. Jam eñ decẽ trib⁹ ab Assyriis ducte fuerant in captiuitatem sub Ezechia rege Juda/sub quo etiam nunc in consolatione populi transmigrati/aduersum Niniuem visio cernitur. Nec erat parua consolatio/tam his q̃ iam Assyriis seruiebant/ꝙ reliquis q̃ sub Ezechia de tribu Juda ⁊ Beniamin ab eisdem hostib⁹ obsidebant̃: vt audirent Assyrios quoq̃ a chaldeis esse capiendos sicut in sequentibus libri huius demonstrabitur.

¶ Item alius prologus.

SCiendum autẽ ꝙ Niniue in nostra lingua de hebreo speciosam sonat. Speciosus autẽ hic mund⁹ dicit̃. Unde ⁊ apud grecos cosmos ab ornatu nomen accepit. Et q̃cq̃d nunc aduersus Niniuem dicit̃ de mundo figuraliter predicari sentiam⁹. Quã ob causam ⁊ assumptio quã septuaginta interpretes dicũt ꝓslepsin/apd̃ hebreos massa ponitur/id est graue on⁹/eo ꝙ eam aduersus quã ꝓpheta tur ꝑmat/nec sinat leuare ceruicem. Simulq̃ hoc attendendũ ꝙ hec ipsa vel assumptio/vel onus/vel pondus prophete sit visio. Non eñ loquitur propheta in extasi/vt montanus et priscilla maxillaq̃ delirant: sed quod prophetat/liber est visionis intelligentis vniuersa loquit̃: ⁊ pondus hostium faciẽtis suo populo visionem. De consummatione itaq̃ mundi ſm anagogen: cõsolationẽ sanctorũ prophetia texitur/vt quecũq̃ in mundo vident: quasi pretereuntia et caduca contemnant/⁊ preparent se ad iudicii diem/vbi viroꝝ aduersum viros Assyrioꝝ affutur⁹ est dominus.

¶ Argumentũ in Naum prophetam.

NAum cõsolator orbis interpretatur. Increpat ciuitatem sanguinum: ⁊ post euersionem illi⁹ loquit̃. Ecce super montes pedes euangelizantis ⁊ annunciantis pacem.

¶ Naum propheta incipit.

¶ C.S. De emulatione dñi: ⁊ ponitur ad vindictam contra Niniuẽ: ⁊ de bonitate dñi ad reducẽdam captiuitatẽ Israel/q: nõ deambulabũt cũ Assyrii sicut captiuitatẽ Juda ⁊ Hierl'm/sed ipsi igne succẽdent̃: ⁊ Sẽnacherib in tẽplo dei sui occidit̃/⁊ Jude reddetur securitas. Cap.i.

A Nus Niniue liber visio
De pe.di. nis naũ helcesei. Deus
3.c.naũ. emulator et vlciscens
dñs: vlciscẽs dñs ⁊ ha-
bens furorem: vlciscẽs
dñs i hostes suos ⁊ ira-
scens ipse inimicꝭ suis.
Dñs patiẽs ⁊ magnus fortitudine ⁊
mũdãs nõ faciet innocẽtẽ. Dñs in tẽ
pestate ⁊ turbine vie eius ⁊ nebule
puluis pedum eius: increpans mare
⁊ exiccãs illud / ⁊ omnia flumina ad
B desertũ deducẽs. Infirmatus est ba-
san et carmelus / et flos libani elan-
guit. Mõtes cõmoti sunt ab eo: ⁊ col-
les desolati sunt. Et cõtremuit terra
a facie eius: ⁊ orbis / ⁊ oẽs habitãtes
in eo. Ante faciẽ indignationis eius
quis stabit: et quis resistet in ira fu-
roris eius: Indignatio eiꝰ effusa est
vt ignis: et petre dissolute sunt ab eo.
Bonus dñs et confortans in die tri-
bulationis: ⁊ sciẽs sperantes in se. Et
in diluuio pretereunte cõsummatio-
nẽ faciet loci eiꝰ: ⁊ inimicos eiꝰ per-
C sequentꝰ tenebre. Quid cogitatis con
tra dñm: Cõsummationẽ ipse faciet.
Non consurget duplex tribulatio: qꝛ
sicut spine seinuicẽ cõplectuntꝰ sic cõ
uiuium eorũ pariter potantiũ: consu
mẽtur quasi stipula ariditate plena.
De pe.di. Ex te exiit cogitans contra do-
3.ca. sunt minum malitiam: mente pertractãs
plures. §. preuaricationẽ. Hec dicit dominꝰ. Si
authori- perfecti fuerint ita ⁊ plures: sic ꝗꝗ
tas. attondẽtur ⁊ pertransibit. Afflixi te:
D ⁊ non affligam te vltra. Et nunc con-
teram virgam eius de dorso tuo: ⁊ vin
cula tua dirumpã: ⁊ precipiet sup te
dñs. Non seminabitꝰ ex noie tuo am-
plius. De domo dei tui interficiam
sculptile: ⁊ conflatile ponã sepulchrũ
Esa. 52. b. tuũ / qꝛ inhonoratꝰ es. Ecce sup mon-
Ro. 10. c. tes pedes euangelizantis / ⁊ annun-
ciantis pacẽ. Celebra Juda festiuita-
tes tuas: ⁊ redde vota tua: quia non
adiiciet vltra vt pertranseat in te Be-
lial: vniuersus interiit.
¶ C. S. De ascẽsu Nabuchodonosor
contra niniuẽ ⁊ visione dñi: describitꝰ
etiã exercitꝰ babyloniorũ / ⁊ describitꝰ
vastitas niniuẽ sub typo mulieris ca
ptiue verba exprobrantis ad niniuẽ:
describitꝰ potẽtia eius. Cap. ii.
A Ascendit qui dispergat corã te
qui custodiat obsidionem. Con-
templare viam / conforta lumbos / ro
bora virtutem valde: quia sicut red-
didit dominꝰ superbiã Jacob sic su-
perbiã Israel: quia vastatores dissi-
pauerunt eos / et propagines eorum
corruperũt. Clypeus fortiũ eiꝰ igni-
tus: viri exercitꝰ in coccineis. Ignee
habene currus in die preparationis
eius: ⁊ agitatores eiꝰ consopiti sunt.
In itineribus conturbati sunt: qua- B
drige collise sunt in plateis. Aspectꝰ
eorũ quasi lampades: quasi fulgura
discurrentia. Recordabitꝰ fortiũ suo-
rum: ruẽt in itineribꝰ suis. Velociter
ascendent muros eius: ⁊ preparabi-
tur vmbraculũ. Porte fluuiorũ aper
te sunt: ⁊ templum ad solum dirutum / ⁊
miles captiuus adductus est / ⁊ ancil
le eius minabantꝰ gemẽtes vt colum-
be / murmurantes in cordibꝰ suis. Et
niniue quasi piscina aquarũ aque eiꝰ:
ipsi vero fugerũt. State / state: ⁊ non
est qui reuertatꝰ. Diripite argentum / C
diripite aurũ: ⁊ non est finis diuitia-
rum ex oĩbus vasis desyderabilibus.
Dissipata est ⁊ scissa et dilacerata: et
cor tabescẽs: ⁊ dissolutio geniculorũ /
et defectio in cunctis renibꝰ / ⁊ facies
oĩm sicut nigredo olle. Ubi est habi- Esa. 33. b.
taculum leonum / et pascua catulorũ D
leonũ: Ad quã iuit leo vt ingrederetꝰ
illuc catulus leonis / ⁊ nõ est ꝗ exter-
reat. Leo cepit sufficiẽter catulis suis
et necauit leenis suis: ⁊ impleuit pre
da speluncas suas ⁊ cubile suum ra-
pina. Ecce ego ad te dicit dñs exerci-
tuum ⁊ succẽdã vsqꝫ ad summũ qua-
drigas tuas / ⁊ leunculos tuos com-
edet gladius. Et exterminabo de ter-
ra predam tuam: ⁊ non audietur vl-
tra vox nunciorum tuorum.
¶ C. S. Arguitur crudelitas niniue:
⁊ despoliatur sicut adultera deprehẽ-
sa: defensio nulla etiã eius est: sꝫ sicut
alexãdria que hic describitꝰ: destruetꝰ
tanꝗ nõ munita: ⁊ debilis populꝰ eiꝰ
euolat vt locuste: occidentꝰ principes
eiꝰ / ⁊ erit pessima plaga eius.
Capitulum. iii.
V E ciuitas sanguinũ vniuersa A
mẽdacii dilaceratione plena.
Non recedet a te rapina: vox
flagelli / ⁊ vox impetꝰ rote ⁊ equi fre-
mentis ⁊ quadrige feruẽtis / ⁊ equi-
tis ascẽdẽtis / ⁊ micãtis gladii / ⁊ ful-
gurãtꝭ haste / ⁊ multitudinis interfe-
cte ⁊ grauis ruine / nec est finis cada
uerum. Et corruent in corporibus
suis propter multitudinem fornica-
tionũ meretricis speciose et grate et

habentis maleficia/ que vēdidit gē-
tes in fornicatiōibus suis: ⁊ famili-
B as in maleficijs suis. Ecce ego ad te
esa. 47.c dicit dn̄s exercituū / et reuelabo pu-
denda tua in facie tua: et ostendam
in gētibus nuditatē tuam et regnis
ignominiā tuā: ⁊ pijciā sup te abo-
minationes ⁊ cōtumeliis te afficiā:
⁊ ponā te in exemplū. Et erit: oīs q̄
viderit te resiliet a te et dicet. Uasta
ta est niniue: quis cōmouebit sup te
caput? vnde querā consolatorē tibi?
Nūquid melior es alexādria popu-
lor̄ que habitat in fluminibꝰ? aque
in circuitu eius cuius diuitie mare
aque muri eiꝰ: ethiopia fortitudo eiꝰ
⁊ egyptꝰ ⁊ nō est finis. Aphrica ⁊ li-
byes fuerunt in auxilio tuo: sed ⁊ ip
C sa in transmigratiōe ducta est in ca-
ptiuitatē. Paruuli eius elisi sunt in
capite oīm viarū ⁊ sup inclytos eiꝰ
miserūt sortē: ⁊ oēs optimates eiꝰ
confixi sunt in cōpedibꝰ. Et tu ergo
inebriaberis ⁊ eris despecta ⁊ tu q̄-
res auxiliū ab inimico. Oēs munitio-
nes tue sicut ficus cū grossis suis/ si
concusse fuerint cadent in os com-
edētis. Ecce populus tuꝰ: mulieres
in medio tui. Inimicis tuis ad aper
tionē pādent porte terre tue: deuora
bit ignis vectes tuos. Aquam pro-
pter obsidionē hauri tibi extrue mu
nitiones tuas: intra in lutū ⁊ calca
subigēs tene laterem. Ibi comedet
te ignis / peribis gladio: deuorabit
D te vt bruchus. Congregare ergo vt
bruchꝰ: multiplicare vt locusta. Plu
res fecisti negociationes tuas: q̄ stel-
le sint celi. Bruchus expansus est: et
auolauit. Custodes tui quasi locuste
⁊ paruuli tui quasi locuste locustar̄
que consident in sepibus in die fri-
goris: sol ortus est ⁊ auolauerunt: et
non est cognitus locus earū vbi fue
rint. Dormitauerūt pastores tui rex
assur: sepelient principes tui: latita-
uit populus tuꝰ in montibꝰ: ⁊ nō est
qui congreget. Non est obscura con
tritio tua: pessima ē plaga tua. Om-
nes qui audierunt auditionem tuaꝫ
compresserūt manū sup te: q̄r super
quē non trāsijt malitia tua semper?

¶ Naum propheta explicit.

¶ Prologꝰ ī abacuc ꝓphetā incipit.

Quatuor prophete in duode-
cim prophetaruꝫ volumine
sunt: e q̄bus tres in pricipio
lēma id est pondus titulum habēt/
Naū/abacuc/ ⁊ malachias. Porro
zacharias in medio ⁊ circa finē du-
os huiuscemodi ponit titulos e qui-
bus vnus est onꝰ verbi dn̄i in terra
adrach ⁊ damasci requiei eiꝰ: alter in
fine scꝫ: onꝰ verbi dn̄i sup israel. De
naum orationibꝰ tuis iā liber vnus
editꝰ est. De zacharia ⁊ malachia: si
vita comes fuerit dissereī. Nūc aba-
cuc habemꝰ in manibꝰ: q̄ vel ex eo q̄
amabilis dn̄i est vocatᷓ amplexatio
vel q̄ in certamē ⁊ luctā (et vt ita di-
cā) amplexū cū deo ꝯgreditᷓ: ample-
xātis: id est luctātis: fortitus est no-
men. Nullus eni tā audaci voce au-
sus est deū ad disceptationē iustitie
prouocare ⁊ dicere ei. Cur in rebꝰ hu
manis ⁊ mūdi istius pōpa tāta rer̄
versatᷓ iniquitas? Uociferabor ad te
vim patiens: ⁊ nō saluabis. Quare
ostēdisti mihi iniquitatē ⁊ laborē vi-
dere? Lacerata est lex: ⁊ non puenit
vsq̄ ad finē iudiciū: q̄r impiꝰ ꝑualet
aduersum iustū: ideo ingredietᷓ iudi
ciū peruersum. Uides q̄ temeraria
vox sit. Et quodāmodo blaspheman
tis creatorē suū ad iudiciū ꝓuocare
⁊ vas fragile aduersus figulum cur
tale vel tale factuꝫ sit disputare? Nec
nō ⁊ hoc animaduertendū q̄ assum
ptio vel pondus q̄ grauia iā esse di-
ximꝰ: ꝓphete visio est: et aduersum
montani dogma puersum intelligit
qd̄ videt: nec vt amens loquitur: nec
more insanientiū feminarū dat sine
mente sonū. Unde ⁊ apostolꝰ iubet: vt
si ꝓphetātibꝰ alius alij fuerit reuela
tū: taceāt qui priꝰ loquebantᷓ. Et sta- 1.co.12.f.
tim. Non est inq̄t dissensiōis deus: Ibidem.
sed pacis. Ex quo intelligitᷓ cū q̄s ex
volūtate reticet: ⁊ alteri locū dat ad
loquendū: posse loqui ⁊ tacere cū ve
lit. Qui iā in extasi: id est inuitꝰ loq̄t
nec tacere nec loqui in sua potestate
habet. Illud quoq̄ disce: q̄r semel a
me violēter exigitᷓ: vt q̄si quosdā gra-
dus ⁊ scalas altiora nitērer: historiaꝫ
tibi interpretꝰ: ꝓphetiā esse cōtra ba
byloneꝫ ⁊ Nabuchodonosor regem
chaldeor̄: vt q̄uo prior ꝓpheta naū
quē abacuc sequitᷓ: vaticiniū habuit
cōtra niniuē ⁊ assyrios q̄ vastauerāt
decē tribꝰ: q̄ vocātᷓ isrl̄: ita ⁊ abacuc
ꝓphetiā habeat aduersus babylonē
⁊ nabuchodonosor: a quibus iudas
⁊ hierl̄m tēplumq̄ subuersa sunt. Et
vt scias eo tpe fuisse abacuc quo iam

due tribus que vocabant iuda: ducte
erant in captiuitatem daniel docere
te poterit: ad quem in lacuꝫ leonum
Dan.14.f. abacuc cum prandio mittit. Quãq̃
apud hebreos hec ipsa non legat hi
storia. Igit siue ꝗs recipiat scriptu-
ram illã: siue nõ recipiat: vtrũq̃ pro
nobis est. Aut eñ iam recipit: ⁊ post
factã rẽ liber abacuc texitur. Aut si
nõ recipit: q̃si ꝓpheta scribit que vẽ
tura cognoscit. Interim s̃cõm literã
causatur aduersum deuꝫ propheta:
cur nabuchodonosor tẽplum dei va-
stet ⁊ iudã: cur hierl'm quondã vrbẽ
dñi destruat: q̃re clamet ppl's: ⁊ non
audiat. Vociferet ad dñꝫ oppssus a
chaldeis ⁊ nõ saluet: q̃re etiã ipẽ ꝓ-
pheta vł ppl's ex cuius ꝑsona loq̃tur
ad hoc vixerit ⁊ huc vsq̃ ꝑduct⁹ sit:
vt iniq̃tatẽ hostiũ ⁊ suũ laborẽ vide
rit: cur iniustitia ꝑualeat aduersũ se:
⁊ hec dicit pre mẽtis angustia: nesci
ens aurũ in igne cõflari ⁊ tres pue-
Dan.3.c. ros de camino ignis puriores exisse
q̃ intrauerãt. Sed ⁊ hoc gñaliter ac-
cipere possum⁹: q̃ ex ꝑsona humane
impatiẽtie loquat vt in querulã vo-
Abac.3.b. cem ⁊ plenã doloris erũpat dicens.
Quare respicis cõtẽptores et taces
ↄculcãte i pio iustiorẽ se? Hec aũt lo-
quit: nesciẽs iudicia dei inuestigabi
lia: ⁊ ꝓfũdũ diuitiaꝝ sapiẽtie ⁊ sciẽ-
tie ei⁹: q̃ nõ ita videat deus vt videt
hõ. Hõ tñ p̃sentia respicit: de⁹ futu-
ra ⁊ et̃na cognoscit. Et q̃ñ si egro-
tãs ⁊ estuãs febrib⁹: aquã frigidam
postulet: ⁊ dicat ad medicũ. Vim pa
tior crucior vror ⁊ exanimor: vsq̃q̃
medice clamabo ⁊ non exaudies? Et
r̃ndeat ei sapiẽtissim⁹ ⁊ clemẽtissim⁹
medicus scio quo tp̃e dare debeã q̃d
postulas. Non misereor mõ: q̃r mia
ista crudelitas ẽ: ⁊ voluntas tua ↄtra
te petit. Ita ⁊ de⁹ nr̃ sciẽs clementie
sue põdera atq̃ mẽsuras īterdũ nõ
exaudit clamantẽ: vt eũ ꝓbet: ⁊ ma-
gis ꝓuocet eũ ad rogãdũ: ⁊ q̃si igne
excoctũ iustiorẽ ⁊ puriorem faciat.
Qđ intelligens ap̃ls s̃m id q̃ miam
ↄsecut⁹ est a dño: ait. Sed nõ deficī-
2.Co.4.a. m⁹. Et bñdicim⁹ dñꝫ i oĩ tp̃e. Et scie
Ps.33.a. q̃ q̃ ꝑseuerauerit vsq̃ in finẽ: hic sal
Mat.10. uus erit: ⁊ gloriat ī labore et dolore.
⁊.24.b. Et cũ hieremia dicit. Tribulationẽ ⁊
miseriã īuocabo: vt q̃ñ ali⁹ inuocat
deũ: sic sanct⁹ vir ⁊ bellator īuict⁹ ad
exercẽdũ se et ad ꝓbãdũ tribulatio-
nem ⁊ miseriam inuenire desiderat.

¶ Incipit argumentum in abacuc.

Abacuc luctator fortis ⁊ rigid⁹
stat super custodiam suã: ⁊ fi-
git gradũ super munitionẽꝫ vt xp̃m
in cruce contempletur ⁊ dicat. Oper-
uit celos gloria eius ⁊ laudis eius
plena est terra. Splẽdor eius vt lux
erit cornua in manibus eius: ibi ab-
scondita est fortitudo eius.

¶ Incipit abacuc propheta.

¶ C.S. Disceptatio ꝓphete cuꝫ deo
de flore malorum respõdet domin⁹:
de potẽtia chaldeoꝝ ⁊ ruina ipsorũ.

Cap̃m primum.

Onus quod vidit aba- A
cuc ꝓpheta. Usq̃quo Job.21.a.
dñe clamabo ⁊ nõ ex- Iere.12.a.
audies? vociferabor
ad te vim patiẽs ⁊ nõ
saluabis? Quare ostẽ-
disti mihi iniquitatẽ ⁊
laborẽ videre predã ⁊ iniustitiã con-
tra me? Quare respicis cõtẽptores
et taces: conculcante impio iustiorẽ
se? Et facies homines quasi pisces
maris: ⁊ quasi reptilia non habẽtia
ducem? Et factũ est iudiciũ ⁊ cõtra-
dictio potẽtior. Propter hoc lacera-
ta est lex / ⁊ nõ ꝑuenit vsq̃ ad finem
iudiciũ: quia impius ꝑualet aduer-
sus iustũ: propterea egredit iudiciũ
ꝑuersum. Aspicite in gẽtib⁹ ⁊ vide- B
te ⁊ admiramini et obstupescite: q̃r Act.13.f.
opus factũ est in dieb⁹ vestris q̃d ne
mo credet cũ narrabitur. Quia ecce
ego suscitabo chaldeos gentẽ ama-
rã ⁊ velocẽꝫ ambulantem super lati-
tudinẽ terre: vt possideat taber nacu
la nõ sua: horribilis et terribilis est:
ex semetipsa iudicium et onus eius
egrediet. Leuiores pardis equi ei⁹/ C
et velociores lupis vespertinis: et dif-
fundẽtur equites eius: equites nãq̃
eius de longe venient volabũt quasi
aquila festinãs ad comedendũ: om-
nes ad predam venient facies eorũ
ventus vrens: ⁊ congregabit quasi
arenã captiuitatem: ⁊ ipse de regib⁹
triũphabit ⁊ tyrãni ridiculi ei⁹ erũt
ipse super omnẽ munitionẽ ridebit/
⁊ ↄportabit aggerem et capiet eam.
Tũc mutabitur spiritus: ⁊ pertrans-
ibit ⁊ corruet. Hec est fortitudo ei⁹
dei sui. Nunquid non tu a principio
domine deus meus sancte meus et
non moriemur? Domine in iudicium

posuisti eum: ⁊ fortem vt corriperes
D fundasti eum. Mundi sunt oculi tui
ne videas malum: ⁊ respicere ad ini
quitatẽ nõ poteris. Quare nõ respi-
cis super iniquia agentes: ⁊ taces de
uorãte impio iustiorẽ se? Et facies ho-
minis quasi pisces maris ⁊ quasi re
ptile non habens principẽ? Totũ in
hamo subleuauit traxit illud ĩ sage-
na sua: et cõgregauit in rete suũ: sup
hoc letabit̃ et exultabit / ꝓpterea im
molabit sagene sue et sacrificabit re
ti suo: qꝛ in ipsis incrassata est pars
eius et cibus eius electus. Propter
hoc ergo expandit sagenã suã ⁊ sem
per interficere gentes non cessat.
¶ L.S. Stat propheta sup custodiã
suã vt videat qd sequat̃ post euersio
nẽ ppli ⁊ tẽpli / de aduẽtu xp̃i descri-
bit in supbia sua Nabuchodonosor /
ꝓpherat̃ ꝓpter auariciã / ꝓpter cruẽ
tam edificationẽ / propter inebriatio
nẽ sedechie propter idola. Cap̃m. ij.
A Super custodiam meã stabo ⁊ fi
esa. 21. c. gam gradũ super munitionẽ:
et contemplabor / vt videam quid di
catur mihi ⁊ quid respõdeam ad ar
guentem me. Et respondit mihi dñs
et dixit. Scribe visum et explana eũ
super tabulas vt percurrat qui lege
rit eum: quia adhuc visus procul / et
apparebit in finem: ⁊ non mẽtietur
si moram fecerit expecta illũ / qꝛ ve-
esa. 21. a. niens veniet ⁊ nõ tardabit. Ecce qui
Joã. 3. d. incredulus est: non erit recta aĩa eius
Ro. 1. b. in semetipso. Justus autẽ in fide sua
heb. 10. g. viuet. Et quomõ vinũ potantẽ deci-
gala. 3. b. pit sic erit vir superbus ⁊ nõ decora
de pe. dis. bitur / qui dilatauit quasi infernus
4. cõ. in animam suã: ⁊ ipse quasi mors ⁊ nõ
domo. adimpletur. Et cõgregauit ad se om
B nes gẽtes: ⁊ coaceruauit ad se oẽs
populos. Nunqd non oẽs isti super
eum parabolam sumẽt: ⁊ loquelam
enigmatũ eius: ⁊ dicetur. Ue ei q̃ mul
tiplicat nõ sua? Usquequo ⁊ aggrauat
contra se densum lutum? Nunquid
non repẽte cõsurgent: qui mordeãt
te: ⁊ suscitabũtur lacerãtes te ⁊ eris
in rapinã eis? Quia tu spoliasti gen
tes multas spoliabunt te omnes qui
reliqui fuerint de populis / propter
sanguinẽ hominis / ⁊ iniquitatẽ ter-
re ciuitatis / ⁊ oĩm habitantiũ in ea.
C Ue qui cõgregat auariciam malam
domui sue vt sit in excelso nidus eius
et liberari se putat de manu mali.
Cogitasti confusionem domui tue /
concidisti populos multos ⁊ pecca- eze. 24. b.
uit anima tua. Quia lapis de parie- Nau. 3. a.
te clamabit et lignũ quod inter iun-
cturas edificiorum est respondebit.
Ue qui edificat ciuitatem in sangui
nibus: ⁊ preparat vrbem in iniquita
te. Nunqd nõ sunt hec a dño exerci-
tuũ? Laborabunt eñi populi in mul-
to igne ⁊ gẽtes in vacuũ ⁊ deficient
qꝛ replebitur terra vt cognoscãt glo
riã dñi quasi aque operientes mare.
Ue qui potũ dat amico suo mittens
fel suũ ⁊ inebriãs vt aspiciat nudita D
tẽ eius. Repletus est ignominia ꝓ glo-
ria. Bibe tu q̃q ⁊ cõsopire: circunda
bit te calix dextere domini: ⁊ vomitus
ignominie sup gloriã tuã: qꝛ iniquitas
libani operiet te: et vastitas aĩalium
deterrebit eos de sanguinib9 hoĩs et
iniq̃tate terre ⁊ ciuitatis / ⁊ oĩm ha-
bitantiũ in ea. Quid ꝓdest sculptile
qꝛ sculpsit illud fictor suus cõflatile et
imaginẽ falsã: qꝛ sperauit in figmẽ
to fictor eius: vt faceret simulacra
muta? Ue q̃ dicit ligno. Expergisce-
re. Surge / lapidi tacenti. Nunquid
ipse docere poterit? Ecce iste cooper
tus est auro et argento: ⁊ omnis spi
ritus non est in visceribus eius. Do So. 10. b.
minus autem in templo sancto suo /
sileat a facie eius omnis terra.
¶ Oratio abacuc ꝓ ignorãtiis. C. iij.
Domine audiui auditionẽ tuã
et timui. Dñe opus tuũ: ĩ me- A
dio annorũ viuifica illud. In
medio annorũ notũ facies: cũ iratus
fueris mĩe recordaberis. Deus ab au-
stro veniet: ⁊ sanctus de mõte pharan.
Operuit celos gloria eius: et laudis
eius plena est terra. Splẽdor eius vt lux
erit: cornua in manib9 eius. Ibi abscõ
dita est fortitudo eius: añ faciẽ eius ibit
mors. Egredietur diabolus ante pedes
eius / stetit ⁊ mẽsus est terrã. Aspexit
⁊ dissoluit gẽtes ⁊ cõtriti sunt mõtes
seculi: incuruati sunt colles mũdi: ab B
itinerib9 eternitatis eius. Pro iniq̃ta
te vidi tẽtoria ethiopie: turbabũtur
pelles terre madiã. Nunqd in flumi
nib9 iratus es dñe / aut in fluminib9
furor tuus: vel ĩ mari indignatio tua?
quia ascendes super equos tuos / et
quadrige tue saluatio. Suscitãs sus-
citabis arcum tuum: iuramenta tri
bub9 que locutus es. Fluuios scindes
terre: viderunt te et doluerunt mon
tes: gurges aquarum transiit. Dedit
abyssus vocẽ suam: altitudo manus

C fuas leuauit. Sol ꝛ luna steterunt in
habitaculo suo: i luce sagittarũ tua-
rũ ibunt, in splẽdore fulgurantis ha-
ste tue. In fremitu cõculcabis terrã
et in furore obstupefacies gentes.
Egressus es in salutẽ populi tui: i sa
lutẽ cum christo tuo. Percussisti ca-
put de domo impii: denudasti funda
mentũ eius vsq ad collũ. Maledixi
sti sceptris ei⁹ capiti bellatorũ eius
venientib⁹ vt turbo ad dispergendũ
me. Exultatio eorũ sicut eius qui de-
uorat pauperẽ in abscondito. Viã fe
cisti in mari equis tuis: i luto aqua-
D rum multarũ. Audiui ꝛ cõturbatus
est vẽter meus: a voce cõtremuerũt
labia mea. Ingrediat̃ putredo i ossi-
bus meis: et subter me scateat: vt re-
quiescã in die tribulationis vt ascen
dam ad populũ accinctũ nostrũ. Fi
cus enim non florebit ꝛ non erit ger
men in vineis: mentiet̃ opus oliue ꝛ
arua non afferent cibũ: abscindet̃ de
ouili pec⁹ ꝛ non erit armentũ in pre
sepibus. Ego autem in domino gau-
debo: ꝛ exultabo in deo iesu meo.
Deus dominus fortitudo mea ꝛ po-
net pedes meos quasi ceruorũ: ꝛ su-
per excelsa mea deducet me victor:
in psalmis canentem,

Abacuc propheta explicit.

Prolog⁹ i sophoniã ꝓphetã icipit.
Amos. 7 a. Tradũt hebrei cuiuscũq pro-
phete pr aut au⁹ ponat̃ i titu-
lo ipsos quoq ꝓphetas fuisse.
Unde ꝛ amos vnũ de duodecim ꝓ-
phetis q dixit. Nõ sũ ꝓpheta nec fi
li⁹ ꝓphete: sed pastor caprarũ: velli
cãs sycomoros patris nomẽ in titu-
lo non habere. Hoc si verũ est sopho
nias ꝓpheta: q noie (vt ita dicã) ꝓ-
phetico ꝛ gloriosa maiorũ suorũ stir-
pe generat⁹ est. Habuit enĩ patrem
chusi: auũ godoliã: proauũ amariã:
atauũ ezechiã: ꝛ talẽ quadrigã ipse
velut extremus auriga ꝯpleuit. No-
men sophonie alii speculã: alii arca
nũ dñi transtulerũt. Siue igit̃ specu
la: siue absc̃oditũ dñi interpretetur
vtrũq ꝓphete cõuenit. Dicit̃ enĩ ad
Eze. 3. d. ezechielẽ. Fili hois speculatorem te
posui domui Isrl̃. Iste ergo ꝓpheta
qui erat in specula: ꝛ in sublimib⁹ cõ
stitut⁹: cognouerat mysteria dñi: filius
erat chusi: q interpretat̃ hũilitas. Ha
bebat quoq auũ godoliã: q dicit̃ ma
gnitudo dñi: ꝛ ꝓauum amariã: q et
ipse vertit̃ in sermonẽ dñi: ꝛ atauũ
ezechiã qui sonat fortitudo dñi. De
fortitudine itaq dñi nat⁹ est sermo
dñi: ꝛ de sermõe dñi nata est magni-
tudo dñi: ꝛ de magnitudĩe dñi nata
est humilitas: vt cũ venerit aliqs ad 1. co. 15. b.
ꝑfectũ dicat. Qui nõ sum dign⁹ voca ps. 130. a.
ri aplũs. Et illud in psalmo. Dñe non
est exaltatũ cor meũ: neq elati sunt
oculi mei. Iosiã regẽ iude: cui⁹ tpib⁹
sophonias ꝓphetasse iuenit̃: deo pre
oibus regib⁹ iude placuisse: historia
quarti libri regum: et scdi paralipo- 4. r. 23. f.
menon demonstrat. Iosias simula-
cra q̃ pater suus amon: vel auus ma
nasses in tẽplo dei collocauerat deie
cta cõminuisse mõstratur. In quib⁹
etiã serpẽtem eneũ a moyse factum:
cui errori induct⁹ popul⁹ supstitiõe
idolorũ detentus admiserat. Idem
custodisse pascha: ꝛ intermissis tpi-
bus multis solus celebrasse mõstra-
tur. Ideo de⁹ per prophetã tẽporib⁹
memorati regis que prouẽtura erãt
ostendẽs gentib⁹ quidẽ lectione cõ-
prehẽsis affuturũ iudicium: populo
vero israel salutẽ ꝛ ciuitati hierusa-
lem restaurationẽ: tunc tpis tribuẽ-
dam textu lectionis denunciauit.

Argumentum in sophoniam.
Sophonias speculator ꝛ arca-
norum dei cognitor audit cla-
morem a porta piscium ꝛ eiula-
tum a secũda ꝛ ꝯtritionẽ a collibus.
Indicit quoq vlulatũ habitatorib⁹
pile: quia conticuit omnis populus
Chanaan: disperierunt vniuersi qui
inuoluti erant argento.

Sophonias ꝓpheta incipit.

C. S. De interitu hierusalẽ ꝓpter
idola: ꝛ interitu mundi propter pec-
cata: de die iudicii. Capitulũ primũ.

Erbũ dñi qđ factũ est A
ad sophoniã filiũ chusi
filii Godolie: filii ama
rie: filii ezechie: i dieb⁹
Iosie filii amon regis
iuda. Cõgregans con
gregabo oĩa a facie ter
re: dicit dñs congregans hominẽ et
pecus: cõgregans volatilia celi ꝛ pi
sces maris: ꝛ ruine impiorum erunt
et disperdã hoĩes a facie terre: dicit
dñs: et extendã manũ meam sup iu-
dam: ꝛ sup oẽs habitãtes hierusalẽ:

B et disperdā de loco hoc reliq̄as baal
et noīa edituorū cū sacerdotibus/ et
eos q̄ adorāt sup tecta militiā celi:et
adorāt:⁊ iurāt in dño/⁊ iurāt in mel=
chon:et q̄ auertūtur de post tergū do=
mini/et qui nō quesierūt dñm/nec in
uestigauerūt eum. Silete a facie dñi
dei/q̄a iuxta est dies dñi. Q2 prepara
uit dñs hostiam / sanctificauit voca=
tos suos. Et erit in die hostie dñi : vi=
sitabo sup principes/et sup filios re=
gis/et sup oēs qui induti sunt veste
peregrina:et visitabo super oēm q̄ ar
rogāter ingredit sup limen in die il=
la/qui complēt domū dñi dei sui ini=
C quitate et dolo. Et erit in die illa dicit
dñs/vox clamoris a porta piscium ⁊
vlulatus a scḋa : et contritio magna
a collibus. Ululate habitatores pile.
Cōticuit ois ppl's chanaan:disperie=
runt om̄es inuoluti argento . Et erit
in tēpore illo:scrutabor hierl'm in lu=
cernis: et visitabo sup viros defixos
in fecibus suis/q̄ dicunt in cordibus
suis. Nō faciet bene dñs: et nō faciet
Am.5.c. male. Et erit fortitudo eorum in dire
ptionē:et domus eorū in desertū. Et
edificabūt domos et non habitabunt
et plantabunt vineas:⁊ non bibēt vi=
num earū. Juxta est dies dñi magnꝰ
D iuxta est et velox nimis. Uox diei do=
mini amara / tribulabitur ibi fortis.
Hie.30.b. Dies ire dies illa/dies tribulatiōis ⁊
Joel.2.c. angustie : dies calamitatis et mise=
Am.5.d. rie/dies tenebrarū et caliginis: dies
nebule et turbinis/dies tube et clan=
goris sup ciuitates munitas/ et sup
angulos excelsos. Et tribulabo homi
nes/et ambulabūt vt ceci:q2 dño pec
Exe.7.f. cauerūt. Et effundet sanguis eorū si=
cut humus:et corpora eorū sicut ster
cora. Sed et argentū eorū/ et aurum
eor nō poterit liberare eos in die ire
dñi. In igne zeli eius deuorabit ois
terra:q2 ꝯsummationē cū festinatio=
ne faciet cūctis habitantibus terrā.
¶ Ca.S. Prouocatur gens ad peni=
tentiā vt iram dei effugiat : predica=
tur vastitas vrbium Palestine: et re
ditus Judeor/de captiuitate babylo
nis/de destructione Moab/ et Ama=
lech:q2 iudeis isultauerūt:de destru=
ctione Ethiopū/Assyriorū/et niniue
ciuitatis p nabuchodonosor. Cḡm.ii.
A Conuenite/congregamini gens
nō amabilis/priusq̄ pariat ius=
sio/quasi puluerem transeuntē diem
antequā veniat super vos ira furoris
domini: antequā veniat super vos ira
indignationis domini. Querite do=
minū oēs mansueti terre / quia iudi=
cium eiꝰ estis operati:querite iustū
querite mansuetum/si quo modo ab=
scondamini in die furoris dñi: q̄a ga
za destructa erit/et ascalon in deser=
tum. Azotū in meridie eiicient:et ac=
caron eradicabit. Ue qui habitatis
funiculū maris/gens perditor: ver=
bum domini sup vos Chanaan terra
philistinor/⁊ disperdā te/ ita vt non B
sit inhabitator. Et erit funiculus ma
ris requies pastor ⁊ caule pecorū/et
erit funiculus eiꝰ qui remanserit de
domo Juda. Ibi pascētur in domibꝰ
ascalonis ad vesperā requiescent:q2
visitabit eos dñs deus eorū:et auer=
tet captiuitatē eorū. Audiui oppro=
brium moab/et blasphemias filiorū
Ammon:que exprobrauerūt populo
meo:⁊ magnificati sunt super termi=
nos eorū . Propterea viuo ego dicit C
dñs exercituū deus Israel/ q̄a moab
vt Sodoma erit:et filij ammon quasi
Gomorra:siccitas spinarū/et aceruī
salis/et desertū vsq3 in eternū. Reli
quie popl'i mei diripient eos: residui
gētis mee possidebūt illos . Hoc eis
eueniet ꝓ superbia sua quia blasphe=
mauerunt/ ⁊ magnificati sunt super
ppl'm dñi exercituū. Horribilis dñs
sup eos/et attenuabit oēs deos ter=
re:et adorabunt eum viri de loco suo/
oēs insule gentiū. Sed et vos ethio= D
pes interfecti gladio meo eritis:⁊ ex
tendet manum suā super aquilonē/
⁊ perdet assur:et ponet speciosam in
solitudinē/et in inuiū/et quasi deser=
tū:et accubabūt in medio eiꝰ greges
oēs bestie gentium:⁊ onocrotalus et
hericius in liminibꝰ eius morabun=
tur:vox cantantis in fenestra/ coruꝰ
in superliminari : quoniā attenuabo
robur eiꝰ. Hec est ciuitas gl'iosa ha=
bitans in cōfidentia/q̄ dicebat i cor=
de suo. Ego sum/et extra me non est
alia amplius : quomodo facta est in
desertū cubile bestie? Ois q̄ transit p
eā sibilabit:et mouebit manū suam.
¶ C.S. Increpatur hierusalē de pec=
catis suis qꝫ culpas suas ⁊ vindictas
dei non intellexerit:et ad vocē ꝓphe=
tarū nō penituit/et felicitatē eiꝰ ad=
mirabunt aduersarij sui: de resurre=
ctione dñi et humilitate fidelium/ ar
guitur synagoga qꝫ cōuersis gentibꝰ
non est cōuersa quare cecabitur/non

C

exaltabitur: sed reliquie saluabuntur:
iubilet ecclesia: non timeat / quia do-
minus eam saluabit et letificabit: et
auferet opprobrium eius. Capm. iii.
A Ve provocatrix et redempta ci-
uitas columba. Nō audiuit vo-
cem / et nō suscepit disciplinā
Eze. 22. f. Mic. 3. d. in dño non est cōfisa: ad deū suū non
appropinquauit. Principes eius in
medio eius quasi leones rugiētes: iu-
dices eius lupi vespere / non relinque-
bant i mane. Prophete eius vesani /
viri infideles: sacerdotes eius pollue-
runt sanctū: iniuste egerunt cōtra le-
18. di. ca. oportet. ibi sacer- dotes cō- tamināt. gem. Dñs iustus in medio eius / non fa-
ciet iniquitatē. Mane mane iudiciū
suū dabit in luce et nō abscondet / ne-
sciuit autē iniquus confusionē. Dis-
perdidi gētes: et dissipati sunt angu-
li eorū. Desertas feci vias eorum / dum
nō est qui transeat. Desolate sunt ci-
B uitates eorum / non remanente viro /
neq; vllo habitatore. Dixi / attamē ti-
mebis me / suscipies disciplinā: et nō
peribit habitaculū eius / propter oīa
in quibus visitaui eā. Verūtamen dilu-
culo surgentes: corruperunt oēs co-
gitationes suas. Quapropter expe-
cta me dicit dominus / in die resurre-
ctionis mee in futurū / qz iudiciū me-
um vt cōgregē gētes / et colligā regna.
Et effundā sup eos indignationem
meā / oēm iram furoris mei. In igne
enim zeli mei deuorabit oīs terra: qz
tunc reddā ppl'is labiū electū: vt in-
uocent oēs nomen dñi / et seruiant ei
humero vno. Ultra flumina Ethio-
pie / inde supplices mei filij dispersō-
rum meorū deferēt munus mihi. In
die illa nō confunderis sup cunctis
adinuentionibus tuis / quibus preua-
ricata es in me: quia tunc auferā de
medio tui magniloquos superbie tue
et non adijcies exaltari amplius in
C monte sancto meo: et derelinquam in
medio tui populū pauperē et egenum
et sperabūt in noīe dñi. Reliquie Is-
rael non faciēt iniquitatē / nec loquē-
tur mendaciū: et non inuenietur in ore
eorū lingua dolosa. Quoniam ipsi pascent
et accubabūt / et nō erit qui exterreat.
Lauda filia sion: iubila Israel: leta-
re / et exulta in omni corde filia Hie-
rusalē. Abstulit dñs iudicium tuum /
auertit inimicos tuos. Rex isrl' dñs
in medio tui: nō timebis malū vltra.
In die illa dicetur hierl'm. Noli time-
D re sion: non dissoluantur manus tue.
Dñs deus tuus in medio tui fortis
ipse saluabit / gaudebit super te in le-
ticia: silebit in dilectione tua / et exul-
tabit super te i laude. Nugas q̄ a le-
ge recesserāt / congregabo: quia ex te
erant vt nō vltra habeas sup eis op- mic. 4. d.
probriū. Et ecce ego interficiā oēs q
afflixerūt te in tempore illo: et salua-
bo claudicātem: et eam q̄ eiecta fue-
rat congregabo. Et ponā eos in lau-
dem et in nomen / in omni terra con-
fusiones eorū: in tēpore illo / quo ad-
ducā vos / et in tēpore quo congrega-
bo vos. Dabo enim vos in nomen / et
in laudē oībus populis terre / cum
conuertero captiuitatē vestram co-
ram oculis vestris / dicit dominus.

¶ Explicit Sophonias propheta.

¶ Prologus in Aggeum prophetā.
Hieremias propheta ob causam
periurij Sedechie regis (vt hi-
storia libri secundi Paralipomenon 2. Para.
indicat) qui fidem promissam Na- 36. c.
buchodonosor regi Chaldeorum nō
seruauerat / populum Israel refert
cum memorato rege Hierusalem ex-
pugnata hierusalē captiuū in Baby-
lonē fuisse perductū. Sed cū memo-
ratus populus multis temporibus idolis
seruiendo: etiā effusione sanguinis in-
nocentū se grauiter implasset volēs
deus gñationē vniuersam eiusdē popu-
li ob causas memoratas penitus de-
perire: septuaginta annorum captiuita-
tē eundē ppl'm in regno Chaldeorū
statuit sustinere / hac ratione / vt cō-
pleto numero annorū nouus ppl's a
memoratis peccatis immunis ad reno-
uationē Hierl'm peruenirei. Sexagesi-
mo itaq; scdo anno regno Chaldeo-
rum subuerso: cui adhuc octo anni re-
stabant ad regnandū: qd etiā sexta
visio Danielis ostendit / cum propter
causam sacrilegij / quod in eadem vi-
sione continetur fuisse extinctū. Da-
rius qui Medis imperabat / vt septi-
ma visio Danielis ostendit / memo-
ratis in regno successit. Cuius pri-
mo anno regni / vt decima visio Da-
nielis manifestat Daniel supputa-
tis annis vidēs appropinquare tem-
pus reuersionis que per Hieremiam
fuerat promissa: orans tam pro se q̄
pro populo eādem promissionē a deo
postulabat impleri / cui per archan-
gelū Gabrielē in eadē visione iuxta

preces eiusdē vniuersa cōpleta esse:
deus dixit. Nā mouente supradicto
Dario rege Medoꝝ: et succedente in
regno Cyro rege Persaꝝ: promissio-
ne dei cōpleta per eundē regē popu-
lumq; Israel in hierl'm reductū: hi-
storia scd'i libri Paralipomenon / et
initiū Esdre ꝓphete confirmāt. Cūq;
a pplo Israel et a senioribꝰ templuz
dei edificari cepisset: mortuo Cyro re-
ge / ac regnante Dario rege Persa-
rū: qui memorato Cyro successerat:
vicine gentes ciuitatis hierl'm (vt
idem Esdras refert) restaurationez
tēpli et ciuitatis resistēdo īpedire ce-
perūt. Qua ratione deterritus popu-
lus Israel / reparationez supradicti
tēpli dñi: necdū iuxta ꝓmissionē con
cessam esse credebat. Propter qḋ in
scd'o anno regni memorati Darij re-
gis Persaꝝ: Aggeus ꝓpheta a deo
missus ad Zorobabel: q̇ de tribu Iu-
da erat q̇ potestatez regni susceptu-
rus erat: et Iesuz filiū Iosedech sum
mum sacerdotē admonet: vt credant
cōpleto numero annoꝝ tēpꝰ restau-
rationis hierl'm aduenisse: hoc etiā
adducto: nec incredulitatez ppl'i vel-
lent imitari: de quo deꝰ per euz dixit.
Populꝰ hic dicit. Nondū venit tem-
pus vt edificet domus dei. Dia autez
que textu huius ꝓphetie continent
reuersionē popl'i / edificationez tēpli
renouationez ciuitatis / obseruatio-
nem sacerdotalē / et interitū regnoꝝ
gentium exterarum significant.

¶ Argumentū in Aggeum ꝓphetā.

Aggeus festiuus et letus / qui se-
minauit in lachrymis / vt ī gau
dio meteret: destructum templum re
edificat: deumq; patrem inducit lo-
quentem. Adhuc vnum modicū est:
et ego commouebo celum et terram:
mare et aridā: et mouebo oēs gentes
et veniet desideratꝰ cūctis gentibus.

¶ Incipit Aggeus propheta.

¶ C.S. Aggeus excitat principes et
ppl'm ad edificationē tēpli: et ꝓpter
dilationē edificij dicit populū afflue-
re incōmodis. Zorobabel et iesus fi-
lius Iosedech inchoant opus. Cap.i.

A In anno secūdo Darii re-
gis / in mēse sexto / ī die
vna mensis / factuz est
vbū dñi ī manu aggei
ꝓphete ad zorobabel fi
lium salathiel ducez iu-
da / et ad iesum filium iosedech sacer
dotem magnum / dicens. Hec ait do-
minus exercituum dicēs. Ppl's iste
dicit. Nōdū venit tēps domꝰ dñi edifi-
cāde. Et factū est vbū dñi ī manu ag
gei ꝓphete dicēs. Nunq̇d tēps vobis
est vt habitetis in domibꝰ laq̄atis: et B
domꝰ ista deserta? Et nunc hec dicit
dñs exercituū. Ponite corda vr̄a su-
per vias vr̄as. Seminastis multuz /
et intulistis parū: comedistis / et non Deu.28.d.
estis saciati: bibistis / ꝛ nō estis ine bria- Mic.6.d.
ti: operuistis vos / et nō estis calefacti
et q̇ mercedes cōgregauit / misit eas
in sacculū ptusū. Hec dicit dñs exer-
cituū. Ponite corda vestra super vi-
as vr̄as. Ascēdite ī montē / portate li-
gna / et edificate domū: et acceptabi-
lis mihi erit et glorificabor / dicit dñs.
Respexistis ad amplius / et ecce factū
est minꝰ: et intulistis in domū / et exuf- C
flaui illud. Quā ob causam dicit dñs
exercituū. Q2 domus mea deserta est
et vos festinatis vnusq̇sq; in domum
suā: ꝓpter hoc sup vos ꝓhibiti sunt
celi ne darēt rorē: et t'ra ꝓhibita est
ne daret germē suū: ꝛ vocaui siccita-
tez sup terrā / et sup mōtes ꝛ sup triti
cū / et sup vinū / et sup oleū: ꝛ quecūq;
ꝓfert humus / et sup hoies / et sup iu-
mēta / et sup oēm laborē manuuz. Et
audiuit zorobabel filiꝰ salathiel: et ie- D
sus filius iosedech sacerdos magnꝰ:
et oēs reliq̇ ppl'i vocē dei sui / et vba
aggei ꝓphete: sicut misit eū dñs deꝰ
eoꝝ ad eos ꝛ timuit ois ppl's a facie
dñi. Et dixit aggeꝰ nūciꝰ dñi de nūciis
dñi: pplo dicēs. Ego vobiscū sū dicit
dñs. Et suscitauit deus spiritū zoroba-
bel filij salathiel ducis iuda: et spiri-
tuz iesu filij iosedech sacerdotis ma-
gni: et spiritum reliquoꝝ de omi po-
pulo et ingressi sunt et faciebāt opus
in domo dñi exercituū dei sui.

¶ Ca.S. Cōuertunt ꝑncipes ꝛ ppl's:
et dei auxiliū eis ꝓmittit: prophetat
aduētꝰ xp̄i eccl'ie maior q̄ synagoge
ꝓpter negligētiā edificādi tēpluz di-
cit oia opa eoꝝ polluta ꝛ famē ꝛ pla-
gas venisse: et post cepto ope apparē
tibus signis vbertatez promittit: de
aduētu xp̄i et humiliatione ois ꝑnci-
patꝰ ꝛ ptātis: de regno eiꝰ: et q; ipē sit
signaculū oim saluandoꝝ. Cap.ii.

In die vicesima et quarta men A
sis / in sexto mense / in anno se
cundo Darij regis. In sepei-
mo mense / vicesima et prima men-
sis / factum est verbum domini in

manu aggei pphete dicēs. Loquere
ad zorobabel filiū salathiel ducez iu-
da: et ad iesuz filiū iosedech sacerdo-
tem magnum: ⁊ ad reliquos ppl'i di-
cens. Quis in vobis est derelict⁹: qui
vidit domū istā in gloria sua prima ⁊
quid vos videtis hanc nunc? Num-
quid nō ita est / quasi non sit ī oculis
vestris? Et nunc cōfortare zorobabel
dicit dñs: et confortare iesu fili iose-
dech sacerdos magne: et confortare
ois populus terre / dicit dñs exercitu-
B um / et facite: qm̄ ego vobiscum sum
dicit dñs exercituū. Verbū qd pepi-
gi vobiscū cum egrederemini de ter-
ra egypti: ⁊ spirit⁹ meus erit in me-
dio vestrum. Nolite timere: quia hec
heb. 12. g. dicit dñs exercituz. Adhuc vnū mo
dicū est: et ego cōmouebo celū et ter-
ram ⁊ mare / ⁊ aridā: et mouebo oēs
gentes / et veniet desiderat⁹ cunctis
gentibus: ⁊ implebo domū istā glīa:
dicit dñs exercituū. Meū est argen-
tum / et meū est aurū: dicit dñs exerci-
tuum. Magna erit gloria dom⁹ isti-
us nouissime plusq̄ prime / dicit do-
minus exercituū: et in loco isto dabo
pacē: dicit dñs exercituū. In vicesi-
ma et quarta noni mensis / in anno
secūdo darii regis / factū est verbum
C dñi ad aggeum pphetā / dicens. Hec
dicit dñs deus exercituum. Interro-
ga sacerdotes legē / dicēs. Si tulerit
homo carnē sanctificatā in ora vesti
menti sui / et tetigerit de summitate
eius panē / aut pulmentū / aut vinum
aut oleum / aut oēm cibum: nunquid
sanctificabit? Respondentes aūt sa-
cerdotes / dixerūt. Non. Et dixit ag-
geus. Si tetigerit pollut⁹ in anima ex
oībus his: nunqd contaminabitur?
Et responderūt sacerdotes / et dixe-
rūt. Contaminabit. Et rn̄dit aggeus
1. q. 1. c. si et dixit. Sic populus iste / et sic gens
populus. ista ante faciem meaz dicit dñs: et sic
omne opus manuū eorum: et oīa que
obtulerūt ibi / contaminata erunt. Et
nunc ponite corda vestra / a die hac ⁊
supra anteq̄ poneret lapis sup lapi-
dem in tēplo dñi. Cuz accederetis ad
aceruū viginti modioꝝ / et fierent de-
cem: et intraretis ad torcular vt ex-
primeretis quinquaginta lagenas:
Exo. 10. c. et fiebāt viginti. Percussi vos vento
et. 9. c. vrente / et aurugine / et grandine / oīa
opera manuū vestrarū: et nō fuit in
vobis qui reuerteretur ad me / dicit
D dñs. Ponite corda vestra ex die ista

et in futurū / a die vicesima et quarta
noni mensis: a die qua fundamenta
iactata sunt tēpli dñi / ponite sup cor
vestrum. Nunqd iam semen in ger-
mine est: et adhuc vinea / et ficus / et
malogranatuz / et lignū oliue non flo-
ruit? Et die ista bñdicā. Et factum est
verbū dñi scdo ad aggeum in vicesi-
ma et quarta mēsis dicens. Loquere
ad zorobabel ducē iuda dicens. Ego
mouebo celū pariter ⁊ terraz: et sub-
uertā soliū regnoꝝ: et conterā fortitu-
dinem regni gentiuz. Et subuertam
quadrigā et ascensorē eius: et descen-
dēt equi / et ascēsores eoꝝ / vir in gla-
dio fratris sui. In die illa dicit dñs Ec. 49. c.
exercituum / assumā te zorobabel fili
salathiel serue meus dicit dñs: et po-
nam te quasi signaculuz: quia te ele-
gi / dicit dominus exercituum.

¶ Explicit Aggeus propheta.

¶ Prologus in Zachariā pphetam.

SEcundo anno Darii regis me-
dorū: Aggeum / et Zachariam p
phetasse: lectiones eorūdem decla-
rant. Sed hac de causa Aggeus Za-
charie in ordine prophetarum prela-
tus esse videt ꝙ eū duob⁹ mensibus
(vt predictorū lectiones ostendunt)
in pphetia pcessisse inuenit: et ad re
parationem tēpli precepto dei ppl'm
animasse: vt Esdras refert dicēs. In 1. Esd. 5. a
scdo anno Darii regis Persarum p-
phetauerunt Aggeus et Zacharias
filius Addo prophete super Iudeos
qui erant in Iudea ⁊ Hierl'm: sup Is-
rael in noīe dei sup eos. Tunc surre-
xerunt Zorobabel fili⁹ Salathiel: et
Iesus filius Iosedech / et principes
ei⁹: inchoauerūtq̄ edificare domum
dei / q̄ est in Hierl'm. Quibus cuz ad-
essent pphete: exhortatione sua ad-
iuuerunt eos. Nā et ppl'm Israel ab
imitatione paternoꝝ delictoꝝ p suā
admonitionē idem ppheta cupiens
reuocare: verbis lectione cōprehen-
sis vsus ē. Vidi nocte: ⁊ ecce vir ascē
derat super equū rubeum. ⁊c. Vidit zach. 1. b.
ppheta virū equo rubeo sedentez / et
stantem in medio myrteti vmbrosi.
Cuius visionis hec solutio est scdm
Hebreoꝝ traditionē. Vir ascendens
super equū rubeuz licet angelus in-
telligat: tamen quia predicti coloris
equum conscendere visus est vindi-
ctam sanguinis in eam gentē signi-

ficat afferēdam: que pplm Israel in captiuitatem redegerat. Nā Esaias ꝓpheta per ruborē vestimentoꝝ inter gētes vindictam cum sanguine a deo ꝓferēdā demonstrās: his verbis visus est dicens. Quis est iste q̄ venit de edom tinctis vestib⁹ de bosra ⁊c. Stātem vero in medio myrteti vmbrātis: q̄ dicit letitiā pplo affuturā: per myrteti significationē voluit designari. Ei⁹ ligni Moyses in Leuitico cū faceret mētionem/ ait. Accipietis die prima fruct⁹ ligni speciosi: vt letitiā ppli per bene olentis ligni/ et speciosi vmbraculum demonstraret. Sed hāc visionē que liberationē populi et vindictā de aduersarius affuturā demōstrat: ob hoc noctu ꝓpheta se vidisse memorauit: q2 populum Israel in prima liberatione de terra Egypti noctu discessisse constabat. Cuius exēpli/ quia presens ppl's aliquam partē in se retinere videbat liberatio eiusdem ac reditus captiuitatis de terra Chaldeorum per noctem prophete est reuelata.

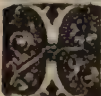
Esa.63.b. Le.23.g.

¶ Argumētū in Zachariā ꝓpham.

Zacharias memor domini sui/ multiplex in ꝓphetia: Jesum vestib⁹ sordidis indutū: et lāpadē oculoꝝ septē/ candelabrūq3 aureū/ cum totidē lucernis quot oculis/ duas quoq3 oliuas a sinistris lampadis cernit et a dextris: et post equos varios et rufos et albos et dissipatas quadrigas ex Ephraim/ ⁊ equū de Hierl'm/ pauperem regē vaticinat/ ⁊ predicit regē sedentē sup pullum filiū asine subiugalis.

¶ Incipit Zacharias propheta.

¶ C.S. Propheta monet populū reuersū vt reuertat ad dn̄m: ne ɔtēnat voces ꝓphetaꝝ sicut pr̄es eoꝝ q̄ puniti sunt: ꝓmittit visio saluatoris/ et aplo'ꝝ: typo eq̄rū ꝓmissio liberationis iudeoꝝ: de liberatiōe ɔsolationis et mie: de vindicta i aduersarios. C.I.

A N mēse octauo in anno scd'o Darij regis factū est verbum dn̄i ad zachariā filium barachie filij addo ꝓphetā dicens. Iratus est dn̄s super patres vestros iracundia: ⁊ dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Conuertimini ad me ait dominus exercituum/ et conuertar ad vos/ dicit dn̄s exercituū. Ne sitis sicut patres vestri/ ad quos clamabāt prophete priores dicentes. Hec dicit dn̄s exercituū. Cōuertimini de vijs vestris malis/ ⁊ de cogitationib⁹ vestris pessimis: et nō audierunt/ neq3 attēderunt ad me dicit dn̄s. Patres vestri vbi sunt/ et ꝓphete? Nunquid in sempiternū viuent? Ueruntamen verba mea et legitima mea q̄ mādaui seruis meis ꝓphetis nunquid nō cōprehēderunt patres vr̄os? Et conuersi sunt/ et dixerunt. Sicut cogitauit dn̄s exercituū facere nobis scd'm vias nr̄as et scd'm adinuētiones nostras fecit nobis. **B** In die vicesima et quarta vndecimi mensis sabbath/ in anno scd'o darij/ factū est verbū dn̄i ad zachariam filiū barachie filij addo ꝓphetā dicens. Uidi per noctē: ⁊ ecce vir ascēdēs sup equum rufum/ et ipse stabat inter myrteta que erāt in ꝓfundo: et post eū equi rufi varij et albi. Et dixi. Quid sunt isti dn̄e mi? Et dixit ad me angel⁹ dn̄i qui loquebatur in me. Ego ostendā tibi qd̄ sint hec. Et rn̄dit vir q̄ stabat inter myrteta/ et dixit. Isti sunt q̄s misit dn̄s/ vt perambulēt terram. **C** Et responderūt angelo dn̄i/ qui stabat inter myrteta/ et dixerunt. Perambulauimus terrā/ et ecce omnis terra habitatur et quiescit. Et rn̄dit angelus dn̄i: et dixit. Dn̄e exercituū/ vsq3quo tu non misereberis hierl'm et vrbium iuda quib⁹ iratus es? iste iam septuagesimus annus est. Et respondit dn̄s angelo qui loquebat in me verba bona/ verba ɔsolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebat in me. Clama dicens. Hec dicit dn̄s exercituū. Zelatus sum hierl'm et sion zelo magno/ et ira magna ego irascor super gentes opulentas: q2 ego iratus sum parum: ipsi vo adiurauerūt in malum. **D** Propterea hec dicit dn̄s. Reuertar ad hierl'm in misericordijs: et dom⁹ mea edificabitur in ea/ ait dn̄s exercituū: et ꝑpendiculū extendet super hierl'm. Adhuc clama dicēs. Hec dicit dn̄s exercituū. Adhuc affluent ciuitates mee bonis: et cōsolabitur adhuc dn̄s sion/ ⁊ eliget adhuc hierusalem. Et leuaui oculos meos et vidi: et ecce q̄tuor cornua. Et dixi ad angelū qui loquebatur in me. Quid sunt hec? Et dixit ad me. Hec sūt cornua

Esa.21.e. 31.c.45.d. Hier.3.e. Eze.18.g. 20.a.33.c. os.14.a. ioel.2.c.

que vētilauerunt iudam/et israel/et
hierusalē. Et ostendit mihi dñs qua=
tuor fabros. Et dixi. Quid isti veni=
unt facere? Qui ait dicens. Hec sunt
cornua q̄ vētilauerunt iudā per sin=
gulos viros: et nemo eorū leuauit ca=
put suū. Et venerūt isti deterrere ea
vt deiiciant cornua gentium/que le=
uauerunt cornua super terram iuda
vt dispergerent eam.

¶ C.S. Uisio cadauer: visio metiē=
tis hierl'm i funiculo: ⁊ angeli nūciā=
tis restaurationē hierl'm: reuocātur
dispsi ad sion sicut ad sedē ppriā: de
aduētu xp̄i ⁊ persecutorū suorū: exhorta=
tio hierl'm restitute vt gaudeāt. C.ii.

A ET leuaui oculos meos ⁊ vidi et
ecce vir/⁊ in manu eius funicu
lus mensorū. Et dixi. Quo tu vadis?
J.5.a. Et dixit ad me. Ut metiar hierusa=
lem/et videam q̄nta sit latitudo eius
et q̄nta lōgitudo ei⁹. Et ecce angel⁹ q̄
loquebat in me/egrediebat: et ange
lus ali⁹ egrediebat in occursū eius
B et dixit ad eū. Curre/loq̄re ad puerū
istū dicens. Absq; muro habitabitur
hierl'm pre multitudine hoīm et iu=
mentorū in medio eius: et ego ero ei
ait dñs: murus ignis in circuitu/et
in gl'ia ero in medio ei⁹. O/o/o/fugi=
te de terra aquilonis dicit dñs: q̄m in
quatuor ventos celi dispersi vos/di=
cit dñs. O sion fuge q̄ habitas apud
filiā babylonis: q̄ hec dicit dñs exer=
C citum. Post gloriā misit me ad gen
2.q.7.c. tes q̄ spoliauerunt vos. Qui eñ tetī=
accusatio gerit vos/tāgit pupillam oculi mei:
I. quia ecce ego leuo manū meā super
eos: et erunt prede his qui seruiebāt
sibi: ⁊ cognoscetis q̄ dñs exercituum
misit me. Lauda et letare filia sion/
quia ecce ego venio/et habitabo in
D medio tui/ait dñs. Et applicabūtur
gētes multe ad dñm i die illa: et erūt
mihi in pplm: et hitabo in medio tui:
et scies q̄ dñs exercituū misit me ad
te: ⁊ possidebit dñs iudā partē suā in
terra scificata: ⁊ eliget adhuc hierl'm.
Sileat omnis caro a facie dñi: quia
consurrexit de habitaculo scō suo.

¶ C.S. Accusatur iesus sacerdos de
prole alienigena: ⁊ ablatis vestibus
sordidis: indut⁹ mutatoriis iter p vi=
as dñi ambul: de lapide sup quē septē
ocli et celatura ei⁹ i typo xp̄i. Cā.iii.

A ET ostendit mihi dominus iesuꝫ
50.dis.c. sacerdotē magnū stantem corā
Jesus. angelo domini/et satan stabat a de=

xtris ei⁹ vt aduersaretur ei. Et dixit Jude.i.c.
dñs ad satan. Increpet dñs in te sa= de pe.dis.
tā: ⁊ increpet dñs in te q̄ elegit hieru 2.c.si eñ.
salem. Nunquid non iste torris est V.ies⁹ q̄.
erutus de igne? Et iesus erat indu= B
tus vestibus sordidis: et stabat ante
faciē angeli. Qui respondit: ⁊ ait ad
eos qui stabāt coram se dicens. Au=
ferte vestimēta sordida ab eo. Et di=
xit ad eū. Ecce abstuli a te iniquita=
tem tuam: et indui te mutatoriis. Et
dixit. Ponite cidarim mundā super
caput ei⁹. Et posuerūt cidarim super
caput eius mundā: ⁊ induerunt eum
vestibus. Et angelus dñi stabat: ⁊ cō C
testabatur angel⁹ dñi iesum dicens.
Hec dicit dñs exercituum. Si in viis
meis ambulaueris: ⁊ custodiā meā
custodieris: tu quoq; iudicabis do=
mū meā ⁊ custodies atria mea ⁊ da=
bo tibi ambulātes de his q̄ nūc hic as=
sistunt. Audi iesu sacerdos magne:
tu ⁊ amici tui q̄ habitāt corā te: q̄ vi=
ri portendētes sunt. Ecce eñ ego ad D
ducā seruū meum orientē q̄ ecce la= Luc.i.g.
pis quē dedi corā iesu: super lapideꝫ
vnum septē oculi sunt et ecce ego ce
labo sculpturā ei⁹ ait dñs exercituꝫ
et auferam iniquitatē terre illius in
die vna. In die illa dicit dominus ex
ercituum vocabit vir amicum suum
subter vineam et subter ficum.

¶ C.S. De cādelabro et lucernis ei⁹:
de mōte desolato et lapide primario
et septē oculis: et expositione duarū
oliuarū iuxta candelabrum. Cā.iiii.

ET reuersus est angel⁹ qui loque A
batur in me: et suscitauit me q̄si
virum qui suscitatur de somno suo:
et dixit ad me. Quid tu vides? Et di=
xi. Uidi et ecce candelabrū aureum
totum/et lampas eius sup caput ip=
sius/et septē lucerne ei⁹ sup illud: et
septē infusoria lucernis que erāt sup
caput ei⁹/et due oliue sup illud vna
a dextris lampadis ⁊ vna a sinistris
ei⁹. Et r̄ndi et aio ad angelū q̄ loq̄ba=
tur in me: dicens. Quid sunt hec dñe B
mi? Et respōdit angel⁹ qui loquebat
in me: et dixit ad me. Nūquid nescis
quid sunt hec? Et dixi. Non dñe mi.
Et respōdit: et ait ad me dicēs. Hoc
est verbum dñi ad zorobabel dicens.
Nō in exercitu nec i robore: sed et in
spū meo dicit dñs exercituum. Quis
tu mons magne coram zorobabel in
planū? Et educet lapidē primariū: C
et exequabit gratiā gratie ei⁹. Et fa=

ctũ est verbũ dñi ad me dicens. Ma-
nus zorobabel fundauerunt domum
istã ꝛ manus eius pficient eã: ꝛ scie-
tis quia dñs exercituum misit me ad
vos. Quis eñ despexit dies paruos?
Et letabunt: et videbunt lapidẽ stan-
neum in manu zorobabel. Septem
B sunt isti oculi dñi: qui discurrunt in
vniuersam terrã. Et respondi: ꝛ dixi
ad eum. Quid sunt due oliue iste ad
dexterã cãdelabri: et ad sinistrã ei9?
Et respõdi scdo: et dixi ad eũ. Quid
sunt due spice oliuarũ que sunt iuxta
duo rostra aurea: in quibus sunt suf-
fusoria ex auro? Et ait ad me dicẽs.
Nunquid nescis quid sunt hec? Et
dixi. Non domine mi. Et dixit. Isti
sunt duo filii olei qui assistunt domi-
natori vniuerse terre.

A ¶ C.S. De libro volãte: de amphora
I.1.d. et mulierib9 portãtib9 eã. Cpm.v.
I.6.a. ET cõuersus sum ꝛ leuaui ocu-
I.4.d. los meos et vidi: et ecce volu-
men volans. Et dixit ad me.
Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego vi-
deo volumẽ volans: longitudo eius
viginti cubitorũ: et latitudo eius de-
cem cubitorũ. Et dixit ad me. Hec est
maledictio que egreditur sup faciez
B ois terre: q: ois fur sicut ibi scriptũ
est iudicabitur: et ois iurans ex hoc
similiter iudicabitur. Educam illud
dicit dñs exercituũ: et veniet ad do-
mũ furis / ꝛ ad domũ iurantis in no-
mine meo mendaciter: et cõmorabit
in medio dom9 ei9 et consumet eã et
ligna ei9 ꝛ lapides eius. Et egressus
est angelus qui loquebatur in me: et
dixit ad me. Leua oculos tuos et vi-
C de: quid est hoc quod egredit? Et di-
xi. Quidnam est? Et ait. Hec est am-
phora egrediẽs. Et dixit. Hic est ocu
lus eorum in vniuersa terra. Et ecce
talentum plũbi portabat: ꝛ ecce mu-
lier vna sedens in medio amphore.
Et dixit. Hec est impietas. Et proie-
I.eodem. cit eã i medio amphore et misit mas-
D sam plumbeam in os eius. Et leuaui
oclos meos ꝛ vidi: ꝛ ecce due mulie-
res egrediẽtes et spiritus in alis ea-
rũ: et habebãt alas quasi alas milui
et leuauerunt amphorã inter terrã ꝛ
celũ. Et dixi ad angelũ qui loqueba-
tur in me. Quo iste deferũt ampho-
rã. Et dixit ad me. Ut edificet ei do-
mus in terra sennaar et stabiliatur:
et ponatur ibi super basem suam.

¶ C.S. De mõtib9 ereis: ꝛ qtuor qua-
drigis et eqs earũ pambulãtib9 ter-
rã: de coronis ponẽdis i capite iesu:
de viro cui9 nomẽ est oriens: et cursu
gentiũ ad edificandũ tẽplũ. Cap.vi.

ET conuersus sum et leuaui ocu A
los meos et vidi: et ecce quatu- I.1.d.et
or quadrige egredientes de medio 2.a.
duorũ montium: et montes / montes
erei. In qdriga pma eq rufi: in qdri-
ga scda eq nigri: i qdriga tertia equi
albi: et in qdriga qrta eq varii et for-
tes. Et rñdi ꝛ dixi ad ãgelũ q loqba-
tur in me. Quid sunt hec dñe mi? Et
rñdit angel9 ꝛ ait ad me. Isti sunt q- B
tuor vẽti celi q egrediunt vt stẽt co-
ram dñatore ois terre. In qua erant
eq nigri egrediebant i terrã aqlõis:
et albi egressi sunt post eos: et varii
egressi sunt ad trã austri. q autẽ erãt
robustissimi exierũt et qrebãt ire / et
discurrere p oẽm terrã. Et dixit. Ite
et pambulate terrã. Et pãbulauerũt
terrã. Et vocauit me: et locut9 est ad
me: dicẽs. Ecce q egrediũtur in terrã
aqlõis: reqescere fecerũt spm meũ in
terra aqlonis. Et factũ est verbũ dñi C
ad me dicẽs. Sume a trãsmigratiõe
ab oldai / et a tobia / ꝛ ab idaia: et ve-
nies tu i die illa: et intrabis domũ io-
sie filii sophonie q venerunt de baby
lone: ꝛ sumes aurũ et argentũ et facis
es coronas: ꝛ pones in capite iesu fi
lii iosedech sacerdotis magni: ꝛ loqe-
ris ad eũ dicens. Hec ait dñs exerci-
tuum dicẽs. Ecce vir / oriens nomen
ei9: et subter eũ orietur: et edificabit D
tẽplum domino: et ipse extruet tem-
plum domino et ipse portabit gloriã
et sedebit et dñabitur super solio suo
et erit sacerdos super solio suo. et cõ-
silium pacis erit inter illos duos. Et
corone erunt helẽ et tobie et idaie et
hẽ filio sophonie memoriale in tem-
plo domini. et qui pcul sunt venient:
et edificabunt in templo domini. Et
scietis quia dominus exercituũ mi-
sit me ad vos. Erit autem hoc si au-
ditu audieritis vocẽ dñi dei vestri.

¶ C.S. Arguit ieiunia sine operib9
misericordie: ꝛ p cõtemptu manda-
torũ dei venisse dicit dispersionem et
vastitatem israel: et ex misericordia
dei populũ reuocans. Capitulũ. vii.

ET factum est i anno quarto da- A
rii regis factum est verbum do-
mini ad zachariam in quarta mẽse
noni q est casleu. Et miserunt ad do-
mum dei sarasar et Rogomelech et

viri qui erant cum eis/ad peccandū
faciem dñi vt dicerent sacerdotibus
domus dñi exercituū ꝛ prophetis lo-
quētes. Nunquid flendū est mihi in
quinto mēse/ vel sctificare me debeo
B sicut iā feci multis annis? Et factū
est verbū dñi exercituū ad me dicēs.
Loquere ad oēm populū terre: et ad
esa.58.a. sacerdotes dicens. Cū ieiunaueritis
et plāgētes in quinto et septimo per
hos septuaginta annos/ nunquid ie-
iuniū ieiunastis mihi? et cū comedi-
stis et bibistis / nūquid nō vobis cō-
edistis ꝛ vobismetipsis bibistis? Nū-
quid nō hec sunt verba que locutus
est dñs in manu pphetarū prioꝝ cū
adhuc hierlm habitaretur et esset opu-
C lēta/ et ipsa ꝛ vrbes in circuitu eius /
et ad austrū et in cāpestribꝰ habita-
retur? Et factum est verbū dñi ad za-
chariā dicēs. Hec ait dñs exercituū
dicēs. Judiciū verū iudicate / et mi-
exo.22.d. sericordiā ꝛ miseratiōes facite vnus-
Esaie.1.f. quisqꝫ cū fratre suo: ꝛ viduam et pu-
hie.6.g. pillum et aduenā et pauperē nolite
calūniari : ꝛ malū vir fratri suo non
cogitet in corde suo. Et noluerūt at-
tendere: ꝛ auerterūt scapulā recedē-
tes : et aures suas aggrauauerūt ne
audirent: ꝛ cor suū posuerūt vt ada-
mantē ne audirent legē ꝛ verba que
misit dñs exercituum in spū suo sctō
p manū pphetarū prioꝝ: et facta est
indignatio magna a dño exercituū.
D Et factū est sicut locutus sum/ ꝛ non
audierunt: sic clamabunt ꝛ nō exau
diam dicit dñs exercituū. Et disper-
si eos per oīa regna q̄ nesciunt: ꝛ ter
ra desolata est ab eis eo qꝫ non esset
transiens et reuertens: et posuerunt
terram desiderabilem in desertum.
¶ C.S. Confortatur populus in ope-
re templi qꝛ labor suus prior fuit ste-
rilis sed nunc erit merces: ꝛ docetur
ppl's facere iudiciū: et puocatur ad
ieiunium: prophetatur de cursu gen
tium ad fidem : de fimbria viri iudei
a decē gentibus apprehēsa. Cp.viii.
A Et factum est verbū dñi exerci
3.i.c. tuū dicēs. Hec dicit dñs exer-
citum. Zelatus sum sion zelo
magno/ ꝛ indignatione magna zela
tus sum eā. Hec dicit dñs exercituū.
Reuersus sum ad sion / et habitabo
in medio hierlm: ꝛ vocabitur hierlm
ciuitas veritatis ꝛ mons dñi exerci-
tuum mons sanctificatus. Hec dicit
dñs exercituum. Adhuc habitabunt

senes ꝛ anus in plateis hierlm: ꝛ vi-
ri baculus in manu eius pre multi-
tudine dierū/ et platee ciuitatis com
plebuntur infantibus / et puellis lu-
dentibus in plateis eius . Hec dicit
dñs exercituū. Si videbitur difficile
in oculis reliquiarum populi huius
in diebꝰ illis: nunquid in oculis me-
is difficile erit dicit dñs exercituū?
Hec dicit dñs exercituum . Ecce ego B
saluabo populum meū de terra oriē-
tis: ꝛ de terra occasus solis et addu-
cam eos et habitabūt in medio hie-
rusalem : et erunt mihi in populum/
et ego ero eis in deum in veritate et
in iustitia. Hec dicit dñs exercituū.
Confortentur manus vestre/ qui au-
ditis in his diebus sermones istos
per os prophetarum in die qua fun-
data est domus dñi exercituū vt tem
plū edificaretur . Siquidē ante dies
illos merces hoim nō erat/ nec mer-
ces iumentorū erat: neqꝫ introeunti
neqꝫ exeunti erat pax pre tribulatio-
ne: et dimisi oēs hoies vnūquēqꝫ cō-
tra proximū suū . Nunc aūt non iu-
xta dies priores ego faciā reliquiis
populi huius/ dicit dñs exercituum :
sed semē pacis erit. Uinea dabit fru
ctum suū/ et terra dabit germē suū :
et celi dabūt rorem suū : et possidere
faciā reliquias populi huiꝰ vniuer-
sa hec. Et erit: sicut eratis maledictio C
in gentibus / domus iuda et domus
israel sic saluabo vos / et eritis bene-
dictio. Nolite timere : confortentur
manus vestre : qꝛ hec dicit dñs exer-
cituum. Sicut cogitaui vt affligerem
vos cum ad iracundiā prouocassent
patres vestri me / dicit dominꝰ / ꝛ non
sum misertus : sic conuersus cogita-
ui in diebus istis vt benefaciam do-
mui iuda et hierlm . Nolite timere.
Hec sunt ergo vba q̄ facietis. Loqui- eph.4.f.
mini veritatē vnusquisqꝫ cum proxi-
mo suo. Ueritatē et iudicium pacis
iudicate in portis vestris : et vnus-
quisqꝫ malum cōtra amicū suum ne
cogitetis in cordibꝰ vestris : et iura-
mentū mendax ne diligatis. Omnia
eñ hec sunt que odi/ dicit dñs. Et fa-
ctum est verbū dñi exercituū ad me
dicens. Hec dicit dñs exercituū. Je-
iuniū quarti ꝛ ieiuniū quinti et ieiu-
nium septimi et ieiuniū decimi erit
domui iude in gaudium et in letitiā
et in solennitates preclaras . Ueri- D
tatem tātum ꝛ pacē diligite. Hec di-

erit dñs exercituū. Usqquo veniant
populi ⁊ habitent in ciuitatib⁹ mul-
tis: et vadant habitatores vnus ad
alterum/ dicentes. Eam⁹ ⁊ depręce-
mur faciem dñi et quęramus domi-
num exercituū: vadā etiam ego ⁊ ve-
nient populi multi et gentes robustę
ad quęrendū dñm exercituū in hie-
rusalem ⁊ deprecādam faciem domi
ni. Hec dicit dñs exercituum. In die-
bus illis/ in quib⁹ apprehēdēt decem
hoies ex oib⁹ linguis gentiū: ⁊ appre
hendēt fimbriā viri Iudei/ dicentes.
Ibim⁹ vobiscū: audiuim⁹ enī quoniā
de⁹ vobiscum est.

¶ C. S. De vocatione gentiū quarum
scientia destruetur: spes cōfundetur:
supbia humiliabit: ⁊ sic ecclesia con-
struetur ⁊ munietur: de aduentu do-
mini in die ramis palmarū: de passio-
ne eius ⁊ liberatione sanctorū: de in-
ferno: de confusione hereticoꝝ ⁊ phi-
losophorum: ⁊ de victoria Iudeorum
contra gentes. Cap. ix.

A Onus verbi domini in terra
Adrach ⁊ damasci requiei ei⁹:
qꝛ dñs est oculus hois ⁊ om-
nium tribuū Israel. Emath quoqꝫ in
terminis eius ⁊ tyrus ⁊ sidon assum-
pserunt quippe sibi sapiētiam valde.
Et edificauit tyr⁹ munitionē suam:
⁊ coaceruauit argētū quasi humum
et aurum vt lutū platearū. Ecce dñs
possidebit eā: ⁊ percutiet in mari forti-
tudinem eius: et hec igni deuorabit.
Videbit ascalon et timebit: ⁊ gaza et
dolebit nimis: ⁊ accaron/ quoniā cō-
fusa est spes eius. Et peribit rex de
gaza ⁊ ascalon non habitabit. Et se-
debit separator in azoto: ⁊ disperdā
B superbiā philistinorū. Et auferā san-
guinem eius de ore eius: ⁊ abomina-
tiones eius de medio dentium eius.
Et relinquetur etiam ipse deo nostro/
et erit quasi dux in Iuda: ⁊ accaron
quasi iebuseus. Et circundabo domū
mat. xx. a. meā ex his qui militant mihi euntes
Esa. 61. d et reuertentes: ⁊ non transibit super
eos vltra exactor: qꝛ nūc vidi in ocu-
lis meis. Exulta satis filia sion/ iubi-
la filia hierusalē: ecce rex tuus veniet
tibi iustus et saluator / ipse pauper
et ascendens super asinā ⁊ super pul
C lum filiū asine. Et disperdam quadri
gam ex Ephraim/ ⁊ equū de hierusa-
lem: ⁊ dissipabitur arcus belli. Et lo-
quetur pacem gentibus: et potestas
eius a mari vsqꝫ ad mare: et a flumi-
nib⁹ vsqꝫ ad fines terre. Tu quoqꝫ in
sanguine testamenti tui emisisti vin-
ctos tuos de lacu in quo nō est aqua.
Cōuertimini ad munitionem vincti
spei: hodie quoqꝫ annuncians dupli-
cia reddam tibi: quoniā extendi mi-
hi iudā q̄si arcum impleui Ephraim:
et suscitabo filios tuos sion super fi-
lios tuos grecia: ⁊ ponam te quasi
gladium fortiū: ⁊ dñs de⁹ super eos vi
debitur/ ⁊ exibit vt fulgur iaculū ei⁹.
Et dñs deus in tuba canet: ⁊ vadet in D
turbine austri. Domin⁹ exercituū ꝓ-
teget eos et deuorabunt ⁊ deiicient la-
pidibus fundę: ⁊ bibentes inebriabū-
tur quasi a vino/ et replebuntur vt
phiale/ ⁊ quasi cornua altaris. Et sal-
uabit eos dñs de⁹ eorū in die illa vt
gregem populi sui: qꝛ lapides sancti
eleuabunt super terrā ei⁹. Quid enī
bonū eius est/ ⁊ quid pulchrum eius
nisi frumentum electoꝝ ⁊ vinum ger-
minans virgines?

¶ C. S. Monet ppl's petere doctrinā
veritatis: qꝛ seducti mēdacio captiua-
ti sunt: pmittit eis liberatio/ reuersio
congregatio in vnū gregē/ ⁊ inimico-
rum suoꝝ liberatio. Cap. x.

Petite a dño pluuiam in tēpore A
serotino/ ⁊ dñs faciet niues et
pluuiam hymbris/ ⁊ dabit eis
singulis herbam in agro. Quia simu
lacra locuta sunt inutile/ ⁊ diuini vi-
derunt mendaciū: ⁊ somniatores lo-
cuti sunt frustra ⁊ vane consolaban-
tur: idcirco abducti sunt quasi grex:
affligentur quia non est eis pastor.
Super pastores iratus est furor me⁹ B
et super hircos visitabo: qꝛ visitauit
dñs exercituū gregem suū domū Iu-
da: et posuit eos quasi equum glorię
sue in bello. Ex ipso angulus/ ex ipso
paxillus/ ex ipso arc⁹ prelij/ ⁊ ex ipso
egredietur ois exactor simul. Et erunt
quasi fortes conculcantes lutū viarū
in prelio ⁊ bellabunt: qꝛ dñs cum eis
et confundentur ascēsores equorum.
Et confortabo domū Iuda: ⁊ domum
Ioseph saluabo. Et cōuertam eos qꝛ
miserebor eorū: ⁊ erunt sicut fuerunt
quando non proiecerā eos. Ego enī C
dñs deus eoꝝ ⁊ exaudiā eos: ⁊ erunt
quasi fortes Ephraim: et letabitur coꝝ
eorū quasi a vino/ ⁊ filij eorū videbūt
et letabuntur/ ⁊ exultabit cor eorū in
dño. Sibilabo eis ⁊ congregabo illos
qꝛ redemi eos: et multiplicabo eos
sicut ante fuerant multiplicati: et se-

D minabo eos in populis:et de longe
recordabunt mei / et viuent cum fi-
liis suis ⁊ reuertētur:⁊ reducam eos
de terra Egypti/⁊ de Assyriis cōgre-
gabo eos:⁊ ad terram galaad ⁊ liba-
ni adducā eos/⁊ non inuenietur eis lo-
cus ⁊ trāsibit in maris freto/⁊ percu-
tiet in mari fluctus/⁊ confundentur
omnia profunda fluminis/ ⁊ humi-
liabitur superbia Assur/⁊ sceptrum
Egypti recedet. Cōfortabo eos in do-
mino:⁊ in nomine eius ambulabūt/
dicit dominus.

¶ C.S. Prophetat planctus: de de-
structione templi per Romanos:⁊ q
non parcet populo cui pastores non
parcebant/sed occidebant ⁊ nō corri-
piebant:de duabus virgis in figura
Judeorum ⁊ gentium: de precisione gē-
tium ⁊ correptione Judeorū: de anti
christo pastore. Cap.xi.

A Aperi libane portas tuas / et
comedet ignis cedros tuas.
Ulula abies/qr cecidit cedrus
quoniā magnifici vastati sunt. Ulu
late quercus basan:quoniā succisus est
saltus munitus. Uox vlulatus pa-
storum:quia vastata est magnificentia
eorum. Uox rugitus leonum:quoniam vasta-
ta est superbia iordanis. Hec dicit do-
minus deus meus. Pasce pecora oc-
cisionis:que qui possederant occide-
bant ⁊ non dolebant/⁊ vendebant ea
dicētes. Benedictus dominus:diuites
facti sumus. Et pastores eorum non par-
cebant eis:⁊ ego nō parcā vltra sup
B habitantes terrā dicit dñs. Ecce ego
tradam hoies vnumquēqz in manu
proximi sui/et in manu regis sui/et
concidēt terram:⁊ nō eruā de manu
eorū:⁊ depascā pecus occisionis pro-
pter hoc o pauperes gregis. Et assum
psi mihi duas virgas/vnam vocaui
decorē/⁊ alteram vocaui funiculum:
et paui gregem et succidi tres pasto-
res in mense vno/⁊ contracta est aia
mea in eis:siquidem ⁊ aia eorū varia
Hie.15.a. uit in me. Et dixi. Non pascam vos.
Quod moritur/moriatur:⁊ qd succi-
ditur/succidatur:⁊ reliqui deuorent
C vnusquisqz carnem proximi sui. Et
tuli virgā meam que vocabat decus
et abscidi eam:vt irritum facerē fe-
dus meum qd percussi cum oibus po
pulis/et in irritum deductum est in
die illa. Et cognouerūt sic pauperes
gregis qui custodiūt mihi/quia ver-
bum dñi est. Et dixi ad eos. Si bonū
est in oculis vestris/afferte mercedē
meam:⁊ si non/quiescite. Et appen-
derunt mercedem meam triginta ar Mat.27.
genteos. Et dixit dñs ad me. Proiji- a.
ce illud ad statuariū:decorum precium
quo appreciatus sum ab eis. Et tuli
triginta argenteos:⁊ proieci illos in
domo dñi ad statuarium. Et precidi
virgā meā secūdā que appellabat fu
niculus: vt dissoluerem germanita-
tem inter Judam ⁊ Israel. Et dixit D
ad me. Adhuc sume tibi vasa pasto-
ris stulti:quia ecce ego suscitabo pa-
storem in terra qui derelicta non visi
tabit/dispersum non queret/⁊ contri
tum non sanabit:⁊ id quod stat non
enutriet:⁊ carnes pinguiū comedet/
et vngulas eorum dissoluet. O pastor
et idolum/derelinquens gregē. Gla-
dius sup brachiū eius/⁊ sup oculum
dextrum eius:brachium eius ariditate
siccabitur/⁊ oculus dexter eius te-
nebrescens obscurabitur.

¶ C.S. De obsidione hierlm ⁊ popu-
lis inebriādis in persecutione eius ⁊
lacerandis ⁊ percutiēdis:de mia dei
super Hierlm:cuius duces sicut ignis
vastabunt hostes suos ⁊ dñs proteget
⁊ promouebit habitatores eius: de effu-
sione spiritussancti:⁊ planctu Judeo
rum pro nece Christi. Cap.xii.

O Onus verbi dñi super Israel. Di- A
xit dominus extendens celū ⁊ fun
dans terram/⁊ fingens spiritum ho-
minis in eo. Ecce ego ponam Hieru-
salem superliminare crapule omnibus
populis in circuitu: sed ⁊ Juda erit
in obsidione cōtra Hierlm. Et erit in
die illa:ponam Hierlm lapidem one
ris cunctis populis. Omnes qui leua-
bunt eum/concisione lacerabūtur:et
colligentur aduersus eam oia regna
terre. In die illa dicit dñs:percutiam
omnem equum in stuporem:⁊ ascen-
sorem eius in amentiam. Et super do
mum Juda aperiam oculos meos:⁊
omnem equum populorū percutiam B
cecitate. Et dicent duces Juda in cor
de suo. Confortentur mihi habitato-
res Hierusalē in dño exercituum deo
eorum. In die illa ponā duces Juda
sicut caminū ignis in lignis:et sicut
facem ignis in feno / et deuorabunt
ad dextram et ad sinistrā omnes po-
pulos in circuitu:⁊ habitabitur Hie
rusalem rursus in loco suo in Hieru-
salē:⁊ saluabit dominus tabernacula
Juda sicut in principio:vt nō magni-

fice glorietur domus David: et glo-
ria habitantium Hierusalem contra
C Judam. In die illa proteget dñs ha-
bitatores Hierl'm. Et erit: qui offen-
derit ex eis in die illa quasi David: ⁊
domus David quasi dei: sicut ange-
lus dñi in conspectu eius. Et erit in
die illa: querã conterere oẽs gentes
que veniunt contra Hierl'm: ⁊ effun-
dam super domũ David ⁊ super ha-
Jo.19.g. bitatores Hierl'm spiritum gratie et
precum: ⁊ aspicient ad me quem con-
fixerunt: et plangent eum plãctu q̃si
super unigenitum: et dolebunt super
eum, ut doleri solet in morte primo-
D geniti. In die illa magnus erit plan-
2. Para. ctꝰ in Hierl'm: sicut planctus ad Rẽ-
35.d. mon in campo Mageddon. Et plan-
get terre familie, ⁊ familie seorsum
familie domꝰ David seorsum: ⁊ mu-
lieres eorũ seorsum. Familie domus
Nathan seorsum: et mulieres eorum
4. Reg. seorsum. Familie domus Levi seor-
23.f. sum, et mulieres eorũ seorsum. Fami
lie Semei seorsum, ⁊ mulieres eorum
seorsum. Omnes familie relique: fa-
milie et familie seorsum: ⁊ mulieres
eorum seorsum.

¶ C.S. De fonte baptismi: de destru-
ctione idolorũ: de pseudoprophet. ⁊
totꝰ mẽdacii: de passione Christi: de
pbatione tertie part. scz christiano-
rum: pereuntibꝰ iudeis ⁊ gẽtibꝰ in in-
fidelitate sua permanentibus.

Capitulum. xiii.

A In die illa erit fons patẽs do-
mui David ⁊ habitãtibꝰ Hie-
rusalem: in ablutionem pec-
Exo.30.d. catoris et menstruate. Et erit in die
illa, dicit dñs exercituũ. Disperdam
nomina idolorum de terra, ⁊ nõ me-
morabuntur ultra, et pseudopro phe-
tas ⁊ spiritũ immundum auferam de
terra. Et erit: cũ prophetauerit quis-
piam ultra: dicent ei pater eiꝰ et ma-
B ter eius qui genuerunt eum. Non vi-
ues: q2 mendacium locutus es in no-
mine dñi: ⁊ configẽt eum pater eius
et mater eiꝰ genitores eius cum pro-
phetauerit. Et erit: in die illa confun-
dẽtur prophete unusquisq3 ex visio-
ne sua cum prophetauerint: nec ope-
rientur pallio saccino ut mẽtiantur,
sed dicet. Non sum propheta: homo
agricola ego sum: quoniã Adã exem-
plum meum ab adolescentia mea. Et
C dicetur ei. Quid sunt plage iste in
medio manuũ tuarũ? Et dicet. His
plagatus sum in domo eorũ qui dili-
gebant me. Framea suscitare super
pastorem meum, ⁊ super virum cohe-
rentem mihi, dicit dñs exercituum.
Percute pastorem et dispergentur mat.26.c
oues: et conuertã manũ meã ad par- D
uulos. Et erunt in oĩ terra, dicit dñs: Mar.14.
partes due in ea dispergentur ⁊ defi- c.
cient, ⁊ tertia pars relinquet in ea: et
ducã tertiã partẽ p ignẽ, et uram eos
sicut uritur argentum: ⁊ probabo eos
sicut probat aurum. Ipse vocabit no-
men meũ ⁊ ego exaudiã eum. Et di-
cam. Populꝰ meus es. Et ipse dicet.
Dominus deus meus.

¶ C.S. De destructione hierl'm p ne-
ce Christi, ⁊ scissione populorũ sub ty-
po montis oliuarum: de die iudicii ⁊
aduẽtu Christi ⁊ latitudine ecclesie:
de plagis hostiũ Hierl'm: de plagis
non faciẽtiũ scenophegia: q2 lebetes
vertent in phialas, ⁊ non erit merca-
tor in ecclesia. Cap. xiiii.

A Ecce dies domini venient, dicit
dominus: et diuidentur spolia
tua in medio tui: et congregabo om-
nes gentes ad Hierusalẽ in prelium:
et capietur ciuitas, et vastabuntur
domus, et mulieres violabuntur. Et
egredietur media pars ciuitatis in
captiuitatem: ⁊ reliquum populi nõ
auferetur ex urbe. Et egredietur do-
minus et preliabitur contra gentes
illas, sicut preliatus est in die certa-
minis. Et stabunt pedes eius in die
illa super montem oliuarum qui est
cõtra Hierl'm ad orientem: ⁊ scindet
mons oliuarũ ex media parte sui ad
orientem, ⁊ ad occidentem prerupto
grandi valde: ⁊ separabitur medium
montis ad aquilonem, ⁊ medium eiꝰ
ad meridiem. Et fugietis ad vallem
montiũ eorũ: quoniã cõiunget vallis
montiũ usq3 ad proximum. Et fugie- 2. Para.
tis sicut fugistis a facie terremotus 36.d.
in diebꝰ Ozie regis iuda: ⁊ veniet dñs Amo.1.a.
deus meꝰ, omnesq3 sancti cum eo. Et
erit: in die illa nõ erit lux, sed frigus
et gelu. Et erit dies una que nota est B
dño: non dies, neq3 nox: ⁊ in tempore
vesperi erit lux. Et erit: in die illa exi-
bunt aque viue de Hierusalem: me-
dium earũ ad mare orientale: ⁊ me-
dium earum ad mare nouissimũ in
estate ⁊ in hyeme erunt: ⁊ erit domi-
nus rex sup omnẽ terram. In die illa
erit dñs unus: ⁊ erit nomẽ eius unũ:
et reuertetur omnis terra usq3 ad de-

sertum/de colle remmon ad austrum Hierusalem. Et exaltabitur/et habitabitur in loco suo/a porta Beniamin usque ad locum porte prioris/et usque ad portam angulorum: et a turre hananeel usque ad
C torcularia regis. Et habitabunt in ea et anathema non erit amplius: sed sedebit Hierusalem secura. Et hec erit plaga qua percutiet dominus omnes gentes que pugnauerunt aduersus Hierusalem. Tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes suos: et oculi eius contabescent in foraminibus suis/et lingua eorum contabescet in ore suo. In die illa erit tumultus domini magnus in eis: et apprehendet vir manum proximi sui: et conseretur manus eius super manum proximi sui. Sed et Iudas pugnabit aduersus hierusalem: et congregabuntur diuitie omnium gentium in circuitu: aurum et argentum/et vestes multe satis.
D Et sic erit ruina equi et muli/et cameli et asini/et omnium iumentorum que fuerint in castris illis sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de vniuersis gentibus/que venerunt contra Hierusalem ascendent ab anno in annum: vt adorent regem dominum exercituum/et celebrent festiuitatem tabernaculorum. Et erit: qui non ascenderint de familiis terre ad Hierusalem vt adorent regem dominum exercituum non erit super eos hymber. Quod et si familia Egypti non ascenderit et non venerit nec super eos erit: sed erit ruina qua percutiet dominus omnes gentes que non ascenderint ad celebrandam festiuitatem tabernaculorum. hoc erit peccatum Egypti/et hoc peccatum omnium gentium que non ascenderint ad celebrandam festiuitatem tabernaculorum. In die illa erit quod super frenum equi est sanctum domino: et erunt lebetes in domo domini quasi phiale coram altari. Et erit omnis lebes in hierusalem: et in Iuda sanctificatus domino exercituum. Et venient omnes immolantes/et sument ex eis et coquent in eis: et non erit mercator vltra in domo domini exercituum in die illo.

¶ Zacharias propheta explicit.

¶ Incipit prologus in Malachiam prophetam.

Leui. 21. d. c. 22. a. Ibidem. Deus per Moysen populo Israel preceperat sacerdotes tabernaculi sui: omni corporali vitio liberos hostias omni vitio vacuas sibi offerre. Quibus legem suam ad regendum populum ob hoc dederat vt per sacrificiorum oblationem internuncii dei et hominum facti: populum preceptis celestibus facerent obedire. Unde sacerdotes angelos dei esse: hoc in loco scriptura testatur. Sed quia tanti muneris gratiam con- mala. 2. a
tinentes: supradictus populus ac sacerdotes sacrificia vitio detur para: ipsi criminibus atque impietatibus maculati/deo offerre ceperunt. Ideo per Ma- mala. 1. b.
lachiam prophetam deus populum suum Israel increpans ait. Dilexi vos dicit dominus. Et dixistis. In quo dilexisti nos. Nonne frater erat Esau Iacob: dicit dominus. et dilexi Iacob/Esau autem odio habui. Esau autem fratrem Iacob non iniqua aut spontanea voluntate odio habitum a deo/vel sine meriti gratia Iacob dilectum manifestum est: cum secundum prescientiam suam Esau quidem effusionem fraterni sanguinis concupiscere: Iacob autem in sui cognitione obseruandam legem desiderare cognosceret. Cuius rei gratia: supradicto vsus est exemplo/dicens. Dilexi Iacob/Esau autem odio habui. Quamuis ex operibus memoratorum quorum liber Geneseos meminit in quo vnusquisque eorum futurus erat proposito manifeste constaret
vt scriptum est. Creuerunt pueri et erat Ge. 25. c.
Esau homo agrestis sciens venari. Iacob autem homo simplex manens in tabernaculo. Nam reliqua que lectione comprehensa sunt: preuaricationem populi Israel in obseruandis sacrificiis dei: increpationemque in eundem quod deos alienos coluerit significant.

¶ Incipit argumentum in Malachiam prophetam.

Malachias aperte et in fine omnium prophetarum: dicit de abiectione Israel/et vocatione gentium. Non est mihi: ait voluntas in vobis/dicit dominus exercituum: et munus non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis vsque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus: et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda.

¶ Malachias propheta incipit.

¶ C. S. De electione Iacob et reprobatione Esau: increpat dominus quod non honor ei exhibetur sicut patri/nec timor sicut domino: sed offertur ei panis pollutus et hostia immunda: non seruitur ei gratis/et maledicit offerentem dolose. Cap. I.

A
Nus verbi dñi ad isrl'
in manu malachie ꝓ
phete. Dilexi vos dicit
dñs. Et dixistis. In quo
dilexisti nos? Nonne
frater erat esau iacob/
Ro.9.c. dicit dominus et dile=
xi Jacob: Esau autem odio habui?
47.di.c. Et posui seir montes eius in solitu=
quãtũlibet. dinem ⁊ hereditatẽ eiꝰ in dracones
deserti. Quod si dixerit idumea. De
structi sumus sed reuertentes edifi=
cabimꝰ que destructa sunt: hec dicit
dñs exercituũ. Isti edificabũt ⁊ ego
destruã: ⁊ vocabũtur termini impie
B tatis ⁊ populꝰ cui iratꝰ est dominus
1.q.4.c. vsq; in eternũ. Et oculi vestri vide=
ecclia. bũt ⁊ vos dicetis. Magnificetur dñs
super terminũ israel. Filiꝰ honorat
patrem: ⁊ seruus dñm suum. Si er=
go pater ego sum: vbi est honor meꝰ?
Et si dñs ego sum: vbi est timor meꝰ
49.di.c. dicit dñs exercituũ: Ad vos o sacer=
sacerdotes. dotes qui despicitis nomen meum:
⁊ dixistis. In quo despeximus nomẽ
tuum? Offertis super altare meum
panem pollutum: et dicitis. In quo
C polluimus te? In eo qđ dicitis. Mẽ=
sa dñi despecta est. Si offeratis cecũ
ad immolandũ: nõne malũ est? Et si
offeratis claudũ ⁊ languidũ nonne
malũ est? offer illud duci tuo si pla=
1.q.3.c.1. cuerit ei aut si susceperit faciẽ tuam
.§.2.c. dicit dñs exercituũ. Et nũc depreca=
mini vultũ dei vt misereatur vestri:
de manu eñ vestra factũ est hoc: si
quomodo suscipiat facies vestras:
dicit dñs exercituũ. Quis est in vo=
bis qui claudat ostia ⁊ incendat al=
tare meũ gratuito? Non est mihi vo
luntas in vobis dicit dñs exercituũ
Fo.112.a. ⁊ munus non suscipiã de manu ve=
stra. Ab ortu enim solis vsq; ad occa
sum magnũ est nomẽ meũ in genti=
bus ⁊ in omni loco sacrificatur ⁊ offer
tur nomini meo oblatio munda: qꝛ
D magnũ est nomẽ meũ in gẽtibus: di=
cit dñs exercituũ. Et vos polluistis
illud in eo qđ dicitis. Mẽsa dñi con=
taminata est: ⁊ qđ superponitur cõ=
temptibile est cũ igne qui illud deuo
rat. Et dixistis. Ecce de labore ⁊ ex=
sufflastis illud dicit dñs exercituũ
amos.5.f ⁊ intulistis de rapinis claudũ ⁊ lan
guidum ⁊ intulistis munus. Nũqd
suscipiã illud de manu vestra: dicit
dñs exercituum? Maledictus dolo=
sus qui habet in grege suo masculũ
⁊ votum faciens immolat debile do
mino. Quia rex magnꝰ ego dicit do=
minus exercituum: ⁊ nomen meum
horribile in gentibus.

¶ C.S. Sacerdotes reuocat ad pe=
nitentiã: ⁊ nolẽtibꝰ cõminatur: cõmemo
rat pactũ ⁊ officiũ eorũ: trãsgressio=
nẽ ⁊ penã ꝓ acceptiõe ꝑsonarum: de
transgressiõe ppl'i accipiẽtis vxores
alienigenas eiectis ãtiquis: de fede
re nuptiarũ ⁊ inseparabilitate ma=
trimoniali: de libello repudii: de his
q laborare dñm fecerunt. Capm.ii.

Et nunc ad vos mãdatum hoc 1 A
o sacerdotes. Si nolueritis au=
dire ⁊ si nolueritis ponere super cor Le.26.b.
vt detis gloriã nomini meo/ ait do= deu.28.b.
minus exercituum: mittam in vos 18.di.c.si
egestatem: ⁊ maledicam benedictio q pbri.
nibus vestris ⁊ maledicã illis: quo=
niam non posuistis super cor. Ecce 1.q.1.ca.
ego proiiciã vobis brachium: ⁊ dis= maledicã
pergam super vultum vestrum ster 2.c.multi
cus solennitatum vestrarum/ ⁊ assu
met vos secũ: ⁊ scietis quia misi ad
vos mandatũ istud, vt esset pactum
meũ cum leui: dicit dñs exercituum.
Pactũ meũ fuit cũ eo vite et pacis
et dedi ei timorẽ ⁊ timuit me ⁊ a fa=
cie nominis mei pauebat: lex verita
tis fuit in ore eiꝰ: ⁊ iniqtas nõ est in B
uenta in labiis eius: in pace ⁊ in eq
tate ambulauit mecũ ⁊ multos auer
tit ab iniquitate. Labia enim sacer=
dotis custodiũt scientiam ⁊ legẽ re=
quirẽt ex ore eius: qꝛ angelus domi=
ni exercituũ est. Vos aũt recessistis
de via ⁊ scandalizastis plurimos in
lege irritũ fecistis pactũ leui: dicit
dñs exercituũ. Propter qđ ⁊ ego de
di vos cõtemptibiles ⁊ humiles oi=
bus populis sicut nõ seruastis vias
meas/ ⁊ accepistis faciẽ in lege. Nũ eph.4.b.
quid nõ pater vnus omniũ nostrũ? C
Nunquid nõ deꝰ vnus creauit nos?
Quare ergo despicit vnusquisq; no=
strũ fratrẽ suũ: violãs pactũ patrũ
nroꝝ? Trãsgressus est iuda ⁊ abomi
natio facta est in israel ⁊ in hierusa
lem: qꝛ contaminauit iudas sanctifi
catione dñi quã dilexit: ⁊ habuit fi=
liã dei alieni. Disperdet dñs virum
qui fecerit hoc: magistrũ ⁊ discipulũ
de tabernaculo iacob: ⁊ offerentem
munus dño exercituum. Et hoc rur=
sum fecistis. Operiebatis lachrymis 13
altare dñi fletu ⁊ mugitu ita vt non
respiciã vltra ad sacrificiũ: nec acci= amos.5.f

plā placabile quid de manu vestra.
Et dixistis. Quā ob causam? Quia dominus testificatus est inter te ⁊ vxorē pubertatis tue quā tu despexisti:
⁊ hec particeps tua et vxor federis
D tui. Nonne vnus fecit: ⁊ residuū spiritus eius est? Et quid vnus querit nisi semen dei? Custodite ergo spiritū
vestrū: ⁊ vxorē adolescētie tue noli despicere. Cū odio habueris eā dimitte dicit dñs de⁹ israel: operiet aūt iniquitas vestimentū eius: dicit dñs exercituū. Custodite spiritū vestrum: ⁊ nolite despicere. Laborare fecistis
dñz in sermonib⁹ vestris. Et dixistis. In quo eū fecimus laborare? In eo
qđ dicitis. Ois q̇ facit malū: bon⁹ est
in cōspectu dñi: ⁊ tales ei placēt. aut
certe vbi est deus iudicii?
¶ C.S. De angelo q̇ mittit: de die iudicii: de destructione iudicii: de affligentib⁹ deum: de bñdictiōe soluētiū
⁊ maledictione nō soluētiū decimas
⁊ primitias: arguunt murmurantes
ɔtra dñm ꝓ flore malorꝫ: et reprimit
eorꝫ blasphemia: de signatis supplicijs eorū ⁊ premiis iustorꝫ. Cpm. iii.
A Ecce ego mittā angelum meū: et
mat. 11. b. preparabit viā añ faciē meam.
mar. 1. a. Et statim veniet ad templum suum
luce. 1. b. dñator quez vos queritis et angelus
⁊. 7. d. testamēti quē vos vultis. Ecce venit
ps. 131. dicit dñs exercituū: ⁊ qs poterit cogitare diē aduēt⁹ ei⁹? ⁊ qs stabit ad
videndū eū? Ipse eñ quasi ignis conflans: ⁊ quasi herba fullonū: ⁊ sedebit
so. dis. c. bit cōflans ⁊ emundans argētum ⁊
purgabit. purgabit filios leui / et colabit eos
quasi aurū ⁊ quasi argentum: ⁊ erūt
dño offerentes sacrificia in iustitia.
Et placebit dño sacrificiū iuda ⁊ hierusalē sicut dies sctī ⁊ sicut āni āntiq.
B Et accedā ad vos in iudicio: ⁊ ero testis velox maleficis ⁊ adulteris ⁊ ꝑiuris ⁊ qui calūniant mercedē mercenarij ⁊ humiliant viduas ⁊ pupillos ⁊ opp̄mūt peregrinū nec timuerūt me / dicit dñs exercituū. Ego eñ
dñs ⁊ nō mutor: ⁊ vos filii iacob non
estis cōsumpti. A diebus eñ patruz
vestrorꝫ recessistis a legitimis meis
⁊ nō custodistis. Reuertimini ad me
zach. 1. a. ⁊ reuertar ad vos / dicit dñs exercituū. Et dixistis. In quo reuertemur?
16. q. 1. c. Si affigit homo deū: qr vos ɔfigitis
reuertimini. me? Et dixistis. In quo cōfigim⁹ te?
In decimis: ⁊ in primitiis. Et in penuria vos maledicti estis: ⁊ me vos
C cōfigitis gens tota. Inferte omnem
decimā i horreū meū: vt sit cibus in
domo mea: et probate me super hoc
dicit dñs / si nō aperuero vobis cataractas celi ⁊ effudero vob᷑ bñdictionē vsq; ad abundantiam / ⁊ increpabo pro vobis deuorantem: ⁊ nō corrumpet fructuz terre vestre nec erit
sterilis vinea in agro / dicit dñs exercituum: et beatos vos dicent omnes
gentes: eritis enim vos terra desiderabilis: dicit dominus exercituū. Inualuerunt super me verba vestra dicit dñs. Et dixistis. Quid locuti sumus contra te? Dixistis. Uanus est D
qui seruit deo: ⁊ quod emolumentuz Job. 21. b.
quia custodiuimus precepta eius:
⁊ quia ambulauimus tristes coram
dño exercituum? Ergo nunc beatos
dicimus arrogātes: siquidem edificati sunt faciētes impietates ⁊ tēptauerūt deū / ⁊ salui facti sunt. Tūc locuti sunt timentes deū vnusquisq; cuz
proximo suo. Et attēdit dñs ⁊ audiuit: ⁊ scriptus est liber monimēti coram eo timentib⁹ dñm ⁊ cogitātibus
nomē ei⁹. Et erūt mihi ait dñs exercituum in die qua ego faciā in peculium ⁊ parcā eis sicut parcit vir filio suo seruienti sibi. Et cōuertimini
⁊ videbitis quid sit inter iustum et
impium / ⁊ inter seruiētem deo ⁊ nō
seruientem ei.
¶ C.S. De aduētu xpi: de aduētu helie q̇ ꝓcedet scđz aduētū dñi. Cp. iiii.
Ecce eñ dies veniet succensa q̄si A
caminus ⁊ erunt omnes superbi ⁊ omnes facientes impietatez stipula / ⁊ inflammabit eos dies veniēs
dicit dominus exercituum que non
derelinquet eis radicem ⁊ germen. Luc. 1. g.
Et orietur vobis timentibus nomen
meum sol iustitie / ⁊ sanitas in pennis ei⁹. Egrediemini ⁊ salietis sicut
vituli de armento ⁊ calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum in die qua ego facio B
dicit dñs exercituum. Memētote le- Exo. 21. a.
gis moysi serui mei quam mandaui
ei in oreb ad omnē israel precepta ⁊ mat. 17. b
iudicia. Ecce ego mittam vobis eli- mar. 9. c.
am prophetā anteq̄ veniat dies do- Luc. 1. b.
mini magnus et horribilis: ⁊ cōuertet cor patrū ad filios: ⁊ cor filiorū
ad patres eorum: ne forte veniam ⁊
percutiam terram anathemate.

¶ Malachias propheta explicit.

¶ Prologus beati Hieronymi p̄sbyteri i libros Machabeorum incipit.

Machabeorū libri duo p̄notāt prelia inter Hebreorum duces gentemq; persarū: pugnam quoq; sabbatorū: & nobiles Machabei ducis triūphos: ex cuius nomine
2.Mac. et libri iidem sunt nuncupati. Hec
7.a. quoq; historia cōtinet etiam inclyta illa gesta Machabeorū fratrū: q̄ sub Antiocho rege pro sacris legibus dira tormēta p̄pessi sunt. Quos mater pia dū diversis suppliciis vrgerent/ non solum non flevit: sed & gaudens hortabatur ad gloriam passionis.

¶ Prefatio in libros Machabeorū.

Machabeorū libri licet nō habeātur in canone hebreorū/ tamen ab ecclesia inter divinorū voluminū annotant historias. Prenotāt autē prelia inter Hebreorum duces/ gentesq; Persarum/ pugnā quoq; sabbatorū & nobiles Machabei triūphos: fedus quoq; amicitiarum cū romanorum ducibus atq; legationū. Machabei septē fratres ab vna matre machabea nomine geniti custodientes legem/ patris traditionem: non mādūcantes carnem porcinam/ ob hoc ab Antiocho rege seuissimo in Antiochia martyrii gloria coronati sunt cū matre sua/ atq; sepulti cum magna veneratione ibi quiescunt.

¶ Liber primus Machabeorum.

¶ C. I. De alexandro filio Philippi de āntiocho radice peccati/ de civitate Hierusalē exusta: multi ex Israel consenserunt edicto regis sacrificā do idolis: lex exusta est/ multi ex Israel trucidantur. Capitulū primū.

A Et factū est post q̄ percussit alexāder philippi rex macedo: q̄ prim⁹ regnauit i grecia: gressus de terra cethim: darium regē persarum & medorum: constituit prelia multa: & obtinuit omniū munitiones & interfecit reges terre: & ptrāsiit vsq; ad fines terre: & accepit spolia multitudinis gētiū & siluit terra in cōspectu eius. Et cōgregauit virtutem/ & exercitum fortem nimis: et exaltatum est: et eleuatum cor eius et obtinuit regiones gentiū & tyrannos: et facti sunt illi in tributum. Et
post hec decidit i lectū/ et cognouit quia moreretur. Et vocauit pueros suos nobiles qui secū erant nutriti a iuuētute sua: & diuisit illis regnum
suum/ cum adhuc viueret. Et regna Judi.1.c.
uit Alexander annis duodecim/ et mortuus est. Et obtinuerunt pueri eius regnū/ vnusquisq; in loco suo: & imposuerunt omnes sibi diadema
ta post mortem eius/ et filii eorum B
post eos annis multis: & multiplicata sunt mala in terra. Et exiit ex eis radix peccati Antiochus illustris filius antiochi regis qui fuerat rome obses: et regnauit in anno cētesimo tricesimo septimo regni grecorū. In diebus illis exierūt ex israel filii iniqui: & suaserūt multis dicentes. Eamus et disponamus testamentū cū gentibus q̄ circa nos sunt: q2 ex quo recessim⁹ ab eis: inuenerūt nos multa mala: et bonus visus est sermo in oculis eorū. Et destinauerunt aliqui de pp̄lo: et abierūt ad regem: & dedit illis potestatē vt facerent iustitiam gentium. Et edificauerūt gymnasiū in hierosolymis scd'z leges nationū & fecerūt sibi preputia: & recesserunt a testamēto sancto & iuncti sunt na
tionib⁹: & venūdati sunt vt facerent 3.re.21.g.
malū. Et paratū est regnū in cōspectu Antiochi: & cepit regnare in terra Egypti: vt regnaret super duo re
gna. Et intrauit in Egyptū in multi C
tudine graui: in currib⁹ & elephātis et equitib⁹: & copiosa nauium multitudine. Et constituit bellū aduersus ptolomeū regē egypti: & veritus est ptolomeus a facie eius: & fugit: & ceciderunt vulnerati multi. Et cōprehēdit ciuitates munitas i terra egypti: & accepit spolia terre Egypti. Et conuertit antiochus post q̄ percussit Egyptum in centesimo et quadragesimo et tertio anno: & ascendit ad israel: & ascēdit Hierosolymā in multitudine graui: & intrauit in sanctificationem cum superbia: & accepit altare aureū & candelabrū luminis: & vniuersa vasa eius: et mensam propositionis & libatoria & phialas: et mortariola aurea: & velum: & coronas et ornamentū aureum qd' in facie templi erat: & comminuit omnia. Et accepit argentū & aurum & vasa cōcupiscibilia: et accepit thesauros occultos: quos inuenit: et sublatis omnibus abiit i terrā suam & fecit cedem

hominum et locutus est in superbia
magna. Et factus est planctus ma-
D gnus in israel ⁊ in oi loco eoꝝ: ⁊ inge
muerūt principes ⁊ seniores: ⁊ iuue
nes ⁊ virgines infirmati sunt: ⁊ spe
ciositas mulierū immutata est. Ois
maritus sumpsit lamentū / et q̄ sede
bant in thoro maritali lugebāt: ⁊ cō
mota est terra super habitātes in ea
et vniuersa domus iacob induit ꝯfu
sionē. Et post duos annos dierū mi-
sit rex principē tributoꝝ ī ciuitates
iuda: ⁊ venit hierusalē cū turba ma
gna. Et locut⁹ est ad eos verba paci-
fica ī dolo: ⁊ crediderūt ei. Et irruit
sup ciuitatē repente: ⁊ percussit eaȝ
plaga magna / ⁊ pdidit populū mul-
tū ex israel. Et accepit spolia ciuita-
tis: ⁊ succēdit eā igni: ⁊ destruxit do-
mos ei⁹ ⁊ muros eius in circuitu.
Et captiuas duxerūt mulieres: ⁊ na
tos et pecora possederunt. Et edifi-
cauerunt ciuitatem dauid muro ma
gno ⁊ firmo / ⁊ turribus firmis: ⁊ fa-
E cta est illis in arcem. Et posuerūt il-
lic gentē peccatricem viros iniquos
et conualuerunt in ea: ⁊ posuerūt ar
ma ⁊ escas: ⁊ congregauerūt spolia
hierl'ȝ ⁊ reposuerūt illic: ⁊ facti sunt
in laqueum magnū. Et factū est hoc
ad insidias sanctificationi: et in dia
✝ al's ma bolum magnū ✝ in israel. Et effude
lum. runt sanguinem innocētem per cir-
cuitum sanctificationis: ⁊ contami-
nauerunt sanctificationem. Et fuge
runt habitatores hierl'm ꝓpter eos
et facta est habitatio exteroꝝ: ⁊ fa-
cta est extera semini suo: ⁊ nati eius
reliquerunt eam. Sanctificatio eius
desolata est sicut solitudo / dies festi
eius conuersi sunt in luctū / sabbata
eius in opprobrium: honores eius in
Tob.2.b. nihilū. Scđm gloriam eius multipli
amos.8.c cata est ignominia eius / et sublimi-
tas eius cōuersa est in luctū. Et scri
psit rex antiochus omi regno suo: vt
esset ois popl's vnus. Et reliquerunt
vnusquisq; legē suam: ⁊ cōsenserunt
oēs gentes ſm verbum regis antio-
chi: ⁊ multi ex Israel ꝯsenserunt ei:
F et sacrificauerunt idolis / ⁊ coinqui-
nauerūt sabbatū. Et misit rex antio-
chus libros per manus nunciorū in
hierl'm: ⁊ in oēs ciuitates iude vt se-
querentur leges gentiū terre / ⁊ pro-
hiberēt holocausta ⁊ sacrificia ⁊ pla
cationes fieri in templo dei / et ꝓhi-
berent celebrari sabbatum ⁊ dies so

lennes. Et iussit coinquinari sancta
et sanctū populū israel. Et iussit edi
ficari aras ⁊ tēpla ⁊ idola ⁊ immo-
lari carnes suillas et pecora cōmu-
nia / ⁊ relinquere filios suos incircū
cisos / ⁊ coinquinari aīas eoꝝ ī omi-
bus immunditiis ⁊ abominationib⁹
ita vt obliuiscerētur legem / ⁊ immu-
tarent oēs iustificatiōes dei. Et qui-
cūq; nō fecissent ſm verbū regis an
tiochi morerentur. Scđm oia verba
hec scripsit oi regno suo: ⁊ preposuit
principes populo qui hec fieri coge-
rent. Et iusserunt ciuitatib⁹ iude sa-
crificare. Et cōgregati sunt multi de
populo ad eos qui dereliquerant le-
gem dñi: ⁊ fecerunt mala sup terraȝ
⁊ effugauerūt ppl'm isrl' in abditis ⁊
in abscōditis fugitiuorū locis. Die
G quintadecima mēsis casleu / quinto ⁊
quadragesimo ⁊ cētesimo anno / edi
ficauit rex antiochus abominādum
idolum desolationis sup altare dei /
⁊ per vniuersas ciuitates iude in cir
cuitu edificauerunt aras: et ante ia-
nuas domorum: ⁊ in plateis incēde
bant thura / ⁊ sacrificabāt: et libros
legis dei cōbusserunt igni: scindētes
eos: et apud quēcūq; inueniebantur
libri testamenti dñi / ⁊ quicūq; obser
uabat legē dñi ſm edictū regis tru-
cidabant eum. In virtute sua facie-
bant hec populo Israel qui inuenie
batur in omi mēse in ciuitatibus. Et
quinta ⁊ vicesima die mensis sacrifi
cabant super aram / que erat contra
altare / ⁊ mulieres que circūcidabant
filios suos trucidabant ſm iussum
regis antiochi. Et suspendebāt pue-
ros a ceruicibus per vniuersas do-
mos eoꝝ: ⁊ eos qui circūciderant il-
los / trucidabant. Et multi de popl'o
israel diffinierūt apud se: vt nō man
ducarēt immunda: ⁊ elegerunt ma-
gis mori q̄ cibis coinquinari immū
dis / ⁊ noluerūt infringere legem dei
sanctam: ⁊ trucidati sunt: ⁊ facta est
ira magna sup ppl'm Israel valde.
¶ C.S. Marathias ⁊ omnes ei⁹ filij
lamētant ppl'm templū / ⁊ desolatio
nem legis: cogitur marathias sacri-
ficare idolis: sȝ noluit: occidit mara
thias sacrificantē idolis ⁊ etiā mini
strū regis antiochi: fugientes in de-
sertum ne sacrificarent idolis occisi
sunt in sabbato: ꝯstituit marathias
pugnare in sabbato: ipse ⁊ eius filij
occidentes petrōres aras idoloꝝ sub

uerunt: matathias moriens admo-
net filios defendere Israel et cogita-
re generationes patrum. Caplm. ij.
A In diebus illis surrexit mata-
thias filius Johannis filij sy-
meonis sacerdos ex filijs ioa-
rim ab hierusalem/et cōsedit in mon
te modin. Et habebat filios quinque
Joannā/qui cognominabatur gad-
dis: et symeonē/qui cognominabat
thasi: et iudam/qui vocabat macha-
beus: et eleazarū/qui cognominaba-
tur abaron: et Jonathan/qui cogno-
minabat apphus. Hi viderunt mala
que fiebant in pplo iuda et in hieru-
salem. Et dixit Matathias. Ue mihi
vt quid natus sum videre contritio-
nem populi mei: et contritionem ciui-
tatis sancte/et sedere illic cum datur
in manib9 inimicorū? Sancta in ma-
nu extraneorū facta sunt/templum
eius sicut homo ignobilis. Uasa glo-
rie eius captiua abducta sunt: truci-
dati sunt senes eius in plateis: et iu-
uenes ei9 ceciderunt in gladio inimi-
B corū. Que gens non hereditauit re-
gnum eius/et non obtinuit spolia ei9.
Omnis compositio eius ablata est.
Que erat libera/facta est ancilla. Et
ecce sancta nostra: et pulchritudo no-
stra/et claritas nostra desolata est et
coinquinauerunt eam gentes. Quo
ergo nobis adhuc viuere? Et scidit ve-
stimenta sua matathias/et filij eius
et operuerūt se cilicijs/et planxerunt
valde: et venerūt illuc qui missi erāt
a rege Antiocho/vt cogerēt eos qui
confugerant in ciuitatē modin/im-
molare et accendere thura/et a lege
dei discedere. Et multi de populo Is-
rael consentiētes accesserunt ad eos/
sed matathias et filij eius constanter
steterunt. Et respondentes qui missi
erant ab antiocho/dixerunt mata-
thie. Princeps et clarissimus et ma-
gnus es in hac ciuitate/et ornatus fi-
lijs et fratribus. Ergo accede prior et
fac iussum regis: sicut fecerunt om-
nes gentes et viri iuda/et qui reman-
serunt in hierlm: et eris tu et filij tui
inter amicos regis/et amplificatus
auro/et argento/et muneribus mul-
C tis. Et respondit matathias/et dixit
magna voce. Et si oēs gētes regi an-
tiocho obediūt: vt discedāt vnusquisq
a seruitute legis patrum suorum/et
consentiant mandatis eius/ego et fi-
lij mei/et fratres mei obediemus le-
gis patrū nostrorū. Propitius sit no-
bis deus: nō est nobis vtile relinque-
re legē/et iustitias dei. Nō audiem9
verba regis antiochi: nec sacrificabi-
mus transgredientes legis nr̄e man-
data/vt eamus altera via. Et vt ces-
sauit loqui verba hec: accessit quidaꝫ
iudeus in oim oculis sacrificare ido-
lis super arā in ciuitate modin scdm
iussum regis. Et vidit matathias/et
doluit: et contremuerūt renes eius: et
accēsus est furor eius scdm iudiciuꝫ
legis: et insiliens trucidauit eū super
aram. Sed et virū quē rex antiochus
miserat qui cogebat immolare/occi-
dit in ipso tēpore/et aram destruxit:
et zelatus est legē: sicut fecit phinees
zambri filio Salomi. Et exclamauit nu. 25. b.
Matathias voce magna in ciuitate:
dicens. Omnis qui zeluꝫ habet legis
statuens testamentū exeat post me.
Et fugit ipse et filij ei9 in mōtes: et re-
liquerūt quecunq habebāt in ciuita-
te. Tunc descēderūt multi querentes D
iudiciū/et iustitiā in desertū: et sede-
runt ibi ipsi/et filij ei9/et mulieres eo-
rū/et pecora eorū: qm inundauerunt
sup eos mala. Et renūciatum est vi-
ris regis/et exercitui q erat in hieru-
salē ciuitate dauid/quoniā discessis-
sent viri quidā qui dissipauerūt man
datum regis in loca occulta in deser
to/et abijssent post illos multi. Et sta-
tim perrexerunt ad eos et constitue-
runt aduersus eos preliū in die sab-
batorū: et dixerūt ad eos. Resistitis
et nūc adhuc? Exite et facite ſm ver-
bum regis antiochi/et viuetis. Et di-
xerunt. Non exibimus/neq faciem9
verbū regis/vt polluamus diem sab-
batorum. Et concitauerunt aduersus
eos prelium. Et nō rn̄derunt eis: nec
lapidē miserunt in eos: nec oppilaue-
runt loca occulta: dicentes. Moria-
mur oēs in simplicitate nostra/et te- C
stes erunt sup nos celū et terra quod in-
iuste perditis nos. Et intulerunt il-
lis bellū sabbatis: et mortui sunt ip-
si/et vxores eorum: et filij eorū: et peco-
ra eorū vsq ad mille animas hoim. Et E
cognouit Matathias et amici eius/
et luctum habuerūt super eos valde.
Et dixit vir proximo suo. Si oēs fece-
rimus sicut fratres nr̄i fecerunt/et
non pugnauerimus aduersus gētes
pro aīabus nr̄is et iustificationibus
nostris: citius disperdent nos a ter-
ra. Et cogitauerunt in die illa dicen-

tes. Dis quicumq; venerit ad nos in
bello die sabbatorū/pugnemus adver-
sus eum/et non moriemur omnes/si-
cut mortui sunt fratres nostri in oc-
cultis. Tunc congregata est ad eos
synagoga iudeorū fortis viribus ex
israel: omnis voluntarius in lege/et
omnes qui fugiebant a malis additi
sunt ad eos: et facti sunt illis ad fir-
mamentū. Et collegerūt exercitū: et
percusserunt peccatores in ira sua: et vi-
ros iniquos in indignatione sua / et
ceteri fugerunt ad nationes/ut eva-
derēt. Et circuivit mathathias et ami-
ci eius: et destruxerūt aras: et circum
ciderūt pueros incircuncisos quot-
quot invenerunt in finibus Israel in
fortitudine. Et persecuti sunt filios
superbie: et prosperatū est opus in ma-
F nibus eorū. Et obtinuerūt legē de ma-
nibus gentiū/et de manibus regum/
et non dederunt cornu peccatori. Et
appropinquaverunt dies Mathathie
moriēdi: et dixit filiis suis. Nunc con
fortata est superbia: et castigatio: et tē-
pus eversionis/et ira indignationis.
Nunc ergo filii: emulatores estote le
gis et date animas vestras pro testa
mento patrum: et mementote operū
patrum que fecerunt in generatio-
nibus suis: et accipietis gloriam ma
gnam: et nomen eternum. Abraam
gen.22.c. nonne in temptatione inventus est fide
lis: et reputatū est ei ad iusticiam? Jo
ge.41.e. seph in tempore angustie sue custodi
vit mandatum: et factus est dñs egy
pti. Phinees pater noster zelādo ze-
nu.25.c. lum dei accepit testamentum sacerdo
tii eterni. Jesus dū implevit verbum/
ec.45.d. fact' est dux in Israel. Caleph dū te
Jos.1.a. stificat in ecclesia: accepit hereditatē.
nu.14.b. David in sua mia consecutus est se-
Jos.14.d dem regni in secula. Helias dū zelat
3.re.2.a. zelum legis: receptus est in celum.
G 4.re.2.a. Ananias et azarias et misael creden
dan.3.c. tes liberati sunt de flāma. Daniel in
dan.6.f. sua simplicitate liberatus est de ore
leonū. Et ita cogitate per generationem
et generationem: quia oēs qui sperāt in
eum non infirmant. Et a verbis viri
peccatoris ne timueritis: quia gloria eius
stercus et vermis est. Hodie extolli-
tur: et cras nō invenietur: quia conversus
est in terrā suā: et cogitatio eius per-
iit. Vos ergo filii confortamini: et vi-
riliter agite in lege: quia cū feceritis q̄
vobis precepta sunt in lege a dño deo
vestro: in ipsa gloriosi eritis. Et ecce

simon frater vester scio q̄ vir consilii
est: ipsum audite semper: et ipse erit
vobis pater. Et Judas Machabeus
fortis viribus a iuventute sua sit vo-
bis princeps militie: et ipse aget bel-
lum populi. Et adducetis ad vos oēs
factores legis: et vindicate vindictā
populi vestri. Retribuite retributionem
gentibus: et intendite in preceptū legis.
Et benedixit eos/et appositus est ad pa-
tres suos. Et defunctus est anno cen
tesimo quadragesimo sexto/ et sepul-
tus est a filiis suis in sepulchris pa-
trum suorū in modin: et planxerunt
eum omnis israel planctu magno.
¶ Ca. 3. Surrexit Judas machabeus
in defensionē israel/occidit iudas apo-
loniū auferēs eius gladiū: occidit etiā
seron principē exercitus syrie: missi a
antiocho ut lysias destrueret Israel:
et penitus de terra deleret. Capm. iii.

Et surrexit iudas qui vocaba- A
tur machabeus filius eius pro eo:
et adiuvabant eū oēs fratres
eius: et universi qui se coniunxerāt pa-
tri eius: et preliabant prelium israel cum
letitia. Et dilatavit gloriā populo suo
et induit se loricā sicut gigas: et suc-
cinxit se arma bellica sua in prelio/
et protegebat castra gladio suo. Si-
milis factus est leoni in operibus suis/
et sicut catulus leonis rugiens in ve-
natione. Et persecutus est iniquos per-
scrutās eos/et qui conturbabāt populum
suū oēs succendit flammis: et repulsi
sunt inimici eius pre timore eius. Et oēs
operarii iniquitatis conturbati sunt/et
directa est salus in manu eius. Et exa-
cerbabat reges multos: et letificabat
iacob in operibus suis: et in seculum me-
moria eius in benedictione. Et peram-
bulabat civitates Juda: et perdidit im
pios ex eis: et avertit iram ab israel
et nominatus est usq; ad novissimum
terre: et congregavit pereuntes. Et
cōgregavit apollonius gentes et a sa
maria virtutē multā et magnam: ad B
bellandum cōtra israel. Et cognovit
iudas et exiit obviam illi: et percussit et
occidit illum: et ceciderūt vulnerati
multi: et reliqui fugerunt. Et accepit
spolia eorū: et gladiū apollonii abstu-
lit iudas: et erat pugnās in eo omni-
bus diebus. Et audivit seron princeps
exercitus syrie: q̄ congregavit Judas
congregationē fideliū et ecclesiā secū
et ait. Faciam mihi nomen: et glorifi
cabor in regno / et debellabo iudam

et eos qui cum ipso sunt: qui sperne
bant verbū regis. Et preparauit se: et
ascenderūt cū eo castra impiorū for-
tes auxiliarij: vt facerent vindictam
in filios Israel. Et appropinquaue-
runt vsque bethoron: et exiuit iudas
obuiā illis cū paucis. Ut autē vide-
runt exercitū venientē sibi obuiam
dixerunt iude. Quomodo poterimus
pauci pugnare contra multitudinē
hanc tantā et tam fortē: et nos fati-
gati sumus ieiunio hodie? Et ait iu-
das. Facile est concludi multos in
manu paucorū: et nō est differentia in
cōspectu dei celi liberare in multis et
in paucis: quia non in multitudine ex-
C ercitus victoria belli: sed de celo for-
titudo est. Ipsi veniūt ad nos in mul-
titudine cōtumaci et superbia vt dis-
perdant nos: et vxores nostras: et fi-
lios nostros: et vt spolient nos. Nos
vero pugnabimus pro animabus no-
stris / et legibus nr̄is: et ipse dn̄s con
teret eos ante faciē nostram: vos au-
tem ne timueritis eos. Ut cessauit au
tem loqui: insiluit in eos subito. Et con-
tritus est seron et exercitus eius in cō-
spectu ipsius: et persecutus est eū in
descēsu bethoron vsq; in campum: et
ceciderūt ex eis octingēti viri: reliq
autē fugerunt in terrā philistijm. Et
cecidit timor iude ac fratrū eius: et
formido super oēs gentes in circui-
tu eorum. Et peruenit ad regem no-
men eius: et de prelijs iude narrabant
oēs gētes. Ut audiuit aūt rex antio-
chus sermones istos / iratus est aio et
misit et congregauit exercitum vni-
uersi regni sui / castra fortia valde: et
aperuit erarium suum: et dedit stipē
D dia exercitui in annum: et manda-
uit illis vt essent parati ad oīa. Et
vidit q defecit pecunia de thesauris
suis / et tributa regionis modica pro-
pter dissentionem et plagam quā fe-
cit in terra / vt tolleret legitima que
erant a primis diebus. Et timuit ne
non haberet et semel et bis in sumpt9
et donaria q dederat ante larga ma-
nu: et abundauerat sup reges q ante
eum fuerant. Et cōsternat9 erat ani-
mo valde: et cogitauit ire in persidē
vt acciperet tributa regionū: et con-
gregaret argētum multum. Et reliqt
lysiam hoiem nobilē de genere rega-
li super negocia regia a flumine eu-
phraten vsq; ad flumen egypti: et vt
nutriret antiochum filiū suum donec

rediret. Et tradidit ei mediū exerci-
tum et elephātos: et mandauit ei de
oibus que volebat: et de inhabitanti-
bus iudeam et hierusalē: et vt mitte-
ret ad eos exercitū ad conterendā et
extirpandā virtutē israel / et reliqas
hierusalē / et auferendā memoriam
eorū de loco: et vt cōstitueret habita-
tores filios alienigenas in oībus fi-
nibus eorū: et sorte distribueret ter-
ram eorū. Et rex assumpsit partē ex- E
ercit9 residui: et exiuit ab antiochia
ciuitate regni sui anno centesimo et
quadragesimoseptimo / et trāsfreta-
uit euphraten flumen / et perambu-
labat superiores regiones. Et elegit
lysias ptolemeū filiū dorimini / et ni-
canorē / et gorgiā / viros potentes ex
amicis regis: et misit cū eis quadra-
ginta milia virorū / et septē milia eq-
tum: vt venirēt in terrā iuda / et dis-
perderēt eam scdm verbū regis. Et
processerūt vt irent cū vniuersa vir-
tute sua: et venerunt et applicuerunt
ammaum in terra campestri. Et au-
dierūt mercatores regionū nomen
eorū: et acceperunt argentum et aurū
multū valde / et pueros / et venerunt
in castra vt acciperēt filios israel in
seruos / et addite sunt ad eos exerci-
tus syrie / et terre alienigenarū. Et vi-
dit iudas et fratres eius q multipli-
cata sunt mala / et exercitus applica-
bat ad fines eorū: et cognouerunt ver
ba regis q mandauit pplo facere in
interitū et consummationē. Et dixe-
runt vnusquisq; ad proximum suū. F
Erigamus deiectionē populi nr̄i: et
pugnemus pro populo nostro / et san
ctis nostris. Et congregatus est con
uentus / vt essent parati in preliū: et
vt orarēt et peterent misericordiā / et
miserationes: et hierusalē non habi-
tabatur: sed erat sicut desertū. Non
erat qui ingrederetur et egrederetur
de natis eius / et sanctū conculcaba-
tur: et filij alienigenarū erant in ar-
ce. Ibi erat habitacio gentiū: et abla-
ta est voluptas a iacob: et defecit ibi
tibia / et cithara. Et congregati sunt
et venerunt in masphat contra hie-
rusalem: quia locus orationis erat in
masphat ante in israel. Et ieiunaue-
runt illa die: et induerunt se ciliciis et
cinerem imposuerunt capiti suo: et
disciderunt vestimenta sua / et expan-
derunt libros legis / de qbus scruta-
bant gentes similitudinē simulacro

rum suorum: ⁊ attulerunt ornamenta
sacerdotalia et primitias / et decimas
et suscitauerũt nazareos qui imple-
uerãt dies / et clamauerunt voce ma-
B gna in celũ dicẽtes. Quid faciemus
istis: et quo eos ducemus? Et sancta
tua conculcata sunt / ⁊ contaminata
sunt: ⁊ sacerdotes tui facti sunt in lu
ctũ: ⁊ in humilitatẽ: et ecce nationes
conuenerũt aduersũ nos / vt nos disp-
dant / tu scis q̃ cogitant in nos. Quo
modo poterimus subsistere ante faciẽ
eorum / nisi tu deus adiuues nos? Et
tubis exclamauerunt voce magna.
Et post hec constituit iudas duces
populi / tribunos / et centuriones / et
deu.20.a. pentacontarchos / ⁊ decuriões. Et di
xit his qui edificabant domos / ⁊ spõ
sabant vxores / ⁊ plantabant vineas
Iud.7.a. et formidolosis / vt redirent vnusquis-
que in domum suam secundum legẽ.
Et mouerunt castra: et collocauerũt
ad austrum ammaum. Et ait iudas.
Accingimini / et estote filii potẽtes: ⁊
estote parati i mane: vt pugnetis ad
uersus nationes has que conuenerũt
disperdere nos et sancta nostra: quo
niam melius est nos mori in bello / q̃
videre mala gentis nostre / et sancto
rum. Sicut autem fuerit voluntas in
celo: sic fiat.

¶ C. S. Debellatio Gorgia et Lysia:
Iudas purificauit tẽplũ: de dedica-
tione altaris ⁊ ornatu tẽpli. Cap. iiii.

A Et assumpsit gorgias quinque mi
lia virorum / ⁊ mille equites ele-
ctos: ⁊ mouerunt castra nocte: vt ap-
plicarent ad castra iudeorum: ⁊ per-
cuterent eos subito. Et filii qui erant
ex arce: erant illis duces. Et audiuit
iudas ⁊ surrexit ipse et potentes per
cutere virtutem exercituum regis /
qui erat in Ammaum. Adhuc enim
dispersus erat exercitus a castris. Et
venit gorgias in castra iude noctu / ⁊
neminem inuenit: et querebat eos in
montibus: quoniam dixit: fugiunt hi a
nobis. Et cũ dies factus esset: appa-
ruit iudas in cãpo cum tribus mili-
bus virorũ tñ: qui tegumenta et gla
dios nõ habebãt. Et viderunt castra
gentiũ valida: et loricatos: et equita-
tus in circuitu eorum: et hi docti ad pre
liũ. Et ait iudas viris qui secũ erant.
Ex.14.b. Ne timueritis multitudinẽ eorum: et
impetũ eorũ ne formidetis. Memen
tote qualiter salui facti sunt patres
nostri in mari rubro / cum sequeretur
eos pharao cum exercitu multo. Et
nunc clamemus in celũ / et miserebitur
nostri dñs: et memor erit testamenti
patrũ nostrorum: et cõteret exercitum
istũ ante faciẽ nostrã hodie: et scient
oẽs gentes q: est deus qui redimat et
liberet israel. Et leuauerũt alienige-
ne oculos suos: ⁊ viderunt eos veni- B
entes ex aduerso. Et exierunt de ca-
stris in preliũ: ⁊ tuba cecinerũt hi q̃ I.9.b.
erant cũ iuda. Et congressi sunt: et cõ-
trite sunt gẽtes: ⁊ fugerunt in cãpũ.
Nouissimi autẽ ceciderũt in gladio
⁊ persecuti sunt eos vsque gazeron / et
vsque in cãpos idumee / et azoti / et iã-
nie: et ceciderunt ex illis vsque ad tria
milia virorum. Et reuersus est iudas / ⁊
exercitus eius sequens eũ. Dixitque
ad populũ. Nõ concupiscatis spolia
quia bellũ contra nos est: et gorgias
et exercitus eius ppe nos in mõtibus:
sed state nunc contra inimicos nr̃os
et expugnate eos / et sumetis postea
spolia securi. Et adhuc loquente iu-
da hec / ecce apparuit pars quedam
prospiciens de mõte. Et vidit gorgias
q: in fugam conuersi sunt sui / et suc- C
censa sunt castra. Fumus enim qui vi-
debat declarabat qđ factum est. Qui-
bus ille conspectis timuerunt valde
aspiciẽtes simul et iudã et exercitum
in campo paratũ ad preliũ. Et fuge-
rũt oẽs in campo alienigenarũ: et iu
das reuersus est ad spolia castrorum:
et acceperũt aurũ multũ et argentũ
et hyacinthũ / et purpurã marinã / et
opes magnas. Et conuersi hymnum
canebãt / et bñdicebãt deũ in celum /
qm̃ bonus est / quoniã in seculum mi-
sericordia eius. Et facta est salus ma
gna in israel in die illa. Quicunque au-
tem alienigenarum euaserũt: venerunt
et nunciauerunt lysie vniuersa q̃ ac-
ciderãt. Quibus ille audiens / conster-
natus aĩo deficiebat: quia nõ qualia
voluit / talia contigerunt in israel: et
qualia mãdauit rex. Et sequenti an-
no cõgregauit lysias virorum electorum
sexaginta milia: et equitũ quinque mi-
lia / vt debellaret eos. Et venerunt in D
iudeã / et castra posuerunt in betho-
ron: ⁊ occurrit illis iudas cum decem
milibus viris. Et viderũt exercitũ for-
tem / et orauit / et dixit. Bñdictus es I.re.17.f.
saluator israel / qui contriuisti impe-
tũ potẽtis in manu serui tui dauid: I.re.14.b
et tradidisti castra alienigenarũ in
manu ionathe filii saul / et armigeri

eius. Conclude exercitum istum in
manu populi tui israel / et confunda-
tur in exercitu suo et equitib9. Da il-
lis formidinem / et tabefac audaciã
virtutis eorum: et cõmoueant cõtritio-
ne sua. Deiice illos gladio diligentiũ
te: et collaudent te oẽs qui nouerunt
nomẽ tuum in hymnis. Et commise-
runt prelium: et ceciderunt de exercitu
lysie quinqꝫ milia virorũ. Uidẽs au-
tem lysias fugã suorum / et iudeorum
audaciam / et ꝙ parati sunt aut vi-
uere aut mori fortiter / abiit antio-
E chiã et elegit milites: vt multiplicati
rursus venirent in iudeã. Dixit autẽ
iudas: et fratres ei9. Ecce contriti sunt
inimici nr̃i: ascẽdamus nũc munda-
re sancta / et renouare. Et congrega-
tus est oĩs exercitus: et ascenderunt
in montẽ sion. Et viderũt sanctifica-
tionẽ desertã / et altare prophanatũ:
et portas exustas: et in atriis virgul-
ta nata / sicut in saltu vel in montib9
et pastophoria diruta. Et sciderunt
vestimẽta sua: et planxerunt planctu
magno: et imposuerũt cinerẽ sup ca-
put suũ: et ceciderũt in faciẽ sup ter-
ram / et exclamauerũt tubis signorũ
et clamauerũt in celũ. Tunc ordina-
uit iudas viros / vt pugnarẽt aduer-
sus eos qui erãt in arce: donec emun-
darent sancta. Et elegit sacerdotes
sine macula: volũtatem habentes in
lege dei: et mũdauerunt sancta: et tu-
lerũt lapides cõtaminationis in lo-
cum immundũ. Et cogitauit de alta-
ri holocaustorum quod ꝓphanatum
erat / quid de eo faceret. Et incidit il-
li cõsilium bonũ / vt destrueret illud
ne forte illis esset in opprobriũ quia
contaminauerunt illud gentes: et de-
F molitu sunt illud. Et reposuerunt la-
pides in monte domus in loco apto
quoadusqꝫ veniret ꝓpheta / et respon-
deret de eis. Et acceperunt lapides
integros scd̃m legẽ: et edificauerunt
altare nouũ secundũ illud quod fuit
prius: et edificauerunt sancta: et que
intra domũ erant intrinsecus: et edẽ
et atria sanctificauerũt. Et fecerunt
vasa sancta noua / et intulerunt can-
delabrum / et altare incensorum / et men-
sam in templum. Et incẽsum posue-
runt super altare: et accenderunt lu-
cernas que super cãdelabrum erant
et lucebant in templo. Et posuerunt
super mẽsam panes: et appẽderunt
vela: et consummauerunt oĩa opera
que fecerãt. Et ante matutinum sur-
rexerũt quinta et vicesima die men-
sis noni (hic est mensis casleu) cen-
tesimi quadragesimi octaui anni: et
obtulerunt sacrificiũ scd̃m legẽ super
altare holocaustorũ nouum qđ fece-
runt. Scd̃m tempus et scd̃m diem in
qua cõtaminauerunt illud gẽtes / in
ipsa renouatũ est in cãticis et cytha-
ris et cynaris et cymbalis. Et cecidit G
omnis popul9 in faciem: et adoraue-
runt et benedixerũt in celum eũ qui
prosperauit eis. Et fecerunt dedica-
tionẽ altaris diebus octo: et obtule-
runt holocausta cũ leticia et saluta-
ris laudis. Et ornauerunt faciẽ tem-
pli coronis aureis et scutulis: et dedi-
cauerunt portas et pastophoria: et
imposuerũt eis ianuas. Et facta est
leticia in pp̃lo magna valde: et auer-
sum est opprobriũ gẽtium. Et statuit
iudas et fratres eius et vniuersa ec-
clesia israel vt agãt dies dedicatio-
nis altaris in tẽporib9 suis ab anno
in annũ per dies octo a quinta et vi- Jo.10.c.
cesima die mẽsis casleu / cum leticia
et gaudio. Et edificauerũt in tempo-
re illo mõtem sion / et per circuitum
muros altos et turres firmas: neqñ
venirent gẽtes et conculcarent eum
sicut antea fecerunt. Et collocauit il-
lic exercitum vt seruarent eũ / et mu-
niuit eum ad custodiendam bethsu-
ram vt haberet popul9 munitionem
contra faciem idumee.

C.S. Debellat iudas gẽtes volen-
tes pdere isrl': de timotheo duce am-
mon: simõ missus a fratre expugnat
gentes: de bellis iude contra timotheũ
ꝙ ioseph9 et azarias victi sunt: expu-
gnat iudas filios esau: iudas euertit
aras idolorum. Capitulum. v.

ET factum est vt audierunt gen- A
tes in circuitu quia edificatum
est altare et sanctuarium sicut prius /
irate sunt valde: et cogitabant tolle-
re genus iacob qui erant inter eos:
et ceperũt occidere de populo et per-
sequi. Et debellabat iudas filios esau
in idumea / et eos qui erant in ara-
bathane: quia circũsedebant israeli-
tas: et percussit eos plaga magna. Et
recordatus est malitiã filiorũ bean /
qui erant pp̃lo in laqueũ et in scan-
dalum / insidiantes ei in via: et cõclu-
si sunt ab eo in turribus et applicuit
ad eos / et anathematizauit eos: et
incẽdit turres eorum igni cuꝫ oĩbus

qui in eis erant: ⁊ transiuit ad filios
ammon: et inuenit manū fortē et po-
pulū copiosum: et timotheū: ducē ip-
sorum. Et cōmisit cū eis prelia mul-
ta: et cōtriti sunt in cōspectu eorū / et
percussit eos: et cepit gazer ciuitatē
et filias eius: ⁊ reuersus est in iude-
am. Et ꝯgregate sunt gētes que sunt
in galaad aduersꝰ israelitas q̄ erant
in finibus eoꝝ vt tollerēt eos / ⁊ fuge-
runt in dathemā munitionē: et mise-
rūt literas ad iudam et fratres eius
B dicētes. Congregate sunt aduersum
nos gētes per circuitū / vt nos aufe-
rant et parāt venire et occupare mu-
nitionē in quā cōfugimꝰ: et timothe-
us est dux exercitus eoꝝ. Nunc ergo
veni et eripe nos de manibꝰ eorum /
quia cecidit multitudo de nobis. Et
oēs fratres nostri qui erant in locis
tubin interfecti sunt: et captiuas du-
xerūt vxores eoꝝ et natos et spolia:
⁊ peremerūt illic fere mille viros. Et ad-
huc epistole legebantur / et ecce alij
nuncij venerunt de galilea cōscissis
tunicis / nunciantes scd̄m verba hec
dicentes conuenisse aduersum se a
ptolemaida / et tyro / et sidone: et re-
pleta est ois galilea alienigenis / vt
nos cōsumant. Ut audiuit autem iu-
das et pp̄ls sermones istos: cōuenit
ecclesia magna cogitare q̄d facerēt
fratribꝰ suis qui in tribulatione erāt
et expugnabātur ab eis. Dixitq̄ iu-
das simoni fratri suo. Elige tibi vi-
ros: et vade / ⁊ libera fratres tuos in
galilea: ego aūt et frater meus iona-
thas ibimꝰ i galaditim. Et reliquit
iosephum filiū zacharie / et azariam
duces pp̄li cū residuo exercitu in iu-
dea ad custodiā: et precepit illis di-
cens. Preestote pp̄lo huic: et nolite
bellū cōmittere aduersum gētes do-
C nec reuertamur. Et dati sunt simoni
viri tria milia vt iret in galileam:
iude aūt octo milia i galaditim. Et
abiit simon in galileā: et cōmisit ꝓlia
multa cum gentibus. Et cōtrite sunt
gentes a facie eiꝰ: ⁊ ꝓsecutus est eos
vsq̄ ad portam ptolemaidis. Et ceci-
derūt de gētibꝰ fere tria milia viro-
rū: ⁊ accepit spolia eoꝝ. Et assumpsit
eos q̄ erāt in galilea et in arbatis cū
vxoribꝰ et natis ⁊ oibus q̄ erāt illis:
et adduxit in iudeā cum leticia ma-
gna. Et iudas machabeus et Iona-
thas frater eius transierūt iordanē
et abierunt viā triū dierū per deser-
tum. Et occurrerunt eis nabutheī: et
susceperunt eos pacifice: et narraue-
runt eis oia q̄ acciderāt fratribꝰ eo-
rū in galaditide: ⁊ q2 multi ex eis cō-
prehēsi sunt in barasa: et bosor: et in
alimis: ⁊ in casphor: ⁊ mageth: ⁊ car-
naim. He oēs ciuitates munite: et
magne. Sed ⁊ in ceteris ciuitatibus
galaditidis tenēt̄ comprehēsi: ⁊ in
crastinū cōstituerunt admouere ex-
ercitū ciuitatibꝰ his: et cōprehēdere
et tollere eos in vna die. Et cōuertit
Iudas ⁊ exercitus eiꝰ viā in desertū
bosor repente: et occupauit ciuitatē:
et occidit oēm masculū in ore gladij
et accepit oia spolia eoꝝ: ⁊ succendit
eā igni. Et surrexerunt inde nocte: ⁊ D
ibant vsq̄ ad munitionē. Et factum
est diluculo cum eleuassent oculos
suos: et ecce populꝰ multus cuius nō
erat numerus: portantes scalas: et
machinas: vt cōprehenderent muni-
tionē: ⁊ expugnarēt eos. Et vidit Iu-
das quia cepit bellū: et clamor belli
ascendit ad celū sicut tuba: ⁊ clamor
magnus de ciuitate: ⁊ dixit exercitui
suo. Pugnate hodie pro fratribꝰ ve-
stris. Et venit tribus ordinibus post
eos: ⁊ exclamauerunt tubis ⁊ clama-
uerunt in oratione. Et cognouerunt
castra timothei: quia Machabeꝰ est:
et refugerūt a facie eius: et percusse-
runt eos plaga magna: et ceciderūt
ex eis in die illa fere octo milia viro-
rum. Et diuertit iudas in masphā / et
expugnauit / et cepit eā: ⁊ occidit om-
nem masculum eiꝰ: et assumpsit spo-
lia eiꝰ: et succēdit eā igni. Inde per-
rexit / ⁊ cepit casbon / ⁊ mageth / ⁊ bo-
sor: ⁊ reliquas ciuitates galaditid(.
Post hec autē verba / congregauit ti-
motheꝰ exercitum aliū / et castra po-
suit contra raphon trans torrentē.
Et misit iudas speculari exercitum:
⁊ renunciauerunt ei dicentes. Quia
conuenerunt ad eum omnes gentes
que in circuitu nostro sunt: et exer-
citus multus nimis: et arabas con-
duxerūt in auxiliū sibi: et castra po-
suerunt trans torrētem / parati ad re-
uenire in prelium. Et abiit iudas ob-
uiam illis. Et ait timotheꝰ principi- E
bus exercitꝰ sui. Cum appropinqua-
uerit iudas et exercitus eius ad tor-
rentē aque: si transierit ad nos prior
non poterimus sustinere eum: quia
potēs poterit aduersum nos. Si ve-
ro timuerit trāsire et posuerit castra

extra flumen/ trāsfretemus ad eos:
et poterimus aduersus illū. Ut autē
appropinquauit iudas ad torrētem
aque/statuit scribas popli secus tor=
rentem et mādauit eis dicēs. Nemi=
nem hoim relinquetis: sed veniant
oēs in prelium. Et trāsfretauit ad il=
los prior et ois ppl's post eū: et cōtri=
E te sunt oēs gētes a facie eorū et ꝓie=
cerunt arma sua et fugerunt ad pha
nū quod erat in carnaim. Et occupa
uit ipsam ciuitatē/et phanum succē=
dit igni cum oibus que erant in ipo:
et oppressa est carnaim/ et nō potuit
sustinere cōtra faciē iude. Et congre
gauit iudas vniuersos israelitas qui
erāt in galaaditide a minimo vsq ad
maximū ꝛ vxores eorū et natos ꝛ ex=
ercitū magnum valde vt venirent in
terrā iude. Et venerūt vsq ad ephrō:
F et hec ciuitas magna in ingressu po
sita munita valde. Et non erat decli=
nare ab ea dextera vel sinistra/sed p
mediū iter erat: et incluserunt se qui
erant in ciuitate et obstruxerūt por=
tas lapidibus: et misit ad eos iudas
verbis pacificis dicēs. Transeamus
per terrā vestrā vt eamus in terram
nostrā ꝛ nemo vobis nocebit/ tātum
pedibus trāsibimus: et nolebant eis
aperire. Et precepit iudas predica=
ri in castris vt applicarent vnusquis
q in quo erat loco. Et applicuerunt
se viri virtutis / et oppugnauit ciui=
tatē illā tota die et tota nocte: et tra=
dita est ciuitas in manu ei⁹: et pere=
merūt oēm masculū in ore gladii: et
eradicauit eam: et accepit spolia ei⁹
et transiuit per totā ciuitatem super
interfectos. Et transgressi sunt ior=
danē in campo magno cōtra faciem
bethsan. Et erat iudas congregans
extremos: et exhortabatur ppl'ꝫ p to=
tam viam/donec venirent in terram
iuda: ꝛ ascenderunt in montem sion
cū leticia et gaudio: et obtulerunt ho
locausta / q nemo ex eis cecidisset /
donec reuerterent in pace. Et in die=
bus quibus erat iudas et ionathas
in terra galaad: et simon frater eius
in galilea cōtra faciē ptolemaidis /
audiuit iosephus zacharie filius et
azarias princeps virtutis res bene
gestas et prelia q facta sunt/ꝛ dixit.
G Faciamus et ipsi nobis nomē et ea=
mus pugnare aduersus gentes que
in circuitu nro sunt. Et pcepit his q
erāt i exercitu suo ꝛ abierūt iamniā.

Et exiuit gorgias de ciuitate: et viri
ei⁹ obuiam illis in pugnaꝫ. Et fugati
sunt iosephus et azarias vsq i fines
iudee: et ceciderūt illa die de populo
israel ad duo milia viri. et facta est
plaga magna in pplo qꝛ nō audierūt
iudā et fratres ei⁹ existimātes forti=
ter se facturos. Ipsi aūt nō erant de
semine virorū illorū: p quos sal⁹ fcā
est in israel. Et viri iuda magnifica=
ti sunt valde in ꝯspectu ois israel: et
gentiū oim vbi audiebat nomen eo=
rū. Et conuenerunt ad eos fausta ac
clamātes. Et exiuit iudas et fratres
eius: et expugnabant filios esau in
terra que ad austrum est/ꝛ percussit
chebron et filias eius et muros eius
et turres succendit igni in circuitu.
Et mouit castra vt iret in terrā alie=
nigenarū et pambulabat Samariā.
In die illa ceciderunt sacerdotes in
bello dum volūt fortiter facere: dum
sine consilio exeūt in preliū. Et decli
nauit iudas in azotū in terrā alieni=
genarū. Et diruit aras eorū et spolia
deorum ipsorum succendit igni et ce
pit spolia ciuitatum: et reuersus est
in terram iuda.

¶ C.S. De morte ātiochi ꝛ successio=
ne filij ei⁹: fili⁹ antiochi mittit exerci=
tū ad debellādū iudā et vincit: pacē
dat fictā quā cito rupit: hic dr q i bel=
lis vtebantur elephantis. Capm.vi.

ET rex antiochus perambulauit A
superiores regiones et audiuit ā.1.d.
esse ciuitatē elimaidē in perside no=
bilissimam et copiosam in argento
et auro: tēplumq in ea locuples val=
de. ꝛ illic velamina aurea et lorice ꝛ
scuta que reliquit alexāder philippi
rex macedo qui regnauit primus in
grecia. Et venit/et querebat capere
ciuitatē ꝛ depredari eā et nō potuit:
quoniam innotuit sermo his qui erāt
in ciuitate. Et surrexerūt in preliū/
et fugit inde et abiit cū tristicia ma=
gna: et reuersus est in babyloniā. et
venit qui nunciaret ei in perside: qꝛ
fugata sunt castra que erant in ter=
ra Juda: et quia abiit Lysias cum
virtute forti i primis: et fugatus est
a facie iudeorum et inualuerunt ar=
mis et viribus: ꝛ spoliis multis que
ceperunt de castris que exciderunt:
et quia diruerunt abominationem
quā edificauerant super altare quod
erat in hierusalem: et sanctificatio=
nem sicut prius circundederūt mu=

ris excelsis: sed et bethsurã ciuitatem
suã. Et factum est vt audiuit rex ser-
mones istos/ expauit et cõmotus est
valde: et decidit in lectũ/ et incidit in
lãguorem pre tristitia: quia nõ factum
B est sicut cogitabat. Et erat illic per
dies multos: quia renouata est in eo tri-
stitia magna/ et arbitratus est se mo-
ri. Et vocauit oẽs amicos suos et di-
xit illis. Recessit somnus ab oculis
meis: et cõcidi et corrui corde pre sol-
licitudine et dixi in corde meo. In quã-
tam tribulationem deueni/ et in quos
fluctus tristitie in qua nũc sum/ qui
iocũdus eram et dilectus in potesta-
te mea? Nunc vero reminiscor malorum
que feci in hierusalem/ vnde et abstu-
li oia spolia aurea et argentea que erãt
in ea: et misi auferre habitantes iu-
deam sine causa. Cognoui ergo quia
propterea inuenerunt me mala ista:
et ecce pereo tristitia magna in ter-
ra aliena. Et vocauit philippũ vnum
de amicis suis/ et preposuit eũ super
vniuersum regnũ suũ: et dedit ei dia-
dema et stolam suam et anulum: vt
adduceret antiochũ filiũ suum/ et nu-
triret eum vt regnaret. Et mortuus
est illic antiochus rex anno centesi-
moquadragesimonono. Et cognouit
lysias quoniam mortuus est rex/ et
cõstituit regnare antiochum filium
eius quem nutriuit adolescentem: et
C vocauit nomen eius eupatorem. Et
hi qui erant in arce/ cõcluserant isrl'
in circuitu sanctorũ: et querebãt eis
mala semper ad firmamẽtum gentiũ.
Et cogitauit iudas disperdere eos:
et cõuocauit vniuersum populum vt
obsiderent eos. Et cõuenerunt simul
et obsederunt eos anno centesimo
quinquagesimo/ et fecerunt balistas
et machinas. Et exierunt quidam ex
eis qui obsidebãtur: et adiunxerũt se
illis aliqui impii ex israel/ et abierũt
ad regem et dixerunt. Quousque nõ fa
cis iudicium et vindicas fratres no-
stros? Nos decreuimus seruire pa-
tri tuo et ambulare in preceptis eius/
et obsequi edictis eius: et filii popu-
li nostri propter hoc alienabãt se a no
bis: et quicunque inueniebant ex nobis
interficiebãtur et hereditates nostre
diripiebant. Et nõ ad nos tantum exten-
derunt manũ/ sed et in oẽs fines no-
stros. Et ecce applicuerũt hodie ad
arcem in hierusalem occupare eã/ et mu-
nitionẽ in bethsurã muniérũt: et nisi
preueneris eos velocius/ maiora quam
hec facient/ et non poteris obtinere
eos. Et iratus est rex vt hec audiuit
et cõuocauit omnes amicos suos et
principes exercitus sui: et oẽs qui su- D
per equites erant. Sed et de regnis
aliis et de insulis maritimis venerũt
ad eũ exercitus cõductitius. Et erat
numerus exercitus eius/ centum mi-
lia peditum et viginti milia equitum
et elephãti trigintaduo docti ad pre-
lium. Et venerunt per idumeã/ et ap
plicuerũt ad bethsuram: et pugnaue
runt dies multos/ et fecerunt machi
nas: et exierunt et succenderunt eas
igni/ et pugnauerunt viriliter. Et re-
cessit iudas ab arce/ et mouit castra
ad bethsacharam contra castra re-
gis. Et surrexit rex ante lucem/ et cõ-
citauit exercitus impetum contra
viam bethzacharã. Et cõparauerunt
se exercitus in prelium/ et tubis ceci-
nerunt. Et elephantis ostenderunt
sanguinem vue et mori/ ad acuẽdos
eos in prelium. Et diuiserũt bestias
per legiones/ et astiterunt singulis
elephantis mille viri in loricis cõca-
tenatis/ et galee eree in capitibus eorũ:
et quingenti equites ordinati vni-
cuique bestie electi erãt. Hi ante tem-
pus vbicunque erat bestia/ ibi erant: et
quocunque ibat/ ibant: et nõ discedebãt
ab ea. Sed et turres lignee super eos
firme protegentes super singulas be
stias: et super eas machine. Et super
singulas viri virtutis trigintaduo/
qui pugnabant desuper: et intus ma-
gister bestie. Et residuum equitatum E
hinc et inde statuit in duas partes/
tubis exercitũ cõmouere: et perurge
re cõstipatos in legionibus eius. Et
vt refulsit sol in clypeos aureos et
ereos resplẽduerunt montes ab eis:
et resplenduerunt sicut lampades
ignis. Et distincta est pars exercitus
regis per montes excelsos/ et alia per
loca humilia: et ibãt caute et ordina-
te. Et cõmouebantur oẽs inhabitan-
tes terram a voce multitudinis eo-
rũ/ et incessu turbe/ et collisione ar-
morum: erat enim exercitus magnus
valde et fortis. Et appropiauit iu-
das et exercitus eius in preliũ: et ce-
ciderũt de exercitu regis sexcenti vi
ri. Et vidit eleazar filius saura vnam
de bestiis loricatam loricis regis: et
erat eminens super ceteras bestias: et
visum est ei quod in ea esset rex: et dedit

sevt liberaret populū suum: et acqui-
F rerer sibi nomen eternum. Et cucur-
rit ad eam audacter in medio legio-
nis interficiens a dextris et a sini-
stris: et cadebāt ab eo huc atq; illuc.
Et iuit sub pedes elephantis/ et sup-
posuit se ei et occidit eū: et cecidit in
terram super ipsum/ ⁊ mortuus est il-
lic. Et videntes virtutem regis ⁊ im-
petum exercitus eius/ diuerterunt se
ab eis. Castra autem regis ascende-
runt cōtra eos in Hierusalē/ ⁊ appli-
cuerunt castra regis ad Judeam et
montem sion. Et fecit pacē cum his
qui erant in bethsura. Exierunt de
ciuitate: q2 non erant eis ibi alimēta
conclusis/ q2 sabbata erant terre. Et
comprehendit rex bethsuram/ ⁊ cōsti
tuit illic custodiā seruare eam: ⁊ con-
uertit castra ad locū sanctificationis
dies multos. Et statuit illic balistas
⁊ machinas ⁊ ignis iacula/ ⁊ tormen
ta ad lapides iactandos/ et spicula/
et scorpios ad mittendas sagittas ⁊
fundibula. Fecerunt autē ⁊ ipsi ma-
chinas aduersus machinas eorū: et
pugnauerunt dies multos. Esce autē
non erant in ciuitate/ eo φ septimus
annus esset: ⁊ qui remanserant in iu
dea de gentibus/ consumpserant reli
quias eorum que reposite fuerant. Et
remanserunt in sanctis viri pauci/
quoniam obtinuerat eos fames: ⁊ di-
spersi sunt vnusquisq; in locum suū.
B Et audiuit Lysias φ Philipp⁹ quem
cōstituerat rex Antiochus cū adhuc
viueret vt nutriret Antiochū filium
suum ⁊ regnaret/ reuersus est a Per-
side et Media: ⁊ exercitus q̄ abierat
cum ipso: et q2 querebat suscipere re-
gni negocia. Et festinauit ire ⁊ dice-
re ad regem ⁊ ducem exercitus. De-
ficimus quotidie ⁊ esca nobis modi-
ca est: ⁊ loc⁹ quem obsidemus est mu-
nitus/ ⁊ incumbit nobis ordinare de
regno. Nunc itaq; demus dextras
hoībus istis/ ⁊ faciam⁹ cum illis pa-
cem ⁊ cū omni gente eorū: ⁊ cōstitua-
mus illis vt ambulent in legitimis
suis/ sicut prius. Propter legitima
enī ipsorū que despeximus: irati sunt
⁊ fecerunt oīa hec. Et placuit sermo
in cōspectu regis ⁊ principū: ⁊ misit
ad eos pacē facere/ ⁊ receperūt illā:
et iurauit illis rex ⁊ principes/ ⁊ exie
runt de munitione. Et intrauit rex
montem sion/ et vidit munitionem
loci: ⁊ rupit citius iuramentū qđ iu-
rauit/ ⁊ mandauit destruere murū in
gyro. Et discessit festināter ⁊ reuers⁹
est antiochiā/ ⁊ inuenit Philippum
dominārē ciuitati: ⁊ pugnauit aduer
sus eū ⁊ occupauit ciuitatē.

¶ C. S. Demetri⁹ occisis Antiocho ⁊
Lysia obtinuit regnū: de alchimo et
bachide ⁊ malitia eorū: de sanguine
effuso in circuitu hierl'm: misit deme-
tri⁹ nicanorē ɔtra Isrl': orauit Judas
⁊ vicit nicanorē ⁊ occidit eū. Cap. vij.

Anno centesimo quinquagesi- A
mo p̄mo exijt demetrius seleu
ci fili⁹ ab vrbe Roma: ⁊ ascen-
dit cum paucis viris in ciuitatē ma-
ritimā ⁊ regnauit illic. Et factum est
vt ingressus est domū regni patrum
suorū: cōprehendit exercitus Antio-
chum ⁊ Lysiam: vt adducerēt eos ad
eum. Et res ei innotuit ⁊ ait. Nolite
mihi ostendere faciem eorū. Et occi-
dit eos exercit⁹. Et sedit Demetrius
super sedem regni sui/ ⁊ venerunt ad
eum viri iniqui ⁊ impii ex Israel/ et
Alchimus dux eorū qui volebat fieri
sacerdos. Et accusauerunt populum
apud regē/ dicētes. Perdidit Judas
et fratres eius amicos tuos: ⁊ nos
disperdidit de terra nostra. Nunc er-
go mitte virum cui credis/ vt eat ⁊ vi-
deat exterminium omne qđ fecit no-
bis in regionib⁹ regis: ⁊ puniat oēs
amicos eius ⁊ adiutores eorū. Et ele- B
git rex ex amicis suis bachidem/ qui
dominabat trans flumē magnum in
regno ⁊ fidelem regi: et misit eum vt
videret exterminium quod fecit Ju-
das. Sed ⁊ Alchimū impiū ɔstituit
in sacerdotiū: ⁊ mandauit ei facere
vltionem in filios Israel. Et surrexe-
runt ⁊ venerunt cū exercitu magno
in terrā Juda: ⁊ miserūt nūcios/ ⁊ lo-
cuti sunt ad Judā et ad fratres eius
verbis pacificis in dolo/ ⁊ non intē-
derūt sermonibus eorū. Viderunt enī
q2 venerūt cū exercitu magno: ⁊ con-
uenerūt ad Alchimū ⁊ bachidē con-
gregatio scribarū requirere q̄ iusta
sunt: ⁊ primi/ assidei qui erant in fi-
liis Israel: ⁊ exquirebāt ab eis pacē.
Dixerunt enī. Homo sacerdos de se-
mine Aaron venit/ non decipiet nos.
Et locut⁹ est cum eis verba pacifica: C
⁊ iurauit illis dicens. Nō inferemus
vobis malū neq; amicis vestris. Et
crediderūt ei. Et cōprehendit ex eis
sexaginta viros/ ⁊ occidit eos in vna
die ſm verbū qđ scriptū est. Carnes fo.78.

sanctoꝝ tuoꝝ/ꝛ sanguinē ipsoꝝ effu-
derunt in circuitu Hierl'm/ꝛ nō erat
qui sepeliret. Et incubuit timor ꝛ tre-
mor in omnē populū:q꞉ dixerūt. Nō
est veritas ꝛ iudiciū in eis:transgres
si sunt enī constitutū ꝛ iusiurandum
quod iurauerūt. Et mouit Bachides
castra ab hierl'm/ꝛ applicuit in beth-
zecha:ꝛ misit ꝛ cōprehendit multos
ex eis qui a se refugerāt/et quosdam
de populo mactauit/ꝛ in puteum ma
D gnū proiecit. Et cōmisit regionem al-
chimo:ꝛ reliquit cū eo auxiliū in ad-
iutorium ipsi. Et abiit Bachides ad
regem:ꝛ satis agebat Alchimus pro
principatu sacerdotii sui:ꝛ conuene-
runt ad eum omnes q̄ perturbabāt po-
pulū suum:ꝛ obtinuerūt terrā Juda/
et fecerūt plagā magnā in Israel. Et
vidit Judas oīa mala que fecit Al-
chim⁹ ꝛ qui cū eo erant filiis Israel/
multo plus q̄ gentes. Et exiit in oēs
fines Judee in circuitu/ꝛ fecit vindi-
ctam in viros desertores:et cessaue-
runt vltra exire in regionem. Uidit
autē Alchimus q̄ preualuit Judas ꝛ
qui cū eo erant:ꝛ cognouit q꞉ non po
test sustinere eos/ꝛ regressus est ad
regem:ꝛ accusauit eos multis crimi-
2. Mach. 14. b. nibus. Et misit rex Nicanorē vnū ex
principibus suis nobilioribus/q̄ erat
inimicitias exercens cōtra Israel:et
mādauit ei euertere populum. Et ve-
nit Nicanor in Hierl'm cum exercitu
magno/et misit ad Judam ꝛ ad fra-
tres eius verbis pacificis cum dolo/
dicēs. Non sit pugna inter me ꝛ vos
veniā cum viris paucis/vt videā fa-
E cies vestras cū pace. Et venit ad Ju-
dam/ꝛ salutauerūt se inuicem paci-
fice/ꝛ hostes parati erant rapere Ju
dam. Et innotuit sermo Jude q̄m cū
dolo venerat ad eū:ꝛ conterritus est
ab eo/ꝛ amplius noluit videre faciē
eius. Et cognouit Nicanor q̄m denu-
datum est consiliū eius:ꝛ exiuit ob-
uiam Jude in pugnam iuxta caphar
salama. Et ceciderunt de Nicanoris
exercitu fere quinq꞉ milia viri:et fu-
gerūt in ciuitatē Dauid. Et post hec
verba ascendit Nicanor in montem
sion:ꝛ exierūt de sacerdotib⁹ populi
salutare eū in pace/ꝛ demonstrare ei
holocaustomata que offerebant pro
rege. Et irridens spreuit eos et pol-
luit:et locutus est superbe et iurauit
cū ira/dicēs. Nisi traditus fuerit Ju
das ꝛ exercitus ei⁹ in manus meas

continuo cū regressus fuero in pace/
succēdam domū istā. Et exiit cum ira
magna. Et intrauerūt sacerdotes et 56
steterunt ante faciē altaris ꝛ tēpli:et
flentes dixerunt. Tu dn̄e elegisti do- F
mum istā ad inuocandū nomē tuum
in ea:vt esset domus orationis ꝛ obse
crationis populo tuo:fac vindictā in
hoīe isto ꝛ exercitu eius/ꝛ cadant in
gladio. Memēto blasphemias eorū:
et ne dederis eis vt permaneant. Et
exiit Nicanor ab Hierl'm/ꝛ castra ap
plicuit ad bethoron:ꝛ occurrit ei exer
citus Syrie. Et Judas applicuit in
adarsa cum trib⁹ milib⁹ viris. Et ora- 4. re. 19.
uit Judas ꝛ dixit. Qui missi erant a g.
rege Sennacherib:dn̄e quia blasphe Tob. 1. d.
mauerūt te/exiit angelus ꝛ percussit ec. 48. d.
ex eis cētum octogintaquinq꞉ milia: Esa. 37. g
sic contere exercitū istū in conspectu
nostro hodie/ꝛ sciant ceteri q꞉ male
locut⁹ est super sancta tua:ꝛ iudica
illum s̄m maliciam illius. Et cōmise-
runt exercitus prelium tertiadecima
die mensis adar:ꝛ contrita sunt ca-
stra Nicanoris/ꝛ cecidit ipse prim⁹
in prelio. Ut autē vidit exercitus ei⁹
q꞉ cecidisset Nicanor/proiecerūt ar- G
ma sua ꝛ fugerūt:ꝛ psecuti sunt eos
viam vnius diei ab adazer:vsq꞉ quo
veniatur in gazara et tubis cecine-
runt post eos cum significationibus
et exierunt de oībus castellis Judee
in circuitu/ꝛ ventilabāt eos cornib⁹/
et conuertebantur iterū ad eos:ꝛ ce-
ciderūt oēs gladio/ꝛ nō est relict⁹ ex
eis nec vn⁹. Et acceperūt spolia eorū
in predā:ꝛ caput Nicanoris amputa
uerunt/ꝛ dexterā ei⁹ quam extende-
rat superbe:ꝛ attulerūt ꝛ suspēderūt
contra hierl'm. Et letat⁹ est pp̄l's valde:
et egerūt diē illā in leticia magna. Et
cōstituit agi oīb⁹ ꝛ singulis annis diē
istā tertiadecima die mēsis adar. Et
siluit terra Juda dies paucos.

¶ C. S. De Romanoꝝ fama ꝛ pote-
state:misit Judas legatos Romam
causa pacis:rescriptum ad Judeos
Romanorum. Cap. viii.

ET audiuit Judas nomen Ro- A
manorum:quia sunt potentes vi
ribus/ꝛ acquiescunt ad omnia q̄ po-
stulantur ab eis:ꝛ quicunq꞉ accesse-
runt ad eos statuerunt cū eis amici-
tias:ꝛ q꞉ sunt potētes viribus. Et au-
dierūt prelia eorum ꝛ virtutes bonas
quas fecerunt in galatia:q꞉ obtinue-
runt eos ꝛ duxerunt sub tributum:et

quãta fecerũt in regione Hispanie: ⁊ q̄ in potestatem redegerunt metalla argẽti ⁊ auri que illic sunt/ ⁊ possederunt omnẽ locũ consilio suo ⁊ patientia/ locaq; que longe erant valde ab eis/ ⁊ reges q̄ superuenerãt eis ab extremis terre contriuerũt/ ⁊ ꝑcusserũt eos plaga magna: ceteri autem dant eis tributũ oĩbus annis: ⁊ Philippũ ⁊ persen cethẽorum regẽ: et ceteros q̄ aduersum eos arma tulerant: contriuerunt in bello/ ⁊ obtinuerunt eos/ et Antiochũ magnũ regẽ Asie qui eis pugnam intulerat/ habẽs centum viginti elephantes ⁊ equitatum ⁊ currus/ ⁊ exercitum magnũ valde cõtritum ab eis: ⁊ q̄ ceperũt eum viuũ/ et statuerunt ei vt daret ipse ⁊ q̄ regnarent post ipsum/ tributum magnũ: et

B daret obsides ⁊ constitutũ: ⁊ regionẽ Indorũ/ ⁊ Medos/ ⁊ Lydos de optimis regionibus eorũ: ⁊ acceptas eas ab eis/ dederũt Eumeni regi: ⁊ q̄ qui erant apud helladã voluerunt ire/ et tollere eos/ et innotuit sermo his/ et miserunt ad eos ducẽ vnum ⁊ pugnauerunt cõtra illos: ⁊ ceciderũt ex eis multi/ et captiuas duxerunt vxores eorũ ⁊ filios ⁊ diripuerunt eos/ ⁊ terram eorũ possederunt/ ⁊ destruxerunt muros eorũ/ ⁊ in seruitutẽ illos redegerũt vsq; in hunc diem: ⁊ residua regna ⁊ insulas que aliquando restiterant illis/ exterminauerunt/ et in potestatẽ redegerũt. Cum amicis autẽ suis/ ⁊ qui in ipsis requiem habebãt cõseruauerũt amicitiã: ⁊ obtinuerũt regna q̄ erant ꝓxima ⁊ q̄ erãt longe: q̄ quicũq; audiebãt nomẽ eorũ/ timebant eos. Quib⁹ vero vellent auxilio esse vt regnarẽt/ regnabãt: quos autẽ

C vellent/ regno deturbabant et exaltati sunt valde. Et in oĩbus istis nemo portabat diadema / nec induebatur purpura vt magnificaretur in ea. Et q̄ curiã fecerũt sibi ⁊ quotidie consulebant trecẽtos viginti consiliũ agẽtes semꝑ de multitudine: vt q̄ digna sunt/ gerant. Et cõmittunt vni homini magistratũ suũ ꝑ singulos annos dñari vniuerse terre sue: ⁊ omnes obediunt vni/ ⁊ nõ est inuidia neq; zelus inter eos. Et elegit Judas eupolemũ filiũ Joãnis filii Jacob ⁊ Jasonẽ filiũ Eleazari: ⁊ misit eos Romã cõstituere cum illis amicitiã ⁊ societatẽ/ ⁊ vt auferrẽt ab eis iugum grecorũ: q̄ viderunt q̄ in seruitutem premerẽt regnum Israel. Et abierũt Romã viam multã valde: ⁊ introierũt curiã ⁊ dixerunt. Judas machabeus ⁊ fratres ei⁹: ⁊ populus Judeorũ miserunt nos ad vos statuere vobiscum societatem et pacem/ et conscribere nos socios ⁊ amicos vestros. Et placuit sermo in conspectu eorũ. Et hoc rescriptum est quod rescripserũt in tabulis ereis: et miserũt in Hierlm̃ vt esset apud eos ibi memoriale pacis ⁊ societatis. Bene sit Romanis ⁊ gẽti Judeorũ in mari et in terra in eternum: gladiusq; et hostis procul sit ab eis. Quod si institerit bellũ Romanis prius aut omnibus sociis eorum in omni dominatione eorum: auxilium feret gens Judeorum prout tempus dictauerit corde pleno: ⁊ preliantibus non dabunt D
neq; subministrabunt triticum / arma/ pecuniam / naues / sicut placuit Romanis : et custodient mandata eorum/ nihil ab eis accipientes. Similiter autem ⁊ si genti Judeorum prius acciderit bellum: adiuuabunt Romani ex animo prout eis temp⁹ permiserit: et adiuuantibus non dabitur triticũ/ arma/ pecunia/ naues/ sicut placuit Romanis/ ⁊ custodient mandata eorum absq; dolo. Secundum hec verba constituerunt Romani populo Judeorum. Quod si post hec verba hi aut illi addere/ aut demere ad hec aliquid voluerint/ faciẽt ex proposito suo: ⁊ quecunq; addiderint vel dempserint/ rata erunt. Sed et de malis que Demetrius rex fecit in eos: scripsimus ei/ dicentes. Quare grauasti iugum tuum super amicos nostros ⁊ socios Judeos? Si ergo iterum adierint nos aduersum te faciemus illis iudicium/ ⁊ pugnabimus tecum mari terraq;.

¶ C.S. Misit Demetri⁹ exercitũ contra iudeos: de morte iude machabei: de viris ipsius ⁊ malitia bachidis post mortẽ Jude: de nuptiis in luctũ conuersis: Jonathas obtinuit principatũ: Alchim⁹ volẽs destruere tẽpliũ obmutuit tact⁹ paralysi: de cõsilio iniq: superatus est Bachides a Simone ⁊ Jonatha/ ⁊ firmauerũt pacẽ: de restitutione captiuitatis. Cap. ix.

Nterea vt audiuit Demetri⁹: A
q̄ cecidit Nicanor ⁊ exercit⁹ eius in prelio: apposuit bachidẽ ⁊ Alchimũ rursum mittere in Judeã/ ⁊ dextrũ cornu cũ illis. Et abie-

runt viam que ducit in galgala ꝛ ca-
stra posuerūt in masaloth que est in
arbellis: ꝛ occupauerūt eā ꝛ pereme-
runt aīas hoīm multas. In mēse pri-
mo anni centesimi ꝛ quinquagesimi
secūdi applicuerunt exercitū ad Hie-
rusalē: ꝛ surrexerūt ꝛ abierunt in be-
rea viginti milia virorū ex duo milia
equitū. Et Judas posuerat castra in
laisa: ꝛ tria milia viri electi cū eo. Et
viderūt multitudinē exercitus quia
multi sunt ꝛ timuerunt valde: ꝛ mul-
ti subtraxerūt se de castris/ꝛ non re-
manserunt ex eis nisi octingēti viri.
Et vidit Judas ꝙ defluxit exercitus
suus/ꝛ bellū perurgebat eū ꝛ confra-
ctus est corde: quia non habebat tem
pus congregandi eos/ꝛ dissolut⁹ est.
Et dixit his qui residui erant. Sur-
gamus ꝛ eamus ad aduersarios no-
stros: si poterimus pugnare aduer
sus eos. Et auertebāt eum dicentes.
Non poterimus sed liberemus ani-
mas nostras modo ꝛ reuertamur ad
fratres nostros: ꝛ tunc pugnabimus
aduersus eos: nos autem pauci su-
B mus. Et ait Judas. Absit istam rem
facere/vt fugiam⁹ ab eis: ꝛ si appro-
piauit tempus nostrū/moriamur in
virtute propter fratres nostros: et
non inferamus crimē glorie nostre.
Et mouit exercitus de castris: et ste-
terūt illis obuiam. Et diuisi sunt eq-
tes in duas partes/et fundibularii/
et sagittarii preibant exercitū ꝛ pri-
mi certaminis omnes potentes. Ba-
chides autem erat in dextro cornu/ꝛ
proximauit legio ex duab⁹ partibus:
et clamabant tubis. Exclamauerunt
autem ꝛ hi qui erant ex parte Jude
etiam ipsi: ꝛ commota est terra a vo-
ce exercituum/ꝛ cōmissum est preliū
a mane vsq; ad vesperam. Et vidit
Judas ꝙ firmior est pars exercitus
bachidis in dextris: ꝛ cōuenerunt cū
ipso omnes cōstantes corde: ꝛ contri-
ta est dextera pars ab eis: ꝛ psecut⁹
est eos vsq; ad montem Azoti. Et qui
in sinistro cornu erant: viderunt ꝙ
cōtritum est dextrum cornu/et secuti
sunt post Judam/ꝛ eos qui cum ipso
erant a tergo. Et ingrauatū est pre-
lium: ceciderunt vulnerati multi ex
his ꝛ ex illis. Et Judas cecidit: ꝛ cete-
ri fugerūt. Et Jonathas ꝛ Simon tu-
lerunt Judam fratrē suum/ꝛ sepelie-
runt eū in sepulchro patrum suorum
in ciuitate modin. Et fleuerūt eū om-

populus Israel planctu magno: et lu-
gebant dies multos/ꝛ dixerūt. Quo- C
modo cecidit potēs q̄ saluū faciebat
populū Israel? Et cetera verba bello-
rum Jude ꝛ virtutū quas fecit/ꝛ ma-
gnitudinis eius non sunt descripta:
multa enim erant valde. Et factum
est: post obitum Jude emerserunt ini-
qui in oībus finibus Israel/ꝛ exorti
sunt omnes qui operabantur iniqui- E
tatem. In dieb⁹ illis facta est fames
magna valde: et tradidit se bachidi
omnis regio eorū cū ipsis. Et elegit
bachides viros impios/ꝛ constituit
eos dn̄os regionis: et exquirebant et
perscrutabant amicos Jude/ꝛ addu-
cebant eos ad bachidē/ꝛ vindicabat
in illos ꝛ illudebat. Et facta est tri-
bulatio magna in Israel/qualis non
fuit ex die qua non est visus prophe-
ta in Israel. Et ꝯgregati sunt omnes
amici Jude/ꝛ dixerūt Jonathe. Ex q̄
frater tuus Judas defunctus est vir
similis ei nō est qui exeat contra ini-
micos nr̄os bachidē: ꝛ oēs q̄ inimici
sunt gētis nr̄e. Nunc itaq; te hodie
elegimus esse pro eo nobis in princi-
pem ꝛ ducē ad bellandum bellum no-
strum. Et suscepit Jonathas tempo-
re illo principatū: ꝛ surrexit loco Ju-
de fratris sui. Et cognouit bachides:
et querebat eum occidere. Et cogno-
uit Jonathas ꝛ Simon frater eius ꝛ
omnes qui cum eo erant: ꝛ fugerunt
in desertum thecue/ꝛ consederūt ad
aquā lacus asphar. Et cognouit Ba- D
chides: et die sabbatorum venit ipse
ꝛ omnis exercitus eius trans iorda-
nem: ꝛ Jonathas misit fratrē suū du-
cē populi/ꝛ rogauit nabutheos ami-
cos suos vt commodarent illis appa-
ratum suum qui erat copiosus. Et
exierūt filii Jambri ex madaba/ꝛ cō-
prehēderūt Joannē ꝛ omnia que ha-
bebat/ꝛ abierunt habentes ea. Post
hec verba renunciatū est Jonathe et F
Simoni fratri eius: quia filii Jambri
faciunt nuptias magnas/et ducunt
sponsam ex madaba filiam vnius de
magnis principibus Chanaan cum
ambitione magna. Et recordati sunt
sanguinis Joānis fratris sui: ꝛ ascē-
derunt ꝛ abscōderunt se sub regimē-
to montis: ꝛ eleuauerūt ocul'os suos
et viderunt: ꝛ ecce tumultus/ꝛ ap-
paratus multus: ꝛ sponsus processit
et amici eius et fratres eius obuiam
illis cum tympanis ꝛ musicis ꝛ ar-

mis multis. Et surrexerunt ad eos
ex insidiis: ⁊ occiderunt eos et ceci-
derūt vulnerati multi/ et residui fu-
gerūt in montes: ⁊ acceperūt omnia
spolia eorū/ ⁊ conuerse sunt nuptie
in luctū: ⁊ vox musicorū ipsorum in
lamentū. Et vindicauerūt vindictā
sanguinis fratris sui: et reuersi sunt
ad ripā iordanis. Et audiuit bachi-
E des ⁊ venit die sabbatorum vsq; ad
oram iordanis ī virtute magna. Et
dixit ad suos ionathas. Surgamus
⁊ pugnem⁹ cōtra inimicos nostros:
nō est enim hodie sicut heri: ⁊ nudi-
ustertius: ecce enim bellū ex aduer-
so: aqua vero iordanis hinc et inde
et ripe et paludes et saltus: ⁊ nō est
locus diuertendi. Nunc ergo clama
te ad deū in celum: vt liberemini de
manu inimicorum vestrorum. Et com-
missum est bellū. Et extendit Jona-
thas manū suaz percutere bachidē/
et diuertit ab eo retro: ⁊ dissilijt Jo-
nathas et qui cuz eo erant in iorda-
nem ⁊ transnatauerunt ad eos ior-
danē. Et ceciderunt de parte bachi-
dis die illa mille viri et reuersi sunt
in hierusalem. Et edificauerūt ciui-
tates munitas in iudea: munitionē
q̄ erat in hiericho et in ammaū/ ⁊ in
bethoron ⁊ in bethel ⁊ thannathan
⁊ phara et Thopo muris excelsis ⁊
portis ⁊ seris. Et posuit custodiā in
eis vt inimicitias exercerent in isrl':
⁊ muniuit ciuitatē bethsurā et gaza
rā et arcem: ⁊ posuit in eis auxilia ⁊
apparatuz escarum: ⁊ accepit filios
principū regionis obsides et posuit
eos in arce in hierusalē in custodiā.
Et anno centesimo quinquagesimo
tertio mense secūdo precepit alchi-
mus destrui muros domus sancte
interioris ⁊ destrui opera propheta
rum: ⁊ cepit destruere. In tēpore il-
F lo percussus est alchimus ⁊ impedi-
ta sunt opera illius et occlusum est
os eius ⁊ dissolutus est paralysi nec
vltra potuit loqui verbū et manda-
re de domo sua. Et mortu⁹ est alchi-
mus in tempore illo cum tormento
magno. Et vidit bachides quoniam
mortuus est alchimus: et reuersus
est ad regē: ⁊ siluit terra annis duo-
bus. Et cogitauerūt oēs iniqui dicē-
tes. Ecce ionathas ⁊ qui cuz eo sunt
in silentio habitant cōfidenter: nūc
ergo adducamus bachidem: ⁊ com-
prehendet eos omnes vna nocte. Et
abierunt: ⁊ consiliuz ei dederunt. Et
surrexit vt veniret cū exercitu mul-
to: ⁊ misit occulte epistolas socijs su
is qui erant in iudea vt comprehen
derent ionathā ⁊ eos qui cū eo erāt:
sed nō potuerunt quia innotuit eis
consiliū eorum. Et apprehēdit de viris
regionis: qui principes erāt malitie
quinquaginta viros et occidit eos.
Et secessit ionathas ⁊ simon ⁊ q̄ cuz
eo erant in bethbessen que est in de-
serto: ⁊ extruxit diruta eius ⁊ firma
uerunt eā. Et cognouit bachides et
congregauit vniuersam multitudi-
nem suam: ⁊ his qui de iuda erāt de
nunciauit. Et venit ⁊ castra posuit G
desuper bethbesse: ⁊ oppugnauit eaz
dies multos ⁊ fecit machinas. Et re
liquit ionathas simonē fratrem suū
in ciuitate ⁊ exiit in regionē ⁊ venit
cū numero ⁊ percussit odarē et fra-
tres eius ⁊ filios phaseron in taber-
naculis ipsorū: et cepit cedere ⁊ cre
scere in virtutibus. Simon vero et
qui cū ipso erant exierūt de ciuitate
⁊ succenderunt machinas et pugna
uerūt contra bachidem: ⁊ contritus
est ab eis: et afflixerūt eū valde q̄m
consiliū eius ⁊ congressus eius erat
inanis. Et iratus contra viros ini-
quos qui ei consiliū dederant vt ve-
niret in regionē ipsorum multos ex eis
occidit: ipse aūt cogitauit cū reliq̄s
abire in regionē suam. Et cognouit
ionathas et misit ad eū legatos cō-
ponere pacē cū ipso: et reddere ei ca
ptiuitatem. Et libenter accepit et fe
cit secūdum verba eius ⁊ iurauit se
nihil facturū ei mali omnib⁹ diebus
vite eius. Et reddidit ei captiuitatē
quā prius erat predatus de terra iu-
da: et cōuersus abiit in terrā suam:
et nō apposuit amplius venire in fi
nes eius. Et cessauit gladius ex Js-
rael: ⁊ habitauit ionathas in mach-
mas: et cepit ionathas ibi iudicare
populuz: et exterminauit impios ex
israel.

¶ C.S. Alexander occidit demetriū
et accepit filiā ptolemei regis vxorē
de gl'ia ionathe habēt m'ta ī hoc ca-
pitulo: iunior demetri⁹ accepit regē:
appolloniū ducem expugnauit iona
thas: reuers⁹ ē ionathas ī hier'l'z: mi-
sit ei alexāder fibulā aureā. Cap. x.

ET anno cētesimo sexagesimo A
ascendit alexāder antiochi fi
lius qui cognominat⁹ est no-

bilis: ⁊ occupauit Ptolemaidam et
receperunt eum et regnauit illic. Et
audiuit demetrius rex et congrega-
uit exercitum copiosum valde: ⁊ ex-
iuit obuiam illi in prelium: et misit
Demetrius epistolã ad Jonatham
verbis pacificis vt magnificaret eũ.
Dixit enim. Anticipemus facere pa
cem cum eo/ priusq̃ faciat cum ale-
xandro aduersuz nos: recordabitur
enim omnium malorũ que fecimus
in eũ ⁊ in fratrem eius et in gentem
eius. Et dedit ei potestatẽ congregã
di exercitũ ⁊ fabricare arma et esse
ipsum socium eius ⁊ obsides q̃ erant
in arce iussit tradi ei: et venit iona-
thas ĩ hierusalẽ: ⁊ legit epistolas in
auditu oĩs populi et eorũ qui in arce
erant. Et timuerunt timore magno:
qñ audierunt q̃ dedit ei rex potesta
tem congregãdi exercitũ. Et traditi
sunt ionathe obsides ⁊ reddidit eos
parentibus suis: et habitauit iona-
thas in hierusalem ⁊ cepit edificare
⁊ innouare ciuitatem. Et dixit faciẽ-
tibus opera vt extruerent muros et
montẽ sion in circuitu lapidibꝰ qua-
dratis ad munitionẽ: et ita fecerũt.
Et fugerunt alienigene qui erant in
munitionibꝰ quas bachides edifica-
uerat: et reliq̃t vnusquisq̃ locũ suuz
⁊ abiit in terrã suam: tãtũ in bethsu-
ra remãserũt aliqui ex his qui reli-
querant legem et precepta dei: erat
enim hec eis ad refugium. Et audi-
uit alexander rex promissa que pro-
misit demetrius ionathe: et narraue
rũt ei prelia ⁊ virtutes quas ipse fe-
cit ⁊ fratres eius ⁊ labores quos la-
B boꝛauerũt ⁊ ait. Nunquid inuenie-
mus aliquẽ virum talẽ? ⁊ nũc facie-
mus eũ amicũ: ⁊ sociuz nostrum. Et
scripsit epistolã ⁊ misit ei secundum
hec verba dicẽs. Rex alexander fra
tri ionathe salutẽ. Audiuimus de te
q̃ vir potens sis viribus/ ⁊ aptus es
vt sis amicus noster: ⁊ nunc consti-
tuimus te hodie summum sacerdo-
tem gẽtis tue: ⁊ vt amicus voceris
regis (Et misit ei purpurã ⁊ coronã
aureã) vt que nostra sunt sentias no
biscũ: ⁊ cõserues amicitias ad nos:
⁊ induit se ionathas stola sancta se-
primo mense anno cẽtesimo sexage
simo in die solẽni scenophegie. Et cõ
gregauit exercitum: ⁊ fecit arma co
piosa. Et audiuit demetrius verba
ista: ⁊ contristatus est nimis et ait.

Quid hoc fecimus q̃ preoccupauit
nos alexander apprehẽdere amici-
tiam iudeoruz ad munimẽ sui: Scri
bã ⁊ ego illis verba deprecatoria et
dignitates ⁊ dona: vt sint mecum in
adiutoriũ. Et scripsit eis in hec vba.
Rex demetrius gẽti iudeorũ salutez.
Quoniam seruastis ad nos pactũ: ⁊ man-
sistis in amicicia nr̃a/ ⁊ nõ accessistis
ad inimicos nostros: audiuimus et
gauisi sumus. Et nunc perseuerate
adhuc conseruare ad nos fidem: ⁊ re
tribuemus vobis bona pro his que
fecistis nobiscuz. Et remittemus vo
bis prestationes multas: ⁊ dabimus
vobis donationes. Et nunc absoluo C
vos ⁊ omnes iudeos a tributis et pre
cia salis indulgeo et coronas remit-
to ⁊ tertias seminis: ⁊ dimidiã partez
fructus ligni qđ est portionis mee:
relinquo vobis ex hodierno die ⁊ de-
inceps ne accipiantur a terra iuda et
a tribꝰ ciuitatibus que addite sunt
illi ex samaria ⁊ galilea ex hodierna
die ⁊ in totũ tempus: ⁊ hierusalẽ sit
sancta ⁊ libera cũ finibꝰ suis ⁊ deci-
me et tributa ipsius sint. Remitto
etiã potestatẽ arcis q̃ est in hierlm:
et do eã summo sacerdoti vt cõstitu-
at in ea viros quoscũq̃ ipse elegerit
qui custodiãt eã. Et omnẽ animã iu-
deorũ que captiua est a terra iuda
in omni regno meo relinquo liberam
gratis/ vt omnes a tributis soluant:
etiã pecoruz suorum. Et oẽs dies so-
lẽnes et sabbata et neomenie ⁊ dies
decreti ⁊ tres dies ante diẽ solennẽ:
⁊ tres dies post diẽ solennẽ sint oẽs
immunitatis ⁊ remissionis omnibus
iudeis qui sunt in regno meo: ⁊ ne-
mo habebit potestatem agere aliq̃d
⁊ mouere negocia aduersus aliquez
illorũ in omni causa. Et vt ascribant
ex iudeis ĩ exercitu regis ad trigin-
ta milia virorũ: ⁊ dabunt illis copie
vt oportet oibus exercitibus regis
⁊ ex eis ordinabunt qui sint in mu-
nitionibus regis magni: ⁊ ex his cõ
stituent sup negocia regni que agũ-
tur ex fide/ ⁊ principes sint ex eis: et
ambulent in legibus suis sicut p̃ce-
pit rex in terra iuda. Et tres ciuita- D
tes q̃ addite sunt iudee ex regiõe sa-
marie cũ iudea reputent: vt sint sub
vno: ⁊ nõ obediant aliene potestati
nisi summo sacerdoti: Ptolemaidã
⁊ confines eiꝰ quas dedi donũ sctis q̃
sunt in hierlm ad necessarios sumu

ptus sanctorū. Et ego dabo singulis
annis quindecim milia sicloꝝ argē-
ti de rationib⁹ regis q̄ me cōtingunt
et oē qđ reliquū fuerit qđ non reddi
derāt q̄ sup negocia erāt annis prio
rib⁹: ex hoc dabunt in opera domus.
Et sup hec quinqꝫ milia sicloꝝ argē-
ti q̄ accipiebāt de sanctoꝝ ratiōe per
singulos ānos: ⁊ hec ad sacerdotes
pertineāt q̄ ministerio funguntur. Et
quicūqꝫ cōfugerint in templū qđ est
hierosolymis ⁊ in oībus finib⁹ eius:
obnoxij regi in oī negocio dimittan-
tur ⁊ vniuersa que sunt eis in regno
meo libera habeāt. Et ad edificāda/
vel restaurāda opera sanctorū sum-
ptus dabūtur de ratione regis: ⁊ ad
extruendos muros Hierl'm et com-
muniēdos in circuitu: sumpt⁹ dabū-
tur de rōne regis ⁊ ad cōstruendos
muros in iudea. Ut audiuit aūt Jo-
nathas ⁊ ppl's sermōes istos nō cre
diderūt eis nec receperūt eos: qꝛ re
cordati sunt malitie magne quā fe-
cerat in isrl' / et tribulauerat eos val
de. Et cōplacuit eis in alexandrū: qꝛ
ipse fuerat eis princeps sermonum
pacis: ⁊ ipsi auxiliū ferebāt oīb⁹ die-
bus. Et ꝯgregauit rex alexāder exer
citū magnū / ⁊ admouit castra cōtra
demetriū. Et commiserūt preliū re-
ges ⁊ fugit exercit⁹ demetrij: ⁊ inse-
cut⁹ est eū alexander ⁊ incubuit sup
eos. Et inualuit preliū nimis donec
occidit sol: ⁊ cecidit demetrius ī die
illa. Et misit alexāder ad ptolemeū
regē egypti legatos scđm hec verba
E dicēs. Quoniam regressus sum in re
gnū meū: et sedi in sede patrū meo-
rū ⁊ obtinui principatū ⁊ cōtriui de-
metriū ⁊ possedi regionē nostram / ⁊
cōmisi pugnā cū eo / et contritus est
ipse ⁊ castra ei⁹ a nobis ⁊ sedemus
in sede regni eius: ⁊ nūc statuamus
.J.II.a ad inuicē amicitiā: et da mihi filiam
tuam vxorē et ero gener tuus / ⁊ da-
bo tibi dona et ipsi dignitatē. Et rñ-
dit rex ptolemeus dicēs. Felix dies
in qua reuersus es ad terrā patrum
tuorū ⁊ sedisti in sede regni eorū. Et
nūc faciā tibi qđ scripsisti: sed occur
re mihi ptolemaidā vt videam⁹ in-
uicē nos ⁊ spondeā tibi sicut dixisti.
Et exiuit ptolemeus de egypto ipse
et cleopatra filia eius: ⁊ venit ptole-
maidam anno cētesimo sexagesimo
secundo. Et occurrit ei alexāder rex
et dedit ei Cleopatram filiam suam /
et fecit nuptias eius ptolemaide si-
cut reges in magna gloria. Et scri-
psit rex Alexander ionathe: vt veni
ret obuiā sibi. Et abiit cū gloria pto-
lemaidam ⁊ occurrit ibi duobus re-
gibus / ⁊ dedit illis argentū multum
et aurum ⁊ dona: ⁊ inuenit gratiam
in conspectu eorum. Et conuenerūt
aduersus eum viri pestilentes ex is-
rael: viri iniq̄ interpellantes aduer-
sus eum / et non intendit ad eos rex.
Et iussit spoliari ionathan vestibus
suis: et indui eum purpura: et ita fe-
cerunt. Et collocauit eum rex sedere
secū. Dixitqꝫ principibus suis. Exite
cū eo in medium ciuitatis: ⁊ predica
te vt nemo aduersus eū interpellet
de vllo negocio / nec quisq̄ ei mole-
stus sit de vlla ratione. Et factū est F
vt viderunt qui interpellabant glo-
riam eius que predicabatur / ⁊ oper-
tum eū purpura / fugerunt omnes:
et magnificauit eum rex / et scripsit
eum inter primos amicos / et posuit
eum ducem / et participem principa
tus. Et reuersus est ionathas in hie
rusalem: cū pace ⁊ leticia. In anno
centesimo sexagesimoquinto / venit
demetrius filius demetrij a creta in
terram patrum suorum. Et audiuit
alexander rex / et cōtristatus est val
de: ⁊ reuersus est antiochiam. Et cō
stituit demetrius rex apolloniū du-
cē q̄ preerat celesyrie: ⁊ congregauit
exercitū magnū: et accessit ad Jam
niā / ⁊ misit ad Jonathan summū sa
cerdotem: dicens. Tu solus resistis
nobis: ego autem factus sum in de-
risum ⁊ in opprobrium: propterea qꝛ
tu potestatē aduersum nos exerces
in montib⁹. Nunc ergo si confidis in
virtutibus tuis: descende ad nos in
campū ⁊ cōparemus illic inuicē: qꝛ
mecū est virtus belloꝝ. Interroga
et disce quis sum ego ⁊ ceteri q̄ auxi
lio sunt mihi qui ⁊ dicunt qꝛ non po
test stare pes vester ante faciem no
stram / qꝛ bis in fugam cōuersi sunt
patres tui in terram suam / et nunc
quomodo poteris sustinere equita-
tum et exercitum tantum in campo
vbi non est lapis / neqꝫ saxum / neqꝫ
locus fugiendi? Ut audiuit autē io-
nathas sermones Apollonij motus
est animo / ⁊ elegit decem milia viro
rum / et exiit ab Hierusalem / et oc-
currit ei Simon frater eius in adiu
torium: ⁊ applicuerunt castra in iop G

pen et exclusit eũ a ciuitate: quia cu
stodia apollonii ioppe erat/ ⁊ oppu-
gnauit eã. Et exterriti qui erant in
ciuitate aperuerunt ei: ⁊ obtinuit io-
nathas ioppen. Et audiuit Apolo-
nius ⁊ admouit tria milia equitũ et
exercitum multum. Et abiit azotũ
tanq̃ iter faciens/ et statim exiit in
campum: eo ꝙ haberet multitudinẽ
equitum ⁊ cõfideret ĩ eis. Et insecu-
tus est eũ Jonathas in azotũ ⁊ com
miserunt prelium. Et reliquit apollo
nius ĩ castris mille equites post eos
occulte. Et cognouit Jonathas quo
niam insidie sunt post se: ⁊ circuie-
runt castra eius ⁊ iecerunt iacula in
populum a mane vsq; ad vesperam.
.J.12.a. Populus autem stabat sicut prece-
perat ionathas: ⁊ laborauerũt equi
eorum. Et eiecit simon exercitũ suũ:
et commisit cõtra legionem: equites
enim fatigati erant ⁊ cõtriti sunt ab
eo ⁊ fugerũt. Et qui dispersi sunt per
campum fugerunt in azotũ/ ⁊ intra
uerunt in bethdagon idolũ suũ/ vt
ibi se liberarent. Et succendit Jona-
thas azotũ ⁊ ciuitates q̃ erant in cir
cuitu eius: ⁊ accepit spolia eorum ⁊
templum dagon: ⁊ oẽs qui fugerunt
in illud: succẽdit igni. Et fuerũt qui
ceciderũt gladio cũ his qui succensi
sunt fere octo milia virorum. Et mo
uit inde ionathas castra ⁊ applicuit
ea ascalonã: ⁊ exierũt de ciuitate ob
uiam illi in magna gloria. Et reuer-
sus est ionathas in hierusalem cum
suis habentibus spolia multa. Et fa-
ctũ est: vt audiuit alexander rex ser-
mones istos addidit adhuc glorifi-
care ionathan. Et misit ei fibulã au-
ream sicut ꝯsuetudo est dari cogna-
tis regum. Et dedit ei accaron ⁊ om
nes fines eius in possessionem.

¶ C. S. Surgit ptolemeus ꝯtra Ale-
xandrũ: abstulit ab eo filiã quã priꝰ
dederat ei vxorẽ ⁊ tradidit eã deme
trio: ptolemeꝰ duo regna habuit: ale
xander occidit a Zabdihel arabe: de
morte ptolemei demetriꝰ regnãs cõ
firmat fedꝰ cũ ionatha: ⁊ vidẽs sibi
nihil resistere: dimisit exercitum: tri
phõ erexit ãthiochũ filiũ alexãdri ad
uersꝰ demetriũ: demetriꝰ auxilio iu-
deorũ saluatꝰ mẽtitꝰ est eis ea q̃ pmi
sit: victꝰ est demetriꝰ a triphone ⁊ ab
ãtiocho adolescẽte: de amicitia ãtio-
chi cũ iudeis expugnat simõ bethsu
rã pugñt ionathas cũ alienigẽis. C. xi.

Et rex egypti congregauit ex- A
ercitum sicut arenam que est
circa orã maris ⁊ naues mul-
tas: ⁊ q̃rebat obtinere regnũ alexan
dri dolo ⁊ addere illud regno suo. Et
exiit in syriã verbis pacificis ⁊ ape-
riebant ei ciuitates ⁊ occurrebãt ei:
q: mandauerat alexander rex exire
ei obuiã eo ꝙ socer suꝰ esset. Cũ autẽ
introiret ciuitatẽ ptolemeꝰ ponebat
custodias militum ĩ singulis ciuita §.10.c.
tibus. Et vt appropiauit azoto: ostẽ-
derunt ei templũ dagon succensũ
igni ⁊ azotum/ et cetera eius demo-
lita ⁊ corpora proiecta ⁊ eorũ qui cesi
erant in bello tumulos quos fecerãt §.10.g.
secus viam. Et narrauerunt regi q:
hec fecit ionathas: vt inuidiam face
rent ei. Et tacuit rex. Et occurrit Jo-
nathas regi in ioppen cũ gloria ⁊ in
uicem se salutauerunt ⁊ dormierunt
illic. Et abiit Jonathas cũ rege vsq;
ad fluuiũ qui vocabatur eleutherus
et reuersus est in hierusalẽ. Rex au-
tem ptolemeus obtinuit dominium
ciuitatũ vsq; seleuciã maritimã: ⁊ co
gitabat in alexandrũ consilia mala.
Et misit legatos ad demetriũ dicẽs.
Ueni componamus inter nos pactũ
⁊ dabo tibi filiam meã quam habet
alexander: et regnabis in regno pa-
tris tui: penitet enim me/ ꝙ dederim
illi filiam meã/ quesiuit enĩ me occi-
dere. Et vituperauit eũ / propterea B
ꝙ cõcupierat regnũ eius. Et abstulit
filiam suam ⁊ dedit eam demetrio: ⁊
alienauit se ab alexandro: ⁊ manife-
state sunt inimicitie eiꝰ. Et intrauit
ptolemeus Antiochiam: ⁊ imposuit
duo diademata capiti suo: egypti et
asie. Alexander autem erat rex in ci
licia illis tẽporibꝰ: quia rebellabant
qui erãt in locis illis. Et audiuit ale-
xander: ⁊ venit ad eũ in bellum. Et
produxit ptolemeus rex exercitum/
et occurrit ei manu valida/ et fuga-
uit eum. Et fugit Alexander in ara-
biam: vt ibi protegeretur: rex autem
Ptolemeus exaltatus est. Et abstu-
lit Zabdihel arabs caput alexandri
et misit ptolemeo. Et rex ptolemeus
mortuus est in die tertia: ⁊ qui erãt
in munitionibꝰ: perierunt ab his q̃
erant intra castra. Et regnauit De-
metrius anno cẽtesimo septuagesi-
mo septimo. In diebus illis congre-
gauit Jonathas eos qui erant in iu-
dea/ vt expugnarent arcem que est

in Hierusalē/⁊ fecerunt contra eam
machinas multas. Et abierunt qui-
dam qui oderant gentē suā viri iniq̃
ad regem demetrium/et renunciaue-
runt ei ꝙ ionathas obsideret arcem.
Et vt audiuit/iratus est:et statim ve-
C nit ad ptolemaidā/et scripsit Jona-
the ne obsideret arcē: sed occurreret
sibi ad colloquiū festinato. Ut audi-
uit autem ionathas/iussit obsidere.
Et elegit de senioribus Israel/et de sa-
cerdotibus:⁊ dedit se periculo. Et ac-
cepit aurum/et argentum/⁊ vestē et
alia xenia multa:⁊ abiit ad regē pto-
lemaidam:et inuenit gratiam in cō-
spectu eius. Et interpellabant aduer-
sus eum quidam iniqui ex gente sua.
Et fecit ei rex/sicut fecerāt ei qui an-
te eum fuerant. Et exaltauit eum in
conspectu oim amicorū suorū/et sta-
tuit ei principatū sacerdotii/et que-
cunq; alia habuit prius preciosa/et
fecit eum principem amicorū. Et po-
stulauit Jonathas a rege/vt immu-
nē faceret iudeam:⁊ tres toparchias
id est Samariam ⁊ confines eius/et
promisit ei talenta trecenta. Et con-
sensit rex/et scripsit Jonathe episto-
las de his oibus/hunc modum conti-
nentes. Rex demetrius fratri Jona-
the salutē et genti Judeorū. Exemplū
epistole quā scripsimus lastheni pa-
renti nostro de vobis/misimus ad
vos/vt sciretis. Rex Demetrius la-
stheni parenti salutē. Genti Judeorū
amicis nostris/et conseruātibusque
iusta sunt apud nos/decreuimus be-
nefacere propter benignitatē ipsorū
D quā erga nos habēt. Statuimus er-
go illis oēs fines Judee/et tres ciui-
tates/Lydam/⁊ ramathe/que addi-
te sunt Judee ex samaria:et oēs con-
fines earū sequestrari oibus sacrifi-
cantibus in hierosolymis pro his q̃
ab eis prius accipiebat rex per sin-
gulos annos/et pro fructibus terre
et pomorū. Et alia que ad nos perti-
nebant decimarū ⁊ tributorū: ex hoc
tempore remittimus eis/et areas sa-
linarū/et coronas q̃ nobis deferebā-
tur/omnia ipsis concedimus. Et nihil
horum irritum erit ex hoc et in omne
tēpus. Nūc ergo curate facere horū
exemplū/vt detur Jonathe: et pona-
tur in mōte sancto/et in loco celebri.
Et videns demetrius rex ꝙ siluit ter-
ra in conspectu suo/⁊ nihil ei resistit
dimisit totū exercitum suum: vnum

quemq; in locum suum:excepto pere-
grino exercitu quem traxit ab insu-
lis gentium:⁊ inimici erāt ei omnes
exercitus patrum eius. Triphon au-
tem erat quidam partium alexandri
prius/et vidit quoniā omnis exerci-
tus murmurauit contra demetrium
et iuit ad Emalchuel arabem/qui nu-
triebat antiochum filium alexandri
et assidebat ei/vt traderet eum ipsi/
vt regnaret loco patris sui. Et enun-
ciauit ei quanta fecit Demetrius/et
inimicitias exercituum eius aduer-
sus illum. Et mansit ibi diebus mul- E
tis. Et misit Jonathas ad demetriū
regē/vt eiiceret eos qui in arce erant
in Hierusalē:et qui in presidiis erant
quia impugnabant Israel. Et misit
demetrius ad Jonathan:dicēs. Non
hec tantū faciam tibi et genti tue: sed
gloria illustrabo te/et gentem tuam
cum fuerit opportunum. Nunc er-
go recte feceris/si miseris in auxi-
lium mihi viros: quia discessit omnis
exercitus meus. Et misit ei Jonathas
tria milia virorum fortium Antio-
chiam/et venerunt ad regem/et dele-
ctatus est rex in aduentu eorum. Et
conuenerunt qui erant de ciuitate/
centum viginti milia virorum:et vo-
lebāt interficere regem. Et fugit rex
in aulam:et occupauerunt qui erant
de ciuitate itinera ciuitatis/et cepe-
runt pugnare. Et vocauit rex iude-
os in auxilium: et conuenerunt om-
nes simul ad eum: ⁊ dispersi sunt om-
nes per ciuitatem:⁊ occiderunt in il-
la die centum milia hominum:et suc-
cenderunt ciuitatem/⁊ ceperunt spo-
lia multa in die illa/et liberauerunt
regem. Et viderunt qui erant de ciui-
tate ꝙ obtinuissent Judei ciuitatem
sicut volebant/et infirmati sunt men-
te sua/⁊ clamauerunt ad regem cum
precibus:dicentes. Da nobis dexte- F
ras/et cessent Judei oppugnare nos
et ciuitatē. Et proiecerunt arma sua
et fecerunt pacem/et glorificati sunt
iudei in conspectu regis:et in cōspe-
ctu omnium qui erant in regno eius
et nominati sunt in regno. Et regres-
si sunt in Hierusalem:habentes spo-
lia multa. Et sedit demetrius rex in
sede regni sui: et siluit terra in con-
spectu eius. Et mentitus est omnia
quecumq; dixit/⁊ abalienauit se a io-
natha: et non retribuit ei secundum
beneficia que sibi tribuerat: et vexa-

bat eum valde. Post hec autem re-
uersus est triphon: et antiochus cum
eo puer adolescēs: et regnauit / et im-
posuit sibi diadema. Et congregati
sunt ad eum omnes exercitus quos
disperserat Demetrius / et pugnaue-
runt contra eū: et fugit / et terga ver-
tit. Et accepit triphon bestias / et ob-
tinuit Antiochiā / et scripsit Antio-
chus adolescens Jonathe / dicens.
Constituo tibi sacerdotium: et consti-
tuo te super quatuor ciuitates / vt sis
de amicis regis. Et misit illi vasa au-
rea in ministerium / et dedit ei pote-
statem bibēdi in auro / et esse in pur-
pura / et habere fibulam auream / et
Simonē fratrem eius constituit du-
cem a terminis Tyri / vsque ad fines
egypti. Et exiit Jonathas / et peram-
bulabat trans flumen ciuitates / et
congregatus est ad eum omnis ex-
ercitus Syrie i auxiliū: et venit ascā
lonem / et occurrerunt ei honorifice
de ciuitate: et abiit inde gazam: et cō-
B cluserunt se qui erant gaze / et obse-
dit eam: et succēdit que erant in cir-
cuitu ciuitatis: et predatus est eam.
Et rogauerunt Gazenses Jonathā:
et dedit illis dextrā: et accepit filios
eorum obsides / et misit illos in Hie-
rusalem / et perambulauit regionem
vsq damascū. Et audiuit Jonathas
q preuaricati sunt principes Deme-
trii in cades que est in Galilea / cum
exercitu multo: volentes eum remo-
uere a negocio regni: et occurrit illis:
fratrem autem suum Simonem reli-
quit intra prouinciam. Et applicuit
Simon ad Bethsuram / et expugna-
bat eam diebus multis / et conclusit
eos. Et postulauerunt ab eo dextras
accipere / et dedit illis. Et eiecit eos
inde / et cepit ciuitatem / et posuit in
ea presidium. Et ionathas / et castra
eius applicuerunt ad aquam Gene-
zar: et ante lucē vigilauerunt in cam-
po Azor. Et ecce castra alienigenarū
occurrebant ei in campo / et tende-
bant ei insidias in mōtibus: ipse au-
tem occurrit ex aduerso. Insidie ve-
ro exurrexerunt de locis suis: et com
miserunt prelium. Et fugerunt qui
erant ex parte Jonathe omnes: et ne
mo relictus est ex eis / nisi Mathathi-
as filius Absalomi / et Judas filius
Calphi princeps militie exercit⁹. Et
scidit Jonathas vestimenta sua / et
posuit terram in capite suo / et orauit.
Et reuersus est Jonathas ad eos in
prelium / et conuertit eos in fugam /
et pugnauerunt. Et viderunt qui fu-
giebant partis illius / et reuersi sunt
ad eum: et insequebantur cum eo om
nes vsq cades ad castra sua: et per-
uenerunt vsq illuc. Et ceciderunt de
alienigenis i die illa tria milia viro-
rū: et reuers⁹ est Jonathas in hierlm.

¶ Ca. Sūma. Mittit Jonathas lega-
tos: et epistolas romanis et spartiatis
de cremento pacis / fugat Jonathas
principes Demetrii: et exercitum eo-
rum: percussit Arabes qui vocantur
Zabadei / Triphon volens assumere
regnum Antiochi dolose egit cū Jo-
natha / et occidit eum / et exercitum
eius. Capitulum. xii.

Et vidit Jonathas qr tempus A
eum iuuat / et elegit viros / et
misit eos Romam statuere et
renouare cum eis amicitiam. Et ad
spartiatas / et ad alia loca misit epi-
stolas scdm eandem formā. Et abie-
runt romam / et intrauerunt curiam
et dixerunt. Jonathas summus sa-
cerdos / et gens Judeorum miserunt
nos: vt renouaremus amicitiam / et
societatem scdm pristinum. Et dede-
runt illis epistolas ad ipsos per lo-
ca: vt reducerēt eos in terram Juda
cum pace. Et hoc est exemplū episto-
larum / quas scripsit Jonathas spar-
tiatis. Jonathas summus sacerdos
et seniores gentis / et sacerdotes / et
reliquus populus Judeorum / spar-
tiatis fratribus salutem. Jampridē
misse erant epistole ad Oniam sum-
mum sacerdotē a Dario qui regna-
bat apud vos: quoniam estis fratres
nostri: sicut scriptum continet quod B
subiectum est. Et suscepit Onias vi-
rum qui missus fuerat cum honore /
et accepit epistolas: in quib⁹ signifi-
cabat de societate / et amicitia. Nos
enim cū nullo horum indigeremus
habentes solacio sanctos libros / qui
sunt in manibus nostris / maluimus
mittere ad vos renouare fraternita-
tem et amicitiam / ne forte alieni effi-
ciamur a vobis. Multa enim tempo-
ra transierunt / ex quo misistis ad
nos. Nos ergo in omni tempore sine
intermissione in diebus solennibus:
et ceteris quibus oportet memores
sumus vestri in sacrificiis que offeri-
mus: et in obseruationibus sicut fas
est et decet meminisse fratrum. Leta-

mur itaq; de gloria vestra. Nos au=
tem circundederunt multe tribula=
tiones/et multa prelia/et impugna=
uerunt nos reges qui sunt in circui=
tu nostro. Noluimus ergo vobis mo=
lesti esse/neq; ceteris sociis/et ami=
cis nostris in his prelijs. Habuimus
enim de celo auxiliũ/ et liberati sumus
nos/et humiliati sunt inimici nostri.
Elegimus itaq; Numeniũ antiochi
C filium/et antipatrẽ Jasonis filium
et misimus ad Romanos renouare
cum eis amicitiã et societatẽ pristi=
nã. Mãdauimus itaq; eis vt veniant
etiã ad vos/et salutẽt vos/ et reddãt
vobis epistolas nr̃as de innouatio=
ne fraternitatis nostre. Et nũc bene
facietis respondentes nobis ad hec.
Et hoc rescriptũ est epistolarũ/ qd mi
sit onias. Rex spartiatarum onias
ionathe sacerdoti magno salutẽ. Jn=
uentuz est in scriptura de spartianis
et iudeis qm̃ sunt fratres: et qm̃ sunt de
genere abraam. Et nunc ex quo hec
cognouimus/benefacitis scribentes
nobis de pace vestra. Sed et nos re=
scripsimus vobis. Pecora nostra/et
possessiones nr̃e/vestre sunt: et vr̃e/
nostre. Mãdauimus itaq; hec nun=
ciari vobis. Et audiuit Jonathas qm̃
egressi sunt principes Demetrij cuz
exercitu multo supra q̃ prius/pugna
re aduersus eum: et exijt ab hierusa=
lem/et occurrit eis in amathite regio
D ne. Non enim dederat eis spatium vt
ingrederentur regionem eius. Et mi=
sit speculatores in castra eorũ: et re=
uersi renunciauerunt q; constituunt
superuenire illic nocte. Cum occidis=
set autem sol precepit ionathas suis
vigilare et esse in armis paratos ad
pugnam tota nocte: et posuit custo=
des per circuitũ castrorũ. Et audie=
runt aduersarij q; paratus est iona=
thas cuz suis in bello: et timuerunt et
formidauerũt in corde suo/et accen=
derunt focos in castris suis. Jona=
thas aũt et qui cum eo erant/ non co
gnouerunt vsq; mane. Uidebãt autez
luminaria ardentia: et secut⁹ est eos
ionathas/et non comprehendit eos:
trãsierũt enim flumen eleutherũ. Et
diuertit ionathas ad arabes/ qui vo=
cabant zabadei: et percussit eos et ac
E cepit spolia eorum. Et iũxit/ et venit
damascũ: et perambulabat omnẽ re=
gionẽ illã. Simõ aũt exijt: et venit vs=
q; ad ascalonẽ/et ad proxima presi=
dia: et declinauit in ioppen/ et occu=
pauit eã: (audiuit enim q; vellent presi
dium tradere partibus demetrij) et
posuit ibi custodes / vt custodirent
eã. Et reuersus est ionathas: et con=
uocauit seniores popli/ et cogitauit
cuz eis edificare p̃sidia i iudea: et edi=
ficare muros i hierl'm: et exaltare al=
titudinẽ magnã inter mediuz arcis
et ciuitatis/vt separaret eã a ciuita=
te: vt esset ipsa singulariter: et neque
emant/neq; vendãt. Et conuenerunt
vt edificarẽt ciuitatẽ: et cecidit mu=
rus qui erat sup torrentẽ ab ortu so=
lis: et reparauit eũ qui vocat Caphe=
theta. Et simon edificauit adiada et
sephela: et muniuit eã: et iposuit por=
tas et seras. Et cũ cogitasset triphon
regnare asie/et assumere diadema/et
extẽdere manũ in antiochũ regem:
timens ne forte non permitteret euz
Jonathas/sed pugnaret aduers⁹ eũ/
querebat comprehendere eum et occi
dere. Et exurgens abiit in bethsan. F
Et exiuit ionathas obuiã illi cũ qua=
draginta milibus virorũ electoruz in
preliũ/vt venit bethsan. Et vidit tri=
phon qz venit ionathas cuz exercitu
multo/vt extẽderet in eũ man⁹: et ti=
muit. Et accepit eũ cũ honore/et com
mendauit eum oĩbus amicis suis: et
dedit ei munera. Et precepit exerciti
bus suis vt obedirent ei sicut sibi. Et
dixit ionathe. Ut quid vexasti vniuer
sum populum cum bellum nobis nõ
sit? Et nũc remitte eos in domos su=
as: elige aũt tibi viros paucos qui te=
cũ sint: et veni mecum ptolemaidã: et
tradã eam tibi: et reliqua presidia et
exercitũ/et vniuersos prepositos ne=
gocij/et conuersus abibo: propterea
enim veni. Et credidit ei/et fecit sicut
dixit: et dimisit exercitũ/et abierũt in
terraz iuda. Retinuit autem secum
tria milia virorum: ex quibus remi=
sit in galileã duo milia/ mille autem
venerunt cum eo. Ut autem intra=
uit ptolemaidã ionathas / clauserũt G
portas ciuitatis ptolemẽses: et com=
prehenderunt eum/et omnes qui cum
eo intrauerant/ gladio interfecerũt.
Et misit Triphon exercitum et equi=
tes in Galileam/ et in campum ma=
gnum/ vt perderent omnes socios io
nathe. At illi cum cognouissent quia
cõprehensus est ionathas / et perijt:
et omnes qui cum eo erant/ hortati
sunt semetipsos: et exierũt parati in

prelium. Et videntes hi qui insecuti
fuerant/quia pro anima res est illis
reuersi sunt. Illi autez venerunt om-
nes cuz pace in terram iuda. Et plã-
xerunt ionathan: et eos qui cum ipso
erant valde: et luxit israel luctu ma-
gno. Et quesierunt omnes gẽtes que
erant in circuitu eorũ conterere eos.
Dixerunt enim. Non habent princi-
pem et adiuuantem: nunc ergo expu-
gnemus illos/et tollamus de homini-
bus memoriam eorum.

¶ C. S. Simon ꝓ fratre suo dux con-
stituitur/mittit argentum et duos fi-
lios Jonathe Triphoni: de morte Jo-
nathe et filiorum eius: de edificio se-
pulchri in modin: occidit Triphon
dolose Antiochum adolescentem/et
imposuit sibi diadema Asie: consti-
tuit Demetrius pacẽ cuz Simone: sub-
latum est iugum gentium ab Hieru-
salem: expugnat Simon Gazam: mũ-
dans autem eam intrat cum laude et
ramis palmarum: Simon constituit
filium suum ducem. Capitulum. xiij.

B Et audiuit simon ꝙ congrega-
uit triphon exercituz copiosum/
vt veniret in terram iuda/et attere-
ret eam: videns quia in tremore po-
pulus est et in timore/ascendit hie-
rusalem/et congregauit populum: et
adhortans dixit. Uos scitis quanta
ego/et fratres mei/et domus patris
mei fecimus pro legibus et pro san-
ctis prelia/et angustias quales vi-
dimus. Horum gratia perierũt fra-
tres mei omnes propter israel: et re-
lictus sum ego solus. Et nunc non
mihi contingat parcere anime mee
in omni tempore tribulationis: non
enim melior sum fratribus meis.
Uindicabo itaque gentem meam/et
sancta: natos quoque nostros et vxo-
res: quia congregate sunt vniuerse
gentes conterere nos inimicitie gra-
tia. Et accensus est spiritus populi
simul/vt audiuit sermones istos: et
responderunt voce magna dicentes.
B Tu es dux noster loco iude et iona-
the fratris tui: pugna prelium no-
strum: et omnia quecumque dixeris
nobis/faciemus. Et congregans om-
nes viros bellatores/accelerauit cõ-
summare vniuersos muros hierusa-
lem/et muniuit eam in gyro. Et mi-
sit ionathan filium absalomi: et cum
eo exercituz nouum in ioppen: et eie-
ctis his qui erant in arce/remansit
illic ipse. Et mouit triphon a ptole-
maida cũ exercitu multo/vt veniret
in terrã iuda: et ionathas cum eo in
custodia. Simon autem applicuit in
addus cõtra faciem campi. Et vt co-
gnouit triphon quia surrexit simon
loco fratris sui ionathe: et quia com-
missurus esset cũ eo preliũ: misit ad
eum legatos dicens. Pro argẽto qđ
debebat frater tuus ionathas in ra-
tione regis ꝓpter negocia q̃ habuit C
detinuimus eũ. Et nunc mitte argen-
ti talenta centũ/et duos filios eius
obsides/vt nõ dimissus fugiat a no-
bis: et remittemus eum. Et cognouit
Simon q́a cum dolo loqueret secuz/
iussit tamẽ dari argentuz et pueros/
ne inimicitiã magnã sumeret ad po-
pulũ israel dicentez. Quia non misit
ei argentũ et pueros ꝓpterea periit.
Et misit pueros/et centum talenta: et
mẽtitus est/et non dimisit ionathan.
Et post hec venit triphon intra re-
gionez/vt contereret eam: et gyraue-
runt per viam que ducit ador: et si-
mon et castra eius ambulabant in
omnem locum quocumq; ibant. Qui
autẽ in arce erant/miserunt ad tri-
phonez legatos/vt festinaret venire
per desertũ: et mitteret illis alimoni- D
as. Et parauit triphon omnẽ equita-
tum/vt veniret illa nocte. Erat enim
nix multa valde: et non venit in ga-
laditim. Et cũ appropinquasset bas-
chama: occidit ionathan et filios eius
illic. Et conuertit triphon: et abiit in
terrã suaz. Et misit simon/et accepit
ossa ionathe fratris sui/et sepeliuit
ea in modin ciuitate patruz eius. Et
planxerunt eum omnis israel plan-
ctu magno: et luxerunt euz dies mul-
tos. Et edificauit simon super sepul-
chrũ patris sui et fratrũ suorũ edifi-
cium altũ visu: lapide polito retro et
ante: et statuit septem pyramidas:
vnã contra vnam patri/et matri/et
quatuor fratribus: et his circũposuit
colũnas magnas: et super colũnas
arma/ad memoriã eternam: et iuxta
arma naues sculptas que viderẽtur
ab hoibus nauigantibus mare. Hoc
est sepulchrũ/qđ fecit in modin vsq;
in hunc diem. Triphon autem cum
iter faceret cũ antiocho rege adole-
scẽte/dolo occidit eũ: et regnauit lo-
co eius. Et iposuit sibi diadema asie/et E
fecit plagam magnã in terra: et edi-
ficauit simon presidia iudee/muni-

ens ea turrib⁹ excelsis/et muris ma-
gnis:et portis/et seris: et posuit ali-
mēta in munitiōibus. Et elegit simō
viros/et misit ad demetriū regem vt
faceret remissionē regioni/ qz actus
oēs triphonis per direptionē fuerāt
gesti. Et demetrius rex ad verba ista
respondit ei: et scripsit epistolā talē.
Rex demetrius simoni summo sacer
doti et amico regum/ꝛ senioribus/et
gēti iudeorum salutē. Coronā aureā
et bahē quam misistis/suscepimus:
et parati sumus facere vobiscū pacē
magnā:et scribere ꝓpositis regis re-
mittere vobis q̄ indulsim⁹. Quecūqꝫ
enim constituimus/vobis constant.
Munitiones quas edificastis / vob'
sint. Remittimus quoqꝫ ignorātias/
et peccata vsqꝫ in hodiernum diem:
F et coronā quam debebatis. Et si quid
aliud erat tributariū in hier'm/iam
nō sit tributarium: et si qui ex vobis
apti sunt cōscribi inter nr̄os / cōscri-
bant: et sit inter nos pax. Anno cen-
tesimo septuagesimo / ablatū est iu-
gum gētiū ab isrl'. Et cepit populus
israel scribere i tabulis et gestis pu-
blicis / anno primo sub simone sum-
mo sacerdote/magno duce/et princi
pe iudeorū. In dieb⁹ illis applicuit
simon ad gazam/ꝛ circumdedit eam
castris: ꝛ fecit machinas/ꝛ applicu
it ad ciuitatē/et percussit turrē vnam
et cōprehendit eā. Et qui eruperant/
erant intra machinam et ciuitatē: ꝛ
fact⁹ est motus magnus in ciuitate.
Et ascēderunt qui erant in ciuitate
cū vxoribus et filiis supra murū scis-
sis tunicis suis / et clamauerūt voce
magna / postulātes a simōe dextras
sibi dari: et dixerūt. Non nobis red-
das scd'z malitias nostras/sed scd'm
G misas tuas: et seruiemus tibi. Et fle-
xus simon non debellauit eos: eiecit
tamen eos de ciuitate / et mundauit
edes in quibus fuerant simulacra /
et tūc intrauit in eam cum hymnis
benedicens dn̄m. Et eiecta ab ea om
ni immūdicia/collocauit in ea viros
qui legē facerēt/et muniuit eā: et fe-
cit sibi habitationem. Qui aūt erant
in arce hierusalē/ prohibebant egre-
di et ingredi regionē:et emere ꝛ ven
dere:et esurierunt valde: et multi ex
eis fame perierunt. Et clamauerunt
ad simonem vt dextras acciperent /
et dedit illis. Et eiecit eos inde:ꝛ mū-
dauit arcem a cōtaminationibus et
intrauerunt in eam tertia et vicesi-
ma die secundi mensis anno centesi
mo septuagesimoprimo cum laude
et ramis palmarū ꝛ citharis ꝛ cina-
ris:ꝛ cymbalis:et nablis:et hymnis
et canticis: quia cōtritus est inimic⁹
magnus ex israel. Et cōstituit vt oī-
bus annis agerētur dies hi cum leti
tia: et muniuit mōtem tēpli qui erat
secus arcē: ꝛ habitauit ibi ipse et qui
cum eo erant. Et vidit simon Joan-
nem filium suum: qꝫ fortis vir prelii
esset: et posuit eum ducem virtutum
vniuersarū:et habitauit in gazaris.
¶ Ca. S. Rex demetrius abiit in me-
diā ad contrahēda sibi auxilia: ꝛ ca-
ptus ponitur in custodia:de sublimi-
tate et potētia Simonis regis iuda
de multitudine pacis: illis tempori-
bus renouant amicitie inter Roma
nos et Judeos: exemplum scripture
quā in tabulis ereis scripserūt iudei
pro titulo glorie: et laude sui ducis
simonis filii Marathie. Cp̄m. xiiii.
Anno cētesimo septuagesimo A
secūdo cōgregauit rex deme-
trius exercitū suū: et abiit in
mediā ad cōtrahenda sibi auxilia vt
expugnaret triphonem. Et audiuit
arsaces rex Persidis et medie qz in-
trauit demetrius cō fines suos: et mi
sit vnū de principibus suis: vt com-
prehēderet eum viuum ꝛ adduceret
eum ad se. Et abiit ꝛ percussit castra
demetrii ꝛ comprehēdit eum ꝛ duxit
eum ad arsacem:et posuit eum in cu
stodiam. Et siluit oīs terra Juda oī-
bus diebus Simonis: et quesiuit bo-
na genti sue:et placuit illis potestas
eius: et gloria eius oībus diebus. Et
cum omni gloria sua accepit ioppen
in portum:et fecit introitum in insu-
lis maris. Et dilatauit fines gentis B
sue:et obtinuit regionem. Et congre
gauit captiuitatem multam:ꝛ domi-
natus est gazare et Bethsure:ꝛ arci:
et abstulit i͂mundicias ex ea: et nō
erat qui resisteret ei. Et vnusquisqꝫ
colebat terram suā cū pace:et terra
iuda dabat fructus suos:et ligna cā-
porum fructum suum. Seniores in
plateis sedebant omnes:et de bonis
terre tractabant: et iuuenes indue-
bant se gloriam:et stolas belli. Et ci-
uitatibus tribuebat alimonias: et
constituebat eas: vt essent vasa mu-
nitionis: quoadusqꝫ nominatum est
nomē glorie eius vsqꝫ ad extremum

terre. Fecit pacem super terrã: et le-
tatus est israel leticia magna. Et se-
dit vnusquisq₃ sub vite sua et sub fi-
culnea sua: et non erat qui eos terre-
ret. Defecit impugnans eos super
terram: reges cõtriti sunt in diebus
illis. Et cõfirmauit oẽs humiles po-
puli sui / et legem exquisiuit et abstu-
lit omne iniquum ꝛ malum. Sancta
C glorificauit: ꝛ multiplicauit vasa san
ctorum. Et auditũ est rome quia de-
functus esset ionathas ꝛ vsq₃ in spar
tiatas: ꝛ ꝯtristati sunt valde. Ut au-
dierunt autẽ q̃ simon frater eius fa-
ctus esset summ⁹ sacerdos loco eius
et ipse obtineret oẽm regionem et ci-
uitates in ea: scripserunt ad eum ta-
bulis ereis / vt renouarent amiciti-
as ꝛ societatem quam fecerant cum
iuda et cum ionatha fratribus eius.
Et lecte sunt in conspectu ecclesie in
hierl'm. Et hoc exemplum epistolaꝝ
quas spartiate miserunt.
¶ Spartianorũ principes et ciuita-
tes Simoni sacerdoti magno / et se-
nioribus / et sacerdotibus et reliquo
populo iudeorum fratribus salutē.
Legati qui missi sunt ad populũ no-
strum nunciauerunt nobis de vestra
gloria / honore et leticia: et gauisi su-
mus in introitu eorũ. Et scripsimus
que ab eis erant dicta in cõciliis po-
puli sic. Numenius antiochi et anti-
pater iasonis filius legati iudeorum
venerunt ad nos renouãtes nobiscũ
amicitiam pristinã. Et placuit popu-
lo excipere viros gloriose: et ponere
exemplum sermonũ eorũ in segrega
tis populi libris / vt sit ad memoriam
populo spartiatarũ. Exemplum aũt
D horum scripsimus simoni magno sa
cerdoti. Post hec autem misit simon
numenium romã habẽtem clypeum
aureum magnũ / pondo mnarũ mil-
le ad statuendam cũ eis societatem.
Cum aũt audisset populus romanus
sermones istos / dixerunt. Quã gra-
tiarum actionem reddemus simoni
et filiis eius? Restituit enim ipse fra-
tres suos et expugnauit inimicos is-
rael ab eis / et statuerunt ei libertatẽ
et descripserũt in tabulis ereis: ꝛ po
suerunt in titulis in monte sion. Et
hoc est exemplum scripture.
¶ Octauadecima die mensis elul /
anno centesimo septuagesimosecun
do anno tertio sub simone sacerdo-
te magno in assaramel / in conuentu
magno sacerdotum et populi ꝛ prin
cipum et gentis et seniorũ regionis /
nota facta sunt hec. Quoniã freque-
ter facta sunt prelia in regione no-
stra. Simon autẽ marathie filius ex
filiis iarib et fratres eius dederũt se
periculo / et restiterunt aduersariis
gentis sue: vt starent sancta ipsorũ
et lex / et gloria magna glorificaue-
runt gẽtem suam. Et congregauit io E
nathas gẽtem suam: et factus est il-
lis sacerdos magnus / et appositus
est ad populum suum. Et voluerunt
inimici eorum calcare sancta: ꝛ atte-
rere regionem ipsorum / ꝛ extendere
manus in sancta sanctorũ. Tunc re-
stitit Simon et pugnauit pro gente
sua: et erogauit pecunias multas: et
armauit viros virtutis gentis sue:
et dedit illis stipẽdia / et muniuit ci-
uitates iude et bethsurã que erat in
finibus iudee: vbi erant arma ho-
stium antea: ꝛ posuit illic presidium
viros iudeos. Et ioppẽ muniuit que
erat ad mare: et gazaram que est in
finibus azoti / in qua hostes antea
habitabãt: et collocauit illic iudeos
et quecũq₃ apta erant ad correptio-
nem eorum posuit in eis. Et vidit po
pulus actum simonis et gloriã quã
cogitabat facere genti sue: et posue- F
runt eum ducem suum et principem
sacerdotũ / eo q̃ ipse fecerit hec om-
nia et iustitiam et fidem quam con-
seruauit genti sue: et exquisiuit om-
ni modo exaltare populum suum.
Et in diebus eius prosperatum est
in manibus eius vt tollerentur gen-
tes de regione ipsorum: et que in ci-
uitate Dauid erant in Hierusalem
in arce: de qua procedebant et con-
taminabant omnia que in circui-
tu sanctorum sunt: et inferebant pla
gam magnam castitati. Et colloca-
uit in ea viros iudeos ad tutamen-
tum regionis et ciuitatis: et exalta-
uit muros in hierusalem. Et rex de-
metrius statuit illi summum sacer-
dotium. Secundũ hec fecit eum ami
cum suum: et glorificauit eum glo-
ria magna. Audiuit enim q̃ appel-
lati sunt iudei a Romanis amici / et
socii / et fratres: et quia susceperunt
legatos Simonis gl'ose: et quia iu-
dei et sacerdotes eorum cõsenserunt
eum esse ducem suum et summũ sa-
cerdotem in eternum / donec surgat
propheta fidelis: et vt sit super eos G

dux: et vt cura esset illi pro sanctis: et vt cōstitueret prepositos sup opera eoꝝ/ et super regionē et super arma/ et super p̄sidia/ et cura sit illi de sanctis: et vt audiat ab oībus: et scribantur in noīe eius omnes conscriptiones in regione/ et vt operiat purpura et auro: et ne liceat vlli ex populo et ex sacerdotib⁹ irritum facere aliquid horū: et contradicere his que ab eo dicūtur/ aut conuocare conuentū in regione sine ipso/ et vestiri purpura/ et vti fibula aurea. Qui autē fecerit extra hec/ aut irritū fecerit aliqd horū/ reus erit. Et complacuit omni populo statuere simonē/ et facere secūdum verba ista. Et suscepit simon et placuit ei vt sūmo sacerdotio fungeret: et esset dux et princeps gentis iudeorū et sacerdotū/ et preesset omnibus. Et scripturā istā dixerunt ponere in tabulis ereis: et ponere eas in peribolo sanctoꝝ/ in loco celebri. exēplum autē eoꝝ ponere in erario: vt habeat simon et filij eius.

C. C.S. Antiochus demetrij fili⁹ accepit regnum paternū: et scripsit epistolas Judeis: persecutus est antiochus Triphonem/ et cetera rescripta Romanorum: de pace et Simone/ misit Simō in auxilium Antiocho: et noluit accipere: mittit Antiochus Cendebeū ducē ad debellādū iudeam et ipse persequit triphonē. Cap. xv.

A Et misit rex antiochus filius demetrij epistolas ab insulis maris simoni sacerdoti/ et principi gentis iudeoꝝ/ et vniuerse genti: et erant continentes hunc modum. Rex antiochus simoni sacerdoti magno et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum: volo autem vendicare regnum/ et restituere illud sicut erat antea: et electam feci multitudinem exercitus: et feci naues bellicas. Uolo autem procedere per regionem/ vt vlciscar in eos qui corruperunt regionem nostram/ et qui desolauerunt ciuitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me omnes reges/ et quecunq; alia dona remiserunt tibi et permitto tibi facere percussuram proprij numismatis in regione tua.

B Hierusalem autem sanctam esse/ et liberam: et omnia arma que fabricata sunt/ et presidia que construxisti/ que tenes maneant tibi. Et omne debitum regis/ et que futura sunt regi ex hoc et in totum temp⁹ remittuntur tibi. Cum autem obtinuerimus regnum nostrum/ glorificabimus te/ et gentem tuam: et templum gloria magna: ita vt manifestetur glīa vestra in vniuersa terra. Anno cētesimoseptuagesimoquarto/ exijt antiochus in terram patrum suorum/ et conuenerunt ad eum omnes exercitus: ita vt pauci relicti essent cum triphone. Et insecutus est eū antiochus rex/ et venit doran fugiens per maritimam. Sciebat enim q congregata sunt mala in eum/ et reliquit eum exercitus. Et applicuit Antiochus super doran cum centum viginti milibus virorum belligeratorū: et octo milibus equitum. Et circuiuit ciuitatem/ et naues a mari accesserūt/ et vexabant ciuitatē a terra et mari: et neminē sinebant ingredi vel egredi. C

Uenit autem numenius/ et qui cum eo fuerant ab vrbe roma/ habentes epistolas regibus et regionibus scriptas/ in quibus continebantur hec. Lucius consul romanorum Ptolemeo regi salutem. Legati iudeoꝝ venerūt ad nos amici nostri: renouantes pristinā amicitiā et societatē: missi a simone principe sacerdotū: et populo iudeoꝝ. Attulerūt aūt et clypeum aureū mnaꝝ mille. Placuit itaq; nobis scribere regibus/ et regionibus vt non inferant illis mala/ neq; impugnent eos/ et ciuitates eoꝝ/ et regiones eorū: et vt nō ferant auxiliū pugnantibus aduersus eos. Uisum autē est nobis accipe ab eis clypeū. Si qui ergo pestilētes fugerint de regione ipsorū ad vos/ tradite eos simoni principi sacerdotum/ vt vindicet in eos scdm legē suā. Hec eadem scripta sunt demetrio regi/ et attalo/ et arabe/ et arsaci/ et in omnes regiones/ et samsame/ et spartanis/ et delo/ et mido/ et sitioni/ et carie/ et samum/ et pamphyliam/ et lyciam/ et alicarnasum/ et rhodum/ et faselida/ et coo/ et sidem/ et arado/ et gortynam/ et cnidum et cyprum: et cyrenen. Exemplum autem eorum scripserunt simoni principi sacerdotum et populo iudeorum. Antiochus autem rex applicuit castra in doran secundo: admouens ei semper manus D E

et machinas faciens: et conclusit tri=
phonem ne procederet. Et misit ad
eum simon duo milia virorū electo=
rum in auxiliū: et argentū et aurum
et vasa copiosa: et noluit ea accipe=
re / sed rupit omnia que pactus est
cum eo antea / et alienauit se ab eo.
Et misit ad eum athenobiū vnum de
amicis suis vt tractaret cum ipso di=
cēs. Vos tenetis ioppen et gazaram
et arcem que est in hierusalem ciui=
tates regni mei: fines earum desola=
stis / et fecistis plagam magnam in
terra: ⁊ dominati estis per loca mul=
ta in regno meo. Nunc ergo tradite
ciuitates quas occupastis: ⁊ tributa
locorum quibus dominati estis ex=
tra fines iudee. sin autem / date pro il=
lis quingenta talenta argenti / et ex=
terminii qđ exterminastis ⁊ tributo=
rum ciuitatū alia talēta quingenta:
sin autē veniemus ⁊ expugnabimus
F vos. Et venit athenobius amicus
regis in hierusalem et vidit gloriam
simonis et claritatem in auro et ar=
gēto et apparatū copiosum / ⁊ obstu=
puit: et retulit ei verba regis. Et re=
spondit simon et dixit ei. Neqꝫ alie=
nam terram sumpsimus / neqꝫ alie=
nam detinemus: sed hereditatez pa=
trum nostrorū que iniuste ab inimi=
cis nostris aliquo tempore possessa
est. Nos vero tempus habētes vē=
dicamus hereditatē patrum nostro=
rum. Nā de ioppe et gazara que ex=
postulas / ipsi faciebant in populo
plagam magnā et in regione nostra
horum damus talēta cētum. Et non
G respondit ei athenobius verbū. Re=
uersus aūt cum ira ad regem / renū=
ciauit ei verba ista / et gloriam simo=
nis et vniuersa que vidit: et iratus
est rex ira magna. Triphon autē fu=
git naui in orthosaida. Et constituit
rex cendebeum ducem maritimū: et
exercitū peditum ⁊ equitū dedit illi.
Et mandauit illi mouere castra con=
tra faciem iudee / et mādauit ei edi=
ficare cedronem / ⁊ obstruere portas
ciuitatis / ⁊ debellare pplm. Rex au=
tem psequebat triphonez. Et perue=
nit cendebeus iamniam / et cepit ir=
ritare plebem et conculcare iudeam
et captiuare populum et interficere
et edificare cedronem. Et collocauit
illic equites et exercitum / vt egressi
perambularent viam iudee / sicut cō=
stituit ei rex.

¶ Capitu. Sūma. Duos filios misit
simon ad debellandum cendebeum
ducem qꝛ iudas filius simonis vul=
neratus est: occiditur simon cum fi=
liis suis in conuiuio: ioannes filius
simonis succedit patri suo in princi=
patu sacerdotum. Capitulum. xvi. A
ET ascendit ioannes de gaza=
ris / et nunciauit simoni patri
suo que fecit cēdebeus in po=
pulo ipsorum. Et vocauit simō duos
filios suos seniores / iudam et ioan=
nem: ⁊ ait illis. Ego et fratres mei et
domus patris mei expugnauimus
hostes israel ab adolescentia vsqꝫ in
hūc diem: et prosperatum est in ma=
nibus nostris liberare israel aliquo=
ties. Nūc autem senui / sed estote lo=
co meo et fratris mei: et egressi pu=
gnate pro gente nostra: auxiliū vero
de celo vobiscū sit. Et elegit de regio=
ne viginti milia virorꝫ belligeratorū
et equites / et profecti sunt ad cende=
beum: et dormierūt in modin. Et sur=
rexerunt mane et abierūt in cāpum
et ecce exercitus copiosus in obuiaz
illis peditū et equitū: et fluuius tor=
rens erat inter mediū ipsorꝫ. Et ad= B
mouit castra cōtra faciez eorum ipse
et populus eius / ⁊ vidit populū tre=
pidātem ad transfretandum torren=
tem / ⁊ transfretauit primus: et vide=
runt eū viri et transierunt post eum.
Et diuisit populum ⁊ equites in me=
dio peditum. erat autem equitatus
aduersariorū copiosus nimis. Et ex=
clamauerūt sacris tubis: ⁊ in fugam
cōuersus est cēdebeus et castra eius
et ceciderūt ex eis multi vulnerati:
residui aūt in munitionem fugerūt.
Tunc vulneratus est iudas frater
ioannis. Joannes autem insecutus
est eos / donec venit cedronem quam
edificauit: ⁊ fugerunt vsqꝫ ad turres
que erant in agris azoti et succendit
eas igni. Et ceciderunt ex illis duo C
milia virorꝫ: et reuersus est in iudeaz
in pace: ⁊ ptolemeus filius abobi cō=
stitutus erat dux in campo hiericho:
et habebat argentum ⁊ aurum mul=
tum. Erat enī gener summi sacerdo=
tis: et exaltatum est cor eius / et vo=
lebat obtinere regionem: et cogita=
bat dolum aduersus simonem et fi=
lios eius vt tolleret eos. Simon au=
tem perambulans ciuitates que e=
rant in regione Jude / et solicitu=
dinem gerens earum / descendit in

Hiericho ipse ⁊ Matathias filiꝰ eiꝰ: ⁊
Judas anno cētesimoseptuagesimo
septimo mēse vndecimo: hic est mē-
sis Sabath. Et suscepit eos filiꝰ abobi
in munitiunculā que vocat doch cum
dolo/ quā edificauit: ⁊ fecit eis conui-
uium magnū/ ⁊ abscondit illic viros.
Et cū inebriatꝰ esset Simon ⁊ filij eiꝰ/
surrexit ptolemeus cum suis/ ⁊ sum-
pserunt arma sua/ ⁊ intrauerunt in
D conuiuium/ ⁊ occiderunt eum ⁊ duos
filios eius/ ⁊ quosdam pueros eius: ⁊
fecit deceptionē magnā in Israel: et
reddidit mala pro bonis. Et scripsit
hec Ptolemeus/ ⁊ misit regi vt mitte-
ret ei exercitū in auxiliū/ ⁊ traderet
ei regionem ⁊ ciuitates eorū ⁊ tribu-
ta. Et misit alios in gazaram tollere
Joannē: ⁊ tribunis misit epistolas vt
venirent ad se ⁊ daret eis argentum
et aurum ⁊ dona: ⁊ alios misit occu-
pare Hierusalē ⁊ montem templi. Et
precurrens quidam nunciauit Joan-
ni in gazara: quia periit pater eiꝰ ⁊ fra-
tres eiꝰ: ⁊ quia misit te quoqꝫ interfi-
ci. Ut audiuit autē/ vehemēter expa-
uit: et comprehendit viros qui vene-
rant perdere eum/ ⁊ occidit eos: co-
gnouit enim quia querebāt eum per-
dere. Et cetera sermonum Joannis
et bellorum eius ⁊ bonarum virtu-
tum quibus fortiter gessit/ ⁊ edificii
murorum quos extruxit/ ⁊ rerum ge-
starum eius: ecce hec scripta sunt in
libro dierum sacerdotii eius ex quo
factus est princeps sacerdotum post
patrem suum.

¶ Explicit liber primus
Machabeorum.

¶ Liber secundꝰ Machabeorꝫ
incipit.

¶ L. S. Judeis in Egypto dicunt Ju-
dei qui sunt Hierosolymis salutē: quod
Antiochꝰ occisus est in tēplo Nanee/
⁊ qui cum eo erant: de igne sacrificii
abscondito in puteo: oratio Neemie
talis erat: quod regi Persarum manife-
stum factum est miraculum mutatio-
nis ignis ⁊ aque/ ⁊ econuerso.

Capitulum. i.

A Fratribus qui sunt per
Egyptum iudeis/ salu-
tem dicunt fratres qui
sunt in Hierosolymis
Judei/ et qui in regio-
ne iudea et pacem bo-
nā. Benefaciat vobis
deus et meminerit testamenti sui quod
locutus est ad Abraham et Isaac et
Jacob seruorum suorum fidelium: et
det vobis cor omnibus vt colatis eum
et faciatis eius voluntatem corde
magno/ et animo volenti. Adape-
riat cor vestrum in lege sua/ et in pre-
ceptis suis/ et faciat pacem. Exau-
diat orationes vestras et reconcilie-
tur vobis/ nec vos deserat in tempore
malo. Et nunc hic sumus orantes pro
vobis. Regnante Demetrio anno cē- B
tesimo sexagesimonono nos Judei
scripsimus vobis in tribulatione et
impetu qui superuenit nobis in istis
annis/ ex quo recessit Jason a sancta
terra ⁊ a regno. Portam succēderūt
et effuderunt sanguinem innocentē:
et orauimus ad dominum et exaudi-
ti sumus: et obtulimus sacrificium
et similaginem: ⁊ accendimus lucer-
nas/ ⁊ proposuimus panes. Et nunc
frequentate dies scenophegie men-
sis casleu. Anno centesimo octogesi-
mooctauo populus qui est in Hiero-
solymis: ⁊ in Judea/ senatusqꝫ ⁊ Ju-
das/ Aristobolo magistro Ptolemei
regis qui est de genere christorum sa-
cerdotum: et his qui in Egypto sunt
Judeis/ salutem ⁊ sanitatem. De ma- C
gnis periculis a deo liberati magni-
fice gratias agimus ipsi: vtpote qui
aduersus talem regem dimicauimꝰ.
Ipse enim ebulire fecit de Persi-
de eos qui pugnauerunt contra nos
et sanctam ciuitatem. Nam cum in
Perside esset dux ipse/ ⁊ cum ipso im-
mensus exercitus cecidit in templo
Nanee/ consilio deceptꝰ sacerdotum
Nanee. Etenim cum ea habitaturus
venit ad locum Antiochus et amici
eius: et vt acciperet pecunias mul-
tas dotis nomine. Cumqꝫ proposuis- I. q. I. c. si-
sent eas sacerdotes Nanee/ ⁊ ipse cū cut eunu-
paucis ingressus esset intra ambitū chus.
phani/ clauserunt templum. Cum au- D
tem intrasset Antiochꝰ/ apertoqꝫ oc-
culto aditu templi/ mittentes lapi-
des percusserunt ducem ⁊ eos qui cū
eo erant/ et diuiserunt membratim/
et capitibus amputatis foras proie-
cerunt. Per omnia benedictus deus
qui tradidit impios. Facturi igitur
quinta ⁊ vicesima die mensis casleu/
purificationem templi/ necessarium
duximus significare vobis: vt et vos
quoqꝫ agatis diem scenophegie et
diem ignis qui datꝰ est quando Nee-

mias edificato templo et altari ob-
tulit sacrificia. Nam cum in Persi-
dem ducerentur patres nostri/sacer-
dotes qui tunc cultores dei erant ac-
ceptum ignem de altari occulte abs-
conderunt in valle vbi erat puteus
altus et siccus:et in eo contutati sunt
eum/ita vt omnibus ignotus esset lo-
E cus. Cum autem preterijssent anni
multi: et placuit deo vt mitteretur
Neemias a rege Persidis: nepotes
sacerdotum illorum qui absconderant/
misit ad requirendum ignem:et sicut
narrauerunt nobis non inuenerunt
ignem/sed aquam crassam. Et iussit
eos haurire et afferre sibi:et sacrifi-
cia que imposita erāt iussit sacerdos
Neemias aspergi ipsa aqua et ligna/
et que erant superposita. Utque hoc fa
ctum est et tēpus affuit quo sol refulsit
qui prius erat in nubilo/accensus est
ignis magnus/ita vt omnes mira-
rentur. Orationem autē faciebāt om-
nes sacerdotes/dum consummaret
sacrificium Jonatha inchoante/cete
F ris autē respondentibus. Et Neemie
erat oratio hunc habēs modum. Do-
mine deus omnium creator/terribi-
lis et fortis/iustus et misericors:qui
solus es bonus rex/solus prestans/
solus iustus et omnipotens et eternus/
qui liberas Israel de omni malo:qui
fecisti patres electos et sanctificasti
eos:accipe sacrificium pro vniuerso
populo tuo Israel/et custodi partem
tuam et sanctifica. Congrega disper-
sionem nostram/libera eos qui ser-
uiunt gentibus/et contemptos et ab-
ominatos respice: vt sciant gentes
quia tu es deus noster. AffIige oppri
mentes nos et contumeliam facientes
in superbia. Cōstitue populum tuum
Deu.30.a. in loco sancto tuo/sicut dixit Moy-
ses. Sacerdotes autem psallebant
hymnos/vsquequo consumptum esset
sacrificium. Cum autē consumptum
esset sacrificium ex residua aqua/
B Neemias iussit lapides maiores per
fundi. Quod vt factum est/ex eis flam-
ma accensa est:sed et ex lumine quod
refulsit ab altari/consumpta est. Ut
vero manifestata est res/renūciatū
est regi Persarum quod in loco in quo
ignem absconderant hi qui transla-
ti fuerant sacerdotes/aqua appa-
ruit/de qua Neemias et qui cum eo
I.q.i.sicut erāt/purificauerunt sacrificia. Cōsi-
cunuch⁹. derans autē rex et rem diligenter exa-
minans/fecit ei templū vt probaret
quod factum erat:et cū probasset sacer-
dotibus donauit multa bona/et alia
atque alia munera:et accipiens manu
sua/tribuebat eis. Appellauit autem
Neemias hūc locum nephtar/quod
interpretatur purificatio. Vocatur autē
apud plures nephi.

¶C.S. Ubi arca et altare inclusa sunt
in mōte a Hieremia propheta:de quin-
libris Jasonis in vnum redactis.

Capitulum.ii.

A Inuenitur autē in descriptioni-
bus Hieremie prophete quod ius-
sit eos ignem accipere qui trans-
migrabantur:vt significatū est et vt
mandauit transmigrans. Et dedit
illis legem ne obliuiscerentur prece-
pta dñi/et vt non exerrarent mentibus
videntes simulacra aurea et argen-
tea et ornamēta eorum. Et alia huiusmo
di dicens/hortabatur ne legē amoue
rent a corde suo. Erat autem in ipsa
scriptura quomodo tabernaculum et
arcam iussit propheta diuino respon
so ad se facto comitari secū:vsquequo
exijt in montē/in quo Moyses ascen- Deu.34.a
dit et vidit dei hereditatem. Et ve- B
niens ibi Hieremias/inuenit locum
spelunce:et tabernaculum et arcā et al-
tare incensi intulit illuc/et ostium ob-
struxit. Et accesserunt quidā simul qui
sequebantur vt notarent sibi locum
et non potuerūt inuenire. Ut autem
cognouit Hieremias culpans illos/
dixit quod ignotus erit locus donec con-
greget deus congregationem populi
et propitius fiat. Et tunc dñs osten-
det hec/et apparebit maiestas dñi:et
nubes erit sicut et Moysi manifesta- 3.Re.8.b
batur:et sicut cum Salomon petijt vt 2.Pa.6.c
locus sanctificaretur magno deo/ma- C
nifestabat hec. Magnifice etenim sa
pientiā tractabat/et vt sapientiā ha-
bens/obtulit sacrificiū dedicationis
et consummationis templi. Sicut et
Moyses orabat ad dñm:et descendit Leui.9.d
ignis de celo et consumpsit holocau-
stum:sic et Salomon orauit et descen-
dit ignis de celo et consumpsit holo-
caustū. Et dixit Moyses eo quod non sit Leui.10.d
comestum quod erat pro peccato/
consumptum est. Similiter et Salo-
mon octo diebus celebrauit dedica-
tionem. Inferebantur autem in de-
scriptionibus et commentarijs Nee-
mie hec eadem:et qualiter constru-
ens bibliothecam congregauit de re

gionibus libros/et prophetarum/et
David ⁊ epistolas regum et de dona
D riis. Similiter autē et Judas ea que
didicerat per bellum quod nobis ac=
ciderat / congregauit omnia et sunt
apud nos. Si ergo desideratis hec/
mittite qui perferant vobis. Acturi
itaq; purificationem scripsimus vo=
bis. Bene ergo facietis si egeritis
hos dies. Deus autem qui liberauit
populum suum ⁊ reddidit hereditā=
tem omnibus /et regnum et sacerdo=
tium et sanctificationem sicut promi
Deu. 3.a. sit in lege / speramus quod cito no=
stri miserebitur ⁊ congregabit de sub
celo in locum sanctum. Eripuit enim
nos de magnis periculis / et locum
purgauit. De Juda vero Machabeo
E et fratribus eius :⁊ de templi magni
purificatione et de are dedicatione:
sed et de preliis que pertinēt ad An=
tiochum nobilem et filium eius eu=
patorem et de illuminationibus que
de celo facte sunt ad eos qui pro Ju=
deis fortiter fecerunt/ita vt vniuer=
sam regionem cum pauci essent/vin=
dicarent et barbaram multitudinem
fugarēt/⁊ famosissimum in toto orbe
templum recuperarent et ciuitatem
liberarent : et vt leges que abolite
erant/restituerentur domino cū om=
ni tranquillitate propitio facto illis.
Itemq; a Jasone cyreneo quinq; li=
bris comprehensa tentauimus nos
F vno volumine breuiare. Consideran=
tes enim multitudinem librorum/et
difficultatē volentibus aggredi nar=
rationes historiarum propter mul=
titudinem rerum curauimus vo=
lentibus quidem legere/vt esset ani=
mi oblectatio / studiosis vero vt fa=
cile possint memorie commendare/
omnibus autem legentibus vtilitas
conferatur. Et nobis quidem ipsis
qui hoc opus breuiandi causa su=
scepimus : non facilem laborem/im=
mo vero negocium plenum vigilia=
rum et sudoris assumpsimus. Sicut
hi qui preparant conuiuium/⁊ que=
runt aliorum voluntati parere/pro=
pter multorum gratiam / libenter la=
borem sustinemus: veritatem quidē
de singulis authoribus cōcedentes/
ipsi autem sm datam formam breui=
G tati studentes. Sicut enim noue do=
mus architecto de vniuersa structu=
ra curandum est:ei vero qui pingere
curat que apta sunt ad ornatum ex=
quirenda sunt:ita estimandum est ⁊
in nobis. Etenim intellectum colligē
re ⁊ ordinare sermonem:⁊ curiosius
partes singulas quasq; disquirere hi
storie cōgruit authori:breuitatem ve=
ro dictionis sectari:⁊ executiones re=
rum vitare breuianti concedendum
est. Hinc ergo narrationem incipie=
mus : de prefatione tantum dixisse
sufficiat:stultum etenim est ante hi=
storiam effluere/ipsa autem historia
succingi.

¶ C.S. Prodidit Simon dona tem=
pli ori:mittitur Heliodorus vt ea au=
ferret:sacerdotes ⁊ populus depreca=
bantur dominum/vt deposita custo=
diantur: Heliodorus volens spoliare
templum correptus est:liberatꝰ a pla
ga per sacrificium oblatum.

Capitulum.iii.

Igitur cum sancta ciuitas ha= A
bitaretur in omni pace/leges
etiam adhuc optime custodi=
rentur propter Onie pontificis dis=
positionem et pietatem : et animos
odio habentes mala:fiebat vt et ipsi
reges et principes locum summo
honore dignum ducerēt/⁊ templum
maximis muneribus illustrarent :
ita vt Seleucus Asie rex de reditis
bus suis prestaret omnes sumptus
ad ministerium sacrificiorum per=
tinentes. Simon autem de tribu Bē=
iamin prepositus templi constitu=
tus:contendebat obsistente sibi prin
cipe sacerdotum / iniquum aliquid
in ciuitate moliri. Sed cum vincere
Oniam non posset:venit ad Apollo=
nium Tharsie filium/qui eo tempo=
re erat dux Celesyrie et Phenicis:et
nunciauit et pecuniis innumerabi=
libus plenum esse erarium Hiero=
solymis : et communes copias im=
mensas esse que non pertinent ad ra
tionē sacrificiorum:esse autem possi=
bile sub potestate regis cadere vni=
uersa . Cumq; retulisset ad regem
Apollonius de pecuniis que delate B
erant : ille accitum Heliodorum qui
erat super negocia eius /misit cū mā=
datis vt predictam pecuniam trans=
portaret. Statimq; Heliodorus iter
est aggressus:specie quidē quasi per
Celesyriam et Phenicem ciuitates
esset peragraturus:re vera autē re=
gis propositum perfecturus. Sed cū
venisset Hierosolymam/et benigne
a summo sacerdote in ciuitate esset

exceptus narravit de dato iudicio pe
cuniarum/ ⁊ cuius rei gratia adesset
aperuit. Interrogabat autem si vere
hec ita essent. Tunc summ⁹ sacerdos
ostendit deposita esse hec ad victua-
lia viduarũ ⁊ pupilloꝝ: quedam vero
esse hircani Thobie viri valde eminẽ
tis in his que detulerat impi⁹ Simõ:
vniuersa autem argenti talenta esse
C quadringenta ⁊ auri ducenta: decipi
vero eos qui credidissent loco ⁊ tem-
plo quod per vniuersum mũdum ho-
noratur pro sui veneratione ⁊ sancti-
tate omnino impossibile esse. At ille
pro his que habebat in mandatis a
rege: dicebat omni genere regi ea es-
se deferenda. Constituta autem die
intrabat de his Heliodorus ordina-
turus. Non modica vero per vniuer-
sam ciuitatẽ erat trepidatio. Sacer-
dotes autem ante altare cum stolis
sacerdotalibus iactauerunt se: ⁊ in-
uocabant de celo eum qui de deposi-
tis legem posuit vt his qui deposue-
rant ea salua custodiret. Iam vero
qui videret summi sacerdotis vul-
tum mente vulnerabatur: facies enĩ
⁊ color immutatus declarabat inter-
num animi dolorem: circũfusa enim
D erat mestitia quedam viro et horror
corporis per quẽ manifest⁹ aspicien-
tibus dolor cordis eius efficiebatur.
Alij etiam gregatim de domibus cõ-
fluebant/ publica supplicatione ob-
secrantes: pro eo ꝙ in contemptum
locus esset venturus. Accincteq; mu-
lieres cilicijs pectus per plateas cõ-
fluebant: sed ⁊ virgines que conclu-
se erant procurrebãt ad Oniam/ alie
autẽ ad muros/ quedam vero ꝑ fene-
stras aspiciebant: vniuerse autem ꝓ-
tendentes manus in celum depreca-
bantur: erat enim miseria commixte
multitudinis/ et magni sacerdotis
in agone constituti expectatio. Et hi
quidẽ inuocabãt omnipotentẽ deum
vt credita sibi his qui crediderant
cum omni integritate conseruarent.
Heliodorus autem quod decreuerat:
perficiebat eodem loco ipse cum sa-
E tellitib⁹ circa erarium presens. Sed
spiritus omnipotentis dei magnam
fecit sue ostensionis euidentiam: ita
vt omnes qui ausi fuerant parere ei
ruentes dei virtute in dissolutionem
et formidinem conuerterentur. Ap-
paruit enim illis quidã equus terri-
bilem habens sessorem optimis ope-
rimentis adornatus: isq; cum impe-
tu Heliodoro priores calces elisit: q̃
autem ei sedebat videbat arma ha-
bere aurea. Alij etiam apparuerunt
duo iuuenes virtute decori optimi glo-
ria: speciosiq; amictu qui circumstete-
runt eum/ ⁊ ex vtraq; parte flagella-
bant: sine intermissione multis pla-
gis verberantes. Subito autem He-
liodorus concidit in terram: eumq;
multa caligine circumfusum rapue-
runt/ atq; in sella gestatoria positum F
eiecerũt. Et is qui cum multis curso-
ribus et satellitibus predictum in-
gressus est erarium portabatur nul-
lo sibi auxilium ferẽte/ manifesta dei
cognita virtute. Et ille quidem per
diuinam virtutem iacebat mutus/
atq; omni spe et salute priuatus. Hi
autẽ dominũ benedicebãt: q̄ magni-
ficabat locũ suum ⁊ templum qđ pau-
lo ante timore ac tumultu erat ple-
num: apparente omnipotente domi-
no/ gaudio ⁊ leticia impletũ est. Tũc
vero ex amicis Heliodori quidam ro-
gabant confestim Oniam vt inuoca-
ret altissimum vt vitam donaret ei
qui in supremo spiritu erat constitu-
tus. Considerans autem summus sa-
cerdos ne forte rex suspicaretur ma-
liciam aliquam ex Iudeis circa He-
liodorum consummatam: obtulit ꝓ sa- G
lute viri hostiam salutarem. Cumq;
summus sacerdos exoraret iidem iu-
uenes eisdem vestibus amicti: astan-
tes Heliodoro dixerũt. Onie sacerdo-
ti gratias age: nam propter eum do-
minus tibi vitam donauit: tu autem
a deo flagellatus/ nuncia omnib⁹ ma-
gnalia dei et potestatẽ. Et his dictis
non comparuerunt. Heliodorus au-
tẽ hostia deo oblata: ⁊ votis magnis
promissis ei qui viuere illi concessit
⁊ Onie grãs agens: recepto exercitu
repedabat ad regem. Testabat autẽ
omnibus ea que sub oculis suis vi-
derat opera magna dei. Cum autem
rex interrogasset Heliodorum quis
esset aptus adhuc semel Hierosoly-
mam mitti/ ait. Si quem habes ho-
stem aut regni tui insidiatorẽ/ mitte
illuc et flagellatũ eum recipies si ta-
men euaserit: eo ꝙ in loco sit vere dei
quedam virtus. Nam ipse qui ha-
bet in celis habitationem visitator et
adiutor est loci illius/ ⁊ venientes ad
malefaciendum percutit ac perdit.
Igitur de Heliodoro: et erarij custo-

dia ita res se habet.
¶L.S. De insidijs simonis prodito
ris circa oniam sacerdotē: iason sup
onie muneribus corrupit regem an-
tiochum pro sacerdotio adipiscendo:
sacerdotes neglectis sacrificijs festi
nāt ad ludū palestre: iason mittit ar
gentū ad sacrificiū herculis: missus
menelaus a iasone ad regem iasonē
a sacerdotio excussit: at hoc amoto:
successit lysimach⁹ frater ei⁹ occidit
andronichus: qz sacerdotē ipse pu⁹
dolose interfecerat: lysimachus a po
pulo occidit propter sacrilegia: cōtra
menelaū ad regē causa agit menela
us propter potentiā avaritiā pmāsit
i ptāte: crescēs etiā in malitia. C.iiii.
A Simon autē predictus pecunia
rum et patrie delator / male lo-
quebatur de onia tanq̄ ipse helio-
dorum instigasset ad hec: et ipse fuis
set incentor malorum: prouisoremq̄
ciuitatis ac defensorem gentis sue /
et emulatorem legis dei audebat in-
sidiatorem regni dicere. Sed cū ini-
micitie in tantū procederent: vt etiā
per quosdā simonis necessarios ho
micidia fierent: considerans onias
periculum contentionis / et apolloni
um insanire vtpote ducem celesyrie
et phenicis ad augendā malitiam si
monis ad regem se contulit / non vt
ciuium accusator / sed communē vti-
litatem apud semetipsum vniuerse
multitudinis considerās. Videbat
enim sine regali prouidētia impossi
bile esse pacem rebus dari: nec simo
nē posse cessare a stultitia sua. Sed
post seleuci vite excessum / cum susce
pisset regnum antiochus qui nobi-
lis appellabatur: ambiebat iason fra-
B ter onie summum sacerdotium: adi-
to rege promittens ei argenti talēta
trecenta sexaginta: et ex redditibus
alijs talenta octoginta: sup hoc pro-
mittebat et alia cētum quinquagin-
ta si potestati eius concederet gym-
nasium et ephebiam sibi constituere:
et eos qui in hierosolymis erant an-
tiochenos scribere. Quod cū rex an-
nuisset et obtinuisset principatū: sta-
tim ad gentilem ritum contribules
suos transferre cepit: et amotis his
que humanitatis causa iudeis a re-
gibus fuerant cōstituta per ioannē
patrem eupolemi qui apud roma-
nos de amicitia et societate functus
est legatione legitima: ciuium iura
destituēs: praua instituta sanciebat.
Etenim ausus est sub ipsa arce gym
nasium constituere: et optimos quos
q̄ ex ephebis in lupanaribus pone
re. Erat autem hoc non initium sed
incrementū quoddam et profect⁹
gentilis et alienigene cōuersationis
propter impij et non sacerdotis Ia-
sonis nefarium et inauditum scel⁹:
ita vt sacerdotes iam non circa alta C
ris officia dediti essent: sed contem-
pto templo et sacrificijs neglectis:
festinarent participes fieri palestre
et prebitionis eius iniuste et in exer-
citijs disci: et patrios quidem hono
res nihil habentes: grecas glorias
optimas arbitrabantur: quarū gra-
tia periculosa eos cōtentio habebat
et eorum instituta emulabantur: ac
per omnia his consimiles esse cupie
bant / quos hostes et peremptores ha
buerant. In leges enim diuinas impie
agere impune nō cedit: sed hoc tem-
pus sequens declarabit. Cum autē
quinquennalis agon Tyro celebra-
retur et rex presens esset: misit iason
facinorosus ab hierosolymis viros
peccatores: portantes argēti didra-
chmas trecētas in sacrificiū hercu-
lis / quas postulauerunt hi qui aspor
tauerant / ne in sacrificijs erogaren
tur: quia non oporteret: sed in alios
sumpt⁹ eas deputari. Sed hec obla-
ta sunt quidem ab eo qui miserat in
sacrificium herculis: propter presen
tes autem date sunt in fabricam na
uium triremium. Misso autē in egy-
ptum apollonio Mesthei filio pro-
pter primates Ptolemei Philome-
toris regis. Cum cognouisset antio- D
chus alienum se a negocijs regni ef
fectum / proprijs vtilitatibus consu-
lēs / profectus inde venit ioppen et
inde Hierosolymam. Et magnifice
ab iasone et ciuitate susceptus / cum
facularum luminib⁹: et laudibus in
gressus est: et inde in Phenicem ex-
ercitum cōuertit. Et post triennij tē-
pus misit iason menelaum supradi-
cti simonis fratrem portātem pecu-
nias regi / et de negocijs necessarijs
responsa perlaturum. At ille com-
mendatus regi cū magnificasset fa-
ciem potestatis eius: in semetipsum
retorsit summū sacerdotium: super-
ponēs iasoni talēta argēti trecenta.
Acceptisq̄ a rege mādatis venit: ni
hil quidem habens dignū sacerdo-

no:animos vero crudelis tyranni ⁊
fere belue iram gerēs. Et iason qui-
dē qui propriū fratrē captiuauerat
ipse deceptus profugus in ammani
tē expulsus est regionē. Menelaus
aūt principatum quidem obtinuit de
pecuniis vero regi ꝓmissis: nihil a-
gebat cū exactionem faceret sostra-
E tus qui arci erat prepositus:nam ad
hunc exactio vectigaliū pertinebat:
quā ob causaʒ vtrique ad regem sunt
euocati. Et menelaus amotus est a
sacerdotio. succedēte lysimacho fra-
tre suo. Sostratus autē prelatus est
cypriis. Et cuʒ hec agerentur conti-
git tharsenses ⁊ mallotas seditionē
mouere/ eo ꝙ antiochi regis concu-
bine dono essent dati. Festinanter ita
que rex venit sedare illos/ relicto suf-
fecto vno ex comitibus suis andro-
nico. Ratus autem menelaus acce-
pisse se tempus oportunū: aurea que-
dā vasa e tēplo furatus donauit an-
dronico et alia vendiderat tyro ⁊ ꝑ
vicinas ciuitates. Quod cum certis-
sime cognouisset Onias/ arguebat
eum: ipse in loco tuto se continēs an
tiochie secus daphnē. Unde mene-
laus accedens ad andronicū: roga-
bat vt oniā interficeret. Qui cū ve-
nisset ad oniā: ⁊ datis dextris cū iu-
reiurādo (quāuis eēt ei suspectus) sua
sisset de asylo procedere: statim eum
peremit/ non veritus iustitiam. Ob
quā causam nō solū iudei: sed etiam
alie quoque natiōes indignabant: ⁊ mo-
leste ferebant de nece tanti viri iniu-
F sta. Sed regressum regē de cilicie lo-
cis adierunt iudei apud antiochiaʒ
simul et greci: conquerentes de ini-
qua nece onie. Cōtristatus itaque est
animo antiochus propter oniam: et
flexus ad misericordiam lachrymas
fudit: recordatus defuncti sobrieta-
tem ⁊ modestiam: accensisque animis
andronicum: purpura exutum: per
totam ciuitateʒ iubet circūduci ⁊ in
eodē loco in quo in oniam impietateʒ
cōmiserat sacrilegū vita priuari: do-
mino illi condignam retribuēte pe-
nam. Multis aūt sacrilegiis in tem-
plo a lysimacho cōmissis Menelai
consilio ⁊ diuulgata fama: congre-
gata est multitudo aduersum Lysi-
machū: multo iam auro exportato.
Turbis autē insurgentibus/ ⁊ animis
ira repletis: Lysimachus armatis fe-
re tribus milibus iniquis manibus
vti cepit duce quodaʒ tyranno etate
pariter ⁊ demētia prouecto. Sed vt
intellexerūt conatū Lysimachi: alii
lapides: alii fustes validos arripue
re: quidam vero cinerem in lysima-
chum iacere. Et multi quidē vulne-
rati: quidā autē ⁊ prostrati: omnes
vero in fugā cōuersi sunt: ipsum etiā B
sacrilegum secus erarium interfece
runt. De his ergo cepit iudiciū ad-
uersus menelaū agitari. Et cum ve-
nisset rex tyrū ad ipsū negociū detu
lerunt missi tres viri a senioribus. Et
cuʒ superaretur menelaus: promisit
ptolemeo multas pecunias dare ad
suadendū regi. Itaque ptolemeus in
quodam atrio positum quasi refri-
gerandi gratia regem adiit ⁊ dedu-
xit a sententia: ⁊ menelaum quidem
vniuerse malitie reum criminibus
absoluit: miseros autem qui etiam si
apud scythas causam dixissent inno-
centes iudicarentur: hos morte dā-
nauit. Cito ergo iniustam penaʒ de-
derunt qui pro ciuitate ⁊ populo/ et
sacris vasis causam prosecuti sunt.
Quam ob rē tyrii quoque indignati:
erga sepulturā eorum liberalissimi
extiterunt. Menelaus autē propter
eoꝝ qui in potentia erant auaritiā:
permanebat in potestate: crescēs in
malitia ad insidias ciuium.

¶ C. S. De signis celestibus factis in
hierl'm: de morte iasonis persecutoris
ciuiū: antiochus persequēs iudā: populo
occiso templū spoliauit ductore me-
nelao ⁊c. ꝙ nō ꝓpter locū gentē: sed
propter gentē locum dn̄s elegit: an-
tiochus regrediens antiochiam/ re-
liquit prefectus iudeorum persecu-
tores: iubet apollonium omnes iu-
deos occidere mulieres et iuuenes
vendere: iudas machabeus more fe
rarum vixit in deserto. Capitulū. v.

Eodem tempore antiochus se- A
cundā profectionem parauit
in egyptum. Contigit autem
per vniuersam hierosolymorum ci-
uitatem videri diebus quadragin-
ta per aera equites discurrentes au-
ratas stolas hn̄tes et hastas quasi co-
hortes armatas: et cursus equoꝝ ꝑ
ordines digestos et cōgressiones fie-
ri cominus: ⁊ scutorum motus: ⁊ ga-
leatorum multitudinem gladiis di-
strictis ⁊ telorum iactus: et aureo-
rum armorum splendorem: omnis-
que generis loricarum. Quapropter

omnes rogabant in bonum monstra conuerti. Sed cum falsus rumor exisset tanquam vita excessisset antiochus: assumptis Iason non minus mille viris / repente aggressus est ciuitatem: et ciuibus ad murum conuolantibus ad vltimum apprehensa ciuitate: Menelaus fugit in arcē. Iason vero non parcebat in cede ciuibus suis: nec cogitabat prosperitatē aduersum cognatos malum esse maximū arbitrans hostiū et nō ciuium se trophea capturū: et principatū quidē non obtinuit / finē vero insidiarū suarū cōfusionē accepit: et profugus iterum abijt in ammanitem. Ad vltimū in exitiū sui cōclusus ab aretha arabū tyrāno / fugiēs de ciuitate in ciuitatem / oībus odiosus vt refuga legum et execrabilis vt patrie et ciuium hostis in egyptum extrusus est: et qui multos de patria sua expulerat: peregre perijt. Lacedemonas profectus quasi pro cognatione ibi refugium habiturus: et qui insepultos multos abiecerat: ipse et illamentatus et insepultus abijcitur: sepultura neque peregrina vsus / neque patrio sepulchro participās. His itaque gestis suspicatus est rex societatē deserturos Iudeos et ob hoc profectus ex egypto efferatis animis ciuitatem quidem armis cepit. Iussit autem militibus interficere: nec parcere occursantibus: et per domos ascēdentes trucidare. Fiebant ergo cedes iuuenum: ac seniorum: et mulierum: et natorum exterminia: virginumque et paruulorum neces. Erant autē toto triduo octoginta milia interfecti: quadraginta milia vincti: non minus autē venūdati. Sed nec ista sufficiunt: ausus est etiā intrare tēplū vniuersa terra sanctius Menelao ductore: qui legū et patrie fuit proditor: et scelestis manibus sumens sancta vasa que ab alijs regibus: et ciuitatibus erant posita ad ornatum loci: et gloriam contrectabat indigne: et contaminabat. Ita alienatus mēte Antiochus: non considerabat quod propter peccata habitātium ciuitatem modicum deus fuerat iratus: propter quod et accidit circa locum despectio: alioquin nisi contigisset eos multis peccatis esse inuolutos: sicut Heliodorus qui missus est a seleuco rege ad expoliādum erarium: etiam hic statim adueniens flagellatus: et repulsus vtique fuisset ab audacia. Uerum non propter locum gentem: sed propter gentē: locum deus elegit. Ideoque et ipse locus particeps factus est populi malorum: postea autem fiet socius bonorum: et qui derelictus in ira dei omnipotēris est: iterū in magni dei reconciliatione cum summa gloria exaltabitur. Igitur Antiochus mille et octingentis ablatis de templo talentis velociter Antiochiam regressus est: existimans se pre superbia terram ad nauigandum: pelagus vero ad iter agendum deducturum propter mentis elationem. Reliquit autem prepositos ad affligendam gētem: Hierosolymis quidem Philippum genere Phrygem moribus crudeliorem eo ipso: a quo constitutus est: in garizim autē andronicum et menelaum: qui grauius quam ceteri imminebant ciuibus.

Cumque appositus esset contra Iudeos: misit odiosum principem Apollonium cum exercitu viginti et duobus milibus precipiēs ei oēs perfecte etatis interficere: mulieres ac iuuenes ac virgines vēdere. Qui cū venisset hierosolymam: pacē simulans: quieuit vsque ad diem sanctum sabbati: et tunc feriatis Iudeis: arma capere suis precepit. Omnesque simul qui ad spectaculum processerāt trucidauit: et ciuitatem cum armatis discurrēs ingentem multitudinem peremit. Iudas autem machabeus qui decimus fuerat: secesserat in desertum locum: ibique inter feras vitam in mōtibus cum suis agebat: et feni cibo vescentes demorabātur: ne participes essent coinquinationis.

¶ C.S. Misit rex vt iudei compellerentur a lege dei: et cōtaminare tēplū: tēplū luxurijs: et comessationibus impletur: iudei ad idolorū sacrificia coguntur de passione duarū mulierum cū infantibus: et eorum qui igne exusti sunt: interponitur hic quedam exhortatio tribulatorum de passiōe eleazar. Cap. vi.

Sed non post multū temporis misit rex senem quēdam Antiochenum qui cōpelleret Iudeos: vt se transferrent a patrijs / et dei legibus: cōtaminare etiam quod in Hierosolymis erat templum: et cognominare Iouis Olympij: et in garizim: prout erāt hi qui locum in-

habitabant iouis hospitalis. Pessi-
ma autem et vniuersis grauis erat
malorum incursio: nam templum lu
xuria: et comessationibus gentium erat
plenum: et scortantium cum meretricibus
sacratisque edibus mulieres se vltro
ingerebant: intro ferentes ea que non
licebat. Altare etiam plenum erat il
licitis: que legibus prohibebantur.
Neque autem sabbata custodiebantur:
neque dies solennes patrii seruabantur
B nec simpliciter se quisque iudeum con
fitebatur. Ducebantur autem cum
amara necessitate in die natalis regis
ad sacrificia: et cum liberi sacra cele
brarentur: cogebantur hedera coro-
nati libero circuire. Decretum autem
exiit in proximas gentilium ciuita-
tes suggerentibus ptolemeis vt pa
ri modo: et ipsi aduersus iudeos age
rent vt sacrificarent: eos autem qui
nollent transire ad instituta gentilium
interficerent: erat ergo videre mise-
riam. Due enim mulieres delate sunt
natos suos circumcidisse: quas ad
vbera infantibus suspensis: cum pu
blice per ciuitatem circunduxissent:
per muros precipitauerunt. Alii ve
C ro ad proximas coeuntes speluncas
et latenter sabbati diem celebrantes:
cum indicati essent Philippo: flam-
mis succensi sunt eo quod verebantur pro
pter religionem et obseruantiam ma
nu sibimet auxilium ferre. Obsecro
autem eos: qui hunc librum lecturi
sunt ne abhorrescant propter aduer
sos casus: sed reputent ea que acci-
derunt: non ad interitum: sed ad cor-
reptionem esse generis nostri. Etenim
multo tempore non sinere peccatori
bus ex sententia agere: sed statim vl
tiones adhibere: magni beneficii est
indicium. Non enim sicut in aliis na
D tionibus dominus patienter expectat
vt eas cum iudicii dies aduenerit:
in plenitudine peccatorum puniat.
Ita et in nobis statuit: vt peccatis
nostris in finem deuolutis: ita demum
in nos vindicet. Propter quod nunquam
quidem a nobis misericordiam suam
amouet: corripiens vero in aduersis
populum suum non derelinquit. Sed
hec nobis ad commonitionem legen-
tium dicta sint paucis. Iam autem ve
niendum est ad narrationem. Igitur
eleazarus vnus de primoribus scriba
rum vir etate prouectus et vultu de-
corus: aperto ore hians compellabatur
carnem porcinam manducare. At il leui.11.a.
le gloriosissimam mortem magis quam
odibilem vitam complectens: volun-
tarie preibat ad supplicium. Intuens E
autem quemadmodum oporteret ac-
cedere patienter sustinens: destina-
uit non admittere illicita propter vi
te amorem. Hi autem qui astabant
iniqua miseratione commoti: propter
antiquam viri amicitiam: tollentes
eum secreto rogabant afferri carnes
quibus vesci ei licebat: vt simulare-
tur manducasse sicut rex imperaue
rat de sacrificii carnibus: vt hoc fa-
cto a morte liberaretur: et propter
veterem viri amicitiam hanc in eo fa
cerent humanitatem. At ille cogita
re cepit etatis ac senectutis sue emi
nentiam dignam et ingenite nobilita-
tis caniciem: atque a puero optime con
uersationis actus: et secundum sancte
et a deo condite legis constituta: re-
spondit cito: dicens premitti se velle F
in infernum. Non enim etati nostre
dignum est: inquit fingere: vt multi
adolescentes arbitrantes eleazarum
nonaginta annorum transisse ad vitam
alienigenarum: ipsi propter meam
simulationem et propter modicum cor
ruptibilis vite tempus decipiantur:
et per hoc maculam atque execrationem
mee senectuti conquiram. Nam et si
in presenti tempore suppliciis homi-
num eripiar: sed manum omnipoten
tis nec viuus nec defunctus effugiam.
Quam ob rem fortiter vitam exce-
dendo: senectute quidem dignus ap
parebo/ adolescentibus autem exem-
plum forte relinquam si prompto ani-
mo ac fortiter pro grauissimis ac san-
ctissimis legibus honesta morte per
fungar. His dictis confestim ad sup G
plicium trahebatur. Hi autem qui eum
ducebant: et paulo ante fuerant mi-
tiores: in iram conuersi sunt propter
sermones ab eo dictos: quos illi per
arrogantiam prolatos arbitraban-
tur. Sed cum plagis perimeretur:
ingemuit et dixit. Domine qui habes
sanctam scientiam manifeste tu scis
quia cum a morte possem liberari: du-
ros corporis sustineo dolores: secun
dum animam vero propter timorem
tuum libenter hec patior. Et iste qui-
dem hoc modo/ vita decessit: non so
lum iuuenibus: sed et vniuerse gen-
ti memoriam mortis sue ad exemplum
virtutis et fortitudinis derelinquens.

¶ Ca.S. De passione septem fratruʒ et matris eorum. Capitulum. vii.

A Contingit autem septē fratres
vna cum matre sua apprehen
sos compelli a rege edere con-
tra fas carnes porcinas / flagris et
taureis cruciatos. Unus autem ex
illis qui erat primus / sic ait. Quid
queris / et quid vis discere a nobis?
Parati sumus mori magis / q̃ pa-
trias et dei leges preuaricari. Iratus
itaque rex: iussit sartagines et ollas
eneas succendi / quib⁹ statim succen-
sis iussit ei qui prior fuerat locutus
amputari linguã / et cute capitis ab-
stracta / summas quoq; manus et pe
des ei prescidi / ceteris ei⁹ fratribus
et matre inspiciẽtib⁹. Et cuʒ iam per
omnia inutilis fact⁹ esset iussit ignẽ
admoueri / et adhuc spirantẽ torreri
in sartagine: in qua cum diu crucia-
retur / ceteri vna cum matre inuicẽ se
B hortabantur mori fortiter dicentes.
Dñs deus aspiciet veritatẽ / et conso
labit in nobis: quẽadmodũ in prote-
Deu.32.f. statione cantici declarauit moyses.
Et in seruis suis consolabit. Mortuo
itaq; illo primo hoc modo / sequentẽ
deducebat ad illudẽdũ: et cute capi-
tis eius cũ capillis abstracta / inter-
rogabant si manducaret prius q̃ to-
to corpore per membra singula puni
retur. At ille respondens patria vo-
ce dixit. Non faciã. Propter quod et
iste sequenti loco primi tormenta su-
scepit: et in vltimo spiritu cõstitutus
sic ait. Tu quidẽ scelestissime in pre-
senti vita nos perdis: sed rex mun-
di defunctos nos pro suis legibus /
in eterne vite resurrectione suscita-
C bit. Post hũc tertius illuditur: et lin-
guam postulatus cito protulit: et ma
nus constanter extendit: ⁊ cũ fiducia
ait. E celo ista possideo: sed propter
dei leges nũc hec ipsa despicio: quo-
niam ab ipso me ea recepturũ spero.
Ita vt rex ⁊ qui cũ ipso erant / mira-
rẽtur adolescẽtis animũ / ꝙ tanq̃ ni-
hilum duceret cruciatus: et hoc ita
defuncto / quartũ vexabant similiter
torquẽtes. Et cũ iam esset ad morteʒ
sic ait. Potius est ab hominib⁹ morti
datos spem expectare a deo / iterum
ab ipso resuscitandos: tibi eniʒ resur
rectio ad vitam nõ erit. Et cũ admo-
uissent quintũ / vexabant euʒ. At ille
respiciens in eũ / dixit. Potestatẽ in-
ter homines habens / cum sis corru-
ptibilis facis quod vis / noli autem
putare genus nostrũ a deo esse dere-
lictum. Tu autem patienter sustine D
et videbis magnã potestateʒ ipsius /
qualiter te / et semen tuum torquebit.
Post hunc ducebant sextũ: ⁊ is mori
incipiens / sic ait. Noli frustra errare
nos enim propter nosmetipsos hoc
patimur / peccantes in deũ nostrum /
et digna admiratione facta sunt in
nobis: tu autem ne existimes tibi im-
pune futurum / ꝙ contra deũ pugna-
re tẽtaueris. Supra modum autem
mater mirabilis: ⁊ bonorũ memoria
digna / que pereuntes septem filios
sub vnius diei tempore conspiciens
bono aĩo ferebat propter spem quã
in deo habebat / singulos illorũ hor-
tabatur voce patria fortiter: reple-
ta sapientia / et feminee cogitationi
masculinum animum inserens: dixit
ad eos. Nescio qualiter in vtero meo
apparuistis: neq; enim ego spiritum
et animam donaui vobis et vitam / et
singulorum mẽbra non egoipsa com E
pegi. Sed enim mundi creator / q̃ for
mauit hominis natiuitatem quique
omniũ inuenit originem: ⁊ spiritum
vobis iterum cum misericordia red-
det et vitam / sicut nunc vosmetipsos
despicitis propter leges eius. Antio-
chus autem contemnise arbitratus /
simul et exprobantis voce despecta
cum adhuc adolescentior superesset
non solum verbis hortabatur / sed et
cum iuram?nto affirmabat se diuitẽ
et beatũ facturum: et translatũ a pa-
triis legibus amicũ habiturũ / et res
necessarias ei prebiturum. Sed ad
hec cum adolescẽs nequaq̃ inclina-
retur / vocauit rex matrem / et suade-
bat ei / vt adolescenti fieret in salutẽ.
Cum autem multis eam verbis esset
hortatus / promisit suasuram se filio
suo. Itaq; inclinata ad illũ / irridens
crudelem tyrannum / ait patria voce.
Fili mi miserere mei: que te in vtero
nouem mensibus portaui: et lac triẽ-
nio dedi / et alui / et in etatem istam
perduxi. Peto nate / vt aspicias ad ce F
lum et terram / et ad omnia que in eis
sunt ⁊ intelligas quia ex nihilo fecit
illa deus et hoim gen⁹: ita fiet vt non
timeas carnificem istum: sed dignus
fratribus tuis effectus particeps: su
scipe mortẽ: vt in illa miseratione cũ
fratrib⁹ tuis te recipiam. Cum hec il-
la adhuc diceret: ait adolescẽs. Queʒ

sustineris? non obedio precepto re-
gis: sed precepto legis que data est no-
bis per moysen. Tu vero qui inventor
omnis malicie factus es in hebreos:
nõ effugies manũ dei. Nos enim pro
peccatis nostris hec patimur. Et si
nobis propter increpationẽ et corre-
ptionem dñs deus noster modicum
iratus est: sed iterũ reconciliabit ser-
34 uis suis. Tu autẽ o scelestissime et omniũ
hominuz flagiciosissime noli frustra
extolli vanis spebus in servos eius in-
flãmatus. Nondum enim oĩpotentis
dei/ et oĩa inspicientis iudiciũ effugi-
sti. Nã fratres mei modico nunc do-
B lore sustẽrato/ sub testamento eterne
vite effecti sũt: tu vero iudicio dei iu-
stas superbie tue penas exolues: ego
autẽ sicut et fratres mei animã et cor-
pus meũ trado pro patriis legibus/
invocans deum maturius genti no-
stre propiciũ fieri: teq; cum tormen-
tis et verberibus confiteri q ipse est
deus solus. In me vero et in fratrib⁹
meis desinet oĩpotentis ira/ que su-
per omne genus nostrũ iuste super-
ducta est. Tunc rex accensus ira/ in
hũc super omnes crudelius deseuit/
indigne ferẽs se derisuz. Et hic itaq;
mundus obiit: per omnia in domino
confidens. Novissime autem/ post
filios et mater consumpta est. Igi-
tur de sacrificiis/ et de nimiis crude-
litatibus satis dictum est.

¶ Ca. VIII. De Juda machabeo: mittit
Nicanor impius in Judeã cõtra Ju-
deos: hortat Judas iudeos ad cõstã-
tiã/ Nicanor cũ suis vincit a iudeis:
nicanor sol⁹ fugit ad antiochũ. c. viii.

A Judas vero machabeus: et qui
cum illo erãt/ introibant latẽ-
ter in castella/ et convocantes
cognatos/ et amicos/ et eos qui per-
manserant in iudaismo assumentes
eduxerunt ad se sex milia virorum.
Et invocabant dominum/ vt respice-
ret in populum qui ab omnibus cal-
cabatur/ et misereretur templo quod
contaminabatur ab impiis. Misere-
retur etiaz exterminio civitatis/ que
esset ilico complananda: et vocẽ san-
guinis ad se clamantis audiret. Me-
moraretur quoq; iniquissimas mor-
tes parvulorum innocentium: et blas-
phemias nomini suo illatas/ et indi-
gnaretur super his. At Machabeus
congregata multitudine/ intolerabi-
B lis gentibus efficiebat. Ira enim do-

mini in misericordiam conversa est.
Et supervenięs castellis: et civitati-
bus improvisus: succendebat eas: et
opportuna loca occupans: non pau-
cas hostiuz strages dabat. Maxime
autem noctibus ad huiuscemodi ex-
cursus ferebat: et fama virtutis eius
vbiq; diffundebatur. Videns autem
philippus paulatim viruz ad profe-
ctum venire: ac frequentius res ei
cedere prospere: ad ptolemeum du-
cem celesyrie et phenicis scripsit: vt
auxilium ferret regis negociis. At
ille velociter misit nicanorem patro-
cli de primoribus amicum: datis ei
de permixtis gentibus armatis non
minus viginti milibus: vt vniver-
sum iudeorum genus deleret: adiun-
cto ei et gorgia viro militari: et i bel-
licis reb⁹ experiẽtissimo. Constituit
autez nicanor: vt regi tributuz quod
romanis erat dandum: duo milia ta-
lentorum de captivitate Judeorum
suppleret. Statimq; ad maritimas C
civitates misit/ convocans ad coem-
ptionem iudaicorum mancipiorum
promittens se nonaginta mancipia
talento distracturuz/ non respiciens
ad vindictam que eum ab omnipo-
tente esset consecutura. Judas au-
tem vbi comperit/ indicavit his qui
secũ erant iudeis/ nicanoris adven-
tum. Ex quibus quidam formidan-
tes/ et non credẽtes dei iusticie/ in fu-
gam vertebantur. Alii vero si qui de
his superant vendebant/ simulque do-
minum deprecabantur/ vt eriperet
eos ab impio nicanore/ qui eos pri-
us q̃ cominus veniret/ vendiderat.
Et si non propter eos/ propter testa-
mentum tamen quod erat ad patres
eorum/ et propter invocationez san-
cti et magnifici nominis eius super D
ipsos. Cõvocatis autem machabeus
septem milibus/ qui cum ipso erant
rogabat ne hostibus reconciliaren-
tur: neque metuerent inique venien-
tium adversum se hostium multitu-
dinem/ sed fortiter contenderent an-
te oculos habẽtes contumeliam que
loco sancto ab his iniuste esset illa-
ta/ itemque et ludibrio habite civita-
tis iniuriam/ adhuc etiam veterum
instituta convulsa. Nam illi quidem
armis confidunt/ ait simul et auda-
cia/ nos autem in omnipotente do-
mino qui potest et venientes adversum
nos/ et vniversum mundum vno nu-

tis delere cōstituimus. Admonuit au=
tem eos et de auxilijs dei / que facta
B sunt erga parentes. Et qđ sub senna=
4. Regũ cherib centū octogintaquinq3 milia
19.g. perierunt: et de prelio qđ eis aduer=
Tob.1.d. sus galatas fuit i babylonia: vt om=
Ec.48.d. nes vbi ad rem ventum est macedo=
Esa.37.g nibus socijs hesitātibus / ipsi sex mi=
lia soli peremerunt centū viginti mi=
lia propter auxilium illis datum de
celo: ⁊ beneficia pro his plurima con
secuti sunt. His verbis constantes
effecti sunt / et pro legibus et patria
mori parati. Cōstituit itaque fratres
suos duces vtriq3 ordini Simonem
et iosephum / et ionathan / subiectis
vnicuiq3 millenis et q̄ngentenis: ad
hoc etiā ab Esdra lecto illis sancto li
bro / et dato signo adiutorij dei / in pri
ma acie ipse dux commisit cum nica=
nore. Et facto sibi adiutore omnipo=
tente interfecerunt super nouem mi
C lia hoim: maiorē autē partez exerci=
tus nicanoris vulnerib⁹ debilem fa=
ctam fugere compulerunt. Pecunijs
vero eorū qui ad emptionez ipsorum
venerant sablatis / ipsos vsquaque
persecuti sunt: sed reuersi sunt ora cō
clusi. Nā erat ante sabbatum quam
ob causam nō perseuerauerunt inse=
quētes. Arma aūt ipsoȝ ⁊ spolia con
gregantes / sabbatū agebant benedi=
centes dn̄m qui liberauit eos in isto
[illegible] die / nisi initium stillans in eos. Post
sabbatuȝ vero debilib⁹ / et orphanis ⁊
viduis diuiserunt spolia: et residua
ipsi cum suis habuere. His itaq3 ge=
stis / et communiter ab omnibus fa=
cta obsecratione / misericordē domi=
num postulabant vt in finem seruis
suis recōciliaretur. Et ex his qui cū
timotheo et bacchide erant contra se
contendentes / super viginti milia in
terfecerunt: et munitiones excelsas
obtinuerūt: et plures predas diuise=
runt / equā portionem debilibus / pu=
D pillis et viduis / sed ⁊ senioribus fa=
cientes. Et cum arma eorum diligen
ter collegissent / oīa composuerunt in
locis opportunis. Residua vero spo=
lia hierosolymā detulerūt: et philar=
chen qui cum timotheo erat / interfe=
cerunt virū scelestum / qui in multis
iudeos afflixerat. Et cum epinicia
agerēt i hierosolymis / eos q̄ sacras
ianuas incenderunt / id est calisthe=
nem / cū in quoddā domicilium refu=
gissent / incēderūt: digna eis merce=
de pro impietatib⁹ suis reddita. Faci=
norosissimus autem nicanor / q̄ mille
negociantes ad iudeorū venditionez
adduxerat / humiliatus auxilio dn̄i
ab his quos nullos existimauerat / de
posita veste glorie per mediterranea
fugiens / solus venit antiochiā / sum=
mā infelicitatem de interitu sui exer
citus consecutus. Et qui promiserat
romanis se tributū restituere de ca=
ptiuitate hierosolymorum / p̄dicabat
nunc protectorē deuȝ habere iudeos /
et ob ipsum inuulnerabiles esse / eo q̄
sequerentur leges ab ipso constitutas.
¶ Ca. 9. Antiochus apud Persipo=
lim victus est: percutit domin⁹ An=
tiochū plaga: cum persequeretur iude=
os: antiochus in penis positus egit
penitētiā: de morte antiochi. Cap. ix. A
Eodem tempore antiochus inho
neste reuertebatur de perside.
Intrauerat enim in eam que dicitur
persipolis: et tentauit expoliare tem
plum / et ciuitatē opprimere: sed mul
titudine ad arma concurrente / in fu
gam versi sunt. Et ita contigit vt an=
tiochus post fugam turpiter rediret.
Et cum venisset circa egbathanan re
cognouit que erga nicanorem et ti=
motheum gesta sunt. Elatus autem
in ira / arbitrabat se iniuriā illorū qui
se fugauerant posse in iudeos retor=
quere: ideoq3 iussit agitari curruȝ su=
um / sine intermissione agens iter / cele
sti eum iudicio perurgente / eo q̄ ita
superbe locut⁹ est se venturuȝ hieroso=
lymā / et congeriē sepulchri iudeoruȝ
eam facturū. Sed q̄ vniuersa conspi= 2.Pa.16.
cit dn̄s deus israel / percussit euȝ insa c.
nabili et inuisibili plaga. Ut enim fi=
niuit hūc ipsum sermonē / apprehen=
dit eū dolor dirus viscerū / et amara
internoȝ tormēta. Et quidē satis iu=
ste: quippe q̄ multis et nouis crucia=
tib⁹ aliorū torserat viscera: licet ille
nullo modo a sua malitia cessaret. B
Super hoc autem superbia repletus
ignē spirās animo in iudeos: et pre=
cipiēs accelerari negociū / contigit il=
lū impetu euntem de curru cadere: et
graui corporis collisione membra ve=
xari. Isq3 qui sibi videbat etiam flu=
ctib⁹ maris imperare / supra huma=
nū modū superbia repletus: et mon=
tiū altitudines in statera appēdere
nūc humiliatus ad terrā in gestato=
rio portabat / manifestā dei virtutem
in semetipso confitēs / ita vt de corr

pore impii vermes scaturirent:ac vi
uentes in doloribus carnes eius ef=
fluerent:odore etiã illius ⁊ fetore ex
ercitus grauaretur. Et q̃ paulo ante
sydera celi contingere se arbitraba=
tur/eum nemo poterat propter into=
lerantiam fetoris portare. Hinc igi=
tur cepit ex graui superbia deductus
ad agnitionẽ sui venire/diuina ad=
monitus plaga/per momenta singu
la doloribus suis augmenta capien=
tibus. Et cum nec ipse iam fetorẽ su=
um ferre posset/ita ait. Iustum est
C subditum esse deo et mortalem non
paria deo sentire. Orabat autem hic
scelestus dñm/a quo non esset miseri
cordiam consecuturus. Et ciuitatẽ ad
quam festinans veniebat/vt eã ad
solũ deduceret:ac sepulchrum conge=
storum faceret:nũc optat liberã red=
dere: et iudeos quos nec sepultura
quidẽ se dignos habiturũ:sed auib9
ac feris diripiẽdos traditurũ:et cum
paruulis exterminaturum dixerat:
equales nũc Atheniẽsibus facturũ
pollicet:templũ etiam sanctũ quod
prius expoliauerat/optimis donis
ornaturũ/et sancta vasa multiplica=
turũ:et pertinentia ad sacrificia sum=
ptus de redditibus suis prestaturum
super hec et iudeũ se futurũ/et omnẽ
locũ terre perambulaturũ:et predica
turum dei potestatem. Sed non ces=
santibus doloribus (superuenerat eñ
in eum iustum dei iudicium) despe=
rans scripsit ad iudeos in hunc mo=
dum deprecationis epistolã hec con
tinentem. Optimis ciuibus iudeis
plurimã salutẽ/⁊ bene valere: et esse
felices rex ⁊ princeps antioch9. Si
bene valetis et filii vestri/et ex sentẽ=
tia vobis cuncta sunt:maximas agi=
mus gratias. Et ego in infirmitate
constitutus:vestri autem memor be=
nigne reuersus de persidis locis/et
in infirmitate graui apprehensus/
necessariũ duxi pro cõmuni vtilitate
curam habere/nõ desperans memet=
D ipsum:sed spem multã habens effu=
giendi infirmitatẽ. Respiciẽs autem
q̄ et pater meus quibus tẽporibus in
locis superiorib9 ducebat exercitum:
ostendit qui post se susciperet princi
patum:vt si quid contrarium accide
ret aut difficile nunciaretur: scientes
hi q̃ in regionib9 erãt/cui esset rerũ
summa derelicta/non turbarent. Ad
hec considerãs de proximo potentes
quosq;/et vicinos tẽporibus insidiã=
tes/et euentũ expectantes designaui
filiũ meũ antiochũ regẽ:quẽ sepe re=
currens in superiora regna multis
vestrũ cõmendabã:et scripsi ad eum
que subiecta sunt. Oro itaque vos:et
peto memores bñficiorum publice et
priuatim vt vnusquisq; conseruet fi=
dem ad me et ad filiũ meũ. Confido
enim eũ modeste et humane acturũ
et sequentẽ propositũ meũ:et cõmu=
nem vobis fore. Igitur homicida et
blasphemus maxime percussus: et vt
ipse alios tractauerat peregre in mon
te:miserabili obitu vita functus est.
Trãsferebat autẽ corpus philippus
collactaneus eius:qui metuens fili=
um Antiochi ad ptolemeum philo=
metorem in egyptum abiit.

¶ C.S. Judas machabeus templum
recepit ⁊ hierusalem: de solennitate
celebrata cum ramis palmarũ: An=
tiochi filius regnum obtinuit patri=
num: ptolemeus veneno vitã finiuit:
Gorgias superatus est persequens
iudeos: Iudei Idumeos superant
proditores interficientes: timothe=
us superatus est:et apparuerunt qn
q; viri de celo venientes in auxilium
Iudeorum: de Timotheo et ceteris
occisis: his gestis Iudei in hymnis
et confessionibus benedicebãt dñm
qui magna fecit in Israel. Capm. x.

Machabeus autẽ et qui cũ eo A
erant:dño se protegente tem
plum quidẽ et ciuitatẽ rece=
pit:aras autẽ quas alienigene per
plateas extruxerant: itemq; delubra
demolitus est. Et purgato templo:
aliud altare fecerũt: et de igniitis la=
pidibus igne concepto sacrificia ob
tulerũt post biennium et incẽsum et lu
cernas:et panes ppositionis posue=
runt. Quibus gestis rogabant dñm
prostrati in terram:ne amplius tali=
bus malis inciderẽt. Sed et si quan=
do peccassent:vt ab ipso mitius cor=
riperent:⁊ non barbaris ac blasphe=
mis hoibus traderent. Qua die autẽ
templum ab alienigenis pollutũ fue
rat: contigit eadem die purificatio=
nẽ fieri:vicesima qnta mensis q̃ fuit
casleu. Et cũ letitia diebus octo ege= B
runt in modũ tabernaculorũ: recor=
dãtes quod ante modicũ temporis
diẽ solennẽ tabernaculorũ in monti=
bus et in speluncis more bestiarum
egerãt. Propter quod thyrsos et ra=

mos virides et palmas preferebant
ei qui prosperauit mundare locũ suũ.
Et decreuerunt cõmuni precepto et de-
creto vniuerse genti iudeorũ omnib⁹ an-
nis agere dies festos istos. Et antio-
chi quidez qui appellat⁹ est nobilis: vite
excessus ita se habuit. Nunc autẽ de
eupatore antiochi impii filio que gesta
sunt narrabim⁹: breuiãtes mala que
in bellis gesta sunt. Hec enim suscepto
regno constituit sup negocia regni ly-
siam quendã phenicis et Syrie mili
tie principẽ. Nã ptolemeus qui dice-
batur macer: iusti tenax erga iudeos
esse cõstituit: et precipue propter iniq-
tatẽ que facta erat in eos: et pacifice
C agere cũ eis. Sed ob hoc accusatus
ab amicis apud eupatorem/cum fre
quẽter proditor audiret: eo quod cyprum
creditaz sibi a philometore deseruis-
set: et ad antiochũ nobilẽ translatus:
etiã ab eo recessisset: veneno vitam fi
niuit. Gorgias aũt cum esset dux lo-
corũ: assumptis aduenis frequenter
iudeos debellabat. Iudei vero qui te-
nebant oportunas munitiões: fuga-
tos ab hierosolymis suscipiebant/et
bellare tentabant. Hi vero qui erant
cũ machabeo per orationes dñm ro-
gantes vt esset sibi adiutor: impetũ
fecerunt in munitiones idumeorum
multaqz vi insistentes loca obtinue-
runt: occurrẽtes interemerunt: et oẽs
simul non minus viginti quinqz mili
D bus trucidauerunt. Quidã aũt cum
confugissent in duas turres valde
munitas: oẽm apparatum ad repu-
gnanduz habentes: machabeus ad
eorũ expugnationẽ relicto simone et
Josepho itemqz zaccheo eisqz qui cũ
ipsis erant satis multis: ipse ad eas
que amplius perurgebant: pugnas
conuersus est. Hi vero qui cũ simone
erant: cupiditate ducti a quibusdam
qui in turribus erant suasi sunt pecu
nia: et septuagita milib⁹ didrachmis
accept'/ dimiserũt quosdã effugere.
Cum autẽ machabeo nunciatũ esset
qd factum est/principib⁹ populi con
gregatis: accusauit quod pecunia fratres
vendidissent: aduersariis eorũ dimis-
E sis. Hos igit proditores factos inter
fecit: et confestim duas turres occu-
pauit. Armis aũt ac manib⁹ oĩa pro-
spere agẽdo in duab⁹ munitionibus
plus quam viginti milia peremit. Et ti-
motheus qui prius a Judeis fuerat
superat⁹: cõuocato exercitu peregri-
ne multitudinis: et congregato equi-
tatu asiano aduenit: quasi armis iu-
deã capturus. Machabe⁹ aũt et qui
cũ ipso erant appropinquãte illo: de-
precabantur dñm: caput terra asper
gentes lũbosqz ciliciis precincti/ ad al
taris crepidinẽ prouoluti: vt sibi pro-
pitius: inimicis autẽ eorũ esset inimi
cus et aduersariis aduersaret / sicut
lex dicit. Et ita post orationem sum-
ptis armis / longius de ciuitate pro-
cedentes / et proximi hostibus effecti
resederunt. Primo autem solis ortu F
vtrinqz commiserunt: isti quidẽ victo-
rie et prosperitatis sponsorẽ cũ virtu-
te dñz habẽtes: illi aũt ducẽ belli ani
mum habebãt. Sed cũ vehemẽs pu-
gna esset / apparuerunt aduersariis
de celo viri quinqz in equis / frenis
aureis decori/ducatũ iudeis prestã-
tes. ex quibus duo machabeũ mediũ
habẽtes: armis suis circunseptũ in-
columẽ cõseruabant: in aduersarios
aũt tela et fulmina iaciebãt: ex quo et
cecitate cõfusi: et repleti perturbatio
ne cadebãt. Interfecti sunt aũt vigi
ti milia quingẽti/ et equites sexcenti.
Timotheus vero confugit in gazarã
presidiuz munitũ: cui preerat Cereas.
Machabeus autẽ et qui cũ eo erant /
letantes obsederunt presidiũ diebus
quatuor. At hi qui intus erant loci
firmitate cõfisi supra modũ maledi- G
cebant: et sermones nefandos iacta
bant. Sed cum dies quinta illucesce
ret: viginti iuuenes ex his qui cum
machabeo erãt: accẽsi animis propter
blasphemiã/viriliter accesserunt ad
murũ et feroci aĩo incedẽtes ascẽde-
bãt: sed et alii similiter ascẽdẽtes: tur
resqz portasqz succẽdere aggressi sunt:
atqz ipsos maledicos viuos concre-
mare. Per continuum autẽ biduum
presidio vastato: timotheũ occultãtẽ
se in quodã repertũ loco peremerũt/
et fratrẽ illius ceream: et apollopha-
nem occiderunt. Quibus gestis / in
hymnis: et confessionibus benedice
bant dominum qui magna fecit in is
rael: et victoriam dedit illis.

¶ C.S. Conat lysias expugnare iu-
deos: et sacerdotiũ facere venale sin
gulis annis: mittit a deo iudeis epi-
scopus in veste cãdida in adiutoriũ:
lysias in fugam cõuersus: cũ iudeis
querit habere amicitiam: mittẽs eis
epistolas: de pactionibus antiochi et
romanorum cum iudeis. Cap. m.xl.

A 1 SEd paruo post tempore / Ly-
sias ꝓcurator regis et propin
quus ac negociorum prepositus:
grauiter ferens de his que acci-
derant: congregatis octoginta mili-
bus et equitatu vniuerso veniebat
aduersus iudeos: existimans se ciui-
tatem quidem captam gentibus ha-
bitaculum facturum: templum vero
in pecunie questum: sicut cetera de-
lubra gentium habiturum: et per sin
gulos annos venale sacerdotium:
nusq̃ recogitans dei potestatem: sed
mēte effrenatus in multitudine pe-
ditum ⁊ in milibus equitū: ⁊ in octo-
ginta elephantis cōfidebat. Ingres-
sus autem Judeam: et appropians
Bethsure que erat in angusto loco
ab Hierosolyma interuallo quinque
stadiorum: illud presidiū expugna-
B 6 bat. Ut autē Machabeus et qui cum
eo erāt: cognouerunt expugnari pre-
sidia: cum fletu et lachrymis roga-
bant dominum ⁊ omnis turba simul
vt bonum angelum mitteret ad sa-
lutem israel. Et ipse primus Macha
beus sumptis armis ceteros adhor-
tatus est simul secum periculū sub-
ire: et ferre auxilium fratribus suis.
Cumq̃ pariter prompto animo pro-
cederēt hierosolymis: apparuit pre-
cedens eos eques in veste candida
armis aureis hastam vibrans. Tunc
omnes simul benedixerūt misericor
dem dominū ⁊ cōualuerunt animis:
non solum homines: sed ⁊ bestias fe
rocissimas: et muros ferreos parati
C penetrare. Ibant igitur prompti: de
celo habentes adiutorem: ⁊ miseran
tem super eos dominum. Leonum
autem more impetu irruentes in ho
stes: ꝓstrauerūt ex eis vndecim mi-
lia peditum: ⁊ equitum mille sexcen
tos: vniuersos autem in fugam ver-
terunt: plures autem ex eis vulnera-
ti nudi euaserunt. Sed ⁊ ipse Lysias
turpiter fugiens euasit. Et quia non
insensatus erat: secum ipse reputās
factam erga se diminutionem: et in-
telligens inuictos esse Hebreos: om-
nipotentis dei auxilio innitētes: mi-
sit ad eos: promisitq̃ se consensu-
rum omnibus que iusta sunt: et re-
gem cōpulsurum amicum fieri. An-
nuit autē Machabeus precibus Ly-
D sie in omnibus vtilitati consulens:
et quecumq̃ machabeus scripsit Ly-
sie de Judeis: ea rex concessit. Nam
erant scripte iudeis epistole a lysia
siquidem hunc modum cōtinentes.
Lysias populo iudeorū salutem. Jo-
annes ⁊ abessalon qui missi fuerant
a vobis tradentes scripta postula-
bant vt ea que per illos significaban
tur implerem. Quecunq̃ igitur regi
potuerunt perferri / exposui: et que
res permittebat concessi. Si igitur
in negociis fidem conseruaueritis /
etiā deinceps bonorum vobis causa
esse tentabo. De ceteris autē per sin
gula vba mandaui et istis ⁊ his qui
a me missi sunt colloqui vobiscum.
Bene valete. Anno centesimo qua-
dragesimo octauo mensis dioscori /
die vicesima ⁊ quarta. Regis autem
epistola ista continebat. Rex antio- E
chus lysie fratri salutem. Patre no-
stro inter deos translato / nos volen-
tes eos qui sunt in regno nostro si-
ne tumultu agere: ⁊ rebus suis adhi-
bere diligētiam / audiuimus iudeos 5
non cōsensisse patri meo vt transfer
rentur ad ritum grecorum / sed tene-
re velle suum institutū: ac propter-
ea postulare a nobis cōcedi sibi legi- 7
tima sua. Volētes igitur hanc quoq̃
gētem quietam esse / statuentes iudi
cauimus templum restitui illis: vt
agerent ſm suorū maiorū consuetudi
nē. Bene igitur feceris si miseris ad
eos et dexteram dederis: vt cognita
nostra voluntate bono animo sint:
et vtilitatibus propriis deseruiant.
Ad iudeos vo regis epl'a talis erat.
Rex antiochus senatui iudeorū ⁊ ce- F
teris iudeis salutem. Si valetis / sic
estis vt volumus: sed ⁊ ipsi bene va-
lemus. Adiit nos menelaus dicens
velle vos descendere ad vestros qui
sunt apud nos. His igit̃ qui cōmeāt
vsq̃ ad diem tricesimū mēsis xandi-
ci damus dextras securitatis vt iu-
daici vtant̃ cibis ⁊ legib[us] suis sicut
et prius: et nemo eorū vllo modo mo-
lestiā patiatur de his que per igno-
rantiā gesta sunt. Misim[us] aūt et me-
nelaū qui vos alloquat̃: valete. An- G
no centesimo quadragesimo octauo
xandici mensis quintadecima die.
Miserūt autē etiā romani epl'am ita
se habētem. Quintus memmius et ti-
tus manilius legati romanorū ppl'o
iudeorū salutē. De his que lysias co-
gnatus regis concessit vobis et nos
cōcessimus. De quibus aūt ad regē
iudicauit referendū / ꝓtestim aliquē

mittite: diligentius inter vos confe-
rētes vt decernamus: sicut congruit
vobis. nos enim antiochiam accedi-
mus. Ideoqꝫ festinate rescribere vt
nos quoqꝫ sciamus cuius estis vo-
luntatis. Bene valete. Anno centesi
mo quadragesimooctauo quintade-
cima die mensis xandici.

¶ Ca. S. Ioppite dolo occiderunt iu-
deos ducentos: ꝛ hos vindicauit iu-
das: de arabum viris deuictis: timo-
theus a iuda expugnaṫ: et vinis di-
mittitur ꝓpter fratrū salutē: de pre-
lijs inde machabei: pugnat Iudas
cū gorgia quo fugiente exercitu eius
fuga incussa occisi sunt et iudei: qui
donaria idoloꝝ asportauerāt sub tu-
nicis: de sacrificio ꝓ defunctis obla-
to de spe resurrectionis. Capitulum xij.

A 1 His factis pactionibus lysias
pergebat ad regē: iudei autem
agriculture operam dabant. Sed hi
2 qui resederant timotheus et apollo-
nius gennei filius: sed et hierony-
mus / et demophon superbus / et ni-
canor cypriarches / non sinebat eos
3 in silentio agere et quiete. Ioppite
vero tale quoddam flagitium per-
petrarunt. rogauerunt iudeos cum
quibus habitabant ascendere sca-
phas quas parauerant / cum vxori-
bus et filiis: quasi nullis inimicitijs
inter eos subiacentibus. Secundum
commune itaqꝫ decretum ciuitatis
et ipsis acquiescentibus pacisqꝫ cau
sa nihil suspectum habentibus cum
in altum processissent: submerserunt
non minus ducentos. Quam crude-
litatem Iudas in sue gentis homi-
nes factam vt cognouit: precepit vi-
ris qui erant cum ipso: et inuocato
iusto iudice deo: venit aduersus in-
terfectores fratrum et portum qui-
dem nocte succendit: scaphas exus-
sit: eos autem qui ab igne refugerāt /
gladio peremit. Et cum hec ita egis-
set / discessit quasi iterū reuersurus:
et vniuersos ioppitas eradicaturus.
B Sed cū cognouisset et eos qui erant
iamnie velle pari modo facere habi-
tantibus secum Iudeis. Iamnitis
quoqꝫ nocte superuenit ꝛ portū cum
nauib⁹ succendit: ita vt lumen ignis
appareret hierosolymis a stadiis
ducentis quadraginta. Inde cum
iam abiissent nouem stadiis: et iter
facerēt ad Timotheum / cōmiserunt
cū eo arabes quinqꝫ milia viri: et equi-
tes quingenti. Cumqꝫ pugna vali-
da fieret: et auxilio dei prospere ces-
sisset residui arabes victi: petebant
a iuda dextras sibi dari: promitten-
tes se pascua daturos: et in ceteris
profuturos. Iudas autē arbitratus
vere in multis eos vtiles: ꝓmisit pa-
cē: dextrisqꝫ acceptis: discessere ad ta-
bernacula sua. Aggressus est autē et
ciuitatem quandam firmam ponti-
bus murisqꝫ circumseptam: que a
turbis habitabatur gentium promi-
scuarum cui nomē casphin. Hi vero C
qui intus erant: confidentes in sta-
bilitate muroꝝ et apparatu alimo-
niarum: remissius agebant / maledi-
ctis lacessentes iudam: ac blasphe-
mantes ac loquentes que fas non
est. Machabeus autem inuocato ma
gno mundi pricipe / qui sine arieti-
bus et machinis temporib⁹ iesu pre- Iob.6.c.
cipitauit hierico: irruit ferociter mu
ris: et capta ciuitate per domini vo-
luntatem innumerabiles cedes fecit
ita vt adiacēs stagnū stadioꝝ duo-
rū latitudinis sanguine interfectoꝝ
fluere videretur. Inde discesserūt sta
dia septingenta quinquaginta et ve-
nerūt in characha ad eos qui dicūtur
tubianei / iudeos: et timotheum qui-
dem in illis locis nō comprehende-
runt: nulloqꝫ negocio ꝑfecto regres-
sus est: relicto in quodā loco firmis-
simo presidio. Dositheus autem et
sosipater qui erant duces cum Ma-
chabeo / peremerunt a timotheo re-
lictos in presidio: decē milia viros.
At machabeus ordinatis circū se sex
millibus: et constitutis per cohortes
aduersus timotheum processit / ha-
bentē secum centū viginti milia pe-
ditum: equitūqꝫ duo milia quingen-
tos. Cognito autē iude aduentu Ti- D
motheus premisit mulieres et filios
et reliquum apparatū in presidium
quod carnion dicitur. Erat enim in-
expugnabile: ꝛ accessu difficile pro-
pter locoꝝ angustias. Cumqꝫ co-
hors iude prima apparuisset / timor
hostib⁹ incussus est: ex presentia dei
qui vniuersa cōspicit / ꝛ in fugā versi
sunt / ali⁹ ab alio: ita vt magis a suis
deicerētur: et gladioꝝ suoꝝ icti-
bus debilitarentur. Iudas aūt vehe-
mēter instabat puniēs prophanos:
et ꝓstrauit ex eis triginta milia vi-
roꝝ. Ipse vero timotheus incidit in
partes dosithei et sosipatris / et mul-

tis precibus postulabat vt viuus di-
mitteretur eo q multorum ex iudeis
parentes haberet ac fratres quos
morte eius decipi eueniret. Et cum
fidem dedisset restituturũ se eos se-
cundum constitutum / illesum eum
dimiserunt propter fratrum salutẽ.
E Judas autem regressus est a carniõ
interfectis viginti quinq milibus.
Post horum fugam et necem / mo-
uit exercitum ad Ephron ciuitatem
munitam / in qua multitudo diuersa
rum gentiũ habitabat: et robusti iu-
uenes pro muris ↄsistentes fortiter
repugnabant. In hac autẽ machine
multe: et telorũ erat apparatus. Sed
cum oĩpotentem inuocassent qui po
testate sua vires hostium confringit
ceperunt ciuitatẽ et ex eis qui intus
erant viginti quinq milia prostra-
uerunt. Inde ad ciuitatem scytha-
rum abierunt / que ab hierosolymis
sexcentis stadijs aberat. Contestan-
tibus autẽ his qui apud scythopoli-
tas erãt iudeis q benigne ab eis ha-
berentur / etiam temporibus infeli-
citatis q modeste secũ egerint: gra-
tias agentes eis: et exhortati etiã de
cetero erga genus suum benignos
esse / venerunt hierosolymam die so-
F lẽni septimanarum instante. Et post
pentecosten abierunt contra Gor-
giam prepositũ idumee. Exiuit autẽ
cũ peditibus tribus milibus: et equi-
tib⁹ quadringentis. Quib⁹ congres-
sis contigit paucos ruere iudeorũ.
Dositheus vero quidam de bachino-
ris eques vir fortis gorgiã tenebat:
et cum vellet illum capere viuum /
eques quidam de thracib⁹ irruit in
eũ / humerũq eius amputauit: atq
ita gorgias effugit in maresa. At il-
lis qui cum esdrin erant diutius pu-
gnantibus ꝛ fatigatis / inuocauit iu-
das dominum adiutorem et ducem
belli fieri: incipiens voce patria: et
cum hymnis clamorem extollẽs fu-
gam gorgie militibus incussit. Ju-
das autẽ collecto exercitu venit in
ciuitatem odollam. Et cum septima
dies superueniret ſm cõsuetudinem
purificati in eodem loco sabbatum
egerunt. Et sequenti die venit cum
suis iudas vt corpora prostratorum
tolleret / et cum parentibus poneret
G in sepulchris paternis. Inuenerunt
autem sub tunicis interfectorum de
donarijs idolorum que apud iam-

niam fuerunt / a quibus lex prohibet deu.7.d.
iudeos. Omnibus ergo manifestum fa-
ctum est ob hãc causam eos corruis-
se. Omnes itaq benedixerunt iustũ
iudicium dñi qui occulta fecerat ma
nifesta. Atq ita ad preces conuersi /
rogauerunt vt id quod factum erat
delictum / obliuioni traderetur. At
vero fortissimus iudas hortabat po-
pulum cõseruare se sine peccato sub
oculis videntes que facta sunt pro
peccatis eorum qui prostrati sunt.
Et facta collatione / duodecim milia
drachmas argenti misit hierosoly-
mam offerri ꝓ peccatis mortuorum
sacrificium / bene et religiose de re-
surrectione cogitans. Nisi enim eos
qui ceciderant resurrecturos sperã-
ret / superfluum videretur et vanum
orare ꝓ mortuis. Et quia considera-
bat q hi qui cum pietate dormitionẽ
acceperant / optimam haberent re-
positam gratiam. Sancta ergo et sa-
lubris est cogitatio pro defunctis ex-
orare vt a peccatis soluantur.
¶ Cap. xiij. Venit antiochus contra
iudeã: menela⁹ ꝑuaricator occidit:
occidit Judas in castris Antiochi
quatuor milia et maximũ elephãto-
rum: antiochus victus tradidit Ju-
de ptolemaidam: ptolemenses egre
ferentes lysias alloquitur. Cap. xiij.

Anno centesimo quadragesi- A
monono cognouit iudas an-
tiochum eupatorem venire
cum multitudine aduersus iudeam /
et cum eo lysiam procuratorem et
prepositum negociorum / secum ha-
bentem peditum centum decem mi-
lia / ꝛ equitum quinq milia / ꝛ elephan
tos viginti duos / currus cum falci-
bus trecentos. Commiscuit autem se
illis ꝛ menelaus: ꝛ cum multa falla-
cia deprecabatur Antiochum / non
pro patrie salute: sed sperans se con
stitui in principatum. Sed rex regũ B
suscitauit animos antiochi in pecca
torem: et suggerente lysia hunc esse
causam omnium malorum / iussit vt
eis est consuetudo / apprehensum in
eodem loco necari. Erat autẽ in eo-
dem loco turris quinquaginta cubi-
torum / aggestum vndiq habens ci-
neris. hec prospectũ habebat in pre-
ceps. Inde in cinerem deijci iussit sa
crilegum / omnibus eum propellen-
tibus ad interitum. Et tali lege pre-
uaricatorem legis cõtigit mori / nec

C terre dari menelaum. Et quidem sa-
tis iuste: nam quia multa erga aram
dei delicta commisit/ cuius ignis et
cinis erat sanctus / ipse in cineris
morte damnatus est. Sed rex men-
te effrenatus veniebat / nequiorem
se patre suo iudeis ostensurus. Qui-
bus Judas cognitis/ precepit popu-
lo vt die ac nocte dominũ inuocarẽt
ꝙ sicut semper et nunc adiuuaret
eos: quippe ꝗ lege et patria sanctoqꝫ
templo priuari vererentur: ac popu-
lum qui nuper paululũ respirasset/
ne sineret blasphemis rursus natio-
D 14 nibus subdi. Omnibus itaqꝫ simul
id facientibus et petentibus a domi-
no misericordiam cum fletu et ieiu-
niis per triduum continuum prostra-
tis/ hortatus est eos Judas vt se pre-
pararent. Ipse vero cum senioribus
cogitauit prius ꝙ̃ rex admoueret
exercitum ad Judeam et obtineret
ciuitatẽ exire/ et domini iudicio com-
mittere exitum rei. Dans itaqꝫ po-
testatem omnium deo mundi crea-
tori/ et hortatus suos vt fortiter di-
micarent: et vsqꝫ ad mortem pro le-
gibus/ templo/ ciuitate/ patria/ et ci-
uibus starẽt: circa modin exercitum
E constituit. Et dato signo suis dei vi-
ctorie/ iuuenibus fortissimis electis
nocte aggressus aulam regiam in ca-
stris interfecit viros quattuordecim
milia: et maximum elephantorũ cum
his qui superpositi fuerant. Sum-
moqꝫ metu ac perturbatione hostiũ
castra replentes / rebusqꝫ prospere
gestis/ abierunt. Hoc autem factum
est die illucescente / adiuuante eum
domini protectione. Sed rex accepto
gustu audacie Judeorum/ arte diffi-
cultatem locorum tentabat: et beth-
sure que erat Judeorum presidium
munitum/ castra admouebat. sed fu-
gabatur / impingebatur / minorabat-
F tur. His autem qui intus erant/ Ju-
das necessaria mittebat. Enuncia-
uit autem mysteria hostibus Rodo-
chus quidã de Judaico exercitu/ qui
requisitus comprehensus est et con-
clusus. Iterum rex sermonẽ habuit
ad eos qui erant in bethsuris / dex-
tram dedit / accepit/ abiit / commisit
cum Juda superatus est. Ut autem
cognouit rebellasse Philippum an-
tiochie qui relictus erat super nego-
cia/ mente consternatus Judeos de-
precans/ subditusqꝫ eis iurat de om-
nibus quibus iustum visum est: et
recõciliatus obtulit sacrificium/ ho-
norauit templum et munera posuit.
Machabeum amplexatus est/ et fe-
cit eum a ptolemaide vsqꝫ ad gerre- G
nos ducem et principem. Ut autem
venit ptolemaidam / grauiter fere-
bant ptolemenses amicitie conuen-
tionem/ indignantes ne forte fedus
irrumperent. Tunc ascendit Lysias
tribunal/ et exposuit rationem et po-
pulum sedauit/ regressusqꝫ est Antio
chiam/ et hoc modo regis profectio et
reditus processit.

¶ C. S. Demetrius ex suggestione Al-
chimi inflammatur contra Judeos:
mittẽs Nicanorẽ ad interficiendum
eos: Nicanor cum Simone cõcertat:
iungit pacẽ et soluit/ et capere Judam
vult: Judas effugit manus Nicano-
ris: cõminatur Nicanor sacerdotibꝰ
vt sibi tradant Judam vinctum: de
Razia et animi eius constantia.

Capitulum. xiiii.

Sed post triẽnii tempus cogno- A
uit Judas et qui cum eo erant:
Demetrium seleuci cum multi-
tudine valida / et nauibus per por-
tum tripolis ascendisse ad loca opor-
tuna et tenuisse regiones aduersus
Antiochum et ducem eiꝰ Lysiam. Al-
chimus autem quidam qui summus
sacerdos fuerat / sed voluntarie co-
inquinatus est temporibus commix-
tionis: considerans nullo modo si-
bi esse salutem neqꝫ accessum ad al-
tare/ venit ad regem Demetrium cẽ-
tesimo quinquagesimo anno / offe-
rens ei coronam auream et palmam
super hec et talos qui templi esse vi-
debantur. Et ipsa quidem die siluit.
Tempus autem opportunum demen-
tie sue nactus/ conuocatus a Deme-
trio ad consilium: et interrogatus qui-
bus rebus et consiliis Judei niteren-
tur/ respondit. Ipsi qui dicuntur as-
sidei Judeorũ/ quibus preest Judas
Machabeus bella nutriũt et seditio-
nes mouent/ nec patiuntur regnum B
esse quietum. Nam et ego defrauda-
tus parentum gloria (dico autem
summo sacerdotio) huc veni: primo
quidem vtilitatibus regis fidem ser-
uans: secundo autem etiam ciuibus
consulens. Nam illorum prauitate
vniuersum genus nostrum nõ mini-
me vexatur. Sed oro his singulis
o rex cognitis et regioni et genti sꝫm

humanitatem tuam promulgatā om
nibus prospice. Nam quādiu super-
est Judas/impossibile est pacem esse
negocijs. Talibus autē ab hoc dictis
et ceteri amici hostiliter se habentes
aduersus Judam inflāmauerūt De-
metrium. Qui statim Nicanorē pre-
positum elephantorū ducem misit in
Judeam: datis mandatis vt ipsum
quidem Judam caperet viuum: eos
vero qui cum illo erāt/dispergeret et
constitueret Alchimum maximi tē-
pli summum sacerdotem. Tunc gen-
tes que de Judea fugerant Judā/se-
gregatim se Nicanori miscebant/mi
serias ꝛ clades Judeorū prosperita-
C tes rerum suarum existimantes. Au-
dito itaqꝫ Judei Nicanoris aduentu
et conuentu nationum: conspersi ter
ra rogabant eum qui populum suum
constituit/in eternū custodiret: quiqꝫ
suam portionem signis euidentibus
protegit. Imperante autem duce/sta
tim inde mouerunt/conueneruntqꝫ
ad castellum dessau. Simon vero fra
ter Jude cōmiserat cū Nicanore: sed
conterritus est repentino aduentu
aduersariorum. Nicanor tamen au-
diens virtutem comitum Jude ꝛ ani
mi magnitudinem quam pro patrie
certaminibus habebant/sanguine
iudicium facere metuebat. Quamob
rem premisit possidonium ꝛ theodo-
tum ꝛ Matthiā: ꝛ vt darent dextras
atqꝫ acciperent. Et cū diu de his con-
silium ageretur/ꝛ ipse dux ad multi-
tudinem retulisset/omnium vna fuit
D sententia amicitijs annuere. Itaqꝫ
diem constituerunt qua secreto inter
se agerent: et singulis selle prolate
sunt ꝛ posite. Precepit autem Judas
armatos esse locis oportunis/ne for-
te ab hostibus repente mali aliquid
oriretur/ꝛ congruum colloquium fe-
cerunt. Morabatur autem Nicanor
Hierosolymis/nihilqꝫ inique agebat
gregesqꝫ turbarum que congregate
fuerant/dimisit. Habebat autē Judā
semper charum ex animo/et erat vi-
ro inclinatus. Rogauitqꝫ eum duce-
re vxorem/filiosqꝫ procreare. Nu-
ptias fecit/quiete egit/cōmuniterqꝫ
viuebant. Alchimus autem videns
charitatē illorꝫ adinuicem ꝛ conuen-
tiones/venit ad Demetrium/et dice-
bat Nicanorē rebus alienis assentī-
re: Judamqꝫ regni insidiatorē succes
E sorem sibi destinasse. Itaqꝫ rex exa-
speratus/ꝛ pessimis huius criminan-
tionibus irritatus/scripsit Nicano-
ri dicens grauiter quidem se ferre de
amicitie conuentione: iubere tamen
Machabeum citius vinctum mitte-
re antiochiam. Quibus cognitis Ni-
canor consternabatur ꝛ grauiter fe-
rebat si ea que conuenerant irrita fa-
ceret/nihil lesus a viro: sed quia regi
resistere non poterat oportunitatem
obseruabat qua preceptum perfice-
ret. At Machabeus vidēs secum au-
sterius agere Nicanorem/et consue-
tum occursum ferocius exhibentem/
intelligens non ex bono esse austeri-
tatem istam/paucis suorū cōgrega-
tis occultauit se a Nicanore. Quod cū
ille cognouit fortiter se a viro preuē-
tum/venit ad maximum et sanctissi-
mum templum: et sacerdotibus soli-
tas hostias offerentibus/iussit sibi
tradi virum: quibus cum iuramen-
to dicentibus nescire se vbi esset qui
querebat/extēdens manum ad tem-
plum iurauit/dicēs. Nisi Judam mi-
hi vinctū tradideritis/istud dei pha-
num in planiciem deducam/ꝛ alta-
re effodiam/et templum hoc libero
patri consecrabo. Et his dictis/abijt.
Sacerdotes autem protendētes ma- F
nus in celum/inuocabant eum qui
semper ꝓpugnator esset gentis ipso-
rum/hec dicētes. Tu domine vniuer-
sorum qui nullius indiges/voluisti
templū habitationis tue fieri in no-
bis. Et nunc sancte sanctorum om-
nium domine/conserua in eternum
impollutam domum istam que nu-
per mundata est. Razias autem qui-
dam de senioribus ab Hierosolymis
delat⁹ est Nicanori/vir amator ciui-
tatis ꝛ bene audiens/qui pro affectu
pater Judeorum appellabatur. Hic
multis temporibus continentie pro-
positum tenuit in iudaismo/corpusqꝫ
et animam tradere contentus pro
perseuerantia. Volens autem Nica-
nor manifestare odium quod habe-
bat in Judeos/misit milites quingē-
tos vt eum comprehenderent: puta-
bat enim si illum decepisset/sese cla-
dem iudeis maximam illaturū. Tur-
bis autem irruere in domum eius/et
ianuam disrumpere atqꝫ ignem ad-
mouere cupientibus/cum iam com-
prehenderetur/gladio se petijt/eli-
gens nobiliter mori potius q̄ subdi-
tus fieri peccatoribus/et contra na-

B tales suos indignis iniuriis agi. Sz
cum per festinationem nō certo ictu
plagam dedisset/et turbe intra ostia
irrumperent/recurrens audacter ad
murum/precipitauit semetipsum vi-
riliter in turbas: quibus velociter lo-
cum dantibus casui eius / venit per
mediam ceruicem: et cum adhuc spi-
raret/accensus animo surrexit: et cū
sanguis eius magno fluxu deflueret/
et grauissimis vulneribus esset sau-
cius/cursu turbam pertransijt: et stās
supra quandam petram preruptam
et iam exanguis effectus/complexus
intestina sua vtrisq; manibus proiecit
super turbas/inuocans dominatorē
vite ac spiritus vt hec illi iterum red-
deret/atq; ita vita defunctus est.

¶ C. S. Nicanor blasphemat: Judas
ornat suos non clypeis/sed sermoni-
bus optimis: apparuerunt Onias et
Hieremias: hic dicit/hic est fratrum
amator: tradidit Hieremias Jude
gladium aureum in manus sibi a deo
missum: ꝙ maximus timor erat pro
sanctitate templi manibus pugnan-
tes cordibus orabant: Nicanor cum
trigintaquinq; milibus occiditur: ca-
put eius cum manibus abscissa in Hie-
rusalē deferunt: lingua eius particu-
latim diuisa auibus datur.

Capitulum. xv.

A Nicanor autem vt comperit Ju-
dam esse in locis Samarie: co-
gitauit cum omni impetu die sabba-
ti committere bellum. Judeis vero
qui illum per necessitatem sequeban-
tur/dicentibus. Ne ita ferociter et
barbare feceris: sed honorem tribue
diei sanctificationis/et honora eum
qui vniuersa conspicit. At ille infe-
lix interrogauit si est potens in ce-
lo qui imperauit agi diem sabbato-
rum. Et respondentibus illis. Est do-
minus viuus ipse in celo potens qui
iussit agi septimam diem. At ille
ait. Et ego potens sum super terram
qui impero sumi arma et negocia re-
B gis impleri. Tamen non obtinuit vt
consilium perficeret. Et Nicanor qui-
dem cum summa superbia erectus/
cogitauerat commune tropheum sta-
tuere de Juda. Machabeus autem
semper confidebat cum omni spe au-
xilium sibi a deo affuturum: et hor-
tabatur suos ne formidarent ad ad-
uentum nationum: sed in mente ha-
berent adiutoria sibi facta de celo: et

nunc sperarent ab omnipotente sibi af-
futuram victoriam. Et allocutus eos
de lege et prophetis/admonens etiā
certamina que fecerant prius/promp-
tiores constituit eos: et ita animis
eorum erectis simul ostendebat gen-
tium fallaciam/et iuramentorū pre-
uaricationem. Singulos autē illorū
armauit nō clypei et haste munitio-
ne: sed sermonibus optimis et exhor-
tationibus/exposito digno fide som-
nio per quod vniuersos letificauit.
Erat aūt huiuscemodi visus. Oniam C
qui fuerat summus sacerdos/virum
bonum et benignū/verecundum visu
modestum moribus et eloquio deco-
rum: et qui a puero in virtutibus exer-
citatus sit/manus protendentē, ora-
re pro omni populo Judeorum. Post
hoc apparuisse et alium virum etate
et gloria mirabilem/et magni deco-
ris habitudinē circa illum. Respon-
dentē vero Oniā dixisse. Hic est fra-
trū amator et populi Israel. Hic est
qui multum orat pro populo et vni-
uersa sancta ciuitate/Hieremias pro-
pheta dei. Extendisse autē Hieremiā
dexteram/et dedisse Jude gladiū au-
reum dicentem. Accipe sanctum gla-
dium munus a deo in quo deijcies D
aduersarios ppli mei Israel. Exhor-
tati itaq; Jude sermonibus bonis val-
de: de quibus extolli posset impetus
et animi iuuenum confortari/statue-
runt dimicare et confligere fortiter:
vt virtus de negocijs iudicaret/eo
ꝙ ciuitas sancta et templum pericli-
tarentur. Erat enim pro vxoribus et
filijs: itemq; pro fratribus et cogna-
tis minor solicitudo: maximus vero et
primus pro sanctitate timor erat tē-
pli. Sed et eos qui in ciuitate erant:
non minima solicitudo habebat pro
his qui congressuri erāt. Et cum iam
omnes sperarēt iudicium futurum:
hostesq; adessent/atq; exercitus erat
ordinatus / bestie equitesq; opportu-
no in loco compositi: considerās Ma-
chabeus aduentum multitudinis et
apparatum varium armorū ac fero-
citatem bestiarum extendens manus
in celum: prodigia facientē dominū E
inuocauit: qui non secundum armorum po-
tentiam/sed prout ipsi placet/dat di-
gnis victoriam. Dixit autem inuo-
cans hoc modo. Tu dñe qui misisti 4. re. 19 G
angelū tuū sub Ezechia rege Juda/et
interfecisti de castris Sennacherib

Tob.1.b. centū octogintaquinqꝫ milia: ⁊ nunc
Ec. 48.d dñator celoꝝ mitte angelū tuū bonū
Esa. 37.f ante nos in timore ⁊ tremore magni
tudinis brachii tui: vt metuāt q̄ cum
blasphemia veniunt aduersus san-
ctum populū tuum. Et hic quidē ita
perorauit. Nicanor autē ⁊ q̄ cū ipso
erant: cum tubis ⁊ canticis admoue-
bant. Judas vero ⁊ qui cum eo erant
inuocato deo per orationes congres-
si sunt/ manu quidē pugnantes/ sꝫ et
dñm cordibus orantes prostrauerūt
non minus triginta quinqꝫ milia: pre
F sentia dei magnifice delectati. Cūqꝫ
cessassent ⁊ cum gaudio redirent: co-
gnouerunt Nicanorē ruisse cum ar-
mis suis. Facto itaqꝫ clamore ⁊ per-
turbatione excitata: patria voce om-
nipotentē dñm benedicebāt. Prece-
pit autem Judas q̄ per oīa corpore ⁊
animo mori ꝓ ciuib⁹ parat⁹ erat/ ca-
put Nicanoris ⁊ manum cum hume-
ro abscisam Hierosolymam perferri.
Quo cum peruenisset conuocatis cō-
tribulibus ⁊ sacerdotib⁹ ad altare: ac-
cersiit ⁊ eos qui in arce erant. Et ostē-
so capite Nicanoris/ ⁊ manu nefaria
quam extenderat contra domū san-
ctam omnipotētis dei/ magnifice glo-
riat⁹ est. Linguam etiam impii Nica-
noris pcisam iussit particulatim aui-
bus dari: manū autē dementis cōtra
templū suspēdi. Omnes igit̄ celi be-
nedixerunt dñm dicētes. Benedict⁹
qui locū suum incontaminatū serua-
uit. Suspēdit autē Nicanoris caput
in summa arce: vt euidens esset/ ⁊ ma-
nifestū signū auxilii dei. Itaqꝫ oēs cō-
muni consilio decreuerunt nullo mo-
do diē istū absqꝫ celebritate preteri-
re: habere autē celebritatē tertiadeci-
ma die mēsis adar: que dicit̄ voce sy-
riaca pridie mardochei die. Igit̄ his
erga Nicanorē gestis/ ⁊ ex illis tem-
poribus ab hebreis ciuitate possessa:
ego quoqꝫ in his faciam finem sermo-
nis. Et si quidem bene ⁊ vt historie cō-
petit hoc ⁊ ipse velim: sī autē minus
digne concedendum mihi. Sicut enī
vinum semper bibere/ aut semp aquā
contrarium est: alternis autē vti de-
lectabile/ ita legentibus si semp per ex-
actus sit sermo non erit gratus: hic
ergo erit consummatus.

¶ Finis secundi libri Ma-
chabeorum.

¶ Finis veteris testamenti.

¶ Ep̃la btĩ hieronymi ad damasum papã in q̃tuor euangelistas incipit.

Beatissimo pape damaso hieronymus. Nouum opus me facere cogis ex veteri: vt post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam arbiter sedeam et q̃ inter se variant: q̃ sint illa que cũ greca consentiant veritate decernam. Pi9 labor: sed periculosa p̃sumptio iudicare de ceteris ipm ab oĩbus iudicandũ: senis mutare linguã: ⁊ canescentẽ iã mũdũ ad initia retrahere paruulorũ. Quis enim doct9 pariter vel indoct9: cũ in man9 volumen assũpserit: ⁊ a saliua quã semel imbibit viderit discrepare q̃d lectitat: non statim erũpat in vocẽ me falsariũ me clamitãs eẽ sacrilegũ q̃ audeam aliq̃d in veterib9 libris addere: mutare/corrigere. Aduersus quam inuidiã duplex causa me cõsolat: q̃d ⁊ tu qui sumn9 sacerdos es fieri iubes: ⁊ verũ non esse q̃d variat: etiam maledicorum testimonio cõprobat. Si enĩ latinis exẽplaribus fides est adhibeda: respõdeant quibus tot sũt exemplaria pene quot codices. Sin aũt veritas est q̃reda de plurib9 cur nõ ad grecã originẽ reuertentes ea q̃ vel a vitiosis interp̃tib9 male edita vel a p̃sumptorib9 imperitis emẽdata peruersius: vel a librariis dormitãtibus aut addita sunt aut mutata corrigimus? Neq3 vero ego de veteri disputo testamẽto: q̃d a septuaginta seniorib9 in grecã linguã versum tertio gradu ad nos vsq3 peruenit. Nõ q̃ro q̃d aq̃la: quid symmach9 sapiant: quare theodotion inter nouos ⁊ veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio: quã apostoli ꝓbauerũt. De nouo nũc loquor testamẽto q̃d grecũ esse non dubiũ est/ excepto apostolo mattheo: qui prim9 in iudea euãgelium xp̃i hebraicis lr̃is edidit: hoc certe cũ in nostro sermone discordat ⁊ in diuersos riuulorũ tramites ducit vno de fonte q̃rendũ est. Pretermitto eos codices q̃s a luciano ⁊ esychio nũcupatos paucorũ hoĩm asserit peruersa contentio: quibus vtiq3 nec in toto veteri istrumẽto post septuaginta iterpretes emẽdare quid licuit nec in nouo profuit emendasse: cum multarum gentiũ linguis scriptura ante translata doceat falsa esse que addita sunt. Igit hec p̃sens p̃fatiũcula pollicetur quatuor tm̃ euangelia quorum ordo est iste. Mattheus / marcus/ lucas/ iohãnes / codicũ grecorũ emendata collatiõe sed et veterũ: que ne multum a lectionis latine consuetudine discreparent ita calamo temperauimus: vt his tantũ que sensum videbãtur mutare correctis: reliqua manere pateremur vt fuerãt. Canones quoq3 quos eusebius cesariẽsis episcopus alexãdrinũ secutus ammoniũ: in decem numeros ordinauit sicut in greco habentur expressimus. Q̃d si quis de curiosis voluerit nosse que in euãgeliis vel eadem vel vicina vel sola sint eorũ distinctiõe cognoscet. Magn9 siquidem hic in nostris codicibus error inoleuit: dum quod in eadem re alius euangelista plus dixit: in alio quia minus putauerit addiderũt. Uel dum eũdẽ sensum alius aliter expressit: ille q̃ vnũ e quatuor primum legerat ad eius exempliũ ceteros quoq3 estimauerit emendandos. Uñ accidit vt apud nos mixta sint oĩa et in marco plura luce atq3 matthei. Rursum i matheo plura iohãnis et marci: ⁊ in ceteris reliquorũ: que in aliis propria sunt inueniantur. Cum itaq3 canones legeris qui subiecti sunt confusionis errore sublato: et similia omniũ scies: ⁊ singulis sua queq3 restitues. In canone primo concordant quatuor: mattheus/ marcus/ lucas/ iohãnes. In secũdo tres/ mattheus/ marcus/ lucas. In tertio tres/ mattheus/ lucas/ iohannes. In quarto tres mattheus/ marcus/ iohannes. In quinto duo: Mattheus/ lucas. In sexto duo: Mattheus/ Marcus. In septimo duo Mattheus/ Iohannes. In octauo duo: Lucas / marc9. In nono duo: lucas/ iohannes. In decimo propria vnusquisq3 que non habentur in aliis ediderũt. Singulis vero euangeliis ab vno incipiẽs vsq3 ad finẽ librorũ: dispar numerus accrescit. Hic nigro colore p̃scriptus sub se habet aliũ ex minio discolorem numerũ qui ad decem vsq3 procedens: indicat prior numerus in quo sit canone requirẽdus. Cum ergo aperto codice (verbi gr̃a) illud siue illud capitulũ scire volueris cuius canonis sit statim ex subiecto numero doceberis: ⁊ recurrẽs ad prim

cipia in quib⁹ canonum est distincta congeries: eodemq statim canone ex titulo frontis inuento: illum quem querebas numerum: eiusdē euangeliste qui et ipse ex inscriptione signatur inuenies: atq e vicino ceterorum tramitib⁹ inspectis: quos numeros e regione habeant annotabis: et cum scieris recurres ad volumina singulorum et sine mora repertis numeris quos ante signaueras reperies et loca in quibus vel eadē vel vicina dixerunt. Opto vt in xp̄o valeas: et memineris mei papa beatissime.

¶ Explicit epistola ad damasum.

¶ Incipit prologus Hieronymi ad Eusebium in quatuor euāgelistas.

Plures fuisse qui euāgelia scripserunt: vt lucas euangelista testatur dicens. Quoniā quidem multi conati sunt ordinare narrationē rerū que in nobis complete sunt: sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderūt sermonem: et ministrauerunt ei: et perseuerātia vsq ad presens tempus monumenta declarant: que a diuersis auctoribus edita diuersarum heresum fuere principia: vt est illō iuxta egyptios et thomam: et mathiam: et bartholomeum: duodecim quoq apostolorum et basilidis atq apellis ac reliquorum: quos enumerare longissimū est: cum hoc tantū in presentiarum necesse sit dicere: extitisse quosdā qui sine spū et gratia dei conati sunt magis ordinare narrationem: q̄ historie texere veritatem. Quibus iure potest illud ꝓ-
eze.13.a. pheticum coaptari. Ue qui prophetant de corde suo: qui ambulāt post spiritum suum: qui dicunt. Hec dicit dñs: et dñs non misit eos. De quibus et saluator in euāgelio iohānis loq̄t.
Johā.10.b. Oēs qui ante me venerūt fures fuerunt et latrones. Qui venerūt nō q̄ missi sunt. Ipse enī ait. Ueniebant et ego nō mittebā eos. Inuenientib⁹ enī presumptio temeritatis: in mis-
mat.7.b. sis obsequium seruitutis est. Ecclesia
Canti.3. autē que dñi voce supra petram fundata est: quā introduxit rex in cubiculū suū: et ad quam per foramen descensionis occulte misit manū suam similis damule hinnuloq ceruorum: quatuor flumina paradisi instar eructuans q̄tuor angulos et anulos habet per quos q̄si arca testamēti: et custos legis dñi lignis imobilibus vehitur.

Primus oīm mattheus est publicanus cognomento leui: qui euāgelium in iudea hebreo sermone edidit ob eorum vel maxime causam qui in iesum crediderāt ex iudeis: et nequaq̄ legis vmbra recedente euāgelii veritatem seruabāt. Secūdus marc⁹ interpres apostoli petri: et alexādrine ecclesie prim⁹ ep̄s: q̄ dñm quidē saluatorem ipse nō vidit: sed ea q̄ audierat magistrū ꝑdicārē: iuxta fidē magis gestorū narrauit q̄ ordinē. Terti⁹ lucas medicus natione syrus antiocēsis cui⁹ laus in euāgelio: q̄ et ipse di- 2.col.8.c.
scipul⁹ ap̄li pauli in achaie bithynieq partib⁹ volumē ꝯdidit quedā altius repetēs vt et ipse in proemio cōfitetur: audita magis q̄ visa descri-
bēs. Ultimus iohānes ap̄ls et euāge- iohā.13.c.
lista: quē ies⁹ amauit plurimū q̄ su- 2.21.f.
per pect⁹ dñi recūbēs: purissima doctrinarū fluenta potauit: et q̄ sol⁹ de cruce meruit audire. Ecce mat tua.
Jo cū esset in asia: et iā tunc hereti- iohā.19.c
corum semina pullularent cherinthi: et hebionis et ceterorū q̄ negāt xp̄m in carne venisse: quos et ipse in epistola sua antichristos vocat: et ap̄ls paulus frequēter percutit coact⁹ est ab oībus pene tūc asie ep̄is et multarum ecclesiarū legationibus: de diuinitate saluatoris altius scribere: et ad ipsum (vt ita dicā) dei verbū non tam audaci q̄ felici temeritate prorumpere: vnde et ecc̄iastica narrat historia cū a fratrib⁹ suis cogeret vt scriberet: ita facturū se respondisse si indicto ieiunio in cōmune oēs deum deprecarentur. Quo expleto: reuelatione saturatus in illud proemium e celo veniens eructauit. In principio erat vbū: et verbū erat apud deū et deus erat vbum: hoc erat in principio apud deum. Hec igitur quatuor euangelia multo ante predicta: ezechielis quoq volumen ꝓbat: in quo
prima visio ita cōtexit. Et in medio ezech.1.
sicut similitudo q̄tuor animaliū et vultus eorum. Facies hoīs et facies leonis et facies vituli: et facies aq̄le. Prima hoīs facies: mattheum significat
q̄ q̄si de hoīe exorsus est scribere. Li- Mat.1.a.
ber gñatiōis iesu xp̄i filii dauid filii abraā. Scda marcū in q̄ vox leonis in eremo rugiētis audit. Uox clamātis in deserto parate viā dñi: rectas
facite semitas ei⁹. Tertia vituli/que Mar.1.a.

euangelistā lucā a zacharia sacerdo
te sumpsisse initiū p̄figurat. Quar
ta iohannē euangelistā q̄ assumptis
pennis aq̄le ⁊ ad altiora festinās: de
verbo dei disputat. Cetera q̄ sequunt̄
Eze.1.a. in eundē sensum p̄ficiūt. Crura eo
rū recta ⁊ pēnati pedes / ⁊ quocūq̄
spūs ibat ibant ⁊ non reuertebant:
⁊ dorsa eorū plena oculis: ⁊ scintille
ac lāpades i medio discurrētes: ⁊ ro
ta in rotā: ⁊ in singulis q̄tuor facies.
Apo. 4.c. Unde ⁊ apocalypsis iohānis post ex
positionē viginti q̄tuor seniorū: q̄ te
nentes cytharas ⁊ phialas adorant
agnū dei: introducit fulgura atq̄ to
nitrua: ⁊ septem spūs discurrentes
⁊ mare vitreū ⁊ quatuor alalia plena
oculis: dicēs. Ani al primū simile leo
ni: ⁊ secundū simile vitulo: ⁊ tertiū si
mile homini: ⁊ quartū simile aquile
volāti. Et post paululū. Plena inq̄t
erant oculis ⁊ requiē nō habebāt die
ac nocte dicētia. Scūs / scūs / scūs
dñs deus oīps: q̄ erat ⁊ q̄ est ⁊ q̄ ventu
rus est. Quib⁹ cūctis p̄spicue osten
ditur: quatuor debere tantū euange
lia suscipi / ⁊ omnes apocryphorum
nenias: mortuis magis hereticis q̄
ecclesiasticis viuis cauendas.

¶ Sequitur prologus in Mattheū.

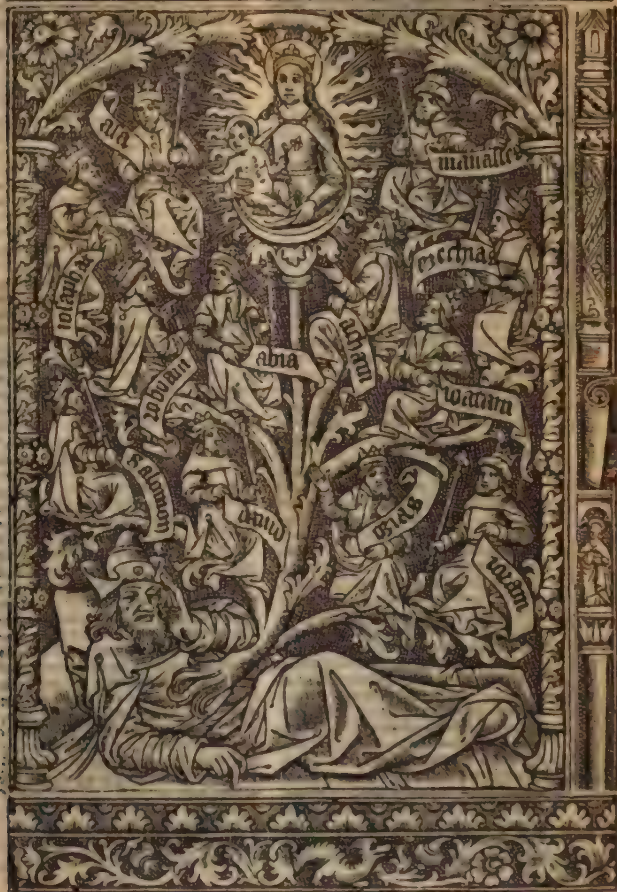
M Attheus cū primo predicas
set euāgeliū in iudea volēs
trāsire ad gētes p̄im⁹ euan
geliū scripsit hebraice: qđ fratribus
a quib⁹ ibat: ad memoriā reliq̄t. Si
cut enī necesse fuit ad cōfirmationē
fidei euangeliū predicare: sic ⁊ ꝯtra
hereticos scribi. Cum autem plures
euangeliū scripserint quatuor tāmē
habent auctoritatis testimonium q:
p̄ quatuor mūdi partes fidē inūctāt
trinitatis / ⁊ sunt quasi quatuor rote
in quadriga dñi q̄ vehit eū per pre
dicationē euangelii: ⁊ gen⁹ humanū
quadrifida morte peremptū eorum
erat predicatione viuificandū. vnde
et alioꝝ euāgelia deciderūt nec rece
pta sunt: q: nolebāt prefinitū nume
rū cassari p̄pter virtutē sacramēti.
Designātur etiā euāgeliste quatuor
figuris que non sunt deceptorie / sed
iocūdi mysterii sibi cōscie. Matthe⁹
in homine intelligit̄: q: circa huma
nitatē christi principaliter immora
tur. Marc⁹ in leone: q: agit de resur
rectione. Lucas in vitulo agens de
sacerdotio. Johannes in aquila: scri
bens sacramenta diuinitatis. Chri
stus vero quē describebant homo fuit
de virgine natus / vitulus in immo
latione / leo in resurrectione / aquila
in ascensione. Uel in homine huma
nitas: in vitulo sacerdotiū: in leone
regnū: in aquila exprimitur diuini
tatis sacramentum.

¶ Argumentum in euangelium se
cundum Mattheum incipit.

M Attheus ex Judea sicut in
ordine primus ponitur / ita
euangeliū in iudea primus
scripsit cuius vocatio ad dominū ex Mat.9.a.
publicanis actibus fuit: duoꝝ in ge
neratione christi principia p̄sumēs
vnius cuius prima circūcisio in car
ne alterius cui⁹ scd̄m cor electio fuit
ex vtrisq̄ enim patribus christus.
Sicq̄ quaterdenario numero trifor
miter posito principiū a credendi fi
de in electionis tempus porrigēs: ⁊
ex electione vsq̄ in trāsmigrationis
diem dirigēs atq̄ a transmigratio
nis die vsq̄ in christum definiens:
decursam aduētus domini ostendit
generationē: vt numero satisfaciēs
et tēpori: ⁊ se quid esse ostēderet:
et dei in se opus mōstrans etiam in
his quorū genus posuit christi ope
rantis a principio testimonium nō
negaret. Quarum omnium rerum
tēpus ordo numerus: dispositio vel
ratio quod fidei necessariū est: deus
christus est qui factus est ex mulie
re: factus sub lege natus ex virgine
passus in carne oīa in cruce fixit: vt
triūphans ea in semetipso resurgēs
in corpore: ⁊ patris nomen in patri
bus filio: ⁊ filii nomē p̄ri restituens
in filiis sine principio sine fine ostē
dens vnū se cum patre esse q: vnus
est. In quo euangelio vtile est desy
derantibus deum: sic prima vel me
dia vel perfecta cognoscere: vt ⁊ vo
cationem apostoli ⁊ opus euangelii
et dilectionem dei in carne nascētis
per vniuersa legentes intelligant
atq̄ id in eo in quo reprehēsi sunt et
apprehēdere expetūt recognoscāt.
Nobis enim hoc in studio argumē
ti fuit: et fidem facte rei tradere: et
operantis dei intelligendam diligē
ter esse dispositionē a querentibus
non tacere.

¶ Argumentum explicit.

Jesu Christi, secundū carnē genealogia.

¶ Sanctum Jesu Christi euangeliū scdm Mattheū.

¶ C. S. De gñationibus patruz quadraginta duorū: de distinctione gñationis eiusdē: de gñatione xpi/ q de-
sponsata erat maria Joseph: q angel⁹
apparuit ioseph volēti dimittere eā:
ipse saluū faciet populū suū: Joseph
accepit coniugem suam. Capl'm. i.

A

Iber generationis iesu xpi
filij dauid filij
Luce. 3. e. abrahā. Abra-
gen. 21. a. hā genuit isa-
Ge. 25. d. ac. Jsaac autē
Ge. 29. g. genuit Jacob.
Jacob aūt genuit iudam et
ge. 38. g. fratres eius.
1. pa. 2. a. Judas autē genuit phares & Zaram
ruth. 4. d de thamar. Phares aūt genuit esrō.
Esrom aūt genuit arā. Arā autē genuit aminadab. Aminadab autē genuit Naason. Naason autem genuit
salmon. Salmon autem genuit booz
de raab. Booz autem genuit obed ex
1. re. 12. f. ruth. Obed autem genuit iesse. Jesse
1. pa. 3. b. autē genuit dauid regē. Dauid autez
rex genuit salomonem ex ea que fuit
vrie. Salomon autē genuit roboam.
Roboam aūt genuit abiā. Abia autē
B genuit asa. Asa autē genuit iosaphat
Josaphat autē genuit ioram. Joram
autē genuit oziā. Ozias autez genuit
ioathan. Joathā autez genuit achaz.
Achaz autē genuit ezechiam. Ezechias autem genuit manassen. Manasses aūt genuit amon. Amon autē ge-
2. Para. nuit iosiā. Josias autē genuit iecho-
36. a. & b. niā et fres ei⁹ in transmigratione ba-
1. pa. 3. c. bylonis. Et post transmigrationē ba-
bylonis/iechonias genuit salathiel.
Salathiel aūt genuit zorobabel. Zorobabel autem genuit abiud. Abiud
aūt genuit eliachim. Eliachī autē genuit azor. Azor autem genuit sadoc.
Sadoc aūt genuit achim. Achī autē
C genuit eliud. Eliud autē genuit elea-
17. q. 2. c. zar. Eleazar autem genuit mathan.
prius q̄. et Mathan autem genuit iacob. Jacob
c. inuenta autē genuit Josephvirum marie. De
de vbo. si: qua nat⁹ est Jesus: q̄ vocat' christus.
gni. c. 4. Oēs itaq3 gñationes ab abrahā vsque
ad dauid: gñationes quatuordecim.
Et a dauid vsq3 ad transmigrationē
babylonis gñatiōes q̄tuordecim. Et
a transmigratione Babylonis/vsque
ad christū: gñationes quatuordecim.
Christi autē gñatio sic erat. Cū esset
desponsata mater iesu maria ioseph
anteq̄ conuenirēt/ inuēta est in vtero habens de spū scto. Joseph autem
vir ei⁹ cū esset iustus et nollet eā traducere: voluit occulte dimittere eaz.
Hec autē eo cogitāte: ecce angel⁹ dñi
apparuit in somnis ioseph dicēs. Joseph fili dd/ noli timere accipere mariā coniugē tuā. Quod enī in ea na-
tum est/ de spū scto est. Pariet autez Luc. 2. c.
filiū: et vocabis nomen ei⁹ iesum. Ipse enī saluū faciet popl'm suū a peccatis
eorū. Hoc autē totū factū est: vt ad- D
impleretur quod dictuz est a dño per
prophetā dicentez. Ecce virgo in vte- Esa. 7. c.
ro habebit et pariet filium: & vocabit
nomē ei⁹ emmanuel/ qd est interpretatum nobiscū de⁹. Exurgens autem
ioseph a somno: fecit sicut precepit ei
angelus dñi: et accepit coniugē suaz.
Et non cognoscebat eam / donec peperit filium suum primogenitum: et
vocauit nomen eius iesum.
¶ C. S. Magi cū muneribus veniunt
et ioseph ab angelo per visum admonitus cū puero et matre eius in Egyptum fugit: infantes interficiunt: regressio iesu xpi ex egypto. Capl'm. ij.
Um ergo natus esset iesus in A
bethleē iude in dieb⁹ herodis
regis: ecce magi ab oriente venerunt hierosolymā dicētes. Ubi est
qui nat⁹ est rex iudeorū? Uidim⁹ enī
stellā ei⁹ in oriente/ et venim⁹ adorare eū. Audiens autē herodes rex turbatus est: et oīs hierosolyma cū illo.
Et congregans oēs principes sacerdotū/ et scribas popl'i/ sciscitabat' ab
eis vbi xps nasceret'. At illi dixerunt
ei. In bethleē Jude. Sic enī scriptuz
est per prophetā. Et tu bethleē terra Mic. 5. a.
iuda nequaq̄ minima es in principi- Joā. 7. f.
bus iuda. Ex te enim exiet dux q̄ regat populū meuz Jsrael. Tunc herodes clam vocatis magis / diligenter
didicit ab eis tempus stelle q̄ apparuit eis. Et mittens illos in bethleem B
dixit. Ite/ & interrogate diligēter de
puero: et cum inueneritis renunciate mihi: vt & ego veniens adorem eū.
Qui cum audissent regē/ abierūt. Et
ecce stella quā viderant in oriente antecedebat eos: vsq3 dum veniens staret supra vbi erat puer. Uidētes autē stellā/ gauisi sunt gaudio magno

valde. Et intrātes domū inuenerunt
puerū cum maria matre eiꝰ. Et proci
dentes adorauerūt eū: et apertis the-
sauris suis obtulerūt ei munera / au-
Fo.71.b. rum / thus / et myrrham. Et responso
accepto in somnis ne redirent ad he
rodē: per aliā viā reuersi sunt in re-
gionē suam. Qui cum recessissent: ec-
ce angelus dñi apparuit in somnis
C ioseph: dicēs. Surge et accipe puerū
7.q.1.ca. et matrē eius: et fuge in egyptum: et
aduersi- esto ibi vsq3 dū dicā tibi. Futurū est
tis. 2.23. enī vt herodes querat puerū ad per-
qō.3.ca.1. dēdū eū. Qui cōsurgēs accepit pue-
rum et matrē eius nocte: et secessit in
egyptū. Et erat ibi vsq3 ad obitū he-
Osee.11.a. rodis / vt adimpleret qđ dictum est a
dño per pphetā dicētem. Ex egypto
vocaui filiū meū. Tunc herodes vi-
dens qm̄ illusus esset a magis: ira-
tus est valde: et mittens occidit oēs
pueros qui erant in bethleē: et in om
nibus finibus eius: a bimatu et infra
scdm̄ tempus quod exquisierat a ma-
gis. Tūc adimpletū est qđ dictū est
D per hieremiā pphetā dicētem. Uox
Hie.31.c. in rama audita est: ploratus et vlu-
latus multus: rachel plorans filios
suos: et noluit consolari: qꝛ non sunt.
Defuncto autē herode: ecce angelus
dñi apparuit i somnis ioseph in egy-
pto dicēs. Surge et accipe puerum et
matrē eiꝰ: et vade in terrā israel. De-
functi sunt enī qui querebant animā
pueri. Qui consurgēs accepit puerū
et matrē eiꝰ: et venit in terrā Israel.
Audiens autē q archelaus regnaret
in Judea p herode patre suo: timuit
illo ire: et admonitus in somnis: seces-
sit in partes Galilee. Et veniens ha-
bitauit in ciuitate que vocatur Naza-
reth: vt adimpleret qđ dictū est per
prophetas. Qm̄ nazareus vocabitur.
¶ Ca. S. De baptismo ioannis in ior-
dane: et de xp̄i baptismate. Capm̄. iij.
A In diebus aūt illis venit ioannes
Mar.1.a. baptista predicans in deserto Ju
Luc.3.a. dee: et dicens. Penitentiam agite:
Esa.21.c. appropinquabit enim regnū celorū.
31.c.45. Hic est enim de quo dictum est per
b. esaiam pphetā dicentē. Uox claman
Zach.1.a tis i deserto. Parate viā dñi: rectas
Esa.40.a facite semitas eiꝰ. Ipse autē ioannes
ioan.1.c. habebat vestimētū de pilis camelorū
mar.1.a. et zonam pelliceā circa lūbos suos:
esca aūt eius erat locuste et mel syl-
B uestre. Tunc exibat ad eū hierosoly-
ma: et omnis Judea: et omnis regio

circa iordanem: et baptizabant ab eo
in iordane: confitentes peccata sua.
Uidens aūt multos phariseoꝝ et sa- Luc.3.b.
duceorū venietes ad baptismū suū: di
xit eis. Progenies viperarū / qs de-
monstrabit vobis fugere a ventura
ira? Facite ergo fructū dignū penitē
tie. Et ne velitis dicere intra vos. Pa
trem habemus abraā. Dico enim vo
bis qm̄ potens est deus de lapidibus
istis suscitare filios abrae. Jam enim
securis ad radicē arborū posita est. C
Ois ergo arbor que non facit fructū
bonū / excidet: et in ignē mittet. Ego
quidē baptizo vos in aqua in penitē- mar.1.b.
tiam: qui autē post me venturus est Luce.3.c.
fortior me est: cuius non sum dignus Joan.1.d.
calceamēta portare: ipse vos bapti-
zabit in spū sancto et igni. Cuius ven
tilabrū in manu sua / et permundabit Luce.3.c.
areā suā: et cōgregabit triticū in hor-
reum suū / paleas autē cōburet igni
inextinguibili. Tūc venit iesus a ga- D
lilea in iordanē ad ioannē / vt bapti Mar.1.b.
zaret ab eo. Joānes autē prohibebat Luce.3.d.
eum dicens. Ego a te debeo baptiza- 78.di.ca.
ri: et tu venis ad me? Respondēs au presbyt.
tē iesus: dixit ei. Sine modo. Sic enī 1.q.1.ca.
decet nos implere omnem iustitiam. dedit. de
Tunc dimisit eū. Baptizatus autē ie conse.dis.
sus confestim ascēdit de aqua. Et ec- 4.ca.per
ce aperti sunt ei celi: et vidit spiritū aquam.
dei descendentē sicut columbā / et ve-
nientem super se. Et ecce vox de celo 2.Pe.1.d.
dicens. Hic est filius meus dilectus
in quo mihi complacui.
¶ Ca. S. Jesus post ieiuniū quadra-
ginta dierū et quadraginta noctium
tentat a diabolo: petrū et andream / et
iacobum / et ioannē piscatores conuo
cauit: et circūiens galileam varios lā
guores hominum curat. Capm̄. iiij.
Tunc iesus ductus est in deser- A
tū a spiritu: vt temptaret a dia- Mar.1.b.
bolo. Et cum ieiunasset qua- Lu.4.a.
draginta diebus et quadraginta no-
ctibus / postea esuriit. Et accedēs tē-
tator: dixit ei. Si filiꝰ dei es: dic vt la-
pides isti panes fiant. Qui respon-
dens: dixit. Scriptū est. Non in solo Deu.8.a.
pane viuit homo / sed in omni verbo
quod pcedit de ore dei. Tunc assum-
psit eum diabolus in sanctā ciuitatē
et statuit eū super pinnaculū tēpli / et
dicit ei. Si filius dei es: mitte te deor-
sum. Scriptū est enim. Quia angelis
suis mandauit de te: et in manibus Fo.90.
tollent te: ne forte offendas ad lapi-

B dem pedē tuū. Ait illi iesus rursum.
Deu.6.c. Scriptū est. Non tentabis dñm deum
tuū. Iterum assumpsit eum diabo-
lus in montē excelsum valde: et ostē
dit ei oīa regna mundi/et gloriā eo-
rum: et dicit ei. Hec oīa tibi dabo / si
cadēs adoraueris me. Tunc dicit ei
iesus. Uade satana. Scriptū est enī.
Deu.6.c. et.10.d. Dñm deum tuū adorabis: et illi soli
seruies. Tunc reliquit eū diabolus: et
ecce āgeli accesserūt/et ministrabant
Mar.1.c. ei. Cū autē audisset iesus q̄ ioannes
Lu.4.c. traditus esset/secessit in galileā: et re-
Joā.4.f. licta ciuitate nazareth / venit et ha-
Mar.1.c. bitauit in ciuitate capharnaū mariti
Luc.4.e. ma/in finibus zabulon et neptalim:
vt adimpleretur quod dictum est per
C esaiam prophetā. Terra zabulon et
Esa.9.a. terra neptalim/via maris trans ior-
danē galilee gentiū: populus qui am-
bulabat in tenebris / vidit lucem ma
gnam: et sedentibus in regiōe vmbre
mortis / lux orta est eis. Exinde cepit
iesus predicare/et dicere. Penitētiā
agite. appropinquabit enim regnum
Mar.1.a. celorū. Ambulās aūt iesus iuxta ma-
Luce.5.a re galilee vidit duos fratres / simo-
nem qui vocatur petrus/et andreā
fratrem eius/mittentes rete in mare
(erant enim piscatores) et ait illis.
Uenite post me: et faciā vos fieri pi
scatores hominū. At illi cōtinuo reli-
D ctis retibus: secuti sunt eum. Et pro-
cedens inde: vidit alios duos fres/
iacobum zebedei/et ioannē fratrem
eius in naui cum zebedeo patre eorū
reficientes retia sua: et vocauit eos.
Illi aūt statim relictis retibus et pre/
secuti sunt eū. Et circuibat iesus totā
galileā/docens in synagogis eorū et
predicans euangeliū regni: et sanās
omnem languorē et omnē infirmita-
tem in populo. Et abiit opinio eius in
totā syriam. Et obtulerunt ei oēs ma-
le habentes variis lāguoribus et tor-
mentis cōprehensos: et qui demonia
habebant et lunaticos / et paralyti-
cos / et curauit eos: et secute sunt eū
turbe multe de galilea/et decapoli: et
de hierosolymis / et de iudea / et de
trans iordanem.

¶ C. S. Beatitudines et cetera man
data: et de homicidio: de oblatione:
de adulterio: de oculo vel manu eru-
enda: vxorem nisi ob adulterium di-
mittendam: de iuramentis/de oculo
et dente: inimicos diligendos: de elee
mosynis. Capitulum.v.

Videns autē iesus turbas ascen A
dit in montē: et cum sedisset/ 24.q.1.c.
accesserūt ad eū discipuli eius a recta.
et aperiens os suum docebat eos di- Luc.6.d.
cens. Beati pauperes spū: qm̄ ipso- De renū.
rum est regnum celorū. Beati mites ca.verū.
quoniā ipsi possidebunt terrā. Beati 93.di.ca.
qui lugēt: quoniā ipsi consolabūtur. sacerdo.
Beati qui esuriūt et sitiunt iustitiam 2.q.7.ca.
quoniā ipsi saturabūtur. Beati mise- non oīs.
ricordes/quoniā ipsi misericordiā
consequentur. Beati mundo corde: qm̄
ipsi deum videbunt. Beati pacifici:
quoniā filii dei vocabuntur. Beati q̄ 1.Pe.3.et
persecutionē patiūtur propter iustitiā
quoniam ipsorum est regnum celorū.
Beati estis cū maledixerint vobis 3.q.7.ca.
hoies/et persecuti vos fuerint / et di- fina.
xerint omne malum aduersum vos 24.q.1.c.
mentientes propter me. Gaudete et quoniā.
exultate: qm̄ merces vestra copiosa B
est in celis. Sic enī persecuti sunt pro-
phetas qui fuerunt ante vos. Uos
estis sal terre. Q̄d si sal euanuerit: in mar.9.g.
quo salietur? Ad nihilū valet vltra: Lu.14.g.
nisi vt mittatur foras et cōculcetur ab ho-
minibus. Uos estis lux mūdi. Non po
test ciuitas abscondi supra montem
posita. Neq; accēdūt lucernā/et po- mar.4.c.
nunt eā sub modio/sed super cande- Luce.8.c.
labrum: vt luceat omnibus qui in do- et.11.e.
mo sunt. Sic luceat lux vestra coram
hoibus: vt videant opera vestra bo-
na: et glorificent patrē vestrū qui in
celis est. Nolite putare qm̄ veni sol-
uere legē aut prophetas. Non veni sol-
uere: sed adimplere. Amen quippe C
dico vobis: donec transeat celū et ter- Luc.16.d
ra: iota vnū aut vnus apex non pre-
teribit a lege/donec oia fiāt. Qui er- Jaco.2.b.
go soluerit vnū de mādatis istis mi-
nimis/et docuerit sic hoies: minimus
vocabitur in regno celorū. Qui autē fe-
cerit et docuerit: hic magnus vocabi-
tur in regno celorū. Dico autē vobis
quia nisi abūdauerit iustitia vestra
plusq̄ scribarū et phariseorū/non in-
trabitis in regnum celorū. Audistis Exo.20.c.
quia dictū est antiquis. Nō occides. Deu.5.b.
Qui aūt occiderit: reus erit iudicio.
Ego autem dico vobis / quia omnis
qui irascitur fratri suo: reus erit iu-
dicio. Qui aūt dixerit fratri suo rha-
ca: reus erit concilio. Qui autē dixe- D
rit fatue: reus erit gehenne ignis. 15.di.c.si.
Si ergo offers munus tuum ad alta- de here.c.
re: et ibi recordatus fueris quia fra- cū ex iniū
ter tuus habet aliquid aduersum te: cto.

relinque ibi munus tuū ante altare
et vade prius recōciliari fratri tuo ⁊
tunc veniens offeres munus tuum.
Lu.12.b. Esto consentiēs aduersario tuo cito
dum es in via cū eo: ne forte tradat
te aduersari⁹ iudici / et iudex tradat
te ministro:et in carcerem mittaris.
Amen dico tibi:nō exies inde / donec
Exo.20.c. reddas nouissimū quadrantem. Au-
distis qꝛ dictū est antiquis. Non me-
chaberis. Ego autē dico vobis : quia
oīs qui viderit mulierē ad concupi-
E scendū eā:iam mechatus est eam in
.f.18.b. corde suo. Qḋ si oculus tuus dexter
Mar.9.g scandalizat te:erue eū et proiice abs
te. Expedit eñ tibi vt pereat vnum
mēbrorū tuoꝝ: ꝙ totū corpus tuum
mittatur in gehēnā ignis . Et si dextra
manus tua scādalizat te: abscide eā
et proiice abs te. Expedit enim tibi vt
pereat vnū membrorū tuoꝝ / ꝙ totū
Deu.24.a corpus tuū eat in gehennā . Dictum
.f.19.b. est autē. Quicūqꝫ dimiserit vxorem
mar.10.b. suā:det ei libellū repudii. Ego autem
Lu.16.d. dico vobis : qꝛ oīs qui dimiserit vxo-
1.co.7.b. rem suā / excepta fornicationis cau-
leui.19.c. sa / facit eā mechari:et q̄ dimissā du-
Exo.20.b. xerit / adulterat. Iterum audistis q̄a
Deu.5.b. dictū est antiquis. Non periurabis :
F reddes autē domino iuramenta tua.
Iaco.5.c. Ego autē dico vobis non iurare om-
nino. Neqꝫ per celū / q̄a thronus dei
est:neqꝫ per terrā / q̄a scabellū est pe-
dū eius:neqꝫ per hierosolymā / q̄a ci-
uitas est magni regis : neque per ca-
put tuū iuraueris / qꝛ nō potes vnum
capillū albū facere / aut nigrum. Sit
aūt sermo vester:est est / nō non. Qḋ
aūt his abundantius est:a malo est.
Exo.21.c. Audistis qꝛ dictū est. Oculū pro ocu-
Deu.19.d. lo et dentē pro dēte. Ego autē dico vo
Le.24.d. bis nō resistere malo:sed si qs te per
Luce.6.e cusserit in dexterā maxillā tuā: pre-
be illi ⁊ alterā. Et ei q̄ vult tecū in iu-
dicio contendere / ⁊ tunicā tuā tolle-
re:dimitte ei et palliū. Et quicumque
G te āgariauerit mille passus / vade cū
illo et alia duo. Qui aūt petit a te / da
ei:et volēti mutuare a te / ne auerta-
Le.19.d. ris. Audistis q̄a dictum est . Diliges
proximū tuū:et odio habebis inimi-
Lu.6.d. cum tuū. Ego aūt dico vobis: diligite
inimicos vr̄os:bn̄facite his qui ode-
runt vos:et orate ꝓ persequentibus
et calūniantibus vos:vt sitis filii pa-
tris vestri qui in celis est : qui solem
suū oriri facit super bonos et malos
et pluit super iustos / et iniustos . Si

enim diligitis eos qui vos diligunt Luc.6.e.
quā mercedē habebitis? Nonne et pu-
blicani hoc faciunt? Et si salutaueri-
tis fratres vestros tantū / quid am-
plius facitis? Nōne et ethnici hoc fa
ciūt? Estote ergo vos perfecti:sicut ⁊
pater vester celestis perfectus est.
¶ Ca.6. De orōne et ieiunio:de the-
sauro in celo:lucernam corporis esse
oculū / et non posse duobus dñis ser-
uire:nec cogitādū de esca et vestimē
to:de volatilibus celi / ⁊ liliis agri : et
de sollicitudine diei. Capitulum.vi.
Attendite ne iustitiam vestram A
faciatis corā hoībus vt videa-
mini ab eis: alioquin mercedem non
habebitis apud patrem vestrum qui
in celis est. Cum ergo facis eleemosy
nam / noli tuba canere ante te : sicut
hypocrite faciunt in synagogis ⁊ in
vicis: vt honorificētur ab hominib⁹.
Amen dico vobis:receperunt merce
dē suā. Te aūt faciēte eleemosynam De pe. dis.
nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera 3.c. cauē-
tua vt sit eleemosyna tua in abscon- dum.
dito:⁊ pater tuus q̄ videt in abscon- 11.q.3.ca.
dito / reddet tibi. Et cum oratis / non audi.
eritis sicut hypocrite / qui amant in
synagogis et in angulis platearum
stantes orare / vt videant ab hoībus.
Amen dico vobis : receperūt merce-
dem suā. Tu aūt cū oraueris / intra
in cubiculū tuum: et clauso ostio ora
patrē tuū in abscondito / ⁊ pater tu⁹ B
qui videt in abscondito / reddet tibi.
Orantes aūt nolite multum loqui: si-
cut ethnici faciunt: putant enim ꝙ i
multiloquio suo exaudiantur. Nolite
ergo assimilari eis:scit eñ pater ve- Lu.11.a.
ster quid opus sit vobis / anteꝙ peta- De pe. dis.
tis eū. Sic ergo vos orabitis . Pater 3.c. de q̄-
noster qui es in celis / sanctificetur no- tidianis .
men tuū. Adueniat regnū tuum Fi-
at volūtas tua:sicut in celo et in ter-
ra. Panē nostrū supsubstantialē da
nobis hodie. Et dimitte nobis debita
nostra:sicut et nos dimittim⁹ debito-
ribus nr̄is. Et ne nos inducas in tē-
tationē. Sꝫ libera nos a malo. Amen. Mar.11.c.
Si eñ dimiseritis hoībus petā eoꝝ: Ec.28.a.
dimittet et vobis pater vester cele-
stis delicta vr̄a. Si autē nō dimiseri-
tis hoībus:nec pater vester dimittet
vobis peccata vestra. Cum autem ie
iunatis / nolite fieri sicut hypocrite
tristes . Extermināt enim facies su-
as / vt pareant hoībus ieiunantes .
Amen dico vobis : quia receperunt

C mercedem suã. Tu aũt cum ieiunas
vnge caput tuũ/ et faciẽ tuam laua:
ne videaris hoĩbus ieiunãs / sed pa-
tri tuo q̃ est in abscõdito: et pater tu-
us q̃ videt in abscõdito / reddet tibi.
Lu.12.d. Nolite thesaurizare vobis thesau-
ros in terra: vbi erugo ⁊ tinea demo-
litur: et vbi fures effodiũt et furant.
Thesaurizate autẽ vobis thesauros
in celo: vbi nec erugo neq̧ tinea de-
molitur: ⁊ vbi fures nõ effodiũt/ nec
furãtur. Ubi enĩ est thesaurus tuus
Luc.11.e. ibi est et cor tuum. Lucerna corporis
tui/ est oculus tuus. Si oculus tuus
fuerit simplex: totũ corpus tuũ luci-
dum erit. Si autẽ oculus tuus fuerit
neq̃: totũ corpus tuum tenebrosum
erit. Si ergo lumen qđ in te est/ tene-
bre sunt: ipse tenebre quante erunt?
Nemo potest duob⁹ dominis ſuire.
Lu.16.c. Aut enĩ vnũ odio habebit/ ⁊ alterum
diliget: aut vnũ sustinebit/ ⁊ alterum
contẽnet. Nõ potestis deo seruire/ et
Lu.12.c. mãmone. Ideo dico vobis/ ne soliciti
1.pe.5.b. sitis aĩe vestre quid manducetis: ne-
D q̧ corpori vestro q̃d induamini. Nõ-
ne aĩa plus est q̃ esca: ⁊ corpus plus
q̃ vestimẽtũ? Respicite volatilia ce-
li: qm̃ non serunt/ neq̧ metunt/ neq̧
cõgregant in horrea: et pater vester
celestis pascit illa. Nõne vos magis
pluris estis illis? Quis aũt vestrum
cogitans/ potest adiicere ad staturã
suã cubitũ vnũ? Et de vestimẽtis q̃d
soliciti estis? Considerate lilia agri
quomodo crescunt: non laborãt neq̧
nent. Dico autẽ vobis: qm̃ nec salo-
mon in oĩ gloria sua coopertus est/
sicut vnũ ex istis. Si enim fenũ agri
quod hodie est/ et cras in clibanum
mittitur/ deus sic vestit: q̃to magis
vos modice fidei? Nolite ergo solici-
ti esse dicẽtes. Quid mãducabimus
aut quid bibemus/ aut quo operie-
mur? Hec enim omnia gẽtes inqui-
runt. Scit enim pater vester/ quia his
omnib⁹ indigetis. Querite ergo pri-
mum regnũ dei ⁊ iustitiã eius: et hec
omnia adiicientur vobis. Nolite er-
go soliciti esse in crastinum. Crasti-
nus enim dies solicitus erit sibiipsi.
Sufficit diei malitia sua.

¶ C.S. Nõ esse iudicãdũ: de festuca
⁊ trabe in oculo: de margaritis ante
porcos non ponendis/ petendũ/ que-
rẽdum/ et pulsandum: de pseudo ꝓ-
phetis: q2 nõ oĩs q̃ dicit mihi dñe dñe
intrabit in regnũ celoꝝ: de domo edi
ficata supra petrã vel arenã. Cap.vij.

Nolite iudicare: et non iudicabi- D
mini. nolite cõdemnare: et non Lu.6.f.
condemnabimini. In quo enim iu- Ro.2.a.
dicio iudicaueritis/ iudicabimini:
et in qua mẽsura mẽsi fueritis/ reme mar.4.c.
tiet vobis. Quid autẽ vides festucã Luc.6.f.
in oculo fratris tui: et trabẽ in oculo
tuo non vides? Aut quõ dices fratri
tuo. Frater/ sine eiiciã festucam de
oculo tuo: et ecce trabs est in oculo
tuo? Hypocrita/ eiice primum trabẽ
de oculo tuo: ⁊ tũc videbis eiicere fe-
stucã de oculo fratris tui. Nolite da-
re sctm̃ canib⁹: neq̧ mittatis marga
ritas vr̃as ante porcos: ne forte con
culcẽt eas pedib⁹ suis/ ⁊ canes cõuer
si dirũpãt vos. Petite/ ⁊ dabit vobis: J.21.c.
querite et inuenietis: pulsate et ape- mar.11.d.
riet vobis. Oĩs enĩ q̃ petit accipit: et B
q̃ q̃rit inuenit: et pulsanti aperietur. Lu.11.b.
Aut q̃s est ex vobis homo/ quẽ si pe io.14.b.
tierit fili⁹ suus panẽ: nũquid lapidẽ et.16.e.f.
porriget ei? Aut si piscem petierit: iaco.1.a.
nunq̃d serpentẽ porriget ei. Si ergo
vos cum sitis mali: nostis bona data
dare filiis vestris: quanto magis pa
ter vester qui in celis est: dabit bona
petẽtib⁹ se? Oĩa ergo quecũq̧ vultis Luc.6.e.
vt faciãt vobis hoĩes: ita et vos faci- tob.4.c.
te illis. Hec est enim lex et prophete.
Intrate ꝑ angustã portã: quia lata Lu.13.c.
porta et spaciosa via est que ducit ad
ꝑditionẽ: et multi sunt q̃ intrant per
eã. Quã angusta porta et arcta via
est q̃ ducit ad vitã: ⁊ pauci sunt q̃ in-
ueniũt eã? Attẽdite a falsis ꝓphetis C
qui veniunt ad vos in vestimentis
ouiũ: intrinsecus aũt sunt lupi rapa-
ces. a fructib⁹ eoꝝ cognoscetis eos.
Nunq̃d colligũt de spinis vuas: aut lu.6.f.g.
de tribulis ficus? Sic oĩs arbor bo-
na fructus bonos facit: mala aũt ar-
bor malos fructus facit. Non potest
arbor bona malos fruct⁹ facere: ne-
q̧ arbor mala fructus bonos facere.
Oĩs arbor q̃ nõ facit fructũ bonũ ex-
cidetur ⁊ in ignẽ mittet. Igit ex fru-
ctibus eoꝝ cognoscetis eos. Nõ om-
nis qui dicit mihi. Domine dñe: in-
trabit in regnum celorum. sed qui fa
cit voluntatẽ patris mei qui in celis
est: ipse intrabit in regnum celorum.
Multi dicẽt mihi in illa die. Dñe dñe
nõne in noĩe tuo prophetauimus: et D
in noĩe tuo demonia eiecimus: et in lu.13.e.f.
noĩe tuo virtutes multas fecimus?
Et tunc confitebor illis. Quia nunq̃

Pol.6.c. noui vos. discedite a me oẽs qui ope=
.J.25.d. ramini iniquitatẽ. Ois ergo qui au=
Lu.13.f. dit verba mea hec/ et facit ea: assimi=
Luc.6.g. labitur viro sapienti q̃ edificauit do=
Ro.2.b. mũ suã supra petrã: et descendit plu
Jac.1.d. uia et venerunt flumina/ et flauerũt
venti et irruerũt in domũ illã: et non
cecidit. Fũdata enim erat supra pe=
tram. Et ois qui audit verba mea hec
et nõ facit ea: similis erit viro stulto
qui edificauit domum suã supra are=
nam: et descendit pluuia et venerũt
flumina: et flauerunt venti/ et irrue=
rũt in domũ illã/ et cecidit: et fuit rui=
Mar.1.c. na ei9 magna. Et factũ est cũ cõsum=
Lu.4.c. masset iesus vba hec: admirabantur
turbe sup doctrina eius. Erat eñi do=
cens eos sicut ptãtem habens: et nõ
sicut scribe eorum/ et pharisei.

¶ Cap. viij. Descendens de monte le=
prosum mundat: puerum centurio=
nis paralyticum curat: socrum pe=
tri a febrib9 liberat: de plurimis cu=
ratis: et scribe volẽti se sequi dicit: nõ
habere filiũ hois vbi caput suum re=
clinet: atq3 vt ali9 relicto patris cor=
pore sequatur pcepit: in naui cũ dor=
miente excitant discipuli vt tẽpesta=
tem sedaret: et in terra gerasenorum
demonia eiecit.

Capitulum. viij.

A 1 Cum autem descẽdisset iesus de
Mar.1.d. monte secute sunt eũ turbe mul
2 Luc.5.c. te: et ecce leprosus veniens/ adora=
bat eum dicens. Dñe/ si vis potes me
3 mũdare. Et extẽdens iesus manum
tetigit eũ dicẽs. Uolo. Mundare. Et
4 confestim mũdata est lepra eius. Et
ait illi ies9. Uide nemini dixeris: sed
vade ostẽde te sacerdoti: et offer mu=
Le.14.a. nus tuũ quod precepit moyses in te=
5 Luc.7.a. stimoniũ illis. Cũ autẽ introisset ca=
pharnaum: accessit ad eum cẽturio/
6 rogãs eũ et dicẽs. Dñe puer meus ia=
cet in domo paralyticus: et male tor=
7 quet. Et ait illi iesus. Ego veniam et
23.q.1.c. 8 curabo eum. Et rñdens centurio ait.
noli. Dñe non sum dignus vt intres sub
De pe.di. tectũ meũ: sed tñ dic verbo/ et sana=
2.c.quo= bitur puer me9. Nã et ego homo sum
tidie. 9 sub potestate constitutus/ habẽs sub
me milites: et dico huic vade/ et va=
dit: et alio veni/ et venit: et seruo meo
10 fac hoc/ et facit. Audiens aũt hec ie=
sus/ miratus est: et sequentibus se di=
xit. Amen dico vobis: nõ inueni tan=
11 tam fidẽ in israel. Dico aũt vobis q
multi ab oriẽte et occidẽte venient/ et
recumbent cũ abraã et isaac et iacob

in regno celoꝝ: filij aũt regni eiicien 12
tur in tenebras exteriores. ibi erit fle
tus et stridor dẽtium. Et dixit iesus 13
centurioni. Uade: et sicut credidisti Mar.1.c.
fiat tibi. Et sanat9 est puer ex illa ho= Lu.4.f.
ra. Et cũ venisset iesus in domum pe 14
tri: vidit socrũ eius iacẽtem et febri=
citantẽ: et tetigit manũ eius: et dimi= 15
sit eam febris/ et surrexit et ministra= 16
bat eis. Uespere autem facto: obtule Mar.1.d.
runt ei multos demonia habẽtes: et Lu.4.g.
eiiciebat spũs verbo: et oẽs male ha=
bẽtes curauit: vt adimpleret qđ dictũ 17
est per esaiã prophetã dicẽtem. Ipse C
infirmitates nr̃as accepit: et egrota= Esa.53.b.
tiones nr̃as portauit. Uidens autẽ 1.Pe.2.d. 18
iesus turbas multas circum se/ iussit Luc.9.g.
discipulos ire trans fretum. Et acce 19
dens vnus scriba: ait illi. Magister
sequar te quocunq3 ieris. Et dicit ei 20
iesus. Uulpes foueas habent: et vo=
lucres celi nidos: filius aũt hois nõ
habet vbi caput suum reclinet. Alius
aũt de discipulis ei9 ait illi. Dñe per
mitte me primũ ire et sepelire patrẽ
meũ. Jesus aũt ait illi. Sequere me
et dimitte mortuos sepelire mortu=
os suos. Et ascendẽte eo in nauiculã mar.4.d.
secuti sunt eũ discipuli eius. Et ecce Luc.8.d.
mot9 magnus factus est in mari: ita
vt nauicula operiretur fluctib9: ipse
vero dormiebat. Et accesserunt ad
eũ discipuli eius: et suscitauerunt eũ
dicẽtes. Dñe salua nos: perimus. Et
dicit eis iesus. Quid timidi estis mo=
dice fidei? Tunc surgens imperauit
ventis et mari: et facta est tranquilli=
tas magna. Porro hoies mirati sũt
dicẽtes. Qualis est hic: q2 vẽti et ma= D
re obediunt ei? Et cum venisset iesus Mar.5.a.
trans fretũ in regionẽ gerasenorũ/ Luc.8.d.
occurrerunt ei duo habentes demo=
nia/ de monumẽtis exeũtes: seui ni=
mis: ita vt nemo posset transire per
viã illã. Et ecce clamauerũt dicẽtes.
Quid nobis et tibi iesu fili dei? Ueni=
sti huc ante tempus torquere nos?
Erat aũt nõ longe ab illis grex mul=
toꝝ porcoꝝ pascẽs. Demones autem
rogabãt eum dicẽtes. Si eiicias nos
hinc: mitte nos in gregẽ porcorum.
Et ait illis. Ite. At illi exeũtes: abie=
runt in porcos. Et ecce magno impe
tu abiit tot9 grex per preceps in ma=
re: et mortui sunt in aquis. Pastores
autẽ fugerunt: et venientes in ciuita
tem/ nunciauerunt hec omnia: et de
iis q̃ demonia habuerant. Et ecce to

ta ciuitas exiit obuiā iesu. Et viso eo
rogabāt eū vt trāsiret a finib⁹ eorū.
¶ C.S. Ubi paralyticus lectuz fert:
mattheū cōuocat: ac phariseis mur-
murantibus de conuiuio publicano-
rum: dicit non esse opus sanis medi-
cum: discipulis ioannis interrogan-
tibus quare nō ieiunarent discipuli
eius: parabolā ponit pāni scissure et
vtris ꝛ vini: filiā pricipis mortuā dū
vadit suscitare mulierē a pfluuio li-
berat: cecis oculi aperiunt: surdumꝫ
mutū demoniū eiicitur: ꝛ in principe
demoniorū id facere dicunt. Cap.ix.
A ET ascendens iesus in nauiculā/
mar.2.a. transfretauit et venit in ciuita-
Luc.5.d. tem suam. Et ecce offerebant ei para
lyticum iacentem in lecto. Et videns
iesus fidem illorū / dixit paralytico.
Confide fili / remittuntur tibi pecca-
ta tua. Et ecce quidam de scribis di-
xerunt intra se. Hic blasphemat. Et
cū vidisset iesus cogitatiōes eorum/
dixit. Ut quid cogitatis mala in cor-
dibus vestris? Quid est facilius di-
cere/dimittūtur tibi peccata tua: an
dicere/surge ꝛ ambula? Ut aūt scia-
tis quia filius hoīs habet potestatē
in terra dimittendi peccata: tunc ait
paralytico. Surge/tolle lectū tuū ꝛ
vade i domū tuā. ꝛ surrexit ꝛ abiit in
domū suā. Uidētes aūt turbe timue-
mar.2.b. rūt et glorificauerūt deū q dedit ptātē
Luce.5.f. talē hoīb⁹. Et cū trāsiret inde iesus/
vidit hoīez sedētē i telonio/ mattheū
nomine. Et ait illi. Seqre me. Et sur-
B gēs/secut⁹ est eū. Et factū est discum
bēte eo in domo ecce multi publicani
et pctōres veniētes discūbebāt cū ie-
su ꝛ discipłis ei⁹. Et vidētes pharisei
dicebāt discipłis ei⁹. Quare cū publi
canis et pctōrib⁹ māducat magr vr?
At ies⁹ audiēs ait. Nō est op⁹ valēti-
b⁹ medico/sꝫ male hñtib⁹: eūtes autē
discite qd est/ mīam volo ꝛ nō sacrifi
ciū. Non eñ veni vocare iustos/sed
Osee.6.c. peccatores. Tūc accesserunt ad eum
1.reg.15.c. discipuli ioannis dicentes. Quare
Mar.2.c. nos ꝛ pharisei ieiunam⁹ frequenter:
Lu.5.f.g. discipuli aūt tui nō ieiunāt? Et ait il-
lis iesus. Nūqd possunt filii spōsi lu-
gere q̄diu cū illis est spōs⁹? Uenient
aūt dies cū auferet ab eis spōsus: et
tunc ieiunabūt. Nemo aūt immittit
cōmissurā pāni rudis in vestimentū
vet⁹/ tollit ei plenitudinē ei⁹ a vesti-
C mento et peior scissura fit. Neqꝫ mit
tūt vinū nouū in vtres veteres: alio
quin rūpūt vtres/ ꝛ vinū effundit/ et
vtres peūt. Sed vinū nouū in vtres
nouos mittūt: ꝛ ābo cōseruant. Hec
illo loqnte ad eos: ecce pnceps vn⁹
accessit: ꝛ adorabat eū dicēs. Dñe fi- mar.5.b.
lia mea mō defūcta est: sꝫ veni ipone Luce.8.f.
manū tuā sup eā et viuet. Et surgēs
iesus seqbat eū: ꝛ discipuli ei⁹. Et ec-
ce mulier q sanguis fluxuz patiebat
duodeci ānis/accessit retro: ꝛ tetigit
fimbriā vestimēti ei⁹. Dicebat eñi in-
tra se. Si tetigero tm vestimētū ei⁹:
salua ero. At iesus cōuersus ꝛ vidēs
eā dixit. Cōfide filia: fides tua te sal-
uā fecit. Et salua facta est mulier ex
illa hora. Et cum venisset iesus in do
mū pncipis: ꝛ vidisset tibicines ꝛ tur-
bā tumultuātem: dicebat. Recedite:
nō ē ei mortua puella: sed dormit. Et
deridebāt eū. Et cū eiecta esset turba
intrauit: ꝛ tenuit manū eius et dixit.
Puella: surge. Et surrexit puella. Et
exiit fama hec i vniuersā trā illā. Et
trāseūte īde iesu: secuti sūt eū duo ce-
ci clamantes ꝛ dicētes. Miserere nri
fili dauid. Cū aūt venisset domū: ac- D
cesserūt ad eū ceci. Et dicit eis iesus.
Creditis qꝛ hoc possuꝫ facere vobis?
Dicūt ei. Utiqꝫ dñe. Tūc tetigit ocu-
los eoꝝ dicēs. Scdm fidē vestrā fiat
vobis. Et aperti sūt oculi eoꝝ. Et cōmi-
nat⁹ est illis iesus dicens. Uidete ne
qs sciat. Illi aūt exeūtes diffamaue- J.12.b.
rūt eū i tota trā illa. Egressis aūt il- mar.3.c.
lis/ecce obtulerūt ei hoīem mutū de- Lu.11.b.
moniū hñtē. Et eiecto demonio locu-
tus est mut⁹: ꝛ mirate sūt turbe dicē-
tes. Nunq̄ apparuit sic in isrl. Pha-
risei aūt dicebāt. In principe demo-
nioꝝ eiicit demōes. Et circuibat ies⁹
oēs ciuitates et castella: docēs in sy-
nagogis eoꝝ: et pdicās euāgeliū re-
gni: ꝛ curās oēm lāguorē et oēm īfir-
mitatē. Uidens aūt turbas misr⁹ est mar.6.c.
eis: qꝛ erāt vexati et iacentes sicut o- Lu.10.a.
ues nō hñtes pastorē. Tunc dicit di-
scipłis suis. Messis qdē multa/opa-
rii autē pauci. Rogate ḡ dñm messis
vt mittat operarios in messem suā.
¶ C.S. Duodecim aplos pmittit cū
oī doctrina: ac dicit: q non venit pa-
cē mittere in terrā: sed gladiū. Cp.x.
ET conuocatis duodecim disci A
pulis suis: dedit illis potesta- mar.3.b.
tē spirituū immūdoꝝ vt eiice- lu.6.b.c.
rent eos et curarēt oēm languorē: et
omnem infirmitatē. Duodecim aūt
apostolorum nomina sunt hec. Pri

mus simon qui dicitur petrus/et an-
dreas frater eius: philippus et bar-
tholomeus: iacobus zebedei et ioan-
nes frater eius: thomas et mathe⁹
publicanus: ⁊ iacobus alphei et tha-
deus: simon chananeus ⁊ iudas sca-
Mar.6. riotis q̄ et tradidit eum. Hos duode-
a.b. cim misit iesus p̄cipiēs eis ⁊ dicens.
Luc.9.a. In viam gentiū ne abieritis: et in ci
et.10.a. uitates samaritanorū ne intraueri-
tis: sed potius ite ad oues que peri-
erūt domus israel. Euntes autē pre-
dicate dicentes. Q: appropinquauit
regnū celoꝝ. Infirmos curate/mor-
tuos suscitate/leprosos mundate/
demones eiicite: gratis accepistis/
gratis date. Nolite possidere aurum
B neq̄ argētum neq̄ pecuniā in zonis
vestris. Nō peram in via neq̄ duas
tunicas neq̄ calceamenta neq̄ vir-
Lu.10.c. gam: dignus enī est operarius cibo
1.tim.5.c. suo. In quamcūq̄ aūt ciuitatem aut
castellum intraueritis: interrogate
quis in ea dignus sit/et ibi manete
donec exeatis. Intrantes autē in do
mum/salutate eam dicentes. Pax
huic domui. Et si quidē fuerit dom⁹
illa digna veniet pax vr̄a sup eam: si
autē non fuerit digna/pax vestra re
uertetur ad vos. Et quicūq̄ nō rece-
perit vos neq̄ audierit sermones ve
stros: exeuntes foras de domo vel ci
Act.13.g. uitate/excutite puluerē de pedibus
vestris. Amen dico vobis: tolerabi-
lius erit terre sodomorum et gomor-
Lu.10.a. reoꝝ in die iudicii q̄ illi ciuitati. Ec-
ce ego mitto vos sicut oues in medio
luporum. Estote ergo prudētes sicut
serpentes: et simplices sicut colūbe.
Cauete autē ab hoīb⁹. Tradent enim
vos in conciliis ⁊ in synagogis suis
flagellabūt vos: et ad presides et ad
Lu.12.b. reges ducemini ꝓpter me in testimo
niū illis et gētibus. Cum autē tradēt
C vos/nolite cogitare quomō aut q̄d
loquamini: dabitur enī vobis in illa
hora quid loquamini. Nō enim vos
estis qui loquimini: sed sp̄ūs patris
vestri qui loquitur in vobis. Tradet
aūt frater fratrem in mortē et pater
filium: et insurgent filii in parentes:
et morte eos afficient: et eritis odio
oībus hoībus propter nomē meum:
qui aūt perseuerauerit vsq̄ in finē/
hic saluus erit. Cū aūt persequentur
vos in ciuitate ista/fugite in aliam:
amen dico vobis/non cōsummabitis
ciuitates israel donec veniat filius
hoīs. Nō est discipulus super magi- Luc.6.f.
strum/nec seruus sup dñm suū: suf- Jo.13.b.
ficit discipło vt sit sicut magister ei⁹ et.15.c.
et seruo sicut dñs eius. Si patremfa-
milias beelzebub vocauerunt: quāto
magis domesticos eius? Ne ergo
timueritis eos. Nihil enī est opertū mar.4.c.
qđ nō reueletur: et occultū qđ nō sciat. Luc.8.c.
Q̄đ dico vobis in tenebris/dicite in et.12.a.
lumine: et qđ in aure auditis/predi-
cate sup tecta. Et nolite timere eos q̄
occidunt corpus/aīam autē non pos
sunt occidere: sed potius timete eū
qui potest et aīam et corpus perdere
in gehēnam. Nonne duo passeres as
se veneunt: ⁊ vnus ex illis non cadet
sup terram sine patre vestro? Uestri D
autē et capilli capitis oēs numerati
sunt. Nolite ergo timere: multis pas- mar.8.d.
seribus meliores estis vos. Omnis er Luc.9.c.
go qui confitebitur me corā hoībus: et.12.b.
ꝯfitebor et ego eū corā patre meo qui
in celis est. Qui autē negauerit me
corā hoībus: negabo ⁊ ego eū coram
patre meo qui in celis est. Nolite ar- Lu.12.f.
bitrari q: pacem venerim mittere in
terram: nō veni pacē mittere sed gla
dium. Ueni enim separare hoīem ad- mic.7.b.
uersus patrē suum: et filiā aduersus
matrem suam/⁊ nurum aduersus so
crum suā: et inimici hoīs domestici
eius. Qui amat patrem aut matrem Lu.14.f.
plus q̄ me/non est me dignus: et qui
amat filium aut filiā sup me/non est
me dignus. Et qui non accipit crucē .J.16.d.
suā ⁊ sequitur me: nō est me dignus. Luc.9.c.
Qui inuenit aīam suā perdet illā: et 14.f.et
qui perdiderit aīam suā propter me 17.g.
inueniet eā. Qui recipit vos/me re- Jo.12.d.
cipit: et qui me recipit/recipit eū qui Lu.10.c.
me misit. Qui recipit prophetam in Jo.13.c.
noīe prophete: mercedē ꝓphete acci
piet: et qui recipit iustū in noīe iusti:
mercedem iusti accipiet. Et quicūq̄ mar.9.f.
potum dederit vni ex minimis istis
calicem aque frigide tantum in no-
mine discipuli: amen dico vobis non
perdet mercedem suam.

¶ C.S. Joānes de carcere mittit ad
iesum: ⁊ iesus de ioāne ad turbas lo-
quitur atq̄ increpat ciuitates q̄ pe-
nitētiā nō egerūt: ꝯfessio iesu ad pa-
trem: et iugum dñi leue esse. Cap.xi.

Et factū est cum cōsummasset A
iesus precipiēs duodecim di-
scipulis suis: transiit inde vt
doceret et predicaret in ciuitatibus
eoꝝ. Joannes aūt cū audisset in vin- Luc.7.c.

culis opera Christi:mittens duos de
discipulis suis/ait illi. Tu es qui ven
turus es:an alium expectamus? Et
respondẽs Jesus/ait illis. Euntes re
nunciate Joãni q̃ audistis ⁊ vidistis:
ceci vident/claudi ambulant/leprosi
mundant/surdi audiunt/ mortui re=
surgunt/pauperes euangelizantur:⁊
beat⁹ est q̃ nõ fuerit scandalizatus in
me. Illis autẽ abeuntib⁹:cepit Jesus
dicere ad turbas de Joãne. Quid exi
stis in desertum videre?arundinem
21.q.4.c. vẽto agitatam? Sed quid existis vi=
a. dere?hoiem mollib⁹ vestitũ? Ecce q̃
mollibus vestiunt in domibus regũ
sunt. Sed quid existis videre? pro=
B phetã? Etiã dico vobis et plusq̃ pro=
phetã. Hic est eñ de quo scriptũ est.
Mal. 3.a Ecce ego mitto angelũ meũ ante fa=
ciem tuã qui preparabit viã tuã an=
te te. Amen dico vobis:non surrexit
inter natos mulierũ maior Joanne
baptista:qui autẽ minor est in regno
Lu.16.d. celoꝝ/maior est illo. A dieb⁹ autẽ Joã
nis baptiste vsq̃ nunc/regnũ celorũ
vim patitur/⁊ violenti rapiunt illud.
Oẽs eñ ꝓphete ⁊ lex vsq̃ ad Joan
nem prophetauerunt:⁊ si vultis reci=
pere/ipse est Elias qui venturus est.
Mal. 4.b Qui habet aures audiendi audiat.
Lu.7.c. Cui autẽ similẽ estimabo generatio=
nem istã? Similis est pueris seden=
tibus in foro:qui clamantes coequa=
35.di.c.6 libus suis/dicũt. Cecinimus vobis et
nõ saltastis:lamẽtauim⁹ ⁊ nõ planxi
stis. Uenit eñ Joannes neq̃ mãdu=
C cans neq̃ bibẽs/⁊ dicunt. Demoniũ
habet. Uenit filius hois manducans
et bibens/⁊ dicunt. Ecce homo vorax
et potator vini:publicanoꝝ et pecca=
Lu.10.c. torũ amicus. Et iustificata est sapiẽ=
tia a filiis suis. Tunc cepit exprobra=
re ciuitatibus in quib⁹ facte sunt plu=
rime virtutes eius:q2 non egissent pe
nitẽtiam. Ue tibi Chorozaim: ve tibi
Bethsaida: q2 si in tyro et sidone fa=
cte essent virtutes que facte sunt in
vobis/olim in cilicio ⁊ cinere penitẽ=
tiam egissent: verũtamẽ dico vobis/
tyro et sidoni remissius erit in die iu=
D dicii q̃ vobis. Et tu Capharnaũ/nũ=
quid vsq̃ in celũ exaltaberis? vsq̃ in
1.q.1.ca. infernũ descendes:q2 si in Sodomis
nonne. facte fuissent virtutes que facte sunt
in te/forte mansissent vsq̃ in hanc
diem. Uerũtamen dico vobis:q2 ter=
re Sodomoꝝ remissius erit in die iu=
Lu.10.d. dicii q̃ tibi. In illo tẽpore respondẽs

Jesus/dixit. Confiteor tibi pater dñe
celi ⁊ terre:q2 abscõdisti hec a sapiẽ=
tib⁹ ⁊ prudẽtib⁹/⁊ reuelasti ea paruu
lis. Ita pater:quoniã sic fuit placitũ
ante te. Oĩa mihi tradita sunt a pa= Lu.10.d.
tre meo. Et nemo nouit filiũ nisi pa=
ter:neq̃ patrẽ q̃s nouit nisi filius/et
cui voluerit fili⁹ reuelare. Uenite ad
me omnes q̃ laboratis ⁊ onerati estis:
et ego reficiã vos. Tollite iugũ meũ
super vos:⁊ discite a me q2 mitis sum
⁊ humilis corde/⁊ inuenietis requiẽ
animabus vestris. Jugũ enim meum Hie.6.a.
suaue est:⁊ onus meum leue. 1.Jo.5.a.
¶ C.S. Discipuli spicas vellunt:ma=
num aridã sanat:hominẽ a demonio
cecum ⁊ mutum curat:et in principe
demoniorum id facere opinãtes de=
struit:phariseis signũ petẽtib⁹ Jone
et Niniuitarũ signũ tradit:⁊ matrẽ
et fratres spernit. Cap.xii.

In illo tẽpore. Abiit Jesus per sa= A
ta sabbato: discipuli autem eius Mar.2.d
esurientes ceperunt vellere spicas et Lu.6.a.
manducare. Pharisei autẽ videntes
dixerũt ei. Ecce discipuli tui faciunt
qđ nõ licet eis facere sabbatis. At il=
le dixit eis. Non legistis quid fecerit
Dauid quãdo esuriit ⁊ q̃ cum eo erãt: 1.re.21.b.
quomodo intrauit in domũ dei ⁊ pa=
nes ꝓpositionis comedit quos nõ li=
cebat ei edere neq̃ his q̃ cũ eo erant/
nisi solis sacerdotibus? Aut non legi Nu.28.a
stis in lege quia sabbatis sacerdotes
in templo sabbatũ violãt/et sine cri=
mine sunt? Dico autẽ vobis quia tem
plo maior est hic. Si autẽ sciretis qđ
est/Misericordiã volo ⁊ non sacrifi= Osee.6.c.
ciũ:nunq̃ cõdemnassetis innocẽtes:
dñs eñ est filius hois etiam sabbati.
Et cũ inde transisset venit in synago Mar.3.a
gam eorum. Et ecce homo manũ ha= Lu.6.b.
bens aridam:⁊ interrogabãt eum di=
centes. Si licet sabbatis curare? vt
accusarent eum. Ipse autẽ dixit illis.
Quis erit ex vobis homo qui habeat
ouẽ vnam:⁊ si ceciderit hec sabbatis
in foueã:nonne tenebit et leuabit eã?
Quãto magis melior est homo oue?
Itaq̃ licet sabbatis benefacere. Tunc
ait homini. Extende manũ tuam. Et
extendit:⁊ restituta est sanitati sicut B
altera. Exeũtes autẽ pharisei/consi=
lium faciebãt aduersus eũ quomodo
perderent eũ. Jesus autẽ sciens/re=
cessit inde:⁊ secuti sunt eum multi:et
curauit eos oẽs/⁊ precepit eis ne ma
nifestũ eum facerẽt. Ut adimpleret

qđ dictū est per Esaiam prophetā di-
Esa.42.a centē. Ecce puer meus quem elegi di
lectus meus in quo bene complacuit
aīe mee. Ponam spiritū meū super
eum:et iudicium gentibus nunciabit.
Nō cōtendet neq3 clamabit:neq3 au-
diet aliquis in plateis vocem eius:
arūdinē quassatā nō cōfringet:et li-
num fumigans nō extinguet/donec
eiiciat ad victoriā iudiciū/et in noie
Z.9.d. eius gentes sperabūt. Tunc oblatus
Mar.3.c. est ei demoniū habens/cecus et mu-
Lu.11.b. tus:ꝛ curauit eum/ita vt loqueretur
et videret. Et stupebāt omnes turbe/
et dicebāt. Nunquid hic est filiꝰ Da-
uid? Pharisei autē audiētes dixerūt.
Hic nō eiicit demones nisi in beelze-
bub principe demoniorū. Jesus autē
sciēs cogitationes eorum/dixit eis.
Omne regnū diuisum contra se deso-
labitur:et oīs ciuitas vel domus di-
uisa cōtra se non stabit. Et si satanas
satanā eiicit/aduersus se diuisus est:
quomodo ergo stabit regnum eius?
Et si ego in beelzebub eiicio demo-
nes:filii vestri in quo eiiciunt? Jdeo
C ipsi iudices vestri erunt. Si autē ego
in spū dei eiicio demones:igit perue-
nit in vos regnū dei. Aut quomodo
potest quisq3 intrare in domū fortꝭ et
vasa eius diripere/nisi prius alliga-
uerit fortem:ꝛ tunc domū illius diri-
piet? Qui nō est mecū/contra me est:
et qui non cōgregat mecum/spargit.
Mar.3.d Jdeo dico vobis:omne peccatum et
Lu.12.b. blasphemia remittet hoibꝰ/spūs au-
tē blasphemie nō remittet. Et q̄cunq3
dixerit verbū cōtra filiū hois/remit-
tetur ei:qui autē dixerit vbū ɔtra spi-
ritū sanctum/nō remittet ei/neq3 in
hoc seculo neq3 in futuro. Aut facite
arborem bonā ꝛ fructū eius bonum:
aut facite arborem malam ꝛ fructum
Lu.6.g. eius malū:siquidem ex fructu arbor
agnoscit. Progenies viperarū quo-
modo potestis bona loqui cum sitis
mali? ex abūdantia eñ cordis os lo-
22.q.5.c. quit. Bonus homo de bono thesau-
quotiēs. ro profert bona: et malus homo de
malo thesauro profert mala. Dico au
tem vobis qm̄ omne verbum ociosum
qđ locuti fuerint homines/reddēt ra
tionem de eo in die iudicii. Ex verbis
enim tuis iustificaberis:ꝛ ex verbis
Lu.11.d. tuis cōdemnaberis. Tunc responde-
runt ei quidā de scribis ꝛ phariseis/
dicentes. Magister / volumus a te
signum videre. Qui respondens/ait
illis. Generatio mala et adultera si-
gnum querit:ꝛ signū non dabitur ei/
nisi signū Jone ꝓphete. Sicut enim Jone.2.a
fuit Jonas in ventre ceti tribus die-
bus ꝛ tribus noctibꝰ:sic erit filius ho
minis in corde terre tribus diebus
et tribus noctibꝰ. Uiri Niniuite sur- D
gent in iudicio cū generatione ista/
et condēnabunt eam:quia penitētiā
egerunt in predicatione Jone:ꝛ ecce Jone.3.b
plus q̄ Jona hic. Regina austri sur-
get in iudicio cū generatione ista:ꝛ
condemnabit eam:qr venit a finibus
terre audire sapientiā Salomonis:ꝛ 3.re.10.a.
ecce plus q̄ Salomon hic. Cum autē 2.pa.9.a.
immūdus spūs exierit ab hoie/ambu
lat per loca arida querens requiem
et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar
in domū meā vnde exiui. Et veniens
inuenit eam vacantē:scopis mundā-
tam et ornatam. Tunc vadit et assu-
mit septē alios spiritus secū nequio-
res se:ꝛ intrantes habitāt ibi:ꝛ fiunt
nouissima hominis illius peiora prio 2.Pe.2.d
ribus. Sic erit ꝛ generationi huic pes
sime. Adhuc eo loquente ad turbas: Mar.3.d.
ecce mater eius ꝛ fratres stabant fo- Lu.8.c.
ris querentes loqui ei. Dixit autem
ei quidam. Ecce mater tua et fratres
tui foris stant/querentes te alloqui.
At ipse respondens dicenti sibi/ait.
Que est mater mea/et qui sunt fra-
tres mei? Et extendēs manū in disci-
pulos suos/dixit. Ecce mater mea et
fratres mei. Quicunq3 eñ fecerit vo-
luntatē patris mei q̄ in celis est: ipse
meus frater soror ꝛ mater est.

¶ C.S. Sedēs in nauicula Jesus tur
bis parabolas exponit.i.seminantis
semē centesimū sexagesimū ꝛ tricesi-
mū:de zizania tritico et grano sina-
pis/ꝛ fermento abscōdito in farina:
et exposuit discipulis parabolas zi-
zaniorum et parabolas de thesauro
in agro ꝛ bona margarita:de rete in
mare misso:ꝓphetam in patria sua
sine honore esse. Cap.xiii.

In illo die exiens Jesus de do- A
mo:sedebat secus mare. Et cō mar.4.a
gregate sunt ad eū turbe mul- Lu.8.a.
te/ita vt in nauiculā ascendens sede
ret:ꝛ oīs turba stabat in littore/ꝛ lo-
cutꝰ est eis multa in parabolis dicēs.
Ecce exiit q̄ seminat seminare semen
suū. Et dū seminat:quedā ceciderunt
secus viam:ꝛ venerunt volucres celi
et comederunt ea. Alia autē cecide-
runt in petrosa vbi nō habebant ter-

eam multam/⁊ cōtinuo exorta sunt/
quia nō habebāt altitudinē terre/so-
le autē orto estuauerunt:⁊ q2 non ha
bebant radicem/aruerunt. Alia autē
ceciderunt in spinas:⁊ creuerunt spi
ne ⁊ suffocauerunt ea. Alia autē ceci-
derunt in terram bonā/⁊ dabant fru
ctum/aliud cētesimū/aliud sexagesi-
mū/aliud tricesimū. Qui habet aures
audiendi audiat. Et accedentes disci
B pult: dixerūt ei. Quare in parabolis
loqueris eis? Qui respondens/ait il-
lis. Quia vobis datum est nosse my-
steria regni celoꝝ: illis autē nō est da
.J.25.c. tum. Qui enī habet/dabit ei ⁊ abun-
dabit: qui autē non habet ⁊ qđ habet
auferetur ab eo. Ideo in parabolis
loquor eis: quia vidētes non vidēt/⁊
audiētes nō audiunt neq3 intelligūt
vt adimpleatur in eis prophetia Esaie/
Esa.6.c. dicētis. Auditu audietis ⁊ non intel-
mar. 4.b ligetis: et videntes videbitis et non
Lu.8.b. videbitis. Incrassatum est enī cor po-
Joā.12.f. puli huius: et auribus grauiter au-
Act.28.f. dierunt/et oculos suos clauserūt/ne-
Ro.11.b. quando videant oculis ⁊ aurib⁹ au-
diant/⁊ corde intelligant et conuer-
Luc.10.b tantur/⁊ sanem eos. Vestri autē bea
ti oculi q2 vident:⁊ aures vestre quia
C audiunt. Amen quippe dico vobis:
quia multi prophete ⁊ iusti cupierūt
videre que videtis et non viderunt:⁊
audire que auditis ⁊ non audierunt.
mar. 4.b Vos ergo audite parabolā seminan-
Lu.8.b. tis. Ois qui audit verbū regni et non
intelligit/venit malus et rapit qđ se-
minatum est in corde eius: hic est qui
secus viam seminatus est. Qui autē
super petrosa seminat⁹ est: hic est qui
verbū audit/⁊ continuo cum gaudio
accipit illud. nō autē h3 in se radicē
s3 est tēporalis: facta autē tribulatio-
ne ⁊ persecutione ꝓpter verbū/conti-
nuo scādalizatur. Qui autē seminat⁹
est in spinis: hic est qui verbū dei au-
dit/⁊ solicitudo seculi istius/⁊ falla-
cia diuitiarū suffocat verbum/et sine
fructu efficitur. Qui vero in terrā bo-
nam seminatus est: hic est qui audit
verbum ⁊ intelligit:⁊ fructū affert et
facit aliud quidē centesimum/aliud
autē sexagesimū/aliud vō tricesimū.
Aliam parabolam proposuit illis/di-
D cēs. Simile factū est regnū celorū ho
mini q seminauit bonū semē in agro
suo. Cū autē dormirent homines: ve-
nit inimic⁹ eius ⁊ superseminauit zi-
zania in medio tritici/et abijt. Cum
autem creuisset herba et fructum fe-
cisset/tunc apparuerunt et zizania.
Accedētes autē serui patrisfamilias/
dixerunt ei. Dñe, nonne bonū semen
seminasti in agro tuo? Unde ergo
habet zizania? Et ait illis. Inimicus
homo hoc fecit. Serui autē dixerunt
ei. Uis imus et colligimus ea? Et ait.
Non/ne forte colligentes zizania/
eradicetis simul cum eis ⁊ triticum.
Sinite vtraq3 crescere vsq3 ad mes-
sem:⁊ in tēpore messis/dicam messo-
rib⁹. Colligite primum zizania/et alli
gate ea in fasciculos ad cōburendū:
triticum autē congregate in horreū
meum. Aliam parabolam proposuit E
eis/dicēs. Simile est regnū celorum mar. 4.d
grano sinapis/quod accipiēs homo: Lu.13.d.
seminauit in agro suo/qđ minimum
quidē est omnib⁹ seminib⁹: cum autē
creuerit/maius est oibus oleribus/
et fit arbor: ita vt volucres celi veniāt
et habitent in ramis eius. Aliam pa
rabolam locut⁹ est eis. Simile est re- Lu.13.e.
gnum celoꝝ fermento/qđ acceptum
mulier abscōdit in farine satis trib⁹
donec fermentatum est totū. Hec oīa mar. 4.d
locut⁹ est Jesus in parabolis ad tur-
bas/⁊ sine parabolis non loquebatur
eis/vt impleretur quod dictum est
per prophetam dicentē. Aperiam in Ps.77.a.
parabolis os meum: eructabo abscō-
dita a constitutione mundi. Tunc di
missis turbis venit in domū:⁊ acces-
serunt ad eum discipuli ei⁹/dicentes.
Edissere nobis parabolam zizanio-
rum agri. Qui respondens/ait. Qui
seminat bonum semē: est filius hois.
Ager autē est mundus. Bonum vero
semen hi sunt filij regni. Zizania au-
tem/filij sunt nequam. Inimicus au-
tem qui seminauit ea: est diabolus.
Messis vero/cōsummatio seculi est. Apocal.
Messores autē/angeli sunt. Sicut er 14.c.d.
go colliguntur zizania et igni com-
buruntur/sic erit in consummatione F
seculi/mittet filius hominis angelos
suos/et colligent de regno eius om-
nia scandala ⁊ eos qui faciūt iniqui-
tatē: et mittent eos in caminū ignis.
Ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dentium. Tūc
iusti fulgebunt sicut sol in regno pa-
tris eorum. Qui habet aures audi- Sap.3.b.
endi audiat. Simile est regnum ce-
lorum thesauro abscondito in agro:
quem qui inuenit homo abscondit/
et pre gaudio illius vadit et vendit
vniuersa que habet/et emit agrum

illum. Iterũ simile est regnũ celorum
homini negociatori: querenti bonas
margaritas. Inuenta autem vna pre
ciosa margarita abijt/ et vendidit oia
q̃ habuit et emit eã. Iterũ simile est
regnũ celorũ sagene misse in mare: et
ex oi genere piscium cõgreganti: quam
24.q.1.c. cum impleta esset educẽtes/ et sec' li
quisq̃s. tus sedẽtes elegerũt bonos in vasa/
B malos autẽ foras miserunt. Sic erit
in cõsummatione seculi: exibunt an
geli et separabũt malos de medio iu
storum: et mittent eos in caminum
ignis: ibi erit fletus et stridor dentiũ.
Intellexistis hec oia? Dicũt ei. Etiã.
Ait illis. Ideo ois scriba doct' in re
gno celorũ: similis est homini patri
familias: qui profert de thesauro suo
mar.6.a. noua et vetera. Et factũ est: cum con
Lu.4.c. summasset Jesus parabolas istas:
Joã.4.f. transijt inde. Et veniens in patriam
suam: docebat eos in synagogis eo
rum/ ita vt mirarent et dicerẽt. Unde
Joã.6.e. huic sapientia hec et virtutes? Non
1.q.1.ca. ne hic est fabri filius? Nonne mater
paulian. eius dicitur Maria: et fratres ei' Ja
cobus et Joseph/ et Simon et Judas?
et sorores ei' nõne omnes apud nos
sunt. Unde ergo huic omnia ista? Et
scandalizabantur in eo. Jesus autẽ
dixit eis. Non est propheta sine ho
nore: nisi in patria sua et i domo sua.
Et non fecit ibi virtutes multas pro
pter incredulitatem illorum.

¶C.S. De Joannis capite in disco: et
quinq̃ panibus et duob' piscibus in
quinq̃ millia virorũ: Jesus supra ma
re ambulabat: et Petrũ mergẽtẽ ap
prehẽdit: et in terra Genesar multos
languidos curat. Cap.xiiii.

A
mar.6.b. In illo tempore audiuit Hero
Lu.9.a. des tetrarcha famam Jesu: et
ait pueris suis. Hic est Joan
nes baptista: ipse surrexit a mortuis:
Mar.6.c et ideo virtutes operant in eo. Herodes
Lu.3.d. eñi tenuit Joãnẽ et alligauit eũ: et po
suit in carcerẽ propter herodiadem
vxorẽ fratris sui. Dicebat eñi illi Joã
nes. Non licet tibi habere eã. Et vo
lens illum occidere timuit populum:
quia sicut pphetã eum habebãt. Die
J.21.e. autẽ natalis Herodis/ saltauit filia
26.di.ca. Herodiadis in medio: et placuit He
vna. rodi. Unde cum iuramẽto pollicitus
22.q.4.c. est ei dare quodcunq̃ postulasset ab eo.
est etiã et At illa premonita a matre sua. Da
ca.vnus mihi (inquit) hic in disco caput Joã
quisq̃. nis baptiste. Et contristatus est rex,

Propter iusiurãdũ autẽ et ppter eos
q̃ pariter recũbebant/ iussit dari. Mi
sitq̃ et decollauit Joannẽ in carcere. B
Et allatũ est caput ei' in disco: et datũ
est puelle/ et illa attulit matri sue. Et
accedẽtes discipuli ei'/ tulerunt cor
pus eius/ et sepelierũt illud: et venien
tes nũciauerunt Jesu. Quod cũ audis Lu.9.b.
set Jesus/ secessit inde in nauicula in mar.6.d.
locũ desertũ seorsum. Et cũ audissent e.
turbe: secute sunt eũ pedestres de ci Joã.6.a.
uitatib'. Et exiẽs vidit turbam mul
tam: et misertus est eis/ et curauit lan
guidos eorũ. Uespere autẽ facto/ ac
cesserũt ad eum discipuli ei'/ dicẽtes.
Desert' est loc'/ et hora iam preterijt:
dimitte turbas vt euntes in castella
emãt sibi escas. Jesus autẽ dixit eis.
Non habẽt necesse ire: date illis vos
mãducare. Responderũt ei. Non ha
bemus hic nisi quinq̃ panes et duos
pisces. Qui ait eis. Afferte mihi il
los huc. Et cũ iussisset turbã discum
bere super fenũ: acceptis quinq̃ pa
nib' et duob' piscib': aspiciẽs in celũ
benedixit et fregit/ et dedit discipulis
suis panes: discipli autẽ dederũt tur C
bis. Et mãducauerũt oẽs: et saturati
sunt. Et tulerũt reliquias duodecim
cophinos fragmẽtorũ plenos. Man
ducantium autẽ fuit numerus quin
q̃ millia virorum/ exceptis mulieri
bus et paruulis. Et statim compulit Mar.6.f
Jesus discipulos ascendere in naui Joã.6.b.
culã: et precedere eũ trans fretũ/ do
nec dimitteret turbas. Et dimissa
turba: ascẽdit in montẽ solus orare.
Uespere autẽ facto solus erat ibi: na
uicula autẽ in medio mari iactabat
fluctibus: erat eñi contrarius vẽtus.
Quarta autẽ vigilia noctis venit ad
eos ambulans supra mare. Et viden
tes eum supra mare ambulantẽ: tur
bati sunt/ dicẽtes. Quia phãtasma est.
Et pre timore clamauerũt. Statimq̃
Jesus locutus est eis/ dicens. Habe
te fiduciam: ego sum/ nolite timere.
Respondens autẽ Petr'/ dixit. Dñe D
si tu es; iube me ad te venire super
aquas. At ipse ait. Ueni. Et descen
dens Petrus de nauicula: ambula
bat super aquã vt veniret ad Jesum.
Uidens vero ventũ validum: timuit.
Et cũ cepisset mergi: clamauit dicẽs.
Dñe/ saluũ me fac. Et continuo Jes'
extẽdens manũ apprehẽdit eũ: et ait
illi. Modice fidei/ quare dubitasti? Et
cũ ascẽdisset in nauiculã: cessauit vẽ

tus. Qui autē in nauicula erant: ve-
nerūt ⁊ adorauerunt eum dicentes.
Uere filius dei es. Et cū transfretas-
mar.6.g. sent/venerunt in terraȝ genesar. Et
cū cognouissent eū viri loci illi⁹/mi-
serūt in vniuersam regionē illam/ ⁊
obtulerūt ei oēs male habentes: ⁊
rogabant eum vt vel fimbriam vesti
menti eius tangerent. Et quicunq̧
tetigerunt: salui facti sunt.

¶ C. B. De manib⁹ lauādis: ⁊ de his
q̄ de ore exeūt: q̄ coinquināt: nō q̄ in-
trāt in hoīem: filiā mulier᷑ syrophe-
nisse a demonio curat: ⁊ secus mare
galilee claudos/cecos et mutos sa-
nat: de septē panib⁹ ⁊ pauc᷑ piscicu
lis q̄tuor milia hoim saciauit. C. xv.

A
Mar.7.
a.⁊.b.
TUnc accesserūt ad eū ab hie-
rosolymis scribe et pharisei
dicentes. Quare discipuli tui
transgrediunt traditiōes seniorū?
nō enī lauāt man⁹ suas cū panē mā
ducāt. Ipse aūt respōdens ait illis.
exo.20.c. Quare ⁊ vos trāsgredimini manda
deu.5.b. tum dei ꝑpter traditionē vestram?
ephe.6.a Nā deus dixit. Honora patrē et ma-
exo.21.c. trē: et Qui maledixerit patri vel ma
leui.20.b. tri: morte moriat. Uos autē dicitis.
pro.20.c. Quicūq̧ dixerit patri vel mrī: Mu-
nus qdcūq̧ est ex me: tibi proderit:
⁊ nō honorificabit patrem suum, aut
matrē suā: ⁊ irritū fecistis mādatū
dei ꝑpter traditionē vestrā. Hypo-
esa.29.d. crite: bene ꝓphetauit de vobis esa-
B ias dicēs. Popul⁹ hic labijs me ho-
norat: cor aūt eoꝝ lōge est a me. Si-
mar.7.c. ne causa aūt colunt me: docentes do
ctrinas ⁊ mandata hoim. Et conuo-
catis ad se turbis: dixit eis. Audite
⁊ intelligite/nō qd intrat in os coin
quinat hominē: sed qd ꝓcedit ex ore
hoc coinquinat hominē. Tunc acce-
dentes discipuli ei⁹: dixerūt ei. Scis
q̄ pharisei audito verbo hoc scāda-
ioan.15. lizati sunt. At ille respondens ait.
Ois plantatio quam non plantauit
pater me⁹ celestis: eradicabit. Sini-
Lu.6.f. te illos: ceci sunt ⁊ duces cecorū: ce-
mar.7.c. cus autē si ceco ducatū prestet: am-
37.dis.c. bo in foueā cadunt. Respondens au
ideo. tem petrus: dixit ei. Edissere nobis
De renū. parabolā istaȝ. At ille dixit. Adhuc
c.p trāsla ⁊ vos sine intellectu estis? Nō intel
tionem. ligitis q̄ oē quod in os intrat: in
ventrem vadit/ et in secessum emit-
tit. Que aūt procedūt de ore: de cor-
de exeūt/ ⁊ ea coinquināt hominē:
de corde enī exeūt cogitationes ma
le/homicidia/adulteria/fornicatio
nes/furta/falsa testimonia/et blas-
phemie: hec sunt: que coinquināt ho
minē. Non lotis autē manibus mā-
ducare: non coinquinat hominem.
Et egressus inde iesus secessit i par- C
tes tyri ⁊ sidōis. Et ecce mulier cha- mar.7.c.
nanea a finibus illis egressa clama-
uit dicēs ei. Miserere mei domine fi
li dauid: filia mea male a demonio
vexat. Qui nō respondit ei verbum. 2.q.7.c.
Et accedentes discipuli ei⁹: rogabāt testes.
eum dicentes. Dimitte eā: quia cla-
mat post nos. Ipse autē respondēs
ait. Non sum missus nisi ad oues q̄
perierunt domus israel. At illa ve-
nit: ⁊ adorauit eum dicens. Domine
adiuua me. Qui respōdens ait. Nō
est bonū sumere panem filiorum: et
mittere canibus. At illa dixit. Etiaȝ
dñe: nam et catelli edunt de micis q̄
cadunt de mensa dominorum suo-
ruȝ. Tunc respondens iesus ait illi.
O mulier magna est fides tua: fiat
tibi sicut vis. Et sanata est filia eius
ex illa hora. Et cum trāsisset inde ie- mar.7.d.
sus venit secus mare galilee: ⁊ ascē-
dens in montem sedebat ibi. Et ac-
cesserunt ad eū turbe multe haben-
tes secū mutos/cecos/claudos/de-
biles/⁊ alios multos: ⁊ proiecerunt
eos ad pedes eius ⁊ curauit eos: ita
vt turbe mirarentur videntes mu-
tos loquētes: claudos ambulantes
cecos vidētes: ⁊ magnificabant deū D
israel. Iesus autem cōuocatis disci- mar.8.a.
pulis suis/dixit. Misereor turbe: q̄
triduo iam perseuerant mecum: et
non habent quod manducent: et di-
mittere eos ieiunos nolo: ne deficiāt
in via. Et dicūt ei discipuli. Unde er
go nobis in deserto panes tantos:
vt saturemus turbam tantam? Et
ait illis iesus. Quot habetis panes?
At illi dixerunt. Septem: et paucos
pisciculos. Et precepit turbe vt dis-
cumberent super terram. Et accipi-
ens septem panes ⁊ pisces/gratias
agens fregit/ ⁊ dedit discipulis su-
is: ⁊ discipuli dederunt populo. Et
comederunt omnes: ⁊ saturati sunt.
Et quod superfuit de fragmentis tu
lerunt septem sportas plenas. Erāt
autem qui manducauerunt: quatu-
or milia hominum: extra paruulos
et mulieres. Et dimissa turba: ascen-
dit in nauiculam: et venit in fines
magedan.

¶C.S. De signis ione prophete: de
fermento pharisreorū: de cōfessione
petri quē increpat. ac dicit crucē suā
tollere debere vnūquēq; ꝗ velit dn̄m
sequi: et dicit non visuros quosdam
mortem: donec videant filiū hoīs in
regno suo venire. Capitulū .xvi.

Et accesserūt ad eū pharisei ⁊
A saducei tentantes: et rogaue-
mar.8.b. rūt eum vt signū de celo ostē-
Luc.12.g. deret eis. At ille respondēs: ait illis.
Facto vespere dicitis. Serenū erit:
rubicundū est enim celū. Et mane.
Hodie tēpestas: rutilat enim triste
celū. Faciē ꝗ celi diiudicare nostis:
signa aūt tēporū nō potestis? Gñā-
tio mala et adultera signū q̄rit: ⁊ si-
gnū nō dabit ei/nisi signū ione pro-
ione.2.a. phete. Et relictis illis: abijt. Et cū ve
mar.8.b. nissent discipuli eiꝰ trans fretū: obli
ti sunt panes accipere. Qui dixit il-
Luc.12.a. lis. Intuemini ⁊ cauete a fermento
phariseorū ⁊ sadduceorū. At illi co-
B gitabāt inter se dicentes. Quia panes
nō accepimꝰ. Sciēs aūt iesus dixit.
Quid cogitatis inter vos modice fidei
quia panes nō habetis? Nondū intel-
ligitis: neq; recordamini q̄nq; panū
⁊ q̄nq; miliū hominū: ⁊ quot cophi-
nos sumpsistis? neq; septē panū / et
q̄tuor miliū hoīm: ⁊ q̄t sportas sum
psistis? Quare nō intelligitis quia non
de pane dixi vobis/Cauete a fermen
to phariseorū ⁊ sadduceorū? Tūc in-
tellexerūt quia nō dixerit cauēdū a fer
mēto panū: sed a doctrina phariseorū
mar.8.c. ⁊ sadduceorū. Venit aūt iesus in ptes
Luc.9.c. cesaree philippi: ⁊ interrogabat disci
pulos suos dicens. Quē dicūt hoīes
esse filiū hoīs? At illi dixerūt. Alij io-
annē baptistā: alij aūt eliā/ alij vero
C hieremiā: aut vnū ex ꝓphetis. Dicit
illis iesus. Vos aūt quē me esse dici-
tis? Respondens simon petrꝰ dixit.
iohā.6.g. Tu es xp̄s filiꝰ dei viui. Rn̄dēs aūt
iesus dixit ei. Beatꝰ es simon bario-
na: quia caro ⁊ sanguis non reuela-
uit tibi: sed pater meꝰ ꝗ in celis est.
19.dist.c. Et ego dico tibi quia tu es petrus: ⁊ su-
ita dn̄s.et per hāc petrā edificabo ecclesiā me-
21.dist.c. am: ⁊ porte inferi nō preualebunt ad-
in noua.⁊ uersus eā. Et tibi dabo claues regni
c.quāuis. celorū. Et q̄dcunq; ligaueris sup ter-
rā erit ligatū ⁊ in celis: ⁊ q̄dcūq; sol
ueris sup terrā/ erit solutū et in ce-
lis. Tunc precepit discipulis suis vt
nemini dicerent quia ipse esset iesus
christus. Exinde cepit iesus ostende
re discipulis suis quia oportet eum ire
hierosolymā: ⁊ multa pati a senioři-
bus ⁊ scribis ⁊ principibꝰ sacerdotū
⁊ occidi: ⁊ tertia die resurgere. Et as- D
sumens eum petrus cepit increpare
illum/dicens. Absit a te dn̄e: nō erit
tibi hoc. Qui conuersus: dixit petro.
Vade post me satana. scandalū es
mihi: quia nō sapis ea ꝗ dei sunt: sed ea
que hoīm. Tūc iesus dixit discipulis
suis. Si q̄s vult post me venire ab- s.10.d.
neget semetipsum/et tollat crucē su mar.8.g.
am ⁊ sequat me. Qui enim voluerit Lu.9.g.
animā suā saluā facere: perdet eam. 14.f.17.
qui autē perdiderit animā suam ꝓ- g.
pter me: inueniet eā. Quid enim pro- iohā.12.d
dest homini si vniuersum mundum
lucretur: anime vero sue detrimētū
patiat? Aut quā dabit homo cōmu-
tationē pro anima sua? Filius enim
hominis venturus est in gloria pa-
tris sui cū angelis suis: ⁊ tunc red-
det vnicuiq; scd̄m opera eius. Amē Ro.2.a.
dico vobis/sunt quidā de hic stātibꝰ mar.9.a.
qui non gustabunt mortem / donec Luc.9.c.
videant filium hominis venientem
in regno suo.

¶C.S. In monte cū moyse ⁊ elia ap
paret: ⁊ vox de celo ad eū: inde descē
dentibꝰ eliā iā venisse ⁊ nō esse susce
ptū manifestat: puerū lunaticū sal-
uat: ⁊ de fide vt granum sinapis do-
cet: de statere: de ore piscis. Cp. xvii.

Et post dies sex assumpsit iesus A
petrum et iacobum et ioannem mar.9.a.
fratrem eius: ⁊ ducit illos in montē Luc.9.c.
excelsum seorsum: et transfiguratus
est ante eos. Et resplenduit facies
eius sicut sol: vestimenta autem eiꝰ
facta sunt alba sicut nix. Et ecce ap-
paruerunt illis moyses ⁊ elias cum
eo loquentes. Respondens autē pe-
trus: dixit ad iesum. Dn̄e: bonum est
nos hic esse: si vis faciamus hic tria
tabernacula: tibi vnū/moysi vnum/
⁊ elie vnum. Adhuc eo loquēte: ecce
nubes lucida obūbrauit eos. Et ecce
vox de nube dicēs. Hic est filꝰ meus 2.pe.1.b.
dilectꝰ in quo mihi bene complacui:
ipsum audite. Et audientes discipu B
li: ceciderūt in faciē suā: ⁊ timuerūt
valde. Et accessit iesus ⁊ tetigit eos:
dixitq; eis. Surgite: ⁊ nolite timere.
Leuantes aūt oculos suos neminē
viderunt nisi solū iesum. Et descen-
dentibꝰ illis de monte: precepit illis
iesus dicens. Nemini dixeritis visio
nem: donec filꝰ hominis a mortuis

mar.9.b. resurgat. Et interrogauerũt eum di
mal.4.b. scipuli dicẽtes. Quid ergo scribe di-
cũt q eliam oporteat primũ venire?
At ille respondẽs: ait eis. Elias qui
dem venturus est: et restituet oĩa. di-
co autẽ vobis quia Elias iam venit
et no cognouerũt eũ, sed fecerunt in
C eo quecunq voluerũt. Sic et fili⁹ ho-
minis passurus est ab eis. Tunc in-
tellexerũt discipuli qr de iohanne ba
mar.9.c. ptista dixisset eis. Et cũ venisset ad
Luc.9.e. turbã/ accessit ad eũ homo genibus
prouolutus ante eũ: dicẽs. Dñe mise
rere filio meo/ qr lunaticus est et ma
le patit: nã sepe cadit in ignẽ/ et cre-
bro in aquã/ et obtuli eũ discipulis
tuis: et non potuerũt curare eũ. Re-
spondẽs aũt iesus: ait. O generatio
incredula et puersa / quousq ero vo-
biscũ? vsquequo patiar vos? Afferte
huc illum ad me. Et increpauit illũ
iesus: et exiit ab eo demoniũ: et cura-
tus est puer ex illa hora. Tũc acces-
serũt discipuli ad iesum secreto: et di
xerũt. Quare nos non potuimus eij
cere illũ? Dicit illis iesus. Propter
Lu.17.b. incredulitatem vestram. Amẽ qui-
pe dico vobis/ si habueritis fidem si-
cut granũ sinapis dicetis mõti huic
transi hinc/ et transibit/ et nihil im-
D possibile erit vobis. Hoc aũt genus
nõ eijcitur nisi p orationẽ et ieiuniũ.
mar.9.e. Conuersantibus autẽ eis in galilea:
Luc.9.e. dixit illis iesus. Fili⁹ hois tradend⁹
est in man⁹ hoim: et occidẽt eũ/ et ter
tia die resurget. Et cõtristati sunt ve
hementer. Et cũ venissẽt capharnaũ
accesserũt q didrachma accipiebãt
ad petrũ: et dixerunt ei. Magister vr
non soluit didrachma? Ait. Etiã. Et
cũ intrasset i domũ: puenit eũ iesus
dicẽs. Quid tibi videt simon? reges
terre a quib⁹ accipiũt tributũ vel cẽ-
sũ? a filijs suis: an ab alienis? Et ille
dixit. Ab aliẽis. Dixit illi ies⁹. Ergo
xi.q.1.ca. liberi sũt filij: vt aũt nõ scãdalizem⁹
magnũ. eos: vade ad mare et mitte hamũ: et
et.q.3.c. eũ piscẽ qui primus ascẽderit tolle/
inc ver. et aperto ore eius inuenies staterẽ/
illum sumens/ da eis pro me et te.
C.C.S. De hũilitate pueri/ de manu
et pede et oculo eruẽdo: et nec cõtẽnẽ
dos paruulos/ quorũ angelos faciẽ
patris in celis semper videre testat:
correptio fratrum / q indulgere de-
beant alterutrum vsq septuagiesse-
pties: et eo qui conseruũ propter de-
narios cẽtũ suffocat. Capitulũ. xviij.

In illa hora accesserunt discipu- A
li ad iesum dicẽtes. Quis putas mar.9.c.
maior est in regno celorũ? Et aduo Luc.9.f.
cans iesus paruulum/ statuit eũ in
medio eorum/ et dixit. Amen dico vo
bis/ nisi cõuersi fueritis et efficiami-
ni sicut paruuli: non intrabitis in re
gnum celorũ. Quicũq ergo humilia
uerit se sicut paruul⁹ iste: hic est ma
ior in regno celorũ. Et qui susceperit
vnũ paruulũ talẽ in nomie meo: me
suscipit: qui aũt scãdalizauerit vnũ mar.9.f.
de pusillis istis q in me credũt: expe Lu.17.a.
dit ei vt suspendat mola asinaria in
collo eius: et demergat in profundũ
maris. Ve mundo ab scandalis. Ne
cesse est enim vt veniãt scãdala: verũta
men ve homi illi p quẽ scandalũ ve- 3.5.e.
nit. Si aũt man⁹ tua vel pes tu⁹ scã- B
dalizat te: abscinde eũ et proijce abs mar.9.g.
te: bonũ tibi est ad vitã ingredi debi
lem vel claudum/ q duas man⁹/ vel
duos pedes habẽtem mitti in ignẽ
eternũ. Et si ocul⁹ tu⁹ scãdalizat te/
erue eũ et pijce abs te: bonũ tibi est
vnũ oculũ habentẽ in vitã intrare/
q duos oculos habentẽ mitti in ge-
hennã ignis. Videte ne cõtemnatis
vnũ ex his pusillis: dico enim vobis
qr angeli eorũ in celis semper vidẽt
faciẽ patris mei qui in celis est. Ve-
nit enim filius hominis saluare quod Lu.19.b.
perierat. Quid vobis videtur? si fue Lu.15.a.
rint alicui centum oues: et errauerit
vna ex eis: nõne relinquet nonagita-
nouem in montib⁹: et vadit querere
eã que errauit? et si contigerit vt in-
ueniat eam: amen dico vobis qr gau
det sup eam magis q super nonagi
ta nouem que non errauerunt. Sic
non est volũtas ante patrẽ vestrum
qui in celis est vt pereat vn⁹ de pu-
sillis istis. Si autem peccauerit i te Lu.17.a.
frater tuus/ vade et corripe eũ inter leui.19.d.
te et ipsum solũ: si te audierit / lucra- eccl.19.b.
tus eris fratrẽ tuum: si autẽ te non iaco.5.d.
audierit: adhibe tecũ adhuc vnũ vel
duos: vt in ore duorũ vel triũ testiũ deu.19.b.
stet omne verbum. Quod si non au- 2.co.13.a.
dierit eos: dic ecclesie: si autem eccle heb.10.e.
siam non audierit, sit tibi sicut eth- ioh.8.e.
nicus et publicanus. Amen dico vo- C
bis: quecũq alligaueritis super ter- iohã.20.f.
ram/ erunt ligata et in celo: et que-
cunq solueritis super terram: erunt
soluta et in celo. Iterum dico vobis
quia si duo ex vobis consenserint su
per terram de omni re quãcunq pe

tierint / fiet illis a patre meo qui in
celis est. Ubi enim sunt duo vel tres
Lu.17.a. cõgregati in noĩe meo:ibi sum i me-
dio eorũ. Tunc accedens petrus ad
eum:dixit. Dñe quoties peccauit in
me frater meus / et dimittam ei vsqꝫ
septies? Dixit ei iesus. Non dico ti
bi vsqꝫ septies / sed vsqꝫ septuagies
septies. Ideo assimilatũ est regnum
celoꝝ homini regi qui voluit ratio-
nem ponere cũ seruis suis. Et cũ ce-
pisset rationẽ ponere / oblatus est ei
vnus qui debebat ei decẽ milia talẽ
ta. Cum aũt nõ haberet vnde redde-
ret / iussit eum dñs eius venundari ꝛ
vxorem eius ꝛ filios ꝛ oĩa que habe-
bat / ꝛ reddi. Procidens autẽ seruus
ille / rogabat eũ:dicẽs. Patientiã ha
be in me:ꝛ oĩa reddã tibi. Misertus
aũt dñs serui illius / dimisit eũ ꝛ de-
bitum dimisit ei. Egressus autẽ ser-
uus ille / inuenit vnũ de ɔseruis suis
qui debebat ei centũ denarios : ꝛ te-
nens suffocabat eum dicens. Redde
quod debes. Et procidens cõseruus
D eius / rogabat eum dicẽs. Patiẽtiaꝫ
habe in me:ꝛ oĩa reddã tibi. Ille aũt
noluit:sed abijt / et misit eũ in carce-
rem donec redderet debitũ. Uiden-
tes aũt cõserui eius que fiebant: cõ-
tristati sunt valde:ꝛ venerunt ꝛ nar
rauerunt dño suo oĩa que facta fue-
rant. Tunc vocauit illũ dñs suus / et
ait illi. Serue nequã / omne debitum
dimisi tibi qm̃ rogasti me: nonne er-
go oportuit ꝛ te misereri cõserui tui
de ɔſe.di. sicut ꝛ ego tui misertus sum? Et ira-
4.c. quo- tus dñs eius / tradidit eũ tortoribus
modo.in quoadusqꝫ redderet vniuersum de-
fine. bitum. Sic ꝛ pater meus celestis fa
ciet vobis. Si non remiseritis vnus-
quisqꝫ fratri suo de cordib⁹ vestris.
¶ Ca.S. Uxorẽ nõ debere dimitti: et
de eunuchis:infantes nõ esse arcen
dos a bñdictione: diuitẽ difficile in-
troire in regnũ celoꝝ / ꝛ cẽtuplũ ac-
cepturũ qui oĩbus renũciat. Ca.xix.
A Et factũ est cũ consummasset
mar.10.a. iesus sermones istos / migra-
uit a Galilea ꝛ venit in fines
iudee trans iordanem / ꝛ secute sunt
eũ turbe multe / ꝛ curauit eos ibi. Et
accesserunt ad eũ pharisei tentãtes
eum ꝛ dicẽtes. Si licet homini dimit
tere vxorẽ suam quacunqꝫ ex causa?
Qui respondẽs ait eis. Nõ legistis
Gen̄.1.d. qꝛ qui fecit hoĩem ab initio / mascu-
lum ꝛ feminã fecit eos? ꝛ dixit. Pro

pter hoc / dimittet homo patrẽ ꝛ ma- Gen̄.2.d.
trem et adherebit vxori sue : ꝛ erunt ephe.5.g.
duo in carne vna / itaqꝫ iam nõ sunt 1.cor.6.d.
duo:sed vna caro. Qđ ergo deus cõ-
iunxit / homo nõ separet. Dicũt illi.
Quid ergo moyses mãdauit dari li- deu.24.a
bellũ repudij ꝛ dimittere? Ait illis.
Quoniã moyses ad duritiam cordis
vestri permisit vobis dimittere vxo-
res vestras:ab initio aũt nõ fuit sic. B
Dico autẽ vobis / qꝛ quicũqꝫ dimise- Ma.5.e.
rit vxorem suaꝫ / nisi ob fornicationẽ mar.10.b
et aliam duxerit / mechatur:ꝛ qui di- Lu.16.d.
missam duxerit / mechatur. Dicũt ei 1.co.7.b.
discipuli eius . Si ita est causa hoĩs
cum vxore:nõ expedit nubere . Qui
dixit illis . Non oẽs capiũt verbum
istud:sed quib⁹ datum est. Sunt eñi
eunuchi qui de matris vtero sic na-
ti sunt / ꝛ sunt eunuchi qui facti sunt
ab hoĩbus:et sunt eunuchi qui seip-
sos castrauerũt propter regnũ celo-
rũ. Qui potest capere / capiat. Tunc mar.10.b.
oblati sunt ei paruuli / vt manus eis Lu.18.c.
imponeret et oraret . Discipuli autẽ
increpabant eos. Iesus vero ait eis.
Sinite paruulos / et nolite eos ꝓhi-
bere ad me venire:taliũ est enim re-
gnũ celoꝝ. Et cũ imposuisset eis ma- mar.10.b.
nus abijt inde. Et ecce vn⁹ accedẽs Lu.20.d.
ait illi. Magister bone:quid boni fa-
ciam vt habeã vitam eternã? Qui di
xit ei. Quid me interrogas de bono?
Unus est bonus de⁹. Si autẽ vis ad
vitã ingredi:serua mãdata. Dicit il- C
li. Que? Iesus aũt dixit. Nõ homici- exo.20.c.
dium facies:non adulterabis / nõ fa
cies furtũ:nõ falsum testimoniũ di-
ces. Honora patrem tuũ et matrẽ:et
diliges proximum tuũ sicut teipsuꝫ.
Dicit illi adolescens. Oĩa hec custo-
diui a iuuentute mea / qđ adhuc mi-
hi deest? Ait illi iesus. Si vis ꝑfect⁹
esse / vade vẽde oĩa que habes ꝛ da
pauperib⁹: ꝛ habebis thesaurum in
celo / ꝛ veni / sequere me. Cũ audisset
autẽ adolescens verbũ / abijt tristis.
Erat enim habẽs multas possessio-
nes. Iesus aũt dixit discipulis suis.
Amen dico vobis / qꝛ diues difficile
intrabit in regnũ celoꝝ. Et iterũ di- D
co vobis / facilius est camelũ ꝑ fora
mẽ acus transire / q̃ʒ diuitem intrare
in regnũ celoꝝ. Auditis aũt his:di-
scipuli mirabantur valde dicentes.
Quis ergo poterit saluus esse? Aspi
ciens aũt iesus:dixit illis. Apud ho-
mines hoc impossibile est:apud deũ

autē/oīa possibilia sunt. Tūc respon-
dens petrus dixit ei. Ecce nos reliq̄-
mus oīa et secuti sumus te: quid er-
go erit nobis? Jesus autē dixit illis.
Amen dico vobis / q̄ vos qui secuti
estis me in regeneratione/cū sederit
filius hoīs in sede maiestatis sue: se-
debitis et vos super sedes duodecim
iudicantes duodecim trib⁹ israel. Et
oīs qui reliquerit domum vel fratres
aut sorores/aut patrem/aut matrem
aut vxorē/aut filios/ aut agros pro-
pter nomen meū: centuplū accipiet/
mar.10.d. et vitam eternam possidebit. Multi
Luc.13.f. autem erunt primi/nouissimi / et no-
uissimi primi.

¶ Ca. S. Parabola operariorum ī vi-
neam conductorum: primos nouissi-
mos fieri/de filijs zebedei / et de pri-
mis accubitis cene: de duobus cecis
secus viam sedentibus. Capitulū. xx.

A Simile est regnū celorū homi-
ni patrifamilias qui exijt pri-
mo mane conducere operarios
in vineā suam. Conuentione autē fa-
cta cū operarijs ex denario diurno/
misit eos in vineam suā. Et egressus
circa horā tertiā: vidit alios stantes
in foro ociosos: et dixit illis. Ite et
vos ī vineā meā: et quod iustū fuerit
dabo vobis. Illi autē abierūt. Iterū
autē exijt circa sextā et nonā horā/et
fecit similiter. Circa vndecimā vo exijt
et inuenit alios stantes: et dicit illis.
Quid hic statis tota die ociosi? Di-
cunt ei. Quia nemo nos conduxit.
Dicit illis. Ite et vos in vineā meā.
Cū sero autē factū esset: dicit dn̄s vi-
nee procuratori suo. Uoca operarios
et redde illis mercedē: incipiēs a no-
uissimis vsq̄ ad primos. Cum venis-
sent ergo qui circa vndecimā horam
venerāt: acceperūt singulos denari-
B os. Uenientes aūt et primi: arbitrati
sunt q̄ plus essent accepturi: accepe-
runt autē et ipsi singulos denarios.
Et accipiētes murmurabant aduer-
sus patrēfamilias: dicentes. Hi no-
uissimi vna hora fecerūt: et pares il-
los nobis fecisti q̄ portauimus pon-
dus diei et estus? At ille rn̄dens vni
eorū dixit. Amice: nō facio tibi iniu-
riā. Nōne ex denario conuenisti me-
cum? Tolle qđ tuū est et vade. Uolo
autem et huic nouissimo dare sicut et
tibi. Aut non licet mihi qđ volo face-
re? An oculus tuus neq̄ est: quia ego
s.19.d. bonus sum? Sic erunt nouissimi pri-
mi: et primi nouissimi. Multi enī sunt mar.10.d.
vocati: pauci vero electi. Et ascēdēs Luc.13.f.
iesus hierosolymam: assumpsit duo- mar.10.e.
decim discipulos secreto: et ait illis. Lu.18.e.
Ecce ascēdimus hierosolymā/ et fili⁹ C
hominis tradetur principibus sacer-
dotū et scribis: et cōdēnabūt eū mor-
te. Et tradent eū gentib⁹ ad illuden-
dum et flagellandū/ et crucifigendū
et tertia die resurget. Tunc accessit mar.10.e.
ad eū mater filiorū zebedei cū filijs
suis: adorans et petēs aliquid ab eo.
Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic
vt sedeāt hi duo filij mei/ vn⁹ ad dex-
teram tuā/ et vnus ad sinistrā in re-
gno tuo. Rn̄dens autem iesus: dixit.
Nescitis qđ petatis. Potestis bibe-
re calicē quē ego bibiturus sum? Di-
cunt ei. Possumus. Ait illis. Calicem
quidē meū bibetis: sedere autem ad
dexterā meā vel sinistrā nō est meū
dare vobis: sed quibus paratū est a
patre meo. Et audientes decē / indi-
gnati sunt de duob⁹ fratribus. Jesus D
autē vocauit eos ad se: et ait. Scitis
quia principes gentiū dominantur mar.10.g.
eorū / et qui maiores sunt/ potestatem Lu.22.c.
exercēt in eos. Nō ita erit inter vos.
Sed quicūq̄ voluerit inter vos ma-
ior fieri: sit vester minister. Et qui vo- 93.dist.c.
luerit inter vos primus esse: erit ve- diacoñ.
ster seruus. Sicut filius hoīs non ve- 9.q.3.ca.
nit ministrari/sed ministrare: et da- nullus.
re aīam suā in redēptionē pro mul- mar.10.g
tis. Et egredientib⁹ illis ab hiericho Lu.18.f.et
secuta est eum turba multa. Et ecce g.
duo ceci sedentes secus viam/audie-
runt quia iesus transiret/ et clamaue-
runt: dicentes. Dn̄e miserere nr̄i fili
dauid. Turba autem increpabat eos
vt tacerēt. At illi magis clamabant
dicētes. Dn̄e miserere nr̄i fili dauid.
Et stetit iesus: et vocauit eos: et ait.
Quid vultis vt faciā vobis? Dicunt
illi. Dn̄e vt aperiantur oculi nr̄i. Mi-
sertus autē eorum iesus: tetigit ocu-
los eorum. Et confestim viderunt: et
secuti sunt eum.

¶ C. S. De asina et pullo ei⁹ et vbi nū-
mularios eiecit de tēplo: clamātibus
pueris osanna: de ficu que arida fa-
cta est: interrogat ī qua ptāte hec fa-
ceret: ipse interrogat de ioānis baptis-
mate: et subiūgens parabolas hoīs q̄
filios suos in vineā mittit: et q̄ publi-
cani et meretrices in regno dei mul-
tos sacerdotū et scribarū sint p̄cessu-
ri: dicit parabolā de vinitoribus qui

interficiunt ad se missos. Capm.xxi.
A Et cum appropinquassent hie
mar.11.a. rosolymis: et venissent beth
Lu.19.c. phage ad montē oliueti: tunc
iesus misit duos discipulos: dicens
eis. Ite in castellū quod contra vos
est: et statim inuenietis asinā alliga
tam et pullū cū ea: soluite et adduci
te mihi. Et si quis vobis aliquid di
xerit: dicite quia dñs his opus habet
et cōfestim dimittet eos. Hoc autem
factū est: vt adimpleret qđ dictū est
esa.62.d. per ꝓphetā dicentē. Dicite filie sion.
Zac.9.b. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus
ioā.12.b. sedens sup asinā et pullū filium sub
iugalis. Euntes autem discipuli: fece
runt sicut precepit illis iesus. Et ad
duxerūt asinā et pullum: et imposue
runt sup eos vestimenta sua / et eum
desup sedere fecerūt. Plurima autē
turba strauerūt vestimēta sua ī via:
alij autē cedebāt ramos de arborib⁹
et sternebāt in via. Turbe aūt q̄ pre
cedebant et q̄ sequebant / clamabant
B dicētes. Osanna filio dauid: benedi
Ps.117.d. ctus qui venit in nomine dñi: osanna
mar.11.b. in altissimis. Et cū intrasset hieroso
Lu.19.g. lymā: commota est vniuersa ciuitas
dicens. Quis est hic? Populi autē di
cebant. Hic est iesus propheta a na
x.q.3.ca. zareth galilee. Et intrauit iesus in tē
ex multis. plū dei: et eijciebat oēs vendentes et
ementes in tēplo: et mensas nūmula
riorū et cathedras vendentiū colum
bas euertit / et dixit eis. Scriptū est.
Domus mea / domus orationis voca
esa.56.c. bit: vos autē fecistis illā speluncam
latronū. Et accesserunt ad eū ceci / et
Hie.7.b. claudi in tēplo: et sanauit eos. Vidē
tes autē principes sacerdotū et scri
be mirabilia que fecit / et pueros cla
mantes in tēplo et dicētes / osanna fi
lio dauid: indignati sunt / et dixerunt
ei. Audis quid isti dicunt? Iesus aūt
Ps.8.b. dixit eis. Vtiqȝ. Nunq̄ legistis. quia
ex ore infantiū et lactentiū perfeci
mar.11.b. sti laudem? Et relictis illis / abijt fo
ras extra ciuitatē in bethaniā / ibiqȝ
mansit. Mane aūt reuertēs in ciuita
tem esurijt. Et vidēs fici arborē vnā
secus viā / venit ad eam: et nihil inue
nit in ea nisi folia tm: et ait illi. Nūq̄
ex te fruct⁹ nascatur in sempiternū.
mar.11.c. Et arefacta est continuo ficulnea. Et
vidētes discipuli / mirati sunt dicen
tes. Quomodo continuo aruit? Rñ
C dens aūt iesus / ait eis. Amē dico vo
bis / si habueritis fidē et nō hesitaue

ritis / nō solū de ficulnea facietis: sed
et si mōti huic dixeritis / tolle et iacta
te in mare / fiet. Et oīa quecūqȝ petie 3.7.a.
ritis in orōne credentes accipietis.
Et cū venisset in tēplum: accesserunt mar.11.b.
ad eū docētem principes sacerdotū / Lu.20.a.
et seniores populi: dicentes. In qua
potestate hec facis? et quis tibi dedit
hāc potestatē? Respondēs aūt iesus
dixit eis. Interrogabo vos: et ego
vnū sermonē / quē si dixeritis mihi /
et ego vobis dicam in qua potestate
hec facio. Baptismus iohānis vnde
erat: e celo / an ex hoībus? At illi co
gitabāt inter se dicētes. Si dixerim⁹
e celo / dicet nobis. Quare ergo non
credidistis illi? Si autē dixerim⁹ ex
hoībus: timemus turbam. Oēs enim
habēt iohānē sicut ꝓphetam. Et re 3.14.a.
spondētes iesu dixerunt. Nescimus.
Ait illi / et ipse. Nec ego dico vobis /
in qua potestate hec facio. Quid au
tem vobis videtur? Homo quidā ha
bebat duos filios / et accedens ad pri
mum dixit. Fili vade hodie operari
in vineā meā. Ille autē respondens /
ait. Nolo. Postea autem penitentia
motus / abijt. Accedēs autē ad alte
rum / dixit similiter. At ille respon
dens: ait. Eo dñe. Et non iuit. Quis
ex duobus fecit voluntatem patris?
Dicunt ei. Primus. Dicit illis iesus.
Amen dico vobis / quia publicani et
meretrices precedunt vos in regno
dei. Venit enī ad vos iohānes in via
iustitie / et non credidistis ei. Publi
cani autem et meretrices crediderūt
ei / vos autē vidētes nec penitētiam
habuistis postea / vt crederetis ei.
Aliā parabolam audite. Homo erat D
paterfamilias qui plantauit vineā mar.12.a.
et sepem circumdedit ei / et fodit in ea Lu.20.b.
torcular / et edificauit turrim / et loca Esa.5.a.
uit eā agricolis / et peregre ꝓfectus Hie.2.d.
est. Cum aūt tēpus fructuum appro
pinquasset: misit seruos suos ad agri
colas / vt acciperent fructus eius. Et
agricole apprehēsis seruis eius: aliū
ceciderunt / alium occiderunt / alium
vero lapidauerunt. Iterū misit alios
seruos plures priorib⁹ / et fecerunt il
lis sīlr. Nouissime autē misit ad eos
filiū suū dicēs. Verebunt forte filiū
meū. Agricole autē vidētes filiū, di
xerunt intra se. Hic est heres: venite
occidamus eum: et habebimus here
ditatē eius. Et apprehensum eū / eie
cerūt extra vineā: et occiderūt. Cum

ergo venerit dñs vinee / quid faciet
agricolis illis? Aiũt illi. Malos ma-
le perdet: et vineā suam locabit aliis
agricolis / qui reddent ei fructū tem-
poribus suis. Dicit illis iesus. Nun-
Ps.117. q̃ legistis ĩ scripturis. Lapidē quem
Act.4.b. reprobauerunt edificātes: hic factus
Ro.9.g. est in caput anguli. A dño factum est
1.Pe.2.a. istud: et est mirabile in oculis nr̃is?
Ideo dico vobis / q2 auferet a vobis
regnū dei: et dabit genti facienti fru-
Esa.28.d. ctus eius. Et qui ceciderit super lapi-
dem istū confringet: super quem ve-
ro ceciderit / cõteret eū. Et cū audis-
sent principes sacerdotū et pharisei
parabolas eiꝰ / cognouerunt q̃ de ip-
sis diceret. Et querentes eum tenere
timuerunt turbas: quoniam sicut p-
phetam eum habebant.

¶ C.S. Parabola vbi inuitati contē-
nunt venire ad nuptias: de ĩscriptio-
ne et imagine cesaris: de muliere q̃
septē fratres habuit: tentatus a pha
riseis interrogat eos de christo cuiꝰ
filius esset. Capitulum.xxii.

A
Lu.14.d. Et respondens iesus / dixit iterū
Apo.19.a. in parabolis eis dicens. Simile
factum est regnum celorum homini
regi / qui fecit nuptias filio suo. Et mi-
sit seruos suos vocare inuitatos ad
nuptias: et nolebant venire. Iterum
misit alios seruos dicens. Dicite in-
uitatis. Ecce prandium meum para-
ui: tauri mei et altilia occisa sunt et
omnia parata: venite ad nuptias. Il-
li autē neglexerūt: et abierunt aliꝰ in
villā suam: alius vero ad negociatio-
nem suā. Reliqui vero tenuerunt ser-
uos eius: et contumeliis affectos oc-
ciderunt. Rex autē cū audisset ira-
tus est: et missis exercitibꝰ suis per-
didit homicidas illos: et ciuitate il-
lorū succendit. Tunc ait seruis suis.
Nuptie quidē parate sunt: sed qui in-
uitati erant / non fuerūt digni. Ite er-
go ad exitꝰ viarū: et quoscūq; inuene-
ritis / vocate ad nuptias. Et egressi
serui eius in vias / cōgregauerūt om-
B nes quos inuenerunt malos et bonos
et implete sunt nuptie discūbentiū.
Intrauit autē rex vt videret discum-
bētes: et vidit ibi hoiem non vestitū
veste nuptiali: et ait illi. Amice quo-
modo huc intrasti non habens vestē
nuptialē? At ille obmutuit. Tunc di-
xit rex ministris. Ligatis manibus
et pedibꝰ eiꝰ: mittite eū in tenebras
exteriores: ibi erit fletus et stridor dē-
tium. Multi enim sunt vocati: pauci Mar.12.
vero electi. Tūc abeuntes pharisei / b.et.c.
consiliū inierunt vt caperent eum in Lu.20.d.
sermone. Et mittunt ei discipulos su-
os cum herodianis dicentes. Magi-
ster scimus q̃a verax es / et viā dei in
veritate doces: et non est tibi cura de
aliquo: nō eñ respicis personam ho-
minū: dic ergo nobis q̃d tibi videtur /
licet cēsum dare cesari / an nō? Cogni- C
ta aūt iesus nequitia eorū / ait. Quid
me tētatis hypocrite? ostendite mihi
numisma census. At illi obtulerunt
ei denarium. Et ait illis iesus. Cuius
est imago hec / et superscriptio? Dicunt Ro.13.c.
ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite er-
go que sunt cesaris cesari: et que sunt
dei deo. Et audiētes mirati sūt: et re- Mar.12.b.
licto eo abierūt. In illo die accesserūt Lu.20.d.
ad eū sadducei qui dicūt non esse re- Act.23.b
surrectionē: et interrogauerūt eū di- Deu.25.b.
centes. Magister / moyses dixit. Si
quis mortuus fuerit non habens fi-
liū / vt ducat frater eiꝰ vxorē illius: et
suscitet semē fratri suo. Erant autem
apud nos septē frēs: et primus vxo-
re ducta defunctꝰ est. Et nō hñs semē
reliq̃t vxorē suā fratri suo. Similiter
scđs et tertius vsq; ad septimū. No-
uissime autē oīm / et mulier defuncta
est. In resurrectione ergo cuius erit
de septē vxor? oēs eñ habuerunt eā.
Respondens autē iesus ait illis. Er-
ratis nesciētes scripturas: neq; virtu-
tem dei. In resurrectione enim neq;
nubent / neq; nubentur: sed erunt sicut
angeli dei in celo. De resurrectione
autē mortuorū non legistis q̃d dictū
est a deo dicēte vobis. Ego sum deus
abraam et deꝰ isaac: et deꝰ iacob. Nō Exo.3.b.
est deꝰ mortuorum: sed viuentium. Et
audiētes turbe mirabant de doctri-
na eius. Pharisei autē audientes q̃
silentiū imposuisset sadduceis / cōue- D
nerunt in vnum: et interrogauit eū Mar.12.c.
vnus ex eis legis doctor tētans eum. Luc.12.c.
Magister / quod est mandatum ma-
gnum in lege? Ait illi iesus. Diliges
dñm deum tuum ex toto corde tuo / et Deu.6.a.
in tota anima tua: et in tota mente
tua. Hoc est maximū et primū man-
datum. Secundum autem simile est Le.19.d.
huic. Diliges proximum tuum sicut Mar.12.c.
teipsum. In his duobus mandatis
vniuersa lex pendet et prophete. Con Mar.12.d
gregatis autem phariseis: interro- Lu.20.d.
gauit eos Iesus / dicens. Quid vo-
bis videtur de christo? Cuius filius

est. Dicunt ei. Dauid. Ait illis. Quo=
modo ergo dauid in spiritu vocat eū
Ps.109.a. dn̄m dicēs: Dixit dn̄s dn̄o meo: sede
a dextris meis. Donec ponam inimi=
cos tuos: scabellū pedū tuorū. Si er=
go dauid vocat eū dn̄m: quomodo fi=
lius eius est? Et nemo poterat ei re=
spondere verbū: neq̄ ausus fuit q̄sq̄
ex illa die eū amplius interrogare.
¶C.S. Ad discipulos dixit: vt q̄ pha=
risei dicūt fiāt: sʒ q̄ faciūt nō fiant: in
crepat scribas ⁊ phariseos de ꝓsely=
to: de iuramento: de camelo: de calice
et cathino lauādo: et monumētis de
albatis: et monumētis ꝓphetaruʒ: et
aliis multis: hierl'ʒ hierl'ʒ. Cap. xxiii.

A Tunc iesus locutus est ad tur=
bas et ad discipulos suos di=
cens. Sup cathedrā moysi se=
derūt scribe et pharisei. Oia ergo q̄=
cumq̄ dixerint vobis seruare et faci=
te: scd'm opera vero eorū nolite face=
Lu.11.g. re: dicunt enim et nō faciūt. Alligāt
autē onera grauia et importabilia/ ⁊
imponunt in humeros hominū: digi=
to autem suo nolūt ea mouere. Oia ve
ro opera sua faciunt/ vt videātur ab
Ma.12.d. hoibus. Dilatāt eñ phylacteria sua
Luc.11.f. et magnificāt fimbrias. Amāt autem
et.20.g. primos recubitus i cenis/ et primas
cathedras i synagogis: et salutatio=
Jaco.3.a. nes in foro: et vocari ab hoibus rab=
bi. Vos autem nolite vocari rabbi.
B Vnus est eñ magister vester: oēs
aūt vos fratres estis. Et patrem noli=
te vocare vobis sup terram. Vnus est
enim pater vester qui i celis est. Nec
vocemini magistri: quia magister ve=
ster vnus est christus. Qui maior est
Lu.14.c. vestrum/ erit minister vester. Qui au
et.18.g. tem se exaltauerit/ humiliabitur: et q̄
se humiliauerit/ exaltabit. Ve autem
vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite: q̄a
clauditis regnum celorū ante homi=
nes. Vos eñ nō intratis: nec intro=
mar.12.d. euntes sinitis itrare. Ve vobis scri=
Lu.20.c. be et pharisei hypocrite: qui comedi=
tis domos viduarū/ orationes longas
orātes: propter hoc amplius accipie
tis iudiciū. Ve vobis scribe et phari=
sei hypocrite: quia circuitis mare
et aridam/ vt faciatis vnum proselу=
tum: et cum fuerit factus/ facitis eum
filium gehenne duplo q̄ vos. Ve vo=
bis duces ceci/ qui dicitis/ Quicūque
iurauerit per templū/ nihil est: q̄ au=
tem iurauerit in auro templi/ debi=
tor est. Stulti et ceci: quid enim ma=
ius est: aurū an templum quod san=
ctificat aurū? Et quicūq̄ iurauerit in
altari nihil est: quicūq̄ autē iurauē=
rit in dono quod est super illud/ de=
bet. Ceci, q̄d enim maius est: donum
an altare q̄d sanctificat donum? Qui
ergo iurat in altari: iurat in eo et in
oibus que sup illud sunt. Et quicūq̄
iurauerit in tēplo: iurat in illo et in
eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in C
celo: iurat in throno dei/ et in eo qui
sedet super eum. Ve vobis scribe et
pharisei hypocrite: quia decimatis Luce.11.f
mentā et anethū et cyminum: et reli
quistis q̄ grauiora sunt legis: iudici=
um/ et miam/ et fidē. Hec oportuit fa
cere: et illa nō omittere. Duces ceci/
excolētes culicē: camelum autem glu=
tientes. Ve vobis scribe et pharisei
hypocrite: quia mūdatis q̄d deforis
est calicis et paropsidis: intus autem
pleni estis rapina et imūdicia. Pha=
risee cece/ munda prius q̄d intus est
calicis et paropsidis: vt fiat et id q̄d
deforis est mundū. Ve vobis scribe
et pharisei hypocrite: q̄r similes estis
sepulchris dealbatis/ que a foris pa=
rent hoibus speciosa: intus vero ple=
na sunt ossibus mortuoꝝ/ ⁊ oi spurci=
tia. Sic et vos a foris quidem pare=
tis hoibus iusti: int⁹ autē pleni estis
hypocrisi et iniquitate. Ve vobis scri= D
be et pharisei hypocrite: quia edifica
tis sepulchra prophetarū/ et ornatis
monumēta iustorū: et dicitis. Si fuis=
semus in diebus patrū nostrorū, non
essemus socii eorū in sanguine ꝓphe
tarum. Itaq̄ testimonio estis vobis=
metipsis: q̄r filii estis eorū qui ꝓphe=
tas occiderūt. Et vos implete mensu
ram patrū vestrorū. Serpentes/ geni
mina viperarū: quomodo fugietis a
iudicio gehēne? Ideo dico vobis. Ec=
ce ego mitto ad vos ꝓphetas et sapi=
entes et scribas: et ex illis occidetis
et crucifigetis: et ex eis flagellabitis
in synagogis vestris: et persequemi=
ni de ciuitate in ciuitatem: vt veniat
sup vos ois sanguis iustus qui effu=
sus est sup terrā: a sanguine abel iu=
sti vsq̄ ad sanguinē zacharie filii ba= Gen.4.b.
rachie/ quē occidistis inter templum Heb.11.a.
et altare. Amen dico vobis: venient 2.Paral.
hec oia super generationē istā. Hie= 24.f.
rusalē hierusalē que occidis prophe= Luc.13.g.
tas/ ⁊ lapidas eos q̄ ad te missi sunt/
quoties volui cōgregare filios tuos 4.esd.1.c
quēadmodū gallina congregat pul=

los suos sub alas/ et noluisti? Ecce re
linquetur vobis domus vestra deser
ta. Dico enim vobis: non me videbitis
amodo donec dicatis. Benedict⁹ qui
venit in nomine domini.
¶ Cap. S. De structura templi: et si
gnis nouissimorum dierum: et diebus
breuiatis / de pseudo christi et pseu-
do prophetis: de aduentu saluatoris
et occasu elementorum. Cpm. xxiiii.
A Et egressus ies⁹ de téplo ibat.
mar. 13. a. Et accesserunt discipuli eius/
Luc. 21. b. vt ostéderent ei edificationes
templi. Ipse autē respondēs dixit il-
Lu. 19. g. lis. Uidetis hec oia? Amen dico vo-
bis: nō relinquet hic lapis sup lapi-
dem qui nō destruat. Sedēte autem
eo super montez oliueti: accesserunt
ad eū discipuli secreto dicentes. Dic
nobis quādo hec erūt: et quod signū
aduentus tui/ et consummationis se-
Eph. 5. b. culi? Et rūdens iesus/ dixit eis. Ui-
Col. 2. d. dete ne quis vos seducat. Multi enim
venient in noie meo dicētes ego sum
christus: et multos seducent. Audituri
enim estis prelia et opiniones pre-
liorū. Uidete ne turbemini. Oportet
enim hec fieri: sed nondū est finis. Cō-
surget enim gens cōtra gentē/ et regnū
cōtra regnū: et erūt pestilētie et fames
Joā. 15. c. et terremotus per loca. Hec aūt om-
et. 16. a. nia/ initia sunt dolorū. Tūc tradent
3. 10. c. vos in tribulationē/ et occident vos:
et eritis odio oibus gentib⁹ propter
nomen meū. Et tunc scādalizabūtur
multi: et inuicē tradent: et odio habe
būt inuicem. Et multi pseudo ꝓphe-
te surgēt: et seducent multos. Et quo-
niā abundauit iniquitas: refrigescet
B charitas multorū. Qui aūt perseue-
rauerit vsqꝫ in finem: hic saluus erit.
Et ꝑdicabitur hoc euāgelium regni
in vniuerso orbe in testimonium om
nibus gētibus. et tūc veniet consum-
mar. 13. b. matio. Cū ergo videritis abomina-
Luc. 21. d. tionem desolationis/ q̄ dicta est a da
Dañ. 9. g. niele ꝓpheta stante in loco scō (q̄ le
git intelligat) tunc qui in iudea sunt
fugiant ad mōtes: et qui in tecto/ nō
descēdat tollere aliqd de domo sua:
et q̄ in agro/ nō reuertat tollere tuni
cam suam. Ue autem pregnantibus
et nutrientibus in illis diebus. Ora-
te autem/ vt non fiat fuga vestra in
hyeme/ vel sabbato. Erit enim tunc
tribulatio magna qualis non fuit ab
initio mundi vsqꝫ modo/ neqꝫ fiet. Et
nisi breuiati fuissent dies illi: nō fie-
ret salua oīs caro/ sed ꝓpter electos mar. 13. c.
breuiabūtur dies illi. Tunc si qs vo- Luc. 17. e.
bis dixerit/ ecce hic est christus: aut
illic/ nolite credere: surgent enim pseu
do christi/ et pseudo prophete/ et da-
bunt signa magna et prodigia: ita vt
in errorē inducantur (si fieri potest)
etiam electi. Ecce predixi vobis. Si
ergo dixerint vobis/ ecce in deserto
est/ nolite exire. ecce in penetralibus C
nolite credere. Sicut enim fulgur exit
ab oriente et paret vsqꝫ in occidētem
ita erit et aduēt⁹ filii hominis. Ubi-
cūqꝫ fuerit corpus/ illic cōgregabun mar. 13. c.
tur et aquile. Statim aūt post tribu- Luc. 21. e.
lationem dierum illorū sol obscurabi- eze. 32. b.
tur: et luna non dabit lumen suum: et Esa. 13. b.
stelle cadent de celo/ et virtutes celo- Joel. 3. c.
rum cōmouebunt/ et tunc parebit si-
gnum filii hois in celo: et tunc plan- Apo. 1. b.
gent oēs tribus terre: et videbunt fi-
lium hois venientem in nubibus celi
cum virtute multa/ et maiestate. Et
mittet angelos suos cum tuba et vo-
ce magna: et cōgregabūt electos eius
a quatuor ventis/ a summis celorum
vsqꝫ ad terminos eorum. Ab arbore
autē fici discite parabolā. cum iā ra-
mus eius tener fuerit et folia nata/
scitis quia prope est estas: ita et vos
cum videritis hec oia/ scitote qꝫ pro-
pe est in ianuis. Amen dico vobis/
quia nō preteribit generatio hec do-
nec hec oia fiant. Celū et terra trans-
ibunt: verba aūt mea nō preteribūt.
De die aūt illa et hora nemo scit: neqꝫ mar. 13. d.
angeli celorum/ nisi solus pater. Si- D
cut autē in diebus noe: ita erit et ad- Luc. 13. f.
uent⁹ filii hois. Sicut enim erant in
diebus ante diluuium comedētes et gen. 7. b.
bibentes/ nubentes et nuptui traden
tes/ vsqꝫ ad eum diem quo intrauit
noe in arcam: et nō cognouerunt do-
nec venit diluuiū et tulit oēs/ ita erit
et aduētus filii hominis. Tunc duo
erunt in agro/ vnus assumet et vnus Lu. 17. g.
relinquetur. Due molentes in mola:
vna assumetur/ et vna relinquetur.
Duo in lecto: vn⁹ assumetur/ et alter
relinquet. Uigilate ergo: qꝛ nescitis mar. 13. d.
qua hora domin⁹ vester venturus sit.
Illud autē scitote qm̄ si sciret pater- Luc. 12. e.
familias qua hora fur venturus esset
vigilaret vtiqꝫ et non sineret perfodi
domum suam. Ideo et vos estote pa-
rati/ quia nescit qua hora filius ho-
minis venturus est. Quis putas est Luc. 12. e.
fidelis seruus et prudens quem con-

stituit dñs suus super familiã suam
vt det illis cibum in tempore? Bea-
tus ille seruus / quem cum venerit
dominus eius inuenerit sic facientẽ.
Jo.16.c. Amen dico vobis / quoniã super oĩa
bona sua constituet eum. Si autẽ di-
xerit malus seruus ille in corde suo.
Morã facit dñs meus venire: et ce-
perit percutere cõseruos suos: mandu-
cet aũt et bibat cum ebriosis: veniet
dñs serui illius in die qua non sperat
et hora qua ignorat et diuidet eum /
partẽq; eius ponet cum hypocritis:
illic erit fletus ꝛ stridor dentium.

¶ Ca.Sũ. De decem virginibus: de
talẽtis: de ouib⁹ a dextris et hedis a
sinistris: de operibus eorũ. Cap.xxv.

A TUnc simile erit regnũ celorum
decem virginibus: q̃ accipiẽtes
lãpades suas / exierũt obuiam spon-
so et sponse. Quinq; autem ex eis e-
rant fatue et quinq; prudentes: sed
quinq; fatue acceptis lampadibus
nõ sumpserũt oleum secũ: prudẽtes
vero acceperunt oleum in vasis suis
cum lampadibus. Moram autem fa-
ciente sponso: dormitauerunt oẽs et
dormierunt. Media autem nocte cla-
mor factus est: ecce sponsus venit /
exite obuiã ei. Tunc surrexerunt om-
nes virgines ille: ꝛ ornauerunt lam-
pades suas. Fatue aũt sapientibus
dixerunt. Date nobis de oleo vestro
qꝛ lãpades nostre extinguuntur. Re-
sponderunt prudentes dicentes. Ne
forte non sufficiat nobis ꝛ vobis / ite
potius ad vẽdentes et emite vobis.
Dum aũt irent emere / venit spõsus
et que parate erant / intrauerunt cũ
eo ad nuptias: et clausa est ianua.
Nouissime vo veniũt et relique vir-
gines dicentes. Dñe dñe / aperi no-
bis. At ille respõdens / ait. Amen di-
co vobis: nescio vos. Uigilate itaq;
B quia nescitis diem neq; horã. Sicut
Lu.19.b. eñi homo peregre proficiscens voca-
uit seruos suos / et tradidit illis bo-
na sua. Et vni dedit quinq; talenta /
alii aũt duo / alii vo vnum: vnicuiq;
ſm propriam virtutem: ꝛ profectus
est statim. Abiit autem qui quinq; ta-
lenta acceperat: et operat⁹ est in eis
et lucratus est alia quinq;. Similiter
et qui duo acceperat / lucratus est a-
lia duo. Qui autẽ vnum acceperat:
abiens fodit in terram: et abscondit
pecuniam domini sui. Post multum
vero tẽporis venit dñs seruorũ illorũ:
et posuit rationem cum eis. Et acce-
dens qui quinq; talenta acceperat /
obtulit alia q̃nq; talẽta dicens. Dñe
quinq; talenta tradidisti mihi: ecce
alia quinq; superlucratus sum. Ait il-
li dominus eius. Euge serue bone et
fidelis: qꝛ super pauca fuisti fidelis
super multa te constituam / intra in
gaudium dñi tui. Accessit autẽ et qui
duo talenta acceperat / et ait. Domi-
ne duo talenta tradidisti mihi: ecce
alia duo lucratus sum. Ait illi domi-
nus eius. Euge serue bone et fidelis
qꝛ sup pauca fuisti fidelis: sup mul-
ta te constituã: intra in gaudiũ dñi
tui. Accedẽs autem et qui vnum ta-
lentũ acceperat / ait. Dñe / scio qꝛ ho- C
mo durus es: metis vbi non semina-
sti: ꝛ cõgregas vbi nõ sparsisti: et ti-
mens / abii ꝛ abscondi talentũ tuum
in terra: ecce habes qđ tuum est. Re-
spondens aũt dñs eius / dixit ei. Ser-
ue male et piger / sciebas quia meto
vbi non semino / et congrego vbi non
sparsi: oportuit ergo te committere
pecuniam meam nũmulariis / et ve-
niens ego recepissem vtiq; qđ meum
est cum vsura. Tollite itaq; ab eo ta-
lentũ / et date ei qui habet decem ta-
lenta. Omni enim habenti dabitur ꝛ S.13.b.
abundabit: ei aũt qui nõ habet et qđ mar.4.c.
videtur habere auferet ab eo. Et in- Lu.8.c.ꝛ
utilẽ seruum eiicite in tenebras exte- 19.d.
riores: illic erit fletus et stridor den-
tium. Cum autem venerit filius hoĩs
in maiestate sua et omnes angeli cũ
eo: tũc sedebit super sedem maiesta-
tis sue: ꝛ cõgregabunt ante eum om-
nes gentes: et separabit eos ab inui-
cem sicut pastor segregat oues ab
hedis: et statuet oues quidem a de-
xtris suis: hedos autem a sinistris.
Tũc dicet rex his qui a dextris eius
erunt. Uenite benedicti patris mei:
possidete paratũ vobis regnũ a con-
stitutione mũdi. Esuriui eñi: et dedi-
stis mihi manducare. Sitiui: ꝛ dedi- Esa.58.b.
stis mihi bibere. Hospes erã: ꝛ colle- Ez.18.b.
gistis me. Nudus: et operuistis me.
Infirmus: ꝛ visitastis me. In carce- D
re eram: et venistis ad me. Tunc re- Eccli.7.d.
spondebunt ei iusti / dicentes. Dñe /
quando te vidimus esurientem / et
pauimus: sitientem / et dedimus tibi
potum? quando aũt te vidimus ho-
spitem et collegimus te: aut nudum
et cooperuimus te? aut quando te
vidimus infirmum aut in carcere / ꝛ

venimus ad te? Et respondens rex
dicet illis. Amē dico vobis: q̄diu fe-
cistis vni de his fratribus meis mi-
nimis/mihi fecistis. Tūc dicet rex et
his q̄ a sinistris erūt. Discedite a me
L.7.d. maledicti in ignem eternum: qui pa-
Lu.13.f. ratus est diabolo et angelis ei⁹. Esu-
riui enim: et nō dedistis mihi mādu-
care. Sitiui: et non dedistis mihi po-
tum. Hospes eram: et nō collegistis
me. Nudus: et nō operuistis me. In
firmus/et in carcere erā: et nō visita-
stis me. Tunc rn̄debūt ei et ipsi dicē-
tes. Dñe/quando te vidimus esuriē-
tem/aut sitientem/aut hospitem/aut
nudum/aut infirmū/aut in carcere ꝛ
non ministrauimus tibi? Tunc respō
debit illis dicens. Amen dico vobis:
Joā.5.e. q̄diu non fecistis vni de minoribus
his: nec mihi fecistis. Et ibunt hi in
supplicium eternum: iusti autem in
vitam eternam.

¶C.S. De iudeorum consilio: de cō-
prehendendo iesum: de muliere que
vnguēto perfudit iesum: iudas pre-
mium petit: vt tradat iesum: cenans
de iuda traditore suo ad discipulos
loquitur: oblatio eius: petro dixit q
ter abnegaturus eum esset: oratiōes
iesu ad patrem: iudas iesum in oscu-
lo tradit: et petrus auriculam seruo
abscidit: iesus falsis testibus condē-
natur/et illuditur: petrus tertio ab-
negat/et lachrymatur. Capm̄.xxvi.

A
Mr.14.a. ET factum est cum cōsummas-
Lu.22.a. set iesus sermones hos omnes/
dixit discipulis suis. Scitis q̄a
post biduum pascha fiet/et filius ho-
minis tradet̄ vt crucifigat̄. Tunc cō-
gregati sunt principes sacerdotum
et seniores ppl'i in atrium principis
sacerdotum qui dicebat̄ caiphas: et
consiliū fecerunt vt iesum dolo tene-
rent/et occiderēt. Dicebant aūt. Nō
in die festo: ne forte tumultus fieret
Joā.12.a. in pp'lo. Cum autem iesus esset in be-
Mr.14.a. thania in domo simonis leprosi: ac-
cessit ad eum mulier habens alaba-
strū vnguēti preciosi: et effudit super
caput ipsius recumbentis. Videntes
autem discipuli: indignati sunt dicē-
tes. Ut quid pditio hec? Potuit enim
istud venundari multo: et dari pau-
peribus. Sciēs autem iesus/ait illis.
Quid molesti estis huic mulieri? op⁹
enī bonū operata est in me. Nā semp
pauperes habetis vobiscum: me autem
nō semp habebitis. Mittens enī hec
vnguentū hoc in corp⁹ meū: ad sepe-
liendum me fecit. Amen dico vobis/
vbicūq predicatū fuerit hoc euāge-
liū in toto mūdo: dicet̄ et qđ hec fecit
in memoriā eius. Tunc abijt vnus de B
duodecim qui dicitur iudas scarioth Mr.14.b.
ad principes sacerdotum: et ait illis. Lu.22.a.
Quid vultis mihi dare: et ego vobis
eū tradā? At illi cōstituerūt ei trigin-
ta argēteos. Et exinde q̄rebat oppor-
tunitatē vt eū traderet. Prima autem Mr.14.b.
die azymoꝝ accesserūt discipuli ad ie- Lu.22.a.
sum dicentes. Ubi vis paremus tibi
comedere pascha? At iesus dixit. Ite
in ciuitatē ad quēdā: et dicite ei. Ma
gister dicit. Tempus meū prope est: ꝛ
apud te facio pascha cum discipulis
meis. Et fecerunt discipuli sicut con-
stituit illis iesus: et parauerunt pa-
scha. Uespere autē facto discūbebat Mr.14.b.
cū duodecim discipulis suis. Et edē- luc.22.b.
tibus illis/dixit. Amē dico vobis: q̄a ioā.13.b.
vnus vestrū me traditur⁹ est. Et con
tristati valde: ceperūt singuli dicere.
Nunqđ ego sum dñe? At ipse respon-
dens ait. Qui intingit mecū manum
in paropside: hic me tradet. Fili⁹ qui-
dē hoīs vadit/sicut scriptū est de il-
lo: ve autē homini illi p quem fili⁹ ho- Ps.40.c.
minis tradet̄: bonū erat ei si nat⁹ nō
fuisset homo ille. Respondens autem C
iudas qui tradidit eum/dixit. Nun-
quid ego sum rabbi? Ait illi. Tu dixi-
sti. Cenātibus aūt eis/accepit iesus 1.co.11.e.
panem ꝛ benedixit ac fregit: deditq̄
discipulis suis/et ait. Accipite et co-
medite: hoc est corpus meum. Et acci-
piens calicē gratias egit: et dedit il-
lis dicens. Bibite ex hoc omnes: hic
est enim sanguis meus noui testa-
menti: qui pro multis effundetur in
remissionem peccatorum. Dico au-
tem vobis: nō bibam amodo de hoc
genimine vitis vsque in diem illum/
cum illud bibam vobiscum nouum
in regno patris mei. Et hymno di-
cto: exierūt in montem oliueti. Tunc Mr.14.c.
dicit illis iesus. Omnes vos scanda- luc.22.d.
lū patiemini in me: in ista nocte. Scri- ioā.18.a.
ptum est enim. Percutiam pastorem ioā.16.g.
et dispergentur oues gregis. Postq̄ Zac.13.c.
autē resurrexero: precedā vos in ga- Mr.14.c.
lileā. Respondens aūt petrus/ait il- et.16.b.
li. Et si omnes scandalizati fuerint in D
te: ego nunq̄ scandalizabor. Ait illi Mr.14.c.
iesus. Amen dico tibi q̄ in hac no- luc.22.c.
cte anteq̄ gallus cantet: ter me ne- ioā.13.d.
gabis. Ait illi petrus. Etiam si opor-

tuerit me mori tecum nõ te negabo.
Similiter et oẽs discipuli dixerũt. Tũc
Mr.14.d. venit ies⁹ cũ illis in villã que dicitur
Lu.22.d. gethsemani / et dixit discipulis suis.
Sedete huc donec vadã illuc et orẽ.
Et assumpto petro et duob⁹ filiis zes
bedei cepit contristari et mestus esse.
Tũc ait illis. Tristis est anima mea
vsq; ad mortẽ / sustinete hic ⁊ vigila-
te mecũ. Et progressus pusillũ / pci-
dit in faciẽ suã orans et dicens. Pa-
ter mi / si possibile est transeat a me
calix iste: verũtñ non sicut ego volo /
sed sicut tu vis. Et venit ad discipu-
los suos et inuenit eos dormiẽtes: et
dicit petro. Sic nõ potuistis vna ho-
ra vigilare mecũ? Uigilate et orate
vt non intretis in tentationẽ. Spũs
quidẽ promptus est: caro autẽ infir-
ma. Iterum secũdo abiit ⁊ orauit di-
cens. Pater mi / si non potest hic ca-
lix transire nisi bibã illũ: fiat volun-
tas tua. Et venit iterũ et inuenit eos
dormiẽtes. Erãt enim oculi eorũ gra-
uati. Et relictis illis / iterum abiit et
orauit tertio eũdem sermonẽ dicẽs.
Tunc venit ad discipulos suos et di-
cit illis. Dormite iã ⁊ requiescite / ec-
ce appropinquabit hora et filius ho-
minis tradetur in manus peccatorũ.
E Surgite eam⁹ / ecce appropinquabit
Mar.14.e qui me tradet. Adhuc eo loquente /
Luc.22.e. ecce iudas vnus de duodecim venit
Jo.18.a. et cũ eo turba multa cum gladiis et
fustibus / missi a principib⁹ sacerdo-
tũ et senioribus ppli. Qui aũt tradi-
dit eũ / dedit illis signũ dicens. Quẽ-
cũq; osculatus fuero / ipse est: tenete
eũ. Et cõfestim accedẽs ad iesum di-
xit. Aue rabbi. Et osculatus est eum.
Dixitq; illi ies⁹. Amice ad qd veni-
sti? Tunc accesserũt et manus inie-
23.q.8.c. cerũt in iesum ⁊ tenuerũt eũ. Et ecce
2.et.14. vnus ex his qui erãt cum iesu exten-
q.1.c.si pe dens manũ / exemit gladiũ suum: et
trus. percutiẽs seruũ principis sacerdotũ
Gen.9.a. amputauit auriculã ei⁹. Tunc ait il-
Apo.13.c. li iesus. Cõuerte gladiũ tuũ in locum
suũ: oẽs enim qui acceperint gladium
gladio peribũt. An putas qr nõ pos-
sum rogare patrẽ meum: ⁊ exhibebit
mihi modo plus q̃ duodecim legio-
nes angelorũ? Quomõ ergo imple-
buntur scripture qr sic oportet fieri?
Esa.53.c. In illa hora dixit iesus turbis. Tan-
q̃ ad latronẽ existis cum gladiis et
F fustibus comprehendere me. Quoti-
die apud vos sedebã docens in tem-
plo: ⁊ nõ me tenuistis. Hoc aũt totũ
factum est vt adimplerent scripture
prophetarum. Tunc discipuli oẽs re- Zac.4.d.
licto eo / fugerũt. At illi tenentes ie- Mar.14.f
sum / duxerunt ad caipham princi- Luc.22.f.
pem sacerdotum / vbi scribe et senio- Joã.18.c.
res cõuenerant. Petrus autẽ seque-
batur eum a lõge vsq; in atriũ prin-
cipis sacerdotũ. Et ingressus intro /
sedebat cũ ministris: vt videret finẽ.
Principes sacerdotum et oẽ conci-
lium querebãt falsũ testimoniũ cõ-
tra iesum / vt eũ morti traderẽt: ⁊ nõ
inuenerũt / cũ multi falsi testes acces-
sissent. Nouissime autẽ venerũt duo
falsi testes: et dixerũt. Hic dixit. Pos- Joã.2.d.
sum destruere tẽplum dei: et post tri-
duum reedificare illud. Et surgens
princeps sacerdotũ / ait illi. Nihil re-
spondes ad ea q̃ isti aduersum te te-
stificant? Jesus aũt tacebat. Et prin-
ceps sacerdotũ ait illi. Adiuro te p
deum viuum vt dicas nobis si tu es
christus fili⁹ dei. Dixit illi iesus. Tu
dixisti: verũtamen dico vobis / amo-
do videbitis filium hoīs sedentem a
dextris virtutis dei et venientem in
nubibus celi. Tunc princeps sacer-
dotum scidit vestimẽta sua / dicens.
Blasphemauit: quid adhuc egemus G
testibus? ecce nunc audistis blasphe-
miam: quid vobis videtur? At illi re- Esa.50.c.
spondentes / dixerunt. Reus est mor-
tis. Tunc expuerunt in faciẽ eius: ⁊
colaphis eũ ceciderunt: alii aũt pal-
mas in faciẽ ei⁹ dederunt / dicentes.
Prophetiza nobis christe q̃s est qui
te percussit? Petrus vero sedebat fo- Mr.14.g.
ris in atrio: et accessit ad eũ vna an- Luc.22.f.
cilla dicẽs. et tu cũ iesu galileo eras. Jo.18.c.
At ille negauit coram oĩbus dicens. Mr.14.g.
Nescio qd dicis. Exeũte autẽ illo ia- Lu.22.f.g.
nuam / vidit eum alia ancilla: et ait Jo.18.c.
his qui erãt ibi. Et hic erat cum iesu
nazareno. Et iterũ negauit cũ iura-
mẽto qr non noui hoiem. Et post pu-
sillum accesserũt qui stabant ⁊ dixe-
runt petro. Uere et tu ex illis es: nã
et loquela tua manifestum te facit.
Tunc cepit detestari ⁊ iurare qr non
nouisset hoiem. Et continuo gallus
cantauit. Et recordatus est petrus
verbi iesu qui dixerat illi. Prius q̃
gallus cantet / ter me negabis. Et e-
gressus foras fleuit amare.
¶ Cap. S. Jesus pilato tradit: iudas
laqueo se suspendit: de agro figuli:
iudiciũ pilati: ⁊ de barraba latrone:

de chlamyde coccinea: de corona: de
harundine: de genuflexione ⁊ illusio
ne dicentiū/aue rex iudeorū: et exputi
tione in eū. ⁊c. Simonis angariatio-
ne vt crucē tolleret: de felleo humore
⁊ crucifixione eius: de vestimentis: de
scripto rex iudeoꝝ. de crucifixione la-
tronum: de blasphemiis: de tenebris
factis: de dñi clamore ⁊ morte/⁊ aliis
que contingebant in morte: de sepul-
tura domini: et de custodia circa se-
pulchrum. Cap. xxvii.

A Mane autē facto consilium inie-
mar.15.a runt omnes principes sacerdo
Lu.23.a. tum et seniores populi aduersus Je-
Joā.18.c. sum/vt eum morti traderent. Et vin-
ctum adduxerunt eum et tradide-
runt pontio Pilato presidi. Tunc vi-
dens Judas qui eū tradidit φ dāna-
tus esset: penitentia ductus / retulit
triginta argēteos principibus sacer-
dotū ⁊ seniorib⁹/dicēs. Peccaui tra-
dēs sanguinē iustū. At illi dixerunt.
Quid ad nos? tu videris. Et proie-
ctis argenteis in templo/recessit: et
Act.1.c. abiēs laqueo se suspēdit. Principes
autē sacerdotū acceptis argēteis/di-
xerunt. Non licet eos mittere in cor-
banā: qꝛ precium sanguinis est. Con-
silio autē inito/emerunt ex illis agrū
figuli in sepulturā peregrinoꝝ. Pro-
pter hoc vocatus est ager ille achel-
demach: hoc est ager sanguinis/vsq
in hodiernū diē. Tunc impletum est
qđ dictū est per Hieremiā prophetā
Zach.11.c dicentem. Et acceperunt triginta ar-
genteos preciū appreciati quem ap-
preciauerūt a filiis israel: ⁊ dederunt
eos in agrū figuli sicut constituit mi-
B hi dñs. Jesus autem stetit ante presi-
mar.15.a dem: et interrogauit eum preses/di-
Lu.23.a. cens. Tu es rex iudeoꝝ? Dixit illi Je
Joā.18.f. sus. Tu dicis. Et cum accusaretur a
principibus sacerdotum ⁊ seniorib⁹
nihil respondit. Tunc dicit illi Pila-
tus. Non audis quanta aduersum te
dicunt testimonia? Et non respondit
ei ad vllum verbum: ita vt miraretur
preses vehemēter. Per diem autē so-
lennem cōsueuerat preses populo di-
mittere vnum vinctū quē voluissent:
habebat autē tunc vinctum insignē/
qui dicebat Barrabas. Congregatis
ergo illis/dixit Pilatus. Quē vultis
dimittā vobis: Barrabam/an Jesum
qui dicitur Christus? Sciebat enī φ
per inuidiā tradidissent eū. Sedente
autem illo ꝓ tribunali/misit ad eum
vxor eius/dicens. Nihil tibi et iusto
illi: multa enī passa sum hodie per vi-
sum propter eum. Principes autē sa
cerdotū ⁊ seniores persuaserūt ꝑplo
vt peterēt Barrabā/Jesum vero ꝑde
rent. Respondens autē preses/ait il-
lis. Quē vultis vobis de duobus di- C
mitti? At illi dixerunt. Barrabā. Di- mar.15.b
cit illis Pilatus. Quid igitur faciam Lu.23.b.
de Jesu q̄ dicit̄ Christ⁹? Dicūt oēs. Jo.18.g.
Crucifigatur. Ait illis preses. Quid ⁊.19.c.
enim mali fecit? At illi magis clama
bant/dicentes. Crucifigatur. Uidēs
autē Pilat⁹ qꝛ nihil ꝓficeret sed ma-
gis tumultus fieret: accepta aqua la-
uit manus coram populo/dicēs. In-
nocens ego sum a sanguine iusti hu-
ius/vos videritis. Et respondēs vni-
uersus populus/dixit. Sanguis eius
super nos: ⁊ sup filios nostros. Tunc
dimisit illis Barrabā: Jesum autē fla
gellatum tradidit eis vt crucifigere
tur. Tunc milites presidis suscipien- mar.15.b
tes Jesum in pretorio/cōgregauerūt Joā.19.a
ad eum vniuersam cohortē: ⁊ exuen-
tes eū/chlamydē coccineā circunde- D
derunt ei: ⁊ plectentes coronā de spi-
nis/posuerūt super caput ei⁹: ⁊ arun-
dinem in dextera eius: et genu flexo
ante eū/illudebant ei dicentes. Aue
rex Judeoꝝ. Et expuētes in eum/ac-
ceperunt arundinē/⁊ percutiebāt ca
put eius. Et postφ̄ illuserunt ei/exue
runt eum chlamyde: et induerunt
eum vestimētis eius: ⁊ duxerunt eum
vt crucifigerēt. Exeūtes autē/inuene mar.15.b
runt hominē Cyreneū noīe Simonē Lu.23.d.
hunc angariauerunt vt tolleret cru-
cem eius. Et venerunt in locū qui di- mar.15.b
citur golgotha: quod est caluarie lo- Lu.23.d.
cus. Et dederunt ei vinū bibere cum Joā.19.d
felle mixtū. Et cum gustasset: noluit
bibere. Postφ̄ autē crucifixerunt eū: mar.15.b
diuiserūt vestimenta eius sortē mit- Lu.23.e.
tentes: ☞ vt impleret̄ qđ dictū est ꝑ Joā.19.d.
prophetam dicētem. Diuiserunt sibi Ps.21.c.
vestimenta mea: ⁊ super vestē meam
miserunt sortem. Et sedentes serua
bant eū. Et imposuerūt super caput
eius causam ipsi⁹ scriptā. Hic est Je-
sus rex Judeoꝝ. Tunc crucifixi sunt
cum eo duo latrones: vnus a dextris:
⁊ vnus a sinistris. Pretereuntes au- E
tem blasphemabant eum: mouentes Joā.2.d.
capita sua et dicentes. Uah qui de-
struis templum dei ⁊ in triduo illud
reedificas: salua temetipsum. Si fili⁹
dei es: descende de cruce. Similiter ⁊

principes sacerdotū illudentes cum
scribis ⁊ senioribus dicebant. Alios
saluos fecit: seipsum non potest sal-
uum facere. Si rex Israel est/ descen
dat nunc de cruce ⁊ credim⁹ ei. Con
fidit in deo: liberet nunc eum si vult.
dixit eñi/ Quia fili⁹ dei sum. Idipsum
autem ⁊ latrones qui crucifixi erant
cum eo/ improperabāt ei. A sexta au-
tem hora tenebre facte sunt sup vni-
uersam terrā vsq ad horam nonā. Et
circa horā nonā clamauit Jesus voce
magna/ dicens. Eli/ eli lamma azab-
Fo.21.a. thani: Hoc est. Deus me⁹ deus me⁹:
F vt quid dereliquisti me: Quidā autē
illic stātes ⁊ audiētes dicebant. Eliā
vocat iste. Et continuo currens vnus
ex eis/ acceptā spongiā impleuit ace-
to/ ⁊ imposuit arūdini/ ⁊ dabat ei bi-
bere. Ceteri vero dicebāt. Sine/ videa
mus: an veniat Elias liberans eum.
Jesus autē iterum clamans voce ma
gna/ emisit spiritum. Et ecce velū tē-
pli scissum est in duas partes/ a sum-
mo vsq deorsum: et terra mota est/ et
petre scisse sunt/ ⁊ monumenta aper-
ta sunt/ ⁊ multa corpora sanctorum q
dormierant/ surrexerūt. Et exeuntes
de monumentis post resurrectionem
eius/ venerunt in sanctam ciuitatē/ ⁊
apparuerūt multis. Centurio autē ⁊
qui cum eo erant custodiētes Jesum
viso terremotu et his que fiebant ti-
muerunt valde/ dicentes. Uere filius
dei erat iste. Erant autē ibi mulieres
multe a longe q secute erāt Jesum a
galilea ministrantes ei: inter quas
erat maria magdalene/ ⁊ maria ia-
G cobi/ ⁊ ioseph mater/ et mater filiorū
mar.15.d zebedei. Cum autē sero factum esset/
Lu.23.g. venit quidam homo diues ab arima-
Jo.19.g. thia noīe Joseph/ qui et ipse discipu-
lus erat Jesu: hic accessit ad Pilatū/
⁊ petijt corpus Jesu. Tunc Pilatus
iussit reddi corpus. Et accepto cor-
pore/ Joseph inuoluit illud in sindo-
ne mūda: ⁊ posuit illud in monumē-
to suo nouo qđ exciderat in petra. Et
aduoluit saxū magnū ad ostium mo-
numēti/ ⁊ abijt. Erat autē ibi Maria
magdalene ⁊ altera maria/ sedentes
cōtra sepulchrū. Altera autē die que
est post parasceuē: conuenerunt prin
cipes sacerdotū ⁊ pharisei ad Pila-
tum dicentes. Dñe/ recordati sumus
q2 seductor ille dixit adhuc viuens/
post tres dies resurgam. Jube ergo
custodiri sepulchrū vsq in diem ter-
tiū: ne forte veniant discipuli ei⁹ ⁊ fu-
rentur eū/ ⁊ dicant plebi. Surrexit a
mortuis: et erit nouissimus error pe-
ior priore. Ait illis Pilat⁹. Habetis cu
stodiā. Ite/ custodite sicut scitis. Illi
autē abeūtes/ munierūt sepulchrū: si
gnātes lapidē cū custodib⁹.

¶ C.S. Resurrectio domini/ ⁊ quali-
ter apparuit post hec: de pecunia da-
ta custodibus: et mandatum de ba-
ptismate. Cap. xxviij.

Vespere autem sabbati q lucescit A
in prima sabbati: venit Maria mar.16.b
magdalene/ et altera Maria videre Joā.10.c.
sepulchrum. Et ecce terremotus fa-
ctus est magnus: angelus enim dñi
descēdit de celo: ⁊ accedēs/ reuoluit
lapidē: ⁊ sedebat sup eum. Erat autē
aspectus eius sicut fulgur/ et vesti-
mentū ei⁹ sicut nix. Pre timore autē
eius exterriti sunt custodes: et facti
sunt velut mortui. Respōdēs autē an
gel⁹/ dixit mulierib⁹. Nolite timere
vos: scio eñi q Jesum q crucifix⁹ est
queritis. Nō est hic: surrexit eñi sicut
dixit: venite et videte locū vbi posit⁹
erat dñs. Et cito euntes/ dicite disci- B
pulis eius quia surrexit: ⁊ ecce prece
det vos in galileā: ibi eum videbitis.
Ecce predixi vobis. Et exierunt cito
de monumēto cum timore et gaudio
magno currētes nunciare discipulis
eius. Et ecce Jesus occurrit illis/ di-
cens. Auete. Ille autē accesserunt et
tenuerunt pedes eius/ ⁊ adorauerūt
eū. Tūc ait illis Jesus. Nolite time- C
re: ite/ renūciate fratrib⁹ meis vt eant
in galileā/ ibi me videbunt. Que cum
abijssent/ ecce quidam de custodibus
venerunt in ciuitatē: ⁊ nunciauerunt
principib⁹ sacerdotum oīa que facta
fuerant. Et cōgregati cū senioribus
cōsilio accepto/ pecuniam copiosam
dederunt militib⁹/ dicētes. Dicite/ q2
discipuli eius nocte venerunt ⁊ fura-
ti sunt eum nobis dormientib⁹. Et si
hoc auditū fuerit a preside/ nos sua-
debimus ei/ ⁊ securos vos faciemus.
At illi accepta pecunia/ fecerunt si-
cut erant edocti. Et diuulgatum est
verbū istud apud Judeos vsq in ho-
diernū diē. Undecim autē discipuli D
abierunt in galileam: in montem vbi
constituerat illis Jesus. Et videntes
eum/ adorauerunt: quidā autē dubi-
tauerunt. Et accedēs Jesus locutus mar.16.d
est eis/ dicens. Data est mihi oīs po-
testas in celo ⁊ in terra. Euntes ergo

docete omnes gẽtes baptizantes eos in noĩe patris et filii et spiritus sancti/docentes eos seruare oĩa quecũqꝫ mandaui vobis:ꝛ ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsqꝫ ad consummationem seculi.

¶ Euãgelij ꝭm Mattheũ finis.

¶ Prolog⁹ sancti Hieronymi in euãgelium ꝭm Marcum.

Marcus euangelista dei elect⁹ ꝛ Petri in baptismate filius: atqꝫ in diuino sermone discipulus sacerdotium in Israel agens/ ꝭm carnẽ leuita: ad fidẽ Christi ꝯuersus euangeliũ in Italia scripsit: ostẽdens in eo qd ꝛ generi suo deberet et Christo. Nam initiũ principij in voce prophetice exclamationis instituẽs ordinem leuitice electionis ostendit: vt predicãs predestinatum Joannẽ filiũ Zacharie in voce angeli annunciantis emissum: non solũ verbũ carnem factũ: sed ꝛ corp⁹ dñi in oĩa per verbũ diuine vocis animatum initio euangelice predicationis ostẽderet: vt qui hec legẽs sciret cui initiũ carnis in dño: ꝛ Jesu aduenientis habitaculum caro deberet agnoscere/atqꝫ in se verbũ vocis qđ in cõsonantibus perdiderat inueniret. Deniqꝫ cũ ꝑfecti euangelij opus intrasset: et a baptismo dñi predicare deum inchoãs non laborauit natiuitatẽ carnis quã in priorib⁹ viderat dicere: sed totus exprimens positionem, deserti numerum ieiunij/tẽtationẽ diaboli: cõgregationẽ bestiarũ ꝛ ministerium ꝑtulit angelorũ: vt instituens nos ad intelligendũ singula in breui compingens ne authoritatẽ facte rei demeret/ꝛ perficiẽdi oper⁹ plenitudinẽ nõ negaret. Deniqꝫ amputasse sibi post fidem pollicẽ dicit: vt sacerdotio reprob⁹ haberet: sed tñ consentiens fidei ꝑdestinata potuit electio: vt nec sic in ope verbi perderet qđ pri⁹ meruerat in genere. Nam Alexandrie ep̃s fuit. Cuius per singula opus fuit scire: et euãgelij in se dicta disponere ꝛ disciplinã legis in se agnoscere ꝛ diuinã in carne dñi intelligere naturã. Que in nos primum requiri oportet: dehinc inquisita volumus agnosci habentes mercedem exhortationis quoniam qui plantat et qui rigat/ vnum sunt: qui autem incrementum prestat/deus est.

¶ Explicit prologus.

¶ Sanctum Jesu Christi euangelium ꝭm Marcum.

¶ C. S. De sancto Joãne baptista et victu et habitu eiusdem: baptizatus Jesus et tentatus vicit predicans penitentiã: Petrum et ceteros sequi iubet: hominẽ ab immũdo spiritu eripuit: socrum Petri a febrib⁹ liberat: leprosum mundat. Cap. i.

Initium euãgelij Jesu Christi filij dei. Sicut A
scriptũ est in Esaia ꝓpheta. Ecce mitto an- Mat.3.a.
gelũ meũ ante faciem Lu.3.a.
tuã: q̃ preparabit viam Mat.3.a.
tuam ante te. Uox cla- Esa.40.a
mãtis i deserto: parate viã dñi: rectas Jo.i.c.
facite semitas ei⁹. Fuit Joãnes i deserto baptizãs: ꝛ predicãs baptismũ penitẽtie in remissionẽ peccatorũ. Et
egrediebat ad eũ oĩs Judea regio et Mat.3.A.
Hierosolymite vniuersi: ꝛ baptizabãtur ab illo in Iordanis flumine confitentes peccata sua. Et erat Joannes vestitus pilis cameli: ꝛ zona pellicea circa lumbos eius: et locustas et mel
syluestre edebat. Et predicabat: di- B
cens. Uenit fortior me post me: cui⁹ Mat.3.c.
non sum dignus procumbens solue- Lu.3.c.
re corrigiam calceamentorũ ei⁹. Ego Joã.i.d.
baptizaui vos aqua: ille vero baptizabit vos spiritu sancto. Et factũ est in
dieb⁹ illis venit Jesus a Nazareth ga Mat.3.d
lilee: ꝛ baptizat⁹ est a Joanne in ior- Lu.3.d.
dane. Et statim ascendẽs de aqua vidit celos apertos et spiritũ sanctum tanq̃ columbã descendentẽ ꝛ manẽtem in ipso. Et vox facta est de celis. Tu es fili⁹ meus dilect⁹: in te compla
cui. Et statim spũs expulit eũ in de- Mat.4.a
sertum. Et erat in deserto quadragin Lu.4.a.
ta dieb⁹ ꝛ quadraginta noctib⁹: ꝛ tentabatur a satana: eratqꝫ cũ bestiis.
Et angeli ministrabant illi. Post q̃ Mat.4.b.
autẽ traditus est Joannes: venit Je- Lu.4.c.
sus in Galileã predicãs euãgeliũ re- Jo.4.f.
gni dei/ꝛ dicẽs. Q. ĩn impletũ est tẽp⁹ et appropinquabit regnũ dei: penite-
mini ꝛ credite euãgelio. Et preteriẽs Mat.4.c
sec⁹ mare galilee: vidit Simonẽ ꝛ An Lu.5.a.
dreã fratrẽ ei⁹ mittẽtes retia in mare (erãt eñi piscatores) ꝛ dixit eis Jes⁹. Uenite post me: ꝛ faciam vos fieri piscatores hoĩm. Et ꝓtinus relictis re-

tribuerſecuti ſunt eum. Et progreſſus
inde puſillū vidit Iacobū zebedei et
Ioannē fratrē eiꝰ: ⁊ ipſos componē-
tes retia in naui: et ſtatim vocauit il-
los. Et relicto patre ſuo Zebedeo in
naui cum mercenarijs: ſecuti ſunt
C eū. Et ingrediunt̄ Capharnaū: ⁊ ſta-
mat. 4.b tim ſabbatis ingreſſus in ſynagogā
Lu. 4.e. docebat eos. Et ſtupebant ſuper do-
mat. 7.d. ctrina eiꝰ. Erat eñ docens eos quaſi
Lu. 4.e. poteſtatem habēs ⁊ non ſicut ſcribe.
Lu. 4.e. Et erat in ſynagoga eoꝝ homo in ſpi
ritu immundo: ⁊ exclamauit dicens.
Quid nobis ⁊ tibi Ieſu nazarene: ve
niſti perdere nos: ſcio ꝙ ſis ſanctus
dei. Et cōminatus eſt ei Ieſus dicēs.
Obmuteſce: ⁊ exi de homie. Et diſcer-
pens eum ſpiritꝰ immundus. ⁊ excla-
mans voce magna: exijt ab eo. Et mi-
rati ſunt omnes: ita vt cōquirerēt in-
ter ſe dicentes. Quidnā eſt hoc: que-
nam doctrina hec noua: q2 in poteſta
te ſpiritibꝰ immundis imperat: ⁊ obe-
diunt ei. Et proceſſit rumor eius ſta-
Mat. 8.b tim in omnē regionē Galilee. Et pro-
Lu. 4.f. tinus egredientes de ſynagoga: ve-
nerunt in domū Simonis ⁊ Andree
cū Iacobo ⁊ Ioanne. Recūbebat au-
tē ſocrꝰ Simonis febricitās: ⁊ ſtatim
dicunt ei de illa. Et accedens eleua-
uit eam apprehēſa manu eius: ⁊ con
tinuo dimiſit eam febris, ⁊ miniſtra-
D bat eis. Veſpere autē facto cum occi-
diſſet ſol, afferebāt ad eū oēs male
habētes ⁊ demonia habentes, ⁊ erat
omnis ciuitas cōgregata ad ianuā.
Et curauit multos qui vexabant va-
rijs languoribꝰ: ⁊ demonia multa eij-
ciebat, et non ſinebat ea loqui qm̄ ſcie-
bant eum. Et diluculo valde ſurgēs,
egreſſus abijt in deſertū locum: ibiq3
orabat. Et proſecutꝰ eſt eum Simon:
et qui cū illo erant. Et cū inueniſſent
eū: dixerunt ei. Quia oēs querunt te.
Et ait illis. Eamus in proximos vi-
cos et ciuitates, vt ibi predicem. Ad
hoc eñ veni. Et erat predicās in ſyn-
agogis eoꝝ, ⁊ in omni galilea: ⁊ de-
Mat. 8.a monia eijciens. Et venit ad eū lepro-
Lu. 5.c. ſus deprecans eū: ⁊ genu flexo dixit.
Si vis potes me mundare. Ieſus au-
tem miſertus eius extēdit manū ſuā:
et tangēs eū ait illi. Volo. Mūdare.
Et cum dixiſſet: ſtatim diſceſſit ab eo
lepra, et mūdatus eſt. Et cōminatus
eſt ei: ſtatimq3 eiecit illum, ⁊ dixit ei.
Vide nemini dixeris: ſed vade oſten
de te principi ſacerdotum, et offer ꝓ
emūdatione tua que precepit Moy- Leui. 14.
ſes in teſtimoniū illis. At egreſſꝰ ce- Lu. 4.g.
pit ꝑdicare ⁊ diffamare ſermonē: ita
vt iam nō poſſet manifeſte introire ī
ciuitatē: ſ3 foris in deſertis locis eſſe:
⁊ cōueniebant ad eū vndiq3.
¶C. S. Paralyticum iubet tollere
grabatum ſuum: leui alphei ſe ſequi
iubet: apud quem cum accumberet:
et multi publicani: Iudeis murmu-
rantibus: dicit non eſſe opus ſanis
medicum: diſcipuli ſabbato ſpicas
euellunt. Cap. ij.

Et iterū intrauit Capharnaū A
poſt dies octo: ⁊ auditū eſt ꝙ Mat. 9.a
in domo eſſet, ⁊ ꝯfeſtim ꝯuene- Lu. 5.d.
runt multi: ita vt non caperet neq3
ad ianuam, ⁊ loquebat̄ eis verbū. Et
venerunt ad eū ferētes paralyticū:
qui a quatuor portabat̄. Et cum non
poſſent offerre eum illi pre turba nu-
dauerunt tectū vbi erat: ⁊ patefaciē-
tes ſubmiſerunt grabatū in quo pa-
ralyticus iacebat. Cum autem vidiſ-
ſet Ieſus fidem illoꝝ: ait paralytico.
Fili: dimittunt̄ tibi peccata tua. Erāt
autē illic quidam de ſcribis ſedētes
⁊ cogitantes in cordibus ſuis. Quid
hic ſic loquitur? blaſphemat. Quis
poteſt dimittere peccata: niſi ſolus
deus. Quo ſtatim cognito Ieſus ſpi-
ritu ſuo quia ſic cogitarent intra ſe:
dixit illis. Quid iſta cogitatis in cor- B
dibus veſtris? Quid eſt facilius di-
cere paralytico. Dimittunt̄ tibi pctā
tua: an dicere. Surge: tolle grabatū
tuum ⁊ ambula? Vt autē ſciatis q2 fi-
lius hominis habet poteſtatē in ter-
ra dimittendi peccata (ait paralyti-
co) tibi dico ſurge: tolle grabatū tuū
⁊ vade in domum tuā. Et ſtatim ſurre-
xit ille: et ſublato grabato abijt inde
corā oībus, ita vt mirarent̄ omnes et
honorificarēt deū dicētes. Quia nunq̄
ſic vidimus. Et egreſſus eſt rurſus Mat. 9.a
ad mare: oīſq3 turba veniebat ad eū Lu. 5.f.
et docebat eos. Et cū preteriret, vidit
leui alphei ſedentē ad teloniū: et ait
illi. Sequere me. Et ſurgens: ſecutus
eſt eum. Et factū eſt cū accūberet in C
domo illius, multi publicani et pec-
catores ſimul diſcūbebant cū Ieſu et
diſcipulis eius. Erant eñ multi qui
ſequebant̄ eum. Et ſcribe et phariſei
videntes quia manducaret cum pu-
blicanis ⁊ peccatoribus: dixerunt di-
ſcipulis eiꝰ. Quare cum publicanis
et peccatoribꝰ manducat ⁊ bibit ma-

gister vester? Hoc audito: iesus ait
illis. Non necesse habent sani medi-
I. Ti. i. c. co: sed qui male habent: non enim ve-
mat. 9. b. ni vocare iustos: sed peccatores. Et
Luc. 5. g. erāt discipuli iohānis et phariseorū
ieiunātes: et veniūt et dicūt illi. Qua-
re discipuli iohānis et phariseorū ieiu-
nāt: tui autē discipuli non ieiunant?
Et ait illis iesus. Nunquid possunt
filij nuptiarū quādiu spōsus cum il-
lis est ieiunare? Quanto tēpore ha-
bent secum sponsum: nō possunt ieiu-
B nare. Venient autem dies cū auferet
ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt in
illis diebus. Nemo assumentū panni
rudis assuit vestimēto veteri: alio-
quin aufert supplemētū nouū a veteri
et maior scissura fit. Et nemo mittit
vinum nouum in vtres veteres: alio-
quin dirūpet vinū vtres / et vinū ef-
fundetur et vtres peribūt: sed vinum
nouum in vtres nouos mitti debet.
mat. 12. a. Et factū est iterum cū sabbatis am-
Luc. 6. a. bularet per sata: et discipuli eius cepe-
runt pregredi et vellere spicas. Pha-
risei autē dicebāt ei. Ecce quid faciūt
discipuli tui sabbatis quod non licet?
Et ait illis. Nunquā legistis quid fece-
I. re. 21. b. rit dauid: quādo necessitatē habuit et
esuriit ipse et qui cum eo erant? quo-
modo introiuit in domū dei sub abia-
thar principe sacerdotum / et panes
propositionis māducauit quos non
licebat māducare nisi solis sacerdo-
tibus et dedit eis et qui cum eo erāt?
Et dicebat eis. Sabbatū propter ho-
minem factum est: et non homo pro-
pter sabbatum. Itaque dominus est fi-
lius hominis / etiam sabbati.

¶ C. S. In synagoga sabbato curat
habētē aridā manū: et multos sanat
et spūs immūdi clamabāt: tu es filius
dei: duodecim aplōrum electio et eorū no-
mina: scribe dicebāt quod in principe dmo-
niorum eiceret demonia: matrē et fra-
tres dicit qui faciūt voluntatē dei. c. iij.

A
mat. 12. a. Et introiuit iterū in synagogā
Luc. 6. b. et erat ibi homo habens ma-
nū aridā. Et obseruabāt eū si
sabbatis curaret: vt accusarēt illum.
Et ait homini habenti manū aridā.
Surge in mediū. Et dicit eis. Licet
sabbatis benefacere / an male? ani-
mā saluā facere: an perdere? At illi
tacebāt. Et circūspiciens eos in ira
contristatus sup cecitate cordis eo-
rū / dicit homi. Extende manū tuā. Et
extendit: et restituta est manus illi.

Exeūtes autē pharisei / statim cū he-
rodianis consiliū faciebant aduer-
sus eū quomodo eum perderēt. Je-
sus autem cum discipulis suis secessit
ad mare: et multa turba a galilea et
iudea secuta est eum et ab hierosoly-
mis et ab idumea et trans iordanem
et qui circa tyrū et sidonē multitudo
magna audientes que faciebat / ve-
nerūt ad eū. Et dixit iesus discipulis
suis vt in nauicula sibi deseruirēt pro-
pter turbā / ne cōprimerent eū: mul-
tos enim sanabat / ita vt irruerēt in B
eum vt illum tāgerēt quotquot ha-
bebant plagas. Et spiritus immūdi
cum illū videbāt procidebāt ei: et cla-
mabant dicētes. Tu es filius dei. Et
vehemēter cōminabatur eis ne mani-
festarent illū. Et ascendens in mon- mat. 10. a.
tem / vocauit ad se quos voluit ipse: luc. 6. b. c.
et venerunt ad eū. Et fecit vt essent
duodecim cū illo: et vt mitteret eos
predicare. Et dedit illis potestatē cu-
randi infirmitates: et eijciēdi demo-
nia. Et imposuit simōni nomē petrus
et iacobū zebedei et iohānē fratrē ia-
cobi: et imposuit eis nomina boaner-
ges quod est filij tonitrui: et andreā et C
philippū et bartholomeū et mattheū
et thomā et iacobū alphei et thadeum
et simonē chananeū et iudam scario- mat. 9. d.
thē qui et tradidit illū. Et veniūt ad 12. b.
domū: et cōuenit iterum turba: ita nō vt Luc. 11. b.
possent neque panem manducare.
Et cū audissent sui: exierūt tenere eū.
dicebant enim. Quoniā in furorē ver-
sus est. Et scribe qui ab hierosolymis
descēderant dicebāt. Quoniā beelze-
bub habet. et quia in principe demo-
niorum eijcit demonia. Et cōuocatis
eis: in parabolis dicebat illis. Quō
potest satanas satanam eijcere? Et si
regnū in se diuidatur: non potest re-
gnum illud stare. Et si domus super
semetipsam dispertiatur: nō potest
domus illa stare. Et si satanas con-
surrexit in semetipsum: dispertitus
est / et nō poterit stare: sed finē habet.
Nemo pōt vasa fortis igressus in do- D
mū eius diripere nisi prius fortē alliget
et tunc domū eius diripiet. Amen dico mat. 12. c
vobis quoniam oīa dimittent filijs Luc. 12. b.
hominū peccata et blasphemie quibus
blasphemauerūt: qui autē blasphe-
mauerit in spiritū sanctū: non habe-
bit remissionem in eternū: sed reus
erit eterni delicti: quoniā dicebant:
spiritū immundū habet. Et veniunt

Mat.12.d mater eius ⁊ fratres: ⁊ foris stan-
Luc.8.c. tes miserunt ad eum vocātes eum.
Et sedebat circa eū turba: ⁊ dicunt
ei. Ecce mater tua ⁊ fratres tui fo-
ris querunt te. Et respondens eis/
ait. Que est mater mea ⁊ fratres
mei? Et circūspiciens eos qui in cir
cuitu ei⁹ sedebāt/ ait. Ecce mr̄ mea
⁊ fratres mei. Qui enim fecerit vo
luntatem dei: hic frater meus ⁊ so-
ror mea ⁊ mater est.

¶C.S. Parabolā seminantis dicit: de mensura: de semine iacto in terram de grano sinapis: nauigans tēpestatem sedat. Capitulum. iiij.

A
mat.13.a. ET iterū cepit docere ad mare: ⁊
Luc.8.a cōgregata est ad eū turba mul
ta ita vt nauim ascendens sederet
in mari/ ⁊ omnis turba circa mare
super terram erat: ⁊ docebat eos in
parabolis multa/ ⁊ dicebat illis in
doctrina sua. Audite. Ecce exiit se-
minans ad seminandum. Et cū se-
minat/ aliud cecidit secus viā/ ⁊ ve-
nerunt volucres celi ⁊ comederūt
illud. Aliud vero cecidit super petro
sa vbi nō habuit terrā multā: ⁊ sta-
tim exortū est quoniam non habe-
bat altitudinē terre/ ⁊ quādo exort⁹
est sol/ exestuauit: ⁊ eo q̄ non habe-
bat radicem exaruit. Et aliud ceci-
dit in spinas: ⁊ ascenderunt spine
⁊ suffocauerunt illud ⁊ fructum nō
dedit. Et aliud cecidit in terram bo
nā: ⁊ dabat fructū ascendentē ⁊ cre
scentē ⁊ afferebat vnū trigesimū/ ⁊
vnū sexagesimū ⁊ vnū centesimū.
B Et dicebat. Qui habet aures audiē-
di audiat. Et cū esset singularis in-
terrogauerunt eū hi qui cū eo erant
duodecim parabolā. Et dicebat eis.
Vobis datum est nosse mysteriū re-
gni dei: illis aūt qui foris sunt in pa
rabolis omnia fiūt vt videntes videāt
Esa.6.c. ⁊ non videāt/ ⁊ audiētes audiant et
mat.13.b. nō intelligant: nequādo cōuertātur
Luc.8.b. ⁊ dimittātur eis peccata. Et ait illis
Iohā.12.f. Nescitis parabolā hanc? ⁊ quō oēs
act.28.f. parabolas cognoscetis? Qui semi-
Ro.11.b. nat: verbū seminat. Hi aūt sunt qui
circa viā: vbi seminat̄ verbū ⁊ cum
audierint confestim venit satanas
⁊ aufert verbū qđ seminatū est in
cordibus eorū. Et hi sunt similiter q̄
sup petrosa seminant̄: qui cū audie
rint vbū statim cū gaudio accipiūt
illud: ⁊ nō habēt radicē in se sed tēpo
rales sunt: deinde orta tribulatione
vel psecutione ꝓpter verbū ꝯfestim
scandalizantur. Et alij sunt qui in
spinis seminant̄: hi sunt qui verbū
audiūt ⁊ erūne seculi ⁊ deceptio di-
uitiarū ⁊ circa reliqua cōcupiscētie
introeuntes suffocant verbum/ ⁊ si-
ne fructu efficitur. Et hi sunt qui su- C
per terram bonā seminati sunt: q̄ au-
diūt verbū ⁊ suscipiūt ⁊ fructificāt/
vnum trigesimū: vnum sexagesimū mat.5.b.
⁊ vnū cētesimū. Et dicebat illis. Nū Luc.8.c.
quid venit lucerna vt sub modio po ⁊.11.c.
natur aut sub lecto? Nōne vt super mat.10.c.
candelabrū ponatur? Nō est enim Luc.8.c.
aliquid abscōditū qđ nō manifestet̄:
nec factū est occultū qđ nō veniat ī
palā. Si quis habet aures audiēdi/
audiat. Et dicebat illis. Videte quid
audiatis. In qua mensura mensi
fueritis: remetiet̄ vobis. ⁊ adijciet̄ vo Mat.7.a
bis. Qui enim habet dabitur illi: et Luc.6.f.
qui non habet etiam quod habet au mat.13.b.
feretur ab eo. Et dicebat. Sic est ⁊.25.c.
regnum dei/ quemadmodum si ho- luc.8.c.⁊
mo iaciat sementē in terrā/ ⁊ dormiat 19.d.
⁊ exurgat nocte ⁊ die: ⁊ semen ger-
minet ⁊ increscat dū nescit ille. Vl-
tro enim terra fructificat primū her
bā/ deinde spicam deinde plenū fru-
mentū in spica. Et cū ex se produxe-
rit fructus: statim mittit falcē/ quo- Mat.13.c
niam adest messis. Et dicebat. Cui luc.13.d.
assimilabimus regnum dei? aut cui
parabole cōparabim⁹ illud? Sicut
granū sinapis/ qđ cū seminatū fue-
rit in terra: minus est oībus semini
bus que sunt in terra: ⁊ cū natū fue
rit ascēdit in arborē: ⁊ fit maius oīb⁹
oleribus ⁊ facit ramos magnos: ita
vt possint sub vmbra eius aues celi
habitare. Et talib⁹ multis parabolis
loquebatur eis verbū: prout poterāt
audire. sine parabola autē nō loque
batur eis. seorsum aūt discipulis suis
disserebat oīa. Et ait illis in illa die:
cū sero esset factū. Trāseam⁹ cōtra. mat.8.c.
Et dimittentes turbam assumūt eū Luc.8.d.
ita vt erat in naui. ⁊ alie naues erāt
cū illo. Et facta est procella magna
vēti: ⁊ fluctus mittebat in nauim/
ita vt impleretur nauis. Et erat ip-
se in puppi super ceruical dormiēs:
⁊ excitant eū ⁊ dicūt illi. Magister:
nō ad te pertinet quia perimus? Et
exurgēs cōminatus est vento: ⁊ di-
xit mari. Tace obmutesce. Et cessa-
uit ventus: ⁊ facta est trāquillitas
magna. Et ait illis. Quid timidi e-
stis? necdū habetis fidē? Et timuerūt
timore magno: ⁊ dicebant ad alter-

uentum. Quis putas est iste: quia vētus et mare obediunt ei?

¶ C. S. Demoniorū legionē ab homine expellit: sanat mulierē a pfluuio sanguinis: archisynagogi filiā mortuam suscitauit. Capitulum. v.

A
Mat. 8. d
Luc. 8. d.
Et venerūt transfretum maris in regionem gerasenorū. Et exeunti ei de naui/ statim occurrit de monumētis homo in spū immundo qui domiciliū habebat in monumētis. et neqꝫ catenis iā quisꝗ poterat eū ligare/ qm̄ sepe cōpedibꝫ et catenis vinctꝫ disrupisset catenas et cōpedes cōminuisset/ et nemo poterat eū domare. et semper die ac nocte in monumentis et in mōtibꝫ erat/ clamās et concidēs se lapidibꝫ. Uidens aūt iesum a longe cucurrit et adorauit eū: et clamans voce magna dixit. Quid michi et tibi iesu fili dei altissimi? adiuro te p deū ne me torqueas Dicebat eni illi. Exi spiritꝫ immūde ab hoie isto. Et interrogabat eū. Qd tibi nomen est? Et dicit ei. Legio mihi nomē est: qz multi sumus. Et dep̄cabatur eū multū/ ne se expelleret extra regionē. Erat aūt ibi circamōtē grex porcoꝝ magnꝫ pascēs in agris.
B
Et deprecabantur eū spūs dicētes. Mitte nos i porcos/ vt in eos introeamus. Et concessit eis statim iesꝫ. Et exeūtes spiritus immūdi introierūt in porcos: et magno impetu grex precipitatus est in mare ad duo milia/ et suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos fugerūt/ et nūciauerūt in ciuitatē et in agros. Et egressi sunt videre quid esset facti. Et venerūt ad iesum/ et vidēt illū qui a demonio vexabat sedentē/ vestitum et sane mētis: et timuerunt. Et narrauerūt illis q viderāt/ qualiter factū esset ei: q demoniū habuerat: et de porcis. Et rogare ceperunt eū vt discederet de finibꝫ eoꝝ. Cūqꝫ ascēderet nauim cepit illū deprecari q a demonio vexatus fuerat vt esset cū illo: et nō admisit eū sed ait illi. Uade in domū tuā ad tuos: et annūcia illis quāta tibi dñs fecerit et misertꝫ sit tui. Et abijt/ et cepit predicare in decapoli quanta sibi fecisset iesus: et omēs mirabātur. Et cū transcēdis-
Mat. 9. c.
Luc. 8. f.
set iesus in naui rursum trans fretū conuenit turba multa ad eū: et erat circa mare. Et venit quidā de archisynagogis noie iairus/ et videns eum procidit ad pedes eiꝫ: et deprecabatur eū multū: dicēs. Quoniā filia mea in extremis est. Ueni: impone manū tua sup eam: vt salua sit et viuat. Et abijt cū illo/ et sequebat eū turba multa/ et comprimebant eum. Et mulier q erat in profluuio sanguinis annis duodecim: et fuerat multa perpessa a cōpluribꝫ medicis: et erogauerat oia sua/ nec quicꝗ pfecerat/ sed magis deterius habebat/ C
cumqꝫ audisset de iesu/ venit in turba retro/ et tetigit vestimentū eius. dicebat eni: Quia si vel vestimentū eius tetigero salua ero. Et cōfestim siccatꝫ est fons sanguinis eiꝫ/ et sensit corpore qz sanata esset a plaga. Et statim iesus in semetipso cognoscens virtutē que exierat de illo/ cōuersꝫ ad turbā aiebat. Quis tetigit vestimēta mea? Et dicebant ei discipuli sui. Uides turbā cōprimētē te/ et dicis. Quis me tetigit? Et circūspiciebat videre eā q hoc fecerat. Mulier vero timēs et tremēs: sciēs qd factum esset in se: venit et procidit ante eū/ et dixit ei oēm veritatē. Ille autē dixit ei. Filia fides tua te saluā fecit: vade in pace et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquēte veniunt nū- D
cij ab archisynagogo/ dicētes. Qz filia tua mortua est: qd vltra vexas magistrū? Jesus autē audito verbo quod dicebatur: ait archisynagogo. Noli timere: tantūmodo crede. Et non admisit quenqꝫ se sequi: nisi petrū et iacobū et iohannē fratrē iacobi. Et veniūt i domū archisynagogi et vidit tumultū: et flētes et eiulātes multū. Et ingressus: ait illis. Quid turbamini et ploratis? puella nō est mortua: sed dormit. Et irridebāt eū. Ipse vero eiectis omnibꝫ assumit patrē et matrē puelle: et qui secū erāt: et ingrediūtur vbi puella erat iacēs. Et tenēs manū puelle: ait illi. Tabithacumi qd est interp̄tatū. puella (tibi dico) surge. Et cōfestī surrexit puella: et ābulabat. erat aūt ānoꝝ duodecī. Et obstupuerūt stupore magno Et p̄cepit illis vehemēter vt nēo id sciret: et iussit dari illi mādūcare.

¶ C. S. Dicebāt iesum fabri filium: pphetā nō sine honore esse nisi i patria sua: vocat duodecim et cepit eos mittere binos cū p̄ceptis: herodes dixit iesū iohannē baptistam: alij vero dicebant quia elias est: alij quia propheta: de capite iohānis: de regressu aploꝝ ad iesū: de quibꝫ pa

nib⁹ ⁊ duob⁹ piscib⁹: ies⁹ sup̄ mare
ambulās: ⁊ īfirmos sanat: ⁊ quotqt
tangebāt eū: salui fiebant. Capitulum. vi.
A ET egressus inde abiit in patriā
mat.13.g. suam: ⁊ sequebantur eum disci-
Luc.4.c. puli sui. Et facto sabbato cepit ī syn-
iohā.4.f. agoga docere: ⁊ multi audientes ad
mirabantur in doctrina eius / dicen-
tes. Unde huic hec omnia: ⁊ que est
sapientia que data est illi / ⁊ virtutes
tales q̄ per man⁹ ei⁹ efficiunt: Nōne
hic est faber filius marie frater iaco
bi ⁊ ioseph / ⁊ iude: ⁊ simonis: Nōne
et sorores eius hic nobiscū sunt: Et
scādalizabātur in illo. Et dicebat il-
lis iesus. Quia nō est propheta sine
honore / nisi in patria sua: ⁊ in domo
sua: ⁊ in cognatione sua. Et nō pote-
rat ibi virtutē ullam facere nisi pau-
cos infirmos impositis manib⁹ cura
uit: ⁊ mirabat̄ propter incredulitatē
eoꝝ: ⁊ circuibat castella ī circuitu
mat.10.a docēs. Et vocauit duodecim / ⁊ cepit
Luc.9.a. eos mittere binos: ⁊ dabat illis pote
B statē spirituū immundoꝝ. Et p̄cepit
eis ne quid tollerent in via / nisi vir-
gam tantum: non peram: nō panē /
neq̄ ī zona es: sed calceatos sanda-
liis: ⁊ ne induerent duabus tunicis.
Et dicebat eis. Quocūq̄ introieritis
in domū: illic manete donec exeatis
inde: ⁊ quicūq̄ non receperint vos /
act.13.g. neq̄ audierint: exeūtes inde: excuti
te puluerē de pedibus vestris in te-
stimonium illis. Et exeūtes predica
bant vt penitentiā agerent: ⁊ demo-
nia multa eiiciebant: ⁊ vngebāt oleo
multos egros ⁊ sanabant. Et audi-
uit rex herodes (manifestū enim fa
mat.14.a ctū est nomen eius) ⁊ dicebat. Quia
Luc.9.a. iohannes baptista resurrexit a mor
tuis: ⁊ propterea virtutes operātur
in illo. Alii autē dicebāt. Quia elias
est. Alii vero dicebāt. Quia prophe-
C ta est: quasi vnus ex prophetis. Quo
audito: herodes ait. Quē ego decol-
mat.14.a lau iohānē: hic a mortuis resurrexit.
Luc.3.d. Ipse enī herodes misit ac tenuit Io
hānē: ⁊ vinxit eū in carcerē propter
herodiadē vxorem philippi fratris
sui: q2 duxerat eā. Dicebat enī iohan
nes herodi. Nō licet tibi habere vxo
rem fratris tui. Herodias autē insi-
diabatur illi: ⁊ volebat occidere eū:
nec poterat. Herodes autem metue
bat iohānem: sciens eū virū iustum
et sanctū: ⁊ custodiebat eū: ⁊ audito
eo multa faciebat: ⁊ libent̄ eū audie

bat. Et cum dies opportun⁹ accidis-
set: herodes natalis sui cenam fecit
principibus ⁊ tribunis ⁊ primis ga
lilee. Cumq̄ introisset filia ipsius he-
rodiadis ⁊ saltasset ⁊ placuisset He
rodi simulq̄ recumbentibus: rex ait
puelle. Pete a me quod vis: ⁊ dabo
tibi. Et iurauit illi: q2 quicq̄d petie- D
ris dabo tibi: licz dimidiū regni mei.
Que cū exisset: dixit m̄ri sue. Quid
petā: At illa dixit. Caput iohannis
baptiste. Cūq̄ introisset statī cū fe-
stinatiōe ad regē: petiuit dicēs. Uo-
lo vt protin⁹ des mihi in disco caput
iohānis baptiste. Et contristatus est
rex. Propter iusiurādum ⁊ propter
simul discūbentes noluit eā cōtrista
re: sed misso spiculatore precepit af-
ferri caput eius ī disco: ⁊ decollauit
eū in carcere. Et attulit caput eius
in disco: ⁊ dedit illud puelle: ⁊ puella
dedit m̄ri sue. Quo audito discipuli
eius venerūt ⁊ tulerūt corpus ei⁹: ⁊ mat.14.b
posuerūt illud in monumēto. Et con Luc.9.b.
uenientes apostoli ad iesum: renun
ciauerūt ei oīa que egerant ⁊ docue-
rant. Et ait illis. Uenite seorsum in
desertum locū: ⁊ requiescite pusillū.
Erant enim qui veniebāt ⁊ redibant E
multi: ⁊ nec spaciū manducandi ha
bebant. Et ascēdētes in nauim: abie
runt in desertum locū seorsū. Et vi-
derūt eos abeuntes: et cognouerunt
multi: ⁊ pedestres de omnib⁹ ciuita-
tib⁹ cucurrerunt illuc ⁊ preuenerūt mat.9.d.
eos. Et exiens vidit turbam multā
iesus: ⁊ misertus est sup eos: q2 erāt mat.14.b
sicut oues non habētes pastorē: ⁊ ce Luc.9.b.
pit illos docere multa. Et cū iā hora iohā.6.a.
multa fieret: accesserūt discipuli ei⁹
dicētes. Desertus est locus hic ⁊ iā
hora preteriit: dimitte illos vt eūtes
in proximas villas et vicos: emant
sibi cibos quos māducent. Et respō-
dens: ait illis. Date illis māducare.
Et dixerūt ei. Eūtes emamus ducen
tis denariis panes: ⁊ dabimus illis
māducare. Et dicit eis. Quot panes
habetis: ite ⁊ videte. Et cū cognouis-
sent: dicunt. Quinq̄ et duos pisces. F
Et precepit illis vt accūbere facerēt
omnes secūdum cōtubernia super vi
ride fenū. Et discubuerūt in partes
per cētenos ⁊ quinquagenos. Et ac
ceptis quinq̄ panib⁹ ⁊ duobus pis-
cibus: intuens in celum benedixit ⁊
fregit panes: ⁊ dedit discipulis suis
vt ponerent ante eos: ⁊ duos pisces

diuisit omnibus. Et manducauerũt
omnes/et saturati sunt. Et sustulerunt
reliquias fragmentoꝝ duodecim co-
phinos plenos/et de piscibus. Erant
autẽ q̇ mãducauerunt/quinqꝫ milia
mat.14.c viroꝝ. Et statim coegit discipulos
ioan.6.b. suos ascẽdere nauim: vt precederent
eũ trans fretũ ad bethsaidã: dũ ipse
dimitteret poplm. Et cum dimisisset
B eos/abijt in montẽ orare. Et cũ sero
esset/erat nauis ĩ medio mari: et ipse
solus in terra. Et vidẽs eos laboran-
tes in remigãdo: erat eñ ventus con
trarius eis. Et circa quartã vigiliam
noctis venit ad eos ambulans supra
mare: et volebat preterire eos. At il-
li vt viderunt eum ambulantẽ supra
mare/putauerunt phantasma esse/⁊
exclamauerunt. Oẽs eñ viderũt eũ
et ꝯturbati sunt. Et statim locutꝰ est
cũ eis: ⁊ dixit eis. Cõfidite/ego sum:
nolite timere. Et ascendit ad illos in
nauim: ⁊ cessauit vẽtus. Et plus ma-
gis intra se stupebant. Nõ eñ intel-
mat.14.d lexerũt de panibꝰ: erat eñ cor eoꝝ ob
cecatũ. Et cum transfretassent/vene
runt in terrã genesareth: et applicue
runt. Cũqꝫ egressi essent de naui/con
tinuo cognouerũt eum: et percurren
tes vniuersam regionẽ illã/ceperunt
in grabatis eos q̇ se male habebant
circũferre vbi audiebant eũ esse. Et
quocũqꝫ introibat in vicos vel in vil-
las aut ciuitates/in plateis ponebãt
infirmos/et deꝑcabant eũ vt vel fim
briã vestimẽti eiꝰ tangerent. Et quot
quot tangebant eum/salui fiebant.
¶ C.S. De manibꝰ nõ lotis: et ea ma-
gis coinq̄nare hoiẽ q̄ exeunt de ore:
filiã syrophenisse a demonio liberat
dicẽs: nõ est bonũ sumere panẽ filio-
rũ et mittere canibus: surdũ ⁊ mutũ
curat dicens ephetha. Capitulũ.vij.
D
mat.15.a. ET conueniunt ad eũ pharisei
et quidã de scribis venientes
ab hierosolymis. Et cũ vidis-
sent quosdã ex discipulis eius com-
munibꝰ manibꝰ id est non lotis man-
ducare panes: vituperauerũt. Pha-
risei eñ et oẽs iudei: nisi crebro laue-
rint manꝰ nõ manducãt/tenẽtes tra-
ditionẽ seniorũ: ⁊ a foro venientes nisi
baptizẽt non comedũt. Et alia multa
sũt q̄ tradita sũt illis seruare: baptis-
mata calicũ et vrceorũ ⁊ eramẽtorũ ⁊
B lectorũ. Et interrogabãt eũ pharisei
et scribe. Quare discipuli tui non am
bulãt iuxta traditionẽ seniorũ: sed cõ
munibus manibꝰ manducant panẽ?
At ille rñdens dixit eis. Bene ꝓphe-
tauit esaias de vobis hypocritis/sic-
ut scriptum est. Poplꝰ hic labijs me Esa.29.d.
honorat: cor autẽ eoꝝ longe est a me.
In vanũ autẽ me colunt: docẽtes do-
ctrinas et ꝓcepta hoim. Relinquẽtes
eñ mandata dei tenetis traditiones
hoim: baptismata vrceorum et cali-
cũ: ⁊ alia similia his facitis multa. Et
dicebat illis. Bene irritum fecistis ꝓ- Exo.20.c.
ceptum dei: vt traditionem vestram Deu.5.b.
seruetis. Moyses eñ dixit. Honora Eph.6.a.
patrẽ tuũ et matrẽ tuã: et qui male- Exo.21.c.
dixerit patri vel matri: morte mori- Le.20.b.
atur. Vos autẽ dicitis. Si dixerit ho- Prouer.
mo patri vel matri corbã/quod est do 20.c.
nũ: quodcumqꝫ ex me tibi ꝓfuerit: et
vltra non dimittitis eũ quicq̄ facere
prĩ suo aut matri/rescindentes ver-
bum dei per traditionẽ vestrã quam
tradidistis. Et similia huiusmodi mul-
C ta facitis. Et aduocãs iterũ turbã di-
mat.15.b. cebat illis. Audite me oẽs/et intelli-
gite. Nihil est extra hoiem introiens
in eũ qḋ possit eũ coinq̄nare. Sed q̄
de hoie ꝓcedunt: illa sunt que coinq̄-
nant hominẽ. Si q̇s habet aures au-
diendi audiat. Et cũ introisset in do-
mum a turba: interrogabant eũ disci
puli eiꝰ parabolam. Et ait illis. Sic et
vos imprudẽtes estis? Non intelligi
tis: q2 omne extrinsecus introiens ĩ
hoiem/non potest eũ coinquinare: q2
non intrat in cor eius: sed in ventrẽ
vadit: et in secessum exit/purgãs oẽs
escas? Dicebat autẽ q̄m que de hoie
exeũt/illa coinquinant hoiem. Ab in-
tus enĩ de corde hoim male cogita-
tiones ꝓcedunt: adulteria/fornica-
tiones/homicidia/furta/auaritie/ne
quitie/dolus/impudicitie/oculꝰ ma-
lus/blasphemia/superbia/stultitia.
Oĩa hec mala ab intus ꝓcedunt: ⁊ co mat.15.c.
inquinãt hoiem. Et inde surgẽs abijt
in fines tyri et sidonis: et ingressꝰ do-
mũ neminẽ voluit scire: et non potuit
latere. Mulier eñ statim vt audiuit
de eo/cuiꝰ filia habebat spm̃ immun-
dum: intrauit ⁊ ꝓcidit ad pedes eiꝰ.
Erat eñ mulier gentilis syrophenis-
sa genere. Et rogabat eũ vt demoniũ
eiceret de filia eiꝰ. Qui dixit illi. Si-
ne prius saturari filios. Non est eñ
bonũ sumere panẽ filioꝝ/et mittere D
canibꝰ. At illa rñdit/⁊ dicit illi. Vtiqꝫ
dñe. Nam et catelli comedũt sub me-
sa de micis puerorũ. Et ait illi. Pro-

pter hunc sermonē/vade:exijt demo-
niuz a filia tua. Et cū abijsset domuz:
inuenit puellā iacentē supra lectuz/&
mat.15.c. demoniū exijsse. Et iterū exiens de fi
nib⁹ tyri:venit p sidonē ad mare ga-
lilee inter medios fines decapoleos.
Et adducūt ei surdū et mutū: et dep-
cabātur eū vt imponat illi manuz. Et
apphēdēs eū de turba seorsum: mi
sit digitos suos in auriculas eius. Et
expuens/tetigit linguā eius/et suspi
ciens i celū ingemuit:et ait illi. Effe-
ta/qđ est adaperire. Et statim aperte
sunt aures ei⁹/et solutū est vinculum
lingue eius:& loquebat recte. Et pce-
pit illis ne cui dicerent. Quāto autez
eis precipiebat/tāto magis plus pre-
Geñ.1.d. dicabant:et eo amplius admirabā-
Ec.39.c. tur:dicētes. Bene omnia fecit:et sur-
dos fecit audire/et mutos loqui.

¶ C.S. De septē panibus/ et piscicu-
lis paucis saciauit q̄tuor milia hoim:
de signo ione:pcepit caueri a fermen
to phariseorum & herodis:et veniunt
bethsaida:de sputo et ipositione ma-
nus:ceci oculos apit:petrū post con-
fessionē quia christus filius dei esset
dure increpat dicens:vade retro sa-
tana:et turbe cum discipulis dixit/si
quis vult me seq deneget semetipm /
et qui me cōfessus fuerit:et vba mea
in generatione ista &c. Capm.viij.

A
mat.15.d In diebus illis iterum cum turba
multa esset cum iesu / nec habe-
rent qđ māducarent: cōuocatis disci
pulis:ait illis. Misereor sup turbam:
q2 ecce iā triduo sustinēt me / nec ha-
bent qđ manducēt. Et si dimisero eos
ieiunos in domū suā/deficient invia:
quidā eñ ex eis de lōge venerunt. Et
rñderunt ei discipuli sui. Unde istos
qs poterit hic saturare panibus i so-
litudine? Et interrogauit eos. Quot
panes habetis? Qui dixerūt. Septē.
Et pcepit turbe discūbere sup terrā.
Et accipiēs septē panes:grās agens
fregit: et dabat discipulis suis vt ap-
ponerēt/& apposuerunt turbe. Et ha-
bebāt pisciculos paucos:et ipsos bñ-
dixit/et iussit apponi. Et manducaue
runt & saturati sunt:& sustulerunt qđ
supauerat de fragmentis septez spor
B tas. Erāt autē q māducauerat: quasi
mat.16.a quatuor milia: & dimisit eos. Et stati
Lu.12.g. ascēdēs nauim cū discipulis suis: ve
nit i partes dalmanutha. Et exierūt
pharisei:& ceperūt conquirere cū eo:
q̄rentes ab illo signū de celo: tētātes
eū. Et ingemiscēs spū ait. Quid gña-
tio ista signū q̄rit? Amen dico vobis
si dabit gñationi isti signū. Et dimit- mat.19.a.
tens eos:ascēdit iterū nauim:et abijt
trās fretū. Et obliti sunt panē sume-
re:& nisi vnū panē nō habebant secū
in naui. Et precipiebat eis dicēs. Ui-
dete et cauete a fermento phariseoꝝ
et fermēto herodis. Et cogitabāt ad
alterutrū:dicētes. Q2 panes non ha
bemus. Quo cognito/ait illis iesus.
Quid cogitatis q2 panes non habe-
tis? nondū cognoscitis nec intelligi-
tis? adhuc cecatuz habetis cor vrm?
oculos hñtes non videtis? et aures
hñtes nō auditis? Nec recordamini Joā.6.b.
qñ quinq panes fregi in q̄nq milia
& quot cophinos fragmentoꝝ plenos
sustulistis? Dicūt ei. Duodecim. Qñ
& septē panes i q̄tuor milia quot spor
tas fragmētorū tulistis? Et dicūt ei.
Septē. Et dicebat eis. Quō nondum C
intelligitis? Et veniunt bethsaidā:et
adducunt ei cecū:et rogabāt eū vt il-
lū tangeret. Et apphensa manu ceci/
eduxit eū extra vicū:et expuēs i ocu-
los ei⁹ impositis manib⁹ suis:interro-
gauit eū si quid videret. Et aspiciēs
ait. Uideo hoies velut arbores am-
bulātes. Deinde iterū imposuit man⁹
sup oculos ei⁹:et cepit videre/et resti
tutus est:ita vt clare videret oīa. Et
misit illū i domū suā dicēs. Uade in
domū tuā:& si in vicū introieris / ne-
mini dixeris. Et egressus est iesus et mat.16.b
discipuli eius in castella cesaree phi- Luce.9.c.
lippi:& i via interrogabat discipl'os
suos:dicens eis. Quē me dicunt esse
hoies? Qui rñderūt illi: dicētes. Alij
Johānē baptistā/ alij eliā: alij vo q̄si D
vnū de pphet'. Tūc dicit illis. Uos
vero quē me esse dicitis? Rñdens pe
tr⁹ ait ei. Tu es christ⁹. Et cōminat⁹
est eis ne cui dicerēt de illo. Et cepit
docere eos qm oportet filiuz hois pa-
ti multa/& reprobari a senioib⁹/ et a
summis sacerdotib⁹ & scribis et occi-
di:et post tres dies resurgere. Et pa-
lā verbū loq̄bat. Et apprehendēs eū
petr⁹/cepit increpare eū. Qui cōuer-
sus et videns discipulos suos: cōmi-
nat⁹ est petro/dicēs. Uade retro me
satana: qm nō sapis q̄ dei sunt:sed q̄
sunt hoim. Et cōuocata turba cuz di- mat.16.d
scipulis suis:dixit eis. Si qs vult me et.10.d.
seq/ deneget semetipsum:& tollat cru Luc.9.c.
cem suā et sequat me. Qui eñ volue- 14.f.17.g
rit aiam suā saluā facere/perdet eā. Joh.12.d.

Qui autem perdiderit aiam suam pro-
pter me et euangeliũ/ saluã faciet eã.
Quid enim proderit hoi si lucret mun-
dum totũ: et detrimentũ aie sue faci-
at? Aut qd dabit homo commutatio-
mat.10.d. nis pro aia sua? Qui enim me cõfes-
Luce.9.c. sus fuerit et verba mea in generatio-
et.12.b. ne ista adultera et peccatrice: et fili⁹
hois cõfitebit eũ cũ venerit in gloria
patris sui cum angelis sanctis.

¶C.S. Jesus in monte transfigura-
tur et dixit qz elias venit: electo sur-
do et muto spiritu: dicit discipulis/
hoc genus in nullo potest exire nisi
oratione et ieiunio: predicit passionẽ
suam: humilitatem docet: et non esse
prohibendum qui in nomine ei⁹ vir-
tutẽ facit: de calice aque: de scanda-
lo man⁹: pedis et ocli: de sale. Cap. ix.

A Et dicebat illis. Amen dico vo-
mat.16.d bis quia sunt quidã de hic stãti-
Luce.9.c. bus qui non gustabunt mortem: do-
nec videant regnum dei veniens in
mat.17.a virtute. Et post dies sex / assumpsit
Lu.9.d. iesus petrũ/ et iacobuz/ et ioannem: et
ducit illos in montẽ excelsum seorsũ
solos: et transfigurat⁹ est corã ipsis.
Et vestimẽta ei⁹ facta sunt splenden
tia/ et cãdida nimis velut nix/ qualia
fullo nõ potest sup terrã candida fa-
cere. Et apparuit illis elias cũ moy-
se: et erãt loquẽtes cũ iesu. Et respon
dẽs petr⁹ ait iesu. Rabbi/ bonum est
nos hic esse: et faciamus tria taberna
cula: tibi vnũ/ et moysi vnum/ et elie
vnũ. Nõ enim sciebat qd diceret: erant
enim timore exterriti. Et facta est nu-
bes obumbrans eos: et venit vox de
B nube dicẽs. Hic est filius meus cha-
rissim⁹/ audite illũ. Et stati circũspi-
ciẽtes/ neminẽ ampli⁹ viderunt nisi
mat.17.b iesum tm̃ secũ. Et descẽdentibus illis
de mõte/ precepit illis ne cuiq̃ qd vi-
dissent narrarent: nisi cũ filius hois
a mortuis resurrexerit. Et verbuz cõ
tinuerunt apud se/ conquirentes qd
esset/ cũ a mortuis resurrexerit. Et in
mar.4.b. terrogabãt eum dicentes. Quid ergo
dicũt pharisei et scribe qz eliam opor-
teat venire primũ? Qui respondens
ait illis. Elias cũ venerit primo resti
tuet oĩa: et quomodo scriptum est in
filium hois vt multa patiat et cõtem
esa.53.b. nat. Sz dico vobis qz et elias venit/
et fecerunt illi q̃cumq3 voluerũt: sicut
mar.4.b. scriptũ est de eo. Et veniẽs ad discipu
mat.17.c. los suos/ vidit turbam magnam cir-
Luce.9.e. ca eos/ et scribas cõquirẽtes cũ illis.

Et confestim oĩs pp'ls videns iesum C
stupefact⁹ est/ et expauerunt: et accur-
rẽtes salutabant eũ. Et interrogauit
eos. Quid inter vos conquiritis? Et
rñdens vnus de turba/ dixit. Magi-
ster/ attuli filiũ meũ ad te habentem
spm̃ mutũ: qui vbicũq3 eũ apprehen-
derit/ allidit illũ: et spumat et stridet
dentib⁹ et arescit: et dixi discipulis tu
is vt eiicerent illũ: et non potuerunt.
Qui rñdẽs eis dixit. O gñatio incre-
dula/ q̃diu apud vos ero? q̃diu vos
patiar? afferte illũ ad me. Et attule-
runt eũ. Et cũ vidisset eum/ stati spũs
conturbauit illum: et elisus in terraz
volutabat spumans. Et interrogauit
patrẽ ei⁹. Quantũ tẽporis est ex quo
ei hoc accidit? At ille ait. Ab infan-
tia: et frequẽter eũ in ignẽ et in aquã D
misit vt eum perderet. Sed si qd po-
tes adiuua nos / misertus nr̃i. Jesus
autem ait illi. Si potes credere: oĩa
possibilia sunt credenti. Et continuo
exclamans pr̃ pueri/ cum lachrymis
aiebat. Credo dñe: adiuua increduli-
tatem meam. Et cũ vidisset iesus cõ-
currentẽ turbã: cõminatus est spiri-
tui imundo/ dicẽs illi. Surde et mu-
te spũs: ego precipio tibi exi ab eo: et
ampli⁹ ne introeas in eum. Et excla-
mãs et multũ discerpẽs euz / exijt ab
eo: et factus est sicut mortuus/ ita vt
multi dicerent. Qz mortu⁹ est. Jesus
aũt tenẽs manũ eius eleuauit eũ: et
surrexit. Et cũ introisset in domum:
discipuli ei⁹ secreto interrogabãt eũ.
Quare nos nõ potuim⁹ eiicere eum?
Et dixit illis. Hoc genus in nullo po-
test exire: nisi in oratione et ieiunio.
Et inde profecti pretergrediebantur E
galileam: nec volebat quenq̃ scire. mat.17.d
Docebat autem discipulos suos: et Luce.9.e.
dicebat illis. Quoniam filius homi-
nis tradet in manus hominuz: et oc-
cident eũ: et occisus tertia die resur-
get. At illi ignorabant verbum: et ti-
mebant interrogare eum. Et vene- mat.18.a.
runt capharnaũ. Qui cuz domi esset Luce.9.f.
interrogabat eos. Quid in via trac-
tabatis? At illi tacebant: siquidez in
via inter se disputauerant quis eorũ
maior esset. Et residens vocauit duo-
decim: et ait illis. Si quis vult pri-
mus esse/ erit omniũ nouissimus: et
omniũ minister. Et accipiẽs pueruz/
statuit eũ in medio eoz. Quẽ cũ com
plexus esset: ait illis. Quisquis vnus F
ex huiusmodi pueris receperit in no

mine meo: me recipit. Et quicūq me
susceperit: nō me suscipit / sed eum q̄
misit me. Rn̄dit illi iohānes dicens.
Magister / vidimus quēdam in noie
tuo eiicientem demonia q̄ non sequit
nos / et ꝓhibuim⁹ eum. Jesus aūt ait.
I.Co.12.a Nolite ꝓhibere eū. Nemo est enim
qui faciat virtutē in noie meo / et pos=
sit cito male loq̄ de me. Qui enī non
mat.10.d. est aduersū vos: pro vobis est. Quis=
q̄s enī potū dederit vobis calicē aq̄
frigide ī noie meo q̄a xp̄i estis: amen
dico vobis non perdet mercedē suā.
Et q̄sq̄s scandalizauerit vnum ex his
mat.18.a. pusillis credētib⁹ in me: bonū est ei
Lu.17.a. magis si circūdaret mola asinaria
collo ei⁹: et in mare mitteretur. Et si
mat.18.b. scādalizauerit te man⁹ tua: abscinde
illā. Bonū est tibi debilē introire ī vi=
B tam: q̄ duas man⁹ habētē ire in gehē
nam in ignē inextinguibilē: vbi ver=
mis eorū nō morit: et ignis non exti=
guit. Et si pes tu⁹ te scādalizat: ampu
ta illum. Bonum est tibi claudum in=
troire in vitā eternā: q̄ duos pedes
hn̄tē mitti in gehennā ignis inextin=
guibilis: vbi vermis eorū nō morit: et
ignis non extinguitur. Q̄d si oculus
tuus scandalizat te: eiice eū. Bonum
est tibi luscū introire in regnū dei: q̄
duos oculos habentē mitti in gehē=
nā ignis: vbi vermis eorū nō morit: ⁊
esa.66.g. ignis non extinguitur. Omnis enim
igne saliet: et oīs victima sale saliet.
mat.5.b. Bonū est sal: q̄ si sal insulsū fuerit: ī
Lu.14.g. quo illud condietis? Habete in vobis
sal: et pacem habete inter vos.
¶ C. S. Uxorē non dimittendam nisi
ob fornicationē: iesus dixit sinite par
uulos venire ad me: dixit / nemo bo=
nus nisi vn⁹ deus: dixit / vade et ven=
de q̄cumq habes / et da pauperibus:
difficile q̄ pecunias habēt in regnum
dei introibūt: qui suis renunciauerit
cētuplū accipiet: erunt primi nouissi=
mi: et venturā sibi p̄dicit passionē: pe
titio filiorū zebedei: q̄ voluerit in vo=
bis prim⁹ esse erit oīm seruus: filius
hominis non venit vt ministraretur
ei / sed vt ministraret: de ceco mendi
cante curato. Capitulum. x.
A
mat.19.a ET inde exurgens venit ī fines
iudee vltra iordanē: et conue=
niūt iterū turbe ad eū: et sicut
consueuerat / iterū docebat illos. Et
accedētes pharizei / interrogabāt eū
si licet viro vxorē dimittere? tentan=
tes eū. At ille rn̄dēs dixit eis. Quid
vobis p̄cepit moyses? Qui dixerunt. deu.24.a
Moyses ꝑmisit libellū repudii scri=
bere / et dimittere. Quib⁹ rn̄dēs iesus
ait. Ad duriciā cordis vr̄i scripsit vo=
bis p̄ceptū istud. Ab initio aūt crea= Gen.1.d.
ture masculū et feminā fecit eos de⁹. Gen.2.d.
Propt̄ hoc relinq̄t hō patrē suum / et 1.Co.6.d.
matrē: et adherebit ad vxorē suam: ⁊ Eph.5.g.
erūt duo in carne vna. Itaq iā non
sunt duo: sed vna caro. Q̄d ergo de⁹
coniunxit: hō non separet. Et in domo B
iterū discipuli ei⁹ de eodē interroga=
uerunt eū. Et ait illis. Quicūq dimi= 1.Co.7.b.
serit vxorē suā / et aliā duxerit: adul=
terium cōmittit sup eā. Et si vxor di=
miserit virū suū / et alii nupserit: me=
chat. Et offerebant illi paruulos / vt mat.19.b
tangeret illos. Discipuli aūt cōmina Lu.18.b.
bant offerētib⁹. Quos cū videret ie=
sus indigne tulit / et ait illis. Sinite
paruulos venire ad me: et ne ꝓhibu=
eritis eos: talium enī est regnū dei.
Amen dico vobis: q̄sq̄s nō receperit
regnū dei velut paruulus / non intra
bit in illud. Et cōplexās eos / et impo
nēs man⁹ sup illos / benedicebat eos.
Et cū egressus esset in via ꝓcurrens mat.19.b
quidā genu flexo ante eum / rogabat Luc.18.d.
eū dicēs. Magr̄ bone / q̄d faciā vt vi=
tā eternā ꝑcipiā? Jesus autē dixit ei.
Quid me dicis bonū? Nemo bon⁹ / C
nisi vn⁹ deus. Precepta nosti. Ne ad Exo.20.c.
ulteres: ne occidas: ne fureris: ne fal
sum testimoniū dixeris: ne fraudem
feceris: honora patrē tuū et matrē.
At ille rn̄dēs / ait illi. Magr̄: hec oīa
obseruaui a iuuētute mea. Jesus aūt
intuit⁹ eū: dilexit eū / et dixit ei. Unū
tibi deest. Uade / q̄cūq habes vende
et da pauperib⁹: et habebis thesaurū
in celo: et veni seq̄re me. Qui contri=
stat⁹ in vbo: abiit merens: erat enim
habens multas possessiones. Et cir=
cūspiciens iesus: ait discipulis suis.
Quā difficile q̄ pecunias habent / in
regnū dei introibūt. Discipuli autē
obstupebant in verbis eius. At iesus
rursus rn̄dēs / ait illis. Filioli / q̄ dif=
ficile est cōfidētes in pecuniis / in re=
gnū dei introire. Facili⁹ est camelū
per foramen ac⁹ trāsire: q̄ diuitem in D
trare in regnum dei. Qui magis ad=
mirabant / dicentes ad semetipsos.
Et q̄s pōt saluus fieri? Et intuens il=
los iesus ait. Apud hoīes impossibile
est: sed nō apud deū: oīa enī possibi=
lia sunt apud deū. Et post hec cepit
ei petr⁹ dicere. Ecce nos dimisimus

omnia: et secuti sum⁹ te. Rñdēs iesus ait.
Amē dico vobis: nemo est q̄ reliq̄e-
rit domum/aut fratres/ aut sorores/
aut pr̄ez/aut matrem/ aut filios/aut
agros/ ꝓpter me et ꝓpter euāgeliū:
qui nō accipiat cēties tm̄/nūc in tem
pore hoc: domos/et frēs/ et sorores/
et matres/ꝛ filios/ ꝛ agros cū perse-
cutiōibus: et in sclo futuro vitā eter-
Mat.19.d. nam. Multi aūt primi erūt nouissi-
E mi: et nouissimi primi. Erant autē in
mat.20.b. via ascēdētes hierosolymā: et prece-
Lu.18.c. debat illos iesus/et stupebant: et se-
quētes timebāt. Et assumens iterum
duodecī/ cepit illis dicere q̄ essent ei
vētura. Quia ecce ascendim⁹ hiero-
solymā/ et fili⁹ hoīs tradet̄ principi-
bus sacerdotum/ꝛ scribis/et seniori-
bus: ꝛ dānabunt eū morte: ꝛ tradent
eū gētib⁹/et illudēt ei: ꝛ cōspuent eū:
et flagellabūt eū/et interficiēt eū: et
mat.20.c. tertia die resurget. Et accedūt ad eū
iacob⁹ ꝛ iohānes filii zebedei dicētes.
Magister/ volum⁹ vt quodcunq̄ pe-
tierimus facias nobis. At ille dixit
eis. Quid vultis vt faciam vobis? Et
dixerūt. Da nobis vt vnus ad dexte-
rā tuā/et alius ad sinistrā tuā sedea-
mus in glīa tua. Jesus autē ait eis.
F Nescitis quid petat̄. Potestis bibe-
re calicem quē ego bibo: aut baptis-
mo quo ego baptizor/ baptizari? At
illi dixerunt ei. Possum⁹. Jesus autē
ait eis. Calicē quidez quem ego bibo
bibetis: et baptismo quo ego bapti-
zor baptizabimini: sedere aūt ad de-
xterā meā vel ad sinistrā/ nō est me-
um dare vobis: sed quib⁹ paratū est.
93.dis.c. Et audientes decē indignati sunt de
diaconi iacobo et iohāne. Jes⁹ aūt vocās eos
sunt. ait illis. Scit̄ q̄ hi q̄ videntur princi-
Lu.22.c. pari gentib⁹ dn̄ant̄ eis: et principes
eorū potestatē habēt ipsorū. Non ita
est aūt in vobis: sed q̄cunq̄ voluerit
fieri maior/erit vester minister: et q̄-
cunq̄ voluerit in vobis primus esse/
G erit oīm seru⁹. Nā ꝛ fili⁹ hoīs nō ve-
nit vt ministraret̄ ei: sed vt ministra
ret: ꝛ daret aīam suā redēptionē pro
mat.20.d. mult̄. Et veniūt hiericho: ꝛ ꝓficiscē-
lu.18.f.g. te eo de hiericho/ꝛ discipl'is ei⁹ ꝛ plu
rima multitudine: filius timei barti-
meus cec⁹/sedebat iuxta viā mendi-
cans. Qui cū audisset q̄ iesus naza-
ren⁹ est: cepit clamare et dicere. Jesu
fili dauid miserere mei. Et cōmina-
bant̄ ei multi/vt taceret. At ille mul-
tomagis clamabat. Fili dauid mise-

rere mei. Et stans iesus/ p̄cepit illuz
vocari. Et vocant cecum dicentes ei.
Animequior esto. surge: vocat te. Qui
proiecto vestimēto suo/exiliēs: venit
ad eū. Et rñdēs iesus: dixit illi. Quid
tibi vis faciam? Cecus autez dixit ei.
Rabboni: vt videā. Jes⁹ autē ait illi.
Uade: fides tua te saluū fecit. Et con
festim vidit: et sequebatur eū in via.
¶ C.S. De pullo asine: de ficu quam
dn̄s maledixit cū esuriit: de tēplo eii-
cit vendētes et emētes: sacerdotes ꝛ
scribe querebāt quomodo eū pderēt:
ficū aridā factā radicit⁹: nō hesitan-
dū in corde: credite q̄ accipietis que
petitis: dimittite si quid habetis ad-
uers⁹ aliquē in oratiōe: interrogatur
in qua potestate hec facit. Cp̄m.xi.
Et cum appropinquarent hiero A
solyme et bethanie ad montem mat.21.a.
oliuarum: mittit duos ex discipulis Lu.19.c.
suis: et ait illis. Jte in castellū quod
cōtra vos est: ꝛ statim introeuntes il-
luc: inuenietis pullū ligatū sup quē
nemo adhuc hoim sedit: soluite illū:
et adducite. Et si quis vobis dixerit
quid facitis? dicite q̄ dn̄o necessari⁹
est: ꝛ continuo illum dimittet huc. Et
abeuntes/ inuenerunt pullū ligatuz
ante ianuam foris in biuio: ꝛ soluunt
eū. Et quidā de illic stantib⁹: dicebāt
illis. Quid facitis soluētes pullum?
Qui dixerunt eis sicut p̄ceperat illis
iesus: et dimiserunt eis. Et duxerunt Joh.12.b.
pullū ad iesuz: ꝛ īponūt illi vestimē- B
ta sua: et sedit sup eū. Multi autē ve-
stimenta sua strauerunt in via. Alii
autē frondes cedebāt de arborib⁹/ et
sternebāt in via. Et q̄ preibant ꝛ q̄ se
quebātur clamabāt: dicētes. Osanna
benedict⁹ q̄ venit in noīe dn̄i: benedi
ctū quod venit regnū patris nr̄i da-
uid: osanna in excelsis. Et introiuit mat.21.b.
hierosolymā in tēplum: et circumspe- Lu.19.g.
ctis oībus cū iam vespera esset hora
exiit ī bethaniā cū duodecim. Et alia mat.21.b.
die cū exirēt a bethania: esuriit. Cūq̄
vidisset a longe ficum habētē folia:
venit si quid forte inueniret in ea. Et
cū venisset ad eā/ nihil inuenit p̄ter
folia. nō eñi erat tēpus ficorū. Et rñ-
dēs: dixit ei. Jā nō ampli⁹ in eternuz
ex te fructū q̄sq̄ manducet. Et audie
bāt discipuli ei⁹: et veniūt iterū hiero-
solymā. Et cū introisset ī tēplū: cepit
eiicere vendētes ꝛ emētes in tēplo: ꝛ
mēsas nūmulariorū ꝛ cathedras ven
dentiū colūbas euertit. Et non sine-

bat vt quisq̄ trāsferret vas p templū:
C et docebat dicēs eis. Nōne scriptum
esa.56.c. est. Q2 dom⁹ mea/ domus orōnis vo
Hie.7.b. cabit oib⁹ gentib⁹: Uos autē fecistis
eam speluncā latronum. Quo audito
principes sacerdotū et scribe q̄rebāt
quō eū perderēt. timebāt eñ eū: qm̄
mat.21.c. vniuersa turba admirabat̄ super do-
ctrina ei⁹. Et cū vespera facta esset/
egrediebat̄ de ciuitate. Et cū mane
trāsirent: viderūt ficū aridā factā a
radicib⁹. Et recordat⁹ petr⁹ dixit ei.
Rabbi: ecce ficus cui maledixisti/ a
ruit. Et rñdens ies⁹ ait illis. Habete
fidē dei. Amē dico vobis/ q2 quicunq3
dixerit huic monti/ tollere et mittere
in mare: et nō hesitauerit ī corde suo
mat.7.a. sed crediderit q2 qd̄cunq3 dixerit/ fi-
et.22.c. at: fiet ei. Propterea dico vobis: oīa
Luc.11.b. quecūq3 orātes petitis: credite q2 ac
mat.6.b. cipietis: 7 euenient vobis. Et cū sta-
ec.28.a. bitis ad orādū: dimittite si q̄d habe-
tis aduersus aliquē: vt et pater ve-
D ster q̄ in celis est dimittat vobis pec-
cata vr̄a. Q2 si vos non dimiseritis:
mat.21.c. nec pater vester q̄ in celis est/ dimit-
Lu.20.a. tet vobis pctā vr̄a. Et veniūt rursus
hierosolymā. Et cū ambularet in tē-
plo/ accedunt ad eū summi sacerdo-
tes 7 scribe et seniores: 7 dicūt ei. In
qua potestate hec facis: 7 quis dedit
tibi hāc potestatē vt ista facias? Je-
sus autē rñdens ait illis. Interroga
bo vos et ego vnū verbum/ et rñdete
mihi: et dicā vobis in qua ptāte hec
faciā. Baptism⁹ iohānis de celo erat/
an ex hoib⁹? Rñdete mihi. At illi co-
gitabāt secū dicētes. Si dixerim⁹ de
celo/ dicet nob̄. Quare ergo nō cre-
didistis ei? Si dixerimus ex hoibus:
timemus pplm̄. Oēs eñ habebāt io-
hānē/ q2 vere ppheta esset. Et rñden
tes/ dicūt iesu. Nescimus. Et respon-
dēs iesus ait illis. Neq3 ego dico vo-
bis/ in qua potestate hec faciam.

¶ Ca. 8. Parabola de vinea et colo-
nis: de denario cesaris: de muliere q̄
septē fratres habuit: de p̄mo mādā-
to interrogatur: 7 interrogantem di
cit nō esse lōge a regno dei: dicit quō
dicunt scribe christū esse filiū dauid
cum sit dn̄s: dicit cauere a scribis: de
vidua 7 gazophilacio. Capitulū. xij.

A
mat.21.d. Et cepit illis in parabolis loqui.
Lu.20.b. Uineam pastinauit homo: 7 cir
esa.5.a. cundedit sepem/ 7 fodit lacum: 7 edi
hier.2.d. ficauit turrim: et locauit eam agri-
colis: et peregre profectus est. Et mi

sit ad agricolas in tēpore seruum: vt
ab agricolis acciperet de fructu vi-
nee. Qui apprehēsum eū ceciderunt:
et dimiserunt vacuū. Et iterum misit
ad illos aliū seruum: et illū in capite
vulnerauerunt: et cōtumeliis affece-
runt. Et rursum aliū misit: et illū oc-
ciderūt: 7 plures alios/ quosdā cedē-
tes/ alios vo occidētes. Adhuc ergo
vnum habēs filiū charissimū: et illū
misit ad eos nouissimū dicēs. Q2 re-
uerebunt filiū meū. Coloni aūt dixe-
rūt adinuicem. Hic est heres/ venite
occidamus eū: 7 nr̄a erit hereditas.
Et apprehēdentes eū/ occiderunt: et
eiecerunt extra vineā. Quid ergo fa
ciet dn̄s vinee? Ueniet et pdet colo-
nos: 7 dabit vineā aliis. Nec scriptu
ram hāc legistis: Lapidē quē repro-
bauerūt edificātes: hic factus est in
capur anguli. A dn̄o factum est istud ps.117.d.
et est mirabile in oculis nostris? Et esa.28.d.
querebāt eū tenere: et timuerūt tur- act.4.b.
bam. Cognouerūt eñ qm̄ ad eos pa- rom.9.g.
rabolā hanc dixerit. Et relicto eo/ ab- 1.pe.2.a.
ierunt. Et mittunt ad eum quosdā ex mat.22.b.
phariseis et herodianis: vt eū cape- Lu.20.d.
rēt in verbo. Qui venientes/ dicunt
ei. Magister/ scim⁹ quia verax es: et
non curas quēq̄. nec eñ vides in fa
ciem hoim: sed in veritate viam dei
doces. Licet dare tributum cesari: an B
nō dabimus? Qui sciens versutiam
illor/ ait illis. Quid me tentatis? af-
ferte mihi denariū vt videā. At illi
obtulerunt ei. Et ait illis. Cuius est
imago hec: 7 inscriptio? Dicūt ei. Ce-
saris. Respondens aūt iesus dixit il
lis. Reddite igitur que sunt cesaris/
cesari: et q̄ sunt dei deo. Et mirabant̄ Ro.13.c.
sup eo. Et venerūt ad eū sadducei qui
dicunt resurrectionē nō esse: 7 inter-
rogabāt eū dicētes. Magister/ moy- mat.22.c.
ses nob̄ scripsit vt si cui⁹ frater mor Lu.20.d.
tuus fuerit 7 dimiserit vxorem/ et fi- deu.25.b.
lios non reliquerit: accipiat frat̄ ei⁹
vxorem ipsius: 7 resuscitet semē fra-
tri suo. Septem ergo fratres erāt: et
primus accepit vxorē/ 7 mortuus est
nō relicto semine. Et scds accepit eā
et mortuus est: et nec iste reliquit se-
men. Et tertius similiter. Et acceperūt
eā similiter septē: et nō reliquerūt se-
men. Nouissima oim defuncta est et
mulier. In resurrectione ergo cū re-
surrexerint/ cui⁹ de his erit vxor? se-
ptē eñ habuerūt eā vxorē. Et rñdens
iesus/ ait illis. Nonne ideo erratis/

non scientes scripturas neq3 virtutē dei? Cū eñ a mortuis resurrexerint neq3 nubent, neq3 nubentur: sed sunt si
C cut angeli dei i celis. De mortuis autem q resurgāt: non legistis in libro moysi, sup rubū quō dixerit illi deus
Exo.3.b. inquiens. Ego sum de⁹ abraā/ et de⁹ isaac/ ⁊ de⁹ iacob? Nō est deus mortuoꝝ: sed viuoꝝ. Uos ergo multum
mat.22.d. erratis. Et accessit vn⁹ de scribis qui
Luce.10. audierat illos conquirētes: ⁊ vidēs qm̄ bene illis respōderit/ interrogauit eum qd̄ esset pmū oim mandatum. Jesus aūt respōdit ei q2 pmū
deu.6.a. oim mandatū est. Audi israel. Dn̄s deus tuus: de⁹ vn⁹ est. Et diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua/ ⁊ ex tota mēte tua et ex
leui.16.d. tota virtute tua. Hoc est pmū man
mt.22.d. datū. Scdm autē simile est illi. Dili-
Ro.13.c. ges proximū tuū tāq3 teipsum. Ma-
gala.5.c. ius hoꝝ aliud mandatū non est. Et
iaco.2.b. ait illi scriba. Bene magister/ in veritate dixisti/ q2 vnus est deus/ et non est alius preter eum. Et vt diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu/ et ex tota aīa/ et ex tota fortitudine/ et diligere proximū tanq3 seipsum: maius est oibus holocaustomatibus et sacrificiis. Jesus autem vidēs q sa-
D piēter respōdisset: dixit illi. Non es
mt.22.d. longe a regno dei. Et nemo iā aude-
Lu.20.g. bat eū interrogare. Et respōdens iesus dicebat: docens in tēplo. Quō di
ps.109.a. cunt scribe christū filiū esse dauid? Ipse eñ dauid dicit in spū scō. Dixit dn̄s dn̄o meo: sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos/ scabellū pedū tuoꝝ. Ipse ergo dauid dicit
mt.23.a. eū dn̄m: ⁊ vnde est filius ei⁹? Et mul
Luc.11.f. ta turba eū libēter audiuit. Et dice-
et.20.g. bat eis i doctrina sua. Cauete a scribis qui volūt in stolis ambulare/ et salutari i foro: et in pmis cathedris sedere in synagogis/ ⁊ pmos discubitus in cenis. q deuorant domos viduarū sub obtentu prolixe oratiōis/
Lu.21.a. hi accipient prolixius iudiciū. Et sedens iesus ꝯtra gazophylaciū aspiciebat quō turba iactaret es i gazophilaciū/ ⁊ multi diuites iactabant multa. Cum venisset aūt vidua vna pauper misit duo minuta/ qd̄ ē quadrans. Et conuocans discipulos suos/ ait illis. Amen dico vobis quoniam vidua hec pauper plus omnibus misit qui miserūt in gazophilatium. Omnes enim ex eo quod abūdabat illis miserunt: hec vero de penuria sua oia que habuit/ misit totū victum suum.

¶ C.S. De tēpli structura: de venturis ante diē iudicii: de passione martyꝝ: de abominatiōe ⁊ fuga ⁊ pgnātib⁹: de tribulationib⁹: abbreuiatio dierū: de pseudochristis ⁊ pseudo ꝓphetis: sol obtenebrat et luna non dabit splendorē suū: stelle erūt decidētes. ⁊c. de aduentu xp̄i parabola fic⁹: diē et horam nemo scit: vigilate ⁊ orate: nescitis tempus. Capitulum.xiii.

Et cū egrederet de tēplo: ait il A
li vnus ex discipulis suis. Ma mt.24.a.
gister aspice quales lapides Lu.21.b.
et quales structure: et respōdēs ies⁹/ ait illi. Uides has oēs magnas edi-
ficationes? Non relinquet lapis sup Lu.19.g.
lapidē qui nō destruat. Et cū sederet in monte oliuarū ꝯtra tēplū: interrogabāt eū separatim petr⁹ ⁊ iacob⁹ et iohānes et ādreas. Dic nob' qn̄ ista fient? et qd̄ signū erit qn̄ hec oia incipiēt ꝯsummari? Et rn̄dens iesus/ cepit dicere illis. Uidete ne qs vos seducat. multi eñ venient in noīe meo dicentes/ q2 ego sum: ⁊ multos seducēt. Cū audieritis aūt bella ⁊ opiniones belloꝝ: nō timueritis. oportet eñ
hec fieri: sed nōdū finis. Exurget eñ B
gens cōtra gētem et regnum sup regnū: ⁊ erunt terremotus p loca et fames. Initiū doloꝝ hec. Uidete autē vosmetipsos. Tradēt eñ vos in conciliis/ ⁊ in synagogis vapulabitis et ante psides et reges stabitis ꝓpter
me in testimoniū illis. Et in oēs gen mat.10.
tes pmum opꝫ pdicari euāgelium. Et cū duxerint vos tradentes/ nolite pcogitare qd loquamini: sed qd̄ datū vobis fuerit in illa hora id loqmini. nō enim vos estis loquentes: sed spūs sctūs. Tradet autem frater fratrē in mortē ⁊ pr̄ filiū: et ꝯsurgēt filii in parētes: et morte afficient eos. Et eritis odio oibus ꝓpter nomē meū.
Qui aūt sustinuerit in finē: hic salu⁹ mt.24.b.
erit. Cū aūt videritis abominationē Lu.21.d.
desolationis stantē vbi nō debet (qui dan.9.g.
legit/ intelligat) tunc qui in iudea sunt/ fugiant in montes. et qui super tectum: ne descēdat in domū/ nec introeat vt tollat quid de domo sua. et qui in agro erit: nō reuertatur retro tollere vestimētum suum. Ue autem pregnantibus et nutriētibus in illis
diebus. Orate vo vt hyeme nō fiant. C

Erūt enim dies illi tribulationis ta-
les quales non fuerūt ab initio crea-
ture quā cōdidit deus vsq̄ nūc neq̄
fient. Et nisi breuiasset dn̄s dies: non
fuisset salua oīs caro. sed ꝓpter ele-
ctos quos elegit/ breuiauit dies. Et
Matthei tūc si quis vobis dixerit. Ecce hic est
24.b. xp̄s/ ecce illic: ne credideritis. Exur-
lu.21.b.c. gent eñ pseudochristi: et pseudopro-
phete: et dabunt signa ꝛ portenta ad
seducendos/ si fieri potest/ etiam ele-
Eze.32.b. ctos. Vos ergo videte/ ecce predixi
esa.13.b. vobis oīa. Sed in illis dieb⁹ post tri-
Joel.3.c. bulationē illā sol cōtenebrabit: et lu-
na nō dabit splendorē suū: ꝛ stelle ce-
li erūt decidentes: ꝛ virtutes q̄ in ce-
lis sunt mouebūtur. Et tunc videbūt
filiū hoīs venientem in nubib⁹ cū vir-
tute multa et gloria. Et tunc mittet
angelos suos ꝛ congregabit electos
suos a quatuor ventis/ a summo ter-
re vsq̄ ad summū celi. A ficu autem
discite parabolā. Cū iā ramus eius
tener fuerit et nata fuerint folia: co-
gnoscitis q᷑ in ꝓximo sit estas. sic et
D vos cū videritis hec fieri: scitote q̄
in ꝓximo sit in ostiis. Amen dico vo-
bis q̄m nō trāsibit generatio hec do-
nec oīa ista fiant. Celū et terra trāsi-
bunt: verba aūt mea non transibūt.
De die autē illo vel hora nemo scit/
neq̄ angeli in celo/ neq̄ fili⁹/ nisi pa-
Matthei ter. Videte/ vigilate/ ꝛ orate: nescitis
24.b. enim quādo tp̄s sit. Sicut homo qui
peregre ꝓfectus reliquit domū suā:
et dedit seruis suis potestatē cuiusq̄
operis ꝛ ianitori precepit vt vigilet.
Vigilate ergo. nescitis enim q̄n dn̄s
domus veniat: sero/ an media nocte
an gallicātu an mane ne cū venerit
repēte inueniat vos dormiētes. Q̄d
aūt vobis dico/ oībus dico: vigilate.

¶ C.S. De vnguento effuso super ca-
put iesu. ꝓditio iude: cum discipulis
manducauit pascha: dicit vn⁹ vestrū
me tradet: de sacramēto corporis ꝛ san-
A guinis. ꝛc. et captio iesu. Cap̄m. xiiii.

Matthei Erat aūt pascha ꝛ azyma post
26.a. biduū: ꝛ querebant summi sa-
Lu.22.a. cerdotes et scribe quō eū dolo
tenerent et occiderent. Dicebāt aūt.
Mt.26.a. Nō in die festo: ne forte tumult⁹ fie-
ioā.12.a. ret in pplo. Et cum esset bethanie in
domo simonis leprosi/ ꝛ recumberet:
venit mulier habēs alabastrum vn-
guenti nardi spicati preciosi et fra-
cto alabastro effudit sup caput eius.
Erant autē quidam indigne ferētes
intra semetipsos et dicētes. Vt quid
perditio ista vnguēti facta est? Po-
terat eñ vnguentū istud venundari
plus q̄ trecentis denariis ꝛ dari pau-
peribus. Et fremebāt in eam. Jesus
autē dixit. Sinite eā. quid illi mole-
sti estis? Bonū opus operata est in
me: semꝑ eñ pauperes habebitis vo-
biscum/ ꝛ cū volueritis potestis illis
benefacere: me aūt nō semꝑ habebi-
tis. Quod habuit/ hec fecit: preuenit
vngere corpus meum in sepulturā.
Amen dico vobis vbicunq̄ predica-
tum fuerit euangelium istud in vni-
uerso mūdo: et qđ fecit hec narrabit
in memoriā eius. Et iudas scariotes B
vnus de duodecim abiit ad summos Mt.26.b.
sacerdotes vt proderet eū illis. Qui Lu.22.a.
audiētes gauisi sunt: et promiserunt
ei pecuniam se daturos. Et querebat
quō illum opportune traderet. Et p̄-
mo die azymorū quando pascha im-
molabāt/ dicunt ei discipuli. Quo vis Matthei
eamus et paremus tibi vt māduces 26.b.
pascha? Et mittit duos ex discipu- Lu.22.a.
lis suis/ ꝛ dicit eis. Jte in ciuitatem:
et occurret vobis homo lagenā aque
baiulans/ sequimini eum: et quocūq̄
introierit/ dicite dn̄o domus/ q᷑ ma-
gister dicit. Vbi est refectio mea: vbi
pascha cum discipulis meis mandu-
cem? Et ipse vobis demonstrabit ce-
naculū grande stratū: et illic parate
nobis. Et abierūt discipuli eius ꝛ ve-
nerunt in ciuitatē: et inuenerūt sicut
dixerat illis: et parauerunt pascha.
Vespere autē facto/ venit cū duode- Matthei
cim. Et discūbētibus eis ꝛ māducan- 26.b.
tibus/ ait iesus. Amen dico vobis: q᷑ Lu.22.b.
vnus ex vobis tradet me qui man- Jo.13.c.
ducat mecū. At illi ceperūt cōtrista-
ri et dicere ei singulatim. Nunquid
ego? Qui ait illis. Vn⁹ ex duodecim
qui intingit mecū manū i catino. Et C
filius quidē hominis vadit sicut scri-
ptum est de eo: ve aūt hoi illi p quem Ps.40.c.
filius hoīs tradetur: bonū erat ei: si
nō esset natus homo ille. Et mandu-
cantibus illis/ accepit iesus panem
et benedicens fregit et dedit eis/ et
ait. Sumite/ hoc est corpus meum. 1.co.11.e.
Et accepto calice gratias agens de-
dit eis: ꝛ biberūt ex illo oēs. Et ait il-
lis. Hic est sanguis meus noui testa-
menti q̄ pro multis effundet. Amen
dico vobis q̄ iā non bibā de genimi-
ne vitis vsq̄ i diē illū cū illud bibam
nouū in regno dei. Et hymno dicto/

mat.16.c exierunt in montẽ oliuarũ. Et ait eis
Lu.22.d. Jesus. Oẽs scãdalizabimini in me in
Jo.18.a. nocte ista: quia scriptũ est. Percutiam
Zac.13.c. pastorẽ: et dispergent oues. Sed postquam
Jo.16.g. resurrexero: precedã vos in galilea.
Petrus autẽ ait illi. Et si omnes scãda
lizati fuerint: sed non ego. Et ait illi
Jesus. Amen dico tibi: quia tu hodie
in nocte hac priusquam gallus vocẽ bis
dederit: ter me es negaturus. At ille
D amplius loquebatur. Et si oportuerit
me simul cõmori tibi/ non te negabo.
mar.16.d Similiter autẽ et oẽs dicebãt. Et veniũt
Lu.22.d. in predium cui nomen gethsemani: et
ait discipulis suis. Sedete hic donec
orem. Et assumpsit Petrũ et Jacobũ
et Johãnẽ secũ: et cepit pauere et tede
re. Et ait illis. Tristis est aĩa mea vsque
ad mortẽ: sustinete hic et vigilate. Et
cum processisset paululũ/ procidit su
per terram/ et orabat vt si fieri posset
trãsiret ab eo hora/ et dixit. Abba pa
ter/ oĩa tibi possibilia sunt: transfer
calicẽ hunc a me: sed nõ quod ego volo
sed quod tu. Et venit/ et inuenit eos dor
mientes. Et ait Petro. Simon dor
mis: nõ potuisti vna hora vigilare.
Vigilate et orate vt non intretis in tẽ
tationẽ. Spũs quidẽ promptus est: ca
ro vero infirma. Et iterũ abiens ora
uit eundẽ sermonẽ/ dicens. Et reuer
sus/ denuo inuenit eos dormientes:
erant enim oculi eorũ grauati/ et igno
E rabant quid responderẽt ei. Et venit
tertio et ait illis. Dormite iam et requie
scite/ sufficit: venit hora/ ecce filius ho
minis tradetur in manus peccatorum.
mat.16.e Surgite/ eamus: ecce qui me tradet
Lu.22.e. prope est. Et adhuc eo loquente: ve
Jo.18.a. nit Judas scariotes vnus de duodecim/
et cũ eo turba multa cum gladiis et li
gnis missi a summis sacerdotibus et scri
bis et senioribus. Dederat autẽ tradi
tor eis signum/ dicens. Quemcunque
osculatus fuero/ ipse est: tenete eum/
et ducite caute. Et cum venisset: sta
tim accedens ad eum/ ait. Rabbi. Et
osculatus est eũ. At illi manus inice
runt in Jesum/ et tenuerunt eũ. Unus
autẽ quidã de circunstãtibus educẽs
gladiũ percussit seruum summi sacer
dotis: et amputauit illi auriculã. Et re
spõdẽs Jesus ait illis. Tanquam ad la
tronẽ existis cũ gladiis et lignis com
prehendere me? Quotidie erã apud
vos in templo docẽs: et non me tenui
Zach. 4.d stis. Sed vt impleantur scripture. Tunc
discipuli eius relinquentes eũ/ oẽs fu

gerũt. Adolescens autẽ quidã seque
batur eum amictus sindone super nudo:
et tenuerunt eũ. At ille reiecta sindo
ne nudus profugit ab eis. Et adduxe F
runt Jesum ad summũ sacerdotẽ: et mat.16.f
conuenerunt oẽs sacerdotes et scribe Lu.22.f.
et seniores. Petrus autẽ a longe secu Jo.18.c.
tus est eũ vsque intro in atriũ summi
sacerdotis: et sedebat cũ ministris ad
ignẽ/ et calefaciebat se. Sũmi vero sa
cerdotes et omne concilium querebãt ad
uersus Jesum testimoniũ vt eũ mor
ti traderent/ nec inueniebant. Multi
autẽ testimoniũ falsum dicebant ad
uersus eum/ et cõuenientia testimonia
non erant. Et quidã surgẽtes: falsum Joh.2.d.
testimoniũ ferebant aduersus eũ/ di
centes. Quoniam nos audiuimus eũ dicẽ
tem. Ego dissoluã tẽplum hoc manu
factũ: et post triduũ aliud non manu
factũ edificabo. Et nõ erat cõueniẽs
testimonium illorum. Et exurgẽs sum
mus sacerdos in medium/ interroga
uit Jesum dicẽs. Non rñdes quicquam ad
ea que tibi obiiciuntur ab his? Ille autem
tacebat et nihil rñdit. Rursum sum
mus sacerdos interrogabat eũ/ et di
xit ei. Tu es Christus filius dei bñdicti?
Jesus autẽ dixit illi. Ego sum: et vide
bitis filiũ hoĩs sedẽtẽ a dextris virtu
tis dei et venientẽ cũ nubibus celi. Sum G
mus autẽ sacerdos scindens vestimẽ
ta sua/ ait. Quid adhuc desideramus
testes? Audistis blasphemiã: quid vo
bis videtur? Qui oẽs cõdemnauerunt
eũ esse reũ mortis. Et ceperũt quidã
conspuere eũ et velare faciẽ eius: et co
laphis eum cedere et dicere ei. Pro
phetiza. Et ministri alapis eum cede
bãt. Et cũ esset Petrus in atrio deor mat.16.g
sum/ venit vna ex ancillis summi sa Lu.22.f.
cerdotis: et cũ vidisset Petrũ calefa Jo.18.c.
cientẽ se/ aspiciẽs illũ ait. Et tu cum
Jesu nazareno eras. At ille negauit/
dicẽs. Neque scio/ neque noui quid dicas. mat.16.g
Et exiit foras ante atrium: et gallus Lu.22.f.g
cãtauit. Rursus autẽ cũ vidisset illũ Jo.18.c.
ancilla: cepit dicere circunstantibus.
Quia hic ex illis est. At ille iterũ nega
uit. Et post pusillũ rursum qui asta
bant/ dicebãt Petro. Vere ex illis es:
nã et galileus es. Ille autẽ cepit ana
thematizare et iurare/ Quia nescio ho
minẽ istũ quẽ dicitis. Et statim gal
lus iterũ cantauit. Et recordatus est
Petrus verbi quod dixerat ei Jesus.
Priusquam gallus cantet bis: ter me ne
gabis. Et cepit flere.

¶C.S. Vinctū Jesum duxerūt ad pi
latum: ⁊ illusio / ⁊ crucifixio / et mors
et sepultura iesu christi. Capl'm.xv.
A
mat.27.a Et cōfestim mane cōsiliū faciē
Lu.22.a. tes sūmi sacerdotes cū senio-
ribus ⁊ scribis ⁊ vniuerso con
Jo.18.e. cilio / vinciētes iesum duxerūt et tra-
mat.27.b diderūt pilato. Et īterrogauit eū pi-
Lu.23.a. latus. Tu es rex iudeorū? At ille re-
Joā.18.f. spondens / ait illi. Tu dicis. Et accu-
sabant eū summi sacerdotes in mul-
tis. Pilatus autē rursum interroga-
uit eū dicens. Nō respondes quicq̄?
vide in quātis te accusant. Jesus au-
tem amplius nihil respondit: ita vt
miraret pilatus. Per diē aūt festum
solebat dimittere illis vnū ex vinctis
quēcūq̄ petissent. Erat autē qui dice
batur barrabas / q̄ cuȝ seditiosis erat
vinctꝰ: qui in seditione fecerat homi-
cidiū. Et cum ascendisset turba cepit
rogare sicut semp faciebat illis. Pi-
latus aūt respondit eis et dixit. Vul-
tis dimittā vobis regē iudeorū? Scie-
bat eñi q̄ p inuidiā tradidissent eum
summi sacerdotes. Pontifices autē
concitauerūt turbā / vt magis barra-
B bam dimitteret eis. Pilatus aūt ite-
rum respondēs / ait illis. Quid ergo
mat.27.c vultis faciā regi iudeorū? At illi ite-
Lu.23.b. rum clamauerūt. Crucifige eū. Pila-
Jo.18.g. tus vero dicebat illis. Quid eñi mali
19.c. fecit. At illi magis clamabāt. Cruci-
15 fige eū. Pilatus autē volens pp'lo sa
tisfacere / dimisit illis barrabā: ⁊ tra-
didit iesum flagellis cesum vt cruci-
figeret. Milites aūt duxerunt euȝ in
mat.27.c atriū pretorij: et cōuocant totā cohor
Jo.19.a. tem: et induunt eū purpura: et impo
nunt ei plectentes spineā coronā. Et
ceperunt salutare eū. Aue rex iudeo-
rum. Et percutiebāt caput eius arūdi-
ne: et cōspuebāt eū: ⁊ ponētes genua
adorabāt eum. Et postq̄ illuserūt ei /
exuerūt illum purpura / et induerunt
eū vestimentis suis: et educūt illū vt
crucifigerent eum. Et angariauerūt
mat.27.d pretereūtem quēpiā simonē cyreneū
Lu.23.d. venientē de villa / patrē alexandri et
ruffi: vt tolleret crucē eiꝰ. Et pducunt
mat.27.d illū in golgotha locū q̄d est interpre-
Lu.23.d. tatum caluarie locus. Et dabant ei bi
Jo.19.d. bere myrrhatum vinū: et nō accepit.
Et crucifigentes eū diuiserunt vesti-
mat.27.d mēta eiꝰ: mittētes sortē sup eis quis
Lu.23.c. quid tolleret. Erat aūt hora tertia: et
Jo.19.d. crucifixerunt eū. Et erat titulus cau-
C se eiꝰ inscriptus / Rex iudeorū. Et cū

eo crucifigūt duos latrones: vnum a
dextris et aliū a sinistris eiꝰ. Et im-
pleta est scriptura q̄ dicit. Et cū ini- esa.53.d.
quis reputatus est. Et pretereuntes
blasphemabant eū mouentes capita
sua ⁊ dicētes. Vah qui destruis tem- Jo.2.d.
plū dei et in tribus diebꝰ reedificas:
saluū fac temetipsm descēdēs de cru-
ce. Similiter et summi sacerdotes illu-
dētes ad alterutrum cū scribis dice-
bant. Alios saluos fecit: seipsum non
pōt saluū facere. Christus rex israel
descēdat nunc de cruce vt videamꝰ ⁊
credamꝰ. Et qui cū eo crucifixi erāt /
cōuitiabātur ei. Et facta hora sexta /
tenebre facte sunt per totā terrā vsq̄
in horam nonā. Et hora nona excla-
mauit iesus voce magna dicēs. Eloi ps.21.a.
eloi lamma azabthani? quod est inter-
pretatum. Deus meus deus meus vt
quid dereliquisti me? Et quidā de cir
cunstantibꝰ audientes dicebāt. Ecce
eliā vocat. Currēs aūt vnꝰ et implēs
spongiā aceto circūponēsq̄ calamo
potū dabat ei / dicens. Sinite: videa-
mus si veniat elias ad deponendum
eum. Jesus autē emissa voce magna D
expirauit. Et velum templi scissum
est in duo / a summo vsque deorsum.
Vidēs aūt centurio q̄ ex aduerso sta-
bat q2 sic clamās expirasset ait. Ve-
re hic homo filiꝰ dei erat. Erāt aūt et
mulieres de longe aspicientes: inter
quas erat maria magdalene et ma-
ria iacobi minoris ⁊ ioseph mater et
salome: ⁊ cū esset in galilea sequebā-
tur eū et ministrabāt ei: ⁊ alie multe
que simul cū eo ascēderant hierosoly
mā. Et cū iā sero esset factū (q2 erat mt.27.g.
parasceue quod est ante sabbatū) ve Lu.23.g.
nit ioseph ab arimathia nobilis de- Jo.19.g.
curio / qui et ipse erat expectās regnū
dei. Et audacter introiuit ad pilatū ⁊
et petijt corpꝰ iesu. Pilatꝰ autē mira-
batur si iam obijsset. Et accersito cen
turione / interrogauit eū si iam mor-
tuus esset. Et cū cognouisset a centu-
riōe / donauit corpus ioseph. Joseph
autē mercatus sindonē / ⁊ deponens
eum inuoluit sindone: et posuit eū in
monumēto quod erat excisum de pe-
tra: et aduoluit lapidē ad ostiū mo-
numēti. Maria magdalene et maria
ioseph aspiciebant vbi poneretur.
¶C.S. Resurrectio et ostensio eiꝰ: et
q̄ predicare iubet euāgeliū. Cap.xvi. A
Et cū transisset sabbatū: maria
magdalene ⁊ maria iacobi ⁊ sa- Lu.4.a.

lome emerũt aromata: vt venientes
Jo.20.a. vngerent iesum. Et valde mane vna
2 sabbatoꝝ veniũt ad monumẽtũ: orto
3 iam sole. Et dicebãt ad inuicẽ. Quis
reuoluet nobis lapidem ab ostio mo
numẽti? Et respiciẽtes / viderunt re-
4 uolutum lapidẽ. Erat quippe magnꝰ
B 5 valde. Et introeuntes in monumẽtũ
mat.28.a viderunt iuuenẽ sedẽtem in dextris /
Jo.20.c. coopertũ stola candida: ⁊ obstupue-
6 runt. Qui dicit illis. Nolite expaue-
scere. Jesum queritis nazarenũ cru-
cifixũ: surrexit / nõ est hic. ecce locus
7 vbi posuerũt eũ. Sed ite / dicite disci-
pulis eiꝰ et petro: qꝛ precedet vos in
galileã. ibi eum videbitis / sicut dixit
mat.27.c vobis. At ille exeuntes / fugerunt de
S.14.c. 8 monumẽto: inuaserat eñ eas tremor
et pauor: ⁊ nemini q̃cq̃ dixerũt. time-
C 9 bãt eñ. Surgẽs autẽ iesꝰ mane prima
sabbati / apparuit primo marie ma-
gdalene: de qua eiecerat septẽ demo
10 nia. Illa vadens / nunciauit his q̃ cũ
eo fuerãt / lugentibꝰ et flentibꝰ. Et illi
audiẽtes qꝛ viueret et visus esset ab
Lu.24.b ea: nõ crediderũt. Post hec aũt duo-
bus ex his ambulantibꝰ ostensus est
in alia effigie / euntibꝰ in villã: et illi
euntes nũciauerũt ceteris: nec illis
mat.28.d crediderũt. Nouissime aũt recũben-
Lu.24.f. tibus illis vndecim apparuit / et ex-
Jo.20.e. probrauit incredulitatẽ illoꝝ et du-
ritiã cordis: qꝛ his qui viderãt eũ re-
D surrexisse non crediderunt. Et dixit
mat.28.d eis. Euntes in mũdũ vniuersũ / pre-
dicate euangelium oĩ creature. Qui
crediderit et baptizatꝰ fuerit / saluus
erit: qui vo nõ crediderit / condemna
bitur. Signa aũt eos q̃ crediderint /
hec sequẽtur. In noĩe meo demonia
eiicient: linguis loquẽtur nouis: ser-
pentes tollẽt. Et si mortiferum quid
biberint / non eis nocebit. Sup egros
manus imponent: ⁊ bene habebunt.
Lu.24.g Et dñs quidem iesus postq̃ locutus
est eis / assumptꝰ est in celum: ⁊ sedet
a dextris dei. Illi autẽ ꝓfecti / predi-
cauerũt vbiq3: dño cooperante et ser-
monẽ ꝯfirmante / sequentibꝰ signis.

¶ Euangelij secundum Marcum finis.

¶ Prefatio beati Hieronymi presbyteri in euangelium sm Lucam.

Lucas syrus / natione antiochensis / arte medicꝰ / discipulus apostoloꝝ: postea paulum secutus vsq3 ad consummationem eius seruiens domino sine crimine. Nam neq3 vxorem vnq̃ habẽs neq3 filios: septuaginta et quatuor annorum obiit in bithynia plenꝰ spiritu sancto. Qui cum iam scripta essent euangelia: per mattheum quidẽ in iudea: per marcum autẽ in italia: sancto instigante spũ in achaie partibus hoc scripsit euãgelium: significãs etiam ipse in principio ante suũ alia esse descripta. Cui extra ea que ordo euangelice dispositionis exposcit: ea maxime necessitas laboris fuit vt primũ grecis fidelibꝰ oĩ ꝓphetatione vẽturi in carnem dei xp̄i manifestata humanitate: ne iudaicis fabulis attenti: in solo legis desiderio tenerẽtur: vel ne hereticis fabulis et stultis solicitationibꝰ seducti: exciderent a veritate: elaborare: dehinc vt in principio euangelii iohãnis natiuitate presumpta: cui euangelium scriberet: et in quo electꝰ scriberet indicaret: contestans in se completa esse que essent ab aliis inchoata. Cui ideo post baptismum filii dei a perfectione generatiõis in xp̄o implete: et repetẽde a principio natiuitatis humane potestas permissa est: vt requirentibus demõstraret in quo apprehẽdẽs erat per nathan filium dauid introitu recurrẽtis in deum generationis admisso: inseparabilis dei: vt predicãs hoĩbus xp̄m suum: perfecti opus hoĩs redire in se p filiũ faceret qui per dauid patrez venientibus iter prebebat in xp̄o. Cui luce non immerito etiã scribẽdorum actuũ apostoloꝝ potestas in ministerio datur: vt deo in deum pleno et filio perditiõis extincto: et oratione ab aplĩs facta: sorte dñice electiõis numerus cõpleretur. Sicq3 paulus consummationẽ apostolicis actibꝰ daret: quẽ diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Qđ ⁊ legentibus ac requirentibus deum: etsi per singula expediri a nobis vtile fuerat: sciens tamen q̃ operantem agricolam oporteat primum de fructibus suis edere: vitauimus publicam curiositatem: ne non tam volentibus deum demõstrasse videremur: q̃ fastidientibus prodidisse.

¶ Prefatio explicit.

¶ Proemiū btī Luce ī euāgeliū suū.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationē que in nobis complete sunt rerum sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis: visum est ⁊ mihi assecuto omnia a principio diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile/vt cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem.

¶ Sanctum Jesu Christi euangelium ƀm Lucam.

¶ C. S. Cōmēdatio Zacharie ⁊ Elizabeth. Angelꝰ ait Zacharie: exaudita est oratio tua: ⁊ Elizabeth pariet tibi filiū: vocabꝭ nomē eiꝰ Johānē: Zacharias nō credēs Gabrieli obmutuit: elizabeth post hec cōcepit: ⁊ occultabat se mēsibꝰ quinqꝫ: in mēse sexto missus est angelꝰ ad virginē Mariā/⁊ dixit ei. Aue gratia plena. ⁊c. Maria cōcepto saluatore: exurgēs abijt in montana ⁊ salutauit Elizabeth: ⁊ dixit Elizabeth. Benedicta tu. ⁊c. Et ait Maria. Magnificat aīa. ⁊c. Elizabeth peperit filiū: ⁊ octauo die circūcidit: Zacharias loquelā recuperat ⁊ ꝓphetat
A dicēs. Bñdictꝰ dñs deꝰ. Cap. I.

Fuit in diebꝰ Herodis regis Judee/sacerdos quidā noīe Zacharias de vice abia: et vxor illiꝰ de filiabꝰ Aaron/et nomē eius Elizabeth. Erant autē iusti ambo ante deū: incedētes in oībꝰ mādatꝭ et iustificationibꝰ dñi sine querela: ⁊ nō erat illis filiꝰ/eo ꝙ esset Elizabeth sterilis/⁊ ambo ꝓcessissent in diebꝰ suis. Factū est autē cū sacerdotio fungeretꝭ Zacharias in ordine vicis sue ante deū: ƀm ꝯsuetudinē sacerdotii sorte
Leui.10,d
exijt vt incensum poneret ingressꝰ in templū dñi: ⁊ oīs multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autē illi angelus dñi: stans a dextris altaris incēsi. Et Zacharias turbatus est videns: ⁊ timor irruit super eum. Ait autē ad illum angelus. Ne timeas Zacharia: qm̄ exaudita est deprecatio tua: ⁊ vxor tua Elizabeth pariet tibi filium/⁊ vocabis nomen eius Johānē/⁊ erit gaudiū tibi
B
⁊ exultatio/⁊ multi in natiuitate eiꝰ gaudebunt. Erit enī magnus coram dño: vinū ⁊ siceram nō bibet: ⁊ spiritu sancto replebiꝭ adhuc ex vtero matrꝭ sue: ⁊ multos filioꝝ Israel cōuertet ad dñm deū ipsoꝝ. ⁊ ipse precedet …131.d.
ante illū in spiritu ⁊ virtute Elie/vt Mal.3.a.
conuertat corda patrū in filios ⁊ in= Mal.4.b
credulos ad prudentiam iustorū parare dño plebē perfectā. Et dixit Zacharias ad angelū. Unde hoc sciam? ego enim sum senex: ⁊ vxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus/dixit ei. Ego sum Gabriel q̄ asto ante deum: ⁊ missus sum loq̄ ad te ⁊ hec tibi euāgelizare. Et ecce eris tacēs ⁊ non poteris loqui vsqꝫ in diē quo hec fiant/pro eo ꝙ nō credidisti verbis meis q̄ implebunꝭ in tēpore suo. Et erat plebs expectans Zachariam: ⁊ mirabantur ꝙ tardaret ipse in templo. Egressus autē nō poterat loqui ad illos: et cognouerunt ꝙ visionē vidisset in templo. Et ipse erat C
innuēs illis: ⁊ permansit mutus. Et factū est: vt impleti sunt dies officij eius/abijt in domū suam. Post hos autē dies cōcepit Elizabeth vxor eiꝰ: ⁊ occultabat se mēsibꝰ quinqꝫ dicens. Quia sic fecit mihi dñs in diebus quibus respexit auferre opprobriū meū inter homines. In mense autē sexto missus est angelus Gabriel a deo in ciuitatē Galilee cui nomē Nazareth ad virginem desponsatā viro cui nomē erat Joseph de domo Dauid: ⁊ nomē virginis Maria. Et ingressus angelꝰ ad eam/dixit. Aue gratia plena dñs tecū: benedicta tu in mulieribꝰ. Que cum audisset: turbata est in sermone eius: et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei. Ne timeas Maria: inuenisti enī gratiā apud deū. Ecce concipies in vtero et Esa.7.c.
paries filiū/⁊ vocabis nomē eius Je= J.1.c.
sum. Hic erit magnꝰ/⁊ filiꝰ altissimi vocabiꝭ/⁊ dabit illi dñs deꝰ sedē Dauid patris eiꝰ/⁊ regnabit in domo Ja= Dan.7.
cob in eternū/⁊ regni eius nō erit fi= d.g.
nis. Dixit autē Maria ad angelum. Mic.4.c
Quomodo fiet istud qm̄ virū non co= D
gnosco? Et respondens angelus dixit ei. Spiritꝰ sanctus superueniet in te: ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoqꝫ ⁊ qđ nasceꝭ ex te sanctū: vocabitur filius dei. Et ecce Elizabeth cognata tua: ⁊ ipsa concepit filiū in senectute sua. Et hic mēsis est sextus illi que vocaꝭ sterilis: q2 nō erit impossibile apud deū omne verbum. Dixit

aũt maria. Ecce ancilla dñi: fiat mi-
hi secũdũ verbuz tuũ. Et discessit ab
illa angelus. Exurgēs aũt maria in
diebus illis/abiit in montana cũ fe-
stinatione in ciuitatē iuda: et intra-
uit in domũ zacharie: ⁊ salutauit eli
zabeth. Et factũ est: vt audiuit salu-
tationem marie elizabeth: exultauit
infans in vtero eiꝰ: ⁊ repleta est spi-
ritu sācto elizabeth: ⁊ exclamauit vo
ce magna et dixit. Bñdicta tu inter
mulieres: ⁊ benedictus fructus ven
E tris tui. Et vnde hoc mihi: vt veniat
mater dñi mei ad me? Ecce enī vt fa
cta est vox salutationis tue in auri-
bus meis: exultauit ī gaudio īfans
in vtero meo: ⁊ beata que credidisti:
quoniā perficient ea q̄ dicta sunt ti-
bi a dño. Et ait maria. Magnificat
aīa mea dñm. Et exultauit spiritus
meus: in deo salutari meo. Quia re-
spexit humilitatem ancille sue: ecce
enim ex hoc beatā me dicent oēs ge-
nerationes. Qui fecit mihi magna q̄
potēs est: ⁊ sanctũ nomē eiꝰ. Et mise
ricordia eius a progenie in proge-
nies timentibus eũ. Fecit potentiaz
in brachio suo: dispersit superbos mē
te cordis sui. Deposuit potentes de
sede: ⁊ exaltauit humiles. Esuriētes
impleuit bonis: ⁊ diuites dimisit in-
esa. 41.b. anes. Suscepit israel puerũ suũ me-
esa. 50.d. morari mie sue. Sicut locutus est ad
54.b. patres nostros: abraā ⁊ semini eius
hie. 31.a d in secula. Mansit autē maria cũ illa
ps. 131.c. quasi mēsibus tribꝰ: ⁊ reuersa est in
gen. 22.c. domũ suā. Elizabeth autē īpletũ est
F tēpus pariendi: ⁊ peperit filium. Et
audierũt vicini ⁊ cognati eius quia
magnificauit dñs misericordiā suaz
cũ illa: ⁊ cōgratulabant ei. Et factũ
est: in die octauo venerunt circũcide
re puerũ: ⁊ vocabant eũ nomine pa-
tris sui zachariā. Et respondēs ma-
ter eius dixit. Nequaq̄: sed vocabit
iohānes. Et dixerũt ad illaz: quia ne
mo est in cognatione tua q̄ vocetur
hoc nomie. Innuebāt aũt patri eius
quē vellet vocari eum. Et postulans
pugillarē scripsit: dicēs. Johānes est
nomē eius. Et mirati sunt vniuersi.
Apertũ est aũt ilico os eiꝰ et lingua
eius: ⁊ loquebatur benedicens deũ.
Et factus est timor sup oēs vicinos
eoꝝ: ⁊ sup oīa montana iudee diuul-
gabant oīa vba hec: ⁊ posuerũt oēs
qui audierũt in corde suo dicentes.
Quis putas puer iste erit? Etenim
manus dñi erat cũ illo. Et zachari-
as pater eiꝰ repletꝰ est spũ sctō: ⁊ ꝓ-
phetauit dicēs. Bñdictus dñs deus
israel: qr visitauit ⁊ fecit redēptionē
plebꝭ sue. Et erexit cornu salutis no-
G bis: in domo dauid pueri sui. Sicut
locutꝰ est per os sanctoꝝ: q̄ a seculo ps. 73.e.
sunt prophetarũ eius. Salutē ex ini- 131.d.
micis nostris: ⁊ de manu oim̄ q̄ ode- hie. 23.a.
runt nos. Ad faciendā miam cũ pa- 30.b.
tribꝰ nostris: ⁊ memorari testamēti
sui scti. Jusiurandum qđ iurauit ad hier. 31. f.
abraā patrē nostrũ: daturū se nobis. gen. 22.c.
Ut sine timore de manu inimicoꝝ
nostroꝝ liberati seruiamus illi. In
sanctitate et iustitia corā ipso: oībus
diebus nostris. Et tu puer propheta
altissimi vocaberis: preibis enī an-
te faciē dñi parare vias eiꝰ. Ad dan-
dam sciētiā salutis plebi eius: in re-
missionē peccatoꝝ eoꝝ. Per viscera
misericordie dei nostri: in quibꝰ visi- mala. 9.a
tauit nos oriens ex alto. Illumina- zach. 3.d.
re his q̄ in tenebris ⁊ in vmbra mor-
tis sedent: ad dirigendos pedes no-
stros in viā pacis. Puer aũt cresce-
bat ⁊ cōfortabat spũ/ ⁊ erat in desertꝭ
vsq; in diē ostensionis sue ad israel.
¶ C.S. Edictũ augusti vt describe-
ret orbis: maria peperit filiũ suũ pri
mogenitũ: āgelus natiuitatē xpi pa
storibꝰ nũciauit: ⁊ pastores dicebāt
adinuicē trāseamꝰ vsq; ad bethleē: ie
sus circũcidit: simeon accepit iesum
in vlnas suas: dicēs. Nũc dimittis.
⁊c. simeō dixit marie: ecce positꝰ. ⁊c.
⁊ anna ꝓphetissa superueniēs confite
bat dño ⁊ loquebat de illo oībꝰ q̄ expe
ctabant redemptionem israel: iesus
inuentus in medio doctoꝝ: ⁊ q̄ sub-
ditus erat parentibus. Capitulũ. II.

Factũ est aũt: ī diebꝰ illis exiit A
edictũ a cesare augusto: vt de-
scriberetur vniuersus orbis.
Hec descriptio prima: facta est a p̄si
de syrie cyrino. Et ibant oēs vt pro-
fiterent: singuli ī suā ciuitatē. Ascen
dit autē ⁊ ioseph a galilea de ciuita-
te nazareth in iudeā ciuitatē dauid
que vocatur bethleē: eo q̄ esset de do
mo ⁊ familia dauid/ vt profiteretur
cũ maria desponsata sibi vxore pre-
gnante. Factũ est aũt: cũ essent ibi
impleti sunt dies vt pareret. Et pe-
perit filiũ suũ primogenitũ et pānis
eũ inuoluit/ ⁊ reclinauit eũ in p̄sepio
qr non erat ei locꝰ in diuersorio. Et B
pastores erant in regione eadē vigi

lantes/ et custodientes vigilias no-
ctis super gregē suum. Et ecce: ange
lus dn̄i stetit iuxta illos: et claritas
dei circūfulsit illos ⁊ timuerūt timo
re magno. Et dixit illis angel⁹. No-
lite timere. Ecce em̄ euāgelizo vobis
gaudiū magnū qđ erit om̄i populo:
q: nat⁹ est vob̄ hodie saluator q̄ est
christ⁹ dn̄s in ciuitate dauid. Et hoc
vobis signū. Inuenietis infantē pā-
de Jse.di. nis inuolutū: ⁊ positū in p̄sepio. Et
i.nocte.et subito facta est cū angelo multitudo
c.de hym. militie celestis: laudantium deū et
et cap.hi dicentiū. Gloria in altissimis deo: et
duo. in terra pax hoībus bone volūtat̄.
C Et factū est: vt discesserūt ab eis an-
geli in celū: pastores loquebant̄ ad-
inuicē. Trāseamus vsq3 bethleē/et
videam⁹ hoc verbū qđ factū est / qđ
fecit dn̄s ⁊ ostēdit nob̄. Et venerūt
festinantes: ⁊ inuenerūt mariā ⁊ io-
seph: ⁊ infantē positum in presepio.
Uidētes aūt cognouerūt de verbo:
qđ dictū erat illis de puero hoc. Et
oēs q̄ audierāt mirati sūt: ⁊ de his q̄
dicta erāt a pastorib⁹ ad ipsos. Ma-
ria aūt ꝯseruabat oīa vba hec/ cōfe-
rēs in corde suo. Et reuersi sunt pa-
stores: glorificātes ⁊ laudātes deum
in oībus que audierāt et viderant: si
leui.12.a. cut dictum est ad illos. Et postq̄ cō-
summati sunt dies octo vt circūcide
J.1.c. ret puer: vocatū est nomē ei⁹ iesus/
mat.1.c. qđ vocatū est ab angelo: prius q̄ in
D vtero ꝯciperet̄. Et post q̄ iplēti sunt
leui.12.a. dies purgationis eius scđm legem
exo.13.a. moysi/tulerūt illū in hierl'm vt siste-
num.8.c. rent eū dn̄o/sicut scriptū est in lege
dn̄i. Q2 oē masculinum adaperiens
leui.12.c. vuluā sanctū dn̄o vocabit̄: et vt da-
rent hostiā secundū qđ dictū est in
lege dn̄i: par turturū aut duos pul-
los colūbarū. Et ecce: homo erat in
hierusalē/cui nomē symeō/ et homo
iste iust⁹ ⁊ timorat⁹ expectās ꝯsola-
tionē israel: ⁊ spiritus sanct⁹ erat in
eo. Et respōsum acceperat a spiritu
sancto/nō visurū se mortē nisi prius
videret christū dn̄i. Et venit in spiri
tu in tēplum. Et cū inducerēt puerū
iesum parētes eius/ vt facerent scđm
ꝯsuetudinē legis pro eo: ⁊ ipse acce-
pit eū i vlnas suas: ⁊ benedixit deū
⁊ dixit. Nunc dimittis seruū tuū do-
mine: secundū verbū tuum in pace.
Q2 viderūt oculi mei salutare tuū.
Qđ parasti ante faciē omniū popu-
lor. Lumen ad reuelationē gentiū:
⁊ gloriā plebis tue israel. Et erat pa- E
ter eius ⁊ mater eius mirantes sup
his que dicebant̄ de illo. Et bn̄dixit
illis simeon: ⁊ dixit ad mariā matrē
eius. Ecce posit⁹ est hic in ruinā: ⁊ in esa.8.c.
resurrectionē multorū in israel: ⁊ in Ro.9.g.
signū cui cōtradicetur. Et tuam ip- 1.pe.2.b.
sius animā pertransibit gladius vt
reuelētur ex multis cordib⁹ cogita-
tiones. Et erat anna prophetissa fi-
lia phanuel de tribu aser: hec ꝓcesse
rat in dieb⁹ multis: ⁊ vixerat cū viro
suo ānis septem a vginitate sua. Et
hec vidua erat vsq3 ad ānos octogi-
taquatuor: que nō discedebat de tem
plo: ieiuniis ⁊ obsecrationibus serui F
ens nocte ac die. Et hec ipsa hora su
perueniens confitebat̄ dn̄o: ⁊ loque-
bat̄ de illo oībus qui expectabāt re-
demptionē israel. Et vt perfecerunt
oīa scđm legē dn̄i/reuersi sunt in ga
lileā: in ciuitatē suā nazareth. Puer
aūt crescebat ⁊ confortabat̄: plenus
sapientia/⁊ gratia dei erat in illo. Et
ibāt parentes eius per om̄es annos
in hierusalē/ in die solēni pasche. Et
cū fact⁹ esset annorū duodecim: ascē
dentibus illis hierosolymā scđm cō-
suetudinē diei festi: ꝯsummatisq3 die
bus cū redirent remāsit puer iesus
in hierusalē: ⁊ nō cognouerūt parē-
tes ei⁹. Existimantes autē illum es-
se in comitatu/venerunt iter diei: et
requirebant eum inter cognatos et
notos. Et non inuenientes/ regressi 36.dis.c.
sunt in hierusalē: requirentes eum. q̄ ecclias
Et factū est: post triduū inuenerunt ti.
illum in tēplo: sedentē in medio do- G
ctorū/ audientem illos ⁊ interrogan
tem eos. Stupebāt aūt om̄es qui eū
audiebāt: sup prudentia ⁊ responsis
ei⁹. Et vidētes admirati sunt. Et di-
xit mr̄ ei⁹ ad illū. Fili q̄d fecisti no-
bis sic: Ecce pr̄ tu⁹ ⁊ ego dolētes q̄- J.18.f.
rebam⁹ te. Et ait ad illos. Quid est
q̄ me q̄rebatis: nesciebatis q: in his
q̄ patris mei sunt / oportet me esse: s.eodem.
Et ipsi non intellexerūt verbū quod
locutus est ad eos. Et descendit cū
eis ⁊ venit nazareth: ⁊ erat subdit⁹
illis. Et mater eius cōseruabat oīa
verba hec in corde suo. Et iesus pro-
ficiebat sapientia et etate et gratia
apud deum ⁊ homines.
¶ C. S. Johānes p̄dicabat baptismū
penitētie: dicit turbis: Genimina vi
perarū. ⁊c. Facite fruct⁹ dignos peni
tētie. ⁊c. pōt de⁹ de lapidib⁹ istis susci-

citare.&c.iohānes turbis dixit:& publicanis et militib⁹ qd agere debeāt
dicēs. Uenit fortior me post me/ cuius vētilabrū in manu: iohānes corripit herodē & baptizat iesum:celum
aperitur:vox patris auditur/ Jesus
erat incipiēs quasi annorum triginta:vt putabatur filius Joseph/ q̄ fuit
A heli.&c. Capitulum tertium.

Anno aūt quītodecimo imperij
tyberij cesaris procurante pōtio pilato Judeā/ tetrarcha autem
galilee herode: Philippo autē fratre eius tetrarcha ituree & trachonitidis regionis & lysania abyline tetrarcha/sub principibus sacerdotū
anna & caipha:factū est verbum dñi
super iohannē zacharie filiū i deser-
mat.3.a. to. Et venit in omnē regionē Jorda-
mar.1.a. nis predicās baptismum penitētie
in remissionē peccatorum/ sicut scri-
esa.40.a. ptū est in libro sermonū esaie ,pphe-
iohā.1.c. te. Uox clamātis in deserto. Parate
viā dñi:rectas facite semitas eius.
omnis vallis implebitur: & ois mōs
et collis humiliabitur : & erūt praua
in directa/ et aspera in vias planas:
B & videbit omnis caro salutare dei. Di-
mat.3.b. cebat ergo ad turbas que exibant vt
baptizarentur ab ipso. Genimina viperarum quis ostendit vobis fugere
a ventura ira? Facite ergo fructus
dignos penitentie/ & ne ceperitis dicere Patrē habemus abraam. Dico
enim vobis qz potens est deus de lapidibus istis suscitare filios Abrae.
Jam enim securis ad radicē arboris
posita est. Ois ergo arbor nō faciēs
fructum bonum excidetur: & in ignē
mittetur. Et interrogabant eū turbe
dicētes. Quid ergo faciem⁹? Respōdens autem dicebat illis. Qui habet
duas tunicas det non habēti:& q̄ habet escas similiter faciat. Uenerunt
C autē & publicani vt baptizarentur/&
dixerūt ad illum. Magister:quid faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil
23.q.1.c. amplius q̄ qd cōstitutū est vobis : fa-
paratus. ciatis. Interrogabant autē eū & mi-
&.c.quid lites dicētes. Quid faciem⁹ et nos?
culpat. et Et ait illis. Neminem concutiatis
c.militare. neq3 calumniam faciatis:& contenti
estote stipendijs vestris. Existimante autē populo: & cogitantib⁹ oibus
in cordib⁹ suis de iohanne / ne forte
mat.3.c. ipse esset christus/respōdit iohānes
mar.1.b. dicens oibus. Ego quidem aqua ba-
iohā.1.d. ptizo vos/vēiet autē fortior me post
me:cuius non sum dign⁹ soluere corrigiam calceamentorū eius:ipse vos
baptizabit i spiritu sancto & igni:cu- D
ius ventilabrū in manu eius/& pur- mat.3.c.
gabit areā suā:& congregabit triticū
in horreū suū:paleas autem combu
ret igni inextinguibili . Multa quidē
et alia exhortans euangelizabat po
pulo. Herodes aūt tetrarcha cū cor- mat.14.a.
riperetur ab illo de herodiade vxo- mar.6.c.
re fratris sui/ & de oībus malis q̄ fe-
cit herodes:adiecit & hoc super oia/
& inclusit iohānē in carcerē. Factum mat.3.d.
est autē cū baptizaret ois populus/ mar.1.b.
et iesu baptizato & orante apertū est
celū/& descēdit spūs sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: &
vox de celo facta est. Tu es fili⁹ me⁹
dilectus/in te cōplacui mihi. Et ipse E
iesus erat incipiēs quasi annorū triginta/vt putabatur fili⁹ ioseph/ qui
fuit heli:qui fuit mathat/qui fuit leui/qui fuit melchi/ q̄ fuit iāne/ q̄ fuit
ioseph/qui fuit mathathie / qui fuit
amos/ q̄ fuit naū/ q̄ fuit hesli / q̄ fuit
nagge/ q̄ fuit maath/qui fuit matha F
thiel/ q̄ fuit semei/ q̄ fuit ioseph/ q̄ fuit iuda/ q̄ fuit iohanna/ q̄ fuit resa/ q̄
fuit zorobabel/ q̄ fuit salathiel/ q̄ fuit
neri/qui fuit melchi/ q̄ fuit addi: qui
fuit cosan/ q̄ fuit helmadan/ qui fuit
her/ q̄ fuit iesu/ q̄ fuit heliezer / q̄ fuit
iorim/ q̄ fuit mathat/ q̄ fuit leui / qui
fuit simeō: q̄ fuit iuda: q̄ fuit ioseph:
qui fuit iona: qui fuit heliachim: qui
fuit melcha: q̄ fuit mēna: q̄ fuit mathatha: q̄ fuit nathā: q̄ fuit dauid : qui
fuit iesse: q̄ fuit obed: q̄ fuit booz: qui
fuit salmō: q̄ fuit naason: q̄ fuit ami- G
nadab: qui fuit aram: qui fuit esron:
qui fuit phares: q̄ fuit iude: q̄ fuit iacob: q̄ fuit isaac: q̄ fuit abraā: qui fuit
thare: q̄ fuit nachor: q̄ fuit saruch: q̄
fuit ragau: qui fuit phalech: qui fuit
heber: qui fuit sale : qui fuit chaināt:
qui fuit arphaxat: qui fuit sem : qui
fuit noe : qui fuit Lamech : qui fuit
matusale: qui fuit enoch: qui fuit iareth: qui fuit malaleel: qui fuit chainan: qui fuit enos: qui fuit seth : qui
fuit adam: qui fuit dei.

C.C.S. Jesus plenus spiritusctō regressus est a iordane:ieiunās q̄draginta dieb⁹ esuriit: & tētat a diabolo
consummata tētatione diabolus recessit ab eo vsq3 ad tēpus. Jesus regressus in virtute spūs i galileā:& fama exijt p vniuersā regionē de illo

venit nazareth ꝛ intrauit synagogā:
ꝛ legit in libro esaie prophete. Spūs
dñi ꝛc. oēs testimoniū dabant illi: di-
cebant/ qꝛ filius ioseph est. Jesus di-
xit. Nemo propheta acceptus est in
patria sua: dicit eliam missum cū fa-
mes esset in sarepta ad viduā: et eli-
seum curasse a lepra naamā syrum/
eijcitur de ciuitate iesus et ducit vsqꝫ
ad supciliū montis vt precipitetur:
demoniū eicit iesus ab hoie/ socrum
simonis curat: et alios curat manus
imponēs: demones clamabāt cū exi-
rēt/ tu es filiꝰ dei: ꝛ increpans non si-
nebat eos loqͥ: dixit opꝫ me euangeli
zare regnū dei alijs ciuitatibꝰ. C. iiii.
A mar. 4. a. mar. 1. b. IEsus autē plenus spū sancto/
regressus est a iordane: ꝛ age-
batur in spū i deserto diebus
quadraginta: et tentabaf a diabolo.
Et nihil manducauit in diebꝰ illis: et
consummatis illis postea esurijt. Di
xit autē illi diabolus. Si filius dei es
dic lapidi huic/ vt panis fiat. Et re-
spōdit ad illum iesus. Scriptum est.
deut. 8. a. Quia non in pane solo viuit homo/
sed in omni verbo dei. Et duxit illum
diabolus in montē excelsum/ et ostē-
dit illi oīa regna orbis terre in mo-
mento tpis/ et ait illi. Tibi dabo po-
testatem hanc vniuersam et gloriam
illoꝝ/ qꝛ mihi tradita sunt/ et cui vo-
lo do illa. Tu ergo procidens si ado-
B raueris coram me: erunt tua oīa. Et
Deu. 6. c. respondēs iesus/ dixit illi. Scriptum
ꝛ. 10. d. est. Dominū deum tuum adorabis/ ꝛ
illi soli seruies. Et duxit illum in hie-
rusalē: et statuit eū super pinnaculū
templi ꝛ dixit illi. Si filiꝰ dei es: mit-
Ps. 90. c. te te hinc deorsum. Scriptum est eni
ꝙ angelis suis mandauit de te vt cō
seruent te: et qꝛ in manibꝰ tollent te/
ne forte offendas ad lapidē pedem
tuum. Et respondēs iesus ait illi. Di-
Deu. 6. c. ctū est. Non tentabis dominū deum
tuū. Et cōsummata omni tentatione
diabolus recessit ab illo vsqꝫ ad tem-
pus. Et regressus est iesus in virtu-
C te spūs in galileam: ꝛ fama exijt per
mat. 4. b. vniuersam regionem de illo. Et ipse
mar. 1. b. docebat in synagogis eoꝝ: ꝛ magni
Joh. 4. f. ficabatur ab omnibus. Et venit naza
mat. 13. g. reth vbi erat nutritus/ et intrauit
mar. 6. a. sm consuetudinem suam die sabbati
Joh. 4. f. in synagogam/ et surrexit legere. Et
traditus est illi liber esaie prophete.
Et vt reuoluit librum: inuenit locum
esa. 6. a. vbi scriptum erat. Spūs domini su

per me: eo ꝙ vnxit me/ euangelizare
pauperibus misit me/ sanare contri
tos corde/ predicare captiuis remis-
sionē/ ꝛ cecis visum/ dimittere cōfra
ctos in remissionē: predicare annū
dñi acceptū/ et diē retributionis. Et
cum plicuisset librum reddidit mini D
stro: et sedit. Et omnium in synago-
ga oculi erant intendentes in eum.
Cepit autē dicere ad illos. Qꝛ hodie
impleta est hec scriptura in auribus
vestris. Et omnes testimoniū illi da
bant: ꝛ mirabātur in verbis gratie q̄
procedebāt de ore ipsius: ꝛ dicebant.
Nonne hic est filius Joseph? Et ait
illis. Utiqꝫ dicetis mihi hāc similitu-
dinē. Medice: cura teipsum: quanta
audiuimus facta in capharnaū: fac de lu reln.
et hic in patria tua. Ait autē. Amen c. cū chri.
dico vobis: quia nemo ppheta acce- 3. reg. 17.
ptus est i patria sua. In veritate di- a. b.
co vobis: multe vidue erant in die- Jaco. 5. d.
bus Elie in israel quādo clausum est
celum annis tribus/ ꝛ mensibus sex:
cum facta esset fames magna in om
ni terra: ꝛ ad nullā illarū missus est
Elias: nisi in sarepta sidonie/ ad mu E
lierē viduā. Et multi leprosi erāt in 4. re. 5. b.
israel sub Eliseo ppheta: ꝛ nemo eo-
rū mundatus est nisi naamā syrus.
Et repleti sunt oēs in synagoga ira/
hec audiētes. Et surrexerūt: ꝛ eiece-
runt illum extra ciuitatē: ꝛ duxerūt
illum vsqꝫ ad supciliū montis supra
quem ciuitas illoꝝ erat edificata: vt
precipitarent eū. Ipse autē transiēs
per mediū illorū ibat. Et descēdit in
capharnaū ciuitatē galilee/ ibiqꝫ do mat. 4.
cebat illos sabbatis. Et stupebāt in Mar. 1. c.
doctrina eius: quia in potestate erat mat. 7. d.
sermo ipsius. Et i synagoga erat hō Mar. 1. c.
habēs demoniū imūdū: ꝛ exclama-
uit voce magna: dicens. Sine/ quid F
nobis et tibi Jesu nazarene? venisti
perdere nos? scio te quia sis sanctus
dei. Et increpauit illum iesus: dicēs.
Obmutesce: ꝛ exi ab eo. Et cū proie-
cisset illud demoniū i medium: exijt
ab illo/ nihilqꝫ eū nocuit. Et factus
est pauor in oībus: et colloquebātur
adinuicē dicētes. Quod est hoc ver-
bū: quia in potestate ꝛ virtute impe-
rat immundis spiritibus: ꝛ exeunt?
Et diuulgabatur fama de illo in om-
nem locū regionis. Surgens autem mat. 8. d.
iesus de synagoga: introiuit i domū Mar. 1. c.
simonis. Socrus autem simonis te-
nebatur magnis febribus: ꝛ rogaue

runt illum pro ea. Et stans super illã
B imperauit febri: et dimisit illã. Et con
tinuo surgens ministrabat illis. Cum
autẽ sol occidisset: omnes qui habebãt
infirmos variis languoribus: ducebãt
illos ad eum. At ille singulis manus
imponẽs / curabat eos. Exibant autẽ
demonia a multis / clamãtia et dicen
tia. Quia tu es filius dei. Et increpans
nõ sinebat ea loqui: quia sciebãt ipsum
mar.1.d. esse christũ. Facta autẽ die: egressus
ibat in desertũ locum: et turbe require-
bant eum / et venerunt vsq ad ipsum:
et detinebãt illũ ne discederet ab eis.
Quibus ille ait. Quia et aliis ciuita-
tibus oportet me euãgelizare regnũ
dei: quia ideo missus sum. Et erat predi
cans in synagogis galilee.
¶ C. S. Cum turbe irruerẽt ad eum vt
audirẽt verbum dei: ascendit nauem
petri / docebat de nauicula turbas / ie-
sus dixit petro: duc in altum &c. hoc
facto concluserunt piscium multitudi
nem / et rete eorũ rumpebat: quod cum vi
deret petrus dixit: exi a me &c. dixit pe-
tro: ex hoc eris hoies capiens: lepro-
sum mundat: et paralyticũ curat: di-
xit leui sedenti ad teloneum sequere
me: et fecit leui conuiuiũ: pharisei mur-
murabãt: et iesus dicit: non egent qui
sani sunt medico: pharisei dicũt iesu
quare discipuli iohannis ieiunãt fre-
quenter: post hoc Jesus dicit similitu
dinem de commissura vestimenti no
ui / et nemo mittit vinum nouum in
vtres veteres. Capitulum. v.
A Factum est autem cum turbe ir-
mar.4.c. ruerẽt in eũ vt audirẽt verbum
mar.1.b. dei: et ipse stabat secus stagnũ
genesareth. Et vidit duas naues stã-
tes secus stagnũ / piscatores autẽ de-
scenderãt: et lauabãt retia. Ascẽdens
autem in vnã nauim que erat simonis /
rogauit eũ a terra reducere pusillum.
Et sedens docebat de nauicula tur-
bas. Ut cessauit autem loqui / dixit ad
B simonẽ. Duc in altum: et laxate retia
vestra in capturã. Et rñdens simon / di-
xit illi. Preceptor per totã noctẽ labo-
rãtes nihil cepimus: in verbo autẽ tuo
laxabo rete. Et cũ hoc fecissent: con-
cluserunt piscium multitudinem copio-
sam. Rũpebat autẽ rete eorũ. Et annue-
runt sociis qui erant in alia naui / vt ve-
nirẽt et adiuuarẽt eos. Et venerunt et
impleuerunt ambas nauiculas: ita
vt pene mergerẽtur. Quod cum videret
simon petrus / procidit ad genua iesu di-
cens. Exi a me dñe: quia homo peccator sum.
Stupor enim circũdederat eũ / et omnes
qui cũ illo erãt in captura pisciũ quã
ceperãt. Similiter autẽ iacobũ et iohan-
nẽ filios zebedei qui erãt socii simo-
nis. Et ait ad simonẽ iesus. Noli ti-
mere: ex hoc iam hoies eris capiens.
Et subductis ad terram nauibus reli-
ctis oibus secuti sunt eum. Et factum C
est cũ esset in vna ciuitatũ: et ecce vir mar.8.a.
plenus lepra et vidẽs iesum et procidens mar.16.d.
in faciẽ suã rogauit eum: dicens. Dñe
si vis / potes me mũdare. Et extẽdẽs
manũ / tetigit eũ iesus dicens. Uolo.
Mũdare. Et cõfestim lepra discessit
ab illo. Et ipse precepit illi: vt nemini
diceret: sed vade ostende te sacerdo-
ti: et offer pro emundatione tua sicut
precepit moyses in testimonium il- Le.14.a.
lis. Perambulabat autem magis ser-
mo de illo: et conueniebãt turbe mul-
te vt audirent / et curarent ab infirmi-
tatibus suis. Ipse autẽ secedebat in de-
sertum: et orabat. Et factũ est in vna
dierũ: et ipse sedebat docens. Et erãt D
pharisei sedentes et legis doctores qui mar.9.b.
venerant ex omni castello galilee et mar.2.a.
iudee et hierusalem: et virtus dñi erat ad
sanandũ eos. Et ecce viri portantes
in lecto hoiem qui erat paralyticus / et
querebãt eum inferre / et ponere ante
eũ. Et non inuenientes qua parte illũ
inferrẽt pre turba: ascenderũt supra
tectũ: et per tegulas submiserunt eũ cũ
lecto in mediũ ante iesum. Quorũ fi-
dem vt vidit: dixit. Homo: remittun-
tur tibi peccatã tua. Et ceperunt cogita-
re scribe et pharisei dicẽtes. Quis est
hic qui loquitur blasphemias? quis potest
dimittere peccatã / nisi solus deus? Ut co-
gnouit autẽ iesus cogitationes eorũ
rñdẽs dixit ad illos. Quid cogitatis E
in cordibus vestris? Quid est facilius di-
cere. Dimittuntur tibi peccatã: an dicere /
surge et ambula? Ut autem sciatis quia
filius hois habet potestatem in terra
dimittendi peccatã / ait paralytico. Tibi
dico surge / tolle lectũ tuũ / et vade in
domũ tuã. Et confestim cõsurgẽs coram
illis tulit lectũ in quo iacebat: et abiit
in domũ suã magnificãs deũ. Et stu-
por apprehendit omnes: et magnifica-
bant deum. Et repleti sunt timore: di- F
centes. Quia vidimus mirabilia hodie. mar.9.a.
Et post hec exiit / et vidit publicanum mar.2.b.
noie leui sedentem ad teloneũ: et ait il-
li. Sequere me. Et relictis oibus sur-
gens secutus est eum: et fecit ei cõui-

uiuium magnū leui ī domo sua: et erat turba multa publicanorū et aliorum qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant pharisei ꝛ scribe eorꝫ: dicentes ad discipulos eius. Quare cum publicanis et peccatoribus mā‑ducatis et bibitis? Et rñdens iesus / dixit ad illos. Nō egēt qui sani sunt
mat.9.b. mar.2.c. medico: sed q̄ male habēt. Nō eñi veni vocare iustos: sed pctōres ad penitentiam. At illi dixerūt ad eum. Quare discipuli iohānis ieiunant frequēter / et obsecrationes faciunt / similiter ꝛ phariseorū: tui autē edunt ꝛ bibunt? Quibus ipse ait. Nunqd potestis fi‑
B lios spōsi dum cū illis est spōsus facere ieiunare? Uenient autem dies cum ablatus fuerit ab illis sponsus / tunc ieiunabūt in illis diebus. Dicebat autē et similitudinē ad illos. Qr nemo commissurā a vestimēto nouo immittit in vestimētum vetus: alioquin ꝛ nouū rumpit / et veteri nō conuenit ꝯmissura a nouo. Et nemo mittit vinū nouum ī vtres veteres: alioquin rumpet vinū nouum vtres / ꝛ vinum effundetur / et vtres peribūt. Sꝫ vinū nouum in vtres nouos mittendum est: et vtraqꝫ conseruātur. Et nemo bibēs vetus / statim vult nouum. Dicit enim. Uetus melius est.

¶ C. S. Discipuli sabbato spicas vellunt: iesus dixit ꝙ dauid in domo dei panes propositionis sumpsit / manū aridam habentem curat: apostolos elegit in monte in loco cāpestri: multos curat a lāguoribus: quia virtus. ꝛc. octo beatitudines / post hoc dixit. Ue vobis diuitibus ve vobis ꝛc. dicit. Diligite inimicos vr̄os. Qui te ꝑcutit in maxillā: prebe ꝛc. ꝛ omni petēti te tribue: prout vultis vt faciant vobis hoies ꝛc. Si diligitis eos qui diligunt vos / que vobis grā est: mutuum date nihil inde sperantes: estote misericordes / nolite iudicare / eadem mēsura qua ꝛc. Nūquid potest cecus cecū ducere: non est discipulus super magistrum: eiice primū trabē / vnaqueqꝫ arbor de fructu suo cognoscitur qui audit sermones ꝛ nō facit eos cui similis est. Capitulum. vi.

A mat.12.a. mar.2.d. Factum est autē in sabbato secundo: primo cum trāsiret per sata vellebant discipuli eius spicas: et manducabant confricantes manibꝰ. Quidam autē phariseorū dicebāt illis. Quid facitis qđ nō licet in sabbatis? Et rñdens iesus ad eos dixit. Nec hoc legistis qđ fecit dauid / cū esuriret ipse et qui cum illo erant:
quomodo intrauit in domū dei: et pa‑ 1.re.21.g.
nes ꝓpositionis sumpsit et manducauit: ꝛ dedit his q̄ cū ipo erāt: qs nō licebat manducare / nisi tm̄ sacerdotibus? Et dicebat illis. Quia dn̄s est fi‑
lius hominis etiā sabbati. Factū est B
autē et in alio sabbato / vt intraret in mat.12.a.
synagogam: ꝛ doceret. Et erat ibi hō mar.3.a.
et manus eiꝰ dextera erat arida. Obseruabant autē scribe et pharisei si in sabbato curaret / vt inuenirent vnde accusarēt eū. Ipse vero sciebat cogitationes eorū: et ait homini qui habebat manū aridā. Surge: et sta in mediū. Et surgēs / stetit. Ait autem ad illos iesus. Interrogo vos / si licet sabbato benefacere an male: animā saluam facere / an perdere? Et circūspectis oibus / dixit homini. Extēde manum tuā. Et extendit / et restituta est manus eiꝰ. Ipsi autē repleti sunt insipientia: et colloquebant adinuicem q̄dnā facerēt de iesu. Factū est autem in illis diebus exiit in montē orare ꝛ
erat pernoctans in orone dei. Et cum mat.10.a.
dies factus esset: vocauit discipulos mar.3.b.
suos: et elegit duodecī ex ipsis / quos et aplos noiauit. Simonē quem co‑
gnominauit petrū / ꝛ andreā fratrē C
eiꝰ / iacobū / ꝛ iohannē / philippum / et bartholomeū / mattheū / et thomā / iacobū alphei / et simonem qui vocatur zelotes / et Judā iacobi / ꝛ iudam scariothē q̄ fuit ꝓditor. Et descēdēs cum illis de mōte / stetit ī loco cāpestri / et turba discipulorū eius / et multitudo copiosa plebꝭ ab oī iudea ꝛ hierl'm: ꝛ maritima et tyri ꝛ sidonis q̄ venerāt vt audirēt eū: ꝛ sanarent a languoribus suis. Et qui vexabātur a spiritibus immūdis / curabant. Et ois turba querebat eū tāgere / qꝛ virtus de illo exibat / et sanabat omnes. Et ipse
eleuatis oculis in discipulos suos / mat.5.a.
dicebat. Beati pauperes: qꝛ vestrum est regnū dei. Beati q̄ nunc esuritis / qꝛ saturabimini. Beati qui nunc fle‑
tis: qꝛ ridebitis. Beati eritis cū vos D
oderint homies / ꝛ cum separauerint vos / et exprobrauerint ꝛ eiecerint nomen vestrū tanq̄ malū ꝓpter filium hois. Gaudete in illa die et exultate: ecce eñi merces vr̄a multa est in ce‑
lo. Scdm hec enim faciebāt prophe‑ Amos.
tis patres eorum. Uerumtn̄ ve vobis 6.a.

Ecc.31.a. diuitibus qui habetis consolationem
vestrã. Ue vobis q saturati estis: qa
esurietis. Ue vobis qui ridetis nunc:
quia lugebitis et flebitis. Ue cum be-
nedixerint vobis oẽs homines: scdm
hec enim faciebant pseudo pphetis
patres eorũ. Sed vobis dico qui au-
Mat.5.g. ditis. Diligite inimicos vr̃os: bñfaci
te his qui vos oderũt. Benedicite ma
ledicẽtibus vobis: et orate pro calum
E niãtibus vos. Et qui te percusserit in
Mat.5.f. maxillã vnã: prebe illi et alteram. Et
ab eo q aufert tibi vestimentũ: etiam
tunicã noli phibere. Omni autẽ petẽ
ti te / tribue: et q aufert q tua sunt / ne
mat.7.b. repetas. Et prout vultis vt faciant
Tob.4.c. vobis hoĩes: et vos facite illis simili-
Mat.5.c. ter. Et si diligitis eos qui vos diligũt:
que vobis est gratia? nam et peccato
res diligentes se diligunt. Et si bene-
feceritis his q vobis bñfaciunt: q vo-
bis est grã? siquidem et pctõres hoc
faciunt. Et si mutuum dederitis his a
quibus speratis recipere: que grã est
vobis? nã et peccatores peccatoribus
fenerant / vt recipiant equalia. Uerũ
tamen diligite inimicos vr̃os: bñfa-
cite et mutuũ date nihil inde speran-
tes: et erit merces vestra multa. Et
eritis filij altissimi: qz ipse benignus
F est sup ingratos et malos. Estote er-
go misericordes sicut et pater vester
misericors est. Nolite iudicare ꝛ nõ
mat.7.a. iudicabimini. Nolite cõdemnare: et
nõ ꝯdẽnabimini. Dimittite: et dimit-
tetur vobis. Date: et dabitur vobis.
Mensurã bonã et confertã et coagi-
tatã et supeffluentem dabũt in sinũ
mat.7.a. vestrũ. Eadem quippe mensura qua
mar.4.a. mensi fueritis / remetiet vobis. Dice-
mat.15.b bat autẽ illis ꝛ similitudinẽ. Nunquid
potest cecus cecũ ducere? Nõne am-
mat.10.a. bo in foueã cadunt? Non est discipu-
iohã.13.b. lus sup magistrũ. Perfectus autem
mat.7.a. oĩs erit / si sit sicut magr̃ eius. Quid
autẽ vides festucam in oculo fratris
tui: trabẽ autem que in oculo tuo est /
non consyderas? Aut quomodo po-
tes dicere fratri tuo. Frater / sine eij-
ciam festucã de oculo tuo: ipse in ocu
lo tuo trabẽ non vides? Hypocrita /
eijce primũ trabẽ de oculo tuo ꝛ tunc
perspicies vt educas festucã de ocu-
mat.7.c. lo fratris tui. Nõ est enim arbor bo-
na que facit fructus malos: neqꝫ ar-
G bor mala faciens fructũ bonũ. Una-
mat.12.c. queqꝫ enim arbor / de fructu suo co-
gnoscit. Neqꝫ enĩ de spinis colligunt
ficus: neqꝫ de rubo vindemiãt vuam.
Bonus homo de bono thesauro cor-
dis sui pfert bonum: et malus hõ de
malo thesauro pfert malum. Ex abũ
dantia enim cordis / os loquit. Quid
autẽ vocatis me dñe dñe: et nõ facitis
que dico? Ois q venit ad me / et audit mat.7.d.
sermones meos et facit eos: ostendã Ro.2.b.
vobis cui similis sit. Similis est hoi edifi- Jaco.1.d.
canti domũ: q fodit in altũ / et posuit
fundamentũ supra petrã. Inũdatio
ne autẽ facta: illisum est flumẽ domui
illi et nõ potuit eã mouere: fundata
enĩ erat supra petrã. Qui aũt audit
et nõ facit: similis est hoi edificanti
domũ suã supra terrã sine fundamẽ-
to. In quã illisus est fluuius: et con-
tinuo cecidit: et facta est ruina do-
mus illius magna.
¶ C.S. Seruũ cẽturiõis curat: filium
vidue mortuũ suscitat: iohãnes misit
ad iesũ: tu es q ꝛc. et dñs cõmẽdat io-
hãnẽ: pharisei et legisperiti ꝯsiliũ dei
spreuerunt: iesus dixit phariseis: qz di-
cũt iohannẽ demoniũ habere: et filiũ
hoĩs potatorẽ esse: mulier peccatrix
lachrymis pedes iesu lauit. Cap.vij.
Cum aũt ipleisset oĩa verba sua A
in aures plebis: intrauit caphar- Mat.8.a.
naum. Centurionis aũt cuiuf-
dã seruus male hñs erat moriturus: q
illi erat pciosus. Et cũ audisset de iesu
misit ad eũ seniores iudeorũ / rogans
eũ vt veniret ꝛ sanaret seruũ eius. At
illi cũ venissent ad iesũ / rogabãt eũ
sollicite dicẽtes ei. Quia dignus est vt hoc
illi pstes / diligit enĩ gentẽ nostrã / et
synagogã ipse edificauit nobis. Iesus
aũt ibat cũ illis. Et cũ iã nõ longe es-
set a domo: misit ad eũ centurio ami-
cos dicẽs. Dñe / noli vexari. Non enĩ
sum dignus vt sub tectũ meũ intres.
Propter quod ꝛ meipsum nõ sum di- B
gnum arbitratus vt venirem ad te:
sed dic verbo et sanabitur puer meus.
Nam ꝛ ego homo sum sub potestate
cõstitutus / habens sub me milites: et
dico huic vade / et vadit: ꝛ alio veni /
et venit: et seruo meo fac hoc / ꝛ facit.
Quo audito / iesus miratus est: et cõ-
uersus sequentibus se turbis dixit.
Amẽ dico vobis / nec in israel tantam
fidẽ inueni. Et reuersi qui missi fue-
rant domũ: inuenerũt seruũ qui lan-
guerat sanũ. Et factum est deinceps
ibat iesus in ciuitatem que vocatur
naim: et ibant cum eo discipuli eius
et turba copiosa. Cum autem appro-

pinquaret porte ciuitatis: ecce defun
ctus efferebatur filius vnicus m̄ris
sue. Et hec vidua erat: et turba ciuita
tis multa cum illa. Quam cum vidis=
set dominus / mia motus super eā dī
xit illi. Noli flere. Et accessit / et teti=
git loculū. Hi autē qui portabant / ste
terūt. Et ait. Adolescēs: tibi dico sur=
ge. Et resedit q̄ erat mortuus: et ce=
C pit loqui. Et dedit illū matri sue. Ac=
cepit autem oēs timor: et magnifica=
bāt deū dicētes. Quia propheta ma=
gnus surrexit in nobis: et quia de⁹ vi
sitauit plebē suā. Et exiit hic sermo
in vniuersam iudeā de eo: et oēm cir=
ca regionē. Et nunciauerunt iohāni
mat. 11.a. discipuli ei⁹ de oībus his. Et conuo=
cauit duos de discipulis suis iohan=
nes / et misit ad iesum dicens. Tu es
q̄ vēturus es: an aliū expectam⁹? Cū
autē venissent ad eū viri / dixerunt.
Johānes baptista misit nos ad te di=
cēs. Tu es qui venturus es: an alium
expectam⁹? In ipsa autē hora mul=
tos curauit a languorib⁹ suis et pla=
gis et spiritib⁹ malis: et cecis multis
donauit visum. Et respondens dixit
D illis. Euntes renūciate iohanni q̄ au
distis et vidistis. Quia ceci vident:
claudi ambulant: leprosi mundant̄:
surdi audiūt: mortui resurgunt: pau=
peres euāgelizant̄: et beatus est qui=
cumq̄ nō fuerit scādalizatus in me.
Et cū discessissent nuncii iohānis ce=
pit de iohāne dicere ad turbas. Quid
existis in desertū videre? arundinē
vento agitatā? Sed q̄d existis vide=
re? Hoiem mollib⁹ vestimētis indu=
tum? Ecce q̄ in veste preciosa sunt et
deliciis: in domib⁹ regum sunt. Sed
q̄d existis videre? Prophetā. Utique
Mal. 3.a. dico vobis et plusq̄ ꝓphetā. Hic est
de quo scriptū est. Ecce mitto ange=
lum meū ante faciē tuā: qui prepara
bit viā tuam ante te. Dico enim vo=
E bis / maior inter natos mulierū pro=
pheta iohāne baptista nemo est. Qui
autē minor est in regno dei: maior est
illo. Et oīs pplūs audiēs et publica=
ni iustificauerunt deū / baptizati ba=
ptismo iohānis. Pharisei aūt et legis
periti / cōsiliū dei spreuerūt in semet=
mat. 11.b. ipsos / non baptizati ab eo. Ait autē
dn̄s. Cui ergo similes dicā hoīes ge=
nerationis hui⁹: et cui similes sunt?
Siles sunt pueris sedētibus in foro /
et loquētib⁹ ad inuicē / et dicentibus.
Cantauim⁹ vobis tibiis / et non salta=
stis: lamētauimus / et non plorastis.
Uenit aūt iohānes baptista neq̄ mā
ducās panē / neq̄ bibēs vinū: et dici=
tis. Demoniū habet. Uenit filius ho=
minis manducās et bibēs: et dicitis.
Ecce homo deuorator et bibēs vinū:
amicus publicanorū et peccatorū. Et
iustificata est sapientia ab oībus fi=
liis suis. Rogabat aūt illum quidam
de phariseis vt mādicaret cum illo.
Et ingressus domum pharisei / discu
F buit. Et ecce mulier q̄ erat in ciuita=
te peccatrix / vt cognouit q̄ ies⁹ accu=
buisset in domo pharisei / attulit ala=
bastrū vnguēti: et stans retro sec⁹ pe
des eius / lachrymis cepit rigare pe=
des eius: et capillis capitis sui terge
bat / et osculabat pedes ei⁹ / et vnguen
to vngebat. Videns autē phariseus
qui vocauerat eū / ait intra se dicens.
Hic si esset ꝓpheta / sciret vtique que
et qualis est mulier q̄ tangit eum / q̄
peccatrix est. Et r̄ndens ies⁹ dixit ad
illū. Simon / habeo tibi aliq̄d dicere.
At ille ait. Magister / dic. Duo debi=
tores erāt cuidā feneratori: vnus de
bebat denarios quingentos: et alius
quinquaginta. Nō habentibus illis
vn̄ redderent: donauit vtrisq̄. Quis
ergo eū plus diligit? R̄ndēs simon /
G dixit. Estimo q̄ is cui plus donauit.
At ille dixit ei. Recte iudicasti. Et cō
uersus ad mulierem dixit simoni. Ui
des hāc mulierē? Intraui in domum
tuā / aquā pedibus meis non dedisti:
hec autem lachrymis rigauit pedes
meos: et capillis suis tersit. Osculū
mihi nō dedisti: hec aūt ex quo intra=
uit / non cessauit osculari pedes me=
os. Oleo caput meū non vnxisti: hec
autem vnguēto vnxit pedes meos.
Propter quod dico tibi. Remittunt̄
ei peccata multa: q̄m dilexit multum.
Cui aūt minus dimittit̄: minus dili=
git. Dixit aūt ad illā. Remittunt̄ tibi
peccata. Et ceperunt q̄ simul accum=
bebāt dicere intra se. Quis est hic q̄
etiā peccata dimittit? Dixit autē ad
mulierē. Fides tua te saluam fecit.
Uade in pace.
C. 8. In itinere sequētib⁹ se viris
ac mulierib⁹ parabolā seminātis di=
cit: de lucerna sup candelabrū: dicit
absconditū manifestet̄: q̄ habet da=
bitur illi: dicit et matrem / et fratres
suos esse qui verbū dei audiunt et fa=
ciunt: nauigās tēpestatē sedat / legio=
nē expellit ab hoīe / et in porcos mit=

tit: et dixit ei: redi ĩ domũ tuã: de mu-
liere ſanata a profluuio ſanguinis:
de filia iairi reſuſcitata. Capm.viij.

A E T factum eſt deinceps/ ⁊ ipſe
iter faciebat ꝑ ciuitates et ca-
ſtella p̄dicãs et euãgelizãs re-
gnũ dei: ⁊ duodecim cũ illo/ ⁊ mulie-
res aliq̄ q̄ erãt curate a ſpiritibꝰ ma-
lignis et ĩfirmitatibꝰ Maria q̄ voca-
tur magdalene/ de qua ſepte3 demo-
nia exierãt: et iohãna vxor chuſe ꝓ-
curatoris herodis/ ⁊ ſuſanna/ et alie
multe q̄ miniſtrabant ei de facultati-
bus ſuis. Cũ aũt turba plurima con-
ueniret/ ⁊ de ciuitatibꝰ ꝓperarẽt ad
mat.13.a. eũ: dixit ꝑ ſiĺitudinẽ. Exijt q̄ ſemiat/
mar.4.a. ſeminare ſemen ſuũ. Et dũ ſeminat/
aliud cecidit ſecus viã/ et cõculcatu3
eſt: et volucres celi comederũt illud.
Et aliud cecidit ſupra petrã: et natũ
aruit/ q2 nõ habebat humorẽ. Et ali-
ud cecidit inter ſpinas: ⁊ ſimul exor-
te ſpine ſuffocauerũt illud. Et aliud
cecidit in terrã bonã: ⁊ ortũ fecit fru-
B ctũ centuplũ. Hec dicens clamabat.
Qui habet aures audiendi/ audiat.
Interrogabant aũt eũ diſcipuli eius
que eſſet hec parabola. Quibꝰ ipſe di-
xit. Uobis datu3 eſt noſſe myſterium
regni dei: ceteris autẽ in parabolis.
Eſa.6.c. vt videntes/ nõ videant: ⁊ audientes/
nõ intelligant. Eſt aũt hec parabola.
mat.13.b. Semen/ eſt verbũ dei. Qui aũt ſecus
mar.4.b. viã: hi ſunt qui audiũt: deinde venit
Joã 12.f. diabolꝰ et tollit verbũ de corde eorũ:
Act.20.f. ne credẽtes ſalui fiant. Nã qui ſupra
Ro.11.b. petrã: q̄ cũ audierint/ cũ gaudio ſuſ-
cipiũt vbũ. Et hi radices nõ habent:
q2 ad tp̄s credũt: et in tp̄e tẽtationis
recedũt. Qd̛ aũt ĩ ſpinas cecidit: hi
ſunt q̄ audierũt: et a ſollicitudinibus
et diuitijs et voluptatibus vite euntes
C ſuffocant: ⁊ nõ referunt fructu3. Qd̛
aũt in bonã terrã: hi ſunt qui ĩ corde
bono et optimo audiẽtes verbũ reti-
mat.5.b. nẽt: et fructũ afferũt in patiẽtia. Ne-
mar.4.c. mo aũt lucernã accẽdẽs opit eã va-
ſe/ aut ſubtus lectu3 ponit: ſed ſupra
cãdelabrũ ponit/ vt intrãtes videant
mat.10.c. lumen. Nõ eſt eñi occultũ qd̛ nõ ma-
mar.4.c. nifeſtet nec abſconditũ qd̛ nõ cogno-
ſcat/ et ĩ palã veniat. Uidete ergo q̄d
mat.13.b. audiatis. Qui enim habet/ dabit illi:
et.25.c. et quicũq̧ nõ habet/ etiã qd̛ putat ſe
mar.4.c. habere auferet ab illo. Uenerunt au-
mat.12.d. tẽ ad illum mater et fratres eiꝰ: ⁊ nõ
mar.3.d. poterãt adire eum pre turba. Et nun-
D ciatum eſt illi. Mater tua et fratres
tui ſtãt foris: volentes te videre. Qui
reſpondẽs dixit ad eos. Mater mea
et fratres mei: hi ſunt q̄ verbũ dei au-
diunt et faciũt. Factũ eſt aũt in vna mat.8.c.
dierũ: ⁊ ipſe aſcẽdit in nauiculã ⁊ di- mar.4.d
ſcipuli eius: et ait ad illos. Tranſfre-
temꝰ trans ſtagnum. Et aſcẽderunt.
Et nauigãtibus illis obdormiuit: et
deſcendit procella venti in ſtagnũ: ⁊
cõplebant et periclitabant. Accedẽ-
tes autẽ ſuſcitauerunt eum/ dicẽtes.
Preceptor: perimus. At ille ſurgens
increpauit ventũ et tẽpeſtatẽ aque:
et ceſſauit et facta eſt tranquillitas.
Dixit aũt illis. Ubi eſt fides veſtra?
Qui timentes mirati ſunt: adinuicẽ
dicẽtes. Quis putas hic eſt: q2 ⁊ ven- mat.8.d.
tis ⁊ mari imperat et obediunt ei. Et mar.5.a.
nauigauerunt ad regionẽ geraſeno-
rum que eſt cõtra galileã. Et cum de
naui egreſſus eſſet ad terram: occur-
rit illi vir quidã qui habebat demo-
niũ iã tẽporibus multis: et veſtimen-
to nõ induebatur: neq̧ in domo ma-
nebat ſed in monumentis. Is vt vi-
dit ieſum: procidit ante illũ: et excla-
mans voce magna: dixit. Quid mihi
et tibi ẽ ieſu fili dei altiſſimi? obſecro
te ne me torqueas. Precipiebat eni3
ſpiritui imũdo vt exiret ab homine.
Multis eñi tẽporibus arripiebat il-
lũ ⁊ vinciebat catenis et ꝯpedibꝰ cu-
ſtoditꝰ: et ruptis vinculis agebatur
a demonio in deſerto. Interrogauit E
aũt illum ieſus dicẽs. Quod tibi no-
men eſt? At ille dixit. Legio. quia in-
trauerũt demonia multa in eum. Et
rogauerũt illũ ne imperaret illis vt
in abyſſum irent. Erat autẽ ibi grex
porcorũ multorũ paſcẽtium in mon-
te: et rogabãt eum vt permitteret eis
in illos ingredi. Et ꝑmiſit illis. Exie-
runt ergo demonia ab hoĩe/ et intra-
uerũt in porcos: et ĩpetu abijt grex ꝑ
preceps in ſtagnũ et ſuffocatus eſt.
Qd̛ vt viderunt factũ q̄ paſcebãt/ fu-
gerũt: et nũciauerũt in ciuitatẽ et in
villas. Exierunt aũt videre qd̛ factũ
eſt: ⁊ venerũt ad ieſum. et inuenerũt
hominẽ ſedentem a quo demonia ex-
ierant veſtitum: ac ſana mẽte ad pe-
des eius et timuerũt. Nũciauerunt
autem illis et qui viderãt: quomodo
ſanus factus fuiſſet a legione. Et ro-
gauerunt illum omnis multitudo re-
gionis geraſenoru3 vt diſcederet ab
ipſis: quia magno timore tenebant.
Ipſe autem aſcẽdens nauim/ reuer- F

sus est. Et rogauit illuz vir a quo de-
monia exierant: vt cũ eo esset. Dimi-
sit autẽ eum iesus dicens/redi in do-
mũ tuã: et narra quãta tibi fecit de⁹.
Et abiit p vniuersã ciuitatẽ pdicans
mat.9.c. quãta illi fecisset iesus. Factũ est au
mar.5.b. tem: cum redisset iesus/excepit illuz
turba. erant aũt oẽs expectantes eũ.
Et ecce venit vir cui nomen iairus:
et ipse princeps synagoge erat: ⁊ ce-
cidit ad pedes iesu/rogans eũ vt in-
traret i domũ ei⁹: qꝛ vnica filia erat
ei fere annoꝝ duodecim: ⁊ hec morie
bat. Et cõtigit: dum iret a turbis cõ-
primebat. Et mulier q̃dã erat in flu-
xu sanguinis ab annis duodeci/ que
in medicos erogauerat oẽm substan
tiã suã: nec ab vllo potuit curari/ac-
cessit retro et tetigit fimbriã vestimẽ
ti ei⁹: ⁊ cõfestim stetit fluxus sangui-
nis ei⁹. Et ait ies⁹. Quis est q̃ me te-
tigit? Negantib⁹ aũt oĩbus: dixit pe-
trus/et qui cum illo erãt. Preceptor
turbe te cõprimũt ⁊ affligũt: ⁊ dicis.
Quis me tetigit? Et dixit iesus. Te-
B tigit me aliq̃s. Nã ⁊ ego noui virtu-
tẽ de me exijsse. Uidẽs aũt mulier qꝛ
nõ latuit: tremẽs venit/et ꝓcidit an
te pedes ei⁹: ⁊ ob quã causam tetige-
rit eum/ indicauit corã omni populo
et quẽadmodũ confestim sanata sit.
At ipse dixit ei. Filia/fides tua saluã
te fecit. Uade in pace. Adhuc illo lo-
quẽte: venit quidã ad principẽ syna-
goge/dicens ei: quia mortua est filia
tua/noli vexare illuz. Jesus autẽ au-
dito hoc v̓bo/r̄ndit patri puelle. No-
li timere. Crede tm̄: et salua erit. Et
cũ venisset ad domũ: nõ ꝑmisit intra
re secũ quẽq̃: nisi petrũ/et iacobũ/et
iohãnẽ/et patrez/et matrem puelle.
Flebant autẽ oẽs: et plangebãt illã.
At ille dixit. Nolite flere. nõ est mor-
tua puella: sed dormit. Et deridebãt
eũ sciẽtes q̓ mortua esset. Jpse autez
tenens manũ eius clamauit dicens.
Puella surge. Et reuersus est spirit⁹
eius: et surrexit cõtinuo. Et iussit illi
dare mãducare. Et stupuerũt paren-
tes ei⁹: quib⁹ precepit ne alicui dice-
rent quod factum erat.

C. C.S. Conuocatis duodecim disci-
pulis/dedit illis potestatem: et misit
eos predicare: egressi curabãt vbiq̃.
Audiuit herodes oĩa que fiebant de
iesu: de quinq̃ panibus ⁊ duobus pi-
scibus: interrogauit discipulos quez
dicunt eum esse turbe: precepit disci-
pulis ne cui dicerẽt q̓ christus esset
de⁹: quia oportet filium hoĩs multa
pati: iubet tollere crucẽ: qui erubue-
rit sermones ⁊c. in monte transfigu-
ratur: demoniũ quod discipuli eijce-
re non poterant/eiecit: passionẽ suaz
predicit: cogitant quis eoꝝ maior sit.
dicit iesus: qui minor est inter vos/
hic maior est. Johãnes dicit vidim⁹
quendã in noĩe tuo eijcientem demo
nia: iohãnes et iacobus dicunt iesu.
Dñe vis dicimus vt ignis descendat
de celo. Dicit fili⁹ hominis nõ habet
vbi caput reclinet. Dicit cuidam ie-
sus. Sine/ vt mortui sepeliant mor-
tuos suos. Capitulum.ix.

Conuocatis autem iesus duode- A
cim apl'is/dedit illis virtutem ⁊ mat.10.a.
potestatẽ super oĩa demonia: ⁊ vt lã- Mar.3.b.
guores curarent. Et misit illos pre-
dicare regnũ dei: ⁊ sanare infirmos.
Et ait ad illos. Nihil tuleritis in mat.10.a.
via: neq̃ virgã/neq̃ perã/neq̃ panẽ mar.6.a.
neq̃ pecuniam: neq̃ duas tunicas ⁊.b.
habeatis. Et in quãcunq̃ domum in-
traueritis/ibi manete: et inde ne ex-
eatis. Et quicunq̃ nõ receperint vos
exeuntes de ciuitate illa/etiã pulue- Act.13.g
rem pedum vestroꝝ excutite in testi-
moniũ supra illos. Egressi autez cir-
cuibant per castella: euãgelizãtes et
curãtes vbiq̃. Audiuit autem hero- mat.14.a
des tetrarcha oĩa q̃ fiebant ab eo: et mar.6.b.
hesitabat eo q̓ diceretur a quibusdã
qꝛ iohãnes surrexit a mortuis. A qui
busdam vero/ qꝛ elias apparuit. Ab
alijs aũt / qꝛ propheta vnus de anti-
quis surrexit. Et ait herodes. Johan B
nem ego decollaui. q̃s est autẽ iste de
quo ego talia audio? Et q̃rebat vide-
re eũ. Et reuersi apl'i narrauerunt il- mat.14.b
li quecunq̃ fecerũt: et assumptis illis mar.6.d.
secessit seorsũ in locũ desertũ/qui est et.e.
bethsaide. Quod cuz cognouissent tur-
be/secute sunt illũ: ⁊ excepit eos/⁊ lo-
quebat illis de regno dei: et eos q̃ cu-
ra indigebant/sanabat. Dies aũt ce-
perat declinare. Et accedentes duo- Johã.6.a
decim dixerũt illi. Dimitte turbas/vt
euntes in castella villasq̃ que circa
sunt/diuertant ⁊ inueniant escas: qꝛ
hic in loco deserto sumus. Ait autem
ad illos. Uos date illis manducare.
At illi dixerunt. Nõ sunt nobis plus
q̃ quinq̃ panes ⁊ duo pisces: nisi for-
te nos eamus et emamus in omnem
hanc turbam escas. Erant autẽ fere
viri quinq̃ millia. Ait autẽ ad discipu-

los suos. Facite illos discũbere per
conuiuia quinquagenos. Et ita fece-
runt. Et discubuerunt oẽs. Acceptis
aũt quinq3 panib9 et duob9 piscib9 su-
spexit i celũ et bñdixit illis: et fregit
et distribuit discipl'is suis vt ponerẽt
ante turbas. Et manducauerunt om
nes: et saturati sunt. Et sublatum est
qd' supfuit illis fragmentorũ cophi-
C ni duodecim. Et factũ est cum solus
Mt.16.b. esset orãs / erãt cum illo et discipuli:
mar.8.c. et interrogauit illos dicens. Quẽ me
dicũt esse turbe? At illi respõderunt
et dixerunt. Johãnẽ baptistã/ alij au-
tem eliam/ alij vero qr vnus pphetã
de prioribus surrexit. Dixit aũt illis.
Uos autẽ quem me esse dicitis? Re-
spondens simon petrus dixit. Chri-
stum dei. At ille increpãs illos/ pre-
cepit ne cui dicerent hoc/ dicens. Qr
Mt.17.d. oportet filium hois multa pati: et re-
mar.8.c. probari a senioribus et principib9 sa-
cerdotũ et scribis: et occidi/ et tertia
die resurgere. Dicebat autẽ ad oẽs.
mat.10.d. Si quis vult post me venire abne-
et.16.d. get semetipsum et tollat crucẽ suam
mar.8.d. quotidie et sequat' me. Qui eñi volue-
Jo.14.f.et rit aiã3 suã saluã facere/ pdet illam:
17.g. nam q̃ perdiderit aiam suã3 propter
Jo.12.d. me: saluã faciet illã. Quid enim pfi-
cit homini si lucret' vniuersum mun-
dum/ seipsum aũt perdat et detrimẽ-
tum sui faciat? Nam qui me erubue-
mat.10.d. rit et meos sermones/ hunc filius ho
mar.8.d. minis erubescet cum venerit in ma-
iestate sua/ et patris et sanctorũ ange
mat.16.d lorũ. Dico aũt vobis vere: sunt aliqui
mar.9.a. hic stantes qui non gustabũt mortẽ
D donec videãt regnum dei. Factũ est
Mt.17.a. autẽ post hec verba fere dies octo: et
mar.9.a. assumpsit petrũ et iacobũ et iohãnẽ:
et ascendit in montem vt oraret. Et
facta est dum oraret/ species vultus
eius altera: et vestitus eius albus et
refulgens. Et ecce duo viri loqueban
tur cum illo/ erant autem moyses et
elias visi in maiestate: et dicebãt ex-
cessum eius quẽ3 cõpleturus erat in
hierusalẽ. Petrus vo et qui cum illo
erant/ grauati erant somno. Et eui-
gilantes viderunt maiestatem eius
et duos viros qui stabãt cum illo. Et
factũ est cum discederent ab illo/
ait petrus ad iesum. Preceptor bo-
num est nos hic esse: et faciam9 tria
tabernacula: vnũ tibi/ et vnum moysi
et vnum elie: nesciens quid diceret.
Hec autem illo loquente/ facta est
nubes et obumbrauit eos: et timue-
runt intrantib9 illis in nubẽ. Et vox
facta est de nube dicens. Hic est filius
me9 dilectus: ipsum audite. Et dũ fie-
ret vox: inuent9 est iesus sol9. Et ipsi
tacuerũt: et nemini dixerunt in illis
dieb9 quicq3 ex his que viderant. Fa E
ctũ est autẽ: in sequẽti die/ descendẽ- Mt.17.d.
tibus illis de monte occurrit illi tur- mar.9.c.
ba multa. Et ecce vir de turba excla-
mauit dicens. Magister obsecro te:
respice in filiũ meũ qr vnic9 est mihi
et ecce spũs apprehendit eũ et subito
clamat: et elidit et dissipat eũ cũ spu-
ma: et vix discedit dilanians eũ. Et ro-
gaui discipulos tuos vt eiicerẽt illũ:
et nõ potuerũt. Respondens autẽ ie-
sus dixit. O gñatio infidelis et puer-
sa vsquequo ero apud vos et patiar
vos? Adduc huc filiũ tuũ. Et cum ac-
cederet/ elisit illum demoniũ et dissi-
pauit. Et increpauit iesus spm im-
mundũ et sanauit puerũ: et reddidit
illum patri eius. Stupebant aũt oẽs
in magnitudine dei: omnibusq3 mirã-
tibus in oibus que faciebat dixit ad
discipulos suos. Ponite vos in cor-
dibus vestris sermones istos. Filius
enim hois futurum est vt tradatur
in man9 hominũ. At illi ignorabant
verbũ istud: et erat velatũ ante eos
vt nõ sentirẽt illud: et timebant eum
interrogare de hoc verbo. Intrauit F
autẽ cogitatio in eos quis eorũ ma- mat.10.a.
ior esset. At iesus videns cogitatio- mar.9.c.
nes cordis illorũ apprehẽdit puerũ:
et statuit illũ sec9 se et ait illis. Quis-
cũq3 susceperit puerum istum in no-
mine meo: me recipit. et quicũq3 me
receperit/ recipit eum qui me misit.
Nã qui minor est inter vos oẽs: hic
maior est. Respondens aũt iohãnes
dixit. Preceptor/ vidimus quendam
in noie tuo eiicientẽ demonia et phi-
buimus eũ: qr nõ sequitur nobiscum.
Et ait ad illos iesus. Nolite phibere.
qui enim non est aduersum vos: pro
vobis est. Factũ est autem dum com
plerentur dies assumptionis eius: et
ipse faciẽ suã firmauit vt iret in hie-
rusalem. Et misit nuncios ante con-
spectum suum: et euntes intrauerunt
in ciuitatem samaritanorum vt pa-
rarent illi. Et non receperunt eum:
quia facies eius erat euntis in hieru-
salem. Cum vidissent autem discipu-
li eius Jacobus et iohannes/ dixe- G
runt. Domine/ vis dicimus vt ignis

descendat de celo et consumat illos.
Et conuersus increpauit illos/ dicens.
Nescitis cuius spiritus estis. Filius
hoïs nõ venit aïas pdere /sed salua-
mat.8.c. re. Et abierunt in aliud castellũ. Fa-
ctum est aũt ambulantib⁹ illis in via
dixit quidã ad illum. Sequar te quo-
cumqȝ ieris. Dixit illi iesus. Uulpes
foueas habẽt/ ⁊ volucres celi nidos:
filius aũt hoïs non habet vbi caput
suũ reclinet. Ait autẽ ad alterũ. Se-
quere me. Ille autẽ dixit. Dñe/ pmit-
te mihi primũ ire et sepelire patrem
meum. Dixitqȝ ei iesus. Sine vt mor-
tui sepeliãt mortuos suos: tu autem
vade et annũcia regnũ dei. Et ait al-
ter. Sequar te dñe: sed pmitte mihi
primuȝ renunciare his q̃ domi sunt.
Ait ad illum iesus. Nemo mittens
manum suã ad aratrum ⁊ aspiciens
retro aptus est regno dei.
¶ Cap. X. Post hec designauit iesus
alios septuagintaduos: messis mul-
ta: mitto vos sicut agnos: pcepta iti-
neris: dicit/ ve tibi corozai: q̃ vos au-
dit me audit: dicit/ videbã satanã si-
cut fulgur de celo cadentẽ: dicit/ cõfi-
teor tibi pater dñe ⁊c. Nemo scit q̃s
sit filius: beati oculi qui vident que
vos videtis: quidam legisperitus di-
cit temptãs: iesus dicit/ homo quidam
descendebat ⁊c. Capitulum. X.
A Post hec aũt designauit dñs et
alios septuagintaduos: ⁊ mi-
sit illos binos ante faciẽ suaȝ
in oẽm ciuitatẽ et locũ quo erat ipse
mat.9.d. venturus. Et dicebat illis. Messis qui-
dem multa: operarij aũt pauci. Ro-
gate ergo dñm messis vt mittat ope-
mat.10.a. rarios in messem suam. Ite/ ecce ego
mar.6.a. mitto vos sicut agnos inter lupos.
et.b. Nolite portare sacculũ neqȝ peram
neqȝ calceamenta: et neminẽ per viã
salutaueritis. In quãcũqȝ domum in-
traueritis primum dicite. Pax huic
domui: et si ibi fuerit filius pacis/ re-
quiescet sup illũ pax vestra: sin autẽ/
B ad vos reuertet. In eadẽ autẽ domo
manete/ edentes et bibentes q̃ apud
illos sunt. dign⁹ est enim operarius
mat.10.b. mercede sua. Nolite transire de do-
1.timo.5.c. mo in domũ. Et in quãcũqȝ ciuitateȝ
intraueritis ⁊ susceperint vos/ man-
ducate q̃ apponunt vobis: et curate
infirmos q̃ in illa sunt et dicite illis.
Appropinquabit in vos regnuȝ dei.
In quãcũqȝ aũt ciuitatẽ intraueritis
et nõ susceperint vos: exeuntes in pla-
teas ei⁹/ dicite. Etiã puluerẽ q̃ adhe-
sit nobis de ciuitate vestra extergi-
mus in vos. tamen hoc scitote q2 ap-
propinquauit regnum dei. Dico vo-
bis q2 sodomis in die illa remissius
erit q̃ illi ciuitati. Ue tibi corozaim C
ve tibi bethsaida: q2 si in tyro et sido- mat.11.c.
ne facte fuissent virtutes que facte
sunt in vobis/ olim in cilicio et cine-
re sedentes penitterent. Uerũtamen
tyro et sidoni remissius erit in iudi-
cio q̃ vobis. Et tu capharnaum vsqȝ
ad celũ exaltata: vsqȝ ad infernũ de-
mergeris. Qui vos audit/ me audit:
et qui vos spernit/ me spernit. Qui mat.10.d.
autẽ me spernit: spernit eũ qui misit Jo.13.c.
me. Reuersi sunt autẽ septuaginta-
duo cum gaudio dicẽtes. Dñe/ etiam
demonia subijciunt nobis in nomine
tuo. Et ait illis. Uidebaȝ satanam si-
cut fulgur de celo cadẽtem. Ecce de-
di vobis potestatem calcandi supra
serpẽtes et scorpiones/ et super oẽm
virtutem inimici: et nihil vobis no-
cebit. Uerũtamen in hoc nolite gau-
dere q2 spũs vobis subijciuntur: gau-
dete autẽ q̃ noïa vestra scripta sunt
in celis. In ipsa hora exultauit i spi-
ritu sancto et dixit. Confiteor tibi pa- D
ter dñe celi et terre q̃ abscõdisti hec mat.11.d.
a sapientib⁹ et prudẽtibus: et reuela-
sti ea paruulis. Etiã pater/ quoniam
sic placuit ante te. Oïa mihi tradita mat.11.d.
sunt a patre meo. Et nemo scit quis
sit filius nisi pater: et quis sit pater
nisi filius et cui voluerit filius reue-
lare. Et conuersus ad discipulos su-
os dixit. Beati oculi qui vident que mat.13.b.
vos videtis. Dico enim vobis q̃ mul-
ti prophete et reges voluerunt vide-
re q̃ vos videtis et nõ viderũt: et au-
dire que auditis et nõ audierunt. Et E
ecce quidã legis peritus surrexit ten- mat.22.d.
tans illũ ⁊ dicẽs. Magister/ quid fa- mar.12.c.
ciẽdo vitam eternã possidebo? At il-
le dixit ad eũ. In lege quid scriptum
est? quõ legis? Ille respondẽs/ dixit.
Diliges dñm deũ tuum ex toto corde
tuo et ex tota aïa tua et ex oïbus vi- Deu.6.a.
ribus tuis et ex oï mẽte tua: et proxi-
mum tuuȝ sicut teipsum. Dixitqȝ illi.
Recte respondisti/ hoc fac et viues.
Ille aũt volens iustificare seipsum/
dixit ad iesuȝ. Et quis est meus pxi-
mus? Suspiciẽs aũt iesus dixit. Ho-
mo quidã descendebat ab hierusalẽ
in hiericho/ et incidit i latrones: qui
etiã despoliauerũt eum: ⁊ plagis im-

positis abierunt semiuiuo relicto.
Accidit autẽ vt sacerdos quidã descẽ-
deret eadem via: et viso illo preteri-
F uit. Similiter et leuita cũ esset secus lo-
cum et videret eum/ ptrãsiit. Sama-
ritanus autẽ quidã iter faciens venit
secꝰ eum: et videns eum/ mia motus
est. Et appropians/ alligauit vulne-
ra eius/ infundens oleum et vinum:
et imponẽs illum in iumẽtum suum
duxit in stabulũ/ et curam eius egit.
Et altera die ꝓtulit duos denarios:
et dedit stabulario et ait. Curã illius
habe: et quodcũq; supererogaueris:
ego cum rediero reddam tibi. Quis
horum trium videtur tibi proximus
fuisse illi qui incidit in latrones? At
ille dixit. Qui fecit miam in illuz. Et
ait illi iesus. Uade/ ꝛ tu fac similiter.
G Factũ est autẽ dũ irent/ et ipse intra-
uit in quoddam castellum: et mulier
quedã martha noĩe excepit illum in
domũ suã/ et huic erat soror noĩe ma-
ria: que etiam sedẽs secus pedes dñi
audiebat verbũ illius. Martha autẽ
satagebat circa frequens ministeriũ:
que stetit et ait. Dñe/ nõ est tibi cure
q soror mea reliqt me solã ministra-
re? dic ergo illi vt me adiuuet. Et re-
spondẽs dixit illi dñs. Martha mar-
tha/ solicita es et turbaris erga plu-
rima. Porro vnum est necessarium.
Maria optimam partem elegit: que
non auferetur ab ea.

¶ Ca. XI. Docet orare: pater sanctifi-
cetur nomen tuũ: cõmoda mihi tres
panes: ois qui petit accipit: erat ie-
sus eiciẽs demoniũ: quidã dixerunt
in beelzebub eiicit demonia: regnum
in seipsuz diuisum desolabitur: dicit
spiritus immundus/ reuertar in do-
mum meã: beatus venter qui te por-
tauit: de signo ione: de lucerna: lucer-
na corporis oculus: lauandũ potius
quod intus est: dare eleemosynã pro-
nũciat: ve multa dicit: pharisei que-
rẽtes capere aliquid ex ore eiꝰ. C. xi.

A Et factũ est/ cũ esset in qdã lo-
co orans/ vt cessauit: dixit vnꝰ
ex discipulis eius ad eũ. Dñe
doce nos orare sicut docuit iohãnes
discipulos suos. Et ait illis. Cuz ora-
mat.6.b. tis/ dicite. Pater/ sanctificetur nomen
tuum. Adueniat regnum tuũ. * Fiat
voluntas tua.. Panẽ nostrum quo-
tidianum da nob' hodie. Et dimitte
nobis peccata nr̃a: siquidẽ et ipsi di-
mittimus omni debenti nobis. Et ne
nos inducas in tentationem. Et ait
ad illos. Quis vestrum habebit ami-
cum/ et ibit ad illum media nocte/ ꝛ
dicet illi. Amice/ commoda mihi tres
panes: qm̃ amicus meus venit de via
ad me/ ꝛ non habeo qd̃ ponam ante il-
lum: ꝛ ille deintus respondens dicat.
Noli mihi molestꝰ esse/ iam ostiũ clau-
sum est/ ꝛ pueri mei mecũ sunt in cu-
bili: non possum surgere et dare tibi.
Et si ille perseuerauerit pulsans: dico B
vobis: et si non dabit illi surgens eo
q amicus eius sit: propter impobi-
tatẽ tamẽ eiꝰ surget/ ꝛ dabit illi quot-
quot habet necessarios. Et ego dico
vobis. Petite/ et dabit vobis: queri- Mat.7.a
te ꝛ inuenietis: pulsate ꝛ aperiet vo- ꝛ.21.c.
bis. Ois enim qui petit accipit: ꝛ qui Mar.11.c
querit inuenit/ et pulsanti aperietur. Jo.14.b.
Quis autẽ ex vobis patrem petit pa- ꝛ.16.e.
nem/ nunquid lapidẽ dabit illi? Aut Jaco.1.a.
piscem: nunquid pro pisce serpẽtem Mat.7.a
dabit illi? Aut si petierit ouum: nun-
quid porriget illi scorpionem? Si er-
go vos cũ sitis mali nostis bona da-
ta dare filiis vestris: quãto magis pa-
ter vester celestis de celo dabit spiri-
tum bonũ petẽtibꝰ se? Et erat eiiciẽs
demoniũ: ꝛ illud erat mutum. Et cũ Mat.9.d.
eiecisset demonium: locutus est mu- ꝛ.12.b.
tus/ ꝛ admirate sunt turbe. Quidam Mar.3.c.
autem ex eis dixerunt. In beelzebub
principe demoniorũ eiicit demonia.
Et alii tẽtantes: signum de celo que- C
rebant ab eo. Ipse autẽ vt vidit cogi-
tationes eorũ/ dixit eis. Omne regnũ
in se diuisum desolabit: et domus su-
pra domũ cadet. Si autem ꝛ sathanas
in seipsum diuisus est: quomodo sta-
bit regnũ eiꝰ/ qꝛ dicitis in beelzebub
me eiicere demonia? Si autem ego in
beelzebub eiicio demonia: filii vestri
in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices ve-
stri erunt. Porro si in digito dei eii-
cio demonia: ꝓfecto peruenit in vos
regnum dei. Cum fortis armatus cu-
stodit atriũ suum: in pace sunt ea que
possidet. Si autẽ fortior illo superue-
niens vicerit eum: vniuersa arma eiꝰ
auferet in quibus cõfidebat/ ꝛ spolia
eius distribuet. Qui nõ est mecũ/ con-
tra me est: ꝛ qui non colligit mecum/
dispergit. Cum immundus spiritus
exierit de hoie: ambulat per loca in-
aquosa querens requiem. Et non in-
ueniẽs dicit. Reuertar in domũ meã
vnde exiui. Et cũ venerit: inuenit eã
scopis mũdatã. Et tunc vadit ꝛ assu- D

mit septē alios spūs secum nequio=
res se:ꝛ ingressi habitāt ibi. Et fiunt
nouissima hoīs illius peiora priori=
bus. Factum est aūt cū hec diceret/
extollens vocē quedā mulier de tur=
ba/dixit illi. Beatus venter q̄ te por=
tauit et vbera q̄ suxisti. At ille dixit.
mat.12.c. Quinimmo. Beati qui audiunt ver=
bum dei:et custodiunt illud. Turbis
aūt cōcurrentib⁹ cepit dicere. Gene=
ratio hec generatio nequā est:signū
Jone.2.a q̄rit ꝛ signū nō dabit ei nisi signū Jo
ne ꝓphe. Nā sicut fuit ionas signum
niniuitis:ita erit et filius hoīs gene=
rationi isti. Regina austri surget in
iudicio cū viris generationis hui⁹/
3.re.10.a. et condemnabit illos:q2 venit a fini=
2.pa.9.a. bus terre audire sapientiam salomo=
E nis:et ecce plus q̄ salomon hic. Viri
niniuite surgent in iudicio cum gene
ratione hac et cōdēnabūt illā: q2 pe=
Jone.3.b. nitētiā egerunt in predicatione ione
mat.5.b. et ecce plus q̄ iona hic. Nemo lucer=
mar.4.c. nā accēdit ꝛ in abscōdito ponit neq̄
sub medio:sed supra candelabrū: vt
qui ingrediunt lumē videāt. Lucer=
mat.6.c. na corporis tui est oculus tuus. Si
oculus tuus fuerit simplex/ totū cor=
pus tuū lucidū erit:si autem nequā
fuerit:etiam corpus tuū tenebrosum
erit. Vide ergo ne lumen qđ in te est
tenebre sint. Si ergo corpus tuū to=
tum lucidū fuerit non habēs aliquā
partē tenebrarū:erit lucidū totum:ꝛ
F sicut lucerna fulgoris illuminabit te.
Et cū loq̄ret/rogauit illū q̄dā phari=
seus vt prāderet apud se. Jesus autē
ingressus/recubuit. Phariseus autē
cepit intra se reputans dicere/quare
non baptizatus esset ante prandium.
mat.23.c. Et ait dn̄s ad illū. Nunc vos phari=
sei qđ deforis est calicis ꝛ catini mū=
datis:qđ aūt intus est vestrum/ ple=
num est rapina et iniquitate. Stulti
nonne qui fecit qđ deforis est /etiā id
qđ deintus est fecit? Verūtamen qđ
superest/date eleemosynam:et ecce oīa
mūda sūt vobis. Sed ve vobis pha=
riseis qui decimatis mentā et rutā et
oē olus:ꝛ preteritis iudiciū ꝛ chari=
tatē dei:hec aūt oportuit facere et il=
.J.10.g. la nō omittere. Ve vobis phariseis:
mat.23.b q2 diligitis p̄mas cathedras i synago=
mar.12.d gis ꝛ salutationes in foro. Ve vobis:
quia estis vt monumenta que nō pa=
rent/ꝛ homines ambulantes supra
nesciūt. Respondēs autē quidā ex le
gisperitis/ait illi. Magister/hec di=

cens etiā contumeliā nobis facis. At B
ille ait. Et vobis legisperitis:ve quia mat.23.a
oneratis hoīes oneribꝰ que portare
non possunt:ꝛ ipsi vno digito vestro
non tangitis sarcinas. Ve vobis qui
edificatis monumēta ꝓphetarū:pa=
tres autē vestri occiderūt illos. ꝑfe=
cto testificamini q2 consentitis operi
bus patrum vestroꝝ:q2 ipsi quidem
eos occiderūt:vos autē edificatis eo=
rum sepulchra. Propterea ꝛ sapiētia
dei dixit. Mittā ad illos ꝓphetas et
ap̄los:ꝛ ex illis occidēt ꝛ persequen=
tur:vt inquirat sanguis oīm prophe=
tarū q̄ effusus est a cōstitutione mun
di a gn̄atione ista/a sanguine Abel Gen.4.b
vsq̄ ad sanguinem zacharie q̄ periit 2.Paral.
inter altare ꝛ edē. Ita dico vobis req̄= 24.f.
ret ab hac generatione. Ve vobis le=
gisperitis q̄ tulistis clauē sciētie:ipsi
nō introistis/ꝛ eos q̄ introibant,phi=
buistis. Cū autē hec ad illos diceret/
ceperūt pharisei legisperiti grauiter
insistere:ꝛ os eiꝰ opprimere de mult̄
insidiātes ei:ꝛ querētes aliq̄d capere
ex ore ei⁹ vt accusarēt eum.
¶C.S. A phariseis monet cauēdū:ꝛ
nō timēdum eos qui corp⁹ occidunt:
dicit/q̄ me cōfessus fuerit ꝛ q̄ me ne=
gauerit/blasphemia i spiritū sanctū
nō remittet:spirit⁹ sanct⁹ docet respō=
dere ꝛ loq̄:q̄dā dicit magister:dic fra
tri meo vt diuidat mecū hereditatē:
dicit cauere ab oī auaritia:similitudo
diuitis:stulte hac nocte morieris:no=
lite soliciti esse: cōsiderate lilia agri:
querite regnū dei:nolite timere pusil
lus grex:vēdite que possidetis ꝛ da=
te eleemosynam:facite sacculos:vbi
thesaur⁹/ibi ꝛ cor:sint lūbi vestri pre=
cincti:Jes⁹ Petro dicit felicē esse bo=
num dispēsatorē:veniet dn̄s serui in
die qua nō sperabit:ꝛ vapulabit pla=
gis mult̄:cui multū datū est multum
queret ab eo:ignē veni mittere in ter=
rā:tres in duos ꝛ duo in tres diuidet:
hypocrite faciē celi ꝛ terre nostis ꝓ=
bare ꝛc. cū vadis cū aduersario tuo:
de nouissimo minuto. Cap.xii.
Multis autem turbis concurren= A
tibus ita vt se inuicem conculca
rent/cepit dicere ad discipulos suos.
Attendite a fermento phariseorum mat.16.a
quod est hypocrisis. Nihil eñ oper= mar.8.b.
tum est quod non reueletur:neq̄ abscō= Mar.10.c
ditum quod non sciatur. Quoniam mar.4.c.
que in tenebris dixistis/in lumine di=
centur:ꝛ qđ in aure locuti estis in cu=

biculis/predicabitur in tectis. Dico
autē vobis amicis meis. Ne terrea-
mini ab his qui occidunt corpus/et
post hoc non habēt amplius quid fa-
ciant. Ostendā autē vobis quē timea
B tis. Timete eū qui postq̄ occiderit/
habet potestatē mittere in gehennā.
Ita dico vobis hunc timete. Nonne
quinq̨ passeres veneunt dipondio/ꝛ
vnus ex illis non est in obliuione co-
ram deo? Sed ꝛ capilli capitis vestri
oēs numerati sunt. Nolite ergo time
re multis passerib⁹ pluris estis vos.
Mat.10.d Dico autē vobis: oīs quicunq̨ confes-
Mar.8.d sus fuerit me corā hoīb⁹/ꝛ filius ho-
minis confitebit illum corā angelis
dei: qui autē negauerit me corā homi
mat.12.c. nib⁹/negabitur corā angelis dei. Et
Mar.3.d oīs q̄ dicit verbū in filiū hominis/re-
mittetur illi: ei autē qui in spiritū san
ctum blasphemauerit/non remittet.
mat.10.b. Cum autē inducēt vos in synagogas
mat.13.b. et ad magistratus et potestates/no-
lite solliciti esse qualiter aut q̄d respō-
deatis/aut q̄d dicatis. Spirit⁹ eñi san-
ctus docebit vos in ipsa hora quid
oporteat vos dicere. Ait autē ei quī-
dam de turba. Magister/dic fratri
meo vt diuidat mecū hereditatē. At
ille dixit ei. Homo: quis me constituit
iudicem aut diuisorē supra vos? Di-
xitq̨ ad illos. Uidete et cauete ab oī
auaritia: q2 nō in abundātia cuiusq̄
C vita eius est ex his q̄ possidet. Dixit
Eccl.11.c. autem similitudinem ad illos/dicēs.
Hois cuiusdā diuitis vberes fructus
ager attulit/et cogitabat intra se di-
cens. Quid faciam: q2 nō habeo quo
congregem fructus meos? Et dixit.
Hoc faciam/destruam horrea mea ꝛ
maiora faciā: ꝛ illuc congregabo oīa
que nata sunt mihi ꝛ bona mea: et di-
cam anime mee. Anima/habes mul-
ta bona posita in annos plurimos: re
quiesce/comede/bibe/epulare. Dixit
autē illi deus. Stulte/hac nocte ani-
mā tuā repetūt a te: q̄ autem parasti/
Mat.6.c. cuius erunt? Sic est qui sibi thesauri-
1.Pe.5.b zat: ꝛ nō est in deū diues. Dixitq̨ ad
Ps.54.d. discipulos suos. Ideo dico vobis/no-
lite solliciti esse anime vestre q̄d man-
ducetis: neq̨ corpori quid induamī-
ni. Anima plus est q̄ esca: ꝛ corpus
plus q̄ vestimentū. Considerate cor-
uos: q2 nō seminant neq̨ metūt: q̄bus
nō est cellarium neq̨ horreū: ꝛ deus
D pascit illos. Quanto magis vos plu-
ris estis illis? Quis autē vestrum co-

gitando potest adiicere ad staturam
suam cubitū vnū? Si ergo neq̨ quod
minimū est potestis: quid de ceteris
solliciti estis? Considerate lilia quo-
modo crescūt: nō laborāt/neq̨ nent.
Dico autem vobis: neq̨ Salomon in
omni gloria sua vestiebatur sicut vnū
ex istis. Si autē fenum qđ hodie est
in agro ꝛ cras in clibanum mittitur
deus sic vestit: quāto magis vos pu-
sille fidei? Et vos nolite querere q̄d
manducetis: aut quid bibatis: et no-
lite in sublime tolli: hec autē oīa gen-
tes mundi querunt. Pater autem ve-
ster scit quoniā his indigetis. Uerū-
tamen querite primū regnū dei ꝛ iu-
stitiam eius: ꝛ hec oīa adiicientur vo
bis. Nolite timere pusill⁹ grex: quia
complacuit patri vestro dare vobis 32
regnū. Uēdite que possidetis: ꝛ date
eleemosynā. Facite vobis sacculos q̄ Mat.6.c
non veterascunt: thesaurū nō deficiē- 33
tem in celis: quo fur nō appropiat:
neq̨ tinea corrumpit. Ubi eñi thesau
rus vester est: ibi ꝛ cor vestrum erit.
Sint lumbi vestri precincti: ꝛ lucer-
ne ardentes in manibus vestris. Et E
vos similes hominib⁹ expectantibus
dñm suum quādo reuertatur a nuptiis:
vt cum venerit ꝛ pulsauerit/cōfestim
aperiant ei. Beati serui illi quos cum
venerit domin⁹ inuenerit vigilātes:
amen dico vobis q̄ precinget se ꝛ fa-
ciet illos discūbere: ꝛ transiens mini
strabit illis. Et si venerit in secunda
vigilia: ꝛ si in tertia vigilia venerit ꝛ
ita inuenerit: beati sunt serui illi. Hoc mat.24.b
autem scitote qm̄ si sciret paterfami
lias qua hora fur veniret: vigilaret
vtiq̨ ꝛ nō sineret pfodi domū suam.
Et vos estote parati: q2 qua hora non
putatis fili⁹ hoīs veniet. Ait autē ei
Petrus. Dñe/ad nos dicis hāc para-
bolam: an ꝛ ad oēs? Dixit autē dñs.
Quis putas est fidelis dispensator et
prudens quē cōstituit dñs sup famī-
liā suā vt det illis in tēpore tritici mē-
surā? Beat⁹ ille seruus quē cum vene- Apo.16.a
rit dñs/inuenerit ita facientē: vere di
co vobis: qm̄ super oīa que possidet
constituet illum. Q si dixerit seruus F
ille in corde suo. Moram facit domi-
nus me⁹ venire: ꝛ ceperit percutere
seruos ꝛ ancillas: ꝛ edere/ꝛ bibere/ꝛ
inebriari: veniet dominus serui illi⁹
in die qua non sperat ꝛ hora qua ne-
scit et diuidet eum: partēq̨ eius cum
infidelibus ponet. Ille autem seru⁹

qui cognouit volūtatē dn̄i sui/⁊ non
se preparauit/⁊ non fecit ſm volunta
tem eius: vapulabit multis. Qui au=
tē nō cognouit ⁊ fecit digna plagis/
vapulabit paucis. Omni autē cui mul=
tum datū est/multū queretur ab eo: ⁊
cui commēdauerunt multū/plus pe=
tēt ab eo. Ignē veni mittere in terrā:
⁊ quid volo nisi vt accendat? Baptis=
mo autē habeo baptizari: ⁊ quomodo
mat,10.d, coarctor vsqꝫ dum perficiat? Putatis
B quia pacē veni mittere in terrā? Non
dico vobis: sed separationem. Erunt
enim ex hoc quinqꝫ in domo vna di=
uisi: tres in duos/⁊ duo in tres: diui=
dentur pater in filium/⁊ filius in pa
trē suū: mater in filiam/⁊ filia in ma=
trē: socrus in nurū suam/et nurus in
54 socrū suā. Dicebat autē et ad turbas.
mat.16.a Cum videritis nubē orientē ab occa=
Mar.8.b su statim dicitis. Nimbus venit: ⁊ ita
55 fit: ⁊ cum austrum flantem: dicitis qꝛ
56 estus erit: ⁊ fit. Hypocrite: faciē celi
et terre nostis probare: hoc autē tē=
pus quomodo nō ꝓbatis? Quid autē
et a vobis ipsis nō iudicatis qđ iustū
Mat,5.d est? Cum autē vadis cum aduersario
tuo ad principē/in via da operam li=
berari ab illo: ne forte trahat te ad iu
dicem/et iudex tradat te exactori/⁊
exactor mittat te in carcerem. Dico
tibi/non exies inde: donec etiam no=
uissimum minutum reddas.
¶ C.S. Sub exēplo galileoꝝ occisoꝝ:
monet agendā penitētiā: de ficulnea
infructuosa: mulierē decē ⁊ octo an=
nis curuā erigit: archisynagogo indi
gnāti qꝛ curasset sabbato: respōdit re
gnū celoꝝ grano sinapis ⁊ fermēto
simile esse: ꝯtēdite intrare p angustā
portā: nescio vnde sciꝰ: nouissimi qui
erāt primi: Herodē vulpē vocat: Hie=
rusalē q̄ occidis ꝓphetas. Cap.xiii.
A Derant autē quidam ipso in tē
pore: nunciantes illi de galileis
quorum sanguinem Pilatus miscuit
cum sacrificiis eoꝝ. Et respondēs di
xit illis. Putatis ꝙ hi galilei pre omni=
bus galileis peccatores fuerint: quia
talia passi sunt? Non dico vobis: sed
nisi penitētiam habueritis: oēs simi=
liter peribitis. Sicut illi decē et octo
supra quos cecidit turris in siloe et
occidit eos: putatis quia ⁊ ipsi debito=
res fuerint preter oēs homines habi
tantes in Hierusalē? Nō dico vobis:
sed si nō penitentiā habueritis/oēs si=
militer peribitis. Dicebat autē ⁊ hanc
similitudinē. Arborē fici habebat q̄=
dā plātatā in vinea sua: ⁊ venit que=
rens fructum in illa/et non inuenit.
Dixit autem ad cultorem vinee. Ecce B
anni tres sunt ex quo venio querens
fructū in ficulnea hac/⁊ nō inuenio.
Succide ergo illam: vt quid etiam
terram occupat? At ille respondens
dixit illi. Dn̄e/dimitte illā ⁊ hoc an=
no vsqꝫ dum fodiā circa illā ⁊ mittam
stercora: ⁊ si quidē fecerit fructū: si n=
autē in futurū succides eā. Erat autē
docens in synagoga eoꝝ sabbatis. Et
ecce mulier que habebat spiritum in=
firmitatis annis decem ⁊ octo: ⁊ erat
inclinata/nec omnino poterat sur=
sum respicere. Quā cū vidisset Jesus C
vocauit eā ad se: ⁊ ait illi. Mulier/di=
missa es ab infirmitate tua. Et impo=
suit illi manus: ⁊ cōfestim erecta est/
⁊ glorificabat deū. Respondēs autē
archisynagogꝰ/indignās qꝛ sabbato
curasset Jesus/dicebat turbe. Sex
dies sunt in quibꝰ oportet operari: in
his ergo venite et curamini/et nō in
die sabbati. Respondēs autem ad il=
lum dn̄s/dixit. Hypocrite/vnusquisqꝫ
vestrū sabbato non soluit bouē suū/
aut asinū a presepio/⁊ ducit adaqua=
re? hanc autē filiā Abrae quā alliga= D
uit satanas: ecce decem et octo annis
non oportuit solui a vinculo isto die
sabbati? Et cum hec diceret: erubesce
bant oēs aduersarii eius: ⁊ ois popu
lus gaudebat in vniuersis que glo=
riose fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui Mat.13.e
simile est regnū dei/⁊ cui simile esti= Mar.4.c
mabo illō? Simile est grano sinapis
qđ acceptū homo misit in ortū suū et
creuit: ⁊ factū est in arborē magnā/
et volucres celi requieuerūt in ramis
eius. Et iterū dixit. Cui simile estima= E
bo regnū dei? Simile est fermēto qđ mat.13.c.
acceptum mulier abscondit in farine
sata tria/donec fermentaret totum.
Et ibat per ciuitates et castella do=
cens: ⁊ iter faciens in Hierusalē. Ait
autē illi quidā. Dn̄e: si pauci sunt qui
saluant? Ipse autē dixit ad illos. Con
tendite intrare per angustā portam: Mat.7.b
qꝛ multi dico vobis querēt intrare et
non poterūt. Cum autē intrauerit pa
terfamilias ⁊ clauserit ostium: ⁊ inci
pietis foris stare ⁊ pulsare ad ostium
dicentes. Dn̄e aperi nobis: ⁊ respon
dens dicet vobis. Nescio vos vnde
sitis: tunc incipietis dicere. Mandu= F
cauimꝰ corā te ⁊ bibimꝰ: ⁊ in plateis

fo.6.c. nistis docuisti. Et dicet vobis. Nescio
mat.7.d. vos vñ sitis: discedite a me oẽs ope-
7.25.d. rarij iniqtatis. Ibi erit flet⁹ ⁊ stridor
dentiũ: cũ videritis abraã ⁊ isaac et
mat.19.d. iacob et oẽs ꝓphetas in regno dei:
20.b. vos autem expelli foras. Et venient
mar.10.d ab oriente ⁊ occidente et aquilone et
B austro: et accumbent in regno dei.
Et ecce; sunt nouissimi q erãt primi
⁊ sunt primi q erãt nouissimi. In ip-
sa die accesserũt quidã phariseorũ/
dicẽtes illi. Exi ⁊ vade hinc: qr hero-
des vult te occidere. Et ait illis. Ite
⁊ dicite vulpi illi. Ecce eijcio demo-
nia ⁊ sanitates pficio hodie ⁊ cras/
⁊ tertia die ꝯsũmor. Uerũtñ oportet
me hodie ⁊ cras ⁊ sequẽti die ambu-
mat.23.d lare: qr non capit ꝓphetã pire extra
hierl'z. Hierl'z hierl'z q occidis ꝓphe
tas ⁊ lapidas eos qui mittũt ad te/
qties volui congregare filios tuos/
quẽadmodũ auis nidũ suũ sub pen-
nis ⁊ noluisti: Ecce relinqtur vobis
dom⁹ vestra deserta. Dico autem vo
bis quia non videbitis me donec ve
niat cum dicetis: Benedictus qui ve
nit in nomine domini.

¶ C. S. Hydropicũ curat: recũbe in
nouissimo loco: q se exaltat hũiliabi
tur: cũ facis prãdium vel cenã: noli
vocare amicos: inuitati ad cenam
excusant sese seq: odire parẽtes: ba-
iulare crucẽ iubet: parabola volẽtis
edificare turrem: ⁊ regis volẽtis cõ-
mittere bellum qui non renunciant
omnibus. ⁊c. de sale. Capitulũ. xiiii.

A Et factũ est: cũ intrasset iesus
in domũ cuiusdam principis
phariseorũ sabbato manduca
re panẽ/ ⁊ ipsi obseruabãt eũ. Et ec-
ce homo quidam hydropic⁹ erat an
te illũ. Et respondens iesus dixit ad
legis peritos ⁊ phariseos dicẽs. Si
licet sabbato curare? At illi tacue-
rũt. Ipse vero apprehẽsum sanauit
eũ: ac dimisit. Et respondẽs ad illos
dixit. Cuius vestrũ asinus aut bos
in puteũ cadet: ⁊ nõ cõtinuo extra-
B het illũ die sabbati? Et nõ poterant
ad hec respõdere illi. Dicebat aũt et
ad inuitatos parabolã: intẽdẽs quo-
modo primos accubit⁹ eligerent di-
cẽs ad illos. Cũ inuitat⁹ fueris ad nu
ptias nõ discũbas in primo loco/ ne
forte honoratior te sit inuitat⁹ ab il-
lo: ⁊ veniẽs is q te ⁊ illũ vocauit di-
cat tibi. Da huic locũ: ⁊ tũc incipias
C cũ rubore nouissimũ locũ tenere: sed
cũ vocatus fueris vade/ recũbe in prouer.25.a
nouissimo loco: ⁊ cũ venerit q te in-
uitauit dicat tibi. Amice ascende su
perius. Tunc erit tibi gloria coram
simul discũbẽtib⁹: qr oĩs qui se exal- .s.18.c.
tat humiliabit: ⁊ qui se humiliat/ ex- mat.23.b.
altabit. Dicebat aũt ⁊ ei qui se inui-
tauerat. Cũ facis prãdiũ aut cenam tob.4.b.
noli vocare amicos tuos/ neq fres prouer.3.b.
tuos/ neq cognatos/ neq vicinos/
neq diuites: ne forte te ⁊ ipsi reinuit
tent/ ⁊ fiat tibi retributio: sed cũ fa-
cis conuiuiũ/ voca pauperes/ debiles
claudos/ ⁊ cecos: ⁊ beat⁹ eris qr nõ
habent retribuere tibi: retribuet eñi
tibi in resurrectione iustorũ. Hec cũ
audisset quidã de simul discũbẽtib⁹
dixit illi. Beat⁹ qui mãducabit panẽ
in regno dei. At ipse dixit ei. Homo
D quidã fecit cenã magnã: et vocauit
mat.22.a multos. Et misit seruũ suũ hora ce-
apoc.19.b ne dicere inuitatis vt venirẽt: quia
iã parata sunt oĩa. Et ceperũt simul
oẽs excusare. Primus dixit ei. Uil-
lam emi: ⁊ necesse habeo exire ⁊ vide
re illã: rogo te habe me excusatũ. Et
alter dixit. Iuga boũ emi quinq: et
eo probare illa: rogo te: habe me ex-
E cusatum. Et alius dixit. Uxorẽ duxi
⁊ ideo non possum venire. Et reuer-
sus seruus: nunciauit hec dño suo.
Tũc iratus paterfamilias: dixit ser
uo suo. Exi cito in plateas ⁊ vicos ci
uitatis: ⁊ pauperes ac debiles et ce-
cos ⁊ claudos introduc huc. Et ait
seruus. Dñe/ factũ est vt imperasti
⁊ adhuc loc⁹ est. Et ait dñs suo. Exi
in vias ⁊ sepes: ⁊ cõpelle intrare/ vt
impleat dom⁹ mea. Dico autẽ vobis
q nemo virorũ illorũ qui vocati sunt
gustabit cenã meã. Ibãt autẽ turbe
F multe cũ eo: ⁊ conuersus dixit ad il-
los. Siquis venit ad me/ et nõ odit
patrẽ suũ ⁊ matrẽ ⁊ vxorẽ et filios
⁊ fratres ⁊ sorores: adhuc aũt ⁊ ani
mã suã: nõ potest meus esse discipu-
lus: ⁊ qui nõ baiulat crucẽ suã ⁊ ve- mat.10.d.
nit post me: non potest me⁹ esse disci ⁊.16.d.
pulus. Quis eñi ex vobis volẽs tur- mar.8.d.
rim edificare nõne pri⁹ sedẽs cõpu-
tat sumpt⁹ q necessarij sũt si habeat
ad pficiendũ: ne postea ꝗ posuerit
fundamentũ ⁊ nõ potuerit pficere:
oẽs q vidẽt incipiãt illudere ei dicẽ-
tes: qr hic homo cepit edificare et
nõ potuit ꝯsummare? Aut quis rex
G iturus cõmittere bellum aduersus
aliũ regẽ/ nonne sedens pri⁹ cogitat

ā possit cū decē milib⁹ occurrere ei
qui cum viginti milibus venit ad se?
alioquin adhuc illo lōge agente/ le-
gationē mittēs rogat ea q̄ pacꝫ sūt.
Sic ergo oīs ex vobis q̄ nō renūciat
oībus q̄ possidet: nō pōt me⁹ esse di-
mat.5.b. scipul⁹. Bonū est sal. Si aūt sal eua-
mar.9.g. nuerit: in q̄ ꝯdiet? Neqꝫ i terrā/ neqꝫ
i sterquiliniū vtile est: sꝫ foras mittet.
Qui habet aures audiendi audiat.
¶ C.S. Parabola cētū ouiū ꝛ drach
me: de gaudio āgeloꝝ sup vno petō-
re: parabola de filio ꝓdigo. Cap. xv.
A Erāt autē appropinquātes ei
publicani et petōres vt audi-
rēt illū. Et murmurabāt pha-
risei ꝛ scribe dicētes. Q̄꞉ hic petōres
recipit ꝛ māducat cū illis. Et ait ad
mat.18.b. illos parabolā istā dicens. Quis ex
vobis homo q̄ hꝫ centū oues: et si ꝑ-
diderit vnā ex illis/ nonne dimittit
B nonagitanouē in deserto/ ꝛ vadit ad
illā q̄ perierat/ donec iueniat eā? Et
cū inuenerit eā/ iponit in hūeros su-
os gaudēs ꝛ veniēs domū cōuocat
amicos ꝛ vicinos dicēs illis. Cōgra-
tulamini mihi: q꞉ inueni ouē meā q̄
perierat. Dico vobis ꝙ ita gaudium
erit in celo super vno petōre penitē-
tiā agēte/ q̄ꝫ sup nonagintanouē iu-
stis q̄ nō indigent penitētia. Aut q̄
mulier habēs drachmas decē: si ꝑdi-
derit drachmā vnā/ nōne accēdit lu-
cernā ꝛ euertit domū ꝛ q̄rit diligent̄
donec iueniat eā? Et cū iuenerit: con
uocat amicas ꝛ vicinas dicēs. Con-
gratulamini mihi: q꞉ iueni drachmā
quā ꝑdiderā. Ita dico vobꝭ: gaudiuꝫ
C erit corā angelis dei sup vno petōre
penitentiā agēte. Ait aūt. Homo q̄-
dā habuit duos filios: ꝛ dixit adole-
scētior ex illis patri. Pater da mihi
portionē substātie q̄ me cōtingit. Et
diuisit illis substātiam. Et post non
multos dies ꝯgregatis oībus/ ado-
lescētior fili⁹ peregre profect⁹ est in
regionē longinquaꝫ: ꝛ ibi dissipauit
substantiā suā viuēdo luxuriose. Et
post q̄ꝫ oīa cōsummasset facta est fa-
mes valida i regiōe illa/ ꝛ ipse cepit
egere. Et abiit/ et adhesit vni ciuium
regiōis illi⁹. Et misit illū i villā suaꝫ
vt pasceret porcos. Et cupiebat im-
plere ventrē suum de siliq̄s q̄s porci
D māducabāt: ꝛ nemo illi dabat. In se
aūt reuersus dixit. Quāti mercena-
rii i domo pr̄is mei abūdāt panib⁹:
ego aūt hic fame pereo? Surgam: et
ibo ad patrē meū ꝛ dicam ei. Pater
peccaui in celū et corā te: iā non sum
dignus vocari filius tuus: fac me si
cut vnū de mercenariis tuis. Et sur-
gens venit ad patrē suū. Cum autē
adhuc lōge esset vidit illū pater ip- E
sius ꝛ misericordia mot⁹ est: ꝛ accur
rens cecidit sup collū eius: ꝛ oscula-
tus est eū. Dixitqꝫ ei fili⁹. Pater pec
caui i celū ꝛ corā te: iā nō sum dign⁹
vocari fili⁹ tu⁹. Dixit aūt pater ad
seruos suos. Cito proferte stolā pri-
mā/ ꝛ induite illū/ ꝛ date anulum in
manū eius ꝛ calceamenta in pedes
eius: ꝛ adducite vitulū saginatū et
occidite ꝛ manducem⁹ ꝛ epulemur/
q꞉ hic fili⁹ meus mortu⁹ erat ꝛ reui-
xit/ perierat ꝛ iuētus est. Et ceperūt F
epulari. Erat aūt fili⁹ eius senior in
agro: ꝛ cū veniret ꝛ appropinquaret
domui/ audiuit symphoniā ꝛ choruꝫ
ꝛ vocauit vnū de seruis ꝛ interroga
uit q̄ hec essent. Isqꝫ dixit illi. Fra-
ter tu⁹ venit: ꝛ occidit pater tuus vi
tulū saginatū: q꞉ saluū illuꝫ recepit.
Indignatus est autem: ꝛ nolebat in
troire. Pater ergo illius egressus ce
pit rogare illū. At ille respondens/ G
dixit patri suo. Ecce tot annis seruio
tibi/ ꝛ nunq̄ꝫ mandatum tuum pre-
teriui: ꝛ nunq̄ꝫ dedisti mihi hedū vt
cū amicis meis ꝯepularer: sed postq̄ꝫ
filius tuus hic q̄ deuorauit substan-
tiā suā cū meretricib⁹ venit/ occidi-
sti illi vitulū saginatū. At ipse dixit
illi. Fili/ tu semꝑ mecū es: ꝛ oīa mea
tua sūt: epulari aūt ꝛ gaudere opor-
tebat: q꞉ frater tu⁹ hic mortuus erat
ꝛ reuixit: perierat ꝛ inuentus est.
¶ C.S. De villico cui dictū ē: redde
rōnē villicatiōis: q̄ fidelis est i mini-
mo ꝛc. nemo pōt duob⁹ dñis ſuire:
auari pharisei deridebāt eū: iesus di
xit deus nouit corda: lex ꝛ prophete
vsqꝫ ad iohānē: de apice legis: vxorē
nō dimittere: d̄ diuite ꝛ lazaro. c. xvi.
D Icebat autem ꝛ ad discipulos A
suos. Homo quidā erat diues
qui habebat villicum: ꝛ hic diffama-
tus est apud illum/ quasi dissipasset
bona ipsi⁹. Et vocauit illū/ et ait illi.
Quid hoc audio de te? redde ratio-
nē villicationis tue: iā eñ non pote-
ris villicare. Ait aūt villicus intra
se. Quid faciā/ q꞉ dñs meus aufert
a me villicationem? fodere nō valeo
mendicare erubesco: scio quid faciā
vt cū amotus fuero a villicatione/

B recipiant me in domos suas. Conuo
catis itaq3 singulis debitoribus dñi
sui/ dicebat primo. Quantum debes
dño meo? At ille dixit. Centum cados
olei. Dixitq3 illi. Accipe cautionem
tuã: & sede cito scribe quinquaginta.
Deinde alio dixit. Tu vero quantũ
debes? Qui ait. Centũ coros tritici.
Ait illi. Accipe litteras tuas: & scribe
octoginta. Et laudauit dñs villicũ ini
quitatis qr prudenter fecisset: qr filii hu
C ius seculi prudentiores filiis lucis
in generatione sua sunt. Et ego vo
bis dico/ facite vobis amicos de mã
mona iniquitatis: vt cũ defeceritis
recipiãt vos in eterna tabernacula.
Qui fidelis est in minimo/ & in maio
ri fidelis est/ & qui in modico iniqu⁹
est: & in maiori iniqu⁹ est. Si ergo in
iniquo mãmona fideles non fuistis:
qd verũ est quis credet vobis? Et si
in alieno fideles nõ fuistis: qd vrm
mat.6.c. est quis dabit vobis? Nemo seruus
potest duobus dñis seruire: aut enĩ
D vnum odiet & alterũ diliget: aut vni
adherebit/ & alterũ cõtẽnet: non po
testis deo seruire & mãmone. Audie
bant autẽ oĩa hec pharisei qui erant
auari: & deridebant illũ. Et ait illis.
Uos estis qui iustificatis vos corã
hominibus/ deus autẽ nouit corda
mat.11.b. vestra: qr qd hoĩbus altũ est: abomi
natio est ante deũ. Lex et prophete/
vsq3 ad iohannẽ: ex eo regnũ dei euã
mat.5.c. gelizat: & oĩs in illud vim facit. Faci
mat.5.e. lius est autẽ celũ & terram preterire
mar.10.b. q̃ de lege vnũ apicẽ cadere. Oĩs qui
1.co.7.b. dimittit vxorẽ suã/ & alterã ducit me
E chat: & qui dimissam a viro ducit me
chat. Homo quidã erat diues/ q̃ in
duebatur purpura & bysso: et epula
batur quotidie splẽdide. Et erat qui
dã mẽdicus noĩe lazarus/ q̃ iacebat
ad ianuã eius: vlcerib⁹ plenus: cupi
ens saturari de micis q̃ cadebant de
mensa diuitis: & nemo illi dabat: sed
et canes veniebãt: & lingebãt vlcera
eius. Factũ est aũt vt moreret mẽ
F dicus/ & portaret ab angelis in sinũ
abrae. Mortu⁹ est aũt diues: & sepul
tus est in inferno. Eleuans aũt ocu
los suos cũ esset in tormentis/ vidit
abraã a longe & lazarũ in sinu eius/
14 & ipse clamãs dixit. Pater abraã mi
serere mei/ & mitte lazarũ vt intingat
extremũ digiti sui in aquam: vt refri
geret linguã meã/ qr crucior in hac
flamma. Et dixit illi Abraã. Fili re

cordare: qr recepisti bona i vita tua
& lazar⁹ similiter mala: nunc aũt hic
consolat: tu vero cruciaris: & in his
oĩbus inter nos & vos chaos magnũ G
firmatũ est: vt hi q̃ volũt hic trãsire
ad vos nõ possint: neq3 inde huc trãs
meare. Et ait. Rogo ergo te pater vt
mittas eũ i domũ patris mei: habeo
eñ quinq3 fratres vt testet illis/ ne &
ipsi veniãt in hũc locũ tormẽtoꝝ. Et
ait illi abraã. Habẽt moysẽ & pphe
tas: audiãt illos. At ille dixit. Nõ pr̃
abraã: sed si qs ex mortuis ierit ad
eos penitẽtiam agẽt. Ait aũt illi. Si
moysen & pphetas nõ audiũt: neq3
si qs ex mortuis resurrexerit credẽt.
C. S. De scãdalo: correptio fratris
septies in die dimittendũ: si haberẽ
tis fidẽ sicut granum sinapis: dicite
serui inutiles sum⁹: de decẽ leprosis
mũdatis regnũ dei intra vos est: vẽ
tura predicit d seipso: sicut factũ est
in diebus noe: de die iudicii. Cap. xvii.

Et ait ad discipulos suos. Im A
possibile est vt nõ veniãt scã mat.18.a.
dala: ve aũt illi p quẽ veniũt: mar.9.f.
vtiliu⁹ est illi: si lapis molaris impona
tur circa collũ ei⁹/ & proiciat i mare
q̃ vt scãdalizet vnũ de pusillis istis.
Attẽdite vobis. Si peccauerit in te mat.18.b.
frater tuus: increpa illũ: & si penitẽ leui.19.d.
tiam egerit: dimitte illi: & si septies i eccl.19.b.
die peccauerit i te: & septies in die cõ mat.18.c.
uers⁹ fuerit ad te dicẽs: penitet me:
dimitte illi. Et dixerũt aplĩ dño. Ad
auge nobis fidẽ. Dixit autẽ dñs. Si B
habueritis fidẽ sicut granũ sinapis mat.17.d.
diceretis huic arbori moro: Eradicare
et trãsplãtare in mare: & obediet vo
bis. Quis autẽ vestrũ habens seruũ
arantẽ: aut pascentẽ boues/ q̃ regres
so de agro dicat illi. Statĩ trãsi & re
cũbe: & nõ dicat. Para qd cenẽ & pci
ge te: & ministra mihi donec mãducẽ
et bibã: & post hec tu manducabis et
bibes? Nũqd gratiã habet seruo illi
qr fecit q̃ ei imperauerat? Nõ puto. C
Sic & vos cũ feceritis oĩa q̃ pcepta
sunt vobis: dicite. Serui inutiles su
mus: qd debuimus facere fecim⁹. Et
factũ est: dũ iret in hierlm: transibat
p mediã samariã & galileã. Et cũ in
grederet quoddã castellũ: occurre
runt ei decẽ viri leprosi: qui steterũt
a longe: et leuauerunt vocem dicen
tes. Jesu preceptor/ miserere no
stri. Quos vt vidit: dixit. Ite ostẽdi
te vos sacerdotibus. Et factum est/ D

dum irent mundati sunt. Unus aūt
ex illis vt vidit q2 mundatus est: re-
gressus est cum magna voce magni
ficās deum: ⁊ cecidit in faciem ante
pedes eius gratias agēs: ⁊ hic erat
Samaritanus. Respōdens autē Ie-
sus/ dixit. Nōne decē mūdati sunt?
et nouem vbi sunt? Nō est inuentus
qui rediret: ⁊ daret gloriam deo: nisi
hic alienigena. Et ait illi. Surge/ va
E de: q2 fides tua te saluum fecit. In-
terrogatus aūt a phariseis quando
venit regnum dei: rñdens eis: dixit
Non veniet regnū dei cum obserua
tione: neqꝫ dicēt/ Ecce hic: aut ecce il
lic. Ecce eñi regnū dei intra vos est.
Et ait ad discipulos suos. Venient
dies quando desideretis videre vnū
diem filii hoīs: ⁊ nō videbitis. Et di-
mat. 24. b. cent vobis. Ecce hic/ ⁊ ecce illic. No
lite ire/ neqꝫ sectemini: nam sicut ful
mar. 13. c. gur coruscans de sub celo in ea: que
sub celo sunt/ fulget: ita erit filius ho
F minis ĩ die sua. Primū aūt oportet
illum multa pati ⁊ reprobari a gene
mat. 24. d. ratione hac. Et sicut factū est in die
bus noe: ita erit ⁊ in dieb⁹ filii hoīs.
Edebant et bibebant/ vxores duce-
Gen. 7. b. bant/ et dabantur ad nuptias vsqꝫ
in diē/ qua intrauit noe in arcā/ ⁊ ve
nit diluuiū ⁊ pdidit oēs. Similiter
sicut factum est in diebus loth. Ede-
bant ⁊ bibebant/ emebant et vende-
gen. 19. c. bant/ plantabant ⁊ edificabāt. Qua
die autē exiit Loth a sodomis/ pluit
ignem ⁊ sulphur de celo ⁊ oēs perdi
dit: scđm hec erit qua die filius hoīs
G reuelabit. In illa hora qui fuerit in
tecto/ ⁊ vasa eius in domo: ne descē-
dat tollere illa: et qui in agro: simili-
ter non redeat retro. Memores esto
te vxoris loth. Quicūqꝫ q̃sierit ani-
mam suā saluā facere/ pdet illam: et
quicumqꝫ pdiderit illam/ viuificabit
eam. Dico vobis/ in illa nocte erunt
gen. 19. c. duo in lecto vno/ vnus assumetur/ et
s. 9. c. alter relinquetur: due erūt molētes
mat. 10. d. in vnū: vna assumetur ⁊ altera relin
mar. 8. d. quetur: duo in agro/ vn⁹ assumetur
Joh. 12. d. et alter relinquetur. Respondentes
mat. 24. d. dicunt illi. Ubi dñe? Qui dixit illis.
Ubicūqꝫ fuerit corpus/ illuc congre
gabuntur ⁊ aquile.

¶ L. S. Oportet semp orare/ de iudi-
ce deum non timente/ ⁊ de vidua/ de
oratione pharisei ⁊ publicani: qui se
exaltat humiliabit: dicit/ sinite veni
re paruulos ad me: nemo bonus: ni-
si solus deus/ dicit quecumqꝫ habes
vende/ et da pauperibus/ q̃ʒ difficile
qui pecunias habent in regnum dei
intrabunt: remuneratio illoꝝ qui di
mittunt sua propter deum/ predicit
passionem suā ⁊ mortem/ ⁊ ipsi non
intellexerūt: cecū illūinat. Cap. xviii.

Dicebat autē ⁊ parabolā ad il A
los quoniā oportet semp ora- eccli. 18. c
re ⁊ nō deficere: dicēs. Iudex 1. thes. 5. d
quidā erat in quadā ciuitate q̃ deū
non timebat/ ⁊ hoīem nō reuerebat.
Uidua aūt quedā erat in ciuitate il
la: ⁊ veniebat ad eū dicēs. Uindica
me de aduersario meo. Et nolebat p
multū tempus. Post hec autē dixit
intra se. Et si deum nō timeo nec ho
minem reuereor/ tamen q2 molesta
est mihi hec vidua/ vindicabo illā/
ne in nouissimo veniēs sugillet me.
Ait aūt dñs. Audite q̃d iudex iniq̃- B
tatis dicit. Deus autē nō faciet vin-
dictā electorū suoꝝ clamantiū ad se
die ac nocte: ⁊ patiētiam habebit in
illis? Dico autē vobis q2 cito faciet
vindictā illorū. Uerūtñ filius hoīs
veniēs: putas inueniet fidem in ter
ra? Dixit autē ⁊ ad quosdā qui in se
confidebāt tanqꝫ iusti: ⁊ aspernabā-
tur ceteros parabolam istam dicēs.
Duo hoīes ascēdebant in templū/
vt orarent: vnus phariseus/ et alter
publicanus. Phariseus stans/ hec C
apud se orabat. Deus gratias ago ti
bi quia nō sum sicut ceteri hoīm/ ra-
ptores/ iniusti/ adulteri/ velut etiam
hic publicanus: ieiuno bis in sabba-
to: decimas do oīm que possideo. Et
publicanus a longe stans/ nolebat
nec oculos ad celū leuare: sed percu
tiebat pect⁹ suū: dicēs. Deus ppiti⁹
esto mihi peccatori. Amē dico vobis
descendit hic iustificatus in domum
suā ab illo: q2 oīs qui se exaltat hu- s. 14. c.
miliabitur/ ⁊ qui se humiliat exalta- mat. 23. b.
bitur. Afferebāt aūt ad illū ⁊ infan- mr. 19. b.
tes vt eos tāgeret. Quod cum vide- mr. 10. b.
rent discipuli/ increpabant illos. Ie
sus autē cōuocans illos/ dixit. Sini-
te pueros venire ad me: ⁊ nolite ve
tare eos: talium est eñi regnum dei.
Amen dico vobis/ quicūqꝫ non acce
perit regnū dei sicut puer/ nō intra-
bit in illud. Et interrogauit eū qui- D
dam princeps/ dicens. Magister bo
ne quid faciens vitā eternā posside mat. 19. b.
bo? Dixit autē ei iesus. Quid me di- mr. 10. b.
cis bonum? nemo bonus/ nisi solus

Exo.20.c. deus. Mandata nosti. Non occides.
Non mechaberis. Non furtū facies.
Nō falsum testimoniū dices. Hono-
ra patrē tuū et matrem. Qui ait. Hec
oīa custodiui a iuuentute mea. Quo
audito iesus ait ei. Adhuc vnum tibi
deest. Oīa q̄cunq; habes vende/ꝛ da
pauperibus: et habebis thesaurū in
celo/et veni sequere me. His ille au-
ditis cōtristat⁹ est: q: diues erat val-
de. Videns aūt iesus illum tristē fa-
E ctum: dixit. Quā difficile q̄ pecunias
habēt/in regnū dei intrabunt. Faci-
lius est enī camelū per foramen acus
transire/q̄ diuitē intrare in regnum
dei. Et dixerunt q̄ audiebāt. Et q̄s po-
test salu⁹ fieri? Ait illis. Que impossi-
bilia sunt apd̄ hoīes: possibilia sunt
apud deū. Ait autē petrus. Ecce nos
dimisim⁹ oīa/ꝛ secuti sumus te. Qui
dixit eis. Amen dico vobis: nemo est
qui relīq̄t domum/aut parentes/aut
fratres/aut vxorē/aut filios propter
regnū dei: et non recipiat multo plu-
mat.20.b. ra in hoc tēpore/et in sclo̅ futuro vi-
mar.10.c. tā eternā. Assumpsit autē iesus duo
decī/et ait illis. Ecce ascēdim⁹ hiero-
F solymā/et consummabunt oīa q̄ scri-
pta sunt per prophetas de filio hoīs.
Tradet enī gentibus et illudet: ꝛ fla-
gellabit/et cōspuet: et postq̄ flagella
uerint/occident eū: et die tertia resur
get. Et ipsi nihil hoꝝ intellexerūt. Et
erat verbū istud absconditū ab eis/
mat.20.d. et nō intelligebāt q̄ dicebātur. Factū
mar.10.g. est aūt cū appropinquaret hiericho:
cecus quidā sedebat secus viam men
G dicās. Et cū audiret turbā pretereū-
tem/interrogabat quid hoc esset. Di-
xerūt aūt ei/ꝙ iesus nazaren⁹ transi-
ret. Et clamauit: dicens. Jesu fili da-
uid/miserere mei. Et qui preibant/in
crepabant eum vt taceret. Ipse vero
multo magis clamabat. Fili dauid/
miserere mei. Stans autē iesus/ius-
sit illū adduci ad se. Et cū appropin
quasset/interrogauit illū dicens. Quid
tibi vis faciam? At ille dixit. Dn̄e vt
videā. Et iesus dixit illi. Respice: fi-
des tua te saluū fecit. Et cōfestim vi-
dit: et seq̄bat illū magnificās deū. Et
oīs plebs vt vidit: dedit laudem deo.
¶ C. S. De zacheo/decē mnaꝝ similitu-
dinē ponit: hieri dabit: inimicos suos
ante se iubet occidere: sup pullū asi-
ne sedet: turbe descēdentiū ceperunt
deū laudare dicētes: bn̄dict⁹ q̄ venit
rex: dixit ies⁹/si hi tacuerint lapides
clamabūt: fleuit ies⁹ sup hierl'm: et p̄-
dixit destructionē ei⁹: eiicit vēdētes
et emētes de tēplo/p̄ncipes sacerdo-
tū ꝛ scribe q̄rebāt pdere iesū. Cap.xix.
Et ingressus pambulabat hie- 1 A
richo. Et ecce vir noīe zache⁹/
et hic p̄nceps erat publicano-
rum: et ipse diues. Et q̄rebat videre
iesum q̄s esset: et non poterat pre tur
ba/q: statura pusill⁹ erat. Et precur-
rens ascēdit in arborē sycomorū vt
videret eū: quia inde erat transitur⁹.
Et cū venisset ad locū: suspiciens ie-
sus vidit illū/et dixit ad eū. Zachee
festinās descende: quia hodie ī domo
tua oportet me manere. Et festinās
descēdit: et excepit illum gaudēs. Et
cū viderent oēs/murmurabāt dicen-
tes ꝙ ad hominē peccatorē diuertis- B
set. Stans autē zacheus/dixit ad ie-
sum. Ecce dimidium bonorū meorū
dn̄e do pauperibus: et si quid aliquē
defraudaui/reddo quadruplū. Ait
iesus ad eū. Quia hodie salus domui
huic facta est/eo ꝙ et ipse filius sit mat.18.b.
abrae. Venit enim filius hoīs quere-
re/et saluum facere quod perierat. mat.25.b
Hec illis audiētibus/adiiciens dixit
parabolā/eo ꝙ esset ꝓpe hierusalem
et quia existimarēt ꝙ confestim re-
gnum dei manifestaret. Dixit ergo.
Homo quidā nobilis abiit in regio-
nē lōginquam accipere sibi regnum
et reuerti. Vocatis autē decē seruis C
suis: dedit eis decē mnas: et ait ad il-
los. Negociamini dum venio. Ciues
autē eius oderant eū/ꝛ miserūt lega
tionē post illū dicētes. Nolum⁹ hunc
regnare super nos. Et factū est vt re
diret accepto regno/et iussit vocari
seruos quibus dedit pecuniā/vt sci-
ret quantū quisq; negociatus esset.
Venit autē prim⁹: dicens. Dn̄e: mna
tua decē mnas acquisiuit. Et ait illi.
Euge bone serue: quia in modico fui-
sti fidelis: eris potestatem habēs su-
pra decē ciuitates. Et alter venit di-
cēs. Dn̄e/mna tua fecit q̄nq; mnas.
Et huic ait. Et tu esto super quinq; ci
uitates. Et alter venit: dicens. Dn̄e/
ecce mna tua/quā habui repositam
in sudario. Timui enim te/q̄a homo
austerus es/tollis qđ non posuisti/et
metis qđ non seminasti. Dicit ei. De
ore tuo te iudico serue nequam. Scie- D
bas ꝙ ego homo austerus sum/tol-
lens quod non posui: ꝛ metens quod
non seminaui/et quare nō dedisti pe

curiam meã ad mensam: et ego veniẽs cũ vsuris vtiq; exegissem illud? Et astantibus dixit. Auferte ab illo mnam: et date illi qui decẽ mnas habet. Et dixerũt ei. Dñe: habet decem
S.8.c. mat.13.b. et.25.c. mar.4.c. mnas. Dico autẽ vobis / quia omni habenti dabit̃ et abundabit / ab eo autem qui non habet / et qd̃ habet auferetur ab eo. Uerumtamen inimicos meos illos qui noluerũt me regnare super se adducite huc / et interficite
E ante me. Et his dictis p̃cedebat ascẽdens hierosolymã. Et factũ est: cum
mat.21.a. mar.11.a. appropinquasset ad Bethphage / et Bethaniã / ad montẽ qui vocat̃ oliueti: misit duos discipulos suos dicẽs. Ite in castellũ quod cõtra vos est: in quod introeuntes inuenietis pullũ asine alligatum: cui nemo vnq̃ hoim sedit / soluite illum / et adducite. Et si quis vos interrogauerit: quare soluitis / sic dicetis ei. Quia dñs operam eius desyderat. Abierũt autẽ q̃ missi erãt / et inuenerũt sicut dixit illis stãtem pullũ. Soluẽtibus aũt illis pul-
F lum: dixerunt dñi ei⁹ ad illos. Quid
joh.12.b. soluitis pullũ? At illi dixerũt. Quia dñs eum necessariũ habet. Et duxerunt illũ ad iesum. Et iactãtes vestimẽta sua supra pullũ / imposuerunt iesum. Eunte autẽ illo substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropinquaret iã ad descẽsum mõtis oliueti: ceperunt oẽs turbe descẽdẽtiũ gaudẽtes laudare deũ voce magna super oibus / quas viderãt virtutibus dicentes. Bñdictus qui venit rex in noĩe dñi: pax in celo: et gloria i excelsis. Et quidã phariseorũ de turbis dixerũt ad illũ. Magister / increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait. Dico vobis: q2 si hi tacuerint / lapides clamabunt. Et vt appropinquauit / videns ciuitatẽ fleuit super illã dicẽs.
16.q.7.c. et hec diximus. Quia si cognouisses et tu / et quidem in hac die tua q̃ ad pacẽ tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.
G .J.21.b. mat.24.a. mar.13.a. Quia venient dies in te: et circũdabũt te inimici tui vallo / et circundabunt te / et coangustabunt te vndiq; / et ad terram prosternẽt te / et filios tuos q̃ in te sunt. Et nõ relinquẽt in te lapidem sup lapidẽ: eo q2 nõ cognoueris
mat.21.b. mar.11.b. Esa.56.c. tempus visitatiõis tue. Et ingressus in templũ / cepit eiicere vendentes et ementes: dicens illis. Scriptum est: Qr domus mea / dom⁹ orationis est:
Hie.7.b. vos autẽ fecistis illã speluncã latronum. Et erat docẽs quotidie in templo. Principes aũt sacerdotũ et scribe et principes plebis querebãt illum perdere / et nõ inueniebãt q̃d facerẽt illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

¶ Ca. S. Interrogatus iesus: in qua potestate hec facit: rñdit: baptismus iohãnis de celo erat an ex hoib⁹? de colonis vinee qui occiderũt seruos / lapidẽ / quẽ reprobauerunt rc. reddite que sunt cesaris rc. de muliere / q̃ septẽ fratres habuit / de⁹ nõ est mortuorũ: sed viuorũ rc. quõ xp̃s sit fili⁹ dauid: attendite a scribis qui volunt ambulare in stolis: qui deuorant domos viduarum. Capitulum xx.

ET factũ est: in vna dierum docente illo populum in templo / A mat.21.e. mar.11.d.
et euangelizante / conuenerunt principes sacerdotum et scribe cũ senioribus / et aiunt dicẽtes ad illum. Dic nobis in qua potestate hec facis? aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem? Respondẽs autẽ iesus: dixit ad illos. Interrogabo vos et ego vnum verbũ. Rñdete mihi. Baptismus iohãnis de celo erat: an ex hoibus? At illi cogitabãt intra se / dicentes. Quia si dixerimus de celo: dicet / Quare ergo nõ credidistis illi? Si autẽ dixerimus ex hoibus: plebs vniuersa lapidabit nos. Certi sunt enim Johannẽ
prophetã esse. Et rñderunt se nescire B
vnde esset. Et ies⁹ ait illis. Neq; ego dico vobis / i qua potestate hec facio. Cepit autẽ dicere ad plebẽ parabolã hanc. Homo quidã plãtauit vineã / et
locauit eã colonis: et ipse peregre fuit mat.21.d.
multis tẽporib⁹. Et in tẽpore illo mi- mar.12.a.
sit ad cultores seruum / vt de fructu Esa.5.a.
vinee darent illi. Qui cesum dimise- Hie.2.d.
runt eũ inanẽ. Et addidit alterũ seruum mittere. Illi autẽ hũc quoq; cedentes / et afficiẽtes cõtumelia dimiserunt inanẽ. Et addidit tertium mittere: q̃ et illũ vulnerãtes eiecerũt. Dixit autẽ dñs vinee. Quid faciã? mittam filium meũ dilectũ: forsitã cum
hunc viderint / verebũtur. Quẽ cum C
vidissent coloni / cogitauerunt intra se dicẽtes. Hic est heres: occidamus illũ / vt nr̃a fiat hereditas. Et eiectũ illũ extra vineã / occiderũt. Quid ergo faciet illis dñs vinee? veniet et perdet colonos istos / et dabit vineam aliis. Quo audito / dixerũt illi. Absit. Ille autẽ aspiciẽs eos: ait. Quid est

Ps.117.d. ergo hoc qd scriptū est/Lapidez quē
Act.4.b. reprobauerūt edificātes / hic factus
Ro.9.g. est in caput anguli? Oīs q ceciderit
1.Pe.2.a. supra illū lapidē cōquassabit: supra
Esa.28.d. quē aūt ceciderit/cōminuet illuz. Et
querebāt principes sacerdotū et scri
be mittere in illuz man⁹ illa hora: et
D timuerunt pplm: cognouerunt eñi q
mat.21.b. ad ipsos dixerit similitudinez hanc. Et
mar.12.b. obseruātes miserunt insidiatores q
se iustos simularēt: vt caperēt eum in
sermone: et traderent illuz principa
tui et ptāti presidis. Et interrogaue
rūt eū dicētes. Magister/scimus qa
recte dicis et doces/et nō accipis p
sonā: sed viā dei in veritate doces: li
cet nob tributū dare cesari/an non?
Cōsiderās autē dolum illoꝝ dixit ad
eos. Quid me tētatis? ostendite mihi
denariū. Cuius hz imaginez et inscri
ptionē? Rñdētes dixerūt ei. Cesaris.
Ro.13.c. Et ait illis. Reddite ergo que sūt ce
23.q.1.c. saris/cesari: et q sunt dei/deo. Et non
militare. potuerūt verbum ei⁹ rephendere co
mat.22.c. rā plebe: et mirati in rñso eius tacue
mar.12.b. rūt. Accesserunt aūt qdaz sadduceo
E rū qui negāt esse resurrectionē / et in
Deu.25.b. terrogauerunt eū dicētes. Magister
moyses scripsit nobis. Si frater ali
cui⁹ mortuus fuerit habēs vxorez/ et
hic sine liberis fuerit / vt accipiat eā
frater ei⁹ vxorē: et suscitet semen fra
tri suo. Septē ergo fratres erant: et
prim⁹ accepit vxorez/et mortuus est
sine filiis. Et sequens accepit illaz: et
ipse mortuus est sine filio. Et terti⁹ ac
cepit illā/simr et oēs septē: et nō reliq
rūt semē/et mortui sunt. Nouissime
oīm mortua est et mulier. In resur
rectione ergo cui⁹ eorū erit vxor? si
quidē septē habuerunt eaz vxorē. Et
F ait illis iesus. Filij hui⁹ scli nubunt
et traduntur ad nuptias: illi vero qui
digni habebunt sclo illo et resurre
ctione ex mortuis/neqz nubent/neqz
ducent vxores: neqz vltra mori pote
Exo.3.b. rūt. Equales eñi angelis sunt: et filij
sunt dei/cū sint filij resurrectionis.
Qz vero resurgāt mortui/et moyses
ostendit secus rubū/sicut dicit dñm/
deū abraam/et deū isaac/et deum ia
cob. Deus aūt nō est mortuorz/sed
viuoꝝ: oēs eñi viuunt ei. Rñdentes
G aūt quidā scribarū dixerūt ei. Magr
bñ dixisti. Et ampli⁹ nō audebāt eum
mat.22.d quicq interrogare. Dixit aūt ad illos.
mar.12.d. Quō dicūt christū filiū esse dauid: et
Ps.109.a. ipse dauid dicit i libro psalmoꝝ: Di
xit dñs dño meo: sede a dextris meis.
Donec ponā inimicos tuos: scabellū
pedum tuorū? Dauid ergo dñm illuz
vocat: et quomodo fili⁹ eius est? Au J.11.f.
diēte aūt oīm pplo / dixit discipulis mat.23.a.
suis. Attendite a scribis q volūt am mar.12.d.
bulare in stolis/et amāt salutationes
in foro: et primas cathedras i syna
gogis/et primos discubitus in cōui
uijs: qui deuorant domos viduarum
simulantes longam orationē. Hi ac
cipient damnationē maiorem.
¶ C.S. Dixit: hec vidua pauper pl⁹
rc. de tēplo dixit / nō relinquet lapis
sup lapidē rc. qñ hec erunt et qd si
gnū cū fieri incipiet: surget gēs ɔtra
gentē: terre mot⁹ erūt: iniciet vobis
man⁹: ponite in cordib⁹ vris: de ca
pillo: et patiētia: de hierlm: tunc qui
in iudea sunt fugiēt: de pregnātibus
de pressura: hierlm calcabit a gētib⁹:
erūt signa in sole et luna: vtutes ce
lorū mouebunt: et tunc videbūt filiuz
hois venientē: videte ficulneā: celum
et terra trāsibūt: docet cauere a cra
pula et ebrietate: vigilate rc. Cap. xxi.
RESpiciēs autez/vidit eos q mit A
tebant munera sua in gazophy mar.12.d.
laciū diuites. Uidit autem et quan
dam viduā paupercula mittentē era
minuta duo. Et dixit. Uere dico vo
bis qz vidua hec pauper/plus q oēs
misit. Nā oēs hi ex abūdāti sibi mi
serūt in munera dei: hec aūt ex eo qd
deest illi/oēm victū suū quem habuit
misit. Et quibusdā dicentib⁹ de tēplo
q bonis lapidib⁹ et donis ornatum B
esset, dixit. Hec que videtis / venient mat.24.a.
dies in qb⁹ nō relinquet lapis super mar.13.a.
lapidē qui nō destruat. Interrogaue J.19.g.
runt autē illuz dicentes. Preceptor/
qñ hec erunt: et qd signū cū fieri inci
piet? Qui dixit. Uidete ne seducami
ni. Multi eñi venient in noie meo di
centes qz ego sum/et tēpus appropin
quauit. Nolite ergo ire post eos. Cuz
autē audieritis prelia et seditiones
nolite terreri. Oportet eñi primū hec
fieri: sed nondū statī finis. Tūc dice C
bat illis. Surget gens contra gentē/
et regnū aduersus regnum/et terre
motus magni erunt per loca / et pe
stilentie/et fames: terroresque/et si
gna de celo magna erunt. Sed ante
hec omnia/inijcient vobis manus su
as: et persequentur tradētes in syna
gogas et custodias: trahentes ad re
ges et presides ppter nomen meuz.

contingent autē vobis in testimonium.
Ponite ergo in cordib⁹ vr̄is nō pre-
meditari quēadmodū respōdeatis.
Ego eñ dabo vobis os et sapientiam:
cui nō poterūt resistere ⁊ contradice
re oēs aduersarij vestri. Trademini
D autē a parentib⁹/⁊ fratrib⁹/et cogna-
tis/⁊ amicis: ⁊ morte afficiēt ex vo-
bis. Et eritis odio oib⁹ hoībus ꝑpter
nomē meū: et capillus de capite vr̄o
mat.24.b non peribit. In patiētia vestra possi-
mar.13.b. debitis aīas vestras. Cū autē viderj
Deū.9.g. tis circundari ab exercitu hierusalē:
tunc scitote q᷑ appropinquauit deso-
latio eius. Tūc qui in iudea sunt: fu-
giant ad mōtes: et qui in medio ei⁹:
discedāt: et qui in regionibus: nō in-
trent in eam: q᷑ dies vltionis hi sunt:
vt impleantur omnia q̄ scripta sunt.
Ue aūt pregnātibus et nutrientibus
E in illis diebus. Erit eñ pressura ma-
gna sup terrā: ⁊ ira populo huic. Et
cadēt in ore gladij: et captiui ducen-
tur in oēs gentes. Et hierusalē calca
bitur a gētibus: donec impleant tem
mat.24.c pora nationū. Et erunt signa in sole/
mar.13.c. et luna/et stellis: et in terris pressura
Esa.13.d. gentiū pre confusione sonitus maris
Eze.32.b. et fluctuū/arescētibus hoībus pre ti-
Joel.3.c. more ⁊ expectatione que superueniēt
vniuerso orbi. Nam virtutes celorum
mouebunt: et tūc videbūt filium hoīs
venientē in nube cum potestate ma-
gna et maiestate. His autē fieri inci-
F piētib⁹/respicite et leuate capita ve-
stra: qm̄ appropinquat redēptio ve-
stra. Et dixit illis similitudinē. Uidete
ficulneā et oēs arbores: cū ꝓducunt
iam ex se fructum: scitis qm̄ prope est
estas. Ita et vos cum videritis hec fie
ri: scitote qm̄ prope est regnum dei.
Amen dico vobis/q᷑ non preteribit
gñatio hec: donec oia fiāt. Celū ⁊ ter-
Ro.13.d. ra trāsibūt: verba aūt mea nō transi-
bunt. Attendite autem vobis ne forte
grauent corda vr̄a i crapula ⁊ ebrie-
tate et curis hui⁹ vite: ⁊ superueniat in
G vos repētina dies illa. Tanq̄ laqus
eñ superueniet in oēs qui sedent super
faciē oīs terre. Uigilate itaq̄/omni
tēpore orantes: vt digni habeamini
fugere ista oia q̄ futura sunt/et stare
ante filium hoīs. Erat autem diebus
docens in templo: noctibus vero exi-
ens morabatur in mōte qui vocatur
oliueti. Et omnis populus mane ibat
ad eum in templo audire eum.

CCS. Appropinquabat pascha: et
querebant ꝑncipes sacerdotū eum in-
terficere: satanas intrauit in iudam
et tradidit dn̄m: iubet pascha para-
ri: dat discipulis corpus et sanguinē:
orat in monte: sudat sanguinē: capi-
tur: seruo auricula amputatā sanat:
petr⁹ ter negat christum: ꝑcutit: blas-
phemat: illudit: in consiliū ducit: in-
terrogat si sit christus. Ca. xxij.

Appropinquabat autem dies fe- A
stus azymorū/q̄ dicit pascha: et mat.26.a
querebant principes sacerdotum et mar.14.a
scribe quomodo iesum interficerent:
timebant vero plebem. Intrauit au- mat.26.a
tem satanas in iudam qui cognomi- mar.14.b
nabat scarioth/ vnum de duodecim:
et abiit et locutus est cū principibus
sacerdotū et magistratibus quēad-
modum illum traderet eis. Et gauisi
sunt: et pacti sunt pecuniam illi dare.
Et spopōdit. Et querebat opportuni-
tatem: vt traderet illum sine turbis.
Uenit aūt dies azymorū/in qua ne- mat.26.b
cesse erat occidi pascha. Et misit pe- mar.14.b
trum et iohānē dicēs. Euntes para-
te nobis pascha vt manducemus. At
illi dixerūt. Ubi vis paremus? Et di-
xit ad eos. Ecce introeuntib⁹ vobis
in ciuitatem/ occurret vobis hō am-
phorā aque portans: sequimini eum in
domū in quā intrat/et dicetis patri-
familias dom⁹. Dicit tibi magister.
Ubi est diuersoriū vbi pascha cū dis- B
cipulis meis manducē? Et ipse ostē-
det vobis cenaculū magnū stratum:
et ibi parate. Euntes aūt inuenerūt
sicut dixit illis: et parauerūt pascha.
Et cum facta esset hora discubuit/et
duodecim ap̄li cum eo: et ait illis. De- mat.26.b
siderio desideraui hoc pascha man- mar.14.b
ducare vobiscum/ antēq̄ patiar. Di- 1.Co.11.c.
co eñ vobis/q᷑ ex hoc non manduca
bo illud/donec impleat in regno dei.
Et accepto calice grās egit/et dixit.
Accipite et diuidite inter vos. Dico
eñ vobis q᷑ nō bibā de gñatione vi-
tis: donec regnum dei veniat. Et acce-
pto pane grās egit et fregit: et dedit
eis dicens. Hoc est corpus meum/qđ
pro vobis datur. Hoc facite in meam
cōmemorationem. Siliter et calicem
postq̄ cenauit dicens. Hic est calix
nouū testamentū in sanguine meo/
qui pro vobis fundet. Uerumtñ ecce mat.26.b
manus tradētis me/mecū est in mē- mar.14.b
sa. Et quidē fili⁹ hoīs scđm qđ defini- iohā.13.c.
tum est vadit: verumtñ ve homini il- Ps.40.c.
li per quē tradet. Et ipsi ceperunt q̄- C

rere inter se / q̄s esset ex eis q̄ hoc fa-
cturus esset. Facta est aūt et conten
tio inter eos / quis eoꝝ videretur esse
mat.10.d. maior. Dixit aūt eis. Reges gētium
mar.10.f. dn̄ant eoꝝ: et qui potestatē habēt su-
per eos / benefici vocant. Uos autem
non sic: sed qui maior est in vobis / fi-
at sicut minor: et qui precessor est / si-
cut ministrator. Nā quis maior est:
qui recūbit an qui ministrat? Nōne
qui recūbit? Ego autē in medio vr̄m
sum sicut q̄ ministrat. vos autē estis
qui permāsistis mecum in tētationi-
bus meis. Et ego dispono vobis si-
cut disposuit mihi pater meꝰ regnū:
vt edatis et bibatis sup mēsam meā
in regno meo: ꝛ sedeatis super thro-
nos iudicātes duodecī tribus israel.
de pe.dis. Ait autē dn̄s simoni. Simon / ecce sa
2.c.1.si.h. tanas expetiuit vos / vt cribraret si-
vn̄ dauid. cut triticū: ego autē rogaui pro te vt
non deficiat fides tua. Et tu aliquan
do cōuersus: confirma fratres tuos.
Qui dixit ei. Dn̄e tecū paratus sum /
mat.26.c et in carcerē ꝛ in mortē ire. Et ille di
mar.14.e. xit. Dico tibi petre: nō cātabit hodie
gallus: donec ter abneges nosse me.
D Et dixit eis. Qn̄ misi vos sine saccu-
lo / ꝛ pera / ꝛ calceamētis: nunq̄d ali-
quid defuit vobis? At illi dixerunt.
Nihil. Dixit ergo eis. Sed nūc q̄ ha
bet sacculū / tollat: similiter ꝛ peram. Et
qui non habet / vēdat tunicam suā / et
emat gladiū. Dico em̄ vobis / q̄m ad
huc hoc qđ scriptū est oportet īpleri
Esa.53.d. in me. Et cum iniquis deputatus est.
Etem̄ ea que sunt de me / finē habēt.
At illi dixerunt. Dn̄e: ecce duo gladij
mat.26.e hic. At ille dixit eis. Satis est. Et e-
mr.14.c. gressus ibat scđm consuetudinem in
Joā.18.a. montē oliuaꝝ. Secuti sunt aūt illum
mat.26.d et discipuli. Et cū peruenisset ad lo-
mr.14.d. cū / dixit illis. Orate ne intretis in tē-
tationem. Et ipse auulsus est ab eis
quantū iactus est lapidis: et positis
genibus orabat dicens. Pater / si vis
E trāsfer calicem istū a me. Uerūtamē
nō mea voluntas / sed tua fiat. Appa
ruit aūt illi angelꝰ de celo cōfortans
eū. Et factus in agonia: prolixius ora-
bat. Et factꝰ est sudor eius / sicut gut-
te sanguinis decurrētis in terrā. Et
cum surrexisset ab oratione / et venis-
set ad discipulos suos / inuenit eos
dormientes pre tristitia. Et ait illis.
Quid dormitis? surgite / orate ne in-
mat.26.e tretis in tētationē. Adhuc eo loquen
mr.14.e. te ecce turba: et qui vocabat iudas /
vnus de duodecim antecedebat eos Jo.18.a.
et appropinquauit iesu vt oscularetur
eum. Jesus aūt dixit illi. Juda oscu-
lo filiū hoīs tradis? Uidētes aūt hi
qui circa ip̄m erāt qđ futurum erat /
dixerunt ei. Dn̄e / si percutimus in gla-
dio? Et percussit vnus ex illis seruum
principis sacerdotum: et amputauit
auriculam eius dexterā. Rn̄dēs au- F
tem iesus / ait. Sinite vsq huc. Et cū
tetigisset auriculā eius / sanauit eū.
Dixit aūt iesus ad eos qui venerant
ad se / principes sacerdotum ꝛ magi-
stratus templi et seniores. Quasi ad
latronē existis cū gladijs et fustibꝰ.
Cū quotidie vobiscū fuerim in tem-
plo nō extendistis manus in me: sed
hec est hora vestra et potestas tene-
brarū. Cōprehendentes aūt eū duxe mat.26.f.
runt ad domū principis sacerdotū. mar.14.f
Petrꝰ vero sequebat eū a longe. Ac- Joh.10.e.
censo autē igne in medio atrij / ꝛ cir- mt.26.g.
cūsedētibus illis / erat petrus in me- mr.14.g.
dio eoꝝ. Quem cum vidisset ancilla Jo.18.c.
quedā sedētem ad lumen / et eū fuis-
set intuita / dixit. Et hic cum illo erat.
At ille negauit eū dicēs. Mulier / nō
noui illū. Et post pusillū aliꝰ videns mt.26.g.
eum / dixit. Et tu de illis es. Petrus mr.14.g.
vero ait. O homo / non sum. Et inter- Jo.18.c.
uallo facto quasi hore vnius / alius
quidā affirmabat dicēs. Uere et hic
cū illo erat: nā et galileus est. Et ait
petrus. Homo / nescio quid dicis. Et G
cōtinuo adhuc illo loquente / cātauit
gallus. Et cōuersus dominꝰ respexit de pe.dis.
petrū. Et recordatus est petrꝰ verbi 1.c.porro
dn̄i sicut dixerat. Qr priusq̄ gallus et.c.petrꝰ
cantet / ter me negabis. Et egressus
foras petrus / fleuit amare. Et viri
qui tenebāt illū / illudebant ei cedē-
tes. Et velauerūt eum / et percutiebant
faciē eiꝰ / et interrogabāt eū dicētes.
Prophetiza / q̄s est qui te percussit?
Et alia multa blasphemantes dice-
bant in eū. Et vt factus est dies / con mt.27.a.
uenerūt seniores plebis ꝛ principes mr.15.a.
sacerdotū et scribe: et duxerūt illū in Jo.18.e.
cōcilium suū dicētes. Si tu es christus
dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixe-
ro nō credetis mihi: si aūt et interro
gauero / non rn̄debitis mihi neq dī-
mittetis. ex hoc aūt erit filiꝰ hoīs se-
dēs a dextris virtutis dei. Dixerunt
autē oēs. Tu ergo es filius dei? Qui
ait. Uos dicitis / q2 ego sū. At illi di-
xerūt. Quid adhuc desideramꝰ testi-
moniū? ipsi enī audiuimꝰ de ore eiꝰ.

¶ C.S. Ducit̃ ad pylatū ꝛ accusatur
corā eo: dicūt: ꝯmouit ppl'm docens:
pilatus mittit ad herodem iesum: ab
herode spernit̃ et remittit̃ ad pilatū
et facti sunt amici herodes ꝛ pilat⁹:
barrabas dimittit̃: iesus crucifigit̃:
moritur et sepelitur. Cap. xxiii.
A Et surgens oīs multitudo eo-
rum duxerūt illum ad pilatū.
Ceperunt aūt illū accusare di
mat.22.c. centes. Hunc inuenimus subuerten
mar.12.b. tem gentē nostram: ꝛ prohibentē tri
mat.27.b buta dari cesari: et dicentē se christū
mar.15.a regem esse. Pilatus autē interroga-
Jo.18.f. uit eum dicēs. Tu es rex iudeorum?
At ille respondens ait. Tu dicis. Ait
aūt pilatus ad principes sacerdotū
et turbas. Nihil inuenio cause i hoc
hoie. At illi inualescebāt dicētes. Cō-
mouit ppl'm docēs ꝑ vniuersam iu-
deam / incipiens a galilea vsq; huc.
Pilatus aūt audiens galileā: inter-
rogauit si homo galileus esset. Et vt
cognouit q' de herodis potestate es-
set: remisit eū ad herodem / qui et ipse
hierosolymis erat illis dieb⁹. Hero-
des autē viso iesu gauisus est valde.
B Erat eñ cupiens ex multo tp̃e vide-
re eum: eo q' audiret multa de eo: et
sperabat signum aliqđ videre ab eo
fieri. Interrogabat autē eum multis
sermonib⁹. At ipse nihil illi respōde-
bat. Stabant aūt principes sacerdo
tum et scribe constanter accusantes
eū. Spreuit aūt illū herodes cum ex-
ercitu suo: ꝛ illusit indutum veste al-
ba / et remisit ad pilatū. Et facti sunt
amici pilatus ꝛ herodes in ipsa die:
mat.27.c nā antea inimici erant adinuicē. Pi
mar.15.b. latus aūt ꝯuocatis principib⁹ sacer-
Jo.18.g. dotū et magistratibus et plebe / dixit
et.19.c. ad illos. Obtulistis mihi hūc hoiem
quasi auertentē ppl'm: et ecce ego co-
rā vobis interrogans / nullā causam
inuenio in hoie isto ex his in quibus
C eū accusatis. Sed neq; herodes: naʒ
remisi vos ad illū / ꝛ ecce nihil dignū
morte actū est ei. Emendatū ergo il-
lum dimittam. Necesse aūt habebat
dimittere eis ꝑ diē festū vnū. Excla-
mauit autē simul vniuersa turba di-
cens. Tolle hūc: ꝛ dimitte nobis bar-
rabā. qui erat ꝓpter seditionē quan-
dā factā i ciuitate et homicidiū mis-
sus in carcerē. Iterū aūt pilatus lo-
cutus est ad eos volens dimittere ie-
sum. At illi succlamabant dicentes.
Crucifige crucifige eū. Ille autē ter-
tio dixit ad illos. Quid eñ mali fe-
cit iste? nullā causaʒ mortis inuenio in
eo. corripiā ergo illū ꝛ dimittā. At il-
li instabāt vocib⁹ magnis postulan- D
tes vt crucifigeretur: et inualescebāt
voces eoruʒ. Et pilatus adiudicauit
fieri petitionē eoꝝ. Dimisit aūt illis
eū qui ꝓpter homicidiū ꝛ seditioneʒ
missus fuerat in carcerē quem pete-
bant. Jesum vero tradidit voluntati
eoꝝ. Et cū ducerent eū / apprehende- mat.27.d
rūt simonem quendā cyrenensem ve mar.15.b
nientē de villa: ꝛ imposuerūt illi cru-
cem portare post iesum. Sequebatur
aūt illū multa turba ppl'i et mulierū:
que plangebant et lamentabant eū.
Conuersus autē ad illas iesus / dixit.
Filie hierl'm nolite flere sup me: sed
sup vosipsas flete et sup filios vr̃os:
qm̃ ecce venient dies in quib⁹ dicent.
Beate steriles ꝛ ventres q̃ nō genue esa.54.a
runt: et vbera q̃ nō lactauerūt. Tunc gala.4.d
incipient dicere mōtibus: Cadite su- esa.2.d.
per nos: ꝛ collib⁹: Operite nos. Q2 si E
in viridi ligno hec faciunt: in arido osee.10.b.
quid fiet? Ducebant̃ autē et alii duo apoc.9.b.
nequā cum eo / vt interficerentur. Et mat.27.d
postq̃ venerūt in locum qui vocatur mar.15.b.
caluarie / ibi crucifixerūt eū: et latro- Jo.19.d.
nes / vnum a dextris et alterū a sini-
stris. Jesus autē dicebat. Pater / di-
mitte illis: nō eñ sciunt qđ faciunt.
Diuidētes vero vestimenta ei⁹ mise- mat.27.d
runt sortes. Et stabat ppl's expectās mar.15.b.
et deridebāt eū principes cū eis dicē Jo.19.d.
tes. Alios saluos fecit / se saluum fa-
ciat si hic est christ⁹ dei electus. Illu-
debant aūt ei et milites accedentes
et acetū offerentes ei et dicentes. Si
tu es rex iudeorū / saluū te fac. Erat
aūt et superscriptio scripta sup eū litte-
ris grecis et latinis et hebraicis / hic
est rex iudeoꝝ. Un⁹ aūt de his q̃ pen
debant latronib⁹ blasphemabat eum
dicens. Si tu es christus: saluum fac
teipm̃ ꝛ nos. Respondens autē alter
increpabat eū dicēs. Neq; tu times F
deū / q̃ in eadē dānatione es? Et nos
quidē iuste: nam digna factis recipi-
mus: hic vero nihil mali gessit. Et dice-
bat ad iesum. Dñe / memento mei cū 26.q.6.c.
veneris in regnū tuū. Et dixit illi ie- si pr̃sbyter
sus. Amē dico tibi / hodie mecū eris de pe.dis.
in paradiso. Erat autē fere hora sex- 7.c.null⁹
ta: ꝛ tenebre facte sunt in vniuersam de ꝯse.di.
terrā vsq; in horam nonam. Et obscu 4.c.bap-
ratus est sol: et velum templi scissum tismi.
est mediū. Et clamans voce magna

Fo.30.a. iesus ait. Pater in manus tuas com
B mendo spiritū meū. Et hec dicēs ex-
pirauit. Uidens autē centurio quod
factū fuerat: glorificauit deū dicens.
Uere hic homo iustus erat. Et omis
turba eorum qui simul aderant ad spe-
ctaculū istud et videbāt que fiebant/
percutientes pectora sua reuertebā-
tur. Stabant autē oēs noti eius a lon-
mat.27.g ge: et mulieres q̄ secute eum erant a
mar.15.d galilea hec vidētes. Et ecce vir noie
Jo.19.g. ioseph q̄ erat decurio/vir bonus et iu-
stus: hic nō cōsenserat cōsilio et acti-
bus eorum ab arimathia ciuitate iu-
dee/q̄ expectabat et ipse regnum dei.
Hic accessit ad pilatū et petiit corp⁹
iesu: et depositū inuoluit in sindone: et
posuit illū in monumēto exciso/ in q̄
nondū quisq̄ positus fuerat. Et dies
erat parasceues: et sabbatū illucesce-
bat. Subsecute autē mulieres que cū
eo venerāt de galilea/ viderūt monu
mentū: et quēadmodum positū erat
corp⁹ ei⁹. Et reuertentes parauerunt
aromata et vnguēta: et sabbato qui-
dem siluerunt scdm mandatum.

¶ Ca. S. Resurgit a mortuis: appa-
ruit discipulis: fert in celū. Cap. xxiiii.

A Una autez sabbati valde dilu-
Mr.16.a. culo venerūt ad monumentū:
Joh.20.a portātes que parauerant aro-
mata/et inuenerūt lapidē reuolutū
a monumēto. Et ingresse nō inuene-
runt corpus dñi iesu. Et factū est: dū
mente cōsternate essent de isto: ecce
duo viri steterūt secus illas in veste
fulgēti. Cū timerēt autē et declinarent
vultū in terrā: dixerunt ad illas. Quid
queritis viuentē cū mortuis: non est
hic: sed surrexit. Recordamini qua-
liter locutus est vobis/cum adhuc in
mat.17.d galilea esset dicēs. Quia oportet fili-
mar.9.c. um hominis tradi in manus hoim pec
L.9.e. catorum et crucifigi: et die tertia resur-
gere. Et recordate sunt verborum eius.
Et regresse a monumento/nunciaue-
runt hec oia illis vndecim/et ceteris
B oibus. Erat autē maria magdalene/
et ioanna/ et maria iacobi / et cetere
que cū eis erant q̄ dicebāt ad aplos
hec. Et visa sunt ante illos sicut de-
liramentū verba ista/ et nō credide-
runt illis. Petrus autem surgēs cu-
currit ad monumentū: et procūbens
vidit lintheamina sola posita/ et abi-
it secū mirans quod factum fuerat.
Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in
Mr.16.c. castellū quod erat in spacio stadio-
rum sexaginta ab hierusalē nomine
emaus: et ipsi loquebantur adinuicē
de his omnibus que acciderant. Et C
factū est: dū fabularentur et secū q̄-
rerent: et ipse iesus appropinquans
ibat cū illis. oculi autem illorū tene-
bātur/ ne eū agnoscerent. Et ait ad
illos. Qui sunt hi sermones q̄s con-
fertis adinuicē ambulantes/et estis
tristes? Et respondens vnus cui no-
men cleophas: dixit ei. Tu solus per
egrinus es in hierusalem: et non co-
gnouisti q̄ facta sunt in illa his die-
bus? Quib⁹ ille dixit. Que? Et dixe-
runt. De iesu nazareno qui fuit vir
propheta/potens in opere et sermo-
ne corā deo et omni pplo. Et quō eū
tradiderūt summi sacerdotes et prin-
cipes nostri in damnationez mortis
et crucifixerunt eū. nos autem spera D
bamus q2 ipse esset redēptur⁹ israel:
et nunc super hec omnia/ tertia dies
est hodie q̄ hec facta sunt. Sz et mu-
lieres quedam ex nostris terruerunt
nos que ante lucē fuerunt ad monu-
mentum/et nō inuento corpore eius
venerunt dicētes se etiam visionem
angelorum vidisse: qui dicunt eum
viuere. Et abierunt quidam ex no-
stris ad monumētum: et ita inuene-
runt sicut mulieres dixerunt: ipsum
vero nō inuenerunt. Et ipse dixit ad
eos. O stulti et tardi corde ad credē-
dum i omnibus que locuti sunt pro-
phete: nonne hec oportuit pati chri-
stum: et ita intrare in gloriam suam?
Et incipiens a moyse /et omnibus
prophetis interpretabatur illis in
omnib⁹ scripturis que de ipso erant. E
Et appropinquauerunt castello quo
ibant: et ipse se finxit longius ire. Et
coegerunt illum dicentes. Mane no
biscū dñe/quoniam aduesperascit: et
inclinata est iam dies. Et intrauit
cum illis. Et factum est: dum recum-
beret cum eis/accepit panem/ et be-
nedixit ac fregit/et porrigebat illis.
Et aperti sunt oculi eorum et cogno-
uerūt eum: et ipse euanuit ex oculis
eorū. Et dixerunt adinuicem. Non-
ne cor nostrum ardēs erat in nobis
dū loqueretur in via: et aperiret no-
bis scripturas? Et surgentes eadem
hora regressi sunt in hierusalē: et in-
uenerūt cōgregatos vndecim: et eos
qui cum illis erant dicentes q̄ sur-
rexit dominus vere: et apparuit si-
moni. Et ipsi narrabant que gesta

F.
erant in via: et quomõ cognouerunt
eum in fractiõe panis. Dum autem
mat.28.d hec loquuntur / stetit iesus in medio
mar.16.c eox et dicit. Pax vobis / ego sum: no
Jo.20.c. lite timere. Cõturbati vo et cõterriti
existimabant se spiritũ videre. Et di
xit eis. Quid turbati estis et cogita
tiones ascẽdunt in corda vestra? Ui
dete man⁹ meas et pedes / quia ego
ipse sum. palpate et videte: qꝛ spirit⁹
carnem ꝛ ossa non habet sicut me vi
detis habere. Et cũ hoc dixisset / ostẽ
dit eis manus et pedes. Adhuc autẽ
illis nõ credẽtibus et mirãtibus pre
gaudio / dixit. Habetis hic aliquid qđ
mãducetur? At illi obtulerũt ei par
tem piscis assi ꝛ fauũ mellis. Et cum
manducasset coram eis / sumens reli
quias dedit eis. Et dixit ad eos. Hec
sunt verba q̃ locut⁹ sum ad vos cum
adhuc essem vobiscũ: qm̃ necesse est
impleri omnia q̃ scripta sunt in lege
moysi et prophetis ꝛ psalmis de me.
G
Tunc aperuit illis sensum vt intelli
Jo.2.b. gerent scripturas et dixit eis. Quo
niam sic scriptum est: ꝛ sic oportebat
christum pati / ꝛ resurgere a mortuis
tertia die: ꝛ predicari i noĩe ei⁹ peni
tentiam et remissionem peccatox in
oẽs gentes incipiẽtibus ab hieroso
lyma. Uos autem testes estis horum.
Act.1.a. Et ego mittã promissum patris mei
Jo.15.d. in vos: vos autem sedete in ciuitate
quousq3 induamini virtute ex al
Act.1.a. to. Eduxit autem eos foras in betha
mr.16.d. niã: et eleuatis manib⁹ suis bñdixit
eis. Et factũ est dũ benediceret illis
recessit ab eis: ꝛ ferebatur in celũ. Et
ipsi adorãtes regressi sunt in hierl'm
cũ gaudio magno: ꝛ erãt semp in tẽ
plo laudãtes et bñdicẽtes deũ. Amẽ.

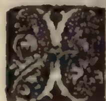
¶ Euangelij ßm Lucam Finis.

¶ Prologus in euangelium ßm Johannem.

Joh.1.a. Hic est iohãnes euangelista: vn⁹
ex discipulis domini / qui virgo
a deo electus est: quem de nuptiis vo
lentem nubere vocauit deus. Cui vir
ginitatis in hoc duplex testimonium
datur in euangelio ꝙ et pre ceteris a
deo dilect⁹ dicitur: et huic matrẽ suã
pendens in cruce commẽdauit dñs:
vt virginem virgo seruaret. Deniq3
manifestãs in euangelio ꝙ erat ipse
incorruptibilis verbi opus inchoãs:
solus verbum carnẽ factum esse: nec
lumen a tenebris cõprehensum fuis
se testatur. Primum signũ ponẽs qđ
in nuptiis fecit dñs: ostẽdens ꝙ ipse
erat vt legentib⁹ demõstraret: ꝙ vbi
dñs inuitatus sit deficere nuptiarum
vinũ debeat: et veterib⁹ immutatis / Joh.1.d.
noua oĩa q̃ a christo instituuntur ap Joh.2.a.
pareãt. Hoc aũt euãgelium scripsit in
asia: posteaq3 in pathmos insula a
pocalypsim scripserat: vt cui in prin
cipio canonis incorruptibile princi
piũ pnotatur in genesi: et etiã incor
ruptibilis finis per ṽginẽ in apoca
lypsi redderetur: dicẽte christo. Ego
sum alpha ꝛ o. Et hic est iohannes q̃ apoc.1.b.
sciẽs superuenisse diem recessus sui:
cõuocatis discipulis suis in epheso:
per multa signorum experimẽta pro
mens christum descendens in defos
sum sepulture sue locũ facta oratio
ne positus est ad patres suos: tam
extraneus a dolore mortis q̃3 a cor
ruptiõe carnis inuenitur alien⁹. Ta
men post oẽs euangelium scripsit: et
hoc virgini debebatur. Quorũ tñ vel
scriptox tpis dispositio: vel librorum
ordinatio: ideo a nobis per singula
nõ exponitur vt sciẽdi desiderio col
lato et querentib⁹ fructus laboris et
deo magisterij doctrina seruetur.

¶ Sanctum iesu christi euange
lium secundum Johannem.

¶ C. S. In principio erat verbum. ꝛc.
testimoniũ de christo perhibet iohã
nes baptista: phariseox leuite inter
rogãt iohãnẽ: iohãnes iesum vidẽs
agnũ dicit dei: ꝛ andreas petro dicit
inuenimus messiam: iesus dixit na
thanaeli vidi sub ficu. Capitulum.i.

In principio erat ver A
bũ / et verbũ erat apud
deũ: ꝛ deus erat ṽbum.
Hoc erat in principio
apud deum. Oia p ipm̃
fcã sunt: et sine ipo fa
ctũ est nihil. Qđ factũ
est in ipo vita erat / ꝛ vita erat lux ho
minũ: ꝛ lux in tenebris lucet / ꝛ tñbre
eã non cõprehẽderũt. Fuit hõ missus mat.3.a.
a deo cui nomẽ erat iohãnes. Hic ve mar.1.a.
nit in testimoniũ vt testimoniũ phi
beret de lumine / vt oẽs crederẽt per
illum / nõ erat ille lux / sed vt testimo
nium perhiberet de lumine. Erat lux
vera que illuminat omnẽ hoĩem ve

nientē in hunc mundum. In mundo
erat/ꝛ mundus per ipsum fact⁹ est: ꝛ
B mund⁹ eum non cognouit. In ꝓpria
venit: ꝛ sui eū non receperunt. Quot=
quot autē receperūt eū/dedit eis po=
testatē filios dei fieri/his ꝗ credunt
de ꝯse.di. in noie eius. Qui nō ex sanguinibus
4.c.si qs neqꝫ ex voluntate carnis/neqꝫ ex vo=
luntate viri: sed ex deo nati sunt. Et
Mat.1.c. verbū caro factū est: et habitauit in
Lu.2.b. nobis. Et vidim⁹ gloriā ei⁹: gloriam
quasi vnigeniti a patre/plenum gra=
de ꝯse.di. tie ꝛ veritatis. Johannes testimoniū
3.c.septē. perhibet de ipso ꝛ clamat dicēs. Hic
erat quem dixi. Qui post me ventu=
rus est/ante me factus est: quia prior
1.Tim.6.d me erat. Et de plenitudine eius nos
omnes accepim⁹/ꝛ gratiā ꝓ gratia:
qꝛ lex per Moysen data est/gratia et
veritas per Jesum Christū facta est.
1.Jo.4.c Deum nemo vidit vnꝗ. Unigenitus
1.Ti.6.c. fili⁹ qui est in sinu patris/ipse enar=
rauit. Et hoc est testimoniū Johānis
quādo miserūt Judei ab Hierosoly=
mis sacerdotes ꝛ leuitas ad eum/vt
C interrogarēt eum. Tu quis es? Et cō=
fessus est ꝛ non negauit. Et cōfessus
est/qꝛ nō sum ego Christus. Et inter=
rogauerunt eū. Quid ergo? Elias es
tu? Et dixit. Non sum. Propheta es
tu? Et respōdit. Non. Dixerunt ergo
ei. Quis es/vt responsum demus his
qui miserunt nos? quid dicis de teipso?
Esa.40.a. Ait. Ego vox clamantis in deserto:
Mat.3.a. dirigite viam dñi/sicut dixit Esaias
Mar.1.a. propheta. Et qui missi fuerant/erant
Lu.3.a. ex phariseis. Et interrogauerunt eū/
D et dixerunt ei. Quid ergo baptizas si
tu nō es Christ⁹/neqꝫ Elias/neqꝫ ꝓ=
pheta? Respōdit eis Johānes dicēs.
Mat.3.c. Ego baptizo in aqua: medius autem
Mar.1.b. vestrum stetit quē vos nescitis. Ipse
Lu.3.c. est qui post me venturus est/ qui ante
me factus est: cui⁹ ego non sum dign⁹
vt soluā eius corrigiam calceamēti.
Hec in Bethania facta sunt trans
Iordanem: vbi erat Johannes bapti=
zans. Altera die vidit Johannes Je=
sum venientē ad se/ꝛ ait. Ecce agnus
dei/ecce ꝗ tollit peccata mundi. Hic
est de quo dixi. Post me venit vir qui
ante me fact⁹ est: quia prior me erat ꝛ
ego nesciebam eum: sed vt manifeste=
tur in Israel: propterea veni ego in
aqua baptizās. Et testimoniū perhi=
E buit Joānes dicēs. Quia vidi spiritum
Mat.3.d. descendentē quasi columbā de celo: ꝛ
Mar.1.b. mansit super eum. Et ego nesciebam

eum: sed qui misit me baptizare in Lu.3.d.
aqua/ille mihi dixit. Super quē vide=
ris spiritum descendentē ꝛ manentē
super eū, hic est ꝗ baptizat in spiritu
sancto. Et ego vidi ꝛ testimoniū phi=
bui: qꝛ hic est fili⁹ dei. Altera die ite=
rum stabat Johānes/ꝛ ex discipulis
eius duo. Et respiciens Jesum ambu=
lantem dixit. Ecce agnus dei. Et au=
dierunt eum duo discipuli loquentē/
ꝛ secuti sunt Jesum. Conuersus autē
Jesus ꝛ videns eos sequētes se/dicit
eis. Quid queritis? Qui dixerunt ei.
Rabbi (qđ dicitur interpretatum ma= F
gister) vbi habitas? Dicit eis. Veni=
te ꝛ videte. Venerunt ꝛ viderunt vbi
maneret: ꝛ apud eū mānserūt die illo.
Hora autem erat quasi decima. Erat
autē Andreas frater Simonis Pe=
tri vn⁹ ex duob⁹ qui audierāt a Johā=
ne/ꝛ secuti fuerant eū. Inuenit hic
primū fratrē suū Simonē/ꝛ dicit ei.
Inuenimus Messiam/qđ est inter=
pretatū Christus. Et adduxit eū ad
Jesum. Intuit⁹ autē eū Jesus/dixit.
Tu es Simon filius Jona: tu vocabe=
ris Cephas/qđ interpretatur Petr⁹.
In crastinū voluit exire in Galileā:
ꝛ inuenit Philippū. Et dicit ei Jes⁹.
Sequere me. Erat autē Philippus a
Bethsaida ciuitate Andree ꝛ Petri.
Inuenit Philipp⁹ Nathanael/ꝛ di=
cit ei. Quē scripsit Moyses in lege et G
ꝓphete: inuenim⁹ Jesū filiū Joseph Ge.49.b
a Nazareth. Et dixit ei Nathanael. Deu.18.c
A Nazareth potest aliqđ boni esse? Esa.40.c.
Dicit ei Philipp⁹. Veni ꝛ vide. Vidit et.45.b.
Jesus Nathanael venientē ad se: ꝛ di= Hie.23.a
cit de eo. Ecce vere Israelita in ꝗ dol⁹ Eze.34.
non est. Dicit ei Nathanael. Unde ꝛ.37.f.
me nosti? Respondit Jesus ꝛ dixit ei. Dan.9.f.
Priusꝗ te Philipp⁹ vocaret cū esses
sub ficu/vidi te. Respōdit ei Natha=
nael/ꝛ ait. Rabbi/tu es filius dei/tu
es rex Israel. Respōdit Jesus/et di=
xit ei. Quia dixi tibi/vidi te sub ficu/
credis: mai⁹ his videbis. Et dicit ei.
Amē amē dico vobis: videbitis celum
apertū ꝛ angelos dei ascēdētes ꝛ de=
scēdentes supra filiū hominis.
¶ C.S. Jesus vocat⁹ ad nuptias ꝛ di=
scipuli ei⁹: de aqua fecit vinū: vēden=
tes ꝛ nummularios eiicit de tēplo: di=
xit soluite tēplum hoc. Cap.ii.
ET die tertia nuptie facte sunt H
in chana galilee: ꝛ erat mater
Jesu ibi. Vocatus est autem ꝛ
Jesus et discipuli eius ad nuptias.

Et deficiente vino/dicit mater Jesu
ad eū. Uinū non habēt. Et dicit ei Je
sus. Quid mihi ⁊ tibi est mulier? nō-
dum venit hora mea. Dicit mater ei⁹
ministris. Quodcūq; dixerit vobis/fa-
cite. Erāt autē ibi lapidee hydrie sex
posite ẜm purificationē Judeoꝝ/ca-
pientes singule metretas binas vel
ternas. Dicit eis Jesus. Implete hy-
drias aqua. Et impleuerunt eas vsq;
ad summum. Et dicit eis Jesus. Hau
rite nunc ⁊ ferte architriclino. Et tu-
B lerunt. Ut autē gustauit architricli-
nus aquam vinū factā/⁊ non sciebat
vnde esset: ministri autē sciebant qui
hauserant aquam: vocat sponsum ar
chitriclinus et dicit ei. Ois homo pri
mū bonū vinū ponit: ⁊ cum inebriati
fuerint/tunc id quod deteri⁹ est. Tu
autē seruasti bonū vinū vsq; adhuc.
Hoc fecit initiū signoꝝ Jesus in cha
na galilee: ⁊ manifestauit gloriā suā/
⁊ crediderunt in eum discipuli eius.
Post hec descendit Capharnaū ipse
et mater eius/⁊ fratres eius/et disci-
puli eius: ⁊ ibi manserunt nō multis
C diebus. Et ꝓpe erat pascha Judeoꝝ:
45.di.§. et ascendit Jesus Hierosolymā: ⁊ in-
Salomō. uenit in templo vendentes oues et
88.di.c.2 boues/⁊ columbas ⁊ nūmularios se-
15. 1.q.1.qui dentes. Et cum fecisset quasi flagellū
studet.et de funiculis/omnes eiecit de tēplo/
q.3.c.sal- oues quoq; ⁊ boues ⁊ nūmulariorum
uator. effudit es ⁊ mensas subuertit. Et his
qui columbas vendebāt/dixit. Aufer-
te ista hinc: ⁊ nolite facere domū pa-
tris mei domū negociationis. Recor
dati sunt vo discipuli ei⁹/q2 scriptum
Po.68.b. est: Zelus domus tue comedit me.
Responderūt ergo Judei ⁊ dixerunt
ei. Quod signū ostendis nobis quia hec
Mat.26.f facis? Rñdit Jesus ⁊ dixit eis. Solui
⁊.27.e. te tēplum hoc: ⁊ in tribus dieb⁹ exci-
Mar.14. tabo illud. Dixerūt ergo Judei. Qua
f.⁊.15.c. draginta ⁊ sex annis edificatum est
D tēplum hoc: ⁊ in trib⁹ diebus excita-
bis illud? Ille autē dicebat de tēplo
Po.3.b.et corporis sui. Cū ergo resurrexisset a
56.c. mortuis: recordati sunt discipuli ei⁹
q2 hoc dicebat/⁊ crediderunt scriptu-
re ⁊ sermoni quē dixit Jes⁹. Cū autē
esset hierosolymis in pascha in die fe
sto: multi crediderunt in noīe eius/
videntes signa ei⁹ que faciebat. Ipse
autē Jes⁹ nō credebat semetipsū eis
eo q̄ ipse nosset oēs: ⁊ q2 opus ei non
erat vt quis testimoniū phiberet de
hoīe. Ipse eñ sciebat qd esset ī hoīe.

C.S. Jesus Nicodemo dixit de bap-
tismo ⁊ aliis multis: dixit/qui cre-
dit in eum nō diiudicabitur: qui autē
nō credit/iam iudicat⁹ est: Jesus in
iudea baptizat/⁊ Johānes in ennon:
Johānes dixit Christum crescere: se
autem minorari. Cap.iii.

Erat autem homo ex phariseis A
Nicodem⁹ nomine: ꝑnceps Ju-
deorum. Hic venit ad Jesum nocte/⁊
dixit ei. Rabbi/scimus quia a deo ve-
nisti magister: nemo enim potest hec
signa facere que tu facis/nisi fuerit
deus cum eo. Respondit Jesus ⁊ di-
xit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis
renatus fuerit denuo: non potest vi-
dere regnū dei. Dicit ad eū Nicode-
mus. Quomodo potest homo renasci
cum sit senex? nunqd potest in ventrē de ꝯse.di.
matris sue iterato introire et rena- 4.c. filii⁹.
sci? Respondit Jesus. Amē amen di- et ca.non
co tibi: nisi qs renatus fuerit ex aqua dubito.de
⁊ spiritu sancto/nō potest introire in bapti. c.
regnū dei. Quod natum est ex carne ca maiores.
ro est: ⁊ qd natū est ex spū/spirit⁹ est. et ca.de-
Non mireris quia dixi tibi/Oportet bitum.
vos nasci denuo. Spūs vbi vult spi-
rat/et vocem eius audis: sed nescis
vnde veniat aut quo vadat: sic est
ois qui nat⁹ est ex spiritu. Respondit
Nicodem⁹ ⁊ dixit ei. Quomodo pos-
sunt hec fieri? Respondit Jesus ⁊ di-
xit ei. Tu es magister in Israel ⁊ hec
ignoras? Amen amen dico tibi: q2 qd B
scimus loquimur: ⁊ qd vidimus testa
mur/⁊ testimonium nostrum nō ac-
cipitis. Si terrena dixi vobis et non
creditis: quomodo si dixero vobis cele
stia credetis? Et nemo ascendit in ce
lum nisi qui descendit de celo filius
hois qui est in celo. Et sicut Moyses Nu. 21.c.
exaltauit serpentē in deserto: ita exal
tari oportet filium hois: vt oīs qui
credit in ipso non pereat: sed habeat
vitā eternā. Sic eñ deus dilexit mun 1.Jo.4.b
dum vt filiū suū vnigenitū daret: vt
oīs qui credit in eum non pereat/sed
habeat vitam eternā. Nō enim misit
deus filium suum in mundū vt iudi-
cet mundū: sed vt saluet mund⁹ per
ipsum. Qui credit in eū non iudicat: de pe.di.
qui autem non credit/iam iudicatus 4.c.bene
est: quia non credidit in noīe vnigeni dictum.
ti filii dei. Hoc est autē iudicium: q2
lux venit in mundū: ⁊ dilexerunt ho-
mines magis tenebras q̄ lucē: erant
enim eorū mala opera. Omnis enim C
qui male agit/odit lucem: et non ve- 18.q.2.c.

pnicio sā. nit ad lucem vt non arguantur ope-
de of. dele ra eius. Qui autē facit veritatem ve-
ga.c. con- nit ad lucem/vt manifestētur opera
sulitur. eius/quia in deo sunt facta. Post hec
de pse. di. venit Jesus et discipuli ei⁹ in Judeā
4.c. quā- terram: et illic morabatur cum eis et
do ab hie baptizabat. Erat autē et Johānes ba-
rosoly- ptizās in ennon iuxta salim: qꝛ aque
mis. multe erant illic/et veniebant/et ba-
ptizabantur. Nondum enim missus
fuerat Johānes in carcerem. Facta
est autē questio ex discipulis Johan-
nis cū Judeis de purificatione. Et ve
nerūt ad Johānē/et dixerūt ei. Rab-
bi/qui erat tecum trans iordanem/
cui tu testimonium perhibuisti: ecce
hic baptizat/et omnes veniunt ad eū.
D Respōdit Johānes et dixit. Non po-
test homo accipere quicq̄ : nisi fue-
rit ei datum de celo. Ipsi vos mihi te-
S.1.c. stimoniū perhibetis q̄ dixerim/Nō
sum ego Christus/sed qꝛ missus sum
ante illum. Qui habet sponsam/spon
sus est: amicus autem sponsi qui stat
et audit eum/gaudio gaudet propter
vocem sponsi. Hoc ergo gaudium
meum impletum est. Illum oportet
crescere: me autē minui. Qui desur-
sum venit: super omnes est. Qui est de
terra/de terra est/et de terra loquit: q̄
de celo venit/super omnes est. Et qd
vidit et audiuit/hoc testatur/et testi-
moniū eius nemo accipit. Qui autē
acceperit eius testimoniū/signauit/
quia deus verax est. Quem enim mi-
Ro.3.a. sit deus/verba dei loquitur : nō enim
ad mēsuram dat deus spiritum. Pa-
ter diligit filiū/et omnia dedit in ma-
I.Jo.5.b. nu eius. Qui credit in filium/habet
vitam eternam: qui autem incredul⁹
est filio/non videbit vitam: sed ira dei
manet super eum.

¶ Ca.S. Jesus cum muliere samari
tana loquitur: prophetam in patria
sua sine honore esse: reguli filium a
morte suscitat. Cap.iiij.

A Ut ergo cognouit Jesus qꝛ au-
dierunt pharisei q̄ Jesus plu-
res discipulos facit et bapti-
zat q̄ Johānes (q̄q̄ Jesus nō bapti-
zaret: sed discipuli eius) reliquit iu-
deam/et abiit iterum in galileā: opor-
tebat autē eū transire p mediā sama-
riam. Uenit ergo in ciuitatem sama-
rie que dicitur sychar: iuxta predium
qd dedit Jacob Joseph filio suo. Erat
Ge. 48.d autem ibi fons Jacob. Jesus autē fa-
tigatus ex itinere/sedebat sic supra

fontem. Hora autē erat quasi sexta.
Uenit mulier de Samaria haurire
aquam. Dicit ei Jesus. Da mihi bibe
re. Discipuli enī eius abierant in ci-
uitatem vt cibos emerent. Dicit er-
go ei mulier illa samaritana. Quo- B
modo tu iudeus cum sis bibere a me
poscis/que sum mulier samaritana?
non enim couutuntur iudei samarita-
nis. Respōdit Jesus et dixit ei. Si scis-
res donum dei: et quis est qui dicit ti-
bi: Da mihi bibere : tu forsitan petis-
ses ab eo/et dedisset tibi aquā viuam.
Dicit ei mulier. Dñe/neq̄ in quo hau-
rias habes/et puteus altus est: vnde
ergo habes aquam viuam? Nūquid
tu maior es patre nostro Jacob qui
dedit nobis puteum: et ipse ex eo bi-
bit et filij eius et pecora eius? Re-
spondit Jesus et dixit ei. Omnis qui
bibit ex aqua hac/sitiet iterū: qui au-
tem biberit ex aqua quam ego dabo
ei/nō sitiet in eternum: sed aqua quā
ego dabo ei/fiet in eo fons aque sa-
lientis in vitam eternam. Dicit ad
eum mulier. Domine/da mihi hanc
aquam vt non sitiam : neq̄ veniam
huc haurire. Dicit ei Jesus. Uade/
voca virum tuum et veni huc. Respō-
dit ei mulier et dixit. Non habeo vi-
rum. Dicit ei Jes⁹. Bene dixisti: quia
non habeo virum. Quinq̄ enim vi- C
ros habuisti: et nunc quē habes nō est
tuus vir: hoc vere dixisti. Dicit ei mu
lier. Domine/video quia ꝓpheta es
tu. Patres nostri in monte hoc ado-
rauerunt : et vos dicitis quia Hie-
rosolymis est locus vbi adorare opor
tet. Dicit ei Jesus. Mulier / crede
mihi: quia veniet hora quando neq̄
in monte hoc / neq̄ in Hierosoly-
mis adorabitis patrem. Uos ado-
ratis quod nescitis : nos adoramus
quod scimus : quia salus ex Judeis
est. Sed venit hora et nunc est quan-
do veri adoratores adorabunt pa-
trem in spiritu et veritate: nam et pa-
ter tales querit qui adorent eum. D
Spiritus est deus: et eos qui adorant I. Co.3.d.
eū/in spiritu et veritate oportet ado- 24.q.3.c.
rare. Dicit ei mulier. Scio quia mes- q̄dā.ver.
sias venit qui dicitur Christus : cum anthropo
ergo venerit/ille annunciabit nobis morphite
oīa. Dicit ei Jesus. Ego sum qui lo-
quor tecū. Et cōtinuo venerunt disci-
puli eius: et mirabant qꝛ cū muliere
loquebatur: nemo tamen dixit/Quid
queris/aut q̄d loqueris cum ea? Re-

liquit ergo hydriam suam mulier:et
abiit in ciuitatē/⁊ dicit illis homini-
bus. Venite ⁊ videte hominem q̄ di-
xit mihi oīa quecunqꝫ feci: numquid
ipse est Christus? Exierunt ergo de ci-
uitate:et veniebant ad eum. Interea
rogabant eū discipuli:dicētes. Rabbi
manduca. Ille autē dixit eis. Ego ci-
bum habeo mādu care quā vos nesci-
tis. Dicebāt ergo discipuli ad inuicē.
Numquid aliqs attulit ei māducare?
B Dicit eis Jesus. Meus cibus est:vt
faciā voluntatē eius qui misit me:vt
perficiā opus eiꝰ. Nonne vos dicitis
qꝫ adhuc quatuor mēses sunt/⁊ mes-
sis venit? Ecce dico vobis:leuate ocu-
los vestros ⁊ videte regiones:quia al
be sunt iam ad messem. Et qui metit
mercedē accipit:⁊ cōgregat fructum
in vitā eternā:vt ⁊ qui seminat simul
gaudeat ⁊ q̄ metit:in hoc enī est ver-
bum verū:quia alius est qui seminat/
⁊ aliꝰ est qui metit. Ego misi vos me-
tere qđ vos non laborastis:alii labo-
rauerunt:⁊ vos in labores eorum in-
troistis. Ex ciuitate autem illa multi
crediderunt in eum samaritanorum
C propter verbū mulieris testimonium
perhibētis/Quia dixit mihi oīa que-
cūqꝫ feci. Cū venissent ergo ad illū sa
maritani:rogauerūt eū vt ibi mane-
ret. Et mansit ibi duos dies. Et multo
plures crediderūt in eū ꝓpter sermo
nē eiꝰ. Et mulieri dicebāt. Quia iam nō
ꝓpter tuā loquelā credimꝰ:ipsi enim
audiuimꝰ ⁊ scimus quia hic est vere
saluator mundi. Post duos autē dies
Mat. 13.g exiit inde:⁊ abiit in Galileā. Ipse enī
Mar. 6.a Jesus testimoniū perhibuit:qꝛ ꝓphe
Lu. 4.c. ta in sua patria honorem non habet.
Mat. 4.b Cum ergo venisset in Galileā excepe-
Mar. 1.b. rūt eū galilei/cū oīa vidissent q̄ fece-
Lu. 4.c. rat Hierosolymis in die festo:⁊ ipsi
enim venerant ad diē festum. Venit
ergo iterū in chana galilee/vbi fecit
aquā vinū. Et erat quidā regulus cu-
ius filiꝰ infirmabat Capharnaū. Hic
D cum audisset quia Jesus adueniret a
Judea in Galileā abiit ad eū/⁊ roga-
bat eum vt descēderet ⁊ sanaret filiū
eius:incipiebat enī mori. Dixit ergo
Jesus ad eum. Nisi signa ⁊ prodigia
videritis/non creditis. Dicit ad eum
regulus. Dn̄e/descende priusq̄ mo-
riatur filius meꝰ. Dicit ei Jesus. Va-
de. filius tuus viuit. Credidit homo
sermoni quem dixit ei Jesus/et ibat.
Jam autē eo descēdente serui occur-
rerunt ei:⁊ nūciauerunt dicētes qꝛ fi
lius eius viueret. Interrogabat er-
go horam ab eis in qua meliꝰ habue-
rat. Et dixerūt ei. Quia heri hora septi-
ma reliquit eum febris. Cognouit er-
go pater quia illa hora erat in qua
dixit ei Jesus. Filius tuus viuit:⁊ cre
didit ipse ⁊ domꝰ eius tota. Hoc iterū
secundum signū fecit Jesus cū venis
set a Judea in Galileam.
¶ C. S. De piscina ꝓbatica sanat ho-
minē triginta ⁊ octo annos habentē
infirmitatē:dicebāt Judei sanato:nō
licet tibi tollere grabatū tuū sabbato:
quecūqꝫ pater fecerit:hec ⁊ filiꝰ silr fa
cit dicit Jesꝰ:qꝛ venit hora ⁊ nunc est
qn̄ mortui audiēt vocē. ⁊c. dixit Jesꝰ:
Johānes est lucerna ardēs ⁊ lucēs:
scrutamini scripturas:dicit Moyses
accusat vos:⁊ si crederetis Moysi/
crederetis forsitā ⁊ mihi. Cap. v.
Post hec erat dies festꝰ Judeo- A
rū:⁊ ascēdit Jesus Hierosoly-
mam. Est autē Hierosolymis
probatica piscina que cognominatur
hebraice bethsaida quinqꝫ porticus
habens. In his iacebat multitudo
magna languentiū/cecor/claudor/
aridor/expectātium aque motū. An-
gelus autem domini descendebat sm
tempus in piscinam/et mouebatur
aqua. Et qui prior descendisset in pi-
scinam post motionem aque: sanus
fiebat a quacunqꝫ detinebatur infir-
mitate. Erat autē quidam homo ibi
triginta et octo annos habens in in-
firmitate sua. Hūc cū vidisset Jesus
iacentē ⁊ cognouisset qꝛ iam multum
tēpus haberet:dicit ei. Vis sanus fie- B
ri? Respondit ei languidus. Dn̄e ho-
minē non habeo:vt cū turbata fuerit
aqua mittat me in piscinā:dum venio
enim ego/alius ante me descēdit. Di-
cit ei Jesus. Surge/tolle grabatum
tuū ⁊ ambula. Et statim sanꝰ factus
est homo ille:⁊ sustulit grabatū suū
⁊ ambulabat. Erat autē sabbatum in
die illo. Dicebāt ergo Judei illi q̄ sa-
natꝰ fuerat. Sabbatū est:non licet ti-
bi tollere grabatū tuum. Respondit
eis. Qui me sanum fecit:ille mihi di-
xit. Tolle grabatū tuum et ambula.
Interrogauerūt ergo eum. Quis est
ille homo qui dixit tibi/Tolle graba-
tum tuum ⁊ ambula? Is autē qui sa-
nus fuerat effectꝰ:nesciebat quis esset.
Jesus enī declinauit a turba cōstitu-
ta in loco. Postea inuenit eū Jesus

C in tẽplo: ꝛ dixit illi. Ecce sanꝰ factus
es: iam noli peccare: ne deterius tibi
de pe. dis. aliquid cõtingat. Abiit ille homo: et
2. §. i. de nũciauit iudeis quia iesus esset qui
peni. ꝛ re fecit eũ sanũ. Propterea persequebant
mis. c. cũ iudei iesum: qꝛ hec faciebat in
ĩfirmitas sabbato. Jesus autez respondit eis.
Pater meus vsq; modo operatur: ꝛ
ego operor. Propterea ergo magis
querebãt eũ iudei interficere: qꝛ non
solũ soluebat sabbatũ / sed ꝛ patrem
suum dicebat deũ / equalẽ se faciens
deo. Rñdit itaq; iesus: et dixit eis.
Amẽ amen dico vobis: nõ potest filius
a se facere quicq̃ / nisi qđ viderit
D rit patrẽ facientẽ: quecũq; enim ille
fecerit: hec ꝛ filiꝰ similiter facit. Pater
enim diligit filium ꝛ oĩa demonstrat
ei que ipse facit ꝛ maiora his
demõstrabit ei opera / vt vos miremini.
Sicut eniz pater suscitat mortuos
ꝛ viuificat: sic ꝛ filiꝰ quos vult
viuificat. Neq; enim pater iudicat
quenq̃: sed omne iudiciũ dedit filio
vt oẽs honorificent filiũ / sicut honorificãt
patrẽ: qui non honorificat
filiũ non honorificat patrem q̃ misit
illũ. Amen amen dico vobis qꝛ qui
verbũ meũ audit ꝛ credit ei q̃ misit
me habet vitã eternã: ꝛ in iudicium
nõ venit: sed transiet a morte in vitam.
Amen amen dico vobis qꝛ venit
hora ꝛ nunc est qñ mortui audient
vocẽ filii dei: ꝛ qui audierint viuent.
Sicut eñi pater habet vitam in
semetipso: sic dedit et filio habere vitam
in semetipso: ꝛ potestatez dedit
E ei iudiciũ facere / qꝛ filius hominis
est. Nolite mirari hoc: quia venit hora
in qua oẽs qui in monumentis
mat. 25. c. sunt / audient vocẽ filii dei: ꝛ ꝓcedẽt
qui bona fecerũt in resurrectionẽ vite:
qui vero mala egerũt / in resurrectionẽ
iudicii. Nõ possũ ego a meipso
facere q̃cq̃. Sicut audio iudico: ꝛ
iudiciũ meũ iustũ est: qꝛ non quero
voluntatẽ meã: sed voluntatem eius
qui misit me. Si ego testimoniũ phibeo
mat. 3. d. de meipso: testimoniũ meum nõ
est verũ. Aliꝰ est q̃ testimoniũ perhibet
de me: ꝛ scio qꝛ verum est testimoniũ
eiꝰ qđ perhibet de me. Vos
J. i. c. misistis ad iohãnẽ: et testimoniũ ꝑhibuit
F veritati. Ego autez nõ ab homine
testimoniũ accipio: sed hec dico
vt vos salui sitis. Ille erat lucerna
ardens ꝛ lucẽs. Vos autẽ voluistis
ad horaz exultare in luce eius.
Ego autẽ habeo testimoniũ maius
iohãne. Opera enim q̃ dedit mihi pater
vt perficiam ea: ipsa opera q̃ ego
facio / testimoniũ perhibẽt de me qꝛ
pater misit me: ꝛ qui misit me pater
ipse testimoniũ perhibuit de me: ne mat. 3. d.
q; vocẽ eius vnq̃ audistis / neq; speciem
eius vidistis: ꝛ verbũ eius non
habetis in vobis manens: qꝛ quem
misit ille / huic vos nõ creditis. Scrutamini
scripturas: qꝛ vos putatis in
ipsis vitã eternã habere. Et ille sunt
que testimoniũ perhibẽt de me: ꝛ nõ
vultis venire ad me vt vitã habeatis.
Claritatẽ ab hominibus non ac G
cipio. Sed cognoui vos qꝛ dilectionẽ
dei non habetis in vobis. Ego veni
ĩ nomine patris mei: ꝛ nõ accepistis
me: si alius venerit in noĩe suo:
illum accipietis. Quõ vos potestis
credere qui gloriã abinuicez accipitis:
ꝛ gloriam que a solo deo est non
queritis? Nolite putare qꝛ ego accusaturus
sum vos apud patrẽ: est qui
accusat vos moyses in quo vos speratis.
Si eñi crederetis moysi: crederetis
forsitã ꝛ mihi: de me enim ille
scripsit. Si aũt illius litteris nõ creditis:
quõ verbis meis credetis?

C. C. S. De q̃nq; panibꝰ ꝛ duobꝰ piscibꝰ: ꝛ q; eũ regẽ facere voluerũt: iesus supra mare ãbulat: operamini nõ cibũ q̃ perit: de mãna ꝛ pane celesti loquit: ego sum panis qui de celo descẽdi: recedẽtibꝰ ab eo discipulis vnũ ex duodeci diabolũ dicit. C. vi.

Post hec abiit iesus trans ma A
re galilee qđ est tyberiadis: ꝛ
sequebatur eũ multitudo ma mat. 14. b.
gna: qꝛ videbãt signa q̃ faciebat sup mar. 6. e.
his qui ĩfirmabant. Subiit ergo in Luc. 9. b.
montem iesus: ꝛ ibi sedebat cũ discipulis
suis. Erat autẽ proximum pascha
dies festus iudeorũ. Cũ subleuasset
ergo oculos iesus: et vidisset
qꝛ multitudo maxima venit ad eum:
dicit ad philippũ. Unde ememꝰ panes
vt manducẽt hii? Hoc autem dicebat
tentãs eum: ipse enim sciebat
quid esset facturꝰ. Respondit ei philippus.
Ducentorũ denariorum panes
non sufficiũt eis: vt vnusquisq;
modicũ quid accipiat. Dicit ei vnꝰ
ex discipulis eius Andreas: frater
simonis petri. Est puer vnus hic / q̃
habet quinq; panes hordeaceos ꝛ duos
pisces: sed hec q̃d sũt inter tãtos?
Dixit ergo iesꝰ. Facite hoies discũ B

bere. Erat autẽ fenũ multuz in loco.
Discubuerũt ergo viri: nũero quasi
quinq3 milia. Accepit ergo iesus pa
nes: ⁊ cuz gratias egisset distribuit
discũbentib⁹: similiter ⁊ ex piscibus
16. dis. c. quantũ volebãt. Ut autẽ ipleti sunt
q ecclesia dixit discipulis suis. Colligite q̃ su-
sticis. perauerũt fragmẽta: ne pereãt. Col-
legerũt ergo ⁊ impleuerunt duodecim
cophinos fragmentoꝝ ex quinq3 pa
nib⁹ hordeaceis que supfuerũt his
qui manducauerãt. Illi ergo hoĩes
cũ vidissent qđ iesus fecerat signũ/
dicebãt. Quia hic est vere propheta
mat. 14. c qui venturus est in mundũ. Jesus
mar. 6. f. ergo cũ cognouisset qꝛ vẽturi essent
vt raperẽt eũ ⁊ facerẽt eũ regẽ: fu-
git iterũ in montẽ ipse solus. Ut au-
tẽ sero factũ est: descẽderũt discipu-
li eius ad mare. Et cum ascẽdissent
nauim venerũt trãs mare in caphar
C naũ: ⁊ tenebre iã facte erant: ⁊ nõ ve
nerat ad eos iesus. Mare autẽ/ ven
to magno flante exurgebat. Cum re
migassent ergo quasi stadia viginti
quinq3 aut triginta/ vidẽt iesum am
bulantẽ supra mare: ⁊ proximũ na
ui fieri: ⁊ timuerũt. Ille aũt dicit eis.
Ego sum/ nolite timere. Uoluerunt
ergo accipere eũ in nauim: ⁊ statim
nauis fuit ad terram quam ibant.
Altera die turba q̃ stabat trãs mare
vidit quia nauicula alia nõ erat ibi
nisi vna et quia nõ introisset cũ disci
pulis suis iesus in nauim: sed soli di
scipuli eius abiissent: alie vero super
uenerũt naues a tiberiade iuxta lo-
cũ vbi mãducauerãt panẽ/ gratias
agentes deo. Cũ ergo vidisset turba
qꝛ iesus nõ eẽt ibi neq3 discipuli eius
ascenderũt in nauiculas et venerũt
capharnaũ querentes iesum. Et cũ
inuenissent eũ trans mare/ dixerũt
ei. Rabbi: qñ huc venisti? Respon-
dit eis iesus: ⁊ dixit. Amen amen di
co vobis/ queritis me nõ quia vidi-
stis signa/ sed quia manducastis ex
panibus ⁊ saturati estis. Operami-
ni nõ cibũ qui perit/ sed qui ꝑmanet
in vitã eternã/ quẽ fili⁹ hominis da-
bit vobis: hunc enim pater signauit
D deus. Dixerũt ergo ad eũ. Quid fa-
ciemus vt operemur opera dei? Re
1. iohã. 3. d spõdit iesus/ ⁊ dixit eis. Hoc est op⁹
dei: vt credatis in eũ quẽ misit ille.
Dixerũt ergo ei. Qđ ergo tu facis si
gnũ vt videam⁹ ⁊ credam⁹ tibi? qđ
operaris? Patres nři mãducauerunt

mãna i deserto: sicut scriptũ est: Pa exo. 16. c.
nẽ đ celo dedit eis mãducare. Dixit nũe. 11. b.
ergo eis iesus. Amẽ amẽ dico vobis p. 77. c.
nõ moyses dedit vob᷑ panẽ de celo: sap. 6. c.
sed pr̃ me⁹ dat vobis panẽ de celo ve
rũ. Panis eñi verus est q̃ de celo de-
scẽdit: ⁊ dat vitã mũdo. Dixerũt er-
go ad eũ. Dñe: semꝑ da nobis panẽ
hũc. Dixit aũt eis iesus. Ego suz pa-
nis vite: qui venit ad me nõ esuriet:
et q̃ credit in me nõ sitiet in eternũ. Ec. 24. c.
Sed dixi vobis qꝛ vidistis me: ⁊ nõ
credidistis. Oñe qđ dat mihi pr̃ ad
me veniet: ⁊ eũ q̃ venit ad me/ nõ eiĩ
ciã foras: qꝛ descẽdi de celo/ nõ vt fa
ciã volũtatẽ meã/ sed volũtatẽ eius
q̃ misit me. Hec est eñi volũtas ei⁹ q̃
misit me pr̃is: vt oñe qđ dedit mihi
nõ ꝑdã ex eo: sed resuscitẽ illđ in no-
uissimo die. Hec est aũt volũtas pa-
tris mei q̃ misit me: vt oĩs q̃ videt fi-
liũ ⁊ credit in eũ habeat vitã eternã:
et ego resuscitabo eum in nouissimo
die. Murmurabãt ergo iudei de illo E
qꝛ dixisset: Ego sum panis viu⁹ q̃ de
celo descẽdi: ⁊ dicebãt. Nõne hic est mat. 13. g.
filius ioseph: cui⁹ nos nouim⁹ patrẽ
et matrẽ? Quõ ergo dicit hic: qꝛ de
celo descẽdi? Respõdit ergo iesus: ⁊
dixit eis. Nolite murmurare i inui-
cẽ: nemo põt venire ad me/ nisi pr̃ q̃
misit me traxerit eũ/ et ego resuscita esa. 16. b.
bo eũ i nouissimo die. Est scriptũ in hiere. 31. f
ꝓphetis. Et erũt oẽs docibiles dei. de pe. dis.
Ois q̃ audiuit a pr̃e ⁊ didicit: venit 4. c. bũdi
ad me. Nõ qꝛ patrẽ vidit quisq̃ nisi cius.
is q̃ est a deo hic vidit patrẽ. Amen exo. 16. c.
amẽ dico vobis qui credit in me ha-
bet vitã eternã. Ego suz panis vite.
Patres vestri mãducauerũt mãna
in deserto et mortui sunt. Hic est pa
nis de celo descendens: vt si quis ex ip
so mãducauerit nõ moriat. Ego sum
panis viuus q̃ de celo descẽdi. Si qs
mãducauerit ex hoc pane: viuet in
eternũ: ⁊ panis quẽ ego dabo/ caro de ↄse. di.
mea est: pro mũdi vita. Litigabant 2. c. ꝗuis
ergo iudei ad inuicẽ/ dicentes. Quõ et. c. vitũ.
põt hic nobis carnem suam dare ad
manducandũ? Dixit ergo eis iesus.
Amen amen dico vobis: nisi mãdu-
caueritis carnẽ filii hoĩs et biberitis
eius sanguinẽ: nõ habebitis vitã in
vob᷑. Qui mãducat meã carnẽ et bi-
bit meũ sanguinẽ/ habꝫ vitã eternã: F
et ego resuscitabo eum in nouissimo 1. cor. 11. f
die. Caro eñi mea vere est cib⁹: ⁊ san
guis me⁹ vere est potus: qui mãdu-

est meā carnē: ⁊ bibit meū sanguinē
in me manet ⁊ ego i illo. Sicut misit
me viuēs pater/ ⁊ ego viuo propter
patrē/ ⁊ q̇ manducat me ⁊ ipse viuet
ꝓpter me. Hic est panis q̇ de celo de
scēdit. Nō sicut mādcauerūt pres
vestri māna: ⁊ mortui sunt. Qui mā
ducat hunc panē viuet in eternum.
Hec dixit in synagoga docens in ca
pharnaū. Multi ergo audientes ex
discipulis ei⁹ dixerunt. Dur⁹ est hic
B sermo: ⁊ q̇s potest eū audire? Sciēs
aūt iesus apud semetipsum q̄ mur-
murarēt de hoc discipuli eius/ dixit
eis. Hoc vos scādalizat? Si ergo vi-
deritis filiū hoīs ascēdentē vbi erat
de ꝯse.di. prius? Spūs est q̇ viuificat: caro nō
2.c.ꝑma. ꝓdest quicq̄: verba q̄ ego locut⁹ sū
23.q.4.c. vobis: spūs et vita sunt. Sȝ sunt qui
nabucho dam ex vobis q̇ non credūt. Sciebat
donosor. eñ ab initio iesus q̇ essent credētes
et q̇s traditur⁹ esset eū. Et dicebat.
Propterea dixi vobis/ q̄ nemo pōt
venire ad me nisi fuerit ei datū a pa
tre meo. Ex hoc multi discipulorum
eius abierūt retro: ⁊ iam non cū illo
ambulabāt. Dixit ergo ies⁹ ad duo-
decim. Nūquid ⁊ vos vultis abire?
Respōdit ergo ei simō petrus. Dñe
ad quē ibimus? verba vite eterne ha
bes: et nos credim⁹ ⁊ cognouimus/
mat.16.c. quia tu es christus fili⁹ dei. Respon
dit eis Jesus. Nonne ego vos duo-
decim elegi: et ex vobis vnus diabo-
lus est? Dicebat autē de Juda simo-
nis scariothis: hic eñ erat traditur⁹
eum/ cum esset vnus ex duodecim.
¶ C.S. Jesus in scenophegia ascen
dit ad diē festū: dicit iesu/ demoniū
habes: de turba multi credebant in
eū: clamat iesus: si q̇s sitit veniat ad
me ⁊ bibat: cum ministris ⁊ nicode-
mo principes contendunt. Cap.vii.
A Post hec aūt ambulabat iesus
in galileā: nō enim volebat in
iudeā ambulare: q̄ querebāt
eū iudei interficere. Erat aūt in pro
ximo dies fest⁹ iudeorū scenophegia.
Dixerūt aūt ad eū fratres ei⁹. Trāsi
hinc ⁊ vade in Judeā/ vt ⁊ discipuli
tui videāt opera tua q̄ facis. Nemo
quippe i occulto q̇d facit ⁊ q̄rit ipse
in palam esse: si hec facis: manifesta
teipsum mūdo. Neq̧ eñ fratres ei⁹
credebāt in eū. Dixit ergo eis iesus.
Tēpus meū nōdum aduenit: tēpus
aūt vestrū semp est paratū. Nō pōt
mundus odisse vos: me autē odit/ q̄

ego testimonium perhibeo de illo q̄
opera eius mala sunt. Uos ascēdite
ad diē festū hunc: ego eñ non ascen
dam ad diē festū istū: q̄ meū tēpus
nōdum impletū est. Hec cū dixisset
ipse māsit in galilea. Ut aūt ascēdes- B
runt fratres eius: tūc et ipse ascēdit
ad diē festū nō manifeste: sed quasi
in occulto. Judei ergo q̄rebāt eū in
die festo/ et dicebant. Ubi est ille. Et
murmur multū erat in turba de eo.
Quidā eñ dicebant: q̄ bon⁹ est. Alij
autē dicebāt nō: sed seducit turbas.
Nemo tñ palā loq̄baẗ de illo/ ꝓpter
metum iudeoꝝ. Jā aūt die festo me-
diante: ascēdit iesus in tēplū ⁊ doce-
bat. Et mirabāẗ iudei: dicētes. Quō
hic literas scit: cū non didicerit? Re
spōdit eis iesus: ⁊ dixit. Mea doctri
na nō est mea: sed ei⁹ q̇ misit me. Si
q̇s voluerit voluntatē ei⁹ facere: co-
gnoscet de doctrina vtrū ex deo sit/
an ego a meipso loq̄r. Qui a semetip
so loquiẗ gloriā propriā q̄rit: q̇ autē
querit gloriā ei⁹ q̇ misit eū: hic verax C
est ⁊ iniustitia in illo non est. Nōne
moyses dedit vobis legē/ ⁊ nemo ex
vobis facit legē? Quid me q̄ritis in-
terficere. Rñdit turba ⁊ dixit. Demo
niū habes: quis te querit interficere?
Rñdit iesus: ⁊ dixit eis. Unū opus
feci/ et omnes miramini. Propterea
moyses dedit vobis circūcisionē/ nō
q̄ ex moyse est: sed ex patribus: ⁊ in leui. 12.a.
sabbato circūciditis hominē. Si cir
cūcisionē accipit hō i sabbato vt non
soluaẗ lex moysi/ mihi cur indigna-
mini: q̄ totū hominē sanū feci i sab-
bato? Nolite iudicare secundum fa- Deu.1.a.
ciē: sed iustū iudiciū iudicate. Dice- D
bant ergo quidam ex hierosolymis.
Nōne hic est quē q̄runt interficere?
Ecce palam loquiẗ: ⁊ nihil ei dicunt.
Nunq̇d vere cognouerūt principes
q̄ hic est christus? Sed hūc scimus
vnde sit/ christus autem cū venerit/
nemo scit vnde sit. Clamabat ergo
iesus in templo docens/ ⁊ dicens. Et
me scitis: ⁊ vnde sim scitis: ⁊ a metip
so non veni: sed est ver⁹ qui misit me
quē vos nescitis. Ego scio eū: ⁊ si di-
xero q̄ nescio eum: ero similis vobis
mēdax: sed scio eū: q̄ ab ipso sum/ et
ipse me misit. Querebāt ergo eū ap-
prehendere: ⁊ nemo misit in illū ma
nus/ q̄ nondum venerat hora eius.
De turba autē multi crediderunt in
eū: et dicebāt. Christus cum venerit nū- E

numquid plura signa faciet quam que hic
facit? Audierunt pharisei turbam mur
murantem de illo hec/ et miserunt prin=
cipes et pharisei ministros vt appre
henderent iesum. Dixit ergo eis iesus.
Adhuc modicum tempus vobiscum sum/
.j.13.d. et vado ad eum qui me misit. Queretis
me et non inuenietis: et vbi ego sum
vos non potestis venire. Dixerunt er
go iudei ad semetipsos. Quo hic itu
rus est: quia non inueniemus eum? num
quid in dispersionem gentium iturus est/
et docturus gentes? Quis est hic ser
mo quem dixit: Queretis me et non in
F uenietis: et vbi sum ego vos non pote
stis venire. In nouissimo autem die
magno festiuitatis stabat Iesus/ et
2.pa.16.c clamabat: dicens. Si quis sitit: veniat
ad me et bibat. Qui credit in me sicut
dicit scriptura/ flumina de ventre
eius fluent aque viue. Hoc autem di
xit de spiritu quem accepturi erant cre
dentes in eum: nondum enim erat spiritus
datus: quia iesus nondum erat glorifica
tus. Ex illa ergo turba cum audissent
hos sermones eius dicebant. Hic est ve
re propheta. Alii dicebant. Hic est chri
stus. Quidam autem dicebant. Numquid
mich.5.a a galilea venit christus? Nonne scri
mat.2.a. ptura dicit/ quia ex semine dauid: et
G de bethleem castello vbi erat dauid ve
nit christus? Dissensio itaque facta est
in turba propter eum. Quidam autem
ex ipsis volebant apprehendere eum/
sed nemo misit super eum manus. Ue
nerunt ergo ministri ad pontifices et
phariseos. Et dixerunt eis illi. Qua
re non adduxistis illum? Responderunt
ministri. Numquam sic locutus est homo/
sicut hic loquitur. Responderunt ergo
eis pharisei. Numquid et vos seducti
estis? numquid ex principibus aliquis
credidit in eum aut ex phariseis? Sed
turba hec que non nouit legem: ma
ioha.3.a. ledicti sunt. Dixit nichodemus ad
eos: ille qui venit ad eum nocte qui
vnus erat ex ipsis. Numquid lex no
stra iudicat hominem: nisi prius audie
rit ab ipso et cognouerit quid faciat?
Responderunt: et dixerunt ei. Num
quid et tu galileus es? Scrutare scri
pturas et vide: quia a galilea propheta
non surgit. Et reuersi sunt vnusquisque
in domum suam.

¶ C.8. De muliere adultera/ iesus lu
cem mundi se esse predicat: iesus interro
gatus principium se esse respondit/
quod omnis peccator seruus sit/ et quod ie
sus ante abraam fit. Capitulum.viii.

Iesus autem perrexit in mon A
tem oliueti: et diluculo iterum
venit in templum/ et omnis popu
lus venit ad eum: et sedens docebat eos.
Adducunt autem scribe et pharisei mu
lierem in adulterio deprehensam/ et sta
tuerunt eam in medio et dixerunt ei. Magi
ster: hec mulier modo deprehensa est
in adulterio. In lege autem Moyses leu.20.a.
mandauit nobis huiusmodi lapida
re. Tu ergo quid dicis? Hoc autem di
cebant temptantes eum: vt possent accu
sare eum. Iesus autem inclinans se deor
sum digito scribebat in terra. Cum er 3.q.7.c.
go perseuerarent interrogantes eum: qui sine.
erexit se et dixit eis. Qui sine peccato
est vestrum/ primus in illam lapidem mit deu.17.b
tat. Et iterum se inclinans scribebat in
terra. Audientes autem hec: vnus post
vnum exibant incipientes a senioribus:
et remansit solus iesus et mulier in me
dio stans. Erigens autem se iesus/ di 32.q.6.in
xit ei. Mulier/ vbi sunt qui te accusa pun.
bant? nemo te condemnauit? Que di de pe.dis.
xit. Nemo domine. Dixit autem iesus. Nec 2. si enim
ego te condemnabo. Uade: et iam amplius B
noli peccare. Iterum ergo locutus est
eis iesus: dicens. Ego sum lux mundi 1.ioh.1.b.
qui sequitur me/ non ambulat in tene
bris: sed habebit lumen vite. Dixerunt
ergo ei Pharisei. Tu de teipso testi
monium perhibes: testimonium tuum non
est verum. Respondit iesus: et dixit eis.
Et si ego testimonium perhibeo de meip
so verum est testimonium meum: quia scio
vnde veni: et quo vado: vos autem ne
scitis vnde venio aut quo vado. Uos
secundum carnem iudicatis: ego non iu C
dico quemquam: et si iudico ego/ iudicium
meum verum est: quia solus non sum/ sed
ego/ et qui misit me pater. Et in lege
vestra scriptum est: Quia duorum ho deu.19.b.
minum testimonium verum est. Ego sum mat.18.b.
qui testimonium perhibeo de meipso/ 2.co.13.a.
et testimonium perhibet de me qui mi heb.10.e.
sit me pater. Dicebant ergo ei. Ubi
est pater tuus? Respondit Iesus.
Neque me scitis: neque patrem meum: si
me sciretis: forsitan et patrem meum
sciretis. Hec verba locutus est iesus
in gazophylatio docens in templo: et
nemo apprehendit eum quia necdum ve
nerat hora eius. Dixit ergo iterum
eis iesus. Ego vado/ et queretis me/
et in peccato vestro moriemini. Quo
ego vado: vos non potestis venire.
Dicebant ergo iudei. Numquid inter- D

ficiet semetipsum: quia dicit/ Quo ego
vado vos non potestis venire? Et di
cebat eis. Vos de deorsum estis: ego de
supernis sum. Vos de mundo hoc estis
ego non sum de hoc mundo. Dixi er=
go vobis: quia moriemini in peccatis
vestris. Si enim non credideritis quia
ego sum: moriemini in peccato vestro.
Dicebant ergo ei. Tu quis es? Dixit
eis iesus. Principium qui et loquor
Ro.3.a. vobis. Multa habeo de vobis loqui et
iudicare: sed qui me misit/ verax est:
et ego que audivi ab eo: hec loquor in
mundo. Et non cognoverunt quia pa
trem eius dicebat deum. Dixit ergo eis
iesus. Cum exaltaveritis filium hominis:
tunc cognoscetis quia ego sum. Et a me
ipso facio nihil: sed sicut docuit me
pater: hec loquor. Et qui me misit: me=
cum est: et non reliquit me solum: quia ego
que placita sunt ei: facio semper. Hec
illo loquente: multi crediderunt in eum.
Dicebat ergo iesus ad eos qui credi=
derunt ei iudeos. Si vos manseritis
in sermone meo: vere discipuli mei
eritis: et cognoscetis veritatem: et veri
tas liberabit vos. Responderunt ei. Se
men abrae sumus: et nemini servivi=
Ro.6.c. mus unquam: quomodo tu dicis: liberi
2. Pe.2.d. eritis? Respondit eis iesus. Amen amen
dico vobis: quia omnis qui facit peccatum:
servus est peccati. Servus autem non manet
B in domo in eternum: filius autem manet
in eternum. Si ergo vos filius libera=
verit: vere liberi eritis. Scio quia filii
abrae estis: sed queritis me interfi=
cere: quia sermo meus non capit in vo=
bis. Ego quod vidi apud patrem loquor et
vos que vidistis apud patrem vestrum
facitis. Responderunt et dixerunt ei. Pa=
ter noster abraam est. Dicit eis iesus. Si
filii abrae estis: opera abrae facite.
Nunc autem queritis me interficere ho
minem: qui veritatem vobis locutus sum:
quam audivi a deo: hoc abraam non fe=
cit. Vos facitis opera patris vestri.
Dixerunt itaque ei. Nos ex fornicatio=
ne non sumus nati: unum patrem habemus
deum. Dixit ergo eis iesus. Si deus pa
ter vester esset: diligeretis utique me.
Ego enim ex deo processi: et veni. Neque
C enim a meipso veni: sed ille me misit.
Quare loquelam meam non cognoscitis?
quia non potestis audire sermonem meum.
Vos ex patre diabolo estis: et deside=
ria patris vestri vultis facere. Ille homi=
cida erat ab initio: et in veritate non
stetit: quia non est veritas in eo. Cum lo=

quitur mendacium/ ex propriis loquitur: quia
mendax est: et pater eius. Ego autem si veri de hoc.ca.
tatem dico: non creditis mihi. Quis ex cum ex in=
vobis arguet me de peccato? Si verita= iuncto.
tem dico: quare vos non creditis mihi?
Qui ex deo est: verba dei audit. Pro= 1.Joh.4.
pterea vos non auditis: quia ex deo non a.
estis. Responderunt ergo iudei: et dixerunt
ei. Nonne bene dicimus nos quia samari=
tanus es tu: et demonium habes? Respon=
dit iesus. Ego demonium non habeo: sed
honorifico patrem meum: et vos inho=
norastis me. Ego autem non quero glo=
riam meam: est qui querat et iudicet. Amen
amen dico vobis: si quis sermonem
meum servaverit: mortem non videbit in
eternum. Dixerunt ergo ei iudei. Nunc co
gnovimus quia demonium habes. Abraam D
mortuus est et prophete: et tu dicis:
Si quis sermonem meum servaverit: non
gustabit mortem in eternum. Nunquid
tu maior es patre nostro abraam qui
mortuus est: et prophete mortui sunt?
Quem teipsum facis? Respondit iesus.
Si ego glorifico meipsum: gloria mea
nihil est. Est pater meus qui glorificat
me: quem vos dicitis: Quia deus no=
ster est: et non cognovistis eum: ego au
tem novi eum. Et si dixero quia non scio
eum: ero similis vobis mendax. Sed
scio eum: et sermonem eius servo. Abra=
am pater vester exultavit ut videret
diem meum. Vidit: et gavisus est. Dixe=
runt ergo iudei ad eum. Quinquagin=
ta annos nondum habes: et abraam vi=
disti? Dixit eis iesus. Amen amen di=
co vobis: antequam abraam fieret: ego
sum. Tulerunt ergo lapides ut iace=
rent in eum. Jesus autem abscondit
se: et exivit de templo.

¶ C. S. Cecum a nativitate curat: iesus
dicit: in iudicium in hunc mundum veni
ut qui non vident videant. Capitulum ix.

A
Et preteriens iesus: vidit ho=
minem cecum a nativitate: et in= 24.q.3.
terrogaverunt eum discipuli eius. .§.1.
Rabbi: quis peccavit: hic aut paren=
tes eius/ ut cecus nasceretur? Respondit ie=
sus. Neque hic peccavit/ neque parentes
eius: sed ut manifestentur opera dei in
illo. Me oportet operari opera eius qui
misit me/ donec dies est. Venit nox
quando nemo potest operari. Quamdiu
sum in mundo lux sum mundi. Hoc cum
dixisset/ expuit in terram: et fecit lutum de pse.di.
ex sputo/ et linivit lutum super oculos 4.c. ante
eius: et dixit ei. Vade/ et lava in natatoria baptismum
ria siloe/ quod interpretatur missus. B

Abiit ergo et lauit: et venit videns. Itaque vicini et qui viderāt eū prius quia mēdicus erat: dicebant. Nonne hic est q̄ sedebat et mendicabat? Alii dicebāt: q2 hic est. Alii autē nequaq̄ʒ sed similis est ei. Ille vero dicebat. Quia ego sum. Dicebāt ergo ei. Quomodo aperti sunt tibi oculi? Rn̄dit. Ille homo q̄ dicit iesus lutū fecit: et vnxit oculos meos: ⁊ dixit mihi. Uade ad natatoriū siloe: et laua. Et abii et laui: et video. Et dixerunt ei. Ubi est ille? Ait. Nescio.

C Adducunt ad phariseos eū qui cecus fuerat. Erat autē sabbatū: quando lutum fecit iesus: et aperuit oculos ei⁹. Iterum ergo interrogabant eum pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis. Lutū mihi posuit super oculos et laui: et video. Dicebant ergo ex phariseis quidā. Nō est hic homo a deo q̄ sabbatum nō custodit. Alii autem dicebant. Quomodo potest homo peccator hec signa facere? Et schisma erat inter eos. Dicūt ergo ceco iterū. Tu quid dicis de illo q̄ aperuit oculos tuos? Ille autē dixit: q2 propheta est.

D Non crediderunt ergo Iudei de illo: q2 cecus fuisset et vidisset: donec vocauerunt parētes eius qui viderat: ⁊ interrogauerūt eos dicētes. Hic est filius vester: quem vos dicitis q2 cecus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderūt eis parentes eius ⁊ dixerūt. Scimus quia hic est filius noster: et q2 cecus nat⁹ est: quomodo aūt nunc videat nescimus: aut quis eius aperuit oculos nos nescimus. Ipsum interrogate:

(de cōse. di. 4. c. cū pro paruulis.)

E etatem habet: ipse de se loquatur. Hec dixerunt parentes eius: qm̄ timebāt iudeos. Iam enim cōspirauerant iudei: vt si quis eū confiteretur esse christum: extra synagogam fieret. Propterea parētes eius dixerunt. Quia etatē habet: ipsum interrogate. Uocauerunt ergo rursum hominē q̄ fuerat cecus: ⁊ dixerunt ei. Da gloriam deo. Nos scimus quia hic homo peccator est. (Iosue. 7. c.) Dixit ergo eis ille. Si peccator est nescio: vnum scio quia cecus cum essem: modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos? Respōdit eis. Dixi vobis iam: et audistis. Quid iterū vultis audire? Nunquid et vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerūt ergo ei: ⁊ dixerunt. Tu discipul⁹ illius sis: nos autē moysi discipuli sumus. Nos scimus q2 moysi locut⁹ est deus: hunc autē nescimus vnde sit.

F Rn̄dit ille homo/ et dixit eis. In hoc enim mirabile est/ quia vos nescitis vnde sit: ⁊ aperuit meos oculos. Scimus aūt quia peccatores deus nō audit/ sed si quis dei cultor est / et voluntatē eius facit hunc exaudit. A seculo non est auditū/ q2 quis aperuit oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo: non poterat facere quicq̄ʒ. Rn̄derunt: et dixerunt ei. In peccatis natus es totus: et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras.

G Audiuit iesus/ quia eiecerūt eū foras: et cū inuenisset eū/ dixit ei. Tu credis in filiū dei? Rn̄dit ille/ et dixit. Quis est dn̄e/ vt credā in eū? Et dixit ei iesus. Et vidisti eū: et qui loquitur tecū/ ipse est. At ille ait. Credo dn̄e. Et procidens/ adorauit eū. Et dixit ei iesus. In iudiciū ego in hunc mundū veni vt qui non vident videāt/ et qui vident ceci fiāt. Et audierunt quidā ex phariseis qui cū ipso erant: ⁊ dixerunt ei. Nunquid et nos ceci sum⁹? Dixit eis iesus. Si ceci essetis/ non haberetis peccatum: nunc vero dicitis: q2 videmus. Peccatum ergo vestrū manet.

¶ L. S. Qui non intrat per ostium in ouile ⁊c. dicit ego sum pastor bonus potestatē habeo ponēdi animā meā: Iudei dicunt/ si tu es christus dic nobis palā: ego ⁊ pater vnū sum⁹ sustulerunt lapides iudei vt lapidarent iesum: et exiuit de manib⁹ eorū. Cp̄m. x.

A Amen amen dico vobis: q̄ non intrat per ostiū in ouile ouium/ sed ascendit aliunde: ille fur est et latro. Qui autem intrat per ostiū: pastor est ouiū. Huic ostiari⁹ aperit/ et oues vocem eius audiūt/ et proprias oues vocat nominatim: et educit eas. Et cū proprias oues emiserit/ ante eas vadit/ et oues illum sequuntur/ q2 sciunt vocē ei⁹. Alienum autē non sequuntur/ sed effugiūt ab eo quia nō nouerunt vocē alienorū.

(1. q. 1. §. ordinatiões 23. q. 4. c. tres personas. ō iure pa. c. relatum.)

B Hoc prouerbiū dixit eis iesus: illi aūt non cognouerunt q̄d loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum iesus. Amē amen dico vobis: q2 ego sum ostium ouium. Oēs quotquot venerunt: fures sunt et latrones/ sed non audierunt eos oues. Ego sū ostiū. Per me si q̄s introierit/ saluabitur: ⁊ ingredietur et egredietur/ ⁊ pascua inueniet. (23. q. 4. c. tres.) Fur non venit: nisi vt furetur: ⁊ mactet: et pdat.

Ego veni vt vitā habeāt:et abundan
Esa. 40.c tius habeāt. Ego sum pastor bonus.
& Eze.34.f Bonus pastor/aiam suam dat ꝓ oui-
H.2.37.f. bus suis. Mercenariꝰ aūt et qui non
est pastor/ cuius non sunt oues pro-
prie/videt lupum venientē/et dimit-
tit oues et fugit:et lupus rapit et di-
C spergit oues. Mercenarius autez fu-
git/q2 mercenarius est:et non perti-
net ad eū de ouibus. Ego sum pastor
bonꝰ:⁊ cognosco meas:⁊ cognoscunt
me mee. Sicut nouit me pat' /et ego
agnosco patrē:et aiam meaz pono ꝓ
Eze.37.f. ouibꝰ meis. Et alias oues habeo que
de pe.dis. nō sunt ex hoc ouili: et illas oportet
4.c.hanc me adducere/et vocē meaz audiēt:et
societatē. fiet vnum ouile/et vnus pastor. Pro-
D pterea me diligit pater: quia ego po-
no aiam meā/et iterū sumā eam. Ne-
mo tollit eā a me: sed ego pono eam
a meipso. Potestatē habeo ponendi
eā:et potestatē habeo iterū sumendi
eā. Hoc mandatū accepi a pre meo.
Dissensio iterum facta est inter iude
os propter sermones hos. Dicebant
de ose.di. autē multi ex ipsis. Demoniū habet
1.c. solēni et insanit:quid eū auditis? Alij dice-
tas. bant. Hec verba non sunt demoniuz
E habētis:nunqd demoniuz potest ce-
1.ma. 4.f corū oculos aperire? Facta sunt aūt
et.g. encenia in hierosolymis: et hyems
erat. Et ambulabat iesus in templo
in porticu salomonis. Circumdede-
runt ergo eum iudei / et dicebant ei.
Quousq3 animā nostram tollis? si tu
es christus/dic nobis palam. Rńdit
eis iesus. Loquor vobis: et nō credi-
tis. Opera q̄ ego facio in nomine pa
tris mei/hec testimoniū perhibēt de
me:sed vos nō creditis/q2 non estis
ex ouibꝰ meis. Oues mee vocē meaz
audiūt:et ego cognosco eas:et sequū
tur me. Et ego vitā eternaz do eis: et
F nō peribunt in eternuz:⁊ non rapiet
eas quisq̄3 de manu mea. Pater me-
us qd̄ dedit mihi/maius omībus est:
et nemo potest rapere de manu pa-
24.q.1.c. tris mei. Ego et pater vnum sumus.
q̄dā.ver. Sustulerunt ergo lapides iudei: vt
adriani. lapidarēt euz. Rńdit eis iesus. Mul-
ta bona opera ostendi vobis ex pre
meo: ꝓpter qd̄ eorū opus me lapida-
Esa.43.a tis? Rńderunt ei iudei. De bono ope
et.b. re nō lapidamus te / sed de blasphe-
mia:et q2 tu homo cū sis / facis teip-
G sum deuz. Rńdit eis iesꝰ. Nonne scri
Ps.81.b. ptum est in lege vr̄a: q2 ego dixi dij
estis? Si illos dixit deos ad q̄s ser-
mo dei factus est/et non potest solui
scriptura:quem pater sanctificauit ⁊
misit in mundum/ vos dicitis/ Quia
blasphemas:quia dixi filius dei sum?
Si nō facio opera patris mei: nolite
credere mihi. Si aūt facio/et si mihi
nō vultis credere: operibus credite
vt cognoscatis et credatis q2 pater ī
me est/⁊ ego in pre. Querebant ergo
eū apprehendere:⁊ exiuit de manibꝰ
eoꝝ. Et abijt iterū trans iordanez in
eum locuz vbi erat iohānes baptizās
primum:et māsit illic. Et multi vene-
rūt ad eū/et dicebāt/ Quia iohannes
quidē signū fecit nullum. Oīa autem
quecunq3 dixit iohannes de hoc vera
erant. Et multi crediderunt in eum.
¶ C.S. De suscitatiōe lazari:colleges-
rūt ꝑncipes ⁊ pharisei conciliū: cai-
phas dicit q2 expedit vt vnꝰ ⁊c. c.xi.
Erat autē quidā languens la- A
zarus a bethania / de castello
marie ⁊ marthe sororum eius.
Maria autē erat que vnxit dn̄m vn-
guēto:et extersit pedes eius capillis
suis:cuius frater lazarꝰ infirmabat.
Miserunt ergo sorores eius ad eum
dicētes. Dn̄e/ecce quem amas infir-
matur. Audiēs autē iesus / dixit eis.
Infirmitas hec nō est ad mortē/sed
pro gl'ia dei:vt glorificet filius dei p
eam. Diligebat autē iesus martham
et sororē eius mariā/et lazarum. Vt
ergo audiuit quia infirmabatur/tūc
quidē mansit in eodem loco duobus
diebus:deinde post hec dicit discipu-
lis suis. Eamus in iudeam iterū. Di-
cunt ei discipuli. Rabbi/nunc quere-
bant te iudei lapidare: et iterum va- B
dis illuc? Respondit iesus. Nonne
duodecim sunt hore diei? Si quis am
bulauerit in die/nō offendit: q2 lucē
huius mundi videt. Si autez ambu-
lauerit ī nocte/offendit:quia lux non
est in eo. Hec ait:⁊ post hec dicit eis.
Lazarus amicus noster dormit: sed
vado vt a somno excitem eum. Di-
xerunt ergo discipuli eius. Domine
si dormit/saluus erit. Dixerat autem
iesus de morte eius:illi autem puta-
uerunt quia de dormitione somni di-
ceret. Tunc ergo iesus dixit eis ma-
nifeste. Lazarus mortuus est: ⁊ gau-
deo propter vos vt credatis / quoni-
am nō eram ibi/sed eamus ad eum.
Dixit ergo thomas q̄ dicit̄ didymus
ad condiscipulos. Eamus et nos / et
moriamur cum eo. Venit itaq3 iesus

et inuenit eũ quattuoꝛ dies iã in mo-
C numẽto habẽtem. Erat aũt bethania
iuxta hierosolymã quasi stadijs qn-
decim. Multi aũt ex iudeis venerãt
ad marthã et mariã/vt cõsolarentur
eas de fratre suo. Martha ergo vt au
diuit qꝛ iesꝰ venit/occurrit illi: maria
autẽ domi sedebat. Dixit ergo mar-
tha ad iesum. Dñe/si fuisses hic: fra-
ter meꝰ non fuisset moꝛtuus. Sed et
nũc scio: qꝛ quecũqꝫ popofceris a deo
dabit tibi deꝰ. Dicit illi iesus. Resur-
get frater tuꝰ. Dicit ei martha. Scio
quia resurget in resurrectione in no-
uissimo die. Dixit ei iesus. Ego sum
resurrectio et vita. Qui credit in me
etiã si moꝛtuꝰ fuerit/viuet. Et oĩs qui
viuit ꝛ credit ĩ me: nõ moꝛiet̃ in eter-
D nũ. Credis hoc? Ait illi. Utique dñe.
Ego credidi qꝛ tu es chꝛistꝰ filius dei
viui/qui in hunc mundũ venisti. Et
cũ hec dixisset/abijt et vocauit mariã
sororẽ suã silẽtio/dicens. Magister
adest: et vocat te. Illa vt audiuit sur-
rexit cito/et venit ad eũ. Nondũ enĩ
venerat iesus in castellũ: sed erat ad
huc ĩ illo loco vbi occurrerat ei mar-
tha. Judei ergo qui erãt cũ ea in do-
mo ꝛ cõsolabant̃ eã: cũ vidissent ma-
riã qꝛ cito surrexit ꝛ exijt/secuti sunt
eã dicẽtes/qꝛ vadit ad monumentuꝫ
vt ploꝛet ibi. Maria ergo cum venis-
set vbi erat iesus: videns eum/cecidit
ad pedes eius/ꝛ dixit ei. Dñe/si fuis-
ses hic: nõ esset moꝛtuꝰ frater meus.
Jesus ergo vt vidit eaꝫ ploꝛãtẽ/et iu
deos q̃ venerãt cũ ea ploꝛãtes/infre
muit spũ/ꝛ turbauit seipsũ/et dixit.
Ubi posuistis eũ? Dicũt ei. Dñe: ve-
ni/ꝛ vide. Et lachꝛymatus est iesus.
E Dixerũt ergo iudei. Ecce quomodo
amabat eũ. Quidã aũt ex ipsis dixe-
rũt. Non poterat hic q̃ aperuit ocu-
los ceci nati/facere vt hic non moꝛe-
ret? Jesus ergo rursum fremens in
semetipso venit ad monumẽtũ. Erat
aũt spelunca: ꝛ lapis suppositꝰ erat
ei. Ait iesus. Tollite lapidẽ. Dicit ei
martha/soroꝛ eiꝰ q̃ moꝛtuus fuerat.
Dñe/iã fetet: quatriduanꝰ est enim.
x.q.3.ca. Dicit ei iesus. Nonne dixi tibi qm̃ si
Illis vera. crediderꝭ/videbis gloꝛiã dei? Tule-
runt ergo lapideꝫ. Jesus autẽ eleua-
tis sursum oculis/dixit. Pater/gra-
tias ago tibi/qm̃ audisti me: ego au-
tem sciebam quia semper me audis:
F sed propter populuꝫ qui circumstat/
dixi: vt credant qꝛ tu me misisti. Hec
cum dixisset: voce magna clamauit.
Lazare/veni foꝛas. Et statim prodijt
qui fuerat moꝛtuus/ligatus manus
et pedes institis: et facies illiꝰ suda-
rio erat ligata. Dixit eis iesus. Sol-
uite eum/ꝛ sinite abire. Multi ergo
ex iudeis q̃ venerãt ad mariã ꝛ mar-
thã/et viderãt q̃ fecit iesꝰ: crediderũt
in eũ. Quidã aũt ex ipsis abierunt ad
phariseos: ꝛ dixerũt eis q̃ fecit iesus.
Collegerũt ergo pontifices et phari-
sei cõciliũ/ꝛ dicebãt. Quid facimus
qꝛ hic homo multa signa facit. Si di-
mittimꝰ eũ sic: oẽs credẽt in eum. Et
venient romani: et tollẽt nostrũ locuꝫ
et gentẽ. Unus aũt ex ipsis caiphas
noĩe/cũ esset põtifex anni illiꝰ/dixit
eis. Uos nescitis quicqꝫ nec cogita-
tis: qꝛ expedit nobis vt vnus moꝛia-
tur hõ ꝓ pplo/et nõ tota gens pere-
at. Hoc aũt a semetipso nõ dixit: sed G
cũ esset pontifex anni illius/ꝓpheta- x.q.1.ca.
uit qꝛ iesus moꝛiturꝰ erat pro gente. dictũ/est.
Et nõ tantum pro gente: sed vt filios
dei qui erant dispersi congregaret in
vnũ. Ab illo ergo die/cogitauerunt
vt interficerẽt euꝫ. Jesus ergo iã non
in palã ambulabat apud iudeos: sed
abijt in regionẽ iuxta desertũ in ciui-
tatẽ que dicit̃ ephꝛem: et ibi moꝛaba-
tur cũ discipulis suis. Proximũ au-
tem erat pascha iudeoꝛũ: et ascende-
runt multi hierosolymaꝫ de regione
ante pascha: vt sanctificarẽt seipsos.
Querebãt ergo iesuꝫ: ꝛ colloquebant̃
tur adinuicẽ/in tẽplo stantes. Quid
putatis qꝛ nõ venit ad diẽ festuꝫ istũ?
Dederãt autẽ pontifices et pharisei
mandatum. Ut si qs cognouerit vbi
sit/indicet: vt appꝛehendant eum.
¶C.S. Maria vnxit pedes Jesu/et
extersit capillis suis: iudas fur erat
et loculos habens: turba ex iudeis
multa venit: non propter iesum tan-
tum: sed vt lazarum viderent/quem
suscitauit a moꝛtuis: turba que ve-
nerat ad diem festum occurrit iesu
sedenti super pullum asine: gentiles
quidam rogabant philippum dicen-
tes: domine/venimus iesum videre:
iesus respõdit: nisi granum frumẽti
ꝛc. aĩa mea turbata est: pater clarifi-
ca nomen tuũ: venit vox de celo: di-
xit iesus: nũc iudicium est mundi: et
multi ex ꝓncipibꝰ crediderunt in eũ:
sed propter phariseos nõ cõfiteban-
tur: dixit: non veni vt iudicem mun-
dum: sed vt saluificem. Capitm. xij.

A IEsus ergo / ante sex dies pas-
Mt.26.a. che venit bethaniam vbi laza-
Mr.14.a. rus fuerat mortuus / quem su-
scitauit iesus. Fecerūt aūt ei cenam
ibi: ⁊ martha ministrabat. Lazarus
vero vnꝰ erat ex discumbētibꝰ cū eo.
Maria ergo accepit libram vnguēti
nardi pistici p̄ciosi / ⁊ vnxit pedes ie-
su: et extersit pedes eius capillis su-
is: et domus impleta est ex odore vn-
guēti. Dixit ergo vnus ex discipulis
eiꝰ iudas scariothis / qui erat eū tra-
diturus. Quare hoc vnguentuz non
venijt trecentis denarijs / et datū est
egenis? Dixit aūt hoc: nō q2 de ege-
nis pertinebat ad eū: sed q2 fur erat
⁊ loculos habēs / ea que mittebantur
B portabat. Dixit ergo iesus. Sinite il-
lam / vt i diē sepulture mee seruet il-
lud. Pauperes eni semp̄ habebitis vo-
biscū: me aūt nō semp̄ habebitis. Co-
gnouit ergo turba multa ex iudeis q2
illic est: et venerunt nō p̄pter iesum
tantū: sed vt lazarū viderent quē su-
de pe.dis. scitauit a mortuis. Cogitauerunt au-
1.c.quātū tem principes sacerdotū vt et lazarū
liber. interficerent: q2 multi p̄pter illū ab-
ibāt ex iudeis / et credebāt in iesum.
In crastinum aūt turba multa q̄ ve-
nerat ad diē festū: cum audissent q2
venit iesus hierosolymā: acceperunt
ramos palmarū: ⁊ p̄cesserunt obuiā
ei / et clamabāt. Osanna: bn̄dictꝰ qui
mat.21.a. venit in noīe dn̄i / rex israel. Et inue-
mr.14.a. nit iesus asellū: et sedit sup̄ eū: sicut
Lu.19.f. scriptū est. Noli timere filia siō: ecce
Zac.9.b. rex tuus venit tibi sedēs sup̄ pullum
C asine. Hec nō cognouerunt discipuli
eiꝰ primum: sed qn̄ glorificatꝰ est ie-
sus / tunc recordati sunt q2 hec erant
scripta de eo: et hec fecerūt ei. Testi-
moniū ergo p̄hibebat turba que erat
cum eo qn̄ lazaruz vocauit de monu-
mento: et suscitauit eum a mortuis.
Propterea ⁊ obuiam venit ei turba:
quia audierunt eū fecisse hoc signū.
Pharisei ergo dixerunt ad semetip-
sos. Videtis quia nihil p̄ficimꝰ? ec-
ce mundus totus post eū abiit. Erāt
aūt quidā gentiles ex his q̄ ascende-
rant vt adorarent in die festo. Hi er-
go accesserūt ad philippū qui erat a
bethsaida galilee: ⁊ rogabāt eū dicen
tes. Dn̄e / volumꝰ iesum videre. Ve-
nit philippꝰ: et dicit andree. Andre-
as rursum et philippus dixerunt ie-
D su. Jesus aūt respōdit eis dicēs. Ve-
nit hora / vt clarificet filiꝰ hominis.

Amen amē dico vobis: nisi granum
frumenti cadēs in terrā mortuū fue
rit: ipsum solū manet. si aūt mortuuz
fuerit: multum fructum affert. Qui mat.10.d.
amat aīam suā: perdet eā: et qui odit et.16.d.
aīam suā in hoc mundo: in vitā eter-
nam custodit eā. Si quis mihi mini- mar.8.d.
strat: me sequatur: et vbi sum ego: il- Luc.9.c.
lic et minister meꝰ erit. Si quis mihi et.17.g.
ministrauerit: honorificabit eum pa
ter meus. Nūc aīa mea turbata est.
Et quid dicā? Pater: saluifica me ex
hac hora. Sed propterea veni in ho-
ram hanc. Pater: clarifica nomen de cōse.di.
tuum. Venit ergo vox de celo dicēs. 3.c.fina.
Et clarificaui: et iterum clarificabo.
Turba ergo q̄ stabat et audierat: di-
cebat tonitruū esse factum. Alij autē
dicebāt. Angelꝰ ei locutꝰ est. Respon E
dit iesus: et dixit. Non p̄pter me hec
vox venit: sed propter vos. Nunc iu-
diciū est mundi: nunc princeps huiꝰ
mundi eijcietur foras. Et ego si exal-
tatus fuero a terra: omnia trahā ad
meipsum. Hoc autez dicebat: signifi-
cans qua morte esset moriturus. Re
spondit ei turba. Nos audiuimus ex Ps.109.b.
lege: quia christus manet in eternū: et.116.a.
et quomodo tu dicis: oportet exalta- Esa.40.
ri filiū hoīs? Et quis est iste filius ho Eze.37.g
minis? Dixit ergo eis iesus. Adhuc
modicum lumē in vobis est. Ambu-
late dū lucē habetis: vt nō vos tene-
bre comprehēdāt. Et qui ambulat in F
tenebris: nescit quo vadat. Dum lu-
cem habetis: credite in lucem: vt filij
lucis sitis. Hec locutus est iesus: et
abiit: et abscondit se ab eis. Cum au-
tem tanta signa fecisset corā eis: non
credebāt in eū: vt sermo esaie imple-
retur quem dixit. Dn̄e / quis credidit Esa.53.
auditui nostro? et brachium dn̄i cui Ro.10.d.
reuelatū est? Propterea nō poterant
credere: quia iterū dixit esaias: Exce- Esa.6.c.
cauit oculos eoꝝ: ⁊ indurauit cor eo- mat.13.
rum: vt non videant oculis: et nō in- mar.4.
telligāt corde: ⁊ cōuertantur: et sanē Luc.8.b.
eos. Hec dixit esaias: quando vidit act.28.f.
gloriam eius: ⁊ locutus est de eo. Ve- Ro.11.b.
rūtamen ⁊ ex principibus multi cre-
diderunt in eū: sed propter pharise-
os nō confitebantur: vt e synagoga
non eijcerentur. Dilexerunt enī glo-
riā hominum magis q̄ gloriam dei. G
Jesus autem clamauit: et dixit. Qui
credit in me non credit in me: sed in
eum qui misit me. Et qui videt me:
videt eum qui misit me. Ego lux in

mundũ veni: vt oĩs qui credit in me
in tenebris non maneat. Et si q̃s audierit verba mea ꝛ non custodierit:
ego nõ iudico eum. Non eñi veni vt
iudicẽ mundũ: sed vt saluificẽ mundũ. Qui spernit me/ꝛ nõ accipit verba mea: habet q̃ iudicet eum. Sermo
quē locutus sum/ ille iudicabit eum
in nouissimo die. Quia ego ex meipso non sum locutus: sed qui misit me
pater / ipse mihi mãdatum dedit q̃d
dicã ꝛ q̃d loquar: ꝛ scio q̃ mandatū
eius vita eterna est. Que ergo ego loquor: sicut dixit mihi pr̃/sic loquor.

¶ Ca.S. Pedes discipulorum lauat dicens: et vos debetis alter alteri⁹ pedes lauare: dicit: qui mãducat panẽ
mecum leuabit cõtra me calcaneum
suũ: dicit vnus ex vobis tradet me: et
subiungit: cui ego intinctũ panẽ porrexero: tunc introiuit in iudam sathanas: mandatum nouum do vobis vt
diligatis inuicẽ: dicit petro añq̃ gallus cãtet ter me negabis. Capitulum xiii.

A Mt.26.a. Lu.22.a. Mr.14.a.
Ante diẽ festũ pasche/sciẽs iesus quia venit hora eius / vt
transeat ex hoc mundo ad patrem: cum dilexisset suos qui erãt in
mundo: in finem dilexit eos. Et cena
facta cū diabolus iã misisset in cor /
vt traderet eum iudas simonis scariothis: sciẽs quia oĩa dedit ei pater
in man⁹: et q̃ a deo exiuit: et ad deū
vadit: surgit a cena ꝛ ponit vestimẽta sua. et cũ accepisset linteũ/precinxit se. Deinde misit aquã in peluim/
et cepit lauare pedes discipulorũ et
extergere linteo quo erat precinctus.
Venit ergo ad simonẽ petrum. Et dicit ei petrus. Dñe/tu mihi lauas pedes? Respondit iesus/ꝛ dixit ei. Q̃d
ego facio/tu nescis modo: scies autẽ
postea. Dicit ei petrus. Non lauabis
mihi pedes ĩ eternũ. Rñdit ei iesus.
Si nõ lauero te/ nõ habebis partem
mecũ. Dicit ei simõ petrus. Dñe/nõ
tãtum pedes meos: sed et manus et
B caput. Dicit ei iesus. Qui lotus est
nõ idiget nisi vt pedes lauet/ sed est
mundus totus. Et vos mundi estis:
sed non oẽs. Sciebat eñi quisnã esset
qui traderet eum. Propterea dixit /
non estis mundi oẽs. Postq̃ ergo lauit pedes eorum/accepit vestimenta
sua: ꝛ cū recubuisset iterũ/dixit eis.
Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister ꝛ domine: et bene
dicitis. sum etenim. Si ergo ego lauī pedes vestros dñs et magister: et
vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis: vt
quemadmodum ego feci vobis/ita ꝛ
vos faciatis. Amen amen dico vo- J.15.c.
bis: nõ est seruus maior dño suo: ne- mat.10.c.
q̃ apostolus maior est eo qui misit il- Luc.6.f.
lum. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea. Nõ de omnibus vobis dico:
ego scio quos elegerim. Sed vt adimpleatur scriptura. Qui mandu- ps.40.c.
cat mecum panem/ leuabit cõtra me
calcaneum suũ. Amodo dico vobis C
priusq̃ fiat: vt cum factū fuerit/credatis quia ego sum. Amẽ amen dico Mt.10.d.
vobis: qui accipit si quē misero/me Lu.10.c.
accipit: qui autē me accipit/accipit
eum qui me misit. Cum hec dixisset
iesus / turbatus est spiritu: et protestatus est et dixit. Amen amen dico Mt.26.b.
vobis: quia vn⁹ ex vobis tradet me. Mr.14.b.
Aspiciebãt ergo ad inuicem discipu- Lu.22.b.
li/hesitantes de quo diceret. Erat ergo recũbens vnus ex discipulis eius
in sinu iesu quē diligebat iesus. Innuit ergo huic simon petrus/et dixit
ei. Quis est de quo dicit? Itaq̃ cum 1.q.1.ca.
recubuisset ille supra pectus iesu/ di- christus.
xit ei. Domine/quis est? Respondit de ꝯse.di.
iesus. Ille est cui ego intinctũ panē 2.c.et serã
porrexero. Et cum intinxisset panē/ et.c. sicut
dedit iude simõis scariothis. Et post iudas.
buccellam/ introiuit in eū sathanas.
Et dicit ei iesus. Q̃d facis/fac citi⁹.
Hoc autẽ nemo sciuit discumbẽtium
ad quid dixerit ei. Quidã enim putabãt (quia loculos habebat iudas) q̃
dixisset ei Jesus / Eme ea q̃ opus sūt
nobis ad diem festum: aut egenis vt
aliquid daret. Cum ergo accepisset D
ille buccellam/exiuit continuo. Erat
autẽ nox. Cũ ergo exisset/dixit iesus.
Nunc clarificatus est filius hoĩs: et
deus clarificatus est in eo. Si deus de pe.dis.
clarificatus est in eo/ et deus clarifi- 4.c.hanc
cabit eũ in semetipso: et cõtinuo cla- societatẽ.
rificabit eum. Filioli / adhuc modi- S.7.c.
cum vobiscũ sum. Queretis me: ꝛ sicut dixi iudeis / Quo ego vado vos
nõ potestis venire: et vobis dico modo. Mandatũ nouũ do vobis: vt dili- 1.Jo.2.b.
gatis inuicem/ sicut dilexi vos: vt et J.15.b.
vos diligatis inuicẽ. In hoc cognoscẽt oẽs q̃ discipuli mei estis: si dilectionẽ habueritis adinuicẽ. Dicit ei simon petr⁹. Dñe q̃ vadis? Rñdit ies⁹.
Quo ego vado/non potes me mõ sequi: seq̃ris autẽ postea. Dicit ei petr⁹.

Quare nō possū te seq̄ mō: aīam me-
Mt.26.d. am ꝓ te ponā. R̄ndit ei ies⁹. Aīam tuā
Mr.14.c. ꝓ me pones? Amē amē dico tibi/ nō
Lu.22.c. cātabit gallus/ donec ter me neges.
¶ C.S. Nō turbet cor vr̄m: dicit/ ego
sum via veritas ⁊ vita/ dr̄ philipp⁹: dn̄e
ostēde nobis patrē: si diligitis me: mā
data mea s̄uate: ego in patre meo et
vos in me: et ego in vob᷑: si q̄s diligit
me sermones meos seruet. Cā. xiiii.
A Et ait discipulis suis. Nō tur-
de pe.dis. betur cor vestrum. Creditis in
4.c.in do deū: ⁊ in me credite. In domo
mino. patris mei māsiones multe sunt. Si
8.di.ca.si quo minus/ dixissem vobis: Q2 vado
consuetu- parare vobis locuz. Et si abiero et p̄-
dinem. parauero vobis locum: iterum venio
de pe.dis. et accipiam vos ad meipsum/ vt vbi
2.c.si eīn sum ego et vos sitis. Et quo ego va-
§.vñ da- do scit᷑: et viā scit᷑. Dicit ei thomas.
uid. Dn̄e nescimus quo vadis: ⁊ quō pos-
sumus viaz scire? Dicit ei iesus. Ego
sum via et veritas et vita. nemo ve-
nit ad patrez nisi ꝑ me. Si cognouis-
setis me ⁊ patrē meū vtiq3 cognouis-
setis: et amodo cognoscetis eū et vi-
distis eum. Dicit ei philippus. Dn̄e
ostēde nobis patrē/ et sufficit nobis.
Dicit ei iesus. Tāto tēpore vobiscum
B sum: ⁊ non cognouistis me? Philip-
pe qui videt me: videt ⁊ patrez. Quo
tu dicis. Ostēde nobis patrem? Non
credis q2 ego in patre et pater in me
est? Uerba que ego loquor vobis/ a
meipso non loquor. pater autē in me
manēs/ ipse facit opera. Nō creditis
quia ego in patre: et pater in me est?
Alioquin: propter ipsa opera credi-
te. Amen amen dico vobis qui credit
in me/ opera que ego facio et ipse fa-
J.16.e.f. ciet et maiora horuz faciet q2 ego ad
mat.7.a. patrē vado. ⁊ q̄dcunq3 petieritis pa-
mar.11.c. trem in nomine meo hoc faciam/ vt
glorificetur pater in filio. Si quid pe
tieritis me in noīe meo: hoc faciā. Si
diligitis me/ mādata mea s̄uate. Et
ego rogabo patrem et aliuz paracle-
tum dabit vobis vt maneat vobiscum
in eternū spiritū veritatis/ quē mun
C dus non potest accipere/ quia nō vi-
det eū nec scit eū. vos autem cogno-
scetis eū: quia apud vos manebit/ et
in vobis erit. Nō relinquam vos or-
phanos: veniam ad vos. Adhuc mo
dicum: et mūdus me iam non videt.
de ↄse.di. Uos autē videtis me: quia ego viuo
2.c.i xp̄o. et vos viuet᷑. In illo die vos cogno-
scetis quia ego sum in patre meo/ et
vos in me ⁊ ego in vobis. Qui habet
mādata mea et seruat ea: ille est qui
diligit me: q̄ aūt diligit me diligetur
a patre meo: et ego diligā eum ⁊ ma-
nifestabo ei meipsuz. Dicit ei iudas/
non ille scariothis. Dn̄e/ quid factuz
est quia manifestaturus es nobis te-
ipsum et nō mundo? Respōdit iesus
et dixit ei. Si q̄s diligit me sermonez
meum seruabit/ ⁊ pater meus diliget
eū et ad eū veniemus/ et mansionem
apud eū faciem⁹. qui non diligit me:
sermones meos nō seruat. Et sermo- D
nē quē audistis non est meus: sed ei⁹
qui misit me patris. Hec locut⁹ sum
vobis apud vos manens. Paraclet⁹ 22.q.1.c.
autē spiritus sanctus quē mittet pa- nisi bella.
ter in noīe meo ille vos docebit oīa/
et suggeret vobis omnia quecunq3
dixero vobis. Pacē relinquo vobis:
pacē meā do vobis. nō quō mundus
dat: ego do vobis. Non turbetur cor
vestrū neq3 formidet. Audistis quia
ego dixi vob᷑. Uado ⁊ venio ad vos.
Si diligeret᷑ me: gauderetis vtiq3 q2
vado ad patrem: q2 pr̄ maior me est.
Et nūc dixi vobis prius q̄3 fiat: vt cū
factum fuerit credatis. Iā nō multa
loquar vobiscum. venit eīn princeps
mūdi hui⁹/ et in me nō habet quicq̄3.
Sed vt cognoscat mundus quia dili-
go patrē: et sicut mandatū dedit mi-
hi pater: sic facio. Surgite: eam⁹ hic.
¶ Ca.S. Dicit: ego sum vitis vera: et
pater meus agricola est: de dilectiōe
p̄cepta/ si me psecuti sunt: ⁊ vos pse-
quent᷑: ⁊ odio habuerūt me gratis: di
cit/ cuz venerit paraclet⁹. Capl'm. xv.
Ego sum vitis vera: et pater me- A
us agricola est. Omnem palmi-
tem/ in me non ferentem fructuz tol
let eum: et omnem qui fert fructum
purgabit eum vt fructū plus afferat.
Iam vos mūdi estis propter sermo-
nem quē locutus sum vobis. Mane-
te i me: et ego in vob᷑. Sicut palmes
nō potest ferre fructum a semetipso:
nisi māserit i vite: sic nec vos nisi in
me manseritis. Ego sum vitis: vos
palmites. qui manet in me: et ego in
eo: hic fert fructum multū: q2 sine me
nihil potestis facere. Si quis in me
nō māserit: mittetur foras sicut pal-
mes et arescet et colligent eum/ et in
ignē mittent et ardet. Si manseritis mat.21.c.
in me/ et verba mea in vobis manse- 1.ioā.3.d.
rint: quodcunq3 volueritis petetis: B
et fiet vobis. In hoc clarificatus est

pater me⁹ vt fructum plurimum af-
feratis / et efficiamini mei discipuli.
Sicut dilexit me pater : et ego dilexi
vos. Manete in dilectione mea. Si
precepta mea seruaueritis / manebi-
tis in dilectione mea: sicut et ego pre
cepta patris mei seruaui et maneo in
eius dilectione. Hec locutus sum vo-
bis: vt gaudium meũ in vobis sit : et
S.13.b. gaudiũ vestrũ impleat. Hoc est pre-
ephe.5.a. ceptũ meum vt diligatis inuicẽ / sicut
1.tess.4. dilexi vos. Maiorẽ hac dilectionem
b.c. nemo habet: ꝙ vt aiam suam ponat
1.ioh.3.c. quis ꝓ amicis suis. Vos amici mei
d.r.4.d. estis / si feceritis que ego precipio vo
bis. Iam nõ dicã vos seruos : qꝛ ser-
uus nescit quid faciat dñs eius. Vos
C autẽ dixi amicos : qꝛ oia q̃cũqꝫ audi-
ui a patre meo nota feci vobis. Non
vos me elegistis : sed ego elegi vos/
et posui vos vt eatis ⁊ fructũ affera-
tis / et fruct⁹ vester maneat: vt quod-
1.Io.3.b. cũqꝫ petieritis patrem in noie meo /
d.r.4.d. det vobis. Hec mando vobis / vt dili-
gatis inuicẽ. Si mundus vos odit :
scitote qꝛ me priorem vobis odio ha-
buit. Si de mũdo fuissetis : mundus
qḋ suũ erat diligeret : qꝛ vo de mũdo
nõ estis / sed ego elegi vos de mũdo :
propterea odit vos mũdus. Memen
tote sermonis mei quem ego dixi vo-
S.13.b. bis. Non est seru⁹ maior domino suo.
mat.10.c. Si me ꝑsecuti sunt / ⁊ vos ꝑsequẽtur:
si sermonẽ meũ seruauerũt: ⁊ vestrũ
mt.24.a. seruabunt. Sed hec oia faciẽt vobis
propter nomẽ meum: qꝛ nesciũt eum
D qui misit me. Si nõ venissem et locu-
tus fuissem eis: peccatũ nõ haberẽt.
Nunc aũt excusationẽ non habẽt de
peccato suo. Qui me odit / et patrem
meũ odit. Si opera nõ fecissem i eis
que nemo alius fecit / peccatũ nõ ha
berẽt. Nunc aũt et viderunt : et ode-
runt et me et patrẽ meũ. Sed vt ad-
impleatur sermo qui in lege eoꝝ scri
ps.24.a. ptus est. Qꝛ odio habuerũt me gra-
Lu.24.g tis. Cũ aũt venerit paracletus quem
ego mittam vobis a patre / spũs veri-
tatis qui a patre ꝓcedit: ille testimo
nium phibebit de me: et vos testimo-
niũ phibebit(: qꝛ ab initio mecũ estis.
¶ C.S. Absqꝫ synagogis faciẽt vos:
nũc vado ad eũ q̃ me misit : et nemo
ex vobis interrogat ⁊c. cum venerit
paraclet⁹ ille arguet mũdũ de pctõ :
oia q̃cũqꝫ hꝫ pater mea sunt: modicũ
iã ⁊ nõ videbitis me : vsqꝫ mõ nõ pe-
tistis q̃cq̃: exiui a pr̃e meo et veni in
mundũ: pater mecũ est. Caþm.xvi.
Hec locutus sum vobis vt non A
scandalizemini. Absqꝫ synago- mt.24.a.
gis facient vos. Sed venit hora vt
omnis qui interficit vos arbitretur
obsequium se prestare deo / et hec fa-
ciẽt vobis : qꝛ nõ nouerũt patrẽ neqꝫ
me. Sed hec locutus sum vobis : vt
cũ venerit hora eoꝝ / reminiscamini
qꝛ ego dixi vobis. Hec autẽ vobis ab
initio nõ dixi: qꝛ vobiscũ erã. Et nunc
vado ad eũ qui misit me : et nemo ex B
vobis interrogat me / Quo vadis ?
Sed qꝛ hec locutus sum vobis / tristi
tia impleuit cor vestrũ. Sed ego ve-
ritatem dico vobis / expedit vobis vt
ego vadã: si eñi non abiero / paraclet⁹
nõ veniet ad vos: si autẽ abiero / mit-
tã eum ad vos. Et cũ venerit / ille ar-
guet mundũ de peccato et de iustitia
et de iudicio. De peccato quidẽ / quia
nõ crediderũt in me. De iustitia vo :
qꝛ ad patrẽ vado et iã non videbitis
me. De iudicio autẽ : qꝛ princeps hui⁹ C
mundi iã iudicatus est. Adhuc mul- de ꝯse.di.
ta habeo vobis dicere : sed non pote- 5.c.fi.
stis portare modo. Cũ aũt venerit il-
le spũs veritatis / docebit vos omnẽ
veritatẽ. non eñi loquet a semetipso:
sed q̃cunqꝫ audiet loquet: et q̃ ventu-
ra sunt annunciabit vobis. Ille me
clarificabit: qꝛ de meo accipiet et an-
nunciabit vobis. Oia quecũqꝫ habet D
pater / mea sunt. Propterea dixi: Qꝛ
de meo accipiet et annũciabit vobis.
Modicũ ⁊ iã nõ videbitis me : et ite-
rum modicũ et videbitis me / qꝛ va-
do ad patrẽ. Dixerunt ergo ex disci-
pulis ei⁹ ad inuicẽ. Quid est hoc qḋ
dicit nobis / Modicũ et nõ videbitis
me: ⁊ iterũ modicũ et videbitis me: et
qꝛ vado ad patrem? Dicebant ergo.
Quid est hoc qḋ dicit modicũ? nesci-
mus quid loquitur. Cognouit aũt ie- 76.di.c.
sus qꝛ volebãt eum interrogare / dixi- ieiunium
xit eis. De hoc queritis inter vos qꝛ de ꝯse.di.
dixi / Modicũ et non videbitis me: et 1.ca.hi
iterũ modicũ et videbitis me. Amen duo.
amen dico vobis: qꝛ plorabitis et fle- hie.31.c.
bitis vos / mundus autem gaudebit: Iac.4.c.
vos autẽ contristabimini / sed tristitia E
vestra vertet in gaudiũ. Mulier cũ
parit tristitiam habet / qꝛ venit hora
eius. cum aũt peperit puerũ / iã non
meminit pressure propter gaudium /
qꝛ natus est homo in mundũ. Et vos
igitur nunc quidẽ tristitiã habetis.
Iterum aũt videbo vos et gaudebit

cor vestrū: et gaudiū vestrum nemo
tollet a vobis. Et in illo die me non
interrogabitis quicq̄. Amē amen dico
B.14.b. vobis: si quid petieritis patrem in no-
Mat.7.a mine meo dabit vobis. Usq̄ modo
e.21.c. non petistis quicq̄ in noie meo. Pe-
F tite et accipietis: vt gaudium vestrū
Mar.11.c sit plenum. Hec in prouerbiis locut⁹
Lu.11.b. sum vobis. Uenit hora cū iam non in
Jaco.1.a. prouerbiis loquar vobis/sed palam de
patre meo annūciabo vobis. In illo
die in noie meo petetis: et non dico vo-
bis quia ego rogabo patrē de vobis.
Ipse enī pater amat vos: q2 vos me
amastis et credidistis/quia a deo exi-
ui. Exiui a patre et veni in mundum:
iterum relinquo mundum et vado ad
patrē. Dicunt ei discipuli eius. Ecce
G nunc palam loqueris/et prouerbium
nullum dicis. Nunc scimus quia scis
oia: et non opus est tibi vt quis te in-
terroget: in hoc credim⁹ q2 a deo exi-
mat.26.c sti. Respōdit eis Jesus. Modo credi-
mar.14.c tis: Ecce venit hora et iam venit vt
dispergamini vnusquisq̄ in ppria/et
me solū relinquatis: et tamē non sum
sol⁹/quia pater mecū est. Hec locut⁹
sum vobis: vt in me pacem habeatis.
In mundo pressuram habebitis: sed
confidite/ego vici mundum.

¶C.S. Subleuatis oculis in celū dixit:
pater venit hora clarifica etc. Jes⁹ di-
scipulos cōmendat patri: pater iuste
mund⁹ te nō cognouit. Cap.xvii.

A Hec locutus est Jesus: et subleua-
tis oculis in celum/dixit. Pa-
ter/venit hora: clarifica filium tuum
vt filius tuus clarificet te: sicut dedi-
sti ei potestatem ois carnis: vt om-
ne quod dedisti ei/det eis vitam eter-
de pe.dis. nam. Hec est autem vita eterna vt co-
4.c.si ex gnoscant te solū deum verum/et quē
bono. misisti Jesum Christū. Ego te clarifi-
caui super terrā: op⁹ consummaui qđ
dedisti mihi vt faciā. Et nunc clarifi-
ca me tu pater apud temetipsum cla-
ritate quā habui priusq̄ mundus fie-
ret apud te. Manifestaui nomē tuū
hoibus quos dedisti mihi de mundo.
tui erāt: et mihi eos dedisti/et sermo-
nem tuū seruauerūt. Nunc cognoue-
B runt q2 oia que dedisti mihi abs te
sunt: q2 verba que dedisti mihi/dedi
eis: et ipsi acceperunt et cognouerunt
vere q2 a te exiui: et crediderūt q2 tu
me misisti. Ego p eis rogo. Non pro
mundo rogo: sz pro his quos dedisti
mihi: q2 tui sunt. Et mea omnia tua
sunt: et tua mea sunt/et clarificatus
sum in eis. Et iam nō sum in mūdo: et
hi in mundo sunt/et ego ad te venio.
Pater sancte serua eos in noie tuo
quos dedisti mihi: vt sint vnum sicut
et nos. Cū essem cum eis ego seruabā
eos in noie tuo. Quos dedisti mihi/ De celeb.
ego custodiui: et nemo ex eis periit/ mis.c.cū
nisi fili⁹ perditionis vt scriptura im- marthe.
pleatur. Nunc autē ad te venio: et hec fo.108.b.
loquor in mūdo/vt habeant gaudiū C
meū impletū in semetipsis. Ego de-
di eis sermonē tuum: et mundus eos
odio habuit: quia non sunt de mun-
do/sicut et ego non sum de mundo.
Non rogo vt tollas eos de mundo:
sed vt serues eos a malo. De mundo
nō sunt: sicut et ego nō sum de mūdo.
Sanctifica eos in veritate. Sermo
tuus/veritas est. Sicut tu me misi-
sti in mūdū: ita et ego misi eos in mū-
dū. Et p eis ego sanctifico meipsum 35.q.10.
vt sint et ipsi sanctificati in veritate. c.1.de cele.
Nō pro eis autē rogo tantū: sed et p mis.cum
eis qui credituri sunt per verbū eorū marthe.
in me: vt oēs vnū sint/sicut tu pater D
in me et ego in te: vt et ipsi in nobis
vnū sint: vt credat mundus q2 tu me
misisti. Et ego claritatē quā tu dedi-
sti mihi dedi eis: vt sint vnum sicut et
nos vnum sumus. Ego in eis et tu in
me: vt sint consummati in vnum: et co-
gnoscat mund⁹ quia tu me misisti/et
dilexisti eos sicut et me dilexisti. Pa-
ter quos dedisti mihi volo vt vbi sum
ego et illi sint mecū: vt videāt clarita-
tem meam quā dedisti mihi: q2 dilexi-
sti me ante constitutionē mundi. Pa-
ter iuste/mund⁹ te non cognouit/ego
autē te cognoui: et hi cognouerūt q2
tu me misisti. Et notū feci eis nomen
tuū et notū faciā: vt dilectio q̄ dilexisti
me: in ipsis sit/et ego in ipsis.

¶C.S. Egress⁹ Jes⁹ cū discipulis suis
trans torrētē cedron: querētib⁹ Juda
cum cohorte Jesum: rñdit ego sum:
abierūt retrorsum et ceciderūt in ter-
rā: captio Christi/negatio Petri/ac-
cusatio xpi et missio eiusdē. Cap.xviii.

Hec cum dixisset Jesus: egressus A
est cum discipulis suis trans mat.26.c
torrentem cedron/vbi erat ortus in mar.14.c
quem introiuit ipse et discipuli eius. Lu.22.d.
Sciebat autem et Judas qui trade-
bat eū/locū: q2 frequēter Jesus cōue-
nerat illuc cū discipulis suis. Judas mat.26.e
ergo cū accepisset cohortē/et a ponti- mar.14.e
ficibus et phariseis ministros: venit Lu.22.e,

illuc cum laternis et facib⁹ et armis.
Jesus itaq; sciēs omnia que ventura
erant super eum: processit et dixit eis.
Quē queritis? Responderunt ei. Jes
sum nazarenū. Dicit eis Jesus. Ego
sum. Stabat autē et Judas qui trade
bat eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis
B ego sum: abierunt retrorsum et ceci-
derūt in terrā. Iterū ergo interroga-
uit eos. Quē queritis? Illi autē dixe-
runt. Jesum nazarenum. Respondit
24.q.1.c. Jes⁹. Dixi vobis quia ego sum. Si er-
si Petr⁹. go me queritis: sinite hos abire. Ut
impleret sermo quē dixit: quia quos
dedisti mihi nō perdidi ex eis quēq̄.
Simon ergo Petr⁹ habens gladium
eduxit eū/ et percussit pontificis seruū/
et abscidit auriculam eius dexterā.
Erat autē nomen seruo malchus. Di
xit ergo Jesus Petro. Mitte gladiū
tuum in vaginam. Calicem quē dedit
mihi pater: non vis vt bibā illum? Co
hors ergo et tribunus et ministri Ju-
deorū cōprehenderunt Jesum et liga-
uerūt eū/ et adduxerūt eum ad Annā
C primum. Erat enim socer Caiphe qui
erat pōtifex anni illius. Erat autem
J.11.f. Caiphas qui cōsiliū dederat Judeis:
q2 expedit vnū hominē mori pro po-
pulo. Sequebatur autē Jesum Simō
Petrus/ et alius discipulus. Discipu-
lus autem ille erat notus pontifici: et
introiuit cum Jesu in atrium pontifi
cis. Petrus autē stabat ad ostium fo
ris. Exiuit ergo discipulus alius qui
erat notus pontifici: et dixit ostiarie
et introduxit Petrū. Dicit ergo Pe-
mat.26.g tro ancilla ostiaria. Nunquid et tu ex
mar.14.g discipulis es hois istius? Dicit ille.
Lu.22.f. Non sum. Stabāt autē serui et mini-
stri ad prunas: quia frigus erat et ca-
lefaciebāt se. Erat autē cum eis et Pe
trus stans et calefaciens se. Ponti-
fex ergo interrogauit Jesum de disci
pulis suis/ et de doctrina ei⁹. Respon
D dit ei Jesus. Ego palam locutus sum
mūdo: ego semp̄ docui in synagoga
et in tēplo quo oēs Judei conueniunt:
et in occulto locutus sum nihil. Quid
me interrogas? Interroga eos q̄ au-
dierunt quid locut⁹ sim ipsis: ecce hi
sciunt que dixerim ego. Hec autē cū
dixisset: vnus assistēs ministrorum/
dedit alapā Jesu dicens. Sic respon-
des pontifici? Respondit Jesus. Si
male locutus sum/ testimoniū perhi-
be de malo: si autē bene/ quid me ce-
mat.26.f dis? Et misit eum Annas ligatū ad

Caipham pōtificē. Erat autē Simon mar.14.f
Petrus stans et calefaciens se. Dixe Lu.22.f.
runt ergo ei. Nunquid et tu ex disci- E
pulis eius es? Negauit ille et dixit. mat.26.g
Nō sum. Dixit ei vnus ex seruis pon mr.14.g.
tificis cognatus eius cuius abscidit lu.22.f.g.
Petrus auriculā. Nonne ego te vidi
in orto cum illo? Iterū ergo negauit mat.27.a
Petrus: et statim gall⁹ cātauit. Ad- mar.15.a
ducūt ergo Jesum a Caipha in preto Lu.22.g.
riū. Erat autē mane: et ipsi nō introie-
runt in pretoriū vt nō cōtaminarentur:
sed vt manducarent Pascha. Exiuit
ergo Pilatus ad eos foras/ et dixit.
Quam accusationem affertis aduer
sus hominē hūc? Responderūt et di-
xerunt ei. Si nō esset hic malefactor:
non tibi tradidissem⁹ eum. Dixit er- F
go eis Pilatus. Accipite eum vos/ et
s̄m legē vestrā iudicate eū. Dixerunt
ergo ei Judei. Nobis nō licet interfi-
cere quēq̄. Ut sermo Jesu impleret
quē dixit: significans qua morte esset mat.20.c.
moriturus. Introiuit ergo iterum in
pretoriū Pilatus et vocauit Jesum/ et
dixit ei. Tu es rex Judeorū? Respon- mat.27.b
dit Jesus. A temetipso hoc dicis: an mar.14.a
alii tibi dixerūt de me? Respōdit Pi- Lu.23.a.
latus. Nunquid ego iude⁹ sum? Gēs
tua et pontifices tui tradiderunt te
mihi. Quid fecisti? Respōdit Jesus.
Regnū meū non est de hoc mūdo: si G
ex hoc mūdo esset regnū meū/ mini-
stri mei vtiq; decertarent vt non tra-
derer iudeis. Nunc autē regnū meū
nō est hinc. Dixit itaq; ei Pilat⁹. Er-
go rex es tu? Respōdit Jesus. Tu di-
cis q2 rex sum ego. Ego in hoc natus
sum: et ad hoc veni in mūdum/ vt testi
moniū perhibeam veritati. Ois qui
est ex veritate: audit vocē meam. Di-
cit ei Pilatus. Quid est veritas. Et
cum hoc dixisset: iterū exiuit ad Ju-
deos/ et dicit eis. Ego nullam inue-
nio in eo causam. Est autē cōsuetudo
vobis: vt vnū dimittam vobis in Pa
scha. Uultis ergo dimittam vobis re- mat.27.c
gem Judeorū? Clamauerunt rursum mar.15.b
omnes dicētes. Non hūc/ sed Barra Lu.23.b.
bam. Erat autē Barrabas latro.
¶ C.S. Pilat⁹ Jesū flagellauit: deri-
sio: crucifixio inter duos latrones: cō-
mēdatio matris discipulo: et potatio
aceti: et mors et sepultura. Cap. xix.
TUnc ergo apprehēdit Pilat⁹ s A
Jesum et flagellauit. Et mili- mat.27.c
tes plectentes coronam de spi mar.15.b
nis imposuerunt capiti eius: et veste

purpureo circumdederunt eum. Et
veniebant ad eum/et dicebant. Aue
rex Judeoꝝ. Et dabãt ei alapas. Exi=
uit ergo iterum Pilatꝰ foras/⁊ dicit
eis. Ecce adduco vobis eũ foras vt co
gnoscatis quia in eo nullam inuenio
causam. Exiuit ergo Jesus portans
coronam spineam ⁊ purpureum ve=
stimentum. Et dicit eis. Ecce homo.
Cum ergo vidissent eum pontifices ⁊
ministri: clamabant dicẽtes. Crucifi=
ge/crucifige eum. Dicit eis Pilatus.
Accipite eum vos/⁊ crucifigite. Ego
eñ nõ inuenio in eo causam. Respõ=
B derunt ei iudei. Nos legem habemꝰ/
⁊ ẜm legem debet mori: qꝛ filium dei
se fecit. Cum ergo audisset Pilatus
hũc sermonem: magis timuit. Et in=
gressus est pretorium iterum/⁊ dicit
ad Jesum. Unde es tu? Jesus autem
23.q.3.c. responsum nõ dedit ei. Dixit ergo ei
q̃d culpat Pilatus. Mihi non loqueris? nescis
qꝛ potestatem habeo crucifigere te: ⁊
potestatẽ habeo dimittere te? Respõ=
dit Jesus. Non haberes potestatem
aduersum me vllam: nisi tibi datum
esset desuper. Propterea qui me tra=
didit tibi: maius peccatum habet. Et
exinde querebat Pilatus dimittere
eum. Judei autẽ clamabant dicẽtes.
C Si hunc dimittis: non es amicus Ce
saris. Ois eñ q̃ se regẽ facit: cõtradi
cit Cesari. Pilatꝰ autẽ cum audisset
hos sermones: adduxit foras Jesum
et sedit pro tribunali in loco qui di=
citur lithostratos: hebraice autẽ ga=
batha. Erat autem parasceue pasche
hora quasi sexta: ⁊ dicit Judeis. Ecce
rex vester. Illi autẽ clamabant. Tol=
le/tolle/crucifige eum. Dicit eis Pi=
latus. Regẽ vestrum crucifigam? Re
sponderunt pontifices. Nõ habemꝰ
mat.27.d regem nisi Cesarẽ. Tunc ergo tradi=
mar.15.b dit eis illum vt crucifigeret. Susce=
Lu.23.c. perũt autẽ Jesum/⁊ eduxerunt eum.
D Et baiulans sibi crucẽ/exiuit in eum
qui dicitur caluarie locum/hebraice
autẽ golgotha: vbi crucifixerũt eum:
⁊ cum eo alios duos hinc ⁊ hinc/me=
dium autẽ Jesum. Scripsit autẽ ⁊ ti=
tulum Pilatus: ⁊ posuit super crucẽ.
Erat autẽ scriptũ/Jesus nazarenus
rex Judeoꝝ. Hunc ergo titulũ multi
Judeoꝝ legerũt: quia prope ciuitatẽ
erat locus vbi crucifixus est Jesus.
Et erat scriptũ hebraice/grece/⁊ la=
tine. Dicebant ergo Pilato pontifi=
ces Judeoꝝ. Noli scribere rex iudeo=
rum: sed qꝛ ipse dixit rex sum Judeo=
rum. Respondit Pilatꝰ. Quod scri=
psi scripsi. Milites ergo cũ crucifixis= mat.27.d
sent eum: acceperunt vestimenta eiꝰ mar.15.b
et fecerunt quatuor partes: vnicuiqꝫ Lu.23.c.
militi partẽ ⁊ tunicam. Erat autẽ tu= E
nica inconsutilis/desuper cõtexta ꝑ
totum. Dixerunt ergo adinuicẽ. Nõ
scindamus eã: sed sortiamur de illa
cuiꝰ sit. Ut scriptura impleretur di=
cens. Partiti sunt vestimenta mea Ps.21.c.
sibi: ⁊ in vestẽ meam miserunt sortẽ.
Et milites quidem hec fecerũt. Sta=
bãt autem iuxta crucem Jesu mater
eius ⁊ soror matris eius: maria cleo=
phe/⁊ maria magdalene. Cum vidis=
set ergo Jesus matrẽ ⁊ discipulũ stã=
tem quem diligebat/dicit matri sue.
Mulier/ecce filius tuus. Deinde di= 27.q.2.c.
cit discipulo. Ecce mater tua. Et ex il= qd aũt.§.
la hora: accepit eam discipulꝰ in suã. item si.
Postea sciens Jesus qꝛ oĩa consum=
mata sunt/vt cõsummaretur scriptu=
ra/dicit. Sitio. Uas autẽ erat positũ F
aceto plenum. Illi autẽ spongiã ple= Ps.68.c.
nam aceto hyssopo circumponẽtes/
obtulerunt ori eius. Cum ergo acce= de cõse.di.
pisset Jesus acetum/dixit. Cõsumma 2.ca. non
tum est. Et inclinato capite/tradi= opꝫ.⁊ ca.
dit spiritum. Judei ergo (quoniã pa= reuera.et
rasceue erat) vt non remanerent in c.i calice.
cruce corpora sabbato (erat enim ma de celeb.
gnus dies ille sabbati) rogauerunt mis.cum
Pilatũ/vt frãgerent eoꝝ crura ⁊ tol= marthe.et
lerent. Uenerũt ergo milites ⁊ primi c.in q̃dã.
q̃dẽ fregerũt crura: ⁊ alteriꝰ q̃ crucifi
xus est cũ eo. Ad Jesum autẽ cũ ve=
nissent vt viderũt eũ iam mortuũ: nõ
fregerũt eiꝰ crura: ẜ vnꝰ militũ lãcea
latꝰ eiꝰ aperuit: ⁊ continuo exiuit san=
guis ⁊ aq̃. Et q̃ vidit testimoniũ phi=
buit: ⁊ verũ est testimoniũ eiꝰ. Et ille
scit qꝛ vera dicit: vt ⁊ vos credatꝫ. Fa=
cta sunt eñ hec vt scriptura ipleret: Exo.12.g
Os nõ cõminuetꝫ ex eo. Et iterũ alia Nu.9.b.
scriptura dicit: Uidebũt in quẽ trãs= Zac.12.c.
fixerũt. Post hec autẽ rogauit Pila= G
tum Joseph ab arimathia (eo ꝙ esset mat.27.g
discipulꝰ Jesu: occultus autem ꝑpter mar.15.d
metum Judeorum) vt tolleret cor= Lu.23.g.
pus Jesu. Et permisit Pilatus. Ue=
nit ergo et tulit corpus Jesu. Uenit
autem ⁊ Nicodemus qui venerat ad Jo.3.a.
Jesum nocte primum/ferens mixtu=
rã myrrhe ⁊ aloes/quasi libras cẽtũ.
Acceperunt autem corpus Jesu/⁊ li=
gauerunt eum linteis cum aroma=
tibus/sicut mos est Judeis sepelire.

Erat autẽ in loco vbi crucifixꝰ est or‑
tus: ꝛ in orto monumẽtũ nouũ in quo
nondũ quisꝙ̃ posuꝰ erat. Ibi ergo ꝓ‑
pter parasceuẽ iudeoꝝ: q̃ iuxta erat
monumẽtũ posuerũt Jesum.

¶ C.S. Resurrectio: ꝛ qualiter appa
ruit Marie magdalene: apparẽs di‑
scipulis: dedit eis pacẽ/ꝛ spm̃ sanctũ:
post dies octo clausis ianuis appa‑
ruit discipulis suis ꝛ Thome. Ca. xx.

A
mar. 16. a Una autem sabbati Maria ma‑
Lu. 24. a gdalene venit mane cum adhuc
tenebre essent ad monumentum: ꝛ vi
dit lapidem sublatum a monumen‑
to. Cucurrit ergo ꝛ venit ad Simonẽ
Petrum ꝛ ad alium discipulum quẽ
amabat Jesus/ꝛ dicit illis. Tulerunt
dominum de monumento: ꝛ nescimꝰ
vbi posuerint eum. Exijt ergo Petrꝰ ꝛ
ille alius discipulus: et venerunt ad
monumentũ. Currebant autẽ duo si‑
mul: ꝛ ille alius discipulus precucur‑
rit citiꝰ Petro: ꝛ venit primꝰ ad mo‑
B numentum. Et cum se inclinasset: vi‑
dit posita linteamina: non tamen in‑
troiuit. Uenit ergo Simon Petrꝰ se‑
quẽs eum: ꝛ introiuit in monumentũ
et vidit linteamina posita/ꝛ sudariũ
qđ fuerat super caput eiꝰ nõ cum lin‑
teaminibꝰ positum: sed separatim in‑
uolutũ in vnũ locũ. Tunc ergo intro‑
iuit ꝛ ille discipulꝰ q̃ venerat primus
ad monumentum: ꝛ vidit ꝛ credidit.
Nondũ enĩ sciebãt scripturã q̃ opor‑
C tuit eum a mortuis resurgere. Abie‑
runt ergo iterum discipuli ad semet‑
mat. 28. a ipsos. Maria autẽ stabat ad monu‑
mar. 16. b mẽtũ foris plorãs. Dũ ergo fleret in‑
clinauit se ꝛ ꝓspexit in monumẽtũ:
et vidit duos angelos in albis seden‑
tes/vnũ ad caput ꝛ vnum ad pedes/
vbi positũ fuerat corpus Jesu. Dicũt
ei illi. Mulier q̃d ploras? Dicit eis.
Quia tulerũt dñm meũ: ꝛ nescio vbi
posuerũt eũ. Hec cũ dixisset: cõuersa
est retrorsum/ꝛ vidit Jesum stantẽ: ꝛ
nõ sciebat q̃ Jesus est. Dicit ei Jesꝰ.
D Mulier q̃d ploras? Quẽ queris? Illa
existimans q̃ ortulanꝰ esset/dicit ei.
Dñe si tu sustulisti eum dicito mihi
vbi posuisti eũ: ꝛ ego eum tollã. Dicit
ei Jesꝰ. Maria. Cõuersa illa/dicit ei.
Raboni: qđ dicit magister. Dicit ei
Jesꝰ. Noli me tãgere: nondũ enĩ ascẽ
di ad patrẽ meum. Uade autẽ ad fra
tres meos/et dic eis. Ascendo ad pa‑
trem meũ et patrẽ vestrũ: deũ meum
E et deũ vestrũ. Uenit maria magdale

ne annuncians discipulis: q̃ vidi dñm
et hec dixit mihi. Cum ergo sero esset mat. 28. b
die illo vna sabbatorũ et fores essent mar. 16. c
clause/vbi erant discipuli cõgregati Lu. 24. f.
propter metũ iudeoꝝ: venit Jesus et 1. Co. 15. a
stetit in medio/ꝛ dixit eis. Pax vobis.
Et cũ hec dixisset: ostẽdit eis manꝰ et
latus. Gauisi sunt ergo discipuli/viso
dño. Dixit ergo eis iterũ. Pax vobis. 1. q. 1. c. re
Sicut misit me pr̃: et ego mitto vos. missionẽ.
Hec cum dixisset: insufflauit/ꝛ dicit F
eis. Accipite spiritũ sanctũ: quoꝝ re‑ mat. 18. c.
miseritis peccata/remittunt eis: ꝛ quorũ
retinueritis/retẽta sunt. Thomas au‑
tẽ vnꝰ ex duodecim q̃ dicit didymꝰ: nõ
erat cũ eis qñ venit Jesꝰ. Dixerũt er‑
go ei alij discipuli. Uidimꝰ dñm. Ille
autẽ dixit eis. Nisi videro in manibꝰ
eiꝰ fixurã clauoꝝ/ꝛ mittã digitũ meũ
in locũ clauoꝝ/ꝛ mittã manũ meã in
latꝰ eiꝰ/nõ credam. Et post dies octo
iterum erant discipuli eiꝰ intꝰ: ꝛ Tho‑
mas cũ eis. Uenit Jesus ianuis clau
sis: ꝛ stetit in medio/ꝛ dixit eis. Pax G
vobis. Deinde dicit Thome. Infer
digitũ tuũ huc: ꝛ vide manꝰ meas/et
affer manũ tuã/ꝛ mitte in latꝰ meũ: ꝛ
noli esse incredulꝰ sed fidelis. Respõ‑
dit Thomas/ꝛ dixit ei. Dñs meus: ꝛ
deus meꝰ. Dicit ei Jesus. Quia vidisti
me Thoma credidisti: beati q̃ nõ vi‑
derũt ꝛ crediderũt. Multa quidẽ ꝛ alia
signa fecit Jesꝰ in ꝯspectu discipuloꝝ
suoꝝ que nõ sunt scripta in libro hoc.
Hec autẽ scripta sunt vt credatis q̃ Je
sus est Christꝰ filiꝰ dei: ꝛ vt credẽtes/
vitã habeatis in nomine eiꝰ.

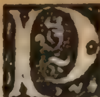
¶ C.S. Apparitio Christi ad mare ty
beriadis ꝛc. de piscatiõe Petri: dicit
xp̃s Petro: pasce oues meas. Ca. xxi.

A Postea manifestauit se iterum
Jesꝰ ad mare tyberiadis. Ma‑
nifestauit autẽ sic. Erãt simul
Simon Petrꝰ ꝛ Thomas q̃ dicit didy
mus/ꝛ Nathanael q̃ erat a chana ga
lilee ꝛ filij Zebedei ꝛ alij ex discipu‑
lis eiꝰ duo. Dicit eis Simon Petrus.
Uado piscari. Dicunt ei. Uenimus ꝛ
nos tecũ. Et exierũt ꝛ ascẽderunt in
nauim: ꝛ illa nocte nihil prẽdiderũt.
Mane autẽ facto stetit Jesꝰ in litto‑
re: nõ tñ cognouerũt discipuli q̃ Je‑
sus est. Dicit ergo eis Jesus. Pueri/
B numquid pulmentariũ habetis? Rñde‑
rũt ei. Nõ. Dixit eis. Mittite in dexte
ram nauigij rete: ꝛ inuenietis. Mise‑
rũt ergo: ꝛ iam non valebãt illud tra‑
here pre multitudine piscium. Dicit

ergo discipulus ille quē diligebat ie
sus petro. Dñs est. Simon petrꝰ cū
audisset q2 dñs est: tunica succinxit
C se (erat eñi nudꝰ) ⁊ misit se in mare.
Alij autē discipuli nauigio venerūt
(non enim longe erant a terra: sed
q̄si cubitis ducentis) trahentes rete
pisciū. Ut ergo descēderūt in terrā/
viderūt prunas positas: ⁊ piscem su
ppositū ⁊ panē. Dicit eis iesus. Af-
ferte de piscibus quos prendidistis
nūc. Ascēdit simō petrꝰ: ⁊ traxit re-
te in terrā plenū magnis piscibꝰ cen
6.q.1.ca. tū quiquagita tribꝰ. Et cū tāti essent
imitare. non est scissum rete. Dicit eis iesus.
D Uenite ⁊ prādete. Et nemo audebat
discumbentium interrogare eū: Tu
quis es? sciētes q2 dñs est. Et venit
iesus ⁊ accepit panē et dabat eis: et
piscē silr. Hoc iā tertio manifestatꝰ
est iesus discipl'is suis cum surrexis-
set a mortuis. Cum ergo prandidis-
sent: dixit simoni petro iesꝰ. Simō io
hānis: dilig' me plꝰ his? Dicit ei. Etiā
E dñe: tu scis q2 amo te. Dicit ei. Pa-
sce agnos meos. Dicit ei iteruz. Si-
mō iohānis: dilig' me? Ait illi. Etiā
de malo, dñe: tu scis q2 amo te. Dicit ei Pasce
⁊ obe.ca. agnos meos. Dicit ei tertio. Simon
solite.§. iohīs: amas me? Cōtristatꝰ est petrꝰ
nobis. q2 dixit ei tertio/amas me: ⁊ dixit ei.
F Dñe tu oīa nosti: tu scis q2 amo te.
2.pe.1.c. Dicit ei: pasce oues meas. Amē amē
dico tibi/cum esses iunior cingebas
te: ⁊ ambulabas vbi volebas: cū aūt
senueris extēdes manꝰ tuas: ⁊ altꝰ
te cinget/⁊ ducet q̄ tu non vis. Hoc
aūt dixit significās qua morte clari-
ficaturꝰ esset deū. Et cū hoc dixisset
dicit ei. Seq̄re me. Cōuersus petrus
vidit illū discipulū quē diligebat ie-
sus sequētē qui ⁊ recubuit in cena su
per pectꝰ eius/et dixit: Dñe q̄s est q̄
tradet te? Hunc ergo cū vidisset pe-
trus dixit iesu. Dñe: hic autē q̄d? Di
cit ei iesꝰ. Sic eū volo manere donec
G veniā: quid ad te? tu me seq̄re. Exi-
uit ergo sermo iste inter fratres q2
discipulꝰ ille nō morit. Et nō dixit ei
iesus. Nō morit: sed sic eū volo ma-
nere donec veniā quid ad te? Hic est
discipulꝰ ille q̄ testimoniū phibet de
his ⁊ scripsit hec: ⁊ scimꝰ q2 verū est
testimoniū eiꝰ. Sūt aūt et alia multa
q̄ fecit iesus: q̄ si scriberētur p singu-
la/nec ipsum arbitror mundū cape-
re posse eos q̄ scribēdi sunt libros.

¶ Euāgeliū s̄m iohannē Finis.

¶ Prefatio sancti hieronymi in oēs ep̄las scti Pauli.

Primū queritur: quare post euāgelia que supplemētū legis sunt: et in quibus nobis exempla ⁊ precepta viuēdi plenissime digesta sūt voluerit ap̄lus has ep̄las ad singulas ecc̄las destinare. Hac autē causa factū videt: vt scz initia nascētis ecclesie nouis causis existētibꝰ p̄ueniret: ⁊ vt p̄sentia atq3 orientia reseearet vitia: ⁊ post futuras excluderet q̄stiōes exēplo p̄phetarū q̄ post editā legē moysi in q̄ oīa dei mandata legebant: nihilominꝰ tñ doctrina sua rediuiua semp popl'i cōpressere pctā: ⁊ p̄pter exēplū viuendi libros ad nostrā etiā memoriā trāsmisere. Deinde q̄rit. Cur nō amplꝰ q̄3 decē ep̄las ad ecc̄las scripserit? Decem sunt enim cū ea q̄ dicit ad hebreos. Nā relique q̄tuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. Ut ostenderet nouum nō discrepare a veteri testamento/⁊ se contra legem non facere moysi/ad numerū primoꝝ decalogi mandatoꝝ suas ep̄las destinauit: et quot ille p̄ceptis a pharaone instituit liberatos: totidē hic ep̄lis a diaboli ⁊ idololatrie seruitute edocet acq̄sitos. Nā ⁊ duas tabulas lapideas duoꝝ testamentoꝝ figuraz habuisse viri eruditissimi tradiderūt. Epistolā sane q̄ ad hebreos scribit/quidā pauli nō esse cōtēdūt: eo q̄ nō sit eiꝰ noīe titulata: ⁊ p̄pter sermonis stiliq3 distantiā: sed aut barnabe iuxta tertullianū: aut luce iuxta quosdam: vel certe clemētis discipuli ap̄loꝝ: ⁊ ep̄i romane ecc̄le post ap̄los ordinati. Quibꝰ r̄ndendū est: si p̄pterea pauli nō erit: q2 eiꝰ nō habet nomen: ergo nec alicuiꝰ erit: q2 nulliꝰ noīe intitulat. Q̄d si inconueniēs absurdūq3 est: ipsiꝰ magis esse credēda est q̄ tanto doctrine sue fulget eloq̄o. Sz q2 apō hebreoꝝ ecc̄las q̄si destructor legis falsa suspitione habebat: voluit tacito noīe de figuris legis ⁊ veritate xp̄i reddere rōnē: ne odiū nominis in fronte pretitulati: vtilitatem excluderet lectionis. Nō est sane mirum si eloquentior videatur in proprio id est hebreo: q̄3 in peregrina: id est

in greco (quo cetere epistole sūt scri-
pte) sermone. Mouet etiam quosdā:
quare romanorū ep'a i primo sit po
sita cū eam nō primo scriptam ratio
manifestet. Nā hāc se proficiscentez
hierosolymā scripsisse testat: cum co
rinthios et alios iā ante vt ministe-
riū qd secū portatur⁹ erat colligerēt
literis adhortat⁹ sit. Vñ ꝫ intelligi
q̄dā voluit ita oēs ep'las ordinatas:
vt prima poneretur: q̄uis posterior
fuerit destinata: vt p singulas episto-
las gradib⁹ ad pfectiora veniretur.
Romanorum nāqꝫ plerique tā rudes
erāt vt nō intelligerent dei se grā et
non suis meritis esse saluatos: et ob
hoc duo inter se ppl'i ↄflictarent. Id
circo illos indigere asserit corrigi/ vi
tia gētilitatis priora cōmemorans.
Corinthus aūt iā dixit sciētie gratiā
1.cor.5. esse cōcessam: ꝫ non tā oēs increpat
Ibidem. q̄ cur peccātes nō increpauerint: re
prehēdit sicut ait. Auditur inter vos
fornicatio. Et iterū. Cōgregatis vo-
bis cū meo spū: tradere huiuscemo-
di satane. In scd'a vo laudant et vt
magis ac magis pficiāt: ↄmonent.
Galathe vero iā nullius criminis ar
guunt: nisi hoc tantū q calidissimis
pseudo ap'lis crediderunt. ephesij sa
ne nulla reprehēsiōe: sed multa lau-
de sunt digni: qꝛ fidē apostolicā ser-
uauerūt. Philippēses etiam multo
1.thes.2.a magis collaudant: q nec audire qui
dē falsos ap'los voluerūt. Thessalo-
nicēses nihilominus in duabus ep'lis
oīm laude ꝓsequit: eo q non solū fi-
dē inconcussam seruauerint verita-
tis sed etiā in ꝑsecutiōe ciuium fue-
rint cōstantes inuēti. Colossenses au
tē tales erant vt cū ab ap'lo visi cor-
poraliter nō fuissēt/ hac laude digni
haberent: ꝫ si corpore inquit absens
Col.2.a. sum sed spiritu vobiscum sum gau-
dens et videns ordinem vestrū. De
hebreis vero quid dicēdum est: quo
rū thessalonicēses q̄ plurimū lauda
ti sunt: imitatores facti esse dicūtur.
1.thes.2.c Sicut ipse ait. Et vos fratres imita
tores facti estis ecclesiarum dei que
sunt in iudea. Eadē eīm passi estis et
vos a ↄtribulibus vestris que ꝫ illi
a iudeis. Apud ipsos quoqꝫ hebreos
eadem commemorat: dicens. Nam
Heb.10.f ꝫ vinctis cōpassi estis: ꝫ rapinā bo-
norum vestrorū cū gaudio suscepi-
stis cognoscētes vos habere melio-
rem ꝫ manentem substantiam.

¶ Incipit prologus specialis in epi
stolam ad romanos.

Romani sunt q̄ ex iudeis et gen-
tilib⁹ crediderūt. Hi superba con
tentione volebant se alterutrum sup
ponere. Nam iudei dicebant. Nos
sum⁹ ppl's dei q̄s ab initio dilexit et
fouit. Nos circūcisi ex gñe abraā sā-
cta descēdim⁹ ex stirpe: ꝫ nor⁹ retro
apud iudeā tm̄ de⁹. Nos de egypto
signis dei ꝫ virtutibus liberati: mare
sicco ptrāsiuim⁹ pede: cuꝫ inimicos
nr̄os grauissimi fluct⁹ inuoluerent.
Nobis pluit māna dñs in deserto: et
quasi filijs suis celeste pabulū mini-
strauit. Nos die noctuqꝫ i columna
nubis ignisqꝫ pcessit vt nobꝫ in inuio
iter ostēderet. Atqꝫ vt cetera ei⁹ cir-
ca nos imēsa bñficia taceamus: nos
soli digni fuim⁹ dei legē accipere et
vocē dei loquentis audire: eiusqꝫ co-
gnoscere voluntatē. In q̄ lege nobis mat.15.c.
pmissus est xp̄s: ad q̄s etiā ipe se ve
nisse testat⁹ est: dicēs. Non veni nisi
ad oues q̄ perierāt dom⁹ isrl': cū vos
canes potius q̄ hoies appellauerit.
Equū ne ergo est vt idola hodie dse
rētes q̄b⁹ ab initio deseruistis nobꝫ
ↄparemini: ꝫ nō poti⁹ in pselytorꝫ lo
cū ex legis authoritate ꝫ cōsuetudi-
ne deputemini: ꝫ hoc ipꝫ nō mereba
mini: nisi qꝛ larga semp dei clemen-
tia voluit vos ad nostrā imitationeꝫ
admittere. Gētes etiā ecōtrario rn̄-
debāt. Quanto eīm maiora erga vos
dei bñficia narraueritꝫ: tāto maiorꝫ
vos criminis reos esse monstrabitis.
Semp eīm his oib⁹ extitistis igrati. exo.14.c
Nā ipis pedib⁹ q̄b⁹ aridū mare trā-
sistis: ludebatis ante idola q̄ fecistis:
ꝫ ipo ore q̄ paulo āte ob necē aduer-
sariorꝫ dño cantaueratis/ simulacra
vobis fieri poposcistis: illis oculis
q̄b⁹ venerādo deum in nube vl' igne
ↄspicere solebatis simulacra intue-
bamini. Manna q̄qꝫ vobis fastidio
fuit: ꝫ semp in deserto ↄtra dñꝫ mur
murastis/ ad egyptuꝫ vn̄ vos manu
valida eiecerat: redire cupientes.
Quid plura? Ita pres vr̄i crebra ꝓ
uocatiōe dñm irritauerūt: vt oēs in nu.14.d.
eremo morerent nec plus ex seniori
bus eorꝫ q̄ duo homies terrā repro
missiōis intraret. Sꝫ qd antiq̄ repli-
cam⁹: cū etiā si illa minime fecissetꝫ
de hoc solo nemo vos dignos venia
iudicaret: q dñꝫ xp̄ꝫ ꝓphetarꝫ semp
vobis vocib⁹ repromissum: non solū

suscipere noluistis: sed etiam morte
pessima peremistis. Que nos vt cogno
uimus: statim credidimus cu nobis de
eo antea no fuerit predicatu. Uñ probat
q idolis seruiuimus: non obstinationi
mentis sed ignorantie deputadu. Quia
ei cognitu illico sequimur: olim vtiq
sequeremur: si antea cognouissemus. Sic
aute vos de gentis nobilitate iactatis
qsi no mox imitatio magis q carna
lis natiuitas filios vos faciat esse sa
ctoru. Denique Esau et Ismael cu de
stirpe sint abrae minime tñ i hereditate
putant. His talibus altercantib: apls se
mediu interponens: ita partiu dirimit
questiones: vt neutru eoru sua iustitia
salute meruisse confirmet: ambos vo po
pulos et scienter et grauiter deliquisse.
Judeos qde q p preuaricatione legis
deu inhonorauerint: gentes vo q cu
cognitu de creatura creatore vt deu
debuerint venerari gloriam ei in ma
nufacta mutauerint simulacra. Utros
q etia similiter venia consecutos equa
les esse verissima ratione demostrat/
presertim cu i eade lege predictu sit: et
Judeos et gentes ad xpi fide vocados
esse ostedat: q obre vicissim eos hu
milians: ad pace et concordia cohortat.

Argumentu i epistolam ad Romanos.

Romani sunt partis Italie. Hi
preuenti sunt a falsis aplis: et
sub nomie dni nri iesu xpi in
lege et pphetas erant inducti. Hos
reuocat apostolus ad vera et euangeli
cam fide scribens eis a corintho.

Epistola pauli apli ad romanos.

Ca. S. Ostendit apls charitatem se
habere ad romanos: ac deinde vitia
eorum redarguit quia sequuntur de
sideria sua. Capitulum.i.

A
Aulus seruus
iesu christi vo
catus aposto
lus segregatus
in euangelium
dei quod ante
pmiserat per
pphetas suos
in scripturis sa
ctis de filio suo
q factus est ei ex semine dauid secu
dum carnem qui predestinatus est
filius dei in virtute secundum spiri
tum sanctificationis ex resurrectio
ne mortuoru iesu christi domini no
stri per quem accepimus gratiam et
apostolatu ad obediendum fidei in
omnibus gentibus pro nomie eius/
in quib estis et vos vocati iesu chri
sti: oibus qui sunt rome dilectis dei
vocatis sanctis/ gratia vobis et pax
a deo pre et dño nostro Jesuchristo.
Primu quide gratias ago deo meo
per iesum christum pro oibus vobis
quia fides vestra annunciat in vni
uerso mundo. Testis enim mihi est B
deus/ cui seruio in spiritu meo in euan 2.Timo.1.a.
gelio filij ei q sine intermissione me
moria vestri facio semper in oratio
nibus meis: obsecrans si quo modo
tandem aliquando prosperu iter ha
bea in volutate dei/ veniedi ad vos.
Desidero enim videre vos/ vt aliqd
impertiar vobis gratie spiritalis/
ad confirmandos vos id est simul co
solari in vobis per eam que inuicem
est fidem vestra atq mea. Nolo au
te vos ignorare fratres qz sepe pro
posui venire ad vos (et prohibitus
sum vsq adhuc) vt aliquem fructu ha
bea in vobis/ sicut et in ceteris genti
bus. Grecis ac barbaris sapientibus
et insipientibus debitor sum: ita q in
me promptum est et vobis qui rome
estis euangelizare. No enim erubes
sco euangelium. Uirtus enim dei est/
in salutem omni credenti: iudeo primu
et greco. Justitia enim dei in eo reue
latur ex fide in fidem: sicut scriptum
est. Justus aute ex fide viuit. Reuelat
enim ira dei de celo super omne im C
pietatem et iniustitia hominu eorum Abac.2.d.
qui veritate dei in iniustitia detinet: Heb.10.g.
quia quod notu est dei/ manifestum Gala.3.b.
est in illis: deus enim illis manifesta
uit. Inuisibilia enim ipsius/ a creatu
ra mudi per ea que facta sunt intel
lecta conspiciuntur: sempiterna quoq
eius virtus et diuinitas: ita vt sint in
excusabiles. Quia cu cognouissent
deu: no sicut deu glorificauerut aut eph.4.c.
gratias egerut: sed euanuerut in co
gitationib suis/ et obscuratu est in
sipiens cor eoru: dicentes enim se esse sa
pientes stulti facti sunt. Et mutauerut
gloria incorruptibilis dei: i similitu
dine imaginis corruptibilis hois/ et
volucru et quadrupedu et serpentiu.
Propter qd tradidit illos deus in de
sideria cordis eoru in immuditia: vt
contumeliis afficiat corpora sua in se
metipsis: qui comutauerut veritatem
dei in mendaciu/ et coluerut et seruie
runt creature potius q creatori: qui

est benedictus in secula. Amē. Pro-
D pterea tradidit illos deus in passio-
nes ignominie. Nam femine eoꝝ
immutauerūt naturalē vsum / in eū
vsum q̄ est contra naturā. Similiter
aūt ⁊ masculi relicto naturali vsu fe
mine / exarserūt in desideriis suis in
inuicem / masculi in masculos turpi
tudinem operantes: ⁊ mercedē (quā
oportuit) erroris sui in semetipsis re
cipientes. Et sicut non probauerunt
deū habere in notitia: tradidit illos
deus in reprobū sensum / vt faciant
ea que nō conueniūt / repletos omni
iniquitate / malitia / fornicatiōe / aua
ritia / nequitia / plenos inuidia / ho-
micidiis / cōtētione / dolo / malignita
te / susurrones: detractores: deo odi-
biles: contumeliosos: superbos: ela-
tos: inuentores maloꝝ: parentibus
nō obedientes: insipientes: incōpo-
sitos: sine affectione: absq̄ federe: si
ne mīa. Qui cū iustitiam dei cogno-
27.q.1.c. uissent: nō intellexerūt quoniā qui
vidue in talia agunt digni sunt morte: nō so-
fine. lum qui ea faciunt: sed etiam qui cō-
sentiunt facientibus.

¶ C.S. Redarguit aplūs vitia iudeo
rum: dicēs eos in culpa gētilib⁹ simi
les: ⁊ quo ad aliquid peiores. Cā.ii.
A Ropter quod inexcusabilis es
o homo omnis qui iudicas. In
mar.7.a. quo enī iudicas alterū: teipm
23.q.9.c. condemnas: eadem enī agis q̄ iudi-
nihil. cas. Scimus enī quoniā iudiciū dei
est s̄m veritatē: in eos q̄ talia agūt.
Existimas autē hoc: o hō ōis q̄ iudi-
cas eos qui talia agunt et facis ea:
q2 tu effugies iudiciū dei? An diui-
tias bonitatis eius ⁊ patientie ⁊ lon
ganimitatis contemnis? Ignoras q̄m
benignitas dei ad penitentiā te ad-
ducit? Secūdum autē duritiā tuā et
impenitens cor: thesaurizas tibi irā
B in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicii
mat.16.d dei: qui reddet vnicuiq̄ scd̄m opera
eius: iis quidem qui s̄m patientiam
boni operis: gloriā ⁊ honorem ⁊ in-
corruptionē querētibus vitā eternā:
iis autē qui sunt ex contētione: ⁊ qui
non acquiescūt veritati: credūt autē
iniquitati: ira et indignatio: tribu-
latio ⁊ angustia in oēm animā hois
operantis malum: iudei primum et
greci. Gloria aūt ⁊ honor ⁊ pax / omi
operanti bonū: iudeo primū et gre-
deu.10.d co. Non enim est acceptio personaꝝ
2.pa.19.c apud deum. Quicūq̄ enim sine lege

peccauerunt: sine lege peribunt: et iob.37.b.
quicunq̄ in lege peccauerunt: per le act.10.c.
gem iudicabunt. Nō enī auditores mat.7.d.
legis iusti sunt apud deū: sed facto- iaco.1.d.
res legis iustificabunt. Cū enim gē- C
tes q̄ legē nō habent naturaliter ea de pe.dis.
q̄ legis sunt faciunt: eiusmodi legē nō 4.c.si ex
habentes ipsi sibi sunt lex: qui osten bono.
dunt opus legis scriptū in cordibus 18.q.2.c.
suis: testimoniū reddēte illis cōsciē due sunt.
tia ipsoꝝ: ⁊ inter se inuicem cogita-
tionum accusantium aut etiā defen
dentium in die cum iudicabit deus
occulta hominū secundū euangeliū
meū per iesum christū. Si aūt tu iu-
deus cognominaris et requiescis in
lege ⁊ gloriaris in deo ⁊ nosti volun
tatem eius ⁊ probas vtiliora instru-
ctus per legē: confidis teipsum esse
ducem cecoꝝ: lumē eoꝝ qui in tene
bris sunt: eruditorē insipientium: ma
gistrum infantium: habētem formā
sciētie ⁊ veritatis in lege. Qui ergo
alium doces: teipsum nō doces? qui
predicas non furandū: furaris? q̄ di
cis nō mechandū: mecharis? q̄ abo-
minaris idola: sacrilegiū facis? qui D
in lege gloriaris: per preuaricationē
legis / deū inhonoras? Nomen enim esa.52.b.
dei per vos blasphemat inter gētes eze.36.c.
sicut scriptum est. Circuncisio quidē
prodest: si legē obserues: si autē pre-
uaricator legis sis: circuncisio tua
preputium facta est. Si igitur prepu
tiū iustitias legis custodiat: nonne
preputiū illius in circuncisionem re
putabit? ⁊ iudicabit id quod ex natu
ra est preputiū: legem consummans
te qui per literā ⁊ circuncisionē pre-
uaricator legis es. Nō enim qui in
manifesto: iudeus est: neq̄ q̄ in ma-
nifesto in carne est circūcisio: sed q̄
in abscondito: iude⁹ est: ⁊ circūcisio
cordis in spū non litera: cuius laus
non ex hominibus: sed ex deo est.

¶ C.S. Ostēdit in quo iudei erāt gē-
tib⁹ meliores: pbans tā gentiles: q̄
iudeos indigere grā christi. Cap.iii.

Uid ergo amplī⁹ iudeo est? A.
aut q̄ vtilitas circūcisionis?
Multū per oēm modū. Pri
mum quidē: q2 credita sunt illis elo-
quia dei. Quid enim: si quidā illoꝝ
non crediderūt? Nunquid incredu-
litas illoꝝ fidē dei euacuauit? Ab-
sit. Est autē deus verax: ōis autē ho- iohā.3.d.
mo mendax: sicut scriptū est. Ut iu- ps.115.a.
stificeris in sermonibus tuis: et vin ps.50.

cas cum iudicaris. Si autez iniquitas
nostra iustitiā dei commēdat: qd di
cemus? Nūqd iniquus est deus qui
infert iram? (scdm hoiem dico.) Absit.
Alioquin quomodo iudicabit deus
B hunc mundum? Si eni veritas dei in
meo mendacio abūdauit in gloriam
ipsius/quid adhuc et ego tanq̄ pec-
cator iudicor: et (non sicut blasphe-
mamur/et sicut aiunt quidaz nos di-
cere) faciam⁹ mala/vt veniant bona?
quorū dānatio iusta est. Quid ergo?
precellimus eos? Nequaq̄. Causati
eni sumus iudeos et grecos, omnes
Gal.3.d. sub pctō esse: sicut scriptuz est. Quia
Ps.13.a. nō est iustus quisq̄. nō est intelligēs/
nō est requirēs deuz. Oēs declinaue-
rūt/simul inutiles facti sunt: non est
qui faciat bonū/ nō est vsq̄ ad vnuz.
Ps.5.c. et Sepulchrū patēs est guttur eorum/
13.b. linguis suis dolose agebant: venenū
C aspidū sub labiis eoruz. Quorum os
Ps.139.a. maledictione et amaritudine plenū
Ps.9.c. est/veloces pedes eorū ad effunden-
esa.59.b. dum sanguinē. Cōtritio ⁊ infelicitas
et Ps.13.b in viis eorū: et viā pacis nō cognoue
runt: nō est timor dei ante oculos eo-
rū. Scimus aūt qm̄ quecūq̄ lex loqui
tur/iis qui in lege sunt/ loquitur. Ut
Gal.2.d. omne os obstruat/ et subditus fiat
ois mundus deo: qr ex operib⁹ legis
non iustificabit ois caro coram illo.
Per legē eni/ cognitio peccati. Nūc
autē sine lege iustitia dei manifesta-
ta est: testificata a lege ⁊ prophetis.
Iustitia aūt dei: per fidē iesu christi
D in oēs et super oēs qui credūt in euz:
non eni est distinctio. Oēs enim pec-
cauerunt: et egent gloria dei. Iustifi-
cati gratis per gratiā ipsi⁹/ per redē
ptionē que est in christo Iesu/ quem
proposuit deus propitiatorē per fidē
in sanguine ipsius: ad ostensionē iu-
stitie sue/ ꝓpter remissionē precedē-
tiū delictorū in sustentatione dei/ ad
ostensionē iustitie eius in hoc tempo
re vt sit ipse iustus et iustificans euz
qui est ex fide iesu christi. Ubi est er-
go gl'iatio tua? Exclusa est. Per quaz
legē? Factorū? Non/sed per legez fi-
dei. Arbitramur enim iustificari ho-
minē per fidez sine operib⁹ legis. An
iudeorū deus tm̄? Nonne et gētium?
Immo ⁊ gentium. Qm̄ quidem vnus
est deus qui iustificat circūcisionem
ex fide/et preputium per fidem. Le-
gem ergo destruimus per fidē? Absit
sed legem statuimus.

¶C.S. Declarat ap'ls per exemplū
abrae fidē reqri ad salutē/et legē ve-
terē ad salutē nō sufficere. Cpm.iiii.

A Quid ergo dicemus inuenisse
abraā patrē nrm̄ sm carnez?
Si eni abraam ex operibus
legis iustificat⁹ est: habet gloriā sed
non apud deuz. Quid enim dicit scri
ptura? Credidit abraam deo/et repu gen.15.b.
tatū est illi ad iustitiā. Ei aūt q ope- Gal.3.a.
ratur/merces nō imputat scdm gra- iaco.2.d.
tiā/sed scdm debitū. Ei vero qui non
operat: credenti aūt in eū qui iustifi-
cat impiū/ reputat fides eius ad iu-
stitiā scdm propositū gratie dei. Si-
cut et Dauid dicit beatitudinē hois:
cui deus accepto fert iustitiā sine ope
ribus. Beati quorū remisse sunt iniq Ps.31.a.
tates: et quorum tecta sunt pctā. Bea
tus vir cui non imputauit dns pec-
catū. Beatitudo ergo hec: in circun- B
cisione tm̄ manet: an etiam in prepu
tio? Dicim⁹ enim quia reputata est
abrae fides ad iustitiam. Quomodo
ergo reputata est? in circūcisione: an
in preputio? Non in circūcisione: sed
in preputio. Et signū accepit circun- Ge.17.b.
cisionis/ signaculuz iustitie fidei que
est in preputio/vt sit pat' omniuz cre
dentiū per preputiū: vt reputetur/et
illis ad iustitiam/et sit pater circun-
cisionis: nō iis eni qui sunt ex circun-
cisione: sed iis qui sectantur vestigia
fidei que est i preputio patris nostri
abrae. Non enim per legē promissio C
abrae: aut semini eius: vt heres esset
mūdi: sed per iustitiam fidei. Si eni
q ex lege heredes sunt: exinanita est
fides/abolita est ꝓmissio. Lex enim
iram operat. Ubi eni non est lex: nec
preuaricatio. Ideo ex fide/ vt scdm
gratiā firma sit promissio omni semi
ni: nō ei qui ex lege est solum: sed ⁊ ei
qui ex fide est abrae/ q pater est oim
nostrū: sicut scriptū est. Quia patrez gen.17.a.
multarū gētium posui te ante deum
cui credidisti: qui viuificat mortuos
et vocat ea que nō sunt/ tanq̄ ea que
sunt. Qui contra spem in spem credi
dit: vt fieret pater multarū gentium
secundum quod dictū est ei. Sic erit gen.15.b.
semen tuum sicut stelle celi/et arena
maris. Et non infirmatus est in fide gen.13.d.
nec considerauit corpus suuz emor- et.15.b.
tuum/cū iam fere centū esset annoz
et emortuam vuluam sare. In repro- D
missione etiam dei nō hesitauit diffi-
dentia: sed cōfortatus est fide/dans

gloriã deo/ plenissime sciens q: que-
cunq3 pmisit deus/ potẽs est et face-
re. Ideo et reputatũ est illi ad iusti-
tiam. Nõ est aũt scriptũ tm̃ propter
ipsum/ q: reputatum est illi ad iusti-
tiam: sed et ppter nos quib⁹ reputa-
bitur credentibus in eum qui suscita-
uit iesum christum dominũ nostrum
a mortuis/ qui traditus est propter
delicta nostra/ et resurrexit propter
iustificationem nostram.

¶ C. S. Apostolus ostendit virtutem
fidei in credentiũ iustificatione/ quo-
niam regnauit mors ab Adam vsq3
ad christum. Capitulum quintuz.

A Iustificati ergo ex fide pacem
habeam⁹ ad deũ per dominuz
nostrũ iesum christũ: per quez
habemus accessum per fidẽ in grãm
istã in qua stam⁹ et gloriamur in spe
Iaco. 1. a. glorie filiorũ dei. Non solũ aũt: sed ꝛ
gloriamur in tribulationibus: sciẽn-
tes q tribulatio patientiã operatur:
patientia autẽ probationẽ: probatio
vero spem. Spes autẽ non cõfundit:
q: charitas dei diffusa est in cordib⁹
nris per spiritũ scm̃ qui dat⁹ est no-
heb. 9. d. bis. Ut qd eñ christus/ cũ adhuc in-
1. pe. 3. d. firmi essemus: scdm tẽpus pro impiis
mortu⁹ est? Uix enim pro iusto quis
morit: nam pro bono forsitan qs au-
deat mori? Cõmẽdat autẽ charitatez
B suã de⁹ in nobis: qm̃ si cũ adhuc pec-
catores essem⁹: scdm tẽpus christus
pro nobis mortu⁹ est. Multo igitur
magis nũc iustificati i sanguine ip-
sius salui erim⁹ ab ira per ipsum. Si
eñ cum inimici essem⁹ recõciliati su-
mus deo per mortẽ filii eius: multo
magis recõciliati salui erim⁹ in vita
de ɔse. di. ipsius. Non solũ aũt: sed ꝛ gl'iamur
4. c. qrit. in deo per dñm nostrum iesum chri-
et ca. pla- stum/ per quez nunc recõciliationem
cuit. accepimus. Propterea sicut per vnũ
hoiem peccatũ in hũc munduz intra-
uit: et per peccatũ mors: et ita in om-
nes hoies mors pertransiit in q oẽs
peccauerũt. Usq3 ad legez enim pec-
C catum erat in mundo. Peccatuz au-
tem nõ imputabatur cuz lex nõ esset.
Sed regnauit mors ab Adã vsq3 ad
moysen: etiã in eos qui non peccaue-
rũt in similitudinẽ preuaricationis
ade qui est forma futuri. Sed non si-
cut delictũ ita ꝛ donũ. Si enim vni⁹
delicto multi mortui sunt: multo ma-
gis gratia dei ꝛ donũ in gratia vni⁹
hominis iesu christi in plures abun-
dauit. Et non sicut per vnũ peccatuz
ita et donum. Nam iudiciũ ex vno in
condemnationẽ: gratia autez ex mul-
D tis delictis in iustificationẽ. Si enim
in vni⁹ delicto mors regnauit per vnũ:
multomagis abundantiam gratie et
donationis et iustitie accipientes in
vita regnabũt per vnum iesum chri-
stum. Igitur sicut per vnius delictũ
in omnes hoies in condẽnationem/
sic et per vnius iustitiã in oẽs homi-
nes in iustificationẽ vite. Sicut enim
per inobediẽtiam vnius hois pecca-
tores constituti sunt multi: ita et per
vnius obeditionẽ/ iusti constituẽtur
multi. Lex autẽ subintrauit/ vt abun-
daret delictum. Ubi autẽ abundauit
delictum: superabundauit ꝛ gratia.
Ut sicut regnauit peccatum in mor-
tem: ita et gratia regnet per iustitiaz
in vitam eternam per iesum christuz
dominum nostrum.

¶ Ca. S. Declarat apostolus in pec-
catis nõ esse manendum/ et q sit vir-
tuose operandum. Capitulum. vi.

Q Uid ergo dicemus? Manebi- A
mus in peccato: vt grã abun- de ɔse. di.
det? Absit. Qui eniz mortui 4. c. pþe.
sumus peccato/ quomodo adhuc vi- in princi.
uemus in illo? An ignoratis fratres
quia quicũq3 baptizati sum⁹ in chri-
sto iesu/ in morte ipsi⁹ baptizati su-
mus? Consepulti eñ sumus cum illo Gal. 3. d.
per baptismum in mortẽ: vt quomo-
do christus surrexit a mortuis p glo-
riam patris: ita ꝛ nos in nouitate vi-
te ambulemus. Si enim complãtati heb. 12. a.
facti sumus similitudini mortis ei⁹ 1. pe. 2. a.
simul et resurrectionis erimus. Hoc eph. 4. c.
scientes quia vetus homo noster si- Col. 3. b.
mul crucifixus est: vt destruatur cor-
pus peccati/ vt vltra non seruiamus
peccato. Qui eñ mortuus est: iustifi-
catus est a peccato. Si autez mortui B
sumus cũ christo/ credimus quia si- de ɔse. di.
mul etiam viuemus cum illo. Scien- 2. c. iterũ.
tes q christus resurgens ex mortuis
iam non moritur: mors illi vltra non
dominabit. Qd eñ mortuus est pec-
cato/ mortuus est semel/ q aũt viuit
viuit deo. Ita et vos existimate vos
mortuos quidem esse peccato/ viuen-
tes autẽ deo in christo iesu. Non er-
go regnet peccatum in vestro morta-
li corpore: vt obediatis concupiscen- So. dis. c.
tiis eius. Sed neq3 exhibeatis mem- pẽderet.
bra vestra arma iniquitatis pecca-
to: sed exhibete vos deo tanq3 ex mor-

C tuis viuẽtes: et mẽbra vestra arma
iustitie deo. Peccatũ eñ vobis non
dñabit. Non enim sub lege estis: sed
sub gr̃a. Quid ergo? Peccabimus:
qm̃ nõ sumus sub lege/ sed sub gr̃a?
Joã.8.d. Absit. An nescitis qm̃ cui exhibetis
2.pe.2.d. vos seruos ad obediẽduz: serui estis
eius cui obeditis/ siue pc̃i ad mor=
tẽ: siue obeditionis ad iustitiã? Gra=
tias aũt deo: q̃ fuistis serui peccati:
D obedistis autẽ ex corde in eã formam
17.di. ca. doctrine/ in qua traditi estis. Libera
omnis. ti autem a pc̃ō: serui facti estis iusti=
33.q.1.c. tie. Humanũ dico propter infirmita
reddisti. tẽ carnis vr̃e. Sicut eñ exhibuistis
Joã.8.d. mẽbra vr̃a seruire immundicie ⁊ ini=
Esa.1.g. quitati ad iniq̃tatez: ita nũc exhibete
Ez.36.g membra vr̃a seruire iustitie in sancti
ficationẽ. Cuz eñ serui essetis pecca=
ti: liberi fuistis iustitie. Quem ergo
fructũ habuistis tũc in illis/ in q̃bus
nũc erubescitis? Nam finis illorum
mors est. Nunc vero liberati a pc̃ō/
serui autẽ facti deo: habetis fructum
vestrũ in sanctificationem/ finẽ vero
vitã eternã. Stipẽdia enim peccati
mors: gratia autẽ dei/ vita eterna: in
christo iesu domino nostro.
¶ C.S. Ponit apostolus cessationez
legis veteris/ que est lex mortis: et
tractat de lege fomitis. Capl̃m.vii.

A An ignoratis fratres (scientib⁹
enim legez loquor) quia lex in
homine dñatur quanto tempore vi=
1.Co.7.g. uit? Nam que sub viro est mulier: vi=
uente viro alligata est legi. Si autem
mortuus fuerit vir eius: soluta est a
lege viri. Igitur viuẽte viro: vocabi=
tur adultera si fuerit cum alio viro.
Si aũt mortuus fuerit vir eius: libe=
rata est a lege viri/ vt non sit adulte=
ra si fuerit cum alio viro. Itaq̃ fr̃es
mei/ et vos mortificati estis legi per
corpus christi: vt sitis alterius q̃ ex
mortuis resurrexit: vt fructificetis
B deo. Cũ enim essemus ĩ carne: passio
nes pc̃ōrũ que p̃ legẽ erãt: operaban
tur in mẽbris nr̃is vt fructificarent
morti. Nunc autẽ soluti sumus a le=
ge mortis in qua detinebamur: ita
vt seruiam⁹ in nouitate sp̃ũs/ et non
in vetustate litere. Quid ergo dice=
mus? Lex peccatum est? Absit. Sed
peccatũ non cognoui: nisi per legez.
Nam concupiscentiaz nesciebã/ nisi
Exo.20.c. lex diceret/ nõ concupisces. Occasio=
Deu.5.b. ne aũt accepta: peccatũ per manda=
tũ operatũ est in me om̃ẽ cõcupiscen
tiã. Sine lege eñ peccatũ mortuum
erat. Ego aũt viuebã sine lege aliq̃n.
Sed cũ venisset mandatũ: peccatum
reuixit. Ego aũt mortuus sum: et in=
uentũ est mihi mandatũ q̃d erat ad
vitã/ hoc esse ad mortẽ. Nã peccatũ
occasione accepta per mandatum se C
duxit me: ⁊ p̃ illud occidit. Itaq̃ lex 1.Ti.1.b.
quidẽ sancta: et mandatuz sanctũ et
iustũ/ et bonũ. Q̃d ergo bonũ est/ mi=
hi factũ est mors? Absit. Sed pecca=
tũ vt appareat pc̃m̃: per bonum ope
ratum est mihi mortez/ vt fiat sup̃a
modũ peccãs peccatũ per mandatũ.
Scimus enim q̃z lex spiritualis est:
ego aũt carnalis sum/ venundatus
sub pc̃ō. Q̃d enim operor: nõ intelli=
go. Nõ enim q̃d volo bonuz hoc ago
sed q̃d odio malũ illud facio. Si autẽ
quod nolo illud facio: consentio legi
qm̃ bona est. Nunc autem iã non ego
operor illud: sed quod habitat in me D
peccatuz. Scio eñ quia non habitat
in me/ hoc est in carne mea bonum.
Nã velle adiacet mihi: perficere au=
tem bonũ non inuenio. Nõ enim q̃d
volo bonũ hoc facio: sed quod nolo
malũ hoc ago. Si autẽ quod nolo il=
lud facio: iam non ego operor illud:
sed quod habitat in me peccatuz. In
uenio igit̃ legem volẽti mihi facere 32.q.5.c.
bonũ: quoniaz mihi malum adiacet. si paulus.
Condelector enim legi dei sc̃dm inte
riorẽ hominẽ: video autem aliam le=
gem in membris meis repugnãtem
legi mentis mee: ⁊ captiuantẽ me in
lege peccati que est in mẽbris meis.
Infelix ego homo: quis me liberabit
de corpore mortis huius? Gratia dei
per iesum christum dominum nr̃m.
Igitur ego ipse mẽte seruio legi dei:
carne autem legi peccati.
¶ C.S. Ostendit legi christi esse fir=
miter adherendũ: quoniã sua lex est
lex vite: et lex spiritus. Capl̃m.viii.

N Nihil ergo nũc dãnationis est A
his qui sunt in christo iesu: q̃
non sc̃dm carnem ambulant.
Lex enim spiritus vite in christo ie=
su liberauit me a lege peccati et mor=
tis. Nam q̃d impossibile erat legi in
quo infirmabat per carnẽ: deus filiũ
suum mittens in similitudinem car=
nis peccati: et de pc̃ō dãnauit pc̃m̃
in carne: vt iustificatio legis ĩpleret
in nobis: qui non sc̃dm carnez ambu
lamus/ sed sc̃dm spiritum. Qui enim
sc̃dm carnem sunt: que carnis sunt

sapiūt. Qui vero scōm spiritū sunt: que sunt spūs sentiunt. Nam prudētia carnis/mors est: prudentia autē spūs/vita et pax. Quoniā sapientia

B
82. di. ca. ꝓposuisti

carnis/inimica est deo: legi enim dei non est subiecta, nec eīm potest. Qui autem in carne sunt: deo placere nō possunt. Vos aūt in carne non estis/ sed in spū: si tamen spūs dei habitat in vobis. Si q̄s autem spiritū christi nō habet: hic nō est ei⁹. Si autē christus in vobis est: corpus quidē mortuum est ꝓpter peccatum: spūs vero viuit ꝓpter iustificationem. Quod si spūs eius q̄ suscitauit iesum a mortuis, habitat in vobis: qui suscitauit iesum christum a mortuis / viuificabit et mortalia corpora vestra / propter inhabitantē spiritū eius in vobis.

C
16. q. 1. c. duo in fi.
2. Ti. 1. b.

Ergo fratres debitores sumus: nō carni/ vt scōm carnem viuamus. Si eīm scōm carnē vixeritis: moriemini. Si aūt spū facta carnis mortificaueritis: viuetis. Quicūq; eīm spiritu dei aguntur: ii sunt filii dei. Non eīm accepistis spiritū seruitutis iterū in timore: sed accepistis spm̄ adoptionis filiorū dei/ in quo clamamus abba, pater.

Gal. 4. a.

Ipse enim spūs/ testimoniū reddit spiritui nostro q̄ sumus filii dei. Si autem filii: et heredes. Heredes q̄dē dei: coheredes aūt christi.

1. q. 3. ca. saluator.
D

Si tamen cōpatimur: vt et cōglorificemur. Existimo eīm q̄ nō sunt condigne passiones huius tēporis/ ad futurā gloriā que reuelabit in nobis. Nam expectatio creature: reuelationem filiorum dei expectat. Vanitati eīm creatura subiecta est: non volens sed ꝓpter eū qui subiecit eam in spe quia et ipsa creatura liberabit a seruitute corruptionis/ i libertatem glorie filiorū dei. Scimus eīm q̄ omnis creatura ingemiscit / et parturit vsq; adhuc. Non solum autē illa: sed et nosipsi primitias spirit⁹ habentes et ipsi intra nos gemimus adoptionē filiorū dei/ expectantes redemptionē corporis nostri.

E

Spe enim salui facti sumus. Spes aūt que videtur nō est spes. Nam q̄d videt quis / quid sperat? Si aūt quod nō videmus speramus: per patientiā expectam⁹. Similiter aūt et spūs adiuuat infirmitatem nostrā. Nam q̄d oremus sicut oportet/ nescimus: sed ipse spūs postulat pro nobis gemitib⁹ inenarrabilibus. Qui autē scrutat corda/ scit quid desideret spūs: q̄ scōm deum postulat pro sctis. de pe. dis. 2. c. salub.

Scimus autē q̄m diligentibus deū oīa cooperant in bonum: iis qui scōm propositū vocati sunt sctī.

F

Nā quos presciuit: et predestinauit conformes fieri imaginis filii sui: vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos aūt predestinauit: hos et vocauit: et quos vocauit: hos et iustificauit: quos autem iustificauit / illos et magnificauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si deus pro nobis: quis cōtra nos? Qui etiā proprio filio suo nō pepercit / sed pro nobis oībus tradidit illū: quomodo nō etiam cū illo oīa nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat. Quis est q̄ condēnet? Christus iesus qui mortuus est / imo qui et resurrexit: qui est ad dexteram dei: qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a charitate christi? Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio. an gladius? sicut scriptū est. Ps. 43. d. Quia ꝓpter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis. Sed in his oībus superamus ꝓpter eū qui dilexit nos. Certus sum eīm q̄ neq; mors/ neq; vita/ neq; angeli/ neq; principatus/ neq; virtutes/ neq; instantia/ neq; futura/ neq; fortitudo/ neq; altitudo/ neq; ꝓfundum/ neq; creatura alia poterit nos separare a charitate dei: q̄ est in christo iesu domino nostro.

¶ C. S. Dolet apl's de iudeorū obstinatione: et iudeos a ꝓmissione pm̄ nō esse frustratos ostēdit: et gētiles vocatos esse cōmemorat. Capm̄. ix.

A

Veritatem dico in christo iesu: nō mentior/ testimoniū mihi perhibēte conscientia mea in spū sancto: q̄m tristitia mihi magna est/ et cōtinu⁹ dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei scōm carnem qui sunt israelite: quorū adoptio est filiorum / et gloria/ et testamentū/ et legislatio/ et obsequiū/ et ꝓmissa: quorū patres ex quib⁹ est christ⁹ scōm carnē/ q̄ est super oīa deus benedictus in secula. Amen.

B

Nō aūt q̄ exciderit vbū dei. Nō eīm oēs q̄ ex circūcisiōe sunt israel/ ii sunt israelite: neq; q̄ semē sūt abrae oēs filii. Gen. 21. b. Sed in isaac vocabit tibi semen: id est/ non qui filii carnis / hi fi- Gal. 4. d.

lij dei:sed qui filij sunt promissionis/
Ge.18.b. estimantur in semine. Promissionis
enim verbū hoc est/secūdum hoc tēpus ve
niā:et erit sare filius. Nō solū autē illa
sed et rebecca ex vno concubitu habēs
Gen.25.c isaac patris nostri. Cū enim nondū nati
C fuissēt/ aut aliquid boni egissent aut
mali/vt secūdum electionem propositū
dei maneret:nō ex operibus/sed ex vo
Gen.25.c cāte dictū est ei. Quia maior seruiet
Mal.1.a. minori/sicut scriptum est. Jacob di
lexi: esau autē odio habui. Quid ergo
dicemus? Nūquid iniquitas apud deū?
Exo.33.d Absit. Moysi enim dicit. Miserebor
cui misertus sum: et miam prestabo
cui miserebor. Igitur non volētis/neqꝫ
D currētis:sed miserentis est dei. Dicit
Exo.9.d. enim scriptura pharaoni. Quia in hoc
45.di.c. ipsum excitaui te / vt ostendam in te
de iudeis virtutē meā:et vt annūcietur nomen
meū in vniuersa terra. Ergo cui vult
miseretur:et quē vult indurat. Dicis
itaqꝫ mihi. Quid adhuc quęritur? volun
tati enim eius quis resistit? O homo tu quis
esa.45.b es qui rńdeas deo? Nūquid dicit fi
Hie.18.a. gmētum ei qui se finxit: Quid me feci
Sa.15.b. sti sic? An nō habet potestatē figulus
luti ex eadē massa facere aliud quidē
vas in honorem/ aliud vero in cōtu
E meliā? Quod si deus volēs ostēdere iram
et notā facere potentiā suā/sustinuit
in multa patientia / vasa ire apta in
interitū / vt ostēderet diuitias glorie
sue in vasa mie que preparauit in glo
riam? Quos et vocauit: non solum
ex iudeis/sed etiā ex gentibus:sicut in
Osee.2.d. osee dicit. Vocabo non plebem meā/
1.Pe.2.b. plebē meā:et nō dilectā/dilectā: et nō
miam consecutā/ miam cōsecutā. Et
Osee.1.d. erit: in loco vbi dictum est eis. Non
plebs mea vos: ibi vocabuntur filij
F dei viui. Esaias autē clamat pro israel.
Esa.10.c. Si fuerit numerus filiorum israel tanquam
arena maris reliquie salue fient. Ver
bum autē cōsummās et abbreuiās in
equitate: quia verbū breuiatū faciet
dńs super terram. Et sicut predixit
Esaie.1.c. esaias. Nisi dńs sabaoth reliquisset
nobis semen:sicut sodoma facti esse
mus: et sicut gomorra similes fuisse
G mus. Quid ergo dicemus? Quod gen
tes que nō sectabātur iustitiā appre
hēderunt iustitiā: iustitiam autē que
ex fide est: israel vero sectādo legem
iustitie / in legē iustitie nō peruenit.
Quare? Quia non ex fide: sed quasi
ex operibus. Offenderūt enim in la
pidem offensionis / sicut scriptū est:
Ecce pono in sion lapidem offensio esa.28.d.
nis et petram scandali: et omnis qui et.8.c.
credit in eum non confundetur. 1.pet.2.b
¶ Capt. Sūma. Orat apostolus pro
iudeis: ostendens quod iusticia faciens
dignum vita eterna solum ex lege et
fide christi. Capitulum.x.
FRatres voluntas quidem cor A
dis mei et obsecratio ad deum:
fit pro illis in salutē. Testimo
nium enim perhibeo illis quod emulatio
nem quidē dei habent:sed non secun
dum scientiam. Ignorantes enim iu
stitiam dei/et suam querētes statue
re: iustitie dei non sunt subiecti. Fi de pse.di.
nis enim legis christus: ad iustitiam 4.si quis
omni credēti. Moyses enim scripsit autē in fi.
quoniam iustitiam que ex lege est: quia leui.18.a.
fecerit homo: viuet in ea. Que autem ex eze.20.b.
fide est iustitia / sic dicit: Ne dixeris deu.30.c.
in corde tuo: Quis ascēdet in celum? B
id est christū deducere. Aut quis de
scendet in abyssum:hoc est christum
a mortuis reuocare. Sed quid dicit
scriptura? Prope est verbum in ore deu.30.c.
tuo:et in corde tuo. hoc est verbum fi
dei quod predicamus. Quia si confi
tearis in ore tuo dominum iesum / et
in corde tuo credideris quod deus illum
suscitauit a mortuis: saluus eris. Cor C
de enim creditur ad iustitiam: ore au
tem cōfessio fit ad salutē. Dicit enim
scriptura. Omnis qui credit in illum: esa.28.d.
non confundetur. Non enim est distin
ctio iudei et greci. Nā idem dńs om
nium: diues in omnes qui inuocant
illum. Omnis enim quicunqꝫ inuocauerit Joel.2.g
nomen dńi:saluus erit. Quomodo ergo in Act.2.c.
uocabunt eum: in quem nō credide
runt? Aut quomodo credēt ei: quem
non audierunt? Quomodo autem
audient sine predicante? Quomodo esa.52.b
vero predicabūt/ nisi mittātur? sicut nau.1.d.
scriptū est. Quā speciosi pedes euan
gelizantiū pacem euangelizantium
bona. Sed nō omnes obediunt euan D
gelio. Esaias enim dicit. Dńe: quis cre Joh.12.f
didit auditui nostro? Ergo fides ex esa.53.a
auditu: auditus enim per verbū chri
sti. Sed dico. Nūquid nō audierunt? E
Et quidem in omnē terram exiuit so Ps.18.c.
nus eorum:et in fines orbis terre ver
ba eorum. Sed dico. Nunquid israel
non cognouit? Primus moyses di deu.32.c.
cit. Ego ad emulationem vos addu esa.65.a.
cam in non gentem: in gentem insi
piētem/in iram vos mittam. Esaias
autem audet et dicit. Inuentus sum

& non querẽtibus me: palã apparui
his qui me non interrogabant. Ad is-
Esa.65.a rael autẽ dicit. Tota die expãdi ma-
nus meas ad populum non creden-
tem/sed et contradicentem mihi.
¶ C.S. Reprimit ap̃ls insultationẽ
gentilium contra iudeos: et ponit iu-
deorũ p̃sentẽ excecationẽ: et cõcludit
p̃funditas sapientie diuine. Cap̃.xi.
A D Ico ergo. Nunquid deus repulit
populum suum? Absit. Nam et
ego israelita sum ex semine abraam/
de tribu beniamin. Non repulit deus
plebem suam quam presciuit. An ne-
scitis i elia quid dicit scriptura: quẽ-
admodũ interpellat deum aduersum
3.re.19.b israel? Dñe/ prophetas tuos occide-
runt/altaria tua suffoderunt: et ego
relictus sum solus/ et querunt animã
meã. Sed quid dicit illi diuinum re-
3.re.19.b. spõsum? Reliqui mihi septem milia
virorũ: qui nõ curuauerũt genua an-
te baal. Sic ergo et i hoc tpe reliquie
s̃m electionẽ gr̃e dei salue facte sunt.
Si aũt gratia: iam non ex operibus.
Alioquin gr̃a iam non est gr̃a. Quid
ergo? Quod querebat isrl' hoc nõ est
cõsecutus: electio autẽ cõsecuta est: ce-
teri vero excecati sunt/ sicut scriptum
B est. Dedit illis deus spiritũ compun-
Esa.6.c. ctionis: oculos/ vt nõ videant: et au-
mat.13.b. res/ vt nõ audiãt vsq3 in hodiernum
Joã.12.f. diẽ. Et dauid dicit. Fiat mensa eorũ
Act.28.f. corã ipsis in laqueũ/ et in captionem/
Ps.68.c. et in scandalũ/ et in retributionem il-
lis. Obscurent' oculi eorũ ne videant:
et dorsum eorũ semper incurua. Dico
ergo. Nunquid sic offenderunt vt ca-
derent? Absit. Sed illorũ delicto sal9
est gẽtib9: vt illos emulẽtur. Q' si de-
lictũ illorũ diuitie sunt mũdi/ et dimi-
nutio eorũ diuitie gentiũ: quãto magis
plenitudo eorũ? Vobis enĩ dico genti-
bus. Quãdiu quidem ego sum gen-
tium ap̃ls/ ministeriũ meũ honorifi-
cabo: si quo modo ad emulandũ pro-
uocem carnẽ meã: et saluos faciã ali-
quos ex illis. Si enĩ amissio eorũ re-
conciliatio est mũdi: que assumptio
C nisi vita ex mortuis? Quod si deliba-
tio sancta est: et massa. et si radix san-
cta: et rami. Q' si aliq̃ ex ramis fra-
cti sunt: tu aũt cum oleaster esses: in-
sertus es in illis/ et socius radicis et
pinguedinis oliue fact9 es/ noli glo-
riari aduersus ramos. Q' si gloria-
ris: nõ tu radicem portas/ sed radix
te. Dicit ergo. Facti sunt rami: vt

ego inserar. Bene. Propter incredu-
litatem fracti sunt: tu aũt fide stas/
noli altũ sapere: sed time. Si enĩ de-
us naturalibus ramis nõ pepercit:
ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bo-
nitatem et seueritatẽ dei. In eos qui-
dem qui ceciderũt seueritatem: in te
autẽ bonitatem dei/ si permãseris in
bonitate: alioquin et tu excideris. Sed
et illi/ si non permãserint in incredu-
litate: inserent'. potẽs est enĩ deus ite-
rum inserere illos. Nã et si tu ex na-
turali excisus es oleastro/ et contra
naturã insert9 es in bonã oliuã: quãto
magis hi qui s̃cd3 naturam inserẽtur
sue oliue? Nolo enim vos ignorare
fratres mysteriũ hoc: vt nõ sitis vo-
bisipsis sapientes: q2 cecitas ex par-
te contigit in israel/ donec plenitudo
gentiũ intraret: et sic oĩs israel salu9
fieret/ sicut scriptum est. Veniet ex si- D
on/ qui eripiat et auertat impietatẽ Esa.59.d.
ab iacob. Et hoc illis a me testamen-
tum: cum abstulero peccã eorũ. S̃cd'm
euangeliũ quidẽ/ inimici p̃pter vos:
s̃cd'm electionẽ autẽ/ charissimi pro-
pter p̃res. Sine penitẽtia enim sunt De pe.dis.
dona/ et vocatio dei. Sicut enim ali- 4.ca.sine
quando et vos non credidistis deo/ pe.
nunc aũt miam consecuti estis pro-
pter incredulitatẽ illorũ: ita et isti nũc
nõ crediderũt in vestrã miam/ vt et De pe.dis.
ipsi miam consequantur. Conclusit 3.c.totã.
enim deus omnia in incredulitate: vt
omniũ misereat'. O altitudo diuitia-
rum sapiẽtie et sciẽtie dei: quã incõpre-
hẽsibilia sunt iudicia eius/ et inuesti-
gabiles vie eius. Quis enĩ cognouit Sap.9.c.
sensum dñi? Aut quis cõsiliari9 eius Esa.40.d
fuit? Aut quis prior dedit illi/ et re- 1.Co.2.d.
tribuet ei? Quoniã ex ipso/ et per ip-
sum/ et in ipso sunt oĩa: ipsi honor et
gloria in secula seculorum. Amen.
¶ Cap.S. Instruit apostolus roma-
nos tã in his que sunt ad deum: quã in
his que sunt ad proximũ. Cap̃m.xii.
OBsecro itaq3 vos fratres per A
miam dei: vt exhibeatis cor-
pora vestra hostiam viuen-
tem/ sanctam/ deo placentẽ/ rationa-
bile obsequium vestrũ. Et nolite con Phi.4.d
formari huic seculo: sed reformami-
ni in nouitate sensus vestri: vt pro-
betis que sit voluntas dei bona/ et
beneplacens/ et perfecta. Dico enim Eph.5.d.
per gratiam que data est mihi/ om- 1.Thessa
nibus qui sunt inter vos. Non plus lo.4.a.
sapere quã oportet sapere/ sed sapere

1.co.12.b. ad sobrietatem: & vnicuiqꝫ sicut deus
ephe.4.b diuisit mensuram fidei. Sicut enim
De sūma in vno corpore / multa membra habe
tri.c.dam mus / oīa autē membra non eundem
namus. actū habent: ita multi vnum corpus
B sumus in christo / singuli autē alter
alterius membra: habētes aūt dona
tiones / ſm gratiā q̄ data est nobis /
differentes / siue prophetiam ſm ra=
tionē fidei / siue ministeriū in mini=
strando / siue qui docet in doctrina /
qui exhortatur in exhortādo / qui tri=
buit in simplicitate / qui preest in so=
licitudine / qui miseretur in hilarita=
C te. Dilectio sine simulatione: odien=
amos.5.d. tes malum / adherentes bono: chari=
ephe.4.a tatem fraternitatis inuicem diligen
1.pet.1.c. tes / honore inuicem preuenientes / so=
1.pe.5.b. licitudine nō pigri / spiritu feruētes /
dño seruientes / spe gaudētes / in tri=
bulatione patientes / orationi instan
tes / necessitatibus sanctoꝝ cōmuni=
heb.13.a. cantes / hospitalitatem sectātes. Be=
1.pe.4.c. nedicite persequētib9 vos: benedici=
te et nolite maledicere. Gaudere cū
gaudentibus / flere cum flentibus.
D Idipsum inuicem sentientes. Non
alta sapientes / sed humilibus cōsen
ꝓuer.3.a tientes. Nolite esse prudentes apud
1.pe.3.d. vosmetipsos. Nulli malum pro ma=
2.co.8.d. lo reddentes. Prouidētes bona non
heb.12.d. tantum corā deo / sed etiā corā oībus
hoīb9. Si fieri potest quod ex vobis
est / cum omnib9 hoībus pacē haben=
eccl.28.a tes. Non vosmetipsos defendentes
charissimi: sed date locū ire / scriptū
deu.32.e. est eñ. Mihi vindictā: et ego retribuā
heb.10.e. dicit dñs. Sed & si esurierit inimicus
Prouer. tuus / ciba illū: si sitit / potum da illi.
25.c. hoc enim faciēs / carbones ignis cō=
geres super caput eius. Noli vinci a
malo: sed vince in bono malum.

¶ Cap. S. Docet apostolus minores
obedire superioribus per subuentio=
nem & dilectionem. Capitulum. xiii.

A Omnis aīa potestatib9 subli=
1.pet.2.c. mioribus subdita sit. Non est
Sap.6.a. eñ potestas nisi a deo. Que
11.q.1.c. aūt sunt: a deo ordinata sunt. Itaqꝫ
magnū. qui resistit potestati: dei ordinationi
23.b.5.c. resistit. Qui autem resistunt: ipsi sibi
prodest. damnationem acquirunt. Nam prin
B cipes nō sunt timori boni operis, sed
mali. Vis aūt non timere potestatē?
bonū fac: et habebis laudem ex illa:
dei eñ minister est tibi in bonum. Si
11.q.1.c. aūt malum feceris / time: nō eñ sine
mouet. causa gladium portat. dei enī mini=

ster est: vindex in iram ei qui male 23.q.1.c.
agit. Ideoqꝫ necessitate subditi esto= qd culpa
te: non solum ꝓpter iram, sed etiam tur.
propter cōscientiā. Ideo enim et tri=
buta prestatis. ministri eñ dei sunt:
in hoc ipm seruiētes. Reddite ergo
oīb9 debita. cui tributū: tributum. cui C
vectigal: vectigal. cui timorē: timo= mt.22.c.
rē. cui honorē honorē. Nemini qcꝙ
debeatis: nisi / Ut inuicē diligatis. qui
eñ diligit ꝓximū / legē impleuit. Nam exo.20.c.
Nō adulterabis: Non occides: Non deu.5.b.
furaberis: Nō falsum testimoniū di=
ces. Nō cōcupisces: et si qđ est aliud
mādatum: in hoc vbo instaurat. Di=
liges ꝓximū tuū sicut teipsum. Dile= leui.19.d.
ctio ꝓximi: malū nō operat. Pleni= mat.22.d
tudo ergo legis: est dilectio. Et hoc mar.12.c.
sciētes tempus / qr hora est iā nos de gala.5.c.
somno surgere. Nūc enī propior est iaco.2.b.
nostra sal9: q̄ cū credidim9. Nox ꝓ= D
cessit: dies aūt appropinquauit. Abij
ciam9 ergo opera tenebrarū: & indua=
mur arma lucis. Sic vt in die hone=
ste ambulemus: non in comessationi
bus et ebrietatib9 / nō in cubilibus et Luc.21.f.
impudicitijs / nō in cōtētione & emu=
latione: sed induimini dominum ie=
sum christum et carnis curam ne fe= gala.5.c.
ceritis in desiderijs. 1.pe.2.c.

¶ C. S. Apl's maiores hortat ne infe
riores ꝯtēnant aut eos scandalizēt:
sed eos pacifice edificent. Cap. xiiii.

Infirmū aūt in fide assumite: A
nō in disceptatiōib9 cogitatio=
nū. Ali9 enim credit se mādu=
care oīa. q aūt infirm9 est: olus mādu=
cet. Is q mādūcat: non manducantē
nō spernat. & q non mādūcat: mādu=
cantē non iudicet. De9 eñ illū assum=
psit. Tu q̄s es / q iudicas alienū ser= Iac.4.d.
uum? Dño suo stat aut cadit: stabit
aūt. potēs est eñ deus statuere illū. 2.q.1.ca.
Nā ali9 iudicat diē inter diē: ali9 aūt multi.
iudicat omnē diē. Unusquisqꝫ in suo B
sensu abundet. Qui sapit diē: dño sa=
pit. Et qui mādūcat: dño manducat.
gr̄as eñ agit deo. Et q nō mādūcat: 76.di.c.
dño non manducat. & gr̄as agit deo. vtinam.
Nemo eī nr̄m sibi viuit: et nemo sibi
morit. Siue enim viuimus dño viui=
mus: siue morimur domino morimur.
Siue ergo viuimus siue morimur:
domini sumus. In hoc enī christus
mortuus est et resurrexit: vt et viuo=
rum et mortuorum dominet. Tu au=
tem quid iudicas fratrē tuū? aut tu
quare spernis fratrem tuū? Omnes 2.co.5.b.

enim stabimus ante tribunal christi.
esa.45.d scriptum est enim. Uiuo ego dicit dominus/
phil.2.d. q̄m mihi flectet omne genu: et ois lin
gua confitebitur deo. Itaq; vnusquisq;
nostrum pro se rationem reddet deo.
C Non ergo amplius inuicem iudice=
mus: sed hoc iudicate magis/ne po=
natis offendiculū fratri vel scanda=
lum. Scio et cōfido in dño iesu q2 ni=
hil cōmune per ipsum: nisi et qui exi=
stimat quid cōmune esse / illi commu=
ne est. Si enim propter cibum frater
1.co.8.d. tuus cōtristet̄: iam nō s̄m charitatē
ambulas. Noli cibo tuo illum perde=
re pro quo christus mortuus est. Nō
23.q.4. ergo blasphemet̄ bonū nostrum. Nō
si quis. est enim regnū dei esca et potus: sed iu
D stitia et pax et gaudiū in spū sancto.
Qui enim in hoc seruit christo/placet
deo: et probat⁹ est hoībus. Itaq; que
pacis sunt/sectemur: et que edificatio
nis sunt/inuicem custodiamus. No=
li propter escam destruere opus dei.
Tit.1.d. Oīa quidē sunt munda: sed malum
est homini qui p offendiculū mādu=
1.cor.8.d cat. Bonū est non manducare carnē
et nō bibere vinū/ neq; in quo frater
tuus offendit̄ aut scandalizatur aut
infirmatur. Tu fidē habes penes te=
metipsum: habe corā deo. Beat⁹ qui
nō iudicat semetipsum in eo qđ pro=
bat. Qui aūt discernit/si māducaue=
28.q.1.c.i rit/dānatus est: q2 nō ex fide. Omne
aūt qđ non est ex fide: peccatum est.
¶ C.15. Hortat̄ maiores aplūs vt in=
firmos sustineāt: et eos i bonū pmo=
ueant: ac se excusat aplūs cur roma=
nos corpaliter nō visitauerit. C xv.
A Debemus autem nos firmiores
imbecillitates infirmorum su=
stinere/et non nobis placere. Unus=
quisq; vestrum proximo suo placeat
in bonum/ad edificationē. Etenim
christus nō sibi placuit: sed sicut scri=
ps.68.b. ptū est / Improperia improperanti=
um tibi ceciderūt sup me. Quecunq;
enim scripta sunt: ad nostrā doctri=
nam scripta sunt: vt per patientiā et
consolationē scripturarum/spem ha
B beamus. Deus aūt patientie et sola=
tii det vobis idipsum sapere in alter=
utrum s̄m iesum christum: vt vnani=
mes vno ore honorificetis deum et
1.cor.1.b. patrē domini nostri iesu christi. Pro
pter quod suscipite inuicem: sicut et
christus suscepit vos in honorē dei.
Dico enim christū iesum ministrū fuis=
se circumcisionis propter veritatem
dei ad confirmandas promissiones
patrum. Gentes autē super mīa, ho=
norare deum sicut scriptum est. Pro= ps.17.d.
pterea confitebor tibi in gētibus do= 2.re.22.d
mine/et nomini tuo cantabo. Et iterū
dicit. Letamini gētes cū plebe eius. C
Et iterum. Laudate oēs gētes dñm: ps.116.a
et magnificate eum omnes ppli. Et
rursus esaias ait. Erit radix iesse: et
qui exurget regere gentes: in eū gen Esa.11.c.
tes sperabunt. Deus autem spei/ re=
pleat vos oī gaudio et pace in credē
do: vt abundetis in spe in virtute spi
rit⁹ sancti. Certus sum autē fratres
mei et ego ipse de vobis: quoniā et ipsi
pleni estis dilectione: repleti oī scien
tia: ita vt possitis alterutrū monere.
Audacius autē scripsi vobis fratres
ex parte/tanq; in me moriam vos re=
ducēs: propter gratiam que data est
mihi a deo: vt sim minister christi ie= D
su in gentibus: sanctificans euange
lium dei / vt fiat oblatio gentiū acce=
pta et sanctificata in spiritu sancto.
Habeo igitur gloriam in christo iesu
ad deum. Non enim audeo aliquid lo=
qui eorum que per me nō efficit christ⁹
in obediētiā gētiū/in verbo et factis:
in virtute signorum et pdigiorum: in vir=
tute spūs sancti: ita vt ab hierusalem
per circuitum vsq; ad illiricū reple=
uerim euāgelium christi. Sic autem E
predicaui euāgelium hoc: nō vbi no=
minatus est christus: ne sup alienū
fundamētum edificarē: sed sicut scri
ptum est. Quibus non est annuncia= esa.52.d.
tum de eo/videbunt: et qui nō audie=
runt de eo/intelligent. Propter qđ et
impediebar plurimū venire ad vos.
► et prohibitus sum vsq; adhuc..
Nunc vero vlteri⁹ locū non habens
in his regionib⁹/cupiditatē autē ha=
bens veniendi ad vos ex multis iam
precedētib⁹ annis: cū i hispaniā pfi=
cisci cepero/spero q; preteriēs videā 22.q.2.c.
vos: et a vobis deducar illuc / si vo= beatus.
bis primum ex parte fruitus fuero.
Nunc igitur pficiscor in hierl'm mi F
nistrare sanctis. Probauerunt enim
macedonia et achaia collationē ali=
quā facere in pauperes sanctos qui
sunt in hierl'm. Placuit enim eis: et de=
bitores sunt eorum. Nā si spiritualium
eorum participes facti sunt gētiles: 1.co.9.b.
debēt et in carnalibus ministrare il=
lis. Hoc igitur cū consummauero et
assignauero eis fructū hunc: per vos
proficiscar in hispaniā. Scio autem G

quoniam veniēs ad vos: in abundan
tia benedictiōis Christi veniā. Ob-
secro ergo vos fratres per dominum
nostrum Jesum Christū/ et per chari
tatē sancti spiritus vt adiuuetis me
in orationib⁹ vestris pro me ad deū/ vt
liberer ab infidelib⁹ qui sunt in Judea:
et obsequij mei oblatio accepta fiat in
Hierusalē sanctis vt veniā ad vos in
gaudio per voluntatē dei/ vt refrige-
rer vobiscū. Deus autē pacis sit cum
omnibus vobis. Amen.

C.S. Proponit ap̄ls quedā exēpla
bonoꝝ hoīm ad imitandū/ et ad per-
seuerandū inducit. Cap.xvi.

A Ommēdo autem vobis phebem
sororem nostram que est in mi-
nisterio ecclesie que est cenchreis: vt
eam suscipiatis in domino digne san-
ctis: et assistatis ei in quocunq₃ nego
cio vestri indiguerit: etenī: ipsa quoq₃
Act.18.a astitit multis et mihi ipsi. Salutate
b priscam et Aquilam adiutores meos
in Christo Jesu (qui pro anima mea
suas ceruices supposuerunt: quibus
non solum ego gratias ago: sed et cūc-
te ecclesie gentium) et domesticā ec-
clesiam eoꝝ. Salutate ephenetū di-
lectum mihi: qui est primitiu⁹ Asie in
Christo Jesu. Salutate mariam/ que
multum laborauit in vobis. Saluta-
te andronicū et Juniam cognatos et
concaptiuos meos: qui sunt nobiles
in apostolis/ qui et ante me fuerunt
B in Christo. Salutate ampliatum dile
ctissimum mihi in dn̄o. Salutate vr-
banū adiutorē nostrū in Christo Je-
su/ et stachyn dilectū meū. Salutate
apellē probum in Christo. Saluta-
te eos qui sunt ex aristoboli domo.
Salutate herodionē cognatū meū.
Salutate eos qui sunt ex narcissi do
mo qui sunt in domino. Salutate try
phenam et triphosam: que laborant
in domino. Salutate persidam cha-
rissimam: que multum laborauit in
domino. Salutate rufum electum in
domino: et matrē eius et meam. Salu
tate asyncritū/ phlegontam/ hermā/
patroban/ hermen: et qui cum eis
C sunt fratres. Salutate philologum
et Juliam/ Nereum et sororem eius
et olympiadem: et omnes qui cum eis
sunt sanctos. Salutate inuicem in
osculo sancto. Salutant vos omnes
ecclesie Christi. Rogo autē vos fra-
tres vt obseruetis eos qui dissentio-
nes et offendicula preter doctrinam

quā vos didicistis faciunt/ et declina-
te ab illis. Huiusmodi enim Christo
domino nostro non seruiunt sed suo
ventri: et per dulces sermones et be-
nedictiones seducunt corda innocē-
tium. Uestra enim obediētia in om-
ni loco diuulgata est. Gaudeo igitur
in vobis. Sed volo vos sapientes es-
se in bono: et simplices in malo. De⁹
autem pacis conterat satanam sub
pedibus vestris velociter. Gratia do- D
mini nostri Jesu Christi vobiscū. Sa-
lutat vos Timothe⁹ adiutor meus et Act.16.a
Luci⁹ et Jason/ et Sosipater cognati
mei. Saluto vos ego tertius qui scri-
psi epistolā hanc in dn̄o. Salutat vos
Caius hospes meus et vniuersa eccle
sia. Salutat vos Erasthus arcarius
ciuitatis et quartus frater. Gratia do
mini nostri Jesu Christi cum omni-
bus vobis. Amē. Ei autem qui potēs
est vos confirmare iuxta euangeliū
meū et predicationē Jesu Christi s̄m
reuelationem mysterij/ temporibus
eternis taciti (quod nunc patefactū
est per scripturas prophetarum s̄m
preceptum eterni dei ad obeditionē
fidei) in cunctis gentibus cogniti so
li sapienti deo per Jesum Christum/
cui honor et gloria in secula seculoꝝ.
Amen.

Epl'a Pauli ad romanos explicit.

Prologus in epistolam primā
ad Corinthios incipit.

E Pistola prima ad Corinthios
multas causas diuersasq₃ com-
plectitur. Quarum partim relatione
fratrū cognouit ap̄ls. Partim ipsoꝝ
Corinthiorum sunt literis indicate.
Nonnullas vero pro officij sui cura/
aut ordinat aut emēdat: et variis cu-
rationibus medet diuersa infirmita-
te languentib⁹. Nā apud eos primū
curat dissentiōis vitiū: qđ multi pseu
do apostoloꝝ intulerūt vnitatē scin-
dētes ecclesie/ vt proprij nominis fa
cerent sectatores. Quod his expro- 1.cor.1.b.
brat verbis apostolus. Hoc autem
dico quod vnusquisq₃ vestrum dicit.
Ego quidem sum Pauli: ego autem
Apollo: ego vero Cephe: ego autem
Christi. Et ob hoc quidē hoīū se dicit
facere nominū mētionē vt multo ma
gis erubescant id se facere sub falso-
rum apostoloꝝ nominib⁹: qđ etiam si
sub Pauli et Petri fieret nomine dis-
pliceret. Secunda causa eius indu-

ciatur: qui paterne oblitus reuerentie vxorem sibi non erubuit facere de nouerca. Quod facinus licet fornicationē appellauerit apl's: tamē ita cōdēnauit vt in visionem facti authorem talis operis diabolo iudicauerit deputandum: imposita iudiciorum ⁊ litiū tertia questione. Quarto loco matrimoniorū iura tractant. His quīto loco virginitatis cōsilium velut e vicino cōiungit. Sexto loco de escarū licentia disputat. Septimo atq; octauo loco de attondendo viris: ⁊ mulierib⁹ velādo capite ac sacramētorū cōmunione precipit. Nono loco emulatio que diuersitate donorū spiritualiū nascebat sub exēplo mēbrorū ⁊ corporis castigat. Decimo resurrectionis spes multis ⁊ argumētis ⁊ rationib⁹ approbat. Ultimo de colligendis ad necessitatē sanctorū noīe charitatis cura: vel edificatio cultui imponit. Interserunt his pauca: que aut (vt quibusdam videt) pendent ex superioribus: aut habent licet propria tamē paruulas actiones.

¶ Argumētum in primā epistolam Pauli ad Corinthios.

Corinthij sunt achaici: ⁊ hi similiter ab apl'o audierūt verbum veritatis: ⁊ subuersi sunt multifarie a falsis apostolis: quidā a philosophie verbosa eloquētia: alij secta legis iudaice inducti sunt. Hos reuocat apostol⁹ ad verā fidē/ ⁊ euāgelicā sapiētiam: scribēs eis ab Epheso per Timotheum discipulū suum.

¶ Epistola Pauli ad Corinthios prima incipit.

¶ C. S. Laudat Corinthios apl's: ad cōcordiā hortat illos q̄ dicūt se baptizatos a diuersis: ⁊ q̄ de⁹ stultā fecerit sapientiā hui⁹ mundi. Cap. I.

A Paul⁹ vocat⁹ apl's Jesu Christi p voluntatē dei/ ⁊ Sostenes frater: ecclie dei q̄ est Corinthi/ sanctificatis in Christo Jesu/ vocatis sanctis cū oīb⁹ q̄ inuocant nomē dñi nr̄i Jesu Christi in omni loco ipsorū ⁊ nostro: gratia vobis et pax a deo patre nostro ⁊ dño Jesu Christo. Gratias ago deo meo semper p vobis in grā dei q̄ data est vobis i Christo Jesu: q2 in oībus diuites facti estis in illo/ in
omni verbo ⁊ in oī scientia/ sicut testi
monium Christi cōfirmatū est in vo
bis: ita vt nihil vobis desit in vlla gra
tia/ expectātibus reuelationē dñi no
stri Jesu Christi/ q̄ ⁊ cōfirmabit vos
vsq; in finem sine crimine in die ad
uent⁹ dñi nostri Jesu Christi. Fide B
lis de⁹ per quem vocati estis in socie I. Tes. 5. D
tatem filij eius Jesu Christi dñi no
stri. Obsecro autē vos fratres per no
mē dñi nostri Jesu christi: vt idipsum Ro. 15. b.
dicatis omnes/ et non sint in vobis
schismata: sitis autē perfecti in eodē
sensu et in eadem scientia. Significa
tum est enim mihi de vobis fratres
mei/ ab iis qui sunt chloes: q2 conten
tiones sunt inter vos. Hoc autē dico
qd vnusquisq; vestrū dicit. Ego qui Act. 18. f.
dem sum pauli/ ego autē apollo/ ego
vero cephe/ ego autē Christi. Diuis⁹
est Christus? Nūquid Paulus cruci
fixus est p vobis: aut in nomine pau
li baptizati estis? Gratias ago deo
meo q̄ neminem vestrum baptizaui/
nisi Crispum ⁊ Caium: ne quis dicat
q̄ in noīe meo baptizati estis. Bapti C
zaui autē ⁊ Stephane domū. Ceterū
nescio si quē alium vestrū baptizaue
rim. Nō eñ misit me Christus bapti
zare/ sed euangelizare: non in sapien
tia verbi/ vt nō euacuet crux Christi.
Uerbū enim crucis/ pereūtibus qui
dem stultitia est: iis autem qui salui
fiunt id est nobis/ dei virtus est. Scri
ptum est eñ. Perdam sapiētiam sa Esa. 29. e.
pientium: ⁊ prudentiā prudentiū re Abd. I. c.
probabo. Ubi sapiēs: vbi scriba? vbi Esa. 33. c.
inquisitor huius seculi? Nonne stul
tam fecit deus sapiētiam huius mū
di? Nam quia in dei sapientia nō co
gnouit mundus per sapientiā deū:
placuit deo per stultitiā predicatio
nis saluos facere credētes. Quoniā Dis. 38. c.
et iudei signa petunt/ ⁊ greci sapien si iuxta.
tiam querunt: nos autē predicamus D
Christū crucifixū/ iudeis quidē scan de pe͡bē.
dalum/ gentibus autē stultitiā: ipsis ca. penul.
autē vocatis iudeis atq; grecis Chri
stum dei virtutem ⁊ dei sapientiam:
quia qd stultum est dei/ sapiētius est
hoībus: ⁊ qd infirmum est dei/ forti⁹
est hoībus. Uidete enim vocationem
vestram fratres: q2 non multi sapiē
tes scdm carnem/ non multi potētes/
nō multi nobiles: sed que stulta sunt
mundi elegit deus vt confundat sa
pientes: ⁊ infirma mūdi elegit deus
vt cōfundat fortia: ⁊ ignobilia mun

di ꝛ contemptibilia elegit deus/ꝛ ea
que non sunt/vt ea que sunt destrue-
ret/vt non glorietur ois caro in con-
spectu eius. Ex ipso autem vos estis
in Christo Jesu/qui factus est nobis
sapientia a deo/ꝛ iustitia/et sanctifi-
catio et redemptio: vt (quemadmo-
Hier.9.g dum scriptum est) Qui gloriatur: in
2.Co.10.d domino glorietur.

¶ C.S. Ostendit apl's se apud Corin
thios non vsum fuisse excellentia se-
cularis sermonis/qua vtēdū est in-
ter perfectos q̄ possunt ea capere/vt
sunt hoies spirituales. Cap.ij.

A Et ego cū venissem ad vos fra-
tres: veni non in sublimitate
sermonis aut sapiētie annun-
cians vobis testimoniū Christi. Nō
enim iudicaui me scire aliquid inter
vos nisi Jesum Christū/ꝛ hunc cruci
fixum. Et ego in infirmitate et timo-
re et tremore multo fui apud vos: et
sermo meus/et predicatio mea non
in persuasibilibus humane sapiētie
verbis/sed in ostensione spiritus et
virtutis: vt fides vestra non sit in sa-
pientia hoim/sed in virtute dei. Sa-
B pientiam autē loquimur inter perfe-
ctos. Sapientiam vero nō hui⁹ seculi
neq̧ principum huius seculi qui de-
struunt: sed loquimur dei sapiētiam
in mysterio que abscōdita est: quam
predestinauit de⁹ ante secula in glo-
riam nostrā: quā nemo principū hu-
ius seculi cognouit: si enim cognouis-
sent/nūq̄ dñm glorie crucifixissent.
esa.64.b Sed sicut scriptū est. Qꝯ oculus non
vidit/nec auris audiuit/nec in cor
hominis ascēdit: que preparauit de⁹
his qui diligunt illum: nobis autē re-
uelauit deus per spiritū suum: spiri-
tus enim oia scrutatur/etiam ꝓfun-
C da dei. Quis em̄ hoim scit: que sunt
hominis/nisi spirit⁹ hois qui in ipso
est? Ita et que dei sunt: nemo cogno-
de pñe di. uit nisi spūs dei. Nos autē non spiri
4.c. sicut tum huius mūdi accepim⁹: sed spiri-
tum qui ex deo est/vt sciamus que a
deo donata sunt nobis: que et loqui-
mur non in doctis humane sapiētie
verbis: sed in doctrina spiritus/spiri
tualibus spiritualia comparantes.
D Animalis autē homo nō percipit ea
que sunt spiritus dei: stultitia enim
est illi ꝛ non potest intelligere: q2 spi
ritualiter examinatur. Spiritualis
autem iudicat oīa: ꝛ ipse a nemine
esa.40.d iudicatur: sicut scriptum est. Quis
enim cognouit sensum dñi: aut quis Sap.9.c.
instruxit eum? Nos autem sensum Ro.11.d.
Christi habemus.

¶ C.S. Remouet aplūs errorē Corin-
thiorum/eo ꝙ aliquib⁹ ministris ec-
clesie nimis attribuebant: et dicit de
edificatione super lignum: fenū ꝛ sti
pula: ꝛ quomodo sapiētia mūdi stul-
titia est apud deum. Cap.iij.

Et ego fratres nō potui vobis A
loqui quasi spiritualibus: sed 35.q.3.c.
quasi carnalibus. Tanq̄ par- q̄dā lex.
uulis in Christo: lac vobis potū dedi .§.quod
non escam: nondum enim poteratis seri.
sed nec nūc quidem potestis/adhuc
enim carnales estis. Cū em̄ sit inter
vos zelus et contentio: nonne carna
les estis/et sm hominē ambulatis?
Cū enim quis dicat. Ego quidē sum B
Pauli/alius autē/ego apollo: nonne
hoies estis? Quid igitur est apollo?
Quid vero Paulus? Ministri eius
cui credidistis: et vnicuiq̧ sicut do-
minus dedit. Ego plantaui/apollo 19.di.ca.
rigauit: sed deus incrementum de- secundū.
dit. Itaq̧ neq̧ qui plantat est aliqd
neq̧ qui rigat: sed qui incrementum
dat/deus. Qui autem plantat et qui
rigat: vnum sunt. Unusquisq̧ autem
propriā mercedē accipiet sm suum
laborem. Dei em̄ sumus adiutores. ps.61.d.
Dei agricultura estis: dei edificatio Gal.6.b.
estis. Secūdum gratiam dei que da-
ta est mihi: vt sapiens architectus
fundamētum posui: alius autem su-
peredificat. Unusquisq̧ autem vi-
deat quomodo superedificet. Fun- C
damentum enim aliud nemo potest De pbro
ponere preter id quod positum est: nō bapti.
quod est Christus Jesus. Si quis au ca. fin. de
tem superedificat super fundamen- sū. tri. ca.
tum hoc: aurum/argentum/lapides vnico. in
preciosos/ligna/fenum/stipulam/ clemen.
vniuscuiusq̧ opus manifestum erit. de pe. di.
Dies enim domini declarabit: quia 2.c. si em̄.
in igne reuelabitur: et vniuscuiusq̧
opus quale sit ignis probabit. Si cu-
ius opus manserit qd superedifica-
uit/mercedē accipiet. Si cuius opus
arserit/detrimentum patietur. Ipse
autem saluus erit: sic tamē quasi per
ignem. Nescitis q2 tēplum dei estis:
et spiritus dei habitat in vobis? Si D
quis autem templum dei violauerit: J.6.d.
disperdet illum deus. Tēplum enim 2.co.6.c.
dei sanctum est: quod estis vos. Ne-
mo vos seducat. Si quis videt inter
vos sapiēs esse in hoc seculo: stultus

stat/vt sit sapiēs. Sapiētia enim hu-
ius mundi/stultitia est apud deum.
Job.5.c. Scriptum est enim/Cōprehēdam sa
pientes in astutia eorum. Et iterum/
Ps.93.b. Dñs nouit cogitationes sapiētium/
quoniam vane sunt. Nemo itaq; glo
rietur in hominibus. Omnia enim
vestra sunt/siue Paulus/siue apol-
lo/siue cephas/siue mundus/siue vi-
ta/siue mors/siue presentia/siue fu-
tura. Omnia enim vestra sunt: vos au-
tem Christi/Christus autē dei.

¶ C.S. Arguit apl's iudicij temerita
tē/de cōtēptu quorūdā ministrorū/ac
insistit eorū correctioni. Cap.iiii.

A Sic nos existimet homo/vt mi-
2.co.6.a. nistros Christi/et dispensato-
6.q.1.ca. res ministeriorū dei. Hic iam
beatus. queritur inter dispensatores/vt fide-
de pe.di. lis quis inueniatur. Mihi autem pro
3.ca. ad- minimo est vt a vobis iudicer / aut
huc. ab humano die/sed neq; meipsum iu
dico. Nihil enim mihi cōscius sum:
sed non in hoc iustificatus sum. Qui
autem iudicat me/dñs est. Itaq; no-
lite ante temp⁹ iudicare quoadusq;
veniat dñs/qui & illuminabit abscon
B dita tenebrarum/& manifestabit cō-
silia cordiū/& tunc laus erit vnicuiq;
a deo. Hec autem fratres trāsfigura
ui in me/& apollo propter vos/vt in
nobis discatis/ne supra q̄ scriptum
est/vnus aduersus alterum infletur
p alio. Quis enim te discernit? Quid
autem habes quod non accepisti? Si
de pe.di. autē accepisti: quid gloriaris/quasi
2.c. apl's. nō acceperis? Iā saturati estis/iam
diuites facti estis/sine nobis regna-
tis: & vtinam regnetis/vt et nos vo-
biscum regnemus. Puto enim q̄ de⁹
nos apostolos nouissimos ostendit/
tanq̄ morti destinatos: quia specta-
culum facti sumus mundo/et ange-
C lis/& hominibus. Nos stulti propter
Christū/vos autē prudentes in Chri
sto: nos infirmi/vos autē fortes: vos
28.q.1. si- nobiles/nos autem ignobiles. Usq;
cut enī. in hanc horā & esurimus/& sitimus/
et nudi sumus/et colaphis cedimur/
act.20.g. et instabiles sumus / et laboramus
1.thes.2.b operantes manibus nostris: male-
2.thes.3 b dicimur et benedicimus: persecutio-
nem patimur & sustinemus: blasphe-
mamur et obsecramus: tanq̄ purga-
menta huius mundi facti sum⁹ om-
nium peripsima vsq; adhuc. Non vt
confundam vos hec scribo: sed vt fi-
lios meos charissimos moneo. Nam

si decē milia pedagogorū habeatis in
Christo/sed nō multos patres. Nam
in Christo Jesu per euangelium ego
vos genui. Rogo ergo vos/imitato- D
res mei estote / sicut et ego Christi.
Ideo misi ad vos Timotheum qui
est filius meus charissimus et fide-
lis in domino: qui vos cōmonefaciat
vias meas que sunt in Christo Jesu/
sicut vbiq; in oī ecclesia doceo. Tanq̄ 17.dis.c.
non ventur⁹ sim ad vos/sic inflati sunt oēm vult.
quidā. Ueniā autē ad vos cito/si dñs
voluerit: & cognoscam non sermonē
eorum qui inflati sunt/sed virtutem.
Non enī in sermone est regnum dei:
sed in virtute. Quid vultis? In virga
veniam ad vos: an in charitate & spi
ritu mansuetudinis?

¶ Ca.S. Arguit apostol⁹ fornicatio-
nis vitiū: & penam adiungit/& radi-
cem culpe reprehendit cum negligē
tia correptionis. Cap.v.

Omnino audit̄ inter vos for- A
nicatio: et talis fornicatio
qualis nec inter gētes: ita vt
vxorem patris sui aliquis habeat. Et
vos inflati estis/& nō magis luctum
habuistis/ vt tollatur de medio ve-
strum qui hoc op⁹ fecit. Ego quidem Colo.2.a.
absens corpore: presens autem spiri B
tu iam iudicaui: vt presens eum qui 24.q.1.c.
sic operat⁹ est: in nomine domini no- audiuim⁹
stri Jesu Christi: cōgregatis vobis & .§.in qb⁹.
meo spiritu: cū virtute dñi nostri Je-
su tradere huiusmodi hominem sata
ne in interitum carnis/vt spirit⁹ sal-
uus sit in die dñi nostri Jesu Christi.
Non est bona gloriatio vestra. Ne-
scitis quia modicū fermentū totam Gal.5.b.
massam corrumpit? Expurgate ver⁹ C
fermentum/vt sitis noua conspersio si
cut estis azimi. Etenim pascha no-
strum immolat⁹ est Christus. Itaq; de celeb.
epulemur: non in fermento veteri/ mis. ca.si.
neq; in fermento malitie et nequitie: 1.q.1.ca.si
sed in azymis sinceritatis et verita- inquit.
tis. Scripsi vobis in epistola. Ne cō-
misceamini fornicariis: non vtiq; for
nicariis huius mundi: aut auaris/
aut rapacibus/aut idolis seruienti-
bus: alioquin debueratis de hoc mū- D
do exisse. Nunc autem scripsi vobis:
non commisceri. si is qui frater nomi
natur inter vos/est fornicator / aut
auarus/aut idolis seruiens/aut ma-
ledic⁹/aut ebriosus/aut rapax/cum
eiusmodi nec cibū sumere. Quid enī
mihi de iis q̄ foris sunt iudicare? Nō

ne de his qui intus sunt vos iudica-
tis? nam eos qui foris sunt: deus iu-
dicabit. Auferte malū ex vobisipsis.
¶ Ca. 6. Arguit apostolus corinthios
de iudicibus corā quibus litigabant:
ac causis quas inter se habebant: et
revertitur ad fornicationis vitium
redarguendum. Capitulum vi.

A Udet aliquis vestrum habens
negociū adversus alterum/ iu-
dicari apud iniquos et nō apud san-
ctos? An nescitis/ quoniam sancti de
hoc mundo iudicabunt? Et si in vo-
bis iudicabitur mundus: indigni e-
stis qui de minimis iudicetis? Ne-
scitis quoniam angelos iudicabim⁹
Qui si sit legit. c. p venerabilem. quanto magis secularia? Secularia
igitur iudicia si habueritis: contem-
ptibiles qui sunt in ecclesia/ illos cō-
stituite ad iudicandum. Ad verecū-
B diam vestram dico. Sic non est inter
vos sapiens quisq̄: qui possit iudica-
re inter fratrē suū? Sed frater cum
fratre iudicio contēdit: et hoc apud
infideles. Iam quidem omnino deli-
23. q. 1. §. 1. ctum est in vobis/ q̄ iudicia habetis
inter vos. Quare nō magis iniuriā
accipitis? quare non magis fraudem
patimini? Sed vos iniuriam facitis
et fraudatis: et hoc fratribus. An ne-
scitis quia iniqui regnum dei nō pos-
sidebunt? Nolite errare. Neq̄ forni-
cari/ neq̄ idolis servientes: neq̄ adul-
teri: neq̄ molles: neq̄ masculorū cō-
cubitores: neq̄ fures: neq̄ avari: ne-
C q̄ ebriosi: neq̄ maledici: neq̄ rapa-
ces regnum dei possidebunt. Et hec
aliquando quidem fuistis: sed ablu-
ti estis: sed sanctificati estis sed iusti-
ficati estis in nomine domini nostri
.s.10.e. iesu christi: et in spiritu dei nostri. Oīa
eccl.37.d mihi licēt: sed non omnia expediunt.
Omnia mihi licent: sed ego sub nul-
lius redigar potestate. Esca ventri/
et venter escis: deus autē/ et hunc et
hanc destruet: corpus autē nō forni-
cationi sed domino: et dominus cor-
pori. Deus vero et dominū suscitavit
D et nos suscitabit per virtutem suam.
Gen.2.b. Nescitis quoniā corpora vestra mē-
mat.19.a. bra sunt christi? Tollens ergo mem-
mar.10.a. bra christi: faciam membra meretri-
ephe.5.g. cis? Absit. An nescitis/ quoniam qui
adheret meretrici: unum corpus ef-
ficitur? Erunt enim (inquit) duo in
carne una. Qui autem adheret dn̄o
unus spūs est. Fugite fornicationē.
Oē enim peccatū quodcūq̄ fecerit homo
extra corpus est: qui autē fornicatur:
in corp⁹ suum peccat. An nescitis q̄m Ja.3.d.
mēbra vestra: templū sunt spiritus 2.cor.6.d
sancti qui in vobis est quē habetis a
deo: et non estis vestri? Empti enim .s.7.d.
estis p̄cio magno. Glorificate et por- 1.pe.1.d.
tate deum in corpore vestro.
¶ C. 7. Instruit corinthios matrimo-
niū contrahentes: ac deinde matrimoniū
p meliore bono fugientes: sive i incō-
tinentia virginali sive viduali. C. vii.
D E quibus autē scripsistis mihi. A
Bonū est homini mulierē non 13. dis. ca.
tangere: propter fornicationem autē: nervi.
unusquisq̄ suam uxorem habeat: et 1.pe.3.b.
unaqueq̄ suum virum habeat. Uxori
vir debitū reddat: similiter autē et uxor
viro. Mulier sui corporis potestatem 32. q. 2. c.
non habet: sed vir. Similiter autē et vir sicut non.
sui corporis potestatē nō habet: sed
mulier. Nolite fraudare invicē: nisi
forte ex cōsensu ad tempus: ut vace-
tis orationi: et iterum revertimini in
idipm: ne tētet vos satanas propter
incōtinentiā vestrā. Hoc autē dico s̄m B
indulgentiā: non s̄m imperiū. Volo
autem oēs vos esse sicut meipm: sed
unusquisq̄ propriū donum habet ex
deo: alius quidē sic alius vero sic. Di-
co autē nō nuptis et viduis: bonū est
illis si sic p̄māserint sicut et ego. Qd
si nō se continent: nubant: melius est
enim nubere q̄ uri. His autē qui matri-
monio iuncti sunt: precipio: nō ego/
sed dn̄s. Uxorē a viro nō discedere. mat.5.e.
q̄ si discesserit: manere innuptā aut 19.b.
viro suo recōciliari. Et vir uxorē nō mar.10.b.
dimittat. Nam ceteris ego dico: nō Lu.16.d.
dn̄s. Si quis frater uxorem hz infidelē:
et hec cōsentit habitare cū illo: nō di-
mittat illā. Et si qua mulier fidelis C
habet virū infidelē: et hic cōsentit ha-
bitare cū illa: nō dimittat virū: san-
ctificatus est enim vir infidelis/ p mu-
lierem fidelem: et sanctificata est mu-
lier infidelis p virū fidelē: alioquin
filii vestri immūdi essent: nunc autē 28. q. 1. c.
sancti sunt. Qd si infidelis discedit: sic mō et
discedat: nō enim servituti subiect⁹ est c. si infide-
frater aut soror in hmōi: in pace autē lis.
vocavit nos de⁹. Unde enim scis mu-
lier si virū salvū facies? aut unde scis
vir si mulierē salvā facies? nisi uni-
cuiq̄ sicut divisit dn̄s. Unūquemq̄ si-
cut vocavit de⁹/ ita ambulet: et sicut
in oīb⁹ ecclesiis doceo. Circūcisus ali-
quis vocat⁹ est? non adducat p̄putiū.
In p̄putio autē aliquis vocat⁹ est? non

D circūcidat. Circūcisio nihil est/ ⁊ pre
putiū nihil est: sed obseruatio man-
eph. 4. a. datorū dei. Unusquisqȝ in qua voca-
tione vocatus est: in ea ꝑmaneat. Ser
uus vocatus es: nō sit tibi cure: sed et
si potes fieri liber: magis vtere. Qui
enim in dn̄o vocatus est seruus: liber-
tus est dn̄i. Similiter qui liber voca-
tus est: seruus est christi. Precio em
pti estis: nolite fieri serui hominum.
J. 6. d. Unusquisqȝ ergo in quo vocatus est
1. pe. 1. d. frater: in hoc ꝑmaneat apud deum.
E De virginibus aūt preceptū dn̄i nō
28. q. 1. c. habeo: cōsilium aūt do/ tanq̄ miseri
sibi esti. cordiā cōsecutus a dn̄o vt sim fidelis.
Existimo enim hoc bonū esse ꝓpter
instantem necessitatē: quoniā bonū
ē homini sic esse. Alligatus es vxori?
noli querere solutionē. Solutus es ab
vxore? noli querere vxorē. Si autem
acceperis vxorem: nō peccasti. Et si
nupserit virgo: nō peccauit: tribula-
tionē tn̄ carnis habebūt huiusmodi.
F 30 Ego autem vobis parco. Hoc itaqȝ
32. dist. c. dico fratres: tp̄s breue est: reliquum
omnium. est: vt et qui habēt vxores tanq̄ non
habētes sint: ⁊ q̄ flent: tanq̄ nō flen
tes: ⁊ q̄ gaudēt tāq̄ non gaudētes: ⁊
qui emūt: tanq̄ nō possidētes: ⁊ qui
vtunt hoc mūdo: tanq̄ nō vtantur.
Preterit enim figura huius mundi. Uo
lo autem vos sine solicitudine esse.
Qui sine vxore est: solicitus est q̄ dn̄i
sunt quō placeat deo. Qui autē cum
de cle. cō- vxore est/ solicitus est que sunt mundi
iugat. ca. quō placeat vxori: et diuisus est. Et
diuersis. mulier innupta et virgo cogitat que
27. q. 1. c. dn̄i sunt: vt sit sācta et corpore ⁊ spi
viduas. 2. ritu. Que aūt nupta est cogitat que
sunt mūdi: quō placeat viro. Porro
hoc ad vtilitatē vestrā dico: non vt
A laqueū vobis iniciā: sed ad id quod
honestū est et qd̄ facultatē prebeat
sine impedimento dn̄m obsecrandi.
B Si quis autem turpē se videri existi
28. q. 1. c. mat super virgine sua q̄ sit supadul
sic enī. ta: ⁊ ita oportet fieri: qd̄ vult faciat.
nō peccat si nubat. Nam q̄ statuit i
corde suo firmus non habēs necessi
tatem/ potestatē autē habens sue vo
lūtatis/ ⁊ hoc iudicauit in corde suo
2. q. 3. ca. seruare virginē suā: benefacit. Igit
euthenii. ⁊ q̄ matrimonio iungit virginē suā:
Ro. 7. a. benefacit: ⁊ q̄ nō iungit: melius facit.
Mulier alligata est legi quanto tp̄e
vir eius viuit: q̄ si dormierit vir eius: li-
berata ē a lege: cui autē vult nubat:
tm̄ i dn̄o. Beatior aūt erit si sic ꝑmā-
serit secundū meū cōsiliū. Puto au-
tem q̄ ⁊ ego spiritum dei habeam.
C. C. S. Apl's ondit sciētiā nō valere
nisi sm̄ charitatē sit ordiata: ac ostē
dit veritatē de escis idolothytis. C. viii.
De iis autē q̄ idolis sacrifican- A
tur scimus q̄ oēs sciētiam ha- De cons.
bemus. Sciencia inflat: charitas ve c. nisi. §.
ro edificat. Si quis aūt se existimat ꝓ de sc.
scire aliquid: nondum cognouit quē
admoduȝ oporteat eum scire. Si q̄s
autem diligit deum: hic cognitus est
ab eo. De escis autē que idolis imo B
lant scimus q̄ nihil est idolū in mū
do: ⁊ q̄ nullus est deus nisi vnus. Nā
et si sunt qui dicant dii/ siue in celo/
siue in terra (siquidē sunt dii multi ⁊
dn̄i multi) nobis tamen vnus deus
pater/ ex quo oīa ⁊ nos in illo: ⁊ vnus
dn̄s iesus xp̄s per quē oīa ⁊ nos per
ipsum: sed non in oībus est scientia.
Quidam autē cū cōsciētia vsqȝ nūc
idoli/ quasi idolothytū manducant:
⁊ cōsciētia ipsorū cū sit infirma pol
luitur. Esca aūt nos nō commendat
deo. Neqȝ enim si māducauerimus C
abundabimus: neqȝ si non māduca-
uerimus deficiemus. Uidete autem
ne forte hec licentia vestra offendi-
culū fiat infirmis. Si enim q̄s vide- De cons.
rit eū qui habet scientiam in idolio ca. nisi.
recumbentē: nonne consciētia eius
cū sit infirma edificabit ad mandu-
candum idolothyta? Et peribit infir- D
mus in tua cōsciētia frater/ propter Ro. 14. c
quē christus mortuus est? Sic autē
peccantes in fratres et percutiētes
cōsciētiā eorū infirmā: in christo pec
catis. Quapropter si esca scādalizat ro. 14. d.
fratrē meū: non māducabo carnē in
eternū/ ne fratrem meū scandalizē.
C. C. S. Inducit apostolus corinthios
ad virtutis ꝑfectionē sui exēplo atqȝ
currentium in stadio. Capitulū. ix. A
Non sum liber? Non sum apo 31. dist. c.
stolus? Nōne christum iesum oīno.
dominū nostrum vidi? Non
ne opus meū vos estis in dn̄o? Et si
aliis non sum apostolus: sed tamen
vobis sum: nam signaculū apostola
tus mei vos estis in domino. Mea de
fensio apud eos qui me interrogant
hec est. Nunquid nō habemus pote
statē māducādi et bibendi? Nūquid
nō habemus potestatē sororem mu-
lierculā circumducendi: sicut ⁊ cete-
ri apostoli ⁊ fratres dn̄i et cephas?
Aut ego solus ⁊ barnabas/ non ha-

bemus potestatem hoc operandi?
Quis militat suis stipendiis vnquam.
Quis plantat vineam: et de fructu eius
13.q.1.ex non edit? Quis pascit gregem: et de la
cessus. cte gregis non manducat? Nunquid secundum
hominem hec dico? An et lex hec non dicit?
Deu.25.a. Scriptum est enim in lege moysi. Non
1.timo.5.c. alligabis os boui trituranti. Nunquid
de bobus cura est deo? An propter
nos vtique hoc dicit? Nam propter nos
vtique scripta sunt: quoniam debet in spe qui
arat arare: et qui triturat: in spe fru
B ctus percipiendi. Si nos vobis spiri
Ro.15.f. tualia seminauimus: magnum est si
nos carnalia vestra metamus? Si alij
potestatis vestre participes sunt: qua
re non potius nos? Sed non vsi su
mus hac potestate: sed omnia sustinemus
ne quod offendiculum demus euangelio
Deu.18.a. christi. Nescitis quoniam qui in sacrario
16.q.1.c. operantur: que de sacrario sunt edunt?
doctos. et qui altario deseruiunt: cum altario
de presbi. secundum participant? Ita et dominus ordinauit iis
et ca.extir qui euangelium annunciant: de euange
pande. lio viuere. Ego autem nullo horum vsus
sum. Non autem scripsi hec: vt ita fiant
in me. Bonum est enim mihi magis mo
ri: quam vt gloriam meam quis euacuet. Nam
et si euangelizauero: non est mihi glo
C ria: necessitas enim mihi incumbit: ve
enim mihi est: si non euangelizauero.
Si enim volens hoc ago: mercedem ha
beo: si autem inuitus: dispensatio mihi
credita est. Que est ergo merces mea?
23.q.6.s Ut euangelium predicans: sine sumptu
.§. item cum ponam euangelium: vt non abutar pote
redderet. state mea in euangelio. Nam cum liber
28.q.1.c. essem ex omnibus: omnium me seruum feci:
iam nunc. vt plures lucrifacerem. Et factus sum
iudeis tanquam iudeus: vt Judeos lu
crarer: iis qui sub lege sunt: quasi sub
lege essem (cum ipse non essem sub lege)
vt eos qui sub lege erant lucrifacerem:
D iis qui sub lege erant: tanquam sine lege essem
(cum sine lege dei non essem: sed in lege
essem christi) vt lucrifacerem eos qui sine
lege erant. Factus sum infirmis infir
mus: vt infirmos lucrifacerem. Omnibus
omnia factus sum: vt omnes facerem saluos.
Omnia autem facio propter euangelium: vt
particeps eius efficiar. Nescitis quod ii
qui in stadio currunt omnes quidem cur
runt: sed vnus accipit brauium? Sic
currite: vt comprehendatis. Omnis enim
qui in agone contendit: ab omnibus se absti
net: et illi quidem vt corruptibilem coro
nam accipiant: nos autem incorruptam.
Ego igitur sic curro non quasi in in

certum: sic pugno non quasi aerem verbe
rans: sed castigo corpus meum et in ser
uitutem redigo: ne forte cum aliis pre
dicauerim: ipse reprobus efficiar.
¶ Ca.X. Reprobat apostolus participan
tes ex idolis: et docet quo vtendum sit
que immolantur idolis. Capitulum .x.
Nolo enim vos ignorare fra A
tres quoniam patres nostri omnes
sub nube fuerunt: et omnes ma nu.9.d.
re transierunt et omnes in moyse bapti exo.13.d.
zati sunt in nube et in mari: et omnes exo.14.e.
eandem escam spiritualem manducaue exo.16.d.
runt/ et omnes eundem potum spiritualem exo.17.b.
biberunt (bibebant autem de spirituali nu.20.b.
consequente eos petra: petra autem
erat christus) sed non in pluribus eorum
beneplacitum est deo: nam prostrati sunt in
deserto. Hec autem in figura facta sunt nu.26.g.
nostri: vt non simus concupiscentes malo
rum: sicut et illi concupierunt/ neque idolo B
latre efficiamini: sicut quidam ex ipsis exo.32.b.
quemadmodum scriptum est. Sedit populus
manducare et bibere: et surrexerunt lu
dere: neque fornicemur: sicut quidam nu.25.b.
ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt
vna die viginti tria milia: neque tente
mus christum: sicut quidam eorum tentaue nu.21.b.
runt et a serpentibus perierunt: neque mur
murauer itis: sicut quidam eorum mur C
murauerunt: et perierunt ab extermina nu.14.f.
tore. Hec autem omnia in figura continge iudith.8.
bant illis: scripta sunt autem ad corre c.
ptionem nostram: in quos fines seculorum
deuenerunt. Itaque qui se existimat sta
re: videat ne cadat. Tentatio vos non de pe. dis.
apprehendat: nisi humana: fidelis autem 2.c.inter
deus est: qui non patietur vos tentari supra hoc sciens
id quod potestis: sed faciet etiam cum tenta dum.
tione prouentum vt possitis sustinere. D
Propter quod charissimi mihi: fugite
ab idolorum cultura. Ut prudentibus
loquor: vos ipsi iudicate quod dico. Ca
lix benedictionis cui benedicimus: nonne
communicatio sanguinis christi est? et pa
nis quem frangimus: nonne participatio
corporis domini est? Quoniam vnus panis et vnum de conse. di.
corpus multi sumus: omnes quidem de vno 2.ca.rela
pane et de vno calice participamus. tum.
Uidete israel secundum carnem. Nonne qui
edunt hostias: participes sunt altaris?
Quid ergo? dico quod idolis immolatum
sit aliquid? aut quod idolum sit aliquid? Sed E
que immolant gentes: demoniis immo
lant: et non deo. Nolo autem vos so 34.q.2.c.
cios fieri demoniorum. Non potestis nõ satis.
calicem domini bibere: et calicem demo
niorum: non potestis mense domini par F

ticipes esse / ꝛ mense demoniorũ. An
emulamur dominũ? Nũquid fortio-
S.6.c. res illo sum⁹? Omnia mihi licent: sed
nõ omnia expediũt: omnia mihi licet
sed nõ omnia edificant. Nemo qđ suũ
F est querat / sed qđ alteri⁹. Omne qđ
in macello venit / manducate / nihil
interrogantes propter cõscientiaʒ:
Ps.23.a. dñi est terra: ꝛ plenitudo ei⁹. Si q̃s
30.di.c.si vocat vos infidelium ad cenã. ꝛ
qs carnẽ. vultis ire / omne qđ vobis apponitur
mãducate / nihil interrogantes pro-
pter cõscientiam. Si quis autẽ dixe-
G rit: Hoc immolatuʒ est idolis: nolite
mãducare propter illum qui indica
uit ꝛ propter conscientiam: consciẽ-
tiam autẽ dico: nõ tuã sed alterius.
Ut quid enim libertas mea iudicat
ab alia conscientia? Si ego cũ gratia
participo / quid blasphemor pro eo
Colos.3.c. ꝙ gratias ago? Siue ergo manduca
tis / siue bibitis / vel aliud quid faci-
tis: oĩa in gloriã dei facite. Sine of-
fensione estote iudeis ꝛ gentib⁹ / ꝛ ec
clesie dei: sicut ꝛ ego per omnia oĩb⁹
placeo / nõ querens quod mihi vtile
est: sed quod multis vt salui fiant.
¶ C.S. Apl's reprobat errores corin
thiorũ circa celebritatem sacramẽti
eucharistie / quantũ ad habitũ ꝛ con
uictum / ac deinde ponit eucharistie
dignitatẽ / ac ritũ cõuenientẽ. Ca.xi.
A Imitatores mei estote: sicut ꝛ
ego Christi. Laudo autẽ vos
fratres ꝙ per omnia mei me-
mores estis / et sicut tradidi vobis /
Eph.5.c. precepta mea tenetis. Uolo autem
vos scire ꝙ omnis viri caput christ⁹
est: caput autẽ mulieris / vir: caput
de sa.vn. vero christi / deus. Oĩs vir orãs: aut
c.vnico. prophetans velato capite / deturpat
de here.c. caput suũ. Oĩs autem mulier orans
vergẽtis. aut prophetans non velato capite /
deturpat caput suũ: vnũ enim est ac
si decaluetur. Nam si non velat mu-
B lier / tondeatur. Si vero turpe est mu-
lieri tonderi / aut decaluari / velet ca
put suũ. Uir quidẽ non debet velare
caput suũ / quoniam imago ꝛ gloria
dei est / mulier autem: gloria viri est.
Nõ enim vir ex muliere est / sed mu-
Geñ.2.d. lier ex viro. Etenim non est creatus
vir propter mulierẽ: sed mulier pro-
pter virum. Ideo debet mulier vela-
men habere supra caput suum ꝛ pro-
pter angelos. Uerũtamen neq̃ vir
sine muliere / neq̃ mulier sine viro i
C domino. Nã sicut mulier de viro / ita
ꝛ vir per mulierem. Omnia autẽ ex
deo. Uos ipsi iudicate: decet mulierẽ
non velatam orare deum? Nec ipsa
natura docet vos ꝙ vir quidẽ si co-
mã nutriat ignominia est illi: muli-
er vero si comã nutriat gloria est il-
li: quoniã capilli pro velamine ei da
ti sunt. Si quis autẽ videtur conten
tiosus esse: nos talẽ consuetudinem
non habemus neq̃ ecclesia dei. Hoc D
autẽ precipio: nõ laudans / ꝙ non in
melius sed in deterius conuenitis.
Primũ quidem conuenientibus vo
bis in ecclesiam / audio scissuras esse
inter vos ꝛ ex parte credo. Nã opor I.q.3.ca.
tet ꝛ hereses esse: vt ꝛ q̃ probati sunt saluator.
manifesti fiant in vobis. Conuenien 24.q.3.
tibus ergo vobis in vnum: iam non c.fina.
est dominicam cenam manducare.
Unusquisq̃ enĩ suam cenã presumit
ad manducanduʒ. Et alius quidem
esurit: alius autẽ ebrius est. Nunq̃d E
domos non habetis ad manducan-
dũ ꝛ bibenduʒ? Aut ecclesiã dei con-
temnitis: ꝛ confunditis eos qui nõ
habent? Quid dicam vobis? Laudo
vos? In hoc non laudo. Ego enĩ ac
cepi a dño qđ et tradidi vobis: quo- mat.26.c
niã dñs iesus in qua nocte tradeba- mar.14.c
tur / accepit panẽ: et gratias agens luc.22.b.
fregit ꝛ dixit. Accipite ꝛ manduca-
te: hoc est corpus meũ qđ pro vobis
tradetur: hoc facite in meã cõmemo-
rationem. Similiter ꝛ calicẽ: postq̃
cenauit dicens. Hic calix / nouum te F
stamẽtum est in meo sanguine: hoc
facite quotienscũq̃ bibetis in meaʒ
commemorationem. Quotiẽscunq̃
enim manducabitis panẽ hũc / et ca
licem bibetis: mortẽ dñi annunciabi Iohã.6.f
tis donec veniat. Itaq̃ quicũq̃ mã- 15.di.ca.
ducauerit panem et biberit calicem fina.
dñi idigne reus erit corporis et san-
guinis dñi. Probet autẽ seipsum ho
mo: ꝛ sic de pane illo edat ꝛ de cali-
ce bibat. Qui enim mãducat ꝛ bibit G
indigne: iudiciũ sibi mãducat et bi-
bit / nõ diiudicans corpus dñi. Ideo
inter vos multi ĩfirmi ꝛ imbecilles ꝛ II.q.3.ca.
dormiunt multi. Qđ si nosmetipsos ad mẽsaʒ
diiudicaremus: non vtiq̃ iudicare- I.q.I.c.P
mur. Dum iudicamur autẽ / a domi- esaiam.
no corripimur: vt non cũ hoc mũdo
damnemur. Itaq̃ fratres mei cum
conuenitis ad manducandum: inui
cem expectate. Si quis esurit domi
mãducet: vt nõ ĩ iudiciũ cõueniatis.
Cetera autẽ cum venero: disponam.

¶ C.S. Cōmēdat aplus grām dei in generali declarando conditionē gratie gratis date: comparando corpus ecclesie ad corpus nature. Capm. xij.

A D E spiritualibus autē nolo vos ignorare fratres. Scitis autem quoniam cū gentes essetis, ad simulacra muta prout ducebamini euntes. Ideo notū vobis facio, q nemo in spū dei loquēs, dicit anathema iesu. Et nemo potest dicere dñs iesus, nisi in spū scō. Diuisiones vero gratiarū sunt: idem aūt spūs. Et diuisiones ministrationū sunt, idē autē dominus. Et diuisiones operationum sunt: idem vero deus, qui operat oia in oibus. Unicuiq autē datur manifestatio spūs ad vtilitatem. Alij quidē per spiritū datur sermo sapientie.

mar.9.f. de pe.dis. 1.ca.tres de pse.di. 2.c.liqdo. 1.q.1.ca. multe autem.

B Alij autē sermo sciētie, scdm eundē spiritum. Alteri fides: in eodem spū. Alij grā sanitatum, in vno spū. Alij operatio virtutū. Alij pphetia. Alij discretio spirituum. Alij genera linguarum. Alij interpretatio sermonū. Hec aūt oia operat vnus atque idē spūs, diuidens singulis prout vult.

Ro.12.a. eph.4.b. Sicut eni corpus vnū est, et membra habet multa: oia aūt membra corporis cū sint multa, vnū tamen corpus sunt. Ita et christus. Etenim in vno spiritu oēs nos in vnū corpus baptizati sumus, siue Judei, siue gentiles, siue serui, siue liberi, et oēs in vno spū potati sumus. Nā et corpus nō est vnū membrū, sed multa.

C Si dixerit pes, qm nō sum manus, non sum de corpore: nō ideo nō est de corpore? Et si dixerit auris, qm non sum oculus, non sum de corpore: nō ideo nō est de corpore? Si totū corpus oculus: vbi auditus? Si totū auditus vbi odoratus? Nunc autē posuit deus mēbra: vnumquodq eorū in corpore sicut voluit. Quod si essent oia vnū mēbrū: vbi corpus? Nunc aūt multa quidē mēbra, vnū aūt corpus. Nō potest aūt dicere oculus manui, opera tua non indigeo: aut iterū caput pedibus: non estis mihi necessarij. Sz multomagis que videntur mēbra corporis infirmiora esse: necessariora sunt. Et q putamus ignobiliora mēbra esse corporis: his honorē abundantiorē circūdamus. Et que inhonesta sunt nra: abundantiorem honestatē habent.

D Honesta aūt nostra: nullius egent. Sed deus temperauit corpus ei, cui deerat abundantiorē tribuendo honorē: vt nō sit schisma in corpore, sed in idipm pro inuicē sollicita sint mēbra. Et si quid patitur vnū membrū: cōpatiunt oia mēbra. Siue gloriat vnū membrum congaudēt oia mēbra. Uos autē estis corpus christi, et mēbra de membro. Et quosdā quidē posuit deus in ecclesia primo aplos: scdo prophetas: tertio doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationū: opitulatiōes, gubernationes, genera linguarum: interpretationes sermonū. Eph. 4.c Nūquid oēs apli? Nunqd oēs pphete? Nunquid oēs doctores? Nunqd oēs virtutes? Nunqd oēs gratiam habēt curationū? Nunqd oēs linguis loquuntur? Nūquid omnes interpretantur? Emulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

¶ Ca.S. Recommendat apostolus charitatis excellentiam, vtilitatem et stabilitatem. Capitulum. xiij.

A S I linguis hoim loquar et angelorū, charitatē autē non habeam: factus sum velut es sonans: aut cymbalū tinniēs. Et si habuero pphetiā, et nouerim mysteria oia, et oēm sciētiā, et si habuero omnē fidē ita vt mōtes transferam, charitatem aūt non habuero: nihil sum. 11.q.3.c. illud.

B Et si distribuero in cibos pauperum oēs facultates meas, et si tradidero corpus meū ita vt ardeā, charitatem autē nō habuero, nihil mihi pdest. Charitas patiens est, benigna est. Charitas nō emulat, non agit perperam, nō inflat, nō est ambitiosa, non querit q sua sunt, nō irritat: non cogitat malū, nō gaudet sup iniquitate, phil.2.c.

C cōgaudet autē veritati: oia suffert, oia credit, oia sperat, oia sustinet. Charitas nunq excidit, siue prophetie euacuabunt, siue lingue cessabūt: siue scientia destruet. Ex parte enim cognoscimus, et ex parte pphetamus. Cū autē venerit qd perfectū est: euacuabit qd ex parte est. de pe.dis. 2.c.charitas nūq.

D Cū essem paruulus: loquebar vt paruulus, sapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus. Quando autē factus sum vir, euacuaui que erant paruuli. Uidemus nūc p speculū in enigmate: tunc aūt facie ad faciē. Nūc cognosco ex parte, tunc autē cognoscā sicut et cognitus sum. Nunc autem manent fides spes, charitas, tria hec. Maior au-

tem horum est charitas.
¶ C.S. Eminentiā ostendit prophe-
tie super donum linguarū: et quomo-
do sit vtendū vtroq; dono. Cap. xiiij.
Sectamini charitatem / emula-
A .J.12.b. mini spiritualia / magis autem
vt prophetetis. Qui enim loquit lin-
gua / non hominibus loquit: sed deo /
nemo enī audit / spū autez loquit my-
steria. Nam q̄ pphetat: hoibus loq-
tur ad edificationē: et exhortationez
et cōsolationē. Qui loquit lingua: se-
metipsum edificat: qui aūt pphetat
ecclesiaz dei edificat. Volo autē oēs
vos loqui linguis: magis autē pphe
tare. Nam maior est qui pphetat q̄
qui loquit linguis: nisi forte interprē
tur vt ecclesia edificationē accipiat.
B Nunc autē fratres / si venero ad vos
linguis loquens: q̄d vobis prodero /
nisi vobis loquar aut in reuelatione
aut in sciētia / aut in pphetia / aut in
doctrina? Tā que sine aīa sunt vocez
dantia / siue tibia / siue cithara / nisi
distinctionē sonituū dederint / quo-
modo sciet id quod canit / aut quod
citharizat? Etenī si incertā vocē det
tuba: quis parabit se ad bellū? Ita et
vos per linguā nisi manifestum ser-
monē dederitis / quō sciet id q̄d dici-
tur? Eritis enī in aera loquentes. Tā
multa: vt puta genera linguarū sunt
in hoc mundo: et nihil sine voce est.
C Si ergo nesciero virtutem vocis: ero
ei cui loquar barbarus: et qui loquit
mihi barbarus. Sic et vos / qm̄ emu-
latores estis spirituū / ad edificatio-
nē eccl'ie q̄rite vt abundetis. Et ideo
qui loquit lingua: oret vt interprētet.
Nam si orem lingua / spūs meus orat:
mens aūt mea sine fructu est. Quid
ergo est? Orabo spū / orabo et mente.
Psallā spū: psallā & mente. Ceterū si
benedixeris spiritu / qui supplet locū
idiote / quomodo dicet amen sup tuaz
benedictionē? quoniā quid dicas ne-
D scit. Nā tu quidē bene grās agis / sed
alter nō edificat. Grās ago deo meo
q̄ oim vestrum lingua loquor. Sed
in eccl'ia volo q̄nq; verba sensu meo
loqui / vt et alios instruā: q̄ decez mi-
lia verborū in lingua. Fratres / noli-
te pueri effici sensibus: sz malitia par-
uuli estote: sensibus autē pfecti estote.
esa.28.c. In lege enim scriptū est / qm̄ in aliis
linguis et in labiis aliis loquar popu
lo huic / et nec sic exaudient me: dicit
dñs. Itaq; lingue in signū sunt non
fidelibus: sed infidelibus: prophetie
autem nō infidelibus / sed fidelibus.
Si ergo conueniat vniuersa eccl'ia in
vnū / et oēs linguis loquātur: intrent
autem idiote aut infideles: nonne di-
cent q̄d insanitis? Si autē oēs pphe
tent: intret aūt q̄s infidelis vel idio-
E ta: conuincit ab oībus: diiudicat ab
oībus. Occulta enī cordis eius mani
festa fiunt: et ita cadens in faciē ado
rabit deuz: pnuncians q̄d vere deus
in vobis sit. Quid ergo est fratres?
Cum conuenitis: vnusquisq; vestruz
psalmū habet: doctrinam habz: apo-
calypsim habet: linguā habet / inter-
pretationem habet: oia ad edificatio-
nez fiant. Siue lingua quis loquitur
scdm duos: aut vt multum tres & per
partes: et vnus interpretetur. Si autē
non fuerit interpres: taceat in eccle-
F sia: sibi autē loquat et deo. Prophete
autē duo aut tres dicant: & ceteri di-
iudicent. Q̄ si alii reuelatū fuerit se-
denti: prior taceat. Potestis enī om-
nes per singulos prophetare: vt oēs
discant: et oēs exhortent: et spūs pro
phetarū pphetis subiecti sunt. Non
enim est dissensionis deus: sed pacis
sicut et in oībus ecclesiis sanctorū do
ceo. Mulieres in ecclesiis taceāt: nō 1.Ti.2.d.
enī permittit eis loqui: sed subditas
esse: sicut et lex dicit. Si quid autē vo Gen.3.c.
lunt discere: domi viros suos inter-
G rogēt. Turpe est enim mulieri: loqui
in ecclesia. An a vobis verbū dei pro 37.dis.c.
cessit? aut in vos solos peruenit? Si io.in fi.
quis videt propheta esse: aut spūalis
cognoscat q̄ scribo vobis: q̄a domini
sunt mandata. Si q̄s autem ignorat
ignorabitur. Itaq; fratres emulami-
ni pphetare: et loqui linguis nolite
prohibere. Omnia aūt honeste: et se-
cundum ordinem fiant in vobis.
¶ C.S. Tractat aplus de gl'a resur-
rectionis: premittendo commenda-
tionē doctrine euangelice. Capm. xv.
Notum autē vobis facio fra- A
tres euangeliū quod predi- Gal.1.a.
caui vobis: q̄d et accepistis:
i quo & statis: per quod & saluamini /
qua ratione predicauerim vobis si te
netis / nisi frustra credidistis. Tra-
didi enī vobis in p̄mis q̄d et accepi
qm̄ christus mortuus est p peccatis
nostris scdm scripturas. Et quia se- esa.53.b.
pultus est: et quia resurrexit tertia Jone.2.a.
die scdm scripturas / & quia visus est Osee.6.a
cephe: et post hec vndecim. Deinde ioh.20.c.

B visus est plus q̃ quingentis fratrib⁹
De cele. simul: ex quibus multi manent vsq̃
miss.c. cuz adhuc: quidã aũt dormierunt. Dein-
marthe. de visus est iacobo: deinde apostolis
Act.9.a. omnibus. Nouissime aũt oĩm tanq̃
Eph.3.b. abortiuo/ visus est et mihi. Ego enim
sum minimus apl'orũ/ qui nõ sum di-
gnus vocari apostol⁹/ q̃m persecut⁹
3.di.c.cõ sum ecclesiã dei. Gratia autẽ dei sum
suetudo. id q̃d sum: et grã ei⁹ in me vacua non
fuit/ sed abundãtius illis oĩbus la-
boraui. Non ego autẽ: sed gratia dei
mecuz. Siue em̃ ego/ siue illi: sic predi-
cauimus/ et sic credidistis. Si autem
C christus predicatur q̃ resurrexit a
mortuis: quomodo quidam dicunt in
vobis/ q̃m resurrectio mortuorum nõ
est? Si autem resurrectio mortuoruz
non est: neq̃ christ⁹ resurrexit. Si au-
tem christ⁹ nõ resurrexit/ inanis est
predicatio nostra: inanis est et fides
vestra. Inuenimur autem et falsi te-
stes dei: q̃m testimoniũ diximus ad-
uersus deũ/ q̃ suscitauerit christum
quem nõ suscitauit/ si mortui non re-
surgũt. Nam si mortui non resurgũt
neq̃ christ⁹ resurrexit. Q̃ si christ⁹
non resurrexit: vana est fides vestra.
adhuc enim estis in peccatis vestris.
Ergo et qui dormierunt in christo/
perierunt. Si in hac vita tm̃ in chri-
sto sperantes sumus: miserabiliores
Colo.1.c. sumus oĩbus hominibus. Nunc aũt
Apo.1.b. christus resurrexit a mortuis/ primi-
tie dormientiũ: q̃m quidẽ per hoĩem
mors: et per hoĩem resurrectio mor-
tuorũ. Et sicut in adã oẽs moriũtur:
ita et in christo oẽs viuificabuntur.
D vnusquisq̃ autẽ in suo ordine. Pri-
1.Thes. mitie christ⁹/ deinde ij q̃ sunt christi
4.d. qui in aduentũ eius crediderunt. De-
inde finis: cuz tradiderit regnũ deo
et patri/ cũ euacuauerit oẽm princi-
patũ/ et potestatẽ/ et virtutez. Opor-
Ps.109.a. tet autẽ illum regnare: donec ponat
Heb.1.d. oẽs inimicos sub pedibus eius. No-
et.10.c. uissime aũt inimica destruet̃ mors.
Ps.8.c. Oĩa em̃ subiecit sub pedibus eius.
Heb.2.d. Cum aũt dicat/ oĩa subiecta sunt ei:
sine dubio preter eum qui subiecit ei
oĩa. Cum autem subiecta fuerint illi
omnia: tunc et ipse filius subiectus
erit ei/ qui subiecit sibi oĩa: vt sit deus
omnia in oĩbus. Alioquin quid fa-
cient qui baptizantur pro mortuis/ si
omnino mortui non resurgunt? Ut
quid et baptizant̃ pro illis? Ut q̃d et
nos periclitamur omni hora? Quo-

tidie morior propter vestraz gloriam 22.q.1.c.
fratres/ quam habeo in christo iesu noueri͛.
dño nostro. Si (sc̃dm hominẽ) ad be-
stias pugnaui ephesi: quid mihi pro-
dest si mortui non resurgũt? mãduce Esa.22.c.
mus et bibamus/ cras enim morie- Sap.2.b.
mur. Nolite seduci. Corrumpunt mo-
res bonos/ colloquia mala. Euigila- E
te iusti: et nolite peccare: ignorantiã de pe. dis.
em̃ dei quidã habẽt. Ad reuerentiam 2.c.si em̃.
vobis loquor. Sed dicet aliq̃s. Quo- vl̃.petr⁹.
modo resurgent mortui? quali autem
corpore venient? Insipiens tu/ q̃d se-
minas non viuificat̃: nisi prius mo-
riatur. Et quid seminas: non corpus
quod futurũ est seminas/ sed nudũ
granũ: vt puta tritici/ aut alicuius ce-
terorum. Deus autem dat illi corpus
sicut vult: et vnicuiq̃ seminum pro-
prium corpus. Non oĩs caro/ eadem
caro: sed alia hominũ/ alia pecorum/
alia volucruz/ alia autem piscium. Et
corpora celestia/ et corpora terrestria:
sed alia quidẽ celestium gloria: alia
autem terrestrium. Alia claritas so-
lis/ alia claritas lune/ et alia clari- F
tas stellarum. Stella em̃ a stella dif-
fert ĩ claritate: sic et resurrectio mor-
tuorũ. Seminat̃ ĩ corruptione: surget
in ĩcorruptiõe. Seminat̃ ĩ ignobilita-
te surget ĩ glĩa. Seminat̃ ĩ ĩfirmitate:
surget ĩ v̾tute. Seminat̃ corp⁹ aĩale
surget corpus spũale. Si est corpus
aĩale: est et corp⁹ spũale sicut scriptum
est. Fact⁹ est prim⁹ hõ adã in animã Gen.2.b.
viuentẽ: nouissim⁹ adã in spm̃ viuifi-
cantem. Sed nõ pri⁹ q̃d spũale est/ sz
q̃d aĩale: deinde q̃d spũale. Primus
hõ de terra/ terren⁹: sc̃ds hõ de celo/
celestis. Qualis terren⁹: tales et ter-
reni: et qualis celest̃/ tales et celestes.
Igitur sicut portauimus imaginẽ ter-
reni: portemus et imaginez celestis.
Hoc autẽ dico fratres: q̃r caro et san-
guis regnũ dei possidere nõ possunt:
neq̃ corruptio/ incorruptelã posside-
bit. Ecce mysterium vobis dico. Om-
nes quidem resurgemus: sed non om- G
nes immutabimur. In momento/ in
ictu oculi/ in nouissima tuba. Canet
enim tuba/ et mortui resurgent incor-
rupti: et nos ĩmutabimur. Opz enim
corruptibile hoc induere ĩcorruptio-
nẽz: et mortale hoc induere immorta-
litat̃. Cum aũt mortale hoc induerit
ĩmortalitat̃: tũc fiet s̾mo q̃ scrip⁹ ẽ.
Absorpta est mors in victoria. Ubi Os.13.d.
est mors victoria tua? Ubi est mors Heb.2.d.

stimulus tuus? Stimulus autē mor-
tis/peccatū est: virtus vero peccati
1. Jo.5.a. lex. Deo aūt grās qui dedit nobis vi-
ctoriam per dñm nostrū iesum chri-
stū. Itaqȝ fratres mei dilecti / stabi-
les estote et imobiles: abundātes in
opere domini semper/ scientes ꝙ la-
bor vester non est inanis in domino.
¶ C.S. Docet apl's quō ꝯuersanduȝ
est cū extraneis et vicinis: ac in fine
eplē annectit salutationē. Cpm. xvi.
A DE collectis autem q̄ fiunt in san-
ctos: sicut ordinaui in ecclesijs
galatie/ita et vos facite. Per vnam
sabbati vnusquisqȝ vestrū apud se re
ponat/recondens quod ei bene pla-
cuerit: vt nō cuȝ venero/tunc collecte
fiant. Cum aūt presens fuero: q̄s pro
baueritis per epl'as/hos mittam per-
ferre gratiā vestraȝ in hierl'm. Q̄ si
22.q.2.c. dignū fuerit vt ego eam: mecū ibūt.
si aduer- Veniā autē ad vos: cuȝ macedoniaȝ
sēdū.§.2. pertrāsiero. Nā macedoniaȝ pertrāsi
bo. Apud vos autē forsitā manebo:
vel etiam hyemabo: vt vos me dedu-
B catis quocūqȝ iero. Nolo enim vos
modo in transitu videre. Spero eniȝ
me aliquātulū tēporis manere apud
vos: si dñs permiserit. Permanebo
autē ephesi vsqȝ ad pentecosten. Osti
um eni mihi apertū est magnū ⁊ eui-
dens: et aduersarij multi. Si aūt ve-
nerit timotheus: videte vt sine timo-
re sit apud vos. Opus eni dñi opera-
tur/sicut ⁊ ego. Ne q̄s ergo illū sper-
nat. Deducite aūt illū in pace: vt ve-
niat ad me. Expecto eni illū cum fra-
C tribus. De apollo autē fratre / vobis
notū facio: q̄m multuȝ rogaui eum vt
veniret ad vos cuȝ fratrib⁹: ⁊ vtique
nō fuit volūtas eius vt nūc veniret:
veniet aūt cū ei vacuū fuerit. Vigi-
late/state in fide/viriliter agite/ ⁊ cō
fortamini: oīa vestra in charitate
fiāt. Obsecro autem vos fratres/no-
stis domuȝ stephane/et fortunati/et
achaici: q̄m sunt primitie achaie: et
in ministeriuȝ sctōȝ ordinauerūt se-
ipsos: vt et vos subditi sitis eiusmo-
di et omni cooperāti ⁊ laborāti. Gau-
deo aūt in p̄sentia stephane/et fortu
D nati/et achaici: q̄m id quod vobis de
erat/ipsi suppleuerunt. Refecerunt
enim et meū spiritū ⁊ vestrū. Cogno-
scite ergo q̄ eiusmodi sunt. Salutant
vos oēs eccl'ie asie. Salutant vos in
dño multum/aquila ⁊ prisca cum do-
mestica sua eccl'a: apud quos et ho-
spitor. Salutant vos omnes fratres. 23.q.4.c.
Salutate inuicē in osculo sancto. Sa- similiter
lutatio mea manu pauli. Si q̄s non 24.q.3.c.
amat dñm nostrū iesum christum/sit cū §.§.ite
anathema: maranatha. Gratia domi in atia.
ni nostri iesu christi vobiscum. Chari
tas mea cum omnibus vobis i chri-
sto iesu. Amen.

¶ Explicit epistola Pau-
li ad Corinthios prima.

¶ Prologus in secundam epistolam
ad Corinthios incipit.

IN secūda ad Corinthios epi-
stola quasi in parte superiori
post tribulationuȝ suarū rela-
tiones reddit causas / quare ad eos
secundo non ierit: q̄m non leui muta
tione consilij fecisse se asserit: sed ne
aduētu suo tristitiā incurreret: cum
in pctō permanere discipulos repe-
risset. Deinde per agnitos fructus
penitētie recōciliat eū eccl'ie: queȝ in
prima propter fornicationē a consor
tio sctōȝ iusserat amoueri. Tertio
contra pseudo apl'os officij sui digni
tatem tuetur: et noui testamēti mini-
stros tāto anteire gr̄a ostendit / q̄to
euāgeliū est lege prestātius. Immo
rat etiā in causa illa plurimū: quam
breuiter in prima cōtigerat: vt prom
pto ac libēti aio necessaria presentis
vite nō habētibus largiant: et vtilita
te spūalis cōmercij cōmiscens presen
tia cuȝ futuris: atqȝ abundantia sua
sanctoȝ inopiā suppleant: vt vicissim
eorum inopia sanctorum abundātia
suppleat. In fine repetit q̄ superius
cōtra pseudo apl'os egerat: et iacta-
tionē eorū predicationesqȝ de se glo
sas: vel collata antiquitate gn̄is: vel
catalogo iniuriarū ac piculorū suoȝ
euacuat: dicitqȝ eos operarios subdo-
los q̄ ad imitationē satane transfigu
rent in apl'os xp̄i sub predicationis
spe lucra pecuniaria q̄qȝ sectantes.

¶ Incipit argumentum.

POst actā a Corinthijs peniten-
tiam/ consolatoriā scribit eis
epistolā apostolus a Troade
per Titum. Et collaudans eos/hor-
tatur ad meliora: contristatos quidē
eos/sed emendatos ostendens.

¶ Incipit epistola Pauli
ad Corinthios secūda.

¶ C.S. Captat corinthios beniuolen
tia per suas tribulationes ad exa-

tandum affectionem: et excusat se de
promissione eius facta. Capitulum.I.
A Paulus apl̃us iesu chri-
sti per voluntatē dei/ ꝛ
timotheus frater: ec-
clesie dei q̄ est corinthi
cum oib⁹ sctĩs qui sunt
i vniuersa achaia: grã
vobis et pax a deo prẽ nr̃o/ ꝛ dño iesu
Ephe.I.a. christo. Benedictus deus ꝛ pater do
I.Pe.I.a. mini nr̃i iesu xp̃i: pater miax et deus
totius cõsolationis / qui cõsolat̃ nos
in oĩ tribulatione nr̃a: vt possimus ꝛ
ipsi consolari eos q̄ in omni pressura
sunt/per exhortationez qua exhorta-
B mur ꝛ ipsi a deo. Q̃ sicut abundant
passiones christi in nobis: ita et per
christum abũdat consolatio nostra.
Siue aũt tribulamur pro vr̃a exhor-
tatione et salute: siue cõsolamur pro
vestra cõsolatione: siue exhortamur
ꝓ vr̃a exhortatiõe et salute/ q̄ opera-
tur tolerãtiam earundez passionum
qs ꝛ nos patimur: vt spes nr̃a firma
sit pro vobis: sciẽtes q̄ sicut socii pas
sionum estis: sic eritis et consolatio-
nis. Non eñ volumus ignorare vos
fratres de tribulatiõe nostra que fa-
cta est in asia / qm̃ supra modũ gra-
uati sum⁹ supra virtutẽ: ita vt tede-
ret nos etiam viuere. Sed ipsi in no-
bismetipsis rñsuz mortis habuimus
vt non sim⁹ fidentes in nobis/sed in
deo q̄ suscitat mortuos/qui de tantis
periculis nos eripuit ꝛ eruit: in quez
speramus qm̃ ꝛ adhuc eripiet: adiu-
uantibus et vobis in orone ꝓ nobis:
vt ex multarũ personis facierũ/eius
que in nobis est donationis / per mul-
C tos grẽ agãtur pro nobis. Nam glo-
II.q.3.ca. ria nr̃a hec est / testimoniũ ↄsciencie
liter vba. nostre / quod i simplicitate cordis et
de sacra synceritate dei/ et nõ in sapiẽtia car
vnct.cap. nali / sed in grã dei cõuersati sumus
vnico. in hoc mundo/ abũdãtius autem ad
vos. Non eñ alia scribim⁹ vobis: q̄
q̄ legistis et cognouistis. Spero autẽ
q̄ vsq; in finẽ cognoscetis: sicut et co
gnouistis nos ex parte: qꝛ gl'ia vestra
sumus/ sicut ꝛ vos nr̃a in die dñi no-
stri iesu christi. Et hac cõfidentia vo
lui prius venire ad vos/ vt secũdam
gratiã haberetis: ꝛ per vos trãsirem
in macedoniã/ et iterũ a macedonia
venirem ad vos/ ꝛ a vobis deduci in
D iudeã. Cum ergo hoc voluissem: nun
quid leuitate vsus sum? Aut que co-
gito/ scd̃m carnez cogito: vt sit apud
me est et nõ? Fidelis aũt deus/ quia
sermo noster qui fuit apud vos non
est in illo est/ ꝛ non: sed est in illo est.
Dei eñ filius iesus christ⁹: qui in vo
bis per nos predicatus est: per me/ ꝛ
syluanũ/ et timotheũ/ non fuit in illo
est et non: sed est in illo fuit. Quotq̄
eñ promissiones dei sunt: in illo est.
Ideo ꝛ per ip̃m dicimus amẽ deo ad
gloriã nostrã. Qui aũt cõfirmat nos
vobiscum in christo: ꝛ qui vnxit nos
deus: et qui signauit nos: et dedit pi-
gnus sp̃us in cordibus nr̃is. Ego au
tem testẽ deum inuoco in aiam me-
am q̄ parcens vobis non veni vltra
corinthum. Non quia dominamur
fidei vestre: sed adiutores sum⁹ gau-
dii vestri. Nam fide statis.
¶ C.S. Ponit duplex causa q̃re apo
stolus nõ venerit corinthũ: scz ne cõ
tristaret: et alibi maiorẽ fructũ faces
ret/ quẽ fructũ deinde ostendit a quo
falsos prophetas excludit. Cap̃m.II.
Statui autẽ hoc ip̃m apud me A
ne iterũ in tristitia venirem ad
vos. Si eñ ego contristo vos:
et quis est q̄ me letificet/ nisi qui con-
tristat̃ ex me? Et hoc ip̃m scripsi vo-
bis: vt nõ cum venero/ tristitiã super
tristitiaz habeã/ de quib⁹ oportuerat
me gaudere: confidens in oĩbus vo-
bis: quia meũ gaudiuz/ oim vestrum
est. Nam ex multa tribulatiõe et an- B
gustia cordis scripsi vobis per mul-
tas lachrymas: non vt contristemini
sed vt sciatis quã charitatẽ habeam
abundãtius in vobis. Si q̄s aũt con-
tristauit me: nõ me ↄtristauit/ sed ex
parte: vt non onerem oẽs vos. Suffi
cit illi q̄ eiusmodi est obiurgatio hec
qui fit a plurib⁹ ita: vt ecõtrario ma-
gis donetis et consolemini: ne forte
abundantiori tristitia absorbeat̃ qui
eiusmodi est. Propt̃ qđ obsecro vos
vt cõfirmetis in illũ charitatẽ. Ideo C
eñ ꝛ scripsi vobis: vt cognoscã expe-
rimentũ vestrũ an in oĩbus obedien
tes sitis. Cui autẽ aliquid donastis: 23.q.4.
et ego. Nã et ego quod donaui/ si q̄d c.nõ põt.
donaui: propter vos in persona chri
sti / vt non circumueniamur a satana.
Non enim ignoramus cogitationes
eius. Cũ venissem aũt troadem pro-
pter euãgelium christi/ et ostiũ mihi
apertũ esset in dño: nõ habui requiez
spiritui meo eo q̄ nõ inuenerim titũ
fratrẽ meũ. sed valefaciens eis/ ꝓfe
ctus sum in macedoniã. Deo autem D

Gratias: q̄ semper triūphat nos in chri-
sto iesu: et odorē notitie sue manife-
stat per nos ī omni loco. quia christi
bonus odor sumus deo: in iis qui sal-
ui fiūt: et in iis qui pereūt. Aliis qui
dem odor mortis in mortē: aliis aūt
odor vite in vitā. Et ad hec quis tam
idoneus? Nō enim sumus (sicut plu-
rimi) adulterantes verbū dei: sed ex
synceritate, sicut ex deo coram deo/ in
christo loquimur.

C.S. Ostēdit aplūs se ꝯmēdatione
hoīm nō indigere: nec eā q̄rere: atq
recōmendat ministros ecclesie chri-
stianorum ad officii dignitatē/ et quantū
B ad cognitionis excellentiā. Capitulum.iii.

Incipimus iterū nosmetipsos
cōmēdare? Aut nunquid ege-
mus (sicut quidā) commēda-
titiis epistolis ad vos/ aut ex vobis?
Epistola nostra vos estis/ scripta in
cordib' nr̄is que scit & legit ab oībus
hoīb': manifestati qm̄ epl'a estis chri-
sti: ministrata a nobis/ & scripta non
atramēto/ sed spū dei viui: non in ta-
bulis lapideis/ sed in tabulis cordis
D carnalibus. Fiduciā autē talē habe-
Heb.4.d mus per christū ad deū/ non q̄ suffi-
ciētes sim' cogitare aliquid a nobis
quasi ex nobis: sed sufficiētia nr̄a ex
deo est. Qui et idoneos nos fecit mi-
nistros noui testamēti: nō litera/ sed
spū. Litera enim occidit: spūs autē
viuificat. Q̄ si ministratio mortis
literis deformata in lapidibus fuit
in gl'ia/ ita vt nō possent intendere fi-
lii israel in faciē moysi/ ꝓpter gloriā
vultus ei' que euacuatur: quomodo
non magis ministratio spūs erit in
gloria? Nam si ministratio dānatio-
nis in gloria est: multo magis abun-
C dat ministeriū iustitie in gloria. Nā
nec glorificatum est qd̄ claruit in hac
parte/ propter excellētem gloriā. Si
enī qd̄ euacuat per gloriā est: multo
magis qd̄ manet in gloria est. Habē-
Ex.34.d. tes igit̄ talē spem multa fiducia vti-
mur: et nō sicut moyses ponebat ve-
lamen sup faciē suā/ vt non intende-
D rēt filii israel in faciē eius qd̄ euacua-
tur/ sed obtusi sunt sensus eorū. Usq
in hodiernum diem/ idipsum vela-
men in lectiōe veteris testamēti ma-
net nō reuelatum (qd̄ in christo eua-
cuat̄) sed vsq in hodiernū diē/ cū le-
git moyses/ velamē positum est super
cor eor. Cū autē conuersus fuerit ad
Joh.4.c. dūm: auferet̄ velamē. Dn̄s autē spūs
est. Ubi autem spūs dn̄i: ibi libertas. 19.q.2.c.
Nos vero oēs reuelata facie gloriā dn̄i. li. f.
dn̄i speculātes: in eādem imaginem de regu.
trāsformamur a claritate in claritatem c.licet.
tem: tanq̄ a domini spiritu.

C.S. Commēdat aplūs ministeriū
noui testamenti: & quantum ad ope-
rationem boni: et quantum ad tole-
rantiam mali. Capitulum.iiii.

Ideo habentes hanc ministra- A
tionē: iuxta qd̄ miam cōsecuti
sum' non deficimus/ sed abdi-
camus occulta dedecoris: non ambu-
lantes in astutia: neq adulterantes
verbum dei: sed in manifestatiōe ve-
ritatis commendantes nosmetipsos
ad oēm conscientiā hoīm coram deo.
Q̄ si etiam opertū est euangeliū no-
strum: in iis qui pereunt est opertum:
in quib' deus huius seculi excecauit
mētes infidelium: vt nō fulgeat illis
illuminatio euangelii glorie christi:
qui est imago dei. Nō enim nosmet- B
ipsos predicamus: sed iesum christū
dn̄m nostrū: nos aūt seruos vestros
per iesum. qm̄ deus qui dixit de tene-
bris lucē splendescere: ipse illuxit in
cordib' nr̄is ad illuminationē scien-
tie claritatis dei: in facie christi iesu.
Habemus aūt thesaurum istū in va-
sis fictilibus: vt sublimitas sit virtu-
tis dei: & nō ex nobis. In oībus tribu-
lationem patimur: sed non angustia-
mur. aporiamur: sed nō destituimur. C
ꝑsecutionē patimur: sed non derelin-
quimur. humiliamur: sed nō con-
fundimur. deiicimur: sed non peri-
mus: semp mortificationē Jesu chri-
sti in corpore nostro circumferentes:
vt et vita iesu manifestetur ī corpori-
bus nostris. Semp enim nos qui vi-
uimus: in mortem tradimur propter
iesum: vt et vita iesu manifestetur in
carne nostra mortali. Ergo mors in
nobis operat̄: vita autē in vobis. Ha-
bentes aūt eūdem spiritū fidei sicut
scriptum est/ Credidi ꝓpter qd̄ locut' Ps.cxv.a.
sum: & nos credimus: ꝓpter qd̄ et lo-
quimur: scientes qm̄ qui suscitauit ie-
sum/ et nos cū iesu suscitabit & cōsti- D
tuet vobiscū. Oīa enim propter vos:
vt gr̄a abundans: per multos in gra-
tiarū actione: abundet in gloriā dei.
Propter qd̄ nō deficimus. sed licet is
qui foris est noster homo corrūpat̄:
tn̄ is qui intus est: renouat̄ de die in
diē. Id enī qd̄ in presenti est momen-
taneum et leue tribulationis nostre:

supra modū in sublimitate eternum
glorie pōdus operatur in nobis / nō
contemplantibus nobis que viden-
tur / sed que non vidētur. Que enim
vidētur: temporalia sunt. que autem
non videntur eterna sunt.

¶ C.S. Agit de premio iustorū apo-
stolus: ac eius desyderio atq; debi-
ta ad ipsum preparatione: ac causa
vtriusq;. Capitulum. v.

A Scimus enim quoniam si terre-
stris domus nostra huius habi-
tationis dissoluat q edificationē ex
deo habemus: domū non manufactā
sed eternā in celis. Nā & in hoc īgemi-
scimus: habitationem nostrā que de
apo.16.c. celo est superindui cupiētes. si tñ ve-
stiti: & nō nudi iueniamur. Nā et qui
sumus in hoc tabernaculo ingemi-
scimus grauati: eo q nolumus expo-
liari: sed superuestiri: vt absorbeatur
B qđ mortale est a vita. Qui autē effi-
cit nos in hoc ipsū de⁹: qui dedit no-
bis pign⁹ spiritus. Audentes igitur
semp & scientes quoniā dū sumus in
hoc corpore: peregrinamur a domino.
Per fidem enim ambulamus: & non
per speciem: audemus autē et bonam
voluntatē habemus magis peregri-
nari a corpore: et p̄sentes esse ad do-
ro.14.b. minū. Et ideo cōtēdimus: siue absen-
tes / siue p̄sentes placere illi. Omnes
enim nos manifestari oportet ante
tribunal christi: vt referat vnusq̄sq;
ppria corporis prout gessit: siue bo-
num siue malū. Sciētes ergo timorē
dñi hominibus suademus: deo autē
manifesti sumus. Spero autē & in cō-
sciētiis vestris manifestos nos esse.
Nō iterū cōmendamus nos vobis:
sed occasionē damus vobis gloriā-
di pro nobis / vt habeatis ad eos qui
C in facie gloriant et non in corde. Si-
33.dis.c. ue enim mente excedimus deo: siue
vsq; adeo sobrii sumus vobis. Charitas enim
8.q.1.c.in christi vrget nos: estimantes hoc quō-
scriptur;. si vnus pro oībus mortuus est: ergo
omnes mortui sunt. & pro oībus mor-
tuus est christ⁹: vt et qui viuunt / iam
non sibi viuant / sed ei qui pro ipsis
mortuus est et resurrexit. Itaq; nos
ex hoc neminē nouimus scđm carnē.
D Et si cognouimus scđm carnem chri-
stum: sed nūc iam non nouimus. Si
qua ergo in christo noua creatura
est: vetera trāsierunt. ecce facta sunt
esa.43.c. omnia noua. Omnia autem ex deo /
apo.21.b. qui nos reconciliauit sibi per chri-
stum: et dedit nobis ministeriū recō-
ciliationis. Quoniam quidē de⁹ erat
in christo mundū reconcilians sibi:
nō reputās illis delicta ipsorū: et po-
suit in nobis verbū reconciliationis.
Pro christo ergo legatiōe fūgimur:
tanq̄ deo exhortante per nos. Obse-
cramus pro christo: reconciliamini
deo. Eum qui non nouerat peccatū de pe.dis.
pro nobis peccatum fecit: vt nos ef- 2.c.si ess.
ficeremur iustitia dei in ipso.

¶ Ca.S. Hortat ad bonū corinthios
apl's in futuro agēdū quantū ad ex-
teriorē cōuersationē: interiorē deuo-
tionē: ac infideliū vitationē. Cap.vi.

A Diuuantes autē exhortamur A
ne in vacuum gratiā dei reci-
piatis. Ait enim. Tēpore acce- esa.49.c.
pto exaudiui te: & in die salutis adiu-
ui te. Ecce nunc tempus acceptabile 1.co.4.a.
ecce nūc dies salutis. Nemini dātes
vllā offensionem vt non vituperetur
ministeriū nrm: sed in omnibus ex-
hibeamus nosmetipsos sicut dei mi-
nistros: in multa patientia / in tribu-
lationibus: in necessitatib⁹: in angu-
stiis: in plagis: ī carcerib⁹: in seditio-
nibus: in laborib⁹: in vigiliis: in ieiu-
niis: in castitate: in sciētia: in lōgani-
mitate: in suauitate: in spū sancto: in B
charitate nō ficta: in verbo veritatis:
in virtute dei per arma iustitie a dex- 6.q.1.ca.
tris et a sinistris: per gloriā & igno- sunt plu-
bilitatē / per infamiā et bonā famam rimi.
vt seductores et veraces: sicut qui
ignoti & cogniti: quasi moriētes & ec-
ce viuimus: vt castigati & nō mortifi-
cati: quasi tristes semper autē gaudē-
tes: sicut egētes multos autem locu-
pletātes: tanq̄ nihil habentes et oīa
possidentes. Os nostrū patet ad vos
o corinthii / cor nostrū dilatatum est.
Nō angustiamini ī nobis: angustia- C
mini autē in visceribus vestris. Ean-
dem autē habentes remunerationem
(tanq̄ filiis dico) dilatamini et vos.
Nolite iugū ducere cū infidelibus.
Que enī participatio iustitie cū ini- eccl.13.c.
quitate? Aut q̄ societas luci ad tene- de pe.dis.
bras? Que autē cōuētio christi ad be- 1.c.porro.
lial? Aut que pars fideli cū infidele? 1.cor.3.d.
Qui autem consensus tēplo dei cum et.6.d.
idolis? Vos enim estis templum dei D
viui: sicut dicit deus. Quoniam inha- leui.16.b.
bitabo in illis: et inambulabo inter
eos. et ero illorum deus: et ipsi erunt
mihi populus. Propter quod exite
de medio eorum: et separamini dicit Esa.52.c.

dominus:et immundum ne tetigeri-
hie.31.a. tis: ⁊ ego recipiā vos.et ero vobis in
patrem:⁊ vos eritis mihi in filios et
filias dicit dominus omnipotens.

¶ C.S. Monitio,utilis apl'i premit-
titur: atq Corinthii de preteritis bo-
nis commendantur. Capitulum.vii.

A Has ergo habētes promissiones
charissimi mundemus nos ab
omni inquinamento carnis et spiri-
tus/ perficientes sanctificationē in
timore dei. Capite nos. neminem le-
simus / neminem corrupimus / ne-
minem circūuenimus. Non ad con-
dēnationem vestram dico. Predixi-
mus enim q in cordibus nostris estis
ad cōmoriendum et ad conuiuēdum.
Multa mihi fiducia est apud vos:
multa mihi gloriatio pro vobis: re-
pletus sum cōsolatione: supabundo
gaudio in omni tribulatione vestra.
Nā et cū venissemus in macedoniā
B nullam requiē habuit caro nostra:
sed omnē tribulationē passi sumus.
Foris/pugne: intus/timores. Sed
qui consolatur humiles/ consolatus
est nos deus in aduentu titi. Non so-
lum aūt in aduentu eius: sed etiā in
cōsolatione qua cōsolatus est in vo-
bis/referens nob' vestrū desideriū/
vestrum fletū/ vestram emulationē
pro me/ ita vt magis gauderē. Q̄m
et si contristaui vos in ep'la/ non me
penitet:et si peniteret/ videns q epi-
stola illa(⁊ si ad horā)vos contrista-
uit. Nunc gaudeo.non q: contristati
estis: sed q: cōtristati estis ad peni-
C tentiā.Cōtristati enim estis ꝺm deū:
vt in nullo detrimentū patiamini ex
1.Pe.2.c. nobis.Que eniz ꝺm deū tristitia est:
26.q.1.c. penitentiam in salutem stabilē ope-
affectū in ratur: seculi aūt tristitia/mortē ope-
punct, ratur. Ecce enim hoc ipm ꝺm deū con-
tristari vos:quātam in vobis opera-
tur sollicitudinē/sed defensionē/sed
indignationē/sed timorē/ sed deside-
riū/sed emulationē/sed vindictā: in
oībus exhibuistis vos incontamina-
tos esse negocio. Igitur et scripsi vo-
bis:nō ꝓpter eū qui fecit iniuriā: nec
ꝓpter eū qui passus est/ sed ad ma-
nifestādam sollicitudinē nostrā quā
habemus pro vobis coram deo. ideo
D consolati sumus. In cōsolatione aūt
nostra/abundātius magis gauisi su-
mus sup gaudio Titi: q: refectus est
spūs eius ab oībus vobis. Et si quid
apud illum de vobis gloriatus sum:
nō sum cōfusus. sed sicut omnia vo-
bis in veritate locuti sum': ita ⁊ glo-
riatio nostra que fuit ad Titū/ veri-
tas facta est. ⁊ viscera eius abundā-
tius in vobis sunt/ reminiscētis om-
nium vestrum obedientiā:quō cū ti-
more et tremore excepistis illū. Gau-
deo q in oībus confido in vobis.

¶ C.S. Ad eleemosynā i hierusalem
mittēdam/corinthios hortatur apo-
stolus:et agit de collectoribus huius
eleemosyne. Capitulum.viii.

D Otam autem facim' vobis fra- A
tres gratiā dei/ que data est in
ecclesiis macedonie:⁊ q in multo ex-
perimento tribulationis / abundan-
tia gaudii ipsorum fuit: et altissima
paupertas eorū abundauit in diuitias
simplicitatis eorū: quia ꝺm virtutem
(testimoniū illis reddo)et supra vir-
tutem voluntarii fuerunt/cum multa
exhortatione obsecrantes nos gra-
tiam et cōmunicationem ministerii
quod fit in sanctos. Et nō sicut spera-
uimus/sed semetipsos dederunt pri-
mum dn̄o: deinde nobis p voluntatē
dei: ita vt rogaremus titū/vt que ma-
admodū cepit ita et pficiat in vobis
etiam gratiā istā. Sed sicut in oībus B
abundatis fide/ et sermone/et scien-
tia/et oī sollicitudine/ insup et chari-
tate vestra in nos: vt ⁊ in hac gratia
abundetis. Non quasi imperās dico
sed p aliorū sollicitudinē/ etiā vestre
charitatis ingenium bonum compro-
bans. Scitis enim gratiā dn̄i nostri ie-
su christi: quoniā ꝓpter vos egenus
factus est/ cum esset diues: vt illius
inopia vos diuites essetis. Et consi-
lium in hoc do. Hoc enim vobis vtile 25.q.1.c.
est:qui nō solū facere/sed et velle ce- ideo.§.va
pistis ab anno priore.nūc vero et fa- let ergo.
cto pficite: vt quemadmodū prom-
ptus est animus voluntatis/ita sit ⁊
pficiendi ex eo qd habetis. Si enim vo- C
luntas prōpta est:ꝺm id quod habet
accepta est/ non ꝺm id qd non habz.
Nō enim vt aliis sit remissio / vobis
aūt tribulatio: sed ex equalitate. In
presenti tpe vestra abundātia/ illorū
inopiā suppleat:vt et illorū abundan-
tia/vestre inopie sit supplementum.
vt fiat equalitas / sicut scriptum est.
Qui multū/nō abūdauit: et qui mo- exo.16.d.
dicum/non minorauit. Gratias autē
ago deo qui dedit eādem sollicitudi-
nem pro vobis in corde Titi:quoniā
exhortationē quidē suscepit / sed cū

12.q.12. sollicitior esset/sua volūtate ꝓfectus
nolo. est ad vos. Misimus autem cum illo
D fratrē nostrū: cuius laus est in euan
gelio per oēs ecclesias: non solū autē
sed ⁊ ordinatꝰ est ab ecclesijs comes
peregrinationis nostre/in hanc gra=
tiam que ministratur a nobis ad dñi
gloriā ⁊ destinatam voluntatem no=
stram: deuitantes hoc/ne quis nos
vituperet in hac plenitudine que mi
Ro.12.d. nistrat a nobis in dñi gloriā. Proui=
demus eñi bona: nō solum corā deo/
sed etiā corā hoibus. Misimus autē
cum illis et fratrē nostrū quem pro=
bauimꝰ in multis sepe sollicitum esse:
nūc autē multo sollicitiorē/cōfidēcia
multa in vos: siue ꝓ Tito ꝗ est socius
meus ⁊ in vobis adiutor/siue fratres
nostri/apli ecclesiarū/glorie Christi.
Ostēsionē ergo que est charitatis ve
stre ⁊ nostre glorie pro vobis in illos
ostēdite in faciē ecclesiarum.

¶ C.S. Apl's suspitionem excludēs:
docet eleemosynā esse dādam veloci=
ter/abūdāter/⁊ hylariter. Cap.ix.

A Nam de ministerio qđ fit in san=
ctos: ex abundanti est mihi scri
bere vobis. Scio enim promptū ani=
mum vestrum: pro quo de vobis glo=
rior apud Macedones. Quoniam et
achaia parata est ab anno preterito:
et vestra emulatio prouocauit plu=
rimos. Misimus autē fratres: vt ne
quod gloriamur de vobis/euacuetur
in hac parte/vt (quēadmodum dixi)
parati sitis: ne cū venerint Macedo=
nes mecum/⁊ inuenerint vos impa=
ratos/erubescamus nos: vt non dica
B mus vos in hac substantia. Necessa=
riū ergo existimaui rogare fratres/
vt preueniant ad vos/et preparent
repromissam benedictionē hanc/pa=
ratam esse sic quasi benedictionem:
non tanq̄ auaritiam. Hoc autē dico.
De pe. et Qui parce seminat: parce ⁊ metet. Et
re.c.cū ex qui seminat in benedictionibꝰ: de be=
ore. nedictionibus et metet. Unusquisq̄
prout destinauit in corde suo: non ex
tristitia aut ex necessitate. Hilarem
eccli.35.b. enim datorē diligit deus. Potens est
autem deus omnem gratiam abun=
dare facere in vobis: vt in omnibus
semper omnem sufficientiam haben
C tes abundetis in omne opus bonū/
ps.111.b. sicut scriptum est. Dispersit dedit
23.q.6.c. pauperibus: iustitia eius manet in
iā vos si. seculum seculi. Qui autem admini=
strat semen seminanti: et panem ad
manducandum prestabit. ⁊ multipli
cabit semen vestrū/⁊ augebit incre=
mēta frugū iustitie vestre: vt in oñi=
bus locupletati abundetis in omnem
simplicitatē que operatur per nos gra=
tiarum actionem deo. Quoniā mini= D
sterium huius officij/non solū supplet
ea que desunt sanctis/sed etiam abū
dat per multas gratiarū actiones in
dño per probationem ministerij hu=
ius glorificantes deum in obediētia
cōfessionis vestre in euāgelio Christi
et simplicitate communicationis ve=
stre in illos/⁊ in oēs/et in ipsorum obse
cratione pro vobis: desiderantiū vos
propter eminentem gratiam dei in
vobis. Gratias ago deo super inenar
rabili dono eius.

¶ C.S. Excusat se apl's de sibi falsc
impositis per facti euidentiā/ac per
rationē ⁊ exēpla. Cap.x.

A Ipse autē ego Paulꝰ obsecro
vos per mansuetudinē ⁊ mo=
destiā christi: qui in facie qui=
dem humilis sum inter vos: absens
autē cōfido in vobis. Rogo autē vos
ne presens audeam per eam confidē
tiā qua existimor audere in quosdā:
qui arbitrantur nos tanq̄ s̄m carnē
ambulemus. In carne eñi ambulan=
tes: nō s̄m carnē militamus. Nā ar=
B ma militie nr̄e nō carnalia sunt: sed
potentia deo ad destructionē muni=
tionū consilia destruētes: ⁊ omnē al=
titudinem extollentem se aduersus
scientiā dei: ⁊ in captiuitatē redigen
tes oēm intellectū in obsequiū Chri=
sti: ⁊ in promptu habentes vlcisci om 24.q.3.c.
nem inobedientiā: cū impleta fuerit de excom
vestra obedientia. Que s̄m faciem munica.
sunt. Uidete. Si quis cōfidit Christi 25.q.6.c.
se esse: hoc cogitet iterū apđ se/quia schismati
sicut ⁊ ipse Christi est: ita ⁊ nos. Nā ci.
et si amplius aliquid gloriatus fue= C
ro de potestate nostra quā dedit no=
bis dñs in edificationē ⁊ non in de=
structionē vestram: non erubescam.
Ut autē non existimer tanq̄ terrere
vos per epistolas (Quoniam quidē
epistole/inquiunt/graues sunt ⁊ for
tes: presentia autē corporis infirma
et sermo contemptibilis) hoc cogitet
qui eiusmodi est: q2 quales sumꝰ ver=
bo per epistolas absentes/tales et
presentes in facto. Non enim aude=
mus inserere aut cōparare nos qui D
busdam/qui seipsos cōmendant: sed eph.4.a.
ipsi in nobis nosmetipsos metientes: Apo.21.c

ꝛ cõparãtes nosmetipsos nobis. Nos
autẽ nõ in imẽsum gloriabimur: sꝫ ꝯm
mẽsurã regule q̃ mẽsus est nobis deꝰ
Eph. 4. b mẽsurã pertingẽdi vsq̃ ad vos. Non
enĩ quasi nõ pertingẽtes ad vos / su-
perextẽdimus nos. Usq̃ ad vos enĩ
peruenimus in euãgelio Christi: non
in immensum gloriantes in alienis
laboribus: spem autẽ habẽtes crescẽ-
tis fidei vestre / in vobis magnifica-
ri ꝯm regulã nostrã in abundantia:
etiam in illa que vltra vos sunt euã-
gelizare: nõ in aliena regula / in his q̃
1. Cor. 1. d. preparata sunt gloriari. Qui autem
Hier. 9. g gloriatur: in dño glorietur. Non enĩ
qui seipsum commendat: ille ꝓbatꝰ
est: sed quẽ deus cõmendat.

¶ C. S. Apostolus suam ponit com-
mendationem / premittendo rationẽ
commendationis ex suis operibꝰ ac
malis perpensis. Cap. xi.

A Utinam sustineretis modicum
quid insipiẽtie mee: sed ꝛ sup-
portate me. Emulor enim vos
27. q. 1. c. dei emulatione. Despondi enim vos
nuptiarum. vni viro virginem castam exhibere
Christo. Timeo autẽ ne sicut serpẽs
Euam seduxit astutia sua: ita corrũ-
Gen. 3. a. pant sensus vestri / ꝛ excidant a sim-
plicitate q̃ est in Christo Jesu. Nã si
is qui venit alium Christũ predicat
quẽ non predicauimus / aut aliũ spi-
ritum accipitis quẽ non accepistis:
aut aliud euangeliũ quod nõ recepi-
stis: recte pateremini. Existimo enĩ
nihil me minꝰ fecisse a magnis apo-
B stolis. Nam etsi imperitus sermone:
sed non scientia. In omnibus autem
manifestus sum vobis. Aut nunquid
peccatum feci / meipsum humilians:
vt vos exaltemini? quoniam gratis
euangelium dei euangelizaui vobis?
alias ecclesias expoliaui / accipiens
stipendia ad ministerium vestrũ? Et
cũ essem apd vos ꝛ egerẽ: nulli one-
rosus fui. nã quod mihi deerat / sup-
pleuerũt fratres q̃ venerũt a Mace-
C donia: ꝛ in oĩbꝰ sine onere me vobis
seruaui ꝛ seruabo. Est veritas Christi
in me: q̃m hec gloriatio nõ infringet in
me in regionibꝰ achaie. Quare? q2 nõ
diligo vos? Deꝰ scit. Qd autẽ facio / et
faciã: vt amputẽ occasionẽ eorꝫ q̃ vo-
lũt occasionẽ: vt in q̃ gloriant / inue-
niant sicut ꝛ nos. Nã eiusmodi pseu
doapostoli: sunt operarij subdoli trãs
16. q. 5. c. figurãtes se in aplos Christi. Et non
epi. mirũ: ipse enĩ satanas transfigurat
se in angelum lucis: non est ergo ma
gnum / si ministri eius transfigurẽ-
tur velut ministri iustitie: quorꝫ finis
D erit ꝯm opera ipsorꝫ. Iterum dico: ne
quis me putet insipientem esse: alio-
quin velut insipiẽtem accipite me: vt De regu.
et ego modicum quid glorier. Qd lo c. licet.
quor / non loquor ꝯm deum: sed quasi
in insipientia in hac substantia glo-
rie. Quoniã multi gloriãtur ꝯm car-
nem: ꝛ ego gloriabor. Libenter enim
suffertis insipiẽtes: cum sitis ipsi sa-
piẽtes. Sustinetis enĩ: si quis vos in
seruitutem redigit / si quis deuorat /
si quis accipit / si quis extollitur / si quis
E in faciẽ vos cedit. Secundum igno-
bilitatẽ dico: quasi nos infirmi fue-
rimus in hac parte. In quo quis au-
det (in insipientia dico) audeo ꝛ ego.
Hebrei sunt et ego. Israelite sunt / et
ego. Semen abrae sunt / et ego. Mini-
stri Christi sunt / ꝛ ego. Ut minus sa-
piens dico plꝰ ego: in laboribꝰ pluri-
mis / in carceribꝰ abũdãtiꝰ / in plagis
supra modũ / in mortibꝰ frequenter.
F A iudeis quinquies quadragenas /
vna minus accepi. Ter virgis cesus Act. 16. e
sum / semel lapidatus sum / ter nau- Act. 14. e
fragiũ feci / nocte et die in profundo Act. 27. e
maris fui / in itineribus sepe / pericu-
lis fluminũ / periculis latronũ / peri-
culis ex genere / periculis ex gẽtibꝰ /
periculis in ciuitate / periculis in so-
litudine / periculis in mari / periculis
in falsis fratribꝰ / in labore et erũna /
in vigilijs multis / in fame et siti / in
ieiunijs multis / in frigore ꝛ nudita-
te. preter illa que extrinsecꝰ sunt: in-
stantia mea quotidiana / solicitudo
omnium ecclesiarũ. Quis infirmatur: et
G ego nõ infirmor? Quis scandalizatur:
et ego non vror? Si gloriari oportet:
que infirmitatis mee sunt / gloriabor.
Deus ꝛ pater dñi nostri Jesu Christi
qui est benedictꝰ in secula: scit q2 non
mẽtior. Damasci prepositꝰ gẽtis are- Act. 9. d.
the regis / custodiebat ciuitatẽ dama-
scenorꝫ vt me cõprehẽderet / ꝛ per fe-
nestrã in sporta dimissus sum p mu-
rum: ꝛ sic effugi manꝰ eius.

¶ C. S. Recõmendat se apłs ex diui-
nis reuelationibus: ꝛ ponit ibi reme-
dium contra periculũ superbie: ꝛ se-
ipsum excusat ponens beneficia Co-
rinthijs impensa. Cap. xij.

A Si gloriari oportet (nõ expedit
quidẽ) veniã autẽ ad visiones 16. q. 5. c.
et reuelationes dñi. Scio ho- episcopi.

Act.9.a. minē in Christo ante annos quatuor
decim (siue in corpore / siue extra cor-
pus / nescio: deus scit) raptum huius-
modi vsq; ad tertium celū. et scio hu
iusmodi hominē (siue in corpore siue
extra corp⁹ / nescio: de⁹ scit) qm̄ rapt⁹
est in paradisum: et audiuit arcana
verba que nō licz homini loqui. Pro
B huiusmodi gloriabor: pro me autem
nihil / nisi in infirmitatib⁹ meis. Nā
et si voluero gloriari: nō ero insipiēs /
veritatē eñ dicā. Parco autē: ne quis
me existimet supra id qđ videt in me:
aut aliquid audit ex me. Et ne ma-
gnitudo reuelationum extollat me /
datus est mihi stimulus carnis mee
angelus sathane / qui me colaphizet.
C Propter qđ ter dn̄m rogaui vt disce-
deret a me / et dixit mihi. Sufficit tibi
gratia mea. nam virtus in infirmita-
te perficit. Libēter igit gloriabor in
infirmitatibus meis: vt inhabitet in
me virtus Christi. Propter quod pla
ceo mihi in infirmitatib⁹ meis / in cō
tumelijs / in necessitatib⁹ / in persecu
tionibus / in angustijs pro Christo.
Cum eñ infirmor: tunc potens sum.
D Factus sum insipiens: vos me co-
de renun. egistis. Ego eñ a vobis debui cōmen
ca. nisi. h. dari. nihil enim min⁹ feci ab iis qui
sua. sunt supra modum apostoli: tametsi
nihil sum. Signa eñ apostolat⁹ facta
sunt sup vos in omni patiētia / in si-
gnis / ꝛ ꝓdigiis / ꝛ virtutib⁹. Quid est
eñ qđ min⁹ habuistis pre ceteris eccle
siis / nisi ꝙ egoipse non grauaui vos?
E Donate mihi hanc iniuriā. Ecce ter-
de cēsi. e. tio hoc paratus sum venire ad vos / et
cū apl̄s. non ero grauis vobis. Nō eñ quero
que vestra sunt: sed vos. Nec enim
debent filij parētibus thesaurizare:
sed parentes filijs. Ego autē libētissi
me impēdā ꝛ superimpēdar egoipse
ꝓ aīab⁹ vestris: lz plus vos diligens
min⁹ diligar. Sed esto. Ego vos non
grauaui: sed cum essem astutus / dolo
F vos cepi. Nunquid per aliquē eorū
quos misi ad vos / circumueni vos?
Rogaui Titum: ꝛ misi cū illo fratrē.
Nunquid Tit⁹ vos circūuenit? nōne
eodem spiritu ambulauim⁹? nonne
hisdē vestigiis? Olim putatis ꝙ excu-
semus nos apud vos? Coram deo in
G Christo loquimur. Oīa autē charissimi
propter edificationē vestrā. Timeo
eñ ne forte cū venero / non quales vo
lo inueniā vos: ꝛ ego inueniar a vo-
bis qualē nō vultis: ne forte conten-
tiones / emulationes / animositates /
dissensiones / detractiones / susurra-
tiones / inflationes / seditiōes sint in-
ter vos: ne iterum cum venero humi-
liet me de⁹ apud vos / ꝛ lugeā multos
ex iis q ante peccauerūt ꝛ nō egerūt
penitētiā sup immūditia ꝛ fornicatio-
ne ꝛ impudicitia quā gesserunt.

C.C.S. Uituperat apl̄s adherentes
prophetis falsis: cōmendando persi
stentes in vera doctrina: et finaliter
ponitur salutatio. Cap.xiij.

Ecce tertio hoc venio ad vos. A
In ore duorū vel triū testiū sta deu.19.b.
bit oē vbū. Predixi eñ ꝛ pre- mat.18.b
dico vt presens vobis / ꝛ nunc absens Jo.8.c.
iis q ante peccauerūt ꝛ ceteris omni- Heb.10.e
bus: qm̄ si venero iterū / non parcam.
An experimētū queritis eius qui in
me loquitur Christ⁹: qui in vobis non
infirmatur / sed potens est in vobis?
Nam etsi crucifix⁹ est ex infirmitate: B
sed viuit ex virtute dei. Nam et nos
infirmi sum⁹ in illo: sed viuimus cum
eo ex virtute dei in vobis. Uosmet- 1.cor.11.f.
ipsos tentate / si estis in fide: ipsi vos
probate. An nō cognoscitis vosmet-
ipsos: qr Christ⁹ Jesus in vobis est?
nisi forte reprobi estis. Spero autem
ꝙ cognoscitis: qr nos non sumus re-
probi. Oramus autē deū vt nihil ma- C
li faciatis: non vt nos probati parea
mus / sed vt vos qđ bonum est facia-
tis / nos autē vt reprobi simus. Non
enim possum⁹ aliquid aduersus veri-
tatē / sed ꝓ veritate. Gaudem⁹ enim
quoniā nos infirmi sum⁹: vos autem
potētes estis. Hoc ꝛ oram⁹ vestrā cō-
summationē. Ideo enim hec absens
scribo: vt nō presens durius agā ſm po
testatē quā dn̄s dedit mihi in edifica-
tionē ꝛ nō in destructionē. De cetero D
autē fratres gaudete / ꝑfecti estote /
exhortamini / idipsum sapite / pacem
habete: ꝛ de⁹ pacis ꝛ dilectionis erit
vobiscum. Salutate inuicē in osculo
sancto. Salutant vos oēs sancti. Gra
dn̄i nr̄i Jesu Christi / ꝛ charitas dei / ꝛ
cōmunicatio sancti spirit⁹ sit cū om-
nibus vobis. Amen.

Epistola Pauli ad Corinthios
secunda explicit.

Argumētū in epistolā ad galatas.
Galate sunt greci. Hi verbum
veritatis primum ab apostolo
acceperūt: sed post discessum

eius/tentati sunt a falsis apostolis/
vt in legem et circũcisionẽ verterent.
Hos apostolus reuocat ad fidẽ veri-
tatis/scribẽs eis ab Epheso.

¶ Epistola Pauli ad Galatas.
¶ C.S. Redarguit ap̃ls Galatas de
veloci trãslatione ab euãgelio Chri-
sti: qđ tamẽ ap̃ls nõ ab homine acce-
pit/nec ante suam conuersionẽ/nec
post/sed a Christo. Cap.I.

A Paulus apostolus nõ
ab hominibꝰ/neq; p
hominẽ/sz per Jesum
Christũ et deũ patrẽ q
suscitauit eum a mor-
tuis: et q mecum sunt
oẽs fratres ecclesijs
Galatie/grã vobis et pax a deo patre
nr̃o et dñ̃o Jesu christo/q dedit semet
ipsum p peccatis nostris/vt eriperet
nos de presenti seculo nequã ſm vo-
luntatẽ dei et patris nostri: cui est glo-
ria in secula seculorum. Amẽ. Miror q
sic tam cito trãsferimini ab eo q vos
vocauit in gratiã Christi in aliud euã-
geliũ: qđ nõ est aliud nisi sunt aliqui
qui vos conturbant et volunt conuer-
B tere euãgeliũ Christi. Sed licet nos/
aut angelus de celo euangelizet vo-
bis preter q̃ qđ euangelizauimus vo-
bis anathema sit. Sicut prediximꝰ/
et nunc iterum dico. Si quis vobis
47.di.c.fin. euangelizauerit preter id quod acce-
pistis/anathema sit. Modo enim ho-
minibꝰ suadeo/an deo? An quero ho-
1.cor.15.a minibꝰ placere? Si adhuc hoĩbꝰ pla-
cerẽ: Christi seruus non essem. Notũ
enim vobis facio fratres euangeliũ
quod euangelizatũ est a me q nõ est
ſm hominem: neq; enim ego ab ho-
C mine accepi illud/neq; didici/sz per
Act.9.a. reuelationem Jesu Christi. Audistis
Phil.3.b. eñ cõuersationẽ meã aliquãdo in iu-
daismo q̃ supra modũ persequebar
ecclesiã dei/et expugnabã illã et profi-
ciebã in iudaismo supra multos coe-
taneos meos in genere meo abũdan-
tius emulator existens paternarum
mearũ traditionũ. Cum autẽ placuit
ei qui me segregauit ex vtero matris
mee et vocauit per gratiã suam vt re-
uelaret filiũ suum in me vt euange-
lizarẽ illum in gentibus: cõtinuo nõ
D acquieui carni et sanguini. Neq; veni
Hierosolymã ad antecessores meos
apostolos: sed abij in arabiam: et ite-
rum reuersꝰ sum Damascum. Dein-
de post annos tres veni hierosolymã
videre Petrũ: et mansi apud eũ die-
bus quindecim. Aliũ autẽ apostolorum
vidi neminẽ: nisi Jacobũ fratrẽ dñi.
Que autẽ scribo vobis: ecce corã deo/
quia non mentior. Deinde veni in par-
tes Syrie et Cilicie. Erã autẽ ignotus
facie ecclesijs iudee que erãt in chri-
sto. Tãtũ autẽ auditũ habebãt q̃ q
persequebat nos aliquãdo: nũc euan
gelizat fidẽ: quã aliquãdo expugna-
bat: et in me clarificabãt deum.
¶ C.S. Ostẽdit ap̃ls circumcisionem
nõ esse necessariã ex approbatione et
authoritate aliorum apostolorum: et resti-
tit ap̃ls Petro q videbat aliqualiter
circũcisionẽ palliare/cõcludẽs lega-
lia non esse seruanda. Cap.ij.
Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi Hierosoly- A
mam cũ Barnaba: assumpto et Tito.
Ascendi autem ſm reuelationem: et
contuli cum illis euangelium qđ pre-
dico in gentibus: seorsum autem iis
qui videbant aliquid esse/ne forte in
vacuũ currerẽ/aut cucurrissem. Sed
neq; Titus qui mecũ erat: cũ esset gẽ-
tilis cõpulsus est circumcidi: sed pro-
pter subintroductos falsos fratres/
qui subintroierunt explorare liberta-
tem nostrã quam habemꝰ in Christo
Jesu: vt nos in seruitutẽ redigerent.
Quibus neq; ad horã cessimꝰ subie-
ctioni vt veritas euãgelij permaneat
apud vos. Ab iis autem qui videban- B
tur esse aliquid (quales aliquando
fuerint: nihil mea interest. Deꝰ enim Deu.10.d
personam hominis nõ accipit). Mi- 2.Pa.19.c
hi enim qui videbantur esse aliquid Iob.34.b
nihil cõtulerũt. Sed ecõtra: cũ vidis- Sap.6.b.
sent q creditum est mihi euãgelium Eccl.35.b
preputij sicut et Petro circũcisionis Ro.2.b.
(qui enim operatꝰ est Petro in apo- Eph.6.b.
stolatũ circũcisionis: operatus est et Colos.3.d
mihi inter gẽtes) et cũ cognouissent Act.20.e
gratiã que data est mihi: Jacobus et 1.Pe.1.c.
cephas et Johannes qui videbant co-
lumne esse: dextras dederunt mihi et
Barnabe societatis vt nos in gẽtes:
ipsi autem in circumcisionẽ tantũ: vt
pauperũ memores essemus: qđ etiã
solicitus fui hoc ipsum facere. Cum C
autẽ venisset cephas antiochiã: in fa- 8.dist.c.q
ciẽ ei restiti: q reprehensibilis erat. cõtẽpta.
Prius enim q̃ venirent quidã a Ja-
cobo: cũ gentibus edebat. Cũ autem
venissent: subtrahebat et segregabat
se: timẽs eos q ex circumcisione erãt.

Et simulationi eius cōsenserūt cete-
ri iudei: ita vt et barnabas duceretur
ab eis in illā simulationē. Sed cū vi-
dissem q non recte ambularent ad
veritatē euangelij: dixi cephe coram
oībus. Si tu cū iudeus sis gentiliter
viuis et nō iudaice: quomodo gētes
cogis iudaizare? Nos natura iudei:
D et non ex gentibus peccatores. Sciē-
tes autē q non iustificatur homo ex
operib⁹ legis nisi per fidē iesu chri-
sti: et nos in christo Jesu credimus
vt iustificemur ex fide christi / et non
Ro.3.c. ex operib⁹ legis. Propter qd ex ope-
ribus legis non iustificabitur oīs ca-
ro. Qd si q̄rentes iustificari in chri-
sto / inuenti sum⁹ et ipsi peccātes: nun
quid christus peccati minister est?
Absit. Si enim q̄ destruxi / iterū hec
reedifico: p̄uaricatorē me cōstituo.
Ego eñ per legē legi mortu⁹ sum vt
deo viuā. Christo cōfixus sum cruci.
Viuo aūt iam non ego: viuit vero in
me christ⁹. Qd aūt nūc viuo in car-
ne: in fide viuo filij dei q̄ dilexit me et
tradidit semetipsū p me. Nō abij-
cio gratiā dei. Si eñ p legē iustitia:
ergo gratis christus mortuus est.

C. C. S. Increpans galatas: ac osten-
dēs apl's imp̄fectionē legis mosai-
ce: dicit iustitiā esse ex fide annecten
do legis vtilitatem. Capitulum. iij.

A
J.5.b. O Insensati galate: quis vos fasci
nauit non obedire veritati ante
quorum oculos iesus christus pro-
scriptus est et in vobis crucifixus?
Hoc solum a vobis volo discere. Ex
operib⁹ legis spiritū accepistis: an
ex auditu fidei? Sic stulti estis: vt cū
spiritu ceperitis / nunc carne consum
memini? Tanta passi estis sine cau-
sa: si tamen sine causa. Qui ergo tri-
buit vobis sp̄m et operatur virtutes
in vobis: ex operibus legis an ex au
gen.15.b. ditu fidei? Sicut scriptū est: Abraā
Ro.4.a. credidit deo: et reputatum est illi ad
iaco.2.d. iustitiam. Cognoscite ergo qr qui ex
B fide sunt: hi sunt filij abrae. Proui-
dens autē scriptura quia ex fide iu-
stificat gentes deus: prenunciauit
gen.22.d. abrae. Qr bñdicent in te oēs gētes.
ec.44.d. Igitur q̄ ex fide sunt: bñdicent cū fi
deli abraam. Quicūq enim ex ope-
rib⁹ legis sunt: sub maledicto sunt.
deu.27.d. Scriptum est enim. Maledict⁹ om-
nis qui non permanserit in oībus q̄
scripta sunt in libro legis vt faciat
ea. Qr aūt in lege nemo iustificatur

apud deū manifestū est: qr iust⁹ ex fi abac.2.a.
de viuit. Lex autem non est ex fide: Ro.1.b.
sed qui fecerit ea viuet in illis. Chri- leui.18.
stus nos redemit de maledicto legis
factus pro nobis maledictū (qr scri-
ptū est. Maledictus omnis qui pen deu.21.d.
det in ligno) vt in gētib⁹ benedictio
abrae fieret in christo iesu: vt pollici
tationē spūs accipiam⁹ p fidē. Fra-
tres (secundū hominē dico) tamen heb.9.d.
hominis cōfirmatū testamentū ne-
mo spernit aut superordinat. Abrae
dicte sunt promissiōes: et semini ei⁹.
Non dicit / Et seminib⁹ quasi in mul C
tis: sed quasi in vno. Et semini tuo q̄
est christus. Hoc autē dico / testamē-
tū cōfirmatū a deo: q̄ post quadrin-
gētos et triginta annos facta est lex
nō irritū facit ad euacuandā p̄mis-
sionē. Nā si ex lege hereditas: iā nō
ex promissione. Abrae autē p repro-
missionē donauit de⁹. Quid igit lex?
Propter trāsgressionem posita est /
donec veniret semē cui promiserat:
ordinata p āgelos in manu media- D
toris. Mediator aūt vnius non est: Ro.3.b.
deus autē vnus est. Lex ergo aduer de pe.di.
sus promissa dei? Absit. Si enim da- 3.c.totā.
ta esset lex q̄ posset viuificare: vere 23.q.4.c.
ex lege esset iustitia. Sed cōclusit scri hec autē.
ptura oīa sub pctō: vt promissio ex
fide iesu christi daretur credētibus.
Prius aūt q̄ veniret fides: sub lege
custodiebamur conclusi / in eā fidem
q̄ reuelāda erat. Itaq lex pedagog⁹ Ro.6.a.
noster fuit i christo: vt ex fide iustifi
cemur. At vbi venit fides: iā non su-
mus sub pedagogo. Oēs eñ filij dei
estis per fidē: que est in christo iesu.
Quicūq enim in xp̄o iesu baptizati
estis: christū induistis. Non est iu-
deus neq grecus / non est seruus ne-
q liber / non est masculus neq femi
na. Omnes enim vos vnum estis in
christo iesu. Si autē vos christi: er-
go semen abrae estis / secūdum pro-
missionem heredes.

C. Ca. S. Ostēdit apostolus cessatio-
nem legalium per duas similitudi-
nes: interposita galatarum ingrati-
tudine. Capitulum. iiij.

Dico autem quanto tempore he- A
res paruulus est / nihil differt a Ro.8.c.
seruo cū sit dñs omniū: sed sub tuto- 24.q.3.c.
rib⁹ et actorib⁹ est vsq ad prefinitū quidam
tp̄s a patre: ita et nos cū essem⁹ par- de cōse. di.
uuli / sub elementis mundi eramus 4.c. p̄pe
seruiētes. At vbi venit plenitudo tē in fi.

poris misit deus filiū suum factū ex
muliere/factū sub lege: vt eos q̄ sub
lege erant redimeret/ vt adoptionē
filiorū reciperemus. Q̄m autē estis
filij dei: misit deus spiritū filij sui in
B corda vr̄a clamātem/abba pr̄. Itaq̄
iam nō est seru⁹: sed fili⁹. Q̄ si fili⁹:
⁊ heres p deū. Sed tūc quidē igno-
rātes deū: his q̄ natura non sunt dij/
seruiebatis. Nūc aūt cū cognoueri-
tis deū imo cogniti sitis a deo: quō
cōuertimini iterum ad īfirma ⁊ ege
na elemēta/ q̄bus denuo seruire vul-
tis? Dies obseruatis/⁊ meses/⁊ tpa
et annos. Timeo vos/ ne forte sine
causa laborauerim in vobis. Estote
sicut ego q2 ⁊ ego sicut vos: fratres
obsecro vos. Nihil me lesistis. Sci-
tis aūt q̄ p infirmitatē carnis euan-
gelizaui vobis iāpridē: ⁊ tētationem
vestrā ī carne mea nō spreuistis/ ne-
q̄ respuistis/ sed sicut angelū dei ex
cepistis me/ sicut christū iesum. Ubi
C est ergo beatitudo vestra? Testimoniū
enim perhibeo vobis q2 si fieri pos-
set/ oculos vestros eruissetis et de-
disetis mihi. Ergo inimicus vobis
factus sum verū dicens vobis? Emu
lantur vos non bene: sed excludere
vos volunt vt illos emulemini. Bo-
nū aūt emulamini in bono semp: et
nō tantū cū presens sum apud vos.
Filioli mei quos iterū parturio: do-
nec formet christ⁹ in vobis. Uellem
aūt esse apud vos mō ⁊ mutare vo-
cē meā: q̄m cōfundor in vobis. Dici-
te mihi qui sub lege vultis esse/ legē
gen.16.d. nō legistis? Scriptū est em̄. Q̄uoniā
abraā duos filios habuit: vnū de an-
gen.21.a. cilla/ ⁊ vnū de libera. Sed q̄ de ancil
la: secūdū carnē natus est: qui autē
D de libera: p repromissionē: q̄ sūt per
allegoriā dicta. Hec em̄ sunt duo te-
stamenta. Unū quidē in mōte sina/
in seruitutē generās: q̄ est agar (Si-
na em̄ mōs est in arabia: q̄ cōiunct⁹
est ei q̄ nūc est hierl'm) ⁊ seruit cū fi-
lijs suis. Illa aūt q̄ sursum est hieru-
salē libera est: q̄ est mater nr̄a. Scri-
esa.54.a ptū est ei. Letare sterilis q̄ nō paris
Luc.23.d. erūpe ⁊ clama q̄ nō parturis: q2 mul-
ti filij deserte magis q̄ eius q̄ habet
Ro.9.b. virum. Nos aūt fratres scdm̄ isaac
promissionis filij sum⁹. Sed queād-
modū tūc is qui secundū carnē na-
tus fuerat persequebat eū q̄ secūdū
spiritū: ita ⁊ nūc. Sed quid dicit scri
Gen.21.a. ptura? Eijce ancillā ⁊ filiū eius: non
enim heres erit filius ancille cū filio
libere. Itaq̄ fratres non sum⁹ ancil
le filij sed libere: qua libertate chri-
stus nos liberauit.

C.C.S. Inducunt galate legalia nō
obseruare ppter euasionē malorū:
deinde ex cōsecutione bonorū: et di-
stinguunt opera carnis ⁊ spus. C.v.

State: ⁊ nolite iterū iugo serui- A
tutis contineri. Ecce ego paul⁹ Act.15.a
dico vobis q̄m si circūcidamini chri
stus vobis nihil proderit. Testificor
autem rursus omni homini circūci-
denti se q̄m debitor est vniuerse legis
faciende. Euacuati estis a christo q̄
in lege iustificamini: a gratia excidi
stis. Nos em̄ spiritu ex fide: spem iu
stitie expectam⁹. Nā in christo iesu: B
neq̄ circūcisio aliqd valet/ neq̄ pre-
putiū: sed fides q̄ per charitatē ope-
ratur. Currebatis bene: q̄s vos ipedi-
uit veritati nō obedire? Nemini
consenseritis. Persuasio hec/ nō est
ex eo qui vocat vos. Modicum fer-
mentū: totā massam corrūpit. Ego 1.co.5.b.
cōfido in vobis in dn̄o q̄ nihil aliud
sapietis: qui autem conturbat vos:
portabit iudiciū q̄cunq̄ est ille. Ego
autē fratres si circūcisionem adhuc
predico: quid adhuc persecutionem
patior? Ergo euacuatū est scādalum
crucis. Utinā ⁊ abscindantur: q̄ vos C
conturbāt. Uos em̄ in libertatē voca
ti estis fratres: tm̄ ne libertatē in oc
casionem detis carnis/ sed per chari
tatē spirit⁹ seruite inuicem. Ois em̄ leui.19.d.
lex in vno sermone implet. Diliges mat.22.d
proximū tuū sicut teipsum. Q̄ si in- mar.12.c.
uicē mordetis ⁊ comeditis: videte Ro.13.c.
ne abinuicē cōsumamini. Dico autē iaco.2.b.
ī christo: spū ambulate/ et desideria Ro.13.d.
carnis nō perficietis. Caro em̄ cōcu- 1.pe.2.c.
piscit aduersus spm̄: spūs autem ad D
uersus carnē: hec enim sibi inuicem
aduersant: vt nō quecūq̄ vultis illa
faciatis. Q̄ si spiritu ducimini: non 23.q.7.c
estis sub lege. Manifesta sunt autē iā vo.s.
opera carnis: que sunt/ fornicatio/ trē cū ga-
immundicia/ impudicitia/ luxuria/ latas.
idolorum seruitus/ veneficia/ inimi- 32.q.4.c
citie/ contentiones/ emulationes/ ire/ in eodem
rixe/ dissentiones/ secte/ inuidie/ ho-
micidia/ ebrietates/ comessationes/
⁊ his similia: que pdico vobis sicut
predixi: q̄m qui talia agunt/ regnū
dei nō consequent. Fructus aūt spi-
rit⁹ est: charitas/ gaudiū/ pax/ patiē
tia/ lōganimitas/ bonitas/ benignis

tas/mãsuetudo/fides/ modestia/ cõ
tinentia/castitas. Aduersus huius
modi: nõ est lex. Qui autẽ sũt xpi: car
nẽ suã crucifixerũt cũ vitiis ⁊ concu
piscentiis. Si spũ viuimus: spiritu ⁊
ambulemus. Nõ efficiamur inanis
glorie cupidi: inuicem prouocantes
inuicem inuidentes.
¶ C.S. Monet galatas apostolus ad
mutuam supportationẽ: ⁊ cõfirmat
dicta de cessatione legaliũ. Cap. VI.
A Fratres et si preoccupatus fue
rit homo in aliquo delicto: vos
qui spirituales estis: huiusmo
di instruite in spũ lenitatis: conside
rãs teipsum ne ⁊ tu tenteris. Alter al
terius onera portate: ⁊ sic adimplebitis
legẽ christi. Nã si quis existimat se ali
quid esse cũ nihil sit: ipse se seducit.
B Opus autẽ suũ probet vnusquisq; ⁊
sic in semetipso tãtum gloriam habe
2.co.3.b. bit: ⁊ nõ in altero. Unusquisq; enĩ onus
suũ portabit. Communicet autẽ is qui
catechizatur verbo: ei qui se catechizat
in omnibus bonis. Nolite errare. Deus
non irridetur. Que enĩ seminauerit
homo: hec ⁊ metet. Quoniã qui seminat
in carne sua: de carne ⁊ metet corru
ptionem: qui autẽ seminat in spiritu
C 2.thes.3.c de spũ metet vitã eternã. Bonũ autẽ
facientes: non deficiamus: tempore
enim suo metemus non deficientes. Er
go dum tẽpus habemus: operemur bo
nũ ad omnes: maxime autẽ ad dome
sticos fidei. Uidete qualibus litteris
scripsi vobis mea manu. Quicunq;
enĩ volũt placere in carne: hi cogũt
vos circumcidi: tantũ vt crucis chri
sti persecutionem nõ patiantur. Neq;
D enĩ qui circũciduntur legẽ custodiũt:
sed volũt vos circumcidi: vt in carne
vestra glorientur. Mihi autẽ absit glo
riari nisi in cruce dñi nři iesu christi:
per quẽ mihi mundus crucifixus est
et ego mundo. In christo enim Jesu
neq; circumcisio aliquid valet: neq;
preputiũ: sed noua creatura. Et qui
cunq; hanc regulam secuti fuerint:
pax super illos: ⁊ misericordia et su
per israel dei. De cetero nemo mihi
molestus sit. Ego enim stigmata do
mini iesu in corpore meo porto. Gra
tia domini nostri iesu christi: cũ spi
ritu vestro fratres. Amen.

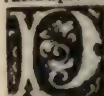
¶ Epistola Pauli ad
Galatas explicit.

¶ Incipit argumentum in epi
stolam pauli ad ephesios.

Ephesii sunt asiani. Hi accepto
verbo veritatis perstiterunt
in fide. Hos collaudat aposto
lus: scribẽs eis ab vrbe roma de car
cere per tychicum diaconum.

¶ Epistola pauli ad ephesios.

¶ C.S. Ponit aliquot diuina prede
stinatio: ⁊ recolunt diuina beneficia
facta apostolis ⁊ ephesiis. Cap. I.

Paulus apostolus iesu A
christi per voluntatem
dei: omnibus sanctis q sunt
ephesi: ⁊ fidelibus omnibus
in xpo iesu: gratia vo
bis ⁊ pax a deo patre no 2.co.1.a.
stro: et dño Jesu christo. Benedictus 1.pe.1.a.
deus et pater dñi nostri Jesu christi: de pe. dis.
qui benedixit nos in omni benedictione 4.c.bene
spirituali in celestibus in christo: si dictus. c.
cut elegit nos in ipso ante mũdi con in domo.
stitutionem: vt essemus sancti ⁊ im
maculati in conspectu eius in chari
tate: qui predestinauit nos in ado
ptionẽ filiorũ per iesum christum in
ipsum: secundum propositũ volunta
tis sue: in laudem glorie gratie sue: B
in qua gratificauit nos in dilecto fi
lio suo: in quo habemus redemptio
nem per sanguinẽ eius in remissionẽ
peccatorum secundum diuitias gra
tie eius: que superabundauit in no
bis in omni sapientia ⁊ prudentia: vt
notũ faceret nobis sacramẽtum vo
luntatis sue secundũ beneplacitum
eius: quod proposuit in eo in dispẽsa
tione plenitudinis tẽporũ instaura
re omnia in christo que in celis ⁊ que
in terra sunt in ipso. In quo etiam ⁊
nos sorte vocati sumus: predestinati
secũdum propositũ eius: qui operat
omnia secundum consilium volun
tatis sue: vt simus in laudem glorie
eius nos: qui ante sperauimus in C
christo: in quo ⁊ vos cum audissetis
verbũ veritatis: euangelium salutis
vestre: in quo ⁊ credẽtes signati estis
spiritu promissionis sancto: qui est pi
gnus hereditatis nostre in redem
ptionẽ acquisitionis in laudẽ glorie
ipsius. Propterea ⁊ ego audiens fi
dem vestrã que est in christo iesu ⁊ di
lectionẽ in omnes sanctos: non cesso
gratias agẽs pro vobis: memoriã ve
stri faciens in orationibus meis: vt

deus (dñi nostri Jesu christi pater)
glorie/det vobis spiritũ sapientie et
reuelationis in agnitionem eius/il-
D luminatos oculos cordis vestri/ vt
sciatis que sit spes vocationis ei⁹/ ⁊
que diuitie glorie hereditatis ei⁹ in
sanctis: ⁊ que sit supereminens ma-
gnitudo virtutis eius in nos qui cre-
didimus ꝯm operationẽ potẽtie vir
tutis eius/quã operatus est in christo
iesu/suscitans illum a mortuis/⁊ cõ-
stituẽs ad dexteram suã in celestib⁹
super omnẽ principatũ ⁊ potestatez
et virtutem/⁊ dominationem/⁊ om-
Psal.8. ne nomẽ quod noiatur non solum in
hoc seculo, sed etiã in futuro. Et oĩa
subiecit sub pedib⁹ eius/ ⁊ ipsum de-
dit caput super omnẽ ecclesiaz q̃ est
corpus ipsius/⁊ plenitudo eius/qui
omnia in oĩbus adimpletur.

¶ C.S. Inducũtur ephesii ad grãrũ
actionẽ/qꝫ sunt a peccato liberati/ ⁊
ab aliis gentibus segregati. Cpm.ii.

A Et vos conuiuificauit cũ essetis
colos.2.d. mortui delictis ⁊ peccatis vr̃is
in quibus aliqñ ambulastis scd̃m se-
culum mundi huius scd̃m pricipem
potestatis aeris huius spiritus qui
nũc operatur in filios diffidentie: in
quibus ⁊ nos oẽs aliquando conuer
sati sumus in desideriis carnis no-
stre/facientes voluntatem carnis ⁊
cogitationum: ⁊ eramus natura filij
27.q.1.c. ire sicut ⁊ ceteri. Deus aũt qui diues
sciendũ. est in mĩa/propter nimiã charitatez
de pe. dis. suã qua dilexit nos/ ⁊ cũ essem⁹ mor
4.c.hãc tui peccatis/cõuiuificauit nos ĩ chri
societatẽ. sto/cuius gratia estis saluati: ⁊ con-
B resuscitauit ⁊ ꝯsedere fecit in celesti
bus in christo iesu/ vt ostenderet in
seculis superuenientibus abũdantes
diuitias gratie sue in bonitate super
nos ĩ christo iesu. Gratia enim estis
saluati per fidem/⁊ hoc nõ ex vobis.
dei enĩ donũ est: nõ ex operib⁹/ vt ne
quis glorietur. Ipsius enĩ sumus fa-
ctura/creati in christo iesu in operi-
bus bonis/ que preparauit deus/ vt
C in illis ambulem⁹. Propt' quod me-
mores estote q̃ aliquãdo vos eratis
gentes in carne/qui dicebamini pre
putium ab ea que dicit' circũcisio in
carne manufacta/ q̃ eratis ill'o ĩ tpe
sine christo/ alienati a conuersatiõe
israel/et hospites testamentorum/
promissionis spem non habẽtes/ et
sine deo in hoc mundo. Nũc autẽ in
christo Jesu vos qui aliquando era-
tis longe facti estis prope in sangui
ne christi. Ipse enim est pax nostra
qui fecit vtraqꝫ vnũ ⁊ mediũ parie-
tem macerie soluens inimicitias in D
carne sua/legem mandatorũ decre-
tis euacuans/vt duos condat in se-
metipso in vno nouo homine/faciẽs
pacem: vt reconciliet ambos in vno
corpore deo per crucez: interficiens
inimicitias in semetipso. Et veniẽs
euãgelizauit pacẽ vobis q̃ longe fui Ro.5.a.
stis: ⁊ pacem iis qui prope: quoniam
per ipsum habem⁹ accessum ambo
ĩ vno spiritu ad patrẽ. Ergo iam nõ
estis hospites et aduene: sed estis ci
ues sanctorũ ⁊ domestici dei superedi
ficati super fundamentum apsto-
lorum et prophetarum/ipso summo
angulari lapide christo Jesu/in quo
omnis edificatio constructa crescit
in templum sanctum in domino/ in
quo et vos coedificamini in habita-
culum dei in spiritu sancto.

¶ C.S. Premittit apostol⁹ ad orandum pro ephesiis dispositionẽ ⁊ pro
eis orat/ totum bonũ eorum deo at-
tribuendo. Capitulum.iii.

H Uius rei gratia ego paulus vin A
ctus christi Jesu pro vobis gen
tibus: si tamen audistis dispensatio
nem gratie dei/que data est mihi in
vobis: quoniam secũdum reuelatio-
nem notũ mihi factum est sacramẽ-
tum sicut supra scripsi ĩ breui: prout
potestis legentes intelligere prudẽ-
tiam meã in ministerio christi/quod
aliis generationibus nõ est agnitũ
filiis hominũ/sicuti nũc reuelatum
est sanctis apostolis eius ⁊ prophe-
tis in spũ gẽtes esse coheredes ⁊ cõ-
corporales ⁊ cõparticipes promissio
nis eius in christo Jesu per euange
lium. Cuius factus sũ ego minister
ꝯm donũ gratie dei que data est mi-
hi secundũ operationẽ virtutis ei⁹. B
Mihi enim oĩm sanctorũ minimo da 1.co.15.b.
ta est gratia hec. In gentibus euan-
gelizare inuestigabiles diuitias chri-
sti/⁊ illuminare oĩes que sit dispen-
satio sacramenti absconditi a secu-
lis in deo qui oĩa creauit/ vt innote-
scat principibus/ et potestatibus
in celestibus per ecclesiam: multifor
mis sapientia dei/ secũdũ prefinitio
nem seculorum quã fecit in christo
iesu dño nostro. In quo habemus fi-
duciam ⁊ accessum in cõfidẽtia per
fidẽ ei⁹. Propter qđ peto ne deficia- C

tis in tribulationibus meis pro vo-
bis que est gloria vestra. Huius rei
gratia flecto genua mea ad patrem
dñi nostri iesu christi: ex quo omis pa
ternitas in celis et in terra nominat
vt det vobis scd'm divitias glorie sue
virtute corroborari per spiritũ eius
in interiori hoie christũ habitare per
fidem in cordibus vris in charitate
radicati et fundati/ vt possitis cõpre
D hendere cũ omnibus sctis: q̃ sit latitu
do/ et longitudo: et sublimitas: et pro
fundũ. Scire etiã supereminentẽ sci
entie charitatẽ christi/ vt impleami
ni in oẽm plenitudinẽ dei. Ei autem
qui potens est oia facere superabun
danter q̃ petimus aut intelligimus:
scd'm virtutem que operatur in nob':
ipsi gloria in ecclesia et in christo iesu
in oẽs gñationes scl'i seculorũ. Amẽ.

¶ Ca. 4. Instruit aplus ephesios ad
servandã vnitatẽ ecclesiasticã in cõne
xione et distinctiõe mẽbrorũ: ac deinde
inducit ad morũ honestatẽ. Cap. iiij.

A
2.co.7.d. Obsecro itaq; vos ego vinctus
in dño: vt digne ambuletis
vocatione qua vocati estis:
cũ omni humilitate et mãsuetudine:
cum patiẽtia: supportantes inuicẽ in
charitate: solliciti servare vnitatem
Ro.12.c. spũs in vinculo pacis. Unũ corpus
2.co.12.b. et vnus spiritus: sicut vocati estis in
B vna spe vocationis vre. Unus dñs:
mar.2.b. vna fides vnũ baptisma. Unus deus
et pater oim: qui sup oẽs: et per omia:
Ro.12.a. et in omnibus nobis. Unicuiq; autem
1.co.12.b. nostrũ data est grã scd'm mensuram
2.co.10.d. donationis christi. Propter qd' dicit.
Ps.67.d. Ascendens in altũ: captiuã duxit ca
De here.c. ptiuitatẽ: dedit dona hoib'. Qd' autem
cum et in ascẽdit: qd est: nisi qz et descendit pri
iuncto. mũ in inferiores partes terre? Qui
C descendit: ipse est et qui ascẽdit supra
1.co.12.d. oẽs celos: vt adimpleret oia. Et ipse
dedit quosdã qdẽ aplos: quosdã au-
tẽ pphetas: alios vero euangelistas
alios aũt pastores et doctores ad cõ-
summationẽ sanctorũ in opus mini-
sterii in edificationem corporis chri
sti: donec occurramus oẽs in vnitatem
fidei et agnitionis filii dei: in virum
perfectũ: in mensurã etatis plenitu-
dinis christi: vt iam non simus par-
uuli: fluctuãtes: et circũferamur om-
ni vento doctrine in nequitia homi-
num: in astutia ad circũuentionem
D erroris: veritatem aũt faciẽtes in cha
ritate: crescamus in illo per omnia/
qui est caput christus: ex quo totum
corpus compactum et connexum per
oẽm iuncturam subministrationis:
scd'm operationẽ in mẽsuram vniuscu
iusq; membri: augmentũ corporis
facit in edificationem sui in charita-
te. Hoc igitur dico et testificor in dño
vt iam nõ ambuletis sicut et gentes
ambulant in vanitate sensus sui: te- E
nebris obscuratum habentes intelle Ro.1.c.
ctum: alienati a via dei per ignoran-
tiam que est in illis ppter cecitatem
cordis ipsorũ: qui desperantes semet
ipsos tradiderũt impudicitie: in ope
ratione immunditie ois in auaritiã.
Uos autem non ita didicistis christũ
si tñ illũ audistis et in ipso edocti estis
sicut est veritas in iesu: deponite vos
scd'm pristinã conuersationem veterem
hoiem: qui corrumpitur scd'm deside- Col.3.b.
ria erroris. Renouamini autem spiri-
tu mentis vre: et induite nouũ hoiem Ro.6.a.
qui scd'm deum creatus est in iustitia Col.3.b.
et sanctitate veritatis. Propter quod Heb.12.a.
deponẽtes mendacium: loquimini ve- F
ritatem vnusquisq; cũ pximo suo: qm 1.pe.2.a.
sumus inuicẽ membra. Irascimini et et.4.a.
nolite peccare. Sol non occidat sup Zach.8.c.
iracũdiam vestram. Nolite locum da- Ps.4.b.
re diabolo. Qui furabatur: iam non Iac.4.b.
furetur: magis autẽ laboret: operan-
do manibus suis qd bonũ est: vt ha-
beat vnde tribuat necessitatẽ patien-
ti. Omis sermo malus ex ore vro non
procedat: sed si qs bonus est ad edi- B
ficationẽ fidei: vt det gratiã audiẽti-
bus. Et nolite cõtristare spũm sanctum De pe.dis.
dei: in quo signati estis in die redem- 2.ca.quod
ptionis. Ois amaritudo: et ira: et in- reuocari.
dignatio: et clamor: et blasphemia
tollatur a vobis cum omni malitia. Col.3.g.
Estote autẽ inuicem benigni: miseri
cordes/ donãtes inuicem sicut et de'
in christo donauit vobis.

¶ Ca. 5. Aplus inducit ephesios ad
sequendum christum in feruore chari
tatis: in decore sanctitatis: ac verita-
te cognita: et instruit psonas iunctas
matrimonio. Capitulum. v.

Estote ergo imitatores dei: sicut A
filii charissimi: et ambulate in di Ioh.13.d.
lectione: sicut et christus dilexit nos et.15.b.
et tradidit semetipsum p nobis obla- 1.io.4.d.
tionem et hostiam deo in odorẽ sua-
uitatis. Fornicatio autem et omnis
immunditia: aut auaritia nec nomi-
netur in vobis: sicut decet sanctos: Col.3.a.
aut turpitudo: aut stultiloquium: aut B

scurrilitas / que ad rem non pertinet / sed magis gratiarum actio. Hoc enim scitote intelligentes: quod omnis fornicator / aut immundus / aut avarus quod est idolorum servitus / non habet hereditatem in regno christi et dei. Nemo vos seducat inanibus verbis: propter hec enim venit ira dei in filios diffidentie. Nolite ergo effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. Ut filii lucis ambulate. (Fructus enim lucis / est in omni bonitate / et iusticia et veritate) probantes quid sit beneplacitum deo: et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum / magis autem redarguite. Que enim in occulto fiunt ab ipsis / turpe est et dicere. Omnia autem que arguuntur: a lumine manifestantur: omne enim quod manifestatur / lumen est. Propter quod dicit. Surge qui dormis / et exurge a mortuis / et illuminabit te christus. Videte itaque fratres quomodo caute ambuletis / non quasi insipientes / sed ut sapientes: redimentes tempus / quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes / sed intelligentes que sit voluntas dei. Et nolite inebriari vino in quo est luxuria / sed implemini spiritu sancto / loquentes vobismetipsis in psalmis / hymnis / et canticis spiritualibus / cantantes / et psallentes in cordibus vestris domino / gratias agentes semper pro omnibus / in nomine domini nostri Jesu christi deo et patri. Subiecti invicem: in timore christi. Mulieres viris suis subdite sint / sicut domino / quoniam vir caput est mulieris sicut christus caput est ecclesie / ipse salvator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est christo / ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite uxores vestras: sicut et christus dilexit ecclesiam: et seipsum tradidit pro ea / ut illam sanctificaret / mundans eam lavacro aque in verbo vite / ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam / aut rugam / aut aliquid huiusmodi / sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit / seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit / sed nutrit et fovet eam / sicut et christus ecclesiam: quia membra sumus corporis eius: de carne eius / et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam: et adherebit uxori sue / et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in christo et in ecclesia. Veruntamen et vos singuli unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligat / uxor autem timeat virum suum.

¶ Ca. 6. Docet apostolus parentum ac filiorum mutuam conversationem: et redit ad instruendum ephesios de omnibus virtutibus generaliter. Capitulum vi.

Filii obedite parentibus vestris in domino: hoc enim iustum est. Honora patrem tuum et matrem tuam quod est mandatum primum in promissione / ut bene sit tibi: et sis longevus super terram. Et vos patres / nolite ad iracundiam provocare filios vestros / sed educate illos in disciplina et correptione domini. Servi obedite dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate cordis vestri sicut christo / non ad oculum servientes: quasi hominibus placentes: sed ut servi christi facientes voluntatem dei ex animo: cum bona voluntate servientes sicut domino et non hominibus: scientes quoniam unusquisque quodcunque fecerit bonum: hoc recipiet a domino: sive servus: sive liber. Et vos domini eadem facite illis: remittentes minas: scientes quia et illorum et vester dominus est in celis: et personarum acceptio non est apud deum. De cetero fratres confortamini in domino: et in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam dei ut possitis stare adversus insidias diaboli: quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem: sed adversus principes et potestates: adversus mundi rectores tenebrarum harum: contra spiritualia nequitie in celestibus. Propterea accipite armaturam dei: ut possitis resistere in die malo: et in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate: et induti loricam iustitie: et calceati pedes in preparatione evangelii pacis: in omnibus sumentes scutum fidei: in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Et galeam salutis assumite: et gladium spiritus: quod est verbum dei. Per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu: et in ipso vigilantes in omni instantia: et obsecratione pro omnibus sanctis: et pro me: ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia: notum facere mysterium evangelii: pro quo legatione

Marginalia (left): 1. q. 1. c. cum omnis. c. si cui vigeri; 2. thes. 2. a; mar. 24. a; mar. 13. a; Lu. 21. b.; C; 3. q. 3. falsidicus; de pe. dis. 4. § hanc societatem; Col. 4. a.; D; Ro. 12. a.; 1. Thessalo. 4. a.; E; Colo. 1. c.; 1. co. 11. a.; Colo. 3. c.; 1. pe. 3. a.; Colo. 3. c.; F; de pe. di. 1. ecclesia.; G

Marginalia (right): Gen. 2. d.; mat. 19. a; mar. 10. a.; 1. Co. 6. d.; A; Col. 3. d.; exo. 20. c.; Deu. 5. c.; eccl. 3. b.; mat. 15. a; mar. 7. b.; Col. 3. d.; Titu. 2. c.; 1. Pe. 2. c.; B; Deu. 10. d.; 2. paralipo. 19. c.; iob. 34. b; sap. 6. b.; eccl. 35. b; Ro. 2. b.; Gal. 2. b.; Col. 3. d.; act. 10. e.; 1. Pe. 1. c.; C; 1. Thessaloni. 5. b.; esa. 59. e.; Col. 4. a.; 2. thes. 3. a; D

ne fungor i catena ista: ita vt in ipso
audeam/prout oportet me loqui. Ut
autem et vos sciatis q̄ circa me sunt
quid agā: omnia vobis nota faciet ty-
chicus/charissimus frater et fidelis
minister in dño. quem misi ad vos in
hoc ipsum/vt cognoscatis que circa
nos sunt: et consolet corda vestra. Pax
fratrib⁹ et charitas cū fide a deo pa
tre nostro et dño iesu christo. Gratia
cum omnibus qui diligunt dominū
nostrum iesum christum in incorru-
ptione. Amen.

¶ Explicit ep'la pauli ad Ephesios.

¶ Argumentum in epistolam Pauli
ad philippenses.

Philippenses sunt macedões.
Hi accepto verbo veritatis/
perstiterunt in fide: nec rece-
perūt falsos apostolos. Hos collau-
dat apostolus: scribens eis a Roma
de carcere per Epaphroditum.

¶ Incipit epistola Pau-
li ad Philippenses.

¶ Ca. S. Apostolus agit gratias de
bonis Philippensibus collatis: qui
bus significans suum statum: ponit
distinctiones predicantium/et erga
eos suam charitatē quos monet ad
tolerantiam persecutionis. Capm. i.

A
93. dis. c. legimus.

Aul⁹ et Timotheus
serui iesu xp̄i: omni
bus sanctis in xp̄o
iesu q̄ sūt philippis
cū episcopis ⁊ dia-
conib⁹/grā vobis et
pax a deo p̄re nr̄o/
et dño iesu xp̄o. Gra
tias ago deo meo in oī memoria vr̄i
semp i cunctis orationib⁹ meis ꝓ oī-
bus vobis cū gaudio deprecationē fa
ciens sup cōmunicatione vr̄a in euā-
gelio xp̄i a prima die vsq3 nūc: ꝯfidēs
in hoc ip̄m: qꝛ qui cepit in vobis op⁹
bonū perficiet vsq3 in diem christi ie
su. Sicut est mihi iustū hoc sentire
pro oibus vobis: eo q̄ habeā vos in
corde/et in vinculis meis: et i defen-
sione: et confirmatione euangelii/so-
cios gaudii mei omnes vos esse. Te-
stis eñi mihi est deus: quomodo cu-
piā oēs vos esse in visceribus iesu xp̄i.
B
Et hoc oro/vt charitas vestra magis
ac magis abundet in oī sciencia et in
omni sensu: vt ꝓbetis potiora vt sitis
synceri et sine offensa in diem christi
repleti fructu iustitie per iesum chri-
stū/in gloriā et laudē dei. Scire autē
volo vos fratres/quia que circa me
sunt/magis ad ꝓfectū venerūt euan
gelii: ita vt vincula mea manifesta
fierent in christo in oī pretorio et in
ceteris oibus: vt plures e fratribus i
domino confidētes in vinculis meis/
abundātius auderēt sine timore ver-
bū dei loqui. Quidā quidē et ꝓpter 23. q. 4. c.
inuidiā ⁊ cōtentionē: quidā autem et quam ma
propter bonā voluntatē christū predi gnū in fi.
cant. Quidam ex charitate: scientes
q̄m in defensione euangelii positus
sum. Quidā aūt ex cōtentione chri- C
stum annūciāt nō syncere: existimā-
tes pressurā se suscitare vinculis me-
is. Quid eñi? Dum omni modo siue
per occasionē/siue per veritatē chri-
stus annunciet: et in hoc gaudeo/sed
et gaudebo. Scio eñi q̄a hoc mihi pro
ueniet ad salutē/per vestram orōnē
et subministrationē sp̄us iesu christi
scd̄m expectationem et spem meam
qꝛ in nullo confundar/sed in oī fidu-
cia sicut semp/et nunc magnificabit
christus in corpore meo: siue p vitam 7. q. 1. c.
siue per mortem. Mihi enim viuere
christ⁹ est: et mori lucrū. Q' si viue- de pe. dis.
re i carne: hic mihi fruct⁹ operis est: et 2. c. q̄ vult.
qd eligā ignoro. Coarctor autē e duo
bus: desideriū hñs dissolui et esse cū
christo/multo magis meli⁹: pmane-
re aūt in carne necessariū ꝓpt vos. D
Et hoc ꝯfidēs: scio qꝛ manebo et per-
manebo oib⁹ vobis ad ꝓfectum vr̄m
et gaudium fidei: vt gratulatio vr̄a d renū. c.
abūdet i xp̄o iesu i me/p meū aduen- nisi. §. por
tū iterū ad vos. Tm̄ digne euāgelio ro.
christi conuersamini: vt siue cū vene
ro: et videro vos: siue absens: audiā
de vobis qꝛ statis in vno sp̄u: vnani-
mes collaborātes fidei euāgelii: et in
nullo terreamini ab aduersariis q̄ il-
lis ē causa pditiōis: vobis aūt salutis
et hoc a deo: qꝛ vobis donatū ē ꝓ xp̄o
nō solū vt i eū credatis: sz vt etiā ꝓ il-
lo patiamini/idē certamē hñtes q̄le
et vidistis i me/et nūc audistis de me.
¶ C. S. Instruit ap'lus Philippen-
ses de fidei vnitate: vera humilitate/
omnimoda sanctitate: et ad vlterius
instruēdū mittit nuncios. Capm. ii.
Si qua ergo cōsolatio i christo/ E
si qd solatiū charitatis: si qua
societas spirit⁹: si qua viscera

miserationis: implete gaudiū meū3/
vt idē sapiatis/ eandē charitatē ha-
bentes/ vnanimes/ idipsum sentien-
tes. Nihil per contentionē/ neq3 per
inanē gloriā: sed in humilitate/ supe-
riores sibi inuicem arbitrantes: non
que sua sunt singuli considerantes: s3
ea que aliorū. Hoc eñ sentite in vo-
bis: qđ et in christo iesu. Qui cum in
forma dei esset/ nō rapinā arbitratus
est esse se equale3 deo: s3 semetipsum
exinaniuit formā serui accipiens: in
similitudinē hoīm factus: et habitu
inuēt⁹ vt homo. Humiliauit semet-
B ipsum/ fact⁹ obediēs vsq3 ad mortem
Heb. 2. b. mortem aūt crucis. Propter qđ et de
us exaltauit illum: et donauit illi no-
Ro. 14. b men/ qđ est super omne nomen: vt in
Esa. 45. d noīe iesu omne genu flectat: celestiū
terrestriū: ꝛ infernoꝝ. Et oīs lingua
confiteatur: q2 dñs iesus christus in
gloria est dei patris. Itaq3 charissi-
mi mei/ sicut semper obedistis: non
in presentia mei tm̄/ sed multo ma-
gis nūc in absentia mea: cum metu ꝛ
tremore vestrā salutem operamini.
Deus est eñ qui operatur in vobis et
velle et pficere pro bona voluntate.
1. pe. 4. c. Oīa autē facite sine murmurationi-
bus et hesitationib⁹: vt sitis sine que-
1. q. 7. c. 2. rela: et simplices filij dei: sine repre-
.§. scio qs- hensione in medio nationis praue et
dam. peruerse: inter quos lucetis sicut lu-
minaria in mundo: verbū vite conti-
C nētes ad gloriā meam in die christi
quia nō in vacuū cucurri: neq3 in va-
cuū laboraui. Sed et si immolor su-
pra sacrificiu3 ꝛ obsequium fidei ve-
stre: gaudeo: et cōgratulor oībus vo-
bis. Idipsum autē et vos gaudete: et
Act. 16. a cōgratulamini mihi. Spero autē3 in
dño iesu: timotheum me cito mittere
ad vos: vt et ego bono animo sim: co-
gnitis q̄ circa vos sunt. Nemine3 eñ
habeo tam vnanimem: qui syncera
1. Co. 13. b affectione pro vobis sollicit⁹ sit. Om-
45. di. c. nes enim q̄ sua sunt querūt: non que
l3 nō nō iesu christi. Experimentū aūt ei⁹ co-
gnoscite: q2 sicut patri filius: mecū
seruiuit in euāgelio. Hunc igit̄ spero
me mittere ad vos: mox vt videro q̄
circa me sunt. Cōfido autem in dño:
D qm̄ et ipse veniā ad vos cito. Neces-
63. dis. c. sariū aūt existimaui epaphroditum
nosse. §. fratrē et cooperatorē et cōmilitonem
q. 1. sunt i meū: vestrum autem aplm̄: et mini-
eccl'is. strum necessitatis mee: mittere ad
vos. Quoniā quidē oēs vos deside-
rabat: ꝛ mestus erat: propterea q̄ au- de remiss.
dieratis illum infirmatum. Nā et in- c. quidā.
firmatus est vsq3 ad mortē: sed deus de cēsi. c.
misert⁹ est ei⁹. Non solū aūt eius: ve- cū aplis.
rumetiā et mei: ne tristitiā sup tristi-
tiam haberē. Festinātı⁹ ergo misi il-
lum: vt viso eo/ iterum gaudeatis: et
ego sine tristitia sim. Excipite itaque
illū cum oī gaudio in dño: et eiusmo-
di cum honore habetote: qm̄ propter
opus christi vsq3 ad mortē accessit:
tradēs aīam suā3: vt impleret id qđ ex
vobis deerat erga meum obsequium.
¶ C. S. Ostendit apostolus euacua-
tione3 legaliū verbo et exemplo sui:
ac deinde se excusat: atq3 philippen-
ses ad se imitandū inuitat. Cap. iij.

De cetero fratres mei: gaudete A
in domino. Eadem vobis scribe
re mihi quidem non pigrum: vobis
autem necessarium. Uidete canes:
videte malos operarios: videte con-
cisione3. Nos eñ sumus circumcisio
qui spū seruimus deo: et gloriamur
in christo iesu: et nō in carne fiduciā
habentes: q̄q̄ ꝛ ego habeā confiden
tiā in carne. Si qs alius videt̄ confi- B
dere in carne: ego magis circūcisus
octauo die ex genere israel de tribu
beniamin: hebreus ex hebreis: scđm Act. 23. b
legem phariseus: scđm emulationem
persequēs ecclesiā dei: scđm iustitia3
que in lege est cōuersatus sine q̄rela.
Sed que mihi fuerunt lucra: hec ar-
bitratus sum propter christu3 detri-
menta. Uerumtamen existimo oīa de
trimentū esse ꝑpter eminentē scien-
tiam iesu christi dñi mei: ꝑpter que3
oīa detrimentum feci: et arbitror vt
stercora: vt christu3 lucrifaciam: vt ꝛ
inueniar in illo nō habēs meā iusti- C
tiā que ex lege est: sed illā que ex fide
est xpi iesu: q̄ ex deo est iustitia i fide
ad cognoscendū illum: et virtute3 re
surrectionis eius: ꝛ societatē passio-
nū illius: cōfiguratus morti eius: si
quo modo occurram ad resurrectio-
nē que est ex mortuis. Nō q̄ iam ac-
ceperim: aut iam perfect⁹ sim: sequor
autē si quo modo comprehendam in
quo et comprehēsus sum a christo ie-
su. Fratres: ego me nō arbitror com- de pe. di.
prehendisse. Unū aūt: que quide3 re- 2. pē nata.
tro sunt obliuiscens: ad ea vero que
sunt priora extendens meipsum: ad
destinatū persequor: ad brauium su-
perne vocationis dei in christo iesu.
Quicunq3 ergo perfecti sumus: hoc

sentiamus. et si quid aliter sapitis /
D et hoc vobis deus reuelabit. Ueruntamē ad quod peruenimus / vt idem
sapiamus ꝛ in eadē pmaneamus regula. Imitatores mei estote frēs: et
obseruate eos qui ita ambulant sicut
Ro.16.c. habetis formā nr̄am. Multi enī am-
18 bulāt quos sepe dicebam vobis (nūc
autem et flens dico) inimicos crucis
christi: quoꝝ finis interitus: quorum
deus venter est: et gloria in confusione ipsorū qui terrena sapiūt. Nostra
aūt cōuersatio in celis est. vnde etiā
saluatorē expectamus dominum nostrum iesum christum / qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue / ſm
operationem virtutis sue qua etiam
possit subiicere sibi omnia.

C. S. Firmat patientiā philippensium apostolus: eos ad spiritualem
letitiam hortando: ac bonorum perseuerantiam: atq̧ gratulatur de eorum liberalitate: ponitq̧ salutatio eorundem. Capitulum. iiij.

A Taq̧ fratres mei charissimi:
et desiderantissimi: gaudiū meum / et corona mea: sic state in
dn̄o charissimi. Euodiā rogo et syntychen deprecor: idipsum sapere in
dn̄o. Etiam rogo ꝛ te germane ꝯpar /
adiuua illas q̄ mecū laborauerūt in
euangelio cū clemente / et ceteris adiutorib⁹ meis: quoꝝ nomia sunt in libro vite. Gaudete in dn̄o semper: iterum dico gaudete. Modestia vestra
nota sit oibus hoib⁹. Dn̄s enim prope
est. Nihil solliciti sitis: sed in oī oratione et obsecratiōe cum gratiarum
actione / petitiōes vestre innotescant
B apud deum. Et pax dei que exuperat
omnē sensum / custodiat corda vr̄a / ꝛ
intelligētias vr̄as in christo iesu. De
cetero fratres quecunq̧ sunt vera /
quecunq̧ pudica / quecūq̧ iusta / quecunq̧ sancta / q̄cunq̧ amabilia / quecūq̧ bone fame / si qua virtus / si qua
laus discipline: hec cogitate. Que et
didicistis / et accepistis / et audistis /
C et vidistis in me: hec agite / et de⁹ pacis erit vobiscum. Gauisus sum autē
in dn̄o vehemēter: quoniā tandē aliquando refloruistis pro me sentire:
sicut et sentiebatis. occupati autem
eratis. Non quasi propter penuriā
dico. Ego enim didici / in quib⁹ sum /
41.dis.c. sufficiēs esse. Scio et humiliari: scio
qd dei si. et abundare / vbiq̧ et in oibus institutus sum: ꝛ satiari / ꝛ esurire / ꝛ abūdare / et penuriam pati. Oia possum
in eo qui me confortat. Uerūtamen
bene fecistis cōmunicantes tribulationi mee. Scitis autē et vos philippenses ꝙ in principio euāgelij quando profectus sum a macedonia / nulla mihi ecclesia cōmunicauit in ratione dati et accepti / nisi vos soli: qꝛ
et thessalonicā semel et bis in vsum
mihi misistis. Nō quia quero datū /
sed requiro fructū abundantē in ratione vestra. Habeo aūt oia et abun- D
do. repletus sum / acceptis ab epa- rom.12.a.
phrodito que misistis in odorē suauitatis / hostiam acceptā / placentem
deo. Deus aūt meus impleat omne
desiderium vestrū ſm diuitias suas
in gloria / in christo iesu. Deo autem
et patri nostro gloria in secula seculorum. Amē. Salutate oēm sanctum
in christo iesu. Salutant vos qui mecum sunt / fratres. Salutant vos oēs
sancti / maxime autē q̄ de cesaris domo sunt. Gratia dn̄i nostri iesu christi cum spiritu vestro. Amen.

Epistola Pauli ad Philippenses explicit.

Argumentum in epistolam Pauli ad Colossenses.

Colossenses ꝛ hi sicut laodicenses sunt asiani. Et ipsi preuenti erāt a pseudo aplis. Nec ad
hos accessit ipse ap̄ls: sed et hos per
ep̄lam corrigit. Audierāt enī verbū
ab archippo: qui ꝛ ministeriū in eos
accepit. Ergo apostolus iam ligatus
scribit eis ab epheso per tychicū diaconem / et onesimum acolythum.

Epistola Pauli ad Colossenses incipit.

C. S. Ap̄ls captat beniuolentiā colossensiū: auctoritatē euangelii inducit illi firmiter esse credendū. Cap. i.

P Aulus ap̄lus iesu christi per voluntatem dei: ꝛ A
timothe⁹ frater: his qui
sunt colossis sanctis et
fidelib⁹ fratrib⁹ in christo iesu / gratia vobis ꝛ
pax a deo p̄re nostro.
Gratias agimus deo et patri dn̄i nostri iesu christi / semp̄ pro vobis orantes: audiētes fidem vestram in christo iesu: et dilectionem quā habetis
in sanctos oēs / propter spem que reposita est vobis in celis: quam audi-

stris in verbo veritatis euangelii qd
peruenit ad vos/ sicut et in vniuerso
mundo est: et fructificat et crescit. si-
cut et in vobis ex ea die qua audistis
et cognouistis gratiā dei in veritate
sicut didicistis ab epaphra charissi-
B mo cōseruo nr̄o/ qui est fidelis ꝓ vo-
bis minister xp̄i iesu / qui etiā mani-
festauit nobis dilectionem vestrā in
spū. Ideo et nos ex qua die audiui-
mus nō cessamus ꝓ vobis orātes et
postulantes/ vt impleamini agnitio
ne volūtatis ei⁹ in oi sapientia et in-
tellectu spūali. Ut ambuletis digne
deo per oia placentes/ in oi opere bo
no fructificātes/ et crescētes in scien
tia dei: in oi virtute confortati scd'm
potentiā claritatis eius: in oi patien
tia et lōganimitate: cū gaudio grās
agētes deo et patri q̄ dignos nos fe-
cit in partē sortis scōrū in lumine/
q̄ eripuit nos de potestate tenebrarū
C et trāstulit in regnū filii dilectionis
sue/ in quo habem⁹ redēptionē/ et re-
missionē peccōrū/ qui est imago dei in
uisibilis/ primogenitus ois creature
qm̄ in ipso condita sunt vniuersa in
celis et in terra / visibilia et inuisibi-
lia/ siue throni / siue dn̄ationes / siue
principatus/ siue potestates: oia per
ipsum et in ipso creata sunt: et ipse est
ante oēs: et oia in ipso cōstant. Et ip
se est caput corporis ecclie: q̄ est prin-
i.co.11.e. cipiū/ primogenit⁹ ex mortuis: vt sit
Hpo.i.b. in oib⁹ ipse primatū tenēs. q2 in ipso
cōplacuit oēm plenitudinē diuinita-
tis inhabitare: et p eū recōciliari oia
in ipsū: pacificās per sanguinē cru-
cis eius siue que i terris siue q̄ in ce-
lis sunt. Et vos cū essetis aliqn̄ alie-
nati et inimici sensu in operibus ma-
lis: nūc aūt reconciliauit in corpore
carnis sue p mortē vt exhiberet vos
scōs et imaculatos et irreprehēsibi-
les coram ipso: si tñ permanetis in fi
de fundati et stabiles / et imobiles a
spe euāgelii qd audistis/ qd predica-
tum est in vniuersa creatura que sub
celo est / cuius factus sum ego pau-
D lus minister. qui nūc gaudeo in pas-
sionibus pro vobis / et adimpleo ea
que desunt passionū christi in carne
mea pro corpore eius qd est ecclesia.
Cuius factus sum ego minister scd'm
dispēsationem dei que data est mihi
in vobis: vt impleam verbū dei my-
sterium quod absconditum fuit a se-
culis et generationibus: nunc autem
manifestatum est sanctis ei⁹: quibus
voluit de⁹ notas facere diuitias glo-
rie sacramēti huius in gentib⁹ quod
est christus in vobis spes glorie quē
nos annunciamus corripientes om
nē hominē et docētes in oi sapiētia:
vt exhibeamus oēm hominē pfectum
in christo iesu. in quo et laboro cer-
tando secundum operationem eius
quam operatur in me in virtute.
¶ Ca.ii. Docet apostolus precauere
deceptiones p falsam ꝓphetiam per
legis auctoritatem per sanctit. eis si
mulationem. Capitulum. ii.
Volo enim vos scire qualē so- D
licitudinē habeā pro vobis et
pro his qui sunt laodicie/ et qui
cūq3 nō viderūt faciē meā in carne:
vt consolentur corda ipsorum instructi
in charitate/ et in oēs diuitias pleni-
tudis itellect⁹ in agnitione mysterii
dei pr̄is et christi iesu i quo sunt oēs
thesauri sapiētie et sciētie abscōditi.
Hoc autē dico: vt nemo vos decipiat
in sublimitate sermonū. Nā etsi cor- i.co.5.b.
pore absens sum: sed spiritu vobiscū
sum/ gaudēs et vidēs ordinē vestrum
et firmamētum ei⁹ que in christo est B
fidei vestre. Sicut ergo accepistis ie-
sum xp̄m dn̄m nr̄m: in ipso ambula-
te radicati et superedificati in ipso et
confirmati in fide sicut et didicistis
abundātes in illo in gratiarū actio-
ne. Uidete ne qs vos decipiat p phi-
losophiā et inanē fallaciā: scd'm tra-
ditionē hominū: scd'm elemēta mun
di: et nō scd'm christū. q2 in ipso inha-
bitat ois plenitudo diuinitatis cor-
poraliter: et estis in illo repleti q̄ est
caput ois principatus et potestatis:
in quo et circūcisi estis circumcisione
nō manufacta in expoliatiōe corporis
carnis: sed in circūcisiōe iesu xp̄i: cō-
sepulti ei in baptismo/ i quo et resur-
rexistis p fidē operatiōis dei q̄ susci-
tauit illū a mortuis. Et vos cū mor- ephe.2.a.
tui essetis in delictis et preputio car- C
nis vestre cōuiuificauit cū illo: donans
vobis oia delicta delēs qd aduersus
nos erat chirographum decreti quod
erat cōtrariū nobis. et ipsum tulit de
medio affigens illud cruci: et expoli-
ans principatus et potestates tradu
xit confidenter palam: triumphans
illos in semetipso. Nemo ergo vos
iudicet in cibo aut in potu aut i par-
te diei festi aut neomenie: aut sabba-
torum: que sunt vmbra futurorum/ D

Mat.24.a. corpus aūt christi. Nemo vos sedu-
cat volens in humilitate et religione
angelorum que non vidit ambulās:
frustra inflatus sensu carnis sue / et
non tenens caput ex quo totum cor-
pus per nexus et cōiunctiones sub-
ministratum et constructum crescit
in augmētum dei. Si ḡ mortui estis
cū christo ab elemētis huius mūdi:
quid adhuc tanq̄ viuentes mundo
decernitis? Ne tetigeritis / neq̄ gu-
staueritis / neq̄ cōtrectaueritis: q̄ sunt
omnia in interitum ipso vsu / ſm pre-
cepta et doctrinas hominū: que sunt
rationem quidem habentia sapien-
tie in superstitione et humilitate / et
non ad parcendū corpori / non in ho
nore aliquo ad saturitatem carnis.

¶ Ca. S. Informat apostolus de mo-
ribus generaliter in depositione vi-
tiorum ac acquisitiōe virtutū: et spe-
cialiter quantū ad cōiugatos: paren
tes et filios atq̄ seruos. Capm. iij.

A Igitur si cōsurrexistis cū chri-
sto / que sursum sunt querite /
vbi christus est in dextera dei
sedens: que sursum sunt sapite / non
que super terram. Mortui eniz estis
et vita vestra est abscondita cū chri-
sto in deo. Cum autez christus appa-
ruerit vita vestra: tunc et vos appa-
eph.5.a. rebitis cum ipso in gloria. Mortifi-
cate ergo membra vestra que sunt su
per terram: fornicationem / immun-
ditiam / libidinem / concupiscentiam
malam / et auaritiam que est simula-
B crorum seruitus. Propter que venit
ira dei super filios incredulitatis: in
quibus ambulastis aliquando / cum
Ro.6.a. viueretis in illis. Nunc aūt deponi-
eph.4.c. te et vos oīa: iram / indignationem /
heb.12.a. maliciā / blasphemiā / turpem sermo-
1.pe.2.a. nem de ore vestro. Nolite mētiri in-
et.4.a. uicem: expoliantes vos veterem ho-
de pe.dis. minem cum actibus suis: et induen-
2.c.q̄uo. tes nouū eū qui renouatur in agni-
tionē dei ſm imaginē ei᷒ q̄ creauit il-
lū. Ubi nō est mascul᷒ et femina / gēti
lis et iude᷒ / circūcisio et p̄putiū / barba
rus et scytha / seruus et liber: sed oīa
eph.6.b. et in oībus christus. Induite vos er-
go sicut electi dei / sancti et dilecti vi-
scera mīe / benignitatem / humilita-
tem / modestiā / patientiā / supportan-
eph.4.g. tes inuicem: et donantes vobismet-
ipsis si quis aduersus aliquem ha-
bet querelā. sicut et dn̄s donauit vo-
bis: ita et vos. Sup oīa aūt hec / cha-

ritatē cōtinuā habete: qđ est vinculū C
perfectiōis et pax chr̄i exultet in cor-
dibus vestris / in qua et vocati estis
in vno corpore: et grati estote. Uer-
bum christi habitet in vobis abun-
danter in omni sapiētia docentes et
cōmonētes vosmetipsos in psalmis /
hymnis et canticis spiritualibus / in
gratia cātantes in cordibus vestris
deo. Omne qđcunq̄ facitis in verbo 1.co.10.g.
aut in ope: omnia in noīe dn̄i nostri
iesu christi / gratias agentes deo et
patri per ipsum. Mulieres / subdite eph.5.c.
estote viris sicut oportet i dn̄o. Uiri / 1.pe.3.a.
diligite vxores vr̄as: et nolite amari D
esse ad illas. Filii obedite parētibus eph.6.a.
per oīa: hoc enī placitum est in dn̄o.
Patres / nolite ad indignationez p-
uocare filios vestros: vt non pusillo
aīo fiant. Serui / obedite p oīa domi-
nis carnalibus: nō ad oculū seruien- eph.6.a.
tes quasi hoīb᷒ placētes: sed in sim- Tit.2.c.
plicitate cordis / timentes dn̄m. Q̄d 1.pe.2.c.
cūq̄ facitis / ex animo operamini si-
cut dn̄o et non hominib᷒: sciētes q̄ a
dn̄o accipietis retributionez heredi-
tatis. Dn̄o christo seruite. Qui enim
iniuriam facit / recipiet id quod ini-
que gessit: et non est personarū acce- Sap.6.b.
ptio apud deum. Ro.2.b.

¶ C. S. Dn̄os istruit ap̄lus atq̄ ex o-
mib᷒ colossensiū se recōmendat: ostē-
dens quō se ad infideles h̄re debeāt:
et ponitur epistole cōclusio et confir-
matio per salutationem. Capm. iiij.

Domini quod iustuz est et equū A
D seruis p̄stare: scientes q̄ et vos eph.6.b.
dominum habetis in celo. Orationi eph.6.c.
instate / vigilantes in ea in gratia- 2.tes.3.a.
rum actione: orantes simul et pro no
bis: vt deus aperiat nobis ostium
sermonis ad loquendum mysterium
christi (propter qđ etiā vinctus sum)
vt manifestē illud ita vt oportet me
loqui. In sapientia ambulate ad eos ephe.5.d.
qui foris sunt: tp̄s redimentes. Ser- de cōse.di.
mo vester semp in gratia sale sit con 4.ca.sal.
ditus: vt sciatis quomō oporteat vos B
vnicuiq̄ respondere. Que circa me
sunt / oīa vobis nota faciet tychicus
charissim᷒ frater et fidelis minister /
et cōseruus in dn̄o: quez misi ad vos
ad hoc ipsum vt cognoscat que circa
vos sunt: et cōsolet corda vr̄a cū one-
simo charissimo et fideli fr̄e q̄ ex vo-
bis est q̄ oīa q̄ hic aguntur nota faciēt
vobis. Salutat vos aristarch᷒ cōca-
ptiuus meus: et marcus cōsobrinus

barnabe de quo accepistis mandata.
C Si venerit ad vos / suscipite illum.
Et iesus qui dicitur iustus: qui sunt ex
circuncisione. Hi soli sunt adiutores
mei in regno dei: qui mihi fuerunt so
latio. Salutat vos epaphras qui ex
vobis est / seruus christi iesu: semper
solicitus pro vobis in orationibus /
vt stetis perfecti et pleni in omni volũtate
dei. Testimoniũ enim illi perhibeo q ha=
bet multum laborẽ pro vobis / et pro
his qui sunt laodicie / et qui hierapo=
li. Salutat vos lucas medicus cha=
D rissimus et demas. Salutate fratres
1.ti.4.c. qui sunt laodicie et nymphã: et q̃ in
domo eius est ecclesiam. Et cum lecta
fuerit apud vos epistola hec: facite
vt et in laodicẽsiũ ecclesia legatur: et
ea que laodicensium est / vobis lega=
tur. Et dicite archippo. Uide mini=
sterium qd accepisti in dño: vt illud
impleas. Salutatio / mea manu pauli.
Memores estote vinculoꝝ meorum.
Gratia domini nostri iesu christi vo=
biscum. Amen.

¶ Epistola Pauli ad Colossen=
ses explicit.

¶ Argumentum in primã epistolam
Pauli ad Thessalonicenses.

Thessalonicẽses sunt macedo=
nes. Hi in christo iesu accepto
verbo veritatis perstiterunt in
fide etiam in persecutione ciuiũ suoꝝ.
Preterea nec receperunt falsos apo
stolos / nec ea que a falsis apl'is dice=
bantur. Hos collaudat apostolus: scri=
bens eis ab athenis per tychicũ diaco=
num / et onesimum acolythum.

¶ Epistola Pauli ad Thessalonicen
ses Prima incipit.

¶ Ca. S. Apl's agit grãs de thessalo=
nicẽsium bona inchoatione: atq; hu=
ius bonitatis diffusione. Capm. i.

A Paulus et siluanus et ti=
motheus ecclesie thes=
salonicensiũ in deo pa
tre nostro et domino ie
su christo / gratia vobis
et pax. Gratias agimus
deo semper pro omnibus vobis: me=
moriam vestri facientes in oratio=
nibus nostris sine intermissiõe: me=
mores operis fidei vestre et laboris
et charitatis et sustinentie spei do=
mini nostri iesu christi ante deum et
B patrem nostrum. Sciẽtes fratres di=
lecti a deo dilectionem vestram: quia
euangelium nostrum nõ fuit ad vos
in sermone tm̃: sed et in virtute et in
spiritu sancto et in plenitudine mul=
ta: sicut scitis quales fuerimus in vo
bis propter vos. Et vos imitatores C
nostri facti estis et dñi: excipientes
verbũ in tribulatione multa cũ gau=
dio spũs sancti: ita vt facti sitis for=
ma omnibus credẽtibus in macedonia
et in achaia. A vobis enim diffamatus
est sermo dñi: nõ solũ in macedonia
et in achaia: sed et in omni loco fides ve=
stra que est ad deum / profecta est: ita
vt non sit nobis necesse quicq̃ loqui.
Ipsi enim de nobis annũciant qualem D
introitũ habuerimus ad vos: et quo=
modo cõuersi estis ad deum a simu=
lacris seruire deo viuo et vero: et ex=
pectare filium eius de celis (quem
suscitauit ex mortuis) iesum / qui eri=
puit nos ab ira ventura.

¶ C. S. Consolatur apostolus thessalo
nicenses in aduersis per cõformita=
tem ad ipsum: atq; ad ecclesiam hie=
rosolymitarum. Capitulum. ii.

Nam et ipsi scitis fratres introi= A
tum nostrum ad vos: quia non
inanis fuit: sed ante passi multa et
cõtumeliis affecti (sicut scitis) in phi
lippis / fiduciam habuimus in deo
nostro loqui ad vos euangeliũ dei in
multa solicitudine. Exhortatio enim
nostra nõ de errore / neq; de immũdi
cia / neq; in dolo: sed sicut probati su=
mus a deo vt crederetur nobis euãge=
lium / ita loquimur. non quasi hominibus
placentes / sed deo qui probat corda
nostra. Neq; enim aliquando fuimus in
sermone adulationis sicut scitis: ne=
q; in occasione auaritie / deus testis
est: nec querẽtes ab hominibus gloriam
neq; a vobis neq; ab aliis. Cum posse= B
mus vobis oneri esse / vt christi apo=
stoli: sed facti sumus paruuli in me=
dio vestri: tanq̃ si nutrix foueat fili=
os suos. Ita desiderantes vos cupi=
de / volebamus tradere vobis non so
lum euangeliũ dei: sed etiã animas no=
stras: quoniã charissimi nobis facti
estis. Memores enim estis fratres la=
boris nostri et fatigationis / nocte et
die operantes / ne quẽ vestrũ graua=
remus: predicauimus in vobis euan
geliũ dei. Uos testes estis et deus q̃ act.20.g.
sctẽ et iuste et sine querela vobis qui c.co.4.c.
credidistis / affuimus: sicut scitis / qua 2.tes.3.b.
liter vnumquemq; vestrũ (sicut pater fi=
lios suos) deprecantes vos et cõsolã=

C tes/testificati sumus vt ambularetis digne deo qui vocauit vos in suũ regnũ & gloriã. Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione: quoniã cum accepissetis a nobis verbum auditꝰ dei/accepistis illud nõ vt verbum hoim/sed (sicut est vere) verbũ dei: qui operatur in vobis qui credidistis. Uos eñ imitatores facti estis fratres ecclesiarũ dei que sunt in Iudea in Christo Iesu: quia eadẽ passi estis & vos a cõtribulibꝰ vestris: sicut et ipsi a Iudeis q̄ & dñm occiderunt Iesum & prophetas/& nos persecuti sunt/& deo nõ placẽt: & oibꝰ hominibꝰ aduersantur/ꝓhibẽtes nos gentibus
D bus loqui vt salue fiant/vt impleant peccata sua semper: peruenit eñ ira super illos vsq; in finẽ. Nos autẽ fratres desolati a vobis ad tẽpus hore/aspectu/non corde: abundantius festinauimꝰ faciẽ vestram videre cum multo desiderio: quoniã voluimus venire ad vos/ego quidem Paulus/et semel & iterum: sed impediuit nos sathanas. Que est eñ nostra spes/aut gaudium/aut corona glorie? Nonne vos ante dñm nostrum Iesum Christum in aduentu eius? Uos eñ estis gloria nostra & gaudium.

¶ C.S. Apls mittit Timotheũ ad cõsolãdũ Thessalonicẽses: ponit veritas reuersionis eiusdẽ cũ apli depcatione ꝓ Thessalonicẽsibꝰ. Cap.iij.

A Propter qđ nõ sustinẽtes amplius/placuit nobis remanere athenis solis: & misimꝰ Timotheum fratrem nostrum et ministrum dei in euangelio Christi/ad cõfirmandos vos et exhortandos pro fide vestra: vt nemo moueatur in tribulationibus istis: ipsi eñ scitis q; in
B hoc positi sumus. Nam & cum apud vos essemus/predicebamus vobis passuros nos tribulationes: sicut et factum est et scitis. Propterea & ego amplius nõ sustinẽs/misi ad cognoscendam fidem vestrã: ne forte tẽtauerit vos is qui tentat/& inanis fiat labor noster. Nunc autẽ veniente Timotheo ad nos a vobis/& annunciãte nobis fidem & charitatẽ vestram: et quia memoriã nostri habetis bonã semper/desiderãtes nos videre/sicut
C et nos quoq; vos: ideo consolati sumus fratres in vobis in oĩ necessitate & tribulatione nostra per fidem vestram: quoniã nunc viuimꝰ: si vos statis in dño. Quã enim gratiarũ actionem possumus deo retribuere pro vobis/in omni gaudio quo gaudemus ꝓpter vos ante dñm deũ nostrũ/nocte ac die abundantius orantes vt videamus faciẽ vestrã/& compleamus ea que desunt fidei vestre? Ipse autẽ D
deꝰ & pater noster & dñs Iesus Christus dirigat viã nostrã ad vos. Uos autẽ dñs multiplicet/& abũdare faciat charitatem vestram in inuicẽ et in omnes: quemadmodum & nos in vobis ad cõfirmãda corda vestra sine querela in sanctitate ante deum & patrẽ nostrum in aduẽtu domini nostri Iesu Christi cum omnibꝰ sanctis eius. Amen.

¶ C.S. Apostolus increpat Thessalonicenses de vitio fornicationis/cupiditatis/ociositatis/immoderati luctus mortuoꝝ. Cap.iiij.

De cetero ergo fratres/rogamus A
vos et obsecramus in domino Iesu: vt quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare et placere deo/sic et ambuletis: vt abũdetis magis. Scitis enim 32.q.4.c
que precepta dederim vobis per do- vnũqdq;.
minũ Iesum. Hec est eñ volũtas dei Ro.12.a.
sanctificatio vestra: vt abstineatis vos Eph.5.a.
a fornicatione: vt sciat vnusquisq; vestrum vas suum possidere in sanctificatione & honore: nõ in passione desiderii/sicut & gentes que ignorãt deũ. Et ne quis supergrediatur neq; circumueniat in negocio fratrem suũ: quo- B
niã vindex est dñs de his oibus sicut prediximus vobis/& testificati sumꝰ. Non enim vocauit nos deus in immundiciam: sed in sanctificationẽ. Itaq; qui hec spernit/non hominem spernit sed deum: qui etiam dedit spiritũ suum sanctũ in nobis. De charitate autẽ fraternitatis nõ necesse ha- C
buimus scribere vobis: ipsi enim vos Io.13.d.
a deo didicistis vt diligatis inuicem. 1.Io.2.b.
Etenim illud facitis in omnes fra- et.4.d.
tres in vniuersa Macedonia. Rogamus autem vos fratres vt abundetis magis/& operam detis vt quieti sitis et vt vestrũ negociũ agatis: et operemini manibus vestris sicut precepimus vobis: et vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt/et nullius aliquid desideretis. Nolumus autem 13.q.2.ca.
vos ignorare fratres de dormienti- vbicũq;.&
bus: vt non cõtristemini sicut et cete- ca.habẽt.
ri qui spem nõ habẽt. Si enim credi- D

mus q Jesus mortuus est z resurre-
xit: ita z deus eos q dormierunt per
Jesum adducet cum eo. Hoc enim vo-
1.cor.15.d bis dicimus in verbo dñi: quia nos
qui viuim⁹ qui residui sumus in ad-
uentu domini/non preueniemus eos
qui dormierunt. Quoniam ipse dñs
in iussu z in voce archangeli z in tu-
ba dei descēdet de celo: et mortui qui
in Christo sunt resurgent primi. De-
inde nos qui viuimus qui relinqui-
mur/simul rapiemur cum illis in nu-
bibus obuiam Christo in aera: z sic
semper cū dño erim⁹. Itaq cōsolami-
ni inuicem in verbis istis.

C.S. Apl's cautos reddit Thessa-
lonicēses de die mortis futura/ac de
die iudicij generalis: z inducit Thes-
salonicēses vt bene se habeant ad pro-
ximum z ad deum. Cap.v.

A De temporibus autem z momen-
tis fratres nō indigetis vt scri-
2.pet.3.c bamus vobis. Ipsi enim diligenter
apoc.3.a. scitis qz dies domini sicut fur in no-
et.16.c. cte/ita veniet. Cū enim dixerint pax
et securitas: tunc repētinus eis su-
perueniet interit⁹/sicut dolor in vte-
ro habētis z non effugiēt. Uos autē
fratres non estis in tenebris: vt vos
dies illa tanq fur cōprehendat: oēs
eñ vos filij lucis estis z filij diei/non
sumus noctis neq tenebrarum. Igit
non dormiamus sicut z ceteri: sed vi-
gilemus z sobrij sim⁹. Qui enim dor-
miunt/nocte dormiūt: z q ebrij sunt/
nocte ebrij sunt. Nos autē qui diei su-
B mus/sobrij simus: induti loricam fi-
Esa.59.c dei z charitatis: z galeam/spem salu-
Eph.6.c. tis: quoniam nō posuit nos deus in
iram: sed in acquisitionē salutis per
dominū nostrū Jesum Christū q mor-
tuus est pro nobis: vt siue vigilemus
siue dormiamus/simul cum illo viua-
C mus. Propter qđ cōsolamini inuicē:
et edificate alterutrū sicut et facitis.
Rogamus autem vos fratres/vt no-
ueritis eos qui laborant inter vos et
presunt vobis in domino/z monent
vos vt habeatis illos abundantius
in charitate propter opus illorū: z pa-
cem habete cum eis. Rogamus au-
tem vos fratres/corripite inquietos/
consolamini pusillanimes/suscipite
infirmos/patientes estote ad oēs.
D Uidete ne quis malum pro malo ali-
Prou.17.c cui reddat: sed semper quod bonum
Ro.12.d. est/sectamini in inuicem et in om-
1.pet.3.b. nes. Semper gaudete. Sine inter-
missione orate. In omnibus gra- Eccl.18.c
tias agite: hec est enim voluntas dei Lu.18.a.
in Christo Jesu in oib⁹ vobis. Spiri-
tum nolite extinguere. Prophetias
nolite spernere. Omnia autē probate:
qđ bonū est/tenete. Ab omni specie
mala abstinete vos. Ipse autē de⁹ pa-
cis sanctificet vos per omnia: vt inte-
ger spirit⁹ vester z anima z corp⁹ sine
querela/in aduentu dñi nostri Jesu
Christi conseruet. Fidelis est qui vo- 1.cor.1.b.
cauit vos: qui etiam faciet. Fratres/
orate pro nobis. Salutate fratres oēs
in osculo sancto. Adiuro vos per do-
minum/vt legat epistola hec oibus
sanctis fratrib⁹. Gratia dñi nostri Je-
su Christi vobiscum. Amen.

Epistola ad Thessalonicenses
prima explicit.

Argumētū in epistolā secundā ad
Thessalonicenses.

AD Thessalonicēses secūdam
scribit epistolā apl's: z notū fa-
cit eis de tēporib⁹ nouissimis/
et de aduersarij deiectione. Scribit
hanc epistolā ab Athenis per Titū
diaconū/z Onesimū acolytum.

Epistola Pauli ad Thessaloni-
censes secunda.

C.S. Gras agit apl's de bona Thes-
salonicēsium cōuersatione orando pro
meliori cōsummatione. Cap.i.

Aul⁹ z Siluan⁹ z Ti- A
mothe⁹ ecclesie Thes-
salonicēsiū in deo pa-
tre nostro z dño Jesu
Christo: gratia vobis
z pax a deo patre nro
et dño Jesu Christo.
Gratias agere debemus semper deo
pro vobis fratres/ita vt dignum est:
quoniam supercrescit fides vestra/z
abundat charitas vniuscuiusq ve-
strum in inuicem: ita vt et nosipsi in B
vobis gloriemur in ecclesijs dei pro
patientia vestra z fide in oibus perse-
cutionibus vestris z tribulationibus
quas sustinetis in exemplum iusti iu-
dicij dei vt digni habeamini in regno
dei. pro quo z patimini. Si tamē iu- C
stum est apud deum retribuere re-
tributionem iis qui vos tribulant: et
vobis qui tribulamini requiem no- D
biscum in reuelatione domini Jesu

de celo cum angelis virtutis eius in
flamma ignis dantis vindictam iis
qui non nouerunt deum: et qui non
obediunt euāgelio domini nostri Je-
D su Christi:qui penas dabūt in interi-
tu eternas a facie domini et a gloria
virtutis eius:cum venerit glorifica-
ri in sanctis suis/et admirabilis fie-
ri in omnibus qui crediderunt: quia
creditum est testimonium nostrum
super vos in die illo in quo etiam ora
mus semper pro vobis/vt dignetur
vos vocatione sua deus noster:⁊ im-
pleat omnem voluntatem bonitatis
sue:et opus fidei in virtute/vt clari-
ficetur nomē dñi nostri Jesu Christi
in vobis:⁊ vos in illo sm̃ gratiā dei
nostri ⁊ dñi Jesu Christi.

¶C.S. Remouet errorē apostol[9] de
aduentu antichristi/de quo viterius
ostendit veritatem. Cap.ii.

A R Ogamus autem vos fratres
27.q.1.c. per aduentum domini nostri
sciendū. Jesu Christi ⁊ nostre cōgrega-
tionis in ipsum:vt nō cito moueami-
ni a vestro sensu/neq terreamini/
neq per spiritū/neq per sermonē/
Eph. 5.b. neq per epistolā tanq per nos mis-
B sam/quasi instet dies domini. Ne qs
vos seducat vllo modo:quoniam ni-
si venerit discessio primum/⁊ reuela-
tus fuerit homo peccati/filius per-
ditionis/qui aduersatur et extolli-
tur supra omne quod dicitur deus/
aut quod colitur:ita vt in templo dei
sedeat/ostendens se tanq sit deus.
Num retinetis q cum adhuc essem
apud vos/hec dicebam vobis? Et
nunc quid detineat scitis/vt reuele-
tur in suo tempore. Nam mysterium
iam operatur iniquitatis/tantum vt
qui tenet nunc teneat/donec de me-
C dio fiat. Et tunc reuelabitur ille ini-
Esa.11.a. quus/quem dominus Jesus interfi-
ciet spiritus oris sui:et destruet illu-
stratione aduentus sui eum/cuius
est aduentus sm̃ operationem satha-
ne/in omni virtute et signis ⁊ prodi-
giis mendacibus/et in omni sedu-
ctione iniquitatis iis qui pereunt/
eo q charitatem veritatis non rece-
perunt/vt salui fierent. Ideo mittet
illis deus operationem erroris/vt
credant mendacio/vt iudicētur om-
nes qui non crediderūt veritati/sed
D consenserunt iniquitati. Nos autem
debemus gratias agere deo semper
pro vobis fratres dilecti a deo:q ele-
gerit vos deus primitias in salu-
tem/in sanctificatione spiritus/et
in fide veritatis. In qua et vocauit
vos per euangelium nostrum/in ac-
quisitionem glorie domini nostri Je-
su Christi. Itaq fratres state:et te-
nete traditiones quas didicistis/si-
ue per sermonem/siue per epistolam
nostram. Ipse autem dominus no-
ster Jesus Christus/et deus ⁊ pater
noster qui dilexit nos/et dedit con-
solationem eternam/et spem bonam
in gratia/exhortetur corda vestra/
et confirmet in omni opere et sermo-
ne bono.

¶C.S. Petit apostolus Thessaloni-
censib[9] orationem suffragii/atq in-
format eos in regeneratione mali/
atq incitat ad laborem manuum.

Capitulum.iii.

D E cetero fratres orate pro no- A
bis:vt sermo dei currat et cla- Eph.6.c.
rificetur/sicut ⁊ apud vos et vt libe- Colo.4.a
remur ab importunis et malis ho-
minibus/non enim omnium est fi-
des. Fidelis autem dominus est/
qui confirmabit vos et custodiet a
malo. Confidimus autem de vobis 26.q.7.c.
fratres in domino:quoniā quecunq ergo.
precipimus/⁊ facitis ⁊ facietis. Do-
minus autem dirigat corda vestra
in charitate dei et patientia Christi.
Denunciamus autem vobis fratres B
in nomine domini nostri Jesu Chri-
sti/vt subtrahatis vos ab omni fra-
tre ambulante inordinate/et non se-
cundum traditionem/quam accepe-
runt a nobis. Ipsi enim scitis quem-
admodū oporteat imitari nos:quo-
niam nō inquieti fuimus inter vos/
neq gratis panem manducauimus
ab aliquo/sed in labore et fatiga- Act.20.g
tione nocte ⁊ die operantes/ne quē 1.cor.4.c
vestrum grauaremus. Non quasi 1.thes.2.b
non habuerimus potestatem/sed vt
nosmetipsos formam daremus vo-
bis ad imitandum nos. Nam ⁊ cum C
essemus apud vos/hec denunciaba-
mus vobis. Quoniam si quis non
vult operari/nec manducet. Audi-
uimus enim inter vos quosdam am-
bulantes inquiete/nihil operantes/
sed curiose agentes. His autem qui
eiusmodi sunt denunciamus et ob-
secramus in domino Jesu/vt cum si-
lentio operātes/suum panē mandu-
cēt. Uos autē fratres nolite deficere Gal.6.c.
benefacientes. Q si qs non obedierit D

verbo nostro per epistolã/hunc nota
te:ꝛ ne cõmisceamini cũ illo vt ↄfun
datur:et nolite quasi inimicũ existi-
mare sed corripite vt fratrẽ. Ipse au
tem de⁹ pacis det vobis pacẽ sempi-
ternã in omni loco. Dñs sit cũ oĩb⁹ vo-
bis. Salutatio mea manu Pauli:qđ
est signũ in omni epistola. ita scribo.
Gratia dñi nostri Jesu Christi cum
omnibus vobis. Amen.

¶ Epistola Pauli ad Thessaloni
censes scđa explicit.

¶ Argumentũ in primã epistolã
Pauli ad Timotheum.

Timotheum instruit ꝛ docet de
ordinatione episcopat⁹ ꝛ dia-
conii ꝛ omnis ecclesiastice disci
pline:scribens ei a Laodicia per Ty
chicum diaconem.

¶ Epistola Pauli ad Timotheũ
prima incipit.

¶ C.S. Timotheũ cõmonet apl's vt
non attendat genealogiis ac legali-
bus obseruãtiis/ac gratias agit deo
prouocatione ad apostolatum: atq;
inducit Timotheũ ad resistẽdum do
ctoribus falsitatis. Cap.i.

A
aul⁹ apl's Jesu Chri-
sti ſm imperiũ dei sal
uatoris nostri ꝛ Chri-
Act.16.a sti Jesu spei nostre:
Timotheo dilecto fi-
lio in fide/gr̃a ꝛ mise-
ricordia/ꝛ pax a deo
patre ꝛ Christo Jesu dño nr̃o. Sicut
rogaui te vt remaneres Ephesi cum
irẽ in Macedoniã vt denunciares q̃-
busdã ne aliter docerẽt neq; intende
rẽt fabulis ꝛ genealogiis intermina
tis:q̃ questiones prestãt mag' q̃ edi
B ficationẽ dei q̃ est in fide. Finis autẽ
precepti:est charitas de corde puro
ꝛ cõsciẽtia bona ꝛ fide nõ ficta. A q̃-
bus q̃dã aberrãtes:cõuersi sunt in va
niloquiũ:volẽtes esse legis doctores
Ro.7.c. nõ intelligẽtes/neq; q̃ loquunť/neq;
de quib⁹ affirmant. Scim⁹ autẽ quia
bona est lex/si quis ea legitime vtat:
sciẽtes hoc q2 lex iusto nõ est posita:
sed iniustis ꝛ non subditis impiis et
peccatorib⁹/sceleratis ꝛ contamina-
tis/patricidis ꝛ matricidis/homici-
dis/fornicariis/masculoꝝ concubi-
toribus/plagiariis / mendacibus/et
periuris:ꝛ si quid aliud sane doctri-
ne aduersatur que est ſm euangeliũ

glorie beati dei:qđ creditũ est mihi.
Gratias ago ei qui me cõfortauit in
Christo Jesu dño nostro q2 fidelẽ me
existimauit:ponẽs in ministerio qui C
prius blasphem⁹ fui:ꝛ persecutor ꝛ cõ
tumeliosus:sed misericordiã dei con
secut⁹ sum:q2 ignorãs feci in incredu
litate. Superabundauit autẽ gratia
dñi nostri cum fide ꝛ dilectione que
est in Christo Jesu. Fidelis sermo et
omni acceptione dign⁹:q2 Christ⁹ Je
sus venit in hũc mundũ peccatores Mat.9.b
saluos facere/quoꝝ prim⁹ ego sum. Mar.2.c.
Sed ideo misericordiam cõsecutus D
sum:vt in me primo ostẽderet Chri-
stus Jesus omnẽ patiẽtiã:ad infor-
mationem eoꝝ qui credituri sunt illi
in vitã eternã. Regi autẽ seculoꝝ im-
mortali/inuisibili/soli deo honor et
gloria in secula seculoꝝ. Amen. Hoc 23.q.4.c.
preceptum commẽdo tibi fili Timo- q̃ peccat.
thee/ſm precedẽtes in te ꝓphetias: ꝛ ca.quid
vt milites in illis bonam militiã:ha- crudele.
bens fidẽ ꝛ bonã cõsciẽtiã,quã qui-
dam repellentes:circa fidẽ naufra-
gauerunt:ex quib⁹ est Hymeneus et
Alexander:quos tradidi sathane vt
discant nõ blasphemare.

¶ C.S. Instruit apostolus Timo-
theum de actu orãdi ꝛ modo:ac dein
de de oratione loquitur/quo ad popu
lum subiectum. Cap.ii.

bsecro igitur primũ omniũ A
fieri obsecrationes / oratio- 24.q.3.c.
nes / postulationes / gratia- corrip. ſi.
rum actiones pro omnib⁹ hominib⁹/
pro regibus ꝛ oĩbus qui in sublimita
te constituti sunt:vt quietam ꝛ tran
quillã vitã agam⁹ in omni pietate et
castitate. Hoc eñi bonũ est ꝛ acceptũ B
corã saluatore nostro deo:qui omnes
homines vult saluos fieri,ꝛ ad agni
tionem veritatis venire. Unus enim
deus/vnus et mediator dei et homi-
num homo Christ⁹ Jesus:q̃ dedit re-
demptionem semetipsum pro oĩb⁹.
cuius testimoniũ temporib⁹ suis con
firmatum est in quo posit⁹ sum ego
predicator et apostolus. Ueritatem 2.tim.1.c.
dico non mentior:doctor gentium in C
fide et veritate. Uolo ergo viros ora
re in omni loco:leuãtes puras man⁹ 10.dis.ca.
sine ira et disceptatione. Similiter et quoniã.
mulieres in habitu ornato:cum vere-
cũdia ꝛ sobrietate ornãtes se:non in
tortis crinibus/aut auro/aut marga 1.pe.3.a.
ritis:vel veste preciosa:sed quod de-
cet mulieres promittentes pietatem

per opera bona. Mulier in silẽtio di-
D scat: cũ om̄i subiectione. Docere aũt
1.co.14.f mulieri nõ permitto: neq; dñari i vi-
rũ. sed esse in silẽtio. Adã enim pri-
Geñ.1.d. mus formatus est: deinde eua. & adã
Geñ.3.b. non est seductus: mulier autẽ sedu-
cta in preuaricatione fuit. Saluabi-
tur autẽ per filiorũ generationem: si
permanserit in fide et dilectione et
sanctificatione cum sobrietate.

¶ C.S. Docetur timotheus ordina-
re gradus ecclesie tã quo ad episco-
pos q̃ quo ad diacões ac vxores eo-
rũ: & ponitur ratio predictorũ. Ca.iii.

A Fidelis sermo. Siquis episco-
patũ desiderat: bonũ opus de-
Tit.1.b. siderat. Oportet enim episco-
2.q.7.ca. pum irreprehensibilẽ esse: vni᷑ vxo-
fina. ris virũ: sobrium: prudentem: orna-
26.dis.c. tum pudicũ: hospitalẽ: doctorẽ: non
Deinde. vinolentũ: non percussorem: sed mo-
35.di.§.1. destũ: non litigiosum: nõ cupidum:
sed sue domui bene prepositũ / filios
B habentẽ subditos cũ omni castitate.
Si quis aũt domui sue preesse nescit
quomodo ecclesie dei diligentiã ha-
bebit? Nõ neophytũ: ne in superbiam
elatus in iudicium incidat diaboli.
Oportet autem & illũ testimoniũ ha-
bere bonum ab his qui foris sunt: vt
nõ in opprobriũ incidat & in laqueũ
diaboli. Diacões similiter pudicos:
nõ bilingues: nõ multo vino deditos:
non turpe lucrũ sectãtes: habentes
mysteriũ fidei in consciencia pura.
Et hi aũt probent primũ: & sic minis-
C strent: nullũ crimẽ habẽtes. Mulie-
res similiter pudicas: nõ detrahen-
tes sobrias: fideles in om̄ibus. Diaco-
nes sint vnius vxoris viri: qui filijs
suis bñ presint & suis domibus. Qui
enim bene ministrauerint: gradum
bonum sibi acquirent et multam fi-
D duciaz in fide que est in christo iesu.
Hec tibi scribo fili timothee: sperãs
me ad te venire cito: si autẽ tardauē-
ro: vt scias quomodo oporteat te in
domo dei conuersari que est ecclesia
dei viui / columna & firmamentũ ve-
ritatis. Et manifeste magnũ est pie-
tatis sacramentũ quod manifestatũ
est in carne: & iustificatũ est in spiri-
tu: apparuit angelis: predicatũ est
gentibus: creditum est in mundo: as-
sumptum est in gloria.

¶ C.S. Excludit apostolus modum
docendi erroneum: ac ponit verum
docendi modum. Capitulum.iiii.

S Piritus autem manifeste dicit A
quia in nouissimis temporibus 2.tim.3.a
discedent quidam a fide: attenden- 2.pe.3.a.
tes spiritib᷑ erroris et doctrinis de- iude.1.f.
moniorũ in hypocrisi loquentiũ mẽ
daciũ & cauteriatã habentiũ suã cõ-
scienciã prohibentiũ nubere: abstine-
re a cibis quos deus creauit ad per-
cipiendũ cũ gratiarũ actione fidelib᷑
& his qui cognouerunt veritatẽ. Qz B
om̄is creatura dei bona est: et nihil 1.q.7.ca.
reijciendũ qđ cum gratiarũ actione didicit.
percipitur. sanctificatur enim p ver-
bũ dei & orationem. Hec proponens
fratribus: bonus eris minister chri-
sti iesu: enutritus verbis fidei & bo-
ne doctrine quam assecutus es. Ine- C
ptas autẽ & aniles fabulas deuita: 2.tim.2.d
exerce aũt teipsum ad pietatem. Nã Titũ.3.c.
corporalis exercitatio ad modicum
vtilis est: pietas autẽ ad om̄ia vtilis
est: promissionẽ habens vite q̃ nunc
est & future. Fidelis sermo & om̄i acce-
ptione dignus. In hoc enim labora-
mus & maledicimur quia speramus
in deũ viuũ qui est saluator om̄iũ ho-
minũ: maxime fideliũ. Precipe hec
& doce. Nemo adolescentiã tuã con-
temnat: sed exemplũ esto fideliũ in
verbo: in conuersatione: in charita-
te: in fide: in castitate. Dum venio D
attende lectioni: exhortationi & do-
ctrine. Noli negligere gratiã que in
te est: q̃ data est tibi per prophetiam
cũ impositione manuũ presbyterij.
Hec meditare: in his esto: vt profe-
ctus tuus manifestus sit omnibus.
Attende tibi et doctrine: insta
in illis. Hoc enim faciens & teipsum
saluum facies: & eos qui te audiunt.

¶ C.S. Instruit apostolus timotheũ
de senioribus iunioribus et viduis:
et docet que vere vidue sunt: ac loq̃-
tur de prouisiõe ministrorum eccle-
sie / docens de actis iudicandi & pu-
niendi subditos. Capitulum.v.

S Eniorem ne increpaueris: sed A
obsecra vt patrẽ: iuuenes vt 2.q.7.c.
fratres: anus vt matres: iuuẽ paulus di-
culas vt sorores in om̄i castitate. Ui- cit.
duas honora: que vere vidue sunt. 1.q.2.c.vi
Si qua autẽ vidua filios aut nepo- duas ho-
tes habet: discat primũ domũ suam nora.
regere / & mutuam vicẽ reddere pa-
rentibus: hoc enim acceptũ est corã
deo. Que aũt vere vidua est & deso-
lata: speret in deũ: & instet obsecra-
tionib᷑ & orationib᷑ nocte & die. Nã

47.di.c. que in deliciis est: viuens mortua est.
sicut hi.§. Et hoc precipe: vt irreprehensibiles
necesse. sint. Si quis autē suorum ⁊ maxime
domesticorū curā nō habet: fidē ne-
B gauit ⁊ est infideli deterior. Uidua
eligatur nō minus sexaginta annorū q̄
27.q.1.c. fuerit vnius viri vxor / in operibus
sicut.tca. bonis testimoniū habēs si filios edu-
hec vero. cauit si hospitio recepit / si sctōrū pe-
⁊ .nuptia des lauit / si tribulationē patiētibus
rū.⁊.c. de subministrauit / si oē opus bonū subse-
viduis.1. cuta est. Adolescētiores autem vidu-
as deuita. Cū enim luxuriate fuerint
in christo nubere volūt: habētes dā-
nationē q2 primā fidē irritā fecerūt:
simul aūt ⁊ ociose discūt circuire do-
mos: nō solū ociose sed ⁊ verbose / et
C curiose loquētes q̄ non oportet. Uo-
lo autē iuniores nubere / filios pro-
creare / matresfamilias esse: nullam
occasionē dare aduersario maledi-
cti gratia. Iā enim q̄dā cōuerse sunt
retro post satanā. Si quis fidelis ha-
bet viduas subministret illis / vt nō
grauetur ecclesia: vt iis q̄ vere vidue
sunt sufficiat. Qui bene p̄sunt p̄sby-
teri: duplici honore digni habeantur:
maxime q̄ laborāt in verbo ⁊ doctri-
deu.25.a. na. Dicit enim scriptura. Nō alligabis
1.cor.9.a os boui trituranti. Et dignus est ope-
mat.10.b. rari⁹ mercede sua. Aduersus presby-
Luc.10.b. terum accusationē noli recipere: ni-
si sub duobus aut tribus testibus.
D Peccātes corā oībus argue: vt ⁊ ce-
teri timorē habeant. Testor corā
deo ⁊ xp̄o iesu ⁊ electis angelis eius
vt hec custodias sine preiudicio ni-
hil faciēs in alterā partē declinādo.
Manus cito nemini iposueris: neq̄
cōmunicaueris peccatis alienis. Te
ipsum castum custodi. Noli adhuc
aquā bibere: sed modico vino vtere
ꝓpter stomachū tuum: ⁊ frequētes
tuas infirmitates. Quorūdā homi-
nū pctā manifesta sūt p̄cedētia ad iudi-
ciū: quorūdā aūt ⁊ subsequūt. Simi-
liter ⁊ facta bona manifesta sūt: ⁊ q̄
aliter se habent / abscōdi nō possunt.
¶ C.S. Inducit apostol⁹ episcopos
ad custodiam pauperum in seruitio
dominorum: ac deinde inducit ad
sectandam humilitatem / pietatem:
⁊ cetera virtutes. Capitulum.vi.

A Uicunq̄ sunt sub iugo serui
dn̄os suos oī honore dignos
arbitrent: ne nomē dn̄i ⁊ do-
ctrina blasphemet. Qui aūt fideles
habēt dn̄os: nō cōtēnāt quia fratres
sunt sed magis seruiāt quia fideles
sūt ⁊ dilecti q2 bn̄ficii participes sūt.
Hec doce: ⁊ exhortare. Si quis aliter 45.di.c.
docet ⁊ nō acq̄escit sanis sermonib⁹ de iudeis
dn̄i nr̄i iesu christi ⁊ ei q̄ scdm pieta- 54.di.c.
tē est doctrine: supb⁹ est / nihil sciēs / gñalis.
sed lāguēs circa q̄stiones ⁊ pugnas
verborū ex quib⁹ oriunt inuidie / cōtē- B
tiones / blasphemie / suspitiōes male
cōflictatiōes hominū mēte corrupto
rū ⁊ q̄ a veritate priuati sūt existimā-
tiū questū esse pietatē. Est autē que-
stus magnus: pietas cū sufficientia.
Nihil enim intulim⁹ in hūc mundum /
haud dubiū q2 nec auferre quid pos- Iob.1.d.
sumus. Habētes aūt alimēta ⁊ q̄b⁹ eccl'i.5.c.
tegamur: his cōtenti sim⁹. Nā qui vo
lunt diuites fieri: incidūt in tētatio- 3.q.1.c.ec
nē ⁊ in laqueū diaboli / et desideria clesias.
multa inutilia ⁊ nociua que mergūt 99.di.c.1.
homines in interitū et perditionē.
Radix enim oīm malorū est cupiditas
quā quidā appetētes errauerūt a fi- C
de ⁊ inseruerūt se doloribus multis.
Tu aūt o homo dei hec fuge: sectare
vero iustitiā / pietatē / fidem / charita-
tē / patiētiā / māsuetudinē. Certa bo-
nū certamen fidei: apprehēde vitā
eternā / in qua vocatus es ⁊ cōfessus
bonā cōfessionē corā multis testibus.
Precipio tibi corā deo qui viuificat
omnia ⁊ christo iesu qui testimoniū
reddidit sub pontio pilato bonā con
fessionem: vt serues mandatum sine
macula irreprehensibile vsq̄ in ad-
uētū dn̄i nostri iesu christi: quē suis
tēporib⁹ ostendet beatus et solus po
tentes regum ⁊ dn̄s dominantium
qui solus habet immortalitatē et lu-
cem habitat inaccessibilē / quem nul apoc.17.
lus hominū vidit: sed nec videre po d.⁊.19.c.
test: cui est honor ⁊ iperiū sempiter- iohā.1.b.
nū amen. Diuitibus huius seculi p̄- 1.iohā.1.c
cipe nō sublime sapere neq̄ sperare D
in incerto diuitiarū: sed in deo viuo
(qui p̄stat nobis oīa abūde ad fruen-
dū) bene agere: diuites fieri i bonis iohā.1.b.
operibus / facile tribuere / cōmunica-
re / thesaurizare sibi fundamētū bo-
nū in futurū vt apprehēdant verā vi-
tā. O timothee depositū custodi: de-
uitās prophanas vocū nouitates et
oppositiones falsi noīs sciētie quam
quidam promittentes circa fidē ex-
ciderunt. Gratia tecum. Amen.

¶ Epistola Pauli ad timotheum
prima explicit.

¶ Argumentum in epistolam Pau
li secundam ad Timotheum.

Item timotheo scribit de exhor
tatione martyrij z de officio re
gule veritatis z qd futurū sit
temporibus nouissimis z de sua pas
sione/scribens ei ab vrbe Roma.

¶ Incipit epistola Pauli ad
Timotheum secunda.

¶ Ca.S. Inducit apostol⁹ timotheū
ad constanter predicandū euange
lium christi ex pontificali dignitate
ac predicantium paucitate. Cap. j.

A Paulus apostolus iesu
christi per voluntatez
dei scdm promissionez
vite que est in christo
iesu timotheo charissi
mo filio gratia et mia
z pax a deo pře nostro z christo iesu
dño nostro. Grās ago deo meo/cui
seruio a progenitoribus meis in con
sciētia pura q sine intermissione ha
beā tui memoriā in orationib⁹ meis
B nocte ac die desiderās te videre: me
mor lachrymarū tuarum vt gaudio
implear recordationē accipiēs ei⁹ fi
dei que est i te nō ficta q̄ z habitauit
primū in auia tua loide z matre tua
eunice: cert⁹ sum autē q z in te. Pro
pter quā causam admoneo te/vt re
Ro.8.c. suscites gratiā dei q̄ est in te p impo
sitionē manuū mearū. Nō eñ dedit
nobis deus spiritū timoris/sed vir
C tutis z dilectionis z sobrietatis. No
li itaq3 erubescere testimoniū dñi no
stri: neq3 me vinctū eius: sed collabo
Titū.3.b. ra euāgelio secundū virtutē dei: qui
nos liberauit/et vocauit vocatione
sua sancta nō sm opera nostra/sed
secundū propositū suū z gratiā que
data est nobis in christo iesu ante tē
pora secularia. Manifestata est aūt
nunc per illuminationez saluatoris
nostri iesu christi/qui destruxit qui
2.tim. 2.b dem mortem/illuminauit autem vi
tam z incorruptionē per euāgelium
in quo positus sum ego predicator z
apostolus et magister gentium. Ob
quam causam etiā hec patior: sed nō
confundor. Scio enim cui credidi/z
certus sum/quia potens est deposi
tum meū seruare in illum diem. For
mam habe sanorū verborum que a
D me audisti in fide z dilectiōe in chri
sto Jesu. Bonū depositū custodi per
spiritum sanctum qui habitat in no
bis. Scis enim hoc q auersi sunt a
me omnes qui in Asia sunt/ex qui
bus est Phylet⁹ z hermogenes. Det
miam dñs Onesiphori domui/q2 se
pe me refrigerauit/z catenā meā nō
erubuit: sed cū romā venisset: sollici
te me quesiuit et inuenit. Det illi do
minus inuenire misericordiaz a deo
in illa die. Et quāta ephesi ministra
uit mihi: tu melius nosti.

¶ C.S. Sollicitat aplus timotheū ad
exequēdū pdicationis officiū ac mo
net ipz iuuenilia desideria fugē. C. ij.

Tu ergo fili mi cōfortare i grā A
que est in xpo iesu: z que audi 1.cor.9.d.
sti a me per multos testes hec
comenda fidelibus hoibus q idonei
erūt z alios docere. Labora sicut bo
nus miles xpi iesu. Nemo militans
deo implicat se negocijs secularib⁹: vt
ei placeat cui se probauit. Nā et qui B
certat in agone: nō coronabit nisi le
gitime certauerit. Laborātē agrico
lā oportet primū de fructib⁹ accipe
re. Intellige que dico: dabit eñ tibi
dñs in oibus itellectū. Memor esto 3.qō.1.
dominū iesum christum resurrexisse his ita.
a mortuis ex semine dauid secundū
euangelium meū in quo laboro vsq3
ad vincula quasi male operans: sed
verbum dei non est alligatum. Ideo de cōse. di.
oia sustineo propter electos/vt z ip 1.c.cū tan
si salutem consequant que est in chri tum.
sto iesu cū gloria celesti. Fidelis ser
mo. Nam si commortui sumus: z cō
uiuemus: si sustinebimus/et conre
gnabimus: si negauerimus: z ille ne
gabit nos: si non credimus/ille fide
lis permanet negare seipsum nō po C
test. Hec cōmone/testificans coram
domino. Noli contendere verbis: ad
nihil enim vtile est: nisi ad subuersio
nē audientiū. Sollicite autē cura te
ipsum pbabilē exhibere deo/operariū
inconfusibilē/recte tractantē verbū
veritatis. Prophana autē z vanilo
quia deuita: multū enim pficiūt ad
impietatē: z sermo eorum vt cancer
serpit: ex quib⁹ est hymeneus z phi
letus/q a veritate exciderūt dicētes
resurrectionē esse iaz factā: z subuer
terūt quorundā fidē. Sed firmū fun de pe. dis.
damētū dei stat hñs signaculū hoc. 1.c.firmiš
Cognouit dñs qui sunt eius. Et disce
dit ab iniquitate omnis qui inuocat
nomē domini. In magna autem do
mo non solum sunt vasa aurea z ar
gentea/sed et lignea/et fictilia: et

quedam quidem in honorē: quedam
D autē in cōtumeliā. Si quis ergo emun
dauerit ſe ab iſtis: erit vas in hono
rem ſanctificatū ⁊ vtile dn̄o: ad om̄e
opus bonū paratū. Iuuenilia autē
deſideria fuge: ſectare vero iuſtitiā/
fidem: ſpem: charitatē: ⁊ pacē cum
iis qui inuocāt dominū de corde pu
1. tim. 1. c. ro. Stultas aūt ⁊ ſine diſciplina que
Titū. 3. c. ſtiones deuita: ſciens q2 generant li
tes. Seruum aūt dn̄i non oportet li
tigare: ſed māſuetū eſſe ad omnes:
docibilē: patientem: cū modeſtia cor
ripiētem eos qui reſiſtunt veritati:
nequādo deus det illis penitentiam
ad cognoſcendam veritatem et reſi
piſcant a diaboli laqueis: a quo ca
ptiui tenentur ad ipſius volūtatē.
C. C. S. Hortat apoſtolus timotheū
ad predicandū: propter falſorū pre
dicator multiplicationē futurā ⁊ iā
incoatā: ac ponitur timothei moni
tio de firmitate. Capitulum. iij.
A Hoc autem ſcito quia in nouiſſi
1. tim. 4. mis diebus inſtabunt tempora
a. 2. pe. 3. a periculoſa: ⁊ erunt homines ſeipſos
iude. 1. f. amantes: cupidi: elati: ſuperbi: blaſ
phemi: parentibus non obedientes:
ingrati: ſceleſti: ſine affectione: ſine
pace: criminatores: incontinentes:
immites: ſine benignitate: proditores
proterui: tumidi: ceci: ⁊ voluptatum
amatores magis q̄ dei: habētes ſpe
ciem quidem pietatis: virtutem au
B tem eius abnegantes. Et hos deuita
de pſe. di. ex his enim ſunt qui penetrant do
4. c. q̄uiſ mos: ⁊ captiuas ducūt mulierculas
de here. c. oneratas peccatis que ducuntur va
excōmu riis deſideriis: ſemper diſcentes: et
nicam⁹. nunq̄ ad ſcientiam veritatis perue
nientes. Quemadmodū autem ian
nes ⁊ mambres reſtiterūt moyſi: ita
et hi reſiſtunt veritati homines cor
rupti mente reprobi circa fidem: ſed
vltra nō proficient. Inſipientia enim
C eorū manifeſta erit om̄ibus: ſicut et
illorū fuit. Tu autē aſſecut⁹ es meā
doctrinā: inſtitutionem: propoſitū:
fidem: lōganimitatē: dilectionē: pa
tientiam: perſecutiones: paſſiones:
qualia mihi facta ſunt antiochie: ico
nii: lyſtris: quales pſecutiones ſuſti
D nui: ⁊ ex om̄ibus eripuit me dominus.
Et oēs qui pie volunt viuere in chri
ſto ieſu: perſecutionē patiētur. Ma
li autē homines ⁊ ſeductores profi
cient in peius: errantes: ⁊ in errorē
mittentes. Tu vero permane in his

que didiciſti ⁊ credita ſūt tibi: ſciēs
a quo didiceris: et q2 ab infantia ſa
cras literas noſti: q̄ te poſſūt iſtrue
re ad ſalutē: per fidē q̄ eſt in chriſto
ieſu. Om̄is enī ſcriptura diuinitus in 2. pe. 1. d.
ſpirata vtilis eſt ad docendū: ad ar
guendum: ad corripiendum: ad eru
diendū i iuſtitia: vt perfectus ſit hō
dei ad omne opus bonū inſtructus.
C. C. S. Predicit apoſtolus multipli
cationem malorum auditorum: cum
denunciatione ſui martyrii: ⁊ aduen
tum timothei ad ſe flagitat: et ami
cos ſalutat. Capitulum. iiij.
Teſtificor corā deo ⁊ ieſu chri A
ſto qui iudicaturus eſt viuos
et mortuos ⁊ p aduētū ipſi⁹
et regnū eius: predica verbū: inſta
oportune: importune: argue: obſe
cra: increpa in omni patientia et do
ctrina. Erit enim tēpus cū ſanā do
ctrinā nō ſuſtinebunt: ſed ad ſua de
ſideria coaceruabūt ſibi magiſtros B
prurientes auribus: ⁊ a veritate qui
dem auditū auertent: ad fabulas au
tem cōuertentur. Tu vero vigila: in
om̄ibus labora: opus fac euangeliſte:
miniſteriū tuū iple. Sobri⁹ eſto. 26. q. 5. c.
Ego enī iā delibor: ⁊ tēpus reſolutio nec mirū.
nis mee inſtat. Bonū certamen cer
taui: curſum cōſummaui: fidem ſer
uaui. In reliq̄ repoſita eſt mihi co
rona iuſtitie: quam reddet mihi dn̄s
in illa die iuſtus iudex: non ſolū au C
tem mihi: ſed ⁊ iis qui diligūt aduē Col. 4. b.
tum eius. Feſtina ad me venire cito.
Demas enī me dereliqt diligēs hoc
ſeculū: ⁊ abiit theſſalonicā. Creſcens
in galatiā. Titus in dalmatiam. Lu
cas eſt mecū ſolus. Marcū aſſume
⁊ adduc tecū: eſt enim mihi vtilis in
miniſterio. Tychicū autē miſi ephe
ſum. Penulā quā reliqui troade apd̄
carpum: veniēs affer tecum ⁊ libros
maxime autē et mēbranas. Alexan
der erarius multa mala mihi oſten
dit: reddet illi dn̄s ſecūdū opera ei⁹:
quē et tu deuita: valde enim reſtitit
verbis noſtris. In prima mea defen
ſione nemo mihi affuit: ſ3 om̄es me
dereliquerunt: non illis imputetur.
Dn̄s autem mihi aſtitit et conforta D
uit me: vt per me predicatio imple
tur: et audiant oēs gentes: ⁊ libera
tus ſum de ore leonis. Liberauit me
dn̄s ab omni opere malo: ⁊ ſaluū fa
ciet in regnum ſuum celeſte: cui glo
ria in ſecula ſeculorum. Amen. Sa

2.i.d. lita priscam et aquilam: et onesipho
ri domũ. Erastus remansit corinthi.
Trophimũ autẽ reliqui infirmũ mi
leti. Festina ante hyemẽ venire. Sa
lutant te eubolus/ et pudens/ et linus
et claudia/ et fratres oẽs. Dñs iesus
christus cum spiritu tuo. Gratia vo
biscum. Amen.

¶ Epistola Pauli ad Timo
theum secunda explicit.

¶ Argumentum in epistolam Pau
li ad Titum incipit.

Titum cõmonefacit et instruit de constitutione presbyterij/ et de spirituali conuersatione et hereticis vitandis qui in traditionibus iudaicis credunt: scribens ei a Nicopoli.

¶ Epistola Pauli ad Titum incipit.

¶ C.S. Titum instruit apostolus quales debeat epos ordinare/ et quomodo mali sunt increpandi. Capitulum .i.

A
Paulus seruus dei apo
stolus autẽ iesu christi
scd̃m fidẽ electorũ dei
et agnitionẽ veritatis
que scd̃m pietatem est
in spẽ vite eterne: quã
promisit qui non men
titur deus ante tempora secularia/ ma
nifestauit autẽ temporibus suis ver
bum suum in predicatione que credi
93.dis.c. ta est mihi scd̃m preceptum saluato
legimus. ris nr̃i dei: tito dilecto filio scd̃m com
munẽ fidem/ gratia et pax a deo pa
tre et christo Jesu saluatore nostro.
Huius rei gratia reliqui te crete/ vt
ea que desunt corrigas/ et constituas
B per ciuitates presbyteros: sicut et ego
1.tim.3.a. disposui tibi. Si quis sine crimie est
vnius vxoris vir/ filios habens fide
les/ non in accusatione luxurie/ aut
non subditos. Oportet enim episco
pum sine crimine esse/ sicut dei dispẽ
satorem: nõ superbũ/ nõ iracũdũ/ nõ
vinolentũ/ non percussorẽ/ non tur
pis lucri cupidũ/ sed hospitalẽ/ beni
gnum/ prudentẽ/ sobriũ/ iustum san
ctum/ continentẽ/ amplectentẽ eum
C qui scd̃m doctrinã est/ fidelẽ sermo
43.dis.c. nẽ/ vt potẽs sit exhortari in doctrina
et 45.dis. sana/ et eos qui cõtradicũt arguere.
ca.fina. Sũt enĩ multi etiã inobediẽtes/ va
niloqui et seductores/ maxie aũt q̃ de
circũcisione sunt: quos opz redargui
qui vniuersas domos subuertũt/ do
centesq̃ nõ oportet/ turpis lucri grã.

Dixit quidam ex illis proprius ipsorũ Epimeni
propheta: cretẽses semper mẽdaces/ des.
male bestie/ ventres pigri. Testimo
niũ hoc: verũ est. Quã ob causam in D
crepa illos dure/ vt sani sint in fide/
non intendentes iudaicis fabulis/ et
mandatis hoim auersantiũ se a veri
tate. Oia munda mũdis: coinquina Ro.14.d
tis autẽ et infidelibus/ nihil est mun
dum: sed inquinate sunt eorũ et mens/ et
cõscientia. Confitent se nosse deũ: fa
ctis aũt negãt/ cũ sint abominati et in
credibiles et ad oẽ opus bonũ reprobi.
¶ C.S. Apostolus titum instruit ad
informandum existentes in statu se
nili/ iuuenili/ ac seruili. Capitulũ .ij.

Tu aũt loquere q̃ decẽt sanam A
doctrinã. Senes vt sobrij sint/ 28.q.1.c.
pudici/ prudẽtes/ sani in fine/ 1.in fine.
in dilectione/ in patientia. Anus similit
in habitu scõ: nõ criminatrices/ nõ
multo vino seruientes/ bene docẽtes
vt prudẽtiã doceãt. Adolescentulas/
vt viros suos ament/ filios suos dili
gant: prudentes/ castas/ sobrias: do
mus curam habentes: benignas: sub
ditas viris suis: vt non blasphemet B
verbum dei. Juuenes silr hortare vt
sobrij sint. In oĩbus teipsum prebe
exemplũ bonorũ operũ: in doctrina:
in integritate: in grauitate: verbũ sa
nũ: irreprehensibile: vt is qui ex ad C
uerso est vereat: nihil habẽs malum ephe.6.a
dicere de nobis. Seruos dñis suis Col.3.d.
subditos esse/ in oibus placẽtes: non 1.pet.2.c.
contradicẽtes: non fraudãtes: sed in de cse.di.
oibus fidẽ bonã ostẽdentes: vt doctri 5.c.pmũ.
nã saluatoris nr̃i dei ornẽt in oibus. in fine.
Apparuit enim grã dei et saluatoris
nr̃i oĩbus hoibus/ erudiẽs nos: vt
abnegãtes impietatẽ et sclaria deside
ria: sobrie: et iuste: et pie viuamus in
hoc sclo: expectantes beatã spem: et D
aduentũ glorie magni dei et saluato
ris nr̃i iesu christi: q̃ dedit semetipm
pro nobis/ vt nos redimeret ab om
ni iniqtate: et mũdaret sibi pplm ac
ceptabilẽ: sectatorẽ bonorũ operum.
Hec loquere et exhortare: et argue cũ
omni imperio. Nemo te contemnat.
¶ C.S. Ostẽdit aplus quomodo po
pulus debeat se habere erga princi
pes: cuz ratione dicti: atq erga here
ticos: et annectit saluatione. Cap. iij.

Admone illos principibus et A
potestatibus subditos esse: di 45.d.6.
cto obedire: ad omne opus bo 1.et 2.q.7
num paratos esse: neminẽ blasphe c.sicut sa.

Q

mare/ non litigiosos esse sed mode-
stos: oēm ostendentes mãsuetudinē
ad oēs hoies. Eramus enim aliquan
do et nos insipiētes ⁊ increduli: errā
B tes/ seruiētes desideriis et voluptati-
2. Ti. 1. c. bus varijs: in malitia ⁊ inuidia agen
tes/ odibiles/ odientes inuicē. Cū au-
tem benignitas et humanitas appa
ruit saluatoris nr̄i dei: non ex operi-
bus iustitie q̄ fecimus nos/ sed scd̄m
suam mīam saluos nos fecit per la-
uacrum regenerationis ⁊ renouatio
nis spūs sancti quem effudit in nos
abunde per iesum christū saluatorē
nostrum: vt iustificati gr̄a ipsius: he-
redes simus scd̄m spem vite eterne.
Fidelis sermo est. Et de his volo te
cōfirmare: vt curent bonis operibus
preesse qui credunt deo. Hec sunt bo-
na et vtilia hoībus. Stultas autem
C questiones: et genealogias: et contē-
1. Ti. 1. b. tiones: et pugnas legis deuita. sunt
2. Ti. 2. d. eñ inutiles et vane. Hereticū hoiem
2 4. q. 1. c. post vnā et scd̄am correptionē deuī
q̄ dignior ta: sciens q2 subuersus est q̄ eiusmo-
7. q. 3. ca. di est: et delinquit cum sit proprio iu-
dixit apo- dicio condēnatus. Cum misero ad te
stolus. arteman aut tychicū: festina ad me
D venire nicopolim: ibi eñ statui hye-
mare. Zenam legisperitū et apollo
solicite premitte: vt nihil illis desit.
Discant aūt et nr̄i bonis operibꝰ pre-
esse ad vsus necessarios: vt non sint
infructuosi. Salutāt te: q̄ mecū sunt
oēs. Saluta eos q̄ nos amant in fide.
Gratia dei cum oībus vobis. Amen.

Ep̄la Pauli ad Titum explicit.

Argumentum in epistolam Pau-
li ad Philemonem incipit.

Philemoni familiares lr̄as fa-
cit pro onesimo seruo eiꝰ: scri-
bēs ei ab vrbe Roma de car-
cere per suprascriptum Onesimum.

Ep̄la Pauli ad philemonē incipit.

Ca. S. Ap̄ls scribit philemoni: for-
mans ad eū petitionē de recipiendo
onesimo: ⁊ adiūgit salutationē. Cap̄. i.

A Paulus vinctus christi
Jesu et timotheus fra-
ter: philemoni dilecto
adiutori nostro: et ap-
pie sorori charissime:
et archippo commilito-
ni nostro: et eccl'ie q̄ in
domo tua est: gr̄a vobis et pax a deo
patre nr̄o: ⁊ dn̄o iesu christo. Gratias
ago deo meo semp̄ mēorā tui faciēs
in orationibus meis: audiens chari-
tatē tuā et fidē quā habes in dn̄o Je-
su et in oēs scōs: vt cōmunicatio fi-
dei tue euidens fiat in agnitione om
nis operis boni in christo iesu. Gau-
dium enim magnū habui et consola-
tionē in charitate tua: q2 viscera san- B
ctorū requieuerūt per te frater. Pro-
pter qd̄ multā fiduciā habēs in chri-
sto iesu imperādi tibi qd̄ ad rem per
tinet: propter charitatem magis ob-
secro: cum sis talis vt paulus senex:
nunc autē et vinctus iesu christi: ob-
secro te ꝑ meo filio quē genui in vin-
culis: Onesimo: q̄ tibi aliqn̄ inutilis
fuit: nunc autem et mihi et tibi vtilis C
quem remisi tibi. Tu autem illum: vt
mea viscera suscipe: quē ego volue-
ram mecū detinere: vt ꝑ te mihi mi-
nistraret in vinculis euangelii: sine
consilio autē tuo: nihil volui facere
vt ne velut ex necessitate bonū tuū
esset: sed voluntariū. Forsitan enim
ideo discessit ad horā a te vt i eternū
illū reciperes: iam nō vt seruū: sed ꝑ
seruo charissimū fratrē: maxime mi-
hi: quanto aūt magis tibi et in carne
et in dn̄o? Si ergo habes me socium D
suscipe illū sicut me. Si autē aliquid
nocuit tibi aut debet: hoc mihi impu-
ta. Ego Paulus scripsi mea manu.
Ego reddā: vt nō dicā tibi qd̄ et teip-
sum mihi debes. Ita frat' ego te fru-
ar in dn̄o: refice viscera mea in chri-
sto. Confidēs in obedientia tua scri-
psi tibi: sciēs qm̄ et sup id qd̄ dico fa-
cies. Simul et para mihi hospitium.
Nam spero per orones vr̄as donari
me vobis. Salutat te epaphras con-
captiuus meꝰ in christo iesu: marcus:
aristarchus: demas et lucas adiuto-
res mei. Gratia dn̄i nostri iesu christi
cum spiritu vestro. Amen.

Explicit ep̄la pauli ad philemonē.

Argumentū in ep̄lā ad hebreos.

In primis dicēdū est: cur apo-
stolus Paulus in hac episto-
la scribēda nō seruauerit mo-
rem suū: vt vel vocabulum nois sui
vel ordinis describeret dignitatem.
Nec causa est: q2 ad eos scribens qui
ex circūcisione crediderāt quasi gen
tiū ap̄ls et nō hebreorū: sciens quoq3

eorũ superbiã: suãq; humilitatem ipse
demõstrãs: meritũ officij sui noluit
anteferre. Nã simili modo etiã iohã-
nes ap'lus ,ppter humilitatẽ in ep'la
sua nomen suũ eadẽ ratione non pre-
tulit. Hãc ergo epistolam fertur apo-
stolus ad Hebreos conscriptã / He-
braica lĩgua misisse: cui⁹ sensum et or-
dinẽ retinẽs lucas euãgelista post ex-
cessũ ap'li pauli greco s̃mõe ɔposuit.

¶ Incipit ep'la Pauli ad Hebreos.

¶ C.S. Ponitur excellentia christi q̃
est dator noue legis: quia est p̃ri co-
eternus et ɔsubstantialis: equalis in
potestate et dignitate: et q̃ i his chri-
stus prefertur angelis. Capitulũ.i.

A Ultipharium multisq;
modis olim de⁹ loquẽs
patribus in prophetis:
nouissime diebus istis
locutus est nobis in fi-
lio/ quez cõstituit here-
dẽ vniuersorũ/ p quẽ fe-
Sap.7.d. cit et scl'a. Qui cũ sit splẽdor glĩe et fi-
gura substãtie ei⁹/ portãsq; oĩa verbo
vtutis sue/ purgationẽ pctõrũ faciẽs/
sedet ad dexterã maiestatis ei⁹ i ex-
B celsis: tãto melior angelis effect⁹/ quã-
Ps.2.b. to differenti⁹ pre illis nomẽ heredita-
2.re.7.b. uit. Cui enĩ dixit aliqñ angelorũ/ Filius
me⁹ es tu: ego hodie genui te? Et rur-
sum. Ego ero illi in patrẽ: et ipse erit
mihi in filiũ? Et cũ iteruz introducit
C primogenitũ in orbez terre/ dicit. Et
Ps.96.c. adorent eum oẽs angeli dei. Et ad
Ps.103.a. angelos quidem dicit. Qui facit an-
gelos suos spirit⁹: et ministros suos
Ps.44.b flammã ignis. Ad filiũ autem. Thro-
nus tuus deus in sclm̃ seculi: virga
equitatis virga regni tui. Dilexisti
iustitiã et odisti iniquitatẽ: ,ppterea
vnxit te de⁹ de⁹ tuus oleo exultatio-
Ps.101.d. nis pre participibus tuis. Et tu i p̃n-
cipio dñe terram fundasti: et opera
D manuum tuarum sunt celi. Ipsi peri-
bũt/ tu aũt permanebis: et oẽs vt ve-
stimentũ veterascent. Et velut ami-
ctũ mutabis eos et mutabunt: tu au-
tẽ idem ipse es/ et anni tui non defi-
ciẽt. Ad quẽ aũt angelorũ dixit aliqñ.
Ps.109.a. Sede a dextris meis/ quoadusq; po-
1.cor.15.d nã inimicos tuos: scabellũ pedũ tuo-
rũ? Nonne oẽs sunt administratorij
spiritus: in ministeriũ missi propter
eos qui hereditatẽ capient salutis?
¶ C.S. Ostẽdit ap'lus noue legi esse
obediendũ date a christo: et q̃ nõ ob-
stet humilitas passionis eius. Cp̃z.ij.
Propterea abundantius oportet A
obseruare nos ea que audiuim⁹:
ne forte pereffluamus. Si enim qui
per angelos dictus est sermo/ factus
est firmus/ et omnis preuaricatio et
inobediẽtia accepit iustaz mercedis
retributionẽ: quõ nos effugiemus si
tãtã neglexerim⁹ salutẽ? q̃ cũ initiũ
accepisset enarrãdi p dñm: ab eis q̃
audierũt/ in nos ɔfirmata est/ conte-
stãte deo signis/ et portẽtis/ et varijs
vtutib⁹/ et sp̃us sc̃i distributionibus
scd̃m suã volũtatẽ. Non enĩ angelis
subiecit de⁹ orbẽ terre futurũ/ de q̃ lo-
quimur. Testat⁹ est aũt in q̃daz loco Ps.8.c.
q̃s dicens. Quid est hõ q̃ memor es
ei⁹: aut fili⁹ hois qm̃ visitas eũ? Mi- B
nuisti eũ paulominus ab angelis: glo-
ria et honore coronasti eũ: et cõstitui-
sti eũ sup opa manuũ tuarũ. Oĩa sub- 1.Co.15.d
iecisti sub pedibus ei⁹. In eo enim q̃
oĩa ei subiecit/ nihil dimisit nõ subie-
ctũ ei. Nũc aũt necdũ videmus oĩa
subiecta ei. Eũ aũt qui modico q̃ an-
geli minorat⁹ est videm⁹ iesũ ,ppter
passionẽ mortis glĩa et honore coro- Phil.2.b
natũ: vt grã dei ,p oib⁹ gustaret mor-
tẽ. Decebat enĩ eum ,ppter quẽ oĩa/ et
p quẽ oĩa/ q̃ multos filios in gloriam C
adduxerat: authorẽ salutis eorũ/ per
passionẽ ɔsũmari. Qui enĩ sctificat et
qui sanctificant/ ex vno oẽs. Propter
quã causam non ɔfundit fr̃es eos vo-
care/ dicens. Nũciabo nomẽ tuũ fra- Ps.21.c.
tribus meis: in medio eccl'ie laudabo
te. Et iterũ. Ego ero fidẽs in eũ. Et ite- Ps.17.a.
rũ. Ecce ego et pueri mei: quos dedit Esa.8.d.
mihi deus. Q. ergo pueri cõmunica- D
uerũt carni et sanguini: et ipse siĩr
participauit eisdẽ: vt per mortem de- Os.13.d.
strueret euz qui habebat mortis im- 1.Co.15.g
periũ/ id est diabolũ: et liberaret eos
qui timore mortis per totam vitã ob-
noxij erãt seruituti. Nusq; enĩ ange-
los apprehẽdit: sed semẽ abrahe ap-
prehendit. Unde debuit per omnia
fratrib⁹ similari: vt misericors fieret et
fidelis pontifex ad deũ: et vt repropi-
ciaret delicta populi. In eo enim in
quo passus est ipse et tẽtatus: potens
est et eis qui tentantur auxiliari.
¶ C.S. Ostẽditur q̃ moysen excedit
xp̃s: cui firmiter est obediẽdũ. Cp̃.iij.
Unde fratres sctĩ / vocationis A
celestis participes/ cõsidera-
te apostolũ et põtificẽ confes-

stoniense Iesum: qui fidelis est ei qui
Nu.12.b. prefecit illū/ sicut et moyses in omni
domo ei⁹. Amplioris enī glorie iste
pre moyse dignus est habit⁹: quanto
ampliorē honorem habet dom⁹ qui fa
B bricauit illā. Ois nāq domus fabri
catur ab aliquo: qui autē oia creauit
deus est. Et moyses qdē fidelis erat
in tota domo ei⁹/ tāq famulus/ in te
stimoniū eoꝝ q dicēda erāt: christus
vero tanq fili⁹ in domo sua/ q dom⁹
sum⁹ nos/ si fiduciā et gloriā spei vs
Ps.94.c. q ad finē/ firmā retineamus. Qua
propē sicut dicit spūs scūs/ hodie si
vocem eius audieritis: nolite obdu
rare corda vrā: sicut in exacerbatio
ne scdm diem tentationis in deserto/
vbi tentauerunt me pres vri: pbaue
C runt et viderunt opera mea quadra
ginta ānis. Propter qd infensus fui
gñatiōi huic: ꝛ dixi/ semp hi errāt cor
de. Ipsi autē non cognouerunt vias
meas/ quib⁹ iuraui in ira mea: si in
troibūt in requiē meā. Uidete frēs/
ne forte sit in aliq vrm cor malum in
credulitatis/ discedendi a deo viuo:
sed adhortamini vosmetipsos p sin
gulos dies/ donec hodie cognomina
tur: vt nō obduretur qs ex vobis fal
lacia peti. Participes enī christi ef
fecti sum⁹: si tñ initiū substantie eius
vsq ad finē firmū retineamus dū di
citur/ hodie si vocem ei⁹ audieritis/ no
D lite obdurare corda vrā: quēadmo
De pe.dis. dū in illa exacerbatione. Quidā enī
3.§.autho audientes/ exacerbauerunt: sed non
ritates. vniuersi q profecti sunt ab egypto p
moysem. Quibus autem infensus est
quadraginta annis? Nonne illis qui
peccauerunt/ quoꝝ cadauera pstra
ta sunt in deserto? Quibus autē iura
uit nō introire in requiē ipsi⁹: nisi il
lis q increduli fuerunt? Et videmus
quia non potuerūt introire in re
quiem ipsius. ppter icredulitatem.
¶ C.S. Ostēdit apl's nobis immine
re solicitudinē intrandi in requiem
celestē: et cōcludit q est festinandū
ad ipsam propter excellentiā diuini
tatis et humanitatis christi. Cā.iiij.
A Timeamus ergo ne forte relicta
pollicitatione introeundi in re
quiem eius/ existimetur aliquis ex
nobis deesse. Etenim ꝛ nobis nuncia
tum est/ quemadmodum et illis: sed
non profuit illis sermo auditus/ non
admixtus fidei ex iis que audierunt.
Ingredimur enī in requiē ei⁹ q cre
didimus: quemadmodū dixit/ sicut Ps.94.b.
iuraui in ira mea/ si introibunt in re
quiē meā: et quidē operibus ab insti
tutione mūdi perfectis: dixit enim in
quodā loco de die septima sic. Et re B
quieuit de⁹ die septima ab oibus ope Gen.2.a.
rib⁹ suis. Et in isto rursum/ si introi
būt in requiē meā. Quī ergo superest
introire quosdā in illā: ꝛ ii quibus po
ribus annūciatū est non introierunt
ppter incredulitatē: iterū terminat
diē quendā hodie in dauid dicendo
post tm temporis/ sicut supradictum S.3.b.
est. Hodie si vocē eius audieritis: no
lite obdurare corda vrā. Nam si eis
iesus requiem prestitisset: nunq de
alia loqueret post hac die. Itaque re C
linquit sabbatismus populo dei. Qui
enī ingressus est in requiē eius: etiā
ipse requieuit ab opibus suis/ sicut et
a suis de⁹. Festinemus ergo ingredi
in illā requiē vt ne ī idipsum quis in
cidat incredulitatis exemplū. Uiuus
est enī sermo dei et efficax/ ꝛ penetra
bilior oī gladio ancipiti: et ptingens
vsq ad diuisionē aīe ac spūs/ compa
gū quoq ac medullaꝝ/ et discretor
cogitationū et intētionum cordis. Et Eccl.15.d
nō est vlla creatura inuisibilis in cō Ps.33.c.
spectu ei⁹: oia aūt nuda et apta sunt D
oculis ei⁹/ ad quē nobis sermo. Ha
bētes ergo pontificē magnū qui pe
netrauit celos iesū filium dei: tenea
mus spei nre cōfessionē. Non enī ha 2.Cor.5.b
bemus pōtificē qui non possit cōpati
infirmitatib⁹ nris: tentatū autē per
oia pro similitudine absq petō. Adea
mus ergo cū fiducia ad thronū gra
tie eius: vt miam consequamur/ et gra
tiā inueniam⁹ in auxilio oportuno.
¶ C.S. Declarat apostolus quid in
pontifice requiratur: ac ea christo cō
uenire: insinuando dicendo: ium de
christo difficultatem. Capitulum.v.
Omnis nāq pontifex ex hoibus A
assumptus pro hoibus constitui 15.dist.c.
tur in iis que sunt ad deum: vt offe si.§.qb⁹ ꝛ
rat dona et sacrificia pro peccatis: q pauca.
condolere possit iis qui ignorant et
errant: qm et ipse circūdatus est in
firmitate: et ppterea debet quemad
modū pro pplo: ita etiā et pro semet
ipso offerre pro petis. Nec quisq su B
mit sibi honorem: sed qui vocat a deo
quēadmodū aaron. Sic et christus 1.Paral.
non semetipsum clarificauit/ vt pon 23.b.
tifex fieret: sed qui locut⁹ est ad eum.
Filius meus es tu: ego hodie genui Ps.2.b.

te. Quemadmodū et in alio loco dicit.
Fo.109.b. Tu es sacerdos in eternum/ scd'm ordinē melchisedech. C Qui in dieb' carnis sue/ preces supplicationesq; ad eū qui possit illū saluū facere a morte/ cum clamore valido ⁊ lachrymis offerēs exauditus est ꝓ sua reuerentia. Et quidē cū esset filius dei/ didicit ex iis que passus est obedientiā/ et consummatus fact' est oībus obtemperantibus sibi causa salutis eterne/ appellat' a deo pontifex iuxta ordinē melchisedech. D De q̄ nobis grandis sermo et interpretabilis ad dicēdū: quoniā imbecilles facti estis ad audiēdum. Etenī cum deberetis magistri esse propter tēpus: rursum indigetis vt vos doceamini q̄ sint elemēta exordii sermonum dei: et facti estis quib' lacte opus sit/ non solido cibo. Ois enī q̄ lactis est particeps/ expers est sermonis iustitie: paruulus enī est. Perfectorum aūt est solidus cibus: eorum qui pro ipsa cōsuetudine exercitatos habēt sensus ad discretionem boni ac mali.

¶ C.S. Apostolus addit ea que vult dimittere: ac quibus acceptio sue doctrine est impossibilis: et quibus sit conueniens et vtilis. Capitulū.vi.

A de pe.dis. 4.c.Intermittētes. de pe.dis. 2. si enī.§. nos autē. 1.Pe.2.b.

Quapropter intermittētes inchoationis christi sermonem ad perfectionē feramur/ nō rursum iacientes fundamentū penitentie ab operib' mortuis et fidei ad deum/ baptismatū doctrine/ impositionis quoq; manuū/ ac resurrectionis mortuor: et iudicii eterni. Et hoc faciemus: si quidē permiserit deus. Impossibile enī est eos q̄ semel sunt illuminati/ gustauerūt etiā donū celeste/ et participes facti sunt spirit' sancti/ gustauerūt nihilominus bonū dei verbū/ virtutesq; seculi venturi/ et prolapsi sunt: rursus renouari ad penitentiā/ rursum crucifigentes sibimetipsis filiū dei/ et ostentui habētes. B Terra enī sepe venientē super se bibēs ymbrē et germinās herbā oportunā illis a quibus colitur: accipit benedictionem a deo. Proferens autē spinas ac tribulos: reproba est/ et maledicto proxima/ cuius cōsummatio in cōbustionē. Cōfidimus autem de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti: tametsi ita loqmur. Nō enī iniust' est de' vt obliuiscatur operis vr̄i et dilectionis quā ostēdistis in nomine ipsi' qui ministrastis sanctis ⁊ ministratis. C Cupimus autē vnūquēq; vestrū eandē ostentare solicitudinē ad expletionē spei vsq; in finē: vt non segnes efficiamini: verū imitatores eor q̄ fide ⁊ patiētia hereditabūt ꝓmissiōes. Abrae nāq; promittēs deus: qm̄ neminē habuit: per quē iuraret maiorem: iurauit per semetipsum dicēs. Nisi bñdicēs bñdicam te: et multiplicās multiplicabo te. Gen.22.c. Et sic lōganimiter ferēs: adeptus est repromissionē. D Hoīes enī per maiorē sui iurāt: ⁊ oīs ꝯtrouersie eor finis ad cōfirmationē est iuramentū. In quo abūdantius volēs de' ostendere pollicitationis heredib' imobilitatē ꝯsilii sui: interposuit iusiurandum: vt p duas res immobiles q̄bus impossibile est mētiri deū: fortissimū solatiū habeam' qui cōfugim' ad tenendam ꝓpositā spem: quā sicut anchorā habemus aie tutā ac firmā: et incedentē vsq; ad interiora velaminis: vbi precursor pro nobis introiuit iesus secundum ordinem melchisedech pontifex factus in eternum.

de pe.dis. 2.c.si enī ꝟ.confidimus.

¶ C.S. Ostendit excellētia sacerdotii christi: cōparando christū ad melchisedech: cui' sacerdotiū ostēditur excellentius esse sacerdotio leuitico cum eiusdem necessitate. Capl'm.vii.

A Hic enī melchisedech: rex salem sacerdos dei summi qui obuiauit abrae regresso a cede regum ⁊ benedixit ei: cui ⁊ decimas omniū diuisit abraam. Gen.14.b. primū quidē q̄ interp̄tatur rex iustitie: deinde aūt et rex salē qd' est rex pacis sine p̄re/ sine matre/ sine genealogia: neq; initium dierū neq; finē vite habens: assimilat' aūt filio dei manet sacerdos in ꝑpetuū. Intuemini autē quātus sit hic: cui et decimas dedit de precipuis Abraam patriarcha. Et quidē de filiis leui sacerdotiū accipiētes mādatum habēt decimas sumere a ppl'o scd'm legem id est a fratrib' suis: quāq; ⁊ ipsi exierūt de lūbis abrae. Cui' aūt generatio nō annumeratur in eis: decimas sumpsit ab Abraā/ et hunc q̄ habebat repromissiones benedixit. B Sine vlla autē contradictione: qd' minus est a meliore benedicit. Et hic quidē decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur quia viuit. Et (vt ita dictum sit) per Abraā et Leui qui decimas accepit decimat' est.

Adhuc eñ in lūbis patris erat/quan
do obuiauit ei melchisedech. Si ergo
cōsummatio per sacerdotium leuiti=
cū erat (populus eñ sub ipso legē ac=
cepit) qd adhuc necessariū fuit sc̄dz
ordinē melchisedech aliū surgere sa
cerdotē/et nō scd̄m ordinē aaron di=
C ci: Translato eñ sacerdotio: necesse
est vt et legis translatio fiat. In quo
eñ hec dicūt/de alia tribu est: de qua
nullus altario presto fuit. Manife=
stum est eniz q ex iuda ortus sit dñs
noster: in qua tribu nihil de sacerdo=
tibus moyses locut⁹ est. Et amplius
adhuc manifestum est: si sc̄dz simili=
tudinē melchisedech exurgat ali⁹ sa
cerdos: qui nō scd̄m legem mandati
carnalis fact⁹ est: sed scd̄m virtutem
Fo.109.c. vite insolubilis. Contestat eñ/qm tu
es sacerdos in eternū scd̄m ordinem
melchisedech. Reprobatio quidē fit
precedētis mādati: ꝓpter infirmita
tem eius et inutilitatē. Nihil eñ ad
perfectū adduxit lex: introductio vero
melioris spei/ per quaz ꝓximam⁹ ad
deū. Et quātū est nō sine iureiurando.
Alii quidē sine iureiurādo sacerdo=
tes facti sunt: hic autē cū iureiurādo
Fo.109.b. per eū qui dixit ad illuz. Iurauit do=
minus et nō penitebit eū: tu es sacer
D dos in eternū. In tantū melioris te=
stamenti spōsor fact⁹ est iesus. Et alii
qdē plures facti sunt sacerdotes sm
legē/ idcirco q morte ꝓhiberent per
manere: hic aūt eo q maneat in eter
nū/ sempiternū habet sacerdotium.
Unde et saluare in perpetuuz potest
accedētes per ipsum ad deū: semper
viuēs ad interpellādū ꝓ nobis. Ta=
lis enim decebat vt nobis esset pōti=
fex: sanctus/innocēs/impollutus/se
gregatus a peccōribus/ et excelsior ce
lis fact⁹. Qui nō habet necessitatem
quotidie (quēadmoduz sacerdotes)
prius pro suis delictis hostias offer=
re/deinde pro ppli. hoc enim fecit se
mel se offerendo. Lex eñ/hoies con=
stituit sacerdotes infirmitatē haben
tes: sermo autem iurisiurandi q post
legē est/ filiū in eternum perfectum.
¶ Ca.S. Ostendit christū esse melio=
rū sacramentoꝝ ministrū ministris
veteris testamenti. Capitulum. viii.
A Capitulū aūt super ea que dicun
tur. Talem habemus pōtificem
qui cōsedit in dextera sedis magni=
tudinis in celis: sanctorum minister
et tabernaculi veri: quod fixit deus/
et nō homo. Omnis eñ pontifex: ad
offerenda munera et hostias consti=
tuitur. Unde necesse est et hunc ha=
bere aliquid qd offerat. Si ergo esset
super terraz/nec esset sacerdos: cum
essent qui offerrēt sc̄dz legē munera/ B
qui exemplari et vmbre deseruiūt ce=
lestiū. sicut responsum est moysi/ cum
cōsummaret tabernaculū. Unde (in= exo.25.d.
quit) oīa facito scd̄m exemplar qd ti= Act.7.f.
bi ostensum est in monte. Nunc aūt
melius sortit⁹ est ministeriū: quanto
et melioris testamenti mediator est
qd in meliorib⁹ repromissionib⁹ san=
citum est. Nā si illud prius culpa va
casset: non vtiqꝫ secundi locus inqui
reret. Uituperās enim eos dicit. Ec= C
ce dies venient dicit dñs: et cōsumma Hie.31.e.
bo super domū israel ⁊ super domum
iuda testamētum nouū/ non scd̄m te
stamentū quod feci patribus eoꝝ in
die qua apprehendi manū eorum vt
educerē illos de terra egypti. quoni=
am ipsi nō permāserunt in testamen
to meo: et ego neglexi eos dicit dñs.
Quia hoc est testamentū quod dispo=
nam domui israel post dies illos di=
cit dñs. Dabo leges meas in mētem D
eoꝝ/⁊ in corde eoꝝ superscribā eas:
et ero eis in deuz/ et ipsi erūt mihi in
populū. ⁊ non docebit vnusqsqꝫ ꝓxi=
mum suū/ et vnusquisqꝫ fratrē suum
dicens. Cognosce dñz: qm oēs scient
me a minore vsqꝫ ad maiorem eorum
quia ꝓpitius ero iniquitatibus eoꝝ
et peccatorum eoꝝ iam non memo=
rabor. Dicendo autem nouum: vete=
rauit pri⁹. Quod autem antiquatur
et senescit: prope interitum est.
¶ C.S. Tāgit apostolus ea que fue=
runt in ministerio veteris testamen
ti: et ex his arguit dignitatem chri=
sti/ac noue legis. Capitulum. ix.
Habuit quidem et prius iustifi= A
cationes culture/et sanctum se=
culare. Tabernaculum enim factum exo.26.a.
est primum / in quo erant candela= et.36.a.
bra/et mensa / et propositio panum:
que dicitur sancta. Post velamentū
autē secundum tabernaculum quod
dicitur sancta sanctorū/ aureum ha=
bēs thuribulum: et arcam testamen=
ti circumtectam ex omni parte auro
in qua vrna aurea habens manna /
et virga aaron que fronduerat/ ⁊ ta=
bule testamenti: superqꝫ eam erant B
cherubim glorie obumbrantia pro= 45.di.c.
piciatorium: de quibus non est mo= discipli.3.

ad dicendum per singula. His vero ita
compositis / in priori quidem taber-
naculo semper introibāt sacerdotes
sacrificiorum officia cōsummantes.
In secundo autem / semel in anno so
lus pontifex: nō sine sanguine quem
offerret pro sua et populi ignorantia:
hoc significante spiritu sancto / non-
dum propalatam esse sanctorum viam:
C adhuc priore tabernaculo habente
statum. Que parabola est temporis
instantis: iuxta quam munera et ho
stie offeruntur: que non possunt iux-
ta consciētiam perfectum facere ser-
uientem / solummodo in cibis / et in
potibus / et in variis baptismatibus
et iustitiis carnis vsq ad tēpus cor-
rectionis impositis. Christus autem
assistens pōtifex futurorū bonorum /
per amplius et perfectius tabernacu-
lum non manufactum: id est non hu
ius creationis: neq per sanguinem
hircorum aut vitulorum / sed per pro-
prium sanguinem introiuit semel in
sancta / eterna redemptione inuen-
D ta. Si enim sanguis hircorū et taurorū
leui.16.c. et cinis vitule aspersus inquinatos
sanctificat ad emundationē carnis:
1.pe.1.d. quanto magis sanguis christi qui per
1.io.1.d. spiritum sanctum semetipsum obtu-
apoc.1.b. lit immaculatum deo / emūdauit cō-
1.pe.3.g. scientiam nostram ab operibus mor
ro.5.b. tuis ad seruiendum deo viuenti? Et
de celeb. ideo noui testamenti mediator est:
mis.c.cū vt morte intercedente / in redemptio
marthe. nem earū preuaricationū que erant
v. testa- sub priori testamento / repromissio-
mētum. nem accipiāt qui vocati sunt eterne
hereditatis. Ubi enim testamētum est:
mors necesse est intercedat testato-
E ris. Testamētum enim in mortuis con
firmatum est. alioquin nondum va-
gal.3.b. let: dum viuit qui testatus est. Unde
nec primū quidem sine sanguine de-
dicatum est. Lecto enim omni manda-
to legis a Moyse vniuerso populo:
ge.24.c. accipiens sanguinem vitulorum et hir-
corum cum aqua et lana coccinea et
hyssopo / ipsum quoq librum et oēm
populū aspersit dicens. Hic sanguis
testamēti qd mādauit ad vos deus.
F Etiā tabernaculum et oīa vasa mini-
sterii / sanguine similiter aspersit. Et
omnia pene in sanguine sm legem
mundantur: et sine sanguinis effu-
sione non fit remissio. Necesse est er-
go exemplaria quidem celestium his
mundari: ipsa autem celestia melio-
ribus hostiis quam istis. Non enim in ma
nufacta sancta iesus introiuit exem-
plaria verorum: sed in ipsum celum vt
appareat nunc vultui dei pro nobis.
Neq vt sepe offerat semetipm quē- G
admodū pōtifex intrat in scā p sin-
gulos ānos in sanguine alieno. Alio
quin oportebat eum frequenter pati
ab origine mūdi. Nunc autē semel in
cōsummatiōe seculorum ad destructio-
nem peccati per hostiam suam ap-
paruit. Et quē admodum statutū est
hominibus semel mori / post hoc autem
iudicium: sic et christus semel oblatus
est ad multorum exhaurienda pecca
ta / secūdo sine peccato apparebit oī- Ro.5.b.
bus expectantibus se in salutem. 1.pe.3.c.
¶C.S. Ostendit apostolus veterem
legem non posse auferre peccatum:
declarando excellentiam sacerdotii
christi atq eius sacerdotio esse firmi-
ter obediendum. Capitulum.x.

Umbram enim habēs lex futu-
rorum bonorū nō ipsam ima- A
ginē rerum: p singulos annos
eisdem ipsis hostiis quas offerunt in leui.16.c.
desinenter / nunq̄ potest accedentes
perfectos facere: alioquin cessassent
offerri: ideo quod nullam haberēt vltra
cōsciētiā peccati cultores semel mun
dati. sed in ipsis commemoratio pec
catorum p singulos ānos fit. impossibi-
le enim est sanguine taurorū et hirco-
rū auferri pctā. Ideo ingrediēs mū- B
dum dicit. Hostiā et oblationē noluis- ps.39.b.
ti: corpus autem aptasti mihi. Holo
caustomata et pro pctō: non tibi pla-
cuerūt. Tunc dixi. Ecce venio. In ca- psal.x.
pite libri scriptū est de me: vt faciam
deus volūtatem tuam. Superius di-
cēs. Quia hostias et oblationes / et ho-
locaustomata et pro peccato noluisti /
nec placita sunt tibi que secundum
legem offeruntur: tunc dixi. Ecce ve-
nio vt faciam deus voluntatem tu-
am: aufert primum vt sequens sta-
tuat. In qua voluntate sanctificati
sumus per oblationem corporis iesu
christi semel. Et omnis quidem sacer- C
dos presto est quotidie ministrans /
et easdem sepe offerens hostias que
nūq̄ possunt offerre peccata: hic au-
tem vnam pro peccatis offerens ho-
stiam / in sempiternum sedet in de-
xtera dei / de cetero expectans / do-
nec ponantur inimici eius scabellum ps.109.a.
pedum eius. Una enim oblatione / 1.co.15.d.
consummauit in sempiternum san-

ctificatos. Cõtestatur aũt nos et spi-
Hie.xl. ritus sanctus: postꝙ enim dixit: Hoc
b.8. autẽ testamentũ qḋ testabor ad illos
post dies illos/dicit dominus. Dabo
leges meas i cordibus eorꝫ: et in mẽ-
tib⁹ eorũ supscribã eas: et peccatorũ
et iniquitatum eorꝫ iam non recorda
D bor amplius. Ubi autẽ horum remis-
sio: iam non est oblatio pro peccato.
Habentes itaqꝫ fratres fiduciam in
introitu sanctorũ in sanguine christi
quã initiauit nobis viam nouã et vi-
uentem per velamen/id est carnem
suã: ⁊ sacerdotẽ magnũ sup domum
dei/accedamus cũ vero corde in ple-
nitudine fidei/aspersi corda a cõsciẽ-
tia mala: et abluti corpus aqua mun
E da: teneamus spei nostre cõfessionẽ
indeclinabilem. fidelis eñ est qui re-
promisit: et cõsideremus inuicem in
prouocationem charitatis et bonorũ
operum: nõ deserentes collectionem
nostraꝫ/sicut consuetudinis est qui-
busdã/sed cõsolantes: et tãto magis
quanto videritis appropinquantem
f.6.a. diem. Uoluntarie eñ peccãtibus no-
bis post acceptã notitiam veritatis:
iã nõ relinquitur ꝓ peccatis hostia:
terribilis aũt ꝗdam expectatio iudi-
cii ⁊ ignis emulatio: ꝗ consumptura
deu.17.b. est aduersarios. Irritã quis faciens
mat.18.b. legem moysi: sine vlla miseratione/
Joh.8.c. duobus vel tribus testibus moritur:
2.co.13.a. quãto magis putatis deteriora me-
reri supplicia qui filiũ dei ꝯculcaue-
rit: et sanguinẽ testamenti pollutum
duxerit/in quo sanctificatus est: et
spiritui gratie cõtumeliam fecerit?
deu.32.e. Scim⁹ eñ qui dixit/ Mihi vindictaꝫ
Ro.12.d. et ego retribuã. Et iterũ. Quia iudi-
F cabit dñs populũ suum. Horrendum
est incidere in manus dei viuentis.
Rememoramini autẽ pristinos dies:
in quib⁹ illuminati/magnum certa-
men sustinuistis passionũ: et in alte-
ro quidẽ opprobriis et tribulationi-
bus spectaculum facti: in altero aũt
G socii taliter conuersantiũ effecti. Nã
et vinctis cõpassi estis: et rapinã bo-
norũ vestroꝝ cum gaudio suscepistis
cognoscentes vos habere meliorẽ et
manentem substãtiam. Nolite itaqꝫ
amittere cõfidentiã vestrã: ꝗ magnã
abac.2.a. habet remunerationẽ. Patiẽtia eniꝫ
Ro.1.b. vobis necessaria est: vt volũtatẽ dei
Gala.3.b. faciẽtes reportetis ꝓmissioneꝫ. Ad-
huc eñ modicũ aliquantulũ qui ven
turus est veniet/ et non tardabit: iu-

stus aũt meus ex fide viuit. Ꝙ si sub-
traxerit se: nõ placebit aĩe mee. Nos
aũt nõ sim⁹ subtractiõis filii in pdi-
tionẽ: sed fidei in acquisitionem aĩe.
¶ Ca. S. Apłus ostendit quid subiici
christo sit: fideꝫ describens multipli
citer commendat. Capitulum. xi.
Est autem fides sperandaꝝ sub- A
stantia rerum argumẽtum non
apparentium. In hac enim testimo-
nium consecuti sunt senes. Fide/in- Geñ.1.a.
telligimus aptata esse secula verbo
dei: vt ex inuisibilib⁹ visibilia fierent.
Fide plurimã hostiam abel ꝗ cayn Geñ.4.a.
obtulit deo: p quã testimoniũ cõsecu-
tus est esse iustus testimoniũ phibẽ- mat.23.d.
te muneribus eius deo/ et p illã defun
ctus adhuc loquit. Fide/enoch trãs- Geñ.5.c.
latus est ne videret mortẽ ⁊ nõ inue- ec.44.c.
niebatur: qꝛ transtulit illum dñs. an-
te translationẽ eñ/testimonium ha-
buit placuisse deo. Sine fide aũt im-
possibile est placere deo. Credere eñ B
oportet accedentẽ ad deum qꝛ est/ et
inquirẽtibus se remunerator sit. Fi-
de Noe responso accepto de iis que Geñ.6.c.
adhuc nõ videbãtur: metuens/apta- ec.44.c.
uit arcã in salutẽ domus sue/ p quam
dãnauit mundũ: et iustitie ꝗ p fidem
est/heres est institutus. Fide qui vo-
catur abraam obediuit/in locũ exi- geñ.12.a.
re quẽ accepturus erat in hereditã-
tem: et exiit nesciens quo iret. Fide/
demoratus est in terra repromissio-
nis tãꝗ in aliena: in casulis habitan
do cũ isaac et iacob coheredibus re- C
promissionis eiusdẽ. Expectabat eñ
fundamenta habentẽ ciuitatẽ: cuius
artifex et cõditor/deus. Fide et ipsa geñ.18.a.
sara sterilis virtutem in cõceptione
seminis accepit/etiaꝫ preter tps eta-
tis: qñ fidelẽ credidit esse eũ qui re-
promiserat. Propter qḋ et ab vno or geñ.17.e.
ti sunt: et hoc emortuo: tãꝗ sydera
celi in multitudinem: et sicut arena
ꝗ est ad orã maris innumerabilis. Iu-
xta fidem defuncti sunt oẽs isti/non
acceptis repromissionibus: sed a lon
ge eas aspiciẽtes et salutãtes et con
fitẽtes qꝛ peregrini et hospites sunt
sup terrã. Qui eñ hec dicunt: signifi D
cãt se patriam inquirere. Et si quidẽ 23.q.4.c.
ipsius meminissent de qua exierunt: si eccles.
habebant vtiqꝫ tps reuertendi. nunc
aũt meliorẽ appetũt/id est celestem.
Ideo non confunditur deus vocari
deus eorũ: parauit eñ illis ciuitateꝫ.
Fide obtulit abraam isaac: cũ tenta- Ge.22.a.

ec.44.d retur: et vnigenitũ offerebat in quo
susceperat repromissiones. ad quẽ di
Gen.21.b ctũ est: q: in Isaac vocabit tibi semẽ/
Ro.9.b. arbitrãs: quia ꝛ a mortuis suscitare
potens est deus. vnde eum ꝛ in para
Ge.27.d. bolam accepit. Fide et de futuris be
et.f. nedixit Isaac/Jacob/ꝛ Esau. Fide ꝛ
Ge.48.c. Jacob moriẽs singulos filioꝝ Joseph
benedixit: et adorauit fastigiũ virge
Ge.50.d. eius. Fide Joseph moriens de profe
ctione filioꝝ Israel memoratus est/ꝛ
Exo.22.a de ossib⁹ suis mandauit. Fide Moy
ses natus occultatus est mensib⁹ tri
bus a parentibus suis: eo ꝙ vidissent
elegantem infantẽ/ꝛ non timuerunt
E regis edictũ. Fide Moyses grandis
Exo.1.c. fact⁹/negauit se esse filium filie pha
Exo.2.b. raonis magis eligẽs affligi cũ popu
lo dei ꝙ tẽporalis peccati habere io
cunditatẽ/maiores diuitias estimãs
thesauro Egyptioꝝ/improperiũ chri
sti: aspiciebat eñi in remunerationẽ.
Fide reliquit Egyptũ: nõ verit⁹ ani
mositatẽ regis/inuisibilem eñi tanꝗ̃
Exo.12.d. videns sustinuit. Fide celebrauit pa
scha ꝛ sanguinis effusionẽ: ne qui va
stabat primitiua tangeret eos. Fide
Exo.14.e transierũt mare rubꝛũ tanꝗ̃ per ari
F dam terrã: qḋ experti Egyptii/deuo
Jos.5.c. rati sunt. Fide muri hiericho corrue
runt/circuitũ dieꝝ septẽ. Fide Ra
Jos.6.d. ab meretrix nõ periit cũ incredulis:
et.2.a. excipiẽs exploratores cum pace. Et
quid adhuc dicã? Deficiet eñi me tẽ
pus enarrantem de gedeon/barach/
Samson/Jepte/Dauid/Samuel/et
prophetis: qui per fidem vicerunt re
gna/opati sunt iustitiã/adepti sunt
repromissiones/obturauerũt ora leo
num/extinxerũt impetũ ignis/effu
gauerũt aciẽ gladii/conualuerũt de
D infirmitate/fortes facti sunt in bel
lo/castra verterunt exteroꝝ/accepe
runt mulieres de resurrectione mor
tuos suos: alii autẽ distenti sunt/non
suscipiẽtes redemptionem/vt melio
rem inuenirent resurrectionem. Alii
vo ludibria et verbera experti/insu
per et vincula/et carceres/lapidati
sunt/secti sunt/temptati sunt/in occi
sione gladii mortui sunt: circuierunt
in melotis/in pellibus caprinis/egẽ
tes/angustiati/afflicti/quib⁹ dignus
nõ erat mũdus: in solitudinib⁹ erran
tes/in montibus ꝛ speluncis/ꝛ in ca
uernis terre. Et hi omnes testimo
nio fidei probati non acceperunt re
promissionem/deo pro nobis melius
aliquid prouidẽte: vt non sine nobis
consummarentur.

¶C.S. Inducit apostolus ad mala
pene tolleranda/ac mala culpe vitan
da: ostendens conditiones legis ve
teris atꝗ̃ noue. Cap.xii. A

Ideoꝗ̃ ꝛ nos tantam habẽtes Ro.6.a.
impositã nubẽ testiũ: deponẽ Colos.3.b
tes omne pond⁹ ꝛ circunstã Eph.4.e
nos peccatum/per patiẽtiam curra 1.Pe.2.et
mus ad propositum nobis certamẽ/ 4.a.
aspicientes in auctorẽ fidei ꝛ cõsum
matorem Jesum: qui proposito sibi
gaudio sustinuit crucẽ/cõfusione cõ
tẽpta/atꝗ̃ in dextera sedis dei sedet.
Recogitate enim eum qui talẽ susti
nuit a peccatoribus aduersus semet
ipsum cõtradictionem/vt ne fatige B
mini animis vestris deficiẽtes. Nõ
dum eñi vsꝗ̃ ad sanguinẽ restitistis
aduersus peccatum repugnantes/ꝛ
obliti estis consolationis que vobis
tanꝗ̃ filiis loquit dicẽs. Fili mi/no Puer.3.b.
li negligere disciplinã dñi: neꝗ̃ fati Apoc.3.d
geris dum ab eo argueris. Quẽ enim 23.q.4.c.
diligit dñs/castigat: flagellat autem vidicta.
omnẽ filium quẽ recipit. In discipli
na perseuerate. Tanꝗ̃ filiis vobis of
fert se deus: quis eñi filius quem nõ
corripit pater? Qḋ si extra discipli C
nam estis/cui⁹ participes facti sunt
omnes: ergo adulteri ꝛ nõ filii estis.
Deinde patres quidẽ carnis nostre
eruditores habuimus/et reuereba
mur eos: num multo magis obtempe
rabim⁹ patri spirituum ꝛ viuemus?
Et illi quidẽ in tẽpore paucoꝝ dieꝝ
ꝓm voluntatẽ suam erudiebant nos:
hic autẽ ad id qḋ vtile est in recipien
do sanctificationem ei⁹. Ois autem 49.dis.c.
disciplina in presenti quidẽ videtur hic etenim.
non esse gaudii/sed meroris: postea V.claud⁹.
autẽ fructũ pacatissimũ exercitatis D
per eam reddet iustitie. Propter qḋ
remissas manus et soluta genua eri
gite: ꝛ gressus rectos facite pedibus
vestris: vt non claudicãs quis erret/ Ro.12.d.
magis autẽ sanet. Pacem sequimini
cũ oĩbus ꝛ sanctimoniã/sine qua ne
mo videbit deũ. Contẽplãtes ne quis
desit gratie dei/ne qua radix amari
tudinis sursum germinans impediat/
et per illã inquinent multi/ne qs for
nicator aut ꝓphanus vt Esau: qui ꝓ
pter vnam escam vendidit primitiua Gen.25.d
sua. Scitote eñi qm̃ ꝛ postea cupiens E
hereditare benedictionẽ/reprobat⁹ Gen.26.f
est: non enim inuenit penitẽtie locũ/

Exo.19.b quã cum lachrymis inquisisset eam.
et.20.c. Non enim accessistis ad tractabilẽ & accessibilem ignem/ & turbinem/ & caliginem/ & procellam/ & tube sonum/ & vocem verboꝝ: quam qui audierũt/ excusauerũt se/ ne eis fieret verbum.
Exo.19.c Non eñ portabant qđ dicebat. Et si bestia tetigerit montẽ/ lapidabit. Et ita terribile erat qđ videbat. Moyses dixit. Exterritus sum & tremebundus. Sed accessistis ad sion montẽ/
F & ciuitatẽ dei viuẽtis Hierusalẽ celestem/ et multoꝝ miliũ angeloꝝ frequentiã/ & ecclesiã primitiuoꝝ q̃ conscripti sunt in celis/ & iudicẽ omniũ deũ/ & spirit⁹ iustoꝝ perfectoꝝ/ & testamenti noui mediatorẽ Jesum/ & sanguinis aspersionẽ melius loquẽtem
G q̃ Abel. Uidete ne recusetis loquentem. Si eñ illi non effugerunt/ recusantes eũ q̃ sup terrã loquebat: multo magis nos q̃ de celis loquẽtem nobis auertim⁹: cui⁹ vox mouit terram tunc/ nunc autẽ repromittit dicens.
Agg.2.b. Adhuc semel: & ego mouebo nõ solũ terrã/ sed & celum. Q̃ð autẽ adhuc semel dicit: declarat mobilium translationẽ tanq̃ factoꝝ/ vt maneant ea q̃ sunt immobilia. Itaq3 regnũ immobile suscipientes/ habem⁹ gratiã: per quam seruiamus placentes deo cum metu & reuerentia: etenim de⁹ noster
Deu.4.d ignis consumens est.

¶ C. S. Hortat aplˢ ad operandum bonum erga proximos/ seipsos/ atq3 prelatos: ac pro se orandum petit/ et sue orationis beneficium impartitur cum salutatione. Cap. xiii.

A
Ro.12.c. Charitas fraternitat̃ maneat in vobis. Et hospitalitatẽ no-
1.pe.4.c. lite obliuisci. Per hanc enim placuerũt quidã angelis hospitio receptis. Mementote vinctorum tanq̃ simul vincti: & laborãtiũ tanq̃ & ipsi in corpore morãtes. Honorabile connubium in oibus: & thorus immaculatus. Fornicatores eñ et adulteros iudicabit de⁹. Sint mores sine auaricia/ contẽti presentib⁹. ipse eñ dixit.
Jos.1.a. Non te deserã neq3 derelinquã: ita vt
B confidẽter dicamus. Dñs mihi adiu-
Ps.117.a. tor: non timebo quid faciat mihi ho-
11.dis.ca. mo. Mementote prepositorum vestroꝝ
Nolite, qui vobis locuti sunt verbũ dei: quoꝝ intuentes exitũ conuersationis/ imitamini fidem. Jesus Christus heri et hodie: ipse et in secula. Doctrinis varijs & pegrinis/ nolite abduci. Optimum est eñ gratia stabilire cor/ non escis que non profuerunt ambulantibus in eis. Habemus altare: de quo edere non habent potestatem qui ta-
bernaculo deseruiunt. Quoꝝ eñ ani- Nu.19.a.
malium infertur sanguis p peccato in sancta per pontificẽ: hoꝝ corpora cremant extra castra. Propter qđ et Jesus vt sanctificaret per suũ sanguinem populũ/ extra portã passus est. Exeamus igit ad eum extra castra:
improperium eius portãtes. Nõ eñ C
habemus hic manentẽ ciuitatẽ: sed Mich.2.c
futuram inquirim⁹. Per ipsum ergo offeram⁹ hostiã laudis semper deo/ id est fructũ labioꝝ cõfitentiũ nomini eius. Beneficentie autẽ & cõmunicationis nolite obliuisci: talib⁹ enim hostijs promeret deus. Obedite prepositis vestris/ et subiacete eis: ipsi eñ peruigilant quasi rationẽ p animabus vestris reddituri: vt cũ gaudio hoc faciant/ & non gemẽtes: hoc enim nõ expedit vobis. Orate p nobis. confidimus enim q2 bonã cõsciẽtiam habem⁹: in oib⁹ bene volẽtes cõuersari. Amplius autẽ deprecor vos hoc facere/ quo celerius restituar vo-
bis. Deus autem pacis qui eduxit de D
mortuis pastorẽ magnũ ouiũ in sanguine testamenti eterni/ dñm nostrũ Jesum Christũ/ aptet vos in omni bono vt faciatis ei⁹ voluntatẽ faciẽs in vobis qđ placeat corã se per Jesum Christũ/ cui est gloria in secula seculoꝝ. Amẽ. Rogo autẽ vos fratres vt sufferatis verbũ solatij. Etenim per paucis scripsi vobis. Cognoscite fratrẽ nostrũ Timotheũ dimissum: cum quo (si celerius venerit) videbo vos. Salutate omnes prepositos vestros et omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres. Gratia cum omnibus vobis. Amen.

¶ Epistola Pauli ad Hebreos explicit.

¶ Prefatio beati hieronymi presbyteri in librũ Actuũ aploꝝ incipit.

Canit psalmista: ambulabunt de Fo.83.
virtutib⁹ in virtutes. Post apostoli Pauli epistolas dudũ vno vobis volumine trãslatas domnion & rogatione charissimi: actus aploꝝ cõpellitis vt transferam in latinũ: quẽ librum nulli dubium est a Luca antiocheno arte medico: qui postea inseruiẽs Paulo apostolo Christi fact⁹ est

discipulus fuisse editũ. Ceruices pre
mit imposita sepe⁹ oneris magnitu-
doq; studia liuidorꝫ reprehensione
digna putãt ea que scribimus. Illorũ
nunq̃ odiorꝫ detractione/iniuãte christo
meũ silebit eloquiũ. Act⁹ aposto-
lorꝫ nudã quidẽ vident sonare histo-
riã/ꝛ nascẽtis ecclesie infantiã texe-
re: sed si nouerim⁹ scriptorẽ eorꝫ Lu-
cam esse medicũ cui⁹ laus est in euã-
gelio animaduertim⁹ pariter omnia
verba illius anime languentis esse
medicinam.

¶ Prologus incipit.

Lucas Antiochensis natione
Syrus: cuius laus in euange-
lio canit: apud antiochiã me-
dicine artis egregius/ꝛ aplorꝫ. Christi
discipulus fuit: postea vsq; ad cõ-
fessionẽ Paulũ secut⁹ apostolũ: sine
crimine i virginitate permanẽs: deo
maluit seruire. Qui septuaginta et
quatuor annos etatis agens in bithi
nia obiit plen⁹ spiritusancto: quo in-
stigãte in Achaie partib⁹ euangeliũ
scribẽs grecis fidelib⁹ incarnationẽ
dñi fideli narratione ostendit: eum-
dẽq; ex stirpe Dauid descẽdisse mon
strauit. Cui nõ immerito scribẽdorũ
actuũ apostolorꝫ potestas in ministe
rio datur: vt deo in deũ pleno/ꝛ filio
pditionis extincto oratione ab aplis
facta/sorte dñice electionis numer⁹
cõpleret. Sicq; Paul⁹ consummationẽ
aplicis actib⁹ daret: q̃diu contra stimu
lum calcitrantẽ dñs elegisset. Qđ le-
gẽtib⁹ ꝛ reqrẽtib⁹ deũ breui poti⁹ vo-
lui ostẽdere sermone q̃ plixi⁹ aliqd
fastidiẽtib⁹ pdidisse: sciẽs q operan
tem agricolã oporteat pmũ de suis
fructib⁹ edere. Quẽ ita diuina subse-
cuta est grã: vt nõ solũ corporib⁹ sed
etiã aiab⁹ ei⁹ pficeret medicina.

¶ Liber Actuum apostolorꝫ beati
Luce euangeliste.

¶ C. S. Precepit Christus discipulis
ne discedãt ab Hierusalẽ: ac ponitur
ascẽsio Christi in celum ꝛ electio ma-
thie in locũ Jude. Cap. i.

A
Lu. 24. b Primũ quidẽ sermonẽ
feci de oib⁹ o theophile: quae cepit Jesus face
re ꝛ docere vsq; in diẽ
qua precipiẽs aposto-
lis per spiritũ sanctũ/
quos elegit assumptus
est: quibus et prebuit seipsum viuum
post passionem suam in multis argu
mentis per dies quadraginta appa
rens eis/et loquens de regno dei. Et
cõuescens precepit eis ab Hierosoly
mis ne discederent/sed expectarent
promissionẽ patris. Quam audistis Lu. 24. b
(inquit) per os meũ: qr Johãnes qdẽ
baptizauit aqua: vos autem baptiza-
bimini spiritu sancto non post mul-
tos hos dies. Igitur qui conuenerant/
interrogabãt eum dicẽtes. Dñe si in 11. q. 3. ca.
tẽpore hoc restitues regnum Israel? estimant.
Dixit autẽ eis. Non est vestrum nos-
se tempora vel momenta que pater de cõse. di.
posuit in sua potestate: sed accipie- 5. ca. ieiu
tis virtutem superuenientis spiritus niũ. in fi.
sancti in vos: et eritis mihi testes in
hierlm ꝛ in omni iudea ꝛ samaria: et
vsq; ad vltimũ terre. Et cũ hec dixis-
set/videntib⁹ illis eleuatus est: ꝛ nu- Lu. 24. b
bes suscepit eũ ab oculis eorꝫ. Cumq; B
intuerent in celum euntẽ illum/ecce
duo viri astiterunt iuxta illos in ve-
stibus albis: qui ꝛ dixerũt. Viri gali-
lei/quid statis aspicientes in celum?
hic Jesus qui assumptus est a vobis
in celũ/sic veniet quẽadmodum vidi-
stis eum euntẽ in celum. Tunc reuer
si sunt Hierosolymã a monte qui vo-
cat oliueti/q̃ est iuxta Hierusalem/
sabbati habẽs iter. Et cũ introissent
in cenaculum/ascenderũt vbi mane-
bat Petr⁹ ꝛ Johannes ꝛ Jacobus et
Andreas/Philipp⁹ ꝛ Thomas/Bar
tholomeus ꝛ Matthe⁹/Jacobus al-
phei ꝛ Simon zelotes ꝛ Judas iaco-
bi. Hi oẽs erant perseuerãtes vnani-
miter in oratione et obsecratione cũ
mulierib⁹/ꝛ Maria matre Jesu ꝛ fra
tribus eius. In diebus illis exurgẽs
Petrus in medio fratrũ dixit. (Erat C
autẽ turba hominũ simul fere centum
viginti.) Viri fratres/oportet imple
ri scripturã quã predixit spirit⁹ san-
ct⁹ per os Dauid de Juda q̃ fuit dux Ps. 40. c.
eorꝫ qui cõprehenderunt Jesum: qui Joh. 18. a.
connumeratus erat in nobis/ꝛ sorti
tus erat sortẽ ministerij hui⁹. Et hic
quidẽ possedit agrũ de mercede ini-
quitatis: et suspẽsus crepuit medi⁹/ mat. 27. a
et diffusa sunt oia viscera eius. Et no-
tum factũ est omnibus habitantib⁹
Hierlm: ita vt appellaretur ager ille
lingua eorũ acheldema/hoc est ager
sanguinis. Scriptũ est enim in libro D
psalmorꝫ. Fiat cõmoratio eorꝫ deser- Ps. 68. c.
ta: ꝛ non sit qui inhabitet in ea/ꝛ epi Ps. 108. b.
scopatum ei⁹ accipiat alter. Oportet

ergo ex his viris qui nobiscum sunt
cōgregati in omni tēpore: quo intrauit
et exiuit inter nos dñs Jesus/incipiēs
a baptismate Johānis vsq; in diem
qua assumptus est a nobis/testē resur-
rectiōis eius nobiscū fieri vnū ex istis.
Et statuerūt duos/Joseph qui vocabat
Barsabas qui cognominatus est iustus/et
Mathiā. Et orātes/dixerut. Tu dñe
qui corda nosti oim. ostēde quē elegeris
21.dis.c.1. ex his duob' vnū accipere locū mini-
in princi. sterij huius et apostolatus de quo preuari-
26.q.2.§. catus est Judas vt abiret in locū suū.
1.et ca. nō Et dederūt sortes eis: et cecidit sors
stat.et co. super Mathiam/et annumeratus est
nō exēplo cum vndecim apostolis.

¶ C.S. Mittitur spiritus sanctus in apo-
stolos qui loquuntur varijs linguis:
mirantur Judei: ac Petrus decla-
rat veritatem inuitando Judeos ad
fidem/atq; baptizantur tria milia il-
lorum. Cap.ii.

A Et cum complerentur dies pen-
tecostes erāt omnes pariter in
eodem loco: et factus est repēte de ce-
lo sonus/tanq; aduenientis spiritus
vehementis: et repleuit totam domū
vbi erant sedentes. Et apparuerunt
illis dispertite lingue tanq; ignis/se-
ditq; super singulos eorū: et repleti
sunt omnes spiritu sancto/et ceperūt
loqui varijs linguis prout spiritus
sanctus dabat eloqui illis. Erant au-
tem in hierusalē habitātes Judei vi-
ri religiosi ex omni natione que sub ce-
lo est. Facta autē hac voce/conuenit
multitudo et mente confusa est quo-
niā audiebat vnusquisq; lingua sua
illos loquētes. Stupebāt autē oēs: et
mirabantur adinuicē dicētes. Nonne
ecce omnes isti qui loquuntur galilei
sunt: et quomodo nos audiuimus vnus-
quisq; linguā nostrā in qua nati sumus?
Parthi et medi et elamite/et qui ha-
B bitāt mesopotamiā: Judeā et cappa-
dociam: pontū et asiam: phrygiam et
pamphyliam: Egyptum et partes li-
bye que est circa cyrenem et aduene
Romani: Judei quoq; et proseliti/cre-
tes et arabes: audiuimus eos loquētes
nostris linguis magnalia dei. Stupe-
bant autē omnes et mirabantur adin-
uicē dicentes. Quidnā vult hoc esse?
Alij autē irridētes dicebant: quia mu-
sto pleni sunt isti. Stans autē Petrus
cum vndecim leuauit vocem suam/et
locutus est eis. Viri Judei et qui ha-
bitatis Hierusalē vniuersi hoc vobis
notum sit: et auribus percipite vba mea.
Non enī sicut vos estimatis hi ebrij C
sunt cum sit hora diei tertia: sed hoc
est quod dictū est per prophetā Joel. Et
erit in nouissimis diebus: dicit dñs: ef- Joel.2.g.
fundā de spiritu meo super omnē car-
nem: et prophetabunt filij vestri et fi-
lie vestre: et iuuenes vestri visiones
videbūt/et seniores vestri somnia som-
niabūt. Et quidē super seruos meos/
et super ancillas meas in diebus illis
effundam de spiritu meo et prophe-
tabunt: et dabo prodigia in celo sur-
sum et signa in terra deorsum/sangui-
nem et ignē et vaporē fumi. Sol con-
uertetur in tenebras/et luna in san-
guinē anteq; veniat dies dñi magnus
et manifestus. Et erit: omnis quicunq; Ro.10.c.
inuocauerit nomē domini: saluus erit.
Viri israelite audite vba hec. Jesum
nazarenū virum approbatū a deo in
vobis virtutibus et prodigijs et si-
gnis que fecit deus per illū in medio D
vestri sicut vos scitis: hūc definito cō-
silio et prescientia dei traditū per ma-
nus iniquorum affigētes: interemistis
quem deus suscitauit solutis doloribus
inferni: iuxta quod impossibile erat
teneri illū ab eo. Dauid enim dicit in
eum. Prouidebam dominū in cōspe- Ps.15.c.
ctu meo semper: quoniā a dextris est
mihi ne cōmouear. propter hoc leta-
tum est cor meū/et exultauit lingua
mea: insuper et caro mea requiescet E
in spe. Quoniam nō derelinques ani-
mam meā in inferno: nec dabis san-
ctū tuum videre corruptionē. Notas
mihi fecisti vias vite: replebis me io-
cūditate cū facie tua. Viri fratres: li-
ceat audēter dicere ad vos de patriar- 3.Re.2.b
cha Dauid/quoniam defunctus est
et sepultus est: et sepulchrum eius est
apud nos vsq; in hodiernū diē. Pro-
pheta igitur cū esset et sciret quia iu- Ps.131.c.
reiurando iurasset illi deus de fru-
ctu lumbi eius sedere super sedē eius:
prouidens locutus est de resurrectio-
ne Christi: quia neq; derelictus est in
inferno/neq; caro eius vidit corru-
ptionem. Hunc Jesum resuscitauit
deus/cuius nos omnes testes sumus.
Dextera igitur dei exaltatus/et pro-
missione spiritus sancti accepta a pa-
tre effudit hoc donū quod vos videtis
et auditis. Nō enim Dauid ascēdit in F
celū: dicit autē ipse: Dixit dñs domi- Ps.109.a.
no meo: sede a dextris meis. Donec
ponam inimicos tuos: scabellum pe-

dum tuorum. Certissime sciat ergo
ois domus israel qz et dñm eum / et
christū fecit deus hunc iesum quem
vos crucifixistis. His autem auditis
cōpuncti sunt corde: et dixerūt ad pe
trū τ ad reliquos apostolos. Quid
faciemus viri fratres? Petrus autē
ad illos. Penitentiā (inquit) agite τ
baptizetur vnusquisqꝫ vestrū in no
mine iesu christi i remissionē pecca
torū vestrorum: τ accipietis donū spi
ritus sancti. Uobis enim est repro
missio τ filijs vestris / et oibus q̄ lon
ge sunt: quoscunqꝫ aduocauerit dñs
deus noster. Alijs etiā verbis pluri
mis testificatus est τ exhortabat eos
B dicens. Saluamini a gñatione ista
praua. Qui ergo receperūt sermonē
eius baptizati sunt: τ apposite sunt
in die illa / anime circiter tria milia.
Erant aūt perseuerantes in doctri
na apostolorum τ communicatione fra
ctionis panis τ orationibus. Fiebat
aūt omni anime timor: multa quoqꝫ
prodigia et signa per apostolos fie
bant in hierusalem / τ metus erat ma
gnus in vniuersis. Oēs etiā q̄ crede
bant erāt pariter / et habebāt omnia
cōmunia. Possessiōes τ substantias
vendebāt / et diuidebāt illa oibus: prout
cuiqꝫ opus erat. Quotidie quoqꝫ
perdurantes vnanimiter in tēplo / τ
frangētes circa domos panē / sume
bant cibū cū exultatione τ simplici
tate cordis / collaudantes deū: τ ha
bentes gratiam ad omnem plebem.
Dominus autem augebat qui salui
fiebant quotidie in idipsum.

C.C.S. Sanat petrus claudum: do
cet israelitas de glorificatione chri
sti ac eius resurrectione. Capm. iii.

A .s.4.c. et 14.b. Petrus autem τ iohānes ascē
debant in templū: ad horam
orationis nonā. Et quidā vir
qui erat claudus ex vtero matris sue
baiulabatur: quē ponebant quotidie
ad portā tēpli que dicit Speciosa vt
peteret elemosynā ab introeūtibus
in tēplum. Is cū vidisset petrū et io
hānē incipientes introire in templuz
rogabat vt elemosynam acciperet.
Intuens aūt in eū petrus cū iohā ne
dixit. Respice in nos. At ille intēde
bat in eos: sperans se aliquid acce
pturū ab eis. Petrus autē dixit. Ar
gentū τ aurū non est mihi: qd̄ autez
habeo hoc tibi do. In noīe iesu chri
B sti nazareni surge: τ ambula. Et ap

prehēsa manu eius dextera alleuauit .s.9.f.
eū: τ protinus consolidate sūt bases eius
τ plāte. Et exiliens stetit et ambula
bat: τ intrauit cū illis in tēplū ambu
lās τ exiliēs τ laudans deū. Et vidit
ois pplūs eū ambulantē: τ laudantez
deū. Cognoscebāt aūt illū qm̄ ipse erat
q̄ ad elemosynā sedebat ad speciō
sam portā tēpli: τ impleti sunt stupo
re τ extasi in eo qd̄ contigerat illi. Cuz
viderēt autē petruz τ iohannē cucur
rit ois populus ad eos ad porticum
q̄ appellat salomonis stupentes. Ui
dens autē petrus: respōdit ad pplm.
Uiri israelite quid miramini in hoc
aut nos q̄d intuemini q̄si nra virtu
te aut potestate fecerimus hūc ābula
re? Deus abraā / τ deus isaac, τ deus ia
cob / deus patrū nostrorum glorificauit C
filium suū iesum quem vos quidem
tradidistis τ negastis ante faciē pi mat.27.c.
lati iudicāte illo dimitti. Uos aūt sā mar.15.b.
ctū et iustū negastis / τ petistis viruz Luc.23.c.
homicidā donari vobis: authorē ve Jo.18.g.
ro vite interfecistis quē deus suscita
uit a mortuis cuius nos testes sumus.
Et in fide nominis eius hūc quē vos
videtis τ nostis confirmauit nomē eius
τ fides q̄ per eū est / dedit integrā sa
nitatē istā in cōspectu oim vestrum. D
Et nūc fratres scio qz per ignorātiā
fecistis: sicut τ pncipes vestri. Deus
aūt q̄ pnūciauit per os omniū suorū
prophetarū pati christū suuz ipleuit
sic. Penitemini igitur τ conuertimini
vt deleantur peccata vestra: vt cum
venerint tēpora refrigerij a conspe
ctu dñi: τ miserit eū qui predicatus est
vobis iesum christū quē oportet qui
dem celū suscipere vsqꝫ in tēpora re
stitutionis oim que locutus est deus
per os sanctorum suorum a seculo prophetā
rum. Moyses quidem dixit. Qm̄ pro deu.18.c.
phetā suscitabit vobis dñs deus ve
ster de fratribus vestris tanqꝫ me ip
sum audietis iuxta omnia quecūqꝫ
locutus fuerit vobis. Erit autez: ois
anima que nō audierit prophetā il
lum / exterminabit de plebe. Et omnes
prophete a samuel τ deinceps q̄ lo
cuti sunt: etiā annunciauerunt dies
istos. Uos estis filij prophetarum τ
testamenti qd̄ disposuit deus ad pa
tres nostros dicens ad abraā. Et in
semine tuo benedicentur omnes fa
milie terre. Uobis primum deus su Ge.22.d.
scitans filium suum: misit eum be
nedicentem vobis: vt conuertat se

vnusquisq; a nequitia sua.
¶ C.S. Ponit inuidia sacerdotū cō-
tra apostolos ac petri responsio cuȝ
deuota oratione credentium ac san-
cta conuersatione. Capitulū.iiij.
A Loquentibus autē illis ad popu
lum superuenerunt sacerdotes
⁊ magistratus tēpli et sadducei dolē
tes q̄ docerēt populum et annūcia-
rent in iesū resurrectionem ex mor-
tuis: ⁊ iniecerunt in eos man⁹ ⁊ po-
suerunt eos in custodiam in crasti-
.J.5.c. num: erat autē iam vespera. Multi
autē eoꝝ qui audierant verbū/credi
derūt: ⁊ factus est numerus viroꝝ
quinq; milia. Factū est autē in cra-
stinum vt ꝯgregarent principes eo-
rū ⁊ seniores ⁊ scribe in hierusalē et
ānas princeps sacerdotū ⁊ caiphas
⁊ iohānes/⁊ alexander: et quotquot
erāt de genere sacerdotali. Et statuē
B tes eos in medio interrogabāt: In q̄
virtute: aut in quo nomine fecistis
hoc vos? Tunc petr⁹ replet⁹ spiritu
sctō dixit ad eos. Pricipes ppli ⁊ se-
niores isrl' audite si nos hodie diiu-
dicamur in bñfacto hois infirmi/in
quo iste saluus fact⁹ est: notū sit oī-
bus vobis ⁊ oī plebi israel/ q2 in no-
mine dñi nostri iesu christi nazare-
ni quem vos crucifixistis /quē deus
suscitauit a mortuis: ī hoc iste astat
Ps.117.d. corā vobis sanus. Hic est lapis qui
mat.21.d. reprobat⁹ est a vobis edificantibus/
mar.12.a. qui factus est in caput anguli: ⁊ nō
luc.20.c. est in alio aliq̄ salus. Nec eñi aliud
esa.28.d. nomen est sub celo datū hominibus
1.pe.2.a. in quo oporteat nos saluos fieri. Ui-
Ro.9.g. dentes aūt petri constantiā ⁊ iohan
C nis/cōperto q̄ hoies essent sine litte-
ris ⁊ idiote admirabant ⁊ cognosce-
bant eos quoniā cū iesu fuerant: ho-
minē quoq; vidētes stanteȝ cum eis
qui curatus fuerat nihil poterant
ꝯtradicere. Iusserunt aūt eos foras
extra cōsiliū secedere: ⁊ cōferebant
adinuicē dicentes. Quid faciem⁹ ho
minibus istis? quoniā quidem notū
signū factum est per eos oib⁹ habi-
D tātibus hierusalem: manifestū est: ⁊
non possumus negare. Sed ne am-
plius diuulgetur in populum com-
minemur eis /ne vltra loquantur in
nomine hoc vlli hominuȝ. Et vocan
tes eos denūciauerūt ne oīno loque
rent neq; docerent in noīe iesu. Pe-
trus vero ⁊ iohānes respōdentes: di
xerūt ad eos. Si iustū est in ꝯspectu
dei vos poti⁹ audire q̄ȝ deū iudicate:
nō eñi possum⁹ q̄ vidim⁹ et audiui-
mus nō loq̄. At illi ꝯminātes dimise
rūt eos: nō inuenientes quō punirent
eos propter pplȝ / quia oēs glorifica
bant deū in eo qđ acciderat. Annoꝝ
eñi erat ampli⁹ quadraginta homo ī
quo factū fuerat signū istō sanitatis. E
Dimissi aūt venerunt ad suos: ⁊ an-
nunciauerūt eis quanta ad eos prin
cipes sacerdotū ⁊ seniores dixissent.
Qui cū audissent vnanimiter leua-
uerūt vocem ad deū ⁊ dixerūt. Dñe:
tu de⁹ qui fecisti celū ⁊ terrā: mare ⁊
oīa que in eis sunt: q̄ spiritu sancto
per os patris nostri dauid pueri tui
dixisti. Quare fremuerunt gentes: ⁊ Ps.2.a.
populi meditati sunt inania? Astite
runt reges terre ⁊ principes cōuene
runt in vnū aduersus dñm: ⁊ aduer
sus christū eius. Conuenerunt enim F
vere ī ciuitate ista aduersus sanctū
puerum tuū iesum quē vnxisti/hero
des ⁊ pontius pilatus cū gentib⁹ et
populis israel facere q̄ manus tua ⁊
cōsiliū tuū decreuerūt fieri. Et nunc
dñe respice ī minas eoꝝ: ⁊ da seruis
tuis cū omi fiducia loqui verbū tuuȝ
in eo q̄ manū tuā extendas ad sani-
tates ⁊ signa ⁊ prodigia fieri per no
men sancti filij tui iesu. Et cum oras
sent mot⁹ est locus in quo erāt cōgre
gati: ⁊ repleti sunt oēs spiritu sctō: ⁊
loquebantur verbū dei cum fiducia.
Multitudinis aūt credentium erat
cor vnū ⁊ aīa vna: nec quisq̄ȝ eorum G
q̄ possidebat aliq̄d suū esse dicebat: 8.di.§.1.⁊
sed erant illis oīa ꝯmunia. Et vtute 1.q.2.§.1.
magna reddebant apostoli testimo De sum.
niū resurrectionis iesu christi domi- tri.c.dam
ni nostri: ⁊ gratia magna erat in oī- namus.
bus illis. Neq; eñi quisq̄ȝ egens erat 1.q.1.ca.
inter illos. Quotquot enim possesso pastor ec-
res agroꝝ aut domoꝝ erant vēden clesie.
tes afferebāt precia eoꝝ q̄ vēdebāt ⁊
ponebāt añ pedes apostoloꝝ. Diui-
debat aūt singulis prout cuiq; opus
erat. Ioseph aūt qui cognominatus
est barnabas ab apostolis (quod est
interpretatū filius ꝯsolationis) leui
tes: cyprius gñe cū haberet agrū vē
didit eum ⁊ attulit precium: ⁊ posuit
ante pedes apostolorum.
¶ Ca.S. Moritur ananias propter
fraudem de precio agri cuȝ saphira
vxore sua: sanātur egri p̄ apostolos:
per iudeos increpant apostoli quos
gamaliel excusat. Capitulum.v.

A Vir autẽ quidã nomine ananias
cum saphira vxore sua vendi-
dit agrũ et fraudauit de precio agri
cõscia vxore sua: et afferens partem
quandam ad pedes apostolorũ po-
suit. Dixit autẽ petrus ad ananiam.
Anania cur tẽtauit sathanas cor tuũ
mentiri te spiritu sancto et fraudare
de precio agri? Nõne manẽs tibi ma
nebat: et venundatũ in tua erat pote
state? Quare posuisti in corde tuo
hãc rẽ? Non es mentitus hoib[us]: sed
B deo. Audiẽs autẽ ananias hec verba
cecidit et expirauit. Et factus est ti-
mor magnus sup oẽs qui audierũt.
Surgentes autẽ iuuenes amouerũt
eũ: et efferentes sepelierũt. Factũ est
autẽ quasi horarũ triũ spaciũ et vxor
ipsi[us] nesciẽs qd factũ fuerat introiuit.
Dixit autẽ ei petr[us]. Dic mihi mulier
si tãti agrũ vẽdidistis? At illa dixit.
Etiã: tãti. Petr[us] autẽ ait ad eã. Quid
vtiq; conuenit vobis tentare spiritũ
dñi? Ecce pedes eorũ qui sepelierũt
virũ tuũ ad ostiũ: et efferẽt te. Confe-
27.dis.c. stim cecidit ante pedes eius et expi-
qd inter- rauit. Intrantes autẽ iuuenes inue-
rogasti. nerũt illã mortuã: et extulerunt et se-
de 9se. di. pelierunt ad virũ suũ. Et fact[us] est ti-
5.c. de spi mor magn[us] in vniuersa ecclesia: et i
ritu. oẽs q audierũt hec. Per manus autẽ
C apostolorũ fiebant signa et prodigia
multa in plebe. Et erant vnanimiter
oẽs in porticu Salomonis. Ceterorũ
autẽ nemo audebat se coniũgere illis
sed magnificabat eos populus. Ma
gis autẽ augebatur credẽtiũ in dño
multitudo virorũ ac mulierũ: ita vt
in plateas eiicerent infirmos: et po-
nerent in lectulis ac grabatis: vt ve
niente petro saltẽ vmbra illi[us] obum-
braret quẽq; illorũ et liberarent oẽs
ab infirmitatibus suis. Concurrebat
autẽ et multitudo vicinarũ ciuitatũ
hierusalem afferentes egros et vexa
tos a spiritibus immũdis: qui cura-
D bãtur oẽs. Exurgens autẽ princeps
sacerdotũ et oẽs qui cũ illo erãt que
est heresis sadduceorũ repleti sũt ze
lo: et iniecerũt man[us] in apostolos et
posuerunt eos in custodia publica.
Angelus autẽ dñi per noctẽ aperiẽs
ianuas carceris et educẽs eos dixit.
S.4.a. Ite: et stãtes loquimini in tẽplo ple-
.s.12.a. bi omnia verba vite huius. Qui cum
audissent intrauerũt diluculo in tẽ-
plum et docebant. Adueniens autem
princeps sacerdotum: et qui cum eo
erant cõuocauerũt cõciliũ et oẽs se-
niores filiorũ israel: et miserũt ad car
cerẽ vt adducerent. Cũ autẽ venissẽt
ministri et aperto carcere nõ inuenis-
sent illos: reuersi nunciauerũt dicen
tes. Carcerẽ qdem inuenim[us] clausum E
cũ oi diligẽtia et custodes stãtes an- .s.12.a.et
te ianuas: aperientes autẽ neminem 16.c.
intus inuenimus. Vt autẽ audierũt
hos sermones magistratus templi et
principes sacerdotũ ambigebant de
illis qdnã fieret. Aduenies autẽ qui-
dam nũciauit eis. Quia ecce viri quos
posuistis in carcerẽ sunt in tẽplo stãtes
et docẽtes populũ. Tũc abiit magi-
stratus cũ ministris et adduxit illos
sine vi. timebant enĩ populũ ne lapi-
darẽtur. Et cũ adduxissent illos: sta-
tuerũt in cõcilio. Et interrogauit eos
princeps sacerdotum dicens. Pre-
ceptõ precepim[us] vobis ne doceretis
in nomie isto: et ecce replestis hieru-
salẽ doctrina vr̃a: et vultis introdu-
cere super nos sanguinẽ hois isti[us]. 11.q.3.c.
Respõdẽs autẽ petrus et apostoli: di- si dñs. et
xerũt. Obedire oportet deo magis qm̃ 17.q.6.c.
hoib[us]. De[us] patrũ nostrorũ suscitauit liberatos.
iesum: quẽ vos interemistis suspen- F
dentes in ligno. Hũc principẽ et sal-
uatorẽ de[us] exaltauit dextera sua ad
dãdam penitẽtiã israel: et remissionẽ
pctõrũ: et nos sum[us] testes horũ verbo-
rũ: et spũs sanct[us] quẽ dedit de[us] oibus
obedientib[us] sibi. Hec autẽ cum audis- .s.12.a.
sent dissecabant: et cogitabãt interfi- s.4.c.
cere illos. Surgẽs autẽ qdã in cõcilio s.2.c.
phariseus nomie gamaliel: legisdo-
ctor honorabilis vniuerse plebi: ius-
sit foras ad breue homines fieri: di-
xitq; ad illos. Viri israelite: attendi-
te vobis super hoibus istis qd actu-
ri sitis. Ante hos ei dies extitit theu-
das dicẽs se esse aliquẽ cui consensit
numer[us] virorũ circiter quadringen
torũ q occisus est: et oẽs q credebant
ei dissipati sunt et redacti ad nihilũ.
Post hunc extitit iudas galileus in G
dieb[us] professionis: et auertit populũ
post se et ipse periit: et oẽs quotquot
9senserũt ei dispsi sunt. Et nũc itaq;
dico vobis: discedite ab hoibus istis
et sinite illos: quoniã si est ex homi-
nibus cõsilium hoc aut opus: dissol-
uetur: si vero ex deo est nõ poteritis
dissoluere: ne forte et deo repugnare
videamini. Consenserunt autẽ illi. Et
conuocantes apostolos cesis denun
ciauerunt ne omnino loquerẽtur in

noïe iesu ⁊ dimiserũt eos. Et illi quidē
ibant gaudētes a cōspectu cōcilii. qꝛ
digni habiti sunt pro noïe iesu contu
meliā pati. Omni autē die non cessa
bant in teplo ⁊ circa domos docētes
et euangelizantes iesum christum.

¶ Ca. vi. Eliguntur septem diaconi
ab apostolis ex quib⁹ stephanus ac
cusatur iudeis. Capitulum. vi.

A In diebus autē illis crescēte
numero discipulorũ: factũ est
murmur grecorum aduersus
hebreos: eo ꝙ despicerentur in mi
nisterio quotidiano vidue eorum. Con
uocantes autē duodecim multitudi
nem discipulorum: dixerũt. Non est
equum nos derelinquere verbũ dei: ⁊
ministrare mēsis. Considerate ergo
fratres viros ex vobis boni testimo
nii septem: plenos spũ sancto et sa
pientia: quos constituamus sup hoc
B op⁹. Nos vero orationi et ministerio
verbi instantes erimus. Et placuit
sermo coram omni multitudine. Et
elegerũt stephanũ virũ plenũ fide ⁊
spũ sancto. ⁊ philippũ, ⁊ prochorũ: et
nicanorem: ⁊ timonem: ⁊ parmenam
⁊ nicolaum aduenam antiochenum.
Hos statuerunt ante conspectũ apo
stolorum: ⁊ orantes imposuerũt eis
manus. Et verbum dñi crescebat: et
multiplicabat numerus discipulorũ
in hierl'm valde: multa etiā turba sa
C cerdotũ obediebat fidei. Stephan⁹
autē plenus gratia ⁊ fortitudine fa
ciebat pdigia ⁊ signa magna i pplo.
Surrexerũt aũt quidā de synagoga
que apellabat libertinorum ⁊ cyrenen
sium ⁊ alexandrinorũ: ⁊ eorum q erant
a cilicia ⁊ asia: disputantes cum ste
phano: ⁊ nō poterant resistere sapiē
tie ⁊ spiritui qui loquebat. Tũc sub
miserunt viros qui dicerēt se audi
uisse eum dicentē verba blasphemie
in moysen ⁊ deũ. Cōmouerunt itaqꝫ
plebem ⁊ seniores ⁊ scribas: ⁊ cōcur
rentes rapuerũt eum: ⁊ adduxerunt
in cōsilium: ⁊ statuerũt falsos testes
D qui dicerent. Homo iste nō cessat lo
qui verba aduersus locum sanctũ et
legem: audiuimus enim eũ dicētem
quoniam Jesus nazarenus hic de
struet locum istum: ⁊ mutabit tradi
tiones quas tradidit nobis moyses.
Et intuentes eum omnes: qui sede
bant in cōcilio: viderũt faciem eius
tanꝗ faciem angeli.

¶ C. vii. Respondet stephan⁹ iudeis
de quibus accusatus fuit ostendens
rebellionem iudeorũ cōtra deũ: ⁊ po
nitur lapidatio stephani iniusta: ac
eius patientia perfecta. Capm. vii.

Dixit autē princeps sacerdotũ A
si hec ita se haberent? Qui ait.
Viri fratres ⁊ patres audite. Deus
glorie apparuit patri nostro abrae
cum esset i mesopotamia: prius ꝗ᷑ mo
raretur in charran: ⁊ dixit ad illum.
Exi de terra tua: et de cognatione gen. 12. a.
tua: ⁊ veni in terram quā monstrauero
tibi. Tunc exiit de terra chaldeo
rum, ⁊ habitauit in charran. Et in
de postꝗ᷑ mortuus est pater ei⁹: trās
tulit illum in terram istam: in qua
nunc vos habitatis. Et nō dedit illi
hereditatem in ea, nec passum pedis
sed repromisit dare illi eam in posses
sionem ⁊ semini eius post ipsum: cũ gen. 15. c.
nō haberet filiũ. Locutus est autē ei
deus. Quia erit semen ei⁹ accola in
terra aliena: ⁊ seruituti eos subiicient:
et male tractabũt eos annis quadri
gentis triginta: ⁊ gētē cui seruierint
iudicabo ego: dicit dñs. et post hec
exibunt et seruient mihi in loco isto. gen. 17. b.
Et dedit illi testamentũ circumcisio gen. 21. a.
nis: ⁊ sic genuit isaac, et circuncidit gen. 25. c.
eum die octauo: ⁊ Isaac, Jacob, ⁊ Ja B
cob, duodecim patriarchas. Et pa ge. 29 f. g.
triarche emulantes Joseph vendi 30. a. 35. c
derunt in egyptũ: ⁊ erat deus cũ eo, gen. 37. f.
et eripuit eũ ex omnibus tribulationi gen. 41. e
bus eius: ⁊ dedit ei gratiam ⁊ sapiē
tiam in conspectu Pharaonis regis
egyptiorũ: ⁊ constituit eũ prepositũ
super egyptũ ⁊ sup omnē domũ suā.
Venit aũt fames in vniuersam egy
ptum et chanaan, et tribulatio ma
gna: ⁊ nō inueniebant cibos patres
nostri. Cum audisset autē iacob esse
frumentum in egypto, misit patres gen. 42. a
nostros primũ: ⁊ in secũdo cognitus
est Joseph a fratrib⁹ suis: ⁊ manife
statum est pharaoni genus ei⁹. Mit
tens autē ioseph: accersiuit iacob pa
trem suũ ⁊ omnē cognationem suam
in aiabus septuagintaquinque. Et de
scendit iacob in egyptũ: ⁊ defunct⁹ ge. 46. a.
est ipse ⁊ patres nostri. Et translati ge. 49. d.
sunt in sychem: ⁊ positi sunt in sepul
chro quod emit abraam precio argē gen. 55. b.
ti a filiis emor filii sychem. Cũ autē
appropinquaret tēpus pmissionis: C
quam cōfessus erat deus abrae: cre
uit pplus et multiplicatus est in egy Exo. 1. c.
pto: quoadusqꝫ surrexit alius rex in

egypto:qui non sciebat Joseph. Hic
circumueniens genus nostrū/afflixit
patres nr̃os:vt exponerent infantes
Exo.2.a. suos:ne viuificarentur. Eodē tēpore
natus est moyses/et fuit gratus deo/
qui nutritus est trib⁹ mēsibus in do-
mo patris sui. Exposito autē illo/su-
stulit eū filia pharaonis:et nutriuit
eū sibi in filiū. Et eruditus est moy-
ses omni sapientia egyptiorū:et erat
potens in verbis et in operibus suis.
Cū aūt impleret ei quadraginta an-
norū tēpus:ascēdit in cor ei⁹ vt visi-
taret fratres suos filios israel. Et cū
vidisset quendā iniuriā patientē vin
dicauit illū:et fecit vltionē ei q̄ iniu-
riam sustinebat:pcusso egyptio. Exi-
stimabat autē intelligere fratres qm̄
deus per manū ipsius daret salutem
Exo.2.c. illis. At illi non intellexerūt. Sequē-
ti vero die apparuit illis litigātibus
et reconciliabat eos in pace dicens.
D Uiri/fratres estis: vt qd nocetis al-
terutrū? Qui autē iniuriam faciebat
pximo/repulit eū dicēs. Quis te cō-
stituit principē et iudicem sup nos?
Nunqd interficere me tu vis/quem-
admodū interfecisti heri egyptium?
Fugit autē moyses in verbo isto/et
Exo.3.a. factus est aduena in terra madian/
vbi generauit filios duos. Et exple-
tis annis quadraginta/apparuit il-
li in deserto montis sina angelus in
igne flāme rubi. Moyses aūt videns
admirat⁹ est visum. Et accedēte illo
vt cōsideraret: facta est ad eum vox
32.q.4.c. dñi dicēs. Ego sum de⁹ patrū tuorum
recurrat. deus abraam/de⁹ isaac/et de⁹ iacob.
in princi. Tremefactus autē moyses/nō aude
bat considerare. Dixit autē illi dñs.
Solue calciamentū pedū tuorū. Lo-
cus eñ in quo stas/terra sancta est.
E Uidēs vidi afflictionē ppli mei qui
est in egypto:et gemitū eorū audiui/
et descendi liberare eos. Et nūc veni
et mittam te in egyptum. Hunc moy
sen quē negauerūt dicentes/quis te
constituit principē et iudicē: hūc de⁹
principē et redēptorē misit cū manu
exo.7.8. angeli qui apparuit illi in rubo. Hic
9.10.11. eduxit illos faciēs prodigia et signa
14.16.a. in terra egypti/et in rubro mari: et in
deserto annis quadraginta. Hic est
deu.18.c. moyses qui dixit filiis isrl̃. Prophe-
tā suscitabit vobis deus de fratribus
exo.19.a. vr̃is tanq̄ me:ipm audietis. Hic est
q̄ fuit in ecclia in solitudine cū ange-
lo q̄ loq̄bat ei in mōte syna:et cū pr̄i-

bus nr̃is/qui accepit verba vite dare
nobis. Cui noluerunt obedire pr̃es
vr̃i:sed repulerūt et auersi sunt cordi
bus suis in egyptū dicētes ad aarō.
Fac nobis deos q̄ pcedāt nos/moy- exo.32.a.
si eñ huic q̄ eduxit nos de terra egy-
pti/nescimus qd factū sit ei. Et vitu-
lū fecerūt in dieb⁹ illis:et obtulerunt
hostiā simulacro:et letabātur in ope-
rib⁹ manuū suarū. Cōuertit autē de⁹/
et tradidit eos seruire militie celi/si-
cut scriptū est i libro pphetarū. Nū- Am.5.g.
quid victimas et hostias obtulistis
mihi annis quadragita i deserto do-
mus israel? Et suscepistis tabernacu
lū moloch/et sydus dei vr̃i remphā/
figuras/qs fecistis adorare eas. Et
transferā vos trās babylonē. Taber- F
naculū testionij fuit cū pr̄ib⁹ nr̄is in exo.25.d.
desto/sicut disposuit illis de⁹ loqns heb.8.b.
ad moysen vt faceret illud scd̄m for-
mā quā viderat. Quod et induxerunt iosu.3.c.
suscipientes pr̄es nr̄i cū iesu in pos-
sessionē gentiū:quas expulit de⁹ a fa
cie patrū nr̄orū vsq in dieb⁹ dauid q̄ 1.re.16.c.
inuenit gratiam ante deū:et petiit vt ps.131.a.
inueniret tabernaculum deo iacob. 1.pa.16.c
Salomon autē edificauit illi domū. 3.re.6.a.
Sed excelsus non in manufactis ha .j.17.f.
bitat/sicut per pphetam dicit. Celū esa.66.a.
mihi sedes est:terra autē scabellū pe
dum meorū. Quā domū edificabitis
mihi dicit dñs/aut qs locus requietio-
nis mee est? Nōne manus mea fecit
hec oia? Dura ceruice et incircūcisis
cordib⁹ et aurib⁹/vos semp spū sācto
restitistis:sicut pr̃es vr̃i/ita et vos.
Quē pphetarū nō sunt psecuti pr̃es
vr̃i? Et occiderūt eos q̄ prenūciabāt G
de aduētu iusti:cui⁹ vos nūc prodito
res et homicide fuistis/q̄ accepistis
legē in dispositione angelorū/et non
custodistis. Audiētes aūt hec/disse-
cabant cordib⁹ suis:et stridebāt den-
tibus in eū. Cū autē esset plenus spū
scō/intendēs in celū vidit gloriam
dei:et iesum stantē a dextris virtutis
dei. Et ait. Ecce video celos apertos:et
filiū hoīs stātē a dextris vtutis dei.
Exclamātes aūt voce magna/conti-
nuerūt aures suas:et impetū fecerūt
vnanimiter in eū. Et eiciētes eū ex- 50.dis.c.
tra ciuitatē lapidabāt/et testes depo- si post.
suerūt vestimēta sua sec⁹ pedes ado 7.dist.ca.
lescentis/q̄ vocabat saulus. Et lapi- psbyter.
dabant stephanū inuocātem et dicē-
tē. Dñe iesu/suscipe spm̄ meū. Posi-
tis autē genibus/clamauit voce ma-

gna dicēs. Dñe: ne statuas illis hoc
pctm̄. Et cū hoc dixisset: obdormiuit
i dño. Saul⁹ aūt erat ꝯsētiēs neci ei⁹.
¶ C. S. Post sepulturā stephani po-
nit pdicatio philippi tā i samaria ꝗ̄
in ethiopia: ꝛ i terra maritima: ꝛ inter-
ponit missio spūs sctī in gentiles: cū
A increpatione simonis magi. Cp̄. viij.
Facta est aūt in illa die persecu-
tio magna in ecclesia q̄ erat hie
rosolymis: et oēs dispersi sunt per re
giones Judee et samarie/ preter apo
stolos. Curauerunt autē stephanū vi
ri timorati/ et fecerunt planctum ma
gnum sup eū. Saulus autē deuasta-
bat eccl'iam per domos intrās: ꝛ tra
hens viros ac mulieres/ tradebat in
custodiaꝫ. Igit̄ qui dispersi erāt/ per-
trāsibant: euangelizantes verbū dei.
Philippus autē descendēs in ciuita
tem samarie: predicabat illis xp̄m.
Intendebāt aūt turbe his q̄ a philip-
B po dicebant/ vnanimiter audiētes ꝛ
videntes signa q̄ faciebat. Multi eñ
eoꝝ q̄ habebāt spūs imūdos: claman
tes voce magna exibant. Multi aūt
paralytici et claudi curati sunt. Fa-
ctum est ergo gaudium magnū i illa
ciuitate. Uir autē quidā noīe simon/
qui ante fuerat in ciuitate magus: se
ducēs gētē samarie/ dicēs se esse ali-
queꝫ magnū/ cui auscultabant oēs a
minimo vsq; ad maximum dicētes.
Hic est virtus dei/ q̄ vocat̄ magna.
Attēdebāt aūt eū ꝑpterea ꝙ multo
tp̄e magicis suis dementasset eos.
Cū vo credidissent philippo euange
C lizāti de regno dei: in noīe iesu christi
baptizabant viri ac mulieres. Tunc
simon ꝛ ipse credidit: et cum baptiza
tus esset: adherebat philippo. Uidēs
etiam signa et virtutes maximas fie-
ri/ stupens admirabatur. Cū autē au
dissent ap'li qui erāt hierosolymis: ꝙ
recepisset samaria verbum dei: mise-
rūt ad eos petrū ꝛ iohānem. Qui cū
venissent/ orauerūt pro ipsis/ vt acci
perēt spiritū sanctū. Nondū eniꝫ in
de ꝯse. di. quenq̄ illoꝝ venerat: sed baptizati
5. ca. ma- tm̄ erant in noīe dñi iesu. Tūc impo-
nus. nebant manus super illos: ꝛ accipie-
bant spm̄ sanctū. Cū vidisset autez si
mon q2 per impositionē manus apo-
stoloꝝ daretur spiritus sctūs: obtulit
D eis pecuniā dicens. Date ꝛ mihi hāc
27. dist. potestatē: vt cuicunq; imposuero ma
c. ꝙ si int nus/ accipiat spiritū sanctū. Petrus
rogasti. aūt dixit ad eum. Pecunia tua tecuꝫ
sit in perditionem: quoniā donuꝫ dei
existimasti pecunia possideri. Non
est tibi pars/ neq; sors i sermone isto:
cor eñ tuū nō est rectum coram deo.
Penitentiaꝫ itaq; age ab hac neq̄tia
tua: ꝛ roga deū/ si forte remittatur ti-
bi hec cogitatio cordis tui. In felle
eñ amaritudinis/ et obligatione ini-
quitatis video te esse. Rñdens autez
simon dixit. Precamini vos pro me
ad dñm/ vt nihil veniat sup me horū
que dixistis. Et illi quideꝫ testificati B
et locuti verbū dñi/ redibāt hierosoly
mam/ et multis regionib⁹ samarita-
noꝝ euāgelizabāt. Angelus autē dñi
locutus est ad philippū: dicēs. Sur-
ge et vade cōtra meridiē ad viā que
descendit ab hierl'm i gazam: hec est
deserta. Et surgens abijt. Et ecce vir
ethiops/ eunuchus/ potens cādacis
regine ethiopum/ qui erat super oēs
gazas eius/ venerat adorare in hie-
rusalē: ꝛ reuertebat̄ sedens super cur
rum suū/ legēsq; esaiam ꝓphetā. Di-
xit aūt spūs philippo. Accede et ad-
iunge te ad currū istū. Accurrēs au-
tem philippus/ audiuit eū legentem
esaiam ꝓphetā: ꝛ dixit. Putas ne in
telligis q̄ legis? Qui ait. Et quomo-
do possum/ si nō aliq̄s ostenderit mi-
hi? Rogauitq; philippum vt ascende F
ret/ et sederet secum. Locus autē scri
pture quam legebat/ erat hic. Tanq̄ esa. 53. c.
ouis ad occisionē ductus est/ et sicut
agnus corā tondente se sine voce/ sic
nō aperuit os suū. In humilitate iu-
dicium ei⁹ sublatū est. Generationē
eius q̄s enarrabit? quoniaꝫ tollet̄ de
terra vita eius. Rñdens autē eunu-
chus philippo/ dixit. Obsecro te/ de
quo propheta dicit hoc? de se/ an de
alio aliquo? Aperiēs autē philippus
os suum: et incipiens a scriptura ista
euāgelizauit illi iesum. Et dum irent
per viā/ venerūt ad quādam aquam G
et ait eunuchus. Ecce aqua/ quis pro
hibet me baptizari? Dixit autez phi-
lippus. Si credis ex toto corde: licet.
Et rñdens ait. Credo filiū dei esse ie-
sum christum. Et iussit stare currū/ ꝛ
descenderunt vterq; in aquā: philip-
pus et eunuchus/ et baptizauit eum.
Cū aūt ascendisset de aqua/ spiritus
dñi rapuit philippum: ꝛ amplius nō
vidit eū eunuchus. Ibat eñ per viaꝫ
suā gaudens. Philippus autē inuen
tus est in azoto/ ꝛ pertransiens euan
gelizabat ciuitatibus cunctis: donec

venires cesaream.
¶ C. S. Ponitur sauli conuersio mi-
raculosa: cum eius baptismali rege-
neratione: qui predicans christum
persecutionem patitur: et ponuntur
duo miracula petri. Capitulum .ix.
A Gal.i.c. Saulus autẽ adhuc spirans mi-
narũ et cedis in discipulos do
mini/accessit ad principem sa
cerdotuz et petijt ab eo epistolas in
damascuz ad synagogas: vt si quos
inuenisset huius vie viros ac mulie-
res/vinctos perduceret i hierusalez.
Et cũ iter faceret: contigit vt appro-
pinquaret damasco: et subito circum-
fulsit eũ lux de celo. Et cadens in ter-
1.cor.15.b rã/audiuit vocẽ dicentez sibi. Saule
2.co.12.a. saule/quid me persequeris? Qui dixit.
Quis es dñe? Et ille. Ego sum iesus/
quẽ tu persequeris: durũ est tibi contra
stimulũ calcitrare. Et tremẽs ac stu-
pens dixit. Dñe/quid me vis facere.
Et dñs ad eũ. Surge et ingredere ci-
B uitatẽ: ⁊ ibi dicet tibi qd te oporteat
facere. Viri aũt illi qui comitabãtur
cũ illo/stabãt stupefacti: audientes
quidẽ vocẽ/neminẽ autem videntes.
Surrexit autẽ saulus de terra/aper-
tisq; oculis nihil videbat. Ad man⁹
autẽ illũ trahẽtes/introduxerũt da-
mascũ. Et erat ibi trib⁹ dieb⁹ non vi-
dens: et non manducauit neq; bibit.
Erat autẽ quidaz discipul⁹ damasci/
noie ananias: ⁊ dixit ad illũ in visu
dñs. Anania. Et ille ait. Ecce ego do-
mine. Et dñs ad eũ. Surge ⁊ vade in
vicũ qui vocat rectus: et quere in do-
muz iude saulũ noie tarsensem: ecce
C eñi orat. Et vidit virũ ananiam
noie/introeuntẽ ⁊ inponentẽ sibi man⁹
vt visum recipiat. Rñdit aũt anani-
as. Dñe/audiui a multis de viro hoc
quãta mala fecerit sciis tuis in hie-
rusalẽ: et hic habet potestatẽ a princi
pibus sacerdotũ/alligandi oẽs q in-
uocãt nomẽ tuũ. Dixit autez ad eum
21.dis.ca. dñs. Vade/qm vas electionis est mi
quis. hi iste: vt portet nomen meũ coram
gentib⁹: et regib⁹: et filiis israel. Ego
eñi ostendã illi qnta oporteat eũ pro
noie meo pati. Et abiit ananias/⁊ in
troiuit in domũ: et imponẽs ei man⁹
dixit. Saule frater: dñs misit me ie-
sus: qui apparuit tibi in via qua ve-
niebas: vt videas et implearis spũ
sctõ. Et ɔfestim ceciderũt ab oculis
eius tanq̃ squame: et visum recepit:
et surgẽs baptizatus est. Et cũ acce-
pisset cibũ/confortatus est. Fuit aũt
cũ discipulis qui erãt damasci per di-
es aliquot. Et continuo ingressus in
synagogas/predicabat iesum/quo-
niã hic est fili⁹ dei. Stupebant autez
oẽs qui eũ audiebãt: et dicebant. Nõ D
ne hic est qui expugnabat in hierl'm
eos q inuocabãt nomen istud: et huc
ad hoc venit vt vinctos illos duce-
ret ad principes sacerdotũ? Saulus
aũt multo magis cõualescebat/et cõ-
fundebat iudeos qui habitabant da-
masci: affirmãs qm hic est christus.
Cũ aũt implerent dies multi/consi-
liũ fecerũt in vnũ iudei/vt eum inter
ficerẽt. Note aũt facte sunt saulo in
sidie eoꝝ. Custodiebãt autẽ et portas
die ac nocte: vt eũ interficerẽt. Acci- 2.co.11.g
piẽtes autẽ eũ discipuli eius nocte/
per murũ dimiserũt eũ: submittẽtes
in sporta. Cũ autẽ venisset in hierl'm
tentabat se iungere discipulis: et om
nes timebãt eũ: non credẽtes q esset E
discipulus. Barnabas aũt apprehen
sum illũ duxit ad aplos: et narrauit
illis quomodo in via vidisset dñm/et
quia locutus est ei: et quomodo i da-
masco fiducialiter egerit in noie ie-
su. Et erat cũ illis intrãs et exiens in
hierl'm fiducialiter agẽs in noie dñi.
Loquebat quoq; gẽtibus: et disputa-
bat cũ grecis: illi autẽ querebãt occi-
dere eũ. Qd cum cognouissent fres
deduxerũt eũ cesareã: et dimiserunt
tarsũ. Eccl'ia quidẽ per totã iudeam:
et galileã: et samariã habebat pacez:
et edificabat ambulãs in timore do-
mini: et ɔsolatione sancti spiritus re
plebat. Factũ est autez vt petr⁹ dum F
trãsiret vniuersos: deueniret ad san-
ctos qui habitabant lydde. Inuenit
autẽ ibi hoiez quẽdã noie eneam: ab
annis octo iacentem in grabato: qui
erat paralyticus. Et ait illi petrus.
Enea: sanet te dñs iesus christ⁹: sur-
ge ⁊ sterne tibi. Et cõtinuo surrexit.
Et viderunt euz oẽs qui habitabant
lydde: et sarone: qui cõuersi sunt ad
dominum. In ioppe autem fuit que-
dam discipula nomine tabitha: que
interpretata dicitur dorcas. Hec e-
rat plena operibus bonis et elemo-
synis quas faciebat. Factum est au- G
tem in diebus illis: vt infirmata mo-
reretur. Quã cũ lauissent: posuerunt
eã in cenaculo. Cum autẽ prope esset
lydda ab ioppe: discipuli audientes
qa petr⁹ esset in ea: miserũt duos vi-

ros ad eũ rogãtes. Ne pigriteris ve=
nire vsq ad nos. Exurges autẽ petr⁹
venit cũ illis. Et cũ aduenisset / duxe
runt illum in cenaculuz: ⁊ circũsteterunt illũ oẽs vidue flẽtes / et ostẽden
tes ei tunicas et vestes / quas facie=
bat illis dorcas. Electis aũt oĩbus fo
ras / petr⁹ ponẽs genua orauit: ⁊ con
1.q.1.c.re= uersus ad corp⁹ dixit. Tabitha / sur=
neamus. ge. At illa aperuit oculos: et viso pe=
tro resedit. Dans aũt illi manũ / ere=
xit eã. Et cũ vocasset sctõs et viduas /
assignauit eam viuam. Notũ autem
factum est per vniuersam ioppen: et
crediderũt multi in dñz. Factum est
aũt vt dies multos moraret in ioppe:
apud simonem quendã coriarium.
¶ C. X. Uidit angelũ corneli⁹: q̃ mit=
tẽs ad petrũ visionẽ de celo h̃ntẽ ab
eo cõuertit: et descẽdit spũs sctũs in
gentiles qui ⁊ baptizantur. Capitm. x.
A Uir aũt quidã erat in cesarea /
noie corneli⁹ / centurio cohor=
tis q̃ dicit italica / religiosus
et timẽs deũ cũ oi domo sua: faciens
elemosynas multas plebi / et depre=
cãs deũ semp. Is vidit in visu mani=
feste / q̃si hora diei nona / angelum dei
introeuntẽ ad se / ⁊ dicentem sibi. Cor
neli. At ille intuẽs eũ / timore corre=
26.dis.c. ptus dixit. Quis es dñe? Dixit autez
deide.i fi. illi. Orationes tue et elemosyne tue
2.q.7.ca. ascẽderunt in memoriam i cõspectu
nõ oẽs. dei. Et nũc mitte viros in ioppen: et
accersi simonẽ quendã qui cognoia=
tur petr⁹. Hic hospitat apud simonẽ
quendam coriarium / cui⁹ est domus
iuxta mare: hic dicet tibi q̃d te opor=
B teat facere. Et cũ discessisset angelus
qui loquebatur illi / vocauit duos do=
mesticos suos / ⁊ militem metuentez
dñm ex his q̃ illi parebãt. Quibus cũ
narrasset oĩa: misit illos in ioppen.
Postera autẽ die iter illis facientibus
et appropinquãtib⁹ ciuitati: ascendit
petrus in superiora vt oraret / circa
horã sextam. Et cum esuriret: voluit
gustare. Parãtib⁹ autez illis / cecidit
sup eũ mentis excessus: et vidit celũ
apertũ: et descendens vas quoddã ve
lut linteũ magnum / quatuor initiis
submitti de celo in terraz / in quo erãt
oĩa quadrupedia et serpẽtia terre / et
volatilia celi. Et facta est vox ad eũ.
Surge petre occide et manduca. Ait
autem petrus. Absit dñe: quia nunq̃
manducaui omne cõmune et immũ=
dum. Et vox iterum secundo ad eum.
Quod de⁹ purificauit: tu commune
ne dixeris. Hoc factũ est per ter. Et C
statim receptũ est vas in celum. Et
dum intra se hesitaret petr⁹ quidnã
esset visio quaz vidisset: ecce viri qui
missi erant a cornelio / iquirentes do
mũ simonis / astiterunt ad ianuã. Et
cũ vocassent / interrogabant si simon
qui cognominat petrus / illic habe=
ret hospitiũ. Petro autẽ cogitãte de
visione / dixit spirit⁹ ei. Ecce viri tres
querũt te. Surge itaq et descende / et
vade cũ eis nihil dubitãs: q: ego mi=
si illos. Descendens aũt petrus ad vi
ros / dixit. Ecce ego sum quem queri=
tis: q̃ causa est ꝓpter quam venistis?
Qui dixerũt. Cornelius centurio vir D
iustus et timens deũ / et testimoniũ
habẽs ab vniuersa gente iudeorũ / re
spõsũ accepit ab angelo sãcto accersi
re te i domũ suã: et audire verba abs
te. Introducens ergo eos / recepit ho
spitio. Sequẽti aũt die surgẽs / pro=
fectus est cũ illis: et quidã ex fratri=
bus ab ioppe comitati sunt eũ. Alte=
ra aũt die introiuit cesaream. Corne
lius vero expectabat illos / conuoca=
tis cognatis suis / et necessariis ami=
cis. Et factũ est: cũ introisset petrus
obui⁹ venit ei cornelius: et procidẽs
ad pedes eius / adorauit eum. Pe=
trus vero eleuauit eum dicens. Sur=
ge / et ego ipse homo sum. Et loquens
cũ illo / intrauit: et inuenit multos qui
conuenerãt: dixitq ad illos. Uos sci=
tis quomodo abominatũ sit viro iu=
deo cõiungi / aut accedere ad alieni= E
genã: sed mihi ostẽdit deus neminez
cõmunẽ aut immundũ dicere homi
nẽ: propter q̃d sine dubitatione veni
accersitus. Interrogo ergo / quaz ob
causam accersistis me? Et cornelius
ait. A nudi⁹ quarta die vsq ad hanc
horã orans erã hora nona in domo
mea / et ecce vir stetit ante me in ve=
ste cãdida / et ait. Corneli / exaudita
est o͂ro tua: ⁊ elemosyne tue comme=
morate sunt in conspectu dei. Mitte
ergo in ioppen: ⁊ accersi simonez qui
cognominat petrus: hic hospitat in
domo simonis coriarii iuxta mare.
Cõfestim ergo misi ad te: et tu bñ fe=
cisti veniẽdo. Nũc ergo oẽs nos in
cõspectu tuo adsum⁹ audire omnia
que cũq tibi precepta sũt a dño. Aper
iens aũt petrus os suum / dixit. In deu. 10.d.
veritate comperi / q: non est persona 2.pa.19.c
rũ acceptor de⁹: sed in oĩ gẽte qui ti= iob.34.b.

Sap.6.b. met eū et operať iustiriā/ accept⁹ est
F illi. Uerbū misit de⁹ filijs isrť/ annū-
Ec.35.b. cians pacē per iesum christū: hic est
Ro.2.b. oim dñs. Uos scitis qđ factū est ver-
Gal.2.b. bum p vniuersam iudeam / incipiēs
eph.6.b. enī a galilea post baptismuz qđ pre-
Col.3.d. dicauit iohannes: iesum a nazareth
1. Pe.1.c. quō vnxit eū deus spiritu scō ꝛ virtu-
te/ q̄ pertrāsiit bñfaciēdo et sanando
oēs oppssos a diabolo / qm̄ deus erat
cuz illo. Et nos testes sum⁹ oim q̄ fe-
cit in regione iudeoꝝ et hierłm / quē
occiderūt suspēdentes in ligno. Hūc
deus suscitauit tertia die: et dedit eū
manifestū fieri nō omni pplo/ sed te-
stibus preordinatis a deo / nobis qui
mācucauim⁹ et bibim⁹ cū illo postq̄
resurrexit a mortuis. Et precepit no-
bis pdicare pplo et testificari qꝛ ipse
est q̄ cōstitut⁹ est a deo iudex viuorū
B et mortuoꝝ. Huic oēs prophete testi-
Hie.31.f. moniū perhibent/remissionē petōꝝ
Mic.7.d. accipere p nomen ei⁹ oēs qui credūt
in eum. Adhuc loquēte petro verba
hec: cecidit spūs scūs sup oēs q̄ au-
diebāt verbū. Et obstupuerūt ex cir-
cuncisione fideles qui venerāt cū pe
tro: qꝛ et in natiōes grā spūs scī ef-
fusa est. Audiebant enī illos loquen-
tes liguis et magnificātes deū. Tūc
rñdit petr⁹. Nūquid aquā quis phi-
bere pōt: vt nō baptizent hi qui spm̄
scm̄ acceperūt sicut et nos? Et iussit
eos baptizari in nomine domini ie-
su christi. Tunc rogauerunt eum vt
maneret apud eos aliquot diebus.

¶ C.S. Disceptāt iudei aduersus pe
trū: qꝛ ad incircūcisos se conuertit:
atq3 dispergunť discipuli ad predicā
dum gētibus: et predicit agabus fa-
mem in vniuerso orbe. Capitulū.xi.

A Audierunt aūt apli et fratres
qui erāt in iudea: qm̄ et gētes
receperunt verbū dei. Cū aūt
ascēdisset petrus hierosolymā: disce-
ptabāt aduersus illū qui erāt ex cir-
2.q.7.c. cuncisione dicentes. Quare introisti
petr⁹ po- ad viros preputiū habētes / et man-
testatem. ducasti cū illis? Incipiens aūt petr⁹
exponebat illis ordinem/ dicēs. Ego
eram in ciuitate ioppe orans/ ꝛ vidi
in excessu mētis mee visionē/ descen-
dens vas quoddaz velut linteū ma-
gnum / quatuor initijs summitti de
celo/ ꝛ venit vsq3 ad me. In quod in-
tuens/ considerabam ꝛ vidi quadru-
pedia terre/ et bestias / et reptilia/ et
volatilia celi. Audiui autē et vocē di-
centem mihi. Surge petre/ occide et
manduca. Dixi aūt. Nequaq̄ dñe: qꝛ B
cōmune aut immūdum nūq̄ introi-
uit in os meū. Rñdit autē vox secun-
do de celo. Que de⁹ mundauit: tu ne
cōmune dixeris. Hoc aūt factum est
per ter: ꝛ recepta sunt oia rursum in
celū. Et ecce viri tres cōfestim astite-
rūt in domo in qua eram missi a ce-
sarea ad me. Dixit aūt spūs mihi vt
irem cū illis: nihil hesitās. Uenerūt
aūt mecū ꝛ sex fratres isti: et ingres-
si sum⁹ in domū viri. Narrauit autē
nobis quomodo vidisset angelum in
domo sua: stantē et dicentē sibi. Mit-
te in ioppen: et accersi simonē qui co
gnominatur petr⁹: qui loquetur tibi
verba in quib⁹ saluus eris tu: et vni-
uersa domus tua. Cum aūt cepissem
loqui / cecidit spūs scūs super eos:
sicut et in nos in initio. Recordatus C
sum autē verbi dñi sicut dicebat. Jo- s.1.a.
hānes quidem baptizauit aqua: vos .j.19.a.
autez baptizabimini spiritu scō. Si
ergo eandē grāz dedit illis de⁹: sicut
et nobis qui credidim⁹ in dñm iesum
christū/ ego quis erā qui possem phi-
bere deum? His auditis tacuerunt: ꝛ
glorificauerunt deū dicētes. Ergo et
gentib⁹ penitentiā dedit deus ad vi-
tam. Et illi quidē qui dispersi fuerāt
a tribulatione que facta fuerat sub
stephano: pambulauerūt vsq3 ad phe
nicē et cyprum et antiochiā: nemini
loquētes vbū nisi solis iudeis. Erant
aūt quidam ex eis viri cyprij et cyre-
nei: qui cū introissent antiochiā: lo-
quebanť ꝛ ad grecos: annunciantes
dñm iesum. Et erat manus dñi cum
eis: multusq3 numer⁹ credētium con
uersus est ad dñm. Peruenit aūt ser
mo ad aures eccłie q̄ erat hierosoly-
mis sup istis: et miserūt barnabam
vsq3 ad antiochiā. Qui cū peruenis- D
set et vidisset grarā dei: gauisus est:
et hortabatur oēs i proposito cordis
permanere in dño. qꝛ erat vir bonus
et plen⁹ spiritu scō et fide. Et appo-
sita est multa turba dño. Profectus
est autē tharsum: vt quereret saulū:
quē cum inuenisset: perduxit antio-
chiā. Et annū totū cōuersati sunt ibi
in ecclesia: ꝛ docuerunt turbā multā
ita vt cognominarenť primū antio-
chie discipuli christiani. In his autē j.21.b.
diebus superuenerunt ab hierosoly-
mis prophete antiochiam: et surgēs
vnus ex eis nomine agabus: signi-

ficabat per spiritū famē magnā fu=
turam in vniuerso orbe terrarū/ que
facta est sub claudio. Discipuli autē
prout quisq; habebat / proposuerunt
in ministeriū mittere habitantibus
in iudea fratrib⁹: qđ ꝛ fecerunt/ mit=
tētes ad seniores per manus barna=
be et sauli.

¶ Ca. S. Petri persecutio ab herode
ponitur: ac eiusdē per angelū libera
tio/cum punitione herodis. Cap. xii.

A Eodem autē tempore misit hero=
des rex man⁹/vt affligeret quos=
dam de ecclesia. Occidit autem iaco=
bum fratrem iohānis gladio. Uidēs
autē q: placeret iudeis/ apposuit ap=
prehendere ꝛ petrum. Erāt aūt dies
azymorū. Quē cū apprehēdisset/mi=
sit in carcerē: tradēsq; quatuor qua=
ternionib⁹ militū ad custodiendum
volens post pascha pducere eum po
pulo. Et petr⁹ quidē seruabat in car=
cere. Oratio aūt fiebat sine intermis=
sione ab eccl'ia ad deū pro eo. Cū au=
tē producturꝰ eum esset herodes: in
ipsa nocte erat petrus dormiens in=
ter duos milites vinct⁹ catenis dua=
bus: ꝛ custodes ante ostiū custodie=
bant carcerem. Et ecce angelus dñi
astitit: ꝛ lumen refulsit in habitacu=
lo: percussoq; latere petri/ excitauit
B eum dicēs. Surge velociter. Et ceci=
derunt catene de manibus eius. Di=
xit autē angel⁹ ad eū. Precingere/ꝛ
calcea te caligas tuas. Et fecit sic. et
dixit illi. Circūda tibi vestimētū tu=
um: ꝛ sequere me. Et exiens seqeba
tur eū: ꝛ nesciebat q: verū esset q̄ fie
bat per angelū: existimabat autē se
visum videre. Trāseūtes autem pri=
mā ꝛ secundā custodiā/ venerunt ad
portā ferream que ducit ad ciuitatē
que vltro aperta est eis. Et exeuntes
processerunt vicū vnum: et continuo
discessit angelus ab eo. Et petrus ad
se reuersus: dixit. Nūc scio vere quia
misit dñs angelū suum: ꝛ eripuit me
de manu herodis: ꝛ de omni expecta
tione plebis iudeorū. Consideransq;
venit ad domum marie matris iohā
nis qui cognominatus est marcus:
vbi erant multi cōgregati et orātes.
C Pulsante aūt eo ad ostiū ianue: pro
cessit puella ad videndū noie rhode.
F.26.f. Et vt cognouit vocem petri: pre gau
dio non aperuit ianuā: sed intro cur
rens nunciauit stare petrum ante ia
nuā. At illi dixerunt ad eā. Insanis.
Illa aūt affirmabat sic se habere. Il=
li autem dicebant. Angelus eius est.
Petrus autē perseuerabat pulsans.
Cū aūt aperuissent ostium/ viderunt
eum: et obstupuerūt. Annuēs autem
eis manu vt tacerent: narrauit quō
dñs eduxisset eū de carcere: dixitq;.
Nūciate iacobo et fratribus hec. Et
egressus: abijt in alium locū. Facta
autē die/ erat non parua turbatio in=
ter milites quidnā factū esset de pe=
tro. Herodes autē cū requisisset eū/
et non inuenisset: inquisitione facta
de custodibus/ iussit eos duci: descen
densq; a iudea in cesareā / ibi cōmo=
ratus est. Erat autem iratus tyrijs ꝛ
sidonijs. At illi vnanimes venerunt D
ad eū: et psuaso blasto qui erat super
cubiculū regis postulabant pacē / eo
q̄ alerent regiones eoꝝ ab illo. Sta=
tuto autē die herodes vestitus veste
regia/ sedit pro tribunali/ ꝛ cōciona=
batur ad eos. Ppl's autem acclama=
bat/ Dei voces et nō hois. Confestim
aūt pcussit eū angelus dñi eo q̄ non
dedisset honorē deo: ꝛ consumptus a
vermib⁹/ expirauit. Uerbum aūt dñi
crescebat ꝛ multiplicabatur. Barna=
bas aūt ꝛ saulus reuersi sunt ab hie=
rosolymis expleto ministerio/ assum
pto iohāne q̄ cognominat⁹ est marc⁹.

¶ C. S. Describitur vocatio pauli ad
apostolatū cū ei⁹ pdicatiōe in cypro
et antiochia: cui iudei ꝯtradicēs in=
citantes in eū persecutionē. Cap. xiii.

Erant autē in ecclesia q̄ erat an= A
tiochie prophete et doctores/ in
quibus barnabas et simon qui voca=
batur niger: ꝛ lucius cyrenēsis ꝛ ma
nahē qui erat herodis tetrarche col=
lactaneus: et saulus. Ministrātibus
autem illis domino ꝛ ieiunantibus:
dixit illis spiritus sanctus. Segrega
te mihi saulum ꝛ barnabam in opus
ad quod assumpsi eos. Tūc ieiunan= 75. dis. c.
tes et orantes/ imponentesq; eis ma q̄ die do=
nus/ dimiserunt illos. Et ipsi quidē minico.
missi a spū sctō: abierunt seleuciā. et
inde nauigauerunt cyprū. Et cum ve
nissent salaminā: predicabāt verbū
dei in synagogis iudeorū. Habebāt
aūt et iohānē in ministerio. Et cū p=
ambulassēt vniuersam insulam vsq;
ad paphū: inuenerunt quendā virū
magum pseudoprophetā iudeū/ cui
nomen erat bariesu/ qui erat cū ꝓcon
sule sergio paulo viro prudente. Hic B
accersitis barnaba et paulo/ desyde=

rabat audire vbū dei. Resistebat au-
tē illis elymas magꝰ: sic enī interpta-
tur nomen eiꝰ/ ꝗrēs auertere pcōsu-
23.q.4.c. lē a fide. Saulꝰ aūt ꝗ ꝛ paulꝰ repletꝰ
qd christus. spū scto intuēs in eum dixit. O plene
in fi. oī dolo et oī fallacia fili diaboli ini-
mice ois iustitie nō desinis subuerte-
re vias dñi rectas. Et nūc ecce manꝰ
dñi sup te: et eris cecus nō vidēs solē
vsqꝫ ad tps. Et ɔfestim cecidit in eū
caligo et tenebre et circuiens ꝗrebat
ꝗ ei manū daret. Tūc procōsul cū vi-
disset factū credidit: admirās super
doctrina dñi. Et cū a papho nauigas-
set paulus et qui cū eo erāt venerunt
pergen pāphylie. Johānes aūt disce-
dēs ab eis reuersꝰ est hierosolymā.
Illi vo ptrāseūtes pergen venerunt
antiochiā pisidie: ꝛ ingressi synago-
C gā die sabbatoꝝ sederūt. Post lectio-
nem aūt legis ꝛ ppharū miserunt
principes synagoge ad eos dicētes.
Uiri fratres si quis est in vobis sermo
exhortatiōis ad plebem dicite. Sur-
gēs aūt paulꝰ: et manu silentiū indi-
cēs/ ait. Uiri israelite/ et qui timetis
deū/ audite. Deꝰ plebis isrl' elegit pa-
tres nros et plebē exaltauit cum es-
exod.1.a. sent incole in terra egypti/ et in bra-
exo.13.d. chio excelso eduxit eos ex ea: et per
exo.16.a. ꝗdraginta annoꝝ tps mores eoꝝ sus-
tinuit i deserto. Et destruēs gētes se-
Jos.14.a ptē in terra chanaā / sorte distribuit
eis terrā eoꝝ ꝗsi post ꝗdringētos et
iudi.3.b. quinquagita annos: ꝛ post hec dedit
iudices vsqꝫ ad samuel pphetā. Et
1.reg.8.a. exinde postulauerūt regē: et dedit il-
1.Reg.9. lis saul filiū cis/ virū de tribu benia-
c.10.a. min annis quadragita. Et amoto il-
D lo suscitauit illis dauid regē: cui te-
Ps.88.b. stimoniū phibēs dixit. Inueni dauid
1.re.16.c. filiū iesse virū scdm cor meū ꝗ faciet
Esa.11.a. oēs voluntates meas. Huiꝰ ex semi-
mat.3.a. ne deꝰ scdm pmissionē eduxit israeli sal-
mar.1.a. uatorē iesum pdicāte iohāne ante fa-
Luc.3.a. ciē aduētꝰ eiꝰ baptismū penitētie oī
pplo israel. Cū impleret autē iohānes
Johā.1.c. cursum suū dicebat. Quem me arbi-
mar.1.a. tramini esse nō sum ego: sed ecce ve-
nit post me/ cuiꝰ nō sum dignꝰ calcea-
mēta pedum soluere. Uiri fratres/ fi-
lii generis abrahā ꝛ ꝗ in vobis timēt
deum vobis vbū salutis huiꝰ missum
est. Qui enī habitabant hierusalē et
principes eius hūc ignorātes et vo-
ces prophetarū ꝗ per oē sabbatum le-
gunt iudicātes impleuerūt: et nullā
mat.27.c causā mortꝭ inueniētes in eo: petierūt

a pilato vt interficerēt eū. Cūqꝫ con- E
summassent oīa ꝗ de eo scripta erāt: mar.15.b
deponētes eū de ligno posuerūt eum luc.23.c.
in monumēto. Deꝰ autē suscitauit eū ioh.19.c.
a mortuis tertia die: ꝗ visꝰ est p dies mat.28.
multos his qui simul ascēderāt cum Mar.16.
eo de galilea in hierusalē: ꝗ vsqꝫ nūc Luc.24.
sunt testes eius ad plebē. Et nos vo- iohā.20.
bis annunciamus eā ꝗ ad patres nros
repromissio facta est: quoniā hāc de-
us adimpleuit filiis nris resuscitās
iesum sicut ꝛ i psalmo scdo scriptum
est. Filiꝰ meꝰ es tu: ego hodie genui Ps.2.b.
te. Qꝛ aūt suscitauit eum a mortuis: Heb.1.b.
ampliꝰ iā nō reuersurum i corruptio-
nem ita dixit. Qꝛ dabo vobis sctā da- Esa.55.b.
uid fidelia. Ideoqꝫ et alibi dixit. Nō Ps.15.d.
dabis sctm tuum videre corruptio-
nem. Dauid enī in sua gnatione cum
administrasset voluntati dei: dormi- 3.reg.2.b.
uit ꝛ appositus est ad patres suos/ ꝛ
vidit corruptionem. Quem vero deꝰ F
suscitauit a mortuis: non vidit cor-
ruptionē. Notum igitur sit vobis vi-
ri fratres qꝛ per hunc vobis remissio
peccatoꝝ annunciatur ab oībꝰ quibꝰ
nō potuistis in lege moysi iustifica-
ri. In hoc ois ꝗ credit: iustificaꝭ. Ui-
dete ergo ne superueniat vobꝭ qd di-
ctum est i prophetis. Uidete ɔtēpto- abac.1.b.
res et admiramini et disꝑdimini: qꝛ
opus operor ego in diebus vestris
opus qd non creditis si quis enarra-
uerit vobis. Exeūtibus autē illis ro-
gabāt vt sequēti sabbato loꝗrenꝭ sibi
verba hec. Cumqꝫ dimissa esset syna-
goga secuti sunt multi iudeoꝝ et co-
lentium deū aduenaꝝ paulum ꝛ bar-
nabā: qui loquentes suadebāt eis vt
permanerent in gratia dei. Sequen-
ti vero sabbato pene vniuersa ciui-
tas ɔuenit audire vbum dei. Uiden- G
tes aūt turbas iudei repleti sunt ze-
lo et cōtradicebāt his ꝗ a paulo dice-
bātur blasphemātes. Tunc ɔstanter
paulus et barnabas dixerunt. Uo-
bis oportebat primum loqui verbum
dei: sed quoniam repellitis illud/ et
indignos vos iudicatis eterne vite:
ecce cōuertimur ad gentes. sic enim
precepit nobis dominus. Posui te in
lucem gentibꝰ vt sis in salutem vsqꝫ esa.49.b
ad extremum terre. Audientes au-
tem gentes gauise sunt et glorifica-
bant verbum domini: et crediderunt
quotquot erant preordinati ad vitā
eternam. Disseminabatur autē ver-
bum domini per vniuersam regionē.

Judei aūt cōcitauerūt mulieres re-
ligiosas et honestas / et primos ciui-
tatis : et excitauerūt persecutionē in
paulū et barnabā: ⁊ eiecerunt eos de
mat.10.b. finibus suis . At illi excusso puluere
mar.6.b. pedū i eos/venerūt iconiū. Discipu-
Luc.9.a. li quoq; replebātur gaudio ⁊ spū scō.

¶ C.S. De diuisione facta in iconio: de claudo sanato p paulū : paulus et barnabas estimant dij: paulus lapidat⁹ trahitur extra ciuitatē. Ca.xiiii.

A Factum est autē in iconio vt si-
mul introirent synagogam iu-
deoꝝ/et loquerentur ita vt cre-
deret iudeoꝝ et grecoꝝ copiosa mul-
titudo. Qui vo increduli fuerunt iu-
dei/suscitauerūt et ad iracūdiā con-
citauerūt aīas gētium aduersus fra-
tres. Multo igitur tpe demorati sunt
fiducialiter agentes in dño testimo-
nium phibēte verbo gratie sue/ dan-
te signa et prodigia fieri per manus
eoꝝ. Diuisa est aūt multitudo ciuita-
tis: ⁊ quidam quidem erant cum iu-
deis:quidā vo cū apostolis. Cū autē
factus esset impetus gētilium et iu-
deorū cū principibus suis/ vt contu-
melijs afficerent et lapidarent eos /
intelligentes confugerunt ad ciuita-
tes lycaonie / lystram / et derben: et
vniuersam in circuitu regionem ; et
ibi euangelizātes erāt. Et cōmo-
ta est oīs multitudo in doctrina eoꝝ.
Paulus aūt et barnabas morabān-
B tur lystris.. Et quidā vir lystris in-
firmus pedibus sedebat/claudus ex
vtero matris sue:qui nunq̄ ambula-
uerat. Hic audiuit paulū loquētem.
S.3.a.et Qui intuitus est eum et vidēs q2 fi-
4.a. dē haberet vt saluus fieret/ dixit ma
gna voce. Surge sup pedes tuos re-
ctus. Et exilijt et ambulabat . Turbe
aūt cū vidissent quod fecerat paul⁹ /
leuauerūt vocē suā lycaonice dicen-
tes. Dij similes facti hoībus/descen-
derunt ad nos . Et vocabant barna-
bam iouem:paulū vero mercurium :
quoniam ipse erat dux verbi. Sacer-
dos quoq; iouis qui erat ante ciui-
tatem / tauros et coronas ante ianu-
as afferēs / cum populis volebat sa-
C crificare.Qđ vbi audierunt apostoli
barnabas et paulus /conscissis tuni-
cis suis: exilierūt in turbas clamān-
tes et dicentes. Uiri/qđ hic facitis ?
Et nos mortales sumus similes vo-
bis hoīes annunciātes vobis ab his
vanis conuerti ad deum viuū qui fe-
cit celū et terram et mare et oīa q̄ in ps.145.a.
eis sunt qui in preteritis generatio- apo.14.b
nibus dimisit oēs gentes ingredi vi-
as suas. Et quidem non sine testimo
nio semetipsum reliquit / benefaciēs
de celo/ dans pluuias et tpa fructife
ra/implens cibo et leticia corda eoꝝ.
Et hec dicentes vix sedauerunt tur-
bas ne sibi immolarent. Superuene-
rūt aūt quidam ab antiochia et ico-
nio iudei: et persuasis turbis lapidā-
tes paulum/traxerūt extra ciuitatē
existimantes eū mortuū esse. Circum 2.co.11.f.
dantibus aūt eū discipulis/ surgens D
intrauit ciuitatē : et postera die pfe-
ctus est cū barnaba in derben. Cūq;
euāgelizassent ciuitati illi/ et docuis-
sent multos : reuersi sunt lystram et
iconium et antiochiā/ confirmantes
aīas discipuloꝝ/ exhortantesq; vt p-
manerēt in fide : et quoniā p multas
tribulationes oportet nos intrare in
regnū dei. Et cū constituissent illis p 1.q.3.ca.
singulas ecclesias p̄sbyteros ⁊ oras- saluator.
sent cū ieiunatiōib⁹ / ꝯmendauerunt in princ.
eos dño in quem crediderūt. Trans-
euntesq; pisidiam /venerunt in pam
phyliam:et loquentes verbum dñi in
pergē /descenderunt in attaliā : ⁊ in-
de nauigauerunt antiochiam/ vnde S.13.a.
erāt traditi gratie dei in opus qđ cō-
pleuerunt. Cum aūt venissent et con
gregassent ecclesiā; retulerunt quan
ta fecisset de⁹ cū illis: ⁊ q2 aperuisset
gentib⁹ ostiū fidei. Morati sunt autē
tempus nō modicum cū discipulis.

¶ C.S. Per accessum aplōꝝ i hierusalē questio de legaliū obseruatione proponitur ac soluit: atq; publicatio ni demādat : ac separantur barnabas a paulo et sile coniungitur. Cap.xv.

E T quidā descēdētes de iudea A
docebant fratres . Quia nisi Gal.5.a.
circūcidamini sm morē moy-
si nō potestis saluari. Facta ergo se-
ditione non minima paulo et barna
be aduersus illos /statuerūt vt ascen
derent paulus et barnabas et quidā
alij ex alijs ad apostolos et presby-
teros in hierlm super hac questione.
Illi ergo deducti ab ecclesia/ ptrans-
ibant phenicē et samariā narrantes
cōuersionem gentiū: ⁊ faciebāt gau-
dium magnū oībus fratribus . Cum
autē venissent hierosolymā /suscepti
sunt ab ecclesia et ab aplis et seniori
bus annunciantes quanta de⁹ fecis-
set cū illis. Surrexerūt autē quidam B

de heresi phariseorũ qui crediderũt/
dicẽtes. Quia oportet circũcidi eos:
precipere quoq; seruare legẽ Moysi.
Cõueneruntq; apli ⁊ seniores videre
de verbo hoc. Cũ autẽ magna conqui
sitio fieret: surgens Petrus dixit ad
S.10. eos. Viri fratres/vos scitis ꝙ ab an=
tiquis diebus deus in nobis elegit ꝑ
os meũ audire gẽtes verbũ euange=
lij ⁊ credere. Et qui nouit corda deus
testimonium perhibuit dãs illis spi=
ritum sanctum sicut ⁊ nobis: ⁊ nihil
discernit inter nos ⁊ illos/fide purifi
C cans corda eorum. Nunc ergo quid
tẽtatis deũ/iponere iugũ super ceruí=
ces discipulorũ: qđ neq; nos neq; pa=
tres nostri portare potuimus. Sed ꝑ
gratiã dñi nostri Jesu Christi credi=
mus saluari quẽadmodum ⁊ illi. Ta
cuit autẽ oĩs multitudo/⁊ audiebant
Barnabã ⁊ Paulũ narrantes quan=
ta deꝰ fecisset signa ⁊ ꝓdigia in gẽti=
bus per eos. Et postꝗ tacuerunt/re=
spondit Jacobꝰ dicens. Viri fratres/
audite me. Simon narrauit quemad
modum primũ deus visitauit sume=
re ex gẽtibus populũ nomini suo. Et
Amos.9. huic concordant verba ꝓphetarum
c. sicut scriptum est. Post hec reuertar
D ⁊ reedificabo tabernaculum Dauid/
qđ decidit: ⁊ diruta eiꝰ reedificabo et
erigã illud: vt requirant ceteri hoim
dñm: ⁊ omnes gentes super quas in=
uocatũ est nomẽ meum/dicit dñs fa=
ciẽs hec. Notum a seculo est dño opꝰ
suũ. Propter qđ ego iudico nõ inque=
tari eos qui ex gẽtibꝰ conuertunt ad
deũ/sed scribere ad eos vt abstineãt
se a contaminationibus simulacro=
rum/⁊ fornicatione/ ⁊ suffocatis/et
sanguine. Moyses eñi a tẽporibꝰ an=
tiquis habet in singulis ciuitatibus
qui eum predicent in synagogis/vbi
per omne sabbatum legitur. Tũc pla
cuit apostolis ⁊ senioribus cũ omni
ecclesia eligere viros ex eis/⁊ mitte=
re antiochiam cum Paulo ⁊ Barna
ba/Judam qui cognominabat Bar=
sabas: ⁊ silam viros primos in fratri
bus/scribentes per manus eorum.
E Apostoli et seniores fratres his qui
sunt antiochie ⁊ syrie ⁊ cilicie fratri=
bus ex gẽtibus salutẽ. Quoniam au=
diuimus ꝙ quidã ex nobis exeuntes
turbauerunt vos verbis/euertentes
aĩas vestras/quibꝰ nõ mandauimꝰ:
placuit nobis collectis in vnũ elige=
re viros ⁊ mittere ad vos cũ charis=
simis nostris Barnaba ⁊ Paulo ho=
minibus qui tradiderunt aĩas suas
ꝓ noĩe dñi nostri Jesu Christi. Missi=
mus ergo iudã et silã/qui et ipsi vo=
bis verbis referent eadẽ. Visum est
eñi spiritui sancto ⁊ nobis/nihil vltra
imponere vobis oneris ꝗ hec neces=
saria: vt abstineatis vos ab immola
tis simulacrorum ⁊ sanguine ⁊ suffo
cato et fornicatione: a quibus custo=
dientes vos/bene agetis. Valete. Il
li ergo dimissi descenderunt Antio= F
chiam: ⁊ cõgregata multitudine tra
diderunt epistolã. Quã cũ legissent:
gauisi sunt super cõsolatione. Judas
autẽ ⁊ silas ⁊ ipsi cũ essent prophete:
verbo plurimo cõsolati sunt fratres
et confirmauerũt. Facto autẽ ibi ali=
quãto tẽpore: dimissi sunt cum pace
a fratribꝰ ad eos qui miserant illos.
Visum est autẽ sile ibi remanere: Ju=
das autẽ solꝰ abijt hierusalẽ. Paulus
autẽ ⁊ Barnabas demorabant antio
chie docẽtes et euangelizantes cum
alijs pluribus verbum dñi. Post ali= G
quot autẽ dies dixit ad barnabã pau
lus. Reuertentes visitemus fratres
per vniuersas ciuitates in quibꝰ pre=
dicauimꝰ verbũ dñi/quomodo se ha=
beant. Barnabas autẽ volebat secũ
assumere ⁊ Johãnẽ ꝗ cognominaba=
tur Marcus. Paulus autẽ rogabat
eum vt qui discessisset ab eis de pam=
phylia ⁊ nõ esset cũ eis in opus/non S.3.c.
debere recipi. Facta est autẽ dissen=
sio/ita vt discederent ab inuicem: et
Barnabas quidẽ assumpto Marco
nauigaret cyprũ. Paulꝰ vero electo
sila ꝓfectus est traditus gratie dei a
fratribus. Perambulabat autem sy=
riam ⁊ ciliciam ꝯfirmans ecclesias:
precipiens custodire precepta apo=
stolorum ⁊ seniorum.

¶C.S. Paulus iunctus Timotheo
predicat in Macedonia in ciuitate
philippi: ⁊ exinde oritur eiꝰ persecu=
tio propter phytonissam a demonio
liberatam qui cesi mittuntur in car=
cerem ⁊ liberantur. Cap.xvi.

Peruenit autẽ in derben ⁊ Ly= A
strã. Et ecce discipulꝰ quidam
erat ibi noĩe Timotheus filiꝰ
mulieris vidue fidelis/patre gentili.
Huic testimoniũ bonũ reddebant ꝗ
in lystris erãt ⁊ iconio fratres. Hũc
voluit Paulus secum ꝓficisci: ⁊ assu=
mens circumcidit eum ꝓpter iudeos
qui erant in illis locis. Sciebãt enim

omnes q̄ pater eiꝰ esset gētilis. Cum
autē pertrāsirēt ciuitates / tradebant
eis custodire dogmata que erant de=
creta ab apostolis et senioribus qui
erant Hierosolymis. Et ecclesie qui=
dem cōfirmabant fide: ⁊ abundabāt
B numero quotidie. Transeuntes autē
phrygiam ⁊ galatie regionem: vetati
sunt a spiritu sancto loq̄ verbū dei in
asia. Cū venissent autē in mysiā / ten=
tabāt ire in bithyniam: ⁊ nō permisit
eos spūs Iesu. Cū autē pertrāsissent
mysiā, descēderūt troadē: ⁊ visio per
noctem paulo ostensa est. Uir mace=
do quidā erat stans ⁊ deprecans eū /
et dicens. Transiens in macedoniā
adiuua nos. Ut autē visum vidit / sta
tim quesiuimus ꝓficisci in macedo=
niam / certi facti q̄ vocasset nos deus
euangelizare eis. Nauigātes autem
a troade / recto cursu venimus samo=
thraciam / ⁊ sequenti die neapolim: ⁊
inde philippis que est prima partis
C macedonie ciuitas colonia. Eramus
autē in hac vrbe diebꝰ aliquot ꝯsistē=
tes. Die autē sabbatoꝝ egressi sumꝰ
foras portam iuxta flumen / vbi vide
batur oratio esse: ⁊ sedentes loqueba
mur mulieribus que cōuenerant. Et
quedam mulier noīe lydia purpura
ria ciuitatis thyatirenoꝝ colens deū
audiuit: cuius dn̄s aperuit cor inten=
dere his que dicebantur a paulo. Cū
autē baptizata esset ⁊ domus eiꝰ: de=
precata est dicens. Si iudicastis me
fidelem dn̄o esse / introite in domum
D meā et manete. Et coegit nos. Factū
est autē euntibꝰ nobis ad orationē /
puellā quandā habentē spiritū phy=
tonem obuiare nobis: que questum
magnū prestabat dn̄is suis diuinan=
do. Hec subsecuta paulum ⁊ nos / cla
mabat dicēs. Isti hoīes serui dei ex=
celsi sunt: qui annunciāt vobis viam
26. q. 2. c. salutis. Hoc autē faciebat multis die=
illud. bus. Dolēs autē paulus ⁊ conuersus
de ꝯse. di. spiritui dixit. Precipio tibi ī noīe Ie
4. c. nul= su Christi exire ab ea. Et exiit eadem
lo autē. hora. Uidentes autē dn̄i eius q̄ exi=
uit spes questus eorū / apprehenden
tes paulū ⁊ silā perduxerūt in forum
ad principes: ⁊ offerentes eos magi
stratibus dixerunt. Hi hoīes contur=
bant ciuitatē nostrā / cū sint iudei: et
annunciant morē quem non licet no=
bis suscipere neq̄ facere cū simꝰ Ro=
mani. Et cucurrit plebs aduersus
E eos: et magistratus scissis tunicis

suis / iusserunt eos virgis cedi. Et cū
multas plagas eis imposuissent / mi 2. cor. 11. f
serunt eos in carcerē, precipientes cu
stodi vt diligēter custodiret eos. Qui
cum tale preceptum accepisset / misit
eos in interiorem carcerem / ⁊ pedes
eorum strinxit ligno. Media autē no
cte Paulus ⁊ silas adorantes lauda
bant deum. Et audiebant eos qui in
custodia erāt. Subito vero terremo=
tus factus est magnus / ita vt moue=
rentur fundamenta carceris. Et sta=
tim aperta sunt oīa ostia et vniuer=
sorū vincula soluta sunt. Expergefa= 8. q. 5. c. a
ctus autē custos carceris / et videns 12. a.
ianuas apertas carceris: euagina=
to gladio volebat se interficere / exi=
stimans fugisse vinctos. Clamauit
F autē paulus voce magna dicens. Ni
hil tibi mali feceris: vniuersi enī hic
sumꝰ. Petitoq̄ lumine introgressus
est: ⁊ tremefactus ꝓcidit paulo ⁊ sile
ad pedes: ⁊ ꝓducens eos foras / ait.
Dn̄e / q̄d me oportet facere vt saluus
fiam? At illi dixerunt. Crede in dn̄m
Iesum: ⁊ saluꝰ eris tu ⁊ domꝰ tua. Et
locuti sunt ei verbū dn̄i cū oībus qui
erāt in domo eiꝰ. Et tollēs eos in illa
hora noctis / lauit plagas eorū: et ba=
ptizatus est ipse ⁊ oīs domus eiꝰ con=
tinuo. Cumq̄ ꝑduxisset eos in domū
suā / apposuit eis mēsam / ⁊ letatꝰ est
G cū omni domo sua credēs deo. Et cū
dies factus esset / miserūt magistra=
tus lictores dicentes. Dimitte hoīes
illos. Nūciauit autē custos carceris
verba hec paulo. Quia miserunt magi= 10. dist. c.
stratus vt dimittamini: nunc igit ex= si in adiu
euntes ite in pace. Paulꝰ autē dixit torium.
eis. Cesos nos publice / indemnatos
hoīes Romanos miserūt in carcerē:
et nunc occulte nos eiiciunt? Nō ita:
sed veniāt ipsi ⁊ nos eiiciant. Nūcia=
uerūt autē magistratibꝰ lictores vba
hec. Timuerūtq̄ audito q̄ Romani
essent: ⁊ venientes deprecati sunt eos
et educētes rogabāt vt egrederentur
de vrbe. Exeūtes autē de carcere / in=
troierunt ad lydiā: ⁊ visis fratribus
cōsolati sunt eos / ⁊ profecti sunt.
¶ C. S. Ponit Pauli predicatio in
thessalonica ac beroe: interposita eius
persecutione / ⁊ puenit athenas pre
dicans ibi Christū. Cap. xvii.

A CUm autem perambulassent am
phipolim et apolloniā / venerūt
thessalonicam vbi erat synagoga iu
deorum. Secūdum consuetudinē autem

paulus introiuit ad eos:et p sabbata
tria disserebat eis de scripturis/ad-
aperiēs ꝛ insinuans qꝛ Christū opor
tuit pati/ꝛ resurgere a mortuis:ꝛ qꝛ
hic est Christ⁹ Jes⁹ quē ego annūcio
vobis. Et qdā ex eis crediderūt ꝛ ad-
iuncti sunt paulo ꝛ sile:ꝛ de colētib⁹/
gentilibus multitudo magna/ꝛ mu-
B lieres nobiles nō pauce. Zelātes au-
tē iudei assumētesqꝫ de vulgo viros
qsdā malos/ꝛturba facta ꝯcitauerūt
ciuitatē/ꝛ assistētes domui Jasonis
querebāt eos pducere in populū. Et
cum nō inuenissent eos/trahebāt ia-
sonē/et quosdā fratres ad principes
ciuitatis clamātes:qm hi q orbē con-
citant ꝛ huc venerunt:quos suscepit
Jason:ꝛ hi oēs contra decreta cesarꝫ
Joh.18.g faciunt regē aliū dicētes esse Jesum.
Cōcitauerūt autē plebē:ꝛ principes
ciuitatis audientes hec. Et accepta
satisfactione a Jasone ꝛ a ceteris:di
miserūt eos. Fratres vo ꝯfestim per
noctē dimiserūt paulum ꝛ silā in be-
rhoā. Qui cū venissent in synagogā
C iudeoꝝ/introierūt. Hi autē erāt nobi
liores eorū qui sunt thessalonice/qui
susceperūt verbū cū omni auiditate
quotidie scrutātes scripturas/si hec
ita se haberēt. Et multi quidē credi-
derunt ex eis/ꝛ mulierū gentiliū ho-
nestarū ꝛ viri non pauci. Cū autē co-
gnouissent in thessalonica Judei/qꝛ
et berhoe predicatū est a paulo ver-
bū dei/venerunt ꝛ illuc/cōmouentes
et turbantes multitudinē. Statimqꝫ
tunc paulū dimiserūt fratres vt iret
vsqꝫ ad mare/silas autē ꝛ Timothe⁹
D remāserūt ibi. Qui autē deducebant
paulū/pduxerūt eū vsqꝫ ad athenas.
Et accepto mādato ab eo ad silā ꝛ Ti
motheū/vt qꝫceleriter venirent ad il-
lū/pfecti sūt. Paul⁹ autē cū athenis
eos expectaret/incitabat sp̄us eius
in ipso/vidēs idololatrie deditā ciui-
tatē. Disputabat igitur in synagoga
cū iudeis ꝛ colentib⁹:ꝛ in foro p oēs
dies ad eos q audierāt. Quidā autē
43.dis.c. epicurei et stoici philosophi dissere-
sit rector. bāt cū eo/ꝛ qdā dicebāt. Quid vult se-
circa finē minuerbi⁹ hic dicere? Alii vo. Nouo
E rū demonioꝝ videt annūciator esse/
qꝛ Jesum ꝛ resurrectionē annuncia-
bat eis. Et apprehensum eū/ad areo
pagū duxerūt dicētes. Possum⁹ scire
q est hec noua q a te dicit doctrina:
noua eñi quedā infers aurib⁹ nostrꝫ.
Uolumus ergo scire quidnam velint

hec esse. Athenienses autē oēs ꝛ ad-
uene hospites/ad nihil aliud vaca-
bant/nisi aut dicere aut audire ali-
quid noui. Stans autē paul⁹ in me-
dio areopagi/ait. Uiri athenienses p
oia quasi superstitiosos vos video.
Preteriens enim ꝛ vidēs simulacra F
vestra/inueni et arā in quo scriptum
erat:Jgnoto deo. Qđ ergo ignoran-
tes colitis/hoc ego annuncio vobis.
Deus qui fecit mūdum ꝛ oia que in 3.7.f.
eo sunt/hic celi ꝛ terre cū sit dñs:nō
in manufactis templis habitat:nec
manibus humanis colitur/indigens
aliquo/cū ipse det omnibus vitam ꝛ
inspirationē ꝛ omnia:fecitqꝫ ex vno
omne genus hoim inhabitare super
vniuersaꝫ faciem terre definiēs sta
tuta tēpora ꝛ terminos habitationis
eoꝝ/querere deum si forte attrectent
eum aut inueniāt:quis nō longe sit
ab vnoquoqꝫ nostrū. Jn ipso eñi vi- 26.q.7.c.
uimus ꝛ mouemur ꝛ sumus:sicut et nō obser
quidā vestroꝝ poetarū dixerūt. Jpsi⁹ uet. in fi.
enim ꝛ genus sum⁹. Genus ergo cū Aratus.
simus dei/non debemus existimare
auro ꝛ argento:aut lapidi sculpture
artis ꝛ cogitationis hois diuinū esse
simile. Et tēpora quidē hui⁹ ignoran-
tie despiciēs de⁹/nunc annunciat ho
minib⁹/vt oēs vbiqꝫ penitētiā agāt/ G
eo qꝫ statuit diem in quo iudicaturus
est orbē in equitate in viro in quo sta
tuit/fidem prebens omnib⁹/suscitās
eum a mortuis. Cum audissent autē
resurrectionē mortuoꝝ/quidam qdē
irridebant/quidā vero dixerūt. Au-
diemus te de hoc iterū. Sic paul⁹ exi
uit de medio eoꝝ. Quidā vero viri ad
herētes ei/crediderūt:in quib⁹ ꝛ dio-
nysius areopagita/ꝛ mulier nomine
damaris/ꝛ alii cum eis.

¶C.S. Pauli predicatio in corintho
ponit cū insurrectione aduersarioꝝ:
atqꝫ de aduentu eius in ephesum:et
adiungitur de apolline. Cap.xviij.

Post hec egressus ab athenis/ H
venit Corinthū:et inueniens
quēdam iudeū noie aquilam/
ponticum genere/qui nuper venerat
ab italia:ꝛ priscillam vxorē eius/eo
qꝫ precepisset claudius discedere om
nes iudeos a roma/accessit ad eos.
Et quia eiusdem erat artis/manebat
apud eos et operabatur:erat autem
scenofactorie artis. Et disputabat
in synagoga per omne sabbatū/in-
terponēs nomē domini Jesu: suade-

B barꝙ iudeis ⁊ grecis. Cum venissent
autē de macedonia silas ⁊ timothe⁹:
instabat verbo paulus testificans iu
deis esse Christū Jesum. Contradicē
tibus autē eis ⁊ blasphemantib⁹ ex=
cutiens vestimenta sua / dixit ad eos.
Sanguis vester super caput vestrū.
Mundus ego: ex hoc ad gētes vadā.
C Et migrās inde: intrauit in domum
cuiusdā noīe Titi iusti colētis deum:
cuius dom⁹ erat cōiuncta synagoge.
Crispus autē archisynagogus credi=
dit dn̄o cū oīn domo sua: ⁊ multi Co=
rinthiorū audientes credebant ⁊ ba=
ptizabant. Dixit autē dn̄s nocte per
visionē paulo. Noli timere: sed loque
re / ⁊ ne taceas. ꝓpter quod ego sum
tecū / et nemo apponet tibi vt noceat
te quoniam popul⁹ est mihi mult⁹ in
D hac ciuitate. Sedit autē ibi annum ⁊
sex mēses / docēs apud eos verbū dei.
Gallione autē ꝓconsule achaie insur
rexerūt vno aīo iudei in paulū / ⁊ ad=
duxerūt eū ad tribunal dicētes: q: cō
tra legē hic persuadet hominib⁹ cole
re deū. Incipiēte autē paulo aperire
os / dixit gallio ad iudeos. Si quidē
esset iniquū aliquid aut facin⁹ pessi=
mū / o viri iudei recte vos sustinerē.
Si vero questiones sunt de vbo ⁊ no
minib⁹ legis vestre vosipsi videritis:
iudex ego horū nolo esse. Et minauit
eos a tribunali. Apprehendentes au
tem oēs sosthenē ꝑncipē synagoge:
percutiebāt eū ante tribunal / ⁊ nihil
E eorū gallioni cure erat. Paul⁹ vero cū
adhuc sustinuisset dies multos fra=
trib⁹ valefaciens / nauigauit in syriā:
et cū eo priscilla ⁊ aqla ꝗ sibi totōde=
rat in cenchris caput: habebat enim
votū. Deuenitꝙ ephesum / ⁊ illos ibi
reliq̄: Ipse vero ingress⁹ synagogā:
disputabat cū iudeis. Rogantib⁹ au=
tē eis vt ampliori tēpore maneret nō
ꝯsensit / sed valefaciēs ⁊ dicēs. Iterū
reuertar ad vos deo volēte / profectus
F est ab epheso. Et descendens cesareā
ascendit ⁊ salutauit ecclesiā: ⁊ descen
dit antiochiā. Et facto ibi aliquanto
tēpore / ꝓfect⁹ est / perambulās ex or=
dine galatiā regionē et phrygiā con=
firmans oēs discipulos. Jude⁹ autē
quidā apollo noīe / alexādrin⁹ genere
vir eloquēs deuenit ephesum / potēs
G in scripturis. Hic erat edoctus viam
dn̄i / ⁊ feruēs spiritu loquebat ⁊ doce
bat diligenter ea que sunt Jesu: sciēs
tantum baptisma Johānis. Hic ergo
cepit fiducialiter agere ī synagoga.
Quē cū audissent priscilla ⁊ aqla / as
sumpserunt eum / ⁊ diligēti⁹ exposue=
runt ei viam dn̄i. Cum autē vellet ire
achaiā: exhortati fratres scripserunt
discipulis vt susciperēt eū. Qui cū ve=
nisset: ꝯtulit multū his ꝗ crediderāt.
Vehementer enim Judeos reuince=
bat publice: ostēdens per scripturas
esse Christum Jesum.

¶ C.S. Predicat Paul⁹ in reditu ei⁹
ad ephesum de veritate baptismi et
euāgelii: ⁊ describit inspiratio regres
sus eius in Hierusalem cum seditio=
ne populi ephesiorū. Cap. xix.

Factum est autē cū apollo esset A
Corinthi: vt paul⁹ peragrat⁹ su
perioarib⁹ partib⁹ veniret ephe=
sum / ⁊ inueniret quosdā discipulos:
dixitꝙ ad eos. Si spm̄ sanctū accepi
stis credentes? At illi dixerūt ad eū.
Sed neꝙ si spirit⁹ sanct⁹ est / audiui
mus. Ille vo ait. In ꝗ ergo baptizati
estis? Qui dixerunt. In Johānis ba=
ptismate. Dixit autē paul⁹. Johānes Mat. 3.c.
baptizauit baptismo penitētie popu=
lū: dicēs in eū ꝗ ventur⁹ esset post ipsū
vt crederēt hoc est in Jesum. His au de ꝯse. di.
ditis: baptizati sunt in noīe dn̄i Jesu. 4.c. a ꝗ=
Et cū imposuisset illis man⁹ paul⁹ ve dam.
nit spirit⁹ sanct⁹ super eos: ⁊ loquebā
tur linguis ⁊ ꝓphetabāt. Erant autē
oēs viri ferme duodecim. Introgres=
sus autē synagogā cū fiducia loque=
bat p tres mēses / disputās ⁊ suadēs
de regno dei. Cū autē ꝗdā indurarēt B
et non crederēt maledicentes viā dn̄i
corā multitudine / discedēs ab eis:
segregauit discipulos quotidie dispu
tās in schola tyrāni cuiusdā. Hoc au=
tē factū est p biēniū: ita vt oēs ꝗ habi
tabāt in asia audirent verbū dn̄i Ju=
dei atꝙ gētiles. Virtutesꝙ nō modi=
cas q̄slibet faciebat de⁹ p manū pau=
li: ita vt etiā sup languidos deferren
tur a corpore eius sudaria ⁊ semicin=
ctia / ⁊ recedebant ab eis lāguores / et
spūs nequā egrediebant. Tētauerūt C
autē quidā ⁊ de circumeūtib⁹ iudeis
exorcistis inuocare super eos ꝗ habe
bāt spūs malos nomē dn̄i Jesu dicen
tes. Adiuro vos p Jesum quē Paul⁹
predicat. Erāt autē cuiusdā iudei / no
mine sceue ꝑncipis sacerdotū septē
filii ꝗ hoc faciebāt. Rn̄dēs autē spi=
ritus nequā dixit eis. Jesum noui et
paulū scio: vos autē ꝗ estis? Et insi=
liēs in eos homo in ꝗ erat demoniū

peſſimũ ꝛ dñatꝰ amboꝝ/ inualuit
cõtra eos ita vt nudi ꝛ vulnerati ef-
fugerent de domo illa. Hoc autẽ no-
tũ factũ eſt oibus Iudeis atqꝫ gẽti-
lib⁹ qui habitabãt epheſi: et cecidit
timor ſup oẽs illos ꝛ magnificabat
D nomẽ dñi ieſu. Multiqꝫ credentiũ ve
de pe. diſ. niebãt cõfitẽtes et annunciãtes act⁹
1. cum vo: ſuos. Multi autẽ ex eis q̃ fuerant cu
luiſſent. rioſa ſectati/ cõtulerunt libros ꝛ cõ-
buſſerunt eos corã oibus: ꝛ cõputa-
tis preciis illorũ/ inuenerũt pecuniã
denarioꝝ quinquaginta miliũ. Ita
fortiter creſcebat verbũ dei: ꝛ confir
mabat. His autẽ expletis ꝓpoſuit
paul⁹ i ſpũ trãſita macedõia ꝛ acha-
E ia ire hieroſolymã dicẽs: qm̃ poſt q̃
fuero ibi oportet me ꝛ romam vide-
re. Mitteñs aũt in macedoniã duos
ex miniſtrãtib⁹ ſibi timotheũ ꝛ era-
ſtũ: ipſe remãſit ad tempus in aſia.
Facta eſt autem illo tẽpore turbatio
nõ minima de via dñi. Demetri⁹ eñ
quidã noie argẽtarius faciens edes
argẽteas diane preſtabat artificib⁹
nõ modicũ queſtũ: quos conuocans
et eos q̃ eiuſmodi erant opifices di-
xit. Viri/ ſcitis qꝛ de hoc artificio eſt
nobis acquiſitio: ꝛ videtis ꝛ auditis
qꝛ nõ ſolũ epheſi ſed pene toti⁹ aſie
paulus hic ſuadens auertit multam
turbã dicẽs: qm̃ nõ ſunt dii: q̃ manu-
bus fiunt. Nõ ſolũ aũt hec periclita
bit nobis pars in redargutionẽ ve-
nire/ ſed ꝛ magne diane tẽplũ in ni-
hilũ reputabit/ ꝛ deſtrui icipiet ma-
ieſtas ei⁹ quã tota aſia ꝛ orbis colit.
His auditis repleti ſunt ira/ ꝛ excla
F mauerũt dicẽtes. Magna diana ephe
ſiorũ. Et ipleta eſt ciuitas tota cõfu-
ſiõe: ꝛ impetũ fecerũt vno animo in
theatrũ rapto gaio ꝛ ariſtarcho ma
cedonib⁹ comitib⁹ pauli. Paulo au-
tẽ volẽte intrare in populũ: nõ pmi-
ſerũt diſcipuli. Quidã autẽ ꝛ de aſie
principib⁹ q̃ erãt amici ei⁹: miſerunt
ad eũ/ rogãtes ne ſe daret i theatrũ.
Alii autẽ aliud clamabant. Erat eñ
eccleſia confuſa: ꝛ plures neſciebãt
q̃ ex cauſa cõueniſſent. De turba au
tẽ detraxerũt alexandrũ propellẽti-
bus eũ iudeis. Alexãder aũt manu
ſilentio poſtulato/ volebat reddere
rationẽ ppl'o. Quẽ vt cognouerunt
iudeũ eſſe vox facta vna eſt oĩm q̃ſi
G per horas duas clamantiũ. Magna
diana epheſiorũ. Et cũ ſedaſſet ſcri
ba turbas dixit. Viri epheſii q̃s eñ

eſt hominũ qui neſciat epheſiorũ ci
uitate cultricẽ eſſe magne diane io-
uiſqꝫ prolis? Cũ ergo his contradici
non poſſit/ oportet vos ſedatos eſſe
ꝛ nihil temere agere. Adduxiſtis eñ
homines iſtos neqꝫ ſacrilegos/ neqꝫ
blaſphemãtes deã veſtrã. Q̃ſi De-
metrius ꝛ q̃ cũ eo ſunt artifices ha-
bẽt aduerſus aliquẽ cauſam conuen
tus forenſes aguntur ꝛ proconſules
ſunt accuſent inuicem. Si quid autẽ
alterius rei queritis: in legitima ec-
cleſia poterit abſolui. Nã ꝛ periclita
mur argui ſeditionis hodierne: cũ
nullus obnoxius ſit de quo poſſim⁹
reddere rationem concurſus iſtius.
Et cũ hec dixiſſet: dimiſit eccleſiam.
¶ C.S. Remotis inſidiis iudeorum
ponitur proceſſus pauli per viã ad
hieruſalẽ per diuerſa loca in quibus
predicauit. Capitulum.xx.

A Oſtq̃ autẽ ceſſauit tumultus
vocatis paulus diſcipulis et
exhortatus eos valedixit/ et
profectus eſt vt iret in macedoniã.
Cũ autẽ perambulaſſet partes illas
ꝛ exhortat⁹ eos fuiſſet multo ſermo-
ne venit ad greciam: vbi cum fuiſſet
mẽſes tres facte ſunt illi inſidie a iu
deis nauigaturo in ſyriam: habuitqꝫ
conſiliũ vt reuerteret p macedoniã.
Comitatus eſt aũt eũ ſoſipater pyr-
rhi beroenſis/ theſſalonicenſium ve
ro ariſtarchus ꝛ ſecundus et gaius
B derbeus et timothe⁹/ aſiani vero ty-
chicus ꝛ trophimus. Hi cum preceſ
ſiſſent ſuſtinuerunt nos troade: nos
vero nauigauimus poſt dies azymo
rũ a philippis/ ꝛ venim⁹ ad eos tro-
adem in diebus quinqꝫ vbi demorati
ſumus dieb⁹ ſeptẽ. Una aũt ſabbati
cũ conueniſſemus ad frangendũ pa
nem: paulus diſputabat cũ eis profe
cturus in craſtinum: protraxitqꝫ ſer
monẽ vſqꝫ in mediã noctem. Erant
autẽ lampades copioſe in cenaculo
vbi eram⁹ congregati. Sedens autẽ
quidã adoleſcens nomine eutychus
ſuper feneſtrã cum mergeret ſomno
graui diſputãte diu paulo/ duct⁹ ſom
no cecidit de tertio cenaculo deorſũ
ꝛ ſublatus eſt mortuus. Ad quẽ cum
deſcẽdiſſet paulus incubuit ſup eũ:
ꝛ cõplexus dixit. Nolite turbari: aĩa
enim ipſius in ipſo eſt. Aſcendẽs au
tẽ frãgẽſqꝫ panẽ ꝛ guſtãs: ſatiſqꝫ al- C
locut⁹ eſt vſqꝫ in lucẽ ſic ꝓfect⁹ eſt. 3.re.17.D
Adduxerũt autẽ puerũ viuentem: ꝛ 4.re.4.F

cōsolati sunt non minime. Nos autē
ascendentes nauē nauigauimus in
asson: inde suscepturi paulū. Sic eniȝ
disposuerat ipse per terrā iter factu-
rus. Cū autē cōuenissemus in asson
assumpto eo, venim⁹ mitylenem. Et
inde nauigātes: sequēti die venimus
cōtra chiū: ⁊ alia die applicuim⁹ sa-
mū: ⁊ sequēti die venimus miletū: p̄
posuerat enim paulus trāsnauigare
D ephesum ne qua mora illi fieret in
asia. Festinabat eniȝ si possibile sibi
esset vt diē pētecosten faceret hiero-
solymis. A mileto autem mittens e-
phesum: vocauit maiores natu eccle-
sie. Qui cum venissent ad eū ⁊ simul
essent, dixit eis. Uos scitis a prima
die qua ingressus sum in asiā, quali-
ter vobiscū per omne tempus fuerim
seruiēs dño cū oī humilitate ⁊ lachry-
mis ⁊ tētationib⁹ q̄ mihi acciderūt
ex insidiis iudeorū: quō nihil subtra-
xerim vobis vtiliū quominus annū-
ciarē vobis ⁊ docerē vos publice et
per domos testificās iudeis atq̄ gē
E tilib⁹ in deū penitentiā ⁊ fidē in do-
minū nostrū iesum christum. Et nūc
ecce ego alligat⁹ spiritu vado in hie-
rusalē: q̄ in ea vētura sunt mihi igno
rans nisi q̄ spirit⁹ sanct⁹ p̄ oēs ciui-
tates mihi protestat̄ dicens quoniā
vincula et tribulationes hierosoly-
mis me manent. Sed nihil horū ve-
reor: nec facio animā meā p̄ciosioreȝ
q̄ me: dūmodo cōsumē cursum meū
⁊ ministeriuȝ verbi qđ accepi a dño
iesu testificari euangeliū gratie dei.
Et nūc ecce ego scio q2 amplius non
videbitis faciē meā vos oēs p̄ quos
3.reg.3.f. transiui p̄dicās regnū dei. Quapro-
dan.13.c. pter cōtestor vos hodierna die q2 mū
95.dis.c. dus sum a sanguine oīm. Non eniȝ
ecce. subterfugi, quominus annunciareȝ
7.q.1.ca. omne cōsiliū dei vobis. Attendite vo-
suggestū. bis ⁊ vniuerso gregi: in quo vos spi-
F ritus sanct⁹ posuit episcopos regere
ecclesiam dei quā acquisiuit sangui-
ne suo. Ego scio quoniam intrabunt
post discessionē meam lupi rapaces
in vos non parcētes gregi. Et ex vo
bisipsis exurgent viri loquentes per
uersa vt abducāt discipulos post se.
Propter qđ vigilate memoria reti-
nentes quoniā per trienniū nocte ⁊
die non cessaui cū lachrymis mone-
16.q.1.c. re vnumquēq̄ vestrum. Et nunc cō-
p̄dicato. mendo vos deo ⁊ verbo gratie ipsi⁹
q̄ potens est edificare ⁊ dare heredi
tatē in sctificatis oīb⁹. Argentū et B
aurū aut vestē nulli⁹ cōcupiui. Sicut 1.co. 4.c.
ipsi scitis qm̄ ad ea q̄ mihi op⁹ erāt 1.thes.2.b
⁊ his q̄ mecū sunt ministrauerūt ma- 2.thes.3.b
nus iste. Oīa ostēdi vobis qm̄ sic la- de cōse. di.
borantes oportet suscipere infirmos 5.c. nūq̄.
ac meminisse verbi dñi iesu, qm̄ ipse
dixit. Beatius est magis dare q̄ ac-
cipere. Et cum hec dixisset positis ge-
nibus suis orauit cum omnibus illis.
Magn⁹ aūt fletus factus est omniū
⁊ procumbentes super collum pauli
osculabantur eum dolētes maxime
in verbo quod dixerat quoniam am
plius faciem eius non essent visuri.
Et deducebant eum ad nauem.
¶ C.S. Ponitur aduentus pauli in
tyrum ⁊ cesaream: ⁊ benigna ei⁹ re-
ceptio in hierusalē a christianis: ⁊ a
iudeis interfectio pauli queritr̄: ac ab
eisdē eripitur. Capitulum.xxi.
CUm autem factuȝ esset vt naui A
garemus abstracti ab eis, recto
cursu venimus coum, ⁊ sequenti die
rhodam ⁊ inde patarā. Et cum inue
nissemus nauē trāsfretantē i phenī-
cē: ascēdētes nauigauim⁹. Cū appa-
ruissemus autē cypro, relinquentes
eā ad sinistrā, nauigauimus in syriā
⁊ venim⁹ tyrum: ibi eñ nauis expo-
situra erat onus. Inuētis autē disci-
pulis māsimus ibi diebus septē: qui
paulo dicebāt per spiritū ne ascēde-
ret hierosolymā. Et expletis diebus
profecti ibam⁹ deducētibus nos oī-
bus cuȝ vxoribus ⁊ filiis vsq̄ foras
ciuitatē: ⁊ positis genibus in littore B
orauimus. Et cū valefecissemus in-
uicē ascēdim⁹ i nauē, illi autē redie-
runt ad sua. Nos vero nauigatione
expleta a tyro descēdimus ptolemai
dam: ⁊ salutatis fratribus māsimus
die vna apud illos. Alia aūt die pro-
fecti venim⁹ cesareā. Et intrātes do-
mū philippi euāgeliste qui erat vn⁹
de septē mansimus apud eum. Huic s.6.b.
autem erant quatuor filie virgines
prophetātes. Et cū moraremur per
dies aliquot: superuenit quidā vir a
iudea propheta noīe agabus. Is cū
venisset ad nos tulit zonam pauli: ⁊
alligans sibi pedes et manus dixit.
Hec dicit spūs sanct⁹: virū cuius est
zona hec sic alligabunt in hierusalē C
iudei, ⁊ tradent in manus gentium.
Qđ cū audissemus rogabamus nos
⁊ qui loci illius erant ne ascenderet
hierosolymā. Tunc respōdit paul⁹. 3

et dixit. Quid facitis flētes et affligē
tes cor meū? Ego aūt nō solū alligari/
sed et mori in hierusalē parat⁹ sum
ppter nomē dñi iesu. Et cū ei suade
re nō possemus/quieuim⁹ dicentes.
Dñi voluntas fiat. Post dies autem
istos preparati ascēdebam⁹ in hieru
salē. Uenerunt aūt quidā ex discipu
lis a cesarea nobiscū adducentes se
cū (apud quē hospitaremur) Iasonē
quendā cyprium antiquū discipulū.
D Et cū venissemus hierosolymā: libē
ter exceperūt nos fratres. Sequēti
autē die introibat paulus nobiscum
ad iacobū: omnesqꝫ collecti sunt senio
res. Quos cū salutasset narrabat p
singula q̄ deus fecisset in gentib⁹ per
ministeriū ips⁹. At illi cū audissent
magnificabant deū/dixerūtqꝫ ei. Ui
des frater quot milia sunt in iudeis
qui crediderūt/ et omnes emulatores
sunt legis. Audierunt aūt de te quia
discessionē doceas a moyse eoꝝ q̄ p
gentes sunt iudeorū dicens nō debe
re eos circuncidere filios suos/neqꝫ
secundū ↄsuetudinē ingredi. Quid
ergo est? Utiqꝫ oportet ↄuenire mul
titudinē: audient enī te superuenisse.
Hoc ergo fac: qđ tibi dicim⁹: Sūt no
bis viri quatuor/votū habentes sup
se. His assumptis sanctifica te cū il
lis: et impēde in illis vt radāt capita
et sciēt oēs q̄ q̄ de te audierūt/falsa
E sunt/sed ambulās et ipse custodiens
legem. De his aūt qui crediderūt ex
gentib⁹ nos scripsimus iudicātes: vt
abstineāt se ab idolis imolato et san
guine/et suffocato/ et fornicatione.
Tunc paul⁹ assumptis viris postera
die purificat⁹ cū illis intrauit in tē
plū annuncians expletionē dierū pu
rificationis donec offerret pro vno
quoqꝫ eoꝝ oblatio. Dum aūt septem
dies ↄsummarent hi q̄ de asia erant
iudei cū vidissent eū in tēplo/ ↄcita
uerūt oēm ppl'ꝫ: et inicerūt ei man⁹
clamantes. Uiri israelite: adiuuate:
hic est hō q̄ aduersus ppl'm et legē/et
locū hūc/omnes vbiqꝫ docens insuper et
F gentiles induxit in tēplū/ et violauit
sanctū locū istū. Uiderāt enī trophi
mū ephesiū in ciuitate cū ipso: quē
estimauerūt q̄m in templo introdu
xisset paulus. Cōmotaqꝫ est ciuitas
tota: et facta est ↄcursio ppl'i. Et ap
prehendētes paulū trahebant eū ex
tra templum: et statim clause sunt ia
nue. Querētib⁹ aūt eū occidere nun

ciatum est tribuno cohortis: Quia tota 23.q.1.c.
confundit hierusalē. Qui statim as maximia
sumptis militibus et centurionibus: nus.
decurrit ad illos. Qui cum vidissent
tribunum et milites: cessauerūt per
cutere paulū. Tūc accedēs tribun⁹
apprehēdit eū et iussit eū alligari ca
tenis duab⁹: et īterrogabat q̄s esset/
et q̄d fecisset. Alij autē aliud clama
bant in turba. Et cū nō posset certū
cognoscere p̄ tumultū iussit duci eū
in castra. Et cum venisset ad grad⁹ D
contigit vt portaret a militib⁹ ppter
vim ppl'i. Sequebat enī multitudo
populi clamās. Tolle eū. Et cū cepis
set induci ī castra paul⁹/ dicit tribu
no. Si licet mihi loqui aliq̄d ad te?
Qui dixit ei. Grece nosti? Nonne tu
es egypti⁹ q̄ ante hos dies tumultū
concitasti: et eduxisti in desertū qua
tuor milia virorū sicariorū? Et dixit
ad eū paul⁹. Ego homo sum quidem
iude⁹ a tharso cilicie nō ignote ciui
tatis municeps. Rogo aūt te: pmitte
mihi loqui ad ppl'm. Et cū ille pmisis
set paul⁹ stās in gradib⁹/annuit ma
nu ad plebē: et magno silentio facto:
allocutus est lingua hebrea dicens.

¶ Ca. 22. Alloquit paul⁹ ppl'm iudai
cū/de sua apud iudeos ↄuersatione/
ac cōuersione ad xp̄m cū visione sibi
facta in hierusalem: q̄ a iudeis cesus
dicit se fore romanum. Capitulum. xxij.

Uiri fratres et pr̄es audite quā E
ad vos nūc reddo rationē. Cū
audissent autem quia hebrea lingua
loqueret ad illos magis prestiterūt
silentiū. Et dixit. Ego sum vir iude⁹
nat⁹ tharso cilicie / nutrit⁹ aūt ī ista
ciuitate secus pedes gamalielis eru
dit⁹ iuxta veritatē paterne legis emu
lator legis sicut et vos oēs estis ho 1.8.c.
die: qui hāc viā ꝑsecut⁹ sum vsqꝫ ad
mortē alligās et tradens ī custodias
viros ac mulieres sicut princeps sa
cerdotum mihi testimoniū reddit et F
oēs maiores natu a q̄b⁹ et ep̄las ac 3.9.a.
cipiens ad fratres/damascū pgebā
vt adducerem inde vinctos ī hier'l'ꝫ
vt punirētur. Factū est aūt eūte me
et appropinquāte damasco media die
subito de celo circumfulsit me lux co
piosa/et decidens in terrā: audiui vo
cem dicentē mihi. Saule saule: quid
me persequeris? Ego autē respōdi.
Quis es domine? Dixitqꝫ ad me. Ego
sum Jesus nazarenus quem tu per
sequeris. Et qui mecum erant lumē 1.co.15.a.

Gal.5.c. quidem viderūt: vocē aūt non audie
runt eius q̄ loquebatur mecū. Et di
C xi. Quid faciam dñe? Dñs autē dixit
ad me. Surgens vade damascum: τ
ibi tibi dicetur de oibus que te opor-
teat facere. Et cum non viderem p̄ re
claritate luminis illius: ad manum
deductus a comitib⁹ veni damascū.
Ananias aūt quidam vir s̄m legem
testimonium habens ab oibus coha
bitantibus iudeis / veniens ad me, τ
stans, dixit mihi. Saule frater respi
ce. Et ego eadem hora respexi in eū.
D At ille dixit. Deus patrum nostroꝝ
preordinauit te / vt cognosceres vo-
luntatem eius τ videres iustū / et au
dires vocem ex ore eius. quia eris te
stis illius ad oēs hoies eorū que vi-
disti et audisti. Et nunc quid mora-
ris? Exurge τ baptizare: τ ablue pec
cata tua inuocato nomie ipsius. Fa
ctum est autem reuertenti michi in
hierusalem τ oranti in templo / fieri
me in stupore mentis: τ videre illum
dicentem mihi. Festina τ exi veloci
ter ex hierl'm / quoniam nō recipient
E testimoniū tuum de me. Et ego dixi.
50. dis. c. Dñe / ipsi sciunt q̄ ego eram conclu
si post. §. dens in carcerē / τ cedens per syna
et vt p̄ter gogas eos qui credebāt in te: τ cum
eam. funderetur sāguis Stephani testis
A.7.g. tui / ego astabam τ consentiebā: τ cu
stodiebā vestimēta interficientiū il-
lum. Et dixit ad me. Uade quoniam
ego in nationes lōge mittam te. Au
diebant aūt eū vsqȝ ad hoc verbum:
et leuauerūt vocem suam: dicentes.
Tolle de terra hmōi. Nō eñi fas est
F eum viuere. Uociferātibus aūt eis:
24 et proiicientib⁹ vestimēta sua τ pul-
uerem iactantibus in aerem / iussit
tribunus induci eum in castra τ fla
gellis cedi et torqueri eum / vt sciret
propter quā causam sic acclamarēt
ei. Et cum astrinxisset eū loris / astā-
ti sibi cēturioni paulus dixit. Si ho-
minem romanū τ indemnatū licet
10. dis. ca. vobis flagellare? Quo audito / cen-
est in ad- turio accessit ad tribunū τ nūciauit
iutoriū. ei dicens. Quid acturus es? Hic eñi
G homo ciuis romanus est. Accedens
autē tribunus dixit illi. Dic mihi si
tu romanus es? At ille dixit. Etiam.
Et respondit tribunus. Ego multa
summa ciuilitatem hanc cōsecutus
sum. Et paulus ait. Ego autem τ na-
tus sum. Protinus ergo discesserūt
ab illo: qui eum torturi erant. Tribu
nus quoqȝ timuit postq̄ rescivit / q̄
ciuis romanus esset: et q̄ alligasset
eū. Postera aūt die volens scire dili
gentius qua ex causa accusaretur a
Judeis / soluit eum / τ iussit sacerdo-
tes conuenire / et omne consilium: et
producēs paulū / statuit inter illos.
¶ C. S. Tribun⁹ vocat pauli accusa
tores: inter quos dissensio procuratur
ac oritur ꝯtra paulū noua machina-
tio atqȝ eiusdē frustratio. Cap. xxiii.
INtendens autē in concilium A
paulus ait. Uiri fratres: ego
omni conscientia bona ꝯuer-
satus sum ante deum vsqȝ in hodier
nū diē. Princeps aūt sacerdotū ana-
nias precepit astātibus sibi p̄cutere
os eius. Tūc paulus dixit ad eum. 23.q.1.c.
Percutiet te deus: paries dealbate. paratus.
Et tu sedēs iudicas me secūdū legē
et contra legē iubes me percuti? Et q̄
astabāt dixerūt. Summū sacerdotē
dei maledicis? Dixit autem paulus.
Nesciebā fratres q̄ princeps est sa
cerdotum. Scriptū est enim. Princi
pē populi tui nō maledices. Sciens exo.22.d.
autē paulus q̄ vna pars esset saddu B
ceorum τ altera phariseoꝝ / exclama
uit i cōcilio. Uiri fratres ego phari-
seus sum fili⁹ phariseorū: de spe τ re- phil.3.b.
surrectione mortuorum ego iudicor.
Et cū hec dixisset facta est dissensio
inter phariseos et sadduceos τ disso
luta est multitudo. Sadducei autē mat.22.c.
dicunt nō esse resurrectionē mortuo
rum / neqȝ angelū / neqȝ spiritū: pha-
risei autē vtraqȝ confitentur. Fact⁹ C
est autē clamor magnus / τ exurgen
tes quidā phariseorū pugnabant di
centes. Nihil mali inuenim⁹ in hoie
isto: quid si spiritus locut⁹ est ei / aut
angel⁹? Et cum magna dissensio fa-
cta esset / timens tribunus ne discer
peretur paulus ab ipsis: iussit mili-
tes descendere τ rapere eū de medio
eorū / ac deducere eum in castra. Se-
quenti autē nocte assistens ei domi-
nus ait. Constans esto: sicut enim te
stificatus es de me in hierusalē: sic
te oportet et rome testificari. Facta
aūt die collegerūt se quidā ex iudeis
et deuouerunt se dicentes: neqȝ mā-
ducaturos neqȝ bibituros donec oc-
ciderent paulum. Erāt autem plus
q̄ quadraginta viri qui hanc coniu-
rationem fecerant / qui accesserunt D
ad principem sacerdotum τ seniores
et dixerunt. Deuotione deuouimus

nos nihil gustaturos / donec occida-
mus paulū. Nunc ergo vos notuz fa
cite tribuno cū concilio vt producat
illum ad vos: tanq̃ aliq̃d certius co-
gnituri de eo. Nos vero priusq̃ ap-
propinquet: parati sum⁹ interficere
illum. Qđ cum audisset filius sororis
pauli insidias / venit ⁊ intrauit in ca
stra: nunciauitq̃ paulo. Uocans aūt
paulus ad se vnū ex cēturionib⁹ ait.
Adolescentē hunc ꝓduc ad tribunū:
habet enī aliquid indicare illi. Et ille
quidem assumens euz duxit ad tribu
num: et ait. Uinctus paulus rogauit
E me hunc adolescentē ꝑducere ad te
habentē aliq̃d loqui tibi. Apprehen-
dens aūt tribun⁹ manū illius: seces-
sit cū eo seorsum / ⁊ interrogauit illuz.
Quid est qđ habes idicare mihi? Ille
23.q.3.c. maximia nus. autem dixit. Judeis conuenit rogare
te: vt crastina die producas paulū in
conciliū / quasi aliq̃d certius inq̃situ-
ri sint de illo: tu vero ne credideris il
lis. Insidiant̄ enim ei ex eis viri am-
plius q̃ quadraginta: qui se deuoue-
rūt nō mādūcare neq̃ bibere / donec
interficiāt eū: ⁊ nūc parati sunt expe
ctātes ꝓmissum tuuz. Tribunus igit̄
F dimisit adolescentē: ꝑcipiēs ei ne cui
loqueretur q̃m hec nota sibi fecisset.
Et vocatis duob⁹ centurionibus: di-
xit illis. Parate milites ducētos / vt
eant vsq̃ cesaream / ⁊ equites septua
ginta / et lāncearios ducentos a tertia
hora noctis / ⁊ iumenta preparate: vt
imponētes paulū saluū perducerent
ad felicē presidē. ► timuit enim ne
forte raperēt eū iudei ⁊ occiderēt: et
ipse postea calūniaz sustineret / tanq̃
accepturus pecuniā. . scribens et epi
stolā cōtinentē hec. Claudius lysias
optimo p̄sidi felici salutez. Uirū hūc
cōprehēsum a iudeis: ⁊ incipientē in
terfici ab eis / superueniēs cū exercitu
eripui cognito q̄ roman⁹ est: volēsq̃
B scire causaz quā obijciebāt illi: dedu-
xi eū in conciliū eor̄. Quē inueni ac-
cusari de questionib⁹ legis ipsorū: ni-
hil vero dignum morte aut vinculis
habētem crimen. Et cū mihi perlatū
esset de insidijs quas parauerant illi
misi eū ad te / denunciās ⁊ accusato-
ribus vt dicant apud te. Uale. Mili-
tes vero scdm̄ preceptū sibi assumen
tes paulū: duxerunt per noctē in an-
tipatridem. Et postera die dimissis
equitibus vt cū eo irent: reuersi sunt
ad castra. Qui cū venissent cesareā: ⁊
tradidissent epistolā presidi: statue-
runt ante illum et paulū. Cū legisset
autē / ⁊ interrogasset de qua ꝓuincia
esset: et cognoscēs quia de cecilia / au
diam te (inquit) cum accusatores tui
venerint. Jussitque in pretorio hero-
dis custodiri eum.
¶ Ca. S. Accusatur paulus apud ce-
saream / post cuius responsionē differ-
tur sententia iudicis. Capitulū. xxiiij.
P Ost quinq̃ aūt dies descendit A
princeps sacerdotū ananias
cū senioribus quibusdā et ter-
tullo quodā oratore qui adierūt presi
dem aduersus pauluz. Et citato pau-
lo / cepit accusare tertullus: dicens.
Cum in multa pace agamus per te: ⁊
multa corrigantur per tuā prouiden
tiam: semꝑ et vbiq̃ suscipim⁹ optime
felix / cū oī gratiarū actione. Ne diu B
tius autē te ꝑtrahā / oro breuiter au-
dias nos ꝓ tua clemētia. Inuenim⁹
hūc hoiem pestiferū et concitantē se
ditionē oibus iudeis in vniuerso or-
be / ⁊ authorem seditionis secte naza
renor̄ / qui etiā templū violare cona-
tus est / quē et apprehēsum voluimus
scdm̄ legē nostrā iudicare. Superue-
niens aūt tribun⁹ lysias: cum vi ma-
gna eripuit eū de manib⁹ nostris: iu-
bens accusatores ei⁹ ad te venire / a
quo poteris ipse iudicans de omnib⁹
istis cognoscere / de quibus nos accu
samus eū. Adiecerūt aūt et iudei di-
centes hec ita se habere. Rn̄dit autē C
paulus / annuente sibi preside dicere.
Ex multis annis te esse iudicē genti
huic sciens / bono aīo pro me satisfa-
ciam. Potes enim cognoscere: q̄ nō
plus sunt mihi dies q̃ duodecim: ex
quo ascendi adorare in hierl'm: et ne-
q̃ in tēplo inuenerūt me cuz aliq̃ dis-
putātem aut cōcursum facientē tur-
be: neq̃ in synagogis / neq̃ in ciuita-
te / neq̃ ꝓbare possunt tibi de quibus
nūc me accusant. Cōfiteor autez hoc D
tibi q̃ scdm̄ sectā / quam dicunt here-
sim: sic deseruio patri ⁊ deo meo / cre-
dens oibus q̄ in lege et ꝓphetis scri-
pta sunt / spem habens in deū / quaz ⁊
hi ipsi expectant / resurrectionē futu-
ram iustorū et iniquor̄. In hoc ⁊ ipse
studeo sine offendiculo cōscientiam
hr̄e ad deū ⁊ ad hoies semper. Post
annos autē plures / eleemosynas fa-
ctur⁹ in gentē meā veni: et oblatiōes
et vota in q̈bus inuenerūt me purifi-
catū in templo: nō cū turba / neq̃ cū S.12.

tumultu. Et apprehenderunt me cla-
mantes ⁊ dicentes. Tolle inimicũ nr̃m.
C Quidã autẽ ex asia iudei q̃s oporte-
bat apud te presto esse et accusare si
q̃d haberẽt aduersum me: aut hi ipsi
F.23.b. dicãt si q̃d inuenerũt in me iniq̃tatis
cũ stem in cõcilio: nisi de vna hac so-
lũmodo voce qua clamaui inter eos
stans. Q̃m de resurrectione mortuo-
F rũ ego iudicor hodie a vobis. Distu-
lit aũt illos felix: certissime sciẽs de
via hac dicẽs / Cũ tribun⁹ lysias de-
scẽderit: audiã vos. Iussitq̃ cẽturio-
ni custodire eũ ⁊ habere requiẽ: nec
queq̃ de suis ꝓhibere ministrare ei.
Post aliq̃t autẽ dies veniẽs felix cũ
drusilla vxore sua q̃ erat iudea voca-
uit paulũ: et audiuit ab eo fidẽ q̃ est
G in christũ iesũ. Disputãte aũt illo de
iustitia et castitate ⁊ de iudicio futu-
ro: tremefact⁹ felix r̃ndit. Q̃d nũc at-
tinet vade: tpe autẽ oportuno accer-
siam te: simul ⁊ sperans q̃ pecunia ei
daret a paulo: ꝓpter q̃d ⁊ frequenter
accersiens eũ / loq̃bat cũ eo. Biennio
autẽ expleto: accepit successorẽ felix
porciũ festũ. Volẽs aũt gratiã p̃sta-
re iudeis felix / reliq̃t paulũ vinctũ.

¶ C.S. Accusat Paulus apud festũ
a quo Romã propter appellationem
interpositã mittit: ac indicat Festus
regi Agrippe de Paulo. Capitm. xxv.

A FEstus ergo cũ venisset in pro-
uinciã post triduũ ascẽdit hie-
rosolymam a cesarea. Adieruntq̃
eum principes sacerdotũ et primi iu-
deorũ aduersus paulũ: et rogabãt eũ /
postulãtes grãz aduers⁹ eũ / vt iube-
ret perduci eũ in hierl'm: insidias ten-
dẽtes vt interficerẽt eũ in via. Fest⁹
autẽ r̃ndit seruari q̃dem paulũ in ce-
sarea: se autẽ maturi⁹ ꝓfecturũ. Qui
ergo in vobis (ait) potentes sunt / de-
scendẽtes simul / si q̃d est in viro crimẽ
B accusent eũ. Demorat⁹ aũt inter eos
dies nõ amplius q̃m octo aut decẽ / de-
scẽdit cesareã: ⁊ altera die sedit ꝓ tri-
bunali: ⁊ iussit paulum adduci. Qui
cũ perduct⁹ esset / circũsteterunt eũ / q̃
ab hierosolyma descenderant iudei:
multas et graues causas obiicientes
quas nõ poterãt ꝓbare / paulo ratio-
nẽ reddẽte. Q̃m neq̃ in legẽ iudeorũ
neq̃ in tẽplũ / neq̃ in cesarẽ q̃cq̃ pec-
C caui. Festus aũt volens gratiã pre-
stare iudeis / r̃ndẽs paulo dixit. Vis
hierosolymam ascẽdere: et ibi de his
iudicari apud me? Dixit aũt paulus.
Ad tribunal cesaris sto / ibi me opor-
tet iudicari. Iudeis non nocui: sicut
tu meli⁹ nosti. Si enim nocui / aut di-
gnũ morte aliq̃d feci / non recuso mo-
ri. Si vero nihil est eorũ q̃ hi accusant
me: nemo põt me illis donare. Cesa-
rẽ appello. Tũc festus cũ concilio lo-
cut⁹: r̃ndit. Cesarẽ appellasti: ad cesa-
rem ibis. Et cũ dies aliquot transacti
essent / agrippa rex ⁊ bernice descen-
derunt cesareã ad salutandũ festũ.
Et cum dies plures ibi morarent fe- D
stus regi indicauit de paulo dicens.
Vir quidã est derelict⁹ a felice vinctus
de quo cũ essem hierosolymis: adie-
runt me principes sacerdotũ ⁊ senio-
res iudeorũ postulãtes aduersus il-
lũ dãnationẽ. Ad quos r̃ndi. Q̃r non
est romanis cõsuetudo damnare ali-
quẽ hoĩem / prius q̃m is qui accusat /
p̃ntes habeat accusatores: locũq̃ de-
fendẽdi accipiat ad abluenda crimi-
na que ei obiiciunt. Cũ ergo huc con- E
uenissent / sine vlla dilatione in seq̃n-
ti die sedens ꝓ tribunali iussi addu-
ci virũ. De quo cũ stetissent accusa-
tores / nullã causam deferebãt de q̃b⁹
ego suspicabar malũ / q̃stiones vero
quasdã de sua superstitione habebãt
aduersus eũ / et de quodã iesu defun-
cto / quem affirmabat paulus viuere.
Hesitãs autẽ ego de huiusmodi que-
stione / dicebã si vellet ire hierosoly-
mã: ⁊ ibi iudicari de istis. Paulo au- F
tẽ appellante vt seruaret augusti co-
gnitioni / iussi seruari eũ / donec mit-
terẽ eũ ad cesarẽ. Agrippa aũt dixit
ad festũ. Volebã et ipse hoĩem audi-
re. Cras (inquit) audies eum. Altera
autẽ die cũ venisset agrippa et berni-
ce cũ multa ambitione / ⁊ introissent
in auditoriũ cũ tribunis et viris prin-
cipalib⁹ ciuitatis / iubẽte festo addu- G
ctus est paul⁹. Et dixit festus. Agrip-
pa rex / ⁊ oẽs q̃ simul adestis nobis-
cũ viri / videtis hũc hoĩem / de q̃ oĩs
multitudo iudeorũ interpellauit me
hierosolymis: petẽtes ⁊ acclamãtes
non oportere eũ viuere ampli⁹. Ego
vero cõperi / nihil dignũ morte eum
admisisse. Ipso autẽ hoc appellante
ad augustũ iudicaui mittere. De quo
quid certum scribam dño non habeo.
Propter q̃d perduxi eum ad vos: et
maxime ad te rex agrippa: vt inter-
rogatione facta / habeã quid scribã.
Sine ratione eñ mihi videt mittere
vinctũ: ⁊ causam ei⁹ non significare.

¶ C.S. Reſpõdet Paulus Agrippe
ac Feſto preſidi: de cuius reſponſio
ne habetur collatio. Capitulum.xxvi.

A Grippa vero ad Paulum ait.
Permittitur tibi loq̃ pro temet
ipſo. Tũc paul⁹ extenta manu cepit
rationẽ reddere. De omnibus q̃bus
accuſor a iudeis rex agrippa exiſti
mo me beatũ apud te cum ſim defenſu
rus me hodie: maxime te ſciente oĩa
q̃ apud iudeos ſunt / cõſuetudines /
et q̃ſtiones: ꝓpter qđ obſecro patien
B ter me audias. Et q̃dẽ vitã meã a iu
uẽtute / q̃ ab initio fuit in gẽte mea ĩ
hieroſolymis / nouerunt oẽs iudei:
preſciẽtes me ab initio (ſi velint te
ſtimoniũ ꝑhibere) qm̃ ſcđm certiſſi
mã ſectã nr̃e religionis / vixi phari
ſeus. Et nũc in ſpe q̃ ad p̃res nr̃os re
promiſſionis facta eſt a deo ſto / iudi
cio ſubiectus: in quã duodecĩ tribus
noſtre nocte ⁊ die ſeruiẽtes / ſperant
deuenire. De qua ſpe accuſor a iude
C is rex. Quid ĩcredibile iudicat̃ apud
vos / ſi de⁹ mortuos ſuſcitat? Et ego
quidẽ eſtimaueram me aduerſus no
men ieſu nazareni debere multa con
F.8.a. traria agere: qđ et feci hieroſolymis.
Et multos ſctõꝝ ego in carcerib⁹ in
cluſi / a principib⁹ ſacerdotũ poteſta
te accepta: et cum occiderent̃ / detuli
ſentẽtiã. Et ꝑ oẽs ſynagogas freq̃n
ter puniens eos / cõpellebaꝫ blaſphe
D mare: et ampli⁹ inſaniẽs in eos / perſe
quebar vſq; in exteras ciuitates. In
quib⁹ dũ irem damaſcũ cuꝫ poteſta
te et ꝑmiſſu principũ ſacerdotuꝫ / die
media in via vidi / rex: de celo ſupra
ſplẽdorẽ ſolis circũfulſiſſe me lumen
et eos q̃ mecũ ſimul erãt. Omneſq; nos
cũ decidiſſem⁹ in terrã / audiui vocẽ
loquentẽ mihi hebraica lingua. Sau
le ſaule / q̃d me perſeq̃ris? Durũ eſt ti
bi ꝯ ſtimulũ calcitrare. Ego autẽ di
xi. Quis es dñe? Dñs aũt dixit. Ego
ſum ieſ⁹ nazaren⁹ / quẽ tu ꝑſequeris.
Sed exurge et ſta ſuper pedes tuos.
E Ad hoc enĩ apparui tibi / vt cõſtituaꝫ
te miniſtrũ et teſtẽ eoꝝ que vidiſti et
eorũ in quib⁹ apparebo tibi: eripiens
te de ꝑplis et gentibus: in quas nunc
ego mitto te aperire oculos eorũ: vt
conuertant̃ a tenebris ad lucẽ: et de
poteſtate ſatane ad deũ: vt accipiant
remiſſionẽ peccõꝝ: et ſortẽ inter ſctõs
per fidẽ q̃ eſt in me. Unde rex agrip
pa / nõ fui incredulus celeſti viſioni
ſed his qui ſunt damaſci primum / et
hieroſolymis / et in omnẽ regionẽ iu
dee ⁊ gẽtibus annunciabaꝫ / vt peni F.13.14.
tentiã agerẽt / ⁊ cõuerterent̃ ad deũ:
digna penitẽtie opera faciẽtes. Hac F
ex cauſa me iudei cũ eſſem in tẽplo /
cõprehenſum tentabant interficere. F.21.e.
Auxilio autẽ adiutus dei / vſq; in ho
diernuꝫ diem ſto / teſtificans minori
atq; maiori / nihil extra dicẽs q̃ ea q̃
ꝓphete locuti ſunt futura eẽ / et moy
ſes: ſi paſſibilis chriſtus / ſi primus
ex reſurrectione mortuorum lumen
annunciaturus eſt populo et genti
bus. Hec loquente eo / et rationẽ red
dente: feſtus magna voce dixit. In
ſanis paule: multe te lr̃e ad inſaniaꝫ
conuertunt. Et paulus. Non inſanio
(inquit) optime feſte: ſed veritatis et
ſobrietatis verba loquor. Scit enim
de his rex / ad quẽ ⁊ conſtãter loquor.
Latere enĩ eum nihil horuꝫ arbitror. G
Neq; enĩ in angulo quicq̃ horum ge
ſtum eſt. Credis rex agrippa ꝓphe
tis? Scio q2 credis. Agrippa aũt ad
paulum. In modico ſuades me chri
ſtianuꝫ fieri. Et paulus. Opto apud
deũ ⁊ in modico et in magno: non tm̃
te / ſed etiam oẽs qui audiunt hodie
fieri tales / qualis ⁊ ego ſuꝫ / exceptis
vinculis his. Et exurrexit rex et pre
ſes ⁊ bernice: ⁊ qui aſſidebant eis. Et
cum receſſiſſent: loquebant̃ adinuicẽ
dicentes. Quia nihil morte aut vin
culis dignũ q̃d fecit hõ iſte. Agrippa
autẽ feſto dixit. Dimitti poterat ho
mo hic / ſi non appellaſſet ceſarem.

¶ Ca.S. Deſcribitur Pauli nauiga
tio per mare in via ad Romam ⁊ ei⁹
naufragium. Capitulum.xxvii.

V T autẽ iudicatũ eſt nauigare A
eum in italiã / et tradi paulum
cum reliquis cuſtodiis centu
rioni nomie iulio cohortis auguſte:
aſcendentes nauem hadrumetinam 2.co.11.f.
incipientes nauigare circa aſie loca
ſuſtulimus perſeuerante nobiſcum
ariſtarcho macedone theſſalonicen
ſi. Sequenti autẽ die venimus ſido
nẽ. Humane aũt tractãs iulius pau
lũ / ꝑmiſit ad amicos ire: et curaꝫ ſui
agere. Et ĩde cũ ſuſtuliſſem⁹ / ſubna
uigauimus cypriũ: ꝓpterea q; eſſent
venti cõtrarii. Et pelag⁹ cilicie et pã
phylie nauigantes / venim⁹ lyſtram /
que eſt lycie: et ibi inueniẽs centurio
nauẽ alexãdrinam / nauigantẽ in ita B
liam / trãſpoſuit nos ĩ eã. Et cũ mul
tis diebus tarde nauigarem⁹ / et vix

deuenissemus contra gnidum prohi-
bēte nos vento/ adnauigauimus cre-
te iuxta salmonem:et vix iuxta naui-
gantes/venimus in locum quēdam
qui vocatur boni portus / cui iuxta
erat ciuitas thalassa. Multo autē tē-
pore peracto:et cum iā non esset tuta
nauigatio/eo ꝙ ieiuniū iam preteris-
set: cōsolabat eos paulus dicens eis.
Viri video qm̄ cum iniuria ⁊ multo
dāno/nō solū oneris ⁊ nauis:sz etiaz
aiax nr̄arū incipit esse nauigatio.
Cēturio autē gubernatori et naucle-
C ro magis credebat ꝙ his q̄ a paulo
dicebant. Et cū aptus portus nō eēt
ad hyemandū:plurimi statuerūt cō-
siliū nauigare īde: si quo modo pos-
sent deuenientes phenicez hyemare
portū crete respiciētem ad africum ⁊
ad chorū. Aspirante aūt austro esti-
mātes propositū se tenere:cum sustu-
lissent de asson legebant cretā. Non
post multū aūt misit se contra ipsam
vent⁹ typhonic⁹ qui vocat euro aqui-
15 lo. Cumqꝫ arrepta esset nauis: et non
posset conari in ventū:data naue fla-
tib⁹ ferebamur. In insulā aūt quan-
dā decurrētes q̄ vocat cauda : potui-
D mus vix obtinere scaphā . Qua sub-
lata adiutoriis vtebant:accingentes
nauē timētes ne in syrtim inciderēt
submisso vase sic ferebantur. Valida
aūt nobis tēpestate iactatis:sequen-
ti die iactū fecerunt: ⁊ tertia die suis
manib⁹ armamēta nauis ꝓiecerunt.
Neqꝫ aūt sole neqꝫ syderib⁹ apparen-
tibus p plures dies: et tēpestate non
exigua iminente: iā ablata erat spes
ois salutis nr̄e. Et cuz multa ieiuna-
tio fuisset : tūc stans paul⁹ in medio
eorū dixit . Oportebat quidem o viri
audito me nō tollere a creta : lucriqꝫ
facere iniuriā hāc et iacturā. Et nunc
suadeo vobis bono aīo esse : amissio
eni̅ nulli⁹ aīe erit ex nobis preterꝙ
nauis. Astitit eni̅ mihi hac nocte an-
gelus dei cuius sum ego: ⁊ cui deser-
E uio dicens . Ne timeas paule : cesari
te oportet assistere : et ecce donauit
tibi de⁹ oēs q̄ nauigāt tecū. Propter
qd̄ bono aīo estote viri . Credo enim
deo:qꝛ sic erit quēadmodū dictuz est
mihi. In insulā aūt quandā oportet
nos deuenire. Sed postea ꝙ quarta
decima nox superuenit : nauigātibus
nobis in adria circa mediaz noctem
suspicabant naute apparere sibi ali-
quā regionē. Qui ⁊ submittentes bo-
lidē:inuenerunt passus viginti:et pu-
sillū inde separati: inuenerunt pass⁹
quindeci. Timētes aūt ne in aspera
loca incideremus:de puppi mittentes
ancoras quatuor: optabant diē fieri.
Nautis vero q̄rentibus fugere de na-
ui:cum misissent scaphā in mare.sub
obtētu q̄si inciperent a prora ancoras
extēdere dixit paul⁹ cēturioni et mili-
tibus. Nisi hi in naui manserint:vos
salui fieri non potestis. Tūc abscide- F
rūt milites funes scaphe:⁊ passi sūt
eā excidere . Et cū lux inciperet fieri
rogabat paulus oēs sumere cibuz di-
cēs. Quartadecima die hodie expe-
ctātes ieiuni pmanetis nihil accipi-
entes. Propt' qd̄ rogo vos accipe ci-
bū ꝓ salute vr̄a:qꝛ nulli⁹ vr̄m capil-
lus de capite peribit. Et cum hec dixis-
set:sumēs panē gr̄as egit deo in con-
spectu oim̄:⁊ cū fregisset cepit man-
ducare . Animequiores aūt facti oēs : et
ipsi sumpserūt cibū. Eram⁹ vero vni-
uerse aīe in naui ducēte septuaginta
sex. Et satiati cibo alleuiabāt nauez : G
iactātes triticū in mare. Cuz autē di-
es fact⁹ esset terrā nō agnoscebant:si-
nū vero quendā cōsiderabāt haben-
tē litt⁹:in quez cogitabāt (si possent)
eiicere nauē. Et cū ancoras sustulis-
sent:cōmittebant se mari:simul laxā-
tes iuncturas gubernaculorū:et leua-
to artemone scd̄m aure flatū : tende-
bāt ad littus. Et cū incidissem⁹ in lo-
cū bithalassū ipegerūt nauē. Et pro-
ra q̄dē fixa manebat imobilis : pup-
pis vo soluebat a vi maris. Militum
aūt cōsiliū fuit vt custodias occide-
rēt:ne qs cū enatasset effugeret. Cen-
turio aūt volens seruare paulū ꝓhi-
buit fieri:iussitqꝫ eos q̄ possent nata-
re emittere se p̄mos ⁊ euadere: et ad
terrā exire:et ceteros alios in tabu-
lis ferebant : quosdam super ea que
de naui erant. Et sic factū est vt om-
nes anime euaderent ad terram.
C. S. Ponit naufragantiū recrea-
tio cū recōpensatiōe bn̄ficii : ac venit
paulus romam et iete suscipit: predi-
cans ibi verbum dei. Capitulū. xxviii.
Et cum euasissemus:tunc cogno- A
uimus qꝛ mytilene insula voca-
batur. Barbari vero prestabant non
modicam humanitatē nobis. Accen-
sa eni̅ pira:reficiebant nos oēs : pro-
pter ymbrē q̄ iminebat et frig⁹. Cuz
cōgregasset aūt paul⁹ sarmētorū ali-
quātā multitudinem:⁊ iposuisset su-

per ignē: vipera a calore cū processis-
set: inuasit manū eiꝰ. Ut vero viderē-
barbari pendentē bestiā de manu eiꝰ
adinuicem dicebāt. Utiqꝫ homicida
B est hō hic: q̄ cū euasit de mari: vltio
nō sinit eū viuē. Et ille q̄dē excutiens
bestiā in ignē: nihil mali passus est.
At illi existimabāt eū in tumorē con
uertēdū: et subito casurū ꝛ mori. Diu
aūt illis expectātibꝰ et vidētibꝰ nihil
mali in eo fieri: cōuertētes se dicebāt
eū esse deū. In locis aūt illis erāt p̄-
dia p̄ncipis insule noīe publij: q̄ nos
suscipiens triduo benigne exhibuit.
Cōtigit autē prēz publij febribꝰ et dys
enteria vexatū iacere. Ad quē paulꝰ
intrauit/ ꝛ cū orasset et imposuisset ei
manꝰ: saluauit euz. Quo facto oēs q̄
C in isula habebāt infirmitates: accede-
bant et curabant: qui etiā multis ho-
noribus nos honorauerunt: et nauī-
gantibus imposuerunt que necessa-
ria erant. Post menses autē tres: na
uigauimus in naui alexandrina que
in insula hyemauerat: cui erat insi-
gne castorum. Et cum venissemus sy
racusam mansimus ibi triduo. Inde
circūlegētes deuenimꝰ rhegiū: ꝛ post
vnuz diē flāte austro scḋa die venimꝰ
D puteolos: vbi inuentis fr̄ibus rogati
sumꝰ manere apud eos dies septē: et
sic venimꝰ romā. Et inde cū audissent
fr̄es: occurrerūt nobis vsqꝫ ad appij
forū: ac tribꝰ tabernis. Quos cum vi-
disset paulꝰ grās agens deo: accepit
fiducia. Cū aūt venissemꝰ romā: per-
missuz est paulo p̄manere sibimet cū
custodiēte se milite. Post tertiū autē
diem cōuocauit p̄mos iudeorū. Cūqꝫ
venissent dicebat eis. Ego viri fr̄es:
nihil aduersꝰ plebez faciēs aut morē
paternū: vinctꝰ ab hierosolymis tra-
ditꝰ suz in manꝰ romanorū/ q̄ cuz inter-
rogationē de me habuissent: volue-
rūt me dimittere: eo q̄ nulla eēt cau-
E sa mortis i me. Cōtradicētibꝰ aūt iu-
deis: coactꝰ sum appellare cesarē: nō
quasi gentē meā hn̄s aliq̄d accusare.
Propt̄ hāc igit̄ causā rogaui vos vi-
dere ꝛ alloq̄. Propt̄ spem eñ isrl̄ ca-
tena hac circūdatꝰ sum. At illi dixerūt
ad eū. Nos neqꝫ lr̄as accepimꝰ de te
a iudea: neqꝫ adueniēs aliq̄s fratruz
nunciauit: aut locutꝰ est q̄d de te ma
lū. Rogamꝰ aūt a te audire q̄ sentis.
nā de secta hac notū est nob̄ q̄ vbiqꝫ
F ei cōtradicit. Cū cōstituissent aūt illi
diē/ venerūt ad eum in hospitiū plu-
rimi: q̄bꝰ exponebat testificās regnū
dei: suadēsqꝫ eis de iesu ex lege moy-
si et p̄phetis a mane vsqꝫ ad vespe-
rā. Et quidā credebāt his q̄ dicebāt:
quidā vero nō credebāt. Cumqꝫ inui-
cem nō essent cōsentiētes discedebāt
dicente paulo vnū verbū. Q: bn̄ spi-
ritus sanctus locutus est p̄ esaiā pro Esa.6.c.
phetā ad pr̄es n̄ros dicēs. Uade ad mat.13.b.
p̄p̄l'm istū/ et dic ad eos. Aure audie- B
tis et nō intelligetis: ꝛ videntes vide
bitis et non perspicietis. Incrassatū mar.4.b.
est enim cor populi huiꝰ ꝛ auribꝰ gra Luce.8.f.
uiter audierūt ꝛ oculos suos cōpres- Joā.12.f.
serunt ne forte videāt oculis/ ꝛ auri- Ro.11.b.
bus audiāt et corde intelligāt ꝛ con-
uertant et sanē eos. Notum ergo sit
vobis q̄m gentibꝰ missum est hoc sa-
lutare dei ꝛ ipsi audient. Et cū hec di
xisset exierunt ab eo iudei multā ha-
bētes inter se questionem. Mansit au-
tē biēnio toto in suo conducto: et susci-
piebat oēs q̄ ingrediebant ad euz p̄-
dicās regnum dei ꝛ docens que sunt
de domino iesu christo cum omni fi-
ducia sine prohibitione.

¶ Explicit liber actuū apostolorū.

¶ Prologꝰ in.vij.ep̄las canonicas.

Non ita est ordo apḋ grecos qui
integre sapiunt ꝛ fidem rectam
sectātur epistolarum septem: que ca-
nonice nuncupātur: sicut in latinis
codicibꝰ inuenit. Ut q̄ petrꝰ est pri-
mus in ordine apostolorū: prime sint
etiam eiꝰ epistole in ordine ceterarū.
Sed sicut euangelistas dudū ad ve-
ritatis lineā correximus: ita has p̄-
prio ordini deo iuuāte reddidimus.
Est eñ prima earum vna iacobi: due
petri tres iohānis ꝛ iude vna. Que si
sic vt ab eis digeste sunt: ita quoqꝫ
ab interpretibus fideliter in latinum
verterent eloquiū: nec ambiguitatez
legētibꝰ facerēt nec sermonū sese va
rietas impugnaret: illo p̄cipue loco
vbi de vnitate trinitat̄ in p̄ma iohā-
nis epistola positum legimꝰ. In qua
etiā ab infidelibus trāslatoribꝰ mul-
tum erratum esse a fidei veritate cō-
perimꝰ: trium tantūmodo vocabula:
hoc est: aq̄ sanguinis et spūs in ipsa
sua editione ponētibꝰ: et patris ver-
biqꝫ ac spūs testimoniū omittētibꝰ:
in quo maxime et fides catholica ro
borat: et patris et filij et spiritussan-
cti vna diuinitatis substantia cōpro-
bat. In ceteris vero epistolis: quan-
tum a nostra aliorū distet editio: le-

ctoris prudentie derelinquo. Sed tu
virgo xpi eustochiū: dum a me impē-
sius scripture veritatē inquiris: meā
quodāmodo senectutē inuidorꝫ den-
tibꝰ corrodendā expo̅is: qui me fal-
sariū corruptorē sanctarū ꝓnunciāt
scripturarum. Sed ego in tali opere
nec emulorum meorū inuidentiam
pertimesco: nec sacrē scripture verita
tem poscentibus denegabo.

¶ Argumentum in easdem incipit.

Iacobus petrus iohānes et iu-
das septē epistolas ediderunt
tam mysticas ꝙ succinctas: ⁊
breues pariter et longas: breues in
verbis/longas in sententijs: vt rarus
sit qui nō in earꝫ cecutiat lectione.

¶ Argumentum in epistolam cano-
nicam beati Jacobi apostoli incipit.

Iacobus apostolꝰ sanctum in-
stituit clerum/de cultura cele-
stium preceptorū et regula ca
tholice obseruantie et de inuicte pa-
tientie maiestate/ ⁊ de reuelatiōe plu-
rimorꝫ: et de mēdacio magistrorum.

¶ Epistola canonica beati Jaco-
bi apostoli incipit.

¶ Ca. I. Docet aplꝰs tentationibus
resistere/ostēdens deum nec esse ten
tatorem ac auctorem peccati: atꝗ
veritati acquiescere: eam audiendo
ac opere adimplendo. Capitulum. i.

A Iacobus dei et dn̄i no-
stri iesu christi seruus
duodecim tribubꝰ que
sunt in dispersiōe salu
tem. Oē gaudium exi-
stimate fratres mei/cū
Ro.5.a. in tētationes varias in
cideritis: scientes ꝙ probatio fidei
vestre patientiā operatur. Patiētia
autē opus perfectum habeat: vt sitis
perfecti ⁊ integri in nullo deficiētes.
Si qs autē vestrū indiget sapientia/
postulet a deo q dat oibus affluenter
mat.7.a. et nō improperat: et dabit ei. Postu-
et.21.c. let autē in fide/ nihil hesitans. Qui
mar.11.c. enī hesitat/ similis est fluctui maris
Luc.11.b. qui a vēto moueť et circunferť. Nō ḡ
Jo.16.b. existimet hō ille ꝙ accipiat aliquid
et.16.e.f. a dn̄o. Uir duplex aio/ incōstans est
B in oibus vijs suis. Glorietur autē fra-
ter humilis in exaltatione sua: diues
Ec.14.c. autē in humilitate sua: qm̄ sicut flos
Es.40.b. feni transibit. Exortus est enī sol cū
ardore/ ⁊ arefecit fenū: et flos eiꝰ de-

cidit/ et decor vultus eius deperijt. I. Pe.I.d.
Ita et diues in itineribꝰ suis marce-
scet. Beatꝰ vir q suffert tentationem: Job.5.c.
quoniā cū probatus fuerit accipiet
coronā vite/quā repromisit deus dili
gentibus se. Nemo cum tentatur di-
cat qm̄ a deo tentatur. Deꝰ enī intē-
tator malorꝫ est: ipse autē neminē ten-
tat. Unusquisꝗ vero tentať a concu-
piscētia sua abstractꝰ et illectus. De-
inde cōcupiscētia cū ꝯceperit/ parit
peccatū. Peccatū vero cū cōsumma-
tū fuerit/ generat mortē. Nolite ita-
ꝗ errare fres mei dilectissimi. Omne C
datum optimum: et omne donū pfe-
ctum desursum est/ descēdens a patre
luminū: apud quē nō est transmuta-
tio/ nec vicissitudinis obumbratio.
Uoluntarie enī genuit nos verbo ve
ritatis: vt simus initiū aliqd creatu-
re eius. Scitis fratres mei dilectissi-
mi. Sit autē ois hō velox ad audien- Prouer.
dū: tardus autē ad loquendū/et tar- 17.d.
dus ad irā. Ira enī viri/ iustitiā dei
nō operatur. Propter qđ abijciētes
oēm immunditiā ⁊ abundantiā ma-
litie/in mansuetudine suscipite insi-
tum verbum/ qđ potest saluare aīas
vr̄as. Estote autem factores verbi/et D
nō auditores tm̄: fallentes vosmet- mat.7.d.
ipsos. Quia si qs auditor est verbi/ Ro.2.b.
et nō factor: hic cōparabiť viro consi
derāti vultum natiuitatis sue in spe-
culo. Cōsiderauit enī se ⁊ abijt: et sta-
tim oblitus est qualis fuerit. Qui au
tem perspexerit i lege perfecte liber-
tatis et pmanserit in ea: nō auditor
obliuiosus factus/ sed factor operis
hic beatꝰ in facto suo erit. Si qs autē 5.q.4. in
putat se religiosum esse/nō refrenās loco.
linguā suā/sed seducens cor suū: hu-
ius vana est religio. Religio munda
et imaculata apud deū et patrē/ hec
est. Uisitare pupillos et viduas in
tribulatiōe eorum: et immaculatum
se custodire ab hoc seculo.

¶ Ca. II. Apostolus docet non esse
personarum acceptionem apud de-
um: informat de operibus misericor-
die: atꝗ ostēdit fidem sine operibus
mortuam esse. Capitulum. ii.

Fratres mei/nolite in persona A
rū acceptione habere fidē dn̄i Le.19.e.
nostri iesu chr̄i glie. Etenim si Deu.1.c.
introierit in conuentum vestrum vir et.16.d.
aureum anulū habens/ in veste can- Prouer.
dida: introierit autē et pauper in sor- 24.c.
dido habitu/ et intendatis in eū qui Ec.42.a.

indutus est veste preclara et dixeri-
tis ei. Tu sede hic bene/pauperi aūt
dicatis. Tu sta illic/aut sede sub sca-
bello pedum meoꝝ: nonne iudicatis
apud vosmetipsos /et facti estis iu-
dices cogitationū iniquaruȝ? Audi-
te fratres mei dilectissimi. Nonne
deus elegit pauperes in hoc mundo:
diuites ī fide/vt heredes regni quod
repromisit deus diligētibus se? Uos
B aūtē exhonorastis pauperē. Nonne
diuites per potētiam opprimūt vos:
et ipsi trahunt vos ad iudicia? Non-
ne ipsi blasphemant bonum nomen
leui.19.d. quod inuocatum est sup vos. Si ta-
mat.22.d. men legem ꝑficitis regalem ꝫm scri-
mar.12.c. pturas. Diliges proximū tuum sicut
Ro.13.c. teipsum/ bene facitis. si autē ꝑsonaȝ
Gala.5.c. accipitis/peccatū operamini: redar
leui.19.c. guti a lege quasi trāsgressores. Qui-
Deu.1.c. cūq; aūt totam legem seruauerit of-
et.16.d. fendat aūt in vno: factus est omniū
Mat.5.c. reus. Qui enim dixit/ Nō mechabe-
ris: dixit et/ Non occides. Q si non
mechaberis/occides autē: factus es
transgressor legis. Sic loquimini et
C sic facite sicut per legeȝ libertatis in
cipiētes iudicari. Judicium enī sine
misericordia illi qui nō facit mīam.
Superexaltat autem mīa iudicium.
Quid proderit fratres mei si fidem
quis dicat se habere: opera autē non
habeat? Nunquid poterit fides sal-
1.Jo.3.c. uare eum? Si aūt frater et soror nudi
sint/et indigeant victu quotidiano /
dicat autem aliquis ex vobis illis:
Ite in pace / calefacimini et saturami-
ni: nō dederitis aūt eis que neces-
saria sunt corpori: quid ꝓderit? Sic
D et fides si nō habeat opa mortua est
in semetipsa. Sed dicet qs. Tu fideȝ
habes ⁊ ego opa habeo: ostende mi-
hi fidē tuā sine opib⁹: et ego ostendā
tibi ex opibus fidē meā. Tu credis ꝙ
vnus est deus / bene facis: et demo-
nes credūt et cōtremiscūt. Uis autē
scire o homo inanis qm̄ fides sine o-
perib⁹ mortua est? Abraā pater no-
ster nonne ex operib⁹ iustificatus est
offerens isaac filium suū sup altare?
gen.22.b. Uides qm̄ fides cooperabat̄ opibus
illius: et ex opibus fides cōsummata
gen.15.b. est? Et suppleta est scriptura dicens.
Ro.4.a. Credidit abraā deo/et reputatum est
Gala.3.a. illi ad iustitiā: et amic⁹ dei appella-
tus est. Uidetis qm̄ ex operib⁹ iusti-
ficatur homo: et non ex fide tantum.
Jos.2.a. Similiter et raab meretrix: nōne ex
operib⁹ iustificata est suscipiēs nun-
cios: et alia via eiiciens. Sicut enim
corpus sine spiritu mortuum est: ita
et fides sine operibus mortua est.

¶ C.S. Ostēdit apostol⁹ mala ex vi-
tio lingue ꝓueniētia: tam in scientia
ꝙ in cōmuni vita/distinguens scien
tiam mundanam et diuinā. Cap.iii.

Nolite plures magistri fieri fra- A
tres mei sciētes quoniā maius mat.23.a.
iudiciū sumitis. In multis enim of-
fendimus omnes. Si quis in verbo
nō offendit: hic ꝑfect⁹ est vir. Potest
etiā freno circūducere totuȝ corpus.
Si autē equis frena in ora mittim⁹:
ad cōsentiendum nobis/omne corp⁹
illoruȝ circūferimus. Et ecce naues
cū magne sint ⁊ a ventis validis mi-
nent: circūferūt aūt a modico guber
naculo vbi ipet⁹ dirigentis voluerit.
Ita ⁊ lingua modicum quidem mē-
brū est/⁊ magna exaltat. Ecce quan- B
tus ignis ꝙ magnā syluā incēdit. et
lingua ignis est vniuersitas iniquita-
tis. Lingua ꝯstituitur in mēbris no-
stris que maculat totū corpus / et in-
flāmat rotam natiuitatis nostre in-
flāmata a gehēna. Ois enim natura
bestiarū et volucrū ⁊ serpentiū et ce-
terorum domātur ⁊ domita sunt a na-
tura humana: linguā autem nullus
hominuȝ domare potest: inquietum
malum: plena veneno mortifero. In C
ipsa benedicim⁹ deū et patrem: et in
ipsa maledicim⁹ hoies qui ad ima-
ginē ⁊ similitudinē dei facti sunt. Ex
ipso ore procedit benedictio et male-
dictio. Non oportet fratres mei hec
ita fieri. Nūquid fons de eodē fora-
mine emanat dulcē et amarā aquaȝ?
Nunqd potest fratres mei fic⁹ vuas
facere aut vitis ficus? Sic neq; salsa
dulcē potest facere aquā. Quis sapi-
ens ⁊ disciplinatus inter vos? Ostē-
dat ex bona conuersatione operatio-
nem suā in mansuetudine sapientie.
Q si zelū amarū habetis et conten- D
tiones sint in cordibus vestris: no-
lite gloriari et mendaces esse aduer-
sus veritatem. non est enim ista sa-
pientia desursum descendens a pa-
tre luminū: sed terrena aīalis diabo-
lica. Ubi enim zelus ⁊ contentio: ibi
incōstantia / et omne opus prauum.
Que autem desursum est sapientia
primum quidem pudica est: deinde
pacifica / modesta / suadibilis / bo-
nis consentiens: plena mīa et fru-

ribus bonis / iudicans sine simula-
tione. Fructus autē iustitie in pace
seminatur / facientibus pacem.
¶ C.S. Prohibet bella & dissentiões
apostolus monēs nos a mundo & dia-
bolo recedere atq; accedere ad deū
per dilectionem: interponendo de di
lectione proximi. Capitulum .iiii.
A Unde bella et lites in vobis?
Nonne ex concupiscentiis ve
stris q̄ militant in mēbris ve-
stris? Cōcupiscitis: et nō habetis. oc-
ciditis & zelatis: et nō potestis adipi-
sci. litigatis & belligeratis: & nō habe-
tis / propterea q; non postulatis. Pe-
titis & non accipitis eo q; male peta-
tis: vt in cōcupiscentiis vestris insu-
23.q.4.c. matis. Adulteri / nescitis q2 amicitia
hec autē huius mūdi inimica est deo? Quicūq;
.§. ex his ergo voluerit amicus esse seculi hu-
omnibus. ius: inimicus dei cōstituit. An puta-
B tis q2 inaniter scriptura dicat / Ad in-
1.pe.5.b. uidiam ɔcupiscit spūs qui habitat in
eph.4.f. vobis? Maiorē aūt dat gratiā. Pro-
pter quod dicit / Deus supbis resistit:
humilibus autē dat gratiā. Subditi
ergo estote deo: resistite aūt diabolo
et fugiet a vobis. Appropinqūte deo: et
appropinquabit vobis. Emundate
manus peccatores: et purificate cor
C da duplices aio. Miseri estote et lu-
gete et plorate: risus vester in luctū
1.pe.5.b. cōuertat & gaudium in merorē. Hu-
miliamini in cōspectu dñi / et exalta-
bit vos. Nolite detrahere alterutrū
fratres mei. Qui detrahit fratri aut
qui iudicat fratrē suū: detrahit legi
et iudicat legē. Si aūt iudicas legē:
non es factor legis / sed iudex. Unus
est enim legislator et iudex qui potest
pdere et liberare. Tu aūt qs es q̄ iu-
D dicas pximū tuū? Ecce nunc qui di-
Ro.14.a citis / Hodie aut crastino ibimus in
illā ciuitatē / et faciemus ibi quidem
annū: et mercabimur et lucrū facie-
mus: qui ignoratis quid erit in cra-
de pe.dis. stino. Que est enim vita vestra? Ua-
2.c. si eni. por est ad modicū parēs / et deinceps
exterminabitur: pro eo vt dicatis / Si
dñs voluerit / et si vixerimus / faciemus
hoc aut illud. Nunc aūt exultatis in
supbiis vestris. Ois exultatio talis
maligna est. Scienti igit bonū face-
re et non facienti: peccatum est illi.
¶ C.S. Inducit aplus malos ad bo-
nū ex ɔsideratiōe diuini iudicii: atq;
bonos ad patiētiā et dei reuerētiā p
iuramēti dñi imitationē: feruētē de-
uotionem: penitentie susceptionem:
proximi correptionem. Capitulū .v.
A Gite nūc diuites / plorate vlu- A
lantes in miseriis vestris que
aduenient vobis. Diuitie ve-
stre putrefacte sunt: et vestimēta ve-
stra a tineis comesta sunt. Aurum &
argentū vestrū eruginauit: et erugo
eorum in testimoniū vobis erit / et man
ducabit carnes vestras sicut ignis.
Thesaurizastis vobis irā in nouissi-
mis diebus. Ecce merces operariorum B
qui messuerunt regiōes vestras / que
fraudata est a vobis clamat: et cla-
mor eorum in aures dñi sabaoth intro-
iuit. Epulati estis sup terrā: et in lu-
xuriis enutristis corda vrā. In die
occisiōis adduxistis et occidistis iu-
stum: et nō restitit vobis. Patientes
igitur estote fratres vsq; ad aduen-
tum dñi. Ecce agricola expectat pre-
ciosum fructū terre: patiēter ferens
donec accipiat temporaneū & seroti-
num. Patientes igit estote et vos: et
confirmate corda vestra: qm̄ aduen-
tus dñi appropinquabit. Nolite in-
gemiscere fratres in alterutrum: vt
nō iudicemini. Ecce iudex āte ianuā C
assistit. Exēplū accipite frēs exitus ma
li & lōganimitatis & laboris et patiē-
tie, pphetas: q̄ locuti sunt i noīe dñi.
Ecce btificamus eos q̄ sustinuerūt.
Sufferētiam iob audistis / et finē dñi
vidistis qm̄ misericors dñs est & mise-
rator. Ante oīa autē fratres mei no-
lite iurare neq; per celū neq; p terrā
neq; aliud qdcūq; iuramentum. Sit mat.5.f.
aūt sermo vester / est est: non non: vt de pe.dis.
non sub iudicio decidatis. Tristatur 1.c. qs ali-
autē aliquis vestrū: oret equo aīo et quādo.§.
psallat. Infirmatur quis i vobis: in- cuncta.
ducat presbyteros ecclesie / et orent
super eū / vngentes eum oleo in noīe
dñi: et oratio fidei saluabit infirmū /
et alleuiabit eū dñs: et si in peccatis D
sit / remittent ei. Confitemini ergo al
terutrum peccata vestra: & orate pro
inuicem vt saluemini. Multum enim
valet deprecatio iusti assidua. Elias
homo erat similis nobis passibilis: 3.reg.17.
et oratione orauit vt nō plueret sup a.b.
terrā: et nō pluit annos tres et men- Lu.4.d.
ses sex. Et rursum orauit: et celū de-
dit pluuiā / et terra dedit fructū suū.
Fratres mei / si quis ex vobis erra-
uerit a veritate et conuerterit qs eū: mat.18.b.
scire debet quoniā qui conuerti fece-
rit peccatorem ab errore vie sue / sal-

uabit animam eius a morte/ ⁊ operit
multitudinem peccatorum.
¶ Beati Jacobi ep̃la explicit.

¶ Argumentũ in epistolã catholicam beati Petri primam.

Discipulos saluatoris inuicti toto orbe diffusos ⁊ peregrinos in hoc seculo monstrat: ⁊ preterite vite penitere suadet/ ⁊ in nouam vitam proficere/ tota cum solicitudine exhortatur Simon Petrus filius Jone prouincie galilee e vico bethsaida/ frater Andree apostoli.

¶ Epistola beati Petri apostoli prima.

¶ C.S. Regratiatur Petrus de regeneratione baptismali: ⁊ inducit regeneratos ad vite munditiã. Cap. i.

A Petrus ap̃ls Jesu Chri
sti/ electis aduenis di
spersionis ponti/ gala
tie/ cappadocie/ asie/ ⁊
bithynie: s̃m prescien
tiam dei patris in san
ctificationẽ spiritus/ in
obedientiam et aspersionẽ sanguinis
2.cor.1.a. Jesu Christi: gratia vobis ⁊ pax mul
Ephe.1.a tiplicetur. Benedictus deus et pa
ter dñi nostri Jesu Christi/ qui s̃m mi
sericordiam suã magnã regenerauit
nos in spem viuã/ per resurrectionẽ
Jesu Christi ex mortuis in hereditatem incorruptibilẽ ⁊ incontaminatã
et immarcessibilẽ cõseruatã in celis
in vobis: qui in virtute dei custodimini per fidẽ in salutẽ/ paratã reue
B lari in tẽpore nouissimo: in quo exul
tabitis modicũ nunc si oportet cõtri
stari in variis tentationibus: vt probatio fidei vestre multo preciosior sit auro: quod per ignẽ probatur/ inueniatur
in laudem ⁊ gloriam ⁊ honorẽ in reuelationẽ Jesu Christi: quẽ cum non
videritis/ diligitis: in quẽ nũc quoque
non videntes creditis: credentes autem exultabitis/ letitia inenarrabili et
glorificata/ reportantes finem fidei
vestre/ salutẽ animarum vestrarũ de
qua salute exquisierunt atque scrutati
sunt prophete/ qui de futura in vobis gratia prophetauerunt/ scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis spiritus Christi/ prenũcians eas que in Christo sunt passiones ⁊ posteriores glorias: quibus reuelatum est q non sibimetipsis/ vobis autem ministrabant ea que nunc
nunciata sunt vobis per eos qui euãgelizauerũt vobis spiritu sancto misso de celo: in quem desiderant angeli
C prospicere. Propter quod succincti
lumbos mentis vestre/ sobrii, perfecti sperate in eam que offertur vobis
gratiam in reuelationem Jesu Christi quasi filii obedientie: non configurati prioribus ignorantie vestre desideriis: sed s̃m eum qui vocauit vos
sanctũ: vt ⁊ ipsi in omni conuersatione sancti sitis/ quoniam scriptũ est:
Sancti eritis/ quoniam ego sanctus Leui.11.g
sum. Et si patrem inuocatis eum qui 19.a.20.b
sine acceptione psonarũ iudicat s̃m Deu.10.d
vniuscuiusque opus: in timore incola Ro.2.b.
tus vestri tẽpore cõuersamini: scien Gala.2.b.
tes q nõ corruptibilibus auro vel argẽ
D to redempti estis de vana vestra con
uersatione paterne traditionis: sed 1.cor.6.d.
precioso sanguine quasi agni imma et.7.d.
culati Christi ⁊ incontaminati/ preco Heb.9.d.
gniti quidem ante mundi cõstitutio 1.Jo.1.d.
nem/ manifestati autẽ nouissimis tẽ Apoc.1.d
poribus propter vos/ qui per ipsum fideles estis in deo qui suscitauit eum
a mortuis: ⁊ dedit ei gloriã/ vt fides
vestra et spes esset in deo. Animas
vestras castificantes in obedientia
charitatis: in fraternitatis amore
simplici ex corde inuicem diligite attentius: renati non ex semine corru
ptibili/ sed incorruptibili per verbũ esa.40.b.
dei viui ⁊ permanentis in eternũ: quia Ecc.14.d
omnis caro vt fenũ/ ⁊ ois gloria eius Jac.1.b.
tanquam flos feni: exaruit fenum/ ⁊ flos
eius decidit. Verbũ autẽ dñi manet in
eternum: hoc est autẽ verbũ qd̃ euangelizatum est in vos.

¶ C.S. Inducit ap̃ls ad spiritualis
vite perfectionem atque perfectionis
E in alios diffusionem per sanctam cõ
uersationẽ/ ac instruit existentes in
A statu seruili. Cap. ii.
Deponẽtes igitur omnem mali
tiam et omnem dolum/ et simu Ro.6.a.
lationes/ ⁊ inuidias/ ⁊ oẽs detractio ephe.4.d
nes/ sicut ⁊ modo geniti infantes/ ra Col.3.b.
tionabiles ⁊ sine dolo lac concupiscite/ Heb.11.a
vt in eo crescatis in salutẽ: si tamẽ gu
statis quoniã dulcis est dñs. Ad quẽ
accedentes/ lapidem viuũ ab hominibus quidem reprobatum/ a deo autem electum et honorificatum: et ipsi
tanquam lapides viui superedificamini
domos spirituales/ in sacerdotiũ sanctum/ offerentes spirituales hostias

acceptabiles deo per Jesum christū.
Esa.28.d. Propter qd continet scriptura: Ecce
Ro.9.g. pona in sion lapidem summū angu-
B larem/probatum/electū/preciosum:
et qui crediderit in eū/nō cōfundet.
Uobis igit honor credētibus:nō cre-
Ps.117.d. dentibus autē lapis quē reprobaue-
Mat.21.d. runt edificantes/hic factus est in ca
Act. 4.b put anguli:et lapis offensionis et pe
Esa.8.c. tra scandali/his qui offendunt vbo/
nec credūt in quo et positi sunt. Uos
Exo.19.c. autē genus electū/regale sacerdotiū
gens sancta/populus acqsitionis/vt
virtutes annuncietis eiꝰ qui de tene-
Osee.2.d. bris vos vocauit in admirabile lumē
Ro.9.e. suum. Qui aliquando nō populꝰ dei/
nunc autē populꝰ dei:qui nō cōsecuti
C misericordiā/nūc autē misericordiā
Gal.5.c. cōsecuti. Charissimi/obsecro vos tāq̄
Ro.13.d. aduenas ꝛ peregrinos/abstinere vos
a carnalibꝰ desiderijs que militāt ad
uersus animā/conuersationē vestrā
inter gentes habentes bonam:vt in
eo quod detrectant de vobis tanq̄ de
malefactoribus/ex bonis operibus
vos considerantes/glorificent deum
Ro.13.a. in die visitationis. Subiecti igitur
estote omni humane creature ꝓpter
deum: siue regi quasi precellenti/si-
ue ducibus tanq̄ ab eo missis ad vin-
dictam malefactorum/laudem vero
bonorū:qr sic est voluntas dei/vt be-
ne facientes obmutescere faciatis
imprudentiū hoim ignorantiā:quasi
liberi/ꝛ nō quasi velamē habētes ma
Ro.12.c. litie libertatē/sed sicut serui dei. Oēs
honorate. Fraternitatem diligite.
Eph.6.a. Deum timete. Regem honorificate.
Colo.3.d. Serui/subditi estote in oī timore do-
Tit.2.c. minis:non tantū bonis ꝛ modestis/
1.Cor.7.c. sed etiā dyscolis. Hec est eñ gratia:
si propter dei conscientiā sustinet qs
tristitias/patiens iniuste. Que enim
D est gratia/si peccantes ꝛ colaphizati
suffertis? Sed si bene faciētes patiē-
ter sustinetis:hec est grā apud deū.
In hoc eñ vocati estis:qr ꝛ Christus
passus est ꝓ nobis/vobis relinquēs
Esa.53.c. exemplū vt sequamini vestigia eius:
1.Jo.3.a. qui peccatū nō fecit/nec inuētus est
dolus in ore eiꝰ:q̄ cum malediceret/
nō maledicebat::cū pateret/nō com
Esa.53.a minabat. Tradebat autē iudicāti se
iniuste:qui peccata nostra ipse per-
tulit in corpore suo sup lignū:vt pec
catis mortui/iustitie viuamus:cuius
liuore sanati estis. Eratis enim sicut
oues errātes:sed ɔuersi estis nūc ad

pastorē ꝛ episcopū aiarū vestrarum.
¶C.S. Instruit apostolus existen-
tes in statu cōiugali:loquēs de mu-
lierum ornatu/ac virorum sciētia:et
ordinauit informando hoies ad pro-
ximum ꝛ ad deum. Cap.iij.

Similiter et mulieres subdite A
sint viris suis: vt et si qui non Colos.3.e.
credunt verbo/ꝑ mulierū con- Ephe.5.e
uersationē sine verbo lucrifiant:cō- 1.Tim.2.c.
siderātes in timore sanctā conuersa-
tionē vestram:quarū nō sit extrinse-
cus capillatura/aut circundatio au-
ri/aut indumenti vestimentorū cul-
tus: sed qui absconditus est cordis
homo/in incorruptibilitate quieti et
modesti spiritꝰ/q est in cōspectu dei
locuples. Sic eñ aliquando ꝛ sancte
mulieres sperantes in deo/ornabant
se.subiecte ꝓprijs viris: sicut Sara
obediebat Abrae dñm eum vocans/ Gen.18.b
cuius estis filie/benefaciētes et non B
pertimētes vllā perturbationē. Uiri
similiter cohabitantes ꝑm scientiam 1.Cor.7.a.
quasi infirmiori vasculo muliebri im-
partientes honorem/tanq̄ ꝛ cohere-
dibus gratie vite:vt non impedian-
tur orationes vestre. In fide autem
omnes vnanimes/cōpatiētes/frater
nitatis amatores/misericordes/mo-
desti/humiles/non reddentes malū Pu.17.d
pro malo/nec maledictum ꝓ maledi et.21.d.
cto:sed ecōtrario benedicētes/qr in Ro.12.d.
hoc vocati estis vt benedictionem he 1.Thes.5.b
reditate possideatis. Qui enim vult Ps.33.c.
vitam diligere et dies videre bonos:
coerceat linguā suam a malo/ꝛ labia
eiꝰ ne loquant dolū. Declinet autē a
malo ꝛ faciat bonū:inquirat pacē et
sequat eā:qr oculi dñi super iustos/et
aures eiꝰ in preces eorū:vultus autē
dñi sup facientes mala. Et qs est qui C
vobis noceat si boni emulatores fue- Mat.5.a
ritis? Sed et si quid patimini ꝓpter
iustitiā/beati. Timorē autē eor ne ti-
mueritis/vt non conturbemini:dñm
autē Christū sanctificate in cordibus
vestris:parati semp ad satisfactionē
omni poscenti vos rationē de ea que
in vobis est spe ꝛ fide:sed cum mode-
stia ꝛ timore/conscientiā habētes bo
nam:vt in eo qd detrahunt vobis/cō- 3.2.c.
fundant qui calumniant vestram bo-
nam in Christo conuersationē. Me-
lius est enim vt bene facientes(si vo-
luntas dei velit)pati/q̄ malefacien-
tes:qr ꝛ Christus semel pro peccatis Heb.9.d
nostris mortuus est/iustus pro iniu- Ro.5.b.

stis/vt nos offerret deo mortificatos
quidem carne/viuificatos autē spiri
D tu. In quo τ his qui in carcere erant
spiritib⁹ veniens predicauit: q̄ incre-
duli fuerāt aliquādo/quādo expecta-
Gen.6.b. bant dei patiētiā in dieb⁹ Noe: cū fa-
mat.24.d bricaret arca/i qua pauci/id est octo
Luc.17.f. anime salue facte sunt per aquā. Q̄d
τ vos nūc similis forme saluos facit
baptisma/non carnis depositio sor-
diū/sʒ cōsciētie bone interrogatio in
deū per resurrectionē Jesu Christi a
mortuis q̄ est in dextera dei/deglu-
tiēs mortē/vt vite eterne heredes ef-
ficeremur/pfect⁹ in celū: subiectis sibi
angelis τ potestatib⁹ τ virtutib⁹.

¶ C.S. Instruit apostol⁹ ad vitādam luxuriam atq; gulam: ac docet hospitalitatem et charitatem proximi / ac exhortatur ad patientiam ab aduersariis fidei. Cap.iiii.

A CHristo igitur passo in carne: τ
vos eadem cogitatione arma
mini: q2 q̄ passus est in carne/
desijt a peccatis: vt iam nō desiderijs
hoim/sed voluntati dei quod reliquū
Eph.4.c est in carne viuat tēporis. Sufficit eīn
preteritū tēpus ad voluntatē gētium
cōsummandā. his q̄ ambulauerūt in
luxuriis/desideriis / vinolentiis / co-
messationib⁹/potationib⁹ / ebrietati-
bus/τ illicitis idolorū cultib⁹: in quo
de cōse.di. admirātur nō cōcurrentib⁹ vobis in
2.c.oia.in eandē luxurie cōfusionē blasphemā-
fine. tes: qui reddēt rationē ei q̄ paratus
B est iudicare viuos et mortuos. Pro-
pter hoc eīn τ mortuis euangelizatū
est: vt iudicent q̄dē s̄m hoies in car-
ne/viuāt autē s̄m deū i spiritu. Om
niū autē finis appropinq̄bit. Estote itaq;
prudētes: τ vigilate in orationibus.
Pu.10.b. Ante oia autē mutuā i vobismetipsis
C charitatē cōtinuā habētes: q2 chari-
Ro.12.c. tas operit multitudinē peccatorū. Ho
Heb.13.a spitales inuicem sine murmuratiōe,
Phil.2.b. Unusquisq; sicut accepit gratiam in
alterutrū illam administrātes: sicut
boni dispensatores multiformis gr̄e
dei. Si q̄s loquit̄/tanq̄ sermones dei:
si q̄s ministrat/tanq̄ ex virtute quā
administrat de⁹: vt in oib⁹ honorifi
cet de⁹ per Jesum Christū/cui est glo
ria τ imperiū in secula seclorū. Amē.
Charissimi/nolite peregrinari in fer
de pe.dis. uore q̄ ad tentationē vobis fit/quasi
3.c. itārū. noui aliq̄d vobis cōtingat: sed cōmu
1.q.3.co. nicātes Christi passionib⁹/gaudete/
non solū. vt τ in reuelatione gl'ie eius gaudea-
tis exultātes. Si exprobramini in no
mine Christi/beati eritis: qm̄ q̄d est ho
noris glorie et virtutis dei: et qui est D
ei⁹ spirit⁹, super vos requiescet. Nemo
autē vestrū patiat: vt homicida/aut
fur/aut maledicus/aut alienorū ap-
petitor. Si autē vt christian⁹ nō eru-
bescat: glorificet autē deū i isto noie:
qm̄ tēpus est vt incipiat iudicium a
domo dei. Si autē primū a nobis: q̄s
finis eorū qui nō credunt dei euāge-
lio? Et si iustus quidem vix saluabit: Puer.11.d
impi⁹ τ peccator vbi parebūt? Itaq;
τ hi qui patiuntur s̄m voluntatē dei
fideli creatori commendent animas
suas in benefactis.

¶ C.S. Apl's informat existentes in statu pastorali ac statu iuuenili: q̄ ad humilitatē τ sobrietatē. Cap.v.

SEniores ergo q̄ in vobis sunt
obsecro/cōsenior τ testis Chri-
sti passionū: qui et eius que in A
futuro reuelanda est glorie communi-
cator: pascite qui in vobis est gre-
gem dei: prouidentes non coacte/sed
spontanee s̄m deum: neq; turpis lu
cri gratia/sed voluntarie: neq; vt do
minantes in cleris/sed forma facti
gregis ex aio. Et cū apparuerit prin- B
ceps pastorū: percipietis immarcessi 3.q.1.ca.
bilem glorie coronam. Similiter ado nulli.
lescentes subditi estote senioribus:
omnes enim inuicem humilitatem
insinuate: quia de⁹ superbis resistit/ Jac.4.c.
humilibus autem dat gratiam. Hu-
miliamini igitur sub potenti manu
dei: vt vos exaltet in tempore visita-
tionis: omnem solicitudinē vestram Mat.6.c
proiicientes in eum/quoniā ipsi cu- Luc.12.c.
ra est de vobis. Sobrii estote et vigi- Ro.12.c.
late: quia aduersarius vester diabo- Ps.54.d.
lus tanq̄ leo rugiens circuit/querēs
quem deuoret. Cui resistite fortes in C
fide: scientes eandem passionem ei
que in mundo est/vestre fraternitati
fieri. Deus autē oīs gratie q̄ vocauit
nos in eternā suam gloriā in Christo
Jesu: modicum passos ipse perficiet τ
cōfirmabit solidabitq;. Ipsi gloria et
imperium in secula seculorū. Amen.
Per siluanū fidelē fratrem vobis (vt D
arbitror) breuiter scripsi: obsecrans
et cōtestās hanc esse verā gratiā dei/
in qua et statis. Salutat vos ecclesia
que est in babylone collecta/τ marc⁹
filius me⁹. Salutate inuicem in oscu
lo sancto. Gratia vobis oib⁹ qui estis
in Christo Jesu. Amen.

¶ Incipit argumentū in epistolā
secundā beati Petri apl'i.

Simon Petrus per fidem huic
mundo sapiētes mortuos esse
declarat: eisdēq; pietatis quā-
ta sit magnitudo luce ipsa clari⁹ ma-
nifestat.

¶ Incipit epistola Petri aposto-
li secunda.

¶ C.S. Inducit apl's credētes ad fir
miter tenendum fidei veritatē ex do
ctoris certitudine. Cap.i.

A Simon Petrus seru⁹ et
apostolus Jesu christi:
his qui coequalē nobis-
cū sortiti sunt fidem in
iustitia dei nostri et sal
uatoris Jesu christi gra
tia vobis et pax adim-
pleatur in cognitione dei ꝛ Christi Je
su dñi nostri quomodo oīa nobis di-
uine virtutis sue que ad vitā ꝛ pietatē
donata sunt per cognitionē ei⁹ qui
vocauit nos propria gloria et virtute
per que maxima ꝛ preciosa nobis ꝓ-
missa donauit: vt per hoc efficiamini
diuine consortes nature fugiētes ei⁹
que in mūdo est concupiscētie corru-
B ptionē. Uos autē curam omnē subin
ferētes ministrate in fide vestra vir-
tutē: in virtute autē sciētiam: in scien
tia autē abstinētiā: in abstinentia au
tem patientiā: in patiētia autē pieta
tem: in pietate autē amorē fraterni-
tatis: in amore autem fraternitatis
charitatē. Hec eñ si vobiscum assint
ꝛ superent: non vacuos / nec sine fru-
ctu vos constituēt in dñi nostri Jesu
Christi cognitione. Cui eñ nō presto
sunt hec: cec⁹ est: ꝛ manu tētans obli
uionē accipiēs purgationis veterum
suorū delictorū. Quapropter fratres
magis satagite vt ꝑ bona opera cer-
C tam vestrā vocationē ꝛ electionē fa-
ciatis: hec eñ facientes non peccabi-
tis aliquando. Sic enim abundāter
ministrabitur vobis introitus in eter
num regnum dñi ꝛ saluatoris nostri
Jesu Christi. Propter qđ incipiā vos
semper cōmonere de his: ꝛ quidē sciē
tes ꝛ confirmatos vos in presenti ve-
ritate. Justum autem arbitror: quā-
diu sum in hoc tabernaculo suscitare
vos in commonitione: certus q̄ ve-
lox est depositio tabernaculi mei ꝑm
Joh.21.f. qđ ꝛ dñs noster Jesus Christ⁹ signifi
cauit mihi. Dabo autē operam ꝛ fre-
quenter habere vos post obitum meū
vt horū oīm memoriā faciatis. Non 1.Cor.2.
eñ indoctas fabulas secuti notā feci
mus vobis dñi nostri Jesu Christi vir
tutē ꝛ presentiā: sed speculatores fa-
cti illius magnitudinis. Accipiens D
enim a deo patre honorē et gloriam
voce delapsa ad eum huiuscemodi a
magnifica gloria. Hic est filius me⁹ mat.17.a.
dilect⁹ in quo mihi complacui ipsum
audite: ꝛ hanc vocē nos audiuimus
de celo allatam cum essem⁹ cum ipso
in monte sancto. Et habem⁹ firmiorē
ꝓpheticum sermonē cui bene facitis
attendentes quasi lucerne lucenti in
loco caliginoso donec dies illucescat
et lucifer oriatur in cordib⁹ vestris:
hoc primum intelligētes q̄ oīs pro- 2.tim.3.d
phetia scripture propria interpreta-
tione nō fit. Non enim voluntate hu
mana allata est aliquando ꝓphetia:
sꝫ spiritu sancto inspirati locuti sunt
sancti dei homines.

¶ C.S. Excludit hereticorū falsitas:
atq; describit apostol⁹ hereticorū ma-
litiam ꝛ eorū penam. Cap.ii.

Fuerunt vero ꝛ pseudoprophe- A
te in populo: sicut et in vobis
erūt magistri mēdaces qui in-
troducēt sectas perditionis: ꝛ eū qui
emit eos deum negāt / superducētes
sibi celerem perditionē. Et multi se-
quētur eorū luxurias per quos via ve-
ritatis blasphemabitur: ꝛ in auaritia fi
ctis verbis de vobis negociabuntur:
quibus iudicium iam olim non ces- Job.4.b.
sat / ꝛ perditio eorū non dormitat. Si
enim deus angelis peccantibus non
pepercit: sed rudētib⁹ inferni detra-
ctos in tartarū tradidit cruciādos Gen.7.a.
in iudiciū reseruari / ꝛ originali mū- B
do non pepercit: sed octauū Noe iu-
stitie preconem custodiuit diluuium Gen.19.b
mundo impiorū inducēs: ꝛ ciuitates
sodomorum ꝛ gomorreorum in cine-
rem redigēs euersione dānauit exem
plum eorū qui impie acturi sunt po-
nens: ꝛ iustū Loth oppressum a ne-
phandorū iniuria ac luxuriosa cōuer-
satione eripuit. Aspectu enim ꝛ au-
ditu iustus erat: habitans apud eos
qui de die in diē animā iustā iniquis
operibus cruciabāt. Nouit dñs pios de pe.di.
de tētatione eripere: iniquos vero in 2.c.si eñ.
diē iudicii reseruare cruciādos: ma- v.rursus.
gis autē eos qui post carnem in con-
cupiscētia immunditie ambulant do
minationēq; cōtemnunt: audaces si-
bi placentes: sectas non metuunt in-

troducere blasphemātes: vbi angeli
fortitudine et virtute cū sint maiores
nō portāt aduersum se execrabile iu
C dicium. Hi vo velut irrationabilia pe
cora naturalit' in captionē et in pni-
ciem in his que ignorāt blasphemā-
tes i corruptiōe sua peribūt pcipien
tes mercedē iniustitie: voluptatē exi-
2.q.7.c. stimantes diei delitias coinquinatio
secuti. nis et macule: delicijs affluentes in
ɔuiuijs suis luxuriātes vobiscū ocu-
los habētes plenos adulterij et inces-
sabilis delicti pellicientes aīas instas-
biles cor exercitatū i auaritia haben
tes maledictiōis filij: derelinquētes
Nu.22.d. rectā viā errauerūt secuti viā balaā
ex bosor q̄ mercedē iniq̄tatꝰ amauit
correptionem vero habuit sue vesa-
nie: subiugale mutū aīal in hoīs vo-
D ce loquens/ phibuit pphete insipiē-
Jude.1.d. tiā. Hi sunt fontes sine aq̄: et nebule
turbinibꝰ exagitate: quibꝰ caligo te
nebrarū reseruat. Supbia eñ vani-
tatis loquētes pelliciunt in deside-
rijs carnis luxurie eos qui paululū
effugiūt q̄ in errore ɔuersant: liberta
tem illis pmittētes cū ipsi serui sint
Iohā.8.d. corruptiōis. A quo eñ qs superatꝰ
Ro.6.c. est: huiꝰ et seruꝰ est. Si eñ refugien-
Heb.6.a. tes coinquinatiões mūdi in cognitio-
mat.12.d. ne dñi nr̄i et saluatoris iesu xp̄i / his
rursus iplicati superant: facta sunt
de pe. dis. eis posteriora deteriora prioribus.
2.c. si re- Melius eñ erat illis non cognosce-
fugiētes. re viam iustitie q̄ post agnitionem
retrorsum cōuerti ab eo qd illis tra-
ditū est scō mādato. Cōtigit eñ eis
illud veri prouerbii. Canis reuersus
est ad suum vomitum: et sus lota in
volutabro luti.

¶ C. S. Docet apl's pcauere malitiā
que pueniet in scdo aduentu xp̄i: ac
describitur aduētus eiusdē. Cap. iii.

A Hanc ecce vobis charissimi secū
dam scribo epistolam/ in quibꝰ
vestram excito i commonitione sin-
ceram mentem: vt memores sitis eo
rum que predixi verborum a sanctis
prophetis et apostolorum vestrorū
1.ti.4.a. preceptorū domini et saluatoris. hoc
1.tim.3.a. primum scientes q venient in nouis
iude.1.f. simis diebus in deceptiōe illusores
Ezec.12.f iuxta proprias ɔcupiscētias ambu-
B lātes dicētes. Ubi est promissio aut
aduentus eiꝰ? ex quo enim pres dor
mierūt oīa sic perseuerant ab initio
creature. Latet enim eos hoc volen
tes q celi erant priꝰ et terra de aqua
et per aquā consistēs dei vbo: p q̄ il-
le tunc mūdꝰ aqua inundatus periit.
Celi autē q̄ nunc sunt et terra eodē
verbo repositi sunt/ igni reseruati in
die iudicij et perditionis impiorū ho-
minū. Unū vero hoc non lateat vos
charissimi/ qz vnus dies apud dñm
sicut mille anni/ et mille āni sicut di-
es vnꝰ. Nō tardat dñs promissionē C
sicut quidā existimāt: sed patienter 1.thes.5.a
agit pper vos nolēs aliquos peri- apo.3.a.
re/ sed omnes ad penitētiā reuerti. et.16.c.
Adueniet aūt dies dñi vt fur: in quo
celi magno īpetu trāsient/ elementa
vero calore soluentur/ terra autem et
oīa que in ipsa sunt opera exurētur.
Cū igit hec oīa dissoluēda sint: qua-
les oportet vos esse in sanctis ɔuer-
sationibꝰ et pietatibꝰ/ expectantes et
properātes in aduentū diei dñi per
quē celi ardentes soluent: et elemen-
ta ignis ardore tabescēt? Nouos ve- apo.21.a.
ro celos et nouā terrā et promissa ip- esa.65.c.
sius expectamus/ in quibus iustitia et.66.g.
habitat. Propter qd charissimi hec D
expectātes satagite/ imaculati et in
uiolati ei inueniri i pace: et dñi nr̄i ie-
su xp̄i lōganimitatē/ salutē arbitra- Ro.2.a.
mini sicut et charissimꝰ frater noster
paulus secundū datam sibi sapiētiā
scripsit vobis: sicut et in oībus epi-
stolis loquens in eis de his: in qbus
sunt quedā difficilia intellectu/ que
indocti et instabiles deprauāt: sicut
et ceteras scripturas ad suā ipsorū
perditionē. Uos igitur fratres pre-
scientes/ custodite ne insipientiū er
rore traducti excidatꝰ a propria fir-
mitate: crescite vero i gratia et in co
gnitione domini nostri et saluatoris
iesu christi. Ipsi gloria et nunc et in
diem eternitatis. Amen.

¶ Explicit epistola secunda bea-
ti Petri apostoli.

¶ Incipit argumentum in epistolā
primam beati Johannis apostoli.

Rationem verbi et q deus ipse
sit charitas/ manifestat: et su-
surrōes fratrū nec deū scire/
nec pios fieri posse eousq dissertat
vt esse comprobet homicidas: eo qd
odium sit interfectionis occasio.

¶ Incipit epistola prima beati
Johannis apostoli.

¶ C. S. Excludit apostolus iohānes
a societate dei peccatores: ac affir-
mat homines immunes non esse a
petō: nisi per confessionem. Cap. i.

A Uod fuit ab initio qđ
audiuimus/qđ vidim⁹
oculis nostris/qđ per-
speximus ⁊ manus no
stre contrectauerūt de
verbo vite ⁊ vita mani
festata est: ⁊ vidimus ⁊ testamur et
annunciamus vobis vitā eternaȝ q̄
erat apud patreȝ ⁊ apparuit nobis.
B Qđ vidim⁹ ⁊ audiuimus annuncia
mus vobis/vt ⁊ vos societatem ha-
beatꝭ nobiscum/⁊ societas nostra sit
cū patre ⁊ cū filio eius iesu christo.
Et hec scribimus vobis vt gaudea-
Johā.8.b tis: ⁊ gaudium vestruȝ sit plenū. Et
hec est annunciatio quā audiuimus
C ab eo: ⁊ annunciamus vobis. Quo-
niā deus lux est: et tenebre in eo non
sunt ulle. Si dixerimus quoniam so
cietatē habem⁹ cuȝ eo et in tenebris
ambulamus: mētimur ⁊ veritatem
nō facimus. Si autē in luce ambula
Heb.9.d. mus sicut ⁊ ipse est in luce: societateȝ
1.pe.1.d. habemus adinuicē: et sanguis iesu
D christi filii eius emundat nos ab om
Apoc.1.b. ni pctō. Si dixerimus quoniā pecca
3.reg.8.e. tū nō habem⁹: ipsi nos seducimus ⁊
2.pa.6.g. veritas in nobis nō est. Si confitea-
Pu.20.b. mur peccata nostra: fidelis est ⁊ iu-
Eccl.7.c. stus vt remittat nobis peccata nr̄a/
et emūdet nos ab omi iniquitate. Si
dixerimus quoniā nō peccauimus:
mendacem facimus eum ⁊ verbum
eius non est in nobis.

¶C.S. Inducit apostolus homines
ad opus meritorum ac dissuadet cu-
piditatem ⁊ heresim. Capitulum.ii.

A Filioli mei hec scribo vobis vt
nō peccetis. Sed ⁊ si q̄s pecca
uerit aduocatū habemus apđ
patrē iesum christū iustuȝ: ⁊ ipse est
propiciatio ꝓ pctis nostris: nō pro
nr̄is aūt tantū/sed etiā pro toti⁹ mū
di. Et in hoc scimus q̄m cognouim⁹
de pe.dis. eū: si mandata eius obseruam⁹. Qui
2.c.si enī. dicit se nosse deū ⁊ mādata ei⁹ nō cu
stodit: mēdax est ⁊ in eo veritas nō
est. Qui aūt seruat verbū eius: vere
in hoc charitas dei pfecta est: in hoc
scim⁹ q̄m in ipo sum⁹. Qui dicit se in
xp̄o manere: debet sicut ille ambula
uit ⁊ ipse ambulare. Charissimi/non
mādatū nouū scribo vobis/sed man
datuȝ vetus qđ habuistis ab initio.
Mandatū vetus/est verbū quod au
B distis. Iterū mandatū nouū scribo
Johā.13.d. vobis qđ verū est ⁊ in ipso ⁊ in vobꝭ
et.15.b. q2 tenebre transierūt ⁊ verū lumen
iā lucet. Qui dicit se in luce esse/et fra- Johā.12.d.
trem suum odit: in tenebris est vsq
adhuc. Qui diligit fratrē suū in lu-
mine manet: ⁊ scādalū in eo nō est.
Qui aūt odit fratrē suū: in tenebris .j.3.c.
est/et in tenebris ābulat et nescit quo
eat: q2 tenebre obcecauerunt oculos
ei⁹. Scribo vobis filioli q̄m remittū- C
tur vobis pctā propter nomen eius.
Scribo vobis pr̄es q̄m cognouistis
eū q̄ ab initio est. Scribo vobis ado-
lescētes quoniā vicistis malignum.
Scribo vobis infantes q̄m cognoui
stis patrem. Scribo vobis pr̄es q̄m
cognouistis eū q̄ est ab initio. Scri-
bo vobis iuuenes q̄m fortes estis/et
vbuȝ dei manet in vobis: ⁊ vicistis
malignū. Nolite diligere mūdū ne-
q3 ea q̄ in mundo sunt. Si q̄s diligit
mūdū: nō est charitas pr̄is in eo: q̄m 1.q.4.ca.
oē qđ est in mūdo/ꝯcupiscentia car- ecclia.su
nis est: ⁊ ꝯcupiscētia oculoꝝ ⁊ super bis ica.
bia vite q̄ nō est ex pr̄e sed ex mūdo
est. Et mūd⁹ transit/et ꝯcupiscētia
eius. Qui aūt facit volūtatē dei: ma-
net in eternū. Filioli mei: nouissima
hora est: ⁊ sicut audistis q2 antixp̄s
venit: nūc antichristi multi facti sunt.
vn̄ scimus q2 nouissima hora est. Ex
nobis ꝓdierūt: sed nō erant ex nobꝭ 23.q.4.c.
nam si fuissent ex nobis: pmāsissent nabuchod
vtiq3 nobiscum: sed vt manifesti sint donosor.
q̄m non sunt oēs ex nobis. Sed vos de pe.dis.
vnctionē habetis a scō: ⁊ nostis oia. 4.c.si ex
Nō scripsi vobis q̄si ignorātibus ve bono.
ritatē/sed q̄si scientib⁹ eā: ⁊ q̄m oē mē
dacium ex veritate nō est. Quis est
mendax: nisi is q̄ negat q̄m iesus est
christus? Hic est antichrist⁹: qui ne-
gat patrem ⁊ filiū. Ois qui negat fi-
liū: nec patrem habet: qui cōfitet fi-
liū: ⁊ patrē habet. Vos qđ audistis D
ab initio/in vobis permaneat: quia
si in vobis permanserit qđ audistis
ab initio: ⁊ vos in filio ⁊ patre mane
bitis. Et hec est repromissio quā ipse
pollicitus est nobis vitam eternam.
Hec scripsi vobis de his qui seducūt
vos. Et vos vnctionē quam accepi-
stis ab eo: maneat in vobis. Et non
necesse habetis vt aliq̄s doceat vos:
sed sicut vnctio ei⁹ docet vos de om
nibus ⁊ verum est: et non est menda
cium. Et sicut docuit vos: manete in
eo. Et nūc filioli manete in eo: vt cū
apparuerit habeamus fiduciā ⁊ nō
cōfundamur ab eo in aduentu eius.
Si scitis quoniam iustus est scitote

quoniam ⁊ omnis qui facit iustitiaꝫ
ex ipso natus est.

¶ C.S. Ostēdit ppl's de societate ho
minū in patria/describēdo ei⁹ perfe
ctionem:⁊ hortat ad puritatem mē
tis:ac fraternā charitatē. Capm.iii.

A Videte qualem charitatē dedit
nobis pater:vt filii dei nomine
mur ⁊ simus. Propter hoc mundus
nō nouit nos/quia nō nouit eū. Cha
rissimi nunc filii dei sumus:⁊ nōduꝫ
apparuit qd erimus. Scimus qm̄ cū
apparuerit:similes ei erimus:qm̄ vi
de pe. dis. 3.ca. ille restant⁹ esa.53.c. 1.pe.2.d. debimus eū sicuti est. Et ois qui ha
bet hāc spem i eo:sanctificat se sicut
et ille sanct⁹ est. Ois q̄ facit peccatū
et iniqtatē facit:⁊ peccatū est iniqui
tas. Et scitis q2 ille apparuit: vt pec
B cata tolleret:⁊ peccatū in eo non est.
Omnis q̄ in eo manet: non peccat:⁊
ois q̄ peccat nō vidit eū/ nec cogno
uit eum. Filioli/ nemo vos seducat.
Qui facit iustitiam iustus est:sicut ⁊
iohā.8.f. ille iustus est. Qui facit peccatū ex
diabolo est:quoniā ab initio diabol⁹
peccat. In hoc apparuit fili⁹ dei / vt
dissoluat opera diaboli. Omnis qui
natus est ex deo peccatuꝫ non facit
qm̄ semē ipsius in eo manet:⁊ nō po
test peccare qm̄ ex deo natus est. In
hoc manifesti sunt filii dei:⁊ filii dia
boli. Omnis q̄ non est iustus non est
ex deo:⁊ qui non diligit fratrē suum
qm̄ hec est annūciatio quā audistis
ioh.12.d. ab initio. Ut diligatis alterutrum.
et.15.b. Nō sicut cain qui ex maligno erat ⁊
gen.4.b. occidit fratrē suū. Et propter qd oc
C cidit eū? Quoniam opera eius mali
gna erant:fratris autē ei⁹ iusta. No
lite mirari fratres/ si odit vos mun
dus. Nos scimus qm̄ translati sum⁹
3.2.b. de morte ad vitā/quoniam diligim⁹
leui.19.d. fratres. Qui nō diligit:manet i mor
te: omīs qui odit fratrem suū: homi
cida est. Et scitis quoniā omīs homi
ioh.15.b. cida non hꝫ vitā eternā in se manen
tē. In hoc cognouim⁹ charitatē dei/
iaco.2.c. quoniā ille animā suā pro nobis po
suit:⁊ nos debemus ꝓ fratribus ani
mas ponere. Qui habuerit substan
tiam hui⁹ mūdi/⁊ viderit fratrē suū
necessitatē habere/ et clauserit visce
ra sua ab eo:quō charitas dei manet
D in eo? Filioli mei non diligam⁹ ver
bo neq₃ lingua:sed opere ⁊ veritate:
in hoc cognoscim⁹ quoniā ex verita
te sum⁹/⁊ in cōspectu ei⁹ suadebim⁹
corda nostra. Qm̄ si reprehenderit
nos cor nostrū:maior est deus corde
nrō ⁊ nouit oia. Charissimi si cor no ioh.15.d.
strū nō reprehēderit nos:fiduciā ha
bem⁹ ad deū:⁊ q̄cq̄d petierim⁹ acci
piem⁹ ab eo:qm̄ mādata ei⁹ custodi
mus/⁊ ea q̄ sunt placita corā eo faci iohā.5.d.
mus. Et hoc est mandatū ei⁹:vt cre et.17.a.
dam⁹ in noīe filii eius iesu christi/et
diligamus alterutrū: sicut dedit mā
datum nobis. Et qui seruat manda ioh.13.d.
ta eius: in illo manet /et ipse in eo: et.15.b.
et in hoc scim⁹ quoniā manet in no
bis/de spiritu quem dedit nobis.

¶ C.S. Apostol⁹ de vbi incarnatio
ne adiungens de falsis prophetis ⁊
āntichristo:⁊ describit pfectionē cha
ritatis:⁊ hortat ad candē. Cpm.iiii.

A Charissimi/nolite omī spiritui
credere/sed probate spūs si ex
deo sint:qm̄ multi pseudo pro
phete exierūt in mundū. In hoc co
gnoscit spūs dei: ois spiritus q̄ cōfi
tetur Jesum christū in carne venisse
ex deo est:⁊ omīs spiritus qui soluit
iesum ex deo nō est:⁊ hic est antichri
stus de quo audistis quoniam venit
et nūc iam in mūdo est. Uos ex deo
estis filioli/et vicistis eū / qm̄ maior
est qui in vobis est q̄ q̄ in mūdo. Ip Joh.8.f.
si de mūdo sūt/ideo de mūdo loquū B
tur et mūdus eos audit. Nos ex deo
sum⁹. Qui nouit deuꝫ/audit nos.quī
nō est ex deo:nō audit nos.in hoc co
gnoscim⁹ spm̄ veritatis et spm̄ erroris.
Charissimi/diligam⁹ nos inuicē/ q2
charitas ex deo est. Et omnis qui dili
git fratrē suū ex deo natus est/ et co
gnoscit deū. Qui non diligit non no
uit deū:qm̄ deus charitas est. In hoc
apparuit charitas dei in nobis / qm̄
filium suum vnigenitum misit de⁹ in Joh.3.b.
mundum vt viuamus per eū. In hoc
est charitas:nō quasi nos dilexerim⁹ C
deū:sed quoniā ipe prior dilexit nos/ 11.q.3.c.
⁊ misit filiū suū propitiationē ꝓ pec absit.
catis nostris. Charissimi si sic deus
dilexit nos / et nos debem⁹ alterutrū
diligere. Deū nemo vidit vnq̄. Si di
ligim⁹ inuicē: deus in nobis manet. iohā.1.b.
et charitas eius in nob' perfecta est. 1.timo.6.d.
In hoc cognoscim⁹ / qm̄ in eo mane
mus ⁊ ipse in nobis/quoniam de spū
sctō suo dedit nobis. Et nos vidimus
et testificamur quoniam pater misit
filiū suū saluatorē mundi. Quisq̄s
cōfessus fuerit quoniaꝫ iesus est fili⁹
dei / deus in eo manet et ipse in deo.
Et nos cognouimus / et credidimus D

charitati quã habet de⁹ ĩ nobis. De⁹
charitas est: ⁊ qui manet ĩ charitate
in deo manet et de⁹ in eo. In hoc pfe
cta est charitas dei nobiscũ/ vt fidu=
ciã habeam⁹ in die iudicii: qꝛ sicut il=
le est/ ⁊ nos sumus in hoc mũdo. Ti=
moꝛ nõ est in charitate/ sed perfecta
charitas foꝛas mittit timoꝛẽ/ qm̃ ti=
moꝛ penã habet: qui aũt timet/ nõ est
pfect⁹ in charitate. Nos ergo diliga=
mus deũ/ qm̃ deus pꝛioꝛ dilexit nos.
Si qs dixerit. Qm̃ diligo deũ/ et fra=
trẽ suũ oderit/ mendax est. Qui enim
nõ diligit fratrẽ suum quẽ videt: deũ
Jo.13.d.⁊ quem non videt quõ põt diligere? Et
15.b. hoc mandatũ habemus a deo: vt q̃ di
ephe.5.a. ligit deum/ diligat ⁊ fratrem suum.

¶ Ca.S. Continuando de dilectione
proximi agit de emanatione verbi et
de eius manifestatione / ac de fidu=
cia habenda in deum. Cap.v.

A Omnis q̃ credit qm̃ iesus est
christus: ex deo natus est. Et
oĩs q̃ diligit eũ q̃ genuit/ dili
git et eũ qui nat⁹ est ex eo. In hoc co=
gnoscim⁹: qm̃ diligim⁹ natos dei/ cũ
deũ diligam⁹: ⁊ mãdata ei⁹ faciam⁹.
Hec est enĩ charitas dei/ vt mãdata
ei⁹ custodiam⁹: ⁊ mãdata ei⁹ grauia
mat.11.d. nõ sunt. Qm̃ omne qđ natũ est ex deo
B vincit mũdũ: ⁊ hec est victoꝛia q̃ vin
1.co.15.g. cit mũdũ: fides nr̃a. Quis est autẽ q̃
de sũ.tri. vincit mũdũ: nisi q̃ credit qm̃ ies⁹ est
c.damna= fili⁹ dei: hic est q̃ venit p aquã et san=
mus. guinẽ iesus christ⁹/ non in aqua solũ
de celebr. sed in aqua ⁊ sanguine. Et spũs est q̃
miss. ca.in testificat qm̃ christ⁹ est veritas. Qm̃
quadam. tres sunt qui testimoniũ dãt in celo:
pater/ verbũ/ ⁊ spũssanctus/ ⁊ hi tres
vnũ sunt. Et tres sunt q̃ testimoniũ
dãt in terra/ spirit⁹/ aqua/ ⁊ sanguis/
⁊ hi tres vnũ sunt. Si testimonium
hoĩm accipim⁹/ testimoniũ dei mai⁹
est: qm̃ hoc est testimoniũ dei qđ ma=
ius est: qm̃ testificat⁹ est de filio suo.
Jo.3.d. Qui credit in filiũ dei: hꝫ testimoniũ
dei in se/ q̃ nõ credit filio: mẽdacẽ
facit eũ/ qꝛ nõ credit in testimonium
qđ testificatus est de⁹ de filio suo. Et
hoc est testimoniũ: qm̃ vitã eternam
dedit nobis de⁹: ⁊ hec vita in filio ei⁹
C est. Qui hꝫ filiũ dei/ hꝫ vitã: q̃ non hꝫ
filiũ dei/ vitã nõ hꝫ. Hec scribo vobis
vt sciatis qm̃ vitã habetis eternã: q̃
creditis in noĩe filii dei. Et hec est fi=
ducia quã habem⁹ ad deũ: qꝛ qđcũqꝫ
petierimus scđm volũtatẽ ei⁹: audit
nos. Et scimus qꝛ audit nos q̃cq̃d pe

tierimus: scim⁹ qꝛ habem⁹ petitiones de pe.dis.
quas postulamus ab eo. Qui scit frã 1.c.impoꝛ
trem suũ peccare peccatũ nõ ad moꝛ tuna.ĩ fi.
tem/ petat: ⁊ dabit ei vita/ peccãti nõ D
ad moꝛtẽ. Est pctm̃ ad moꝛtẽ: nõ pro
illo dico vt roget qs. Omĩs iniquitas
peccatum est: ⁊ est pctm̃ ad moꝛtem.
Scim⁹ qꝛ oĩs q̃ natus est ex deo: non
peccat: sed gñatio dei cõseruat eũ: et
malignus non tãgit eũ. Scim⁹ qm̃ ex
deo sum⁹: et mũdus totus ĩ maligno
positus est. Et scim⁹ qm̃ filius dei ve=
nit: ⁊ dedit nobis sensuꝫ/ vt cognosca
mus verũ deũ/ ⁊ simus in vero filio
ei⁹. Hic ẽ ver⁹ de⁹ ⁊ vita eterna. Filio=
li custodite vos a simulacris. amen.

¶ Argumentum in epl'am secun=
dam beati Johannis apostoli.

V Sq; adeo ad sanctam feminã
scribit: vt eandem dominã nõ
dubitet literis appellare eius=
demqꝫ filius testimonium qꝫ ambulẽt
in veritate perhibeat.

¶ Epl'a btĩ Johãnis aplĩ scđa ĩcipit.

¶ C.S. Hoꝛtatur iohannes electã ad
bonũ persequendum ⁊ malum pꝛeca
uendũ: ac ponit cauendi modũ cum
excusatione de breuitate. Cap̃m pmũ.

S Enioꝛ/ electe dñe ⁊ na= A
tis ei⁹ q̃s ego diligo ĩ ve 93.dist.c.
ritate/ ⁊ nõ ego sol⁹: sed legimus.
⁊ oẽs q̃ cognouerũt vita
tem: pꝛopter veritatẽ q̃
permanet ĩ vobis ⁊ vo=
biscũ erit in eternũ. Sit vobiscũ gra=
tia/ mĩa/ pax a deo patre: ⁊ christo ie=
su filio pr̃is in veritate et charitate.
Gauisus sũ valde qm̃ inueni de filiis B
tuis ambulãtes in veritate sicut mãda
tũ accepim⁹ a patre. Et nunc rogo te
dñã nõ tanq̃ mãdatũ nouũ scribens
tibi: sed qđ habuim⁹ ab initio vt dili=
gam⁹ alterutruꝫ. Et hec est charitas
vt ambulem⁹ scꝫ mãdata ei⁹. Hoc est
enĩ mandatũ: vt quẽadmodum audi=
stis ab initio/ ĩ eo ambuletis: qm̃ mul=
ti seductores exierũt in mũdũ: q̃ non
cõfitentur iesum christum venisse in
carne/ hic est seductoꝛ ⁊ antichrist⁹. C
Uidete vosmetipsos: ne pdatis que 24.q.1.c.
operati estis: sed vt mercedem plenã omnis.
accipiatis. Oĩs q̃ recedit ⁊ non pma
net in doctrina christi: deũ nõ habet.
Qui pmanet in doctrina: hic ⁊ patrẽ
⁊ filiũ hꝫ. Si qs venit ad vos ⁊ hanc
doctrinã nõ affert: nolite recipere eũ
in domũ: nec aue ei dixeritis. Qui enĩ D
dicit illi aue: cõmunicat operib⁹ eius

ioh.16.f. malignis. ► Ecce predixi vobis: vt
1.ioh.1.b. in die dñi nō cōfundamini. . Plura
habens vobis scribere: nolui per char
tam et atramentum: spero enim me
futurū apud vos/et os ad os loq̄ / vt
gaudiū vestrū plenū sit. Salutant te
filij sororis tue electe. Grā tecū amē.

¶ Argumētū in epl'am tertiā iohis.
GAium pietatis causa extollit:
atq; vt in ipsa pietate maneat
exhortatur. Diotrepē impie-
tatis et superbie causa obiurgat. De-
metrio autē bonū testimoniū perhi-
bet/cum fratribus vniuersis.

¶ Incipit epl'a btī iohis apl'i tertia.

¶ Ca.S. Monet Gaium apl'us vt in
pietate permaneat/ vt a malo decli-
net cum adiuncta salutatione

A
93.dis.c.
legimus.
SEnior / Gaio charissi-
mo/quem ego diligo in
veritate. Charissime de
omnibus orōnem facio
pspere te ingredi et va-
lere/sicut prospere agit
aia tua. Gauisus sum
valde venientib⁹ fratrib⁹/ ꝛ testimoniū
perhibentib⁹ veritati tue: sicut tu in
B veritate ambulas. Maiorē horū non
habeo grām q̄ vt audiā filios meos
in veritate ambulare. Charissime fi-
deliter facis q̄cq̄d oparis in fratres
et hoc in peregrinos qui testimoniū
reddiderūt charitati tue in conspe-
ctu eccl'ie: quos benefacies: deducēs
C digne deo. Pro nomie eñ eius pfecti
42.dis.c. sunt: nihil accipiētes a gentib⁹. Nos
si quis. ḡ debem⁹ suscipere huiuscemodi: vt
cooperatores sim⁹ veritatis. Scripsis-
sem forsitā ecclesie: sed is q̄ amat pri-
matum gerere in eis Diotrepes non
recipit nos. Propt' hoc si venero: cō-
monebo ei⁹ opa que facit: vbis mali-
gnis garriens in nos: et quasi non ei
ista sufficiāt: neq; ipse suscipit fratres
et eos q̄ suscipiūt phibet: et de eccl'ia
D eiicit. Charissime/ noli imitari malū
sed qd' bonū est. Qui bñ facit/ex deo
est/qui aūt male facit/non videt deū.
Demetrio testimoniū redditū ab oi-
bus/et ab ipsa veritate. Sed et nos te
stimoniū perhibemus: et nosti qm̄ te
stimoniū nr̄m verum est. Multa ha-
bui tibi scribere: sed nolui p atramē-
tū et calamū scribere tibi. Spero au-
tem ꝓtinus te videre: et os ad os lo-
quemur. Pax tibi. Salutant te ami-
ci. Saluta tu amicos nominatim.

¶ Expliciūt epl'e btī Johannis apl'i.

¶ Prolog⁹ in epl'am canonicā iude.
IUdas frater Jacobi paruam
quidē que de septē catholicis
est: epistolā reliq̄t. Et q2 de li-
bro Enoch qui apocryphus est/in ea
assumit testimoniū a plerisq; reiicit:
tñ auctoritatē vetustate iā et vsu me-
ruit: ꝛ inter sctās scpturas cōputat.
¶ Argumentū i epl'am btī iude apl'i.
IUdas apl's frēs de corrupto-
rib⁹ vie veritatis ita informat
vt illicitū esse differet de sub
iugo semel erutos seruituris / denuo
operā suā officiis nauare seruilibus.

¶ Epl'a canonica beati Jude apl'i.

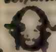
¶ C.S. Cōfirmat apl'us iudas fide-
les cōtra hereticoꝝ deceptiones: per
scpturas figurales/et similitudines na
turales atq; fideles i vitate ꝯfirmat.

Udas iesu christi seru⁹ A
frater aūt iacobi: his q̄
sunt in deo prē dilectis
et xp̄o iesu cōseruatis: ꝛ
vocatis. Mia vobis et
pax et charitas adim-
pleat. Charissimi/ oēm
sollicitudinē faciēs scribēdi vobis de cō
muni vr̄a salute / necesse habui scri-
bere vobis: deprecans supercertari se-
mel tradite sctis fidei. Subintroie- B
rūt eñ quidā hoies (q̄ olim p̄scripti
sunt i hoc iudiciū) impii/dñi nr̄i gra-
tiā trāsferētes in luxuriā/et solū dña-
torē et dñm nr̄m iesum christū negā-
tes. Cōmonere autē vos volo / sciens-
tes semel oia qm̄ iesus ppl'm de ter- nu.14.f.
ra egypti saluans/scd'o eos q̄ non cre
diderūt pdidit. Angelos vero q̄ non
seruauerūt suū principatū/ sed dere-
liquerūt suū domiciliū / in iudicium C
magni dei vinculis eternis sub cali- gen.19.c.
gine reseruauit. Sicut sodoma et go-
morra et finitime ciuitates simili mo
do exfornicate/et abeuntes post car-
nem alterā/facti sunt exemplū ignis
eterni penā sustinentes. Similiter ꝛ hi
q̄ carnē quidē maculāt: dñationē au-
tem spernūt/ maiestatē aūt blasphe-
māt. Cū michael archāgelus: cū dia-
bolo disputans altercaret de Moysi Zach.3.a
corpore: non est ausus iudiciū infer- eccl'i.21.d

re blasphemie/sed dixit. Imperet ti=
D bi deus. Hi autē queciiq; quidē igno=
rant/blasphemant. Quecūq; autē na
turaliter tanq; muta animalia nouunt
gen. 4.b. in his corrumpūtur. Ue illis q in via
Nu.22.d. cain abierūt/et in errore balaā mer=
Nu.16.a. cede effusi sunt/et in contradictione
core perierūt. Hi sunt in epulis suis
macule cōuiuātes/sine timore semet
ipsos pascentes/nubes sine aqua q a
1.pe.2.d. vētis circūferūt/ arbores autumna=
les/infructuose/ bis mortue/eradi=
cate/fluctus feri maris/despumātes
suas cōfusiones/sydera errātia: qui=
E bus pcella tenebrarū pseruata est in
Apo.1.b. eternū. Prophetauit autem et de his
septimus ab adam/enoch: dicens. Ecce
venit dns in sctis millibus suis/face=
re iudiciū contra oēs/et arguere oēs
impios de oibus operibus impietatis
eorū quibus impie egerūt/et de oibus du
ris q locuti sunt pra deū pctōres im
pii. Hi sunt murmuratores/ querulo=
si/scdm desyderia sua ambulantes: et
os eorū loquit supbiā/ mirantes per=
sonas qstus causa. Uos autē charis=
F simi: memores estote verborū q pre=
dicta sunt ab aplis dni nri Jesu xpi/
qui dicebant vobis. Qm in nouissi=
1.Ti.4.a mis tēporibus venient illusores scdm
2.Ti.3.a. desideria sua ambulantes in impieta
2.pe.3.a. tibus. Hi sunt q segregant semetipsos
aīales: spiritū nō habentes. Uos aūt
24.q.3.c. charissimi: superedificātes vosmetip
de illis. sos sctissime nre fidei: in spū sancto
orātes: vosmetipsos in dilectione dei
seruate: expectātes miam dni nri Je=
G su christi in vitam eternā. Et hos qui
dē arguite iudicatos: illos vero sal=
uate de igne rapientes. Aliis aūt mi=
seremini in timore: odiētes eam que
carnalis est maculatā tunicā. Ei au=
tem qui potēs est vos cōseruare sine
pctō/et pstituere ante conspectū glie
sue imaculatos in exultatione in
aduētu dni nri iesu christi. Soli deo
saluatori nro p iesū christū dnm no=
strū gloria et magnificentia/imperiū
et potestas ante oia secula: et nunc et
in omnia secula seculorum. Amen.

¶ Explicit epla beati Jude apostoli.

¶ Prologus in Apocalypsim beati iohannis apostoli incipit.

Omnes qui pie volunt viuere
in xpo (sicut ait apls) psecu=
2.tim.3.c. tionē patientur: iuxta illud. Fi=
li accedēs ad seruitutē dei / sta in iu= Eccl.2.a.
stitia/et timore/et prepara aiam tuā
ad tētationē. Tētatio namq; est vita
hois sup terrā. Ne autē fideles defi=
ciant in his: cōsolat eos dns atq; con
firmat dicēs. Uobiscū sum vsq; ad cō= mat.28.c.
summationē scli/et nolite timere pu=
sillus grex. Propterea vidēs deus pater
tribulationes qs passura erat eccia
ab aplis fundata supra petram xpm
vt minus timeant dispo suit vna cū fi=
lio et spū sctō eas reuelare. Reuela=
uit autē tota trinitas xpo sm huma=
nitatē/xps vero iohāni p angelū: io=
hannes eccie/de qua reuelatiōe hūc
librū cōposuit. Un et liber iste apoca=
lypsis dr.i.reuelatio/qz hic cōtinent
que deus reuelauit iohāni: et iohānes ec
clesie quāta scz eccia passa sit in tpe
primitiuo/et nūc patiat/et in nouissi
mis tēporibus antixpi passura sit / qñ
tāta erit tribulatio vt si fieri pōt etiā
moueātur electi. Et q p his et nunc et
in futuro premia sit susceptura: vt q's
denūciata supplicia terreant/ pmissa
premia letificēt. Ideo iste liber inter
reliqs scripturas noui testamēti pro
phetie noie cēset/q alius est excellen=
tior pphetiis. Sicut eñ nouū testa=
mentū pstat veteri/euāgeliū legi/ ita
hec pphetia prophetiis veteris testa
mēti: qz de christo et eccia magna ex
pte tā adipleta sacramēta denūciat.
Uel etiam ideo qz cū alius vnifaria=
iste trifaria data est pphetia simul /
scz de pterito et pñti et futuro. Ad cu
ius cōfirmādā authoritatē/ occurrit
etiā authoritas mittētis / deferentis et
accipientis. Mittentis scz trinitatis
deferētis scz angeli: et accipiētis scz
iohānis. Cū aūt iohanni hec i visione
fuerint reuelata/et sint tria gñā visio
nū/sub quo gñe cōtineatur videndū
est. Uisio eñ/alia corporalis/qñ vide
licet corporalibus oculis aliquid vi=
demus. Alia spūalis seu imaginaria /
cū videlz dormiētes vel etiā vigilan=
tes imagines rerū cernimus: quibus
aliquid aliud significatur/ sicut vidit
Pharao spicas et Moyses rubū ar=
dere: ille dormiēs: iste vigilans. Alia
intellectualis: qñ videlz spū sctō re=
uelante intellectui mētis veritatem
mysteriorū sicut est capimus: quō vi=
dit iohānes q in hoc libro referūtur.
Nō enim figuras tm spū vidit: sed et
earū significata mēte intellexit. Ui=
dit aūt iohānes et scripsit i Patmos

insulā relegat⁹ a Domitiano in exi-
liū pricipe impiissimo. Hac eū ad scri-
bendū cōpellēte causa: qr dū exul te-
neret a Domitiano in Patmos in-
sula: in eccl'iis quibus preerat multa
pullulauerūt / atq3 inoleuerūt vitia:
atq3 diuerse hereses. Erāt eñ quidā
heretici ibi dicētes christū nō fuisse
ante mariā: qr tēporaliter de ea na-
tus erat: q̄s iohānes in principio euā
Johā.1.a. gelii sui redarguit dicens. In princi-
pio erat verbum. Et in hoc libro cum
dicit alpha et o: id est principiū et fi-
nis. Dicebāt etiā quidā ecclesiā pon-
dere tribulationū ante finē seculi defi-
turā: et p labore nō premiū eternum
suscepturā. Horū ergo errores volēs
Esa.43.a destruere iohānes: ostēdit christū prin
cipiū esse et finē. Unde Esaias. Ante
me non est formar⁹ de⁹: et post me nō
erit. Et ecclesiā per exercitium tribu-
lationum non desinere: sed pficere z
pro his brauiū eternū recipe. Scri-
bit aūt iohānes septē ecclīis Asie: et
earū septē ep̄is de predictis instru-
ens: et in eis per eā totā generalē ec-
clesiā docēs. Est itaq3 materia iohan
nis in hoc opere stat⁹ specialit' Asia-
ne eccl'ie: nec nō et toti⁹ videl3 que in
presenti patiat' / et in futuro receptu-
ra sit. Intentio vero eius est monere
ad patientiam que seruanda est: tum
quia breuis labor / tum quia premiū
magnū. Modus tractandi talis: pri-
mo pmittit prologū et salutationem
vbi reddit auditores benignos et at
tētos: quo pmisso accedit ad narra-
tionē. Ante narrationē vero ostendit
christū esse ab eterno sine principio
et fine. Inducens ipsum loquentem.
Apo.22.a Ego sum alpha et o: id est principiū
et finis. Postea accedens ad narra-
tionē distinguit septē visiones: qui-
bus terminatis iste liber cōsumma-
tur. Premittit aūt prologum dicens
Apocalypsis iesu christi: subaudis:
Apo.1.a. hec est sicut in aliis. Uisio esaie hec
est: et parabole salomonis he sunt.

¶ Itē alius plog⁹ in Apocalypsim.

Joh.13.f. Iohannes apostolus et euangeli
Ibid.19.e sta a christo electus atq3 dilect⁹:
Joh.1.a. in tanto amore dilectionis vberior
habitus est vt in cena supra pectus
eius recumberet: et ad crucem astan
ti soli matrem propriam commēdas-
set: vt quem nubere volentem ad am
plexum virginitatis asciuerat ipsi
etiam custodiendam virginē tradi-
disset. Hic itaq3 cum propter verbum
dei et testimoniū iesu christi in Pat-
mos insulā sortiretur exilium: illic
ab eodē Apocalypsis preostensa de-
scribitur: vt sicut in principio cano-
nis: id est libri Geneseos incorrupti-
bile principiū prenotatur: ita etiam
incorruptibilis finis per virginē in
Apocalypsi redderet' dicentis. Ego Apo.22.e
sum alpha et o: initium et finis. Hic
est iohannes qui sciens superuenis-
se sibi diē egressionis de corpore: con
uocatis in Epheso discipulis: descen
dit in defossum sepulture sue locum:
orationeq3 cōpleta reddidit spiritū:
tam a dolore mortis factus extrane-
us q̄3 a corruptione carnis noscitur
alienus. Cuius tamen scripture dis-
positio vel libri ordinatio: ideo a no-
bis per singula non exponitur: vt ne
scientibus inquirendi desyderiū col-
locetur: et querentibus laboris fruct⁹
et deo magisterii doctrina seruetur.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum in Apocaly
psim beati Johannis apostoli.

Apocalypsis Johannis tot ha
bet sacramenta: quot verba.
Parum dixi: z pro merito vo-
luminis laus omnis inferior est. In
verbis singulis / multiplices latent
intelligentie.

¶ Incipit liber Apocalypsis beati
Johannis apostoli et euangeliste.

¶ C.S. Johānes scripsit septē eccle-
siis in Asia: de testimonio. de his que
oportet fieri cito: qui vidit septem cā
delabra aurea: ac in medio candela-
brorum similem filio hominis: ac po-
nitur Johannis trepidatio. Capl'm.i.

A A Pocalypsis iesu christi
quā dedit illi deus pa-
lā facere seruis suis que
oportet fieri cito: z signi
ficauit mittēs p ange-
lū suū seruo suo iohānis
q̄ testimonium perhi-
buit verbo dei z testimoniū iesu xp̄i
quecūq3 vidit. Beatus q̄ legit et au-
dit verba pphetie huius: et seruat ea 19.dis.c.
que in ea scripta sunt: tēpus eñ ppe necesse.
est. Johānes septē ecclesiis q̄ sunt in B
asia: grā vobis et pax ab eo q̄ est: et q̄

erat/et q̄ vētur⁹ est: et a septē spiriti=
bus q̄ in cōspectu throni eius sunt: et
Colos.1.c. a iesu christo q̄ est testis fidelis/ pri=
1.Co.15.c mogenit⁹ mortuorū/ et princeps re=
gū terre: q̄ dilexit nos/ et lauit nos a
Heb.9.d. petis nr̄is in sanguie suo: ⁊ fecit nos
1.Pe.1.d. regnum et sacerdotes deo ⁊ pr̄i suo:
1.Jo.1.d. ipsi glīa ⁊ iperiū in secl'a seclo℞. Amē.
Esaie.3.c. Ecce venit cū nubib⁹/et videbit eum
mat.24.c ois ocul⁹/et q̄ eū pupugerūt. Et tunc
Jude.1.c. plāgent se sup eū oēs trib⁹ terre: etiā
amen. Ego sum alpha et o: principiū
et finis/dicit dn̄s de⁹: q̄ est/ et q̄ erat/
C et q̄ ventur⁹ est oipotēs. Ego iohānes
frater vester et particeps in tribula=
tione/et regno/⁊ patientia in christo
iesu/fui in isula q̄ appellat̄ patmos:
ppt̄ vbū dei et testimoniū iesu xp̄i.
Fui in spū i dn̄ica die: ⁊ audiui post
me vocē magnā tanq̄ tube dicentis.
Qd̄ vides scribe in libro: et mitte se=
ptē eccl'iis que sunt in asia/epheso/et
smyrne/et pgamo/et thiatire/et sar=
dis/et philadelphie/⁊ laodicie. Et cō
uersus sum vt viderē vocē q̄ loq̄bat̄
93.dist.c. mecū. Et cōuersus vidi septē cande=
diaconi labra aurea: et in medio septē cande=
sunt.in labro℞ aureorū similē filio hois/ ve=
princi. stitū podere/et precinctū ad māmil=
D las zona aurea. Caput autē ei⁹ et ca=
pilli erāt candidi: tanq̄ lana alba/et
tanq̄ nix. Et oculi ei⁹ tanq̄ flamma
ignis/et pedes eius siles aurichalco
velut in camino ardēti: et vox illi⁹ tā=
q̄ vox aqua℞ multa℞: et habebat in
dextera sua stellas septem. Et de ore
ei⁹ gladi⁹ vtraq̄ parte acut⁹ exibat:
et facies ei⁹ sicut sol lucet in virtute
de penite. sua. Et cum vidissem eū: cecidi ad pe
c.et ore. des ei⁹ tanq̄ mortuus. Et posuit de
in princi. xterā suā sup me/dicēs. Noli timere
ego sum prim⁹/⁊ nouissim⁹/⁊ viuus:
Esa.41.b et fui mortuus: ⁊ ecce sū viuēs i secl'a
⁊.44.a. seclo℞: et habeo claues mortis et in=
ferni. Scribe ergo q̄ vidisti/et q̄ sunt
et q̄ oportet fieri post hec. Sacramen
tū septē stella℞ q̄s vidisti in dextera
mea. et septē candelabra aurea septē
stelle: angeli sūt septē eccl'ia℞: ⁊ can
delabra septē: septē ecclesie sunt.

¶ C.S. Informat apostolus ecclesi=
am ephesinā/ac ecclesiā smyrnensē
et deinde ecclesiā pergamēsem/ atq̄
ecclesiā thiatirensem: ac ponit discre
tio bonorum a malis. Capitulum.ij.

A Et angelo ephesi eccl'ie scribe.
Hec dicit q̄ tenet septē stellas
in dextera sua q̄ ambulat i me
dio septē cādelabro℞ aureo℞. Scio
opera tua/et laborē/et patientiā tuā
et q2 nō potes sustinere malos: et tē=
tasti eos q̄ se dicūt apl'os esse/ et non
sunt: et inuenisti eos mēdaces: et pa=
tientiā habes/et sustinuisti propter
nomen meū: et nō defecisti. Sed ha=
beo aduersum te pauca/q̄ charitatē B
tuā primā reliq̄sti. Memor esto itaq̄ fo.di.ca.
vnde excideris: et age penitentiam q2 scitas
et prima opa fac. Sin aūt venio tibi ⁊ co.dn̄o.
cito: et mouebo cādelabrū tuū de lo= de pe.di.i
co suo/nisi penitentiam egeris. Sed c.sunt qui
hoc habes/q2 odisti facta nicolaita= arbitrat̄.
rū: que et ego odi. Qui habet aurem:
audiat q̄d spūs dicat ecclesiis. Uincē=
ti dabo edere de ligno vite/qd̄ est in
paradiso dei mei. Et angelo smyrne C
ecclesie scribe. Hec dicit primus ⁊ no
uissim⁹: q̄ fuit mortuus/⁊ viuit. Scio
tribulationē tuā et paupertatē tuam:
sz diues es: et blasphemaris ab his
qui se dicūt iudeos esse ⁊ nō sunt: sed
sunt synagoge satane. Nihil horū ti=
meas q̄ passur⁹ es. Ecce missurus est
diabol⁹ aliq̄s ex vobis in carcerē vt
tentemini: et habebitis tribulationē
dieb⁹ decē. Esto fidelis vsq̄ ad mor=
tē: et dabo tibi coronam vite. Qui ha=
bet aurē/audiat q̄d spūs dicat eccle= D
siis. Qui vicerit/nō ledet̄ a morte se=
cūda. Et angelo pergami eccl'ie scri= de pe.dis.
be. Hec dicit q̄ hz rhōpheam ex vtra= 2.c.si eni.
q̄ parte acutam. Scio vbi habitas: §.iohan=
vbi sedes est satane: et tenes nomen nes.
meū: ⁊ nō negasti fidē meā. Et in die
bus illis antiphas testis meus fidelis
qui occisus est apud vos/vbi sata=
nas habitat. Sed habeo aduersus te
pauca: q2 habes illic tenentes doctri
nā balaā/ qui docebat balac mittere
scandalū corā filiis isrl' edere et for= Nu.24.c
nicari: ita habes et tu tenētes doctri
nā nicolaita℞. Similiter penitentiam
age: si quomin⁹: veniā tibi cito/et pu= E
gnabo cum illis in gladio oris mei.
Qui habet aurē: audiat quid spirit⁹
dicat ecclesiis. Uincenti dabo māna
absconditū/⁊ dabo illi calculū candi=
dū: et in calculo nomē nouū scriptū/
qd̄ nemo scit nisi q̄ accipit. Et ange=
lo thyatire ecclesie scribe. Hec dicit fi
lius dei/q̄ habet oculos tanq̄ flāmā
ignis: et pedes ei⁹ siles aurichalco.
Noui opa tua/et fidē/ et charitatem
tuā/et ministeriū: et patientiam tuā
et opera tua nouissima plura priori= F
bus. Sed habeo aduersus te pauca:

qꝛ permittis mulierem Jezabel / q̄ se
dicit ꝓphetam docere ⁊ seducere ser
uos meos fornicari ⁊ manducare de
idolothytis. Et dedi illi tēpus vt pe=
nitētiam ageret / et nonvult penitere
a fornicatione sua. Ecce ego mitto eā
in lectū. et qui mechātur cū ea: in tri=
bulatiōe maxima erunt / nisi peniten
tiā ab opib⁹ suis egerint / et filios ei⁹
hie.17.b. interficiam i morte: ⁊ sciet oēs eccl'ie
qꝛ ego sum scrutans renes ⁊ corda / ⁊
dabo vnicuiqꝫ vestrū scđm opera sua.
G Uobis aūt dico / et ceteris q̄ thyatire
estis. Quicūqꝫ non habent doctrinā
hanc / ⁊ q̄ nō cognouerunt altitudinē
sathane / quēadmodū dicunt: nō mittā
sup vos aliud pondus. tm̄ id qđ habe
tis / tenete donec veniam. Et q̄ vicerit
et custodierit vsqꝫ in finē opera mea
Po.2.c. dabo illi potestatē super gentes / ⁊ re
get eas in vga ferrea: et tanq̄ vas fi=
guli confringent. sicut ⁊ ego accepi a
pr̄e meo / et dabo illi stellā matutinā.
Qui habet aurem audiat / quid spiri=
tus dicat ecclesiis.

¶ C. S. Instruit aplus angelū eccle=
sie sardine / ac angelū philadelphie
et angelum laodicie. Capitulum. iii.

A ET angelo ecclesie sardis scribe.
Hec dicit qui habet septē spūs
dei / et septem stellas. Scio opera tua
quia nomen habes q̄ viuas et mor=
tuus es. Esto vigilans: et cōfirma ce
tera q̄ moritura erāt. Nō eni inueni
opa tua plena corā deo meo. In men
te ergo habe qualiter acceperis ⁊ au=
J.16.c. dieris: ⁊ serua / et penitētiam age. Si
1.thes.5.a ergo nō vigilaueris / veniā ad te tanq̄
2.pe.3.c. fur / et nescies qua hora veniam ad
te. Sed habes pauca noīa in sardis
qui nō inquinauerūt vestimenta sua /
et ambulabūt mecum in albis: qꝛ di=
gni sunt. Qui vicerit / sic vestietur ve
stimētis albis: et non delebo nomen
eius de libro vite: et cōfitebor nomen
eius corā patre meo / et corā angelis
B ei⁹. Qui habet aurē audiat quid spi=
rit⁹ dicat eccl'iis. Et angelo philadel
phie eccl'ie scribe. Hec dicit scūs et
Esa.22.f. ver⁹: qui habet clauē dauid: q̄ aperit /
ioh.12.b. et nemo claudit / claudit ⁊ nemo ape
rit. Scio opa tua. Ecce dedi coram te
ostiū apertū quod nemo potest clau=
dere: qꝛ modicā habes virtutē / et ser=
uasti verbū meum / ⁊ non negasti no
men meum. Ecce dabo de synagoga
sathane / q̄ dicunt se iudeos esse et non
sunt: sed mentiūtur. Ecce faciam illos
vt veniant / ⁊ adorent ante pedes tu=
os: et sciēt qꝛ ego dilexi te. Qm̄ serua C
sti verbū patientie mee: ⁊ ego serua=
bo te ab hora tētatiōis / que ventura
est in orbē vniuersum tentare habi=
tantes in terra. Ecce venio cito: tene
qđ habes / vt nemo accipiat coronā
tuā. Qui vicerit: faciā illū colūnā in
templo dei mei / et foras nō egredietur
amplius. Et scribā sup eū nomen dei
mei: et nomē ciuitatis dei mei noue
hierl'm: q̄ descēdit de celo a deo meo
et nomē meum nouū. Qui habet au=
rē / audiat quid spūs dicat ecclesiis.
Et angelo laodicie eccl'ie scribe. Hec
dicit / amē testis fidelis et verus / qui
est principiū creature dei. Scio ope=
ra tua / qꝛ neqꝫ frigid⁹ es neqꝫ calid⁹
vtinā frigidus esses aut calidus. sed
qꝛ tepid⁹ es / et nec frigidus nec cali=
dus / incipiā te euomere ex ore meo:
qꝛ dicis q̄ diues sum / ⁊ locupletatus
et nulli⁹ egeo: ⁊ nescis qꝛ tu es miser
et miserabilis / et paup / ⁊ cec⁹ / et nu=
dus. Suadeo tibi emere a me aurum D
ignitū ꝓbatū / vt locuples fias: et ve=
stimētis albis induaris / vt nō appa=
reat confusio nuditatis tue / et colly=
rio inunge oculos tuos vt videas.
Ego q̄s amo / arguo et castigo. Emu= Pro.3.b.
lare ergo: et penitentiā age. Ecce sto heb.12.b.
ad ostiū et pulso. Si q̄s audierit vo=
cem meā / ⁊ aperuerit mihi ianuā: in
trabo ad illū / ⁊ cenabo cū illo / et ipse
mecum. Qui vicerit: dabo ei sedere
mecū i throno meo: sicut et ego vici /
et sedi cum patre meo i throno eius.
Qui habet aurem / audiat quid spiri=
tus dicat ecclesiis.

¶ C. S. Uidit iohannes ostiū apertū
in celo / ac sedem positā: in cuius cir=
cuitu fuerant sedilia vigintiquatuor
cum quatuor aīalibus dantibus glo=
riam deo die ac nocte. Capitulū. iiii.

POst hec vidi: et ecce ostiū ap= A
ertum in celo: et vox prima quā
audiui tanq̄ tube loquentis
mecū dicēs. Ascēde huc / et ostēdam
tibi q̄ oportet fieri cito. Post hec sta=
tim fui i spiritu. Et ecce sedes posita
erat in celo: et supra sedem sedēs. Et
qui sedebat / similis erat aspectui la=
pidis iaspidis / et sardis: et iris erat
in circuitu sedis similis visioni sma=
ragdine. Et in circuitu sedis / sedilia B
vigintiquatuor: et supra thronos vi=
gintiquatuor seniores sedentes / cir=
cumamicti stolis albis: et in capiti=

De elect. bus suis coronas aureas. Et de thro-
c. scriptū no procedebant fulgura/ et voces/ et
in punct. tonitrua: et septem lampades arden
tes ante thronum / que sunt septem
spiritus dei. Et in cōspectu sedis tā-
q̄ mare vitreum simile crystallo: et
in medio sedis et in circuitu sedis q̄-
tuor animalia plena oculis ante et re-
tro. Et animal primum / simile leoni
C et secūdum animal/ simile vitulo: et
tertium animal / habens faciem ve-
lut hominis: et quartum animal/ si-
mile aquile volanti. Et quatuor ani-
malia singula eorum habebant alas
senas: et in circuitu et intus plena sunt
oculis. Et requiem non habebant die
Esa.6.a. ac nocte dicentia. Sanctus: sanctus
sanctus dominus deus omnipotens
qui erat: et qui est: et qui venturus est.
D Et cum darent illa animalia gloriam
et honorem et benedictionem sedēti
super thronum / viuenti in secula se-
culorum: procidebant vigintiquatu-
or seniores ante sedentem in throno:
et adorabant viuentem in secula se-
culorum: et mittebant coronas suas
ante thronum dicentes. Dignus es
domine deus noster accipere gloriam
et honorem et virtutem: quia tu crea-
sti omnia: et propter voluntatem tu-
am erant et creata sunt.

¶ C.S. Post fletum beati Johannis
agnus occisus aperit librum: cuius
dignitatem approbant vigintiqua-
tuor seniores: ac angelorum milia
milium. Capitulum. v.

A Et vidi in dextera sedentis su-
pra thronum: librum scriptum
intus et foris: signatum sigillis se-
ptem. Et vidi angelum fortem et pre-
dicantem voce magna. Quis est di-
gnus aperire librum: et soluere si-
gnacula eius? Et nemo poterat neq̄
in celo: neq̄ in terra: neq̄ subtus ter
ram aperire librum: neq̄ respicere
illum. Et ego flebam multū: quoniam
nemo dignus inuentus est aperire li
Ezec.2.d. brum: nec videre eum. Et vnus de se
B niorbus dixit mihi. Ne fleueris. ec-
ce vicit leo de tribu iuda: radix da-
uid aperire librum: et soluere septem
signacula eius. Et vidi: et ecce in me-
dio throni et quatuor animalium: et
in medio seniorum agnum stantem
tanq̄ occisum habentem cornua se-
ptem et oculos septem: qui sunt septē
spūs dei missi in omnem terram. Et
venit et accepit de dextera sedentis

in throno librum. Et cū aperuisset li-
brum / quatuor aīalia et vigintiqua- C
tuor seniores ceciderūt coram agno/
habētes singuli citharas et phialas
aureas plenas odoramentorum, que
sunt orationes sanctorum: et cantabant
cāticum nouum dicētes. Dignus es
dñe aperire librum et soluere signa-
cula eius: qm̄ occisus es et redemisti
nos deo in sanguine tuo / ex oī tribu
et lingua et pplo et natione: et fecisti
nos deo nostro regnū et sacerdotes
et regnabimus super terram. Et vidi
et audiui vocem angelorum multorū in
circuitu throni et aīaliū et seniorū: et
erat numerus eorum milia miliū dicen
tium voce magna. Dignus est agnus qui D
occisus est accipere virtutē et diuini- Dañ.7.c.
tatē et sapientiā et fortitudinē et ho-
norē et gloriā et benedictionē. Et om-
nem creaturā que in celo est et q̄ sup
terrā et subtus terrā et mare: et que
in eo sunt: oēs audiui dicētes sedenti
in throno et agno: Benedictio: et
honor et gloria et potestas in secula
seculorum. Et quatuor aīalia dicebant.
Amen. Et vigintiquatuor seniores
ceciderūt in facies suas: et adoraue-
runt viuentem in secula seculorum.

¶ C.S. Post apertionē quinq̄ sigil-
lorum diuersi effectus futuri signan-
tur: et in apertione sexti sigilli ponitur
de extremo iudicio. Capitulum. vi.

A Et vidi q̄ aperuisset agnus vnum
de septē sigillis/ et audiui vnum
de quatuor animalibus dicens tan-
q̄ vocem tonitrui. Ueni et vide. Et
vidi: et ecce equus albus/ et qui sedebat
sup illum habebat arcū/ et data est ei
corona/ et exiuit vincens vt vinceret.
Et cū aperuisset sigillū secundū/ au-
diui secundū aīal dicens. Ueni et vi-
de. Et exiuit alius equus rufus: et qui
sedebat sup illū / datū est ei vt sume-
ret pacē de terra: et vt inuicē se inter-
ficiāt: et datus est ei gladius magnus.
B Et cū aperuisset sigillū tertiū / audi-
ui tertiū aīal dicens. Ueni et vide. Et
ecce equus niger: et q̄ sedebat super
illum/ habebat staterā in manu sua.
Et audiui tanq̄ vocem in medio qua-
tuor aīaliū dicentium. Bilibris tritici
denario vno: et tres bilibres hordei
denario vno/ et vinū et oleum ne lese-
ris. Et cum aperuisset sigillum quar-
tum / audiui vocem quarti animalis
dicentis. Ueni et vide. Et ecce equus
pallidus: et qui sedebat sup eum/ no-

men illi mors: et infernꝰ sequebatur
eũ: et data est illi potestas sup qua-
tuor partes terre interficere gladio
C fame/et morte/et bestiis terre. Et cũ
aperuisset sigillũ quintũ: vidi subtꝰ
altare animas interfectorũ propter
verbũ dei et propter testimonium qd
habebãt. et clamabãt voce magna di-
cẽtes. Usqꝫquo dñe sanctus et verus
nõ iudicas et nõ vindicas sanguinẽ
nostrũ de his q habitãt in terra? Et
date sunt illis singule stole albe: et
dictũ est illis vt requiescerent adhuc
tẽpus modicũ donec cõpleãtur cõser-
ui eorũ et fratres eorũ qui interficien-
D di sũt sicut et illi. Et vidi cũ aperuis-
set sigillũ sextum: et ecce terremotus
magnꝰ factus est. et sol factus est ni-
ger tanqꝫ saccus cilicinus: et luna to-
ta facta est sicut sanguis: et stelle de
celo ceciderũt sup trã sicut ficꝰ emit-
tit grossos suos cum a vento magno
mouet. et celũ recessit sicut liber inuo-
lutus. et oẽs mons et insule de locis
suis mote sunt: et reges terre et prin-
cipes/et tribuni/et diuites et fortes
et oẽs seruus et liber abscõderunt se
in speluncis et in petris montiũ. et di
Esa.ii.d. cunt mõtibus et petris. Cadite super
Osee.x.b. nos/et abscõdite nos a facie sedentis
Luc.23.d. super thronũ et ab ira agni: qm venit
dies magnus ire ipsorum. Et quis
poterit stare?
C.S. Uidit apostolus signatos si-
gno dei viui ex omni tribu israel: gẽ-
tibus et populis qui venerũt ex ma-
gna tribulatione quos agnus reget:
abstergens omnem lachrymam ab
oculis eorum. Capitulum.vii.
A POst hec vidi quatuor angelos
stantes super quatuor angu-
los terre tenẽtes quatuor ven
tos terre ne flarent super terrã: neqꝫ
super mare neqꝫ in vllã arborem. Et
vidi alterũ angelũ ascendentẽ ab or-
tu solis habentẽ signũ dei viui et cla-
mauit voce magna quatuor angelis
quibꝰ datũ est nocere terre et mari di-
cẽs. Nolite nocere terre et mari neqꝫ
arboribꝰ/quoadusqꝫ signemꝰ seruos
dei nostri in frontibꝰ eorũ. Et audiui
numerũ signatorũ centũ quadragin-
ta quatuor milia signati ex omni tri-
bu filiorum israel. Ex tribu iuda/duo-
decim milia signati. Ex tribu ruben
duodecim milia signati. Ex tribu gad
duodecim milia signati. Ex tribu aser
B duodecim milia signati. Ex tribu ne-
ptalim: duodeci milia signati. Ex tri-
bu manasse: duodecim milia signati.
Ex tribu simeon: duodecim milia si-
gnati. Ex tribu leui: duodecim milia
signati. Ex tribu isachar: duodecim
milia signati. Ex tribu zabulon: duo-
decim milia signati. Ex tribu ioseph
duodeci milia signati. Ex tribu ben-
iamin: duodecim milia signati. Post
hec vidi turbã magnã quã dinũera-
re nemo poterat ex oĩbus gentibꝰ: et
tribubus et pplis/et linguis stantes
ante thronũ: et in cõspectu agni amí
cti stolis albis et palme ĩ manibꝰ eo- C
rũ. et clamabãt voce magna dicẽtes.
Salꝰ deo nostro q sedet sup thronũ
et agno. Et oẽs angeli stabant in cir
cuitu throni et seniorũ et quatuor anima
liũ: et ceciderũt in cõspectu throni in
facies suas: et adorauerũt deũ dicen
tes. Amẽ. Bñdictio/et claritas/et sa-
pientia/et grarũ actio/honor et vtꝰ/
et fortitudo deo nro in secula seculo-
rum. Amẽ. Et rñdit vnꝰ de senioribꝰ:
et dixit mihi. Hi q amicti sunt stolis D
albis q sunt? et vnde venerunt? Et di
xi illi. Dñe mi tu scis. Et dixit mihi.
Hi sunt qui venerũt de tribulatione
magna et lauerũt stolas suas: et deal-
bauerunt eas in sanguine agni. ideo
sunt ante thronũ dei: et seruiũt ei die
ac nocte in tẽplo eius: et qui sedet in
throno: habitabit sup illos. Non esu- Esa.49.
rient neqꝫ sitient amplius nec cadet
super illos sol: neqꝫ vllus estus: quo-
niam agnus qui ĩ medio throni est:
reget illos: et deducet eos ad vite fon Esa.25.c.
tes aquarum et absterget deus om-
nem lachrymam ab oculis eorum.
C.S. Fit silẽtiũ in celo in apertio-
ne sigilli septimi: ac recipit angelꝰ in
cẽsa multa et fiunt tonitrua et voces
et preparãt se ad canẽdum septẽ an-
geli: ac ponitur de cãtu quatuor an-
gelorum. Capitulum.viii.
ET cũ aperuisset sigillum septi- A
mum factum est silẽtium in ce-
lo quasi media hora. Et vidi septem
angelos stantes in conspectu dei: et
date sunt illis septem tube. Et alius
angelꝰ venit et stetit ante altare ha-
bẽs thuribulũ aureũ: et data sunt il-
li incẽsa multa vt daret de orationibus
sanctorũ omniũ super altare aureum
qd est ante thronũ dei. Et ascẽdit fu-
mus incensorum de orationibus san
ctorum de manu angeli coram deo.
Et accepit angelus thuribulum au- B

reū:et impleuit illud de igne altaris
et misit in terrā:et factā sunt tonitrua
et voces et fulgura et terremot⁹ ma=
gnus. Et septē angeli qui habebāt se
ptē tubas/ preparauerunt se vt tuba
canerēt. Et prim⁹ āgel⁹ tuba cecinit:
et facta est grando ⁊ ignis mixta in
sanguie:et missum est in terrā:et ter=
tia pars terre combusta est/ et tertia
pars arboꝝ ꝯcremata est/ et oē fenū
viride cōbustū est. Et scd̄o angelus
C tuba cecinit:et tanq̄ mons magnus
igne ardens missus est in mare:et fa
cta est tertia pars maris sanguis: et
mortua est tertia pars creature eorū
que habebant aīas in mari/ et tertia
pars nauiū interiit. Et tertius ange=
lus tuba cecinit:⁊cecidit de celo stel=
la magna ardēs tanq̄ facula:et ceci
dit in tertiā partē fluminū/et in fon=
tes aquarū: et nomen stelle dr̄ absin=
thiū.et facta est tertia pars aquarū
D in absinthium: et multi hoīm mortui
sunt de aquis:q2 amare facte sūt. Et
quart⁹ angel⁹ tuba cecinit: et ꝑcussa
est tertia pars solis ⁊ tertia pars lu=
ne et tertia pars stellaꝝ:ita vt obscu
raret tertia pars eoꝝ/et diei nō luce=
ret pars tertia et noctis silr̄. Et vi=
di et audiui vocē vni⁹ aquile volātis
ꝑ mediū celi dicētis voce magna. Ue
ve ve hītātib⁹ ī trā: de ceteris vocib⁹
triū angelorū qui erāt tuba canituri.
¶C.S. In cantu quinti angeli cadit
stella de celo: et ꝑcipitur locustis ne
ledant terre nascētia : et in cantu se=
xti angeli soluunt alligati angeli in
flumio magno euphrate. Capm.ix.

A Et quintus āgelus tuba cecinit:
J.20.a. et vidi stellā de celo cecidisse in
J.14.c. terram : et data est ei clauis putei a=
z.3.7.a. byssi. Et aperuit puteū abyssi:⁊ ascē
dit fumus putei sicut fumus forna=
cis magne:⁊ obscuratus est sol ⁊ aer
de fumo putei. Et de fumo putei exie
rūt locuste in terrā: ⁊ data est illi po=
testas sicut habent ptātē scorpiones
terre: et ꝑceptū est illis ne lederēt fe
nū terre/neq̄ oē viride/neq̄ oēm ar=
borē:nisi tm̄ hoīes q̄ non habēt signū
dei in frōtib⁹ suis: ⁊ dictū est illis ne
occiderēt eos:sed vt cruciarent men
sibus quinq̄ : et cruciatus eorum vt
cruciatus scorpii cum percutit homi
B nem. Et in dieb⁹ illis querent hoīes
Esa.2.d. mortē ⁊ nō inuenient eam: ⁊ desidera
Osee.10.b. bunt mori/ et fugiet mors ab eis. Et
Lu.23.d. similitudines locustarū silēs equis

paratis in prelīū: et sup̄ capita earū Sap.16.b.
tanq̄ corone siles auro:et facies ea=
rum tāq̄ facies hoīm. et habebāt ca=
pillos sicut capillos mulierū: et den=
tes earū sicut dentes leonum erāt:et
habebant loricas sicut loricas ferre=
as:et vox alarū earum sicut vox cur=
ruū equoꝝ multoꝝ currētium in bel=
lū. et habebant caudas similes scor=
pionū:⁊ aculei erāt in caudis earum
et ptās eaꝝ nocere hoībus mensibus
quinq̄.et habebant sup se regē ange C
lum abyssi/cui nomē hebraice abad=
don/grece autē apollyon : et latine
habēs nomen exterminans. Ue vnū
abiit /et ecce veniunt adhuc duo ve
post hec. Et sextus angel⁹ tuba ceci=
nit : et audiui vocē vnā ex q̄tuor cor=
nibus altaris aurei / qđ est ante ocu=
los dei dicētē sexto angelo qui habe=
bat tubā. Solue quatuor angelos qui
alligati sunt in flūie magno euphra=
te. Et soluti sunt quatuor angeli qui
parati erāt in horā et diē et mensem
et annū:vt occiderent tertiā partem
hoīm. Et numer⁹ equestris exercitus
vicies milies dena milia . Et audiui
numerum eorū. Et ita vidi eq̄s in vi=
sione: et q̄ sedebant sup eos habebāt
loricas igneas ⁊ hyacinthinas ⁊ sul
phureas.et capita equorū erant tāq̄
capita leonū:et de ore eoꝝ ꝓcedebat
ignis et fumus et sulphur. Et ab his D
tribus plagis occisa est tertia pars
hoīm/de igne et de fumo et sulphure
que procedebant ex ore ipsoꝝ. Pote=
stas em̄ equoꝝ in ore eoꝝ est et ī cau=
dis eoꝝ:nā caude eoꝝ similes serpen
tibus/habentes capita: et in his no=
cēt. Et ceteri hoīes qui nō sunt occisi
in his plagis / neq̄ penitētiā egerūt
de operib⁹ manuū suaꝝ vt non ado=
rarent demonia et simulacra aurea
et argētea ⁊ erea ⁊ lapidea ⁊ lignea:
que neq̄ videre possunt neq̄ audi=
re neq̄ ambulare:et non egerunt pe=
nitentiam ab homicidiis suis/neq̄ a
veneficiis suis / neq̄ a fornicatione
sua/neq̄ a furtis suis.
¶C.S. Uidit iohānes angelū descē=
dētem de celo habērē in manu sua li=
bellū apertū atq̄ iurauit angel⁹ non
fore tempus amplius : ac precipitur
iohanni deuorare librum. Capm.x.
Et vidi aliū āgelū fortē descen A
dentē de celo/amictū nube / et
iris in capite ei⁹ : et facies ei⁹
erat vt sol: et pedes ei⁹ tanq̄ colūna

ignis:⁊ habebat in manu sua libellū
apertū:⁊ posuit pedē suum dextrum
sup mare/sinistrum autē sup terra:⁊
clamauit voce magna/quēadmodū
B cū leo rugit. Et cū clamasset/locuta
93.di.ca. sunt septem tonitrua voces suas. Et
diaconi cū locuta fuissent septē tonitrua vo-
sunt.i pn. ces suas/⁊ ego scripturus erā:et audi-
ui vocē de celo dicētem mihi. Signa
que locuta sunt septē tonitrua:et no-
li ea scribere. Et angelus quem vidi
Dan.12.c stātē supra mare ⁊ sup terrā/leuauit
manū suā ad celū/⁊ iurauit per viuē-
C tem in secula seculoꝝ q̄ creauit celū
et ea que in eo sunt:⁊ terram ⁊ ea que
in ea sunt/⁊ mare ⁊ ea que ī eo sunt.
Quia tēpus nō erit amplius/sz in dieb⁹
vocis septimi angeli cū ceperit tuba
canere/cōsummabit mysterium dei
sicut euāgelizauit per seruos suos p-
phetas. Et audiui vocē de celo iterū
D loquentē mecum ⁊ dicentē. Uade/et
Ezec.3.a. accipe librū apertum de manu ange
li stantis supra mare ⁊ super terram.
23.di.ca. Et abij ad angelū dicens ei vt daret
exorcista. mihi librū. Et dixit mihi. Accipe li-
⁊ ca.lec- brū ⁊ deuora illū:et faciet amaricari
tori. ventrē tuum:sed in ore tuo erit dulce
tanq̄ mel. Et accepi librū de manu
angeli et deuoraui illū:⁊ erat in ore
meo tanq̄ mel dulce:⁊ cum deuorassem eum/amaricatus est venter meus/
et dixit mihi. Oportet te iterum pro-
phetare gētib⁹/⁊ populis/⁊ linguis/
et regibus multis.

¶C.S. Prophetat Johānes de tēplo
calcādo ac duob⁹ testibus:⁊ de bestia
ascēdente de mari q̄ occidit testes:⁊
ponit de tuba septimi angeli. Ca.xi.

A Et datus est mihi calamus simi-
lis virge/⁊ dictū est mihi. Sur-
ge/⁊ metire tēplū dei ⁊ altare ⁊ ado
rantes in eo:atrium autē quod est fo
ris templum eijce foras/⁊ ne metia-
ris illud:qm̄ datū est gētib⁹/⁊ ciuita-
tem sanctā calcabunt mēsib⁹ quadra
ginta duob⁹:⁊ dabo duobus testibus
meis/⁊ pphetabūt dieb⁹ mille ducētis
sexaginta amicti saccis. Hi sunt due
oliue ⁊ duo candelabra lucētia in cō-
spectu dn̄i terre stātes:⁊ si quis volue-
rit eos nocere/ignis exiet de ore eoꝝ
⁊ deuorabit inimicos eoꝝ:⁊ si quis vo-
luerit eos ledere/sic oportet eū occi-
B di. Hi habēt potestatē claudēdi celū/
ne pluat dieb⁹ pphetie illoꝝ:⁊ pote-
statē habēt sup aquas cōuertēdi eas
in sanguinē/⁊ pcutere terrā oī plaga
quotiēscūq̄ voluerit. Et cū finierit testi
moniū suū:bestia q̄ ascēdit de abys-
so/faciet aduersum eos belū/⁊ vincet
illos ⁊ occidet eos. Et corpora eoꝝ ia
cebūt ī plateis ciuitatis magne q vocat
spūaliter sodoma ⁊ egypt⁹/vbi ⁊ dn̄s eo
rū crucifix⁹ est. Et videbūt de tribub⁹
⁊ populis ⁊ linguis ⁊ gētib⁹ corpora
eoꝝ p tres dies ⁊ dimidiū:⁊ corpora
eoꝝ nō sinēt poni in monumētis/⁊ in-
habitātes terrā gaudebūt sup illos/
⁊ iocūdabunt/⁊ munera mittēt inui-
cem:qm̄ hi duo pphete cruciauerūt
eos q̄ ī habitabāt sup terrā. Et post
dies tres ⁊ dimidium spūs vite a deo C
intrauit in eos:⁊ steterūt sup pedes
suos/⁊ timor magn⁹ cecidit sup eos
q̄ viderūt eos. Et audierūt vocē ma-
gnā de celo dicētē eis. Ascēdite huc.
Et ascēderūt in celū in nube/⁊ vide-
runt illos inimici eoꝝ. Et in illa hora
fact⁹ est terremot⁹ magn⁹:⁊ decima
pars ciuitatis cecidit/⁊ occisa sunt in
terremotu noīa hoim septē milia/et
reliqui in timorem sunt missi/⁊ dede
runt gloriā deo celi. Ue scdm abiit:⁊
ecce ve tertiū veniet cito. Et septim⁹
angelus tuba cecinit:⁊ facte sunt vo-
ces magne in celo/dicētes. Factum
est regnū hui⁹ mūdi dn̄i nostri ⁊ chri-
sti ei⁹/⁊ regnabit in secula seculorū. D
Amē. Et viginti quatuor seniores qui
in cōspectu dei sedēt in sedib⁹ suis/ce-
ciderunt in facies suas/⁊ adoraue-
runt deum dicētes. Gratias agim⁹ tibi
dn̄e de⁹ noster oipotēs q̄ es/⁊ q̄ eras/
et q̄ vētur⁹ es:qz accepisti virtutē tuā
magnā ⁊ regnasti. Et irate sunt gen-
tes/⁊ aduenit ira tua/⁊ tēp⁹ mortuo-
rum/iudicari/⁊ reddere mercedē ser
uis tuis pphetis ⁊ sanctis/⁊ timentib⁹
nomē tuum pusillis ⁊ magnis/⁊ ex-
terminandi eos q̄ corruperunt terrā.
Et apertū est tēplū dei in celo/⁊ visa
est arca testamēti ei⁹ in tēplo ei⁹:⁊ fa
cta sunt fulgura ⁊ voces/⁊ tonitrua/
⁊ terremot⁹/⁊ grādo magna.

¶C.S. Uidetur templum dei in celo
cum arca testamenti/ac mulier ami-
cta sole cum dracone magno:⁊ factū
est prelium magnū in celo Michae-
lis cum dracone. Cap.xij.

Et signum magnum apparuit A
in celo:mulier amicta sole/⁊ lu-
na sub pedibus eius:⁊ in capite eius
corona stellarum duodecim/⁊ in vte-
ro habēs:⁊ clamabat parturiens/et
cruciat vt pariat. Et visum est aliud

signū in celo: ⁊ ecce draco magnꝰ ru-
fus habēs capita septē et cornua de-
cē: ⁊ in capitibꝰ eiꝰ diademata septē/
et cauda eiꝰ trahebat terciam partē
stellarū celi ⁊ misit eas ī terrā: ⁊ dra-
co stetit ante mulierē q̄ erat parituс-
ra: vt cū peperisset filiū eius deuora-
B ret. Et peperit filiū masculū q̄ rectu-
rus erat oēs gentes in virga ferrea:
et raptꝰ est filiꝰ eiꝰ ad deū ⁊ ad thro-
nū eius: ⁊ mulier fugit in solitudinē
vbi habebat locū paratum a deo/ vt
ibi pascat eā diebꝰ mille ducētis sexa-
ginta. Et factū est preliū magnū in
celo. Michael ⁊ angeli eiꝰ preliaban-
tur cū dracone: et draco pugnabat et
angeli eiꝰ/ ⁊ nō valuerunt/ neq̧ locus
inuentus est eoꝝ amplius in celo: ⁊ p̄-
iectus est draco ille magnus serpēs
antiquus qui vocaꝉ diabolus et sata-
nas/ q̄ seducit vniuersum orbē: ⁊ p̄ie-
ctus est in terrā/ ⁊ angeli eiꝰ cum il-
C lo missi sunt. Et audiui vocē magnā
in celo dicentē. Nunc facta est salus
et virtꝰ ⁊ regnū dei nostri ⁊ potestas
Christi eiꝰ: q2 p̄iectus est accusator
fratrū nr̄oꝝ q̄ accusabat illos ante
cōspectū dei nr̄i die ac nocte. Et ipsi
vicerūt eū propter sanguinē agni/ et
p̄pter verbū testimonii sui/ ⁊ nō dile-
xerunt aīas suas vsq̧ ad mortē: pro-
pterea letamini celi/ ⁊ q̄ habitatis in
eis. Ue terre ⁊ mari: q2 descēdit dia-
bolus ad vos habens irā magnā/
D sciēs q̧ modicū tēpꝰ habet. Et postq̄
vidit draco q̧ p̄iectus esset in terrā:
persecutꝰ est mulierē que peperit ma-
sculum: et date sunt mulieri ale due
aquile magne/ vt volaret in desertum
in locū suū vbi alit p tēpꝰ ⁊ tēpora et
dimidiū tēporis a facie serpentis. Et
misit serpens ex ore suo post mulierē
aquā tanq̄ flumē/ vt eā faceret trahi
a flumine. Et adiuuit terra mulierē
⁊ aperuit terra os suum/ ⁊ absorbuit
flumen qđ misit draco de ore suo. Et
iratꝰ est draco in mulierē: et abiit fa-
cere prelium cum reliquis de semine
eius/ qui custodiunt mandata dei/ et
habent testimonium Jesu Christi. Et
stetit super arenam maris.

¶ C. S. Describit bestia ascēdens de
mari cū septē capitibꝰ/ ⁊ decē cornibꝰ
et decē diadematibꝰ: q̄ blasphemauit
nomē dn̄i: atq̧ videtur alia bestia ha-
bēs cornua duo silis agni. Cap. xiii.

A ET vidi de mari bestiā ascenden-
tem habentē capita septē ⁊ cor-
nua decē/ et sup cornua eiꝰ decē dia-
demata/ ⁊ super capita eiꝰ nōia blas-
phemie. Et bestia quā vidi/ silis erat
pardo/ ⁊ pedes eius sicut pedes vrsi:
et os eius sicut os leonis. Et dedit il-
li draco virtutē suā et potestatē ma-
gnā. Et vidi vnū de capitibꝰ suis q̄si
occisum in mortē/ ⁊ plaga mortis eiꝰ
curata est. Et admirata est vniuersa
terra post bestiā. Et adorauerūt dra-
conē qui dedit potestatē bestie: ⁊ ado-
rauerūt bestiā dicētes. Quis similis
bestie: ⁊ q̄s poterit pugnare cum ea?
Et datum est ei os loquens magna ⁊ B
blasphemias: et data est ei potestas
facere mēses quadragintaduos. Et
aperuit os suum in blasphemias ad
deum blasphemare nomē eiꝰ: ⁊ taber-
naculum eiꝰ ⁊ eos q̄ in celo habitant.
Et datū est illi bellū facere cum san-
ctis/ ⁊ vincere eos. Et data est illi po-
testas in omnē tribū ⁊ populū ⁊ lin-
guā/ ⁊ gentē: ⁊ adorauerūt eā omnes
qui inhabitabāt terrā/ quoꝝ nō sunt
scripta nōia in libro vite agni/ q̄ occi-
sus est ab origine mundi. Si quis ha- C
bet aurem audiat. Qui in captiuita-
tem duxerit/ in captiuitatem vadet: q̄
in gladio occiderit/ oportet eum gla- Gen. 9.a.
dio occidi. Hic est patientia et fides Mat. 26.f.
sanctoꝝ. Et vidi aliam bestiam ascen-
dentē de terra: ⁊ habebat cornua duo
similis agni/ ⁊ loquebaꝉ sicut draco.
Et potestatē prioris bestie omnē fa-
ciebat in cōspectu eiꝰ: ⁊ fecit terram/
⁊ inhabitantes in ea adorare bestiā
primā cuiꝰ curata est plaga mortis: ⁊
fecit signa magna vt etiam ignē fa-
ceret de celo descēdere in terrā in cō-
spectu hoīm. Et seduxit habitantes
in terra p̄pter signa que data sunt il-
li facere in cōspectu bestie/ dicēs ha-
bitantibꝰ in terra/ vt faciāt imaginē
bestie q̄ habet plagā gladii et vixit.
Et datū est illi vt daret spiritū imagi-
ni bestie: ⁊ vt loquaꝉ imago bestie/ et
faciet vt q̄cunq̧ nō adorauerint ima- D
ginē bestie/ occidātur. Et faciet oēs
pusillos ⁊ magnos et diuites/ ⁊ pau-
peres ⁊ liberos/ ⁊ seruos habere cha-
racterē in dextera manu sua/ aut in
frontibꝰ suis: ⁊ ne quis posset emere
aut vendere nisi qui habeat chara-
cterē/ aut nomen bestie/ aut numerū
nominis eiꝰ. Hic sapiētia est. Qui ha-
bet intellectū/ cōputet numerum be-
stie. Numerus enī hoīs est: ⁊ nume-
rus eiꝰ sexcenti sexaginta sex.

¶ C.S. Uidetur agnus stans super
montē sion ⁊ cum eo cētum quadra-
ginta quatuor milia q̄ cum mulieribꝰ
non sunt coinquinati: ⁊ docet angelꝰ
timorē dn̄i: ac predicit casum babylo
nis atq; preceptū datur Johanni de
scribendis beatis. Cap.xiiij.

A ET vidi/⁊ ecce agnus stabat su-
pra montē sion: ⁊ cum eo cētum
quadragintaquatuor milia/haben-
tes nomen eius ⁊ nomē patris eius
scriptum in frontibꝰ suis. Et audiui
vocem de celo tanq̄ vocem aquarum
multarum/⁊ tanq̄ vocē tonitrui ma-
gni: ⁊ vocē quā audiui/ sicut cithare-
dorū citharizātium in citharis suis.
Et cātabāt quasi canticū nouū ante
sedē ⁊ ante quatuor aīalia ⁊ seniores:
⁊ nemo poterat dicere canticum/nisi
illa centum quadragintaquatuor mi
B lia q̄ empti sunt de terra. Hi sunt qui
cū mulieribꝰ nō sunt coinquinati: vir
gines enī sunt. Hi sequunt̄ agnū quo
cunq; ierit. Hi empti sunt ex oīb9
primitie deo ⁊ agno: ⁊ in ore eoꝝ non
est inuētum mēdaciū. Sine macula
enim sunt ante thronū dei. Et vidi al
terū angelū volantē per mediū celi
habentē euangeliū eternū: vt euāge-
lizaret sedētibꝰ sup terrā ⁊ sup omnē
gentē et tribum ⁊ linguam ⁊ populū
Fo.145.a dicens magna voce. Timete dn̄m/et
Act.14.c date illi honorem/q2 venit hora iudi-
cii eius: ⁊ adorate eū qui fecit celū et
Esa.21.c. terrā/mare ⁊ fontes aquarū. Et aliꝰ
hier. 51.a angelꝰ secutꝰ est eū dicēs. Cecidit ce-
cidit babylon illa magna que a vino
ire fornicationis sue potauit oēs gē-
tes. Et tertius angelus secutꝰ est il-
los/dicēs voce magna. Si q̄s adora-
uerit bestiam ⁊ imaginē eiꝰ: ⁊ accepe
rit characterē in frōte sua/aut in ma
nu sua: hic bibet de vino ire dei quod
mixtū est mero in calice ire ipsius: et
C cruciabit igne ⁊ sulphure in ꝯspectu
angeloꝝ sctōꝝ ⁊ ante cōspectū agni:
⁊ fumus tormentoꝝ eoꝝ ascendet in
secula seculorū/nec habent requiem
die ac nocte qui adorauerunt bestiā
et imaginē eiꝰ/et si q̄s acceperit cha
racterē nois eiꝰ. Hic patiētia sctōꝝ
est: qui custodiūt mādata dei et fidē
Jesu. Et audiui vocē de celo dicētem
mihi. Scribe. Beati mortui q̄ in dn̄o
moriunt̄. Amodo iam dicit spūs/vt
requiescāt a laboribꝰ suis: opa enī illo-
rum sequunt̄ illos. Et vidi/⁊ ecce nu-
bem cādidam: ⁊ super nubē sedentē
similē filio hois habētē in capite suo
coronā aureā/⁊ in manu sua falcem
acutā. Et alius angelus exiuit de tē- Mat.13.e
plo clamans voce magna ad seden- Joel.3.c.
tem super nubē. Mitte falcē tuam et
mete: quia venit hora vt metatur/qm̄
D aruit messis terre. Et misit qui sede-
bat super nubē falcē suam in terrā/⁊
messuit eā. Et alius angelꝰ exiuit de
templo qd̄ est in celo/habens et ipse
falcē acutam. Et aliꝰ angelꝰ exiuit de
altari qui habebat potestatem supra
ignē: ⁊ clamauit voce magna ad eū q̄
habebat falcē acutā dicēs. Mitte fal
cem tuā acutā in terrā ⁊ vindemia bo
tros vinee terre/qm̄ mature sunt vue
eiꝰ. Et misit angelꝰ falcē suā acutā in
terrā: ⁊ vindemiauit vineā terre/⁊ mi
sit in lacū ire dei magnū. ⁊ calcatꝰ est
lacꝰ extra ciuitatem/⁊ exiuit sanguis
de lacu vsq; ad frenos equoꝝ per sta
dia mille sexcenta.
¶ C.S. Uidit Johānes septem ange
los habentes septem plagas nouissi
mas: quibus dantur septē phiale ple
ne iracundia dei. Cap.xv.
A ET vidi aliud signū in celo ma-
gnum ⁊ mirabile: angelos septē
habentes plagas septē nouissimas:
qm̄ in illis consummata est ira dei.
Et vidi tanq̄ mare vitreum mixtum
igne/⁊ eos qui vicerūt bestiā ⁊ ima-
B ginem eius/⁊ numerū nominis eius
stantes super mare vitreū: habentes
citharas dei/⁊ cantantes canticum
Moysi serui dei ⁊ canticum agni/di
centes. Magna ⁊ mirabilia sunt ope
ra tua dn̄e deus omnipotens: iuste et
vere sunt vie tue dn̄e rex seculorum. Hie.10.b.
Quis non timebit te dn̄e/⁊ magnifi-
cabit nomen tuum: q2 solus pius es
quoniā omnes gentes venient ⁊ ado
C rabunt in conspectu tuo/quoniam iu
dicia tua manifesta sunt. Et post hec
vidi/⁊ ecce apertum est templum ta-
bernaculi testimonii in celo: et exie-
runt septem angeli habētes septem
plagas de tēplo: vestiti lapide mun-
do et candido/et precincti circa pe-
ctora zonis aureis. Et vnum ex qua-
tuor animalibus dedit septem ange-
lis septem phialas aureas plenas
iracundie dei viuentis in secula secu
D lorum. Et impletum est templum dei
fumo a maiestate dei ⁊ de virtute eiꝰ:
et nemo poterat introire in tēplum/
donec consummarentur septem pla-
ge septem angelorum.

¶ C.S. Precipit septē angelis vt ef-
fundant septē phialas:quoꝝ prim⁹
effudit suā phialā in terrā:secundus
in mare:terti⁹ super fontes aquarū:
quart⁹ in solem:quintus super sedem
bestie:sextus in flumen euphraten:
septim⁹ in aerem. Cap.xvi.
ET audiui vocē magnam de tem
A plo/dicentē septē angelis. Ite ⁊
effundite septē phialas ire dei in ter-
ram. Et abijt primus angel⁹ ⁊ effudit
phialā suā in terrā:⁊ factum est vul-
nus seuum ⁊ pessimum in homines
qui habebāt characterem bestie/⁊ in
eos q̄ adorauerunt bestiam ⁊ imagi-
nem ei⁹. Et secundus angel⁹ effudit
phialā suā i mare/⁊ fact⁹ est sanguis
tanq̄ mortui/⁊ oīs aīa viuēs mortua
est in mari. Et tertius angel⁹ effudit
phialā suā sup flumina ⁊ sup fontes
aquarū/⁊ fact⁹ est sanguis. Et audi-
ui angelū aquarum dicentē. Iust⁹ es
dn̄e q̄ es ⁊ q̄ eras sanct⁹ q̄ hoc iudica-
sti:qꝛ sanguinē sanctoꝝ ⁊ ꝓphetarū
effuderunt/⁊ sanguinē eis dedisti bi
bere:digni eñ sunt. Et audiui alterū
B angelū dicētē. Etiā dn̄e de⁹ oīpotens
vera ⁊ iusta iudicia tua. Et quartus
angel⁹ effudit phialā suā in solē:⁊ da
tū est illi estu affligere hoīes ⁊ igni/
et estuauerunt hoīes estu magno/et
blasphemauerunt nomē dei habētis
potestatē super has plagas/neqꝫ ege-
runt penitentiā vt darēt illi gloriam.
Et quint⁹ angel⁹ effudit phialā suam
super sedē bestie:⁊ factum est regnū
ei⁹ tenebrosum/⁊ cōmāducauerūt lin
guas suas pre dolore:et blasphema-
uerūt deū celi pre dolorib⁹ ⁊ vulneri-
bus suis/⁊ non egerunt penitētiā ex
C operib⁹ suis. Et sext⁹ angelus effudit
phialam suā in flumen illud magnū
euphraten:⁊ siccauit aquā ei⁹/vt pre
pararet via regib⁹ ab ortu solis. Et vi
di de ore draconis ⁊ de ore bestie ⁊ de
ore pseudoprophete exire spirit⁹ tres
immūdos in modū ranarū. Sūt eñ
spirit⁹ demonioꝝ faciētes signa/⁊ ꝓ-
cedunt ad reges toti⁹ terre cōgrega-
re illos in preliū ad diē magnū oīpo-
Ap.3.a. tentis dei. Ecce venio sicut fur. Beat⁹
mat.24.d q̄ vigilat et custodit vestimenta sua/
Lu.12.e. ne nudus ambulet/et videant turpi-
1.cor.5.a. tudinē eius. Et congregabit illos in
D locū q̄ vocat̄ hebraice armageddon.
Et septim⁹ angel⁹ effudit phialā suā
in aerē:et exiuit vox magna de tēplo
a throno dicens. Factum est. Et fa-
cta sunt fulgura/⁊ voces et tonitrua
⁊ terremot⁹ fact⁹ est magn⁹ q̄lis nūq̄
fuit/ex q̄ hoīes fuerunt super terram
talis terremot⁹ sic magnus. Et facta
est ciuitas magna in tres partes:et
ciuitates gētium ceciderunt. Et Ba-
bylon magna venit in memoriā ante
deū:dare illi calicē vini indignatio-
nis ire ei⁹. Et oīs insula fugit/⁊ mon
tes nō sunt inuēti. Et grādo magna
sicut talētū descēdit de celo in hoīes:
et blasphemauerunt deum hoīes ꝓ-
pter plagam grandinis quoniā ma-
gna facta est vehemēter.
¶ C.S. Uidit Iohānes mulierē sedē
tem sup bestiā coccineā plenā noīb⁹
blasphemie habētē capita septē ⁊ cor
nua decē:in cui⁹ fronte erat scriptū:
Babylon magna/⁊ describit mulie-
ris sacramentum. Cap.xvii.
ET venit vnus de septē angelis A
qui habebant septē phialas:⁊
locut⁹ est mecū dicēs. Ueni et
ostendam tibi dānationē meretricis
magne q̄ sedet super aquas multas
cū q̄ fornicati sunt reges terre/⁊ ine-
briati sunt q̄ inhabitant terram de vi
no ꝓstitutionis ei⁹. Et abstulit me in
spiritu in desertum. Et vidi mulierē
sedentē super bestiā coccineā/plenā
nominib⁹ blasphemie habētē capita
septē ⁊ cornua decem. Et mulier erat
circundata purpura ⁊ coccino/⁊ in-
aurata auro ⁊ lapide precioso/⁊ mar
garitis/habens poculum aureum in
manu sua:plenum abominatiōe et
immunditia fornicationis ei⁹. Et in B
fronte ei⁹ nomē scriptū mysterium:
babylon magna mater fornicationū
⁊ abominationum terre. Et vidi mu-
lierē ebriam de sanguine sanctoꝝ/et
de sanguine martyꝝ Iesu. Et mirat⁹
sum cū viderē illā/admiratione ma-
gna. Et dixit mihi angelus. Quare
miraris? Ego dicam tibi sacramen-
tum mulieris et bestie q̄ portat eam
que habet capita septē et cornua de-
cem. Bestia quā vidisti fuit ⁊ nō est ⁊
ascensura est de abysso ⁊ in interitū
ibit:⁊ mirabuntur inhabitantes ter-
ram:quoꝝ nō sunt scripta nomina
in libro vite a constitutione mundi:
videntes bestiam que erat ⁊ non est.
Et hic est sensus:qui habet sapien- C
tiam. Septem capita/septē montes
sunt:sup quos mulier sedet/⁊ reges
septem sunt. Quinqꝫ ceciderunt vn⁹
est/⁊ ali⁹ nondum venit:⁊ cum vene-

rit: oportet illũ breue tẽpus mane-
re. Et bestia que erat ⁊ non est: ⁊ ip-
sa octaua est/ ⁊ de septem est/ ⁊ in in-
teritum vadet. Et decẽ cornua que vi-
disti: decem reges sunt qui regnum
nondũ acceperunt/ sed potestatem
tanq̃ reges vna hora accipient post
bestiam. Hi vnũ consiliũ habent: et
D virtutẽ: et potestatem suã bestie tra-
I.tim.6.c. dent. Hi cũ agno pugnabũt: ⁊ agnꝰ
.j.19.c. vincet illos/ quoniã dominꝰ domino-
rum est ⁊ rex regũ: ⁊ qui cũ illo sunt
vocati: ⁊ electi ⁊ fideles. Et dixit mi-
hi. Aque quas vidisti vbi meretrix
sedet: populi sunt ⁊ gentes ⁊ lingue.
Et decẽ cornua que vidisti in bestia:
hi odient fornicariam ⁊ desolatã fa-
cient illam ⁊ nudam ⁊ carnes eius
manducabunt: ⁊ ipsam igne concre-
mabũt. Deus enĩ dedit in corda eo-
rũ vt faciant quod placitũ est illi: vt
dent regnũ suum bestie/ donec cõsu-
mentur verba dei. Et mulier quam
vidisti: est ciuitas magna: que habet
regnum super reges terre.

¶ C.S. Docet angelꝰ iohãnẽ de casu
babylonis ac luctu eiusdẽ: ⁊ exulta-
tione celi super eandem. Cap̃m.xviii.

A ET post hec vidi alium angelum
descendentẽ de celo/ habentem
potestatem magnam/ ⁊ terra illumi-
nata est a gloria eius. Et exclama-
Esa.21.c. uit in fortitudine dicẽs. Cecidit ceci-
hier.51.a dit babylon magna: ⁊ facta est ha-
bitatio demoniorũ: ⁊ custodia omĩs
spiritꝰ immundi ⁊ custodia omĩs vo-
lucris immunde ⁊ odibilis: quia de
vino ire fornicationis eius biberunt
omnes gẽtes: ⁊ reges terre cum illa
fornicati sũt: ⁊ mercatores terre de
B virtute deliciarũ eius diuites facti
sunt. Et audiui aliam vocẽ de celo/
dicentẽ. Exite de illa populus meus
et ne participes sitis delictorũ eius/
⁊ de plagis eiꝰ non accipiatis. Quo-
niã peruenerũt peccata eiꝰ vsq̃ ad
celũ: ⁊ recordatus est dñs iniquita-
tũ eius. Reddite illi sicut ⁊ ipsa red-
didit vobis: ⁊ duplicate duplicia se-
cundum opera eius. In poculo quo
miscuit vobis: miscete illi duplũ. Quã-
tum glorificauit se ⁊ in delicijs fuit:
tantũ date illi tormentũ ⁊ luctũ: q̃r
esa.47.b i corde suo dicit. Sedeo vt regina/ et
C vidua non sum ⁊ luctũ non videbo.
Ideo in vna die venient plage eiꝰ/
mors/ et luctus ⁊ fames ⁊ igni cõbu-
retur: quia fortis est deus qui iudi-

cabit illã. Et flebũt ⁊ plangẽt se sup 9
illã reges terre qui cũ illa fornicati
sunt ⁊ in delicijs vixerũt/ cũ viderit
fumũ incendij eius: lõge stãtes pro-
pter timorẽ tormentorũ eius dicen-
tes. Ue ve ciuitas illa magna baby-
lon ciuitas illa fortis: quoniam vna
hora venit iudiciũ tuũ. Et negocia- 10
tores terre flebũt ⁊ lugebũt sup illã
quoniã merces eorũ nemo emet am-
plius/ merces auri ⁊ argenti ⁊ lapi-
dis preciosi ⁊ margarite ⁊ byssi/ et
purpure/ ⁊ serici: ⁊ coccini: et omne
lignũ thinũ ⁊ omnia vasa eboris/ et D
oĩa vasa de lapide precioso et eramẽ-
to ⁊ ferro/ ⁊ marmore: et cinamomũ
⁊ amomũ: ⁊ odoramẽtorũ/ et vnguẽ-
ti: et thuris: et vini: ⁊ olei: et simile: ⁊
tritici: et iumentorũ: ⁊ ouiũ: ⁊ equo-
rũ: et rhedarũ: ⁊ mancipiorũ: et ani-
marũ hominum. Et poma desiderij
anime tue discesserũt a te: ⁊ oĩa pin-
guia ⁊ preclara perierũt a te: ⁊ am-
plius illa iam non inuenient merca- 15
tores hoim: q̃ diuites facti sunt: ab E
ea longe stabunt: propter timorem
tormentorum eius: flentes ac lugen-
tes ⁊ dicentes. Ue ve ciuitas illa ma-
gna que amicta erat bysso: ⁊ purpu-
ra ⁊ cocco: ⁊ deaurata erat auro: et
lapide p̃cioso ⁊ margaritis: quoniã
vna hora destitute sunt tãte diuitie:
⁊ omnis gubernator: ⁊ oẽs qui in la-
cũ nauigant ⁊ naute: ⁊ qui in mari
operantur: longe steterunt ⁊ clama-
uerunt videntes locũ incendij eius
dicentes. Que similis ciuitati huic
magne? Et miserunt puluerẽ sup ca- 19
pita sua: ⁊ clamauerũt flentes ⁊ lu-
gentes: dicentes. Ue ve ciuitas illa
magna in qua diuites facti sunt oẽs
qui habebãt naues in mari de p̃ciis
eius. quoniã vna hora desolata est.
Exultate sup eam celũ ⁊ sancti apo-
stoli ⁊ prophete: q̃m iudicauit deus
iudiciũ vestrũ de illa. Et sustulit vnꝰ
angelꝰ fortis lapidẽ quasi molarem
magnũ: ⁊ misit in mare dicẽs. Hoc
impetu mittetur babylon ciuitas il- 21
la magna: ⁊ vltra iã nõ inuenietur.
Et vox citharedorũ ⁊ musicorũ et ti-
bia canentiũ ⁊ tuba non audiet in
te amplius: ⁊ oĩs artifex oĩs artis nõ
inuenietur in te amplius: ⁊ vox mo-
le non audietur in te amplius: ⁊ lux
lucerne non lucebit in te amplius:
⁊ vox sponsi et sponse non audietur
adhuc in te: q̃r mercatores tui erant

principes terre: quia in veneficiis
tuis errauerũt omnes gentes. Et in
ea sanguis prophetarum ⁊ sancto-
rum inuẽtus est: ⁊ omnium qui in-
terfecti sunt in terra.
¶ C.S. Laudãt turbe celestes deũ de
iudicio meretricis: ac ꝓhibet adora-
tio iohãnis: q̇ ⁊ vidit celũ aptũ ⁊ sedẽ-
tẽ in equo albo i cui⁹ femore scriptũ
erat. Rex regũ: q̇ apphẽdit bestiã q̄
missa ẽ i stagnũ ignis ardẽtis. C.xix.
A P Ost hec audiui quasi vocẽ ma-
gna turbarũ multarũ i celo di-
cẽtiũ Alleluia. Laus ⁊ gl'ia et
vt⁹ deo nr̃o est: qꝛ vera ⁊ iusta iudi-
cia sunt eius qui iudicauit de mere-
trice magna q̄ corrupit terrã in pro-
stitutione sua ⁊ vindicauit sangui-
nẽ seruorũ suorũ de manibus eius.
S.6.c. Et iterũ dixerunt / Alleluia. Et fum⁹
S.9.a. ei⁹ ascendit in secula seculoꝝ. Et ceci-
S.14.c. derũt seniores viginti q̄tuor et qua-
tuor aialia: ⁊ adorauerũt deũ seden-
tẽ sup thronũ dicẽtes. Amẽ alleluia.
Et vox de throno exiuit dicens. Lau-
dẽ dicite deo nostro oẽs sancti eius:
⁊ q̄ timetis deũ pusilli et magni. Et
audiui q̄si vocem turbe magne / et si-
cut vocẽ aquarũ multarũ: ⁊ sicut vo-
cẽ tonitruorũ magnoꝝ dicentiũ Al-
B leluia: quoniã regnauit dñs de⁹ no-
ster oipotẽs. Gaudeamus ⁊ exulte-
mus ⁊ demus gloriam ei: quia vene-
mat.22.a runt nuptie agni ⁊ vxor eius prepa-
Lu.14.d rauit se. Et datũ est illi vt cooperiat
se byssino splendenti ⁊ cãdido. Bys-
sinũ enim: iustificationes sunt san-
ctorũ. Et dixit mihi. Scribe. Beati q̄
ad cenã nuptiarũ agni vocati sunt.
Et dixit mihi. Hec vba dei / vera sũt.
Et cecidi ante pedes ei⁹: vt adorarẽ
eũ. Et dixit mihi. Uide ne feceris: cõ-
seruus tu⁹ sum / ⁊ fratrũ tuorum ha-
bentiũ testimoniũ iesu. Deũ adora.
C Testimoniũ enim iesu: est spũs pro-
phetie. Et vidi celũ apertum / ⁊ ecce
equ⁹ alb⁹: ⁊ qui sedebat super eũ vo-
cabat fidelis ⁊ verax ⁊ cũ iustitia iu-
12 dicat ⁊ pugnat. Oculi autẽ ei⁹ sicut
flãma ignis: ⁊ in capite eius diade-
mata multa: habens nomen scriptũ
quod nemo nouit nisi ipse. Et vesti-
Esa.63.a tus erat veste aspersa sanguine: ⁊ vo-
cabat nomen eius / Uerbũ dei. Et ex-
ercitus q̄ sunt in celo / seq̄bant eũ in
equis albis / vestiti byssino albo et
mũdo. Et de ore ei⁹ procedit gladi⁹
ex vtraq̄ parte acutus: vt i ipso per-

cutiat gẽtes. Et ipse reget eas in vir- ps.2.c.
ga ferrea: ⁊ ipse calcat torcular vini
furoris ire dei oipotentis. Et habet
in vestimẽto ⁊ in femore suo scriptũ:
Rex regũ: ⁊ dñs dominantiũ. Et vi- S.17.d.
di vnũ angelũ stãtẽ in sole / ⁊ clama- i.tim.6.c
uit voce magna dicens oibus auib⁹
q̄ volabãt ꝑ mediũ celi. Uenite ⁊ cõ- D
gregamini ad cenã magnam dei: vt
mãducetis carnes regum / ⁊ carnes
tribunoꝝ / ⁊ carnes fortiũ: et carnes
equoꝝ / et sedentiũ in ipsis: ⁊ carnes
omniũ liberoꝝ et seruoꝝ: et pusilloꝝ
ac magnoꝝ. Et vidi bestiã et reges
terre ⁊ exercit⁹ eoꝝ ꝯgregatos ad fa-
ciendũ preliũ cũ illo qui sedebat in
equo ⁊ cũ exercitu eius. Et apprehẽ-
sa est bestia / ⁊ cũ ea pseudopropphe-
ta: et qui fecit signa corã ipso / qb⁹ se-
duxit eos q̄ acceperũt characterem
bestie / et qui adorauerũt imaginem
ei⁹. Uiui missi sunt hi duo in stagnũ
ignis ardẽtis ⁊ sulphuris: et ceteri oc-
cisi sunt in gladio sedentis sup equũ
qui procedit de ore ipsi⁹: et oẽs aues
saturate sunt carnibus eorum.
¶ C.S. Ligat ãgel⁹ draconẽ serpẽtẽ
antiquũ: cui⁹ solutio ponit post con-
summationẽ mille annoꝝ: atq̄ poni-
tur apertio libroꝝ. Capitulum. xx.
E T vidi angelum descẽdentẽ de A
celo: habentẽ clauẽ abyssi: ⁊ ca- de pe. dis.
tenam magnam in manu sua. Et ap- 2.c. si em
prehendit draconem serpẽtem anti- ante. fi.
quũ q̄ est diabolus ⁊ satanas: ⁊ liga-
uit eũ per annos mille: ⁊ misit eũ in
abyssũ ⁊ clausit: ⁊ signauit sup illũ
vt nõ seducat ãpli⁹ gentes donec cõ-
sũment mille anni: ⁊ post hec opor-
tet illũ solui modico tpe. Et vidi se-
des: ⁊ sederũt sup eas: et iudiciũ da- B
tũ est illis: ⁊ aias decollatoꝝ ꝓpter
testimoniũ iesu ⁊ ꝓpter verbũ dei: ⁊
q̄ non adorauerũt bestiã neq̄ imagi-
nem eius: nec acceperũt characterẽ
eius in frontib⁹ aut in manib⁹ suis: ⁊
vixerũt ⁊ regnauerũt cũ christo mil-
le ãnis. Ceteri vo mortuoꝝ nõ vixerũt
donec cõsumment mille anni. Hec est
resurrectio prima. Btũs et sctũs qui
habet partẽ in resurrectione prima:
in his scđa mors nõ habet potestatẽ
sed erunt sacerdotes dei ⁊ xpi ei⁹: et C
regnabũt cũ illo mille ãnis. Et cũ cõ- Eze.3.c.
summati fuerint mille ãni soluet sa- ⁊.39.a.
tanas de carcere suo et exibit ⁊ sedu-
cet gẽtes q̄ sunt sup quatuor ãgulos
terre: gog ⁊ magog ⁊ ꝯgregabit eos

in prelium: quoꝝ numerus est sicut are-
na maris. Et ascēderūt sup latitudi-
nē terre: ⁊ circuierūt castra sanctoꝝ
et ciuitatē dilectā. Et descēdit ignis
a deo de celo ⁊ deuorauit eos: ⁊ dia-
bol⁹ q̄ seducebat eos missus est ī sta
gnum ignis ⁊ sulphuris vbi ⁊ bestia
D et pseudo ꝓphete cruciabunt die ac
nocte in secula seculoꝝ. Et vidi thro-
nū magnū candidū ⁊ sedētē sup eū
a cui⁹ ↄ̄spectu fugit t̄ra ⁊ celū: ⁊ loc⁹
non est inuētus ab eis. Et vidi mor-
tuos magnos ⁊ pusillos stātes in cō
spectu throni: ⁊ libri apti sunt: ⁊ ali⁹
liber apertus est q̄ est vite: ⁊ iudica-
ti sunt mortui ex his q̄ scripta erant
in libris scd̄m opa ipsoꝝ: ⁊ dedit ma
re mortuos suos q̄ i eo erāt ⁊ mors ⁊
infernus dederūt mortuos suos qui
in ipsis erāt: ⁊ iudicatū est de singu-
lis secundum opera ipsorū. Et infer
nus: et mors missi sunt in stagnum
ignis. Hec est mors secunda. Et qui
non inuent⁹ est in libro vite scriptus
missus est in stagnum ignis.

¶ C. S. Uidit iohānes sanctā ciuita
tē hierusalē nouā descendentē de ce-
lo: ⁊ ostenditur spōsa vxor agni: atq̄
ptes noue ciuitatꝭ describūt. Cā. xxi.

A Et vidi celū nouū ⁊ terram no-
esa. 65. c. uam. Primū enim celum: ⁊ pri-
et. 66. g. ma terra abijt ⁊ mare iam nō est. Et
2. pe. 3. c. ego iohannes vidi sanctā ciuitatem
hierusalē nouā descēdentē de celo:
a deo paratā sicut spōsam ornatā vi
ro suo. Et audiui vocem magnā de
throno dicētem. Ecce tabernaculum
B dei cū hoibus: ⁊ habitabit cum eis: ⁊
esa. 25. c. ipsi populus eius erūt: et ipse de⁹ cū
eis erit eoꝝ de⁹: ⁊ absterget de⁹ oēm
lachrymā ab oculis eoꝝ: ⁊ mors vl-
tra nō erit: neq̄ luctus: neq̄ clamor
neq̄ dolor erit vltra que prima abie-
esa. 43. c. rūt. Et dixit q̄ sedebat in throno. Ec-
2. co. 5. d. ce noua facio omnia. Et dixit mihi.
Scribe: qꝛ hec verba fidelissima sūt
⁊ vera. Et dixit mihi. Factū est. Ego
sū alpha ⁊ o: initiū ⁊ finis. Ego sitiēti
dabo de fonte aque viue gratis. Qui
vicerit: possidebit hec: et ero illi de⁹:
et ipse erit mihi fili⁹. Timidis aūt et
incredulis: et execratis: ⁊ homicidis
et fornicatoribus: et veneficis: ⁊ ido
lolatris: ⁊ oībus mēdacib⁹ pars illo
rum erit in stagno ardēti igne ⁊ sul-
C phure qđ est mors scđa. Et venit ad
me vn⁹ de septē angelis hñtib⁹ phia
las plenas septē plagis nouissimis

et locut⁹ est mecū dicēs. Ueni ⁊ ostē
dā tibi spōsam vxorē agni. Et sustu
lit me in spū in montem magnū ⁊ al
tū: ⁊ ostendit mihi ciuitatē sanctam
hierusalē descēdētem de celo a deo:
habentē claritatē dei: ⁊ lumē eius si-
mile lapidi precioso tanq̄ lapidi ia-
spidis: sicut crystallum. Et habebat D
murū magnū ⁊ altum: habentē por
tas duodecim: et in portis angelos
duodecim ⁊ noīa inscripta q̄ sunt no
mina duodecim tribuū filioꝝ israel.
Ab oriente porte tres: ⁊ ab aquilone
porte tres: et ab austro porte tres: et
ab occasu porte tres. Et mur⁹ ciuita-
tis habens fundamenta duodecim: ⁊
in ipsis duodecim nomina duodecim
apostoloꝝ ⁊ agni. Et qui loquebatur
mecū habebat mēsurā arūdineam
auream vt metiret ciuitatē ⁊ portas E
eius ⁊ murum. Et ciuitas in quadro
posita est: ⁊ longitudo eius tanta est
quanta ⁊ latitudo: ⁊ mensus est ciui
tatē de arundine aurea per stadia
duodecim milia: et longitudo: ⁊ alti-
tudo ⁊ latitudo eius equalia sunt. Et
mēsus est muros eius centū quadra
ginta quatuor cubitoꝝ mensura hois
que est angeli. Et erat structura mu
ri eius ex lapide iaspide: ipa vero ci-
uitas aurū mundū: simile vitro mū-
do. Et fundamēta muri ciuitatis oī F
lapide precioso ornata. Fūdamētū
primum iaspis: secundū saphirus:
tertiū calcedonius: quartū smarag-
dus: quintū sardonyx: sextū sardius
septimū chrysolitus: octauū beryll⁹:
nonū topazius: decimū chrysopas⁹:
vndecimū hyacinthus: duodecimū
amethystus. Et duodecim porte: duo-
decim margarite sunt ꝑ singulas: et
singule porte erant ex singulis mar-
garitis: ⁊ platea ciuitatis aurū mū-
dum tanq̄ vitrū ꝑlucidū. Et tēplū nō
vidi in ea. Dñs enim deus oīpotens
tēplū illius est ⁊ agnus. Et ciuitas G
nō eget sole neq̄ luna vt luceāt i ea. esa. 60. d.
nā claritas dei illuminabit eā: ⁊ lu-
cerna eius est agnus. Et ambulabūt
gentes in lumine eius: ⁊ reges terre
afferent gloriā suā ⁊ honorē in illa.
Et porte eius non claudentur per
diem: nox enim non erit illic. Et affe esa. 60. c.
rent gloriam et honorem gentium
in illam. Non intrabit in eā aliquid
coinquinatum: aut abominationem
faciens ⁊ mēdacium: nisi qui scripti
sunt in libro vite agni.

principes terre: quia in veneficijs
tuis errauerūt omnes gentes. Et in
ea sanguis prophetarum et sancto-
rum inuētus est: et omnium qui in-
terfecti sunt in terra.
¶ C.S. Laudāt turbe celestes deū de
iudicio meretricis: ac ꝓhibet adora-
tio iohānis: q et vidit celū aptū et sedē-
tē in equo albo i cui⁹ femore scriptū
erat. Rex regū: q apphēdit bestiā q
missa ē i stagnū ignis ardētis. C. xix.
A Post hec audiui quasi vocē ma-
gnā tubarū multarū i celo di-
cētiū Alleluia. Laus et glīa et
vir⁹ deo nr̄o est: q2 vera et iusta iudi-
cia sunt eius qui iudicauit de mere-
trice magna q corrupit terrā in pro-
stitutione sua et vindicauit sangui-
nē seruorū suorū de manibus eius.
s.6.c. Et iterū dixerunt / Alleluia. Et fum⁹
s.9.a. ei⁹ ascendit in secula seculorū. Et ceci-
s.14.c. derūt seniores vigintiquuor et qua-
tuor alalia: et adorauerūt deū seden-
tē sup thronū dicētes. Amē alleluia.
Et vox de throno exiuit dicens. Lau-
dē dicite deo nostro oēs sancti eius:
et q timetis deū pusilli et magni. Et
audiui q̄si vocem tube magne / et si-
cut voce aquarū multarū: et sicut vo-
cē tonitruorū magnorū dicentiū Al-
B leluia: quoniā regnauit dn̄s de⁹ no-
ster oīpotēs. Gaudeamus et exulte-
mus et demus gloriam ei: quia vene-
Mat.22.a runt nuptie agni et vxor eius prepa-
Lu.14.d rauit se. Et datū est illi vt cooperiat
se byssino splendenti et cādido. Bys-
sinū enim: iustificationes sunt san-
ctorū. Et dixit mihi. Scribe. Beati q
ad cenā nuptiarū agni vocati sunt.
Et dixit mihi. Hec v̄ba dei / vera sūt.
Et cecidi ante pedes ei⁹: vt adorarē
eū. Et dixit mihi. Uide ne feceris: cō-
seruus tu⁹ sum / et fratrū tuorum ha-
bentiū testimoniū iesu. Deū adora.
C Testimoniū enim iesu est spūs pro-
phetie. Et vidi celū apertum / et ecce
equ⁹ alb⁹: et qui sedebat super eū vo-
cabat fidelis et verax et cū iustitia iu-
dicat et pugnat. Oculi autē ei⁹ sicut
flāma ignis: et in capite eius diade-
mata multa: habens nomen scriptū
quod nemo nouit nisi ipse. Et vesti-
Esa.63.a tus erat veste aspersa sanguie: et vo-
cabat nomen eius / Uerbū dei. Et ex-
ercitus q sunt in celo / seq̄bant eū in
equis albis / vestiti byssino albo et
mūdo. Et de ore ei⁹ procedit gladi⁹
ex vtraq parte acutus: vt i ipso per-
cutiat gētes. Et ipse reget eas in vir- Ps.2.c.
ga ferrea: et ipse calcat torcular vini
furoris ire dei oīpotentis. Et habet
in vestimēto et in femore suo scriptū:
Rex regū: et dn̄s dominantiū. Et vi- s.17.d.
di vnū angelū stātē in sole / et clama- 1.Tim.6.c
uit voce magna dicens oībus auib⁹
q volabāt p mediū celi. Uenite et cō- D
gregamini ad cenā magnam dei: vt
māducetis carnes regum / et carnes
tribunorū / et carnes fortiū et carnes
equorū / et sedentiū in ipsis: et carnes
omniū liberorū et seruorū: et pusillorū
ac magnorū. Et vidi bestiā et reges
terre et exercit⁹ eorū ꝯgregatos ad fa-
ciendū prelū cū illo qui sedebat in
equo et cū exercitu eius. Et apphēn-
sa est bestia / et cū ea pseudopprophe-
ta: et qui fecit signa corā ipso / qb⁹ se-
duxit eos q acceperūt characterem
bestie / et qui adorauerūt imaginem
ei⁹. Uiui missi sunt hi duo in stagnū
ignis ardētis et sulphuris: et ceteri oc-
cisi sunt in gladio sedentis sup equū
qui procedit de ore ipsi⁹: et oēs aues
saturate sunt carnibus eorum.
¶ C.S. Ligat āgel⁹ draconē serpētē
antiquū: cui⁹ solutio ponit post con-
summationē mille annorū: atq poni-
tur apertio librorū. Capitulum. xx.
ET vidi angelum descēdentē de A
celo: habentē clauē abyssi: et ca- De pe. dis.
tenam magnam in manu sua. Et ap- 2.c.si eni
prehendit draconem serpētem anti- ante.fi.
quū q est diabolus et satanas: et liga-
uit eū per annos mille: et misit eū in
abyssū et clausit: et signauit sup illū
vt nō seducat āpli⁹ gentes donec cō-
sūment mille anni: et post hoc opor-
tet illū solui modico tpe. Et vidi se-
des: et sederūt sup eas: et iudiciū da- B
tū est illis: et aias decollatorū ꝓpter
testimoniū iesu et ꝓpter verbū dei: et
q non adorauerūt bestiā neq imagi-
nem eius: nec acceperūt characterē
eius in frontib⁹ aut in manib⁹ suis: et
vixerūt et regnauerūt cū christo mil-
le ānis. Ceteri vo mortuorū nō vixerūt
donec cōsument mille anni. Hec est
resurrectio prima. Bt̄us et sctūs qui
habet partē in resurrectione prima:
in his scdā mors nō habet potestatē
sed erunt sacerdotes dei et xp̄i ei⁹: et C
regnabūt cū illo mille ānis. Et cū cō- Eze.3.&.
summati fuerint mille āni soluet sa- 3.39.a.
tanas de carcere suo et exibit et sedu-
cet gētes q sunt sup quatuor āgulos
terre: gog et magog et ꝯgregabit eos

in prelĩũ: quoꝝ nũerus est sicut are-
na maris. Et ascẽderũt sup latitudi-
nẽ terre: ⁊ circuierũt castra sanctoꝝ
et ciuitatẽ dilectã. Et descẽdit ignis
a deo de celo ⁊ deuorauit eos: ⁊ dia-
bol⁹ q̃ seducebat eos missus est ĩ sta
gnum ignis ⁊ sulphuris vbi ⁊ bestia
D et pseudo ꝓphete cruciabunt die ac
nocte in secula seculoꝝ. Et vidi thro-
nũ magnũ candidũ ⁊ sedẽtẽ sup eũ
a cui⁹ ↄspectu fugit t̃ra ⁊ celũ: ⁊ loc⁹
non est inuẽtus ab eis. Et vidi mor-
tuos magnos ⁊ pusillos stãtes in cõ
spectu throni: ⁊ libri apti sunt: ⁊ ali⁹
liber apertus est q̃ est vite: ⁊ iudica-
ti sunt mortui ex his q̃ scripta erant
in libris scd̃m opa ipsoꝝ: ⁊ dedit ma
re mortuos suos q̃ ĩ eo erãt ⁊ mors ⁊
infernus dederũt mortuos suos qui
in ipsis erãt: ⁊ iudicatũ est de singu-
lis secundum opera ipsorũ. Et infer
nus: et mors missi sunt in stagnum
ignis. Hec est mors secunda. Et qui
non inuent⁹ est in libro vite scriptus
missus est in stagnum ignis.

¶ C.S. Uidit iohãnes sanctã ciuita
tẽ hierusalẽ nouã descendentẽ de ce-
lo: ⁊ ostenditur spõsa vxor agni: atq
ptes noue ciuitat descriibũt. Cꝑ. xxi.
A ET vidi celũ nouũ ⁊ terram no-
esa. 65.c. uam. Primũ enim celum: ⁊ pri-
et. 66.g. ma terra abijt ⁊ mare iam nõ est. Et
2. pe. 3.c. ego iohannes vidi sanctã ciuitatem
hierusalẽ nouã descẽdentez de celo:
a deo paratã sicut spõsam ornatã vi
ro suo. Et audiui vocem magnaz de
throno dicẽtem. Ecce tabernaculum
B dei cũ hoibus: ⁊ habitabit cum eis: ⁊
esa. 25.c. ipsi populus eius erũt: et ipse de⁹ cũ
eis erit eoꝝ de⁹: ⁊ absterget de⁹ oẽm
lachrymã ab oculis eorũ: ⁊ mors vl-
tra nõ erit: neq3 luctus: neq3 clamor
neq3 dolor erit vltra que prima abie-
esa. 43.c. rũt. Et dixit q̃ sedebat in throno. Ec-
2. co. 5.d. ce noua facio omnia. Et dixit mihi.
Scribe: qꝛ hec verba fidelissima sũt
⁊ vera. Et dixit mihi. Factũ est. Ego
sũ alpha ⁊ o: initiũ ⁊ finis. Ego sitiẽti
dabo de fonte aque viue gratis. Qui
vicerit: possidebit hec: et ero illi de⁹:
et ipse erit mihi fili⁹. Timidis aũt et
incredulis: et execratis: ⁊ homicidis
et fornicatoribus: et veneficis: ⁊ ido
lolatris: ⁊ oĩbus mẽdacib⁹ pars illo
rum erit in stagno ardẽti igne ⁊ sul-
C phure qđ est mors scd̃a. Et venit ad
me vn⁹ de septẽ angelis hñtib⁹ phia
las plenas septez plagis nouissimis

et locut⁹ est mecũ dicẽs. Ueni ⁊ ostẽ
dã tibi spõsam vxorẽ agni. Et sustu-
lit me in spũ in montem magnũ ⁊ al
tũ: ⁊ ostendit mihi ciuitatẽ sanctam
hierusalẽ descẽdẽtem de celo a deo:
habentẽ claritatẽ dei: ⁊ lumẽ eius si-
mile lapidi precioso tanq̃ lapidi ia-
spidis: sicut crystallum. Et habebat D
muruz magnũ ⁊ altum habentẽ por
tas duodecim: et in portis angelos
duodecim ⁊ noia inscripta q̃ sunt no
mina duodecim tribuũ filioꝝ israel.
Ab oriente porte tres: ⁊ ab aquilone
porte tres: et ab austro porte tres: et
ab occasu porte tres. Et mur⁹ ciuita-
tis habens fundamenta duodeciz: ⁊
in ipsis duodecim nomia duodecim
apostoloꝝ ⁊ agni. Et qui loquebatur
mecũ habebat mẽsuraz arũdineam
auream vt metiret ciuitatẽ ⁊ portas E
eius ⁊ murum. Et ciuitas in quadro
posita est: ⁊ longitudo eius tanta est
quanta ⁊ latitudo: ⁊ mensus est ciui
tatez de arundine aurea per stadia
duodecim milia: et longitudo: ⁊ alti-
tudo ⁊ latitudo eius equalia sunt. Et
mẽsus est muros eius centũ quadra
gita quattuor cubitoꝝ mensura hois
que est angeli. Et erat structura mu
ri eius ex lapide iaspide: ipa vero ci-
uitas aurũ mundũ: simile vitro mũ-
do. Et fundamẽta muri ciuitatis oĩ F
lapide precioso ornata. Fũdamẽtuz
primum iaspis: secundũ saphirus:
tertiũ calcedonius: quartũ smarag-
dus: quintũ sardonyx: sextũ sardius
septimũ chrysolitus: octauũ beril⁹:
nonũ topazius: decimũ chrysopas⁹:
vndecimũ hyacinthus: duodecimuz
amethystus. Et duodeciz porte: duo-
decim margarite sunt p singulas: et
singule porte erant ex singulis mar-
garitis: ⁊ platea ciuitatis aurũ mũ-
dum tanq̃ vitrũ ꝑlucidũ. Et tẽplũ nõ
vidi in ea. Dñs enim deus oĩpotens
tẽplũ illius est ⁊ agnus. Et ciuitas G
nõ eget sole neq3 luna vt luceãt ĩ ea. esa. 60.d.
nã claritas dei illuminabit eã: ⁊ lu-
cerna eius est agnus. Et ambulabũt
gentes in lumine eius: ⁊ reges terre
afferent gloriã suã ⁊ honorẽ in illa.
Et porte eius non claudentur per
diem: nox enim non erit illic. Et affe esa. 60.d.
rent gloriam et honorem gentium
in illam. Non intrabit in eã aliquid
coinquinatum: aut abominationem
faciens ⁊ mẽdacium: nisi qui scripti
sunt in libro vite agni.

¶C.S. Ostendit fluuius aque viue
in noua hierl'm: in qua nõ erit male-
dictũ nec tenebre vlle/ ac prohibetur
angeli adoratio: ꝛ confirmatur apl'us
de non addendo atqꝫ non minuendo
huic prophetie. Capi.xxii.

A Bar.5.d. ET ostendit mihi fluuiũ aque
viue splendidũ tanq̃ crystal-
lum/ procedentẽ de sede dei ꝛ
agni in medio platee eiꝰ/ ꝛ ex vtraqꝫ
parte fluminis lignũ vite/ afferens
fructꝰ duodecim/ ꝑ menses singulos
reddẽs fructum suũ: ꝛ folia ligni ad
sanitatẽ gentiũ. Et oẽ maledictũ
nõ erit amplius: sed sedes dei ꝛ agni
in illa erũt: ꝛ serui eiꝰ seruiẽt illi. Et
videbunt faciẽ eius/ ꝛ nomen eiꝰ in
esa.60.b. frontibꝰ eorũ. Et nox vltra nõ erit: ꝛ
nõ egebũt lumine lucerne neqꝫ lumi
ne solis/ q̃m dñs deus illuminabit il-
los/ ꝛ regnabũt in secula seculorum.
B Et dixit mihi. Hec verba fidelissima
sunt et vera. Et dñs deus spirituum
prophetarũ misit angelũ suũ osten-
dere seruis suis q̃ oportet fieri cito.
Et ecce venio velociter. Beatus qui
custodit verba prophetie libri huiꝰ.
Et ego iohãnes q̃ audiui ꝛ vidi hec.
Et postq̃ audissem et vidissem/ ceci
di vt adorarẽ ante pedes angeli qui
mihi hec ostẽdebat: ꝛ dixit mihi. Ui-
de ne feceris: cõseruus eñi tuus sum:
et fratrũ tuorũ prophetarũ: ꝛ eorũ q̃
seruãt verba prophetie libri huius.

Deũ adora. Et dixit mihi. Ne signa- C
ueris verba prophetie libri huiꝰ. tem
pus eñi prope est. Qui nocet/ noceat
adhuc/ et qui in sordibꝰ est sordescat
adhuc: et qui iustus est/ iustificetur
adhuc/ et sanctus sanctificetur adhuc.
Ecce venio cito/ ꝛ merces mea me-
cum est/ reddere vnicuiqꝫ ẞm opera
sua. Ego sum alpha ꝛ o/ primus ꝛ no esa.41.b.
uissimus/ principiũ ꝛ finis. Beati qui ꝛ.44.a.
lauant stolas suas in sanguine agni 57.dis.c.
vt sit ptãs eorũ i ligno vite ꝛ per por- q̃tũlibet.
tas intrent in ciuitatẽ. Foris aũt ca
nes ꝛ venefici ꝛ ipudici ꝛ homicide/
et idolis seruiẽtes/ ꝛ ois q̃ amat ꝛ fa
cit mendacium. Ego iesus misi ange
lum meũ testificari vobis hec in ec-
clesiis. Ego sum radix et genus Da- D
uid/ stella splendida ꝛ matutina. Et
spũs ꝛ spõsa dicũt. Ueni. Et qui au-
dit: dicat. Ueni: Et q̃ sitit/ veniat/ ꝛ q̃
vult/ accipiat aquã vite gratis. Con- esa.55.a.
testor eñi oñi audiẽti verba prophe 36.dist.c.
tie libri huius. Si q̃s apposuerit ad eccl'iasti-
hec/ apponet deus super illũ plagas cꝰ.§.ecce.
scriptas in libro isto. Et si quis dimi-
nuerit de verbis libri prophetie hu-
ius/ auferet deus partem eius de li-
bro vite ꝛ de ciuitate sancta/ ꝛ de his
que scripta sunt i libro isto: dicit qui
testimoniũ perhibet istorum. Etiam
venio cito. Amẽ. Ueni domine iesu.
Gratia domini nostri iesu christi cũ
omnibus vobis. Amen.

¶ Absolutum est hoc sacrum vtriusqꝫ testa-
menti biblie opus: cum concordantijs ac sum-
marijs apprime vtilibus: vna cum iuris cano-
nici allegationibus. Et cum exactis nominum
Hebraicorũ, Chaldeorũ, atqꝫ Grecorũ, inter-
pretationibus: in calce huius operis appositis.
Adiectus est editioni huic sententiarum insi-
gnium non vulgaris index accurate selectus.

¶ Index rerum et sentẽtia rũ veteris ⁊ noui testamẽti.

Malach. 4.a.zach.9.b.Aba.3.a.
Aduentus domini posterior. matth.
16.d.mar.13.c.9.a. Luc.9.c.esa.3.c.
13.b.dañ.7.d.Acto.1.b.1. corin.1.a.
2.cor.1.c. Jac.5.b.2.petri.3.c.apo.
3.a.6.d.
Aduersarius noster/diabolus.1.pet.
5.b.Job.41.d.esa.14.c. Mundus.
Joan.7.a.15.c.1.corinth.4.c. eph.
6.c.1.Johan.3.c.5.d.Caro. Eccles.
11.d.gen.8.a.ro.8.a.Gal.5.d.e.6.b.
Adulatio pniciosa. puerb.27.a.18.
d. Eccles.7.a.Esa.3.c. Abac.2.c.1.
Reg.7.d.Ezech.13.c.d.
Adulator credentem decipit.2.regū
16.a.3.reg.22.a.puerb.27.c.eccle.
7.a.27.c.esa.3.c.actorū.12.d.absen
tem rodit.2.reg.15.a.puerb.24.c.
Odiosum se reddit. prouerb. 24.d.
Gala.1.b.1. Thessal.2.a.
Adulteriū q̄ graue peccatū. Leuiti.
20.deuter.22.hiere.7.b. Job.24.c.
puerb.6.d. 30.c. Eccle.23.c. roma.
7.a.2.petri.2.c.Quā grauiter phi-
bitum. Exod.20.c. Leuit.18.c. deut.
3.b.matth.5.d.e.15.b. Quā grauiter punitum. gene.12.d 20.a. Leui.
20.b.deuter.22.d.27.d.iob.31.a.hie
re.3.c.danie.3.d.iohā.8.a.1. corinth.
6.b.Heb.12.a.
Aduocatus nr̄ christus.1. Joan.2.a.
Aduram p̄fectus hieroboā lapidat.
3.reg.12.e.2.parali.10.d.
¶ Affectus mali non sine pctō. Exo.
20.c.deuter.5.b.mat.5. Roma.7.b.
psal.72.a.Ezechi.25.b. Sap.14.c.
Boni cum merito.2.maccha.14.f.
Afflictus est Jonas afflictione gra-
ui. Jone.4.a.Job desolatione.iob.
30.d.hieremias icarceratione. hie-
re.20.a. Threno.3.c.
Afflictio malos corrigit.iud.6.c. Le-
uiti. 26.f. deutero.26.b.1.reg.6.d.
7.a. 4.reg.14.f. Bonos accendit
Exod.3.b.6.b.iudi.10.c.1.reg.1.b.c.
Deuios reducit. Geñ. 16. b.c.d.21.
b.deutero.8.a. Leui.26.f.iud.6.c.
¶ Agabus famem predicit futuram.
Act.11.d. Paulum Hierosolymis
alligandum.21.b.
Agag regi Amalec Saul parcit.1.re.
15.b.quē Samuel occidit.g.
Agar se ɔcepisse videēs: dominā sper-
nit.ge.16.a.afflicta fugit.b.c.reuo-
cata parit.d.cū puero discessit.21.b
Ager ab abraā emptus. gene.23.d.a
Jacob.33.d.a Hieremia. hie. 22.b.
a Judeis.matth.27.a.acto.1.c.

Ager non vario semine spargendꝰ.
Leuiti.19.e.non a quopiā ledendꝰ.
Exod.22.a.non in terminis trans-
ferendus. Deuter.19.d.cū herede
transit. Ruth. 4.a.b.
Aggrauat deus manū suā.1.reg.5.b.
peccator cor suū.2.reg.6.b. corpus
animam.sap.9.d.mare vias suas.
esa.9.a. Deꝰ aures peccatoris.esa.
6.c.59.a.Zach.7.d.
Agni immaculati ritus.exod.12. tol-
lit pctā mūdi. Jo.1.d.apo. 5.c.14.a
Agricola Adam.geñ.3.d. Cain. 4.a.
Noe.9.c.Esau.25.e.Eliseus.3.reg.
19.d.Deꝰ. Johā.15.a. xp̄s.zac.13.b
¶ Ahias dedit Jeroboā iussu dei de-
cem tribꝰ Israel.3.reg.11.f.mouē fi
lii eiꝰ/suiqꝫ regni fine p̄dixit.14.b.
¶ Alcimus sacerdotio Judeorū poti
tur.1.maccha.7.a.b. Demetriū in
Judeos excitat. 2. Macha.14.a.
paralysi dissoluitur. 1.macha. 9.a.
Alexander macedo Grecorū regnū
incepit.1.macha.1.a.
Alexander Antiochi nobilis filiꝰ re-
gnat in Ptolemaide. 1.macha.10.
a.pugnat cum Demetrio.d. amici-
ciam ineunt.c.
Alexander erarius/ Pauli emulus.
2. Timo.4.c.
Altare deo edificat Noe. Gene.8.d.
Abraam.Gene.12.b.13.d.22.b.Isa-
ac.26.e.Jacob.33.d.35.a.
Aaron.exodi.32.b.moyses.17.d.24.
a.27.a.30.a.37.d 40.c. deute. 27.
a. Josue. Jos.8.f. Filii Rubem Gad
et Manasse.ios.22.c. Gedeon. iud.
6.e. Samuel.1. reg.7.d.saul.14.e.
Dauid.2.reg.24.d.Salomō.2. pa-
ra. 4.a. Elias.3.reg.18.c. Macha-
beus.1. Macha. 4.e.
¶ Amalech hostis Israelitarū. exo.
17.c.percutit Israelem.nume.14.
d.Chananeos.11.g. Percutitur ab
Israele.exod.17.d.nu.24.d. deut.
25.d.A Saule.1.reg.14.g.15.a. A
filiis Simeon.1.parali. 4.g.
Aman a solo Mardocheo spernitur.
Hester.3.a.vñ Judeos occidi im-
petrat.b. Mardocheo patibulū pa
rat.5.d.in quo ipse suspendit. 7.d.
et filii eius.9.c.
Amare aq̄ iposito ligno dulcescunt.
exod.15.f. imposito sale. 4.reg.2.
d.ꝛ coctio Elisei iposita farina. 4.g
Amasa exercitui Absalon preficit.2.
reg.17.f.A Joab occiditur. 20.b.c.
Amasias rex Juda. 4. Regum.12.d.

plerisq; aliis loc. 1. Esd. 10. c. eccl. 17. d. 37. a. b. 47. b. 51. a. esa. 25. a. dan. 2. c. 6. c. 9. a. 2. mac. 15. c. mat. 11. d. Lu. 2. f. 10. d.

Ueritatis. gene. 31. c. numer. 32. f. iud. 16. d. hester. 8. a. puer. 28. b. 2. mach. 6. b. mat. 7. d. 10. d. mar. 8. d. luc. 12. a. ioh. 1. c. 9. c. 12. f. rom. 10. b. phil. 2. b. tit. 1. d. heb. 11. d. 17. c. 3. a. 4. d. 1. iohan. 2. d. 4. c. act. 19. d.

Peccati/deo. psal. 6. b. 7. d. 31. b. esa. 12. a. 38. d. 3. reg. 8. d.

Proximo/publice. gene. 41. b. leu. 16. d. 26. f. nume. 5. a. ios. 7. c. nee. 1. b. 9. b. hest. 10. b. ps. 48. d. dan. 13. b. mat. 3. a. mar. 1. a. Occulte psal. 37. d. eccle. 4. d. 17. d. leuit. 5. b. c. nume. 5. a. puerb. 28. b. ioh. 20. f. iaco. 5. d. 1. ioh. 1. c. act. 19. d.

Conscientia bona. gene. 43. c. eccle. 7. c. eccl. 13. c. rom. 2. c. 9. a. 1. cor. 8. d. 2. cor. 1. c. 4. a. 5. b. 1. tim. 1. a. d. 3. c. 2. timo. 1. a. heb. 9. d. 13. act. 23. a. 24. d. 1. pet. 2. c. 3. c. d.

Conscientia mala. puerb. 12. c. sap. 17. c. 1. cor. 10. g. tit. 1. d. heb. 10. a. d.

Cōsolatio diuina. iudit. 8. c. iob. 15. b. psal. 93. d. 118. g. k. l. esa. 13. a. 51. d. 52. c. 61. a. 66. d. 49. d. hiere. 31. c. thren. 1. g. ezech. 5. d. 14. g. mich. 4. b. zach. 1. d. 2. cor. 1. a. phil. 2. a. 2. thessa. 2. d. act. 9. f.

Consolatio humana. gene. 37. g. 38. c. 50. d. ruth. 2. c. 2. regū. 12. f. 13. g. iudit. 6. d. esther. 15. d. iob. 1. c. 10. b. iob. 2. d. 16. a. 19. c. 42. c. 21. d. eccl. 7. d. 38. c. rom. 1. b. 1. thessa. 4. d. 5. c. acto. 16. g. 20. c.

Cōsolatio ceterarum rerum / Bona. iob. 6. b. 7. a. psal. 22. a. 68. c. 76. a. 118. k. esa. 1. f. 12. a. 40. a. 57. a. hiere. 31. c. 48. c. ezec. 14. g. mat. 5. a. luc. 2. d. 16. f. 2. cor. 7. a. acto. 4. g. Mala. iob. 16. a. 21. d. esa. 57. a. eze. 14. g. zach. 10. a. hiere. 31. c. mat. 2. d. thren. 1. g. ezec. 31. f. 32. g. osee. 13. d. luc. 6. d.

Cōsuetudo. Bona. gen. 29. e. luc. 1. a. d. 22. d. iohan. 18. g. act. 17. a. 25. e. iud. 14. b. mat. 27. b. mar. 10. a.

Consuetudo mala. leui. 18. a. 4. reg. 17. f. g. sap. 14. b. ezech. 16. d. 1. cor. 11. c. heb. 10. e.

Consuetudo indifferens. gene. 31. e. iudi. 3. a. 1. reg. 17. e. heb. 5. d. acto. 21. d. 26. a. exod. 22. c. leu. 21. b. iud. 2. d. numer. 16. d.

Contentio dei in homines. iob. 23. b. hiere. 2. b. f. g. ezech. 20. f.

Cōtētio hoīs ī deū. deut. 9. b. 31. g. iob 9. a. 33. b. 39. d. ps. 106. d. phili. 1. c. In hominem. gene. 26. c. 1. reg. 12. b. 3. reg. 3. d. iud. 5. c. nee. 9. c. iob. 6. d. prouerb. 3. d. 24. c. 29. b. 10. a. eccle. 6. d. eccle. 18. d. 40. b. esa. 58. b. 2. mach. 4. c. luc. 22. c. roma. 1. d. 2. b. 13. d. 1. cor. 1. a. 3. a. 6. b. 2. cor. 12. g. gal. 5. d. phi. 1. c. 2. a. 1. timo. 6. a. tit. 3. c. iac. 3. d. 2. tim. 2. c. In ceteras res. hie. 8. d. 11. b. mic. 6. a. 1. cor. 9. d.

Conuersio gentium ad fidem. psal. 21. f. 85. b. 86. a. iohan. 10. c. ephe. 2. c. esa. 10. e. 31. d. ps. 118. k. esa. 60. a.

Conuersio peccatoris ad deum per inspirationē. psal. 75. b. esa. 44. d. hiere. 31. d. thren. 5. d. zacha. 1. a. 10. c. malach. 3. b. iohan. 6. d. 14. e. ephe. 2. d. iaco. 4. b.
Per tribulationē. psal. 67. d. 82. c. esa. 26. c. hiere. 3. a. 31. b. osee. 6. a. 14. a. luc. 13. c. 15. d. hiere. 4. a. eze. 14. b. osee. 12. b.
Effectus eius. tob. 13. b. eccl. 17. d. esa. 6. c. 55. b. hie. 15. d. 26. a. eze. 18. g. 33. c. iob. 22. d. esa. 30. d. 45. d. 55. b. hier. 3. g. 15. d. eccl. 5. d. heb. 4. d. ioel. 2. c. hie. 15. d. eccl. 17. c. Periculū non cōuertēdi. psal. 7. c. 9. c. hier. 15. d. esa. 42. c. eze. 3. e. 33. b. c.

Cor dei. iob. 7. d. hiere. 8. f. 48. f. esa. 15. b. ezech. 28. a. osee. 11. c. mat. 11. d. acto. 13. d.

Cor hominis. bonum ad deum. deut. 29. a. iob. 27. a. psal. 7. c. 16. a. 46. b. 107. a. puer. 21. a. 23. c. eccle. 1. d. 2. d. 3. d. 38. a. esa. 38. a. 57. d. hiere. 30. d. 32. g. ezech. 11. d. 36. f. 2. thes. 3. a. 1. reg. 1. b. 3. reg. 15. c.
Ad seipsum. puerb. 4. d. 10. b. 17. a. eccle. 10. a. hie. 4. d. 8. g. 23. b. eze. 18. g. dan. 7. a. 10. c. 1. machab. 9. b. mat. 5. a. 6. c. Luce. 6. g. 8. c. 24. e. ioh. 14. a. 16. a. c. 1. cor. 2. c. 2. cor. 9. b. 1. timo. 1. b. act. 4. f. 15. c.
Ad proximum deuter. 1. c. iudi. 16. d. ruth. 2. c. 2. reg. 19. c. 4. reg. 10. a. 1. pa. 12. c. iob. 9. a. psal. 21. c. 23. a. prouer. 6. c. 31. b. dan. 6. d. malach. 4. b. philip. 1. b.

Cor hominis malum in deū. exod. 8. d. 9. b. deu. 15. b. 29. c. iudit. 1. c. iob. 41. c. ps. 9. c. 13. a. 61. a. 77. d. prouerb. 6. c. eccle. 2. c. 3. d. hiere. 17. b. esa. 6. c. 29. c. ezech. 2. b. 20. c. 28. a. osee. 13. b. 1. macha. 1. a. mat. 15. a. mar. 6. g. 7. a. 10. a. roma. 1. c. 2. a. e.

D

E

X

G

I

L

tur.exo.7.b.c.

Magi primitie gentiū Christū adorant.mat.2.b.

Magi fugiendi. leuitici.19.f.1.regum.28.a.

Magister noster Christus.matthei.23.a.iohan.13.a.

Magistratus nō ambiendus. mat.23.b.iaco.3.a.

Magistratibus obediendū.rom.13.a.b.exo.22.d.puer.16.b.17.d.19.b.20.a. Illis tributa reddenda.roma.13.c.mat.17.d. Nec illis detrahendum.exod.22.d.

Maledictio dei incurrit mādatorū ei⁹ trāsgressione.deu.27.c.d.28.b.gene.3.c. malac.2.a. matth.25.d. Proximi lesione. gene. 4.b. psal.108.b.eccli.3.c.28.b.1.pet.3.b.

Maledictio hominis ꝓhibetur.exo.22.d. nume.23.b.deu.23.a. puerb.26.a.eccli.21.d.iacob.3.c. Punit. gene.27.b.leui.20.b.24.c. nume.24.b.2.reg.16.b.

Maledictio bonorum timēda.gene.9.d. 4.reg.2.b.eccli.3.b.4.a.

Malorū patienda.2.reg.16.c. psal.108.d.eccles.7.c.mat.5.a.rom.12.c.1.corinthiorum.4.c.1.timot.4.c.1.petri.2.d.3.d.

Maleficus nō tolerandus.exo.22.c.deu.18.c.hie.27.b.mic.5.d.

Malum culpe a nobis est.eccli.15.d.iacob.1.b.

Malum pene a deo est.ecclesiastici.11.b.Amos.3.b.esa.45.b.

Malū ꝓ bono nō reddendū.1.regū.25.c.26.c. 4.reg.6.puer.17.a.20.rom.12.b.d.1.pet.3.b.

Māmona iniquitatis querendi amici.luce.16.a.

Man/siue māna pluit israeli. exod.16.c.nūe.11.g. qđ cessauit.ios.5.c. nec fuit panis verus.iohā.6.d.

Manasse filius ioseph/acta eius et mores.gene.41.g.48.a.c. Cuius possessio.nume.32.a.deuterono.3.b.13.d.ios.13.d.13.a.22.b.1.paralipomenon.5.d.

Manasses rex iuda primo impius.4.reg.21.a.d.2.para.33.a. Et idē post captiuitatem pius.b. Morit.d.4.reg.21.d.

Mādata seruātib⁹ bñdictio.exo.23.c.leui.26.d.deu.11.d.28.a.

Manducans labores manuū suarū beatus.psal.127.a. Nō manducet qui nō laborat.2.thessal.3.b.

Māducat christi carnē fidelis.ioh.6.f.1.corin.11.d.g.

Manet fidelis in christo.1.iohan.2.a.iohan.6.f.14.b.15.a. Et christ⁹ in fideli.ibidem.

Māsiones filioꝝ israel.exo.17.a.nume.33.a. Filiorū dei.iohā.14.a.

Māsuetorū merces. psal.24.d.36.b.75.b.146.a.149.a. iudit.9.d.puerb.3.d.esaie.11.a.61.a.sopho.2.a.2.timo.2.d.

Māsuetudo xp̄i.matth.21.b. Moysi.nūe.12.b. Dauid.2.reg.16.b.pauli.1.cor.4.d. Hieremie. hiere.11.d.

Manus dei/fortitudo/vel auxilium eius. nūe.11.e.esa.59.a.luc.1.f.vindicta.psal.9.20.38.exo.14.g. deuterono.32.esa.9.hebr.10.f. Plaga.psal.38.

Man⁹ dei extēta. Ira dei ad puniēdū parata. esa.14.31.50.f.psalm.54.d.hier.15.b.ezech.14.c.25.b.ose.7.b.sopho.1.a.2.c.

Man⁹/litt⁹.psal.103.c. Negociatio.esa.1.1.cor.4.c.ephe.4.f.psalmo.76.a. Potestas.gene.49.b.iudi.2.c.psal.30.c.62.c.94.a.esaie.3.a. Tyrannis.exo.14.g.iob.5.c.ps.21.c.77.d.30.c. Prophetia.os.12.c.agg.1.a.iob.19.c.

Manus scandalizans abscindatur.mat.5.a.

Man⁹ arida a Christo sanatur.matthei.12.a.

Mardochei acta.hest.4.6.13.

Mare diuidit moyses. exodi.14.d. psalmo.55.b.77.b.105.b.d.113.a.135.b.

Maria soror moysi et gesta ei⁹.exo.15.c.numeri.12.a.c.20.a.deuterono.24.b.

Maria virgo.matthei marci luce et iohannis.

Maria magdalena. mat.27.f.28.a.mar.16.a.b.luc.8.a.10.g.iohā.11.c.12.a.19.e.20.a.

Maria iacobi. matth.27.f.28. mar.15.d.16.a.

Maria cleophe.iohā.19.e.

Maria alia.roma.16.a.

Maritorum lex in vxores. hest.1.d.gene.3.c.

Martha hospes xp̄i.luc.10.g. Fides eius.iohā.11.c.d.ministeriū ei⁹.luce.10.g.iohā.12.a.

Masculus et femina creantur. genesis.1.d.5.a.

Masculorū cōcubitorū pena. roma.

Q.

S

T

V

❡ Finis.

A.B.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.z.aa.bb.cc.dd.ee.ff.
gg.hh.ii.kk.ll.mm.nn.oo.pp.qq.rr.ss.tt.vv.xx.yy.zz.AA.B.C.D.E.F.
G.H.I.K.L.M.N.O.P.Q.R.S.T.aaa.bbb.ccc.ddd.eee.V.X.Y.
Z. Oēs sunt quaterni: preter B qui est duernus. & Z. qui est ternus.

¶ Parisijs, ex officina libraria yolāde bonhom-
me, Viduę spectabilis viri Thielmanni Ker-
uer, sub signo vnicornis in vico sancti Ia-
cobi, vbi et venundatur. Absolutum
Anno domini Millesimo quin-
gentesimo quadragesimo
nono Decimo nono
Calendas Se-
ptembris.

1549.

Incipiūt interpretationes Hebraicorū/Chaldeorū, Grecorumq3 nominum: veteris ac noui testamenti secundū ordinē alphabeti: diligentia reuerendissimi in christo patris et domini / domini Francisci Ximenē archiepiscopi Toletani/ad amussim recognite.

De incipientibus a litera A.

A.ante A

Aron: mons: siue montanus: aut docens. siue concipiens.
Aaronite. idē. plu. nu.
Aasbai. cōndēs in me: vel frater circundās aut ex hebreo/et syro frater senectutis.
Aastari: cursor/ veredarius: siue festinatio turturis: aut festinatio exploratorū: siue frater qui explorat: vel ex syro et hebreo princeps tur-

A. añ. B. turis: vel princeps explorationis.

Abba. pater. syrum est.
Abachuc. luctator: siue amplexans.
Abadon. exterminans: vel perditio.
Abana. lapideus: vel edificatio: siue pater obsecro nunc.
Abani. filius: vel edificatio: siue intelligens. Heb. Bani.
Abarim. trāsitus. plu. nu. siue transeuntes: aut furores: vel pregnantes: aut Syriace frumenta.
Abaron. idem. s. n. D.
Abda. seruus: aut seruit⁹: vel ex hebreo et syro: nubes ista.
Abdai. seruus: aut seruitus: vel nubes abundans.
Abdam. cupiditas: aut calor iudicij. Heb. Amdan.
Abdehel. seruus dei.
Abdehel. Gen. 25. et. 1. Parali. 1. vapor: vel nubes apud deum vel cum deo: siue contristari faciens deus. Heb. Adbehel.
Abdemelech. seruus regis: vel seru⁹ consilij.
Abdenago. seruus claritatis: vel seruus anxius.
Abdi. seruus: aut seruitus: vel nubes abundans.
Abdias. seruus domini.
Abdiel. seruus dei: aut nubes abundantie dei.
Abdon. seruus: aut nubes iudicij.
Abel. vanitas: siue anhelitus: aut Syriace vapor.
Abel. Iud. 11. et. 1. Reg. 6. et. 3. Reg. 15. et. 4. Reg. 15. interpretat luctus.
Abela. idem.
Abelmaim. luctus aquarum.
Abelmeula. luctus infirmitatis: aut luctus chori/ vel tympani: siue ex Hebreo et Syro/luctus venie.
Abenboen. lapideus digitus pollicꝫ: scilicet qui est primus digitus aut lapis meus.
Aber. socius/aut particeps/siue incātator/aut liuor.
Abesalom. pater pacis/siue pater cōsummationis/aut pater retributionis.
Abesan. patris scutū/ vel arma / aut pater frigiditatis.
Abgatha. pater torcularis / vel pr̄is torcular.
Abi. hora: vel tempus/siue paratus. Heb. ithai.
Abia. pater dn̄i/aut voluntas dn̄i.
Abia. 3. Reg. 14. in fine et in toto capitulo sequenti/ interpretatur pater maris. Heb. Abiam.
Abiatel. pater fortitudinis / aut pater exercitus/siue pater diuitiarū/ aut pater antemuralis / vel pater doloris. Heb. Abiail.
Abiail. idem.
Abiasab. pater congregans/siue pater communans / vel finiens. Hebraice Abiasaph.
Abiasaph. idem.
Abiathar. pater excellens / aut pater residui vel remanentis/siue pater explorationis / vel contemplationis: aut pater funiculi.
Abida. pater sciētie: vel sciētia pr̄is.
Abidan: pater iudicij: aut ex hebreo et Syro pater meus iste.
Abiel. pater meus deus.
Abiezer. pater adiutorij/ siue patris adiutorium/aut patris atrium.
Abiezer. Nume. 1. et. 2. et. 7. et. 10. Et 1. Paralip. 12. frater adiutorij/ siue fratris adiutorium/ aut fratris atrium. Heb. Ahiezer.
Abigabaon. Pater collis/siue pater calicis vel scyphi/ aut pater dolū peccati.
Abigail. patris exultatio / vel pater exultationis.
Abihail. pater fortitudinis / aut pater exercitus/siue pater diuitiarū/ aut pater antemuralis/vel pat̄ doloris.
Abihail. 1. Paralipo. 3. pater luminis/vel laudis.

Abſlam. occultus / ſiue inueniens / aut ſeculum. heb. Helam.

Abilina. lugens: vel plorans: ſiue pater manſionis: vel murmurationis. D.

Abimael. pater a deo / vel de deo.

Abimelech. pater meus rex: aut pater regis / vel conſilii.

Abimelech. 1. Paralip. 24. et Pſo. 51. frater meus rex / aut frater regis vel conſilii. heb. Abimelech.

Abinadab. pr̄ ſpōtaneus / aut pat' voventis vel voti: ſiue pr̄ principis.

Abinadab. 3. Reg. 4. frater ſpontaneus: aut frater vouētis vel voti: ſiue frat' pncipis. heb. Ahinadab.

Abinoen. pater pulchritudinis / vl' iocunditatis: aut pr̄ motionis eorū.

Abiram. pr̄ celſitudis vel elationis: aut pater fraudis vel ꝓiectionis.

Abiron. Idem heb. Abiram.

Abiſa. pater meus. heb. Abi.

Abiſab. pater augmenti vel conſummatiōis: ſiue patris finis: aut ſupliminare pr̄is. heb. abiſaph.

Abiſac. patris ignorātia / vel patris error / ſiue pr̄ apphēdēs / vel attingēs aut pr̄ mltiplicās. heb. abiſag.

Abiſag. Idem.

Abiſai. pr̄is mun⁹: vel pr̄ muneris.

Abiſai. 1. Paralip. 12. populi munus. vel cū munere. heb. amaſai.

Abiſaph. pater augmenti vel cōſummationis: aut patris finis: ſiue ſuperliminare patris.

Abiſue. pater ſalutis / vel exclamationis / aut pater reſpiciens: ſiue pater magnificus vel potens.

Abiſur pater muri / aut pater bouis ſiue pater cātantis: vel pater aſpicientis / aut pater rectitudinis.

Abital. pater roris / vel ex Hebreo et Syro pater vmbre.

Abiu. pater ipſe / vel pater eſt.

Abiud. pater laudis vel cōfeſſionis.

Abiud. Num. 34. frater laudis / vel confeſſionis. Heb. Ahiud.

Abiud. 1. Paralip. 8. vbi dicitur genuit Oza et Abiud / in illo loco ſolum Abiud interpretatur frat' vnitatis: ſiue frater acuminis: aut frater enigmatis / vel gaudii. Hebraice Ahiud.

Abner. pr̄is lucerna: vl' pr̄is nouale.

Abobi. pater incantationis / vel abſconſionis. D.

Abor. ſocius / aut particeps / ſiue incantatio / aut liuor.

Abra. ancilla / vel famula. G.

Abraam. pater multitudinis.

Abram. pater excelſus.

Abſalom. patris pax / ſiue patris cōſummatio: aut patris retributio.

Abſamas. debitū clypei dn̄i: ſiue dilectio / vel abſcōſio clypei domini.

Abſalomi. pater pacis: ſiue pater cōſummatiōis / vel retributiōis. D.

Achab. frater patris / vel fratris pater ſiue arula patris. A.aſt C.

Achad. amphora / vel hydria / aut ſcītilla.

Acad. Gene. 50. interpretatur ram⁹ vel ſpinetum. Heb. Atad.

Achaia. frater domini.

Achaia. prouincia Grecie: interpretatur dolor vel triſtitia. G.

Achaicus. dolens / ſiue triſtis. G.

Achaim. poſſeſſio / ſiue ēptio / aut nidus. Heb. Achain.

Achamoni. ſapiēs: vel ſapiētiſſimus aut haim⁹ numerationis / vel muneris: ſiue expectatio muneris.

Achan. tribulatio / vel ſtridor / aut antemurale.

Achan. Joſue. 7. et. 22. interpretatur conterens / ſiue conturbans.

Achar. conturbans.

Achar. 1. Paralipo. 2. d. ſterilis / ſiue eneruās: aut euellēs / vel trūcus.

Acharon / ſiue accaron. ſterilitas / ſiue eneruatio: aut euulſio vel trūc⁹.

Acharonite / ſiue accaronite. ſteriles / ſiue eneruati / aut euulſi / vel trunci.

Achat. amphora / vel hydria / ſiue ſcintilla. Heb. Achad.

Achaz. apprehendēs / ſiue poſſidēs: aut videns.

Achazib. mendax / aut ceſſans / ſiue fluens vtique.

Achelai. expectans dn̄m: ſiue ham⁹ domini. Heb. Achelaia.

Acheldemach. ager ſanguinis. Syrū eſt ſcribi debet acheldema.

Acces. peruerſus: aut prauus.

Achia. frater domini.

Achia. Gene. 36. et. 2. Reg. 3. vultur / vel heu / ſiue vbi eſt: aut inſula ei⁹. Hebraice. Aia.

Achias. frater domini.

Achila. ſpes in ipſa / aut hamus i ipſa: ſiue palatum vel dulcedo in ipſa.

Achilud. frater nat⁹: vel frat' genit⁹.

Achim. reſurgens: vel confirmans: aut vindicans: vel frater eorū. D.

Achimaan. frater ꝑparat⁹: vel frat' dextere / aut frat' q̄d. he. achiman.

Achimaas.frater consilij:vel frat' cõsiliariꝰ:aut frater ex ligno.
Achimelech.frater meꝰ rex: aut frater regis vel consilij.
Achimoth.frater mortis : vel frater mortuus:siue frater dierum.
Achinoe.fratris pulchritudo vel iocunditas:aut frater motionis. Hebraice. Achinoem.
Achinoem.Idem.
Achinoen.idem. Heb.achinoem.
Achior.fris lumẽ:aut frat' ignis. D.
Achiram.fratris celsitudo / vel elatio:aut fratris dolꝰ:vel proiectio.
Achiramite.idem.plu.nu.
Achis.vtiq; est:vel sic est.
Achisa.frater principis : siue frater directionis vel cantici : aut frater insidians. Heb.achisar.
Achisamech.frater sustentationis: vel firmitatis:aut frat' cõiungẽs.
Achitob.frater bonitatis.
Achitob.1.Paralip.8.interpretatur pater bonitatis. Heb.abitob.
Achitophel.frater ruine / vel frater defectus : aut frater insipiditatis id est rei insulse.
Accho.compressus:vel confractus.
Acchobor.mus : vel conterens / siue comprimens puteum.
Achor.turbatio.
Acchos.spina/siue estas: aut tedium seu vigilia:vel finis.
Accos.idem.
Acran.transitus:aut ira:siue impregnatio:vel nubes cantici : aut Syriace frumentum. Heb.abran.
Achron. sterilitas / siue eneruatio/ aut euulsio:vel truncus.
Achsa. composita vel adornata : aut lasciuiens:siue confractio vel diruptio velaminis.
Achsaph. veneficus : siue conterens vtriq;:aut labium vtique.
Accub.vestigium:vel supplantatio: aut prauitas / vel calcaneum/ siue retributio.
Achub.idem.
Achupha.Receptum oris: aut sculptura oris.
Accus.spina:siue estas:aut tedium : seu vigilia:vel finis.
Accus. Nee.10.et.12.interpretatur peccatũ derelinquẽs.Heb.atus.
Achzib.mendax : siue cessans / aut fluens vtique.
Achziba.idem.
A.añ D. Ada.cetus:vel congregatio : siue ornata:vel testificans:aut transiens vel preda:aut Syriace ablata.
Addad.sonitus:aut clamor : seu mãmilla:vel dilectio.
Adad. Gene.25.et.1.Paralipo.1.b. acutus: vel gaudens: aut Syriace nouus:vel vnitas.
Adad.Geñ.36.vbi dr Regñauit pro eo adad:nomẽq; vrbis eius phou: interpretatur pulchritudo:siue habitaculum:aut gñatio. Heb.hadar.
Adad.3.Regum.11.c.vbi dr Et fugit adad:interpretatur interitus : aut nubes:vel pauor:seu fons.
Adada.testimoniũ cetꝰ vel cõgregationis: aut testimonio ornata : vel testis trãsitꝰ siue p̃de eiꝰ:aut preda siue p̃de:vl' eternitas sui testimonij.
Adadezer.decor aut pulchritudo auxilij:siue habitaculũ vel gñatio auxilij:aut atriũ pulchritudis siue habitaculi vel gñatiõis.he. adarezer.
Adaia.testꝰ dñi:siue ornatus vel p̃da dñi: aut trãsitus vel eternitas dñi.
Addaia.idem.
Adaia. Neem.12.scientia dñi vel cognitio dñi. Heb.iadaia.
Adaias.testis domini : siue ornatus vel preda domini : aut transitus / vel eternitas domini.
Adalia. hauriens : siue paupertas : aut nubes:vel interitus laboris.
Adam.homo:siue terrenus: aut ruffus:vel sanguineus.
Adama. Terra : aut ruffa : vel sanguinea.
Adam.homo:vel humanꝰ: siue terrenus:aut ruffus : vel sanguineus : aut nubes:vel vapor : siue iteritus aquarum.
Addan.deliciosus:siue voluptuosus aut ornatus:vel Syriace temporalis. Heb.adin.
Adar . Pallium : siue potentia / aut magnitudo.
Adarsa.testificans solem vel surdiũ aut testimonium arantis. D.
Adassa.nouitas : aut mensis : vel ex Syro et Hebreo/vnus aries.
Adassa.1.Para.7.acutꝰ.Heb.asa.
Adassa.Nee.12.testis:siue ornatus/ aut transitus:vel p̃da.Heb.addo.
Adazer.testis : vel testimonium auxilij. D.
Adeodatus.latinum est : et in hebreo dicitur elchanan: et interpretatur a deo datus:siue gr̃a dei : aut misericordia:vel donum dei.

Addi. testis/vel testimonium/siue ornatus/vel transitus/aut preda.
Adiada. testimonium manus/siue testimonium testimonij/aut preda manus. D.
Adihel. testimonium dei/siue ornatus: vel transit⁹ dei: aut preda/vel eternitas dei.
Adin. deliciosus/siue voluptuos⁹ aut ornatus: vel Syriace temporalis.
Addin. Idem.
Adina. Idem.
Adithaim. cetus: plu. nu. siue congregationes: aut testimonia.
Adi. testis mihi: siue ornatus mihi aut transitus vel preda mihi.
Admatha. nubes/vel vapor mortis/siue interit⁹ mortis/vel terrestris: aut rubeus.
Addo. testis: siue ornatus: aut pda: vel transitus.
Addoar. pallium: siue potētia: vel magnitudo. Heb. Adar.
Adolamites. de adulam quod interpretatur testimonium/siue ornamentum illis: aut testimonium siue ornamentū sue miserie: vel transitus aut preda sue miserie.
Adomim. terreni/siue ruffi: aut sanguinei.
Adon. dñs aut basis: vel Sy. auris.
Adonay. Btūs Hieronymus. Exo. 6. pro noīe dei Tetragrammaton. i. quatuor literarū adonay transtulit: et in alijs locis semper interpretatus est domin⁹. ¶ Et notandū ꝙ iste quatuor litere huius nominis. s. Iod. He. Vau. he non sunt compacte ad hoc vt ex illis syllabizetur vel formetur aliquis terminus vel dictio: idcirco est nomen ineffabile. Si tñ syllabizaret vel ꝓnunciaretur: esse vel essentiā aut gñationem significaret. ¶ Itē notandum ꝙ Adonay in Hebreo/dñi mei in plurali significat/qñ scribit̃ eisdem literis quib⁹ pronunciat̃ s. Aleph: Daleth: Nun. Iod. In translatione vero Chaldaica pro hoc nomine dei Tetragrammaton semper ponitur triplex iotha/quod non vacat mysterio.
Adonaia. dominator dominus: aut basis domini: vel ex Syro et Hebreo auris domini.
Adonias. Idem.
Adonibezech. domini fulgur/siue dominus fulguris: aut dominus ī cōpedibus.
Adonicam. dominus surrexit: aut dominus vindicans.
Adoniram. dominus excelsus: siue dñs celsitudinis vel elationis.
Adonis. nomen idoli: in Hebreo est thamū: et interpretatur consumptus/siue incendium. ꝫ ṗrium est.
Adonisedech. domini iusticia: siue dominus iustus.
Ador. generatio: vel habitatio: aut testimonium lucis vel ignis. D.
Adrach. acumen siue gaudium teneritudinis: vel cubiculum tuū: aut ex Syro et Hebreo vnitas vel nouitas teneritudinis.
Adramelech. pallium regis: siue magnitudo/vel potentia regis/vel consilij.
Adrumetina. In greco Adramytena: et interpretatur soliditas munda vel tersa. B.
Adulam. testimoniū siue ornamentum illis: aut testimonium siue ornamentum sue miserie: vel transitus aut preda sue miserie.
Aduram. decor eoꝝ: aut laus vel confessio sublimis siue clamor excels⁹.
Aduram. 2. Regū. 20. et. 3. Regū. 12. pallium eorum/siue potentia/vel magnitudo eorū: aut vapor excelsus: siue nubes excelsa: aut dolor siue interitus sublimitatis.
Aduram. 2. Paralip. 11. interpretat̃ fortitudo/vel potētia mar;: aut vapor siue interitus eius eleuatus vł nubes eleuata. Heb. aduraim.
Adus. nouitas/vel mensis aut triturатio. D.
Aen. oculus: siue fons. A. ante E
Apphaim. vultus: vel facies: aut furores: siue nares: vel pistores. A. añ ph.
Aphara. vacca/siue frugifera: aut accrescens/vel irritans.
Apharsathei. diuidentes/siue dilacerantes pauones.
Apharsathei. Esdre. 5. et. 6. interpretatur diuidentes siue dilacerātes. Hebraice. Apharsachei.
Aphech. pelagus: vel fortitudo: aut vigor: vel Syriace exitus.
Apheca. Idem.
Aphechdomim. portio/vel diminutio sanguinum: aut diminutio tacētium/vel assimilantium. Heb. Phechdomim.
Apheceia. porta dñi: siue aperuit dominus. Heb. Pheceia.

Apheg. pelagus/ vel fortitudo: aut vigor. vel Sy. exit⁹ Heb. Aphech.
Aphenez. pharetra aspersionis/ vel distillationis: siue magus aspersus. Heb. Asphenez.
Aphia. flans/ vel exsufflans: siue loquens: aut illaqueans.
Aphonites. labiũ vel ripa aq̃rũ: siue contritio aquarum. Heb. Sephomites.
Aphraim. fodientes: aut explorantes: siue confundentes: aut explorans vel confundens mare.
Aphrica. Esaie. 66. in Hebreo dicitur Pul. et īterpretatur casus/ vel ruina: aut faba.
Aphrica. Naum. 3. in heb. est Put. & interpretatur crassa / vel pinguis. Syrum est.
Aphsiba. voluntas mea in ea.
Aphupha. detectio / siue discoopertio: aut festinatio oris. Heb. Asupha.
A. an G. Aphus. indignationis ↄsiliũ: aut volens consilium: vel scrutator. D.
Agab. locusta.
Agabus. idē: vel festiuitas pris. D.
Agag. tectũ / vel solarium: qđ est scilz in superiori parte domus.
Agagites. idem.
Agar. aduena/ siue pegrina: aut ruminans: vel timens.
Agarai. aduena siue peregrin⁹: aut ruminans: vel timens.
Agareni. idem. plu. nu.
Agarenus. idem. sin. nu.
Agge. sublimitas: siue exaltatio.
Ageba. collis: siue vas vel calix. Hebraice Geba. Nam illud A. est prepositio ablatiui casus.
Aggeus. festiuus/ siue solennis: vel gyrans.
Aggi. idem.
Aggia. festiuitas dñi: siue solēnitas domini: aut gyrus domini.
Aggite. festiuitates: vel solēnitates aut gyrantes.
Agith. festiua: siue solēnis vl' gyrās.
Agrippa. latinũ est: dictũ ab eo q̄ egros: id est difficiles part⁹ faciat: vel dicitur ille qui in nascendo prius emiterit pedes.
A. an H. Ahaia. vultur. siue heu: aut īsula ei⁹: vel vbi est. Heb. Aia.
Ahalath. iniq̃: siue ꝑuersa. Heb. aua.
Ahamoni. sapiēs: vel sapiētissimus siue hamus munerationis vel muneris: aut expectatio muneris hebraice. Achamoni.
Ahara. fr̄ redolēs: aut pratũ odoris.
Aharel. alter exercitus: siue nouissimus exercitus: aut alter dolor: siue nouissim⁹ dolor: aut onis fr̄is.
Ahaz. apprehēdens: siue possidens: aut videns.
Aheuremmõ. Duo noīa sunt. ahen oculus siue fons. & remmon: malũ granatum vel altitudo eius.
Aher. alter siue posterior aut nouissimus.
Ahi. fr̄ me⁹ vel fr̄es mei.
Ahia. frater domini.
Ahia. 2. Reg. 21. vultur: siue heu: aut insula eius: vel vbi est. heb. Aia.
Ahialon. ilex vel quercus: aut fortitudo: siue ceruus.
Ahiam. frater mr̄is: aut frat̄ genitꝭ
Ahias. frater domini.
Ahias. 1. Para. 15. viuit dominus. Heb. Jehias.
Ahicam. fr̄ resurgēs: aut fr̄ vīdicās.
Ahiel. viuit deus: siue vita dei. Hebraice Hiel.
Ahiel. Esd. 10. ī fine īterp̄rat̄ aceru⁹ dei: siue abstulit de⁹. heb. Jehihel.
Ahilam. quercus: siue maledictio: aut fortitudo. heb. Elath.
Ahilath. quercus plu. nu. siue ceruę aut maledictiōes vel fortitudies.
Ahilon. quercus: siue fortitudo: aut ceruus.
Ahilud. frat̄ natus: vel frat̄ genit⁹.
Ahiman. frater preparatus: siue frater dextere: aut frater quid.
Ahimelech. frater meus rex: aut frater regis: siue consilii.
Ahimelech. 1. Para. 18. īterpretatur pater me⁹ rex: siue pater regis vel consiliĩ. heb. Abimelech.
Ahin. frater vini: vel fratres. p. n.
Ahio. frater eius vel fratres eius.
Ahion. intuit⁹ aut fons vel oculus.
Ahira. frater iniquitatis siue frater societatis: aut frater pastoris: vel fratrem confringens.
Ahobban. frater filii: vel fratris filius: siue frater intelligentie: aut frater edificans: vel absconditus.
Ahod. laudans: siue confitens.
Ahod. 1. Para. 8. īterp̄ratur vnitas: vl' gaudiũ: vl' enigma/ vel acumē.
Ahoe. tribul⁹: vel spina: siue fraternitas: aut hamus.
Ahohiman. tumultus siue turbatio eorum. heb. Homan.
Ahohites. frater viuus: aut tribul⁹: vel spina mea.
Ahoth. laudās vl' ↄfitēs. heb. Ahod.
Ahotites. frater viuus: aut tribulus vel spina mea. heb. Ahohites.

Ahumai. pratū agrū: siue frat' agrū.
Ahur. liber vel ingenu⁹: siue albedo/ aut foramen. Heb. hur.
Ahicham. frater resurgens: aut frater vindicans.
A. añ J. Ain. oculus. siue fons.
Aioth. laudās siue ɔfitens. he. ahud.
Aioth. Esa. 10. interpretatur hora siue coacervatio. heb. aiath.
A. añ L. Alaa. infirmitas siue rubigo.
Alab. frater cordis. siue lactens vel lactans: aut adeps.
Alamath. occultatio siue iuuentus: aut secula: vel super mortem.
Alameth. idem.
Albialbon. pater supintelligēs: aut pater superedificās: vel ex hebreo et syro pr̄ iniurie. Heb. Abialbon.
Alchath. portio siue diuisio: aut leuitas vel lubricatio.
Alchimus. fortis. G.
Ale. humiditas humida: aut tabula humida vel viridis: siue maxilla humida. heb. lale.
Aleph. doctrina siue mille. D.
Alleluia. laudate dominum.
Alexāder. adiutor vel auxiliator virilis vel fortissimus. G.
Alexādria. Heb. dr̄ no. et interpretatur cruidū siue irritatio aut prohibitio grece vero adiutoriū siue auxiliū virile vel fortissimum.
Alexandrini. adiutores siue auxiliatores viriles vel fortissimi. G.
Alexandrinus. idem. s. n. G.
Alpheus. millesimus vl' doctus aut dux. D.
Aliam. occultus: aut iuuenis: vel seculum. Heb. ailam.
Aluan. folia siue excelsus.
Alicarnasum. caput maritime habitationis. G.
Alicarnasus. idem. G.
Alimis. vestibulū vel porticus: aut fortitudo. D.
Almathan. occultatio siue iuuēt⁹ vel sel'a: vel sup mortē. Heb. alemeth.
Almon. occultum aut iuuentus: vel seculum ipsius.
Almoth. occultatio siue iuuent⁹: aut secula: vel super mortem.
Aloes. incantator aut tacens.
Allon. quercus vel fortis.
Alua. ascensus eius: siue preuaricatio ipsius.
Aluba. superior vel excelsus: aut syriace peruersus. heb. aluan.
Alul. dolor siue principiū doloris vel imūdicie: aut expectatio dolor' vl' ɔfanationis: siue obstetricatio do- (loris.
A. añ M. Amma. obscurata siue coop- ta: aut ppl's eius siue cum ea.
Amma. Judi. 1. lac siue adeps: aut mansit in ea: siue principium vel dolor in ea. heb. alba.
Amaad. ppl's testimonii: aut populi trāsit⁹ vel p̄da siue ppl's et' nitatis.
Ammad. ira vel indignatio siue calefactio: aut vter. heb. Amath.
Amadathi. ɔturbās legē vl' mēsurā.
Amal. labor aut iniquitas.
Amalech. pplus lambens: vel ex hebreo ɀ syro ppl's percutiens.
Amalech. 3. reg. 22. et. 2. paral'. 18. et hiere. 36. ɀ 38. interpretat' rex: siue consiliarius. Heb. amelech.
Amalech. ps. 52. in titulo: īterpretat' chorus siue infirmitas: aut syriace venia. Heb. maalath.
Amalechite. ppl'lābētes: vel ex hebreo ɀ syro populi percutientes.
Amalechites. idem. s. n.
Aman. cōturbans: aut tumultuans: siue preparans.
Amana. fides siue veritas aut credulitas vel nutrix.
Ammanite. populares.
Ammanites. idem. s. n.
Ammanitis popularis. s. g.
Amaria. dicit dñs: vel celsitudo dñi: vel ex syro et hebreo agnus dñi.
Amarias. idem.
Amasa. ppl's parcēs: siue ppl'm tollens: vel populum eleuans.
Amasai. populi munus.
Amasai. 1. pa. 6. d. fort' vel robustus.
Amasai. Mac. 11. populi conculcatio.
Amasia. fortitudo domini.
Amasias. idem.
Amasias. 2. para. 17. onus domini.
Amasias. 2. pa. 18. ppl's parcēs siue pplꝫ tollēs vel eleuās. heb. amasa.
Amasias. 2. pa. 29. ppli munus: vel cum munere. Heb. amasai.
Amasias. sopho. 1. dicit dñs: aut celsitudo dñi: vel ex syro et hebreo agnus domini. Heb. amarias.
Amatheus. idignatio siue calor aut murus siue vter vel lagena.
Amathi. verax siue timens aut cubitus vel famulatus.
Amathitis. idem. D.
Ammaum. popul⁹ abiectus: siue populus obscuratus. D.
Amelech. rex siue consiliarius.
Amen. vere siue fideliter.

Amphar. speciosus: siue forma: vel figuratus aut depictus: siue mortem maledicens. Heb. amthar.
Amphipolis. vallata vel circundata ciuitas. G.
Amiel. ppl'us dei: siue mecum deus.
Ammiel. idem.
Amihel. idem.
Amin. mater: aut timor: siue cubit⁹: vel Syriace/gens. Heb. ami.
Aminadab. populus spontaneus: siue ppl's vouens: aut ppl'i princeps.
Aminadab. 1. Reg. 7. et. 16. et. 17. et 2. Regū. 6. Et. 1. Parali. 9. et. 10. et 13. interpretatur pr̄ spontane⁹: siue pater vouentis vel voti: aut pater principis. Heb. abinadab.
Ammisadai. popul⁹ oīpotentis: siue mecū oṗs: aut mecū deuastator.
Amithal. calor roris: aut indignatio roris: vel ex hebreo ⁊ Syro/caloris sui vmbra.
Ammiud. ppl's laudis vel confessionis: siue mecū laus vel confessio.
Ammiur. ppl's libertatis vel foraminis: siue populus albedinis.
Amizadab. populi dos/vel dotatio. Heb. Amizabad.
Amnon. fidelis: aut verax: siue nutrit⁹: vel pedagog⁹: aut mr̄is fili⁹.
Amoch. vallis: aut profunditas.
Ammon. populus eius.
Ammon. Gen̄. 19. in fine. interpretatur fili⁹ ppl'i mei. Heb. beniami.
Amon. 2. Reg. 3. fidelis aut verax: siue nutriti⁹ vel pedagog⁹: aut matris filius. Heb. amnon.
Amon. 3. Reg. 22. Et. 4. Reg. 21. Et 1. Parali. 3. Et. 2. Paral. 18. et. 33. ⁊ Nee. 7. et hiere. 1. et. 25. a ⁊ Sophonie. 1. Et Matth. 1. interpretatur fidelis: aut verax: seu artifex: vel nutritius: aut pedagogus.
Amon Job. 19. Et. 1. Paralipo. 6. calor: aut sol: siue ira eius.
Amona. numerans: siue preparans aut multitudo eius: siue tumultus eius: vel Syriace veritas.
Amoni popularis.
Ammonite idem. plu. nu.
Ammonite. 2. Paral. 26. a. vbi dr/et contra ammonitas: interpretatur habitacula: siue afflicti aut delinquētes: vel rn̄dētes. heb. meonite.
Ammonites. popularis.
Ammonidites. populares. f. g.
Amorrei. amari: vel loquaces: aut rebelles.
Amorreus. idem. sin. nu.
Amos. fortis vel robustus.
Amos. vn⁹ ex duodecim pphetaruꝫ interpretatur oneratus vel onerās.
Amosa. iurgium vel adinuētio: siue azimum aut compressio.
Amothdor. idignatio vel calor gn̄ationis aut pile vel sphere siue habitationis.
Ampliat⁹. latinum est a vbo amplio amplitas.
Amraphel. Loquēs ruinam: aut loquens occultū vel loquēs iudiciū.
Amram. Ppl's excels⁹: vel manipulus eorum: aut cum excelso.
Amramite. Idem. plu. nu.
Amri. Manipul⁹: vel dn̄um: siue populus rebellis vel amarus.
Amri. Nee. 3. Amar⁹ vel loquēs siue exaltatio: aut syriace aries.
Amsi. fortis: vel robustus.
Amuel. Calor siue ira dei: aut ex syro et hebreo viderunt deum.
Amul. pius: siue misericors.
Amulite. idem. plu. nu.
Ana. respōdēs vel cantans: siue affligens/vel pauper. A. añ N.
Ana. 4. Reg. 18. ⁊ Esa. 37. Commotio vel motus.
Anna. gratiosa siue misericors: aut requiescens vel donans.
Anab. vua aut syriace nodus.
Anam. gratiosus/aut donans: siue pius: aut misericors heb. anan.
Anamelech. risio aut cāticum regis siue afflictio vel paupertas regis vel consiliarij.
Anamim. fōs siue ocul⁹ aq̄rū aut responsio vel afflictio seu cāticū aq̄ꝝ.
Anan. Gratiosus: aut donans siue pius aut misericors.
Anan. Gen̄. 36. Rn̄dēs vel cantans: aut affligens: vel paup. heb. ana.
Anan. 1. Parali. 3. Nubes vel augurratio: aut diuinatio. heb. anani.
Anan. Neem̄. 10. vbi dicitur hanan. anā. interpretatur nubes: siue augurium aut diuinatio.
Anana. Nubes dn̄i: aut diuinatio domini. heb. anania.
Ananeel. gratia dei: siue misericordia dei: aut donum dei.
Ananeel. hie. 32. grā ex deo siue mīa vel donū a deo. heb. anameel.
Ananehel gratia dei siue misericordia dei: aut donum dei.
Anani. gratiosus aut donans: siue pius aut misericors.

Anani. nee. 8. idem. Heb. anan.
Annani. gratiosus aut donans siue pius aut misericors.
Anania. gr̄a dñi: siue mīa dñi aut donum domini.
Anania. nee. 12. gratiosus: siue donans: aut pius vel misericors. hebraice. anani.
Ananias. gratia dñi: siue mīa domini: aut donum domini.
Ananias. Nee. 3. nubes domini aut diuinatio domini.
Annas. affligens: vel humilians: aut respondens. D.
Anath. responsio: vel canticum: aut afflictio: siue paupertas.
Anathoth. idem. P. N.
Anathothia. responsiones vel cantica domini: aut afflictiones: vel inopie domini.
Anathotites. responsio: siue canticū aut afflictio vel paupertas.
Anathin. idem. P. N.
Andreas. virilis: vel fortissimus. S.
Andronicus. vir victoriosus. S.
Anen. responsio aut canticū eorum: siue afflictio vel paupertas eorum: aut Syriace oculus eorum. Heb. anem.
Aneni. gratiosus: aut donans: siue pius: vel misericors.
Aner. responsio: aut canticum lucerne: siue affligens lucernam.
Ange. gratie siue mīe vallis. D.
Ani. responsio: aut canticū: siue afflictus: vel pauper.
Ania. respōsio: aut cāticum dñi: siue afflictus vel pauper domini.
Aniam. ego populi: siue nauis ppli aut dolor siue fortitudo populi.
Aniel. gratia siue mīa dei. aut requies vel donum dei.
Anihel. idem.
Anim. respondentes: siue cantātes aut afflicti vel pauperes.
Anioliab. duo nomina sunt. Primū ani qđ interpretatur rñsio: aut canticum: siue afflictus vel paup. Alterū oliab: qđ interpretatur dei pater vel deus patris. Heb. ani et eliab.
Anob. vua aut syriace nedus.
Anon. gratiosus: siue misericors vel donans: siue requiescens.
Antiphas. pro oib9 vel cōtra oēs. S.
Antiochia. pro vehiculo vel curru. s. loco currus: siue cōtra vehiculum vel currum. S.
Antiocheni. idem. P. N. S.
Antiochenus. idem. s. n. S.
Antiochus. idem qđ antiochia. S.
Antipater. pro prē vel cōtra patrē. S.
Antipatris. idem. S.
Annum. gr̄osus siue misericors: vel donās aut requiescēs. Heb. annun.
Anun. idem.
Appamea. expellēs vel abigens. S. A. ań P.
Appamia. idem. S.
Apedno. ornamentum eius siue tribunalis iudicij eius.
Apelles. expellens vel abigens. S.
Appia. nomen femine. producens. vel pullulans. S.
Appiiforū: et appia via ex greco et latino longinquū vel remotū forum: siue longinqua vel remota via.
Apocalypsis. reuelatio. S.
Appollyon. extermināns vel perdēs aut destruens. S.
Appollo. perdens vel destruens. S.
Appollophanes. perditionē: vel destructionem ostendens. S.
Appollonia. pditio vł destructio. S.
Appollonius. pdēs vel destruēs. S.
Apostolus. missus. S.
Apses. cōminuēs siue eripiens: aut aperiens.
Aputhei. seducens: aut bucella: siue latitudo.
Aquila. latinum est.
Ar. suscitatio: siue vigilia: aut euacuatio: vel denudatio: seu ciuitas: aut emulus. A. ań Q. A. ań R.
Ara. mons aut pregnās siue demonstratio.
Ara. 1. pali. 7. maledicēs aut vidēs.
Arab. insidiās vel multiplicans: aut fenestra siue locusta.
Araba. idem. D.
Arabathane. insidiatio fortis: aut fenestre vel locuste / fortitudo vel donū: aut multiplicatio fortitudinis vel doni. D.
Arabes. vespertini: aut fideiussores siue suaues: aut cāpestres: vel corui aut salices vel mixtiones.
Arabes. Ꝥo. 71. In hebreo est saba: et interpretatur conuersio siue captiuitas: aut canicies: vel sessio.
Arabia. vespera aut vespertina vel fideiussio siue suauitas aut coruus vel coruina: seu desertū: vel salix: aut commixta.
Arabia. Ꝥo. 71. in Hebreo est saba: et interpretatur cōuersio siue captiuitas: aut canicies vel sessio.
Araboth. cataracte: siue fenestre: aut insidie vel locuste.

Arabs. vespertinus / aut fideiussor / vel suauis / siue campestris / aut coruus / vel salix seu mixtio.
Arach. longitudo / siue medicina / vel sanitas.
Aracheus. neruus / aut syriace fugitiuus.
Arachites. longus vel procerus: siue sanans / aut medicina.
Arad. onager: aut syriace draco.
Arad. Iudi. 7. stupor aut tremor.
Arada. idem.
Aradius. maledictionis abũdantia: aut descẽdẽs vel imperans.
Aradius. Ezech. 27. imperans aut descendens.
Arado. stupor aut tremor: siue descẽsio vel dominium. D.
Araph. lux redẽptiõis aut sternẽs. s. aliqd ad reclinãdũ. heb. Arphad.
Arapha. medicina siue relaxatio vel gigantissa / vel montis os. s. ab ore: aut mons hic. i. in hoc loco.
Araphites. opprobriũ: aut hyẽs vel iumentus: aut syriace acutus.
Araia. calor aut ira domini.
Arã. celsitudo aut sublimitas seu decipiens: aut maledictio eorum.
Arã. nomẽ viri. Gẽn. 11. et. 1. Paralip. 23. interpretat mons siue montanus: aut pregnãs siue cõcipiẽs: vel cantãs: aut preco. heb. haran.
Aram. Nee. 12. destruct° siue anathematizat°: vel rete siue retiaculum: aut dedicat° siue cõsecrat°. s. deo.
Aram. Ruth. viri. excelsus vel sublimis / aut proiiciens. Heb. ram.
Aram. Mat. 1. et Lu. 3. excels° vel sublimis / aut proiiciens.
Arama. excelsa siue sublimis: aut vermis siue proiiciens.
Aran. nomen loci. Gẽn. 11. in fine. Et 12. et. 17. et. 28. et. 29. Et. 4. reg. 19. et Esa. 37. et Ezech. 27. Et nomẽ viri. 1. Para. 2. Ubi dicitur / Peperit aran. interpretat ira siue irascens / aut syriace libertas.
Aran. nomẽ viri. Gẽn. 11. et. 1. Paral. 23. interpretat mons siue montanus: aut pregnãs siue concipiens: vel cantans / aut preco.
Arã. Gẽn. 36, et. 1. Para. 1. et. 2. vbi dr et buna et aran: interpretat arca siue exultãs / aut maledictio eor.
Ara orites. myrica aut suscitatio vigilie: vel vigilia vigilie: aut nudatio pellis.
Ararath. armenia / siue maledictio tremoris: aut ex hebreo et syro maledictio siue lux currentis.
Arari. montanus.
Arari. 2. Reg. 23. D. tremefact° siue stupefact°: vel caloris aut ire abundantia. heb. aradi.
Ararites. montanus.
Aras. ira vel calor cõfidẽtie siue pretiõis.
Aras. 2. paral. 34. defect° siue deficiens. heb. asra.
Arath. onager aut Syriace draco. hebraice / arad.
Arbat. fideiussor vel suauis: aut mixtus vel vespertin° siue planicies. D.
Arbatites. idem.
Arbee. quatuor / siue accubatio.
Arbella. suscitatio vetustat: siue insidians ei vel multiplicans eam / siue locusta eius. D.
Arbi. locusta vel fenestra: siue insidiator aut multiplicans.
Arbona. destructio siue gladius eius nũc / aut siccitas ei° nũc: siue ira edificãtis vel ira intelligentis.
Archelaus. princeps populi. G.
Archiatharoth. lõgitudo coronarum vel circulor: aut sanitas vel cicatrix coronarũ vel circulor.
Archipp°. pnceps vl pfect° eqrũ. G.
Architriclin°. pnceps triclinii. i. triũ mensarum. G.
Ardon. imperans siue descẽdẽs: aut maledictionis iudicium.
Area. via siue semita aut viator: vel odorãs aut ãnona. i. diurna portio.
Areba. magna siue multa: aut proiiciẽs: vel litigiosa siue mons in ea.
Arebia. princeps vel cantãs in dño: aut siccitas dñi. Heb. sarebia.
Arechon. vacu° siue mons lamentationis / vel mons possessionis.
Ared. imperans siue ascendens.
Aree. via siue semita aut viator: vel odorãs aut ãnona. i. diurna portio.
Areph. hyẽs siue opprobriũ: vel adolescẽtia aut syriace acutus.
Areli. altare: siue lux dei aut visio dei.
Arem. destructio siue anathema: aut rete vel retiaculũ: siue dedicatum / aut cõsecratum. s. deo.
Areth. sculptura aut libertas.
Areth. Nee. 10. hyẽs siue opprobriũ / vel adolescentia / aut syriace acut°. Heb. areph.
Aretha. virtuosus aut placidus. G.
Arethi. Esd. 2. non est in hebreo.
Areuna. arca vel cãticũ: siue exultatio: vel lux nra vel maledictio nũc.

Arphasei. dilacerantes aut frangentes siue diuidentes. Heb. apharsei.

Arphat. lux redemptionis/aut sternens: s. aliquid ad reclinandum. Heb. arphad.

Arpharad. sanans vel laxans, quasi depredationem/aut quasi mamillam: vel sanans aut laxans sicut demon.

Argob. gleba vel glarea/aut maledictio putei/vel dorsi/vel lux altitudinis.

Arib. pugnans siue multiplicans. Heb. iarib.

Aridai. leo abundans/aut maledictionis abundantia.

Aridatha. leonis lex/siue maledictionis lex vel ritus.

Aridi. imperans vel descendens.

Ariel. altare: siue leo dei/aut lux dei.

Ariel. Nume. 26. altare/siue lux dei/aut visio dei.

Arielite. idem. p. n.

Ariph. hyemps siue opprobrium vel adolescentia: aut syriace acutus.

Ariph. 4. Reg. 15. leo siue lux domini. Heb. arie.

Arim. destructus siue anathematizatus: aut rete vel retiaculum: seu dedicatus aut consecratus scilicet deo.

Arimathia. leo mortuus domino/vel lux mortis domini. D.

Arioch. longus vel procerus/siue satietas vel ebrietas tua/aut leo tuus.

Ariopagita. de vico martis. B.

Ariopagus. Vicus martis: nomen erat cuiusdam curie Atheniensis sic vocate. B.

Arisai. sponsus/aut syriace colonus/siue venenum.

Aristarchus. optimus princeps. B.

Aristobolus. optimus consultor/vel optimum consilium. B.

Arinenia. heb. dicitur ararat: et interpretatur maledictio tremoris: aut ex Hebreo et Syro/maledictio siue lux currentis.

Armenii. idem.

Armon. malum granatum vel mons numerationis/aut mons preparationis/siue mons doni vel muneris.

Armoni. aula siue maledictio numerationis vel preparationis/aut luminis munus.

Arnan. exultans/siue area eorum/aut lux filii: vel lux aut maledictio permanens vel eterna.

Arnon. idem.

Arnon. Nu. 21. d. ibi. Ut redescenerent in arnon. et f. ibi. Et deuorabit arnon moabitarum: interpretatur suscitatio seu vigilia: aut euacuatio vel denudatio seu ciuitas/aut emulus. Heb. ar.

Arod. imperans/siue descendens.

Arod. 1. Paral. 8. onager/aut syriace draco.

Arodi. tremefactus vel stupefactus: aut ire vel caloris abundantia.

Arodite. imperantes siue descendentes.

Arodites. imperans vel descendens: siue montis abundantia.

Arodites. 1. Paralip. 11. montanus. Heb. arorites.

Aroer. myrica/siue suscitatio vigilie: aut vigilia vigilie: vel denudatio pellis/aut denudatio emuli.

Aromath. destructio siue anathematis: aut ex hebreo et syro ira cooperimenti. Heb. aromaph.

Aroseth. artificium vel aratura/siue testa: aut silentium vel surditas/aut syriace sylua.

Arothites. maledictus siue maledicens. heb. arorites.

Arsa. terra siue voluntas: aut cursus siue maledictionis exitus.

Arsa. Esd. 2. Nee. 7. et. 11. artificium: vel aratura siue testa aut silentium: vel surditas aut syriace sylua.

Arsaces. eleuans scutum: aut eleuatio scuti. B.

Arraba. genus est mensure. Dan. 13. D.

Artaxerces. lumen siue maledictio/silentium vel festinationem ponens: aut feruor letitie.

Artaxerces. Esd. 7. et. 8. et Nee. 2. et. 5. et. 13. luminis siue maledictionis silentium vel festinationem persuadens/aut feruor direptionis.

Arteman. integer vel incolumis/aut venustus. B.

Aruapher. ira tauri/siue ira crescens: aut ex syro et hebreo/libertas tauri vel crescens. heb. aruapher.

Arum. excelsus siue sublimis: aut separans vel proiiciens.

Arus. incisus siue aureus: aut sollicitus vel trituratus.

Asa. medicus aut sanans: syrum est. A ante S

Asa. 1. Para. 7. f. aceruus. heb. aia.

Asaba. Numeratio siue estimatio vel cogitatio: aut artificium vel festinatio aut silentium in ea.

Asabia. numeratio vel estimatio: aut cogitatio domini siue artificium domini: aut festinatio vel silentium in domino.

Asabias. idem.

Asach. sculptor, aut scriba: siue les

gistator. heb. achac.
Asadias. misericordia dñi.
Asael. fecit deus/siue factura dei.
Asael. 3. Reg. 19. & 2. Para. 22. vidẽs deũ. heb. azael.
Asahel. fecit de⁹/seu factura dei.
Asaph. ɔgregãs siue colligẽs/aut finiẽs
Asaia. fecit dñs seu factura dñi.
Asalephũ. vmbra vel submersio vultus: aut sonitus vel tinnitus vult⁹. heb. asalephum.
Asan. fumus aut fumigatus.
Asana. rubus/aut syriace inimicus.
Asaradõ. ligãs acumẽ vel leticiã: vel syriace, phibẽs nouitatẽ vl' viuitatẽ.
Asaramel. beatitudo populi dei/aut vestigium circuncisionis. D.
Asarela. btitudo dei: aut intuẽs fontẽ vel quercũ/siue gressus dei.
Asarmoth. atriũ mortis vl' fenũ mortis
Asarsasusim. atriũ equorum/aut fenũ equorum. heb. asarsusim.
Asasonthamar. glarea vel lapill⁹ cõmutationis/aut diuisio seu sagitta palme. i. dactyli.
Asbaim. damule vel pulchritudines/siue militie.
Asbal. ignis vetustatis/aut ignis defluens vel decidens.
Asbel. idem.
Asbelite. idem. p. n.
Ascalõ. appẽsio vel statera/siue ignis infamie.
Ascalona. idem. D.
Ascalonite. idem. p. n.
Ascenez. ignis quasi distillans vel quasi aspergens.
Asebaim. damule siue pulchritudines aut militie.
Asebia. numeratio vel estimatio dñi/aut cogitatio dñi/siue artificiũ dñi: aut festinatio vel silẽtiũ in dño.
Asebia. Nee. 9. nũeratio dñi/siue silẽtiũ vl' festĩatio filii dñi. he. asebnia.
Asebna. numeratio siue festinatio intelligẽtis aut edificantis.
Asebonias. numeratio dñi siue silentium/aut festinatio dñi.
Asecha. fortis siue murata siue sepea/aut syriace anul⁹. heb. azecha.
Asedim. venationes/aut insidie/vel latera/aut syriace destructiões.
Asephdana. festinans aut cogitans iudiciũ suũ: siue silens aut cõputãs iudiciũ suũ. heb. asebdana.
Asel. prope aut iuxta: siue ablatio/vel separatio.
Asem. Os ab osse: aut fortitudo vel clausura. s. oculorum vel lignũ eorum.
Asem. Esd. 2. silentium aut festinatio eorum.
Asemaa. periculũ/siue infortunium vel rubus. heb. asena.
Asemona. os nũc ab osse: siue fortitudo nr̃a vel clausura nr̃a: siue lignũ vel ɔsiliũ numerãtis vel preparãtis.
Asemoth. legatio. i. ambasiata siue acceleratus numerus vel festinata portio/aut silentiũ numeri vel portionis. heb. asemon.
Assen. silentium eorũ/siue festinatio eorum. heb. assem.
Assen. 1. Para. 11. nomẽ vel noiat⁹: siue positio vel posit⁹. heb. assem.
Asena. mutatio siue duplicitas: aut dormitatio siue ignis nunc.
Asennaphar. pr̃culũ siue infortuniũ tauri/aut periculi incremẽtum.
Assenez. ignis quasi distillans vel q̃si aspergẽs. heb. ascenez.
Assenez. Gen. 41. & 46. periculũ siue infortuniũ. heb. aseneth.
Aser. beatitudo siue felicitas.
Aser. Exo. 6. vict⁹ siue incarceratus/aut syriace, phibit⁹. heb. asir.
Aser. 1. Paral. 7. plasmatio/vel angustiãs/aut ligãs. heb. Jeser.
Asergada. atriũ hedi ei⁹: vel felicitatis ei⁹: aut ex hebreo & Syro atriũ incisionis vel scissure.
Aserim. atria siue vestibula/aut sagitta excelsa.
Aseroth. atria siue vestibula.
Aseroth. Jos. 10. & 12. & 13. effusiões siue decliuia: aut cãpestria vel depredationes. heb. asedoth.
Asersua. atriũ vulpis/aut fenum vulpis: vel semite siue pugilli. Heb. asersual.
Asersua. Josue. 19. a. vbi dicitur beth marchaboth et asersua: interpretatur atrium equi/aut fenum equi. heb. asersusa.
Asersual. atriũ vulpis vel fenum vulpis: aut semite vel pugilli.
Asphar. plasmatio onagri/aut festinatio tauri. H.
Asia. limosa vel cenosa. G.
Asia. ad Roma. 16. in greco achaia: & interpretatur dolor vel tristitia. G.
Asiani. limosi vel cenosi. G.
Asidei. milui vel herodii: aut venantes vel insidiantes. D.
Asiel. fecit de⁹/siue factura dei.
Asim. tacentes siue festinantes: aut silentium vel festinatio maris.

Asima. delictũ siue positio: aut ignis maris.
Asineret⁹. In greco asyncrit⁹/ & interpretet incōparabilis. B.
Asine⁹. rub⁹ aut syriace inimicitia.
Asiongaber. Lignum viri vel robusti: aut cōsilium viri vel robusti.
Asir. Uinctus siue incarceratus/ aut syriace prohibitus.
Assyrii. Insidiantes siue beati: aut aspicientes vel gradientes.
Assyrius. idem. sin. nu.
Asia. prope dominũ: siue ablatio vel separatio domini.
Asmaueth. Fortis mors: aut hirc⁹ vel fortitudo mortis. heb. azmaueth.
Asmodeus. destructor vel dissipator/ aut delicti abūdātia/ vel peccati abūdans/ siue ignē mēsurās. D.
Asmoth. Fortis mors: siue hircus vel fortitudo mortis. heb. azmoth.
Asnas. Rub⁹/ aut syriace inimic⁹.
Asob. Estimat⁹/ aut numeratus: siue cogitatio/ vel artificium.
Asoph. Faciēs vel factura: aut tinee scz vestimētorum. heb. asoth.
Asom. Os ab osse: vel fortitudo siue clausura: scilicet oculorum aut lignorum eorum.
Asom. Esdre. 10. Silentium vel festinatio eorum.
Ason. Festinatio eorũ: siue ieiunās. heb. asam.
Ason. Act. 10. & 27. Appropinquatio vel approximatio. B.
Asor. atrium aut fenum.
Assoradan. Ligans acumen vel letitiam: aut syriace prohibēs vnitatē vel nouitatem.
Asormoth. atrium mortis/ aut fenũ mortis.
Asornoa. atrium nouum/ & hoc ex hebreo & syro. heb. asoradatha: & ex hebreo & latino asor noua.
Asoro mam same. tria nōia sunt. asor/ atriũ/ aut fenũ. Amam: mater siue timor eorum/ aut vlna siue cubit⁹ eorum. Same. auditio vel obedientia. heb. asor/ amam/ same.
Asrael. Beatitudo dei/ vel intuitus fortis/ aut gressus dei.
Asrael. 1. Paral. 11. adiutoriũ dei siue atrium dei. heb. azrael.
Asriel. Beatitudo dei/ aut intuitus fortis/ vel gressus dei.
Asrielite. Idem. p. n.
Astaroth. greges/ siue diuitie/ aut faciēs explorationē/ seu tinea legis.
Astaroth. Nu. 32. & Jos. 16. & 18. Corone/ siue calam⁹ inebriationis vel saturitatis: aut ex syro & hebreo consilium inebriationis vel saturitatis. heb. ataroth.
Astaroth. Judi. 3. Memoria siue lucis: aut beatitudines/ vel insidie/ siue gressus. heb. aseroth.
Astarothites. greges siue diuitie: aut faciens explorationem/ seu tinea legis.
Asterten. Idem.
Astyages. Ciuitatis ductor vel dux. B.
Assub. Estimat⁹/ aut numerat⁹: siue cogitatio/ vel artificium.
Assub. Idem.
Assuerus. Princeps & caput.
Asupha. Discooperta/ aut exhausta/ vel nudata.
Asom. Silētium siue festinatio eorum/ aut sensualitas eorum.
Assur. Insidiās: siue beatus: aut aspiciens/ vel gradiens.
Assur. 1. Parali. 2. & 4. denigrat⁹ siue ignis libertatis/ vel albedinis/ aut foraminis. heb. ashur.
Assurim. Insidiantes siue beati: aut aspiciētes vel gradientes.
Athach. Hora tua: siue tēpus tuum. A ante T
Athach. Hester. 4. Percutiens: vel humilians/ aut subiiciens.
Athaias. Hora vel tempus dñi.
Athalai. Hora mea: siue tēp⁹ meũ vel Athalia. Hora vel tēp⁹ dñō. (mihi.
Attalia. Actuum. 14. d. Augens vel nutriens. B.
Attalus. auctus siue nutritus. B.
Athanai. Fortis/ siue asinin⁹/ aut donās.
Athar. Orō/ aut deprecatio.
Athara. Corona.
Atharoth. Corone: siue calamus inebriationis vel saturitatis: aut ex syro & hebreo cōsilium inebriationis vel saturitatis.
Atrath. Contritio/ aut timor.
Athene. Sine cumulo: vel ab athena id est minerua mineruales. B.
Athenienses. Idem. G.
Athenobius. Minerue arcus. B.
Ather. Sitter/ vel clausus.
Athersatha. Dissolutes fundamentũ vel contēplās fundamentũ vel potũ/ siue turturis fundamentũ/ aut ex hebreo & syro contemplans annum vel tempus.
Athil. Peccati vlulatio.
Athica. Peccati declinatio.
Athmatha. Lacerta vel stellio. heb.

amta.

Athupha. Rapina siue peti comavl' reliquie.heb.athipha.

Atrus. Peccatum derelinquens.

Atrus. Reg.3.c. Spina siue estas/ aut tedium:siue vigilia / vel finis heb.achus.

A.añ V. Aua. Iniquitas:siue peruersus.

Augustꝰ. Latinũ est: vel ab augurio dictꝰ vel vt alij volũt ab augendo.

Auin. Iniq;siue puersi.heb.auun.

Autoliab. Duo noĩa sunt. Primum aut.qđ iterpretat paup: siue afflictus: aut ridẽs: vel cãtãs.alteruz oliab:qđ iterptat deꝰ meꝰ pr: siue deus patris.heb.Aui.Eliab.

Auith. Iniq̃:siue puersa: aut tpalis

Auothiayr. Oppida illuminationis siue annunciationis luminis.

Auran. Foramen:siue libertas: aut albedo.

Ausitis. Hebraice dicit hus.ꝛ interpretat ꝯsiliũ aut lignũ: vel syriace affixus:aut fixio.

A.añ.X. Axa. Cõposita:vel adornata: aut lascitiuẽs: siue cõfractio vl' dirupcio velaminis.

Axab. Veneficꝰ:siue vtriq; conterẽs. heb.axeph.

A.añ.Z. Aza. Fortitudo:aut capra.

Azab. Colligens: siue ꝯgregans:vel finiens.heb.asaph.

Azaba. Locusta: siue festũ celebrãs in ea: vel gyrãs in ea.heb.agaba.

Azael. Videns deum.

Azaph. Colligẽs siue cõgregans: vl' finiens.heb.asaph.

Azahel. Videns deum.

Azamaueth. Fortis mors:siue hircus aut fortitudo mortis.

Azarel. Adiutoriũ dei:siue atriũ dei.

Azarias. Auxiliũ dñi:siue atriũ dñi.

Azarias.2. Paralip.31.vbi dr azarias ꝛ naad iterpretatur fortitudo domini.heb.azarias.

Azarias. Reg.10. Auris domini:siue auscultatio dñi: vel arma domini.heb.azanias.

Azaricã. Auxiliũ resurgẽtis vel vindicantis aut fortitudo vacua.

Azau videns aut prophetans.

Azauoth. Aures vel auscultationes siue statere: vl' arma.heb.azanoth.

Azaz. Fortis.

Azbi. Hysopus:genus herbe.

Azboth. Hircꝰ vel fortitudo vacuitatis:aut fortꝰ dissipatio.heb.azboth.

Azebeth. Dos vl' dotatio.heb.zabad

Azech. fortitudo aut capra.heb.aza.

Azecha. Fortitudo siue murata vel septa:aut syriace anulus.

Azem. Silentium vel festinatio eorum.heb.asem.

Azer. Adiutorium siue atrium.

Azgad. Fortis exercitus: aut fortitudo felicitatis: vl' ex hebreo ꝛ syro fortis scissura.

Azi. Fortis:siue hyrcus meus.

Azzi. Idem.

Azi. Reg.11.b. Videns siue apprehẽdens.heb.ahazi.

Azia. Videns dominum.

Aziam. Fortitudo domini: siue hircus domini.heb.azia.

Aziel. Videns deũ.heb.iaziel.

Azir. Porcus aut syriace conuersus vel reuersus.

Aziud. Videns signum vel literam. heb.maazuth.

Aziza. Fortitudo:aut fortis.

Azmaueth. Fortis mors: siue hircꝰ aut fortitudo mortis.

Azmoth. Idem.

Azoe. Obliuio:siue abiectio: aut ista requies vel ꝯsolatio.heb.zanoa.

Azor Adiutor vel accinctus: aut syriace conuersus. D.

Azotide. Hebraice dr asdodioth: et interpretatur depredatrices:siue ignis dilectionum.

Azotij. In hebreo dicitur asdodim: ꝛ interpretatur depredantes.siue ignis dilectorum vel patruorum.

Azotus. Hebraice dicitur asdod: et iterpretat depredatio: siue ignis dilecti:aut ignis patrui.

Azriel. Adiutoriũ dei: siue atriũ dei.

Azuba. Dereicta/ siue deserta: aut fortitudo eius in ea.

Azur. Adiutus:siue adiutor.

Azur. Esd.2.ꝛ Reg.7. Calefactus siue arefactus: aut ira vel calor albedinis vel foraminis aut libertatis.heb.harhur.

¶ De incipientibꝰ a litera. B.

Baal. Idolum aut dñans: vel subijciens aut possidens. B.añ.A.

Baal. Osee.10. Vbi dicit a domo eiꝰ q̃ vindicauit baal: p eo qđ in litera nostra est vidicauit baal in hebreo est arbel: qđ interpretatur pugnauit deꝰ:siue vindicauit deus:aut virtus est pro deo.

Baala. Idolum eius:aut dominans ei:vl' subiecta aut possessa: siue in ascensione/vel in eleuatione.

Baala. Jos.19. Inueterata siue turbata aut defluens. heb. bala.
Baaladiud. Duo noīa sunt: primū baalath qđ interpretatur subiecta siue possessa: aut in exaltatiōe: vel in ascensiōe: alterū Jud. qđ interpretatur laudans/ siue confitens. heb. baalath. & Jud.
Baalath. Subiecta: siue possessa/ aut in exaltatione/ vel in ascēsiōe.
Baalberith. Idolum federis vel pacti: aut subijciens vel possidens fedus vel pactum.
Baalpharasim. Idolum diuisionuz: aut subijciēs vł possidēs diuisiōes.
Baalgad. Idolū fortune vł felicitatis seu exercitus: aut subijciens siue possidens felicitatē vł exercitū aut ex hebreo & syro idolū scissure.
Baalia. Idoli dñs: id est deꝰ idoli: vł subijciēs aut possidēs dñs: siue in ascensu/ vel in cenaculo.
Baalim. Idola siue dominātes: aut subijciētes vel possidentes.
Baalim. Osee.2. Ubi dī & nō vocabꝫ me vltra baalim: iterþrat idolum meū: siue dñans mihi: aut subijciens/ vel possidens me. heb. baali.
Baalmeon. Idolū habitaculi vł idolū ex petō: aut subijciēs siue possidēs habitaculū: vł dñum ex petō.
Baaloth. Subiecte/ siue possesse/ vel in ascensione.
Baalthamar. idolū palme: aut subijciēs vł possidēs palmā & accipit hic palma ꝑ arbore: aut idolū cōmutatiōis/ siue subijciēs aut possidens commutationem.
Baana. In rñsiōe siue in afflictione aut in cātico: vł syriace de pcatio.
Baana.1.pa.9. in motu. heb. banaa.
Baani. Filiꝰ meus: aut edificatio vł intelligentia mea. heb. bani.
Baasa. In factura: siue in tinea: aut in ꝯpressiōe: vł scrutationē tollēs.
Babel. Cōfessio: vel commixtio.
Babylon. Idem. ¶ Babylonia. idē.
Babylonii. Cōfusi vel commixti.
Bachachar. Uacua vł ianis visitatio/ aut matutīatio/ vel vapulatio aut ianis vacca. he. bachbachar.
Bachanai. Miser siue pauꝑ filiꝰ meꝰ vł paupertas vł hūiliatio filii vł intelligētie vł edificatiōis. heb. mach-(anai
Bachenor. ebriꝰ vł vinosꝰ. S.
Bachides. Idem. S.
Badacher. In cōpūctiōe siue ī trāsitiōe/ aut in ꝯfessiōe: siue vectꝫ frigiditatis: vel sola frigiditas.
Badad. Solitariꝰ siue i mamilla vel
Badadi. idē. he. badad. (i dilectiōe.
Badaias. Solꝰ dñs: vel vectis dñi.
Badā. Uectis/ vł solꝰ: aut i iudicio.
Bagatha. In torculari.
Bagathan. In torculari aut cibum tribuens.
Bahalis. In letitia siue ī arrogātia.
Bahem. In eis vel cum eis. D.
Bahurim. Electi siue iuuenes: aut ī foraminibus vel in libertatibus.
Bala. Inueterata siue turbata aut defluens.
Bala. Jos.15. Idolū eiꝰ aut dñans ei vł subiecta aut possessa siue ī ascēsione: vel in eleuatiōe. heb. baala.
Bala.1.pa.5. ꝯglutiēs aut destruēs.
Ballaa. Inueterata siue turbata vł ī defluens.
Balaad. Subiecta siue possessa aut ī exaltatiōe vł ī ascēsiōe. he. baalath
Baalā. vetustas ppłi: vł absq ppło siue deuoratio aut destructio eorū.
Baalan. Inueteratꝰ: siue turbatus.
Balaana. Idoli grā/ vel donuz: siue possessio grē vł doni. heb. baalanā.
Baalanan. Inueteratꝰ siue turbatꝰ. heb. balaan.
Balac. Inuoluēs aut destruēs vł cū lābēte: aut syriace cum ꝑcutiente.
Balach. ge.36. deglutiēs vł ꝺstruēs.
Baladā. Absq iperio vł absq iudicio: aut vetustas iperātꝫ vł iudicū
Baladan. Idem. (heb. baladan.
Balam. iueťatꝰ siue ťbatꝰ. he. balan.
Balanan. Idoli grā vel donum: aut possessor gratie vel doni.
Balasor. Idoli atriū vel fenum: aut possessor atrij vel feni.
Baldath. Uetusta dilectio vł mamilla: siue iueteratꝰ motus aut absq motu: siue absq ꝺilectiōe vł mammilla. heb. baldad.
Bale. Deglutiens vel destruens.
Baleire. Idem. plu. nu.
Ballada. Idolū apertū vel manifestatum: siue possessor scientie.
Baloth. Subiecte: vel possesse aut in ascensione.
Balsalisa. Idolū triū: aut idolū ducis vł ꝓncipis siue possessor triū: aut possessor ducatꝰ vł ꝓncipatꝰ.
Balthasar. Abscōdite thesaurizās: siue ī malleatore thesaurizās: vel occulte portans angustiam.
Balthasar. dañ.5. & 7. & 8. Non portās angustiā vel non thesaurizās

aut ex Syro et Hebreo scrutator
thesauri Heb. Balsasar.
Bamoth. Altaria vel excelsa/siue in
Bamothbaal. Altaria (morte.
vel excelsa idoli/ aut ĩ morte idoli.
Bena. In rñsiõe vl ĩ afflictiõe aut in
cantico vel syriace depcatio. heb.
Banaa. Idẽ. heb. Baana. (baana.
Banaa. i. Paralip. 8. In motu.
Banai. Filiꝰ dñi: aut intelligẽtia dñi
siue edificatio dñi. heb. Banaia.
Banaia. Idẽ. ¶ Banaias. Idem.
Bane. Filii/ aut edificantes/ siue in-
telligentes.
Banea. Filiꝰ dñi/ aut itelligẽtia: vel
Baneas. Idem. (edificatio dñi.
Baneiaacã. Filij tribulatiõis vel la-
boris/ aut edificatores tribulatio-
nis: vel laboris / vel intelligentes
tribulationem/ vel laborem.
Bani. Filiꝰ meꝰ: aut edificatio vl'in
Banni. Idem. (telligẽtia mea.
Bannia filius dñi: aut intelligentia/
vel edificatio domini.
Bannia. Esd. 10. Nutrimentum dñi/
siue arma dñi. Heb. Zania.
Baniel. Gra dei siue redes/ aut mise-
ricordia dei. He. Haniel.
Baninu. Filij nri / aut edificatores
nostri siue intelligentes nos.
Bara. Incẽdiũ siue expurgatio/ aut
pastꝰ vl' iumẽtũ siue isipiẽtia vl'in
Bara. i. pa. 8. b. In socie- (vigila-
tate siue ĩ malitia/ aut in vlulatio-
ne: vel in pastu. Heb. Baraa.
Barrabas. filiꝰ pris vl' magri aut fi-
liꝰ ꝯfusiõis vl' ignominie. D. (cuiũ
Barach. fulgur siue ĩ vanũ: vl' in va-
Baracha. bñdictio/ aut genuflexio.
Barachel. benedicens deum/ aut ge-
nuflectens deo.
Barachia. bñdicẽs dñm aut genufle
Barachias. Idem. (ctẽs dño.
Barad. grãdo siue ĩ dscẽsu aut ĩ spio
Baraia. creatura dñi: siue impigua-
tio: aut electio dñi: siue in visione.
Barasa. in egestate aut filij plasma-
tio: siue ĩ cursu vel ĩ bñplacito. D.
Bared. grãdo vl' ĩ dscẽsiõe aut ĩ spio.
Baria. fera: vel vectis: siue fugitiuꝰ.
aut in odore.
Baria. i. pa. 7. 8. et 23. ĩ malo siue in
clamore aut ĩ vlulatiõe: vl' ĩ pastu.
Barieu. maleficus: vel magꝰ: siue in
nequitia. D.
Bariona. filius colũbe ex Syro et he-
Barnabas. filiꝰ pphete (breo. D.
vel filius consolationis. D.

Barsabas. filiꝰ reuersionis vel con-
uersionis: aut filius quietis: seu fi-
lius iuramenti. D.
Barthimeꝰ. b. hiero. dicit q corrupte
legit et dz scribi barsemeꝰ: qd syria-
ce itpratur filiꝰ cecꝰ vl' filiꝰ cecitatis. D
Bartholomeꝰ. filiꝰ suspẽdẽtis aqs. D.
Baruch. bñdictus siue genuflexus.
Barzaith. filius anguli: aut puritas
anguli: siue frumentum anguli.
Basa. ĩ malo siue ĩ socio: aut ĩ clamo-
re vl' ĩ pastu: siue ĩ cõfractiõe. heb.
Basaia. in factura dñi. (Bara.
Basan: in dẽte: siue ĩ ebore: aut ĩ mu-
tatiõe vel ĩ somno: seu in dormita-
tione: aut cõfusio vel ignominia.
Baschama. confusio: vel erubescẽtia
tre vel caloris. D.
Baschath. masa: siue inflatio: aut in
angustia: vel in effusione.
Basemath aromata vl' cõfusio mor-
tis aut ĩ desolatiõe siue ĩ positione
Bathuel. filiatio dei: (aut ĩ noibꝰ.
aut mẽsura dei: vel desertum dei.
Bauranites. eligens aquas: aut eli-
gens quis. Heb. bauranites.
Bazatha. contẽptus vel despectꝰ: si-
ue depredatio: aut in oliua.
Baziothia. ꝯtẽptꝰ vl' despectiões eiꝰ: B. ad. E.
siue prede eius: aut in oliua dñi.
Bean. in afflictiõe: vel in rñsiõe aut
scrutatio earum vl' syriace depcatio.
Bebai. pupilla siue ꝯcauꝰ aut vacuꝰ.
Becbecia. euacuatio: vel dissipatio
dñi: siue laguncula domini.
Bechetia. Idem. Heb. Bechbetia.
Bechecias. Idem. Heb. bechbecia.
Becher. pmogenitꝰ aut pmitie siue i
Becherite. Idem. plu. nu. (ariete.
Bechim. in ve. 1. in luctu vel in mise-
ria. syrum est. Heb. beuai.
Bechor. primogenitus: vel primitie
aut in ariete.
Bechor. i. Reg. 9. primogenitura vl'
primitie. Heb. bechorath.
Bechue. vaculeas aut euacuatio: vel
dissipatio: siue lagũcula. he. bechuc.
Bedã vectis vel solꝰ: siue in iudicio.
Beelphegor. idolũ hiatꝰ vel aperture.
Beelphegor. Jos. 22. in hebreo est fo-
gor: et interpretatur apertura vl' hiatꝰ.
Beelmeon. idoli habitaculũ vel ido-
lum de peccato: aut possessio habi-
taculi: vel possessio ex peccato.
Beelsephon. idolũ aqlonis: vel ido-
lum occultum: aut idolũ specule/
vel possessor aquilonis vel specu-
lationis aut secreti.

Beelthee. Idolū siue possessor sapo-
rio vel gust⁹ aut rōnis vl' eloquij.
B. elzebub. Idolum muscarum / vel
possessor muscarum.
Bera. Puteus: siue explanatio: vel
declaratio aut in luce eius.
Beeri. Pute⁹/siue explanās aut de-
clarans/vel in luce/siue in leone.
Beeroth. Putei: siue explanationes
vel declarationes/aut i luminib⁹.
Begoai. In corpore meo/siue in gen
te/aut i syriace intrinsecus.
Beguai. Idem.
Beggui. Idem.
Behemoth. Quadrupedia: siue i ip-
sa mors/aut in tumultu.
Bel. Vetust⁹: aut nihil siue defluēs.
Bela. Degluciens: siue destruens.
Beleb. Mutatio: siue transitus: aut
perforatio. heb. Heleph.
Belga. Refrigeriū: vel confortatio/
aut vetustas vultus.
Belga. Nee. 10. Refrigeriū siue con
fortatio: aut vet⁹ vallis. heb. belgai
Belgi. Refrigeriū/siue confortatio:
vel vetustas vultus. heb. Belga.
Belial. Peruersus vel absq iugo: si
ue non ascendens.
Belma. Nihilum: aut vetustas ni-
mia. D.
Belsan. In lingua: aut in detractio-
ne: siue vetustas dētis: aut vetus
ebur: vel syriace scrutans.
Belsar. Idem. heb. Belsan.
Belsatim. Luct⁹ deuiationū: siue ex-
pāsionū aut luctus spinarum: vel
minarum. heb. abelsatim.
Belthecē. Dei correctio: siue dei pre
paratio. heb. Elthecen.
Ben. Fili⁹ vel edificās: aut itelligēs
Benabinadab. Fili⁹ p̄ris spontanei:
aut fili⁹ p̄ris vouētis vel p̄ncipis.
Benadab. Fili⁹ sonit⁹ vel clamoris:
aut filius dilecti: vel patrui: siue
māmille. heb. Benadad.
Benail. Filius fortitudinis: vel ex-
ercitus: aut filius diuitiarum vel
antemuralis: siue doloris.
Bendechar. Filius compunctionis:
vel transfixionis.
Beneseth. Fili⁹ misericordie: vel op
probrii. heb. Benesed.
Bengaber. Filius viri: aut fili⁹ robu
sti: vel potentis.
Benhēnon. Filius diuitiarū suarū:
aut fili⁹ decipiētis vel contristan-
tis eos. heb. Benhennom.
Benhur. Filius libertatis vel fora-
minis: aut albedinis.
Beni filius meus: aut intelligentia:
siue edificatio mea.
Benni. Idem.
Beniamin. Filius dextere.
Beniamin. 2. Paralipo. 31. c. vbi di-
citur eden ꝛ beniamin interpreta
tur de dextera: siue p̄paratio dex-
tere. heb. Meniamin.
Bennoi. Edificatio: aut filiatio: siue
in habitaculo meo: aut in pulchri-
tudine.
Bennon. Filius eius: aut edificatio:
vel intelligentia eius. heb. Beno.
Benoni. Filius doloris mei.
Benoth. Filie/siue intelligentie: vel
edificationes.
Bennui. Edificatio: vel filiatio: siue
in habitaculo meo: aut i pulchritu
dine.
Benzoeth. Fili⁹ separatiōis aut fili⁹
istius formidinis vel cōtritionis.
Beon. In afflictione vel in respōsio-
ne: aut in cātico: vel scrutatio ea-
rum: aut syriace deprecatio.
Beor. Incendiū: vel expurgatio: aut
insipiēs: siue iumentū vel pastus.
Bera. Pute⁹: siue explanatio vel de-
claratio: aut in luce eius.
Berchameth. Pute⁹ vel declaratio
celsitudinis aut iaculationis. siue
in luce excelsa. heb. Berrameth.
Bercos. Fili⁹ ꝯcisiōis vel sepatiōis.
Berea. Puteus ei⁹: vel filia ei⁹: aut
declaratio eius. D.
Beri. Filius me⁹: siue puritas: vel ele-
ctus: aut frumentum meum.
Beri. Ge̅n. 46. Uigil. vel suscitatus
aut effundēs: siue denudans: vel
ciuitas mea: aut syriace inimic⁹:
Heb. Heri.
Beria. In malo: siue in clamore: aut
in vlulatione vel in pastu.
Beria. 1. Paralip. 7. In malo.
Berith. Pactum: siue fedus.
Bernice. Grauis victoria: vel pond⁹
victorie. G.
Berocs. Grauis vel ponderosa. G.
Berocsis. Grauis vel pōderosus. G.
Beromi. Filius caloris vel indigna
tionis: aut puritas siue frumētum
indignationis: vel fugiēs aquam.
Beroth. Putei: siue explanationes:
vel declaratiōes: aut i luminibus.
Beroth. 2. Reg. 8. Putei: siue pacta:
vel puritas: aut cupressus. Heb.
Berothai.
Berotha. Idem. fin. m.

Berothite. putei: siue explanationes vel declarationes: aut i luminib9.
Berothites. Idem. sin. nu.
Berothites. I. Paralipo. II. interpretatur puteus: siue pactum: vel puritas: aut cupressus.
Bersa. in malo: vel i iniquitate: siue in cōdēnatione: aut fili9 respiciens.
Bersabee. puteus iuramenti: siue pute9 saturitatis: aut pute9 septimus.
Bersabe. 2. Reg. II. et. I2. et. 3. Reg. I. et. 2. et Ps. 50. filia iuramēti: vel saturitatis: aut filia septima. Heb. Bethsabe.
Bersabee. I. Paralipo. 3. filia saluationis: vel exclamationis: aut filia potentis. Heb. Bethsue.
Bersan. domus tumultus: aut dom9 opulentie. Heb. Bethsan.
Berzelai. ferreus: aut ex Syro et Hebreo fili9 contēpt9: vel despectus.
Besai. oua: siue cenosus: vel humid9: aut in naui.
Besai. Neem. 7. e. cōculcatio: siue cōtemptio: vel despectus.
Besechat. massa/ siue inflatio: aut in angustia: vel in effusione.
Besee. conculcatio: siue contemptus vel despectus.
Besellam. in pace: vel in retributione: siue decoctio eorum.
Beseleel. in vmbra dei.
Besleuth. in vmbris: aut in assatione vel Syriace/ in oratione.
Besodia. i secreto dñi: vel i cōsilio dñi.
Besor. euāgelizatio/ siue incarnatio: aut in boue: vel in muro.
Beth. domus. D.
Bethacarem. domus vinee / siue domus cognitionis eorū: aut domus agni eorum.
Bethaphua. domus pomi: vel dom9 inflationis.
Bethagla. dom9 festiuitatis/ vel reuolutionis eius.
Bethaisimoth. dom9 desolationū: aut dom9 repositionū: vel nominationū.
Bethamoth. domus fortitudīs mortis. Heb. Bethazmoth.
Bethanan. domus gratie: siue misericordie/ vel doni.
Bethanath. Domus cantici/ vel responsionis: aut dom9 afflictionis.
Bethania. domus obedientie/ vel afflictionis/ aut domus cantici: siue domus gratie domini. D.
Bethanim. robusti / vel fortes / aut munera: siue fortitudo maris. hebraice/ ethanim.
Bethanite. dom9 cantici/ vel responsionis: aut domus afflictionis.
Bethanoth. Idem.
Betharaba. dom9 planiciei/ siue domus suauitatis: aut dom9 fideiussionis: siue domus vespertina: aut domus salicis.
Betharan. domus celsitudīs: aut domus pregnantiū: vel montiū eorū.
Betharan. Num. 32. domus montis/ vel pregnātis/ siue domus cantantis/ vel preconizātis. heb. betharā.
Betharan. Idem.
Betharan. Ios. I3. domus celsitudinis / aut domus pregnantium vel montiū eorum. Heb. Betharam.
Bethauen. domus vanitatis/ vel doloris/ aut domus fortitudinis vel iniquitatis.
Bethauen. Ios. 8. in hebreo habetur bethel/ qd interpretat domus dei.
Bethbera. domus filij eius/ siue domus electa / aut domus puritatis vel frumenti eius.
Bethbesse. domus cōfusionis/ vel domus erubescentie. D.
Bethchar. domus agni / siue domus cognitionis: aut domum fodiens.
Bethdagon. domus frumenti: vel domus piscis.
Bethe. fiducia: vel cōfidētia: aut in litutione.
Bethel. domus dei.
Bethel. Cant. 2. diuisio siue in turture/ aut in exploratione/ vel contemplatione / aut Syriace posterior. Heb. Bether.
Bethemech. domus vallis / vel profunditatis.
Bethen. venter/ siue terebinthus.
Betherai. domus creatoris mei: aut domus sanitatis vel pinguedinis siue electiōis mee. heb. Bethberai.
Bethphage. domus oris vallium vel domus bucce vallis / siue domus ficuum. s. precoquarum. D.
Bethphalech. domus liberationis/ vel expulsionis: aut ex hebreo et syro dom9 vomit9. Heb. bethphalet.
Bethhpheleth. Idem.
Bethpheses. dom9 diuisionis vel confractionis.
Bethphogor. domus hiatus: siue domus aperture.
Bethgader. dom9 muri vel macerie.
Bethgamul. domus retributionis/ siue domus ablactationis/ aut dom9 cameli.

Bethla. filia dñi/vel mensura dñi.

Bethlesimoth. domus desolationũ: aut domus repositionum: vel nominationum.

Bethlebaboth. domus leenarum/aut domus cordis litere/vel signi: siue domus venientibꝰ. Hebraice Bethlebaoth.

Bethleē. domꝰ panis/siue domꝰ belli.

Bethleemites. Idem.

Bethleemites. 1. Paralip. 20. panis: aut pugna. Heb. Leemites.

Bethmacha. domus cōpressa/vel cōtrita/aut domus fixa.

Bethmaon. domus habitaculi/vl' domus ex peccato.

Bethmarchaboth. Domus quadrigarum: siue domus amaritudinis extincte.

Bethnemra. domꝰ pardi/siue domꝰ rebellionis/vel amaritudinis/aut domus commutationis.

Bethonim. ventres/siue terebinthi.

Bethoron. domꝰ ire: siue domꝰ libertatis: aut foraminis: vel albedinis.

Bethoron. 2. Reg. 2. diuisio: siue in exploratione ipsius: aut filia cantici: vel syriace posterius.

Bethrapha. domꝰ sanitatis: vel medicine: aut domus laxationis.

Bethsaida. domus frugum: vel cibariorum: aut domus venatorũ: vel insidiantium. H.

Bethsaida. Joannis. 5. domus effusionis. i. locus vbi aque pluuiales confluebant. In Greco scribitur bethesda. H.

Bethsames. domꝰ solis: vel ex hebreo et syro domꝰ seruitij: vel ministerij.

Bethsamite. Idem.

Bethsamites. Idem.

Bethsan. domus dentis: vel eboris: aut domus mutationis: vel dormitionis.

Bethsan. 3. Reg. 4. et. 1. Para. 7. domus tumultꝰ: aut domꝰ opulentie.

Bethsean. Idem.

Bethseca. domus deuiationis: aut domus extensionis: siue domus spine. H. Bethseta.

Bethsemes. domꝰ solis: aut ex hebreo et syro domꝰ seruitij: vel ministerij.

Bethsemite. Idem.

Bethsimon. domꝰ desolationum siue domus repositionum: vel nominationum. Heb. Betsimoth.

Bethsimoth. Idem.

Bethsor. Domus rupis: vel fortitudinis: siue domus plasmationis: aut domus obsidionis: vel vinculi.

Bethsur. Idem.

Bethsura. Idem. H.

Bethue. vacuitas: aut euacuatio: vel dissipatio: siue laguncula. Hebraice Becbue.

Bethul arma. duo noīa sunt. Bethul: virgo. Arma: anathema: vel rete: siue retiaculũ: aut dedicatum: vel consecratum: scilicet deo.

Bethulia. virgo domini: aut domus parturiens dominum. H.

Bethzachara. domus memorie: vel recordationis. H.

Bethzecha. domus tribulationis: siue domus compedum: aut domus conflationis: vel ex Hebreo et Syro domus veris. H.

Bezech. fulgur: siue in compedibus.

Bibli. termini: vel confinia: aut terminus maris. Heb. Bibli. B. añ I.

Bithalassum. in Greco est Dithalassum: qđ interpretatur duo maria: siue diuersa maria: ꝙ in nauigatione vix sine periculo euenire solet. G.

Bithynia. violenta properatio. G.

Blastus. germinās: vel ꝑducens. G. B. añ L.

Boanerges. beatus Hieronymus dicit ꝙ debet scribi banereem: qđ interpretatur filij tonitrui. B. añ O.

Bocci. vacuus: aut dissipatio: siue in vomitu.

Boccian. euacuatio vl' dissipatio dñi.

Bochor. primogenitus: vel primitie: siue in ariete.

Bochri. Idem.

Bochru. Idem.

Boem. pollex: siue in eis. Heb. boen.

Bonni. filius meus: aut edificans: siue intelligens.

Bonni. Nee. 9. edificās me: siue adoptās: aut itelligēs me. he. banani.

Booz. in fortitudine: aut in hirco.

Borith. herba: in qua est acrimonia saponis.

Boses. cenū. aut in ipso flos: siue in ipso respiciens.

Bosphorus. hebraice dr̄ sepharad: et interpretatur liber: siue codex descendēs vel imperās: aut finis: vel ꝯsummatio descēsionis: vel imperij.

Bosor. minutio: aut vindemia: siue ablatio: vel prohibitio: aut in angustia: vel in tribulatione.

Bosra. Idem.

Bosram. in grege eiꝰ: aut in diuitijs: siue in tinea legis: vel in tinea ex-

ploratiõis. Heb. beasthara.

B.añ.R. Bresith. primus liber legis: et interpretat in principio: more Hebreorum qui libros ab eorũ principijs q̃ñq̃ denominare solent: Grece vero appellatur Gene. i. gñatio/eo ꝙ ibi gñationes celi ꝛ terre cõtinent.

Brie. in malicia: vel in societate: aut in clamore: siue in vlulatione: vel i pastu.

B.añ.U. Brieie. idem.

Bubastus os cõculcationis/vel contemptus ab ore. Heb. pubastus.

Bugeus. iactator. G.

Bul. germen: siue vetustas: aut desluẽs.

Buna. edificans: siue intelligens: aut adoptans.

Buz. contemptio: siue depredatus.

Buzi. idem.

C.añ.A. ¶ De incipientibus a litera. C.

Caath. congregatio: siue ruga: aut obtusio.

Caath. I. paralipomenon. 6. b. vbi dicitur Caath fili⁹ eius: interpretatur subter/vel sub: aut cõfractio: siue formido. Heb. caath.

Caathite. congregationes: siue ruge: aut obtusiones.

Cabseel. congregatio dei.

Cabul. cõpeditus: vel quasi germen: aut quasi defluens: vel quasi veterascens.

Cademoth. antiquores: vel priores: siue orientales: aut incendium: vel incuruatio mortis.

Cades. sanctitas.

Cadesbarne. sanctitas filij instabilis: aut sanctitas frumenti vel puritatis cõmote vel instabilis.

Cadesbarne. Deutero. I. in fine cap. in Hebreo est Cades / interpretatur sanctitas.

Cadmim. antiqui: vel priores: siue orientales: aut antiquũ siue orientale mare: aut incendium vel humiliatio aquarum.

Caph. vola id est palma manus: aut phiala. D.

Caphara. leuncula: aut propiciatio siue linitio: vel villa: aut oppidum: siue glacies: aut Syriace negatio.

Capharnaum. ager penitẽtie: vel villa consolationis: aut propiciatio penitentis. D.

Capharsalama. ager: vel villa pacis vel retributionis. D.

Capheretha. manus doni: aut Syria cõuinculum: vel colligatio. D.

Caphira. leũcula: aut propiciatio: siue linitio: vel villa/aut oppidum: siue glacies: aut Syriace negatio.

Cayphas. inuestigator: vel sagax: seu vomens ore: aut vomit⁹ oris. D.

Cain. possessio: vel possessus.

Caynan. possessor: vel emptor: aut lamentator: vel nidus.

Caius. lingua latina prisca interpretatur dominus. Latinum est.

Calaal. ꝯsũmatio: vel totalitas: aut q̃si mox: vel Sy. corona. heb. calal.

Calanne. omnes nos: siue omnia hec aut cõsũmatio nostra: vel sicut manens: aut quasi murmurans.

Calãnus. Idem.

Calchal. nutriens: siue cõsumãs omnia: aut sustinens omnia.

Caleph. quasi cor: aut canis: siue canistrum. Heb. caleb.

Calphi. vox oris: vel cõsũmatum aut perfectum os. D.

Cali. infirmitas: siue deprecatio: aut expectatio: vel principium: aut gẽma vel monile.

Calisthenes. pulchrũ robur/siue pulchra potentia. G.

Calitha. refugiũ: siue contractio: aut vox declinans.

Calubi. caninus: aut canistrũ meum: siue totus ipse in me.

Camon. resurrectio siue confirmatio eius.

Camuel. surrexit deus: vel suscitauit aut confirmauit eum deus.

Camul. pius/vel misericors.

Canath. emptio: siue possessio: aut lamentatio.

Canath. Iud. I. cõfringens te: vel humilians te: siue respondens tibi. Heb. tanach.

Candacis. possidens contritionem: aut ex hebreo ꝛ Syro/ possessio mũda vel purissima. D.

Cappadoces. In Hebreo est captorim: et interpretatur spherule: siue poma: aut vola: vel palma turturũ vel exploratorum.

Cappadocia. idem. sin. nu.

Capseel. ꝯgregatio dei. Heb. cabseel.

Capturi. cappadoces. siue spherule vel poma: aut vola: vel palma turturum/vel exploratorum.

Carchamis. agn⁹ quasi ablatus: aut agnus quasi palpans: vel ex Syro et Hebreo ciuitas ablata.

Caree. caluus: siue glacies.

Carem. idem. plu. nu.

Caria.capitalis.G.
Cariath.ciuitas: vel vocatio: aut lectio: vel occursus.
Cariathaa.pauimentum: siue frigiditatem dissoluens. Heb.carchaa.
Cariathaim. ciuitates: aut vocationes: siue lectiones/vel occursus.
Cariatharbe. ciuitas quatuor .i. quatuor patriarcharum.s. Adam/ Abraam/ Isaac/et Iacob: q ibi sepulti sunt.
Cariathbaal.ciuitas idoli vel imperantis aut possidentis.
Cariathiarim.ciuitas syluarum.
Cariathiarim.Esd.2. interptat ciuitas ciuitatu vel oppidoru: aut ciuitas vigilantium: vel ex Hebreo et Syro/ciuitas inimicorum. Heb. cariatharim.
Cariatharim. Hiere. 48. ciuitates: aut vocationes/siue lectiones: vel occursus. Heb.cariathaim.
Cariathim.idem.
Cariathsepher. ciuitas literarum.
Cariathsena.ciuitas rubi: vel ex Hebreo et Syro/ciuitas inimicitie.
Caria.capitalis.G.
Carioth.ciuitates: aut vocationes: siue lectiones: vel occursus.
Carith. concisio: siue confessio: aut exterminatio.
Carmel.cognitio circuncisionis: vel agnus circucisus: aut teneritudo scz illa q est segetum: vel coccinus.
Carmelites.idem.
Carmelitis.idem.femi.gen.
Carmelus.idem quod carmel.
Carmon. quasi malu granatum: vel vinea doloris/siue fortitudinis.
Carnaim.cornua.
Carpum.fructus vel fructuosus.G.
Carpus.idem.G.
Cartha.ciuitas: siue vocatio: aut lectio: vel occursus.
Carthaginenses.in Hebreo est tharsis: et interpretat conteplatio gaudii: vel exploratio marmoris: aut turtur gaudii: siue chrysolithus lapis.s.preciosus: aut mare.
Carthan.ciuitas: vel vocatio: aut lectio: vel occursus: siue frigiditatez dans. Heb.carthan.
Casoloth. temeritates: siue fiducie: aut ilia.
Casbon.numeratio: vel cogitatio: aut festinans filius.D.
Caseth.quasi demon: aut quasi depredator: vel quasi mamilla: aut quasi ager. Heb.cased.
Casphia.argentaria: siue cupiditas: aut Syriace/verecundia.
Casphin.idem.D.
Casphor.argēteus mons: aut desiderabilis mons.D.
Cassia.spēs aromatica: vel angulus.
Casis.concisio: aut finis.
Casleu.spes aut temeritas eius: siue thronus/vel calix illius: aut ilia eius.
Catheth.redi.siue contentio.
Cauda.in greco/clauda: et interptatur vox facta: siue vox flebilis.G.
Cedar. nigredo: aut tristitia. Cedar.G.
Cedes.sanctitas.
Cedimoth. antiquiores: vel priores aut orientales: siue incendium: vel incuruatio mortis.
Cedma.āntiqu⁹: vel pōr: aut oriētalis.
Cedmiel.antiquitatis vel prioritatis deus: aut orientis deus.
Cedron.denigratus: aut tristis.
Cephas.petrus.s.a petra. Syrum est.
Cephi.speculator: vel fauus: siue cooperimentu: aut expectatio.
Cephira.leunculа: aut ppiciatio: siue linitio: aut villa/vel oppidum siue glacies: aut Syriace negatio.
Ceila.dissoluens eam: siue diuidens/ aut scindēs eam: vel fixio eius.
Celaia.vox dnī: aut alleuiatio domini/siue torrefactio.
Celaia. Neem.12.leuis: siue torrefactus: aut vox mea. Heb.celai.
Celatha.cetus vel congregatio / siue ecclesia. Heb.cehalatha.
Celeon. cōsumatio/vel perfectio: aut alleuiās dolorē vel tristitiam D.
Celesyria.curua siue depssa syria.G.
Celita.refugium/vel contractio: aut vocis declinatio.
Cellium.tegumentu/vel sedes tabularu: aut spes vel temeritas vire.
Cenchris.miliu genus leguminis.G.
Cendebeus. zelus vel possessio doloris: aut zeli emanatio.
Ceneroth.cithara: vel qsi lucerna.
Ceneroth.idem.plu.nu.
Cenez.nidus iste: aut lamētatio hec siue possessio/vel emptio hec.
Cenezei.idem.
Cenezeus.idem.
Ceni.possessio: vel emptio: siue nid⁹ aut lamentatio.
Cerethi.concisio: siue transfossio: vel exterminatio.
Cerethi. 4. Reg.11.milites: aut arietes. Heb.cari.
Ceros.vncinus aut incuruatio.

Cesar. a ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum qua ortus est: vel quod cesios id est glaucos habuerit oculos / vt quidam volunt. Latinum est.
Cesarea. idem. nā a cesare dicta est.
Ceseleth temeritates: siue fiducie / aut ilia.
Cesien. duricia: siue stipula: aut cucumerarum.
Cesion. idem.
Cethea. confracta: siue formidolosa aut Syriace descendens.
Cethee. idem. plu. nu.
Cethei. cōfracti: vel formidolosi: aut Syriace / descendentes.
Cethim. cōterentes: vel contritio maris: aut diadema: siue aurum / vel tinctura: aut ex Syro et hebreo coaceruatio maris.
Cethis. paries est: aut ex Syro et hebreo caterua leene: vel Syriace / quasi euulsus. Heb. Cethlis.
Cethmonei. antiquiores: vel priores: aut orientales.
Cethura. aromatizās: vel fumigans: siue ligata.
C. an̄ I. Ciph. istud os: vel ista bucca: aut Syriace falsitas: vel fals⁹. Heb. zyph.
Ciphei. idem. plu. nu. Heb. ziphei.
Cilicia. voluens: vel reuoluta. G.
Cin. possessio: vel emptio: siue nidus: aut lamentatio.
Cina. idem.
Cinei. idem. plu. nu.
Cineus. idem. sin. nu.
Cineus. Gen. 15. iterpretatur rubus / vel Syriace / inimicitia.
Cinoth. lamentationes: que et Grece Threni vocantur.
Cypriarches. princeps cypri: vel princeps pulchritudinis. G.
Cypri. pulchri. G.
Cyprius. idem. sin. nu. G.
Cypr⁹. pulchra: vel pulchritudo. G.
Cyprus. Canticorū. 1. et. 4. cāphora: siue precium: aut propinatio: vel pruina: siue oppidū: aut lesiculus vel Syriace / negacio.
Cirene. paries: siue trabes: aut frigiditas: vel occursus.
Cyrenei. idem. plu. nu.
Cirenenses. idem.
Cirenensis. idem. sin. nu.
Cireneus. idem.
Cirinus. in Greco cyrinius: quod interpretatur dominans.
Cyrus. quasi miser: vel quasi heres aut venter.
Cis. durus: aut stipula: vel cucumerarium.
Cison. Idem.
Claudia. Latinum est. C. an̄ L.
Claudius. Idem.
Clemens. Latinum est. significatque mitem vel modestum.
Cleophas. In greco cleopas: et interpretatur gloria omnis: vel omnimoda gloria. G.
Cleopatra. gloria patrie vel patris. G.
Cloes. viridis: aut graminea. G.
Coeleth. Ecclesiastes vel cōcionator. C. ante O
Coph. Circuitus: vel congelatio. H.
Colaia. Uox domini: aut alleuiatio domini: siue torrefactio.
Colonia. Latinū est a colēdo. i. habitando dicta.
Colosenses. Puniti / vel supplicio affecti. G.
Colosis. punitio: vel supplicium. G.
Colosa. Omnispropheta / siue omnis videns: aut omne pectus.
Colozai. Idem. heb. Colosa.
Corban. Donum vel oblatio.
Corbona. Idem.
Corinthus. Saturitas / vel satietas: aut ornamentum. G.
Corinthii. Saturati: vel satiati: aut ornati. G.
Cornelius. latinum est a cornu.
Corozaim. Hoc secretum: vel hic est mysterium. H.
Cozbi. Mendax: aut cessans siue quasi fluens aut quasi fluxus.
Crescens. Latinum est a crescendo. C. an̄ R.
Creta. carnea vel carnalis. G.
Cretenses. Idem. plu. nu. G.
Cretes. Idem. G.
Crispus. Latinum est.
Cusanresathaim. Ethiops vel nigredo iniquitatum. C. an̄ U.
Cutha. combustio siue contusio.
Cuthei. Idem.
¶ Hucusque per simplicē. c. literam. i. sine aspiratione lecta sunt principia nominum: ex hinc que sequuntur aspiratione addita. i. per ch. legenda sunt.
Chaana. mercatrix vel negociatrix: siue contrita vel confracta: aut recte respondēs vel recte affligens: heb. Chanaana. C. an̄ H.
Chabri. soci⁹ aut particeps: siue incantor aut lator. H.
Chabul. Compeditus vel quasi germinās aut quasi defluēs: seu quasi

veterascens.
Chai.acervus. Heb.hai.
Chalanc.oēs nos/siue oia hec:vel sicut manēs/aut sicut murmurans.
Chaldea.quasi demon: aut quasi depredatrix vel quasi mamilla: aut quasi ager.
Chaldei. quasi demones: aut quasi depredatores: vel quasi mamillle: aut quasi agri.
Chaldeus.idem.sin.nu.
Chale.opportunitas: aut quasi viriditas: vel q̄si humiditas/aut quasi tabula.
Cham.callidus:vel calor: aut niger.
Chamaal.in circūcisione: aut in mixtione. Heb.hamaal.
Chamaan. sicut illi: aut similis eis: vel quasi turbatio. heb.chamaam.
Chamos. quasi palmans: aut quasi recedens: vel quasi auferens.
Chamuel.surrexit deus: siue suscitauit/aut confirmauit eum deus.
Chana. zelus/vel emulatio: siue possessio: aut lamētatio: vel nid⁹ eius aut cana.i.arundo.
Chanaā.mercator:vel negociator siue contritus: vel confractus: aut recte respōdēs:vel recte affligēs.
Chanaan. Jude.10.in hebreo est maon: et interpretatur habitaculum: siue delictum:vel ex peccato.
Chanaan.3.Regū.22.mercatrix/vel negociatrix: siue contrita vel confracta: aut recte respondens: vel recte affligens. Heb.chanaana.
Chanaan. Hiere.41.iterpretatur sicut illi: aut similis eis: vel q̄si turbatio. Heb.chamaam.
Chanaana. mercatrix: vel negociatrix: siue cōtrita vel cōfracta: aut recte respōdēs:vel recte affligēs.
Chananea. Idem.
Chananel.mercatores: siue negociatores: aut contriti/ vel confracti: siue recte respondentes: vel recte affligentes.
Chananeus.idem.sin.nu.
Chananeus. vnus ex duodecim apostolis: zelotes aut emulator interpretatur:vt habetur Luce.6. Non enim erat ex chanaan/ sed ex chana vico Galilee: que in zelum vel emulationem conuertitur. D.
Chananitis.mercatrix: vel negociatrix:aut contrita:vel confracta:siue recte respondens/ vel recte affligens.
Charan.quasi cārens: aut quasi clamans:siue agnus:vel cognitio eorum.
Charran.idem.
Charran. Tobie.11. et Judith.5.et Actuum.7.ira: vel Syriace libertas.D.
Charcas.agni coopertimentum: aut agni thronus: vel calix: aut quasi tortuosum.i.non planum.
Chariathiarim. ciuitas ciuitatum/ vel oppidorum: aut ciuitas vigilantium: vel ex Hebreo et Syro/ ciuitas inimicorū. Hebraice chariatarim.
Charioth.ciuitates:aut vocationes: siue lectiones: vel occursus.
Charmi. Uinea siue cognitio aquarum:vel agnus aquarū: aut quasi celsitudo.
Charmite.idem.
Charsena. Agnus anniculus: siue agnus dormiens:vel mutatus.
Chasaia.duricia aut grauitas eius siue scandalum ipsius.
Chaselon.fiducia/vł temeritas eius siue ilia eius: aut thronus mansionis:vel calix/ siue tegumentum mansionis.
Chasluim. tegumentum tabularum vel sedes tabularum:aut spes/aut temeritas vite.
Cheboleth.onus. Heb.ceboleth.
Chebron.societas: siue participatio aut adhesio:siue incantatio: vel liuor.D.
Cheleab. Totus/vel omnis pater: siue consūmatio/ vel prohibitio patris.
Chelian. Omnis/vel totus ipse: aut consūmatio eius: siue prohibens eum.
Chelion.consūmatus:siue perfectus aut totus columbinus.
Chelmath. Quasi docens/ aut totus mensurans: siue omne indumentum: aut consūmatio/ vel cessatio mensure vel indumenti. Hebraice chelmad.
Chelmon. exercitus/preparatio/vel numeratio:aut somnium eius. D.
Chelon.ilex:vel quercus: aut fortis. Hebraice helon.
Chelub.canistrum:siue caninus.
Chenne. Basis: aut rectitudo: siue preparatio.
Chereas.gaudens:vel letus. G.
Chermel.cognitio circūcisionis: vel

agnus circuncisus: aut teneritudo scilicet illa que est segetum vel coccinus.

Cherub. Quasi magister / vel quasi multiplicans: aut quasi pugnans vel cognitionis / aut scientie multitudo.

Cherubim. idem. p. n.

Cherubim. 2. Reg. 22. idem. sing. nu. hebraice cherub.

Cheslon. fiducia aut temeritas eius siue illa eius: aut thronus mansionis: vel calix seu tegumentũ mansionis.

Chidon. iaculum vel infortunium: siue quasi iudicans.

Chium. aperta vel apertura. G.

Choa. Spes vel congregatio / siue linea aut regula.

Chobar. fortitudo vel potentia aut quasi filius: siue quasi puritas / vel quasi frumentum: aut iam id est quod iam preterit.

Chodchod. lapsis. aut hydria hydrie

Chordolaomor. quasi generatio seruitutis: aut quasi habitatio seruitutis: siue spherula vel rotunditas manipuli.

Chonenias. preparatio aut firmitas vel rectitudo domini.

Choo. vertex vel suminitas. G.

Chore. caluus vel caluitium siue glacies vel gelu.

Chore. 1. Paralipomenon / 9. ca. vbi dicitur. Sellum vero filius chore et. 26. et. 2. Paralipomenon. 31. interpretatur vocans vel legẽs / aut perdix.

Chorret. furores aut libertates / seu foramina.

Chori. caluus vel caluitium: aut glacies: vel gelu.

Chorite. idem. p. n.

Chorites. idem. sin. nu.

Choum. vertex vel summitas. G.

Christus. vnctus. G.

Chub. extinguens.

Chulia. vox dñi: aut alleuiatio dñi: siue torrefactio.

Chum. preparatio siue placenta: aut syriace fenestra. heb. cun.

Chus. ethiops aut niger.

Chus. 1. Paralipo. 4. interpretatur spina: aut estas: siue tedium: vel vigilia aut finis.

Chusa. vidẽs aut prophetãs: in greco scribitur chuza. D.

Chusi. ethiops aut niger.

Chusi. 2. Regum. 15. et. 16. et. 17. et. 1. Parali. 27 interpretatur sensus: aut festinans vel silens.

Chusi. 1. Paralipo. 6. interpretatur durus: siue stipula: aut cucumerarium. heb. cisi.

Chusi. Psalm. 7. Ethiops aut niger heb. chus.

Chuza. videns vel prophetans. D.

¶ De incipientibus a litera. D.

D. añ A.

Dabal. Detrahens: siue loquens aut senectus vel syriace fluẽs.

Dabereth. Uerbũ siue res vel apes: aut subiectio aut syriace ductrix.

Dabbereth. idem.

Dabir. Oratorium: siue verbum: vel res: aut subiect. vel syriace ductor.

Dabreiamim. verba dierũ: grece autem vocatur hic liber Paralipo. i. relictorum: eo quod in hoc libro ea maxime tractentur que in libris regum relicta sunt.

Dabri. Oratorium: siue verbũ meum aut res vel apes siue subiectio mea aut syriace ductor meus.

Dadã. mammilla vel dilectio aut patruus vel iudicans.

Daphne. Laurus. G.

Daphnim. fontem. Numeri. 34. In hebreo est ayn et interpretatur oculus siue fons.

Dagon. frumentum vel piscis.

Dalaia. Pauper domini: siue exhaustio: aut ramus domini vel macilentus.

Dalaias. Idem.

Dalila. Paupertas vel situla eius: aut ramus eius: siue exhauriens aut macilenta.

Dalmanuta. Situla preparata: vel exhaustio nũerata siue macies vel ramus preparatus vel numeratus. D.

Dalmatia. Lampas frustatoria: vel fulgur vanitatis. G.

Damaris. Uxorcula. id est parua vxor. G.

Damasceni. Sãguinis sacci: vel sanguinis pocula: aut sanguis femorum vel incendiorum seu procuratoris.

Damascenus. Idem. sin. nu.

Damascenus. 1. Paralipo. 18. generationis aut habitationis procuratio: aut generatio vel habitatio incẽdij vel procuratoris. heb. damascenus.

Damascus. sanguis saccus: vel sanguinis poculū: siue sanguis femoris vel incendij aut procuratoris.
Damascus. 4. Reg. 16. b. vbi dicitur Perrexitq; achaz in occursuz theglatphalasar regis assyrior; in damascū: interpretat similitudo incēdij aut osculi vel poculi siue sacci aut similis femori: vel tacitū osculum aut poculū. Heb. dumascus.
Damascus. 1. Parali. 18. et. 2. parali. 16. et. 24. et. 28. interpretatur generationis vel habitationis procuratio: aut gñatio vel habitatio incendij. Heb. darmascus.
Damna. sterquilinium aut cruentatio vel taciturnitas: aut similitudo nostra.
Dan. iudicans siue iudicium.
Dan. 1. Paralip. 26. c. voluptuosus / aut testificans siue degluttiens iudicium aut syriace temporalis. Hebraice ladan.
Daniel. iudicium dei.
Daran. pallium siue potentia / aut magnitudo. Heb. adara.
Daran. 1. Paral. 2. generatio vel habitatio pastoris aut societatis siue iniquitatis. vel Syriace brachium. Heb. dara.
Darius. requirens aut inquirens.
Dathan. ritus aut lex.
Datheman. legis preparatio: vel legis munus. D.
Dauid. dilectus.
D. añ E. Debasseth. melliflua: aut infamiam apponens.
Debelaim. palate: id est masse de ficibus compacte.
Debera. oratorium: siue verbum: aut res, vel apes aut subiectio: vel syriace ductrix.
Deblata. palata: id est massa de ficibus compacta.
Deblataim. idem. plurali.
Decapolis. decē ciuitatū. s. regio. B.
Deda. cōminutio eius: vel Syriace palma / illa scilicet que est arbor. Heb. decla.
Dedā. mammilla vel dilectio carum: aut patruus vel iudicans.
Delbora. apes vel verbum: aut res siue subiectio: vel syriace ductrix. Hebraice debbora.
Delean. pauper afflictus: siue pauperis responsio vel canticum aut exhausta siue macilenta afflictio / vel responsio: vel ex hebreo et syro pauper eius.
Deleth. ianua siue paupertas. D.
Delphon. Stillicidium aut pauperem respiciēs: siue exhaustum vel macilentum respiciens.
Delo. manifestata vel ostensa. B.
Delos. idem. B.
Demas. popularis vel plebeius aut pinguis. B.
Demetrius. cerealis a cerere quā gētiles deam frumenti putabant. B.
Demophon. populi interfector: aut populi cedes. B.
Denaba. iudicium eius in ea: aut iudicium prebens.
Deptha. pulsatio siue impulsio. Hebraice depcha.
Derben. circūsepta vel vallata. B.
Derbeus. circunseptus. vel vallatus Bre.
Dercon. generationis aut habitationis possessio vel emptio: aut syriace draco.
Dessan. pinguedo aut cinis. D.
Diabolus. criminator siue calūniator aut accusator. B. D. añ I.
Diabolus. Abachuc. 3. in hebreo est reseph et interpretatur volucris: siue flamma vel lampas.
Diana. latinum est: et dicta est a die. eo q; habeat lucē emulam diei: naz luna hoc nomine appellatur.
Dibon. abundans filius: aut abundantia intelligentie vel edificationis: aut syriace fluxus.
Dibon. Esaie. 15. d. sanguinolenta siue sterquilinium. Heb. dimon.
Dibongad. abundantia filij felicis: aut abūdātia intellectus: vel edificationis felicis: siue abundantia filij accincti.
Didymus. geminus vel gemellus: ille scilicet qui cum alio vno et eodez partu nascitur. B.
Diel. de generatione: aut existentes syrum est. Heb. dieni.
Dilaiau. Pauper domini: siue exhaustio vel ram⁹ domini: aut macilentus.
Dimona. sterquilinium: siue coacervatio: aut abundās numerus / vel munus.
Dina. iudicium vel iudicans aut syriace ista.
Dinei. Judices siue iudicia.
Dionysius. diuinitus stimulatus / vel compunctus. B.
Diocorus. diuina saturitas: vel di

nimum ornamentum.
Diotrepes. a ioue nutritus. G.
Disan. trituratio/siue pinguedo/vel cinis / aut abundans / dens vel ebur.
Dison. trituratio siue pinguedo vel cinis.
D. añ O. Doch. commotus/siue impulsus/aut comminutio.
Dodan. dilectio aut mamilla ei⁹ vel patruus ei⁹. heb. dodan.
Dodanim. dilecti vel patruelis somnus: aut mamilla dormientis.
Dodanim. 1. Paralip. 1. imperantes siue descendentes: aut imperantis vel descendentis somnus. heb. rodanim.
Doech. sollicitus/siue anxius/aut piscator. heb. doeg.
Dom. dominus/aut basis/vel syriace auris. heb. adon.
Domim. sanguinei/aut silentes vel similes: aut syriace pecunie.
Dor. generatio vel habitatio.
Doram. generatio vel habitatio populi. D.
Dorcas. caprea vel dammula. G.
Dorda. habitaculum scientie vel generatio scientie.
Dormini. Generatio vel habitatio dextere. D.
Dotix. rapidus aut velox. D.
Dositheus. deodatus. G.
Dothaim. ritus / aut lex. Hebraice. dothan.
D. añ R. Drusilla. rore conspersa. G.
D. añ U. Dudi. dilect⁹ aut patruus meus.
Duel. cognoscite deum: siue scientia dei.
Duma. silentium vel similitudo.
Duram. generatio vel habitatio: aut pyra/sc3 ignis. heb. dura.

De incipientibus a litera E.

E ante B. Ebal. aceru⁹ vetustatis: aut aceru⁹ defluens.
Ebal. Geñ. 10. interpretatur peruersitas vetustatio: aut peruersitas fluxus. heb. obal.
E ante C. Ecclesiastes. Hebraice dicitur coheleth: et interpretatur congregans. Ecclesiastes autem in greco congregans vel concionator interpretatur.
E ante D. Edema. terra/aut ruffa/siue sanguinea.
Eden. voluptas / siue delitie/ aut syriace tempus.
Edenna. iudicium vel iudicans/aut syriace ista. heb. denna.
Eder. grex / siue defectio / vel priuatio.
Edes. mensis aut nouitas.
Edissa. myrtus/aut syriace letitia.
Edna. voluptas/aut syriace tempus.
Ednas. idem.
Ednas. 1. Paralipo. 12. interpretatur eterna requies/siue testimoniū quietis.
Edom. ruffus siue terrenus aut sanguineus.
Edom. Iob. 3. Homo siue ruffus/aut terren⁹ vel sanguine⁹. Heb. adom/ & est nomen vrbis.
Edrai. fortitudinis vel magnitudinis: aceru⁹/aut nubes/siue interitus: iniqui/aut socii / vel pastoris/ siue confractionis.
E añ ph. Epha. lassus aut volans vel syriace: plicatus vel complicatus.
Epha. Ezechielis. 45. Gen⁹ est mensure.
Ephenetus. Laudabilis. G.
Epher. fodiēs aut explorās: siue opprobrium vel confusio.
Epher. Gene. 25. et. 1. Paralipo. 1. et 4. et. 5. vbi dicitur. Et epher et iahalon: interpretat pului siue hinnulus aut plumbum.
Epherite. fodientes aut explorātes: siue opprobria vel confusiones.
Ephermesta. ruptura fundamenti: vel rupturam ponens: aut ex hebreo & syro taurus anniculus. heb. phermesta.
Ephesii. desiderabiles. G.
Ephesus. idem sin. nu. G.
Ephera. Aperire. imperatiui modi/ passiue vocis.
Ephi. genus est mensure.
Ephod. Superhumerale: aut ornamentum.
Ephor. Iudi. 8. f. et. 1. Paralipo. 15. interpretatur superhumerale aut ornamentum. heb. ephod.
Ephra. pulueruienta/siue plumbea/ aut damula.
Ephraim. frugifer aut crescens.
Ephraim. 1. Reg. 13. interpretat pulueruienta: siue plumbea aut damula. heb. ephra.
Ephrata. vbertas siue frugifera: vel crescens aut incinerata.
Ephratei. vbertates siue frugiferi: aut crescentes vel incinerati.

Ephrateus.idem.ſin.nu.

Ephree.cooperimētum iniqui vel ſocij/aut confracti:ſiue potius iniq̄ vel ſocij/aut confracti.

Ephrem.frugifer aut creſcens.

Ephron.pulius ſiue hirudus:aut plū beus.

E ante G Egbathana.frater mortis.D.

Egbathanus.idē.heb.echmatha.

Egeus.meditatio ſiue loquela:vel gemitus aut ablatio.

Egial.redemptor vel redemptus/ſiue inquinatus.

Egyptia.anguſtians ſiue tribulans.

Egyptij.anguſtiantes/ſiue tribulantes.

Egyptius.idem.ſin.nu.

Egypt⁹.anguſtie ſiue tribulationes.

Egla.feſtiuitas aut gyratio eius.

Egla. 2. Regum. 3. et.1. Paralipo. 3. interpretatur vitula/aut currus/ſiue rotunda.

Eglon. vitulus/aut currus / ſiue rotundus.

E ante L Ela.ilex vel quercus:aut maledictio vel iuramentum.ſ.imprecationis aut ſyriace deus.

Elad.dei eternitas : vel dei teſtimonium:aut dei preda.

Elada.dei cetus vel congregatio/aut dei eternitas:ſiue teſtimonium vel dei preda.

Ellada.grecia.G.

Elai.fortis vel deus meus.D.

Elam. adoleſcens ſiue occultus/aut ſeculum.

Elamite.idem.p.n.

Elaſa.dei factura.

Elchana.deus zelotes aut dei poſſeſſio : vel dei calamus ſiue deus nidus eius.

Elceia. portio ſiue pars domini:aut lenitas domini.

Elci.portio ſiue pars:aut lenis.

Elchia.portio ſiue pars domini : aut lenitas domini.

Elchias.idem.

Eldaa.dei ſcientia:aut dei cognitio.

Eldad.dei dilectus.

Elleadebarim. quintus liber legis:et interpretatur hec ſunt verba:quia ſic incipit in hebreo. grece autem vocatur Deuteronomiū/ id eſt ſecundatio legis.

Eleale.dei aſcenſio/ſiue dei holocauſtum.

Eleanan.dei gratia/ſiue dei miſericordia / aut dei donum. Hebraice elchanan.

Eleazar . dei adiutorium / ſiue dei atrium.

Eleazarus.idem.

Elech.portio ſiue pars:aut lenitas.

Elechite.idem.p.n.

Electa.latinum eſt:et grece idem ſignificat.

Eleph. mundus.i.orbis.vel muſtela aut ſyriace rubigo.heb.eled.

Ellel.laudans : ſiue lucifer aut ſtultitia.

Eleutherus.liber vel ingenuus.G.

Elphaal.dei op⁹/vel dei operatio.

Elpheleth.de⁹ liberationis/ſiue deus meus expellens.

Eli.deus meus.

Eliab.de⁹ me⁹ pater/ſiue de⁹ patrꝭ.

Eliaba.deus abſconditus/ ſiue deus dilectionis.

Eliachim. dei reſurrectio aut affirmatio:ſiue deus reſurrectionis vel firmitatis/aut deus vindicans.

Eliada.dei ſcientia vel dei cognitio.

Eliadam.idem.heb.eliada.

Eliade.idem.

Eliam.dei populus.

Elias.de⁹ dn̄s/aut fortis dn̄s.

Eliaſaph.de⁹ augēs/vel de⁹ augmētationis/aut deus finiens.

Eliaſib. deus conuerſionis / aut dei ſeſſio vel habitatio/ſiue dei inſufflatio.

Eliaſub.idem.

Eliatha.deus meus tu:aut deus me⁹ venit.

Elibaa.deus abſconditus:ſiue dei dilectio.heb.eliaba.

Elica.dei pellicanus / aut fortis vomitus.

Elici. nigri aut circumuoluti vel retorti.G.

Elida.dei ſcientia vel dei cognitio.

Eliel.deus meus deus/vel dei fortitudo/ſiue dei potentia.

Eliezer.dei adiutoriū/ſiue dei atriū.

Eliphal.dei miraculū vel dei iudiciū.

Eliphalech. deus liberationis : ſiue deus meus expellēs. Hebraice eliphalet.

Eliphaleth.idem.

Eliphalu.deus mirabilis / ſiue deus iudicij.

Eliphaz dei niſus vel conatus / aut dei aurum obrizum.

Eliphaleth.de⁹ liberationis ſiue de⁹ meus expellens.

Elim.arietes aut fortes:vel cerui ſi-

ue valles.
Elimaida. panicea a panico/qđ est genus seminis. B.
Elimas. magus/siue corruptor/vel pniciosus. B.
Elimelech. deꝰ meꝰ rex: aut dei ꝯsiliũ.
Elioenai. ad ipsum oculi mei: siue ad ipsum fontes mei/aut ad ipsum afflictio/vel paupertas.
Elioenai. 1. Para. 26. & Esd. 8. interpretat/Ad dñm oculi mei/aut deꝰ ipse oculorum meorum.
Eliopolis. in hebreo est on/qđ interpretat dolor/vel fortitudo/aut tristitia: grece vo eliopolis interpretatur solis ciuitas.
Elioreph. dei hyemis/aut deꝰ iumentis/siue forte opprobriũ: aut ex hebreo & syro/deus acuminis.
Elisa. deꝰ est/aut dei agnus/siue deꝰ commodans.
Elisabeth. deus iuramenti vel saturitatis/siue dei septenarium.
Elisaphan. deꝰ aqlonis/siue deꝰ abscõditꝰ/aut deꝰ speculator.
Elisaphat. deus iudicans.
Elisama. deus exauditionis/siue dei exauditio.
Eliseus. dei salus/vel deus saluans.
Elisu. idem. heb. elisua.
Elisua. idem.
Elisua. 1. Pa. 3. iterpretat deꝰ exauditiõis/vel dei exauditio. he. elisama.
Elisur. dei fortitudo/siue dei petra: aut dei plasmatio vel colligatio.
Eliud. deꝰ laudis siue deꝰ ꝯfessionis: aut dei laus vel confessio. D.
Elmelech. dei regnũ vel dei consiliũ. heb. elmelech.
Elmodad. dei mensura / aut atrium dilecti.
Elmondeblathaim. duo noĩa sunt. elmon qđ interpretat occultatio/siue adolescẽtia: aut seculũ vel cõtẽptꝰ. Deblataim palathe. i. masse de ficibus compacte.
Elnaem. dei pulchritudo/siue deꝰ mouens eos.
Elnaen. idem. heb. elnaem.
Elnathan. deꝰ dedit/siue dei donum.
Eloi. deus meus.
Elon. ilex vel quercus/seu fortis aut ceruus.
Elon. Nu. 3. & Hiere. 48. interpretatur fenestra vel pphanatio: siue dolor vel infirmitas.
Elrath. portio siue pars/aut lenitas. heb. elchath.
Eltholad. dei generatio.
Elul. vlulatus siue pernoctatio.
Elul. 3. Reg. 6. germen aut defluẽs: siue vetustas. Heb. bul.
Elzebad. dei dotatio.
Elziph. istđ os vel ista bucca: aut syriace falsitas vel falsꝰ. heb. ziph. E añ xp.
Emalchuel. rex deꝰ/aut regnũ dei/vl' iuncus dei. D.
Emã. turbatio eorũ/aut tumultꝰ eorũ.
Eman. multus aut tumultuans: vel syriace fidelis.
Emanuel. nobiscum deus.
Emath. ira vel indignatio: aut calor siue murꝰ: aut vter vel lagena.
Emath. Nee. 12. interpretatur centũ. heb. mea.
Ematheꝰ. iratꝰ siue idignatꝰ: aut calidꝰ vel muratꝰ: aut vter vel lagena.
Emaus. timẽs ꝯsiliũ: vl' matr; aut gẽtis ꝯsiliũ/seu populꝰ abiectꝰ. D.
Emer. dicens/siue loquẽs/vel exaltatio/aut syriace agnus.
Emmer. idem.
Emin. timores vel terribiles/vel populi/siue insula aquarum.
Emor. asinꝰ siue lutũ/aut vinosus: vel syriace grauis/aut ponderosus.
Emmor. idem.
Emri. manipulꝰ meꝰ/aut seruitꝰ: vel gomor genus mẽsure capiens decimam partem ephi. E añ N.
Enach. gigas/aut torques vel monile/siue oneratus.
Enachim. idem. p. n.
Enada. oculꝰ acutꝰ vel letꝰ: aut fons acuminis vel leticie: siue ex syro et heb. fons vel oculꝰ vnꝰ/siue nouus.
Ennada. Nee. 3. interpretat gr̃a vel misericordia dilecti. heb. enadad.
Enadab. idem. heb. enadad.
Enaim. fons aut oculus eorum.
Enam. nubes vel fons eorũ/aut oculꝰ eorum.
Enan. nubes vel auguriũ: siue fons aut oculus earum.
Encenia. renouatio vel dedicatio. i. festũ pro renouatione vel dedicatione templi. B.
Endor. fons siue oculus generationis vel habitationis.
Eneas. laudatus. B.
Enebad. gratia vel misericordia dilecti. heb. enedad.
Engaddi. fons siue oculus hedi vel felicitatis: aut ex hebreo et syro/fons siue oculus incisionis vel scissure.

Engallim. fons siue oculus vitulorū: vel curruū aut rotunditatum.
Engannim. fons hortorū: siue ocul⁹ protectionum. heb. enganium.
Engannim. idem.
Enoch. dedicatus vel disciplinatus: aut morigeratus.
Enochite. idem. plu. nu.
Enon. Nubes vel obnubilatio: siue fons aut ocul⁹ ei⁹/vel augurium.
Ennon. Ecce illi/siue diuitie eorum: aut decipiens eos vel contristans eos. heb. ennom.
Enos. homo vel vir: siue oblitus aut desperatus.
Enseimes: fons siue oculus follis: aut ex hebreo et syro: fons siue ocul⁹ ministerij vel famulatus.

E ante P. Epaphras. spumans. G.
Epaphrodit⁹. venust⁹ siue iocūd⁹. G.
Epicurei. Adiutores siue auxiliatores. G.
Epinicion. Canticum victorie. G.

E ante R. Erastus. amabilis. G.
Erem. destructio siue anathema: aut rete vel retiaculum: siue dedicatū vel consecratum. s. deo.
Erioch. longus aut procerus: siue facietas vel ebrietas tua/vel leo tu⁹. D.

E ante S Esaan. Innixus vel sustentatus: siue ignis afflictionis vel respōsionis.
Esaia. salus domini.
Esaias. idem.
Esamari. Custos vel custodia. heb. iesamari.
Esau. faciēs vel operās: aut tinea ei⁹.
Esbaal. Ignis idoli siue ignis dominātis: aut subijciētis vel possidētis.
Esbon. festinās intelligere/siue festinans edificare.
Escarioth. in greco scribit iscarioth: et hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vel mortis. D.
Escariothes. idem.
Eschariothis. idem.
Eschol. botrus siue orbatio: aut ignis omnis.
Esdras. adiutor siue atriū. he. ezras.
Esdrelon. adiutoriū fortitudinis vel quercus auxilij. D.
Esdrin. adiutorium. D.
Esebā. ignis filij vel edificantis aut intelligentis.
Esebon. Numer⁹ siue cogitatio: aut festinās intelligere vel edificare.
Esebon. Geñ. 46. festinatio filij/aut festinatio intelligētis vel edificātis.
Esech. violentia siue calumnia.
Esel. ambulans siue viuificans/aut stillans. heb. Ezel.
Eser. cellarium siue thesaurus/aut angustians.
Eser. 1. Paralipo. 4. adiutorium/siue atrium. heb. ezer.
Esphata. congregatio siue collectio: aut consumens vel finiens.
Esmona. festinatio numerationis vel muneris/aut festinatio preparationis: vel legatio. i. ambasiata.
Esna. mutatio siue dormitatio: aut iteratio vel secundatio.
Esrael. adiutorium dei siue atriū dei. heb. ezrael.
Esrai. atrium siue fenum.
Esriel. beatitudo dei: aut intuitus fortis vel gressus dei.
Esrom. sagitta exultationis siue diuisio cantici: aut atrium vel fenum. heb. esron.
Esromite. idē. p. n. heb. esronite.
Esthama. exaudiens vl' mulieris vter⁹.
Esthamo. idem.
Estaol. postulat⁹: aut mulier fortis vel ignis laboris.
Estaolite. idem. plu. nu.
Esthemo. exaudit⁹ vel mulieris vter⁹.
Esthon. vxor eius aut ignis donum.
Ethai. robustus siue signum meum: aut vomer vel aduentus. E ante T.
Ethaia. frater dñi. heb. ethaia.
Ethalon. cōtritio māsionis aut formidabilis māsio: siue inuolutio ei⁹.
Etham. fortitudo siue vomer earum/aut insule donū. heb. ethan.
Etham. Exo. 13. et Nu. 33. Fortitudo eorum/aut vomer vel aduent⁹ eorum/siue signum eorum.
Etham. Iudi. 15. et. 1. Para. 4. a. vbi dicit ista quoqꝫ stirps etham. et in eo. c. et. 2. Para. 11. Auis eorum siue inuolutio eorum: vel calam⁹ eorum/aut syriace consilium eorum.
Ethan. fortitudo siue vomer earum/aut insule donum.
Ethan. 1. Paralipo. 4. a. ibi. Isaar et ethan: interpretatur donum/aut merces: vel signum filij/aut aduētus filij. heb. ethnan.
Ethanni. afflict⁹ vel pauper/siue respondens. heb. hanni.
Etheel. mecū de⁹/siue signū dei: aut aduentus/vel vomer dei.
Ethei. cōfracti siue formidantes: aut stupētes vel syriace descēdentes.
Ethei. 1. Paralip. 2. Hora mea vel tēs

pus meum.
Ether. Oratio siue deprecatio.
Etheus. Cõfractus vel formidans: aut stupẽs vel syriace descendẽs.
Ethi. hora vel tempus meum.
Ethilon. Murmuratio/siue acerius eiꝰ: aut suspẽsio eius. heb. thilon.
Ethim. cõfracti siue formidãtes aut stupẽtes vel syriace descendẽtes.
Ethiopia. In hebreo dicitur chus et interpretatur nigra vel nigredo: ethiopia autem in greco ardorem vel incendium significat.
Ethiops. In hebreo dr̃ chusi. ꝛ interpretatur niger. ethiops aũt ĩ greco ardentẽ vel incẽsum significat.
Ethiopes. Idem. plu. nu.
Ethiopes. ps. 71. ꝛ. 73. in hebreo est sijm: ꝛ interp̃tat siccitates: aut naues vel trieres: siue demones.
Ethiopissa. In hebreo dr̃ chusith: et ĩterpretatur nigra. grece vero ardentem vel incensam significat.
E. añ U. Eua. viua: vel viuens.
Eubolꝰ. Prudẽs/aut bñ ꝯsulẽs. G.
Euchodia. In greco est euodia: ꝛ interp̃tat bonꝰ odor vel bñ olẽs. G.
Euei. Uiuẽtes/aut loquẽtes vel nunciantes: aut syriace colubri.
Euei. Deut. 2. ꝛ Jos. 13. ꝛ. 4. Re. 17. ĩterpretatur iniqui siue peruersi.
Euergetes. bñfactor siue bñficus. G.
Eueus. viuus: aut loquẽs: vł nũciãs aut syriace coluber.
Euphrates. Frugifer siue fructificans aut crescens.
Euphrateus. frugifer: siue fructificãs aut incineratꝰ. heb. ephrateꝰ.
Eui. ve: aut desiderans vel desiderium meum.
Euila. Dolẽs siue parturiens: aut loquens illi: siue annuncians illi.
Euilath. Idem. heb. euila.
Euilmerodach. stulti amaritudinez conterens aut stultꝰ amare ꝯtritꝰ.
Eumenis. mitis aut beniuolus. G.
Eunice. Bona victoria. G.
Eupater. bonus pater. G.
Euparor. Idem. G.
Eupolemus. Bene pugnans vel bonus pugnator. G.
Euthicꝰ. Felix aut bñ fortunatꝰ. G.
E. añ X. Exul. Arcturꝰ nomen stelle: siue stultitia: aut ilia. heb. chesil.
E. añ Z. Ezeab. Fortitudo felicitatꝫ: siue fortis accinctꝰ: aut ex hebreo et syro fortis concisio. heb. ezgad.
Ezeci. fortis siue apprehendens.
Ezechias. Fortitudo dñi: siue apprehensio domini.
Ezechiel. Fortitudo dei siue apprehensio dei.
Ezechiel. Esdre. 8. interpretatur Uidens deum. heb. ieziel.
Ezel. ambulatio: siue viuificatio: aut stillatio.
Ezelias. Liberans vel reseruãs dominus: aut prope dominum.
Ezer. adiutorium siue atrium.
Ezethã. paruꝰ vł minimꝰ. heb. ecethã
Ezia. Distillatio vel aspersio dñi.
Eziel. fortitudo dei: siue hircus dei.
Eziel. 1. paralip. 27. c. auxiliũ dei: siue atrium dei. heb. ezriel.
Ezion. Uisio: vel prophetia.
Ezir. porcus: aut syriace conuersus vel reuersus.
Ezra. Adiutoriũ: siue atrium.
Ezraites. Indigena siue orientalis.
Ezrel. adiutoriũ dei: siue atrium dei.
Ezri. Adiutorium/siue atrium.
Ezricam. Auxiliũ resurgẽtis vł vindicantis: siue atriũ resurgẽtis vel vindicantis.
Ezriel. auxiliũ dei: siue atrium dei.
Ezro. Atriũ aut fenum eius.

¶ De incipientibus a litera. f.

F. añ A. Facee. Aperiens.
Faceia. aperiens dominus.
Fadaia. redemptio domini.
Fadaia. 4. Regũ. 22. interpretatur testis domini: siue ornatꝰ vel preda dñi: aut trãsitus vel eternitas dñi. heb. adaia.
Fadassur. Redemptor fortis vel redimẽs petra: aut redemptio plasmationis vel colligationis.
Fadon. Redẽptio eius aut syriace iugum vel iuga. s. boum.
Falas. Miraculum dñi: siue occultum domini.
Faleam. Fragmen: vel frustuz: aut scissura: vel syriace obsequium. heb. falea.
Falech. diuisio. heb. faleg.
Falech. 1. paral. 2. e. interp̃tat ruina: vel iudicatio. heb. falech.
Falech. 1. paralip. 2. f. ĩterp̃tatur liberatio siue expulsio. heb. falet.
Falel. Cogitans: siue orans aut iudicans.
Falleth. Liberatio siue expulsio.
Falonites. cadens siue occultus.
Falti. Liberatio siue expulsio.
Faltias. Liberatio domini aut expulsio domini.

Faltiel. Liberatio dei: aut expulsio dei.
Falu. Mirabilis aut occultus.
Falluite. Idem. plu. nu.
Fanuel. Videns deũ: siue facies dei.
Fara. frugifer: vel fructificans: aut crescens: siue vacca.
Farai. Hiatus: siue apertio.
Faram. Onager eorũ: vel ferocitas eorum: aut fructificatio matris: vel taurus matris.
Furan. Pulchritudo: siue laus: aut gloriatio: vel propagines.
Farao. Dissipans: siue discooperiens aut nudans: vel syriace vindicans.
Faraonechao. dissipans vel discooperiens aut nudans claudũ / vel percussũ: aut ex Syro & hebreo vindicans claudum vel percussum.
Farathon. Dissipatio vel ruptura/ aut denudatio ei⁹: vel syriace vindicta eius.
Farathonites. Idem.
Fares. Diuisio.
Fares. 1. Paralip. 7. interpretatur eques/ aut diuidens: siue exponens vel declarans.
Fares. Esd. 2. & 8. Pulex vel culex: siue fructus tinee. heb. faros.
Farresite. Diuisi.
Farfar. Comminutus: aut fructificatio fructus: siue taurus tauri.
Farisei. diuisi. D. ¶ Farise⁹. diuis⁹. D
Farnach. taurus percutiens vel percussus aut contusus: siue fructificatio aromatum. heb. farnach.
Faros. Pulex: vel culex: aut fruct⁹ tinee.
Farsandathan. Reuelatio mẽstrui vel commotionis sue: aut cautus commotio: siue stercus menstruorum: vel commotionis eius. heb. farsandatha.
Farua. floridus aut syriace volans.
Faruda. Separatio: vel dispersio.
Farurim. Lebetes: siue suburbana.
Fase. Transitus siue claudicatio.
Fasea. Idem.
Faselida. Trãsitus vel claudicatio natiuitat⁊ vel generationis. D.
Faseron. Oris cãticum: siue os plasmum. T.
Fassa. Diminutio oris vel os diminutum.
Fasga. Collis: siue altitudo: aut munitio.
Fassor. Extendens vel multiplicãs libertatem vel principatũ: aut expandens foramen vel albedinem.
Fassur. Idem.
Fataia. porta dñi: siue aperiens dñs.
Fatuel. Buccella dei: siue persuasio dei: aut dilatatio dei.
Fatures. buccella roris: aut persuasio vel dilatatio ruine vel distillationis.
Fau. Vlulans: aut gemens vel apparens.
Fe. Os ab ore: aut hic. scilicet aduerbium loci. D. F. añ E.
Feben. Lucida: vel pura. B.
Fedael. Redemptio dei.
Fegiel. Oratio dei: siue deprecatio dei.
Feldas. Ruina triture aut iudiciũ triture.
Feleia. Miraculum domini: siue occultum domini.
Feleia. Neemie. xi. Cogitans dñm aut orãs dominum: siue iudicium domini. heb. felelia.
Feleth. Ruina siue iudicatio.
Felethi. Idem.
Felethi. 3. Regũ. 1. In hebreo est rei & interpretatur associãtes: siue pastores vel amici.
Felethi. 4. Reg. 11. In hebreo est rasim: & interpretatur cursores.
Felix. Latinum est.
Felonites. cadens: siue occultus.
Felti. Liberatio aut expulsio.
Feltia. liberatio dñi vl' expulsio dñi.
Feltias. Idem.
Fenenna. Gemma: siue facies nr̃a.
Fenicis. Rubea: vel purpurea: aut palma. s. arbor. B.
Fenicis. Geñ. 14. Nõ est in hebreo.
Ferezei. Rurales: id est habitantes in villis absq; muro.
Ferezeus. Idem. sin. nu.
Feros. Pulex: vel culex: siue fruct⁹ tinee.
Fesse. Transitus: siue claudicatio.
Festus. Latinum est.
Fessur. Extendens vel multiplicãs libertatẽ vel principatũ: aut expãdẽs foramen vel albedinem.
Fethmoab. dux moab: vl' dux ex patre: siue fouea ex patre.
Fethros. bucella ror⁊: aut psuasio vl' dilatatio ruine vel distillationis.
Ferrusim. Idem. plu. nu.
Fiairoth. os vel labiũ libertat⁊: aut os sculptũ ab ore non ab osse. F. añ I.
Ficol. Os oiz. i. oris lingua: aut oris perfectio vel consummatio.

Filadelphia. Amor fratris: vel fraternitatis. G.
Filarches. Amator principis. G.
Filemon. deosculans. G.
Filetus. Amabilis. G.
Filetus. 2. ad Timo. 2. d. in greco est figellus: et interpretatur fugitiuus. G.
Filippenses. Bellicosi: siue amatores equorum. G.
Filippis. Bellicosa: siue amatrix equorum. G.
Filippus. bellicosus: vel amator equorum. G.
Filistea. conspersa. s. cinere vel puluere: siue ruina apposita vel ruina duplex seu ruine potus vel cecidit bibens
Filistei. conspersi. s. cinere vel puluere aut ruine apposite: vel ruine duplices: siue ruine potus: aut ceciderunt bibentes.
Filisteus. idem. sin. nu.
Filistijm. idem. p. n. ¶ Filistini. idem.
Filologus. amator literarum vel amator verbi. G.
Filometor. Amator matris. G.
Finees. aspectus: vel facies confidentie: vel protectionis.
Finon. gema: siue aspiciens: aut os exnitatis vel os filij: aut ex hebreo et syro os piscis: ab ore non ab osse.
Finon. Nu. 33. gemma: siue aspiciens. Heb. finon.
Fison. oris mutatio: siue multitudo: aut extensio.
Fiton. buccella eorum: aut oris consummatio: siue persuasio vel dilatatio eorum. Heb. fitom.
Fiton. 1. par. 8. et 9. buccella eius aut persuasio vel dilatatio eius vel oris donum.
Flegon. comburens: siue ardens. G.

F. ante O. Focereth. oris exterminatio vel oris concisio.
Fogor. hiatus siue apertio.
Follathi. opera mea: siue opus meum.
Foratha. fructificatio: siue multiplicatio: aut sortilegus.
Fortunatus. Latinum est.
Fosech. fragmentum tuum: vel diminutio tua.
Fou. vlulans: aut gemens vel apparens.

F. ante R. Frygia. Sicca: vel ardens. G.
Fryx. Siccus: vel ardens. G.

F. ante U. Fua. hic aduerbium loci: vel os ab ore.
Fua. Exo. 1. gemens: vel vlulans: aut apparens.
Fua. Jud. 10. et 1. pa. 7. angulus vel coma.
Fuaite. Aspiciens: vel facies mea. Heb. funite.
Ful. ruina: aut faba.
Funiel. Videns deum: siue aspiciens deum. Heb. fanuel.
Fur. fons. ¶ Furim. fontes.
Fur. aphrica: aut syriace crassa: vel pinguis.
Futhiel. aphrica dei: vel ex syro et hebreo pinguedo dei.
Futiphar. Ex syro et hebreo pinguedine dissipans: vel pinguedinis denudatio: aut syriace pinguedinis vindicta.

¶ De incipientibus a litera. G.

G. ante A. Gabathites. collis: siue calix: aut excelsa hora. heb. gabaathites.
Gaad. confractus: aut formidans vel syriace descendens. Heb. Jaath.
Gaal. Abiectio: siue abominatio.
Gaas. tempestas: vel commotio. heb. gaas.
Gaas. Idem.
Gaaz. Idem. Heb. gaas.
Gaba. collis: siue calix.
Gabaa. Idem.
Gabaa. 1. Reg. 14. a. vbi dicitur sub malo granato quod erat in agro gabaa in hebreo est migron: et interpretatur de gutture: aut timor: siue horrendum eius.
Gabaad. Collis vel calix: aut excelsa hora. Heb. gabaath.
Gabaath. Idem.
Gabae. collis: aut calix.
Gabon. collis vel calix: aut dorsum vel eleuatio iniquitatis.
Gabaonite. idem. plu. nu.
Gabaonites. idem. sin. nu.
Gabatha. Eminens: vel excelsum grece dicitur lithostratos: quod interpretatur lapidibus stratus: et erat locus vel stratum lapideum eminens. H.
Gabathon. dorsum: vel eleuatio eius: aut palpebre eius: vel excelsum donum.
Gabee. collis: aut calix.
Gabelus. terminus vel limes aut confinium. H.
Gaber. vir: aut virilis: vel fortis: aut syriace gallus gallinaceus.
Gaber. 4. Regum. 9. Catulus: siue habitatio: vel collectio: vel timor. Heb. gur.
Gabin. cisterne aut locuste: siue altitudines. Heb. gabim.
Gabriel. vir deus: aut fortitudo dei vel fortis meus deus.
Gad. Felix: vel accinctus.
Gaddel. magnus siue magnitudo: vel fimbria.
Gader. Murus: siue maceria: aut sepes.
Gaderothites. Idem.
Gadgad. felicitas felicitatis: aut accinctus exercitus.

Gaddi. he duus siue felix. aut accinct⁹ vel syriace incisus.

Faddi. Idem.

Gadihel. scientia dei. Heb. Iadihel.

Gadiroth. Muri / siue macerie / vel sepes.

Gaddis. aceruus vel congeries / siue felix: vel accinctus vir. D.

Gadite. de gad: qđ interpretatur felix / vel accinctus.

Gador. Murus / siue maceria / aut sepes.

Gaer. exitus caloris / vel ire.

Gaius latinum est: et interpretatur dominus ex lingua latina prisca. grece vero terrenum / aut glorians tem significat.

Galaad: aceruus testimonij.

Galaadite. idem. plu. nu.

Galaadites. Idem. sin. nu.

Galaaditim. Idem.

Galaaditis. Idem.

Galal. rota / siue reuolutio: aut confinium: vel marmor.

Galalai. Idem.

Galate. lactantes: vel lactei. G.

Galatia. lactans: vel lactea. G.

Galgal. rota / siue reuolutio: aut aceruus acerui: vel reuolutio acerui.

Galgala. Idem.

Galgalis. Idem.

Galilea. volubilis / siue volutabilis / aut rota.

Galilea. Iosue. 13. idem. p. n. Hebraice Galiloth.

Galilei. volubiles / siue volutabiles / aut rotantes.

Galileus. Idem. sin. nu.

Gallim. coaceruantes / siue transmigrantes / vel reuoluentes / aut discooperientes.

Gallim. Esa. 15. gutte / aut gutta maris / siue coaceruātes: vel transmigrātes / aut reuoluētes. Hebraice Agallim.

Gallion. lactans / vel lacteus. G.

Gamalias. consūmatio dñi siue consumptio dñi. Heb. Gamarias.

Gamaliel. retributio dei / aut camelus dei / siue ablactatus dei.

Gamarias. consūmatio dñi / aut consumptio domini.

Gamul. retributio / siue ablactatio.

Ganzo. etiā iste: aut scirpus / vel iuncus iste. Heb. Gamzo.

Gaon. educens eos: siue exitus eoꝝ: aut exitus caloris. Heb. Gaam.

Gareb. scabies aut syriace hydria.

Garizim. secures: vel scissores.

Garmi. osseus vel ossa: aut peregrinationis aqua / vel syriace causa mea.

Gaspha. appropinquatio oris / siue accedens huc.

Gatham. tact⁹ eoꝝ: vel mugit⁹ eoꝝ: aut mugitus pfecti: vel simplicis.

Gaulon. trāsmigratio eorum: vel reuolutio eorum. aut ex Syro et hebreo intus manens.

Gaza. fortis / aut capra.

Gazaber. thesaurarius.

Gazara. prescissio / siue diuisio / aut sententia.

Gazaris. Idem. D.

Gazei. fortes / aut capre / aut hyrci.

Gazem. eruca / siue vellus eoꝝ: aut transitus eorū / siue tondens eos.

Gazenses. fortes / aut capree / vel hirci. D.

Fazer. prescissio: siue diuisio / aut sententia.

Hazer. Iosue. 13. ꝛ. 1. Parali. 26. auxiliū / siue auxiliator. Heb. Iazer.

Gazophilacium. vbi gaza. i. thesauri tēpli seruabant ex psico ꝛ greco. G. aū E.

Geba. collis / aut calix / siue vas.

Gebai. dorsum / siue eleuatio / aut cisterna / siue locusta: vel syriace exactor.

Gebal. terminus: vel limes.

Gebar. vir: aut virilis: siue fortis: vel syriace gallus gallinaceus.

Gebellē. vallis salinarum: vel nautarum. Heb. Gemelle.

Gebeth. collis: aut calix: siue excelsa hora.

Gebethon. dorsuꝫ: siue eleuatio eius aut palpebre eius: siue excelsum donum.

Gebneel: edificatio dei: siue itelligētia dei: aut filiatio dei. he. iebneel.

Geddel. magnus: siue magnitudo: aut fimbria.

Gedeon conterēs: vel cōfringēs. aut ex syro ꝛ hebreo abscissio iniquitatis.

Gedera. Murus: siue maceria: aut sepes.

Gederites. Idem.

Gederothaim. Idem. plu. nu.

Geddiel. Hedus dei: siue felicitatis deus: aut accinctionis: vel expeditionis deus.

Gedor. mur⁹: siue maceria: aut sepes

Gerar. Idem.

Gehenna. vallis deceptionis vel tristitie: siue diuitiarum: aut syriace

infernus. D.
Gehennon. vallis decipiens vel contristans eos / siue vallis diuitiarũ suarum / aut syriace infernus. Hebraice gehennom.
Gelboe. reuolutio inuestigatiõis: vel scrutationis / aut aceruus tumoris: vel inflationis / aut ex Heb. et Syro reuoluens deprecationem.
Geldeli. Magnitudo / aut fimbria. Hebraice gedleli.
Gelonites. exultans / siue reuoluens vel transmigrans / aut reuelans: vel detegens.
Gemalli. Retributio / vel merces: aut ablactatus / vel camelus.
Gemineus. Dextera / vel dexter. Hebraice iemineus.
Gemini. Idem. Heb. iemini.
Gemneus. dexter. D.
Genebath. furtiua / vel furtum / aut protectio / vel hortus filie.
Genesar. hortus principis / vel protectio principis. D.
Genesar. Math. 14. in Greco genesareth et Heb. interpretatur hortus / aut protectio principis / siue hort⁹ vel protectio ministrantis. D.
Genezareth. idem. D.
Genthon. hortus / vel viridariũ / aut protectio eius.
Geon. pectus / siue eductio / aut exit⁹: siue vallis gratie / vel mansionis.
Gera. ruminatio / siue peregrinatio / aut certatio / vel conflictus.
Gerara. Peregrinatio / vel certatio / aut conflictus.
Geraris. idem.
Geraseni. in Greco gergeseni: et heb. interpretatur peregrinationi: siue cõflictui / aut ruminationi appropinquantes. D.
Geraseni. Mar. 5. a. et Luc. 8. in Greco gadareni / et Hebraice interpretatur septi / vel murati. D.
Gerreni. Incole: siue peregrini: aut certantes / vel confligentes. D.
Gergesei. pegrinationi / vel cõflictui aut ruminationi appropiquãtes.
Gergeseus. idem. sin. nu.
Gersan. aduena ibi / siue peregrinus nominatus. Heb. gersam.
Gersephatia. non est in Hebreo.
Gerson. exilium eius / vel peregrini mutatio.
Gerson. 1. Paralipo. 15. et Esd. 8. aduena ibi: siue peregrinus nominatus. Heb. Gerson.
Gersonni. exul. vel pegrini mutatio.
Gersonite. idem.
Gersonites idem.
Gesa rixa / vel contentio: aut domini exitus. Heb. iesa.
Gesan. Appropinquans / aut vallis mutatiõis / siue eboris: vel somni.
Gessen. appropinquatio / vel approximatio.
Gessur. vallis aspect⁹: aut vallis bouis / siue vallis murus: aut pons.
Gessuri. idem.
Gessuri. 2. Reg. 2. beatitudo: aut intuitus / vel gressus. Heb. assuri.
Geth. torcular.
Gethai. torcularia. Heb. gethaim.
Gethaim. idem.
Gethepher. torcular fodiens / vel explorans: siue torcular cõfundens aut exprobrans.
Gethei. torcularia.
Gethel. 4. Reg. 7. confracti / siue formidantes / aut stupentes / vel Syriace descendentes. Heb. ethel.
Gether. vallis explorationis / vel cõtẽplationis / siue torcular explorationis / aut vallis turturis.
Gether. 1. Reg. 30. et. 1. Paralipo. 7. excellens / aut residuũ / siue remanens / vel explorans / aut funicul⁹. Heb. iether.
Getheus. torcular.
Gethremmon. torcular mali punici: aut torcular excelsum.
Gethsemani. Uallis pinguissima: siue vallis olei. Scribi debet Gesemani. D.
Gezen. tondẽs: aut vellus: siue transitus. Heb. gezez.
Gezer. prescissio: siue diuisio: aut insula
Gezeron. prescissio doloris: siue fortitudinis / aut diuisio vel sententia doloris / siue fortitudinis. D.
Gezonites. tondens: siue transiens.
Gezre. securis / siue scissor. Hebraice gerze.
Giderot. Muri: siue macerie / aut sepes. G. añ I.
Giezi. Uallis visionis / aut vallis pectoris.
Gilo. Exultatio / siue reuolutio / vel transmigratio / aut reuelatio / vel detectio.
Gilonites. exultans / siue reuoluens vel transmigrans / aut reuelans / vel detegens.
Gimel. retributio / siue ablactatio. D.
Gineth. hortus / vel protectio.

Gion. pectus/aut eductio: vel exitus siue vallis gr̃e/vel mansionis.
G.añ N. Gnidum. atriplex/genus herbe purgatiue/vel laxatiue. G.
G.añ O. Goatha. tactus ei⁹: aut mugitus ei⁹.
Gob. cisterna: vl' locusta vl' altitudo.
Godolathi. magnitudo: aut fimbria mea.
Godolias. magnitudo domini/aut fimbria domini.
Gog. tectũ: vel solariũ: siue tegulatũ.
Golam. transmigratio/siue reuolutio/aut ex Syro et Hebreo/intus manens. heb. golan.
Golgotha. caluaria. s. vbi sunt capita mortuorum.
Golias. transmigratio/aut accumulatio: siue reuolutio: vel detectio.
Goliath. idem.
Gomer. consumans/vel consumens/aut deficiens.
Gomor. genus mensure: id est decima pars ephi.
Gomorra. populus rebellis/aut populus timens: siue manipul⁹/vel seruitus: aut Syriace lana.
Gomorrei. idem.
Gorgias. terribilis: aut velox. G.
Gortinam. faretra. G.
Gossem. pluuia/aut appropinquatio eorum: vel Syriace corporalis.
Gosen. appropinquatio/vel approximatio.
Gothan. Tactus eorum/aut mugitus eorum/siue mugitus perfecti vel simplicis. heb. gotham.
Gothoniel. hora/siue tẽpus meũ de⁹.
Gozan. tõsio: aut vellus/siue trãsit⁹: vel corpus nutriens: aut ex Syro et hebreo/intus nutriens.
G.añ R. Greci. Hebraice iauanim: et interpretatur deceptores: vel ɔtristantes siue cenosi/aut colũbini: Grece vero robusti: vel fortes interpretatur.
Grecia. in hebreo est iauan: et interpretatur decipiẽs: vel contristans: siue cenosa: aut columbina: grece vero robusta: vel fortis interp̃tat.
Grecus. idem. masculini generis.
Guhel. redẽptio dei siue exaltatio dei
Guni. hortus: siue protegens.
Gunite. idem.
Gurbaal. catulus idoli: vel dominantis/aut subiciẽtis: vel possidentis: aut peregrinatio/siue timor/aut habitatio idoli: vel dominãtis/aut subiicientis: vel possidentis.
¶ De incipientibus a litera H.

Haanan. Gratiosus/siue misericors/aut donans. H.añ A.
Haber. socius/aut particeps: siue incantator/aut iunor.
Haberite. idem. plu. nu.
Hadria. in Greco andria: ⁊ interpretatur virilitas/aut fortitudo. G.
Hadriel. grex dei/aut ablatio dei: siue priuatio dei.
Haemes. omnium/siue cenosus/aut lineus. Heb. habes.
Haphan. thalamus eorum/siue coopertura eorum/aut littus eorum. Hebraice hapham.
Happhim. Thalami/siue cooperti: aut littus maris.
Hay. aceruus/vel coaceruatio.
Hay. Nee. 11. idem. heb. haya.
Hayalon. quercus/vel ilex: siue fortis/aut ceruus.
Hayan. frater matris: aut frater gẽtis. Heb. hayam.
Hayla. ilices/vel quercus: aut cerue/vel fortitudines. Heb. halloth.
Hayla. 4. Reg. 18. dolor: vel infirmitas maxille: siue principiũ humiditatis vel teneritudinis. heb. hala.
Haylam. ilices vel q̃rc⁹: aut maledictiones vel fortitudies. he. haloth.
Haylam. 4. Reg. 17. dolor: vel infirmitas maxille siue ṗncipiũ humiditatis vel teneritudis. heb. hela.
Haylath. ilices/vel quercus: aut cerue: vel fortitudines.
Haylon. ilex/vel quercus/siue fortis: aut ceruus.
Hayman. frater preparat⁹: siue frater dextere: aut frater meus quid.
Hayo. frater eius.
Hayrsemes. ciuitas solis: aut ex He. et syro ciuitas fuitũ vel ministerũ.
Haysaar. frater matutinus: aut frater niger/vel nigredinis.
Halus. commixtio: vel conspersio.
Hamaran. asin⁹: vel lutũ aut vinos⁹.
Hana. essẽtia: siue gnario. heb. haue.
Hanan. gratios⁹: siue misericors: aut donans.
Hares. sol: aut testa.
Harim. Destructio: siue anathema/aut rete: vel retiaculũ: siue dedicatum: vel consecratum. s. deo.
Hasarsual. atrium: vel fenũ vulpis: aut fenum femine.
He. ecce/vel ista. D. H.añ E.
Hebal. aceruus vetustatis/siue aceruus defluens.
Heber. trãsiẽs/vel transitus: aut ira/seu pregnãs: vel syriace frumẽtũ.

Heber. Gen. 46. et. 1. Paralipo. 4. et 7. et. 8. b. vbi dr/et ezer et heber interpretatur socius / aut particeps vel adherens: siue incantator: aut liuor.
Hebrea. Transiens: siue irata: aut pugnans.
Hebrei. transeuntes: siue irati: aut pugnātes: vel syriace frumenta.
Hebreus. idem. sin. nu.
Hebrei. idem.
Hebron. societas: siue participatio: vel adhesio: aut icātatio: vel liuor.
Hebrona. transiens: aut irascens.
Hebrona. Num. 34. ex syro et hebreo falsitas cantici / vel exultationis heb. zephrona.
Hebroni. societas / siue participatio vel adhesio: aut icātatio: vel liuor.
Hebronite. idem. plu. nu.
Heder. grex. siue ofectio: aut pugnatio.
Heddo. vapor: aut nubes: vel interitus eius.
Hepher. atriū aut fenū. heb. hasor.
Hela. ilex: vel quercus: siue fortitudo: aut maledictio.
Helam. adolescens: vel virgo. m. g. siue occultus: aut seculum.
Helam. 2. Reg. 10. exercitus matris vel gentis siue ancille: aut dolor/ siue expectatio matris vel ancille aut gentis: vel somnium.
Helam. 1. Parali. 9. ilex vel quercus aut fortitudo: vel maledictio. hebraice hela.
Helasa. dei factura.
Helath. Ceruus: siue fortitudo: aut ilex/vel quercus.
Helchana. deus zelotes: aut dei possessio: siue dei calamus: vel deus nidus eius.
Helchese. dei duricies/vel serotinus.
Helchete. ex Hebreo & Syro dei theca vel capsa. heb. helthece.
Helchias. portio/siue pars domini: aut leuitas domini.
Helchias. Nee. 1. expectans dnm siue hamus dni. heb. hechelias.
Helchias. Hiere. 38. rex dñs: siue consiliū/vel regnū dni. heb. melchias.
Helech. portio: siue ps: aut leuitas.
Heleph. mille: siue doctrina: aut bos vel dux.
Helem. somnians: aut sanā s: siue expectatio eorum: aut dolor eorum.
Heres. armatus: siue liberatus: aut nudatus.
Helles. idem.
Helesa. dei factura.
Helesmoth. scds liber legis: et interpretatur/hec sunt noia: qr sic incipit in Hebreo. Grece autē Exodus vocat. i. exitus: qr in eo exitus filiorū israel de egypto primo continet.
Heleth. mūdus. i. orbis: aut mustela: vel Syriace rubigo. heb. heled.
Heli. eleuatio: siue oblatio: aut eleuās: vel offerēs seu pila: vel mortariolū.
Helia. deus dñs aut fortis dñs.
Heliab. deus pater: vel deus patris.
Heliachim. dei resurrectio vel affirmatio: siue deus resurrectionis vel firmitatio: aut deus vindicans.
Heliam. dei popls: aut deus populi.
Helias deus dñs: aut fortis dominus.
Helidad. dei dilectus: vel dei dilectio.
Helim. arietes: siue fortes: vel ceruli aut valles.
Heliodorus. solis donum. G.
Heliopolis. heb. dr on: et interpretatur dolor: siue tristitia: aut fortitudo. Grece vero heliopolis solis ciuitas interpretatur.
Helioreph. dei hyems: aut deus iuuentutis: siue forte opprobrium: aut ex hebreo et syro deus acuminis.
Helisa. deus est: siue dei agnus: aut deus commodans.
Heliseus. dei salus: vel deus saluans.
Heliu. deus meus ipse: aut fortitudo ipsius.
Helmadan. deus mensure eorum: vel deus indumenti eorum. D.
Helnathan. dei donum.
Helon. ilex: vel quercus: aut fortis.
Helon. Nu. 1. et. 10. et. 1. Parali. 6. e. interpretatur fenestra / vel prophanatio: siue dolor/aut infirmitas.
Helon. Jos. 19. e. vbi dicitur helon: et thēna. et. 1. Paralipo. 6. f. interpretatur ilex/vel quercus: siue fortis: aut ceruus heb. ayalon.
Helonite. ilices: vel qrcus: aut fortes.
Helthai. laudatio: siue confessio: aut clamor. heb. hedai.
Helthece. ex Hebreo & Syro dei theca vel capsa.
Heltholad. dei generatio.
Heman. multus: aut tumultuans: vel Syriace fidelis.
Hemona. ppl'atio: siue populus nr.
Hen. gratia siue misericordia: aut mansio: vel requies.
Henan. nubes: vel auguriū: seu fons aut oculus earum.
Hennon. ecce illi: seu diuitie eorum: aut decipiens/vel contristans eos heb. hennon.

Her.vigil: aut denudans: vel effun=
dens: siue emulus: vel ciuitas.
Heran.idem.
Heranite.idem.plu.nu.
Hercuel.longi: aut sanātes: siue ma=
ledictio combustionis.
Hercules.iunonis vel dominatricis
gloria. G.
Hered.imperās: siue descendens.
Hered.ios.12.onager: aut sy.draco.
Heredite: iperātes: siue descēdētes.
Herite.vigiles: siue denudantes: aut
effundētes.vel Syriace inimici.
Herma. destructio: siue anathema:
aut rete: vel retiaculum: siue dedi=
catum vel consecratum.s.deo.
Hermagedon. mons euangelij / vel
euangelizationis: aut mons pomo
rum vel fructuū.s.electorum. H.
Herman.sustētaculū: vel inauris. G.
Hermes.mercuri⁹: aut lucrum: vel re
fugium. G.
Hermogenes. mercurio genit⁹: aut
lucri generatio vel refugium gene
rationis. G.
Hermon.destructio: siue anathema
vel rete siue retiaculū: aut dedica=
tum vel consecratum.s.deo.
Hermonij.idem.plu.nu.
Herodes. pellis gloria / vel pellibus
glorians: aut mons glorie vel arro
gantie: aut Sy.draco ignitus. H.
Herodiani.idem.plu.nu. H.
Herodias.idem.fe.ge. H.
Herodion.iunonis vel dominatricis
cantilena. G.
Heser.atrium: aut fenum.
Hesli.ppe me: vel iuxta me: siue au=
ferens vel separans. H.
Hestaol.postulat⁹: aut mulier fortis
vel mulier stulta: siue ignis labor⁹.
Hester.occulta: siue abscondita: vel
demoliens. aut ex Syro et Hebreo
medicine exploratio / vel contem=
platio: aut medicina turturis.
Heth.cōfractio: vel formido: aut stu=
por: vel Syriace descensus.
Heth.nomen litere.vita. H.
H.añ J. Hiedor.murus: siue maceria: aut se=
pis.heb.gedor.
Hieramel.misericordia dei: aut ex sy=
ro et hebreo dilectio dei.
Hieramihel.idem.
Hierapolis.sacra ciuitas. G.
Hieremia.celsitudo dñi: vel sub'limi=
tas dñi: aut exaltans dominum.
Hieremias.idem.
Hieremiel.mia dei: aut ex syro et he=
breo dilectio dei.
Hierico.luna vel mēsis: aut odor ei⁹.
Hieriel.timor dei: aut visio / vel prote
ctio dei.
Hierimoth.altitudines: siue timens
mortem: aut videns mortem: seu p̄
iectio mortis.
Hierimuth.idem.
Hiermai. altitudo mea: siue timens
vel proiciens aquas.
Hieroam.misericors: aut Syriace di
lectus.
Hieroboal.impugnans idolum.
Hierobaal.2.Reg.11.impugnans cō
fusionē vel ignominiā: aut impu=
gnans idolum.heb.ierobeseth.
Hieroboam. impugnans vel obiur=
gans populum: vel multiplicans
populum.
Hieroboam.1.Reg.1.et.2. Para.23.
misericors: aut Syriace dilectus.
Hebraice hieroam.
Hieronymus.sacra lex. G.
Hierosolyma. visio pacis: aut visio
perfecta vel cōsummata: siue timor
perfectus vel consummatus.
Hierosolymite.idem.plu.nu.
Hieruel.timor dei: aut visio dei.
Hierusa.hereditas: vel exilium.
Hierusalem.visio pacis: aut visio pfe
cta vel cōsummata: siue timor per=
fectus vel consummatus.
Hiesana. dormiēs: aut antiqua / vel
annosa: siue mutatio: aut iteratio.
Hietrites.excellens: siue explorans:
aut residuus: vel remanens / siue
funiculus.
Hymeneus.carmen nuptiale. G.
Hyn.mēsura erat liquidorum.
Hir.ciuitas: aut vigil: siue effundēs
vel denudās: aut pullus.s.asini.
Hira.idem.
Hirattes.illuminatus: aut flumen:
vel fluuialis.
Hiram.vite celsitudo.
Hiram.Gene.36.et.1.Parali.1.ciui=
tas eorum: siue vigilia eorum: aut
denudatio vel effusio eorum: siue
aceruus excelsus.
Hiram.Genes.38. libertas: aut ira.
Hebraice hira.
Hiram. Jos.10.interpretatur mons
eorum: siue manifestans eos: aut
concipiēs eos.
Hiram. 2. Reg.20. interpretatur ci=
uitas: aut vigil: siue denudatio:
aut effusio: vel aceruus visionis.
Hebraice hyra.

Hyram. 2. Paralip. 2. ⁊. 4. et. 8. albedo eorũ siue foramen/vel libertas eorũ aut destruẽs: vel anathematizans. heb. huram.
Hyras. citas: aut vigil: siue denudatio: aut effusio: vel aceruꝰ visionis.
Hyras. Geñ. 38. interpretatur libertas: aut ira.
Hyrcanus. ciuitatis possessor: seu vigilans emulator D.
Hyrhela. vnũ nomen est: ⁊ interpretatur ciuitas ilicis/vel quercꝰ/aut fortitudinis/vel maledictiõis: aut vigilia/siue denudatio/vel effusio ilicis: vel quercus/siue fortitudinis/vel maledictionis.
Hismaasia. opꝰ dñi. heb. maasia.
Hismael. exauditio dei.
Hismaelite. idem. plu. nu.
Hispania. rara. i. preciosa. G.
Hystemo. ignis admirationis/vel consummationis: siue ignis perfectionis/vel simplicitatis.
Histob. vir bonꝰ: aut viri bonitas.
H. añ O. Hod. laus: siue confessio.
Hodali. cessatio: vel vetatio: aut defectus.
Holdai. mundus: vel orbis: aut mustela. vel Syriace rubigo.
Holophernes. fortis dux: ex hebreo et syro. D.
Hõ. dolor: siue fortitudo: aut iniqtas
Hoppa. thalamus: siue coopertoriũ: aut littus/vel ripa eius.
Hor. mons: siue concipiens: aut demonstrans: vel ostendens.
Horrei. principes: vel liberi/aut ingenui: vel irascentes.
Horem. destructio: siue anathema: aut rete/vel retiaculum: siue dedicatum: aut consecratum. s. deo.
Horreus. princeps: vel liber: aut ingenuus: vel irascens.
Horri. idem.
Horma. destructio: siue anathema: aut rete: vel retiaculum: siue dedicatum aut consecratum. s. deo.
Horma. Job. 19. excelsa: siue proiecta: aut vermis.
Hornan. exultans: siue arca eorum aut lux filii: vł lux/siue maledictio permanens/vel eterna.
Hosa. confidens: vel protegens.
Hosdi. mẽsis: vel nouitas: aut ex syro ⁊ hebreo vnius munus: aut nouum munus. heb. hodsi.
Hothan. sigillũ: aut signaculuꝫ: siue clausura. heb. hotham.

Huel. aut deꝰ: siue aut fortis: vel desiderans/siue concupiscens deum. H. añ U.
Hul. dolor: vel infirmitas siue arena vel prestolatio: aut obstetricatio.
Humesen. duo noĩa sunt. Hum/aceruus. heb. hym. Esen/os ab osse: siue fortitudo: aut lignũ eorꝝ: vel consiliũ eorꝝ: aut clausura. s. oculorum.
Hur. libertas: vel albedo aut foramẽ
Hurai. Idem.
Huri. lux: siue ignis meus.
Hus. consilium: aut lignum: vel Syriace fixus.
Hus. 1. Parali. 8. tinea corrosus aut compressus: vel congregatus. Hebraice. ie hus.
Husan. festinatio eorum: aut silentium eorum: vel sensualitas eorũ. Heb. husam.
Husi. festinans: vel tacens: aut sensualis.

¶ De incipientibus a litera J.

Iaath. confractus: aut formidãs: vel stupens: aut syriace descendens. J. añ A.
Iaazia. visio domini.
Jaba. abscõsio: vel dilectio: aut Syriace peccatum vel obligatio.
Jabaar. eligens/vel electus.
Jabel. defluẽs: siue apportans vel inueterascens: aut germinans: siue iubileus: aut buccina.
Jabes. siccitas: vel confusio.
Jabes. 1. Paralipo. 2. et. 4. tristitia: siue dolor.
Jabin. intelligens: siue edificans.
Jaboch. euacuatio: vł dissipatio: aut lucta.
Jacham. conterens: vel comprimẽs siue ablatio basis. Heb. iachan.
Jachã. tribulatio/vel labor: aut ablatio possessionis vel nidi.
Jachanẽ. possidẽs populũ: siue nidificatio populi. Heb. iachanem.
Jacim. surgens: aut confirmans.
Jachin. preparans: siue preparatio vel firmitas.
Jachinite. idem. plu. nu.
Jacob. supplantator: vel calcaneus: aut planta. i. vestigium.
Jacoba. idem.
Jacobus idem.
Jachur. custodiens: aut ordo: vel series: aut Sy. mõtanus. heb. iatur.
Jadab. contractus: aut formidans: vel stupens: aut Syriace descendens. Heb. iaath.
Jadai. sciẽs vel cognoscẽs. heb. iada.

Jadaia.scientia domini: vel cognitio domini.
Jadan.sciens: vel cognoscens. hebraice iada.
Jadaion.cognitio ouis: vel cognitio mutationis. D.
Jadaias. simul vel solus dominus: aut gaudiũ siue acumen domini: vel ex syro ꝛ heb. viuis dñs.
Jadiel.viuit deus.heb.iahiel.
Jadihel.sciẽtia dei: siue cognitio dei.
Jadin.iudicans: aut litigãs: vel manus eius.heb.iadon.
Jaddo.manꝰ eius: aut potestas eius siue confessio eius.
Jadon. iudicans: aut litigans: vel manus eius.
Jael.ipsi deo: aut ipsi forti: vel potẽs. hebraice iael.
Japheth.dilatatus: aut pulcher vel persuadens.
Japhia.illuminans: siue apparens aut gemens.
Japhia.2. Reg.5.interpretatur. loquẽs: vel illaqueãs: aut insufflãs.
Japhie.illuminans: siue apparens: aut gemens.
Jagur.colonus: vel aduena: aut timens: siue congregans.
Jahaddai. simul vel solus ego: aut acumis: vel gaudens: aut Syriace vnitas mea.
Jahala.ascendens: aut damula: vel caprea.
Jahalon.manens siue murmurans. heb.ialon.
Jahel.ascendens: aut damula: vel caprea.
Jaheiel.expectans deum: aut orans deum: siue incepit deus.
Jaheri.lux mea: siue illuminãs: aut illuminatus.
Jahiel.aceruus dei: siue abstulit deꝰ.
Jahihel.idem.
Jahihel.2. Paralipo.21.viuit deus.
Jair.illuminãs/vel illuminatus.
Jairus.idem. D.
Jala. Ascendens: aut damula: vel caprea.
Jalalehel: laudans deum: aut claritas siue illuminatio dei.
Jalel.expectãs deũ: aut orans deũ: siue incepit deus.
Jalel.1. Paralipom. 4.laudans deum: aut claritas/siue illuminatio dei.heb.ialalel.
Jalelite.expectans deum: aut orans deum: siue incepit deus.

Jambri.amaricans: siue rebellans: aut commutans. D.
Jami.non est in hebreo.
Jamin.dextera vl' dexter: aut auster vel australis.
Jaminite.idem.plu.nu.
Jamne. in greco scribit ianne cũ duplici n / et hebraice interpretat respondens vel incipiens loqui aut afflictꝰ siue hũiliatꝰ vel paup. D.
Jamnes. in greco scribitur iannes: et est idem qđ ianne. D.
Jamnia. edificans aut intelligens. hebraice iabnia.
Jamnite.idem.plu.nu. D.
Jamnor.maris lucerna: aut dextera lucis: vel dextere lumen. D.
Jamra. rebellis aut amaricans siue commutatio.
Jamuel dies eiꝰ deus: aut mare dei.
Janadiath ꝯfractus aut formidans vel stupẽs aut syriace descendẽs. hebraice iaath.
Janai. respondens siue affligẽs aut depauperans.
Janoe.requiescens: aut manẽs: siue deducens.
Janum. dormiens.
Jara. odorans siue aspirans aut luna vel mensis.
Jara.1. Paralipo.9 silua aut fauus siue denudans vel effundens aut euigilans.
Jaramoth. altitudines siue timens mortem aut protectio mortis.
Jarbi. pugnans vel obiurgans siue multiplicans.heb.iarib.
Jare. luna vel mensis siue odorans.
Jareb.scabies: aut syriace hydria. hebraice gareb.
Jared.imperans vel descendens.
Jarephel. sanitas dei aut medicina dei siue relaxans deus.
Jareth. imperans siue descendens. hebraice iared.
Jarib. pugnans vel obiurgans siue multiplicans.
Jarim.saltus vel silue.
Jasa.rixa vel ꝯtẽtio: aut dñi exitus.
Jasa. Esa.15.interpretatur rixa vel contentio.heb.iahas.
Jassen.antiquus siue dormiens.
Jaser. figmẽtum siue plasmatio aut tribulans vel angustians.
Jaser.1.paral'.2.rectus aut cantãs: siue respiciens: aut dominans: vel preualens.
Jaserite.figmenta siue plasmatiões

aut tribulantes vel angustiantes.
Jasi.faciens vel factor meus.
Jasie.illuminãs siue apparens: aut gemens.heb.iaphie.
Jasiel.diuidens deus vel dimidians deus: aut festinatio dei.
Jasie.1.Paralip.11.et.27.Opus dei vel factura dei.
Jasiel.1.pal.12.interpretatur aspersio dei vel distillatio dei.heb.iaziel.
Jason.sanans vel medicans.G.
Jason.Act.21.In greco mnason: et interpretatur indagator: aut spondens vel reminiscens.G.
Jasub.cõuersio vl' habitatio vl' sessio.
Jasubite.idem.plu.nu.
Jathanael.donum dei.
Jauan.decipiens vel cõtristans: aut cenosus vel columbus.
Jaus.tinea corrosus: aut cõpressus vel congregatus.
Jazal.ambulãs siue viuificans.heb. ozal.
Jazer.auxiliator siue adiutor.
Jazer.Jos.21.d.In hebreo est iasa: quod interp̃tatur rixa vel contentio aut domini exitus.
Jaziel.fortitudo dei.
Jaziel.1.paralip.23.et.24.et.2.Paral.20.videns deũ: vel visio dei.
Jaziz.splendor aut syriace discessio.
J.ante C. Jchabod.vbi gloria aut ve glorie.
Jchaboth.idem.heb.ichabod.
Jconium.veniens.G.
Jcuthiel.Spes dei: aut congregatio dei.
J.añ D. Jdaia.manus dñi vel confessio dñi.
Jdaia.Nee.7.et.11.et zacharie.6.scientia domini.
Jdida.dilecta siue amabilis vel manus: manus eius: aut p translationem potestas manus eius.
Jdithun.Lex eius: vel legalis: siue laudem vel confessionem dans.
Jdox.iocundus vel letus: aut triturans.D.
Jdumea.russa vel terrena aut sanguinea.
Jdumee.idem.plu.nu.
Jdumei.Russi: siue terreni aut sanguinei.
Jdumeus.idem.sin.nu.
J.ante E. Jeabarim.aceruí hebreorũ vel transeuntium: aut aceruí irascentium vel pregnantium aut ex hebreo et syro aceruí frumenti.
Jebaar.Electio siue electus.
Jebanias.edificatio dñi: siue filiatio dñi: vel intellectus dñi.
Jebar.electio siue electus.
Jeblam.inueteratio populi vel defluens populus: aut germinatio populi: siue degluttiens eos.
Jeblaan.idem.heb.Jeblaam.
Jebnael.Edificatio dei: siue intellectus dei.
Jebneel.idem.
Jeboch.euacuatio vel dissipatio/aut lucta.
Jebsam.cõgregatiões.heb.eibsaim.
Jebton.celsitudo eius: aut dorsum eius: siue palpebre eius: aut excelsum donum.heb.geberon.
Jebus.Cõculcatio: aut volutatio: vel presepium.
Jebusei.Cõculcati siue volutati/aut presepia.
Jebuseus.idem.sin.nu.
Jecbaa.exaltatio: siue altitudo.heb. iegbaa.
Jechbaa.idem.heb.iegbaa.
Jecelia.cõsummatio domini: vel potestas domini.
Jecemia.Resurrectio dñi: siue cõfirmatio dñi/ aut vindicta domini.
Jecmaan.resurrectio populi: vel cõfirmatio vel vindicta populi.
Jecnal.possessio populi siue emptio aut nidificatio popl'i.heb.iecnam.
Jeconam.idem.
Jechonias.Preparatio domini aut firmitas domini.
Jechonias.hie.22.et.37.interpretat' preparatus ipse.heb.chonias.
Jechonias.Hieremie.35.et.40.et 42.et Ezechielis.8.&.11.interp̃rat' nutrimẽtũ dñi: aut auscultatio vel arma dñi.heb.iezonias.
Jechri.frater meus.heb.achi.
Jechri.1.parali.8.et.2.paralipo.23. memor siue memorãs aut masculinus.heb.zechri.
Jecsan.duricies siue scandalũ: aut syriace collisio.
Jecran.paruulus aut tediũ/siue contentio.
Jectel.congregatio dei.
Jecter.excellens aut residuus / siue remanens: aut funiculus vel explorans.heb.iether.
Jedda.Scitus aut cognitus.
Jedaba.timor maledictiõis seu visio maledictiõis: aut ex hebreo et syro timor dei: vel visio dei.heb.ierala.
Jedaia.Scientia domini vel cognitio domini.

Iedboa.scitus vel cognitus: hebraice ieddoa.
Iedebos. mellifluus aut manus cōfusionis vel erubescentie.
Iedeia.sciētia dñi vel cognitio dñi.
Iedeia.1.paral'.24.c.vnus dño aut letitia dñi: siue acumen dñi: aut ex syro et hebreo renouatio dñi.
Iedelias.magnitudo dñi vl' fimbria dñi.hebraice gedelias.
Iediel. vnitas dei siue letitia dei aut acumen dei. vel ex syro et hebreo renouatio dei.
Iehihel.scientia dei vl' cognitio dei.
Iedihel.Esd.10.viuit deus.hebraice iehiel.
Iedlaph. distillatio vel stillicidium aut ex heb.et syro manus uncta.
Ieddo.solus ipse:vel vnus ipse: aut letitia eius: siue acumen eius : vel syriace nouitas eius.
Ieddu.manus eius siue cōfessio ei⁹.
Iedduа.scitus aut cognitus.
Iephdaia.redemptio domini.
Iephlath.liberatus aut expulsus.
Iephleti.Idem.
Iephone.aspiciens siue intuens.
Iephonne.idem.
Iehiel. abstulit deus aut coaceruās deus.
Iehiel.esd.10.viuit deus.
Iehihel. abstulit de⁹: aut coaceruās deus.
Iehihel.1. pali.15.7.16.7.23.7.29.et 2. Para.21.7.29.7.31.7.35. et Esd. 8.7.10.interpretatur/viuit deus.
Iehu.ipse siue existens.
Iehuel.abstulit deus.
Iehus.tinea corrosus aut cōpressus vel congregatus.
Iehus.1. Paralipo.8. cōsiliās vel ligneus.aut syriace fixus.
Iehutiel.spes dei vel cōgregatio dei heb.iecutiel.
Ieiada.manus dñi:vel confessio domini.heb.iedaia.
Ietheli.viuit deus.
Ielon.occultus siue adolescens: aut caprea eoꝝ vel seculū.heb.ielom.
Iemal.calefaciens aut calidus.
Iemini.dextera vel dexter.
Iemla.repletio aut circumcisio.
Iemleth.regnans aut cōsulens. hebraice iemlech.
Iemna. dextera aut numerans siue preparans:vel syriace cōstituens.
Iemna.1. Paralip.7.g.phibitio aut impedimentū siue mare cōmotū.
Iemna.2.parali.29.c.scelus aut cogitatio seꝫ peruersa.heb.iemna.
Iemnaite. dextere aut numerantes siue preparātes vel constituentes.
Ieos.tinea corrosus aut compressi ue congregatus.
Iepsem. aromatizās vel siccitas eorum aut confusio vel erubescentia eorum.heb.iebsem.
Iepta.aperiens.
Ieptael.aperiens deus.
Iepte. aperiens.
Ieraa.luna vel mēsis siue odoratio.
Ierameheł. mia dñi:aut ex syro ⁊ hebreo dilectio dei.
Ieramel.idem.
Ierameli.idem.
Ieramiel.idem.
Ierapolis.sacra ciuitas.G.
Ierchaam. extensio eorū siue viriditas ppli:aut sputū ppli:vel armatura aut euacuatio populi.
Ierchon. erugo: aut viriditas/siue sputū vl' armatura vl' euacuatio.
Ieremia. celsitudo dñi : aut sublimitas dñi.vel exaltans dominum.
Ieremias.idem.
Ieremiel.mia dei : aut ex syro et hebreo dilectio dei.
Ieria.proiectio dñi:aut timor vel visio domini.
Ierias.timor dñi vel visio domini.
Ieriau.proiectio dñi: vel timor dñi : aut visio domini.
Ieribai. pugnans siue obiurgās aut multiplicans.
Iericho.luna vl' mēsis aut odor ei⁹.
Ierichontinus.idem ꝙ iericho.
Ieriel. timor dei : aut visio vel proiectio dei.
Ierimoth.Altitudines: siue timens mortem : aut videns mortem : seu proiectio mortis.
Ierimuth.idem.
Ierioth. cortine siue linteamina aut vlulationes siue confractiones.
Ieroam.misericors: aut syria. dilect⁹.
Ierobaal.impugnans idolum.
Ierobaal.2.Reg.11. in heb. est ierobeseth:et interpretatur impugnās cōfusionem vel ignominiam : aut impugnans idolum.
Ieroboā.impugnans vel obiurgans pplm:aut multiplicans populū.
Ieroboam.1. Reg.7.et.2. Paralipo. 23.misericors : aut syriace dilect⁹. hebraice ieroam.
Ieron.timor aut visio : aut proiciēs dolorem vel fortitudinem.

Jeronymus. sacra lex. G
Jerosolyma. visio pacis / aut visio perfecta vel consummata: siue timor perfectus vel consummatus.
Jerosolyme. idem.
Jerosolymita. idem.
Jerosolymite. idem. p. n.
Jersia. lectulus siue stratum dñi: aut abstulit paupertatẽ dñs.
Jerusa. hereditas vel exilium.
Jerusalẽ. visio pacis / aut visio perfecta vel cõsummata: siue timor perfectus vel consummatus.
Jessa. respiciẽs vel ad respiciẽdũ: siue ad horã vel ad tẽp⁹. heb. lassa.
Jessaar. claritas siue oleum: aut meridianus.
Jessarite. idem. p. n.
Jessaia. est domin⁹: aut mun⁹ ipsum vel ipsius.
Jesba. laus siue tranquillitas.
Jesbaal. ignis idoli: siue ignis dominantis aut subijcientis vel possidẽtis. heb. esbaal.
Jesbaam. sedens populus aut cõuersio populi: siue insufflatio aut captiuitas populi.
Jesbacassa. est requirens vel deprecans: aut sessio dura vel insufflatio siue conuersio dura.
Jesban. ignis filij / aut ignis intellect⁹ vel edificationis. heb. esban.
Jesbidenob. sedens in prophetia vel in locutione siue in germinatione: aut cõuersio siue insufflatio in prophetia vel in locutione siue in germinatione: aut captiuans in pphetia vel in locutione siue in germinatione. heb. iesbibenob.
Jesboã. cõuersio ppli vel sessio populi: aut insufflatio vel captiuitas ppli.
Jesboch. est vacu⁹ vel euacuatus: aut syriace derelict⁹ vel derelinquẽs.
Jescha. vngens siue cooperiens: aut protegens vel obumbrans / aut syriace speluncans.
Jesse. ens siue existẽs: aut munus vel oblatio.
Jesse. 1. Para. 2. vbi dr: iesse autẽ genuit &c. interpretat vir me⁹ / aut virilis / siue insule mun⁹ vel oblatio.
Jeseias. salus domini.
Jesema. posit⁹ vel notat⁹: aut admiratio siue desolatio.
Jessen. appropinquatio vel approximatio. heb. gessen.
Jesser. figmentũ siue plasmatio: aut tribulatio vel angustians.
Jelesi. antiqu⁹ siue sexagenari⁹: aut exultans vel est minus.
Jespha. iaspis lapis scilz preciosus: aut est hic. i. in hoc loco / vel labium siue conterens.
Jespham. abscondit⁹ siue confract⁹ / aut cuniculus. heb. iesphan.
Jesi. salus aut respiciens.
Jesia. est dominus.
Jesias. idem.
Jesias. 1. Para. 3. salus dñi.
Jesiel. diuidens deus vel dimidians de⁹: aut festinatio dei.
Jesielite. idem. p. n.
Jesimuth. desolatio aut solitudo. heb. iesimon.
Jesia. distillatio vel aspersio laboriosa. heb. iezlia.
Jesmachias. adherens vel innitens dño / aut iunctus dño.
Jesmeias. audiens dominũ / vel obediens domino.
Jesron. sagitta exultationis siue diuisio cantici: aut atrium vel fenũ. heb. esron.
Jesu. saluator.
Jesu. Lu. 3. f. in greco iose: & hebraice potest interpretari parcẽs / vel eleuatus / aut existens. D.
Jesua. saluator.
Jesua. 4-6. & 1. Para. 7. planicies siue equalis: aut ponẽs vel posit⁹.
Jesue. saluator.
Jesue. Esd. 10. interpretatur est dñs. heb. iesie.
Jesui. plan⁹ siue equalis: aut ponens vel positus.
Jesuite. idem. p. n.
Jesur. vallis aspectus aut vallis bouis: siue vallis mur⁹ vel pons. heb. gesur.
Jesus. saluator.
Jesus. 1. Paralipo. 3. salus dñi. heb. iesaias.
Jesus. Zacharie. 3. & 6. dñs saluator / vel dñi salus.
Jeth. confringens vel formidãs: aut stupẽs vel syriace descẽdens.
Jethan. declinans vel diuertẽs. heb. ietha.
Jethã. Jos. 15. merces siue donũ / aut syriace fumigãs. heb. iethnan.
Jetheba. benefaciẽs vel bonitas ei⁹: aut diuertẽs vel declinãs in ea.
Jethebatha. bonitas sua: siue declinãs filia ei⁹ / aut declinãs desertũ.
Jethela. pendens / vel suspensio / siue coaceruatio.

Jether. excellens aut residu⁹ siue remanēs vel explorās aut funicul⁹.
Jether. 1. Paralipo. 1. donans. heb. ietheth.
Jetheth. idem.
Jethma. orphanus siue admiratio: aut consummatio vel perfectio.
Jethmoan. resurrectio populi: aut cōfirmatio vel vindicta populi. heb. iethmoam.
Jethra. excellēs siue residu⁹ vel remanēs/aut explorās vel funicul⁹.
Jethraam. excellētia populi/aut residuus populi: siue exploratio vel funiculus populi.
Jethraan. idem. heb. iethraam.
Jethrai. excellēs siue residu⁹/vel remanēs: aut explorās vel funicul⁹.
Jethrai. 1. Para. 6. b. explorās aut syriace locus. heb. ethrai.
Jethram. excellēs siue residuus: vel remanens aut explorans vel funiculus. heb. iethran.
Jethran. idem.
Jethrel. idem.
Jethremmon. torcular mali punici/ aut torcular excelsum. hebraice gethremmon.
Jethreus. excellēs siue residu⁹: vel remanēs aut explorās vel funicul⁹.
Jethro. idem.
Jethros. caput siue principium. hebraice ros.
Jethson. Jos. 21. d. in hebreo est cedimoth: qd interpretat antiquiores vel priores aut orientales: siue incēdium vel incuruatio mortis.
Jezabat. dotatus.
Jezabel. insula habitaculi vel ve habitaculo: aut ex hebreo ꝛ syro insula sterqlinij/vel ve sterqlinio.
Jezaria. oriens dominus / aut claritas domini.
Jezechel. cetus vel congregatio dei. heb. iechetel.
Jezedelia. magnitudo domini. heb. iegedelia.
Jezem. eruca aut vell⁹ cor: siue trāsit⁹ cor/vel tondēs eos. heb. gezem.
Jezer. insula adiutorij siue insula atrij: aut ve adiutorio vel atrio.
Jezer. 1. Paralipo. 6. auxiliator siue adiutor.
Jezerite. de iezer: qd interpretat insula adiutorij/siue insula atrij: aut ve adiutorio vel atrio.
Jezerites. oriens aut clarus.
Jeziel. videns deum vel visio dei.
Jezonias. auscultatio dñi/ aut statera dñi/vel arma dñi.
Jezra. porcin⁹ aut syriace ꝯuersus.
Jezrael. semen dei: aut distillans contritionē vel malū deus siue distillatio amicitie dei/vel aspersio pastoris dei.
Jezraelites. idem.
Jezrell. idē qd israel: quod interpretatur preualēs siue dominans cum deo. heb. iezrell.
Jezriel. auxilium dei siue atrium dei. heb. ezriel.
Jgaal. redēptus siue coinquinat⁹. J ante G
Jgal. idem.
Jlai. ascēdens vel superior/aut acer- J ante L
uus mihi.
Jlliricum. exhilaratio aut letificatio. G.
Jndi. de india que hebraice dicit hodu: ꝛ interpretat laudatio siue con- J ante N
fessio/aut decora vel pulchra.
India. idem.
India. Job. 28 heb. dicit ophir: ꝛ interpretatur cinis vel incineratio aut fructificatio.
Joa. fraternitas/vel habēs fratrē. J ante O
Joaa. idem.
Joaa. 1. Para. 8. viuificans.
Joab. paternitas vel habens patrē/ aut voluntarius.
Joachā. domini apprehensio siue dñi possessio/aut domin⁹ videns. heb. ioachaz.
Joachan. 2. Para. 34. interpretatur apprehendens siue possidens aut videns. heb. ioachaz.
Joachim. dñi resurrectio siue dñi confirmatio/vel dño vindicans.
Joachim. Mac. 12. interpretat resurgēs siue ꝯfirmās aut vindicās.
Joachim. Hiere. 52. g. interpretatur dñi preparatio / aut dñi firmitas. heb. ioachin.
Joachim. Ezech. 1. interpretat preparatus vel firm⁹. heb. ioachin.
Joachin. dñi preparatio siue domini firmitas.
Joachin. 4. Reg. 10. interpretat dñi apprehēsio aut dñi possessio/vel domin⁹ vidēs. heb. ioachaz.
Joachin. Ezechielis. 1. preparat⁹ vel firmus.
Joaha. fraternitas/vl' habēs fratrē.
Joahe. idem.
Joamim. dextera. heb. iamin.
Joarib. pugnans vel obiurgans/siue multiplicans. heb. ioiarib.

Joarim. domini exaltat⁹ vel domini exaltatio. D.

Joas. diffidens vel desperans: aut ignitus vel vrens.

Joas. 4. Regū. 11. in fine. et. 12. vsq₃ ibi. Reliqua autē sermonū ioas exclusiue. ⁊. 13. ibi. Regnauit ioas filius ioachan. ⁊ eodē ca. in fine ibi. Porro ioas. ⁊c. ⁊. 14. b. c. d. excepto ibi. Uixit autē amasias filius ioas. In oib⁹ istis locis interpretat̄ dñi ignis/vel dñi oblatio.

Joas. 1. Paralip. 7. ⁊. 27. interpretat̄ tinea corrosus/siue cōpressus/vel congregatus.

Joathan/cōsummatus siue perfect⁹. heb. iotham.

Joathan. Nee. 12. domini donū. heb. ionathan.

Job. dolēs/vel gemēs/vel vlulās: aut exosus/vel patiēs inimicitiā.

Jobab. dolēs vel gemēs aut vlulās.

Jobab. Geñ. 46. idem. heb. iob.

Jobama. edificatio dñi siue filiatio/aut intellect⁹ dñi. heb. iobania.

Jobel. volens siue incipiens/aut iurans. heb. iohel.

Jobia. abscōsio dñi/aut dilectio dñi: aut ex syro ⁊ hebreo debitum/vel obligatio dñi. heb. hobia.

Jochabed. gloriosa: aut grauis/vel ponderosa.

Jocabeth. idem. heb. iochabed.

Jod. laudatio/siue confessio/aut manus. D.

Jodaia. scientia dñi.

Joed. testificans vel ornās: siue predās aut trāsiēs: vel syria. auferēs.

Joel. volēs/siue incipiēs aut iurās.

Joela. eleuatio siue pficiēs/aut auferens maledictionem.

Joezer. adiuuans.

Jophe. insufflans/aut tumidus siue illaqueans. heb. nophe.

Jophir. incineratio vel fructificatio. heb. ophir.

Jogli. reuelatio vel trāsmigratio: aut reuolutio siue exultatio.

Joha. fraternitas vel habēs fratrē.

Joha. 1. Paralipo. 11. interpretatur viuificans.

Johaha. fraternitas vl' habēs fratrē.

Johanna. dñi gratia/siue dñi donū/aut dñi misericordia. D.

Johanna. Jo. 1. f. vbi dicit̄. Tu es simon filius iohanna/in greco scribitur iona. et hebraice interpretat̄ columba. D.

Johānam. gratiosus siue donās: aut pius vel misericors.

Johānan. 1. Paral. 26. et. 2. Parali. 17. ⁊. 23. b. ⁊. 28. ⁊ Esd. 10. ⁊ Nee. 6. et. 12. in oibus istis locis interpretatur dñi gratia/siue dñi donū/aut dñi misericordia.

Johannes. idem. D.

Johannes. Jo. 21. d. vbi dicit̄. Simon iohannis: p iohannis in greco est iona: qđ interpretat̄ colūba. D.

Johel. volens siue incipiens/aut iurans.

Joheli. idem. heb. iohel.

Joiada. domini scientia/aut domini cognitio.

Joiada. 1. Para. 8. interpretat̄ dñi cetus vel congregatio: aut dñi transitus vel testimoniū/siue dñi ornat⁹ vel preda/aut ex hebreo ⁊ syro dñi oblatio. heb. ioada.

Joiada. Nee. 3. et. 12. et. 13. scitus aut cognitus.

Joiaden. dñi delicie vel dñi voluptas: aut ex hebreo ⁊ syro dñi temp⁹.

Joiarib. pugnās vel obiurgans/siue multiplicans.

Joiarib. 1. Para. 9. et. 24. interpretatur dñi pugna siue dñi obiurgatio/vel dñi multiplicatio.

Jona. columba siue depopulans vel deuastans.

Jonadab. spontaneus vel vouens/siue principalis.

Jonadab. 2. Reg. 13. a. vbi dicit̄. Cui respōdit ionadab ⁊c. et. 4. Re. 10. in his locis interpretat̄ dñi spontaneus/aut domini princeps vel domini votum.

Jonan. gratiosus aut donatus: siue pius vel misericors. hebraice iohannan.

Jonas. columba siue depopulans vel deuastans.

Jonathan. domini donum.

Jonathan. 1. Reg. 13. et. 3. Regū. 1. et 1. Para. 2. et. 10. ⁊. 11. ⁊ Esd. 8. ⁊. 10. et Nee. 12. et Hieremie. 40. in omnibus his locis interpretatur colūbe donum.

Jonathan. Nee. 12. b. vbi dicit̄ ionathan filiū Eliasib interpretat̄ gratiosus vel donat⁹/seu pius aut misericors. heb. iohannan.

Jonathas. columbe donum.

Jonathas. 2. Reg. 1. et. 17. ⁊. 21. domini donum.

Joppe. pulchritudo aut decor.

Joppite.pulchri siue decori.D.
Jora.tēporaneꝰ:aut ostēdēs/siue demonstrans vel ꝓijciēs/aut syriace lebes.
Jorai.idem.
Joram.excelsus/siue sublimis/aut proiectus.
Joram.3.Re.22.ꝛ.4.Regū.1.ꝛ.3.et 8.vbi dicit/Regnauit iorā filiꝰ Josaphat:ꝛ infra eodem:ibi regnauit ochozias filiꝰ Jorā:ꝛ in fine eiusdē capli:ibi/Porro Ochozias filiꝰ iorā.ꝛ.9.d.ibi.Dixitq3 iorā:ꝛ sic vsq3 in fine capli:excepto ibi Anno vndecimo iorā.ꝛ.12.c.ꝛ.2.Para.17.ꝛ 21.ꝛ.22.a.ꝛ Math.1.in oībꝰ his locis.interpretat dñi celsitudo:vel dñi sublimitas/siue dñi ꝓiectio.
Jorā.1.Para.12.interpretat misericors/aut syriace dilectus.
Joram.2.Para.22.ibi.Omnē stirpē regiam domus ioram:pro ioram in hebreo est iuda qd interpretat laudatio siue confessio.
Jordanis.fluuiꝰ iudicij aut demonstratio vel ꝓiectio iudicij/seu descēsio:vl ex syro ꝛ hebreo/lebes iudicij.
Jorei.via siue semita:aut viator/vel anona.i.diurna portio aut odoratio.heb.area.
Jori.dñs exaltās vl dñi exaltatio.D.
Josa.ens vel existēs:aut obliuiscens vel debens.
Josaba.dñi saturitas aut dñi saties tas:vel dñi iuramentum siue dñi septenarium.
Josabeseth.habitaculū vl sedes misericordie:aut insufflatio vel conuersio misericordie.heb.iosabesed.
Josabeseth.dñi satietas vel dñi iuramētū:aut dñi septuplū siue dñs cōuertens horam.
Josabeth.Esd.10.ꝛ Nee.11.Dotatꝰ.heb.iozabed.
Josabia.habitaculum vel sedes dñi:siue conuersio/aut insufflatio dñi/vel captiuitas dñi.
Josachar.memorās siue masculinꝰ.heb.iosachar.
Josaphat.dñs iudex vel dñi iudiciū.
Josaphat.1.Paralipo.11.iudicatus vel iudicatio.
Josedech.dñs iustꝰ vel dñi iustitia.
Josedech.Esd.3.ꝛ.5.ꝛ.10.ꝛ Nee.12.interpretat iustificatꝰ vl iustificatio.
Joseph.augmentū vel profectus.
Joseph.Ro.80.dñi augmentum:vel domini profectus.
Joseph.Math.13.g.ꝛ.27.vbi dī.Et ioseph mr.ꝛ Mar.6.a.ꝛ.15.d.ibi.ꝛ ioseph mr.ꝛ ibi.ꝛ Maria ioseph.et Act.4.g.i oībꝰ his locꝫ.i greco est ioses.qd hebraice pōt interpretari parcēs/vel eleuatꝰ vel existēs.D.
Josephꝰ.augmētū vel ꝓfectus.D.
Josphias.augmētum vel ꝓfectꝰ dñi:aut cōsumēs vel finiēs dñs.
Josias.ignis dñi aut viens dñs.
Josias.Zach.14.interpretat fortitudo dñi/siue hircꝰ dñi.heb.ozias.
Josoia.equitas dñi vel planicies dñi:aut apponet dñs.
Josue.dñs saluator.
Josue.Esd.2.ꝛ.3.ꝛ.4.ꝛ.5.ꝛ.8.ꝛ.10.Et Nee.3.ꝛ.8.ꝛ.9.ꝛ.12.in oībꝰ his locis interpretatur saluator.
Joth.laudatio siue confessio/aut manus.D.
Jothan.oliua siue oliuetum.hebraice zethan.
Jothan.1.Paral.7.g.interpretat sigillū aut clausura.heb.hotham.
Jouis.quasi iuuās pater:latinū est.
Jozabad.dñi dos vel dñi dotatio.
Jozabath.dotatus.heb.iozabad.
Jozabath.4.Re.12.ꝛ.1.Para.26.et 2.Paral.17.ꝛ.24.dñi dos vel dñi dotatio.heb.iozabad.
Jozabed.dotatus.
Jozaded.dotatus.heb.iozabed.
Jozadeth:idem.heb.iozabed.
Irad.onager siue aceruus descensionis/vel aceruū descēsio:aut aceruꝰ imperij/vel syriace draco. I ante R
Isaac.risus. I ante S
Isaac.candidus aut lucidus.
Isaar.1.Para.4.idē.heb.saar.
Isaar.1.Para.6.interpretat oleū siue claritas/aut meridianus.
Isaaris.idem.heb.isaari.
Isaarite.idem.p.n.
Isac.risus.
Isachar.est merces vel premium.
Isai.munus:aut ens siue existēs vel debitor.
Isai.1.Para.2.vbi dicit.Isai autē genuit ꝛc.interpretat vir meꝰ vel virilis:siue insule munꝰ aut oblatio.
Isaias.salus domini.
Isari.figmentum siue plasmatio:aut tribulans vel angustians.
Isbaal.sessio vel habitatio patrꝭ:aut conuersio vel inflatio/siue captiuitas patris.heb.isbaab.
Isboseth.vir cōfusionis vel ignominie/aut viri mora.

Ismael. exauditio dei.
Ismaelite. Idem. plu. nu.
Ismaelitis. idem. sin. nu.
Ismiel. Nominatio dei: aut admiratio vel stupor dei.
Israel. Preualens / siue dominans cum deo.
Israelite. idem. plu. nu.
Israelites. idem. sin. nu.
Israelitis. idem.
Israelitꝫ. i. paral. 3. de iezrael qđ interpretaꝛ semē dei: aut distillās cōtritionē vel malū deꝰ: siue distillatio amicitie dei: vel aspersio pastoris dei. heb. izraelitis.
Israhia. oriens dn̄s: aut claritas domini. heb. izraia.
Israia. idem. heb. izraia.
Isreela. Preualens vel dn̄ans deus: siue rectitudo dei: aut canticū dei.
Isrehela. idem.
Istiman. Exauditꝰ: vel mulieris pterus. heb. istimos.
Istob. vir bonus.
Isuaia. Cōprimens / vel humilians dn̄s: seu meditatio domini.
Isuar. Oleum: siue clarus: aut meridianus.
I. añ T. Itai. Robustus aut signum vel vomer: aut syriace veniens.
Italia. Ab italo rege dicta est: vł ab italis. i. vitulis: eo qđ illa regio vitulis abundat: latinum est.
Italia. Nu. 24. ꝛ ezechiel. 27. In hebreo est cethim: ꝛ interpꝛtaꝛ ꝯterētes vł ꝯtritio maris siue diadema aut aurū: vel tinctura: aut ex syro ꝛ hebreo coaceruatio maris.
Italia. Esa. 66. Hebraice dꝛ thubal ꝛ interpretaꝛ orbis: aut ꝯfusio vel ignominia: vł portatꝰ vł adductꝰ
Italia. Actꝫ. 14. d. I greco scribiꝛ aetalia: ꝛ irꝑtaꝛ augēs vł nutriēs. g.
Italica cohors: ab italia dicta est: latinum est.
Ithamar. insula palme vel dactiloꝝ aut isule cōmutatio vel ꝑmutatio seu ve palme aut cōmutationi.
Ithamian. Resurrectio dn̄i: aut cōfirmatio dn̄i: vel vindicans dn̄s. heb. ichamia.
Ithurea. Custodita vel syriace montana vel montuosa. D.
Ithurei. custoditi siue custodie: aut coordinati vel syriace montani / vel montuosi.
I. añ V. Iubileꝰ: buccina vł defluēs siue apportās vł germinās vł iuctasceēs

Iuchadan. Incuruatio ppłi siue incendiū ppłi. heb. iuchadam.
Iuchal. Dn̄i oia: aut domini perfectio vel cōsūmatio.
Iuchal. hiere. 38. interpretaꝛ potēs siue ꝑfectus vel cōsūmatus.
Iuda. laudatio: siue confessio.
Iudaia. laudatio siue ꝯfessio dn̄i.
Iudaismus. laudatio siue cōfessio.
Iudas. idem. ¶ Iudea. idem.
Iudei. Laudātes siue ꝯfitentes.
Iudeus. idem. s. n. ¶ Iudi. idem.
Iudith. laudās siue ꝯfitēs vł iudea.
Iulia. lanuginosa. G.
Iulia. Ad Ro. 16. a. In greco iunia a iunone. i. dominatrice. G.
Iulius. lanugo vel lanuginosus. G.
Iustus. latinum est.

¶ De incipientibus a litera. L.

Laabim. inflāmati siue flamme aut gladii. L. añ A.
Laad. Laudās: siue ad laudandum vel ad confitendum.
Laada. pro ornatu vł ad ꝯgregādū siue ad testificādū: aut trāsiēs: vel predans: aut syriace auferens.
Laadan. ꝑ voluptate: seu deuorans iudiciū aut ꝑ ornatu: vel ꝑ testimonio: aut syriace ad tempus.
Laban. albꝰ vel cādidus aut later.
Labana. luna: siue albedo aut thus vel later.
Labanath. idem.
Lacedemones lacus demonum vel puteus insanientium. G.
Lachis. Ambulans vel vadens extitit: aut tibimet existens.
Lahem. Panis vł pugna aut bellū.
Lais. leo.
Laisa. leena.
Lamazabathani. Ut quid dereliquisti me.
Lamech. Pauper: vel humiliatus: aut percussus.
Lameth. Nomē litere. doctrina vel disciplina. D.
Lamuel. Illis deus vel cū illis deꝰ aut cum quo est deus.
Laodicia. populus iustus. G.
Laodicenses. idem. plu. nu. G.
Laomim. gentes siue absq̧ aquis.
Lapidoth. fulgura aut lampades.
Lastenis. Lapidis robur. G.
Latussim malleatores vł limatores.
Lazarꝰ. dei adiutoriū vł dei arriū. D.
Lebana. luna siue albedo: aut thus vel later. L. añ E.
Lebaoth. leene: siue cordis signum:

aut ad introitum.
Lebna.luna siue albedo: aut thus: vel later.
Lebnitica.idem.
Lebona.idem.
Lecha.ambulans vel vadens.
Lechi.maxilla.
Leci.1.parali.7. interpretat lex siue doctrina aut assumptio mea.
Lecū. resurgēs vel ꝯfirmās siue ad resurgendū: vel ad confirmādū.
Ledan.pro voluptate vel deuorans iudiciū:siue ꝓ ornatu vel testimonio:aut trāsit⁹ vel depredatio earum aut syriace ad tempus.
Leed.contract⁹:aut formidans:aut stupens: vel syriace descendens. heb.iecth.
Leedan pro voluptate: vel deuorās iudicium siue pro ornatu vł testimonio:aut transitus vel depredatio earum aut syriace ad tempus.
Leemas.panis eoꝝ: aut pugna vel belliā eorum.heb.leemam.
Lesem.Nomē vel ponēs:aut ipsi nominato vel posito aut lyncuri⁹ lapis p̄ciosus:de quo exo.28.
Lesemdan.Nomē iudicii vel ponēs iudiciū:aut ad nomē iudicij: siue ad ponēdū iudiciū vel lyncurius iudicij qui est lapis preciosus.
Leui.copulatus.
Leuiathan.copulatio / vel societas sua:aut sibimet traditus.
Leuita.copulatus.
Leuite.idem.plu.nu.
Leuites.copulatus.
L.añ J. Lia.laboriosa vel fatigata.
Libanus.albus vel cādid⁹ aut thus vel cordis filiatio.
Libertini.Latinum est.i. filij manumissorum.
Libia.hebraice dicitur phut:ꝛ interpretatur aphrica:aut syriace crassa vel pinguis.
Libia.Danielis.10.i hebreo lubim ꝛ interpretatur cor maris vel corda plurali numero.
Libies.In hebreo est phut: ꝛ interpretatur aphrica: aut syriace crassa vel pinguis.
Libyes.2.Paralip.12.ꝛ.16.et Nañ 3.in hebreo est lubim: ꝛ iterpretatur cor maris vel corda.p.n.
Lycaonia.lupina.G.
Lycia.idem.G.
Lycostratos.in greco lythostratos ꝛ interp̄tat lapidibus stratus.G.
Lyda.Stagnū.s.aquarum.G.
Lydda.idem.G.
Lydi.Natiuitas vel generatio.
Lydia.idem.
Lydij.natiuitates vel generatiōes.
Lynus.Rete vel retiaculum.G.
Lysania.Dissoluēs tristitiam.G.
Lysias.Dissoluens.G.
Lysimachus.dissoluens pugnā.G.
Lystra.dissoluens.G.
Lystra. Act.27.in greco scribitur myra: ꝛ interpretatur virgultū siue vnguentum odoriferum.G.
Lystris.Dissoluentes.G.
Lobna. Luna siue albedo aut thus: vel later. L.añ O.
Lobni.idem.
Loche.Declinās vel diuertēs.heb. iothe.
Lod.natiuitas vel generatio.
Lodabar.Ipsimet verbū: aut ipsimet pestis vł mors: seu gñatio electa vł ex hebreo et syro natiuitas filij.
Lodadin.nascēs gaudēs vł nascēs acut⁹:aut ex hebreo ꝛ syro gñatio vel natiuitas noua.heb.lodadid.
Loide.melior.G.
Loth.Inuolut⁹ siue colligat⁹ aut coopert⁹ vł resina p̄ciosa q̄ dr stacte.
Lothan.idem.
Lucas hebraice pōt interp̄tari ipsi resurrectio vel latine a luce.D. L.añ U.
Lucius a luce latinum est.
Lud.natiuitas vel generatio.
Ludim.idem.plu.nu.
Luith.tabulatum vel tabule:aut viriditas.
Luza.amygdalus:seu discessio: vel declinatio.
Luzai.dei fortitudo.heb.eluzai.

¶ De incipientibus a litera.M.

Maacha.ꝯpssa vł ꝯtritavł fixa M. añ A.
Maachati.Compressus vel atrit⁹: aut fix⁹ seu vētris contritio.
Maadi.solēnis vel festiu⁹: aut ornatus seu labilis: vel testificans: aut transiens: vel syriace auferens.
Maai.venter aut coaceruatio.
Maala.chorus vel cithara siue infirmitas aut syriace venia.
Maalon.idem.
Maara.spelūca siue euacuatio aut effusio vł discooperiēs vł euigilās
Maarem.Ēst ructio: siue anathema aut rete vł retiaculū siue dedicatū aut ꝯsecratū.s.deo.heb.arem.

Maaria. amaritudo vel myrrha dñi aut docens vel preceptor dñs. he. maraia
Maasia. Opus domini.
Maasia. 1. pa. 9. opus meū. he. maasi.
Maasias. opus domini.
Maasias. Hiere. 51. interpretatur precio: siue confidentia domini.
Maath. abstergens aut deleo: siue cōfrigens vel formidans vel syriace percuss
Mabdiel. annūcians vel euāgelizans dei: aut pomū dei. i. fructus electus dei. Heb. magdiel.
Mabsan. aromatizans: vel cōfundens eos. Heb. mabsam.
Mabsar. munitus vel muratus: siue prohibens vel auferens aut videmus.
Macha. cōpressa vel attrita: aut fixa.
Machabeus. percutiens grece vero pugnator. H.
Macharai. Accelerans: siue dotatio/ aut mōtanus vel de mōte meo. heb. (maharai.
Machari. cōpressus vel attritus aut fixus seu vētris cōtritio.
Machbena. paupertas vel percussio filij eius: aut paupertas: siue percussio intelligentis: vel edificantis.
Maceda. Incendium: aut adoratio vel incuruatio.
Macedo. hebraice idem. grece vero excelsus: vel eminens. G.
Macedones. idem. plu. nu. G.
Macedonia. excelsa: vel eminēs. G.
Maceloth. ecclesie vel cetus aut congregationes.
Maceloth. 1. pa. 8. ꝛ 9. ꝛ. 27. Uirge aut baculi: siue voces/ aut leuitates: vel despectiones.
Macenias. possessio dñi: vel emptio dñi: aut pecus: vel armentū dñi siue nidificatio domini.
Macces. Finis: vel finiens/ siue tedium: aut euigilans / vel estas: siue estuans: aut spinans.
Machi. percussor aut pauper vel humilis.
Machir. vendens: siue cognoscens.
Machir. 1. pa. 4. interpretatur precium.
Machirite. vēdētes vel cognoscētes.
Machmas. percussor vel pauper ablatus: aut percussor: vel pauper palpans/ siue tangens: vel auferens.
Machmas. Esd. 2. ꝛ Nee. 7. interpretatur occultatio: vel percussoris: aut pauperis tributum.
Machmetat. Percussoris / vel pauperis donum: aut percussoris: vel humilis mors.
Madaba. Aque doloris / aut ex Hebreo ꝛ syro aque manantes.
Madabas. idem. H.
Madai. mēsura vel iudicans vel indutus
Madā. litigiū siue iudicans (mētum aut mēsura: vel indumentum.
Madā. Iosue. 11. ꝛ. 12. interpretatur iurgiū: aut indumētū vel mēsura eius. he. madō
Madia. solēnitas vel festiuitas dñi: vel adornatio: vel testimoniū: aut fedus dñi vel trāsiens dominus.
Madian. iudiciū vel iudicans: siue litigans: aut obiurgans.
Madiā. hier. 38. interpretatur donū: aut lumbus vel syriace expectatio. he. marhā
Madianita. de madiā quod interpretatur iudiciū: vel iudicans: siue litigans/ aut obiurgans.
Madianite. idem. plu. nu.
Madianitis. idem. sin. nu.
Madid. acutus siue gaudens aut syriace nouitas: vel ex Syro ꝛ Hebreo vna manus. Heb. adid.
Madmena. mēsura nāertis vel mulieris aut indumēti muri vel indumēti preparatio: aut nāertis vel sterquilinium.
Maeleth. chorus vel cithara: aut infirmitas: vel syriace venia.
Magala. semita vel circulus aut rotūditas: vel currus vel plaustrū aut vitulla
Magdalena. Magnifica: vel magnificata: vel exaltata / vel turris. H.
Magdalene. idem. H.
Magdalgad. Turris felix vel accincta: siue magnitudo felicitatis vel magnitudo accincta.
Magdalum. turris vel magnitudo.
Magdiel. turris: siue magnitudo dei. Heb. Magdalel.
Magdiel. 1. pa. 1. interpretatur annūcians vel euāgelizans deū: siue pomū dei id est fructus electus dei.
Magedan. euāgelizatio gratie: aut poma: vel fructus gratie. H.
Magedan. Matth. 15. in fine in greco magdala/ et hebraice interpretatur turris: vel magnitudo. H.
Maggedo. annūciatio vel euāgelizatio: aut pomū. i. fructus electus.
Magedon. idem.
Mageth. torcularia aut liquefactio. H.
Magi. sapiētes vel philosophi: aut qui prius fuerūt sacerdotes ꝑ sicū est.
Magmas percussor/ vel pauper ablatus aut percussor: vel pauper palpās vel tāgēs: siue auferēs. heb. machmas.
Magog. tegēs vel regulās: aut tabefactus: vel liquefactus. (gutture.
Magron. Timor/ siue horreū: vel de
Mahumites. Nuncians / siue delēs aut radens / vel medulle.

Maida.enigma aut acumen/ vel radens/sive abstergens manũ / aut syriace percussio manus.

Maimna. dexter/ aut aquas preparans. Heb.maimin.

Malaath.chorus/sive cithara / vel infirmitas.aut syriace venia. Hebraice maalath.

Malachias. Angelus: sive nuncius meus. Heb.malachi.

Malachim. Regum.s.liber.

Malalai.circũcisio:vel locutio mea.

Malalehel. Laudans deum: vel illuminatio dei.

Malasar.circũcisio angustie vel vinculi/sive dispensator.

Malchiel.rex meus deus:vel regnũ dei/aut consilium dei.

Malchus.rex vel regnum/ aut consiliarius. D.

Maloch.regnans/ aut consulens.

Malothe.adimplẽtes vl'adiplen.d.

Mambre.rebellis/aut amarus / vel cõmutans/aut permutans.

Mambres.idem:sed in Greco scribitur iambres.⁊ hebraice potest interpretari mare cum egestate vel paupertate.D.

Mammona.pecunia vel divitie:aut cupiditas.syrum est.D.

Mamucha.paratus:vel certus/aut depauperatus/vel percussus. Hebraice mamuchan.

Man.preparatio:aut quid.

Manna.idem.

Mãnaath.requies/aut munus:sive preparata formido : vel cõfractio aut numerus stuporis/ vel ex Hebreo ⁊ syro preparata descẽsio:vel numerus descendens.

Manahem.cõsolator:aut ductor eorum:sive preparatio caloris : aut munus incensum / vel numerans calefactionem.

Manaim.castra.

Manasse.oblitus:aut oblivio.

Manasses.idem.

Manath.requies: aut munus : sive preparata formido vel cõfractio: aut numer⁹ stuporis : vel ex Hebreo et Syro preparata descensio vel numerus descendens.

Mane.numeratus : vel numerans.

Maneeth.requies/aut munus: sive preparata formido : vel cõfractio aut numerus stuporis/ vel ex Hebreo ⁊ Syro preparata descensio/ vel numerus descendens.

Manhu.quid hoc.

Manius.solut⁹ vel non ligatus. G.

Manser.adulterinus vel quilibet de scorto natus. Heb.mamzer.

Mamie.requies aut munus.

Maoch.ↄpressus vel attrit⁹ vel fract⁹.

Maol.chorus/vel cithara:aut infirmitas: sive arenosus : aut syriace venia.

Maon.habitaculum: sive delictum: vel de peccato.

Maonathi.Idem.

Maozim.fortificati:vel fortitudines: aut refugia.

Mapsar.munitum.vel muratũ: sive prohibens:vel auferẽs: aut vindemians. Heb.mabsar.

Mara. Amara:vel amaritudo.

Marai. Accelerãs:sive dotatio : aut montanus:vel de monte meo.

Maraioth. Amaritudines :vel rebelliões vl' ↄmutatiões vl' gravatiões

Maranatha. Dñs nr̃ venit syrũ est.

Marath.amaritudo.

Marcus.limat⁹ vel fricat⁹ aut expolitus.id est a rubigine absters⁹.D.

Mardochai.amara cõtritio vl' myrrha contrita: sive docens cõtritionem:aut ex hebreo ⁊ syro myrrha purissima.

Mardocheus.Idem.

Mares.irroratio:vel distillatio: aut syriace apostema : vel confractio.

Maresa. A capite:vel a pncipio:aut caput vel principium:sive hereditas:aut amaritudo mulieris : vel amara mulier.

Maresa.1.Paralipo.2.⁊.4.⁊.2. paralip.11.⁊.14.⁊.20.⁊ michee.1. interpretat' a capite: vel a principio aut hereditas vl' amaritudo agni.

Mareth.spelũca:vel evacuatio: aut effusio:sive discooperiens vel evigilans.

Maria. Exaltata: vel amaritudinis mare:aut myrrha maris: sive doctrix:vel magistra maris : aut ex syro ⁊ heb. domina maris.

Marimuth.amaritudo: vel myrrha mortis:aut altitudines:sive fraudulentie.

Marmach.dol⁹ vel fraudulẽtia sive altitudo vl' extollẽs se.he.marma.

Marodach: amarus contritus : vel myrrha contrita:aut ex hebreo et syro myrrha purissima.

Marsana. Amaritudo: aut myrrha rubi vel limici:aut ostendẽs rubũ

vel inimicum.
Marrha.prouocãs:siue amaricans/vel Syriace dña:vel doctrix.D.
Massa.onus/siue assumptio: vel aliquando trāslatiue prophetia.
Masai.parabola/aut imperans: vel dominans.
Masaloth.idem.plu.nu.D.
Masan.postulans/vel postulatus/siue cōmodatus/aut sepulchrum vel infernus/aut fouea:siue ablatio:vl' tactus dei.Heb.masal.
Masepha.Speculatio/siue specula/aut coopertimētū:vel expectatio.
Maserecha.sibilus/vel sibilans/aut attractio vanitatis/vel tangens vanitatē/aut vacuitatē: vel vitis.
Maserephot.incēdia:vel ꝯbustiões.
Maserei.stratum/siue auferens vel tangens socium:vel amicum: aut pastorem/vel maliciam.
Maspha.speculatio/siue specula:vel coopertimentū:vel expectatio.
Maspha.Jos.21.in fine.aquaruꝫ apparitio / siue aquarum impetus. Heb.miphaath.
Masphat.speculatio / siue specula / aut coopertimentū/vel expectatio.
Masphe.idem.
Masi.opus dñi.Heb.masia.
Masia.idem.
Masia. Neem.10.fortitudo dñi/ aut refugium dñi.Heb.mazia.
Masma.exauditio/siue audiens/vel obediens.
Masmana.pinguedo:aut oleū eius: siue tangens:vel auferēs preparationem/vel munus/aut numeruꝫ.
Masobia.statio domini/ siue stās dominus/aut damula.
Masrecha.sibilus : vel sibilans : aut attractio vanitatis/vel tāgens vanitatem/vel vacuitatē:aut vitis.
Mathamu.donum dñi : vel lumborū dñs aut ex Syro et Hebreo expectatio domini.Heb.mathaniu.
Mathan . donum / vel lumbus / siue mors eorum/aut Syriace/expectatio:vel spes.
Mathana.idem.
Mathanai.idem.
Mathania.donū dñi:vel lūborꝫ dñs: aut ex Syro et Hebreo spes dñi.
Mathanias.idem.
Mathanites. donum / aut lumbus / vel syriace spes:aut expectans.
Mathat.donū eius.Heb.mathata.
Mathat.Lu.3.donū:vel donans.D.
Mathata.donum eius.
Mathatia.donum domini.
Mathatias.idem.
Mathatias.4.Reg.24.donum dñi vel lumborum dñs : aut ex syro et Hebreo spes / vl' expectatio domini.Heb.mathanias.
Mathet . donum eius / vel donans. Heb.mathata.
Mattheus.donatus.D.
Mathias.donum domini.D.
Mathmata.percussoris: vel pauperis donū/aut humilis : vel pauperis mors.Heb.machmathat.
Matred.virga descendens: aut virga imperātis:siue lectuli descensio vel imperiū/aut syriace labor.
Mathreth.idem.Heb.matred.
Mathusael. mortē suam postulans/ aut mors sua ifern⁹ vel sepulchrū.
Mathusalem.mortem suā misit / aut mortis sue arma: vel ex Hebreo et Syro mortē suā spolians/vel mortis spolium.Heb.mathusale.
Mauiael.annūcians deū: aut radēs vel delens de⁹: vel ex Syro et Hebreo percussus a deo.
Mauman.turbatus:aut tumultuās: vel multitudo.
Maziau.fortitudo domini/siue refugium domini.
Mechphia corpus compressum / vel cōgregatū:aut corporis : vel vestimenti tinea.Heb.megphias. M.aā E.
Mechmas.percussor vel paup ablatus:aut percussor vel pauper palpans/vel tangens / siue auferens.
Mechnedabai.percussor:vel pauper vouens/siue spontaneus/aut percussio: vel paupertas vouentis/ vel principis/aut spontanei.
Medaba.aque doloris/vel ex Heb.⁊ Syro aque manantes.
Medad.mensurans / siue aque dilectionis/vel vberum/aut patrui.
Medalaa . sopor / vel inebriatio/aut amaritudo ascensionis : vel holocausti/aut myrrhe holocaustum/siue folium/aut docēs holocaustuꝫ/ vel ascensum.Heb.merala.
Mede.vocatiuus casus est/a nõiatiuo medus: quod interpretatꝰ mensura:vel abundās:aut indumētuꝫ.
Medemena. mensura muneris / vel nūeri:aut indumēti mun⁹: vel indumēti pparatio:aut sterq̄linium.
Medena. Mensura/vel abundans: siue indumentum.

Medi.idem.plu.nu.
Media.idem.sin.nu.
Medin.iudicium / siue litigans / aut obiurgans.
Medinena.mensura muneris / vl' numeri / aut indumēti munus: vel indumēti ꝑparatio / aut sterqlinium.
Medus.mensurans / aut abundans: vel indumentum.
Meezabel.q̃ bonus deus: siue benefaciens deus. Heb.meetabel.
Mephat. Aquarum apparitio / siue aquarum impetus.
Mephat. Geñ.14.iudicium. Hebraice misphat.
Mepher.apparitio / vel gemitus.
Megbis.eminens / siue altitudo.
Meherarites.vēditio: aut cognitio. Heb.mecherarites.
Meherabel.q̃ bonus deus / siue bene faciens deus.
Mehirsim.tacentes / aut festinātes: siue sensuales.
Melcha.regina: vel consiliatrix.
Melcha. Luce.3.idem. sed in Greco scribit̃ melea / ⁊ hebraice interpretat̃ adimplens: vel adimplerꝰ. D.
Melchi.rex meꝰ: siue cōsiliū meū. D.
Melchia.rex dñs: aut cōsiliator dñs.
Melchias.idem.
Melchias. Hee.3.b.liberatio domini. Heb.melthias.
Melchiel.rex meus deus: aut regnuꝫ dei / siue consiliator meus deus.
Melchielite.idem.
Melchiram.rex excelsus / aut consiliator: vel consilium excelsum.
Melchisedech.rex iustitie.
Melchisua.rex saluator / aut rex: vel consiliū saluatoris / vel salutis / siue rex magnificus.
Melchisue.idem.
Melchom.rex eoꝝ: vel ꝯsiliator eoꝝ.
Melchon.idem. Heb.melchom.
Melech.rex / aut consiliarius.
Melech. Gene.28.et in titulo. ꝑo.87. interpretatur chorus: vel cithara aut infirmitas: vel syriace venia. Heb.malach.
Mello.plenitudo / vel repletio.
Meloda.natiuitas / vel generatio.
Melothi.plenitudo / vel circuncisio.
Melluch.regnās vel consulens.
Mem.aque. D.
Memphis. Hebraice dicitur noph / ⁊ interpretatur faunis / aut distillatio: vel eleuatio / aut cribrum.
Mēphis. Os.9.he. dr̃ moph: et interpretat̃ ab ore / vel Sy.coopertoriū.
Memius.macularꝰ: vel vitupatꝰ. D.
Menna.numeratus / vel remuneratꝰ aut preparatus. D.
Menelaꝰ.potētia / aut robur ppl̃i. G.
Mēni.ꝑparatio: vl' muniꝰ / aut nūerꝰ.
Mennith.idem.
Mer.dicens / vel loquēs: siue exaltatio. aut syriace agnus. Heb.emer. ꝫ
Meraioth.amaritudines: vel rebelliones / aut commutationes / vel ꝑmutationes.
Merari.amarꝰ: siue irritatꝰ aut ꝓuocatus.
Meraritе.idem.plu.nu.
Mercurius. a mercibꝰ dictus est: qa mercature deus putabatur a gentibus. Latinum est.
Mercurius. Prouerb.26. in hebreo scribit̃ marguema: et interꝑtat̃ lapidās: vel lapidatio / aut purpura.
Mered.rebellis / siue descendēs / aut imperans.
Mereth.idem. Heb.mered.
Merimuth.fraudulentie: aut amaritudo / vel myrrha mortis / siue altitudines.
Merob.pugnās / siue obiurgans / aut multiplicans: vel Sy.magisteriū.
Merodach.amara cōtritio: siue myrrha contrita / aut ex Hebreo et Syro myrrha purissima.
Merodach.4. Reg.20.creans contritionem vl' electio interitus: aut filius interitus / vel vaporis tui: siue frumentum / vel puritas nubis aut vaporis tui. Heb.berodach.
Merom.celsitudo / aut sublimitas.
Merom. Iud.5.secretuꝫ / vel macies Heb.meroꝫ.
Merome.altitudines: siue amaritudo aquarum.
Meron. Celsitudo / aut sublimitas. Hebraice.merom.
Meronathites. cātatio mea / siue exultans / aut exclamans: vel syriace dominans.
Meroꝫ.secretum / vel macies.
Mes.auferens / vel tangens.
Mes. 1. Paralipo.1. attrahens: siue ꝓlongans / aut vallans vel sapiēs Heb.mesech.
Messa.onus / vel assumptio: siue aliquando translatiue prophetia.
Messa. 4. Regum.11.eradicatio: vel conculcatio.
Mesa. 4. Reg.3.⁊.1. Paralipo.2.interpretatur salus / vel aqua saluti / aut aquas aspiciens.

Messal. postulans / vel postulatus: aut commodatus: siue sepulchrum vel infernus: aut fouea: siue ablatio: aut tactus dei.

Mesalemeth. solutio: aut pacificatio: vel perfectio: aut retributio: vel parabola mortis: aut dominiũ mortis.

Messelemia. pax dñi: vel ꝑfectio domini: aut retributio dñi: vel parabola dñi: seu dominiũ domini.

Mesezebel. auferens fluxum deus: vel ex Syro et Hebreo liberatio / vel salus dei.

Mesphar. numerus: vel narratio: aut librarius: vel scriba: siue tributi taurus.

Mespharath. numerãs: vel narrans aut tributi fructificatio: vel augmẽtatio.

Mesphe. speculatio: vel specula: aut coopertimentum: vel expectatio.

Messias. vnctus. Grece autem dicitur christus.

Mesizabel. auferẽs fluxum deus: vel ex Syro et Hebreo liberatio / vel salus dei.

Mesluch. regnans: aut consulens. Heb. melluch.

Mesollam. pacificus: siue perfectus aut retribuens: vel parabola eorũ: siue potestas eorum.

Mesopotamia. regio sic appellata: eo ꝙ duobus fluuiis euphrate ambiatur et tygri: mesos enim medius: potamos vero fluuius grece interpretat̃. hebraice vo Gene. 24. et Deut. 23. et Jud. 3. et 1. Paralip. 19. et in titulo ps. 59. di aram naharaim. i. syria fluuiorum. In aliis vero locis pro mesopotamia / in hebreo est padan / quod interpretatur redemptio: vel Syriace paritas / aut coniunctio.

Mesopotamia. Jos. 24. in Hebreo est eberhanaar quod interpretatur trans flumen.

Mesraim. ãgustie: siue tribulatiões.

Messulam. pacificus: siue perfectus: aut retribuens: vel parabola eorũ siue potestas eorum.

Methaal. ad idolum: siue ad dominãtem: vel ad subiicientẽ: siue ad possidentem: aut signum idoli vel dominãtis / aut subiicientis / vel possidentis. Heb. ethbaal.

Methabeel. ꝙ bonus deus: aut benefaciens deus.

Methcha. dulcedo: aut suauitas.

Methri. pluuia: siue custodia: vel carcer.

Meza. distillatio: vel aspsio: aut exitio: vel Sy. incẽsio / vel ꝯsumptio.

Mezaab. deauratus: vel aque auri: siue quid aurum.

Miamim. dexter: aut aq̃s ꝑparans. (heb. miamin. M. ah I.

Miamin. idem.

Mibaar. elect⁹ vel electio: aut iuuẽt⁹.

Micha. pauper: vel humilis: aut percutiens vel percussus: siue q̃s hic. i. in hoc loco: aut aque hic.

Micha. 4. Reg. 22. q̃s sicut dñs: aut paupertas: vel hũilitas dñi: siue percutiens dñs: vel percussio domini Heb. michaias.

Michael. quis sicut deus: aut humilitas siue paupertas dei: vel percussio dei: siue percutiens deus.

Michaia. quis sicut dñs: aut paupertas / vel humilitas dñi: siue percutiens dñs: vel percussio dñi.

Michas. idem. Heb. michaias.

Michea. idem.

Micheas. idem.

Micheas. Hierem. 26. et Michee. 1. pauper: vel humilis: aut percutiẽs vel percussus: siue quis hic. i. i hoc loco: vel aque hic.

Michol. quis oia. q. d. tu: aut que perfecta vel cõsummata. q. d. nulla nisi tu: siue aqua tota: aut aquarum ꝑfectio vel cõsũmatio seu ꝓhibitio.

Mido. cura / siue consilium. G.

Miphaat. aquarum apparitio: siue aquarum impetus.

Miphiboseth. de ore ignominia siue de ore confusio: aut oris ignominia: vel cõfusio: aut verecũdia: vel mora.

Milecũ. rubra vel coccinea. G.

Milicho. regnum ei⁹: aut ꝯsiliũ eius.

Miribaal. rebellio: vel impugnatio idoli vel dominantis siue subiicientis aut possidentis.

Misaam. saluator eorum: siue respiciens eos: aut auferens: vel tangens populum: vel Syriace lenitas eorum.

Misaac. prolongans: siue attrahens aut aquas vallãs: vel sepiens.

Masael. q̃s postulat⁹: aut cõmodat⁹ siue q̃s postulans / vel cõmodans: siue abstulit de⁹: vel recessit deus.

Mysia. scelesta: vel abhominabilis. G.

Misor. planicies: aut serra: siue murus / vel muratus: aut bos vel bouinus.

Mitilene. Munditia / vel abstersio torcularis. G.
Mitilene. Act. 28.a. in Greco Meli- ta: et interpretatur mellifluua. G.
Mithridates. explorans / vel contemplans legē: aut soluens legem: siue mortis descensus / vel dominium.
Mizaab. deauratus: vel aque auri: siue quid aurum.
M. añ O. Moab. de patre: quoniam de p̄re eu3 filia genuit.
Moabite. idem.
Moabites. idem.
Moabitides. idem.
Moabitis. idem.
Moadia. solennitas / vel festiuitas dñi. siue adornatio / vel testimonium / aut fedus dñi: vel transit⁹ dñi.
Mobonai. fili⁹: vel filiatio: siue edificatio: aut intellect⁹: vel intellectio.
Mochober. duo noia sunt. Moch qd interpretatur ꝓfundū: aut vallis Ober transiens: siue ira: aut pregnans: vel Syriace frumentum. Heb. amocheber.
Mochona. basis vel sustentaculum aut preparatio.
Mochon. venditio / vel cognitio.
Modin. iudicium: vel iudicatio: aut iurgium. D.
Moyses. attractus / vel assumpt⁹ sub audi de aquis.
Molada. natiuitas: vel generatio.
Molachi. chorus / vel cithara: siue infirmitas: aut Syriace venia.
Molathites. idem.
Molchom. rex eorū: vel ɔsiliari⁹ eor.
Molid. gñatio vel natiuitas: aut circuncisio manus.
Moloch. regnãs: aut consiliarius.
Moloch. 3. Reg. 11. rex eor: aut consiliarius eorū. Heb. molchom.
Moola. chorus: vel cithara: siue infirmitas: aut Syriace venia.
Moli. idem.
Mos. lignū: vel ligne⁹: siue cōsiliari⁹
Morasthi. heres: vel paupertas: aut de paupertate vel hereditate.
Morasthites. idem.
Morra. amaritudo / vel myrrha dñi aut ostendēs: vel indicās dñs: siue ex Syro et Hebreo dñatio domini.
Mosa. azimū: aut inuentus: vel exitus: siue exprimens: vel emungēs.
Mosa. 1. Parali. 8.a. īterpretat̄ onus siue assumptio: vel prophetia aliquando translatiue: aut aquarum eleuatio.

Mosera. eruditio: siue disciplina: aut vinculū: vel Sy. datio vel traditio.
Moseroth. idem. plu. nu.
Mosobab. reuersus: aut auersus: vel conuersus.
Mosoch. attrahens: siue prolongans aut vallans / vel sepiens.
Mosolla. pacificus: siue perfect⁹: aut retribuens: vel parabola eorū siue potestas eorum. Heb. mosollam.
Mosollam. idem.
Mosollamia. pax dñi: siue perfectio dñi: aut retributio dñi: vel parabola aut dominium domini.
Mosolamoth. pacificatio: aut perfectio: siue retributio: aut parabola mortis: vel dominium mortis.
Mosollamoth. 1. Parali. 9. pacifica siue perfecta: aut retribuens: vel parabola mortis: aut dñium mortis Heb. mosolamith.
Mozel. ambulans: vel vadens.
Mozioth. videns signum: aut vidēs literam.
Mumim. habitacl'a: siue afflicti: aut delinquentes: vel respondentes. Heb. munim. M. añ U.
Munim. idem.
Musa. azimū: siue inuentus: vel exit⁹ aut exprimens: vel emungens.
Musach. vnctio: siue coopertmentū aut libatio.
Musi. auferens: vel tangens aut recedens: vel ablatus.

¶ De incipientibus a litera. N.

Nabi. occultus / vel absconditus: siue dilectus meus: aut requiescens mecu3: siue ductor mecum. N. añ A.
Naad. requies: vel ductor: aut Syriace descensio. Heb. naath.
Naalol. laudatus: siue lucidus: aut stolidus.
Naalon. idem. Heb. naalol.
Naama. pulchra: siue decora: aut mouens valde.
Naaman. pulcher / siue decorus: aut motum preparans.
Naamathites. pulchritudo: vel iocūditas: siue motus mortis mee.
Naamim. consolator: siue penitens aut requies minus vel numerus: siue redet ꝑparatio. Heb. naamam.
Naara. puella: vel iuuenis: aut excussio: vel vigilans.
Naarai. puer: vel iuuenis: siue excutiens: aut vigilans.
Naarai. 2. Reg. 23. et 1. Paralip. 11.

ubi dr naarai berothites:interpretatur narus/ siue nasus:aut hinniēs vel calefactio:siue ariditas vel rau cedo:aut Syriace suffocatio.
Naaria. puer dñi : aut excussio dñi : siue vigil dñi:vel vigilans dñs.
Naarias.idem.
Naaroth.ariditas: aut incensio:vel ira:siue hinnit⁹: aut raucedo : vel syriace suffocatio.heb. anaaroth.
Naas.coluber:vel serpēs:aut augurans:vel diuinans:siue eneus.
Naason.idem.
Naath.requies:vel ducens:aut Syriace descendens.
Nabaioth.loquele:siue ꝓphetie:aut fructus:vel germinationes.
Nabal.stultus:vel insipiens.
Nabath.aspiciens:siue intuens.
Nabeth.seruus vel operarius. Hebraice abed.
Nabo.loquela:siue ꝓphetia : aut loquens:vel prophetās: siue fructificans/vel germinans.
Naboth.idem.
Nabu.idem.
Nabuchodonosor.gemit⁹/siue planctus iudicij / angustie/vel pressure: siue coartans iudicium angustie/vel pressure.
Nabuchodonosor.in toto Hieremia excepto. cap.27.&.28.&.29.&.34. et.39.b. et in Ezechiel.26.&.29.et 30.in omnib⁹ his locis in Hebreo scribit̃ Nabuchodonosor: qḋ interpretatur gemitus siue planct⁹ generationis angustie vel pressure: aut coartatio generatiōis/angustie/vel pressure.
Nabusarsathin.duo noīa sunt. Nabu qḋ interpretat̃ loquela: siue ꝓphetia: aut loquens:vel ꝓphetās siue fructificās:vel germinans: & Sarsathim: qḋ interpretat̃ prepositus cooperimentorū vel vnctionum.Heb.sarsachim.
Nabusesban. loquela : siue prophetia:vel germinatio manās vl' fluens:aut ex Hebreo & Syro fruct⁹ vel germinatio liberationis. Hebraice nabusesbaz.
Nabuthei.loquentes:siue ꝓphetantes:aut germinantes.D.
Nabuz ardan.germinatio vel ꝓphetia extranei: siue ventilati aut effusi iudicij: vel germinatio siue ꝓphetia extranei: siue ventilati aut effusi dominij vel basis.

Nachor.raucus:vel aridus: aut iratus:vel incensus: aut Syriace suffocatus.
Nachor.2.Reg.6.paratus : vel certus. Hebraice nachon.
Nadab.spontaneus:aut vouens: vl' princeps.
Nadabia.votum domini: siue spontaneus:aut princeps domini.
Napheg. Imbecillis : aut remissus: vel laxatus.
Naphet.ala vel refrigeratus:aut requiescēs : vel syriace multiplicās. Hebraice naphis.
Naphez.pulcher:siue decor⁹:aut motor eorum. Heb.nahem.
Naphis.ala vel refrigeratus:aut requiescens:vel syria.multiplicans.
Nage.claritas vel splendor.D.
Nahaliel.torrēs dei : siue hereditas dei:aut vallis dei.
Naham.cōsolatio:vel pnīa : siue docens eos:aut requies eorum.
Nehem.pulcher:siue iocundus : aut mouens eos.
Naym.pulchritudo: siue iocūditas: vel cōmotio:aut motus eorū.D.
Naioth.pulchritudo:siue decor : aut habitaculum.
Namsi.ablatus:siue auferēs: aut tāgens vel dormitionis munus.
Namuel.dormiens deus: vel dormitio:siue somnus dei.
Namuelite.idem.
Nanee id est diane:sic enim appellabatur diana in lingua persica.
Naram.2.Reg.23.nō est in hebreo.
Narciss⁹.stupefact⁹vel negligēs.G.
Nasia.victor: siue etern⁹ aut fortis.
Nasor.fons:siue ocul⁹ atrij vel vestibuli:aut fontis femum : vel herba Hebraice enasor.
Natalia:in greco attalia:& interpretatur augens vel nutriens. G.
Nathamelech.donum regis: siue bonum consilij. Heb.nathāmelech.
Nathan.dans:vel donatus.
Nathanael.donum dei.
Nathania.donum domini.
Nathania. Esd.10.donū dñi:vel lumbor dñs:aut ex syro et hebreo spes vel expectatio dñi: heb.mathania.
Nathanias.donum domini.
Nathaniel donū dei.heb.nathanel.
Nathinnei.dati:vel donati.
Nathon.idem.fin.nu.
Nathon. Jos.19.grē vel mie donū.
Naue.posteritas : vel stirps : aut fi-

lius vel eternus / seu permanēs vl' pulchritudo: siue habitaculum: aut syriace piscis. D.
Naum. consolator: siue penitēs: aut ductor eorum.
Nazarei. separati siue coronati: aut sanctificati.
Nazarei. idem: sed si per sade literam scribat / interpretat custodientes: vel floridi: aut virgulta. D.
Nazarenus. idem. sin. nu. D.
Nazareth. sctificata: aut separata: vel coronata. Si aūt per sade literam scribatur / interpretat custodita: vel florida: aut virgultum. D.
Nazareus. separatus: siue coronatus: aut sanctificatus.
Nazareus. Mat. 2. idem. vel per sade literā custos: siue flos: aut virgultum. D.
Neama. pulchra siue decora: aut mouens valde.
Neapolis. noua ciuitas. G.
Nabaan. fructificās vel germinans visionem: aut loquens vel pphetās visionem. Heb. nebaaz.
Nebai. fructificans: vl' germinans: aut loquens: vel prophetans.
Nebaiath. prophetia / siue loquela inuoluta vel abscondita: aut germinans / vel fructificans / siue prophetans inuolute vel abscondite.
Nebath. aspiciens vel intuens.
Nebo. loquela siue prophetia: aut loquēs / vel prophetans / siue fructificans / vel germinans.
Nebo. Nee. 7. d. viri dī viri rama et nebo interpretat collis: aut calix / vel vas. heb. geba.
Nebsaa. loquela: siue prophetia / aut germinatio dormitationis vel mutationis: siue germinatio / vel loquela dentis vel eboris.
Nebul. loquela: siue prophetia: aut loquens: vel prophetans: siue fructificās: vel germinās. heb. nebu.
Nechao. claudus: vel percussus.
Neceb. foramē: aut maledictio: siue vocatio: aut nominatio: vl' explicatio.
Nechielescol. torrens botri: aut vallis botri.
Necboda. depictus: siue varius: aut punctuatus: vel pastor: aut incuruatus: vel incensus.
Neelamites. somniator vel somnus siue torrēs aut vallis aquarum: vl' hereditas aquarum.
Neemias. cōsolatio vel requies dñi: aut penitēs dñs siue directio dñi.
Nephador. Fauus habitationis vel gñationis aut distillās siue eleuans vel cribrans habitationem vel generationem.
Nepheg. Imbecillis: aut remissus: vel laxatus.
Nephi. purificatio D.
Nephusim. diminuti: aut dilacerati
Neiel. cōmotio vel motus dei.
Neman. Pulcher siue decorus: aut motum preparans.
Nemra. leopardus siue rebellio: aut amaritudo vel commutatio.
Nemrum. idem. plu. nu.
Nemroth. rebellio vel dormitio descensionis: aut dormiēs dominās heb. nemrod.
Neomenia. nouilunium. G.
Neptali. cōparatio vel equiparatio aut retorsio vel tortuositas.
Neptalim. idem. heb. neptali.
Neptalite. idem.
Nephar. purificatio. D.
Neproa. Apertus vel apertio: siue sculptura.
Neptuim. idem. plu. nu.
Ner. lucerna: siue nouale.
Neregel. explorans vel pedester: siue lucerna discooperta: vel coacernata: aut nouale discoopertum vel reuolutum.
Nergel. idem.
Nereus. lucerna vel nouale. Grece vero magnus interpretatur. D.
Nerei. lucerna vel nouale. D.
Neri. Iere. 32. Lucerna dñi: aut nouale domini. heb. neeria.
Nerias. idem.
Nesib. stans siue statio vel erectio: scilicet alicuius tituli: aut syriace plantatio.
Nesrach. Fuga vel tentatio tenera vel delicata: aut vexillū delicatū: vel syriace tabula tua.
Nesteus. ieiunus vel ieiunans. G.
Nethophati. Gutta: siue distillatio / aut gummi.
Nethophatites. idem.
Netupha. Gutta siue distillatio / aut gummi vel declinatio oris.
Netuphati. idem.
Neumenius. nouus mensis vel nouilunium. G.
Nicanor. victor vel victoriosus. G.
Nicodem⁹. heb. interpretat innocēs sāguis. grece vō victoria ppli. D. N. ali 3.
Nicolaite. Victori plebis. G.

Nicolaus.idem.s.nu.G.
Nicopolis.victorie ciuitas/vel victoriosa ciuitas.G.
Niger.latinum est.
Nilus. Hebraice dr sychor: et interpretatur niger vel turbidus: aut matutinus.
Nympha.sponsa.G.
Niniue. pulchra: siue speciosa: aut habitaculum.
Niniuite. pulchri siue speciosi: aut habitacula.
Nisan. vexillum siue pbatio aut tẽtatio vel fuga aut sy.miraculũ.
N.añ O. Noa.mouens vel commora.
Noadia.testificatio vl' cetus aut cõgregatio dñi: siue ornatus dñi aut transiens dominus: vel ex syro et hebreo oblatio domini.
Noaha.requiescens: aut ducens vel ductor.
Nob.loquela siue prophetia aut loquens vel prophetans siue fructificans vel germinans.
Nobe.idem.
Nobe. Nu.23.et Judi.8.latrans vel latratus.
Nodab.vouens siue spõtaneus: aut principalis.
Nodaia.testificatio vel cetus aut cõgregatio dñi siue ornat⁹ domini vl' trãsiens dñs: aut ex syro et hebreo oblatio dñi.heb.noadia.
Noe.consolatio vel requies.
Noema.pulchra siue decora: aut mouens valde.
Noeman. Pulcher siue decorus aut motum preparans.
Noemanite.idem.p.n.
Noemi.pulchra siue decora.
Noesta.enea vel erea aut augurans vel serpens aut serpentina.
Nophech.fauus aut cribrũ siue distillatio.heb.nophech.
Noga.claritas siue splendor.
Noge.idem.
Nohestã.eneum vel cuprcũ aut augurium siue serpẽtis datũ vl' donũ.
Nooman. pulcher siue decorus aut motum preparans.
Noram. puer vel iuuenis siue excutiens aut vigilãs vel mouẽs canticum.heb.naaran.
Norata.iuuentus: siue pueritia: aut excussio siue vigilia aut stuppa.heb.naaratha.
N.añ U. Numenius.nouus mensis vel nouilunium.G.
Nun.posteritas vel stirps: aut filius vel eternus seu permanens: aut syriace piscis.
Nun. Nomen litere: posteritas aut stirps vel etern⁹: aut sy.piscis.D.

¶ De incipiẽtibus a litera O.

Oab.dilectus.
Obadia. seruus dñi vel operarius domini. O.añ B.
Obdia.idem.
Obdias.idem.
Obed.seruus vel operarius.
Obed.2. Paralip.15.et.28.interpretatur sustentans: vel tenens: aut erigens.heb.oded.
Obededom.seru⁹ homis vel terreni aut sanguinei vel ruffi.
Obedia.seruus vel operarius dñi.
Obediel.seru⁹ vel opari⁹.heb.obed.
Obeth.sustentans vel tenens / aut erigens.heb.oded.
Oboth.phytones siue utres: aut patres vel desideria.
Ochozath. possessio siue apprehẽsio vel collectio aut visio seu fratris olim. O.añ C.
Ochosias. apprehensio vel possessio domini seu visio domini.
Ochran.turbidus vel conturbans. O.añ D.
Odaia.laus dñi: siue confessio dñi.
Odaias.idem.
Odallam. testimoniũ siue ornamentum illis: aut testimonium siue ornamentum sue miserie: vel transitus aut preda sue miserie.
Odaren. laudis canticum vel testimonium arce.D.
Odeuia.laus dñi siue confessio dñi.
Odia. idem.
Odoia.idem.
Odollam. testimoniũ siue ornamentum illis: aut testimonium siue ornamentum sue miserie: vel transitus aut preda sue miserie.
Odolamites.idem.
Oduia.laus dñi siue confessio dñi.
Ophal. iudicans vel orans. hebraice ophlal.
Ophel.turris/aut obscuritas/ vel nebula.
Opher. fodiens aut explorans vel confusio.
Offi. lassus aut volans: vel syriace plicatus vel cõplicatus aut foliũ.
Ophim.thalamus siue coopert⁹: aut littus maris.
Ophir.cinis vel incineratio: aut fructificatio.

Ophir. Hiere. 10. aurum obrisum. Hebraice ophaz.
Ophni. pugnus vel pugillus: aut cooperiens.
Ophni. Josue. 18. interpretatur volans siue lassitudo: aut syriace plicatio vel complicatio.
Ophora. puluis: aut plumbum: vel hinnulus.
Ophra. Idem.
O. añ G. Og. subcinericius panis vel torta: aut subsannatio: vel syriace detentus aut impeditus.
O. añ H. Oham. vectis: siue tumultuans: vel conturbans.
Ohel. tabernaculum: siue tentorium: aut splendor.
Ohol. idem.
Oholai. deprecans: vel expectans: aut incipiens. vel dolens siue frater mihi.
O. añ L. Olla. eleuatio vel holocaustum: aut infans vel paruulus aut folium.
Olda. mundus vel orbis aut mustela: vel syriace rubigo.
Oldai. idem.
Olympiadis. celestis. B.
Olympiadem. ad Ro. 16. idem. in greco olympam. B.
Olympius. celestis. B.
Olon. fenestra siue prophanatio aut dolor.
O. añ M. Omar. dicens vel loquens siue amarus vel exaltans.
Omrai. dicens vel loquens aut exaltans siue amarus: aut syria. agnus.
O. añ N. Onam. dolor aut fortitudo siue iniquitas eorum.
Onan. dolor siue iniquitas aut fortitudo.
Onesiphorus. vtilitatem afferens. B.
Onesimus. vtilis. B.
Onias. fortitudo domini: aut nauis. D.
Ono. dolor aut fortitudo siue iniquitas eius.
O. añ O. Oolla. tabernaculum: vel tentorium: siue splendor eius.
Oolla. Ezechie. 24. b. vbi dicitur. Ue ciuitati sanguinum olle. scribi debet olle: et sic est in bibliis nostris antiquis: et est nomen vasis in quo carnes coquuntur.
Ooli. deprecans siue expectans aut incipiens vel dolens siue frater mihi.
Ooliab. tabernaculum vel tentorium patris: aut splendor patris.
Ooliba. tabernaculum vel tentorium meum in ea: aut splendor meus in ea.
Oolibama. tabernaculum vel tentorium excelsum siue splendor excelsorum.
Oozan. apprehensio eorum: siue possessio eorum: aut visio eorum.
Oreb. desertum vel solitudo siue destructio aut siccitas vel gladius. O. añ R.
Oreb. Judi. 7. et. 8. et ps. 82. et esaie. 10. in omnibus his locis interpretatur coruus vel suauis aut fideiussor: vel commiscens seu vespertinus.
Orpha. ceruix vel ceruicosa siue suscitatio oris: vel denudatio oris.
Ornan. exultans siue arca eorum aut lux filij: siue lux aut maledictio permanens vel eterna.
Orodi. montanus. heb. orori.
Oronaim. ire vel furores: aut syriace libertates.
Oronites. idem. sin. mi.
Orthosiada. recta vel rectificata. B. O. añ S.
Osa. confidens aut protegens.
Osa. I. Parali. 4. festinans siue tacens aut sensualis.
Osanna. salua obsecro: vel salua nunc.
Osee. saluator aut salus.
Osia. fortitudo domini: siue hircus domini. hebraice oziau.
Osias saluator dominus: aut salus domini.
Osiau. fortitudo domini. heb. iaziau.
Othei. tempus vel hora mea: aut iniquitas mea. O. añ T.
Othni. tempus siue hora mea. Hebraice othni.
Othir. excellens. vel residuus: aut remanens.
Otholia. tempus domino siue hora domino.
Othoniel. tempus dei siue hora dei. O. añ Z.
Oza. fortitudo aut capra.
Oza. I. Parali. 16. confidens vel protegens. Heb. osa.
Ozai. videns.
Ozam. fortitudo: aut capra. hebraice oza.
Ozan fortitudo eorum aut capra eorum.
Ozazin. fortitudo domini. heb. ozaziu.
Ozenzara. auricula carnis vel consanguinitatis: aut auricula fermentata: vel remanens: siue statera carnis vel consanguinitatis: aut residui. heb. ozensara.
Ozi. fortis vel fortitudo mea. aut hircus meus.
Ozi. neemie. 3. interpretatur tunc siue aut iste.
Ozias. fortitudo domini: siue hircus domini.

Ozias.1. Paralip.3. apprehensio vel possessio domini/siue visio domini. heb. ochozias.
Ozias. Hiere.42.et.43. interpretatur saluator dominus/aut salus domini. heb. osias.
Ozian. fortitudo dñi.
Oziel. fortitudo dei/siue hirc⁹ dei.
Oziel.1. Para.23.a. vbi dicit oziel. et arā: interpretat videns deū.
Oziel.1. Para.27. adiutoriū dei/siue atrium dei. heb. ozriel.
Ozieli. fortitudo dei siue hirc⁹ dei.
Ozielite. idem.
Ozihem. non est in hebreo.
Ozni. auris vel auscultatio mea/siue statera.
Oznite. idem.

¶ De incipiētib⁹ a litera P.

P ante A Aphū. bulliēs vel estuās. G.
Palestina. cōspersa. s. cinere vel puluere siue ruina apposita: vel ruina duplex/aut ruine potus: vel cecidit bibens.
Palestini. conspersi. s. cinere vel puluere: siue ruine apposite vel ruine duplices: aut ruine potus vel ceciderunt bibentes.
Palmyra. hebraice dicitur thamor: et interpretatur palma vel dactilus: aut commutatio vel permutatio siue amaritudo.
Palmyra.2. Paralipom.8. hebraice dicitur thadmor: et interpretatur confessio vel laus amaritudinis/vel confessionis aut laudis myrrha: siue ex hebreo et syro laus preceptoris vel domini.
Pamphilia. tota dilecta vel amabilis. G.
Paraclitus. consolator vel aduocatus. G.
Parasceue. preparatio. G.
Parmena. permanens. G.
Parthi. lingua scytica dicuntur fugaces vel exules. H.
Pascha. transit⁹ vel claudicatio.
Pathara. calcata seu cōculcata. G.
Pathmos. letalis vel mortifera. G.
Patroba. paternalis. G.
Patroclus. patris vel patrie gloria. G.
Paulus. os tube siue mirabilis aut latine minimus/scz apl'orū: et ideo maxim⁹ qr minimus. H.
P ante E Peduo. ornamentū eius siue ira iudicij ei⁹. heb. apedno.
Pelusium. heb. dicitur syn. et interpretatur rubus.
Pentapolis. quinq ciuitatum scilicz regio. G.
Pentatheucus. quinq volumina veteris testamēti: a pente qd est quinq/ et theucus volumen. G.
Pentecoste. quinquagesima. G.
Pergamus. altitudo vel sublimitas. G.
Pergen. valde terrestris. G.
Persa. frangens siue diuidens: aut vngula vel gryphus.
Perse. idem. plu. nu.
Persepolis. perse ciuitas. G.
Perses. frangens siue diuidens: aut vngula vel gryphus.
Persia. idem.
Persida. idem.
Petrus. saxum vel petra. G.
Pigmei. heb. dicit gamadim: et interpretat nani vel cubitales. P ante I
Pila. hebraice dicitur macthes: et interpretatur concussio vel pila siue mortariolum.
Pilatus. constringens vel constrictus. G.
Pyrrus. flauus aut rubeus.
Pisidia. picea. i. pice denigrata. G.
Pisticum. fidele. G.
Polonites. cadens aut occultus. P añ O.
Pontius. marinus. G.
Pontus. mare. G.
Pontus. Gene.14.a. hebraice dicitur elasar: et interpretatur auferens deus/vel ablatio dei/siue recedens a deo.
Portius. vitul⁹ aut vitulin⁹. G.
Possidonius. potū prebens. G.
Priapus. In hebreo est miphleseth: et interpretatur simulacrum/siue tremor vel concussio. P añ R.
Prisca. latinum est. i. antiqua.
Prisca. ad Ro.16.a. et.1. ad Corinth.16.d. et.2. ad Timo.4.d. in greco priscilla: et interpretat idē q prisca diminutiue. latinum est.
Priscilla. idem. latinum est.
Probatica. ouina. i. loc⁹ vbi pecora sacrificanda tenebant. G.
Prochorus. expedit⁹ vel facilis: aut promptus vel paratus. G.
Proselyt⁹. aduena vel peregrin⁹. G.
Ptolomaida. bellicosa. G. P añ T.
Ptolomais. idem. G.
Ptolomai. idem plu. nu. G.
Ptolomenses. idem. G.
Ptolomeus. sulcus. s. qui fit cū ara

tro siue suspendens aquas: aut coadunatio agrorum: grece vo bellicosus.
Publius. latinum est.
Pudens. latinum est.
Puteoli. latinum est.
Putiphar. africe taurus: aut ex syro & hebreo saginatus taurus/vel pinguedinis fructificatio.
Putiphar. Gen. 41. et. 46. ex syro et hebreo piguedinem dissipans: vel pinguedinis denudatio/aut syriace pinguedinis vindicta.

De incipientibus a litera Q.

Q ante U. Quartus latinum est.
Quintus. latinum est.

De incipientibus a litera R.

R ante A. Raab. lata/siue dilatata: aut platea.
Raab. Ps. 86. interpretatur superba/aut fortis vel tumultuans.
Raabia. latitudo que platea domini.
Raahia. visio domini.
Raaia. idem.
Raam. vulua siue mia: aut syriace amictus.
Raamias. tonitruum domini siue malum a domino: aut socius a domino/vel pastor a domino.
Rabba. multa siue grandis: aut iurgium vel impugnatio.
Rabbath. idem.
Rabbi. magister.
Rabniag. multitudinem dissoluens/vel liquefaciens: aut magister vel princeps liquefactionis: siue magister vel princeps liquefactus/vel tabefactus.
Rabboni. magister. syrum est.
Rabboth. fenus vel vsura: aut multitudo vel iurgium siue impugnatio.
Rabsaces. magister vel prepositus eunuchorum. heb. rabsares.
Racha. vacuus vel vanus. D.
Rachal. susurro aut aromatarius: siue negociator.
Rachel. ouis.
Raddai. descendens vel dominans.
Rapha. medicina vel medicus: aut relaxatio vel gigas.
Rapha. 1. Paralipome. 7. relaxatio laquei.
Raphael. medicina dei. D.
Raphaia. medicina domini siue relaxatio domini.
Raphaim. gigantes/aut medici vel relaxati.
Raphaim. 1. Paralipom. 20. in fine. gigantissa: vel medicina aut relaxatio. heb. rapha.
Raphia. medicina domini siue relaxatio domini.
Raphidim. reclinatoria/vel stramenta: aut remisse manus/vel medicina manuum.
Raphon. medicina vel relaxatio/aut gigas. D.
Raphu. idem.
Ragau. socius aut pastor eius: siue malum vel confractio eius.
Rages. tempestas vel commotio. D.
Raguel. pastor dei/aut amicus dei/vel confractio dei.
Rahellaia. sapor domini/vel inebrians dominus: aut socius vel pastor ipsi domino.
Rahia. visio domini.
Rahuel. pastor dei aut amicus dei/vel confractio dei.
Ram. excelsus aut sublimis vel proiiciens.
Rama. excelsa vel sublimis aut proiecta.
Rama. 1. Regum. 30. in fine. destructio siue anathema: aut rete vel retiaculum: siue dedicatum aut consecratum. s. deo. heb. horma.
Ramatha. excelsa vel sublimis aut proiecta.
Ramathaim. celsitudines vel sublimitates aut proiectiones.
Ramathlechi. eleuatio maxille.
Ramathe. excelsa vel sublimis aut proiecta. D.
Ramesses. tonitruum vel exprobratio tinee: aut malum delens siue dissoluens: vel confractionem dissoluens: aut confractus a tinea.
Rameth. sublimis vel excelsa/aut proiecta.
Ramoth. idem. p. n.
Ramoth. Deut. 4. & Jos. 20. & 1. Para. 6. interpretatur videns mortem/vel visus mortis aut altitudines.
Ramoth. Esd. 10. altitudines siue timens mortem aut videns mortem/vel proiectio mortis. heb. ieramoth.
Rapsaces. magister vel prepositus bibentium: aut magistri osculum vel sacculum siue multum bibens: aut osculans vel magnus saccus. heb. rabsaces.
Rapsaces. Hiere. 39. interpretatur magister vel prepositus eunuchorum. heb. rabsares.
Rapsaris. idem. heb. rabsaris.
Rasin. voluntas vel voluntarius:

aut cursor siue veredarius.
Razias. secretum dñi vel mysterium domini. D.
Razon. tenuis vel macilentus: siue secretum aut secretarius vel princeps.
Rebe. quart⁹ vel quadratus: siue accubans vel accubatio.
Rebecca. saginata siue impinguata: aut contentio obtusa vel contentio impedita.
Rebee. quartus vel quadratus: siue accubans vel accubatio.
Rebla. rixa vel magnitudo illi: aut iurgium inueteratũ vel conturbatum: siue iurgium defluẽs.
Reblatha. idem.
Recha. tenera vel delicata.
Rechab. quadriga aut equitat⁹ / vel equitans.
Rechabite. idem. p. n.
Rechath. Uacuitas siue sputum: aut saliua vel temp⁹ / scz quod est pars capitis.
Recem. vacuus aut van⁹: vel pictura varia aut saliua eorum.
Rechia. visio dñi. heb. rehia.
Regiũ. ruptura vel fractura quoniã illic terra rupta est inter regnum Neapolitanũ et Siciliã. G.
Regma. tonitruum siue exprobratio: aut malũ quoddã siue societas quedam / vel cõfractio quedam.
Regma. 1. Paralipo. 7. in hebreo est molecheth: quod interpretatur regina: et sic transtulit beatus Hieronymus: et inuenit in bibliis nostris antiquis / scz regma: sed vitio scriptoris fuit hic positum regma pro regina.
Regom. lapidans vel lapidatus / aut purpureus.
Reheir. vacuus aut vanus: siue pictura varia / vel saliua eorum. Hebraice recem.
Rema. tonitruum siue exprobratio: aut malum quoddã / siue societas quedã vel cõfractio quedã.
Remeia. sublimis vel excelsus dñs: aut proiectio domini.
Rempha. pro hoc in hebreo est chium: qd interpretatur placẽta. i. torta adipe conspersa: siue preparatus aut composit⁹. hebrei vero dicũt chium lingua arabica vel punica saturnium significare.
Remmi. non est in hebreo.
Remmon. malum granatum: siue altitudo.
Remmonphares. mali granati diuisio / aut malũ granatũ diuisionis: siue altitudinis diuisio.
Remmono. malũ granatũ ei⁹ / siue altitudo eius.
Remoth. amaritudo siue myrrha mortis: aut altitudines vel deceptiones. heb. meremoth.
Res. caput siue principium aut paupertas. D.
Ressa. irroratio vel stillicidium.
Resa. Luc. 3. caput vel voluntas / aut cursus. D.
Reseph. volucris aut diabol⁹: vel sagitta / scz ignita.
Reseph. 4. Regum. 19. et Ysaie. 37. interpretatur pauimẽtum / vel extensio aut pruna / id est calculus ignitus.
Resemophim. ex ore vel syriace cooperimenta. heb. mophim.
Resen. frenum.
Respha. extensio siue pauimẽtũ: aut pruna. i. calculus ignitus.
Resia. voluntas aut volũtarius / siue cursor: aut veredarius.
Rethma. iuniperus siue sonitus / aut strepitus.
Reu. socius vel amicus aut pastor / siue malũ / aut confractio.
Reum. pius siue misericors / aut syriace amicus.
Ribai. pugnãs vel obiurgans / siue multiplicans. R ante I
Riphat. medicina / siue relatio / vel bouile: hoc est vbi boues clauduntur.
Rimma. canticum siue exultatio. hebraice rina.
Rimoth. altitudines / siue videns mortem / aut timens mortẽ / vel prectio mortis. heb. ierimoth.
Roaga. saturat⁹ vel inebriatus meditatione vel eloquio: aut saturatus vel inebriatus abstractione vel separatione. R añ O
Roboam. dilatans populũ: aut latitudo vel platea populi: siue odor vel odorans cum populo.
Rode. rosa. G.
Rodochus. roseus currus. G.
Rodum. rosa. G.
Rogel. pes siue pedestris aut explorãs: vel delator siue accusator / aut syriace consuetudo.
Rogelim. idem. p. n.
Rogomelech. lapidans regem / vel

cōsiliarium: aut purpura regis vel consiliarij.
Roma. excelsa vel sublimis: aut rhinoceros vel intuens nimis.
Roma. Jos. 15. excelsa vel sublimis: aut proiecta.
Roma. 1. Reg. 30. destructa siue anathematizata: aut rete vel retiaculū: siue dedicata vel consecrata. s. deo. heb. arama.
Roma. ciuitas Italie valens vel valētia: aut potēs vel robusta. G.
Romani. idem. plu. nu. G.
Romani. Daniel. 11. Pro hoc in hebreo est chithim: et interpretatur contereutes/vel contritio maris/ siue diadema: aut aurū vel tinctura: aut ex syro et hebreo coaceruatio maris.
Romanus. valens siue potēs: aut robustus. G.
Romathites. excelsus vel exaltatus: aut proijciens vel proiectus.
Romelia. excelsus dñi siue celsitudo dñi: aut ꝓiectus a dño.
Romethiezer. exaltans adiutorē vel auxiliū: siue exaltaui atrium. heb. romemthiezer.
Roob. latitudo siue dilatatio/aut platea.
Roobia. latitudo siue dilatatio dñi: aut platea domini.
Rooboth. latitudines siue dilatationes aut platee.
Roth. Corone: siue calam⁹ inebriationis vel saturitatis: aut ex syro ⁊ hebreo cōsiliū inebriationis vel saturitatis. heb. ataroth.
R añ U. Ruben. videns filium/vel visio filij/ aut visionis filius.
Rubenite. idem.
Rubenites. idem.
Ruffus. latinum est.
Ruma. excelsa siue sublimis/aut ꝓiecta.
Ruth. saturata/vel inebriata.

¶ De incipientibus a litera S.

S ante A Saaph. cogitans aut qui volat/ vel preuolans.
Saal. postulās siue postulat⁹ aut cōmodat⁹: siue sepulchrum/vel infernus aut fouea.
Saarim. porte siue estimationes: aut appreciationes vel capilli: siue hordeum aut tempestates/siue demones: aut pilosi vel hirci.
Saba. conuersio/siue captiuitas: aut canicies vel sessio.
Saba. Gene. 10. a. et. 1. Paral. 1. a. vbi dicitur Saba ⁊ euila. Et ps. 71. Et Esa. 43. a. iterpretat circuitio/aut ebrius/vel syriace senex.
Saba. 3. Reg. 11. d. Exercit⁹ siue militans: aut preceptū in ea/vel inflata aut tumida. heb. soba.
Sabaa. non est in hebreo.
Sabad. dei dos vel dei dotatio. heb. elzabad.
Sabaim. circuitiones aut ebrij/vel syriace senes.
Sabama. cōuersio siue captiuitas nimia: aut canicies vel sessio multa.
Saban. conuersio vel captiuitas eorum: aut canicies vel sessio eorum. heb. sabam.
Sabania. ꝯuertēs vel captiuās dñs: aut intelligēs vel edificās dñs: siue intellect⁹ vel filiatio dñi.
Sabbaoth. Exercitus. p. n. siue militie aut fortitudines.
Sabarim. cōfractiones siue spes vel expectationes/aut frumenta.
Sabarim. Ezechiel. 47. c. circuitus altitudinis: aut syriace opiniones vel cogitationes: aut sperantes vel spes.
Sabath. sceptrū vel virga: aut tribus.
Sabatha. circuit⁹ vel circuiens: aut causans vel syriace senectus.
Sabathaca. circuiēs percussionem/ vel causa percussionis: aut ex syro ⁊ hebreo senectutis percussio.
Sabathai. sabbatū meum vel requies aut cessatio mea.
Sabbatism⁹. requies siue cessatio. D.
Sabbatum. requies siue cessatio.
Sabe. planicies vel equitas: aut ponens vel positus. heb. saue.
Sabee. septē vel septimus: aut saturitas siue iuramentum.
Sabei. captiuantes siue cōuertētes/ aut cani vel sedentes.
Saber. confractio aut spes vel frumentum.
Saber. Geñ. 46. lucidus vel candidus. heb. saber.
Sabias. numeratio vel estimatio/aut appreciatio domini: vel coartatio siue artificium domini: aut festinatio vel silētium in domino. heb. asabias.
Sabnia. cōuertēs vel captiuans dñs: aut intelligēs vel edificās dñs.
Sabud. dotat⁹ vel dos. heb. zabud.
Sacha. vmbraculum vel operimentum/siue protectio: aut vnctio/vel

syriace speculatio. heb. sachacha.
Sachar. Merces siue precium: aut sicera vel ebrietas.
Sachur. memor vel cõmemorans: aut masculus. heb. zachur.
Sade. Iustus vel iusticia. D.
Sadoch. iustus aut iustificatus.
Saducei. idem plu. nu. vel syriace scisci vel scismatici. D
Saphai. limen vel superliminare: aut hydria vel phiala: seu finis aut consummatio.
Saphan. Hericius aut cuniculus vel cyrogrillus: siue absconditus vel reconditus: aut labiũ vel ripa: siue confractio eorum.
Saphan. i. paralip. 5. interpretatur barba. siue labium: aut ripa eorũ vel confractio: aut solitudo eorũ. Heb. sapham.
Saphat. Iudex: vel iudicans.
Saphata. iudicans dominus: siue iudicium domini. heb. saphatia.
Saphatia. idem.
Saphatias idem.
Saphira. Narrans vel numerans: aut libraria vel literaria aut syriace formosa. D.
Saphon. aquilo: siue absconditus: aut speculator.
Saie. ignorans siue comprehendẽs vel attingẽs: aut syriace multus: siue multiplicans. heb. sage.
Salabim. respiciens corda: siue pugn⁹ vel pugillus in mari: aut vulpes in mari: vel semita in mari.
Salabonites. Uulpis intellect⁹ vel filius: aut vulpis edificium: siue pugilli aut pugni edificium vel intellect⁹: siue semita edificij vel intellectus: aut filij.
Salai. missio vel mittens: siue ramus aut propagines: vel telum: aut arma. s. missilia: vel syriace spolians vel spoliatus.
Salamiel. Pax dei: siue perfectio dei aut retributio dei.
Salamina commota vel conquassata: aut fluctuans. G.
Salathi. Umbra siue tinnitus: aut assans vel torrefaciens aut syriace orans.
Salathiel. Postulatus dei: siue cõmodatus dei.
Salboni. Uulpis intellectus vel filius: aut vulpis edificium: vel pugilli aut pugni edificium vel intellect⁹: siue semita edificij vel intellectus aut filij.
Sale. missio vel mittens: siue ram⁹ aut propagines vel telum: aut arma. s. missilia: vel syriace spolians vel spoliatus.
Salebim. Respiciens corda: siue pugnus vel pugill⁹ in mari: aut vulpes in mari: vel semita in mari.
Salecha. canistrum tuum: aut eleuatio siue conculcatio tua.
Saled. Afflictio: vel syriace calefactio: vel adustio.
Saleph. euaginans / vel euellẽs aut discalcians.
Salem. pax.
Salem. Ge. 33. c. 46. interpretatur pax siue perfectio: aut retributio.
Salemoth. pacificatio: siue perfectio aut retributio.
Salphaad. Umbra formidinis siue tinnitus formidinis vel assatiõis aut submersionis formido.
Salim. Uulpes plu. nu. aut pugilli siue pugni: vel semite.
Salimith. pacifica siue perfecta aut retribuens.
Salisa. Trina aut principalis: siue ternaria aut pricipissa vł ducissa.
Salma. pax siue perfectio: vel retributio aut vestimentum.
Salmana. vmbra prohibita: vel vmbra aut imago commotionis siue tinnitus cõmotionis vel submersio prohibitionis aut cõmotionis.
Salmana. Osee. 10. interpretatur pacificus siue perfectus: aut retribuens. heb. salman.
Salmanasar. pax ligata: vel pfectio siue retributio ligata aut pax vel perfectio siue retributio nunc ablata vel nunc recedens.
Salmias. pax domini siue perfectio aut retributio domini.
Salmon. pacificus siue perfectus: aut retribuens.
Salmona. vmbre numus vel numerus aut tinnitus numeri vel numeris / aut imago nostra.
Salmonem. fluctuatio vel commotio aut conquassatio. G.
Salo. Canistrum vel exaltatio: siue conculcatio: aut equiparatus.
Salome. pacifica: siue perfecta: aut retribuens. D.
Salomi. pacificus siue perfect⁹: aut retribuens. D.
Salomith. Pacifica: siue perfecta aut retribuens.

Salomon.pacificus.
Salon.manens vel qui manet: aut pacificus:vel abundās aut syriace illudens vel decipiens.D.
Salon.fluctus vel commotio.B.
Salt⁹.latinū nomē est:⁊ ē interpretatio hui⁹ nois iaheri: qđ saltū siue syluam/aut fauū significat.
Salum.canistrum siue exultatio:vł ɔculcatio aut eq̄parat⁹.heb.salu.
Salumith.Pacifica siue perfecta aut retribuens.
Salusa.Trinus vel principalis/aut dux.
Samma.perditio:siue desolatio aut stupor: vł ibi:siue nomē aut nominatus vel appositus.
Samma.1.Paralip.2.c.⁊ 5.⁊.8.interpretatur audiens vel obediēs.
Sāma.1.para.3.exauditus:siue the exaudiēs vel obediēs.he.hosama.
Sammaa.perditio:siue desolatio/aut stupor/vel ibi siue nomen:aut nominatus vel appositus.
Samma.2.reg.21.⁊.1.palip.6.⁊.20.interpretaƭ audiens vel obediēs.
Sammaa.1.palipo.8.interpretatur nominatus:vel apposit⁹ aut perditio vel desolatio.
Samach.Adherens vel innix⁹: aut iunctus.
Samad.destruēs: siue exterminās aut conterens.
Sammai.nomen meū:aut desolatio vł pditio mea:siue stupor:aut celi.
Sammaia.audiens dn̄m vł obediēs domino.
Samaias.Idem.
Samaoth.Desolatio vel pditio:aut stupor:siue ibi iniq̄tas: aut nomē iniquitatis:vel desolans: aut perdens iniquitatem.
Samaraim:lane aut medulle: scilicet arborum.
Samarath.Custodia vel adamas: aut vepres vel spina seu fex.
Samareus.lana vel medulla: scilicet arborum.
Samaria:custodia vel adamas aut vepres vel spina:seu fex eius.
Samaria.1.paralip.12.⁊ esđ.10.interpretaƭ custodia dn̄i / aut adamas dn̄i:seu vepres vel spina dn̄i.
Samarias.Idem.
Samaritani:custodes vł adamātini siue spinosi aut feces vł feculēti
Samaritanus.idem.sin.nu.
Samarite.idem quod samaritani.
Samarites.lana aut lane⁹ vel medulla.s.arborum.
Samarias.adherens dn̄o vel innitēs aut iunct⁹ dn̄o.heb.samachias.
Same.audiens vel obediens.
Samech.nomē litere. Adhesio siue innixio:aut iunctura.D.
Sameron.Custos amaritudinis vel myrrhe fort;vel dolorose aut iniq̄: aut adamas vł spina siue fex myrrhe doloris aut iniq̄tatis vel fortitudinis.heb.samerō meron.
Samgar.nominat⁹ aduena:siue ibi pegrin⁹ vel certās:aut nois ruminatio: vł đsolatio:siue stupor aduene vel ruminantis aut certantis.
Samir.custodia seu vepres vel spina aut adamas vel fex.
Samoth.noia vel desolationes aut perditiones siue stupefactiones.
Samothracia.arenosa ⁊ aspera.B.
Samri.custodiens siue spina vel fex aut adamas.
Samron.custodia siue adamas vel vepres vel spina seu fex eius.
Samroth.nomina aut desolationes siue perditiōes aut stupefactiōes heb.samoth.
Sāsai.sol meus aut nomē muneris siue ibi mun⁹ aut syriace minister
Samsame.nomen auditū vel famosa auditio.D.
Samsari.nomē cātātis vel dn̄antis: aut ibi cantor vel ibi dominans.
Samson.sol eius: aut nois iteratio vel secūdatio siue mutatio vel nomē dormiētis: aut ibi dormiēs vel syriace seruiciū vel ministeriū ei⁹.
Sāmua:audiēs vel obediens.
Samuel postulat⁹ a deo/aut nomen eius a deo.
Samuha.audiens vel obediens.
Sanum.arenosa.B.
Sanaballath.rubus in abscōdito vł ĩ inuolutiōe: aut ex syro ⁊ hebreo inimic⁹ in abscōdito vł ĩ inuolutiōe.
Sananim.motiones: vel mot⁹ dormientis.heb.sananim.
Sanā.frigiditas siue scutū vł arma.
Sanir.dormiēs lucerna vel nouale siue iteratio vel mutatio aut secūdatio lucerne vel noualis aut mutatio vel iteratio aut secundatio docentis vel ostendentis.
Sanir.deut.4.sonit⁹ siue strepit⁹ vł mun⁹ fortitudis vł dolor;.he.seō.
Sanir.iudi.10.custodia siue vepres vel spina vł adamas seu fex.heb.

samir.
Sara. dña vel princeps.
Sara. Gen. 46. et Nu. 26. et I. paral. 7. f. interpretatur odorãs: vel dña odoris/aut canticum odoris.
Sara. Judi. 13. et 16. et Nee. 11. lepra aut scrabro.
Sara. I. paralip. I. interpretatur oriẽs vel clarus. Heb. zara.
Sara. I. Paralip. 7. e. Caro: vel consanguinitas: aut fermentum: siue residuum: vel remanens.
Saraa. lepra/aut scrabro.
Sarabia. siccitas dñi: vel preualens cũ dño: aut psallẽs i dño vł cũ dño
Sarabias. idem.
Sarahin. nigri vł turbidi aut matutinãtes vł manicãtes. heb. saharai.
Sarai. dña mea: vel princeps mea.
Sarai. I. para. 2. leprosus: vł scrabro.
Sarai. Esdre. 10. Dñs: aut princeps meus: vel canticum meum.
Saraia. princeps dñi: vł cãticũ dñi.
Saraia. I. Paralip. 9. interpretatur porta dñi: siue estimatio vł appreciatio vł capillus dñi: aut hircus dñi: siue hordeum: vel tẽpestas dñi aut demonis dñs. Heb. saaria.
Saraias. pricepe dñi: aut cãticũ dñi
Sarar. vmbiculus: aut cogitatio: vel insidiatio: siue cãtans vel dñans.
Sarasar. prepositus thesauri: vel cellarii: aut psallẽtis thesaurus: vel cellarium: seu qui videt angustiã aut ex Syro et hebreo castrametatio angustiantis.
Sarathasaar. Plasmatio maturia: aut ãgustia vł colligatio maturia siue ãgustia vel figura nigredinis
Sarathi. leprosus vel scrabro.
Sardis. Princeps iocũditatis/aut cãticũ letitie vł id qđ remanet aut relinquitur: aut syriace cortina. D.
Sarea. lepra vel scrabro.
Sareas. pricepe dñi: aut cãticũ dñi.
Sarebia: siccitas dñi: vel preualens cum dño: aut psallens in dño vel cum domino.
Sared. oblatio dominii: vel descẽsionis: aut syriace cortina.
Sareda. angustia vel colligatio dñi vel descensionis: aut plasmatio dominii: vel descensionis.
Saredata. idem.
Saredite. ablatio dñi vel descẽsiõis aut syriace cortina.
Sareite. leprosus: vel scrabro.
Sarepta angustia bucelle vel panis siue conflatio vel conflatorium: aut angustie dilatatio: vel persuasio.
Sares. radix vel catenula.
Sareth. ablatio dñi: vel descensiõis vel syriace cortina. Heb. sared.
Sareth. I. Reg. 9. Non est i hebreo.
Sargon. auferens protectionẽ vel corpus: aut colorem: siue auferẽs hortũ: aut syriace rete vł retiaculũ
Saria. Porta dñi: siue existimatio vel appretiatio: aut capillus dñi vel hirc⁹ dñi: siue hordeum vel tẽpestas dñi: aut demonis dñs.
Sarias. princeps dñi vel cãticũ dñi.
Sarim. porte siue existimatiões: aut appreciatiões: vł capilli: siue hordeũ: vel tempestates aut demões siue pilosi: vel hirci.
Sarion lorica: vel planicies aut canticum columbe.
Sarith. relictus: vel remanens: aut principis manus: siue cãticũ manus. Heb. sarid.
Sarma destructio: siue anathema: aut rete: vel retiaculũ: siue delicatũ aut ꝯsecratũ. s. deo. heb. harma.
Sar ohen. princeps grẽ vł pricipis gratia: siue canticum gratie.
Saron. Planicies aut canticũ eius.
Sarona. idem. Heb. saron.
Saronites. planicies vel planus: siue cantans.
Sarsathin: prepositus coopertimentorũ vel vnctionũ. heb. sarsachim.
Sarthã. tribulatio: siue angustia vel colligatio: siue plasmatio: aut figuratio: vel angustiam dans.
Sarthana. idem.
Sarueh palmes vł sarmentum: siue ram⁹: aut conuolutio. heb. sarug.
Saruia. ãgustia vel tribulatio dñi vł colligatio vł plasmatio vł figuratio
Sasabasar. gaudiũ i tribulatione: vel in angustia: aut gaudii ꝓhibitio: vł munitio siue gaudium vindemie: vel serra angustia: aut lignum vel byssus angustie. (dñi.
Sasagazi. qui facit transitũ vel tonsionẽ: aut respiciẽs trãseũtem: vel tondentẽ: siue cõprimens vellus.
Sathan. cõtrarius: siue aduersari⁹.
Sathanas. idem.
Saul. postulatus: siue cõmodat⁹ aut fouea siue sepulchrũ: vel infern⁹.
Saul. I. Reg. 13. d. vbi dr ad terram saul interpretatur vulpes siue semita aut puteus: vel pugill⁹. heb. sual.
Saulite. De saul qđ interpretatur po-

stulat⁹: siue cōmodat⁹: aut fouea siue sepulchrum: vel infernus.
Saulus postulatus: siue commodatus: aut sepultus.
Saura. Salamandra: genus lacerte. B.
S. añ E. Scarioth. In greco scribit iscarioth & hebraice interpretatur vir occisionis/ aut vir exterminationis: vel mortis. D.
Scariotes. idem.
Scena. In greco scribitur scena & interpretatur dispositus vel preparatus. B.
Scenophegia. Festū tabernaculorum. B.
Scythe. coriarii vel cerdones. B.
Scytopolite. coriarii ciues. B.
Sebe. septem vel septimus: siue saturitas: vel iuramentum.
S. añ E. Sebechai. sabbatū: siue requies: vel cessatio. Heb. sebechai.
Sebenia: Conuertens: vel captiuās dñs: aut intelligens: vel edificās dñs siue intellect⁹ vel filiatio dñi.
Sebenia. Nee. 11. Audiens dñz: vel obediens domino. Heb. semeia.
Sebenias. Conuertēs: vel captiuās dñs: aut intelligens: vel edificās dñs: siue intellect⁹ aut filiatio dñi.
Sebeon. stans iniquitas: siue inflatio vel tumor peccati: aut syriace tinctus: vel intingens.
Sebia: damula: vel caprea: aut pulchra: vel precipua: siue stans dño: aut syriace voluntaria.
Sebna. conuertēs: vel captiuās dominus: aut intelligens: vel edificans dño: siue intellect⁹: vel filiatio domini. Heb. sebnia.
Seboim. damule vel capree: siue pulchri: vel precipui: aut inflati: vel syriace voluntarii.
Seboim. 1. reg. 13. b Nee. 11. interpretatur tyncti: aut tincture: vel stātes aceruū.
Sebboleth. spica aut fluct⁹. s. aquarū
Sechamonites. vmbra lambētis vel percutientis populū meū: aut assans vel torrefaciens lambentem vel percutientem populum meū. Heb. selechamonites.
Sechar. munus hoc: aut munus aspergens. Heb. seza.
Sechem pars: siue portio vel humerus: aut manicatio vel matutiatio
Sechenite. idem. plu. nu.
Sechenia. vicinus dominus: aut habitatio domini.
Sechenia. Nee. 10. Conuertens/ vel captiuans dñs: aut intelligēs vel edificās dominus: siue intellectus aut filiatio dñi. Heb. sebenia.
Sechenias. Uicinus dñs: aut habitatio domini.
Sechri. occult⁹ vel absconditus: aut demoliens: siue refugium meum. Heb. sethri.
Sechrona. ebrietas aut precium vel merces eius.
Secundus. latinum est.
Sedada. latus eius: siue cibarium: aut venatio eius: vel insidie eius.
Sedechias. iust⁹ dñi: vel iustitia dñi
Sedei. Dipotens vel deuastator: aut ager: seu mammilla. D.
Sedeur. ager luminis: vel ignis: siue vbera luminis: aut oīpotentis lumen: vel deuastatoris ignis.
Seddo. iustus vel iustificatus. heb. sedoch.
Sepham. barba: vel labiū eorū: aut ripa: vel littus/ siue cōfractio eorum.
Sephama: barba: vel labium eius aut ripa: vel littus quoddam: siue conterens: aut confracta valde.
Sephamoth. barbe vel labia: siue ripa: vel littus mortis: aut labium mortis: vel conterens mortem.
Sephan. barba vel labium eorū: aut ripa: vel littus eorū: siue confractio eorum. Heb. sepham.
Sephar. liber aut scriba: siue narratio: aut numer⁹: vel syriace port⁹.
Sepharuaim. libri vel scribe: aut narrationes: vel nūeri: siue liber vel numerus eius mare: aut ex Syro & hebreo portus maris.
Sephat. Specula: siue cooperimētū aut enarratio: vel expectatio aut fatuus.
Sephata. idem.
Sephet. Inundatio: siue multitudo
Sephela. humilis vel cāpestris: aut planicies. D.
Sepher. tuba vel pulchritudo: aut syriace bonitas.
Sephi. solitudo: vel desertum: aut labiū: seu ripa: vel litt⁹ aut cōfractio
Sephi. 1. Paral. 1. interpretatur speculator: vel fatuus: aut cooperimētum: vel expectatio.
Sephiphima. barba: vel labium eorum: aut ripa: vel littus eorū siue confractio eorum. Heb. sephim.
Sephon. Aquilo vel aquilonaris: siue

abſconditus/aut ſpeculator.
Sephonite.idem.plu.nu.
Sephor.auis vel paſſer/aut corona/ vel ſertũ/ aut Syriace mane.i.matutinum tempus/vel hedus.
Sephora.pulchra/aut tuba: vel Syriace beneficiens:vel bonitas.
Sephora.Exo.2.et.4.⁊.18.interpretatur auis / vel paſſer / aut corona vel ſertũ: aut ſyriace mane.i.matutinum tempus/vel hedus.
Sephran.iudex/vel iudicans.
Sephra.ſpeculator/ſiue coopertimẽtum/aut expectatio: vel fauus:hebraice Sephu.
Sephupham.ceraſtes ſerpentis genus. Heb.ſephuphan.
Segor.parua.
Segub.fortificatus/aut exaltatus.
Seyr.hiſpidus/ſiue piloſus/aut hedus:vel demon : ſeu hordeace⁹ vel tempeſtas.
Seyr.4.Reg.11.receſſio : ſiue rebellis.Heb.ſur.
Seyra.parua/ſiue tribulata.
Seyra.1.Paralip.7.ſcribi debet ſyra. eſt eniȝ in Hebreo aramia / que mulierem dearam.i.de ſyria significat / et interpretat͛ ſublimis / vel excelſa/aut decipiens.
Seyrath.hedus/ſiue piloſus/aut demon/vel tẽpeſtas:ſiue hordeum.
Seys.flos:aut germen : ſiue cincinnus : aut aſpectus : vel ſyriace ala vel penna.
Sella.vmbra/aut aſſatio: vel torrefactio/ſiue tinnitus/aut Sy.oratio.
Sela.diſſoluens:ſiue diſcalcians/vel ſyriace illudens/vel decipiens.
Sela.Joſue.18.coſta : ſiue latus/ aut claudicatio.
Sela. 4.Reg.12.interpretatur exaltatio:ſiue conculcatio : vel equiparatio/aut ſyriace caniſtrum.
Selachi.ramus: vel ꝓpagines / ſiue miſſio/vel mittens: aut telum : vel arma. ſcȝ miſſilia : vel ſyriace ſpolians/vel ſpoliatus.
Sellai . caniſtrum / vel eleuatio/ſiue conculcatio.
Sellata.idem. Heb.ſellai.
Sellaite.diſcalcians:ſiue diſſoluens: vel ſyriace illudẽs / vel decipiens.
Selcha . caniſtrũ tuum : vel eleuatio aut conculcatio tua.
Selebim.vulpis intellect⁹:vel filius: aut pugn⁹:vel pugill⁹ intellect⁹:ſiue ſemita intellect⁹: vel filij: aut reſpicientis intellectus.heb.ſelebin.
Selebin.idem.
Selech.vmbra:vel tinnitus lãbẽtis: vel ꝑcutientis : aut aſſans vel torrefaciẽs lãbentẽ: vel percutientẽ.
Sellem.pacificus/ſiue perfect⁹/ aut retribuens.
Selemau.pax dñi:ſiue perfectio dñi: aut retributio dñi.heb.ſelemiau.
Selemias.idem.
Sellemite.pacifici:ſiue perfecti/ aut retribuentes.
Selemith.pacifica:ſiue perfecta aut retribuens.
Selles.trinus aut ꝑnceps:vel dux.
Selethai.vmbra:ſiue aſſatio: vel torrefactio:aut tinnitus meus:vel ſyriace oratio mea.
Seleucia.commota : vel cõquaſſata/ aut fluctuans.G.
Seleucus.commotus:vel conquaſſatus:aut fluctuans.G.
Selim.miſſi:vel propagines/aut rami/ſiue arma ſcȝ miſſilia:aut ſyriace ſpoliantes.
Selmai.linteum:vel ſiniſter:aut nomẽ mihi/vel ſtupefactio mihi : ſiue appoſitus mihi. Heb.ſemiai.
Selmon.obſcuritas:aut imago eius/ ſiue vmbra muneris / vel numerationis / aut tinnit⁹ numerationis vel muneris.
Selmon. Nee.7.pacificus/ ſiue ꝑfectus:vel retribuẽs. Heb.ſelmai.
Selo.vmbra:vel tinnitus concuſſionis/aut ex Hebreo et Syro vmbra coniuncta. Heb.ſeleph.
Selomith.pacifica:ſiue perfecta:aut retribuens.
Sellum.pacificus: ſiue perfect⁹ : aut retribuens.
Sellum. Nee.3.d.vbi dicit͛ ſellum filius colozai:interꝑtat͛ manẽs : vel qui manet:aut pacificus:vel abundans:aut ſyriace illudens vel decipiens. Heb.ſelum.
Sellum. Nee.11.et.12. interpretatur caniſtrũ:aut exaltatio:ſiue conculcatio:vel equiparatio.heb.ſellu.
Sem.nomen:vel fama:ſeu ponens/ vel poſitus:aut ibi.
Semma. perditio/ſiue deſolatio/ vel ſtupor:aut ibi/ſiue nomen/aut nominatus/vel appoſitus.
Sẽma.1.par.11.audiẽs:vel obediẽs.
Semmaa.idem.
Sẽmaa.2.Reg.23.perditio : ſiue deſolatio: vel ſtupor aut ibi : ſiue no-

men: aut nolatus: siue appositus.
Semata. audiēs dominum: vel obediens domino.
Sēmam. nomen matris: vel gentis: aut nomen timoris: siue ponens timorem / vel appositus matri / vel genti / aut ibi timor: vel ibi mater aut gens.
Semaruth. custodita vel adamantina / aut spina: vel fex.
Semath. audiens: vel obediens.
Semathei. noiatus / vel positus: siue desolatus: aut stupefactus.
Semeber. nomen: vel fama robusti / vel fortis: aut nomen ale / vel pennati / seu destruens fortitudinem / vel alam / aut pennam.
Semegar. aromata pegrini / vel aduene: aut ruminās: vel certanus.
Semei. audiēs / vel obediens / aut nomē aceruí: vel destruēs aceruum.
Semei. 1. Paralip. 2. interpretaē nomē meum: aut desolatio: siue perditio mea: vel stupefactio: aut celi.
Semei. Hiere. 26. audiens dñm / vel obediens domino. Heb. semeia.
Semeia. idem.
Semeias. idem.
Semeias. 1. Paralipo. 25. et. 27. interpretatur audiens: vel obediēs: siue nomen acerui / aut desolatio acerui. Heb. semei.
Semeitica. idem.
Semer. custos: vel adamas / seu vepres: aut spina: vel fex.
Semeria. custodia dñi: vel adamas dñi: seu vepres / vel spina domini.
Semeron. custodia: vel adamas / seu vepres / aut spina / vel fex eius.
Semeron. 2. Paralipo. 15. lane: aut medulle. s. arborū. Heb. semerim.
Semida. nomen scientie / vel cognitionis / aut ponens scientiā: vel desolationis / aut stupefactionis cognitio / vel celorum scientia.
Semidaite. idem. plu. nu.
Semiramoth. celorum altitudines / aut nominis sublimitas.
Semla. linteū / siue sinistra eius / aut nomen illi / vel stupor illi / siue appositus illi.
Semran. custodia / aut adamas: seu vepres / vel spina / aut fex eius.
Semiramite. idē. p. n. he. semranite.
Semri. idem. sin. nu.
Semron. idem.
Semua. audiens / vel obediens.
Sen. Dens / aut ebur / vel mutatio / aut dormiens.
Sēna. scutū: vł arma: aut frigiditas.
Senaa. rubus: vel syriace inimicie.
Senaar. dormiētis vigilia / vel suscitatio / aut dētis euacuatio: vel denudatio. aut excussio / vel dens excussi. siue mutatio ciuitatis.
Sēnaar. Gen. 14. a. vbi dr̄ / et contra sennaar regē adame / interpretaē dens patris: aut mutatiōis patris: vel dormitio patris. heb. sennaab.
Sennacherib. rubus destructionis / aut rubus gladii. siue rubus solitudinis / vel siccitatis / aut ex syro et heb. inimici gladii: vel destructio.
Sene. rubus / aut syriace inimicus.
Senneser. dentis / vel eboris thesaurus / aut dormientis thesaurus / vel mutationis angustia / vel thesaurus / aut inimicus angustie: vel tribulationis.
Senia. Audiens / vel obediens. Hebraice Sema.
Sennum. motiones / vel motus dormientis. Heb. senanum.
Senon: sonus / siue strepitus / aut munus fortitudis vł doloris. he. seon.
Sensenna. ramus / vel propagines / siue rubus rubi / aut ex hebreo et syro rubus inimici.
Senua. rubus / vel syriace inimica.
Seon. eradicatio. siue conculcatio.
Seor. candidus: vel lucidus.
Seor. 1. Regū. 9. angustians / siue vinculum: aut colligatio: vel lapillus Hebraice seor.
Seorim. porte: siue estimationes: vel appreciationes: aut capilli / siue hordeū / vel tempestates / aut demones / vel pilosi / siue hirci.
Ser. angustia: siue tribulatio: aut vinculum / vel colligatio: seu plasmatio / vel fortitudo / aut petra.
Serabia. siccitas domini / vel preualens cum domino / aut psallens in domino / vel cum domino.
Seraphim. ardentes / vel igniti.
Serebia. siccitas dñi / vel preualens cum domino: aut psallens in domino / vel cum domino.
Sereser. princeps thesauri vel cellarii / aut psallētis thesaurus / vel cellarium / vel quiuidet angustiā aut ex Syro et Hebreo castrametatio angustiantis.
Sereth. angustia: siue tribulatio: aut viculū / vł colligatio / seu plasmatio
Sergius. rete vel retiaculum. S.

Serim. destructio: siue anathema: vł rete: aut retiaculum: vel dedicatuz: aut cõsecratū. s. deo. heb. herim.
Seron. princeps meroris: vel cantãs tristitiam: aut planicies. D.
Serua. leprosa: aut scabro.
Seruch. palmes / vel sarmentuz: siue ramꝰ: aut conuolutio. Heb. serug.
Sesa. sextus / vel senarius: aut marmoreus: vel iocundus: seu muneris eleuatio.
Sesac. munus sacci: aut munꝰ osculi vel poculi: siue donū femoris.
Sesac. 3. Regū. 14. et. 2. Paral. 12. a. vbi dr Ascẽdit sesac rex egypti: interpretat vanū / vel vacuum sacculum: aut vanitatis osculum / vel poculum: siue vanitatis femur.
Sesac. 1. Paral. 8. lini vł byssi saccus vel senariꝰ / aut sextꝰ saccꝰ: siue leticie osculū vel poculum aut femur.
Sesac. Hiere. 25. et. 51. linum vel byssus tua: aut gaudium tuum: siue senarius tuus.
Sesai. senarius / vel sextus: siue gaudẽs / vel letꝰ: aut bissinꝰ: vel lineus.
Sesan. lilium / siue rosa: vel leticia: aut linum / vel byssus.
Sesban. manans / vel fluens: aut syriace liberatio. Heb. sesbam.
Sesenna. humiliatio ieiunij: aut fouea / siue meditatio ieiunij / vel superbia maris. Heb. sesema.
Seth. positus / vel posuit.
Sethai. sabbatum: vel requies: siue cessatio. Heb. sebthai.
Sethia. precio / vel ramus dñi: siue sepiens / aut vallans dño: vel cessatio domini. Heb. sechia.
Sethim. expãsiones: aut diuertẽtes siue flagella / vel spine.
Sethrai. exactor: vel prepositus: aut syriace obligatio / vel contractus.
S. añ J. Sia. Splẽdor: vel cãdor: aut siccitas.
Siaa. motus: aut syriace adiutoriuz.
Siaha. splẽdor vł cãdor aut siccitas.
Siba. exercitꝰ: vel militia: aut fortitudo: vel ceruus: siue nauis veniens.
Siba. 2. Reg. 20. iterp̃tat sacietas siue iuramẽtū: aut septẽ vel septimꝰ.
Siba. 2. Reg. 20. in fine / interpretat vanitas: aut eleuatio: vel tumultus. Heb. siua.
Siban. rubꝰ vel spinosus. heb. siuan.
Sichar. conclusio / vel clausura: aut inebriatio: vel merces. Dicit autez beatus Hieronymus / ꝙ corrupte ponit pro sichem: quod interpretat humerus: siue portio: aut manicatio / vel matutinatio: sed in greco sichar inuenitur. D.
Sicelech. effusio sextarij vel mensure: aut coangustans sextariuz / vel mensuram. Heb. siceleg.
Sichem. humerꝰ: siue pars: aut manicatio / vel matutinatio.
Sicera. ebrietas. Unde notanduz ꝙ sicera descẽdit ab Hebreo / et significat oẽ quod inebriare põt: vt ait beatus Hieronymus.
Sichima. humerus: siue pars: aut manicatio: vel matutinatio.
Sichimi. idem.
Sicyone. cucumerarium. G.
Siden. venatio: aut insidiatio: siue viaticū: vel cibariū: aut nauis iudicij. D.
Sidon. idem.
Sidonia. idem.
Sidonie. venatrices: aut insidiatrices: vel cibaria.
Sidonij. venatores: aut insidiatores siue nauis iudicantium.
Sidonius. idem. sin. nu.
Sidrach. mãmilla tenera vel delicata: aut dep̃datio tenera: siue ager delicatꝰ: aut syriace missus tuus.
Siene. rubꝰ: vel Syriace inimicitia.
Silas. cõsiderãs: vel aiaduertẽs. D.
Silo. dissoluens: vel discalcians: seu pax: aut abundantia: vel Syriace illusus: vel decipiens.
Siloe. Missus: vel mittens: aut ramus: siue telum: aut arma scilicet missilia: vel Syriace spolians vel spoliatus.
Siloe. Esaie. 8. et Johãnis. 9. interpretatur missus.
Siloni. manens / vel qui manet: aut pacificus: vel abundans: aut Syriace illudens / vel decipiens.
Silonites. idem.
Siluanus. latinum est a silua.
Simmaa. audiens: vel obediens.
Simmaha. idem.
Symeon. audiens: vel exauditio.
Symeonite. idem. plu. nu.
Symon. audiens: vel obediens. D.
Symon. 1. Paralipomenon. 4. ponẽs / vel positus: aut munus preparationis / vel numeri: seu pinguedo: vel oleum.
Sin. rubus.
Sin. Num. 13. et. 20. et. 27. et. 33. d. et. 34. ⁊ Deutero. 32. et Jos. 15. In omnibus his locis interpretatur scutum: vel arma: aut frigiditas.

Sin. nomen litere: interpretatur dens aut ebur. D.
Sina. scutū: vel arma: aut frigiditas.
Sina. Deut. 33. et Eccli. 48. interpretatur rubus: vel Syriace inimicitia. Heb. sinai.
Sinai. idem.
Syntycen. colloquens: vel confabulans. G.
Sion. aceruus/aut tumulus: vel specula: aut siccitas.
Syor. paruulus/ aut nauis vigilantis/vel suscitati/aut emuli/ vel denudati.
Syor. Jos. 19. et. 1. Paral. 13. niger: vel turbidus: aut matutinus.
Syra. spina: aut olla: vel lebes: siue rebellio: aut recessio.
Sirach. sibilus: aut canticum fratris vel munus vacuum. D.
Syracusa. attrahens violenter. G.
Syria. Hebraice dicit aram: et interpretatur excelsa vel sublimis: aut decipiens: siue maledictio eorum.
Syri. idem. plu. nu.
Syrii. idem.
Syrophenissa. attracta rubedo: vel attractio purpurea. G.
Syrtim. attrahēs vel attractio. G.
Syrus. Hebraice di. arami: et interpretat excelsus: vel sublimis: aut decipiens: siue maledictio eorum.
Sisai. senarius: vel sextus: siue gaudens: vel letus: aut byssinus: vel lineus.
Sisara: hirundinē videns: aut tineā vel equum videns.
Sithim. expansiones: vel diuertentes: seu flagella: vel spine.
S. añ M. Smyrna. myrrha. G.
S. añ O. Soa. candor: aut siccitas.
Soba. exercitus: siue militans: aut preceptum in ea: vel inflatio: aut tumor.
Soba. Gen. 14. dilectio: vel absconsio: aut Syriace obligatio: vel peccatum. Heb. hoba.
Sobab. reuersus: aut auersus: vel cōuersus: aut Syriace scintilla.
Sobach. rete: vel retiaculum: aut cāscellus: vel captiuitas: siue cōuersio tua: aut Syriace colūbarium.
Sobai. cōuersio: vel captiuitas: aut sessio: vel sedens.
Sobal. semita: vel spica: aut crura: vel femur: seu vana vetustas.
Sobal. Pa. 59. et Jud. 13. exercitus: siue militans: aut preceptum in ea siue inflatio: aut tumor. Hebraice soba.
Sobech. equiparatus vanitati: vel appositus vacuitati/vel dissipationi: aut vana euacuatio: vel Syriace derelictus.
Sobi. conuersio: vel captiuitas: aut sessio/vel sedens.
Sobna. sede nunc: aut cōuertere nūc: siue captiua nunc: vel edificās: aut qui intelligit.
Sobnas. idem.
Soboba. exercitus: vel militia in ea siue inflatio/vel tumor in ea.
Sobochai. ramus: vel propagines: aut tugurium.
Socco. protectio: vel vallatio: aut ramus: siue cessatio.
Socho. idem.
Sochot. tabernacula/vel tentoria.
Sochot. Jos. 15. et. 1. Reg. 17. et. 19. interpretatur protectio: vel vallatio: aut ramus: vel cessatio. Hebraice socho.
Sochothenoth. tabernacula filiarū: vel edificationū: siue auscultationes/vel vnctiones filiarum / vel edificiorum.
Sodi. secretum meum.
Sodoma. secretum eorum: siue calx aut cementum eorum.
Sodomi. idem.
Sodomite idem.
Soem. onix/ lapis preciosus: aut Syriace detentio/vel mora eorum.
Sophai. speculator: aut fauus: siue naratio: vel coopertimentum: aut expectatio.
Sophan. cuniculus: vel cyrogrillus: siue abscōditus/vel reconditus: aut conterens: siue confractio.
Sophar. matutinus: aut corona: seu circulus: vel passer: aut Syriace hedus.
Sophat. effundens: vel effusus: aut ramus lechytus. Heb. sophach.
Sopher scriba: vel liber: aut narrās vel numerans.
Sophereth. numerās: vel narrans: siue narratio: aut librarius vel scriba.
Sophim. specule: vel speculantes: siue cooperti: aut natantes: vel expectantes: aut fauus.
Sophonias. absconsio domini: siue secretū domini: aut speculator noster dn̄e: vel aquilo domini.
Somer. custos: vel adamas: seu vepres: aut spina: vel fex.

Sõmoria.custodia domini:siue adamas dñi:aut vepres:vel spia dñi.
Sooria. mane dñi: aut matutinatio vel manicatio dñi:seu iuger dñi.
Soptim.iudices: & inde dr liber iud.
Soreth.vinea/vel vitis:aut sibilus: vel sibilans.Heb.sorech.
Sori.angustiator:siue vinculũ: aut colligatio: vel plasmatio: aut resina:vel syriaca:siue petra: vl' fortis.
Sosipater.saluans patrem:vl' salus patris.G.
Sosthenes.saluator: potens vel robustus. G.
Sostratus.saluãs exercitum/vel salus exercitus.G.
Sothai.puaricatio:siue declinatio.
Sothei.idem.
S.añ P. Spartiani.semlati vl' seminãtes.G.
Spartiate.idem.G.
S.añ T. Staburzanai. cõputrescens contemnẽtes me:vel qui explorat contemptores meos.Heb.starbuzanai.
Stachium.spica.G.
Stephana.corona vel coronata.G.
Stephanus.corona:vel coronatus.G.
Stoici.a stoa.i.porticu/i quo disputabãt illi philosophi dicti sunt.G.
Sthur.occultus:vl' absconditus:seu destruens vel demoliens.
S.añ U. Sua.clamans:vel saluans: aut potẽs:vel magnificus: seu respiciẽs.
Sua. 4. Reg.17.modius/vel mẽsura: aut velamen.
Sua.1. Paralipo.4.fossa: aut natatio: siue humiliatio: aut meditatio:vel loquela:aut germinans.
Suaa. clamans:vel saluans: aut potens:vel magnificus:seu respiciẽs.
Sual. Uulpes: aut semita: siue pugnus: aut pugillus.
Suar.paruulus:aut preceptum vigilie vel ciuitatis/aut emuli/vel denudationis/aut euacuationis. vel syriace angustiator.
Suba.exercitus: siue militans: aut pceptũ i ea:vel iflatio aut tumor.
Subahel.conuersio dei: siue captiuitas dei:aut sedes dei.
Subal.semita: vel spica: aut crura: vel femur:seu vana vetustas.
Subuel.cõuersio dei: vel captiuitas dei:aut sedes dei.
Subuhel.idem.
Sue.clamans:vel saluãs: seu potẽs vel magnificus:aut respiciens.
Sue. Geñ.25.et.1. Paralipo.1.loquens; siue orans: aut fossa: vel humiliatio:aut natatio.
Sue.1. Parali.2.f.vanitas aut eleuatio vel tumultus.
Sue.1. Paral.7.g.eradicatio vel cõculcatio.
Suph.fauus siue specula: vel coopertimẽtũ aut natans vel expectãs.
Supha.lecythus: aut preceptũ illa: quecũs vel preceptum flatus:siue preceptum inflationis.
Supham.conterens eos:siue barba vel labiũ eorũ:aut rippa vel littus eorum.heb.sephupham.
Suphamite.idem.
Suham.locutio siue meditatio eorũ: aut fouea vel humiliatio eorum: siue natatio vel germinatio eorum.
Suhamite.idem.
Suites. meditatio aut fouea vel incuruatio aut humiliatio: siue natatio aut natans.
Sunan. mutatio siue dormitatio eorum:aut vana dormitatio vel iteratio aut secundatio eorum.
Sunamitis. dormiens vel mutata: aut vana dormitio: vl' iteratio:aut secundatio dormitionis.
Sunamitis. Cant.6.et.7.pacifica: siue perfecta aut retribuens. Hebraice sulamitis.idem.
Sunem. mutatio siue dormitatio eorum aut vana dormitatio aut iteratio vel secundatio eorum.
Suni.mutatus vel dormiens aut iteratus vel secundarius.
Sunite. idem.
Sur.murus aut bos vel aspiciens.
Sur.Nu.25.et.31.et Jos.13.&.1. Paral.8.et.9.interpretatur petra vel fortis aut obsidens vel angustiãs siue plasmator vel figurator: aut ligatus vel ligans.
Suri.lux vel lumen meum:aut ignis meus.Heb.vri.
Suriel. petra dei siue fortitudo dei: aut plasmatio vel figuratio dei: siue vinculum aut colligatio dei vel obsidio dei.
Surisaddai. petra vel fortitudo oipotentis vel deuastantis:aut plasmatio vel figura omnipotẽtis: vel deuastantis:vel vinculũ siue obsidio oipotentis vel deuastantis.
Susa.lilium siue rosa aut letitia.
Susa.1. Parali.18.vanitatis eleuatio aut exultans.
Susan.liliũ aut rosa vel letitia.
Susanna.idem.D.

Susannachei.lilia:vel rose:aut gaudium claudor vel percutientium.
Susi.equus:vel hyrundo: aut tinea.
Susis.lilium:siue rosa:aut leticia.
Suthala. plantatio viriditatis / vel humiditatis: aut potus humidus siue ponēs humiditatem vel viriditatem.
Suthalaie.idem.

¶ De incipiētibus a litera T.

T.añ A. Taath.subter / vel subtus: aut pauor/siue formido: vel syriace descensio.
Tabeel.bonus deus.
Tabelias.intinctus a dño:vł baptismus dñi:siue bonitas ipsi dño.
Taberne.latinum est.
Tabita. dorcas.i.damula vel caprea syrum est.
Tabitacumi. Marci.5.d. In greco scribit talithacumi: qđ ex Syro et Hebreo interpretat puella surge.
Tabremmon. bonum malum granatum:siue bonitas excelsa/vel sublimis: aut vmbilicus preparat° vel numeratus/aut muneratus.
Tachasin. hora vel tempus principis: siue nunc princeps. Hebraice trachasin.
Taddeus.laudans vel cōfitens.D.
Taphnes. occulta tētatio/vel fuga: aut coopertū vexillū: vel ex Heb. et Syro occultum miraculum.
Taphnis.Heb.dr soan: z interpretatur mouens vel motio aut motus.
Taphnis. Hiere. 43.et.44.et 46. et Ezechiel. 30.vbi dr/et in taphnis ingrescet dies.interptat operimentū confidētie vel ꝓtectionis: aut occulta cōfidētia vel ꝓtectio.
Taphua.pomū: vel inflatio: aut insufflatio: vel illaqueatio.
Tapsa.trāsitus:vel claudicatio: aut pascha.id est loc° vbi pascha fit.
Tapsar.princeps vel exercitus: siue paruulos auferēs: aut distillationem vel guttam auferens.
Taracha.explorator/ vel contemplator obtusus: seu legis hebetudo/vł impedimentum: aut turturis obtusio/vel hebetudo.
Tau.signum.
T.añ E. Tebbath.bona vel bonitas.
Tebeth.idem.
Tebon.extinguēs vel extinctus: aut quasi intelligens: vel quasi edificans.Heb.chebon.
Tehinna.deprecatio/aut misericors: siue gratiosus/vel gratia.
Telmon.ros preparatus vel roris ꝑparatio: aut roris munus: vel ros numeratus: aut ex Syro et hebreo vmbre preparatio vel munus.
Tenach.cōfringēs te vel humilians te:aut respondens tibi.
Teraphim.simulacra:vel statue:aut figure vel imagines.
Tertius.latinum est.
Tertullus: falsa annūciās vel mendax aut monstrosus.S.
Teth. verrere: siue scopis mundare.D.
Tethron. aromatizās vel fumigans aut colligatio vel vinculum: siue attendiari cāticum: aut syriace nodus.heb.cethron.
Tiberiadis.bona visio vel vmbilic°: aut confractio.D. T.añ I.
Tiberius.idem.D.
Tibianci. palee vel paleati: aut bene respondentes: vel bene gratificantes.D.
Tichicus.casualis vel ꝯtingens.S.
Tygris. hebraice dicitur hidecel: et interpretatur acumē velocitatis: aut acutus sonit° vel vxor: seu letus sonitus vel leta velocitas: aut ex syro et hebreo vna vox: vel vnisonus aut vnica velocitas.
Timotheus.honor dei vel honorans deum:aut preciosus deo.S.
Tyrānus imperās vel princeps.S.
Tyrū.hebraice dicitur sorim: z interpretatur tribulantes siue obsidentes aut angustiantes: vel ligantes siue vinculati: vel figurantes aut plasmantes siue fortes vel petre.
Tyrius.idem.fin.nu.
Tyrus.hebraice dicitur sor: et interpretatur tribulatio vel obsidio siue angustia aut vinculum vel colligatio seu plasmatio aut figuratio vel fortitudo aut petra.
Tirichus.in greco tychicus: et interpretatur casualis vel ꝯtingēs.S.
Titus.honorabilis.S.
Tob.bonus siue bonitas.
Tobadonias. bonus dominator dominus: aut bona basis domini. T.añ O.
Tobia.bonus dñs vel bonitas dñi.
Tobias.idem.
Tophet.tympanum vel seductio aut dilatatio.
Tolmai.sulcus.s.q̄ fit cū aratro aut suspendens aquas vel coadunatio aquarum.
Toparchia.territorium.S.

Traconitidis. saxosa vel aspera. G.

Triphena. deliciosa vel delicata. G.

Triphon. deliciosus vel delicatꝰ. G.

Triphosa. deliciosa vel delicata. G.

Tripolis. trium ciuitatum scilicet regio. G.

Troadem. perforata. G.

Trophimus. nutritus siue educatus. G.

Troglodyte. Hebraice dicitur suchum: et interpretatur vncti vel vngentes: aut cooperti vel obumbrati id est in tabernaculis vel tuguriis habitantes.

Tubal. orbis vel mundanus aut confusio vel ignominia seu portatꝰ vel adductus.

Tubal. Geñ. 4. defluens siue apportans vel inueterascens: aut germinans siue iubileus vel buccina hebraice iubal.

Tubin. bene mẽsurata vel bona mensura: aut bonum vinum. D.

¶ Hucusq; per simplicem t literam: id est sine aspiratione lecta sunt principia nominum. exinde que sequuntur aspiratione addita. i. per th. legenda sunt.

Thaan. deprecans aut misericors: siue gratiosus vel gratia.

Thaas. hyacinthinus: vel festinans aut silens.

Thaath. subter vel subtus aut pauor siue formido: vel Syriace descensio.

Thabee. iubilatio vel occisio aut coquus.

Thabeel. bonus deus.

Thabita. dorcas, id est damula vel caprea. syrum est.

Thabitacumi. in greco scribitur talithacumi: ⁊ ex Syro et hebreo interpretatur puella surge.

Thabor. electio siue puritas. aut syriace contritio vel confractio.

Thacan. concatenatus siue retrusus vel cõclusus. heb. thartach.

Thadal. conterens iugum seu scientia eleuationis vel ascensionis.

Thaddeus. laudãs siue ꝯfitens. D.

Taphet. distillatio: aut gutta: vel paruula.

Thaphnes. operimẽtũ confidentie vel protectionis aut occulta confidentia vel protectio.

Thaphnis. heb. dr̃ soan: et interp̃tatr̃ moueus vel motus aut motio.

Thaphnis. Hiere. 43. ⁊. 44. et 46 et ezech. 30. c. interpretatur operimẽtum confidentie vel ꝓtectiõis: aut occulta ꝯfidentia vel ꝓtectio.

Thaphua. pomũ vel inflatio aut insufflatio vel illaqueatio.

Thalassa. in greco assea: et interpretatur spissa vel prudens. G.

Thalassar. suspensio ꝓncipis: vel tumulus principis: aut suspendens canticum vel tumulus canentis.

Thale. humefactio aut viriditas siue humectans aut virescens.

Thamar. palma vl' dactilꝰ siue cõmutatio vl' ꝑmutatio aut amaritudo.

Thamna. vetita siue ꝓhibita aut ꝑfecta vel cõsummata cõmotio.

Thãma. Jos. 15. imago vl' figura: vel nũeratio vl' nũerãs: vl' sy. ꝯstituẽs.

Thamnas. idem.

Thamnata. idem.

Thamnatheus. idem.

Thamnatsara. figura vel imago extensa vel remanens aut ferẽs: siue numeratio residua: aut numeratio extensionis vel fetoris. aut ex syro et hebreo constituta extensio vel fetor aut statuta residuitas.

Thamnatsare. idem.

Thamnatsare. Judi. 2. imago vel figura solis: aut imago vel figura testea vel fictilis: aut numerus solis vel teste: aut ex sy. et he. ꝯstitutus sol vl' testa. he. thamnataress.

Thana. ꝯfringẽs te vel hũiliãs te: siue respondens tibi. heb. thanach.

Thamna. imago vel figura aut numeratio siue numerans: vel syriace constituens. heb. thamna.

Thanach. confringens te vel humilians te: siue respondens tibi.

Thamnam. idem. heb. thanach.

Thanameth. consolatio vel pnĩa aut doni lagũcula vel murus: siue donum indignatiõis vel caloris: aut requies mortis.

Thamnam. imago vl' figura aut numeratio vel numerans: aut syriace constituens. heb. thamna.

Thanani. preparatio vel basis mea heb. chanani.

Thanatselo. ficũ vel ficulneã dissoluẽs vel discalciãs aut decorticans seu ficulnea errãs: vel mẽtiẽs: aut ficulnea abundantie vel pacis: seu occasio erroris vl' mẽdacii: aut occasio. f. est abundantia vel pax.

Thane. ꝯfringẽs te vel hũilians te ꝗ aut rñdens tibi. heb. thanach.

Thanes.gratie vexillum siue gratie tentatio vel fuga: aut ex hebreo et syro gratie miraculũ.heb.hanes.
Thanis.hebraice dicitur Soan: ꝛ interpretatur mouẽs/vel motio: aut motus.
Thantanai.donans vel donator.hebraice thathanai.
Thapsa.transitus vel claudicatio: aut pascha:id est locus vbi pascha fit.
Thapsam.idem.heb.thapsa.
Thara.vlulans: aut malefaciẽs:vel cubiculum malicie: aut cubiculum pastoris vel socij:aut Syriace euẽtus siue terrestris:vel inferior.
Thara.1.Paral.9.ira vel contentio praua: aut ira vel contentio socij vel pastoris.
Thara.Hester.12.idẽ quod thares: quod interpretatur heres: aut miser vel exul.D.
Tharaca.explorator vel contemplator obtusus: siue legis hebetudo aut impedimentum: vel turturis obtusio vel hebetudo.
Tharanu.explorator vel contemplator gratie vl' misericordie:aut turtur gratie vel misericordie.
Thare.odorans vel spirãs: aut abigens.
Tharela.exploratio vel turtur maledictionis: aut turtur fortitudinis vel ilicis:aut explorans ilicem vel fortitudinem.
Thares.heres aut miser vel exul.
Tharsences.alati vel pennati.G.
Tharsensis.idem.sin.nu.G.
Tharsis contemplatio gaudij vel exploratio marmoꝝ:aut turtur gaudij:siue chrysolitus lapis scilꝫ preciosus:aut mare.
Tharsum.alata vel pennata.G.
Thartã.explorans vel contemplans bonum aut turturis bonũ vel lex ipsarum.
Thasi.oblitus vel obliuiscens: aut debitor.D.
Thau.signum.
Thau.1.Reg.1.viuens aut nesciens.
Thebaoth.anuli vel circuli: aut submersi: seu bonum tempus vel bona hora.
Thebath.iugulatio vel occisio: aut coquus:seu bene formidãs:vel bene confractus.
Thebes.cenosus aut sericeus: vel ouium aut syriace lineus.

Tebni.palea:aut fenum: vel intelligens:aut filiatio.
Thebboath.anuli vl' circuli:aut submersi: vel bonum tempus aut bona hora.
Thecua.tuba aut clangor vel fixa.
Thecua.4.Reg.22.et Esd.10.spes: vel funiculus: aut linea: vel congregatio.
Thecuar.signum vel figurationem assumens.
Thecue.tuba vel clangor aut fixa.
Thecueni.tube vel clãgẽtes aut fixi.
Thecuites.idem.sin.nu.
Thecuitis.idem.f.g.
Theglathphalasar.captiuitatẽ miraculosam vel ruinosam abstulit vel legauit: aut ex hebreo et Syro captiuitatẽ miraculosam vel ruinosam prohibuit.
Theglatphalasar.1.Para.5.et.2.paral.28.niuem cadẽtem prohibens vel ligans ex syro et hebreo.Heb. thelgatphalnasar.
Thehen.deprecãs aut misericors siue gratiosus:vel castrametans.
Thehenite.idem.p.n.
Thehinna.idem.s.n.
Thelarsa.coaceruatio vel suspensio aratri vel surditatis aut silẽtij siue artificij vel teste: aut ex hebreo et syro aceruata vel suspensa silua.
Thelasar.coaceruationẽ vel suspensionem auferens: aut coaceruationis vel suspensionis recessus.
Thelem.agnus siue ros eorũ: aut syriace vmbra eorum.
Thelmela.aceruus salis vel naute aut suspensio vel appẽsio salis vel naute.
Thelmon.ros preparatus vel roris preparatio: aut roris munus vel ros numeratus: aut ex syro et hebreo vmbre preparatio.
Thema.admiratio vel cõsummatio aut austrum.
Thema.Esd.2.et Nee.7.interpretatur delens vel radens aut abstergens:vel syriace percutiens.
Theman.australis vl' aphricus aut consummat⁹ vel perfectus: aut syriace ibi.
Theman.Job.6.et Hiere.25.admiratio vel cõsummatio: aut austrũ. Hebraice thema.
Themani.perfectissim⁹ vel australis:aut syriace constitutus.
Themanites.idem.

Themna. imago vel figura: aut numeratio vel numerans: aut ſyriace cõſtituta.
Thenach. cõfringẽs te vel humiliãs te: aut reſpondens tibi.
Thenath. idem. heb. tenach.
Thenoemeth. conſolatio vel penitentia aut domi laguncula vel murus: ſiue donum indignationis vel caloris: aut requies mortis.
Theodas. fluens aqua. G.
Theodocius. deo datus. G.
Theophilus amicus dei vel deo dilectus. G.
Theraphim. ſimulacra vel ſtatue: aut figure vel imagines.
Therphalei. raptores fatigati vel laborioſi: aut ſeries miraculoſa vel ruinoſa: aut ex ſyro ꝛ hebreo mons vel cuſtos miraculi vel ruine: aut foſſum laboris.
Therſa. complacens vel volens: aut ſuauis vel currens.
Theſſalonica. dei altera victoria: aut ſitus ſiue poſitio alterius victorie. G.
Theſſalonicenſes. idem. p. n. G.
Theſſalonicẽſis. idem. ſin. n. G.
Theſbites. captiuãs vel ↄuertẽs: aut ſedens vel habitans.
Thet. verrere / vel ſcopis mũdare. D.
Thethel. appenſio. heb. thechel.
Thyatira. odor ſiue ſacrificium laboris vel contritionis. G.
Thyatireni. idem. p. n. G.
Thicon. medium vel intermedi⁹: aut preparatio.
Thyphonicus. turbulentus vel tempeſtuoſus. G.
Thimon. honorabilis vel ꝑfect⁹. G.
Thimeus. cecus vel cecitas. D.
Thiras. demolitor ſiue deſtructor: aut irrorans vel irroratus.
Thiria. exploratio vel cõtẽplatio.
Thobia. bonus dominus vel bonitas domini.
Thobias. idem.
Thocen. medium vel intermedius: aut preparatus.
Thophel. ruina vel ſtultitia: ſiue inſulſitas aut inſipiditas.
Thopher. tympanum vel ſeductio / aut dilatatio.
Thogorma. oſſeus vel robuſtus: ſiue incolatus nimius / aut peregrinus valde / vel timẽs valde / ſeu anxioſa celſitudo.
Thola. vermis aut vermiculus: vel cocus aut coccineus.
Tholad. natiuitas vel generatio.
Tholaite. vermes aut vermiculi: vel coccus aut coccinei.
Tholmai. ſulcus. ſ. qui fit cũ aratro: aut ſuſpẽdẽs aquas vł coadunatio aquarum.
Tholmai. idem.
Thomas. abyſſus vel gemin⁹: ꝛ grece didimus appellatur: quod interpretatur gemellus / id eſt ille qui cum alio vno ꝛ eodem partu naſcitur. D.
Thopo. locus. G.
Thoſaites. diſſipatio vel diſſipatus: aut exiens.
Thoſan. in greco ſcribitur choſam: ꝛ heb. interpretaƚ diuinans. D.
Thou. errans.
Thou. 1. Paralƚ. 6. interpretaƚ telum vel iaculum.
Thraces. aſperi vel ſaxoſi. G.
Thraſea. audax vel temerari⁹. G.
Thubal. orbis vel mũdanus: aut confuſio vel ignominia: ſeu portatus vel adductus.
Thubal. Geñ. 4. defluens ſiue apportans: vel inueteraſcens aut germinans: ſiue iubileus vel buccina. hebraice tubal.
Thubalcain. mundana poſſeſſio vel emulatio: aut mundi nidus ſeu cõfuſionẽ poſſidẽs / vel ignominiam emulans.

De incipiẽtibus a litera V.

Vagao. interior vel intim⁹: aut elat⁹ vel eleuatus / ſiue corporeus. D. V ante A
Vaiecra. liber leuitici / ſic vocaƚ ab hebreis: q2 ſic incipit. i. ꝛ vocauit.
Vaiedaber. liber numeri: q2 ſic incipit. i. locutuſq3 eſt.
Vaiſatha. aſpergens thalamum vel cubiculum: aut ex ſyro et hebreo vel oliue. heb. vaizatha.
Vapſi. fragmentũ vel particula: aut diminutio vel diminutus.
Vaſſeni. ſecũdus vel dualis: ſiue mutatus aut coccineus: vel dens aut annus meus.
Vaſthi. bibẽs vel potans: aut duplicans vel ponẽs / aut ſtamen.
Vau. et. qđ eſt coniunctio. D.
Vbil. adduct⁹ vel portat⁹: aut luctuoſus vel veteraſcens. V ante B
Veuca. ſculptura aut preceptum / vel legiſlatio. V ante E
Vpham. thalamus eorum: aut ope-

rimentum eorum: siue ritus vel ripa eorum.
Uphamite. idem. p. n.
U ante L Ulai. fortitudo vel stultitia: aut forsitan.
Ulā. vestibulum vel portic⁹: aut fortitudo vel stultitia eorum.
U añ R. Ur. ignis vel lumē/aut lux.
Ur. Nu. 31. & Jos. 13. & 1. Paralip. 2. & 4. & 2. Para. 2. In oībus his locis interpretatur libertas siue albedo/aut foramen.
Urai. vigil aut ciuitas: vel denudās vel euacuans/aut pullus. s. asini. heb. irai.
Uram. libertas eorū: siue albedo vel foramen eorum.
Urbanus. latinum est.
Uri. ignis siue lumen: aut lux.
Uri. Nu. 13. & 1. Paralip. 5. interpretatur irascens vel libertas: siue albedo aut foramen.
Uria. ignis dñi/siue lumen dñi/aut lux domini.
Urias. idem.
Uriel. ignis dei siue lumē dei/aut lux dei.
U. añ S. Usan. festinātes vel tacētes/aut sensuales. heb. vsim.
Usathi. idem. fin. nu.
Usathites. idem.
Usim. idem. p. n.
U añ T. Uthai. peruersitas: aut hora vel temporalis.
U ant Z. Uzai. ambulans seu vilificans aut distillans.

¶ De incipientib⁹ a litera X.

X ante A Xandicus. mensis Aprilis. G.

¶ De incipientib⁹ a litera Z.

Z ante A Zabad. dos siue dotatus.
Zabadei. idem. p. n. D.
Zabadia. dos domini/siue dotauit dominus.
Zabadias. idem.
Zabbai. fluxus siue fluens.
Zabbam. tremor aut vexatio. hebraice zauan.
Zabath. dos siue dotat⁹. heb. zabad.
Zabdi. dos vel dotat⁹/siue flux⁹ abundantia.
Zabdias. idem. heb. zabdi.
Zabdiel. dos dei siue dotatus dei.
Zabdihel. idem.
Zabed. dos siue dotatus.
Zabedias. dos domini/siue dotatio domini.
Zabeth. dos siue dotat⁹ heb. zabed.
Zabina. fluxus vel fluens nunc: aut syriace venditio vel emptio.
Zabulon. habitaculum vel habitās.
Zabulonite. idem. p. n.
Zabulonites. idem. fin. nu.
Zachai. purus aut nitidus vel syriace iustus.
Zachai. Ree. 3. flux⁹ siue fluens. heb. zabai.
Zacharias. memoria dñi aut masculus domini.
Zacher. memoria siue masculus.
Zache⁹. pur⁹ aut nitid⁹ vel syriace iustus aut iustificatus. D.
Zachur. memor siue memorans/aut masculinus.
Zadab. dos siue dotat⁹. heb. zabad.
Zaph. peluis vel hydria/aut limē vel superliminare: seu finis vel cōsummatio: aut uncus vel pelagus.
Zain. fornicatio aut syriace arma. D.
Zama. cogitatio aut scelus/vel turpitudo.
Zamma. idem.
Zambri. cantans vel psallens: seu vitis vel palmes: aut putatio vel prescissio.
Zamira. idem.
Zamram. idem.
Zamri. idem.
Zamri. 1. Paral. 11. interpretatur custos vel adamas: seu vepres vel spina/aut fer. heb. samri.
Zamri. Ree. 3. loquens vel amarus aut exaltās/vel syriace agn⁹. heb. amri.
Zanos. obliuio siue abiectio: vel ista requies aut ista consolatio.
Zanoa. idem.
Zara. oriens vel orientalis/aut claritas.
Zarai. idem.
Zaraias. oriens dominus/aut claritas domini.
Zaraias. 1. Paralipo. 6. vbi dicitur azaraias genuit zaraiā/& zaraias. &c. interpretatur ῥnceps dñi/siue cāticum dñi. heb. saraias.
Zarath. Iste explorans vel contemplās: aut oliua explorationis vel cō tēplationis: siue iste turtur vel oliua turturis. heb. zethar.
Zare. oriens vel orientalis/aut claritas.
Zared. aliena descēsio: aut extranea vel sparsa potestas.
Zaree. oriens dominus/aut claritas domini. heb. zaria.
Zaree. 4. Re. 25. interpretatur calu⁹

vel caluitium: aut glacies vel gelu. heb. caree.
Zareite. orientales aut clari.
Zares. Extranea miseria / vel extranea hereditas: aut sparsa miseria vel hereditas: seu circulus vel corona miserie vel hereditatis.
Zareth. aliena descensio: aut extranea / vel sparsa potestas. hebraice zared.
Zarias. oriens domin⁹ / aut claritas domini.
Zarias. 1. Paralipo. 6. interpretatur princeps dñi / seu canticum domini. heb. sarias.
Zathan. oliua eorum / siue iste perfectus / aut iste cõsummatus vel iste simplex. heb. zatham.
Z ante E. Zeb. lupus.
Zebedeus. dos siue dotatus aut fluxus vehemens.
Zebedia. dos domini / siue dotauit dominus.
Zebee. victima aut sacrificiũ: vel declaratio aut iugulatio.
Zebida. dotata siue dotatio.
Zebul. habitaculũ vel syriace sterquilinium.
Zechri. memor vel memorans / siue masculinus.
Zechur. idem.
Zelpha. distillatio oris aut vilitas / vel contemptus oris.
Zelotes. emulator. G.
Zena. viuens. G.
Zethan. oliua eorum / siue iste perfectus / aut iste consummat⁹ / siue iste simplex. heb. zetham.
Zethar. explorans / aut putrefactus / vel putrefaciens. heb. sethar.
Zethu. oliuetum.
Zetua. idem.
Zeuan. tremens / aut tremor / vel vexatio.
Z ante I. Zie. sudor aut tremor.
Ziph. istud os vel ista bucca: aut syriace falsitas vel falsus.
Zipha. idem.
Ziphei. idem. p. n.
Zio. iste / vel syriace splẽdor / aut claritas.
Ziza. vniuersalis vel omnimodus: seu bestia vel fera: aut resplendens vel syriace recedens.
Ziza. 1. Paralipo. 23. vbi dicit leeth ꝛ ziza: interpretatur fornicatio / aut syriace nutrimentũ / vel arma. heb. zina.
Zizamoi. equus vel hirundo aquarũ: aut tinea aquarum / vel syriace cecitas.
Zizara. hirundinẽ videns: aut tineã vel equum videns.
Z ante O. Zoc. O. protectio vel vallatio ei⁹: aut ramus vel cessatio eius. Hebraice socho.
Zoeleth. reputans vel trahens.
Zoeth. separatio aut iste stupens: vel pauidus seu iste cõfract⁹: vel ex hebreo ꝛ syro iste descendens.
Zomim. scelus vel turpitudinem cogitantes / seu scelus sceleratorum. heb. zomzomim.
Zonoa. repellẽs vel abiiciẽs: aut obliuiscẽs seu iste requiescens.
Zoom. abominãs vel immundus.
Zorobabel. alienus a confusione: aut aliena vel extranea confusio: siue extranea cõmixtio aut dispersio cõfusionis vel cõmixtionis: seu circul⁹ cõmixtionis vel cõfusionis.
Z ante U. Zuzim. postes vł superliminaria: aut splendentes vel syriace recedentes aut pecunie.

¶ Ista litera D in fine interpretationis posita / significat interpretationẽ esse dubiam / ex eo ꝙ characteres cũ quibus ille dictiones originaliter fuerunt conscripte ignorantur. Itẽ ista litera G in fine interpretationis posita significat interpretationem esse grecam.

¶ Finis.

E mireris candide lector, si in plures dictiones eisdē latinis literis scriptas in hac interpretatione nominū hebraicorū incidas: nec ob id continuo putes eas frustra repeti. quādoquidē diuerse sunt, nō eedē: si modo quibus literis apud hebreos scribant, pspicias. Unde factum est, vt necessario diuersas sortiantur interpretationes. nimirū q (vt iam quoqȝ diximus) diuerse sint: non eedem apud hebreos dictiones. id quod ideo euenisse censendum est, q latini, aut plures hebraicos characteres vnica litera latina reddere soleant, aut aliquam ex hebreis detrahāt, vel certe omittāt. quod tamen malim oscitantie amanuensium adscribi. Que omnia, q̄q̄ vel hebraice literature candidatis longe notissima sunt: subiectis tamen exemplis illa in gratiam eorum qui nihil hebraice callēt, declarabim⁹. Esto itaqȝ exemplum primi. Dictio Abel, que statim prima tibi occurret: hic bis scribitur, ꝛ toties exponitur. Primo sic. Abel, vanitas, siue anhelitus, aut syriace vapor. Secundo hunc in modum. Abel. Judi. 11. ꝛ. 1. Regum. 6. ꝛ. 3. Regum. 15. ꝛ. 4. Regum. 15. interpretatur luctus. Et varie quidem (vt vides) sed non preter rationem tamen. Priore etenim loco prima syllaba per he cum Ramez scribitur, que simul nostri per A solum, ꝛ prolatione, ꝛ scriptura exprimunt. Posteriore per aleph cum Ramez: que pariter sumpta per A, perinde ac illa, a latinis exprimuntur. Consimiliter quoqȝ ꝛ de alijs dicendum putes. Exemplum secundi. Dictio Abia: primo sic exponitur. Abia Pater domini, aut volūtas domini. secundo, aliter: nempe sic. Abia. 2. Regum. 14. in fine, ꝛ in toto cap. sequenti interpretatur pater maris. heb. abiam. Nec sane immerito. Nam eius que priorem locū nacta est vltima syllaba per iod cum Ramez scribitur, que hic sonant ia tantum, adeo vt he finalis nullatenus audiatur, q nunq̄ aspiratio dictionem terminet latinam. q̄q̄ alibi he, cum finē occupat, fere vertitur in s, vt in abdias, hieremias, ꝛ alijs. Que autem posteriore loco sita est, vltimā syllabam per iod cum Ramez ꝛ mem scriptam habet. que simul collecta, sonāt latine iā. A quo nostri detraxerunt a fine literam mem, aut eam certe scriptores omiserunt. que tamen detracta aut omissa, significationē prorsus immutat. nam ia hebraice, latine dominū interpretant, iam, mare. In hunc modum de plerisqȝ item alijs sentiendū est. Hec sunt amice lector, que te latere noluimus: ne forte putares repetitionem eiusdem dictionis, cum hic occurrerit, a varietate interpretum, non a natura dictionum pendere. Uale.

otãdũ ꝙ trãslatores ⁊ interp̃tes biblie multi fuer̃t: sicut dicit magister i historijs: qr ante incarnationem domini annis.cccxlj. tẽporibus Ptolemei philadelphi regis egypti.lxx. interpretes floruerũt: q leges et prophetas hoc modo trãstulerũt. Ptolemeꝰ studiosus ⁊ librorũ cupidus: pcipiens apud iudeos legem esse ore dei editã: et digito illiꝰ scriptã ⁊ missis epistolis ⁊ muneribus: rogauit eleazarum pontificẽ iudeorũ: vt sibi viros seniores hebraice ⁊ grece lingue peritos: qui interpretari ⁊ transferre valerent: deligeret. Et enim sua desideria essent eã in greco trãslatam habere et arciuis regalibus interesse. Eleazarus autem annuẽs eius petitioni: de vnaquaqꝫ tribu sex legiferos vel legiferẽtes destinauit. Hi sunt lxxij iterpretes: qui licet.lxxij. fuerũt more sacre scripture: tamẽ cõmuniter dicitur.lxx. quia si duo supersunt hoc est modicum respectu.lxx. Qui venientes ad regem pentatheucũ et prophetas trãsferentes corã rege: disputauerũt de vno deo colẽdo: ⁊ ꝙ nulla creatura esset deus. Inde est: ꝙ vbicũqꝫ occurrebat eis in trãsferendo de trinitate vel sub silentio preteribant: vel enigmatice transtulerunt: ne tres deos colẽdos tradidisse viderentur: similiter de incarnatiõe verbi faciẽtes. Unde translatio.lxxij. quãdoqꝫ est supflua, quãdoqꝫ diminuta. Post incarnationẽ aũt dñi et passionẽ: annis.cxxiiij. aquila quidã iudeus ad fidem conuersus sed postea in heresim lapsus: primus interpres fecit aliã translationẽ de hebraico in grecũ tẽpore adriani imperatoris. Deinde post annos.liij. Theodotiõ fecit trãslationẽ sub cõmodo. Deinde post annos.xxx. symachus interpres claruit sub seuero. Deinde post annos.viij. inuẽta est quedã translatio hierosolymis: cuiꝰ auctor ignoratur: que dicta est vulgata trãslatio: vel quinta editio. Deinde post ãnos.xviij. tẽpore alexãdri suruenit origenes q̃ videns istas trãslationes imperfectas: cepit corrigere trãslationẽ.lxxij. interpretũ per posteriores iam dictas trãslationes. Uel scd̃m aliquos solũ trãslationẽ theodotionis correxit et miscuit: scilicet supplens diminuta: ⁊ resecans supflua. Ubicunqꝫ igitur ad translationẽ.lxxij. interpretũ aliquid addidit ex translationibꝰ sequẽtibꝰ vel vbi addidit que deerant ibi ponebat astericũ vel asteriscũ: id est stellã vel formã astri: p quod innuit ꝙ p additionẽ illam eluce scebãt que prius deerant. Et dicit᷑ astericus ab aster: ⁊ icon quod est imago vel signũ: ⁊ producit penultimã: qr apud grecos: icon scribit᷑ p ei diphthongon: et dicit᷑ astericus secundum modernos vel asteriscus scd̃z antiquos: ⁊ tunc dicit᷑ ab astris.i. stella: ⁊ icon. Ubi vero erat superfluũ: ponebat obelũ. Obelus eñ grece: dicit᷑ sagitta latine: vl' veru: signãs per hoc ꝙ litera ibi superflua erat. Deinde ipse origenes fecit aliã translationẽ per se plenã sine his signis. Hi oẽs transtulerunt de hebraico in grecũ. Deinde quidã volentes habere oẽs istas translationes, simul scribebant libros ⁊

sic eos ordinantes q in medio cuiuslibet folij ponebant sex colum
nas: a summo deorsum descēdētes: ponētes in prima: verba trās
lationis prime: in secūda secūde 7 sic de alijs. Et isti libri dicti sunt
hexapla: ab exa grece qd est sex latine: quasi sexcupla: vel dicitur
hexapla: quasi liber habēs sex trāslatiōes rectas vel rectificatas.
Quidā tñ hexapla exponūt simpliciter p exēplaria. Et his tempo
rib9 multi vtriusq3 lingue scioli fecerūt alias trāslationes de pre=
dictis grecis translationibus in latinum. Nouissime superueniēs
beatus hieronymus peritus in tribus linguis, hebraica, greca, 7
latina, primo correxit translationem. lxxij. interpretum in latino
cū astericis 7 obelis, postea vero trāstulit immediate bibliam de
hebreo in latinū sine astericis 7 obelis. Et hac translatione nunc
vbiq3 vtitur tota romana ecclesia: licet non in oībus libris. Et ip=
sius translatio merito ceteris antefertur: q2 est verborū tenacior:
et perspicuitate sententie clarior. Et trāslatio prima scilicet. lxxij.
interpretū facta est in alexādria ciuitate: que metropolis est egy=
pti. Alie autē translationes in diuersis partibus mundi: vbi tunc
magistri polluerunt. Nota q vbicunq3 in libris veteris testamē=
ti mendositas reperitur: recurrendum est ad volumina hebreorum:
quia vetus testemētū primo in lingua hebrea scriptū est. Si vero
in libris noui testamenti: recurrendum est ad volumina grecorū:
quia nouum testamentum primo in lingua greca scriptū est: pre=
ter euangelium matthei: 7 epistolam pauli ad hebreos.

Sacra scrīptura q̄driformi itellectu exponit: sc3
- historico,
- Allegorico,
- Anagogico,
- Tropologico.

NOtādum q oīs sacra scriptura quadriformi ratiōe distin
guitur siue exponitur. Aut enim in historico vel literali in=
tellectu: aut allegorico, aut anagogico: aut tropologico vel
morali solet accipi. historia nāq3 est: quando res aliqua quomo=
do scdm literā dicta vel facta sit: plano sermone refert: vt cū dici=
tur populus israel, ex egypto saluat9: tabernaculū dño fecit. Et
dicitur ab histeron. i. videre vel cognoscere: quia antiquitus ne=
mo scribebat historiam: nisi qui vidisset. Et sic quando dictiones
intelliguntur simpliciter vt sonant: est sensus literalis vel histori=
cus. Allegoria autem est: cū verbis siue rebus mysticis presentia
christi, et ecclesie sacramenta signantur. Uerbis videlicet: vt ait
esaias. Egredietur virga de radice iesse: quod aperte est dicere.
Nascetur virgo Maria de stirpe dauid: et de ea christ9 nascetur.
Rebus mysticis est popul9 israel ab egyptiaca seruitute per san=
guinem agni liberatus. Allegorice ecclesiam signat: que per pas=
sionē christi a demoniaca seruitute liberata est. Et nota q allego=
ria multis modis exponit. Quādoq3 a psona: vt isaac signat chri=
stum: quādoq3 a re et non persona vt aries occisus significat chri
sti carnē passam: quādoq3 a loco: vt christus predicaturus ascen=
dit in montem: vbi eminentia loci signat eius sapientiam et excel=

lentiam: quandoq3 a numero: vt apprehenderũt septẽ mulieres virum vnum. i. septem dona gratiarum christi: quandoq3 a negocio vel facto: vt interfectio golie a dauid interfectionem diaboli a christo signat. Anagogia aũt ad superiora est ducẽs locutio: que de premio futuro ⁊ de ea que in celis est vita futura, apertis siue mysticis sermonibus disputat. Apertis vt cũ dicitur Beati mundo corde. Mysticis: vt cum dicitur. Beati qui lauant stolas suas: vt sit illis potestas in ligno vite: et per portas intrent ciuitatem. Quod si exponitur anagogice. Beati qui mundant cogitationes suas ⁊ actus: vt sit illis potestas vidẽdi dominum nostrum iesu3 christum qui dicit. Ego sum via: vita ⁊ veritas, et per doctrinam et exempla precedentium patrum intrãt in regna celorum. Et sic est differentia inter allegoriam et anagogiam, quia allegoria est mysticus sensus pertinens ad militantem ecclesiam in qua sum⁹. sed anagogia est apertus sensus pertinẽs ad ecclesiã triumphantem: que est communitas sanctorum iam triumphans ⁊ regnãs. Tropologia vero est moralis locutio: que ad instructionem ⁊ correctionem animoru3 mystice, siue aperte respicit. Mystice: vt ait salomon. Omni tempore sint vestimenta tua candida ⁊ oleum de capite tuo nõ deficiat: quod est dicere. Omni tempore sint opera tua munda: ⁊ charitas de corde tuo non deficiat. Aperte vt iohãdes dicit. Filioli: non diligamus verbo neq3 lingua: sed opere et veritate. Et vt breuiter habeas historia docet factum: tropologia faciendum: allegoria credendum: anagogia appetendum.

Unde versus.

Littera gesta docet: quid credas allegoria.
Moralis quid agas: quo tendas anagogia.

Hec patent in hac dictione hierusalem. Historice enim est nomen ciuitatis. Tropologice: est typ⁹ anime fidelis. Allegorice figura ecclesie militãtis. Anagogice typum gerit ecclesie triumphantis.

Unde versus.

Sicut hierusalem: polis est terrena fidelis.
Constans ecclesia: mons fortis: patria summa.

